Københavns Universitet

Årbog 2000

Københavns Universitets Årbog 2000

Hovedredaktion
Jens Fink-Jensen (ansvh.), John Martinsen, Lis Andersen,
Niels Lademark Petersen, Winnie Hjorth Hansen

Fakultetsredaktører
Pia Christensen, Det Teologiske Fakultet
Dorte Raahave, Det Juridiske Fakultet
Hanne Kristensen og Rikke Thornbjerg Klausen,
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
Kirsten Jung og Marianne Arbirk,
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Karsten Borup, Det Humanistiske Fakultet
Nils Koudahl, Det Naturvidenskabelige Fakultet

Grafisk layout
Kontrapunkt A/S

Typografisk layout
Jens Fink-Jensen

Forsidefoto
Kontrapunkt A/S

Udgivelsesform
Årbog 2000 udkommer på cd-rom og på **www.ku.dk**
(på hovedmenuen Generel information) i en udgave
der muliggør udskrivning og fremstilling af særtryk.

Paginering på særtryk svarer til den samlede årbogs
fortløbende paginering.

Hovedadresse
Københavns Universitet
Nørregade 10
Postboks 2177
1017 København K

Telefon 35 32 26 26
Fax 35 32 26 28
ku@ku.dk
www.ku.dk

ISBN 87-90655-09-5
ISSN 0129-3126
Tilrettelagt hos Special-Trykkeriet Viborg a-s, 2001
Typografi: Verdana og Times New Roman
Un 02,1-559

Indhold

Fælles beretning 9

Universitetets historie 11

Rektoratet 15
Rektors årsberetning 15
Immatrikulationsfesten 18
Årsfesten 18
Organisation og styring 18
Valg til de kollegiale organer 19

Konsistorium 21
Medlemmer 21
Konsistoriums årsberetning 21

Hovedsamarbejdsudvalget 23
Medlemmer 23
Hovedsamarbejdsudvalgets årsberetning 23

Arbejdsmiljøorganisationen 25

De studerendes organisationer 27
Forenede Studenterråd 27
Andre studenterorganisationer 29

Akademiske anliggender 31
Sonningprisen 31
Æresdoktorer 31
Doktorer 38
Ph.d.-grader 59
Undervisningsprisen 60
Prisopgaver og medaljer 61

Uddannelserne 65
Nye retsregler vedrørende uddannelserne 65
Uddannelsernes struktur 65
Fagene 66
Tilgang 70
Studenterbestand 72
Kandidatstatistik 75
Studenterårsværk (STÅ) 80
Åben uddannelse 80
Forskeruddannelse 81

De studerendes forhold 83
Legater 83
Statens Uddannelsesstøtte 83

Internationalt samarbejde og udveksling 85
Samarbejdsaftaler 85
Programmer 86
Studentermobilitet 87
Internationaliseringsarbejde 90

Økonomi 93
Regnskab for 2000 93
Økonomiske fremtidsperspektiver 99

Personaleforhold . . . 101
Årsværksforbrug . . . 101
Til- og afgang . . . 102
Nye regler mv. . . . 103
Uddannelsesområdet . . . 103
Adjungerede professorer . . . 104
Jubilæer . . . 104

Nekrologer . . . 105

Bygninger og lokaler . . . 121
Fysisk planlægning . . . 121
Bygningsmassen . . . 121
Bygningsdrift og vedligeholdelse . . . 124
Telefondrift . . . 125
Anlægsarbejder . . . 125

Fællesadministrationen . . . 127
Organisation og arbejdsopgaver . . . 127
Universitetsdirektørens årsberetning . . . 127
Direktørudvalg . . . 129
Samarbejdsudvalget . . . 129
Fællesområdets økonomi . . . 129

Informationsvirksomhed . . . 131

Det Teologiske Fakultet

Dekanens årsberetning . . . 141
Institut for Bibelsk Eksegese . . . 143
Institut for Kirkehistorie . . . 147
Institut for Systematisk Teologi . . . 151
Ph.d.-studienævnet for Teologi . . . 154
Studienævnet for Teologi . . . 155
Center for Afrikastudier . . . 157
Uddannelsesudvalget for Afrikastudier . . . 161
Søren Kierkegaard Forskningscenteret . . . 163

Det Juridiske Fakultet

Dekanens årsberetning . . . 171
Det Retsvidenskabelige Institut A . . . 173
Det Retsvidenskabelige Institut B . . . 179
Det Retsvidenskabelige Institut C . . . 185
Det Retsvidenskabelige Institut D . . . 191
Ph.d.-studienævnet for Retsvidenskab . . . 196
Studienævnet for Retsvidenskab . . . 197

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Dekanens årsberetning . . . 201
Økonomisk Institut . . . 205
(DERG – Development Economics Research Group, CIE – Center for Industrial Economics)
Studienævnet for Økonomi . . . 222
Ph.d.-studienævnet for Økonomi . . . 224
EPRU – Economic Policy Research Unit . . . 225
Institut for Statskundskab . . . 227
Studienævnet for Statskundskab . . . 241
Ph.d.-studienævnet for Statskundskab . . . 242
Institut for Antropologi . . . 243
Studienævnet for Antropologi . . . 249
Ph.d.-studienævnet for Antropologi . . . 250

Sociologisk Institut 251
(Center for Forskning i Eksistens og Samfund)
Studienævnet for Sociologi 260
Ph.d.-studienævnet for Sociologi 261
Forskningscenter FAOS - Arbejdsmarkedsorganisationernes Sociologi 262
Center for Anvendt Datalogi 263

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

Dekanens årsberetning 267
Medicinsk-Anatomisk Institut 271
(Sektion A, B og C)
Medicinsk-Fysiologisk Institut 281
(Afdelingen for Cellulær og Molekylær Fysiologi, Afdelingen for Endokrinologi og Metabolisme, Afdelingen for Neurofysiologi, Afdelingen for Nyre og Kredsløbsfysiologi, Afdelingen for Patofysiologi, Sexualfysiologisk Laboratorium)
Institut for Medicinsk Biokemi & Genetik 293
(Biokemisk Afdeling A, B og C, Afdeling for Medicinsk Genetik)
Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi 305
Farmakologisk Institut 315
Institut for Molekylær Patologi 321
(Laboratoriet for Molekylær Patologi, Tumorpatologisk Laboratorium, Laboratoriet for Eksperimentel Onkologi, Elektronmikroskopisk Afdeling, Under Prosekturet, Nefropathologi, Proteinlaboratoriet)
Øjenpatologisk Institut 331
Institut for Folkesundhedsvidenskab 333
(Afdeling for Almen Medicin, Biostatistik Afdeling, Afdeling for Epidemiologi, Afdeling for International Sundhed, Afdeling for Medicinhistorie – Medicinsk-Historisk Museum, Afdelingen for Medicinsk Kvinde- og Kønsforskning, Afdeling for Medicinsk Videnskabsteori, Afdeling for Miljø- og Arbejdsmedicin, Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed, Afdeling for Sundhedspsykologi, Afdeling for Sundhedstjenesteforskning)
Retsmedicinsk Institut 357
(Retsgenetisk Afdeling, Retskemisk Afdeling, Retspatologisk Afdeling)
Odontologisk Institut 365
(Kliniksektion, Afdeling for Bidfunktionslære og Oral Fysiologi, Afdeling for Dentalmaterialer, Afdeling for Oral Diagnostik, Afdeling for Oral Mikrobiologi, Afdeling for Oral Patologi og Medicin, Afdeling for Ortodonti, Afdeling for Parodontologi, Afdeling for Protetik, Afdeling for Pædodonti, 3D-Laboratoriet, Afdeling for Radiologi, Afdeling for Samfundsodontologi og Videreuddannelse, Afdeling for Tandmorfologi og Retsodontologi, Afdeling for Tand-, Mund- og Kæbekirurgi, Afdeling for Tandsygdomslære og Endodonti, Odontologisk Ældreforskningscenter)
De Kliniske Institutter 381
Klinisk Institut for Gynækologi, Obstetrik og Pædiatri samt Vækst og Reproduktion 383
Klinisk Institut for Intern Medicin 387
Klinisk Institut for Klinisk Biokemi, Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin samt Radiologi 395
Klinisk Institut for Kirurgi og Anæstesiologi 399
Institut for Kliniske Neurofag og Psykiatri 407
Klinisk Institut for Oto-Rhino-Laryngologi, Oftalmologi og Dermato-Venerologi 413
Studienævnet for Medicin 417
Studienævnet for Odontologi 418
Studienævnet for Folkesundhedsvidenskab 419
Uddannelsesudvalget for Master of International Health (MIH) 420
Uddannelsesudvalget for Master of Public Health (MPH) 421
Studienævnet for Humanbiologi 422
Ph.d.-studienævnet for Sundhedsvidenskab 423
Afdelingen for Eksperimentel Medicin 424
Central Forskningsenhed for Almen Praksis 425
Center for Muskelforskning 429

Det Humanistiske Fakultet

Dekanens årsberetning 433
Ph.d.-studienævnet for Humaniora 435
Institut for Historie 437
Studienævnet for Historie 447
Institut for Arkæologi og Etnologi 449
Studienævnet for Forhistorisk Arkæologi 455

Studienævnet for Klassisk Arkæologi . . . 456
Studienævnet for Etnologi . . . 457
Center for Folkloristik . . . 459
Studienævnet for Folkloristik . . . 460
Institut for Religionshistorie . . . 461
Studienævnet for Religionsfagene . . . 465
Studienævnet for Indianske Sprog og Kulturer . . . 466
Institut for Film- og Medievidenskab . . . 467
Studienævnet for Film- og Medievidenskab . . . 472
Institut for Kunsthistorie, Dans og Teatervidenskab . . . 473
Studienævnet for Kunsthistorie . . . 478
Studienævnet for Dans og Teatervidenskab . . . 479
Institut for Litteraturvidenskab . . . 481
Studienævnet for Litteraturvidenskab . . . 487
Musikvidenskabeligt Institut . . . 489
Studienævnet for Musikvidenskab . . . 493
Institut for Almen og Anvendt Sprogvidenskab . . . 495
Studienævnet for Lingvistik . . . 499
Studienævnet for Audiologopædi og Sprogpsykologi . . . 500
Studienævnet for Fremmedsprogspædagogik . . . 501
Institut for Nordisk Filologi . . . 503
(Dansk, Center for Arbejderkulturstudier, Finsk afdeling, Center for Kvinde- og Kønsforskning, Center for Minoritetsstudier)
Studienævnet for Dansk . . . 515
Studienævnet for Finsk . . . 516
Studienævnet for Minoritetsstudier . . . 517
Studienævnet for Kvinde- og Kønsforskning . . . 518
Det Arnamagnæanske Institut . . . 519
Ordbog over det norrøne prosasprog . . . 522
Institut for Dansk Dialektforskning . . . 523
Institut for Navneforskning . . . 527
Engelsk Institut . . . 531
(Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi)
Studienævnet for Engelsk . . . 541
Institut for Germansk Filologi . . . 543
Studienævnet for Germansk . . . 546
Romansk Institut . . . 547
Studienævnet for Fransk . . . 556
Studienævnet for Italiensk-Rumænsk . . . 558
Studienævnet for Spansk og Portugisisk . . . 559
Østeuropainstituttet . . . 561
Studienævnet for Slavisk . . . 564
Studienævnet for Moderne Græsk . . . 565
Asien-Instituttet . . . 567
Studienævnet for Østasiatisk . . . 571
Carsten Niebuhr Instituttet for Nærorientalske Studier . . . 573
(Arabisk Afdeling, Assyriologisk Afdeling, Hebraisk Afdeling, Iransk Afdeling, Afdeling for Nærorientalsk Arkæologi, Tyrkisk Afdeling, Ægyptisk Afdeling)
Studienævnet for Nærorientalske Studier . . . 580
Institut for Eskimologi . . . 581
Studienævnet for Eskimologi . . . 583
Institut for Græsk og Latin . . . 585
Studienævnet for Græsk og Latin . . . 589
Polis Centeret . . . 591
Institut for Psykologi . . . 593
(Psykologiske discipliner og Klinisk psykologiske discipliner)
Studienævnet for Psykologi . . . 608
Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik . . . 609
Studienævnet for Filosofi . . . 616
Studienævnet for Pædagogik . . . 617
Studienævnet for Retorik . . . 618
Forum for Renæssancestudier . . . 619

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Dekanens årsberetning 623
Ph.d.-studienævnet for Naturvidenskab 625
Institut for Matematiske Fag 627
(Matematisk Afdeling, Afdeling for Statistik og Operationsanalyse samt Forsikringsmatematisk Laboratorium)
Studienævnet for Matematiske Fag 638
Datalogisk Institut 639
Studienævnet for Datalogi 647
Kemisk Institut 649
Studienævnet for Kemi 668
Niels Bohr Institutet for Astronomi, Fysik og Geofysik 669
(Astronomisk Observatorium, Geofysisk Afdeling, Center for Jordens Klima og Biogeokemiske Kredsløb og Center for Planteforskning, Niels Bohr Institutet, Niels Bohr Arkivet og Ørsted Laboratoriet)
Studienævnet for Fysik 702
Zoologisk Institut 703
(Parkområdet, Ferskvandsbiologisk Laboratorium, Marinbiologisk Laboratorium og Øresundsakvariet)
Botanisk Institut 723
Studienævnet for Biologi 736
Molekylærbiologisk Institut 737
(Afdeling for Biologisk Kemi, Afdeling for Generel Mikrobiologi, Afdeling for Molekylær Cellebiologi, Afdeling for Proteinkemi, Genetisk Afdeling, Plantefysiologisk Afdeling)
Studienævnet for Biokemi 752
August Krogh Institutet 753
(Zoofysiologisk Laboratorium (ZL), Laboratoriet for Cellulær og Molekylær Fysiologi (LCMF), Biokemisk Afdeling)
Geologisk Institut 763
Studienævnet for Geologi 774
Geografisk Institut 775
Studienævnet for Geografi 788
Institut for Idræt 791
(Afdeling for Human Fysiologi, Afdeling for Historie og Samfundsvidenskab, Afdeling for praktik, pædagogik og psykologi)
Studienævnet for Idræt 800
Zoologisk Museum 801
(Hvirveldyrafdelingen, Invertebratafdelingen, Den Entomologiske Afdeling, Udstillingsafdelingen)
Botanisk Museum og Centralbibliotek 817
Botanisk Have 821
Geologisk Museum 825
Arktisk Station 831
Center for Naturfilosofi og Videnskabsstudier 835
COGCI. Copenhagen Global Change Initiative 837

Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere 841

Fælles beretning

Universitetets historie

I. 1479–1788

Funktion og virke, akademiske grader og eksaminer

Københavns Universitet blev indviet 1. juni 1479, efter at Christian I. i 1475 havde opnået pave Sixtus 6's tilladelse til oprettelsen. Det nye universitet var, da det blev oprettet, en del af den universelle katolske kirke, og lignede med sine 4 traditionelle fakulteter (Teologi, Jura, Medicin og Filosofi) de fleste andre senmiddelalderlige universiteter. Det blev organiseret efter de retningslinier, der var blevet udviklet ved universitetet i Paris, men med universitetet i Köln som det umiddelbare forbillede. Dette mønster med en stærk tysk indflydelse på den måde hvorpå man indrettede akademiske forhold i Danmark, har været karakteristisk frem til efter 2. verdenskrig.

Medens man i nutiden opfatter forskning og undervisning som to lige vigtige dele af et universitets virkeområde, var det i middelalderen klart undervisningen, der var den vigtigste, og dette gjaldt også for Københavns Universitet. Selvom der også her i ældre tid blev opnået vigtige videnskabelige resultater, er det først fra slutningen af 1700-tallet, at forskningen for alvor slår igennem som det ene hovedelement i universitetets liv.

Fysisk blev det ældste universitet placeret i Københavns gamle rådhus på hjørnet af Nørregade, hvor nu Bispegården ligger.

Reformationen i Danmark 1536 fik afgørende betydning for Københavns Universitet. Det blev reorganiseret, fik tillagt betydelige faste indtægter, og der blev oprettet et antal permanente lærestole. I universitetsfundatsen fra 1537 blev universitetets rolle klart defineret: Fra at have været en lille brik i en altomfattende europæisk kirke blev det nu universitetets vigtigste opgave at være det ideologiske kraftcenter i den nye dansk-norske lutherske statskirke og det sted, hvor kirkens præster blev uddannet.

Fysisk blev dette markeret ved, at universitetet overtog Sjællands Biskops rummelige residens ved Frue Plads, den nuværende universitetsfirkant, der blev rammen omkring universitetets virksomhed de næste 350 år.

De rigelige økonomiske midler gav grundlag for et betydeligt selvstyre, der blev udøvet af konsistorium som det øverste styrende organ, hvor i ældre tid alle de normerede professorer havde sæde, under ledelse af en rektor. Tilsvarende blev de enkelte fakulteter ledet af dekaner. Nye universitetsfundatser i 1732 og 1788 justerede – men ændrede ikke radikalt – rammerne omkring universitetets virksomhed.

Den faglige og økonomiske udvikling efter 1800 førte til, at universitetets økonomi, der hidtil havde været god, stadig blev forværret. Således måtte stærkt stigende udgifter til nybyggeri, først efter Københavns bombardement 1807, siden ikke mindst til naturvidenskaberne – da indtægterne ikke steg i samme takt – i stigende grad dækkes ved anvendelse af universitetets formue, som stort set var spist op i begyndelsen af det 20. århundrede. Medvirkende hertil var også at antallet af lærere steg støt i takt med den faglige udvikling. Herefter er langt størstedelen af det økonomiske grundlag for universitetets drift kommet fra staten, om end private fonde og kontrakter med det private erhvervsliv spiller en stigende rolle.

Det stigende antal lærere gjorde det fra 1817 nødvendigt at indføre valg af repræsentanter til konsistorium m.v., men grundlæggende forblev den styreform, der var grundlagt efter 1536, i kraft til 1970.

Med reformationen startede en udvikling, hvorefter universitetet blev statens universitet, med uddannelse af statens embedsmænd som sin vigtigste opgave. I konsekvens heraf udvikledes frem imod slutningen af 1700-tallet – ved siden af de traditionelle akademiske grader (baccalaureus-, licentiat-, magister- og doktorgraden) – et system af embedseksaminer. Den første begyndelse kom 1629 med en bestemmelse om, at ingen måtte kaldes til præst, med mindre han kunne fremlægge en attestation fra tre professorer, heraf mindst to teologiske, på sine kundskaber. Dette førte i 1675 til, at der indrettedes en egentlig formel eksamen, den teologiske attestats. En lidt anden ordning finder man i medicin, hvor det i 1672 blev bestemt, at den medicinske doktorgrad skulle være en betingelse for at kunne praktisere som læge, en ordning, hvis virkninger har kunnet spores frem til nutiden i og med at antallet af medicinske doktorer stadig overstiger alle andre til sammen. I den nye universitetsfundats fra 1732 blev der endvidere fastsat regler for en eksamination i de forskellige medicinske discipliner, før tilladelse til at disputere for doktorgraden blev givet.

Frem til det 18. århundrede havde Det Juridiske Fakultet, der normalt kun bestod af én professor, kun haft ringe betydning. Dette blev ændret i 1736, hvor der blev indført dels en egentlig juridisk embedseksamen med latin som sprog, dels en "juridisk eksamen for ustuderede", d.v.s. en praktisk juridisk prøve på dansk, denne blev bibeholdt frem til 1936.

Endelig havde siden 1600-tallet magistergraden normalt været forudsætningen for at blive rektor i latinskolerne, dette blev præciseret i Danske Lov 1683.

I 1788 fik universitetet en ny fundats. I denne, der på mange måder kom til at bestemme rammerne for universitetets virksomhed frem til 2. halvdel af det 20. århundrede, blev de forskellige eksaminer revideret, og der blev indført specifikke embedseksaminer ved alle fakulteter. Ved samme lejlighed blev ekstern censur – som det omgivende samfunds kontrol med de universitetsuddannelser, der fik tillagt betydelig kompetence i samfundet – indført. 1788 fundatsen kan siges at afslutte den udvikling, hvorefter universitetets vigtigste opgave er at uddanne statens embedsmænd.

Fag

Fra starten i 1479 var universitetet som nævnt blevet grundlagt med fakulteter i teologi, jura, medicin og de filosofiske discipliner, men da der ikke var egentlige faste lærestole, og da kilderne er sparsomme, er det ikke muligt at sige noget mere konkret om undervisningen, undtagen at den sandsynligvis er foregået efter samme retningslinier som i Köln og andre tyske universiteter.

Et vigtigt element i reorganiseringen efter reformationen var, at universitetet nu fik et antal faste professorater, og samtidig blev der fastsat en række bestemmelser for undervisningen.

De tre teologiske professorer dækkede de traditionelle teologiske discipliner, først og fremmest bibelstudier, dogmatik o.s.v. En af dem, Niels Hemmingsen (1513-1600) opnåede international berømmelse, og hans værker blev oversat til en række sprog.

Den enlige juridiske professor beskæftigede sig hoved-

sagelig med natur-, romersk og kanonisk ret, medens uddannelse i, og studier af dansk ret frem til 1736 foregik uden for universitetet, i en form for mesterlære i administration og retsvæsen.

De to medicinske professorer var frem til efter 1600 især beskæftiget med studiet af antikkens autoriteter som Hippocrates og Galen. Efter 1600 blev egentlig empirisk baseret forskning introduceret på Københavns Universitet, hvor navne som Thomas Bartholin (1616-1680), der opdagede lymfekarsystemet, og Niels Stensen (1638-1686), der opdagede ørespytkirtlens udmunding i mundhulen samt redegjorde for tårevæskens dannelse og funktion, opnåede international berømmelse. Stensen tillige for de studier, der førte til grundlæggelsen af geologi som videnskab.

Det Filosofiske Fakultet, der efter datidens opfattelse var det lavest rangerede – således var professorernes løn kun ca. 2/3 af den teologerne fik – fungerede som forskole til de andre fakulteter, særligt Det Teologiske Fakultetets 7-9 professorer underviste i latin, græsk, hebraisk, filosofi, retorik og etik, der alle fungerede som hjælpefag til teologi. Endvidere undervistes der i matematik, ligesom astronomi – astrologi – spillede en betydelig rolle.

Fra tid til anden blev nye discipliner (poesi, fransk sprog og litteratur, metafysik m.fl.) introduceret, men den eneste varige nyskabelse var professoratet i historie og geografi fra 1635.

Adskillige af professorerne ved Det Filosofiske Fakultet var fremragende videnskabsmænd, og enkelte opnåede international anerkendelse, således Ole Rømer (1644-1710), kendt for opdagelsen af lysets hastighed.

II. Det 19. århundrede

Universitetsfundatsen fra 1788 blev rammen omkring Københavns Universitets forvandling fra klassisk europæisk universitet til en moderne forsknings- og undervisningsinstitution. Det 19. århundrede er endvidere starten på en aldrig senere afsluttet vækstperiode. I 1788 havde universitetet ca. 20 faste lærere og omkring 1.000 studenter. I 1900 var disse tal vokset til henholdsvis ca. 60 og ca. 4.000.

De formelle rammer omkring universitetets akademiske grader og embedseksaminer forblev stort set uændrede gennem hele århundredet, men blev naturligvis udbygget i takt med den faglige udvikling.

1838-1842 blev der således gennemført en reorganisation af de medicinske uddannelser i Danmark. I 1785 var den selvstændige læreanstalt Kirurgisk Akademi blevet oprettet, først og fremmest for at tilfredsstille hærens og flådens behov for praktisk dygtige læger. Akademiets undervisning var god, også bedre end den, der leveredes af Det Medicinske Fakultet. Et tegn herpå var, at størstedelen af fakultetets kandidater tillige aflagde eksamen ved akademiet, mens det omvendte ikke i samme grad var tilfældet. Derfor blev det i 1838 besluttet at indføre en fælles embedseksamen for de to institutioner, og fire år senere tog man skridtet fuldt ud og integrerede Kirurgisk Akademi og Det Medicinske Fakultet i et nyt lægevidenskabeligt fakultet på universitetet.

I 1848 ændredes Det Juridiske Fakultet ved indførelsen af den statsvidenskabelige embedseksamen (cand.polit.) til Det Rets- og Statsvidenskabelige Fakultet.

Samme år blev der ved Kgl. forordning indført en nyskabelse, der skulle vise sig af meget stor betydning, nemlig indførelsen af den såkaldte "magisterkonferens". Baggrunden må findes i 1788-fundatsens meget stive embedseksaminer, der gjorde det vanskeligt for de studenter, der dyrkede nye discipliner, ikke mindst de naturvidenskabelige, at få en formel afslutning på deres uddannelse. Dette blev muligt med magisterkonferensen, der var en bemyndigelse for universitetet til at sammensætte en individuel eksamen i de discipliner, hvor der ikke var fastsat en embedseksamen. På den måde blev magisterkonferensen et betydningsfuldt instrument for en løbende udvidelse af universitetets fagkreds i de humanistiske og ganske særligt de naturvidenskabelige videnskaber. De sidstnævnte fik først i 1883 en egentlig embedseksamen, da 1788-fundatsens latinskolelærereksamen, med dens stærke vægt på de klassiske sprog, blev afløst af skoleembedseksamen (cand.mag.) hvor moderne sprog og ikke mindst realfagene spillede en betydelig rolle.

Fra gammel tid havde enkelte naturvidenskaber (matematik, astronomi og i nogen grad fysik) hørt hjemme i Det Filosofiske Fakultet, medens botanik og kemi havde optrådt som medicinske hjælpevidenskaber. 1788-fundatsen styrkedes naturvidenskaberne og i 1829 blev Polyteknisk Læreanstalt oprettet med det formål, i tæt samarbejde med universitetet, at varetage den praktiske uddannelse af civilingeniører. Det er karakteristisk for den stærke tyske indflydelse, at denne uddannelse, ligesom de tilsvarende praktisk orienterede uddannelser i veterinær- og jordbrugsvidenskab, farmakologi m.v. blev henlagt til særlige højskoler, medens de mere teoretiske studier forblev på universitetet, hvor der i 1850 blev oprettet et selvstændigt matematisk-naturvidenskabeligt fakultet med lærestole i astronomi, matematik, fysik, kemi, zoologi, botanik og mineralogi.

Også fagkredsen i Det Filosofiske Fakultet blev kraftigt udvidet med nye lærestole i de moderne sprog, dansk og nordisk sprog og litteratur, sammenlignende litteratur, arkæologi, musik og kunsthistorie samt psykologi, for at nævne nogle af de vigtigste.

Videnskabeligt opnåede Københavns Universitet i løbet af det 19. århundrede en pæn placering i det internationale videnskabelige samfund, takket være en række fremtrædende professorer inden for en bred faglig vifte. Århundredets største navn er givet H.C. Ørsted (1777-1851) verdenskendt for sin opdagelse af elektromagnetismen.

III. Det 20. århundrede

Ved indgangen til det 20. århundrede var Københavns Universitet vel forankret i såvel den internationale videnskabelige verden som i det danske samfund, hvis præster, jurister, økonomer og andre embedsmænd, læger og gymnasielærere m.fl. det uddannede. Den vækst, der havde præget det foregående århundrede fortsatte frem til ca. 1960. Herefter blev universitetet i løbet af en kort årrække underkastet en radikal fornyelsesproces, der forvandlede det fra et relativt lukket samfund, hvis studenter rekrutteredes fra det samme snævre miljø, som dets kandidater efterfølgende gled ind i, til en demokratisk masseuddannelsesinstitution.

Dette fremgår tydeligt af studentertallet: I 1960 var det på ca. 6.000, og den del af en ungdomsårgang, der tog studentereksamen eller tilsvarende adgangseksamen til universiteterne var på 6-7%. 40 år senere var de tilsvarende tal ca. 35.000 og næsten 50%.

Udviklingen i lærerkorpset viser et tilsvarende billede: De ca. 50 professorer i 1900 var i 1960 blevet til ca. 140, et tal der fordobledes i løbet af de næste årtier. Efter 1960 voksede antallet af ikke-professorale lærere, der indtil da havde været beskedent, drastisk, således at antallet i begyndelsen af 1990'erne var nået op på knap 1.800. Nok så vigtigt er, at de fra begyndelsen af 1970'erne ændrede status fra at være betragtet som hjælpelærere, der fungerede under professorernes vejledning og på disses ansvar, til at have i praksis samme rettigheder og forpligtelser med hensyn til faglig udvikling, uddannelse og eksamen o.s.v. som professorerne. Endnu stærkere vækst skete inden for det tekniske og administrative personale, (TAP), der i antal kom til at overstige det videnskabelige personale (VIP).

Dette fik indflydelse på universitetets styreform, der i mangt og meget havde bestået uændret gennem århundreder. I 1970 vedtog Folketinget Universitetsstyrelsesloven, der i 1973 blev udstrakt til næsten alle højere læreanstalter. Loven betegnede et radikalt brud med fortiden, og var karakteristisk ved, at indflydelse og kompetence blev decentraliseret og henlagt til styrende organer på institut-, fakultets- og universitetsniveau. Sammensætningen af disse blev som hovedregel 50% VIP, 25% TAP og 25% studerende. Tilsvarende blev rektors og dekaners indflydelse svækket. Et endnu mere radikalt skridt var, at ansvaret for udviklingen af uddannelserne blev henlagt til studienævn, hvor lærere og studerende hver har halvdelen af pladserne.

Styrelsesloven blev fra 1993 afløst af universitetsloven, der indebærer en styrkelse af universitetets ledelse på alle niveauer (rektor, dekaner, institut- og studieledere), bl.a. gennem en reduktion af de styrende organers formelle kompetence, og af TAP'ers og studerendes pladser heri, dog er studienævnene bibeholdt stort set uændret.

Stigningen i antallet af studerende og lærere førte til en tilsvarende voldsom udvidelse af de fysiske rammer. Denne var startet allerede i 2. halvdel af det 19. århundrede, hvor universitetet, efter at universitetsfirkanten med hovedbygningen fra 1836, Universitetsbiblioteket fra 1861 og Zoologisk Museum fra 1870 var blevet fuldt udbygget, tog dele af Københavns voldterræn i brug: Observatoriet fra 1861, Botanisk Have fra 1870 og Geologisk Museum og Kemisk Laboratorium fra 1893, for at nævne de vigtigste. Hertil knytter sig den nye Polytekniske Læreanstalt i Sølvgade fra 1890.

I begyndelsen af det 20. århundrede flyttede universitetet sin byggeaktivitet nord for søerne. Starten kan siges at være det nye Rigshospital fra 1906, der tillige skulle være universitetshospital. Ellers var det især de naturvidenskabelige fag, der flyttede mod nord, som Institut for teoretisk Fysik fra 1916 og det nye medicinsk-naturvidenskabelige universitetsbibliotek fra 1938.

Herefter var perioden 1960-1980 vidne til en hidtil uset byggeaktivitet, hvor store bygningskomplekser (Zoologisk Museum, H.C. Ørsted Institutet, August Krogh Institutet og Panum Instituttet) omkring Nørre Fælled blev rammen omkring en række medicinske og naturvidenskabelige fag. Hertil knytter sig det nye Rigshospital, der stadig er det centrale universitetshospital. Samtidig overtog botanikken den gamle Polytekniske Læreanstalt i Sølvgade.

De humanistiske fag, der havde modtaget en meget stor del af de mange nye studerende efter 1960, var i vid udstrækning blevet placeret i midlertidige lejemål i det indre København. De blev i løbet af 1970'erne samlet i et stort kompleks (KUA – Københavns Universitet Amager) i den nordlige del af Amager Fælled. Da spørgsmålet om universitetets fremtidige fysiske placering på det tidspunkt var ganske uafklaret, var placeringen på Amager fra starten tænkt som midlertidig, og kvaliteten af byggeriet derfor mindre god, hvilket gennem årene gav anledning til mange klager over dårligt arbejdsmiljø og indeklima. I midten af 1990'erne blev det derfor besluttet, at bygge et helt nyt KUA på samme sted, hvorefter byggeriet gik i gang i 2000.

Ved udgangen af det 20. århundrede fremtræder Københavns Universitet med sine 35.000 studenter og over 7.000 videnskabelige, tekniske og administrative medarbejdere, sine mere end 100 uddannelser, fordelt på lige så mange institutter og andre faglige afdelinger, som landets største uddannelsesinstitution.

I 1997 indgik universitetet sammen med de andre videregående uddannelsesinstitutioner i hovedstadsområdet og Skåne i Øresundsuniversitetet, der er tænkt som rammen om et stadigt mere integreret samarbejde omkring forskning og uddannelser institutionerne imellem.

Intet universitet kan videnskabeligt være i front på alle områder, heller ikke Københavns Universitet, men det har hele tiden formået internationalt at hævde sig smukt på en lang række områder, ligesom det tiltrækker langt flere ansøgere, end der er studiepladser til.

Rektoratet

Rektor Kjeld Møllgård

Prorektor Joan Conrad

Rektors årsberetning

Året har været præget af planlægning og omstilling, samtidig med at stadig større produktionsmål er nået. Gode resultater for såvel den akademiske virksomhed som for den økonomiske er nået, og der er blevet fastlagt nogle vigtige retningslinier for udviklingen i de kommende år. Det må samtidig tilføjes, at resultaterne er nået samtidig med økonomiske og personalemæssige reduktioner. De kommende år må vise, i hvilken grad reduktionerne vil vise sig i resultaterne.

Udviklingskontrakten

Universitetet underskrev i marts 2000 sin første udviklingskontrakt, sammen med Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet. Lige inden jul 1999 da kontrakten forelå, fik universiteterne pålagt en økonomisk dispositionsbegrænsning, for KUs vedkommende på lidt over 20 mio.kr. Universiteterne markerede via Rektorkollegiet, at det var en dårlig optakt til at underskrive udviklingskontrakter på, så først i marts 2000 blev kontrakten for Københavns Universitet underskrevet. Med kontrakten er nu udstukket en række overordnede sigtelinier for udviklingen i de kommende år.

Kontrakten blev offentliggjort i Universitetsavisen i foråret 2000, ligesom den også blev lagt på internettet. Forskningsministeriet foranstaltede, at de samlede universitetskontrakter blev publiceret, ligesom ministeriet lod et par af kontrakterne oversætte til engelsk, herunder Københavns Universitets.

Kontrakterne har allerede landspolitisk haft virkning, idet der i forbindelse med Finansloven for 2001 blev indgået en flerårsaftale, der bremser den hidtidige nedskæringspolitik. Fleråraftalen forudsatte, at der blev udarbejdet et tillæg til udviklingskontrakterne, og universitetet udformede sit tillæg i vintermånederne 2000-2001 så det kunne underskrives i starten af 2001 sammen med Undervisningsministeriet, efter at universiteterne sidst på året 2000 blev flyttet tilbage til dette ministerium. Tillægsaftalen specificerer mere detaljeret inden for udvalgte områder i udviklingskontrakten hvad der skal udvikles de kommende år. Der er således fra universitets side lagt vægt på at fastholde og uddybe de overordnede linier lagt i selve udviklingskontrakten.

De økonomiske rammer

Der er fra 2000 aftalt en årlig budgetprocedure internt på universitetet, hvor de enkelte hovedområder afgiver en situationsrapport til konsistorium halvårligt. I sommeren 2000 tegnede der sig et betydeligt underskud. I kombination med et underskud fra 1999 ville det føre til en overskridelse af hvad der efter Finansministeriets budgetvejledning er tilladeligt, idet denne fastsætter at der maksimalt må forekomme et underskud på 10 mio. kr. Om end budgetvejledningen sætter alt for snævre grænser for en institution af KUs størrelse (alene mindre variationer i STÅ-produktionen et enkelt år kan føre til et underskud af denne størrelse), måtte situationen drøftes i konsistorium. Her blev det besluttet at lade fakulteterne udarbejde fakultetsplaner for de kommende år, for at få en vurdering af hvor lang en dispensationsperiode der i givet fald måtte søges om. Efter drøftelser med Forskningsministeriet kunne det dog ved efterårets begyndelse konstateres, at en dispensationsansøgning ikke ville blive nødvendig, idet fakultetsplanerne sammen med beholdningerne fra de eksternt finansierede projekter som ministeriet tillod medtalt viste, at universitetet kunne holde sin økonomi inden for den tilladelige udsvingsmargin. Året endte derefter endog med et overskud.

At sagen blev løst ændrer dog ikke ved, at universitetet fortsat betragter de gældende regler i budgetvejledningen som uhensigtsmæssige og for stramme for en økonomi af KUs størrelse.

At det er lykkedes at frembringe et overskud skyldes dels en stærk opbremsning, dels en markant stigning i den eksternt finansierede forskningsvirksomhed i 2000. Mens driftsudgifterne på den ordinære virksomhed er reduceret med ca. 5 pct. i 2000, er driftsudgifterne på den eksternt finansierede virksomhed steget med over 30 pct. alene i dette år. Stigningen i eksterne bevillinger har således dæmpet den reduktion i forskningsaktiviteterne som ellers ville være indtruffet.

Forholdet mellem basisforskningen og den tilskudsfinansierede forskning har fra 1996 til 1999 været nogenlunde konstant, men i 2000 er dette billede ændret pga. den stærke stigning i de eksterne forskningsmidler. Dette tyder på at der i forskningsmiljøerne har været en intensivering af bestræbelserne på at tiltrække andre indtægter end de ordinære finanslovsbevillinger. Universitetet ser med taknemmelighed på at der er så stor en velvilje til at støtte forskningen ad andre kanaler end via de offentlige kasser, men det skal samtidigt understreges, at universitetet har det som en væsentlig del af sin overordnede politik at der opretholdes en betydelig forskningsandel finansieret af basisforskningsbevillinger.

En analyse gennemført i 2000 viser, at den eksterne forskning ikke fuldt ud selvfinansieres. I erkendelse af den rolle disse midler spiller, er det vigtigt at de eksterne bevillingsgivere forstår og accepterer nødvendigheden af en dækkende finansiering. Universitetet har derfor i 2000 udarbejdet et kalkulationsværktøj der skal anvendes ved modtagelse af eksterne bevillinger fremover, så såvel bevillingsmodtagere som -givere kan få indsigt i de reelle økonomiske betingelser.

Uddannelsesaktiviteterne

Københavns Universitet øgede sin uddannelseskapacitet betydeligt i begyndelsen af 1990erne. Det årlige optagelsestal steg således med ca. 1000 studerende fra 1993 til 1996. Bortset fra et ekstraordinært stort optag i 1999 har universitetet siden 1996 fastholdt niveauet, og havde i 2000 en studentertilgang på 5.126. Siden 1996 er bestanden af studerende steget med godt 10 %, STÅ-produktionen med godt 16 % og antallet af kandidater med godt 13%.

Fremgangen skal sammenholdes med lærerkræfterne, hvor det kan konstateres, at antal VIP pr. 100 STÅ de sidste år er faldet stærkt – alene fra 1999 til 2000 med 9 %. Dette fald skyldes ikke blot stigningen i STÅ-produktionen, men også i høj grad at det videnskabelige personale på den ordinære virksomhed er reduceret.

Der er i disse år fokus på den pædagogiske efter- og videreuddannelse af undervisere, og de undervisningsmæssige kvalifikationer prioriteres højt ved nyansættelser af lærere. Der er ved flere fakulteter indført obligatoriske pædagogiske grundkurser for adjunkterne, ligesom der flere steder er etableret pædagogiske centre.

Universitetet har i 2000 med bevillingsmæssig støtte fra Undervisningsministeriet oprettet en kompetenceenhed som skal understøtte bestræbelserne på at øge efteruddannelsesaktiviteterne. Kompetenceenheden skal bl.a. bistå de faglige miljøer i forbindelse med etableringen af nye masteruddannelser. I 2000 har universitetet også modtaget udviklingsstøtte til oprettelse af en tværfakultær masteruddannelse i Europastudier. I de kommende år forventes en intensivering af indsatsen for at placere universitetet som en central leverandør af universitær efteruddannelse. Samtlige fakulteter har således planer om udvikling af efteruddannelser, herunder også masteruddannelser og diplomuddannelser for de mellemlange videregående uddannelser.

Det uddannelsesmæssige samarbejde i Øresundsuniversitetet

Øresundsuniversitetet er i 2000 blevet evalueret. Alle 11 institutioner ønsker en videreførsel. Foreløbig er samarbejdet forlænget for de næste 5 år.

En væsentlig hindring for uddannelsessamarbejdet er stadig de store rejseudgifter for de studerende. Der er taget en række initiativer til at påpege dette problem, og et enkelt fakultet har direkte ud af flerårsaftalemidlerne afsat rejsestipendier for studerende der ønsker at følge fag ved Lunds universitet.

De forskellige studiestrukturer i Danmark og Sverige udgør en anden barriere for udveksling af studerende. Flere fakulteter arbejder med en smidiggørelse af strukturerne ved bl.a. ved at indføre blokkurser på kandidatuddannelserne og koordinering af undervisningstilbudene inden for fagligt afgrænsede områder.

Forskningen

Basisforskningen og forskeruddannelsen er et centralt grundlag for universitetets virksomhed. Der er et behov for en forøgelse af basisforskningsmidlerne for at sikre den fornødne forskning bag undervisningen og for at sikre en kvalitetsbetonet og uafhængig forskning i det hele taget. Nedgangen i antallet af videnskabelige medarbejdere taler i den sammenhæng sit tydelige sprog, og også nedgang på forskeruddannelsesområdet peger på en bevillingsmæssig knaphed. De midler universitetet har fået i forbindelse med flerårsaftalen i slutningen af 2000 kan dog hjælpe til en vis genopretning af den faldende forskningsdækning.

Vedrørende kvalitetsevaluering og –dokumentation er der i udviklingskontrakten og den tilhørende tillægskontrakt udformet en række konkrete modeller og projekter, der de kommende år skal afprøves, ligesom betydningen af forskningsplanlægning også understreges.

Rigsrevisionen har i 2000 undersøgt forvaltningen af private midler ved Københavns og Århus Universitet. Rigsrevisionen forudsætter i sin beretning, at der foreligger institutgodkendte forskningsplaner som eksternt finansierede projektplaner skal passe med for at blive godkendt. Dette understreger behovet for den forskningsplanlægning der er programsat i universitetets udviklingskontrakt.

Universitetets forskningsmæssige satsningsområder

Københavns Universitet vedtog i 1994 at udvikle 3 forskningsmæssigt tværfakultære satsningsområder: Bioteknologi, Nord/syd og Miljø.

Hvad angår Bioteknologi er universitetet i 2000 udpeget som værtsinstitution for det kommende forskningscenter på Tagensvej – BRIC-centeret. Der har i løbet af 2000 været udskrevet arkitektkonkurrence om centeret, som ud over BRIC skal huse universitetets nuværende Molekylærbiologisk Institut.

Nord/Syd koordineringsgruppen har i det forgangne år støttet en række tværfaglige seminarer bl.a. inden for områderne mellemøstlige samfund og borgerkrige, religiøse NGOers rolle i Afrika og Mellemøsten, og HIV/AIDS pro-

blematikken i Afrika. Koordineringsgruppen har støttet udvikling af kontakter til kvinderetsmiljøer i Afrika samt etableringen af et indo-nordisk uddannelsessamarbejde. Finansiering af gæsteforskere, rejselegater og tværfaglige ph.d.-kurser indgår også i aktiviteterne.

Miljø-koordineringsgruppen har koncentreret en del af arbejdet inden for rammerne af COGCI (The Copenhagen Global Change Initiative). Samarbejdet omfatter en række universiteter og sektorforskningsinstitutioner i hovedstadsregionen. Parallelt med dette er der etableret en scholarshipordning med Det Europæiske Miljøagentur og iværksat planer for et regionalt forankret internationalt center for miljøret.

Patentering

I 2000 modtog universitetet 15 anmeldelser af opfindelser fra medarbejdere i henhold til "lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner", der trådte i kraft ved årsskiftet. For 7 af disse opfindelser er der indgivet patentansøgning i 2000 eller i 2001.

Herudover har universitetet i ca. 30 tilfælde af forskningssamarbejde på forhånd indgået aftaler om rettighedsfordelingen med de involverede samarbejdsparter, primært danske og udenlandske virksomheder.

Formidling

En beregning af antallet af udgivne forskningspublikationer viser en stigning på 15 – 20 % de seneste år, hvis man blot anlægger en kvantitativ betragtning. En oversigt over alle universitetets forskningspublikationer 2000 er som noget nyt nu tilgængelig på internettet.

Universitetets årbog er fra 2000 (Årbog 1999) som noget nyt udgivet på cd-rom til afløsning af den hidtidige papirudgave. Årbogen er som det har været tilfældet de sidste år også tilgængelig på internettet.

Universitetets ansatte deltager endvidere i stort omfang i offentlig debat og medvirker i radio- og tv-programmer, ligesom der formidles gennem lærebøger, seminarer og foredragsvirksomhed, f.eks. den omfattende indsats under Folkeuniversitetet. Disse aktiviteter registreres imidlertid ikke som formidling i universitetets årbog. Alligevel er de væsentlige aktiviteter med henblik på at leve op til Universitetslovens krav.

Desuden løfter Københavns Universitet en ganske særlig formidlingsopgave gennem sine fire museer: Botanisk Museum, Geologisk Museum, Medicinsk-Historisk Museum og Zoologisk Museum. Hertil kommer Botanisk Have midt i København og Øresundsakvariet i Helsingør.

Identitets- og designprogram

Universitetet har i 2000 påbegyndt udviklingen af et nyt designprogram, der skal tydeliggøre universitetet i dets kommunikation med omverdenen. Programmet er udviklet igennem en designkonkurrence med tilskud fra Erhvervsfremmestyrelsen, og et vinderprojekt blev udpeget november 2000, udarbejdet af designvirksomheden Kontrapunkt. Designprogrammet vil i løbet af 2001 blive videreudviklet og implementeret.

Personaleforhold

Københavns Universitet havde i 2000 et personaleforbrug på i alt 4715 årsværk, hvilket er et fald på 3 % i forhold til 1999. Ses der udelukkende på ordinær virksomhed er der tale om et fald på 8 % i forhold til 1999, idet der har været en stigning på hele 32 % i ansatte aflønnet via eksterne midler.

Hvad angår til- og afgang blandt det fastansatte personale er der i 2000 for første gang tale om en negativ nettotilgang. Ses der udelukkende på det videnskabelige personale (VIP) har der i de senere år været tale om en negativ nettotilgang, nu med et meget markant udvikling i 2000.

Det må således konstateres, at der i 2000 har været en betydelig reduktion i universitetets væsentligste produktionskraft – personalet – meget markant i det forskningsog undervisningsdedikerede personale, hvilket i sammenhæng med den stigning, der samtidig har været i uddannelsesaktiviteterne, kun kan give anledning til en betydelig opmærksomhed i den kommende tid for at se om udviklingen vil blive vendt.

I 2000 blev der vedtaget en ny stillingsstruktur for videnskabelig personale ved universiteterne, som ligger pænt i tråd med universitetets udviklingskontrakts personalepolitiske målsætning om at skabe bedre og mere attraktive karriereforløb på universiteterne. For universitetssektoren blev der indført en ny professorpolitik som indebar, at der samlet blev etableret yderligere 100 ordinære professorater og 200 stillinger i en ny professorkategori som særligt henvender sig til yngre medarbejdere med et stort fagligt potentiale. Derudover er professorens rolle som forskningsleder betonet kraftigere. Endnu en ændring, som skal forbedre forskernes karrieremuligheder er, at der ved udløbet af et adjunktur normalt altid skal opslås et lektorat. På baggrund af fakulteternes professorplaner søgte universitetet om en række af de nye professorater samt om en række omklassificeringsmuligheder til lønramme 38. Forinden havde universitetet i alt 261 professoratsnormeringer, heraf 207 i lønramme 37 og 54 i lønramme 38. Ved fordelingen af nye professorater for 2000 blev universitetet tildelt 5 professorater med særlige opgaver og 8 omklassificringsmuligheder til lønramme 38.

Det kan konstateres, at universitetet er i stand til at tiltrække kvalificerede ansøgere – udenlandske som danske – i et antal over gennemsnittet herhjemme. Det indikerer at Københavns Universitet stadig betragtes som en attraktiv arbejdsplads og gør sig gældende internationalt.

De fysiske rammer

Der arbejdes i disse år hen imod mere forretningsprægede principper for de statslige bygninger – en såkaldt SEA-ordning (Statens Ejendoms Administrationsordning). Universitetet skal ud fra den herskende filosofi fremover betale en markedsorienteret husleje til staten for at benytte sine bygninger, mod omvendt at få en aktivitetsbestemt bevilling stillet til rådighed. På papiret en fornuftig tankegang, men for Københavns Universitetet dog truende hvis udgifter og indtægter ikke balancerer. Uanset at der ikke i 2000 fremkom nogen endelig model fra Forskningsministeriets side, tegnede der sig længe et lidet attraktivt billede med et 3-cifret årligt millionunderskud for universitetet. Ved slutningen af året var der dog en løsning på vej, idet det med ministeriet blev aftalt at der tages hensyn til en række specifikke forhold på universitetet.

Universitetets visioner på en række områder – nybyggeriet på Amager, det Bioteknologiske Center på Tagensvej, en overtagelse af Kommunehospitalet til brug for Folkesundhedsvidenskab og fag der i dag har til huse i nedslidte og utidsvarende bygninger i indre by – forudsætter fornuftige, langtidsholdbare økonomiske rammer på ejendoms-

området, hvorfor en forsvarlig SEA-ordning er helt afgørende.

Studenterboliger
Konsistorium havde i 2000 et forslag fra Forenede Studenterråd om Ungdomsboligsituationen i København på dagsordenen. Et enigt konsistorium støttede en henvendelse til København og omegnskommunerne om at få sat gang i nybyggeri og fremskaffelse af boliger, så de fortvivlende boligforhold for de studerende kan bedres.

Rektor Kjeld Møllgård

Immatrikulationsfesten 2000

Immatrikulationsfesten blev holdt den 4. september 2000 og indledtes med en fanfare. Efter rektors tale til de nyimmatrikulerede fremførtes J.L. Heiberg og C.E.F. Weyses "Hellige Flamme" og festen afsluttedes med "Skylark" komponeret af Hoagy Carmichael og arrangeret af Bob Brookmeyer. Derefter var der fest i Konsistoriegården. For de musikalske indslag stod Studenter-Sangforeningen samt Musikvidenskabeligt Instituts Bigband MI22.

Årsfesten 2000

Universitetets årsfest den 16. november 2000 fandt traditionen tro sted under overværelse af regentparret. Festlighederne indledtes med fanfare af Musikvidenskabeligt Instituts Big Band – MI22. Efter tale af rektor Kjeld Møllgård fremførte Studenter-Sangforeningen to sange af hhv. Fr. Kuhlau og Peter Heise. Herefter talte Jens Barslund Mikkelsen fra Forenede Studenterråd og MI22 spillede Ann Ronells "Willow weep for me" med trompetisten Jens Winther som gæstesolist. Professor Andrew D. Jackson holdt festforelæsning om "H.C. Ørsted og det danske samfund", hvorefter universitetskoret Lille MUKO under ledelse af Jesper Grove Jørgensen fremførte 3 arrangementer af hhv. C.E.F. Weyse, Niels W. Gade og Henrik Rung. Desuden tildeltes 12 æresdoktorgrader, 43 doktorgrader proklameredes, og 21 guld- og sølvmedaljer uddeltes. Endelig tildeltes universitetets undervisningspris lektor Bodil Ejrnæs, Institut for Bibelsk Eksegese (Se afsnittet "Akademiske anliggender").

Organisation og styring

Københavns Universitet er en statsinstitution under Forskningsministeriet og styres efter bestemmelserne i Universitetsloven fra 1993, som giver universitetet et på mange områder udstrakt selvstyre, herunder et økonomisk selvstyre med hensyn til hvordan dets samlede bevilling skal anvendes.

Universitetet ledes af rektor. De faglige hovedområder, fakulteterne, ledes af dekaner, og institutterne af institutledere. Studienævnene – som har ansvaret for undervisning og eksamen m.m. – ledes af studieledere.

En række kollegiale organer indgår i universitetets styring: Konsistorium for universitetet som helhed, et fakultetsråd på hvert fakultet, og institutbestyrelser på de enkelte institutter.

Universitetets organisationen bæres, som illustreret nedenfor, af tre "søjler":

Den kollegiale søjle
De kollegiale organer består af konsistorium, fakultetsråd, institutbestyrelser og studienævn.

Figur 1. Generel beslutningsstruktur

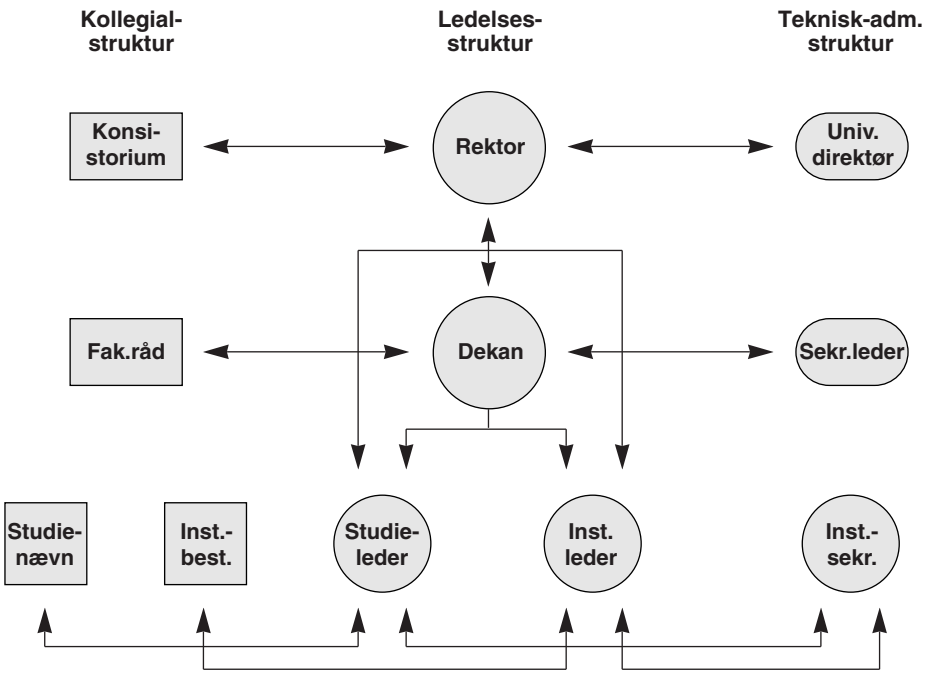

Konsistorium
Konsistorium er universitetets øverste kollegiale organ og varetager universitetets interesser som uddannelses- og forskningsinstitution. Det drøfter og fastlægger – efter høring af fakulteterne – de langsigtede retningslinier for universitetets virksomhed og udvikling, herunder faglige udviklingsplaner for universitetet som helhed.

Konsistorium er sammensat af en formand og 14 medlemmer, nemlig rektor, som er født formand, 2 udefra kommende medlemmer, 5 af dekanerne, 2 repræsentanter for de videnskabelige medarbejdere, 2 repræsentanter for det teknisk-administrative personale og 3 repræsentanter for de studerende. Den 6. dekan, p.t. den juridiske, deltager i møderne uden stemmeret, ligesom prorektor og universitetsdirektøren.

Fakultetsrådene
Universitetet er opdelt i seks fakulteter, som hver har et fakultetsråd. Fakultetsrådene er sammensat af op til 15 medlemmer, nemlig dekanen, der er født formand for rådet, 2 udefra kommende medlemmer og repræsentanter for de videnskabelige medarbejdere, repræsentanter for de teknisk-administrative medarbejdere og de studerende i forholdet 2 til 1 til 1.

Institutbestyrelserne og studienævnene
Institutter der har 10 eller flere videnskabelige medarbejdere skal have en bestyrelse. Institutbestyrelserne består af institutlederen som født formand, repræsentanter for lærerne og det tekniske og administrative personale, og også de studerende har fået plads i bestyrelserne ved lovændringen i 1999. I studienævnene deler lærere og studenter pladserne.

Ledelsessøjlen
Rektor er den øverste ansvarlige for hele universitetets virksomhed. Udover rektor består ledelsessøjlen af dekaner, studieledere og institutledere. Der er tale om et hierarkisk forhold, hvor rektor har den overordnede kompetence i alle sager.

Rektoratet
Ved valget i efteråret 1997 blev professor, med.dr. Kjeld Møllgård valgt som rektor, og lektor, cand.pæd. Joan Conrad som prorektor for perioden 1.2.1998 – 1.2.2002.

Den teknisk-administrative søjle
Til rådighed for rektor er en administration, der ledes af universitetsdirektøren. Direktøren for Københavns Universitet er cand.polit. Else Sommer.

Valg til de kollegiale organer

I efteråret 2000 blev der afholdt valg til konsistorium og fakultetsråd for videnskabelige og teknisk-administrative medarbejdere samt til konsistorium, fakultetsråd, studienævn og institutbestyrelser for studerende. De nyvalgte repræsentanter tiltræder 1. februar 2001.

Langt de fleste valg blev afgjort uden afstemning.

De videnskabelige medarbejdere ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet deltog i to afstemninger idet der både var afstemning til den plads i konsistorium, de deler med naturvidenskab, og til de seks pladser i Det Sundhedsvidenskabelige Fakultetsråd. Stemmeprocenten var hhv. 32 og 64.

For teknisk-administrative medarbejdere var der afstemning til Det Humanistiske- og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultetsråd. Stemmeprocenten var hhv. 52 og 78.

For de studerendes vedkommende var det Forenede Studenterråd (FSR), der satte sig på det meste, herunder de tre studenterpladser i konsistorium. FSR's valgforbund fik 6.906 af de i alt 8.214 stemmer. Nærmeste konkurrent var et listeforbund mellem Reformklubben og Rigtige Biokemikere, der opnåede 681 stemmer, mens de Liberale Studerende må nøjes med 249 stemmer. Stemmeprocenten var 24.

Konsistorium

Medlemmer pr. 31.12.2000

Ledelsesrepræsentanter
Rektor, professor, med.dr. Kjeld Møllgård.
Dekanen for Det Teologiske Fakultet, professor, docent, dr.theol. John Strange.
Dekanen for Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, mag.scient. Tage Bild.
Dekanen for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, professor, med.dr. Hans Hultborn.
Dekanen for Det Humanistiske Fakultet, lektor, cand.mag. John Kuhlmann Madsen.
Dekanen for Det Naturvidenskabelige Fakultet, lektor, cand.mag. Henrik Jeppesen.

Repræsentanter for det videnskabelige personale (VIP)
Professor, afdelingsbestyrer Carl Christian Tscherning, Geofysisk Afdeling, Niels Bohr Institutet.
Lektor, dr.polit. Niels-Henrik Topp, Institut for Statskundskab.

Repræsentanter for det tekniske og administrative personale (TAP)
Laboratoriefuldmægtig Dorte Birgitte Heldrup, Kemisk Institut.
Regnskabsfører Karin Vendelbo, Retsmedicinsk Institut.

Repræsentanter for de studerende
Stud.mag. Rasmus Okholm-Hansen.
Stud.mag. Jens Barslund Mikkelsen.
Stud.scient. Morten L. Olsen.

Eksterne medlemmer
Direktør Lars B. Goldschmidt, Dansk Industri.
Det ene af i alt to eksterne medlemmer er pr. 31.12.2000 ikke udpeget.

Deltager uden stemmeret i konsistoriums møder
Prorektor, lektor, cand.pæd. Joan Conrad.
Dekanen for Det Juridiske Fakultet, professor, lic.jur. Vagn Greve.
Universitetsdirektør, cand.polit. Else Sommer.

Konsistoriums årsberetning

Konsistorium har i 2000 holdt 6 møder, samt et budgetseminar i november ifm. behandlingen af budgettet for 2001.

På møderne er forelagt en række af universitetets høringssvar, således om forslag om Danmarks Pædagogiske Universitet, handlingsplan for integration af utilpassede unge, retningslinier for offentlighed ved privat finansiering af offentlig forskning (patenteringsloven), europæisk forskning i EU – 6. rammeprogram for Forskning og Teknologisk Udvikling, høringssvar til Danmarks Forskningsråd vedr. rådets ph.d.-evaluering, lovforslag om Åben Uddannelse, lovforslag om Videreuddannelsessystemet, lovforslag om folkeoplysning – herunder Folkeuniversitetet, Udenrigsministeriet strategioplæg "Partnerskab 2000", Migrationsforskning, lovforslag om Statens Voksenuddannelsesstøtte, lovforslag om rådgivning på voksenuddannelsesområdet, udkast til lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø, rektors udtalelse til forskningsministeren om universitetets administration af den nye ansættelsesbekendtgørelse, vedtægter for Danmarks Humanistiske Forskningscenter, (KU er vært), implementeringen af SEA-ordningen (Statens Ejendoms Administration), udkast til forslag til lov om museer mv., evaluering og videreførelsen af Øresundsuniversitetet.

Konsistorium har tilsluttet sig at der ansøges om dispensation fra Universitetsloven mhp. at udvide af NBI's bestyrelse med to eksterne medlemmer. Konsistorium præciserede at dette forslag specielt tager afsæt i NBI's forhold, og ikke danner skole for andre områder.

Universitetets plan på professorområdet mht. hvor mange af Forskningsministeriets nye professorater universitetet skal søge er blevet tilrådt. Konsistorium er blevet orienteret om arbejdet med at leje Kommunehospitalet og udviklingen om BRIC-centeret.

Konsistorium har fastlagt budgettet for 2001. Som tilbagevendende punkt har fakulteterne aflagt halvårsrapport til konsistorium om deres økonomiske situation. I lyset at situationen som den tegnede sig ved sommertid drøftede konsistorium de overordnede bevillingsregler og behovet for dispensation herfra.

Universitetets Virksomhedsregnskab er blevet drøftet, og ligeså vilkårene for underskrivningen af universitetets udviklingskontrakt og videreudviklingen af udviklingskontrakten, herunder udformningen af tillægskontrakten forud for indgåelsen i 2001.

Fællesadministrationens Udviklingsprojekt (AUP) er blevet forelagt konsistorium.

Endvidere har konsistorium, foranlediget af Forenede Studenterråd, drøftet og derefter rettet henvendelse til København Kommune og omegnskommunerne om Ungdomsboligsituationen i regionen.

Hovedsamarbejdsudvalget

Medlemmer

Hovedsamarbejdsudvalget havde i 2000 følgende medlemmer:

Rektor Kjeld Møllgård, formand.

Ledelsessiden (A-siden) udpeget af rektor

Dekan John Strange (Det Teologiske Fakultet).
Dekan Vagn Greve (Det Juridiske Fakultet).
Dekan Tage Bild (Det Samfundsvidenskabelige Fakultet).
Dekan Hans Hultborn (Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet).
Dekan John Kuhlmann Madsen (Det Humanistiske Fakultet).
Dekan Henrik Jeppesen (Det Naturvidenskabelige Fakultet).
Universitetsdirektør Else Sommer.
Kontorchef Søren Nissen (Personale og Jura).

Medarbejdersiden (B-siden) udpeget af organisationerne

Poul Erik Krogshave, næstformand (Teknisk Landsforbund).
Ingrid Kryhlmand (HK-kontor).
Fritz Buster Nielsen (HK-laborant).
Geert Aksfelt-Holm (TAT).
Leif Søndergaard (Dansk Magisterforening/VIP).
Lars Kayser (Foreningen af Speciallæger).
Lasse Pryning (Dansk Metal).
Elsebeth Andersen (Kvindeligt Arbejderforbund).
Keijo Auvinen (FFT).
Henrik Prebensen (Dansk Magisterforening/VIP).
Karen Rønnow (Danmarks Jurist- og Økonomforbund).
Annette Kronborg (Danmarks Jurist- og Økonomforbund/VIP).

Sekretariatsfunktionen blev varetaget af Lene Hviid, Personale og Jura.

Hovedsamarbejdsudvalgets årsberetning

Hovedsamarbejdsudvalg (HSU) holdt 7 ordinære møder i 2000. Hovedsamarbejdsudvalget er nedsat i henhold til samarbejdsaftalen af 6. november 1990 med senere tillægsaftaler om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner samt den nye samarbejdsaftale af 27. september 1999.

HSU behandlede i 2000

Personalepolitik

I begyndelsen af 2000 blev udviklingskontrakten færdiggjort og underskrevet i Forskningsministeriet med deltagelse af rektor. På det personalepolitiske område indeholder Udviklingskontrakten ni personalepolitiske indsatsområder som f.eks. revision af personalepolitikken, efteruddannelse, effektiv ligestillingspolitik, udvikling af koncept for medarbejderudviklingssamtaler, forsøg med videnregnskab samt revision af lønpolitikken.

For hvert indsatsområde er der etableret en handlingsplan og HSU har nedsat en følgegruppe til at følge planerne op.

Særligt vedrørende indsatsområdet "revision af personalepolitikken" nedsatte HSU allerede ved udgangen af 1999 en arbejdsgruppe med det formål, at komme med et forslag til en revision af personalepolitikken, og ved udgangen af 2000 er udvalget tæt på at kunne forelægge resultatet af udvalgsarbejdet for HSU.

I forbindelse med nedsættelse af arbejdsgruppen til revision af personalepolitikken nedsatte HSU en særlig arbejdsgruppe, som har til formål at udarbejde retningslinier for adgang til ansattes e-mail. Arbejdsgruppen afleverede et første forslag til retningslinier for adgang til ansattes e-mails i efteråret 2000, og arbejdet forventes færdiggjort først i det nye år.

Udvalget vedr. retningslinier for fleksjobs færdiggjorde sit arbejde i 2000, og HSU tiltrådte retningslinierne for anvendelse af fleksjobs ved Københavns Universitet.

Cirkulæret om de særlige feriefridage har givet anledning til mange drøftelser i HSU, og der blev i 1999 nedsat en arbejdsgruppe med det formål at komme med forslag til retningslinier for afvikling af de særlige feriefridage på Københavns Universitet. I 2000 blev udvalgets forslag til retningslinier for afvikling af de særlige feriefridage færdigbehandlet af HSU, efter at universitetet havde ventet på et svar fra Forskningsministeriet om fortolkningen af regelsættet.

HSU har foranlediget fremsendelse af en ansøgning om midler fra Finansministeriets pulje til integration af etniske minoriteter, og Finansministeriet har bevilget midler til danskkurser for de medarbejdere blandt rengøringspersonalet, som ikke har dansk som første sprog.

HSU har taget initiativ til en undersøgelse af anvendelsen af den statslige uddannelsesorlov med henblik på at udvide kendskabet til ordningen, og undersøgelsen har været behandlet i HSU.

Universitetets økonomi

Forhold om økonomi har i overensstemmelse med samarbejdsaftalen været et fast punkt på HSU's dagsorden. HSU er løbende holdt orienteret om budget- og regnskabsforhold blandt andet med publikationen "Månedens Hovedtal", som kort viser bevillingsrammer og forbrug, årsværk og en personalestatistik.

HSU har i årets løb beskæftiget sig med det afsluttende virksomhedsregnskab for 2000, og i lighed med tidligere år har HSU i samarbejde med konsistorium holdt et budgetseminar med henblik på en drøftelse og planlægning af det følgende års budget.

Et af de mest omfattende temaer vedrørende de økonomiske forhold i 2000 var tilpasningen mellem aktiviteter og bevillinger på Det Naturvidenskabelige-, Det Sundhedsvidenskabelige- og Det Humanistiske Fakultet. Tilpasningerne medførte reduktioner i medarbejderstaben ved naturlig afgang, indgåelse af frivillige fratrædelsesordninger og ved enkelte afskedigelser.

Universitetet står fortsat over for bevillingsmæssige problemer i 2001, og HSU har derfor besluttet at gøre jobtryghedsbanken for TAP-medarbejdere varig.

Rapporten vedrørende etablering af et lønstyringssystem på universitetet blev forelagt HSU, og HSU tilsluttede sig rapportens anbefalinger med nogle enkelte tilføjelser.

Høringer m.v.

HSU blev i løbet af 2000 blandt andet forelagt:

Vejledning om aftale om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner.

Høring om handlingsplan for integration af utilpassede unge.

Orientering om ændret procedure for refusion ved sygdom.

Aftale og cirkulære om tillidsrepræsentanter i staten.

Vejledninger fra Finansministeriet og CFU

Vedr. strategisk og systematisk kompetenceudvikling.

Barsel, adoption og omsorgsdage.

Socialt kapitel i staten og om seniorpolitik.

Andet

HSU er i øvrigt løbende blevet orienteret om relevante publikationer, kurser, konferencer mv. fra Forsknings- og Finansministeriet samt Økonomistyrelsen m.fl.

Rektor, næstformand og HSU-sekretariatet har deltaget i en undersøgelse af SU-arbejdet i Staten blandt udvalgte institutioner.

Medlemmer af HSU har i 2000 deltaget i en række konferencer om blandt andet kompetenceudvikling og motivation i staten.

Arbejdsmiljøorganisationen

Arbejdsmiljøindsatsen har i 2000 især været rettet mod konsolidering af arbejdet gennem systemopbygning og systematiske tiltag for at sikre en fortsat udvikling af arbejdsmiljøet på KU. Endvidere har der i det forløbne år været arbejdet en del med etablering og gennemførelse af udviklingsprojekter på arbejdsmiljømæssige fokusområder, dels internt finansieret, dels finansieret gennem eksterne puljemidler m.v.

Etablering af forebyggende procedurer og systematikker

For bedre at sikre at arbejdsmiljøhensyn indgår i overvejelserne i forbindelse med nybyggeri mv., er der udarbejdet en vejledning indeholdende miljø- og arbejdsmiljøkrav, som skal indgå i forbindelse med udbud af de konkrete byggearbejder.

Der er ligeledes udsendt vejledninger om arbejdspladsvurdering henholdsvis for laboratorieområdet og undervisnings-/administrationsområdet. Arbejdsmiljørådet for KU har i forlængelse heraf anmodet de enkelte fakultetsområder om at sikre at der gennemføres kortlægninger af forholdene og udarbejdes handlingsplaner i overensstemmelse med de udsendte vejledninger.

Formidling, information og uddannelse

Hjemmesiden om arbejdsmiljø er udbygget i det forløbne år således at den nu er den primære informationskilde om arbejdsmiljø til brug for arbejdsmiljøorganisationen, institutter samt enkeltpersoner. Desuden er der i et samarbejde med andre universiteter samt Branchearbejdsmiljørådet for Forskning og Undervisning opbygget en emnebaseret elektronisk vejledning om forskningslaboratorier, som vil blive taget i anvendelse i 2001.

Projekter og opgaver i samarbejde med eksterne partnere

I 2000 er der afsluttet et eksternt finansieret sundhedsfremmeprojekt for rengøringspersonalet på KUA og i Indre By. Projektets formål var at fremme det fysiske, psykiske og sociale velbefindende blandt rengøringspersonalet samt opbygge forebyggende tiltag samt bedre beredskab i forbindelse med personer med begyndende gener og lidelser. Rapport, som beskriver projektet og de gode resultater der er opnået, vil blive udsendt først i det nye år. I projektet er benyttet dels konsulenter fra Institut for Idræt, dels eksterne konsulenter. Projektet skal nu forsætte på KU i eget regi og omfatte alle rengøringsassistenter.

Med henblik på de studerendes arbejds- og studiemiljø er der iværksat to ligeledes eksternt finansierede projekter, dels vedrørende udvikling af egnede formidlingsmetoder og redskaber vedrørende arbejdsmiljø i forhold til studerende, dels vedrørende psykosociale forhold og fysiske rammer for studerende. Sidstnævnte med henblik på udvikling af operationelle værktøjer til gennemførelse af vurdering af studiemiljøet, som kan forventes som krav i en kommende lov om undervisningsmiljø.

Arbejdsskader

I 2000 har der været i alt 114 anmeldte skader på KU, inklusiv brilleskader. Med henblik på at forbedre sagsgangen ved arbejdsskader har KU arrangeret og gennemført en temadag under deltagelse af Forskningsministeriet, Arbejdsskadestyrelsen samt andre universiteter.

De studerendes organisationer

De studerendes organisationer er i universitetets årbog afgrænset til de organisationer, der i det forløbne år har haft plads i konsistorium. Forenede Studenterråd har haft alle tre pladser.

Forenede Studenterråd (FSR)

Organisation

Forenede Studenterråd er en tværpolitisk organisation, der arbejder for bedre forhold for de mere end 34.000 studerende på Københavns Universitet. Organisationen er en sammenslutning af de mere end 50 fagråd, der på de enkelte fag arbejder for bl.a. bedre studieordninger og bedre studiemiljø. Strukturen i organisationen matcher i store træk universitetets opbygning, så der for hvert studienævn og institutbestyrelse findes et fagråd, for hvert fakultetsråd findes en sammenslutning af fagråd på fakultetet (fakultetskoordineringer) og endelig arbejder alle fagråd på universitetet sammen i Fællesrådet (se nedenstående figur). Fælles for alle niveauer er, at alle studerende (med et årskort inden for området) kan deltage i organisationensarbejde – uanset politisk ståsted. Ligeledes hersker princippet om én mand én stemme på alle niveauer. Ud over de personlige stemmer har fagrådene også stemmer alt efter deres størrelse.

Organisationens daglige ledelse udgøres af en formand, i 2000 stud.mag. Karina Heuer Bach (historie), samt et Præsidium. Formand og Præsidium repræsenterer den centrale del af organisationen udadtil, ud fra de beslutninger, der træffes på Fællesrådets møder og på Generalforsamlingen.

Organisationens forskellige niveauer udgør baglandet for mere end 95% af de ca. 200 indvalgte studerende i universitetets kollegiale organer. Således er fagrådene bagland for studienævnsmedlemmer, fakultetskoordineringer for fakultetsrådsmedlemmer og Fællesrådet for konsistoriemedlemmer. I 2000 havde Forenede Studenterråd følgende repræsentanter i konsistorium: Stud.jur. Rasmus Okholm-Hansen (filosofi – Rasmus skiftede pr. 1. september studium til jura), stud.scient. Morten L. Olsen (fysik) og stud.mag. Jens Barslund Mikkelsen (retorik).

Adresse

Forenede Studenterråd v/Københavns Universitet (FSR)
Fiolstræde 10, 1
1171 København K
Telefon 35 32 38 38
Fax 35 32 38 48
fsr@fsr.ku.dk
www.fsr.ku.dk

Historie

I 1994 besluttede Studenterrådet og Moderate Studenter at fusionere, da man brugte for mange kræfter på splid mellem studenterorganisationer, kræfter der bedre kunne bruges på samarbejde for bedre forhold for studerende. Man valgte navnet Forenede Studenterråd, der på en gang skulle signalere fusionen mellem de to tidligere modstandere, og at organisationen var sammenslutningen af fagråd på universitetet. Organisationens fælles sekretariat flyttede fra Krystalgade til Fiolstræde 10, hvor det stadig har til huse.

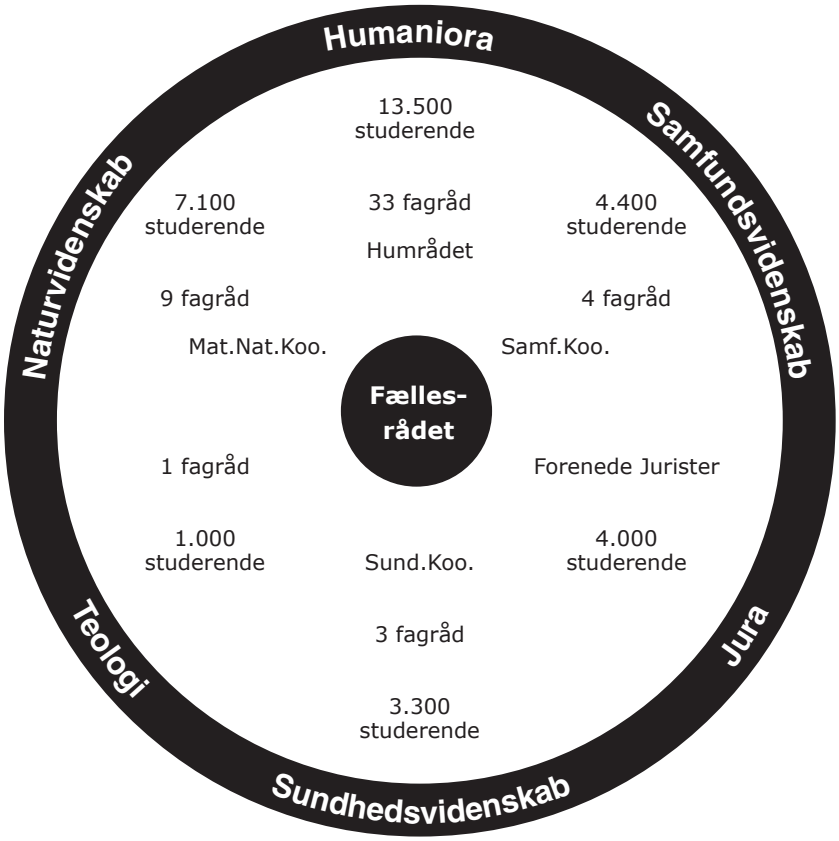

Aktiviteter
Som nævnt arbejder Forenede Studenterråd for bedre vilkår for studerende. Hvor fagrådene koncentrerer arbejdet om studiemiljøerne og fakultetskoordineringerne om spørgsmål der vedrører et helt fakultet, koncentrerer Fællesrådet og Præsidiet sig om de spørgsmål der vedrører universitetet generelt, f.eks. budget, bygninger, stillingsstruktur osv. Det er ligeledes Fællesråd og Præsidium, der i samarbejde med landsorganisationen Danske Studerendes Fællesråd (DSF) arbejder med spørgsmål som studerendes levevilkår, uddannelsespolitik på landsplan, studerendes forhold i andre lande mv.

I 2000 har Forenede Studenterråd bl.a. arbejdet med følgende emner:

Uddannelsespolitik

Flerårsaftale for universiteterne
I foråret 2000 forhandlede Folketingets partier om en flerårsaftale for forskningsområdet. Partierne indgik en overordnet aftale om rammer for forskningen, men de økonomiske diskussioner blev først taget i forbindelse med efterårets finanslovsforhandlinger. Uddannelsesområdet blev inddraget i finanslovsforhandlingerne, og Forenede Studenterråd har deltaget aktivt i disse, hvor vi bl.a. har deltaget i møder med uddannelsesordførerne. Den endelige aftale tilførte universitetet midler over en 4-årig periode til indsatser som inddragelse af IT i uddannelser og eksamen, pædagogisk efteruddannelse, udvikling af nye undervisnings- og eksamensformer mv. Indsatser som Forenede Studenterråd har efterlyst i en årrække. Forenede Studenterråd ser frem til udmøntningen af indsatserne, som organisationen vil forsøge at sætte sit præg på.

Øresundsuniversitetet
Forenede Studenterråd har gennem året været aktive i et samarbejdsorgan for de forskellige studenterorganisationer der er tilknyttet Øresundsuniversitetet. Samarbejdsorganet er repræsenteret i rektorforsamlingen for Øresundsuniversitetet. Kun få fag har aftaler om, at de studerende kan følge kurser på de andre institutioner. Interessen fra de studerendes side har dog også været kraftigt begrænset, da transportpriserne stadig er meget høje.

Filosofikum
Partiet Venstre fremsatte i foråret forslag om indførelse af filosofikumlignende elementer på alle universitetsuddannelser. Ifølge forslaget skulle filosofikum ligge inden for den nuværende uddannelsesramme og fylde 1/2 -årsværk. Forenede Studenterråd var ikke imod videnskabsteori på universitetsuddannelserne, men lagde vægt på, at de enkelte studienævn selv skulle implementere elementet, hvis det ikke allerede eksisterede.

Implementering af udviklingskontrakt
I universitetets udviklingskontrakt indgår en række målsætninger, som skal forbedre undervisning og undervisningsmiljøer. Forenede Studenterråd arbejdede i 2000 aktivt for at præge og fremskynde opfyldelsen af disse mål.

Uddannelsernes fysiske rammer
Forenede Studenterråd har arbejdet for bedre fysiske rammer for undervisningen, især i Indre By hvor Kommunehospitalet kan være en løsning på pladsmangelen, men også i forbindelse med byggeriet på Amager (ny KUA). Statslige institutioner skal fra 2001 betale husleje for sit arealforbrug. Den ordning, som Forskningsministeriet i 2000 foreslog for universiteternes huslejebetaling ville medføre drastiske nedskæringer på Københavns Universitet. Forenede Studenterråd har i den forbindelse arbejdet for en huslejemodel, der ikke ville medføre lukning af uddannelser og dårligere kvalitet i uddannelserne.

Studerendes levevilkår

Boligforhold
Ventelisten for ungdomsboliger i København blev mere end 25% længere fra september 1999 til september 2000 (fra 5.000 til 6.000 personer). Forenede Studenterråd har sammen med konsistorium kontaktet kommunerne i Hovedstadsområdet for at få dem til at hjælpe med problemet.

Arbejds-/undervisningsmiljø
Undervisningsministeren fremsatte i foråret et forslag om elever og studerendes undervisningsmiljø. Forenede Studenterråd har kæmpet for en sådan lovgivning i flere år, men er ikke tilfredse med forslaget. Loven fastsætter ikke minimumskrav, men har til gengæld til formål at inddrage de studerende i arbejdet med arbejdsmiljø. Forenede Studenterråd mener ikke at problemerne løses ved at tale om dem, men ved at fastsætte krav til undervisningsmiljøet, som institutionerne så skal overholde.

Internationalt arbejde

Nordisk samarbejde
Forenede Studenterråd deltager i et samarbejde med de andre studenterorganisationer på de nordiske og baltiske hovedstadsuniversiteter. Temaet for årets konference var struktur for det organisatoriske arbejde. Man kom også ind på andre emner som forholdet til aftjenelse af værnepligt med mere. Fra Forenede Studenterråd deltog Robert Poulsen som eneste deltager.

Eurokongres i Rom
Forenede Studenterråd deltog i en international studenterkongres i Rom i juli måned. Det var planen, at man skulle diskutere hvordan studerende skal bygge Europa. Dette skulle munde ud i et Magna Carta for studerendes rettigheder i Europa. Der var ca. 300 deltagere fra forskellige universiteter fra hele Europa samt nogle enkelte fra Sydafrika, Kasakhstan, Bolivia med mere.

Publikationer
I februar udgav Forenede Studenterråd "Studenterhåndbogen", der er et redskab for kommende studerende, hvori de kan orientere sig om universitetets uddannelser (samt udvalgte uddannelser i Københavnsområdet), optagelsesbestemmelser, kollegier og ungdomsboliger. "Studenterhånd-

bogen" uddeles gratis på gymnasiale uddannelsesinstitutioner øst for Storebælt.

Til de nyoptagne studerende udsendte Forenede Studenterråd i august bladet "RUS – Universitet & Samfund", der giver en kort præsentation af organisationen samt oplysninger om de forskellige fakulteter og et minileksikon med oplysninger, man kan få brug for som nyoptagen.

Organisationens interne nyhedsbrev med mødeindkaldelser, referater og meddelelser, "Information & Debat", udkom 10 gange i 2000, og organisationens blad til studerende ved Københavns Universitet, "Studentermagasinet", der stakomdeles på universitetet, udkom 5 gange i 2000. På generalforsamlingen i efteråret 2000 besluttede organisationen at nedlægge Studentermagasinet.

Andre studenterorganisationer

En oversigt med links til diverse andre studenterorganisationer findes på adressen
http://www.ku.dk/led/studorg/studorg.html.

Akademiske anliggender

Sonning-Prisen 2000

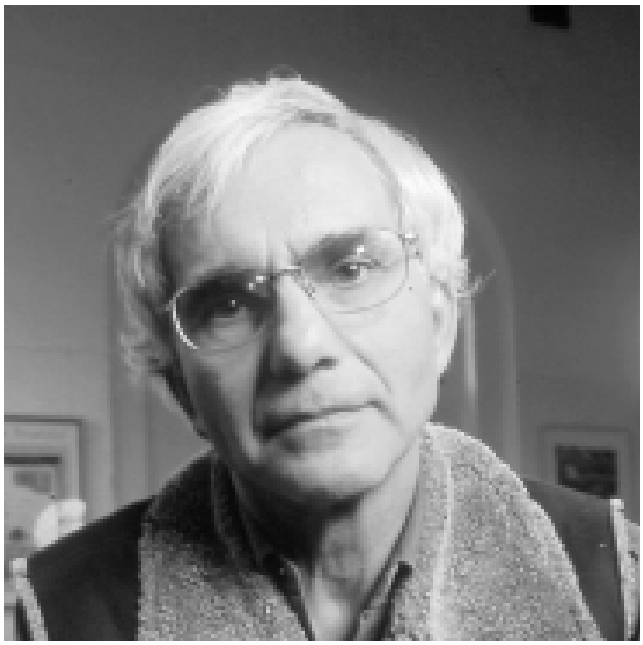

Modtageren af Sonning-Prisen år 2000 blev italieneren Eugenio Barba, grundlægger og leder af Odin Teatret. Prisoverrækkelsen fandt sted den 19. april 2000 ved en højtidelighed i universitetets festsal.

Sonning-Prisen, der er på 500.000 kr., uddeles hvert andet år af Københavns Universitet for en betydelig indsats for europæisk kultur. Den tilfaldt i 1996 den tyske forfatter Günter Grass og i 1998 den danske arkitekt Jørn Utzon.

Eugenio Barba har som få andre holdt det europæiske teater i live i den kulturelle front. Som skuespillerpædagog, teaterforsker og kunstnerisk skaber har han formået igennem 35 år at omsætte sine grundidéer i forhold til skiftende kunstneriske, politiske og sociale omstændigheder, således at teatret som kunstart stadig kan fremstå som en livsvigtig kilde til kunstnerisk og kulturel fornyelse.

Når Eugenio Barba tildeles Sonning-Prisen, hædrer Københavns Universitet en mand, der ikke blot er grundforsker i teatrets kunst, men også fortsat er skabende kunstner af første rang, og som med sin kunst og sin teaterforskning har evnet dels at føre sit fag – teatret – videre, dels at forbinde en vidtforgrenet europæisk baggrund, der spænder fra Italien til Norge og fra Polen til Danmark, med et verdensomspændende netværk fra det fjerne Østen over Øst- og Vesteuropa til Latinamerika, bestående af teaterfolk han har påvirket og samarbejdet med. Eugenio Barba, på én gang original kunstner og ægte europæer i globaliseringens tidsalder: rodfæstet i den gamle kultur og dog med lærlinge og samarbejdspartnere verden rundt.

Æresdoktorer

Københavns Universitet har siden grundlæggelsen i 1479 tildelt æresdoktorgrader uden forsvar af en afhandling. Ifølge nuværende regler og praksis, hvis grundprincipper går tilbage til 1824, tildeles æresdoktorgrader en gang om året af konsistorium efter indstilling fra fakulteterne. Æresdoktorgraden tildeles såvel danske som udenlandske fremragende forskere som det findes naturligt, at Københavns Universitet hædrer med den højeste videnskabelige grad. Den officielle tildeling af graden sker ved universitetets årsfest hvor æresdoktoren er til stede. Meddelelse om tildelingen bringes i universitetets årbog.

Doctor theologiae honoris causa

Tuomo Mannermaa

Født i 1937. Siden 1980 professor i økomenisk teologi ved universitetet i Helsingfors.

Tuomo Mannermaa er fra alle sider anerkendt som hovedkraften i den renæssance, finsk lutherforskning har oplevet gennem de sidste ca. 15 år. Som leder af flere store forskningsprojekter har Mannermaa afgørende medvirket til, at det videnskabelige lutherstudium i Finland har samlet sig om fundamentale emner af umiddelbar relevans for den økumeniske teologi, og han har selv i dialog med ortodoks og katolsk teologi fremlagt en luthertolkning, der har inspireret adskillige yngre forskere og dannet skole. Hovedværket er „Der Glauben gegenwärtige Christus. Rechtfertigung und Vergottung. Zum ökumenischen Dialog" (1989), hvis udlægning af Luthers retfærdiggørelseslære under voksende international opmærksomhed er blevet videreført og udbygget i en række studier fra 1990'erne. I bl.a. "Nordisk forum for studiet af Luther og luthersk teologi" har Mannermaa desuden ydet en betydelig indsats for at fremme dialogen mellem kirkehistoriske og systematisk-teologiske lutherforskere i de nordiske lande.

Professor Steffen Kjeldgaard-Pedersen foretog promoveringen.

Doctores juris honoris causa

Ulf Bernitz
Født i 1936. Blev 1975 professor i civilrätt ved Stockholms universitet, nu professor i Europeisk Integrationsrätt sammesteds. Ulf Bernitz har tillige i mange år arbejdet inden for faggruppen Konkurrence- og Immaterielret. Han har et omfattende forfatterskab inden for disse discipliner, ligesom han har haft betydningsfulde opgaver i forbindelsen med udformningen af svensk lovgivning og er utvivlsomt en af Sveriges mest fremtrædende og anerkendte juridiske professorer. Også i det internationale samarbejde har han ydet betydningsfulde indsatser. Han har ofte bistået Københavns Universitet ved deltagelse i bedømmelsesarbejder.

Professor Mogens Koktvedgaard foretog promoveringen.

Anna Christensen
Professor i civilrät ved Lunds universitet siden 1975. Anna Christensen har i sin forskning og virksomhed i øvrigt udvist stor alsidighed. Hun har forsket inden for den almindelige aftaleret, socialforsikringsretten, socialretten generelt, arbejdsretten og lejeretten. Inden for alle disse felter foreligger der store retsvidenskabelige arbejder, præget af samtænkning af tradition og nyudvikling. Tilsammen udgør hendes forfatterskab et stort og originalt bidrag til den almindelige retsteori og retslære. Ved siden heraf har hun haft stor betydning for den offentlige diskussion af velfærdsstatslige rettigheder og har som underviser og vejleder spillet en stor rolle for yngre forskere. Dette gælder også i forbindelse med hendes lange og vedvarende tilknytning til Københavns Universitet.

Professor Kirsten Ketscher foretog promoveringen.

Doctor scientiarum socialium honoris causa

Erik Allardt

Født i 1925. Professor i sociologi ved Helsingfors Universitet 1958-1985. Erik Allardt har en meget stor videnskabelig produktion især inden for politisk sociologi. Hans studier har især været dagsordenssættende inden for den komparative forskning. Det gælder ikke mindst analysen af velfærd i Norden, som har været helt afgørende i nordisk sociologi. Han har desuden foretaget vigtige komparative studier i sproglige minoriteter og gennemført en sammenligning af samfundsinstitutionerne i Finland og Polen. Allerede hans introduktionsbog i sociologi fra 1960erne var en vigtig inspirationskilde for dansk sociologi, ligesom hans talrige nuancerede og inspirerende analyser senere har gjort ham til inkarnationen af nordisk sociologi. Han ydede en afgørende indsats som formand for udvalget, der skabte rammerne for gendannelsen af Sociologisk Institut ved Københavns Universitet.

Professor Peter Gundelach foretog promoveringen.

Doctores medicinae honoris causa

Philip E. Cryer

Født i 1940. Professor i medicin 1981, siden 1995 Irene E. and Michael M. Karl – professor i endokrinologi og metabolisme ved Washington University School of Medicine, St. Louis, USA. Philip E. Cryer er en internationalt anerkendt forsker på højt plan og med betydelig gennemslagskraft. Han har ydet en stor videnskabelig indsats inden for endokrinologien især vedrørende reguleringen af glykosestofskiftet, modregulering ved hypoglykæmi og diabetisk nervesygdom. Den tætte tilknytning mellem Philip E. Cryer og en række danske forskningsmiljøer har haft en særdeles gavnlig indflydelse på danske forskeres mulighed for at opnå den bedst mulige kontakt med amerikanske forskningsmiljøer.

Professor, overlæge Niels Juel Christensen foretog promoveringen.

Jere H. Mitchell
Født i 1928. Siden 1969 professor i medicin og fysiologi ved University of Texas Southwestern Medical Center. Jere H. Mitchell er en central forsker vedrørende cardiovaskulær fysiologi og har bidraget afgørende til forståelsen af samspillet mellem centrale og perifere faktorer, der tilsammen opretholder tilstrækkeligt blodtryk og ilttilførsel til kroppens vigtige organer og muskler. Han har siden 1978 med sine talrige gæsteprofessorophold i København og sine altid generøst åbne arme i Texas været af uvurderlig betydning for et stort antal danske forskere og studenter.

Professor Bengt Saltin foretog promoveringen.

Doctores philosophiae honoris causa

Eileen Barker
Eileen Barker Ph.D., OBE er professor i sociologi med særligt henblik på religion ved London School of Economics, hvor hendes hovedinteresse i de seneste 25 år har været rettet mod udforskningen af kulte, sekter og nye religiøse bevægelser og de sociale reaktioner, som opstår i forbindelse med dem. Siden 1989 har hun også forsket i ændringerne i den religiøse situation i de tidligere kommunistiske lande. Med sin store videnskabelige produktion, herunder bl.a. den prisbelønnede "The making of a Moonie; Brainwashing or Choice?" har hun haft afgørende betydning for studiet af nye religiøse bevægelser, ligesom hendes meget omfattende internationale organisatoriske indsats har gjort hende til en central og internationalt højt respekteret religionssociolog, der også har haft overskud til gode og tætte forbindelser med det danske og københavnske miljø.

Lektor Jens Henrik Vanggaard foretog promoveringen.

Jørgen Knudsen
Født i 1926. Mag.art. i almen og sammenlignende litteraturhistorie. Tidligere dansk lektor i Bonn, lærer ved Magleås , Askov og Kolding højskoler mv. Fra 1977 fri skribent og forsker med et omfattende kulturkritisk og litteraturhistorisk forfatterskab. Han har bl.a. haft stor betydning som formidler af dette århundredes tyske litteratur for et dansk publikum. Jørgen Knudsens Litteraturhistoriske bedrift er imidlertid hans i flere henseender monumentale monografi om Georg Brandes og hans tid 1842-1927, der med sine 4 dele på mere end 2000 sider foreløbig er nået til Første Verdenskrigs udbrud i sine primære undersøgelser af alle sider af den mangefacetterede litteraturforsker og kritiker og den tid, han virkede i. Værket er allerede inden dets afslutning blevet karakteriseret som så usædvanligt i dansk humanistisk forskning, at hver af dets hoveddele med lethed kunne have indbragt dets forfatter doktorgraden.

Professor Hans Hertel foretog promoveringen.

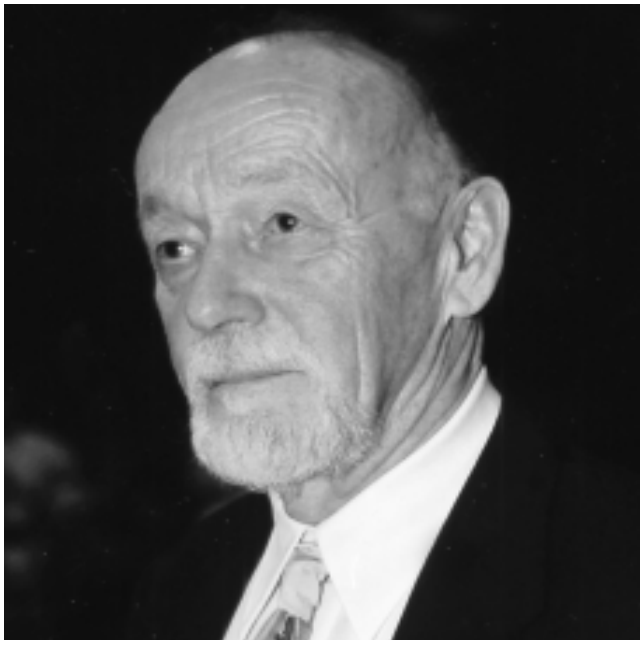

Doctores scientiarum honoris causa

Jean Pierre Brans
Født i 1937. Siden 1971 professor ved Vrije Universiteit Brussel. Med sin baggrund som matematiker har Jean Pierre Brans placeret sig blandt de absolut førende europæiske forskere i operationsanalyse og specielt inden for Multi-Criteria Decision-Making, hvor han har dannet skole og nyder global anerkendelse for sine opnåede resultater og deres implementering. Sideløbende har han ydet en imponerende organisatorisk indsats ved international udbredelse af operationsanalytiske metoder af betydning for dagens samfund. Jean Pierre Brans var gæsteprofessor ved Københavns Universitet i 1985 og har siden løbende samarbejdet med danske forskere.

Professor Jens Krarup foretog promoveringen.

Chris Hawkesworth
Født i 1947. Professor i geologi ved University of Bristol. Har gennem de seneste 25 år gennem et usædvanligt stort antal publikationer bidraget væsentligt til forståelsen af kontinenternes udvikling og opbygning, især gennem udviklingen af metoder til belysning af geokemiske processer. Han har særligt interesseret sig for processer, der fører til vulkanudbrud og tilbagesmeltning af iskapper. Chris Hawkesworth har de senere år været en yderst værdifuld deltager i et geokemisk samarbejde med Københavns Universitet, også med hensyn til uddannelse af yngre forskere.

Professor Minik Rosing foretog promoveringen.

Leo Kadanoff
Født 1937. Professor i fysik 1965, siden 1978 ved University of Chicago. Leo Kadanoff har i mere end 40 år været blandt verdens absolut førende teoretiske fysikere i flere discipliner og adskillige af hans afhandlinger har skabt nye forskningsområder. Han skrev (sammen med G. Baym) sin første bog "Quantum Statistical Mecanics" under et post.doc.-ophold hos Niels Bohr i begyndelsen af 60erne og har siden fremlagt et imponerende antal grundlæggende studier vedrørende blandt andet ikke-lineære og kaotiske systemer, metoder til beskrivelse af multifraktaler og meget mere. Leo Kardanoff har længe haft nær tilknytning til Københavns Universitet.

Forskningsprofessor Mogens Høgh Jensen foretog promoveringen.

Paul Nurse
Født i 1949. Generaldirektør ved Imperial Cancer Research Fund, London; tidligere professor i mikrobiologi ved University of Oxford. Paul Nurse har som en af de mest fremtrædende forskere på sit område præget den nyere cellecyklusforskning, hvor han bl.a. har blotlagt de mest fundamentale reguleringskomponenter, der styrer alle væsentlige celledelingsprocesser i organismer med rigtige cellekerner. Med sine banebrydende forskningsresultater har han på bedste vis gjort sig gældende inden for både kræft- og cellecyklusrelateret grundforskning og bidraget afgørende til et frugtbart samarbejde mellem disse to forskningsgrene. Paul Nurse var i 1980 gæsteprofessor i København og har siden været en værdifuld og skattet samarbejdspartner.

Professor Richard Egel foretog promoveringen.

Doktorer

Doctor theologiae

Lektor, dr.phil. Troels Engberg-Pedersen
Forsvarede den 16.6.2000 sin afhandling "Paul and the Stoics".

Handlingen blev ledet af Dekan, dr.theol. John Strange.

Officielle opponenter var professor Stanley K. Stowers, Brown University, USA og professor, dr.theol. Niels Hyldahl (KU).

Uofficielle opponenter var docent, dr.phil. Sten Ebbesen, professor dr.theol. Jens Glebe-Møller, lektor, cand.theol. Geert Hallbäck og lektor, cand.theol. Henrik Tronier – alle KU.

Graden blev konfereret den 8.9.2000.

Biografi
Født i Skive i 1948. Eksamen: Cand.mag. i græsk (hovedfag) og latin (bifag) ved Københavns Universitet 1974. 1974-76: Florey European Student, The Queen's College, Oxford. 1976-82 kandidat- og seniorstipendiat, Institut for Klassisk Filologi, Københavns Universitet. Dr.phil. 1982, Københavns Universitet. 1982-84: Studierektor for Folkeuniversitetet i Danmark. 1984-86: Stipendiat, Carlsbergfondet. 1986-91: Forskningsprofessor, Statens Humanistiske Forskningsråd. Siden 1989: Lektor ved Institut for Bibelsk Eksegese, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen blev påbegyndt i perioden 1986-91, hvor doktoranden var forskningsprofessor udnævnt af Statens Humanistiske Forskningsråd med henblik på at arbejde med disputatsens tema. Arbejdet blev delvist afbrudt i perioden 1989-96, hvor doktoranden var medansvarlig for et af Statens Humanistiske Forskningsråd iværksat tværvidenskabeligt forskningsprojekt om Hellenismen. Efter afslutningen af dette projekt blev disputatsarbejdet tilendebragt.

Doctores juris

Lektor Vibe Garf Ulfbeck
Forsvarede den 23.6.2000 sin afhandling "Kontrakters relativitet – det direkte ansvar i formueretten".

Handlingen blev ledet af professor, lic.jur. Vagn Greve.

Officielle opponenter var professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen og professor dr.jur. Viggo Hagstrøm.

Graden blev konfereret den 31.7.2000.

Biografi
Født i 1966. Cand.jur. ved Københavns Universitet 1990. Lektor ved Det Retsvidenskabelige Institut A, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen om bogens emne er det direkte ansvar i formueretten eller "springende regres". Herved forstås spørgsmålet om kontraktskreditors mulighed for at rette krav mod medkontrahentens medkontrahent i anledning af dennes misligholdelse. Det er et grundlæggende synspunkt, at dette emne må ses i sammenhæng med de generelle udviklingstendenser inden for såvel kontraktsretten som deliktsretten. Det vises, hvordan begge områder i nyere tid har været præget af en objektiveringstendens, som har været medvirkende til at sløre grænserne mellem kontraktsansvaret og deliktsansvaret. På denne baggrund opstilles den teori, at også det direkte ansvar bedst kan beskrives uafhængigt af denne klassiske sondring. Ud fra denne synsvinkel behandles herefter problematikkens direkte ansvar inden for fire forskellige kontraktsområder; køb, entreprise, leje og transport.

Doctores medicinae

Læge, ph.d. Lars Bendtsen
Forsvarede den 10.12.1999 sin afhandling "Central Sensitization in Tension-Type Hedache".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Per Soelberg Sørensen.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Kai Jensen og overlæge, dr.med. Flemming W. Bach.

Af tilhørerne opponerede professor, dr.med. Gudrun Boysen.

Graden blev konfereret den 5.1.2000.

Biografi
Født 1963 i Hørsholm. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1993. Ph.d. ved Københavns Universitet 1997. Reservelæge, Medicinsk Afdeling, Slagelse Centralsygehus.

Disputatsarbejdet
I afhandlingen undersøgtes patofysiologien ved kronisk hovedpine af spændingstype. Øget ømhed ved palpation af perikranielle myofascielle væv er det mest fremtrædende abnorme fund hos patienter med spændingshovedpine. Et nyt instrument, der gør det muligt at kontrollere det ved palpation udøvede tryk, blev udviklet, og det blev påvist, at det såkaldte Total Tenderness Scoring system er velegnet til scoring af ømhed. Efterfølgende fandtes centralnervesystemets smertefølsomhed generelt øget hos patienter med kronisk spændingshovedpine, sandsynligvis på grund af sensibilisering af supraspinale neuroner. Dernæst blev relationen mellem trykintensitet ved palpation af m. trapezius og den udløste smerte fundet kvalitativt ændret hos disse patienter. Det blev konkluderet, at den kvalitativt ændrede smerteopfattelse sandsynligvis skyldes central sensibilisering på spinalt/trigeminalt niveau. Derefter fandtes der effekt af et tricyklisk antidepressiva ved behandling af ikkedepressive patienter med kronisk spændingshovedpine, mens en selektiv serotonin genoptagelseshæmmer ikke havde nogen sikker effekt. Det blev konkluderet, at hæmningen af serotonin genoptagelse kun delvist kan forklare amitriptylins effekt ved spændingshovedpine. Endelig blev serotonin metabolismen i det perifere blod fundet normal hos patienter med spændingshovedpine.

På baggrund af nærværende samt tidligere studier præsenteres en model for patofysiologien ved kronisk spændingshovedpine. Ifølge modellen er det væsentligste problem ved kronisk spændingshovedpine central sensibilisering på spinalt/trigeminalt niveau på grund af langvarige smertefulde stimuli fra perikranielle myofascielle væv. Det forøgede smertefulde input til supraspinale strukturer kan desuden resultere i supraspinal sensibilisering. De centrale neuroplastiske ændringer kan afficere reguleringen af peri-

fere mekanismer og derved forårsage f.eks. øget perikraniel muskelaktivitet eller frigivelse af neurotransmittere i myofascielle væv. Ved denne slags mekanismer kan den centrale sensibilisering vedligeholdes og derved resultere i overgang fra episodisk til kronisk spændingshovedpine.

Læge, ph.d. Lars Bo Nielsen

Forsvarede den 7.1.2000 sin afhandling "Atherogenecity of lipoprotein (a) and oxidized low density lipoprotein: insight from *in vivo* studies of arterial wall influx, degradation and efflux".

Handlingen blev ledet af: Professor, dr.med. Steen Gammeltoft.

Officielle opponenter var: Professor, dr.med. Stig Haunsø og professor, dr.med. Ole Færgeman.

Graden blev konfereret den 25.1.2000.

Biografi

Født 1964 i Frederikssund. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1992. Ph.d. ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, 1996. Nuværende stilling og ansættelsessted: Læge, ph.d. ved Klinisk Biokemisk Afdeling, Laboratoriecenteret, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af seks originalartikler og en sammenfattende redegørelse. Den eksperimentelle del af arbejdet er udført ved Klinisk Biokemisk Afdeling, Rigshospitalet, København i perioden 1992-1995.

Low density lipoprotein (LDL) transporterer kolesterol i blodet. Aflejring af LDL og kolesterol i pulsårevæggen spiller en central rolle for udviklingen af åreforkalkning og efterfølgende dannelse af blodpropper i hjertets kranspulsårer. Lipoprotein(a) [Lp(a)] og oksyderet LDL (ox-LDL) er modificerede former af LDL, der begge er mistænkt for også at kunne øge åreforkalkningsudviklingen – eventuelt i større grad end LDL. Formålet med disputatsarbejdet var gennem målinger af Lp(a)'s og ox-LDL's akkumulering i pulsårevæggen, at øge forståelsen for hvorledes disse lipoproteiner kan fremme udvikling af åreforkalkning.

For at sammenligne normalt LDL, Lp(a) og ox-LDL med hensyn til hastigheder for transport ind i pulsårevæggen, fjernelse fra pulsårevæggen, og nedbrydning i pulsårevæggen indsprøjtedes de radioaktivt mærkede lipoproteinfraktioner intravenøst i kaniner og mennesker 10 minutter, 1, 3, eller 24 timer forud for måling af radioaktivitetakkumuleringen i legemspulsåren i kaniner eller i den store halspulsåre i mennesker.

Resultaterne pegede på at Lp(a) kan bidrage til udvikling af åreforkalkning. Blandt andet fandtes, at øget transport ind i pulsårevæggen såvel som nedsat fjernelse fra pulsårevæggen forårsager øget akkumulering af Lp(a) i åreforkalkningslæsioner sammenlignet med normal pulsårevæg. Endvidere fandtes, at ox-LDL transporteres ind i, akkumulerer og nedbrydes i pulsårevæggen hurtigere end normalt LDL. Disse observationer tyder på, at ox-LDL i blodet kan bidrage til akkumulering af ox-LDL i karvæggen, og at ox-LDL muligvis fremmer udvikling af åreforkalkning i større grad en normalt LDL.

Nærværende studier vil forhåbentligt kunne danne basis for videre udforskning af, hvilke mekanismer der betinger akkumulation af lipoproteiner i karvæggen. En sådan forskning vil på længere sigt potentielt kunne identificere nye principper til forebyggelse og behandling af åreforkalkning.

Overlæge Marianne Hamilton Therkildsen

Forsvarede den 14.1.2000 sin afhandling "Epithelial salivary gland tumours. An immunohistological and prognostic investigation".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Svend Larsen.

Officielle opponenter var professor, dr.odont. Jesper Reibel og overlæge, dr.med. Annelise Krogdahl.

Graden blev konfereret den 28.2.2000.

Biografi

Født 1954 på Frederiksberg. Medicinsk embedseksamen ved Københavns Universitet 1981. Overlæge ved Patologisk Afdeling, Amtssygehuset Roskilde.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen blev iværksat for at undersøge epiteliale spytkirteltumorer, som er relativt sjældne og særdeles heterogene med hensyn til anatomisk lokalisation, histologisk opbygning og klinisk præsentation. Den histologiske diagnose kan volde problemer, og prognosen kan være svær at forudsige, da karcinomerne har tendens til at recidivere selv mange år efter initial vellykket behandling. Det er derfor relevant at identificere biologiske faktorer med prognostisk betydning. Man ved, at visse kulhydratantigener (f.eks. simple mucin-type kulhydratantigener (T, Tn og sTn)) har prognostisk betydning for tumorer i andre organer.

Undersøgelsens formål var derfor dels at bestemme kliniske og patologiske faktorer med prognostisk betydning for recidivforekomst og overlevelse ved en retrospektiv undersøgelse af 251 kurativt behandlede patienter med spytkirtelkarcinomer, dels at kortlægge forekomsten af simple mucin-type kulhydratantigener i normalt og neoplastisk spytkirtelvæv ved hjælp af immunhistokemisk undersøgelse af vævssnit med velkarakteriserede monoklonale antistoffer med henblik på at vurdere, om disse strukturer havde diagnostisk og/eller prognostisk betydning.

Undersøgelsen viste, at histologi (type og malignitetsgrad), forekomst af lymfeknudemetastaser på diagnosetidspunkt, klinisk stadium og radikalitet af operationen havde uafhængig prognostisk betydning for lokoregional kontrol og overlevelse. Kulhydratstrukturerne havde hverken differentialdiagnostisk eller uafhængig prognostisk betydning. Glykosyleringsmønstret var identisk i primærtumorer og recidiver, hvilket tyder på, at kulhydratantigenerne kunne anvendes som serummarkører til opsporing af recidiver. Da kun ca. en tredjedel af patienterne udtrykte strukturerne, er anvendeligheden af dette begrænset. Der er derfor fortsat et stort behov for at identificere prognostiske faktorer for spytkirtelkarcinomer.

Disputatsarbejdet er støttet af Etatsråd Georg Bestle og Hustrus Mindelegat, Hestehandler af Rønne M. Jensen og Hustrus Mindelegat, Martha Margrethe og Christian Hermansens Legat, Direktør Jakob Madsen og Hustru Olgas Mindelegat, Else og Mog ens Wedell-Wedelsborgs Fond, Lundbeck Fonden, Kræftens Bekæmpelse og Forskningsrådet.

Læge, ph.d. Jakob Ulrichsen

Forsvarede den 28.1.2000 sin afhandling "Alkoholabstinens kindling".

Handlingen blev ledet af overlæge, dr.med. Annette Gjerris.

Officielle opponenter var professor, dr.med. Mogens Dam, professor, dr.med. Raben Rosenberg og dr.med. Olaf B. Paulson.

Graden blev konfereret den 23.3.2000.

Biografi

Født 1960 i Lyngby. Cand.med. ved Københavns Universitet 1987. Afdelingslæge, Psykiatrisk Afdeling, Amtssygehuset i Gentofte.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omhandler de sværeste abstinenssymptomer hos mennesker, krampeanfald og delirium tremens, ses først efter flere (10-15) års alkoholmisbrug. I adskillige dyreforsøg er det påvist, at gentagen svag elektrisk stimulering lokalt i hjernen fører til generaliserede krampeanfald til trods for, at det anvendte stimulus i første omgang ikke fremkalder adfærdsændringer. Denne sensibilisering af hjernen betegnes "kindling". Det er postuleret at der under alkoholabstinens sker en "kindling-lignende" proces i hjernen, således at der under gentagen alkoholabstinens sker en gradvis forværring af alkoholabstinensreaktionens sværhedsgrad. Forfatteren ønskede i den aktuelle afhandling at teste denne "kindlinghypotese" ved alkoholabstinens.

Rotter blev udsat for multiple (7-15) episoder bestående af to dages svær alkoholforgiftning efterfulgt af fem dages alkoholabstinens, hvilket medførte en øget abstinenskrampeaktivitet i de sene abstinensfaser. Ved at blokere de tidlige abstinensfaser med lægemidlerne phenobarbital eller diazepam kunne vi forhindre denne øgning af krampeadfærden. Stigningen i krampeaktiviteten kunne derfor specifikt tilskrives de forudgående abstinensreaktioner, mens alkoholforgiftnings-episoderne i sig selv ikke påvirkede krampetendensen. De aktuelle resultater bekræftede derfor "kindlinghypotesen" ved alkoholabstinens.

Efterfølgende studier pegede på, at "kindling-forandringer" ved alkoholabstinens er irreversible. Da der hos mennesker teoretisk set også kan forekomme kindling ved alkoholabstinens anbefaler forfatteren en aggressiv medicinsk behandling af patienter med alkoholabstinenssymptomer. Med henblik på at undersøge hvilke mekanismer i hjernen der ligger til grund for kindling ved repeteret alkoholabstinens, blev der udført en række biokemiske undersøgelser af cellemembranernes indhold af sure fosfolipider, samt af receptorerne for GABA og glutamat. Der blev i disse forsøg ikke fundet ændringer der kunne forklare den øgede krampetendens hos dyrene efter alkoholabstinens-kindling. Endelig blev alkoholabstinens-kindlede dyr udsat for elektrisk kindling. Resultaterne pegede på et vist mekanismemæssigt sammenfald ved alkoholabstinens-kindling og elektrisk kindling.

Læge, ph.d. Jan Skov Jensen

Forsvarede den 28.1.2000 sin afhandling "Microalbuminuria and the risk of artheriosclerosis. Clinical epidemiological and physiological investigations".

Handlingen blev ledet af lægelig direktør, lektor, dr.med. Jannik Hilsted.

Officielle opponenter var professor, dr.med. Lars Janzon, forskningsprofessor, dr.med. Steen Stender og professor, dr.med. Thorkild I.A. Sørensen.

Graden blev konfereret den 23.3.2000.

Biografi

Født 1962 i Skibby. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1990. 1. reservelæge, Kardiologisk Afdeling B, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen er baseret på ni originalartikler publiceret i 1995-99. Data er indsamlet i 1992-96 på Østerbroundersøgelsen, Rigshospitalet; Befolkningsundersøgelsen, Glostrup Amtssygehus; samt Steno Diabetes Center, Gentofte. Forskningsarbejdet blev finansieret af Boehringer-Mannheim, NOVO Nordisk, Kønig-Petersen Fonden, A.P. Møller, Foersom Fonden, Lægeforeningen, Hjerteforeningen, Diabetesforeningen og Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd.

Afhandlingen belyser epidemiologiske og patofysiologiske aspekter af sammenhængen mellem mikroalbuminuri (let øget albuminudskillelse i urinen) og artheriosklerose. Den overordnede hypotese er, at mikroalbuminuri er en mulig risikofaktor for artheriosklerotisk kardiovaskulær sygdom.

I en tværsnitsundersøgelse af 2.613 personer uden diabetes mellitus eller nyre/urinvejs-sygdom fandtes en stærk, positiv association mellem urin-albuminudskillelse og tidligere akut myokardieinfarkt, uafhængigt af alder, køn, konventionelle artheriosklerotiske risikofaktorer og nyrefunktion.

I en 10 års prospektiv undersøgelse af 2.181 personer uden diabetes mellitus eller nyre/urinvejs-sygdom fandtes en urin-albuminudskillelse over 90-percentilen (> 0,65 mg albumin / mmol kreatinin) i hele populationen at øge den relative risiko for udvikling af iskæmisk hjertesygdom til 2,3, uafhængigt af alder, køn og konventionelle artheriosklerotiske risikofaktorer.

Blandt 28 raske personer med persisterende mikroalbuminuri (defineret som en urin-albuminudskillelse over 90-percentilen i hele populationen (> 6,6 µg albumin / min)) fandtes – til sammenligning med 60 matchede kontrolpersoner – en universelt øget transvaskulær albumin-lækage til samme niveau, som blandt personer med tidligere akut myokardieinfarkt. Dette fund var uafhængigt af variationer i blodtryk og lipidprofil, som begge var mere aterogene ved mikroalbuminuri, plasmavolumen og -albuminkoncentration, antropometriske forhold, insulinfølsomhed og tobaksforbrug. Med udgangspunkt i tidligere dyrestudier hypotetiseres det, at denne transvaskulære lækage også involverer lipoproteiner med en øget lipidakkumulation i karvæggen til følge. Der lægges op til en videre forskningsindsats for at belyse disse forhold.

Overlæge Henrik Schmidt

Forsvarede den 4.2.2000 sin afhandling "Autotransfusion of mediastinal blood after coronary artery bypass grafting".

Handlingen blev ledet af lektor, overlæge, dr.med. Jan Bonde.

Officielle opponenter var professor, overlæge, dr.med. Jørgen Viby Mogensen, overlæge, dr.med. Kåre Sander Jensen og afdelingslæge Hans Jørgen Nielsen.

Graden blev konfereret den 27.3.2000.

Biografi

Født 1964 i Hellerup. Medisinsk embedseksamen ved Odense Universitet vinteren 1985. Overlæge ved Anæstesiologisk Intensiv afdeling V, Odense Universitets Hospital.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af 7 originalartikler og en sammenfattende redegørelse. Arbejderne er udført i perioden 1991-97 ved Anestesiologisk avdeling, Rikshospitalet, Oslo og Anæstesiologisk afdeling, Gentofte Amtssygehus.

Koronar bypass (CABG) operationer er ofte forbundet med store blodtab og behov for blodtransfusioner. Det postoperative mediastinale dræntab er i dag ofte det største blodvolumen tab i forbindelse med en CABG operation.

Derfor gennemførte vi en prospectiv, randomiseret autotransfusionsundersøgelse (ATS) af 120 CABG patienter. Vores transfusions kriterie var hæmoglobinkoncentration under 5.0 mmol/l. Undersøgelsen viste, at ATS halverede antallet af patienter der havde behov for blodtransfusioner fra 55% til 28%. Antallet af blodtransfusion blev reduceret fra 1,4 i kontrolgruppen til 0,5 enheder per patienter i autotransfusionsgruppen.

Vi har i de andre studier undersøgt kvaliteten af mediastinalt drænblod og mulige bivirkninger i forbindelse med ATS. Vi fandt, at de røde blodlegemer (RBC) i mediastinalt drænblod havde normal morfologi, normal osmotisk resistens sammenlignet med patientens egne cirkulerende RBC og signifikant bedre end i 3-5 uger gammelt bank blod. I vores RBC overlevelse studie fandt vi en 24-timers overlevelse af mediastinalt drænblod på 92% og 94% overlevelse af patientens cirkulerende RBC. Til sammenligning er 24-timer overlevelse af RBC i 5 uger gammel bankblod 75-80%.

De RBC hovedfunktion er transport af oxygen. Vores undersøgelser både *in vivo* og *in vitro* har vist, at drænblodet har samme oxygen transportevne som patientens cirkulerende blod og bedre en 3-5 uger gammel bankblod.

Vores undersøgelser af mulige bivirkninger af ATS har vist, at drænblodet har øget indhold at frit hæmoglobin (FHb), split produkter fra fibrinolyse (D-Dimer), Interleukin-6 og koronar enzymer (CK-MB, LDH, ASAT). Men vi kunne ikke påvise nogen negativ virkning i patienterne.

ATS er en effektiv, sikker og forholdsvis billig metode til at reducere behovet for blodtransfusion i forbindelse med hjerteoperationer.

Læge Åse Krogh Rasmussen

Forsvarede den 10.3.2000 sin afhandling "Cytokine actions on the thyroid gland".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Niels Juel Christensen.

Officielle opponenter var professor, med.dr. Lars E. Ericson, overlæge, dr.med. Peter Laurberg og lektor, dr.med. Mogens Holst Nissen.

Graden blev konfereret den 14.4.2000.

Biografi

Født 1956 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet 1981. 1. reservelæge ved Medicinsk Endokrinologisk Klinik PE, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omhandler Cytokiner, der er signalmolekyler og som virker i pico- og femtomolære koncentrationer som vigtige mediatorer i immun-inflammatoriske reaktioner. Cytokiner kan virke som agonister eller som antagonister og forstyrrelser i balancen mellem disse cytokiner kan spille en rolle i patogenesen til autoimmun thyreoideasygdom. Autoimmun thyreoideasygdom er den hyppigste organspecifikke autoimmune sygdom og kan klinisk præsentere sig enten med hypofunktion eller hyperfunktion af glandula thyreoidea.

Det eksperimentelle arbejde, der ligger til grund for afhandlingen, bygger på fænomenologiske studier over cytokiners indvirkning på isolerede normale humane thyreoideaceller dyrket *in vitro* i monolag. Dette system af dyrkede thyreoideaceller er karakteriseret og anvendt som eksperimentel model, foruden en rotte thyreoideacelle linie (FRTL-5), til at undersøge cytokiners indvirkning på thyreoideafunktionen. En hæmmende, ikke-cytotoksisk og reversibel indvirkning af cytokinerne interleukin- 1 α/β, tumor nekrotiserende faktor- α/β og interferon-γ på thyreoideacellernes produktion af thyreoglobulin og cyklisk AMP demonstreredes, mens interleukin-l førte til frigørelse af interleukin-6, cyklisk GMP og nitrit fra celleme. Effekterne var blokeret af IL-lra som udtryk for, at de anførte IL-l indvirkninger udøvedes via aktivering af specifikke IL- 1 receptorer på thyreoideacellerne. Den IL- 1 -inducerede frigørelse af nitrogenoxid var imidlertid uafhængig af og medierede ikke IL-1's hæmning af thyreoglobulin og cyklisk AMP og stimulation af interleukin-6.

En model for cytokiners rolle i patogenesen til autoimmun thyreoideasygdom beskrives, og det fremhæves samtidigt, at cytokiner også kan have betydning i den normalfysiologiske regulation af thyreoideafunktionen.

Læge Eva Prescott

Forsvarede den 16.3.2000 sin afhandling "Tobacco-related diseases: The role of gender".

Handlingen blev ledet af lektor, overlæge dr.med. Gorm Jensen.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Jørgen H. Olsen, professor, dr.med. Asger Dirksen og lektor, cand.stat. Lene T. Skovgaard.

Graden blev konfereret den 24.5.2000.

Biografi

Født 1961 i Rødovre. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1990. 1. reservelæge ved Kardiologisk Afdeling, Hvidovre Hospital.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af ni tidligere publicerede artikler og en sammenfattende redegørelse. Arbejdet er udført på Institut for Sygdomforebyggelse, Kommunehospitalet, København, i tidsrummet 1995-1998.

Formålene er på baggrund af den foruroligende udvikling i danske kvinders ryge-relaterede dødelighed 1) at beskrive udviklingen i rygevaner blandt mænd og kvinder gennem de seneste 20-30 år, 2) at beskrive helbredsrisikoen associeret med rygning blandt danske kvinder og mænd, når man tager højde for forskelle i rygevaner, og 3) at beregne hvor stor en del af udviklingen i danske kvinders dødelighed, der kan tilskrives sekulære ændringer i rygevaner.

Materialet udgår fra 3 store prospektive undersøgelser i København, Befolkningsundersøgelserne i Glostrup, Copenhagen Male Study, og Østerbroundersøgelsen, og viser at rygemønstret har ændret sig markant i retning af mere ens rygevaner blandt mænd og kvinder i yngre fødselskohorter, når det gælder alder ved rygedebut, type tobak, dagligt forbrug og inhalationsvaner.

I to uafhængige befolkningsundersøgelser havde rygning

større betydning for lungefunktionen hos kvinder end hos mænd. Justeret for rygning havde kvinder dobbelt så stor risiko for hospitalsindlæggelse med kronisk obstruktiv lungesygdom (KOL). Tilsvarende havde kvindelige rygere en højere relativ risiko for at dø af lungesygdomme, specielt KOL. Der var ikke kønsforskelle i forekomsten af selvrapporteret astma, men kvinder havde 70% større risiko for hospitalsindlæggelse for astma. Denne forøgede risiko var ikke associeret med rygning.

Kvindelige rygeres relative risiko for at udvikle akut myokardie infarkt (AMI) var 50% højere end mandlige rygeres. Tilsvarende resultater fandtes for dødelighed af kardiovaskulære sygdomme. I modsætning til tidligere casekontrol studier kunne afhandlingen ikke bekræfte, at kvindelige rygere har større risiko for at udvikle lungecancer end mandlige rygere. Det samme galdt risikoen for udvikling af andre tobaksrelaterede cancertyper.

Samlet var der en højere rygerelateret dødelighed blandt kvinder end blandt mænd. Mellem rygere og aldrig-rygere var der 7-9 års forskel i mediane overlevelse hos begge køn, på trods af at kvinderne var begyndt at ryge i en senere alder.

I afhandlingen er gjort rede for overvejelser vedrørende betydningen af størrelsen af den underliggende risiko i populationen for estimater af relativ risiko. Forskellen i underliggende risiko blandt mænd og kvinder findes ikke at kunne forklare de fundne kønsforskelle i den rygerelaterede helbredsrisiko.

Endelig blev det demonstreret, at en "healthy responder effekt" forårsager, at udviklingen i aldersspecifik dødelighed fejlvurderes. Ved at inkludere non-respondere og benytte en ny sensitivitets analyse kunne effekten af rygning på sekulære trends i dødelighed undersøges. På baggrund heraf fandtes det, at rygning kunne forklare en del, men tilsyneladende ikke hele forskellen i udvikling mellem Danmark og andre europæiske regioner m.h.t. dødelighed blandt midaldrende kvinder.

Læge Anders Fink-Jensen

Forsvarede den 17.3.2000 sin afhandling "Novel Pharmacological Approaches to the Treatment of Schizophrenia".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Tom Bolwig.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Birthe Glenthøj og overlæge, dr.med. Jes Gerlach.

Graden blev konfereret den 24.5.2000.

Biografi

Født 1959 i Helleruplund Sogn. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1988. 1. reservelæge ved Psykiatrisk Afdeling E, H:S Bispebjerg Hospital.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omfatter otte tidligere publicerede artikler og en sammenfattende redegørelse. De tilgrundliggende undersøgelser er udført i årene 1991-1997 på Novo Nordisk A/S.

Studierne blev iværksat med det formål, at i) undersøge regionale effekter af udvalgte prototypiske (haloperidol) og atypiske antipsykotika (clozapine, risperidon, sertindol og NNC 22-0031) i rottens forhjerne og ii) fremkomme med nye forslag til den farmakologiske behandling af skizofreni på baggrund af dyreeksperimentelle resultater.

I rottehjernen blev der udvalgt tre områder med særlig relevans for antipsykotikas farmakologiske effekter: i) Mediale prefrontal cortex (PFC) som relateres til negative psykotiske symptomer, ii) nuclus accumbens (NAc) som relateres til positive psykotiske symptomer og iii) dorsolateral striatum (DLSt), som menes at være involveret i de motoriske bivirkninger. I disse hjerneområder undersøgtes nervecelleaktiviteten og den dopaminerge tonus ved henholdsvis immunhistokemisk måling af Fos protein ekspressionen og måling af de extracellulære niveauer af dopaminmetabolitten dihydroxyfenyleddikesyre (DOPAC) ved brug af mikrodialyseteknikken.

Undersøgelserne viser, at ratioen mellem Fos protein ekspressionen i PFC og DLSt og ratioen mellem DOPAC niveauerne i PFC og DLSt er større for de atypiske antipsykotika end for haloperidol. Disse resultater er i overensstemmelse med de beskrevne kliniske effekter, hvor clozapin, risperidon og sertindol er rapporteret at have effekt på negative symptomer og kun i begrænset omfang medfører motoriske bivirkninger.

Afhandlingen karakteriserer endvidere to stoffer, der – i modsætning til de klinisk anvendte antipsykotika – ikke blokerer dopamin D_2 receptorerne, nemlig dopamin D_3 receptoragonisten cis-8-OH-PBZI og den muscarine receptorligand PTAC med partiel agonistisk effekt på muskarine M_2 og M_4 receptorsubtyper. Dopamin D_3 receptoragonisten cis-8-OH-PBZI inducerer et clozapinlignende Fos protein ekspressionsmønster i rottens forhjerne og har, uden at fremkalde motoriske bivirkninger, effekt i flere dyreeksperimentelle undersøgelser tydende på antipsykotisk potentiale. På baggrund af disse resultater foreslås dopamin D_3 receptoragonister som et muligt nyt tiltag i den farmakologiske behandling af skizofreni. Den muscarine receptorligand PTAC udviser funktionel dopamin hæmning i en række dyreeksperimentelle undersøgelser, på trods af stoffets manglende affinitet til dopaminreceptorer, og inducerer ikke motoriske bivirkninger eller parasympatomimetiske effekter i farmakologisk relevante doser. Resultaterne tyder på, at muskarine partielle receptoragonister ligeledes må betragtes som potentielle nye antipsykotika. Fremtidige kliniske forsøg vil kunne afklare dette.

Laboratoriechef Lars K. Poulsen

Forsvarede den 17.3.2000 sin afhandling "Regulation of the IgE allergic immune response by humoral and celluar factors".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Gunhild Lange Skovgaard.

Officielle opponenter var professor, dr.med. Kristian Thestrup-Pedersen, professor, med.dr. S.G.O. Johansson og docent, dr.med. Ole Werdelin.

Graden blev konfereret den 24.5.2000.

Biografi

Født 1958 i København. Cand.polyt. ved Danmarks Tekniske Universitet i 1984, lic.med. ved Københavns Universitet i 1988, HD (Ledelse & organisation) ved Handelshøjskolen i København i 1997. Nuværende stilling og ansættelsessted: Laboratorieleder, Laboratorium for Medicinsk Allergologi, Rigshospitalet, Direktør for Dansk Allergiforskningscenter, Ekstern lektor, Inst. for Intern Medicin, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen, der udgår fra Rigshospitalets Laboratorium for Medicinsk Allergologi, udgøres af elleve publicerede arbejder og en sammenfattende afhandling.

Allergisk rhinitis og astma samt allergi overfor fødevarer, insektgifte m.m. udløses af specifikke IgE-antistoffer. I modsætning til IgE er allergenspecifikke IgG-antistoffers rolle uafklaret, idet både positive og negative effekter af allergen-specifikt IgG har været postuleret. Ved bestemmelse af histaminfrigørelse fra basofile granulocytter er det undersøgt om IgG fra normale og allergipatienter kunne mediere frigørelse, men dette fandtes ikke at være tilfældet. Ved hjælp af sensibiliserede marsvin er det herefter undersøgt, hvorvidt IgG spiller en positiv rolle ved kombination med allergenspecifik immunterapi. Det viste sig at IgG i kombination med allergen – men ikke alene – dramatisk reducerede dyrenes respons på en bronkial allergenprovokation ligesom traditionel allergenspecifik immunterapi. Det må konkluderes, at IgG ikke kan mediere allergilignende reaktioner, mens specifikt IgG har et muligt terapeutisk potentiale.

En mere kurativ behandling af allergiske sygdomme ville opnås, hvis immunsystemet kunne påvirkes til at nedregulere syntesen af IgE. Der er udviklet følsomme tests for såvel total som specifikt IgE, og det er vist, at allergikere kan have op imod 40% af deres IgE rettet mod enkelte allergener. De adhærerende celler i blodet indeholder en forholdsvis stor del af det celleassocierede IgE, og mulige biologiske implikationer af dette er diskuteret. Kun sjældent observeredes en spontan IgE produktion, og for at inducere IgE syntese må der til kulturen føjes en kilde til interleukin 4 (IL-4>. I et murint system er det vist at en klon af såkaldte Th2 celler er i stand til at inducere IgE-syntese når den dyrkes sammen med det relevante antigen og mononukleære celler fra ikke-immuniserede mus. Endelig er der foretaget en sammenligning mellem patienter med atopisk dermatitis, inhalationsallergi samt ikke-allergiske kontrolpersoner. De tre grupper sammenlignedes m.h.t. deres *in vitro* IgE syntese, evnen til cytokinproduktion samt de eosinofile granulocytters frisætning af granulaproteinerne ECP og EPX. Der kunne observeres IgE syntese for de fleste donorer, men kraftigt forøget hos patienterne med højt IgE. Mens atopisk dermatitis-gruppen producerede væsentligt mindre (-interferon sammenlignet med det to andre grupper, så udviste gruppen af inhalationsallergikere en væsentlig forhøjet produktion af IL-4 og IL-5. På trods af et forhøjet antal eosinofile i atopisk dermatitis patienter, blev der ikke fundet øget frigivelse af granulaproteiner.

Det konkluderes, at sygdomme med abnormt serum-IgE, kan have forskellig immunregulatorisk patogenese, og at immunfarmakologisk intervention må tage højde for disse forskelle.

Læge Juri Lindy Pedersen

Forsvarede den 21.3.2000 sin afhandling "Inflammatory pain in experimental burns in man".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Peter Skinhøj.

Officielle opponenter var professor, dr.med. Troels Staehelin Jensen og med.dr. Erik Torebjörk.

Graden blev konfereret den 27.3.2000.

Biografi

Født 1962 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1991. Reservelæge ved Børneafdelingen, H:S Hvidovre Hospital.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omfatter otte originalarbejder og en sammenfattende redegørelse. Det eksperimentelle arbejde er udført i perioden 1993 til 1998 under ansættelsen som kandidat- og forskningsstipendiat på Kirurgisk Gastroenterologisk Afdeling, H:S Hvidovre Hospital.

Smerteforskning med raske forsøgspersoner øger vor viden om smertemekanismer, bygger bro mellem dyreeksperimentel og klinisk smerteforskning, og skaber fundamentet for mere ressourcekrævende kliniske undersøgelser. Afhandlingens formål er at give en kritisk gennemgang af brandskademodellens metoder og resultater, samt at give retningslinier for fremtidige studier og forbedringer af modellen.

I brandskademodellen studeres smerte og inflammation hos raske forsøgspersoner efter overfladiske varmeskader (typisk 47-49 °C i 5-7 min) svarende til en solskoldning. Skaden er typisk lokaliseret på underbenene og kan frigøre størstedelen af de kemiske mediatorer, der aktiverer og øger følsomheden af hudens nociceptorer. Skaden øger også følsomheden af neuroner i centralnervesystemet der har betydning for smerteopfattelse. Smerte og øget smertefølsomhed undersøges i modellen med varme, mekaniske og elektriske påvirkninger. Inflammation er blevet bedømt i modellen bl.a. ved hudrødmens intensitet og vabeldannelse. Modellens smerte- og inflammationsmål diskuteres i afhandlingen.

Øget smertefølsomhed opstår straks efter varmeskaden og varer ca. 24 timer afhængigt af skadens intensitet. Skaderne heler uden ar. Gentagne målinger øger reproducerbarheden væsentligt og reproducerbarheden er større ved målinger udført kort efter hinanden frem for målinger udført på forskellige dage. En direkte sammenligning af f.eks. højre versus venstre ben giver derfor de sikreste resultater. Endvidere er moderate til stærke smertereaktioner på kraftige stimuli mere reproducerbare end milde smertereaktioner efter svagere stimuli. Smertereaktionerne i modellen svækkes ved gentagne målinger over dage (habituation). En ligelig fordeling af aktivt stof og placebo over undersøgelsesdagene er en måde at eliminere effekten af dette fænomen.

Mange analgetika er undersøgt i modellen og der er gjort detaljeret rede for både egne og andres resultater. Modellens pålidelighed i vurderingen af analgetika baseres på sammenligning med kliniske resultater. På basis af dette og modellens reproducerbarhed konkluderes, at modellen er anvendelig og velbeskrevet. Brandskademodellen er særligt nyttig ved test af nye analgetika før man skrider til mere ressourcekrævende kliniske undersøgelser. Afhandlingen redegør endvidere for modellens væsentligste bidrag til forståelsen af grundlæggende smertemekanismer.

København: Lægeforeningens forlag, 2000, 32 sider. Kan rekvireres gratis hos forfatteren.

Læge Martin Ejler Fabricius

Forsvarede den 5.5.2000 sin afhandling "Laser-Doppler studies of cerebral microcirculation during cortical spreading depression and hypercapnia – role of nitric oxide".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Martin Lauritzen.

Officielle opponenter var professor, dr.med. N.-H. Holstein-Rathlou og professor, dr.med. Christian Alkjær.

Graden blev konfereret den 26.5.2000.

Biografi
Født 1960 i Gentofte. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1985. 1. reservelæge, Klinisk Neurofysiologisk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Glostrup.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen omhandler det stadigt voksende kendskab til cellulære processer og neuronale netværk i hjernen, der indtil for nylig ikke er blevet fulgt op af tilsvarende detaljeret kendskab til den dynamiske regulering af hjernens blodgennemstrømning (CBF), der er koblet til disse processer.

Hidtidige metoder til måling af CBF har haft en ringe temporal opløsning. Med fremkomsten af laser-Doppler metoden (LDF) er der åbnet mulighed for måling af CBF i et lille vævsområde med meget høj temporal opløsning (op til 130 Hz), dvs. med en tidsopløsning i samme størrelsesorden som de neuronale processer. Ved kombination af forskellige bølgelængder af laserlys og forskellig fiberafstand i den optiske probe kan metoden skelne mellem ændringer i gennemblødningen i forskellig dybde, hvilket findes at være korreleret til ændringer i den neuronale aktivitet i det enkelte lag af hjernebarken. Ved anvendelse af LDF scanning teknik til billeddannende måling af gennemblødningen i et større areal påvises regionale forskelle i den vaskulære reaktivitet. LDF metoden er således blevet videreudviklet til at kunne belyse en lang række forhold ved CBF. Nitrogenoxid (NO) er en flygtig gas, der bl.a. produceres i endothelceller og nerveceller. NO er en potent vasodilator og produceres vedholdende for at holde blodkarrenes glatte muskelceller tilpas afslappede. Aktiviteten af det NO producerende enzym i hjerne og blodkar undersøges under kontrolforhold samt efter indgift af en enzym hæmmer. NO har vist sig at være et væsentligt signalstof til direkte kobling af øget neuronal aktivitet og CBF. Dette NO synes at blive produceret lokalt i nervecellerne. I modsætning hertil påvises det i afhandlingen, at den NO produktion, der er nødvendig for øgningen i CBF ved hyperkapni (øget arteriel pCO_2) ikke produceres lokalt i nervevævet, men snarere i de tilførende kar. Ved cortical spreading depression, en kraftig depolariseringsbølge af nerveceller, der kan udløses hos forsøgsdyr, sker en række ændringer i CBF som med dette studie er blevet beskrevet mere detaljeret end før. NO har betydning for visse faser af disse ændringer. De opnåede resultater bidrager til forståelsen af reguleringen af CBF under normale forhold, samt ved slagtilfælde og migræne.

Læge Jørgen Lock-Andersen
Forsvarede den 5.5.2000 sin afhandling "Objective measurements of skin pigmentation and sensitivity to sunlight: Studies in healthy persons and patients with basal cell carinoma and cutaneous malignant melanoma".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Torkil Menné.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Ole Baadsgaard og speciallæge, dr.med. Jørgen Serup.

Graden blev konfereret den 26.5.2000.

Biografi
Født i Gram. Cand.med. ved Københavns Universitet 1979. Overlæge ved Plastikkirurgisk Funktion, Amtssygehuset Roskilde.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen omfatter syv originalarbejder publicerede i internationale tidsskrifter og en sammenfattende redegørelse. Undersøgelserne er udført i årerne 1994 til 1998 under min ansættelse som klinisk assistent ved dermatologisk afdeling, Rigshospitalet og Bispebjerg Hospital.

Gennem de sidste 50 år er forekomsten af non-melanom hudkræft (NMSC) og kutant malignt melanom (CMM) tiltaget særdeles kraftigt i Danmark som i den øvrige del af verden hos befolkninger med lys hudfarve og vestlig levevis. De fleste tilfælde af NMSC er basalcelle cancer (BCC), medens kun et mindre antal udgøres af spinocellulære carcinomer. Hudens pigmentering og følsomhed for sollys antages at være vigtige faktorer for udvikling af BCC og CMM, men en kritisk gennemgang af litteraturen viser, at danne antagelse hviler på et videnskabelig svagt grundlag, ofte baseret på undersøgelser med simple og non-objektive undersøgelsesmetoder.

Formålet med disputatsarbejdet var at undersøge fordelingen og betydningen af den konstitutive (i ikke-soleksponeret hud) og den fakultative (i soleksponeret hud) pigmentering, hår- og øjenfarve samt hudens følsomhed for sollys hos personer med BCC og CMM samt i den danske baggrundsbefolkning. Syv undersøgelser om disse pigmenterings-relaterede risikofaktorer, herunder en case-kontrol-undersøgelse, blev gennemført af 1.430 danskere uden hudkræft og 353 danskere med CMM eller BCC. Hudpigmenteringen (hudens indhold af melanin) blev målt objektivt med hudreflektansteknik, og hudens solfølsomhed blev bestemt objektivt ved fototestning, hvor huden blev eksponeret til en serie af stigende doser af simuleret sollys. Desuden foretog forsøgspersonerne selvbestemmelse af deres solfølsomhed ved hjælp af selv-rapporteret hudtype (tendens til at blive forbrændt og evne til at blive brun af solen).

Undersøgelserne viste, at hudpigmenteringen er den vigtigste faktor for hudens følsomhed for sollys såvel i soleksponeret som i ikke-soleksponeret hud, men der var ingen forskel i den konstitutive hudpigmentering eller den konstitutive solfølsomhed mellem personer med CMM og BCC og matchede kontrolpersoner. Den konstitutive hudpigmentering (medfødt hudfarve) var derfor ikke en risikofaktor hos danskere for CMM eller BCC, ligesom øjenfarve ikke blev fundet at være en risikofaktor. Derimod var rød og blond hårfarve en risikofaktor for CMM i forhold til brun eller sort hårfarve (odds ratio (OR) > 9.7 for rød hårfarve og OR = 2.4 for blond hårfarve). Selv-rapporteret hudtype II (bliver sædvanligvis forbrændt og bliver mindre brun end gennemsnittet) blev hyppigere angivet af personer med CMM og BCC, med OR = 2.3 i forhold til hudtype IV (bliver sjældent forbrændt og bliver mere brun end gennemsnittet). Den påviste dårlige relation mellem selv-rapporteret hudtype og objektive målinger af hudens følsomhed for sollys stiller dog kritiske spørgsmål ved validiteten og brugen af selv-rapporteret hudtype.

Læge, ph.d. Peter Riis Hansen
Forsvarede den 5.5.2000 sin afhandling "Experimental studies on inflammatory mediators in ischemic heart disease".

Handlingen blev ledet af overlæge, dr.med. Gorm Jensen.

Officielle opponenter var lektor, dr.med. Ole Haagen Nielsen og professor, dr.med. Torsten Toftegaard Nielsen.

Graden blev konfereret den 26.5.2000.

Biografi
Født 1958 på Frederiksberg. Cand.med. ved Københavns Universitet 1983. Overlæge ved Kardiologisk Afdeling P, Københavns Amts Sygehus i Gentofte.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen består af ti tidligere publicerede artikler og en sammenfattende redegørelse. Arbejdet blev gennemført i perioden 1992-1999 på medicinsk afdeling B, Rigshospitalet og kardiologisk laboratorium, Amtssygehuset i Gentofte, med hovedstøtte fra Alfred Benzons Fond og Hjerteforeningen.

Inflammatoriske processer antages at have betydning ved arteriosklerose og iskæmisk hjertesygdom (IHS) og formålet med afhandlingen var ud fra eksperimentelle undersøgelser at belyse betydningen af neutrofile granulocytter, monocytmakrofager, tumornekrosefaktor-α (TNFβ) og inducerbar nitrogenoxyd syntase (iNOS) for manifestationer af IHS.

Afhandlingens resultater blev opnået ved undersøgelser *in vitro* af isolerede celler samt *in vivo* hhv. i en åbenthorax hundemodel for myokardieiskæmi-reperfusion og i en rottemodel for restenose efter perkutan transluminal angioplastik.

Undersøgelserne viste, at 5-aminosalicylsyre, en klinisk anvendt hæmmer af neutrofile granulocytter, modvirkede stigningen i myokardiets kapillærpermeabilitet tidligt efter reperfusion, mens farmakologisk hæmning af NO-dannelsen under hvileomstændigheder ikke medførte ændring heraf. Desuden fandt vi, at neutrofil granulocyt-medieret reoxygeneringsskade af isolerede hjertemyocytter betingedes af frie oxygenradikaler (ROS), nedsat NO bioaktivitet, proteaser og intercellular adhæsion, ligesom neutrofile granulocytters ROS-dannelse og kemotaksi blev påvirket af streptokinase, et trombolysemiddel som anvendes hos patienter med hjerteinfarkt. Herudover stimuleredes monocytters ROS-dannelse af lipoprotein(a), som er en kendt risikofaktor for IHS. TNFα antages at spille en central rolle ved IHS og hjertesvigt, og vi påviste, at patofysiologisk relevante koncentrationer af TNFα medførte kraftig stigning i myokardiets kapillærpermeabilitet og fald i myokardiefunktionen, ligesom TNFα og iNOS havde central betydning for vaskulær remodellering og programmeret celledød (apoptose) i arterievæggen efter ballonudvidelse. Afhandlingen konkluderer, at de beskrevne mekanismer kan bidrage til manifestationer af IHS, og yderligere indsigt i disse mekanismer må forventes at kunne få behandlingsmæssige konsekvenser.

Hospitalslaborant Birgitte Hanel
Forsvarede den 26.5.2000 sin afhandling "Pulmonary function after exercise with special emphasis on diffusion capacity".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Niels Juel Christensen.

Officielle opponenter var lektor, dr.med. Joob Madsen og overlæge, dr.med. Inge-Lis Kanstrup.

Graden blev konfereret den 4.7.2000.

Biografi
Født 1954 i Gentofte. Autoriseret hospitalslaborant ved Københavns Kommunehospital i 1980. Nuværende stilling og ansættelsessted: Bioanalytiker/post.doc. bioanalytiker, Klinik for Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen fokuserer på gasudvekslingen i lungerne under maksimal roning og restitutionen af lungediffusionskapaciteten (DL) efter arbejde hos unge raske forsøgspersoner. DL er bestemt i hvile med enkeltåndingsmetoden ved to forskellige iltkoncentrationer for at estimere membrankomponenten og lunge-kapillærvolumenet. Elektrisk impedans og ^{99m}Technetium mærkede erytrocytter er benyttet for at evaluere fordelingen af blodvolumenet efter arbejde. Yderligere fokuseres der på inspirationsmusklernes betydning for den maksimale iltoptagelse og præstationsevne.

Afhandlingen dokumenterer en reduceret DL på ca. 15% i timerne efter arbejde, uafhængigt af om der er en lille (armarbejde) eller en stor muskelmasse (roning), involveret i arbejdet. Selv efter arbejde med lav intensitet reduceres DL og dette sammenholdt med den observation, at et diuretikum ikke hæmmer reduktionen af DL, understreger at nedsættelsen af DL ikke skyldes et interstitielt lungeødem. Det nedsatte lunge-kapillærvolumen i timerne efter arbejde, hvor impedancemålingerne og erythrocytmærkningen viser en omfordeling af blodvolumenet fra thorax til benene, understreger det centrale blodvolumens betydning for reduktionen af DL. Atleternes evne til at repetere maximalt arbejde viser, at DL nedsættelsen ingen betydning har for hverken gasudvekslingen i lungerne under roning eller for præstationsevnen.

Konklusion: Størsteparten (2/3) af reduktionen af DL efter arbejde skyldes et fald i det centrale blodvolumen og dermed i lunge-kapillærvolumenet, og kun en mindre del (1/3) skyldes en manglende normalisering af den alveolære kapillære membran. Således er der sket en omfordeling af blodvolumenet fra thorax til karrene i de tidligere benyttede muskler. Inspirationsmusklerne har et langsommere respons på udholdenhedstræning end det kardiovaskulære system, og der kunne ikke påvises en effekt af inspirationsmuskeltræning på den maksimale iltoptagelse eller på præstationsevnen. Den maksimale inspirationsstyrke begrænser derfor ikke evnen til at forøge den alveolære ventilation. Reduktionen af ANP i timerne efter roning giver sammenholdt med en reduceret DL perspektiver til overvejelser omkring de mekanismer, der ligger til grund for atleters større totale blodvolumen.

Læge Sven Asp
Forsvarede den 26.5.2000 sin afhandling "Exercise induced skeletal muscle microinjury and glucose metabolism – with special reference to muscle glycogen".

Handlingen blev ledet af lektor, dr.med. Jørgen Warberg.

Officielle opponenter var professor, overlæge, dr.med. Michael Kjær og professor, dr.med. Jan Henriksson.

Graden blev konfereret den 4.7.2000.

Biografi
Født 1963 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1991. Kursusreservelæge ved Øjenafdelingen, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen omhandler akut arbejde der kan medføre "mikroskader" i muskler, hvis arbejdet er længerevarende, intenst og/eller uvant, og særligt hvis arbejdet indeholder excentriske muskelkontraktioner (negativt arbejde). Tidligere studier har afsløret, at ikke-muskelskadende og muskelskadende akut arbejde efterfølges af delvist modsatret-

tede systemiske effekter på sukkerstofskiftet. De samtidige muskulære ændringer i sukkerstofskiftet er relativt velbeskrevne efter ikke muskelskadende arbejde, mens de kun er sparsomt belyste efter muskelskadende arbejde.

For at undersøge disse lokale ændringer udviklede vi menneske- og rottemodeller, hvor der udførtes maksimale, uvante excentriske (negative) muskelkontraktioner unilateralt. Endvidere anvendtes et maratonløb til at inducere muskelskade, og løbere blev undersøgt efter et løb. Undersøgelserne afslører, at der efter uvant excentrisk muskelaktivitet findes systemisk og lokal insulinresistens, og de lokale ændringer kan hos mennesket kun delvist forklare de systemiske ændringer. Dette indikerer, at der som følge af det excentriske arbejde frigives en eller flere faktorer, der medfører systemisk insulinresistens. Endvidere ses der en udtalt, forbigående nedgang i den totale koncentration af den i skeletmuskulatur vigtigste glukosetransportør (GLUT4) efter excentrisk muskelaktivitet, mens et forudgående maratonløb ikke har nogen virkning på det totale indhold af dette protein.

Uvante excentriske muskelkontraktioner og et maratonløb nedsætter begge muskelsukkerindholdet igennem længere tid trods en kulhydratrig diæt, og vores resultater peger på, at øget basal glycogenolyse er betydende for dette fænomen efter excentriske kontraktioner. Derimod synes den lokale insulinresistens og nedgangen i det totale GLUT4 indhold kun at spille mindre roller i denne sammenhæng. Det subnormale muskelsukkerindhold spiller tilsyneladende en central rolle for den nedsatte arbejdsevne i muskler skadet af forudgående excentriske kontraktioner, idet kapaciteten til at nedbryde glykogen er nedsat i forbindelse med udmattelse.

Læge, ph.d. Monika Gniadecka

Forsvarede den 9.6.2000 sin afhandling "Studies on cutaneous water distribution and structure".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Ole Baadsgaard.

Officielle opponenter var professor Howell Gwynne Mort Edwards og afdelingslæge Tove Agner.

Graden blev konfereret den 5.7.2000.

Biografi

Født 1967 i Warszawa, Polen. Kandidateksamen ved Warszawas Universitet 1991; ph.d. ved Københavns Universitet i 1994. Reservelæge i kursusstilling ved Dermato-Venerologisk Afdeling, Bispebjerg Hospital.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen indeholder ni originale artikler og blev udført på dermatologiske afdelinger på Rigshospitalet og Bispebjerg Hospital.

Formålet har været at belyse vands fordeling og fysisk-kemisk struktur i rask hud og ved udvalgte sygdomme.

Højfrekvent ultralyd blev valgt som metode til at studere vands fordeling, mens Raman spektroskopi blev benyttet til at bestemme vands struktur og interaktionerne imellem vand og proteiner i huden.

Det blev vist, at hudens ældning medfører ændringer i vandets fordeling i huden. Ved lysinduceret ældning samles vandet i øvre dermis, mens det synes at svinde fra nedre dermis ved kronologisk ældning. I lysskadet hud fandtes ikke kun ændringer i vandets fordeling, men også i dets struktur. I ung hud eller kronologisk ældet hud forbliver det meste af vandet bundet til makromolekyler. I modsætning hertil fandtes vandet overvejende i dets tetrahedrale form i lysskadet hud. Dette kan evt. skyldes, at de kompakte proteiner bliver mere hydrofobe, huden synes således overhydreret på grund af den øgede absolutte mængde vand, men funktionelt er dehydreret på grund af den mindskede interaktion imellem vand og proteiner.

Det er desuden her for første gang lykkedes at vise døgnvariationen i forskydninger af vand i huden *in vivo* hos yngre og ældre personer og patienter med ødem. Et omfattende ødem er påvist hos patienter med lipodermatosklerose (følger efter venøs insufficiens), og desuden er fjernelse af ødem ved kompressionsterapi blevet visualiseret med højfrekvent ultralyd. Det dermale ødem i lipodermatosklerose kunne mindskes signifikant ved kun 18-36 mm Hg kompression. Der er således påvist en metode til objektivt at verificere kompressionsbehandling *in vivo*. Det blev også vist at vandets fordeling i huden varierer i forskellige former for ødem: lipodermatosklerose (vandet findes i øvre dermis), lymfødem (jævn fordeling i dermis). Denne iagttagelse kan være af patogenetisk betydning i forbindelse med udviklingen af ulcera.

Læge Michael Mørk Petersen

Forsvarede den 9.6.2000 sin afhandling "Bone mineral measurements at the knee using dual photon and dual energy X-ray absorptiometry. Methodological evaluation and clinical studies focusing on adaptive bone remodeling following lower extremity fracture, total knee arthroplastry, and partial versus total meniscectomy".

Handlingen blev ledet af oerlæge, dr.med. Lars Østergaard Kristensen.

Officielle opponenter var professor, dr.med. Ivan Hvid, overlæge, dr.med. Lars Hyldstrup og lægelig direktør Jannik Hilsted.

Graden blev konfereret den 5.7.2000.

Biografi

Født 1963 på Frederiksberg. Lægevidenskabelig embedseksamen ved Københavns Universitet i 1989. 1. reservelæge, H:S Bispebjerg Hospital, Ortopædkirurgisk Afdeling M.

Disputatsarbejdet

I afhandlingen, der udgår fra Ortopædkirurgisk klinik, H:S Rigshospitalet, omfatter ti originalarbejder publiceret i internationale tidsskrifter og en sammenfattende redegørelse.

Overlæge Asbjørn Høegholm

Forsvarede den 16.6.2000 sin afhandling "The clinical significance of white coat hypertension".

Handlingen blev ledet af overlæge dr.med. Gorm Jensen.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Poul Ebbe Nielsen og lektor, overlæge, dr.med. Hans Ibsen.

Graden blev konfereret den 6.7.2000.

Biografi

Født 1949 i Sydthy. Cand.med. ved Københavns Universitet 1975. Overlæge ved Medicinsk Afdeling, Centralsygehuset i Næstved.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen bygger på syv publicerede artikler og en sammenfattende redegørelse. White coat hypertension

(WCH), på dansk "konsultations hypertension", er en tilstand, hvor blodtrykket er for højt ved klinikmålinger (OBP) foretaget på sædvanlig vis f.eks. i lægekonsultationer, mens blodtrykket i andre situationer er normalt. WCH vil altså kun blive diagnosticeret hvis der foretages blodtryksmonitorering eller anden form for blodtryksmåling i dagligdagen. Det diskuteres intenst i hypertensionskredse om tilstanden er en kardiovaskulær risikofaktor eller ej. Betegnelsen WCH dukkede op sidst i 1980'erne og først da begyndte egentlig forskning heri.

Man kender ikke størrelsen af WCH-problemet og heller ikke forløbet, hverken mhp. udvikling af manifest hypertension eller hypertensionsrelaterede sygdomme, hvorfor der i høj grad savnes prognostiske undersøgelser. Imidlertid er sådanne undersøgelser nødvendigvis adskillige år undervejs og på kortere sigt har tværsnitsundersøgelser måttet tjene som grundlag for bedømmelsen af WCH.

Formålet med arbejderne bag denne afhandling har været:

At vurdere om et moderne apparat til ambulant blodtryksmonitorering (ABPM) giver pålidelige målinger.

At belyse forekomsten af WCH blandt patienter med nydiagnosticeret hypertension.

At undersøge om der ved WCH er øget forekomst af hypertensionsrelaterede organforandringer vurderet ved ekkokardiografi og urinalbumin udskillelse.

At der på baggrund af ABP og organmanifestationer hos en gruppe normale personer og henviste hypertonikere.

At opstille et forslag til normal grænse for ABP og dermed definition af WCH.

At undersøge blodtryksvariabiliteten og pulstrykket ved WCH sammenholdt med normale og manifest hypertensive.

At vurdere blodtryksresponset på antihypertensiv behandling ved WCH.

Afhandlingens væsentligste fund er at ABP synes at være en pålidelig målemetode, forudsat at de benyttede apparater er valideret efter anerkendte retningslinier og i øvrigt kontrolleres før hver monitorering. ABP viste en stærkere sammenhæng med hypertensionsrelaterede organpåvirkninger end OBP.

Frekvensen af WCH defineret med relevante normalitetsgrænser fandtes at være omkring 20% i vor population af 420 nydiagnosticerede mild til moderat hypertensive patienter. Strukturelle kardielle forandringer, inklusive LVH, fandtes i samme udstrækning hos WCH patienterne og kontrolgruppen på 146 personer, mens de manifest hypertensive havde øget forekomst af LVH. Ligeledes var albuminudskillelsen af samme størrelse hos normale og WCH, men højere i hypertensionsgruppen.

Blodtryksvariabiliteten udtrykt ved SD og CV var ikke forskellig mellem de tre grupper, dvs. der var ikke tegn på at WCH er ledsaget af specielt labilt blodtryk i dagligdagen. Ligeledes var det natlige blodtryksfald ens i grupperne. Forskellen mellem blodtrykket målt i den praktiserende læges konsultation og i dagperioden i øvrigt, "white coat effekten", var derimod størst for WCH, hvilket tyder på at blodtryksreaktionen er temmelig specifikt rettet mod lægelige omgivelser. Pulstrykket, der er nært relateret til den arterielle compliance og har velkendt negativ prognostisk betydning, blev beregnet både på ABP og OBP. Igen viste det sig at normale og WCH var ens, mens de manifest hypertensive havde højere værdier, såvel i dagligdagen som i konsultationen. Endelig kunne vi vise at antihypertensiv behandling med calciumblokkere sænker OBP hos WCH patienter, hvorimod der ikke er effekt på ABP når stofferne gives i normale doser.

Det konkluderes at WCH udgør en stor patientgruppe, der ikke i vore undersøgelser viser tegn på øget risiko for at udvikle kardiovaskulær sygdom. Imidlertid kan disse vigtige prognostiske spørgsmål ikke besvares sikkert før der kommer svar fra pågående longitudinelle undersøgelser.

Læge Flemming Steen Nielsen

Forsvarede den 16.6.2000 sin afhandling "Diabetic nephropath in non-insulin dependent diabetes mellitus: cardiovascular risk factors and antihypertensive treatment".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Klaus Ølgaard.

Officielle opponenter var professor, dr.med. C.E. Mogensen og lektor, overlæge, dr.med. Svend Strandgaard.

Graden blev konfereret den 6.7.2000.

Biografi

Født januar 1991. Student fra Bagsværd Kostskole og Gymnasium 1979. Lægevidenskabelig kandidateksamen fra Københavns Universitet 1988. Nuværende stilling og ansættelsessted: Kursusreservelæge KAS Herlev, Medicinsk Afdeling E.

Disputatsarbejdet

Der er en dramatisk global øgning i forekomsten af Type 2 diabetes mellitus. Disse diabetiske patienter har en øget forekomst af kardiovaskulær morbiditet og mortalitet, der stiger med øget albumin udskillelseshastighed i urinen. Endvidere udgør diabetes patienter den største enkeltgruppe inden for dialysepopulationen. Disputatsen belyser kardiovaskulære risikofaktorer og vurderer effekten af antihypertensivbehandling med speciel fokus på diabetisk befropati. Vi har påvist en ophobning af potentielle kardiovaskulære risikofaktorer hos Type 2 diabetiske patienter med diabetisk nefropati: dyslipidæmi, etableret hypertension, manglende natligt blodtryksfald, autonom neuropati, øget natlig sympatisk aktivitet, venstre ventrikel hypertrofi og endothelcelle-dysfunktion. I over 31/2 år fandtes der ingen forskel i faldet i nyrefunktion hos hypertensive Type 2 diabetiske patienter, når vi sammenlignede ACE-hæmmeren lisinopril og β-blokkeren atenolon. Lisinopril forbedrede endothelcelle dysfunktionen. Der er langtfra klarhed over patogenesen til kardiovaskulær sygdom hos Type 2 diabetiske patienter og derfor bydende nødvendigt, at fremtidig forskning fokuserer på dette store samfundsmæssige problem.

Læge, ph.d. Morten Grønbæk

Forsvarede den 30.6.2000 sin afhandling "Wine and mortality – Evidence for causal inference?".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Finn Gyntelberg.

Officielle opponenter var professor, mag.scient.soc. Elsebeth Lynge og overlæge, dr.med., ph.d. Henrik Toft Sørensen.

Graden blev konfereret den 13.7.2000.

Biografi

Født 1960 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet 1988. Forskningsleder på Institut for Sygdomsforebyggelse.

Disputatsarbejdet
Doktorafhandlingen, der består af tolv publicerede artikler og en sammenfatning, udgår fra Center for Epidemiologisk Grundforskning ved Institut for Sygdomsforebyggelse, Kommunehospitalet. Formålet med afhandlingen er at undersøge, om den negative sammenhæng, der er fundet mellem vinforbrug og dødelighed i Østerbroundersøgelsen, er kausal.

I oversigten gennemgås egne og andres studier af sammenhængen mellem alkohol, subsidiært vin, og sygelighed og dødelighed. Det er sandsynligt, at betydningen af alkoholforbrug for dødelighed er påvirket af såvel alder, køn, drikkemønster som type alkohol. I Østerbroundersøgelsen og senere i Hovedstadens Center for Prospektive Befolkningsstudier (HCPB) finder vi en U-formet sammenhæng mellem alkoholforbrug og dødelighed, og at både midaldrende og ældre mænd såvel som kvinder, der har et let til moderat alkoholforbrug, har en lavere dødelighed end dem, der ikke drikker, og dem, der drikker meget. I HCPB finder vi, at de, der drikker vin, har en signifikant lavere risiko for at udvikle iskæmisk hjerneinfarkt, hoftefraktur, lungecancer og øvre gastrointestinal cancer – alle sammenlignet med dem, der ikke drikker, og dem, der drikker øl og spiritus. Et tværsnitsstudium, hvor vi sammenligner det grundige kost-historiske interview med det simple frekvensspørgeskema benyttet i alle ovennævnte befolkningsundersøgelser, viser, at differentiel rapporterings-bias i forbindelse med forbruget af øl, vin og spiritus ikke er et problem i disse undersøgelser.

Et andet tværsnitsstudium viser, at kulhydratfattigt transferrin er ubrugeligt som markør for alkoholforbrug i populationsstudier. Et kohortestudium viser til gengæld, at det selvrapporterede alkoholforbrug i sig selv er anvendeligt i sådanne undersøgelser, ved at vise en eksponentielt stigende risiko for alkoholisk skrumpelever ved stigende selvrapporteret alkoholforbrug.

I et studium stilles der spørgsmålstegn ved den reelle effekt af vinen ved at vise, at selvrapporteret godt helbred, der er en kendt prædiktor for overlevelse, er associeret med vinforbrug.

Yderligere viser et tværsnitsstudium af et meget stort udsnit af den danske befolkning, at kostvaner kan konfundere billedet af sammenhængen mellem forskellige typer af alkohol og sygelighed og dødelighed. Det er endnu uklart, hvor stor betydning disse forskelle i kostvaner kan få for fortolkningen af sammenhængen mellem vinforbrug, sygelighed og dødelighed.

Dette skyldes dels, at dokumentationen for, at de udvalgte indikatorer har en signifikant beskyttende effekt, ikke er overbevisende, dels at de fleste af de studier, der har vist en beskyttende effekt af disse kostvaner, ikke har taget højde for vinforbruget.

MA, cand.med., ph.d. Søren Holm
Forsvarede den 5.7.2000 sin afhandling "Developing a European biomedical ethics – can American biomedical ethics be transferred without modification?".

Handlingen blev ledet af lektor, dr.med. Mogens Spang-Thomsen.

Officielle opponenter var professor, dr.theol. Svend Andersen og professor, cand.med et theol., dr.philsos Jan Helge Solbakk.

Graden blev konfereret den 13.7.2000.

Biografi
Født 1963 i Tveje-Merløse sogn. Master of Arts (health care ethics) University of Manchester 1990, cand.med. ved Københavns Universitet i 1991, ph.d. ved Københavns Universitet 1996, BA. (filosofi og religionsvidenskab) ved Københavns Universitet 1998. Nuværende stilling og ansættelsessted: Professor of Clinical Bioethics, Institute of Medicine, Law and Bioethics, University of Manchester, & Professor II, Senter for Medisinsk Etikk, Universitetet i Oslo & Honorary Registrar, Department of Medical Oncology, Christie Hospital & Lektor (orlov), Afdeling for medicinsk videnskabsteori, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet
Afhandlingen omfatter ti tidligere publicerede artikler og en sammenfatning og er udført i perioden 1989 – 1997 under medicinstudiet og under ansættelser som turnusreservelæge i Ribe Amt og som kandidatstipendiat og adjunkt ved afdeling for medicinsk videnskabsteori, Københavns Universitet.

Hovedproblemet, der behandles, er, i hvor høj grad en europæisk medicinsk etik direkte kan overtage teorier og begreber fra amerikansk medicinsk etik.

Medicinsk etik som akademisk disciplin er udviklet i USA i slutningen af 1960'erne og har derfra bredt sig til resten af verden. Der har været en vis tendens til ukritisk at overtage amerikanske begreber og teorier, og afhandlingens hovedtese er, at dette ikke er hensigtsmæssigt.

Problemet diskuteres inden for 3 områder:
1. Medicinsk etisk teori.
2. Anvendt etisk analyse.
3. Empiriske studier.

ad 1. Det vises at begreberne i amerikansk medicinsk etik er præget af dette samfunds værdier og retssystem, og at den mest fremtrædende amerikanske bioetiske teori er problematisk i en europæisk sammenhæng fordi den i for høj grad opprioriterer selvbestemmelse på bekostning af retfærdighed og positive pligter overfor andre mennesker.

ad 2. Det vises at der findes etiske problemstillinger i europæiske sundhedssystemer, som ikke findes i USA; og at etiske analyser, der ikke ureflekteret forudsætter selvbestemmelse som den vigtigste værdi, kan have betydelige fordele.

ad 3. Det vises, at resultater fra empiriske studier af etiske problemer og etiske diskussioner ikke umiddelbart kan overføres fra USA til Europa; og at det er nødvendigt, at foretage egne europæiske empiriske studier.

Læge Lars Bo Johansen
Forsvarede den 3.8.2000 sin afhandling "Hemodilution and Natriuresis of Intravascular Volume Expansion in Humans".

Handlingen blev ledet af adm. overlæge, dr.med. Hans Ibsen.

Officielle opponenter var lektor, dr.med. Jørgen Hedemark Poulsen og professor, dr.med. Jens H. Henriksen.

Graden blev konfereret den 4.9.2000.

Biografi
Født 1961 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1989. Reservelæge, Medicinsk Center, H:S Amager Hospital, København.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af seks publicerede artikler og en sammenfattende oversigt. Arbejdet er udført i årene 1989 til 1997 som videnskabelig medarbejder og klinisk assistent på Rummedicinsk Laboratorium (DAMEC Research A/S), afsnit 7805, Rigshospitalet.

Det er et velkendt fænomen, at intravaskulær volumenstimulation (fx infusion af isotont saltvand eller nedsænkning i vand til halsen med deraf følgende translokation af blod til brysthulen) bevirker en markant øgning i nyrernes udskillelse af salt (natriurese). Denne kædes almindeligvis sammen med den samtidige stimulation af kardiopulmonale lavtryksbaroreceptorer forårsaget af en central volumenekspansion og effekten på nyrerne af de deraf følgende ændringer i neuroendokrine mediatorer. I hvilken grad fald i kolloidosmotisk tryk i plasma og stigning i plasmavolumen (hæmodilution) bidrager til natriuresen har ikke været kendt.

Hovedformålet med disputatsen var at kvantificere den relative betydning for natriuresen af henholdsvis stimulation af lavtryksbaroreflekser og fald i kolloidosmotisk tryk under en akut intravaskulær volumenstimulation hos raske forsøgspersoner. Hovedkonklusionen er, at en maksimal natriurese først opnås, når både hæmodilution og stimulation af lavtryksbaroreceptorerne finder sted. Hæmodilution er natriuretisk i sig selv, hvorimod stimulation af lavtryksbaroreceptorene uden samtidig hæmodilution ikke er natriuretisk!

Vi fandt desuden, at ekspansionen af det centrale blodvolumen under vandnedsænkning hos mennesker primært er forårsaget af blod fra kargebeter i abdomen, hvorimod hæmodilutionen forårsages af væske fra interstitialrummet i benene.

Endelig konkluderer vi, at ændringer i plasmavolumen, estimeret ved hjælp af hæmatokrit- og hæmoglobinmålinger, undervurderes hos mennesker, som er nedsænket i vand eller på anden vis udsat for ændringer i tyngdestress. Forklaringen skal muligvis søges i ændringer i forholdet mellem den såkaldte helkropshæmatokrit og hæmatokritten i de store kar under ændret tyngdestress.

Fremtidige eksperimenter med metoderne beskrevet i denne disputats bør udvides til at omfatte patienter med abnorm salt- og vandbalance (inkompenseret hjertesygdom, ascites, nefrotisk syndrom etc.) med henblik på at øge vor forståelse af disse tilstandes patofysiologiske mekanismer.

Læge Jenny Dahl Knudsen

Forsvarede den 11.8.2000 sin afhandling "The Importance of pharmacodynamic properties in treatment of penicillin resistant Streptococcus pneumoniae".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Peter Skinhøj.

Officielle opponenter var professor, overlæge, dr.med. Niels Høiby og chefoverlæge, docent, med.dr. Otto Cars.

Graden blev konfereret den 4.9.2000.

Biografi

Født 1959 i Herning. Cand.med. ved Københavns Universitet i 1986. 1. reservelæge ved Klinisk Mikrobiologisk Afdeling, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omfatter undersøgelser af de farmakodynamiske forhold ved behandlingen af penicillin resistente pneumokokker, udført på Statens Serum Institut i perioden 1993-1998. Pneumokokker er hos mennesker den hyppigste enkeltstående årsag til pneumoni og en af de hyppigste årsager til meningitis og infektioner i de øvre luftveje. Siden fundet i Australien i 1967, af det første kliniske pneumokok-isolat, ikke fuldt følsom for penicillin, er der i store dele af verden set en stigende forekomst af antibiotikaresistente pneumokokker. Dette har medført en fornyet interesse for at studere effektiviteten af antibiotika imod pneumokokker i laboratoriet og i forskellige dyremodeller, dels teste og evaluere nye antibiotika, og dels optimere behandlingen med de eksisterende antibiotika. Ved farmakodynamik menes sammenhængen mellem de farmakokinetiske parametre under behandlingen og den opnåede virkning.

En eksperimentel infektionsmodel i mus, muse peritonitis modellen, som er en sepsis model i immunkompetente mus blev tilpasset studiet af penicillin resistente pneumokokker. Den dosis af et antibiotikum der netop medfører overlevelse for 50% af letalt inficerede dyr, kaldet ED_{50}-værdien, blev bestemt for en række forskellige antibiotika og pneumokok-isolater. Desuden blev effekten på bakterietal i blod og peritoneum i behandlede mus i forhold til kontrolmus anvendt til effektmål.

Undersøgelser af forskellige β-lactam antibiotika viste, at effektiviteten i dyrene korrelerede med de i laboratoriet fundne ved følsomhedsbestemmelser, MIC-værdier, og som derfor er prædiktive for behandling. Behandling med β-lactam antibiotika af infektioner med pneumokokker med reduceret følsomhed for β-lactam antibiotika, fulgte de samme farmakodynamiske regler som behandling af fuldt følsomme pneumokokker, og at den mest betydende parameter for effekt er tiden hvor antibiotika koncentrationen er over MIC, $T_{>MIC}$. Penicillin behandling af sene pneumokok infektioner blev undersøgt i musemodellen, og i både den eksponentielle og den stationære bakterielle vækstfase var den vigtigste parameter for bakteriedrabet parameteren $T_{>MIC}$. Bakteriedrabet var væsentligt højere *in vivo* end *in vitro*. Penicillin behandling af mus mere end 24 timer efter inokulationen var uden effekt på bakterietallet i musene eller på overlevelsen af mus.

Undersøgelser af effekten af to makrolid antibiotika, azithromycin og erythromycin, viste at bakteriedrabet af pneumokokker i mus var uafhængig af antibiotikakoncentrationen. Bakteriedrab *in vitro* blev studeret i en avanceret *in vitro* farmakokinetisk model, hvor det var muligt at simulere farmakokinetik som i mus, og effekten af forskellige doseringsregimer blev sammenlignet med tilsvarende i mus og kunne ikke direkte korreleres. For azithromycin fandtes at maksimumværdien, C_{MAX}, var den vigtigste farmakodynamiske parameter for både overlevelse af mus- og bakteriedrabet *in vitro*. I laboratorieundersøgelser blev fundet en komplet krydsresistens hos 99 pneumokokker undersøgt for følsomhed overfor 6 forskellige makrolider og clindamycin, og at alle makrolid/clindamycin resistente stammer også var resistente overfor tetracyclin. En signifikant højere forekomst af resistens for makrolider, clindamycin og tetracyclin kunne påvises for de penicillinresistente pneumokokker i forhold til de intermediær resistente og fuldt følsomme stammer.

De farmakodynamiske forhold for glykopeptid antibiotika er ikke fuldt klarlagt. Effekten på pneumokokker af vancomycin og teicoplanin viste at teicoplanin var ca. fire gange mere potent *in vitro* end vancomycin, men at denne for-

skel ikke kunne genfindes *in-vivo* i musene. Forskellen kan forklares af den høje proteinbinding af teicoplanin i serum. I glykopeptid undersøgelserne blev anvendt to forskellige metoder til studiet af farmakodynamikken, – først, ved evaluering af de farmakokinetiske parametre ved doser der giver en bestemt effekt, ED_{50}, for en række stammer, – dernæst ved at variere de farmakokinetiske parametre i forskellige behandlings regimer og herefter analysere effekten, målt som overlevelsen af dyr. Ved begge metoder blev C_{MAX} påvist at være af essentiel betydning for effekten af glykopeptider. Der blev bl.a. udført multidoseringsforsøg med 40 forskellige regimer af vancomycin og 41 forskellige teicoplanin regimer, og logistisk regressionsanalyser viste for begge antibiotika, at C_{MAX} af frit stof var den gennemgående faktor af betydning for effekten af glykopeptider.

Læge Inge Lynge

Forsvarede den 18.8.2000 sin afhandling "Psykiske lidelser i det grønlandske samfund".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Tom Bolwig.

Officielle opponenter var professor, overlæge, dr.med. Ralf Hemmingsen og overlæge, MPH, ph.d. Merete Nordentoft.

Graden blev konfereret den 11.9.2000.

Biografi

Født 1928 i Herning. Cand.med. ved Københavns Universitet 1955. Privatpraktiserende læge.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af seks arbejder, publiceret 1995-99 og en sammenfattende redegørelse. Formålet med arbejdet er at beskrive og analysere forekomsten af psykiske lidelser i Grønland før og nu. På grundlag af litteraturstudier er beskrevet afvigende, bizar adfærd og adfærdskontrol, syn på liv og død, værdsatte og misbilligede former for opførsel mennesker imellem og såkaldt kulturbundne syndromer i den traditionelle eskimokultur samt i kolonitiden, hvor også for psykiatrien velkendte sygdomsbilleder er beskrevet.

Hovedemne for afhandlingen er forekomst og forløb af skizofreni og affektive lidelser i nutiden. Opvækstvilkårene for de senere psykiatriske patienter er undersøgt. Selvmordsforekomsten i den grønlandske befolkning og blandt de psykiatriske patienter er analyseret. Psykiatriens opgaver over for afvigende og farlig adfærd er sat i relation til lovgivningen i Grønland.

To hovedundersøgelser indgår i afhandlingen:

1. En historisk prospektiv follow-up undersøgelse af en kohorte bestående af 4 års hospitaliseringsincidente psykiatriske patienter. Patienter med diagnoserne skizofreni og maniodepressiv psykose er efterundersøgt med standardiserede patientinterviews, og sygdomsforløb m.v. er for hele kohorten registreret med internationalt anerkendte instrumenter.

2. En anonym longitudinal registerundersøgelse, der omfatter 20 års hospitaliseringsincidente patienter.

Resultater: skizofreni og manio-depressiv psykose findes i Grønland under former og forekomster, der er sammenlignelige med resultater af danske og internationale undersøgelser. Overvægt af unge mænd, tidlig debutalder og et ofte kronisk forløb var karakteristisk for skizofreni. Omvendt var der overvægt af kvinder med manio-depressiv psykose, og i forhold til danske kvinder havde de grønlandske høj forekomst af manier. Diagnosen unipolar depression var sjældent forekommende blandt mænd.

Foruden veldefinerede psykiatriske sygdomme er der mange tegn på mere omfattende belastning af det psykiske helbred, herunder høj selvmordsforekomst og høj forekomst af alvorlig kriminalitet ved nogle former for psykiske forstyrrelser. Sammenlignet med danske forhold viste undersøgelsen et overforbrug af tvangsindlæggelser. En stor del af de helt unge patienter, ens for mænd og kvinder, havde haft problemfyldte opvækstforhold. Især gjaldt det patienter med personlighedsforstyrrelser.

Meget voldsomme forandringer af det grønlandske samfund efter 2. verdenskrig har medført dybtgående ændringer af den enkeltes livsbetingelser. Undersøgelserne tyder på, at unge mænd nu udgør en særligt udsat gruppe, både hvad angår risikoen for at blive indlagt for skizofreni og risikoen for at dø ved selvmord.

Læge Anne Elisabeth Jarløv

Forsvarede den 25.8.2000 sin afhandling "Observer variation in the diagnosis of thyroid disorders: criteria for and impact on diagnostic decision-making".

Handlingen blev ledet af lægelig direktør, dr.med. Jannik Hilsted.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Ulla Feldt-Rasmussen og overlæge, dr.med. Jens P. Kampmann.

Graden blev konfereret den 11.9.2000.

Biografi

Født 1959 i Søllerød. Cand.med. ved Københavns Universitet 1985. Overlæge ved Kardiologisk-Endokrinologisk klinik E, Medicinsk Center, H:S Frederiksberg Hospital.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omfatter ni originalarbejder publiceret i internationale tidsskrifter og en sammenfattende oversigt og beskæftiger sig med pålideligheden af kliniske og paraklinske undersøgelsesmetoder i den diagnostiske beslutningsproces vedrørende thyreoidealidelser.

Undersøgelsesmetoder, hvis pålidelighed og behandlingsmæssige konsekvenser ikke har været systematisk undersøgt før de blev indført. Hvordan kan man, efter at teknologien er indført, undersøge disse ting? Man kan ikke lave et klinisk forsøg, hvor man forholder en gruppe patienter den etablerede undersøgelsesmetode, uden at det bliver uetisk? Disputatsen gennemgår systematisk pålideligheden af en række undersøgelsesmetoder, der anvendes i thyreoideadiagnostikken.

For at en undersøgelsesmetode kan være pålidelig, skal den være rigtig og reproducerbar. For at kunne vurdere en undersøgelsesmetodes rigtighed forudsætter det adgang til en facitliste dvs. en sand diagnose, hvilket man ofte ikke har. Derfor kan man være henvist til udelukkende at vurdere metodens reproducerbarhed: fremkommer det samme resultat ved gentagne procedurer eller er der betydelige variationer? Man kan registrere og sikre sig mod variation som følge af tidsfaktoren, teknisk variation og variation i omgivelserne. Men der er ikke tidligere lavet en systematisk gennemgang og kvantitering af observatørvariationen – altså uenigheden – i thyreoideadiagnostik. Observatørvariationen er i dette arbejde hovedsagelig kvantiteret ved hjælp af kappa-koefficienten, som tager hensyn til den tilfældige forventede overensstemmelse.

Klinisk vurdering af patienters stofskiftestatus og af skjoldbruskkirtlens størrelse og type var behæftet med stor observatørvariation. Størst uenighed fandtes angående palpatorisk fund af en solitær knude, hvor selv erfarne læger havde svært ved at reproducere deres egne vurderinger. WHO kriterierne vedrørende strumastørrelse fra 1974 bør ikke anvendes. En inddeling i små, mellemstore og store kirtler fandtes delvis rigtig og reproducerbar og dermed anvendelig.

Thyreoideascintigrafi og ultralyd vurderet enten alene eller sammen med anamnese og objektiv undersøgelse var behæftet med betydelig observatørvariation. Når det drejer sig om f.eks. et scintigrafisk solitært koldt område kan det have store konsekvenser for den enkelte patient, at læger ikke altid er enige om diagnosen.

Observatørvariation medfører usikkerhed omkring patientmaterialer, inklusionskriterier og endpoints i videnskabelige undersøgelser. Fremover må vi udover at kende til observatørvariationen i thyreoideadiagnostik, som bør oplyses i videnskabelige arbejder og måske jævnligt tjekkes hjemme i afdelingen, tilstræbe at pålideligheden af nye undersøgelsesmetoder vurderes før de indføres og lægge større vægt på de reproducerbare kriterier f.eks. blodprøver. Det er ekstra vigtigt i en tid, hvor vi tilbydes flere og flere sofistikerede undersøgelsesmetoder.

Læge Kåre Mølbak

Forsvarede den 3.11.2000 sin afhandling "The Epidemiology of Diarhoeal Diseases in Early Childhood. A Review of Community Studies in Gunea-Bissau".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Peter Skinhøj.

Officielle opponenter var professor, overlæge, dr.med. Niels Høiby og professor, dr.med. Ib Bygberg.

Af tilhørerne opponerede professor, dr.med. Niels Keiding.

Graden blev konfereret den 14.11.2000.

Biografi

Født 1955 i Førslev, Sjælland. Cand.med. ved Københavns Universitet 1985. Afdelingslæge ved Afdeling for Mavetarminfektioner samt Afdeling for Epidemiologisk Forskning, Statens Serum Institut.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omfatter otte artikler samt en oversigt.

Arbejdet er udført på Bandim-projektet og Laboratório Nacional de Saúde Pública, Guinea-Bissau, 1987-1990, og materialet er derefter bearbejdet på Statens Serum Institut.

Formålet var at bestemme morbiditet og mortalitet som følge af børnediarré, årsager og risikofaktorer, samt interaktionen mellem ernæringsstatus og diarré. Et væsentligt mål var at undersøge betydningen af persisterende diarré, defineret som infektiøs diarré med varighed over 2 uger.

Børnedødeligheden var 243 per 1000, med diarré som årsag i 31% af tilfældene. Persisterende diarré var årsag i 53% af diarré-dødsfaldene. Også morbiditeten som følge af diarré var høj: Det gennemsnitlige barn havde 9 diarré-episoder årligt. Stort set alle blev ammet i det første leveår, men fra 12 måneders alderen var det muligt at bestemme diarré-hyppighed i forhold til amning. Ikke-ammede børn havde højere incidens helt op i tredje leveår, og ophør med amning var forbundet med en 3,5 gange øget dødelighed uafhængig af alder. Endvidere havde drengebørn og børn, der blev passet af andre end deres moder, en højere diarré-incidens. Hygiejniske faktorer som type og ejerskab af vandforsyning og opbevaring af mad var også af betydning. Endelig var moders uddannelse, alder af familieoverhoved og etnisk gruppe uafhængige determinanter.

Vigtige årsager til diarré var rotavirus, enteropatogene og enterotoxigene *E. coli, Shigella* spp. samt parasitten *Cryptosporidium. Cryptosporidium* blev fundet i 15% af tilfælde med persisterende diarré, og spædbørn der fik cryptosporidiose havde en tre gange højere dødelighed end ikke-inficerede. Desuden var cryptosporidiose forbundet med et vægttab, som ikke blev kompenseret af senere indhentningsvækst.

En analyse af associationen mellem diarré prævalens og ernæringsstatus viste, at diarré kan have en negativ effekt på vægt og længde, der rækker ud over den akutte sygdomsfase. Et vigtigt element i en klinisk strategi for reduktion af diarrédødelighed og forbedring af ernæringsstatus er dermed en forbedret behandling af børn med persisterende diarré, som i særdeleshed er forbundet med høje diarré-byrder og dødelighed. Fordi internationale programmer har fokuseret på promovering af oral rehydrering til børn med akut diarré, er der i ulandspædiatrien ofte blevet sat lighedstegn mellem diarré kontrol og oral rehydrering. Studierne fra Guinea-Bissau understreger, at problemerne er mere komplekse, og at det er nødvendigt at udvikle en strategi for forebyggelse og differentieret behandling af børn med diarré.

Overlæge Terje Rannem

Forsvarede den 10.11.2000 sin afhandling "Selenium depletion in patients with gastrointestinal disease, with special reference to absorption bioavailability, and effect of supplementation".

Handlingen blev ledet af overlæge, dr.med. Ole Haagen Nielsen.

Officielle opponenter var professor, dr.med. Jørgen Clausen, overlæge, dr.med. Simon Rune og professor, dr.med. Steffen Loft.

Graden blev konfereret den 21.11.2000.

Biografi

Født 1953 i Steinkjer, Norge. Cand.med. ved Københavns Universitet 1982. Overlæge ved Medicinsk Afdeling B, Hillerød Sygehus.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen er baseret på undersøgelser der blev påbegyndt under ansættelse på Medicinsk Gastroenterologisk afdeling P, Rigshospitalet i 1988.

Selen er et essentielt grundstof, der indgår i en række proteiner, herunder enzymer med antioksidant funktioner. Selen-proteiner med kendt enzymatisk aktivitet indeholder selen som selenocystein. Glutathion peroxidase (GSHPx) indeholder selen i de 4 reaktive kemiske grupper i enzymet. Dette enzym katalyserer nedbrydningen af hydrogenperoksid og organiske lipoperoxider på cellemembraner og i cytoplasma. GSHPx udgør således sammen med superoxid dismutase og katalase de vigtigste enzymer til beskyttelse mod frie radikaler. Selenmangel hos dyr giver karakteristiske symptomer som varierer fra art til art. Hos mennesket har selenmangel været associeret med kardiomyopati (Keshan disease) og en kronisk degenerativ ledsygdom (Kashin-Bech disease), men nogen fast årsagssammenhæng er ikke påvist. Desuden er flere tilfælde med kardio-

myopati og skeletmyopati beskrevet hos selendepleterede patienter i parenteral ernæring.

Formålet ved afhandlingen var at 1) bedømme forekomsten af selenmangel hos patienter med gastrointestinallidelser, 2) undersøge metabolismen af selen hos patienter med korttarmssyndrom, 3) undersøge funktionen af hjerte- og skeletmuskulatur hos patienter med selenmangel og vurdere effekten af selensupplering, 4) undersøge behovet for selen hos delvist parenteralt ernærede patienter med korttarmssyndrom samt 5) vurdere om selenoprotein P kan bruges som markør for selenmangel.

Selenstatus blev vurderet ved måling af koncentrationen af selen og aktiviteten af GSHPx i plasma og erytrocytter ved henholdsvis fluorometri og spektrofotometri samt ved måling af selenoprotein P i plasma ved radioimmunoassay. Glutathion peroxidase i plasma blev målt ved hjælp af radioimmunoassay i et af studierne. Nedsat indhold af selen i blodet blev fundet hos mere end halvdelen af de undersøgte patienter i hjemmeparenteral ernæring, og hos cirka en fjerdedel af patienterne med Crohn's sygdom på udelukkende oral ernæring. Selenmanglen var mest udtalt hos patienter som havde fået fjernet >200 cm af tyndtarmen.

Metabolismen af selen blev undersøgt ved isotopstudier med $_{75}$Se-selenit givet oralt og intravenøst. Selenmangel hos patienter med korttarmssyndrom skyldtes alt overvejende nedsat selenabsorption. Selenabsorptionen var relateret til længden af resterende tyndtarm og var ekstremt lav hos patienter med korttarmssyndrom. Den endogene fækale selenudskillelse var let øget, formentlig på grund af nedsat reabsorption af selen udskilt med fordøjelsessekreter. Urinudskillelsen af selen var lav hos depleterede patienter, og der blev fundet en øget retention af intravenøst tilført selen, tydende på en renal regulering af selenhomeostasen.

Hjertefunktionen, vurderet ved isotopkardiografi, var normal hos patienter med selenmangel. Skeletmuskelfunktionen blev evalueret ved målinger af den isokinetiske muskelkraft med et computerstyret dynamometer, ved elektromyografi, samt ved analyser af muskelbiopsier med lysmikroskopi, enzymhistokemi samt histomorfometri.

Der fandtes ingen tegn på skeletmuskelmyopati hos selendepleterede patienter, og selensubstitution medførte ingen forbedring af skeletmuskelfunktionen. Selensupplementering medførte en signifikant øgning i den gennemsnitlige diameter af fibertype I. Den kliniske betydning af dette fund er ukendt. Svær selenmangel alene forårsager således ikke hjerte eller skeletmuskeldysfunktion.

Det eksakte behov for selen ved parenteral ernæring er ukendt, men undersøgelserne tydede på, at 100µg selen som selenit per døgn er tilstrækkeligt.

En positiv signifikant korrelation blev fundet mellem selenoprotein P og GSHPx og plasmaselen, hvilket indikerer at selenoprotein P i plasma kan anvendes som selenmarkør hos patienter med selenmangel.

Det anbefales at selenstatus monitoreres hos patienter med svær malabsorption og/eller malnutrition. Monitoreringen kan foregå ved måling af selenindholdet eller aktiviteten af GSHPx i plasma eller erytrocytter. Værdien af selenoprotein P og andre selenoproteiner som markører for selenstatus er ikke afklaret.

Læge John Vissing

Forsvarede den 17.11.2000 sin afhandling "Muscle reflex and central motor control of neuroendoctrine activity, glucose homeostasis and circulation during exercise".

Handlingen blev ledet af professor, med.dr. Hans Hultborn.

Officielle opponenter var professor, overlæge, dr.med. Martin Lauritzen og overlæge, dr.med. Sten Madsbad.

Af tilhørerne opponerede professor C.J. Mathias.

Graden blev konfereret den 24.11.2000.

Biografi

Født 1960 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet 1986. Overlæge ved Neurologisk Klinik, H:S Rigshospitalet, København.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen bygger på otte tidligere publicerede arbejder udført ved Medicinsk-Fysiologisk Institut, Panum Instituttet og Moss Heart Center, University of Texas, Southwestern Medical Center, Dallas Texas i 1986-1989, ved Department of Neurology, University of Texas, Southwestern Medical Center, Dallas Texas i 1992-94, og ved Center for Muskelforskning, Rigshospitalet i 1996/97.

Afhandlingens formål er at belyse hvordan stofskiftet reguleres under muskelarbejde. I tidligere arbejder har vi vist at humoralt feedback ikke korrigerer præcist for påførte ændringer i glukosetilgængeligheden under arbejde. Disse studier peger indirekte på en nervøs kontrol af glukosestofskiftet under arbejde. I disputatsarbejdet er der nu mere direkte undersøgt strukturer i CNS og det perifere nervesystem som kunne være involveret i denne regulation, og der er brugt patienter med specifikke defekter i muskelstofskiftet til at belyse betydningen af det lokale muskelstofskifte for nervøst feedback. I rotter blev de ventromediale hypothalamiske (VMH) kerner lokalbedøvet før løb, og i dekortikerede og intakte, bedøvede katte blev den subthalamiske lokomotor region stimuleret for at belyse betydningen af direkte central motorisk stimulering af stofskiftet under arbejde. Arbejderne viste at mobilisering af glukose og sekretion af katecholaminer under arbejde blev hæmmet af VMH-bedøvelse i rotter og fremmet af stimulation af den subthalamiske lokomotor region i katte.

Betydningen af perifert nervøst feedback fra arbejdende muskler på stofskifteregulationen blev belyst ved at undersøge effekten af statisk muskelarbejde hos bedøvede rotter på sympatisk nerveaktivitet til binyremarven, og ved at undersøge effekten af at stimulere forskellige fiberpopulationer i en motorisk nerve på glukosefrigivelsen og det hormonelle respons i bedøvede katte. Undersøgelserne viste at statisk muskelarbejde kan øge den sympatoadrenale aktivitet ved en mekanorefleks, og at aktivitet i tynde nervefibre fra musklen fremkalder et hormonalt og metabolisk respons som det ses under arbejde. I patienter med defekt glykogenolyse, glykolyse eller mitokondriel oxidationskapacitet i muskler, har vi vist at det hormonelle og cirkulatoriske respons samt den ekstramuskulære substratmobilisering er udtalt øget under muskelarbejde. Denne øgede sympatiske respons er forårsaget af et øget nervøs feedback fra arbejdende muskler, relateret til det forstyrrede lokale muskelstofskifte. Vi har vist i disse patienter at ændringer i musklens laktat- eller pH-niveau ikke er det signal som er ansvarlig for den øgede sympatiske aktivering under arbejde.

Sammenfattende har studierne vist at stofskiftet og kredsløbet under arbejde kontrolleres af nervøse regulationsmekanismer. Disse involverer en stimulation direkte fra motorcentre i hjernen som parallelt aktiverer lokomotion, stof-

skifte og kredsløbsændringer, samt en perifer nervøs stimulationsmekanisme som via feedback fra mekano- og kemosensitive nerveender i arbejdende muskler øger den sympatiske aktivering af stofskifte og kredsløb under arbejde.

Læge Claus Hemmingsen

Forsvarede den 17.11.2000 sin afhandling "Regulation of renal calbindin-D28K".

Handlingen blev ledet af overlæge, dr.med. Svend Strandgaard.

Officielle opponenter var professor, overlæge dr.med. Arne Høj Nielsen og lektor, dr.med. Steen Dissing.

Graden blev konfereret den 24.11.2000.

Biografi

Født 1955 i København. Cand.med. ved Københavns Universitet 1984. Afdelingslæge ved Intensiv Afdeling, H:S Rigshospitalet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen er udført på Medicinsk Afdeling P, Rigshospitalet og består af syv publicerede artikler og en oversigt. Calbindin-D28k er et intracellulært protein med høj affinitet for calcium. Dette protein er i nyren lokaliseret i distale tubuli og proksimale del af samlerørene. Funktionelt antages calbindin-D28k at være af betydning for reabsorptionen af calcium i det distale nefron, men de eksakte mekanismer, hvorved regulationen finder sted, er endnu ikke afklaret. Det renale calbindin-D28k er afhængigt af vitamin D, men også blodets calcium-koncentration har en regulerende effekt. Patofysiologisk har uræmi og visse former for eksperimentel hypertension vist sig at påvirke koncentrationen af proteinet. Imidlertid har flere studier sandsynliggjort, at yderligere faktorer måtte påvirke koncentrationen af calbindin-D28k. Formålet med den aktuelle afhandling var derfor at undersøge regulationen af det renale calbindin-D28k ved en række fysiologiske og patofysiologiske tilstande.

Undersøgelserne påviste en ny effekt af parathyreoidea hormon som en direkte regulator af renalt calbindin-D28k. Endvidere blev der demonstreret en sammenhæng mellem tilførsel af magnesium, udskillelse af magnesium i urinen og nyrens koncentration af calbindin-D28k, hvilket indicerer at proteinet er involveret i nyrens regulation af magnesiumhomeostasen. En mulig sammenhæng mellem hypertension og calbindin-D28k blev undersøgt ved tre modeller for eksperimentel hypertension, og der blev påvist tre forskellige mønstre i regulationen af calbindin-D28k, der relaterede til ændringer i calcium- og magnesiumstofskiftet. Effekten af en række vitamin D metabolitter og analoger på calbindin-D28k blev belyst. Endeligt blev det vist, at den calciumregulerende effekt af calcitonin og diuretika ikke er medieret via ændringer af calbindin-D28k i de distale tubuli, samt at isolerede ændringer i nyrens udskillelse af calcium ikke er regulerende for dette protein. Undersøgelserne støtter den teori, at calbindin-D28k i nyren fungerer som en intracellulær calciumbuffer, der forhindrer, at koncentrationen af Ca^{++} stiger til toksiske værdier i calcium-transporterende som en epitheler.

Læge Ulrik Gether

Forsvarede den 24.11.2000 sin afhandling "Uncovering Molecular Mechanisms Involved in Activation of G Protein-Coupled Receptors".

Handlingen blev ledet af professor, dr.med. Jens Juul Holst.

Officielle opponenter var professor, ph.d. Marc Laburthe og professor, adm. overlæge, dr.med. Sten Gammeltoft.

Graden blev konfereret den 5.12.2000.

Biografi

Født 1963 i Aalborg. Cand.med. ved Københavns Universitet 1990. Forskningslektor, Ole Rømer Stipendiat, Medicinsk Fysiologisk Institut, Panum Instituttet, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omfatter ni tidligere publicerede originalartikler og en sammenfattende redegørelse. Det eksperimentelle arbejde er udført dels på Laboratoriet for Molekylær Farmakologi, Rigshospitalet i perioden 1990-1993 og dels på Department of Molecular and Cellular Physiology, Howard Hughes Medical Institute, Stanford University i perioden 1993-1996. Afhandlingens overordnede formål har været at opnå indsigt i G protein koblede receptorers molekylære virkningsmekanisme.

Hovedparten af alle kendte hormoner, neurotransmittere og andre kemiske budbringere udøver deres effekt via G protein-koblede receptorer, der udover at være angrebsmål for utallige lægemidler menes at udgøre den største familie af proteiner i organismen. Afhandlingen drejer sig om to vigtige aspekter forbundet med den molekylære funktion af G protein-koblede receptorer: Karakterisering af det molekylære grundlag for binding af strukturelt vidt forskellige ligander til receptorerne samt bestemmelse af konformationsændringer, der udgør den kritiske forbindelse mellem ligandbinding og receptoraktivering. I afhandlingens første del fokuseres på identificering af bindingsstederne for peptid og non-peptid ligander på receptorerne for neuropeptiderne substans P, neurokinin A og neurokinin B. Overraskende demonstrerede studierne, at en kompetitiv antagonist ikke nødvendigvis behøver at dele bindingssted med den korresponderende endogene agonist. Analyser af kimære receptorer samt efterfølgende punktmutagenesestudier demonstrerede eksistensen af en bindingslomme i mellem transmembran segment 3, 5 og 6 for lavmolekylære non-peptid ligander. Substans P trænger ikke ned i denne lomme men binder til receptorens ekstracellulære domæner.

Idet disse data satte spørgsmålstegn ved den hidtidige opfattelse af receptorers molekylære virkningsmekanisme, blev det efterfølgende søgt at etablere metoder, der kunne muliggøre direkte analyser af ligand-inducerede konformations-ændringer i en G protein koblet receptor. I anden del af afhandlingen fokuseres således på anvendelse af fluorescensspektroskopiske metoder til karakterisering af ligand-inducerede konformations-ændringer i den β_2 adrenerge receptor. Denne receptor blev valgt som modelreceptor, da det viste sig muligt at oprense denne i mængder, der var nødvendige for at kunne udføre de spektroskopiske analyser. Inkorporering af et fluorescerende, cystein-reaktivt rapportermolekyle i den oprensede receptor tillod den første direkte detektering af både agonist- og antagonist inducerede konformationsændringer i en G protein-koblet receptor. Integrering af data med computerbaserede receptormodeller viste evidens for, at agonist-binding til receptoren inducerer en konformationsændring, der omfatter en rotation af både TM 3 og 6 mod uret, og som efterfølgende fører til aktivering af det associerede G protein.

Sammenfattende har resultaterne bibragt ny indsigt i G protein-koblede receptorers aktiveringsmekanisme og medført et opgør med hidtidige farmakologiske modeller for agonister og antagonisters funktion. Det er ikke mindst blevet klart, at man ikke kan anse G protein-koblede receptorer for at være simple 'on/off switches' men må anskue dem som dynamiske strukturer, der eksisterer i ligevægte mellem inaktive og aktive konformationer. I et sådant modelsystem kan en agonist anskues som et molekyle, der kan stabilisere receptoren i en af mange aktive konformationer medens en antagonist er i stand til at stabilisere receptoren i en af mange inaktive konformationer.

Doctores philosophiae

Arkivar, cand.mag. Jens Henrik Koudal

Forsvarede den 11.2.2000 sin afhandling "For Borgere og Bønder: Stadsmusikantvæsenet i Danmark, 1660-1800".

Handlingen blev ledet af prodekan, lektor, cand.mag. Thorkild Damsgaard Olsen.

Officielle opponenter var professor, dr. Heinrich Schwab og professor emeritus, dr.phil. John Bergsagel.

Af tilhørerne opponerede lektor Erik Helmer Pedersen og museumsinspektør Ole Kongsted.

Graden blev konfereret den 7.3.2000.

Biografi

Født 1951 i Aalborg. Cand.mag. i musikvidenskab og historie ved Københavns Universitet 1980. Seniorforsker ved Dansk Folkemindesamling.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omhandler priviligerede stadsmusikanter, der kendtes i Europa fra det 13. til det 19. århundrede, hvor de havde en vigtig funktion i musiklivet. Disputatsen giver den første dybtgående skildring af stadsmusikantvæsenet herhjemme, idet den stiller spørgsmålet: Hvilken slags stadsmusikantvæsen havde kongeriget Danmark, og hvad kom det til at betyde for musikanterne og musikken? Afhandlingen knytter sig metodisk til "musikerens erhvervs- og socialhistorie". Denne forskningsretning er siden ca. 1960 udviklet på et nyt grundlag af tyske musikforskere, først af Walter Salmen og Martin Ruhnke og siden af bl.a. Werner Braun, Christoph-Hellmuth Mahling, Dieter Krickeberg, Heinrich W. Schwab, Arnfried Edler og Joachim Kremer. For at løse opgaven har det været nødvendigt at inddrage et bredt kildemateriale: Noder, samtidig musiklitteratur og andre trykte kilder, billeder m.m. samt et stort administrativt arkivmateriale fra såvel kongerigets central- som lokaladministration.

Stadsmusikantvæsenet slog rod herhjemme i løbet af 1500-tallet og fungerede indtil midt i 1800-tallet. Institutionen fik sine grundlæggende impulser fra Tyskland, som det kan påvises langt tilbage i Ribe og Helsingør. Den fik dog i perioden 1660-1800 nogle klare særtræk, fordi den her på én gang skulle opfylde den enevældige kongemagts og byernes behov. Der opstod aldrig formelle musikantlav. Til gengæld – og det er det særlige – blev erhvervet reguleret ved kongelige privilegier, der sammenknyttede by og land: Den enevældige majestæt konfirmerede stadsmusikanternes rettigheder i byerne og gav eneret på al betalt musikudøvelse på landet. Den absolutistiske danske udgave af stadsmusikantvæsenet, der sammenknytter by og land med privilegier fra landsherren, hører til undtagelserne i Europa.

De 235 priviligerede stadsmusikant-mestre i Danmark 1660-1800 havde normalt den professionelle musikantuddannelse. Mesterlæren fungerede med strukturen mester-svende-lærlinge og stort set i overensstemmelse med "de sachsiske musikanters artikler". Erhvervsgruppens mobilitet var forholdsvis stor, og i mangel af lav fungerede uformelle netværk. Musikantens selvopfattelse var, at han var "ærlig", medlem af en international erhvervsgruppe og kongeligt privilegeret. Over for konkurrenter – hvad enten de nu var professionelle eller fuskere – brugte stadsmusikanten hele spektret af professionsstrategier fra udelukkelse til alliance.

Strengeinstrumenternes stærke stilling, blokfløjtens og zinkens sejlivethed samt først og fremmest trompetens store udbredelse gav Danmark en speciel profil i forhold til Tyskland. Gennem de forholdsvis få stadsmusikant-kompositioner, der er overleveret, demonstrerer de danske stadsmusikanter hele repertoiret fra kunstnerisk ambitiøs ensemblemusik (Andres Kirchoff) over virtuose solosonater med continuo (Martin Ræhs) og til énstemmig brugsmusik. Et heldigt fund har bragt en enestående samling duetter for dagen, der repræsenterer et bredt udvalg af embedets daglige brugsmusik. En særlig interesse knytter sig til en ligeledes nyfunden fortegnelse fra 1787 over Odense-musikanternes meget store nodesamling, idet byens stadsmusikanter stod i spidsen for et koncertliv, der dyrkede et moderne og bredt sammensat repertoire fra de fleste betydende europæiske musikcentre. Generelt havde repertoiret ikke noget nationalt særpræg: Man spillede musik af samme slags som den, kollegerne i området omkring Østersøen brugte. Stadsmusikantvæsenet fik markant indflydelse på landsbyens instrumentalmusik, hvad angår instrumenter og repertoire.

Afhandlingen konkluderer, at stadsmusikanterne havde en nøglerolle som formidlere mellem udlandet og Danmark samt mellem land og by. De formidlede nye instrumenter, nye danse og ny musik. De bidrog til at inddrage Danmark i en fælles europæisk musikkultur, som vi stadig er en del af.

Arkivar, ph.d. Tyge Krogh

Forsvarede den 31.3.2000 sin afhandling "Oplysningstiden og det magiske, henrettelser og korporlige straffe i 1700-tallets første halvdel".

Handlingen blev ledet af prodekan, lektor, cand.mag. Thorkil Damsgaard Olsen.

Officielle opponenter var professor, dr.jur. Inger Dübeck og professor, dr.phil. Ole Feldbæk.

Af tilhørerne opponerede lektor, dr.phil. Jens Vesterskov Johansen, professor, dr.jur. og dr.phil. Ditlev Tamm og docent, dr.phil. Henrik Stevnsborg.

Graden blev konfereret den 3.5.2000.

Biografi

Født 1954 i Randers. Cand.mag. i historie ved Københavns Universitet 1984. Seniorforsker ved Rigsarkivet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omhandler offentlige henrettelser, der var hyppige i 1700-tallets første halvdel, og her indførtes Danmarkshistoriens hårdeste straffelove. Bag denne rå og barbariske side af Holbergs samtid lå en fremmedartet religiøs-magisk forestillingsverden, hvor høj som lav frygtede Guds vrede. Det var Gud som krævede dødsstraf for djæv-

leforskrivelse, sædelighedsforbrydelser og drab, og Gud ville straffe landet, hvis ikke enevoldsstaten straffede synderne. Henrettelserne sås samtidig som den dødsdømtes udsoning med Gud og kunne udvikle sig til bevægende religiøse ceremonier.

Lektor, mag.art. Jan Rosiek

Forsvarede den 28.4.2000 sin afhandling "Maintaining the Sublime – Heidegger and Adorno".

Handlingen blev ledet af prodekan, lektor, cand.mag. Thorkil Damsgaard Olsen.

Officielle opponenter var professor Atle Kittang, Bergens Universitet og lektor, dr.phil. Erik A. Nielsen.

Af tilhørerne opponerede lektor, dr.theol. Peter Kemp.

Graden blev konfereret den 6.6.2000.

Biografi

Født 1957 i Ålborg. Cand.phil. i engelsk ved Aarhus Universitet i 1984. Lektor ved Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet

I afhandlingen tilstræbes det at oparbejde en forståelse af de måder, hvorpå det sublime "vedligeholdes", "håndteres" og "hævdes" af to fremtrædende tyske teoretikere i det tyvende århundrede, Martin Heidegger og Theodor W. Adorno. Afhandlingen falder i tre sektioner. Første sektion opridser dels hovedpunkter i traditionens begreber om det sublime (Kant, Longinus), dels reaktualiseringen i den filosofiske og litteraturteoretiske debat siden midten af 1970'erne. Her argumenteres også for afhandlingens bestemmelse af det sublime som den religiøst-litterære oversættelse af metafysik. Receptionen har oftest modstillet Heidegger og Adorno, men et sublimt perspektiv synliggør et slægtskab i opmærksomheden over for religiøse spor i kunsten, i tilbøjeligheden for metafysisk spekulation og i et emfatisk ikke-naturvidenskabeligt natursyn. Disse træk kommer tydeligst til orde i deres læsninger af poetiske tekster, som derfor står i centrum for interessen i afhandlingens anden og tredje sektion, suppleret med grundige redegørelser for de omkringliggende filosofiske og æstetiske landskaber. Her spores Heideggers og Adornos moderne genskrivninger af det sublime som poetisk artikulation af metafysisk erfaring i en ikke-institutionel religiøs forpligtelse over for det andet, dvs. den naturlige eller første natur, der melder sig som henholdsvis firfold og naturskønhed. Begge tilstræber en forsoning med og af naturen med udgangspunkt i en besindelse på og erindring af subjektets dødelighed, der dog ikke giver afkald på den poetiske besværgelse af udødeligheden. De deler interessen for et sakralt provisorium i poesiens gunstige øjeblik (*charis* og *kairos*), der for begge åbenbarer samme sublime gestus: Naturens trøstende tiltale, som de figurerer som henholdsvis himlens målende ansigt og det naturskønne løfte om erotisk opfyldelse.

Museumsinspektør, mag.art. Svend Nielsen

Forsvarede den 12.5.2000 sin afhandling "The Domestic Mode of Production – and beyound. An archaeological inquiry into urban trends in Denmark, Iceland and Predynastic Egypt".

Handlingen blev ledet af prodekan, lektor, cand.mag. Thorkild Damsgaard Olsen.

Officielle opponenter var professor, dr.phil. Henrik Thranse, Århus Universitet, og lektor, dr.phil. Ulla Lund Hansen.

Af tilhørerne opponerede professor, dr. Torsten Capelle, Münster.

Graden blev konfereret den 6.6.2000.

Biografi

Født 1939 i Vanløse. Mag.art. i forhistorisk arkæologi ved Københavns Universitet 1973. Museumsinspektør ved Rigsantikvarembedet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen indeholder fire dele, en konklusion og et dansk resumé, i alt 392 sider og 54 illustrationer.

I Part I findes, især med udgangspunkt i ny litteratur, en metodisk og teoretisk diskussion af en række forskellige emner, der har relation til urbanisering/urbanisme, herunder demografi, produktionsmåde, teknologi, handel, bebyggelse, templer og befæstningsanlæg.

I Part II, III og IV, der beskæftiger sig med henholdsvis Danmark i forhistorisk tid, Island fra vikingetid til nyere tid og prædynastisk Ægypten, behandles de oven for nævnte emner ud fra arkæologisk, antropologisk og historisk kildemateriale; her findes også en række delkonklusioner.

I konklusionen sammenlignes urbanisering/urbanisme i de tre geografiske områder med deres vidt forskellige demografiske baggrund. Det er forfatterens opfattelse, at urbanisering/urbanisme i høj grad skal forstås på baggrund af befolkningstæthed, således som det er blevet fremhævet af Ester Boserup. Videre, at urbanisering/urbanisme skal ses som et relativt og meget varieret begreb, og at historisk tids bybegreb ikke kan anvendes i en forhistorisk sammenhæng.

Udgivelsen af bogen er betalt af Statens Humanistiske Forskningsråd og Rigsantikvarembedet.

Forskningslektor, cand.mag. Lene Koch

Forsvarede den 15.9.2000 sin afhandling "Racehygiejne i Danmark 1920-56" og "Tvangssterilisation i Danmark 1926-67".

Handlingen blev ledet af dekan John Kuhlmann Madsen.

Officielle opponenter var professor, dr.philos. Nils Roll Hansen, Oslo Universitet og professor, dr.phil. Inga Floto.

Af tilhørerne opponerede lektor, dr.phil. Niels Finn Christiansen, ph.d.-studerende Jes Fabricius Møller, konsulent, cand.jur. Niels Groth og Finn Edler von Eyben.

Graden blev konfereret den 3.10.2000.

Biografi

Født 1947 Virum. Cand.mag i engelsk/historie ved Københavns Universitet 1978 og ph.d. ved Københavns Universitet 1991. Forskningslektor ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omhandler en undersøgelse af racehygiejnens (eugenikken) teori og praksis i Danmark, der udsprang af en uro over udviklingen inden for den nye gen- og forplantningsteknologi (reprogenetikken). I den offentlige debat herom blev eugenikkens historie jævnligt anført som det skræmmebillede den moderne reprogenetik måtte lægge afstand til, uden at der dog kunne henvises til en præcis viden om, hvad denne eugeniske fortid indebar. En historisk undersøgelse af den danske eugeniks teori og praksis føltes derfor påtrængende.

Første del af afhandlingen angår racehygiejnens politiske gennemslag i Danmark og viser, at Socialdemokratiet havde spillet en vigtig rolle som drivkraft for gennemførelsen af tvangsmæssig sterilisation af personer, der ansås for belastende for den unge velfærdsstat: økonomisk, forsorgsmæssigt og biologisk. Der var bred politisk konsensus i Rigsdagen for at gennemføre lovgivning, der gav adgang til eugenisk sterilisation og abort. Afhandlingen viser tillige, at den akademiske verden tilsluttede sig racehygiejnens målsætning, at reducere antallet af arveligt belastede personer. Der oprettedes i 1937 et institut for Human arvebiologi og eugenik ved Københavns Universitet. Denne instituttdannelse blev muliggjort af en stor bevilling fra Rockefellerfonden. En nær alliance mellem politik og videnskab, den sidste bl.a. repræsenteret af lægerne fra åndssvageforsorgen, var en forudsætning for at sterilisationslovene kunne vedtages. Disse love var i kraft i perioden 1929-69. I denne periode steriliseredes ca. 13.000 mennesker. En betydelig del af disse blev steriliseret med tvang og på eugenisk indikation, først og fremmest de lettere åndssvage. Det dokumenteres i afhandlingens anden del, der bygger på en gennemgang af alle 13.000 journalsager. Her er administratorernes argumenter for sterilisation undersøgt og systematiseret. Begrundelserne for tvangsanvendelse tog udgangspunkt i en frygt for befolkningsdegeneration og i hensynet til såvel fællesskabets som den enkeltes bedste. Hvor den enkeltes reproduktive lov dengang blev defineret inden for fællesskabets rammer på godt og ondt, overlades ansvaret for de reproduktive beslutninger i dag til den enkelte selv.

De oparbejdede data befinder sig på Institut for Folkesundhedsvidenskab på Københavns Universitet.

Undersøgelsen blev finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd og er – tildels sideløbende med anden forskning – udført i perioden 1990-1999.

Doctores scientiarum

Seniorforsker, lic.scient. Gunnar Houen

Forsvarede den 14.1.2000 sin afhandling "Mammalian Cu-containing amine oxidases (CAOs). New Methods of analysis, structural relationships, and possible functions".

Handlingen blev ledet af institutleder Erik Hviid Larsen.

Officielle opponenter var professor Elisabeth Bock, professor, dr.med. Hans Sjöström og professor dr.phil. Svend Olav Andersen.

Graden blev konfereret den 14.1.2000.

Biografi

Født 1955 i København. Nysproglig student fra Falkonergårdens Gymnasium 1974. Cand.scient. i biologi ved Københavns Universitet 1982. Lic.scient. i molekylærbiologi ved Københavns Universitet 1989. Afdelingschef for Forsknings- og Udviklingsafdelingen, Sektor for Biologiske Lægemidler, Statens Serum Institut.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af en sammenfattende redegørelse samt syv artikler publiceret i internationale tidsskrifter.

Ved arbejdets begyndelse var de Cu-holdige aminoxidaser en dårligt karakteriseret enzymgruppe. I disputatsen beskrives nyudviklede metoder til påvisning af aminoxidaseaktivitet *in situ* i elektroforesegeler og vævssnit. Ved brug af disse metoder påvistes det, at aminoxidaseaktivitet i human placenta udelukkende findes på den maternale side, hvor den er lokaliseret til fibrinoide områder og blodkar. Renfremstilling af udvalgte aminoxidaser beskrives og fra et enzym (bovint serum aminoxidase) blev partielle aminosyresekvenser bestemt. Disse sekvenser dannede grundlag for kloning af en ny vævsspecifik form for Cu-holdig aminoxidase, som blev fundet at være beslægtet med serumformen af enzymet. Sammenligning med andre publicerede aminoxidasesekvenser viste, at Cu-aminoxidaserne danner en enzymgruppe (EC 1.4.3.6) med to undergrupper, svarende til den klassiske diaminoxidase (histaminase) og den klassiske semicarbazidsensitive aminoxidase. Den enzymatiske oxidation af polyaminerne spermin og spermidin blev undersøgt, og det blev fundet, at 3 aminopropanal var det dominerede aminoaldehyd, som blev dannet. Dannelse af dette aminoaldehyd forklarer, at polyaminer i tilstedeværelse af føtalt kalveserum har en kraftig cellevæksthæmmende virkning, idet kalveserum indeholder aminoxidase. Endelig blev en direkte polyaminstimuleret binding af diaminoxidase til enkeltstrenget DNA påvist, og det blev fundet, at det DNA-bundne enzym var aktivt og kunne oxidere DNA-bundne polyaminer. Dette resultat viser, at aminoxidaserne kan spille en vigtig rolle ved programmeret celledød (apoptose). Da polyaminer er nødvendige for cellevækst, kan det konkluderes, at polyaminer og aminoxidaser udfører et komplementært system til regulering af cellevækst, celledifferentiering og apoptose.

Lektor Frank Hansen

Forsvarede den 10.3.2000 sin afhandling "Operator inequalities associated with Jensen's inequality".

Handlingen blev ledet af institutleder, professor Christian Berg.

Officielle opponenter var docent, dr.scient. Erik Christensen og professor Tsuyoshi Ando, Hokusei Gakuen University.

Af tilhørerne opponerede professor Gert Kjærgård Pedersen.

Graden blev konfereret den 10.3.2000.

Biografi

Født 1950. Cand.scient. i matematik og fysik ved Københavns Universitet 1976. Lic.scient. i matematik ved Københavns Universitet 1983.

Supplerende studier ved Université de Paris, 1973-1974 (J. Dixmier), RIMS Kyoto University, 1977-1979 (H. Araki), CNRS Université d'Aix Marseille, 1979 (D. Kastler), Université de Genève, 1979 (M. Guenin) og RIMS Kyoto University, 1980 (H. Araki). Modtager af den franske stats legat til studier i Frankrig og modtager af Mombushos stipendium til studier i Japan. Kandidatstipendiat, seniorstipendiat, lektorvikar og adjunkt ved Københavns Universitets Matematiske Institut. Lektor ved Københavns Universitets Økonomiske Institut fra 1988.

Disputatsarbejdet

Under studiet af visse typer af funktioner anvendt på operatorer defineret på et Hilbertrum, opdagedes i 1978 en ulighed mellem operatorer (eller blot matricer), som efterfølgende blev publiceret i Mathematische Annalen (1980). Senere studier viste en dyb sammenhæng mellem denne ulighed og Jensens berømte ulighed fra 1905, og dermed var grunden lagt til et systematisk studium af de såkaldt

operatorkonvekse funktioner af flere variable samt karakterisationer af sådanne ved hjælp af operatoruligheder associeret med Jensens ulighed. Som et middel til studiet af denne klasse af funktioner indførtes et nyt objekt bestående af de såkaldte "generaliserede Hesse matricer", som er velegnet til helt generelt at studere funktioner af flere variable anvendt på sæt af matricer.

Disputatsen består af otte publicerede artikler samt en sammenfattende redegørelse. To af de publicerede artikler har Gert Kjærgård Pedersen som medforfatter, og en artikel har Huzihiro Araki som medforfatter.

Lic.scient. Jan Skov Pedersen

Forsvarede den 20.3.2000 sin afhandling "Structural Studies by Small-Angle Scattering and Specular Reflectivity".

Handlingen blev ledet af institutleder, direktør Nils O. Andersen.

Officielle opponenter var professor Jens Als-Nielsen og professor Peter Pusey, University of Edinburgh.

Graden blev konfereret den 20.3.2000.

Biografi

Født 1959. Cand.scient. ved Københavns Universitet 1985. Lic.Scient. ved Københavns Universitet 1988. Tildelt Københavns Universitets guldmedalje for prisopgave i fysik og kemi 1987. Ansat som Adjunkt ved Fysisk Institut på den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole 1988 og senere samme år ansat som videnskabelig medarbejder i Fysikafdelingen på Forskningscenter Risø. Fra 1992 ansat som Seniorforsker samme sted. 2000 udnævnt til professor i Fysisk Kemi ved Kemisk Institut på Århus Universitet.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen er en sammenfatning og diskussion af det videnskabelige arbejde, som er beskrevet i de 25 publicerede artikler indsendt sammen med afhandlingen. Arbejdet vedrører metodeudvikling og anvendelse af småvinkelsprednings- og reflektivitetsteknikker til strukturundersøgelser. For småvinkelspredning omhandler det metodeorienterede arbejde instrumentelle opløsningseffekter, indirekte Fourier transformationer, kvadratrodsudfoldninger og metoder til bestemmelse af størrelsesfordelinger for systemer med vekselvirkende partikler. Der er desuden beskrevet en række anvendelser af småvinkelspredningsteknikken inden for biologiske systemer, polymerer, kolloider, samt inden for materialforskning. Såvel analytiske beregninger som Monte Carlo simuleringer er blevet anvendt til bestemmelse af formfaktorer i forbindelse med polymer- og kolloidsystemer. Det demonstreredes i anvendelseseksemplerne, hvorledes de forbedrede dataanalysemetoder kan bruges til at opnå en særdeles detaljeret beskrivelse og forståelse af systemernes struktur og vekselvirkninger på et mikroskopisk niveau.

Den sidste del af afhandlingen omhandler reflektivitetsteknikken. Forskellige model-uafhængige metoder til analyse af reflektivitetsdata fra periodiske såvel som aperiodiske strukturer er beskrevet. Til sidst er der givet et eksempel på en anvendelse, som omhandler miceller ved en grænseflade. Overfladeordenen er bestemt ved brug af de model-uafhængige metoder, og den fundne profil er derefter modelleret ved brug af Monte Carlo simuleringer på en model, hvori vekselvirkningerne er beskrevet ved et effektivt hård-kugle vekselvirkningspotentiale.

Biolog Bent Tolstrup Christensen

Forsvarede den 25.8.2000 sin afhandling "Organic matter in soil – structure, function and turnover".

Handlingen blev ledet af nstitutleder, professor Øjvind Moestrup.

Officielle opponenter var dr. David Powlson, IACR-Rothansted, United Kingdom og dr. Christian Feller, CENA-UPS, Piracicaba, Brasilien.

Af tilhørerne opponerede Jakob Magid, KVL.

Graden blev konfereret den 25.8.2000.

Biografi

Født 1952. Cand.scient. i biologi ved Københavns Universitet 1979, med speciale i økologi. Gæsteforsker ved Merlewood Research Station (England) i 1980 og derefter ansat ved Askov Forsøgsstation under det daværende Statens Planteavlsforsøg (siden 1997 Danmarks JordbrugsForskning). Primære arbejdsområder dækker omsætning af organiske gødninger (afgrøderester, husdyrgødning, mv.) efter tilførsel til jord og virkning på næringsstofkredsløb, planteproduktion, miljøbelastning og jordens frugtbarhed. Udnævnt til afdelingsforstander i 1988, overflyttet til Forskningscenter Foulum i 1992 og fra 1994 fungeret som forskningsleder (fagområde: Omsætning af organisk stof). Udnævnt til medlem af Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd august 2000. Nuværende stilling og ansættelsessted: Forskningsprofessor ved Danmarks JordbrugsForskning (DJF), Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen omhandler det organiske stof i jorden, der udgør en integreret del af ethvert landbaseret økologisk system, idet det organiske stof såvel funktionelt som strukturelt påvirker helt grundlæggende processer i økosystemet. Udover at være tæt forbundet med jordkemiske og jordfysiske egenskaber af afgørende betydning for plantevækst, udgør det organiske stof en væsentlig kulstof-, næringsstof- og energikilde for de nedbryderorganismer, som varetager omsætningen af fx. plantenæringsstoffer. Det organiske stof omfatter rester af planter, dyr og mikroorganismer i alle nedbrydningsstadier, samt et bredt spektrum af kemisk set heteropolymere, organiske nedbrydningsprodukter. Disse findes tæt forbundet med jordens mineralske bestanddele. Omsætningshastigheden af det organiske stofs forskellige komponenter varierer ikke alene som funktion af den kemiske sammensætning og tilknytningen til jordens partikler, men også som resultat af det komplekse samspil mellem biologiske, kemiske og fysiske processer.

Afhandlingen opsummerer, diskuterer og opdaterer litteraturmæssigt den gennemførte forskning i det organiske stofs struktur, funktion og omsætning og understøttes af 22 tidligere publicerede arbejder samt otte supplerende arbejder.

Økosystembegrebet beskrives i relation til forskningens formål og den bagvedliggende viden på området. Nogle afvigende forhold mellem dyrkede- og naturøkosystemer beskrives kort. Med en funktionelt orienteret indgangsvinkel opfattes økosystemet som et hierarkisk organiseret system, der kan neddeles i primærproducent (plantevækst), herbivor (planteæder) og nedbrydersystemer. Den valgte teoretiske ramme vægter samspillet mellem abiotiske og biotiske elementer i nedbrydersystemet, hvorved en forståelsesmæssig kobling mellem struktur og funktion i systemet kan

etableres og forbindes med mikrobiel aktivitet og omsætning af organisk stof. Samtidig gør denne angrebsvinkel det muligt at afgrænse kvantificerbare enheder, hvilket er en forudsætning for at den indhøstede viden kan gøres operationel og danne grundlag for målrettede manipulationer af nedbrydersystemet.

I det eksperimentelle arbejde er der fokuseret på omsætningsforløbet af fysiologisk afmodnet halm det første år efter nedmuldning i dyrket jord, det ikke-mineral tilknyttede, partikulære organiske stofs (IOS) betydning som særskilt pulje i jorden, primære organomineralske komplekser (OMK) som grundlæggende strukturelle og funktionelle enheder i studiet af omsætningen af organisk stof i jord, herunder betydning af metodevalg, samt betydningen af dannelse af sekundære OMK (aggregater) for biologisk omsætning af organisk stof i jord, herunder anvendeligheden af aggregat-hierarki-teorien for dyrkede sandjorde.

Der gennemgås en række aspekter knyttet til metoder baseret på fysisk fraktionering af jord og tre niveauer af strukturel og funktionel kompleksitet i nedbrydersystemet defineres og relateres til målbare fraktioner af OMK.

Undersøgelserne af nedbrydningsforløbet af halm det første år efter nedmuldning behandler betydningen af halmtype, jordtype, halmens placering, kvælstofindhold i halm ved udlægning, samt betydningen af plantedække på halmens vægttab, kvælstof- og kaliumindhold. Den indledende fase i halmens omsætning er stærkt påvirket af udvaskning.

IOS defineres som organisk stof, der hverken findes som erkendbare rester af planter og dyr eller er indbygget i primære OMK. IOS isoleres ved densitets- og størrelsesfraktionering og kan opdeles i frit-IOS og indesluttet-IOS afhængigt af graden af indbygning i sekundære OMK. IOS må opfattes som en pulje af organisk stof, der omsætningsmæssigt befinder sig mellem planterester og mineralbundet organisk stof. IOS repræsenterer en dynamisk fraktion af organisk stof i nedbrydersystemet af særlig betydning for dannelse af sekundære OMK i jorde, der udviser aggregat hierarki.

Baggrunden for opfattelsen af primære OMK som en grundlæggende enhed i studiet af organisk stofs omsætning i nedbrydersystemet og metodemæssige forhold diskuteres mere detaljeret, specielt anvendelsen af ultralydsdispergering af jord. Fordelingen af organisk stof på primære OMK af forskellig størrelse, samt den kemiske sammensætning og omsættelighed af organisk stof i de enkelte størrelsesklasser af OMK relateres til kilder, mikrobiel aktivitet og bindingskapacitet for organisk stof i jord med forskellig teksturmæssig sammensætning. Den dominerende betydning af lerbundet organisk stof er vel dokumenteret.

Betydningen af sekundære OMK (synonym med aggregater) i forhold til fremherskende opfattelser af aggregat hierarki i jord kommenteres og sekundære OMK kan identificeres som et særskilt strukturelt og funktionelt niveau i nedbrydersystemet. De gennemførte undersøgelser tyder på at aggregat-hierarki-begrebet har begrænset anvendelighed i sandede jorde, som har været i omdrift gennem længere perioder. En væsentlig virkning af aggregering af primære OMK på det organiske stofs omsætning i jord må tilskrives aggregeringens indflydelse på luftskifte og tilgængelighed af vand, hvorigennem den mikrobielle aktivitet påvirkes.

Endelig skitseres nogle perspektiver af den forskning, der er gennemført. Som eksempler nævnes den videre udvikling af kompartment modeller for simulering af omsætning og lagring af organisk stof i terrestriske økosystemer, den mulige anvendelse af jordbearbejdning som redskab i forbedring af det tidsmæssige sammenfald mellem mineralisering og afgrødens optagelse af kvælstof fra jorden, samt den fortsatte forbedring af dyrkede systemer med hensyn til produktivitet, miljøpåvirkning, jordens frugtbarhed og jordkvalitet, herunder partikelbåret transport og jordrensning.

Cand.scient. Torben Skarsfeldt

Forsvarede den 22.9.2000 sin afhandling "Measurements of electrical activity of midbrain dopamine neurones: A model to predict antipsychotic activity as well as potential for neurological side-effects?".

Handlingen blev ledet af institutleder, forskningsprofessor, dr.phil. Bodil Johannsen.

Officielle opponenter var overlæge, dr.med. Birthe Glenthøj, Bispebjerg Hospital og professor A.A. Grace. University of Pittsburgh, USA.

Graden blev konfereret den 22.9.2000.

Biografi

Født 1950 i København. Matematisk-fysisk studentereksamen ved Gladsaxe Gymnasium 1971. Cand.scient. med hovedfag i biologi ved Københavns Universitet 1980. Nuværende stilling og ansættelsessted: International Licensing Manager, H. Lundbeck A/S.

Disputatsarbejdet

Afhandlingen består af otte artikler og er en sammenfattende redegørelse (109 sider) og arbejdet er udført under ansættelsen i Farmakologisk Afdeling, H. Lundbeck A/S.

Afhandlingen omhandler muligheden for at korrelere ændringer i antallet af spontant aktive dopaminerge neuroner i to hjerneområder i basalganglierne, Ventral Tegmental Area (VTA) og Substantia Nigra Pars Compacta (SNC), til henholdsvis en antipsykotisk effekt og udvikling af neurologiske bivirkninger, de såkaldte ekstrapyramidale bivirkninger (EPS).

Cellekroppene i VTA projicerer til limbiske og kortikale områder (det limbiske system), og det antages, at overaktivitet i cellerne er årsag til udvikling af skizofrene symptomer. Medikamentel behandling af skizofreni stiler efter at dæmpe overaktiviteten i VTA ved anvendelsen af dopamin antagonister (antipsykotika). Hæmningen af dopaminaktiviteten i det limbiske system er ønskelig, men medikamenterne hæmmer ikke kun aktiviteten i VTA, idet stofferne også påvirker dopaminaktiviteten i SNC, hvis dopaminceller har forbindelse til hjerneområder, der styrer motoriske funktioner (det nigro-striatale system). Det betyder, at antipsykotika dæmper skizofrene symptomer, men samtidig påvirker motoriske hjerneområder, og forårsager uønskede motoriske bivirkninger.

Gentagen daglig behandling med etablerede såvel som potentielle antipsykotika har vist, at mindskning af dopaminaktiviteten i VTA korrelerer til en antipsykotisk virkning. Ved brug af testmodellen har det været muligt at udpege et nyt potentielt antipsykotikum, sertindole, som efterfølgende har vist kliniske effekter, og sertindole er uden motoriske bivirkninger.

Derimod er det ikke muligt at korrelere en mindskning af dopaminaktiviteten i SNC til en formodet udvikling af EPS. Dette bryder med det etablerede koncept, og konklusionen bygger på en lang række eksperimentelle data.

Som noget helt nyt har testmodellen været anvendt til at prædiktere en farmakologisk receptorprofil for et potentielt antipsykotikum med maksimalt terapeutisk vindue til motoriske bivirkninger. Dette er gjort ved kombination med forskellige specifikke receptor antagonister, og meget overraskende har det vist sig, at dopamin D_2 receptor blokade kombineret med α_1-adrenoceptor blokade, men ikke kombineret med serotonin (5-HT_2) receptor blokade, bør være en interessant farmakologisk profil.

Seniorforsker, dr.scient. Lars Bøtter-Jensen

Forsvarede den 17.11.2000 sin afhandling "Development of Optically Stimulated Luminescence Techniques using natural Minerals and Ceramics, and their Application to Retrospective Dosimetry".

Handlingen blev ledet af professor Henrik Smith.

Officielle opponenter var professor Hans Henrik Andersen og professor Ann Wintle, University of Wales.

Graden blev konfereret den 17.11.2000.

Biografi

Født 1939 i København. Uddannet svagstrømsingeniør ved Københavns Teknikum, 1959-63. Militærtjeneste i Flyvevåbnet i Værløse, som løjtnant af reserven, 1963-65. Udviklingsingeniør i privat virksomhed (AP Radiotelefoner), 1965-66. Ansat i Risø's daværende Helsefysikafdeling som leder af persondosimetrilaboratoriet, 1966-67. Uddannet som strålingshelsefysiker på Risø's nukleare anlæg. Efter fuldført uddannelse med diverse eksaminationer (1968) udnævnt til Helsefysiker, 1966-68. Leder af gruppen for udvikling og forskning vedrørende anvendelse af nukleare målemetoder i Risø's Helsefysikafdeling, 1967-1990. Leder af gruppen for udvikling og forskning vedrørende anvendelse af luminescensmetoder til dosimetri og datering i Risø's afdeling for Nuklear Sikkerhedsforskning, 1990-92. Udnævnt til Seniorforsker (på baggrund af eksternt bedømmelsesudvalg) som videnskabelig leder af Laboratoriet for Luminescensforskning, 1992.

Disputatsarbejdet

I afhandlingen beskrives det forskningsarbejde, som er udført på Forskningscenter Risø siden begyndelsen af 1990'erne, der vedrører anvendelsen af optisk stimuleret luminescens (OSL) til retrospektiv bestemmelse af de strålingsdoser lokalbefolkningen blev udsat for under og efter atomulykken i Tjernobyl. Ved ulykken i 1986 var kun meget få strålingsmålere i brug i de første kritiske faser af det nukleare udslip. Det var derfor vanskeligt umiddelbart at skønne, hvor store doser befolkningen havde modtaget. Det er lykkedes at rekonstruere disse strålingsdoser med relativ stor nøjagtighed ved at måle OSL signalerne fra en række genstande som f.eks. mursten, fliser, porcelæn og keramik indsamlet i Tjernobylområdet.

Ph.d.-grader

Skemaet nedenfor viser det antal ph.d.-grader der er blevet tildelt i kalenderåret 2000 efter såvel gammel (dvs. licentiatordningen) som ny ordning. Desuden er de inkluderet som er blevet tildelt på grundlag af en afhandling uden forudgående indskrivning i henhold til bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

En statistik over ph.d.-studiet med oplysning om bestand og til- og afgang findes under afsnittet om uddannelserne.

Ph.d.-afhandlingernes forfattere og titler findes under de enkelte institutters beretninger.

Institut	***Antal***
Institut for Bibelsk Eksegese	2
Institut for Kirkehistorie	1
Institut for Systematisk Teologi	2
Det Teologiske Fakultet i alt	***5***
Det Retsvidenskabelige Institut A	1
Det Retsvidenskabelige Institut B	2
Det Retsvidenskabelige Institut D	1
Det Juridiske Fakultet i alt	***4***
Økonomisk Institut	13
Institut for Statskundskab	4
Institut for Antropologi	3
Sociologisk Institut	6
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet i alt	***26***
Medicinsk-Anatomisk Institut	6
Medicinsk-Fysiologisk Institut	6
Institut for Medicinsk Biokemi og Genetik	9
Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi	8
Farmakologisk Institut	2
Institut for Molekylær Patologi	13
Institut for Folkesundhedsvidenskab	5
Klinisk Institut for Oto-Rhino-Laryngologi, Opthalmologi og Dermato-Venerologi	4
Klinisk Institut for Kirurgi og Anæstesiologi	4
Klinisk Institut for Intern Medicin	25
Klinisk Institut for Gynækologi/obstetrik Pædiatri samt Vækst og Reproduktion	7
Klinisk Institut for Biokemi, Klinisk Fysiologi, Nuklearmedicin og Radiologi	8
Klinisk Institut for Neurofag og Psykiatri	7
Odontologisk Institut	3
Andet medicin	5
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet i alt	***112***
Institut for Almen og Anvendt Sprogvidenskab	1
Institut for Nordisk Filologi	4
Engelsk Institut	1
Romansk Institut	1
Asieninstituttet	1
Institut for Arkæologi og Etnologi	3
Institut for Historie	5
Carsten Niebuhr Instituttet for Nærorientalske Studier	1
Institut for Film- og Medievidenskab	1
Institut for Kunsthistorie, Dans og Teatervidenskab	1
Institut for Litteraturvidenskab	3
Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik	4
Institut for Psykologi	7
Det Humanistiske Fakultet i alt	***33***
Institut for Matematiske Fag	3
Datalogisk Institut	3
Kemisk Institut	10
Niels Bohr Institutet for Astronomi, Fysik og Geofysik	26
Zoologisk Institut	11
Botanisk Institut	5
Molekylærbiologisk Institut	23

August Krogh Instituttet	3
Geologisk Institut	
Geografisk Institut	6
Zoologisk Museum	2
Det Naturvidenskabelige Fakultet i alt	***97***
Total	***277***

Undervisningsprisen

Årets undervisningspris tildeles en af universitetets lærere for særlig god og inspirerende undervisning. Prisen kaldes også Årets Harald, opkaldt efter den fremragende underviser, matematikeren, professor Harald Bohr.

Modtageren af Årets Harald får tildelt et beløb på 25.000 kr. fra KUs almene fond samt et særligt håndgribeligt symbol – visdommens fugl – i form af en stor hornugle i porcelæn skænket af Royal Copenhagen. Uglen var i 2000 dekoreret af Lise Malinovski.

Årets Harald blev i 2000 tildelt lektor Bodil Ejrnæs, Institut for Bibelsk Eksegese.

Biografi

Bodil Ejrnæs, cand.theol. fra KøbenhavnsUniversitet 1973. Har siden 1976 haft tilknytning til Institut for Bibelsk Eksegese som undervisningsassistent, stipendiat, amanuensis, lektorvikar og fra juli 2000 som lektor i faget Det Gamle Testamentes eksegese. Var i årene 1979-1992 medlem af oversættelsesgruppe og redaktion af den nye autoriserede danske bibeloversættelse. Ph.d.-grad i 1994 på afhandlingen "Skriftsynet igennem den danske bibels historie" (udkommet i 1995 på forlaget Museum Tusculanum). Hovedredaktør og medoversætter af Dødehavsskrifterne og de antikke kilder om essæerne i ny dansk oversættelse (udkommet i 1998 på forlaget ANIS).

Uddrag af rektors tale ved årsfesten den 16.11.2000

I år er det 13. gang, at årets Harald skal findes. Det er som sædvanlig ikke nogen nem opgave, men den er spændende og glædelig. Valget er faldet på – og jeg citerer fra indstillingen underskrevet af en stor gruppe teologistuderende – den dygtigste gammeltestamentler her i landet, Bodil Ejrnæs, lektor ved Det Teologiske Fakultet.

Bodil Ejrnæs har kun været "fast ansat" ved Københavns Universitet i lidt mere end 4 måneder. Alligevel har de studerende fundet frem til hende som årets underviser. Hvilken gennemslagskraft – naturligvis den hidtidigt hurtigste karriere inden for Harald-hierakiet. Og heldigvis hunkøn.

Men når sandheden skal frem så har Bodil Ejrnæs fra 1976 til 1988 undervist gennemsnitligt 6 ugentlige timer som undervisningsassistent. Forskerakademiet sørgede for et kandidatstipendium til hende i 1989-1993, hun fortsatte som redaktionssekretær og medredaktør dels ved Gads Forlag, dels ved det danske bibelselskab og i 1996 startede hun her på universitetet som noget så bemærkelsesværdigt som "koordinerende redaktør på halv tid" ved Institut for Bibelsk Eksegese, hvor hun skulle sørge for, at "Dødehavsteksterne" blev oversat til dansk.

Efter først at have klaret "Biblen", så "Dødehavsrullerne", så måtte vore studerende blive en nem opgave for Bodil Ejrnæs, der blev ansat som amnuensis fra den 1. sep-

tember 1997, fortsatte som lektorvikar og blev fastansat som lektor for 4 måneder siden i faget "Det Gamle Testamente" – og det blev de. De studerende skriver bl.a.: Bodil Ejrnæs førte os frelst igennem det gamle hebræiske sprog på første del af det teologiske studieum , fik os dernæst introduceret til Det Gamle Testamentes væld af sproglige overvejelser og fortolkninger. Hun evner som ingen anden ekseget i Købmagergade at skabe den klare forbindelse imellem testamenterne og at engagere den enkelte i en opgaveskrivning, der drives af en passion, der fordriver kærestesjov og indtagelse af alkoholiske væsker. Det siges, at Statens Uddannelsesstøtte understøtter hende i smug, da hendes evne til at fastholde de studerendes næser i bogen er at ligne med Karlssons Klister.

Efter yderligere roser fortsætter de studerende: Bodil Ejrnæs møder altid velforberedt og strukturerer sin undervisning ved først kort at repetere sidste lektion og så at komme til det nye stof. Hvis en øvelsesopgave bliver gennemgået og måske ikke helt holder, så har Bodil Ejrnæs den mest klare og samtidig den mest nænsomme måde at sprede forklarelsens lys på, at vende nederlag til sejr for opgaveskriveren ved gennem øjeblikkelig samtale og kodeord at lede på rette vej.

Efter en opringning til en studerende kan indstillingen afsluttes på følgende måde: Bodil er beskeden, men hun stråler i sin lærdom.

Prisopgaver og medaljer

Københavns Universitet har hvert år siden 1762, bortset fra årene 1769-91, udskrevet prisopgaver, som principielt kan besvares af alle. Oplysninger om tildelinger har siden 1849 kunnet læses i universitetets årbog. Promoveringen af medaljetagerne sker ved universitetets årsfest. Medaljerne, der overrækkes ved promoveringen, bærer på aversen en Pallas Athene-figur og på reversen påskriften "Ingenio et studio" omgivet af en laurbærkrans. Den forfatter, som belønnes med guld- eller sølvmedalje, får tillige udbetalt et nærmere fastsat beløb. Besvarelserne opbevares i universitetets arkiv. For så vidt angår de belønnede prisopgaver, gøres disse tilgængelige for offentligheden efter nærmere aftale med henholdsvis Det Kongelige Bibliotek og Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek. Ikke belønnede prisopgaver arkiveres af de pågældende fakulteter, og kan ikke udlånes ved universitetets foranstaltning.

Guld- og sølvmedaljemodtagere 2000

Ved Københavns Universitets årsfest den 16. november 2000 uddelte rektor 15 guldmedaljer og 7 sølvmedaljer som anerkendelse for de bedste besvarelser af universitetets prisspørgsmål 1999. Disse prisopgaver blev udskrevet ved årsfesten i november 1998 og indleveredes i januar 2000. Nogle af prisopgaverne for Geologi er dog 2-årsopgaver, og blev derfor udskrevet ved årsfesten i november 1997.

Det Teologiske Fakultet

Stud.theol. Caspar Wenzel Thornøe: "Trinitetslæren hos G.W.F. Hegel", guldmedalje.

Stud.theol. Jonas Jørgensen: "Inkarnationens systematisk-teologiske betydning for forholdet mellem kristendommen og andre religioner", guldmedalje.

Stud.theol. Gitte Buch-Hansen: "En kritisk stillingtagen til forskningen i Romerbrevets kap. 9-11 siden Kümmels Forschungsbericht fra 1977", guldmedalje.

Stud.theol. Anne Vig Skoven: "En kritisk stillingtagen til forskningen i Romerbrevets kap. 9-11 siden Kümmels Forschungsbericht fra 1977", guldmedalje.

Ghita Olsen: "Den teologiske debat om diakonatet i de nordiske folkekirker", guldmedalje.

Stud.theol. Susanne Rousing Søndergaard: "John Miltons De doctrina Christiana sammenlignet med Paradise Lost", sølvmedalje.

Det Juridiske Fakultet

Stud.jur. Jens Gormsen: "Sui generis? EU-retten og EU-systemets retlige karakter mellem folkeret og national ret", sølvmedalje.

Det Humanistiske Fakultet

Stud.mag. Liv Elisabeth Törnquist: Nordisk Filologi B; "Sprog, bevidsthed og verden. Diskursanalyse som teori og metode", sølvmedalje.

Cand.mag. Billy O'Shea: Engelsk B; "On Information, Culture and Translation", guldmedalje.

Stud.mag. Signe Poulsen: Engelsk C; "Sentence – pragmatic choices – an experimental study in the communicative function of marked linguistic choices", guldmedalje.

Stud.mag. Søren Kelstrup: Engelsk C; "GIVE in attention and grammar; A cognitive-functional approach to grammatical relations", sølvmedalje.

Stud.mag. Torsten Bo Jørgensen: Germansk Filologi; "Der Einfluss amerikanischer Politik und Kultur auf den Sozialdemokratischen Hochschulbund 1960-69 – unter besonderer Berücksichtigung des Verhältnisses zwischen "Amerikanisierung" und "Antiamerikanismus'', sølvmedalje.

Stud.mag. Mikkel Bo Madsen: Filosofi A; "Negativ dialektik og erkendelse", guldmedalje.

Stud.mag. Nikolaj Nottelmann: Filosofi A; "Otto Neuraths erkendelsesteori", guldmedalje.

Stud.mag. Anders Klinge Termansen: Historie; "Englands-billedet i den danske opinion 1830-1864. En bevidsthedshistorisk undersøgelse af ytringer om England i den offentlige diskussion", sølvmedalje.

Stud.mag. Martin Møller: Litteraturvidenskab; "Litteraturhistoriens status i moderne litteraturvidenskab", guldmedalje.

Stud.mag. Nina Thobo Sonne: Litteraturvidenskab; "Den følsomme krop. Om Rousseaus La Nouvelle Héloise og Diderots la Religieuse", sølvmedalje.

Cand.mag. Birte Hedegaard Christensen: Eskimologi; "Dialekten i Sydvestgrønland som eksempel på en grønlandsk i-dialekt, og dens udvikling i forhold til det centralvestgrønlandske standardsprog", guldmedalje.

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Cand.scient. Jacob Nis Guldberg Klenø: Kemi, guldmedalje.

Cand.scient. Marianne Glasius: Kemi, guldmedalje.

Cand.scient. Peter Alsen: Geologi, guldmedalje.

Cand.scient. Morten Gustav Erik Bjerager: Geologi (toårsopgave, 1998), guldmedalje.

Prisopgaver 2001

Ved årsfesten den 16. november 2000 blev følgende prisopgaver udskrevet.

Det Teologiske Fakultet

a) Nye muligheder for en gammeltestamentlig teologi i lyset af den nyere kritik af det historisk-kritiske forskningsparadigme?
b) En kritisk stillingtagen til forholdet mellem den anden og den tredje jagt på den historiske Jesus med henblik på forståelsen af Jesus som jøde.
c) Samfundsvidenskabernes indflydelse på kirkesynet i Danmark i anden halvdel af det 20. århundrede.
d) Forholdet mellem Kierkegaard og Kant med særligt henblik på indbildningskraftens betydning.
e) Luthers teserække De Homine i dens betydning for nutidig filosofisk og teologisk antropologi.
f) Kritisk analyse af paradigmet evangelium-lov og af dets homiletiske implikationer.

Det Juridiske Fakultet

Retsvidenskab 1

Kan tobaksindustrien gøres erstatningsansvarlig over for rygere, for sundhedsskader, og over for ejere af sygehusene henholdsvis staten, for det offentliges sundhedsudgifter som følge af rygning? Spørgsmålet ønskes belyst efter dansk ret, idet komparative synspunkter også kan inddrages, f.eks. med udgangspunkt i norsk, amerikansk og/eller anden fremmed ret. En sådan komparativ undersøgelse må i givet fald ske under inddragelse af relevante processuelle og materielretlige forskelle mellem de udvalgte retssystemer.

Kontaktperson: professor, dr.jur. Peter Pagh.

Retsvidenskab 2

Regulering af Internet-domænenavne i retlig og retspolitisk betydning. Emnet ønskes analyseret efter dansk ret, men under inddragelse af seneste internationale udviklingstendenser.

Kontaktperson: professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen.

Retsvidenskab 3

Sociale grundrettigheders grundlovsværn i dansk ret. Emnet ønskes belyst under inddragelse af relevante komparative perspektiver fra nordisk og europæisk ret.

Kontaktperson: professor, dr.jur. Kirsten Ketscher.

Retsvidenskab 4

Pengeydelsen i konkurs- og ejendomsretlig belysning. Der ønskes bl.a. en behandling af de konflikter, der opstår ved restitution af erlagte pengeydelser i insolvenstilfælde, herunder i forbindelse med betalingsformidling, og ved vindikation af pengeydelser ved tyveri eller underslæb.

Kontaktperson: professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen.

Bemærk: Fakultetets særlige regler for prisafhandlinger kan læses på internetadressen http://www.jur.ku.dk/prisafhandlinger.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Økonomi

a) Decentraliseringsprocessen på det private arbejdsmarked – en teoretisk undersøgelse af konsekvenserne for løn og beskæftigelse.
b) Diskutér udviklingen i euro/dollar kursen siden etableringen af den fælles europæiske valuta i januar 1999.
c) Der ønskes en redegørelse for den økonometriske analyse af kointegrerede variabler i paneldata.

Statskundskab

a) International politik: "Der ønskes en analyse af udviklingen i den europæiske forsvarsdimension efter 1989".
b) Almen og komparativ politik: "Partikonkurrence i et konsensusdemokrati – det danske eksempel".

Antropologi

a) Ideologi og praksis inden for sundhedsområdet: Der ønskes en redegørelse for forholdet mellem ideologi og praksis inden for sundhedsområdet, med særlig vægt på personers og gruppers strategier og handlinger. Redegørelsen skal baseres på feltarbejde.
b) Studiet af politisk kultur: Der ønskes en diskussion af antropologiske metoders muligheder i studiet af politisk kultur. Besvarelsen skal tage udgangspunkt i eget feltarbejdsmateriale.
c) Børn som sociale aktører: Med udgangspunkt i forestillingen – børn som sociale aktører, ønskes der en antropologisk problematisering af kulturpolitiske konstruktioner af børn og barndom. Analysen skal være baseret på feltarbejde.

Sociologi

Sociale problemer: Konstruktioner og samfundsmæssige betydninger.

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

Udskriver ikke prisopgaver for 2001.

Det Humanistiske Fakultet

Nordisk Filologi

a) Det rifbjergske. Klaus Rifbjergs skrivestil belyst ved studier i udvalgte værker inden for forfatterskabets hovedgenrer (lyrik, fiktionsprosa og essayistik).
b) Sproglig rådgivning: Der ønskes en kritisk analyse af (væsentlige dele af) den sproglige kommunikation i én eller flere situationer og teoretisk begrundede praktiske forslag til én eller flere bedre løsning(er) samt en teoretisk diskussion af analyse og løsningsforslag med henblik på revision og udvikling af et udvalg af den sproglige rådgivers redskaber.
c) Den leksikalske udvikling inden for ét eller flere områder af materiel kultur, baseret på udgivne kilder fra ca. 1500-1700.
d) Internet – en diskussion af muligheder (æstetiske, narrative, sproglige, billedlige) for et nyt, tværkulturelt medie i den nationale kultur. Vægten i besvarelsen kan lægges på en eller flere af de nævnte muligheder. I fremstillingen kan inddrages andre medier, der er relateret til internet, eksempelvis tv, hvis det ønskes.

e) Forholdet mellem begreberne kultur og race i diskussionen af anderledeshed og minoritetsidentitet belyst gennem empiri fra Danmark.

Engelsk

a) Der ønskes en kritisk vurdering af en eller flere retninger i den nyeste Shakespeareforskning.
b) Der ønskes en analyse af i hvilket omfang Clintons og de "nye demokraters" ideer og politik har påvirket Tony Blairs "New Labour". Besvarelsen kan vælge at lægge hovedvægten på et eller flere centrale politikområder.

Germansk filologi

a) Tekstkohærens. Der ønskes en diskussion af samspillet mellem de enkelte ytringers rene indholdsform og de yderligere forståelseskategorier, der konstituerer opfattelsen af tekstkohærens. Eksempelmaterialet skal være tysk, eller kontrasteret med dansk.
b) Teknikkens fascination. Der ønskes en analyse af tyskernes holdning til moderne teknologier i det 19. og 20. århundrede, idet emnet kan belyses eksemplarisk ved udvalg af bestemte teknologier og bestemte historiske epoker.
c) Mellem Murens fald og årtusindskiftet. Der ønskes en fortolkning af eksemplariske tyske skønlitterære prosatekster fra 1990'erne, herunder også en diskussion af litteraturvidenskabens muligheder og grænser i omgangen med samtidig litteratur.

Romansk

a) Litterære rejser: fiktion og realitet. Emnet belyses i et nærmere afgrænset tidsrum eller i et forfatterskab inden for romansksproget litteratur.
b) Der ønskes en diskussion af kategorien "Hjælpeverber" i et eller flere romanske sprog.
c) Der ønskes en diskursanalytisk undersøgelse af demokratiets vilkår og udvikling i et multietnisk samfund, der har et romansk sprog som dominerende officielt sprog.

Litteraturvidenskab

a) Feministisk litteraturforskning – en kritisk behandling af hovedlinjer.
b) Billedsprog.

Moderne kultur

a) Erindring som tema i nyere billedkunst belyst ved udvalgte eksempler.
b) Walter Benjamins 'Passage-værk'.

Historie

a) Der ønskes en diskussion af de metodiske muligheder for studiet af kulturmøder, empirisk funderet i publicerede engelsksprogede kilder vedrørende kontakt med Indien eller Nordamerika ca. 1600-1630.
b) En guldalderskikkelse – Jonas Collin (1776-1861).

Økonomisk historie

a) En analyse af den danske industris udvikling under Første Verdenskrig.

Samtidshistorie

a) Miljøspørgsmålet og miljøbevægelsen i Danmark fra cirka 1960.

Forhistorisk arkæologi

a) Betydningen af Østeuropas åbning for Europas arkæologiske kulturhistorie. Et eller flere case-studies.

Klassisk arkæologi

a) Anvendelsen af skulptur i antikken. Belyst ud fra et eller flere eksempler.

Etnologi

a) Kulturens rolle i den europæiske integrationsproces.
b) Etnologisk perspektiv på det færøske selvstændighedsspørgsmål.
c) Etnologi og ny kulturhistorie. Der ønskes en diskussion af den etnologiske kulturhistoriske tradition i forhold til nyere kulturhistoriske perspektiver.
d) Interpellation og dannelsesprocesser i velfærdsstaten.

Kunsthistorie

a) Svend Wiig Hansen. En metodisk-teoretisk refleksion over kunstnermonografien som genre, der med udgangspunkt i Wiig Hansen og hans æuvre diskuterer forholdet mellem liv og værk.
b) Kunsthistorie og informationsteknologi. En undersøgelse af informationsteknologiens potentialer i kunsthistorisk formidling på højere læreanstalter og museer.
c) Produktdesign som kunsthistorisk genstandsområde. En redegørelse for de teoretiske og metodiske problemstillinger ved kunsthistorisk analyse af produktdesign. Emnet ønskes belyst ved analyser af dansk og/eller udenlandsk produktdesign efter 1945. Ved besvarelsen kan fokuseres på en enkelt designers produktion.
d) Dekorative tendenser i dansk arkitektur ca. 1910-1940. Emnet ønskes belyst i forhold til begrebet "Art Déco" og til samtidig udenlandsk arkitektur, der internationalt betegnes som "Art Déco".

Teatervidenskab

a) Cross-over teater: Der ønskes en besvarelse, der beskriver og analyserer strømninger inden for de seneste ca. 25 års cross-over teater. Her tænkes der på typer af scenekunst, der befinder sig i grænsefeltet mellem teater, billedkunst, medier og musik, og på såvel former med et populærkulturelt som med et mere finkulturelt udgangspunkt.
b) Musikdramatik – æstetik og analyse: Der ønskes en besvarelse, der beskriver og analyserer denne særlige form for scenekunst. Herunder hvorledes de enkelte elementer (musik, tekst, spillestil, scenografi etc.) interagerer på scenen. Vægten kan lægges enten på en enkelt genre, eller der kan anlægges et mere overordnet perspektiv.
c) Dramateksten som partitur: Udvikling af teoretiske metoder til analyse og realisation af dramatekster.

Medievidenskab

a) "Public Journalism". Der ønskes en fremstilling og kritisk diskussion af fænomenet "public journalism". Besvarelsen kan bestå af en teoretisk behandling af emnet (eksempelvis set i forhold til presseteori, offentlighedsteori, demokratiteori o.lign.) og/eller en empirisk analyse af journalistik, der kan siges at repræsentere en sådan "public journalism" tendens.

Filmvidenskab

a) "Dansk dokumentarfilm".

Religionshistorie

a) Intertekstualitetsforhold ved religiøse nydannelser. Der ønskes en komparativt orienteret undersøgelse af en eller flere religiøse nydannelsers afsæt i og omtolkning af ældre religiøse tekster.

Filosofi

a) Der ønskes en fremstilling og evaluering af politisk-filosofiske argumenter for nationalisme og beslægtede synspunkter.
b) Merleau-Pontys læsning af Husserl.

Eskimologi

a) Repræsentationskonflikter i Arktis. Der ønskes en analyse af et eller flere empiriske eksempler på repræsentationskonflikter i Arktis ud fra nyere antropologiske teorier om etnicitet, kulturel repræsentation og politik.

Asiatiske studier

a) Tilpasning og nye funktioner for mande- og/eller faderrollen som den repræsenteres i den offentlige debat eller i et eller flere kunstneriske medier i Indien, Japan, Kina eller Thailand.

Klassisk filologi

a) Parthenios' Erotika pathemata. Der ønskes en analyse af Parthenios' 36 romancemodeller, deres form og tematik og deres forhold til et udvalg af græsk-romerske romantiske fortællinger.

Arabisk

a) Arabisk sprog: Ledstilling i moderne standardarabisk.
b) Arabisk litteratur: Generiske træk i nogle noveller af Zakariyyah Tamir (1960-1978).
c) Arabiske tv-nyheder: Der ønskes en komparativ analyse af nyhedsformidlingen på to eller tre arabiske satellitkanaler.

Ægyptologi

a) Der ønskes en undersøgelse af det ægyptiske begravelsesritual. Kronologisk kan undersøgelsen begrænses til en eller flere perioder. Besvarelse af opgaven forudsætter inddragelse af arkæologisk materiale, billedlige fremstillinger samt tekster.

Østeuropastudier

a) Grækenlands image i den danske offentlighed – årsager og konsekvenser.
b) Udviklingstendenser i morfologi og syntaks i et eller flere slaviske sprog siden 1990.
c) Grækenland og de øvrige balkanlande i den postkommunistiske periode.
d) Romaerne på Balkan, deres sprog og status i nyere tid.

Psykologi

a) Psykisk realitet. Sigmund Freud indførte begrebet for at understrege de ubevidste fantasiers virkelighedskarakter. Begrebet tjener til at formidle sammenhængen mellem en subjektiv fortolkning og en signifikant hændelse. Således minder begrebet os om at den indre og den ydre verden, fortid og nutid i det psykiske liv er organiseret med en særlig temporalitet og kausalitet. Der ønskes en redegørelse for begrebets kliniske implikationer og aktuelle relevans.

Indoeuropæisk

a) Interne slægtskabsrelationer: Der ønskes en behandling af et bredere emne inden for debatten om den indoeuropæiske sprogenheds opløsning.

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Geografi

a) Gør rede for sammenhængen mellem terrestriske og atmosfæriske processer, der er afgørende for dynamikken af gasser i jorden, udvekslingen med atmosfæren og afledte processer i den umættede zone.
b) Der ønskes en redegørelse for metoder til hydrologisk/morfologisk klassifikation af vandløb og vandløbssystemer. Mulige anvendelser af klassifikationssystemerne i vandressource- og naturplejeplanlægning ønskes belyst. Besvarelsen kan baseres på egne observationer, tilgængeligt kortmateriale, statistik og GIS.

Zoologi

Der ønskes en morfologisk og adfærdsbiologisk behandling af settling af larver hos en eller flere grupper af marine hvirvelløse dyr. Opgaven bør i væsentlig grad baseres på egne resultater.

Matematik

Nevanlinna parametriseringen af løsningsmængden til indeterminerede momentproblemer er klassisk, og der findes flere beviser. I de senere år er det lykkedes at bestemme Nevanlinna matricen og visse familier af løsninger i en række tilfælde. Der ønskes en samlet fremstilling af disse tilfælde, gerne suppleret med egne bidrag.

Geologi

2-års opgaver

a) Der ønskes en palæoøkologisk-sedimentologisk analyse af en sedimentær lagserie med det formål at udrede samspillet mellem de fysiske og biologiske faktorer.
b) En vertebratfauna ønskes undersøgt i detaljer, hvad angår en enkelt eller nogle få arters anatomi og slægtskabsforhold, samt generelt angående faunaens palæoøkologiske, tafonomiske og/eller stratigrafiske aspekter.

1-års opgaver

c) En beskrivelse af de geokemiske processer involveret i en mineral/fluid interaction. Studiet bør være baseret på eget eksperimentelt arbejde.
d) Nye perspektiver i mikropalæontologi ved anvendelse af ultra høj opløselig teknikker. Studiet bør være baseret på eget eksperimentelt arbejde.

Uddannelserne

I universitetets formålsparagraf hedder det bl.a., at universitetet har til formål at meddele undervisning indtil det højeste videnskabelige niveau. Universitetets undervisning er derfor baseret på forskning, og den væsentligste del af undervisningen varetages af videnskabelige medarbejdere, der har forskningsforpligtelse.

Universitetets uddannelser er såkaldt lange videregående uddannelser, dvs. de ligger øverst i uddannelsessystemets hierarki. Allerøverst ligger forskeruddannelserne, se afsnittet om ph.d.-graderne.

Nye retsregler vedrørende uddannelserne

Adgangsbekendtgørelsen

I løbet af 2000 har vi fået en ny adgangsbekendtgørelse og to ændringsbekendtgørelser. Ud over ændringer der fulgte af oprettelsen af en række nye korte videregående uddannelser indeholdt den nye bekendtgørelse bestemmelser om ansøgeres mulighed for atter at søge optagelse efter at deres indskrivning på de pågældende uddannelser var bragt til ophør efter enten reglerne i eksamensbekendtgørelsen eller regler i bekendtgørelser for de pågældende uddannelser.

Ændringsbekendtgørelsen fra juni præciserer at ansøgere til naturvidenskabelige uddannelser, der ikke opfylder adgangskravene, inden studiestart kan supplere til et niveau som universitetet sidestiller med adgangskravene.

Ændringsbekendtgørelsen fra november giver universitetet hjemmel til at fastsætte regler om at indskrivning bringes til ophør for studerende, der ikke har været studieaktive i en sammenhængende periode på mindst 3 år.

Eksamensbekendtgørelsen

Den nye eksamensbekendtgørelse fra november indeholder bestemmelser der har til formål at ligebehandle studerende med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse ved eksamen. Eksamensbeviser må som følge heraf ikke indeholde oplysninger om særlige prøvevilkår.

En række bestemmelser er blevet moderniseret hvad angår eksamenssprog.

En bestemmelse om at universitetet under bestemte omstændigheder kan begrænse adgangen til at overvære mundtlige prøver er ny.

Det er fastsat i bekendtgørelsen at færdiguddannede kan forlange at få sit eksamensbevis udfærdiget på engelsk. For eksamensbeviser udstedt efter 1. september 2002 skal universitetet udforme et engelsksproget Diploma Supplement. For eksamensbeviser udstedt efter 1. september 2001 skal de enkelte uddannelseselementer angives i ECTS-point.

Vedrørende klager over eksamen er en række bestemmelser blevet revideret. Som noget nyt træffer universitetet selv afgørelse i sager der vedrører retlige spørgsmål.

Lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsssystemet) for voksne. (LOV nr. 488 af 31. maj 2000)

Den nye lovpakke om videre- og efteruddannelse for voksne (VEU-reformen) regulerer betingelserne for universitetets mulighed for at udbyde diplom- og masteruddannelser under Lov om Åben Uddannelse. Københavns Universitets fremtidige uddannelser i dette regi vil blive deltidsuddannelser med deltagerbetaling.

Københavns Universitet fik i december 2000 bevilget 5 mio. kr. til etablering af en kompetenceenhed. Kompetenceenheden skal arbejde for at integrere efter- og videreuddannelse som en naturlig del af universitetets virksomhed.

En af kompetenceenhedens væsentligste opgaver er i tæt samarbejde med omverdenen at identificere arbejdsmarkedsbehov og omsætte disse til uddannelsestilbud. Kompetenceenheden er placeret i Fællesadministrationen og tilknyttet Studieadministrationen.

Ny service for handicappede studerende

Københavns Universitet har pr. 1. januar 2001 med "Lov om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser" fået ansvaret for, at handicappede studerende sikres de nødvendige hjælpemidler samt kvalificeret vejledning.

Hjælpen kan f.eks. være tegnsprogstolk, lydbånd, særlige borde/stole, sekretærhjælp e.lign. Den nye funktion er forankret i Studieadministrationen, som står for vejledning, afklaring af behov, indstilling om støtte til SU-styrelsen, fremskaffelse af hjælpemidler mv. Studieadministrationen har i den forbindelse opbygget et omfattende netværk.

Funktionen er central for hele universitetet, og personale med kontakt til studerende på de enkelte fag og institutter trækker allerede på ekspertisen. Derudover benytter mange mindre uddannelsesinstitutioner Københavns Universitet som konsulent i disse spørgsmål.

Uddannelsernes struktur

I overensstemmelse med Undervisningsministeriets bekendtgørelse fra 1993 om studiestrukturen ved universiteter m.fl. er uddannelserne opbygget med en treårig bacheloruddannelse og en toårig kandidatuddannelse, således at den normerede studietid for uddannelserne generelt er fem år. Den fireårige cand.phil.-grad blev samtidig afskaffet.

Studietiden er dog forlænget med et halvt til et helt år på de fag, hvor der kræves propædeutiske kurser, typisk humanistiske fag som ligger fjernt fra gymnasieskolens fagområder.

Alternativt til kandidatuddannelsen kan man på visse fag under Det Humanistiske Fakultet efter bachelorgraden vælge magisterkonferensuddannelsen. Undervisningsministeriet har ved skrivelse af 9. september 1996 godkendt, hvilke fag der kan udbydes som magisterkonferens, jf. listen nedenfor.

En anden undtagelse fra den generelle struktur udgøres af de såkaldte professionsuddannelser i medicin, odontologi og teologi, som hidtil har været opbygget som kandidatuddannelser i ét forløb uden indlagt bachelorgrad. Der er i 1999 kommet en ny bekendtgørelse for medicinstudiet, hvorefter studiet fra september 2000 består af en treårig bacheloruddannelse og en treårig kandidatuddannelse, dvs. uddannelsen er samtidig forkortet med et halvt år.

Kandidatuddannelserne er i forskellig grad sammensat af elementer fra flere fag, således at uddannelserne går på tværs af institutstrukturen, der i hovedsagen repræsenterer den faglige eller forskningsmæssige inddeling.

Især ved Det Humanistiske- og Det Naturvidenskabelige

Fakultet er det almindeligt, at kandidatuddannelsen sammensættes af to fag, et hovedfag og et bi- eller sidefag, som begge er kompetencegivende, f.eks. til undervisning i gymnasieskolen. Her kan også kombineres på tværs af fakulteterne.

På mange fag udbydes der også mindre moduler, f.eks. etårige suppleringsuddannelser eller studiemønstre, som kan bruges som tilvalg til andre uddannelser, de såkaldte BA-tilvalg, eller som cand.phil.'er efter den gamle ordning kan supplere sig med til en cand.mag.-grad.

Fagene

Det faglige spektrum spænder over teologi, samfundsvidenskab, sundhedsvidenskab, humaniora og naturvidenskab.

Til det samfundsvidenskabelige område henregnes jura, økonomi, statskundskab, sociologi og antropologi.

Til det sundhedsvidenskabelige område henregnes læge- og tandlægevidenskab, humanbiologi og folkesundhedsvidenskab.

Det humanistiske fagspektrum omfatter en lang række fag, som kan grupperes i dansk/nordisk, moderne europæiske og ikke-europæiske sprogfag, oldtids- og middelalderstudier, musisk-æstetiske fag, historie og kulturhistoriske studier, filosofi samt psykologi og pædagogik.

Det naturvidenskabelige område er delt i den matematisk-fysiske faggruppe og den naturhistorisk-geografiske. Den matematisk-fysiske faggruppe omfatter matematik, datalogi, fysik, kemi og biokemi mm. Den naturhistorisk-geografiske omfatter biologi, geologi, geografi og idræt.

I skemaet nedenfor er vist samtlige fag, der kan tages eksaminer i til hhv. bachelorgrad, kandidatgrad, magisterkonferens, og hvilke der udbydes som bi- eller sidefag og suppleringsfag.

Parentes (x) betyder, at faget ikke længere udbydes til det pågældende niveau.

De enkelte uddannelsers opbygning og indhold er nærmere beskrevet i "Studier ved Københavns Universitet", som udgives én gang årligt, og i fakulteternes studiehåndbøger.

Studiefag	***Propæd***	***Bac***	***Kand***	***Mag***	***Side***	***Sup***
Teologi mm.						
Teologi	x		x			
Afrikaområdestudier					x	
Samfundsvidenskab						
Jura		x	x			
Økonomi		x	x			x
Sociologi		x	x	(x)	(x)	
Statskundskab/Samfundsfag		x	x		x	x
Antropologi		x	x			
Sundhedsvidenskab						
Humanbiologi			x			
Lægevidenskab		x	x			
Folkesundhedsvidenskab		x	x			
Tandlægeuddannelsen			x			
Humaniora						
Dansk mv.						
Dansk/Nordisk		x	x		x	x
Nordisk Filologi				x		
Nordisk Litteratur				x		
Dansk som fremmed og andet sprog						x
Dansens æstetik og historie						x
Kvindestudier						x
Minoritetsstudier						x
Retorik/Praktisk formidling		x	x			x
Moderne europæiske sprog						
Engelsk		x	x	(x)	x	x
Amerikanske samfundsstudier			x			
Tysk		x	x		x	x
Nederlandsk		x	x			x
Romansk filologi				x		
Fransk		x	x		x	x
Rumænsk	x	x	x			x
Italiensk	x	x	x		x	x
Portugisisk	x	x	x			x
Spansk/Spansk-amerikansk		x	x		x	x
Slavisk filologi				(x)		
Bulgarsk	x	x	x			

Studiefag	***Propæd***	***Bac***	***Kand***	***Mag***	***Side***	***Sup***
Polsk	x	x	x			
Russisk	x	x	x		x	
Serbokroatisk	x	x	x			
Tjekkisk	x	x	x			
Øststatskundskab	x		x			x
Balkanistisk	x		x			
Moderne græsk	x	x	x			
Finsk	x	x	x			x
Ikke europæiske sprog						
Hebraisk	x	x	x			
Arabisk	x	x	x			x
Semitisk Filologi				x		
Eskimologi	x	x	x	(x)		
Japansk	x	x	x			
Kinesisk	x	x	x			
Koreansk	x	x	x			
Thai	x	x	x			
Tibetansk	x	x	x			
Indologi	x	x	x			
Østasienkundskab	x					x
Iransk/Persisk	x	x	x	(x)		
Indiansk	x	x	x	(x)		
Musisk-æstetiske fag						
Litteraturvidenskab		x	x	x		
Moderne Kultur og Kulturformidling			x			
Moderne Litteratur og Litteraturformidling			x			
Kunsthistorie		x	x	x	x	x
Musikvidenskab		x	x	x	x	
Teatervidenskab		x	x	(x)	x	x
Film- og Medievidenskab		x	x	(x)	x	x
Oldtidsstudier						
Græsk, klassisk	x	x	x		x	x
Latin	x	x	x		x	x
Klassisk Filologi				(x)		
Oldtidskundskab	x				x	x
Middelalderkundskab/Byzantinistik	x					x
Klassisk arkæologi	x	x	x	x		
Assyriologi		x	x	(x)		

Studiefag	***Propæd***	***Bac***	***Kand***	***Mag***	***Side***	***Sup***
Ægyptologi		x	x	(x)		
Nærorientalsk arkæologi		x	x	(x)		
Nærorientalske studier						x
Forhistorisk arkæologi		x	x	x		
Historie og kulturhistoriske studier						
Historie		x	x	x	x	x
Europæisk Etnologi		x	x	(x)		x
Religionsvidenskab		x		x	x	
Folkloristik			x			
Kristendomskundskab			x			
Religionssociologi			x	(x)		
Religionshistorie			x	(x)		x
Filosofi og sprogvidenskab						
Filosofi		x	x	x	x	x
Pædagogik/Voksenpædagogik		x	x	(x)		x
Lingvistik		x				
Fonetik			x			
Almen lingvistik			x	(x)		x
Datalingvistik			x			x
Indoeuropæisk lingvistik		x	x	x		x
Sprogpsykologi			x			x
Psykologi mm.						
Audiologopædi		x	x			
Psykologi		x	x	(x)	x	
Informationspsyk. for dataloger					x	
Naturvidenskab						
Matematisk-fysisk faggruppe						
Matematik(+bifag)		x	x		x	
Statistik(matematik-statistik)		x	x			
Forsikringsvidenskab		x	x			
Matematik-økonomi		x	x			
Datalogi(+bifag)		x	x		x	
Fysik(+bifag)		x	x		x	
Astronomi/Fysik		x	x			
Geofysik/Fysik		x	x			
Biofysik		x	x			
Meteorologi		x				

Studiefag	Propæd	Bac	Kand	Mag	Side	Sup
Kemi		x	x		x	
Miljøkemi		x	x			
Kemi(+bifag)		x	x			
Biokemi		x	x			
Bio-geo-faggruppen						
Biologi		x	x		x	
Geografi		x	x		x	
Geoinformatik		x				
Geologi		x	x			
Geologi/Geofysik		x	x			
Idræt(+bifag)		x	x			
Idræt		x	x		x	

Tilgang

Tabel 1: Kapacitetstal og optagne 2000. Fordelt på optagelsesområder

	Budgetteret			Ansøgere		Optagne		Kvotient
Optagelsesområde	**Kapacitet**	**Overbook**	**I alt**	**I alt**	**Pri.1**	**28.7.99**	**1.10.99**	**kvote 1**
Teologi	***170***	***20***	***190***	***209***	***123***	***136***	***161***	alle opt.
Jura	***625***	***60***	***685***	***1920***	***1317***	***675***	***636***	***8,8***
Statskundskab/Samfundsfag	195	20	215	799	461	214	193	9,6
Økonomi	380	15	395	442	185	218	220	alle opt.
Økonomi, start 1.2.2000							(36)	alle opt.
Sociologi	70	7	77	402	179	76	69	9,7
Antropologi	72	6	78	364	200	78	67	9,6
Samfundsvidenskab i alt	***717***	***48***	***765***	***2007***	***1025***	***586***	***549***	
Lægevidenskab	455	40	495	1859	1306	494	447	9,4
Tandlægeuddannelsen	90	5	95	278	174	94	88	8,9
Folkesundhedsvidenskab	58	5	63	455	231	63	59	9,3
Sundhedsvidenskab i alt	***603***	***50***	***653***	***2592***	***1711***	***651***	***594***	
Arabisk	30	6	36	76	41	36	32	7,1
Audiologopædi	30	5	35	105	79	35	34	9,3
Bulgarsk	0	0	0			0	0	.
Dansk	180	20	200	523	222	202	180	8,8
Engelsk	180	27	207	538	209	206	190	8,3
Eskimologi	7	6	13	27	6	13	9	alle opt.
Europæisk etnologi	30	6	36	114	45	36	29	9,3

	Budgetteret			Ansøgere		Optagne		Kvotient
Optagelsesområde	**Kapacitet**	**Overbook**	**I alt**	**I alt**	**Pri.1**	**28.7.99**	**1.10.99**	**kvote 1**
Film- og medievidenskab	90	12	102	505	314	103	91	9,6
Filosofi	90	30	120	392	133	121	104	8,9
Finsk	4	8	12	22	10	12	7	alle opt.
Forhistorisk arkæologi	30	5	35	127	48	35	33	8,6
Fransk	90	20	110	184	72	106	87	alle opt.
Græsk, klassisk	15	10	25	49	11	15	13	alle opt.
Græsk, moderne	7	7	14	19	8	9	9	alle opt.
Hebraisk	7	8	15	25	9	13	9	alle opt.
Historie	180	18	198	633	266	199	181	8,6
Indianske sprog og kultur	7	2	9	57	18	9	9	8,3
Indisk	4	3	7	28	8	7	7	8,5
Indoeuropæisk	4	4	8	21	5	8	8	6,8
Indonesisk	4	3	7	16	4	5	4	alle opt.
Italiensk	30	5	35	91	45	35	32	7,8
Japansk/Østasiatisk	21	4	25	76	31	25	20	7,7
Kinesisk/Østasistisk	21	0	21	55	26	21	17	7,7
Klassisk arkæologi	15	3	18	108	26	19	16	7,4
Koreansk/Østasiatisk	4	3	7	12	5	4	3	alle opt.
Kunsthistorie	60	10	70	310	168	71	54	9,2
Latin	15	10	25	60	22	25	21	7,3
Litteraturvidenskab	90	20	110	335	175	111	101	9,4
Musikvidenskab	90	15	105	267	190	105	106	8,5
Nederlandsk	4	4	8	16	3	8	5	alle opt.
Nærorientalsk	29	31	60	122	49	60	54	7,5
Persisk/iransk	4	4	8	18	6	9	9	alle opt.
Polsk/Østeuropæisk	8	10	18	25	9	12	12	alle opt.
Portugisisk	7	7	14	38	17	15	9	8,1
Psykologi	150	15	165	1255	840	166	148	9,8
Pædagogik	45	10	55	207	82	55	49	8,9
Religionsvidenskab	60	10	70	326	147	69	65	9,2
Retorik	30	5	35	188	105	35	36	9,8
Russisk/Østeuropæisk	24	7	31	75	25	32	28	alle opt.
Serbokroatisk	0	0	0			0	0	
Spansk	60	15	75	187	71	74	65	8,0
Sprogvidenskab	24	12	36	135	38	34	29	8,4
Teatervidenskab	30	5	35	184	104	35	38	9,3
Thai/Syøstasien	4	3	7	34	16	7	4	8,6
Tibetansk/Sydasien	4	3	7	23	7	7	7	alle opt.
Tjekkisk/Østeuropæik	8	4	12	23	10	12	10	alle opt.
Tyrkisk	4	4	8	27	17	16	13	7,4

	Budgetteret			Ansøgere		Optagne		Kvotient
Optagelsesområde	**Kapacitet**	**Overbook**	**I alt**	**I alt**	**Pri.1**	**28.7.99**	**1.10.99**	**kvote 1**
Tysk	45	20	65	133	63	66	58	alle opt.
Humaniora i alt	***1875***	***439***	***2314***	***7791***	***3805***	***2298***	***2045***	
Mat-Fys-Kemi-gruppe	500	150	650	730	397	432	429	alle opt.
Datalogi	200	24	224	474	301	225	205	8,2
Forsikringsvidenskab	22	3	25	46	27	25	23	alle opt.
Biologi	208	25	233	481	270	234	201	8,7
Geologi	72	10	82	109	49	49	48	alle opt.
Geologi-Geofysik	18	3	21	25	6	5	3	alle opt.
Geografi og Geoinformatik	120	18	138	189	100	113	107	alle opt.
Idræt	80	13	93	469	260	94	84	9,1
Naturvidenskab i alt	***1220***	***246***	***1466***	***2523***	***1410***	***1177***	***1100***	
Universitetet i alt	***5210***	***863***	***6073***	***17042***	***9391***	***5523***	***5085***	
Tandplejeruddannelsen	60	5	65	167	95	65	56	
KU i alt	***5270***	***868***	***6138***	***17209***	***9486***	***5588***	***5141***	

Af tabel 2 fremgår, at den samlede tilgang, efter at være gået lidt op fra 1998 til 1999, er gået ganske meget ned i 2000. Årsagen er at finde i aldersfordelingen i befolkningen.

Tabel 2: Optagne pr. 1. oktober 1997-2000

	1997	1998	1999	2000
Teologi	163	164	167	161
Jura	641	612	655	636
Samfundsvidenskab	770	750	662	549
Sundhedsvidenskab	549	608	610	594
Humaniora	1934	1890	2072	2045
Naturvidenskab	1085	1112	1176	1100
I alt	***5142***	***5136***	***5342***	***5085***

Den typiske alder ved optagelsen er 21-23 år alt efter fagområde, jf. tabel 3.

Tabel 3: De optagnes alder 1997-2000 (median)

	1997	1998	1999	2000
Teologi	23	23	24	24
Jura	21	21	21	21
Samfundsvidenskab	22	21	21	21
Sundhedsvidenskab	21	21	21	21
Humaniora	22	23	23	23
Naturvidenskab	21	22	21	21
I alt	***22***	***22***	***22***	***22***

Studenterbestand

Ordinære studerende

Universitetet har i alt over 34.000 ordinære studerende. I tabel 4 er bestanden af ordinære studerende fordelt på fagområder og køn pr. 1. oktober 2000.

Tabel 4: Studenterbestand pr. 1. oktober 2000

Faggruppe	Kvinder	Mænd	I alt
Det Teologiske Fakultet	***628***	***418***	***1046***
Teologi	615	412	1027
Afrikaområdestudier	13	6	19
Det Juridiske Fakultet	***2153***	***1929***	***4082***

Faggruppe	***Kvinder***	***Mænd***	***I alt***
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet	***1863***	***2511***	***4374***
Økonomi	534	1365	1899
Statskundskab	654	905	1559
Antropologi	400	111	511
Sociologi	275	130	405
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet	***2228***	***1395***	***3623***
Lægevidenskab	1721	1197	2918
Odontologi	312	144	456
Humanbiologi	58	33	91
Folkesundhedsvidenskab	137	21	158
Det Humanistiske Fakultet	***9376***	***5032***	***14408***
Dansk mv.	*1318*	*527*	*1845*
Dansk	1135	455	1590
Minoritetsstudier	27	1	28
Retorik	139	68	207
Dansens æstetik og historie	13	3	16
Kvindestudier	4	0	4
Øvrige europæiske sprog	*2183*	*760*	*2943*
Finsk	17	13	30
Engelsk	771	305	1076
Germansk	221	101	322
Fransk	434	91	525
Spansk	303	64	367
Italiensk og rumænsk	168	36	204
Portugisisk	34	26	60
Slavisk	173	108	281
Moderne græsk	62	16	78
Ikke europæiske sprog	*451*	*265*	*716*
Østasiatisk	214	161	375
Eskimologi	31	18	49
Semitisk filologi	158	71	229
Iransk	16	12	28
Indiansk	32	3	35
Musisk-æstetiske fag	*1981*	*1216*	*3197*
Film- og medievidenskab	344	349	693
Kunsthistorie	469	110	579
Musikvidenskab	440	427	867
Teatervidenskab	192	43	235
Litteraturvidenskab	536	287	823
Oldtids- historie- og kulturstudier	*1448*	*1242*	*2690*
Klassisk filologi	98	67	165

Faggruppe	***Kvinder***	***Mænd***	***I alt***
Klassisk arkæologi	59	21	80
Forhistorisk arkæologi	143	96	239
Assyriologi	7	8	15
Ægyptologi	41	24	65
Nærorientalsk arkæologi	73	41	114
Europæisk etnologi	193	39	232
Folkloristik	29	7	36
Historie	508	789	1297
Religion	297	150	447
Sprogvidenskab, filosofi, psykologi mv.	*1995*	*1022*	*3017*
Lingvistik	82	59	141
Sprogpsykologi	19	2	21
Filosofi	166	403	569
Pædagogik	287	89	376
Audiologopædi	193	7	200
Psykologi	1157	432	1589
Humanistisk datamatik	1	3	4
Humaniora diverse	90	27	117
Det Naturvidenskabelige Fakultet	***2534***	***4470***	***7004***
Mat-fys faggruppe	*1048*	*2943*	*3991*
Matematik-økonomi	80	135	215
Matematik mv.	140	406	546
Forsikring/statistik	82	93	175
Datalogi	130	1239	1369
Kemi mv.	147	228	375
Fysik mv.	162	580	742
Biokemi	307	262	569
Bio-geo faggruppe	*1486*	*1527*	*3013*
Biologi	830	599	1429
Geografi	306	394	700
Geologi	157	233	390
Idræt	193	301	494
Tandplejeruddannelsen	***144***	***15***	***159***
I alt	***18926***	***15770***	***34696***

Merit- og gæstestuderende

For studerende ved andre uddannelser og uddannelsesinstitutioner, herunder udlændinge, er det muligt at blive indskrevet som gæstestuderende med henblik på at få de erhvervede kvalifikationer meritoverført til deres uddannelse.

I modsætning til åben uddannelse er indskrivningen som gæste- eller meritstuderende gratis, idet undervisningen finansieres gennem det almindelige taxametersystem. I 2000 blev der gennemført i alt 272 studieårsværk (STÅ) af denne type studerende.

Om gæstestuderende, se i øvrigt afsnittet om internationalt samarbejde og udveksling.

Kandidatstatistik

Fra og med strukturbekendtgørelsen fra 1993 skal alle passere bachelorgraden for at fortsætte på kandidatuddannelsen. Undtagelsen er læge-, tandlæge- og teologiuddannelserne, hvorfor disse uddannelser ikke er repræsenteret i bachelor-statistikken nedenfor.

Bachelorgraden

Tabel 5: Bachelorer 2000 (1.10.99-30.9.00)

	Kvinder	***Mænd***	***I alt***
Total	***1358***	***1041***	***2399***
Det Juridiske Fakultet	***328***	***271***	***599***
Jura	328	271	599
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet	***151***	***214***	***365***
Økonomi	44	111	155
Statskundskab	61	89	150
Antropologi	30	8	38
Sociologi	16	6	22
Det Humanistiske Fakultet	***651***	***315***	***966***
Dansk	87	42	129
Retorik	12	4	16
Finsk	0	1	1
Engelsk	59	18	77
Tysk	10	3	13
Nederlandsk	1	0	1
Fransk	23	7	30
Spansk	19	5	24
Italiensk	10	3	13
Portugisisk	3	1	4
Russisk	2	2	4
Polsk	1	1	2
Serbokroatisk	0	1	1
Moderne græsk	3	1	4
Japansk	3	2	5
Kinesisk	5	1	6
Koreansk	0	1	1
Thai	3	0	3
Østasiatisk	0	2	2
Tibetansk	1	0	1
Eskimologi	2	1	3
Arabisk	6	3	9
Hebraisk	2	1	3
Indiansk	1	0	1
Film- og medievidenskab	27	22	49

	Kvinder	*Mænd*	*I alt*
Kunsthistorie	34	5	39
Musikvidenskab	27	21	48
Teatervidenskab	16	4	20
Litteraturvidenskab	31	26	57
Klassisk filologi, græsk	1	0	1
Klassisk filologi, latin	0	2	2
Klassisk arkæologi	7	2	9
Forhistorisk arkæologi	13	4	17
Assyriologi	0	1	1
Ægyptologi	2	2	4
Nærorientalsk arkæologi	3	2	5
Europæisk etnologi	13	3	16
Folkloristik	7	0	7
Historie	42	42	84
Religion	21	3	24
Lingvistik	2	2	4
Indoeuropæistik	0	2	2
Filosofi	10	20	30
Pædagogik	22	5	27
Audiologopædi	18	2	20
Psykologi	102	45	147
Det Naturvidenskabelige Fakultet	***228***	***241***	***469***
Matematik mv.	6	7	13
Forsikringsvidenskab	4	14	18
Statistik	4	3	7
Matematik-økonomi	6	6	12
Datalogi	2	18	20
Fysik mv.	9	27	36
Astronomi	0	2	2
Geofysik	0	3	3
Meteorologi	3	3	6
Biofysik	0	2	2
Kemi mv.	6	16	22
Miljøkemi	12	9	21
Biokemi	35	19	54
Biologi	91	52	143
Geografi	31	29	60
Geologi	16	23	39
Idræt	3	8	11

Antal bachelorer 1997-2000

Antallet er stigende i de betragtede år som følge af gradens formelle indførelse i 1993. Der har været en vis usikkerhed og forsinkelse i opgørelsen af bachelorgraderne. Således er der temmelig mange justeringer af tallene for 1997-99 i forhold til dem, der blev vist i Årbog 1999.

Tabel 6: Bachelorer 1997-2000

	1997	***1998***	***1999***	***2000***
Jura	407	438	406	599
Samfundsvidenskab	400	492	398	365
Humaniora	750	880	964	966
Naturvidenskab	474	515	510	469
I alt	***2031***	***2325***	***2278***	***2399***

Bachelorernes alder

Bachelorernes alder er typisk 24-26 år. Da de typisk har været 4 år om det, jf. tabel 8, svarer det til en studiestartalder på 20-22 år, dvs. lavere end den er nu.

Tabel 7: Bachelorernes alder 1997-2000 (medianer)

	1997	***1998***	***1999***	***2000***
Jura	25	25	25	25
Samfundsvidenskab	24,5	25	25	25
Humaniora	26	26	26	26
Naturvidenskab	25	25	25	25
I alt	***25***	***25***	***25***	***26***

Studietid til bachelorgraden

Tabel 8: Bachelorernes studietid i år (medianer)

	1997	***1998***	***1999***	***2000***
Jura	4	4	4	4
Samfundsvidenskab	4	4	4	4
Humaniora	4	4	4	4
Naturvidenskab	4	4	4	4
I alt	***4***	***4***	***5***	***4***

Den normerede studietid er 3 år, hvis der ikke hører propædeutik til studiefaget, som der f.eks. gør til en række sprogfag.

Kandidatgraden

Tabel 9: Kandidater 2000 (1.10.1999-30.9.2000)

	Kvinder	***Mænd***	***I alt***
Total	***1193***	***951***	***2144***
Det Teologiske Fakultet	***35***	***15***	***50***
Cand.teol.	35	15	50
Det Juridiske Fakultet	***231***	***179***	***410***
Cand.jur.	231	179	410
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet	***133***	***181***	***314***
Cand.polit.	48	105	153
Cand.scient.pol.	46	65	111
Cand.mag./phil. i samfundsfag	10	3	13
Cand.scient.ant.	27	4	31
Mag.art. etnologi	0	1	1
Cand.scient.soc.	2	3	5
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet	***158***	***124***	***282***
Cand.med.	116	101	217
Cand.odont.	33	13	46
Cand.scient. humanbiologi	9	10	19

	Kvinder	*Mænd*	*I alt*
Det Humanistiske Fakultet	***411***	***179***	***590***
Cand.mag./phil:			
Dansk	55	21	76
Retorik	6	1	7
Engelsk	40	5	45
Tysk	14	2	16
Fransk	17	4	21
Italiensk	5	2	7
Spansk	9	1	10
Polsk	1	0	1
Østeuropastudier	6	2	8
Japansk	3	0	3
Kinesisk	1	2	3
Tibetansk	0	1	1
Eskimologi	0	2	2
Arabisk	5	1	6
Iransk	1	0	1
Film- og medievidenskab	11	15	26
Kunsthistorie	5	1	6
Musikvidenskab	11	10	21
Teatervidenskab	9	2	11
Litteraturvidenskab	15	6	21
Moderne kultur og kulturformidling	21	2	23
Græsk	1	1	2
Latin	3	0	3
Klassisk arkæologi	1	0	1
Forhistorisk arkæologi	3	5	8
Assyriologi	1	1	2
Europæisk etnologi	9	2	11
Folkloristik	1	0	1
Historie	22	32	54
Kristendomshistorie	1	0	1
Religionshistorie	1	1	2
Religionssociologi	8	3	11
Lingvistik alm.	1	0	1
Datalingvistik	1	0	1
Sprogpsykologi	3	0	3
Filosofi	3	15	18
Pædagogik	7	1	8
Audiologopædi	10	0	10
Cand.psyk.	94	34	128

	Kvinder	Mænd	I alt
Mag.art.:			
Nordisk litteratur	1	0	1
Klassisk arkæologi	1	0	1
Kunsthistorie	4	2	6
Litteraturvidenskab	0	2	2
Det Naturvidenskabelige Fakultet	**225**	**273**	**498**
Cand.scient.:			
Matematik	6	20	26
Statistik	6	6	12
Forsikringsvidenskab (cand.akt.)	6	7	13
Matematik-økonomi (-oecon.)	12	16	28
Datalogi	3	42	45
Fysik	7	27	34
Fysik-biofysik	3	4	7
Astronomi	1	5	6
Geofysik	1	5	6
Kemi	6	9	15
Miljøkemi	7	6	13
Biokemi	22	23	45
Biologi	76	50	126
Kulturgeografi	30	20	50
Naturgeografi	9	3	12
Geologi	21	20	41
Idræt	9	10	19

I årbogen for 1999 og i tidligere statistikker var kandidattallet ved Det Humanistiske Fakultet opgjort på grundlag af bestået hovedfagseksamen, uanset evt. bestået sidefag. Dette er nu ændret til, at kun fuld cand.mag. eller cand.phil.-eksamen er medregnet.

I tabel 10 nedenfor er tallene for 1997-99 opgjort efter dette princip.

Tabel 10: Antal kandidater 1997-2000

	1997	1998	1999	2000
Teologi	45	28	39	50
Jura	371	359	396	410
Samfundsvidenskab	280	331	312	314
Sundhedsvidenskab	248	268	304	282
Humaniora	414	496	536	590
Naturvidenskab	445	488	438	498
I alt	**1803**	**1970**	**2025**	**2144**

Tabel 11: Kandidaternes alder 1997-2000 (medianer)

	1997	1998	1999	2000
Teologi	32	32	32	31
Jura	28	27	27	27
Samfundsvidenskab	28	28	28	28
Sundhedsvidenskab	29	29	29	29
Humaniora	31	31	30	30
Naturvidenskab	29	28	28	28
I alt	**29**	**29**	**29**	**29**

Aldersfordelingen er stærkt højreskæv. Derfor er median et mere beskrivende mål end f.eks. gennemsnit, som typisk ligger 1-2 år højere. Alderen er beregnet som afgangsåret minus fødselsåret.

Tabel 12: Kandidaternes studietid 1997-2000 (medianer)

	1997	1998	1999	2000
Teologi	8	8	9	8,5
Jura	7	7	6	6
Samfundsvidenskab	8	7	7	7
Sundhedsvidenskab	8	8	8	8
Humaniora	7	8	8	8
Naturvidenskab	7	7	7	7
I alt	**7**	**7**	**7**	**7**

Fordelingen af studietid er ligesom aldersfordelingen stærkt højreskæv, hvorfor medianen må anses for en rimelig beskrivelse.

Studenterårsværk (STÅ)

Siden 1993 har studieaktiviteten været opgjort i studenterårsværk (STÅ). Én STÅ svarer til ét års fuldtidsstudium med beståede prøver. Dette mål afløste studietrinstilvækster som mål, hvor et studietrin var en større bestået del af uddannelsen på 1-3 år. STÅ er fordelt på forskellige aktivitetsgrupper, der udløser bevillinger til undervisningen efter forskellige takster. Nedenfor ses en oversigt over STÅ 1997-2000. Fakultets- og fagoversigter findes under de respektive fakulteters og studienævns beretninger.

Det bemærkes, at fordelingen af STÅ på fakultetterne går på, hvor aktiviteterne har fundet sted, ikke hvor de studerende er indskrevet. I tallene er også inkluderet STÅ, aflagt af merit- og gæstestuderende. Tallene for 1997-99 er blevet efterreguleret i år 2000.

Tabel 13: STÅ 1997-2000

	1997	1998	1999	2000
Teologi	344	376	421	390
Jura	2406	2363	2228	2452
Samfundsvidenskab	2006	2183	2193	2229
Sundhedsvidenskab	1919	2192	2324	2499
Humaniora	5049	5313	5419	5739
Naturvidenskab	3088	3142	3078	3047
I alt	**14.812**	**15.569**	**15.663**	**16356**

Åben uddannelse

Ved Det Humanistiske og Det Teologiske Fakultet udbydes hele bachelor-, hhv. grunduddannelsen som åben uddannelse. Ved Det Samfundsvidenskabelige, Det Juridiske og Det Naturvidenskabelige Fakultet findes aktiviteten generelt kun i form af "tomme pladser". På Økonomi er der dog i 2000 oprettet Master in Modern Economic (MME). Inden for idræt udbydes efteruddannelse af folkeskolelærere nu efter reglerne om åben uddannelse.

Ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet udbydes uddannelsen Master of Public Health (MPH), som nu på andet år har sendt færdiguddannede ud, jf. tabel 16 nedenfor, samt uddannelsen Master of International Health (MIH)

Åben uddannelse opgøres pr. semester. Antallet af deltagere er opgjort som antal pr. kursus pr. semester. De, der deltager i flere kurser, tælles altså med flere gange. Opgørelsen af deltagere og årselever beror på, at deltagerbetalingen er faldet. Omregningen til årsværk beror på kursernes vægt i studieårsværk (STÅ).

Tabel 14: Åben uddannelse 2000

Fakultet	Semester	Kurser	Detagere	Årselever
	Forår	23	238	70,4
	Efterår	30	246	55,8
Teo	**I alt**	**53**	**484**	**126,2**
Jura	**Efterår**	**6**	**8**	**1,3**
	Forår	18	28	5,2
	Efterår	20	40	6,5
Samf	**I alt**	**38**	**68**	**11,6**
	Forår	7	156	41,8
	Efterår	8	99	31,4
Sund	**I alt**	**15**	**255**	**73,2**
	Forår	62	1594	391,6
	Efterår	69	2113	449,4
Hum	**I alt**	**131**	**3707**	**841,0**
	Forår	40	477	22,2
	Efterår	54	507	23,2
Nat	**I alt**	**94**	**984**	**45,4**
SKT	**Forår**	**1**	**1**	**0,1**
	Forår	151	2494	531,3
	Efterår	187	3013	567,5
KBH. Univ.	**I alt**	**338**	**5507**	**1098,8**

Tabel 15: Antal årselever på Åben uddannelse 1997-2000

	1997	1998	1999	2000
Teologi	106,0	153,5	139,4	126,2
Jura	0	0	0	1,3
Samfundsvidenskab	10,0	14,0	10,4	11,6
Sundhedsvidenskab	52,9	42,2	52,5	73,2
Humaniora	874,8	885,1	888,4	841,0
Naturvidenskab	12,6	14,0	40,0	45,4
I alt	**1056,2**	**1108,8**	**1130,7**	**1098,8**

Tabel 16: Færdiguddannede på Åben uddannelse

Fakultet	1997	1998	1999	2000
MPH/MIH		21	25	43
Bachelorer, Hum.	45	76	56	68

Forskeruddannelsen

Den nugældende ordning for forskeruddannelse, der fører til ph.d.-graden, startede 1. januar 1993. Den afløste licentiatuddannelsen, som nedenfor er betegnet gammel ordning. Som det fremgår af tabel 18 nedenfor, er der nu kun 9 tilbage fra den gamle ordning. I øvrigt henvises der til ph.d.-studieledernes beretninger.

Tabel 17: Ph.d.-studerende 1999/2000

	Bestand	***1.10.99 – 30.9.00***			***Bestand***
Fakultet	***1-10-99***	***Tilgang***	***Afsluttet med graden***	***Afbrudt***	***30-9-00***
Teologi	22	4	3	0	23
Jura	30	6	5	5	26
Samfundsvidenskab	108	28	27	3	106
Sundhedsvidenskab	520	148	111	10	547
Humaniora	241	51	45	17	230
Naturvidenskab	400	93	105	14	374
I alt	***1321***	***330***	***296***	***49***	***1306***

Tabel 18: Bestand af ph.d.-studerende pr. 1.10.1997-2000, eksklusiv orlov

	1997	***1998***	***1999***	***2000***
Ph.d.-ordning	20	17	20	21
Gammel ordning	9	3	2	2
Teologi	***29***	***20***	***22***	***23***
Ph.d.-ordning	29	31	31	26
Gammel ordning	1	0	0	0
Jura	***30***	***31***	***31***	***26***
Ph.d.-ordning	92	103	110	106
Gammel ordning	14	2	0	0
Samfundsvidenskab	***106***	***105***	***110***	***106***
Ph.d.-ordning	481	493	497	545
Gammel ordning	29	11	2	2
Sundhedsvidenskab	***510***	***504***	***499***	***547***
Ph.d.-ordning	183	202	200	226
Gammel ordning	70	49	16	4
Humaniora	***253***	***251***	***216***	***230***
Ph.d.-ordning	358	352	372	373
Gammel ordning	78	21	3	1
Naturvidenskab	***436***	***373***	***375***	***374***
Ph.d.-ordning	1163	1198	1230	1297
Gammel ordning	201	86	23	9
I alt	***1364***	***1284***	***1253***	***1306***

Tabel 19: Ph.d.-grader tildelt, både gammel og ny ordning samt §5, stk. 2 i kalenderåret

	1997	***1998***	***1999***	***2000***
Teologi	3	4	4	5
Jura	3	8	5	4
Samfundsvidenskab	10	20	25	27
Sundhedsvidenskab	128	118	102	111
Humaniora	33	46	50	42
Naturvidenskab	96	103	98	97
I alt	***273***	***299***	***284***	***286***

De studerendes forhold

Legater

Stipendiebestyrelsen forestår uddelingen af de legater som i følge deres bestemmelser hører under universitetets bestyrelse. Stipendiebestyrelsen bestod i 2000 af Professor Gert Kjærgaard Pedersen, Matematisk Institut (udpeget af rektor), professor Hector Estrup, Økonomisk Institut (repræsentant for fakultetsgrupperne Jura og Samfundsvidenskab), lektor Inger Kjær, Odontologisk Institut (repræsentant for Sundhedsvidenskab), lektor Lone Fatum, Institut for Bibelsk Eksegese (repræsentant for Humaniora og Teologi) og lektor Nanna Noe-Nygaard Geologisk Institut (repræsentant for Naturvidenskab). SU-kontoret er sekretariat for Stipendiebestyrelsen.

Legaterne opslås samlet og søges under ét (den generelle ansøgning). Der var 876 ansøgere og der blev uddelt legatportioner til 179 studerende på i alt ca. 1,1 mio. kr. Portionerne er mellem 5 – 10.000 kr.

Endvidere har Stipendiebestyrelsen forestået uddelingen af specielle legater og indstillet til legater uden for universitet. Der var i alt 18 legater med ca. 2.000 ansøgere og der blev uddelt legatportioner til 217 ansøgere på i alt ca. 2,4 mio. kr. Portionerne er mellem 1.200 og 80.000 kr.

I alt er der uddelt ca. 3,5 mio. kr. til ca. 400 modtagere med et samlet antal ansøgninger på ca. 2.800.

Statens Uddannelsesstøtte

SU-kontoret varetager tildeling af statens uddannelsesstøtte til alle studerende ved Københavns Universitet.

I 2000 fik 25.034 studerende stipendium og studielån, medens 731 studerende kun fik slutlån. I alt fik 25.765 studerende støtte. Stipendiesummen udgjorde 875 mio. kr. medens lånesummen udgjorde 242 mio. kr. Samlet brugte de studerende 1.147 mio. kr. i statens uddannelsesstøtte.

Internationalt samarbejde og udveksling

Samarbejdsaftaler

Ved udgangen af 2000 havde Københavns Universitet etableret samarbejdsaftaler med 66 udenlandske universiteter. Disse aftaler – partnere og aftaleindhold – er tiltrådt af Københavns Universitets Internationaliseringsudvalg.

Hovedparten af de indgåede aftaler er generelle samarbejdsaftaler, omfattende både studenter- og lærerudveksling m.m. inden for alle fag.

Der er indgået samarbejdsaftaler med følgende universiteter:

Argentina
Universidad Nacional de Rosario
Universidad de Buenos Aires

Bolivia
Mayor de San Andrés de La Paz

Australien
Flinders University of South Australia Adelaide
Monash University
University of Adelaide
University of New South Wales
University of Newcastle

Brasilien
Pontificia Universidade Católica de Sao Paulo
Universidade Estadual de Campinas
Universidade Federal do Rio de Janeiro

Burkina Faso
Université de Ouagadougou

Canada
McGill University Montreal
McMaster University
Memorial University of New Foundland
Université de Quebec
University of British Columbia Vancouver
University of Victoria British Columbia
University of Western Ontario
York University Toronto

Colombia
Universidad de Los Andes Bogota

Finland
Helsingfors Universitet

Frankrig
Université Charles de Gaulle Lille III
Université de Caen

Ghana
University of Ghana Legon

Island
Háskóli Islands

Israel
Tel Aviv University

Japan
Osaka University
Tohoku University
Tokyo Medical and Dental University
Waseda University Tokyo

Jordan
Yarmouk University Irbid
University of Jordan

Kina
Beijing University
Fudan University
Nankai University

Korea
Yonsei University Seoul

Mexico
Universidad de Guanajuato

New Zealand
University of Canterbury Christchurch
University of Otago Dunedin

Norge
Universitetet i Oslo

Peru
Pontificia Universidade Catolica del Peru Lima

Rusland
Saint Peterburg State University

Schweiz
Universität Zürich

Spanien
Universidad Complutense de Madrid
Universidad de Santiago de Compostela

Storbritannien
University College London, University of London

Sverige
Lunds universitet

Thailand
Srinakharinwirot University Bangkok

Tyskland
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel
Eberhard-Karls-Universität Tübingen
Humboldt-Universität zu Berlin
Universität zu Köln

USA
Arizona State University
Boston College
California Institute of Technology
Darthmouth College (jura)

Duke University
New York University
University of Alaska Fairbanks
University of California:
University of California Berkeley
University of California Davis
University of California Irvine
University of California Los Angeles
University of California Riverside
University of California San Diego
University of California Santa Barbara
University of California Santa Cruz
University of North Carolina
University of the Pacific McGeorge School of Law
University of Washington Seattle
University of Wisconsin Madison
Vanderbilt University
Washington College Maryland
Washington State University Pullman

Aftalerne har den fordel, at et antal studerende, almindeligvis 3-5, er sikret optagelse, såfremt de faglige ønsker og forudsætninger er i orden. Enkelte af de indgåede aftaler sikrer imidlertid flere studerende optagelse, bl.a. udveksles der mellem 15 og 25 studerende hvert år med henholdsvis University of California og University of British Columbia, Canada.

Aftalerne sikrer desuden, at værtsuniversitetet yder bistand f.eks. med bolig og ikke mindst, at de studerende har den information, som er nødvendig, når de skal vælge studiested og kurser. Der er ikke i aftalerne tale om direkte økonomisk støtte til de studerende. Man bytter studiepladser, hvilket dog er ensbetydende med, at studerende fra Københavns Universitet ikke skal betale studieafgift, tuition fee, i de lande, hvor det findes.

I lande, hvor der betales studieafgifter, tuition fees, og hvor der er tale om nedskæringer på universitetsområdet, kan forhandlingerne om fornyelse af samarbejdsaftalerne eller indgåelse af nye samarbejdsaftaler blive vanskelige. Beklageligvis forekommer disse problemer ofte i forbindelse med universiteter i engelsksprogede lande, hvor et stort antal af vore studerende ønsker at tilbringe en studieperiode. Med baggrund i de studerendes ønsker, har Det Internationale Udvalg på trods af vanskelighederne prioriteret samarbejdet med disse universiteter. For at sikre en balance i udvekslingen af studenter universiteterne imellem og dermed også et velfungerende samarbejde indenfor de indgåede aftaler, fokuseres der meget på, at gøre det attraktivt for udenlandske studerende at studere på Københavns Universitet. Dette er ligeledes vigtigt i forhold til at indgå flere aftaler med universiteter i disse lande.

Med den stigende interesse inden for fagene og blandt de studerende for studieophold i udlandet er der i 2000 indgået aftaler med nye universiteter. Forhandlinger om nye samarbejdsaftaler er således indgået med universiteter i Australien, Canada, og USA.

Programmer

Danske programmer

Internationaliseringspuljen er nu en del af rammen i internationaliseringsarbejdet og uddeles som stipendier til studerende til studie- og praktikophold i udlandet som led i den danske kandidatuddannelse. Internationaliseringspuljen har siden 1987 uændret været på 2 mill kr. årligt.

135 studerende ud af 382 ansøgere i 2000 kunne således komme på et længerevarende studieophold i udlandet med et stipendium fra Københavns Universitets Internationaliseringspulje (Se tabel).

Internationaliseringspuljen, ansøgninger og bevillinger 1995-2000

		1995	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Afrika	ANS	14	9	17	18	29	16
	BEV	8	7	11	5	8	8
Asien	ANS	27	11	20	30	27	28
	BEV	18	7	14	16	11	12
Australien	ANS	12	12	21	23	24	35
	BEV	5	8	12	11	11	11
Europa	ANS	100	121	140	167	176	153
	BEV	43	63	50	57	52	46
Mellemamerika	ANS	0	0	1	0	0	0
	BEV	0	0	1	0	0	0
Nordamerika	ANS	81	96	121	114	121	141
	BEV	52	58	58	56	58	54
Sydamerika	ANS	14	7	7	11	9	9
	BEV	12	4	4	5	3	4
I alt	***ANS***	***248***	***256***	***326***	***365***	***386***	***382***
	BEV	***138***	***147***	***150***	***150***	***143***	***135***

Af andre danske programmer, der også støtter udveksling af studerende, kandidatstuderende og forskerstuderende, kan nævnes Kulturaftalerne. Inden for de bilaterale kulturaftaler, som er indgået mellem Danmark og andre lande, modtog Københavns Universitet i 2000-2001 i alt 71 kandidat- og forskerstuderende, mens 75 studerende fra Københavns Universitet i 2000-2001 gennemførte et studieophold i udlandet med støtte inden for kulturaftalerne.

Nordiske programmer

Nordplus-programmet

Nordisk Program for Lærere, Uddannelsessøgende og Studerende, blev igangsat i 1989. Programmet var i 1992 genstand for en international evaluering, og fortsætter foreløbig indtil år 2001. Programmet omfatter mobilitetsstipendier til studerende og lærere inden for netværk, der etableres mellem flere institutter/fag.

De forskellige institutter/fag på Københavns Universitet deltager i 29 af disse netværk, og alle fakulteterne er repræsenteret i de forskellige netværk. Derudover deltager Københavns Universitet i det tværfakultære netværk, Nordlys, der nu omfatter 32 nordiske universiteter. Netværkene bliver løbende udbygget og styrket, således at de studerende stadig får flere valgmuligheder.

Studenterudvekslingen mellem Københavns Universitet og universiteter i de øvrige nordiske lande balancerer ikke, idet Københavns Universitet modtager langt flere, end antallet af de danske studerende, der herfra tager på studieophold til et nordisk land inden for Nordplus-programmet. I løbet af de senere år har interessen for Nordplus blandt de studerende på Københavns Universitet desuden været faldende.

Nordplus-programmet		
Studentermobilitet 1995-2000		
Antal ind- og udrejsende studerende		
År	***Fra KU***	***Til KU***
1995-96	69	147
1996-97	77	188
1997-98	81	147
1998-99	65	129
1999-00	54	123
2000-01	41	130

Inden for det nordiske program "The Nordic-Baltic Scholarship Scheme" har Københavns Universitet i 2000-2001 modtaget 2 studerende til studieophold af kortere eller længere varighed.

EU-programmer

Tempus

Tempus-programmet er en tværeuropæisk samarbejdsordning inden for de videregående uddannelser. Programmet blev vedtaget af Den europæiske Unions Ministerråd i 1990 og var rettet mod landene i Øst- og Centraleuropa. (Tempus-Phare). Programmet er siden forlænget, og de nye uafhængige stater samt Mongoliet blev i 1993 inddraget (Tempus-Tacis). Tempus-Phare og Tempus-Tacis er to parallelle, men administrativt separate programmer. De skal bidrage til udviklingen af de menneskelige ressourcer inden for de videregående uddannelsessystemer med sigte på at styrke denne sektors kapacitet til at opfylde nationale undervisnings- og erhvervsuddannelsesbehov.

Datalogisk Institut deltager som partner i et Tempus Phare Joint European Project med Technische Universität München som koordinerende institution. Projektet blev godkendt i efteråret 1997 og løber fra 15. december 1997 for en periode på 3 år.

Socrates-Erasmus

Socrates-Erasmus programmet afløste i 1997 de gamle mobilitetsprogrammer. Som noget nyt skulle Københavns Universitet indgå en institutionel kontrakt med EU-Kommissionen vedrørende studenter- og lærermobilitet samt forskellige projekter. Siden har universitetet for hvert akademisk år ansøgt EU-Kommissionen om en forlængelse af den Institutionelle Kontrakt.

Ansøgningen omfatter bl.a. alle de bilaterale aftaler, som Københavns Universitet har indgået med universiteter inden for EU. For det akademiske år 2000-2001 blev der indgået 485 bilaterale aftaler om udsendelse af 627 Københavns Universitets studerende og 53 lærerudvekslinger. Aftalerne omfatter 203 undervisningsinstitutioner i 23 europæiske lande.

Socrates-Erasmus				
Studentermobilitet 1995-2000				
Antal ind- og udrejsende studerende				
ICP og Free Mover				
År	***Fra KU***	***Mdr***	***Til KU***	***Mdr***
1995-96	261	1.683	195	1.102
1996-97	219	1.438	209	1.139
Bilaterale aftaler og Free Mover				
1997-98	233	1.465	203	1.357
1998-99	258	1.703	266	1.712
1999-00	288	1.891	280	1.710
2000-01	276	1.828	322	2186
I alt	***1.535***	***10.008***	***1.475***	***9.206***

Ud over bevilling til studentermobilitet, fik Københavns Universitet også støtte til lærerudveksling og deltagelse som partner i 8 forskellige projekter om udvikling af læseplaner m.m.

Studentermobilitet

Studentermobiliteten fordelte sig inden for de her omtalte programmer og støtteordninger således:

Programmer og stipendier 1995-2000					
Antal studerende og måneder					
	År	***Fra KU***	***Mdr***	***Til KU***	***Mdr***
Internationaliseringspuljen	1995	138	1.009		
incl. udvekslingsaftaler	1996	147	1.151		
	1997	150	1.022		
	1998	150	1.171		
	1999	143	1.207		
	2000	141	1.118		
Udvekslingsaftaler	1995-96			37	301
	1996-97	53		76	448
	1997-98	55		80	
	1998-99	58		89	524
	1999-00	77	637	75	529
	2000-01	75	621	111	838
Erasmus/Lingua	1995-96	261	1.683	195	1.102
	1996-97	219	1.438	209	1.139
Socrates-Erasmus	1997-98	233	1.466	202	
	1998-99	258	1.703	266	1.712
	1999-00	288	1.891	280	1.710
	2000-01	276	1.828	322	2.186
Nordplus	1995-96	69		145	786
	1996-97	77		192	898
	1997-98	81		147	
	1998-99	65		129	783
	1999-00	55		123	675
	2000-01	41		130	826
Kulturaftaler	1995-96			81	431
	1996-97			90	445
	1997-98	59		75	
	1998-99	55		68	362
	1999-00	75		71	422
	2000-01	71		57	376
Baltikumstipendiater	1995-96			9	54
	1996-97			20	102
	1997-98			12	
	1998-99			9	52
	1999-00			10	53
	2000-01				
Tempus	1995-96			16	66
	1996-97			14	76
	1997-98			19	

	År	*Fra KU*	*Mdr*	*Til KU*	*Mdr*
	1998-99			6	28
	1999-00			7	40
Gæstestuderende	1995-96			97	696
	1996-97			140	775
	1997-98			119	
	1998-99			125	928
	1999-00			123	865
	2000-01			181	1.054

Geografisk fordeling							
Antal ind- og udrejsende studerende							
		1995	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Afrika	Fra KU	8	7	11	5	8	8
	Til KU	3	3	13	13	16	23
Asien	Fra KU	18	7	14	16	26	10
	Til KU	11	15	18	18	18	40
Australasien	Fra KU	5	8	12	11	11	7
	Til KU	4	6	7	17	8	7
Europa	Fra KU*	323	298	301	328	450	468
	Til KU	425	493	551	565	579	616
Mellemamerika	Fra KU	0	0	1	0	0	0
	Til KU	0	1	0	0	0	0
Nordamerika	Fra KU	52	58	58	56	58	48
	Til KU	29	49	66	78	61	112
Sydamerika	Fra KU	12	4	3	5	3	1
	Til KU	2	0	1	5	1	3
I alt	***Udrejse***	***418***	***382***	***400***	***421***	***556***	***542***
	Indrejse	***474***	***562***	***656***	***696***	***683***	***801***

Det skal understreges, at der ud over disse studerende både modtages og udsendes et betydeligt antal studerende, som blot ikke registreres centralt. Især må antallet af studerende fra Københavns Universitet, som gennemfører et studieophold i udlandet, antages at være en del større end de ovennævnte studerende. For det første vil et antal studerende modtage støtte og rejse inden for andre programmer end de her omtalte, og for det andet vil en del studerende på egen hånd organisere et studieophold og få støtte fra midler administreret af fakulteterne eller private fonde. De anførte tal for indkommende og udgående studerende kan således ikke tages som et præcist udtryk for omfanget af mobiliteten, hverken den mere organiserede eller den individuelt tilrettelagte.

Internationaliseringsarbejde

Internationaliseringsudvalget

Er nedsat af rektor og mødes 3-4 gange pr. semester. Udvalget består af repræsentanter fra fakulteterne og Det Internationale Kontor, samt studenterorganisationerne og har til opgave at diskutere policyspørgsmål og andre anliggender af mere generel natur. Det er således Internationaliseringsudvalget, som har fastsat principperne for tildeling af Internationaliseringsstipendier og studiepladser ved udenlandske institutioner, med hvilke der er indgået samarbejdsaftaler. Disse principper er udmeldt til fakulteterne i form af vejledende retningslinier for behandling af ansøgninger om støtte.

Blandt de andre anliggender, som udvalget har drøftet i løbet af 2000, kan nævnes den besværlige situation med hensyn til at skaffe et tilstrækkeligt antal boliger til udvekslingsstuderende. Universitetet har en forpligtelse, ifølge de indgåede aftaler, til at skaffe passende boliger til udenlandske studerende. Praktisk talt samtlige Københavns Universitets studerende, som bliver sendt på studieophold i udlandet, får tilsvarende anvist en bolig af det udenlandske universitet.

Forskningssamarbejde

Hvad angår forskningssamarbejde, har Det Internationale Kontor fortsat koncentreret sig om at indhente og videresende oplysninger om de centrale forskningsprogrammer. Praktisk sker dette gennem formidling af opslag om støttemuligheder og om informationsmøder, arrangeret af danske ressortmyndigheder, med den opgave at fremme dansk deltagelse i f.eks. fælleseuropæiske programmer.

Nyhedsbrev og informationsmateriale

Som et led i de mangeartede og forstærkede informationssatsninger, er der også i 2000 udgivet et internationalt nyhedsbrev: "Nyt fra Det Internationale Kontor" med nyt om aktuel udvikling på internationaliseringsområdet, støttemuligheder, nye publikationer m.v.

Det Internationale Kontor udgav i 2000 forskellige informationsmateriale, se afsnittet Informationsvirksomhed.

Til informationsaktiviteterne skal også medregnes deltagelse i internationale konferencer, blandt andet de årlige generalforsamlinger i European Association for International Education, EAIE, samt National Association of International Educators, NAFSA, USA. På begge de nævnte konferencer har universitetet været repræsenteret på de udstillinger, som har fundet sted med henblik på at præsentere danske højere læreanstalter for et udenlandsk publikum.

Hvert år modtager universitet desuden en lang række gæster fra udenlandske universiteter. Besøgenes formål varierer fra at være introduktions- og præsentationsbesøg til besøg, hvor der drøftes eventuelle samarbejdsmuligheder.

Den Internationale Café

Den Internationale Café føres fortsat videre med stor succes af såvel danske som udenlandske studerende fra Studenterhuset. Caféen drives ved hjælp af dels frivillig arbejdsindsats og dels økonomisk støtte fra rektors Internationaliseringsudvalg. En gang ugentlig i semestret afholdes International Café i Studenterhuset, hvor mere end 300 danske og udenlandske studerende mødes.

Værelsesformidlingen

Det Internationale Kontor fik også i 2000 fremskaffet de boliger, som skulle bruges til indkommende udvekslings- og programstuderende samt til gæsteforskere i det omfang, det var muligt. Inden semesterstart i efteråret måtte der sættes ekstra personale ind for at finde de sidste værelser til de udenlandske studerende. Langt størstedelen af de over 650 værelser blev skaffet på det private boligmarked, idet kun et begrænset antal blev stillet til rådighed på kollegierne og af studerende, der drog på studieophold i udlandet.

Efterhånden som antallet af udenlandske studerende er vokset, er behovet for egnede boliger for de udenlandske studerende blevet yderligere accentueret. Det har derfor været vigtigt at forsøge at skaffe flere kollegieværelser til de udenlandske studerende, og den øgede indsats på området i 2000, har resulteret i indgåelse aftaler med 5 kollegier om et mindre antal faste kollegieværelser. Behovet for kollegieværelser er langt fra dækket, og der arbejdes derfor stadig på at skaffe egnede boligtilbud til de mange udenlandske studerende.

Introduktionsaktiviteter

Ved begyndelsen af hvert semester afholdes orienteringsmøder for nye udenlandske studerende omfattende en introduktion til Københavns Universitet og studieforholdene, oplysninger om praktiske forhold m.v. Derudover arrangeres sociale aktiviteter, såsom kanalrundfart i København, fælles middagsmåltider m.m.

For sjette gang blev der kort efter semesterstart i september 2000 afholdt International Dag for alle udenlandske gæster, herunder udenlandske forskere, lærere, ph.d.'er, studerende og deres danske værter. Den Internationale Dag starter med velkomst-/faglige arrangementer på fakulteterne og slutter med en tværfakultær fest på Frue Plads om aftenen. Arrangementet var en stor succes og planlægges gentaget i september 2001.

Ud over ovennævnte aktiviteter, sørger Det Internationale Kontor i samarbejde med nogle af studenterorganisationerne på fakulteterne for, at de udenlandske studerende for tildelt en mentor, hvis de ønsker det. Mentorens opgave starter oftest med at hente den studerende i lufthavnen eller på banegården. Derudover er det bl.a. en mentors opgave at hjælpe den udenlandske studerende med alle de praktiske ting i forbindelse med studieopholdet, herunder anskaffelse af en eventuel opholdstilladelse og et cpr-nr. Mentor-ord-

ningen har været en stor succes, idet mange danske studerende har fundet det interessant at få kontakt med en eller flere udenlandske studerende, og de udenlandske studerende har haft stor glæde af den hjælp, som mentorerne yder.

Danskkurser

Danskkurser for udenlandske studerende gennemføres efter en fast plan og med 2 typer af kurser:

- 3-ugers kursus
- 2 måneders kursus

Det intensive 3-ugers kursus gennemføres før semesterstart d.v.s. i januar og i august, og sommerkurset på 8 uger afholdes fra slutningen af juni til slutningen af august for næste års studerende. Udvekslings- og programstuderende får tilbud om fortsat danskundervisning hvert semester.

I 2000 deltog 325 studerende i danskkurserne. Kurserne er åbne for andre institutioners gæstestuderende mod betaling. Kurserne er fagligt meget tilfredsstillende, resultaterne er gode, og de udenlandske deltagere er særdeles tilfredse med danskundervisningen.

Kursusudbud på engelsk

Ikke alle udenlandske studerende kan deltage i universitetets undervisning på dansk. Det er derfor af stor betydning for universitets muligheder for at modtage udenlandske studerende, at der efterhånden er et stort udbud af regulære universitetskurser, som afholdes på engelsk. Udbudet af kurser bliver større for hvert semester, og der afholdes således nu mere end 150 kurser på engelsk inden for et bredt udsnit af fagene. Før hvert semester udgives en trykt guide "Courses Offered in English" (se også afsnittet om informationsmateriale), og der er ligeledes blevet arbejdet på at gøre kurserne tilgængelige på nettet i god tid før semester start. I løbet af efteråret 2000 blev kurserne integreret i det elektroniske Studie Informations System – SIS. Dette har betydet, at alle kurserne udbudt på engelsk i forårssemesteret har været tilgængelige for de udenlandske studerende på Københavns Universitets hjemmesider tidligere end de foregående år.

Særlige sprogkurser

Som sproglig forberedelse for danske studerende, der skal på studieophold i udlandet, gennemføres i august måned et 3-ugers intensiv kurser i 5 sprog:

- Kursus i akademisk engelsk på højt niveau
- Kursus i fransk, italiensk, spansk og tysk på begynderniveau

Disse sprogkurser kan med fordel kombineres med intensive kurser ved det fremmede universitet umiddelbart før semestrets start.

Økonomi

Regnskab for 2000

I lighed med andre statsinstitutioner udgiver Københavns Universitet hvert år et virksomhedsregnskab. Det følgende et er uddrag af Virksomhedsregnskab 2000

Internt regnskab

Københavns Universitetet havde i 2000 et regnskabsmæssigt overskud for den ordinære virksomhed på 41,1 mio. kr. Som det fremgår nedenfor, er resultatet væsentligt bedre end for 1999, hvilket skyldes dels en stigning i indtægterne, dels en kraftig opbremsning i udgifterne.

Regnskab/bevillinger/ordinær virksomhed

Indtægter

Over den sidste treårige periode er der sket en jævn stigning i universitetets indtægter; fra 1999 til 2000 er stigningen på 4,1%. Basisbevillingen er atter svagt stigende med en stigning på 1,6%, mens taxameterindtægterne er steget med 4,4%.

Inden for de fleste former for uddannelse har aktivitetsniveauet været større i 2000 end i 1999. Antallet af studerende er øget med 408. STÅ-produktionen er vokset med knap 700, antallet af studerende under åben uddannelse er, omregnet til årsstuderende, øget med 11. Antallet af forskerstuderende er faldet med 30, mens antallet af studerende, der udløser internationaliseringstilskud er øget med 21.

Som omtalt nedenfor er den eksterne finansiering i stadig stigning, hvilket sikrer universitetet overheadindtægter på nu over 45 mio. kr. om året.

Udgifter

Universitetets udgifter på ordinær virksomhed fremgår af tabel 2.

I 2000 beløb det samlede forbrug sig til 2.091,2 mio. kr., eksklusiv moms. I sammenligning med tidligere år er der tale om en forskydning i retning af øgede udgifter til løn, men et fald inden for alle øvrige former for drift, en forskydning på henholdsvis 1,4% og -2,4%. Sammenlignet med tidligere år er der tale om en begrænset stigning, som end ikke modsvarer de almindelige lønstigninger i samfundet kombineret med et mærkbart fald i øvrige udgifter.

Faldet i ph.d.-stipendier skyldes udelukkende, at ph.d.-studerende nu er ansatte, og udgiften hertil indgår som lønudgift.

Tabel 1: Universitetets samlede indtægter fordelt på indtægtstyper

Mio.kr.	***1998***	***1999***	***2000***
Basisbevilling	1.094,6	1.064,8	1.082,0
Taxameter	716,8	738,5	770,9
Forskeruddannelse, ekskl. taxameter	51,1	52,5	54,4
Forskeruddannelse, taxameter	63,3	64,6	62,3
Korrektion – ph.d.	-8,4	0	0
Åben uddannelse – deltagerbetaling	9,3	11,8	14,7
Diverse TB-bevillinger	15,8	14,5	5,8
Driftsindtægter	54,5	57,9	95,2
Overhead fra ekstern virksomhed	42,0	43,0	47,0
Ordinær virksomhed i alt	***2.039,0***	***2.047,6***	***2.132,3***

Tabel 2: Ordinær virksomhed, forbrug 1998 – 2000

Mio.kr.	***1998***	***1999***	***2000***
Løn	1.430,8	1.477,2	1.498,6
Øvrig drift	576,4	583,5	570,4
Ph.d.-stipendier	45,1	29,3	16,0
Øvrige tilskud	4,7	4,7	6,2
Udgifter i alt, internt regnskab	***2.057,0***	***2.094,7***	***2.091,2***
Energibesparende arbejder	-0,6	-0,9	0
Difference SCR – løn	-0,6	0,4	-0,7
Regnskab i SCR	***2.055,7***	***2.094,0***	***2.090,5***

Driftsregnskabet for ordinær virksomhed fremgår af tabel 3, hvor udgifter og indtægter på universitetets ordinære virksomhed er set i forhold til bevillingen, som den fremgår af finans- og tillægsbevillingslov.

Tabel 3: Driftsregnskab 2000 for ordinær virksomhed

Mio.kr.	***Regnskab***	***Bevilling***	***Bevilling – regnskab***
Udgifter	2.090,5	1.935,7	154,8
Indtægter	980,9	784,7	196,2
Nettoudgiftsbevilling/Årets resultat	***–1.109,6***	***– 1.151,0***	***41,4***

At indtægterne er 196,2 mio. kr. større end den tilsvarende samlede bevilling, hænger blandt andet sammen med en række poster, der ikke medtages på bevillingslovene. Det drejer sig blandt andet om supplerende mindre virksomhed (100,9 mio. kr.), overførsel af overhead fra eksternt finansierede projekter (47 mio. kr.) samt renter ved likviditetsordning (4,2 mio. kr.).

Udgifterne på ordinær virksomhed udviser en overordentlig stor stigning i forhold til bevillingen. Sammenligner man lønbevillingen og det faktiske lønforbrug, ses et merforbrug på 104,7 mio. kr. Sammenlignet med 1999 er der sket et fald på 190 årsværk. Principielt kan anføres, at lønbevillingen ikke afspejler de faktiske omkostninger, men at den – som også tidligere år har vist – synes at være en historisk fremskrivning af tidligere bevillingstal og i øvrigt altid ligger væsentligt lavere end de faktiske udgifter.

De øvrige driftsudgifter udviser et merforbrug i forhold til bevillingen på ca. 50,1 mio. kr. jævnt fordelt over de forskellige artskonti. Dette skal ses i sammenhæng med de foregående års store forbrug, der har ligget til grund for bevillingen i 2000, men som skyldtes forbrug af universitetets forholdsvis store opsparing på ordinær virksomhed.

I et længere tidsperspektiv ses de akkumulerede overskud for perioden 1994-2000 i tabel 4. I 1996 var opsparingen 3,7 % af de ordinære indtægter i 1996 mod 8,0 % i 1995. I 1997 var procenten 1,8, i 1998 var den nede på 0,7, med udgangen af 1999 var den for første gang negativ for endelig i 2000 at være 0,5.

I modsætning til de to sidste år kan det konstateres, at det samlede driftsregnskab udviser et positivt årsresultat, og at ultimosaldoen atter er positiv. Imidlertid er opsparingen så beskeden i forhold til universitetets budget, at selv minimale forskydninger i indtægter eller udgifter hurtigt på ny kan føre til negativ opsparing, hvilket klart understreger nødvendigheden af fortsat at bremse op, så der atter skabes en beskeden reservekapital. En vis opbremsning fandt sted i 1998, udviklingen i 1999 viste, at tendensen ikke holdt, men i 2000 er udgifterne bragt under kontrol, hvilket skal fastholdes, hvis ikke tilstanden på ny skal blive kritisk. Forholdene er i den sammenhæng helt forskellige mellem hovedområderne, som det fremgår af næste afsnit.

I SCR er universitetets akkumulerede overskud gengivet som i tabel 4.

Tabel 4: Akkumuleret overskud for ordinær virksomhed 1994 – 2000

Mio.kr.	***1994***	***1995***	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Primosaldo	78,1	109,3	137,5	26,9	34,4	14,7	-30,6
Årets resultat	31,2	42,9	- 110,4	7,5	-16,7	-44,9	41,4
Korrektion for Danmarks Højskole for Legemsøvelser					-3,0		
RF-korrektion		- 14,7	- 0,2			-0,3	
Ultimosaldo	***109,3***	***137,5***	***26,9***	***34,4***	***14,7***	***-30,6***	***10,8***

Det hovedområdefordelte regnskab

Forbruget på ordinær virksomhed i 2000 fordelt på hovedområder i forhold til forbrugsmuligheden fremgår af tabel 5. Forbrugsmuligheden er summen af den bevilling, der er udmeldt til hovedområdet i 2000, forbrugsrammen, og den opsparing, hovedområdet har overført fra tidligere år. Kolonnen med nettoudgifter er hovedområdets udgifter minus indtægter.

Det interne regnskab for fakulteterne viser store varianter. Iøjnefaldende er, at Humaniora og Naturvidenskab har formået at bremse op og vende tidligere års underskud til overskud og dermed har afdraget på deres træk på universitetets beholdninger. Bemærkelsesværdigt er endvidere, at Sundhedsvidenskab for andet år i træk har underskud om end af mindre omfang end i 1999. Også Fællesadministrationen har et betragteligt mindreforbrug, bl.a. som følge af forøgede indtægter ved bygningsrefusion og udskudte bygningsvedligeholdelsesarbejder. De øvrige resultater ligger gennemgående inden for en meget begrænset afvigelsesmargin fra budgetrammen.

I opstillingen er Driftsområde Indre By udskilt som et selvstændigt regnskabsområde, medens Fordelingsområdet repræsenterer dels indtægter, dels udgifter, universitetet har valgt at afholde centralt, fx elever og langtidsledige.

Tabel 5: Forbrug på ordinær virksomhed i 2000 fordelt på hovedområderne

Mio.kr.	***Forbrugsramme 2000***	***Nettoudgifter 2000***	***Resultat 2000***	***Overført fra 1999***	***At overføre til 2001***
Teologi	27,7	29,1	-1,4	4,4	3,0
Jura	87,7	82,8	4,8	12,3	17,1
Samfundsvidenskab	118,0	120,3	-2,3	6,9	4,7
Sundhedsvidenskab	472,8	481,4	-8,7	6,6	-2,0
Humaniora	397,2	389,5	7,7	-27,9	-20,1
Naturvidenskab	596,9	572,5	24,4	-35,4	-11,0
Fællesadministrationen	259,8	236,6	23,1	6,2	29,3
Driftsområde Indre By	33,2	32,5	0,7	-0,3	0,4
Fordelingsområdet	6,1	-0,9	7,0	10,1	17,1
KUA – medfinansiering[1]	0	0	0	-25,0	-25,0
SKT	-8,3	5,7	-14,0	11,5	-2,5
I alt	***1.991,0***	***1.949,5***	***41,2***	***-30,6***	***10,8***

Finansielle beholdninger

I tabel 6 vises en oversigt over universitetets samlede finansielle beholdninger i årene 1995 til 2000 fordelt på finansieringskilder. Opsparingen vedrørende den ordinære drift er medtaget som beholdning og opgjort som i SCR-regnskabet.

Den betydelige opsparing, som universitetet på ordinær drift havde opbygget frem til 1995, forsvandt i løbet af de følgende fire år, men der er sket en vis genopretning i 2000.

Ud over den opsparing, der er knyttet til ordinær virksomhed, har universitetet en række finansielle beholdninger, som skyldes den eksterne virksomhed.

Størst blandt disse er IFV-beholdningen, der er en akkumuleret saldo over indbetalinger fra de forskellige finansieringskilder fratrukket afholdte udgifter. Efter afslutning af projekter kan eventuelle overskud kun overføres til andre projekter eller til ordinær virksomhed med bevillingshavers tilladelse. Tilsvarende gælder for ATA.

Med hensyn til IV gælder, at beholdningen er tidligere års regnskabsmæssige resultater akkumuleret. Der er således tale om penge til dækning af fremtidige tiltag på området eller overførsel til ordinær virksomhed.

For retsmedicinske undersøgelser er forholdet, at beholdningen skal anvendes dels til at fastholde et stabilt prisniveau på ydelserne, dels sikre fremtidige investeringer på området.

Regnskab/Ekstern virksomhed

Som omtalt indledningsvis i dette kapitel deles den eksterne virksomhed i Indtægtsdækket virksomhed (IV), Retsmedicinske undersøgelser, Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed (IFV) samt Andre tilskudsfinansierede aktiviteter (ATA), og i det følgende vil de blive gennemgået i denne rækkefølge.

Aktiviteter under Indtægtsdækket virksomhed (underkonto 90) skal være naturlige udløbere af den ordinære virksomhed, og på IV-området konkurrerer universitetet med private og andre offentlige udbydere. Universitetet

Tabel 6: Universitetets finansielle beholdninger 1995 – 2000

Mio.kr.	***1995***	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Ordinær virksomhed (opsparing)	137,5	26,9	34,4	14,7	-30,6	10,8
Energibesparende foranstaltninger			-0,2	-0,2	-0,3	-0,3
Indtægtsdækket virksomhed	1,8	4,5	6,3	11,5	23,3	45,2
Tilskudsfinansieret Forskningsvirksomhed (IFV)	137,3	169,7	151,7	156,8	153,3	157,3
Andre tilskudsfinansierede aktiviteter (ATA)	2,8	1,9	3,1	4,8	11,2	9,7
Retsmedicinske undersøgelser	9,4	14,0	9,0	12,0	6,1	14,0
I alt	***288,8***	***217,0***	***204,3***	***199,7***	***163,0***	***236,7***

1. Af et aktstykke fremgår, at KU ikke skal bidrage med 25 mio.kr., men med 9 mio.kr. i hvert af de næste 6 år. Dette er ikke korrigeret på FL+TB00, men må formodes at blive korrigeret i regnskabet for år 2001. Var det sket i 2000, ville det regnskabsmæssige underskud være blevet forøget med ca. 16 mio.kr.

kan fx. udbyde salg af universitetets viden i form af kontraktforskning, efteruddannelse, analyseopgaver og konsulentvirksomhed.

Tabel 7: Indtægtsdækket virksomhed, resultatopgørelse 2000

	Mio.kr.
Indtægter	39,3
Udgifter (ekskl. moms og forbrug af overskud)	17,3
Årets driftsresultat	***22,0***
Forbrug af overskud fra tidligere år	
Årets resultat	22,0
Akkumuleret resultat ultimo 1999	23,3
Akkumuleret resultat ultimo 2000	***45,2***

Af tabel 7 ses 2000-resultatet. En sammenligning med resultatet for 1999 viser en stigning i indtægterne fra 21,2 mio. kr. til 39,3 mio. kr., svarende til en stigning på 85 %. Dette skyldes to forhold; dels en ændring i regnskabspraksis for indtægtsdækket virksomhed, dels den tendens, som er set over den sidste firårs periode, at der er en stadig voksende interesse på universitetet for at udnytte denne finansieringskilde. Dette hænger også sammen med sammenlægningen mellem universitetet og Danmarks Højskole for Legemsøvelser, hvor indtægtsdækket virksomhed har et relativt stort omfang.

Det samlede driftsresultat for de sidste tre finansår fremgår af tabel 8, og her ses det bekræftet, at universitetet opfylder Finansministeriets krav: IV-aktiviteter må ikke give underskud over en treårig periode.

Tabel 8: Indtægtsdækket virksomhed, driftssituation 1998 – 2000

	Mio.kr.
Driftsresultat 1998	1,8
Driftsresultat 1999	11,8
Driftsresultat 2000	22,0
KU' driftssituation	***35,5***

Retsmedicinske undersøgelser er et resultat af, at Retsmedicinsk Institut på universitetet ud over forskning og undervisning foretager undersøgelser for retsvæsenet. Aktiviteten finansieres ved brugerbetaling, hvor Justitsministeriet er den altdominerende bruger.

Regnskabet for retsmedicinske undersøgelser gav i 2000 et overskud på 7,9 mio. kr. mod et budgetteret underskud på 2,3 mio. kr. Overskuddet skyldes en stigning i antallet af retsmedicinske ydelser kombineret med et fastholdt udgiftsniveau. Selv om retsmedicinske ydelser er organiseret som en form for indtægtsdækket virksomhed, gælder det, at universitetet ikke må tjene penge på ydelserne, men alene kan få dækket de med ydelserne forbundne omkostninger. Det betyder, at tidligere års overskud skal udlignes ved underskud de følgende år.

Tabel 9: Indtægtsdækket virksmhed, underkonto 91, Retsmedicinske undersøgelser. Bevillingsafregning

Resultatopgørelse	***Mio.kr.***
Udgifter, ekskl. moms og forbrug af overskud	-62,8
Indtægter	***70,7***
Årets driftsresultat (udgifter minus indtægter)	7,9
Forbrug af overskud fra foregående år	0
Årets resultat	***7,9***
Overskud overført fra tidligere år	6,1
Akkumuleret resultat	***14,0***

Tabel 10: Driftssituation. Retsmedicinske undersøgelser

Driftssituationen de seneste tre år	***Mio.kr.***
Driftsresultat 1998	3,0
Driftsresultat 1999	-5,9
Driftsresultat 2000	7,9
Virksomhedens driftssituation	***5,0***

Tabel 11: Dækningsbidrag. Retsmedicinske undersøgelser

Dækningsbidrag i mio.kr.	7,9
Dækningsbidrag i procent	14,5

Vender man sig til den Tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed (IFV, underkonto 95), har universitetet hjemmel til at modtage tilskud, gaver og lignende til hel eller delvis finansiering af forskningsprojekter, der er naturlige udløbere af den ordinære virksomhed. Midlerne kan komme fra såvel offentlige som private og internationale kilder.

Nært knyttet til denne gruppe er Andre tilskudsfinansierede aktiviteter (ATA, underkonto 97), der anvendes som opsamlingsgruppe for de aktiviteter, der nok ligger i forlængelse af universitetets ordinære virksomhed, men som blot ikke kan kaldes forskningsvirksomhed. ATA anvendes fx. i forbindelse med ERASMUS-stipendier, kompensation for undervisningsfritagelse og gaver/tilskud til ikke-forskningsopgaver.

Tabel 12: Videreførselsoversigt (samlede beholdninger). Retsmedicinske undersøgelser

1000 kr.	***Primosaldo 2000***	***Årets resultat***	***Akkumuleret resultat***
91. Retsmedicinske undersøgelser	6.095,8	7.915,3	14.011,1

Tabel 13: Resultatopgørelse for tilskudsfinansierede aktiviteter

	Tilskudsfinansieret forskning	***Andre tilskudsgivende aktiviteter***
1000 kr.	***IFV***	***ATA***
Korrigerede indtægter	530.335,5	21.102,2
Korrigerede udgifter	560.316,8	22.906,8
Årets driftsoverskud	–29.981,4	– 1.804,6
Uforbrugt overskud fra tidligere år	30.005,0	1.562,1
Årets overskud	***23,7***	***– 242,4***

I tabel 13 findes en oversigt over det økonomiske resultatet for de tilskudsfinansierede aktiviteter.
Foretager man en sammenligning mellem udgifterne på underkonto 95 i henholdsvis 1999 og 2000, bemærkes det, at der sket en markant forøgelse fra 423,9 mio. kr. til 530,3 mio. kr. Denne betydelige aktivitetsforøgelse målt i kroner genfindes i årsværksoversigterne, hvor antallet at årsværk på denne underkonto er øget med 37.

Betragter man resultatet ud fra finansieringskilder, gælder, at indtægterne er øget for alles vedkommende; de statslige forskningsråd er øget med 33 % og har i 2000 passeret 200 mio. kr., de private bevillingsgivere udgør den næststørste gruppe med 130 mio. kr. – en stigning på 22 % – og også EU er vokset betragteligt med 46 % til godt 83 mio. kr. Dette skal formentlig tilskrives, at efter en vis afmatning ved udløbet af det 4. rammeprogram er uddelingerne og udbetalingerne fra det 5. rammeprogram nu kommet i gang.

Det er interessant at konstatere, at den store stigning ligger i årets sidste kvartal, hvor der er oprettet langt flere projekter end normalt.

Det gælder i øvrigt, at en del af stigningen i de statslige bevillinger skyldes særbevillinger til store apparaturindkøb og således alene påvirker omsætningen i år 2000.

Set i sammenhæng med besparelserne på ordinær drift synes det klart, at fakulteterne, hvor det har været muligt, har søgt at kompensere for nedgangen i ordinære midler ved at øge engagementet i eksternt finansierede aktiviteter.

Ser man på udviklingen for de forskellige fakulteter, er der stigning for alle; mest markant for NAT, der er steget med 36,7 % til 269 mio. kr. svarende til godt 45 % i forhold til fakultetets forbrugsramme på ordinære midler. SUND er vokset med 19,3 % til 153,6 mio. kr. svarende til 32,5 % af forbrugsrammen. For de øvrige fakulteter er der kun tale om mindre stigninger.

Universitetet gennemførte i 1999 en omlægning af regnskabsprincip, hvorefter indtægter og udgifter skulle ækvivalere hinanden. I 2000 har universitetet foretaget endnu nogle korrektioner for at udligne beholdningerne ultimo 1999, hvilket – som det fremgår af tabel 13 – tilnærmelsesvist er lykkedes.

Tabel 14: Beholdninger på Tilskudsfinansierede aktiviteter (IFV og ATA)

t.kr.	***Statslige forskningsråd***		***Øvrige statslige bevillingsgivere***		***Internationale givere – herunder EU***		***Private bevillingsgivere***		***I alt***	
	1999	***2000***	***1999***	***2000***	***1999***	***2000***	***1999***	***2000***	***1999***	***2000***
Teologi	-14,9	310,3	140,2	272,5	-55,5	55,0	209,6	489,6	280,5	1.127,4
Jura	386,3	243,1	506,8	1.049,4	14,8	607,4	243,2	255,7	1.151,2	2.155,5
Samf.	14.672,3	8.473,4	4.556,8	4.733,5	1.463,7	1.856,2	3.765,8	3.156,4	24.458,6	18.219,5
Sund.	8.630,6	4.096,9	7.082,9	14.393,8	-2.129,1	3.033,5	44.153,4	45.802,0	57.737,8	68.811,4
Hum.	5.708,7	6.279,3	347,2	3.083,1	448,1	-1.449,2	4.206,2	3.433,0	10.750,2	11.427,8
Nat.	19.380,3	10.658,9	14.844,7	11.035,7	7.416,3	18.969,2	25.855,3	22.687,4	67.496,5	63.472,4
I alt	***48.763,3***	***30.061,9***	***27.478,6***	***34.568,0***	***7.158,3***	***23.072,1***	***78.433,5***	***75.824,1***	***161.874,1***	***165.214,0***

Som det ses, er ultimobeholdningerne i det store hele uændret fra 1999 til 2000, hvilket må tolkes derhen, at forholdet mellem indbetalinger og udgifter er rimeligt konstant. Da indtægterne ligger på et markant højere niveau i 2000 i forhold til 1999, må det tages som udtryk for, at universitetets forskere er blevet bedre til at bruge pengene i takt med indbetalingerne, og at problemet med ophobning af midler på universitetet derfor er relativt aftagende.

Men tabellen viser også, at der er tale om bemærkelsesværdige forskydninger såvel mellem finansieringskilder som mellem fakulteterne. Mest markant er stigningen i beholdninger på internationale givere – herunder EU. Dette skal formentlig tilskrives det ovenfor omtalte forhold, at uddelingerne og udbetalingerne fra det 5. rammeprogram nu endelig er kommet i gang. Faldet i beholdninger fra statslige forskningsråd er ligeledes påfaldende, idet indtæg-

terne som ovenfor omtalt er vokset med 50 mio. kr. i forhold til året før. Udviklingen kan dels tilskrives, at der i et vist omfang er tale om bevillinger til apparaturopkøb, der er foretaget med det samme, dels muligvis Forskningsstyrelsens nye procedure med kvartalsvise udbetalinger og strammere likviditetsstyring, men også forskernes evne til at forbruge midlerne i mindst samme takt, som de kommer ind. Mens Teologi, Jura og Sundhedsvidenskab har øget deres beholdninger betragteligt, udviser Samfundsvidenskab en negativ tendens.

Eksternt regnskab

I tabel 15 ses det samlede driftsregnskab for Københavns Universitet – sammenstillet med regnskabet for 1999 og med angivelse af budget for 2001.

Tabel 15: Driftsregnskab 2000 (§ 19.22.01). Mio.kr., årets priser

	1999 Regnskab (kol. 1)	***2000 Regnskab (R) (kol. 2)***	***Budget (B+TB) (kol. 3)***	***(B+TB)-(R) (kol. 4)***	***2001 Budget (kol. 5)***
Indtægter	2.435,5	2.793,7	2.434,2	359,5	2.530,2
Nettoudgiftsbevilling	1.147,1	1.151,0	1.151,0	–	1.169,2
Driftsindtægter	1.288,4	1.642,7	1.283,1	359,5	1.361,0
Udgifter	2.604,9	2.754,0	2.434,2	319,8	2.530,2
Lønudgifter	1.722,0	1.756,8			
Øvrige driftsudgifter	882,9	997,2			
Årets overskud	***(169,4)***	***39,8***		***39,8***	***0,0***

Af tabellen fremgår tydeligt, at tendensen fra tidligere år med et i forhold til den samlede bevilling betragteligt overforbrug er bremset i 2000.

Regnskab/bevillinger/total
Af tabel 16 fremgår bevillingsafregningen for driftsbevillingen.

Af tabel 17 fremgår universitetets akkumulerede overskud, lig med de samlede videreførselsbeløb, i de sidste 5 år.

På grund af den i 1999 gennemførte omlægning af regnskabsføring for eksternt finansierede projekter kan tallene for 1999 og 2000 kan ikke umiddelbart sammenlignes med tallene for årene forud.

Sammenfatning
Universitetets driftsregnskab for 2000 er udtryk for universitetets bevidste økonomiske opbremsning efter nogle år, hvor forbruget har oversteget bevillingerne betragteligt, og i den forstand er det tilfredsstillende. Efter det forholdsmæssigt store underskud på ordinær virksomhed i 1996, blev resultatet et beskedent overskud i 1997 og et noget

Tabel 16: Bevillingsafregning for driftsbevilling 2000. Mio.kr. Nettoudgift

Resultatopgørelse	
Bevilling (B+TB)	1.151,0
Regnskab	1.111,2
Bevillingsafvigelse (1.0-2.0)	39,8
Korrektioner til bevillingsafvigelse af regnskabet	
Årets overskud før dispositioner	***39,8***
Akkumuleret overskud	
Akkumuleret overskud ultimo forrige år	30,,0
Primokorr. til akku. overskud ultimo forrige år	
Andre korrektioner	-0,7
Årets overskud (jr. resultatopgørelsen pkt. 6.00)	39,8
Akkumuleret overskud til videreførsel ultimo indeværende år	***69,1***

Tabel 17. Akkumuleret overskud i mio.kr., årets priser

	1996	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
1.1 Primosaldo	279,3	202,9	195,3	199,7	30,0
1.2 Årets overskud til videreførsel	-77,6	-6,1	-5,1	-169,4	39,8
1.3 RF-korrektion	1,2	-1,4	9,6	-0,3	-0,7
2.0 Ultimosaldo	***202,9***	***195,3***	***199,7***	***30,0***	***69,1***

større underskud i 1998. Den risiko for negativ opsparing, der i virksomhedsregnskabet for 1998 blev præsenteret, blev til virkelighed med universitetets store underskud i 1999, og det er derfor tilfredsstillende, at resultatet for 2000 er blevet et overskud, selv om det knapt dækker underskuddet fra de sidste år.

I 1999 havde fire af universitetets seks fakulteter underskud, og kun to af disse havde derefter midler at overføre til år 2000. I 2000 er situationen ændret, så kun tre fakulteter har underskud; to af disse er beskedne, og for det tredies vedkommende, Sundhedsvidenskab, er underskuddet næsten halveret i forhold til året før. Det er således lykkedes universitetet at foretage en opbremsning i økonomien, men ikke uden negativ virkning på universitetets mulighed for at opfylde sine primære formål.

Universitetet forventer også i de følgende år en stigning i uddannelsesaktiviteterne, inden udviklingen i befolkningstallet formodes at give en midlertidig tilbagegang. Dette forandrer ikke på, at nogle hovedområder er mere sårbare end andre, og at der kan være store forskelle fakulteterne imellem.

Det er derfor fortsat nødvendigt at begrænse udgifterne og lægge langtidsplaner, der sikrer universitetet handlefrihed uden at bringe økonomien i fare – ikke mindst i lyset af den forestående SEA-ordning, hvor universitetet skal betale husleje på linje med andre lejere.

Omfanget af ekstern finansiering er vokset væsentligt i 2000, hvilket yderligere accentuerer behovet for at følge op på det udredningsarbejde, universitetsledelsen i 2000 har gennemført omkring ekstern finansiering med henblik på at øge mulighederne for at øge omfanget og få dækket de dermed forbundne følgeudgifter. Dette arbejde og dets anbefalinger skal i 2001 implementeres og medvirke til at sikre universitetet bedre grundlag for at løfte sit ansvar som institution, der driver forskning og undervisning til det højeste niveau.

Universitetsledelsen har sammen med hovedområderne taget en række initiativer til at intensivere økonomistyringen med henblik på at øge opsparingen og skabe det fornødne økonomiske råderum til at foretage nødvendige budgetreformer. Dette arbejde falder sammen med Rigsrevisionens undersøgelse af økonomistyring på Københavns Universitet, og der åbnes således mulighed for, at universitetet kan udnytte Rigsrevisionens ekspertise på dette område.

Økonomiske fremtidsperspektiver

Udviklingen i universitetets ordinære bevillinger fremgår af budgetoverslagene (BO1-3) for 2002-2004 på finansloven for år 2001.

Den forventede svage stigning på 13 mio.kr. i de samlede bevillinger dækker over på den ene side en stigning i bevillingen til ordinær uddannelse på 16 mio.kr., mens på den anden side forskningsbevillingen forventes at falde med 50 mio.kr., og bevillingen til øvrige formål forventes at falde med 6 mio.kr. Det lader til, at både tilskudsfinansieret forskning og almndelig indtægtsdækket virksomhed forventes at stige ganske meget.

De samlede bevillinger fra 2000 til 2004, som de er angivet i Forslag til Finanslov 2001

Pris- og lønniveau FFL 2001 Mio. lr. Bevillingstype	***B 2000***	***F 2001***	***B 01 2002***	***B 02 2003***	***B 03 2004***
Ordinær uddannelse	739,1	741,3	750,1	754,8	755,1
Efteruddannelse	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Forskeruddannelse	37,0	35,4	35,3	35,1	34,7
Forskning	724,3	712,5	699,6	697,9	690,2
Øvrige formål	307,7	302,4	297,5	297,1	293,6
Kapitaludgifter	62,2	58,1	58,1	58,1	58,1
Grundbevilling	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Andre formål	12,6	7,0	6,9	6,9	6,9
Tilskudsfinansieret forskning	412,6	406,0	412,0	418,0	424,0
Åben uddannelse	32,2	36,5	36,5	36,5	36,5
Driftsindtægter herunder IV	81,1	130,9	130,9	130,9	130,9
Ph.d.-stipendier	55,0	57,7	57,7	57,7	57,7
Andre tilskud	25,1	14,0	14,0	14,0	14,1
I alt	***2.490,4***	***2.503,3***	***2.500,0***	***2.508,4***	***2.503,1***

Personaleforhold

Årsværksforbrug

Tabel 1: Ordinær virksomhed og Retsmedicin. Årsværksforbrug

Personalekategori	***TEO***	***JUR***	***SAMF***	***SUND***	***HUM***	***NAT***	***FÆL***	***I alt***
Professorer	9,6	19,2	22,1	55,6	37,0	72,1		215,7
Lektorer (Lr>36)	1,0			2,0	1,0	1,0		5,0
Lektorer	16,3	15,2	67,9	156,6	274,3	351,3		881,5
Forskningslektorer	1,6			1,3		4,5		7,3
Adjunkter	2,0	9,7	13,6	17,5	47,8	15,9		106,5
Forskningsadjunkter	0,8		4,3	13,5	0,4	14,5		33,4
Kandidat-stipendiater				0,3				0,3
Ph.d.-stipendiater	4,9	16,8	28,9	38,6	69,3	75,6		234,1
Øvrige VIP	1,1	1,7	1,9	22,8	60,1	13,0		100,5
Fast VIP I alt	***37,1***	***62,6***	***138,7***	***308,0***	***490,0***	***547,9***	***0,0***	***1.584,3***
Kliniske professorer				14,1				14,1
D-VIP	6,4	52,3	49,5	101,5	143,4	44,0	0,4	397,6
I alt VIP	***43,5***	***114,9***	***188,2***	***423,7***	***633,4***	***591,9***	***0,4***	***1.996,0***
Chefer, konsulenter (Lr>36)				1,0		1,0	9,0	11,0
Akademiske TAP	7,0	18,9	13,8	48,2	25,1	36,5	83,7	233,3
Øvrige TAP	14,9	53,3	69,4	521,2	169,0	494,4	131,6	1.453,7
Fast TAP	***21,8***	***72,2***	***83,2***	***570,5***	***194,1***	***532,0***	***224,2***	***1.698,0***
Rengøring	5,1	11,7	13,7	101,4	35,0	92,8	8,6	268,2
D-TAP	1,2	23,0	27,1	29,4	74,9	47,2	18,1	221,0
I alt TAP	***28,1***	***106,9***	***124,0***	***701,2***	***304,0***	***671,9***	***250,9***	***2.187,1***
Elever		2,2	3,7	45,3	8,1	34,4	6,2	99,9
Jobtræning	3,6	0,7	2,5	8,6	11,9	16,4	1,4	45,0
I alt	***75,2***	***224,7***	***318,4***	***1.178,8***	***957,4***	***1.314,6***	***258,9***	***4.328,0***

1) Årsværk i tilknytning til IndreBy-drift er nøgletalsfordelt på TEO, JUR, SAMF og FÆL

Tabel 2: Eksternt finansieret virksomhed. Årsværk

Personalekategori	***TEO***	***JUR***	***SAMF***	***SUND***	***HUM***	***NAT***	***FÆL***	***I alt***
Professorer			1,8	4,4		3,1		9,3
Lektorer			1,0	1,0	6,2	2,5		10,7
Forskningslektorer		0,8	5,3	12,1	12,8	21,7		52,7
Adjunkter			0,1	1,3	0,5	3,8		5,7
Forskningsadjunkter	1,3	0,9	6,4	35,4	26,3	81,0		151,2
Kandidat-stipendiater			1,1	3,3	1,0	0,8		6,1
Ph.d.-stipendiater	1,5		12,8	16,4	28,9	43,8		103,4
Øvrige stipendiater					0,3			0,3
Øvrige VIP	0,3	2,2	5,5	41,2	10,2	38,8		98,2
Fast VIP i alt	***3,1***	***3,9***	***34,0***	***115,1***	***86,0***	***195,5***	***0,0***	***437,6***
Kliniske professorer				4,0				4,0
D-VIP	0,3		3,7	5,3	2,2	4,4	0,1	15,8
I alt VIP	***3,4***	***3,9***	***37,7***	***124,4***	***88,2***	***199,8***	***0,1***	***457,5***
Chefer, konsulenter (Lr>36)				0,3				0,3
Akademiske TAP			4,8	4,6	4,5	15,3	0,5	29,5
Øvrige TAP		0,1	1,0	37,6	3,5	31,1		73,3
Fast TAP	***0,0***	***0,1***	***5,8***	***42,4***	***7,9***	***46,4***	***0,5***	***103,0***
Rengøring						0,8		0,8
D-TAP	0,2	0,9	9,6	6,4	8,8	18,8	0,3	44,9
I alt TAP	***0,2***	***1,0***	***15,4***	***48,8***	***16,7***	***65,9***	***0,8***	***148,7***
Jobtræning				0,5				0,5
I alt	***3,7***	***4,9***	***53,1***	***173,7***	***104,9***	***265,7***	***0,8***	***606,8***

Til- og afgang

Med den nye stillingsstruktur og mindre ændringer i den et par år gamle ansættelsesbekendtgørelse kom der fokus på ansættelsesprocedurerne.

Ledelsens ansvar for VIP-stillingsbesættelserne fremstår helt anderledes stærkt i 1998-bekendtgørelsen, men en vis tid ville naturligvis hengå førend denne bekendtgørelse havde fuld effekt. Det var faktisk først i forbindelse med den nye stillingsstruktur, der kom i september 2000, at der kom virkelig ekstern focus på dette område.

Med 1998-bekendtgørelsen skal det være undtagelsen, at bedømmelsesudvalgene foretager en vejledende prioritering. Udvalget skal som udgangspunkt alene karakterisere ansøgerne som kvalificerede eller ikke kvalificerede. Lederne skal derefter påtage sig den endelige udvælgelse på grundlag af en række kriterier.

Det viste sig – efter at Forskningsministeriet foranlediget af en konkret sag havde anmodet om en redegørelse – at de decentrale ledere næsten overalt havde lavet procedurer for at kunne leve op til intentionerne med de nye regler. Ledergrupper med dekan, institutleder og ofte institutleder plus evt. flere nedsættes nu formelt eller uformelt for at skabe den optimale rådgivning for dekanernes endelige udpegning af den rette ansøger til stillingerne.

For det videnskabelige personale viste udviklingen, der har været dokumenteret gennem de seneste fem år, at hvert år bringer universitetet længere fremad, når det gælder det ønskede mål: Et nogenlunde ensartet antal kvinder og mænd i lærerstaben.

Internationalisering af lærerstaben understøttedes ved at staten forbedrede den såkaldte 25 % -beskatning, således at de udenlandske forskere ikke tvinges til hjemrejse af skattemæssige grunde efter nogle få år.

Stillingsstrukturens intentioner om udvidelse af professorgruppen og en strukturelt set mere ideel indgang til en

videnskabelig karriere løb ind i de herskende vanskelige budgetmæssige tilstande, og man så ikke megen effekt det første år. Nedgangen i ansættelserne gennem de senere år fremgår af nedenstående:

Nyansatte med en ansættelsesdato inden for de anførte årstal, fordelt på VIP og TAP

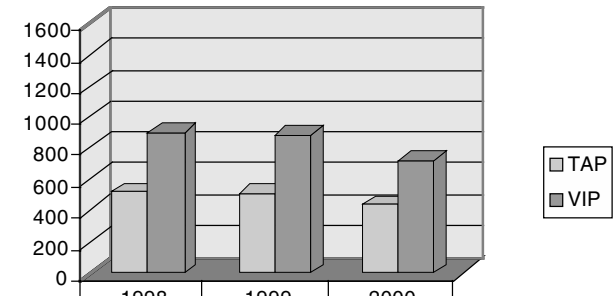

	.1998	.1999	.2000
TAP	513	498	424
VIP	896	880	721

Nye regler mv.

Statens intentioner om, at den enkelte skal sørge for sin egen pension har betydet, at stort set samtlige statsansatte nu har pensionsordninger. Arbejdet med at skabe korrekte pensionsordninger for universitetets meget forskelligartede befolkning har ikke været lille.

Udviklingen i retning af ny løn til alle grupper fortsatte. I årets løb overgik korrespondenter og laboranter og mange i den store gruppe af laboranter, universitetet har ansat, benyttede chancen til at kræve lønforhandling.

Der indførtes mulighed for feriefridage. Når ordningen er fuldt ud gennemført har en fuldtidsansat medarbejder mulighed for tre feriefridage pr. år udover vedkommendes 5 ugers normale ferie. Feriefridagsordningen er et led i regeringens politik om at gøre livet lidt nemmere for børnefamilierne og indeholder et kraftigt pres på arbejdsgiveren for at imødekomme ønsket om frihed til feriefridage, selvom ønsket kommer på et tidspunkt, der måske er mindre belejligt. Ordningen indebærer valgfrihed, således at de ansatte kan vælge mellem betaling og frihed. I årets løb aftaltes det i Hovedsamarbejdsudvalget, at feriefridagene skal være afholdt senest halvandet år efter udløbet af det år, hvor de er optjent. Er det ikke tilfældet skal der ske udbetaling.

I udviklingskontrakten blev der fastsat en række personalepolitiske indsatsområder.

Blandt dem, der havde mest fremdrift i år 2000, var evalueringen og revideringen af personalepolitikken, der næsten afsluttedes. Task forcegruppen vedr. ligestilling startede arbejdet med en række tiltag af kortlægningsmæssig karakter og PUMA redegjorde for efteruddannelsesaktiviteterne.

Et personaleadministrativt system ScanPas introduceredes på fakulteterne og vil snart blive prøvet på de første institutter. Det er hensigten, at alle institutter skal have adgang, hvorved muligheden for en decentralisering af løndannelsen – eller i hvert fald en større inddragelse af den enkelte institutleder – forøges. Dette må antages at blive nødvendigt med den ny løn og intentionerne bag den. Systemet anvendes ved indrapporteringer til lønsystemet og til forespørgsler om allerede ansatte medarbejderes navn, adresse, ansættelsessted, lønmæssig indplacering, løn, tillæg, pension, kontering m.v. Systemet anvendes også til udtræk af data ved hjælp af rapportværktøjet Discoverer.

I foråret 2000 nedsattes der en arbejdsgruppe, som skulle komme med forslag til nye lønstyringsværktøjer. Arbejdet blev igangsat dels foranlediget af at Forskningsministeriet rettede henvendelse til universitetet med et ønske om at kunne følge udviklingen inden for ny løn, og dels foranlediget af at universitetet internt har givet tilsagn om at stille data til rådighed for ledelse og tillidsrepræsentanter, som kan vise lønudviklingen inden for ny løn.

Uddannelsesområdet

Puma forstærkede indsatsen på området organisation og lederuddannelse i form af et stærkt forøget udbud af kurser og seminarer rettet såvel til ansatte som valgte ledere.

Udvikling i kursusudbuddet

Kursussæson	*antal kurser*	*antal titler*
efterår 1999	36	26
forår 2000	31	27
efterår 2000	41	34

PUMA's kursusvirksomhed udvides løbende både hvad angår titler og antallet af afholdte kurser. Udviklingen sker inden for såvel redskabskurser som ledelse og organisationsudvikling.

Belægningsprocenter for 2000

Belægning	*Antal kurser*	*Antal pladser*	*Antal deltagere*	
forår 2000	31	485	405	84%
efterår 2000	41	628	491	78%
I alt budgetår 2000	***72***	***1113***	***896***	***81%***

Adjungerede professorer

Ønsket om at hædre højt kvalificerede forskere og derved knytte dem til universitetet på en formel, men dog ulønnet måde gav sig udtryk i følgende tildelinger af titlen adjungeret professor.

Professor, ph.d. Morten C. Kielland-Brandt i gærgenetik fra 1. marts 2000.

Dr. Eigil Friis-Christensen i rumforskning fra 1. juni 2000.

Programleder, ph.d. Niels Hessel Andersen i eksperimentel faststoffysik fra 1. juni 2000.

Professor, dr.phil. Svein Sjøberg i naturfagenes didaktik fra 1. juli 2000.

Civilingeniør, ph.d. Bjerne Steffen Clausen i faststoffysik fra 1. juli 2000.

Professor John A. Hall i sociologi og statskundskab fra 1. oktober 2000.

Ledende biokemiker, dr.scient. Anders Holten Johnsen i proteinkemi fra 1. december 2000.

Jubilæer

I 2000 kunne 46 fejre 25 års jubilæum og 12 40 års jubilæum.

40 års jubilarerne er

Kontorfuldmægtig Grete M. Rossing – 40 års jubilæum ved universitetet 1. april 2000.

Laboratoriebetjent Viktor Kiel – 40 års jubilæum ved universitetet 1. april 2000.

Laborant Lissie Dahlgreen Nielsen – 40 års jubilæum i staten 1. maj 2000.

Lektor Knud M. Hansen – 40 års jubilæum i staten 1. maj 2000.

Lektor Per Rex Christensen – 40 års jubilæum ved universitetet 1. maj 2000.

Kontorfuldmægtig Aneline Frederiksen – 40 års jubilæum i staten 1. juni 2000.

Lektor Lis Olesen Larsen – 40 års jubilæum ved universitetet 1. juli 2000.

Laboratoriemester Jørn Westergaard – 40 års jubilæum ved universitetet 22. august 2000.

Tandlæge Ib Sewerin – 40 års jubilæum i staten 1. september 2000.

Ingeniørassistent Arne Emil Nielsen – 40 års jubilæum i staten 1. september 2000.

Lektor Asmus Lorenzen – 40 års jubilæum ved universitetet 1. september 2000.

Professor, dr.phil. Gert Kjærsgaard Pedersen – 40 års jubilæum i staten 1. september 2000.

Professor, dr.phil. Palle Niels Steensgaard – 40 års jubilæum ved universitetet 1. november 2000.

Nekrologer

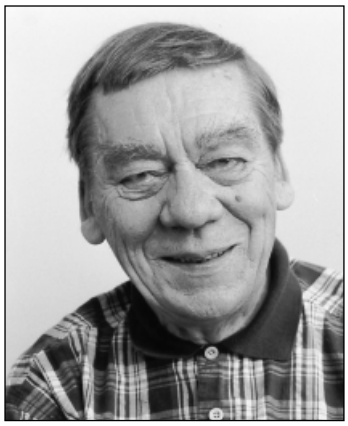

Leif Grane

11. januar 1928 – 22. marts 2000

Leif Grane, der var professor i Kirke- og Dogmehistorie ved Københavns Universitet fra 1964 til 1998, døde den 22. marts 2000 efter kort tids svær sygdom. Hans indsats var den betydeligste ved Det Teologiske Fakultet i det 20. århundrede, blev det sagt ved hans død. I fakultetets nyere historie fyldte han meget, ja, undertiden kunne man få det indtryk, at han "var" fakultetet. Hans uomtvistelige og også internationalt i høj grad anerkendte fortjenester som Lutherforsker og reformationshistoriker, i det hele taget hans store forfatterskab, der langtfra begrænsede sig til reformationshistorien, hans næsten selvfølgelige dygtighed som forelæser og underviser, hans tydelige og præcise danske tale, hans skarphed i diskussion og polemik, hans tålmodige omsorg som vejleder og hans aldrig svigtende interesse for fakultetets og ikke mindst studenternes trivsel i studium og fest, alt sammen var det med til at give ham en særlig position. Han var den sidste repræsentant for det, han selv kaldte det gamle fakultet, dvs. det, som udgjordes af forsamlingen af professorer, og han værnede om kontinuiteten ved til enhver tid at forsvare friheden til at studere.

Han blev født i Lyngby som søn af ingeniør Jens Ludvig Grane og hustru Emma Karoline Regine Grane, født Christensen. I 1946 tog han gammelsproglig studentereksamen fra Østersøgades Gymnasium. Historiestudiet fristede, men han valgte teologien og blev, med speciale hos professor K.E. Skydsgaard, cand.theol. i 1952. Af sin senere kirkehistoriske professorkollega, Torben Christensen, var han allerede som student blevet tilskyndet til at beskæftige sig med Luthers teologi, og under studieophold i Lund og Tübingen i 1953 påbegyndte han, rådgivet af bl.a. Ragnar Bring, Gerhard Ebeling og Regin Prenter, det studium af Luthers opgør med ockhamismen, som blev afgørende for hans videnskabelige løbebane. 1954-56 var han hjælpepræst ved Brønshøj Kirke, og fra 1956, til han i 1960 blev ansat som universitetsadjunkt ved Det Teologiske Fakultet i København, virkede han som adjunkt ved KFUMs Seminarium i Hellerup, en tid, han ofte omtalte som meget givende, fordi den lærte ham glæden ved at undervise. I 1962 forsvarede han sin disputats, og i 1964 overtog han det professorat, der var blevet ledigt ved Hal Kochs død. Et professorat i Århus, som han samtidig havde søgt og fået, sagde han pænt nej tak til, ligesom han heller ikke siden for alvor lod sig friste af muligheder andetsteds. For Grane var det noget særligt at være professor i København, og han omfattede universitetet, som han kom til at tjene igennem mere end en menneskealder, med en næsten rørende, men ingenlunde blind kærlighed. Han lagde vægt på, at han var professor i "teologi" (med kirkehistorien som område. Den teologiske nerve i forfatterskabet kan ingen opmærksom læser undgå at bemærke. I årene 1973-83 var han tillige hjælpepræst ved Solbjerg Kirke. Fra 1979 til 1997 varetog han stillingen som provst (efor) på Regensen, og fra 1983 prædikede han som hjælpepræst jævnligt i Trinitatis Kirke. Grane ragede op som Regensprovst. I hans tid var "provstetalen" en begivenhed. En langvarig strid med Undervisningsministeriet om Kommunitetets bygning, Nørregade 10, kaldte på både hans lidenskab og stædighed. Sammen med sin schweiziskfødte hustru, Vreni (Verena) Grane, født Welti, skabte han et enestående gæstfrit hjem, til glæde for såvel studenter som kolleger. Det var uden begejstring, han i 1998 måtte lade sig pensionere på grund af alder, men sit arbejde ved skrivebordet og som foredragsholder og hjælpepræst fortsatte han med uformindsket styrke til få måneder før sin død.

Allerede inden sin første ansættelse ved Københavns Universitet havde han i 1958 udsendt den bog, der blev hans klassiker og bestseller, "Confessio Augustana: oversættelse med noter: indføring i den lutherske reformations hovedtanker". Bogen, som stort set uforandret er udkommet i en række udgaver og oplag på dansk og er oversat til svensk, tysk og engelsk, demonstrerede, at dens forfatter som historiker og teolog var i besiddelse af tre fremragende dyder: den nøjagtige tekstanalyse, evnen til med fantasi og indføling at samle sig om det væsentlige og tankens og sprogets klarhed i fremstillingen. Doktorafhandlingen fra 1962, "Contra Gabrielem: Luthers Auseinandersetzung mit Gabriel Biel in der Disputatio Contra scholasticam theologiam", skulle blive den første af i alt tre større monografier med en latinsk hovedtitel og en undertitel, som præcist angiver indholdet. Metodisk gik doktorafhandlingen nye veje; ved behandlingen af den unge Luther distancerede Grane sig fra en naiv anvendelse af genetiske forklarings-

modeller og afviste den systematiserende sammenlignings metode; i stedet koncentrerede han opmærksomheden om det af Luther selv formulerede anliggende og dettes gennemførelse. Analyserne af Gabriel Biels "Collectorium", af Luthers antiskolastiske randbemærkninger og af disputationen mod den skolastiske teologi vakte beundring og gjorde Granes navn kendt i den internationale Lutherforskning.

De grundlæggende metodiske indsigter fra disputatsen blev bestemmende for opbygningen af "Modus loquendi theologicus: Luthers Kampf um die Erneuerung der Theologie (1515-1518)" fra 1975. Her undersøgte Grane mere direkte Luthers arbejdsmåde, dvs. hvordan han – i forskellige situationer og over for udfordringer – "af hensyn til teologiens sag og brødrenes frelse" (*pro re theologica et salute fratrum*) holder fast ved sin forståelse af, hvad der er gyldig teologisk tale. Det historiske forløb tilkendes herved en afgørende betydning, netop når det drejer sig om at forstå teologen Luther, og bogen blev hurtigt anerkendt som et også i metodologisk henseende væsentligt bidrag til Lutherforskningen.

Den tredje internationale monografi, "Martinus noster: Luther in the German Reform Movement 1518-1521", udkom i 1994 og blev Granes sidste store bidrag til Lutherforskningen. Som det allerede fremgår af årstallene i titlerne, ligger den i forlængelse af sin forgænger, hvis metodiske indsigter den gør alvor af ved at lade det historiske forløb, den historiske bevægelse, være genstand for undersøgelsen. Luthers forhold til den tyske humanisme bliver her belyst på en ny måde, idet Grane spørger, hvad det betød for Luther, at humanisterne understøttede ham som forkæmper for reformbevægelsen, og omvendt, hvilken betydning Luther og hans sag med tiden fik for humanisterne. I dette værk, som også i detaljerne bringer nyt, udøvede Grane således på fornem vis sin egentlige kunst: at stille de enkle spørgsmål, der mærkeligt nok ikke er blevet stillet således før, og som straks åbner nye perspektiver.

Kort tid før hans død udkom i 1999 Granes sidste internationale bog, "Reformationsstudien: Beiträge zu Luther und zur dänischen Reformation", der rummer 13 artikler fra årene 1968-91 og aflægger et smukt vidnesbyrd om hans spændvidde som Luther- og reformationsforsker. Meget nyttig er "Bibliographie Leif Grane" på nogle af denne bogs sidste sider (kun et udvalg af artiklerne er medtaget); her finder man de vigtigste publikationer siden bibliografien i "Teologi og tradition: festskrift til Leif Grane" fra 1988.

Til denne betydningsfulde, internationale forskningsindsats skal man lægge en stribe bøger, hvori Grane forsøgte at gøre Luther og hans sag nærværende for sine landsmænd. "Confessio Augustana" er allerede nævnt. Det er en kendsgerning, at talrige teologer af alle aldre har deres begreb om, hvad den lutherske reformation gik ud på, fra netop den bog, som vel nok er den mest læste teologiske lærebog i Norden i det 20. århundredes anden halvdel. Til formidlingen af det evangelisk-lutherske hører også oversættelserne: "Den danske Folkekirkes Bekendelsesskrifter" (1976) og "Den store Katekismus" (1976). Men først og fremmest er der jo bøgerne om Martin Luther selv. I ungdomsoprørsåret udsendte Grane "Protest og konsekvens: faser i Martin Luthers tænkning indtil 1525" (1968; en finsk oversættelse udkom i 1979). I 500-året for Luthers fødsel, 1983, kom den relativt store fremstilling "Evangeliet for folket: drøm og virkelighed i Martin Luthers liv" (svensk udgave 1994), og fra samme år stammer den lille fortræffelige bog med titlen "Historien om Martin Luther", som på de danske biskoppers foranledning blev udsendt til samtlige menighedsrådsmedlemmer i Danmark. Endelig udkom i 1992 en samling af vægtige afhandlinger under titlen "Den uberegnelige Luther: essays om en arv og dens forvaltning".

Leif Granes forfatterskab imponerer ved sit omfang og sin bredde. Han nåede meget og efterlevede også på tryk sin egen lære om, at det er kirkehistorikerens opgave at studere "hele" kirkens historie. Et overbevisende indtryk af bredden får man i artikelsamlingen "Kristendommen i historien", som Institut for Kirkehistorie udgav i anledning af hans halvfjerdsårsdag. I de femten kirkehistoriske afhandlinger, der udgør første del af denne bog, tages læseren med på en vandring gennem kirkens historie fra det 2. til det 20. århundrede. En simpel opregning af de monografier og lærebøger, som Grane skrev ud over Lutherarbejderne, bekræfter indtrykket. Lader vi den kirkehistoriske kronologi bestemme rækkefølgen, ser listen over hans bidrag således ud: "Kirken i historien: de første otte århundreder" (1973), "Augustin" (1968), "Kirken i den europæiske middelalder: fra ca. 750-1500" (1999), "Pierre Abélard: filosofi og kristendom i Middelalderen" (1964; tysk 1969; engelsk 1970), "Ökumenische Kirchengeschichte 2" (teologiens og kirkerettens historie 1100-1300; 1973; italiensk 1981), "Kirken i det 19. århundrede: europæiske perspektiver" (1982; tysk 1987), "Det Teologiske Fakultet 1830-1979" (i: Københavns Universitet 1479-1979, bd. V, redigeret af Leif Grane, 1980).

Hermed er ikke alt nævnt, men sammenfattende kan det siges om dette store kirkehistoriske forfatterskab, at det i sin anskuelsesmåde er dybt bestemt af en grundtvigsk forståelse af kristendommen som personligt og historisk formidlet. Den grundtvigske arv, som han ikke havde med hjemmefra, men bevidst overtog, voksede med årene i betydning og prægede stadig tydeligere Granes historieskrivning og hans bidrag til det, som han betragtede som en uafviselig teologisk opgave: forvaltningen af den lutherske arv.

Også i det danske og internationale videnskabelige samarbejde var Leif Grane umådeligt flittig. Han var formand for Teologisk Forening (1965-70), medlem af redaktionskomiteerne for "Studia Theologica" (1966-88) og "Archiv für Reformationsgeschichte" (siden 1967) og medredaktør af "Kirkehistoriske samlinger" (1970-81). 1972-91 var han medlem af den kommission, som forestod udgivelsen af Luthers værker (Weimarudgaven), og han var formand for fortsættelseskomiteen for den internationale Lutherforskningskongres forud for kongresserne i Lund (1977) og i Erfurt (1983). I 1976 grundlagde han sammen med andre tidsskriftet "Fønix", som han i en årrække var medudgiver af og også redigerede. I anledning af universitetsjubilæet i 1979 og det danske reformationsjubilæum i 1986 organiserede han symposier og udgav siden foredragene, i det sidste tilfælde sammen med historikeren og vennen Kai Hørby ("University and Reformation: Lectures from The University of Copenhagen Symposium", 1981; "Die dänische Reformation vor ihrem internationalen Hintergrund", 1990). Universitetshistorien "Københavns Universitet 1479-1979" var han engageret i fra begyndelsen, og siden 1988 var han hovedredaktør. I de sidste ti år af sit liv tilrettelagde han i samarbejde med udenlandske kolleger og Institut für Europäische Geschichte i Mainz en række symposier om receptionen af kirkefædrene i det 15. og 16. århun-

drede og medvirkede også ved udgivelsen af bidragene ("Auctoritas patrum I", 1993, og "Auctoritas patrum II", 1998).

På fortjent anerkendelse skortede det ikke. 1968-69 var Grane gæsteprofessor i Marburg, 1995-96 i Berlin. Universiteterne i München (1980), Oslo (1986), Helsinki (1990) og Reykjavik (1997) tildelte ham æresdoktorgraden. I 1981 blev han medlem af Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, og han havde derudover sæde i en række inden- og udenlandske lærde selskaber.

Ved to lejligheder talte han til hele universitetet, nemlig ved morgensangen i Frue Kirke, som indledte fejringen af universitetsjubilæet i 1979, og ved årsfesten i 1983, 500-året for Martin Luthers fødsel (talerne er trykt i "Den uberegnelige Luther"). Begge gange mindede han om, hvad der står på talerstolen i Københavns Universitets festsal, ved at citere Luthers ord om, at stærkere end alle er sandheden (*fortior omnium est veritas*). Universitetet havde og har til enhver tid brug for at besinde sig på sin opgave, mente han, på retten og pligten til at søge og sige sandheden. Mere end student kunne ingen blive, men det gjaldt det så også om at være med liv og sjæl. Det sidste kunne han have udtrykt ved hjælp af Grundtvig, men han valgte i sine seneste år hyppigt et Augustincitat: *Nemo cognoscitur sine amicitia*.

Leif Grane ligger begravet på Holmens Kirkegård.

Steffen Kjeldgaard-Pedersen

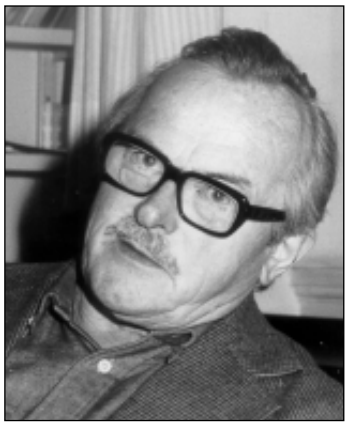

Mogens Engell Køie

4. februar 1911 – 21. maj 2000

Den 21. maj 2000 døde professor emeritus, dr.phil. Mogens Køie i sit 90. år efter få dages sygdom. Dermed var én af pionererne i dansk økologisk forskning og undervisning gået bort.

Mogens Køie blev født 4. februar 1911 i København som ældste søn af Ernst Köie. Familien flyttede til Bornholm og Køie fik sin gymnasietid i Rønne. Efter at være blevet student, studerede han ved Københavns Universitet, og tog magistergrad i botanik i 1936 efter først at have opnået universitetets guldmedalje i 1935. I 1938 fik han ansættelse på Universitetets Botaniske Laboratorium og blev udnævnt til amanuensis sammesteds i 1944. I 1951 forsvarede han sin disputats for den filosofiske doktorgrad, og i 1956 blev han lektor med ansvar for undervisningen i terrestrisk økologisk botanik, efter at han siden 1947 havde forestået undervisningen i denne disciplin. Ved oprettelsen af den Økologiske Afdeling under Institut for Systematisk Botanik i 1958 blev han afdelingsleder. Efter en del forsøg blev der i 1967 oprettet et professorat i økologisk botanik og Køie var selvskreven til at få professoratet. I 1968 fik hans afdeling selvstændig status som Institut for Økologisk Botanik med Køie som den første leder. Instituttet flyttede under hans ledelse i 1972 fra Gothergade 140 til nyindrettede og langt mere rummelige lokaler i Farimagsgadefløjen af den gamle Polytekniske Læreanstalt i Sølvtorvskomplekset. Efter nogle år at have fungeret som institutbestyrer under den nye (nu hedengangne) styrelseslov afgav han frivilligt tøjlerene i midten af halvfjerserne. I 1979 søgte han sin afsked. Sit otium har han delt mellem rækkehuset i Birkerød og sommerhuset i Melsted ved Gudhjem.

Begyndelsen af Køies karriere var præget af rejser eller måske snarere ekspeditioner. I 1937 var han i Persien i 6 måneder, og de indhøstede erfaringer skaffede ham plads på Haslund Kristensens ekspedition til Afghanistan 14 måneder i 1948-49. Mexico, Costa Rica og Colombia besøgte han i 5 måneder i 1952, og i 1956-57 var han som Unesco-ekspert udstationeret i Peru i 18 måneder. I 1962 deltog han i Noona Dan-ekspeditionen til Ny Guinea og Bismarckøerne. I de senere år var de tjenstlige rejser kortere og gik hovedsagelig til Grønland, for at opfylde hans lange funktion som medlem af bestyrelsen for Universitetes Arktiske Station på Disko.

Køies videnskabelige indsats faldt inden for den terrestriske økologiske botanik. Gennem skolingen i København blev han stærkt påvirket af Warmings formulering af økologien som læren om årsagssammenhængen bag organismernes forekomst og udbredelse (den økologiske plantegeografi), af Raunkiærs eksakte tilgangsvinkel (statistisk planteøkologi) samt af Carsten Olsens påvisning af økologiske kår som plantefordelende faktorer. Udgangspunktet var altid botanisk. Det er ikke tilfældigt, at han fortrak betegnelsen økologisk botanik frem for botanisk økologi: der findes ingen del af økologien der er specielt botanisk, derimod en del af botanikken, der er specielt økologisk. Et solidt kendskab til planterne var for ham en forudsætning for de videre økologiske betragtninger. Han har utvivlsomt erhvervet sit eget kendskab til planterne i barndommen, og de tidlige rejser har givet ham det nødvendige plantegeografiske overblik. I hele sin videnskabelige produktion beskæftiger han sig med de enkelte plantearters krav og tolerancer til omgivelserne, og benytter sig af termen plantefordelende faktorer om de økologiske kår der er afgørende for de enkelte arters forekomst og udbredelse. Hermed antager han den amerikanske opfattelse i spørgsmålet om opbygningen af plantedækket, repræsenteret af Gleason's og Curtis's arbejder: vegetationen er en løsere association af de arter, hvis krav og tolerancer er opfyldt, og eftersom de plantefordelende faktorer varierer gradvist i landskabet, vil vegetationen også udgøre et kontinuum med hensyn til artssammensætning. Det bliver hermed meningsløst at tale om veldefinerede plantesamfund. Denne autøkologiske opfattelse stod i kontrast til den mellemeuropæiske plantesociologiske tradition omkring Braun-Blanquet, i hvilken plantesamfund blev opfattet som veldefinerede enheder af næsten superorganismisk karakter. Køie tog stærkt afstand fra denne skole, især når der knyttedes en systematisk-nomenklatorisk overbygning på. Han kom derved til at stå noget alene i forhold til sine samtidige danske og nordiske kolleger, der var mere villige til at acceptere de plantesociologiske principper. I sine egne arbejder forlod han efterhånden den kvantitative beskrivelse af plantedækket og be-

skrev hellere sine vegetationer ud fra tilstedeværelse/fravær af arterne. Til gengæld arbejdede han på at præcisere målingerne af de økologiske kår. I sine tidlige arbejder interesserede han sig meget for lysforhold som plantefordelende faktor, senere bliver edafiske kår (jordbundsforhold) hans hovedinteresse. I den kemiske analyse af jordprøver (den edafiske kåranalyse) var han altid vågen for nye analysemetoder, og han var for eksempel den første i Skandinavien, der tog atom-absorptions-spektrofotometri (AAS) i rutinemæssig anvendelse. De store datamængder, han derved fik produceret, fik ham til på et meget tidligt tidspunkt at anvende elektronisk databehandling (EDB) i sine analyser – han var én af de få ikke-fysikere, der allerede i begyndelsen af tresserne arbejdede med GIER-maskinerne på Astronomisk Observatorium.

I de fleste af sine arbejder beskæftigede han sig med skovplanternes økologi. Han beskæftigede sig såvel med de plantede skove (nåletræsplantager) som med hvad vi i dag ville kalde naturskove. Der er ingen tvivl om at de sidste interesserede ham mest. Sammen med K. Gram og K. Jessen gennemførte han i fyrrerne en større undersøgelse over de jyske egekrat, som mundede ud i den konklusion, at egekrattene var den naturlige vegetation på de halvdårlige jorder. Undersøgelsen ledte direkte over i disputatsen "The relations of vegetations, soils and subsoils in Denmark", i hvilken han udfører sammenligninger mellem fysiske og kemiske jordbundsfaktorer og skovvegetationens artsammensætning. Mest bemærkelsesværdig er hans påvisning af, at de danske egearter tilsyneladende er mest konkurrencedygtige på jorder, der med hensyn til tekstur ligger mellem smeltevandssletternes grovkornede sandjorder og moræneområdernes mere lerede jord. I løbet af halvtredserne og tresserne supplerede han sit materiale fra egekrattene, således at han fik et landsdækkende analysemateriale, der omfattede alle løvskovstyper. Jordprøverne blev på Økologisk Afdeling analyseret for så godt som alle kår der kunne formodes at være plantefordelende: tekstur, pH, humus, makro- og mikronæringsstoffer, og dertil gik han nye veje og analyserede for stoffer, der ikke havde nogen velkendt fysiologisk virkning, f.eks. Lithium, Rubidium og Strontium. De nye analysemetoder (f.eks. AAS) og de muligheder som edb åbnende for at undersøge store datasæt gav resultater som overraskede og næsten overvældede ham: Lithium- og Rubidium- indholdet i jord så ud til at være lige så afgørende for skovplanternes fordeling som f.eks. Calcium og Natrium.

Hans metoder og grundidéer vakte en del opmærksomhed og han havde rimeligt med medvind i form af bevilliger til større undersøgelser. Imidlertid fremkom der andre strømninger inden for økologien, som med stor kraft slog igennem, også i Danmark. Det Internationale Biologiske Program IBP blev iværksat i starten af tresserne og her var hovedinteresserne produktivitet og stofomsætning i økosystemer i stedet for deres artssammensætning, og snart blev forureningsforhold og humanøkologi dagsordenen i den økologiske debat. Køie deltog i debatten og støttede sine yngre medarbejderes engagement i denne nye holistiske økologi, men han nærmede sig den aldrig forskningsmæssigt. Denne nye bølge inden for økologien overhalede på sin vis hans egne originale ideer og ledte opmærksomheden andetsteds hen. Som følge heraf følte Køie sig nok i slutningen af sin karriere om ikke frustreret så dog isoleret eller overset i sin forskning. Resultatet blev, at hans metodeudvikling blev publiceret af andre (med skyldig kredit til Køie) og at hans store undersøgelser over plantefordelende faktorer i skove og naturligt græsland aldrig er blevet publiceret i fuld udstrækning.

I det hele taget er Køies publicerede værker forbavsende få, når man tænker på hvor vidende og engageret han var. Den vigtigste grund hertil er formodentlig at han var yderst kritisk med hensyn til det skrevne ord: en videnskabelig artikel skulle være ulastelig og udtømmende. Ofte harcellerede han over afhandlinger som var ufærdige eller som rummede større eller mindre fejl eller inkonsekvenser. Efter hans mening blev der i meriteringens hellige navn publiceret alt for mange afhandlinger, og han gav flere gange udtryk for, at skrivning af videnskabelig litteratur kræver lige så meget inspiration som kunstnerisk publikation, og at denne inspiration ikke kan tvinges frem. Denne kritiske holdning praktiserede han også over for sig selv, og resultatet er at hans internationale afhandlinger kan tælles på to hænder. Den vægtigste er afgjort disputatsen, som blev flittigt citeret såvel for den videnskabelige erkendelse den bibragte, som for de metodiske nyskabelser, den indeholdt. Hans hovedværk er imidlertid snarere hans bidrag til Danmarks Natur bind 2: Planternes Levevilkår: Økologi. Her giver han en inspirerende og inspireret gennemgang af den økologiske botanik og har plads og frihed til at gøre rede for resultaterne af skovundersøgelser i en form, der tillader fremsættelse af nye tanker og ideer, der næppe ville blive accepteret i videnskabelige artikler- og da slet ikke af ham selv. Kapitlet er velskrevet og dybt originalt, og selv om det af naturlige årsager ikke fik stor indflydelse på de internationale strømninger i økologien, så fik det stor betydning for den generation af biologer, der læste biologi i tresserne, halvfjerserne og firserne.

Køie havde som nævnt ansvaret for den økologiske botanik-undervisning i en årrække, og her må man nok erkende, at selv om han var sig ansvaret bevidst, så var det ikke hans livret at undervise på store hold. Hverken han selv eller studenterne var begejstrede for økologiforelæsningerne. Til gengæld kunne han på sommerkurser og ekskursioner fremvise en smittende entusiasme, og det har nok været det, der gjorde at mange valgte økologisk botanik som andendelsfag eller som speciale. Det har i hvert fald næppe været hans eksaminationer. Skrækspørgsmålet i Botanik 3 (økologisk botanik) til sommereksamen var den obligatoriske græstørv ved det grønne bord: her krævedes artskendskab og evne til placere tørven geografisk og økologisk. Nogle erfarede på smertelig vis at han ofte tilbragte en del af forsommeren på Bornholm. Det kan næppe undre, at mange zoologistuderende valgte at tage andendelsbotaniken i en vintereksamenstermin – indtil der en vinter blev præsenteret en dybfrossen sommergræstørv.

Denne tilsyneladende malice var bestemt ikke udtryk for en negativ indstilling til studenterne. Tværtimod var han yderst hjælpsom hvis man søgte råd eller støtte, hvad enten det drejede sig om en rent faglig bistand eller om hjælp til at etablere kontakter eller støtte til feltaktiviteter uden for det normale undervisningsforløb. Han så positivt på studenternes medindflydelse på universitetet og gjorde meget for at sikre, at der blev stillet lokaler til rådighed for studenteraktiviteter i alle afskygninger.

Selv om han som nævnt ikke følte sig særlig godt tilpas med den katedrale undervisning, så gjorde han sig store anstrengelser for at bringe mere økologi ind i biologistudiet. Han var således én af initiativtagerne til den biologiske miljøkontrollinie, der blev oprettet i begyndelsen af halv-

fjerserne, og han fastholdt den linie, at selv om denne linie var samfundsrelateret, så var det nødvendigt at de studerende havde et solidt grundlag af naturvidenskabelig økologi. Der er næppe nogen tvivl om, at de mange, der gennemførte denne linie og fik ansættelse i miljøsektoren, i dag vil sande berettigelsen af dette standpunkt.

Også uden for universitetets ramme virkede Køie for den økologiske botanik. Han var med i den snævre kreds af Nordiske økologer der i slutningen af fyrrerne startede den Nordiska Föreningen Oikos. Et af formålene var at etablere et Nordisk økologisk videnskabeligt tidsskrift. Det fik navnet Oikos og rangerer stadig meget højt på den internationale rating-liste. Køie sad i en årrække i redaktionskommiteen. Da den nordiske forening i halvfjerserne fik en dansk nationalforening, var Køie da også dens første formand. Også i Dansk Botanisk Forenings bestyrelse har Køie haft sæde, her var han formand fra 1965 til 1970. Han har endvidere i en årrække haft sæde i den danske Unesco-nationalkommité.

Køies opvækst på Bornholm gav ham en bornholmsk ballast som han aldrig kunne eller ville fralægge sig. Der var altid en vis bornholmsk syngen i hans sprog og som mange andre bornholmere var han længe om at vænne sig til og at bruge den vestdanske du-form. Han kendte øen og dens natur ud og ind, et kendskab han sikkert har erhvervet sig ved at følge faderens færd – Ernst Köie var keramiker og maler og søgte sine motiver i den bornholmske natur. Atter og atter benyttede Køie sig af bornholmske eksempler i sin formidling, og blandt hans otiumsværker er der da også bidrag til Fjælstaunin (tidsskrift for Bornholms Naturhistoriske Forening).

Køie havde en musisk side, som nok var kendt af relativt få. Han spillede cello og tværfløjte og kunne ved festlige lejligheder overtales til at synge viser – ikke mindst hvis det var én af hans brors, Henning Køies. Der er ingen tvivl om at hans musiske side ofte følte den videnskabelige stringens og den administrative byrde som spændetrøjer. "Man skulle have været guldgraver eller fribytter", udtalte han ved en lejlighed henover nogle kedsommelige regnskaber.

Køie virkede umiddelbart noget indelukket eller mut på de fleste. Hvis man imidlertid kom bag denne skal af skyhed fandt man et varmt og humoristisk og fordomsfrit gemyt. Han var altid mere kommenterende end konverserende, og hans humor havde ofte en markant ironisk eller sarkastisk drejning – tit selvironisk og aldrig ondskabsfuld.

Køie blev gift i 1936 med Åse Jørgensen, en studiekammerat. De fik sammen tre børn. Ægteskabet blev opløst i halvtredserne, og Køie blev i 1971 gift med Kirsten Horskær, som gjorde sig stærkt bemærket som fortaler for TAP'ernes synspunkter i debatten op til styrelsesloven af 1968.

I eftermælet over Mogens Køie vil oprettelsen og væksten af Institut for Økologisk Botanik stå som det mest markante virke. Ved oprettelsen i 1967 var der udover afdelingslederstillingen én amamuensisstilling, en sekretær- og to laborantstillinger. Da Køie tog sin afsked i 1979, var der udover professoratet 5 lektorer, 5 TAP-stillinger og en stor bestand af seniorstipendiater, kandidatstipendiater og specialestuderende. Han kunne gå af med ro i sindet, og det var ham da også en glæde i mange år efter sin afsked at se instituttets vækst og deltage i instituttets liv ved særlige lejligheder – faglige såvel som selskabelige. Og så sent som i 1995 holdt han et par kollokvier, hvor han delagtiggjorde den nyeste generation af økologer i sine idéer.

Det faktum, at han har indpodet sin økologiopfattelse i tre-fire årtiers danske botaniske økologer, står måske lidt mere diffust end oprettelsen af instituttet, men det har afgjort haft stor betydning. Danske botaniske økologer er velfunderet i hvad man kunne kalde "the factorial approach to plant ecology", på trods af at Køie aldrig rigtig fik fæstet sine idéer til papiret. Det er tankevækkende, at den pionerindsats, som han i årtierne efter anden verdenskrig ydede, blev oversvømmet af den økosystem-orienterede økologi i halvfjerserne og firserne. Såfremt den i stedet var blevet fulgt direkte af halvfemsernes biodiversitets-orienterede økologi havde Køies arbejder utvivlsomt fået langt større anerkendelse og udbredelse. Med biodiversitets-interessen kan Warmings oprindelige økologidefinition omformuleres til læren om årsagssammenhængene bag biodiversitetens forekomst og udbredelse. Køies idéer og økologiopfattelse, modnet i midten af det tyvende århundrede, stemmer ligeså godt overens med den spæde økologi ved århundredets start som med en af hovedstrømningerne i økologi ved århundredets slutning.

Henning Adsersen

Marius Nielsen

14. september 1903 – 9. juni 2000

Professor dr.phil. Marius Nielsen døde i sit hjem den 9. juni 2000, næsten 97 år gammel.

Marius Nielsen var født i Karslunde sogn på Fyn. Han tog studentereksamen i Fredericia 1924, og gik derefter i gang med at studere naturhistorie og geografi ved Københavns Universitet, hvor han blev cand.mag. 1931. Allerede som studerende blev han inddraget i fysiologiske projekter, først som forsøgsperson for sin ven Erik Hohwü Christensen, der var ved at skrive disputats ("Beiträge der schwerer Körperlischer Arbeit (1931)) under professor Johannes Lindhard.

Straks efter sin embedseksamen blev Marius Nielsen ansat på et 2-årigt projekt fra "Folkeforbundets Sundhedsorganisation". Professorerne August Krogh og Johannes Lindhard ved henholdsvis Zoofysiologisk Laboratorium og Gymnastikteoretisk Laboratorium, Københavns Universitet, havde fået en bevilling til at studere virkningen af fysisk aktivitet på sundhed, et emne som der på den tid var meget lidt kendskab til. Krogh og Lindhard delte de mulige forskningsemner mellem deres unge assistenter, og det blev Marius Nielsens lod at studere lungeventilation og temperaturregulering under muskelarbejde. Da midlerne fra Folkeforbundet løb ud, fik Marius Nielsen ansættelse som videnskabelig assistent hos August Krogh nu lønnet af en bevilling fra Carlsbergfondet. I disse år skrev han sin disputats: "Untersuchungen über die Atmemregulation beim Menschen". Skand. Archiv f. Physiol., suppl.10, 1936, og "Die Regulation der Körpertemperatur bei Muskelarbeit". Skand. Archiv f. Physiol, 79,193-230, 1938.

I disputatsen viste han, at det var CO_2 og ikke hydrogen ion, der er den direkte stimulus for lungeventilationen, og at det er en kemisk, blodbåren stimulus, ikke en refleks, som direkte styrer åndingen. Han postulerede, at ændringer i ventilationen fremkaldes ved ændring i følsomheden for stimulus i respirationscentret, fordi selve stimulus, det arterielle blods kuldioxidtryk er uændret.

Ændringerne i ventilationen under lavt ilttryk forklarede han som udløst af reflekser fra kemoreceptorer i sinus caroticus (der nyligt var blevet beskrevet af Heymanns og medarbejdere (1933)). Hvorledes åndedrættets stigning under muskelarbejde finder sted blev forklaret ved, at der sker en irradiation af nerveimpulser fra de motoriske kontrolcentre i hjernen, således som Krogh og Lindhard havde beskrevet det for de cardiovasculære ændringer ved starten på et muskelarbejde. Dette emne, regulering af lungeventilation under muskelarbejde var et hovedemne i Marius Nielsens forskning (se bibliografi), senere i samarbejde med Erling Asmussen (se KU Årbog 1991).

Et andet "historisk " arbejde blev "Die Regulation der Körpertemperatur …", hvor Marius Nielsen påviste at legemstemperaturen under arbejde stiger til et nyt, højere niveau i løbet af 40-50 min, og at dette niveau opretholdes så længe arbejdet fortsættes. Han fastslog, at temperaturens stigning ikke er en "fejl" som følge af, at kroppen ikke kan blive af med varmen, som man mente på det tidspunkt. Marius Nielsens forsøg viste, at temperaturstigningen kun afhænger af arbejdsintensiteten og er uafhængig af omgivelsernes temperatur inden for et bredt interval af ydre temperaturer og således uafhængig af variationer i andelen af de forskellige måder at afgive varme på (konvektion-stråling, og svedfordampning). Dette forskningsfelt tog Marius Nielsen op igen i 60'erne, og han fortsatte med det til han trådte tilbage, i samarbejde med en specialestudent og siden medarbejder, Bodil Nielsen. På det tidspunkt var der store diskussioner om hvilken temperatur, der var det rigtige mål for "den regulerede legemstemperatur" og rectaltemperaturens validitet blev betvivlet. Desuden blev terminologi fra matematisk kontrolteori indført og anvendt på den menneskelige temperaturregulering, og disse nye termer passede ikke til de ord, der tidligere af Marius Nielsen var blevet anvendt til at beskrive omstillingen under arbejde. I kontrolteori blev "set point" ikke øget, men derimod sænket under arbejde. Imidlertid er det stadigt uafklaret hvilke mekanismer, der medvirker ved indstillingen af legemstemperaturen under muskelarbejde efter intensitet og relativ belastning.

Det 3. forskningsfelt som samlede "de tre musketerer" Marius Nielsen, Hohwü Christensen og Asmussen siden 30'erne, var studiet af kredsløbets regulering i hvile og under arbejde. Sidst i 30'erne og i begyndelsen af 40'erne arbejdede de sammen i laboratoriet hos August Krogh, som gav dem øgenavnet "de 3 musketerer". De undersøgte sam-

menhængen mellem puls og blodtryk i forsøg på vippebåre, hvor ændringer i blodfordelingen blev fremkaldt af stillingsændringer: hovedet opad eller nedad (ref.3-6 i bibliografien). Efter Hohwü Christensen rejste for at blive professor i Stockholm i 1941, fortsatte de to af vennerne, Asmussen og Nielsen deres samarbejde i mere end 30 år.

Marius Nielsen rejste til USA i 1938, kort efter forsvaret af disputatsen. Han tilbragte en tid ved Harvard Fatigue Laboratory, på Harvard University i Boston, hvorfra han deltog i feltundersøgelser i den varme fugtige sommer i Mississippi. De boede i små landarbejdersamfund og studerede forholdene for "share croppers", "poor whites" og sorte bomuldsplukkere. Fra denne tid har Marius Nielsen udgivet en artikel om tilpasning til fugtig varme (ref. 9). Marius Nielsen besøgte også the John B. Pierce Laboratory, Yale University, i New Haven, hvor han arbejdede sammen med temperaturfysiologerne C.E. Winslow and A.P. Gagge. Denne sidstnævnte blev hans gode ven for livet, de besøgte hinanden gennem årene, og når de var sammen havde de heftige diskussioner om termofysik og modeller for temperaturregulering.

Efter forskningsopholdet kom Marius Nielsen hjem til Danmark igen og fik i 1941 ansættelse som videnskabelig assistent på Zoofysiologisk Laboratorium, hvor han siden blev lektor og 1958, afdelingsleder. 1964 blev han professor i "Gymnastikteori", hvor han delte faget med Erling Asmussen, som tog sig af den "specielle teori", anvendt fysiologi, mens Marius Nielsen underviste i "den almindelige gymnastikteori" dvs. menneskets fysiologi, fortrinsvis nerve-, muskel- respirations- og kredsløbsfysiologi og temperaturregulation.

Marius Nielsens forskning, oftest i samarbejde med Asmussen, havde speciel fokus på spørgsmålet om betydningen af hhv. perifere eller centrale, neurale eller humorale faktorer i kontrollen af respiration og kredsløb i hvile og under muskelarbejde. For eksempel studerede de den central-nervøse indflydelse på respirationsreguleringen ved at blokere muskelfunktionen delvist med curare (ref.22). Derved kunne de påvise, at under curarisering var ventilationsstigningen større ved den samme iltoptagelseshastighed og kemiske forhold i blodet, således at den større central-nervøse "anstrengelse" ved at aktivere de delvis lammede muskler øgede aktiviteten i respirationscentret.

Sammen publicerede de mere end 50 artikler om kredsløb og respiration (se uddrag i bibliografien) og optrådte som inviterede foredragsholdere ved utallige internationale symposier og kongresser. Marius Nielsen var en meget venlig mand. Han opmuntrede sine studenter og kolleger, gav af sin tid til at diskutere deres faglige problemer. At skrive artikler med Marius Nielsen var noget ganske særligt. Han sad i sin kurvestol med de lange ben krøllet sammen, med en spids blyant parat. Når en sætning var foreslået og gennemdiskuteret skrev han den ned i sin fine håndskrift på det gule konceptpapir. På den måde blev hele artiklen nedskrevet, sætning for sætning efter fælles accept. Sekretæren kunne derefter renskrive den, først på "gult papir", og endelig, den rettede version, på hvidt papir med to gennemslag, parat til at sende til tidsskriftredaktøren.

Ved siden af ansættelsen ved universitetet var Marius Nielsen en elsket lærer for de fysioterapeut-studerende på Theilmanns Kursus fra 1941-1976. Han skrev en lærebog "Menneskets fysiologi" (udgivet 1948, revideret 7 gange og sidst genoptrykt 1984, ref. 15) sammen med Asmussen, for disse elever, men også til brug for de bifagsstuderende på gymnastikstudiet. Bogen var illustreret med figurer fra deres egne undersøgelser.

Da Laboratorierne for Gymnastikteori A & B flyttede fra Rockefellar Instituttet på Juliane Mariesvej til nye lokaliteter i August Krogh Institutet i 1971, fandt Marius Nielsen sig aldrig rigtig hjemme i den moderne, brutalistiske betonbygning. Han gik på pension 1972, 69 år gammel, men fortsatte med at undervise på Fysioterapeutskolen i København (tidligere Theilmanns Kursus) indtil 1976. Han havde nu mere tid til sin have, som han som gammel biolog dyrkede med lidenskab og holdt i smukkeste stand. Han kom en gang om måneden på instituttet for at diskutere med sin gamle ven og kollega, Erling Asmussen; og det fortsatte også efter Asmussens pensionering i 1977 (Asmussen havde et studierum på laboratoriet) til Asmussen døde 1991.

Marius Nielsen blev tildelt Det Kongelige Videnskabernes Selskabs guldmedalje i 1979 .

(Udvalgte publikationer)

Untersuchungen über die Atemregulation beim Menschen. Skand.Arch.f.Physio1.1936, suppl. nr. 10 zum 74.

Die Regulation der Körpertemperatur bei Muskelarbeit. Skand.Arch.f.Physiol. 1938, 79, 193-230.

Über die Beeinflussung der Pulsfrequenz durch Änderungen des arteriellen Blutdruckes. Skand.Arch.f. Physiol. 1938, 79 (samarbejde med E. Asmussen & E. Hohwü Christensen).

Pulsfrequenz.und Körperstellung. Skand.Arch.f.Physiol. 1939.81. 190-203 (samarbejde med E. Asmussen & E. Hohwü Christensen).

Die Effektivität der Blutdruckregulation in verschiedenen Körperstellungen. Skand.Arch.f.Physiol. 1939, 81, 204-213. (Samarbejde med E. Asmussen & E. Hohwü Christensen).

Die Bedeutung der Körperstellung für die Pulsfrequenz bei Arbeit. Skand.Arch.f.Physiol.1939,81, 25-233 (samarbejde med E. Asmussen & E. Hohwü-Christensen).

Die 0_2 -Aufnahme der ruhenden und der arbeitenden Skelettmuskeln. Skand. Arch.f.Physiol. 1939,82, 212-220 (samarbejde med E.Asmussen & E. Hohwü Christensen).

Kreislaufgrösse und cortical motorische Innervation. Skand.Arch.f.Physiol.1940,83,181-187 (samarbejde med E. Asmussen & E. Hohwü Christensen).

Adaptations of white men and negroes to prolonged work in humid heat. Amer.J.of Tropical Med.21, 261,1941 (samarbejde med S.Robinson, D.B. Dill & J.W. Wilson).

Measurements of the blood flow in the skin at rest and during work at varied external temperature. Acta Physiol.Scand. 1942, 4, 171-174 (samarbejde med E. Hohwü Christensen).

Humoral or nervous control of respiration during muscular work? Acta Physiol. Scand.1943,6,160-167 (samarbejde med E. Asmussen & E. Hohwü Christensen).

Studies on the regulation of respiration in heavy work. Acta Physiol. Scand.12,171-188,1946 (samarbejde med E. Asmussen).

Undersøgelser over Relationen mellem Behagelighedsfornemmelser. Opvarmningstilstand og fysiologiske Reaktioner ved stillesiddende Arbejde. Boligopvarmningsudvalgets Meddelelse Nr. 3. København 1947.

Studies on the initial changes in respiration at the transition from rest to work and from work to rest. Acta Physiol.

Scand. 1948, 16, 270-285 (samarbejde med E. Asmussen).
Lærebog i Menneskets Fysiologi. København 1948 (samarbejde med E. Asmussen). 7th, seneste revision 1978.
Studies on the Regulation of Respiration in Acute Hypoxia. Acta Physiol. Scand.1951, 22, 44-46 (samarbejde med Helge Smith).
Physiological dead space and alveolar gas pressures at rest and during muscular exercise. Acta Physiol. Scand.1956, 38, 1-20 (samarbejde med E. Asmussen).
A bubble method for determination of pCO_2 and pO_2 in blood. Scand. journ. of clin. and lab. invest. 1958, 231-335 (samarbejde med E. Asmussen).
Alveolo-arterial gas exchange at rest and during work at different 0_2 tensions. Acta Physiol. Scand. 1960, 50, 153-166 (samarbejde med E. Asmussen).
Body temperature during work at different environmental temperatures. Acta Physiol. Scand.1962, 56, 120-129 (samarbejde med Bodil Nielsen).
On the regulation of the rate of sweat secretion in exercise. Acta Physiol.Scand.1964, 64, 314-322 (samarbejde med Bodil Nielsen).
On the nervous factors controlling respiration and circulation during exercise. Acta Physiol. Scand. 1965, 63, 343-350 (samarbejde med E. Asmussen, S.H. Johansen & Mogens Jørgensen).

Bodil Nielsen Johannsen

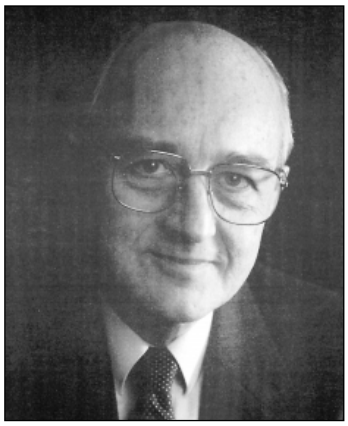

Beni Solow

7. marts 1934 – 11. august 2000

Beni Solow blev født den 7. marts 1934 og døde efter kort tids sygdom den 11. august 2000. I 18 år var Beni Solow professor på Afdeling for Ortodonti (tandregulering) på Københavns Tandlægeskole, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Panum Instituttet.

Allerede tidligt besluttede Beni Solow sig for at læse til tandlæge. Netop i de odontonlogiske fag så han muligheder for at kombinere sin interesse for teoretisk forskning med den interesse for lægevidenskab, han havde fået i hjemmet på Amager, hvor hans far praktiserede som læge.

Beni Solow kastede sig med stor iver lige efter tandlægeeksamen i 1957 ud i problemer vedrørende analyse af data fra røntgenbilleder. Han samarbejdede med Matematisk Institut og den Polytekniske Læreanstalt om statistisk bearbejdelse af disse data. Længe før computeren tog over, havde han ud fra hulkort konstrueret sine egne mekaniske computere.

Beni Solow blev specialtandlæge i ortodonti i 1964 og dr.odont. i 1966.

Han var tidligt respekteret for sit matematiske intellekt, for sin akademiske tilgang til vanskelige problemstillinger og for sin menneskelige takt. På grænsefeltet mellem biologi og matematik fik mange matematikere stor respekt for odontologien uden at matematikerne egentlig var klare over, at Beni Solow var en absolut ener i odontologi. Beni Solow vandrede fra problemstilling til problemstilling i dette grænsefelt i de over 40 år han var ansat på Afdeling for Ortodonti.

Denne vandring nåede han at sammenfatte på allersmukkeste vis på en kongres i det europæiske ortodontiselskab EOS i juni 2000. Han var udpeget til at holde årets ærefulde festforelæsning på en time for hundredvis af kongresdeltagere. Trin for trin viste Beni Solow tilhørerne, hvad han havde tænkt i alle årene – hvordan han fra analyse af tændernes stilling gradvist havde fået sat alle sine tanker ind i en ramme, der forklarer hvordan tandstilling skal ses og forstås i en meget større sammenhæng. Det store auditorium på Kreta var stopfyldt til festforelæsningen og folk var begejstrede. Budskabet var klart, præcist, beskedent og med den indsigtsfulde forskers forbehold for den endelige sandhed.

Dette blev Beni Solows sidste store forelæsning – den mest overbevisende mange af os nogensinde har hørt ham holde. Hans nøgterne svar på anerkendelse for indsatsen var dette: "Det var tilfredsstillende at få det hele afleveret".

Beni Solow efterlader sig et stort tomrum på afdelingen og i dansk ortodonti. Og det er ikke kun på grund af tabet af en stor forsker. Beni Solow engagerede sig i dagligdagens arbejde på tandreguleringsklinikken på Panum Instituttet, og han var nærværende med sin utrolige hjælpsomhed over for alle. Han gav frihed til selvstændighed. Han skabte trivsel.

Beni Solow holdt af at undervise, at videregive sin viden til de unge – til næste generation. Det optog ham meget. Og han interesserede sig for den videnskab, der ligger bag den akademiske læreproces. Hvordan lærer man bedst, og til hvilket niveau?

Beni Solow opbyggede i samarbejde med Århus Tandlægeskole og Sundhedsstyrelsen den nye 3-årige specialistuddannelse i ortodonti. Denne uddannelse har været model for europæisk videreuddannelse. Han lagde utrolig mange kræfter i de forskningsprojekter, der er en del af de specialestuderendes uddannelsesprogram. Det var hårdt ind imellem at arbejde sammen med Beni Solow. For ligesom han stillede store krav til sig selv i forskningen stillede han også store krav til de studerende. Han var kompromisløs når det gjaldt forskningen. Der var aldrig unødvendige adjektiver i hans pen. Først når de unge var kommet igennem processen – og det skulle han nok sørge for, at de kom – så forstod de, hvad han havde lært dem og hvorfor de havde fået så stor respekt for ham. Logik, mådehold og udholdenhed fik de lært af en konsekvent tænker.

Da Beni Solow i 1994 fyldte 60 år overraskede afdelingen ham med et festskrift. Følgende er et citat herfra:

"In the daily routine the staff of the department are aware of a wise, modest and responsible leader. Critical analysis from a keen intellect coupled with a deep insight into the biological and theoretical disciplines of orthodontics elicit academic respect. These qualities, added to Beni Solow's ability to delegate responsibility to his staff and to ignore the less important issues, contribute to the welfare of the Department.

Beni Solow is, with his friendly, helpful and obliging personality, a fine and wholly honourable colleague who, with cultivated academic impartiality and transparent honesty, participates in any professional debate. With his outstanding linguistic gifts and his excellent relationship with his professional colleagues at home and abroad, he is a rare and outstanding ambassador for Danish odontology."

Gennem forskning og undervisning havde Beni Solow et netværk af venner verden over. Han har også rejst med de specialestuderende ud i verden for at lære dem værdien af international udveksling af ideer. Efter at meddelelsen om Beni Solows død blev sendt ud, modtog afdelingen et meget stort antal kondolencetilkendegivelser fra universiteter og mangeårige venner over hele verden. Han var afholdt som forsker. Han var en ven, der glædede sig over, at det gik andre godt. Han glædede sig på forskningens vegne – på erkendelsens vegne.

Også fra danske ortodontister og fra offentlige ortodontiklinikker kom der mange tilkendegivelser

Beni Solow har således sat sig mange spor. I forskningen er sporene håndgribelige. Hans artikler er berømte og ofte citerede. Mange tillidshverv, udnævnelser og priser kom til.

Men han har også sat sig usynlige spor. Og her tænker vi på Afdeling for Ortodonti på sporene i os og specielt på sporene i næste generation. Han har forvaltet sit intellekt på forbilledlig vis med respekt for menneskets væsen og i åben dialog. Han viste ved sit eksempel, hvordan der mellem mennesker skabes tillid og troværdighed gennem frihed.

På afdelingens vegne, Inger Kjær

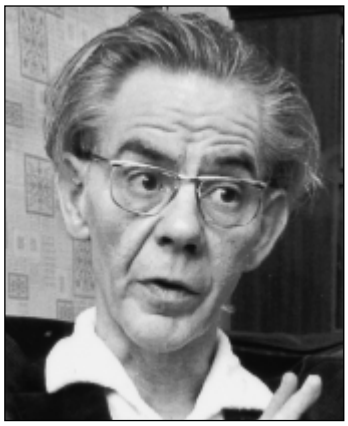

Holger Steen Sørensen

28. december 1920 – 19. februar 2000

Holger Steen Sørensen blev student fra Horsens Statsskole i 1940. Han studerede derefter ved Københavns Universitet, hvor ikke mindst Louis Hjelmslev blev en indflydelsesrig lærer. Efter krigen var Holger Steen Sørensen på længerevarende studieophold i USA (Colombia, 1946) og England (Cambridge, 1948-49). I New York fik han ud over det faglige udbytte lejlighed til at dyrke sin livslange kærlighed til jazzen. Mange af jazzens berømtheder havde han hørt "live". Billie Holiday, Sidney Bechet og Louis Armstrong var blandt hans yndlingsmusikere, og han kunne ved festlige lejligheder underholde med anekdoter (herunder selvoplevne) om disse og andre af jazzens koryfæer.

Han blev mag.art. i engelsk i 1952 og fungerede derefter som undervisningsassistent ved faget. I 1953 var han atter i USA, denne gang som Rockefeller-stipendiat. I 1958 forsvarede han sin disputats og blev samme år adjunkt. I 1964 blev han forskningsstipendiat og i 1965 professor. Sideløbende med sin undervisning og forskning tog Holger Steen Sørensen del i fagligt administrativt arbejde. I 1961 blev han medlem af bestyrelsen for Lingvistkredsen, og i 1964-65 var han formand for kredsen. I 1969 blev han medlem af bestyrelsen for Association Internationale de Sémiotique.

Holger Steen Sørensens centrale forskningsinteresse lå i sprogteorien og semantikken, men han beskæftigede sig også med sprogbeskrivelse i form af grammatik. Hans disputats fra 1958, "Word Classes in Modern English, with Special Reference to Proper Names. With an Introductory Theory of Grammar, Meaning and Reference", demonstrerer allerede i titlen hans høje ambitionsniveau. I afhandlingen viser han sig som en fremragende repræsentant for den europæiske strukturalisme i en københavnsk eller hjelmslevsk tradition. Hans indsats bestod i at forfine strukturalismens begrebsapparat og applicere dette begrebsapparat på beskrivelsen af konkrete fænomener i engelsk.

Inden for semantikken er "Meaning" ("To Honor Roman Jacobson", 1967) Holger Steen Sørensens mest markante bidrag. Det er en ret kortfattet og særdeles stringent formulering af hans egen teori om betydning som denotationelle betingelser, og artiklen vakte betydelig international opmærksomhed. Der findes næppe noget klarere bud på strukturalismens betydningsbegreb. I kort begreb kan hans opfattelse formuleres således: 'at kende et ords betydning er at kende de betingelser som noget (reelt eksisterende, indbildt eller forestillet) må opfylde for korrekt at kunne benævnes med dette ord'. Proprier (egennavne) udgør et særligt problem for en sådan betydningsteori, og dette problem havde han allerede behandlet grundigt i monografien "The Meaning of Proper Names" (1963). Et andet klassisk problem i semantikken er metasprog, situationer hvor vi fx. taler om et ord i stedet for at bruge det (Hvad betyder 'genial'?). Dette problem havde han behandlet i "An Analysis of Linguistic Signs Occurring in Suppositio Materialis" (Lingua, 1961).

Fra semantikken er der kun et kort skridt til logikken og juraen, og Holger Steen Sørensen tog flere gange dette skridt. Russell, Quine og Tarski var blandt hovedskikkelserne i efterkrigstidens logiske diskussion, hvor sandhed og eksistens var de centrale begreber. Holger Steen Sørensens artikler "An Analysis of "To Be" and "To Be True"" (Analysis, 1959), "The Meaning of "Existence"" (Analysis, 1961) og "On the Logic of Classes and Relations in Linguistics" (Semiotica, 1971) står som vigtige bidrag i diskussionen om disse begreber. Den danske EF-afstemning i 1972 fik Holger Steen Sørensen til at foretage en dybtgående undersøgelse af den danske grundlovs bestemmelser om suverænitetsafgivelse ("Grundlovens §20 og Romtraktatens art. 240", Juristen, 1972).

Inden for grammatikken er Holger Steen Sørensens væsentligste bidrag "The Function of the Definite Article in Modern English" (English Studies, 1959) og "On the Semantic Unity of the Perfect Tense" (English Studies, 1964). I overensstemmelse med ånden fra disputatsen giver han her en beskrivelse af komplicerede sprogbrugsforhold i form af semantiske (referentielle) regler. Begge bidrag tilhører nu den kanoniske litteratur om emnerne. I fonologien var Holger Steen Sørensens bidrag udelukkende af teoretisk art. Han behandlede forholdet mellem fonem og allofon i "The Phoneme and The Phoneme Variant" (Lingua, 1960).

Samlet er Holger Steen Sørensens videnskabelige produktion ikke blandt de mest omfangsrige, men det vil være

svært at finde et forfatterskab som er præget af samme høje grad af stringens. Mange læsere har sikkert følt at han stillede for høje krav til dem, men de krav han stillede til sig selv var altid højere. Hans vigtigste bestræbelse var at være så klar som overhovedet muligt, og han foragtede skribenter som ikke orkede eller kunne gennemtænke deres argumenter før de præsenterede dem for læseren.

Den udvikling i lingvistikken som fandt sted fra sidst i 50'erne med nye og i deres oprindelse ubeslægtede discipliner som talehandlingsteori og pragmatik, transformationel syntaks og sociolingvistik havde Holger Steen Sørensen ikke meget tilovers for. I diskussioner om disse emner påtog han sig ofte rollen som havkatten i hyttefadet, en rolle som også i andre sammenhænge passede ham godt. Han var i mange år en skarpsindig og polemisk kolumnist i 'Politiken', hvor han især interesserede sig for udenrigspolitiske emner.

Som lærer var Holger Steen Sørensen ikke for de mange. Han forelæste sjældent, og de store undervisningshold som efterhånden blev en almindelig foreteelse bød ham imod. Han brød sig ikke om at skulle nøjes med oversigter og omtrentlige rids af argumenter. Han ville uddybe og præcisere synspunkter indtil de blev til tvingende argumenter. Hans insisteren på tvivl, efterprøvelse, stringens og konsekvens gjorde ham til gengæld til en uvurderlig lærer på det der dengang i lektionskataloget blev kaldt "kollokvier for magisterkonferensstuderende og andre særligt interesserede". Her kunne man bruge et semester på at diskutere den engelske perfektum, Tarskis materielle sandhedsdefinition eller Hjelmslevs principper for sprogbeskrivelse. Holger Steen Sørensen var en meget opmærksom og lydhør lærer som i høj grad behandlede de studerende som diskussionspartnere. At blive taget alvorligt, at blive udfordret, at blive tvunget til at skærpe sin argumentation til det yderste var for de fleste deltagere en uforglemmelig oplevelse. Man kunne ikke undgå at føle, at man deltog i noget der var vigtigt, for éns uddannelse, for universitetet og for læreren selv, hvis humor og vid ofte slog ud i lys lue ved glæden over en markant formulering eller en original tanke. Han formidlede i eminent grad en lære for livet snarere end en indsigt i et eksamenspensum. Ikke sjældent blev hans studerende også hans venner, og der var kun få på hvem mødet med hans excentricitet, humor og sproglige virtuositet ikke efterlod et varigt indtryk.

Holger Steen Sørensen havde svært ved at affinde sig med den udvikling som gjorde universiteterne til masseuddannelsesinstitutioner, og det var uden vemod at han lod sig pensionere i 1987. Han syntes at der var blevet for ringe muligheder for fordybelse, og de egenskaber som han satte højest i videnskab, undervisning og administration, klarhed og konsekvens, havde efter hans mening fået for ringe kår. En episode fra hans sidste tid som lærer kan belyse dette; han var netop i gang med gennemlæsningen af en stak skriftlige opgaver, og da han fortalte en kollega om sine kvaler anlagde han et forpint ansigtsudtryk og sagde med beslutsom stemme: 'Ser jeg bare halvanden sammenhængende sætning giver jeg 13!'.

Steen Schousboe

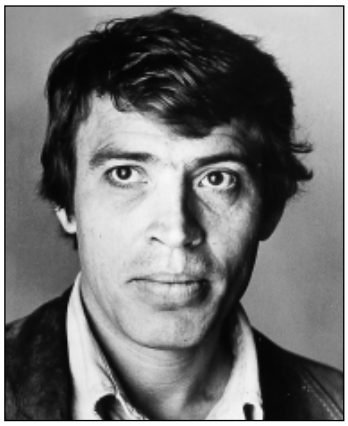

Niels Thorsen

2. april 1947 – 10. juni 2000

Historikeren Niels Thorsen, dr.phil. og docent ved Engelsk Institut, døde i juni 2000 af den kræftsygdom, han havde fået konstateret året forinden. Ved hans bortgang har dansk historievidenskab og amerikanistik mistet en af sine mest begavede og originalt tænkende skikkelser.

Niels Thorsen voksede op i Roskilde, hvor hans far var landmåler og moderen matematiklærer. Han var hele sit liv stærkt knyttet både til familien og til lokalsamfundet i Roskilde. Domkirken, hvor hans far var kirkeværge, og hvor han selv en kort tid var medlem af menighedsrådet, spillede en vigtig rolle i familiens tilværelse, og fortidens stærke tilstedeværelse i domkirkebyen har utvivlsomt bidraget til Niels Thorsens optagethed af historien og af stedbunden traditionsbevidsthed. Han døde i sit barndomshjem, hvor han havde boet i en årrække sammen med hustruen, kontorchef, cand.polit. Lisbeth Thorsen og deres tre børn.

Efter sin gammelsproglige studentereksamen fra Roskilde Katedralskole i 1966 begyndte han på historiestudiet ved Københavns Universitet. Han afsluttede sit hovedfag i 1974 og supplerede det sammesteds med bifag i kultursociologi 1974 og dansk i 1976.

I en periode hvor Vietnamkrigen og amerikanisering stod højt på den intellektuelle dagsorden i Europa, blev han optaget af stormagten USA's historie og rolle i verden. Interessen blev styrket, da han under studierne tilbragte universitetsåret 1970-71 ved Loyola University i USA som Rotary stipendiat og som afslutning herpå erhvervede en M.A. grad i amerikansk historie.

Niels Thorsen begyndte sit arbejdsliv som adjunkt ved Falkonergårdens Gymnasium. I august 1976 blev han adjunkt i amerikansk historie og samfundsfag ved Engelsk Institut, Københavns Universitet. På det tidspunkt oplevede de humanistiske universitetsfag en ekspansion, og der var stor interesse for at styrke den historiske og samfundsfaglige dimension af uddannelsen i engelsk, der hidtil mest havde været defineret af de sproglige og litterære discipliner. Med sin historiske, sociologiske og litterære faglighed, og sin særlige interesse for sprog, bevidsthedshistorie og kulturanalyse passede Niels Thorsen godt ind i det faglige miljø på et stort fremmedsprogsinstitut. Han bestræbte sig i hele sin tid ved faget på at fastholde en historievidenskabelig vinkel på sin undervisning, men med skyldig hensyn til den faglige kontekst, den foregik i; og samtidig var han en værdifuld formidler af et tværfagligt samarbejde med litterære kolleger, især professor Poul Levine, inden for rammerne af instituttets 'American Studies' programmer. Han blev udnævnt til lektor ved instituttet i 1981 og docent i 1988. I 1989 var han i et semester tilknyttet Humanistisk Forskningscenter ved Det Humanistiske Fakultet.

Forskningsmæssigt vedblev det at være USA, der stod i centrum af Niels Thorsens videnskabelige virksomhed. Han havde i de sidste år af sin studietid læst amerikansk historie hos daværende lektor, nu professor Inga Floto ved Historisk Institut, og kom gennem hende i kontakt med den fremtrædende amerikanske historiker Arthur S. Link, hvis karriere var tæt knyttet til studiet af den amerikanske demokratiske politiker Woodrow Wilson (præsident 1913-1921) og hans tid. De sidste år af sin adjunkttid ved Engelsk Institut, 1978-1980, tilbragte Niels Thorsen som ph.d.-studerende ved Princeton University i USA med professor Link som vejleder. Her begyndte han et studie af Wilson som økonomisk tænker, men blev optaget af Wilsons tidlige politologiske skrifter, som han som den første underkastede en nøjere analyse. I januar 1981 forsvarede han i Princeton sin ph.d.-afhandling, "The Political and Economic Thought of Woodrow Wilson". Her afdækkede han Wilsons forestillinger om demokrati og stat i en videnskabelig brydningstid, hvor en klassisk amerikansk tradition blev konfronteret med impulser fra tysk videnskab, der pegede i retning af professionalisering og 'videnskabeliggørelse' af historien og samfundsvidenskaberne. Efter en gennemarbejdning og udvidelse af afhandlingen, bl.a. under et nyt ophold i Princeton i 1986, kunne Niels Thorsen i 1988 udgive den som monografi på Princeton University Press med titlen "The Political Thought of Woodrow Wilson 1875-1910". Bogen blev antaget som disputats ved Københavns Universitet, og gav efter forsvaret i september 1988 Niels Thorsen titlen dr.phil. Den etablerede ham tillige som en internationalt anerkendt ekspert i amerikansk forfatnings- og samfundsteori.

Det blev til en lang række bøger og artikler om amerikansk historie og amerikanske samfundsforhold fra hans

hånd. I sine to sidste artikler nåede han at trække de store linier op og give et koncentreret udtryk for sit syn på det amerikanske demokratis udvikling. "Kampen om den amerikanske forfatning" i Historisk Tidsskrift (98, 1998) analyserer den seneste udvikling i forfatningsdiskussionen, hvor republikanisme er blevet nøgleordet; efter Niels Thorsens opfattelse i en form som ser en modsætning mellem en føderal forfatning og det folkelige. Den bekymrede omsorg for en folkeligt funderet demokratisk udvikling ses i hele forfatterskabet og er det bærende element i den samlede fortolkning af den amerikanske historie, han nåede at færdiggøre til artiklen om USA i "Danmarks Nationalleksikon". Heri fremlægger han en indsigtsfuld analyse af den moderne amerikanske stats tilblivelse, men også en historie om afvikling – under stadig nye former – af den folkelige politiske kreativitet, der efter hans mening var det bærende element i den amerikanske revolution, og som i perioder momentvis satte sig igennem, senest med 1960'ernes protestbevægelser. Hovedlinien så han dog som afvikling af et folkeligt politisk engagement til fordel for styreformer, der harmonerede bedre med den politiske og økonomiske elites interesser.

Erfaringerne fra det amerikanske eksempel, således som han fortolkede dem, betød noget for Niels Thorsens generelle politiske stillingtagen, for eksempel til EU, som Danmark efter hans mening burde have holdt sig ude af. Historien var i det hele taget et eksistentielt anliggende for ham; en kilde til indsigt i magtens natur og udtryksformer og til almindelige menneskers muligheder for at påvirke deres livsvilkår. De humanistiske videnskabers mål så han som at skabe forståelse for, at andre mellemmenneskelige magtformer end den videnskabeligt-teknologiske var mulige. Deres formål var, som han skiver et sted, 'ikke nødvendigvis at frigøre sig fra magt, men at kræve andel i fortolkningsmuligheder, der giver mulighed for at se betydningen af forskellige magtformer og vurdere, hvad de kræver af ens påståede menneskelighed.'

Det var denne indstilling, som i slutningen af 1990'erne fik ham til at engagere sig i debatten om besættelsestidens historie i Danmark og retten til fortolkning af den. Besættelsestidens betydning lå for ham i de erfaringer, almindelige mennesker gjorde i forhold til, hvad der var rigtigt og forkert, og til deres egne handlemuligheder i en unormal politisk situation. Det redegjorde han for i en række avisindlæg i foråret 2000, og han havde også udformet et forskningsprojekt, der skulle undersøge tiden i dette lys. Med inspiration fra amerikansk forskning omkring den folkelige demokratiske mobilisering under den amerikanske revolution, som den kommer til udtryk i revolutionstidens pamfletlitteratur, ville han efterspore en lignende mobilisering på dansk grund gennem en nylæsning af de illegale blade. Sygdommen satte en stopper for projektet, som ellers kunne have givet en forfriskende ny vinkel på tidens historie.

Niels Thorsen var et aktivt og respekteret medlem af både internationale og nationale 'American Studies' netværker, og var således 1985-95 medredaktør af tidsskriftet "American Studies in Scandinavia". Selv om han som tænker og forskertype kunne virke som en individualist, var han i det praktiske og formidlingsmæssige en kreativ og erfaren holdspiller. Han lagde vægt på at videregive sine indsigter i amerikansk historie og samfundsteori, så de også kom undervisningen til nytte, og han gjorde det næsten altid sammen med kolleger. Det gælder således i lærebøger som "USA i 1930'erne" (1977) med Kim Mølgaard Nielsen; "USA's krig i Korea" (1981) med Lars Bjørneboe og Steen Illeborg; "USA's Historie" (1986) med Steen Illeborg; "Inventing Modern America – An Introduction to American Studies" (1988) med Jens Bjerre Danielsen, David Nye og Carl Pedersen; "American Studies: A Source Book" (1989) med Carl Pedersen og David Nye, og "Samfundsvidenskab for sprogstuderende" (1994) med Jørgen Sevaldsen. Formidling til den brede offentlighed skete i aviskronikker, i "Danmarks Nationalleksikon", i radio og tv og gennem Åbent Universitet, hvis afdeling ved Det Humanistiske Fakultet Niels Thorsen var leder af 1993-95. Han udarbejdede netop tv-serien "Amerikanske Forbilleder" , sendt i 1989, i samarbejde mellem Åbent Universitet, DR og kolleger ved RUC og universitetet i Århus. Undervisningen i tilknytning til serien samlede omkring 600 studerende over hele landet, og han betragtede selv projektet som det første omfattende forsøg på at lokalisere 'amerikanske studier' i en dansk sammenhæng. Dette sidste var en væsentlig pointe for hans virksomhed. Han var, som mange europæiske amerikanister, både skræmt, fascineret og tiltrukket af USA; og han lagde vægt på at se amerikansk historie og kultur fra et dansk ståsted uden at falde ind i rollen som ambassadør for det officielle USA.

Uafhængighed var i det hele taget et af nøgleordene for Niels Thorsens indstilling til den akademiske tilværelse. Han slog sig aldrig til tåls med etablerede fortolkninger, men var mest tilfreds, når han kunne foreslå alternativer og modtolkninger. Han tog videnskaben alvorligt, og kunne være ganske skarp, når han uden stands eller persons anseelse i anmeldelser og aviskronikker hudflettede fagfæller eller offentlige personer, som han mente snød på vægten eller gjorde knæfald for herskende manipulationsstrategier. Hans bekymringer gjaldt ligeledes uddannelsespolitikkens kurs mod teknokratiske mål og styreformer. Det skrev han også om, og titler som "Fra KUP til Kanon: administrativ forurettelse som motiv i dansk skolepolitik" ("Dansk Pædagogisk Tidsskrift", 6/1992) og "Service-humanistens fødsel og opdragelse" (E. Aschengreen, ed. "At undervise i humaniora", 1998) antyder både hans sproglige frodighed og polemiske åre.

Andre styrker hos Niels Thorsen var hans meget brede faglige orientering og hans insisteren på, at enkeltheder altid skulle sættes i perspektiv. Han var kolossalt belæst, og læste altid med dyb omtanke. Der gik frasagn om hans evne til at lade sig opsluge af bøger, han fandt spændende, så tid og sted blev glemt. Han fortalte selv, hvordan han under et besøg på en universitetslæsesal i Berlin en morgen var blevet så optaget af en bog, at han blev siddende på sin plads med den hele dagen. Da biblioteket lukkede, var han ude af stand til at bevæge sig, og personalet måtte transportere ham til en skadestue for at få kramperne løst op! Hans sjældne evner som læser og store faglige viden gjorde ham til en ideel vejleder for både studerende og kolleger, der søgte hans vurdering af deres skriftlige arbejder, og altid gik fra ham med større klarhed over, hvad det var, de i virkeligheden havde ment, og hvor de for alvor perspektivrige vinkler på stoffet skulle søges.

I sin daglige omgang med kolleger og studerende var Niels Thorsen et venligt og hjælpsomt menneske med en begejstring for universitetslivets intellektuelle udfordringer, der var smittende. Han var meget optaget af at hjælpe yngre, talentfulde forskere, og inddrog dem gerne i den pri-

vate gæstfrihed overfor fagfæller, han og Lisbeth Thorsen viste i hjemmet i Roskilde. Niels Thorsens død efterlader et dybt savn hos alle, der kendte ham. Han vil blive husket for sine store menneskelige kvaliteter og for de egenskaber, som var bærende i hans universitetsliv: Engagement, dyb ansvarsfølelse, og en stadig insisteren på, at humanisme nytter.

Jørgen Sevaldsen

Bygninger og lokaler

Fysisk planlægning

Planlægning af universitetets fysiske rammer varetages af Universitetets Fysiske Udvalg, hvis medlemmer er rektor (formand), 4 dekaner repræsenterende de fire driftsområder, samt en lærer-, en tap- og en studenterrepræsentant. Teknisk Administration er sekretær for udvalget. I 2000 har Fysisk Udvalg afholdt 8 møder, hvor man har drøftet og besluttet overordnede og specifikke forhold omkring planlægning, byggeri og drift af universitetets bygninger.

I efteråret 2000 er fakulteternes udbygningsplaner blevet sammenfattet som en præcisering af rammerne for en række udbygningsprojekter og som grundlag for den investeringsplan der er indarbejdet i universitetets budget for 2001. Udgangspunktet for dette arbejde har været den årlige beregning af universitetets fysiske udbygningsbehov (Helhedsplanen), der samtidig har været grundlag for det bygningstaxameter der er en del af universitetets budgetgrundlag.

Universitetets største planlægningsprojekter har også i 2000 været udbygningen af Det Humanistiske Fakultet på Amager, etablering af et bioteknologisk center på Tagensvej og forhandlingerne vedrørende overtagelse af det tidligere Kommunehospital til en generel forbedring af de bygningsmæssige forhold i Indre by og til etablering af et Center for Sundhed og Samfund. Et væsentligt skridt i retning af realisering af projekterne har været afholdelse af rådgiverkonkurrencer vedrørende 2. og efterfølgende byggeafsnit på Amager og et biocenter i Universitetsparken.

Ud over planlægningen af konkrete byggesager har planlægningsindsatsen i 2000 været koncentreret om analyser og koordinering af arealdata i forbindelse med såvel universitetets som Byggedirektoratets forberedelser til den nye SEA-ordning.

Bygningsmassen

Universitets samlede bygningsmasse udgør 82 bygningskomplekser, der i 2000 er opgjort til ca. 630.000 m^2 . I forhold til 1999 er dette en vækst på ca. 11.000 m^2, men denne vækst er ikke udtryk for en reel arealudvidelse, den skyldes primært at retningslinjerne for hvordan universiteterne skal opgøre deres arealer er blevet ændret.

Det er karakteristisk for universitetets bygningsmasse at omkring 45 % af arealet findes i ejendomme der er opført før 1950, at ca 7 % findes i fredede ejendomme og at ca. 10 % af det samlede areal er udlejet til fremmede brugere. Hertil kommer at en væsentlig del af bygningsmassen ikke er opført til det nuværende formål og som følge heraf kun vanskeligt kan udnyttes effektivt.

Universitetets bygningsmasse er opdelt i 4 bygningsdistrikter svarende til 4 driftsområder med ansvar for den daglige drift.

Bygningsdistrikt 1, Indre by, dec. 2000

Adresse	*m^2 brutto*	*Ændring i forhold til 1999*	*m^2 Brutto*
Bispetorvet 1-3	3.751		
Fiolstræde 4-6/Metropolitanannekset	2.174	nyopmåling	-5
Fiolstræde 10, St. Kannikestræde 18	3.142	nyopmåling	-116
Fiolstræde 20-24, Krystalgade 14-16	4.656	nyopmåling	-189
Købmagergade 44-46	10.801	nyopmåling	-79
Købmagergade 50	10.088		
Købmagergade 52	3.269		
Linnésgade 22	4.200		
Rosenborggade 15-17	7.323		
Sankt Peders Stræde 19	1.439		
St. Kannikestræde 11	1.264		
St. Kannikestræde 13	1.142		
Studiestræde 6/Studiegården	8.704	tekniketager medregnet	272
Studiestræde 8-10	1.203	nyopmåling	31
Studiestræde 34	3.343		
Nørregade 10/Universitetsfirkanten	21.506		
Frederiksholms Kanal 4	4.581		
Vestergade 10	2.920		
Nørregade 15	697	nyopmåling	6

Adresse	m² brutto	Ændring i forhold til 1999	m² Brutto
Studiestræde 3	103		
Linnésgade 25	1.270		
Skindergade 14	1.315		
Nørregade 34	368		
St. Kannikestræde 8	287		
Skindergade 36	887		
Landemærket 9	2.277		
Nørregade 7A og 7C	1.583		
Peter Bangs Vej 30	1.935	lejemål udvidet	112
Studiestræde 38/Kirkesalen	529		
Bygningsdistrikt 1 i alt	**106.758**	**Bruttoarealet er forøget med**	**32**

Bygningsdistrikt 2, KUA, dec. 2000

Adresse	m² brutto	Ændring i forhold til 1999	m² Brutto
Klerkegade 2	6.459		
Njalsgade 74-108/KUA	75.557	tekniketager medregnet	1.035
Vandkunsten 5	2.558		
Jagtvej 10, Landsarkivet	0	lejemål opsagt	-50
Strandgade 100	268		
Leifsgade 33	5.120		
Snorresgade 17-19	8.272		
Kastelsvej 17	58		
Artillerivej 40	336		
Artillerivej 86	3.250		
Vandkunsten 8	624		
Bygningsdistrikt 2 i alt	**102.502**	**Bruttoarealet er forøget med**	**985**

Bygningsdistrikt 3, Panum, dec. 2000

Adresse	m² brutto	Ændring i forhold til 1999	m² Brutto
Bredgade 62/Bredgadekomplekset	5.903	tekniketager medregnet	236
Blegdamsvej 3/Panum Instituttet	142.304	tekniketager medregnet	4.735
Frederik V's Vej 9-11/Teilumbygningen	20.906	tekniketager medregnet	913
Nørre Allé 6-8	4.933		
Bygningsdistrikt 3 i alt	**174.045**	**Bruttoarealet er forøget med**	**5.884**

Bygningsdistrikt 4, Naturvidenskab, dec. 2000

Adresse	m² brutto	Ændring i forhold til 1999	m² Brutto
Øster Farimagsgade 2B/Botanisk Have	7.363	nyt drivhus	251
Gothersgade 130/Botanisk Museum	1.789		
Gothersgade 140, Øster Farimagsgade 2A	7.129	nyopmåling	13

Adresse	*m² brutto*	*Ændring i forhold til 1999*	*m² Brutto*
Sølvgade 83/Sølvtorvskomplekset	17.977		
Øster Voldgade 3	2.141	tekniketager medregnet	248
Øster Voldgade 5-7/Geologisk Museum	8.706	tekniketager medregnet	730
Øster Voldgade 10	52.076		
Blegdamsvej 15-21/Niels Bohr Institutet	11.750	tekniketager medregnet	335
Haraldsgade 6	189	ændret lejemål	-358
Jagtvej 155 B	3.585		
Jagtvej 155 D	3.162		
Juliane Maries Vej 26-36/Rockefellerkomplekset	13.654	tekniketager medregnet	495
Universitetsparken	67		
Universitetsparken 1-3/DIKU	8.610	nyopmåling	-134
Universitetsparken 5/H.C. Ørsted Instituttet	31.909	tekniketager medregnet	1.226
Universitetsparken 13/August Krogh Institutet	11.722		
Universitetsparken 15/Zoologisk Inst. og Museum	30.322	tekniketager medregnet	967
Tagensvej 16	2.192	tekniketager medregnet	36
Nørre Allè 51-55	12.596	tekniketager medregnet	79
Brorfelde	2.872		
Helsingør/Marinbiologisk Laboratorium	2.668	tekniketager medregnet	29
Hillerød/Ferskvandsbiologisk Laboratorium	1.971		
Risø	409		
Strødam/Strødamlaboratoriet	442		
Tåstrup, Agrovej 3	843		
Fruebjergvej 3/Symbion	1.974	ændret lejeareal	56
Esbjerg/Skalling-Laboratoriet	817		
Frederikshavn/De Havbiologiske Laboratorier	1.957		
Godhavn, Grønland/Arktisk Station	1.381	nyopmåling	370
Bornholm/Gravgærde	753		
Ho/Skalling-Laboratoriet	552		
Læsø/Læsølaboratorier	371	nyopmåling	119
Rågø/Rågølaboratoriet	101		
Salten Skov/Salten Skov Laboratoriet	1.501		
Sermelik, Grønland/Sermelik Stationen	130		
Kristiansminde/Gl. Skovridergaard	813		
Tønder/Skalling-laboratoriet		Nedlagt	-229
Vellerup Vig/Isefjordlaboratoriet	116		
Sønderskoven/Virklund Laboratoriet		Nedlagt	-110
Allindelilleby	28		
Tagensvej 15	71		
Bygningsdistrikt 4 i alt	***246.710***	***Bruttoarealet er forøget med***	***4.123***
Københavns Universitet i alt	***630.015***	***Bruttoarealet er forøget med***	***11.024***

Bygningsdrift og vedligeholdelse

I 1997 blev der foretaget en decentralisering af universitetets bygningsdrift. Bygningsdriften omfatter rengøring, betjentfunktion, håndværkere, forbrug af el, vand og varme samt mindre vedligeholdelsesarbejder. Se regnskabstallene for 1999 og 2000 i nedenstående skema.

Beløbene er opgjort som bruttoudgifter. Der er i 2000 eksterne indtægter i bygningsdistrikterne for i alt ca. 6 mio. kr, samt udgiftsreduktioner for ca. 10 mio. kr, således at nettoudgiften i alt er ca. 230 mio. kr. I 1999 udgjorde de tilsvarende indtægter og udgiftsreduktioner ca. 14 mio. kr. Tallene er i øvrigt incl. løn og energiafgifter samt vedligeholdelsesarbejder med størrelse under 50.000 kr.

I 2000 gennemførte KU for første gang et samlet udbud vedrørende bortskaffelse af alle affaldstyper. Udbuddet medførte dels en rationaliseringsgevinst og dels, at KU fra 1. januar 2000 kun har én affaldstransportør for alle områder og affaldstyper. Ligeledes gennemførte KU et udbud af vagttjenesten. Vagtudbuddet er det tredje udbud inden for dette område siden 1994. Resultatet af dette udbud blev, at KU nu har samme leverandør vedrørende vagttjenester for alle områder.

I takt med liberaliseringen af det frie elmarked har KU efter licitation forhandlet nye leveringsaftaler på plads for ejendommene, i takt med at deres størrelse har muliggjort det. Således har Panum Instituttet i perioden april til december 2000 haft sin egen leveringsaftale, og fra januar 2001 vil der blive indgået særkontrakt for ellevering til universitetets 8 største ejendomme. Besparelsen har i 2000 været ca. 5 % og forventes at blive ca. 4% i 2001.

I 2000 blev der taget et fælles EDB-baseret drifts- og vedligeholdelsessystem, Logihold, i brug. Systemet er via KU-nettet forbundet med KU's Bygningsregister, der er placeret i Teknisk Administration. Det overordnede formål med Logihold er at sikre en stabil drift af de bygningstekniske anlæg gennem en systematisk løbende vedligeholdelse.

Vedligeholdelsen af universitetets bygninger er delt i den løbende akutte vedligeholdelse, som varetages af driftsområderne og regnskabsmæssigt er indeholdt i bygningsdriftsbevillingen, og planlagt vedligeholdelse, som varetages af Teknisk Administration. Planlægningen af disse opgaver sker primært gennem det årligt gennemførte bygningssyn, som omfatter både ingeniør- og arkitektarbejder.

I 2000 blev der gennemført en planlagt vedligeholdelse, der dels bestod af de ændringer, som er nødvendiggjort som følge af krav fra myndigheder, og dels de vedligeholdelsesarbejder, som var prioriteret højt i bygningssynet (som prioritet 1) og samtidig kunne rummes inden for de givne bevillinger.

Finansieringen af den planlagte vedligeholdelse incl. myndighedskrav er, som det kan ses af foregående, primært sket med midler fra Fællesadministrationen. Dette er situationen efter en udvikling gennem en række år hvor de eksterne bevillinger fra Byggedirektoratet til hovedistandsættelser er blevet reduceret år for år.

Disse manglende eksterne bevillinger har medført, at universitetets akkummulerede vedligeholdelsesefterslæb incl. myndighedskrav er stadigt stigende og gennem de seneste 3 år har udviklet sig således:

Afviklet over 10 år vil efterslæbet således fordre en fordoblet indsats ift. den hidtidige indsats.

Af det samlede vedligeholdelsesbehov i 2000 udgør myndighedskrav (primært omlægning af køleanlæg på grund af udfasning af miljøskadelige kølemidler) 42 mio. kr. Det øvrige behov består af arbejder, som i prioritering spænder fra akut til forebyggende vedligeholdelse.

Regnskab for bygningsdrift i tusinde kroner

Driftsområde	***Regnskab 1999***	***Regnskab 2000***
1. Indre By	39.200	38.278
2. Humaniora	34.834	33.725
3. Sundhedsvidenskab	80.489	78.399
4. Naturvidenskab	97.579	97.059
I alt	***252.103***	***247.462***

Planlagt vedligeholdelse i tusinde kroner

Opgave	***Regnskab 1999***	***Regnskab 2000***
Synsbaseret vedligeholdelse	38.155	48.556
Myndighedskrav	6.864	3.915
Hovedistandsættelser	1.609	803
I alt	***46.627***	***53.275***

Tallene er inklusive ekstern finansiering (Byggedirektoratet) på i alt 2.812 t. kr. i 1999 og 184 t. kr. i 2000.

Beløb i mio. kr.

	1998	***1999***	***2000***
Vedligeholdelsesbehov	451	532	551

Telefondrift

På telefoniområdet har KU i 2000 udbygget samarbejdet med Telia Telecom, idet universitetets nummerserie (3532 xxxx) er flyttet til Telia samtidig med en teknisk omlægning af ind- og udgående telefonlinier til ISDN.

KU er således blandt de første rigtig store kunder, der har valgt en totalløsning hos Telia, efter at muligheden for at skifte teleselskab – uden at skifte telefonnumre blev en realitet. Nummerflytningen forventes at give universitetet yderligere besparelser på 1 – 1,5 mio. kr. pr. år.

Sidst på året er en ny samlet løsning for mobiltelefoni, integreret med det faste net, sendt i udbud.

KU er endvidere i 2000 begyndt at levere telefoni til eksterne samarbejdspartnere, idet det nyetablerede Danmarks Humanistiske Forskningscenter fra starten i august har været på Københavns Universitets telefoninet, ligesom Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek i december blev tilknyttet universitetets anlæg.

Anlægsarbejder

Bygningsdistrikt 1, Indre By

Kommunehospitalet

Universitetet har i 2000 gennemført forundersøgelse og programmering med henblik på at undersøge mulighederne for at etablere et "Center for Sundhed og Samfund" på KH. Centeret omfatter i alt ca. 55.000 m^2 og består af KU-enheder og sektorforskningsenheder. Centeret planlægges med KU som hovedlejer og forventes at kunne tages i brug primo 2003.

KU enhederne omfatter fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet: Institut for Folkesundhedsvidenskab, Samfundsodontologi, Universitetsklinik for Almen Medicin og Medicinsk-Historisk Museum og fra Det Samfundsvidenskabelige Fakultet: Sociologisk Institut, Institut for Antropologi, Institut for Statskundskab og Fakultetsadministrationen.

De eksterne sektorforskningsenheder omfatter: Central Forskningsenhed for Almen Praksis, Danish Breast Cancer Cooperative Group, DBCCG, Det Etiske Råd, Institut for Sundhedsvæsen, DSI, Institut for Sygdomsforebyggelse, Statens Institut for Folkesundhed, Teoretisk Specialeuddannelse i Almen Medicin og Universitetshospitalernes Center for Sygepleje- og Omsorgsforskning, UCSF.

Elevator i Studiegården

I Studiegården er tilgængelighedsforholdene blevet forbedret ved, at der i gårdrummet ved hovedindgangen er etableret en udvendig rampe. Samtidig er der ved Studiegårdens hovedbygning etableret en elevator der forbinder alle etager. Elevatoren er placeret udvendigt, som et glastårn i et af de mindre gårdrum. Anlægsudgiften er i alt ca. 3 mio.kr. og finansieret af Byggedirektoratet.

Bygningsdistrikt 2, KUA

Nybyggeri på KUA

Projektet vedr. nybyggeri på KUA, 1. byggeafsnit, blev igangsat i 1997 og omfatter projektering og opførelse af 41.500 m^2 til brug for Det Humanistiske Fakultet. 1. byggeafsnit kommer til at rumme Nordiske og Vesteuropæiske sproginstitutter samt Institut for Kunst og Teater. Udførelsen af byggeriet er igangsat og 1. og 2. etape af byggeriet forventes klar til indflytning i hhv. august og december 2002. Byggeriets første byggeafsnit er projekteret af arkitektfirmaet KHR A/S og ingeniørfirmaet COWI A/S, samt landskabsarkitekt Sven Kirkegaard.

Projektets 2. byggeafsnit blev igangsat i 2000 og omfatter projektering og opførelse af 34.700 m^2 til brug for Det Humanistiske Fakultet. 2. byggeafsnit kommer til at rumme Institut for Græsk og Latin, Film- og Medievidenskab, Filosofi, Pædagogik og Retorik, Sprogvidenskab og Psykologi. Arkitektkonkurrencen er gennemført og blev vundet af Arkitektgruppen i Århus K/S, og ingeniørfirmaerne Mogens Balslev A/S og Erik K. Jørgensen A/S. Udarbejdelse af dellokalplan for området der omfatter 2. byggeafsnit er igangsat.

Den budgetterede anlægsramme for det samlede nybyggeri på KUA er på totalt 1,75 mia. kr. (prisniveau juli 2000) samt genbrugsværdi af eksisterende bygninger fastsat til 100 mio. kr. På baggrund af rammen forventes det, at der over 3 byggeafsnit skal bygges i alt ca. 110.000 m^2.

Endvidere planlægges uden for rammen et 4. byggeafsnit på ca. 8.000 m^2 hvorefter ejendommens restrummelighed vil være ca. 18.000 m^2.

Bygningsdistrikt 3, Panum Instituttet

Ombygninger i Teilum bygningen

I Teilumbygningen er der for Retsgenetisk Institut ombygget en række laboratorier på 2. sal.

Anlægsudgiften er på i alt ca. 2 mio. kr.

Nørre Allé 6-8

Den tidligere Sygeplejeskole, Nørre Alle 6-8 er pr. 1. august 2000 ibrugtaget af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet dels til undervisningsformål og dels til kontorformål til Institut for Folkesundhed.

Bygningsdistrikt 4, Nørre Fælled og Botanisk Have

Lokalplan for Universitetsparken

KU og Byggedirektoratet tog i 2000 initiativ til udarbejdelsen af en samlet plan for den sydlige del af Universitetsparken. Planen skal bl.a. danne grundlag for et kommende lokalplanforslag. Planen udarbejdes af Kgl. Bygningsinspektør David Bretton-Meyers Tegnestue og landskabsarkitekterne Ginmann, Harboe og Borup.

Ombygning af H.C. Ørsted Institutet

Byggedirektoratet gav i 2000 en bevilling på i alt ca. 9 mio. kr. til gennemførelsen af en omfattende ombygning af laboratoriefløjene på H.C. Ørsted Institutet og de tidligere gæsteboliger på Juliane Maries Vej. Bevillingen muliggjorde en tilbageflytning af Kemisk Instituts Laboratorium for Materialekemi fra Forskerbyen Symbion til H.C. Ørsted Institutet.

Nyt væksthus i Botanisk Have

Ved en donation fra Augustinus Fonden på i alt ca. 4 mio. kr. blev der i Botanisk Have opført et nyt væksthus til truede plantearter. Det nye væksthus blev inviet den 14. august 2000 i forbindelse med Botanisk Haves 400-års jubilæum.

Ombygning af Kedelhuset i Botanisk Have
Det gamle kedelhus ved Sølvtorvskomplekset i Botanisk Have firkanten blev i 2000 ombygget til placering af NMR-spektrometre til brug for Molekylærbiologisk Institut. Ombygningsudgifterne omfatter i alt ca. 5 mio. kr. og er finansieret af Byggedirektoratet.

Geocenter
Om- og udbygningen af Øster Voldgade 5-7 og 10 til brug for etablering af et Geocenter gennemføres over 3 etaper i 1999-2002. De implicerede parter er GEUS, GI, GRI, GM og DLC. Den første etape af det nye Geocenter, som omfatter fælles undervisningslokaler, fælles kantine og bibliotek for Geografisk Institut, blev taget i brug 1. september 2000. Geocenterbevillingen omfatter i alt 189 mio. kr. (prisniveau 2000) samt en vedligeholdelsesbevilling på i alt ca. 40 mio. kr. Om- og udbygningen er projekteret af Kgl. Bygningsinspektør David Bretton-Meyers Tegnestue og ingeniørfirmaet Birch & Krogboe A/S.

Biocenter
Forskningsministeriet ved Byggedirektoratet udskrev i september 2000 en projektkonkurrence om et biocenter i Universitetsparken. Arkitektkonkurrencen blev afgjort i januar 2001 og blev vundet af arkitektfirmaet KHR A/S i samarbejde med Novo Nordisk Engineering A/S og Ingeniørfirmaet Carl Bro A/S. Brugerne af det nye center vil være Københavns Universitets Molekylærbiologisk Institut, Biotech Research & Innovation Center og Hovedstadens Sygehusfællesskab. Hertil kommer, at der i området også indpasses en bioteknologisk forskerpark. Biocenterbevillingen omfatter i alt 479 mio. kr. (prisniveau 2000) og Biocenteret forventes færdigt til ibrugtagning i 2004.

Fællesadministrationen

Universitetsdirektør Else Sommer

Organisation og arbejdsopgaver

Fællesadministrationen varetager rådgivnings- og sekretariatsfunktioner for rektoratet, konsistorium og de rektorale udvalg og forestår den overordnede rektorale legalitetskontrol. Hertil kommer en række administrative opgaver, der løses centralt på universitetet, bl.a.:

- Optagelse af studerende.
- SU-administration.
- Personale- og lønadministration.
- Budget- og planlægningsopgaver på universitetsniveau.
- Regnskabsfunktioner.
- Bygningsplanlægning og vedligeholdelse.
- Drift og udvikling af fælles edb-systemer og netværk.

Fællesadministrationens organisation fremgår af nedenstående oversigt. I stedet for en skarp opdeling i politisk-administrative stabsfunktioner og teknisk-administrative driftsenheder tilstræbes fleksibel arbejdstilrettelæggelse, der både tilgodeser behovet for at koncentrere kompetencer i faglige liniefunktioner og det stigende behov for at udnytte kompetencer på tværs.

Fællesadministrationen skal bidrage til at sikre sammenhæng og kontinuitet i universitetets administration samt medvirke til og initiere udvikling af de administrative opgaver. Der udarbejdes hvert år en beretning og aktivitetsregnskab for Fællesadministrationen, hvor alle opgaver er fyldestgørende beskrevet. I nedenstående er der fokuseret på hovedlinierne i år 2000.

Fællesadministrationens organisation

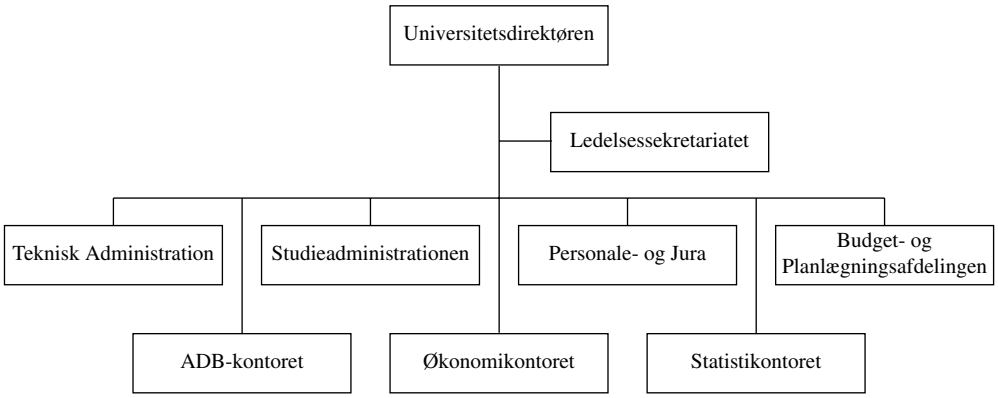

Universitetsdirektørens årsberetning

I en tid hvor kravene til Københavns Universitet generelt har været stigende, og de økonomiske muligheder vigende, har også fællesområdet oplevet skærpede krav til både udvikling og drift. Samtidig med at de traditionelle sagsbehandlingsopgaver ikke er blevet færre, er der kommet nye opgaver til.

I 2000 er der især arbejdet på de administrative udfordringer som er en konsekvens af ændrede planlægnings- og styringskrav, ændringer i lovgrundlaget og IT-udviklingen. Samtidig med at disse ændringer har krævet ressourcer, er der ikke sket en tilsvarende lettelse i de traditionelle administrative opgaver. Fællesadministrationens regnskabsresultat tyder derfor på en betydelig stigning i produktiviteten, se afsnittet nedenfor om fællesområdets økonomi.

Opgaver i forbindelse med den overordnede planlægning og styring

Universitetet har gennem flere år udviklet og forbedret såvel planlægningsgrundlag som styringsredskaber. Der har været fokus på såvel de faglige aktiviteter, den fysiske og personelle kapacitet samt de økonomiske ressourcer. Planlægningssystemet kan skitseres som nedenfor:

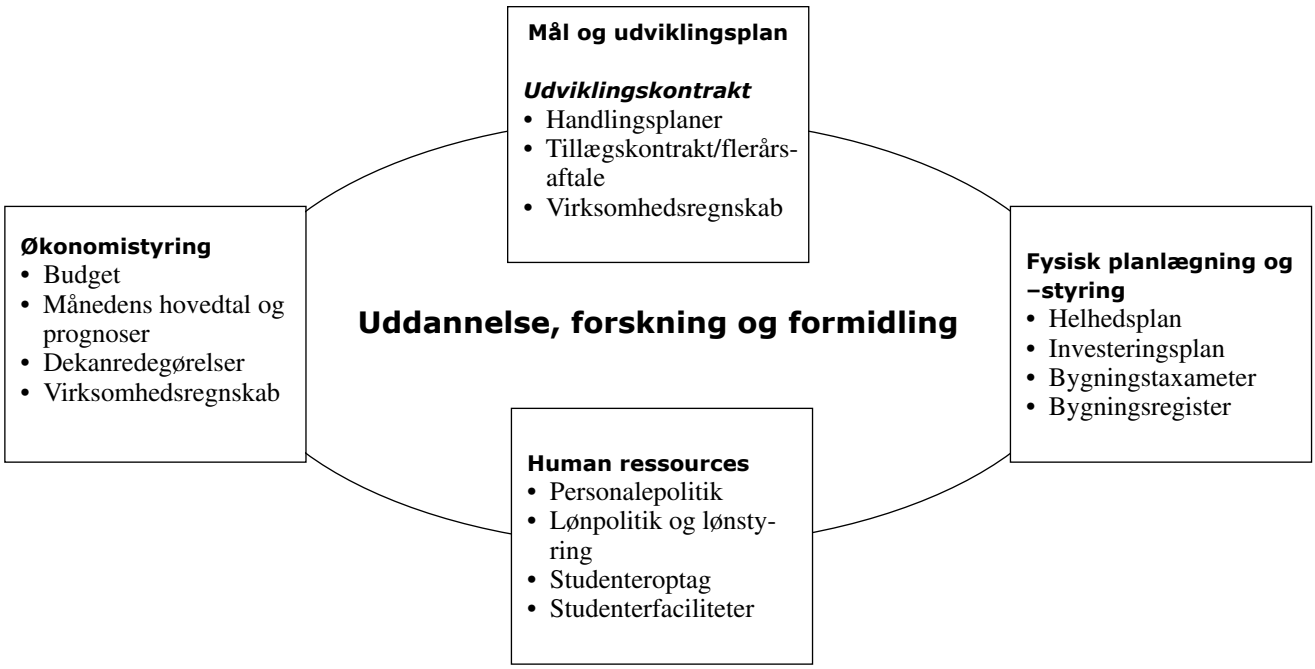

Mål og indsatser ifm. de faglige forsknings- og uddannelsesaktiviteter fremgår af universitetets udviklingskontrakt som blev underskrevet i årets begyndelse, men allerede året efter har fået et underskrevet tillæg. I Fællesadministrationen har der været arbejdet med at disponere, indsamle og koordinere bidragene og samskrive dem til den nu underskrevne udviklingskontrakt. Der er endvidere taget hul på planlægningen af det opfølgningssystem som skal synliggøre og dokumentere at planerne følges. Allerede i virksomhedsregnskabet for 2000 er der for første gang sket en afrapportering i henhold til kontrakten.

Universitetets budgetfordelingsprincipper har været under fortsat udvikling. Der har i denne forbindelse været nedsat en arbejdsgruppe vedr. ekstern finansiering. Arbejdsgruppen har aflagt rapport og der er politisk tilslutning til anbefalingen om at overgå til et såkaldt "full cost" princip for den eksterne finansiering.

Økonomistyringen er skærpet betydeligt i 2000. Dette har kunnet mærkes overalt hos universitetets disponerende enheder. I administrationen har især en systematisering og forbedring af økonomistyringsprocedurer og -systemer været i fokus. Der er i årets løb implementeret en forbedret økonomirapportering til konsistorium, forbedring af månedsopfølgning og yderligere styrkelse af flerårsprognosticering.

På det fysiske område har aktiviteterne været præget af den fremtidige overgang til lejestatus (SEA) for universitetets bygninger. Der har gennem hele året været usikkerhed omkring vilkårene for den fysiske planlægning, – herunder især om de store planlagte byggerier kunne realiseres på de nye vilkår. Det må forventes at de planlægnings- og styringsopgaver der ligger i tilknytning til bygningsforbruget vil ændre sig når den nye huslejeordning implementeres, men 2000 har rent administrativt især været præget af at muligheder og risici i den nye ordning har skullet analyseres, mens en række opgaver har måttet udskydes pga. usikkerhed omkring de endelige vilkår i SEA.

På det personalepolitiske område har opgaven med revision af personalepolitikken lagt beslag på administrative ressourcer i årets løb. Ændret stillingsstruktur, professorplan, nye lønsystemer og øgede krav til kompetenceudvikling er herudover opgaver der også stiller store krav til administrationen.

Selvom arbejdet med koordinering og forbedring af universitetets planlægnings- og styringsprocedurer og dokumenter ikke er tilendebragt, er der i 2000 taget et betydeligt skridt til en sammenhængende og velfungerende model.

Ændret lovgrundlag og nye opgaver

De mere traditionelle administrative opgaver er ligeledes under udvikling. Det skyldes i nogle tilfælde ændringer i lovgrundlaget.

På det personaleadministrative område har såvel statens intentioner ifm. pensionsordninger, som den seneste overenskomst indførelse af feriefridage, givet anledning til nye administrative krav.

På økonomiområdet har Økonomistyrelsens skærpede krav til balance på den eksterne virksomhed medført nye procedurer ifm. månedsafslutningen, og tjenesterejsecirkulærets krav om indberetning af skattefri diæter/natpenge har endvidere stillet krav om udvikling af procedurer der sikrer den nødvendige indberetning til Told & Skat.

På det internationale område har der været en betydelig aktivitetsstigning bl.a. ifm. indgåelse af nye aftaler og som konsekvens af engagementet i Øresundsuniversitetet og planlægning af et sommeruniversitet i år 2001.

Udvikling af de administrative edb-systemer

Udvikling og drift af administrative IT-systemer er en væsentlig opgave for Fællesadministrationen. Der er i 2000 sket en konvertering af universitetets bygningsregister og en tilpasning mellem dette og en asbestdatabase, en kunstregistrant samt en driftsdatabase.

På det personaleadministrative område er personalesystemet ScanPas implementeret, og i 2000 har pilotbrugere på fakulteterne fået adgang hertil. Det er hensigten at også institutter skal have adgang til personalesystemet ligesom dette planlægges integreret med et ferie- og fraværssystem. Der er fuld integration til lønsystemet SCL.

På det studieadministrative område er udvikling af Fønix fortsat en stor og højt prioriteret udviklingsopgave. Efter at de store dele af det nye system er taget i brug er behovet for en hot-line blevet aktualiseret. Der skal også de kommende år afsættes betydelige ressourcer til videreudvikling af det studieadministrative system ligesom dette planlægges koordineret med studieinformationssystemet SIS i den kommende universitetsportal.

Det er fællesområdets mål at de teknologiske muligheder udnyttes bedst muligt til at sikre en effektiv administration. Der vil derfor også i de kommende år blive fokuseret på udnyttelse af de informations- og kommunikationsteknologiske muligheder.

Administrations- og organisationsudvikling

For at opretholde og videreudvikle en god og effektiv administrativ organisation i en tid hvor de udefra givne myndighedskrav og de indefra formulerede servicekrav er stigende, har fællesområdet i 2000 etableret et 3-årigt administrationsudviklingsprojekt (AUP). Projektet skal sikre retning, tempo, fællesskab og samordning i en udviklingsproces med mange interessenter og en del modsatrettede krav. Udviklingsprojektet er bredt anlagt og bidrager til udvikling af såvel opgaverne som arbejdspladsen. I projektets første år har omkring halvdelen af fællesområdets medarbejdere været engageret i et eller flere af projektets aktiviteter, og 8 fokusgrupper har udarbejdet og fremlagt forslag til forbedringer for ledelsen. Samtidig er der blevet arbejdet på en systematisk kompetenceudvikling for både medarbejdere og ledelse i fællesadministrationen.

En dygtig administration skal kunne omsætte og analysere administrative data så der frembringes viden, samt sikre at denne viden gøres tilgængelig i organisationen på rette tid og sted. Derfor har fællesområdet sat fokus både på videndeling, videnregnskab, videnudvikling og vedligeholdelse af viden. Der udarbejdedes i 2000 for første gang et videnregnskab for fællesadministrationen.

Endvidere er der etableret en mock-up af fremtidens arbejdsplads hvori alle medarbejdere vil få opgaver med deling og nyttiggørelse af viden. Fremtidsværkstedet er et af de initiativer der bidrager til at tegne billedet af en moderne og attraktiv administrativ arbejdsplads.

Også udvikling af en fælles webportal for Københavns Universitet, en ny visuel identitet for universitetet, etablering af en kompetenceenhed for forskningsbaseret efteruddannelse, deltagelse som pilotinstitution i statens indkøbsportal, og engagement i Finansministeriets netværk for udvikling af effektive arbejdsprocesser, viser at fællesadministrationen er en administrativ arbejdsplads i udvikling.

Ressourceforbruget til støttefunktionerne bør ikke vokse uhensigtsmæssigt, og den igangværende omstillingsproces er da også sket samtidig med at fællesområdets ressourceforbrug udgør en faldende andel af universitetets samlede omsætning.

Samlet har 2000 været ikke blot et krævende år i fællesadministrationen, men også et år med resultater. Der er igangsat initiativer som i de kommende år vil føre til både forandringer og forbedringer i universitetets administration. Både når det gælder indholdet i administrationens udviklingsinitiativer, og når det gælder ressourceforbruget, lægges der vægt på at fællesadministrationen skal understøtte universitetets primære aktiviteter; uddannelse og forskning.

Universitetsdirektør Else Sommer

Direktørudvalg

For at sikre en koordineret og rationel administration er der under universitetsdirektøren nedsat en række udvalg og arbejdsgrupper. De permanente udvalg er:

- Fællesadministrationens chefgruppe der behandler væsentlige administrative opgaver og tværgående forhold i Fællesadministrationen.
- Chefmødet, hvor Fællesadministrationens chefer mødes med fakultetsadministrationernes chefer og behandler generelle administrative spørgsmål mellem de organisatoriske niveauer.
- Koordinationsudvalget for studieadministration, der er et forum for koordination og erfaringsudveksling mellem den centrale studieadministration og fakulteternes studieadministration.
- Koordinationsudvalget for økonomi- og personaleadministration, der er et forum for koordination og erfaringsudveksling vedr. økonomi- og personaleadministrative spørgsmål.
- Koordinationsudvalget for den tekniske administration, der er et forum for koordination og erfaringsudveksling mellem fakulteternes driftschefer og Teknisk Administration.
- Internetudvalget, hvor fakulteterne og Fællesadministrationen koordinerer opgaver i forbindelse med universitetets hjemmesider.

Samarbejdsudvalget

Samarbejdsudvalget for den centrale administration (CSU) har afholdt 5 møder i 2000. Udvalget har løbende fulgt Fællesadministrationens økonomi (regnskab 1999, budget- og forbrug 2000 samt budget 2001) og har særligt drøftet FA's arbejdsmiljø, Administrationens UdviklingsProjekt og projektet om Videndeling og Dokumentation i Fællesadministrationen.

Fællesområdets økonomi

De samlede udgifter til fælles formål, som administreres af Fællesadministrationen, var i 2000 226,7 mio.kr. Det svarer til ca. 10% af universitetets samlede udgifter. Heraf går de 4%, 107,9 mio.kr., til egentlig administration, dvs. løn- og kontorholdsudgifter, herunder edb-udgifter. Resten går til bygninger (vedligeholdelse, husleje, ejendomsskatter mv.) og øvrige formål (Universitetsavisen, tilskud til studenterorganisationerne mv.).

I perioden siden 1997 er fællesadministrationens samlede udgifter reduceret ca. 3 mio.kr. i faste priser – primært årene efter 1998 Fællesadministrationens andel af universitetets samlede omsætning er reduceret fra 9% i 1997 til 8,5% i år 2000 svarende til en produktivitetsudvikling på over 5%.

Oversigten nedenfor viser forbrugstal for de seneste fem år samt budgettal for 2001. Forbrug og budget er fordelt på årsværk, artsgrupper, afdelinger og formål.

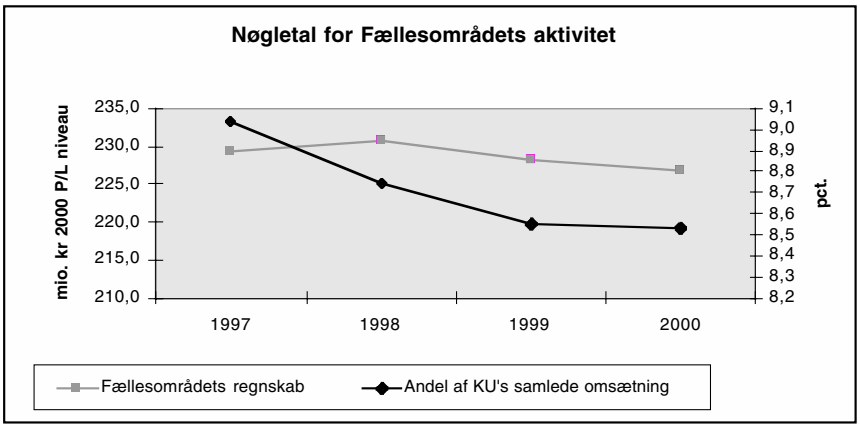

Årsv. / Art / Afd. / Formål	*Årsv./mio.kr.*					
	Forbrug					*Budget*
	1996	*1997*	*1998*	*1999*	*2000*	*2001*
AC-Chef	13,00	15,97	15,79	22,41	24,82	24,00
AC-TAP	50,11	51,99	54,10	56,17	63,64	66,71
TAP	114,24	121,18	118,53	119,15	117,87	116,62
Årsværk	**177,35**	**189,14**	**188,42**	**197,73**	**206,33**	**207,33**
Fastløn	52,70	58,43	61,11	67,08	71,97	75,79
Løsløn	10,16	6,65	5,14	2,69	2,43	4,54
Øvr. udg.	170,08	161,23	169,98	175,72	184,52	195,27
Indtægter	(13,35)	(14,77)	(16,46)	(19,85)	(32,17)	(37,51)
Artsgrupper	**219,58**	**211,53**	**219,77**	**225,64**	**226,75**	**238,09**
Fællesudgifter	13,24	8,53	10,65	6,98	4,52	6,53
Ledelsessekretariatet	9,20	8,61	8,45	7,77	8,40	10,32
Studieadministrationen	17,12	19,91	21,47	21,42	22,22	20,59
Teknisk Administration	126,78	117,24	122,51	126,57	121,10	125,04
Økonomisk Administration	28,08	30,55	27,96	–	–	–
ADB-Kontoret	18,72	20,91	21,98	22,02	24,28	25,57
Økonomikontoret	–	–	–	17,58	20,15	20,38
Personale- og Jura	–	–	–	11,24	11,84	12,33
Budget- og Planlægning	–	–	–	4,09	4,11	4,66
Statistikkontoret	–	–	–	1,32	1,53	1,89
Tilskud	6,45	5,80	6,76	6,67	8,60	10,77
Afdelinger	**219,58**	**211,53**	**219,77**	**225,66**	**226,75**	**238,09**
Administration	90,44	97,15	101,46	103,39	107,88	114,60
Bygninger	119,36	105,69	109,69	112,52	106,67	109,48
Øvrige	9,78	8,70	8,63	9,75	12,20	14,01
Formål	**219,58**	**211,53**	**219,77**	**225,66**	**226,75**	**238,09**

NOTE: Af sammenlignelighedsårsager er Forbrug 1999 tillagt bevillingsmæssig VUE-afregning på 2,9 mio.kr.

Informationsvirksomhed

I dette afsnit omtales nogle af de vigtigste eksempler på de forskelligartede formidlings- og informationsaktiviteter på Københavns Universitet. Det skal pointeres, at der er tale om eksempler, der først og fremmest dækker universitetets mere generelle informationsvirksomhed.

Formidling af forskningsresultater er et af universitetets hovedformål, og denne del varetages hovedsagelig af de enkelte forskere. Oplysning om universitetets forskning og de videnskabelige publikationer, hvori den nøjere beskrives, finder man i institutternes beretninger i årbogen.

En præsentation af universitetets fælles informationsvirksomhed findes på www.ku.dk/led/infovirksomhed.

Årbogen

Københavns Universitets række af officielle årbøger - eller årsberetninger - begynder med året 1864. Dog er det først med årbogen for det akademiske år 1875-76, der udkom i 1877, at rutinen med en årlig beretning for det netop forløbne år, kan siges at være etableret. Allerede fra 1793 var der dog udkommet en række publikationer med mere eller mindre officiel status, og med et indhold af samme karakter som det, der frem til efter 2. verdenskrig har udgjort hovedindholdet i årbogen. Således udkom i årene 1793-1801 ”Kiøbenhavns Universitets-Journal”.

Det er næppe tilfældigt, når publikationer, der mere indgående beskriver universitetets indre liv dukkede op netop i årene før 1800. Den nye universitetsfundats fra 1788 havde endegyldigt defineret universitetet som det sted, hvor statens embedsmænd inden for kirke, skole, forvaltning, sundheds- og retsvæsen fik deres uddannelse. I modsætning til de foregående århundreder, hvor universitetets rolle i det store og hele var relateret til kirken, først og fremmest gennem uddannelse af præster og latinskolelærere. Dette måtte naturligvis medføre, at universitetets anliggender blev genstand for en større offentlig interesse.

I årene 1968-80 steg antallet af sider i årbogen fra omkring 300 til knap 500, og kulminerede foreløbig med årbogen for 1988 med 1034 sider. Et forsøg på at reducere sidetallet bragte det i 1989 ned på 790 sider, et tal der igen er steget, så årbogen for 1998 fyldte 1074 sider.

Af disse knap 1100 sider udgør fakulteters, institutters og centres mv. beretninger mere end 900 sider, og heraf udgør redegørelsen for de igangværende forskningsaktiviteter samt publikationsfortegnelserne broderparten. Det har siden begyndelsen af 1980’erne været et centralt redaktionelt princip, at årbogen skulle indeholde en så vidt mulig fuldstændig redegørelse for universitetets forskningsaktiviteter, og at de videnskabelige medarbejdere har pligt til at indberette de nødvendige oplysninger.

I december 1999 besluttedes det at årbogen i sin helhed fra og med Årbog 1999 skulle udkomme i elektronisk form. Dette finder sted i to versioner:

1. En webudgave, som allerede har eksisteret igennem en årrække. Denne version henter sine databaseorienterede dele direkte i databaserne. Samtidig kan eventuelle fejl rettes løbende i tekstbidragene.

2. En færdigredigeret, statisk og printbar PDF-version, der distribueres på cd-rom og kan udskrives lokalt og desuden benyttes til særtryk til institutter og fakulteter mv.

Almanakken

I 316 år (første gang i sin nuværende form i 1685) har universitetet udgivet den årlige almanak med den særprægede titel ”Københavns Universitets Almanak, Skriv- og Rejsekalender”. Man ved dog at universitetet helt tilbage til dets oprettelse i 1479 har udgivet en almanak, og den ældst kendte stammer fra 1549.

2001-udgaven udkom den 28. september 2000, og igen i år indeholder denne “schweizerkniv” i bogform et væld af faste oplysninger om bl.a. stjerner og planeter, solformørkelser, højvande, afmærkninger i danske farvande, flag- og morsetegn, jordmagnetiske forhold, klimamålinger, tidszoner, mønsystemer i ind- og udland, mål og vægt, kongehuset, oversigts- og noteringskalender, og som noget nyt nu også en jagttabel.

Almanakken indeholder Danmarks nok mest detaljerede kalender med bl.a. dagens navn, solens og planeternes op- og nedgangstider samt deklination, månedens middeltemperatur og månens faser.

I 2001-udgaven tager almanakkens artikler igen udgangspunkt i en dansk landsdel. I år er det Sydsjælland, med Vordingborg som naturligt centrum, der får sin natur og kultur beskrevet af lokale fagfolk og forskere fra Københavns Universitet. Man kan læse om de hørproducerende vikinger på Næs eller om Vordingborg i middelalderen. Og man kan finde inspiration til søndagsturen i artiklerne om egnens dyre- og planteliv og om hvordan fortidens istunger skabte Knudshoved Odde.

Almanakken er på 262 sider i lommeformat og rigt illustreret med kort og fotos, heraf mange i farver. Den kan købes hos boghandlerne for kr. 110,00 incl. moms, og oplaget er for 2001-udgaven på 15.000 eksemplarer.

Redaktion: Informationsmedarbejder Nils Koudahl, Københavns Universitet, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Øster Voldgade 3, 1350 København K, telefon: 35 32 42 19, fax: 35 32 42 40, nko@adm.ku.dk.

Nøglen til Almanakken
er en uundværlig ledsager til Almanakken, der første gang blev skrevet og samlet af D.H. Wulff, adjunkt ved Aalborg Katedralskole. Den udkom første gang i Ålborg i 1881 på forlaget M.A. Schultz og kostede dengang 60 øre. Den er siden redigeret flere gange og senest i 1994 nyskrevet af universitetslektor, mag.art. Thorkil Damsgaard Olsen. Den fortæller historierne, der ligger bag navnene på alle årets dage, uger og måneder. Bogen kan bruges år efter år. Denne udgave er rigt illustreret og kan købes hos boghandlerne for kr. 228,00 incl. moms.

Andre universitetspublikationer 2000

Virksomhedsregnskab 1999
Hvert år siden indberetningsåret 1995 har universitetet udgivet et lovbefalet virksomhedsregnskab som redegør for universitetets økonomi og generelle virksomhed i det for-

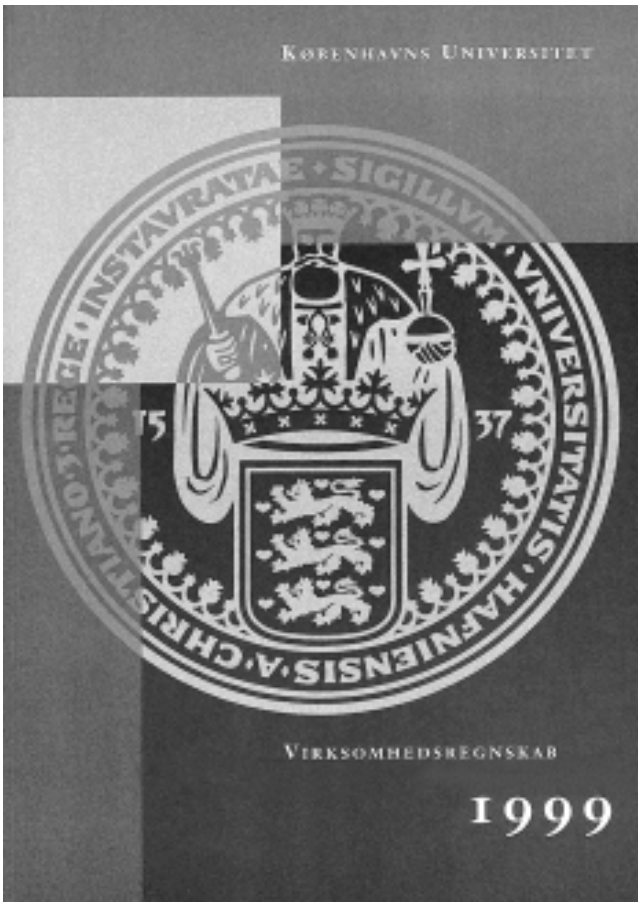

gangne år. Desuden tages forskellige temaer op, hvilket for 1999-udgaven (der udkom i 2000) bl.a. var udviklingskontrakten, SEA-rapporten og forhold omkring løn- og personalepolitik, samarbejds-, sikkerheds- og arbejdsmiljøforhold. Virksomhedsregnskabet er i A4-format og var i 1999-udgaven på 64 sider. Publikationen er tilgængelig på www.ku.dk/oa/okofh/Virksomhedsregnskab/virksomhedsregnskab1999.html.

Årbog 1999
Universitetets årbog udkom i 2000 for første gang udelukkende i elektronisk form i to versioner på henholdsvis web og cd-rom. Den samlede Årbog 1999 er som særtryk på 819 s. i A4-format. Se desuden afsnittet om årbogen ovenfor.

KU i tal (1999)
For første gang udsendte universitetet en folder i lommeformat med nøgletal vedr. struktur, økonomi, personale, studerende og bygninger.

Informationspjece om universitetet
Universitetet udsendte i 2000 en informationspjece i både dansk og engelsk udgave på 30 sider i A5 format. Pjecen giver en kortfattet indføring i universitetets historie, opbygning, styring, fakulteterne og uddannelserne mv., og rummer bl.a. et oversigtskort og adresser på institutter og fakulteter. Pjecen kan rekvireres på ssj@adm.ku.dk.

Studier ved Københavns Universitet 2001
"Studier ved Københavns Universitet" er en håndbog for potentielle studerende. Publikationen er en introduktion til Københavns Universitet og indeholder beskrivelser af universitetets uddannelser, råd om uddannelsesvalg og boligsøgning samt afsnit om overordnede optagelsesregler, SU og studieophold i udlandet. Den indeholder desuden en samlet præsentation af universitetets tilbud inden for åben uddannelse. 88 sider i A4-format.

Study Abroad Guide 2000 -2001
Guiden giver en almen introduktion til Københavns Universitet samt de enkelte fakulteter, og da guiden primært henvender sig til udenlandske studerende på studieophold ved KU, indeholder den derfor også oplysninger om akademiske såvel som praktiske forhold. Guiden er en af flere publikationer, som udgør Københavns Universitets informationspakke til udenlandske studerende. Udgives af Det Internationale Kontor. 32 sider i A4 format i flerfarvetryk med stift omslag.

Courses Offered in English – Spring 2000 og Autumn 2000
Guiden giver de studerende et overblik over de kurser, der udbydes på engelsk det pågældende semester samt indhold, ECTS-credits og eksamensform for de enkelte kurser. Der arbejdes på at udgive denne guide så tidligt som muligt hvert semester, idet dette har været et stort ønske fra Københavns Universitets samarbejdspartnere. Guiden indgår i Københavns Universitets informationspakke til udenlandske studerende. Udgives af Det Internationale Kontor. 60-86 sider i A4 format med stift omslag i farver.

Guest Students 2000-2001
Pjecen giver en kort introduktion til Københavns Universitet og de enkelte fakulteter, samt en beskrivelse af akademiske såvel som praktiske forhold. Da guiden primært henvender sig til gæstestuderende, indeholder den specielt oplysninger om optagelsesprocedure for denne gruppe af udenlandske studerende. Udgives af Det Internationale Kontor. 20 sider i A5 format i sort/hvid tryk med kartonomslag.

Jeg vil ud 2001-2002
Pjecen er udarbejdet for studerende ved Københavns Universitet, som ønsker inspiration, råd, vejledning og hjælp til at forberede et studie- eller praktikophold i udlandet. I pjecen beskrives bl.a. de forskellige muligheder for at søge om udlandsophold og stipendier gennem Københavns Universitets samarbejdsprogrammer. Udgives af Det Internationale Kontor under Studieadministrationen. 48 sider i A5 format i sort/hvid tryk med kartonomslag.

Faginformationer
Løsblade i A4-format som beskriver hvert enkelt af universitetets 70 studiefag. Belyser kortfattet relevante emner som beskæftigelsesperspektiver, studiestruktur, studieelementer, lærerkræfter, undervisnings- og eksamensformer, fysiske rammer og optagelseskriterier for det enkelte fag. 8-12 s. A4.

Optagelse på Københavns Universitet 2001
Informationspjece om regler og procedurer for optagelse på Københavns Universitet (63 s. A5).

Optagelse ved særlig tilladelse. Dispensation
Information for ansøgere der ikke har en normalt adgangsgivende eksamen (15 s. A5).

Rules of Admission for Foreign Students
Engelsksproget information om optagelsesmuligheder for ansøgere med en udenlandsk eksamen (11s. A5).

Kollegieoversigt
Information om boliger for studerende i Københavnsområdet (150 s. A4).

Nyuddannet
Regler og rettigheder for nyuddannede bachelorer og kandidater (27 s. A5).

Åbent Hus 2001
Information om Universitetets Åbent Hus-arrangement den 1. marts 2001 (8 s. A4).

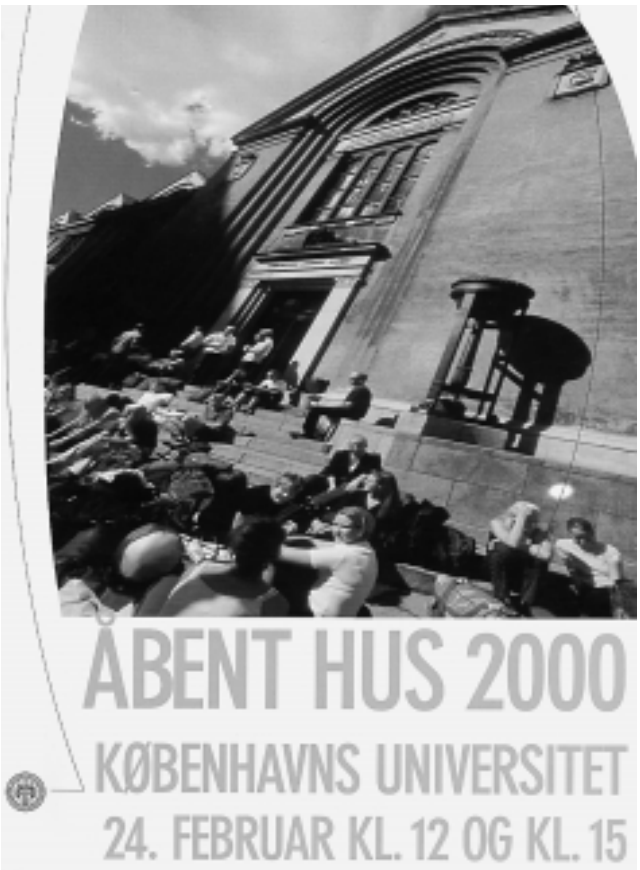

Fakulteternes studiepublikationer 2000

Det Teologiske Fakultet

Lektionskatalog
Udgives hvert semester (76 s.).

Det Juridiske Fakultet

Studiemuligheder i Udlandet for Juridiske Studerende og Kandidater 2000/2001
Kataloget omfatter bl.a. oplysninger om studier i udlandet, ansøgning om udlandsophold ved de unversiteter, fakultetet har bilaterale aftaler med, beskrivelse af samarbejdsuniversiteterne, finansiering, legater og stipendier samt universiteter der udbyder sommerkurser (115 s.).

ECTS Information Brochure and Upper Level Course 2000/2001
Kataloget omfatter bl.a. beskrivelse af ECTS, generelle oplysninger om Det Juridiske Fakultet og jurastudiets opbygning, optagelse og kurser der udbydes i efterårs- og forårssemestret (80 s.).

Kursuskatalog - Jura - 2000-2001
Oversigter og kursusbeskrivelser af kursusfag udbudt i efterårssemestret 2000 og forårssemestret 2001 (123 s.).

Lektionskatalog - Jura - Bacheloruddannelsen
Praktiske oplysninger og skemaplaner for Bacheloruddannelsen i forårssemestret 2000 (51 s.).
Praktiske oplysninger og skemaplaner for Bacheloruddannelsen i efterårssemestret 2000 (60 s.).

Emnekatalog - Jura - Bacheloruddannelsen
Praktiske oplysninger om emnerapportskrivning samt beskrivelser af emner i forårssemestret 2000 (50 s.).
Praktiske oplysninger om emnerapportskrivning samt beskrivelser af emner i efterårssemestret 2000 (45 s.).

Synopsiskatalog - Jura - Bacheloruddannelsen
Praktiske oplysninger om synopsisskrivning på 2. år samt beskrivelser af emnerne i forårssemestret 2000 (19 s.).
Praktiske oplysninger om synopsisskrivning på 2. år samt beskrivelser af emnerne i efterårssemestret 2000 (16 s.).

Vejledning for specialestuderende - Jura- Kandidatuddannelse.
Indeholder regler for og information om specialeskrivning (55 s.)
Årsberetning om International Studenterudveksling 1999/2000 ved Det Juridiske Fakultet. Omfatter informationer om de studerende jura sender ud og om dem vi modtager (16 s.).

Eksamenskatalog - Jura - vinteren 1999/2000
Praktiske oplysninger og retningslinjer for eksamen samt plan over skriftlig eksamen på bacheloruddannelsen og kursusfag ved vintereksamen 1999/2000 (19 s.).

Regler & vejledning - Jura - Bacheloruddannelsen 1999
Oversigter over 1999 og 1996-studieordningerne samt pensumbeskrivelser af alle fag på Bacheloruddannelsen samt div. praktiske oplysninger for jurastuderende (103 s.).

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Lektionskatalog Økonomi
Forårssemestret 2000 (52 s.).
Efterårssemestret 2000 (49 s.).

Lektionskatalog Statskundskab
Forårssemestret 2000 (89 s.).
Efterårssemestret 2000 (95 s.).

Lektionskatalog Antropologi
Forårssemestret 2000 (32 s.).
Efterårssemestret 2000 (30 s.).

Lektionskatalog Sociologi
Forårssemestret 2000 (62 s.).
Efterårssemestret 2000 (72 s.).

Studiehåndbog Økonomi
Oplysninger om studieordningen samt forskellige regler for f.eks. undervisning, eksamen m.v. 2000/2001 (190 s.).

Københavns Universitets StudieInformationsSystem (SIS)
Her findes lektionsplaner med kursusbeskrivelser og skemaoplysninger for Det Naturvidenskabelige Fakultet og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet. SIS findes på www.sis.ku.dk. Endvidere findes en samlet oversigt over kurser som udbydes på engelsk; Courses Offered in English. Denne findes under www.ku.dk/sa/inter/UKint.html.

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet 2000
Fakultetets lektionskataloger indeholder oplysninger om vigtige regler i forbindelse med eksamen, tid og sted for undervisningen m.m. Studiehåndbøgerne indeholder fagbeskrivelser, oplysninger om uddannelsernes formål, struktur, indhold, adganskrav mv.

Lektionskatalog Bachelor- og kandidatudd. i Folkesundhedsvidenskab
Bachelor-kandidatuddannelse i Folkesundhedsvidenskab, forår 2000 (25 s.).

Lektionskatalog Bachelor- og kandidatudd. i Folkesundhedsvidenskab
Bachelor-kandidatuddannelse i Folkesundhedsvidenskab, efterår 2000 (36 s.).

Studiehåndbog Humanbiologi 2000 (56 s.).

Lektionskatalog Medicin Fase I, 1.-6. semester, forår 2000 (150 s.).

Lektionskatalog Medicin Fase II, 7.-13. semester, forår 2000 (211 s.).

Håndbog og Lektionskatalog medicin/odontologi, 1. semester, efterår 2000 (82 s.).

Lektionskatalog Medicin Fase I, 2.-6. semester, efterår 2000 (129 s.).

Lektionskatalog Medicin Fase I, 7.-13. semester, efterår 2000 (221 s.).

Lektionskatalog Udenlandske læger, forår 2000 (26 s.)

Lektionskatalog Udenlandske læger, efterår 2000 (27 s.)

OSVAL-emnekatalog Forårssemesteret 2000
Oplysninger om reglerne for OSVAL-opgaver og oplysninger om vejledere og emner (91 s.).

OSVAL-emnekatalog Efterårssemesteret 2000
Oplysninger om reglerne for OSVAL-opgaver og oplysninger om vejledere og emner (96 s.).

Studieplansinformation nr. 2, januar 2000 (14 s.)
Oplysninger om arbejdet i semesterudvalg med detailplanlægningen af den nye studieplan for medicin, der trådte i kraft i september 2000. Findes på tryk samt på www.sund.ku.dk under linket "Studieplansinformation".

Masters Programme in International Health MIH 2000-2001
Oplysninger om studiets opbygning, undervisningsmetoder, akademisk grad m.m. (6 s.).

MPH Master of Public Health. To-årig akademisk midt-karriere-uddannelse
Faglige og praktiske oplysninger om studiet, tilmelding, varighed m.m. for uddannelsen (8 s.).

Studiehåndbog Master of Public Health 2000/2001
Generelle oplysninger om studiet, evaluering af 1. og 2. år samt masterafhandling (36 s.).

Lektionskataloger Odontologi
Leksikonkatalog Odontologi 2., 4., 6., 8. og 10. semester, forår 2000 (hver på ca. 8-38 s.).
Lektionskatalog Odontologi 3., 5., 7. og 9. semester, efterår 2000 (hver på ca. 8-38 s.).

Rusinformation Odontologi
Faglige og praktiske oplysninger om studiet (38 s.).

Ph.d.-Courses spring 2000
Kataloget omhandler en række basale metodologiske kurser (I-V), som afholdes en eller to gange årligt samt en række specialiserede kurser (VI-VII) (60 s.).

Ph.d.-Courses Autumn 2000. Supplement
Kataloget omhandler supplerende kurser i 2000 og 2001 (53 s.).

Det Humanistiske Fakultet

A Short Guide to the Faculty of Humanities
Pjecen udleveres til udenlandske studerende på studieophold ved Det Humanistiske Fakultet og indeholder dels en beskrivelse af fakultetets fagområder, dels generelle råd og vink om studieophold i Danmark (24 s.). Pjecen er tilgængelig på www.hum.ku.dk/studieinformation.

Deruda'
Pjece med vejledning til studerende der ønsker at tage på studieophold ved et udenlandsk universitet. Indeholder bl.a. detaljerede oplysninger om planlægning af studieopholdet, om finansiering og en fyldig vejledning i at skrive stipendieansøgning samt generelle råd om forhold man skal være opmærksom på, inden man rejser ud (32 s.).

Dimittendpjece
Oplysninger til dimittender om jobsøgning, a-kasseforhold mv. (45 s.).

Eksamenspjece
Pjecen er et opslagsværk til brug for de studerende i forbindelse med eksamen (20 s.). Den er ligeledes tilgængelig på www.hum.ku.dk/studieinformation.

Fagbeskrivelser
Fagbeskrivelserne henvender sig til alle, der overvejer at søge ind på en humanistisk universitetsuddannelse i København. Hver fagbeskrivelse indeholder en generel beskrivelse af studiets opbygning, optagelse, studiestart, undervisnings- og eksamensformer, studieforhold, udlandsophold, jobmuligheder og en oversigt over mulighederne for at få vejledning i forbindelse med studievalg (ca. 7 s. pr. fag). Fagbeskrivelserne er også tilgængelige på www.humanist.ku.dk/humweb/studie/frames/Default.htm.

Hvad kan jeg blive
Pjecerne indeholder dels generelle afsnit om jobsøgning og typiske erhvervsmuligheder for humanistiske kandidater, dels fagspecifikke oplysninger om erhvervsmulighederne inden for hvert enkelt af fakultetets fag. Der er udgivet en pjece for hvert af fakultetets fag (ca. 5 s.). Pjecerne er desuden tilgængelige på www.hum.ku.dk/studieinformation.

Lektionskatalog
Det Humanistiske Fakultet udgiver hvert semester et lektionskatalog på omkring 350 sider. Lektionskataloget indeholder informationer om al undervisning ved fakultetets fag, undervisernes telefonnumre og træffetider samt generelle afsnit om bl.a. fælles faciliteter, studievejledning og studiestruktur. Lektionskataloget findes desuden på www.sis.ku.dk.

Naturvidenskab + humanistisk bifag
Pjecen er en vejledning til studerende fra Det Naturvidenskabelige Fakultet som ønsker at læse bifag ved Det Humanistiske Fakultet (12 s.).

Specialepjecer
Pjecerne indeholder generelle afsnit om specialeskrivning og fagspecifikke afsnit om lokale regler i forbindelse med specialeskrivning. Der er udgivet en pjece for de fleste af fakultetets fag (ca. 20 s.). Specialepjecerne er desuden tilgængelige på www.hum.ku.dk/studieinformation.

Studiehåndbøger
En række af fakultetets fag har udgivet studiehåndbøger med oplysninger om studieordninger og generelle regelsæt for uddannelserne, eksamensaflæggelse mv. samt praktiske oplysninger af forskellig art.

Tilvalgsavis 2000
Tilvalgsavisen beskriver indhold og omfang af alle BA-tilvalg ved Det Humanistiske Fakultet og de tilvalg som universitetets andre fakulteter udbyder for studerende fra humaniora. Tilvalgsavisen er også tilgængelig på www.humanist.ku.dk.

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Studiehåndbogen
Studiehåndbogen udkommer på Det Naturvidenskabelige Fakultet én gang årligt og gives til de nystartede studerende. Ældre studerende har mulighed for at se studiehåndbogen i en netversion på hjemmesiden www.sis.ku.dk. Den indeholder en almen del, der er fælles for alle studieretninger ved fakultetet. Ligeledes indeholder studiehåndbogen en faglig del, der er specifik for de enkelte studieretninger samt kursusbeskrivelser for de enkelte kurser. Sidetallet i studiehåndbogen varierer for de enkelte fag, således mellem 140 sider for Studiehåndbogen for Idræt og 380 sider for Studiehåndbogen for MDFK-faggruppen.

Lektionsplanen
Lektionsplanen indeholder kursusbeskrivelser for de enkelte fag, samt oplysninger om undervisningssteder og -tidspunkter, pensum, eksamensdatoer osv. Tidligere udkom lektionsplanen 2 gange om året i en trykt udgave, men fremover vil lektionsplanen kun blive offentliggjort på nettet under adressen www.sis.ku.dk.

Andre fakultetspublikationer 2000

Det Teologiske Fakultet

TEOL-information
Det Teologiske Fakultet udgiver to gange årligt, i februar og september, "TEOL-information" med bl.a. artikler om forskningsprojekter og -resultater samt oversigter over foredrag og øvrige aktiviteter ved fakultetet. "TEOL-information" distribueres gratis til udvalgte offentlige og kirkelige institutioner samt til indenlandske universiteter, gymnasier, hovedbiblioteker og pressen. Oplag: 3.500. Bladet kan rekvireres ved henvendelse til Det Teologiske Fakultet, Købmagergade 44-46, 1150 København K, telefon: 35 32 36 09, moe@teol.ku.dk.

Det Juridiske Fakultet

JURA
Det Juridiske Fakultet udsender 6 gange årligt "Jura", Nyt fra Det Juridiske Fakultet. Oplag: 5.250. Redaktion: JURA, Det Juridiske Fakultet, St. Kannikestræde 11, Postboks 2177, 1017 København K, telefon: 35 32 35 22, fax: 35 32 32 02, lene.staerbo@jur.ku.dk. Distribution: telefon: 35 32 35 22.

§-en (Paragraffen)
Fakultetet udsender det ugentlige, elektroniske nyhedsbrev "§-en" (Paragraffen) som mest har karakter af et internt meddelelsesblad til alle fakultetets medarbejdere (+ dem som i øvrigt måtte være interesserede). Tilmelding til nyhedsbrevet, kommentarer, spørgsmål, indlæg, mv. kan rettes til Carsten Smidt, telefon: 35 32 55 76, carsten.smidt@jur.ku.dk.

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Nyt fra fakultetet
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet udgiver hver fredag Internet-nyhedsbrevet "Nyt fra Fakultetet". Nyhedsbrevet er først og fremmest tænkt til internt brug på fakultetet, men er frit tilgængeligt for alle interesserede. Det redigeres af Rikke Thornbjerg, telefon: 35 32 35 31, rit@samf.ku.dk, som også tager imod bestilling af gratis e-mail abonnement på nyhedsbrevet.

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

Nyhedsbrev og SVF-Avisen
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet udsender dels et "Nyhedsbrev" dels "SVF-Avisen". Redaktion: Scheele Kommunikation, Strandvejen 656, 2930 Klampenborg, telefon: 39 90 11 56, fax: 39 90 11 57, scheele@journalist.dk.

Sprøjten
Desuden redigerer fakultetet selv det elektroniske nyhedsbrev "Sprøjten", der udkommer en gang om måneden. www.sund.ku.dk/Aktuelt/svf-intern/SVF_udgivelser.htm.

Det Humanistiske Fakultet

Humanist
Det Humanistiske Fakultet udsender "Humanist", et internt meddelelses- og debatorgan. Avisen beskæftiger sig med nyheder om fakultetet, debatstof om generelle universitetspolitiske spørgsmål, informationer til de studerende om studiestart, tilvalg, semesterstart, nye uddannelsestilbud, gæsteforelæsninger mv. "Humanist" udgives desuden som internetavis på www.humanist.ku.dk. Redaktion: Humanist, Njalsgade 80, lokale 18.1.48, 2300 København S., telefon: 35 32 80 30, fax: 35 32 80 52, redaktion@humanist.ku.dk.

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Hovedområdet
Det Naturvidenskabelige Fakultet udsender fakultetsbladet "Hovedområdet". "Hovedområdet" bringer artikler om aktuelle forsknings-, undervisnings-, og universitetspolitiske emner med relevans for fakultetets ansatte og studerende. Årsabonnement: 50 kr. Redaktion: Hovedområdet, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Øster Voldgade 3, 1350 København K, telefon: 35 32 42 15, fax: 35 32 42 30, hoved.omraadet@nat.ku.dk.

Fakultære højdepunkter – Episoder fra Det Naturvidenskabelige Fakultets 150-årige historie
Værket udsendtes i anledning af jubilæet den 1. september 2000 med skildringer af højdepunkter fra fakultetets 150-årige historie. Redaktion: Jesper Lützen. 160 s.

Universitetsavisen

Universitetsavisen udkommer 20 gange årligt, hver 14. dag bortset fra sommer- og vinterferien. Avisen udkommer med 16-24 sider i et gennemsnitligt oplag på 42.000 eksemplarer.

Det er Universitetsavisens formål at bringe nyheder, reportager og debat om og for studerende og ansatte på Københavns Universitet.

I forbindelse med valg til de styrende organer mv. udgives særlige valgaviser.

Desuden bringer Universitetsavisen meddelelsesstof i form af stillingsopslag, gæsteforelæsninger etc. fra universitetets ledelse, fakulteterne og institutterne.

Universitetsavisen har en redaktion bestående af en journalist og en ansvarshavende redaktør. Redaktøren er ansvarlig ifølge presseloven og redigerer avisen efter de sædvanlige journalistiske principper og ansvar.

Universitetsavisen sendes med post til samtlige studerende og ansatte. Derudover sendes avisen til pressen, politikere, ministerier og udvalgte beslutningstagere på det uddannelses- og forskningspolitiske område.

Der kan abonneres på Universitetsavisen til en pris af 100 kr. årligt.

Redaktion: Krystalgade 16, 1172 København K, telefon: 35 32 28 98, fax: 35 32 29 20, uni-avis@adm.ku.dk, www.ku.dk/led/Universitetsavisen.

Universitetsradioen

Universitetsradioen har siden 1987 sendt i hele det storkøbenhavnske område med brugere af Københavns Universitet som primær målgruppe, det vil sige både studerende, lærere og teknisk administrativt personale. Universitetsradioen drives på frivillig basis af cirka 100 studerende fra alle fakulteter på Københavns Universitet.

Universitetsradioen sigter mod dagsaktuel formidling af nyheder med tilknytning til både Københavns Universitet, andre højere læreanstalter samt uddannelsesverdenen generelt. Målet er især at være tværfaglig, ligesom radioen er nonkommerciel og uafhængig af partipolitiske interesser.

Universitetsradioen støttes ikke driftsmæssigt af Københavns Universitet, men tilknytningen til universitetet er med tiden blevet styrket kraftigt, hvilket skyldes en stor opbakning fra hele universitetet. Således lægger universitetet lokaler til Universitetsradioens aktiviteter.

Universitetsradioens udsendelser strækker sig emnemæssigt fra dag-til-dag service for brugerne af universitetet til mere dybdeborende debat-, tema- og reportageprogrammer, bl.a. med vægten lagt på emner inden for uddannelse og forskning. Universitetsradioen ønsker med sit virke også at give interesserede universitetsbrugere mulighed for at prøve at formidle viden tværfagligt til gavn for alle på universitetet.

Siden foråret 1992 har Universitetsradioen delt sendefrekvens med lokalradioer fra DTU, og har derved skabt grundlag for en decideret uddannelsesfrekvens, hvor alle grene af uddannelsesverdenen kan blive dækket. Universitetsradioen sender på 95,5 MHz og 95,2 MHz på hybridnet: Mandag til fredag fra kl. 8.30 til 11.30 og 22.30 til 02.00 (fredag fra 23.00).

Redaktion: Universitetsradioen, Krystalgade 14, 1172 København K, telefon.: 35 32 39 39, fax: 35 32 39 38, redaktionen@universitetsradioen.dk, www.universitetsradioen.dk.

En ny visuel identitet til universitetet

Det er blevet stadig sværere at gennemskue at tryksager, websider m.m. fra forskellige enheder ved Københavns Universitet kommer fra en og samme institution, og det er en udvikling som er uheldig for et universitet, der gerne skal fremstå som en samlet og konkurrencestærk faktor i national og international sammenhæng.

I december 1999 besluttede universitetsledelsen i erkendelse af dette at iværksætte udarbejdelsen af en fælles visuel identitet. Efter en prækvalifikationsrunde blev tre professionelle designvirksomheder udvalgt til at deltage i en konkurrence, som blev udskrevet den 31. juli 2000, og den 15. september 2000 kunne designvirksomheden Kontrapunkt (kendt for designprogrammer til bl.a. Kulturministeriet, DSB, Udenrigsministeriet, Nationalmuseet, Undervisningsministeriet, Det Kongelige Teater, Det Kongelige Bibliotek og Post Danmark) udråbes som vinder. De to øvrige deltagere i konkurrencen var Bysted HQ og Etcetera.

Hele konkurrencefasen er gennemført i tæt kontakt med Dansk Design Center, hvilket har sikret universitetet den bedst tænkelige rådgivning. Universitetet har fået bevilget en medfinansiering af designkonkurrencen hos Erhvervsfremme Styrelsen på 80% af de i alt 250.000 kr., det har kostet at gennemføre den.

Konkurrenceforslagene præsenteredes i november-december 2000 ved en vandreudstilling som kunne ses i Hovedbygningen på Frue Plads, på Det Humanistiske Fakultet på Amager (KUA), Panum Instituttet og H.C. Ørsted Institutet i Universitetsparken.

I løbet af foråret 2001 bearbejdes grundelementerne i vinderforslaget, (herunder seglet) og den visuelle identitets udformning på bl.a. brevpapir, visitkort, publikationer, websider, eksamensbeviser, skiltning og årskort inden den nye visuelle identitet kan tages i brug i løbet af 2001.

Designprogrammet skal indadtil underbygge forståelsen af en fælles identitet og udadtil signalere en markant institution med mere end 500 års videnskabelige og uddannelsesmæssige traditioner bag sig. Et visuelt identitetsprogram der styrker og fremhæver disse kvaliteter vil derfor blive et væsentligt redskab for universitetets fremtidige udvikling.

Flere oplysninger på www.ku.dk/led/design.

Internet

Universitetets samlede webpræsentation koordineres i Internetudvalget, der er et stående udvalg nedsat af universitetsdirektøren, bestående af repræsentanter for fakulteterne og fællesadministrationen. En væsentlig del af den daglige oprettelse og vedligeholdelse udføres decentralt af fakulteterne og i de enkelte institutter og afdelinger.

En stor del af universitetets fælles og overordnede websider vedligeholdes i Fællesadministrationen.

Københavns Universitet påbegyndte i 1997 opbygningen af et mere struktureret elektronisk informationssystem på internettet. En stadig større del af universitetets løbende information til ansatte, studerende og omverdenen formidles på denne måde, enten som et supplement til mere traditionelle medier eller i visse tilfælde som eneste informationsmedie.

Såvel universitetets fællesadministration som de enkelte fakulteter, institutter og centre m.v. har informationer liggende på internettet. Som et eksempel kan nævnes pejlemærket "Uddannelse og vejledning", hvor der bl.a. findes informationer om de enkelte fag og informationer om optagelse ved Københavns Universitet.

I 2000 besluttedes det at gennemføre en brugervenlighedstest i foråret 2001. Testen vil omfatte en lang række testpersoner repræsenterende de forskellige brugergrupper, og skal i realiteten afdække funktionaliteten i hele universitetets brogede webpræsentation. Sammen med universitetets implementering af en ny visuel identitet i 2000 forventes det at brugervenlighedstesten vil komme til at danne grundlag for udarbejdelsen af en forbedret webpræsentation for Københavns Universitet som helhed.

Københavns Universitets internetudvalg findes på www.ku.dk/led/internetudvalget, brugervenlighedstesten på www.ku.dk/sa/brugervenlighed.

Videnskabsbutikken

Der var i 2000 kun etableret en enkelt videnskabsbutik på Københavns Universitet, knyttet til Det Samfundsvidenskabelige- og Det Juridiske Fakultet.

Videnskabsbutikkens opgave er at åbne universitetets døre for folk med behov for viden og samtidig tilbyde de studerende mulighed for at beskæftige sig med samfundsrelevante problemstillinger. Dette gøres ved at formidle projektkontakter mellem universitetets studerende og foreninger, organisationer, institutioner mv.

Det er et krav, at projekterne skal være af almen interesse, at projektet er ukommercielt, samt at projektets resultater stilles til offentlighedens rådighed.

Ved hver semesterstart udsender Videnskabsbutikken et projektkatalog, hvori alle de indkomne projekter samles. Der informeres om nye projekter gennem opslag, internet, artikler i universitets- og institutblade og gennem informationsmøder.

Videnskabsbutikken har i 2000 haft succes med sin udvidelse af serviceområdet til også at tilbyde bachelorprojekter. Videnskabsbutikken har således afsluttet 5 bachelorprojekter i efteråret 2000. Udover de faste projekter som Videnskabsbutikken udbyder, er det fra sidste år blevet muligt for studerende at kontakte Videnskabsbutikken, hvis de har et emne der interesserer dem, men som ikke findes i projektkataloget. Videnskabsbutikken kan være behjælpelig med at finde en interesseret samarbejdspartner i form af en organisation, forening e.lign. 2000 var et udbytterigt år for Videnskabsbutikken idet dens PR-arbejde på studierne førte til 24 igangsatte projekter. Videnskabsbutikken er også flyttet fra lokalerne i Landemærket til Nørregade.

Adresse: Videnskabsbutikken ved Det Samfundsvidenskabelige- og Det Juridiske Fakultet, Nørregade 34, 4. sal, 1165 København K, telefon: 35 32 30 99, vb@samf.ku.dk, www.samf.ku.dk/vb/

Studieadministrationens informationsvirksomhed

Den centrale Studie- og Erhvervsvejledning tilbyder nuværende og kommende studerende information om uddannelsesmuligheder på Københavns Universitet og Øresundsuniversitetet samt om studieforhold, adgangskrav, optagelsesbetingelser og erhvervsmuligheder efter endt uddannelse. Koordinerer vejledningsindsatsen på universitetet.

Endvidere afholdes regelmæssigt møder, herunder årsmøder og gå-hjem-møder. Se desuden afsnittet om "Uddannelserne" i årbogens hovedafsnit "Fælles beretning".

Åbningstid: mandag til fredag 10-15, torsdag 10-17.

Adresse: Fiolstræde 22, 1171 København K, telefon: 33 14 15 36, fax: 35 32 28 92, www.ku.dk/sa/uddannelserogvejledning.

Studenterøkonomivejledning

Som en nyskabelse blev der i 1999 oprettet en særlig studenterøkonomivejledning i tilknytning til den centrale studie- og erhvervsvejledning. Studenterøkonomivejledningen er primært henvendt til studerende ved Københavns Universitet, der har brug for råd og vejledning om økonomi og andre sociale forhold samt ansøgere, der er i tvivl om, hvorvidt de som studerende vil kunne få økonomien til at hænge sammen. Denne nye vejledningsinstans dækker tydeligvis et stort behov. Åbningstid: Der skal aftales tid til en samtale.

Adresse: Fiolstræde 22, 1171 København K, telefon: 35 32 27 90. fax: 35 32 28 92, www.ku.dk/sa/soe-vejledning/studoekvejl.html

Åbent Hus 2000

Universitetet afholder hvert år Åbent Hus umiddelbart før ansøgningsfristen til kvote 2. I 2000 afholdtes arrangementet den 24. februar. Åbent Hus retter sig fortrinsvis mod afgangselever fra gymnasier og HF-kurser, som benytter lejligheden til at få mere viden om udvalgte studiemuligheder. Knap 4000 potentielle ansøgere benyttede dette tilbud i 2000.

Museer og samlinger

Københavns Universitet har sin faste udstillingsvirksomhed i form af fire museer: Geologisk Museum, Medicinsk-Historisk Museum, Zoologisk Museum og Botanisk Museum. Dertil kommer Botanisk Have, der ligesom museerne er beliggende i København. Endelig udgør Øresundsakvariet i Helsingør en del af universitetets samlede offentlige udstillingsvirksomhed. Der er tale om forskningsbaserede institutioner, hvis forskningsvirksomhed og anden aktivitet er beskrevet i institutberetningerne i årbogen.

En samlet oversigt med links til museernes websteder findes på www.ku.dk/led/links/ekst.html.

Botanisk Have

Se side 821, eller
www.botanic-garden.ku.dk

Botanisk Museum

Se side 817, eller
www.nathimus.ku.dk/bot/botmus.htm

Geologisk Museum

Se side 825, eller
www.nathimus.ku.dk/geol/geomus.htm

Medicinsk-Historisk Museum

Se side 339, eller
www.pubhealth.ku.dk/mhm/index-d.html

Zoologisk Museum

Se side 801, eller
www.zoologiskmuseum.dk

Øresundsakvariet

Se side 712, eller
www.oresundsakvariet.suite.dk

Museum Tusculanums Forlag

Københavns Universitet driver ikke eget universitetsforlag. Det nærmeste man kan komme denne funktion er Museum Tusculanums Forlag/Museum Tusculanum Press, der blev stiftet i 1975 som en selvejende institution (erhvervsdrivende fond). Forlaget udgiver alment formidlende bøger og videnskabelige afhandlinger inden for humaniora, samfundsvidenskaberne og teologi. Forlaget har til huse på Københavns Universitet og betragter det som en væsentlig opgave at udgive afhandlinger skrevet af forskere med tilknytning til Københavns Universitet og Det kongelige Bibliotek. Det er muligt at bestille gratis abonnement på forlagskatalog og nyhedsbreve. Adresse: Københavns Universitet, Njalsgade 92, 2300 København S, telefon: 35 32 91 09, fax: 35 32 91 13, mtp@mtp.dk, www.mtp.dk.

Det Teologiske Fakultet

Dekanatet for Det Teologiske Fakultet

Dekan John Strange

Prodekan Lauge O. Nielsen

Fakultetets ledelse

Pr. 1.2.2000: Dekan, docent John Strange.
Prodekan, lektor Lauge Olaf Nielsen.
Sekretariatschef Niels Christian Toldvang-Nielsen.

Fakultetsråd

Pr. 1.2.2000 Dekan, docent John Strange (dekan og formand).
Lektor Lauge O. Nielsen.
Professor Holger Bernt Hansen.
Lektor Geert Hallbäck.
Professor Theodor Jørgensen.
Korrespondent Anne-Lise Pemmer.
Bibliotekar Anne Nørgaard-Pedersen.
Biskop Erik Norman Svendsen (ekstern repræsentant).
Økonomidirektør Jens N. Christiansen (ekstern repræsentant).
Stud.theol. Marie Damm (stud.rep.).
Stud.theol. Niels Ulrik Vangsgaard (stud.rep.).

Adresse

Det Teologiske Fakultet
Købmagergade 44-46, st.
1150 København K
Telefon 35 32 36 03
Fax 35 32 36 00
teol-fak@fak.teol.ku.dk
www.teol.ku.dk

Dekanens årsberetning

I løbet af de år, Det Teologiske Fakultet har haft til huse i Købmagergade, er antallet af ansatte og studerende vokset betydeligt. I flere år har fakultetets ansatte og studerende derfor været optaget af lokaleproblemer, konkret, om fakultetet skulle flytte ud ved Det Humanistiske Fakultet eller forblive i de ret snævre rammer i Købmagergade. Denne diskussion har i det forløbne år fået en pause, idet forhandlingerne vedrørende Statens Ejendomsadministration (SEA) i hvert fald foreløbigt har udelukket enhver mulighed for økonomisk at kunne løfte udgifterne ved en flytning til Amager. Samtidig har vi dog den glæde, at Indre Bys tekniske forvaltning har fået øje for, i hvor ringe stand fakultetets bygninger er, og er begyndt at rette op på vedligeholdelsen. Det er dog stadig trangt med pladsen, så vi søger efter enhver mulig forbedring. I denne forbindelse har fakultetet fået god hjælp til at forbedre milieuet for de studerende i kantinen og kældercafeen, hvor der forsøgsvis har været en "lektiecafe" i efterårssemestret.

Fakultetets forskning er i god gænge. Dødehavsrulleprojektet er afsluttet for fakultetets vedkommende og er foreløbigt afløst af et nyt eksternt finansieret projekt med støtte fra forskningsprogrammet Kulturmøde, hvor man vil undersøge religionernes betydning ved identitetsdannelse og fællesskabsformidling i kulturmødet i Danmark.

Fagligt har året været præget af opfølgning af evalueringen af teologi, hvor man er ved at lægge sidste hånd på en revision af den gældende studieordning, som skal træde i kraft til efteråret 2001. Samtidigt arbejdes der på udvikling af mastergrader både danske og internationale, i denne forbindelse er en mastergrad for grønlandske bachelorer et vigtigt projekt. Endelig skal det nævnes, at fakultetets efteruddannelseskurser for præster i samarbejde med Præsteforeningen i det første år har været velbesøgte og har fået en god evaluering af deltagerne. En ny ting er en semesterforelæsning ved det akademiske års begyndelse, hvor et udenlandsk koryfæ forelæser; i år var det Gianni Vattimo, der fyldte festsalen.

Fakultetet har været aktivt i internationalisering; der har atter i år været et velbesøgt kursus for studerende fra 3. verdens lande, og de bånd, der i forvejen var med Makumira Theological College ved Tumaini University i Tanzania, er blevet styrket med en aftale om udvikling af en fælles forskeruddannelse, hvor den første studerende begynder i 2001. Det er fakultetets håb at indgå lignende aftaler med andre universiteter særligt i Afrika.

Fakultetets økonomi blev i den sidste del af året præget af en tillægsbevillingslov, som trak betydelige midler ud af budgettet for 2000. Heldigvis var der indbygget så mange reserver i budgettet, at det er lykkedes at komme ud af året uden at tære for meget på fakultetets formue, som vi helst ser brugt til nye tiltag og ikke til drift. Administrativt er der gennemført forenkling af administrationen også som opfølgning af evalueringen af teologi, og der er indført en økonomistyring, som allerede her ved årsskiftet har vist sig som et nyttigt redskab til regnskabsaflæggelse og budgetlægning.

Endelig skal det nævnes, at fakultetet i maj vedtog en udviklingsplan for de næste fem år; den lægger sig op ad Københavns Universitets udviklingskontrakt og skal revideres hvert forår.

Fakultetets økonomi og aktiviteter

Tabel 1. Formålsopdelt regnskab for 1996-2000

	Udgifter i mio.kr., løbende priser				
Formål	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Ordinær uddannelse	10,300	12,355	11,583	12,831	12,984
Åben uddannelse	1,829	1,401	1,607	2,309	2,629
International studenterudveksling	0,500	0,333	0,099	0,158	0,160
Uddannelse i alt	***12,629***	***14,089***	***13,289***	***15,298***	***15,772***
Basisforskning	8,957	8,522	8,435	8,602	9,285
Tilskudsfinansieret forskning	6,260	9,524	10,095	3,824	2,513
Kontraktsforskning	0,000	0,000	0,000	0,132	-0,182
Forskeruddannelse	3,421	3,857	3,724	3,128	2,210
Forskning i alt	***18,638***	***21,903***	***22,254***	***15,685***	***13,825***
Generel ledelse og administration	0,144	1,324	1,740	1,764	2,013
Fælles formål i alt	***0,144***	***1,324***	***1,740***	***1,764***	***2,013***
Udgifter i alt	***31,411***	***37,316***	***37,283***	***32,748***	***31,611***

Tabel 2. Aktiviteter 1996-2000

	Aktiviteter				
	1996	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Antal studerende	921	951	998	1037	1039
Antal STÅ	375,4	343,3	375,8	421,4	389,8
Antal optagne pr. 1. oktober:	159	163	164	167	161
Antal 1. prioritetsansøgere	165	188	140	149	123
Gennemsnitsalder for optagne	25	26	26	28	28
Median, alder, for optagne	22	23	23	24	24
Antal kandidater	73	45	28	39	50
Gennemsnitsalder, kandidater	34,6	34,2	36,8	33,8	34,4
Median alder, kandidater	31	32	32	32	31
Gennemsnitlige gennemførselstid, kandidater	9,3	9,5	8,7	9,7	9,2
Median gennemførselstid, kandidater	9	8	8	9	8,5
Antal deltagerbetalende STÅ	87,9	106,0	153,5	139,4	158,9
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	20,2	19,2	18,5	15,6	12,1
Antal forskeruddannelsesstud., pr. 1. oktober, i alt	23	29	20	22	23
Antal afhandlinger, året	0	3	4	4	5
Studerende der udløser internationaliseringstilskud	9	22	24	43	44
Indgående	4	15	15	36	35
Udgående	5	7	9	7	9
Antal doktorgrader	0	1	1	0	1
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	135	85	87	159	164

Tabel 1 og 2 svarer til tabel 9.1 og STAT 1 i Virksomhedsregnskabet for 2000.

Dekan John Strange

Institut for Bibelsk Eksegese

Ledelse pr. 1.2.2000

Pr. 1.2.2000: Institutleder: Professor, dr.theol. Mogens Müller.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen; lektor, cand.theol. Lone Fatum; professor, dr.theol. Niels Peter Lemche; TAP-repræsentant, korrespondent Anne-Lise Pemmer.

Organisation

Instituttet er organiseret i henhold til Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse

Købmagergade 44-46, 2
1150 København K
Telefon 35 32 36 45/46
Fax 35 32 36 52
ibe@teol.ku.dk
www.teol.ku.dk/ibe

Institutlederens årsberetning

Forskningsvirksomhed

Institut for Bibelsk Eksegese udgør rammen om forskningen og undervisningen i stofområderne Gammel og Ny Testamente samt de bibelske skrifters omverden, dvs. den græsk-romerske kultur og den antikke jødedom. Det betyder, at Bibelsk Eksegese beskæftiger sig med såvel hebraisk som græsk filologi, egentlig fortolkning, hermeneutik, dvs. teoridannelsen omkring tekstfortolkning samt historie, herunder Det Mellemste Østens arkæologi. Traditionelt har Gammel og Ny Testamente fungeret som praktisk adskilte fag, bl.a. på grund af at Det Gamle Testamente er skrevet på hebraisk, Det Nye Testamente på græsk, men også fordi man fortrinsvis har betragtet Det Gamle Testamente som kilde til det israelitisk-jødiske folks historie og religion og Det Nye Testamente som en kristen skriftsamling. Men en voksende erkendelse af den intertestamentariske periodes betydning og kristendommens jødiske oprindelse har ført til et frugtbart samarbejde mellem de to fag. Forskningsvirksomheden koncentrerer sig for tiden omkring forståelsen af det gamle Israel, betydningen af den før-kristne græske oversættelse af Det Gamle Testamente, Qumran og jødedommens såvel som kristendommens indfældethed i den hellenistiske verden, samt nye hermeneutiske tilgange til bibelstudiet, herunder den af kvindeteologien inspirerede kønshermeneutik.

Gammel Testamente

De gammeltestamentlige salmers brugs- og virkningshistorie. A) "Salmernes brug i det andet tempels tid, herunder brugen i Qumran". B) "Salmernes Bog i Den Danske Bibels historie". Indgår i projektet "Udarbejdelse af ny kommentar til Davids Salmer" ved arbejdsgruppe ved Institut for Gammel og Ny Testamente, Aarhus Universitet (Bodil Ejrnæs).

Lidelse i Hodayot. Undersøgelse af skildring og tolkning af lidelsen i takkesalmerne fra Qumran (Bodil Ejrnæs).

Visdomstekster fra Qumran til 3. revideret og udvidet udgave af "Dødehavsskrifterne og de antikke kilder om essæerne i ny oversættelse" i samarbejde med Jesper Høgenhaven, Niels Peter Lemche og Mogens Müller (Bodil Ejrnæs).

Det Gamle Testamente mellem Teologi og Historie – ny indledningsbog til studiet af Det Gamle Testamente (Niels Peter Lemche).

"A Historical Dictionary of Ancient Israel". Historisk leksikon med Palæstinas historie i oldtiden som emne (Niels Peter Lemche).

Kommentar til Jobs Bog, samt studie over Visdomslitteraturens udbredelse i Det Gamle Testamente med henblik på navnlig skrifter og skriftsamlinger, der ikke traditionelt forbindes med denne tradition (Arne Munk).

Parallelismer. Lidelse i Salmernes Bog (Allan Rosengren).

"Tell el-Fukhar, Jordan". Udgravningsrapport for årene 1990-93 samt forberedelse af afsluttende kampagne sommer 2001 (John Strange).

"The Archaeology of Jordan" (ed. Adams, Bienkowski, McDonald), artikel om senbronzealderen (John Strange).

"Overgangsperioden senbronze-jernalder". Indsamling af materiale (John Strange).

"Bibelsk arkæologi og bibelsk teologi" (John Strange).

"Josvabogens oprindelse og datering" (John Strange).

"Literary Elements and Their Functions in the Bible" (Thomas L. Thompson).

"From Gilgamesh to the Gospels" (P.R. Davies, Niels Peter Lemche og Thomas L. Thompson).

"In Our Image: Jesus, David and the Problem of God". Monografi (Thomas L. Thompson).

Det Københavnske Dødehavstekstinitiativ: Projektet afsluttedes i 1999 med et hængeparti, som forudsås klaret i løbet af 2000.

Til afslutning af projektet bevilgedes af Det Teologiske Fakultet midler til en tre-måneders ansættelse af sognepræst, dr.theol. Jesper Høgenhaven. Ved udgangen af denne periode kunne Jesper Høgenhaven præsentere en i overensstemmelse med projektplanerne færdig bearbejdelse af de dødehavstekster, som initiativet har taget sig af. Det pågældende tekstmateriale overgaves derefter til udenlandske konsulenter med henblik på endelig udgivelse i løbet af 2001/2002.

Ny Testamente

Antologi om Galaterbrevet (Troels Engberg-Pedersen, Lone Fatum (red.), Geert Hallbäck, Henrik Tronier).

Nytestamentligt kristologiprojekt: "Constructing Christ from Paul to Mark and Beyond" (Troels Engberg-Pedersen, Lone Fatum, Geert Hallbäck, Mogens Müller, Henrik Tronier).

"Paul and the Stoics". Forsvar for den teologiske doktorgrad i juni 2000. I november 2000 forsvar af afhandlingen over for fire amerikanske kritikere ved Society of Biblical Literature's årsmøde i Nashville, Tennessee (Troels Engberg-Pedersen).

"Kropp og opstandelse". Redaktion (Ingvild Sælid Gilhus og Troels Engberg-Pedersen).

"Paul Beyond the Judaism/Hellenism Divide". Redaktion (Troels Engberg-Pedersen).

Ledelse af internordisk forskningsprojekt om "Parænese (etisk formaning) i antikken" (Troels Engberg-Pedersen).

"Spiritual Maleness and Women's Authority in the New Testament Apocrypha" (Lone Fatum).

To bidrag til kommentarværk (ed. Amy-Jill Levine, Vanderbilt): A) "Baptism, Gender, and Christ-Identity: Third Race – Third Gender". B) "Thecla: Virginity and Spiritualized Maleness" (Lone Fatum).

"Lidelsens politik: Fra Paulus til Perpetua" (Lone Fatum).

"Jesu fødsel. Fortolkning af fødselsberetningerne i Matt 1-2 og Luk 1-2" (Geert Hallbäck).

"Fem aspekter af Jesu død i Markus- og Matthæusevangeliet" (Geert Hallbäck).

"From Apocalyptic to Sage. Paradigms of Jesus in the 20th Century" (Geert Hallbäck).

"Fraværets figurer. Om brød og vin i gudstjeneste og nadver" (Geert Hallbäck).

Lærebog i Ny Testamente (Geert Hallbäck).

Udtrykket 'menneskesønnen' i fortolkningshistorien: gennem en analyse af fortolkningen af udtrykket 'menneskesønnen' fra De Apostolske Fædre og frem til i dag søges det vist, i hvor høj grad de forskellige tiders eller enkelte teologers kristologi har bestemt forståelsen (Mogens Müller).

Fortolkning af Salomos Salmer. Til kommentarserie til Septuaginta (Mogens Müller).

"Visdomslære i den ældste kristendom med henblik på evangelietraditionen, herunder særligt Q-overleveringen, den paulinske litteratur og det apokryfe Thomasevangelium" (Marianne Aagaard Skovmand).

Markusevangeliet som allegori (Henrik Tronier).

Kommentar til 2. Korintherbrev (Henrik Tronier).

Hermeneutik og mytologisk konstruktion hos Filon, apokalyptikken og Paulus (Henrik Tronier).

Ph.d.-projekter

"Zionsmetaforen i Es. 4 og Jer. 30-31 som indgang til en litterær tekstanalyse, hvis formål det er at undersøge denne teologiske metafors historiske konnotationer og mulige realpolitiske kontekst" (Ingrid Hjelm).

"Lingvistiske kriterier for datering af klassiske hebraiske tekster" – Krigsrullen fra Qumran og "præstelige" afsnit af Pentateuken som udgangspunkt for vurdering af muligheden af at datere gammeltestamentlige tekster ud fra deres sproglige særtræk (Søren Holst).

"Antikjødiske forudsætninger for alexandrinsk eksegese" (Rasmus Nøjgaard).

"*ouk ex ergôn nomou*: An Investigation of the Function of the Expression 'Works of Law' in Paul's Letters to the Galatians and the Romans" (Nicolai Techow).

Faglige og administrative hverv

John Strange har været medlem af national komité for 2. Internationale Kongres for Nærøstens Arkæologi maj 2000 (CNI) og har medvirket i ekstern evaluering af teologisk kollegium i Tartu, Estland.

Bedømmelsesudvalg

Mogens Müller har siddet i bedømmelsesudvalg ved professorkompetencesager i Lund og Stavanger.

John Strange har opponeret ved disputatsforsvar i Uppsala i september 2000.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet udgiver "Forum for Bibelsk Eksegese". Bind 11, der redigeres af Geert Hallbäck og Niels Peter Lemche, vil udkomme i 2001. Bind 12 med temaet "Lidelse" er ligeledes under forberedelse – redaktion: Bodil Ejrnæs og Lone Fatum.

Konferencebind "New Testament as Reception", Papers from sixth Nordic New Testament Conference, juni 1999 (red. Mogens Müller og Henrik Tronier) – udkommer 2001.

Redaktionelle hverv

Ancient Philosophy (referee Troels Engberg-Pedersen).

Bibliana (Søren Holst, Rasmus Nøjgaard og Allan Rosengren).

Copenhagen International Seminar (Niels Peter Lemche og Thomas L. Thompson).

Dansk Teologisk Tidsskrift (Mogens Müller).

European Association of Biblical Studies (Executive Director Niels Peter Lemche).

Journal of Biblical Literature (referee Troels Engberg-Pedersen).

Journal of Biblical Studies (Thomas L. Thompson).

Journal of Hebrew Literature (Niels Peter Lemche).

Journal for the Study of the New Testament (Troels Engberg-Pedersen).

Nordisk Nytestamentligt Nyhedsbrev (Troels Engberg-Pedersen).

Supplements to Novum Testamentum (referee Troels Engberg-Pedersen).

Scandinavian Journal of the Old Testament (Niels Peter Lemche, John Strange, Thomas L. Thompson).

Institutleder Mogens Müller

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	10,2	0,6
STIP	1,9	1,0
TAP	1,1	
TOTAL	13,2	1,6

VIP Internt finansieret

Ejrnæs, Bodil; lektor.
Engberg-Pedersen, Troels; lektor.
Fatum, Lone Høgild; lektor.
Hallbäck, Geert; lektor.
Hyldahl, Niels Christian; professor.
Høgenhaven, Jesper; forskningslektor.
Lemche, Niels Peter; professor.
Munk, Arne Leininger; lektor.
Müller, Mogens; professor.
Strange, John; docent.
Thompson, Thomas Lawrence; professor.
Tronier, Henrik Axel Peer; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Skovmand, Marianne Aagaard; forskningsadj.

STIP Internt finansieret

Holst, Søren; ph.d.-studerende.
Nøjgaard, Rasmus; ph.d.-studerende.
Techow, Nicolai Rafael; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Hjelm, Ingrid; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Iversen, Gertrud Yde: Et brev til styrkelsen af troen og Håbet. En receptionsæstetisk læsning af Romerbrevet.
Nielsen, Flemming Arne Johannes: The exodus story according to Ezekiel the Tragedian and the Exodus manuscripts from Qumran.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– Undersøgelse af visdomslære i den ældste kristendom med henblik på evangelietraditionen (Marianne Aaagaard Skovmand) kr. 399.201.

Publikationer
Ejrnæs B.: Edvard Brandes og Bibelen. i: En rig mand. Til Ebbe Kløvedal Reich på 60-årsdagen s. 64-81, Johs. H. Christensen & Jens Christiansen (red.), Vindrose, København 2000.
Ejrnæs B.: Salmernes Bog i danske bibler. Bibliana 2. årg. nr. 1, s. 19-27, 2000.
Engberg-Pedersen T.: Nyt syn på Paulus. Bibliana 2. årg. nr. 1, s. 39-47, 2000.
Engberg-Pedersen T.: Filosofi og samfund omkring 300 f.Kr. – og senere. i: Filosofen och publiken. Rapport från Platonsälskapets femtonde symposium Helsingfors 3-6 juni 1999 s. 66-75, Maarit Kaimio (red), Vetenskapsbokhandeln, Helsingfors 2000.
Fatum L.: Bibelkommentaren – former, forudsætninger og formål. Bibliana 1. årg. nr. 2, s. 44-57, 2000.
Fatum L.: Bykultur og Kristus-fællesskab. Om byens og byhusets betydning for Kristus-tro og menighedsdannelse i den nytestamentlige verden. i: Kirken og Byen s. 31-38, Hanne Storebjerg og Niels Thomsen (red), Unitas, København 2000.
Fatum L.: Alt er tilladt, men ikke alt gavner. Om rettigheder, frihed og fællesskab, der forpligter. Kritisk Forum for Praktisk Teologi 80, 2000, s. 21-31, 2000.
Fatum L.: De døbtes fremtid. Anm. af Søren Agersnap: Baptism and the New Life. A Study of Romans 6,1-14. Aarhus Universitetsforlag 1999. Præsteforeningens Blad 36, 8.9.2000, s. 815-22, 2000.
Hallbäck G.: Hvad er en tekst – og hvad er en kanonisk tekst? Præsteforeningens Blad 35/2000, s. 786-796, 2000.
Hallbäck G., Engberg-Pedersen T. (eds.): Tekst og teologi 2. Læsninger og tolkninger af Det Nye Testamente. 364 s. Forlaget ANIS, København 2000.
Hallbäck G.: Vampyrer – praktisk og kritisk. Kritisk Forum for Praktisk Teologi 81 september 2000, s. 59-75, 2000.
Hallbäck G.: Johannes' Åbenbaring kap. 20,1-10. Tusindårsriget og dets fortolkninger. CHAOS Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 33, s. 73-84, 2000.
Hallbäck G.: Den historiske Jesus – for tredje gang. Religion. Tidsskrift for religionslærerforeningen for Gymnasiet og HF 3, s. 17-29, 2000.
Hjelm I.: The Samaritans and Early Judaism: A Literary Analysis. 318 s. Sheffield Academic Press, Sheffield 2000.
Holst S.: Anm. af Katrine Winkel Holm: Det Gamle Testamente som teologisk problem. Fønix 24. årg. nr. 2, s. 110-113, 2000.
Holst S.: Fra hulerne til hylderne: En guide til dansksproget litteratur om Dødehavsrullerne. Bibliana 1. årg. nr. 2, s. 58-72, 2000.
Lemche N.P.: What if Zedekian had Remained Loyal to his Master? i: Virtual History and the Bible s. 115-128, J. Cheryl Exum (red), Brill, Leiden 2000.
Lemche N.P.: Ulven i fåreklæder. i: Vartovbogen 2000 s. 98-107, Anna Bojsen-Møller, Jørgen Carlsen, E. Jakob Petersen (red), Kirkeligt Samfunds Forlag, København 2000.
Lemche N.P.: On the Problems of Reconstructing Pre-Hellenistic Israelite (Palestinian) History. The Journal of Hebrew Scriptures 3, s. 1-11, 2000.
Lemche N.P.: Ideology and the History of Ancient Israel. Scandinavian Journal of the Old Testament 14, s. 165-193, 2000.
Lemche N.P.: Good and Bad in History: The Greek Connection. i: Beihefte zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 294 s. 127-140, Steven L. McKenzie og Thomas Römer (red), Walter de Gruyter, Berlin 2000.
Müller M.: Christus als Schlüssel der biblischen Hermeneutik des Paulus. i: Paulinische Christologie. Exegetische Beiträge s. 121-139, Thomas Söding, Udo Schnelle & Michael Labahn (udgiv.), Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2000.
Müller M.: Evangelisterne er teologer. Om tekstrækkernes tvang. Præsteforeningens Blad 36, s. 829-830, 2000.
Müller M.: At blive kristen. i: Dåb og medlemskab i Folkekirken s. 17-30, Hans Raun Iversen (red.), Forlaget ANIS, København 2000.
Müller M.: Bibelsk teologi i antik jødedom: oversættelse, genfortælling og fortolkning. i: Bibelsk teologi s. 97-112, Sigfred Pedersen (red.), Aarhus Universitetsforlag, Århus 2000.
Müller M.: Kommentar til Matthæusevangeliet. 617 s. Aarhus Universitetsforlag, Århus 2000.
Petersen A.R.: Er der brug for endnu en oversættelse af Det Gamle Testamente? Bibliana 1. årg. nr. 2, s. 14-26, 2000.
Skovmand M.A.: Thomasevangeliet anno 2000. Bibliana 1. årg. nr. 2, s. 7-13, 2000.
Strange J.: The Late Bronze Age in Northern Jordan in the Light of the Finds of Tell el-Fukhar. i: The Archaeology of Jordan and Beyond, Essays in Honor of James A. Sauer. Studies in the Archaeology and History of the Levant 1 s. 476-481, L.E. Stager, J.A. Greene & M.D. Coogan (eds), Eisenbrauns, Winona Lake, Indiana 2000.
Strange J.: The Palestinian City-States of the Bronze Age. i: A Comparative Study of Thirty City-State Cultures s. 67-76, Mogens Herman Hansen (Ed.), Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København 2000.
Strange J.: The Philistine City-States. i: A Comparative Study of Thirty City-State Cultures s. 129-139, Mogens Herman Hansen (Ed.), Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, København 2000.
Strange J.: Hvad er bibelsk arkæologi? Bibliana 1. årg. nr. 2, s. 34-43, 2000.
Thompson T.L.: The Mythic Past: Biblical Archaeology and the Myth of Israel. 431 s. Basic Books, New York 2000.
Thompson T.L.: Lester Grabbe and Historiography: An Apologia. Scandinavian Journal of the Old Testament 14/1, s. 140-161, 2000.

Thompson T.L.: Early History of the Israelite People: From the Written and Archaeological Sources. 482 + XV s. Brill, Leiden 2000.
Thompson T.L.: Tradition and History: The Scholarship of John Van Seters. i: Rethinking the Foundations: Historiography in the Ancient World and in the Bible. Essays in Honour of John Van Seters s. 9-21, S.L. McKenzie og T. Römer (red), deGruyter Verlag, Berlin/New York 2000.
Thompson T.L.: The Search for History in the Bible. Biblical Archaeological Review 26/2, s. 36-37, 2000.
Thompson T.L.: Problems of Sense and Historicity with Palestine's Inscriptions. i: Vetus Testamentum Supplements. Congress Vol.: Oslo 1998 s. 321-326, A. Lemaire og M. Sæbø (red), Brill, Leiden 2000.
Thompson T.L.: If David had not Climbed the Mount of Olives. Biblical Interpretation 8, 1/2, s. 42-58, 2000.
Thompson T.L.: Reply from Thompson. i: God's Scribes: How the Bible became the Bible s. 260-262, C.D. Isbell, Shangri La Publications, 2000.
Thompson T.L.: The Bible in History: How Writers create a Past. 412 + XIX s. Pimlico, London 2000.
Tronier H.: Åbenbaring, himmelrejse og opstandelse hos Paulus. En skitse til et afmytologiseringsprogram. Dansk Teologisk Tidsskrift 63, s. 36-63, 2000.
Tronier H.: Himmelrejser – religiøs oplevelse eller litterær konstruktion? Bibliana 2. årg. nr. 1, s. 49-58, 2000.

Institut for Kirkehistorie

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder Steffen Kjeldgaard-Pedersen.
Institutbestyrelsen består af: Institutleder, N. Kastfelt, M.S. Lausten og S. Lux.

Organisation
Instituttet er organiseret i henhold til Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Købmagergade 44-46, 1
1150 København K
Telefon 35 32 36 10
Fax 35 32 36 39
www.teol.ku.dk/ikh

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold
Til en ledig lektorstilling i Kirkehistorie med særligt henblik på Kunst og Kristendom var der fire mandlige ansøgere, alle kvalificerede. Stillingen blev pr. 1.7 besat med cand.scient., ph.d. Nils Holger Petersen.

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskning vedrører for tiden især emner inden for middelalderens, reformationstidens og det 18., 19. og 20. århundredes kirkehistorie, herunder missionshistorien samt 3. verdens kirkehistorie.

Oldkirke og middelalder
Oldkirkens æstetik (J.I. Jensen).
Nåden hos Augustin og i det 12. årh. (Å. Rydstrøm-Poulsen).
De ti Bud i den vesterlandske kirkes tradition (N. Jørgensen).
Pierre Aurioles kommentarer til Peter Lombarderens Sentensbøger (L.O. Nielsen).
Opkomsten af den senmiddelalderlige nominalisme i de første årtier af 1300-tallet (L.O. Nielsen).
Diskussionerne om de aristoteliske kategorier "actio" og "passio" (L.O. Nielsen).
Broderskabsritualer og dramatik i Norditalien 1411-1630 (N.H. Petersen).

Reformationen
Den danske reformations betydning for billeder i kirkerne (E.L. Lillie).
Luthers teologi 1515-20 (S. Kjeldgaard-Pedersen).

Det 17.-20. århundrede
Forholdet mellem kristne og jøder i Danmark i Oplysningstiden (M.S. Lausten).
Forholdet mellem kunst og religion omkring 1900 (J.I. Jensen).
Dansk salmehistorie 1800-1875 (P. Balslev-Clausen).
Musik og teologi omkring 1800 (N.H. Petersen).

Den 3. verden
Kristne missionærer og staten i Afrika (H.B. Hansen).
Grundtvigs ideer om voksenuddannelse og deres anvendelse i Bangladesh (H.B. Hansen).
Religionens rolle i den aktuelle politiske udvikling i Afrika (H.B. Hansen).
Kristendommens historie i Nordnigeria i første halvdel af det 20. årh. (N. Kastfelt).
De politiske relationer mellem kristendom og islam i det moderne Afrika (N. Kastfelt).

Kunst og Kristendom
Interartiel metodik og teologisk kulturhistorie (N.H. Petersen).

Ph.d.-projekter
Poul Helgesens reformkatolske standpunkt (S. Haarløv), Luthers strid med Jakob Latomus (A. Vind), Kirke og samfund. Luthers syn på de to regimenter (B.A. Madsen), Niels Hemmingsens skriftfortolkning (T.S. Pedersen), Musik og teologi i det 17. årh. (S.R. Havsteen), Søren Kierkegaards nadverforståelse (R. Lavik), H.C. Andersens eventyr og digte med henblik på digtningens teologiske univers (K. Lilleør), Eskatologiske aspekter i århundredskiftets musik 1890-1920 (E.M. Jensen), Teologisk abstraktion eller realisme hos Karl Barth og Friedrich Gogarten (M. Brøgger).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Instituttets medarbejdere har deltaget i fire udvalg vedr. teologiske disputatser ved Aarhus Universitet og Københavns Universitet, to udvalg vedr. lektorstillinger ved Universitetet i Nuuk og KU, samt seks udvalg vedr. ph.d.-afhandlinger ved Aarhus Universitet og KU.

Tillidshverv
Ninna Jørgensen: medlem af Studienævn; fakultetsrepræsentant i Fællesudvalget vedr. kristendomsundervisningen; bestyrelsesmedlem af J.O. Andersens legat.
Nils Holger Petersen: formand for Center for Kunst og Kristendoms ledelsesgruppe; medlem af tillægsuddannelses- og IT-udvalg samt af bestyrelsen for Nordisk Selskab for Interartstudier og for Modus Senter for middelaldermusikk, Oslo.
Holger Bernt Hansen: medlem af Fakultetsråd; formand for tillægsuddannelsesudvalg og for styregruppen vedr. KU's Nord/Syd- satsningsområde.
Steffen Kjeldgaard-Pedersen: medlem af forsknings-, samarbejds-, lokale-, tillægsuddannelses- og studieordningsrevisionsudvalg, Præstehøjskolens institutionsudvalg, styringsgruppen for Nordisk Institut for Hymnologi (NORDHYMN), Continuation Committee for The Tenth International Congress for Luther Research; formand for lokalkomiteen for 10. internationale Lutherforskningskongres, København 2002, samt Teologisk Forening (indtil maj).
Martin Schwarz Lausten: beskikket censor i teologi ved Ilisimatusarfik, Universitetet i Nuuk 1999-2002; fakultetsrepræsentant i styrelsen for Folkeuniversitetet i Kbh.; formand for Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, Teologisk Forening (fra maj), Jens Nørregaards og Hal Kochs Mindefond, J. Oskar Andersens Legat samt den danske afdeling af Commission Internationale d'Histoire Ecclésiastique;

medlem af lokalkomiteen for den 10. internationale Lutherforskningskongres og af styrelsen for Nordisk Institut for Kyrkohistorisk Forskning.

Niels Kastfelt: formand for fakultetets internationale udvalg; medlem af rektors internationaliseringsudvalg samt ph.d.-studienævn og samarbejdsudvalg; tillidsrepræsentant for Dansk Magisterforening.

Peter Balslev-Clausen: formand for Salmehistorisk Selskab og Grundtvig-selskabet; medlem af styrelsen for Nordisk Institut for Hymnologi og B.S. Ingemann-Selskabet.

Lauge O. Nielsen: prodekan; medlem af Fakultetsråd; formand for lokaleudvalg og forskningsudvalg; medlem af styringsgruppen for ESF-netværket "Early Modern Thought: Reconsidering the Borderline Between the Middle Ages and Early Modern Times".

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet har udgivet 2 bind (3. rk., bind 6 og 7) i skriftserien Kirkehistoriske Studier.

Redaktionelle hverv

Nils Holger Petersen er ansvarshavende redaktør for og Sven Rune Havsteen medredaktør af *TRANS*FIGURATION, Nordisk Tidsskrift for Kunst og Kristendom.

Eva Louise Lillie: medredaktør af Kirkehistoriske Samlinger; redaktør af ICO – nordisk tidsskrift for ikonografi.

Holger Bernt Hansen: medlem af Editorial Board for tidsskriftet African Affairs og af The Governing Council, International African Institute, London.

Steffen Kjeldgaard-Pedersen: medarbejder ved Luther-bibliographie; fagkonsulent ved Den Store Danske Encyklopædi.

Martin Schwarz Lausten: medredaktør af Dansk Teologisk Tidsskrift.

Peter Balslev-Clausen: ansvarshavende redaktør for Hymnologiske Meddelelser.

Lauge O. Nielsen: fagkonsulent ved Den Store Danske Encyklopædi; Editorial Adviser og Reader for Medieval Philosophy and Theology (Cambridge U.P.).

Mette Birkedal Bruun: Medredaktør f tidsskriftet Fønix.

Kongresser og symposier

Workshop: "Signs of Change: Transformations of Christian Traditions in the West" under ledelse af Nils Holger Petersen.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

Nils Holger Petersen har i to måneder varetaget hvervet som professor II ved Senter for Middelalderstudier, Trondheim.

Eva Louise Lillie har studeret i Berlin i en måned.

Netværk

Internationalt netværk: "Transformations of Christian Traditions in the West: Representation and Interpretation in the Arts, 1000-2000" (ledet af N.H. Petersen; finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd).

Nordisk netværk: "Luther og luthersk tradition" (ledet af S. Kjeldgaard-Pedersen; finansieret af NorFa).

Institutleder Steffen Kjeldgaard-Pedersen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	8,2	
STIP	1,0	0,5
TAP	1,1	0,1
TOTAL	10,4	0,6

VIP Internt finansieret

Hansen, Holger Bernt; professor.
Jensen, Jørgen Ingwertsen; lektor.
Jørgensen, Ninna; lektor.
Kastfelt, Niels; lektor.
Kjeldgaard-Pedersen, Steffen; professor.
Lausten, Martin Schwarz; professor.
Lillie, Eva Louise; forskningsadj.
Nielsen, Lauge Olaf; lektor.
Petersen, Nils Holger; lektor.

STIP Internt finansieret

Pedersen, Troels Stensgaard; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret

Havsteen, Sven Rune; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Jensen, Brian Møller: Tropes and sequences in Piacenza, Biblioteca Capitolare codex 65.

Fondsbevillinger

Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond

– De Fromme og Jøderne (Martin Schwarz Lausten) kr. 10.000.

Hielmstierne-Rosencroneske Stiftelse

– De Fromme og Jøderne (Martin Schwarz Lausten) kr. 10.000.

Pastor Niels Møgelvangs Litteraturfond

– De Fromme og Jøderne (Martin Schwarz Lausten) kr. 10.000.

Finks fond og Jens Nørregaards og Hal Kochs Mindefond

– Udgivelse på tysk af "Kirkehistorie; Grundtræk af vestens kirkehistorie fra begyndelsen til nutiden" (Martin Schwarz Lausten) kr. 15.000.

Lillian og Dan Finks Fond

– Udgivelse på tysk af "Kirkehistorie; Grundtræk af vestens kirkehistorie fra begyndelsen til nutiden" (Martin Schwarz Lausten) kr. 65.000.

Jens Nørregaards og Hal Kochs Mindefond
– Indkøb af Johannes Duns Scotus samt mikrofiche-serien "Reformed Protestantism 3: The Netherland and Germany" (Lauge Nielsen/Troels Stensgaard Pedersen) kr. 50.100.
– Indkøb af Weimarudgaven af Luthers værker på Cd-rom (Steffen Kjeldgaard-Pedersen) kr. 80.000.

Kirkeministeriet
– Salmebogskommisionen, Center for Kunst og Kristendom (Steffen Kjeldgaard-Pedersen) kr. 25.000.

Nordisk Kulturfond
– Færøsk salme og sang (Steffen Kjeldgaard-Pedersen) kr. 75.000.

Nordisk Samarbejdsnemnd for Humanistisk Forskning
– Ritual, Liturgy and Magic in Early Modern Music Teatre... (Anthony Johnson/Nils Holger Petersen) kr. 93.311.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Den liturgiske iscenesættelse af cisterciensisk spiritualitet (Mette Birkedal Bruun) kr. 194.400.
– En kirke– og intellektualitetshistorisk undersøgelse (Sven Rune Havsteen) kr. 37.487.
– Troper og sekvenser i Piacenza, Bibl. Cap. c. 65 (Brian Møller Jensen) kr. 155.275.

Publikationer

Balslev-Clausen P.: Danskernes top-ti-salmer. Præsteforeningens Blad 8, s. 154-161, 2000.
Balslev-Clausen P.: Kingos Salmebog (1699). Hymnologiske Meddelelser 4, s. 207-228, 1999.
Balslev-Clausen P.: Kingos Vinterpart (1689) og Kirkesalmebogen (1699). Redaktionshistoriske iagttagelser 1. Hymnologiske Meddelelser 1, s. 21-54, 2000.
Balslev-Clausen P.: Kingo som tekstredaktør. Redaktionshistoriske iagttagelser. Hymnologiske Meddelelser 2, s. 115-156, 2000.
Balslev-Clausen P.: Danskernes salmevalg. Hymnologiske Meddelelser 3, s. 229-250, 2000.
Balslev-Clausen P.: Præsterne i Hellerup 1900-2000. i: Hellerups kirke i 100 år s. 67-75, Gerda Rump Christensen, Hellerups Menighedsråd, Hellerup 2000.
Balslev-Clausen P. S.I.D. Bradley: Grundtvig – Translator and Translated. 17 s. Grundtvig in England, York 2000.
Balslev-Clausen P.: Hellerup Kirkes bygning og indvielse. i: Hellerup Kirke i 100 år s. 25-46, Gerda Rump Christensen, Hellerups menighedsråd, Hellerup 2000.
Havsteen S.R.: Rum og subjektivitet. Nogle teologisk-æstetiske betragtninger. Fønix Nr. 2, oktober 2000, 24. årg., s. 99-109, 2000.
Jensen J.I.: Historiens Palæstina. i: Kyrka och Nationalism i Norden s. 117-128, Ingmar Brohed m.fl. (red.), Lund University Press, Lund 1999.
Jensen J.I.: Erich Auerbach og gentagelsen. Transfiguration 2, s. 39-64, 2000.
Jørgensen N.: Barnedåb og kristen børnelærdom. Katekesen mellem sakramentalisme og folkeoplysning fra Augustin til Luther. i: Dåb og medlemskab af kirken s. 43-55, Hans Raun Iversen (red.), Anis, København 2000.
Jørgensen N.: "Kærlighedens sår". Jesus i den middelalderlige fromhed. i: Historien om Jesus og Jesus i historien s. 74-87, Søren Giversen (red.), Danmarks Radio. DR multimedie, København 1999.
Kastfelt N.: Kristendom og etnisk identitet i et afrikansk samfund. Humaniora 15. årg., nr. 4, s. 3-6, 2000.
Kjeldgaard-Pedersen S.: Reformationen. i: Den Store Danske Encyklopædi, bind 16 s. 57-58, Danmarks Nationalleksikon, København 2000.
Kjeldgaard-Pedersen S.: "Dansk teolog og lutherforsker". Fønix 3/2000 (24. årg.), s. 181-197, 2000.
Kjeldgaard-Pedersen S.: Socialantropologisk prokrustesseng? Dansk Teologisk tidsskrift 4/2000 (63. årg.), s. 281-295, 2000.
Kjeldgaard-Pedersen S.: Universitetsteologien og præstens arbejde. i: Ribe Stiftsbog 2000 s. 25-40, Ribe 2000.
Kjeldgaard-Pedersen S.: In memoriam Leif Grane. i: Lutherjahrbuch 2000, 67. årg. s. 7-10, Göttingen 2000.
Kjeldgaard-Pedersen S.: Professor, dr.theol. Leif Grane, 11. januar 1928 – 22. marts 2000. TEOL-information nr. 22, september 2000, s. 5-13, 2000.
Lausten M.S.: Kirke og synagoge. Holdninger i den danske kirke til jødedom og jøder i middelalderen, reformationstiden og den lutherske ortodoksi (1100-1700) 2. oplag. 536 s. Akademisk Forlag, København 2000.
Lausten M.S.: De fromme og jøderne. Holdninger til jødedom og jøder i Danmark i pietismens tid (1700-1760). 667 s. Akademisk Forlag, København 2000.
Lausten M.S.: Barnedåbens teologi. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 56-71, Hans Raun Iversen (red.), Anis, København 2000.
Nielsen L.O.: The Debate between Peter Auriol and Thomas Wylton on Theology and Virtue. Vivarium 38, s. 35-98, 2000.
Petersen N.H.: Liturgy and Ambiguity in J.P.E. Hartmann and Hans Christian Andersen's "Little Kirsten" (1846). i: The Year's Work in Medievalism, vol. X 1995 s. 50-62, James Gallant (ed.), Thomson-Shore, Inc., Holland, Michigan, USA 2000.
Petersen N.H.: Les textes polyvalents du "Quem quaeritis" à Winchester au Xe siecle. Revue de musicologie Vol. 86, nr. 1, s. 105-118, 2000.
Petersen N.H.: Den dobbelte Jesus. Transfiguration. Nordisk Tidsskrift for Kunst og Kristendom vol. 2, nr. 1, s. 115-117, 2000.
Rydstrøm-Poulsen Å.: La grâce, l'amour et le Saint-Esprit Selon Guillaume de Saint-Thierry. i: Signy L'Abbaye et Guillaume de Saint-Thierry. Actes du Colloque international d'Etudes cisterciennes 9, 10, 11 septembre 1998, Les Vieilles Forges (Ardennes 2000) s. 519-525, N. Boucher (red.), Association des Amis de l'Abbaye de Signy, (Frankrig) 2000.

Institut for Systematisk Teologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Kirsten Busch Nielsen.
Bestyrelsen består derudover af: Professor Arne Grøn, lektor Carsten Pallesen og overassistent Else Tange.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutleder og institutbestyrelse.
Instituttet er således organisatorisk en enhed, men har særlige afdelinger for Økumenisk Teologi, Kierkegaard-forskning og Praktisk Teologi.

Adresse
Købmagergade 44-46, 3
1150 København K
Telefon 35 32 36 75/76
Fax 35 32 36 84
www.teol.ku.dk/ist

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold
Instituttet har besat et adjunktur i Systematisk Teologi med henblik på missiologi, herunder religionsteologi. Til adjunkturet er der knyttet studieforpligtelser over for Dansk Missionsråd, der bidrager til stillingens finansiering. Stillingen blev besat med ph.d. Jørn Henrik Olsen.

Forskningsvirksomhed
De systematisk-teologiske fag – Dogmatik med Økumenisk Teologi, Etik og Religionsfilosofi samt Praktisk Teologi – har til opgave at overveje den kristne traditions læreindhold og ethos i et systematisk, herunder kommunikativt, perspektiv. Instituttets forskning sigter mod at udfolde, hvad kristendommen betyder som forpligtende livstydning i dag.
Dette brede sigte nødvendiggør, at forskningen på tværs af fagene koncentreres om særlige områder:

Menneskesyn og personbegreb
Kristen teologi ser mennesket som en person i et spændingsforhold mellem individualitet og fællesskab, aktivitet og passivitet, uafhængighed og afhængighed. I projekter om åndsbegrebet, om reformatorisk syndslære og om forsynslæren udfoldes denne dobbelt (A. Grøn, K. Busch Nielsen, S. Bruun og C. Sløk (de to sidstnævnte ph.d.-projekter) samt H. Vase Frandsen).

Teologi, metafysik og hermeneutik
De teologiske implikationer af menneskets indfældethed i den skabte verden undersøges i en række projekter, der tager erkendelsesteoretiske, fundamentalteologiske og etiske perspektiver op. Gennem disse projekter tages der kritisk stilling til den metafysiske tradition, ligesom der søges en kritisk dialog med naturvidenskaberne om metodologiske og etiske spørgsmål (S. Bjerg, C. Pallesen og J. Wolf samt M. Gjerris og B. Kvist Poulsen (de to sidstnævnte ph.d.-projekter).

Søren Kierkegaard-forskning
Af historiske og saglige grunde er instituttet særligt forpligtet på Søren Kierkegaard-forskning. Forpligtelsen varetages i samarbejde med Søren Kierkegaard Forskningscenteret. Der arbejdes især med fortolkning af Søren Kierkegaards værk i en aktuel systematisk-teologisk kontekst (A. Grøn og P. Søltoft).

Teologi i mødet mellem konfessioner, kulturer og religioner
Kristendommens udformning i forskellige kirkelige, kulturelle og religiøse kontekster undersøges. Særligt tematiseres den konfliktfyldte pluralisme, der er kristendommens moderne vilkår. Projekterne er af både økumenisk-teologisk, religionsfilosofisk og religionsteologisk tilsnit (S. Bektovic, J. Glebe-Møller, T. Jørgensen, B.F. Nielsen, P. Nørgaard-Højen samt J.H. Olsen).

Kirkeforståelse og kirkeliv
Forholdet mellem det dogmatisk normerede i kirkeforståelsen og kirkens faktiske udfoldelse som kirke udgør én pol, kirkeret og retsteologi en anden i en række projekter, der hver især drøfter aspekter af det ofte spændingsfyldte forhold mellem folkekirkens læregrundlag og dens praksis (P. Espersen, H. Raun Iversen og T. Jørgensen samt K. Garde, L. Malmgart og M. Vigilius (de tre sidstnævnte ph.d.-projekter).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Medarbejdere ved instituttet har medvirket ved bedømmelsesopgaver i hhv. Lund, Oslo, Aarhus og København.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
J. Glebe-Møller er fagkonsulent ved Den Store Danske Encyklopædi, og A. Grøn har udført konsulentarbejde for Norges Forskningsråd.

Tillidshverv
Instiutttets medarbejdere indgår i følgende faglige fora:
A. Grøn er medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd og bestyrelsen for Danmarks Humanistiske Forskningscenter.
H. Raun Iversen er medlem af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, bestyrelsen for Danmission, Dansk Missionsråds Studieudvalg og Biskoppernes Diakoniudvalg.
T. Jørgensen er medlem af internationalt følgeudvalg vedr. den nye kritisk-videnskabelige Schleiermacher-udgave, Akademie der Wissenschaften, Göttingen, styringsgruppen for Nordisk Netværk for Kontekstuel Teologi, styringsgruppen for Selskab for Kirkeret, medlem af Board of Sino-Christian Studies, Hong Kong, præsidiet for Luther Akademie, Ratzeburg, bestyrelsen for Grundtvig-Selskabet samt næstformand i Schleiermacher-Gesellschaft.
K. Busch Nielsen er medlem af Anglican-Lutheran International Working Group.
P. Nørgaard-Højen er præsident for den videnskabelige styrelse af The International Bridgettine Center i Farfa Sabina, Italien, medlem af Præstehøjskolens Institutionsudvalg og deltager i Leuenberger Lehrgespräche.
P. Søltoft er formand for Søren Kierkegaard Selskabet.

Formidling

Redaktionelle hverv

Medarbejdere ved instituttet indgår i følgende redaktioner:

Dansk Kirkeliv og Halvårsskrift for Praktisk Teologi, Oslo (H. Raun Iversen).

Kerygma und Dogma, Göttingen, og Neues Athenäum/New Athenaum, New York (T. Jørgensen).

Kierkegaardiana (P. Søltoft).

Literature and Theology, Glasgow (S. Bjerg).

Lutherische Monatshefte, Hannover, og Panorama. International Journal of Comparative Religious Education and Values, Braunschweig (P. Nørgaard-Højen).

Ny Mission (J.H. Olsen og H. Raun Iversen).

Sats. Nordic Journal of Philosophy, Aarhus (A. Grøn).

Studia Theologica. Scandinavian Journal of Theology, Oslo (K. Busch Nielsen).

Kongresser og symposier

I samarbejde med søsterinstitutter i Aarhus og Lund har instituttet stået bag et forskerseminar for ph.d.-studerende om 'Eskatologi og den teologiske diskurs'.

Der er i samarbejde med Institut for Bibelsk Eksegese afholdt en studiedag og en workshop om 'Kanonbegrebet'. Ligeledes er der afholdt en temadag om 'Dåb og kirkemedlemskab i folkekirken' i forbindelse med udgivelsen af en bog med samme titel.

Der er afholdt gæsteforelæsninger resp. seminarer ved professor Dietz Lange, Göttingen, professor Richard Mouw, Pasadena/California, professor Cynthia Rigby, Austin/Texas, professor George Oommen, Bangalore. Også professor Gianni Vattimo, Torino, og professor Per Erik Persson, Lund, har forelæst, begge som Det Teologiske Fakultets gæster.

Endelig har der været afholdt seks projektseminarer for medarbejdere, ph.d.-studerende og andre.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Instituttet samarbejder med Institut for Religionshistorie, Københavns Universitet, om projektet 'Studier i religionernes betydning ved identitetsdannelse og fællesskabsformning i kulturmødet i Danmark', der oppebærer en bevilling fra Statens Humanistiske Forskningsråd.

K. Busch Nielsen har opholdt sig en måned i Berlin i forbindelse med et forskningsprojekt.

Institutleder Kirsten Busch Nielsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	12,6	0,3
STIP	2,0	
TAP	1,2	0,1
TOTAL	15,7	0,4

VIP Internt finansieret

Bjerg, Svend Sidelmann; lektor.
Busch-Larsen, Peter; amanuensis.
Glebe-Møller, Jens; professor.
Grøn, Arne; professor.
Iversen, Hans Raun; lektor.
Jørgensen, Theodor Friedrich W. H.; professor.
Nielsen, Bent Flemming; forskningslektor.
Nielsen, Kirsten Busch; lektor.
Nørgaard-Højen, Peder; lektor.
Olsen, Jørn Henrik; adjunkt.
Pallesen, Carsten Petersen; lektor.
Søltoft, Pia; adjunkt.
Wolf, Jakob; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Bektovic, Safet; forskningsstip.

STIP Internt finansieret

Bruun, Søren Kjær; ph.d.-studerende.
Gjerris, Lasse Mickey; ph.d.-studerende.
Poulsen, Birgitte Kvist; ph.d.-studerende.
Vigilius, Mikkel Enok; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Bektovic, Safet: Troens lidenskab hos Søren Kierkegaard og i sufismen.

Olsen, Jørn Henrik: Kristus i tropisk Afrika i spændingsfeltet mellem identitet og relevans.

Fondsbevillinger

Forskningsstyrelsen/Kulturmødet

– Studier i religionernes betydning ved identitetsdannelse og fællesskabsformning i kulturmødet i Danmark (Hans Raun Iversen) kr. 2.780.000.

Publikationer

Bjerg S.: Vekselvirkning mellem tro og lære. Nytt Norsk Kirkeblad 1, s. 4-12, 2000.

Bjerg S.: Præsten på arbejde. Håndbog i praktik. 93 s. Aros, København 2000.

Bruun S.K.: Tekstredegørelse til journalen AA. i: Søren Kierkegaards Skrifter K17 s. 7-21, Søren Kierkegaard Forskningscenteret, G.E.C. Gad, København 2000.

Espersen P.: Kirkeret i grundtræk. 163 s. Nyt Juridisk Forlag, København 2000.

Espersen P.: Medlemskab af folkekirken. En kirkeretlig belysning. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 223-231, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.

Espersen P.: Biskoppens tilsynsfunktion. Præsteforeningens Blad 2000/25, s. 578-582, 2000.

Garde K.: Den enkeltes tro og kirkens bekendelse. 90'ernes dåbssag i retsteologisk belysning. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 166-182, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.

Gjerris L.M.: De onde gener – fra teodicé til antropodicé. Kritisk Forum for Praktisk Teologi 2000/81, 2000.

Glebe-Møller J.: Frihed, ejendom og anerkendelse. Dansk Teologisk Tidsskrift 3/2000, s. 12, 2000.

Glebe-Møller J.: Om Jens Sinning og hans "Oratio". Kirkehistoriske samlinger 2000, s. 11, 2000.

Glebe-Møller J.: John Dewey and his Critics: A Lesson for Theologians? Studia Theologica Vol. 54, No 2, s. 16, 2000.

Grøn A.: The Human Synthesis. i: Antropology and Authority. Essays on Søren Kierkegaard s. 27-32, Paul Houe, Gordon D. Marino and Sven Hakon Rossel, Editions Rodopi, Amsterdam – Atlanta GA 2000.

Grøn A.: Temporality in Kierkegaard's Edifying Discourses. i: Kierkegaard Studies. Yearbook 2000 s. 191-204, Niels Jørgen Cappelørn and Hermann Deuser, Walter de Gruyter, Berlin – New York 2000.
Iversen H.R.: Dåben som optagelse i kirken og/eller samfundet. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 72-86, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.
Iversen H.R.: Akropolis – en vision om storbymenigheder i dag. i: Kirken og byen s. 72-80, Hanne Storebjerg og Niels Thomsen, Unitas, København 2000.
Iversen H.R.: Hvad vi ved om kirkegang. i: Roskilde Stiftsbog 2000 s. 31-44, Roskilde Stift 2000.
Iversen H.R.: Not to mix, nor to divide: Response to Charles van Engen. Swedish Missiological Themes 4/2000, s. 549-556, 2000.
Iversen H.R.: Tanzanian Lutherans and East African Revival. Swedish Missiological Themes 3/2000, s. 477-487, 2000.
Jørgensen T.: Forslag til differentieret medlemskab af folkekirken. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 232-243, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.
Jørgensen T.: Nogle kommentarer til Hans Gammeltoft-Hansens bemærkninger. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 256-264, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.
Jørgensen T.: Kann ein Nicht-Christ durch Glaube gerechtfertigt werden? Religionstheologische Überlegungen zur Heilsfrage. i: Zutrauen zur Theologie. Festgabe für Christof Gestrich s. 373-380, Anne-Katherin Finke und Joachim Zehner, Wichern-Verlag, Berlin 2000.
Jørgensen T.: Kroppens opstandelse. i: Krop og sjel. Festskrift til Olav Hognestad s. 143-151, Theodor Jørgensen, Dagfinn Rian og Ole Gunnar Winsnes, Tapir Akademisk Forlag, Trondheim 2000.
Jørgensen T.: Mission, dialog og omvendelse. i: Samtalen fremmer forståelsen s. 123-126, Harald Nielsen, Unitas Forlag, Valby 2000.
Jørgensen T.: Theologie der Religionen. Überlegungen anhand von Schleiermachers 5. Rede über die Religion und Luthers Erklärung zum 1, Gebot im Grossen Katechismus. i: Über die Religion. Schleiermacher und Luther s. 21-34, Joachim Heubach, Marten-Luther-Verlag, Erlangen 2000.
Jørgensen T.: Eine gemeinsame Welt in Europa – Verpflichtender religiöser und theologischer Pluralismus. Themen der Diakonie. Skriftserie: "Europa beginnt mit einem Traum". 29, s. 7-17, 2000.
Malmgart L.: Med glæden som værktøj. Diakonissehuset Sankt Lukas Stiftelsen 1900-2000. 224 s. Sankt Lukas Stiftelsen, Hellerup 2000.
Nielsen B.F.: Karl Barths dåbsteologi. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 126-140, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.
Nielsen B.F.: Grønlandsk teologi på Ilisimatusarfik – kontekstualitet og kvalitet. i: Grønlandsk kultur- og samfundsforskning s. 27-36, Claus Andreasen m.fl., Forlaget Atuagkat, Nuuk 2000.
Nielsen K.B.: Dietrich Bonhoeffer. 124 s. Anis, Frederiksberg 2000.
Nielsen K.B.: Dåb og sakramentalisme. Et moderne luthersk syn på folkekirkelig dåbspraksis. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 183-200, Hans Raun Iversen, Anis, Frederiksberg 2000.
Nielsen K.B.: På syndens grænse. Til Dietrich Bonhoeffers overvejelser om menneskets "ægte grænse". Norsk Teologisk Tidsskrift 101 (2000), s. 217-29, 2000.
Nørgaard-Højen P.: Den Danske Folkekirkes Bekendelsesskrifter. 320 s. Anis, København 2000.
Nørgaard-Højen P.: A Point of No Return? The Joint Declaration and the Future of Lutheran-Catholic Dialogue. The Ecumenical Review Vol. 52, No. 2, s. 211-222, 2000.
Nørgaard-Højen P.: Baptism and the Foundations of Communion. i: Baptism and the Unity of the Church s. 61-77, Michael Root and Risto Saarinen, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan/Cambridge U.K. 1998.
Nørgaard-Højen P.: Kritisk læsning af Præsterettens dom i Snedsted-sagen. i: Dåb og Tro i Landsretten s. 137-142, Bent Feldbæk Nielsen, Doxa Forlaget, Søborg 1999.
Nørgaard-Højen P.: Enig i forståelsen af retfærdiggørelsen? TEOL-information 22, september 2000, s. 27-33, 2000.
Nørgaard-Højen P.: Volkskirche mit Substanzverlust. Zeitzeichen. Evangelische Kommentare zu Religion und Gesellschaft 1. Jahrgang, Nr. 10, s. 30-32, 2000.
Olsen J.H.: Evangeliets universalitet og teologiens kontekstualitet. Ichtys Nr. 1, årg. 27 (2000), s. 29-39, 2000.
Olsen J.H.: Mission tæt på år 2000: Kontekstuel følsomhed i missiologien. Nemalah Nr. 2, årg. 18 (1999), s. 39-58, 2000.
Pallesen C.: Stud.theol.'en som moderniseringsinfarkt. Fønix Nr. 2 oktober 2000, s. 90-98, 2000.
Søltoft P.: Svimmelhedens Etik – om forholdet mellem den enkelte og den anden hos Buber, Lévinas og Kierkegaard. 398 s. Gads Forlag, København 2000.
Søltoft P.: Angstens dannelse. Omsorg, Nordisk Tidsskrift for Palliativ Medisin Nr. 3, 17. årg., s. 22-26, 2000.
Søltoft P.: Anthropology and Ethics: The Connextion between Subjectivity and Intersubjectivity as the Basis of a Kierkegaardian Anthropology. i: Anthropology and Authority. Essays on Søren Kierkegaard s. 41-48, Paul Houe, Gordon D. Marino and Sven Hakon Rossel, Rodopi, Amsterdan – Atlanta 2000.
Søltoft P.: To Let Oneself be Upbuilt. i: Kierkegaard Studies: Yearbook 2000 s. 19-39, Niels Jørgen Cappelørn and Hermann Deuser, Verlag Walter de Gruyter, Berlin/New York 2000.
Søltoft P.: Recent Danish Literature on the Upbuilding Discourses 1843 and 1844 and Three Discourses on Imagined Occasions. i: Kierkegaard Studies: Yearbook 2000 s. 251-260, Niels Jørgen Cappelørn and Hermann Deuser, Verlag Walter de Gruyter, Berlin/New York 2000.
Vigilius M.E.: Den ubetingede dåbspligt. i: Dåb og medlemskab i folkekirken s. 143-165, Hans Raun Iversen, Anis, København 2000.
Vigilius M.E.: Vækkelsesbevægelserne og folkekirken i Danmark. Ixtys Nr. 3, 2000, s. 113-130, 2000.
Wolf J.: Om den naturlige teologis problem. Fønix 1. juni 2000, s. 2-16, 2000.

Ph.d.-studienævnet for Teologi

Ph.d.-studienævnet bestod af følgende medlemmer: Ph.d.-studieleder, professor Niels Peter Lemche, professor Arne Grøn, lektor Niels Kastfelt samt af de følgende ph.d.-studerende Mickey Gjerris, Troels Stensgaard Pedersen og Ingrid Hjelm.

Situationen for tilgang til ph.d.-studiet ved Det Teologiske Fakultet er ikke forbedret i år 2000. Der er fortsat ikke interne ressourcer til at tilbyde en rimelig overgangsfrekvens mellem antallet af kandidater og antallet af ph.d.-stipendier. Fakultetet råder over 5172 stipendieårsværk, hvilket skønnes at dække blot halvdelen af det ønskværdige, når man tager antallet af velkvalificerede ansøgere til stipendierne samt forestillingen om, at der ideelt set altid burde være et studiemiljø på 25-30 ph.d.-studerende ved fakultetet, i betragtning.

Det er fortsat svært at tiltrække eksterne stipendiebevillinger. Fripladsordningen, hvor fakultetet stiller 40.000 kr. årligt til rådighed for gennemførelse af et ph.d.-studieforløb, lider under, at de således indskrevne skal indtjene en betragtelig erhvervsindkomst ved siden af studierne og således selv i det tilfælde, hvor de indskrives på halvtid ikke har fuldt udbytte heraf. Fakultetet har derfor kun haft begrænset udbytte af fripladsordningen.

Igennem år 2000 var der totalt indskrevet 19 ph.d.-studerende, hvoraf 6 oppebar ordinært stipendium, en havde et klyngestipendium, tre havde eksternt finansieret stipendium og ni havde friplads. Af disse 19 blev 6 indskrevet i 2000.

I 2000 fik 5 tildelt ph.d.-graden.

Ph.d.-studieleder Niels Peter Lemche

Studienævnet for Teologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lektor Peder Nørgaard-Højen (formand, studieleder), Lektor Geert Hallbäck (vicestudieleder), Lektor Ninna Jørgensen, stud.theol. Tine Reeh (næstformand), stud.theol. Lill Arendt Hemmingsen og stud.theol. Merete Benedikte Johansen.

Beretning

Et udvalg under Studienævnet har i rapporteringsåret fortsat og stort set færdiggjort en revision af studieordningen af 1989. Der mangler således kun endelig konfirmation i studienævn og fakultetsråd, så den reviderede ordning forhåbentlig kan træde i kraft fra september 2001. Revisionen skal ses som fakultetets svar på den offentlige evaluering af teologiuddannelserne og har uden at berøre studiets struktur fortrinsvis koncentreret sig om forbedring af eksamensordninger og forøgelse af pensumkrav. Hertil kommer en styrkelse af kravet om skriftlighed ved afløsningsordninger og prøver. Revisionsarbejdet er foregået inden for rammerne af et nødvendigt samarbejde med Det Teologiske Fakultet ved Aarhus Universitet for at sikre de to studie-ordningers kompatibilitet og studerendes problemfrie skift fra det ene universitet til det andet.

Desuden har studienævnet været optaget af udviklingen af en masteruddannelse i teologiske specialstudier. Arbejdet hermed forventes tilendebragt i løbet af 2001, ligesom der også er bestræbelser i gang for at udvikle et videreuddannelsesprogram for grønlandske teologiske bachelorer fra Ilisimatusarfik i Nuuk. De første grønlandske studerende forventes at påbegynde deres teologiske studier til september 2001.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Teologi***	***Afrikastudier***	***Sociologi***	***Græsk og latin***	***Øvr. hum***	***Meritoverført***	***I alt***
Teologi	312,79	0,33	0,42	80,75	3,13	6,50	403,92
Humaniora	23,29						
Jura	0,63						
Merit- og gæstestud.	3,00						
I alt	339,71						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

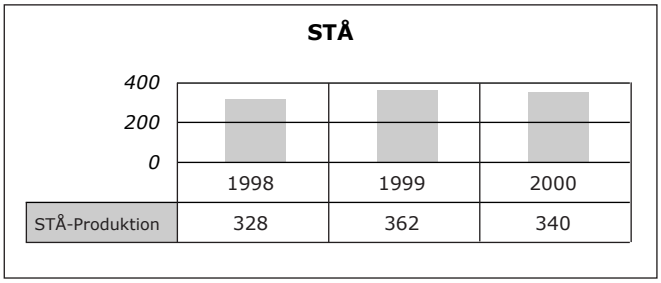

Studieleder Peder Nørgaard-Højen

Center for Afrikastudier

Ledelse og organisation

Center for Afrikastudier (CAS) er placeret under Det Teologiske Fakultet og refererer til Dekan og Fakultetsråd med hensyn til budget og studieordning. De studiemæssige forhold varetages af et studieudvalg bestående af 2 lærere og 2 studerende. Der er til CAS allokeret en professor, der fungerer som centerleder og studieleder (professor Holger Bernt Hansen).

Til CAS er knyttet en kontaktgruppe bestående af repræsentanter fra de institutter på Københavns Universitet, der udgør det faglige grundlag for CAS' aktiviteter, som har deres tyngdepunkt i humanistiske og samfundsvidenskabelige discipliner. I 1999 har kontaktgruppen haft følgende sammensætning: fra Institut for Kirkehistorie: lektor Niels Kastfelt; fra Institut for Antropologi: lektor Michael Whyte; fra Økonomisk Institut: lektor Rasmus Heltberg og lektor Finn Tarp; fra Institut for Statskundskab: ekst. lektor Gorm Rye Olsen; fra Institut for Historie: lektor Ole Justesen; og fra Geografisk Institut: lektor Torben Birch-Thomsen.

Medlemmer af kontaktgruppen inddrages især i forbindelse med planlægning af undervisningsudbud og rekruttering af lærere.

Adresse

Købmagergade 46, 4
1150 København K
Telefon 35 32 25 85
Fax 35 32 25 90
cas@teol.ku.dk
www.teol.ku.dk/cas

Centerlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling

Som led i bestræbelserne på at fremme internationaliseringen af undervisning og forskning ved danske universiteter blev Center for Afrikastudier oprettet i 1984 som den studiemæssige og organisatoriske ramme for et to-årigt, tværfagligt områdestudium vedr. Afrika beregnet for studerende såvel under kandidatuddannelse som under åben uddannelse.

Center for Afrikastudier har tre overordnede formål:

1. Gennem et – efter engelsk mønster opbygget – Afrika-områdestudium at inddrage udviklingslandene i almindelighed og Afrika i særdeleshed i internationaliseringen af forskning og undervisning ved Københavns Universitet.
2. At virke som et tværfagligt og tværfakultært forum for aktiviteter vedr. Afrika på Københavns Universitet for derved at fremme interessen for i undervisning og forskning at beskæftige sig med Afrika-relaterede emner.
3. Parallelt med udbygningen af den danske udviklingsbistand og øvrige danske kontakter med Afrika at medvirke til at styrke de studerendes interesse for og kompetence til at deltage i det voksende danske samarbejde med afrikanske lande.

Rekruttering til Afrikastudiet

Afrikastudiet udbydes både som et ét-årigt heltidsstudium, der afsluttes med et diplom, og som et to-årigt heltidsstudium, der kvalificerer til titlen Master of African Studies. Nye studerende optages hvert år med studiestart pr. 1. september. Optagelsen forestås af Afrikastudiets studieudvalg, der ved udvælgelsen prioriterede ansøgere, der var fuldt kvalificeret på bachelor-niveau.

Antallet af ansøgere var atter i 2000 betydeligt, og ca. 50 heltidsstuderende blev optaget. Sammenlignet med 1999 var der i 2000 flere studerende under kandidatuddannelse (interne studerende) end under åben uddannelse (eksterne studerende under tompladsordningen). Herudover blev der i 2000 optaget 15 tilvalgsstuderende fra Det Humanistiske Fakultet på studiets første år.

Blandt de optagne kommer hovedparten fra Københavns Universitet, hvor alle 6 fakulteter er repræsenteret. Hertil kommer et voksende antal studerende dels fra nærliggende universiteter, dels fra Odense, Århus og Aalborg og desuden fra Oslo og Lund.

Ud over de heltidsstuderende optages på dele af studiet, specielt på de udbudte emneseminarer, et stigende antal studerende fra forskellige fag på Københavns Universitet, der benytter sig af meritoverførsel til deres hovedstudium. Antallet af studerende fra andre uddannelsessteder, hovedsageligt Handelshøjskolen i København, Roskilde Universitetscenter og Århus Universitet, der søger optagelse på emneseminarerne, har været stadigt stigende.

Sammenlagt udgjorde antallet af aktive studerende på Afrikastudiet i 2000 ca. 125 pr. semester, hvilket svarer nogenlunde til antallet sidste år.

Undervisning

Undervisningsudbuddene svarer til de i studieordningen hjemlede fagområder, idet der dog til stadighed foregår en faglig udvikling såvel med hensyn til emner som pensum. For 2000 kan der være grund til at fremhæve:

- at antallet af emneseminarer, der behandler aktuelle emner fra forskningen og udviklingen i Afrika, har været større end tidligere og især tiltrukket et stort antal meritstuderende. I 2000 blev der udbudt ni emneseminarer over to semestre.
- at behandlingen af interne konflikter i Afrika igen har haft en fremtrædende plads i undervisningen.
- at interessen for at arbejde med ret i Afrika har været meget stor. Der er blevet udbudt kurser både i relation til sædvaneret og til menneskerettigheder i Afrika.

Lærere rekvireres hovedsageligt gennem de involverede institutter suppleret med gæstelærere fra nabouniversiteter og forskningsinstitutioner. I 2000 har følgende faste lærere, eksterne lektorer og undervisningsassistenter varetaget undervisningen:

Annelie Abildgaard, Muthoni Mugo Andersen, Keld Buciek, Sven Engelbrecht, Quentin Gausset, Joakim Gundel, Holger Bernt Hansen, Nina Larsen, René Lemarchand, Jens Kovsted, Nina Johnsen, Ole Justesen, Niels Kastfelt, Jytte Laursen, Gorm Rye Olsen, Maria Paiva, Sten Schaumburg-Muller, Anders Serup Rasmussen, Leonard Suransky og Katarina Tomasevski. Hertil kommer et antal gæsteforelæsere og vejledere ved specialeskrivning.

Censorer

I forbindelse med gen- og nybeskikkelse af censorer blev der fra Undervisningsministeriets side udtrykt ønske om et fælles censorkorps for landets to områdestudier: Asienstudiet ved Aarhus Universitet og Afrikastudiet ved Københavns Universitet.

Med virkning fra 1998 er et sådant censorkorps blevet oprettet, hvilket har medvirket til en udbygning af de allerede eksisterende kontakter mellem landets to områdestudier. Ikke mindst er der ved censorkorpsets sammensætning lagt vægt på at inddrage mulige aftagere af de nyuddannede kandidater.

Forskningsvirksomhed

Satsningsområder

Deltagelse i Nord/Syd satsningsområdet

Nord/Syd satsningsområdet udgør ét af de tre satsningsområder, som Københavns Universitet med start i 1997 har iværksat over en fem-års periode. CAS' leder, professor Holger Bernt Hansen, er formand for den tværfakultære styringsgruppe. CAS har fået tillagt forskellige koordinerende funktioner, hvorfor der ved CAS er oprettet en stilling som Nord/Syd koordinator.

Denne var indtil 1. december besat med cand.mag Hanne Sørensen og derefter med cand.scient. Maj-Britt Johannsen.

I årets løb har CAS haft stor nytte af såvel rejsepuljen for specialestuderende som af gæsteforskerordningen, der muliggjorde ansættelsen (sammen med Internationale Udviklingsstudier, Roskilde Universitetscenter) af Professor René Lemarchand, Center for African Studies, University of Florida, til i forårsemesteret at varetage et undervisningsudbud om etniske konflikter i Afrika. Ud over at varetage undervisningen, forelæste René Lemarchand over temaet "Genocide in Comparative Perspective" samt deltog i det tværvidenskabelige forskningsseminar "Uganda on the Edge", med deltagelse af forskere fra Københavns Universitet, Northwestern University, Institute of Commonwealth Studies, London & Institute of Social Studies, Haag.

Andre aktiviteter, eksempelvis fokusområdet omkring religion og politik, som lektor Niels Kastfelt er formand for, har bidraget til at styrke CAS' forskningsmæssige profil gennem afholdelse af særlige forskningsseminarer, heriblandt et seminar om "Religious NGOs in Africa", med deltagelse af både danske og internationale forskere.

Endvidere blev der i forbindelse med udgivelsen af bogen "Foreign Aid and Development: Lessons Learnt and Directions for the Future" (red. af Finn Tarp, ass. af Peter Hjertholm), der er økonomisk støttet af Nord/Syd Satsningsområdet, afholdt et forskningsseminar i Københavns Universitets Festsal. Seminaret var arrangeret i fællesskab med Økonomisk Institut og Center for Afrikastudier.

Generelt gælder det, at Nord/Syd satsningsområdet har bidraget til at fremme såvel det tværfakultære som det tværfaglige samarbejde inden for Københavns Universitet.

Deltagelse i SLUSE samarbejdet

Medio 1998 startede på basis af en bevilling fra Miljøministeriets bistandsafdeling Danced et større, tværfagligt undervisningsprogram om miljø og naturressourceforvaltning i udviklingslande benævnt SLUSE (Sustainable Land Use).

Programmet sigter mod at kvalificere kommende kandidater inden for området og gennemføres som et samarbejde mellem Roskilde Universitetscenter, Landbohøjskolen og Københavns Universitet, hvorfra medvirker Geografisk Institut, Institut for Antropologi og CAS.

Under programmet er ph.d. Quentin Gausset ansat som forskningsadjunkt til at varetage en løbende undervisning inden for miljøproblematikken i Afrika såvel på Institut for Antropologi som på CAS. Samtidig har Center for Afrikastudiers bibliotek fortsat den særlige indsats for at anskaffe de nyeste værker inden for miljø- og ressourceproblematikken i Afrika.

Faglige og administrative hverv

Formidling

Afrika-seminarer

I såvel forårs- som efterårsemesteret har der mindst hveranden uge været arrangeret Afrika-seminarer over aktuelle emner med udefrakommende, hovedsageligt internationale gæsteforelæsere. Det har været meget tilfredsstillende at konstatere, at i takt med udbygningen af CAS' internationale kontakter udtrykker forskere i stigende grad selv interesse for under gennemrejse at give en forelæsning på CAS.

Tilslutningen til forelæsningerne har været meget tilfredsstillende med deltagere såvel fra Københavns Universitet som udefra. Det er karakteristisk, at de internationale gæster kommer til at udgøre en del af det faglige miljø såvel for forskere som for studerende, der benytter dem både som ressourcepersoner og som kontaktpersoner ved planlægning af studieophold i udlandet. Det mest succesrige arrangement i 2000 er uden tvivl det tværvidenskabelige forskningsseminar om ulandsbistand i opbrud, der blev afholdt i Københavns Universitets festsal i forbindelse med lanceringen af bogen "Foreign Aid and Development: Lessons Learnt and Directions for the Future". Omkring 350 mennesker deltog, heriblandt folk fra det danske ulandsmiljø, forskere og studerende.

I 2000 har der været afholdt følgende Afrika-seminarer:

Senior economist Anita Alban, UNAIDS, Geneve, former research director, Dansk Sygehus Institut: "The AIDS Crisis in Africa: The Socio-economic Consequences".

Dr. Ibrahim Mouiche, Department of Political Science, University of Yaoundé, Cameroun. Pt. visiting researcher, Nordic Africa Institute, Uppsala.: "Ethnicity and Multipartyism in Northern Cameroun".

Professor Aili Mari Tripp, Political Science & Women's Studies, University of Wisconsin: "Women and Politics in Africa: New Players in a Changing Political Landscape".

Professor Roch Mongbo, Faculty of Agriculture, National University of Benin: "Decentralization and Local Politics in Benin".

Professor Mats Lundahl, Stockholm School of Economics: "Can South Africa break the Deadlock?".

Professor Robert Jackson, Department of Political Science, University of British Columbia: "Sovereign Statehood in Africa: An Academic Autobiography".

Professor Terry Monnington, Director of Physical Education and Sport, University of Warwick: "Sport, Politics and National Identity in Africa".

Professor Göran Hydén, Department of Political Science, University of Florida: "Social Capital in Crisis: The Demise of Collective Action in Africa".

Senior Lecturer Trevor Hill, Discipline of Geography, School of Applied Environmental Sciences, University of Natal, Pietermaritzburg, South Africa: "Land Reform and Agriculture in South Africa: Failure or Success?".

Professor René Lemarchand, Center for African Studies, University of Florida, pt. Visiting Professor at Centre of African Studies, University of Copenhagen: "Genocide in Comparative Perspective".

Professor Peter Schraeder, Department of Political Science, Loyola University, Chicago: "From Cold War to Cold Peace: Evolving U.S.-French Competition in Africa".

Forskningsseminar om "Uganda on the Edge" with Professor William Reno, Department of Political Science, Northwestern University: "The Political Economy of Warfare: The Case of Uganda", Professor Michael Twaddle, Institute of Commonwealth Studies, London: "Cults and Politics in Uganda" & Professor Martin Doornbos, Institute of Social Studies, The Hague: "No-Party System and Elecion Procedures: The Coming Referendum in Uganda".

Professor Tim Shaw, Centre for Foreign Policy Studies at Dalhousie University, Halifax, Canada. Pt. Visiting Professor at Aalborg University: "Beyond Marginality – On to Sustainability?: New Regionalisms and African Development at the Start of the 21st Century".

Professor Paul Richards, The Agricultural University of Wageningen, The Netherlands: "African Civil Wars: All about Money?"

Dr. Henning Melber, newly appointed Research Director at the Nordic Africa Institute, Uppsala: "From Controlled Change to Changed Control: Recent Developments in Namibia".

Professor Howard Stein, Department of Development Economics, Roosevelt University, Chicago: "The Development of the Developmental State in Africa".

Professor Deborah Posel, Wits Institute for Social and Economic Research, University of Witwatersrand, South Africa: "Racial Classification in Apartheid South Africa and Beyond".

Professor Per Pinstrup-Andersen, Director for International Food Policy Research Institute (IFPRI), Washington: "Kan moderne bioteknologi spille en rolle for afrikansk landbrug?".

Professor Jane Parpart, Department of History, Development and Women Studies, at Dalhousie University, Halifax, Canada. Pt. Visiting Researcher at Aalborg University: "Rethinking Participatory Empowerment and Gender in Africa".

Professor Nelson Kasfir, Department of Government, Dartmouth College, Conneticut. Pt. visiting Professor, London School of Economics: "State Formation of Anti-state Organizations: the Development of Civilian Structures by a Guerilla Movement in Uganda".

Dr. Ezenwa-Ohaeto, Department of English, Nnamdi Azikiwe University, Awka, Nigeria. Pt. guest researcher at the Nordic Africa Institute, Uppsala: "Videos and the Construction of New Images of Gender, Religion and Culture in Nigeria".

Senior Research Fellow Merle Lipton, Research Centre for Southern African Studies, University of Sussex: "The Role of Business in Post-Apartheid South Africa: the Current Debate".

Forskningsseminar om "Foreign Aid and Development: Lessons Learnt and Directions for the Future": Udviklingsminister Jan Trøjborg: "Danidas nye strategi og den internationale bistandsdebat", Lektor Finn Tarp, Økonomisk Institut, Københavns Universitet: "Bistand og udvikling: En oversigt", Kommiteret Ole Mølgård Andersen (tidl. Danida): "Fremtidens bistandsformer", Bistandskonsulent Jytte Laursen, Danidas sektorfaglige tjeneste: "Hvordan skal bistand designes?", Lektor Rasmus Heltberg, Økonomisk Institut, Københavns Universitet: "Nye udfordringer for bistanden: Væbnede konflikter, gæld og konditionalitet", Senior Advisor Dag Ehrenpreis, OECD, Sekretariatsleder Bertil Odén, Sveriges Udenrigsministerium's Expert Group on Development Issues & Professor John Degnbol-Martinussen, Institut for Geografi og Internationale Udviklingsstudier, Roskilde Universitetscenter. Seminaret var arrangeret i samarbejde med Økonomisk Institut og Nord/Syd Satsningsområdet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

CAS har til sine aktiviteter stor nytte af en række bilaterale kontakter med afrikanske universiteter og med Afrika-centre i Europa og USA. – Specielt skal nævnes samarbejdet inden for AEGIS (Africa-Europe Group of International Studies), der er et netværk af universitetscentre for Afrikastudier inden for EU med det særlige formål at fremme relationerne mellem afrikanske og europæiske universiteter. Der er herigennem gode muligheder for udveksling af gæsteforelæsere.

Inden for Sokrates-programmet har CAS etableret et samarbejde med Centre of African Studies ved Edinburgh University omfattende såvel lærer- som studenterudveksling.

Med henblik på at styrke de studerendes mulighed for studieophold, feltarbejde eller praktik i forbindelse med udarbejdelse af deres speciale har CAS opbygget en række kontakter med afrikanske universiteter (især skal fremhæves samarbejdet med University of Dar es Salaam), med danske bistandsprojekter og med afrikanske NGO'er og danske NGO'er, der arbejder i Afrika.

CAS administrerer et Danida-finansieret forskningsbistandsprojekt mellem Københavns Universitet og Makerere Institute of Social Research, Uganda. Projektet har løbet i 5 år og haft sit tyngdepunkt i uddannelsen af ugandiske ph.d.-studerende. Fem har opnået ph.d.-grader fra Københavns Universitet. En anden fase af projektet er under overvejelse.

Bibliotek

CAS' bibliotek er under fortsat udbygning og omfatter efterhånden ca. 8.100 bind. Hovedvægten ligger fortsat på anskaffelse af de nyeste værker inden for især samfundsvidenskaberne og humaniora. Deltagelse i den amerikanske African Studies Association's årlige konference muliggør, at biblioteket meget tidligt kan erhverve de senest udgivne bøger og således afspejle den aktuelle faglige udvikling.

I 2000 omfattede udlånet knap 3000 bind, hvilket afspejler en fortsat stigende brug af biblioteket. Ud over CAS' egne studerende har især studerende fra Københavns Universitet været flittige brugere, hvilket peger på den servicefunktion, som CAS varetager over for det øvrige universitet.

Centerleder Holger Bernt Hansen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP TAP	0,4 2,9	0,8
TOTAL	3,3	0,8

VIP Internt finansieret
Lemarchand, Rene; gæsteprofessor.
Nautrup, Birthe Lindeskov; forskningsadj.
Richey, Lisa Ann; forskningsadj.

Fondsbevillinger

Danida
– Forskningsbistandsprojekt (Holger Bernt Hansen) kr. 400.000.

Rådet for Ulandsforskning
– Nomadeliv under forandring (Birthe Lindeskov Nautrup) kr. 380.651.

Publikationer
Center for Afrikastudier har i 2000 på baggrund af "Afrikaseminarer" udgivet følgende "Occasional Papers":
Parpart, Jane L.: "The Participatory Empowerment Approach to Gender and Development in Africa: Panacea or Illusion?".
Stein, Howard: "The Development of the Developmental State in Africa: A Theoretical Inquiry".
Ter Haar, Gerrie: "World Religions and Community Religions. Where does Africa fit in?".
Reno, William: "War, Debt and the Role of Pretending in Uganda's International Relations".
Van Dijk, Rijk A.: "Christian Fundamentalism in Sub-Saharan Africa: The case of Pentecostalism".

Uddannelsesudvalget for Afrikastudier

Medlemmer

Udvalgets medlemmer pr. 1.2.2000 er: Holger Bernt Hansen, Ronen Kremlovski & Anne Frøkiær.

Udvalgets arbejde har i år 2000 været præget af det mangeårige medlem, Jørgen Peter Christensens, pludselige død. Efter samråd med Økonomisk Institut har lektor Rasmus Heltberg, Økonomisk Institut, der igennem mange år har været medlem af kontaktgruppen og været aktivt inddraget i restruktureringen af grundfaget Afrikas økonomi, indtrådt i udvalget.

Beretning

Evaluering af undervisningen

Evalueringen af undervisnings- og eksamensforløbet på Afrika-områdestudiet viste som de forrige år generelt en stor tilfredshed med undervisernes kompetence, undervisningsforløbet og valget af litteratur. Herudover blev tendensen fra tidligere år vedrørende ønsket om færre bestået/ikke bestået eksaminer og flere eksaminer bedømt med 13-skalaen bekræftet.

Inddragelsen af udenlandske undervisere i emneseminarene blev modtaget med stor tilfredshed blandt de studerende. Der var udbredt enighed om at udbyttet ved at få en ekstern ekspert til at undervise i sit forskningsfelt var meget stor.

Revidering af studieordningen

På baggrund af de sidste års evaluering af undervisnings- og eksamensforløbet såvel fra undervisere som fra studerende, og for at følge den generelle tendens på universitetet, besluttede udvalget at foretage følgende ændringer i eksamensordningen for Afrika-områdestudiet:

Ændring af bedømmelsen i "Afrikas økonomi" fra bestået/ikke bestået til 13-skalaen.

Ændring af eksamensformen i grundfagene "Afrikas geografi og antropologi og Afrikas historie og politologi" fra mundtlig eksamen med forberedelse til skriftlig 48 timers eksamen. Samtidig blev bedømmelsen ændret fra bestået/ikke bestået til 13-skalaen.

Indførelse af ordbegrænsning i de skriftlige opgaver, til afløsning af sidetalsbegrænsningen.

Beskæftigelsesundersøgelse

Som et led i den stadige forbedring af studiet besluttede udvalget at igangsætte en undersøgelse af tidligere studerende erhvervssituation. Udvalget vedtog at begrænse undersøgelse til studerende, der havde færdiggjort det 2-årige studium under den nuværende studieordning (1994-ordningen).

STÅ-produktion

Der har været en lille nedgang i STÅ-produktionen i 2000 i forhold til året før. Det skyldes bl.a. en større andel af åben uddannelse studerende på Afrika-områdestudiet i forhold til kandidatstuderende. Ydermere var der færre tilvalgsstuderende (hovedsageligt fra Det Humanistiske Fakultet), der valgte at fortsætte på studiets andet år. Endelig skal det bemærkes, at STÅ-produktionen var usædvanlig høj i 1999 i forhold til tidligere år.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivnings- og aktivitetsområdet

Indskrivningsfag	Afrikastudier	Eng.	Psykologi	Meritoverført	I alt
Afrikastudier	34,04	0,25	0,25	0,17	34,71
Teologi	0,33				
Samfundsvidenskab	4,33				
Humaniora	4,88				
Naturvidenskab	3,33				
Merit- og gæstestud.	3,21				
I alt	50,13				

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

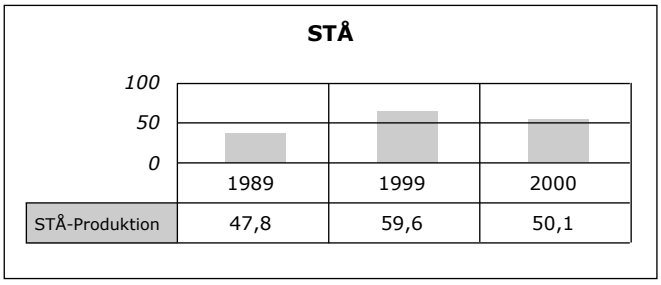

Studieleder Holger Bernt Hansen

Søren Kierkegaard Forskningscenteret

Ledelse pr. 1.2.2000

Direktør for SKC er cand.theol. Niels Jørgen Cappelørn.

Instituttets eksterne bestyrelse består af: Professor, dr.phil. Peder Olesen Larsen, formand, direktør, cand.polit. Hans Ejvind Hansen, næstformand, direktør, cand.mag. Erland Kolding Nielsen, Det Kongelige Bibliotek, direktør, cand.mag. Iver Kjær, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og professor, dr.theol. Jens Glebe-Møller, Københavns Universitet.

Organisation

Søren Kierkegaard Forskningscenteret bliver fortsat i sin anden periode finansieret af Danmarks Grundforskningsfond, men har formel status som en erhvervsdrivende fond i nært samarbejde med Københavns Universitet. Samarbejdet er udmøntet gennem en samarbejdsaftale med Institut for Systematisk Teologi under Det Teologiske Fakultet, bl.a. om anvendelse og udbygning af Søren Kierkegaardbiblioteket, om ph.d.-undervisning og -vejledning og om ansættelse af en fælles finansieret adjunkt, som også er leder af Kierkegaard Biblioteket.

Adresse

Store Kannikestræde 15
1169 København K
Telefon 33 76 69 00
Fax 33 76 69 10
sec@sk.ku.dk
www.sk.ku.dk

Direktørens årsberetning

Søren Kierkegaard Forskningscenteret kan se tilbage på 2000 som et meget aktivt og produktivt år. Aktiviteterne er foregået inden for de to hovedområder, som det er Centerets opgave at varetage: 'Fremme af Kierkegaardforskningen nationalt og internationalt' og 'Udgivelsen af "Søren Kierkegaards Skrifter"'.

Forskningsvirksomhed

Forskningen er fortsat efter de retningslinier, som forskningsplanen og udgivelsesprogrammet indeholder på de to hovedområder.

Kierkegaardforskningen

Forskningslektor Jon Stewart, ph.d., har arbejdet med dansk hegelianisme. Han blev færdig med sit forskningsprojekt med titlen "Kierkegaard's Relations to Hegel Reconsidered". Manuskriptet blev afleveret til fakultetet i slutningen af november til antagelse som teologisk disputats. Afhandlingens hovedtese er, at Kierkegaard ikke havde det rent negative forhold til Hegel, som man plejer at tro.

Der findes tværimod mange overlapningspunkter og eksempler på ideer, begreber eller analyser fra Hegel, som Kierkegaard har overtaget og brugt til sine egne formål. Det viser sig, at den største del af Kierkegaards polemik er rettet mod de danske hegelianere, som fx J.L. Heiberg, H.L. Martensen og A.P. Adler, og ikke imod Hegels egne filosofiske positioner.

Forskningslektor, lic.theol. Joakim Garff har arbejdet med en hermeneutisk og systematisk-teologisk studie i Søren Kierkegaards kritik af dannelsesbegrebet med særligt henblik på hans forudsætninger i tysk og dansk åndshistorie, repræsenteret ved bl.a. J.L. Heiberg, H.L. Martensen og I.P. Mynster.

Adjunkt Pia Søltoft, ph.d., har arbejdet med forholdet mellem retorik, etik og homiletik. En historisk-systematisk analyse af homiletikkens etiske implikationer belyst ud fra Søren Kierkegaards overvejelser over det opbyggelige som meddelelsesstrategi med inddragelse af samtidens homiletiske teorier. Projektet ønsker at diskutere en praktisk-teologisk problemstilling med religionsfilosofiske/etiske og retoriske redskaber.

Den editionsfilologiske forskning

Arbejdet med at tilvejebringe den nye kritiske og kommenterede udgave af "Søren Kierkegaards Skrifter" er blevet videreført efter gældende retningslinier.

Tekstetablering og kommentering af "Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift" blev videreført med henblik på udgivelse som bind 7 og kommentarbind 7 i SKS i april 2002.

Tekstetablering og kommentering af journalerne AA-DD blev videreført og afsluttet med henblik på udgivelsen som bind 17 og kommentarbind 17 i SKS i november 2000.

Tekstetablering og kommentering af journalerne EE-KK blev videreført med henblik på udgivelse som bind 18 og kommentarbind 18 i SKS i maj 2001.

Tekstetablering af notesbøger fra 1833-1846 blev videreført med henblik på udgivelse som bind 19 i SKS i november 2001.

Tekstetablering af forarbejder blev forsat som selvstændige forskningsprojekter til "Sendebrev til Hr. Professor Heiberg", "Synspunkt for min Forfattervirksomhed" og "Johannes Climacus" af filologisk medarbejder, cand.phil. Kim Ravn og til "Bogen om Adler" af ledende filolog, cand.phil. Jette Knudsen.

Etablering af tekst til den elektroniske version blev påbegyndt med henblik på udgivelse i 2002.

Ph.d.-projekter

Cand.mag. Tonny Aagaard Olesen er fra 1. januar 1999 ph.d.-studerende i samarbejde med Institut for Nordisk Filologi med projektet "Kommenteringspraksis og kommenteringsteori". Til projektet hører en fuld kommentering af "Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift". Fuldt finansieret af SKC.

Mag.art. Kirsten Klercke er fra 1. september 1999 ph.d.-studerende i samarbejde med Freja-projektet, Kvinder på Tværs, på Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik med projektet "Dialektikken mellem selvet og den anden hos Hegel, Kierkegaard og nyere psykoanalytisk teori". Samfinansieret med Freja-projektet.

Richard Purkarthofer er fra marts 1999 ph.d.-studerende, Wiens Universitet, Østrig, med projektet "Kommunikationsmodelle und Kommunikation in den Schriften Søren Kierkegaards". Tilknyttet SKC i januar og februar 2000. Fuldt finansieret af SKC.

Brian Söderquist er fra 1. november 1999 ph.d.-stude-

rende med projektet "The Aesthetic and the Eternal in Kierkegaard's Early Works". Delvist finansieret af SKC.

Ulrich Knappe er fra 1. august 2000 ph.d.-studerende, King's College, Cambridge University, UK, med projektet "Kant, Kierkegaard and the Problem of Unity". Fuldt finansieret af SKC.

Jolita Adomeniene, ph.d.-studerende, Clare College, Cambridge University, UK, med projektet "A Hermeneutical Analysis of Biblical Quotations in S. Kierkegaard's Pseudonymous Works". Tilknyttet SKC fra september til november 2000. Delvist finansieret af SKC.

Følgende har været tilknyttet Centeret som ph.d.-studerende på egne eller eksterne midler:

Javier Galan Octavia de Toledo, ph.d.-studerende, Universitat Complutense de Madrid, Spanien, med projektet "La persona y el amor en Soren Kierkegaard". Tilknyttet SKC fra august 1999 til maj 2000. Finansieret af egne midler.

Laura Llevadot, ph.d.-studerende, Universitat de Barcelona, Spanien, med projektet "Writing and Repetition. A Reading of S. Kierkegaard". Tilknyttet SKC fra september til december 2000. Finansieret af Undervisningsministeriets kulturudvekslingstipendier.

Jonna Lappalainen, ph.d.-studerende, Stockholms Universitet, med projektet "Det Osägbara i Sören Kierkegaards Filosofi". Tilknyttet SKC fra august 2000. Finansieret af NorFa.

Paul Munch, ph.d.-studerende, Cornell University, USA, med projektet "Kierkegaard's Interpretation of Socrates" og sprogstudier. Tilknyttet SKC fra juni til august 2000. Finansieret af egne midler.

Cand.mag. Gitte Butin er ph.d.-studerende på University of Virginia, USA, med projektet "Selvet hos Kierkegaard og Kafka". Niels Jørgen Cappelørn er en af hendes vejledere. Finansieret af Forskerakademiet.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Pia Søltoft er formand for, Peter Tudvad sekretær og Tonny Aagaard Olesen bestyrelsesmedlem i Søren Kierkegaard Selskabet.

Som formand for Kierkegaard Selskabet er Pia Søltoft medlem af planlægningskomitéen for "Schleiermacher-Kierkegaard Kongress" København, 16. – 20. marts 2003

Peter Tudvad er medlem af bestyrelsen for Foreningen Guldalderinstituttet.

Ettore Rocca er formand for bestyrelsen for det italienske Kierkegaard Selskab.

Niels Jørgen Cappelørn er medlem af Advisory Board ved Hong-Kierkegaard Library, St. Olafs College, Northfield, Minnesota, USA.

Formidling

Udgivervirksomhed

Søren Kierkegaards Skrifter (SKS).

Søren Kierkegaard Forskningscenteret udgiver på Gads Forlag, Søren Kierkegaards Skrifter", 1-28 (i 55 bind). Redaktion: Niels Jørgen Cappelørn, Jette Knudsen, Joakim Garff, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon.

I november udkom som bd. 17 de første af Kierkegaards journaler, AA-DD, i en helt ny opsætning. Tekstbindet er bredere og bringer teksten opsat i to spalter, som Kierkegaard selv gjorde, med den inderste spalte til hovedoptegnelserne og den yderste spalte til senere tilføjelser.

Kommentarbindet K17 omfatter 2.278 kommentarer opsat i samme bredde som de tidligere bind i "Søren Kierkegaards Skrifter".

SKC udgiver "Kierkegaard Studies Monograph Series", redigeret af Niels Jørgen Cappelørn og Hermann Deuser, Verlag Walter de Gruyter, Berlin/New York. I 2000 udkom vol. 4 og 5.

SKC udgiver "Kierkegaard Studies. Yearbook", redigeret af Niels Jørgen Cappelørn, Hermann Deuser og Jon Stewart sammen med Alastair Hannay og Christian Fink Tolstrup, Verlag Walter de Gruyter, Berlin/New York. Yearbook 2000 indeholder bl.a. de bedste manuskripter fra forskerseminaret, august 1999.

Redaktionelle hverv

Niels Jørgen Cappelørn er sammen med Hermann Deuser redaktør af "Kierkegaard Studies Monograph Series" og "Kierkegaard Studies. Yearbook".

Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff og Pia Søltoft er medarbejdere ved Den Store Danske Encyclopædi.

Pia Søltoft, Tonny Aagaard Olesen og Darío González er medlemmer af redaktionen for tidsskriftet Kierkegaardiana.

Udstillingsvirksomhed

Søren Kierkegaard Forskningscenteret arrangerede sammen med Det Kgl. Bibliotek en lille udstilling i Diamanten i anledning af udgivelsen af de første af Kierkegaards journaler som bind 17 i "Søren Kierkegaards Skrifter". Udstillingen omfattede såvel de originale manuskripter som tidligere udgaver heraf og den nye udgave i SKS.

Kongresser og symposier

Niels Jørgen Cappelørn er medlem af The Scholarly Committee for konferencen "Immediacy and Reflection in Kierkegaard's Thought", Leuwen-Antwerpen, 10.-13. oktober 2001.

Niels Jørgen Cappelørn er medlem af planlægningskomiteén for "Schleiermacher-Kierkegaard Kongress" København, 16.-20. marts 2003.

Centeret arrangerer årligt to større videnskabelige seminarer:

Oversættelsesseminaret. Der er overvældende interesse for at oversætte Kierkegaard til andre sprog, og SKC støtter disse bestræbelser mest muligt bl.a. ved årligt at afholde et oversættelsesseminar, som i 2000 fandt sted d. 4. – 6. februar med 28 inviterede deltagere fra 15 lande. Seminaret omfattede dels et foredrag med overordnet oversættelsesteoretisk emne, dels gruppe- og plenums diskussioner af oversættelse af bestemte Kierkegaard tekster, som også drøftes i de enkelte sproggrupper. Seminaret var arrangeret af Darío Gonzalez, ph.d., og Begonya Saez Tajafuerce ph.d., Universitat de Barcelona, Spanien.

Forskerseminaret. SKC afholder årligt et forskerseminar med inviterede deltagere og oplægsholdere. Seminarerne afspejler SKCs tværfaglige tilgang til Kierkegaards tænkning. Seminaret afholdtes d. 16. – 18. august med temaet "Begrebet Angest". Mødet var arrangeret af Niels Jørgen Cappelørn. Seminaret havde 82 inviterede deltagere fra 14 lande. Desuden er der afholdt følgende:

Workshop. En særlig post-seminar workshop med temaet "Schelling og Kierkegaard" var arrangeret d. 19. august af Niels Jørgen Cappelørn og Michelle Kosch, ph.d., post.doc.-stipendiat ved SKC fra USA. Workshoppen havde 27 deltagere fra 8 lande.

Seminarer i Baltikum. I samarbejde med Det Danske Kulturinstitut i Riga, Letland, og den danske lektor ved universitetet i Tartu, Estland, arrangerede SKC et Kierkegaard-seminar hvert sted d. 2. – 4. december. Foredragsholdere var Joakim Garff og Pia Søltoft. Desuden deltog lokale universitetsansatte, og ph.d.-studerende med indlæg. Det Danske Kulturinstitut finansierede de to seminarer.

Seminarer for ph.d.-og specialestuderende. SKC har afholdt 15 ph.d.-seminarer i de to semestre. Seminarerne har også været annonceret på de teologiske og humanistiske institutter. Seminarerne er arrangeret af Pia Søltoft.

Desuden har der været afholdt en intern læsegruppe om Hegels retsfilosofi på engelsk, ledet af Jon Stewart. Læsegrupperne har også været annonceret eksternt.

Inviterede papers ved videnskabelige møder og forelæsninger ved andre universiteter. Følgende medarbejdere har været inviteret til at give papers og forelæsninger:

Niels W. Bruun: "Søren Kierkegaard and his Latin Translations of the New Testament". Eleventh Congress of the International Association for Neo-Latin Studies, Cambridge, UK, 30. juli – 5. august.

Joakim Garff: "A Man of Letters: Problems and Perspectives within the Kierkegaardian Biography". American Søren Kierkegaard Society Meeting, American Academy of Religion Annual Meeting, Nashville, USA, 16. – 21. november. "The Poet of Martyrdom: Martyrdom of the Poet". Det italienske Kierkegaard Selskabs konference "Il religioso in Kierkegaard", Venedig, 14. – 16. december.

Karsten Kynde: "Kampen mellem bog og skærm, set fra den elektroniske redaktørs skrivebord". Nordisk Netværk for Editionsfilologers konference, "Bok og Skjerm", Oslo, 20.- 22. oktober.

Pia Søltoft: "Den Nächsten zu kennen heisst der Nächste zu werden – über Ethik, Intersubjektivität und Gegenseitigkeit in 'Liebe Tun'." Institut für Hermenutik u. Religionsfilosophie, Theologische Fakultät, Universität Zürich.. Forskerkolloquium "Søren Kierkegaard – Die Taten der Liebe," 13. –14. oktober.

"Det etiske og det religiøse hos Kierkegaard – en læsning af 'Kjerlighedens Gjerninger'. " Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet, 20. marts.

Ettore Rocca: "L'Antigone di Kierkegaard o della morte del tragico", Università degli Studi di Roma "La Sapienza", Dipartimento di Studi Filosofici ed Epistemologici, 29. april. "Kierkegaard e la semiologia della fede", Università degli Studi di Torino, Dipartimento di Discipline Filosofiche, 6. maj. "Poesia e filosofia in "Il giglio nel campo e l'uccello nel cielo di" S. Kierkegaard", Università degli Studi di Verona, Dipartimento di Filosofia, 10. maj. "La malattia per la morte. Le ragioni di un titolo". Università degli Studi di Verona, Dipartimento di Filosofia, 10. maj.

Ikke videnskabelig formidling:

Niels Jørgen Cappelørn har holdt 18 foredrag i Danmark, deltaget i en række radio-, tv- og avisinterviews om Kierkegaard og Kierkegaardforskning.

Joakim Garff har holdt 16 foredrag i Danmark og i udlandet. Har udgivet SAK. Søren Aabye Kierkegaard. En biografi. I den forbindelse givet en række radio-, tv- og avisinterviews.

Kirsten Klercke har holdt 3 foredrag i Danmark.

Ettore Rocca har lavet en radioudsendelse i italiensk radio Rai, om Søren Kierkegaards Skrifter og nye oversættelsesprojekter.

Pia Søltoft har holdt 6 foredrag i Danmark og undervist 2 udvidede emnekurser om forskellige aspekter af Kierkegaards forfatterskab på Folkeuniversitetet. Arrangeret ugekursus på Grundtvigs Højskole.

Peter Tudvad har holdt 6 foredrag i Danmark og undervist et specialkursus på Folkeuniversitetet om "Stadier paa Livets Vei", i forårssemestret og bl.a. skrevet 3 aviskronikker. Ansvarlig for Kierkegaardarrangementerne under festivalen "Golden Days in Copenhagen".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

SKC har et vidt forgrenet nationalt og internationalt samarbejde om forskning, udgivelse og oversættelser med universitetsinstitutter, videnskabelige biblioteker og med enkelte forskere ved sådanne institutioner. Ofte er der sammenfald mellem nationalt og internationalt samarbejde.

Ud over samarbejde med udenlandske universitetsinstitutter i forbindelse med de ph.d.-studerende og med de gæsteforskere, der besøger SKC, er der løbende samarbejde med mange forskere på danske og udenlandske forskningsinstitutter i forbindelse med udarbejdelsen af kommentarer til "Søren Kierkegaards Skrifter".

Det vil føre for vidt at nævne alle ved navn. I det følgende omtales derfor de væsentligste samarbejdsflader:

Nationalt samarbejde

Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet. Bl.a. som følge af samarbejdsaftalen har SKC et nært samarbejde med fortrinsvist Institut for Systematisk Teologi. Der holdes to møder årligt med institutlederen og professoren i faget navnlig om punkterne i samarbejdsaftalen: den samfinansierede adjunkt, Kierkegaard Biblioteket, forskeruddannelsen, gæsteforskere, gæsteforelæsninger etc. Samarbejde om Schleiermacher-Kierkegaard konferencen 2003, se nedenfor.

Samarbejdet med Det Kgl. Bibliotek om lån af Kierkegaard manuskripter. Samarbejde om ny Kierkegaard Bibliografi med Det Kgl. Bibliotek og Hong Kierkegaard Library.

Internationalt samarbejde

Med udgangspunkt i symposiet om Schelling og Kierkegaard, 19. august, er der etableret et projekt om udarbejdelsen af en bog om Schelling og Kierkegaard. I samarbejdet indgår fra SKC, Niels Jørgen Cappelørn og Jon Stewart, med professor, Dr. Jochem Hennigfeldt, Universität Koblenz Landau, Tyskland, professor Dr. Axel Hutter, Hegel Archiv, Institut für Philosophie, Ruhr-Universität Bochum, Dr. Lore Hühn, Freie Universität-Berlin, assistant professor Michelle Kosch, Ph.D., Department of Philosophy, University of Michigan- Ann Arbour, lektor, cand. theol. Anders Moe Rasmussen og lektor, ph.d. Steen Brock.

Ibsen Centeret, Oslo Universitet. Der er et mangeårigt nært samarbejde med gensidige besøg og erfaringsudveksling med Ibsen Centeret, som bl.a. udgiver Ibsens værker, herunder en elektronisk udgave.

Hong Kierkegaard Library. Der er et nært og mangeårigt samarbejde med dette andet store center og bibliotek for Kierkegaard studier ved St. Olafs College, North Field,

Minnesota, USA. Niels Jørgen Cappelørn er medlem af dets Advisory Board.

Samarbejde med Hong Kierkegaard Library og Det Kgl. Bibliotek om udgivelse af en ny elektronisk Kierkegaard-bibliografi.

Hegel Archiv, Universität Bochum, Tyskland. Samarbejde etableret med dette arkiv, der varetager den store udgave af Hegels værker.

Samarbejde med Det Teologiske Fakultet, Internationale Schleiermacher Gesellschaft og Søren Kierkegaard Selskabet i Danmark om planlægningen af en international konference om Schleiermacher og Kierkegaard, marts 2003.

Oversættelsesprojekterne. SKC er ansvarlig i alle redaktioner, repræsenteret af Niels Jørgen Cappelørn, og for koordinering af en række store oversættelsesprojekter med ekstern støtte.

Oversættelse til tysk af Kierkegaards journaler, papirer og notesbøger. I redaktionen og oversættergruppen indgår bl.a. professor Dr. theol. Hermann Deuser, Wolfgang Goethe Universität Frankfurt a.M., professor, dr. Heinrich Anz, Universität Freiburg, Richard Purkarthofer, Wolfgang Goethe Universität Frankfurt a.M.

Oversættelse til engelsk af Kierkegaards journaler, papirer og notesbøger. I redaktionen og oversættergruppen indgår bl.a. Dean of the Chapel, George Pattison, King's College, Cambridge, UK, professor Alastair Hannay, Oslo Universitet, og forskningslektor Jon Stewart, SKC.

Oversættelse til spansk af Kierkegaards værker. I redaktionen og oversættergruppen indgår professor, dr. Rafael Larrañeta, Universitat Complutense de Madrid, lektor, ph.d. Begonya Saez Tajafuerce, Universitat de Barcelona, Spanien, og Dario Gonzalez, ph.d., Argentina (nu ekstern lektor ved Institut for Filosofi, KU).

Oversættelse til kinesisk af udvalgte Kierkegaardværker, antologi i 10 bd. Som medudgivende forskningsinstitution er Chinese Academy of Social Sciences (CASS). I redaktionen og oversættergruppen indgår professor Xien Ru, CASS, Beijing, Niels Jørgen Cappelørn, professor Anne Wedell-Wedellsborg, ph.d., Østasiatisk Institut, Aarhus Universitet, associate professor, Chenxi Tang, ph.d., Institutte of Germanic Studies, University of Chicago, undervisningsassistent, cand.mag. Zhou Yiyun, Asiensinstituttet, KU, og som redaktionssekretær Wang Qi, ph.d., CASS, Beijing.

Samarbejde med Østeuropa. SKC har i sin forskningsplan en forpligtelse til at støtte Kierkegaardforskningen i Østeuropa. Dette har i 2000 manifesteret sig i en række initiativer og kontakter.

Ungarn. Det planlagte Kierkegaard Cabinet er ved at være på plads med André Nagy, Eötvös Lorand Universitetet, som primus motor. SKC har i år været rådgivende i denne process, bl.a. ved besøg af Niels Jørgen Cappelørn og forskningslektor Jon Stewart. Der er desuden en ungarsk oversættelse på vej af udvalgte værker af Søren Kierkegaards Skrifter.

Rumænien. SKC har en formel samarbejdsaftale med Det Filosofiske Fakultet ved Bukarest Universitet. I den forbindelse har SKC været vært for to overbygningsstuderende, der har fået intensivt danskkursus i 5 mdr. Finansieret af Demokratifonden.

Baltikum. SKC arrangerede sammen med Det Danske Kulturinstitut to Kierkegaardseminarer henholdsvis ved universitetet i Tartu, Estland (den danske lektor), og ved Kulturinstituttet i Riga, Letland. Joakim Garff og Pia Søltoft holdt oplæg, og der deltog lokale ph.d.-studerende og andre Kierkegaard-interesserede. Finansieret af Det Danske Kulturinstitut.

SKCs Advisory Board har 23 medlemmer fra 12 lande.

Gæsteforskere

SKC har i årets løb haft en række udenlandske forskere tilknyttet i kortere eller længere tid:

Darío González, ph.d., har arbejdet på SKC dels på et post.doc.-stipendium fra C.O.N.I.C.E.T., Argentina, med projektet "Seeing/being seen. The Order of Vision and the Idea of Phenomenology of Subjectivity in Kierkegaard", dels som oversættelseskoordinator i tre mdr., finansieret af SKC.

Professor, dr. Klaus-Michael Kodalle, Friedrich Schiller Universität, Jena, Tyskland, var gæsteprofessor i samarbejde med Institut for Systematisk Teologi, Det Teologiske Fakultet, fra september 1999 til februar 2000. Fuldt finansieret af SKC.

Michelle Kosch, ph.d., Columbia University, New York, USA, har været tilknyttet SKC som post.doc.-stipendiat fra august 1999 til juli 2000 med projektet "Schelling's Influence on Kierkegaard". Fuldt finansieret af SKC.

Wang Qi, ph.d., Chinese Academy of Social Sciences, har været tilknyttet SKC som post.doc.-stipendiat fra august 1999 til juli 2000 med projektet "Aesthetic Sphere of Existence: Description and Critique". Fuldt finansieret af SKC. Har efterfølgende været tilknyttet som kommende redaktionssekretær på oversættelsen af udvalgte Kierkegaardværker til kinesisk, finansieret af oversættelsesprojektet.

Ettore Rocca, ph.d., Bologna Universitet, Italien, har været tilknyttet SKC på et post.doc.-stipendium fra november 1999 til januar 2000 med projektet "Kierkegaard und die Frage des Schweigens". Fuldt finansieret af SKC. Efterfølgende har han været finansieret af egne midler.

Professor emer. dr. Roger Poole, Nottingham University, UK, har været tilknyttet SKC som gæsteforsker fra februar til april med opfølgning på sin bog "Kierkegaard the Indirect Communicator", delvist finansieret af SKC.

Dean of the Chapel, George Pattison, ph.d., King's College, Cambridge University, UK, har været tilknyttet SKC som gæsteforsker fra maj til juli med projektet "Kierkegaard's Socratic Witness to Love: The Philosophy of the Upbuilding Discourses", delvist finansieret af SKC.

Smail Rapic, ph.d., Kölns Universitet, Tyskland, har været tilknyttet SKC som post.doc.- fellow fra september 1999 med projektet "Kierkegaard und seiner Auseinandersetzung mit Hegels Rechtsphilosophie". Finansieret af egne midler.

Jan Holmgaard, ph.d., Stockholms Universitet, Sverige og Oxford University, UK, har været tilknyttet SKC som post.doc.-fellow med projektet "Kierkegaard and the Philosophy of History" i 5 mdr. i 1999 og i januar og marts 2000. Finansieret af egne midler.

Istvan Czako, ph.d., Pázmány Péter Catholic University, Pilisscsaba, Ungarn, har været tilknyttet SKC som post.doc.-fellow fra oktober 1999 til januar 2000 med projektet: "Kierkegaard's Relation to Ludwig Feuerbach". Finansieret af Undervisningsministeriets kulturaftalestipendier.

Cand.mag. Robert Novotny, oversætter fra Prag, har opholdt sig på SKC i september med projektet oversættelse af Kierkegaard's "To Taler ved Altergangen om Fredagen" til tjekkisk. Finansieret af Dansk Litteraturinformationscenter.

Professor Bruce Kirmmse, ph.d., Connecticut University, USA, har arbejdet på SKC i marts. Finansieret af egne midler.

Professor Gordon Marino, Curator of Hong/Kierkegaard Library, St. Olafs College, Minnesota, USA, har arbejdet ved SKC i maj. Finansieret af egne midler.

Netværk

Niels Jørgen Cappelørn er medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Niels Jørgen Cappelørn, Jette Knudsen, Karsten Kynde, Kim Ravn og Niels W. Bruun er medlemmer af Nordisk Netværk af Filologer.

Karsten Kynde er medlem af planlægningsgruppen i Nordisk Netværk for Editionsfilologer.

Direktør Niels Jørgen Cappelørn

Stab

VIP

Søren K. Bruun, editionsfilologisk medarbejder, cand.theol. (til 31. marts).
Niels W. Bruun, editionsfilologisk medarbejder, cand.mag.
Niels Jørgen Cappelørn, direktør, cand.theol., dr.h.c.
Joakim Garff, forskningslektor, lic.theol.
Leon Jaurnow, editionsfilologisk medarbejder, cand.mag.
Darío González, oversættelseskoordinator, ph.d.
Finn Gredal Jensen, editionsfilologisk medarbejder, cand.mag. et jur.
Esther Kielberg, editionsfilologisk medarbejder (til 28. februar), cand.phil.
Michelle Kosch, post.doc.-stipendiat, ph.d.
Jette Knudsen, ledende filolog, cad.phil.
Kim Ravn, editionsfilologisk medarbejder, cand.phil.
Ettore Rocca, post.doc.-stipendiat, ph.d.
Jon Stewart, forskningslektor, ph.d.
Pia Søltoft, adjunkt, ph.d. og leder af Kierkegaardbiblioteket (samfinansieret med Institut for Systematisk Teologi).
Christian Tolstrup, redaktionssekretær, cand.theol.
Steen Tullberg, editionsfilologisk medarbejder (fra 1. marts) cand.theol.
Peter Tudvad, realkommentator, cand.mag.
Qi Wang, post.doc.-stipendiat, ph.d.

Ph.d.-studerende

Jolita Adomeniene (september-november).
Kirsten Klercke.
Ulrich Knappe (fra august).
Jonna Lappalainen (fra august).
Laura Llevadot, (september-december).
Richardt Purkardthofer, (marts 1999-februar 2000).
Tonny Aagaard Olesen.
Brian Söderquist.
Javier Galan Octavia de Toledo, (august 1999-maj 2000).

Publikationer

Bruun N.W.: Tekstredegørelse til journalen CC. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 277-326, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair Mckinnon, Gads Forlag, København 2000.

Bruun N.W.: Kommentar til journalen CC. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 267-275, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Bruun S.K.,: Tekstredegørelse til journalen AA. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 7-21, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Cappelørn N.J.: Kommentarer til journalen AA. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 23-129, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Cappelørn N.J.: Kommentarer til journalen DD. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 371-507, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Cappelørn N.J.: "Søren Kierkegaard til altergang om fredagen i Vor Frue Kirke". i: s. 1-35, Niels Henrik Gregersen, Martin Schwarz Lausten, Mogens Müller, Kirsten Nielsen, København 2000.

Cappelørn N.J.: The Incisive Lightning Strike of Genius. i: Overlaps. North-Southeast. Danish Contemporary Art and Architecture s. 47-52, Sharjah Art Museum, Sharjah Art Museum, De Forende Emirater 2000.

Garff J.: SAK. Søren Aabye Kierkegaard. En biografi. 740 s. Gads Forlag, København 2000.

Garff J.: L'indispensabilità dell'inutilizzabile. NotaBene. Quaderni ni studi kierkegaardiani 1, s. 17-26, 2000.

Garff J.: Laist Dziva Darba – estetiska biografija. Serens Kirkegors ?, s. 17-26, 2000.

Jaurnow L.: Tekstredegørelse til journalen DD. i: Søren Kierkegaards Skrifter s. 357-369, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Jensen F.G.: Tekstredegørelse til journalen BB. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 133-141, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Jensen F.G.: Tekstredegørelse til journalen CC. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 267-275, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Jensen F.G.: Kommentarer til journalen CC. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 277-326, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Knudsen J.E.B.: Tekstredegørelse til journalen AA. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 7-21, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Kynde K., Bruun S.K.: Kierkegardiana 20., s. 298-301, 1999.

Kynde K., Kondrup J.J. (red.): Megen viden i forskellige hoveder. Om kommentering af nordiske klassikere. 262 s. C.A. Reitzel, København 2000.

Olesen T.A.: On Annotating The Concept of Irony with Reference to the editorial History". i: Kierkegaard Studies, Yearbook 2000 s. 396-421, Niels Jørgen Cappelørn,

Hermann Deuser & Jon Stewart, Verlag Walther de Gruyter, Berlin & New York 2000.
Olesen T.A., Kondrup J.J., Kynde K. (red.): Bibliografi over kommentarteoretisk litteratur. 213-249 s. Reitzels Forlag, København 2000.
Olesen T.A.: Kierkegaardiana 1-20. Index with a short Historical Survey. Kierkegaardiana 21, s. 201-228, 2000.
Olesen T.A.: Kommentar til Journalen BB. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 143-264, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.
Olesen T.A.: Kommentar til journalen BB. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 143-264, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette knudsen, Johnny Kondrup, Alastair Mc Kinnon, Gads Forlag, København 2000.
Ravn K.S.: Tekstredegørelse til journalen AA. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 133-141, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.
Ravn K.S.: Tekstredegørelse til journalen DD. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 357-369, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair KcKinnon, Gads Forlag, København 2000.
Ravn K.S.: Kommentar til journalen BB. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 133-141, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.
Rocca E.: Søren Kierkegaard and Silence. i: Anthropology and Authority. Essays on Søren Kierkegaard s. 77-83, S.H. Rossel, Rodopi, Amsterdam/Atlanta 2000.
Rocca E.: La memoria, il silenzio e lo straniero: Søren Kierkegaard, Primo Levi e i campi di sterminio. Notabene. Quderni di studi kierkegaardiani 1, s. 115-125, 2000.
Rocca E.: Kierkegaard in the Italian Language. Søren Kierkegaard Newsletter 40, s. 18-19, 2000.
Rocca E.: Bibliografia delle traduzioni italiane degli scritti di S. Kierkegaard 1997-2000. Notabene. Quaderni di studi kierkegaardiani 1, s. 211-224, 2000.
Rocca E.: Quando il malato é l'uomo occidentale e il medico si chiama Kierkegaard. L'Arco di Giano. Rivista di medical humanities 24, s. 153-165, 2000.
Rocca E.: Kierkegaard predicatore del venerdi. MicroMega 2, s. 97-99, 2000.
Rocca E.: Un Kierkegaard sorprendente. MicroMega 5, s. 236-238, 2000.
Rocca E.: Esercizi di cristianesimo. MicroMega 2, s. 98-108, 2000.
Rocca E.: L'arte di raccontare storie ai bambini. MicroMega 5, s. 238-245, 2000.
Rocca E.: L'indispensabilitá dell'inutilizzabile. NotaBene. Quderni di studi kierkegaardiana 1, s. 17-26, 2000.
Stewart J.B.: The Unity of Hegel's Phenomenology of Spirit: A Systematic Interpretation. 347 s. Northwestern University Press, Evanston, Illinois 2000.
Søltoft P.: Hin Anden. Dansk Teologisk Tidsskrift 62, s. 161-181, 1999.
Søltoft P.: On Occasion of the public Defence of the Dissertation: Ethics of Dizziness. i: Kierkegardiana s. 239-241, Joakim Garff, Arne Grøn, m.fl., C.A. Reitzel, København 1999.
Søltoft P.: Anthropology and Ethics: The connection between Subjectivity and Intersubjectivity as the basis of a Kierkegaardian Anthropology. i: Anthropology and Authority. Essays on Søren Kierkegaard s. 41-48, Paul Houe, Gordon D. Marino and Sven Hakon Rossel, Rodopi, Amsterdam, Atlanta 2000.
Søltoft P.: To Let Oneself be Upbuilt. i: Kierkegaard Studies: Yearbook 2000 s. 19-39, Niels Jørgen Cappelørn, Hermann Deuser and Jon Stewart, Verlag Walter de Gruyter, Berlin/New York 2000.
Søltoft P.: Recent Danish Litterature on the Upbuilding Discourses 1843 and 1844 and three Discourses on imagined Occasions. i: Kierkegaard Studies: Yearbook 2000 s. 251-260, Niels Jørgen Cappelørn, Hermann Deuser og Jon Stewart, Verlag Walter de Gruyter, Berlin/New York 2000.
Søltoft P.: Angstens dannelse. Nordisk Tidsskrift for Palliativ Medisin nr. 3, årg. 17, s. 22-26, 2000.
Søltoft P.: Svimmelhedens Etik – om forholdet mellem den enkelte og den hos Buber, Lévinas og især Kierkegaard. 398 s. Gads Forlag, København 2000.
Tolstrup C.: Kommentarer til journalen CC. i: Søren Kierkegaards Skrifter, kommentarbind K17 s. 327-359, Niels Jørgen Cappelørn, Joakim Garff, Jette Knudsen, Johnny Kondrup og Alastair McKinnon, Gads Forlag, København 2000.

Det Juridiske Fakultet

Dekanatet for Det Juridiske Fakultet

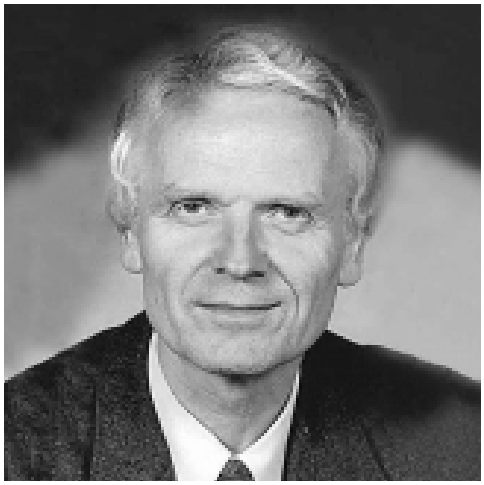

Dekan Vagn Greve

Prodekan Jens Kristiansen

Fakultetets ledelse
Pr. 1.2.2000: Dekan, professor Vagn Greve.
Prodekan, professor dr.jur. Jens Kristiansen.
Sekretariatschef, cand.jur. Kim Hastrup.
Økonomichef, cand.jur. Pia Skov.

Fakultetsråd
Pr.1.2.2000: Dekan, professor Vagn Greve (dekan og formand).
Professor, dr.jur. Jens Kristiansen (prodekan).
Professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen.
Lektor, lic.jur. Ivan Sørensen.
Lektor, lic.jur. Mette Hartlev.
Professor, dr.jur. Linda Nielsen.
Bibliotekar Mette Jønson (TAP-repræsentant).
Kontorfuldmægtig Lilli Streymnes (TAP-repræsentant).
Bibliotekar Rie Iversen (TAP-repræsentant).
Advokat Klavs Gravesen (D-VIP-repræsentant).
Højesteretsdommer Marie Louise Andreasen (ekstern repræsentant).
Advokat Henrik Viltoft (ekstern repræsentant).
Stud.jur. Susan Rasmussen (Stud.rep., liste S).
Stud.jur. Jens Liebst (Stud.rep., liste S).
Stud.jur. Christian Brix (Stud.rep., liste V).
Stud.jur Bettina Kuberman (Stud. 1. suppleant liste V).

Adresse
St. Kannikestræde 11
1169 København K
Telefon 35 32 32 22
Fax 35 32 35 86
jurfak@jur.ku.dk
www.jur.ku.dk

Dekanens årsberetning

Det Juridiske Fakultet har i det forløbne år fortsat sin rolige udvikling, hvor forskningen, undervisningen, formidlingen og administrationen er blevet styrket og konsolideret. Forskningen har inddraget nye områder, og gamle problemer er blevet reanalyseret på baggrund af udviklingen i samfundet og retsreglerne. Der har været stor søgning til den juridiske uddannelse; der er en meget høj gennemførelsesprocent og beskæftigelsessituationen for kandidaterne er god.

Forskningen
Fakultetet har i 2000 tildelt 1 doktorgrad og 4 ph.d.-grader. Den videnskabelige stab har derudover skrevet et stort antal bøger og artikler. Arbejdet udmønter sig i såvel grundforskning (bl.a. de nævnte afhandlinger) som anvendt forskning (bl.a. håndbøger, lovkommentarer og lærebøger). Emner, som tidligere havde begrænset interesse, er nu grundlag for omfattende lovreguleringer, og hele regelværket ændres i stærkt stigende takt, hvilket nødvendiggør nye og reviderede publikationer. Medens retssystemet for kort tid siden måtte karakteriseres som næsten helt nationalt, er en stærkt stigende del nu præget af supranationale og internationale retsregler. Disse tendenser aftegner sig også i forskningen, der i voksende grad vedrører sådanne emner og publiceres på andre sprog end dansk.

Undervisningen
Fakultetets optag og samlede studentertal har været stabilt i de senere år. Til trods for de mindre fødselsårgange, der i dag tager studentereksamen m.m., er interessen for optagelse på jurastudiet stigende. Der sker en stadig udvikling af fagene og undervisningsgrundlaget. Flere fag har fået hjemmesider, hvorfra de studerende kan hente undervisningsmateriale. IT har en voksende plads i søgningen efter de relevante retskilder. Juridisk Laboratorium har udviklet vejledningen heri. På disse og andre måder tilpasser undervisningen sig den samfundsmæssige og pædagogiske udvikling. Fakultetet har gennemdrøftet mulighederne for en kraftig udbygning af den IT-støttede uddannelse på en konference og har styrket det interne grundlag.

Det Juridiske Fakultet har et ekstremt forhold mellem antallet af faste lærere og antallet af studerende (1:92). Det medfører, at den direkte kontakt mellem de faste lærere og studenterne ikke kan have det ønskede omfang. Til gengæld meddeles en meget stor del af undervisningen af særdeles kvalificerede praktikere, der sikrer, at undervisningen er baseret på en tæt kontakt mellem praksis og teori.

Ganske mange af fakultetets studerende tilbringer en del af studietiden ved et udenlandsk universitet, og udenlandske studerende søger hertil. Fakultetet har 19% af de udsendte og 17% af de modtagne udvekslingsstuderende, til trods for at juraen traditionelt har været meget nationalt begrænset. Fakultetets evne til at tiltrække udlændinge under den store konkurrence, der foregår mellem alverdens universiteter, beror blandt andet på, at det kan tilbyde et højt fagligt niveau placeret attraktivt i Københavns indre by.

Rammerne for de jurastuderendes sociale og faglige samvær er fortsat ikke tilfredsstillende. Det ene Jurahus med bibliotek, computerfaciliteter og kantine er alt for lille til vore 4000 studenter. I det forløbne år er der etableret et servicecenter (“Brandstationen”) og skabt bedre forhold for studenterorganisationerne (“Prioriteten”).

Formidling
Det Juridiske Fakultet formidler sine forskningsresultater til brugerne ad en række kanaler. Det sker gennem undervisningen, ved udgivelse af håndbøger, tidsskrifter, årbøger, redaktionsvirksomhed m.m. I sammenhæng hermed står, at fakultetet i betydeligt omfang bidrager til en hensigtsmæssig retsudvikling, blandt andet gennem lærernes medlemsskab af sagkyndige udvalg. Med deltagelse af et stort antal eksterne jurister har der på fakultetet været afholdt en konference om Højesterets rolle.

Administrationen
Administrationen har blandt andet gjort et stort og godt arbejde med udviklingskontraktens udformning og implementering i alle grene af fakultetet. Der er gennemført arbejdspladsvurderinger til fremme af et godt arbejdsmiljø.

Fakultetets økonomi og aktiviteter

Tabel 1. Formålsopdelt regnskab

	Udgifter i mio.kr., løbende priser				
	1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
Ordinær uddannelse	45,500	48,288	51,400	55,753	52,939
International studenterudveksling	0,300	0,521	0,833	1,098	1,175
Uddannelse i alt	***45,800***	***48,809***	***52,234***	***56,850***	***54,115***
Basisforskning	11,800	15,343	15,139	12,873	14,406
Tilskudsfinansieret forskning	1,700	1,862	1,493	2,170	3,043
Kontraktsforskning	0,000	0,000	0,000	0,066	0,000
Forskeruddannelse	8,000	8,730	9,511	9,178	8,468
Forskning i alt	***21,500***	***25,935***	***26,144***	***24,286***	***25,917***
Øvrige					0,120
Andre faglige formål i alt					***0,120***
Bygningsdrift			0,669	0,240	0,000
Generel ledelse og administration	3,100	4,370	5,230	6,366	7,123
Fælles formål i alt	***3,100***	***4,370***	***5,899***	***6,606***	***7,123***
Udgift i alt	***70,400***	***79,114***	***84,276***	***87,743***	***87,276***

Tabel 2. Aktiviteter 1996-2000

	1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
Antal studerende	3925	3996	4031	4063	4056
Antal STÅ	2093,8	2406,3	2363,0	2228,3	2452,0
Antal optagne pr. 1. oktober:	666	641	612	655	636
Antal 1. prioritetsansøgere	1256	1238	1105	1118	1317
Gennemsnitsalder for optagne	23,0	23,0	23,0	23,2	23,2
Median, alder, for optagne	21	21	21	21	21
Antal bachelorer	381	407	438	406	599
Gennemsnitsalder, bachelorer	26,8	26,0	26,5	26,2	26,1
Medianalder, bachelorer	25	25	25	25	25
Gennemsnitlige gennemførselstid, bachelorer	4,0	4,0	4,0	4,2	3,9
Median gennemførselstid, bachelorer	4	4	4	4	4
Antal kandidater	339	371	359	396	410
Gennemsnitsalder, kandidater	28,8	29,2	29,5	29,3	29,0
Medianalder, kandidater	27	28	27	27	27
Gennemsnitlige gennemførselstid, kandidater	6,3	6,9	6,8	6,7	6,6
Median gennemførselstid, kandidater	6	7	7	6	6
Antal deltagerbetalende STÅ	0,0	0,0	0,6	0,0	1,3
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	16,5	23,0	24,5	19,5	19,5
Antal forskeruddannelsesstud. pr. 1. oktober, i alt	31	30	31	31	24
Antal afhandlinger, året	6	3	8	5	4
Studerende der udløser internationaliseringstilskud	165	165	179	207	240
Indgående	93	90	97	120	137
Udgående	72	75	82	87	103
Antal doktorgrader	0	1	1	2	1
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	231	256	244	251	269

Tabel 1 og 2 svarer til tabel 9.1 og STAT1 i Virksomhedsregnskabet for 2000.

Dekan Vagn Greve

Det Retsvidenskabelige Institut A

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen, professor, dr.jur. Mogens Koktvedgaard, professor, dr.jur. & phil. Ditlev Tamm og TAP-repræsentant institutsekretær Hanne Krogh.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Geografisk er instituttet opdelt i tre lokaliteter, henholdsvis i Studiestræde, Nørregade og Skindergade.

Adresse
Studiegården
Studiestræde 6
1455 København K
Telefon 35 32 32 22
Fax 35 32 32 03
www.jur.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Den undervisning instituttet udbyder, omfatter en række af fagene på studiets grunduddannelse, almene fag samt en række fag på overbygningsuddannelsen, bl.a. EU-ret, immaterialret, konkurrenceret, kriminologi, retshistorie, IT-ret, praktisk aftaleret og proces. Forskningen ved Det Retsvidenskabelige Institut A dækker et bredt emneområde inden for den anvendte jura (retsdogmatikken) og de almene fag retshistorie, kriminologi og retssociologi. Den følgende oversigt er systematiseret under et antal faglige hovedområder. Enkelte forskningsprojekter falder ikke nødvendigvis inden for et sådant område.

Forskningsvirksomhed

1. Formueret
Mads Bryde Andersen har sammen med professor Joseph Lookofsky færdiggjort en lærebogsfremstilling af obligationsrettens regler om kravene til ydelse, misligholdelse og direkte krav mv.

Anita Plesner Björk (barselsorlov m. forældreorlov fra marts) har videreført arbejdet på ph.d.-projektet "Harmonisation of European private law".

Vibe Ulfbeck (barselsorlov fra september) har forsvaret disputatsen "Kontrakters relativitet". Hun har desuden udarbejdet en retssammenlignende rapport om implementering af EU's direktiv om forbrugsvarer og forbrugsvaregarantier i nordisk ret.

2. Selskabsret
Jesper Lau Hansen har afsluttet projektet om informationsmisbrug i dansk børsret med særligt henblik på det børsretlige informationsregime. Han har herpå påbegyndt et nyt projekt vedr. nordisk børs- og selskabsret.

3. Proces
Birgitte Brøbech har videreført arbejdet med ph.d.-afhandlingen om ulovligt tilvejebragte beviser.

Eva Smith har fortsat sin forskning om børns vidneudsagn. Hun har desuden udsendt en ny udgave af lærebogen i civilproces og været medforfatter på "Kommenteret Retsplejelov".

Hans Gammeltoft-Hansen (under orlov som Folketingets Ombudsmand) har publiceret et par artikler om straffeprocessuelle tvangsindgreb og om god forvaltningsskik samt medvirket i revisionsarbejdet vedrørende den kommenterede retsplejelov.

4. Immaterial- og konkurrenceret
Caroline Heide-Jørgensen har i april 2000 forsvaret afhandlingen "Liberale erhverv" for ph.d.-graden. Hun har nu påbegyndt arbejdet på et større forskningsprojekt om reklamer.

Mogens Koktvedgaard har arbejdet med harmonisering af den europæiske patentret, mønsterret og ophavsret.

Morten Rosenmeier har afsluttet sit ph.d.-projekt "Værkslæren i ophavsretten".

Jens Schovsbo har afsluttet sit projekt "Immaterialretsaftaler – fra kontrakt til status i kontraktsretten".

5. IT-ret
Mads Bryde Andersen har afsluttet en større lærebogsfremstilling af Dansk IT-ret, der forventes at udkomme i fire bind i første kvartal af 2001.

Kim Frost har fortsat arbejdet med ph.d.-projektet vedrørende udvalgte dele af den elektroniske handel. Arbejdet forventes afsluttet i første halvår af 2001.

Henrik Udsen har videreført sit ph.d.-projekt om digitale signaturer. Arbejdet forventes afsluttet i april 2001.

6. Folke- og EU-ret
Charlotte Friis Bach har videreført sit ph.d.-projekt "EU Obligations to Deal With Competitors".

Jonas Christoffersen har påbegyndt et ph.d.-projekt "Menneskerettighedsdomstolens fortolknings- og argumentationsteknik".

Bugge Daniel har fortsat sit ph.d.-projekt "Miljøbeskyttelse i WTO – Konsekvenser for EU".

Ole Due har udgivet en række essays om europaretlige emner, herunder forholdet mellem EF-reglerne og dansk ret.

Catherine Jacqueson har forsat sit ph.d.-projekt "The ECJ's Strategy for European Integration: a case study in the field of free movement of persons".

Anne Lise Kjær har fortsat sit projekt om "Retspluralisme og flersprogethed i den EU-retlige integrationsproces".

Hjalte Rasmussen har fortsat sin EU-retlige forskning med vægt på projekter vedrørende EU's institutioner og grænsefladerne mellem EU-retten og dansk forfatningsret. Han forbereder desuden en ny udgave af lærebogen "EU-ret i kontekst", som forventes udgivet midt i 2001.

Lise Skovby har fortsat sine studier af europæisk ejendomsret. Hun har desuden fortsat arbejdet med en fremstilling af retsreglerne om intermodal transport af gods efter dansk, tysk og engelsk ret med henblik på udgivelse i 2001. Hun er endvidere ved at færdiggøre en fremstilling

om transportaftalens parter ved godstransport med henblik på udgivelse i 2001.

7. Retshistorie

Pernille Ulla Knudsen har afsluttet sit ph.d.-projekt om byfogedens dømmende og udøvende magt i perioden 1600-1800 med afhandlingen "Lovkyndighed og vederhæftighed", der er antaget til forsvar for ph.d.-graden.

Henrik Stevnsborg har fortsat sine undersøgelser i den ældre danske retshistorie.

Ditlev Tamm har videreført arbejdet med udgivelser af kongens rettertingsdomme 1537-1660 og Colbiørnsens betænkninger. Et afsnit om retsvidenskaben til Københavns Universitets Historie 1479-1979 er ved at blive afsluttet (sammen med professor Knud Waaben). Desuden er en række mindre arbejder færdiggjort og der er planlagt en samlet fremstilling af dansk retshistorie. Endvidere er forberedt to værker om danske advokater i det 20. århundrede.

8. Kriminologi og retsociologi

Ulla V. Bondeson har videreført et retssociologisk, engelsksproget bogmanuskript om moralen i de nordiske lande. Hun har desuden publiceret nogle kriminologiske artikler og redigeret en materialesamling om Criminal Justice in Scandinavia.

Rasmus H. Wandall har påbegyndt et retssociologisk ph.d.-projekt om danske byretters anvendelse af ubetinget frihedsstraf som strafferetlig sanktion.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Mads Bryde Andersen har været formand for bedømmelsesudvalget vedrørende professorat i formueret samt medlem af bedømmelsesudvalget vedrørende professorat i selskabsret. Herudover har han været formand for bedømmelsesudvalget vedrørende et lektorat i formueret og formand for bedømmelsesudvalget vedrørende et adjunktur i immaterialret. Han har desuden været formand i to disputatsudvalg, et afsluttet (Vibe Ulfbeck), samt en ikke afsluttet disputatsbedømmelse (om retsfortabende passivitet), samt formand for to ph.d.-bedømmelsesudvalg (Caroline Heide-Jørgensen og Morten Rosenmeier).

Ulla V. Bondeson har fungeret som ekspert for Belgian Prime Minister's Office (OSTC) ved evaluering af belgiske kriminologiske forskningsansøgninger. Hun har desuden været medlem af bedømmelsesudvalget vedrørende Maria Kasperssons doktorafhandling "Dödligt våld i Stockholm på 1500-, 1700- och 1900-talen".

Mogens Koktvedgaard har været med til at bedømme tre doktordisputatser, heraf en fra Universitet i Bergen (bl.a. Vibe Ulfbeck og Tore Lunde). Han har desuden været med til at bedømme to professorater (selskabsret og formueret) samt et lektorat (retslære).

Eva Smith har været medlem af bedømmelsesudvalg og 2. opponent ved Tor-Geir Myhrers doktordisputats (Oslo Universitet).

Henrik Stevnsborg har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling.

Ditlev Tamm har været medlem af bedømmelsesudvalget vedr. en teologisk disputats (Jens Rasmussen) ved Århus Universitet.

Udvalg og fonde

Mads Bryde Andersen er formand for Fonden til støtte af Retsvidenskabelig Forskning ved Københavns Universitet, Laurens Bogtman Fonden og Bernths Rejselegat. Han er desuden medlem af Den Berlingske Fond, Gangstedfonden, Karsten Meyers Legat for Yngre Jurister, Institutionen San Cataldo, Kromann & Münter Legatet og IDA-IT's Fond.

Ulla V. Bondeson er medlem af the Sellin-Glueck Award Committee of the American Society of Criminology.

Ole Due er formand for Fonden til udgivelse af "Nordic Journal of International Law".

Mogens Koktvedgaard er efor for Det Finneske Legat.

Hjalte Rasmussen er formand for Sven Henningsens Legat.

Jens Hemmingsen Schovsbo er medlem af Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejdes arbejdsudvalg (UBVA).

Lise Skovby er medlem af bestyrelsen for C.L. Davids legat til minde om P.M. Gertz.

Eva Smith er regensprovst og formand for Kollegiesamvirket.

Henrik Stevnsborg er medlem af bestyrelsen for Rejsefond for juridiske kandidater og studerende ved Københavns Universitet. Han er desuden medlem af programrådet ved Folkeuniversitetet i København.

Ditlev Tamm er formand for bestyrelsen for Det Anders Sandøe Ørstedske Prismedaillelegat samt medlem af bestyrelsen for Daloon Fonden.

Tillidshverv

Mads Bryde Andersen er institutleder. Han er desuden formand for biblioteksudvalget, medlem af fakultetsråd, kursusudvalg og ledelsesgruppe samt suppleant til ph.d.-studienævnet og samarbejdsudvalget. Uden for fakultetet er han formand for Dansk Internet Forum, IT-sikkerhedsrådet, Foreningen San Cataldos Venner, Betalingskortpanelet og Justitsministeriets udvalg vedrørende papirløs tinglysning. Herudover er han medlem af Udvalget vedr. Økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (med formandskab for en arbejdsgruppe herunder), Dansk Selskab for Ophavsret, Dansk Forening for Industriel Retsbeskyttelse, Juridisk Forening i København og Den Danske Styrelse for de Nordiske Juristmøder.

Charlotte Friis Bach er medlem af bestyrelsen i Dansk Forening for Europaret.

Ulla V. Bondeson er vicepræsident i the International Society for Criminology.

Mogens Koktvedgaard er medlem af ph.d.-studienævnet. Han er desuden formand for Dansk Selskab for Ophavsret, Dansk forening for Konkurrenceret, Retsinformationsrådet, Erhvervsministeriets Rådgivende Udvalg for Industriel Ejendomsret, Teleklagenævnet, Radio- og TV-reklamenævnet, Service-900 Nævnet og Satellit- og Kabelnævnet.

Jens Schovsbo er medlem af bestyrelsen for Nordisk Kollegium.

Eva Smith er formand for Det Kriminalpræventive Råd samt formand for bestyrelsen for Københavns Retshjælp. Hun er desuden medlem af forretningsudvalget for ECRI under Europarådet samt medlem af retsplejerådet, strafferetsplejeudvalget, politikommissionen, ekspertgruppen om ungdomskriminalitet samt af Justitsministeriets arbejdsgruppe om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn. Endvidere er hun medlem af udvalget om den

militære straffe- og retsplejeordning mv. under Forsvarsministeriet og udvalget vedrørende trossamfund under Kirkeministeriet. Hun er desuden dansk kontaktperson i to internationale netværk: Nordisk Forening for Procesret (NFfP) og International Association of Procedural Law.

Henrik Stevnsborg er medlem af Studienævnet samt vicestudieleder (budget- og personaleansvarlig for det juridiske studium). Han er desuden suppleant i fakultetsrådet samt medlem af Indre By Udvalget og af fakultetets Intergruppe. Endvidere er han formand for instituttets valgbestyrelse.

Ditlev Tamm er medlem af Fachbeirat des Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte, Frankfurt am Main og medlem af Beirat des Jahrbuch für Verwaltungsgeschichte, samme sted. Han er formand for Revisorkommissionen og for N. Zahles Skole samt medlem af PET-kommissionen.

Formidling

Redaktionelle hverv

Mads Bryde Andersen er ansvarshavende redaktør for UfR på cd-rom, medlem af redaktionskomiteen for Computer Law & Security Report, Datasikkerhedsbladet, Lov & Data og the EDI Law Review.

Ole Due er medlem af redaktionskomitéen for "EU-ret & Menneskeret", af Editorial Advisory Board for "Fordham International Law Journal" og af redaktionsrådet for "Europarättslig Tidskrift".

Mogens Koktvedgaard er redaktør for Ugeskrift for Retsvæsen, litterær afdeling, samt dansk redaktør for Nordiskt Immaterielt Rättsskydd (NIR).

Hjalte Rasmussen er medlem af redaktionskomitéen for Journal of European Integration, Revue Européenne de droit public samt Diritto comunitario e degli scambi internazionali.

Lise Skovby er dansk korrespondent til UNIDROIT's Uniform Law Review.

Kongresser og symposier

Mads Bryde Andersen har været arrangør af seminar den 25. april 2000 om fakultetets satsningsområde IT og jura.

Anne Lise Kjær har i samarbejde med Ditlev Tamm arrangeret et forskningsseminar den 21. februar for fakultetets ph.d.-studerende: "How Comparative Legal Studies Can Make a Difference", med professor Pierre Legrand, Université Lille.

Eva Smith har været medarrangør af Københavns Universitets symposium for Højesteret.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Professor, dr.juris Viggo Hagstrøm, Universitetet i Oslo, har besøgt Universitet fire gange i forbindelse med bl.a. bedømmelsesudvalg og disputatsforsvar (Mads Bryde Andersen).

Professor i sammenlignende retskultur, Pierre Legrand, Université Lille, har besøgt instituttet i februar (Anne Lise Kjær og Ditlev Tamm).

Amanuensis Kim G. Hansen, Aarhus Universitet har besøgt Universitetet i oktober (Jens Schovsbo).

Forskningsophold i udlandet

Charlotte Friis Bach har gennemført et studieophold på $3^1/_2$ måned ved New York University School of Law, USA.

Anita Plesner Björk har gennemført et studieophold ved London School of Economics samt Institute of Advanced Legal Studies i perioden 4.1.-25.2. Opholdet var en fortsættelse af det ophold, der påbegyndtes i december 1999.

Bugge Daniel har 1.9. påbegyndt et forskningsophold på European University Institute i Firenze.

Catherine Jacqueson har den 1.10. påbegyndt et forskningsophold ved Paris I, Sorbonne.

Netværk

Mads Bryde Andersen er kontaktperson for de nordiske formueretsmøder og medarrangør af De nordiske Juristmøder. Han er desuden medlem af EU-Kommissionens Legal Advisory Board og af UNCITRAL's arbejdsgruppe om Electronic Commerce.

Ulla V. Bondeson deltager i netværk for European Value Study.

Ole Due er bestyrelsesformand i Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI), medlem af kuratoriet for Europäische Rechtsakademie Trier og af Honorary Advisory Council of the European Law Research Center at Harvard Law School. Han er desuden formand for Dansk Forening for Europaret og som sådan medlem af styret for Fedération Internationale pour le Droit Européen.

Jesper Lau Hansen er medlem af Danish Corporate Governance Network og European Corporate Governance Network samt Erhvervsministeriets fokusgruppe om bestyrelsens arbejde og udviklingen af et dansk codex for corporate governance.

Anne Lise Kjær har deltaget i forskningssamarbejde med projektgruppen Memo i projektet: "Fagsprog: Tekster, Viden og Forståelse. Mentale Modeller i Fagsprog", Handelshøjskolen i København. Deltager desuden i "Generic Integrity in Legal Discourse in Multilingual and Multicultural Contexts", et internationalt retslingvistisk netværk under ledelse af Dr. Vijay Bhatia, City University of Hong Kong.

Mogens Koktvedgaard deltager i nordisk netværk vedrørende immaterialretsforskning.

Hjalte Rasmussen er medlem af ledelsen for Copenhagen Research Project on European Integration II.

Jens Schovsbo er dansk koordinator for nordisk netværk for immaterialretsforskning.

Eva Smith er Danmarks medlem af ekspertudvalget under Europarådet til vurdering af medlemslandenes overholdelse af Konventionen om beskyttelse af Nationale Mindretal.

Henrik Stevnsborg samarbejder med bl.a. faget retshistorie ved universitetet i Lund og med faget historie ved universitetet i Greifswald.

Ditlev Tamm samarbejder med nordiske og tyske retshistorikere herunder særligt universitetet i Lund og Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte i Frankfurt am Main.

Institutleder Mads Bryde Andersen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	12,9	0,8
STIP	6,1	
TAP	5,9	
TOTAL	25,0	0,8

VIP Internt finansieret
Andersen, Mads Bryde; professor.
Asmussen, Eva Smith; professor.
Bondesson, Ulla Viveka; professor.
Due, Ole; adjungeret professor.
Hansen, Jesper Lau; adjunkt.
Heide-Jørgensen, Caroline Charlotte; adjunkt.
Hækkerup, Nick; adjunkt.
Koktvedgaard, Mogens Georg; professor.
Mortensen, Birgitte Brøbech; forskningsass.
Rasmussen, Hans Hjalte Kaare; professor.
Rosenmeier, Morten Victor Vagn; amanuensis.
Schovsbo, Jens Hemmingsen; lektor.
Skovby, Inge-Lise Folmann; lektor.
Stevnsborg, Henrik; lektor.
Tamm, Ditlev; professor.
Ulfbeck, Vibe Garf; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Kjær, Anne Lise; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Bach, Charlotte Friis; ph.d.-studerende.
Björk, Anita Karin Plesner; ph.d.-studerende.
Christoffersen, Jonas; ph.d.-studerende.
Daniel, Bugge Thorbjørn; ph.d.-studerende.
Frost, Kim; ph.d.-studerende.
Knudsen, Pernille Ulla; ph.d.-studerende.
Udsen, Henrik Katholm; ph.d.-studerende.
Wandall, Rasmus Heugh; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Jaqueson, Cathrine

Ph.d.-afhandlinger
Heide-Jørgensen, Caroline Charlotte: Liberale erhverv – en konkurrenceretlig studie.

Publikationer
Andersen M.B.: Hvordan sikres det digitale dokumentbevis? Arkiv – tidsskrift for arkivforvaltning og arkivteknik 4 1999, s. 2-7, 1999.
Andersen M.B.: Linking og robottering på Internet. Ugeskrift for Retsvæsen 22, s. 311-319, 2000.
Andersen M.B.: Nye synsvinkler på bestyrelsesansvaret. Ugeskrift for Retsvæsen 24, s. 341-345, 2000.
Bach C.F.: Domme og kendelser fra EF-domstolen og Retten i Første Instans – 1. halvår 2000. Ugeskrift for Retsvæsen 44, s. 519-567, 2000.
Bach C.F.: Domme og kendelser fra EF-domstolen og Retten i Første Instans – 2. halvår 1999. Ugeskrift for Retsvæsen 21, s. 275-310, 2000.
Björk A.K.P.: Harmonisering af urimelige kontraktvilkår i europæiske forbrugeraftaler. 5 års erfaringer med direktiv 93/13/EØF. Ugeskrift for Retsvæsen 7, s. 86-94, 2000.
Bondeson U.V.: Perceptions of Criminal Justice Policy in Scandinavia. i: Rätten (om)kring Øresund s. 39-56, Boel Flodgren & Ruth Nielsen (red), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Bondeson U.V.: Elektronisk husarrest i stedet for fængsel. Lov og Ret -, s. 9-12, 2000.
Bondeson U.V.: International Society for Criminology i det nya Milleniet. Nordisk Kriminologi 26 C, s. 15-16, 2000.
Bondeson U.V.: The Explanatory Power of Background Variables for Morality Indexes. 31 s. San Francisco 2000.
Christoffersen J.: Højesteret og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Ugeskrift for Retsvæsen s. 593-600, 2000.
Due O.: The Danish Ratification of the Maastricht Treaty before the Danish Supreme Court. i: Melanges en hommage à Michel Waelbroeck s. 313-331, Marianne Dony (red.), Bruylant, Bruxelles 1999.
Due O.: The Danish Constitution and Two-Level Constitutionalism. i: Das Grundgesetz im Prozess europäischer und globaler Verfassungsentwicklung s. 101-106, Ulrich Battis, Philip Kunig, Ingolf Pernice, Albrecht Randelzhofer, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2000.
Due O.: Danish Preliminary References. i: Judicial Review in European Union Law (Liber Amicorum in Honour of Lord Slynn of Hadley) s. 363-375, David O'Keeffe (red.), Kluwer Law International, Haag, Nederlandene 2000.
Due O.: Samarbejdet mellem danske domstole og EF-domstolen. i: Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum s. 603-620, Peter Garde, Claus Larsen, Bjarne Pedersen (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Due O.: Regeringskonferencen og det judicielle system i EU. EU-ret & Menneskeret 2, s. 45-51, 2000.
Due O.: Regeringskonferencen og det judicielle system i EU. Europarättslig Tidskrift 2, s. 169-175, 2000.
Gammeltoft-Hansen H.: Konferanslar. Ombudsman kavrami. Amme Idaresi Dergisi 29, s. 195-202, 1996.
Gammeltoft-Hansen H.: God forvaltningsskik i samspillet med borgerne. i: Etik, ansvar og værdier i den offentlige sektor – en debatbog s. 11-23, Finansministeriet, Schultz, København 2000.
Gammeltoft-Hansen H.: Kommenteret Retsplejelov §§ 683-819, 925-987 og 989-1018k. i: Kommenteret Retsplejelov (6. udg.) bd. III 2000.
Gammeltoft-Hansen H.: Om lovregulering af straffeprocesuelle tvangsindgreb. i: Festskrift til Thor Vilhjalmsson Island 2000.
Heide-Jørgensen C.: Nye regler i Konkurrenceloven om konkurrenceforvridende offentlig støtte. Ugeskrift for Retsvæsen U2000 B, s. 490-498, 2000.
Heide-Jørgensen C.: Liberale erhverv. 323 s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. København 2000.
Kjær A.L.: Überlegungen zum Verhältnis von Sprache und Recht bei der Übersetzung von Rechtstexten der Europäischen Union. i: Übersetzung von Rechtstexten. Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Redetsordnung und Sprache s. 17, Peter Sandrini (Hrsg.), Gunter Narr Verlag, Tübingen, Tyskland 1999.

Kjær A.L.: Recht und Sprache in der Europäischen Union. Zur Rolle der Mehrsprachigkeit des EU-Rechts im integrationsrechtlichen Prozess. 60 s. København 1999.
Kjær A.L.: On the Structure of legal Knowledge. The Importance of Knowing Legal Rules for Understanding Legal Texts. i: Language, Text and Knowledge s. 35, Lita Lundquist, Robert J. Jarvella (eds.), Monton de Gruyter, Berlin, New York 2000.
Koktvedgaard M.: Lærebog i Konkurrenceret. 367 s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Koktvedgaard M.: Lärobok i Immaterialrätt. 454 s. Norstedt, Stockholm 2000.
Lau Hansen J.: Anmeldelse af Helen Holdts Aktiehandel og informationsteknologi i EU. Ugeskrift for Retsvæsen 11, s. 157-158, 2000.
Lau Hansen J.: IT og selskabsretten. Ugeskrift for Retsvæsen 11, s. 143-149, 2000.
Lau Hansen J.: Mellem diskrimination og restriktion på etableringsrettens område. Europarättslig Tidsskrift 1, s. 105-109, 2000.
Lau Hansen J.: Insider Trading. Advokat Nyt 1, 2000.
Lau Hansen J.: Politisk motiverede koncessioner og fællesskabsretten. Ugeskrift for Retsvæsen 3, s. 32-37, 2000.
Lau Hansen J.: Full Circle: Is There a Difference Between the Freedom of Establishment and the Freedom to Provide Services? European Business Law Review 11, s. 83-90, 2000.
Lau Hansen J.: Skyd først og spørg bagefter: Fondsrådet vs. banditterne. Nordisk Tidsskrift for Selskabsret 3-4, s. 256-270, 2000.
Rasmussen H.: Kommentar til § 20. i: Danmarks Riges Grundlov – med kommentarer s. 108-134, Henrik Zahle (red), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 1999.
Rasmussen H.: Confrontation or Peaceful Co-existence? On the Danish Supreme Court's Maastricht-Ratification Judgment. i: Liber Amicorum in Honour of Lord Slynn of Hadley s. 377-390, Professor David O'Keeffe (red.), Kluwer Law International, Haag, Holland 2000.
Rasmussen H.: Kommentarer til § 20. i: Danmarks Riges Grundlov – med kommentarer s. 108-134, Henrik Zahle (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 1999.
Rasmussen H.: Folketing, EF/EU og grundlovens § 20. i: Grundloven 150 år (Folketingets Festskrift) s. 372-412, Folketinget (udg.), Folketingets Præsidium, København 1999.
Rasmussen H.: Om tobaksreklamedirektivets anstrengte forhold til grundlovens § 20. Juristen Oktober 1999, s. 295-306, 1999.
Rasmussen H.: On Legal-Normative Dynamics and Jurisprudential Dialogue in the Field of Community General Principles of law. i: General Principles of European Community Law s. 35-46, Ulf Bernitz, Joakom Nergelius (red.), Kluwer Law International, Haag, Holland 2000.
Rasmussen H.: Remedying the Crumbling EC Judicial System. i: Common Market Law Review (Volume 37) s. 1071-1112, Eds.: A. Dashwood, J. Dutheil de la Rochère, D. O'Keefe, W.-H. Roth, P.J. Slot, C. Timmermans, J.A. Winter, Kluwer Law International, Haag, Holland 2000.
Smith E.: Civilproces. Grundlæggende regler og principper. 308 s. Thomson. GadJura, København 2000.
Smith E.: Universitetet og dommerne. i: Dommeren i det 20. århundrede s. 14, Dommerforeningen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Smith E.: Kommenteret Retsplejelov (§§ 168-195, 297-310, 877). i: Kommenteret Retsplejelov s. 70, B. Gomard, J. Møller, L. Lindencrone Petersen (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Smith E.: Psykologer skal træde varsomt. i: På den anden side s. 10, Pædagogisk Medhjælper Forbund, København 2000.
Smith E.: Materialesamling 2000. Kursusfag: Strafferetspleje og retssikkerhed. 988 s. Det Samfundsvidenskabelige Fakultets Reprocenter. København 2000.
Smith E.: Procesretlig Materialesamling. 224 s. Det Samfundsvidenskabelige Fakultets Reprocenter. København 2000.
Smith E.: Børns eller fædres rettigheder. Et debatoplæg om barnets tarv. i: Skilsmisser og profesionelle løsninger – Udviklingen af en far, mor, barnkultur i Danmark s. 4, Pia Deleuran (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Stevnsborg H.: Politiet. i: Dansk Forvaltningshistorie I s. 631-647, Jurist- og Økonomforbundet Forlag, København 2000.
Stevnsborg H.: Folket og regenten i den danske retshistorie. i: Retshistorie 2000 s. 55-67, Jurist- og Økonomforbundet Forlag, København 2000.
Stevnsborg H.: Oplysningstiden og det magiske. Historisk Tidsskrift 100, s. 521-526, 2000.
Stevnsborg H.: Politiet 1901-1953. i: Dansk Forvaltningshistorie II s. 781-798, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Stevnsborg H. (red.): Retshistorie 2000. 76 s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Tamm D., Garde P.: Dommerskæbner under besættelsen og retsopgøret. i: Dommeren i det 20. århundrede s. 97-120, Peter Garde, Claus Larsen, Bjarne Pedersen (red), Danmarks Jurist- og Økonomforbund, København 2000.
Tamm D.: Deutsche und nordische Juristen. i: Begegnungen. Deutschland und der Norden im 19. Jahrhundert s. 155-176, Bernd Henningsen (udgiv.), Berlin Verlag, Berlin 2000.
Tamm D., V. Johansen J.C., Næss H.E., Johansson K.: The Law and the Juridical System. i: People Meet the Law. Control and conflict-handling in the courts s. 27-56, Eva Österberg and Sølvi Sogner (eds.), Universitetsforlaget, Oslo 2000.
Tamm D.: Anmeldelse af Tyge Krogh: Oplysningstiden og det magiske. Henrettelser og korporlige straffe i 1700-tallets første halvdel. Historisk Tidsskrift Bind 100, Hæfte 2, s. 526-535, 2000.
Tamm D.: Forord. i: Dansk Forvaltningshistorie I s. XIX-XXI, Leon Jespersen og E. Ladewig Petersen (red), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Tamm D.: Staternes skæbne står i forsynets hånd. i: Dansk Forvaltningshistorie I s. 354-360, red., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Tamm D.: Justitsministeriet. i: Dansk Forvaltningshistorie I s. 627-629, red., Jurist-og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Tamm D.: Kinesisk retskultur. i: Retshistorie 2000 s. 69-76, Henrik Stevnsborg (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.

Det Retsvidenskabelige Institut B

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er professor, dr.jur. Peter Blume.
Institutbestyrelsen består af: Institutleder, professor dr.jur. Peter Blume, lektor Anita Rønne, adjunkt ph.d Henrik Palmer Olsen og TAP-repræsentant kontorfuldmægtig Lisbeth Dick.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Studiegården
Studiestræde 6
1455 København K
Telefon 35 32 32 22
Fax 35 32 32 01
www.jur.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Undervisningsvirksomhed
Instituttets undervisning omfatter for det første en række af fagene på studiets grunduddannelse. Hovedvægten er lagt på Offentlig Ret, hvortil kommer Almindelig Retslære og Retten i samfundet samt Juridisk Informationssøgning. For det andet udbydes en lang række kurser på studiets overbygning som f.eks. Arbejdsret, Forvaltningslære, Socialret, Sundhedsret, Mægling samt en række offentligretlige og folkeretlige kurser.

Forskningsvirksomhed
I det følgende angives de hovedforskningsprojekter, som den enkelte medarbejder behandler.

1. Statsforfatningsret

1.1. Menneskerettigheder i komparativ belysning
Projektet omhandler analyser af forskellige EU-landes sproglige og juridiske fortolkninger af den europæiske menneskerettighedskonvention og de relevante EU-retlige dokumenter: Traktaten om Den europæiske Union, Amsterdam, og EU-charteret for menneskerettigheder (dec. 2000). Projektet beskæftiger sig med såvel den juridiske håndhævelse (ved domstole (nationale, internationale og supranationale)) som den politiske håndhævelse (gennem nationale regeringer, Ministerråd, EU-kommission og EU-parlament) med henblik på skabelsen af en paneuropæisk identitet om fælles demokratiske værdier og rettigheder. Projektet udgør en del af det tværvidenskabelige projekt: "Når retskulturer mødes", som er finansieret af SSF og SHF med 1.5 mill. kr. (fra 2001) under "Kulturmøde"-bevillingen. De øvrige medarbejdere ved fakultetet er: Anne Lise Kjær, Henrik Stevnsborg, Henrik Palmer Olsen og Jens Elo Rytter. Projektet er endvidere tværinstitutionelt, idet der samarbejdes med 4 sprogvidenskabelige medarbejdere fra Handelshøjskolen i København (Henning Koch).

1.2. Den Europæiske Union og det danske folkestyre
Projektet udspringer af en aktiv deltagelse i dels Europa-Parlamentets arbejde dels i den retssag om Grundloven og Unionstraktaten, der blev afsluttet med Højesteretsdom af 6. april 1998. Med udgangspunkt i det såkaldte "demokratiske underskud" søges det klarlagt, hvordan Den Europæiske Union påvirker det danske folkestyre, herunder Grundloven. Udover at klarlægge de ydre betingelser for folkestyret, anses det for vigtigt at analysere den samlede retsskabelsesproces og de indirekte – muligvis utilsigtede – virkninger der følger af at EU's institutioner i stigende omfang overtager de nationale rollehavenders opgaver (Ole Krarup).

1.3. Magtfordelingslæren i historisk, komparativt og analytisk perspektiv
Magtfordelingslæren, som er udtrykt i grundlovens § 3, udgør en af de mest grundlæggende normer i statsforfatningsretten både i Danmark og i andre lande. Ved at sammenholde lærens historiske og geografiske forgreninger med en analytisk kritik, søges en ny forståelse for magtfordelingslærens rolle i den danske forfatning (Henrik Palmer Olsen).

1.4. Danske grundrettigheder i europæisk belysning
Formålet med projektet er at se danske grundrettigheder – individets forfatningssikrede rettigheder (og dermed forfatningsretten som helhed) – i en ny, europæisk sammenhæng. Dansk rettighedstænkning har i de seneste 10-15 år udviklet sig dramatisk, påvirket af den europæiske udvikling – navnlig EMRK, men også udenlandsk forfatningsret. Hertil kommer en spirende påvirkning fra EU-retten. De danske grundrettigheder findes i dag derfor ikke kun i Grundloven, men består af et kompleks af nationale og internationale normer, samt uskrevne (fælleseuropæiske) retsgrundsætninger. Dette rettighedskompleks rummer principper, som må fortolkes i en europæisk, inter/transnational, sammenhæng. I sin basis knytter projektet an til det tværfaglige projekt "når retskulturer mødes", se ovenfor Henning Koch (Jens Elo Rytter).

1.5. Demokratisk legitimitet i det globale samfund
Projektet skal ses som et forsøg på at sætte fokus på de problemer, der opstår, når man forlader nationalstaten som enhed for demokratisk legitimitet. Projektet vil bestå dels i en begrebsanalyse af centrale begreber som autonomi, territorialitet, suverænitet og folk, og dels i en analyse af bestemte supra- og internationale organisationer – EU, WTO og FN – med specielt vægt på spørgsmålet om demokratisk legitimitet. Projektet trækker på overvejelser af såvel forfatningsretlig, folkeretlig som retsfilosofisk karakter (Jens Teilberg Søndergaard).

1.6. Den parlamentariske kontrol med den udenrigspolitiske kompetence
Der foretages en statsforfatningsretlig analyse af forholdet mellem Folketinget og regeringen på det udenrigspolitiske område. De retlige grænser for den parlamentariske kontrol med udenrigspolitikken undersøges. Det overvejes, om magtforholdet mellem Folketing og regering har ændret sig på det udenrigspolitiske område, og om en sådan magtforskydning i givet fald antager en retlig form. Folketingets

indflydelse på den almindelige udenrigspolitik sammenholdes med Folketingets indflydelse på EU-politikken. Det undersøges, hvilken betydning det udenrigs- og sikkerhedspolitiske EU-samarbejde har for den parlamentariske kontrol med udenrigspolitikken (Helle Krunke).

1.7. Konstitutionel kontrol med lovgivningsmagten
Formålet med projektet er at bidrage med en nærmere analyse af de institutionelle og processuelle aspekter ved forskellige former for kontrol med lovgivningsmagtens overholdelse af forfatningen. Analysen foretages ved at sammenholde de forskellige kontrolelementer med en række værdibaserede krav udledt af retsstatstanken.

Med udgangspunkt i en beskrivelse af det eksisterende danske forfatningskontrolsystem er det hensigten at opstille forskellige scenarier for den fremtidige forfatningskontrol i Danmark. Ambitionen er at klarlægge, hvilken form for forfatningskontrol, der bedre stemmer overens med forskellige værdimæssige forudsætninger (Pernille Boye Koch).

1.8. De nationale parlamenters plads i EU
Projektet er et komparativt studie over de nationale parlamenter og deres indflydelse i den europæiske beslutningsproces. Der tages udgangspunkt i den svækkede parlamentariske kontrol af EU-anliggender, som er blevet beskrevet som et demokratisk underskud. Hovedvægten vil ligge på en analyse af Danmark og Frankrig. Yderligere eksempler vil blive hentet hos andre medlemslande. Projektet skal klargøre karakteren af den politiske og retlige kontrol som de nationale, særligt parlamentariske organer, (Europaudvalg i Danmark) påtager sig over for de nationale regeringer. Projektet har til hensigt at belyse en ny måde at sætte regeringens politiske og juridiske ansvar på spil (Marc Culot).

2. Forvaltningsret

2.1. Almindelig forvaltningsret
En fremstilling i almindelig forvaltningsret til brug for undervisningen på Offentlig Ret, 3. år, efteråssemesteret 2001 (Steen Rønsholdt).

2.2. Ombudsmandens kontrol med forvaltningen
Der arbejdes på en undersøgelse og vurdering af den forvaltningskontrol, som udøves af Folketingets Ombudsmand. Formålet med projektet er at evaluere den betydning, som ombudsmandsinstitutionen har haft for forståelsen og udviklingen af dansk forvaltningsret. Med udgangspunkt i en sammenligning mellem ombudsmand og domstole belyses udvalgte retsområder, herunder grundrettigheder, kontradiktion, skøn og god forvaltningsskik. Hertil kommer inddragelse af erfaringer fra udenlandsk ret, bl.a. EU-ombudsmandens praksis (Michael Gøtze).

2.3. Finansmagten
Der arbejdes med et projekt om statsfinanserne i offentligretlig belysning. Det er en retsdogmatisk undersøgelse af, om rådigheden over statskassen kan siges at udgøre nogen selvstændig "magt" eller funktion i retlig forstand, og endvidere af de almindelige retlige betingelser for forvaltningens råden over statsfinanserne. Det vil først og fremmest sige princippet om, at ingen udgifter må afholdes uden bevillingshjemmel (Thomas Elbæk-Jørgensen).

3. Folkeret

3.1. International strafferet
Der arbejdes fortsat på udarbejdelse af en samlet fremstilling på engelsk om international strafferetlig retsforfølgning af individer direkte efter folkeretten ved internationale dømmende myndigheder. Fremstillingen vil omfatte spørgsmålene om sådanne dømmende organers internationale jurisdiktion, om det retlige grundlag for deres etablering, om deres organisation og retspleje, herunder proceduren og appel, m.v., om de tiltaltes rettigheder, samt om de retssikkerhedsmæssige aspekter ved gennemførelse af internationale straffesager, hvor kravene til bevismaterialet, til bevisvurderingen, til de processuelle garantier, og ikke mindst til kontrol med institutionerne er anderledes end ved den nationale strafferetspleje (Frederik Harhoff).

4. Retsinformatik

4.1. Data Protection
Der arbejdes på en engelsksproget fremstilling af databeskyttelsesrettens grundtræk med hovedvægt på emneområder af international interesse og med belysende eksemplifikation hertil fra nordisk, primært dansk, ret. Målet er herved at oparbejde en mere sammenhængende forståelse af det informationelle privatlivs vilkår i det moderne netsamfund (Peter Blume).

4.2. Elektronisk betjening af borgerne i den offentlige forvaltning
I rapporten "Det Digitale Danmark – omstilling til netværkssamfundet" er opstillet det mål, at den offentlige forvaltning senest i år 2003 skal yde Nordens bedste og mest effektive service ved hjælp af digital forvaltning. Skal denne ambitiøse vision realiseres, må der bl.a. udvikles nogle systemer, som tilbyder borgerne betjening over internettet. Projektets formål er at undersøge, hvordan opgaven med at udvikle sådanne systemer skal gribes an, når teknikkens muligheder skal udnyttes bedst muligt, samtidig med at væsentlige retsgarantier ikke må tilsidesættes (Hans Christian Spies).

5. Socialret
Der arbejdes på en samlet fremstilling af socialretten. Denne inddeles i 3 dele, hvoraf første del udkom i efteråret 1998: Socialret – almindelige principper, retssikkerhed og administration (GadJura). De to sidste dele omhandler socialrettens to grundelementer i forsørgelsen: Pengeydelser og omsorgsydelser. Herudover planlægges en særlig behandling af tvang i socialretten, navnlig reglerne vedrørende børn og unge (Kirsten Ketscher).

6. Sundhedsret

6.1. Persondatabeskyttelse som patientrettighed
Hovedforskningsprojektet vedrører persondatabeskyttelsen i sundhedssektoren. Projektet omfatter en almen del, hvor patientrettens og persondatabeskyttelsesrettens grundlæggende værdier og retsprincipper diskuteres såvel ud fra et moralfilosofisk som et retligt perspektiv. Herudover vil der være en speciel del, hvor persondatabeskyttelsen inden for et konkret område – sundhedssektoren – analyseres. I projektet ses der bl.a. på samspillet mellem sund-

hedsretlige- og persondatabeskyttelsesretlige principper i forbindelse med behandlingen af persondata, og det undersøges, om de forskellige elementer i databeskyttelsen (registrering, opbevaring, anvendelse, videregivelse, destruktion, arkivering og aktindsigt) imødekommer grundlæggende hensyn til beskyttelse af den enkeltes integritet og privatliv. Det undersøges ligeledes, hvordan anvendelsen af IT harmonerer med den lovgivning, der regulerer behandlingen af persondata i sundhedsvæsenet (Mette Hartlev).

7. Energiret

Hovedforskningsprojektet vedrører den offentlige regulering og styring af energiforsyningen i Danmark. En omfattende nyregulering og markedsliberalisering har set sit lys i løbet af 1999-2000, og er under implementering i form af vedtagelsen af et nyt lovkompleks og restrukturering af elsektoren og gassektoren. Disse nydannelser indgår i den juridiske analyse ligesom den stigende internationale og EU-retlige regulering omfattes (Anita Rønne).

8. Arbejdsret

Projekt om retlige grundprincipper inden for den kollektive arbejdsret (det kollektive overenskomstsystem). Hovedvægt på analyse af grundlæggende retsprincipper som organisationsret, konfliktret, fredspligt og ledelsesret. Principperne er i Danmark udviklet gennem en kombination af kollektive overenskomster og retspraksis, men de konfronteres og påvirkes i stigende grad af forskellige former for lovgivning med vægt på andre hensyn end de traditionelle kollektivarbejdsretlige hensyn. Det danske system konfronteres tillige i stigende grad af internationale krav, bl.a. fra Europarådet (menneskeretskonventionen m.v.) og EU med vægt på mere individorienterede hensyn (Jens Kristiansen).

9. Almindelig retslære

9.1. Udviklingstendenser i moderne retsvidenskab

Der arbejdes på en fremstilling om udviklingstendenser i moderne retsvidenskab i et specifikt nordisk perspektiv. Undersøgelsen har et normativt, handlingsorienteret sigte og forholder sig herved til en debat om statsstyrets og rettens fremtrædelsesformer, funktioner og konkrete implikationer, som har pågået i de seneste årtier. Centrale temaer i denne debat er retsstatens placering i et samfund under forandring og dermed sammenhængende spørgsmål om valg af legalstrategier og udfordringer for den juridiske metode. Projektet forventes afsluttet i løbet af 2001 (Carsten Henrichsen).

9.2. Nye normativiteter og globalisering

Der arbejdes med studier af eksempler på nye normativiteter i globalt perspektiv (verdensret, visuel normativitet, forbilleder, menneskerettigheder). Eksemplerne relaterer sig til kollektiviteter som kvinder, oprindelige folk, indvandrere. Bevægelser som migration, markedsorientering, internet, 'new age', alternativ konfliktløsning, regionalisering og globalisering stiller retsteori, retslære og retsfilosofi over for en række udfordringer og krav om omorientering fra et fokus på stat og retspositivisme. Forskningsprojektet har primært retsteoretisk karakter, idet hensigten er at overveje de retsteoretiske rammer og former for normativitet (Hanne Petersen).

10. Konflikthåndtering

Der arbejdes med konflikthåndtering i bred forstand, dvs. ud fra et "procedure"-perspektiv, et "substantielt"-perspektiv samt et "psykologisk"-perspektiv. Procedureperspektivet indeholder studier af fremgangsmåden ved forskellige former for konflikthåndtering, det substantielle perspektiv vedrører forskellige konflikttyper inden for civilret, strafferet samt internationale konflikter og det psykologiske perspektiv vedrører konflikthåndteringens grad af tilfredshed hos parterne, den forebyggende effekt samt muligheden for forsoning. Studierne sker i vekselvirkning med udøvelse af konflikthåndtering/mægling i praksis (Vibeke Vindeløv).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Frederik Harhoff: Formand for tre ph.d.-bedømmelsesudvalg til bedømmelse af ph.d.-afhandlinger. Medlem af et udvalg til bedømmelse af en adjunktstilling.

Tillidshverv

Pia Høst Berner: Medlem af Samarbejdsudvalget for Det Juridiske Fakultet og HK-tillidsrepræsentant.

Peter Blume: Institutleder for Retsvidenskabeligt Institut B. Fakultetets biblioteksansvarlige. Medlem af Biblioteksudvalget/Institutbiblioteket. Medlem af panel for videreuddannelse for akademikere i offentlig administration (RUC). Medlem af Datarådet. Formand for Biblioteksafgiftsnævnet (Kulturministeriet). Medlem af bestyrelsen for Dansk Forening for edb og jura. Medlem af Legal Advisory Board, EU, DGXIII. Medlem af bestyrelsen for Axel H. Pedersens rejselegat.

Frederik Harhoff: Medlem af Folkeretsudvalget under Dansk Røde Kors. Suppleant i Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland.

Lisbeth Dick: Medlem af Retsvidenskabeligt Institut B's bestyrelse.

Thomas Elbæk-Jørgensen: Medlem af ph.d.-studienævnet.

Mette Hartlev: Medlem af Det Juridiske Fakultetsråd. Medlem af Universitetets arbejdsgruppe vedr. bioetik og bioret. Medlem af Det Etiske Råd. DJØF-tillidsrepr.suppl.

Carsten Henrichsen: Formand for Det Juridiske Studienævn (Studieleder). Observatør ved Det Juridiske Fakultetsråd. Medlem af Dekanens ledelsesgruppe. Medlem af Rektors Uddannelsesudvalg.

Kirsten Ketscher: Lokale- og bygningsansvarlig ved Det Juridiske Fakultet. Medlem af dekanens styringsgruppe. Formand for det af dekanen nedsatte efteruddannelsesudvalg. Medlem af ph.d.-studienævnet. Professor II ved Det Juridiske Fakultet, Universitetet i Oslo, Avdeling for Kvinnerett. Medlem af Folketingets Grundlovskomité. Cheflønsforhandler for DJØF. Medlem af ekspertgruppen "Setting-up and Coordination of an European Observator for the Social Security of Migrant Workers", Marx Planck Institut für ausländiches und internationales Socialrecht.

Henning Koch: Medlem af Københavns Universitets Valgbestyrelse. Formand for Offentligretsudvalget ved Det Juridiske Fakultet. Medlem af Københavns Universitets Valgbestyrelse. Medlem (næstformand) af Folkeuniversitetets styrelse. Medlem af Rigspolitichefens styringsgruppe for politiforskning. Medlem af bestyrelsen for Det Danske Center for Menneskerettigheder. Medlem af Justitsministe-

riets Politikommission. Medlem af Justitsministeriets Udvalg vedrørende PET og FE. Medlem af Justitsministeriets forskningspolitiske udvalg. Formand for Dansk Forening for Forfatningsret.

Pernille Boye Koch: Medlem (observatør)af Institutbestyrelsen.

Ole Krarup. Medlem af Europa-Parlamentet.

Jens Kristiansen: Prodekan ved Det Juridiske Fakultet. Finansansvarlig ved Det Juridiske Fakultet. Medlem af Det Juridiske Fakultetsråd. Medlem af Det Juridiske Fakultets samarbejdsudvalg. Medlem af HSU ved Københavns Universitet. Formand for HSU's underudvalg om distancearbejde. Medlem af bestyrelsen for Dansk Forening for Arbejdsret.

Henrik Palmer Olsen: Medlem af Retsvidenskabeligt Institut B's bestyrelse. Medlem af Det Juridiske Fakultets forskningsintergruppe. Medlem af biblioteksudvalget for Institutbiblioteket. Medlem af Fakultetets prioriteringsudvalg vedr. internationaliseringsstipendier og udvekslingspladser.

Hanne Petersen: Medlem af Københavns Universitets Nord/Syd koordineringsgruppe. Formand for Dansk Forening for Rets- og Samfundsfilosofi.

Anita Rønne: Koordinator for ERASMUS-program i Energiret. Medlem af Det Juridiske Fakultets Intergruppe. Vice-institutleder for Retsvidenskabeligt Institut B. Medlem af Retsvidenskabeligt Institut B's bestyrelse. Bestyrelsesmedlem i Den Danske Olieretsforening. Bestyrelsesmedlem i The Academic Advisory Group, Section on Energy and Natural Resources Law, International Bar Association, London.

Steen Rønsholdt: Referendar for rektor. Medlem af Offentligretsudvalget ved Det Juridiske Fakultet. Klagesager ved Det Juridiske Fakultet.

Steen Rønsholdt: Medlem af Justitsministeriets efteruddannelsesudvalg. Medlem af Indenrigsministeriets Klagereformudvalg.

Lilli Streymnes: Medlem af Det Juridiske Fakultetsråd.

Vibeke Vindeløv: Medlem af Samarbejdsudvalget for Det Juridiske Fakultet. Medlem af HSU ved Københavns Universitet. Medlem af bestyrelsen i Center for Etik og Ret. Medlem af Folkeuniversitetets programudvalg. DJØF-tillidsrepræsentant.

Anja Westmann: Næstfomand i Det Juridiske Fakultets Arbejdsmiljøudvalg.

Formidling

Redaktionelle hverv

Peter Blume: Medlem af editorial board for International Review of Law Computers and Technology. Medlem af redaktionskomitéen for Nordisk Årbog for Retsinformatik.

Frederik Harhoff: Medlem af Redaktionskomitéen for Nordic Journal of International Law.

Mette Hartlev: Redaktør af det nordiske tidsskrift Retfærd.

Kirsten Ketscher: Medlem af redaktionen af det nordiske tidsskrift Retfærd.

Henning Koch: Fast anmelder (forfatningsret og forvaltningsret) for Ugeskrift for Retsvæsen.

Ole Krarup: Redaktør af Arbejdsretlig Forlags serie, Lighed for Loven.

Jens Kristiansen: Medredaktør af FAKTA/Personalejura.

Henrik Palmer Olsen: Dansk redaktør af det nordiske tidsskrift Retfærd.

Anita Rønne: Rapportør for Danmark, Journal of Energy & Natural Resources Law, International Bar Association, London, National rapportør til F.I.D.E.

Institutleder Peter Blume

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	15,3	
STIP	6,0	
TAP	6,7	
TOTAL	28,0	

VIP Internt finansieret

Blume, Peter Erik; professor.
Espersen, Ole Mogens; professor (fra 1.10. efter orlov).
Gøtze, Svend Michael; adjunkt.
Harck, Sten; amanuensis.
Harhoff, Georg Frederik Krogh; lektor.
Hartlev, Mette; lektor.
Henrichsen, Carsten Michael; lektor.
Ketscher, Kirsten Ellen; professor.
Koch, Henning; professor.
Krarup, Ole; professor (delvis orlov).
Kristiansen, Jens; professor.
Olsen, Henrik Palmer; adjunkt.
Petersen, Hanne; docent.
Rytter, Jens Elo Petersen; adjunkt.
Rønne, Anita; lektor.
Rønsholdt, Steen; professor.
Vindeløv, Anne Vibeke; lektor.

STIP Internt finansieret

Culot, Marc; ph.d.-studerende.
Elbæk-Jørgensen, Thomas; ph.d.-studerende.
Justesen, Pia Lynggaard; ph.d.-studerende.
Koch, Pernille Boye; ph.d.-studerende.
Krunke, Helle; ph.d.-studerende.
Spies, Hans Christian; ph.d.-studerende.
Søndergaard, Jens Teilberg; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Harck, Sten: Nationale mindretal i et europæisk perspektiv.
Rytter, Jens Elo Petersen: Grundrettigheder – domstolenes fortolkning og kontrol med lovgivningsmagten.

Publikationer

Bentzon A.W.: Fair proces i kulturel sammenhæng. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 209-223, DJØF, København 2000.

Blume P.: Retten til at være i fred. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 271-282, DJØF, København 2000.

Blume P.: Persondatabeskyttelse i EU. EU-Ret & Menneskeret 5, s. 166-179, 2000.

Blume P.: Behandlingsbegrebet i databeskyttelsesretten. UfR 38, s. 425-430, 2000.

Blume P.: Personoplysningsloven. 295 s. Greensjura, København 2000.

Blume P.: Databeskyttelsesret. 267 s. DJØF, København 2000.
Blume P.: Persondatabeskyttelse i en region, i to lande, i EU og i en verden. i: Rätten (om)kring Øresund s. 25-38, Boel Flodgren og Ruth Nielsen, DJØF, København 2000.
Blume P.: Konsumenterne og persondatabeskyttelse i Norden. 67 s. Nordisk Råd, København 2000.
Blume P.: Transborder data flow: Is these a solution in sight? International Journal of Law and Information Technology Vol 8 nr. 1, s. 65-86, 2000.
Blume P.: Data protection of law offenders. i: Cybercrime s. 193-217, Douglas Thomas, Brian D. Loader, Routhledge, London 2000.
Blume P.: International persondataoverførsel med særligt henblik på internettet. i: Nordisk Årbog for Retsinformatik s. 53-61, Jure, Stockholm 2000.
Blume P.: Samtykke i databeskyttelsesretten. UfR 7, s. 77-82, 2000.
Blume P.: To foredrag om integritet, privatliv og samfund. 41 s. Samf.Fak.Repro-Center, København 2000.
Blume P.: Et common sense forsvar for prognoseteorien. Juristen 2, s. 76-81, 2000.
Blume P., Spies H.C.: Domme i Retsinformation. UfR 20, s. 267-270, 2000.
Blume P.: At finde ret. 81 s. DJØF, København 2000.
Blume P.: Sverre Blandhol: Ross og naturretten. 88-93 s. Scandinavians University Press. Oslo 2000.
Elbæk-Jørgensen T.: Staten, borgerne – og pengene. Skattebevillingsmagten i et grundrettighedsperspektiv. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 249-262, DJØF, København 2000.
Gøtze M.: På udkig efter værdier i forvaltningsretten. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 175-184, DJØF, København 2000.
Gøtze M.: Ombudsmandsloven med kommentarer. Nordisk Administrativt Tidsskrift 3/2000, 81. årgang, s. 280-283, 2000.
Harck S.: Nationale mindretal i europæisk perspektiv – en analyse af Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal. 346 s. DJØF. København 2000.
Harck S., Hartlev M.: Retten til værdighed og egen identitet. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 93-117, DJØF, København 2000.
Harck S.: Fra model til virkelighed. Pluk ?, s. 11-18, 2000.
Harhoff G.F.K.: Jurisdiktion ved retsforfølgning af internationale forbrydelser. Juristen 1-2000, s. 18-37, 2000.
Harhoff G.F.K.: Samme grundrettigheder i forskellige kulturer? i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 195-208, DJØF, København 2000.
Harhoff G.F.K.: Enevælden i Thule. Grønland 5, s. 153-160, 2000.
Harhoff G.F.K.: Legal and Practical Problems in the International Prosecution of Individuals. Nordic Journal of International Law 69, s. 53-61, 2000.
Harhoff G.F.K.: Jurisdiktion ved retsforfølgning af internationale forbrydelser. Juristen Januar 2000, 1, s. 18-37, 2000.
Hartlev M., Harck S.: Retten til værdighed og egen identitet. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 93-117, DJØF, København 2000.
Hartlev M.: Notat vedr. regulering af præsymptomatisk genetisk testning. i: Gen-undersøgelse af raske s. 129-145, Det etiske Råd, København 2000.
Hartlev M.: Anmeldelse af Helle Bødker Madsen: Patientbehandling og forvaltningsret. UfR 2000B, s. 591, 2000.
Hartlev M.: Confidentiality Aspects. i: Who own our genes? s. 75-85, Nordic Comittee on Bioethics, Tallin, Estonia 2000.
Henrichsen C.M.: Fra privilegium til rettighed. Essay om forvaltningsrettens "fremtider" med baggrund i det "amerikanske eksempel". i: Liv, Arbejde og Forvaltning s. 209-224, Peter Blume, Kirsten Ketscher og Steen Rønsholdt, GadJura, København 1995.
Henrichsen C.M.: Tamilsagen I – Analyser og kommentarer. 386 s. Samf.Fak.Repro-Center, København 1996.
Henrichsen C.M.: Tamilsagen II – Afgørelser og indstillinger. 330 s. Samf.Fak.Repro-Center, København 1996.
Henrichsen C.M.: Fra retssociologiens "grand theories": Teorien om retssystemets autopoiese. i: Lovens Liv. Festskrift til Jørgen Dalberg-Larsen på 60 års-dagen s. 23-42, Carsten Henrichsen, Jens Vedsted-Hansen og Annette Storgaard, DJØF, København 2000.
Henrichsen C.M.: Om grundværdier og grundrettigheder. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 39-55, DJØF, København 2000.
Henrichsen C.M.: Rettens fremtider. Studier i retssystemets udvikling og fremtidsmuligheder. 165 s. Samf.Fak. Repro-Center, København 2000.
Henrichsen C.M.: Tamilsagen – I. 400 s. Samf.Fak.Repro-Center, København 2000.
Justesen P.L.: Lighedskravet for etniske minoriteter – et menneskeretligt perspektiv. 466 s. DJØF. København 2000.
Ketscher K.: Kvinders grundrettigheder og religionsfriheden. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 73-91, DJØF, København 2000.
Ketscher K.: Mod en argumentativ ret. Jussens Venner 5-6/2000, s. 272-287, 2000.
Ketscher K.: De indvandrede retskilder i socialretten. Jurainformation 13-14/7, 2000, s. 10-12, 2000.
Ketscher K.: Kommunal Westernmentalitet. 1 s. De Berlingske Dagblade, 7/1-00. København 2000.
Ketscher K.: Loven svigter børnene. 1 s. De Berlingske Dagblade, 6/9-00. København 2000.
Ketscher K.: Loven svigter anbragte børn. Socialpædagogen 22, s. 22-23, 2000.
Ketscher K.: Nogle udviklingslinier i kvinderetten. i: Normativa perspektiv. Festskrift til Anna Christensen s. 169-187, Ann Numhauser-Henning, Juristförlaget, Lund 2000.
Ketscher K.: Hvornår er nok nok? i: Social Årsrapport 2000 s. 89-96, Henning J. Nielsen m.fl., Socialpolitisk forlag, København 2000.
Ketscher K.: De indvandrende retskilder i socialretten. AKF-Nyt 2/2000, s. 7-12, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 1, s. 31-33, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 2, s. 73-75, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 3, s. 112-113, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 4, s. 160-162, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 5, s. 203-205, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 6, s. 244-248, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 7/8, s. 312-315, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 10, s. 390-392, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 12, s. 437-440, 2000.
Ketscher K.: Socialret. Advokaten 11, s. 437-439, 2000.
Koch H.: Grundretlige værdiers prøvelse. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 139-157, DJØF, København 2000.

Koch H.: Folkesuveræniteten og domstolsprøvelsen. Juristen 8, s. 281-291, 2000.
Krarup O.: EUs grundrettighedsprojekt. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 185-193, DJØF, København 2000.
Krarup O.: Juridisk skolastik og judiciel aktivisme. i: Lovens Liv. Festskrift til Jørgen Dahlberg-Larsen på 60 årsdagen s. 79-89, Carsten Henrichsen, Jens Vedsted-Hansen og Annette Storgaard, DJØF, København 2000.
Krarup O.: Har Statsministeren begået magtmisbrug. 16 s. Notat Grafisk, København 2000.
Kristiansen J.: Konfliktret som grundrettighed – og dens konflikt med andre grundlæggende interesser. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 225-237, DJØF, København 2000.
Kristiansen J.: Den danske aftalemodel og forholdet til EU. Nordisk Forsikringstidskrift 3/2000, s. 241-248, 2000.
Kristiansen J.: Arbejdsgiverens kontrol med ansatte – Danmark. i: Låglönekonkurrens och arbetstagares integritet. Rapporter till Nordiskt Arbetsrättsligt Möte 2000 s. 101-113, Jonas Malmberg, Arbetslivsinstituttet, Förlagstjänst, Stockholm 2000.
Kristiansen J.: Perspektiver og udfordringer for arbejdsretten. Juristen 6, s. 205-218, 2000.
Krunke H.: Grundrettigheder og udenrigspolitik. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 119-137, DJØF, København 2000.
Olsen H.P.: Noget nyt og noget gammelt. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 21-38, DJØF, København 2000.
Olsen H.P.: Anmeldelse af: Dialictic of Law and Reality – Readings in Finnish Legal Theory. 92-96 s. Scandinavian University. Oslo 2000.
Olsen H.P., Toddington S.: Law in Its Own Right. 161 s. Hart Publishing, Oxford 1999.
Olsen H.P.: Cirkler i retsvidenskaben: en kritik af Preben Stuhr Lauridsens retsfilosofi. Retfærd 88, 1/2000, s. 56-74, 2000.
Olsen H.P.: Ret som teknik, kunst og videnskab – og andre essays. Anmeldelse af Isi Foighel, Hans Gammeltoft-Hansen og Henrik Zahle. Nordisk Administrativt Tidsskrift 3/2000, s. 284-287, 2000.
Petersen H., Vindeløv A.V.: En samtale om ret i bevægelse. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 283-291, DJØF, København 2000.
Petersen H.: Drømme og fællesskaber – forholdet mellem Grønland og Danmark ved årtusindskiftet. i: Lovens Liv. Festskrift til Jørgen Dahlberg-Larsen på 60 års-dagen s. 347-358, Carsten Henrichsen, Jens Vedsted-Hansen og Annette Storgaard, DJØF, København 2000.
Petersen H.: Fremtidsnormer og forbilleder i forandring. i: Grønlandsk kultur- og samfundsforskning 98/99 s. 135-148, Atuagkat, Ilisimatusarfik 2000.
Petersen H. Merja Pentikäinen (red.) Women, minorities and human rights. 69-79 s. Northern Inst. of Environmental and Minority Law, Arctic Centre, University of Lapland, Finland 2000.
Petersen H.: Anmeldelse af Anne Hellum i Women's Human Rights and Legal Pluralism in Africa. Mixed Norms and Identities in Zimbabwe. Kritisk Juss 2000 (27) 1-2, s. 149-157, 2000.
Petersen H.: Anmeldelse af Henrik Zahle: Rettens kilder og Ánde Somby: Juss som retorikk. UfR 2000 18, s. 240-42, 2000.
Petersen H.: Verdensret og regionsret omkring Øresund. Retsteoretiske udfordringer. i: Rätten (om)kring Øresund s. 209-220, Boel Flodgren og Ruth Nielsen, DJØF, København 2000.
Rytter J.E.: Grundrettigheder. Domstolens fortolkning og kontrol med lovgivningsmagten. 479 s. Thomson. København 2000.
Rytter J.E.: Grundrettigheder – nogle almene betragtninger. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 1-19, DJØF, København 2000.
Rytter J.E.: Rettighedsevolution i dansk ret. Lov og Ret 4, s. 10-14, 2000.
Rytter J.E.: Danmarks Riges Grundlov med kommentarer. Nordisk Administrativt Tidsskrift 2, s. 186-188, 2000.
Rønne A.: Kollektive grundrettigheder med særligt henblik på energiretten. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 239-248, DJØF, København 2000.
Rønne A.: Electricity Reform in Denmark. Journal of Energy & Natural Resources Law Vol 18 no 1, s. 97-105, 2000.
Rønne A.: Continuing Reforms in Denmark. Journal of Energy & Natural Resources Law Vol 18 no 2, s. 204-206, 2000.
Rønne A.: Community Law (including competition rules) Affecting "Networks" (telecom, energy and information technology) and its Consequences for the Member States: Denmark. XIX F.I.D.E. Congress Vol II, s. 81-95, 2000.
Rønsholdt S.: Om begreberne magtfordrejning og forvaltningens subjektive hensigt. Juristen 1, s. 1-17, 2000.
Rønsholdt S.: Om juridisk metodeafkortning. UfR litt.afd., s. 94-97, 2000.
Rønsholdt S.: Om et for lovgiver gældende forbud mod magtfordrejning. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 159-174, DJØF, København 2000.
Rønsholdt S.: Anmeldelse af Michael Gøtze: Magtfordrejning. Et begreb under forvandling. UfR 2000 B 71, s. 71-73, 2000.
Spies H.C.: Grundrettigheder og elektronisk borgerbetjening. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 263-270, DJØF, København 2000.
Spies H.C., Blume P.: Domme i Retsinformation. UfR 20, s. 267-270, 2000.
Søndergaard J.T.: Grundrettigheder og demokrati i et globaliseringsperspektiv. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 57-71, DJØF, København 2000.
Søndergaard J.T.: The Distribution of Competencies: Institutional Reform of the European Union. Quenn Mary and Westfield College Law Journal 4, March 2000, s. 50-55, 2000.
Søndergaard J.T.: Book Review, Linos-Alexandre Sicilianos, L'ONV et la Démocratisation de L'État. Nordic Journal of International Law 69, s. 219-221, 2000.
Vindeløv A.V.: Alternativ konfliktløsning bl.a. belyst ved eksemplet Sydafrika. i: Strategier och kontrakt för ekonomi och kärlek. 10:e Nordiska KvinnoJuristmötet s. 209-220, Gudrund Nordborg, Karin Ågren og Eva Nilsson, Författarna och Lustus Förlag, Uppsala 2000.
Vindeløv A.V.: Mægling i samspil med ny domstolsproces. Lov og Ret Oktober 2000, 6, s. 28-30, 2000.
Vindeløv A.V., Petersen H.: En samtale om ret i bevægelse. i: Årsskrift Institut B: Grundrettigheder s. 283-291, DJØF, København 2000.
Vindeløv A.V.: Håndbog i familieliv. i: Håndbog i familieliv s. 384, Charlotte Hertel, Susanne Springborg, Mogens A. Lund, Jesper Juul, Høst, København 2000.

Det Retsvidenskabelige Institut C

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er professor, dr.jur. Peter Pagh.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, professor dr.jur. Peter Pagh, professor, dr.jur. Joseph Lookofsky, lektor, lic.jur. Ivan Sørensen, TAP-repræsentant ekspeditionsekretær Jytte Hvidsø og studenterrepræsentant Sidsel Bryhl.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Studiegården
Studiestræde 6
1455 København K
Telefon 35 32 32 22
Fax 35 32 32 03
www.jur.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Undervisningsvirksomhed
Instituttets undervisning omfatter primært en række af fagene på studiets grunduddannelse: Hovedvægten er lagt på familie- og arveret og de formueretlige fag (ejendomsret og obligationsret), hvortil kommer folkeret. Herudover har instituttets medarbejdere ansvaret for en lang række kurser på kandidatuddannelsen med hovedvægt på formueretlige fag suppleret af miljøret, menneskerettigheder og personret.

Forskningsvirksomhed
Medarbejdernes forsknings- og undervisningsvirksomhed ligger hovedsagelig inden for følgende retsvidenskabelige fagområder: Formueret, Folke- og EU-ret, Familie- arve- og personret og miljøret. En væsentlig del af medarbejdernes forsknings- og undervisningsvirksomhed består i at tilvejebringe lærebøger og materialesamlinger m.v. som grundlag for undervisningen dels under bacheloruddannelsen, dels under kandidatuddannelsen.

1. Formueret (Obligationsret og Ejendomsret)

1.1.
Det forløbne år har hovedsageligt omhandlet forskningsvirksomhed, granskning af domme inden for området international formueret/obligationsret (Camilla Baasch Andersen).

1.2.
Igangværende arbejder vedr. disputats om internationale aspekter af insolvens og tingsretten samt bidrag til engelsk bog om lovvalg og artikel om forkøbsrettigheder i bygge- og boligret (Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen).

1.3.
Arbejdet på ph.d-afhandling vedr. forskellige interessentskabsretlige problemer (Claus Molbech Bendtsen).

1.4.
Færdiggørelse af lærebogsprojekt i obligationsret ved udgivelse af "Lærebog i Obligationsret II- Personskifte i skyldforhold, fordringers ophør, hæftelsesformer" (sammen med Peter Mortensen og Ivan Sørensen). I forbindelse hermed er de konkursretlige dele af obligationsretten blevet udskilt herfra og samlet i en særskilt udgivelse "Tillæg til Kreditorforfølgning – Gensidigt bebyrdende kontraktsforhold, modregning, anmeldelsesret". Til brug for Det Internationale Forsikringsretsselskabs (AIDA) verdenskongres i USA i 2002 er der udarbejdet en dansk rapport om "Alternative Compensation Mechanisms for Damages", der sammen med tilsvarende rapporter fra de andre nordiske lande vil danne grundlag for udarbejdelse af en fællesnordisk rapport om disse landes udvikling af alternative erstatningssystemer særligt vedrørende arbejdsskader, skader i forbindelse med lægebehandling og miljøskader. Genoptaget arbejdet på en større fremstilling om dansk rets almindelige og specielle regler om forældelse af formueretlige krav. Deltagelse i udvalgsarbejde om revision af erstatningsansvarsloven og i forbindelse hermed udarbejdet omfattende mindretalsudtalelse til betænkningen herom (Betænkning nr. 1383/2000). Deltaget i ekspertudvalg under Trafikministeriet om erstatningspraksis ved ekspropriation; arbejdet afsluttet med afgivelse af Betænkning nr.1391/2000 (Bo von Eyben).

1.5.
I samarbejde med professor dr.jur. Mads Bryde Andersen er der fortsat arbejdet med en ny lærebog i faget Obligationsret. Bogudgaven af Bind I, omfattende fagets mest centrale hovedemner – "Ydelsen og Beføjelser" – er udgivet i 2000. I øvrigt indeholder "Lærebogen" en lang række nye teoretiske bidrag (forskningsresultater) til udviklingen af den danske obligationsrets almindelige del.

Der er desuden arbejdet med den internationale købelov (FN/CISG-konventionen af 1980), omfattende del I (Field of Application), del II (Formation of Contract), del III (Sale of Goods) samt del IV (Final Provisions). De seneste resultater er offentliggjort på engelsk ved udenlandske forlag som en selvstændig monografi i International Encyclopedia of Contracts, jf. PUF-registret.

Arbejdet med projektet til udvikling af hypertekst undervisningsprogrammer: Computer Assisted Legal Instruction, Legal Education Automation Project ("CALI/LEAP"), særligt mhp. på at gøre de eksisterende CALI-programmer tilgængelige over World Wide Web, er stadig (grundet manglende tidsmæssige ressourcer) stillet i bero. CALI-gruppen har dog til hensigt at arbejde videre med udvikling af nye opgaver (Joseph Lookofsky).

1.6.
Forskningen er fordelt på forskellige mindre emner, hvoraf de væsentligste er følgende: Afsluttede projekter: 1) Retsstillingen for forpagtere af landbrugsjord ved ejerens konkurs og ved ekspropriation af den forpagtede ejendom. 2) Reglerne om personskifte i skyldforhold med hovedvægten på gældsbrevslovens regler.

Igangværende projekter: 1) Ejendomsrettens forfatnings- og menneskeretlige beskyttelse. 2) Ejendomsrettens almin-

delige del – eksisterer den og hvad er dens indhold? 3) Fremlejetageres retsstilling i forhold til udlejer og fremlejer. 4) En analyse af behovet for revision af tinglysningsloven (Peter Mortensen).

1.7.
Forskningen koncentreres om satsningsområdet miljø – se ndf. (Peter Pagh).

1.8.
Udarbejdet en kommentar til forsikringsaftaleloven (352 sider). Medforfatter til Lærebog i Obligationsret II. Udredning om de nordiske Forsikringsaftalelove – en komparativ undersøgelse. Udredning om forbrugerbeskyttelsen i Danmark. Arbejdet med en ny udgave af bogen i forsikringsret. Endvidere fortsat arbejdet med en undersøgelse af forsikringsmarkedets reviderede standardvilkår for ulykkesforsikring (Ivan Sørensen).

2. Folke- og EU-ret

2.1.
Arbejdet med ph.d.-afhandling der har til formål at undersøge den internationale, retlige og faktiske beskyttelse af flygtninge i situationer med massive flygtningestrømme. Geografisk tages der udgangspunkt i beskyttelsen af flygtninge i den tredje verden, hvor hovedparten af verdens flygtninge i dag befinder sig. Fokus vil her være på omfanget og kvaliteten af denne beskyttelse, når store grupper af flygtninge krydser internationale grænser på flugt fra forfølgelse i deres hjemland(e) (Ann Vibeke Eggli).

2.2.
Arbejdet med analysen af jordforureningsloven er afsluttet og udgivet som lovkommentar. Arbejdet videre med den danske implementering af EU's miljøregler. Del-analyser er publiceret i artikler i danske tidsskrifter. Arbejder aktuelt med tre delemner: affalds-, kemikalie- og naturbeskyttelseslovgivningen. Ud over ovennævnte forskning inden for satsningsområdet miljø, er afsluttet to analyser vedrørende Øresundsregionen for så vidt angår miljøkvalitetsnormer og affald samt en analyse for Naturrådet om den danske beskyttelse af Natura-2000 lokaliteter (Peter Pagh).

3. Familie- og arveret

3.1.
Arbejder fortsat med værgemålsproblemer og har herunder offentliggjort en artikel "Værgemålsdomme" i T:FA. Har endvidere skrevet en artikel "Landsretsbidragspraksis", ligeledes i T:FA (Svend Danielsen).

3.2.
Arbejder med et større forskningsprojekt inden for familieretten om retsforholdet mellem forældre og børn (Annette Kronborg).

3.3.
Forskningsprojekt med komparative studier af den familieretlige, børneretlige og arveretlige lovgivning i de nordiske lande. Retsstillingen – forskel på de bagvedliggende hensyn – samt mulighed for højere grad af harmonisering undersøges. Revision af lærebog i familieret, der skal udkomme i foråret 2001. Forskningsprojekter i relation til bioretlige emner, herunder forholdet mellem ret og etik.

Medlem af styregruppen for det tværfakultære satningsområde bioteknologi, herunder formand for en arbejdsgruppe "Nielsen-udvalget", der undersøger muligheden for i videre udstrækning at inddrage bioetik og bioret i undervisningen både for så vidt angår grundundervisning og ph.d.-undervisning (Linda Nielsen).

3.4.
Kombineret kvalitativ/dogmatisk undersøgelse af psykisk udviklingshæmmedes retsstilling. Udgivelse af bog om Værgemål – og andre former for repræsentation på forlaget GreensJura i maj 2000. Medvirket i arbejdsgruppe under Center for Menneskerettigheder, arbejdsgruppen har udgivet en bog om Dementes menneskerettigheder i dec. 2000 (Dorthe Vennemose Buss).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Peter Mortensen: Medlem af bedømmelsesudvalg vedrørende ansættelse af professor i retsvidenskab/formueret ved Århus Universitet, Juridisk Institut.

Linda Nielsen: Sagkyndig bedømmer af en svensk doktordisputats om "Föräldraskap i rättslig belysning". Fagkyndig bedømmer ved professoroprykning i Familieret ved Oslo Universitet.

Udvalg og fonde
Dorthe V. Buss: Medlem af Alzheimerforeningens retsudvalg. Sekretær for Nordisk Komité for Bioetik under Nordisk Ministerråd.

Svend Danielsen: Medlem af en nordisk arbejdsgruppe om internationalprivatlige regler på familierettens område. Bestyrelsesmedlem i Juridisk Forening. Bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for Boligret.

Bo von Eyben: Formand for Taksationskommissionen for Sjælland m.v. Formand for Ankenævnet for Dansk Tandlægeforenings Patientskadeforsikring. Medlem af bestyrelsen (næstformand) for Dansk Selskab for Forsikringsret.

Annette Kronborg: Medlem af fakultetets samarbejdsudvalg og det lokale arbejdsmiljøudvalg og hovedsamarbejdsudvalget ved universitetet samt formand for Videnskabsbutikken, samfundsvidenskab/jura.

Joseph Lookofsky: Medlem af Intergruppen. Generalsekretær for Den danske Komité for komparativ Ret (Association International des Sciences Juridiques).

Peter Mortensen: Bestyrelsesformand for Rejsefonden for juridiske kandidater og studerende. Bestyrelsesmedlem i Bernths rejselegat.

Linda Nielsen: Formand for Justitsministeriets Ægtefællepensionsudvalg og Justitsministeriets Børnelovsudvalg. Formand for Pensionsmarkedsrådet og næstformand i Elektricitetsrådet. Medlem af Justitsministeriets forskningsudvalg og af Adoptionsrådet. Medlem af Justitsministeriets "PET-udvalg" (om politiets og forsvarets efterretningstjeneste).

Peter Pagh: Medlem af By- og Boligministerens Erhvervs- og bypolitiske udvalg. Formand for beboerklagenævnet i Albertslund Kommune. Medlem af bestyrelsen for Dansk selskab for miljøret.

Lars Adam Rehof: Formand for Dansk Røde Kors' Folkeretsudvalg. Medlem af bestyrelsen for Dokumentations- og rådgivningscentret vedrørende racediskrimination (DRC). Medlem af bestyrelsen for International Commission of Jurists (ICJ) – Danish Section og Avocats sans Frontieres, DK.

Ivan Sørensen: Beskikket medlem af udvalg til revision af forsikringsaftaleloven under Justitsministeriet. Medlem af Fakultetsrådet og Studienævnet samt formand for dispensationsudvalget. Formand for bestyrelsen i ROSA (Daghøjskole).

Tillidshverv

Camilla Baasch Andersen: Indvalgt i ph.d.-studienævnet som næstformand, og kontaktperson for de studerende. Koordinator af de interne seminarer.

Joseph Lookofsky: Fagleder i Obligationsret med ansvaret for dette hovedfags administration (kandidatuddannelsen, 2. år). Deltaget som arbitrator (voldgiftsmand) i Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot Court Competition (Vienna, Austria), forår 2000. Desuden som ansvarlig holdleder for KU-holdet (CISG).

Peter Mortensen: Formand for ph.d.-studienævnet (ph.d.-studieleder). Medlem af Rektors centrale ph.d.-udvalg. Medlem af Comité Européen de Droit Rural (C.E.D.R.).

Linda Nielsen: Medlem af Det Juridiske Fakultetsråd. Medlem af Rektors forskningsudvalg. Medlem af bestyrelsen for International Society of Family Law. Planlægger i forbindelse hermed en verdenskonference, der skal foregå i København og Oslo i år 2002. Medlem af Fonden til fremme af retsvidenskab. Fagleder for Familie- og Arveret.

Peter Pagh: Institutbestyrer, medlem af kursusudvalget. Medlem af styringsgruppen for miljø.

Ivan Sørensen: Medlem af Fakultetsrådet, Studienævnet og formand for dispensationsudvalget.

Formidling

Redaktionelle hverv

Svend Danielsen er domsredaktør på Ugeskrift for Retsvæsen og Tidsskrift for Familie- og Arveret.

Bo von Eyben er medlem af hovedredaktionen for Karnovs Lovsamling og er redaktør for tidsskriftet "Justitia".

Peter Mortensen er medredaktør ved Karnovs Lovsamling samt medredaktør af Tidsskrift for Landbrugsret udgivet af GadJura. Medredaktør af Tidsskrift for Bolig- og Byggeret (litterær afdeling).

Linda Nielsen er medlem af redaktionskomiteen for Lov & Ret (Advokatsamfundet) og af redaktionskomitéen for The Journal of Social Welfare and Family Law (Routledge). Medlem af redaktionskomitéen for Zeitschrift für das Gesamte Familienrecht.

Peter Pagh er medredaktør på Miljøretlige Afgørelser og Domme.

Ivan Sørensen er medlem af redaktionskommitéen for Forsikrings- og erstatningsretlig domssamling.

Kongresser og symposier

Dorthe V. Buss:15 foredrag på kurser og konferencer i Danmark. Semester på Folkeuniversitetet om ældres retsstilling.

Bo von Eyben: Hovedreferent på emnet "Alternative Compensation Mechanisms for Damages" på nordisk kollokvium i forsikringsret i Stockholm, september 2000. – En række kurser og foredrag især inden for områderne erstatningsudmåling og patientforsikring.

Joseph Lookofsky: Foredragsvirksomhed på faglige konferencer og kurser i Danmark: Kursus i "International Contracts" som led i et større Danida-projekt med kurser for unge dommere i udviklingslandet Uganda.

Peter Mortensen: Foredragsholder ved flere ph.d.-seminarer på Århus Universitet samt i forskellige juridiske foreninger.

Linda Nielsen: En række foredrag i ind- og udland, herunder på verdenskonference i Spanien om "Biotechnology, Ethics and Rights" og for EU's etikkomité samt på regeringens folkehøring om sundhed.

Peter Pagh: Foredragsrække ved Stockholm Universitet om EU-miljøret i februar 2000 og uge kursus om EU-miljøret i Estland, april 2000. Herudover er i løbet af året holdt 4 foredrag i udlandet og 16 fordrag i på universiteter, høringer og konferencer i Danmark.

Ivan Sørensen: Foredrag i forsikringsbranchen og ved AIDA-kollokvium i Stockholm med senere artikel herom.

Nationalt og internationalt forskningsssamarbejde

Linda Nielsen: Consultant på arbejdsgruppe i Council of Europe om "The Legal Status on Children". Medlem af "Standing Committee on Bioethic (COMETH) i Europarådet. Brugt som evaluator af EU om "Legal, Social and Ethical Aspect" (bioteknologiske forsknings-projekter).

Netværk

Linda Nielsen: Medlem af nordisk familierets netværk, hvor den næste nordiske familieretskonference skal være i København i år 2001.

Peter Pagh: Medlem af Avosetta-gruppen, der består af 1-2 uafhængige miljøretseksperter fra EU-medlemsstater og ansøgerstater.

Institutleder Peter Pagh

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	9,6	
STIP	1,7	
DVIP		
TAP	4,4	0,1
TOTAL	15,6	0,1

VIP Internt finansieret

Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow; adjunkt.
Buss, Dorthe Vennemose; adjunkt.
Eggli, Ann V; forskningsass.
Kronborg, Annette; lektor.
Lookofsky, Joseph Michael; professor.
Mortensen, Peter; professor.
Nielsen, Linda; professor.
Pagh-Rasmussen, Peter; professor.
Sørensen, Ivan Tage Steen; lektor.
Von Eyben, Bo Edler; professor.

STIP Internt finansieret
Andersen, Camilla Baasch; ph.d.-studerende.
Bendtsen, Claus Molbech; ph.d.-studerende.
Schultz-Lorentzen, Nina; kand.stip.

Fondsstøtte

Nordisk Ministerråd
– Nordisk Komit's for Bioetik (Dorte Vennemose Buss) kr. 999.931.

Publikationer

Bang-Pedersen U.R.: Mere om fælleskontoindestående og refusion ved overdragelse af anpartslejligheder. Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, s. 69, 2000.
Bang-Pedersen U.R.: Ejerlejligheder. Bør ejerforeninger gives lovbestemt pant i de enkelte ejerlejligheder? Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, s. 117, 2000.
Bang-Pedersen U.R.: Tidsubegrænsede aftaler om brugsret til et areal, som udgør en del af en samlet fast ejendom. Udstykningslovens § 16, stk. 1. Jordbrugsadvokaten 5, s. 6, 2000.
Buss D.V.: Demensguide. i: Demensguide s. 200-204, 324-328, 37 Kirsti Solheim, Dorte Ipsen, Hans Reitzels Forlag, København 1999.
Buss D.V.: Værgemål – og andre former for repræsentation. 141 s. Greens Jura, Danmark 2000.
Buss D.V.: Dementes Retsstilling. 297 s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Danmark 1999.
Buss D.V.: Dementes Menneskerettigheder – Etik og Ret i Danmark. i: Dementes Menneskerettigheder – Etik og Ret i Danmark s. 147-163, Eva Ersbøl, Pia Laulund, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Danmark 2000.
Eyben B.E.v.: Betænkning nr. 1383: Revision af erstatningsansvarsloven m.v. i: Revision af erstatningsansvarsloven m.v. s. 135-238, Statens Information, København 2000.
Eyben B.E.v.: Lærebog i Obligationsret II – Personskifte i skyldforhold – Fordringers ophør – Hæftelsesformer. i: Lærebog i Obligationsret II s. 123-148, 159-198, Thomson – GadJura, København 2000.
Eyben B.E.v.: Tillæg til Kreditorforfølgning – Gensidigt bebyrdende kontraktsforhold – Modregning. 42 s. København 2000.
Kronborg A.: Forvaltning af familieretligt samvær. Juristen 9, s. 325-334, 2000.
Lookofsky J.: Danish Private International Law at The End of The 20th Century: Progress or Regress ? i: Private International Law at the End of the 20th Century: Progress or Regress? s. 512, Symeon C. Symeonides (Ed.), Kluwer Law International, England 2000.
Lookofsky J.: Alive and Well in Scandinavia: CISG Part II. i: The Journal of Law and Commerce s. 289, Harry M. Flechtner (Ed.), University of Pittsburgh, Pittsburgh – USA 1999.
Lookofsky J., Andersen M.B.: Lærebog i Obligationsret I – Ydelsen – Beføjelser. 536 s. GadJura, København 2000.
Lookofsky J.: The Harmonization of Private and Commercial Law: "Towards a European Civil Code". i: International Aspects s. 111-122, Peter Wahlgren (Ed.), Stockholm Institute for Scandinavian Law, Stockholm 2000.
Lookofsky J.: Transcript of a Workshop on the Sales Convention: Leading CISG Scholars Discuss Contract Formation, Validity, Ecuse for Hardship, Nachfrist, Contract Interpretation, Parol Evidence, Analogical Application, and much more". The Journal of Law and Commerce 18, s. 191-258, 2000.
Lookofsky J.: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. i: International Encyclopedia of Laws s. 184, Deventer, Holland 2000.
Mortensen P.: Ny landbrugslovgivning. Tidsskrift for landbrugsret 4, s. 149-153, 2000.
Mortensen P., Eyben B.E.v., Sørensen I.: Lærebog i Obligationsret II – Personskifte i skyldforhold, fordringers ophør, hæftelsesformer. 263 s. Thomson – GadJura, København 2000.
Mortensen P.: Anmeldelse: Gösta Walin: Samägaderätt – En studie rörande samägarderättsanspråk och samägarderättslugen m.m. ugeskrift for Retsvæsen 40, s. 486-487, 2000.
Mortensen P.: Anmeldelse: Lilian Hindberg og Kirsten Nørgaard: Tinglysningsafgiftsloven med kommentarer. Ugeskrift for Retsvæsen 43, s. 516-517, 2000.
Mortensen P.: Anmeldelse: Leif I. Nilsson: Servitut – En handbok. Ugeskrift for Retsvæsen 47, s. 620, 2000.
Mortensen P.: Anmeldelse: Katarina Olsson og Lennart Lynge Andersen: Stiftelser i Nordenn – Rapport från ett forskningssymposium i september 1999. Ugeskrift for Retsvæsen 49, s. 651-653, 2000.
Mortensen P.: Anmeldelse: Boel Flodgren og Ruth Nielsen: Rätten (om)kring Øresund. Ugeskrift for Retsvæsen 49, s. 654, 2000.
Mortensen P.: Landbrugsforpagtning – Aftaler om retsvirkningerne af ejerens og forpagterens konkurs. Tidsskrift for Landbrugsret 2, s. 57-65, 2000.
Nielsen L.: Konsekvenser for samfundet og fællesskabet af elektronisk overvågning. i: Elektronisk overvågning s. 31-36, Søren Gram, Teknologirådet, København 2000.
Nielsen L.: Muligheder og begrænsninger i regulering (national, regional og international). i: Mennesker og genteknologi i det nye årtusinde – hvordan får vi gen-etik til tiden? s. 73-81, Det Etiske Råd, Schultz Grafisk, København 2000.
Nielsen L.: The Role of Ethics Committees in Framing Legislation on Assisted Reproduction and Embryo Research. i: Assisted Conception – Research, ethics and law s. 127-138, Jennifer Gunning, Darthmouth and Ashgate Publishing Company, Ltd., Aldershot, England 2000.
Pagh P.: Jordforureningsloven med kommentarer. 536 s. Thomson GadJura, København 2000.
Pagh P.: Fortalen til Jyske Lov: – en målestok for miljølovgivningens kvalitet i relation til EU. Ugeskrift for Retsvæsen 20, s. 256-263, 2000.
Pagh P.: Miljørettens udfordring. Juristen Maj 2000, s. 183-192, 2000.
Pagh P.: Environmental Law in the Member States. i: Yearbook of European Environmental Law s. 471, H. Somsen (ed.), Oxford University Press, Oxford 2000.
Pagh P.: Det retlige skøn bliver politisk. Lov & Ret 2, s. 4-8, 2000.
Pagh P.: EU's beskyttelse af vilde fugle – et redskab for DOF ? Fugle og Natur 3, s. 5, 2000.
Pagh P.: Hvad vil vi med miljøretten? – Visioner og spørgsmål. Miljø Danmark 6, s. 18-20, 2000.
Pagh P.: Fra Ilden til Asken. Huset 9, s. 10-14, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af Ludwig Krämer: EC Environmen-

tal Law, fourth ed. Ugeskrift for Retsvæsen 34, s. 393, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af Inge Lorange Backer: Innføring i naturressurs og miljørett, 3. udg. 1999. Ugeskrift for Retsvæsen 38, s. 454, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af: The Yearbook of European Environmental Law 1998 – Volume I, 2000. Ugeskrift for Retsvæsen 40, s. 484, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af: Dorothy Gilllies, A Guide to EC Environmental Law, 1999. Ugeskrift for Retsvæsen 45, s. 591, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af Ellen Margrethe Basse, Farligt gods ad vej og jernbane – Regler og standarder, 2000. Ugeskrift for Retsvæsen 24, s. 367-369, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af Ellen Margrethe Basse, Environmental Law – Denmark, 2000. Ugeskrift for Retsvæsen 22, s. 337-338, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af Bent Gram Mortensen, Standardisering og certificering som instrument på miljøområdet, 1999. Ugeskrift for Retsvæsen 7, s. 99-100, 2000.
Pagh P.: Anmeldelse af Christian Balder, Jens Frederiksen og Håkun Djurhus, Miljø for beslutningstagere – centrale problemstillinger inden for miljøledelse, -regnskab, – revision og jura, 1999. Ugeskrift for Retsvæsen 11, s. 154-155, 2000.
Sørensen I.: Forsikringsaftaleloven med kommentarer. 352 s. Thomson GadJura, København 2000.
Sørensen I.: AIDA-kollokvium 2000. Forældelse i personskaderetten – fortolkning og tendenser i Danmark. Nordisk Forsikringstidsskrift 4, s. 301-311, 2000.
Sørensen I.: Lærebog i Obligationsret II. Personskifte i skyldforhold – Fordringers ophør – Hæftelsesformer. i: Lærebog i Obligationsret II s. 263, Thomson, København 2000.
Sørensen I.: Et objektiveret konkret risikokriterium. Begrebet grov uagtsomhed i erstatnings- og forsikringsretten – i lyset af nyere domme fra Højesteret i Forsikrings- og erstatningsretlige skrifter Í – 2000. Forsikrings- og erstatningsretlige skrifter 1, s. 259-273, 2000.

Det Retsvidenskabelige Institut D

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er professor, dr.jur. Flemming Balvig.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen, lektor Henrik Dam, lektor Jørn Vestergaard (viceinstitutleder) og bibliotekar Rie Iversen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Sankt Peders Stræde 19
1453 København K
Telefon 35 32 26 26
Fax 35 32 33 34
www.jur.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
I året 2000 er instituttets sekretær Marie Stender blevet pensioneret, og Gitte Høyer er blevet ansat i stillingen som ekspeditionssekretær. Den foreliggende årsrapport indeholder endvidere en nærmere redegørelse for de enkelte medarbejderes arbejde i 2000.

Fysiske rammer
Institut D har til huse i Sankt Peders Stræde 19, som er i 4 etager + kælder. Instituttet bebor i hovedsagen 1., 2. og 3. etage, medens stue og kælder optages af "Kriminalistisk Bibliotek".

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskningsvirksomhed ligger inden for fagområderne: Arveret og dødsboskifteret, generationsskifte, kriminologi, medieret, retsfilosofi, retssociologi, skatteret og strafferet. I det følgende omtales den videnskabelige stabs forskningsaktiviteter.

1. Arveret og dødsboskifteret
Professor Finn Taksøe-Jensen arbejder på en lærebog i dødsboskifteret (forventet udgivelse i 2003), på nyudgivelse af "Dødsboskifteloven med kommentarer", samt en håndbog i koncipering af testamenter og ægtepagter.

2. Generationsskifte
Adjunkt Rasmus Kristian Feldthusen har afsluttet udarbejdelsen af ph.d.-afhandlingen "Succession", samt i samarbejde med professor Finn Taksøe-Jensen udgivet kompendium Testamenter – Nye konciperingsmåder og deres betydning ved generationsskifte.

3. Retsfilosofi
Adjunkt Alexander Carnera Ljungstrøm skriver på doktorafhandlingen: Demokrati, stat og nomade. Projektet har to formål: 1. At introducere filosof og politisk tænker Spinoza som aktuel retsfilosof, hvor rettens forhold til demokrati, politik og teologi, står centralt. 2. At undersøge en både statslig og global nomadisk retsdannelse, der unddrager sig den konstitutionelle suverænitet og statslige reguleringsmekanismer. Målet er at udvikle et alternativ til den konstitutionelle praksis, der endnu i dag kun skrives frem i legalitetens sprog, og udvikle en teori for det vi har valgt at kalde en "nomadisk ret".

4. Retssociologi og kriminologi
Professor Flemming Balvig gennemfører en evaluering af et pågående nærpolitiforsøg i Helsingør politikreds ved interviews og deltager i en runde af internationale offerundersøgelser, der gennemføres på samme tid og ved brug af samme spørgeskema i et større antal lande. Professor Balvig har videreført sine studier og analyser af vold, voldens ofre og samfundets reaktioner på vold, samt udarbejdet en undersøgelsesrapport af indsattes tilfredshed med afsoningsforholdene i danske fængsler og arresthuse. Et 3-årigt projekt om unges brug af rus- og nydelsesmidler er under forberedelse.

Forskningsstipendiat Joi Bay har udarbejdet nationale rapporter og den fælles komparative rapport til projektet Study of the State of Young People and Youth Policy in Europe, som er finansieret af EU-kommissionen under ledelse af universiteterne i Milano og Bologna. Endvidere er en Håndbog i kriminalstatistik blevet udarbejdet. Den har til formål at give et samlet overblik over danske kriminalstatistikker, at belyse styrker og svagheder ved eksisterende statistiske serier om kriminalitet samt nærmere at undersøge produktionen af den officielle anmeldelses- og afgørelsesstatistik.

Susanne Clausen har sammen med konsulent Britta Kyvsgaard arbejdet på en undersøgelse af recidiv efter tilsyn med henblik på en vurdering af, om tilsynsændringerne i forbindelse med tilsynscirkulæret fra april 1996 har haft nogen betydning for tilsynsklienternes recidivrisiko. Til undersøgelsen bruges recidivoplysninger vedrørende 5.940 personer, fordelt på to årgange.

Evy Frantzen arbejder med politiets indsats i projektet "Stofmisbrugernes hverdag i tre danske byer – stofscenen, kontrollen og hjælpen" (København, Odense og Randers).

Forskningsadjunkt Lars Holmberg arbejder på en kvalitativ evaluering af seks nærpolitiforsøg i Danmark, eksternt finansieret af Rigspolitiet. En midtvejsevaluering af alle seks forsøg forventes færdig i foråret 2001.

Ph.d.-stipendiat Peter Kruize har indleveret sin ph.d.-afhandling med titlen Choices of Commercial Robbers – A Comparative Study of Commercial Robbers in Denmark and the Netherlands. Endvidere har han skrevet det danske bidrag til EU-projektet Controlling Organised Crime, koordineret af European Institute of Public Administration (EIPA) i Maastricht, samt det danske bidrag til EU-projektet Risk Assessment and the Legislative Process, koordineret af Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg.

Ph.d.-stipendiat Anne Lemonne arbejder på en ph.d.-afhandling med titlen: "A social analysis of the restorative justice model: a comparative study between Belgium and Denmark".

Ph.d.-studerende Anita Rönneling arbejder på to projekter, begge hjemmehørende i Sverige. Det ene projekt sigter til at belyse de seneste tendenser på narkotikaområdet i Sverige. Det andet projekt er et EU-finansieret og kompa-

rativt projekt som bevæger sig inden for "Social Exclusion" feltet.

Lektor Annika Snare har arbejdet med problemstillinger inden for fagområdet viktimologi og i relation til den teoretiske analyse af genoprettende (restorativ) retfærdighed samt de praktiske foranstaltninger, der er etableret under denne betegnelse. Der arbejdes også med bidrag til en kriminologisk lærebog for politiaspiranter.

Gæsteforsker, MA David W.M. Sorensen arbejder på en ph.d.-afhandling med titlen "Intimate Partnering, Procreation, and Desistance from Violent Offending" med økonomisk støtte fra Amerikanske fonde.

5. Skatteret

Lektor Henrik Dam, adjunkt Rasmus Kristian Feldthusen og professor Finn Taksøe-Jensen har arbejdet på udgivelser om skatterettens almindelige og specielle del, samt lære- og håndbogen "Skatteret, Arv og gave".

Lektor Henrik Dam har fortsat arbejdet med disputatsen om indkomstforskydning, og sammen med Søren Friis-Hansen skrevet artiklen "Sikkerhedsstillelse med garanti for problemer".

Ph.d.-studerende Jacob Graff Nielsen har videreført arbejdet med ph.d.-projektet "Aspekter af skattelovgivningens legitimitet med grundloven", og ph.d.-studerende Karin Skov Nilausen arbejder på projektet "EU-retten og dobbeltbeskatnings-overenskomster".

6. Strafferet

Ph.d.-studerende Thomas Elholm har videreført arbejdet på afhandlingen om "EU-rettens påvirkning af dansk strafferet", samt arbejdet med emnerne EUs kriminalpolitik og Danmarks implementering af EU-svigkonventionen.

Dekan, professor Vagn Greve har i 2000 revideret lærebøgerne Erhvervstrafferet og Færdselsstrafferetten, samt publiceret artikler om vold og straffuldbyrdelsesloven. Ved årets udgang arbejdes der især med revision af straffelovskommentarerne og straffelovsoversættelse.

Post.doc.-stipendiat Shin Matsuzawa har forberedt udgivelse af "Teori om pragmatisk strafferetsvidenskab" på japansk. Bogen er en antologi indeholdende den (reviderede) ph.d.-afhandling og nye artikler om dansk strafferets pragmatiske tankegang. Bogen vil udkomme januar 2001. Udarbejdelse af artikel med emnet "Det danske og norske lægdommersystem". Artiklen vil udkomme marts 2001 i det japanske tidsskrift "Advokatsamfundet".

Ph.d.-studerende Lene Ravn har som landsrapportør medvirket i flere EU-projekter (på engelsk), omfattende alle medlemslandene, med henblik på styrkelse af indsatsen mod økonomisk og organiseret kriminalitet. To projekter, som ledes fra University of London, handler bl.a. om brugen af straffeattester til forebyggelse af organiseret kriminalitet. Et tredje projekt i samarbejde med professor Vagn Greve omhandler dansk udleveringsret i lyset af to EU-konventioner om udlevering. Sidstnævnte ledes fra Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg im Breisgau.

Lektor Jørn Vestergaard har især arbejdet med to emnekredse: Dødshjælp: I forlængelse af udarbejdelsen af Det Etiske Råds redegørelse om dødshjælp arbejdes der videre med en gennemgang af dansk og udenlandsk ret samt etiske aspekter vedrørende afståelse fra livsforlængende behandling, smertebehandling, lægeligt drab efter begæring og hjælp til selvmord. Der er udarbejdet en artikel til et europæisk tidsskrift og publiceret en artikel i et dansk tidsskrift. Tvang i psykiatrien: Der arbejdes med fortsatte studier af dansk og udenlandsk psykiatrilovgivning inden for strafferet og civilret.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Professor Flemming Balvig: Komité vedrørende et professorat ved Stockholms Universitet, Komité vedrørende et professorat ved Universitetet i Oslo, Komité vedrørende disputats på det juridiske område, Universitetet i Oslo, Udvalg vedrørende forskningslektorat, Århus Universitet, Udvalg vedrørende ph.d.-afhandling, Århus Universitet, Afgivelse af faglig bedømmelse vedrørende optagelse af ph.d.-studerende (2), Faglig bedømmelse af eksterne forskere (2), Artikelbedømmelser som referee ved internationale tidsskrifter (4), Projektbedømmelse som forskningskonsulent ved Sveriges Social-vetenskapliga Forskningsrådet.

Lektor Henrik Dam: Formand for bedømmelsesudvalget vedrørende Carsten Led-Jensens ph.d.-afhandling "Beskatning af lønindkomst", Formand for bedømmelsesudvalget vedrørende Rasmus Kristian Feldthusens ph.d.-afhandling "Succession".

Lektor Annika Snare: Formand for bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling.

Finn Taksøe-Jensen: Medlem af bedømmelsesudvalg vedr. professorat ved Universitetet i Bergen.

Lektor Jørn Vestergaard: Formand for bedømmelsesudvalg vedrørende stilling i procesret, Medlem af bedømmelsesudvalg vedrørende afhandling indleveret med henblik på opnåelse af ph.d.-graden ved Aarhus Universitet, Formand for bedømmelsesudvalg vedrørende afhandling indleveret med henblik på opnåelse af Københavns Universitets medalje for prisopgavebesvarelse.

Udvalg og fonde

Professor Flemming Balvig: Formand for Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Rigspolitichefens styringsgruppe for politiforskning. Den videnskabelige komité ved Centre International de Sciences Criminelles de Paris (C.I.S.C.P), Frankrig. Formand for Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi. Medlem af Den grønlandske Retsvæsenskommissions arbejdsgruppe vedr. forskningsundersøgelser. Beskikket censor ved de erhvervsøkonomiske uddannelser i Danmark. Medlem af det offentlige forskningsudvalg vedrørende velfærdsforskning (frem til 30. juni 2000). Medlem af "Fair Play for Mumia"-komitéen. Medlem af "Differentieringsudvalget" (Direktoratet for Kriminalforsorgen). Medlem af bestyrelsen i Dansk Kriminalistforening.

Forskningsstipendiat Joi Bay: Expert Member of The European Council's Consultative Committee on Youth Research and Documentation. Member of the EU Commission's Expert Committee on the Study on Youth Conditions and Youth Policies.

Adjunkt Rasmus Kristian Feldthusen: Juridisk rådgiver ved Københavns Retshjælp. Bestyrelsesmedlem i Københavns Retshjælps fond.

Professor Vagn Greve: Medlem af Den særlige Klageret. Medlem af Straffelovrådet. Medlem af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet. Formand for Dansk Selskab for International Strafferet og

EU-Ret. Medlem af International Penal and Penitentiary Foundation.

Lektor Annika Snare: Medlem af Forretningsudvalget i Det Kriminalpræventive Råd.

Finn Taksøe-Jensen: Medlem af Justitsministeriets Arvelovsudvalg af 2000. Medlem af Ankenævn A.

Lektor Jørn Vestergaard: Medlem af repræsentantskabet for Center for Etik og Ret. Medlem af bestyrelsen for Fredsfonden. Medlem af Det Kriminalpræventive Råds plenarforsamling.

Tillidshverv

Professor Flemming Balvig: Medlem af bestyrelsen for Center for Rusmiddelforskning, Århus (udpeget som repræsentant for Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet). Formand for Københavns Universitets bladudvalg. Medlem af Ledelsesgruppen, Det Juridiske Fakultet. Medlem af Arbejdsmiljøudvalget, Det Juridiske Fakultet. Institutleder, Det Retsvidenskabelige Institut D. Medlem af IT-udvalget, Det Retsvidenskabelige Institut D.

Lektor Henrik Dam: IT-ansvarlig (fra og med 01.07). Formand for Videnskabsbutikkens bestyrelse. Formand for Studiestartudvalget. Medlem af institutbestyrelsen. Medlem af Studienævnet. Medlem af Kursusudvalget. Medlem af IT-udvalget.

Rasmus Kristian Feldthusen: Medlem af Det Juridiske Fakultets prioriteringsudvalg for internationaliseringsstipendier år 2001 samt samarbejdsudvekslingsaftaler.

Professor Vagn Greve: Dekan. Medlem af Hovedsamarbejdsudvalget. Formand for Det Juridiske Fakultetsråd. Formand for Det Juridiske Fakultets samarbejdsudvalg.

Ph.d.-stipendiat Jacob Graff Nielsen: Medlem af Det Juridiske Fakultets arbejdsgruppe vedrørende biblioteksdriften. Medlem af ph.d.-studienævnet, næstformand siden 31.10.2000. Suppleant i bestyrelsen for ph.d.-foreningen ved Københavns Universitet.

Lektor Annika Snare: Fagkoordinator for de almene fag. Fagleder i retssociologi.

Lektor Jørn Vestergaard: Fagleder i faget Strafferet. Fagansvarlig for de strafferetlige kursusfag på kandidatuddannelsen. Medlem af Det Juridiske Fakultets ForskningsINTERgruppe. Medlem af Det Juridiske Fakultets arbejdsgruppe vedrørende biblioteksdriften.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet udgiver årligt: "Det Retsvidenskabelige Institut D. Årsberetning 99"og "Kriminalistisk Årbog 1999". Sidstnævnte indgår i "Kriminalistisk Skriftserie"; i denne serie udkom endvidere i 2000: "The Danish Administration of Justice Act. English Version" by Malene Frese Jensen.

Redaktionelle hverv

Professor Flemming Balvig: Medlem af redaktionskomitéen for tidsskriftet Social Kritik. Tidsskrift for Social Analyse og Debat. Medlem af Editorial Board for AJZ Verlag, Tyskland. Fagredaktør for fagene kriminologi og retssociologi på Gyldendals danske encyklopædi.

Evy Frantzen: Medlem av redaksjonen av Materialisten. Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt.

Professor Vagn Greve: Redaktør for Juristen.

Forskningsadjunkt Lars Holmberg: Medlem af redaktionen af Tidsskriftet Antropologi. Medlem af følgegruppe for projekt vedrørende integration og kriminalprævention, Center for Alternativ SamfundsAnalyse.

Finn Taksøe-Jensen: Fagredaktør på Den Store Danske Encyklopædi.

Ph.d.-stipendiat Peter Kruize og Lene Ravn: Redaktion af "Det Retsvidenskabelige Institut D. Årsberetning 98"og "Kriminalistisk Årbog 1998".

Ph.d.-stipendiat Anne Lemonne: Medlem af redaktionsudvalget for Newsletter of the European Forum for Victim-Offender Mediation and Restorative Justice.

Lektor Jørn Vestergaard: Medlem af redaktionskomitéen for tidsskriftet Social kritik. Tidsskrift for social Analyse og debat. Forfatter og konsulent på Danmarks Nationalleksikon.

Kongresser og symposier

Foruden en række interne forskerseminarer, som afholdes i form af frokostmøder med oplægsholder, har instituttet arrangeret et eksternt seminar: Den 22.11: Speciallæge Karin Helweg-Larsen: Seksuelt misbrug af børn.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Instituttet deltager i samarbejde med faget strafferet ved Århus Universitet, samt i nordisk samarbejde mellem nordiske strafferetsforskere, som afholder årlige 3-dages seminarer på skift i de nordiske lande.

Endvidere har instituttet indtil 31.12 været vært for Sekretariatet for Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, som dels yder forskerstøtte dels arrangerer seminarer for kriminologiske forskere m.fl. i Norden.

Gæsteforskere

Instituttet har i 2000 huset gæsteforskere fra Oslo (cand.polit. Evy Frantzen), Sverige (fil.kand. og doktorand Anita Rönneling), USA (M.A. David W.M. Sorensen) og Japan (ph.d. Shin Matsuzawa).

Institutleder Flemming Balvig

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	8,0	3,1
STIP	3,0	
DVIP	0,0	
TAP	3,0	0,9
TOTAL	14,1	4,0

VIP Internt finansieret

Balvig, Flemming; professor.
Dam, Henrik; lektor.
Feldthusen, Rasmus Kristian; adjunkt.
Greve, Vagn; professor.
Snare, Annika Maria; lektor.
Taksøe-Jensen, Finn; professor.
Vestergaard, Jørn; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Bay, Haraldur Johannes; forskningsstip.
Holmberg, Lars; forskningsadj.

Kruize, Pieter; forskningsass.
Lemonne, Anne Marcelle Marie; forskningsass.
Ljungstrøm, Alexander Carnera; amanuensis.
Mathiesen, Charlotte; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Elholm, Thomas; ph.d.-studerende.
Nielsen, Jacob Graff; ph.d.-studerende.
Nilausen, Karin Skov; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Blomquist, Helle: The Social Construction of Lawyers' Professionalism Danish Practicing Lawyers and Some Pre-Conditions for Their Ethics.

Fondsbevillinger

EU
– A social analysis of the resorative justice model (Flemming Balvig) kr. 1.000.000.

Justitsministeriet
– Dansk Kriminalstatistik (Joi Bay) kr. 280.558.

Justitsministeriets Forskningspulje
– EU projekt: bekæmpelse af organiseret kriminalitet (Peter Kruize) kr. 241.000.

Publikationer
Balvig F.: Risiko Ungdom. 240 s. Det Kriminalpræventive Råd, København 2000.
Balvig F.: Det voldsomme samfund: Om vold som problem og fængsel som løsning. Bind 2: USA og Danmark. 410 s. Jurist- og Økonomforundets Forlag, København 2000.
Balvig F.: Det voldsomme samfund: Om vold som problem og fængsel som løsning. Bind 1: Fortid og nutid. 396 s. Jurist- og Økonomforundets Forlag, København 2000.
Balvig F.: Trivselsundersøgelsen. i: Den institutionsmæssige placering af indsatte: betænkning afgivet af Differentieringsudvalget, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Justitsminsiteriet, København 2000, Bind 2 s. 85-136.
Balvig F.: Kan fængsler slå ihjel. i: Lovens liv: Festskrift til Jørgen Dalberg-Larsen s. 223-234, Redigeret af Carsten Henrichsen, Anette Storgaard, Jens Vedsted-Hansen, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Balvig F.: Fra voldens nutidshistorie. i: Voldens ofre – vårt ansvar: Rapport fra nordisk fag- og forskningskonferanse s. 22-53, Arrangeret av Kompetansesenter for voldsofferarbeid Oslo 18. og 19. november 1999. Redigeret af Randi Saur, Høgskolen i Oslo, Oslo 2000.
Balvig F.: Kriminalitetens udvikling i Danmark: som ofrene har mærket den. i: Kriminalistisk Årbog 1999 s. 25-34, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut, D, Københavns Universitet, København 2000.
Balvig F.: Rancho Murieta: Et gated community i California. Månedsbladet Press nr. 155, november, s. 48-51, 2000.
Balvig F.: Kan man stjæle uden at være tyv. Universitetsavisen nr. 11, 15.juni, s. 10-11, 2000.
Balvig F.: Skole, kriminalitet og ansvar. Folkeskolen nr. 16, årg. 171, 20. april, Debatsektionen, 2000.
Balvig F.: Skærpede straffe fører til øget kriminalitet. Politiken 14. november, artikel, 2000.
Balvig F.: Statistik om voldtægt. Aktuelt 10. november, artikel, 2000.
Balvig F.: Det voldsomme samfund. Politiken 20. maj, artikel, 2000.
Balvig F.: Skal de bare bures inde? B.T 22. december, artikel, 2000.
Bay J.: Fra rekrut til soldat: Militære initieringsritualer og mandefællesskaber. Manus København, 2000.
Bay J.: Comparative Report on Youth Policy in Europe: Study of the State of Young People and Youth Policy in Europe. Report prepared for the EU-Commission. 35 s. Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Bay J.: National Report on Youth Conditions in Denmark: Study of the State of Young People and Youth Policy in Europe. Report prepared for the EU-Commission. 32 s. Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Bay J.: National Report on Youth Policy in Denmark: Study of the State of National Report on Youth Policy in Denmark: study of the state of Young People and Youth Policy in Europe. Report prepared for the EU-Commission. 36 s. Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Bay J.: Endnu en kriminalpolitisk tryllerord – gadebander. i: Kriminalistisk Årbog 1999 s. 35-47, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Dam H., Hemmingsen K., Taksøe-Jensen F.: Skatteret: Almen del 2000-2001. 655 s. Magnus, København 2000.
Dam H., Hemmingsen K., Taksøe-Jensen F.: Skatteret: Speciel del 2000-2001. 680 s. Magnus, København 2000.
Dam H., Friis Hansen S.: Sikkerhedsstillelse med garanti for problemer. Ugeskrift for Retsvæsen B, s. 352-359, 2000.
Dam H.: Anmeldelse af Grete Dupont: Generationsskifte i landbruget. Tidsskrift for Landbrugsret nr.1, s. 6, 2000.
Dam H., Feldthusen R.K., Taksøe-Jensen F.: Den favoriserede personkreds ved arv og gave: Er de skatteretlige regler løbet af sporet? Revision & regnskabsvæsen årg. 69, nr.12, s. 18-24, 2000.
Elholm T.: Fusk, svig og svindel med EU-støtte. i: Kriminalistisk Årbog 1999 s. 49-64, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Feldthusen R.K., Taksøe-Jensen F., Dam H.: Skatteret: Arv og gave. 442 s. Magnus, København 2000.
Frese Jensen M.: The Danish Administration of Justice Act: English version. 50 s. Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Greve V., Langsted L.B.: Hovedlinier i erhvervsstrafferetten. 254 s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Greve V., Balvig F.: Den, der ej har gris... i: Det voldsomme samfund bd. 1: Fortid og nutid s. 303-312, Flemming Balvig, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Greve V.: Bør vold mod de svageste koste mindst? i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 65-75, Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Greve V.: Notits om Hans-Heinrich Jescheck: Beiträge zum Strafrecht 1980-1998. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab årg. 87, nr. 1, s. 85, 2000.
Holmberg L.: We have nothing to hide: The difference between doing reserach among and for the Danish police. Anthropology in Action vol. 7, nr. 3, s. 30-34, 2000.

Holmberg L.: Ekstralegale faktorers indflydelse på politiets skøn. i: Politi og publikum: Justisdepartementet forskningskonferanse Politihøgskolen 11. – 12. august 1999 s. 7-28, Politihøgskolen, Oslo 2000.
Holmberg L.: Typologier og performance – to perspektiver på politiets skøn. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 77-89, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Holmberg L.: Politiets skøn – diskrimination i praksis? i: "Kriminalitet er ikke hva den var": Avviklet i historisk lys: Rapport fra NSfK's 42. forskerseminar, Bergen, Norge 2000 s. 108-111, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, København 2000.
Holmberg L.: Kriminologisk forskning i praksis. i: "Praktikens" behov av kriminologisk forskning och utbilding: Rapport fra NSfK's 42. forskerseminar, Bergen, Norge 2000 s. 12-15, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, København 2000.
Holmberg L.: En typisk tyveknægt – verdensanskuelse og praksis i dansk politi. Jordens folk nr. 3, s. 41-49, 2000.
Holmberg L.: Fremtidens politi? Dansk politi nr. 8, s. 4-5, 2000.
Holmberg L.: Organisation och attityder drar ner tempoet. Apropå nr. 4, s. 27-28, 2000.
Holmberg L.: Anmeldelse af: S. Kristiansen og H.K. Krogstrup: deltagende observation: Introduktion til en forskningsmetodik. Tidsskriftet antropologi nr. 40, s. 202-204, 2000.
Krarup N., Eliasen A.: Et portræt af en forbryder. i: Kriminalistisk Årbog 1999 s. 89-114, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Kruize P., Ravn L.: Kriminalistisk årbog 1999. 226 s. Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Kruize P.: Opklaring af røveri og inkapaciteringseffekter. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 115-129, Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Lemonne A.: The Development of Restorative Justice: the Case of Penal Mediation in Belgium. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 131-147, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Lemonne A.: Denmark on the Tracks of Restorative Justice: An Analysis of the "Konfliktråd". 18 s. København, Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi 2000.
Lemonne A., Snare A.: Reader in Crime and Crime Control. 199 s. Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Lichtenstein P.H., Eliasen I.: Materialesamling til kursusfaget strafferettens sanktioner. 512 s. Det Retsvidenskabelige Institut,D, København 2000.
Ljungstrøm A.C.: At værne om rettens gåde: Vor kommende retsvidenskab?: Anmeldelse og kommentar til bogen: Polycentricity – The Multiple Scenes of Law / Edited by Ari Hirvonen. Pluto Press, 1998. Retfærd 23. årg, nr. 88, s. 75-88, 2000.
Ljungstrøm A.C.: Lov om civil ulydighed. i: Brøndums danske lov s. 306-309, Maiken T. Derno ...[et al.], Brøndum, København 2000.
Ljungstrøm A.C.: Stoffet, bevægelsen, tiden, stedet. i: Digter s. 20-29, instruktion: Claus Bohm, Spring, Hellerup 2000.
Matsuzawa S.: Demaku no Keijisaiban to Baishinsei. St. Paul's Review of Law and Politics no.55, s. 309-347, 2000.
Matsuzawa S.: Overvejelse vedrørende forsøgslærens rolle og baggrund. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 149-160, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Ravn L.: Kriminalprævention i lovgivningen. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 161-176, Det Retsvidenskabelige Institut D 2000, København.
Ravn L.: Årsberetning 1999. i: Årsberetning 1999 s. 57, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Snare A.: Når ofrene bliver ofre. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 177-181, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Snare A.: Uden arbejde: Betragtninger om afvigelser og udelukkelse før og nu. i: "Kriminaliteten er ikke hva den var": Avviket i historisk belysning: Rapport fra NSfK's 42. forskerseminar Bergen, Norge 2000 s. 201-207, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Snare A.: Offerpolitik: En skeptikers betragtninger. i: Voldens ofre – vårt ansvar: Rapport fra nordisk fag- og forskningskonferanse s. 84-95, Arrangeret av Kompetansesenter for voldsofferarbeid Oslo 18. og 19. november 1999 . Redigeret af Randi Saur, Høgskolen i Oslo, Oslo 2000.
Sorensen D.W.M.: Behavioral Stability and its Recent Investigation in Theoretical Criminology. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 189-202, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Taksøe-Jensen F., Feldthusen R.K.: Testamenter: Nye konciperingsmåder og deres betydning ved generationsskifte. 236 s. s. Det Retsvidenskabelige Institut, D, København 2000.
Taksøe-Jensen F.: Hvem arver mig? 143 s. Greens§Jura, København 2000.
Taksøe-Jensen F.: Redegørelse om behovet for ændringer af arveloven. 53 s. s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Taksøe-Jensen F.: Lærebog i arveret. 316 s. Jurist-og Økonomforbundets Forlag, København 2000.
Vestergaard J.: Dommerkvalifikationer – i byretter og kredsretter. Tidsskrift for Grønlands Retsvæsen årg. 35, nr.2, s. 45-61, 2000.
Vestergaard J.: Dødshjælp – dansk ret. Juristen nr.5, s. 165-182, 2000.
Vestergaard J.: Straffeloven af 15. april 1930: Lovbekendtgørelse nr. 648 af 12. august 1997: Straffuldbyrdelsloven: Lov nr. 432 af 31 maj 2000: Ikrafttrædelsesloven: Lovbekendtgørelse nr. 608 af 6. september 2000: Opdateret frem til august 2000. Med henvisninger og sagsregister. 223 s. Thomson, København 2000.
Vestergaard J.: Et møde i Trondheim: Mellem liv og død. Rejsebrev fra nordisk konference om palliativ vård. Nordisk Kriminologi: Nyhedsbrev vol. 26, no. 2, s. 12-14, 2000.
Vestergaard J.: Evaluering af en forskningsbaseret juridisk uddannelse. i: Kriminalistisk årbog 1999 s. 203-219, Redigeret af Lene Ravn, Peter Kruize, Det Retsvidenskabelige Institut D, København 2000.
Vestergaard J.: Vejledning for specialestuderende på den juridiske kandidatuddannelse. 55 s. Det Juridiske Fakultet, København 2000.
Vestergaard J.: Thorsen-dommen: Kommentarer til dommen: Banal sag på et højt niveau. Morgenavisen Jyllandsposten 15.6.2000, Erhverv og økonomi, s. 6, 2000.

Ph.d.- studienævnet for Retsvidenskab

Medlemmer

Pr.1.2.2000 bestod ph.d.-studienævnet af : Formand, ph.d.-studieleder, docent, dr.jur. Peter Mortensen, lærerrepræsentanterne professor, dr.jur. Mogens Koktvedgaard og professor, dr.jur. Kirsten Ketscher samt af ph.d.-studerende Camilla Baasch Andersen, Kim Frost og Jacob Graff Nielsen. Pr. 7. juni 2000 fratrådte Kim Frost sin post som fast medlem i ph.d.-studienævnet. Fra 31. oktober 2000 overtog Jacob Graff Nielsen posten som næstformand.

Beretning

Ph.d.-studienævnet har til opgave at forestå tilrettelæggelsen af fakultetets forskeruddannelse og er således ansvarlig for udarbejdelse af forslag til studieordning og for løbende udvikling og tilpasning af forskeruddannelsen. Ph.d.-studienævnet bliver endvidere hørt om øvrige forhold vedrørende ph.d.-uddannelsen.

I 2000 har fakultetet videreført samarbejdet med de øvrige udbydere af den juridiske forskeruddannelse i Danmark. Netværket udgiver et fælles katalog over ph.d.-kurser udbudt ved disse institutioner.

Fakultetet har endvidere fortsat et samarbejde om ph.d.-uddannelsen med Det Juridiske Fakultet ved Lunds universitet.

Herudover tilstræber ph.d.-studienævnet at invitere en årlig gæsteprofessor. I foråret 2000 gæstede professor Frances Raday fra universitetet i Tel Aviv således fakultetet, og i foråret 2001 vil professor Andreas Zimmermann gæste fakultetet.

Ph.d.-studienævnet har i 2000 arbejdet med at revidere ph.d.-kurserne.

Ph.d.-studieordningen

I løbet af 2000 er ph.d.-studieordningen blevet justeret på et par områder. Således er reglerne om bogafleveringer blevet ændret. Det betyder, at afhandlinger der afleveres i bogform, skal afleveres i tre eksemplarer til bedømmelsesudvalgets medlemmer, 6 eksemplarer til ph.d.-studienævnets medlemmer, 1 eksemplar til vejlederen og 1 eksemplar til fakultetets arkiv. Desuden skal bogen sendes til fakultetet senest 4 uger før forsvaret. Endvidere er der blevet indført et krav om at afhandlinger skal indeholde et fremmedsproget resumé.

Ph.d.-hjemmesiden

I løbet af 2000 udarbejdede en arbejdsgruppe under ph.d.-studienævnet en helt ny hjemmeside. Ph.d.-hjemmesiden skal dels skabe øget opmærksomhed om ph.d.-uddannelsen og tiltrække flere ansøgere, dels forøge kvaliteten og lette adgangen til informationer for de ph.d.-studerende. Endvidere skal den lette dekansekretariatets administration af ordningen. Endelig er det intentionen, at hjemmesiden skal styrke fakultetets internationale kontakter og fremme de ph.d.-studerendes eksterne kontakter.

Ph.d.-studieleder Peter Mortensen

Studienævnet for Retsvidenskab

Medlemmer

Pr.1.2.2000 bestod Det Juridiske Studienævn af følgende medlemmer: fire repræsentanter for de fastansatte lærere ved fakultetet: Studieleder, docent, dr.jur. Carsten Henrichsen (formand), vicestudieleder, docent, dr.phil. Henrik Stevnsborg, lektor, lic.jur. Henrik Dam og lektor, lic.jur. Ivan Sørensen.

En repræsentant for deltidslærerne ved fakultetet: Indtil 1/7 2000: Cand.jur., kontorchef Lars Johan Findsen og fra 1/7 2000: Cand.jur., specialkonsulent Marianne Winther.

fem repræsentanter for de studerende: Næstformand, stud.jur. Frank Mathiesen (Forenede Jurister), stud.jur. Lars Mølskov Hansen (Forenede Jurister), stud.jur. Eike Huish (Forenede Jurister), stud.jur. Jeannette Jørgensen (Konservative Studerende) og stud.jur. Anders Filskov Melballe (Liberale Jurister).

Beretning

Evaluering af studieordningen

Studienævnet har evalueret den studieordning, der i 1998 blev godkendt som forsøgsordning til udløb 2001. Evalueringen er foretaget på grundlag af omfattende høringer af de studerende (holdrepræsentanterne) og fagenes lærere (fagledere). Evalueringen har resulteret i vedtagelsen af en ny studieordning, som siden – efter høring af relevante aftagerorganisationer – er blevet godkendt af Fakultetsrådet.

De vigtigste ændringer i forhold til den hidtidige studieordning er:

– Indførelse af "Juridiske Metodelære" som nyt fag med egen prøve på 1. år.

– Overflytning af Folkeret til 2. år med egen prøve (hjemmeopgave á 1 døgn).

– Reduktion af timetallet på samtlige fag med ca 5%.

– Indførelse af uddybningstimer i Formueret.

– Fastsættelse af nye karaktervægte i EU-ret og Folkeret (hver med vægt 1).

– Udvidelse af eksamenstiden for skriftlig prøve i EU-ret (med 1 tm til 4 tm).

– Begrænsning af hjemmeopgaven i Offentlig ret (til 3 døgns varighed).

– Udvidelse af ordningen for bachelorrapportskrivning med Almene Fag.

– Begrænsninger af pensumgrundlaget i visse fag for mundtlig prøve med bachelorrapport.

Derudover er der indsat nye hjemmelsbestemmelser for indførelse af repetitionsundervisning på udvalgte fag, indførelse af interne prøver på udvalgte kursusfag samt godkendelse af kursusfag med udvidet (dobbelt) timetal og karaktervægt.

I forbindelse med vedtagelsen af studieordningen har studienævnet truffet beslutning om reduktion af holdtallet på 1.-3. studieår med 1 hold, begrænsning af ordningen med Strukturerede Studiegrupper i Formueret 1. år samt – som forsøgsordning – indførelse af repetitionsundervisning i Obligationsret, Ejendomsret og Forvaltningsret.

Holdrepræsentantmøder

De udvidede holdsrepræsentantmøder, som første gang blev afholdt i 1999, er fortsat i 2000. Studienævnet har her indbudt holdrepræsentanter for de studerende til en både skriftlig og mundtlig evaluering af samtlige fag på den juridiske bacheloruddannelse. Evalueringen såvel som de efterfølgende møder har inddraget spørgsmål om fagenes pensa og lærebogsmateriale, undervisningens tilrettelæggelse og afvikling samt øvelsesopgaver og eksamensformer. Evalueringen har indgået som en vigtig bestanddel af grundlaget for den forannævnte evaluering af studieordningen, som studienævnet har foretaget.

Forsøg med elektronisk eksamen

Studienævnet har iværksat et forsøg med elektronisk eksamen, hvor de studerende fik tilbud om at anvende egen computer til en af de skriftlige eksamener (EU-ret). På grund af lokalemæssige problemer var det ikke muligt at tilbyde opkobling til fast strømforsyning, hvorfor de studerende var henvist til at medbringe computere med egen strømforsyning. Til gengæld kunne (og skulle) opgavebesvarelser afleveres på diskette, således at fakultetet påtog sig udskrivning af samme.

Erfaringerne med denne eksamensform har været positive, selv om studienævnet finder det utilfredsstillende, at universitetet ikke kan tilvejebringe eksamenslokaler med fornøden strømforsyning til sådanne formål. Studienævnet har imidlertid besluttet at videreføre forsøget i en udvidet form, således at en række yderligere fag inddrages ved sommereksamen 2001 (foruden EU-ret er det Familie- Arveret, Formueret og Procesret).

Foruden de skriftlige prøver, som studiet hermed giver mulighed for at afvikle elektronisk, er der på enkelte fag indført hjemmeopgaver og synopser, som de studerende både kan og skal afvikle elektronisk, således i Offentlig ret, Folkeret og Almene Fag.

Indførelse af tompladsordning under åben uddannelse

Studienævnet har besluttet at åbne op for tilgang af juridiske kandidater (og bachelorer), som – mod betaling – ønsker at tage et eller flere kursusfag, hvor der er ledige pladser og med et maksimalt optag af 5 betalingsstuderende per hold. Da en stor del af kursusfagene er overtegnede, har der indtil videre kun været et forholdsvis begrænset indtag af sådanne studerende (12 studerende ved efterårssemesteret), hvilket dog også skal ses på baggrund af, at ordningen blev gennemført umiddelbart inden sommerperioden. Studienævnet har siden besluttet at udvide ordningen til andre kandidater med erhvervserfaring.

Særlige tiltag for specialeskrivere

På kandidatuddannelsen indførte studienævnet i 1999 som et forsøg en ordning med specialeskrivningsgrupper og en specialekonsulent, og denne ordning har studienævnet nu evalueret med det resultatet, at begge elementer i ordningen gøres permanente. Erfaringsgrundlaget vedrørende specialeskrivningsgrupperne har ganske vist været forholdsvis spinkelt – og erfaringerne blandede – men studienævnet har vurderet, at selve eksistensen af et sådant tilbud kan have en positiv effekt, og at der fortsat kan være behov for at udvikle de former, hvorunder denne aktivitet finder sted.

De nævnte tiltag må også ses på baggrund af, at studienævnet – af besparelsesmæssige årsager – har set sig nødsaget til at reducere omfanget af den vejledning, der tilbydes specialeskrivere (med ca. 25%). Det er dog samtidig studienævnet opfattelse, at de studerende med den nu-

værende ordning tilbydes vejledning i fuldt forsvarligt omfang.

Studienævnet har endvidere ansøgt om – og fået godkendt – en ordning, hvorefter der kan foretages kollektiv bedømmelse af specialer (og afløsningsopgaver), der er skrevet af to eller flere studerende. Dermed har de studerende fået (endnu) et incitament til at samarbejde om udarbejdelsen af sådanne større skriftlige arbejder.

Internationalisering af studiet

Studienævnet – og ikke mindst dets Kursusudvalg – har fortsat bestræbt sig på at tilbyde de studerende en høj faglig specialiseringsgrad – men med stadig hensyntagen til, at den udbudte uddannelse er af bedste kvalitet, uanset om der undervises på dansk eller på et fremmedsprog. Der har til stadighed været et stigende antal studerende, der drager til et udenlandsk universitet for at tage en del af deres uddannelse. Der er igen i 2000 brugt mange ressourcer på at finde egnede udvekslingsuniversiteter til de studerende. Eftersom det er Det Juridiske Fakultets politik, at der bør ske en øget internationalisering, kan studienævnet med tilfredshed konstatere, at der igen i år har været en stigning i udvekslingen af studerende, idet fakultetet i årets løb har modtaget i alt 147 (1999: 121) udenlandske studerende, mens 101 (1999: 82) af vore egne studerende har læst ved et udenlandsk universitet. Derudover har 24 af vores egne studerende deltaget i fem forskellige processpil, som årligt afholdes verden over inden for forskellige dele af den internationale jura; de fem hold opnåede henholdsvis en 2., 3./4., 6., 17. og 53. plads.

Bidrag til fakultetets handlingsplan

Studienævnet har afgivet bidrag til fakultetets handlingsplan 2000-2001, som bl.a. indeholder fakultetets intentioner og planer for opfyldelsen af den udviklingskontrakt, som universitetet har indgået med Forsknings- og Undervisningsministerierne. Med dette bidrag har studienævnet forpligtet sig på en række indsatser til fremme af bl.a. forsknings- og IT-baseret undervisning, mere fleksible uddannelsesforløb og samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner i Øresundsregi.

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

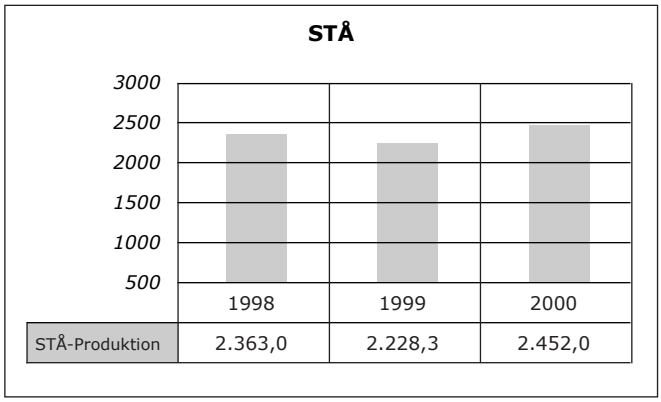

	1998	1999	2000
STÅ-Produktion	2.363,0	2.228,3	2.452,0

Studieleder Carsten Henrichsen

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Dekanatet for Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Dekan Tage Bild

Prodekan Hans Jørgen Whitta-Jacobsen

Fakultetets ledelse

Pr. 1.2.2000: Dekan, lektor Tage Bild.
Prodekan, lektor Hans Jørgen Whitta-Jacobsen.
Sekretariatschef, cand.jur. Bente Hagelund.

Fakultetsråd

Pr. 1.2.2000: Dekan, lektor Tage Bild (formand).
Lektor Hans Jørgen Whitta-Jacobsen (prodekan).
Programdirektør Niels Arnfred (ekstern repræsentant).
Afdelingschef Per Callesen (ekstern repræsentant).
Professor Peter Gundelach.
Lektor Jørgen Birk Mortensen.
Lektor Troels Østergaard Sørensen.
Lektor Kirsten Thomsen.
Lektor Michael Whyte.
Kontorfuldmægtig Bente Kure (TAP-repræsentant, suppleant for Birgitte Rishøj Østergaard).
Bibliotekar Vibeke Ring (TAP-repræsentant).
Kontorfuldmægtig Vinni Steffensen (TAP-repræsentant).
Stud.scient.pol. Simon Holmen Clemmensen (stud.rep. liste S2).
Stud.scient.pol. Elsebeth Hagen (stud.rep. liste S2).
Stud.polit. Simon Schou Jacobsen (stud.rep. liste P).

Adresse

Det Samfundsvidenskabelige Fakultet
St. Kannikestræde 13
1169 København K.
Telefon 35 32 35 46
Fax 35 32 35 32
samf-fak@samf.ku.dk
www.samf.ku.dk

Dekanens årsberetning

Fokuspunkterne i den politiske flerårsaftale om forskning og undervisning, der blev indgået i forbindelse med efterårets Finanslov, harmonerer fint med de målsætninger, fakultetet formulerede i udviklingsplanen 1999-2003, og som vi er i gang med at realisere. Derfor bliver det ikke vanskeligt at bidrage med relevante indsatser i det tillæg til universitetets udviklingskontrakt, som flerårsaftalen lægger op til.

Anvendelse af IT i undervisning, forskning og administration er ét af fakultetets højt prioriterede indsatsområder, og i det forløbne år var det særligt IT-uddannelsen af lærerne, der var i fokus. Først og fremmest blev fakultetets Pædagogiske Center udvidet med endnu en pædagogisk konsulent. I samme forbindelse blev centrets opgaveportefølje udvidet til også at omfatte efteruddannelse af fakultetets lærere, specielt i IT-pædagogik.

Samtidig var det med stor stolthed, at fakultetet med Undervisningsministeren i spidsen kunne indvie det nye Learning Lab – "Tøndesalen", som har plads til 9 kursister. Et avanceret lærer-elev-system understøtter de IT-pædagogiske kurser, som startede i efteråret og som blev mødt med stor interesse fra fakultetets lærere.

Internationaliseringen er i det forløbne år fremmet på flere områder. Først og fremmest er antallet af gæstestuderende vokset. Fakultetets Copriss-program (Copenhagen Programme In Social Sciences), der blev iværksat for at kunne udveksle studerende med attraktive betalingsuniversiteter i USA, Canada og andre fjerne steder, har vist sig at være en succes. Især har fakultetet øget antallet af samarbejdspladser på nordamerikanske universiteter, hvor vi forrige år gjorde en særlig indsats for at udbrede kendskabet til programmet. I foråret blev fakultetet også medlem af SCANCOR (Scandinavian Corsortium for Organizational Research), som stiller lokaler til rådighed for nordiske gæsteforskere på Stanford University.

Under Øresundsuniversitetet har fakultetet bestræbt sig for at øge samarbejdet med Lunds universitet. I forlængelse af den samarbejdsaftale, som Økonomisk Institut har indgået med søsterinstitutionen i Lund, har Statskundskab i efteråret indledt forhandlinger om et lignende samarbejde, som også kan komme til at omfatte forskeruddannelsen. De øvrige fag forventes at følge efter.

I årets løb har fakultetet suppleret udviklingsplanen med en detaljeret professorplan. Under forudsætning af de fornødne normeringer og bevillinger er det indtil år 2004 målet at opslå 3 ekstra ordinære professorater og i alt 10 af de nye tidsbegrænsede professorater med særlige opgaver. Et sådant løft i antallet af slutstillinger vil have stor betydning for fakultetets evne til at rekruttere og fastholde de bedste forskere og undervisere.

På ph.d.-området deltager fakultetets fag i en række internationale netværk. Desuden har Sociologisk Institut i efteråret startet en forskerskole i samarbejde med AKF, SFI og Økonomisk Institut på Århus Universitet. Forskeruddannelsen er i det hele taget i en positiv udvikling. I det forløbne år har fakultet tildelt et rekordstort antal ph.d.-grader – i alt 27.

Fakultetet har det seneste år brugt mange kræfter på planlægning af den ventede udflytning til det tidligere Kommunehospital. Ved årets udgang er der dog stadig ikke opnået sikkerhed for at projektet kan blive gennemført. For det første er det usikkert om Københavns Kommune vil reservere dele af bygningerne til boliger; for det andet skal en endelig lejeaftale godkendes i Folketingets Finansudvalg. Der er stort behov for en endelig afklaring. Fakultetet forventer at det sker i foråret 2001.

På det personalepolitiske område vedtog samarbejdsudvalget i efteråret en ny handlingsplan for ligestilling. Fakultetet har fortsat den målsætning, at der i de forskellige personalekategorier bør være en mindsteandel på 1/3 af hvert køn, og alle enheder har taget stilling til, hvordan de vil arbejde mod dette mål. Som noget nyt indeholder den nye plan også et afsnit om etnisk ligestilling. Fakultetet vil foretage en undersøgelse af vilkårene for medarbejdere af anden etnisk oprindelse, samt arbejde for let adgang til sprogkurser og til anerkendelse af udenlandske grader.

Efter mange måneders arbejde blev fakultetets forhandlinger om VIP- og TAP-lokalløn, decentral løn, chefløn og ledertillæg afsluttet i efteråret. Det tog forholdsvis lang tid, fordi det viste sig nødvendigt at forhandle nye principper på flere områder. Som oplæg til de konkrete forhandlinger er der således indgået en ny principaftale om ledertillæg samt en revision af aftalen om rekrutterings- og fastholdelsestillæg. Desuden har dekanatet udarbejdet et sæt principper for tildeling af chefløn, et oplæg der inden næste forhandlingsrunde søges forhandlet til en egentlig aftale med cheflønsgruppen.

Fakultetet bruger mange ressourcer på at udarbejde og udsende informationsmateriale. En kvalitetsundersøgelse blandt brugerne viste, at fakultetets hjemmesider ikke var tilstrækkelig brugervenlige, samt at den samlede mængde

af informationsmateriale var for ustruktureret og uoverskuelig. Undersøgelsen førte til en reorganisering af fakultetssekretariatets hjemmesider – et arbejde som fortsætter med brugervenlighedstest og udviklingsarbejde på institutterne i 2001. Der er også udgivet en ny engelsksproget præsentationsfolder indeholdende beskrivelser af vores bymiljø, universitetet, fakultetet og vore fire institutter.

Det længe ventede studieadministrative system Føniks er blevet taget i brug i etaper, og bortset fra enkelte konverteringsproblemer og skønhedsfejl, fungerer systemet efter hensigten. Vi afventer dog stadig, at systemet kan bruges på alle vore institutter – formodentlig via en web-adgang. I foråret købte vi af Det Naturvidenskabelige Fakultet en andel i det såkaldte "Studie Informations System" (SIS), som er en web-udgave af lektionsplaner og studiehåndbøger for de enkelte fag. Fordelen ved systemet er, at oplysningerne kan redigeres løbende, og på sigt håber vi helt at kunne undgå at trykke lektionskataloger.

I årets løb slog fakultetets nye kvikskranke – SAMF-informationen – dørene op. Der var flere grunde til, at vi ønskede at samle alle udadvendte rutineekspeditioner ét sted. Åbningstiden blev udvidet til hele den normale kontortid, fordi medarbejderne ikke samtidig skal bruge tid til større sagsbehandlingsopgaver. Sekretariatets øvrige medarbejdere fik bedre arbejdsvilkår, fordi der blev mere ro i dagligdagen. I 2001 vil det første år med SAMF-informationen blive evalueret af medarbejdere og studenter, og eventuelle nødvendige ændringer implementeret.

Fakultetets økonomi og aktiviteter

Tabel 1. Formålsopdelt regnskab

	Udgifter i mio.kr., løbende priser				
Formål	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Ordinær uddannelse	52,886	58,325	63,031	58,865	58,169
Åben uddannelse	0,187	0,050	0,252	0,191	0,213
International studenterudveksling	0,836	0,673	0,893	0,202	1,086
Kursusundervisning	0,000	0,000	0,000	0,000	0,880
Uddannelse i alt	***53,909***	***59,048***	***64,176***	***59,258***	***60,348***
Basisforskning	34,807	30,174	31,032	44,261	54,869
Tilskudsfinansieret forskning	20,987	26,129	26,481	33,852	42,647
Kontraktsforskning	0,000	0,030	0,003	0,029	0,111
Forskeruddannelse	13,352	17,905	17,455	16,417	6,655
Forskning i alt	***69,146***	***74,238***	***74,971***	***94,559***	***104,282***
Generel ledelse og administration	5,631	3,941	3,615	3,827	4,955
Fælles formål i alt	***5,631***	***3,941***	***3,615***	***3,827***	***4,955***
Udgift i alt	***128,686***	***137,227***	***142,762***	***157,644***	***169,585***

Tabel 2. Aktiviteter 1996-2000

	Aktiviteter				
	1996	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Antal studerende	4017	4254	4371	4385	4342
Antal STÅ	1998,5	2005,7	2182,6	2192,9	2229,2
Antal optagne pr. 1. oktober:	660	770	750	662	590
Antal 1. prioritetsansøgere	1174	1162	1195	1117	1025
Gennemsnitsalder for optagne	23	23	23	23	22,3
Median, alder, for optagne	21	22	21	21	21
Antal bachelorer	354	400	492	398	365
Gennemsnitsalder, bachelorer	24,3	25,8	25,7	26,1	25,9
Medianalder, bachelorer	24	24,5	25	25	25
Gennemsnitlige gennemførselstid, bachelorer	3,9	4,1	3,7	3,9	4,0
Median gennemførselstid, bachelorer	4	4	4	4	4
Antal kandidater	330	280	331	312	314
Gennemsnitsalder, kandidater	29,0	29,2	29,3	29,2	29,1
Medianalder, kandidater	28	28	28	28	28
Gennemsnitlige gennemførselstid, kandidater	7,7	8,0	7,5	7,8	7,5
Median gennemførselstid, kandidater	7	8	7	7	7
Antal deltagerbetalende STÅ	8,4	10,0	14,0	10,4	12,9
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	58,0	69,5	59,0	72,0	67,0
Antal forskerudd.stud. pr. 1. oktober, i alt	99	106	105	110	104
Antal afhandlinger, året	4	10	20	25	27
Stud. der udløser internationaliseringstilskud	223	187	239	250	277
Indgående	81	100	151	151	107
Udgående	142	87	88	99	170
Antal doktorgrader	0	0	5	3	0
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	283	227	498	577	612

Tabel 1 og 2 svarer til tabel 9.1 og STAT 1 i Virksomhedsregnskabet for 2000.

Dekan Tage Bild

Økonomisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Troels Østergaard Sørensen.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor Troels Østergaard Sørensen, professor Karl Gunnar Persson (vice-institutleder), professor Christian Hjorth-Andersen, professor Birgit Grodal, lektor Anders Milhøj. TAP-repræsentanter er Charlotte Blomqvist og Grethe Mark.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Studiestræde 6
1455 København K
Telefon 35 32 30 10
Fax 35 32 30 00
Institute@econ.ku.dk
www.econ.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Økonomisk Institut blev oprettet i 1958. Det er pr. 31. december 2000 arbejdsplads for 65 videnskabelige medarbejdere (heraf 18 ph.d.-studerende) og 16 teknisk-administrative medarbejdere (hertil kommer tre videnskabelige medarbejdere på orlov). Udover forskning i økonomi og et bredt spektrum af dertil knyttede discipliner varetager instituttet undervisning ved studiet i økonomi (tidligere benævnt det statsvidenskabelige studium), ved matematik-økonomi studiet under Det Naturvidenskabelige Fakultet, ved Center for Afrikastudier samt ved ph.d.-studiet i økonomi og samfundsvidenskabelig statistik. Der er p.t. immatrikuleret 32 ph.d.-studerende (heraf 16 eksternt finansieret) ved ph.d.-studiet. Universitetets Statistiske Institut blev i september 1996 sammenlagt med Økonomisk Institut, og medarbejderne derfra indgår i Økonomisk Instituts årsberetning fra og med 1997.

Som en integreret del af Økonomisk Institut indgår følgende centre m.m. (detaljerede oplysninger om disse findes på internettet gennem instituttets internetadresse, se ovenfor):

Centre for Industrial Economics (CIE), en industriøkonomisk forskergruppe oprettet sept. 1995 med bevilling fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd og Erhvervsministeriet; centerkoordinator: Professor Christian Schultz.

Development Economics Research Group (DERG), en udviklingsøkonomisk forskergruppe oprettet juli 1996 med bevilling fra Rådet for Ulandsforskning; koordinator: Lektor Finn Tarp.

Economic Policy Research Unit (EPRU), en forskergruppe fokuserende specielt på analyser af makroøkonomisk politik. EPRU blev oprettet sept. 1993 med bevilling fra Danmarks Grundforskningsfond; fra sept. 1998 placeret ved Økonomisk Institut; centerleder: Professor Peter Birch Sørensen.

For yderligere informationer om aktiviteter ved Økonomisk Institut henvises til instituttets Årsberetning, som kan findes på http://www.econ.ku.dk/inf/.

Personaleforhold
Instituttet har besat følgende stillinger:

Lektorat i økonomi med særligt henblik på sundhedsøkonomi. Ansøgerne måtte påregne krav om videnskabelige kvalifikationer inden for økonomisk teori eller dennes anvendelser. Stillingen indebærer forskningsforpligtigelse inden for området sundhedsøkonomi. Der var tre ansøgere (3 mænd) til stillingen – af hvilke de to var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 1. september 2000 med lektor Jens Leth Hougaard.

Lektorat i økonomi med særligt henblik på udviklingsøkonomi. Ansøgerne måtte påregne krav om videnskabelige kvalifikationer inden for økonomisk teori eller dennes anvendelser, med særlig vægt på udviklingsøkonomi. Til stillingen er knyttet en specifik forsknings- og undervisningsforpligtigelse inden for området udviklingsøkonomi. Der var fire ansøgere (4 mænd) til stillingen – af hvilke de 2 var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 1. september 2000 med forskningsadjunkt Rasmus Heltberg.

Forskningsvirksomhed
Forskningen ved Økonomisk Institut spænder over et bredt spektrum af discipliner med tilknytning til økonomiske og statistiske problemstillinger. Forskningsaktiviteterne kan klassificeres i følgende forskningsområder. Det skal dog understreges at økonomiske forskningsprojekter i stigende grad indeholder aspekter af (og anvender metoder fra) mere end et af de følgende områder:

1. Økonometri og empirisk økonomi.
2. Teoretisk og anvendt statistik og demografi.
3. Mikroteori og generel ligevægtsteori.
4. Makroøkonomi, herunder pengeteori og international økonomi.
5. Offentlig økonomi og regulering.
6. Driftsøkonomi og erhvervsøkonomi/politik.
7. Økonomisk historie og teorihistorie.
8. Udviklingsøkonomi og komparativ økonomi.

En kort karakteristik af hvert enkelt forskningsområde er givet i det følgende som indledning til forskningsberetningerne fra medarbejderne.

1. Økonometri og empirisk økonomi
Inden for dette område arbejdes dels med udvikling af økonometrisk teori og metode, dels med empiriske undersøgelser på konkrete talmaterialer. Arbejdet omfatter således projekter med konstruktion og analyse af tidsseriedata og paneldata, udvikling af økonometriske analyseredskaber og projekter omkring samspillet mellem formulering af økonometriske modeller og økonomisk teori.

1.1. Sammenhængen mellem arbejdsløshed og løndannelse i regioner
(Karsten Albæk, med 6 samarbejdspartnere).

1.2. Konsekvenser for afskedigede arbejdere, en sammenligning mellem Belgien og Danmark
(Karsten Albæk, Martin Browning, med Marc van den Audenrode, Université Laval, Quebec, Canada).

1.3. Deltagelse i de danske orlovsordninger
(Karsten Albæk).

1.4. Undersøgelse af årsagen til den danske arbejdsløshed
(Karsten Albæk, med Henrik Hansen).

1.5. Uligheder i helbred
Empirisk analyse af uligheder i selvrapporteret helbred mellem uddannelses- og indkomstgrupper.

Det analyseres bl.a. hvorledes helbred varierer med uddannelse og indkomst og hvorledes andre faktorer påvirker ulighederne. Der benyttes ikke-parametriske såvel som parametriske estimationsteknikker. Resultaterne indikerer, at indkomst har en kausal effekt på helbred (Jacob Nielsen Arendt).

1.6. Helbred og uddannelse
Empirisk analyse af uddannelseseffekter på helbred i probit model med endogent uddannelsesvalg. Formålet er at undersøge den vidt udbredte hypotese om, at forskelle i helbred mellem uddannelsesgrupper er bestemt af individuel disposition for forskellige dårligdomme (genetisk og socialt bestemte) (Jacob Nielsen Arendt).

1.7. Fordeling af forbrug inden for familier
Dette projekt undersøger, hvordan forbrugsbeslutninger foretages i husholdninger, når familiemedlemmerne ikke nødvendigvis er enige om, hvad der skal købes. Konsekvenserne af disse beslutninger for husholdningernes opsparingsmønster undersøges (Martin Browning, med Valerie Lechene, Oxford University, Pierre-Andre Chiappori, Chicago University, og Arthur Lewbel, Boston College).

1.8. Ikke-parametrisk estimation af forbrugsmønstre
I dette projekt lægges særlig vægt på modeller med et minimum af antagelser. Analysen vil for eksempel kunne bruges til at undersøge velfærdseffekterne af ændrede vareskatter (Martin Browning, med Richard Blundell og Ian Crawford).

1.9. Arbejdsløshed inden for familien
Det undersøges, hvordan familier "klarer sig", når et familiemedlem rammes af arbejdsløshed. Projektet er overvejende empirisk, og anvender et omfattende canadisk datamateriale (Martin Browning, med Thomas Crossley, York University, Canada).

1.10. Indkomstændringer over tid
På baggrund af danske data undersøges det, hvordan indkomsten for arbejdere varierer over tid, og hvor vedvarende situationer med lav indkomst er. Der fokuseres også på forskelle mellem arbejdere, der i øvrigt synes sammenligneligе mht. uddannelse, ægteskabelig status og alder (Martin Browning og Mette Ejrnæs).

1.11. Empirisk analyse af betydningen af børn for forbrugets størrelse
(Martin Browning og Mette Ejrnæs).

1.12. Sammenhængen mellem arbejde og forbrugsmønstre
Et centralt element i dette studium er, hvordan man kan anvende "statisk" information til opnå viden om dynamiske adfærdsreaktioner (Martin Browning, med James Heckman, Chicago University).

1.13. Empirisk analyse af indkomstdynamikken i Danmark
(Javier Alvares, Martin Browning og Mette Ejrnæs).

1.14. Opbygning, identifikation og estimation af forbrugsmodel med heterogen husholdningsadfærd
(Mette Lunde Christensen).

1.15. Empirisk studie af effekter af dagpengenes varighed på lediges sandsynlighed for at finde beskæftigelse
(Lars Pico Geerdsen).

1.16. Empiriske studier af tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet
(Martin Junge).

1.17. Arbejdsudbud og social sikring
(Martin Junge og Martin Browning, med Raquel Carrasco).

1.18. Empirisk undersøgelse af pristransmissionsmekanismer mellem USA, Europa og Japan
(Katarina Juselius).

1.19. Teoretisk og empirisk undersøgelse af inflationskontrol ved rentestyring
(Katarina Juselius).

1.20. Økonometriske metoder
Arbejder med udvikling af økonometriske metoder for tidsrækker med dobbelte enhedsrødder og økonometriske modeller for aktiemarkedet (Hans Christian Kongsted).

1.21. Kointegration og enhedsrødder i panel data modeller
(Edith Madsen).

1.22. Økonometriske modeller for tidsserier med dobbelte enhedsrødder
(Heino Bohn Nielsen).

1.23. Økonometrisk analyse af eksportsektoren
(Heino Bohn Nielsen).

1.24. Metodearbejde om estimering af parametre i CGE modeller
(Finn Tarp, med Channing Arndt, Purdue University, og Sherman Robinson, IFPRI).

2. Teoretisk og anvendt statistik og demografi
Inden for dette område arbejdes der dels med udvikling af statistisk metode og anvendelser af statistisk metode inden for forskellige fagområder, dels med studier af befolkninger, både den danske og udenlandske. Aktive inden for dette område er fortrinsvis medarbejdere fra det tidligere Statistiske Institut.

2.1. Metoder i ML-estimation
Artikel om et nyt fundamentalt result under publicering (Erling B. Andersen).

2.2. Latent struktur analyse (Rasch modeller)
En reanalyse af data fra 1963 og 1973 med moderne meto-

der (egne forskningsresultater) er under publicering (Erling B. Andersen).

2.3. Estimationsmetoder i stokastiske differentialligninger
En artikel er færdiggjort som preprint (Erling B. Andersen).

2.4. Undervisningsnoter
Noter i Stokastiske processer er gennemgribende revideret, og Noter til Multivariat analyse med SAS (125 sider) er nyskrevne (Erling B. Andersen).

2.5. Flerdimensionale befolkningsprocesser
Arbejde med analyse, fremskrivning og Monte Carlo simulation (stokastisk mikrosimulation) af udvalgte flerdimensionale befolkningsprocesser (arbejdsstyrkemobilitet og arbejdsudbud i nærvær af ekstern vandring og differentiel reproduktion; konsekvenser af HIV/AIDS) (Hans Oluf Hansen).

2.6. Kømodel for kundeopmuntring
Der betragtes det velkendte fænomen at tilstrømning af kunder til et servicesystem kan opmuntre til yderligere kundetilstrømning; dog skal kundetilstrømningen være over et vist niveau før yderligere kunder tiltrækkes (Niels-Erik Jensen).

2.7. Kødannelsen i netværk
En analyse af kødannelsen i netværk af ens kømodeller organiseret i et fremadskridende serieforbundet Jackson-netværk, hvor frasorterede emner på forskellig måde genindrages i produktionen (Niels-Erik Jensen).

2.8. Danskernes alkoholforbrug
Studium i udviklingen i danskernes alkoholforbrug herunder grænsehandlens omfang og markedsandelene for øl, vin og spiritus (Anders Milhøj).

2.9. Variansestimation i komplekse stikprøver
(Anders Milhøj).

2.10. "The life of Georg Rasch as a mathematician and as a statistician"
(Lina Wøhlk Olsen og Erling B. Andersen).

2.11. Noter om Rasch's "specific model control"
(Lina Wøhlk Olsen).

2.12. Empirisk analyse med brug af Rasch modellen
(Lina Wøhlk Olsen).

3. Mikroteori og generel ligevægtsteori
Den mikroøkonomiske teori handler om samspillet mellem enkeltindividernes økonomiske adfærd. Det undersøges bl.a., hvorledes den enkeltes handlinger inden for de rammer, der er fastlagt af de økonomiske regler og institutioner i samfundet, betinger og påvirker den økonomiske situation i dette samfund.

3.1. Samfundsøkonomiske vurderingsmetoder
Projekt om samfundsøkonomiske vurderingsmetoder der kan anvendes på transportøkonomiske problemstillinger, herunder opbygning af en anvendt generel ligevægtsmodel (Ninette Pilegaard Glud, med Mikkel Bennike Munksgaard, COWI).

3.2. Anvendt generel ligevægtsmodel og transportøkonomiske problemstillinger
(Ninette Pilegaard Glud, med Jacob Kronbak, IFP, DTU).

3.3. Regulering og reformer af netværk med fokus på jernbanen og dennes karakteristika
(Ninette Pilegaard Glud).

3.4. Interaktionerne mellem elmarkedet, markederne for grønne certifikater og emissionstilladelser såvel nationalt som internationalt
Dette projekt undersøger divergerende miljø- og energimålsætninger indbyrdes mellem lande og især hvilke design af energimarkederne, der kan anvendes for at opnå de forskellige målsætninger (Stine Grenaa Jensen).

3.5. Generel ligevægtsteori for gruppedannelse i store endelige økonomier
Det vises, at teorien for private varer kan udvides til også at omhandle gruppedannelse (Birgit Grodal, med B. Ellickson, UCLA, S. Scotchmer, UC, Berkeley, og W. Zame, UCLA).

3.6. Virksomheder og uddannelse
Formålet med dette projekt er at give en endogen forklaring af, hvilke virksomheder der bliver dannet og hvilken uddannelse agenterne vælger (Birgit Grodal med B. Ellickson, UCLA, S. Scotchmer, UC, Berkeley, og W. Zame, UCLA).

3.7. Introduktion af Walras ligevægt med koordinering og påvisning af eksistens af sådanne ligevægtstilstande
(Birgit Grodal og Karl Vind).

3.8. Analyse af sammenhængen mellem real velstands maksimering og efficiens i økonomier med ufuldstændig konkurrence
(Birgit Grodal, med Egbert Dierker og Hildegard Dierker, University of Vienna).

3.9. Beslutningskriterium for en virksomheds aktionærer
Undersøgelse af muligheden for et beslutningskriterium for en virksomheds aktionærer i modeller med ufuldstændige markeder, når der ikke eksisterer en begrænset efficient produktionsplan (Birgit Grodal).

3.10. Udvikling af nye begreber og metoder til analyse af beslutningstagning under usikkerhed
(Frank Hansen).

3.11. Monotonicitetsegenskaber ved generaliserede Lorenz-løsninger på klassen af konvekse TU-spil
(Jens Leth Hougaard, med Bezalel Peleg, Hebrew University of Jerusalem).

3.12. Aksiomatisk benchmark udvælgelse
(Jens Leth Hougaard og Mich Tvede).

3.13. Undersøgelse af det velfærdsøkonomiske grundlag for QALY måling i sundhedssektoren
(Jens Leth Hougaard og Hans Keiding).

3.14. Ligevægte i spil
Projekt inden for spilteori omkring betingelser for at der findes bestemte typer af kooperative ligevægte i generelt formulerede spil uden transferabel nytte, samt en undersøgelse af korrelerede ligevægte og en videreudvikling heraf (Hans Keiding).

3.15. Social Choice
Analyse af sammenhæng mellem specificerede magtrelationer og muligheden for deres implementering (Hans Keiding, med Bezalel Peleg, Hebrew University of Jerusalem).

3.16. Ligevægtsteori
Arbejde om ligevægtsmodeller uden begrænsninger på antallet af varer (Hans Keiding).

3.17. Industriøkonomiske emner
Analyser af overpriser ved børsintroduktioner og af markeder hvor betalingsreglerne er således at der ikke betales, hvis den leverede ydelse ikke er tilfredsstillende (no-cure-no-pay) (Hans Keiding, med Jerome Davis, Handelshøjskolen i København).

3.18. Dynamikken i et evolutionært "repeated prisoners' dilemma" med mutation
(Andreas Koch).

3.19. Transaktioner på (aktie-)markeder
(Paul Lassenius Kramp).

3.20. Implementering af frihed, bæredygtighed og solidaritet i den økonomiske aktivitet
(Klavs Lindeneg).

3.21. Liberalisering og miljøregulering af energimarkeder
(Jørgen Birk Mortensen).

3.22. Samspillet mellem omsættelige CO2-kvoter og grønne certifikater
(Jørgen Birk Mortensen, med Eirik Amundsen, Bergens Universitet).

3.23. Brugen af økonomisk teori og metode i naturforvaltningen og i beskyttelsen af biologisk mangfoldighed
(Jørgen Birk Mortensen, med Berit Hasler, AKF).

3.24. Gæld, migration og lokale valg
(Christian Schultz, med Tomas Sjostrom, Penn State University).

3.25. Effekten af migration og gæld på valget af lokale offentlige goder
(Christian Schultz, med Tomas Sjostrom, Penn State University).

3.26. Asymmetrisk information i demokratiske valg
(Christian Schultz).

3.27. Effekten på hjemmemarkedet af eksport-karteller
(Christian Schultz).

3.28. Implicitte kartellers valg af strategisk variabel
(Christian Schultz, med Luca Lambertini, Universita Bologna).

3.29. Effekten af offentlig støtte til politiske partier
(Christian Schultz, med Ignacio Ortuno Ortin, Universidad Alicante).

3.30. Effekten af gennemsigtighed på markeder med inkomplet information
(Christian Schultz).

3.31. Strategiske kampagner i forbindelse med valg
(Christian Schultz).

3.32. Usikkerhedsaversion som forklaring på forekomsten af ufuldstændige kontrakter
(Birgitte Sloth, med Jacob Gyntelberg og Lars Jebjerg).

3.33. Stokastiske læreprocesser som grundlag for forudsigelser i signaleringsspil
(Birgitte Sloth og Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, med Mogens Jensen).

3.34. Anvendelse af generelle resultater for stokastiske læreprocesser i Bayesianske spil, og sammenligning af stokastiske læreprocesser med forskellige hukommelseslængder
(Birgitte Sloth og Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, med Mogens Jensen).

3.35. Måling og kvantificering af trængsel og trængselsomkostninger, samt måling af omkostninger ved forsinkelser
(Birgitte Sloth).

3.36. Regulering og privatisering af kollektiv transport
(Birgitte Sloth).

3.37. Rationel horde-opførsel
(Peter Sørensen, med Lones Smith, University of Michigan).

3.38. Analyse af økonomiske forecasteres incitamenter til at udstede nøjagtige forudsigelser
(Peter Sørensen, med Marco Ottaviani, University College London).

3.39. Produktions-efficiens af udbudskonkurrence (udbudsauktioner) under usikkerhed
(Torben Tranæs, med Kala Krishna, Penn State University).

3.40. Efterspørgsel efter arbejdsløshedsforsikring
Denne efterspørgsel er blevet estimeret på danske mikro data, og det er blevet undersøgt hvilke fiskale konsekvenser en eventuel indførelse af tvungen arbejdsløshedsforsikring i Danmark vil have (Torben Tranæs, med Donald O. Parsons, GW University, Washington, og Helene Bie Lilleør).

3.41. Jobsøgning og opsparing
Det er blevet analyseret teoretisk hvorledes jobsøgning og opsparing spiller sammen. Forudsigelserne omkring formuens betydning for søgeadfærden er blevet testet empirisk (Torben Tranæs med Rasmus Lentz, Northwestern University).

3.42. "Independence Additivity Uncertainty"
(Karl Vind).

3.43. Institutioner i Generel Ligevægtsteori
(Karl Vind).

4. Makroøkonomi, herunder pengeteori og international økonomi
Makroøkonomiens formål er at forklare aggregerede økonomiske størrelsers opførsel. Dvs. man studerer de regelmæssigheder, der kan iagttages i eksempelvis landes samlede indkomst, forbrug, investeringer, beskæftigelse, produktivitetsudvikling, inflation m.v. Opgaven er at nå til forståelse af disse størrelsers udvikling på det korte sigt (konjunkturbevægelser) såvel som på det lange sigt (økonomisk vækst). Til emneområdet hører også arbejdsmarkedsforhold, penge- og valutapolitik, finanspolitik, m.v.

4.1. Effektiviteten af u-landsbistand i forhold til den økonomiske vækst
(Carl-Johan Dalgaard, med Henrik Hansen, Danmarks Statistik).

4.2. Empirisk måling af teknologiniveauer på tværs af lande
(Carl-Johan Dalgaard, med Shekhar Aiyar, Brown University).

4.3. Diskussion af intertemporale sammenligninger af indkomstulighed
(Carl-Johan Dalgaard, med Jacob Vastrup, Økonomiministeriet).

4.4. "Exhuming Q"
I dette studium anvendes indirekte inferens til at vise, at en model uden finansielle restriktioner kan reproducere resultater, som øvrige forskere ofte mener indikerer forekomst af finansielle restriktioner (João Ejarque, med Russell Cooper, Boston University).

4.5. Arbejdsmarkedsfriktioner versus kreditbegrænsninger
Det undersøges hvorvidt en model under kreditbegrænsninger, men med arbejdsmarkedsfriktioner, kan forklare adfærden hos tilsyneladende kreditbegrænsede firmaer (João Ejarque, med Birthe Larsen, Handelshøjskolen København, og Silvio Rendon, U. Pompeu Fabra, Barcelona).

4.6. Læring i reale konjunkturmodeller
Vigtigheden af læring i reale konjunkturmodeller vurderes med henblik på at vise, at den sædvanlige antagelse om fuld rationalitet ikke er specielt kritisk for litteraturen om reale konjunkturmodeller (João Ejarque).

4.7. Læring i modeller for virksomheders valg af udskiftning af maskiner
Det undersøges, om læring inden for disse modeller kan forklare den ofte observerede træge tilpasning til økonomiske chok (João Ejarque, med Juan Ruiz, U. Carlos 3, Madrid).

4.8. Robusthedsproblemet i teorien om endogen produktivitetsvækst belyst ved inddragelse af ikke-fornybare naturressourcer
(Christian Groth).

4.9. Humankapital og skala-effekter i F&U-baseret vækstteori med særligt henblik på den faldende tendens i forholdet mellem antal patenter pr. år og F&U-udgifterne
(Christian Groth).

4.10. Under- eller overinvestering i forskning og udvikling, når innovationerne er horisontale?
(Christian Groth, med Maria Alvarez, Malaga Universitet).

4.11. Finansielle sanktioner og omfordeling i forbindelse med finanspolitikken i en pengepolitisk union
(Henrik Jensen, med Roel M.W.J. Beetsma, University of Amsterdam).

4.12. Den optimale grad af "gennemsigtighed" i centralbanklovgivning
(Henrik Jensen).

4.13. Valg af valutakursregime for en lille åben økonomi
(Henrik Jensen, med Helge Berger, University of Munich og Guttorm Schelderup, Norwegian School of Economics and Business Administration).

4.14. Ligevægtsincitamentsstrukturen for en centralbank i en monetær union
Projektet analyserer regeringer med divergerende ønsker for den fælles pengepolitik, og deres resulterende "politiske pres" på centralbanken. Nødvendigheden af institutionelle reformer analyseres også (Henrik Jensen, med Avinash Dixit, Princeton University).

4.15. Konjunktursvingninger som en forgreningsproces
(Andreas Koch).

4.16. Interaktionen mellem pengepolitik og forekomsten af prisstivheder
(Claus Thustrup Kreiner).

4.17. Eksistensen af duale arbejdsmarkeder og forekomsten og konsekvenserne af pristrægheder
(Claus Thustrup Kreiner, med Henrik Jacobsen Kleven og Huw Dixon, University of York, UK).

4.18. Implikationerne af mængdetilpasningsomkostninger for Nykeynesiansk makroteori
(Claus Thustrup Kreiner, med Leif Danziger, York University, Canada).

4.19. Skala-effekter i endogen vækstteori
(Claus Thustrup Kreiner og Carl-Johan Dalgaard).

4.20. Knivsægproblemstillingen i endogen vækstteori
(Claus Thustrup Kreiner og Carl-Johan Dalgaard).

4.21. Effekten af gennemsigtighed i den offentlige budgetproces på offentlig gældsoptagelse og den offentlige sektors størrelse
(David Dreyer Lassen, med James E. Alt og David Skilling, Harvard University).

4.22. Arbejdsmarkedsteoretiske og -politiske problemstillinger
Analyser af nye lønformer i den offentlige sektor samt løn- og ledelsesforhold i relation til forskning (Troels Østergaard Sørensen).

4.23. De økonomiske relationer mellem USA og Euro-området efter overgangen til ØMU'ens tredje fase
(Niels Thygesen, med Daniel Gros, Centre for European Policy Studies, og Fred Bergsten, Institute for International Economics, Washington).

4.24. Endogen udforming af handelspolitik
(Liansheng Wang).

4.25. Endogen vækst og indkomstuligheder mellem lande
(Liansheng Wang).

4.26. Privatisering i en centraliseret økonomi
(Liansheng Wang).

4.27. Endogene konjunktursvingninger
Projektet belyser betydningen af ufuldkommen konkurrence og modcyklisk varierende mark-upper for forekomsten af og egenskaberne ved endogent forklarede konjunktursvingninger (Hans Jørgen Whitta-Jacobsen).

4.28. Økonomisk politik og endogene konjunktursvingninger
Evaluering af traditionel økonomisk politik, når det antages, at økonomiens fluktuationer er endogene, frembragt af økonomiens egne mekanismer, fremfor forårsaget af eksogene stød (Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, med Marta Alois, Nottingham, og Teresa Lloyd-Braga, Lissabon).

4.29. Keynesiansk stabiliseringspolitik og endogene konjunktursvingninger
Projekt om temporære nominelle prisstivheder som årsag til endogene konjunktursvingninger samt om virkningerne af Keynesiansk stabiliseringspolitik under antagelse af, at der forekommer endogene konjunkturcykler begrundet i nominelle stivheder (Hans Jørgen Whitta-Jacobsen).

4.30. Arbejdsløshedsunderstøttelse og ledighedens varighed
Projekt om virkningerne af at lade beløbet for arbejdsløshedsunderstøttelse afhænge af om der er tale om korttids- eller langtidsledighed. Analysen foregår inden for rammerne af en fagforeningsmodel (Hans Jørgen Whitta-Jacobsen og Claus Thustrup Kreiner).

4.31. Konsekvenser af fortsat økonomisk integration i EU, herunder af dansk medlemskab af ØMU
(Anders Ølgaard).

5. Offentlig økonomi og regulering
Inden for dette område arbejdes med økonomiske aspekter af tilstedeværelsen af en offentlig sektor af betydelig størrelse såvel som med styring af denne sektor.

5.1. Teorien om optimal varebeskatning i modeller med hjemmeproduktion
(Henrik Jacobsen Kleven).

5.2. Virkningen af skatter i Nykeynesiansk makroteori
(Claus Thustrup Kreiner og Henrik Jacobsen Kleven).

5.3. Effekten af kontrol med det politiske system ("political accountability") på størrelsen af den offentlige sektor
(David Dreyer Lassen).

5.4. Effekten af etnisk fragmentering på graden af skatteunddragelse og størrelsen af den uformelle sektor
(David Dreyer Lassen).

5.5. Velfærdssamfundets teori
(Axel Mossin).

5.6. Virkningerne på ressourceallokering og indkomstfordeling af en international koordinering af kapitalbeskatningen
(Peter Birch Sørensen).

5.7. Socialforsikring
En undersøgelse af virkningerne på arbejdsmarked, indkomstfordeling og velfærd af socialforsikring baseret på obligatoriske, individuelle opsparingsordninger (Peter Birch Sørensen).

6. Driftsøkonomi og erhvervsøkonomi/politik
Driftsøkonomi drejer sig om den enkelte virksomheds økonomiske problemer og forskellige metoder til at løse dem. Der er gerne tale om optimeringsproblemer, hvor man skal bestemme de mest fordelagtige handlingsstrategier i givne problemsituationer. De erhvervsøkonomiske fag belyser enkelte sektorer og virksomheders vækst, fornyelse og tilpasning samt erhvervspolitik.

6.1. Regionalisering af området omkring Østersøen og dets relationer til andre regionale systemer i Europa
Hovedvægten er lagt på det subnationale niveaus rolle i international politik, og de muligheder politiske aktører har for at påvirke konkurrenceevnen i internationalt aktive virksomheder (Jan Gunnarsson).

6.2. Alliancer mellem internationale organisationer og regionale myndigheder
Projektet undersøger samarbejdet mellem myndigheder og internationale virksomheder, med fokus på hvordan samarbejdet påvirker de regionale virksomheders konkurrenceevne (kompetencen i en region). Endvidere skal projektet undersøge, om myndighedernes internationaliseringsgrad og formelle status internt i et land har betydning for de resultater, myndighederne kan opnå gennem alliancerne (Jan Gunnarsson med Lars Winther, Geografisk Institut, Københavns Universitet, Ola Jonsson, Karl Johan Lundquist, Lars-Olof Olander (alle fra Institutionen for Kulturgeografi, Lunds universitet), Joakim Appelqvist, Anders Nilsson, Lennart Schön, Lars Svensson (alle fra Ekonomisk-Historiska Institutionen, Lunds universitet)).

6.3. Øresundsregionens små og mellemstore virksomheders konkurrenceevne
En undersøgelse af et dansk/svensk erhvervspolitisk tiltag, der sigter til at forbedre regionens små og mellemstore virksomheders konkurrenceevne; primært på det øst- og centraleuropæiske marked (Jan Gunnarsson med Lise

Lyck, Handelshøjskolen, København, og Magnus Jerneck, Lunds universitet).

6.4. Konkurrenceregulering i general ligevægt
(Claus Thustrup Kreiner, med Søren Kyhl).

7. Økonomisk historie og teorihistorie
Økonomisk historie studerer den historiske udvikling i de vigtigste nationaløkonomiske størrelser. Hovedvægten lægges på beskrivelse og analyse af den økonomiske vækst og dens årsager. Andre centrale temaer er teknologiske og institutionelle ændringer ud fra en historisk synsvinkel, udviklingen i levevilkår og indkomstfordeling samt den økonomiske politiks rolle. Teorihistorie omhandler den økonomiske teoris udvikling.

7.1. Betydningen af indførelsen af telegrafen for integrationen af hvedemarkederne i New York, London og Paris
(Mette Ejrnæs og Karl Gunnar Persson).

7.2. Rationalitetsbegrebet i økonomisk teori
Et større manuskript om emnet er under udarbejdelse, og et mindre om "natural liberty" færdiggjort (Hector Estrup).

7.3. Konkurrencen mellem Danmark og Irland på det engelske fødevaremarked 1870-1914
Undersøgelse, som lægger vægt på Danmarks komparative fordele (Ingrid Henriksen).

7.4. Danske andelsforetagenders ledelsesstruktur
En historisk undersøgelse af danske andelsforetagenders ledelsesstruktur, deres brug af incitamentsaflønning samt kontrakthåndhævelsen overfor leverandørerne. Projektet forener elementer af industriøkonomi og retsøkonomi med økonomisk historie (Ingrid Henriksen, med Morten Hviid, University of East Anglia).

7.5. Den internationale kulturtransmission
(Christian Hjorth-Andersen).

7.6. Teorihistorie og økonomisk teoris metode, med tyngdepunkt i Keynesiansk teori
(Axel Mossin).

8. Udviklingsøkonomi og komparativ økonomi
Forskningsområdet dækker udvalgte udviklingsøkonomiske problemkredse af teoretisk og anvendelsesorienteret art og komparative studier af udviklingen i Østeuropa, bl.a. med henblik på omstillingen fra plan- til markedsøkonomi i disse lande.

8.1. Den finansielle sektor og økonomisk udvikling
Empiriske analyser af den finansielle sektors rolle i den økonomiske udviklingsproces. Specielt analyseres kausaliteten mellem finansiel udvikling og økonomisk vækst i henholdsvis Sydkorea, Thailand og Indien (Thomas Barnebeck Andersen).

8.2. Økonomisk udvikling i Mozambique
Studium af økonomisk udvikling i Mozambique, især med brug af datasæt på individ- og husholdningsniveau. Fokus på kommercialisering af landbrugssektoren, bønders specialisering, markeder, fattigdom og fattigdomsmåling, incidensen af de offentlige udgifter, børns sundhed samt overordnet placering i udviklingsprocessen (Rasmus Heltberg).

8.3. International udviklingsbistand
(Finn Tarp).

8.4. Fattigdomsstudier i Afrika Syd for Sahara
(Finn Tarp og Rasmus Heltberg, med Ken Simler, IFPRI).

8.5. Børnedødelighed og ernæring i Guinea-Bissau
(Finn Tarp, med Jens Kovsted og Claus Pörtner).

8.6. Den internationale udviklingsbistands effektivitet
(Finn Tarp, med Henrik Hansen).

8.7. Udvikling af generel ligevægtsmodel i samarbejde med IFPRI (International Food Policy Resesarch Institute)
(Finn Tarp og Henning Tarp Jensen, med Channing Arndt, Purdue University).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Erling B. Andersen har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. professorat ved Oslo Universitet og medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorat ved Handelshøjskolen i København.

Birgit Grodal har været medlem af bedømmelsesudvalg for førsteamanuensisstilling ved Universitetet i Oslo. Desuden første opponent for doktordisputats ved Universitetet i Bergen. Medlem af nomineringsudvalget for fellows for Econometric Society.

Christian Hjorth-Andersen har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorat ved Odense Universitet.

Henrik Jensen har været opponent vedr. ph.d.-afhandling ved University of York, UK.

Hans Keiding har været medlem af bedømmelsesudvalg ved professorat i Økonomi, Stockholms Universitet.

Karl Gunnar Persson har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. doktorafhandling ved Lunds universitet.

Birgitte Sloth har været opponent vedr. ph.d.-afhandling ved University of Bergen, samt medlem af bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling ved Økonomisk Institut, Aarhus Universitet. Endvidere har hun været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. et lektorat i trafikinformatik, DTU, et forskningslektorat i trafikmodeller, DTU, og en stilling som forskningsassistent ved Institut for Grænseregionsforskning.

Niels Thygesen har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. professorat i økonomi ved Syddansk Universitet, Odense.

Torben Tranæs har været i bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling ved Aarhus Universitet.

Karl Vind har været i bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling ved Universite Paris I.

Tillidshverv
Hector Estrup er fagkonsulent ved Den Store Danske Encyclopædi, og medlem af Videnskabernes Selskab.

Birgit Grodal er medlem af Forskningsministeriets rådgivende gruppe vedrørende EU programmet "Udvikling

af det menneskelige forskningspotentiale og den samfundsøkonomiske videnbase", medlem af "External Advisory Group" concerning Social Science for EU, medlem af Revisorkommissionen, medlem af Konkurrencerådet samt offentlig repræsentant i Nykredit.

Hans Oluf Hansen er medlem af International Union for The Scientific Study of Population (IUSSP), Committee on AIDS.

Ingrid Henriksen er Rådsmedlem i The Scandinavian Society for Economic and Social History og bestyrelsesmedlem i Dansk Forening for Økonomisk og Social Historie. Desuden er hun medlem af Jernbaneklagenævnet.

Christian Hjorth-Andersen er medlem af Erhvervsministeriets forskningsudvalg for forbrugerforskning, og medlem af Folkeuniversitetets styrelse. Endvidere er han formand for styregruppen for projektet "Nordisk kulturpolitik under forandring".

Klavs Lindeneg er medlem af Energiklagenævnet.

Anders Milhøj er medlem af Forsikringsrådet og konsulent for området statistik ved Det Danske Nationalleksikon.

Jørgen Birk Mortensen er formand i Det Økonomiske Råd. Derudover er han medlem af Wilhjelmudvalget for udarbejdelse af national handlingsplan for naturforvaltning og biodiversitet, herunder formand for underudvalg om velfærd og økonomi. Han er formand for energiforskningsprogrammet Energi og Samfund, og dansk medlem af fagkollegiet i det nordiske energiforskningsprogram Energi og Samfund. Endelig er han medlem af styrelsen for det norske forskningsråds program "Samfunnsfaglige studier av energi, miljø og teknologi".

Karl Gunnar Persson er trustee i European Historical Economics Society.

Christian Schultz er medlem af Statsministeriets Rådgivende Udvalg vedrørende Færøerne, og medlem af bestyrelsen for Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Birgitte Sloth er medlem af Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd; medlem af bestyrelsen for Danmarks Transportforskning; medlem af programkomiteen for Det Agrare Landskab, og revisor for Social Økonomisk Samfund. Hun er medlem af følgegruppen vedrørende det danske VAIE program (Voluntary Agreements Implementation and Efficiency), samt medlem af følgegruppen for Center for Analyse af Miljø, Økonomi og Samfund.

Peter Birch Sørensen er medlem af bestyrelsen for Nationaløkonomisk Forening.

Troels Østergaard Sørensen er medlem af "Danmarks Statistiks forskningsudvalg", "Socialforskningsinstituttets rådgivende forskningsudvalg" samt medlem af bestyrelsen for DREAM-modellen i Danmarks Statistik.

Finn Tarp er medlem af Rådet for Ulandsforskning (RUF); medlem af Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde; medlem af Det danske FAO-udvalg under Fødevareministeriet; medarbejder ved Den Store Danske Encyklopædi; medlem af den af African Economic Research Committee (AERC) nedsatte styrekomité for et multi-lande forskningsprogram om fattigdom og økonomisk politik; medlem af Udenrigsministeriets udvalg vedrørende social og miljømæssig bæredygtig udvikling; og medlem af IFPRI's forskningsevalueringskomité for 2020 initiativet.

Niels Thygesen er formand (fra juli 2000) af Economic Development and Review Committee i OECD, Paris. Han er medlem af CEPS Macroeconomic Policy Group, Bruxelles; medlem af styregruppen for Euro 50 Group, Paris; medlem af Europaparlaments panel af akademiske økonomer, Strasbourg; medlem af European Shadow Financial Regulatory Committee, Amsterdam; medlem af Trilateral Commission og dennes eksekutivkomité, Paris; medlem af rådgivende udvalg for Confindustria, Rom; samt medlem af Det kgl. danske Videnskabernes Selskab.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet og de dertil knyttede centre udgiver løbende forskellige serier arbejdspapirer: "Discussion Papers from Institute of Economics" (også kaldet den "lyserøde serie", engelsksproget serie indeholdende forskning fra alle forskningsområder), "Rød serie" (ph.d.-afhandlinger), "Blå serie" (fortrinsvis på dansk og med særlig vægt på danske økonomiske forhold o.l.), "Gul serie" (fortrinsvis på dansk og med særlig vægt på empirisk arbejde med danske data) samt "Grøn serie" (undervisningsnoter). Desuden udgiver Centre for Industrial Economics (CIE) serien "CIE Working Papers" (engelsksproget), og Economic Policy Research Unit (EPRU) udgiver fire serier: "Working Papers Series" (engelsksproget), "EPRU Analyses" (engelsksproget), "EPRU Economic Studies" (fortrinsvis på dansk og sigtende mod en bred læserskare) og "EPRU Reprint Series" (optryk af artikler publiceret i tidsskrifter og bøger).

Økonomisk Institut udgiver sammen med Cambridge University Press tidsskriftet "European Review of Economic History" og sammen med MIT Press bogserien "Zeuthen Lectures". Denne bogserie er resultatet af den af instituttet siden 1996 afholdte særlige forelæsningsrække, Zeuthen Lectures, hvor internationalt velrenommerede økonomer præsenterer deres nyeste forskning. I november 2000 blev årets Zeuthen Lectures givet af arbejdsmarkedsforskeren professor Dale T. Mortensen (Northwestern University), under titlen "Why are Similar People Paid Differently?".

Redaktionelle hverv

Martin Browning er i redaktionsudvalget for Journal of Economic Literature og medredaktør af Econometrica.

Ingrid Henriksen er nationalredaktør af Scandinavian Economic History Review.

Christian Hjorth-Andersen er redaktør af Nationaløkonomisk Tidsskrift og medlem af redaktionskomiteerne for Journal of Consumer Policy og Journal of Cultural Economics.

Henrik Jensen er i redaktionsudvalgene for Scandinavian Journal of Economics og Atlantic Economic Journal.

Hans Keiding er i redaktionsudvalgene for Journal of Mathematical Economics, Social Choice and Welfare, og International Journal of Game Theory.

Claus Thustrup Kreiner er redaktør af Nationaløkonomisk Tidsskrift.

Jørgen Birk Mortensen er medredaktør af Social Sciences, Lithauen.

Karl Gunnar Persson er redaktør af European Review of Economic History og redaktør af Zeuthen Lecture Book Series, MIT Press.

Christian Schultz er redaktør af Scandinavian Journal of Economics og i redaktionsudvalget for The Manchester School.

Peter Birch Sørensen er medredaktør af tidsskriftet Finanzarchiv, og medlem af redaktionskomiteerne for tids-

skrifterne European Economic Review, German Economic Review, International Tax and Public Finance, Fiscal Studies, CPB Report og Nationaløkonomisk Tidsskrift.

Peter Sørensen er i redaktionsudvalget for Macroeonomic Dynamics.

Finn Tarp er i redaktionsudvalgene for Journal of International Development og Økonomi og Politik.

Niels Thygesen er i redaktionsudvalgene for Economist, Weltwirtschaftliches Archiv, Economie Internationale, og Open Economies Review.

Kongresser og symposier

Martin Browning arrangerede et "Applied Micro-econometrics Seminar (KAMS)" ved Københavns Universitet.

Birgit Grodal var arrangør af ph.d.-kurset: "Theory of Implementation" i maj/juni ved Københavns Universitet.

Rasmus Heltberg var medarrangør af forskningsseminar om ny bistandsbog den 7. december, Københavns Universitet.

Christian Hjorth-Andersen var medarrangør af en studiekonference i Holte.

Niels-Erik Jensen var medlem af organisationskomiteen for 22. Symposium i Anvendt Statistik i januar på Aalborg Universitet.

Katarina Juselius var arrangør af konferencen "I(2) analysis" i januar, Bertinoro, Italien. Hun arrangerede desuden konferencen "Macroeconomic Transmission Mechanisms: Empirical Applications and Econometric Methods" i maj, København. Hun var arrangør af, og forelæser ved, ph.d.-kurserne "Applied Cointegration Analysis" ved det Europæiske Universitet i Firenze, og "The Cointegrated VAR Model: Econometric Methodology and Macroeconomic Applications" i Pisa.

Jørgen Birk Mortensen var medarrangør af konferencen "Management and Economics", i maj, Kaunas, Lithauen.

Axel Mossin arrangerede workshoppen "Keynes' tid og Keynes' metode " i april samt Øresunds workshoppen "Økonomisk teoris historie og metode" i oktober (begge ved Københavns Universitet).

Karl Gunnar Persson var medarrangør af "Zeuthen Lectures" i november, og medarrangør af workshoppen "Long term trends in the world economy" i december (begge ved Københavns Universitet).

Christian Schultz arrangerede en "Center for Industrial Economics" workshop i Liseleje.

Birgitte Sloth var medlem af programkomiteen for Trafikdage, i september, Ålborg Universitet. Hun var medlem af følgegruppen for Teknologirådets koncensuskonference om kørselsafgifter, i marts. Desuden arrangerede hun en TEAM-workshop i maj ved Københavns Universitet, og arrangerede en TRIP-workshop i december i Værløse.

Peter Birch Sørensen var arrangør af EPRU-konference om "Perspectives on Danish and European Economic Policy" i november ved Københavns Universitet.

Troels Østergaard Sørensen var medarrangør af "Zeuthen Lectures" i november, Københavns Universitet.

Finn Tarp var arrangør af ph.d.-kursus, "Poverty analysis for development", i juni, Københavns Universitet.

Niels Thygesen var arrangør af workshop i Bruxelles i januar for 35 amerikanske og europæiske økonomer og officials. Han arrangerede workshop i Washington D.C. i april for 32 amerikanske og europæiske økonomer og officials.

Karl Vind arrangerede workshop om Matematiske metoder i dynamisk økonomisk teori, i maj ved Københavns Universitet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Følgende gæster har været tilknyttet instituttet mindst én måned:

Professorer

Bezalel Peleg, Univ. of Jerusalem, Israel (1.9-30.11).

Bhaskar Dutta, Indian Statistical Institute, Indien (1.4–30.6).

Forskningsadjunkter

Javier Alvarez de Pedro, CEMFI, Madrid, Spanien (1.9.99-31.8.00).

Jaydeep Roy, SUNY at Stoney Brooks, NY, USA (1.9.00.-31.8.01).

Chrysopeghe Braila, CORE Univ., Belgien (1.9.00-31.8.01).

Gæster inviteret på frisemester

Jacob Brøchner Madsen, Professor, Univ. of Western Australia, Australien (1.7.99–30.6.00).

Jeffrey Williamson, Professor, Harvard Univ. USA (14.9-31.12).

Ghanshyam Metha, Professor, Bombay, Indien (1.5-16.6).

John Kennes, affiliated researcher, Pace Univ., New York, USA (8.12.00–31.01.01).

Ph.d.-studerende

Susanne Kremhelmer, Univ.of Munich, Tyskland (4.9.00–16.2.01).

Gæster med forskningsstipendiater (eksternt finansieret)

Xiolin Shen, Tsinghua Univ., Kina (1.9.99-30.9.00).

Xie Fang, Tianjin Univ., Kina (1.9.99–1.7.0).

Hua Huang, Xiamen Univ., Kina (1.9.00–30.6.01).

Hiroshi Yamada, Hiroshima Univ., Japan (1.12.00–31.11.01).

Instituttet har endvidere haft besøg af kortere varighed af følgende udenlandske gæster

Michael Florig, Univ. de Paris I, Paris, Frankrig (26.2-1.3).

Silvio Rendon, Univ. Pompeu Fabra, Barcelona, Spanien (22-24.3), (9.11-16.11).

Alessandro Citanna, Groupe HEC, Paris, Frankrig (25-29.3).

Luis Corchon, Univ. Carlos III, Madrid, Spanien (1.4-5.4).

Antonio Villanaci, Univ. of Florence, Firenze, Italien (6.5-10.5).

Mukul Majumdar, Cornell Univ., USA (14.5-23.5).

Stephen R.G. Jones, McMaster Univ., USA (20.5-23.5).

Michel le Breton, CORE Univ., Belgien (5.6-7.5.)

Hannu Vartiainen, Univ. of Helsinki, Finland (5.6-9.6).

Neil Rankin, UK, Univ. of Warwick, UK (6.6).

Bo Honoré, Princeton Univ., USA (8.6-10.6).

Juan Ruiz, Univ. Carlos III, Madrid, Spanien (13.6-16.6), (29.11-10.12).

Erik Thorbecker, Cornell Univ., USA (19.6-21.6).
Egbert Dierker, Univ. of Vienna, Østrig (3.7-10.7), (29.10-5.11).
Hildegard Dierker, Univ. of Vienna, Østrig (3.7-10.7), (1.11-5.11).
Beth Allen, Univ. of Minesota, USA (21.9-12.10).
Werner Hildenbrand, Univ. of Bonn, Tyskland (25.9-26.9).
Anna Hammersmith, Univ. of Vienna, Østrig (2.10-6.10).
Thorvald Gylfason, Univ. of Reykavik, Island (16.10-17.11).
Licun Xue, Aarhus Univ., Danmark (23.10-25.10).
Jordi Brandts, UAB, Barcelona Inst. of Economics (11.11-15.11).
Georg Kirchsteiger, Univ. of Vienna, Østrig (12.11-14.11).
Julian Jamison, Kellogg GSM, Northwestern Univ., USA (12.11-17.11).
Richard Murnane, Harvard Univ., USA (13.11).
Jayasri Dutta, Univ. of Birmingham, UK (20.11-27.11).
Heraclis Polemarchakis, CORE Univ., Belgien (20.11-27.11).
Susanne Scotchmer, Univ. of California, USA (23.11-27.11).
Igor Evstigneev, Economics & Mathematics Inst., Academy of Sciences of Russia (2.12-8.12).
Xiadong Wu, Univ. of North Carolina, USA (9.12-12.12).
Lones Smith, Univ. of Michigan, USA (16.12-22.12).

Forskningsophold i udlandet

Jacob Nielsen Arendt: Princeton University (januar – juni).
Mette Lunde Christensen: Department of Economics, Northwestern University (januar – juni).
Carl-Johan Dalgaard: Brown University (efteråret).
Lars Pico Geerdsen: University College London (august – december).
Søren Gaard: Northwestern University (september – december).
Ninette Pilegaard Glud: Midi-Pyrénées School of Economics, Toulouse (januar – marts).
Henrik Jacobsen Kleven: Princeton University (januar – maj).
David Dreyer Lassen: Harvard University (januar – juni).
Martin Ulrik Junker Nielsen: Anderson School, UCLA.
Finn Tarp: National Economics University (NEU), Hanoi, Vietnam (august – december).
Karl Vind: Berkeley og Stanford (juli).
Hans Jørgen Whitta-Jacobsen: Universitat Pompeu Fabra, Barcelona (januar – juli).

Netværk

Karsten Albæk er medlem af Canadian International Labour Network.

Thomas Barnebeck Andersen er tilknyttet "Development Economics Research Group", Københavns Universitet.

Martin Browning er Research Associate ved "Institute for Fiscal Studies" (London). Han er desuden Research Fellow ved University College London, Research Associate ved AKF, København samt Research Associate ved SFI, København.

Mette Ejrnæs er tilknyttet "Centre for Research in Social Integration and Marginalization", Handelshøjskolen Århus.

Ninette Pilegaard Glud deltager i TEAM samarbejdet mellem Økonomisk Institut, COWI og Institut for Planlægning, DTU.

Birgit Grodal er medlem af "Center for Industrial Economics", netværket "Dynamic Economic Theory", samt netværket i Matematisk Økonomi (alle ved Københavns Universitet). Desuden er hun formand for netværket: "Danish Doctoral Program in Economics" (sponsoreret af Forskerakademiet) og medlem af Dansk Forskeruddannelses Netværk i Finansiering (sponsoreret af Forskerakademiet). Endelig er hun formand for netværket Dansk Forskeruddannelse i Nationaløkonomi.

Christian Groth er medlem af netværket "Dynamic Economic Theory", Københavns Universitet.

Frank Hansen er medlem af "Research Group in Mathematical Inequalities and Applications", Victoria University, Australien.

Hans Oluf Hansen er medlem af "Central and Eastern European Demographic Network", (Dept. Of Econ., Tübingen University, Germany). Endvidere er han medlem af TEMPUS-projektet, "Applied Demography for Public Administration" (Dept. of Geography, Charles University, Prague; Inst. of Housing and Urban Research, Univ. of Amsterdam).

Rasmus Heltberg er tilknyttet "Development Economics Research Group", Københavns Universitet.

Henrik Jensen er medlem af "Economic Policy Research Unit" og netværket "Dynamic Economic Theory" (begge ved Københavns Universitet). Desuden er han Research Fellow ved "Centre for Economic Policy Research" (London).

Henrik Jacobsen Kleven er medlem af "Economic Policy Research Unit", Københavns Universitet.

Hans Christian Kongsted er medlem af netværket "Macroeconomic Transmissions Mechanisms in Europe. Empirical Applications and Econometric Methods". Endvidere er han Research Associate ved "Centre for Economic and Business Research", Erhvervsministeriet.

Claus Thustrup Kreiner er medlem af "Economic Policy Research Unit", og tilknyttet "CESifo Research Network", University of Munich.

David Dreyer Lassen er medlem af "Economic Policy Research Unit", Københavns Universitet.

Jørgen Birk Mortensen er projektleder og bestyrelsesmedlem i centrene "Samfund, Økonomi & Miljø" (SØM) og "Miljø og samfundsøkonomi – analysemetoder, modeller og regnskaber" (AMOR) under det strategiske miljøforskningsprogram. Endvidere deltager han i centret "Grænser i landskabet".

Lina Wøhlk Olsen er medlem af "The Forum of Rasch Measurement in Marketing", the Vienna University of Economics and Business Administration Department of Marketing.

Karl Gunnar Persson er koordinator for netværket "Historical market integration".

Christian Schultz er medlem af "Center for Industrial Economics", og associeret medlem af "Economic Policy Research Unit" (begge ved Københavns Universitet). Desuden er han Research Fellow ved CESifo, University of Munich.

Birgitte Sloth er tilknyttet "Center for Industrial Economics" og netværket "Dynamic Economic Theory" (begge ved Københavns Universitet). Hun deltager i TEAM samarbejdet mellem Økonomisk Institut, Københavns Univer-

sitet, Institut for Planlægning, Danmarks Tekniske Universitet og COWI. Endelig er hun centerleder for TRIP, forskningscenter om miljø og transport, AKF.

Peter Birch Sørensen er leder af "Economic Policy Research Unit", Københavns Universitet, og er medlem af forskernetværket "CESifo Research Network", University of Munich, og koordinator af netværkets aktiviteter inden for forskningsområdet Offentlig Økonomi.

Finn Tarp er program-koordinator for "Development Economics Research Group".

Niels Thygesen er seniorforsker i "Economic Policy Research Unit", Københavns Universitet.

Torben Tranæs er medlem af "Center for Industrial Economics" og "Economic Policy Research Unit" (begge ved Københavns Universitet) og Research Fellow ved CESifo, University of Munich. Han er desuden medlem af nordeuropæisk netværk om forskning i velfærdsstaten, og medlem af internationalt netværk om undersøgelse og sammenligning af i hvilken udstrækning landenes skatte- og transfereringssystemer bidrager til at skabe "equal opportunities of income".

Karl Vind er tilknyttet netværket i Matematisk Økonomi og leder netværket "Dynamic Economic Theory" (begge ved Københavns Universitet).

Liansheng Wang er medlem af "Center for Industrial Economics" og netværket "Dynamic Economic Theory" (begge ved Københavns Universitet).

Hans Jørgen Whitta-Jacobsen er medlem af "Center for Industrial Economics", og netværket "Dynamic Economic Theory", og associeret medlem af "Economic Policy Research Unit" (alle ved Københavns Universitet).

DERG – Development Economics Research Group

Ledelse

Koordinator for centret er Finn Tarp.

Organisation

DERG er en udviklingsøkonomisk forskergruppe, hvis forskningsindsats er organiseret i tre hovedområder: (i) ulandene i den globale økonomi, herunder globalisering, international handel og kapitalbevægelser, (ii) national økonomisk udviklingspolitik, omfattende stabilisering, strukturtilpasning, vækst og transitionsøkonomi, samt (iii) landbrug, miljø og ressourceforvaltning, der analyserer sammenhænge mellem fattigdom, landbrug, naturressourcer og lokale institutioner. DERG modtog i 1996 en femårig rammebevilling fra Rådet for Ulandsforskning (RUF). DERG har fra starten været placeret ved Økonomisk Institut, men der samarbejdes med såvel Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut (SJFFI) som med Institut for Økonomi, Skov og Landskab ved Landbohøjskolen. Lektor Finn Tarp er Koordinator af DERG.

Koordinatorens årsberetning

DERG's aktiviteter var i perioden 1. juli 1999 til 30. juni 2000 i en yderst produktiv fase. Ikke mindre end 17 artikler om en bred vifte af udviklingsøkonomiske emner blev accepteret af nationale og især internationale tidsskrifter og som bidrag til bogmanuskripter. Hertil kommer to bøger om globale handelsspørgsmål og et betydeligt antal nye arbejdspapirer i forskellige stadier af udgivelse. Der blev desuden gjort vigtige fremskridt med at analysere effektiviteten af den internationale udviklingsbistand og udarbejdelsen af en samlet forskningsrapport til IFPRI ('International Food Policy Research Institute') om det hidtidige analysearbejde inden for rammerne af det såkaldte MERRISA-samarbejde ('Macroeconomic Reforms and Regional Integration in Southern Africa'). Der blev også i år 2000 afholdt et nordisk ph.d. kursus, med deltagelse af fremtrædende internationale forskere på området, som fokuserede på emnet 'poverty and development'. Endelig forsvarede to ph.d.-studerende deres afhandlinger.

CIE – Center for Industrial Economics

Ledelse pr. 1.2.2000

Koordinator for centret er Christian Schultz.

Organisation

Center for Industrial Economics består af forskere fra Økonomisk Institut, Handelshøjskolerne i København og Århus, Århus Universitet og Landbohøjskolen.

Koordinatorens årsberetning

Centerets forskning har i det forløbne år bl.a. omhandlet: Effekterne af markedsgennemsigtighed på markeder med ufuldkommen konkurrence, forskning og udvikling under ufuldkommen konkurrence og effekterne af ejerskabsforhold i virksomheden. Der har også været fokus på grundlæggende oligopolteori og spilteori. Centeret har afholdt en seminarrække og flere workshops.

Institutleder Troels Østergaard Sørensen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	39,74	4,2
STIP	12,10	3,1
TAP	18,00	4,3
TOTAL	69,84	11,6

VIP Internt finansieret

Albæk, Karsten; lektor.
Albæk, Svend; lektor (orlov).
Alvarez De Pedro, Francisco Javier; forskningsadj.
Andersen, Erling Bernhard; professor.
Braila, Chrissopighi; adjunkt.
Browning, Martin James; professor.
Dutta, Bhaskar; gæsteprofessor.
Ejarque, Joao M. Gil; adjunkt.
Ejrnæs, Mette; adjunkt.
Estrup, Hector; professor.
Estrup, Jørgen; lektor (orlov).

Grodal, Birgit Kirsten; professor.
Groth, Christian; lektor.
Gunnarsson, Jan Sture Gunnar; lektor.
Gylfason, Thorvaldur; gæsteprofessor.
Gørtz, Erik Christian; professor.
Hansen, Frank; lektor.
Hansen, Hans Oluf; lektor.
Hansen, Per Svejstrup; adjunkt.
Heltberg, Rasmus; lektor.
Henriksen, Ingrid; lektor.
Hjorth-Andersen, Christian; professor.
Hougaard, Jens Leth; lektor.
Jensen, Henrik; lektor.
Jensen, Niels-Erik; lektor.
Juselius, Katarina Ingeborg; professor.
Keiding, Hans; professor.
Kongsted, Hans Christian; lektor.
Kreiner, Claus Thustrup; lektor.
Lindeneg, Klavs; lektor.
Milhøj, Anders; lektor.
Mortensen, Jørgen Birk; lektor.
Mossin, Axel; lektor.
Nielsen, Peter Erling; lektor.
Pedersen, Lars Haagen; lektor (orlov).
Peleg, Bezalel; gæsteprofessor.
Persson, Karl Gunnar; professor.
Roy, Jaideep; adjunkt.
Schultz, Christian; professor.
Sloth, Birgitte; lektor.
Stene, Jon Magne; lektor.
Sørensen, Peter; lektor.
Sørensen, Peter Birch; professor.
Sørensen, Troels Østergaard; lektor.
Tarp, Finn; lektor.
Tranæs, Torben; lektor.
Tvede, Mich Palle; lektor.
Thygesen, Niels Christoffer; professor.
Vind, Karl Damkjær; professor.
Wang, Liansheng; adjunkt.
Whitta-Jacobsen, Hans Jørgen; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Anderson, James Everett; gæsteprofessor.
Asmussen, Steen; forskningsass.
Ethier, Wilfred; gæsteprofessor.
Hansen, Henrik; forskningslektor.
Hutchison, Michael Mercier; gæsteprofessor.
Rand, John; forskningsass.
Yamada, Hiroshi; forskningsstip.

STIP Internt finansieret
Andersen, Thomas Barnebeck; ph.d.-studerende.
Arendt, Jacob Nielsen; ph.d.-studerende.
Bengtsson, Claes; ph.d.-studerende.
Christensen, Mette Lunde; ph.d.-studerende.
Dalgaard, Carl-Johan Lars; ph.d.-studerende.
Gaard, Søren; ph.d.-studerende.
Harms, Martin Hasforth; ph.d.-studerende.
Harr, Thomas; ph.d.-studerende.
Jensen, Henning Tarp; ph.d.-studerende.
Junge, Martin; ph.d.-studerende.
Kleven, Henrik Jacobsen; ph.d.-studerende.
Koch, Andreas; ph.d.-studerende.
Knudsen, Mette Jessen; ph.d.-studerende.
Kramp, Paul Lassenius; ph.d.-studerende.
Lester, Jacob; ph.d.-studerende.
Madsen, Edith; ph.d.-studerende.
Nielsen, Heino Bohn; ph.d.-studerende.
Nielsen, Martin Ulrik Junker; ph.d.-studerende.
Olsen, Lina Wøhlk; ph.d.-studerende.
Seeward, Peter; ph.d.-studerende.
Weisdorf, Jacob Louis; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Glud, Ninette Pilegaard; ph.d.-studerende.
Jensen, Martin Kaae; ph.d.-studerende.
Lassen, David Dreyer; ph.d.-studerende.
Lau, Morten Igel; kand. stip.

Ph.d.-afhandlinger
Ejrnæs, Mette: Topics in Microeconometrics: Panel Data and Repeated Cross Sections.
Gyntelberg, Jacob: Essays in Corporate Finance and Contract Theory.
Hauch, Jens: Environmental Regulation and Nordic Energy Markets. An Economic Simulation Approach.
Heltberg, Rasmus: Institutions in Rural Development: Property Rights and Natural Resources.
Jacobsen, Jørgen Henrik Klinge: Structural change of the Economy, technological Progress and longterm Energy Demand.
Jebjerg, Lars: Regulation – Agency Problems in Regulations.
Jensen, Jesper: Economic Analyses of Carbon Abatement Policies.
Jensen, Mogens: Essays in Non-cooperative Game Theory, Evolutionary Learning and Signalling Games.
Kovsted, Jens Anders: Essays in Development Economics. Financiel Sector, Child Health and Reconstruction from War.
Kyhl, Søren: Five Essays on Imperfections in Economics.
Rasmussen, Frank M: Essays in International Trade and Labour Market Flexibility.
Rasmussen, Lars Even: Local Housing Markets with Partial Rent Control.
Vastrup, Jacob Andreas: Essays on Policy related Issues in Macroeconomics.

Fondsbevillinger

Det Strategiske Miljøforskningsprogram
– Procurement and Regulation of Public Transport (Birgitte Sloth) kr. 95.020.

ELU – Efterudannelse for længerevarende uddannede
– Støtte til udvikling af projektet Master i Økonomi (Peter Erling Nielsen) kr. 75.000.

EU
_ The analysis of international capital markets (Peter Birch Sørensen) kr. 1.389.200.

Forskningsstyrelsen
– Regulering af landskabskvalitet (Jørgen Birk Mortensen) kr. 240.000.

International Food Policy Research Inst.
– Økonomisk Forskning for IFPRI (International Food Re-

search Institute) i år 2000 til 2001 (Finn Tarp) kr. 128.522.

Rektorkollegiet
– Forskerophold Hiroshi Yamada (Hans Christian Kongsted) kr. 456.000.

Rådet for Ulandsforskning
– Child health and nutrition in Sub- Saharan Africa (Rasmus Heltberg) kr. 500.646.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– Efficiency of Cooperative Creameries, Agency Problems and Incentive Pay for Managers, 1882-1925 (Ingrid Henriksen) kr. 802.171.
– Endogenous Business Cycles, Unemployment and Economic Policy (Hans Jørgen Whitta-Jacobsen) kr. 151.000.
– The Dynamics of Household Income and Consumption (Martin Browning) kr. 1.034.090.
– Forlængelse af "Center for industriøkonomi" (Christian Schultz) kr. 220.000.

Publikationer

Albæk K., Koning P., Ridder G., Van den Berg B.G.J.: The Relation between Wages and Labor Market Frictions: An Empirical Analysis based on Matched Worker-Firm Data. i: Panel Data and Structural Labour Market Models s. 41-66, H. Bunzel, B. J. Christensen, P. Jensen, N. M. Kiefer, D. T. Mortensen (eds.), Amsterdam 2000.

Albæk K., Asplund R., Barth E., Blomskog S., Gudmundsson B.R., Karlsson V., Madsen E.S.: Dimensions of the wage-unemployment relationship in the Nordic countries: wage flexibility without wage curves. Research in Labor Economics 19, s. 345-381, 2000.

Amir R., Niels Nannerup: Information Structure and the Tragedy of the Commons in Resource Extraction. Discussion Papers 00-09, s. 1-25, 2000.

Amir R.: Market Structure, Scale Economics and Industry Performance. CIE Discussion Papers 2000-03, s. 1-30, 2000.

Amir R., Evstigneev I., Wooders J.: Noncooperative R&D and Optimal R&D Cartels. CIE Discussion Papers 2000-09, s. 1-33, 2000.

Amir R.: R&D returns, Market Structure and Research Joint Ventures. Journal of Institutional and Theoretical Economics 156(4), s. 583-598, 2000.

Amir R., Lambson V.E.: On the Effects of Entry in Cournot Markets. Review of Economic Studies 67(231), s. 235-254, 2000.

Amir R., Wooders J.: One-way Spillovers, Endogenous Innovator/Imitator Roles and Research Joint Ventures. Games and Economic Behavior 31(1), s. 1-25, 2000.

Amir R.: Modelling Imperfectly Appropriable R&D via Spillovers. International Journal of Industrial Organization 18(7), s. 1013-1032, 2000.

Amir R., Amir M., Jin J.: Sequencing R&D Decisions in a Two-Period Duopoly with Spillovers. Economic Theory 15(2), s. 297-317, 2000.

Amir R., Evstigneev I.: A Functional Central Limit Theorem for Equilibrium Paths of Economic Dynamics. Journal of Mathematical Economics 33(1), s. 81-99, 2000.

Amir R., Stepanova A.: Second-mover Advantage and Price Leadership in Bertrand Duopoly. CIE Discussion Papers 2000-10, s. 1-25, 2000.

Amir R., Grillo I.: Strategic Complementarity Conditions in Bertrand Oligopoly. CIE Discussion Papers 2000-11, s. 1-7, 2000.

Amir R.: Market Structure, Scale Economies and Industry Performance. Discussion Papers 00-08, s. 1-30, 2000.

Andersen E.B.: The Concept of the University Culture. i: Statistics, Science and Public Policy: The two Cultures s. 203-207, A.M. Herzberg, I. Krupka (eds.), Queen's University, Kingston, Ont. 2000.

Andersen E.B.: A Remarkably Simple Result in Maximum Likelihood Estimation Theory. 11 s. Kbh. 2000.

Andersen E.B.: Some Simple ML-estimators in Stochastic Differential Equations. 13 s. Kbh. 2000.

Andersen E.B.: Some new and some old results for the Polytomous Rasch Model. 13 s. Kbh. 2000.

Andersen T.B.: Finansiel udvikling og økonomisk vækst. Memo 203, s. 1-24, 2000.

Boom J-T., Svendsen G.T.: The Political Economy of International Emissions Trading Scheme Choice: Empirical Evidence. Discussion Papers 00-19, s. 1-52, 2000.

Browning M.: The Saving Behaviour of a Two Person Household. Scandinavian Journal of Economics 102(2), s. 235-251, 2000.

Browning M., Crossley T.: Luxuries are Easier to Postpone: A Proof. Journal of Political Economy 108(5), s. 1022-1026, 2000.

Dalgaard C-J.L., Kreiner C.T.: Scale-invariant Endogenous Growth. EPRU Working Paper Series 2000-07, s. 1-24, 2000.

Dalgaard C-J.L., Hansen H.: On Aid, Growth and Good Policies. CREDIT Research Papers 00/17, s. 1-22, 2000.

Ejarque J.M., Cooper R.: Financial Intermediation and Aggregate Fluctuations: A Quantitative Analysis. Macroeconomic Dynamics 4(4), s. 423-447, 2000.

Ejrnæs M.: Topics in Microeconometrics: Panel Data and Repeated Cross Sections. [143] s. Økonomisk Institut, København 2000.

Ejrnæs M., Husted L., Danø A.M.: Hvordan påvirker efterlønsreformen de ældres tilbagetrækningsalder? Nationaløkonomisk Tidsskrift 138(2), s. 205-221, 2000.

Ejrnæs M., Persson K.G.: Market Integration and Transport Costs in France 1825-1903: A Threshold Error Correction Approach to the Law of One Price. Explorations in Economic History 37(2), s. 149-173, 2000.

Estrup H.: Nogle betragtninger over fremskridt i økonomisk teori i det 20. århundrede. Nationaløkonomisk Tidsskrift 138(1), s. 121-134, 2000.

Grodal B., Dierker E., Dierker H.: Objectives of an Imperfectly Competitive Firm: a Surplus Approach. CIE Discussion Papers 2000-06, s. 1-23, 2000.

Grodal B., Dierker E., Dierker H.: Nonexistence of Constrained Efficient Equilibria when Markets are Incomplete. CIE Discussion Papers 2000-07, s. 1-15, 2000.

Grodal B., Vind K.: Walras Equilibrium with Coordination. Discussion Papers 00-18, s. 1-15, 2000.

Groth C., Schou P.: Can Nonrenewable Resources Alleviate the Knife-edge Character of Endogenous Growth? Discussion Papers 00-02, s. 1-28, 2000.

Gunnarsson J.: Et netværksknudepunkt i Østersøsamarbejdet: ScanEast Øresund. 69 s. Frederiksborg Amt, Hillerød 2000.

Gunnarsson J.: Industrielle netværker og institutionel effektivitet i Øresundsregionen. i: Øresundsregionaliseringen

analyseret strategisk og ledelsesmæssigt s. 65-78, Lise Lyck, Lunds universitet, Lund 2000.
Gyntelberg J.: Essays in Corporate Finance and Contract Theory. x,78 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Hansen F.: Operator inequalities associated with Jensen's inequality. 43 s. Akademisk Forlag, Kbh. 2000.
Hansen F., Araki H.: Jensen's operator inequality for functions of several variables. Proceedings of the American Mathematical Society 128(7), s. 2075-2084, 2000.
Hansen F.: Operator Inequalities Associated with Jensen's Inequality. i: Survey on Classical Inequalities s. 67-98, T.M. Rassias (ed.), Kluwer Academic, Dordrecht 2000.
Hansen H.O.: An AIDS Model with Reproduction – With an Application Based on Data from Uganda. Mathematical Population Studies 8(2), s. 175-203, 2000.
Hansen H.O.: A Review of Some Current Danish Population Trends. i: New Demographic Faces of Europe s. 103-124, T. Kucera, O. Kucerova, O. Opara, E. Schaich (eds.), Springer, Berlin 2000.
Hauch J.: Environmental Regulation and Nordic Energy Markets: An Economic Simulation Approach. 282 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Heltberg R.: Institutions in Rural Development: Property Rights and Natural Resources. x,[159] s. Økonomisk Institut, København 2000.
Heltberg R., Nielsen U.: Foreign Aid, Development and the Environment. i: Foreign Aid and Development: Lessons Learnt and Directions for the Future s. 271-289, Finn Tarp (ed.), Routledge, London 2000.
Heltberg R.: Commercialization and Specialisation in Mozambican Agriculture. 28 s. Kbh. 2000.
Heltberg R., Arndt C., Sekhar N.U.: Fuelwood Consumption and Forest Degradation: A Household Model for Domestic Energy Substitution in Rural India. Land Economics 76(2), s. 213-232, 2000.
Heltberg R.: Mozambique: Economic and Social Structure. i: Facing the Development Challenge in Mozambique: An Economy-wide Perspective s. 1-28, F. Tarp, H. Tarp Jensen, C. Arndt, S. Robinson, International Food Policy Research Institute, Washington, DC 2000.
Henriksen I.: Finansforvaltningen. i: Dansk forvaltningshistorie, bd.2: Stat, forvaltning og samfund. Folkestyrets forvaltning fra 1901-1953 s. 200-270, Tim Knudsen (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Kbh. 2000.
Henriksen I., Kærgård N.: Ester Boserup. i: A Bibliographical Dictionary of Women Economists s. 65-72, R.W. Dimand, M.A. Dimand, E.L. Forget (eds.), Edward Elgar, Cheltenham 2000.
Hjertholm P.: Analytical History of Heavily Indebted Poor Country (HIPC) Debt Sustainability Targets. Discussion Papers 00-03, s. 1-45, 2000.
Hjertholm P., White H.: Survey of Foreign Aid: History, Trends and Allocation. Discussion Papers 00-04, s. 1-131, 2000.
Hjertholm P., Laursen J., White H.: Macroeconomic Issues in Foreign Aid. Discussion Papers 00-05, s. 1-61, 2000.
Hjertholm P.: Poverty, Economic Growth and Income Distribution: Review of the Issues. 74 s. Danida, Kbh. 2000.
Hjorth-Andersen C. (red.): Udviklingslinier i økonomisk teori. 370 s. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Kbh. 2000.
Hjorth-Andersen C.: A model of the Danish Book Market. Journal of Cultural Economics 24(1), s. 27-43, 2000.
Hjorth-Andersen C.: Anmeldelse af Erhvervsministeriet: Regulering af butikkernes åbningstid. Nationaløkonomisk Tidsskrift 138(3), s. 375-377, 2000.
Hjorth-Andersen C.: Anmeldelse af Svend E. Hougaard Jensen (red.): Økonomi og erhvervspolitik. Nationaløkonomisk Tidsskrift 138(3), s. 373-375, 2000.
Hougaard J.L., Keiding H.: On the Welfare Economic Foundations of Health Status Measures. Discussion Papers 00-07, s. 1-17, 2000.
Hougaard J.L., Thorlund-Petersen L.: The stand-alone test and decreasing serial cost sharing. Economic Theory 16(2), s. 355-362, 2000.
Jacobsen H.K.: Structural change of the economy, technological progress and long-term energy demand. 228 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Jebjerg L.: Regulation. Agency Problems in Regulation. [93] s. Økonomisk Institut, København 2000.
Jensen H.: Optimal Monetary Policy Cooperation through State- Independent Contracts with Targets. European Economic Review 44(3), s. 517-539, 2000.
Jensen J.: Economic Analyses of Carbon Abatement Policies. 142 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Jensen M.: Essays in Non-cooperative Game Theory, Evolutionary Learning and Signalling Games. xv, [168] s. Økonomisk Institut, København 2000.
Juselius K., MacDonald R.: Interest Rate and Price Linkages Between the USA and Japan : Evidence from the Post-Bretton Woods Period. Discussion Papers 00-13, s. 1-38, 2000.
Juselius K., MacDonald R.: International Parity Relationships between Germany and the United States: A Joint Modelling Approach. Discussion Papers 00-10, s. 1-54, 2000.
Juselius K.: Models and relations in economics and econometrics (with discussions). i: Macroeconomics and the Real World. Vol. 1: Econometric Techniques and Macroeconomics s. 167-197, R.E. Backhouse, A. Salanti (eds.), Oxford University Press, Oxford 2000.
Juselius K., Hendry D.: Explaining Cointegration Analysis: Part I. The Energy Journal 21(1), s. 1-42, 2000.
Juselius K., Hendry D.F.: Explaining Cointegration analysis: Part II. Discussion Papers 00-20, s. 1-33, 2000.
Jørgensen C.M.D.: On the I(2) Cointegration Model. 284 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Keiding H., Tvede M.: Imperfect Competition and the Firm: Some Equivalence Results. Discussion Papers 00-01, s. 1-19, 2000.
Keiding H., Peleg B.: Correlated equilibria of games with many players. International Journal of Game Theory 29(3), s. 375-389, 2000.
Kleven H.J.: Optimum Taxation and the Allocation of Time. EPRU Working Paper Series 2000-16, s. 1-25, 2000.
Kleven H.J., Sørensen P.B., Richter W.F.: Optimal Taxation with Household Production. Oxford Economic Papers 52(3), s. 584-594, 2000.
Kovsted J.A.: Topics in Development Economics. Financial Sector, Child health, and Reconstruction from War. iii, 157 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Krarup S., Ramesohl S.: Voluntary Agreements in Energy Policy – Implementation and Efficiency. The Final Report from the VAIE project. 72 s. AKF Forlaget, Kbh. 2000.
Kreiner C.T., Pedersen L.H., Sløk T.: Ambiguous Effects of Tax Progressivity: Theory and Danish Evidence. Labour Economics 7(3), s. 335-347, 2000.

Kreiner C.T., Danziger L.: On the output-inflation relationship when price and quantity adjustments are costly. CESifo Working Paper Series 293, s. 1-12, 2000.
Kyhl S.: Five essays on Imperfections in Economics. xiii,143 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Larsen B.: Unemployment in Search Equilibrium. viii,153 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Lassen D.D.: Political Accountability and the Size of Government: Theory and Cross-Country Evidence. EPRU Working Paper Series 2000-20, s. [1-47], 2000.
Leth-Petersen S., Kjellson E., Togeby M.: Demand for Space Heating in Apartment Blocks: Evidence from Denmark and Sweden. 45 s. AKF Forlaget, Kbh. 2000.
Lindeneg K.: Frihed, lighed & effektivitet? 188 s. Akademisk Forlag, Kbh. 2000.
Lindeneg K.: Social Choice and Game Theory in Allocation Mechanisms. 42 s. Kbh. 2000.
Lindeneg K.: Frihed, lighed & effektivitet i den økonomiske aktivitet?: samfundsøkonomisk allokering. 174 s. Økonomisk Institut, Kbh. 2000.
Madsen J.B., McAleer M.: Direct Tests of the Permanent Income Hypothesis under Uncertainty, Inflationary Expectations and Liquidity Constraints. Journal of Macroeconomics 22(2), s. 229-252, 2000.
Madsen J.B., Greasley D., Oxley L.: Real Wages in Australia and Canada, 1870-1913: Globalization versus Productivity. Australian Economic History Review 40(2), s. 178-198, 2000.
Mortensen J.B.: Comments on Jørgen Elmeskov and Stefano Scarpetta: New sources of economic growth in Europe. i: Das neue Millennium – Zeit für ein neues ökonomisches Paradigma? s. 100-107, Oesterreichische Nationalbank, Oesterreichische Nationalbank, Wien 2000.
Mortensen J.B., Amundsen E.S.: The Danish Green Certificate System: Some Simple Analytical Results. Working Paper Series. Department of Economics, Univ. of Bergen 20, s. 1-25, 2000.
Mortensen J.B., Kærgaard N., Nielsen S.B.: Dansk økonomi. Forår 2000. 362 s. Det Økonomiske Råd, Kbh. 2000.
Mortensen J.B., Kærgaard N., Nielsen S.B.: Dansk økonomi. Efterår 2000. 215 s. Det Økonomiske Råd, Kbh. 2000.
Mortensen J.B., Andersen P.: Ressource- og miljøøkonomi. i: Udviklingslinier i økonomisk teori s. 187-218, Chr. Hjorth-Andersen (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Kbh. 2000.
Mortensen J.B., Schaumburg-Müller H., Slente H.P., Kragh M.V.: Foreign aid and private sector development. i: Foreign Aid and Development s. 312-332, Finn Tarp (ed.), Routledge, London 2000.
Møllgaard P., Hviid M.: Countervailing Power and Price Transparency. CIE Discussion Papers 2000-01, s. 1-29, 2000.
Nielsen C.P., Anderson K., Robinson S., Thierfelder K.: Modeling the global market effects of GMOs: the importance of preferences and policy choices. CIES Discussion Papers. University of Adelaide 2000/0035, s. 1-40, 2000.
Nielsen C.P., Robinson S., Thierfelder K.: Genetic engineering and trade: Panacea or dilemma for developing countries. TMD Discussion Papers. Trade and Macroeconomics Division, IFPRI 55, s. 1-30, 2000.
Nielsen C.P., Anderson K.: Global market effects of alternative European responses to GMOs. CIES Discussion Papers. University of Adelaide 2000/0032, s. 1-24, 2000.
Nielsen C.P., Anderson K.: GMOs, trade policy and welfare in rich and poor countries. SJFI Working Papers. Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut 3/2000, s. 1-12, 2000.
Nielsen S.B., Keuschnigg C.: Tax Policy, Venture Capital, and Entrepreneurship. EPRU Working Paper Series 2000-18, s. 1-39, 2000.
Nielsen S.B., Huizinga H.: Withholding Taxes or Information Exchange: The Taxation of International Interest Flows. EPRU Working Paper Series 2000-19, s. 1-32, 2000.
Nielsen S.B., Fuest C., Huber B.: Why is the Corporate Tax Rate Lower than the Personal Tax Rate? EPRU Working Paper Series 2000-17, s. 1-17, 2000.
Olsen K.R., Nielsen L.: Joint Implementation, Clean Development Mechanism and Tradable Permits. International Regulation of Greenhouse Gases. 84 s. Forskningscenter Risø, Risø 2000.
Persson K.G.: Tradition og fornyelse i økonomisk historie. i: Udviklingslinier i økonomisk teori s. 141-167, Chr. Hjort-Andersen (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Kbh. 2000.
Pilegaard N.: Reformering af netværk. i: Trafikdage på Aalborg Universitet 2000: konferencerapport s. 515-525, Transportrådet, Trafikforskningsgruppen (AU), Aalborg Universitet, Aalborg 2000.
Rasmussen F.M.: Essays in International Trade and Labor Market Flexibility. xii,145 s. Økonomisk Institut, København 2000.
Roy J., Serfes K.: Strategic choice of contract lenghts in agriculture. Discussion Papers 00-17, s. 1-35, 2000.
Roy J.: When Aspiring and Rational Agents Strive to Coordinate. Discussion Papers 00-16, s. 1-29, 2000.
Schultz C., Sjöström T.: Local Public Goods, Debt and Migration. EPRU Working Paper Series 2000-11, s. 1-39, 2000.
Schultz C., Ortuno-Ortin I.: Divide the Dollar: A Model of Interregional Redistributive Politics. A Discussion. Institut Valencia d'Investigacions Economiques 2000-28, s. 1-20, 2000.
Schultz C., Ortuno-Ortin I.: Public Funding of Political Parties. A Discussion. Institut Valencia d'Investigacions Economiques 2000-27, s. 1-44, 2000.
Skytte K.: Fluctuating renewable energy on the power exchange. i: The International Energy Experience s. 219-231, G. MacKerron, P. Pearson (eds.), Imperial College Press, London 2000.
Skytte K., Ravn H.: Uncertainty in Energy-Economic Modelling of the Electrical Power Sector. Annals of Operations Research 97, s. 213-229, 2000.
Skytte K., Olsen O.J.: Consumer ownership in liberalised electricity markets – the case of Denmark. i: Conference Proceedings. 23. Annual IAEE International Conference: Energy Markets and the New Millenium, Sydney, 7- 10 June 2000 (on CD-ROM) s. 1-17, Australian Association for Energy Economics, Sydney 2000.
Skytte K., Olsen O.J., Fristrup P., Munksgaard J.: Konkurrence i elsektoren? 172 s. Jurist- og Økonomforbundets forlag, Kbh. 2000.
Skytte K.: Green certificates – design and function. i: Rapport 1999 – plan 2000 fra engasjerte forskere i Energi og samfunn. 6. Nordiske energiforskningskonferanse med

generalmønstringer, Oslo, 30. november 1999 s. 274-289, Energiforskningen, Ås 2000.
Skytte K.: Electricity trade and market imperfections in Northern Europe. i: Rapport 1999 – plan 2000 fra engasjerte forskere i Energi og samfunn. 6. Nordiske energikonferanse med generalmønstringer, Oslo, 30. november 1999 s. 268-272, Energiforskningen, Ås 2000.
Skytte K.: Economic models for financing renewable electricity deployment. i: Nordic Energy Research Conference at Reykholt, Iceland, 10-11 November 2000: Conference Proceedings s. 33-33, 2000.
Sloth B.: Kontrakter med moralfare. i: Noter til mikroøkonomi, 2. år, 2. semester s. 1-19, Peter Sørensen, Birgitte Sloth, Carsten Krabbe Nielsen, Mich Tvede, Michael Stæh r, Michael Teit Nielsen (red.), Økonomisk Institut, Kbh. 2000.
Sloth B.: Kontrakter med ugunstig udvælgelse. i: Noter til mikroøkonomi, 2. år, 2. semester s. 1-19, Peter Sørensen, Birgitte Sloth, Carsten Krabbe Nielsen, Mich Tvede, Michael Stæh r, Michael Teit Nielsen (red.), Økonomisk Institut, Kbh. 2000.
Sloth B.: Spilteori. i: Udviklingslinier i økonomisk teori s. 107-140, Chr. Hjorth-Andersen (red.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Kbh. 2000.
Sørensen P., Ottaviani M.: Herd Behavior and Investment: Comment. American Economic Review 90(3), s. 695-704, 2000.
Sørensen P., Smith L.: Pathological Outcomes of Observational Learning. Econometrica 68(2), s. 371-398, 2000.
Sørensen P.: Eksternaliteter i Koopmansdiagrammet. i: Noter til mikroøkonomi, 2. år, 2. semester s. 1-19, Peter Sørensen, Birgitte Sloth, Carsten Krabbe Nielsen, Mich Tvede, Michael Stæh r, Michael Teit Nielsen (red.), Økonomisk Institut, Kbh. 2000.
Sørensen P.: Forbrugeren: nyttemaksimering, udgiftsminimering og dualitet. i: Noter til mikroøkonomi, 2. år, 1. semester (august rev.) s. 1-20, Peter Sørensen, Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, Carsten Krabbe Nielsen (red.), Økonomisk Institut, Kbh. 2000.
Sørensen P.B.: Tax Coordination in the Economic and Monetary Union: Perspectives and Current Standing. EPRU-analyse nr. 17, s. 1-16, 2000.
Sørensen P.B.: The case for international tax coordination reconsidered. Economic Policy 31, s. 431-461, 2000.
Sørensen P.B.: Hvad er fordelene og ulemperne ved euroen? i: Derfor JA til euroen s. 38-56, Bertel Haarder (red.), Peter la Cours Forlag, Kbh. 2000.
Sørensen P.B.: Comment on Bover, García-Perea and Portugal: Labour Market Outliers. Economic Policy 31, s. 412-415, 2000.
Tarp F., Arndt C., Jensen H.T., Robinson S.: Marketing Margins and Agricultural Technology in Mozambique. Journal of Development Studies 37(1), s. 121-137, 2000.
Tarp F., Arndt C., Jensen H.T.: Stabilization and Structural Adjustment in Mozambique: an Appraisal. Journal of International Development 12(3), s. 299-323, 2000.
Tarp F., Arndt C., Jensen H.T.: Structural characteristics of the Economy of Mozambique: A SAM-based Analysis. Review of Development Economics 4(3), s. 292-306, 2000.
Tarp F., Jensen H.T., Arndt C., Robinson S.: Facing the Development Challenge in Mozambique: An Economy-wide Perspective. 255 s. International Food Policy Research Institute, Washington, D.C. 2000.
Tarp F., Aryeetey E.: Structural Adjustment and After: Which Way Forward? i: Economic Reforms in Ghana: The Miracle and the Mirage s. 344-365, E. Aryeetey, J. Harrigan, M. Nissanke (eds.), James Currey, London 2000.
Tarp F. (ed.): Foreign Aid and Development: Lessons Learnt and Directions for the Future. 512 s. Routledge, London 2000.
Tarp F., Hansen H.: Aid effectiveness disputed. i: Foreign Aid and Development: Lessons Learnt and Directions for the Future s. 103-128, Finn Tarp (ed.), Routledge, London 2000.
Tarp F., Heltberg R., Simler K., Matusse C., Dava G.: The robustness of poverty profiles reconsidered. 40 s. Københavns Universitet, Kbh. 2000.
Tarp F., Hansen H.: Aid and Growth Regressions. CREDIT Discussion Papers 00/7, s. 1-20, 2000.
Tarp F., Kovsted J.A., Pörtner C.C.: Child Health and Mortality in Guinea-Bissau: Does Health Knowledge Matter? 25 s. Københavns Universitet, Kbh. 2000.
Tarp F.: Anmeldelse af Ester Boserup: The conditions of agricultural growth: the economics of agrarian change under population change. Nationaløkonomisk Tidsskrift 138(1), s. 150-152, 2000.
Tarp F., Arndt C., Schiller R.: Grain Transport and Rural Credit in Mozambique: Solving the Space-time. 39 s. University of Purdue, Purdue 2000.
Tarp F., Hansen H.: Aid Effectiveness Disputed. Journal of International Development 12(3), s. 375-398, 2000.
Tarp F., Arndt C.: Who gets the Goods: A General Equilibrium Perspective on Food Aid in Mozambique. 28 s. Københavns Universitet, Kbh. 2000.
Tarp F., Arndt C.: Agricultural Technology, Risk, and Gender: A CGE Analysis of Mozambique. World Development 28(7), s. 1307-1326, 2000.
Thygesen N.: Evolving Ambitions in Europe's Monetary Unification. i: The Euro: A Challenge and Opportunity for Financial Markets s. 29-56, M. Artis, A. Weber, E. Hennesy (eds.), Routledge, London 2000.
Tranæs T., Sløk T., Lockwood B.: Progressive Taxation and Wage Setting: Some Evidence for Denmark. Scandinavian Journal of Economics 102(4), s. 707-723, 2000.
Tranæs T., Roberts M.A., Stæhr K.: Two-stage bargaining with coverage extension in a dual labour market. European Economic Review 44(1), s. 181-200, 2000.
Tranæs T., Roemer J.E., Aaberge R., Colombino U., Fritzell J., Jenkins S.P., Marx I., Page M., Pommer E., Ruiz-Castillo J., San Segundo M.J., Wagner G.G., Zubiri I.: To what Extent do Fiscal Regimes Equalize Opportunities for Income Acquisition among Citizens? EPRU Working Paper Series 2000-10, s. 1-23,11, 2000.
Tvede M., Crès H.: Ordering Pareto-Optima Through Majority Voting. Discussion Papers 00-15, s. 1-34, 2000.
Tvede M., Jensen M.K.: Endogenous Growth and Competitive Markets. Discussion Papers 00-14, s. 1-13, 2000.
Tvede M., Ghiglino C.: Optimal Policy in OG Models. Journal of Economic Theory 90(1), s. 62-83, 2000.
Vastrup J.: Essays on Policy Related Issues in Macroeconomics. [262] s. Økonomisk Institut, København 2000.
Vind K.: von Neumann Morgenstern Preferences. Journal of Mathematical Economics 33(1), s. 109-122, 2000.
Wang L.: Growth and North-South Wage Gap. Discussion Papers 00-12, s. 1-28, 2000.
Wang L.: A Theory of Unilateral Trade Policy. Discussion Papers 00-11, s. 1-27, 2000.

Wang L.: A Theory of Unilateral Trade Policy. CIE Discussion Papers 2000-08, s. 1-27, 2000.

Whitta-Jacobsen H.J., Lloyd-Braga T., Aloi M.: Endogenous Business Cycles and Stabilization Policies. Discussion Papers 00-06, s. 1-28, 2000.

Whitta-Jacobsen H.J.: Endogenous, Imperfectly Competitive Business Cycles. European Economic Review 44(2), s. 305-336, 2000.

Whitta-Jacobsen H.J.: Den forvridende virkning af lønbeskatning. i: Noter til mikroøkonomi, 2. år, 1. semester (august rev.) s. 1-15, Peter Sørensen, Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, Carsten Krabbe Nielsen (red.), Økonomisk Institut, Kbh. 2000.

Whitta-Jacobsen H.J., Jensen M., Sloth B.: The Evolution of Conventions under Incomplete Information. Economics and Business Working Papers Series. Universitat Pompeu Fabra 475, s. 1-42, 2000.

Whitta-Jacobsen H.J., Jensen M., Sloth B.: On the Structural Difference between the Evolutionary Approach of Young and that of Kandori, Mailath, and Rob. Economics and Business Working Papers Series. Universitat Pompeu Fabra 477, s. 1-11, 2000.

Studienævnet for Økonomi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Fra lærerside: Peter Erling Nielsen (studieleder) – Ingrid Henriksen – Torben Tranæs – Per og Svejstrup Hansen. Fra studenterside: Øssur Kalsø Hansen – Tina Skotte Sørensen – Mikkel Søndergaard – Mikkel Strøh Kiil.

Pr. 01.08.00 indtrådte Maria Wickmann som suppleant for Tina Skotte Sørensen.

Beretning

Økonomisk Studienævn har ansvaret for BA- og kandidatstudierne i økonomi og for sidefags- og tilvalgsuddannelsen i økonomi.

Optaget udviste endnu engang betydelig tilbagegang i år 2000. De relevante data vedr. STÅ- og kandidatproduktion og optagelsestal fremgår af nedenstående figur.

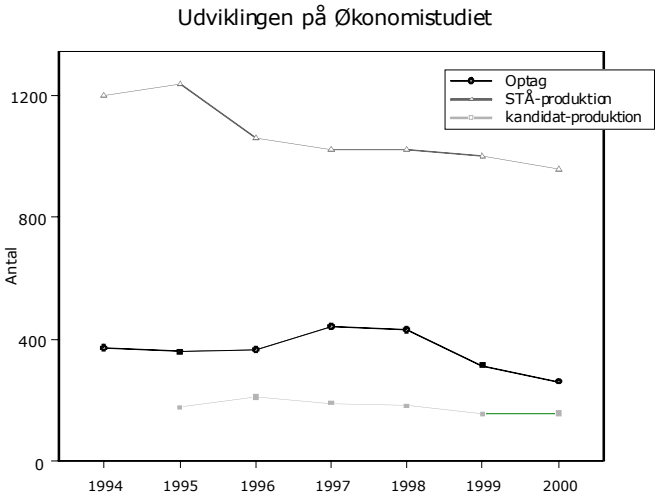

På baggrund af denne dårlige udvikling påbegyndte Økonomistudiet og Økonomisk Institut arbejdet med et altomfattende studiereform. Med udgangspunkt i et medarbejdermøde i marts og efterfølgende diskussioner, blev der i løbet af året planlagt omfattende ændringer af BA-studiet, men henblik på at gøre forløbet mere motiverende og relevant. Undervisningsformerne er blevet gennemgået, og der blev lagt planer for indførelse af nye eksamensformer (især tag-hjem eksamener og anvendelse af mid-tern papers) og øget anvendelse af IT. Institut og studienævn etablerede et pædagogisk udvalg, der på kort sigt har medvirket i reform-arbejdet og på længere sigt skal sikre en stadig udvikling af studiets pædagogik i bred forstand.

Sideløbende med dette begyndte et arbejde med at forbedre studiets image. Dette har ført for en tilpasning af studiets hjemmeside, så den udover at sikre information til de studerende også henvender sig til gymnasieelever og andre, der overveje at læse økonomi. Der har endvidere været arbejdet med tilfredshedsundersøgelser, besøgsordninger og skriftlig, ekstern information.

Endelig har et særligt udvalg påbegyndt arbejdet med at fremskaffe bedre statiske oplysninger om især tilgang og frafald. Som en del af universitetets udviklingskontrakt er påbegyndt en meget omfattende frafaldsundersøgelse.

På studiets kandidatdel har man indført to nye fag: teleøkonomi og ny økonomi, som er blevet godt modtaget.

Som led i fagets og fakultetets internationaliserings-satsning tilbydes nu langt mere engelsksproget undervisning end tidligere. Stadig flere studerende læser fag i udlandet, lige man modtager stadig flere udenlandske studerende. Internationaliseringen udvikler sig fortsat positivt. Der er samarbejdsaftaler med universiteterne i Wien, Lissabon, Venedig, Bielefeld, Alicante, München, l'Havre, Bruxelles, Kaunis og Bologna. De her nævnte samarbejdsuniversiteter er alle omfattet af det EU-sponsorerede Socrates/Erasmussystem. Arbejdet med at fremme udvekslingen med nordamerikanske universiteter inden for rammerne af COPRISS er fortsat, og i år 2000 har vi kunnet modtage og udsende et voksende antal studerende. COPRISS udvides til også at omfatte australske og new zealandske universiteter.

Et samarbejde med Lunds universitet, der gør det muligt for kandidat- og magisterstuderende frit at vælge fag på partneruniversitetet blev sat i gang, men i første omfang har interessen været behersket.

Studiet overgik i år 2000 til netbaseret information – studiehåndbog og lektionskatalog finde nu kun på elektronisk form, idet man nu er deltager i Studieinformationssystemet (SIS).

Arbejdet med at uddanne fagets undervisere i brug af IT tog fart i år 2000 – først gennem et samarbejde med CITU på Lunds universitet senere gennem udvidelsen af Det Samfundsvidenskabelige Fakultets Pædagogiske Center, der med etableringen af Tøndesalen nu råder over moderne faciliteter til undervisning af interne og eksterne medarbejdere i IT-brug.

Studiet har investeret i anskaffelse af bærbare projektorer og pc'ere til undervisningsbrug, men man må konstatere, at bestræbelserne på at forbedre kvaliteten af undervisningslokalerne ikke har båret frugt i år 2000. den dårlige situation på dette område er en negativ faktor, der bl.a. hæmmer bestræbelserne på at gøre uddannelsen mere indbydende.

Sidefagsstudiet i økonomi udvikler sig rimeligt. Søgningen har været pæn, og denne aktivitetet, der baserer sig på "genbrug" af uddannelseselemeneter fra økonomistudiet giver nu et pænt bidrag til den samlede STÅ-indtjening. Arbejdet med en ny uddannelse i Master of Modern Economic Theory (MME) blev afsluttet, men arbejdet viste sig efterfølgende at have været forgæves på grund af manglende interesse for at deltage.

Igen i år 2000 blev det en økonomistuderende fra Københavns Universitet, Hans Peter Lorenzen, der fik førstepladsen i Euroclear's priskonkurrence. I denne anledning modtog Økonomisk Institut et betydeligt beløb, som sammen med tilsvarende midler fra 1999 har gjort det muligt at uddele stipendier til studerende, der vil studere finansielle og monetære emner ved nordamerikanske og europæiske universiteter.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Øko-nomi*	*Stats-kundsk.*	*Afrika-studier*	*Jura*	*Mat.-øko.*	*Øvrig naturvid.*	*Filo-sofi*	*Merit-overført*	*I alt*
Økonomi	934,43	0,33	2,00	0,67	4,54	1,46	0,83	10,98	955,24
Øvr. samfundsvidenskab	2,15								
Jura	0,26								
Humaniora	0,42								
Naturvidenskab	6,19								
Merit- og gæstestud.	13,76								
I alt	957,21								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

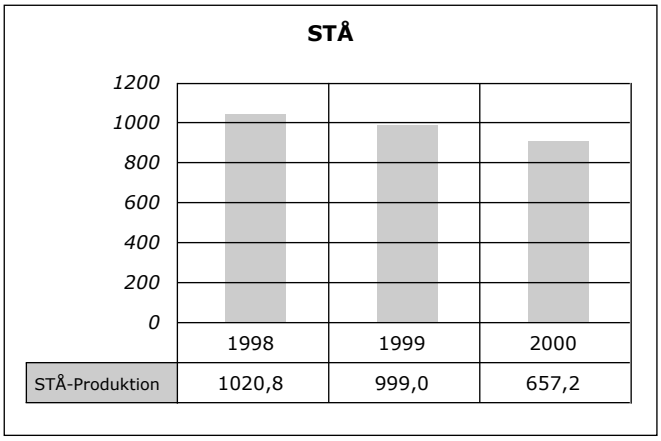

Studieleder Peter Erling Nielsen

Ph.d.-studienævnet for Økonomi

"4+4" ph.d.-uddannelsen i Økonomi er en realitet, og de første studerende er indskrevet.

Økonomisk Institut er blevet udnævnt til Marie Curie Training Site af EU, og har i den forbindelse modtaget midler til at udenlandske ph.d.-studerende kan besøge instituttet. Instituttet har også været med til at starte det internationale ph.d.-uddannelsesnetværk EDGE, med deltagelse af universiteterne i Bocconi (Milano), Cambridge, Dublin, München og Aix-Marseilles. Netværket afholdt en vellykket "start-jamboree" i Cambridge i september.

Som noget nyt er påbegyndt en række ugentlige "pizza-seminarer", hvor ph.d.-studerende præsenterer deres arbejder for hinanden.

Ph.d.-studieleder Christian Schultz

EPRU – Economic Policy Research Unit

Ledelse pr. 1.2.2000
Centerleder er professor Peter Birch Sørensen.

Organisation
EPRU er en forskergruppe, der forsker inden for områderne offentlig økonomi, makroøkonomisk teori og politik og international økonomisk politik. Centret modtog i 1993 en femårsbevilling fra Danmarks Grundforskningsfond; en ny femårsbevilling fra fonden blev tildelt i 1998. Fra sept. 1998 har EPRU været placeret ved Økonomisk Institut.

Adresse
Studiestræde 6
1455 København K
Telefon 35 32 44 11
Fax 35 32 44 44
peter.birch.sorensen@econ.ku.dk

Centerlederens årsberetning

EPRU's forskning i internationale og danske økonomisk-politiske problemstillinger har i 2000 bl.a. omhandlet emner som de økonomisk-politiske relationer mellem Europa og USA; vilkårene for finanspolitikken i Europas økonomiske og monetære union; problemstillinger vedrørende optimal tilrettelæggelse af pengepolitikken; problemer vedrørende koordinering af kapitalbeskatningen inden for EU; skattepolitikkens virkning på markedet for venturekapital; skattepolitikkens fordelingsvirkninger; konjunktursvingninger og makroøkonomisk stabiliseringspolitik; effekter og reformer af arbejdsløshedsforsikringen; betydningen af uddannelse for den økonomiske vækst; den danske velfærdsmodel og den internationale økonomiske integration, m.m. EPRU har i 2000 fortsat sin deltagelse i en række internationale forskningsnetværk, herunder et europæisk forskningssamarbejde, der undersøger udviklingen på de internationale kapitalmarkeder og Europas rolle i den globale økonomi efter introduktionen af euroen. Endvidere har EPRU i 2000 været vært for en række udenlandske gæsteforskere og afholdt seminarer, workshops og internationale konferencer, herunder en konference om perspektiver for dansk og europæisk økonomisk politik."

Centerleder Peter Birch Sørensen

Institut for Statskundskab

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er lektor, mag.scient.soc. Kirsten Thomsen.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor, mag.scient.soc. Kirsten Thomsen, viceinstitutleder, lektor, cand.scient.pol. Hans Jørgen Nielsen, professor, lic.scient.pol. Tim Knudsen, TAP-repræsentant, kontorfuldmægtig Annelise Petersen samt studenterrepræsentant, stud.scient.pol. Simon Holmen Clemmensen.

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder samt studienævn og studieleder (lektor, ph.d. Jens Hoff).

Ligeledes er der ph.d.-studienævn og ph.d.-studieleder (lektor, ph.d. Hanne Foss Hansen). Fagligt er instituttet opdelt i tre hovedgrupper: komparativ politik, international politik og forvaltning, samt tre mindre grupper: økonomi, sociologi og metode.

Adresse

Rosenborggade 15
1130 København K
Telefon 35 32 33 66
Fax 35 32 33 99
www.polsci.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Instituttet blev oprettet i 1965. Instituttet varetager forskning i politik og forvaltning i bred forstand samt undervisning ved statskundskabsstudiet og ved samfundsfag, ph.d.-studiet samt undervisning ved Institut for Folkesundhedsvidenskab under Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Der var immatrikuleret 26 ph.d.-studerende, heraf 12 eksternt finansierede.

Instituttet har i det forløbne år arbejdet med en række opgaver, formuleret i instituttets udviklingsplan 1998-2004, specielt iværksættelse af en ny studieordning og påbegyndt en rationalisering af instituttets administration. Instituttet var vært for European Consortium for Political Research Symposium, Joint Sessions of Workshops (ECPR 2000). Instituttets medarbejdere har afsluttet to store SSF-støttede forskningsprojekter: DemokratiProjektet og Dansk Forvaltningshistorie, som nu er indlejret i instituttets kompetencer med henblik på videreført forskning. En række af instituttets medarbejdere er fortsat engageret i Magtudredningen samt en række større og mindre projekter. Et nyt forskningsområde, Politisk teori og begrebshistorie, vil samle en række lærere på tværs af faggrupperne.

Oplysninger om faget og forskerprofiler kan også hentes på internettet (www.polsci.ku.dk).

Personaleforhold

Instituttet var pr. 31. december 2000 arbejdsplads for 50 videnskabelige medarbejdere, heraf 14 ph.d.-studerende, og 14 teknisk administrative medarbejdere. Hertil kommer 5 videnskabelige medarbejdere på orlov.

Instituttet har besat følgende stillinger:

Professorat i international politik. Ansøgerne måtte påregne en forskningsledende rolle inden for satsningsområdet "international politik". Der var otte ansøgere til stillingen (8 mænd), hvoraf fire var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Professoratet blev besat pr. 1. august med Jens Bartelson.

Lektorat i international politik med særligt henblik på nyere teorier i international politik. Lektoratet blev besat pr. 1. november 2000 med Lene Hansen.

Lektorat i international politik med særligt henblik på konfliktløsninger i det internationale samfund. Lektoratet blev besat pr. 1. august 2000 med Peter Viggo Jakobsen.

Lektorat i international politik med særligt henblik på ret og politik i EU. Lektoratet blev besat pr. 1. august 2000 med Marlene Wind.

Alle ansøgere til ovennævnte lektorater måtte påregne videnskabelige kvalifikationer inden for satsningsområdet "europæisk integration og sikkerhed". Der var i alt otte ansøgere (2 kvinder og 6 mænd) af hvilke de fire var kvalificerede i henhold til stillingsopslagene.

Lektorat i international politik med særligt henblik på EU's og EU-landenes udenrigspolitik. Der var i alt tre ansøgere (3 mænd) af hvilke de to var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 15. januar 2000 med Henrik Larsen.

Lektorat i forvaltning med særligt henblik på forholdet mellem demokrati og forvaltning. Lektoratet blev besat pr. 1. august 2000 med Lotte Jensen.

Lektorat i forvaltning med særligt henblik på offentlig ledelse og styring, især på offentlige virksomheder. Lektoratet blev besat pr. 1. august 2000 med Carsten Greve. Alle ansøgere til disse to lektorater måtte påregne videnskabelige kvalifikationer inden for satsningsområdet "Offentlig sektor i opbrud". Der var syv ansøgere (2 kvinder og 5 mænd) af hvilke de tre var kvalificerede i henhold til stillingsopslagene.

Lektorat i statskundskab med særligt henblik på almen statskundskab, politisk teori og politisk idéhistorie. Ansøgere måtte påregne videnskabelige kvalifikationer inden for satsningsområdet "Magt og demokrati". Der var syv ansøgere (7 mænd) af hvilke de tre var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 1. august 2000 med Henrik Bang.

Lektorat i metode og sociologi. Ansøgere måtte påregne videnskabelige kvalifikationer inden for samfundsvidenskabelig metodologi og generel kompetence i sociologi. Der var syv ansøgere (4 mænd og 3 kvinder) af hvilke tre var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 1. august 2000 med Merete Watt Boolsen.

Adjunktur i international politik med særligt henblik på videnskabelige kvalifikationer inden for satsningsområdet "europæisk integration og sikkerhed". Der var 16 ansøgere (7 kvinder og 9 mænd) til stillingen, der blev besat pr. 1. august 2000 med Anders Wivel.

Adjunktur i sundhedsvæsenets organisation og forvaltning. Ansøgere måtte påregne videnskabelige kvalifikationer inden for satsningsområdet "Offentlig sektor i opbrud". Der var en ansøger som var kvalificeret i henhold til stillingsopslaget. Adjunkturet blev besat pr. 1. august 2000 med Karsten Vrangbæk.

Forskningsvirksomhed

Instituttets forskningsvirksomhed koncentrerer sig om studiet af politik og forvaltning på både nationalt og interna-

tionalt niveau og omfatter kompetencer inden for 1) komparativ politik, 2) international politik, 3) forvaltning, 4) økonomi og økonomisk politik, 5) sociologi og sociale forhold samt 6) metodologi. I forskningsplanen, som også er revideret i 2000, peges på følgende tre koncentrationsområder: 1.1. Magt- og demokrati, 2.1. Europæisk integration og sikkerhed, og 3.1. Offentlig sektor i opbrud.

For mere detaljerede oplysninger om projekter og forskere under de enkelte forskningsområder henvises til Årsberetning 2000 (www.polsci.ku.dk).

1. Komparativ politik

1.1. Koncentrationsområdet: Magt og demokratiproblemer
Inden for koncentrationsområdet "Magt- og demokratiproblemer" studeres den indflydelse som vælgere, partier, private, kollektive aktører, bureaukrater, massemedier og internationale organer har på parlamentets og regeringens beslutningsprocesser og substantielle politik (policies). Særlig vægt lægges der på forandringerne i magtstrukturen, og de (gamle såvel som nye) demokratiske problemer disse forandringer kan medføre. Et specielt interessant problemfelt dækker balancen mellem koordinering og specialisering i det politiske system. Hovedvægten lægges på det danske politiske system, men dette studeres i et komparativt perspektiv.

1.1.2. DemokratiProjektet
Projektet omhandler en række teoretiske og empiriske delprojekter vedrørende det moderne samfunds demokratiproblemer, både inden for allerede etablerede demokratier og i forbindelse med demokratiseringsprocesser. Forskere fra Københavns Universitet, Roskilde Universitetscenter, Aalborg Universitet, COS og Handelshøjskolen i København deltager i projektet, som ledes af en styringsgruppe (Lars Bille, formand) og samarbejder bl.a. med LOS i Bergen, SCORE i Stockholm og Whitehallprojektet i UK. Projektet er forskningsmæssigt afsluttet med udgangen af 2000, hvor der er udgivet seks bøger, 25 arbejdspapier og 7 særtryk.

Delprojekter under DemokratiProjektet
Politisk begrebsforandring og demokratisk udvikling i Danmark (Uffe Jakobsen).

Den europæiske integration og konsekvenser for det politiske system i Danmark (Ove K. Pedersen).

Samspillet mellem politikere og centraladministration (Tim Knudsen, Lotte Jensen, Hanne Nexø Jensen, Karsten Ronit og Martin Marcussen).

Forvaltningens institutionelle udvikling (Torben Beck Jørgensen, Carsten Greve).

Demokrati fra neden (Jens Hoff, Bolette Christensen, Henrik Bang).

1.1.3. Øvrige forskningsprojekter under området Magt- og demokratiproblemer
(Henrik Bang; Tage Bild; Jens Hoff; Uffe Jakobsen; Henrik Jensen; Ove K. Pedersen).

1.2. Politisk teori, partier, parlamentarisk politik og politisk adfærd
(Jens Erik Bartelson; Lars Bille; Ove K. Pedersen sammen med Peter Kjær og Erik Meier Carlsen; Lis Højgaard; Henrik Jensen; Willy Johannsen; Per Mouritsen; Hans Jørgen Nielsen; Steen Sauerberg; Gunnar Sjöblom; Kirsten Thomsen).

1.3. Interesseorganisationer og politik
(Tage Bild; Karsten Ronit).

1.4. Sociale forholds historie, kultur og politik
(Willy Johannsen; Steen Sauerberg).

2. International politik

2.1. Koncentrationsområdet "Europæisk integration og - sikkerhed"
Området sigter mod at belyse centrale problemer og udviklinger knyttet til europæisk sikkerhed og integration, både historisk, teoretisk og empirisk. Et centralt tema er den europæiske sikkerhed efter den Kolde Krig og den politiske integration i Europa, herunder især udviklingen af Den Europæiske Union og de måder hvorpå EU's politiske udvikling er knyttet til økonomiske, retlige, sociale og identitetsbestemmende forhold samt globale processer. Ligeledes de nævnte udviklingers betydning for Danmark og Danmarks placering i forhold til den sikkerhedsmæssige og integrationsmæssige udvikling i Europa.

2.1.1. Copenhagen Research Project on European Integration (CORE)
CORE er et interdisciplinært og interinstitutionelt forskningsprojekt om europæisk integration. I projektet deltager forskere fra jura, økonomi, politologi og historie. COREprojektet omfatter en række delprojekter. Disse koncentrerer sig om: 1) Teoriproblemer i studiet af europæisk integration; 2) Institutionelle og retlige problemer; 3) Økonomiske og teknologiske problemer samt 4) politiske og sikkerhedspolitiske problemer. Hertil kommer særlige projekter om dansk europapolitik, om EU's udvidelse og om EU's rolle i det internationale system. Projektet er afsluttet i 2000. CORE blev ledet af en styringsgruppe med Jean Monnet professor Morten Kelstrup som formand.

2.1.2. The GLOBE Project
Globalization and the American Challenge omhandler dannelsen af en europæisk sikkerhedsidentitet og Europa som aktør i international politik efter 1989, hvor USA står tilbage som den eneste supermagt, og hvor globaliseringen af frie markeder har taget voldsom fart (Birthe Hansen, projektleder, Ib Damgaard Petersen, Henrik Larsen, Peter Viggo Jakobsen).

2.1.3. Øvrige forskningsprojekter under området Europæisk Integration og Sikkerhed
(Lene Hansen; Henrik Larsen; Ib Damgaard Petersen; Mikkel Vedby Rasmussen; Steen Sauerberg; Marlene Wind; Anders Wivel; Ole Wæver).

2.2. Teorier i International Politik
(Jens Bartelson; Birthe Hansen; Lene Hansen; Peter Viggo Jakobsen; Henrik Larsen, Mikkel Vedby Rasmussen; Karsten Ronit; Kirsten Thomsen; Marlene Wind; Anders Wivel, Ole Wæver).

2.3. Sikkerhedspolitik og internationale konflikter
(Birthe Hansen; Lene Hansen, Peter Viggo Jakobsen; Uffe

Jakobsen; Ib Damgaard Petersen; Mikkel Vedby Rasmussen, Ole Wæver).

2.4. Danmarks og andre landes udenrigspolitik
(Birthe Hansen; Lene Hansen; Peter Viggo Jakobsen; Henrik Larsen; Ib Damgaard Petersen; Mikkel Vedby Rasmussen; Anders Wivel, Ole Wæver).

3. Forvaltning

3.1. Koncentrationsområdet: Offentlig sektor i opbrud
Området omhandler en række centrale emner om den offentlige forvaltning i fortid og nutid ud fra et politologisk og organisatorisk perspektiv. Fælles for emnerne er opbrud i den offentlige sektors organisering og grænser. Der skelnes mellem tre typer af opbrud: Mellem det internationale og det nationalstatslige. Mellem politik og administration. Mellem offentligt og privat. På tværs af disse opbrud fokuseres på forvaltningspolitik, offentlige værdier, historisk institutionalisering og offentlige organisationer som komplekse organisationer forankret i policy netværk. Komparative studier i tid og rum for alle temaerne er væsentlige og prioriteres højt.

3.1.1. Magtudredningen
Magtudredningen er sat i gang på foranledning af Folketinget og har til formål at analysere det danske folkestyres situation ved overgangen til det 21. århundrede. Projektet er interdisciplinært (komparativ politik og forvaltning). Torben Beck Jørgensen indgår i forskningsledelsen.

Delprojekter under Magtudredningen
(Henrik Bang; Lars Bille; Carsten Greve; Tim Knudsen; Martin Marcussen; Camilla Palmhøj Nielsen; Hans Jørgen Nielsen; Karsten Ronit; Karsten Vrangbæk; Torben Beck Jørgensen, Gitte Lindermann og Camilla Palmhøj Nielsen; Jens Hoff; Torben Beck Jørgensen og Kurt Klaudi Klausen).

3.1.2. Øvrige forskningsprojekter under området Offentlig sektor i opbrud
(Jens Brøsted; Carsten Greve; Hanne Foss Hansen og Finn Borum, Handelshøjskolen i København; Anja Hansen; Hanne Nexø Jensen; Lotte Jensen og John Wanna, Griffith University sammen med forskere fra Roskilde Universitetscenter; Torben Beck Jørgensen; Martin Marcussen; Ove K. Pedersen, Karsten Ronit).

3.2. Forvaltningshistorie
Dansk forvaltningshistorie. Siden 1990 har instituttet medvirket i et tværdisciplinært center vedr. dansk forvaltningshistorie, finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd. Hovedformålet med projektet er at frembringe den første samlede fremstilling af dansk forvaltningshistorie fra de ældste tider til nutiden. Der er udgivet en række monografier og artikler, og en samlet udgivelse er under udarbejdelse. Projektet er afsluttet med udgangen af 2000 (Tim Knudsen er medredaktør).

Øvige projekter under området Forvaltningshistorie
(Tim Knudsen; Karsten Ronit).

3.3. Køn, organisation og sociale forhold

3.3.1. Køn i den akademiske organisation
Et tværdisciplinært område under ledelse af lektor Lis Højgaard, Institut for Statskundskab og Charlotte Bloch, Sociologisk Institut. Projektet analyserer baggrunden for kønsskævheden i uddannelse og forskning.

Delprojekter under Køn i den akademiske organisation
(Lis Højgaard; Hanne Nexø Jensen).

3.3.2. Øvrige forskningsprojekter under området Køn, organisation og sociale forhold
(Lis Højgaard; Hanne Nexø Jensen).

4. Økonomi og økonomisk politik
EXSPRO: Social Exclusion and Social Protection – the Future Role for the EU.

Et internationalt EU-finansieret forskningsprojekt der fokuserer på den vedvarende sociale udelukkelse som følge af et fortsat stort arbejdsløshedsproblem i hele Europa (Per Kongshøj Madsen).

Øvrige projekter under området Økonomi og økonomisk politik
(Niels-Henrik Topp).

5. Sociologi og sociale forhold
(Kirsten Thomsen).

6. Metodologi
(Merete Watt Boolsen; Bolette Møller Cristensen; Per Mouritsen; Ole Wæver og Lene Hansen).

Andre ph.d.-projekter
Det godes skrøbelighed – studier i politisk etik og kulturel pluralisme (Anders Berg Sørensen).

IR Theory in France. An institutional historical analysis of the IR-discipline in France, its predispositions and present configuration (Henrik Breitenbauch).

Transnationalisering af forvaltningen (Anders Esmark).

Kvalitativ analyse af politisk karisma (Tina Goldberg).

Dansk forskningspolitik i internationalt perspektiv: Fra selvforvaltning til statsstyring? (David Grønbæk).

Humanitarian assistance in complex political emergensies in Africa (Karl Joakim Gundel).

De unge og demokratiet – politisk kultur i et generationsperspektiv (Ulla Højmark Jensen).

Growth, Competitive & Employment in the EU (Helle Johansen).

Regulering af det liberaliserede elmarked – et komparativt studie af uafhængige reguleringsmyndigheder på elområdet (Katja Sander Johannsen).

Regionalisering af sikkerhed og sikkerhedsgørelse af regioner (Isil Kazan).

Serbian Nationalism (Carsten Bagge Laustsen).

ICT and political parties (Karl Löfgren).

Is the sovereign State about to change? (Helle Malmvig).

Vestens sikkerhedsidentitet i de senmoderne risikosamfund (Janus Mortensen).

Politik og demokrati fra neden – en åbning af det politiske felt (Jesper Myrup).

Teori og metode i socialt arbejde med børn og unge (Flemming J. Nielsen).

En kortlægning af magtstrukturer i det danske folketing – ændringer i disse strukturer set i lyset af en række variabler (Henriette B. Nielsen).

Medlemmer i de danske partier (Karina Pedersen).

Energi- og miljøregulering af store virksomheder (Lene Holm Pedersen).

Social Governance in the European Union (Majken Houborg Pedersen).

Conceptual History – a theoretic-analytical perspective as a basis for an analysis of the concept of politics in Denmark from 1945 until today (Tina B. Pipa).

Promoting Gender Equality in Development Cooperation: Gender Mainstreaming as Strategy (Helle Poulsen).

Det militære instruments rolle i europæisk krisestyring, herunder interaktionen med det civile instrument (Karen Marie Roesdahl).

Den statslige overtagelse af selskabsligningen (Bent Thaarup).

Explaining the integration and non-integration of small European states (Anders Wivel).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Lektor Lars Bille har været i bedømmelsesudvalg samt 1. opponent ved dr.polit-afhandling i statskundskab ved Oslo Universitet.

Lektor Hanne Foss Hansen har siddet i bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling på hhv. HHK og RUC samt i bedømmelsesudvalg til ansættelse af lektor på HHK.

Professor Tim Knudsen har siddet i bedømmelsesudvalg vedr. professorat i forvaltning ved Ålborg Universitet.

Professor Ole Wæver har siddet i bedømmelsesudvalg ved besættelse af to ph.d.-stipendier på DUPI samt en forskerassistent ved Universitetet i Lund.

Tillidshverv

Instituttets medarbejdere bestrider en lang række tillidshverv, som det vil være for omfattende at omtale her. Se Årsberetning 2000 (www.polsci.ku.dk).

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttets medarbejdere driver det ikke-kommercielle forlag "Politiske Studier", som primært publicerer instituttets forskning. Ib Damgaard Petersen er ansvarlig for forlaget.

Instituttet udgiver desuden en årlig "Forskningsplan" samt følgende skriftserier: Arbejdspapirserie (AP, gul serie), Undervisningsserie (US, rosa serie), Specialeserie (SS, lysegrøn serie) og en ph.d.-serie. Der arbejdes løbende med udviklingen af disse serier.

Studienævnet udgiver informations- og debatbladet "Statskundskab Kontakt", der udkommer en gang om måneden og "Politologiske Studier", som udkommer kvartalsvis. Publikationerne kan fås ved henvendelse i instituttets reception (Kvikskranken) samt for "Politologiske Studier's" vedkommende på www.politologiske.dk.

Instituttet publicerer en engelsksproget hjemmeside på internettet (www.polsci.ku.dk). Her findes information om instituttets forsknings- og uddannelsesaktiviteter og praktiske oplysninger til brug for danske og udenlandske forskere og studerende. Hjemmesiden udbygges løbende til et centralt redskab for instituttets interne og eksterne kommunikation.

Redaktionelle hverv

Instituttets medarbejdere bestrider en lang række redaktionelle hverv, som det vil være for omfattende at omtale her. Se Årsberetning 2000 (www.polsci.ku.dk).

Kongresser og symposier

2.-3. marts 2000: "University Structures, Knowledge production and Gender Constructions" under ledelse af Lis Højgaard. 42 danske og nordiske deltagere.

Instituttet var fra 14.-19. april 2000 vært for ECPR Joint Sessions of Workshops med mere end 500 deltagere fra hele verden.

19.-21. oktober 2000: "Conference on History of Concepts Network" under ledelse af Uffe Jakobsen. 30 deltagere fra Danmark og Europa.

4.-5. december 2000: "Government and Democracy in the Information Age (GaDIA)" Cost Action a14, støttet af EU kommissionen under ledelse af Jens Hoff med 12 deltagere fra Danmark og Europa.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Center for Offentlig Organisation og Styring (COS)

Instituttets samarbejde med Handelshøjskolen i København, Roskilde Universitetscenter, Aalborg Universitet, Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut og Danmarks Forvaltningshøjskole i Center for Offentlig Organisation og Styring (COS) er i 2000 udvidet til også at omfatte Aarhus Universitet og Syddansk Universitet, og hovedformålet er et landsdækkende samarbejde om forskeruddannelse inden for det politologiske område. COS-netværket indgår endvidere i et nordisk netværk, hvori der også har været gennemført seminarer m.v. Institutleder Kirsten Thomsen repræsenterede i 2000 instituttet i COS's bestyrelse.

Baltic Sea Area Studies

Forsknings- og forskeruddannelsesnetværk, finansieret af EU-bevilling via Humboldt Universität, Berlin (Uffe Jakobsen).

Gæsteforskere

Følgende forskere har opholdt sig ved instituttets mere end en måned:

Adjunkt Wolfgang Kahlig, Ilisimatusarfiks, Universitetet i Grønland.

Professor Walter Kickert, Department of Public Administration, Erasmus University Rotterdam, juni 2000.

Professor Olav Fagelund Knudsen, Norsk Utenrikspolitisk Institutt/Södertörns Högskola, Huddinge, NorFa bevilling.

Associate Professor, Ph.D. Cathie Jo Martin, Boston University (1. september 2000-30. juni 2001).

Kortere besøg af:

David Easton, professor ved Levine University of California (15. maj 2000).

John Wanna, professor ved Griffith University, Brisbane (27. september 2000).

Paul Hirst, professor ved Birkbeck College, University of London (22. november 2000).

Shaode Qin, kansler for Fudan University, Shanghai (24. august 2000).
Yinzhang Chen, Nordic Centre, Fudan University, Shanghai (24. august 2000).
Melvin Richter, professor ved New York University (26. oktober 2000).

Instituttets adjungerede professorer
Rod Rhodes, professor, University of Newcastle, England.
John Campbell, professor, Dartmouth College, USA.
Joseph Weiler, professor, Harvard Law School, USA.
Professor John A. Hall, professor, McGill University, Montreal, Canada.

Forskningsophold i udlandet
Birthe Hansen, lektor: gæsteforsker ved London School of Economics and Political Science (forår og efterår 2000).
Hanne Nexø Jensen, lektor: gæsteforsker ved University of Sydney (efterår 2000).
Lotte Jensen, lektor: gæsteforsker ved Victoria University Wellington, New Zeeland (forår 2000).
Helle Malmvig, ph.d.-stipendiat: visiting scholar ved Brown University, USA (efterår 2000).
Per Mouritsen, adjunkt: visiting fellow ved Det Europæiske Universitets Institut i Firenze (forår 2000).
Ib Damgaard Petersen, lektor: forskningsrejse til Latinamerika (efterår 2000).

Institutleder Kirsten Thomsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	34,14	4,1
STIP	7,25	1,4
TAP	19,51	5,0
TOTAL	60,90	10,5

VIP Internt finansieret
Bang, Henrik Paul; lektor.
Bartelsson, Jens Erik; professor.
Bild, Tage Nørrelund; lektor.
Bille, Lars Christian; lektor.
Boolsen, Merete Watt; lektor.
Bryder, Tom; lektor.
Christensen, Bolette Møller; lektor.
Ditlevsen, Morten Dalager; amanuensis.
Greve, Carsten; lektor.
Hansen, Birthe; lektor.
Hansen, Hanne Foss; lektor.
Hansen, Lene; lektor.
Hoff, Jens Villiam; lektor.
Jakobsen, Peter Viggo; lektor.
Jakobsen, Uffe; lektor.
Jensen, Hanne Nexø; lektor.
Jensen, Henrik Skildal; lektor.
Jensen, Liselotte Skovgaard; lektor.
Jensen, Ulla Højmark; forskningsass.
Johannsen, Willy; lektor.
Johansen, Helle; forskningsass.
Jørgensen, Torben Beck; professor.
Knudsen, Tim Frydshou; professor.
Larsen, Henrik; lektor.
Löfgren, Karl Mats; forskningsass.
Madsen, Per Henrik Kongshøj; lektor.
Markussen, Martin Osvald; adjunkt.
Mouritsen, Per; adjunkt.
Nielsen, Hans Jørgen; lektor.
Nielsen, Henriette Bjørn; forskningsadj.
Nielsen, Lis Højgaard; lektor.
Pedersen, Ove Kaj; professor.
Petersen, Ib Damgaard; lektor.
Ronit, Karsten; lektor.
Sauerberg, Steen; lektor.
Sjøblom, Bengt Gunnar Olof; professor.
Thomsen, Agnes Kirsten; lektor.
Topp, Niels-Henrik; lektor.
Vrangbæk, Karsten; forskningsass.
Wind, Marlene; lektor.
Wivel, Anders; forskningsadj.
Wæver, Ole; professor.

VIP Eksternt finansieret
Brøsted, Jens; forskningslektor.
Dalsgård, Anne Line; forskningsass.
Hansen, Anja; forskningsass.
Lindermann, Gitte; forskningsass.
Martin, Cathie Jo; gæsteprofessor.
Nielsen, Camilla Palmhøj; forskningsass.
Pipa, Tina Buchtrup; forskningsass.
Rasmussen, Mikkel Vedby; forskningsadj.
Svendsen, Berte Kathrine Hasse; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Berg-Sørensen, Anders; kand.stip.
Esmark, Anders; ph.d.-studerende.
Laustsen, Carsten Bagge; ph.d.-studerende.
Malmvig, Helle Elisabeth; ph.d.-studerende.
Mortensen, Janus; kand.stip.
Myrup, Jesper; ph.d.-studerende.
Pedersen, Karina; ph.d.-studerende.
Pedersen, Majken Houborg; ph.d.-studerende.
Poulsen, Helle; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Grønbæk, David Jens Von Haller; kand.stip.
Hansen, Marianne; kand.stip.
Jacqueson, Catherine; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Csonka, Agi Eva: Ledelse og arbejde under forandring. Om indholdet, udbredelsen og konsekvenserne af fleksible organisationsformer i danske virksomheder.
Jakobsen, Susanne: International Relations Theory and the Environment. A Study of Brazilian and Indian Policymaking on Climate Change.
Rahigh-Aghsan, Ali: The Dynamics and Inertia of the Northern Tier Cooperation: the growing role of Turkey and Iran and the formation of a cooperative regional hegemonic system in the context of the ECO.
Vrangbæk, Karsten: Markedsorientering i sygehussektoren? Opkomst, udformning og konsekvenser af frit sygehusvalg.

Fondsbevillinger

EU
– Baltic sea area studies (Uffe Jakobsen) kr. 1.084.982.

Erhvervsministeriet
– Selvregulering i forbrugerpolitikken (Karsten Ronit) kr. 242.000.

Forskningsministeriet/Magtudredningen
– Offentlig Sektor Regulering (Torben Beck Jørgensen) kr. 661.640.
– Offentlig sektor survey, del 1 (Karsten Vrangbæk) kr. 179.952.

Statens Samfundsvid.Forskningsråd/Magtudredningen
– Business partipation in the new social Europe (Cathie Jo Martin) kr. 850.800.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– Den offentlige sektor på kontrakt (Carsten Greve) kr. 812.800.
– Senmoderne Sikkerhed: Mod et Refleksivt Sikkerhedsbegreb (Mikkel Vedby Rasmussen) kr. 800.096.

Publikationer

Bagge Laustsen C.: Nationalisme som politisk religion. Udsyn vol. 15, nr. 1, s. 3-9, 2000.
Bagge Laustsen C., Diken B.: Politikkens tunge åg. Kulturkontakten nr. 3, s. 4, 2000.
Bagge Laustsen C.: Serbisk nationalisme og historieskrivning. www.copri.dk/ jugoslavien/docs/forskning/forskning.html. 11 s. 2000.
Bagge Laustsen C.: Magtens rum. Information fra Nordisk Sommeruniversitet nr. 1, s. 19-22, 2000.
Bagge Laustsen C.: Erfaringer fra Kosovo. http://www.copri.dk/jugoslavien/doc/ artikler/erfaringer.html. 5 s. 2000.
Bagge Laustsen C.: Nationalisme som politisk religion – Kosovo som eksempel. http//www.copri.dk/jugoslavien/doc/artikler/religion. 8 s. 2000.
Bagge Laustsen C.: Nazismens subjekter – En diskussion af Adolf Eichmanns væren i verden. Arbejdspapir 1999/9. 39 s. Institut for Statskundskab, København 1999.
Bagge Laustsen C.: Jeg kæmper, derfor er jeg – om den slovenske skoles revolutionære cartesianisme. Arbejdspapir 2000/4. 47 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Bagge Laustsen C.: Kampen om Tjetjenien – eller suverænitet som talehandling. Arbejdspapir 2000/3. 35 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Bagge Laustsen C.: Risikosamfundets byrder. Dansk Pædagogisk Tidsskrift nr. 3, s. 50-61, 2000.
Bagge Laustsen C. (red.): Politologi og kontraktteori – Politica vol. 32, nr.4. 365-434 s. Politica, 2000.
Bagge Laustsen C., Wæver O.: In Defence of Religion: Sacred Referent Objects for Securitization. Millenium vol. 29, no. 3, s. 705-739, 2000.
Bagge Laustsen C.: Kampen om Tjetjenien – eller suverænitet som talehandling. Militært Tidsskrift vol. 129, nr. 3, s. 282-305, 2000.
Bagge Laustsen C., Thomsen J.A.: Frygt og bæven – Carl Schmitt som læser af Thomas Hobbes. Politica vol. 32, nr. 4, s. 382-398, 2000.
Bang H.P., Hansen A.D., Hoff J.V. (red.): Demokrati fra neden. Casestudier fra en dansk kommune. 349 s. DJØF, København 2000.
Bang H.P., Hansen A.P., Hoff J.V., Magnussen J.: Hjulene på sæbekassebilen skal have lov til at falde af. Arbejdspapir 2000/10. 82 s. København. Institut for Statskundskab 2000.
Bartelsen J.: Three Concepts of Globalization. International Sociology vol. 15, no. 2, s. 180-196, 2000.
Berg-Sørensen A.: Blikket og vidnesbyrdet – etik mellem æstetik og politik. Jacques Derridas tragiske politiske filosofi. Kulturo vol. 7, nr. 12, s. 80-89, 2000.
Berg-Sørensen A.: Den uomgængelige historie. Anmeldelse. Politologiske Studier nr. 7, s. 38-40, 2000.
Berg-Sørensen A.: Etik på dagsordenen? Demokratisk ansvar og etik i den offentlige forvaltning. Nordisk Administrativt Tidsskrift vol. 81, nr. 3, s. 208-226, 2000.
Bille L.: Reaktionært parti. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 16 s. 36, Gyldendal, København 2000.
Bille L.: Revolutionært parti. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 16 s. 166, Gyldendal, København 2000.
Bille L.: Politisk kronik. Den politiske udvikling i 1. halvår 2000. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 3, s. 73-85, 2000.
Bille L.: A Power Centre in Danish Politics. i: Parliamentary Party Groups in European Democracies. Political Parties behind closed Doors s. 130-144, Knut Heidar & Ruud Koole (eds.), Routledge, London 2000.
Bille L., Bryder T., Kurrild-Klitgaard P. (red.): Valg, vælgere og velfærdsstat. 358 s. Forlaget Politiske Studier, København 2000.
Bille L.: Politisk kronik. Den politiske udvikling i 2. halvår 1999. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 1, s. 45-58, 2000.
Bille L.: Om organisationer og demokrati. Et essay. i: Valg, vælgere og velfærdsstat. Et festskrift til Hans Jørgen Nielsen s. 1-23, Peter Kurrild-Klitgaard et al., Forlaget Politiske Studier, København 2000.
Bille L.: Slesvigsk Parti. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 17 s. 399-400, Gyldendal, København 2000.
Bille L.: Socialdemokratiet. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 17 s. 454-455, Gyldendal, København 2000.
Bille L.: Socialistisk Folkeparti. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 17 s. 459, Gyldendal, København 2000.
Bille L.: Spin doctor. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 17 s. 596, Gyldendal, København 2000.
Bille L.: Parties and Interest Organizations in Denmark 1960-1998. Arbejdspapir 2000/6. 36 s. København, Institut for Statskundskab 2000.
Boolsen M.W.: Bysociologien på den politiske dagsorden. Politologiske Studier nr. 7, s. 20-23, 2000.
Brøsted J.: Hjemfaldet, ikke overdraget/ Angerlartinneqartoq tunniunneq. Sermitsiaq vol. 42, nr. 2, s. 21-22, 2000.
Brøsted J.: Thules forsvundne erstatningssag. Ugeskrift for Retsvæsen vol. 134, nr. 49, s. 621-634, 2000.
Brøsted J.: Raketterne i Thule og det danske forskningsetablissement. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 4, s. 47-55, 2000.
Christensen B.M.: Lokalitet og politisk kultur. Fortællinger fra Indre Nørrebro. Grus nr. 58, s. 41-61, 2000.
Christensen B.M.: Fortællinger fra Indre Nørrebro. Solidaritet og handlekraft i det lokale. 419 s. DJØF, København 2000.
Greve C.: Governance by Contact. Creating New Public-Private Partnerships in Denmark. i: Contracting in the

New Public Management. From Economics to Law and Citizenship s. 49-66, Yvonne Fortin, Hugo van Hassel (eds.), IOS Press, Amsterdam 2000.
Greve C.: Exploring Contracts as Reinvented Institutions in the Danish Public Sector. Public Administration vol. 78, no. 1, s. 153-164, 2000.
Greve C.: Fornyelse i forvaltningen "the American Way". Administrativ Debat nr. 3, s. 22-24, 2000.
Greve C.: Statens virksomheder – aktieselskabsdannelse og privatiseringen i 1990'erne. 116 s. DJØF, København 2000.
Greve C.: Skabelsen af en aktiv forvaltningspolitik for statslige selskaber og privatisering. i: Forandringer i teori og praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 87-116, Torben Beck Jørgensen & Marianne Antonsen (red.), DJØF, København 2000.
Greve C.: Public-Private Partnerships as Alternatives to Contracting Out? The Scandinavian Experience. Arbejdspapir 2000/5. 32 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Hansen B.: European State Formation 1900-2000. DUPI Working Papers 2000/3. 10 s. Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 2000.
Hansen B.: The Unipolar World Order and it's Dynamics. i: The New World Order s. 112-133, Birthe Hansen & Bertel Heurlin (eds.), MacMillan, London 2000.
Hansen B.: Unipolarity and the Middle East. 245 s. Richmond, London 2000.
Hansen B.: Ukrainsk nationalisme? Anmeldelse. Udenrigs vol. 52, nr. 2, s. 89-93, 2000.
Hansen B., Heurlin B. (eds.): The New World Order. 254 s. MacMillan, London 2000.
Hansen B.: Globalization and Nationalism. Arbejdspapir 2000/7. 20 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Hansen B.: Afslutningen på den kolde krig. Udenrigs vol. 55, nr. 4, s. 54-61, 2000.
Hansen H.F.: Evaluering i Norden. Nordisk Administrativt Tidsskrift vol. 81, nr. 2, s. 107-112, 2000.
Hansen H.F., Hansen A.: Evaluering i Danmark. Nordisk Administrativt Tidsskrift vol. 81, nr. 2, s. 156-177, 2000.
Hansen H.F.: Kun i mørke er alle katte grå: Refleksioner over copycat praksis og dennes effekter. Politica vol. 32, nr. 3, s. 245-261, 2000.
Hansen H.F., Borum F.: The Local Construction and Enactment of Standards for Research Evaluation: The Case of the Copenhagen Business School. Evaluation vol. 6, no. 3, s. 281-299, 2000.
Hansen H.F.: Dynamisk inerti: Universitetssektoren gennem 35 år. i: Forandringer i teori og praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 275-312, Torben Beck Jørgensen & Marianne Antonsen (red.), DJØF, København 2000.
Hansen H.F.: Evalueringspraksis: Før, nu og fremover. EVAluering vol. 1,. nr. 3, s. 6-9, 2000.
Hansen L.: Gendered Communities: The Ambiguous Attraction of Europe. i: International Relations Theory and the Politics of the European Union s. 131-148, Morten Kelstrup & Michael Williams (eds.), Routledge, London 2000.
Hansen L.: The Little Mermaid's Silent Security Dilemma and the Absence of Gender in the Copenhagen School. Millenium vol. 29, no. 2, s. 285-306, 2000.
Hansen L.: Past as Preface: Civilization Politics and the 'third' Balkan War. Journal of Peace Research vol. 37, no. 3, s. 345-362, 2000.
Heurlin B.: The Nato of the Future: Intervention and Integration in Europe. DUPI Working Paper 2000/1. 36 s. Dansk Udenrigspolitisk Institut 2000.
Heurlin B.: Konflikter i det 21. århundrede: Clash of Cultures? Fokus 2000/1. 9 s. DUPI. Dansk Udenrigspolitisk Institut 2000.
Heurlin B., Mouritzen H. (eds.): Danish foreign Policy Yearbook 2000. 257 s. DUPI. Danish Institute of International Affairs 2000.
Hoff J.V.: Demokratisk ledelse og demokratiske værdier. Tidsskrift for Sygeplejersker vol. 100, ekstranr. 14 marts, s. 18-21, 2000.
Hoff J.V.: Euroen og EU's demokratiske underskud. Universitetsavisen vol. 28, nr. 14, s. 16-17, 2000.
Hoff J.V., Rosenkrands J.: When democratic strategies clash: the citizen card debate in Denmark. i: Democratic Governance and New Technology. Technologically mediated innovations in political pratice in Western Europe s. 101-108, Jens Hoff & Ivan Horrocks & Pieter Tops (eds.), Routledge, London & New York 2000.
Hoff J.V.: Technology and social change: the path between technological determinism, social constructivism and new institutionalism. i: Democratic Governance and New Technology. Technologically mediated innovations in political practice in Western Europe s. 13-32, Jens Hoff & Ivan Horrocks & Pieter Tops (eds.), Routledge, London & New York 2000.
Hoff J.V., Horrocks I., Tops P. (eds.): Democratic Governance and New Technology. Technologically mediated innovations in political practice in Western Europe. 191 s. Routledge, London & New York 2000.
Hoff J.V.: Nej: – Det demokratiske underskud slår til igen. 2 s. Kommunedata. www.netborger.dk 2000.
Hoff J.V.: Towards a Theory of Democracy for the Information Age. 30 s. Brunel University; Virtual Society Programme. www.brunel.ac.uk/research/nordic/papers 2000.
Hoff J.V.: ØMU'en og Internettet – politikken på nettet i konfirmationsalderen. 4 s. www.netborger.dk 2000.
Hoff J.V., Hansen A.D., Bang H.: Demokrati fra neden: problematikker og teoretiske overvejelser. i: Demokrati fra neden. Casestudier fra en dansk kommune s. 9-36, Henrik P. Bang & Allan D. Hansen & Jens Hoff (red.), DJØF, København 2000.
Hoff J.V., Melgaard M.: Erhvervspolitik som helhedspolitik. i: Demokrati fra neden. Casestudier fra en dansk kommune s. 165-193, H.P. Bang & Allan D. Hansen & Jens Hoff (red.), DJØF, København 2000.
Hoff J.V.: The Third Decentralization: User Participation in Scandinavia. Arbejdspapir 2000/16. 27 s. København. Institut for Statskundskab 2000.
Højgaard L.: Tracing the Differentiation of Gendered Leadership. Arbejdspapir 2000/9. 33 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Højgaard L.: The Social Construction of Gender. i: Gendering Elites s. 233-247, Mino Vianello & Gwen Moore (eds.), MacMillan Press, Basingstoke 2000.
Højgaard L.: Pia Gjellerup. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 546-547, Jytte Larsen (red.), Rosinante, København 2000.
Højgaard L.: Tracing the Differentiation of Gendered Leadership. Arbejdspapir 2000/9. 32 s. København. Institut for Statskundskab 2000.

Jakobsen P.V.: National Interest, Humanitarianism or CNN: What Triggers UN Peace Force after the Cold War? i: The United Nations, Vol II. Functions and Futures s. 15, Sam Daws & Paul Taylor, Ashgate Publishing Company, England 2000.
Jakobsen P.V.: Reinterpreting the Western Use of Coercion in Bosnia- Hercegovina: Assurances and Carrots were Crucial. Journal of Strategic Studies vol. 23, no. 2, s. 1-22, 2000.
Jakobsen P.V.: Kontaktgruppen i Kosovo: Koncert trods mislyde. Politica vol. 32, nr. 2, s. 157-171, 2000.
Jakobsen P.V.: CNN-effekten og internationale organisationers militære interventioner efter afslutningen på den kolde krig. Listy SFPA vol. 3, no. 2, s. 8-9, 2000.
Jakobsen P.V.: Focus on the CNN Effect Misses the Point: The Real Media Impact on Conflict Management is Invisible and Indirect. Journal of Peace Research vol. 37, no. 2, s. 131-143, 2000.
Jakobsen P.V. (red.): CIMIC – Civilt-militært samarbejde under fredsstøttende operationer. DUPI Report No. 6. 44 s. Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 2000.
Jakobsen P.V.: Review of Bruce W. Jentleson: Opportunities Missed, Opportunities Seized. Preventive Diplomacy in the Post-Cold War World. International Affairs vol. 76, no. 3, s. 624-625, 2000.
Jakobsen P.V.: Denmark at War: Turning Point or Business as Usual? i: Danish Foreign Policy Yearbook 2000 s. 61-85, Bertel Heurlin & Hans Mouritzen (eds.), Danish Institute of International Affairs, København 2000.
Jakobsen P.V.: Overload, not marginalization, threatens UN peacekeeping. Security Dialogue vol. 30, no. 2, s. 167-178, 2000.
Jakobsen P.V.: The Emerging Consensus on Grey Area Peace Operations Doctrine: Will It Last and Enchance Operational Effectiveness? International Peacekeeping vol. 7, no. 3, s. 36-56, 2000.
Jakobsen P.V. (ed.): CIMIC – Civil-military Co-operation. Lessons Learned and Models for the Future. DUPI Report no. 9. 137 s. DUPI. Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 2000.
Jakobsen P.V.: Anmeldelse af Thomas G. Weiss: Military-Civilian Interactions: Intervening in Humanitarian Crisis. International Peacekeeping vol. 7, no. 3, s. 164-165, 2000.
Jakobsen U., Kelstrup M. (red.): Demokrati og demokratisering: Begreber og teorier. 424 s. Politiske Studier, København 1999.
Jakobsen U., Kelstrup M.: Studiet af demokrati og demokratisering. i: Demokrati og demokratisering: Begreber og teorier s. 7-39, Uffe Jakobsen & Morten Kelstrup (red.), Politiske Studier, København 1999.
Jakobsen U.: Demokratisering – begreber, teorier og processer. i: Demokrati og demokratisering: Begreber og teorier s. 138-218, Uffe Jakobsen & Morten Kelstrup (red.), Politiske Studier, København 1999.
Jakobsen U.: Democratization in the Baltic Region – a Conceptual View. Demokratiprojektet, særtryk 2000/7. 17 s. København, Institut for Statskundskab 2000.
Jensen H.N., Lind Olsen P.: De nye topembedsmænd: Topchefers karriereforløb og ministeriers rekruteringsmønstre. i: Regering og embedsmænd. Om magt og demokrati i staten s. 151-178, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Jensen H.N., Lind Olsen P.: Karriere- og rekruteringsmønstre i centraladministrationen. Fra forudsigelighed og enkelhed til uforudsigelighed og kompleksitet. Demokratiprojektet. Arbejdspapir 2000/23. 56 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Jensen H.N.: Justitsministeriet. i: Regering og embedsmænd. Om magt og demokrati i staten s. 273-304, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Jensen H.N.: Kunsten at holde balancen! En teknisk forvaltning i stadig forandring. Stads- og havneingeniøren vol. 91, nr. 11, s. 36-37, 2000.
Jensen H.N.: Organisationsforandringer i en kommunal teknisk forvaltning. i: Hvor går grænsen? s. 165-178, Bodil Bjerre et al. (red.), Samfundslitteratur, København 2000.
Jensen H.S.: Samfundspagt, magt, ret og moral – blandt dyrene i Hakkebakkeskoven. i: Valg, vælgere og velfærdsstat. Festskrift til Hans Jørgen Nielsen s. 329-346, Peter Kurrild-Klitgaard & Lars Bille & Tom Bryder (red.), Forlaget Politiske Studier, København 2000.
Jensen L.: Constructing the Image of Accountability in Danish Public Sector Reform. i: Learning from International Public Management Reform: volume 11B s. 479-497, Larry Jones et al. (eds.), Elsevier, London 2000.
Jensen L.: Finansministeriet. i: Regering og embedsmænd: om magt og demokrati i staten s. 209-248, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Jensen L.: Beboerdemokrati og forvaltning i den almene boligsektor: ideer og praksis. 163 s. Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm 1999.
Jensen L.: Boligpolitik: Den organiserede boligbevægelse. i: Magtens organisering s. 84-106, Jens Blom-Hansen & Carsten Daugbjerg (red.), Systime, Århus 1999.
Jensen L.: Anmeldelse af H.H.H. Østergaard: At tjene og forme den nye tid. Finansministeriets historie 1848-1998. Politica vol. 31, nr. 3, s. 317-320, 1999.
Jensen L.: Teaching Public Administration in the Nordic Countries. Review. Public Administration vol. 77, no. 2, s. 435-438, 1999.
Jensen L.: A Critical Assessment and central Agency Motives in Danish Public Management Reform. www.willamette.org/ipmn/test/ ejournal/issue1/ejno.htm. International Public Management Review vol. 1, no. 1, s. 194-225, 2000.
Jørgensen T.B.: Offentlige værdier og offentlig organisering. i: Etik, ansvar og værdier i den offentlige sektor – en debatbog s. 99-112, Finansministeriet (udg.), København 2000.
Jørgensen T.B.: Between Anglo-Saxon behavioralism and continental law: Scandinavian Public Administration. i: The Modern State and its Study. New Administrative Science in a Changing Europe and United States s. 179-197, Walter J. M. Kickert & Richard J. Stillman (eds.), Edward Elgar Publishing, Cheltenham 1999.
Jørgensen T.B.: Forandringernes mangfoldighed: Empiriske og teoretiske konklusioner. i: Forandringer i teori og praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 313-342, Torben Beck Jørgensen & Marianne Antonsen (red.), DJØD, København 2000.
Jørgensen T.B., Antonsen M.: Impulser, forandringer og aktører: Et strejftog gennem offentlige organisationer. i: Forandringer i teori og praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 53-86, Torben Beck Jørgensen & Marianne Antonsen (red.), DJØF, København 2000.
Jørgensen T.B., Antonsen M. (red.): Forandringer i teori og

praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor. 345 s. DJØF, København 2000.
Jørgensen T.B., Greve C., Antonsen M.: Teorier om forandring i den offentlige sektor. i: Forandringer i teori og praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 17-52, Torben Beck Jørgensen & Marianne Antonsen (red.), DJØF, København 2000.
Jørgensen T.B., Antonsen M.: Institutionel forandring. i: Forandringer i teori og praksis – skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 1-16, Torben Beck Jørgensen & Marianne Antonsen (red.), DJØF, København 2000.
Kelstrup M., Williams M.C. (eds.): International Theory and the Politics of European Integration. 368 s. Routledge, London 2000.
Kelstrup M., Branner H. (eds.): Denmarks Policy towards Europe after 1945. 441 s. Odense University Press, Odense 2000.
Knudsen T.: Anmeldelse af Jørgen Grønnegård Christensen et al.: Politik og forvaltning. Økonomi og Politik vol. 73, nr. 1, s. 59-60, 2000.
Knudsen T.: How Informal can you be? i: Administering the Summit: Administration of the Core Executive in Developed Countries s. 153-176, B. Guy Peters et al. (eds.), MacMillan, London 2000.
Knudsen T.: Skal det offentlige være offentligt? Lov og Ret vol. 10, nr. 5, s. 4-9, 2000.
Knudsen T. (red.): Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953. 948 s. DJØF, København 2000.
Knudsen T.: De oversøiske dele af riget. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 904-948, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Systematisering og rationalisering, men knap nok forvaltningspolitik. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 163-197, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Den svage overordnede styring og koordinering. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 146-162, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Vækst og nye muligheder. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 130-145, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Kvindernes indtog i det offentlige. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 113-129, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Løn, ben og pension. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 100-112, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Magten over ansættelser og avancement. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 90-99, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Rigsdag og forvaltning. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 26-39, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Åbning og demokratisering af forvaltningen. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 40-53, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Slotsholmens bureaukratiske kontinuitet. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 54-75, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Forvaltningspersonalet: Social rekrutering og loyalitet. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 76-82, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Personaleorganisationernes fremmarch. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 83-89, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Folkestyret og forvaltningen: Hvordan? i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 23-25, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Ministre og embedsmænd. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 7-22, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Folkestyret og forvaltningen. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. 2-6, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Forord. i: Dansk forvaltningshistorie II: Folkestyrets forvaltning fra 1901 til 1953 s. V-XI, Tim Knudsen (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Ministerialsystemets udvikling efter 1848. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 520-534, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Kampen mod embedsmænd og bureaukrati. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 535-551, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Ministerialsystemet. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 465-475, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Det lange forspil til ministerialreformen. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 476-481, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Christian VIII og magtafkaldet. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 482-496, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T., Damgaard Nielsen L.: Sundhedsforvaltning 1814-1848. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 455-464, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T., Nielsen L.D.: Sundhedsvæsnet 1848-1901. i: Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 649-659, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T. (red.): Den nordiske protestantisme og velfærdsstaten. 153 s. Århus Universitetsforlag, Århus 2000.
Knudsen T.: Indledning. i: Den nordiske protestantisme og velfærdsstaten s. 7-19, Tim Knudsen (red.), Århus Universitetsforlag, Århus 2000.
Knudsen T.: Tilblivelsen af den nordiske velfærdsstat. i: Den nordiske protestantisme og velfærdsstaten s. 20-65, Tim Knudsen (red.), Århus Universitetsforlag, Århus 2000.
Knudsen T.: Ministerialreformkompleksets gennembrud. i:

Dansk forvaltningshistorie I. Fra middelalderen til 1901 s. 497-520, Tim Knudsen & Ditlev Tamm (red.), DJØF, København 2000.
Knudsen T.: Magt og demokrati i regering og centraladministration. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 13-39, Tim Knudsen, Systime, Århus 2000.
Knudsen T. (red.): Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten. 398 s. Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Fra bureaukrati til den ny embedsmandsstat. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 353-367, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Ministrene og personaleledelsen. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 129-141, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Ministeransvar i praksis. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 121-129, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Hvordan bliver man minister? i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 99-111, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Statsministeren og Statsministeriet. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 81-99, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Ledelse og koordinering i regeringen. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 53-81, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Vilkår for regeringsdannelse og regeringssamarbejde. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 39-53, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: De travle ministre. i: Regering og embedsmænd: Om magt og demokrati i staten s. 111-121, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Knudsen T.: Træk af Undervisningsministeriets udvikling og situation. Arbejdspapir 2000/17. 17 s. Danmarks Lærerhøjskole 2000.
Knudsen T. (red.): Kernebegreber i statskundskab. 195 s. Thomson/GADJURA, København 2000.
Knudsen T.: Bureaukrati. i: Kernebegreber i statskundskab s. 10-20, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Knudsen T.: Kommuner. i: Kernebegreber i statskundskab s. 50-71, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Knudsen T.: Stat. i: Kernebegreber i statskundskab s. 139-147, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Knudsen T.: Velfærdsstat. i: Kernebegreber i statskundskab s. 178-192, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Knudsen T.: Fra klassisk bureaukrati til policyorienteret projektforvaltning. i: Rapport fra virksomhedskonference 4. og 5. maj, 2000 s. 32-46, Familie- og arbejdsmarkedsforvaltningen. Københavns kommune, 2000.
Knudsen T.: Stat. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 18 s. 23-25, Gyldendal, København 2000.
Knudsen T.: Suverænitet. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 18 s. 304, Gyldendal, København 2000.
Knudsen T.: Stænderstat. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 18 s. 227-228, Gyldendal, København 2000.
Knudsen T.: Embedsfolkets oversete problemer. i: Etik, ansvar og værdier i den offentlige sektor – en debatbog s. 47-61, København, Finansministeriet 2000.
Larsen H.: The Discourse on the EU's Role in the World. i: The New World Order: Contrasting Theories s. 217-244, Birthe Hansen & Bertel Heurlin (eds.), MacMillan, London 2000.
Larsen H.: Danish CFSP Policy in the Post Cold War Period: Continuity or Change? Cooperation and Conflict vol. 34, no. 1, s. 37-63, 2000.
Larsen H.: St. Malo-processen og EU som udenrigspolitisk aktør: stadig en civilmagt? Politologiske Studier nr. 8, s. 28-33, 2000.
Larsen H.: The Concepts of Security in the EU after the Cold War. Australian Journal of International Affairs vol. 54, no. 3, s. 537-355, 2000.
Larsen H.: Denmark and the European Defence Dimension in the Post-Cold War Period: Opt-out or Participation? i: Danish Foreign Policy Yearbook s. 87-121, Bertel Heurlin & Hans Mouritzen (eds.), Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 2000.
Löfgren K.: Danish political parties and new technology: Interactive parties or new shop windows. i: Democratic Governance and New Technology. Technologically mediated innovations in political practice in Western Europe s. 57-70, Jens Hoff & Ivan Horrocks & Pieter Tops (eds.), Routledge, Bodmin 2000.
Löfgren K.: Politiske partier, informationsteknologi og demokrati. Samfundsøkonomen nr. 7, s. 20-24, 2000.
Löfgren K.: Kunskap, Teknik och Samhälle – En forskningsöversigt. Praktik och Teori nr. 4, s. 72-85, 2000.
Madsen P.K.: Anmeldelse af: Lotte Langhoff Roos: Socialøkonomisk debat gennem 25 år. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 1, s. 62-65, 2000.
Madsen P.K.: Det danske jobmirakel – Fra massearbejdsløshed til fuld beskæftigelse. Søkelys på arbeidsmarkedet vol. 17, nr.1, s. 111-123, 2000.
Madsen P.K.: Etniske minoriteter på arbejdsmarkedet. En sammenligning af position og integrationsindsats i fem europæiske lande. Tidsskrift for arbejdsliv vol. 2, nr. 2, s. 85-106, 2000.
Madsen P.K.: Markedet og det rummelige arbejdsmarked. Noget særligt vol. 2, nr.7, s. 12-15, 2000.
Malmvig H.E.: Anmeldelse af: Humanitær intervention. Retlige og politiske aspekter. Udg. DUPI. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 3, s. 90-93, 2000.
Malmvig H.E.: The False Dilemma? Between sovereign foundations during legitimation of interventions. Arbejdspapir 2000/1. 25 s. København. Institut for Statskundskab 2000.
Marcussen M.O.: The social Construction of "Europe": Life-Cycles of Nation- State Identities in France, Germany and Great Britain. i: Europe and the Other and Europe as the Other s. 325-358, Bo Stråth (red.), Presses Interuniversitaires Européenes/Peter Lang, Bruxelles 2000.
Marcussen M.O.: Anmeldelse af Peter Bøcher & Henrik Lønberg Jørgensen: Fra internationalisering til Globalisering. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 1, s. 67-69, 2000.
Marcussen M.O.: ØMU'en som politisk projekt. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 2, s. 47-59, 2000.
Marcussen M.O.: Ideas and Elites: The Social Construction of Economic and Monetary Union. 325 s. Ålborg Universitetsforlag, Ålborg 2000.
Marcussen M.O.: Danmarks forhold til ØMU'en og magtens ubestemmelige karakter. Universitetsavisen vol. 28, nr.12, s. 20-21, 2000.
Marcussen M.O.: Internationalisering, ideer og identiteter.

i: Regering og embedsmænd – om magt og demokrati i staten, s.179-208, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Marcussen M.O.: Uafhængigheden hærger i Europa: Reform af centralbankerne i Frankrig, Sverige og England. Politica vol. 32, nr. 3, s. 300-320, 2000.
Marcussen M.O.: Booknote to P.C. Henning & P.C. Padoan: Transatlantic Perspectives on the Euro. Washington D.C., Brookings. Journal of Common Market Studies vol. 38, no. 5, s. 919, 2000.
Marcussen M.O.: Globalization: A Third Way Gospel that Travels World Wide. Arbejdspapir 2000/14. 34 s. København, Institut for Statskundskab 2000.
Marcussen M.O.: Denmark in the EMU-Process. Arbejdspapir 2000/15. 45 s. København, Institut for Statskundskab 2000.
Mouritsen P.: Virtue, Size, and Liberty. Republicanism and the Discourse. Arbejdspapir 2000/2. 35 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Mouritsen P.: Hvad er det civile i det civile samfund? Politologiske Studier nr. 5, s. 9-16, 2000.
Mouritsen P.: Værnepligt og solidaritet. Politologiske Studier nr. 8, s. 13-18, 2000.
Myrup J.: Enhed og differens – en analyse af moderne demokratiske samfunds integrationskraft, set i lyset af Habermas og Rawls. COS-rapport 2000/1. 102 s. København, Handelshøjskolen 2000.
Myrup J.: William Connollys radikale udfordring til politisk fællesskab og selv. Arbejdspapir 2000/12. 22 s. København, Institut for Statskundskab 2000.
Nielsen H.J.: Integration i samfundet – Integration på arbejdsmarkedet. i: Integration i Danmark omkring årtusindskiftet. Indvandrernes møde med arbejdsmarkedet og velfærdssamfundet s. 434-484, G. Viby Mogensen & Poul Chr. Matthiessen (red.), Rockwool Fondens Forskningsenhed & Århus Universitetsforlag, Århus 2000.
Nielsen H.J.: Forholdet mellem etniske minoriteter. i: Integration i Danmark omkring årtusindeskiftet. Indvandrernes møde med arbejdsmarkedet og velfærdssamfundet s. 409-433, G. Viby Mogensen & Poul Chr. Matthiessen (red.), Rockwool Fondens Forskningsenhed & Århus Universitetsforlag, Århus 2000.
Nielsen H.J.: Hvilken identitet. Politologiske Studier nr. 8, s. 9-12, 2000.
Pedersen K.: Valgsystem. i: Kernebegreber i statskundskab s. 164-177, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Pedersen K.: Regering. i: Kernebegreber i statskundskab s. 125-136, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Pedersen K.: Parlament. i: Kernebegreber i statskundskab s. 88-106, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Pedersen O.K.: Den samfundsøkonomiske forvaltning – om forvaltning og interesseorganisationer. i: Stat, forvaltning og samfund efter 1950. Dansk forvaltningshistorie s. 128-150, Peter Bogason (red.), DJØF, København 2000.
Pedersen O.K.: The Europeanization of Local Interests in Denmark. The Strategic Choice – to "go through" vs. "by-pass" National Institutions. i: Local and Regional Governance in Europe s. 51-76, Janerik Gidlund & Magnus Jerneck (ed.), Edward Elgar, Aldershot 2000.
Pedersen O.K.: Kommuner, geografi og demokrati. Udfordringer for det nye århundrede. i: Festfyrværkeri eller gravøl s. 175-187, Peter Dahler-Larsen & Kurt Klaudi Klausen (red.), Odense Universitetsforlag, Odense 2000.
Pedersen O.K.: Polycentri – ret og stat. To discipliner, samme problemstilling. Demokratiprojektet. Arbejdspapir 2000/6. 31 s. Institut for Statskundskab, København 2000.
Pedersen O.K.: Den demokratiske mellemtid. Den politiske dagsorden – en ny institution. i: Politisk journalistik s. 274-322, Ove Kaj Pedersen et al. (red.), Ajour, Århus 2000.
Pedersen O.K.: De mange enkeltsager. Mediestormen – om genteknologi og grundvand. i: Politisk journalistik s. 247-273, Ove Kaj Pedersen et al. (red.), Ajour, Århus 2000.
Pedersen O.K.: Enkeltsagen. Når medieorkanen raser – om Rusdiesagen. i: Politisk journalistik s. 221-246, Ove Kaj Pedersen et al. (red.), Ajour, Århus 2000.
Pedersen O.K., Horst M.: Den selvstændige journalistik. Udviklingen af den politiske journalistik fra 1958 til 1998. i: Politisk journalistik s. 145-168, Ove Kaj Pedersen et al. (red.), Ajour, Århus 2000.
Pedersen O.K. et al. (red.): Politisk journalistik. 331 s. Ajour, Århus 2000.
Pedersen O.K.: Internationalisering i den offentlige sektor frem til år 2010. i: Visioner – Vilkår – Viden. Eksperterne mener... s. 118-142, Skatteministeriet, Told og Skattestyrelsen (udg.), Skatteministeriet, København 2000.
Pedersen O.K.: Den offentlige leders Emma Gad. Anmeldelse af Jens Hørby Jørgensen & Anne Egelund Lange (red.): Økonomistyring – med balance og fokus. Nyt fra Økonomistyrelsen vol. 5, nr. 2, s. 5-7, 2000.
Pedersen O.K., Jacobsson B., Lægreid P.: Endringer i statslige organisasjonsformer i Skandinavia. i: Den nordiska modellen i en brytningstid s. 12, Krister Ståhlberg (red.), Nordisk Ministerråd, København 1999.
Petersen I.D.: Anmeldelse af: "FN, verden og Danmark". Økonomi & Politik vol. 72, nr. 3, s. 65-67, 1999.
Petersen I.D.: Comprehensive Security in East Asia: as Viewed in the Light of European Experience – a Case for Cooperative Security. 101 s. Copenhagen Political Press, Copenhagen 2000.
Petersen I.D.: Anmeldelse af Jørgen Ørstrøm Møller: Nye perspektiver for Asien. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 3, s. 95-97, 2000.
Rahigh-Aghsan A.: The Dynamics and Inertia of the Northern Tier Cooperation: The Growing Role of Turkey and Iran and the Formation of a Cooperative Regional Hegemonic System in the Context of ECO. 620 s. Institute of Political Science, Copenhagen 2000.
Rasmussen M.V.: War is Never Civilised: Civilisation, Civil society and the Kosovo War. DUPI Working Papers 2000/4. 21 s. Dansk Udenrigspolitisk Institut 2000.
Rasmussen M.V.: Fredstid: Udsigter for det danske forsvar. Militært Tidsskrift vol. 129, nr. 4, s. 437-443, 2000.
Rasmussen M.V.: Hvad Wendt Ved. Politologiske Studier nr. 7, s. 30-37, 2000.
Rasmussen M.V.: Kampen om strategien i Kosovo: Clausewitz og Sun Tzu. Militært Tidsskrift vol. 128, nr. 4, s. 363-369, 1999.
Rasmussen M.V.: The Phantom Menace: The Strategic Objectives of the EU's Rapid Reaction Force. Arbejdspapir 2000/13. 21 s. Institut for Statskundskab, København 2000.

Rasmussen M.V.: Risk Victory. www.copri.dk/jugoslavien/docs/forskning/ forskning.html. 5 s. 2000.
Rasmussen M.V.: Demokratiernes fred: Kant, Ferguson og historiens endeligt. Libertas nr.35, s. 7-15, 2000.
Ronit K.: Interesseorganisationer. i: Kernebegreber i statskundskab s. 37-49, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Ronit K., Schneider V. (eds.): Private Organizations in Global Politics. 214 s. Routledge, London & New York 2000.
Ronit K.: Inter-Governmental Organizations and their Organized Environment. ECPR News vol. 11, no. 3, s. 10-11, 2000.
Ronit K.: Global Governance through Private Organizations. Governance vol. 12, no. 3, s. 243-266, 1999.
Ronit K.: Erhvervsministeriet som politikproducent: Mellem politisk styring og organiserede interesser. i: Regering og embedsmænd. Om magt og demokrati i staten s. 249-271, Tim Knudsen (red.), Systime, Århus 2000.
Ronit K.: The Good, the Bad or the Ugly? Pratices of Self-Regulation among Dyestuffs Producers. i: Private Organizations in Global Politics s. 83-101, Karsten Ronit & Volker Schneider (eds.), Routledge, London & New York 2000.
Sjöblom G.: Nogle demokratiske normer og deres relationer. i: Demokrati og demokratisering: Begreber og teorier s. 219-237, Uffe Jakobsen og Morten Kelstrup (red.), Forlaget Politiske Studier, Institut for Statskundskab 1999.
Sjöblom G.: Still a Young Man in Hurry: Mogens N. Pedersen's Work and Career. i: Elites, Parties and Democracy s. 3-10, Erik Beukel et al. (red.), Odense University Press, Odense 1999.
Topp N-H.: Moralen der blev væk. Politologiske Studier nr. 6, s. 8-12, 2000.
Topp N-H.: Udviklingen i den økonomiske politik i det 20. århundrede. Nationaløkonomisk Tidsskrift Bd. 138, nr. 1, s. 13-23, 2000.
Topp N-H.: Stockholmskolen. i: Den Store Danske Encyklopædi bd. 18 s. 111-112, Gyldendal, København 2000.
Vrangbæk K.: Markedsorientering i sygehusvæsenet? Hvordan har sektoren reageret på frit sygehusvalg? Ugeskrift for Læger vol. 162, nr. 44, s. 5987-5991, 2000.
Vrangbæk K.: Fremtidsudsigter for frit sygehusvalg. Ugeskrift for Læger vol. 162, nr. 44, s. 5991-5992, 2000.
Vrangbæk K.: Sundhedsvæsenet er en amøbe. Politologiske Studier nr. 7, s. 43-44, 2000.
Vrangbæk K.: New Public Management i sygehusfeltet – udformning og konsekvenser. i: Når styringsambitioner møder praksis. Den svære omstilling af sygehus- og sundhedsvæsnet i Danmark og Sverige s. 31-56, Eva Zeuthen et al. (red.), Handelshøjskolens forlag, København 1999.
Vrangbæk K.: Markedsorientering i sygehussektoren. 459 s. Institut for Statskundskab, København 1999.
Vrangbæk K.: Politiske beslutningsprocesser på sygehusområdet i Danmark. Ingeniørarbejde, hundeslagsmål eller hovedløs høne? Arbejdspapir 2000/11. 28 s. København. Institut for Statskundskab 2000.
Wind M.: Suverænitet. i: Kernebegreber i statskundskab s. 149-161, Tim Knudsen (red.), Thomson/GADJURA, København 2000.
Wind M.: Alice i Dispensationsland. Nyt syn på Europa nr. 3, s. 19-20, 2000.
Wind M.: Anmeldelse af Jens Hartig Danielsen: Suverænitetsafgivelse. Økonomi & Politik vol. 73, nr. 3, s. 88-90, 2000.
Wind M.: Det postnationale medborgerskab. EU som rettighedsgenerator. Politologiske Studier nr. 8, s. 19-28, 2000.
Wind M.: Efter ØMU-nejet: Danmark står nu i en vanskelig situation. Folk og Forsvar vol. 1, nr. 3, s. 2000.
Wind M.: EU og velfærdsstaten. Nyhedsbrev – Europa nr. 3, s. 2, 2000.
Wind M.: Legal Globalization and the New Human Rights Regime. Human Rights in a Post-Sovereign World. i: Global Politics in the New Millennium s. 265-283, S.F. Krishna-Hensel (ed.), Aldershot, Ashgate 2000.
Wind M.: Sovereignty, anarchy and law in Europe. i: International Relations Theory and the Politics of European Integration s. 106-131, Morten Kelstrup & Michael C. Williams (eds.), Routledge, London 2000.
Wivel A.: The Integration Spiral. International Security and European Integration 1945-1999. 452 s. Institut for Statskundskab, København. 2000.
Wivel A.: Theory and Prospects for Northern Europe's Small States. Cooperation and Conflict vol. 35, no. 3, s. 331-340, 2000.
Wivel A.: Vandt Kant? Liberalisme og magtpolitik i det amerikanske århundrede. Libertas nr. 35, s. 16-23, 2000.
Wivel A.: Stat og udenrigspolitik. Libertas nr. 35, s. 33-35, 2000.
Wivel A. (red.): Liberalisme og international politik. Temanummer. Libertas nr. 35. 35 s. 2000.
Wivel A.: Stephen M. Walt: Back to the Future of Realist Theory? Arbejdspapir 2000/18. 35 s. København. Institut for Statskundskab 2000.
Wivel A.: Review of Jack Donelly: Realism and International Relations. Millennium vol. 29, no. 3, s. 949-950, 2000.
Wæver O., Svend Åge Christensen (red.): DUPIDOK 1999 – Dansk Udenrigspolitisk Dokumentation. 905 s. DUPI. Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 2000.
Wæver O.: Fra halvneutral til hyperallieret – men hvor længe? i: På sporet af europæisk sikkerhed? s. 57-72, Troels Frøling & Martin Ishøy (red.), Atlantsammenslutningen, København 2000.
Wæver O.: European Security Identities 2000. i: European Security Identities: Contested Understandings of EU and NATO s. 29-56, J. Peter Burgess & Ola Tunander (eds.), PRIO, Oslo 2000.
Wæver O. et al. (eds.): Humanitarian Intervention – Legal and Political Aspects. 139 s. DUPI. Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 1999.
Wæver O.: Efter Kosovo: Debatoplæg om sikkerhedspolitik i Europa. 46 s. Nyt Europa, København 2000.
Wæver O. et al. (eds.): Udviklingen i EU siden 1992 på de områder, der er omfattet af de danske forbehold. 314 s. DUPI. Dansk Udenrigspolisk Institut, København 2000.
Wæver O. et al. (red.): FN, Verden og Danmark. 470 s. DUPI. Dansk Udenrigspolitisk Institut, København 1999.
Wæver O.: Europæisk sikkerhed og integration: En analyse af franske og tyske diskurser om stat, nation og Europa. i: Diskursanalysen på arbejde s. 279-317, Torben Beck Dyrberg & Jacob Torfing (red.), Roskilde Universitetsforlag, Roskilde 2000.
Wæver O.: An Inter-regional Analysis: NATO's new Strate-

gic Concept and the Theory of Security Complexes. i: Bound to Cooperate – Europe and the Middle East s. 55-106, Sven Behrendt & Christian-Peter Hanelt (red.), Foundation Publishers, Munich 2000.

Wæver O.: The EU as a security actor: Reflections from a pessimistic constructivist on postsovereign security orders. i: International Theory and the Politics of European Integration s. 250-295, Morten Kelstrup & Michael Williams (eds.), Routledge, London 2000.

Studienævnet for Statskundskab

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 var følgende medlemmer af studienævnet: Jens Hoff var studieleder. De øvrige lærermedlemmer er Lis Højgaard, Marlene Wind og Henrik Larsen. Studentermedlemmer er Louise Saabye Høst, Frederik Rostrup-Nielsen, Kim Christophersen og Anne Sofie Fogtmann.

Beretning

Instituttet varetager følgende uddannelser: bachelor i statskundskab (BA; 3-årig grunduddannelse), kandidatuddannelsen i statskundskab (cand.scient.pol.; 2-årig overbygningsuddannelse), hovedfagsuddanelsen i samfundsfag (1/2-årig overbygningsuddannelse; ingen selvstændig grad, men cand.mag. hvis bestået sammen med et sidefag fra en anden uddannelse), sidefagsuddannelsen i samfundsfag (11/2 år). Hertil kommer tilvalgsuddannelsen for humanistiske bachelorer, HumBac (1 år), faglig supplering i samfundsfag (1/2 år) samt enkeltfag for meritstuderende.

Ny studieordning

En ny studieordning for uddannelserne trådte i kraft pr. 1. september 2000. I forhold til den tidligere studieordning (90-ordningen) er der en lang række ændringer, hvoraf de væsentligste er: a) en skærpelse af fagets faglige profil gennem en opprioritering af kernefagene international politik, almen og sammenlignende statskundskab og forvaltning både pensums- og årsværksmæsssigt, og indførelsen af et nyt fag "Politisk teori og idéhistorie", b) ændring af metodefaget til et ét-årigt sammenhængende forløb, c) en øget anvendelse af seminarformen og en forenkling af eksamensformerne på kandidatuddannelsen, d) introduktion af en afløsningsopgave i dele af økonomipensum, og e) en reduktion af specialets karaktervægt.

Inspirationskilderne til disse ændringer er instituttets udviklingsplan 1998-2003, Evalueringscentrets rapport om "Statskundskab, forvaltning/administration og samfundsfag" fra 1998 og en række input fra de studerendes repræsentanter i studienævn og diverse udvalg.

Der er alt i alt tale om en række væsentlige faglige og pædagogiske forbedringer, samt en række administrative forenklinger i forhold til 90-ordningen.

Optag

I 2000 optog faget 214 nye studerende til statskundskab/samfundsfag, 19 til sidefag og 39 til tilvalg for humanister, 36 overflyttere fra andre uddannelser/uddannelsesinstitutioner samt 109 meritstuderende. Ved faget var indskrevet 1.715 studerende pr. 1.10.2000 (excl. meritstuderende og udenlandske studerende samt studerende på tompladsordningen).

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Statskundskab***	***Øvr. samfvid.***	***Jura***	***Humaniora***	***Meritoverført***	***I alt***
Statskundskab	729,67	3,67	0,17	2,13	110,21	845,83
Øvr. samfundsvidenskab	3,25					
Humaniora	19,75					
Naturvidenskab	2,67					
Merit- og gæstestuderende	33,83					
I alt	789,17					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

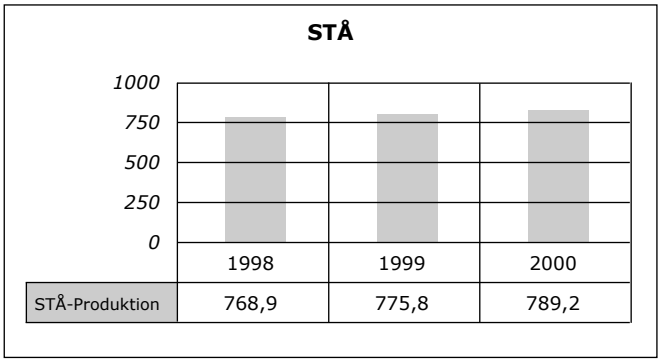

Studieleder Jens Hoff

Ph.d.-studienævnet for Statskundskab

Medlemmer

Lektor Hanne Foss Hansen har i 2000 fungeret som ph.d.-studieleder og formand for ph.d.-studienævnet. De øvrige medlemmer af studienævnet har været professor Ove K. Pedersen, ph.d.-stipendiat Karina Pedersen og kandidatstipendiat Anders Berg-Sørensen.

Beretning

Forskeruddannelsen – Styring og administration

Forskeruddannelsen har sit eget studienævn.

Netværk

Instituttets ph.d.-studerende deltager i flere danske, nordiske og bredere internationale forskeruddannelsesnetværk, bl.a. Center for Offentlig Organisation og Styring (COS), der har arrangeret en række konferencer og seminarer, som har haft deltagelse af instituttets ph.d.-stipendiater.

Der har i 2000 været afholdt møder om samarbejde vedr. forskeruddannelse dels med repræsentanter fra Statsvetenskapeliga Institutionen i Lund, dels med repræsentanter fra Potsdam Universitetet i Berlin med henblik på et samarbejde inden for "Moderne Governance" mellem København, Potsdam og Erasmus universitetet i Rotterdam. Der forventes indgået aftaler om disse samarbejdskonstruktioner i år 2001.

Indskrevne

Instituttet er tildelt 6,88 årsværk til lønnede stipendier. Instituttet har herudover af egne midler oprettet to kandidatstipendier. Der var i 2000 indskrevet 26 stipendiater, 13 mænd og 13 kvinder, ved uddannelsen.

Gæstestuderende

Instituttet har i 2000 haft besøg af en fransk ph.d.-stipendiat, der opholdt sig ved instituttet i 6 måneder.

Forskeruddannelsesaktiviteter i 2000

Der har været afholdt to internatkurser, hver af to dages varighed, hvor ph.d.-stipendiaterne har fremlagt deres projekter eller dele af deres afhandling til diskussion med udefra kommende opponenter, vejledere og kollegaer.

Der har været afholdt en studiekreds med titlen "Overlevelse og succes" om forsknings- og vejledningsprocessens tilrettelæggelse og udfordringer.

Der har været afholdt et kursus over tre uger i "Videnskabsfilosofi og videnskabshistorie".

Der har været afholdt et kursus over tre dage i kvalitativ metode. I de to sidstnævnte kurser har også deltaget stipendiater indskrevet ved andre institutioner.

Mange ph.d.-stipendiater har deltaget i internationale konferencer med fremlæggelse af artikler og papers, ligeledes som et led i deres forskeruddannelsesprogrammer.

Tre ph.d.-stipendiater har været på længerevarende studieophold i udlandet.

Instituttet har som nævnt tilknyttet fire adjungerede professorer, der til daglig er professorer på førende universiteter i England, USA og Canada. To af disse har i 2000 deltaget i aktiviteter på forskeruddannelsen. Det er planen fremover i øget omfang af inddrage de adjungerede professorer i kurser, som bivejledere m.v.

Fungerende ph.d.-studieleder Hanne Foss Hansen

Institut for Antropologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Michael A. Whyte.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder lektor Michael Whyte, viceinstitutleder Vibeke Steffen, lektor Karsten Pærregaard, suppleant Finn Sivert Nielsen, TAP-repræsentant institutsekretær Henny Pedersen samt studenterrepræsentanterne Nathalia Brichet og Simon Darø Kristensen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Frederiksholms Kanal 4, 2
1220 København K
Telefon 35 32 34 64
Fax 35 32 34 65
reception@anthro.ku.dk
www.anthro.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Instituttets forskningsmedarbejdere beskæftiger sig med kultur- og samfundsforhold, med teoretiske problemstillinger og med aktuelle problemer og sager. Instituttets forskning præsenteres internationalt ved publicering og ved at de enkelte medarbejdere deltager i internationale forskningsnetværker- og projekter, og i nationale og internationale konferencer og workshops. Den samlede forskningsindsats er også med til at skabe videns- og erfaringsgrundlaget for instituttets BA- og kandidatuddannelser.

Personaleforhold
Instituttet har besat et lektorat i antropologi. Ansøgere skulle kunne dokumentere en feltarbejdsbaseret regional kompetence i Asien og/eller Mellemøsten samt forsknings- og undervisningserfaring inden for prioritetsområdet 'lokal og global udvikling'. Der var ni ansøgere (6 mænd og 3 kvinder) til stillingen, af hvilke de fem (3 mænd og 2 kvinder) var kvalificerede i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 1 august 2000 med ph.d., mag.scient. Birgitte Refslund Sørensen.

Forskningsvirksomhed
Forskningsprioriteter og satsningsområder udgør rammen for en større del af instituttets forskning. Disse kategorier bruges til at klassificere hovedparten af vores forskningsvirksomhed for 2000.

1. Det interkulturelle samfund og kulturel kompleksitet
Afrikanisering af afrobrasiliansk religion i Sydøstbrasilien: etnicitet og identitet (T.G. Jensen).

Danmark som etnografisk region (H. Johannessen).

Narratives on life and livelihood: an ethnographic study of global family networks of Caribbean background (K.F. Olwig).

Bosniske flygtninges identitetsdannelse i eksil i Danmark (G. Engholm).

Mellem diaspora og immigration: et komparativt studie af peruanere i Europa, USA, Japan og Argentina (K. Pærregaard).

The moving self: individual quests for community in a post-cultural world (N. Rapport).

Medborgerskabets former og funktioner: indvandreres og flygtninges deltagelse i det danske demokrati (J. Schwartz).

Synkretisme og bevægelser fra mundtlig tradition til skrift i afro-brasiliansk religion (I. Sjørslev).

Sociale, kulturelle og identitetsmæssige konsekvenser af repatriering til Bosnien-Hercegovina (A. Stefansson).

Messianic imagery: an anthropological rationalization of Ashéninka agency (H. Veber).

2. Lokal og global udvikling
Co-operation and common property resources among the Amhara of Ethiopia (T. Asmellash).

Surgical intervention and reproductive health in Brazil. Et studie af fattige kvinders motivation for sterilisation i Recife, Pernambuco (A.L. Dalsgaard).

Sustainable rural communities: changing patterns of resource (K. Egay).

"Oprindelighed" og kollektiv erfaring af kulturel kontinuitet – mellem det lokale og det globale, det traditionelle og det moderne (K.L. Kvaale).

Det posteuropæiske menneske: et sammenlignende studium af dagliglivets politiske kultur i USA og Rusland /Sovjetunionen (F.S. Nielsen).

Konflikt, fortælling og legitimitet: danske erfaringer med fredsbevarende missioner (K. Nørgaard).

Mellem udvikling og modernitet: et studie af social ændring i to regioner i Perus højland (K. Pærregaard).

Displacement and resettlement in war and development (B.R. Sørensen).

Humanitarian assistance and self-help strategies (B.R. Sørensen).

Gendered spaces and inter-ethnic politics: the Pajonal Ashéninka case (H. Veber)

The making of Ashéninka communities in the Gran Pajonal (H. Veber).

Food security and health in Eastern Uganda (M.A. Whyte).

Burial society records: community demography and a source of mortality/morbidity data (Tororo and Busia Districts, Uganda) (M.A. Whyte).

3. Sundhed og medicinsk praksis
Youth, sexuality and social change in a Vietnamese city (T. Gammeltoft).

Strengthening reproductive health research in Vietnam (T. Gammeltoft).

Childbirth and midwifery practices in modern Denmark (K. Gopal).

Cross-cultural perspectives on biotechnology (M. Jackson).

Pædagogers rolle i sundhedssystemet (H. Johannessen).

Health communication among Iteso children in Eastern Uganda (L. Meinert).

Health seeking behavior in Uganda (H.O. Mogensen).

Medicine and medicalization: women's medical practices in western Kenya (R. Prince).

Lægemidler, reformbevægelser og spontan remission – en komparativ undersøgelse af bedringsprocesser ved alkoholmisbrug (V. Steffen).

Når gener bliver en risiko: personlige og sociale problemstillinger ved at modtage genetisk rådgivning i forbindelse med arvelig kræft (M.N. Svendsen).

Men in transition: the representation of men's violence against women in the Arctic (B.W. Sørensen).

Community drug use in Uganda: action research for better use of pharmaceuticals (S.R. Whyte).

Community and health system in Uganda: a longitudinal study of interaction and change (S.R. Whyte).

Materia Medica: cultural perspectives on medicines (S.R. Whyte).

4. Miljø og samfund

Affald som materiel kultur (H. Bundgaard).

Competing ways of managing natural resources among pastoralist and agriculturalist people in Adamawa, Cameroon (Q. Gausset).

Socio-cultural aspects of environmental conservation in Malaysia (Sarawak, Sabah) (Q. Gausset).

Conceptualization and conservation of nature in Loma society (Chr. K. Højbjerg).

Agricultural transformation and the increasing perception of risk in Eastern Uganda (M.A. Whyte).

5. Børn, unge og uddannelse

Processes of inclusion and exclusion in children's recreational sport clubs in Vesterbro (S. Anderson).

Growing up to care: health and morality between the generations in Western Kenya (P.W. Geissler).

Children's diet: the negotiation and formation of food choice (P.H. Christensen).

Børn, venskab, slægtskab og lokalsamfund i Ullerød, Danmark (H. Jensen).

Children's place in generational orders: cross-cultural perspectives (K.F. Olwig).

Children and health communication in a community in Western Kenya (W. Onyango-Ouma).

Børns sociale og kulturelle betydninger: perspektiver på slægtskab (T. Tjørnhøj-Thomsen).

Social and cultural meaning of formal schooling among urban low-income families in Kathmandu (K. Valentin).

6. Den post-socialistiske verden

Kontinuitet og ændring i det tidligere Sovjetunionen (F.S. Nielsen).

Natur, kultur og nation: natursyn og nationalisme i Litauen (Å. Norborg).

Det civile samfund i Republikken Makedonien: overgang og stabilisering (J. Schwartz).

7. Politik, institutioner og kultur

Political culture in Upper Guinea societies (Chr. K. Højbjerg).

The politics of story-telling: power relations between public and private realms (M. Jackson).

Contesting forms of knowledge in the public sector (S. Jöhncke).

Ranked exchange in the Pacific (J. Liep).

Community participation in Zambian health reform (H.O. Mogensen).

Kobué Olodju: en filmisk etnografi af kulturel identitetsdannelse som politisk proces blandt Emerillon-indianerne i Fransk Guyana (K.P.C. Møhl).

Nationalism and Identity in a Scottish Hospital (N. Rapport).

Folkets repræsentanter: en antropologisk undersøgelse af organisering, identitet og symbolik i Det Danske Folketing (forskningsansvarlige: F.S. Nielsen, I. Sjørslev).

Indfødte folks plads og det internationale samfund: etableringen af et permanent forum i FN (I. Sjørslev).

Siting culture in Greenland: on lost, hibernating and retrieved cultural landscapes (B.W. Sørensen).

Conflict, reconciliation and political agency in Guinea-Bissau (H. Vigh).

Community participation in health research: the practice of community participation in Trinidad, Guinea, Uganda, Philippines, and Bangladesh (S.R. Whyte).

8. Andre forskningsaktiviteter samt etnografisk grundforskning

Violence and social suffering (M. Jackson).

Kønsbarrierer for den gode naturvidenskabsmand: et studie af fysikstuderende (C. Hasse).

Ritual practice and religious categorization (Chr. K. Højbjerg).

Social- og kulturantropologiens historie mod år 2000 (F.S. Nielsen).

British Subjects: An Anthropology of Britain (N. Rapport).

Ugifte kvinder og kvindelige forsørgere i Tunis: et etnografisk studie (A.M. Rasmussen).

Den religiøse interesse: folkereligiøsitet i Danmark (C. Rubow).

Controlling Life. Dealing with uncertainty in Health and Illness (V. Steffen).

Satsningsområder

Instituttet deltager aktivt i KUs Nord/Syd satsningsområde med deltagelse i kurser og workshops, og flittig brug af rejsestipendier til kandidatstuderende.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

H. Johannessen: Forskningsrådenes arbejdsgruppe vedrørende forskning i alternativ behandling.

T. Gammeltoft: Technical Advisory Group in Reproductive Health Alliance Europe Selection Committee for Sexuality/ Reproductive Health Fellowship Programme, SSRC.

K.F. Olwig: Statens Humanistiske Forskningsråd (SHF); Rådet for Ulandsforskning; Dansk Folkemindesamlings Forskningsudvalg; Forskningsforums Programkomité for Ernærings- og Levnedsmiddelforskning; Forskningsforums Programkomité for Det Agrare Landskab; ENRECAs Rådgivningspanel, Referee på ansøgning, Standard Research Grants Program of the Social Sciences and Humanities Research Council of Canada.

V. Steffen: bestyrelsen for Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

M. Whyte: bestyrelsen for Network for Smallholder Poultry Development.

S.R.Whyte: bestyrelsen for Dansk Bilharziose Laboratorium samt for Center for Udviklingsforskning; KUs koordineringsgruppe vedr. satsningsområde nord/syd; formand

for arbejdsgruppe om etnisk ligestilling på universiteterne under Forskningsministeriet; Council on Health Research for Development i Geneve.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet udgiver samtlige kandidatspecialer og ph.d-afhandlinger løbende i Institutserier samt debat- og diskussionsbladet "Den Vilde Tanke". Desuden yder Instituttet støtte til Dansk Etnografisk Forening, der udgiver det populærvidenskabelige "Jordens Folk" og det internationale tidsskrift "FOLK" samt til Antropologforeningen, der udgiver "Tidsskriftet Antropologi".

Redaktionelle hverv

Q. Gausset: Co-editor af Paideusis – Journal for Interdisciplinary and Cross-Cultural Studies.

Chr. K. Højbjerg, T. Tjørnhøj-Thomsen, H. Veber: Tidsskriftet Antropologi.

F.S. Nielsen: Jordens Folk.

K.F. Olwig: Cultural Anthropology; Gæsteredaktør, Barn (temanummer: "Børn i lokalsamfunn – barns lokalsamfunn").

C. Rubow, I. Sjørslev: FOLK.

C. Rubow; Kritisk forum for praktisk teologi.

M. Whyte: Worldviews: Environment, Culture, Religion.

S.R. Whyte: Medical Anthropology Quarterly; Anthropology & Medicine; Handbook of Disability Studies.

Kongresser og symposier

Instituttet har været ramme for flere internationale workshops:

From Development to Open-ended Processes of Change (S. Anderson, K.F. Olwig for Netværket for tværkulturel børneforskning).

Essaying Europe: Region and Regionalism in Ethnographic Perspectives (J. Schwartz).

Nordisk workshop i sundhedsantropologi (V. Steffen).

Det Antropologiske Magtudredningsprojekt (I. Sjørslev, J. Schwartz og F.S. Nielsen).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Instituttet er aktivt i Forskerskole i International Sundhed, et samarbejde med Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og Statens Serum Institut.

Danidas ENRECA programmer er højt prioriteret og instituttet er hovedansvarlig for to projekter: TORCH – Tororo Community Health Study i Uganda (S.R. Whyte) og Strengthening Reproductive Health Research in Vietnam (T. Gammeltoft) og desuden stakeholder i en række andre ENRECA programmer med fokus i Uganda, Kenya, og Tanzania. T. Gammeltoft, L. Meinert, H.O. Mogensen og S.R. Whyte er aktive i the ENRECA Health network. Forskningssamarbejde med den humanitære NGO verden eksemplificeres med IAs deltagelse i Red Barnets CRESS-projekt i Uganda (L. Meinert).

Instituttets forskere deltager i flere multi-disciplinære forskningsprojekter støttet af Rådet for U-landsforskning: Conflict and it's Aftermath (H Vigh); Livelihood, Identity and Organization in Situations of Instability (K.F. Olwig); Improvement of Traditional Poultry Management – a Multidisciplinary Approach (M. Whyte); Local Institutions and Rural Poverty Alleviation (K. Pærregaard).

Instituttet (ved adjunkt Q. Gausset) er aktiv i SLUSE, et tværfagligt initiativ fra Miljøministeriet for miljøforskning og undervisning i samarbejde med University of Malaysia og University of Natal, KU, KVL, og RUC.

IA er hjemsted for flere nationale og internationale forskningsnetværker: Nordisk Ministerråd støtter Baltic Network, et samarbejde med Vilnius Universitet og Lunds universitet (Å. Norborg og F.S. Nielsen); SSF støtter Network for Cross-Cultural Child Research (K.F. Olwig [ansv.], S. Anderson, L. Meinert og K. Valentin); Netværk for kulturanalyse i Danmark (Cecilie Rubow [ansv.], H. Johannessen); Nordisk netværk for medicinsk antropologi (H.O. Mogensen, V. Steffen).

Nationalt er instituttet med i initiativet Magtudredning med to underprojekter: Indvandrere og Flygtninge (J. Schwartz) og Den parlamentariske styringskæde (F.S. Nielsen og I. Sjørslev).

Gæsteforskere

Instituttet har i løbet af året haft glæde af en række kortvarige gæsteophold:

Docent Karin Aronsson (Linköping).
Professor Gerd Baumann (Amsterdam).
Senior Lecturer Janet Carsten (Edinburgh).
Dr. Vytis Ciubrinskas (Vilnius University).
Professor Richard Jenkins (University of Sheffield).
Professor Ray McDermott (Stanford).
Professor Jean Lave (Berkeley).
Professor George E. Marcus (Rice University, Texas).
Professor Judith Okely (University of Hull).
Professor Elinor Ochs (UCLA).
Ass. professor Linda-Ann Rebhun (Yale University).
Lektor Halvard Vike (Universitetet i Oslo).

Længerevarende forskningsophold i udlandet

T. Asmellash (Ethiopien).
T. Gammeltoft (Vietnam).
Q. Gausset (Cameroun).
P.W. Geissler (Kenya).
K. Kvaale (Filippinerne).
K.P.C. Møhl (Fransk Guyana).
K. Nørgaard (Kosovo).
R. Prince (Kenya).
K. Pærregaard (Argentina, Peru).
A.M. Rasmussen (Tunesien).
B.R. Sørensen (Sri Lanka).
H. Vigh (Guinea Bissau).

Institutleder Michael Whyte

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	18,32	2,6
STIP	3,60	5,2
TAP	7,53	0,1
TOTAL	29,45	7,98

VIP Internt finansieret

Bundgaard, Helle; adjunkt.
Gammeltoft, Tine Mette; adjunkt.
Gopal, Kusum; forskningsadj.
Højbjerg, Christian Kordt; forskningsadj.

Jackson, Michael Derek; gæsteprofessor.
Johannessen, Helle Birgitte; lektorvikar.
Liep, John Aage; lektor.
Mogensen, Hanne Overgaard; adjunkt.
Nielsen, Finn Sivert; lektor.
Norborg, Åke; lektor.
Olwig, Karen Fog; lektor.
Pærregaard, Karsten; lektor.
Rapport, Nigel Julian; gæsteprofessor.
Schwartz, Jonathan Matthew; lektor.
Sjørslev, Inger Grue; lektor.
Steffen, Vibeke; lektor.
Sørensen, Birgitte Refslund; lektor.
Sørensen, Bo Wagner; lektorvikar.
Tjørnhøj-Thomsen, Tine; forskningsadj.
Veber, Hanne Margrethe; lektorvikar.
Whyte, Michael Anthony; lektor.
Whyte, Susan Reynolds; professor.

VIP Eksternt finansieret
Asmellash, Taddese; forskningsass.
Christensen, Pia Haudrup; forskningsadj.
Geissler, Paul Wenzel; forskningsadj.
Jensen, Heidi Holmgaard; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Anderson, Sally Dean; ph.d.-studerende.
Jensen, Tina Gudrun; ph.d.-studerende.
Jøhncke, Steffen; kand.stip.
Rasmussen, Anne Margrethe; ph.d.-studerende.
Rubow, Cecilie; ph.d.-studerende.
Valentin, Karen; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Kvaale, Katja Lette; ph.d.-studerende.
Møhl, Karen Perle Cornelie; ph.d.-studerende.
Nørgaard, Katrine; ph.d.-studerende.
Stefansson, Anders Holm; ph.d.-studerende.
Svendsen, Mette Nordahl; ph.d.-studerende.
Vigh, Henrik Erdman; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Rubow, Cecilie: Hverdagens teologi -folkereligiøsiet i danske verdener.
Svendsen, Berte Cathrine Hasse: Kraftfeltet -kulturelle læreprocesser i det fysiske rum.
Wolff, Bente: Extending the Self: Otherness in Cosmology and Consumption in a Nias Tourism Area.

Fondsbevillinger

Dansk Polarcenter
– Migration i Grønland (Bo Wagner Sørensen) kr. 107.000.

Forskningsrådene
– Børns opfattelse, brug og den sociale organisering af tid (Jens Qvortrup/Pia Haudrup Christensen) kr. 347.074.

Forskningsstyrelsen/Kulturmødet
– Konflikt, fortælling og legitimitet. Danske erfaringer med fredsbevarende missioner (Katrine Nørgaard) kr. 1.200.000.

Red Barnet
– Child abuse in Uganda (Lotte Meinert) kr. 119.200.

Rådet for Ulandsforskning
– Cooperation and Common Property Resources among the Amhara of Ethiopia (Taddese Asmellash) kr. 762.456.
– Konferencedeltagelse i "The African Studies Ass." (Hanne Overgaard Mogensen) kr. 6.893.
– Self-help organizations in Cameroun (Quentin Gausset) kr. 207.528.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Oprindelighed og kollektiv erfaring af kulturel kontinuitet – mellem det lokale og det globale (Katja Kvaale) kr. 1.372.164.
– E "Kobué Oludju": Et bidrag til antropologisk metode gennem en filmisk etnografi (Karen Perle Cornelie Møhl) kr. 1.448.238.

Sundhedsstyrelsen
– Lægemidler, reformbevægelser og spontan remission – en komparativ undersøgelse af alkoholmisbrug (Vibeke Steffen) kr. 500.000.

Publikationer
Anderson S.: What can Anthropology Contribute to the Enlightenment of the People? Anthropology in Action. Journal for Applied Anthropology in Policy & Practice 7 (3), s. 18-23, 2000.
Anderson S.: Chronic Proximity – a "natural" school practice. Nord Nytt 78/2000, s. 37-50, 2000.
Anderson S.: I en klasse for sig. 260 s. Gyldendal Uddannelse, København 2000.
Christensen P.H., James A. (ed.): Research with Children: Perspectives and Practices. 272 s. Falmer Press, London 2000.
Christensen P.H.: Home and Movement: Children constructing Family Time. i: Children's Geographies: Living, Playing and Transforming Everyday Worlds s. 139-155, S. Holloway and G. Valentine (eds), Routledge, London 2000.
Christensen P.H.: Childhood and the Cultural Constitution of Vulnerable Bodies. i: The Body, Childhood and Society s. 38-59, Alan Prout, Mac Millan Press Ltd., London 2000.
Christensen P.H.: "Childhood Diversity and Commonality: Some Methodological Insigths". i: Research with Children: Perspectives and Practices s. 160-178, P. Christensen and A. James (eds), Falmer Press, London 2000.
Christensen P.H.: Researching Children and Childhood: Cultures of Communication. i: Research with Children: Perspectives and Practices s. 1-8, P. Christensen and A. James (eds), Falmer Press, London 2000.
Gammeltoft T.: Human Rights and Asian Values in Vietnam. i: Human Rights and Asian Values. Contesting National Identities and Cultural Representations in Asia s. 92-110, Michael Jacobsen & Ole Bruun, Curzon Press, Richmond 2000.
Gausset Q.: Culture and the Environment. Serein Occasional Papers 11, s. 37-111, 2000.
Gausset Q., Mertz O.: The Importance of Dusun Land Use and Natural Resource Management for the Crocker Range National Park, Sabah. i: Borneo 2000: Environment Conservation and Land. Proceedings of the Sixth Bien-

nial Borneo Conference s. 215-225, M. Leigh (ed), Universiti Malaysia Sarawak, Kuching 2000.
Geissler P.W., Prince R., Nokes K., Aagaard-Hansen J., Ouma J.H.: Kenyan schoolchildren's self-treatment of common illnesses. Social Science and Medicine 50 (18), s. 1771-1783, 2000.
Geissler P.W., Meinert L. (eds.)/DBL: Proceedings of the workshop on people and medicines in East Africa, Mbale, Uganda, November 16-20 1998. 232 s. 2000.
Jensen H.: Børns steder: Et etnografisk studie af børn og lokalitet i Ullerød og omegn, Danmark. Barn 0800-1669, s. 89-113, 2000.
Jensen H.: Sigøjnere. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 181-182, Jørn Lund (eds.), Gyldendal, Danmarks Nationalleksikon, København 2000.
Jøhncke S.: Tre niveauer af behandlingsskader. Stof- og Narkotikarådets blad 13, s. 20-21, 2000.
Mertz O., Birch-Thomsen T., Gausset Q.: Education and Research on Sustainable Land Use and Natural Resource Management. A New Danish-Malaysian University Program. Borneo Research Bulletin 30, s. 66-73, 2000.
Mogensen H.O.: "False Teeth" and Real Suffering: The Social Course og "Germectomy" in Eastern Uganda. Culture, Medicine and Psychiatry 24 (3), s. 331-351, 2000.
Mogensen H.O.: Margaret Lock and Patricia A. Kaufert Pragmatic Women and Body Politics. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. FOLK. Journal of the Danish Ethnographic Society 41, s. 171-176, 2000.
Mogensen H.O.: Paul Brodwin. Medicine and Morality in Haiti. The contest for Healing Power. Cambridge. Cambridge Univ. Press, 1996. Tidsskriftet Antropologi 40, s. 190-191, 2000.
Nielsen F.S., Smedal O.H. (red.): Mellom Himmel og Jord. Tradisjoner, Teorier og Tendenser i Sosialantropologien. 448 s. Fagbokforlaget, Bergen, Norge 2000.
Nielsen F.S.: Den sosiale forvaltning av ting: Økonomisk antropologi. i: Mellom Himmel og Jord. Tradisjoner, Teorier og Tendenser i Sosialantropologien s. 77-113, Finn Sivert Nielsen og Olaf H. Smedal (red.), Fagbokforlaget, Bergen, Norge 2000.
Olwig K.F.: Review: Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization by Arjun Appadurai. Minneapolis: University of Minnesota Press. Theory, Culture & Society 17 (1), s. 176-179, 2000.
Olwig K.F.: Review: Maroon Arts: Cultural Vitality in the African Diaspora, by Sally Price & Richard Price. Boston: Beacon Press. Nieuwe West – Indische Gids 74 (1 & 2), s. 158-160, 2000.
Olwig K.F.: The Mobile Middle Class. i: Anthropology and Middle Class Working Families: A Research Agenda s. 90-91, Mary Margaret Overbey & Kathryn Marie Dudley (eds.), American Anthropological Association, Arlington, Virginia 2000.
Olwig K.F.: Børn i lokalsamfund – børns lokalsamfund. Barn 18 (3 & 4), s. 5-22, 2000.
Prince R., Geissler P.W., Nokes K., Aagaard-Hansen J., Ouma J.H.: Kenyan schoolchildren's self-treatment of common illnesses. Social Science and Medicine 50 (18), s. 1771-1783, 2000.
Pærregaard K.: Review of "Tigers of the Snow and other Virtual Sherpas. An Ethnography of Himalayan Encounters". Social Anthropology.The Journal Of The European Association 8 (2), s. 213-214, 2000.
Pærregaard K.: Indianske Folk i Perus Andesbjerge. 31 s. IWGIA, København 2000.
Pærregaard K.: Procesos migratorios y estratègias complementarias en la Sierra andina. European Review of Latin American and Caribbean Studies 69, s. 69-80, 2000.
Rapport N.J.: Best of British? The New Anthropology of Britain. Anthropology Today 16 (2), s. 20-22, 2000.
Rapport N.J.: Signs of the zodiac, 'biology', family history, habitual behaviour and body language: Ways of knowing children in the English village of Wanet, and their liberal implications. Journal of European Cultures 9 (1), s. 105-132, 2000.
Rapport N.J.: From Social Science to Scientific Society: Ernest Gellner's 'Third Option' between Atomism and Organicism. Social Anthropology 8 (1), s. 69-77, 2000.
Rapport N.J.: Writing on the Body: The Poetic Life-Story of Philip Larkin. Anthropology and Medicine 7 (1), s. 39-62, 2000.
Rapport N.J.: Criminals by Instinct: On the 'Tragedy' of Social Structure and the 'Violence' of Individual Creativity. i: Meanings of Violence: A Cross-Cultural Perspective s. 39-54, G. Aijmer & J. Abbink (eds.), Oxford: Berg, 2000.
Rapport N.J.: Social and Cultural Anthropology: The Key Concepts. 464 s. Routledge, London & New York 2000.
Rubow C.: Hverdagens Teologi. Folkereligiøsitet i danske verdener. 287 s. Forlaget ANIS, 2000.
Rubow C.: The Lutheran Shaman and other surprises in the Danish Religious Field. Anthropology in Action. Journal for Applied Anthropology in Policy and Practice Vol. 7, number 3, s. 12-17, 2000.
Schwartz J.M.: Civil Society and Ethnic Conflict in the Republic of Macedonia. i: Neighbours at War: Anthropological Perspectives on Yugoslav Ethnicity, Culture and History s. 382-400, Joel Halpern and David Kideckel (eds.), Pennsylvania State University Press, University Park 2000.
Schwartz J.M.: "Leaving America Behind: An Ethnographic Memoir in Five Parts". FOLK 41, s. 45-54, 2000.
Schwartz J.M.: "Øje for Heimat". Magisterbladet 16, s. 26-27, 2000.
Schwartz J.M.: "Muskler eller muslimer". 7 s. København 2000.
Schwartz J.M.: Med NGOer på Balkan. Feltarbejde som NGOgrafi. Jordens FOLK 3, s. 32-40, 2000.
Schwartz J.M.: Strawberry Fields Forever? Danish Anthropologists in Action. An introduction. Anthropology in Action 7, 3, s. 1-4, 2000.
Schwartz J.M.: "Blessing the Water the Macedonian Way": Improvisations of Identity in Diaspora and in the Homeland. i: Macedonia: The Politics of Identity and Difference s. 104-121, Jane K. Cowan (ed.), Pluto Press, London 2000.
Sjørslev I.: Synkretisme og Autenticitet i Afro-Brasiliansk Religion. Religion: Tidsskrift for Religionslærerforeningen for gymnasiet og HF 1, s. 8-18, 2000.
Sjørslev I.: Autoritet og person. i: Årbog for Københavns Stift s. 24-31, Københavns Stift, København 2000.
Sørensen B.W.: Snævre felter og kønnede felter. Den Vilde Tanke 14, s. 3-4, 2000.
Sørensen B.W.: "Men in Transition": The Representation of Men's Violence Against Women in The Arctic. i: Men and Violence Against Women. Seminar Proceedings s. 145-152, Council of Europe, Strasbourg 2000.

Whyte M.A.: Preface. i: Money is the True Friend s. xi-xiv, Pernille Sørensen, Lit verlag, Münster 2000.
Whyte S.R.: Community Participation in Essential National Health Research. 17 s. Council on Health Research for Development. Geneve 2000.
Whyte S.R.: Global Pharmaceuticals – Local Knowledge. i: 25 år Jubilæumsskrift s. 42-47, Mogens B. Kristensen (ed.), Lægemiddelkataloget, København 2000.
Whyte S.R., Birungi H.: The Business of Medicines and the Politics of knowledge. i: Global Health Policy, Local Realities: The Fallacy of the Level Playing Field s. 127-148, Linda M. Whiteford, Lenore Manderson, Lynne Rienner, Boulder 2000.

Studienævnet for Antropologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende medlemmer: Studenterrepræsentanter: Heidi Andersen, Camilla Kvist og Jeppe Linnet. Lærerrepræsentanter: Jonathan Schwartz, Christian Kordt Højbjerg og Inger Sjørslev, studieleder. Suppleanter for studenterrepræsentanterne var: Gritt Bykærholm, Lars Richard Rasmussen og Louise Kielgast. For lærerne var: Susan Whyte og Tine Gammeltoft. Studienænvssekretær er Bente Jensen.

Beretning

Det Antropologiske Studienævn indførte fra september 2000 en ny studieordning på kandidatuddannelsen. Der er heri sket ændringer i forhold til den tidligere studieordning fra 1993, som bevirker en styrkelse af feltarbejdsdelen på kandidatuddannelsens 2. år. I den ny studieordning styrkes forberedelsen af feltarbejdet, og den giver større fleksibilitet i kursusvalg og eksamensplanlægning på 7. semester.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Antropologi	Øvr. sam.	Humaniora	Afrikastud.	Geografi	Meritoverført	I alt
Antropologi	235,92	2,29	5,75	0,83	0,29	35,83	280,92
Sociologi	2,46						
Humaniora	2,50						
Idræt	0,33						
Merit- og gæstestud.	10,29						
I alt	251,50						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

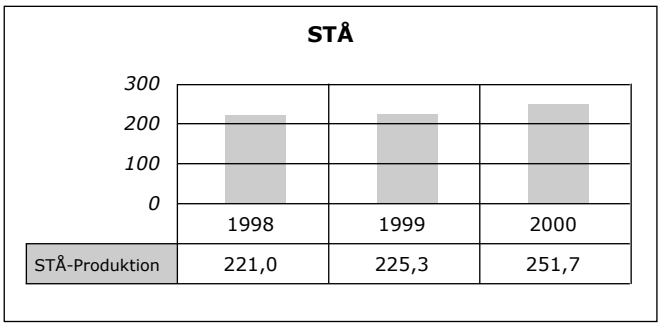

Studieleder Inger Sjørslev

Ph.d.-studienævnet for Antropologi

Medlemmer

Pr. 1.1.2000 bestod ph.d.-studienævnet af: Susan Whyte (ph.d.-studieleder), Karen Valentin (studenterrepræsentant), Karsten Pærregaard (suppl.), Anne Line Dalsgård (suppl.) og Jørgen Pedersen (ph.d.-studienævnssekretær).

Beretning

Ph.d.-studienævnets aktiviteter har i årets løb bestået af en standardisering af kriterierne for bedømmelse af ph.d.-ansøgninger med henblik på at fremme ph.d.-afhandlingernes kvalitetsniveau. Endvidere er der blevet taget de første skridt mod forberedelserne af en ansøgning til midler om at etablere en forskerskole i antropologi.

Statistik

Pr. 1.1.2000 var der i alt 16 indskrevne ph.d.-studerende, og inden årets udgang blev der gennemført 3 ph.d.-forsvar. Samlet blev 6 nye studerende indskrevet i løbet af 1999, medens 5 ophørte.

Ph.d.-studieleder Susan Whyte

Sociologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Peter Abrahamson.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder Peter Abrahamson, professor Margareta Bertilsson, lektor Margaretha Järvinen, TAP-repræsentant Vita Christiansen, samt repræsentant for de studerende Flemming Troels Jensen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Linnésgade 22
1361 København K
Telefon 35 32 32 80
Fax 35 32 39 40
www.sociologi.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Sociologisk Institut fortsætter sin udbygning. Som det eneste sociologiske institut i Danmark lægger instituttet afgørende vægt på at styrke sociologiens placering i Danmark. I den forbindelse afholder instituttet bl.a. en række seminarer om forskningsmæssige, undervisningsmæssige aktiviteter. Målsætningen for instituttets egen forskning er at drive internationalt kvalificeret, pluralistisk forskning. Dette indebærer en styrke i almen sociologi samt i de væsentligste sociologiske specialer. Et andet led i styrkelsen af en sociologisk profil i en dansk offentlighed er, at instituttets medarbejdere deltager i forskellige typer anvendt forskning. Instituttet har endvidere en gæsteprofessorordning, hvor udenlandske professorer har månedlange ophold på instituttet.

I lighed med fakultetets øvrige institutter har Sociologisk Institut vedtaget en langtidsplan, der beskriver instituttets målsætninger og veje til målopnåelse for de kommende år.

Sociologisk Institut har promoveret den finske sociolog professor Erik Allardt som æresdoktor ved Københavns Universitet.

Professor John Hall, McGill University, Montreal er blevet udnævnt til adjungeret professor ved instituttet.

Personaleforhold
Instituttet har besat et lektorat i sociologi med særlig henblik på kvantitative metoder. Der blev lagt vægt på erfaring med undervisning og forskning inden for feltet kvantitative metoder og sociologisk analyse samt udvikling af undervisningsforløb. Der var seks ansøgere (5 mænd og 1 kvinde) til stillingen – af hvilke de tre (2 mænd og 1 kvinde) var kvalificeret i henhold til stillingsopslaget. Lektoratet blev besat pr. 1. september 2000 med ph.d. Anders Holm.

Forskningsvirksomhed
Sociologisk Institut har en bredt anlagt forskningsvirksomhed. Således anvendes en række klassiske og nye teoretiske og metodiske tilgange til undersøgelsen af sociale relationer og processer i moderne samfund.

1. Arbejdsgiverorganisering i Norden
Projektet er orienteret mod at analysere arbejdsgiverorganiseringens betydning for etableringen af velfærds- og arbejdsmarkedsmodellerne i Danmark, Sverige, Finland og Norge (Carsten Strøby Jensen og FAOS).

2. Arbejdsmarkedet og den europæiske integration
Forskningsprojekt rettet mod analyse af internationaliseringen af arbejdsmarkedet i tilknytning til EU-udviklingen (Carsten Strøby Jensen og FAOS).

3. COMPASS
Changing Contexts for Mediating Public Concerns in the Assessment of Biotechnic Science – On Knowledge Brokers and the Humanitization of Genetics (Projektleder Margareta Bertilsson (2000-2001) Preparatory Grants from NOS-S: Nordic network of researchers).

4. Den danske værdiundersøgelse
Forskningsprojektet er en del af en meget omfattende international spørgeskemaundersøgelse: The European Values Survey, som i Danmark blev gennemført i 1981, 1990 og i 1999 (Peter Gundelach er leder af projektet som omfatter et større antal forskere ved universiteter og sektorforskningsinstitutter).

5. Etiske perspektiver for sociologien?
I de senmoderne samfund, hvor traditioner og autoriteter er forsvundet, står vi hver især over for det etiske spørgsmål om, hvordan vi skal leve vores liv. I nærværende projekt undersøges det, i hvilket omfang sociologien kan behandle dette klassiske etiske spørgsmål om "det gode liv". Det er projektets arbejdshypotese, at mennesket både er "kultur" (konstruktion) og "natur", og at denne menneskelige "natur" er nøglen til at kunne behandle det etiske spørgsmål videnskabeligt (Manni Crone).

6. Flow og Stress i hverdagslivet
En fænomenologisk analyse af flow og stressoplevelser i arbejds-, familie- og fritidsliv samt en analyse af den kulturelle regulering af disse oplevelser inden for samme (Charlotte Bloch).

7. Forandrede roller blandt ledere og medarbejdere i den offentlige sektor
Projektet har fokuseret på hvordan ændrede ledelsesformer påvirker organisations- og aftalesystemet, herunder de faglige organisationer (Carsten Strøby Jensen og FAOS).

8. Forskerskole for Integration, Produktion og velfærd
Forskerskolen er etableret som et samarbejde mellem Sociologisk Institut, KU, Institut for Økonomi, AU, SFI og AKF (Jørgen Elm Larsen, Margaretha Järvinen, Bjarne Hjorth Andersen, Carsten Strøby Jensen, Lars Bo Kaspersen, Yvonne Mørck, Peter Abrahamson og Anders Holm).

Ph.d.-projekter finansieret af Forskerskolen: "En analyse af mødet mellem langvarigt ledige og ansatte på to afklaringsinstitutioner" (Nanna Mik-Meyer) og "Demokratisering af fattigdommen" (Carsten Kronborg Bak). Øvrige ph.d.-projekter tilknyttet Forskerskolen: "Socialpolitiske diskurser" (Kaspar Villadsen), "Hjemløshed – mødet mellem klient og system" (Tobias Børner Stax tilknyttet Sociologisk Institut, KU og SFI), "Behandlings- og hjælpeind-

satsen for stofmisbrugere på gadeplan" (Esben Houborg Pedersen tilknyttet Sociologisk Institut, KU og Psykologisk Institut, KU) (Øvrige ph.d.'ere tilknyttet Forskerskolen: Anders la Cour og Turf Bøcker Jakobsen).

9. Gender, Empowerment and Politics (GEP)
Forskningsprogram om Køn, Magt og Politik (Jørgen Elm Larsen). Tilknyttede ph.d.-projekter: "Køn og fagbevægelse i moderne velfærdsstater" (Gerda Thorsager) og "De yngre kvinder og fagforeningen KAD. Arbejdsliv og solidaritetsopfattelser" (Pernille Tanggaard Andersen).

10. Kulturmødet
Tværdisciplinært forskningsprojekt finansieret af SHF/SSF i perioden 2000-2003. Projektet sigter på at belyse demokratimodeller for det europæiske rum, der i stigende grad multikulturaliseres (Lars Bo Kaspersen).

11. Køn i den akademiske organisation
En analyse af processer i den akademiske organisation, som bidrager til kønsskævheden i det videnskabelige personale inden for samme (Ledere: Charlotte Bloch, Sociologisk Institut, KU og Lis Højgård, Institut for Statskundskab, KU. Øvrige projektmedlemmer: Inge Henningsen, Institut for Matematisk Statistik, KU, Hanne Nexø Jensen, Institut for Statskundskab, KU, og Dorte Marie Søndergård, Afdelingen for Psykologi og Filosofi, RUC). Projektet er støttet af Statens Humanistiske, Samfundsvidenskabelige og Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd.

12. Levekårsundersøgelsen
Med undersøgelsen "Befolkningens levekår år 2000" indsamles for tredje gang oplysninger om befolkningens generelle levekår. Der foreligger herefter oplysninger om levekårene for de samme personer fra 1976, da de var i alderen 20-69 år, fra 1986 og 2000, da de var i alderen 44-93 år. Desuden er der i denne sidste undersøgelse suppleret med nye interviewpersoner i alderen 20-43 år (Bjarne Hjorth Andersen er forskningleder på den tredje levekårsundersøgelse. Øvrige forskere: Jørgen Elm Larsen; Erling B. Andersen, KU; Erik Jørgen Hansen, DPU; Dines Andersen og Merete Platz, SFI).

13. Multikulturelle udfordringer i ungdomsuddannelser i Danmark
En kvalitativ undersøgelse af forestillinger om kultur- og værdipluralisme blandt danske og etniske minoritetselever og lærere. I projektet sammenlignes et alment gymnasium og et handelsgymnasium for at få belyst, hvad disse forestillinger betyder for et uddannelsessteds sociale og faglige miljø (Yvonne Mørck).

14. Prometheus unbound
On the Relation between Knowledge and Power in Modern Denmark (Projektleder Margareta Bertilsson (1998-2002) SSF + ph.d.-stipendium fra Forskerakademiet).

15. Risiko-kroppe – en sociologisk analyse af den idrætsskadede krop
Forskningsprojektet analyserer de utilsigtede konsekvenser af det senmoderne kropsbrug. Den idrætsmedicinske teknologiudvikling og intervention muliggør et overdrevent og grænsesøgende kropsbrug i idrætten, fordi skader som tidligere var invaliderende i dag kan behandles. Jo mere teknologien udvikles i behandlingen, jo mere stilles vor viden om kroppen til diskussion og jo mere må det enkelte individ søge, vælge og beslutte sig for brugen af videnskaben. Problemstillingen eksemplificeres ved en undersøgelse af mødet mellem idrætsudøveren som patient og den idrætsmedicinske behandling (Lone Friis Thing).

16. Valg af uddannelse
Hvordan påvirker forældrebaggrunden de unges uddannelsesvalg. Der findes flere sociologiske og økonomiske teorier om, hvilke faktorer der ligger bag unges uddannelsesvalg. Der opstilles statistiske hypoteser der tillader test af de forskellige teoriers validitet (Anders Holm og Heine Andersen).

17. Velfærdsstat og livsformer ved en korsvej
Forskningsprojektet, som er tværdisciplinært og finansieret af SHF i perioden 1999-2002, omhandler en analyse af velfærdsstatens oprindelse og udvikling samt de nuværende udfordringer til den danske velfærdsstat. Projektet bygger grundlæggende på tesen om at den danske velfærdsstats oprindelse og udvikling må forstås i relation til andre stater og dermed må ses som en forsvarsform i staternes indbyrdes anerkendelseskamp (Lars Bo Kaspersen).

18. Videnskabssociologi mhp. samfundsforskningens kvalitetsspørgsmål (med støtte fra SSF)
Projektet omfatter teoretiske, empiriske og filosofiske studier af samfundsvidenskabelige fagområder og forskningsmiljøer (Heine Andersen, Sociologisk Institut, Finn Collin, Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik, Bo Jacobsen, Sociologisk Institut, alle KU, Søren Wenneberg, Institut for Ledelse, Politik og Filosofi, Handelshøjskolen i København).

Andre ph.d.-projekter

Arbejdsmarkedsrelationer i den kommunale/regionale sektor i EU
Projektets hovedformål er at beskrive og analysere lønregulering samt interesseorganisering, d.v.s. hvorledes lønmodtagere og arbejdsgivere er organiseret inden for de kommunale/regionale arbejdsmarkeder i fem udvalgte EU-lande (Søren Kaj Andersen).

Mobility views. An enquiry into some unintended consequences of automobility
The project addresses risks of automolility. It explores why motorization, noise and air pollution, the degradation of the environment and the destruction of urban and rural landscapes are still progressing, although both experts and non-experts possess knowledge about the causes and reasons of such threats (Jörg Beckmann).

Integration og differentiering – en undersøgelse af Niklas Luhmanns teori om sociale systemer og dens anvendelse på ældreområdet
Projektet skal belyse, hvorledes dette arbejde indeholder vigtige muligheder for at give integrationsbegrebet større og mere adækvat udsagnskraft om det moderne samfund, end de gængse sociologiske teorier (Anders la Cour).

Vor Tids Dannelse – en samtidsdiagnostisk konstruktion af senmoderne selvdannelse og tidens nye socialitetsformer
Projektet er et forsøg på samtidsdiagnostisk at konstruere et begreb om selvdannelse i senmoderniteten. Dannelsesbegrebet åbner for at tænke socialitet på nye måder, hvilket diagnosticeres som nødvendigt med samtidens radikale individualisering. Projektet forsøger endvidere at gribe og konstruere nogle af tidens eksemplariske dannelsesfænomener, som f.eks. technoravet, det performative selv, dannelse på jobbet, og folks individualiserede forhold til viden (Lars Geer Hammershøj).

The Transformation of the State, the Jurists and the Law
Ved at fokusere på dommernes rolle i staten og det internationale samfund analyseres transformationen af retten, juristerne og staten i et komparativt og historisk lys (Ole Hammerslev).

Klagekultur og ankeinstanser. Borgernes møde med velfærdsstaten inden for offentligt klagevæsen
Med projektet undersøges det sociale klagesystem som konfliktløsningsmodel i mødet mellem borgerne (sociale klienter) og velfærdsstaten (kommune, sociale nævn, den sociale ankestyrelse). Fokus er rettet mod velfærdsstatslige rettigheder, deres udvikling, effektuering og betydning (Turf Böcker Jakobsen).

Demokrati i dybden – tilblivelsen af moderne politisk kultur i Danmark 1866-1920
Med en event-history tilgang kortlægges dele af det sociale konfliktmønster i tiden efter indførelsen af det demokratiske regime 1848-49. Det vil konkret sige en database-registrering af kollektive aktioner som protestmøder, adresser, optog og uroligheder. Datamaterialet underkastes netværksanalyse i historisk-sociologisk perspektiv med henblik på at forklare den moderne politiske kulturs tidlige formering i Danmark (René Elley Karpantschof).

Den økologiske forbruger
Projektet interesser sig for den popularitet som økologiske madvarer nyder for tiden. Fra at kun en lille gruppe – en elite – købte økologisk, kan man nu tale om kasseforbrug af økologiske varer (Christian Stenbak Larsen).

Experiencing mobility
Projektet tager udgangspunkt i hverdagsmobiliteten, og belyser hvordan denne socio-spatiale praksis konstitueres socialt og kropsligt i en senmoderne kontekst, specielt med fokus på oplevelsen af tid, rum og teknologi (Helene Hjorth Oldrup).

Emotion and power in organisational change
A case study of how managers and employees manage emotions during an organisational restructuring in a huge international firm (Poul Poder Pedersen).

Videnskabelig kvalitet og relevans?
En videnssociologisk undersøgelse af videnskabssamfundets strukturelle handlerum, diskursive praksisser og positioneringspræmisser (Eva Bendix Petersen).

Satsningsområder

Kultur og identitet
Dette område drejer sig om analyser af normer, videns- og forståelsesformer og trosforestillinger. Det omfatter desuden analyser af sædvaner, symboler, ritualer og livsstil i forskellige grupper og samfundstyper. I forbindelse hermed omhandles emner som kulturel identitet, multikulturalisme, subkulturer og minoriteter, herunder migration, etnicitet og køn.

Marginalisering og velfærd
Forskningsområdet vedrører analyser af den samfundsmæssige ulighed og hvilke processer, der skaber eller modificerer den. Særlige vigtige analyser er, hvilke processer der medfører og vedligeholder social marginalisering, og hvilke processer der evt. kan modvirke dette. Dette indebærer endvidere studier af velfærdsmæssige foranstaltninger og karakteren af den offentlige forvaltning i Danmark og andre lande.

Viden og samfund
Relationen mellem viden og samfund studeres ud fra tre gensidigt afhængige strukturelle perspektiver: videns- og befolkningsudvikling, vidensorganisation og viden som symbolsk system. Centrale emner er derfor videnssamfundets konsekvenser for social differentiering, forandrings- og udviklingsprocesser i relation til vidensorganisationer og samfund, og studier af de videnskabelige og teknologiske symbolsystemer og disses sociale funktioner.

Værdier og social forandring
Dette satsningsområde handler om fordelingen og udviklingen af værdier i samfundet i et primært komparativt perspektiv. Særligt vigtige emner er værdimæssige forandringer som fx sekularisering eller normændringer og deres sammenhæng med samfundets udvikling. Et andet sæt af spørgsmål vedrører hvilke faktorer og aktører, der skaber/ønsker at skabe social forandring.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Heine Andersen har siddet i bedømmelsesudvalg til lektorat ved Aalborg Universitet, Institut for Sociale Forhold og Organisation; bedømmelsesudvalg til lektorat ved Aarhus Universitet, Filosofisk Institut; været formand for bedømmelsesudvalg til adjunktur ved Sociologisk Institut, KU; siddet i bedømmelsesudvalg til doktorafhandling ved universitetet i Bergen, Sosiologisk Institutt og i bedømmelsesudvalg til ph.d.-afhandling ved Syddansk Universitet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.

Margareta Bertilsson har siddet som formand for bedømmelsesudvalget til professorat i sociologi ved Sociologisk Institut, KU.

Charlotte Bloch har siddet i bedømmelsesudvalg til adjunktur i kultur og idræt.

Peter Gundelach har siddet som formand i bedømmelsesudvalg til professorat ved Institut for Idræt, KU; siddet i bedømmelsesudvalg til Mikael Hjerms ph.d.-afhandling, Umeå Universitet; Sølvi Karin Børresens ph.d.-afhandling, Sociologisk Institut, KU og Kenneth Mølbjerg Jørgensens ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet.

Margaretha Järvinen har siddet i bedømmelsesudvalg for professorat ved Stockholms Universitet; bedømmelsesudvalg for seniorforskerstilling på Socialforskningsinstituttet; bedømmelsesudvalg for adjunktur på RUC; bedømmelsesudvalg for to doktorafhandlinger ved Göteborgs Universitet og i bedømmelsesudvalg for to doktorafhandlinger ved Lunds universitet

Jørgen Elm Larsen har siddet som formand i bedømmelsesudvalg til Bente Marianne Olsens ph.d.-afhandling ved KU.

Allan Madsen har siddet som formand i bedømmelsesudvalg til Mikkel Mailands ph.d.-afhandling ved KU.

Udvalg og fonde

Bjarne Hjorth Andersen er medlem af det rådgivende forskningsudvalg for Danmarks Statistik.

Charlotte Bloch er næstformand i Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning.

Peter Gundelach er medlem af det offentlige forskningsudvalg for velfærdsforskning; medlem af udvalget vedr. en national delstrategi for velfærdsforskning og medlem af programkomiteen for Rockwoolfonden.

Margaretha Järvinen er medlem af Justitsministeriets forskningsudvalg og medlem af Forskningsstyrelsens Udvalg vedr. Videnskabelig Uredelighed.

Inge Kryger Pedersen er medlem af Team Danmarks Forskningsudvalg.

Tillidshverv

Heine Andersen er ph.d.-studieleder (fra 1.9.2000) og er medlem af bestyrelsen i Filosofisk Forum.

Margareta Bertilsson er medlem af beredningsgruppen för sociologi, antropologi, etnologi och socialt arbete, Humanistiska-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet, Sverige (t.o.m. udgangen af 2000); medlem af Socialforskningsinstituttets bestyrelse (oktober 2000- 2004) og medlem af The executive committee of the European Sociological Association (1999 – 2001).

Peter Gundelach er formand for Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (indtil 1/8), derefter medlem af forretningsudvalget; medlem af Forskningsforum; medlem af EURESCO (Programme of European Research Conferences) (indtil 1/8); medlem af ESF's Standing Committee for the Social Sciences (indtil 1/8); leder af indstillingskomité globalisering og internationalisering, området for kultur og samfund, Norges Forskningsråd; sagkyndig bedømmer for NorFa; referee for Det Belgiske Forskningsråd; referee for Norges Forskningsråd; medlem af Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsråd, KU og medlem af rektors Forskningsudvalg.

Carsten Strøby Jensen er formand for Dansk Sociologforening og medlem af bestyrelsen i Nordisk Sociologforening.

Margaretha Järvinen er medlem af bestyrelsen for FORSA (Foreningen for Forskning i Socialt Arbejde i Danmark).

Lars Bo Kaspersen er medlem af bestyrelsen for Dansk Sociolog Forening.

Jørgen Elm Larsen er medlem af bestyrelsen (suppleant) for Nordisk Institutt for Kvinne- og Kjønnsforskning og medlem af styregruppen for Forskerskolen for Integration, produktion og velfærd.

Formidling

Udgivervirksomhed

Sociologisk Institut udgiver tidsskriftet "Dansk Sociologi" fire gange årligt. Det er et tidsskrift, der publicerer originale sociologiske artikler, review essays, kommentarer og anmeldelser af sociologisk faglitteratur. Tidsskriftet er støttet af SSF.

Redaktionelle hverv

Peter Abrahamson er medlem af redaktionspanelet for "Sociological Research Online".

Heine Andersen er medlem af redaktionskomitéen i tidsskrifterne Dansk Sociologi, Vest og Distinktion.

Margareta Bertilsson er associate editor (European Journal of Social Theory; and The Journal for the History of Sociology).

Yvonne Due Billing er medlem af redaktionen af Gender, Work and Organization, Oxford (UK).

Tom Broch er medlem af bestyrelsen for Forlaget Sociologi.

Carsten Strøby Jensen er med i redaktionspanelet for "Tidsskrift for Arbejdsliv" og er med i the Editorial Board for Acta Sociologica.

Margaretha Järvinen er medlem af redaktionen for Socialvetenskaplig Tidskrift (Sverige) og medlem af redaktionspanelet for Distinktion – Tidsskrift for Samfundsteori.

Lars Bo Kaspersen er redaktør af Dansk Sociologforenings medlemsblad "Sociolog-nyt".

Jørgen Elm Larsen er medlem af redaktionspanelet for Dansk Sociologi og Tidsskrift for Arbejdsliv.

Allan Madsen er medlem af redaktionen af tidsskriftet Dansk Sociologi.

Yvonne Mørck er medlem af redaktionen for Forlaget Sociologi.

Inge Kryger Pedersen er medlem af redaktionen for Dansk Sociologi.

Kongresser og symposier

"Public Understanding of Science" (International Workshop, Copenhagen, Februar).

"Does the Sociology of Law have a Mission" (Nordic Workshop, April, Copenhagen).

Workshop in Social Theory, The European Sociological Association, December, Copenhagen. Margareta Bertilsson har været medarrangør af de nævnte workshops.

Instituttet har været medarrangør af GEP's International Conference on 'New challenges to Gender, Democracy, Welfare States – Politics of Empowerment and Inclusion', Vilvorde Kursus Center, August 18-20, 2000 (Jørgen Elm Larsen).

Instituttet har i samarbejde med Dansk Sociologforening været medarrangør af Dansk Sociologkongres 2000. Der deltog omkring 270 personer i kongressen og der blev fremlagt omkring 80 papers i kongressens tyve workshops (Carsten Strøby Jensen).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Instituttet deltager sammen med Institut for Arkæologi og Etnologi og Psykologisk Institut i forskningsprojektet "Velfærdsstat og livsformer ved en korsvej" finansieret af SHF. I projektet deltager endvidere forskere fra University of California, Los Angeles og Birkbeck College, London.

Instituttet deltager i et nationalt tværfagligt forsknings-

projekt "Kulturmødet" finansieret af SHF/SSF med deltagere fra Statskundskab, AU, Statskundskab, KU, Center for Kulturstudier, AU, Institut for Arkæologi og Etnologi, KU, Slavisk Institut, AU samt Lancaster University, UK.

Gæster ved instituttet

Gösta Esping Andersen, Barcelona.
Hans Joas, Freie Universität, Berlin og SCASSS, Uppsala.
Mitchell Dean, Macquarie University, Australien.
Gerard Delanty, University of Liverpool.
Hilary Silver, Brown University, USA.
Erik Allardt, Helsingfors Universitet, Finland.
Deborah Posel, University of Witwatersrand, Johannesburg, Sydafrika.
Paul Hirst, Birkbeck College, University of London, England.
John Hall, McGill University, Montreal, Canada.
Barry Hindess, Australian National University, Camberra.
James Slevin, University of Amsterdam.

Forskningsophold i udlandet

Jörg Beckmann har været på 2-måneders studieophold i USA.
Kaspar Villadsen har været på 2-måneders ophold i Australien.
Yvonne Mørck har været på 2-måneders studieophold i Tyskland.
Helene Hjorth Oldrup har været på 3-måneders studieophold i England.
Eva Bendix Pedersen har været på 21/2-måneds studieophold i Australien.
Gerda Thorsager har været på 31/2-måneds studieophold i England.

Netværk

Margareta Bertilsson er medlem af British-Nordic Network on the Public Understanding of Science; Nordic Network on Social Responses and New Genetic Technologies.

Peter Gundelach er medlem af netværket for Den europæiske værdiundersøgelse.

Center for Forskning i Eksistens og Samfund

Ledelse

Centret ledes af centerleder Bo Jacobsen samt projektsekretærerne Mikkel Bo Madsen, Claude Vincent og Carolina Magdalene Maier.

Organisation

Centeret danner rammen om en række varierede forskningsprojekter, der udforsker emner vedr. sundhed, aldring, eksistensproblemer, forskningssociologi samt skolelivets socialpsykologi. Projekterne er bundet sammen af en interesse for menneskets livsudfoldelse og eksistensbetingelser i det moderne samfund samt af en overvejende socialfænomenologisk tilgang. Projekterne udføres dels på Sociologisk Institut, dels som rammeprojekter i samarbejde med andre universitetsinstitutter.

Forskningsvirksomhed

Magt og demokrati i skoleklassen

Projektet undersøger danske børn og unges opfattelse af demokratiets ideer og realiteter set i relation til deres egen skolehverdag. Undersøgelsen interesserer sig i særlig grad for skoleklassen som demokratisk lærested, dvs. et sted hvor danske børn og unge har mulighed for at gøre deres basale erfaringer om magt og demokrati samt erhverve de erfaringer, der senere skal anvendes ved udøvelse af demokratisk medborgerskab. Projektet er et delprojekt under Den Danske Magtudredning.

Humanistisk-sociologisk Ældreforskningsprojekt

Centeret koordinerer et stort femårigt humanistisk-sociologisk-ældreforskningsprojekt i samarbejde med medicinere med henblik på at udvikle en ikke-biologisk forståelse af, hvad det vil sige at blive ældre. Projektet foregår i samarbejde med forskere fra KU, RUC og AU.

Videnssociologisk Projekt

Centret afsluttede i 2000 et stort videnssociologisk projekt, som omhandlede spørgsmålet om, hvor grænsen går mellem naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora. Projektet udførtes i samarbejde med forskere fra Handelshøjskolen i København, Sociologisk Institut samt Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik på KU. Projektets afsluttende delprojekt var en undersøgelse af forskningsmiljøer og forskeropfattelser. Tolv danske institutter indgik i denne undersøgelse, hvor 250 danske forskere spurgtes om deres forskning.

Satsningsområder

Centret er et center "uden rammer", som gennem sine projekter aktivt bidrager til skabelsen af tværfaglige forskningssamarbejder omhandlende sociale og eksistentielle livsbetingelser i det moderne samfund.

Koordinationen for Kvinde- og Kønsforskning i Danmark

Koordinator Hilda Rømer Christensen.

Formålet med Koordinationen for Kvinde- og Kønsforskning er på landsplan at støtte og initiere forskning og formidling inden for kvinde- og kønsforskning. Koordinationen udgiver tidsskriftet "Kvinder, Køn & Forskning", tager initiativ til konferencer og seminarer, bistår ved formidling af kvinde- og kønsforskning, samt arbejder på at fremme internationalisering af dansk kvinde- og kønsforskning. Nyligt afholdte konferencer og seminarer: Kønsforskningsfestival med fokus på temaerne "Maskuliniteter" og "Mainstreaming" og seminaret "Køn, magt velfærd. Metoder og tolkninger". Koordinatoren har udover de administrative forpligtelser også forskningsret. Disputatsprojekt: Køn, religion, modernitet: KFUK i komparativt og kulturanalytisk perspektiv og i temaet: Køn og tidlig velfærdsstat. Hilda Rømer Christensen er supervisor i NorFa-projektet: Women's Movements and Internationalization – The Third Wave. Hilda Rømer Christensen er ansvarshavende redaktør for "Kvinder, Køn og Forskning" Desuden er Hilda Rømer Christensen medlem af Expertgruppen for genusforskningens integrering under det svenske forskningsrådsnämn, medlem af den danske komité i "The International Federation for Research in Women's History" tilknyttet The International Committee for Historical Sciences og medlem af ligestillingsministerens tænketank.

Institutleder Peter Abrahamson

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	15,6	9,8
STIP	6,0	3,6
TAP	9,7	5,7
TOTAL	31,3	19,1

VIP Internt finansieret
Abrahamson, Peter Edgar; lektor.
Andersen, Bjarne Hjorth; lektor.
Andersen, Heine; lektor.
Bertilsson, Thora Margareta; professor.
Billing, Yvonne Due; lektor.
Bloch, Charlotte; lektor.
Broch, Tom Fredrik; lektor.
Gade, Bente Kokholm; forskningsass.
Gundelach, Peter; professor.
Hansen, Henning Bech; lektor.
Holm, Anders; lektor.
Jarvinen, Margaretha Maria; lektor.
Jensen, Carsten Strøby; lektor.
Kaspersen, Lars Bo Sommerfeldt; lektor.
Larsen, Jørgen Elm; lektor.
Madsen, Allan Michael; lektor.
Mørck, Yvonne; adjunkt.
Pedersen, Inge Kryger; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Christensen, Hilda Rømer; forskningslektor.
Crone, Ida Christine; forskningsadj.
Dhyrbye, Hans-Henrik Grieger; forskningsass.
Due, Jesper Jørgen; forskningslektor.
Elam, Mark Jeremy; forskningsadj.
Emmeche, Jens; forskningsass.
Grzymala-Lubanski, Johan Nikolaj; forskningsadj.
Jacobsen, Bo; lektor.
Koch, Anna Magdalene; forskningslektor.
Kuehn, Susanne; forskningsadj.
Madsen, Jørgen Steen; forskningslektor.
Navrbjerg, Steen Erik; forskningsadj.
Simonsen, Mikkel Mailand; forskningsadj.
Thing, Lone Friis; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Hammershøj, Lars Geer; ph.d.-studerende.
Karpantschof, Rene Elley; ph.d.-studerende.
La Cour, Anders; ph.d.-studerende.
Larsen, Christian Stenbak;-kand.stip.
Pedersen, Poul Poder; ph.d.-studerende.
Petersen, Eva Bendix; ph.d.-studerende.
Villadsen, Kaspar Feilberg; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Bak, Carsten Kronborg; ph.d.-studerende.
Hammerslev, Ole; ph.d.-studerende.
Jakobsen, Turf Böcker; kand.stip.
Mik-Meyer, Nanna; ph.d.-studerende.
Oldrup, Helene Hjorth; ph.d.-studerende.
Thorsager, Gerda; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Børresen, Sølvi Karin: Fremmedhed og praksis om tyrkiske og pakistanske indvandreres bosætning og boligvalg.
Crone, Ida Christine: Etikkens genkomst – en udfordring for sociologien?
Gotved, Stine: Cypersociologi – det samme på en anden måde.
Lind, Mads: Relationsformer i professionel fodbold.
Olsen, Bente Marianne: Nye fædre på orlov – en analyse af de kønsmæssige aspekter ved forældreorlovsordningen.
Simonsen, Mikkel Mailand: Den danske model lokalt og regionalt -konsensus og samarbejde i arbejdsmarkedspolitiske netværk.

Fondsbevillinger

Arbejdsministeriet
– Analysearbejde i forbindelse med 2'nd Labour-market Seminar on Social Dialogue in Warsaw Oct. 2000 (Jesper Due / FAOS) kr. 296.920.

Dansk Magisterforening
– Undersøgelser af danske universitetslæreres arbejdsmiljø (Bo Jacobsen) kr. 100.000.

Det Personalepolitiske Forum
– Nye roller og udfordringer for lokale ledelses- og medarbejderrepræsentanter (Jørgen Steen Madsen) kr. 593.000.

Energistyrelsen
– Livsstilsændringer og energiforbrug (Susanne Kuehn) kr. 1.223.000.

European Foundation
– Danish correspondent of EIRO (Jørgen Steen Madsen/ FAOS) kr. 329.300.

Forskningsministeriet – Tips og Lottomidler
– Oversættelse og distribution af pjecen: Køn gør en forskel (Hilda Rømer Christensen) kr. 15.000.
– Lønudgifter til akademisk konsulent (Hilda Rømer Christensen) kr. 132.792.

Forskningsstyrelsen,Forskerskole for integration
– Center (forskerskole) i "Integration, produktion og velfærd" (Jørgen Elm Larsen) kr. 7.285.132.

Forskningsstyrelsen/Kulturmødet
– Med hjemløsheden som hjem (Flemming Røgilds) kr. 1.000.000.
– Klagekultur og ankeinstanser. Borgernes møde med velfærdsstaten inden for klagevæsen (Turf Böcker Jakobsen) kr. 1.317.600.

Forskningsstyrelsen/Relationer på arbejdsmarkedet
– Fra Industrial til Employment Relations (Jesper Due/ FAOS) kr. 582.000.

Kulturfonden for Danmark og Finland
– Seminar 8/9 december 2000 (Hilda Rømer Christensen) kr. 100.000.

Magtudregningen
– Demokratiopdragelse i danske skoler (Bo Jacobsen) kr. 474.240.

Nordisk Samarbejdsnemnd for Samfundsforskning
– Seminar – Changing contexts for mediating public concern in the assessment of biotechnoscience (Margareta Bertilsson) kr. 75.184.

Nordisk Ministerråd
– NOAR projektet – Nordisk Arbejdsgiverorganisering i Eupopa (Carsten S.Jensen) kr. 275.000.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– Dansk Sociologkongres: Sociologien i det 21.århundrede (Carsten S.Jensen) kr. 60.000.
– Etiske perspektiver for sociologien: "Fremme af ligestilling blandt det videnskabelige personale… (Ida Christine Crone) kr. 1.081.447.
– Multikulturelle udfordringer i ungdomsuddannelser (Yvonne Mørck) kr. 1.071.560.
– Risiko-kroppe (Lone Friis Thing) kr. 1.132.873.

The Copenhagen Centre (TCC)
– Arbejdsmarkedets parters rolle i sociale partnerskaber i Europa (Søren Kaj Andersen/FAOS) kr. 1.651.000.

Université Catholique de Louvain
EU- rapport om partssystemet i Danmark (Jesper Due/ FAOS) kr. 108.500.

Publikationer

Abrahamson P.: Priozvodnja modela socijalne politike. Revija za Socijalnu Politiku No. 1, s. 79-93, 2000.
Abrahamson P.: The Welfare Modelling Business. i: New Risks, New Welfare: signposts for social policy s. 57-78, Nick Manning and Ian Shaw (red.), Blackwell, Oxford 2000.
Abrahamson P.: Reasearching Poverty in Scandinavia: the Crusial Role of Social Assistance and Activation. i: Pobreza e Exclusão Social: Percursos e Perspectivas da Investigacão em Portugal s. 108-130, CESIS, Lissabon 2000.
Abrahamson P.: Penge er ikke alt – om EU og den danske velfærdsstat. i: Danmark og Ømu'en s. 218-250, Søren Dosenrode (red.), Systime, Århus 2000.
Abrahamson P., Carstens A., Hansen F.K., Nielsen H., Posborg R.: Det danske mirakel? i: Social Årsrapport 2000 s. 9-13, Center for Alternativ Social Analyse & Socialpolitisk Forening, København 2000.
Andersen B.H., Hansen E.J.: Et sociologisk værktøj – introduktion til den kvantitative metode. 268 s. Hans Reitzels forlag, København 2000.
Andersen B.H.: Anmeldelse af Gustav Haraldsen: Spørreskjemametodikk etter kokeboksmetoden. Dansk Sociologi Årg. 11 nr. 1, s. 97-100, 2000.
Andersen H., Kaspersen L.B.: Classical and Modern Social Theory. 524 s. Blackwell, USA og England 2000.
Andersen H.: Herbert Spencer. i: Classical and Modern Social Theory s. 34-43, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Andersen H.: Functionalism. i: Classical and Modern Social Theory s. 213-234, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Andersen H.: Jürgen Habermas. i: Classical and Modern Social Theory s. 326-343, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Andersen H.: Social Theory, Morality, and the Civil Society. i: Classical and Modern Social Theory s. 432-446, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Andersen H., Kaspersen L.B.: Klassisk og moderne samfundsteori. 694 s. Hans Reitzels, København 2000.
Andersen H.: Herbert Spencer. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 45-56, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Andersen H.: Funktionalisme. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 235-262, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Andersen H.: Jürgen Habermas. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 364-381, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Andersen H.: Samfundsteori, moral og det civile samfund. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 479-496, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Andersen H.: Influence and reputation in the social sciences – how much do researchers agree? Journal of Documentation Vol. 56, nr. 6, s. 674-692, 2000.
Andersen H.: Sociologi. i: Den Store Danske Encyklopædi. Bd. 17 s. 467-470, 2000.
Andersen H.: Socialdarwinisme. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 453, 2000.
Andersen H.: Udviklingstendenser i samfundsvidenskaberne. i: Forskningens rolle i det 21. århundrede s. 129-141, Analyseinstitut for Forskning, Århus 2000.
Andersen H.: Anmeldelse af Eva Bendix Pedersen: Køn, virksomhed og kompetence. 94-96 s. Kvinder, Køn og forskning. Sociologisk Institut, København 2000.
Andersen H.: Konstruktivisme i videnskabsstudier set i sociologisk perspektiv – særligt hos Bruno Latour. 26 s. Dansk Sociologforening. København 2000.
Bech H.: Gendertopia: Briefe von h. Zeitschift für Sexualforschung vol. 13 nr. 3, s. 212-242, 2000.
Bech H.: Happy End: Das Verschwinden der Homosexuellen. i: Homosexualität – Herausforderung für die Familie s. 45-55, Behrens, C. & Sachau, R. (eds.), EB-Verlag, Hamburg 2000.
Bech H.: Respons til David M. Halperin. Kvinneforskning vol. 24 nr. 3-4, s. 53-55, 2000.
Bertilsson M.: From Aristotle to Modern Social Theory. i: Classical and Modern Social Theory s. 488-506, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Bertilsson M., Seidman S.: Disappearance of the Male Homosexual? Acta Sociologica Vol. 43/2, s. 165-174, 2000.
Bertilsson M.: Sociology and the Problem(s) of an Unrestricted Social World. i: The New Millennium s. 41-63, Eds. Stefan Svallfors og Thomas P. Boje, Sociologiska Institutionen, Umeå 2000.
Bertilsson M.: From Elite to Mass Education – What next? On the Role of the University in the Global Age. i: Globalizations and Its Impact on Chinese and Swedish Society s. 158-176, Eds. Cecilia Lindqvist, Forskningsrådsnämnden, Stockholm 2000.
Bertilsson M.: Fra Aristoteles til moderne samfundsteori. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 540-560, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.

Bertilsson M.: Grenzenlose Gesellschaft – Comments on German Sociology Today. 17 s. Sociologisk Institut, København 2000.
Bertilsson M.: From Aristotle to Modern Social Theory. i: Classical and Modern Social Theory s. 488-506, Eds.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, England 2000.
Bertilsson M., Hansen M.H., Hastrup K.: Samfund. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 534-537, Nordisk Forlag, København 2000.
Bertilsson M.: Grenzenlose Gesellschaft. Soziologie 5, s. 4-10, 2000.
Bertilsson M.: Om humaniora og samfundsvidenskab: konkurrens, konvergens eller hvad? Dansk Sociologi nr. 4/årg. 11, s. 7-25, 2000.
Billing Y.D.: Organizational Cultures, Families and Careers. i: Hass, L. et al. s. 213-33, Sage, Thousand Oaks 2000.
Billing Y.D., Alvesson M.: Questioning the Notion of Feminine Leadership: A Critical Perspective on the Gender Labelling of Leadership. Gender, Work and Organization vol. 7 nr. 3, s. 144-158, 2000.
Bloch C.: Flow: Beyond Fluidity and Rigidity. A Phenomenological Investigation. Human Studies 23/1, s. 43-61, 2000.
Bloch C.: STRESS-hverdagslivsbetingelser og følelseskultur. 84 s. Sociologisk Institut, København 2000.
Broch T.: Structuralism. i: Classical and Modern Social Theory s. 278-293, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Broch T.: Strukturalisme. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 310-325, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Christensen H.R.: Mainstreaming af kønsforskning – debatoplæg. Kvinder, køn og forskning nr. 2, s. 27-40, 2000.
Christensen H.R.: Det forjættede land "revised". Kønsforskning og forskningspolitik Danmark – Sverige. i: Genusforskningens relevans – slutrapport från integreringsarbete i åtta svenska forskningsråd s. 82-90, Lena Trojer m.fl., Svensk Forskningsråd, 2000.
Christensen H.R.: Koordinationen for kvinde- og kønsforskning 1996-2000. 30 s. Sociologisk Institut, København 2000.
Gundelach P., Åradsson R.: Børn og Værdier. 35 s. Statens Information, København 2000.
Gundelach P.: Soziologie in Dänemark. Soziologie 4/2000, s. 25-40, 2000.
Gundelach P., Kuehn S.: Energi og Livsstil. 227 s. Sociologisk Institut, København 2000.
Gundelach P., Kuehn S.: Energi og livsstil. i: Energi og Livsstil s. 6-21, Red.: Peter Gundelach og Susanne Kuehn, Sociologisk Institut, København 2000.
Gundelach P.: Nærhed og distance i forskning og praksis. Nordisk Sosialt Arbeid 3, s. 165-172, 2000.
Gundelach P.: Kaare Svalastoga: The Unceasing Positivst. Acta Sociologica Vol 43, no. 4, s. 365-373, 2000.
Gundelach P.: Kaare Svalastoga (1914-1997) A Bibliography. 16 s. Sociologisk Rapportserie, Sociologisk Institut, København 2000.
Gundelach P.: Joking Relationships and National Identity in Scandinavia. Acta Sociologica 43 (2), s. 113-122, 2000.
Gundelach P.: Anmeldelse af Anders Neergaard og Ylva Stubbergaard (red.) Politisk Inflytande. Politica 32 (3), s. 349-351, 2000.
Jacobsen B., Jørgensen S.E., Jørgensen S.D.: The World of the Cancer Patient from an Existential Perspective. Journal of the Society for Existential Analysis 11.1, s. 122-135, 2000.
Jacobsen B.: Dødsangst, livsangst og livsmod. Omsorg. Nordisk Tidsskrift for Palliativ Medicin 17. nr. 3, s. 13-16, 2000.
Jensen C.S.: Employers' associations in the Nordic countries – Denmark, Norway, Sweden, Impact on the Nordic Industrial Relations System. 17 s. IIRA World Congress. Tokyo 2000.
Jensen C.S.: Arbejdsgiverorganisering i Norden – et komparativt perspektiv, Danmark, Norge, Finland og Sverige. 30 s. Dansk Sociologkongres. København 2000.
Jensen C.S.: Anmeldelse af Herman Knudsen og Ole Ravnholt Sørensen: Multinationale lønmodtagere. Erfaringer med europæiske samarbejdsudvalg. Arbejdsliv 2. årg. nr. 3, s. 122-123, 2000.
Jensen C.S.: Neofunctionalist Theories and the Development of European Social and labour Marked Policy. Journal of Common Market Studies vol. 38 nr. 1, s. 71-92, 2000.
Jensen C.S.: Dansk fagbevægelse og den europæiske integration: dilemmaer. Økonomi og Politik Årg. 73 nr. 4, s. 2-9, 2000.
Jensen C.S., Navrbjerg S.E., Grieger H-H., Hyldtoft L.A.: Delrapport 1 – kravkatalog. Nye roller og udfordringer for lokale ledelses- og medarbejderrepræsentanter i den (amts)kommunale sektor. 38 s. FAOS, København 2000.
Jensen C.S., Navrbjerg S.E., Grieger H-H., Hyldtoft L.A.: Hovedrapport. Nye roller og udfordringer for lokale ledelses- og medarbejderrepræsentanter i den (amts)kommunale sektor. 61 s. FAOS, København 2000.
Järvinen M.: Pierre Bourdieu. i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 342-363, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Järvinen M.: The Biographical Illusion: Constructing Meaning in Qualitative Interviews. Qualitative inquiry vol. 6 nr. 3, s. 370-391, 2000.
Järvinen M.: The Biographical Illusion – Constructing Meaning in Qualitative Interviews. 36 s. Sociologisk Institut, København 2000.
Karpantschof R.E.: Nynazisme, antiracisme og unge i bevægelse. i: Når unge udfordrer demokratiet s. 161-192, Gritt Bykilde (red.), Roskilde Universitetsforlag, Roskilde 2000.
Karpantschof R.E.: Hausbesetzung, Jugend und sozialer Protest. Jungendbewegungen in Dänemark von 1965-1995. i: Jungendkulturen, Politik und Protest s. 183-209, Roland Roth og Dieter Rucht (red.), Leske og Budrich, Opladen 2000.
Kaspersen L.B.: Anthony Giddens. i: Classical and Modern Social Theory s. 376-390, eds. Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, USA og England 2000.
Kaspersen L.B.: Politikens internationalisering. Politica 32 årg. nr. 2, s. 231-232, 2000.
Kaspersen L.B.: Anthony Giddens – an introduction to a social theorist. 226 s. Blackwell, USA og England 2000.
Kaspersen L.B.: Globalisering findes ikke. Kontakt nr. 3, s. 28-29, 2000.
Kaspersen L.B.: Anthony Giddens. i: Klassisk og moderne

samfundsteori s. 416-431, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Kaspersen L.B.: Samfundet som samfundsvidenskabens problem. Politica 4, årg. 32, s. 365-381, 2000.
Kaspersen L.B.: The Warfare-Paradigm in Historical Sociology: Warfare as a Driving Historical Force. 33 s. American Sociological Association, Washington DC 2000.
Kuehn S.: Livsstilsbegrebet og arvegodset – teoretiske udfordringer og metodiske vanskeligheder. i: Energi og Livsstil s. 35-60, Red.: Peter Gundelach og Susanne Kuehn, Sociologisk Institut, København 2000.
Larsen J.E.: Lone mothers: how do they work and care in different welfare state regimes? i: Gender, Welfare State and the Market. Towards a new division of labour. s. 206-225, Thomas P. Boje and Arnlaug Leira (eds.), Routledge, London 2000.
Larsen J.E., Møller I.H.: Introduktion. i: Kontinuitet og forandring. Nye differentierings- og integrationsformer i samfundet? s. 9-30, Jørgen Elm Larsen, Jens Lind og Iver Hornemann Møller (red.), Samfundslitteratur, København 2000.
Larsen J.E.: Klassebiografi og individuel biografi. i: Kontinuitet og forandring. Nye differentierings- og integrationsformer i samfundet? s. 31-97, Jørgen Elm Larsen, Jens Lind og Iver Hornemann Møller (red.), Samfundslitteratur, København 2000.
Larsen J.E., Borchorst A.: Enlige mødre – velfærdsstatens kritiske målestok? i: Kontinuitet og forandring. Nye differentierings- og integrationsformer i samfundet? s. 157-187, Jørgen Elm Larsen, Jens Lind og Iver Hornemann Møller, Samfundslitteratur, København 2000.
Larsen J.E.: Klassebiografi og individuel biografi. Social Kritik nr. 67, s. 59-77, 2000.
Larsen J.E.: Anmeldelse. Dansk Sociologi nr. 3/11, s. 140-145, 2000.
Madsen A.: Anmeldelse af Jørgen Poulsen: Kultur og betydning. Kommunikation som kulturel og social praksis. Dansk Sociologi vol. 11, nr. 1, s. 84-86, 2000.
Madsen A.: Anmeldelse af Jørgen Poulsen: Kultur og betydning. Kommunikation som kulturel og social praksis. Dansk Sociologi vol. 11 nr. 1, s. 84-86, 2000.
Mørck Y.: Det sure med det søde. Magisterbladet 11, s. 28-29, 2000.
Mørck Y.: Morgendagens tabere – den etniske berøringsangst. Lo-Magasinet 25, s. 3-5, 2000.
Mørck Y.: Magt og vidensproduktion. Kvinder, Køn og Forskning nr.1, s. 76-80, 2000.
Mørck Y.: Hyphenated Danes: Contested fields of gender, generation and ethnicity. Young. Nordic journal of Youth Research vol. 8 nr. 3, s. 2-16, 2000.
Navrbjerg S.E.: Nye roller og udfordringer for lokale ledelses- og medarbejderrepræsentanter i den (amts)kommunale sektor. Bestående af: delrapport I: Kravkatalog, og delrapport II: Case Studier samt en hovedrapport. 229 s. Det personalepolitiske Forum, København 2000.
Pedersen I.K.: Anmeldelse af Lars-Henrik Schmidt: Diagnosis I. Filosoferende eksperimenter, Diagnosis II. Socialanalytiske fatninger, Diagnosis II. Pædagogiske forhold. Dansk Sociologi årg. 11 nr. 4, s. 112-116, 2000.
Pedersen I.K.: Ét undervisningsforløb – flere læringsformer. 32 s. Sociologisk Institut, København 2000.
Pedersen P.P.: En postmoderne nutid? (2. revideret udgave). i: Klassisk og moderne samfundsteori s. 458-478, Red.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Hans Reitzels, København 2000.
Pedersen P.P.: Our Present: Postmodern. i: Classical and Modern Social Theory s. 412-431, Eds.: Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, England 2000.
Pedersen P.P., Cantell T.: The Telos Interview. i: Bauman Reader s. 18-29, Peter Beilharz (ed.), Blackwell, Oxford 2000.
Pedersen P.P.: Review of J.M. Barbalet “Emotion, Social Theory and Social Structure”. Acta Sociologica Vol. 43 No. 3, s. 412-431, 2000.

Studienævnet for Sociologi

Medlemmer

Pr. 1.2 2000 bestod studienævnet af lektor Allan Madsen (formand); lektor Charlotte Bloch; lektor Heine Andersen; stud.scient.soc. Marius Sylvestersen (næstformand); stud. scient.soc. Rikke Østergard Christensen og stud.scient.soc. Signe Wiingaard.

Beretning

Studiet fik nye studieordninger for både bachelor- og kandidatstudiet i 1997, og der er for nærværende ingen planer om større ændringer af eksisterende studieordninger.

Der er ikke i beretningsåret gennemført ekstern evaluering af uddannelsen, men studienævnet forestår løbende evaluering af samtlige undervisningsudbud.

Sociologisk Instituts uddannelser er meget søgt af studerende fra andre fag. For at imødekomme ønsker om en mere formaliseret uddannelse for disse studerende, blev der pr. 1.9.1999 etableret et et-årigt suppleringsuddannelse i sociologi. Optaget hertil var i 1999 på 10 studerende og i 2000 forøget til 18 studerende. Faget søges ligeledes af et stort antal meritstuderende, hvorfor det har været nødvendig for visse fag at fastsætte maksimumgrænser herfor. Det er ikke muligt at øge hverken det ordinære optag eller optaget til suppleringsuddannelsen yderligere inden for de eksisterende lokalemæssige rammer.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Sociologi***	***Øvr. samfvid.***	***Afrika-studier***	***Jura***	***Huma-niora***	***Fysik***	***Merit-overført***	***I alt***
Sociologi	207,71	4,28	0,67	0,83	8,88	0,08	11,13	233,57
Øvrig samfundsvidenskab	1,88							
Teologi	0,42							
Humaniora	9,79							
Naturvidenskab	1,25							
Merit- og gæstestud.	10,21							
I alt	231,25							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

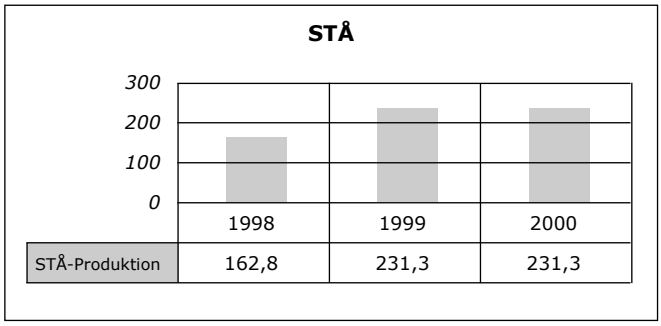

Studieleder Allan Madsen

Ph.d.-studienævnet for Sociologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af lektor mag.scient.soc. et lic.soc. Jørgen Elm Larsen, lektor, cand.mag. ph.d., dr.scient.soc. Henning Bech, mag.art. og ph.d.-studerende Poul Poder Pedersen og cnad.mag. og ph.d.-studerende Anders la Cour. Pr. 1.9.2000 udtrådte Jørgen Elm Larsen og blev erstattet af lektor, mag.scient.soc. Heine Andersen (formand).

Beretning

Forskerskole

Forskerskolen for Integration, Produktion og Velfærd er etableret i et samarbejde mellem Institut for Økonomi ved Aarhus Universitet, Sociologisk Institut ved Københavns Universitet, Socialforskningsinstituttet (SFI) og Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF).

Forskerskolen er baseret på en bevilling fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd for en femårig periode, 2000-2005. Jørgen Elm Larsen, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, er faglig koordinator af Forskerskolens sociologidel.

Forskerkurser i 2000

Der har været gennemført fem forskerkurser i årets løb: "Postpositivist qualitative research" (v. professor Laurel Richardsson, Ohio State University. "Discourse analysis" (v. Professor Mitchell Dean, Macquare University, Australia). "Det civile samfund" (Sociologisk Institut i samarbejde med Institut for Samfundsvidenskab og Erhvervsøkonomi, Roskilde Universitetscenter). "Marginalisering" (Forskerskolen for integration, produktion og velfærd). Socialpolitik (Forskerskolen for integration, produktion og velfærd).

Ph.d.-studieleder Heine Andersen

Forskningscenter FAOS – Arbejdsmarkedsorganisationernes Sociologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Centerleder Jesper Due, forskningsleder Jørgen Steen Madsen, Carsten Strøby Jensen, Steen E. Navrbjerg, Nikolaj Lubanski, Søren Kaj Andersen, Mikkel Mailand, Jens Emmeche, Carsten Jørgensen, Lene Askgaard Hyldtoft, Niels Kristian Nielsen, Cecilie Wehner og Martin Greve.

Organisation
Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier, FAOS, er et uafhængigt forskningscenter ved Sociologisk Institut, KU. Formålet med FAOS er for det første at udvikle sociologisk grundviden om arbejdsmarkedet og dets organisationer. For det andet at foretage studier af organisations- og aftalesystemet på arbejdsmarkedet i en dansk og europæisk sammenhæng, og for det tredje at formidle viden og deltage i diskussioner om arbejdsmarkedet.

Adresse
Linnésgade 22
1316 København K
Telefon 35 32 32 99
Jesper.due@Sociology.ku.dk
www.faos.dk

Centerlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Med en grundbevilling fra Arbejdsministeriet og Forskningsministeriet samt en supplerende bevilling fra SSF blev FAOS etableret som et forskningscenter per 1. januar 1999, men FAOS har fungeret som en forskningsgruppe ved Sociologisk Institut siden 1. januar 1990. FAOS' forskningsvirksomhed finansieres desuden af bevillinger fra bl.a. Nordisk Ministerråd og en række arbejdsmarkedsorganisationer.

Forskningsvirksomhed
FAOS grundbevilling er givet til at gennemføre det femårige forskningsprogram med fællestitlen "Mod multiniveauregulering af arbejdsmarkedsrelationerne" (1.1.1999-31.12.2003). Forskningsprogrammet fokuserer på ændringer i overenskomstsystemet og organisationsstrukturerne samt i relationerne mellem parterne på arbejdsmarkedet og det politiske system med udgangspunkt i henholdsvis et lokalt (virksomheder), et nationalt og et internationalt (europæisk) analytisk niveau. Multiniveauregulering afspejler den kompleksitet, der præger dagens og fremtidens arbejdsmarked, hvor der både findes individuelle aftaler, kollektive overenskomster og lovgivning, hvor der både er tendenser til centralisering, decentralisering og internationalisering, og hvor der er mange aktører med forskelligartede interesser, præget af nye normer og værdier. Under forskningsprogrammet gennemføres en lang række projekter. De omtales nærmere i beretningen fra FAOS, der kan hentes på FAOS hjemmeside www.faos.dk.

FAOS indgår i mange internationale forskernetværk. FAOS deltager i forskningsprojekter realiseret i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. FAOS er dansk nationalcenter under EIRO; European Industrial Relations Observatory.

I 2000 har en medarbejder ved FAOS, Mikkel Mailand, erhvervet ph.d.-graden i sociologi.

Centerleder Jesper Due

Center for Anvendt Datalogi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Torben Warnich-Hansen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven.

Adresse
Studiestræde 6
1455 København K
Telefon 35 32 35 38
Fax 35 32 32 25
IBTvagt@ibt.ku.dk
www.ibt.ku.dk/ibt

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Center for Anvendt Datalogi blev oprettet i 1985 som en videreførelse og udbygning af Indre By Terminalen, der var blevet oprettet i 1972 med det formål at stille centrale edb-faciliteter til rådighed for fakultetet, nu Det Samfundsvidenskabelige og Det Juridiske Fakultet. Indre By Terminalen fungerede som en fællesafdeling, men Center for Anvendt Datalogi er et selvstændigt institut, styringsmæssigt placeret direkte under Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, men dog fortsat med opgaver over for Det Juridiske Fakultet.

Forskningsvirksomhed
Forskningen ved Center for Anvendt Datalogi må ses i sammenhæng med den udvikling, der karakteriserer edb-anvendelsen inden for de samfundsvidenskabelige fag. Centret har til formål at tage initiativer, yde bidrag til og støtte udviklingen af fagintegreret og anvendt datalogi i forbindelse med undervisning og forskning inden for fagene. Anvendelsen af edb som værktøj i forskellige faglige sammenhænge får derved en central placering, og det kan ofte være vanskeligt at adskille forskning, udviklingsarbejde og den formidlende virksomhed, der udøves i samarbejde med medarbejdere fra fakulteternes øvrige institutter, eller i forbindelse med deltagelse i udvalg og udredningsarbejde. Væsentlige forskningsområder er metoder og teknikker vedrørende samfundsvidenskabeligt orienterede systemer, fagorienterede programpakker og datamatiske beslutningsstøttesystemer, herunder samspillet mellem databaser og databearbejdningsværktøjer. Desuden arbejdes med problemstillinger omkring client/server værktøjer, herunder forholdet mellem web-klienter og tunge klienter, dette set såvel for generel administrativ databehandling som for egentlig samfundsvidenskabelig databehandling.

Anden virksomhed
Centret vedligeholder et bredt udbud af programmel til brug for undervisnings- og forskningsopgaver. Til statistiske og operationsanalytiske opgaver anvendes programsystemet SAS. Til økonometriske problemstillinger anvendes AREMOS, GAUSS og PC-GIVE. Som programmeringssprog anvendes bl.a. APL, FORTRAN, Visual Basic, JAVA og EXCEL. Til videregående programudvikling anvendes Visual Studio pakken, med bl.a. værktøjerne Interdev, Visual Modeler og J++.

Centret driver desuden den centrale netværksservice for et lokalnet i Indre By området, omfattende institutterne ved Det Teologiske-, Det Juridiske- og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, samt Det Samfundsvidenskabelige Fakultetssekretariat. Centret stiller efter aftale programmel til rådighed på centrale filservere. Centret driver post- og web-servere, og en række specialiserede servere.

Centret har PC-rum med et betydeligt antal arbejdspladser, og centret yder rådgivning vedrørende etablering af fremvisningsmuligheder i auditorier o.l., med henblik på at gøre det let for undervisere at vise edb-udviklet undervisningsmateriale for større undervisningshold.

Centret yder edb-mæssig rådgivning vedrørende et meget bredt spektrum af programmeringssprog, styresystemer og programpakker. Desuden gives vejledning, rådgivning og praktisk hjælp i forbindelse med anskaffelse af edb-udstyr ved fakulteternes enkelte institutter og i forbindelse med anskaffelse og implementering af nye programprodukter.

Institutleder Torben Warnich-Hansen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	2,00	
TAP	5,53	
TOTAL	7,53	

VIP internt finansieret
Traberg, Jeppe; lektor.
Warnich-Hansen, Torben; lektor.

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

Dekanatet for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet

Dekan Hans Hultborn

Prodekan Inge Kjær

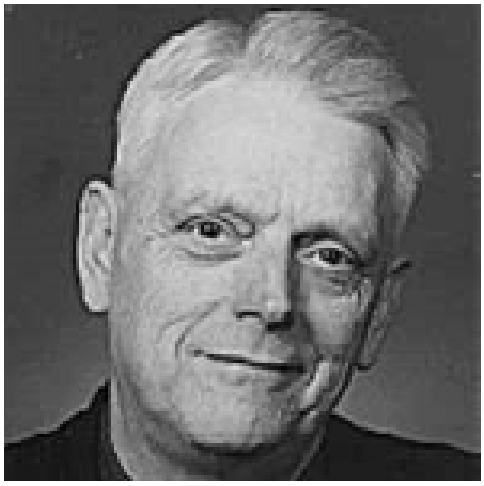

Prodekan Niels Juel Christensen

Fakultetets ledelse
Pr. 1.2.2000: Dekan, professor, med.dr. Hans R.A. Hultborn.
Prodekan, professor, overlæge, dr.med. Niels Juel Christensen (klinik).
Prodekan, lektor, dr. odont.et.dr.med. Inger Kjær (teori).
Sekretariatschef, cand.polit. Ebbe Trærup Andersen.
Souschef, cand.polit. Lisbeth Roland Hansen.
Studieadministrator, mag.art. Leif Christensen.
Chefkonsulent, cand.jur. Vibeke Milwertz.

Fakultetsråd
Pr. 1.2.2000: Dekan, professor, med.dr. Hans R.A. Hultborn.
Prodekan, professor, overlæge, dr.med. Niels Juel Christensen (klinik).
Prodekan, lektor, dr. odont.et.dr.med. Inger Kjær (teori).
Professor, dr.odont. Erik Dabelsteen.
Professor, dr.med. Morten Møller.
Professor, dr.med. Bent Ottesen.
Professor, dr.med. Klaus Ølgaard.
Lektor, dr.med. Mogens Spang-Thomsen.
Lektor, dr.odont. Nils-Erik Fiehn.
Professor, ph.d. Børge Diderichsen (ekstern repræsentant).
Lægelig direktør Helle Ulrichsen (ekstern repræsentant).
Laborant Joan Lykkeå (TAP-repræsentant).
Ingeniørassistent Torben Duun (TAP-repræsentant).
Ingeniørassistent Kristian Karlsen (TAP-repræsentant).
Stud.med. Jakob Lundborg.
Stud.odont. Michael Svanholt.
Stud.med. Brian Bjørn

Adresse
Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet
Panum Instituttet
Blegdamsvej 3 B
2200 København N
Telefon 35 32 79 00
Fax 35 32 70 70
SUN-Fakultetskontor@adm.ku.dk
www.sund.ku.dk

Dekanens årsberetning

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet har i år 2000 haft en vis forøgelse af den totale økonomiske ressourcetildeling. Denne forøgelse er dog langt mindre end de omkostninger, der er koblet til den stigende studenterbestand. Året har derfor været præget af den økonomiske omstilling, der skal ske i de næste 4 år, med en tilpasning til et lavere forbrugsniveau. Denne omstilling medfører vækst inden for nogle dele af fakultetet, mens den for den største del af fakultetet medfører en nedgang i forbrugsniveauet. Totalt set medfører omstillingen – og den kendsgerning at fakultetets "indtjening" i langt højere grad er koblet til undervisningsindsatsen – at antallet af "forskningskroner" pr. produceret STÅ har været faldende. Således et fald i fakultetets forskningsdækning af undervisningsindsatsen. Den 4-årige omstillingsplan vil muliggøre et merforbrug i 2000 – 2001, der tilbagebetales i 2002-2003 når taxameterindtjeningen fra den øgede studenterbestand virkelig slår igennem. I 2000 har fakultetet således haft et negativt resultat på ca. 8.5 mio. kr., hvilket har resulteret i en akkumuleret gæld på ca. 2 mio. kr.

På trods af disse økonomiske omstillinger har fakultetet besluttet, at ledige videnskabelige stillinger skal genbesættes. Dette begrundes i såvel undervisningsbehovet ved den øgede studenterbestand, som i det store generationsskifte, der er en realitet i de kommende år. Her kan fakultetet forudse betydelige rekrutteringsvanskeligheder, og det er således uansvarligt at lade disse års "vækstlag" søge udfordringer uden for universitetet. Det skal fremhæves at omstillingsprocessen i 4-års perioden vil medføre nedlæggelser af ca. 50 TAP-årsværk.

Ved fakultetets beslutning om, på trods af den hårde økonomiske omstilling, at genbesætte ledige VIP-stillinger, har det været muligt at fortsætte den planlagte styrkelse af fakultetets indsatser såvel inden for den moderne bioteknologi relaterede biomedicinske forskning, som satsningen inden for folkesundhedsvidenskaberne.

Det skal i den sammenhæng bemærkes, at fakultetet i år 2000 har haft en kraftig stigning i forbruget af eksterne bevillinger, hvilket i den aktuelle situation delvist har kunnet kompensere for den svigtende forskningsbevilling.

Bekymringen over udviklingen inden for forskningen i Danmark, har inden for det sundhedsvidenskabelige område givet anledning til nedsættelsen af en række udvalg under Forskningsstyrelsen og Forsknings- og Sundhedsministerierne. Sidst i 1999 fremlagdes således en rapport "Medicinsk Sundhedsforsknings vilkår og fremtid – med særligt henblik på sygehusområdet. Rapport fra udvalget om rammebetingelser for medicinsk sundhedsforskning" (Forskningsministeriet og Sundhedsministeriet). Rapporten er i løbet af år 2000 blevet opfulgt af et videre implementeringsarbejde i et opfølgningsudvalg under de samme ministerier og med medvirken fra de 3 sundhedsvidenskabelige fakulteter i Danmark. Slutrapporten fra dette udvalg vil foreligge i begyndelsen af 2001. Hovedkonklusionerne er at der må etableres en stillingsstruktur inden for fakulteternes kliniske sektorer der muliggør et karriereforløb for kliniske forskere og at forskerrekrutteringen må styrkes ved at muliggøre en påbegyndelse af et formelt forskeruddannelsesforløb allerede under det prægraduate læge- og tandlægestudium. Parallelt med dette arbejde har Det Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd i år 2000 nedsat et udvalg for at gennemgå den sundhedsvidenskabelige grundforsknings vilkår.

De prægraduate studier, studenteroptag og kandidatproduktion
Inden for de to store uddannelser ved fakultetet – læge- og tandlægeuddannelsen – gennemføres en ny studie- og eksamensordning.

Der er væsentlige fællestræk i målene for revisionsarbejdet inden for de to uddannelser: Inden for de prækliniske fag, de basale naturvidenskabelige eller biomedicinske fagområder, tilrettelægges nye kursusforløb, der sigter mod at øge de studerendes forståelse af basalfagene og forbedre evnen til at anvende kundskaberne. Inden for de kliniske fag tilstræbes en styrkelse og effektivisering af den kliniske undervisning, specielt en opøvelse af de kliniske færdigheder. Ved ændringer i undervisningsformer m.v. er det hensigten at lægge større vægt på de studerendes egen indsats og ansvar for læringen og studieforløbet.

Det humanbiologiske studium skal i år 2000 gennemgå den endelige eksterne evaluering. En forventet positiv vur-

dering vil kunne give grundlag for styrkelse af denne uddannelse.

Inden for det nye bachelor-/kandidatstudium i Folkesundhedsvidenskab lægges en sidste hånd på planlægningen af kandidatstudiets udvikling og implementering. Herudover udbydes ligesom tidligere år to masteruddannelser; Master of Publich Health (MPH) og Master of International Health (MIH).

I 2000 optoges 447 studenter til medicinstudiet, 88 til tandlægestudiet, 59 til folkesundhedsvidenskab, 30 til humanbiologistudiet og 22 til Master of Public Health uddannelsen samt 26 til den nye Master of International Health-uddannelse. Fakultetet har i det forløbne år færdiguddannet 217 medicinske kandidater, 46 odontologiske kandidater, 19 humanbiologiske kandidater og 19 Master of Publich Health kandidater.

Ph.d.-grader og doktorgrader

Fakultetet har i 2000 tildelt 111 ph.d.-grader. Det store antal synes at svare til efterspørgslen. Det skal her tilføjes at en stor del ikke er cand.med.'er, og at man derfor ikke kan bruge disse tal til at regne "overgangsfrekvenser" fra en medicinsk kandidateksamen til ph.d.-grad. Fakultetet giver en forskeruddannelse til mange humanbiologer og cand.scient'er.

Derudover har fakultetet i 2000 tildelt 30 doktorgrader. Antallet af tildelte doktorgrader er for nedadgående, formentlig som en følge af ph.d.-gradens øgede betydning.

Fakultetets økonomi og aktiviteter

Tabel 1. Formålsopdelt regnskab

	Udgifter i mio.kr., løbende priser				
Formål	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Ordinær uddannelse	127,411	144,236	158,917	159,294	177,088
Åben uddannelse	1,315	2,308	3,430	3,257	6,013
Efteruddannelse					0,240
Kursusundervisning				6,141	
Uddannelse i alt	***128,726***	***146,544***	***162,347***	***168,692***	***183,341***
Basisforskning	162,573	139,800	151,045	191,714	208,657
Tilskudsfinansieret forskning	81,589	84,059	102,901	128,474	153,517
Kontraktsforskning	2,765	3,528	7,984	1,116	8,385
Forskeruddannelse	42,190	60,259	67,201	33,608	22,042
Forskning i alt	***289,117***	***287,646***	***329,131***	***354,912***	***392,600***
Biblioteker	2,942				
Museer og samlinger	2,526	1,796	2,847	1,950	2,231
Klinikker	36,003	9,797	8,400	5,104	2,279
Retsmedicin			54,774	61,116	62,834
Øvrige	1,629	2,646	1,413	0,469	1,508
Andre faglige formål i alt	***43,100***	***14,239***	***67,435***	***68,639***	***68,852***
Bygningsdrift		45,147	53,913	59,796	62,687
Generel ledelse og administration	8,593	19,572	17,077	16,219	5,721
Øvrige		0,804			1,655
Fælles formål i alt	***8,593***	***65,523***	***70,990***	***76,015***	***70,063***
Vedligehold og mindre byggearbejder		16,106	7,416	12,884	13,418
Kapitalformål i alt		***16,106***	***7,416***	***12,884***	***13,418***
Udgift i alt	***469,536***	***530,058***	***637,318***	***681,142***	***728,274***

Tabel 2. Aktiviteter 1996-2000

	Aktiviteter				
	1996	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Antal studerende	2781	3072	3171	3391	3609
Antal STÅ	1782,4	1919,1	2192,0	2323,6	2499,3
Antal optagne pr. 1. oktober	543	549	608	610	594
Antal 1. prioritetsansøgere	1596	1572	1454	1591	1711
Gennemsnitsalder for optagne	22,0	22,0	20,0	21,9	21,9
Median, alder, for optagne	21	21	21	21	21
Antal kandidater	289	248	268	304	282
Gennemsnitsalder, kandidater	29,4	29,7	29,8	29,3	29,5
Medianalder, kandidater	29	29	29	29	29
Gennemsnitlige gennemførselstid, kandidater	7,3	7,9	7,7	7,5	7,9
Median gennemførselstider, kandidater	8	8	8	8	8
Antal deltagerbetalende STÅ	25,6	52,9	42,2	52,5	73,2
Færdiguddannede på hele uddan. (master, diplom)			21	25	43
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	271	316	338	334	373
Antal forskeruddannelsesstud., pr. 1. oktober, i alt	564	510	504	499	515
Antal afhandlinger, året	80	128	118	102	111
Studerende der udløser internationaliseringstilskud	84	89	75	105	100
Indgående	42	46	33	40	58
Udgående	42	43	42	65	42
Antal doktorgrader	43	45	48	26	30
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	787	925	800	928	732

Tabel 1 og 2 svarer til tabel 9.1 og STAT 1 i Virksomhedsregnskabet for 2000.

Dekan Hans Hultborn

Medicinsk-Anatomisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor, dr.med. Ole William Petersen.

Institutbestyrelsen består af institutlederen og lektor Jørgen Tranum-Jensen (vice-institutleder), lektor Anders Hay-Schmidt samt TAP-repræsentant Ulla Hjortenberg.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Fagligt er instituttet opdelt efter forskningsmæssige temaer i Strukturel Celle- og Vævsbiologi, Cellulær Immunologi, Neurobiologi, og Biomekanik. Administrativt er instituttet opdelt i 3 sektioner (A, B, og C) og en undervisningsafdeling.

Adresse
Panum Instituttet
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 72 18
Donationsordningen 35 37 66 90
Fax Sektion A 35 32 72 85
Fax Sektion B 35 32 72 49
Fax Sektion C 35 32 72 17
Fax Undervisningsafdelingen 35 32 71 91
www.mai.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Historie – se årbog for 1996.

Personaleforhold
Følgende stillinger er besat i 2000:

Et lektorat i anatomi ved sektion B blev pr. 1.6.00 besat med cand. med. Klaus Qvortrup.

To adjunkturer i anatomi blev besat med hhv. cand. scient. Peter A.Würtzen pr. 1.09.00 og cand. med. Jytte Overgaard Larsen pr. 1.10.00.

Et professorat i "Immunsystemets cellulære og funktionelle anatomi" blev opslået med ansøgningsfrist d. 16.6.00.

Priser
Klaus Qvortrup: tildelt Hede-Nielsen Prisen år 2000.

Undervisningsafdelingen
Undervisningsafdelingen er blevet ledet af institutlederen, desforuden af kontorfuldmægtig Vibeke Lund, kontorfuldmægtig Hanne Clausen (ansat 1.04.00) og lab.betjentformand Flemming Grandt.

Afdelingen varetager tekniske og administrative funktioner, som er fælles for forskningssektionerne, samt forvalter økonomien i forbindelse hermed. Disse fællesfunktioner er a) arbejdsopgaver med studenterundervisningen og implementering af ny studieplan, eksaminer og prøver, b) forvaltning af samlinger, undervisningsmateriale og undervisningslokaler, c) bygningsmæssige forhold (dog undtaget indretning og anvendelse af lokaler tildelt forskningssektionerne) samt administrative forhold i forbindelse med instituttets donationsordning.

Undervisningsudvalg
Undervisningsudvalget på Medicinsk-Anatomisk Institut består af kursuslederne og instituttets repræsentant i studienævnet for medicin. I år 2000 er udvalget således sammensat: Institutleder, lektor, dr. med. Ole William Petersen (formand), lektor, cand. odont. Harry Jessen, lektor, dr.med. Carsten Røpke, docent, dr.med. Svend Kirkeby (repr. for Tandlægeskolen), lektor, dr.med. Cathrine Ørskov, kontorfuldmægtig Vibeke Lund, lab.betjentformand Flemming Grandt.

Forskningsvirksomhed
Instituttet er forskningsmæssigt opdelt som følger:

1) Strukturel Celle- og Vævsbiologi.
2) Cellulær Immunologi.
3) Neurobiologi.
4) Biomekanik.

1. Strukturel Celle- og Vævsbiologi
Området dækker såvel grupper som enkeltpersoner. Som fællesnævner for aktiviteterne skal fremhæves en basal interesse for sammenhængen mellem normale og forandrede cellers og vævs struktur og funktion belyst i såvel cellekulturmodeller som dyremodeller samt ved hjælp af humant vævsmateriale.

1.1. Specialiserede membrandomæner, membrantrafik, cytoskelet, celle-celle- og celle-matriks interaktion samt betydningen af disse parametre for formdannelse (morfogenese) og celle- og vævsfunktion.

1.1.1. Specialiserede membrandomæner, signalering og membrantrafik. Caveolae er cholesterolafhængige, invaginerede plasmamembrandomæner, der er karakteriseret ved det integrale protein caveolin samt en række molekyler af betydning for signaltransduktion.

I et delprojekt har vi tidligere vist, at det aktinbindende protein filamin er en ligand for caveolin. Vores arbejdshypotese i dette delprojekt er, at caveolae er udynamiske signaleringsplatforme, der holdes på plads af aktin cytoskelettet. Vi har nu konstrueret grønfluorescerende fusionsproteiner af caveolin og studerer disse proteiners kinetik i levende celler under forskellige forhold.

I et andet delprojekt anvendes fedtceller, som er specielt rige på caveolae med henblik på identifikation af proteiner specifikke for caveolae. Det er lykkedes at isolere et hidtil ukendt og talrigt forekommende caveolært protein. Vi er tæt på en endelig identifikation af dette protein, og vi har vha. immunofluorescens- og immunoguld-mærkning påvist, at det er en obligat bestanddel af caveolae i alle undersøgte celletyper. Endelig har vi vha. højopløsnings scanning-elektronmikroskopi undersøgt relationen mellem caveolae og glat endoplasmatisk reticulum i fedtcellers cytoplasmabræmme mhp. en mulig funktion i fedtcellernes fedtsyresomsætning.

Et andet specialiseret plasmamembrandomæne af afgørende betydning for cellers funktion er karakteriseret ved tilstedeværelsen af coatproteinet clathrin. Vi har tidligere vist, at cholesterol er afgørende for clathrins funktion ved receptor-medieret endocytose. Vi arbejder nu med at karakterisere effekten af ekspression af anti-sense clathrin. Endvidere fokuserer vi fortsat på at karakterisere molekylære

mekanismer bag endocytoseprocesser, der er uafhængige af clathrin såvel som af caveolin (Bo van Deurs, Fritz von Bülow, forskningsadjunkterne Peter Thomsen og Martin Stahlhut, samt italiensk gæsteforsker M. Bonazzi, i samarbejde med K. Sandvig og medarbejdere, Det Norske Radiumhospital, Oslo, Norge, og Jørgen Tranum-Jensen i samarbejde med M. Voldstedlund og J. Vinten, MFI, Panum Instituttet).

1.1.2. Formdannelse og celle-/vævsfunktion i det indre øre og i støttevæv.

Elektronmikroskopiske undersøgelser af den endolymfatiske sæk i det indre øre har vist, at dens struktur og indhold er forenelig med, at der her sker en produktion af et hormonlignende stof. Indsprøjtes ekstrakter af den endolymfatiske sæk fra rotter på en levende rotte har vi vist, at rotten responderer med en øget urin- og salt udskillelse. Hvis dette hormon, som vi har valgt at benævne *saccin*, har en lignende effekt på det indre øre, er det muligt at vi kan give en forklaring på, hvorledes Meniere's sygdom opstår og endvidere, at der på langt sigt kan udvikles en rationel behandling mod denne lidelse. Stoffet har muligvis også en causal betydning for udvikling af tinnitus. Et samarbejdsprojekt er blevet etableret med Zealand Pharmaceuticals, hvor vi forsøger at oprense *saccin* med molekylærbiologiske teknikker.

I to andre delprojekter studeres struktur og funktion af kollagen i achillessener og i knogler hos patienter med væksthormonmangel (Klaus Qvortrup, i samarbejde med P. Magnusson og M. Kjær, BBH, og M. Lange, O.L. Svendsen og U. Feldt-Rasmussen, Rigshospitalet).

1.1.3. Formdannelse og celle-/vævsfunktion i den humane mammakirtel.

Den humane brystkirtel består af et forgrenet gangsystem med et indre lag af luminale epitelceller og et ydre lag af myoepitelceller omgivet af en basalmembran. I brystkræft er vævsstrukturen gået tabt, myoepitelceller og basalmembran er delvist forsvundet og det peritumorale stroma er massivt forandret. Et delprojekt har til formål at belyse myoepitelcellens betydning for normal morfogenese, idet denne celletype i stigende grad er tillagt tumorundertrykkende egenskaber. Et andet delprojekt har til formål at opspore og isolere brystkirtelstamcellen for at belyse det sandsynlige udgangspunkt for brystkræft. Endelig studeres differentialudtrykte gener ved tumorcelle-fibroblast interaktion i definerede dyrkningsmodeller (Ole William Petersen og ph.d.-studerende Thorarinn Gudjonsson og Helga L. Nielsen samt forskningsassistent René Villadsen, i samarbejde med L. Rønnov-Jessen, AKI, og M. J. Bissell, Lawrence Berkeley Laboratory, CA, USA).

1.2. Peptidhormoner, beskyttelsesmekanismer og vækstregulation i mavetarmkanalen.

1.2.1. Vores overordnede interesse er opklaring af den fysiologiske og patofysiologiske betydning af peptidhormoner af glukagon-sekretin familien, især tarmhormonerne GLP-1, GLP-2 og GIP.

GLP-1 og GIP er inkretinhormoner, der måltidsrelateret øger insulinsekretionen, og især GLP-1 er potentielt interessant som behandling for type 2 sukkersyge. Endvidere er sekretionen af GLP-1 og virkningen af GIP nedsat hos type-2 diabetikere, hvilket forværrer det diabetiske sygdomsbillede. Det er projektets formål at opklare virkningsmekanismer for disse peptid-systemer, der indvirker på glukose-balancen og dermed sygdomsbilledet hos type-2 diabetikere (Cathrine Ørskov, i samarbejde med J. J. Holst og C. Deacon, begge MFI, Panum Instituttet og S. Hjorth, 7TM Research).

GLP-2 produceres af endokrine celler i tyndtarmen. I mus og rotter er det vist, at subcutan administration af GLP-2 medfører tarmvækst. Ligeledes undersøges omsætningen af GLP-2 og potentielle bindingssteder i tarmen lokaliseret ved autoradiografi og GLP-2's potentielle rolle ved behandling af inflammatorisk tarmsygdom karakteriseres ud fra eksperimentelle modeller.

I rottemodeller undersøges, hvilke bestanddele i føden der giver det højeste GLP-2 respons, bl.a. med henblik på at anvende denne viden i behandling af patienter med korttarmssyndrom (Jesper Thulesen, forskningsadjunkt Bolette Hartmann, ph.d.-studerende Hanne Louise Kissow Petersen, Steen Seier Poulsen og Cathrine Ørskov, i samarbejde med L. Thimm, Novo og J.J. Holst, MFI, Panum Instituttet).

1.2.2. Trefoil peptider (TFF) produceres i exokrine celler i mavetarmkanalen og virker ved at sammenkæde mucinmolekyler således, at viscositeten af mucin øges. Injiceret trefoil peptid bindes til mucinproducerende celler og udskilles til mucinlaget. Omsætning og vævsbinding af de tre kendte trefoil-peptider samt effekten af behandling med peroral og parental TFF2 og TFF3 i forbindelse med eksperimentelt inducerede tarminflammationer undersøges.

Trefoil peptider optages i proximale tubuli i nyren, men bliver på grund af udtalt proteaseresistens ikke degraderet og cirkulerende TFF udskilles intakt i urinen. Mavetarmkanalens produktion af TFF øges ved forskellige mavetarmsygdomme. Det undersøges, om udskillelsen af TFF i urinen kan anvendes diagnostisk og specielt til aktivitetsvurdering ved inflammatorisk tarmsygdom (patientmaterialer fra KAS Herlev og KAS Glostrup) (Steen Seier Poulsen og Jesper Thulesen, i samarbejde med M.S. Rasmussen, E. Nexø, Else Marie Vestergård, Århus Kommunehospital, og L. Thimm, Novo Nordisk).

1.3. Tarmvæggens celler og bevægelsesmønster.

1.3.1. Tarmens glatte muskulatur varetager to hovedfunktioner: Transport af tarmindhold (via transporterende bevægelser = peristaltik) og opblanding af tarmindhold med sekreter m.m. (via blandebevægelser = segmentation). Disse bevægelser er hos alle pattedyr kontrolleret gennem nervøs, hormonal og såkaldt `myogen` Iegulering. Med den seneste udvikling på området er det blevet klart, at den `myogene`regulering varetages af Cajal's interstitial celler (tarmens pacemakerceller). Specialiserede cellekontakter (gap junctions) formidler en metabolisk og elektrisk kobling mellem glatte muskelceller, men er ikke tilstede i begge lag trods elektrisk kobling. Vi arbejder på at bestemme den specifikke organisation af pacemakercellerne i mavetarmkanalens forskellige afsnit og hos flere species, desuden på at foretage en histologisk analyse af gap junction proteinerne hos voksne mus og mus under udviklingen (Hanne B. Mikkelsen og Lars Thuneberg, i samarbejde med J. Huizinga McMaster, Canada, og J. Jimenez, Univ. Autonon. De Barcelona, M. Takashvand).

I forlængelse af dette arbejder vi også på at karakterisere gap junction i intestinale og renale kar (Hanne B. Mikkelsen, i samarbejde med F. Gustafsson, Frederiksberg Hospital og N.-H. Holstein-Rathlou, MFI, Panum Instituttet).

1.3.2. Udover muskelceller og pacemakerceller findes i muskellaget en gruppe celler (makrofager), der i de seneste år har været i søgelyset med hensyn til, om de spiller en rolle ved tarmslyng (ilius) forårsaget af visse infektioner

og i forbindelse med operation. Disse celler vil vi karakterisere, dels i kimfri mus, dels i forbindelse med eksperimentelle infektioner i forskellige mutantmus (Hanne B. Mikkelsen og Lars Thuneberg, i samarbejde med J. Huizinga McMaster, Canada).

1.4. Vævsbiologi og patobiologi.

Mikrospektrofotometri, mikrofluorometri, morfometri samt video-, elektron- og konfokal mikroskopi anvendes ved studier inden for områderne rheumatologi, endokrinologi, reproduktion, xenobiologi og embryologi.

I øjeblikket arbejdes der især med følgende projekter:

1.4.1. YKL-40, en indikator for udviklingen af visse sygdomme. YKL-40 er et glykoprotein, der dannes af neutrofile granulocytter, makrofager, kondrocytter, glatte muskelceller og cancerceller. Andre har fundet, at YKL-40 sandsynligvis er en vækstfaktor, der stimulerer bindevævets celler. Vi har vist, at serum YKL-40 koncentrationen afspejler sygdomsaktivitet og prognose ved inflammatoriske sygdomme og cancersygdomme. Vi anvender monoklonale og polyklonale antistoffer mod humant YKL-40 til at afklare lokalisationen af YKL-40 i vævsbiopsier fra patienter med inflammatoriske sygdomme (f.eks rheumatoid artrit, sarkoidose, Mb. Crohn og colitis ulcerosa) og forskellige cancer sydomme (Charly Garbarsch, i samarbejde med J.S. Johansen, Hvidovre Hospital, P.A. Price, UC San Diego, CA, USA, I. Lorenzen, H.J. Nielsen, U. Hansen, P. Munkholm Hvidovre Hospital.

1.4.2. Aldring af tværstribet skeletmuskulatur. Tværstribet skeletmuskulatur undergår betydelige aldersændringer i de enkelte muskelfibertyper. Ændringerne varierer fra muskel til muskel afhængig af deres lokalisation og funktion. Årsagen til ændringerne er ukendt. Vi forsøger morfometrisk at kortlægge ændringerne i muskelfibrene i nogle ekstremitets og tyggemuskler og vil yderligere prøve at forstå dem bedre histokemisk (S. Kirkeby, Odontologisk Institut, og Charly Garbarsch)

1.4.3. Effekt af xenobiotika på kønskirtler, kønsgange og brystkirtler under fosterudviklingen.

En række stoffer i miljøet mistænkes for at have uheldige indvirkninger på reproduktionsorganerne. Disse menes at være mest følsomme over for ydre påvirkninger i fosterlivet. Mekanismerne, hvormed xenobiotika forårsager effekter, er langt fra afklaret. Vore undersøgelser søger at afgøre, om prenatal eksponering for diethylstilbestrol og oktylfenol medfører forandringer i kønsorganer og brystkirtler hos nyfødte mus, rotter og grise. Mest aktuelt er kvantitative undersøgelser af effekten på østrogen receptorer og apoptose (Poul Erik Høyer og Yaël Balslev, i samarbejde med A.G. Byskov, Rigshospitalet).

1.4.4. Ændringer i skjoldbruskkirtelcellens metabolisme ved cancer og betændelsestilstande. NADPH afhængige enzymers betydning belyst ved kvalitative og kvantitative histokemiske metoder.

Formålet med undersøgelserne er, at:

– bestemme aktiviteten af udvalgte NADP+/NADPH afhængige enzymer i skjoldbruskkirtelcellen vha. kvalitative og kvantitative immunhistokemiske og enzymhistokemiske teknikker (biokemisk analyse *in situ*).

– beskrive de intracellulære enzymaktiviteter i væv, når cellerne er malignt transformerede (cancer) eller når cellerne påvirkes af aktiverede inflammatoriske celler (betændelse).

– relatere ændringerne i de intracellulære enzymaktiviteter til skjoldbruskkirtelcellernes funktion.

– anvende resultaterne til at forsøge at differentiere mellem benignt og malignt væv i cytologiske og histologiske præparater i diagnostisk øjemed (Lars Kayser).

1.5. Fibrillære centre i kernelegemer.

Ved lysmikroskopiske undersøgelser efter særlige sølvfarvninger ses disse centre som AgNOR-protein. Formålet med vores elektronmikroskopiske undersøgelser er en vurdering af grundlaget for AgNOR-protein i cancerdiagnostik. I fortsættelse af tidligere arbejder undersøges nu centrenes antal og størrelse udenfor kernelegemerne i cancerceller og normale celler udtaget fra skjoldbruskkirtler (Lars Andersen).

2. Cellulær Immunologi

I dette laboratorium arbejdes der med strukturelle og funktionelle immunologiske undersøgelser, hvor vi via celledyrkninger og dyremodeller søger at få indsigt i immunsystemets betydning ved inflammatoriske og neoplastiske sygdomme samt søger muligheder for behandling af disse sygdomme via immunoterapi.

2.1. Inflammatorisk tarmsygdom.

Vi har udviklet en model for kronisk inflammatorisk tarmsygdom (KIT) i mus. Sygdommen udvikles, fordi sygdomsfremkaldende T lymfocytter i tarmslimhinden hos syge dyr, i modsætning til raske, reagerer abnormt kraftigt med antigener fra tarmkanalens bakterieflora. Vi har nu opdaget, at T lymfocytter hos normale dyr kan nedregulere aktiviteten af sygdomsfremkaldende T lymfocytter. Vort igangværende arbejde søger nu nærmere at karakterisere disse regulatoriske T lymfocytter. Arbejdet kan få betydning for forståelse og behandling af KIT hos mennesker (Mogens H. Claësson og Jens Brimnes, i samarbejde med J. Reimann, Ulm Universitet).

2.2. T cellemedieret immunterapi af kræft.

Dendritiske celler er immunsystemets mest effektive antigenpræsenterende celler. Vi undersøger, hvorvidt der i kræftceller findes antigener, der kan præsenteres af dendritiske celler og stimulere immunsystemet til afstødning af eksperimentelt inducerede kræftsvulster. Vaccine bestående af dendritiske celler og tumorcellederiverede proteiner og peptider er under afprøvning i en musemodel (Mogens H. Claësson, Peter A. Würtzen, i samarbejde med S. Buus' gruppe, IMMI).

2.3. Signaltransduktion i T og B lymfocytter.

Inden for immunsystemet opretholder såkaldt programmeret celledød (apoptose) immuncellernes indbyrdes homeostase. Vi har opdaget, at cellernes vævstypeklasse I molekyler (MHC-I) spiller en rolle i denne proces. Igangværende undersøgelser søger at klarlægge sammenhængen mellem MHC-I's signalfunktion og kendte apoptosefremkaldende stimuli, som f.eks. Fas ligering og stress-kinase aktivering (Mogens H. Claësson og Kasper Lambert).

2.4. Cytokinet IL-15's betydning i immunforsvaret.

Det hormonlignende stof IL-15 produceres af mange vævsceller under et immunsvar. Vi undersøger IL-15's aktiverende effekt på humane T lymfocytter og T-lymfocyt forstadier, en effekt, som bl.a. øger disse cellers evne til at dræbe andre celler. Dette har betydning ved betændelsesreaktioner og autoimmune sygdomme (Carsten Röpke, Mogens Holst Nissen og Stina Thulesen, i samarbejde med N. Ødum, IMMI).

2.5. Immunologiske reaktioner i øjet.

Øjet er et såkaldt immunpriviligeret organ. Det betyder, at øjet normalt er beskyttet mod immunologiske reaktioner,

som ville ødelægge synet. Vi undersøger funktionelle immunologiske interaktioner – mellem immunsystemets celler og vævsceller i øjet – som dels har betydning for øjets immunprivilegium, dels for muligheden for at transplantere celler til øjet. Muligheden for transplantation af sunde øjepigmentepithelceller til øjne, som behandling af synstab hos patienter med forkalkningspletter i øjet, undersøges af en forskningsgruppe på Rigshospitalet, og vi bidrager til dette arbejde med ovenstående undersøgelser, som baseres på dyrkning af vævsceller fra humane øjne og immunsystemets celler (Carsten Röpke, Mogens Holst Nissen, Anette Jørgensen og Charlotte Kæstel, i samarbejde med N. Ødum, IMMI, Panum Inst., og J.U. Prause, E. Scherfig, M. La Cour og J.F. Kiilgaard, Øjenafd. E og Øjenpatologisk Inst., Rigshospitalet).

2.6. Uveitis: patogenese, diagnose og behandling.

Uveitis er en inflammatorisk tilstand i øjet, der i en række tilfælde medfører varigt synstab. Udviklingen af denne sygdom kan forårsages af infektioner eller ved, at organismens eget immunsystem angriber øjets væv. I en murin dyremodel arbejder vi med at karakterisere de faktorer (antigen epitoper, chemokiner, cytokiner), der er af betydning for sygdomsudviklingen (Mogens Holst Nissen, Carsten Röpke, Mogens H. Claësson og Fang Bai, i samarbejde med S. Buus, IMMI, Panum Inst., og J.U. Prause, Øjenafd. E og Øjenpatologisk Inst., Rigshospitalet).

2.7. Faktorer af betydning for celledød i retinale pigmentepithelceller.

Aldersrelateret makula degeneration (AMD) er den hyppigste årsag til blindhed blandt ældre. Udvikling af AMD beror på tab af det yderste af nethindens ti lag benævnt pigmentepithelet. Vi har ved egne undersøgelser klarlagt nogle af de processer, der er aktive ved pigmentepithelcellernes død, og hvilke faktorer, der kan øge cellernes mulighed for overlevelse og dermed forhindre udvikling af sygdommen (Mogens Holst Nissen, Carsten Röpke, Anette Jørgensen, Charlotte Kæstel, Meiyun Ma og Fang Bai, i samarbejde med J.U. Prause, E. Scherfig, M. La Cour, og J.F. Kiilgaard, Øjenafd. E og Øjenpatologisk Inst., Rigshospitalet).

3. Neurobiologi

Den neurobiologiske forskning centrerer sig om tre hovedtemaer, a) undersøgelser af neuroendokrine og autonome regulationsmekanismer i hjernen med fokus på regulationen af neuroendokrine døgnrytmer og appetit, b) stereologiske undersøgelser af aldersforandringer og livsstilsfaktorers indflydelse på disse forandringer, samt c) molekylære mekanismer involverede i inflammatoriske, degenerative og regenerative processer i centralnervesystemet.

3.1. Vi har kunnet vise, at peptidet, pituitary adenylate cyclase-activating peptide (PACAP), er et centralt peptid i synsbanens input til hjernens indre ur. Ligeledes kan PACAP stimulere koglekirtlen til sekretion af hormonet melatonin. Vi kortlægger ved retrograd *in vivo* tracing, kombineret med immunhistokemi, beliggenheden af de perikarya, som giver ophav til de PACAP-holdige nervetråde, der innerverer koglekirtlen og hjernens kar (Morten Møller og Florian M.M. Baeres, i samarbejde med J. Fahrenkrug og J. Hannibal, BBH).

3.2. Vi har målt høje koncentrationer af melatonin i cerebrospinalvæsken i 3. ventrikel hos fåret indicerende en sekretion af dette hormon direkte til recessus pinealis. Vi studerer ultrastrukturen af ependymet i 3. ventrikel og dette områdes permeabilitet ved injektion af tracere i cerebrospinalvæsken (Morten Møller, i samarbejde med H. Tricoire og B. Malpauz, Tours, Frankrig).

3.3. Fjernelse af det sympatiske nervøse input til koglekirtlen hæmmer sekretionen af hormon fra kirtlen. Vi undersøger stereologiske ændringer i corpus pineale efter bilateral fjernelse af ganglion cervicale superius (Morten Møller og Jytte Overgaard Larsen).

3.4. Appetitregulationen styres overordnet fra hypothalamus. Vi undersøger orexigene og anorexigene signalmolekylers forekomst og innervationsmønster i hjernen, bl.a. fokuseres på kortlægning af proglucagon- og hypokretinholdige nervebaner i hjernen (Anders Hay-Schmidt, Mads Tang-Christensen, Niels Vrang, Philip Just Larsen og Morten Møller).

3.5. Udvikling og evolution af det serotonerge nervesystem (Anders Hay-Schmidt).

3.6. Livsstilsfaktorers betydning for den normale aldringsproces af centralnervesystemet og det perifere system. En større viden om de basale aldringsprocesser i nervesystemet samt livsstilsfaktorers betydning for denne vil give et nødvendigt grundlag for udbyggelse af forskningen til undersøgelse af, hvorvidt det er muligt at sætte ind med forebyggelse. Såfremt resultaterne af planlagte studier bekræfter at livsstilsfaktorer, som langtids-fysisk træning eller reduceret fødeindtag, kan udsætte eller forhindre nogle af de aldersrelaterede degenerationer i dele af nervesystemet, kan det få store menneskelige og samfundsøkonomiske gevinster.

3.6.1. I de specifikke projekter bestemmes a) antal og størrelse af nerveceller i cerebellum og cerebellums vaskularitet hos aldrende rotter, samt motions og ernærings betydning for denne aldringsproces, b) stereologisk bestemmelse af antal og størrelse af nerveceller i spinalganglier og rygmarv hos ditto rotter, og c) stereologisk bestemmelse af antal og størrelse af myeliniserede axoner i sensoriske og motoriske rødder hos ditto rotter (Jytte Overgaard Larsen).

3.7. CNS inflammation og neuronale de- og regeneration, herunder visse cytokiners og metallothioneins betydning for inflammation, de- og regeneration ved 1) CNS traumer, 2) apopleksi, 3) epilepsi, 4) dissemineret sklerose, og 5) neurodegenerative sygdomme (Milena Penkowa, i samarbejde med J. Hidalgo, Univ. i Barcelona, H. Bluethmann, Hoffmann LaRoche, Schweiz, I. Campbell, Scripps Res. Inst., San Diego, CA, og E. Martinez, Dept. Neurology, Hebron Hosp., Barcelona. Endvidere samarbejdes der med Lundbeck og Statens Serum Institut).

4. Biomekanik

Laboratoriet for funktionel anatomi og biomekanik beskæftiger sig med belastningsanalyser og bevægelsesanalyser.

4.1. Belastningsanalyser af normale og slidgigtramte håndled, herunder belastninger efter ortopædkirurgisk forkortning af spolebenet. Forsøg på præparater i materialeprøvningsmaskine efter indlæg af trykfølsomme film i leddet (Finn Bojsen-Møller, i samarbejde med M. Nygård og N. Søe Nielsen, Håndkirurgisk afd., KAS Gentofte).

4.2. Belastning af fodroden, herunder eksperimentelle overbelastninger ved hælbensbrud. Præparater belastes i laboratoriets materialeafprøvningsmaskine mhp. at bestemme mekanismer og tidsforløbet af frakturerne (Finn Bojsen-Møller, i samarbejde med M. Voigt, sensori-motorisk

afd., Ålborg Univ., og H. Vogler, gæsteforsker i laboratoriet, nu Florida).

4.3. MRI analyse af funktionelle momentarme i skulderleddet med henblik på bestemmelse af skulderbelastningeer i arbejdslivet (Finn Bojsen-Møller, i samarbejde med B. Juul-Kristensen, Arbejdsmiljø Inst., og C. Ekdahl, Univ. i Lund).

4.4. Kinematisk bevægelsesanalyse af knæleddet, herunder analyse af belastningen af forreste korsbånd (Finn Bojsen-Møller).

4.5. Computersimulation af gang. På baggrund af humane gangundersøgelser konstrueres en simulationsmodel i computeren, som udstyres med knogler, muskler og sener. Under langvarige computer-seancer (måneder) aktiveres musklerne på modellen i varierende mønstre, indtil det ønskede bevægelsesmønster opnås (gang). Herefter kan modellen manipuleres mht. muskelinsertioner, muskelstyrke m.m. (Morten Schaarup og Erik B. Simonsen).

4.6. Computersimulation af tunge løft. Det er et stort problem i plejesektoren, at der kan opstå akutte rygskader ifm. håndtering af patienter. Da man af bl.a. etiske årsager ikke kan analysere disse situationer eksperimentelt er det nødvendigt, at udvikle en simulationsmodel, som kan løfte forskellige byrder. Modellen kan udsættes for simulerede "pertubationer", og belastningen af de anatomiske strukturer i ryggen kan beregnes (Thomas Bull Andersen og Erik B. Simonsen).

4.7. Ganganalyse af patienter med insufficient forreste korsbånd. I ganglaboratoriet undersøges dels en patientgruppe, som klarer sig godt uden forreste korsbånd, dels en gruppe, som ikke er velfungerende, og som følgelig skal opereres (Tine Alkjær og Erik B. Simonsen, i samarbejde med P. Dyhre-Poulsen, MFI, Panum Inst.).

4.8. Bevægelsesanalyse af hhv. flikflak og baglæns salto (redskabsgymnastik) udført efter tilløb og rondat (araberspring). Flikflak og baglæns salto stiller vidt forskellige krav til generering af rotationsimpuls og vertikal hoppehøjde. Projektet kvantificerer udfra high-speed videoanalyser og registrering af reaktionskræfter fra underlaget, hvorledes disse grundlæggende bevægemekanismer kontrolleres (Pia Melcher og Erik B. Simonsen, i samarbejde med P. Dyhre-Poulsen, MFI, Panum Inst.).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Mogens Helweg Cläesson: formand for bedømmelsesudvalg vedr. cand.scient. Ulrik Bjerl Nielsen's og Anneline Nansen's ph.d.-afhandlinger.

Mogens Holst Nissen: formand for bedømmelsesudvalg ved cand.med. Åse Krogh Rasmussen's doktordisputats.

Ole William Petersen: bedømmer for Det Franske Forskningsråd (INSERM) i forbindelse med bedømmelse af forskningsvirksomheden på Institut Poui-Calmettes og Institute Cancerologie et d'Immunologie og formand for bedømmelsesudvalg for cand.scient. Mikala Egeblads ph.d.-afhandling.

Steen Seier Poulsen: medlem af bedømmelsesudvalg for cand.med. Kenn Ljungmann's ph.d.-afhandling.

Carsten Röpke: formand for bedømmelsesudvalg for cand.med. Thomas Rasmussens ph.d.-afhandling.

Bo van Deurs: medlem af et professorbedømmelsesudvalg (formand) og et lektorbedømmelsesudvalg.

Fritz von Bülow: formand for bedømmelsesudvalg af et adjunktur.

Cathrine Ørskov: formand for bedømmelsesudvalg for cand.med. Troels Bock's afhandling.

Udvalg og fonde

Finn Bojsen-Møller: medlem af fakultetets arbejdsgruppe vedr. planlægning af den tværfaglige kandidatuddannelse for de mellemlange sundhedsuddannelser.

Lars Kayser: formand for 2. semesterudvalg.

Mogens Holst Nissen: formand for 1. semesterudvalget og eksamensudvalg på ny studieordning og kursusleder for basal humanbiologikurset.

Ole William Petersen: bestyrelsesmedlem i Martha Margrethe og Christian Hermansens Legat, medlem af Danish Breast Cancer Cooporative Group's (DBCG's) cellebiologiudvalg, medlem af Union Internationale Contre Le Cancer's (UICC's) stipendieudvalg, medlem af det franske forskningsråds (INSERM's) ekspertpanel, medlem af fakultetets følgegruppe i forbindelse med ny studieplan og kursusleder for 1.-2. semesters anatomiundervisning.

Klaus Qvortrup: medlem og koordinator af "European Representatives of The Royal Microscopical Society", nomineret til medlemskab af "Light Microscopy Comittee of The Royal Microscopical Society, og medlem (elected) af "CORLAS" (Collegium Oto-Rhino-Laryngologicum Amicitiae Sacrum).

Carsten Röpke: formand for Købmand i Odense, Johann og Hanne Weimann f. Seedorffs Legat, og medlem af programkomiteen for forskningsprogrammet "Fødevarekvalitet med fokus på fødevaresikkerhed", Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, samt kursusleder for 5.-6. semesters anatomiundervisning.

Erik Simonsen: medlem af Team Danmarks Forskningsudvalg.

Jørgen Tranum-Jensen: formand for udvalget vedr. udformnning af 3. semester på den nye studieplan og fakultetets repræsentant i Konsistoriums udvalg vedr. Universitetsavisen.

Bo van Deurs: bestyrelsesmedlem af Fru Astrid Thaysens Legat og medlem af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Forskningsudvalg. Referee for det Italienske Ministerium for Universiteter og Forskning.

Tillidshverv

Lars Kayser: medlem af HSU, KU, repræsenterende FAS.

Hanne B. Mikkelsen: medlem af Kvinderegensens eforat.

Morten Møller: præsident i European Pineal Society og næstformand i Landsforeningen til Bekæmpelse af Hjernesygdomme.

Formidling

Redaktionelle hverv

Finn Bojsen-Møller: section editor for Physiology and Biomechanics afsnittet af Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports og medlem af redaktionsgruppen for Krop og Fysik, et oplysningsblad for fysioterapeuter.

Morten Møller: medredaktør af J. Pineal Research.

Mogens Holst Nissen: national editor ved den immunologiske sektion af tidsskriftet APMIS.

Ole William Petersen: medredaktør af The Breast Journal og af Breast Cancer Research.

Erik Simonsen: section editor ved Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports.

Kongresser og symposier
Mogens H. Claësson: har undervist ved postgraduat ph.d.-kursus (GABBA) ved Universitetet i Porto, Portugal.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
Øjenlæge Meiyun Ma og øjenlæge Fang Bai, University of Beijing, China, i samarbejde med Mogens Holst Nissen og Carsten Röpke.

Hélene Tricoire, Nouzilly, har været gæsteforsker hos Morten Møller i 3 måneder.

Rachel Weitzdörfer, Univ. of Vienna, har været gæsteforsker hos Jytte O. Larsen i 2 måneder.

Netværk
Matteo Bonazzi (Mario Negri Sud, Italien) har arbejdet i Bo van Deurs laboratorium i forbindelse med et EU-netværk.

Bo van Deurs: medlem af et EU TMR forskningsnetværk (FMRX-CT9-60058) vedr. "Sorting of endosomal and lysosomal proteins by molecular machineries". Han har besøgt Centro de Biologia Molecular Severo Ochoa, Universidad Autonoma, Madrid og Dept. Cell Biology and Oncology, Mario Negri Sud, Chieti, Italien, i forbindelse med dette netværk. Han er endvidere medlem af ELSO (European Life Scientist Organisation) og har deltaget i organisationens første møde i Genève, september 2000.

Fritz von Bülow: medlem af ELSO (European Life Scientist Organisation) og har deltaget i organisationens første møde i Genève, september 2000.

Institutleder Ole William Petersen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	24,9	7,0
STIP		1,0
TAP	38,7	3,9
TOTAL	63,6	11,8

Sektion A

VIP Internt finansieret
Claesson, Mogens Helweg; lektor.
Garbarsch, Charly; lektor.
Høyer, Poul Erik; lektor.
Kayser, Lars; lektor.
Kæstel, Charlotte Gøtzhe; forskningsass.
Nissen, Mogens Holst; lektor.
Petersen, Ole William; lektor.
Røpke, Carsten; lektor.
Van Deurs, Bo Gregers; professor.
Von Bülow, Fritz Albert; lektor.
Würtzen, Peter Adler; forskningsadj.

VIP Eksternt finansieret
Bonazzi, Matteo; forskningsass.
Gudjonsson, Thorarinn; forskningsass.
Mathiassen, Susanne; forskningsass.
Stahlhut, Martin Willi Franz H; forskningsadj.
Thomsen, Peter; forskningsadj.
Villadsen, Rene; forskningsass.

Sektion B

VIP Internt finansieret
Hansen, Knud Mogens; lektor.
Hay-Schmidt, Anders; lektor.
Larsen, Jytte Overgaard; adjunkt.
Møller, Morten; professor.
Poulsen, Steen Seier; lektor.
Qvortrup, Klaus; lektor.
Thulesen, Jesper; adjunkt.
Ørskov, Anne Cathrine; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Christensen, Mads Tang; forskningsadj.
Hartmann, Bolette; forskningsadj.
Jensen, Anne Dam; forskningsadj.

Sektion C

VIP Internt finansieret
Andersen, Lars Erik; lektor.
Bojsen-Møller, Finn; lektor.
Jessen, Harry; lektor.
Mikkelsen, Hanne Birte; lektor.
Moos, Torben; lektor.
Pedersen, Milena Penkowa; forskningsadj.
Simonsen, Erik Bruun; lektor.
Sørensen, Per Henrik; forskningsass.
Thuneberg, Lars; lektor.
Tranum-Jensen, Jørgen; lektor.

STIP Eksternt finansieret
Alkjær, Tine; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Frederiksen, Søren Bregenholt: Functional characterization of lamina propria CD4+ T-cells in an experimental model of inflammatory bowel disease.
Hansen, Carsten Borgund: Regulation of Cell Surface Tissue Factor Activity.
Sørensen, Per Henrik: Mathematical modeling, simulation and optimization of musculoskeletal systems – applied to long jump take-off.
Thomsen, Peter: Digital imaging microscopy of the endocytic pathway.
Thulesen, Jesper: Epidermal Growth Factor (EGF) in relation to renal growth.

Fondsbevillinger

Sektion A

Aage & Johanne Louis-Hansens Mindefond
– Molekylære mekanismer for clathrinuafhængig endocytose (Bo van Deurs) kr. 38.000.

Bergthoru Magnusdottur/Jakobs j. Bjarnasonars
– Molecular markers of branching morphogenesis in the human breast gland (Thorarinn Gudjonsson) kr. 40.000.

Colitis Crohn Foreningen
– T- hjælperceller i IBD (Jens Brimnes) kr. 30.000.

Den alm. danske lægeforen / Bechgaard Fond
– (Ole William Petersen) kr. 30.000.

Fru Astrid Thaysens Legat
– Drift – identifikation af ... (Ole William Petersen) kr. 30.000.

Gerda og Aage Haensch's Fond
– Udvikling af anti-kemokin strategier i behandling (Mogens Helweg Claësson) kr. 370.000.

Henny og Helge Holgersens Legat
– Bindevævsstudier (Charly Garbarsch) kr. 7.000.

Højesteretssagfører C.L. Davids Legat
– Dyrkning af celler (Carsten Röpke) kr. 41.000.

Kong Christian den X's Fond
– Flymtocit undergrupper (Jens Brimnes) kr. 4.000.

Kræftens Bekæmpelse
– Endocytose (Bo van Deurs) kr. 175.000.
– Ændringer i den immunologiske profil... (Anja Nørbæk) kr. 435.000.

Lily Benthine Lund/Friis m.fl.
– Hjerneudvikling (Torben Moos) kr. 63.000.

Læge Sofus Carl Emil Friis og Hustru Olga Doris/A
– Identifikation af differential.. (Ole William Petersen) kr. 300.000.

Nordisk Cancer Union NCU
– The effect of BRCA... (Ole William Petersen) kr. 167.970.

Novo Nordisk Fonden
– Dyrkning af thyroideaceller (Lars Kayser) kr. 35.000.
– Endocytose og intracellulær membrantrafik (Bo van Deurs) kr. 61.860.
– Identifikation af gener for brystkirtelmodning og neoplasi (Ole William Petersen) kr. 50.000.
– Interleukin -15's effekter på T-lymfocytter og deres interaktion med vævsceller (Carsten Röpke) kr. 53.000.
– Øjenforskning (Mogens Holst Nissen) kr. 60.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Identifikation af gener for brystkirtelmodning og neoplasi (Ole William Petersen) kr. 300.000.
– Immunregulation ved T celle-induceret kronisk inflammatorisk tarmsygdom (Mogens Helweg Claësson) kr. 750.000.

Thaysens legat, Vigo Skovgaards Fond
– Grundforsking – driftsmidler (Peter Adler Würtzen) kr. 190.000.

The John and Birthe Meyer Foundation
– Identifikation af gener for brystkirtelmodning og neoplasi (Ole William Petersen) kr. 415.000.

Vera og Carl Johan Michaelsens Legat
– Histokemisk undersøgelse af thyroideceller (Lars Kayser) kr. 250.000.

Værn om Synet
– Uveitis: patogenese, diagnose, behandling (Mogens Holst Nissen) kr. 30.000.
– Øjenforskning (Mogens Holst Nissen) kr. 230.000.

Wedell-Wedellsborgs Fond
– TL-15`s effekt på T-lymfocytter og på deres intera (Stina Thulesen) kr. 50.000.

Øjenfonden
– Transplantation af retinalt pigmentepithel (Mogens Holst Nissen) kr. 234.300.

Sektion B

Aage & Johanne Louis-Hansens Mindefond
– Glucagon-lignende Peptid-2 en nyopdaget neurotransmitter involveret i reguleringen af fødeindtagelse (Mads Tang Christensen) kr. 38.000.

Augustinus Fonden
– Projekt omkring døgnrytmer og apetitregulation (Morten Møller) kr. 150.000.

Diabetesforeningen
– Hypothalmiske peptider (Mads Tang Christensen) kr. 43.000.

Direktør Jacob Madsen og Hustru Olga Madsens Fond
– Løbetrænings neuroprotektive effekt (Jytte Overgaard Larsen) kr. 5.000.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Centrale secrotonerge projektionsbaner i relation til fødeindtagelse (Anders Hay-Schmidt) kr. 30.000.
– Apparatur (Mads Tang Christensen) kr. 15.000.

Købmand Knud Øster-Jørgensen og hustrus Fond
– CART i neuroendokrine neuroner (Philip Just Larsen) kr. 17.500.

Lægeforeningens Forskningsfond
– Hypothalmisk appetitregulation (Philip Just Larsen) kr. 38.344.
– Undersøgelser over døgnrytmegenererende centre i centralnervesystemet (Morten Møller) kr. 36.085.

Novo Nordisk Fonden
– Betydningen af Trefoil Peptider og GLP2 (Steen Seier Poulsen) kr. 50.000.
– Centrale serotonerge projektionsbaner i relation til fødeindtagelse (Anders Hay-Schmidt) kr. 30.000.

Novo Nordisk Forsknings Komite
– GLP-2 og tarmvækst (Jesper Thulesen) kr. 20.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Livsstilinduceret fedme (Philip Just Larsen) kr. 900.000.

Velux Fonden af 1981
– Center for Konfocal Mikroskopi (Morten Møller) kr. 5.000.000.

Diverse Fonde
– Interleukin -6 i centralnervesystemet (Milena Penkowa/Jørgen Rostgaard) kr. 40.000.

Sektion C

Eva og Henry Frænkels Mindefond
– Forebyggelse af Livsstilssygdomme (Erik B. Simonsen) kr. 100.000.

Idrættens Forskningsråd/Team Danmark
– Overbelastningsskader (Erik B. Simonsen) kr. 338.168.

Michaelsens Legat m. fl.
– Det cellulære grundlag for motorikkens regulering (Lars Thuneberg) kr. 65.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Cellulær koordination i glat muskulatur (Lars Thuneberg) kr. 100.000.
– Sygdomspatogenese ved Parkinsons Sygdom (Torben Moos) kr. 500.000.
– Epilepsi og genetisk manipulation (Milena Penkowa) kr. 2.100.000 + 500.000.

Diverse Fonde
– Interleukin -6 i centralnervesystemet (Milena Penkowa/Jørgen Rostgaard) kr. 635.000.

Publikationer

Aagaard P., Simonsen E.B., Andersen J.L., Magnusson S.P., Bojsen-Møller F., Dyhre-Poulsen P.: Antagonist muscle coactivation during isokinetic knee extension. Scand J Med Sci Sports 10, s. 58-67, 2000.

Aagaard P., Simonsen E.B., Andersen J.L., Magnusson S.P., Halkjær-Kristensen J., Dyhre-Poulsen P.: Neural inhibition during maximal eccentric and concentric quadriceps contraction: effects of resistance training. J Appl Physiol 89 (6), s. 2249-2257, 2000.

Alkjær T., Pedersen E.N., Simonsen E.B.: Evaluation of the walking pattern in clubfood patients who received early intensive treatment. J Pediatr Orthop 20 (5), s. 642-647, 2000.

Andersen T.B., Dørge H.C., Thomsen F.I.: Collisions in soccer kicking. Sports Engineering 2, s. 121-125, 1999.

Balemba O.B., Mbassa G.K., Assey R.J., Kahwa C.K.B., Makundi A.E., Hay-Schmidt A., Dantzer V., Semuguruka W.D.: Lesions of the enteric nervous system and the possible role of mast cells in the pathogenic mechanisms of migration of schistosome eggs in the small intestine of cattle during *Schistosoma bovis* infection. Vet Parasitol 90, s. 57-71, 2000.

Barfoed C., Petersen T.R., Kirkin A.F., Straten P.T., Claesson M.H., Zeuthen J.: Cytotoxic T-lymphocyte clones, established by stimulation with the HLA-A2 binding $p53_{65-73}$ wild type peptide loaded on dendritic cells *in vitro*, spceifically recognize and lyse HLA-A2 tumour cells overexpressing the p53 protein. Scand J Immunol 51, s. 128-133, 2000.

Bencke J., Næsborg H., Simonsen E.B., Klausen K.: Motor pattern of the knee joint muscles during side-step cutting in European team handball. Influence on muscular coordination after an intervention study. Scand J Med Sci Sports 10, s. 68-77, 2000.

Bojsen-Møller F., Magnusson S.P.: Basic science of knee joint injury mechanisms. Scand J Med Sci Sports 10, s. 57, 2000.

Brimnes J., Reimann J., Claesson M.H.: Immunoglobulin leakness in *scid* mice with $CD4^+$ T-cell-induced chronic colitis. Clin Immunol 96 (3), s. 222-229, 2000.

Bucci C., Thomsen P., Nicoziani P., McCarthy J., van Deurs B.: Rab7: a key to lysosome biogenesis. Molecular Biology of the Cell 11, s. 467-480, 2000.

Chover-Gonzales A.J., Harbuz M.S., Tejedor-Real P., Gibert-Rahola J., Larsen P.J., Jessop D.S.: Effects of stress on susceptibility and severity of inflammation in adjuvant-induced arthritis. Ann N Y Acad Sci 876, s. 276-286, 1999.

De Zee M., Bojsen-Møller F., Voigt M.: Dynamic viscoelastic behavior of lower extremity tendons during simulated running. J Appl Physiol 89 (4), s. 1352-1359, 2000.

Ebstrup J.E., Bojsen-Møller F.: Anterior cruciate ligament injury in indoor ball games. Scand J Med Sci Sports 10, s. 114-116, 2000.

Ferris D.P., Aagaard P., Simonsen E.B., Farley C.T., Dyhre-Poulsen P.: Soleus H-reflex gain in humans walking and running under simulated reduced gravity. J Physiol 530 (Pt 1), s. 167-180, 2000.

Grimmer S., Iversen T-G., van Deurs B., Sandvig K.: Endosome to Golgi transport of ricin is regulated by cholesterol. Molecular Biology of the Cell 11, s. 4205-4216, 2000.

Hannibal J., Møller M., Ottersen O.P., Fahrenkrug J.: PACAP and glutamate are co-stored in the retinohypothalamic tract. J Comp Neurol 418, s. 147-155, 2000.

Hannibal J., Jessop D.S., Fahrenkrug J., Harbuz M.S., Larsen P.J.: PACAP gene expression in neurons of the rat hypothalamo-pituitary-adrenocortical axis is induced by endotoxin and interleukin-1β. Neuroendocrinol 70, s. 73-82, 1999.

Hartmann B., Johnsen A.H., Ørskov C., Adelhorst K., Thim L., Holst J.J.: Structure, measurement, and secretion of human glucagon-like peptide-2. Peptides 21 (1), s. 73-80, 2000.

Hartmann B., Thulesen J., Kissow H., Thulesen S., Ørskov C., Röpke C., Poulsen S.S., Holst J.J.: Dipeptidyl peptidase IV inhibition enhances the intestinotrophic effect of glucagon-like peptide-2 in rats and mice. Endocrinology 141 (11), s. 4013-4020, 2000.

Hay-Schmidt A.: The evolution of the serotonergic nervous system. Proc R Soc Lond 267, s. 1071-1079, 2000.

Helboe L., Møller M.: Localization of somatostatin receptors at the light and electron microscopical level by using antibodies raised against fusion proteins. Progr Histochem Cytochem 35 (1), s. 3-64, 2000.

Jeppesen P.B., Hartmann B., Hansen B.S., Poulsen S.S., Thulesen J., Holst J.J., Mortensen P.B.: Elevated fasting glucagon-like peptide 1 and 2 secretion in ileum-resected short bowel patients with a preserved colon. GUT 47, s. 370-376, 2000.

Jessop D.S., Renshaw D., Larsen P.J., Chowdrey H.S., Harbuz M.S.: Substance P is involved in terminating the hypothalamo-pituitary-adrenal axis response to acute

stress through centrally located neurokinin-1 receptors. Stress 3 (3), s. 209-220, 2000.

Johansen J.S., Christoffersen P., Møller S., Price P.A., Henriksen J.H., Garbarsch C., Bendtsen F.: Serum YKL-40 is increased in patients with hepatic fibrosis. J Hepatol 32, s. 911-920, 2000.

Juul-Kristensen B., Bojsen-Møller F., Holst E., Ekdahl C.: Comparison of muscle sizes and moment arms of two rotator cuff muscles measured by ultrasonography and magnetic resonance imaging. Eur J Ultrasound 11 (3), s. 161-173, 2000.

Juul-Kristensen B., Bojsen-Møller F., Finsen L., Eriksson J., Johansson G., Stahlberg F., Ekdahl C.: Muscle sizes and moment arms of rotator cuff muscles determined by magnetic resonance imaging. Cells Tissues Organs 167 (2-3), s. 214-222, 2000.

Jørgensen P.E., Erlandsen E.J., Poulsen S.S., Markussen S., Koch C., Brock A.: Activity and immunohistochemical localization of porphobilinogen deaminase in rat tissues. Scand J Clin Lab Invest 60, s. 1-8, 2000.

Kayser L., Francis D., Broholm H.: Immunohistochemical localization of inducible and endothelial constitutive nitric oxide synthase in neoplastic and autoimmune thyroid disorders. APMIS 108, s. 785-791, 2000.

Kirkeby S., Garbarsch C.: Aging affects different human muscles in various ways. An image analysis of the histomorphometric characteristics of fiber types in human masseter and vastus lateralis muscles from young adults and the very old. Histol Histopathol 15, s. 61-71, 2000.

Larsen P.J., Tang-Christensen M., Stidsen C.E., Madsen K., Smith M.S., Cameron J.L.: Activation of central neuropeptide Y Y1 receptors potently stimulates food intake in male rhesus monkeys. J Clin Endocrinol Metab 84 (10), s. 3781-3791, 1999.

Larsen P.J., Vrang N., Petersen P.C., Kristensen P.: Chronic intracerebroventricular administration of recombinant CART (42-89) peptide inhibits food intake and causes weight loss in lean and obese zucker (fa/fa) rats. Obesity Res 8 (8), s. 590-596, 2000.

Larsen P.J., Kristensen P.: Central Y4 receptor distribution. Radioactive ribunucleotide prope *in situ* hybridization with in vitro receptor autoradiography. i: Methods in Molecular Biology, vol.153: Neuropeptide Y Proteins s. 185-198, A. Balasubramaniam (ed.), Humana Press Inc., Totowa, N.J., USA 2000.

Laurincik J., Thomsen P.D., Hay-Schmidt A., Avery B., Greve T., Ochs R.L., Hyttel P.: Nucleolar proteins and nuclear ultrastructure in preimplantation bovine embryos produced *in vitro*. Biol Reprod 62, s. 1024-1032, 2000.

Laursen B., Ekner D., Simonsen E.B., Voigt M., Sjøgaard G.: Kinetics and energetics during uphill and downhill carrying of different weights. Applied Ergonomics 31, s. 159-166, 2000.

Llorente A., van Deurs B., Garred Ø., Eker P., Sandvig K.: Apical endocytosis of ricin in MDCK cells is regulated by the cyclooxygenase pathway. J Cell Sci 113, s. 1213-1221, 2000.

Magnusson S.P., Aagaard P., Simonsen E.B., Bojsen-Møller F.: Passive tensile stress and energy of the human hamstring muscles *in vivo*. Scand J Med Sci Sports 10 (6), s. 351-359, 2000.

Mirza B., Hadberg H., Thomsen P.S., Moos T.: The absence of reactive astrocytosis is indicative of a unique inflammatory process in Parkinson's disease. Neuroscience 95 (2), s. 425-432, 2000.

Moos T., Trinder D., Morgan E.H.: Cellular distribution of ferric iron, ferritin, transferrin and divalent metal transporter 1 (DMT1) in substantia nigra and basal ganglia of normal and β2-microglobulin deficient mouse brain. Cellular and Molecular Biology 46 (3), s. 549-561, 2000.

Nicoziani P., Vilhardt F., Llorente A., Hilout L., Courtoy P.J., Sandvig K., van Deurs B.: Role for dynamin in late endosome dynamics and trafficking of the cation-independent mannose 6-phosphate receptor. Molecular Biology of the Cell 11, s. 481-495, 2000.

Nielsen M., Björndottir S., Høyer P.E., Byskov A.G.: Ontogeny of oestrogen receptor α in gonads and sex ducts of fetal and newborn mice. J Reprod Fertil 118, s. 195-204, 2000.

Nielsen M., Høyer P.E., Lemmen J.G., van der Burg B., Byskov A.G.: Octylphenol does not mimic diethylstilbestrol-induced oestrogen receptor-α expression in the newborn mouse uterine epithelium after prenatal exposure. J Endocrinol 167, s. 29-37, 2000.

Nissen M.H., Jeppesen M., Claesson M.H.: Splenocytes cultured in low concentrations of IL-2 generate NK cell specificities toward syngenic and allogenic targets. Cellular Immunology 203, s. 47-54, 2000.

Pedersen A.E., Skov S., Bregenholt S., Ruhwald M., Claesson M.H.: Signal transduction by the major histocompatibility complex class I molecule. APMIS 107, s. 887-895, 1999.

Qvortrup K., Rostgaard J., Holstein-Rathlou N-H., Bretlau P.: The endolymphatic sac, an endocrine gland? i: Menière's Disease, Update s. 89-99, O. Sterkers, E. Ferrary, R. Dauman, J.P. Sauvage, P. Tran Ba Hay (eds.), Kugler Publications, The Hague, Nederlands 1999.

Redlin U., Vrang N., Mrosovsky N.: Enhanced masking response to light in hamsters with IGL lesions. J Comp Physiol A 184, s. 449-456, 1999.

Sandvig K., Grimmer S., Iversen T.G., Rodal S.K., Torgersen M.L., Nicoziani P., van Deurs B.: Ricin transport into cells: studies of endocytosis and intercellular transport. Int J Med Microbiol 290, s. 415-420, 2000.

Sandvig K., Llorente A., Rodal K., Eker P., Garred Ø., Stahlhut M., van Deurs B.: Apical macropinocytosis in polarized MDCK cells: regulation by N-ethylmaleimide-sensitive proteins. Europ J Cell Biol 79, s. 447-457, 2000.

Sandvig K., van Deurs B.: Entry of ricin and Shiga toxin into cells: molecular mechanisms and medical perspectives. The EMBO Journal 19, s. 5943-5950, 2000.

Savnik A., Amris K., Rogind H., Prip K., Danneskiold-Samsøe B., Bojsen-Møller F., Bartels E.M., Bliddal H., Boesen J., Egund N.: MRI of the plantar structures of the foot after falanga torture. Eur Radiol 10 (10), s. 1655-1659, 2000.

Schmidt P.T., Hartmann B., Bregenholt S., Holst J.J., Claesson M.H.: Deficiency of the intestinal growth factor, glucagon-like peptide 2, in the colon of SCID mice with inflammatory bowel disease induced by transplantation of CD4+ T cells. Scand J Gastroenterol 35, s. 522-527, 2000.

Schmidt P.T., Tornøe K., Poulsen S.S., Rasmussen T.N., Holst J.J.: Tachykinins in the porcine pancreas: potent exocrine and endocrine effects via NK-1 receptors. Pancreas 20, s. 241-247, 2000.

Simonsen E.B., Magnusson S.P., Bencke J., Næsborg H., Havkrog M., Ebstrup J.E., Sørensen H.: Can the hamstring muscles protect the anterior cruciate ligament during a side-cutting maneuver? Scand J Med Sci Sports 10, s. 78-84, 2000.

Stahlhut M., van Deurs B.: Identification of filamin as a novel ligand for Caveolin-1: evidence for the organization of Caveolin-1-associated membrane domains by the actin cytoskeleton. Molecular Biology of the Cell 11, s. 325-337, 2000.

Stahlhut M., Sandvig K., van Deurs B.: Caveolae: uniform structures with multiple functions in signaling, cell growth, and cancer. Exp Cell Res 261, s. 111-118, 2000.

Tang-Christensen M., Larsen P.J., Thulesen J., Rømer J., Vrang N.: The proglucagon-derived peptide, glucagon-like peptide-2, is a neurotransmitter involved in the regulation of food intake. Nature Medicine 6 (7), s. 802-807, 2000.

Tang-Christensen M., Holst J.J., Hartmann B., Vrang N.: The arcuate nucleus is pivotal in mediating the anorectic effects of centrally administered leptin. Neuroreport 10, s. 1183-1187, 1999.

Tang-Christensen M., Havel P.J., Jacobs R.R., Larsen P.J., Cameron J.L.: Central administration of leptin inhibits food intake and activates the sympathetic nervous system in rhesus macaques. J Clin Endocrinol Metab 84, s. 711-717, 1999.

Thomsen P., van Deurs B., Norrild B., Kayser L.: The HPV16 E5 oncogene inhibits endocytic trafficking. Oncogene 19, s. 6023-6032, 2000.

Thulesen J., Hartmann B., Ørskov C., Jeppesen P.B., Holst J.J., Poulsen S.S.: Potential targets for glucagon-like peptide 2 (GLP-2) in the rat: distribution and binding of i.v. injected (125)I-GLP-2. Peptides 10, s. 1511-1517, 2000.

Thulesen J., Nexø E., Poulsen S.S.: Renal content and output of epidermal growth factor in long-term adrenergic agonist-treated rats. Regulatory Peptides 90, s. 69-76, 2000.

Thulesen J., Poulsen S.S., Nexø E., Raaberg L.: Epidermal growth factor and lung development in the offspring of the diabetic rat. Pediatric Pulmonology 29, s. 103-112, 2000.

Vigmond E.J., Bardakjian B.L., Thuneberg L., Huizinga J.D.: Intercellular coupling mediated by potassium accumulation in peg-and-socket junctions. Transactions on Biomedical Engineering 47 (12), s. 1576-1583, 2000.

Vogler H.W., Bojsen-Møller F.: Tarsal functions, movement, and stabilization mechanisms in foot, ankle, and leg performance. J Am Podiatr Med Assoc 90 (3), s. 112-125, 2000.

Vrang N., Larsen P.J., Clausen J.T., Kristensen P.: Neurochemical characterization of hypothalamic cocaine- amphetamine-regulated transcript neurons. J Neurosci 19, s. 1-8, 1999.

Vrang N., Tang-Christensen M., Larsen P.J., Kristensen P.: Recombinant CART peptide induces c-Fos expression in central areas involved in control of feeding behaviour. Brain Res 818, s. 499-509, 1999.

Vrang N., Larsen P.J., Kristensen P., Tang-Christensen M.: Central administration of cocaine-amphetamine-regulated transcript activates hypothalamic neuroendocrine neurons in the rat. Endocrinol 141, s. 794-801, 2000.

Ørskov C., Holst J.J.: Neurogenic nitric oxide and exocrine secretion in the gastrointestinal tract. i: Nitric Oxide and the Peripheral Nervous System s. 131, N. Toda, S. Moncada, R. Furchgott and E.A. Higgs (eds.), Portland Press Ltd., London, UK 2000.

Medicinsk-Fysiologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder: Lektor, dr.med. Jørgen Warberg.

Bestyrelse: Institutleder, lektor, dr.med. Jørgen Warberg, prof., dr.med. Jens Juul Holst (stedfortrædende institutleder), lektor, dr.med. Jesper Brahm, prof., dr.med. Henning Schmalbruch, prof., dr.med. Niels-Henrik Holstein-Rathlou, bioanalytiker Birdie Knudsen, ing.assistent Svend Lohmann.

Organisation
Instituttet er organiseret i henhold til Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Fagligt er instituttet opdelt i 5 afdelinger og 1 laboratorium: Afd. for Cellulær og Molekylær Fysiologi, Afd. for Endokrinologi og Metabolisme, Afd. for Neurofysiologi, Afd. for Nyre- og Kredsløbsfysiologi, Afd. for Patofysiologi og Sexualfysiologisk Laboratorium.

Adresse
Panum Instituttet
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 75 56 (institutsekretær).
Fax 35 32 75 55 (etage 12.5)
www.mfi.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Se årbog for 1997 (www.ku.dk/aarbog/97).

Fysiske rammer
Instituttet har lokaler i Panum Instituttets bygning 12 (etage 1-6), bygning 16 og 10 (etage 5) og bygning 6 (etage 6).

Personaleforhold
Et professorat i nyrefysiologi (3 ansøgninger) er pr. 1.6.00 besat med Niels-Henrik Holstein-Rathlou. Et professorvikariat i neurofysiologi (1 ansøgning) er for perioden 1.5.00 – 31.1.02 besat med Henning Schmalbruch. Afd.leder Joop Madsen er fratrådt pga. alder pr. 30.4.00. Ole Kiehn er indtrådt i sin lektorstilling pr. 1.9.00 efter et afsluttet Hallas-Møller-stipendium. Et lektorat i neurofysiologi (4 ansøgninger) er pr. 1.9.99 besat med Jens Bo Nielsen, der dog er bevilget orlov fra stillingen i perioden 1.10.99 – 30.9.02 for at tiltræde et forskningsprofessorat. Lektorvikar er Jens Midtgaard. Et tidsbegrænset kombinationslektorat (1 ansøgning) er i perioden 1.7.00 – 31.8.04 besat med Peter Steen Pedersen. Docent Peter Bie er efter længere tids orlov fratrådt pr. 30.11.00 for at beklæde en stilling som professor ved Syddansk Universitet Odense; lektorvikar er Max Salomonsson. En lektorstilling ved Afd. for Patofysiologi er pr. 1.12.00 besat med Thorkil Ploug.

I løbet af året er der sket en omstrukturering af instituttets sekretærfunktion, som nu består af et institutsekretariat med institutsekretær (Hilde Mosthaf) og driftssekretær (Grace Holm), et centralt bogholderi (Christina Ravn og Karin Bryrup) og et studiesekretariat (Therese Lylloff og Gitte Bisgaard (orlov)). Desuden er instituttets glasvaskefunktion blevet centraliseret (Anna Christiansen, Addi Hansen, Mona Eriksen).

Forskningsvirksomhed
Ved et samarbejde mellem en række af instituttets videnskabelige medarbejdere er der oprettet et imaging laboratorium indeholdende fluorescens spektrofotometer, fluorescensmikroskop med digital billedbehandling samt konfokal mikroskop. Med dette imaging laboratorium er forskningen inden for molekylær- og cellulær fysiologi styrket. Desuden har Afdelingen for Patofysiologi fået konfokal mikroskopiudstyr, der har øget mulighederne for kinetiske studier af f.eks. glukosestofskiftet hos levende forsøgsdyr.

I øvrigt henvises til nedenstående detaljerede beskrivelser af instituttets forskningsaktivitet.

Afdelingen for Cellulær og Molekylær Fysiologi

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskning fokuserer på de fysiologiske virkningsmekanismer, der ligger til grund for transmembran signalering og transport af salte, nonelektrolytter og vand, samt for intracellulær signalering. De transportfysiologiske studier omfatter en række mekanismer i vidt forskellige celler og væv, fx undersøgelser af transport af anioner og nonelektrolytter og vand over blodlegememembraner, spytkirtelceller og tarmepitel. En række cotransportører, H^+/lactat-cotransportøren (MCT1 lokaliseret i grisens retinale pigment epitel), Na^+/glukose-cotransportøren (SGLT1 lokaliseret i tyndtarmens og nyrens proksimale tubulus børstesøm) og Na^+/glutamat-cotransportøren (EAAT1 lokaliseret i glia-celler), undersøges for deres evne til at cotransportere H_2O og egenskaber som passiv vandkanal. Andre transportører der undersøges strukturelt og funktionelt, er Na^+-koblede neurotransmittere, monoamintransportører og multi-drug-resistance-proteiner samt Na^+,K^+,$2Cl^-$-cotransportør udtrykt i oocytter.

Cellulær signalering i stimulus-sekretionskoblingen undersøges i eksokrint væv for at belyse hormoners og neurotransmitteres aktivering af syntesen af Ca-frigivende signalstoffer. Endvidere studeres noradrenalins effekt på syntese af nitrogenoxid (NO) og relationer mellem vækst af kar og nerver og manglende NO-syntese hos patienter med Sjögrens Syndrom.
Receptorstudier omfatter bl.a. G-protein-koblede receptorer, aktivering af IgE receptoren i basofile blodceller og medfølgende aktivering af PLC gamma, bestemmelse af en P2z receptor i neuroblastom celler, og cyclooxygenasehæmmeres virkning på serotonin-induceret sekretion i colon.

Ved molekylær karakterisering af Ca-aktiverede K-kanaler søges det at identificere, kvantificere og lokalisere de specifikke typer af Ca-aktiverede K-kanaler, der findes i epitel, og bestemme deres betydning for salt- og vandtransporten over epitel. Desuden undersøges mulige mekanismer, der bestemmer epiteliale Ca-aktiverede K-kanalers regulering, herunder sammenspillet mellem Ca-aktiverede K-kanaler og andre typer af kanaler og receptorer, såsom Ca-kanaler, aquaporiner og hormonreceptorer. Der arbejdes med molekylærbiologisk kloning, ekspression og karakterisering af ionkanaler, herunder specielt en række subtyper

af K-kanaler (hERG, KCNQ, Ca-aktiverede K-kanaler). Kanalerne studeres funktionelt med elektrofysiologiske metoder samt imaging-teknikker.

Pulserende magnetfelter (PEMF) aktiverer kar, nerve og knoglevækst, og vi har kunnet aktivere knoglevækst og øge hastigheden hvormed tandimplantater fæstnes i knoglen vha. PEMF.

Endvidere udføres der mikrocirkulatoriske studier bl.a. for at videreudvikle metoder til at bestemme blodgennemstrømningshastighed. Der udføres undersøgelser af blodhjernebarrierens forhold, og af caveolaes funktion og proteinbestykning. Endelig undersøges leptins mulige betydning for glukose- og fedtomsætning samt protein- og mRNA-ekspressionsmønstre i insulinfølsomme celler ved insulinresistens.

1. Cellulær signaltransduktion

Protein og mRNA ekspressionsmønstre i insulinfølsomme celler ved insulinresistens (J. Vinten, K. Schultze, V. Hulstrøm).

Funktion og proteinbestykning af caveolae (J. Vinten, M. Voldstedlund, J. Tranum-Jensen, C. Stenør).

Leptins mulige betydning for glucose- og fedtomsætning (J. Vinten, V. Hulstrøm, A.Vaag, C.B. Jensen).

Det autonome nervesystems regulering af sekretionen fra eksokrint væv.

Intracellulære Ca-ioner som aktivatorer af sekretionsprocesser.

Cyclisk ADP-ribose som en ny messenger i sekretionen.

Nitrogen oxid syntese i eksokrint væv.

ATP aktiverede ionkanaler/purinerge receptorer i neuralt væv (S. Dissing, K. Tritsaris, D.K. Looms, B. Nauntofte, A.M. Pedersen).

2. Epitel- og membrantransport

Fortsatte undersøgelser af klorid/bikarbonattransportørens rolle i erythrocytters medvirken ved transport af kuldioxid fra væv til lunger (J. Brahm, F.B. Jensen (Syddansk Universitet, T. Wang (Århus Universitet).

Kan kunstige membraner (liposomer) bruges som model for biologiske membraner? (J. Brahm, C. Trandum).

Følgende projekter udføres i epitelstudier

Med immunohistokemi påvises lokalisationen af G-beta-3 protein i menneskets og rottens hjerte og nyre (N. Bindslev, M. Møller, J. Kvist Christensen, J. Thiis).

Fytoøstrogeners og tamoxifens indvirken på Na,K,2Cl cotransport udtrykt i oocytter (N. Bindslev, K. Rønsbo).

Specifikke cyklooxygenase (COX1 og COX2) hæmmeres virkning på serotonin-induceret sekretion i rotte kolon (N. Bindslev, B. Engelmann, M. Berner Hansen).

Acetylkolins virkning på iontransport i menneskets duodenum, biopsi-studie (N. Bindslev, R. Larsen, M. Berner Hansen, A. Mertz-Nielsen).

Sammenlignende studier af blod-hjerne barrieren (M. Bundgaard).

Fødens sammensætnings indflydelse på chylomicroners størrelsesfordeling (M. Bundgaard, M-B. Fruekilde, DTU).

3. Membranproteiners molekylære struktur og funktion

Karakterisering af G-protein-koblede receptorers molekylære aktiveringsmekanisme ved fluorescens spektroskopi (C. Grånäs, F. Asmar, U. Gether).

Elektrofysiologiske studier af Na+ koblede neurotransmittertransportørers molekylære virkningsmekanisme (T. Zeuthen, N. MacAuley, U. Gether).

Strukturel og funktionel karakterisering af mono-aminotransportører ved konstruktion af kunstige metal-ions bindingssteder (L. Nørregaard, C.J. Løland, K. Nørgaard, N. MacAuley, U. Gether).

Spektroskopisk karakterisering af monoamintransportørernes translokationsmekanisme (S. Rasmussen, E. Adkins, U. Gether).

Cellulær regulering af monoamintransportører (C.J. Løland, C. Grånäs, L. Nørregaard, K. Nørgaard, J. Fog, U. Gether).

Strukturel og funktionel karakterisering af multidrug resistens proteiner (U. Bachman, L. Nørregaard, U. Gether).

Vandkanaler

Molekylære mekanismer for vandtransport i membranproteiner (T. Zeuthen, D. Klærke, N. MacAuley).

Molekylære mekanismer for vandtransporten i øjet (T. Zeuthen, S. Hamann).

Ionkanaler

Molekylær karakteristik af Ca-aktiverede K-kanaler (D. Klærke, M. Grunnet, L. Nissen).

Karakterisering af MXR medieret multifarmakon resistens (T. Litman).

Hjertets og hjernens Na-kanaler: splice varianter og farmakologi.

Kloridkanaler i osteoklaster og mastceller.

SK og IK kaliumkanaler

Regulering via intracellulære protoner, calmodulin, ændringer i cellevolumen og cytoskelet, apamin, metholxanthiner og andre farmaka.

Regulering af KCNQ kaliumkanaler gennem interaktion med KCNE beta-subunits, volumenændringer og benzimidazoloner.

Skabelse af KCNQ5 kanal knock-out mus.

Skorpiontoxin som selektiv blokker af hjertets ERG kaliumkanaler.

Immunolokalisering af ERG, KCNQ og KCNE kanaler i hjertet, tarmen og nervesystemet (N.K. Jørgensen, D. Dupuis, T. Jespersen, B.S. Jensen, L.S. Madsen, K. Angelo, M. Grunnet, T. Ljungstrøm, H.B. Rasmussen, S. Jensen, T. Stummann, C. Frøkjær-Jensen, M. Korsgaard, J. Hedemark Poulsen, M. Møller (MAI), D. Klærke og S-P. Olesen).

Afdelingen for Endokrinologi og Metabolisme

Forskningsvirksomhed

Afdelingen består p.t. af fem selvstændige laboratorier som driver basal endokrinologisk såvel som patofysiologisk forskning, i flere tilfælde i samarbejde med kliniske afdelinger. Et af afdelingens hovedområder er studiet af mavetarmkanalens hormonsystemer. Her fokuseres især på den intestinale vækstfaktor GLP-2 med henblik på behandling af patienter med intestinale absorptionsproblemer, samt på hormonet GLP-1, som har udvist et potentiale ved behandling af sukkersyge. Her foregår et udviklingsarbejde med henblik på at formulere egnede administrationsformer.

Et andet hovedområde er studiet af hypofysens neuroendokrine regulation under forskellige forhold og med for-

skellig metodik. Dels undersøges på levende rotter samspillet mellem de centrale neurotransmittere og regulatoriske peptider under normo- og patofysiologiske forhold og dels undersøges de intracellulære signal pathways i isolerede, dyrkede hypofyseceller. Disse undersøgelser planlægges udvidet med manipulationer af diverse faktorer i CNS hos transgene mus. Desuden er det hensigten at inddrage hypofyseceller fra humane hypofysetumorer i fremtidige studier.

Et tredje område udgøres af studier over de humorale systemer, som er involveret i opkomsten og styringen af véaktiviteten ved spontane fødsler. Det langsigtede formål med studiet er at kunne byde på en rationel terapi ved truende for tidlig fødsel.

Endelig beskæftiger afdelingen sig med fysiologiske og patofysiologiske forhold hos mennesker under dykning i vand, et område som aktualiseres gennem den stigende anvendelse af undervandsscootere. Forskningen har betydning for vor forståelse af decompressionsproblemet.

1. Peptiderge og adrenerge mekanismer

Undersøgelser af samspillet mellem aktiveringen af oxytocinerge og adrenerge receptorer i myometriet i forbindelse med myometriets kontraktioner under fødslen (T. Engstrøm, A. Atke, H. Vilhardt i samarbejde med gynækologisk-obstetrisk afd., Hvidovre Hospital).

2. Adenohypofysens celler

Karakterisering af intracellulær cross-talk mellem second messenger systemer i primærkulturer af adenohypofyseceller fra rotter og humane adenomer (S.E. Mau, H. Vilhardt i samarbejde med neurokirurgisk afd., Rigshospitalet).

3. Neuroendokrin regulation af adenohypofysens funktion

Histamin og serotonin som neuroendokrine regulatorer (U. Knigge, A. Kjær, C. Toftegaard, R. Slagor, H. Jørgensen, J. Warberg).

Interaktionen mellem neuroendokrine systemer og renale samt kardiovaskulære variable under tyngdestress (P. Norsk, A. Gabrielsen, B. Pump, M. Schou (DAMEC Research), J. Warberg).

4. Regulatoriske, gastrointestinale peptiders funktion

De glucagonlignende hormoners betydning for udviklingen og behandling af tarmsygdomme, fedme og type 2 diabetes (J.J. Holst, C. Deacon, L. Hansen, B. Hartmann, M. Zander, T. Vilsbøl i samarbejde med A.C. Ørskov, S. Seier Poulsen, J. Thulesen, S. Madsbad, T. Krarup, A. Flint, A. Astrup, C. Verdich, A. Wettergren, C.F. Nagell).

Isolering, biokemisk og fysiologisk karakterisering, samt kloning af de intestinale proglucagonderiverede peptider fra Python slangen, en model for ekstrem intestinal adaptation (A. Balslev Clausen, J.J. Holst, A.C. Ørskov, B. Hartmann, A.H. Johnsen, T. Wang).

Karakterisering og betydning for mavetarmkanalens funktion af tachykininerne (P. Thelin Schmidt, L. Hansen, J.J. Holst).

Karakterisering og betydning for mavetarmkanalens funktion af neuropeptidet PACAP 38 (K. Thornø, J.J. Holst).

Betydningen af prohormonconvertase PC1/3 for dannelsen af de intestinale proglucagonprodukter – en analyse af PC3 knockout mus (R. Ugleholdt, C. Deacon, J.J. Holst i samarbejde med D.F. Steiner).

Dipeptidyl peptidase IV and regulation of incretin hormone metabolism *in vi*vo (C. Deacon, J.J. Holst, R.D. Carr, U. Ribel i samarbejde med L. Oholm Larsen, Novo Nordisk).

Processing and metabolim of GIP *in vivo* (C. Deacon, J.J. Holst, A.H. Johnsen).

5. Metabolisme og dykkermedicin

Bikarbonatindholdet i parotis- og blandet spyt under lokal og systemisk stimulation (J. Madsen, A. Bardow, B. Nauntofte).

En sammenlignende undersøgelse af ilt- og carbogenbehandling af kulmonoxidforgiftede rotter ved normo- og hyperbare forhold (J. Madsen, J. Bülow).

6. Respirationsregulation

Respirationens neurale kontrol og kliniske aspekter af respirationens regulation.

Asphyxi-tolerance ved fri og kontrolleret "breath-hold diving."

Dekompressionssyge ved fri dykning (M. Pokorski (Polish Acad. Sci.), T.C. Rasmussen, P.E. Paulev).

Afdelingen for Neurofysiologi

Forskningsvirksomhed

Et hovedtema for instituttets neurofysiologiske forskning er at undersøge det fysiske grundlag for signalbehandling i centralnervesystemet. I nerveceller undersøges det molekylære grundlag for den funktionelle specialisering mellem forskellige celletyper og disse egenskabers udvikling og dynamiske synaptiske regulation. Undersøgelserne, der bygger på en bred vifte af elektrofysiologiske og morfologiske analysemetoder, udføres på celler i hjernesnit, i kultur eller i isolerede præparater af rygmarven.

Den intakte organismes motoriske funktion belyses gennem undersøgelser af voluntære og reflektoriske styringsmekanismer i rygmarven hos mennesker. Analyserne, der indrager magnetiske og elektriske stimulationsmetoder, bygger på registreringer af motoriske enheders aktivitet og målinger af den resulterende kraft og bevægelse under motorisk aktivitet. Hos forsøgsdyr og patienter undersøges det neuromuskulære systems funktion og tilstand ved sygdom og under eksperimentelle betingelser. Endelig undersøges basale forhold mellem nerveaktivitet og blodgennemstrømning i hjernen.

1. Nerveceller og nervenetværk

Hjernens styring af cykelbevægelser (J.B. Nielsen, H. Sander Pyndt).

Betydningen af sensorisk feedback for den corticale kontrol af bevægelser (J.B. Nielsen, J-M. Aimonetti).

Den menneskelige hjernes rytmiske aktivitet (J.B. Nielsen, N.L Hansen, B. Conway (Glasgow)).

Sensorisk feedback under gang hos mennesker (J.B. Nielsen, V. Marchand-Pauvert).

Hjernens og rygmarvens styring af gang (J.B. Nielsen, V. Marchand-Pauvert).

Den corticospinale nervebane hos rotter (J.B. Nielsen, M. Enriquez-Denton).

Det patofysiologiske grundlag for spasticitet (J.B. Nielsen, C. Crone (RH)).

Elektrofysiologiske og billeddannende undersøgelser af rygmarvens funktion (J.B. Nielsen, J-M. Aimonetti, O. Paulson (RH)).

Anatomisk kortlægning og fænotyping af rygmarvens kommisurale interneuroner (M. Stokke, U. Vig Nissen, J. Glover (Oslo), M. Antal (Debrechen), O. Kiehn).

Elektrofysiologiske undersøgelser af kommisurale interneuroner under rytmiske gangbevægelser (S. Butt, O. Kiehn).

Elektriske membranegenskaber involveret i rygmarvens rytmedannelse (J. Lebret, O. Kiehn).

Teoretiske og experimentelle undersøgesler af fyringskarakteristika i spinale interneuroner (U. Beierholm, C. Nielsen, J. Ryge, P. Alstrøm, O. Kiehn).

Eph-A4 receptorers betydning for gangkoordination (K. Kullander (EMBL), S. Butt, J. Lebret, O. Kiehn).

Et regulatorisk mikro-netværk i rygmarvens sensoriske indgangstrin (R. Delgado-Lezama, R. Russo, J. Hounsgaard).

Trofisk og metabotrop regulation af signalmekanismer i dendritmembraner (J-F. Perrier, A. Alaburda, J.S, Mejia-Gervacio, J. Hounsgaard).

Synaptic integration in neurons with slow, non-linear intrinsic response properties (G. Svirskis, N. Svirskis, A. Alaburda, J. Hounsgaard).

Udvikling af silicium-baseret chip til elektrofysiologiske undersøgelser af organotypiske skivekulturer fra rottehjernen (H. Jahnsen, M. Pisciotta (Genova)).

Undersøgelser af betydningen af epileptiform aktivitet for neuroneogenese i hippocampus (H. Jahnsen, F. Rom Poulsen (Odense)).

2. Sansesystemets betydning for motorisk kontrol

Betydningen af sensorisk information fra sener og ligamenter (P. Dyhre-Poulsen).

Landingsmekanismen hos trænede gymnaster (P. Dyhre-Poulsen).

Kontrol af muskelstivhed (P. Dyhre-Poulsen).

3. Interaktion mellem nerver og skeletmuskulatur

Undersøgelse af udvikling og regeneration i det perifere nervesystem i relation til forhornscellesygdomme og nerveskader hos patienter; betydning af neurotorfe faktorer (H. Schmalbruch, C. Krarup, P. Lozeron, M. Moldovan, M. Wolthers).

4. Regulation af hjernens og perifere nervers blodgennemstrømning

Ændringer i nerveaktivitetsafhængig blodgennemstrømning i cortex cerebelli (K. Caesar, M. Lauritzen).

Neuronal aktivitet og blodgennemstrømning i rottens somatosensoriske cortex (A.N. Nielsen, M. Lauritzen).

In vivo mekanismer ved acetylkolin-induceret vasodilation i n. ischiadicus hos diabetiske rotter (K. Thomsen, I. Rubin, M. Lauritzen).

Afdelingen for Nyre- og Kredsløbsfysiologi

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskningsvirksomhed falder inden for flere områder. Et af afdelingens hovedområder er regulering af mikrocirkulationen. Der fokuseres på ændringer i blodgennemstrømningen hos patienter med forskellige kredsløbslidelser, herunder også udviklingen af nye metoder til bestemmelse af denne. Mikrocirkulatoriske kontrolmekanismer, deriblandt autoregulation, spiller en vigtig rolle for vævs- og organers funktion. Afdelingens forskning fokuserer her på rollen af renin-angiotensin systemet for nyrens autoregulation, og betydningen af og mekanismerne bag såkaldt vaskulære propagerede responser. En bedre forståelse af disse mekanismer kan bidrage til en belysning af årsagerne til forhøjet blodtryk.

Et andet hovedområde er elektrofysiologiske undersøgelser af hjertefunktionen, herunder betydningen af den intercellulære kommunikation mellem hjertemuskelcellerne. Formålet er her dels at udvikle metoder til at prædiktere hvilke patienter, der har stor risiko for pludselig uventet død, ligesom det er målet at udvikle nye antiarrythmiske behandlingsprincipper.

Et tredje hovedområde er undersøgelser af transepithelial transport. I øjeblikket fokuseres der især på at belyse de mekanismer der regulerer salt- og vandtransporten i luftvejene. En bedre forståelse af disse mekanismer vil være af stor betydning for behandlingen af patienter med cystisk fibrose.

Som det fjerde hovedområde indgår studier af det cellulære stressrespons. Stressresponser indgår som et væsentligt patofysiologisk element ved følgerne til hjerte- og karsygdomme (coronarocclusion, iskæmisk hjerte- eller nyresygdom, diabetiske karkomplikationer, m.fl.). På baggrund af den høje mortalitet knyttet til disse komplikationer er en bedre forståelse af det cellulære stressrespons en af hovedforudsætningerne for udviklingen af mere effektive terapeutiske strategier.

Renal hæmodynamik og renin-angiotensin systemet i normotensive og hypertensive rotter (C. Mehlin Sørensen, N-H. Holstein-Rathlou).

Matematisk modellering af flow i et mikrovaskulært netværk (J. Chr. Brings Jacobsen, N-H. Holstein-Rathlou).

Karakterisering af de cellulære og molekylære mekanismer ansvarlig for ændringen i celle-celle interaktionen ved arteriel hypertension (B. Arensbak, H. Mikkelsen, M. Christiansen, N-H. Holstein-Rathlou).

Regulering af den intercellulære kommunikation i hjertemuskelceller (M. Schak Nielsen, J. Søberg Petersen, M. Christiansen, J. Kanters, N-H. Holstein-Rathlou).

Renal mikrovaskulær funktion ved hypertension og diabetes mellitus (M. Salomonsson, F. Gustafsson, N-H. Holstein-Rathlou).

Kalium og chlorid kanalers rolle i reguleringen af nyrens blodgennemstrømning (M. Salomonsson, J. Steendahl, N-H. Holstein-Rathlou).

Salt- og vandtransport i slimhinden i de øvre luftveje: Undersøgelser af mekanismer, transportveje og transportregulation i modelpræparationer af øvre luftvejsepitheler (kanin-næseslimhinde samt sfæroide explantater af human næseslimhinde) samt undersøgelser af ændringer i transportmekanismer og –regulation i humant luftvejsepithel ved cystisk fibrose (O. Frederiksen, P. Steen Pedersen, N-H. Holstein-Rathlou, stud.med. K. Procida, stud.scient. A. Poulsen og T. Klausen).

Eksperimentel Kardiologi (J. Kanters, B. Thornvig Jensen).

Stressproteinernes rolle i toleranceudvikling ved excitotoksisk neurondød (M. Treiman, P. Birch Nielsen, Aa. Frandsen).

SERCA2-ATPase genregulation i forbindelse med cellestress (M. Treiman, stud.med. A. Højmann Larsen).

Måling på mennesker af blodgennemstrømningshastighed i hud med og uden arterio-venøse anastomoser med varmeudvaskningsmetoden (M. Midttun, P. Sejrsen, W. Paaske).

Videreudvikling af varmeudvaskningsmetoden til også at omfatte varmeindvaskning ved udvikling af en ny type probe (patentansøgning indsendt) (P. Sejrsen, M. Midttun, J. Hove, H.P. Nissen-Petersen, H. Kruckow, T. Bøg-Hansen).

Måling af vand-gennemstrømningshastigheden i en kapillær-flowmodel med varme som indikator, med henblik på medicinsk og industriel anvendelse (P. Sejrsen).

Afdelingen for Patofysiologi

Forskningsvirksomhed

Afdelingen beskæftiger sig med, hvorledes stofskiftets kemiske processer reguleres. Det undersøges, hvilke mekanismer, der er involveret i energiholdige stoffers frigørelse fra depoter, transport over cellemembraner og forbrænding. Særligt forholdene i muskulatur og fedtvæv studeres. Der fokuseres især på, hvorledes fysisk aktivitet på kort og langt sigt influerer på stofskifteprocesserne. Dette sker bl.a. for at belyse, om motion kan forebygge eller mildne sygdomme som f.eks. fedme, sukkersyge og åreforkalkning. Afdelingen udfører undersøgelser på alle eksperimentelle niveauer, fra undersøgelser på raske og syge mennesker over undersøgelser på dyr, isolerede organer, cellekulturer og cellekomponenter til undersøgelser på det molekylære niveau. Fysiologiske såvel som biokemiske, molekylærbiologiske og morfologiske teknikker anvendes. Som noget nyt har vi nu fået konfokal mikroskopiudstyr, der tillader os i "real time" efter transfektion af fluorescerende "tracer" at studere kinetikken af f.eks. glukosetransportører i muskelceller hos levende rotter.

Afdelingens faste VIP medarbejdere er F. Dela, H. Galbo, B. Stallknecht og T. Ploug. Ph.d.-studerende er M. Donsmark, H. Lauritzen og M. Viese.

Sexualfysiologisk Laboratorium

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet og Rigshospitalet indgik i 1998 en 3-årig aftale med henblik på oprettelsen af et Sexualfysiologisk Laboratorium underlagt Medicinsk-Fysiologisk Institut, K.U., men lokaliseret på Rigshospitalet i naboskab med Sexologisk Klinik.

Som leder og konsulent blev det aftalt at Gorm Wagner skulle organisere dette. RH gav lokaler og en lægestilling og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet et ph.d.-stipendium. Resten af basisøkonomien skulle skaffes fra fonde og industri. Arbejdet hermed startede medio 1999. Målet er at øge den seksualfysiologiske forskning, basal og klinisk, og etablere metoder, som måtte være til gavn for diagnostik og behandling af seksuelle dysfunktioner.

Til laboratoriet har i år 2000 været tilknyttet følgende VIP-medarbejdere: G. Wagner, A. Giraldi, A. Kirkeby, M. Vissing.

Institutleder J. Warberg

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	30,2	16,7
STIP	0,3	0,9
TAP	41,4	7,4
TOTAL	71,9	25,1

VIP Internt finansieret

Bindslev, Niels; lektor.
Brahm, Jesper; lektor.
Bundgaard, Magnus; lektor.
Deacon, Carolyn Fiona; lektor.
Dela, Flemming; lektor.
Dissing, Steen; lektor.
Dyhre-Poulsen, Poul Jannik; lektor.
Engstrøm, Thomas; forskningsadj.
Frederiksen, Ole; lektor.
Galbo, Henrik; professor.
Holst, Jens Juul; professor.
Hounsgaard, Jørn Dybkjær; lektor.
Hultborn, Hans Rurik Albert; professor.
Jahnsen, Henrik; lektor.
Kanters, Jørgen Kim; lektor.
Kiehn, Ole; lektor.
Klærke, Dan Arne; lektorvikar.
Litman, Thomas Wojciech Zygmunt; amanuensis.
Madsen, Joop Jørgen Viggo; lektor.
Midtgaard, Jens; lektorvikar.
Neumann, Claus; amanuensis.
Olesen, Søren-Peter Fuchs; professor.
Paulev, Poul-Erik Kristen; lektor.
Ploug, Thorkil; amanuensis.
Poulsen, Jørgen Hedemark; lektor.
Salomonsson, Ulf Max Erik; lektorvikar.
Schmalbruch, Henning; professor.
Sejrsen, Per; lektor.
Treiman, Marek-Ryszard; lektor.
Tresch, Matthew Conrad; forskningsadj.
Utzon-Frank, Jakob; hospitalslaborant.
Vilhardt, Hans; lektor.
Vinten, Jørgen Carl Aage; lektor.
Von Holstein-Rathlou, Niels-Henrik; professor.
Warberg, Jørgen; lektor.
Zeuthen, Thomas; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Akgoren, Nuran; forskningsadj.
Alaburda, Aidas; forskningsadj.
Arensbak, Birgitte; forskningsass.
Butt, Simon Julian Bevan; forskningsadj.
Christensen, Lars O.D.; forskningsass.
Frandsen, Ulrik; forskningsadj.
Giraldi, Annamaria Giovanna Elena; forskningsadj.
Grånäs, Carin Christina Charlotta; forskningsadj.
Gustafsson, Finn; kand. stip.
Hansen, Lene; forskningsass.
Hartmann, Bolette; forskningsadj.
Jespersen, Thomas Bæk; forskningsadj.
Jørgensen, Nanna Koschmieder; forskningslektor.

Løland, Claus Juul; forskningsass.
Nielsen, Alexander Norup; forskningsass.
Nielsen, Jens Bo; forskningsprof.
Nielsen, Morten Schak; forskningsadj.
Nørregaard, Lene; forskningsadj.
Perrier, Jean-Francois Marie; forskningslektor.
Petersen, Nicolas Tidemann; forskningsass.
Pinato Bertolini, Giulietta; forskningsadj.
Rasmussen, Hanne Borger; forskningsass.
Rønsbo, Katja; forskningsass.
Schmidt, Peter Thelin; forskningsadj.
Schultze, Karina; forskningsass.
Sørensen, Charlotte Mehlin; forskningsass.
Toftegaard, Charlotte Lykke; forskningsadj.
Voldstedlund, Marianne; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Caesar, Kirsten; ph.d.-studerende.
Donsmark, Morten; ph.d.-studerende.
Grunnet, Morten; ph.d.-studerende.
Hamann, Steffen; ph.d.-studerende.
Lauritzen, Hans; ph.d.-studerende.
Looms, Dagnia; ph.d.-studerende.
Nielsen, Anja Kirkeby; ph.d.-studerende.
Pedersen, Kamilla Angelo; ph.d.-studerende.
Rasmussen, Søren; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Jacobsen, Jens Christian Brings; ph.d.-studerende.
Macaulay, Nanna; kand.stip.

Ph.d.-afhandlinger
Caspersen, Casper Sebastien: Regulation of sarco-endoplasmic reticulum Ca2+ATPase in response to cell stress – SERCA2b as an ER stress protein.
Christensen, Lars O.D.: Transcortical Responses in the Lower Limb of Man.
Dreyer, Marianne: Strukturel og fysiologisk karakterisering af aminoterminale prosomatostatin deriverede peptider i den porcine gastrointestinalkanal, specielt antrum pyloricum.
Gustafsson, Finn: Conducted vasoconstriction and intercellular communication in rat mesenteric arterioles – mechanisms and physiological regulation.
Hartmann, Bolette: Structure, secretion, effects and degradation of the intestinal hormone glucagon-like peptide 2.
Meinild, Anne-Kristine Frøslev: Molecular Machanisms for Water Transport across Cell Membranes.

Fondsbevillinger

Afdeling for Cellulær og Molekylær Fysiologi

Abbott Laboratories
– Sexualfysiologisk videnscenter (Gorm Wagner) kr. 50.000.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Karakterisering af MXR medieret multifarmkon resisistens (Thomas Litman) kr. 34.000.
– Molekylære virkningsmekanismer (Ulrik Gether) kr. 27.000.

Forskningsstyrelsen/Comity on Innovative post docs
– Molekylær karakterisering af KCNQ/KCNE kanaler (Thomas Jespersen) kr. 1.099.169.

Fru Astrid Thaysens Legat
– Breast cancer resistance protein (Thomas Litman) kr. 35.000.

Hjerteforeningen
– Cellulær lokalisering af hERG, KCNQ og KCNE kalium (Hanne Borger Rasmussen) kr. 135.756.
– Det molekylær grundlag for virkning af kardiovaskulære lægemidler på adrenerge receptorer (Ulrik Gether) kr. 133.302.

Johann og Hanne Weimann, født Seedorffs Legat
– Stipendium 1.5.99-30.11.2001 (Dan Arne Klærke) kr. 669.119.

Kræftens Bekæmpelse
– Multidrug-resistens transporters molekylære funktion (Ulrik Gether) kr. 560.000.

Lundbeckfonden
– Molecular mechanisms of neurotransmittor re-uptake (Thomas Zeuthen) kr. 695.066.

Novo Nordisk Fonden
– Hjernens blodgennemstrømning (Martin Lauritzen) kr. 75.000.
– Karakterisering af angiogenese (Steen Dissing) kr. 92.400.
– Monoamintransportere: molekylære virkningsmekanismer ved aktivering og blokering (Ulrik Gether) kr. 152.000.
– Receptor-medierede signaler i eksokrine væv (Steen Dissing) kr. 40.000.
– Vandtransport gennem membranproteiner (Thomas Zeuthen) kr. 75.000.

Pfizer
– Study of Vaginal Blood Flow Method (Gorm Wagner) kr. 1.225.000.

Pharmacia & Upjohn
– Kvindestudier (Gorm Wagner) kr. 100.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Cellulær membrantransport (Nanna Koschmieder Jørgensen) kr. 1.937.807.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Angiogenese aktiveret vha pulserende elektromagnetiske felter (Steen Dissing) kr. 900.000.
– Funktion og struktur af caveolae (Marianne Voldstedlund) kr. 17.157.
– Karakteristik af Ca2+-aktiverede K+kanaler i epitel (Dan Arne Klærke) kr. 100.000.
– Receptor-medierede signaler i eksokrint væv (Steen Dissing) kr. 528.000.
– Vandtransport gennem membranproteiner (Thomas Zeuthen) kr. 900.000.

Diverse Private Tilskud
– Kobling mellem spikeaktivitet og øgninger i hjerne (Martin Lauritzen) kr. 346.863.
– Transportprocesser over cellemembranen (Jesper Brahm) kr. 25.000.

Afdeling for Patofysiologi

Diabetesforeningen
– Fysisk træning og diabetes (Flemming Dela) kr. 180.000.

Johann og Hanne Weimann, født Seedorffs Legat
– Fysisk trænings indflydelse på lipidmetabolismen (Bente Stallknecht) kr. 123.700.

P. Carl Petersens Fond
– Kontraktionsstimuleret glukosetransport i den humane skeletmuskel (Flemming Dela) kr. 70.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Effekten af styrketræning på skeletmusklers insulinfølsomhed (Flemming Dela) kr. 55.800.

Afdeling for Endokrinologi og Metabolisme

Augustinus Fonden
– Endokrinologisk Forskning (Thomas Engstrøm) kr. 25.000.

Beckett Fonden
– Molekylærbiologiske mekanismer (Thomas Engstrøm) kr. 50.000.

Direktør Jacob Madsen og Hustru Olga Madsens Fond
– Endokrinologisk forskning (Thomas Engstrøm) kr. 18.000.
– Histaminerg regulering (Charlotte Lykke Toftegaard) kr. 15.000.

Else og Mogens Wedell-Wedellsborgsfond
– Endokrinologisk forskning (Thomas Engstrøm) kr. 100.000.

Forskningsdirektoratet
– Tyngdestress og neuroendokrine mekanismer (Peter Norsk) kr. 125.000.

Forskningsstyrelsen
– Isolering og karakterisering af pankreas stamcelle (Ulrik Frandsen) kr. 884.259.

Kong Christian den IX og Dronning Louises Jubilæumfond
– (Thomas Engstrøm) kr. 50.000.

Købmand Knud Øster-Jørgensen og hustrus fond
– Histaminerg regulation af hypothalamus (Jørgen Warberg) kr. 17.500.

Lundbeckfonden
– Seretonin og histamin som neuroendokrine regulatorer (Jørgen Warberg) kr. 1.204.000.

Nordisk Forsknings Komite
– Dipeptidyl peptidase IV and regulation of incretin hormone metabolism in vivo (Carolyn F. Deacon) kr. 65.000.
– Cellulær signalisering i hypofysetumor celler (Hans Vilhardt) kr. 26.225.

Novo Nordisk Fonden
– Histamin som neuroendokrin regulator (Jørgen Warberg) kr. 70.000.
– Isolering og karakterisering af pankreas stamcelle (Ulrik Frandsen) kr. 766.879.
– Myometriets receptorer (Hans Vilhardt) kr. 15.000.
– Processing and metabolism of GIP in vivo (Carolyn F. Deacon) kr. 80.000.
– Tyndtarmens inkretinhormoner (Jens Juul Holst) kr. 100.000.
– Griseforsøg (Jens Juul Holst) kr. 71.241.
– Glucagon-like peptide-1 (GLP-1), fysiologi og patofysiologi (Jens Juul Holst) kr. 300.000.

Ragnhild Ibsens Legat
– Indkøb af pipetter (Hans Vilhardt) kr. 16.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– GLP-2 som vækstfaktor hos pythonslanger (Jens Juul Holst) kr. 111.600.
– Histamin som neuroendokrin regulator (Jørgen Warberg) kr. 111.600.
– Histaminerg regulation (Charlotte Lykke Toftegaard) kr. 1.599.600.

Afdeling for Neurofysiologi

Agnes og Poul Friis' Fond
– Molekylære og cellulære mekanismer for regulation (Hans Hultborn/Jens Midtgaard) kr. 20.000.
– Undersøgelse af pmn-mus (Henning Schmalbruch) kr. 16.580.

Alfred Benzon's Fond
– Effekten af repetitiv transkranial magnetstimulering (Lars O. D. Christensen) kr. 405.622.

Desirée og Niels Ydes Fond
– Computersimulation og Golgiellefunktion i lillehjernen (Jens Midtgaard) kr. 53.

Diverse Fonde
– Symposium (Ole Kiehn) kr. 22.600.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Vækstfaktoreres betydning for regeneration af perifere nerver (Christian Krarup) kr. 100.000.

Fondsbørsvekselerer Henry Hansen og Hustru Karla Hansens fond
– Nervesystemets betydning med relation til sclerose (Jens Bo Nielsen) kr. 250.000.

Forskerakademiet
– Rejse, annuum og løn til gæsteforsker Matthew Tresch (Ole Kiehn) kr. 156.157.

Kulturministeriet
– Hjernens styring af cykelbevægelse (Henrik Sander Pyndt) kr. 43.200.

Ludvig og Sara Elsas' Fond
– Forskning i spasticitet (Jens Bo Nielsen) kr. 350.000.

Læge Sofus Carl Emil Friis og Hustru Olga Doris/Friis'Legat
– Fysiologi, patofysiologi og toksicitet i centralnervesystemet (Henrik Jahnsen) kr. 200.000.

National Institute of Health
– Neural Circuits Responsible for Left/Right Alternation (Ole Kiehn) kr. 4.160.000.

Novo Nordisk Fonden
– Den corticospinale nervebane hos rotter (Jens Bo Nielsen) kr. 60.000.
– Elektrofysiologiske undersøgelser af spasticitet (Clarissa Crone) kr. 25.000.
– Funktionelle studier af rygmarvens gangcenter (Ole Kiehn) kr. 345.607 + 455.042.
– Vækstfaktorers betydning for regeneration af perifere nerver (Christian Krarup) kr. 100.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Long and short term regulation of signal properties in motoneurons (Jean Francois Perrier) kr. 1.753.200.

Afdeling for Nyre og Kredsløb

Dagmar Marshalls Fond
– Nye mekanismer i cellulært forsvar mod stress (Marek Treiman) kr. 30.000.

Eva og Robert Voss Hansens Fond
– Karakterisering af ændring i celle-celle interaktion (Birgitte Arensbak) kr. 20.000.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Apparatur (Jens Christian Brings Jacobsen) kr. 10.000.
– CO2+ ATPase i endoplasmatisk reticulum som et nyt stressprotein (Marek Treiman) kr. 20.000.
– Interaktion mellem renal autoregulering og RAS ved hypertension (Charlotte Mehlin Sørensen) kr. 20.000.
– Regulering af celle til celle kobling i cardiomyocytter (Morten Schak Nielsen) kr. 28.000.

Frederiksberg Hospital
– Hjerteinsufficiens (Peter Bie) kr. 86.375.

Gerda og Aage Haensch's Fond
– Karakterisering af ændringen i celle-celle interaktionen ved arteriel hypertension (Birgitte Arensbak) kr. 27.000.

Hjerteforeningen
– Forskningsprofessorater over 5 år (Niels-Henrik Holstein-Rathlou) kr. 18.600.
– Interaktion mellem renal autoregulering og renin-angiotesin systemet ved hypertension (Charlotte Mehlin Sørensen) kr. 844.140 + kr. 135.000.
– Kongres (Charlotte Mehlin Sørensen) kr. 11.000.
– Regulering af celle-til-celle kobling i hjerteceller (Morten Schak Nielsen) kr. 134.140.

Købmand Knud Øster-Jørgensen og hustru
– Endothel- og glat muskelcelle kobling i arteriolevæggen hos normo- og hypertensive rotter (Finn Gustafsson) kr. 11.000.

Landsforeningen til Bekæmpelse af Cystisk Fibrose
– Luftvejsslimhindens salt- og vandbalance (Ole Frederiksen) kr. 5.200.

Merck Sharp og Dohme
– Fraktal cardiologi (Jørgen Kanters) kr. 108.663.
– Life undersøgelsen (HOTLIPS) (Jørgen Kanters) kr. 48.139.

NYCOMED Danmark
– Kongres (Berit Thornvig Jensen) kr. 10.000.

Novo Nordisk Fonden
– Interaktion mellem renal autoregulation og RAS ved hypertension (Charlotte Mehlin Sørensen) kr. 40.000.
– Renal microvascular function in diabetes mellitus (Max Salomonsson) kr. 75.000.

Ruth König-Petersens Fond
– Interaktion mellem renal autoregulering og RAS ved hypertension (Charlotte Mehlin Sørensen) kr. 15.000.
– Renal microvascular function in diabetes mellitus (Max Salomonsson) kr. 15.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Integreret model til simulation af flows i et mikrovaskulært netværk (Niels-Henrik Holstein-Rathlou) kr. 1.249.200.
– Kalium og clorid kanalers rolle i reguleringen af nyrens blodgennemstrømning (Niels-Henrik Holstein-Rathlou) kr. 111.600.
– Luftvejsepithelets salt- og vandtransport; Mekanismer og regulation (Ole Frederiksen) kr. 750.000.

Søren Segel og hustru Johanne Wiibroe Segels Fond
– Endothel- og glat muskelcellekobling (Finn Gustafsson) kr. 40.000.

Vera og Carl Johan Michaelsens Legat
– Funktionsforstyrrelser i modstandskar (Niels-Henrik Holstein-Rathlou) kr. 250.000.

Publikationer

Ahren B., Holst J.J., Efendic S.: Antidiabetogenic action of cholecystokinin in type 2 diabetes. J Clin Endocrinol Metab 85, s. 1043-8, 2000.

Ahren B., Holst J.J., Mårtensson H., Balkan B.: Improved glucagon tolerance and insulin secretion by inhibition of dipeptidyl peptidase IV in mice. Eur J Pharmacol 404, s. 239-245, 2000.

Ahrén B., Holst J.J., Marcussen J., Yu S.: 1,5-Anhydro fructose increase glucose tolerance by increasing GLP-1 and insulin in mice. Eur J Pharmacol 397, s. 219-225, 2000.

Bang L., Nielsen-Kudsk J.E., Gruhn N., Trautner S., Theilgaard S.A., Olesen S-P., Boesgaard S., Aldershvile J.: Hydralazine-induced vasodilation involves opening of high conductan Ca2+-activated K+ channels. Eur J Pharmacol 361(1), s. 43-49, 2000.

Basson R., Berman J., Burnett A., Derogatis L., Ferguson D., Fourcroy J., Goldstein I., Graziottin A., Heiman J., Laan E., Leiblum S., Padma-Nathan H., Rosen R., Segraves K., Taylor Segraves R., Shabsigh R., Sipski M., Wagner G., Whipple B.: Report of the international consensus development conference on female sexual dysfunction: definitions and classifications. The journal of Urology Vol. 163, s. 888-893, 2000.

Bennett D.J., Hultborn H., Fedirchuk B., Gorassini M.: Short-term plasticity in himdlimb motoneurons of decerebrate cats. J Neurophysiol. 80(4), s. 2038-2045, 1998.

Bennett D.J., Hultborn H., Fedirchuk B., Gorassini M.: Synaptic activation of plateaus in hindlimb motoneurons of decerebrate cats. J Neurophysiol. 80(4), s. 2023-2037, 1998.

Bokvist K., Høy M., Buschard K., Holst J.J., Thomsen M.K., Gromada J.: Selectivity of prandial glucose regulators: Nateglinide, but not repaglinide, accelerates exocytosis in rat pancreatic A- cells. Eur J Pharmacol 386, s. 105-111, 1999.

Buemann B., Toubro S., Holst J.J., Rehfeld J.F., Christensen N.J., Astrup A.: D-Tagatose, a stereoisomer of D-fructose, increases blood uric acid concentration. Metabolism 49, s. 969-976, 2000.

Burrin D.G., Stoll B., Jiang R., Chang X., Hartmann B., Holst J.J., Greeley G.H., Reeds P.J.: Minimal enteral nutrient requirements for intestinal growth in neonatal piglets: how much is enough? Am J Clin Nutr 71, s. 1603-1610, 2000.

Burrin D.G., Stoll B., Jiang R., Petersen Y., Elnif J., Buddington R.K., Schmidt M., Holst J.J., Hartmann B., Sangild P.T.: GLP-2 stimulates intestinal growth by suppressing proteolysis and apoptosis in TNP-fed premature pigs. Am J Physiol 279, s. G1249-G1256, 2000.

Cai Y., Holm S., Jenstrup M., Strømstad M., Eigtved A., Warberg J., Højgaard L., Friberg L., Secher H. N.: Electrical admittance for filling of the heart during lower body negative pressure in humans. J Appl Physiol 89, s. 1569-1576, 2000.

Christensen L.O.D., Petersen N., Andersen J.B., Sinkjær T., Nielsen J.B.: Evidence for transcortical reflex pathways in the lower limb of man. Progress in Neurobiology 62, s. 251-272, 2000.

Christensen L.O.D., Johannsen T., Sinkjær T., Petersen N., Pyndt H.S., Nielsen J.B.: Cerebral activation during bicycle movements in man. Exp Brain Res. 135, s. 66-72, 2000.

Crone C., Johnsen L., Hultborn H., Orsnes G.: Amplitude of the maximum motor response (Mmax) in human muscles typically decreases during the coourse of an experiment. Exp Brain Res. 124(2), s. 265-270, 1999.

Crone C., Johnsen L.L., Nielsen J.B.: Reciprocal inhibition in hemiplegic patients – a longitudinal study. i: Clinical Neurophysiology at the beginning of the 21st century (Supplements to clinical Neurophysiology) Vol. 53 s. 187-191, Crone, C., Johnsen, L.L. & Nielsen, J., Z. Ambler, S. Nevsimalova, Z. Kadanka, P.M. Rossini, Elsevier Science B.V., 2000.

Deacon C.F., Nauck M.A., Meier J., Hücking K., Holst J.J.: Degradation of endogenous and exogenous gastric inhibitory polpeptide in healthy and in type 2 diabetic subjects as revealed using a new assay for the intact peptide. J Clin. Endocrinol. Metab. 85, s. 3575-3581, 2000.

Dela F., Stallknecht B., Biering-Sørensen F.: An intact central nervous system is not necessary for insulin-mediated increases in leg blood flow in humans. Pflügers Arch – Euro J Physiol. 441, s. 241-250, 2000.

Denton E., Nielsen J., Perreault M.C., Morita H., Petersen N., Hultborn H.: Presynaptic control of transmission along the pathway mediating disynaptic reciprocal inhibition in the cat. Journal of Physiology 526.3, s. 623-637, 2000.

Doutheil J., Althausen S., Treiman M.R., Paschen W.: Effect of nitric oxide on endoplasmic reticulum calcium homeostasis, protein synthesis and energy metabolism. Cell calcium vol.27(2), s. 107-115, 2000.

Enevoldsen L.H., Stallknecht B., Fluckey J.D., Galbo H.: Effect of exercise training on *in vivo* insulin – stimulated glucose uptake in intra-abdominal adipose tissue in rats. Am. J. Physiol. Endocrinol. Metab. 278, s. E25-E34, 2000.

Enriquez D.M., Nielsen J., Perreault M., Morita H., Petersen N., Hultborn H.: Presynaptic control of transmission along the pathway mediating disnaptic reciprocal inhibition in the cat. J Physiol 526, s. 623-637, 2000.

Fedirchuk B., Nielsen J., Petersen N., Hultborn H.: Pharmacologically evoked fictive motor patterns in the acutely spinalized marmoset monkey (Callithrix jacchus). Exp Brain Res. 122(3), s. 351-361, 1998.

Filipsson K., Holst J.J., Ahrén B.: PACAP contributes to insulin secretion after gastric glucose gavage in mice. Am J Physiol 279, s. R424-432, 2000.

Flint A., Raben A., Rehfeld J.F., Holst J.J., Astrup A.: The effect of glucagon-like peptide-1 on energy expenditure and substrate metabolism in humans. Int J Obesity 24, s. 288-298, 2000.

Gabrielsen A., Warberg J., Christensen N.J., Bie P., Stadeager C.P.B., Norsk P.: Arterial pulsepressure and vasopressin release during graded water immersion in humans. Am J Physiol (Reg Intgr Comp Physiol) 278, s. R1583-R1588, 2000.

Gabrielsen A., Sørensen B. V., Pump B., Galatius S., Videbaek R., Bie P., Warberg J., Christensen N.J., Wroblewski H., Kastrup J., Norsk P.: Cardiovascular and neuroendocrine responses to water immersion in compensated heart failure. Am J Physiol Heart Circ Physiol 279, s. H1931-H1940, 2000.

Gabrielsen A., Videbaek R., Johansen L.B., Warberg J., Christensen N.J., Pump B., Norsk P.: Forearm vascular and neuroendocrine responses to graded water immersion in humans. Acta Physiol Scand 169, s. 87-94, 2000.

Gether U.: Uncovering molecular mechanism involved in activation of G protein-coupled receptors. Endocrine Reviews 21(1), s. 90-113, 2000.

Giraldi A., Wyllie M., Wagner G.: Abanoquil, a new alpha-1 adrenoceptor antagonist. *In vitro* and *in vivo* effect on erectile tissue. International Journal of Impotence Research 12, Suppl.1, s. S37-S40, 2000.

Gorassini M., Eken T., Bennett D.J., Kiehn O.: Activity of hindlimb motor units during locomotion in the conscious rat. J. Neurophysiol. 83, s. 2002-2011, 2000.

Greenleaf J.E., Welløw Petersen T., Gabrielsen A., Pump B., Bie P., Christensen N.J., Warberg J., Videbaek R., Simonson R. S., Norsk P.: Low LBNP tolerance in men is associated with attenuated activation of the renin-angiotensin system. Am J Physiol Regulatory Integrative Comp Physiol 279, s. R822-R829, 2000.

Hamann S., Cour la M., Ming Lui G., Bundgaard M.,

Zeuthen T.: Transport of protons and lactate in cultured human fetal retinal pigment epithelial cells. Pflügers Arch – Eur J Physiol 440, s. 84-92, 2000.

Hansen L., Hartmann B., Bisgaard T., Mineo H., Jørgensen P.N., Holst J.J.: Somastostatin restrains the secretion of glucagon-like peptide-1 and 2 (GLP-1 and GLP-2) from isolated perfused porcine ileum. Am J Physiol 278, s. E1010-E1018, 2000.

Hansen N.L., Hansen S., Crone C., Christensen L.O.D., Petersen N., Nielsen J.E., Biering-Sørensen F., Nielsen J.B.: Synchronization of lower limb motor units in spastic patients. i: Clinical Neurophysiology at the beginning of the 21st century (Supplements to Clinical Neurophysiology) Vol. 53 s. 178-185, N.L. Hansen, S. Hansen, C. Crone, L.O.D. Christensen, N. Petersen, J.E. Nielsen, F. Biering-Sørensen and J.B. Nielsen, Z. Amber, S. Nevsimalova, Z. Kadanka & P.M. Rosinni, Elsevier Science B.V., 2000.

Hartmann B., Harr M.B., Jeppesen P.B., Wojdemann M., Deacon C.F., Mortensen P.B., Holst J.J.: *In vivo* and *in vitro* degradation of glucagon-like peptide-2 in humans. J Clin. Endocrinol. Metab. 85, s. 2884-2888, 2000.

Hartmann B., Johnsen A.H., Ørskov C., Adelhorst K., Thim L., Holst J.J.: Structure, measurement and secretion of human glucagon-like peptide-2. Peptides 21, s. 73-80, 2000.

Hedetoft C., Larsen S., Sheikh S., Holst J.J.: Effect of glucagon-like peptide 1 (7-356) amide in insulin treated patients with diabetes mellitus secondary to chronic pancreatitis. Pancreas 20, s. 25-31, 2000.

Henriksen J.E., Levin K., Thye-Rønn P., Alford F., Hother-Nielsen O., Holst J.J., Beck-Nielsen H.: Glucose mediated glucose disposal in insulin resistant normoglycemic relatives of type 2 diabetic patients. Diabetes 49, s. 1209-1218, 2000.

Henriksen J.H., Holst J.J., Møller S., Jensen G., Bendtsen F.: Elevated circulating leptin in arterial hypertension: relationship to arteriovenous overflow and extraction of leptin. Clin Sci 99, s. 527-534, 2000.

Holst J.J.: Gut hormones as pharmaceuticals. From enteroglucagon to GLP- 1 and GLP-2. Review Regul Pept 93, s. 45-51, 2000.

Hultborn H.: Plateau potentials and their role in regulating motoneuronal firing. Prog Brain Res. 123, s. 39-48, 1999.

Hultborn H., Conway B., Gossard J., Brownstone R.M., Fedirchuk B., Schomburg E.: How do we approach the locomotor network in the mammalian spinal cord? Ann N Y Acad Sci. 860, s. 70-82, 1998.

Jensen Dam A., Gether U.: Assessing adrenergic receptor conformation using chemically reactive fluorescent probes. i: Methods in Molecular Biology, vol.126: Adrenergic Receptors Protocols s. 345-359, Anne Dam Jensen and Ulrik Gether, C.A. Machida, Humana Press Inc., Totowa, NJ 2000.

Jinquan T., Jacobi H., Jing C., Reimert C.M., Quan S., Dissing S., Poulsen L.K., Skov P.: Chemokine stromal cell-derived factor 1α activates baseophils by means of CXCR4. J Allergy Clin Immunol 106, s. 313-320, 2000.

Jinquan T., Jing C., Jacobi H.H., Reimert C.M., Millner A., Quan S., Hansen J.B., Dissing S., Malling H-J., Skov P.S., Poulsen L.K.: CXCR3 Expression and activation of Eosinophils: Role of IFN- y-Inducible protein-10 and monokine induced by IFN-y[1] . The Journal of Immunology 165, s. 1548-1556, 2000.

Juhl C.B., Schmitz O., Holst J.J., Vedhuis J., Pørksen N.: Short-term treatment with GLP-1 increases pulsatile secretion in type 2 diabetes with no effect on orderliness. Diabetologia 43, s. 583-588, 2000.

Juntti-Berggren L., Pigon J., Hellström P.M., Holst J.J., Efendic S.: Influence of acarbose on postprandial insulin requirements in patients with type 1 diabetes. Diab Nutr Metab 13, s. 7-12, 2000.

Jørgensen J.O.L., Rosenfalck A.M., Fisker S., Nyholm B., Fineman M.S., Schmitz O., Madsbad S., Holst J.J., Christiansen J.S.: Circulating levels of incretin hormones an amylin in the fasting state and after oral glucose in growth hormone (GH-)deficient patients before and after GH replacement. A placebo controlled study. Eur J Endocrinol 143, s. 593-599, 2000.

Kjær A., Knigge U.P., Jørgensen H., Warberg J.: Dehydration-induced vasopressin secretion in humans: involvement of the histaminergic system. Am J Physiol Endocrinol Metab 279, s. E1305-E1310, 2000.

Klausen B., Toubro S., Ranneries C., Rehfeld J.F., Holst J.J., Christensen N.J., Astrup A.: Increased intensity of physical activity stimulates subsequent fat intake. International Journal of Obesity 23, s. 1282-1287, 1999.

L.H. E., Stallknecht B., J.D. F., Galbo H.: Effect of exercise training on in vivo lipolysis in intra- abdominal adipose tissue in rats. Am. J. Physiol. Endocrinol. Metab. 279, s. E585-E592, 2000.

Langfort J., Ploug T., Ihlemann J., Holm C., Galbo H.: Stimulation of hormone-sensitive lipase activity by contractions in rat skeletal muscle. Biochem J 351, s. 207-214, 2000.

Lauritzen M.,: Laser-Doppler studies of cerebral microcirculation during cortical spreading depression and hypercapnia – role of nitric oxide. 1-45 s. København 2000.

Lund H., Vestergaard-Poulsen P., Kanstrup I.L., Sejrsen P.: The effect of passive stretching on delayed onset muscle soreness, and other detrimental effects following eccentric exercise. Scand J Med Sci Sports 8, s. 216-221, 1998.

Lund H., Vestergaard-Poulsen P., Kanstrup I.L., Sejrsen P.: Isokinetic eccentric exercise as a model to induce and reproduce pathophysiological alterations related to delayed onset muscle soreness. Scand J Med Sci Sports 8, s. 208-215, 1998.

Midttun M., Sejrsen P.: Cutaneous blood flow rate in areas with and without arteriovenous anastomoses during exercise. Scand J Med Sci Sports 8, s. 84-90, 1998.

Midttun M., Sejrsen P., Paaske W.P.: Is non-specific aneurysmal disease of the infrarenal aorta also a peripheral microvascular disease? Eur J Vasc Endovasc Surg 19, s. 625-629, 2000.

Munck L.K., Grøndahl M.L., Thorbøll J.E., Skadhauge E., Munck B.G.: Transport of neutral, cationic and anionic amino acids by systems B, b^0, +, X_{AG}, and ASC in swine small intestine. Comparative Biochemistry and Physiology 126, s. 527-537, 2000.

Paulev P-E.: Medical Physiology and Pathophysiology. Essentials and clinical problems. Copenhagen Medical Publisher 2-7, s. 13-34, 2000.

Paulev P-E.: Medical Physiology and Pathophysiology. Essentials and clinical problems. Copenhagen Medical Publisher 1-2, s. 1-12, 1999.

Pedersen A.M., Dissing S., Fahrenkrug J., Hannibal J., Reibel J., Nauntofte B.: Innervation pattern and Ca^{2+} sig-

nalling in labial salivary glands of healthy individuals and patients with primary Sjögren`s syndrome (pSS). J Oral Pathol Med 29, s. 97-109, 2000.

Pedersen K.A., Jørgensen N.K., Jensen B.S., Olesen S-P.: Inhibition of the human intermediate-conductance, Ca2+- activated K+ channel by intracellular acidification. Pflügers Arch 440(1), s. 153-156, 2000.

Pejman G., Hans S., Roland S., Tae Weon L., Rasmussen S.G.F., Gether U., Brian K. K.: The effect of pH on β_2 adrenoceptor function. The journal of Biological Chemistry 5, Vol. 275, s. 3121-3127, 2000.

Perreault M.C., Enriquez D.M., Hultborn H.: Proprioceptive control of extensor activity during fictive scratching and weight support compared to fictive locomotion. J Neurosci 19(24), s. 10966-10976, 1999.

Pokorski M., Paulev P-E., Faff L.: Cannabinoids in the regulation of respiration. J Physiol and Pharmacology Suppl 1, vol. 50, s. 121, 1999.

Poulsen P.L., Grøfte T., Holck P., Møller J., Schmitz O., Ørskov L., Holst J.J., Møller N.: Effects of oral glucose on systemic glucose metabolism during hyperinsulinaemic hypoglycemia in normal man. Metabolism 49, s. 1598-1603, 2000.

Raasted M.J., Kiehn O.: Spike coding during locomotor network activity in ventrally located neurons in the isolated spinal cord from neonatal rat. J. Neurophysiol. 83, s. 2825-2834, 2000.

Schmidt P.T., Tornøe K., Poulsen S.S., Rasmussen T.N., Holst J.J.: Tachykinins in the porcine pancreas: Potent exocrine and endocrine effects via NK-1 receptors. Pancreas 20, s. 241-247, 2000.

Schmidt P.T., Holst J.J.: Tachykinins in the regulation of gastric motility and secretion. Review Cellular and Molecular Life Sciences 57, s. 579-588, 2000.

Schomburg E., Petersen N., Barajon I., Hultborn H.: Flexor reflex afferents reset the step cycle during fictive locomotion in the cat. Exp Brain Res. 122(3), s. 339-350, 1998.

Schrøder R.L., Jensen B.S., Strøbaek D., Olesen S-P., Christophersen P.: Activation of the human, intermediate-conductance, $Ca^{2}2^{+-}$ activated K^{+} channel by methylxanthines. Pflügers Arch – Eur J Physiol 440, s. 809-818, 2000.

Stallknecht B., Larsen J.J., Mikines K.J., Simonsen L., Bülow J., Galbo H.: Effect of training on insulin sensitivity of glucose uptake and lipolysis in human adipose tissue. Am. J. Physiol. Endocrinol. Metab. 279, s. E376-E385, 2000.

Stallknecht B., Galbo H.: Fysisk aktivitet og fedme. Ugeskrift for Læger 162/15, s. 2170-2172, 2000.

Strobaek D., Jørgensen T.D., Christophersen P., Ahring P.K., Olesen S-P.: Pharmacological characterization of small-conductance Ca(2+)-activated channels stably expressed in HEK 293 cells. Br J Pharmacol 129(5), s. 991-999, 2000.

T. K., Y. C., T. L., Warberg J., N.H. S.: Accurate monitoring of blood loss: thoracic electrical impedance during hemorrhage in the pig. Acta Anaesthesiol Scand 44, s. 598-604, 2000.

Tornøe K., Hannibal J., Rickelt L.F., Bolding Jensen M., Børglum J.T., Fahrenkrug J., Holst J.J.: PACAP 1-38 as neurotransmitter in porcine adrenal glands. Am J Physiol 279, s. E1412-E1425, 2000.

Treiman M.R., Caspersen C., Pedersen P.S.: The sarco/endoplasmic reticulum calcium atpase 2b is an endoplasmic reticulum stress inducible protein. The journal of biological chemistry vol. 275, s. 22363-22372, 2000.

Tresch M., Kiehn O.: Motor coordination without action potentials in the mammalian spinal cord. Nature Neuroscience vol.3 6, s. 593-599, 2000.

Tresch M.C., Kiehn O.: Population reconstruction of the locomotor cycle from interneuron activity in the mammalian spinal cord. J. Neurophysiol. 83, s. 1972-1978, 2000.

Tritsaris K., Looms D.K., Nauntofte B., Dissing S.: Nitric oxide synthesis causes inositol phosphate production and Ca^{2+} release in rat parotid acinar cells. Pflügers Arch – Eur J Physiol 440, s. 223-228, 2000.

Vella A., Shah P., Basu R., Basu A., Holst J.J., Rizza R.A.: Effect of glucagon-like peptide-1-(7,36)-amide on glucose effectiveness and insulin action in people with type 2 diabetes mellitus. Diabetes 49, s. 611-617, 2000.

Verdich C., Madsen J.L., Toubro S., Buemann B., Holst J.J., Astrup A.: Effect of obesity and major weight reduction on gastric emptying. Int J Obes 24, s. 899-905, 2000.

Visbøll T., Toft-Nielsen M., Krarup T., Madsbad S., Dinesen B., Holst J.J.: Evaluation of ß-cell secretory capacity using glucagon-like peptide-1. Diabetes Care 23, s. 807-812, 2000.

Wagner G., Fugl-Meyer K.S., Fugl-Meyer A.R.: Impact of erectile dysfunction on quality of life: patient and partner perspectives. International Journal of Impotence Research 12, Suppl.4, s. S144-S146, 2000.

Willems E., Knigge U.P., Jørgensen H., Kjær A., Warberg J.: Effect of blockade of postsynaptic H1 or H2 receptors or activation of presynaptic H3 on catecholamine-induced stimulation of ACTH and prolactin secretion. Eropean Journal of Endocrinology 142, s. 637-641, 2000.

Institut for Medicinsk Biokemi & Genetik

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Ove Norén.

Institutbestyrelsen består af institutlederen Ove Norén, lektor Niels Grunnet, professor Peter Nielsen, lektor Inger Schousboe, lektor Erik Niebuhr, laboratorietekniker Dorit Anthonsen og laboratorietekniker Lisbeth Rabing Christensen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Panum Instituttet
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 77 85
Fax 35 36 79 80
www.imbg.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Instituttet er placeret i bygning 4, 6, 22, 24 og 41 på Panum Instituttet. Instituttet er en sammenlægning af fire tidligere selvstændige institutter, som nu udgør instituttets afdelinger. Formålet med fusionen er at opnå en øget integration og dermed effektivisering i forskning og undervisning inden for områderne metabolisk biokemi, celle- og membranbiologi, molekylær biologi herunder biomolekylær genkendelse samt molekylær genetik og cytogenetik. Dette har sin basis i at mange forsknings- og undervisningsopgaver, for effektivt at kunne løses, kræver tilgang til mange forskellige avancerede metoder, som ikke alle samtidig beherskes af en enkelt forsker. Det har vist sig, at organisationsformen virker efter hensigten, da en del af forskningen og undervisningen på instituttet nu udføres i grupper med komplementær viden.

Biokemisk Afdeling A

(Herunder Panum Instituttets NMR-center).

Forskningsvirksomhed

Undersøgelser af β-cellens vækst og funktion i relation til diabetes

Fedtsyrers betydning for glucosestimulation af insulinsekretion
I fortsættelse af tidligere studier er det sandsynliggjort, at mættede fedtsyrer (palmitat) potenserer insulinsekretion gennem en omdannelse til acylCoA, som stimulerer Ca^{2+}-afhængig protein kinase C. Protein kinase C synes imidlertid ikke at være involveret i glucose potensering af insulinsekretion, som derfor kan forløbe uafhængigt af mættede fedtsyrer (P. Thams, K. Capito).

Fedtsyrers langtidspåvirkning af metabolismen i de Langerhanske øer
Det er vist, at fedtsyrers toksiske effekt muligvis medieres via dannelse af NO eller via aktivering af sphingomyelinase og ceramidase. Undersøgelser af fedtsyrernes indvirkning på apoptotiske enzymer er påbegyndt (K. Capito, P. Thams).

Betydning af STAT proteiner for β-cellens vækst og funktion
Betydningen af STAT5 for effekten af væksthormon (GH) på β-cellens vækst undersøges ved at transfektere β-celler med dominant negative mutanter af STAT5. Da GH også modvirker den apoptotiske effekt af β-celle toksiske cytokiner undersøges det, om denne effekt medieres af STAT5 samt hvilke anti-apoptotiske gener, der aktiveres (E.D. Galsgaard, J. Jensen, K. Capito, J. Høiriis Nielsen).

Betydning af Glp-1 for β-cellens vækst og funktion
Det undersøges om hormonet Glp-1's effekter på proliferation og differentiering af β-cellerne afhænger af bindingen af protein kinase A (PKA) til de nyligt opdagede AKAP proteiner, som spiller en rolle for den subcellulære lokalisering af PKA. Ved molekylær kloning undersøges forekomsten af AKAP proteiner i β-cellerne, og deres funktion bestemmes ved anvendelse af specifikke inhibitorer (Y.C. Lee, P. Thams, H. Kofod).

Effekten af tidlig proteinunderernæring på metabolismen i Langerhanske øer
Disse undersøgelser er nu afsluttet. Det er vist, at proteinunderernæring medfører nedsat aktivitet af PI-metabolismen og øget aktivitet af phospholipase A_2, hvilket muligvis kan forklare hhv. den nedsatte insulinsekretion og den øgede apoptose i øerne (F.B. Barbosa, P. Thams, H. Kofod, K. Capito).

Stofskifteregulation
(herunder Panum Instituttets NMR Center).

Gruppens forskning ligger inden for emnet metabolisk regulation, herunder specielt regulation af glycogenolyse, glycolyse og oxidativ fosforylering i lever og muskler samt leverens prioritering af fundamentale funktioner og regeneration. Der er etableret et udstrakt tværdisciplinært samarbejde, bl.a. med det formål at kunne belyse en given problematik både i eksperimentelle modeller (cellekulturer, perfunderede organer, intakte forsøgsdyr) og mennesker, enten under fysiologiske omstændigheder eller i klinisk sammenhæng. I studierne anvendes NMR-spektroskopi samt såvel klassiske biokemiske som molekylærbiologiske metoder. I det forløbene år har der specielt været arbejdet med følgende projekter

Muskelkontraktionens ATP forbrug
Vi har vist, at musklernes mekaniske nyttevirkning er omkring 50 % under den initiale del af kontraktionen ved dynamisk arbejde og ikke kun 20-30 % som normalt antaget. Vi har demonstreret, at dette ikke kan forklares ved et øget ATP turn-over som funktion af kontraktionstiden. Denne værdi holdes konstant, målt på musklen tibialis anterior

hos normale forsøgspersoner med ^{31}P-NMR spektroskopi. Det undersøges nu, hvorledes forløbet er ved elektrisk stimulation af kontraktionen, hvor man eliminerer effekter af et ændret fiberrekrutteringsmønster i forløbet. Det er herudover vist på isolerede mitochondrier, at det mitochondrielle iltforbrug svarer til musklens maximale iltforbrug *in vivo* (A. Ratkevicius, I. Kombayashi, A.J. Fritzen, B. Quistorff).

Glucose homeostase hos mennesker
Det antages sædvanligvis, at organismens evne til at danne glucose hos pattedyr helt overvejende foregår i leveren. Resultater fra levertransplantationspatienter viser overraskende, at blodsukkeret holdes normalt i den fase, hvor patienten er uden lever. Det undersøges for tiden om nyrernes gluconeogenese er tilstrækkelig til at dække organismens glucosebehov.

Også for hjernens vedkommende synes der grund til at genoverveje den traditionelle opfattelse af dette organs kulhydratomsætning. Således viser målinger under hårdt fysisk arbejde, at hjernen i betydelig grad optager lactat, hvor det normalt antages, at hjernen i denne situation udelukkende er glucoseforbrugende. I årets løb er hjernens aminosyreomsætning tillige undersøgt hos mennesker og det er vist, at glycogen spiller en aktiv rolle i hjernens energistofskifte hos rotter (T. Lauritzen, N. Secher, N. Grunnet, B. Quistorff).

Diætinduceret termogenese
Indtages et overskud af energi, kan der kun redegøres for ca. 50% af den ekstra energimængde som vægtøgning. Det undersøges nu om dette forhold kan forklares ved øget energiomsætning i hvile, øget kostinduceret varmeproduktion, nedsat nyttevirkning under muskelarbejde og/eller øget varmeproduktion i restitutionsfasen efter arbejde (B. Quistorff, N. Grunnet, J. Dich, O. Lammert, K. Bjørnsbo, Syddansk Universitet).

Regulation af pyruvatdehydrogenase
I årets løb har vi videreført undersøgelser af regulation af enzymet pyruvatdehydrogenase (PDH) i primærkulturer af myocytter og i hjernevæv (N. Grunnet, B. Quistorff).

Cytokin-medieret insulin og glucagon resistens i hepatocytter
Ved sepsis er glucosehomeostasen stærkt forstyrret, hvilket bidrager til patogenesen ved septisk shock. Det er vist, at den hæmning, der ses af expressionen af metaboliske enzymer i leveren af de proinflammatoriske cytokiner, skyldes cytokin-medieret resistens over for glucagon og insulin i hepatocytterne. Studier med primærkulturer af hepatocytter søger at klarlægge mekanismen herved, og der er i årets løb arbejdet med at etablere forskellige hepatomcelleliner til yderligere undersøgelser heraf (B. Christ, E.D. Galsgaard).

Leverens prioritering af fundamentale cellefunktioner og regeneration
Projektet er fortsat (årbog 1999). Eksponering *in vivo* for en lav koncentration af paracetamol beskytter leveren mod den toksiske virkning af stoffet i høje koncentrationer. I hepatocytkulturer er der fastlagt forsøgsbetingelser, der simulerer dette forhold, og der er påbegyndt målinger af mRNA for gener, der karakteriserer hhv. fundamentale leverfunktioner og replikation og for stofskiftefunktion samt af en række stofskifteparametre (J. Dich, N. Grunnet, N. Tygstrup, Rigshospitalet).

Krystalkinetiske undersøgelser af bio-mineraler
Arbejdet sigter mod forebyggelse og behandling af såvel nogle tand-, led- og knoglesydomme som af patologisk udfældning af biomineraler. Specielt undersøges dannelses-, vækst- og opløsningsprocesser af tungtopløselige calciumforbindelser, herunder processer i krystaloverflader og makromolekylers interaktion med disse.

a) For at forstå knogledannelse undersøges udfældning, vækst- og opløsningskinetik af calciumphosphat-mineral på collagen eller sepharose beads med covalent bundne phosphoproteiner (samarbejde med M.A. Crenshaw, UNC, USA).

b) Kinetiske undersøgelser udføres af dannelse, vækst og opløsning af monokline og trikline calciumpyrophosphatdihydrat-krystaller, der ved udfældning i ledbrusk og "shedding" i synovialvæske hos ældre medfører, at der opstår pseudo-arthritis-urica. Yderligere undersøges dannelse, vækst- og opløsningskinetik af forstadier til disse krystaller. Desuden undersøges, hvorledes tilstedeværelse af ATP og phosphoprotein påvirker disse processer (samarbejde med T. Balic-Zunic, KU, og K.P.H. Pritzker, Mount Sinai Hospital, University of Toronto).

c) For at teste vore teorier for kimdannelse undersøges induktionstider for industrielt relevante systemer som udfældning af Al_2O_3, et bærestof for kalalysatorer, i samarbejde med Haldor Topsøe A/S (J. Christoffersen, M.R. Christoffersen).

Undersøgelser over nitrogen oxid systemet
Se Årbog 1999 (I. Rubin).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Kirsten Capito var formand for 1 adjunktbedømmelsesudvalg og 1 ph.d.-bedømmelsesudvalg ved KU.

Jens Høiriis Nielsen var bedømmer ved 2 specialeprojekter og 3 ph.d.-afhandlinger på OU, specialeprojekt på KU og ph.d.-afhandling på RUC.

Bjørn Quistorff var bedømmer ved 1 disputats, 1 ph.d.-afhandling og 1 specialeafhandling ved KU.

Niels Grunnet var formand for et ph.d.-bedømmelsesudvalg ved KU.

Tillidshverv
Bjørn Quistorff har været medlem af konsistorialt udvalg om ekstern financiering og er medlem af Nationalkommiteen for ernæring.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Kirsten Capito og Jens Høiriis Nielsen er medlem af "Islet Research European Network"(EU's Biomed 2 program).

Kirsten Capito er medlem af Network IRELAN (EU's Alfa program).

Bjørn Quistorff deltager i EU-SAT samarbejde og er Member of Muscle Physiology Topical Team, European Space Agency.

Gæsteforskere
Francisco Barros Barbosa; Isao Kambayashi.

Patenter
Indsendt US patent på metode til vurdering af angiogenese og antiangiogenese (P.E.G. Kristjansen, M. Hjær, B. Quistorff).

Biokemisk Afdeling B

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskning er koncentreret omkring 1) studier af nucleinsyrers egenskaber, syntese og funktion; men inkluderer også projekter vedrørende 2) cellulære reguleringsmekanismer i ciliaten Tetrahymena samt 3) studier af fedtsyretransport over membranen.

Mekanismen for membrantransport af fedtsyrer
Studierne af humane røde blodlegememembraners kapacitet for binding og transport af mættede og umættede fedtsyrer er fortsat. Det er fundet at bindingen øges med faldende pH, ligesom transporthastigheden er ændret. Imidlertid kan pH effekter på disse membranegenskaber ikke studeres isoleret. Systemet er meget komplekst, da pH også ændrer vandopløseligheden af de hydrofobe fedtsyrer, samt deres binding til albumin. Derfor har det været nødvendigt sideløbende at studere pH's effekter herpå (I.N. Bojesen).

Cellekernens arkitektur
En forståelse af cellekernens opbygning har interesse specielt i forbindelse med strukturændringer, der sker i kernen ved vækststimulation og udvikling af cancerceller. Vi finder, at ændringer i cellekernens struktur, som i den levende celle stimuleres af visse eksterne stimuli, kan efterlignes i isolerede kerner ved variation af ionforholdene, og alene afhænger af chromatinets egenskaber. Vore forsøg tyder på at chromatinet i cellekernen danner et netværk, og viser at også isolerede chromatinfibre danner netværk ved diffusionsbegrænset aggregering. Cellekernen har vist sig at indeholde et stort antal små ringformede strukturer af ukendt funktion, som vi nu analyserer (M. Engelhardt).

Regulering af genekspression af 5S rRNA
De ribosomale 5S rRNA gener er isoleret fra menneskeceller og udvalgte dyreceller, for at sammenligne genstrukturen i nærtbeslægtede celletyper. Generne er ikke lokaliseret ens på metafase kromosomer, idet de kan findes i fra et til tre loci. *In situ* hybridisering er udført med fluorescensmærkede og radioaktive RNA, DNA og PNA prober. Foruden ægte 5S rRNA gener findes et stort antal genvarianter og pseudogener. Vi har beskrevet en ekstern promotor, som er stærkt konserveret i forskellige arter. Betydningen af denne promotor i menneskeceller er undersøgt *in vitro* efter mutagenese i udvalgte positioner. Promotorens betydning for genregulation i celler er ved at blive undersøgt ved transfektion og kvantitative målinger ved RT-PCR teknik (S. Frederiksen, samarb. m. B. Lomholt).

Cellulære reguleringsmekanismer i ciliaten Tetrahymena. Stress-celledød
Såvel fysisk stress (f.eks. 45^0 C) som kemisk stress (f.eks. arsenat) forårsager celledød hos den éncellede organisme Tetrahymena. Forbehandling af celler ved 41^0 C beskytter cellerne mod efterfølgende død ved 45^0 C. Celledøden ønskes karakteriseret, bl.a. ved måling af caspase-aktivitet (P. Hellung-Larsen, B. Saietz og H. Dinesen).

Påvirkes Tetrahymena af et elektromagnetisk felt
Den eksisterende usikkerhed om risikoen ved svage elektromagnetiske felter (f.eks. fra mobiltelefoner) er baggrunden for et nystartet samarbejde med Jesper Mygind, Institut for Fysik, DTU (P. Hellung-Larsen, B. Saietz og H. Dinesen).

Karakterisering af et proteinbindingssites i en encellet ciliat
Et glykoprotein på 66 kDa, som er en formodet peptidreceptor i ciliemembranen i ciliaten *Tetrahymena,* er karakteriseret proteinkemisk som tidligere beskrevet (se årbog 1999). P.t. udføres en MALDI massespektrometrisk analyse af proteinet (V. Leick i samarbejde med T.C. Bøg-Hansen og H. Aaroe Juhl samt O. Nørregaard Jensen, Molekylærbiologisk Afdeling, Sydjysk Universitetscenter, Odense) (med P. Satir, Albert Einstein College Med., New York). Der er udført immuncytologisk karakterisering af det calciumbindende protein centrin, som viser at centrin bindes til specifikke områder i ciliets mikrotubuli dvs. at specifikke targets genkendes v.h.a. specifikke aminosyresekvenser (V. Leick).

Aminoacyl-tRNA syntese
Forskningen er fokuseret på aminoacyl-tRNA syntesen, processen der sætter aminosyrer på tRNA, et vigtigt led i translationen. Arbejdet er rettet mod en forståelse af de principper, der bestemmer substrat specificitet under aminoacyl-tRNA syntesen. I øjeblikket undersøger vi tre facetter af aminoacyl-tRNA syntesen:

i) "Protein engineering" af aminoacyl-tRNA syntetaser for at tillade indbygning af unaturlige aminosyrer (M. Ibba, P.E. Nielsen, X. Doisy).

ii) Karakterisering af de usædvanlige klasse I lysyl-tRNA syntetaser fra patogene spirocheter og udvikling af borreliose diagnostik (M. Ibba, N. Mejlhede).

iii) Den evolutionære oprindelse af nutididig aminoacyl-tRNA syntese og den genetiske kode (M. Ibba, D. Söll, Yale Univ. USA).

Strukturanalyse af protein-DNA komplekser og ribozymer
Uranyl, som kløver DNA/RNA ved lysinduktion, prober generelt tilgængeligheden og affiniteten til fosfater. Specielt har det vist sig, at uranyl binding til fosfater med generel høj affinitet for metal-ioner resulterer i hyperreaktiv kløvning. Dette bruges til studier af ribozym og DNA strukturer. Desuden har vi nu mulighed for at analysere protein-strukturer idet uranyl kløvning resulterer i meget specifikke kløvningsprodukter også af proteiner. Ved brug af naturlige og modificerede DNA sekvenser studeres strukturer af protein-DNA komplekser i transskriptions-regulering (N.E. Møllegaard).

Struktur og funktion af RNA molekyler
Der arbejdes hovedsageligt med aspekter af gruppe I intron biologi. Disse introns er ribozymer, som katalyserer deres egen udsplejsning samt hydrolyse- og cirkulariserings-reaktioner. Studierne omfatter såvel struktur-funktions undersøgelser som undersøgelser af RNA molekylernes foldning, især mekanismer for dirigeret foldning af RNA. I mere komplekse introns (der også koder for en endonuklease) undersøger vi intronens tilpasning til værtscellens mekanismer for genekspression, et kløvningsribozyms struk-

tur og biologiske funktion og cirkulariserings-reaktionens mulige betydning for lateral overførsel af intronen. Gruppe I introns kan manipuleres således at de kan bruges *in vivo* til at eliminere andre RNA molekyler ved kløvning eller til at reparere disse ved en splejsningsreaktion (f.eks. i genterapi). Dette undersøges for en række nyopdagede gruppe I introns (H. Nielsen).

Genterapeutika
PNA (Peptide Nucleic Acid) har mange egenskaber, der gør molekylet særdeles velegnet til udvikling af næste generation af "antisense" og "antigene" genterapeutiske lægemidler. Forskningen er dels koncentreret om at videreudvikle PNA-teknologien i kemisk henseende, dels om at studere og udnytte PNAs genkendelse af DNA og RNA. Specielt prøver vi at udvikle et PNA genterapeutikum rettet mod et cancer-relateret gen, for hvilket forøget aktivitet er karakteristisk for malign brystkræft. Endvidere anvendes antisense PNA'er til nedregulering af specifikke gener i bakterien E.coli for at studere funktionen af disse gener ("functional genomics") (P.E. Nielsen, T. Bentin, A. Püschl, S.K. Awasthi, X. Doisy, U. Koppelhus, K.-H. Kim, K. Kjær, R. Hamzavi, G. Hansen L. Sennels, S. Carlsbæk, S. Pankratova).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
N.E. Møllegaard: Ph.d.-bedømmelseudvalgsformand (2 gange) ved SVF.
H. Nielsen: Ph.d.-bedømmelsesudvalgsformand ved SVF.

Formidling

Redaktionel virksomhed
P.E. Nielsen: Regional editor "Com. Chem. & High Throughout Screening", adv. editor "Bioconj. Chem.", "Expert Rev. Mol. Diagnos.", "ChemBioChem." & "Chemistry, Eur. J." og medlem af Ed. Board på "BBA" & "IDrugs".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
H. Nielsen: Dr. A. Vader, Universitetet i Tromsø (1 år); Dr. C. Einvik, Universitetet i Tromsø. P.E. Nielsen: T. Tedeschi, Parma Universitet, Italien (1 år).

Biokemisk afdeling C

Forskningsvirksomhed

Insulinstimulering af metaboliske processer
Ved anvendelse af hepatocytter fremstillet ved EDTA perfusion studeres insulins effekt på metaboliske processer. For at klarlægge signalvejen er effekten af forskellige inhibitorer undersøgt. Resultaterne viser at lipogenesen er medieret dels via en PI(3)-kinase aktivering af Akt/PKB kinase og dels via aktiveret ERK. For yderligere at kortlægge signalvejen er aktiviteten af ATP citrat-lyase, der i andre forsøg har vist sig at blive phosphoryleret og dermed inaktiveret af glycogen synthase kinase, undersøgt. Forsøgene viser at protein kinase inhibitorer ingen effekt har og at insulin ikke medierer en aktivering af enzymet (Jens Carlsen).

Interaktion mellem karvæggen og blodets kontakt-aktiveringssystem
Aktivering af kontaktaktiveringssystemet er uden betydning i blodkoagulationen men spiller en rolle ved normal funktion af fibrinolyse, blodtryksregulering og non- immun inflammatoriske reaktioner. Det har muligvis også en funktion i angiogenesen. Endothelceller, der anvendes som model for karvæggen, har på overfladen receptorer for FXII. Binding af FXII til denne er blevet karakteriseret, antallet af receptorer bestemt og vi har forsat arbejdet på at isolere receptoren. Vore undersøgelser har også været rettet mod en mulig signaltranduktions regulerende effekt af FXII, og om denne effekt pga. receptorens tilsyneladende lille størrelse kunne være medieret via aktivering af hepatocyt vækst faktor (HGF), som kan aktiveres af aktiveret FXII. Vi har desuden fundet, at cellebundet aktiveret FXII aktiverer plasminogen og undersøger nu om denne aktivering spiller en rolle ved cellulær migration (Rasmus Røjkjær og Inger Schousboe).

Membrantransport af lipophile molekyler
Acyl-CoA syntetase er et membranbundet enzym der medvirker ved transporten af langkædede fedtsyrer fra blodbanen og ind i cellen. Ved at anvende en fedtsyresensor fremstillet ved kemisk modifikation af serum albumin, er det lykkedes at udvikle en helt ny metode til måling af acyl-CoA syntetase aktivitet i isolerede cellemembraner. Metoden, der er baseret på fluorometri, kan anvendes i tidsintervaller ned til 0.1 sekund og ved fysiologiske (nM) koncentrationer af frie fedtsyrer. Vi forsøger nu at udnytte metoden til at analysere sammenhængen mellem molekylstrukturen for peptid-fedtsyrer og deres diffusionshastighed gennem cellemembraners lipidlag (Erland J.F. Demant).

Aminopeptidase N
Aminopeptidase N har central funktion i tarmen i slutfasen af proteinfordøjelsen. Aminopeptidase N er også en cellulær receptor for coronavirus og peptider, som er involveret i angiogenesen. Enzymet er sandsynligvis forsynet med et apikal sorteringssignal. For at få detaljeret information om aminopeptidase N's funktionelle domæner på et atomart niveau skal enzymets tredimensionelle struktur bestemmes med røntgen diffraktion. I det forløbne år har vi optimeret et system baseret på produktion i S2-celler af en H-tagged sekretorisk form af enzymet. Dette produkt kan oprenses til homogenitet med en Ni2+ – kolonne. Vi har nu produceret ca. 25 mg aminopeptidase N, hvilket er tilstrækkeligt til at starte krystalliseringsforsøgene (Irene Mørk, Ove Norén, Hans Sjöström, Lotte Vogel).

Cøliaki
Ved sygdommen cøliaki reagerer tyndtarmsmukosa på gliadiner i hvedemel med atrofi af villi og hypertrofi af krypter. Vi har tidligere vist at visse glutaminer i gliadin skal deamideres til glutaminsyre for at gliadinet kan blive toxisk. Dette kan ske *in vitro* ved hjælp af enzymet vævstransglutaminase. I et samarbejde med flere svenske hospitaler er den ultrastrukturelle forekomst af dette enzym i tyndtarmsvæggen hos normale individer, akut syge patienter og behandlede patienter i forskellig aldre, blevet undersøgt

med immunofluorescence og immun elektronmikroskopi. Endvidere er forekomsten af deamideret glutamin i industrielt modificerede glutenpræparationer blevet kortlagt (Gert Hansen, Ove Norén og Hans Sjöström).

Lipid raft mikrodomæner og membrantrafik i tyndtarmens epithelceller

Selv om cholesterol -og sphingolipid-holdige mikrodomæner ('rafts') er påvist i mange celletyper hersker der fortsat tvivl om eksistensen af stabile og funktionelle rafts i cellemembraner. I et forsøg på at påvise raft mikrodomæner i tyndtarmsenterocyttens børstesømsmembran har vi immunoprenset mikrovillus membranvesikler på magnetiske 'Dynabeads' v.h.a. antistoffer rettet mod henhv. galectin 4, som er en raftmarkør, og laktase, som er markør for non-raft membrandomæner. Vesiklerne som efterfølgende er blevet dobbelt immun-guld mærket og analyseret elektronmikroskopisk har en omtrentlig diameter på 100 nm og er heterogene m.h.t. deres indhold af galectin 4 og laktase. 'Laktase-negative' vesikler er i overvejende grad mindre i diameter end 'galectin 4-negative' vesikler. Dette tyder på, at rafts eksisterer bona fide i cellemembraner og ikke kun er detergent artefakter. Annexin II er et cytosolært lipid -og aktin-bindende protein. Det udtrykkes i mange forskellige celletyper og er foreslået at være involveret i endo-og exocytotisk membrantrafik. Vi har ved immunguldmærkning elektronmikroskopisk lokaliseret annexin II i apikale endosomer og vesikler og i børstesømsmembranens enterocytter. Proteinet lokaliseret i rafts kunne *in vitro* frisættes fra membraner i tilstedeværelse af ATP. Frisættelsen var reversibel og hæmbar med protein kinase C inhibitorer, tydende på, at raft-associationen af annexin II er under kontrol af PKC. Dette tyder på, at annexin II kan fungere i den apikale membrantrafik ved at modulere membran/membran og membran/cytoskeletton interaktioner (Michael Danielsen og Gert H. Hansen).

Medical functional genomics

Der ligger i offentliggørelsen af sekvensen på det humane genom en stor udfordring i at omsætte informationen om generne placering og struktur til funktionel betydning under normale og patologiske forhold.

Etablering af transgene linier af mus med tarmspecifik udtryk af CRE recombinase genet nærmer sig nu sin afslutning, mens analysen af LAMC2/CRE linierne stadig foregår. Som ventet dirigerer den humane laktase-phlorizin hydrolase promoter CRE recombinase ekspressionen specifikt til tarmceller.

Ved søgningen efter markører for stamceller i tarmepithel og hud har vi identificeret en række kandidatgener. For tarmcellernes vedkommende er der tale om to gener med ukendt funktion, mens der i hud er tale om fire kendte receptorer, hvis betydning for keratinocytter er ukendt.

I samarbejde med kliniske forskere på KAS Herlev Sygehus og HS Bispebjerg forsøger vi at identificere gener af betydning for udvikling og forløb af tyktarmskræft (Jørgen Olsen og Jesper Troelsen).

Intracellulær transport og sortering af Serpiner

Vi har tidligere opdaget, at nogle medlemmer af serpin familien secerneres apikalt fra MDCK celler, mens andre secerneres usorteret. Arbejdet med at afgrænse og karakterisere et tidligere påvist apikalt sorteringssignal på et 28 aminosyrer langt fragment af Corticosteroid binding globulin (CBG) er fortsat og vi har påvist at dette signal også koder for association til lipid-rafts. Med det formål at identificere proteiner fra MDCK celler, der interagerer med CBG har vi i et "to-hybrid" system klonet og karakteriseret to potentielle CBG receptorer i gær (Jacob Larsen, Morten Rosted, Lotte Vogel).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Jørgen Olsen har været formand for ph.d.-bedømmelsesudvalg (SVF, KU).

Gert H. Hansen har været bedømmer på en ph.d.-afhandling (SVF, KU) og på en ph.d.-afhandling ved KVL.

Jesper Troelsen har været bedømmer på en ph.d.-afhandling (SVF, KU).

Hans Sjöström har bedømt 1 disputats, 3 ph.d.-afhandlinger og 1 lektor/adjunktstilling.

Udvalg og Fonde

Jørgen Olsen er medlem af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Forskningsudvalg.

Ove Norén er medlem af Den Læge- og Naturvidenskabelige Komité, Novo Nordisk Fonden.

Hans Sjöström er medlem af Nordisk Forskningskomité og Novo Nordisk Fonden.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Inger Schousboe er medlem af The advisory board of The XVIII Congress of The International Society on Thrombosis and Haemostasis.

Tillidshverv

Hans Sjöström, medlem af bestyrelsen for "Kost, Kræft og Helbred", Kræftens Bekæmpelse.

Jesper Troelsen er sekretær og medlem af Biokemisk Forenings bestyrelse.

Lotte Vogel er medlem af Biokemisk Forenings bestyrelse.

Inger Schousboe er Chairman of The Scientific and Standardization subcommittee on Contact Activation.

Formidling

Redaktionelle hverv

Hans Sjöström er Editor af Biochem. Biochim. Acta.

Afdeling for Medicinsk Genetik

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskning vedrører normalgenetisk variation og identificering af sygdomsgener hos mennesket med henblik på forebyggelse og diagnostik af genetisk betingede sygdomme. Forskningen er grundlag for genetisk rådgivning.

Centromeret

Defekte og overtallige centromerer kan medføre unormal celledeling med malignitet eller apoptotisk død til følge. Som et led i analysen af centromerfunktion er et arbejde vedrørende Topoisomerase II aktivitet i mitotiske centromerer afsluttet: proteinet har enzymatisk funktion i aktive

centromerer, inklusiv et neocentromer, men er inaktivt i overtallige centromerer (A. Wandall i samarbejde med J. Koch og C. Andersen, Kræftens Bekæmpelse, Århus).

Cri du chat (CDC) syndrome

Ved University of SanFrancisco (D. Pinkel/J. Gray/X. Zhang) er der udviklet et micro-array system til påvisning af genomisk ubalance med en opløsning på ca. 1Mb. DNA fra 100 CDC patienter er anvendt som reference på metodens reproducerbarhed. Alle tidligere fund blev bekræftet. Hos fire patienter med atypisk CDC syndrom blev der påvist yderligere genomisk ubalance, som til fulde forklarer de kliniske symptomer (E. Niebuhr).

Brystkræft

Tumorvæv og/eller normalt væv (paraffinsnit) fra godt 1200 patienter med brystkræft er indsamlet (S. Klausen). Kvaliteten af isoleret DNA er fundet fuldt tilfredsstillende. Undersøgelser af danske familier med svær disposition til brystkræft har vist, at der ikke er meget hyppigt forekommende mutationer i BRCA1 & 2 (A. Nørremølle, E. Niebuhr).

Genkortlægning

Familiebanken udgør ca 1000 normalfamilier med mere end tre børn. En bank af nedfrosne celler kan direkte analyseres for proteiner, DNA og mRNA. En del af familierne er typet for ca 600 DNA polymorfier. Et tæt net af markører til påvisning af hyppige egenskaber med multifaktoriel arvegang er etableret. Et samarbejde med Xenon Genetics for at klone disse gener er startet (H. Eiberg).

Mutationen i genet der er ansvarligt for cholestase i Grønland er fundet og en metode til anlægsbærerdiagnostik er taget i brug. I en stor græsk familie med sent debuterende glaucom er genet lokaliseret til kromosom 3q21. Genet for Kjer's opticus atrophy er klonet. To gener der er ansvarlige for forskellige vandladningsproblemer er kortlagt. Diabetes type II dispositions gener, herunder fedmegener, forsøges kortlagt i samarbejde med Steno Diabetes Center. Almindelige mutationer i generne der indgår i fedtsyreoxideringen (MCAD og SCAD) screenes i normalbefolkningen i samarbejde med Skejby Hospital (H. Eiberg).

Neurogenetik

Undersøgelserne omhandler fortrinsvis arvelige, neurologiske sygdomme, hvor forlængede trinukleotidsekvenser, specielt CAG medfører degeneration af nervesystemet. Vi har fortsat vore *in vitro* og *in vivo* undersøgelser af den normale og patologiske funktion af ét af disse disse proteiner, huntingtin, der kodes af genet for Huntingtons chorea. Som cellemodeller er etableret såvel humane, murine som rottecellelinier, der kan uddifferentieres til neuroner. Disse transfekteres med et plasmid indeholdende en del af huntingtingenet med CAG repeatsekvensen i fusion med GFP (grønt fluorescerende protein) (A. Nørremølle, M. Wildt, L. Hasholt, S.A. Sørensen).

Som *in vivo* model er indledningsvis anvendt normale mus, hvor en antisense oliginukleotid indsprøjtes direkte i den ene hjerneventrikel. Herved vil huntingtins normale funktion kunne undersøges. Det er hensigten at undersøge effekten af hæmning i mus transgene for forlænget CAG repeatsekvens, bl.a. ved adfærdsstudier i samarbejde med KVL (B. Naver, L. Hasholt, S.A. Sørensen).

Huntingtin interagerer med en lang række proteiner uden at det hidtil har bidraget med oplysning om huntingtins funktion. Ved at undersøge genekspressionen på mRNA niveau ved differential displayteknik søger vi at identificere proteiner, som bliver væsentligt op-eller nedregulerede i celler og væv, hvor det mutante huntingtin udtrykkes (C. Bie, L.R. Jensen, L. Hasholt, S.A. Sørensen, Z Tümer).

Vi har gennem ti år haft en landsdækkende funktion for præsymptomatiske og prænatale undersøgelser for trinukleotidsygdomme og er nu ved at opgøre, om undersøgelserne kan forventes at reducere antallet af nye tilfælde. Registrering af familier med Huntingtons chorea er fortsat, og der er fundet nye familier med nyopståede mutationer. Undersøgelserne om de psykosociale konsekvenser af præsymptomatisk testning fortsættes (K. Fenger, L. Hunniche, S.A. Sørensen).

Da der i litteraturen er rejst tvivl om, hvorvidt ekspansionen af CAG sekvenser er årsag til spinocerebellar ataxi type 8 (SCA), har vi bestemt antal af CAG i en familie med SCA, hvor der optræder ekspansion i SCA 8- genet og hos raske kontrolpersoner. Resultaterne taler ikke imod en ekspansion i CAG sekvensen som årsag til SCA 8 (S. Afzal, S. Sarac, L. Hasholt, S.A. Sørensen).

Vi undersøger om ekspansion af CAG sekvenser øverst i normalområdet disponerer for sygdommen schizofreni (L. Hasholt, S.A. Sørensen).

I en stor familie med talrige tilfælde af demens og neurologiske sygdomme har vi vist, at sygdommen skyldes en mutation i genet for prionproteinet, der medfører Gerstmann-Sträussler's sygdom, hvilket ikke tidligere er beskrevet i Danmark (L. Hasholt, S.A. Sørensen).

For nyligt karakteriseret deoxynukleotidkinase fra Drosophila melanogaster forsøges udtrykt i forskellige humane cellelinier. Hvis den kan udtrykkes, kan den aktivere ellers harmløse produgs, som i den aktiverede form er toxiske og medfører celledød. Formålet hermed er at anvende systemet til behandling af cancer (L. Hasholt, S.A. Sørensen).

Isolering af kandidatgener for sygdomme v.h.a. kromosombrud, mutationsanalyse, ekspressionsanalyse, m.m.

Ved en lang række arvelige sygdomme har enkelte patienter en mikroskopisk synlig mutation i form af kromosomrearrangementer. Disse kromosombrud kan benyttes til isolering og identifikation af de ansvarlige sygdomsgener. Vi har fundet, at disse kromosommutationer er så hyppige og involverer så mange typer af både kendte og hidtil ubeskrevne sygdomme, at de kan benyttes til afdækning af relationer mellem genotype og fænotype hos mennesket. Koordineret i et stort internationalt samarbejde (M. Bugge, N. Tommerup, >290 samarbejdspartnere globalt). Vi indsamler grupper af patienter m.h.p. analyse af kandidatgener for Crohn's sygdom, autoimmune sygdomme, medfødte misdannelser, døvhed, infertilitet, immundefekter og neurologiske sygdomme (Z. Tümer, N.J. Larsen, M. Bugge, A. Silahtaroglu, C. Hansen, N. Rendtorff, L. Nickelsen, C. Olesen, Th. Harboe, N. Tommerup, i samarbejde med Joes Ramsøe Jacobsen, L. Ryder, T. Barrington, J. Bieber-Nielsen og M. Schwartz, Rigshospitalet, F. Christensen, Ciconia, Sv. Lindenberg og V. Binder, Herlev; K. Brøndum-Nielsen, John F. Kennedy Inst.; H. Vissing, Novo Nordisk, N.A. Jensen, Panum Instituttet; J. Hampe og S. Schrieber, Kiel; H.H. Ropers, Berlin).

Kortlægning af genekspression, in situ hybridisering, laser capture mikrodisseketion
Kortlægningen af kromosombrud suppleres med en systematisk analyse af genekspression i forskellige fostervæv og -stadier. Differentielt udtrykte gener, der er involveret i udviklingen af testis, ovarier, det indre øre, øjet samt det aksiale skelet identificeres v.h.a. mRNA differential display teknik. V.h.a. computer-baserede algoritmer har vi identificeret en række kandidatgener for mandlig infertilitet og for døvhed (N. Tommerup, C. Hansen, N. Rendtorff, C. Olesen, i samarbejde med A.G. Byskov, T. Greve, L. Westergaard, I. Kjær). Samme strategi benyttes til at finde gener, der er involveret i kobberstofskiftet (Lars R. Jensen, Z. Tümer, i samarbejde med N. Horn).

Ekspressionen af udvalgte kandidatgener for døvhed undersøges v.h.a. *in situ* hybridisering til vævssnit fra fostre (N. Rendtroff, N. Tommerup, i samarbejde med M. Vekemans, Paris), samt ved hjælp af laser capture mikrodisseketion af væv fra det indre øre (N. Rendtroff, N. Tommerup, i samarbejde med D. Nolting).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
N. Tommerup har været medlem af udvalg ved tre ph.d.-afhandlinger.

S.A. Sørensen formand henholdsvis medlem af udvalg vedr. 2 ph.d.-afhandlinger.

Udvalg og fonde
S.A. Sørensen er medlem af Etisk Råd og af World Federation of Neurology Research Group on Huntington's Disease.

Konsulent- og rådgivervirksomhed
N. Tommerup har været konsulent for BioSam/Teknologirådet og europæisk repræsentant i International Standing Committee on Human Cytogenetic Nomenclature.

Tillidshverv
N. Tommerup er formand for Dansk Selskab for Reproduktion og Fosterudvikling og næstformand i Dansk Selskab for Medicinsk Genetik.

Formidling

Redaktionelle hverv
N. Tommerup er medlem af Editorial Board of Cytogenet. Cell Genet. samt ad hoc Referee for for en række internationale tidsskrifter.

S.A. Sørensen: Medlem af Editorial Board of Clinical Genetics.

Institutleder Ove Norén

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	36,9	9,2
STIP	0,0	2,4
TAP	56,2	10,7
TOTAL	93,2	22,3

Biokemisk Afdeling A

VIP Internt finansieret
Capito, Kirsten; lektor.
Christ, Bruno; lektor.
Christoffersen, Jørgen; lektor.
Christoffersen, Margaret Ruth; lektor.
Dich, John Alfred; lektor.
Grunnet, Niels; lektor.
Petersen, Elisabeth Douglas; adjunkt.
Quistorff, Bjørn; professor.
Thams, Peter Grevsen; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Jensen, Janne; forskningsass.
Jensen, Keld Fosgerau; forskningsadj.
Lee, Ying Chiu; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Fritzen, Anette Juel; ph.d.-studerende

Biokemisk Afdeling B

VIP Internt finansieret
Bentin, Thomas; forskningsass.
Bojesen, Inge Norby; lektor.
Engelhardt, Mogens; lektor.
Frederiksen, Sune; lektor.
Hellung-Larsen, Per; lektor.
Leick, Vagn Ravnsgaard; lektor.
Møllegaard, Niels Erik; lektor.
Nielsen, Henrik; lektor.
Nielsen, Peter Eigil; professor.

VIP Eksternt finansieret
Christensen, Søren Tvorup; forskningsadj.
Doisy, Xavier Gilbert Francois; forskningsadj.
Ibba, Michael; forskningslektor.
Jensen, Nina Mejlhede; forskningsadj.
Koppelhus, Uffe; projektmedarbejder.
Püschl, Ask; forskningsadj.

STIP Eksternt finansieret
Awasthi, Satish Kumar; stipendiat.
Pankratova, Stanislava; stipendiat.

Biokemisk Afdeling C

VIP Internt finansieret
Carlsen, Jens Borchsenius; lektor.
Danielsen, Erik Michael; lektor.
Demant, Erland Johannes Frederik; lektor.
Hansen, Gert Helge; lektor.
Noren, Ove Bertil; professor.
Olsen, Jørgen; lektor.
Schousboe, Ellen Inger Holm; lektor.
Sjöström, Hans Gunnar; professor.
Troelsen, Jesper Thorvald; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Mørk, Irene; forskningsass.
Røjkjær, Rasmus; forskningsadj.
Vogel, Charlotte Katrine; forskningslektor.

Afdeling For Medicinsk Genetik

VIP Internt finansieret
Eiberg, Hans Rudolf Lytchoff; lektor.
Fenger, Kirsten Svenning; lektor.
Hasholt, Lis Frydenreich; lektor.
Larsen, Niels Jørgen; adjunkt.
Naver, Bjarke; forskningsass.
Niebuhr, Erik; lektor.
Rendtorff, Nanna Dahl; forskningsass.
Sørensen, Sven Asger; lektor.
Tommerup, Niels; professor.
Tümer, Asuman Zeynep; lektor.
Wandall, Annelise; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Bugge, Tove Merete; forskningslektor.
Naver, Bjarke; forskningsass.
Nørremølle, Anne; forskningsstip.
Silahtaroglu, Asli Nilüfer; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Rosenberg, Kirsten Marie; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Larriba Harboe, Theresa; ph.d.-studerende.
Rendtorff, Nanna Dahl; ph.d.-studerende.

NMR-center

VIP Internt finansieret
Ratkevicius, Aivaras; adjunkt.

Ph.d.-afhandlinger
Abell, Kathrine: The Huntington's Disease protein, Huntington. Investigations of the normal and abnormal protein in a cellular model system.
Bentin, Thomas: Transcription in vitro under the influence of topological constraints.
Cohn, Martin Andreas: Transcriptional regulation of the mts 1/S100A4 gene. Analysis of a composite intronic enhancer.
Jensen, Keld Fosgerau: Effects of 1,4-deoxy-1,4-imino-arabinitol on glycogen metabolism in various biological systems *in vitro* and *in vivo.*
Larsen, Lars Allan: Molecular genetics of the Fragile X syndrome.
List, Karin: Novel proteolytic pathways in extracellular tissue degradation: Activation mechanisms for pro-urokinase studied in plasminogen deficient mice and humans.
Møller, Peter: Evaluation of the Comet assay as a rapid test for DNA damaging effect of genotoxic agents.
Nellemann, Christine Lydia: Inhibition of Huntington by Antisense Oligodeoxynucleotides in NT2 Cells and NT2 Neurons.

Fondsbevillinger

Biokemisk Afdeling A

Den almindelige danske lægeforening/Bechgaard Fond
– Fedtinduceret celledød og disfunktion af betacelle (Kirsten Capito) kr. 35.000.

Diabetesforeningen
– Fedt-induceret celledød og dysfunktion af B-cellerne i Langerhansske øer fra mus (Kirsten Capito) kr. 30.030.

Direktør E. Danielsen og Hustrus Fond
– Patogenese for en undertype af ikke-insulinafhængi (Kirsten Capito) kr. 25.000.

Jeppe Juhls Mindelegat
– Muskelcellekultur (Peter Elsner) kr. 43.627.

Juvenile Diabetes Foundation
– Growth of the Pancreatic Beta cell (Jens Høiriis Nielsen) kr. 1.200.000.

Nordisk Forsknings Komite
– Beta-cellevækst (Jens Høiriis Nielsen) kr. 95.000.

Novo Nordisk Fonden
– Inhibition on the expression of the human phosphoenolpyruvate carboxykinase gene by glucose (Bruno Christ) kr. 84.200.
– Mechanism of PL3 kinase-mediated inhibition of phosphoenolpyruvate (Bruno Christ) kr. 60.000.
– Mechanism of the inhibition og glucacon receptor.. (Bruno Christ) kr. 65.000.
– Konsulentarbejde (Niels Grunnet) kr. 30.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Vækst og regeneration af den endokrine pankreas (Jens Høiriis Nielsen) kr. 600.000.

Storkøbenhavns Fond
– Nitrogenoxid syntese aktivitet (Inger Rubin) kr. 46.000.

Vera og Carl Johan Michaelsens Legat
– Den rolle som enzymet pyruvatdehydrogenase spiller (Bjørn Quistorff) kr. 422.000.

Biokemisk Afdeling B

Alfred Benzon's Fond
– Axonemal dynein (Søren Tvorup Christensen) kr. 250.000.
– *In vivo* synthesis of proteins containing non-natural amino acids (Peter E. Nielsen) kr. 430.000.

EU
– A functional genomics study of lysyl-tRNA (Michael Ibba) kr. 2.340.000.

Forskningsstyrelsen/Comity on Innovative post.docs.
– Siderophores as Carriers of PNS-antibiotics (Ask Püschl) kr. 320.273.

Forskningsstyrelsen/National satsning på Biotekn.
– Organic Chemical Biotechnology (Peter E. Nielsen) kr. 3.741.600.

Grosserer Georg Bjørkner og Hustru Ellen Fond
– Peptidnukleinsyre (Peter E. Nielsen) kr. 60.000.

Novo Nordisk Fonden
– Development of in vivo systems (Michael I. Andersen) kr. 100.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Development of in vivo system for site directed incorporation of non-natural amino acids into protein (Michael Ibba) kr. 122.000.
– Mekanismer for dirigeret RNA folding (Henrik Nielsen) kr. 300.000.
– Molekylære mekanismer ved stress-induceret celledød (Per Hellung-Larsen) kr. 180.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– DNA genkendelse med peptidnukleinsyrer (PNA) (Peter E. Nielsen) kr. 250.000.

Biokemisk Afdeling C

Lægeforeningens Forskningsfond
– Cytokin medieret interaktion (Jørgen Olsen) kr. 20.000.

Novo Nordisk Fonden
– Analyse af CRE rekombinase (Jesper Troelsen) kr. 100.000.
– Betydning af IGA endomysium-antistoffer i serum hos patienter med cøliaki (Hanne Skovbjerg) kr. 60.000.
– Identifikation af markører for tarmepithel celler (Jørgen Olsen) kr. 75.000.
– Membran mikrodomæner (rafts) og deres betydning i tyndtarmens epithelceller (Michael Danielsen) kr. 51.550.
– Corticosteroid bindende globulin receptorens fysiologiske betydning (Charlotte Katrine Vogel) kr. 75.000.
– Karakterisering af det apikale sorterings signal på corticosteroid-bindende globulin (Charlotte Katrine Vogel) kr. 60.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Factor XII in the contact system (Inger Schousboe) kr. 750.000.
– Aminopeptidase N's (CD13's) struktur og funktion (Ove Noren) kr. 1.500.000.
– Blodets konraktfasesystem som regulator af fibrinolyse og cellulær migration (Rasmus Røjkjær) kr. 1.633.200.
– Development and maintenance of the gastrointestinal mucosa (Jørgen Olsen) kr. 1.050.000.
– Forebyggelse af coeliaki (gluten-sensitiv enteropati) (Hans Sjöström) kr. 900.000.
– Isolering og karakterisering af de apikale endosomer i enterocytter (Gert Hansen) kr. 111.600.

Afdeling for Medicinsk Genetik

Aage Bangs Fond
– Identifikation og karakterisering af gener involveret i hudsygdomme (Niels Tommerup) kr. 100.000.
– Støtte til dermatologisk forskning (Niels Tommerup) kr. 100.000.

Dansk Kræftforsknings Fond
– Mutational analysis of the putative tumor suppressor gene (Claus Hansen) kr. 115.000.

Direktør Ib Henriksens Fond
– Anskaffelse af sterilbænk (Sven Asger Sørensen) kr. 40.000.

Direktør Jacob Madsen og Hustru Olga Madsens Fond
– Use af gen. reg. mekanismer i håndens knogledannelse før fødsel (Klaus Wilbrandt Kjær/Niels Tommerup) kr. 19.000.

Dyrelæge Eilif Trier-Hansens legat
– Use af gen.reg.mekanismer i håndens knogledannelse før fødsel (Klaus Wilbrandt Kjær) kr. 5.000.

EU
– European Collaboration on Crainofacial Anomalies (Niels Tommerup) kr. 575.000.

Ferring/Skejby
– Lokalisering af generne der forårsager enuresis (Hans Eiberg) kr. 120.000.

Forskningsfond vedr tunghørhed og døvhed
– Identificering af gen der forårsager døvhed (A L Jacobsen) kr. 14.000.

Grønlands Hjemmestyre
– Cholestasis Familiaris Groenlandica (Hans Eiberg) kr. 50.000.

Jenny og Mogens Vissings Fond
– Laborant aflønning (Jan Mohr) kr. 500.000.

Jeppe & Ovita Johls Mindelegat
– Kortlægning af cholestase og depression (Hans Eiberg) kr. 50.000.

Kræftens Bekæmpelse
– Scholarstipendium (Niels Tommerup / Mads Bak) kr. 78.000.

Landsforeningen mod Huntingtons Chorea
– Effekt af antisense medieret hæmning af hungtington i den murine hjerne (Sven Asger Sørensen) kr. 111.000.

Max Planck Inst. Berlin
– Mendelian cytogenetics network (Niels Tommerup) kr. 167.110.

Novo Nordisk Fonden
– Isolering af sygdomsgener og karakterisering af genomstruktur (Niels Tommerup) kr. 156.250.
– Karakterisering af kromosomregioner og gener i endokrinologiske sygdomme (Niels Tommerup) kr. 95.000.

Oticon Fonden
– Hovedkonto for ph.d. Lise A. Nickelsen (Niels Tommerup) kr. 1.330.000.

Signe og Peter Gregersens Mindefond
– Opsporing af Huntington familier (Sven Asger Sørensen) kr. 12.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Generering af C2H2-zine finger motiv-specifikke "gen traps" og knoc-out mus (Niels Tommerup) kr. 1.249.200.
– Molecular and Cellular Mechanisms in Regulation of Growth and Regeneration (Niels Tommerup) kr. 160.000.

– Undersøgelser af CAG-sekvensers/polyglutaminers "gain of function" i centralnervesystemet (Sven Asger Sørensen) kr. 750.000.

Torkil Steenbecks Legat
– Undersøgelse af gen.reg.mekanismer i håndens knogledannelse før fødsel (Klaus W. Kjær/ Niels Tommerup) kr. 60.000.

Simon Fougner Hartmanns Familiefond
– Samme projekt som ovenfor (Klaus Wilbrandt Kjær/Niels Tommerup) kr. 70.000.

Frimodt-Heineke Fonden
– Samme projekt som ovenfor (Klaus W. Kjær/ Niels Tommerup) kr. 50.000.

Vanførefonden
– Use af gen.reg.mekanismer i håndens knogledannelse (Klaus Wilbrandt Kjær / Niels Tommerup) kr. 38.000.

Xenon Genetics Inc.
– Genkortlægning, Licens m.m. (Hans Eiberg) kr. 15.818.
– Kortlægning af alm. genetiske sygdomme (Hans Eiberg) kr. 1.392.000.

Øjenfonden
– Indsnævring af kromosomområderne... (Hans Eiberg) kr. 1.075.

Publikationer

Biokemisk Afdeling A

Balic-Zunic T., Christoffersen M.R., Christoffersen J.: Structure of the β form of calcium pyrophosphate tetrahydrate. Acta Crystallographica Section B B56, s. 953-958, 2000.

Bueman B., Gesmar H., Astrup A., Quistorff B.: Effects of oral d-tagatose, a stereoisomer of d-fructose, on liver metabolism in man as examined by 31pmrs. Metabolism 49(10), s. 1335-9, 2000.

Capito K., Thams P.: Fatty Acid-Induced Attenuation of Mouse Pancreatic Islet Calcium-Independent Phospholipase A_2. Diabetes Research and Clinical Practise 50, s. 145, 2000.

Christ B., Yazici E., Nath A.: Phosphatidylinositol 3-Kinase and Protein Kinase C Contribute to the Inhibition by Interleukin 6 of Phosphoenolpyruvate Carboxykinase Gene Expression in Cultured Rat Hepatocytes. Hepatology 31, s. 461-468, 2000.

Christoffersen M.R., Balic-Zunic T., Pehrson S., Christoffersen J.: Growth and precipitation of a monoclinic calcium pyrophosphate tetrahydrate indicating auto-inhibition at pH7. Journal of Crystal Growth 212, s. 500-506, 2000.

Dich J.A., Grunnet N., Lammert O., Faber P., Bjørnsbo K.S., Larsen L.O., Neese R.A., Hellerstein M.K., Quistorff B.: Virkninger af isokalorisk overindtagelse af kulhydrat eller fedt på legemsvægt, fedtmasse, de novo lipogenese og energiomsætning hos normale unge mænd. Ugeskrift for Læger 162/36, s. 4794-4801, 2000.

Fosgerau K., Westergaard N., Quistorff B., Grunnet N., Kristiansen M., Lundgren K.: Kinetic and functional characterisation of 1,4-dideoxy-1,4- imino-D-arabinitol; a potent inhibitor of glycogen phosphorylase with anti-hyperglycaemic effect in ob/ob mice. Arch. Biochem. Biophys. 380, s. 274-284, 2000.

Gonzales-Alonso J., Quistorff B., Krustrup P., Bangsbo J., Saltin B.: Heat production in human skeletal muscle at the onset of exercise. J. Physiology 524.2, s. 603-15, 2000.

Hamaoka T., Katsumura T., Osada T., Shimomitsu T., Mizuno M., Quistorff B., Chance B.: *In vivo* measurements of phosphocreatine and energy metabolism in human skeletal muscle. i: Guanidino Compounds, 5th edition s. 67-71, J.F. Clark, A. Mori, M. Ishiada, Blackwell Science Asia Pty. Ltd., 1999.

Hartkopp A., Andersen J.L., Harridge S., Crone C., Gruscky-Knudsen T., Kjær M., Mizuno M., Ratkevicius A., Quistorff B., Biering-Sørensen F.: High expression of MHC in the tibialis anterior muscle of a paraplegic patient. Muscle Nerve 22, s. 1731-37, 1999.

Kojiro I., Schmalbruch I.K., Quistorff B., Horn A., N. S.: Lactate, glucose and oxygen uptake in human brain during recovery from maximal exercise. J. Physiology 522.1, s. 159-64, 2000.

Lammert O., Grunnet N., Faber P., Bjørnsbo K.S., Dich J., Larsen L.O., Neese R.A., Hellerstein M.K., Quistorff B.: Effects of isoenergetic overfeeding of either carbohydrate or fat in young men. British Journal of Nutrition 84, s. 233-245, 2000.

Ries K., Krause P., Solsbacher M., Schwartz P., Unthan-Fechner K., Christ B., Markus P., Probst I.: Elevated expression of hormone-regulated rat hepatocyte functions in a new serum-free hepatocyte-stromal cell co- culture model. In vitro Cellular and Developmental Biology 36, s. 502-512, 2000.

Rucktäschel A.K., Granner D.K., Christ B.: Regulation by glucagon (cAMP) and insulin of the promotor of the human phosphoenolpyruvate carboxykinase gene (cytosolic) in cultured rat hepatocytes and in human hepatoblastoma cells. Biochemical Journal 352, s. 211-217, 2000.

Shono N., Mizuno M., Nishida H., Higaki Y., Urata H., Tanaka H., Shindo M., Quistorff B., Saltin B., Nishizumi M.: Serum LDL cholesterol and apolipoprotein B are inversely related to skeltal muscle capillarization in healthy men. Metabolism 48, s. 1-6, 1999.

Thams P., Capito K.: Differential Mechanisms of Glucose and Saturated Fatty Acids in Augmentation of Insulin Secretion in Mouse Pancreatic Islets. Diabetes Research and Clinical Practise 50, s. S146, 2000.

Thomsen K., Rubin I., Lauritzen M.: In vivo mechanisms of acetylcholine-induced vasodilation in rat sciatic nerve. Am J Physiol Heart Circ Physiol 279, s. H1044-H1054, 2000.

Zochodne D.W., Verge V.M.K., Cheng C., Höke A., Jolley C., Thomsen K., Rubin I., Lauritzen M.: Nitric Oxide Synthase Activity and Expression in Experimental Diabetic Neuropathy. Journal of Neuropathology and Experimental Neurology vol. 59, No 9, s. 798-807, 2000.

Biokemisk Afdeling B

Behrens C., Nielsen J.N., Fan X-J., Doisy X., Kim K-H., Praetorius-Ibba M., Nielsen P.E., Ibba M.: Development of strategies for the site-specific in vivo incorporation of photoreactive amino acids: *p*- azidophenylalanine, *p*-acetylphenylalanine and benzofuranylalanine. Tetrahedron 56, s. 9443-9449, 2000.

Bentin T.: Transcription in vitro under the influence of topological constrains. 1-71 s. 2000.

Christensen S., Klenow H., Overgaard-Hansen K.: Distribution of ^{3}H within purine nucleotides of Ehrlich mouse ascites tumour cells after intraabdominal injection of myo-[2-^{3}H]inositol. J. Labelled Cpd. Radiopharm. 43, s. 91-96, 2000.

Einvik C., Nielsen H., Nour R., Johansen S.: Flanking sequences with an essential role in hydrolysis of a self-cleaving group I-like ribozyme. Nucleic Acids Research 28, 10, s. 2194-2200, 2000.

Ganesh K.N., Nielsen P.E.: Peptide nucleic acids: Analogs and derivatives. Current Organic Chemistry 4, s. 931-943, 2000.

Good L., Sandberg R., Larsson O., Nielsen P.E., Wahlstedt C.: Antisense PNA effects in *Escherichia coli* are limited by the outer-membrane LPS layer. Microbiology 146, s. 2665-2670, 2000.

Hellung-Larsen P., Assaad F., Pankratova S., Saietz B.L., Skovgaard L.T.: Effects of pluronic F-68 on Tetrahymena cells: protection against chemical and physical stress and prolongation of survival under toxic conditions. J. Biotechnology 76, s. 185-195, 2000.

Ibba M., Becker H.D., Stathopoulos C., Tumbula D., Söll D.: The adaptor hypothesis revisited. TIBS (Talking Point) 25, s. 311-316, 2000.

Ibba M., Söll D.: Aminoacyl-tRNA synthesis. Annu. Rev. Biochem. 69, s. 617-650, 2000.

Jensen L.R., Frederiksen S.: The 5S rRNA genes in *Macaca fascicularis* are organized in two large tandem repeats. Biochimica et Biophysica Acta 1492, s. 537-542, 2000.

Koppelhus U., Hellung-Larsen P., Leick V.R.: A quantitative assay for measurement of chemokinesis in *Tetrahymena*. i: Methods in Molecular Biology, vol. 161: Cytoskeleton Methods and Protocols s. 101-106, R.H. Gavin, Humana Press Inc., Totowa, NJ 2000.

Kozlov I.A., Orgel L.E., Nielsen P.E.: Remote enantioselection transmitted by an achiral peptide nucleic acid backbone. Angew. Chem. Int. 39, 23, s. 4292-4295, 2000.

Leick V.R.: Erik Zeuthen 1914-1980. BioZoom 1, s. 19-21, 2000.

Lomholt B., Frederiksen S., Nielsen P.E.: PNA as specific probe for *In situ* hybridization to metaphase chromosomes. Kap. 42. i: Nonradioactive analysis of biomolecules s. 478-483, Kessler, C. (Ed.), Springer Verlag, 2000.

Møllegaard N.E., Bailly C., Waring M.J., Nielsen P.E.: Quinoxaline antibiotics enhance peptide nucleic acid binding to double-stranded DNA. Biochemistry 39, 31, s. 9502-9507, 2000.

Nielsen P.E.: Peptide nucleic acids: On the road to new gene therapeutic drugs. Minireview. Pharmacol. & Toxicol. 86, s. 3-7, 2000.

Nielsen P.E.: Peptide nucleic acids. Kap. 4. i: Pharmaceutical aspects of oligonucleotides s. 98-107, Couvreur, Patrick and Malvy, Claude (Eds.), Taylor & Francis, London 2000.

Nielsen P.E.: Antisense peptide nucleic acids. Current Opinion in Molecular Therapeutics 2, 3, s. 282-287, 2000.

PÜschl A.: Synthesis and applications of PNA and PNA analogues. 57 s. Det Sundhedsvidenskabel. Fak., Kbhvns. Univ. 2000.

Püschl A., Tedeschi T., Nielsen P.E.: Pyrrolidine PNA: A novel conformationally restricted PNA analogue. Organic Letters 2, 26, s. 4161-4163, 2000.

Stathopoulos C., Li T., Longman R., Vothknecht U.C., Becker H.D., Ibba M., Söll D.: One polypeptide with two aminoacyl-tRNA synthetase activities. Science 287, s. 479-482, 2000.

Söll D., Becker H.D., Plateau P., Blanquet S., Ibba M.: Context-dependent anticodon recognition by class I lysyl- tRNA synthetases. PNAS 97, 26, s. 14224-14228, 2000.

Woese C.R., Olsen G., Ibba M., Söll D.: Aminoacyl-tRNA synthetases, the genetic code, and the evolutionary process. Microbiology and Molecular Biology Reviews 64,1, s. 202-236, 2000.

Biokemisk Afdeling C

Danielsen E.M., Santos A.N., Roeentsch J., Langner J., Riemann D.: Aminopeptidase N/CD13 Is Associated with Raft Membrane Microdomains in Monocytes. 269, s. 143-148, 2000.

Kehlen A., Olsen J., Langner J., Riemann D.: Increased lymphocytic aminopeptidase N/CD 13 promoter activity after cell-cell contact. Biochem. J. 80 (1), s. 115-123, 2000.

Mitchelmore C., Troelsen J.T., Spodsberg N., Sjøstrøm H.G., Noren O.: Interaction between the homeodomain proteins Cdx2 and HNF1alpha mediates expression of the lactase-phlorizin hydrolase gene. Biochem J 346, s. 529-535, 2000.

Olsen J., Lefebvre O., Fritsch C., Troelsen J.T., Orian-Rousseau V., Kedinger M., Simon-Assmann P.: Involvement of activator protein 1 complexes in the epithelium specific activation of the laminin gamma-2 chain promoter by hepatocyte growth factor (scatter factor). Biochem. J 347, s. 407-417, 2000.

Renold A., Cescato R., Beuret N., Vogel C.K., Wahlberg J.M., Brown J.L., Fiedler K., Spiess M.: Basolateral sorting signals differ in their ability to redirect apical proteins to the basolateral cell surface. J Biol Chem 275 (13), s. 9290-9295, 2000.

Sjøstrøm H.G., Norén O., Olsen J.: Structure and function of aminopeptidase N. 477, s. 25-34, 2000.

Sjøstrøm H.G., Noren O., Olsen J.: Structure and function of aminopeptidase N. i: Adv.Exp.Med.Biol s. 25-34, Hans Sjöström, Ove noren, Jørgen Olsen, Kluwer Academic Publisher, USA 2000.

Vogel C.K., Larsen J.E.: Apical and non-polarized secretion of serpins from MDCK cells. FEBS Lett 473 (3), s. 297-302, 2000.

Afdeling for Medicinsk Genetik

Bergthorsson J.T., Winther K., Fenger K., Niebuhr A., Klausen S., Borg Å., Larriba Harboe T., Ejlertsen B., Niebuhr E.: Mutations of the BRCA1 and BRCA2 Genes in Danish Patients Diagnosed at Young Age with Multi-Centric or Bilateral Breast Cancer. Disease Markers 15, 1-3, s. 94, 1999.

Bugge M., Bruun-Petersen G., Brøndum-Nielsen K., Friedrich U., Hansen J., Jensen G., Jensen P.K.A., Kristoffersson U., Lundsteen C., Niebuhr E., Rasmussen K.R., Rasmussen K., Tommerup N.: Disease associated balanced chromosome rearrangements: a resource for large scale genotype-phenotype delineation in man. Journal of Medical Genetics vol 37, no 11, s. 858-865, 2000.

Eiberg H., Nielsen I-M.: Linkage of cholestasis familiaris Groenlandica/Byler-like disease to chromosome 18. International journal of circumpolar health 59, s. 57-62, 2000.

Eksandh L., Ponjavic V., Munroe P.B., Eiberg H., Uvebrant P., Ehinger B., Mole S.E., Andréasson S.: Full-field ERG in patients with Batten/Spielmeyer-Vogt disease caused by mutations in the CLN3 gene. Ophthalmic Genetics 71,2 pp., s. 69-77, 2000.

Friedrich U., Bugge M., Houman M., Henriksen K.F., Brøndum-Nielsen K.: Microdissection – a precise method to disclose the parental origin of supernumerary marker chromosomes. Annales de Génétique 43, s. 109-110, 2000.

Hansen C., Blom N., Johansen T.E.: Novel neurotrophic factors. International Patent Application PTC/DK99/00384, s. 00, 1999.

Hansen L., Urioste S., Petersen H.V., Jensen J.N., Eiberg H., Barbetti F., Serup P., Hansen T., Pedersen O.: Missense mutations in the human insulin promoter factor-1 gene and their relation to maturity-onset diabetes of the young and late-onset type 2 diabetes mellitus in caucasians. The journal of clinical endocrinology & metabolism 85, no.3, s. 1323-1326, 2000.

Jensen L.N., Fenger K., Olsen J.H., Mulvihill J.J., Sørensen S.A.: Cancer and mortality in Neurofibromatosis1 (NF1): A 54 year follow-up of a nationwide cohort in Denmark. The American Journal of Human Genetics 63, s. A 114, 1998.

Kelly K.A., Larsen N.J., Marklund S., Rothschild M.F.: Comparative mapping of two tumor suppressor genes in swine: breast cancer tumor susceptibility gene (BRCA1) and deleted in pancreatic cancer (DPC4/SMADH4). Animal Biotechnology 10, s. 81-85, 1999.

Kim K.S., Larsen N.J., Rothschild M.F.: Rapid Communication: Linkage and physical mapping of the porcine melanocortin-4 receptor (MC4R)gene. Journal of Animal Science 78, s. 791-792, 2000.

Kim K.S., Larsen N.J., Short T., Plastow G., Rothschild M.F.: A missense variant of the porcine Melanocortin-4 Receptor (MC4R) gene is associated with fatness, growth, and feed intake traits. Mammalian Genome 11, s. 131-135, 2000.

Kirchhoff M., Rose H., Maahr J., Gerdes T., Bugge M., Tommerup N., Tümer Z.A., Lespinasse J., Jensen P.K.A., Wirth J., Lundsteen C.: High resolution comparative genomic hybridisation analysis reveals imbalances in dyschromosomal patients with normal or apparently balanced conventional karyotypes. European Journal of Human Genetics 8, s. 661-668, 2000.

Larriba Harboe T., Tümer Z.A., Hansen C., Jensen N.A., Tommerup N.: Assignment [1] of the human zinc finger gene, ZNF288, to chromosome 3 band q 13.2 by radiation hybrid mapping and fluorescence *in situ* hybridisation. Cytogenetics and Cell Genetics 89, s. 156-157, 2000.

Larsen L.A., Svendsen I.H., Jensen A.M., Kanters J.K., Andersen P.S., Møller M., Sørensen S.A., Sandøe E., Jacobsen J.R., Vuust J., Christiansen M.: Long QT syndrome with a high mortality rate caused by a novel G572R missense mutation in KCNH2. Clinical Genetics 57, s. 125-130, 2000.

Larsen L.A., Amstrong J.S.M., Grønskov K., Hjalgrim H., Macpherson J.N., Brøndum-Nielsen K., Hasholt L., Nørgaard-Pedersen B., Vuust J.: Haplotype and AGG-Interspersion Analysis of FMR1 $(CGG)_n$ Alleles in the Danish Population: Implications for Multiple Mutational Pathways Towards Fragile X Alleles. American Journal of Medical Genetics 93, s. 99-106, 2000.

Lund A., Udd B., Juvonen V., Andersen P., Cederquist K., Ronnevi L-O., Sistonen P., Sørensen S.A., Tranebjærg L., Wallgren-Pettersson C., Savontaus M-L.: Founder effect in spinal and bulbar muscular atrophy (SBMA) in Scandinavia. European journal of human genetics 8, s. 631-636, 2000.

Nellemann C.L., Abell K., Nørremølle A., Løkkegaard T., Naver B., Röpke C., Rygaard J., Sørensen S.A., Hasholt L.: Inhibition of Huntingtin Synthesis by Antisense Oligodeoxynucleotides. Molecular and Cellular Neuroscience 16, s. 313-323, 2000.

Northwang H.G., Schröer A., van der Maarel M.S., Kübert S., Schneider S., Riesselmann L., Menzel C., Hinzmann B., Vogt D., Rosenthal A., Fryns J-P., Tommerup N., Haaf T., Ropers H.H., Wirth J.: Molecular cloning of Xp11 breakpoints in two unrelated mentally retarded females with X; autosome translocations. Cytogenetics and Cell Genetics 90, s. 126-133, 2000.

Rendtorff N.D., Vissing H., Tümer Z.A., Silahtaroglu A.N., Tommerup N.: Assignment [1] of the NR2E3 gene to mouse chromosome 9 and to human chromosome 15q22.33 → q23. Cytogenetics and Cell Genetics 89, s. 279-280, 2000.

Rosenberg K.M., Schiffmann R., Kaneski C., Brady R.O., Sørensen S.A., Hasholt L.: Five new mutations in fourteen families with Fabry disease. Hum. Mutat. 15, s. 207-208, 2000.

Rosenblad C., Grønborg M., Hansen C., Blom N., Meyer M., Johansen J., Dagø L., Kirik D., Patel U.A., Lundberg C., Trono D., Bjørklund A., Johansen T.E.: *In Vivo* Protection of Nigral Dopamine Neurons by Lentiviral Gene Transfer of the Novel GDNF-Family Member Neublastin/ Artemin. Mol. Cell Neurosci. 15, s. 199-214, 2000.

Rungby J.A., Skibsted R., Johnsen T., Kammersgaard L.P., Sørensen S.A.: Hearing loss in hereditary motor and sensory neuropathy: a review. Journal of Audiological Medicine 8 (3), s. 131-141, 1999.

Sørensen C.B., Ladekjær-Mikkelsen A-S., Andresen B.S., Brandrup F., Veien N.K., Buus S.K., Anton-Lamprecht I., Kruse T.A., Jensen P.K.A., Eiberg H., Bolund L., Gregersen N.: Epidermolysis bullosa simplex: Korrelation mellem genotype og fænotype hos danske patienter. Ugeskrift for Læger 162/13, s. 1873-1876, 2000.

Sørensen S.A.: Præimplantationsdiagnostik for dominante, sent debuterende sygdomme. Ugeskrift for Læger 162/33, s. 4371-4373, 2000.

Tommerup N.: Sekventeringen af det første kromosom hos mennesket. Ugeskrift for læger 162/12, s. 1710, 2000.

Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor, dr.med. Ole Marker.

Instituttets ledelse består af: Institutleder lektor, dr.med. Ole Marker, viceinstitutleder, lektor, dr.med. Hanne Colding, lektor, dr.med. Thor G. Theander samt TAP-repræsentant, laborant Sussie Schreiber.

Organisation
Instituttet er organiseret jvf. Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Panum Instituttet Bygn. 24.2.52
Blegdamsvej 3C
2200 København N
Telefon 35 32 78 50
Fax: 35 32 78 53
S.Hansen@IMMI.KU.DK
www.immi.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Den medicinske mikrobiologi er naturligt opdelt i den medicinske bakteriologi, virologi og parasitologi samt det tværgående immunologiske fagområde. Medicinsk bakteriologi beskæftiger sig med diagnose, terapi og profylakse af sygdomme forårsaget af bakterier. Fagets professor er Niels Høiby, der samtidig er overlæge ved Rigshospitalets klinisk mikrobiologiske afdeling. På samme måde er professor i medicinsk virologi, Allan Hornsleth, tillige overlæge ved RH. Når Allan Hornsleth efter ansøgning fratræder sin stilling med udgangen af januar 2001, opslås et professorat i eksperimentel virologi. Når denne stilling er besat, er det planen at opslå 2 adjunkt-/lektorstillinger med forskningsforpligtelse inden for professorens fagområde. Instituttet vil således opleve en periode med en utilfredsstillende dækning af det virologiske fagområde. For at rette op på dette forhold, forventes endvidere et professorat i klinisk virologi opslået primo 2001 i forbindelse med en overlægestilling ved RH. Den medicinske parasitologi, herunder en forskerskole inden for International Sundhed (Forskerakademiet), ledes af lektor, dr.med. Thor G. Theander. Søren Buus er professor i basal immunologi. Efter fusionen mellem Institut for Eksperimentel Immunologi og Institut for Medicinsk Mikrobiologi i 1992 er immunologien instituttets bedst bemandede fagområde. To lektorer ansat af Det Naturvidenskabelige Fakultet arbejder på instituttet og underviser studerende fra dette fakultet i immunologi. Arne Svejgaard er overlæge ved RH's vævstypelaboratorium og professor i klinisk immunologi, som doceres og eksamineres sammen med instituttets curriculum.

Seneste historiske udvikling
Instituttets mere end 100-årige historie er beskrevet i tidligere udgaver af årbogen.

Fysiske rammer
Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi flyttede relativt sent ind på Panum Instituttet, og som en konsekvens heraf er dets lokalemæssige indplacering blevet meget uhensigtsmæssig. Instituttet har således lokaler 6 forskellige steder i 3 forskellige bygninger, og instituttet råder ikke over sit eget møderum eller bibliotek. Til trods for at fakultetet gentagne gange er gjort opmærksom på dette forhold, har det ikke været muligt at imødekomme instituttet på dette punkt. Endvidere er pladsen på grund af et meget stort antal eksternt finansierede medarbejdere generelt meget trang.

Forskningsvirksomhed

1. Bakteriologi

1.1. Pseudomonas aeruginosa
Hovedsatsningen er ligesom i de tidligere år den kroniske Pseudomonas aeruginosa lungeinfektion hos cystisk fibrose patienter, som undersøges ved in vitro teknikker, dyreforsøg og kliniske undersøgelser. Der er 3 hovedlinier i forskningen for tiden. Resistensmekanismer hos P. aeruginosa mod især beta-lactam antibiotika. Her arbejdes med kromosomal beta-lactamase, hvor vi har vist en ny mekanisme til eksport af kromosomal beta-lactamase til omgivelserne fra det periplasmatiske rum i mikrovesikler. Resistensmekanismer over for fluokinoloner hos P. aeruginosa er ligeledes undersøgt, og der er påvist mutationer i gener for efflux mekanismer og gyrase i stigende hyppighed over en kort årrække hos P. aeruginosa stammer fra en kohorte af cystisk fibrose patienter. Vi har yderligere ved in vitro undersøgelser af biofilm groende P. aeruginosa udsat for ceftazidim fundet hurtig resistensudvikling på grund af kromosomal beta-lactamase. I en musemodel af den kroniske P. aeruginosa lungeinfektion er det tidligere vist, at immunresponset er et Th2 domineret respons, dette har nu også vist sig at være tilfældet i en undersøgelse af cystisk fibrose patienter. Sammen med kollegaer på DTU (Michael Givskov, Søren Molin) er det vist, at P. aeruginosa fra cystisk fibrose patienter producerer quorum sensing faktorer i form af forskellige homoserin-lacton molekyler af betydning for aktivering af bakteriernes virulensfaktorer. De behandlingsprincipper for den kroniske P. aeruginosa infektion hos cystisk fibrose patienter, som er udviklet på baggrund af forskning udført her på afdelingen, er nu alment accepteret og publiceret som et europæisk concensus dokument.

1.2. Virulensfaktorer hos bakterier
Typning af Helicobacter pylori stammer fra iranske og danske patienter med gastrointestinale lidelser foretages ved PCR-RFLP med henblik på at korrelere de forskellige typer til stammernes virulens (Undersøgelsen foretages i samarbejde med Marjan Mohammed, Leif Percival Andersen, Hanne Colding). Danske og tyske Helicobacter pylori stammer undersøges for resistens over for en række antibiotika og de bagvedliggende resistensmekanismer undersøges i samarbejde med Hillerød Sygehus (Kim Nielsen, Susanne Hartzen, Hanne Colding).

Resistente Helicobacter pylori stammer og andre bakteriestammer undersøges med non-antibiotika og antibiotika med henblik på at opnå synergisme og revertering af resi-

stensen. Dette foretages i samarbejde med Sønderborg Sygehus (Anne Bender, Ming Chen, Jette E. Kristiansen, Leif Percival Andersen, Hanne Colding).

2. Virologi

2.1. Molekylær virologi

Laboratorium for molekylær virologi finanseres af talentmidler under det Bioteknologiske program og består af forskningslektor, ph.d. Jesper Christensen, laboratorietekniker Ulla Toftegaard, ph.d.-studerende cand.med., Erik Heegaard og lægestuderende scholarstipendiat Cecilie Jetsmark Andersen. Det eksperimentelle arbejde omhandler grundvidenskabelige- og diagnostiske problemstillinger centreret omkring parvovirus molekylærbiologi, vektorudvikling og infektion. Forskningen udføres i tæt samarbejde med række indenlandske og udenlandske forskningsgrupper:

Parvovirus DNA replikation og interaktion med værtscellefaktorer: Peter Tattersall, Depts. of laboratory medicine and genetics, Yale University, New Haven, USA.

V9 virus tredimensional struktur: Mavis Agbandje-Mckenna, Depts. Biochemistry and Molecular Biology, University of Florida, USA.

Udvikling af vektorer med genterapeutisk potentiale: Jurg Nuesch, German cancer research center, Heidelberg, Tyskland.

Konstruktion af parvovirus initiationsfaktor knockout mus: Claus Nerlov, Laboratory of Gene Therapy Research, Københavns Universitet.

Ekspression og oprensning af human delta DNA polymerase: Heinz-Peter Nasheuer, Abt Biochemie, Inst f Mol. Biol., University of Jena, Tyskland.

2.2. Klinisk virologi

Alvorlige lungebetændelser hos spædbørn skyldes ofte infektioner med Respiratorisk Syncytial Virus (RSV). En række forskellige betændelsesfaktorer (cytokiner og chemokiner) kan påvises i luftvejssekret hos patienterne. I to undersøgelser, der omfatter ca. 100 børn med RSV-betinget lungebetændelse, er indholdet af en række cyto- og chemokiner i sekret blevet relateret til sygdommens alvorlighed. Disse undersøgelser, der er afsluttet i år 2000, er på vej til publikation (Allan Hornsleth, Lotte Loland, Hans Bisgaard, RH og Bent Klug, Hvidovre Hospital).

2.3. Vaccinologi

Vaccinologigruppen finansieres af EU-kommissionens forskningsprogrammer og består af adj. professor dr.pharm. Kristian Dalsgaard, forskningslektor, ph.d. Peter Kaastrup og ph.d.-studerende cand.scient. Nikolai Kirkby.

Gruppen beskæftiger sig med vaccineforskning inden for slimhindeimmunitet, udvikling af terapeutiske vacciner ved brug af særlige adjuvant hjælpestoffer samt forskning i lipopeptiders immunogene egenskaber.

Projektet vedrørende terapeutiske vacciner udføres i samarbejde med Londons Universitet og Erasmus Universitetet i Rotterdam. Der forskes i induktion af cytolytiske T celler, og til dette formål fremstilles Immun Stimulerende Komplekser, ISCOMer, hvori oprensede rekombinante dele af hepatitis B virus (HBV S eller C proteiner) indsættes.

Projektet vedrørende hjælpestoffer (adjuvanter) til brug for induktion af immunitet ved vaccination på slimhinder (nasalt – oralt) udføres i samarbejde med Göteborgs Universitet og Universitetet i Glasgow, og forskningsprojektet belyser virkningsmekanismerne af ISCOMer og cholera toxin.

Projektet vedrørende lipopeptider udføres i samarbejde med Universitetet i Tübingen, Tyskland og Afdelingen for Biomolekylær Genkendelse i Lelystad, Holland.

2.4. Interferonlaboratoriet

IFN-Laboratoriet arbejder primært med et større rhinovirus-projekt (RHV), som søger at afklare under hvilke betingelser cytokiner har afgørende indflydelse på rhinovirusproduktionen in vitro. Preliminære resultater viser, at f.eks. TNF-α, IFN-γ og IL-8 vil kunne forstærke infektionen. Disse resultater er inkorporeret i et mindre pilot-trial samt i et større randomiseret dobb. blind trial med ca. 100 frivillige "common cold" patienter (H. Andersen, A. Rutzinsky, m.fl., KB). Som in vitro modeller anvendes RHV-inficerede targetceller (forbehandlet med forskellige cytokiner/interleukiner, m.v.) samt "modificerede neutrophile granulocytter" (f.eks. TH-1 samt MAC-1, cellelinier). Herudover arbejder laboratoriet med at afklare et mindre projekt, der vedrører en markant potentiering af interferonsystemet (HuIFN-α) ved meget lave interferon niveauer (<; 0.5 units/ml) (KB).

3. Parasitologi

3.1. Malaria og Leishmaniasis forskning

Parasitologisk afdeling arbejder tæt sammen med forskere på Epidemiafdeling M og Mikrobiologisk Afdeling, RH under paraplyen Center for Medicinsk Parasitologi (CMP). I 2000 var i alt 35 personer (laboranter, laborantelever, sekretærer, seniorforskere, ph.d.-studerende og specialestuderende) tilknyttet CMP helt eller delvist. Den af Forskerakademiet støttede forskerskole, "The Graduate School of International Health" udgår fra CMP. Forskningen ved CMP er centreret omkring malaria. Vi arbejder med at karakterisere den immunologiske respons til malariaparasitter, udvikle nye lægemidler fra planter samt at monitorere resistensudvikling. I 2000 blev 30 publikationer antaget til offentliggørelse i internationale tidsskrifter. CMP har feltforskningsprojekter i Ghana, Tanzania og Sudan og modtager støtte fra EU, WHO og Danida. I år 2000 etablerede CMP sammen med National Institute of Medical Research in Tanzania, Kilimanjaro, Christian Medical College, London School of Hygiene and Tropical Medicine forskningsprojektet Joint Malaria Programme. Gennem dette projekt vil vi monitorere malariasituationen i det nordøstlige Tanzania, samt medvirke til at udvikle nye malariabekæmpelsesstrategier. Projektet modtager betydelig økonomisk støtte fra Bill og Melinda Gates Foundation, Medical Research Council (UK), samt Danida. CMP's aktiviteter er beskrevet på hjemmesiden www.cmp.dk.

4. Immunologi

4.1. MHC struktur og funktion

MHC molekylerne styrer immunsystemets evne til at se og genkende evt. trusler såsom mikroorganismer eller cancerceller. Vi ønsker at beskrive og forudsige MHC specificitet. Vi søger at anvende denne viden til at finde vaccinekandidater.

4.1.1. Produktion/oprensning af rekombinante MHC molekyler.

Vi har etableret og forbedret metoder, så MHC nu kan produceres i gram-mængder og oprenses til helt rene og yderst aktive MHC præparationer.Vi har udviklet nye principper for opfoldning af rekombinante molekyler (Nielsen, Ferré, Ruffet, Buus).

4.1.2. Struktur af MHC.

Et peptid-MHC kompleks er krystalliseret mhp. på strukturbestemmelse (Blicher, Gajhede, Buus).

4.1.3. Analyser af MHC specificitet.

Et kvantitativt ELISA assay til måling af peptid-MHC interaktion er under udvikling. Et nyt sæt peptidbiblioteker er under syntese mhp. en komplet analyse af MHC specificitet (Sylvester-Hvid, Lauemøller, Buus, og Holm (KVL)).

4.1.4. Forudsigelser af MHC specificitet.

Vaccinekandidater forudsiges ved peptidbiblioteksanalyser og kunstig intelligens (ANN) (Lauemøller, Buus og Brunak (DTU)).

4.1.5. Anvendelse af forudsigelserne.

En række transplantable tumorer er udviklet og analyseret for mRNA expression mhp. at finde opregulerede gener. Vaccinekandidater som er forudsagt for et af de tilsvarende proteiner er syntetiseret og anvendt til at vaccinere forsøgsdyr, som efterfølgende er beskyttet mod tumor (Mathiassen, Claesson, Buus). Disse forsøg er nu på vej ud i en klinisk afprøvning. Endvidere er vi involveret i at finde vaccinekandidater for HIV, Chlamydia og TB.

4.2. Struktur og funktion af T celle receptoren

4.2.1. Immunfunktionen i CD3-γ LLAA knock-in mus.

T lymfocytterne (T cellerne) spiller en meget central rolle i det specifikke immunsystem. T cellerne udtrykker på deres celleoverflade en unik receptor, kaldet T celle receptoren (TCR). TCR er opbygget af 8 proteinkæder. I en af disse kæder kaldet CD3-γ har vi identificeret og karakteriseret et motiv, hvormed T cellerne kan regulere, hvor meget TCR de udtrykker på deres overflade. Hvorledes motivet reguleres og hvilke konsekvenser det har for mængden af TCR på celleoverfladen er nøje bestemt. Imidlertid mangler vi stadig at forstå den fysiologiske rolle af denne TCR regulation. Vi er derfor i gang med at producere mus med selektiv mutation i netop det motiv i CD3-γ, der normalt regulerer mængden af TCR på celleoverfladen.

4.2.2. Cytotoksiske T lymfocytters reaktivitet mod antigener fra patienter med malignt melanom.

Projektets formål er at belyse de mekanismer, der er ansvarlige for at CTL ikke dræber kræftcellerne i patienter med malignt melanom og perspektivet er på lang sigt at udvikle en vaccine, der kan aktivere de cancerspecifikke T celler i patienterne.

4.2.3. TCR-ligand affinitet og T celle aktivering.

4.2.4. Ceramide og T celle receptorekspression.

4.2.5. Strukturbestemmelser af CD3 molekylerne.

4.2.6. Fosfataser og kinaser i receptor endocytose og recykling (C. Geisler, C. Menné, J.P.H. Lauritsen, J. Dietrich, P.S. Andersen, J. Kastrup, N. Ødum, M-B. Nielsen, M. Haks, A. Kruisbeek, K. Karjalainen, R. Mariuzza, M. Gajhede, L.Ø. Pedersen, T. Backstrom).

4.3. Infektionsimmunologi

Vore forskningsaktiviteter er centreret om immunforsvaret ved virusinfektioner, og følgende delprojekter indgår:

4.3.1. Analyse af betydningen af kemokin/kemokinreceptorer for migrationen af effektor T celler ind i inficerede væv. Dette projekt involverer bl.a. analyse af genetisk manipulerede mus med specifikke defekter i kemokinsystemet, udvalgt på basis af tidligere kortlægning af ekspression i forbindelse med virale infektioner i hjerne og lever.

4.3.2. Betydningen af adhæsionsmolekyler for migration af effektor T celler lokalt i inficeret væv. Ved hjælp af antistoffer rettet mod molekylerne VLA-1 og VLA-2 undersøges ekspressionen og funktionen af disse molekyler for celle-matrix interaktioner.

4.3.3. Molekylære interaktioner af betydning for aktivering og vedligeholdelsen af et effektivt T celle svar ved virusinfektioner. Også her studeres genetisk manipulerede mus (bl.a. CD28 -/-).

4.3.4. Betydningen af vaccination mod enkeltepitoper for værts/virus interaktionen vurderet på et individuelt og populationsrelateret niveau. Fører dette vaccineprincip til dårligere immunitet over for virusvarianter? DNA baserede vacciner anvendes til disse studier.

4.3.5. Hvorledes regulerer T celle homeostasen specielt hukommelsen over for tidligere infektioner, når man udsættes for nye antigent urelaterede infektioner? Ved at inficere mus med flere virus efter hinanden og studere indflydelsen af efterfølgende infektioner på de oprindelige memorypopulationer ønskes betydning af celle/celle konkurrence undersøgt. Antigen (epitop)-specifikke T celler kvantificeres ved påvisning af interferon-gamma intracellulært og/eller ved brug af peptid/MHC tetramerer.

4.3.6. Molekylære effektormekanismer af betydning ved kontrol af virusinfektioner. Ved hjælp af genetisk manipulerede mus undersøges betydningen af specifikke effektorsystemer (gamma-interferon, perforin m.v.) for virusbekæmpelsen. Medarbejdere: Allan Randrup Thomsen, Jan Pravsgaard Christensen, Ole Marker, Anneline Nansen, Susanne Ø. Kauffmann, Christina Bartholdy, Jeanette E. Christensen, Andreas N. Madsen, Nanna N. Kristensen.

4.4. Tumorimmunologiske forsøg og undersøgelse af central tolerans

4.4.1. T celle reaktioner mod glykoproteiner og -peptider.

Ved hjælp af T cellehybridomer rejst mod det syntetiske decaglykopeptid S72-T med glykangruppen Gal-GalNac i central position, undersøges om antigen præsenterende celler deglykosylerer glykopeptidet helt eller delvist førend det præsenteres. En delvis glykosylering synes at finde sted, eftersom både T celle hybridomer specifikke for S72-T og for S72-GalNac aktiveres når de inkuberes med antigen præsenterende celler og S72-T.

Det er nu lykkedes at optimere en fremstillingsmetode for dendritiske celler fra mus. Hertil anvendes knoglemarvsceller fra SCID mus der dyrkes med IL-4 og γ-IFN. 20% rene dendritiske cellepopulationer opnås. Arbejdet med at forbedre glykopeptid bibliotekerne fortsættes. MUC 1 transgene mus er skaffet og avles i vort regi mhp. afprøvning af vaccination mod MUC 1 udtrykkende musebrystcancer (O.Werdelin, M. Gad, T. Jensen, M. Meldal).

4.4.2. Autotolerans mod insulin i mus.

Ved hjælp af en optimeret kvantitativ, kompetitiv PCR reaktion er det lykkedes at vise, at den diabetiske NOD mus har 3-6 gange lavere expression af insulin i thymus end sammenlignelige non-diabetiske musestammer hvilket kan forklare NOD musens mangelfulde autotolerans mod insulin og udvikling af diabetes. Endvidere har vi vist, at de klassiske transkriptionsfaktorer for insulin ikke er ud-

trykt i thymus hos normale eller NOD mus, hvilket tyder på at thymus' expression af insulin ikke er reguleret på samme måde som pancreas' (O. Werdelin, M. Termansen).

4.5. Signaltransduktion og gen-aktivering ved kræft, allergi, og autoimmunitet

Gruppen udforsker hvordan signaler overføres fra celleoverfladen til gener i cellekernen i raske lymfocytter og ved allergiske og autoimmune sygdomme, samt ved leukæmi/lymfom. Ved at kombinere biokemiske analyser med molekylærbiologiske metoder og GeneChip-teknologien undersøges, hvordan ændringer i proteinfosforylering formidler information fra cytokinreceptorer til promotor-regioner i målgener. Vi fokuserer særligt på, hvordan transkriptionsfaktorer aktiveres og inaktiveres, hvordan crosstalk mellem forskellige signalveje integreres og på hvordan selektiv indgriben i signaloverførslen kan ændre cellens fænotype og adfærd. Målet er at forstå, hvordan immunforsvaret reguleres hos raske og ved sygdom. Sigtet med forskningen er at (1) finde nye patogenetiske mekanismer, (2) identificere sygdomsmarkører til udvikling af diagnostika og (3) blotte nye angrebspunkter for medicinsk og immunologisk behandling af psoriasis, gigt, kronisk tarmsygdom og cancer i det lymfoide system og malignt melanom.

Medarbejdere: Niels Ødum, Mette Nielsen, Søren Skov Petersen, Anders Woetmann Andersen, Mai-Britt Zocca, Johannes Brockdorff, Jens Gerwien, Christine Brender, Karsten Eriksen, Paola Lovato, og Qian Zhang.

Andre ph.d.-projekter

I samarbejde med en række børneafdelinger udføres undersøgelser over parvovirus B19's rolle ved følgende sygdomme: Ideopatisk thrombocytopenisk purpura (ITP), leukæmi samt ved kongenit anæmi. Endvidere udføres molekylærbiologisk arbejde med et nyligt isoleret parvovirus, V9, med følgende formål: Udvikling af en V9 specifik PCR, samt udvikling af en ELISA med V9-specifikke kapsider (Erik Heegaard og Jesper Christensen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Hanne Colding: Formand for bedømmelsesudvalg vedrørende Haider Ahmed Gihas ph.d.-afhandling "Antigenic variation in Plasmodium falciparum malaria: studies from an area of seasonal and unstable transmission".

Ole Marker: Formand for bedømmelsesudvalg for 3 ph.d.-afhandlinger, formand for bedømmelsesudvalg vedr. adjunktur i tumorvirologi.

Carsten Geisler: Bedømmelsesudvalg ved 2 ph.d.-afhandlinger.

Niels Ødum: Bedømmelsesudvalg ved 3 ph.d.-afhandlinger, Open University, London; kliniske assistenter ved HS-RH; The Wellcome Trust, L'Oreal for Women in Science.

Thor Theander: Formand for bedømmelsesudvalg for 3 ph.d.-afhandlinger.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Ole Marker har undervist ved KU's intro-dag for nyansatte: "Kend din arbejdsplads".

Niels Ødum er "referee" for følgende tidsskrifter: Blood, Tissue Antigens, Experimental and Clinical Immunogenetics.

Tillidshverv

Ole Marker har været medlem af følgegruppen vedr. den nye lægeuddannelse og er medlem af bestyrelsen for "Association Scientifique Franco-Danoise".

Kurt Berg: Medlem af The Publications Commitee of The International Society for Interferon and Cytokine Research.

Carsten Geisler sidder i Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Forskningsudvalg.

Thor Theander: Leder af The Graduate School of International Health at University of Copenhagen. Medlem af bestyrelsen for Dansk Bilharziose Laboratorium.

Jan Pravsgaard Christensen: Medlem af PCR-udvalget til oprettelse af MHV fri avlsenhed på Panum Instituttet.

Formidling

Redaktionelle hverv

Niels Ødum er "editor"; for Experimental and Clinical Immunogenetics, Karger, Basel.

Ole Marker er medredaktør og forfatter: ";Basal og Klinisk Immunologi", FADL's Forlag.

Kongresser og symposier

Ole Marker: Deltaget i Virusmøde The Royal Society, London, januar 2000

Niels Ødums gruppe har deltaget i: Keystone Symposia 2000, Signaling 2000, Colorado, Usa; International Cytokine Congress, Amsterdam, Holland.

Allan Randrup Thomsen; Inviteret speaker ved "The dyanmics of virus infections", London, arrangeret af The Royal Society.

Jan Pravsgaard Christensen: Virusmøde i Royal Society i London.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

Jes Dietrich og Peter S. Andersen har opholdt sig henholdsvis 5 og 3 mdr. ved The Basel Institute for Immunology, Basel, Schweiz.

Jan Pravsgaard Christensen: Besøg hos tetramer core facility i Atlanta, GA, USA.

Netværk

Thor Theander: Medlem af Scientific Committee of European Malaria Vaccine Initiative og Co-ordination Committee of The African Malaria Vaccine Testing Network.

Institutleder Ole Marker

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	13,3	17,5
STIP	0,2	3,7
TAP	19,8	6,3
TOTAL	33,2	27,5

VIP Internt finansieret

Berg, Kurt Frimann; lektor.
Buus, Søren; professor.

Ciofu, Oana; adjunkt.
Colding, Hanne Lis; lektor.
Geisler, Carsten; lektor.
Hansen, Bente Kirstine Langvad; lektor.
Hornsleth, Allan Kruckow; professor.
Høiby, Niels; professor.
Marker, Ole; lektor.
Settnes, Osvald Peter; lektor.
Theander, Thor Grundtvig; lektor.
Thomsen, Allan Randrup; lektor.
Werdelin, Ole; lektor.
Ødum, Niels; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Andersen, Peter Sejer; forskningsadj.
Brender, Christine; forskningsass.
Buus, Anette Stryhn; forskningsadj.
Christensen, Jan Pravsgaard; forskningsadj.
Christensen, Jesper; forskningslektor.
Dabiri, Shahriar; professor.
Dalsgaard, Kristian; forskningslektor.
Dietrich, Jes; forskningsadj.
Ferré, Henrik; forskningsass.
Gerwien, Jens; forskningsadj.
Grewal, Harleen; lektor.
Hansen, Nils Jacob Vest; forskningsass.
Jensen, Anja Tatiana Ramstedt; forskningsadj.
Joseph, Abraham; gæsteprofessor.
Jørgensen, Louise; forskningsadj.
Kaastrup, Peter; forskningslektor.
Kirkby, Nikolai Søren; forskningsass.
Kristensen, Gitte; forskningsass.
Lauemøller, Sanne Lise; forskningsass.
Lauritsen, Jens Peter Holst; forskningsass.
Lemnge, Martha Moses Moshi; gæsteprofessor.
Lovato, Paola; forskningsass.
Menne, Charlotte; forskningsass.
Nansen, Anneline; forskningsadj.
Nielsen, Mette; forskningsadj.
Nielsen, Morten Agertoug; videnskabelig medarb.
Skov-Petersen, Søren; forskningsadj.
Termansen, Marie Klinge; forskningsass.
Valvatne, Håvard; forskningsadj.
Wegener, Anne-Marie Karin; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Andersen, Anders Woetmann; ph.d.-studerende.
Bartholdy, Christina; ph.d.-studerende.
Brockdorff, Johannes Lundin; ph.d.-studerende.
Kastrup, Jesper; ph.d.-studerende.
Staalsø, Trine; ph.d.-studerende.
Sylvester-Hvid, Christina; ph.d.-studerende.
Zocca, Mai-Brit; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Kauffmann, Susanne Ørding; ph.d.-studerende.
Mikkelsen, Carsten Sauer; ph.d.-studerende.
Poulsen, Anja; kand.stip.
Roth, Adam Anders Edvin; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Dodoo, Daniel: Correlates of antibody-mediated immunity against Plasmodium falciparum malaria in Ghanaian children.
Giha, Hayder Ahmed: Antigenic variation in plasmodium falciparum malaria: Studies from an area of seasonal and unstable transmission.
Ismail, Ahmed Ismail Ahmed: Immune responses and immunopathology of post kala-azar dermal leishmaniasis (PKDL).
Jensen, Teis: T-cell recognition of glycopeptides – a cellular and molecular view.
Moser, Claus Ernst: Betydningen af Th1/Th2 balancen for kroniske Pseudomonas aeruginosa lungeinfektioner i mus.
Mousa, Saha Gasim Ahmed: Predictors of cure and non-cure in visceral leishmaniasis with special reference to the development of post kala-azar dermal leishmaniasis (PKDL).
Nansen, Anneline: The Interplay of Cytokines and Chemokines in Virus-induced T-cell mediated Inflammation.
Weldingh, Karin Nana: Identification, purification and characterization of Mycobacterium tuberculosis culture filtrate proteins.

Fondsbevillinger

Alfred Benzon's Fond
– Cytokine Signalling in Chronic Inflammatory Bowel (Niels Ødum) kr. 425.000.
– Drift konto (Jens Gerwien) kr. 75.000.

Augustinus Fonden
– Beskyttelse mod muse brystcancer ved vaccination med MUC1 deriverede glykopeptider (Teis Jensen) kr. 60.000.

Dansk Kræftforsknings Fond
– Samme projekt som ovenfor (Teis Jensen) kr. 100.000.

Carlsbergfondet
– Cytokinreceptorsignalering og aktivering af stat proteiner i lymofocytter (Mette Nielsen) kr. 50.000.
– Recirkulation af T celle receptoren (Anne-Marie Karin Wegener) kr. 392.367.
– Undersøgelse af CD154 regulering (Søren Skov) kr. 392.367.
– Undersøgelse af den molekylære baggrund for ILT's (Jes Dietrich) kr. 404.965.

Danida
– Malaria and health in Northern Tanzania (Thor G. Theander) kr. 2.623.000.

Det Danske Pasteur-Selskab
– Rejseunderstøttelse. Washington – Parvovirus B19 (Erik Heegaard) kr. 19.500.

Direktør Ib Henriksens Fond
– Undersøgelse af RSV hos børn (Allan Hornsleth) kr. 25.000.

Direktør Jacob Madsen og Hustru Olga Madsens Fond
– Tyrosin fosfataser og signalering i humane T-celler (Johannes Brockdorff) kr. 15.000.

Direktør Leo Nielsen & Karen M. Nielsens Legat
– Studiebesøg – Washington – Parvovirus (Erik Heegaard) kr. 13.000.

EU
– Defined Lipopeptide vaccines (Kristian Dalsgaard) kr. 5.455.297.
– Malaria Vaccine Development (Thor G. Theander) kr. 2.305.150.
– Identification of T cell epitopes (Søren Buus) kr. 5.877.600.

Fabrikant Einar Willumsens Mindelagat
– Driftsmidler (Johannes Brockdorff) kr. 20.000.

Fonden af 17.12.1981
– Kandidatstipendium: IL-13 expression og receptor (Jens Gerwien) kr. 415.896.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Diabetes i mus med og uden genetisk disposition (Ole Werdelin) kr. 20.000.
– T-celle receptoren (Carsten Geisler) kr. 25.000.

Fru Astrid Thaysens Legat
– Cytostatiske T lymfocytter (Carsten Geisler) kr. 30.000.

Gerda og Aage Haensch's Fond
– Betydningen af kemokiner/cytokiner for T-celle (Anneline Nansen) kr. 30.000.
– DNA vaccination ved virusinfektioner (Christina Bartholdy) kr. 40.000.

Gigtforeningen
– Betydning af integrinerne VLA-1 og 2 for T-celle (Susanne Ørding Kauffmann) kr. 50.000.

Glaxo Wellcome A/S
– RSV-virus og influenza-virus ved lungebetændelse (Allan Hornsleth) kr. 50.000.

ImmuPharm ApS
– Common Cold projekt (Kurt Berg) kr. 200.000.

Ingeborg og Leo Dannins Fond
– Overaktivt signalstof (Stat 3) i lymfekræftceller (Niels Ødum) kr. 300.000.

Jenny og Mogens Vissings Fond
– Immunforsvaret (Carsten Geisler) kr. 50.000.

Johann og Hanne Weimann, født Seedorffs Legat
– Cytokinreceptor signalering og aktivering (Mette Nielsen) kr. 367.235.

Kong Christian den X's Fond
– DNA vaccination ved virusinfektioner (Christina Bartholdy) kr. 10.000.

Krista og Viggo Petersens Fond
– Virusaktiverende proteaser 7 (Gert Bolt) kr. 40.000.

Kræftens Bekæmpelse
– Cytostatiske T lymfocytter (Carsten Geisler) kr. 600.000.
– Identifikation af MUC 1 (Ole Werdelin) kr. 354.000.
– STAT signalering i cancerceller (Niels Ødum) kr. 548.000.

Leo og Karen M. Nielsens Legat
– T celle receptoren (Carsten Geisler) kr. 50.000.

Lægeforen. forsk.fond (Læge V. A. LIndholter)
– T celle receptoren (Carsten Geisler) kr. 35.000.

Knud Øster Jørgensen og Hustru Marie Øster Jørgen
– T celle receptoren (Carsten Geisler) kr. 7.856.

Lily Benthine Lunds Fond
– Betændelsesfaktorer i luftvejssekret (Allan Hornsleth) kr. 30.000.
– Dræber T lymfocytter (Carsten Geisler) kr. 30.000.

Lykfeldts Legat
– Tyrosin fosfataser og signalering i humane T-celler (Johannes Brockdorff) kr. 20.000.

Lægeforeningens Forskningsfond
– Adhæsionsmolekyle ekpressionen ved virusinfektion (Allan Randrup Thomsen) kr. 35.000.

Michaelsens Fonden
– Produktion af parvovirus B19 og V9 Rekombinante (Allan Hornsleth) kr. 93.000.

Novo Nordisk Fonden
– STAT proteiners betydning i human T celle Lymfom/leukæmi (Mette Nielsen) kr. 100.000.
– Betændelsesfaktorer i luftsvejsekret... (Allan Hornsleth) kr. 25.000.
– CD3-gamma kædens rolle i T lymfocyt aktivering (Anne-Marie Karin Wegener) kr. 40.000.
– Downregulation of T-cell activation by the inhibit (Jes Dietrich) kr. 125.000.
– Ekspression af insulin i thymus.. (Ole Werdelin) kr. 200.000.
– Infektionsimmunologi (Allan Randrup Thomsen) kr. 125.000.
– Regulation af T-celle homeostasen ved virusinfektioner (Jan Pravsgaard Christensen) kr. 100.000.
– STAT signalering ved allergisk og kronisk inflamatorisk sygdom (Niels Ødum) kr. 146.000 + kr. 100.000.
– Vævstype klasse I induceret intracellulær signalering (Søren Skov) kr. 90.000.

Poul og Ellen Hertz's Fond
– Tyrosin fosfataser og signalering i humane T-celler (Johannes Brockdorff) kr. 10.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Betydningen af kemokiner og kemokinreceptorer for T-celle medieret inflammation (Anneline Nansen) kr. 1.586.400.
– The Biophysics of T Cell Activation (Peter Sejer Andersen) kr. 1.726.800.

Wedell-Wedellsborgs Fond
– Betændelses faktorer ved RSV-betingede lungebetændelse (Allan Hornsleth) kr. 50.000.

Publikationer

Adjary S., Alimohammadian M.H., Eslami M.B., Kemp K., Kharazmi A.: Comparison of the immmune profile of

nonhealing cutaneous leishmaniasis patients with those with active lesion and those recovered from infection. Infect Immun 68, s. 1760-1764, 2000.

Akanmori B.D., Kurtzhals J.A.L., Goka B.Q., Adabayeri V., Ofori M.F., Nkrumah F.K., Behr C., Hviid L.: Distinct patterns of cytokine regulation in discrete clinical forms of P. falciparum malaria. Eur Cytokine Netw 11, s. 113-118, 2000.

Andreasen S.Ø., Christensen J.E., Marker O., Thomsen A.: Role of CD40 ligand and CD28 in induction and maintenance of antiviral CD8+ T cell responses. J Immunol 164, s. 3689-3697, 2000.

Bagge N., Ciofu O., Skovgaard L., Høiby N.: Rapid development *in vitro* and *in vivo* of resistance to ceftazidime in biofilm growing Pseudomonas aeruginosa due to chromosomal beta-lactamase. APMIS 108, s. 589-600, 2000.

Bartholdy C., Marker O., Thomsen A.: Migration of activated CD8+ T cells to sites of viral infection do not require endothelial selectins. Blood 95, s. 1362-69, 2000.

Bartholdy C., Christensen J.P., Wodarz D., Thomsen A.: Persistent virus infection despite chronic CTL activation in interferon-γ deficient mice infected with lymphocytic choriomeningitis virus. J Virol 74, s. 10304-10311, 2000.

Boesen M., Svane I.M., Engel A-M., Rygaard J., Thomsen A.R., Werdelin O.: CD8+T cells are crucial for the ability of congenic normal mice to reject highly immunogenic sarcomas induced in nude mice with 3-methylcholanthrene. Clin. Exp. Immunol. 121, s. 210-216, 2000.

Bolt G., Pedersen L.Ø., Birkeslund H.H.: Cleavage of the respiratory syncytial virus fusion protein is required for its surface expression: role of furin. Virus Research 68, s. 25-33, 2000.

Brockdorff J., Nielsen M., Kaltoft K., Mustelin T., Røpke C., Svejgaard A., Geisler C., Ødum N.: Lck is involved in IL-2-induced proliferation but not survival through a MAP kinase independent pathway. European Cytokine Network 11, s. 225-231, 2000.

Christensen C.B.V., Jørgensen L., Jensen A.T.R., Gasim S., Chen M., Kharazmi A., Theander T.G., Andresen K.: Molecular characterization of a Leishmania donovani cDNA clone with similarity to human 20S proteasome a-type subunit. Biochem Biophys Acta 1500, s. 77-87, 2000.

Christensen J.P., Riberdy J.M., Branum K.C., Doherty P.C.: Profound protection against respiratory challenge with a lethal H7N7 influenza A virus by increasing the magnitude of CD8+ T cell memory. J Virol 74, s. 11690-11696, 2000.

Christensen M.D., Geisler C.: Recruitment of SHP-1 protein tyrosine phosphatase and signalling by a chimeric TCR-killer inhibitory receptor. Scand. J. Immunol. 51, s. 557-564, 2000.

Ciofu O., Beveridge T.J., Saxena A., Kadurugamuwa J., Rasmussen J.W., Høiby N.: Chromosomal beta-lactamase is packaged in membrane vescicles and secreted from Pseudomonas aeruginosa. J Antimicr Chemother 45, s. 9-13, 2000.

Colding H., Andersen L.P., Kristiansen J.E.: Potentiation of the action of metronidaxole on Helicobacter pylori by omepraxole and bismuth subcitrate. International Journal of antimicrobial Agents 14, s. 231-234, 2000.

Colding H., Petersen A.M., Fussing V., Blom J., Nørgaard A., Andersen L.P., Krogfelt K.A.: Phenotypic and genotypic characterization of Helicobacter pylori from patients with and without peptic ulcer disease. Scandinavian J Gastroenterology 35, s. 359-367, 2000.

Collins M.T., Lisby G., Moser C., Chicks D., Christensen S., Reichelderfer M., Høiby N., Harms B., Thomsen O.Ø., Skibsted U., Binder V.: Results of multiple diagnostic tests for Mycobacterium avium subsp. paratuberculosis in patients with inflammatory bowel disease and control. J Clin Microbiol 38, s. 4373-4381, 2000.

Cotmore S., Christensen J., Tattersall P.: Two widely-spaced initiator binding sites create an HMG1- dependent parvoviral rolling-hairpin replication origin. J Virol 74, s. 1332-1341, 2000.

Dodoo D., Theisen M., Kurtzhals J.A.L., Akanmori B.D., Koram K.A., Jepsen S., Nkrumah F.K., Theander T.G., Hviid L.: Naturally acquired antibodies to the glutamate rich protein (GLURP) are associated with protection against Plasmodium falciparum malaria. J Infect Dis 181, s. 1202-1205, 2000.

Doherty P.C., Christensen J.P.: The dynamics of virus-specific T cell responses. Annual Rev Immunol 18, s. 561-592, 2000.

Döring G., Conway S., Heijerman H.G.M., Hodson M.E., Høiby N., Smyth A., Touw D.J.: Antibiotic therapy against Pseudomonas aeruginosa in cystic fibrosis: a European consensus. Eur Respir J 16, s. 749-767, 2000.

Finerty S., Stokes C.R., Gruffydd-Jones T.J., Hillman T.J., Reeves N.A., Whiting C.V., Schaaper W.M., Dalsgaard K., Harbour D.A.: Mucosal immunization with experimental feline immunodeficiency virus (FIV) vaccines induces both antibody and T cell responses but does not protect against rectal FIV challenge. Vaccine 18, s. 3254-3265, 2000.

Fonsmark L., Poulsen A., Heegaard E.D.: Dengue feber og dengue hæmorrhagisk feber. Ugeskr Læg 163, s. 5062-5066, 2000.

Gasim S., Elhassan A.M., Kharazmi A., Khalil E.A.G., Ismail A., Theander T.G.: The development of post Kala-azar dermal leishmaniasis (PKDL) is associated with acquisition of Leishmania reactivity by peripheral blood mononuclear cells. Clin Exp Immunol 119, s. 523-529, 2000.

Gasim S., Theander T.G., Elhassan A.M.: High levels of C-reactive protein in the peripheral blood during visceral leishmaniasis predict subsequent development of post kala-azar dermal leishmaniasis. Acta Tropica 75, s. 35-38, 2000.

Geisenberger O., Givskov M., Riedel K., Høiby N., Tümmler B., Eberl L.: Production of N-acyl-L-homoserine lactones by Pseudomonas aeruginosa isolates from chronic lung infections associated with cystic fibrosis. FEMS Microbiol Lett 184, s. 273-278, 2000.

Giha H.A., Rosthoj S., Dodoo D., Hviid L., Satti G.M.H., Scheike T., Arnot D.E., Theander T.G.: The epidemiology of febrile malaria episodes in an area of unstable and seasonal transmission. Trans R Soc Trop Med Hyg 94, s. 645-651, 2000.

Giha H.A., Staalsoe T., Dodoo D., Roper C.S., Satti G.M.H., Arnot D.E., Hviid L., Theander T.G.: Antibodies to variable P. falciparum-infected erythrocyte surface antigens are associated with protection from novel malaria infections. Immunol Lett 71, s. 117-126, 2000.

Hamad A.A., El Hassan I.M., Ahmed G.I., El Khalifa

A.A., Abdelrahim S.A., Theander T.G., Arnot D.: Chronic Plasmodium falciparum infections in an area of low intensity malaria transmission in the Sudan. Parasitology 120, s. 447-456, 2000.

Hansen G.N., Hansen B.L.: Atlas: Mikroskopisk Anatomi og Histologi. Eget forlag, www.zi.ku.dk/cellbiology/histologi.htm 2000.

Heegaard E.D., Petersen B.L.: Parvovirus B19 transmitted by bone marrow. Brit J Hematol 11, s. 659-661, 2000.

Heegaard E.D., Hasle H., Skibsted L., Bock J., Brown K.: Congenital Anemia caused by parvovirus B19 infection. Ped Infect Dis 19, s. 1216-1218, 2000.

Hviid L., Akanmori B.D., Loizon S., Kurtzhals J.A.L., Ricke C., Lim A., Koram K.A., Nkrumah F.K., Mercereau-Puijalon O., Behr C.: High frequency of circulating T cells with dominance of the V1 subset in a healthy population. Int Immunol 12, s. 797-805, 2000.

Hviid L., Kemp K.: What is the cause of lymphopenia in malaria (Letter to the editor). Infect Immun 68, s. 6087-6089, 2000.

Høiby N., Frederiksen B.: Microbiology of Cystic Fibrosis. i: Cystic Fibrosis s. 83-107, M.E. Hodson & D.M. Geddes, Arnold, 2000.

Høiby N.: Prospects for the prevention and control of Pseudomonal colinization in children with cystic fibrosis. Pediatric Drugs 2, s. 451-463, 2000.

Høiby N., Pers C., Johansen H.K., Hansen H.: The Copenhagen Study Group on antibiotics in sweat: Excretion of beta-lactam antibiotics in sweat – a neglected mechanism for development of antibiotic resistance? Antimicrobial Agents Chemother 44, s. 2855-57, 2000.

Høiby N.: The point of view of the health professional. Cost containment and increased quality of health care must be based on medical research and ethical considerations. Europe Blanche XXI, s. 78-82, 2000.

Høiby N.: Sundhedsvæsenets forfald. i: Velfærdsstatens Forvandling s. 188-201, C. Clausen & H. Lærum (eds.), Tiderne Skifter, 2000.

Høiby N.: Maintenance therapy of chronic Pseudomonas aeruginosa infection in cystic fibrosis. S. 349-350. 2000.

Høiby N.: Ecological antibotic policy. Chemother 46, s. 59-62, 2000.

Høiby N.: DJØF'iseringen af sundhedsvæsenet. i: Ledelse i Danmark – anklage og forsvar s. 5-17, Jørgen Jespersen, Bøje Larsen, Preben Melander, Christian S. Nissen (ed.), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2000.

Høiby N.: Danskerne lever ikke mere usundt end andre folk. S. 1. 2000.

Høiby N.: Nye europæiske retningslinier for urinanalyse. Ugeskr Læg 163, s. 172, 2000.

Jalal S., Ciofu O., Høiby N., Gotoh N., Wretlind B.: Molecular mechanisms of fluoroquinolone resistance in Pseudomonas aeruginosa isolates from cystic fibrosis patients. Agents Chemother 44, s. 710-712, 2000.

Kamstrup S., San Martin R., Doberti A., Grande H., Dalsgaard K.: Preparation and characterization of quillaja saponin with less heterogeneity than Quil-A. Vaccine 18, s. 2244-2249, 2000.

Kastrup J., Lauritsen J.P.H., Menné C., Dietrich J., Geisler C.: The phosphatase domains of CD45 are required for ligand- induced T cell receptor down-regulation. Scand. J. Immunol. 51, s. 491-496, 2000.

Kemp M., Klarlund Pedersen B., Theander T.G.: Human infektionsimmunologi, basalvidenskabelige opdagelser og kliniske konsekvenser. Ugeskr Laeger 161, s. 3019-3024, 2000.

Koch C., Høiby N.: Diagnosis and treatment of cystic fibrosis. Respiration 67, s. 239-247, 2000.

Lauritsen J.P.H., Menné C., Kastrup J., Dietrich J., Ødum N., Geisler C.: Beta2-Adaptin is constitutively dephosphorylated by serine/ threonine protein phosphatase PP2A and phosphorylated by a staurosporine-sensitive kinase. Biochemical and Biophysical Acta 1497, s. 297-307, 2000.

Magesa S.M., Mdira Y.K., Akida J.A., Bygbjerg I.C., Jakobsen P.H.: Observations on the periodicity of Plasmodium falciparum gametocytes in natural human infections. Acta Trop, s. 239-246, 2000.

Menné C., Lauritsen J.P.H., Kastrup J., Dietrich J., Ødum N., Geisler C.: TCR up-regulation by ceramide-activated protein phosphatases. Journal of Immunology 165, s. 3065-3072, 2000.

Menné C., Lauritsen J.P.H., Kastrup J., Dietrich J., Wegener A-M.K., Ødum N., Geisler C.: Ceramide-induced TCR up-regulation. J. Immunol. 165, s. 3065-3072, 2000.

Meyer C.N., Svenson M., Larsen C.S., Ødum N., Skinhøj P., Bendzen K.: Low prevalence of antibodies and other factors binding to CC-chemokines and IL-2 in HIV-positive patients. APMIS 108, s. 122-130, 2000.

Moser C., Kjærgaard S., Pressler T., Kharazmi A., Koch C., Høiby N.: The immune response to chronic Pseudomonas aeruginosa lung infection in cystic fibrosis patients is predominantly of a Th2 type. APMIS 108, s. 329-335, 2000.

Nansen A., Marker O., Bartholdy C., Thomsen A.: CCR2+ and CCR5+ CD8+ T cells increase during viral infection and migrate to sites of infection. Eur J Immunol 30, s. 1797-1806, 2000.

Nielsen K., Bangsborg J.M., Høiby N.: Susceptibility of Legionella species to five antibiotics and development of resistance by exposure to erythromycin, ciproflocxacin, and rifampicin. Diagn Microbiol Infect 36, s. 43-48, 2000.

Nielsen K., Hindersson P., Høiby N., Bangsborg J.M.: Sequencing of the rpoB gene in Legionella pneumophila and characterization of mutations associated with rifampicin resistance in the Legionellaceae. Antimicr Agents Chemother 44, s. 2679-2683, 2000.

Nielsen M-B., Kirgin A.F., Loftus D.J., Nissen M.H., Rivoltini L., Zeuthen J., Geisler C., Ødum N.: Amino acid substitutions in the MART-1 peptide modulate cytokine responses in melanoma specific T cells. Journal of Immunotherapy 23, s. 405-410, 2000.

Palmer R.J., Settnes O.P., Lodal J., Wakefield A.E.: Population structure of rat-derived pneumocystis carinii in Danish wild rats. Applied and environmental microbiology vol. 66, no. 11, s. 4954-4961, 2000.

Quaye I.K.E., Ekuban F.A., Goka B.Q., Adabayeri V., Kurtzhals J.A.L., Gyan B.A., Ankrah N-A., Hviid L., Akanmori B.D.: Haptoglobin 1-1 is associated with susceptibility to severe Plasmodium falciparum malaria. Trans R Soc Trop Med Hyg 94, s. 216-219, 2000.

Rasmussen J.W., Høiby N.: Hydrophobic character of surface regions and total hydrophobicity of four variants of chromosomal class C beta- lactamase from Pseudomonas aeruginosa are identical. Chromatographic comparison of the hydrophobic character of the variants

and the effect of focusing buffe J Chromatography B 746, s. 161-172, 2000.

Riberdy J.M., Christensen J.P., Branum K.C., Doherty P.C.: Diminished primary and secondary influenza-specific CD8+ T cell responses in CD4-depleted Ig mice. J Virol 74, s. 9762-9765, 2000.

Ricke C.H., Staalsoe T., Koram K., Akanmori B.D., Riley E.M., Theander T.G., Hviid L.: Plasma antibodies from malaria-exposed pregnant women recognize variant surface antigens on Plasmodium falciparum infected erythrocytes in a parity-dependent manner and block parasite adhesion to chondroitin sulphate A. J Immunol 165, s. 3309-3316, 2000.

Rognan D., Engberg J., Stryhn A., Andersen P.S., Buus S.: Modeling the interactions of a peptide-major histocompatibility class I ligand with its receptors. II. Cross-reaction between a monoclonal antibody and two alpha beta T cell receptors. J Comput Aided Mol Des 14 (1), s. 71-82, 2000.

Rognan D., Stryhn A., Fugger L., Lyngbæk S., Engberg J., Andersen P.S., Buus S.: Modeling the interactions of a peptide-major histocompatibility class I ligand with its receptors. I. Recognition by two alpha beta T cell receptors. J Comput Aided Mol Des 14 (1), s. 53-69, 2000.

Saiman L., MacDonald N., Burns J.L., Høiby N., Speert D., Weber D.: Infection control in cystic fibrosis: Practical recommendations for the hospital, clinic and social settings. Amer J Infect Control 28, s. 381-385, 2000.

Skov S., Bonyhadi M., Ødum N., Ledbetter J.A.: IL-2 and IL-15 regulate CD154 expression on activated CD4 T-cells. Journal of Immunology 164, s. 3500-3505, 2000.

Stittelaar K.J., Boes J., Kersten G.F., Spiekstra A., Mulder P.G., de Vries P., Roholl P.J., Dalsgaard K., van den Dobbelsteen D.G., van Alphen L., Osterhaus A.D.: In vivo antibody response and in vitro CTL activation induced by selected measles vaccine candidates, prepared with purified Quil A components. Vaccine 18, s. 2482-2493, 2000.

Stryhn A., Pedersen L.Ø., Holm A., Buus S.: Longer peptide can be accomodated in the MHC class I binding site by a protrusion mechanism. Eur J Immunol 30 (11), s. 3089-3099, 2000.

Svenson M., Hansen M.B., Thomsen A., Diamant M., Nansen A., Rieneck K., Otternes I.G., Bendtzen K.: Cytokine vaccination: neutralising IL1α autoantibodies induced by immunization with autologous IL-1? J Immunol Methods 236, s. 1-8, 2000.

Thomsen A., Nansen A., Andreasen S.Ø., Wodarz D., Christensen J.P.: Host factors influencing virus persistence. Philos Trans R Soc London B Biol Sci 355, s. 1031-1042, 2000.

Thomsen A.: Medforfatter til “Infektionsforsvaret og “Immunologisk tolerans”. i: Basal og klinisk immunologi, K. Bendtzen (ed.), FADL, 2000.

Thorsen S., Hornsleth A., Pedersen B.K., Heilmann C.J.: Behandling af RSV infektioner hos immunkompromitterede hæmatologiske patienter. Ugeskr. Læg. 162, s. 4644-4647, 2000.

Thulesen S., Nielsen M., Petersen T.R., Nissen M.H., Ødum N., Røpke C.: Interleukin-15 is a growth factor for human thymocytes with preferential effect on CD8+ cells. Cytokine 12, s. 751-755, 2000.

Wordarz D., Page K.M., Arnout R.A., Thomsen A., Lifson J.D., Nowak M.A.: A new theory of CTL memory: implications for HIV treatment. Philos Trans R Soc London B Biol Sci 355, s. 329-343, 2000.

Wu H., Song Z., Hentzer M., Andersen J.B., Heydorn A., Mathee K., Moser C., Eberl L., Molin S., Høiby N., Givskov M.: Detection of N-acyl-homoserine lactones in lung tissues of mice infected with Pseudomonas aeruginosa. Microbiology 146, s. 2481-2493, 2000.

Zhang Q., Raghunath P.N., Vonderheid E., Ødum N., Wasik M.A.: Lack of phosphotyrosine phosphatase SHP-1 expression in malignant T cell lymphoma cells results from methylation of the SHP-1 promotor. American Journal of Pathology 157, s. 1137-1146, 2000.

Ødum N.: Medforfatter til “Celleinteraktioner og regulering”. i: Basal og klinisk immunologi. K. Bendtzen (ed.), FADL, 2000.

Farmakologisk Institut

Ledelse 1.2.2000
Institutleder, professor, dr.pharm. Sten Christensen.
Institutbestyrelse: Professor, dr.med. Thue W. Schwartz (viceinstitutleder), docent, dr.med. Erling T. Mellerup og ingeniørassistent Ole Madsen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.
Foruden Panum afsnittet omfatter instituttet Neuropsykiatrisk Laboratorium, Rigshospitalet. Endvidere er tilknyttet et RH-professorat klinisk farmakologi (Henrik E. Poulsen) som leder Klinisk Farmakologisk afdeling Q på Rigshospitalet.

Adresser
Blegdamsvej 3
Panum Instituttet
2200 København N
Telefon 35 32 76 00
Fax 35 32 76 10
www.farmakol.ku.dk

Neuropsykiatrisk Laboratorium
Rigshospitalet, afd. 6102
Blegdamsvej 9
2100 København Ø
Telefon 35 37 30 90
Fax 35 39 35 46

Klinisk Farmakologi, afd. Q
Rigshospitalet, afsnit 7642
Tagensvej 20
2200 København N
Telefon 35 45 76 91
Fax 35 45 27 45
www.cpnc.dk

Institutlederens årsberetning

Vedr. instituttets historie, se hjemmesiden el. årbog 1998.

Personaleforhold
Et professorat i neurofarmakologi og en adjunktstilling i molekylær farmakologi er under besættelse. Professor Thue W. Schwartz gik på delvis orlov 1. oktober for at starte biotekfirmaet 7 TM Pharma.

Forskningsvirksomhed
Instituttet driver grundforskning inden for de nedenfor beskrevne emneområder. Det overordnede sigte med forskningen er at opnå øget indsigt i sygdomsårsager og i forståelsen af, hvordan lægemidler virker på organismen. Et vigtigt fællestræk er anvendelsen af lægemidler og andre fremmedstoffer som "værktøjer" til udforskning af patofysiologiske mekanismer, og anvendelse af en række teknikker – fra molekylærbiologiske metoder til forsøg i intakte dyr – for at belyse lægemidlers virkningsmekanismer. Instituttet deltager aktivt i universitetets satsningsområder inden for miljø og bioteknologi.

Molekylær Farmakologi
Den overordnede målsætning er at forstå det molekylære grundlag for virkningen af lægemidler – især inden for 7TM receptorer (G protein-koblede receptorer), der udgør den største superfamilie af proteiner i det humane genom.

Kemokin receptorer – fra virus til transgene dyr
Projektet fokuserer på kemokiner og kemokin receptorer, der findes i selve genomet hos visse herpes- og poxvirus. Kemokiner og receptorer klones ud fra virus, karakteriseres molekylært og farmakologisk i laboratoriet, og deres biologiske funktion karakteriseres i samarbejde med en lang række laboratorier verden over. Disse virale molekyler bruges af virus bl.a. til at neutralisere vores immunapparat og til at dirigere virus og virusinficerede celler rundt i kroppen og ind i celler de vil inficere. I 2000 er der bl.a. blevet etableret en række transgene mus, der udtrykker forskellige virale receptorer, f.eks. US28 og US27, to 7TM receptorer fra human cytomegalovirus. US28 har betydning for virus attachment og celle entry, mens US27 endnu forbliver ukarakteriseret. Endvidere er en række mutanter af ORF74 – en konstitutiv aktiv 7TM onkogen fra human herpesvirus 8 – blevet karakteriseret. Disse repræsenterer ændrede receptorfænotyper m.h.t. ligandbinding og aktivering. Desuden er brugen af virale kemokine antagonister som fremtidige drug-targets udforsket, bl.a. ved etablering af monoklonale antistoffer, hvor der til Fc delen er koblet to virale kemokiner – der trods kobling til Mab bevarer specificitet og affinitet i interaktionen med receptorerne.

Cellulær lokalisation og trafikering af receptorer
Som noget nyt er laboratoriet gået ind i udforskning af receptorers placering og vandring i cellen. Dette er bl.a. sket ved "tagging" af receptorerne, hvor man med antistoffer mod disse tags kan følge receptorernes "livscyclus", eksempelvis i forbindelse med binding af agonist. Desuden er fusionsproteiner blevet konstrueret, hvor receptorerne er fusioneret til nogle af de intracellulære sorteringsproteiner, de såkaldte arrestiner, og derved fastholdt i bestemte lokalisationer og konformationer.

Struktur & funktion af 7TM receptorer og deres ligander
Lægemiddelreceptorers struktur og funktion studeres ved hjælp af protein-engineering, hvor især metal-ion bindingssteder bruges som prober – en teknologi der er opdaget og udviklet i laboratoriet. I 2000 publiceredes bl.a. "ombygningen" (redesign) af tachykinin NK-1 receptoren til en zink-ion sensor. Det er siden bl.a. lykkedes at udvikle metal-ion kelatorer, der specifikt kan aktivere eller inaktivere receptorerne også *in vivo*. Dette er basis for en ny form for validering af 7TM receptorer som farmakologiske targets ved hjælp af en kombination af transgen teknologi og molekylær farmakologi (Thue W. Schwartz, Mette M. Rosenkilde).

Kardiovaskulær og renal farmakologi
Ved hjælp af en række dyremodeller belyses patofysiologiske mekanismer og virkningen af lægemidler ved lidelser i det kardiovaskulære system. Undersøgelserne udføres på

intakte, ubedøvede, permanent instrumenterede forsøgsdyr samt isolerede nyretubuli og blodkar *in vitro*.

Fokus rettes i stigende grad mod transportmolekyler for natrium og vand (aquaporiner).

Aktuelle projekter

Mekanismen bag tiaziddiuretikas antidiuretiske virkning ved diabetes insipidus.

Mekanismer bag interaktioner mellem forskellige typer diuretika og aquaretika.

Forstyrrelser i salt- og vandudskillelsen ved levercirrose og kronisk hjerteinsufficiens, med specielt henblik på ændringer i natrium- og vandtransportere i nyretubuli.

Prækliniske studier af aquaretiske peptider.

Virkningen af aldosteron-antagonister ved hjerteinsufficiens.

Udvikling af en musemodel med permanente katetre.

Videreudvikling af vaskulære katetre til rotter og mus.

Patofysiologiske mekanismer ved endotoksin-induceret akut nyresvigt.

Virkningen af erytropoitin på vaskulær autoregulation.

Virkningen af erytropoitin hos patienter med akut subarachnoidalblødning.

Ændringer i den vaskulære reaktivitet ved hjerteinsufficiens.

(Sten Christensen, Thomas Jonassen, Niels V. Olsen, Niels Lomholt, Ole Amtorp).

Klinisk farmakologi og toksikologi

(Miljømedicin beskrevet under Institut for Folkesundhed).

Den overordnede målsætning er at forske i metaboliske processers betydning for fremmedstoffers effekter i mennesket. Der fokuseres på dannelse og effekter af reaktive oxygenforbindelser og i enzymatisk omsætning af fremmedstoffer. Den overordnede strategi er en kobling mellem *in vitro* metoder, dyreforsøg og epidemiologiske/mekanistiske studier med anvendelse af biomarkører hos mennesker.

Aktuelle projekter

Reaktive oxygenforbindelser som skademekanisme: muligheder for farmakologisk intervention.

Metabolisme af lægemidler og andre fremmedstoffer, herunder nikotin: Relation til ønskede og uønskede effekter.

Endogene mutageners modifikationer af DNA, antiodixanters effekter, cytostatisk binding til DNA, udvikling af lægemiddelanalyser, PK/PD-simulering og populationskinetik, aldersprocesser med fokus på DNA-ændringer af deres reparationer (Henrik E. Poulsen, Stig Jørgensen, Steffen Loft).

Organiske opløsningsmidlers neurotoxicitet: Biokemiske målinger i neonatale og voksne rotter med fokus på oxidativt stress og apoptose (Sven Edelfors).

Neurofarmakologi

Forskningen omfatter kliniske og dyreeksperimentelle undersøgelser af farmakas virkning overfor affektive og neurodegenerative lidelser.

Inden for det affektive område arbejdes med serotonintransporteren, serotonintransportergenet, samt forskellige serotoninreceptorer i udvalgte rottehjerneområder, og klinisk undersøges betydningen af $5HT_{1A}$ receptoren for latenstiden ved antidepressiv behandling. Klinisk og epidemiologisk undersøges serotonintransporteren og serotonerge farmakas betydning for udvikling af apopleksi. Endeligt undersøges en hidtil ukendt kolinerg receptor lokaliseret til medial habenula.

Den genetiske markør APOE-epsilon-4 undersøges i en række kliniske projekter med relation til neurodegenerative lidelser som Alzheimer's sygdom, Pick's sygdom, disseminieret sclerose og traumatisk hjerneskade. Dyreeksperimentelt undersøges virkningen af proteinet A-beta (udløseren af Alzheimer's sygdom) på hippocampale celler, og på dyrkede humane NT2 celler. Den antiepileptiske effekt af neuropeptid Y undersøges ved forskellige kemisk-inducerede epilepsi-modeller hos rotter, desuden undersøges neuropeptid Y's virkning i forskellige adfærdsmodeller (Erling Mellerup, Per Plenge, Ole Steen Jørgensen, David Woldbye, Gitta Wörtwein).

Allergi

Astma, COPD og bygningsrelaterede symptomer i relation til infektioner og miljøbetingede påvirkninger med LPS, bakterier, virus og skimmelsvampe. Patogene mekanismer undersøges: IgE og lektin medierede mekanismer, forskellige toksiske mekanismer, mediator release, og cytokiner. Endvidere sporing i miljøet af skadelige mikroorganismer (Svend Norn).

Faglige- og administrative hverv

Instituttets medarbejdere har i årets løb stillet deres faglige ekspertise til rådighed i mange sammenhænge. Mange kræfter er lagt i universitære opgaver som studieplansarbejde, forskningsudvalg, bedømmelser m.m. Her omtales kun de vigtigste, overvejende eksterne hverv.

Udvalg og fonde

Jens Schou: Formand for P. Carl Petersens Fond.

Sten Christensen: Formand for Eva og Robert Voss Hansens Fond.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Thue W. Schwartz: Medlem af adskillige bestyrelser og rådgivningspaneler vedr. bioteknologi i ind- og udland.

Tillidshverv

Henrik E. Poulsen: Netværksleder for Clinical Pharmacology Network Copenhagen. Formand for Dansk Selskab for Klinisk Farmakologi.

Niels Lomholt: Formand for Dansk Standards Standardiseringsudvalg for anæstesiapparatur.

Formidling

Instituttet tilbyder prægraduat undervisning i farmakologi og toksikologi for læge- tandlæge- og humanbiologistuderende efter gældende studieplaner. Derudover medvirker flere medarbejdere ved en række postgraduate kurser. Instituttet afholder årligt et tværfagligt "postgraduat kursus i toksikologi" beregnet på ph.d.-studerende og ansatte i sundhedssektoren.

Redaktionelle hverv

Jens S. Schou: Hovedredaktør for Pharmacology & Toxicology.

Thue W. Schwartz: Editorial board for Medicinal Chemistry and Molecular Pharmacology.

Henrik E. Poulsen: Editorial board for Pharmacology & Toxicology and Free Radical Research. Medlem af Scienti-

fic Board, Eurotox 1999. Committee member of Society for Free Radical Research, Europe.

Svend Norn: Editorial board for Environmental Toxicology and Pharmacology and The Annals of Agricultural and Environmental Medicine. Contributing editor for Journal of Investigational Allergology & Clinical Immunology.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Maria Waldhoer, EMBO-fellow fra Østrig, og Chunying Zhu, ph.d.-studerende fra Kina.

Netværk og samarbejde

Den molekylærfarmakologiske forskergruppe indgår i et netværk af multiple forskergrupper inden for universiteter og medicinalindustri. Der er formaliseret samarbejde med 7 TM Pharma, Lundbeck A/S, Novo Nordisk A/S og NeuroSearch A/S, Glaxo Wellcome (UK), Icos (USA), AnorMED (Canada) og Scheering Plough (USA). Den kardiovaskulære forskergruppe har indgået samarbejde med Zealand Pharmaceuticals og Action Pharma.

Institutleder Sten Christensen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	12,1	3,4
STIP		3,8
TAP	17,3	2,7
TOTAL	29,4	9,8

VIP Internt finansieret

Amtorp, Ole; lektorvikar.
Borgbjerg, Birgitte Molke; adjunkt.
Christensen, Sten; professor.
Edelfors, Sven; lektor.
Grosman, Nina; lektor.
Jonassen, Thomas Engelbrecht N; lektorvikar.
Jørgensen, Ole Steen; lektor.
Mellerup, Erling Thyge; lektor.
Norn, Svend; lektor.
Olsen, Niels Vidiendal; lektor.
Plenge, Per Krener; lektor.
Poulsen, Henrik E.; professor.
Roed, Mette Marie Rosenkilde; adjunkt.
Schwartz, Thue Walter; professor.
Woldbye, David Paul Drucker; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Dalsgaard, Grethe Tang; forskningsass.
Elling, Christian; forskningsadj.
Kledal, Thomas Nitschke; forskningsass.
Martini, Lene; forskningsass.
Risom, Lotte; forskningsass.

STIP Internt finansieret

Jensen, Kristian Kirk; forskningsass.
Jensen, Lone Brønd; ph.d.-studerende.
Jørgensen, Stig Verner; kand.stip.

STIP Eksternt finansieret:

Gerlach, Lars-Ole; ph.d. studerende.
Lange, Birgitte Holst; forskningsass.
Sørensen, Mette; ph.d. studerende.
Wellejus, Anja; ph.d. studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Kledal, Thomas Nitschke: Herpesvirus encoded chemokines and chemokine receptors.
Torup, Lars Ole: Cerebral Ischemia and Serotonin.

Fondsbevillinger

A.P. Møller

– Udstyr til celleforskning (Ulrik Gether) kr. 1.692.702.
– Molekylær farmakologisk karakterisering (Mette M. Rosenkilde) kr. 30.000.

AnorMed

– Binding of AMD's macrocyclic and non-macrocyclic c (Thue Schwartz) kr. 555.000.

Det Strategiske Miljøforskningsprogram

– Luftforurening af luftveje (Steffen Loft) kr. 1.164.000.

Eva og Robert Voss Hansens Fond

– Diuretikas farmakodynamik, lithiums tubulære reabsorptionsmekanismer og patogenesen ved lithiums-ind (Sten Christensen) kr. 27.000.
– Renale mekanismer bag udviklingen af vandretention og hyponatriæmi ved hjerteinsufficiens og levercirrhose (Thomas Jonassen) kr. 20.000.
– Ændringer i den vaskulære reaktivitet (Niels Vidiendal Olsen) kr. 20.000.

Fabrikant Vilhelm Pedersen og Hustrus Mindelegat

– Molekylær farmakologisk karakterisering af kemokin receptorer fra human herpesvirus 4,5 og 6 (Thue Schwartz) kr. 350.000.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme

– Uoplyst (Birgitte Molke Borgbjerg) kr. 12.000.
– Molekylær farmakologisk karakterisering (Mette M. Rosenkilde) kr. 25.000.

Forskningsstyrelsen/National satsning på Bioteknologi

– 7TM-Receptor Bioteknologisk Kompetence Center (Thue Schwartz) kr. 3.900.000.

Gerda og Aage Haensch's Fond

– Oksidativ DNA-skade og cancerrisiko (Steffen Loft) kr. 74.560.

Hjerteforeningen

– Angiotensin II (Katrine Winther) kr. 100.000.

Kræftens Bekæmpelse

– Kemokiner og kemokin receptorer fra Kaposi's sarko (Thue Schwartz) kr. 472.781.

Michaelsens Fonden

– Skolarstipendium til Helga Munch-Petersen (Sten Christensen) kr. 93.000.

Novo Nordisk Fonden
- Molecular Pharmacological characterization of the constitutive chemo (Mette M. Rosenkilde) kr. 92.000.
- Renal sodium and water handling in rats with congestive heart failure (Thomas Jonassen) kr. 70.000.

P. Carl Petersens Fond
- Evaluering af 7TM receptorer som lægemiddel target (Birgitte Holst Lange) kr. 393.067.
- Kandidatstipendium (Birgitte Holst Lange) kr. 25.935.

Private Fondsmidler
- Nitrat-tolerance/J.Aldershvile RH (Henrik Enghusen Poulsen) kr. 15.395.

SMF Sundhedsmin. miljømed. Forsk.center
- Kromosomaberrationer (Elisabeth E. Knudsen) kr. 30.000.

Scleroseforeningen
- Human herpesvirus-6-virale kemokiner og receptorer (Thue Schwartz) kr. 250.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
- Children and genotoxic exposures (Lisbeth E. Knudsen) kr. 150.000.
- Hyponatriæmi hos rotter (Thomas Jonassen) kr. 500.000.
- Undersøgelse af samvirkende helbredseffekter af luftforurening og kost (Steffen Loft) kr. 13.150.000.
- Virkningen af fosfodiesterasehæmmere (Niels Vidiendal Olsen) kr. 500.000.

Sundhedsministeriet
- Luftforurening og ekspression (Steffen Loft) kr. 180.000.

Sundhedsministeriets Miljømedicinsk.
- 6-om-dagen (Steffen Loft) kr. 192.000.
- Biomarkører for arbejdsmæssig udsættelse for diese (Lisbeth E. Knudsen) kr. 300.000.
- Center for Miljørelateret Kræft (CEMIK) (Steffen Loft) kr. 2.000.000.
- Østrogeninduceret oksidativ DNA skade i testikelce (Steffen Loft) kr. 324.000.

University of Nijmegen
- Biomarkers for occupational diesel exhaust exposur (Lisbeth E. Knudsen) kr. 71.312.

Publikationer

Bonassi S., Hagmar L., Strömberg U., Montagud A.H., Tinnerberg H., Forni A., Heikkilä P., Wanders S., Wilhardt P., Hansteen I-L., Knudsen L.E., Norppa H.: Chromosomal aberrations in lymphocytes predict human cancer independently of exposure to carcinogens. Cancer Research 60, s. 1619-1625, 2000.

Chunying Z., Poulsen H.E., Loft S.: Inhibition of Oxidative DNA Damage *In Vitro* by Extracts of Brussels Sprouts. Free Rad. Res. Vol. 33, s. 187-196, 2000.

Clementsen P., Farholt S., Permin H., Lange P., Stahl Skov P., Norn S.: Chlamydia pneumonia and chronic obstructive pulmonary disease: bronchial biopsies (PCR and culture) and specific serum antibodies in patients and controls. Inflamm. res. 49, suppl. 1, s. S37-38, 2000.

Collins A.R., Brown J., Bogdanov M., Cadet J., Cooke M., Douki T., Dunster C., Eakins J., Epe B., Evans M., Farmer P., Gedik C.M., Halliwell B., Herbert K., Hofer T., Hutchinson R., Jenner A., Jones G.D.D., Kasai H., Kelly F., Lloret A., Loft S., Lunec J., McEwan M., Møller L., Olinski R., Podmore I., Poulsen H., Ravanat J.L., Rees J.F., Reetz F., Shertzer H., Spiegelhalder B., Turesky R., Tyrrell R., Vina J., Vinicombe D., Weimann A., Wergifosse B.d., Wood S.G.: Comparison of different methods of measuring 8-oxoguanine as a marker of oxidative DNA damage. Free Radical Res 32, s. 333-342, 2000.

Costa-Neto C.M., Miyakawa A.A., Oliveira L., Hjorth S.A., Schwartz T.W., Paiva A.C.: Mutational analysis of the interaction of the N- and C- terminal ends of angiotensin II with the rat AT(1A) receptor. Br. J. Pharmacol. 130, no. 6, s. 1263-8, 2000.

Elling C.E., Raffetseder U., Nielsen S.M., Schwartz T.W.: Disulfide bridge engineering in the tachykinen NK1 receptor. Biochemistry 39, no. 4, s. 667-75, 2000.

Emamifar M., Shalmi M., Thomas K., Christensen S.: Mechanism of distal nephron Li+ reabsorption during dietary K+ restriction in rats. Kidney & Blood Pressure Research 23, s. 83-88, 2000.

Hagmar L., Tinnerberg H., Mikoczy Z., Strömberg U., Bonassi S., Montagud A.H., Hansteen I-L., Knudsen L.E., Norppa H.: Do cytogenetic biomarkers, used for occupational health surveillance, predict cancer? i: Human monitoring after environmental and occupational exposure to chemical and physical agents s. 1-6, 2000.

Haugan K., Shalmi M., Petersen J.S., Marcussen N., Spannow J., Christensen S.: Effect of renal medullary-papillary lesion on the antihypertensive action of furosemide and development of salt-sensitive hypertension in Dahl S rats. J.Pharmacol.Exp.Ther. 80, s. 1415-1422, 1997.

Holst B., Elling C.E., Schwartz T.W.: Partial agonism through a zinc-ion switch constructed between transmembrane domains III and VII in the tachykinin NK (1) receptor. Mol. Pharmacol. 58, no. 2, s. 263-270, 2000.

Høgh P., Oturai A., Schreiber K., Blinkenberg M., Jørgensen O.S.: Apolipoprotein E and multiple sclerosis: impact of the epsilon-4 allele on susceptibility, clinical type and progression rate. Multiple sclerosis 6, s. 226-230, 2000.

Jensen B.S., Knudsen L.E., Petersen P.V.: Purity of medicinal products. Drug Information Journal 34, s. 895-902, 2000.

Jonassen T.E.N., Promeneur D., Christensen S., Petersen J.S., Nielsen S.: Decreased vasopressin-mediated renal water reabsorption in rats with chronic aldosterone-receptor blockade. Am. J. Physiol. Renal Physiol. 278, s. F246-256, 2000.

Jonassen T.E.N., Sørensen A-M., Petersen J.S., Andreasen F., Christensen S.: Increased natriuretic efficiency of furosemide in rats with carbon tetrachloride induced liver cirrhosis. Hepathology 31, s. 1224-1230, 2000.

Jonassen T.E.N., Christensen S., Kwon T-H., Langhoff S., Salling N., Nielsen S.: Renal water handling in rats with decompensated liver cirrhosis. Am. J. Physiol. Renal Physiol. 279, s. F1101-1109, 2000.

Knudsen L.E., Koch L.: Etiske problemer ved genetiske undersøgelser af DNA i projekt-blodprøver. Biozoom 3, s. 22-23, 2000.

Kragh J., Woldbye D.P.D., Bolwig T.T.: Long-term effect of repeated electroconvulsive shock on exploratory be-

haviour and seizure susceptibility to lidocaine in rats. J. Psychiat. Res. 27, s. 89-94, 1993.

Ladefoged O., Lam H.R., Sørensen I.K., Thorup I., Pilegaard K., Edelfors S.: Chemical induced apoptosis. S. 1-103. Nordisk Ministerråd. København 2000.

Lander F., Knudsen L.E., Gamborg M.O., Järventaus H., Norppa H.: Chromosome aberrations in pesticide-exposed greenhouse workers. Scand J Work Environ Health 26 (5), s. 436-442, 2000.

Larson D.L., Jones R.M., Hjorth S.A., Schwartz T.W., Portoghese P.S.: Binding of norbinaltorphimine (norBNI) congeners to wild- type and mutant mu and kappa opioid receptors: molecular recognition loci for the pharmacophore and address components of kappa antagonists. J. Med. Chem. 43, no. 8, s. 1573-6, 2000.

Loft S., Poulsen H.E., Weismann A.: Urinary measurement of 8-oxodG (8-oxo-2`-deoxyguanosine). i: Measuring *in vivo* oxidative damage: a practical approach s. 69-80, J. Lunec and H.R. Griffiths, 2000.

Lüttichau H.R., Schwartz T.W.: Validation of chemokine receptors as drug targets. Curr. Opion. Drug Disc. Development 3, no. 5, s. 610-623, 2000.

Lüttichau H.R., J. S., Boesen T.P., Johnsen A.H., Chantry D., Gerstoft J., Schwartz T.W.: A highly selective CC chemokine receptor (CCR)8 antagonist encoded by the poxvirus molluscum contagiosum. J. Exp. Med. 191, no. 1, s. 171-80, 2000.

Mølhave L., Schneider T., Kjærgaard S.K., Larsen L., Norn S., Jørgensen O.: House dust in seven danish offices. Atmospheric Environment 34, s. 4767-4779, 2000.

Møller P., Knudsen L.E., Loft S., Wallin H.: The comet assay as a rapid test in biomonitoring occupational exposure o DNA damaging agents and effect of confounding factors. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev 9, s. 1005-1015, 2000.

Møller P., Wallin H.: Genotoxic hazards of azo pigments and other colorants related to 1-phenyl-2-hydroxynaphthalene. Mutat Res 462, s. 13-30, 2000.

Møller P., Wallin H., Dybdahl M., Frentz G., Nexø B.A.: Psoriasis patients with basal cell carcinoma have more repair-mediated DNA strand-breaks after UV-C damage in lymphocytes than psoriasis patients without basal cell carcinoma. Cancer Lett 151, s. 187-192, 2000.

Møller P., Wassermann K., Damgaard J., Nexø B.A., Wallin H.: Sensitivity to nitrogen mustard relates to the ability of processing damage in Chinese hamster ovary cells. Pharmacol Toxicol 86, s. 169-177, 2000.

Mogensen H.S., Jørgensen O.S.: AMPA receptor subunit mRNAs and intracellular [Ca2+] in cultures mouse and rat cerebellar granule cells. Int.J.Devl Neurosciece 18, s. 61-68, 2000.

Nedergaard P.: Cholinergic, noradrenergic and GABAergic control of sexual behaviour. Scandinavian journal of sexology 3(1), s. 3-11, 2000.

Norn S., Iversen M.: Examination of serum IgE specific to pig protein in pig farmers by histamine release test. Ann Agric Environ Med 7, s. 85-88, 2000.

Olsen N.V., Bonde J.: Dopamin i "nyrevenlige" doser. Ugeskrift for Læger 162, no. 20, s. 2864-67, 2000.

Permin H., Nørgaard A., Norn S., Andersen L.P., Nielsen H.: IgE-mediated immune response to Helicobacter pylori examined by basophil histamine release in patients with dyspepsia. Inflamm. res. 49, suppl. 1, s. S29-30, 2000.

Porkkala-Sarataho E., Salonen J.T., Nyyssönen K., Kaikkonen J.E., Salonen R.M., Ristonmaa U., Diczfalusy U., Brigelius-Flohe R., Loft S., Poulsen H.E.: Long-Term Effects of Vitamin E, Vitamin C, and Combined Supplementation on Urinary 7-Hydro-8-Oxo2'-Deoxyguanosine, Serum Cholesterol Oxidation Products, and Oxidation Resistance of Lipids in Nondepleted Men. Arterioscler Thromb Vasc Biol. 20, s. 2087-2093, 2000.

Rosenkilde M.M., Kledal T.N., Holst P.J., Schwartz T.W.: Selective elimination of high constitutive activity or chemokine binding in the human herpesvirus 8 encoded seven transmembrane oncogene ORF74. J. Biol. Chem. 275, no. 34, s. 26309-15, 2000.

Rosenkilde M.M., Schwartz T.W.: Potency of ligands correlates with affinity measured against agonist and inverse agonists but not against neutral ligand in constitutively active chemokine receptor. Mol. Pharmacol. 57, no. 3, s. 602-9, 2000.

Schou J.S.: Letter from the editor. Pharmacology and Toxicology 80, s. 1-2, 1997.

Schou J.S.: Letter from the editor. Pharmacology and Toxicology 76, s. 1-2, 1995.

Sørensen M., Loft S.: No Significant Paraquat-Induced Oxidative DNA Damage in Rats. Free Rad. Res. Vol. 32, s. 423-428, 2000.

Teasdale T.W., Jørgensen O.S., Ripa C.P.L., Nielsen A.S., Christensen A-L.: Apolipoprotein E and subjective symptomatology following brain injury rehabilitation. Neuropsychological rehabilitation 10(2), s. 151-166, 2000.

Thein N., Møller P., Amtoft H., Vogel U., Korsholm B., Autrup H., Wallin H.: A strong genotoxic effect in mouse skin of a single painting of coal tar in hairless mice and in Muta*OTM*Mouse. Mutat Res 468, s. 117-124, 2000.

Tuo J., Liu L., Poulsen H.E., Weimann A., Svendsen O.L., Loft S.: Importance of guanine nitration and hydroxylation in *DNA in vitro* and *in vivo*. Free Radical Biol Med 29, s. 147-155, 2000.

Wellejus A., Poulsen H.E., Loft S.: Iron-induced oxidative DNA damage in rat sperm cells *in vivo* and *in vitro*. Free Rad. Res. 32, s. 75-83, 2000.

Institut for Molekylær Patologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor, dr.med.vet. Folmer Elling.

Institutbestyrelsen består af institutleder Folmer Elling, professor dr.med. (hc) Elisabeth Bock, professor dr.med. Mogens Spang-Thomsen, professor dr.med. Nils-Henrik Diemer og som TAP-repræsentanter Annette Brandi, Jette Røhrman og Lisbeth Thatt.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Fagligt er Instituttet opdelt i 3 laboratorier nemlig Protein Laboratoriet, Neuropatologisk Laboratorium og det oprindelige Patologiske Anatomiske Institut.

Adresse
Frederik V's Vej 11, 5
Teilum Bygningen
2100 København Ø
Telefon 35 32 60 45
Fax 35 32 60 81
www.imp.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Se Årbog 1996.

Proteinlaboratoriet indgår sammen med de tidligere Patologisk Anatomisk Institut og Øjenpatologisk Institut i Institut for Molekylær Patologi. Der forhandles om etableringen af et bioteknologisk center på Tagensvej, hvor Institut for Molekylær Patologi forventes indplaceret. Hvad angår Proteinlaboratoriets historie henvises i øvrigt til tidligere årbøger.

Personaleforhold
Dr.med. Ulla M. Wewer har fået tildelt et forskningsrådsprofessorat i Onkoføtal Patologi i 1999, og i 2000 blev hun udnævnt til ordinær professor i Eksperimentel Patologi. Hun har p.t. orlov fra denne stilling.

Dr.med. Nils Henrik Diemer er udnævnt til professor i Eksperimentel Neuropatologi (antal ansøgere 3, alle mænd), og dr.med. Mogens Spang-Thomsen er konstitueret i et professorat i basal cancerforskning (antal ansøgere 6, 2 kvinder og 4 mænd).

Laboratoriet for Molekylær Patologi

Speciallæge, lektor dr.med. Reidar Albrechtsen og læge, forskningsprofessor, dr.med. Ulla M. Wewer.

Vores forskningsgruppe studerer betydningen af cellematrix interaktioner ved sygdom, især cancer. Vi arbejder med ADAM 12, syndecans, integrins, laminin, og tetranectin (se: www.ullaw.pai.ku.dk). Ulla M. Wewer er 1.9.2000 udnævnt til professor i eksperimentel patologi ved Institut for Molekylær Patologi.

Tumorpatologisk Laboratorium

Laboratoriet ledes af lektor, dr.med. Mogens Spang-Thomsen og forskningen udføres i et integreret samarbejde med overlæge, dr.med. Hans Skovgaard Poulsen, Rigshospitalet, samt med Laboratoriet for Eksperimentel Onkologi, EM-afdelingen og et netværk af eksterne samarbejdspartnere.

Forskning

1. Vækstregulation, vækstfaktor receptorer og genterapi
I disse undersøgelser karakteriseres biologiske egenskaber på molekylært niveau i et panel af såkaldt småcellet lungecancer *in vitro* og i en *in vivo* transplantations model (immundefekte nøgne mus). Formålet er at opnå øget indsigt i denne cancertypes biologi og at anvende den opnåede viden til at etablere forskellige principper for effektiv genterapi for denne type cancer.

2. DNA reparation
Laboratoriets panel af småcellet lungecancer cellelinier undersøges for at kortlægge sammenhængen mellem DNA reparations kapaciteten i celler og udviklingen af resistens over for anticancerbehandling. Betydningen af DNA reparationsprocesser for resistens over for ultraviolet lys (UV) studeres i Chinese Hamster Ovary (CHO)cellelinier. Endelig anvendes en normal human fibroblast cellelinie til undersøgelser af samspillet mellem cellecyklus kontrol, DNA reparation og transskription af involverede gener.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
Mogens Spang-Thomsen er formand for Forskningsudvalget ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

Formidling

Redaktionelle hverv
Mogens Spang-Thomsen er referee for en række internationale cancer tidsskrifter.

Laboratoriet for Eksperimentel Onkologi

Laboratoriet ledes af lektor, dr.med., ph.d. Paul E.G. Kristjansen og dele af forskningen udføres i samarbejde med Tumorpatologisk Laboratorium og EM-afdelingen, samt med flere eksterne samarbejdspartnere.

Forskning
Forskningen omfatter eksperimentel cancerterapi, tumorfysiologi, angiogenese og udvikling af *in vivo* og *in vitro* modeller. En dybere forståelse af tumor-host interactions og af betydningen af tumor microenvironment for den maligne fænotype og for effekten af cancerterapi er målet for laboratoriets aktiviteter.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
Paul E.G. Kristjansen er formand for Dansk Selskab for Cancerforskning.

Elektronmikroskopisk Afdeling

Laboratorieleder. L. Bastholm ph.d, F. Elling. Dele af laboratoriets forskning udføres i samarbejde med andre laboratorier ved og uden for instituttet herunder afdeling for Patologi, Finsencentret, Rigshopitalet og Kræftens Bekæmpelse.

Forskning
Der anvendes morfologiske og immuncytokemiske metoder til lys- og ultrastrukturelle undersøgelser med henblik på at belyse struktur og funktion. Tumorvæv fra brystkræftpatienter undersøges med henblik på at belyse mekanismerne i den tidlige tumorspredning herunder lokalisationen af Vascular Endothelial Growth Factor, der kan stimulere karnydannelse, og plasminogen aktivator receptor, som aktiverer det vævsnedbrydende plasminsystem.

Apoptosens ultrastruktur undersøges på brystkræft cellelinier transfekteret med adenoviral vektor der indeholder et fragment af antisense human heat shock protein 70. Morfologien ved transfektion af muteret EGFR III i human småcellet lungecancer cellelinier i kultur og transplanteret til "nøgne" mus undersøges.

Under Prosekturet

Forskningsvirksomhed

Testiscancer og testis anomalier hos børn
Der arbejdes med tumormarkører, og extragonadale germinative tumorer med CIS undersøges for DNA indhold. På testisbiopsier fra kyptorkide undersøges virkningen af hormonbehandling, samt EPO (JV i samarbejde med N.E. Skakkebæk, Afd. GR, Jørgen Thorup og Dina Cortes, Afd. GGK, G. Daugaard, Onkologisk klinik RH).

Cancer hos thorotrastpatienter
Kvalitative og kvantitative studier pågår (JV i samarbejde med M. Andersson, Onkologisk klinik RH m.fl.).

Obduktionsfrekvens
En stor undersøgelse af obduktionsfrekvensen på landsplan og Rigshospitalet over en 20-årig periode (1.1.1977 til 31.12.1996), med særligt henblik på aldersfordelingen før og efter Obduktionsloven af 1990 er gennemført og under publikation (JV i samarbejde med A. Barkholt).

Formidling

Redaktionelle hverv
JV. er redaktør ved APMIS.

Nefropathologi

Forskningsvirksomhed
I årets løb er foretaget eksperimentelle undersøgelser over acute tubular necrosis (shock-nyren) specielt med henblik på relationerne til counter-current mechanism i nyrecortex.

Arbejdet er foretaget af Poul Faarup i samarbejde med overlæge, dr.med. Viktor Hegedüs samt professor, dr.med. Niels-Henrik von Holstein-Rathlou, Panuminstituttet, professor dr.med. Kenjiro Kumura, Tokyo og overlæge dr.med. Tove Nørgård, Hillerød Sygehus (dr.med. Poul Faarup).

Proteinlaboratoriet

Elisabeth Bock blev udnævnt til æresdoktor ved Bergens Universitet, august 2000.

Forskningsvirksomhed

1. Det neurale celleadhæsionsmolekyle (NCAM)
NCAM medierer celleadhæsion og signaltransduktion og menes derved at påvirke neuritudvækst og dannelse af nervecellekontakter under nervesystemets udvikling samt remodulering af nervecelleforbindelser i det voksne nervesystem i forbindelse med indlæring og regeneration.

1.1. Strukturen af NCAMs ekstracellulære del
Vha. NMR analyse og røntgenkrystallografi bestemmes strukturen af individuelle moduler af NCAM. Ved introduktion af mutationer i modulerne efterfulgt af analyse i bindingskapaciteten af de muterede moduler søges bindingssteder i NCAM lokaliseret (V. Soroka, I. Ralets, V. Berezin, E. Bock i samarbejde med F. Poulsen, P.H. Jensen, Mol.biol. Inst. og C. Kasper og I. Kjøller Larsen, Farm. Højskole).

1.2. NCAM-associeret (Ca^{2+}–Mg^{2+} ATPase)
Betydningen af ATP for NCAM-medieret celleadhæsion og neuritudvækst undersøges vha. ekstracellulær applikation af ATP og ATP-analoger efterfulgt af analyse af NCAMs metabolisme. Endvidere studeres internalisering af NCAM, og de tilgrundliggende molekylære mekanismer herfor søges klarlagt (G. Skladchikova, M. Hübschmann, V. Berezin, V. Kiselyov, E. Bock).

1.3. Identifikation og karakterisering af syntetiske peptidligander
Ved screening af kombinatoriske biblioteker af syntetiske peptider er en neuritogen ligand for NCAMs Ig1-modul, kaldet C3, identificeret. Dosis-respons sammenhængen mht. neuritudvækst undersøges i detaljer, ligesom C3's effekt på dannelse og remodellering af synaptiske kontakter studeres vha. konfokal mikroskopi efter immunocytokemisk farvning for synapse-markører. Derudover søges C3's betydning for celleoverlevelse og apoptose belyst og det studeres hvorledes C3-peptider påvirker intracellulær signalering, herunder intracellulært calcium. Vha. opløselige kombinatoriske biblioteker identificeres endvidere peptider med neuritstimulerende effekt, men ukendt bindingspartner (L.C.B. Rønn, D. Kiryushko, I. Ralets, L.B. Køhler, V. Kiselyov, V: Soroka, V. Berezin, E. Bock i samarbejde med Sten Dissing, KU, og A. Holm og S. Østergaard, KVL).

1.4. Funktionen af den intracellulære del af NCAM ved neuritudvækst
PC12E2-celler transficeres transient med plasmider kodende for den cytoplasmatiske del af forskellige NCAM-former eller fragmenter heraf. Cellerne udsåes på et monolag af fibroblaster med eller uden NCAM-ekspression mhp. at undersøge NCAM-induceret neuritudvækst. Transficerede celler identificeres vha. ko-transficeret grønt-fluorescerende protein (GFP) (K. Kolkova, V. Soroka, N. Pedersen, V. Berezin og E. Bock).

1.5. Karakterisering af signaltransduktion i NCAM-induceret neuritudvækst
PC12E2-celler transficeret transient med konstitutivt aktive eller dominant negative former af komponenter i kendte signaltransduktionsveje, dyrkes i ovennævnte ko-kultursystem, hvorefter neuritudvækst måles med computerassisteret billedanalyse. Transfektionsstudierne suppleres med diverse farmakologiske hæmmere og aktivatorer af signaltransduktion og af direkte undersøgelser af NCAM-induceret phosphorylering af signalmolekyler vha. western blotting. Det er således vist, at NCAM-induceret neuritudvækst fra PC12E2-celler afhænger af p59 ^{Fyn,} FAK, PLC-gamma, PKC, og Ras-MAP kinase signaleringsvejen. I samme model-system undersøges betydningen af GTPaserne RhoA, Rac1, Cdc42, Rap1b, transskriptionsfaktorerne CREB og c-Fos, adaptormolekylerne Grb2, Shp2, Shc og FRS2 og proteinkinaserne PI3-kinase, proteinkinase A og caseinkinase II (K. Kolkova, M. Risell, U. Jessen, E. Rothenberg, L. Lundfald, V. Novitskaia, V. Soroka, N. Pedersen, V. Berezin og E. Bock i samarbejde med B. Boldyreff og O.-G. Issinger, OU).

1.6. Fibroblastvækstfaktor-receptor (FGFR) og heparansulfat proteoglycaners rolle i NCAM-stimuleret neuritudvækst
Det søges belyst, hvilken indflydelse NCAM har på FGFR-aktivering og –stabilisering. Da FGFR-funktionen er afhængig af heparansulfat proteoglycaner, hvortil NCAM kan binde, undersøges agrin og syndecans betydning for NCAM-induceret neuritudvækst. Det undersøges endvidere, hvorledes polysialylering af NCAM påvirker neuritudvækst og FGFR-aktivering (E. Baltzer, A. Hinsby, V. Berezin og E. Bock i samarbejde med H. Aldskogius, Uppsala).

1.7. Undersøgelse af NCAMs betydning for regeneration og indlæring
Effekten af NCAM peptid-ligander med stimulerende effekt på neuritudvækst testes i forskellige indlæringsmodeller *in vivo*. Endvidere undersøges peptidernes virkning på axonal udvækst fra cervikale ganglier og for regeneration af neuronale forbindelser i organotypiske vævsskivekulturer (L.C.B. Rønn, V. Berezin og E. Bock i samarbejde med P. Janssen og J. Zimmer, Syddansk Universitet, M. Kanje, Lund, A.G. Foley, H.C. Gallagher og C. Regan, Dublin samt B. Hartz, A. Møller og J. Scheel-Krüger, NeuroSearch A/S).

1.8. Interaktion mellem celleadhæsionsmolekyler i neural udvikling
Det undersøges, hvorvidt NCAM-moduler påvirker neuritudvækst induceret af homofil binding af L1, et andet CAM af Ig-superfamilien. Endvidere undersøges sammenspillet mellem signaleringsveje aktiveret af NCAM og integriner, en anden familie af CAM'er (A. Mogensen, O. Rudenko, L.V.Kristiansen, N. Pedersen, V. Kiselyov, L.C.B. Rønn, V. Berezin og E. Bock).

1.9. Funktionel homologi mellem vertebrate og drosophila CAM'er
Mhp. at undersøge den funktionelle homologi mellem de vertebrate CAM'er, NCAM og L1, og deres homologer i Drosophila hhv. fasciclinII (fasII) og neuroglian (nrg), etableres transgene knock-out (fasII-/- og nrg-/-) fluer, der ektopisk udtrykker de vertebrate CAM'er (L.V. Kristiansen og E. Bock i samarbejde med L.G. Alonso, Alicante).

1.10. Identifikation af molekyler, der ændrer ekspression efter stimulering med syntetiske peptidligander for NCAM
For at identificere de molekyler, hvis genekspression ændres ved stimulering af NCAM, er RNA blevet isoleret fra primære hippocampale neuroner tilsat neuritstimulerende peptidligander. Dette RNA er ved at blive analyseret på Affymetrix GeneChip arrays, der kan kvantisere forskelle i expression af 7000 kendte gener og 17.000 EST sekvenser. Disse analyser vil blive brugt til at identificere endnu ikke kendte signaleringsveje efter NCAM stimulering med henblik på at fremstille agenter, der kan fremme neuritudvækst, f.eks. ved sygdom (V. Novitskaya, N. Pedersen, V. Berezin & E. Bock).

2. Mts-1-induceret signaltransduktion og neuritudvækst
Mts-1 (S100A4) proteinet er vist at stimulere neuritudvækst afhængig af PLC, PKC, intracellulært calcium, CaMKII, MLCK, og Ras-MAP kinase signaleringsvejen (V. Novitskaia, V. Berezin og E. Bock).

3. Undersøgelse af cellers morfologi og motilitet (bevægelse) in vitro
Ændringer i cellers morfologi og motilitet er at stor betydning under udviklingen af væv samt for migration af celler, i forbindelse med immunologiske reaktioner, sårheling og tumorspredning.

Det molekylære grundlag for cellers morfologi og motilitet bliver derfor undersøgt *in vitro*.

3.1. CAM's betydning for cellers morfologi og motilitet
Betydningen af NCAM for cellemotilitet undersøges vha. transient og stabil transfektion af fibroblaster og gliomceller med forskellige NCAM-former efterfulgt af motilitetsmålinger på celler med eller uden NCAM-ekspression. Integriners betydning for cellemotilitet undersøges bla. Vha. transient transfektion med integrinsubunits. Herudover undersøges betydningen AP-1 komplekset (P. Walmod, V. Tkach, E. Lepekhin, N. Pedersen, L. Christensen, K. Kolkova, V. Berezin og E. Bock).

3.2. Undersøgelser af cellemotilitet og sårheling
Mangelfuld cellemigration som mulig årsag til forsinket sårheling undersøges ved videooptagelse af motile celler efter tilsætning af såreksudat. Ydermere analyseres såreksudater for indholdet af cytokiner og matrix-degraderende enzymer (R. Zillmer, P. Walmod, V. Berezin og E. Bock i samarbejde med P. Samuelsen, Coloplast A/S og F. Gottrup og T. Karlsmark, Bispebjerg Hospital).

3.3. Betydningen af vimentin, GFAP og p53 for astrocytters morfologi og motilitet
Motiliteten af astrocytter uden ekspression af p53, vimentin og/eller GFAP undersøges m.h.p. at opnå et bedre grundlag for udvikling af anti-invasiv terapi til behandling af gliomer (E. Lepekhin, V. Berezin og E. Bock i samarbejde med M. Pekny, Gøteborg).

3.4. Teratogeners effekt på celleproliferation og morfologi
Som led i et EU demonstrationsprojekt har vi udviklet en mikroskop arbejdsstation til såkaldt high-throughput screening af stoffer med mulige teratogene virkninger. Arbejdsstationen bestemmer automatisk om et teststof er cytotoxisk og/eller påvirker proliferation eller differentiering (bestemt ved påvisning af morfologiske ændringer). Et antal stoffer med varierende teratogen effekt er blevet undersøgt i kodet form og resultaterne opgøres p.t. (P. Walmod, A. Berezin, V. Berezin, E. Bock i samarbejde med H. Hau, Hannover, og C. Regan, Dublin).

4. Analyse af HPV type 16 oncogeners syntese og funktion
HPV-16 syntetiserer under infektion otte proteiner (E1 – E7, L1, L2), heraf er E5, E6 og E7 oncoproteiner, som alle hæmmer essentielle cellefunktioner. Laboratoriets indsats er koncentreret omkring analysen af disse proteiners syntese og funktion.

4.1. Promotor mapning og transcriptionskontrol
Projektets formål er at identificere nye promotorer i den del af HPV-16 genomet, der koder for de tidlige proteiner E1 – E7. Der er tidligere kun identificeret to promotorer for HPV-16, P_{97} og P_{670}. Vi har identificeret to nye promotorer P_{482} og P_{542}, som vi er i færd med at karakterisere. Begge kan muligvis regulere E7 specifik mRNA syntese. Der er ligeledes fokus på at identificere en potentiel E5 specifik promoter samt funktionen af transscriptionsregulerende sekvenser i og nedstrøms for E5 læserammen (B.S. Madsen, M. Rosenstierne, Jeppe Vinther, Jacob-Andreas H. Glahder og B. Norrild).

4.2. HPV-16 E5 funktion
E5 er et oncogen, som kan promovere vækst af transformerede celler i soft agar. Endvidere formodes E5 at interagere med den vakuolære ATPase (16kDa proteinet) og bevirke blokering af transporten mellem intracellulære vacuoler og lyzosomerne. E5 mutanter anvendes til at analysere mutantproteinernes evne til at binde til 16kD proteinet og belyse de funktionelle domæner af E5. Retrovirus anvendes til overførsel af E5 genet til værtsceller (David Klinkenberg og B. Norrild).

4.3. Karakterisering af S-100 proteiner
S-100P er reguleret via en HPV-16 E7 protein afhængig pathway. Hvilken betydning dette protein har for HPV vides ikke. Et analogt protein S-100 A12 er isoleret af E. Lukanidin, afd. for Molekylær Cancer Biologi, Kræftens Bekæmpelse. Begge proteiners funktion er analyseret (S. Mikkelsen, V. Berezin, E. Lukanidin, E. Bock og B. Norrild).

4.4. Analyse af HPV-16 E7 proteinets funktion på cellecyklus progression
E7 genet er indsat i U2OS celler under tetracyklin kontrol enten alene eller sammen med p21 genet. P21 bør ved opregulering standse cellerne i G1 fasen. Det undersøges, hvorledes denne kontrol ophæves af E7 proteinet. Endvidere anvendes de dobbelt inducérbare celler til at undersøge, hvilke cellecyklus proteiner E7 danner komplexer med. Dette projekt er et samarbejde med Afd. for Molekylær Cancer Biologi, Kræftens Bekæmpelse (S. Arndal, J. B. Birk, S. Gjerløv-Christensen, G. Jacobsen, J. Bartek, J. Lukas og B. Norrild).

5. Herpes simplex virus morfogenese
Immunfluorescens og immunoguld cryolelektronmikroskopi er blevet standardiseret og forenklet. HSV-1 viruspartiklers og glykoproteiners intracellulære lokalisation og transport i inficerede cellekulturer beskrives ved hjælp af denne metode. Det er blevet muligt at påvise virusglycoprotein i cellernes kernemembran, ændringer i mikrotubuli og en effekt af cellernes alder for forløbet af HSV-1 infektion (cand. med. H. Jensen og B. Norrild).Faglige og administrative hverv.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Elisabeth Bock har deltaget i bedømmelsen af 1 ph.d.-afhandling, 1 doktordisputats, 1 adjunktur, 1 professorvikariat samt 1 forskningsdirektørstilling (Kræftens Bekæmpelse).

Udvalg og fonde
Elisabeth Bock er medlem af bestyrelserne for Fonden Victoria og Henry Andesens Legat og Fhv. Direktør Leo Nielsen og Hustru Karen Margrethe Nielsens Legat for Lægevidenskabelig Grundforskning. Elisabeth Bock er derudover medlem af bestyrelsen for DAKO A/S, medlem af Erhvervsforskerudvalget nedsat af ATV, medlem af bestyrelsen for BRIC (Biotech Research and Innovation Center), formand for Koordineringsgruppen for KUs satsningsområde Bioteknologi, og medlem af Kræftens Bekæmpelses Læge- og Naturvidenskabelige Udvalg, hun har derudover modtaget Gårdejer Ingemann Petersen og Hustrus Fonds hæderspris uddelt af Dansk Selskab for Cancerforskning, november 2000.

Bodil Norrild er medlem af Fakultetets Internationale Udvalg, formand for Dansk Kræftforsknings Fond, medlem af Studienævnet for Humanbiologi, medlem af Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed under Forskningsministeriet, censor ved Aarhus Universitet.

Formidling

Redaktionelle hverv
Elisabeth Bock er medredaktør af International Journal of Developmental Neuroscience samt Journal of Neuroscience Research.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Elisabeth Bock er medkoordinator af følgende EU forskningsprogrammer: "Technical viability of a novel device for automated high-volume screening of teratogens based on simultaneous quantitative computer-assisted microscopical evaluation of clonal cell cycle progression and differentiation state" samt "Age-related changes in learning and memory: Neural cell adhesion molecules, associated carbohydrates and ligands". Endvidere er hun partner i Dansk Forskningscenter for Vækst og Regeneration samt i forsk-

ningsprogrammet: Samarbejde mellem sektorforskning, universiteter og erhverv (SUE) finansieret af Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd.

Patenter

Der er indgivet patentansøgninger vedrørende "Teratogenesis Assay" (Elisabeth Bock, Vladimir Berezin, Anton Berezin, Peter Walmod i samarbejde med Heinz Nau, Hannover og Ciaran Regan, Helen Gallagher og Christopher Bacon, Dublin) og "NCAM binding compounds II" (Elisabeth Bock, Vladimir Berezin og Lene Boding Køhler).

Institutleder Folmer Elling

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	15,9	14,7
STIP	–	3,4
TAP	27,3	1,6
TOTAL	43,2	19,7

Laboratoriet for Molekylær Patologi

VIP Internt finansieret
Albrechtsen, Reidar; lektor.
Bastholm, Lone; laboratorieleder.
Diemer, Nils Henrik; professor.
Faarup, Poul; lektor.
Grauslund, Morten; forskningsadj.
Krarup, Karen Marianne; forskningsass.
Kristjansen, Paul Ejnar Gremaud; lektor.
Lund, Eva Charlotte Løbner; forskningsass.
Petersen, Lone Nørgård; adjunkt.
Elling, Folmer; lektor.
Spang-Thomsen, Mogens; professor konst.
Xu, Xiufeng; lektorvikar.

VIP Eksternt finansieret
Frohlich, Lise Camilla; forskningsass.
Hougaard, Susanne; forskningsass.
Loechel, Steven Charles; forskningsadj.
Nielsen, Nanna Maria Junker; forskningsass.
Pedersen, Minna Wibe Brændholt; forskningsass.
Sundberg, Anna Christina; forskningsadj.
Wewer, Ulla Margrethe; professor.

STIP Eksternt finansieret
Hansen, Lasse Riis; ph.d.-studerende.
Kragh, Michael; ph.d.-studerende.

KLIN Internt finansieret
Andersen, Claus Bøgelund; klinisk lektor.
Rank, Fritz Erwin; klinisk lektor.

Neuropatologisk Laboratorium

VIP Internt finansieret
Diemer, Nils Henrik; lektor.
Johansen, Flemming Fryd; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Alsbo, Carsten Westerlund; forskningsass.
Christensen, Thomas; forskningslektor.
Jensen, Flemming Møller; forskningsass.
Wrang, Maria Louise; forskningsass.

STIP Eksternt finansieret
Hildebrandt-Eriksen, Elisabeth S; ph.d.-studerende.

Proteinlaboratoriet

VIP Internt finansieret
Berezin, Volodymyr; lektor.
Birk, Jesper Bratz; forskningsass.
Bock, Elisabeth Marianne; professor.
Bøg-Hansen, Thorkild Christian; lektor.
Hinsby, Anders Mørkeberg; forskningsass.
Kristiansen, Lars Villiam; forskningsass.
Norrild, Bodil; lektor.
Pedersen, Nina; adjunkt.
Rosenstierne, Maiken Worsøe; forskningsass.
Skladtchikova, Galina; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Berezin, Anton; forskningsass.
Breusch, Larissa; forskningsass.
Jensen, Helle Lone; forskningsadj.
Karasyk, Dmytro; forskningsass.
Kiryushko, Dar'Ya; forskningsass.
Kisselev, Valdislav; forskningsstip.
Kolkova, Kateryna; videnskabelig medarb.
Lepekhine, Evgueni; gæsteprofessor.
Novitskaia, Vera; forskningsass.
Ralets, Igor; forskningsass.
Rønn, Lars Christian Biilmann; forskningsadj.
Soroka, Vladislav; forskningsstip.
Tkach, Vadym; forskningsass.

Ph.d.-afhandlinger

Proteinlaboratoriet

Cloos, Paul A.C.: Clinical Application of Age Related Changes in Proteins.
Kolkova, Kateryna: NCAM-stimulated Neuritogenesis and Signal Transduction.
Soroka, Vladislav: Mechanism of the Homophilic Binding of the Neural Cell Adhesion Molecule.
Theilade, Mette Due: Retroviral transduktion af småcellet lungecancer cellelinier med forskellige multidrug resistens fænotyper.
Thomsen, Vibeke Østergaard: Application of Molecular Biology Tools within Diagnostic Mycobacteriology.
Wilcks, Andrea: Conjugation in Bacillus thuringiensis and Bacillus cereus. Characterization of a new conjugative plasmid, pAW63, found in strain HD73.

Neuropatologisk Laboratorium

Kjøller, Connie: Post-ischemic AMPA-receptor, binding kinetics and turnover in the rat hippocampus with special emphasis on the GluR2 subunit.

Fondsbevillinger

Laboratoriet for Molekylær Patologi

EU
– Genetic Resolution of Myropathies: European Cluster (Ulla Margrethe Wewer) kr. 717.930.

Fondet for Tumorbiologisk Forskning
– DNA reparation i småcellet lungecancer (Lone Nørgård Petersen) kr. 16.000.
– Eksperimentelle studier af brystkræft (Niels Brünner) kr. 34.440.

Kræftens Bekæmpelse
– ADAM 12 protease i cancer (Steven Frosty Loechel) kr. 1.070.000.
– ADAM 12. A disintegrin and metalloprotease protein og dets betydning ved cancer (Ulla Margrethe Wewer) kr. 887.650.
– Cellulære og molekylære reaktioner på DNA skade med særligt henblik på DNA reparation (Lone Nørgård Petersen) kr. 210.125.
– Effekt af antiangiogen behandling på tumor blodkar (Eva Løbner Lund) kr. 1.305.000.
– Cellulære og molekylære reaktioner på DNA skade i mammale celler (Ph.d.-projekt ved Lasse Riis Hansen) (Lone Nørgård Petersen) kr. 318.000.

Novo Nordisk Fonden
– Diabetiske karskader (Folmer Elling) kr. 3.072.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Analysis of Human Papillomavirus gene regulation (Bodil Norrild) kr. 900.000.

Diverse Fonde
– Laminin m.fl. (Ulla Margrethe Wewer) kr. 1.245.651.

Neuropatologisk Laboratorium

C.C. Klestrup og hustru Henriettes Fond
– Kongresdeltagelse (Carsten W. Alsbo) kr. 30.000.

Eva og Robert Voss Hansens Fond
– Glucocorticoiders betydning for apoptotisk og nekrotisk neurondød (Flemming F. Johansen) kr. 20.000.

Familien Hede Nielsens Fond
– Sammenhæng mellem mitokondriefunktion, iltradikaler og celledød (Thomas Christensen) kr. 169.203.

Ivan Nielsens Fond
– Karakterisering og verificring af kendte genreguleringer efter elektrisk inducere kramper (Nils Henrik Diemer) kr. 90.000.

Løvens Kemiske Fabrik
– Undersøgelser af sammenhængen mellem mitokonfriefunktion, iltradikaler og celledød (Thomas Christensen) kr. 50.000.

Plasmidfonden
– Diferrentially expressed mRNA in ischemia tolerant rat brain detected by a new differential display (Maria Louise Wrang) kr. 15.500.
– Deltagelse i 30th Annual Meeting in Society for Neurosciencs (Christina Dahl) kr. 10.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– A Strategic Drug Research Center (Niels Henrik Diemer) kr. 740.328.

Vera og Carl Johan Michaelsens Legat
– Undersøgelser af sammenhænge mellem iltradikal dannelse og mitokondriefunktion ved fokal cerebralis (Thomas Christensen) kr. 1.931.

Diverse Fonde
– In vivo studier af hjernesektracellulær glutamat homeostase (Torben Bruhn) kr. 139.550.
– Karakterisering og verificering af kendte fenreguleringer efter elektronvulsiv terapi (Carsten W. Alsbo) kr. 391.232.

Proteinlaboratoriet

Agnes og Poul Friis' Fond
– Determination of the 3-dimensional structure of the FGF receptor (Vladislav Kiselyov) kr. 38.000.
– Regulation of cell adhesion by endocytosis of cell adhesion molecule (Galina Skladtchikova) kr. 185.000.

Arvid Nilssons Fond
– Analyse af Human Papillomavirus (Bodil Norrild) kr. 100.000.

Carlsbergfondet
– Udforskning af de mekanismer, der er nødvendige for NCAM-afhængig neuritudvækst (Kateryna Kolkova) kr. 367.636.

Civilingeniør Bent Bøgh og hustru Inge Bøghs Fond
– Analyse af Human papillomavirus type 16's betydning for udvikling af livmoderhalskræft (Bodil Norrild) kr. 10.000.

Dansk Kræftforsknings Fond
– Identification of key signal transduction factors (Vladimir Berezin) kr. 100.000.
– NCAM-regulering (Elisabeth Bock) kr. 100.000.

Den Owesenske Fond
– Analyse af human papillomavirus type 16 (Bodil Norrild) kr. 50.000.

Direktør E. Danielsen og Hustrus Fond
– Analyse af human papillomavirus typer 16's betydning for udvikling af livmoderhalskræft (Bodil Norrild) kr. 50.000.

Direktør Jacob Madsen og Hustru Olga Madsens Fond
– Analyse af human papillomavirus type 16 (Bodil Norrild) kr. 10.000.

EU
– Role of CAMs in ageing (Elisabeth Bock) kr. 2.188.095.

Ella Alice Svendsens legat
– Analyse og funktion af Human Papillomavirus type 16 (Bodil Norrild) kr. 27.000.

Eva og Henry Frænkels Mindefond
– Analyse af human papillomavirus 16's betydning for udvikling af livmoderhalskræft (Bodil Norrild) kr. 25.000.
– Betydningen af det neurale celle-adhæsinsmolekyle (Nina Pedersen) kr. 20.000.

Fabrikant Einar Willumsens Mindelagat
– Analysis of the function of the Human Papillomavirus 16 (Bodil Norrild) kr. 75.000.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Intet oplyst (Galina Skladtchikova) kr. 30.000.

Forskningsstyrelsen/SUE
– The Chronic wound: diagnosis and treatment (Elisabeth Bock) kr. 843.000.

Kong Christian den X's Fond
– Betydningen af det neurale celle-adhæsionsmolekyle (Nina Pedersen) kr. 10.000.

Kræftens Bekæmpelse
– Analyse af Human Papillomavirus genregulation og. ekspression (Bodil Norrild) kr. 1.200.000.
– Bestemmelse af den tredimensionale struktur af FGF (Vladislav Kiselyov) kr. 1.218.000.
– Karakterisering og modulering af NCAM's tumorhæmmende aktivitet (Elisabeth Bock) kr. 2.400.000.
– Signaltransduktionsveje involveret i regulation af motilitet af tumorceller (Vladimir Berezin) kr. 2.200.

Lundbeckfonden
– Forskningshjælp (Elisabeth Bock) kr. 8.000.
– The role of human L1 in brain development, regeneration and plasticity (Vladimir Berezin) kr. 900.000.
– Løn (Elisabeth Bock) kr. 1.500.000.

Lykfeldts Legat
– Analyse og funktion af Human Papillomavirus type 16 (Bodil Norrild) kr. 25.000.

Martha og Christian Hermansens Legat
– Modulering af gliomers cellemotilitet (Nina Pedersen) kr. 30.000.

Minister Erna Hamiltons Legat
– Ikke oplyst (Elisabeth Bock) kr. 100.000.

Novo Nordisk Fonden
– Analysis of Human Papittomavirus gene regulation (Bodil Norrild) kr. 40.000.
– Den molekylære baggrund for indlæring og hukommelse (Elisabeth Bock) kr. 80.000.
– Genetic approaches to the functions of the cell recognition molecule L1 during nervous system development (Nina Pedersen) kr. 50.000.
– Rejselegat (Anne Mogensen) kr. 5.000.

Oda og Hans Svenningsens Fond
– Analyse og funktion af Human Papillomavirus type 16 (Bodil Norrild) kr. 50.000.

PROLIFIA, USA
– *In vitro* testing (Elisabeth Bock) kr. 700.000.

Ragnhild Ibsens Legat
– Analyse af Human Papillomavirus type 16 (Bodil Norrild) kr. 55.040.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Molecular and Cellular Mechanisms in Regulation of Growth and Regenration (Elisabeth Bock) kr. 141.667.
– START-bevilling (Elisabeth Bock) kr. 30.000.

Vera og Carl Johan Michaelsens Legat
– Key signal transduction factors (Elisabeth Bock) kr. 192.700.

Publikationer

Laboratoriet for Molekylær Patologi

Cortes D., Thorup J., Visfeldt J.: Hormonal treatment may harm the germ cells in 1 to 3-year- old boys with cryptorchidism. The Journal of Urology 163, s. 1290-1292, 2000.

Faarup P., Holstein-Rathlou N.H., Hegedüs V.: Structural evidence for counter-current flow in proximal tubules versus peritubular capillaries in the rat kidney. APMIS 108, s. 779-784, 2000.

Galliano H., Frygelius J., Polgren a., Wewer U.M.: Binding of ADAM12, a marker for skeletal muscle regeneration, to the muscle-specific actin-binding protein, alfa-actinin-2, is required for myoblast fusion. J Biol Chem 275, s. 13933-13999, 2000.

Hougaard S., Loechel S.C., Xu X., Tajima R., Albrechtsen R., Wewer U.M.: Trafficking of human ADAM 12-L: Retention in trh trans-Golgi network. Biochem Biophys Res Commun 275, s. 261-267, 2000.

Iba K., Albrechtsen R., Gilpin B.J., Frohlich L.C., Loechel S.C., Zolkiewska A., Ishiguro K., Kojima T., Liu W., Langford J.K., Sanderson R.D., Brakebusch C., Fässler R., Wewer U.M.: The cysteine-rich domain of human ADAM 12 supports cell adhesion through syndecans and triggers signaling events that lead to β1 integrin-dependent cell spreading. J. Cell Biol 149, s. 1143-1155, 2000.

Loechel S.C., Fox J., Murphy G., Albrechtsen R., Wewer U.M.: ADAM 12-S cleaves IGFBP-3 and IGFBP-5, and is inhibited by TIMP-3. Biochem Biophys Res Commun 278, s. 511-515, 2000.

Lund E.L., Bastholm L., Kristjansen P.E.G.: Therapeutic synergy of TNP-470 and radiotherapy: Effects on tumor growth, vessel morphology, and angiogenesis in human glioblastoma multiforme. Clinical Cancer Research 6, s. 971-978, 2000.

Lund E.L., Thorsen C., Pedersen M.W.B., Nielsen N.M.J., Kristjansen P.E.G.: Relationship between vessel density and ezpression of VEGF and bFGF in small cell lung cancer (SCLC) *in vivo* and *in vitro*. Clinical Cancer Research 6, s. 4287-4291, 2000.

Nielsen M.H., Spang-Thomsen M.: Non-neoplastiske vækstforandringer, celleskade og –død. I Almen Patologi, Teori og praksis s. 147-166, Ulrik Baandrup, Per Præto-

rius Clausen, Claus Fenger, Niels Græm, Grethe Krag Jacobsen, FADL's Forlag, København 2000.
Nielsen M.H., Fenger C., Elling F.: Cellens Biologi og Patologi. I: Almen patologi. Teori og praksis s. 89-146, U. Baandrup, P.P. Clausen, C. Fenger, N. Græm & G.K. Jacobsen, FADL's Forlag, København 2000.
Nielsen M.H., Fenger C., Elling F.: Cellens biologi og Patologi. In: Almen patologi. Teori og praksis. i: Almen patologi, Teori og praksis s. 89-146, U. Baandrup, P.P. Clausen, C. Fenger, N. Græm & G.K. Jacobsen, FADL's Forlag, København 2000.
Nylandsted J., Rohde M., Brand K., Bastholm L., Elling F., Jäättelä M.: Selective depletion of heat shock protein 70 (Hsp70) activates a tumor-specific death program that is independent of caspases and bypasses Bcl-2. PNAS 97, s. 7871-7876, 2000.
Runge S., Nielsen F., Nielsen J., Lykke-Andersen J., Wewer U.M.: H19 RNA binds four molecules of IGF-IImRNA-binding protein. J Biol Chem 275, s. 29562-29569, 2000.
Shi Z., Xu W., Loechel S.C., Wewer U.M., Murphy L.J.: ADAM 12, a disintegrin metalloprotease, interacts with insulin like growth factor binding protein-3. J Biol Chem 275, s. 18574-18580, 2000.
Spang-Thomsen M., Elling F.: Kredsløbspatologi. I: Almen patologi. Teori og praksis s. 167-196, U. Baandrup, P.P. Clausen, C. Fenger, N.Græm & G.K. Jacobsen, FADL's Forlag, København 2000.
Spang-Thomsen M., Storm H.H.: Neoplasi. I: Almen patologi. Teori og praksis s. 271-325, U. Baandrup, P.P. Clausen, C. Fenger, N. Græm & G.K. Jacobsen, FADL's Forlag, København 2000.
Wewer U.M.: Celle-matrix-interaktioner ved cancer (statusartikel). Ugeskrift for Læger 162, s. 4771-4785, 2000.

Neuropatologisk Laboratorium

Alsbo C., Wrang M.L., Nielsen M., Diemer N.H.: Ischemic tolerance affects the adenylation state of GluR2 mRNA. Neuroreport 11.14, s. 3279-3282, 2000.
Alsbo C., Wrang M.L., Fryd F., Diemer N.H.: Quantitative PCR analysis of AMPA receptor regulations in two paradigms of global ischemia. Neuroreport 11,2, s. 311-315, 2000.
Bruhn T., Levy L.M., Nielsen M., Christensen T., Fryd F., Diemer N.H.: Ischemia induced changes in expression of the astrocyte transporter GLT1 in hippocampus of the rat. Neurochemistry International 37.2-3, s. 277-285, 2000.
Christensen T., Ebert B., Bruhn T., Diemer N.H.: Ketobemidone, an opioid analgesic with NMDA antagonist properties, does not improve metabolism or reduce infarct size after middle cerebral artery occlusion in rats. Neurosci. Res. Comm. 26.2, s. 77-86, 2000.
Dahl C., Haug L.S., Spilsberg B., Østvold A.C., Diemer N.H.: Reduced 3H(IP3)-binding but unchanged IP3-receptor levels in the rat hippocampus CA1 region following transient global ischemia and tolerance induction. Neurochemistry International 36, s. 379-88, 2000.
Kjøller C., Diemer N.H.: GluR2 protein synthesis and metabolism in rat hippocampus following transient ischemia and ischemic tolerance induction. Neurochemistry International 37, s. 7-15, 2000.
Torup L., Møller A., Sager T.N., Diemer N.H.: Neuroprotective effect of 8-OH-DPAT in global cerebral ischemia assessed by stereological cell counting. Eur. J. Pharmacol. 395, s. 137-41, 2000.
Torup L., Diemer N.H.: Is the 5-HT2c receptor a therapeutic target in cerebral ischemia? Pharmacology and Toxicology 87, s. 74-78, 2000.

Proteinlaboratoriet

Berezin V., Bock E.: The neural cell adhesion molecule. i: Current Opinion in Drug Discovery & Development, vol 3 s. 605-609, PharmaPress Ltd., 2000.
Foley A., Hartz B.P., Gallagher H., Rùnn L.C.B., Berezin V., Bock E., Regan C.: A synthetic peptide ligand of neural cell adhesion molecule (NCAM) IgI domain prevents NCAM internalization and disrupts passive avoidance learning. J.Neurochem. Vol 74, s. 2807-2813, 2000.
Hartmann-Petersen R., Walmod P.S., Berezin A., Berezin V., Bock E.: Individual cell motility studied by time-lapse video recording:Influence of experimental conditions. Cytometry Vol 40, s. 260-270, 2000.
Jensen H.L., Norrild B.: The effects of cell passages on the cell morphology and the outcome of herpes simplex virus type 1 infection. J.of Virological Methods Vol 84, s. 139-152, 2000.
Kasper C., Rasmussen H., Kastrup J.S., Ikemizu S., Jones Y., Berezin V., Bock E., Larsen I.K.: Structural basis of cell-cell adhesion by NCAM. Nature Struct.Biol. Vol 7, s. 389-393, 2000.
Kolkova K., Pedersen N., Berezin V., Bock E.: Identification of an amino acid sequence motif in the cytoplasmic domain of the NCAM-140 kDa isoform essential for its neuritogenic activity. J.Neurochem. Vol 75, s. 1274-1282, 2000.
Kolkova K., Novitskaia V., Pedersen N., Berezin V., Bock E.: NCAM-stimulated neurite outgrowth depends on activation of protein kinase C and the Ras-mitogen-activated protein kinase pathway. J.Neurosci. Vol 20, s. 2238-2246, 2000.
Lepekhine E., Walmod P.S., Berezin A., Berezin V., Bock E.: Evaluation of cell morphology. i: Methods in Mol. Biology vol. 161: Cytoskeleton methods and protocols, s. 85-100, R.H. Gavin, Humana Press Inc., USA 2000.
Novitskaia V., Grigorian M., Kriajevska M., Tarabykina S., Bronstein I., Berezin V., Bock E., Lukanidin E.: Oligomeric forms of the metastasis related Mts1 (S100A4) protein stimulate neuronal differentiation in cultures of rat hippocampal neurons. J.Biol.Chem. Vol 275, s. 41278-41286, 2000.
Rùnn L.C.B., Doherty P., Holm A., Berezin V., Bock E.: Neurite outgrowth induced by a synthetic peptide ligand of NCAM requires fibroblast growth factor receptor activation. J.Neurochem. Vol 75, s. 665-671, 2000.
Rùnn L.C.B., Ralets I., Hartz B.P., Beck M., Berezin A., Berezin V., Mùller A., Bock E.: A simple procedure for quantification of neurite outgrowth based on stereological principles. J.Neurosci.Meth. Vol 100, s. 25-32, 2000.
Rùnn L.C.B., Berezin V., Bock E.: The neural cell adhesion molecule in synaptic plasticity. J.Dev.Neurosci. Vol 18, s. 193-199, 2000.
Schùnning B.H., Bevort M., Leffers H., Thomsen P., Mikkelsen S., Andresen M., Norrild B.: Human papillomavirus type 16 E7 regulated genes. Identification of S100P and ADP/ATP carrier protein by differential dis-

play technology. J.Gen.Virol. Vol 81, s. 1009-1015, 2000.

Sebbelov A.M., Davidson M., Kjór S.K., Jensen H.L., Gregoire L., Hawkins I., Parkinson A.J., Norrild B.: Comparison of human papillomavirus genotypes in archival cervical cancer specimens from Alaska natives, Greenland natives and Danish caucasions. Microbes Infect. Vol 2, s. 121-126, 2000.

Thomsen P., van Deurs B., Norrild B., Kayser L.: The HPV-16 E5 oncogene disrupts the actin cytoskeleton and inhibits endocytic trafficking from early to late endosomes. Oncogene Vol 19, s. 6023-6032, 2000.

Walmod P.S., Hartmann-Petersen R., Berezin A., Prag S., Kiselyov V., Berezin V., Bock E.: Evaluation of individual-cell motility. i: Methods in molecular biology, vol 161: Cytoskeleton methods and protocols s. 59-83, R.H. Gavin, Humana Press Inc., USA 2000.

Øjenpatologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er professor, dr.med. Jan Ulrik Prause.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Frederik den V's Vej 11. 1
2100 København Ø
Telefon 35 32 60 70
Fax 35 32 60 80
eyepath@eyepath.ku.dk
www.eyepath.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
I 1998 flyttede Instituttet til nye lokaler i Teilum-Bygningen. Instituttet er veletableret i de nye omgivelser. Instituttets historie er beskrevet på hjemmesiden og i S. Ry Andersens bog: "Med lup og pen", Scriptor, København, 1988.

Personaleforhold
Seniorforsker, Irakisk øjenlæge G.A. Alyahya har været ansat på fonds og socialmidler hele året. Seniorforsker, ph.d. R.K. Sharma fortsatte sine studier til 31. marts, hvor han rejste til USA. Professor emerit. dr.med. O.A. Jensen og overlæge E. Scherfig har begge virket som seniorforskere efter pensionering.

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskningsaktiviteter omfatter okulær onkologi og immunologi, eksperimentel patologi og histopatologisk specialmetodik. Som eksempler skal anføres:

1. Okulær onkologi
1.1. Instituttet er center for histopatologiske undersøgelser af øjne og væv fra øjne og øjenomgivelser fra hele landet. Instituttet fører to landsdækkende databaser. Den ene indeholder histologiske og kliniske data over alle danske maligne uveamelanomer (pigmenterede kræftsvulster i øjets regnbue- og årehinde), den anden tilsvarende data for orbitale tumorer.

1.2. Tumorer undersøges histopatologisk og elektronmikroskopisk. Med monospecifikke antistoffer undersøges indholdet af vævskarakteristiske proteiner herunder reguleringsmekanismer for induceret apoptose.

1.3. En dyreeksperimentel model for maligne uveamelanomer er udviklet. Væv fra humane tumorer dyrkes på ryggen af nøgne mus.

1.4. Spongiøs scleropathi er en speciel ændring i øjets senehinde, som kan ses ud for maligne melanomer i årehinden. Forekomsten af denne og mulige sammenhæng med svulstens evne til at udsende enzymer og derved sprede sig undersøges.

2. Transplantation af retinalt pigmentepithel
En væsentlig blindhedsårsag i den industrialiserede verden er aldersrelateret makuladegeneration. Ødelæggelse af nethindens pigmentepithel er central i sygdommen. Forskningen søger at skabe et velfungerende pigmentepithel.

2.1. I samarbejde med Rigshospitalets Øjenafdeling er udviklet teknikker til transplantation af dyrkede pigmentepithelceller til subretinalrummet på grise. Forudsætningerne for vellykket transplantation, vækst af transplanterede celler og disses karakteristika studeres. Studierne danner baggrund for ph.d.-forløb for J.F. Kiilgaard og A. Wiencke.

2.2. Med Fysiologisk Institut (M. la Cour og T. Zeuthen) studeres de dyrkede cellers transportfysiologi. Dette studie danner baggrund for ph.d.-forløb for S. Haamann.

2.3. Med Anatomisk Institut (C. Røpke, A. Jørgensen, C. Kæstel og M. Holst Nissen) studeres de dyrkede cellers resistens over for apoptotiske belastninger og deres basale immunologiske reaktionsmønstre. Dette studie danner baggrund for ph.d.-studie for C. Kæstel.

3. HPV virus og conjunctivale tumorer
Conjunctivale neoplasmer undersøges og klassificeres histopatologisk. Tilstedeværelsen af HPV virus bedømmes og types med PCR-teknikker i samarbejde med C. Buchwald afd. F, RH og H. Lindeberg Tandlægehøjskolen, Århus. Studierne danner baggrund for planlagt ph.d.-studie for N. Sjö.

Klinisk virksomhed
Instituttet har patologisk diagnostisk service for øjenlæger, øjenafdelinger og andre hospitalsafdelinger i Danmark og yder konsultativ service for kollegaer i Norden.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
J.U. Prause var officiel opponent ved S. Crafoords ph.d.-afhandling: Experimental transplantation of retinal and iris pigment epithelial cells into the subretinal space. Örebro, Sverige.

Udvalg og fonde
J.U. Prause er vicepræsident for European Association for Vision and Eye Research, chairman for Ophthalmic Oncology Group under EORTC, og har sæde i Acta Ophthalmologicas bestyrelse og editorial board.

Institutleder Jan Ulrik Prause

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	2,0
TAP	3,0
TOTAL	5,0

VIP Internt finansieret
Heegaard, Steffen; lektor.
Prause, Jan Ulrik; professor.

Fondsbevillinger

Alcon
– Rejselegat (Jens Folke Kiilgaard) kr. 4.500.

Ciba Vision
– Rejselegat (Nicolai Sjö) kr. 4.000.
– Rejselegat (Jens Folke Kiilgaard) kr. 7.000.

Civilingeniør Lars Andersens legat
– RPE-projekt (Jens Folke Kiilgaard) kr. 60.000.

Dagmar Marshalls Fond
– Spongiøse forandringer i sclera (Ghassan Ayish Alyahya) kr. 50.000.

Dansk Blindesamfund og Øjenfonden
– HPV-virus (Nicolai Sjö) kr. 150.000 kr.
– RPE-projekt (Rajesh Kumar Sharma) kr. 75.000.
– RPE-projekt (Jan U. Prause) kr. 165.000.
– RPE-projekt (Erik Scherfig) kr. 100.000.
– RPE-projekt (Jens Folke Kiilgaard) kr. 400.000.
– Spongiøse forandringer i sclera (Ghassan A. Alyahya) kr. 75.000.

Dansk Oftalmologisk Selskab
– Diplompris (Jens Folke Kiilgaard) kr. 10.000.

HPV-2000
– Rejselegat (Nicolai Sjö) kr. 6.266.

Kleinsmed A. Schrøder og hustrus Fond
– RPE-projekt (Jens Folke Kiilgaard) kr. 60.000.

Landsforeningen Værn om Synet
– HPV-virus projekt (Nicolai Sjö) kr. 29.942.
– RPE-projekt (Jens Folke Kiilgaard) kr. 162.200.

Madsens Legat
– Studier af maligne uveamelanomers evne til invasiv vækst og spredning (Jan U. Prause) kr. 25.000.

NOVO Nordisk Fonden
– RPE-projekt (Jens Folke Kiilgaard) kr. 100.000.

Nordic Congress of Ophthalmology
– Rejselegat (Nicolai Sjö) kr. 4.000.

Synoptikfonden
– HPV-virus projekt (Nicolai Sjö) kr. 100.000.
– Karaterisering af ikke vaskulære nervus opticus læsioner (Steffen Heegaard) kr. 15.000.
– Spongiøse forandringer i sclera (Ghassan A. Alyahya) kr. 61.900.

Tryg-Baltica
– Rejselegat (Nicolai Sjø) kr. 13.000.

Publikationer

Alyahya G.A., Heegaard S., Prause J.U.: Ocular changes in a case of Kyrle's disease. 20-year follow- up. Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 585-589, 2000.

Alyahya G.A., Heegaard S., Fledelius H.C., Rechnitzer C., Prause J.U.: Primitive neuroectodermal tumor of the orbit in a 5-year-old girl with microphthalmia. Graefe's Arch Clin Exp Ophthalmol 238, s. 801-806, 2000.

Alyahya G.A., Heegaard S., Prause J.U.: Malignant changes in a giant orbital keratoacanthoma developing over 25 years. Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 223-225, 2000.

Bangsgaard R., Holst B., Krogh E., Heegaard S.: Palpebral myiasis in a Danish traveler caused by the human bot-fly (Dermatobia hominis). Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 487-489, 2000.

Fledelius H.C., Prause J.U., Scherfig E.: The various profiles of scleritis. Ultrasound in Ophthalmology, SIDUO XVI 1996 16, s. 111-114, 2000.

Fledelius H.C., Nehen J.H., Prause J.U.: Giant orbital teratomas. A report of two Danish cases with emphasis on ultrasonic findings. Ultrasound in Ophthalmology, SIDUO XVI 1996 17, s. 194-197, 2000.

Heegaard S., Jensen O.A., Prause J.U.: Immunohistochemical diagnosis of malignant melanoma of the conjunctiva and uvea: comparison of the novel antibody against melan-A with S100 protein and HMB-45. Melanoma Research 10, s. 350-354, 2000.

Jensen P.K., Eysteinsson T., Bang K., Kiilgaard J.F., Dollerup J., Scherfig E., Cour M.l., Stefansson E.: Effect of carbonic anhydrase inhibition on the oxygen tension over the optic nerve in normal pig. Fortbildung Glaukom 3, s. 23-27, 2000.

Johansen S., Heegaard S., Bøgeskov L., Prause J.U.: Orbital space-occupying lesions in Denmark 1974-1997. Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 547-552, 2000.

Kessing S.V., Boberg-Ans J., Heegaard S.: Intrastromal Holmium laser keratostomy: Long-term results. Ophthalmic Surgery and Lasers 31, s. 13-23, 2000.

Kiilgaard J.F.: Pigmentepithelet efter subretinal kirurgi. Oftalmolog 20:4, s. 6-7, 2000.

Liang Y., Jørgensen A., Kæstel C.G., Wiencke A., Lui G.M., Cour M.l., Röpke C., Nissen M.H.: Bcl-2, Bax and c-Fos expression correlates to RPE cell apoptosis induced by UV-light and Daunorubicin. Current Eye Research 20, s. 25-34, 2000.

Nicolini J., Kiilgaard J.F., Wiencke A.K., Heegaard S., Scherfig E., Prause J.U., Cour M.l.: The anterior lens capsule used as support material in RPE cell-transplantation. Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 527-531, 2000.

Pedersen P., Kiilgaard J.F.: Børn. i: Ventilatørhåndbogen s. 233-276, Filtenborg-Tvedskov J. editor, FadL's Forlag, Copenhagen, Denmark 2000.

Prause J.U.: Synoptikfondens hæderslegat 2000. Oftalmolog 20:4, s. 17, 2000.

Sjö N., Heegaard S., Prause J.U.: Conjunctival papilloma. Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 663-666, 2000.

Thygesen J., Aaen K., Theodorsen F., Kessing S.V., Prause J.U.: Short-term effect of latanoprost and timolol eye drops on tear fluid and the ocular surface in patients with primary open-angle glaucoma and ocular hypertension. Acta Ophthalmologica Scandinavica 78, s. 37-41, 2000.

Institut for Folkesundheds-videnskab

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Allan Krasnik.

Bestyrelsen består af: VIP-repræsentanter Niels Keiding, Lars Iversen, Peter Rossel, Birgit Petersson, Steffen Loft (suppleant for Lars Iversen), Elsebeth Lynge (1. suppleant for Niels Keiding), Peter Dalgaard (2. suppleant for Niels Keiding), Erik Lykke Mortensen (1. suppleant for Peter Rossel) og Ib Bygbjerg (suppleant for Birgit Petersson). TAP-repræsentanter: Kathe Jensen, Birgit Pallesen, Minna Jørgensen (1. suppelant for Kathe Jensen), Bente R. Holm (1. suppleant for Birgit Pallesen), Ann Charlotte Brydholm (2. suppleant for Birgit Pallesen), Pia Keller (3. suppleant for Birgit Pallesen), Marianne H. Christensen (4. suppleant for Birgit Pallesen) og Victoria Atkins (har orlov). Studenterrepræsentanter: Katrine Albertsen, Laust Hvas Mortensen og Henriette Haase (suppleant).

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Panum Instituttet Bygning 42
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 79 00
Fax 35 32 76 29
www.pubhealth.ku.dk/index-d.html

Institutlederens årsberetning

Instituttet blev oprettet i sin nuværende skikkelse d. 1. januar 1997 med udgangspunkt i det tidligere Institut for Almen Medicin, Biostatistik, Medicinsk Videnskabsteori og Social Medicin. Baggrunden var ønsket om en styrkelse af fagområdet ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet med henblik på at etablere et institut svarende til en School of Public Health ved mange større universiteter. Som grundlag havde et fakultetsnedsat udvalg (Koordinationsudvalget) gennemført en bred analyse af forskningsaktiviteter inden for fagområdet, forskningsstrategier, uddannelsesaktiviteter og ressourcebehov.

Folkesundhedsvidenskabens opgave er at skabe et videnskabeligt fundament for arbejdet med at forbedre befolkningens sundhed. Forskningen omfatter befolkningens sundhedsstatus, tiltag, der skal forbedre befolkningens sundhed og samfundets indsats til reduktion af sygelighed og dødelighed. Forskningen er tværvidenskabelig og udføres af forskere med baggrund i sundhedsvidenskab, naturvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora. Instituttet rummer de fleste fag, der bidrager til folkesundhedsvidenskaben. Flere af afdelingernes forsknings- og rådgivningsaktiviteter har også relation til andre dele af sundhedsvidenskaben.

Instituttets medarbejdere varetager undervisning på de prægraduate læge-, tandlæge- og humanbiologiuddannelser samt på den nyoprettede uddannelse i folkesundhedsvidenskab. Instituttet afholder en række forskerkurser som led i ph.d.-uddannelsen, deltager i forskerskolen i international sundhed og har hovedansvaret for undervisningen på Master of Public Health og Master of International Health-uddannelserne. Der er ved instituttet igangsat et udviklingsarbejde med henblik på etablering af en forskerskole i folkesundhedsvidenskab.

Seneste historiske udvikling
Instituttet rummede ved sin etablering tre allerede eksisterende og fire nyoprettede afdelinger, der siden blev suppleret med yderligere tre afdelinger. Efter beslutning i Fakultetsrådet og Konsistorium blev Medicinsk-Historisk Museum i 1998 sammenlagt med instituttet, og en Afdeling for Medicinhistorie er oprettet.

Instituttet har et nært samarbejde med de mange andre institutioner i Hovedstadsområdet, der arbejder med dele af folkesundhedsvidenskaben, herunder andre universitetsinstitutter, sektorforskningsinstitutter og social- og sundhedsvæsenet. Der er med henblik på at fremme dette samarbejde oprettet et Forum for Folkesundhedsvidenskab, hvor man drøfter faglige emner af fælles interesse.

Personaleforhold
De mange nye initiativer på området medfører fortsat et betydeligt arbejdspres for instituttets medarbejdere. Det tager lang tid at gennemføre de nødvendige nye stillingsbesættelser og at udvide de fysiske rammer, men det er på trods af mange praktiske problemer lykkedes i løbet af de første år i det nye institut at opnå et stort og voksende tværfagligt miljø i overenstemmelse med fakultetets målsætninger om en oprustning af fagområdet.

I det følgende præsenteres årsrapporterne for de enkelte afdelinger og fagområder i instituttet.

Afdeling for Almen Medicin

Afdelingsleder: John Sahl Andersen.

Almen medicinsk forskning omfatter emner, der udspringer af arbejdet i almen praksis. Forskningsprojekterne kan inddeles i metodeforskning, konsultationsforskning, forskning i almindelige sygdomme i almen praksis, forebyggelsesforskning samt sundhedstjenesteforskning.

Forskningsvirksomhed

1. Almenmedicinsk metodeforskning
Metode til analyse af binære data indsamlet ved clustersampling (John Sahl Andersen).

Reliabilitet og validitet af International Classification of Primary Care (John Sahl Andersen).

Undersøgelse af befolkningens forståelse af sundhedsfaglige udtryk (Hanne Thorsen).

Informationssamfundets patientkultur (Sybille Bojlén).

2. Konsultationsforskning
Litteraturstudie af krisebehandling i almen praksis (Jens Tørning).

Angstens sprog i konsultationer (Jan-Helge Larsen).

Forståelse mellem patient og læge i konsultationen (Jan-Helge Larsen, Ole Risør, Bo Jacobsen, Bente Arnika Skydsgaard, Annemarie Dencker, Inge Pallesen).

Gensidig forståelse i læge-patient samtalen i almen praksis (Arne Hantho).

Evaluering af kursus i telefonkonsultationen i lægevagten (Jan-Helge Larsen, Ole Risør).

3. Sygdomme i almen praksis

Validitet af diagnostiske test ved halsbetændelse (Klaus Witt).

Lænderygbesvær i almen praksis (Hanne Thorsen).

Opioidudskrivning i Københavns Lægevagt (John Sahl Andersen).

Overgangsalderen set fra kvindens perspektiv (Lotte Hvas).

Kørehabilitet efter sygdom og blandt ældre (Mikkel Vass).

Diagnosticering af sukkersyge i almen praksis. Registerundersøgelse (Steen Neldam).

Det kardiovaskulære metaboliske syndrom. Registerundersøgelse (Steen Neldam).

Evaluering af immunterapi ved allergiske sygdomme (Marianne Stubbe Østergaard).

Evaluering af behandling med systemisk steroid ved høfeber (Marianne Stubbe Østergaard, Michala Smith).

4. Forebyggelsesforskning

Rygeafvænning i almen praksis (Charlotte Tulinius, Annemarie Dencker, John Sahl Andersen).

Forebyggende hjemmebesøg til ældre mennesker (Mikkel Vass).

60-årige kvinders oplevelse af osteoporose (Susanne Reventlow).

Konsekvenser af mammografiscreening ved falsk positivt svar (John Brodersen).

5. Sundhedstjenesteforskning

Effekten af konsulentbesøg hos praktiserende læger (Klaus Witt).

Faktorer af betydning for den praktiserende læges henvisninger (Klaus Witt).

Praktiserende lægers behandling af type 2-diabetes betydningen af intervention (Lars Hansen).

Implementeringstrategiens betydning for en klinisk vejledning om demensudredning i almen praksis (Frans Waldorff).

Udvalgte invandrergruppers kontaktmønstre til almen praksis i Københavns kommune (Lise Dyhr, John Sahl Andersen).

Astma hos børn-frem mod samordning (Marianne Østergaard).

Hvordan kan den praktiserende læge møde informationssamfundets patientkultur (Sybille Bojlén).

Patientens perspektiv på et liv med type 2-diabetes (Anni Nielsen).

Undersøgelse af personlig udvikling og udbrændthed blandt praktiserende læger (Helle Kjær Kristensen).

Satningsområder

Udvikling af metoder til brug i den særlige almen praksissammenhæng vil have en fremtrædende plads. Afdelingen vil lægge et betydeligt arbejde i opbyggelse af decentrale forskningsmiljøer. Forskningen vil i de kommende år have samme hovedoverskrifter, men afdelingen vil søge at åbne nye forskningsfelter indenfor cancersygdommes diagnostik og behandling i almen praksis og hjerte-karsygdomme.

Klinisk virksomhed

I 2000 tog arbejdet med at etablere Almen Praksis ved Universitetet (APU) fart. APU skal bringe klinisk almen medicin ind på universitetet og give bedre muligheder for at kombinere undervisning og forskning med klinisk arbejde for ansatte ved Afdeling for Almen Medicin.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

John Sahl Andersen: Medlem af bedømmelsesudvalg for lektorstilling i almen medicin ved Århus Universitet.

Medlem af bedømmelsesudvalg for ph.d.-afhandling ved Århus Universitet.

Jens Tørning: Medlem af bedømmelseudvalget til almen medicinske blokstillinger i København Amt.

Klaus Witt: Medlem af censorkorpset i almen medicin.

Udvalg og fonde

John Sahl Andersen: Medlem af Hovedstadens Sygehusfællesskabs Forskningsråd og deltager i bedømmelsesarbejdet ved ansøgninger til H:S forskningspulje. Medlem af Den Videnskabsetiske Komité for Københavns og Frederiksberg Kommuner. Suppleant til Den Centrale Videnskabsetiske Komité. Medlem af Kvalitetsudviklingsudvalget for almen lægepraksis i Københavns Kommune. Medlem af DadLs kvalitetsudviklingsudvalg. Medlem af arbejdsgruppe til etablering af Almen Praksis ved universitetet. Medlem af Dansk Selskab for Almen Medicins koordinationsudvalg for udarbejdelse af kliniske vejledninger. Medlem af ph.d.-udvalget, Institut for Folkesundhedsvidenskab. Leder af planlægningsgruppen for almenmedicinsk ph.d.-kursus fælles for Københavns og Lunds universiteter. Medlem af kursusledelsen for 1-års kursus i forskningsmetodologi i Frederiksborg amt.

Sybille Bojlén: Medlem af Rådgivende Udvalg for Klinisk Enhed for Sygdomsforebyggelse, Bispebjerg Hospital.

Arne Hantho: Medlem af Fællesudvalget (Amtsligt efteruddannelsesudvalg).

Lotte Hvas: Formand for Risikogruppen under DSAM.

Jan-Helge Larsen: Formand for OSVAL-udvalget.

Susanne Reventlow: Medlem af forskningsudvalget ved Institut for Folkesundhedsvidenskab. Medlem af DSAM's forskningsudvalg og DSAM's referencegruppe om risiko og screening. Medlem af Vestsjællands Amts MTV gruppe vedr. osteoporosediagnostik. Medlem af Fonden for finansering af forskning i almen praksis og sundhedsvæsenet i øvrigt forretningsudvalg.

Jens Aage Stauning: Medlem bestyrelsen PLU-fonden.

Hanne Thorsen: Medlem af udvalg under Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet vedr. Kandidatuddannelse for faggrupper med mellemlange videregående sundhedsuddannelser.

Charlotte Tulinius: Medlem af DSAM's forskningsudvalg. Næstformand i Lægeforeningens Sundhedskomité Formand for Udvalget vedr. Sundhedsformidling under Sundhedskomitéen.

Jens Tørning: Almen medicinsk uddannelseskoordinator i Københavns Amt. Medlem af UFU (Uddannelsesfagligt udvalg) i DadL.

Klaus Witt: Medlem af fakultetsudvalg om kommunikationsundervisning. Medlem af fællesudvalget om oprettelse af almen medicinsk universitetsklinik.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
Peer-reviewer ved Scandinavian Journal of Primary Health Care og Ugeskrift for Læger.

Mikkel Vass: Medlem af redaktionskomité for Månedskrift for Praktisk Lægegerning i artikelserie om ældre.

John Sahl Andersen: Referent for Scandinavian Journal of Primary Health Care og Ugeskrift for Læger.

Sybille Bojlén: Referent for Månedsskrift for Praktisk Lægegerning og Ugeskrift for Læger.

Steen Neldam: Medlem af Advisory Board, British Medical Journal, månedlig GP udgave.

Tillidshverv
John Sahl Andersen: Medlem af H:S Forskningsråd. Medlem af Den Videnskabsetiske Komité for Københavns og Frederiksberg Kommuner. Medlem af kvalitetsudviklingsudvalget for almen lægepraksis i Københavns Kommune. Medlem af H:S arbejdsgruppe til undersøgelse af akutte patientforløb. Medlem af DSAM's koordinationsudvalg for udarbejdelse af kliniske vejledninger.

Steen Neldam: Medlem af bestyrelsen i Dansk Selskab for Good Clinical Practice, kasserer.

Susanne Reventlow: Medlem af E.C.P.C. European Consortium for Primary Care.

Hanne Thorsen: Medlem af European Group for the Assessment of Health and Quality of Life (EQUAL).

Jens Tørning: Medlem af DSAM's uddannelsesudvalg. Medlem af Videreuddannelsudvalget i Københavns Amt. Medlem af Fællesudvalget (Efteruddannelsesudvalg for Københavns Kommune, Københavns, Roskilde og Bornholms Amt). Kursusleder for Specialeuddannelsen i Almen Medicin.

Mikkel Vass: Deltaget i DSAM's gruppe, som har udarbejdet vejledning for demensudredning i almen praksis. Medlem af PLO/DSAM's Forebyggelsesudvalg.

Klaus Witt: Medlem af Vestsjællands amts MTV gruppe vedr. osteoporosediagnostik.

Marianne Stubbe Østergaard: Formand for DSAM's Astma-Allergigruppe. Næstformand i Fællesudvalget for Hvidovre Hospitalsregion.

Formidling

Redaktionelle hverv
Jens Aage Stauning: Medlem af redaktion af "Lægen" – kredsforeningsblad for København.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Samarbejdspartnere: Afdelingen udgør sammen med Central Forskningsenhed for Almen Praksis det almen medicinske forskningsmiljø. Afdelingen samarbejder i konkrete forskningsprojekter med andre afdelinger på Institut for Folkesundhedsvidenskab. Videre samarbejder afdelingen med decentrale almen medicinske forsknings- og kvalitetsudviklingsaktiviteter i hele Øst-danmark, især i Københavns Kommune, Frederiksborg, Storstrøms og Vestsjællands Amter, Statens Seruminstitut, Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse samt med hospitaler i H:S. Der er samarbejde med de almen medicinske forskningsinstitutioner i Århus og Odense, MTV-instituttet, Center for Registerforskning, Københavns Statistiske Kontor, en række almen medicinske institutioner i England, universiteterne i Bergen, Lund, Newcastle (Australien), Lübeck og Manchester.

Forskningsophold i udlandet
John Brodersen, studieophold på australske universiteter (3 mdr.).

Biostatistisk Afdeling

Afdelingsleder: Niels Keiding.

Forskningsvirksomhed
Biostatistisk Afdelings forskningsaktiviteter kan groft opdeles i tre grupper: teoretisk-statistisk forskning, metodeudvikling i tilknytning til konkrete anvendt-statistiske projekter og en lang række samarbejdsprojekter om mange forskellige lægevidenskabelige opgaver, idet afdelingens medarbejdere foruden med den teknisk-statistiske indsats normalt indgår integreret i drøftelserne også af de substantielle resultater af undersøgelserne. En mere udførlig beskrivelse kan ses på afdelingens hjemmeside www.biostat.ku.dk.

1. Statistisk teori for (censurerede) overlevelses- og forløbsdata
Med frailty-modeller studeres dødsalderens afhængighed af genetiske og miljømæssige faktorer. Modelkontrol for frailty-modeller. Robusthed over for residual heterogenitet. Test for "centre effects". "Number to treat"-begrebet. Målefejl på forklarende variable. "Proportional excess hazard" modeller. Cox's regressionsmodel når baseline-dødeligheden afhænger af kovariater. Multistate modeller til analyse af knoglemarvstransplantationsdata. Dødelighedsanalyse i 1870'erne. Dynamiske interaktionsmodeller. Marginale modeller. Current status data. Regressionsanalyse for "multi-state"-modeller.

2. Analyse af gentagne målinger
Dynamiske additive regressions-modeller.

3. Epidemiologisk metodik
Tvillinge- og adoptionsdesign til adskillelse af arv og miljø. Estimation af fordelingen af tid til graviditet baseret på tværsnitsstudier. Goodness-of-fit tests i latent variabel modeller. Konsekvensen af ukorrekte analyser af retrospektivt indsamlede data om ventetid til graviditet. Fortolkningen af latent variabel modeller for binære data. Tre afklaringsproblemer: begrebet "responsivitet" af en metode til måling af befindende, begrebet "andel forklaret variation" i studier af morbiditet, og betingelser for benyttelse af støjfyldte surrogatmål, f.eks. for udsættelse af en skadevolder i miljøet. Confounding og kausalitet. Grafiske modeller. Analyse af gen-miljø effekter for tvillingedata. Proband analyse. Fastsættelsen af grænseværdier.

4. Item-response modeller
Opstilling af nye item-response modeller samt udvikling af metoder til kontrol af de forudsætninger, som item-response modeller er baseret på. Latente regressionsmodeller.

5. Ordnede kategoriserede data med henblik på studiet af inter- og intraobservatørvariation
Alternative mål for observatørvariation af ordnede kategoriserede data baseres på latente modeller, hvor der betinges med patientens (kendte eller ukendte) sande tilstand. Modeller for observatørvariation og modeller for korrelerede binære data. Latent variabel modeller baseret på "item"-data. Associationsmål for ordinale kategoriale data.

6. Statistisk diagnose, klinisk beslutnings-analyse mv.
Prognostiske udsagns træfsikkerhed og matematisk karakterisering af metoder til bedømmelse af ROC-kurver. Tre særlige problemer i relation til "rationel klinik"; ITT (intention-to-treat-tankegangen i kliniske forsøg), problemet defensiv medicin og de implikationer det har, dersom mange af deltagerne i et blindet kemisk forsøg gætter den behandling de har fået.

7. Statistisk genetik
Vægten af DNA-profil evidens i kriminalsager skal fastlægges i det tilfælde hvor den mistænkte er fundet via en databasesøgning. Parametriske modeller for polygene sygdomme med henblik på anvendelse i kernefamilier. Koblingsanalyser for heterogene populationer. Effekten af "identity-by-descent" beregninger.

8. Statistisk software udvikling
Udviklingen af den gratis statistiske software pakke "R". En windows version af DIGRAM.

9. Statistisk teori for kausal analyse
Kausal analyse ved hjælp af mærkede punktprocesser. Kausale effekter for ikke-ordnede begivenheder.

10. Anvendt-statistisk samarbejde og service
Medarbejderne har i beretningsåret været aktive i et stort antal lægevidenskabelige samarbejdsprojekter og serviceopgaver. Pladsen tillader kun at vi nævner nogle eksempler. En udførlig oversigt kan rekvireres ved henvendelse til Biostatistisk Afdeling eller på afdelingens hjemmeside (www.biostat.ku.dk). Samarbejde og service foregår med medarbejdere ved fakultetets institutter og hospitals- og sygehusafdelinger og med Center for Epidemiologisk Grundforskning, desuden i begrænset omfang med Statens Seruminstitut og enkelte andre universitetsinstitutter og sygehuse.

10.1. Vækst og reproduktion
Udviklingen i sædkvalitet. Normalmateriale for hormoner relateret til vækst. Ventetid til graviditet. Geografiske forskelle i sædkvalitet. Dosis-respons vurdering ved carcinoma in situ testis. Strålebehandling og TSH. Interobservatørvariation i klinisk andrologi. Udviklingen af sædkvalitet i en kohorte. Sammenligning af kryptorkisme, hypospadi og andre misdannelser mellem Danmark og Finland. Eliteidræt og vækst. Svulster i hypothalamus. Sædkoncentration hos japanske mænd. Reproducerbarhed af CGH resultater. Markører for spermatogenese. CASA og ventetid til graviditet. Placentavæksthormon ved normal graviditet. Kunstig befrugtning. Udvikling hos fostre med Downs syndrom. Normalmateriale for knoglemål for fostre. Vækstforstyrrelse CDG-Ia. IGF-1 og iskæmisk hjertesygdom.

10.2. Anæstesiologi
ISPOCD: EU-projekt vedrørende kognitive forstyrrelser hos ældre efter anæstesi. Tobaksrygnings betydning for det perioperative forløb. Sammenligning af anæstesiforløb. Monitorering af muskler for 2 anæstesimetoder. Operationssmerter efter anæstesi.

10.3. Lungemedicin
Mukus' og rygnings betydning for lungefunktion. Langtidsregistreringer af lungefunktion mv. hos patienter med α1-antitrypsin mangel. Alder og rygnings betydning for lungefunktion. Kunstige østrogeners betydning for astma. Zoneterapi og astma. Børn af mødre med astma.

10.4. Cancerepidemiologi og -prognose
Dynamisk styring af kemoterapi. Dødelighed ved colorektal cancer og alleltab.

10.5. Miljøepidemiologi
Effekten af kviksølveksponering på den kognitive funktion blandt 7 år gamle færøske børn. Indeklima i københavnske skoler.

10.6. Diverse epidemiologi og social medicin
Metadontildeling i København. Samlivsstatus og dødelighed. Helbredsmæssige konsekvenser af sociale og psykosociale faktorer. Belastninger under barnløshedsbehandling. Kroniske smertepatienter.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Niels Keiding medvirkede ved bedømmelse af ansøgere til et adjungeret professorat ved Syddansk Universitet, samt en disputats ved fakultetet.

Niels Keiding har bedømt (ved site visit) Sonderforschungsbereich i München.

Per Kragh Andersen har bedømt en lektorstilling ved Aarhus Universitet og to faste assistentstillinger ved Stockholms Universitet.

Peter Dalgaard har bedømt en ph.d.-afhandling ved fakultetet.

Thomas Scheike har bedømt to ph.d.-afhandlinger ved fakultetet.

Lene Theil Skovgaard har bedømt to ph.d.-afhandlinger, en ved Aarhus Universitet og en ved fakultetet.

Tillidshverv
Jørgen Hilden deltager i Methods Working Group for Systematic Reviews of Diagnostic Tests under det internationale Cochrane-samarbejde. Han er medlem af styregruppen for Mor-Barn-Kohorten samt medlem af data- og sikkerhedsovervågningskomiteen for flere kliniske behandlingsforsøg.

Per Kragh Andersen er medlem af bestyrelsen for Kræftens Bekæmpelses projekt "Kost, Kræft og Helbred".

Niels Keiding er formand for følgegruppen for Center for Registerforskning under Danmarks Grundforskningsfond, medlem af institutrådet ved Institut for Sygdomsforebyggelse (H:S), styregruppen for Hovedstadens Center for Prospektive Befolkningsstudier og af Danmarks Statistiks forskningsudvalg. Østdansk Sundhedsvidenskabeligt Forskningsforums Konsulenttjeneste administreres af Niels

Keiding. Derudover medlem af programkomiteen "Sundhedsfremme" under Forskningsforum som repræsentant for Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

Formidling

Redaktionelle hverv

Niels Keiding er Book Review Editor for Statistics in Medicine, og er medlem af advisory boards for Biometrical Journal og Biostatistics. Derudover medredaktør af statistik-monografiserier ved Chapman & Hall.

Per Kragh Andersen er associate editor for Statistical Methods in Medical Research, Biometrics og Statistics in Medicine.

Thomas Scheike er associate editor for Scandinavian Journal of Statistics.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Biostatistisk Afdeling har en bred international kontaktflade, både via internationale kollegers besøg her og via vore egne udenlandske studieophold og deltagelse i internationale konferencer.

Specielt deltager Niels Keiding, Per Kragh Andersen og Thomas Scheike i et samarbejde med John P. Klein og Mei-Jie Zhang, Medical College of Wisconsin.

Jørgen Hildens arbejde inden for området rationel klinik foregår i det væsentligste i fortsat samarbejde med grupper i udlandet.

Lene Theil Skovgaard og Volkert Siersma er medlem af et forskerteam til vurdering af evt. kognitive forstyrrelser efter anæstesi hos ældre mennesker (ISPOCD).

Peter Dalgaard deltager i "R"-projektet.

Afdeling for Epidemiologi

Afdelingsleder: Elsebeth Lynge.

Forskningsvirksomhed

Afdelingen beskæftiger sig med følgende forskningsprojekter:

Effekten af mammografiscreening i København.

Kvaliteten af diagnostisk udredning af lidelser i brystet.

Danskes kvinders middellevetid.

Brystkræfts sociale fordeling.

Rensemidler og kræft.

Overvægt, hormoner og kræft.

Fedmens epidemiologi, forekomst, årsager og konsekvenser.

Fedmens molekylærgenetik, genotype-fænotype relationer.

Arv og miljøs betydning for sygelighed og dødelighed.

Alkoholepidemiologi, sygelighed og dødelighed.

Afdelingen er ansvarlig for undervisningen i epidemiologi på lægeuddannelsen, på bachelor- og kandidatuddannelsen i folkesundhedsvidenskab, på Master of Public Health studiet og på Master of International Health studiet.

Afdelingen har i 2000 været tvunget til at bruge helt urimeligt meget tid på indretning af funktionsduelige arbejdslokaler.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Elsebeth Lynge: Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet: 1 adjunkt, 1 doktorafhandling og 1 ph.-d.-afhandling,

Thorkild I.A. Sørensen: Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet: Doktorafhandling;

Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet: Klinisk professorat og en ph.d.-afhandling; Helsingfors Universitet: Doktorafhandling.

Udvalg og fonde

Elsebeth Lynge: Danmarks Grundforskningsfonds bestyrelse, Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsudvalg, Advisory Committee on Cancer Prevention (EU-Commission), Tobaksskaderådet, Sundheds-og socialministeriernes udvalg vedr. forebyggelse af selvmord, Sundhedsbestyrelsens udvalg vedr. screening mod livmoderhalskræft, Prioriteringskomite i Cancerfonden (Stockholm), Helse og samfund i Norges Forskningsråd, Forskningsudvalget ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Forskningsudvalget ved Institut for Folkesundhedsvidenskab.

Thorkild I.A. Sørensen: Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet: Lægeuddannelsen, 6-9 semesterudvalget; ph.d.-studienævnet; Institut for Folkesundhedsvidenskab, ph.d-udvalget (formand); Institut for Folkesundhedsvidenskab, forskerskoleudvalget (formand); Bachelorkandidatuddannelsen i Folkesundhedsvidenskab, kandidatudvalget. Ernæringsrådet; Hjerteforeningen, det biomedicinske forskningsudvalg.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Elsebeth Lynge har vurderet projekter for EU-Commission, DG Research, Health Sector.

Thorkild I.A. Sørensen har deltaget i en international bedømmelseskomité for Det Norske Forskningsråd, og i et internationalt panel til evaluering af svensk tvillingeforskning for Det Svenske Forskningsrådsnævn.

Formidling

Redaktionelle hverv

Elsebeth Lynge: Editorial board i Cancer Causes and Control and Scandinavian Journal of Work, Environment and Health.

Thorkild I.A. Sørensen: Editorial board i International Journal of Obesity, Alcologia og Clinical Methodology and Didactics; Redaktionskomité for Danish Medical Bulletin.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Anne Helene Olsen deltager i EU Network on Breast Cancer Screening.

Afdeling for International Sundhed

Afdelingsleder: Ib Bygbjerg.

Forskningsvirksomhed

I samarbejde med Rigshospitalet (RH) og Institut for Medicinsk Mikrobiologi & Immunologi (IMMI), Panum Insti-

tutet er opbygget et Center for Medicinsk Parasitologi, som forsker i sygdom, sundhed og sundhedssystemer i troperne og i fattige lande særligt malaria i samarbejde med Afdelingen for Sundhedstjenesteforskning og Institut for Antropologi.

Takket være en Danida-bevilling (ENRECA) samarbejdes der med National Institute for Medical Research og Institute of Public Health, Muhimbili University College og Kilimajnaro Christian Medical College, Moshi, Tanzania med hovedformålet at uddanne tanzanianske ph.d.- og Masters-studerende.

En række samarbejdsaftaler er etableret med danske og udenlandske forskningsinstitutioner for at sikre gennemførelsen af enkelt projekter

Hovedprojekter

Malaria as a tracer condition for health sector reform and referral system in KCMC, Moshi region (ph.d.-studerende R. Manongi, Martin Alilio, A. Rønn, I. Bygbjerg, S. Whyte, A. Krasnik).

Malaria chemotherapy at the primary health care level (ph.d.-studerende Donath Tarimo, I. Bygbjerg, M. Alifrangis, A Rønn, A. Björkman, Karolinska Institutet).

Malaria resistens særligt DHFR & DPHS mutationer bestemt ved PCR (ph.d.-studerende Michael Alifrangis, A. Rønn, I. Bygbjerg, T. Theander).

Efficacy of quinine in severe and complicated malaria (post.doc. Theonest Mutabingwa, I. Bygbjerg, A. Rønn, L. Vestergaard).

Case management of malaria in Bombo Hospital, Tanga Regional Hospital, Tanzania (R. Makunde, S. Magesa, M. Alilio, I. Bygbjerg, A. Rønn).

Local perceptions of illness transmission in Burkina Faso (H. Samuelsen).

Bio-økologisk kontrol af myggelarver i Burkina Faso med fokus på de socio-kulturelle aspekter (H. Samuelsen, Lea Toe i samarbejde med Centre Muraz og CNLP, Burkina Faso).

Lack of blood, home-management of anemia and malaria, an ethnographic study in Tanga region, Tanzania (ph.d.-studerende Frank Ringsted, I. Bygbjerg, Helle Samuelsen, Martin Alilio).

Humanitarian aid: Is it sufficient for those most in need? A population based study with a particular reference to the morbidity pattern of children among displaced people in Sudan (ph.d.-studerende Wigdam Ismail, Sudan. I. Bygbjerg, F.K. Pedersen, F. Osman).

Projekter med IMMI

Malaria chemoresistance in the Sudan (ph.d.-studerende Insaf Khalil, I. Bygbjerg, A Rønn, T. Theander, G. Satti, University of Khartoum) i samarbejde med IMMI og RH, afsluttet dec. 2000.

Projekter med Dansk Bilharzioselaboratorium

Lymfatisk filariasis i Tanzania (ph.d.-studerende Peter Bernhard, P. Magnussen, I. Bygbjerg, P.E. Simonsen afsluttet nov. 2000).

Projekter med RH

Forbedring af malariabehandling og diagnostik i Tanzania (post.doc. Anita Rønn, I. Bygbjerg, M. Alifrangis, S. Magesa, M. Lemnge and R. Makunde).

Thrombocytopeni ved malaria (I. Bygbjerg, A. Rønn, P. Bernhard, K. Møller, L. Vestergaard, H. Hasselbalch og E. Taaning, KAS Glostrup).

Periodisk malariabehandlingsanaemi i Tanzania (ph.d.-studerende J. Massaga, M. Lemnge, A. Kitua, I. Bygbjerg, A.Rønn, T. Theander, T. Junghanss).

Kvalitetssikring af malariabehandling, særligt med Malarone (I. Bygbjerg, K. David, T.H. Huyen, S. Lunding, A. Rønn, M. Alifrangis i samarbejde med TROPNETEUROP).

I 2000 opnåede 3 studerende ph.d.-graden ved Københavns Universitet: Torsten Møller, Peter Bernhard, og Insaf Khalil.

Projekter med "International Water Management Institute (IWMI), Sri Lanka

Sundhedskonsekvenser af vandressource udviklingsaktiviteter i Sri Lanka, Pakistan og Kenya (F. Konradsen, W. van der Hoek, F. Amerasinghe, C. Mutero).
Inter-CGIAR initiativ omkring landbrug og malaria (F. Konradsen).

Projekter med Kgl. Veterinære og Landbohøjskole

Sundhedskonsekvenser af brugen af spildevand til landbrugsformål i Vietnam (A. Dalsgaard, F.Konradsen).

Undervisning

I. Bygbjerg, H. Samuelsen og F. Konradsen underviser MIH, MPH og folkesundhedsstuderende i international sundhed.

Bygbjerg underviser lægestuderende i tropemedicin, ved Kursus i International Sundhed (IMCC) samt ph.d.-kurser, A-kurser m.m. Desuden ved Postgraduate School of International Health samt i Orissa og Tamil Nadu, Indien samt ved Forsvarets Sundhedstjeneste.

H. Samuelsen og F. Konradsen varetager en række eksterne undervisningsforpligtigelser omkring forskningsmetode og international sundhed på DTU, Dansk Bilharzioselaboratorium, Århus Universitet m.m.

Faglige og administrative hverv

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

I. Bygbjerg: Rådgiver for Udenrigsministeriet og Forsvaret samt Europæiske Rejseforsikring. Konsulent for Rigshospitalets Epidemiafdeling.

Formidling

Redaktionnelle hverv

I. Bygbjerg medredaktør af Månedsskrift for Praktisk Lægegerning. Reviews for Vaccine og APMIS.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

I. Bygbjerg: University of Khartoum, National Institute for Medical Research, Muhimbili University College of Medicine, Tanzania. EANMAT (East African Network for Monitoring Antimalarial Treatment). Christian Medical College, Dept. of Community Medicine, Vellore, Indien. Karolinska Institutet, Stockholm, Tropemedicinsk Institut i München & Heidelberg. TROPMEDEUROP (sammenslutningen af europæiske skoler og institutter for international

sundhed og tropemedicin) og TROPEDEUROP. Desuden medlem af WFME, Dansk Røde Kors og The Royal Society of Tropical Medicine & Hygiene.

Afdeling for Medicinhistorie – Medicinsk-Historisk Museum

Afdelingsleder: Thomas Söderqvist.

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskningsvirksomhed ligger inden for de medicinske videnskabers og sundhedsvæsenets historie.

En idéhistorisk studie af den medicinske forskerbiografis udvikling (Thomas Söderqvist).

Homøopatiens historie i Danmark ca. 1800-1920: en analyse af bl.a. informationsspredning, retssager og behandler-patientforhold (Anna-Elisabeth Brade).

En analyse af Almindelig Hospital i 1850'erne med særlig henblik på patienternes sociale forhold, sygdomme og behandling (Bodil Haarmark).

Lægevidenskabelig seksualitetsteori i Danmark, 1800-2000 (Christian Graugaard).

Ph.d.-projekter

En studie af overgangen fra et humoralpatologisk til et naturvidenskabeligt funderet sygdomsbegreb i første halvdel af 1800-tallet (Morten A. Skydsgaard).

Forskerbiografiens historie i Danmark: en genrestudie (Signe Lindskov Hansen).

Indbildningskraftens rolle i 1800-tallets sygdomsbehandling (Lars Ole Andersen).

Formidling

Museal virksomhed

Afdelingen rummer også Medicinsk-Historisk Museum. Den offentlige udstilling har haft ca. 10.000 besøgende i forbindelse med offentlige omvisninger og en række særomvisninger. I marts åbnede særudstillingen "Når nyrerne svigter", arrangeret af Lars Ole Andersen m.fl. Museets samlinger er i årets løb blevet væsentligt udvidet gennem overtagelse af samlingerne fra det fhv. H:S Hospitalsmuseum og nyindsamling fra det nedlagte Kommunehospital.

Afdeling for Medicinsk Kvinde- og Kønsforskning

Afdelingsleder: Birgit Petersson.

De seneste års kvinde- og kønsforskning har givet øget indsigt i betydningen af disse forskelle og påvirkningen deraf for både mænd og kvinder. Afdelingens forskning og undervisning er som noget naturligt med kønnet som udgangspunkt.

Forskningsvirksomhed

Sygdom og sundhed i relation til køn og arbejdsforhold (Birgit Petersson (BP) m.fl.).

Spiseforstyrrelser (BP).

Forløbsstudie af læge-uddannelsen (BP m.fl.).

Kønsforskelle og deres betydning for sygdom og sundhed (BP).

Sundhed og sygdom i relation til kønsforskelle i livsstil og vilkår i arbejds- og familieliv (Eva Smidth-Fibiger (ESF)).

A study of Sexual Relationships and their Socio-Cultural Context in North-West Namibia (Britt Pinkowsky Tersbøl (BPT)).

Evalurering af arbejdsmarkedets parters handlingsplan mod ensidigt gentaget arbejde (Else Nygaard (EN) m.fl.).

PRIM-projekt om forebyggelsesmetoder i arbejdsmiljøet (EN m.fl.).

Arbejdslivets og det kønssegregerede arbejdsmarkeds betydning for sundhed i et livstidsperspektiv (EN m.fl.).

Constructions of masculinities and their influence on male sexual and reproductive health and behavior in urban East Africa (Margrethe Silberschmidt (MS)).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

BP har på SVF siddet i 2 bedømmelsudvalg samt disputatsbedømmelse.

Tillidshverv

BP medlem af Civilretsdirektoratets ankenævn for abort og sterilisation, bestyrelsen for Center for Etik og Ret, medlem af bestyrelsen og formand for Undervisningsudv. På IFSV, formand for Ligestillingsudvalget på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

Formidling

Redaktionelle hverv

EN: Ass. editor på Health Care for Women Int.

BP: Ugeskrift for Læger's og Archives of Women's Mental Health's redaktionsgruppe. Review: Scand. Journal of Social Med., Acta Obstetrica et Gynecologica Scand., European Journal of Women Studies.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

BP er medlem af bestyrelsen for World Psychiatric Ass's section on Womens Mental Health og Postpartum Support International. Kursusleder på Masterkursus NHV, Göteborg.

EN er medlem af bestyrelsen for Center for Alternativ Samfundsanalyse og koordinationsudv. for netværksgruppen Kvinder, Køn og Arbejdsmarked.

MS er medlem af The Nordic Reproductive Health Group, Int. Health, Karolinska, Stockholm.

EN har deltaget i konferencer med oplæg i Stockholm, Singapore, New Zealand og Brisbane.

MS har holdt forelæsninger i London og Stockholm.

Afdeling for Medicinsk Videnskabsteori

Afdelingsleder: Peter Rossel

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskning omfatter etik, medicinsk filosofi samt klinisk beslutningslære og forskningsmetodologi. I 1990'erne har afdelingen opbygget en speciel kompetance inden for empiriske studier af relevans for den medicinske etik.

1. Det informerede samtykke
Peter Rossel (PR), M. Norup (MN), H. Jørgensen, A. Krag (AK) har i samarbejde med S. Madsen, KAS Herlev, indsamlet data vedrørende omfanget af alment praktiserende lægers information til patienter om bivirkninger og komplikationer til behandling, samt deres begrundelser herfor.

PR og AK arbejder med en moralfilosofisk analyse af udviklingen i lovgivningen vedr. det informerede samtykke til behandling.

A. Gammelgaard arbejder med etiske aspekter ved at inddrage akutte patienter i randomiserede kliniske forsøg, specielt mhp. informeret samtykke. Projektet udføres i samarbejde med de kardiologiske afdelinger, der deltager i DANAMI-2.

2. Beslutninger ved livets afslutning
MN, PR og A. Hróbjartson (AH) har påbegyndt arbejdet med den danske del af EU-projektet: "Attitudes and Practices in six European Countries", hvortil er givet en bevilling fra EU's 5. rammeprogram.

3. Den videnskabelige udviklings dynamik
H. Andersen (HA) arbejder med videnskabelige revolutioner og afgrænsning af videnskabelige discipliner.

I delprojektet "Begreber, begrebsændringer og tidlig subdisciplindannelse" har HA i samarbejde med M-B. Juhl Poulsen (MBJP) færdiggjort en historisk analyse af udviklingen af prionteorien som eksempel på fremkomsten af en ny subdisciplin.

4. Konkurrence og samarbejde mellem kollegaer i biomedicinsk forskning
MBJP har færdiggjort sin ph.d.-afhandling om biomedicinske forskeres oplevelse af konkurrence og samarbejde med deres kollegaer.

MBJP samarbejder med J.M. Arrigo, University of Virginia, USA, om udviklingen af en model, hvor et typisk videnskabeligt projekt ses som en fluktuerende dynamik af konkurrence og samarbejde.

5. Medicinsk begrebsdannelse og taksonomi
S. Brorson arbejder med det medicinsk-filosofiske grundlag for moderne sygdomsklassifikation. Han har indleveret sin ph.d.-afhandling om L. Flecks medicinske epistemologi.

6. Placebo
AH og MN har indsamlet data vedrørende danske lægers brug af placebo. P.C. Gøtzsche (PCG) udfører metodologisk forskning vedr. virkning af placebo.

Satningsområder
"Filosofiske problemer i anvendelsen af deskriptiv-etiske studier". Afdelingen deltager i et 3- årigt projekt, hvortil er givet en bevilling fra EU's 5. rammeprogram.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
H.R. Wulff (HRW) har været formand for et udvalg til bedømmelse af ansøgere til et professorat.

Formidling

Redaktionelle hverv
HRW var indtil 1. oktober ansvarshavende redaktør af Bibliotek for Læger. Han er medlem af Editorial Board for Journal of Theoretical Medicine. Journal of Philosophy and Medicine. Health Care and Philosophy. Clinical Epidemiology og Medic.

PCG er redaktør i Cochrane Empirical Methodological Studies Methods Group. Medlem af Editorial Board, British Medical Journal. Medlem af Editorial Board, Scandinavian Journal of Rheumatology. Medlem af Editorial Advisory Board, The Cochrane Collaboration. Medlem af Advisory Board, Clinical Evidence, BMJ Publishing og BioMed Central, USA.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
PCG er leder af The Nordic Cochrane Centre og Cochrane Placebo Methods Working Group; medlem af CONSORT-gruppen om rapportering af kliniske forsøg; medlem af Cochrane Airways Group, Cochrane Breast Cancer Group, Cochrane Gynaecological Cancer Group, Cochrane Hepato-Biliary Group, Cochrane Musculoskeletal Group og Cochrane Non-randomised Studies Group.

Afdelingen afholdt et internationalt ph.d.-kursus med emnet "Disease, Genes, Reduction" 24.-28. september 2000.

Afdelingen for Miljø- og Arbejdsmedicin

Afdelingsleder: Eva Støttrup Hansen.

Afdelingens videnskabelige stab bestod i 2000 af professor Steffen Loft (SL), lektor Eva Støttrup Hansen (ESH), lektor Lisbeth Ehlert Knudsen (LEK) og adjunkt Peter Møller (PM). Afdelingen varetager den prægraduate undervisning i miljø- og arbejdsmedicin på medicinstudiet og i miljøfaktorer og helbred på folkesundhedsvidenskabsuddannelsen.

De miljø- og arbejdsmedicinske problemers karakter nødvendiggør en betydelig bredde i såvel forskningsmæssige metoder som faglig kompetence, og afdelingens intention er at bygge videre på den stærke skandinaviske epidemiologiske forskningstradition ved at kombinere moderne epidemiologisk metodologi med følsomme målemetoder fra bl.a. toksikologi og molekylærbiologi.

Forskningsvirksomhed

Afdelingens eksperimentelle sektion
(SL, PM, LEK, Anja Welleus, Chu Chunying, Mette Sørensen og Lotte Risom).

Den overordnede målsætning er at forske i metaboliske processers betydning for fremmedstoffers helbredseffekter i mennesket. Der fokuseres på dannelse og effekter af reaktive oxygenforbindelser og omsætning af fremmedstoffer, især relateret til luftforurening, østrogene stoffer og kostfaktorer. Nøgleeffekter er oksidativ DNA-skade og dens rolle som kræftudløsende og fertilitetsbegrænsende årsag. I eksponeringssammenhæng centreres om trafikgenereret luftforurening og fysiologiske påvirkninger som hypoksi og fysisk aktivitet. Den overordnede strategi er en kobling mellem *in vitro* metoder, dyreforsøg og epidemiologiske/mekanistiske studier med anvendelse af biomarkører hos mennesker. Afdelingen deltager i internationale studier

med biomarkørudvikling og validering af markørenes prædiktive værdi i forhold til cancerudvikling.

Afdelingens epidemiologiske sektion (ESH)
Aktiviteten har til formål at belyse sammenhæng mellem udsættelse for fremmedstoffer og risiko for at udvikle kræft, hjerte-kar-sygdom og luftvejslidelser. Igangværende projekter omhandler helbredseffekter af luftforurening, kemiske bekæmpelsesmidler og bio-aerosoler, samt miljøfaktorers betydning for udvikling af levercellecarcinom.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
LEK har deltaget som EU-evaluator af ansøgninger til forskningsprogrammet 'Quality of Life and managemnet of living resources'.

SL har bedømt to ph.d.-afhandlinger og en doktordisputats samt foretaget en lektorbedømmelse.

Udvalg og fonde
SL er medlem af Fakultetets Forskningsudvalg og Biblioteksudvalg, Dadl's Lægemiddeludvalg, Registreringsnævnet, Centerrådet for Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter.

ESH er medlem af forskningsudvalget vedr. miljømedicinsk epidemiologi under det svenske "Naturvårdsverket", "Scientific Committee on Epidemiology in Occupational Health" under "International Commission on Occupational Health" (ICOH), samt af miljøankenævnet.

Tillidshverv
SL er medlem af følgegruppen for Center for Integreret Miljø og Toksikologi (CETOX), bestyrelsesmedlem i Clinical Pharmacology Network Copenhagen, Center for Miljø og Luftveje og i Dansk Toksikologi Center.

Formidling

Redaktionelle hverv
ESH har siddet i editonial board for "Scandinavian Journal of Work, Environment & Health", samt lejlighedsvis udført referee-opgaver for en række internationale tidsskrifter.

LEK er medlem af redaktionskomiteen for BIOZOOM og har lejlighedsvis udført refereeopgaver.

SL har siddet i editorial board for Journal of Molecular Medicine og Pharmacology and Toxicology og har udført refereeopgaver for 15 forskellige tidsskrifter.

Kongresser og symposier
LEK har medvirket til 2nd Annual Workshop on Pharmacogenetics, arrangeret af Drug Information Association og møde for de videnskabsetiske komiteer om genetiske tests, arrangeret af Lægemiddelindustriforeningen.

LEK og SL har medvirket som foredragsholdere ved en række danske og udenlandske kurser, møder og konferencer.

Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed

Afdelingsleder: Lars Iversen.

Ved Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed bedrives forskning i sammenhænge mellem de sociale forhold mennesker lever under, psykosociale faktorer og menneskers helbred. Gennem deskriptive studier, analytiske studier og interventionsstudier søges disse sammenhænge beskrevet og mekanismer bag sammenhængene søges afdækket. Endvidere forskes i det videnskabelige grundlag for forebyggelse, såvel af specifikke sygdomme og lidelser som alment.

Forskningsvirksomhed

1. Begrebsudvikling og operationalisering af begreber
Med henblik på måling af sociale og psykosociale faktorer, der har betydning for menneskers helbred dvs. for sygdomsudvikling, funktionsevne og sundhedsadfærd. Endvidere udvikles nøglebegreber og metoder til måling af helbredsstatus samt konsekvenser af sygdom (funktionsevne og marginalisering). Forskningen består i a) konceptualisering, dvs. analyse og definition af begreberne med udgangspunkt i relevant teori og empirisk forskning, b) kritisk analyse af de måle- og analysemetoder, der anvendes i afdelingens projekter, og c) empiriske studier til udvikling og validering af måle- og analyseredskaber, herunder reanalyse af eksisterende datamaterialer på afdelingen.

2. Forskning i sociale og psykosociale faktorers betydning for helbred
Sociale og psykosociale faktorers betydning for helbred; sygdomsudvikling og funktionsevne.

Sociale/psykosociale faktorer og helbreds betydning for adfærd og marginalisering.

Sociale og psykosociale konsekvenser af sygdom.

Samspillet mellem psykosociale faktorer, adfærd og helbred i særligt udsatte grupper.

Helbredskonsekvenser af socialt medierede sygdomsfremkaldende påvirkninger henover livsforløbet: I det intrauterine liv, i barndommen, i ungdommen, i voksenlivet og i alderdommen.

3. Udvikling af teorier og metoder til evaluering af sygdomsforebyggelse
Afdelingen har forskningsprojekter vedrørende primær forebyggelse (sundhedsfremme og hindring af sygdommes opståen), sekundær forebyggelse (tidlig opsporing og behandling af sygdom) og tertiær forebyggelse (hindring af tilbagefald eller sygdomsforværring). Der arbejdes med såvel specifikke forebyggelsesprojekter som almene forebyggelsesprojekter med fokus på de strukturer og processer i samfundet, som kan påvirke forebyggelsestiltag.

Undervisning på medicinstudiet
Administrativ Medicin, Epidemiologi, Klinisk social medicin og Medicinsk Sociologi og på Bachelor-kandidatuddannelsen i Folkesundhedsvidenskab: Levekår og sundhed, Levekår og sundhed i særligt belastede grupper og social medicin og Kvalitative metoder. Endvidere undervises i en række fag på Master of Public Health-uddannelsen.

Afdelingen har afholdt tre forskeruddannelseskurser
"Psykosociale teorier og begreber i sundhedsforskning", "Spørgeskema- og interviewmetoder i klinisk og samfundsmedicinsk forskning", "Det kvalitative forskningsinterview".

Anne-Marie Nybo Andersen har været kursusleder på "Nordisk Forskerkursus i Perinatal Epidemologi".

Bjørn Holstein er uddannelsesleder for Master of Public Health-uddannelsen.

Pernille Due er medlem af Studienævn for Medicin.

Rikke Lund/Mette Rasmussen er medlem af ph.d.-studienævnet.

Kirsten Avlund er medlem af Studienævn for Bachelorkandidatuddannelsen i Folkesundhedsvidenskab.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Bjørn Holstein har bedømt tre ph.d.-afhandlinger.

Lars Iversen to ph.d.-afhandlinger og en disputats.

Niels Michelsen en ph.d.-afhandling.

Merete Osler tre ph.d.-afhandlinger. Derudover været bedømmer på 3 afsluttende specialer ved kandidatuddannelsen i Human Ernæring samt siddet i ansættelsesudvalg for en seniorforskerstilling ved Statens Institut for Folkesundhed.

Bjørn Holstein har bedømt ansøgere til en lektorstilling og en forskningslektorstilling.

Niels Michelsen er formand for bedømmelsesudvalget vedrørende projektarbejde i den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse.

Tillidshverv

Kirsten Avlund er medlem af bestyrelsen for Dansk Gerontologisk Selskab.

Pernille Due er medlem af bestyrelsen for International Society of Behavioral Medicine.

Bjørn Holstein er medlem af bestyrelsen for Dansk Gerontologisk Selskab, bestyrelsen for Gerontologisk Institut og medlem af sagkyndigt udvalg i Komiteen for Sundhedsoplysning og redaktionspanelet for "Vital".

Lars Iversen er medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Samfundsmedicin, Hjerteforeningens udvalg for forebyggelsesforskning, bestyrelsen for Universitetshospitalernes Center for Sygepleje- og Omsorgsforskning og Kræftens Bekæmpelses forebyggelsesudvalg.

Rikke Lund er medlem af bestyrelsen for Dansk Selskab for Psykosocial Medicin.

Niels Michelsen er formand for bedømmelsesudvalget vedrørende projektarbejde i den samfundsmedicinske speciallægeuddannelse.

Anne-Marie Nybo Andersen er medlem af bestyrelsen for Dansk Epidemiologisk Selskab, medlem af Working group on life-course, Den Almindelige Danske Lægeforenings Sundhedskomité og formand for Sundhedskomitéens Miljøudvalg.

Merete Osler er formand for Dansk Epidemiologisk Selskab, medlem af Tobaksskaderådets faglige følgegruppe, Hjerteforeningens Fagudvalg, Centerledelsen for enheden for epidemiologisk kostforskning og medlem af Det Statslige Ernæringsråd.

Kirsten Schultz-Larsen er medlem af bestyrelsen for Dansk Epidemiologisk Selskab, Erhvervsfremmestyrelsens rådgivende udvalg vedrørende hjælpemidler og rehabilitering.

Formidling

Redaktionelle hverv

Afdelingens forskere medvirker i redaktionspanelet for: Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica, Aging Clinical and Experimental Research, Epimonitor, Scandinavian Journal of Occupational Therapy, International Journal of Behavioral Medicine, European Journal of Public Health, Scandinavian Journal of Social Medicine, International Journal of Social Welfare og Ugeskrift for Læger.

Afdelingens forskere har reviewet artikler for bl.a.: Age and Ageing, American Journal of Epidemiology, British Medical Journal, Circulation, European Journal of Epidemiology, Journal of Epidemiology and Community Health, European Journal of Clinical Nutrition, International Journal of Epidemology, Preventive Medicine, Public Health Nutrition, Scandinavian Journal of Social Welfare, Scandinavian Journal of Caring Sciences, Social Science and Medicine, Scandinavian Journal of Public Health og Tobacco Control.

Afdeling for Sundhedspsykologi

Afdelingsleder: Erik Lykke Mortensen.

Forskningsvirksomhed

1. Rigshospitalets Mor-Barn Kohorte. Forskningsprogram, som sigter mod at belyse præ- og perinatale faktorers helbredsmæssige og udviklingspsykologiske betydning. Støttes af Statens Forskningsråd og Sundhedsstyrelsen. ELM i samarbejde med danske og amerikanske forskere.

2. Forløbsundersøgelser af 1914-kohorten i Glostrup. Kohorten er fulgt ved undersøgelser i 1964, '74, '84, '89 og '95. Den psykologiske del fokuserer på intellektuelle funktioner i 50-80-års alderen (ELM).

3. Betydningen af gener, familiemiljø og individuelt miljø for personlighed og intellektuel funktion. Tvillingestudium, der fokuserer på helbredsrelevante psykologiske individkarakteristika. Støttes af SSVF (ELM).

4. Derudover deltager ELM i en række forskellige projekter af klinisk og sundhedspsykologisk relevans.

5. Psykologisk forsvar hos medicinstuderende. 1.-sem.-studerende sammenholdes med unge på højskole m.h.p. forskelligheder i den psykologiske forsvarsstruktur (PLC).

6. Psykoterapi på psykiatrisk afdeling. Kvantitativt studie af omfang og struktur af psykoterapien på en psykiatrisk afdeling (PLC).

7. Brug af rating scales i almen praksis (PLC).

8. En analyse af eksistentielle/religiøse faktorers betydning for helbredet (PLC).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

ELM er medlem af styringsgruppen for Rigshospitalets Mor-Barn Kohorte; af planlægningsgruppen for den nationale fødselskohorte Bedre Sundhed for Mor og Barn; af Dansk Psykolog Forenings psykometriske ekspertgruppe samt af Psykiatrifondens Depressionsgruppe.

Afdeling for Sundhedstjenesteforskning

Afdelingsleder: Signild Vallgårda.

Afdelingen blev oprettet i 1997 i forbindelse med oprettelsen af Institut for Folkesundhedsvidenskab.

Forskningsvirksomhed

Sundhedstjenesteforskningen omhandler årsager til og følger af sundhedsvæsenets organisation og funktion. Inden for området sundhedstjenesteforskning arbejder afdelingen med tre temaer: I. Analyser af de forhold, der påvirker sundhedsvæsenets udformning, forandring og styring. II. Analyser af effekter af strukturelle forhold i sundhedsvæsenet. III. Analyser af effekter af specifikke interventioner og programmer, evalueringsforskning. Desuden arbejdes der med IV.Teori- og metodeudvikling om det kvalitative forskningsinterview, komparative metoder og helbredsstatusmåling.

Flere af forskningsprojekterne udføres i samarbejde med forskere i Storbritannien, Holland, Frankrig, Spanien, Canada, USA, Japan og Sverige. Der foregår også forskningssamarbejde med andre forskningsmiljøer i Danmark.

1. Sundhedsvæsenets udformning, forandring og styring

1.1. Forebyggelsesopfattelser i sundhedsvæsenet (Lisa Dahlager).

1.2. Kan sygdomsforebyggelse inkorporeres i sygehusets aktiviteter? En organisationsteoretisk analyse af muligheder og barrierer for integration af forebyggelsesaktiviteter på Bispebjerg Hospital (Hanne Fredslund).

1.3. Molekylærgenetisk diagnostik og sygdomsforebyggelse: Offentlig meningsdannelse om prædiktive gentests (Maja Horst).

1.4. Molekylærgenetisk diagnostik og sygdomsforebyggelse (Lene Koch, Maja Horst, Mette Nordahl Svendsen og Marie Luise Bisgaard).

1.5. Magt, viden og profession: det genetiske risikosamfund (Lene Koch, Margareta Bertilsson).

1.6. Kortlægning af forebyggelsesaktiviteter på danske sygehuse. En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse ved Klinisk Enhed for Sygdomsforebyggelse (Ulla Træden).

1.7. Sammenligning af medicinpriser i Danmark og udlandet (Hans Keiding).

1.8. Finansiering af sundhedsvæsenet i Danmark (Hans Keiding).

1.9. Flerdimensionale outcome-mål i cost-effectiveness analyser (Hans Keiding).

1.10. Omkostningsbestemte priser, anvendelse på hjemmesygepleje (Hans Keiding).

1.11. Analyse af sundheds- og socialpolitik for ældre i Danmark og udvalgte OECD-lande 1850-2000 (Hirobumi Ito).

1.12. Theoretical Analysis of Merits and Demerits of Privatization of Public services (Hirobumi Ito).

1.13. Samarbejdsforskningsprojekt: Toward a Comprehensive Discharge System for the Fragille Elderly in Denmark and Japan (Hirobumi Ito).

1.14. Forebyggelsespolitikken i Danmark og Sverige 1930-2000. En del af den danske magtudredning (Signild Vallgårda).

1.15. Den styrede reproduktion – debatten om abortlovgivning i Danmark 1930-2000 (Sniff Nexø).

1.16. Decentralisering af sundhedsvæsenet i Tanzania (Martin Alilio, Ib Bygbjerg, Allan Krasnik).

1.17. Krigens konsekvenser for sundhedsvæsenets indsats i Guinea-Bissau (Tania Dræbel, Peter Aaby, Allan Krasnik, Ib Bygbjerg).

1.18. Health care systems in transition (Allan Krasnik, Signild Vallgårda, Karsten Vrangbæk).

1.19. Sundhedspolitik og sundhedsforvaltning (Karsten Vrangbæk).

1.20. Multilevel governance in Danish Health Care. Introduction of new public management instruments (Karsten Vrangbæk).

1.21. Public-private mix in health care in India (Karsten Vrangbæk).

2. Effekter af strukturelle forhold i sundhedsvæsenet

2.1. Forbrugsmønstre i sundhedsvæsenet. Befolknings- og sundhedsrelaterede faktorer, som påvirker kontaktmønstre og ydelsesforbrug (Allan Krasnik, Niels Keiding, Svend Kreiner).

2.2. Den perinatale dødeligheds udvikling i dette århundrede, en international sammenligning (Signild Vallgårda).

2.3. Muligheder og barrierer for sygehusvæsenets forebyggelsesindsats blandt patienter fra etniske minoriteter (Allan Krasnik, Jette Joost Michaelsen, Anette Nielsen, Marie Nørredam, Tine Sørensen).

2.4. Evaluering af palliativ indsats (Mogens Grønvold, Dorthe Goldschmidt, Anette Strömgren, Lone Smith, Allan Krasnik, Per Sjögren).

2.5. Social arv, familiær dysfunktion og forbrug af sundhedsvæsenet (Tavs Folmer Andersen).

2.6. Evaluering af behandling i børnepsykiatrien (Tavs Folmer Andersen).

3. Effekter af specifikke interventioner og programmer

3.1. Livskvalitet ved efterbehandling af brystkræft (Mogens Grønvold).

3.2. Coping med infertilitet og infertilitetsbehandling (Lone Schmidt).

3.3. Evaluering af cataract kirurgi (Tavs Folmer Andersen, Christian Nørregaard).

3.4. Evaluering af prostata kirurgi (Tavs Folmer Andersen).

4. Metodeudvikling

Foruden den metodeudvikling, der foregår som en integreret del af forskningsprojekterne, arbejdes med projekter, der udvikler metoder til sundhedsstatusmåling.

4.1. Dansk befolkningsundersøgelse af helbredsspørgeskemaer, validering og indsamling af norm-data (Torquil Watt, Mogens Grønvold, Jakob Bjørner).

4.2. Validering af den danske version af Danish Multidimensional Fatigue Inventory (Torquil Watt, Jakob Bjørner, Mogens Grønvold).

4.3. Use of item response theory to develop a shortened version of EORTC QLQ-C30 questionnaire for patients involved in palliative care (Mogens Grønvold, Morten Aagaard Petersen, Jakob Bjørner).

4.4. Metodeudvikling i MTV (Karsten Vrangbæk, Peter Bo Poulsen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Mogens Grønvold har været medlem af et ph.d.- bedømmelsesudvalg.

Lene Koch er formand for et ph.d.-bedømmelsesudvalg ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

Allan Krasnik har bedømt 2 ph.d.- afhandlinger og været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af et public health professorat i Island.

Signild Vallgårda har været formand for et disputatsbedømmelsesudvalg ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og medlem af et ph.d.-bedømmelsesudvalg ved Aarhus Universitet.

Udvalg og fonde

Tillidshverv

Allan Krasnik er institutleder, formand for instituttets bestyrelse og samarbejdsudvalg. Han er medlem af Nordisk gruppe for sundhedstjenesteforskning, af Governing Council ved European Public Health Association og ledergruppen i Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER), strategigruppen for World Federation of Medical Education, den permanente videnskabelige komité for European Public Health Association, det videnskabelige råd for den kliniske forebyggelsesenhed på Bispebjerg Hospital og institutrådet ved Institut for Sygdomsforebyggelse.

Tavs Folmer Andersen er medlem af fakultetets fysiske udvalg og medlem af Udvalget vedrørende sundhedstjenesteforskning under Det Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd.

Mogens Grønvold er medlem af bestyrelsen for European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC), Quality of Life Study Group, formand for denne gruppes Methodology Committee og medlem af gruppens Module Developing Committee og har medvirket ved projektvurdering for Medical Research Council, London.

Signild Vallgårda er afdelingsleder, medlem af instituttets samarbejdsudvalg og medlem af forskningsledelsen for Udredningen vedrørende magt og demokrati i Danmark.

Hirobumi Ito er medlem af planlægningsudvalg af international symposium Global Interdisciplinary Research for New Public Management – Role of the Private, the Public and the Bureaucracy in the Symbiosis of Government and Market,at University of Bonn.

Karsten Vrangbæk er rådgiver for Udenrigsministeriet vedr. Sundhedssektorprogrammet i Ghana.

Formidling

Redaktionelle hverv

Allan Krasnik er medlem af European Public Health Associations videnskabelige komité, og han er medlem af redaktionen for The Internet Journal of Public Health Education (ASPHER) og Ugeskrift for Lægers videnskabelige panel. Han er guest editor for Scandinavian Journal of Public Health og har fungeret som referee ved Ugeskrift for Læger og flere internationale public health tidsskrifter.

Lene Koch har fungeret som referee for Social Science and Medicine, for Norges og Sveriges Forskningsråd samt Riksbankens Jubileumsfond.

Sniff Nexø er redaktionsmedlem ved 1066 – Tidsskrift for historie.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Allan Krasnik har været medlem af planlægningskomitéen for den internationale konference i København: Reducing inequalities in health og vicepræsident for Øresundskonferencen i Malmö om forebyggelse. Han har fungeret som chairman og holdt foredrag ved begge disse konferencer samt ved European Public Health Associations' konference i Paris. Han har desuden holdt foredrag ved det hollandske sundhedsministeriums symposium om sundhedspolitiske strategier i Europa.

Lene Koch har deltaget med papers på følgende konferencer: Medical assisted Life and Abortion. Lissabon Portugal 28.-29. januar 2000. Ar: Luso-American Foundation, Series of conferences, The Human Condition. 6th international meeting on Psycho-social aspects of genetic testing for hereditary breast-ovarian cancer. Arr: Inserm/ Universite de la Mediterranee. Marseille 9.-10. marts 2000; medlem af lægmandspanel for: Konsensuskonference om Almen Praksis. Undervisning ved videreuddannelse af kliniske genetikere samt foredrag ved møder i Dansk Selskab for medicinsk Prioritering, Dansk Selskab for Medicinsk Genetik; Genetik og økonomi, Medicon Valley; Den danske magtudredning samt bl.a. Arkivforeningen, Rigsarkivet; Oslo og Helsinki Universitet og Niels Bohr Institutet.

Signild Vallgårda har holdt foredrag på konference "The ethos of welfare", Helsinki; på seminar "Humaniora møder samfundsvidenskaberne" i Århus; på konferencen "Social inequalities in health" i København og i Kvindelige akademikeres klub.

Sniff Nexø har holdt foredrag i Helsinki "The ethos of welfare", Humaniora og samfundsvidenskab, Århus; deltaget i International summerschool: Medical Ethics in historical context" University of Tübingen og på forskerkursus Abort og reproduktionsteknologi, Bergen Universitet.

Karsten Vrangbæk har haft foredragsvirksomhed i Danmark og Norge knyttet til ph.d.- afhandling om "frit sygehusvalg" og andre emner inden for sundhedspolitik/forvaltning.

Institutleder Allan Krasnik

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	44,2	16,4
STIP	0,3	3,2
TAP	37,1	8,1
TOTAL	81,6	27,6

Afdeling for Almen Medicin

VIP Internt finansieret

Andersen, John Sahl; lektor.
Bojlen, Nina Sybille Rotwitt; adjunkt.
Brodersen, John; forskningsass.
Dyhr, Lise; forskningsadj.
Hantho, Arne Finn; forskningsass.
Larsen, Jan-Helge; lektor.
Reventlow, Susanne Dalsgaard; adjunkt.
Risør, Ole; videnskabelig medarb.
Tulinius, Anne-Charlotte; forskningsass.
Tørning, Jens; amanuensis.

Witt, Klaus Helge; adjunkt.
Østergaard, Marianne Stubbe; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Thorsen, Hanne; lektor.

Biostatistisk Afdeling

VIP Internt finansieret
Andersen, Per Kragh; professor.
Dalgaard, Peter; lektor.
Hilden, Jørgen; lektor.
Keiding, Niels; professor.
Kreiner, Svend; lektor.
Parner, Jan Thorlund; Forskningsadj.
Petersen, Jørgen Holm; forskningslektor.
Scheike, Thomas Harder; lektor.
Skovgaard, Lene Theil; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Christensen, Karl Bang; forskningsass.
Ditlevsen, Susanne Dalager; forskningsass.
Siersma, Volkert Dirk; forskningsass.
Sørensen, Tine Møller; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Hindsberger, Charlotte; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Brøndsted, Lise; kand.stip.
Budtz-Jørgensen, Esben; ph.d.-studerende.
Larsen, Klaus; kand.stip.

Afdeling for Epidemiologi

VIP Internt finansieret
Lahmann, Petra Hildegard; forskningsadj.
Lynge, Elsebeth; professor.
Nilsson, Stig Ralph Ingemar; lektorvikar.
Smidth-Fibiger, Eva Annette; forskningsadj.

VIP Eksternt finansieret
Jensen, Allan; forskningsass.
Olsen, Anne Helene; forskningsass.

Afdeling for International Sundhed og MIH

VIP Internt finansieret
Bygbjerg, Ib Christian; professor.
Konradsen, Flemming; lektorvikar.
Samuelsen, Helle; forskningsadj.

VIP Eksternt finansieret
Agger, Inger; lektor.
Dræbel, Tania Aase; forskningsass.

Medicinsk-Historisk Museum

VIP Internt finansieret
Andersen, Lars Ole; forskningsass.
Brade, Anna-Elisabeth; lektor.
Malling, Gerd; forskningsass.

VIP Eksternt finansieret
Haarmark, Bodil; forskningsadj.
Söderqvist, Sven Thomas; forskningsprof.

Afdeling for Medicinsk Kvinde- og Kønsforskning

VIP Internt finansieret
Jensen, Else Nygaard; adjunkt.
Petersson, Birgit Holm; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Jørgensen, Susanne Eilenberger; forskningsass.
Nielsen, Lene Falgaard; forskningsass.
Wilhjelm, Søren; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Tersbøl, Britt Pinkowski; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Smidth-Fibiger, Eva Annette; kand.stip.

Afdeling for Medicinsk Videnskabsteori

VIP Internt finansieret
Andersen, Hanne; adjunkt.
Norup, Michael Slott; adjunkt.
Rossel, Peter Johannes Hancke; lektor.
Wulff, Henrik Ramsing; professor.

VIP Eksternt finansieret
Brorson-Hansen, Stig Chr; forskningsass.
Poulsen, Maj-Britt Juhl; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Gammengaard, Anne; projektmedarbejder.

Afdeling for Miljø- Og Arbejdsmedicin

VIP Internt finansieret
Hansen, Eva Støttrup; lektor.
Knudsen, Elisabeth Ehlert; lektor.
Loft, Steffen Huitfeldt; professor.

KLIN Internt finansieret
Mikkelsen, Sigurd Thyge; klinisk lektor.

Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed

VIP Internt finansieret
Andersen, Anne Marie N; forskningsadj.
Borup, Ina Bodil Kristensen; forskningsadj.
Christensen, Ulla; forskningsadj.
Damsgaard, Mogens Trab; lektor.
Due, Eva Pernille; forskningsadj.
Frandsen, Kirsten Avlund; lektor.
Holstein, Bjørn Evald; lektor.
Iversen, Lars; gæsteprofessor.
Jürgensen, Kirsten; lektor.
Osler, Merete; lektor.
Michelsen, Niels; klinisk professor.
Schmidt, Lone; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Andersen, Anette; forskningsass.
Ditlevsen, Susanne Dalager; forskningsass.
Lund, Rikke; forskningsass.
Poulsen, Lis Hentze; forskningsass.
Svensson, Charlotte Lerche; forskningsass.

Afdeling for Sundhedspsykologi

VIP Internt finansieret
la Cour, Peter; adjunkt.
Linde, Michael; forskningsass.
Mortensen, Erik Lykke; lektor.

Afdeling for Sundhedstjensteforskning

VIP Internt finansieret
Andersen, Tavs Folmer; lektor.
Koch, Anna Magdalene; lektor.
Krasnik, Allan; professor.
Schmidt, Lone; adjunkt.
Vallgårda, Signild Katarina; lektor.
Vrangbæk, Karsten; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Gredal, Charlotte; forskningsass.
Grønvold, Mogens; forskningsadj.
Ito, Hirobumi; forskningsass.
Michaelsen, Jette Joost; forskningsadj.
Nielsen, Anette Sonne; forskningsass.

STIP Eksternt finansieret
Jørgensen, Lisa Margot Dahlager; kand.stip.
Nexø, Iben Margrethe Andersen; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Endahl, Lars Anders: Statistical and Epidemiological Aspects of Analysing Self-Rated Repetitive Strain Injuries in Follow-up Studies.
Himmelstrup, Bodil Mathisen: Old and frane in Danish social- and health care system in a bottom-up view.
Parner, Jan Thorlund: Casual reasoning and time-dependent confounding.
Pars, Tine: Forbrug af traditionelle grønlandske fødevarer i Vestgrønland.
Thoning, Henrik: Graphical Models in Epidemiology.

Fondsbevillinger

Afdeling for Almen Medicin

Fonden vedr. forskning i almen praksis
– Udvikling af patientvenlige spørgeskemaer (Hanne Thorsen) kr. 200.000.

Biostatistisk afdeling

Diverse Private Tilskud
– Risiko for affektive sygdomme for patienter med diverse neurologiske diagnoser (Lars Kessing) kr. 156.000.

Fonden vedr. Finansiering af Forskning
– Effekten af konsulentbesøg hos praktiserende læger (Klaus Witt) kr. 108.000.

Forskningsstyrelsen + Sundhedsministeriet
– Tobaksrygnings betydning for det perioperative forløb (Ann Møller) kr. 74.880.

Kræftens Bekæmpelse
– Terapeutisk dosismonitorering af MTX/6MP vedligeholdelsesbehandling af akut lymfoblastær leukæmi (Niels Keiding) kr. 736.000.

Medical College of Wisconsin
– Techniques for Modeling Complex Longitudinal Studies (Biostatistisk Afdeling) kr. 349.725.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Normal og patologisk vækst og gonadeudvikling hos børn og unge (Niels Erik Skakkebæk) kr. 247.538.

Sundhedsstyrelsen Sundhedspulje
– Lænderygsmerter i almen praksis (Berit Schiøttz-Christensen) kr. 75.000.

Sygekassernes Helsefond
– Moderens kviksølv-eksponering og barnets kognitive funktion (Niels Keiding) kr. 177.000.

Diverse private fondsmidler
– Undersøgelse af kontaktmønstre for danskere sammenlignet med 1.generations invandrere på Bisbebjerg Hospital (Jette Joost Michaelsen) kr. 47.400.

Afdeling for Epidemiologi

Halogenated Solvents Indutsry Alliance
– Case-control study of workers exposed to tetrachlorethylene (Elsebeth Lynge) kr. 175.710.

Sygekassernes Helsefond
– Danske kvinders middellevetid (Elsebeth Lynge) kr. 200.000.

Medicinsk-historisk Museum

Alfred Benzon's Fond
– Den biomedicinske forskerbiografis historie (Thomas Söderqvist) kr. 50.000.

Dansk Nefrologisk Selskab
– Nyreudstilling (Lars Ole Andersen) kr. 14.000.

H:S Direktionen
– Afvikling og overdragelse af Hospitalsmuseet på Kommunehospitalet (Institutlederen) kr. 105.000.

Ingeborg Roikjers Fond
– Udgivelse af en bog om fødselshjælpens historie (Mogens Osler) kr. 100.000.

Københavns Universitets Almene Fond
– Nyreudstilling (Lars Ole Andersen og Rikke Claësson) kr. 9.800.

Povl M. Assens Fond
– Nyreudstilling + Løveapotek (Lars Ole Andersen) kr. 52.248.
– Restaurering af Saxtorphianums bogsamling (Institutlederen) kr. 250.000.

Professor Rasch Legat
– Indkøb (Institutlederen) kr. 3.246.

Savværksejer Jeppe Juhl og Hustru Ovitas Fond
– Særudstilling om dialyse år 2000 (Ole Munck) kr. 10.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Et skift i sygdomsbegreb: Fra humoralpatologi til patologisk anatomi i Danmark 1830-1870 (Morten A. Skydsgaard) kr. 33.500.

Afdeling for Medicinsk Videnskabsteori

EU
– Empirical Methods in Bioethics (Peter Rossel) kr. 67.567.
– Medical End-of-Life-Decisions (Michael Norup) kr. 2.000.535.

Forskerakademiet
– Ph.D kurset "Genes, Disease, Reduction (Hanne Andersen) kr. 97.825.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Sygdomsklassifikation i klinik og forskning (Peter Rossel) kr. 1.012.200.

Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed

Det Kommunale Momsfond
– Forebyggende hjemmebesøg (Kirsten Avlund Frandsen) kr. 500.000.

Direktør E. Danielsen og Hustrus Fond
– Social ulighed i unges alkoholforbrug (Anette Andersen) kr. 50.000.

Ergoterapeutforeningen
– Kursusdeltagelse, rejse, litteratur (Eva Jepsen) kr. 32.000.

Hjerteforeningen
– DANAMI-2 undersøgelsen (Ole Mortensen) kr. 25.000.

Rosalie Petersens Fond
– Den gode sundhedssamtale (Ina K. Borup) kr. 70.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Research on Self-rated Health (Bjørn Holstein) kr. 111.983.

Sundhedsministeriet
– Projekt om skolebørns sundhed og sundhedsvaner (Pernille Due) kr. 200.000.

Øresundsuniversitetet
– Sjælland og Skåne- før og efter broen (Hannah Bing Jackson) kr. 45.816.

Afdeling for Sundhedstjensteforskning

Beckett Fonden
– Muligheder og barrierer for sygehusvæsenets indsats (Allan Krasnik) kr. 50.000.

Direktør E. Danielsen og Hustrus Fond
– Forebyggelsesopfattelser blandt professionelle (Lisa Dahlager Jørgensen) kr. 50.000.
– Muligheder og barrierer for sygehusvæsenets indsats (Jette Joost Michaelsen) kr. 100.000.

Else og Mogens Wedell-Wedellsborgsfond
– Deltagelse i international kongres (Ulla Træden) kr. 13.000.

Fonden til Lægevidenskabens Fremme
– Muligheder og barrierer for sygehusvæsenets indsats (Jette Joost Michaelsen) kr. 29.000.

Forskningsrådene/Sundhedsfremme og forebyg.
– Molekylærgenetisk diagnostik og sygdomsforebyggelse (Lene Koch) kr. 779.648.

Forskningsstyrelsen
– Sundhedsøkonomisk Forskningsprogram, Øresund (Hans Keiding) kr. 2.500.000.

Frk. Else Torps Legat
– Determinanter for forbrug af sundhedsvæsenet (Allan Krasnik) kr. 14.000.

Lundbeckfonden
– Muligheder og barrierer for sygehusvæsenets forebyggelsesindsats blandt patienter (Jette Joost Michaelsen) kr. 30.000.

Sundhedsministeriet
– Muligheder og barrierer for sygehusvæsenets indsats (Jette Joost Michaelsen) kr. 92.000.

Sygekassernes Helsefond
– Muligheder og barrierer for Sygehusvæsenets forebyggelsesindsats blandt patienter (Allan Krasnik) kr. 200.000.

Publikationer

Afdeling for Almen Medicin

Andersen J.S.: Den socialmedicinske journal. i: Klinisk socialmedicin s. 55-61, Niels Michelsen et al., Munksgaard, København 2000.
Andersen J.S.: Almen praksis ved universitetet – en rigtig god idé. Lægen 7/2000, s. 2, 2000.
Aspegren K.H.A., Basby A., Scheele M., Schroeder T., Schulze S., Witt K.: Basisbog i kommunikation med patienter og kolleger. 1-156 s. Munksgaard, København 2000.

Baarts C., Tulinius C., Reventlow S.: Reflexivity – a strategy for a patient-centered approach in general practice. Family Practice, an international journal vol 17, no. 5, s. 430-434, 2000.

Bojlen S.: Hestepærer i knæhøjde. i: Kvinder – køn, krop, kultur s. 36-46, Karin Helweg-Larsen, Beth Pedersen, Annette Tønnes Pedersen, Gyldendal, København 2000.

Hendriksen C., Vass M.: Geriatrisk udredning i forebyggelsesperspektiv. i: Ny viden om forebyggelse og sundhedsfremme i alderdommen s. 239-247, Dansk Gerontologisk Selskab 2000.

Larsen J-H.: Hvordan kan jeg bedre forholdet til patienten ? – om angst, ensomhed, tillid, mistillid, forstillelse og vrede. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 78, april, s. 445-458, 2000.

Larsen J-H.: Klinisk socialmedicin. i: Klinisk socialmedicin s. 10, Niels Michelsen, Britt Toftegaard Jensen, Claus Vinter Nielsen, Marianne Schroll, Munksgaard, København 2000.

Mogensen C.E., Neldam S., Tikkanen I., Oren S., Viskoper R., Watts R.W., Cooper M.E.: Randomised controlled trial of dual blockade of renin- angiotensin system in patients with hypertension, microalbuminuria, and non-insulin dependent diabetes: The candesartan and lisinopril microalbuminuria (CALM) study. British Medical Journal 2000 Dec 9, s. 1440-4, 2000.

Tulinius C.: Vi bliver ved med at ryge – hvorfor? 380 + appendix s. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning, 2000.

Vass M., Hendriksen C.: Den praktiserende læge og forebyggelse på ældreområdet. i: Ny viden om forebyggelse og sundhedsfremme i alderdommen s. 249-258, Dansk Gerontologisk Selskab 2000.

Vass M., Møller N.: Jetlag, lys og melatonin. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 78, s. 965-974, 2000.

Warberg B., Falkenberg H., Neldam S., Nielsen H.B.: Rådgivning om astma. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 2000/3, s. 301-309, 2000.

Witt K.: Randomisering er ikke bare et ord. Ugeskrift for Læger 2000,162,4173, s. 1, 2000.

Witt K.: Witt K. Electronic Support for Quality Management. i: Winter M. Information Technology in support of Clinical Medicine. Report of a UK-Nordic Workshop s. 1-36, UK-Nordic Medical Educational Trust, London 1999.

Witt K.: Kursushæfte til hovedkursus i almen medicin. 26 s. Afdeling for Almen Medicin. København 2000.

Østergaard M.S., Witt K.: Clinical Efficacy of Grass-Polen Immunotherapy. N Eng J Med 2000, 342, s. 1, 2000.

Biostatistisk afdeling

Abildstrøm S., Andersen P.K.: Beregning af mortalitet. Ugeskrift for Læger 162/21, s. 3061-3062, 2000.

Andersen A-G., Jørgensen N., Andersson A-M., Carlsen E., Skakkebæk N.E., Jensen T.K., Keiding N., Swan S.H.: Serum Levels of Testosterone Do Not Provide Evidence of Selection Bias in Studies of Male Reproductive Health. Epidemiology Vol. 11, No. 2, s. 232-234, 2000.

Andersen A.G., Jensen T.K., Carlsen E., Jørgensen N., Andersson A.M., Krarup T., Keiding N., Skakkebæk N.E.: High frequency of sub-optimal semen quality in an unselected population of young men. Human Repoduction vol. 15, no. 2, s. 366-372, 2000.

Andersen E.A.W.: Two-stage estimation in copula models used in family studies. 36 s. Research Report 00/12, 2000.

Andersen P.K., Esbjerg S., Sørensen T.I.A.,: Multi-state models for bleeding episodes and mortality in liver cirrhosis. Statistics in Medicine 19, s. 587-599, 2000.

Andersen P.K.: Modern Epidemiology, 2nd. edn. Statis. Med. 19, s. 881-882, 2000.

Andersen P.K.: Teaching epidemiologically oriented statistics. 14 s. Research Report 00/2, 2000.

Andersen P.K., Keiding N.: Event history analysis in continuous time. 26 s. Research Report 00/5, 2000.

Bagge N., Ciofu O., Skovgaard L.T., Høiby N.: Rapid development *in vitro* and *in vivo* of resistance to ceftazidime in biofilm-growing *Pseudomonas aeruginosa* due to chromosomal β-lactamase. APMIS 108, s. 589-600, 2000.

Budtz-Jørgensen E., Grandjean P., Keiding N., White R.F., Weihe P.: Benchmark dose calculations of methylmercury-associated neurobehavioural deficits. Toxicology Letters 112-113, s. 193-199, 2000.

Budtz-Jørgensen E., Keiding N., Grandjean P.: Benchmark Dose Calculation from Epidemiological Data. 22 s. Research Report 00/4, 2000.

Campolongo F., Saltelli A., Sørensen T.M., Tarantola S.: Hitchhiker's Guide to Sensitivity Analysis. i: Sensitivity Analysis s. 15-47, Andrea Saltelli, John Wiley & Sons, Ltd., England 2000.

Carlsen E., Andersen A-G., Buchreitz L., Jørgensen N., Magnus Ø., Matulevicuus V., Nermoen I., Petersen J.H., Punab M., Suominen J., Zilaitiene B., Giwercman A.: Inter-observer variation in the results of the clinical andrological examination including estimation of testicular size. International journal of andrology 23, s. 248-253, 2000.

Dalgaard P.: Dynamic Modeling in the Health Sciences. Statistics in Medicine 19, s. 3142-3143, 2000.

Dirksen A., Skovgaard L.T.,: Statistical limits to the clinical use of spirometry in obstructive pulmonary disease. Eur Respir Rev 10: 75, s. 383-386, 2000.

Fenger C., Frisch M., Jass J.J., Williams G.T., Hilden J.: Anal cancer subtype reproducibility study. Virchows Arch 436, s. 229-233, 2000.

Giha H.A., Rosthøj S., Dodoo D., Hviid L., Satti G.M.H., Scheike T., Arnot D.E., Theander T.G.: The epidemiology of febrile malaria episodes in area of unstable and seasonal transmission. Transactions of the Royal Society of Tropical, Medicine and Hygiene 94, s. 645-651, 2000.

Hartvig H.B., Høyer A.P., Jørgensen T., Brock J.W., Grandjean P.: Organiske klorerede forbindelser og brystkræft – er der en sammenhæng mellem forurening af miljøet og brystkræft? Ugeskrift for Læger 162/7, s. 922-926, 2000.

Hilden J.: Prevalence-free utility-respecting summary indices of diagnostic power do not exist. Statistics in Medicine 19, s. 431-440, 2000.

Hilden J., Magid E.: Analytical quality, performance indices and laboratory service. Scand.J.Clin.Lab Invest 59, s. 555-558, 1999.

Hilden J.: Etiske spændinger i terapeutisk forskning. Ugeskrift for læger 162, s. 2902-3, 2000.

Hilden J.: Multivariate statistiske metoder og strategier. i: Introduktion til forskning s. 167-187, P.C. Gøtzsche, 2000.

Hilden J.: Sandsynlighed. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 560, Jørn Lund, Danmarks Nationalleksikon, Danmark 2000.

Hjerl K., Andersen E.A.W., Keiding N., Sawitz A.R., Olsen J.H., Mortensen P.B., Jørgensen T.: Breast cancer risk among women with psychiatric admission with affective or neurotic disorders: a nationwide cohort study in Denmark. British Journal of Cancer 81(5), s. 907-911, 1999.

Høyer A.P., Jørgensen T., Grandjean P., Hartvig H.B.: Repeated measurement of organochlorine exposure and breast cancer risk (Denmark). Cancer Causes and Control 11, s. 177-184, 2000.

Jensen T.K., Keiding N., Scheike T., Slama R., Spira A.: Declining Human Fertility? Fertility & Sterility Vol. 73, No. 3, s. 421-423, 2000.

Jensen T.K., Scheike T., Keiding N., Schaumburg I., Grandjean P.: Selection Bias in Determining the Age Dependence of Waiting Time to Pregnancy. American Journal of Epidemiology Vol. 152, No. 6, s. 565-572, 2000.

Josefsson A.M., Magnusson P.K.E., Ylitalo N., Sørensen P., Qwarforth-Tubbin P., Andersen P.K., Melbye M., Adami H-O., Gyllensten U.B.: Viral load of human papilloma virus 16 as a determinant for development of cervical carcinoma *in situ*: a nested case- control study. The Lancet Vol. 355, s. 2189-2193, 2000.

Juul S., Keiding N., Tvede M.: Retrospectively Sampled Time-to-Pregnancy Data May Make Age- Decreasing Fecundity Look Increasing. Epidemiology 11, s. 717-719, 2000.

Keiding N., Klein J.P., Horowitz M.M.: Multistate Models and Outcome Prediction in Bone Marrow Transplantation. 39 s. Technical Report 36, Milwaukee 2000.

Keiding N.: Invarience and factorial models. J.Roy Statist. Soc. 62, s. 250, 2000.

Keiding N., Klein J.P., Horowitz M.M.: Multistate models and outcome prediction in bone marrow transplantation. 45 s. Research Report 00/1, 2000.

Keiding N.: Graphical representations in mortality measurement: Knapp, Zeuner, Becker, Lexis. 22 s. Research Report 00/8, 2000.

Kessing L.V., Andersen E.A.W., Andersen P.K.: Predictors of recurrence in affective disorder – analyses accounting for individual heterogeneity. Journal of Affective Disorders 57, s. 139-145, 2000.

Klein J.P., Keiding N., Shu Y., Szydlo R.M., Goldman J.M.: Summary curves for patients transplanted for chronic myeloid leukaemia salvaged by a donor lymphocyte infusion: the current leukaemia-free survival curve. British Journal of Haematology 109, s. 148-152, 2000.

Kreiner S., Mehlbye J.: Arbejdsmiljøet i folkeskolen. 240 s. AKF Forlaget, 2000.

Kroman N., Jensen M-B., Wohlfahrt J., Mouridsen H.T., Andersen P.K., Melbye M.: Factors influencing the effect of age on prognosis in breast cancer: population based study. BMJ 320, s. 474-479, 2000.

Kroman N., Jensen M-B., Wohlfahrt J., Mouridsen H.T., Andersen P.K., Melbye M.: Bør alle yngre mammacancerpatienter tilbydes adjuverende cytotoksisk kemoterapi? Ugeskrift for Læger 162/22, s. 3184-3188, 2000.

Lange P., Parner J., Vestbo J., Schnohr P., Jensen G.: Forløb af lungefunktion hos voksne med asthma. Ugeskrift for Læger 162/4, s. 487-490, 2000.

Larsen K., Petersen J.H., Budtz-Jørgensen E., Endahl L.: Interpreting parameters in the logistic regression model with random effects. Biometrics 56, s. 909-914, 2000.

Larsen K., Ripatti S.: Simulation-based maximum likelihood estimation in linear variable models with normal and ordinal outcomes. 28 s. Research Report 00/6, 2000.

Larsen L., Scheike T., Jensen T.K., Bonde J.P., Ernst E., Hjollund N.H., Zhou Y., Skakkebæk N.E., Giwercman A.: Computer-assisted semen analysis parameters as predictors for fertility of men from the general population. Human Reproduction Vol. 15, No. 7, s. 1562-1567, 2000.

Liestøl K., Andersen P.K.: Updated covariates in survival analysis. 36 s. Research Report 00/7, 2000.

Martinussen T., Scheike T.: A flexible additive Multiplicative hazard model. 25 s. Research Report 00/9, 2000.

Martinussen T., Scheike T.H.: Efficient estimation of time-varying effects using Schoenfeld residuals. 16 s. Research Report 00/11, 2000.

Mauer D., Nolan J., Plaisance P., Sitter H., Benoit H., Stiell I.G., Sofianos E., Keiding N., Lurie K.G.: Effect of active compression-decompression resuscitation (ACD-CPR) on survival: a combined analysis using individual patient data. Resuscitation 41, s. 249-256, 1999.

Melbye M., Wohlfahrt J., Andersen P.K.: Induced Abortion and Risk of Breast Cancer – Authors reply. Epidemiology Vol. 11, No. 2, s. 235, 2000.

Nielsen O.W., Hansen J.F., Hilden J., Larsen C.T., Svanegaard J.: Risk assessment of left ventricular systolic dysfunction in primary care: cross sectional study evaluating a range of diagnostic tests. BMJ 320, s. 220-224, 2000.

Ogata Y., Katsura K., Keiding N., Holst C., Green A.: Empirical Bayes Age-Period-Cohort Analysis of Retrospective Incidence Data. Scandinavian Journal of Statistics 27, s. 415-432, 2000.

Scheike T., Zhang M-J.: An Additive-Multiplicative Cox-Aalen Regression Model. 16 s. Research Report 00/3, 2000.

Scheike T.H.: A marginal Cox regression model. 8 s. Research Report 00/10, 2000.

Schnohr P., Parner J., Lange P.: Mortality in joggers: population based study of 4658 men. BMJ 321, s. 602-603, 2000.

Scott E.M., Saltelli A., Sørensen T.M.: Practical Experience in Applying Sensitivity and Uncertainty Analysis. i: Sensitivity Analysis s. 268-274, Andrea Saltelli, John Wiley & Sons, Ltd., England 2000.

Skovgaard L.T.: Applied Regression Analysis. 3rd. edn. Statistics in Medicine 19, s. 3136-3139, 2000.

Spang-Thomsen M., Dabelsteen E., Holstein-Rathlou N-H., Keiding N., Haagen Nielsen O.: Uddeling af stipendier ultimo 1999 fra Københavns Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Ugeskrift for Læger 162/25, s. 3624, 2000.

Stockmarr A.: Likelihood Ratios for Evaluating DNA Evidence When the Suspect is Found Through a Database Search. Biometrics 55, s. 671-677, 1999.

Sørensen P., Andersen P.K.: Competing risks analysis of the case-cohort design. Biometrika 87, 1., s. 49-59, 2000.

Varonen H., Mäkelä M., Savolainen S., Läärä E., Hilden J.: Comparison of ultrasound, radiography, and clinical examination in the diagnosis of acute maxillary sinusitis: a systematic review. Journal of Clinical Epidemiology 53, s. 940-948, 2000.

Vestbo J., Sørensen T., Lange P., Brix A., Torre P., Viskum K.: Langtidsvirkningen af inhaleret budesonid hos patienter med mild og moderat kronisk obstruktiv lungesygdom. Ugeskrift for læger 162/4, s. 493-497, 2000.

Vestbo J., Sørensen T., Lange P., Brix A., Torre P., Viskum K.: Long-term effect of inhaled budesonide in mild and moderate chronic obstructive pulmonary disease: a randomised controlled trial. The Lancet 353, s. 1819-1823, 1999.

Viby-Mogensen J., Østergaard D., Donati F., Fisher D., Hunter J., Kampmann J.P., Kopman A., Proost J.H., Rasmussen S.N., Skovgaard L.T., Varin F., Wright P.M.C.: Pharmacokinetic studies of neuromuscular blocking agents: Good Clinical Research Practice (GCRP). Acta Anaesthesiol Scand 44, s. 1169-1190, 2000.

Wohlfahrt J., Andersen P.K., Mouridsen H.T., Adami H-O., Melbye M.: Reproductive History and Stage of Breast Cancer. Am. J. Epidemiol. 150, s. 1325-30, 1999.

Ylitalo N., Sørensen P., Josefsson A.M., Magnusson P.K.E., Andersen P.K., Pontén J., Adami H-O., Gyllensten U.B., Melbye M.: Consistent high viral load of human papillomavirus 16 and risk of cervical carcinoma in situ: a nested case-control study. The Lancet Vol. 355, s. 2194-2198, 2000.

Ylitalo N., Josefsson A.M., Melbye M., Sørensen P., Frisch M., Andersen P.K., Sparén P., Gustafsson M., Magnusson P.K.E., Pontén J., Gyllensten U.B., Adami H-O.: A Prospective Study Showing Long-Term Infection with Human Papillomavirus 16 before the Development of Cervical Carcinoma *in situ* [1] : a nested case-control study. Cancer Research 60, s. 6027-6032, 2000.

Ørhede E., Kreiner S.: Item bias in indices measuring psychosocial work environment and health. Scand J Work Environ Health 26(3), s. 263-272, 2000.

Afdeling for Epidemiologi

Lynge E.: Do clinical data bases render population-based cancer retisters obsolete? The Example of breast cancer in Denmark. Cancer Causes Control 11, s. 669-74, 2000.

Lynge E.: Overview of important cervical cancer screening process values in European Union (EU) countries, and tentative predictions of the corresponding effectiveness and cost- effectiveness. Eur J Cancer 36, s. 2177-88, 2000.

Lynge E.: Cervical cancer screening in Denmark. Eur J Cancer 36, s. 2198-2204, 2000.

Lynge E.: Coffee consumption and bladder cancer in nonsmokers: a pooled analysis of case-control studies in European countries. Cancer Causes Control 11, s. 925-31, 2000.

Afdeling for International Sundhed og MIH

Bygbjerg I.C., Jensen F., Hviid L.B.: Hydatidecyster i thorax: En vigtig differentialdiagnose til tuberkulose blandt indvandrere. Ugeskrift for Læger 162, s. 6251-6252, 2000.

Konradsen F., Amerasinghe F.P., van der Hoek H.W., Amerasinghe P.H.: Malaria in Sri Lanka – Current Knowledge on Transmission and Control. xiii + 77 s. IWMI, 2000.

Magesa S.M., Mdira Y.K., Akida J.A., Bygbjerg I.C., Jakobsen P.H.: Observations on the periodicity of Plasmodium falciparum gametocytes in natural human infections. Acta Trop 76, s. 239-246, 2000.

Mutero C.M., Blank H., Konradsen F., van der Hoek H.W.: Water management for controlling the breeding of Anopheles mosquitoes in rice irrigation schemes in Kenya. Acta Tropica 76, s. 253-263, 2000.

Petersen E., Rønne T., Rønn A., Bygbjerg I.C., Larsen S.O.: Reported Side Effects to Chloroquine, Chloroqine plus Proguanil, and Mefloquine as Chemoprophylaxis against Malaria in Danish Travelers. Journal of Travel Medicine 7, s. 79-84, 2000.

Samuelsen H.: The Topology of Illness Transmission. Localizing processes among Bissa in Burkina Faso. 226 s. Institut for Antropologi, 1999.

Tarimo D.S., Lwihula G.K., Minjas J.N., Bygbjerg I.C.: Mothers' perceptions and knowledge on childhood malaria in the holendemic Kibaha district, Tanzania: implications for malaria control and the IMCI strategy. Tropical Medicine and International Health Vol 5, No 3, s. 179-184, 2000.

Afdeling for Medicinhistorie – Medicinsk-Historisk Museum

Andersen L.O. (eds.): Når nyrerne svigter... Om nyrer, patienter, teknologi og medicinhistorie. 45 s. Medicinsk-Historisk Museum, København 2000.

Andersen L.O.: Er et dialyseapperat, et uringlas eller en gammel sko også medicinhistorie? Overvejelser over medicinhistorie, behandling af nyresvigt og uroskopi. i: Når nyrerne svigter... Om nyrer, patienter, teknologi og medicinhistorie s. 3-7, Lars Ole Andersen, Medicinsk-Historisk Museum, København 2000.

Andersen L.O., Claesson R.K., Meyer I.I.K., Jørgensen H.E., Munck O.: Når nyrerne svigter. 2000.

Brade A-E.: Pest i Europa. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 6, årg. 78, s. 857-866, 2000.

Brade A-E.: Kolera. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 7, årg. 78, s. 905-920, 2000.

Haarmark B.: Vandterapi. Bibliotek for læger 4, s. 319-336, 2000.

Meyer I.I.K.: Udstilling af humant materiale. Set & Sket i Medicinsk-Historisk Museum 10. årg., s. 56-62, 2000.

Meyer I.I.K.: Dåbsfad fra Børnehospitalet på Martinsvej. Set & Sket i Medicicnsk-Historisk Museum 10. årg., s. 84-85, 2000.

Meyer I.I.K.: Medicinsk-Historisk Museum. Præsentation og erfaringer. Bulletin. Nordisk Konservatorforbund nr. 62, s. 34-37, 2000.

Meyer I.I.K., Andersen L.O. (eds.): Bløddelspræparater. Fremstilling og betydning i historisk fremstilling. 35-39 s. Afdeling for Medicinhistorie. Medicinsk-Historisk 2000.

Norn M.: Kunstdrejer – Øjenmodeller 1750-1800. Set & Sket i Medicinsk-Historisk Museum 10, s. 63-71, 2000.

Norn M.: Øjeninstrumenternes historie. 22 s. Medicinsk-Historisk Museum, Københavns Universitet, København 2000.

Norn M.: Katarakt i historisk betydning. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 4, årg. 78, s. 549-559, 2000.

Norn M.: Hvem opfandt glaukom-operationen (G. Heuermann?). Bibliotek for læger 192, s. 64-76, 2000.

Skydsgaard M.: Dansk medicinhistorisk litteratur. i: Ve og vel. Medicinens historie fra oldtid til nutid s. 759-767, Roy Porter, Rosinante Forlag A/S, København 2000.

Søderqvist T.: Forskerrollen och det goda livet. i: Forskningen rolle i det 21. århundrede, Rapport fra Analyseinstitut for Forskningen s. 11-14, Karen Siune og Thomas Vinther (eds.), 2000.

Søderqvist T.: Science à la Plutarch: biographies of scientists as food for reflection about the good life in science. British Society for the History of Science Website 2000.
Søderqvist T.: Niels K. Jerne – en intuitiv forsker. Bio-Zoom 3/2000, s. 25-31, 2000.
Søderqvist T.: Biografiindustrien. Kritik nr. 148, 2000, s. 72-74, 2000.
Søderqvist T.: Medicinhistorie med holdning. Weekendavisen 8-14/9 2000.
Søderqvist T.: B. C. Christensen m.fl. Dansk medicinhistorisk årbog, 1999. Ugeskrift for læger vol. 162 (nr. 42) 2000, s. 5655, 2000.

Afdeling for Medicinsk Kvinde- og Kønsforskning

Nygaard E.: Health behavior pattern of enterprises: Monotonous and repetitive work from a gender perspective. 96 s. International Journal of Behavioral Medicine, suppl. 2000.
Nygaard E., Hasle P., El-Salanti N., Christiansen J., Møller N.: From musculoskeletal trouble to lost trust syndrom – monotonous and repetitive work from a gender perspective. 228 s. International Congress on Occupational Health 2000.
Nygaard E.: EGA – også et spørgsmål om køn. Handlingsplanen mod ensidigt gentaget arbejde i et kønsperspektiv. i: Hvor går grænsen? s. 179-197, Bjerring B et al, Samfundslitteratur, København 2000.
Nygaard E., Møller N.: Spis brød til. Evaluering af intervention mod EGA i brødfabrik. 45 s. København 2000.
Nygaard E., Møller N.: Bedre arbejdsmiljø – for hvem? Evaluering af intervention mod EGA i plastikfabrik. 32 s. København 2000.
Nygaard E.: Et lærestykke i læring. Farmakonomen 3, s. 10-15, 2000.
Nygaard E.: Gør sandhedens øjeblik til sundhedens øjeblik. LOKE 2, s. 7-9, 2000.
Petersson B.: Ligestilling – også inden for den akademiske medicin. Ugeskrift for Læger 162;20, s. 2901, 2000.
Petersson B.,: Forord. i: Kost mod brystkræft – brug kosten bedre s. 9-11, Robert Arnot, Borgen, København 2000.
Petersson B.: Fokus på kvinder. Kvinder Køn og Forskning 2, s. 82-84, 2000.
Petersson B.: Grådighed og misundelse. i: Velfærdsstaten i krise s. 202-221, Claus Clausen og Haakon Lærum, Tiderne Skifter, København 2000.
Petersson B.: Kvinders sundhed. 1 s. København 2000.
Petersson B.: Rygning er ikke forklaring på al dårligdom. Ugeskrift for Læger 162;41, s. 5513-5514, 2000.
Petersson B.: Jagten på det sunde liv. 174 s. L & R Fakta, København 2000.
Petersson B.: Systemets onde cirkel. 1 s. København 2000.
Petersson B.: Engbæk, Signe. i: Dansk Kvindebiografisk leksikon s. 439-40, Rosinante Forlag A/S, København 2000.
Rasch V., Silberschmidt M.: Sexual and reproductive behaviour among adolescents with induced abortion in Dar es Salaam. i: Third International Conference in East, Central and Southern Africa Association of Obstetrical and Gynaecological Research s. 10, Tanzania 2000.
Rasch V., Silberschmidt M.: The discrepancy between sexual behaviour and lack of access to contraception. Reproductive Health Matters 15, s. 52-62, 2000.
Silberschmidt M.: Masculinity, Sexuality and Socio-Economic change in Rural and Urban East Africa. i: Violence, Masculinities and Development s. 12, London School of Economics/University of Bradford, London 2000.
Silberschmidt M.: Theoretical and Methodological Considerations in the Study of Sexual and Reproductive Health Research. i: Quantitative and Qualitative Methods in Reproductive Health Research s. 3, Staffan Bergström, Stockholm 2000.

Afdeling for Medicinsk Videnskabsteori

Andersen H.: Learning by Ostension: Thomas Kuhn on Science Education. Science And Education 9, s. 91-106, 2000.
Andersen H.: Kuhn's Account of Family Resemblance: A Solution to the Problem of Wide-Open Texture. Erkenntnis 52, s. 313-337, 2000.
Arrigo J.M., Poulsen M-B.J.: An Epistemic Model for Moral Opportunities and Hazards in Scientific Enterprises. 1 s. Office of Research Integrity. U.S. Department of Health & Human Services. Rockville, Maryland 2000.
Brorson-Hansen S.C.: Ludwik Fleck on Proto-Ideas in Medicine. Medicine, Health Care And Philosophy Vol 3, No 2, s. 147-152, 2000.
Gammelgaard A.: Evolutionary Biology and the Concept of Disease. Medicine, Health Care and Philosophy 3, s. 109-116, 2000.
Gøtzsche P.C.: Is screening for breast cancer with mammography justifiable? Lancet 355, s. 129-34, 2000.
Gøtzsche P.C.: Non-steroidal anti-inflammatory drugs. BMJ 320, s. 1058-61, 2000.
Gøtzsche P.C.: Do patients with osteoarthritis get the clinical research they need? Ann Rheum Dis 59, s. 407-8, 2000.
Gøtzsche P.C.: Non-steroidal anti-inflammatory drugs. Clinical Evidence 3, s. 521-8, 2000.
Gøtzsche P.C.: Cochranesamarbetets betydelse för evidensbaserad medicin. Läkartidningen 97, s. 3180-2, 2000.
Gøtzsche P.C.: Why we need a broad perspective on meta-analysis: It may be crucially important for patients. BMJ 321, s. 585-6, 2000.
Gøtzsche P.C.: Vigtigheden af et bredt perspektiv på meta-analyse: kan have afgørende betydning for patienterne. Ugeskrift for Læger 162, s. 5601, 2000.
Gøtzsche P.C.: Bredt perspektiv på metaanalyse af afgørende betydning for patienten. Läkartidningen 97, s. 5882-3, 2000.
Gøtzsche P.C., Johansen H.K.: Nystatin prophylaxis and treatment in severely immunodepressed patients (Cochrane Review). i: The Cochrane Library, Issue 1 s. –, Update Software, Oxford 2000.
Gøtzsche P.C., Johansen H.K.: Routine versus selective antifungal administration for control of fungal infections in patients with cancer (Cochrane Review). i: The Cochrane Library, Issue 2 s. -, Update Software, Oxford 2000.
Gøtzsche P.C.: Det Nordiske Cochrane Center og dets samarbejde med klinisk praksis. i: MTV, sundhedstjenesteforskning og klinisk praksis. Rapport fra et symposium om evidensbaseret sundhedsvæsen s. 38-44, Statens Institut for Medicinsk Teknologivurdering, København 2000.
Gøtzsche P.C.: Introduktion til forskning. 2 s. http://www.dadlnet.dk/dok?/2videnskab/bibliotekfor 2000.
Holm S., Øhrstrøm P., Pedersen S.A., Rossel P.J.H.: Cognitive Studies of Ethical Reasoning Based on the KAR-

DIO- simulator. i: Mathematical Modelling in Medicine s. 217-227, J.T. Ottesen, M. Danielsen (eds.), IOS Press, Amsterdam 2000.

Holmstrup P., Rossel P.J.H.: Tandlægeeetik i år 2000 og fremover. i: Odontologi 2000 s. 23-38, E. Hjørting-Hansen (ed.), Munksgaard, København 2000.

Johansen H.K., Gøtzsche P.C.: Amphotericin B vs fluconazole for controlling fungal infections in neutropenic cancer patients (Cochrane Review). i: The Cochrane Library, Issue 1 s. Update software, Oxford 2000.

Johansen H.K., Gøtzsche P.C.: Amphotericin B lipid soluble formulations vs amphotericin B in cancer patients with neutropenia (Cochrane Review). i: The Cochrane Library, Issue 1 s. Update Software, Oxford 2000.

Nersessian N.J., Andersen H.: Nomic Concepts, Frames, and Conceptual Change. Philosophy of Science 67 (Proceedings), s. 224-241, 2000.

Norup M.: Kunstig befrugtning og barnets tarv. Ugeskrift for Læger 41, s. 5538-5540, 2000.

Olsen O., Gøtzsche P.C.: Der er noget galt i mammografistudierne! Ingen støtte til konklusionen at brystkræftscreening har gavnlig effekt. Läkartidningen 97, s. 286-7, 2000.

Poulsen M-B.J.: Competition and Cooperation among Colleagues in Biomedical Research. 158 s. Det Samfundsvidenskabelige Fakultets Reprocenter, Københavns Universitet 2000.

Rossel P.J.H.: Patientens selvbestemmelse og lægens rolle i vor tid. i: Rapport om Fremtiden for Almen Praksis s. 91-95, PLO/DSAM, København 2000.

Wulff H.R.: Clinical medicine in the age of the computer. Australian and New Zealand Journal of Medicine 30, s. 503-505, 2000.

Wulff H.R.: From clinical practice to medical philosophy. i: Philosophy meets Medicine s. 137-43, P. Louhiala, S. Stenman, Helsinki, University Press, Helsinki 2000.

Wulff H.R., Gøtzsche P.C.: Den kliniska beslutsprocessen. 232 s. Studentlitteratur, Lund, Sverige 2000.

Afdeling for Miljø- og Arbejdsmedicin

Bonassi S., Hagmar L., Strömberg U., Montagud A.H., Tinnerberg H., Forni A., Heikkilä P., Wanders S., Wilhards P., Hansteen I-L., Knudsen L.E., Norppa H.: Chromosomal Aberrations in Lymphocytes Predict Human Cancer Independently of Exposure to Carcinogens. Cancer Research 60, s. 1619-1625, 2000.

Collins A.R., Brown J., Bogdanov M., Cadet J., Cooke M., Douki T., Dunster C., Eakins J., Epe B., Evans M., Farmer P., Gedik C.M., Halliwell B., Herbert K., Hofer T., Hutchinson R., Jenner A., Jones G.D.D., Kasai H., Kelly F., Lloret A., Loft S., Lunec J., McEwan M., Moller R., Olinski R., Podmore I., Poulsen H., Ravanat J.L., Rees J.F., Reetz F., Shertzer H., Spiegelhalder B., Turesky R., Tyrrell R., Vina J., Vinicombe D., Weimann A., de Wergifosse B., Wood S.G.: Comparison of Different Methods of Measuring 8-oxoguanine as a Marker og Oxidative DNA Damage. Free Radical Research 32, s. 333-341, 2000.

Hagmar L., Tinnerberg H., Mikoczy Z., Strömberg U., Bonassi S., Montagud A.H., Hansteen I-L., Knudsen L.E., Norppa H.: Do Cytogenetic Biomarkers, Used for Occupational Health Surveillance, Predict Cancer? i: Human Monitoring after Environmental and Occupational Exposure to Chemical and Physical Agents s. 1-6, Diana Anderson, Ali Esat Karakaya, Radim J. Sram, IOS Press, Netherlands 2000.

Hansen E.S., Johansson M.: Arbejdsmiljø – en sag for læger? Ugeskrift for Læger 162:22, s. 3204, 2000.

Hansen E.S., Klausen H., Rosdahl N.: Helbredsrisiko ved arbejde med spildevand – en undersøgelse af dødelighed og kræftforekomst. 73 s. BSK – Københavns Kommune, Danmark 2000.

Jensen B.S., Knudsen L.E., Petersen P.V.,: Purity of Medicinal Products. Drug Information Journal 34, s. 895-902, 2000.

Knudsen L.E., Koch L.: Etiske problemer ved genetiske undersøgelser af DNA i projekt-blodprøver. BioZoom 3, s. 22-23, 2000.

Knudsen L.E., Renneberg J., Harnung D., Bech F., Jensen P.S., Koktvedgård H.: Danish Regulatory Forum for Clinical Trials Implying Gene Therapy. Journal of Gene Medicine 2 (suppl. to No 4), s. 36, 2000.

Lander F., Knudsen L.E., Gamborg M.: Chromosome Aberrations in Pesticide-exposed Greenhouse Workers. Scand J Work Environ Health 26 (5), s. 436-442, 2000.

Lander F., Knudsen L.E., Gamborg M., Järventaus H., Norppa H.: Chromosome Aberrations in Pesticide-exposed Greenhouse Workers. Scand J Work Environ Health 26 (5), s. 436-442, 2000.

Møller P., Knudsen L.E., Loft S., Wallin H.: The Comet Assay as a Rapid Test in Biomonitoring Occupational Exposure to DNA-damaging Agents and Effect of Confounding Factors. Cancer Epidemiology Vol. 9, s. 1005-1015, 2000.

Møller P., Wallin H.: Genotoxic Hazards of AZO Pigments and Other Colorants Related to 1-phenyl-2-hydroxynaphthalene. Mutat.Res. 462, s. 13-30, 2000.

Møller P., Wassermann K., Damgaard J., Nexø B.A., Wallin H.: Sensitivity to Nitrogen Mustard Relates to the Ability of Processing Damage in chinese Hamster Ovary Cells. Pharmacol.Toxocol. 86, s. 169-177, 2000.

Møller P., Wallin H., Dybdahl M., Frentz G., Nexø B.A.: Psoriasis Patients with Basal Cell Carcinoma Have More Repair-mediated DNA Strand-breaks after UV-C Damage in Lymphocytes than Psoriasis Patients without Basal Cell Carcinoma. Cancer Lett. 151, s. 187-192, 2000.

Porkkala-Sarataho E., Salonen J.T., Nyyssönen K., Kaikkonen J.E., Salonen R., Ristonmaa U., Diczfalusy U., Brigelius-Flohe R., Loft S., Poulsen H.E.: Long-term Effects of vitamin E, Vitamin C, and Combination Supplementation on Urinary 8-oxodeoxyguanosine, Cholesterol Oxidation Products and Oxidation Resistance of Lipids in Non-depleted Men. Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology 20, s. 2087-2093, 2000.

Poulsen H.E., Loft S., Weimann A.: Urinary Measurement of 8-oxodG (8-oxo-2'deoxyguanosine). i: Measuring *in Vivo* Oxidative Damage: a Practical Approach s. 69-80, J. Lunec, H.R. Griffiths, John Wiley & Sons, Ltd., Chichester, England 2000.

Spindler P., Sjöberg P., Knudsen L.E.: First Exposure in Man: Toxicological Considerations. Pharmacology & Toxicology 86, s. 8-12, 2000.

Thein N., Møller P., Amtoft H., Vogel U., Korsholm B., Autrup H., Wallin H.: Strong Genotoxic Effect in Mouse Skin of a Single Painting of Coal Tar in Hairless Mice and in MutaTM Mouse. Mutat.Res. 468, s. 117-124, 2000.

Tuo J., Liu L., Poulsen H.E., Weimann A., Svendsen O., Loft S.: Importance of Guanine Nitration and Hydroxy-

lation in DNA *in Vitro* and *in Vivo*. Free Radical Biology and Medicine Vol. 29, No. 2, s. 147-155, 2000.
Wellejus A., Poulsen H.E., Loft S.: Iron-induced Oxidative DNA Damage in Rat Sperm Cells *in vivo* and *in vitro*. Free Rad. Res. Vol. 32, s. 75-83, 2000.

Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed

Andersen H.E., Schultz-Larsen K., Kreiner S., Forchhammer B.H., Eriksen K., Brown A.: Can readmission after stroke be prevented? Results of a randomized clinical study: A postdischarge follow-up service for stroke survivors. Stroke 31, s. 1038-45, 2000.
Avlund K.: Hvordan fastholder man en god fysisk funktionsevne som gammel? i: Forebyggelse i alderdommen s. 21-31, K. Avlund, I-L. Dyrholm, B.E. Holstein, J. Ingerslev (red.) Dafolo Forlag, Frederikshavn, Danmark 2000.
Avlund K., Dyrholm I-L., Holstein B.E., Ingerslev J.: Forebyggelse og sundhedsfremme i alderdommen – nogle centrale begreber. i: Forebyggelse i alderdommen s. 9-12, K. Avlund, I-L. Dyrholm, B.E. Holstein, J. Ingerslev (red.) Dafolo Forlag, Frederikshavn, Danmark 2000.
Avlund K., Dyrholm I-L., Holstein B.E., Ingerslev J. (red.): Forebyggelse i alderdommen. 283 s. Dafolo Forlag, Frederikshavn, Danmark 2000.
Avlund K., Vass M., Jepsen E.: Differences in functional ability among early, late and non- responders. Results from a population study among old people in Denmark. 1 s. 2000.
Avlund K., Holm-Pedersen P.: The relationship between functional ability and oral health in aging. 1 s. 2000.
Avlund K., Damsgaard M.T., Schroll M., Osler M., Christensen U.: Musculoskeletal diseases and subsequent onset of need of help to mobility among nondisabled old people. Is the relationship influenced by socio-economic, psychosocial and behavioral factors. 1 s. 2000.
Avlund K., Osler M., Damsgaard M.T., Christensen U., Schroll M.: The relations between musculoskeletal diseases and mobility among old people: Are they influenced by socio-economic, psychosocial, and behavioral factors? International Journal of Behavioral Medicine 7 (4), s. 322-39, 2000.
Borup I.K.: Brev til 4.V – om min strålebehandling og indlæggelse på børneonkologisk afdeling. 1 s. Faglig sammenslutning af sundhedsplejersker. Danmark 2000.
Borup I.K.: FØR den første gang. 1 s. Faglig sammenslutning af sundhedsplejersker. Danmark 2000.
Borup I.K.: Etik-dilemma og valg. 1 s. Faglig sammenslutning af sundhedsplejersker. Danmark 2000.
Borup I.K.: School health nursing as intervention in inequality in health. School class differences in outcome from the health dialogue. 1 s. Frankrig 2000.
Borup I.K.: School health nursing as intervention in inequality in health. Social class differences in outcome from the health dialogue. 1 s. Island 2000.
Borup I.K.: The school health nurses assessment of a successful health dialogue. A qualitative using Grounded Theory. 1 s. Stockholm 2000.
Borup I.K.: Sundhedssamtaler: Elevers og sundhedsplejerskers vurdering af den sundhedsfremmende indsats. 1 s. Stockholm, Sverige 2000.
Borup I.K.: Learning about health: The pupils' and the school health nurses assessment of the health dialogue. 1 s. Taiwan, Taipai 2000.
Borup I.K.: Learning about health: The pupils' and the school health nurses assessment of the health dialogue. 1 s. Göteborg, Sverige 2000.
Borup I.K.: Danish pupils' perceived satisfaction with the health dialogue: Associations with the office and the work procedure of the school health nurse. Health Promotion International 15/4, s. 313-20, 2000.
Borup I.K.: Sundhedssamtalen: Kvaliteten afhænger af køn og tilrettelæggelse. Tidsskrift for Sygeplejersker 41, s. 22-33, 2000.
Christensen U., Iversen L., Lund R., Due P.: Health, – employment and unemployment. 49-50 s. NOVA – Norsk Institutt for Forskning om Opvekst, V 2000.
Christensen U.: Exercise adherence and social support: The use of qualitative and quantitative methodology in the evaluation of an intervention project. 153 s. University of Tampere 2000.
Due P., Holstein B.E.: Social capital differences in social relations in adolescence? 1 s. Brisbane, Australien 2000.
Heitmann B., Lissner L., Osler M.: Do we eat less fat, or just report so? International Journal of Obesity 24, s. 435-42, 2000.
Holstein B.E.: Sociale relationer og helbred. i: Forebyggelse i alderdommen s. 187-93, K. Avlund, I-L. Dyrholm, B.E. Holstein, J.Ingerslev (red.), Dafolo Forlag, Frederikshavn, Danmark 2000.
Holstein B.E., Lynch J., Due P., Morgan A.: Social capital and public health – what is the connection? 1 s. Brisbane, Australien 2000.
Iversen L.: Kommentar til regeringens forebyggelsesprogram. Ugeskrift for Læger 2, s. 208-10, 2000.
Iversen L.: Forebyggelse og sundhedsfremme. i: Klinisk socialmedicin s. 36-9, Niels Michelsen, Britt Toftgaard Jensen, Claus Vinther Nielsen, Marianne Schroll, Munksgaard, København 2000.
Iversen L.: Tandlægens rolle i sundhedsformidling i år 2000 og fremover. i: Odontologi 2000 s. 115-24, Erik Hjørting-Hansen, Jan Eirik Ellingsen, Lene Esmark, Palle Holmstrup, Madeleine Rohlin, Munksgaard, København 2000.
Iversen L.: Sundhedskampagner er en vigtig del af forebyggelsen. Lægen 18/3, s. 7-11, 2000.
Iversen L.: 10 år med genstandsgrænser. Om Sundhedsstyrelsens alkoholkampagne i uge 40, 1990-1999. 83 s. Nordisk Bog Center, Sundhedsstyrelsen, København 2000.
Iversen L.: Rygning i sundhedsvæsenet. Går det fremad? Ugeskrift for Læger 162/31, s. 4124, 2000.
Iversen L.: Aktiv og passiv rygning blandt personalet på Bispebjerg Hospital 1992-1999. Ugeskrift for Læger 162/42, s. 5623-7, 2000.
Lynch J., Due P., Mutaner C., Smith G.D.: Social capital – Is it good investment strategy for public health? Journal of Epidemiology Community Health 54, s. 404-8, 2000.
Michelsen N., Jensen B.T., Nielsen C.V., Schroll M. (eds.): Klinisk socialmedicin, 2. udgave. 323 s. Munksgaard, København 2000.
Nybo Andersen A-M., Wohlfahrt J., Christens P., Olsen J., Melbye M.: Maternal age and fetal loss: A population-based register linkage study. 52 s. Kaunas University of medicine 2000.
Nybo Andersen A-M., Wohlfahrt J., Christens P., Olsen J., Melbye M.: Is maternal age an independent risk factor for fetal loss? Weston Journal of Medicine 173/5, s. 331, 2000.

Osler M., Sørensen T.I.A., Olsen J.: Epidemiologi. Ugeskrift for Læger 162/1, s. 74-5, 2000.
Osler M., Gerdes L.U., Davidsen M., Brønnum-Hansen H., Madsen M., Jørgensen T., Schroll M.: Socioeconomic status and trends in risk factors for cardiovascular diseases in the Danish MONICA population, 1982-1992. Journal of Epidemiology and Community Health 54, s. 108-13, 2000.
Osler M., Godtfredsen J., Grønbæk M.N., Marckmann P., Overvad O.K.: En kvantitativ vurdering af kostens betydning for dødeligheden af hjertesygdomme i Danmark. Beregning af ætiologisk fraktion. Ugeskrift for Læger 162/37, s. 45-9, 2000.
Osler M., Godtfredsen J., Grønbæk M.N., Marckmann P., Overvad O.K.: En kvantitativ vurdering af kostens betydning for dødeligheden af hjertesygdomme i Danmark. Beregning af ætiologisk fraktion. 2000.
Osler M., Prescott E.: Statistical methods in medical research. The statistics of smoking. Statistics in Medicine 19, s. 1379-80, 2000.
Rasmussen M., Due P., Holstein B.E.: Skolebørnsundersøgelsen 1998. Sundhed, sundhedsvaner og sociale forhold. 76 s. Komiteen for Sundhedsoplysning, København 2000.
Sakari-Rantala R., Avlund K., Fràndin K.: The occurrence of new difficulties in self-assessments and performance-based measures of mobility among elderly residents of two Nordic localities. A five-year follow-up. 1 s. 2000.
Samuelsson S., Hansen E.T., Osler M., Jeune B.: Prevention of secondary cases of meningococcal disease in Denmark. Epidemiology & Infection 124, s. 433-40, 2000.
Schmidt L.: Fødsler og barnløshed. i: Kvinder. Køn, krop og kultur. s. 150-64, Helweg-Larsen K., Pedersen B.L., Pedersen A.T. (red.), Gyldendal, København 2000.
Schroll M., Pertti E., Avlund K.: Postural balance, its sensory-motor correlates and self- reported functional ability in 75-year-old men and women: A cross-national comparative study. i: Musculoskeletal interactions s. 53-63, Lyritis, George P. (eds.), Hylonome editions, Athens, Greece 2000.
Wold B., Holstein B.E., Griesbach D., Currie C.: Control of adolescent smoking. National policies on restriction of smoking at school in eight European countries. 42 s. University of Edinburgh, Scotland, UK. 2000.

Afdeling for Sundhedspsykologi

Garde E., Mortensen E.L., Krabbe K., Rostrup E., Larsson H.B.W.: Relation between age-related decline in intelligence and cerebral white-matter hyperintensities in healthy octogenarians: a longitudinal study. Lancet vol. 356, s. 628-633, 2000.
Kruse A.Y., Kjærgaard L.L., Krogsgaard K., Gluud C., Mortensen E.L., Gottschau A., Bjerg A.M.: A randomized trial assessing the impact of written information on outpatients' knowledge about and attitude towards randomized clinical trials. Controlled clinical trials vol. 21, s. 223-240, 2000.
Michaelsen K.F., Mortensen E.L., Reinisch J.M.: Duration of breastfeeding and linear growth. i: Short and long term effects of breast feeding on child health. s. 183-191, B. Koletzko, Kim Fleischer Michaelsen, O. Hernell (eds.), Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York 2000.
Mortensen E.L.: Psykiske egenskaber i neuropsykologien. Nordisk Psykologi vol. 52, 4, s. 295-318, 2000.
la Cour P.: I videnskabens hellige navn. Information 3/4-00, s. 1, 2000.
la Cour P.: Eksistentiel psykoterapi. Psykiatri Information 2, s. 14-16, 2000.
la Cour P.: Fader vor. Information 4/9-00, s. 1, 2000.

Afdeling for Sundhedstjensteforskning

Isacsson S-O., Krasnik A.: Sund, sundare, Öresund. Ugeskrift for Læger 162/27, s. 3831-3836, 2000.
Ito H.: The Role of Public and the Private Sectors in the Danish Health and Social Policy: Case of Elderly care Services. i: Research on New Public Management s. 54-78, Sadao Tamura, Waseda University Press, Tokyo 2000.
Johansen J.D., Andersen T.F., Thomsen L.K., Kjøller M., Menne T.: Rash related to use of scented products. A questionaire study in the Danish population. Is the problem increasing? Contact Dermatitis 42, s. 222-226, 2000.
Koch L.: Racehygiejne i Danmark 1920-56. (2. revideret oplæg). 317 s. Gyldendal, København 2000.
Koch L.: Tvangssterilisation i Danmark 1929-67. 415 s. Gyldendal, København 2000.
Koch L.: Tvangssterilisation i Danmark. Ugeskrift for Læger x, s. 5810-5811, 2000.
Kramer J.A., Curran D., Piccart M., Haes de J.C.J., Bruning P.F., Klijn J.G.M., Bontenbal M., Pottelsberghe van C., Grønvold M., Paridaens R.: Randomised trail of paclitaxel versus doxorubicin as first- line chemotherapy for advanced breast cancer: quality of life evaluation using the EORTC QLQ-C30 and the Rotterdam Symptom Checklist. European Journal of Cancer 36, s. 1488-1497, 2000.
Krasnik A., Michaelsen J.J., Nielsen A.S., Nørredam M., Sørensen T.M.: Health Status in the City of Copenhagen. 38 s. Medical Office of Health, København 2000.
Krasnik A.: Sundhedsstyrelsen skal bevares. Politiken 19-02-2000, s. 1, 2000.
Krasnik A.: Folkesundheden har brug for EU. Politiken 21-08-2000, s. 2, 2000.
Krasnik A.: Targets for health: the learning curve, The Danish case. European Journal of Public Health 4, vol. 10, s. 17-19, 2000.
Michaelsen J.J., Ramhøj P., Taleman J., Egerod I.E. (red.): Klinisk Sygepleje 1,2,3. 1162S1181 s. Akademisk Forlag, København 2000.
Nexø I.M.A.: Hvor skoen trykker... Arbejder- og husmandsforeninger i en lokal moderniseringsproces. Tidsskrift for historie (1066) 30. årgang nr. 1, s. 3-14, 2000.
Toubro S., Jørgensen L.M.D., Hermansen E.A.: Diætisk Adipositasvejledning på danske apoteker. Ugeskrift for Læger 39, s. 5308-5314, 1999.
Vallgårda S.: Om at styre menneskers liv. Danske myndigheders tiltag for at reducere sygelighed og dødelighed 1750-2000. Tidsskrift for Sygeplejeforskning 2 årg. 16, s. 36795, 2000.
Vallgårda S.: Folkesundhed på svensk. Ugeskrift for Læger Årg. 162 nr. 7, s. 960-963, 2000.
Vallgårda S.: Folkesundhed på engelsk. Ugeskrift for Læger Årg. 162 nr. 16, s. 2366-2369, 2000.
Vallgårda S.: Folkesundhed på norsk. Magt og sundhed. Ugeskrift for Læger årg. 162 nr. 21, s. 3661-3662, 2000.

Vallgårda S.: Et program for velfærdsstaten og folkesundheden. Ugeskrift for Læger 163 nr 3, s. 326-329, 2000.

Vallgårda S.: Utopi och nytta. Historisk forskning om att förebygga sjukdom. i: Humanistisk hälsoforskning- en forskningsöversikt. Linköping: Studies on health and society, 2000 s. 127-148, Qvarsell R., Torell U., Linköping 2000.

Vrangbæk K.: Markedsorientering i sygehusvæsenet? Hvordan har sektoren reageret på frit sygehusvalg? Ugeskrift for Læger 44, s. 5987-5991, 2000.

Vrangbæk K.: Forandringer i sygehussektoren som følge af frit sygehusvalg. i: Forandringer i teori og praksis. Skiftende billeder fra den offentlige sektor s. 117-148, Antonsen I., Jørgensen Beck & Marianne, Torben (red.), København 2000.

Vrangbæk K.: Fremtidsudsigter for frit sygehusvalg. ugeskrift for Læger 44, s. 5991-5992, 2000.

Vrangbæk K.: Politiske beslutningsprocesser på sygehusområdet i Danmark. Ingeniørarbejde, hundeslagsmål eller hovedløs høne? 20 s. København 2000.

Vrangbæk K.: MTV forvaltning og organisation. Kapitel til håndbog for MTV analyse. i: Håndbog for MTV Instituttet s. 10, København 2000.

Watt T., Grønvald M., Bjorner J., Noerholm V., Rasmussen N-A., Bech P.: Fatigue in the general population. Influence of sociodemographic factors and diseases. Journal of Epidemiology and Community Health 54 (11), s. 827-833, 2000.

Retsmedicinsk Institut

Ledelse
Efter genvalg og konstitution af bestyrelsen den 11. maj 2000 er institutlederen statsobducent, professor dr.med. Jørn Simonsen, der tillige er afdelingsleder på Retspatologisk Afdeling.

Institutbestyrelsen består af: De øvrige afdelingsledere, dr.med. Niels Morling (Retsgenetisk Afdeling) og dr.pharm. Bent Kæmpe (Retskemisk Afdeling) samt vicestatsobducent, dr.med. Hans Petter Hougen, lektor, dr. scient. Jørgen Dissing, ekspeditionssekretær Irene Rosenbrinck og laboratorietekniker Lis Skibsbye.

Organisation
Instituttets struktur er fastsat i Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 21. marts 1994 om de retsmedicinske institutter, og består af 3 afdelinger:

Retsgenetisk Afdeling, Retskemisk Afdeling og Retspatologisk Afdeling, hvorunder Antropologisk Laboratorium (der har lokaler på Panuminstituttet) og Forskningslaboratoriet ligger.

Adresse
Frederik V's Vej 11
Postboks 2713
2100 København Ø
Telefon 35 32 79 00
Fax 35 32 61 50
Afdelingerne for retsgenetik, retskemi og retspatologi er beliggende på ovennævnte adresse.

Institutlederens årsberetning

Om instituttets og fagets historie henvises til Årbog 1998.

Personaleforhold
Retsmedicinsk Institut har i 2000 sagt farvel til lektor Søren Nørby, der er gået på pension. Retspatologisk Afdeling har fået besat en ny vicestatsobducentstilling, med lektor Gyda Lolk Ottesen. Maria Franzmannn er blevet lektor. Ved Antropologisk Laboratorium er lektor Pia Bennike, som tidligere har været fondsansat, nu tilknyttet som forskningslektor for en 3-årig periode.

Retsgenetisk Afdeling

Afdelingens medarbejdere har deltaget i undervisningen i retsmedicin for studerende ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Afdelingens medarbejdere har endvidere undervist i retsgenetik for læger, personale inden for justitsvæsenet, advokater og andre faggrupper.

Flere af afdelingens medarbejdere er vejledere ved ph.d.-studier, specialeprojekter og har deltaget i bedømmelse af videnskabelige afhandlinger.

Forskningsvirksomhed

DNA-teknik og undersøgelserne i kriminal-, faderskabs- og familiesammenføringssager
Retsgenetisk Afdelings forsknings- og udviklingsprojekter omfatter hovedsageligt undersøgelser af genetisk polymorfi med DNA-teknik med henblik på retsgenetisk anvendelse. Endvidere foretages løbende validering af anvendelsen af undersøgelserne i kriminal-, faderskabs- og familiesammenføringssager.

1. Udvikling og optimering af metoder til ekstraktion og STR-typebestemmelse af DNA fra telogene menneskehår (Sonja E. Andersen m.fl.).
2. Deltagelse i internationalt samarbejde i German DNA Profiling Group mhp. standardisering og kvalitetssikring af metoder til DNA-profilanalyse i straffesager (Birthe Eriksen m.fl.).
3. Arrangering af Paternity Testing Workshop for The English Speaking Working Group of The International Society for Forensic Genetics (Charlotte Hallenberg m.fl.).
4. Deltagelse i internationalt samarbejde m.h.p. udvikling og standardisering af metoder til multiplex-PCR og typebestemmelse af short tandem repeat STR-regioner på Y-kromosomet (Charlotte Hallenberg m.fl.).
5. Undersøgelse af fordelingen af VNTR-egenskaber blandt somaliske indvandrere undersøgt i forbindelse med familiesammenføringssager (Hanna E. Hansen m.fl.).
6. Undersøgelse af anvendeligheden af blindprøver (substratkontroller) ved DNA-profilanalyse af spor i straffesager (H. Jakob Larsen m.fl.).
7. Undersøgelse af polymorfien af minisatellitten MSY1 på Y-kromosomet (Jan Lundsted m.fl.).
8. Afprøvning og validering af en metode til typebestemmelse af fem STR regioner på Y-kromosomet i straffesager (Helle Smidt Mogensen m.fl.).
9. Afprøvning af en metode til typebestemmelse af STR regioner fra meget små mængder DNA i straffesager (Helle Smidt Mogensen m.fl.).
10. Undersøgelse af PCR-artefakter og af balancen mellem STR-alleller amplificeret med AmpFlSTR SGM Plus kittet til DNA-undersøgelser af biologiske spor med blandinger af DNA fra flere personer i straffesager (Helle Smidt Mogensen m.fl.).
11. Deltagelse i The European DNA Profiling Group – heriblandt projektet Standardization of DNA Profiling Techniques in the European Union, EU grant SMT4 CT97-7506 (Niels Morling m.fl.).
12. Etablering af internationale recommendationer for retsgenetisk anvendelse af DNA-typebestemmelse af mitokondrie-DNA og STR-områder på Y-kromosomet (Niels Morling m.fl.).
13. Undersøgelser af HLA-G's betydning ved graviditet og præeclampsi (Thomas Hviid, Niels Morling m.fl.).
14. Udvikling og implementering af metode til sekventering af mitokondrie-DNA til typebestemmelse af spor- og referenceprøver i straffesager (Erik Michael Rasmussen, Erik Sørensen m.fl.).
15. Udvikling af metode til typebestemmelse af mitokondrie-DNA med SSCP-teknik og semiautomatisk DNA-sekvensanalysator (Erik Michael Rasmussen m.fl.).
16. Internationalt samarbejde i The European DNA Profiling Group vedrørende sekvensanalyse af heteroplasmi i mtDNA fra hår (Erik Michael Rasmussen m.fl.).
17. Validering og indførelse af multiplex PCR til typebe-

stemmelse af fire STR-regioner med semiautomatisk DNA-sekvensanalysator i faderskabssager (Bo Simonsen m.fl.).

18. Validering af STR-typebestemmelser på automatisk kapillær-elektroforese DNA-sekvensanalysator (Bo Simonsen m.fl.).

19. Afprøvning og optimering af forskellige former for kindskrabere til udtagning af DNA til brug i faderskabs- og straffesager (Erik Sørensen m.fl.)

20. Deltagelse i skandinavisk samarbejde vedrørende kvalitetssikring af DNA-undersøgelser i faderskabssager (Mariann Thymann m.fl.).

Retsmedicinske undersøgelser

Retsgenetisk Afdeling foretager retsgenetiske undersøgelser i faderskabs- og familiesammenføringssager samt undersøgelser og typebestemmelser af biologiske spor i straffesager. Undersøgelserne kan rekvireres af retsvæsenet, anklagemyndigheden, politiet i Danmark, Færøerne og Grønland samt Udlændingestyrelsen i Danmark.

I alle faderskabssager tilstræbes det, at der opnås en samlet sikkerhed for udelukkelse på mindst 99,99 % eller et faderskabsindeks på mindst 10.000, hvis manden ikke er udelukket som far til barnet. De retsgenetiske undersøgelser omfatter undersøgelse af 9 genetiske systemer og X/Y-kønsbestemmelse med DNA-teknik. Hvis det er nødvendigt, foretages endvidere supplerende retsgenetisk undersøgelse af 4 genetiske systemer med STR-teknik og/eller 5 – 8 VNTR systemer med RFLP-teknik.

I familiesammenføringssager udføres sædvanligvis retsgenetisk undersøgelse af 8 VNTR systemer med RFLP-teknik.

I straffesager, hvor der er rekvireret retsgenetiske undersøgelser, foretages de undersøgelser, som måtte være relevante for sagens oplysning.

Retsgenetisk Afdeling har siden 1990 foretaget retsgenetiske undersøgelser med DNA-teknik i faderskabs-, familiesammenførings- og kriminalsager. I dag undersøges hypervariable DNA-regioner med repeterede DNA-sekvenser, også kaldet STR-regioner (Short Tandem Repeat-regioner eller mikrosatellitter). STR-regioner kan opfattes som klassiske genetiske systemer med stor polymorfi og høj diskriminationsevne.

Retsgenetisk Afdelings analyser er akkrediteret af Dansk Akkreditering – DANAK – efter den internationale laboratorienorm EN/DS 45001. Dette betyder, at den uafhængige myndighed, DANAK, har vurderet, at Retsgenetisk Afdeling er 1) uafhængig, 2) teknisk kompetent samt, at 3) Retsgenetisk Afdelings kvalitetssystem er velfungerende.

Retsgenetisk Afdeling deltager i kvalitetssikringssamarbejder arrangeret af *(i)* The European DNA Profiling Group (EDNAP), *(ii)* the DNA Working Group of the European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), *(iii)* American Association of Blood Banks, *(iv)* Deutsche Gesellschaft für Rechtsmedizin og *(v)* de skandinaviske laboratorier, som udfører retsgenetiske undersøgelser i faderskabssager.

Retsgenetisk Afdeling deltog i 2000 i to europæiske samarbejder med henblik på udvikling af nye metoder og standardisering af metoderne til DNA-profilanalyse i kriminalsager: (1) The European DNA Profiling Group og (2) The DNA Working Group of The European Network of Forensic Science Institutes.

Retsgenetiske undersøgelser foretaget i 2000 på Retsgenetisk Afdeling, Retsmedicinsk Institut, Københavns Universitet:

Antal udførte analyser

Faderskabssager
STR-teknik 1076.
VNTR-teknik 168.

Familiesammenføringssager
VNTR-teknik 108.
STR-teknik 5.

Straffesager
Antal sager 989.
DNA-profilanalyser 2566.

Faglige og administrative hverv

En del af afdelingens medarbejdere er formænd og bestyrelsesmedlemmer m.v. i internationale videnskabelige selskaber og arbejdsgrupper, medlemmer af nationale og internationale tidsskriftredaktioner, danske og udenlandske retsmedicinske råd og kommissioner, lovudvalg, faglige arbejdsgrupper under justitsvæsenet m.v.

Formidling

Foredrag

Flere af afdelingens medarbejdere har præsenteret videnskabelige arbejder og holdt foredrag om retsgenetik, arrangeret workshops og været chairman ved møder i forskellige videnskabelige selskaber m.v.

Retskemisk Afdeling

Forskningsvirksomhed

Retskemisk afdelings forsknings- og udviklingsprojekter er centreret om retskemisektionen samt alkohol, narkotika og nekrokemisektionen.

Udviklingsprojekter

1. Blod og væv fra indebrændte undersøges ved cryo-headspace-gaskromatografi/massespektroskopi for indhold af flygtige stoffer (S. Felby, H. Willads Petersen).

2. Metode til undersøgelse af gamma-hydroxybutyrat i blod og urin ved cryo-headspace-gaskromatografi (S. Felby, H. Willads Petersen).

3. Udvikling af analysemetode til bestemmelse af den aktive metabolit psilocin fra psilocybinholdige svampe i blod (S. Stybe Johansen).

4. Screening og kvantitativ bestemmelse af de aktive cocainmetabolitter, cocaethylen og norcocain i blod (S. Stybe Johansen).

5. Udvikling af analysemetode til bestemmelse af fentanyl i blod (S. Stybe Johansen).

6. Udvikling af analysemetode til bestemmelse af metadon vha. LC/MS/MS i biologisk materiale (S. Stybe Johansen).

7. Bestemmelse af tungmetaller i hår (B. Kæmpe).

8. Identifikation af “det røde stof” ved vuggedød (B. Kæmpe m.fl.).

9. Bestemmelse af organiske gifte i enzymoplukket hår og vævsvæsker udtaget fra personer døde af forgiftning (B. Kæmpe m.fl.).

10. Validering og kvalitetssikring af GC, LC og GC/MS-

metoder til screening af basiske stoffer i humant biologisk materiale (I. Elmelund Larsen, C. Norup Windberg).

11. Vedligeholdelse af screeningsmetode til sure/neutrale lægemidler ved HPLC med diode array detektor (I. Elmelund Larsen, I. Breum Müller).

12. Udvikling af GC-MS-metode til identifikation af lægemidler ved biblioteksøgning (I. Elmelund Larsen, I. Breum Müller).

13. Udvikling af analysemetoder til screening for basiske lægemidler i blod og urin fra levende og døde personer ved anvendelse af retention time locking system på HP-GC (I. Elmelund Larsen, I. Breum Müller).

14. Samarbejde mellem De Retsmedicinske Institutter, Sundhedsstyrelsen og Afd. A, NEC om ecstasy på gadeplan for hele landet (I. Breum Müller, Erik Nielsen).

15. I narkotikasektionen er udviklet en automatisk kapillar gaskromatografisk metode til rutinemæssig sammenligning af heroinprøver/amfetaminprøver. Der foretages en kortlægning af samtlige heroinprøver/amfetaminprøver indsendt til afdelingen i 1989 og fremover (E. Nielsen m.fl.).

16. Der er udviklet en HPLC-metode til rutinemæssig sammenligning af kokainprøver. Der foretages sammenligning af samtlige indsendte kokainprøver fra 1990 (E. Nielsen, S. Felby).

17. Samarbejde mellem de retsmedicinske institutter, Sundhedsstyrelsen og Narkotikainformationen om narkotika på gadeplan for hele landet (E. Nielsen m.fl.).

18. Analyse af tetrahydrocannabinol og metabolitter i biologisk materiale ved gaskromatografi og ion-trap massespektrometri (MS/MS) (metodevalidering) (H. Willads Petersen, I. Breum Müller).

19. Analyse af paracetamol i biologisk materiale ved væskekromatografi med fotodiode array (metodevalidering) (H. Willads Petersen, I. Breum Müller).

20. Kvalitetssikring af standard referencemateriale til anvendelse ved retskemiske analyser (H. Willads Petersen).

21. Kvalitetssikring af blodalkoholanalyser ved inddragelse af usikkerhedsbudgetter (H. Willads Petersen m.fl.).

22. Cyanidforgiftninger: Undersøgelse af personer som udsættes for brandrøg (H. Willads Petersen).

23. Retskemisektionen fortsætter med udvikling af isolerings- og analysemetoder bl.a. ved GC/MS til bestemmelse af lægemidler og disses metabolitter i blod og organer (A. Steentoft m.fl.).

24. Udvikling af analysemetoder til terbutalin og andre sympatomimetika (A. Steentoft).

25. Udvikling af analysemetode til bestemmelse af disulfiram (A. Steentoft).

26. Betydningen af lægemiddelforbruget for trafiksikkerheden i Danmark søges belyst ud fra undersøgelser udført på blod og organmateriale og deltagelse i en nordisk undersøgelse for andre stoffer end alkohol i trafiksager (A. Steentoft m.fl.).

27. Opgørelse over dødsfald, der ud fra instituttets toksikologiske vurderinger, må betragtes som værende forgiftningsdødsfald (A. Steentoft m.fl.).

28. Nordisk samarbejde omkring narkomandødsfald (A. Steentoft).

29. Udvikling af analysemetoder til bestemmelse af aktive morfinmetabolitter i biologisk materiale (A. Steentoft).

30. Samarbejde med Danmarks Transport Forskning, Holstebro politikreds og Rigspolitiets færdselsafdeling omkring anvendelse af spytprøver til vurdering af trafikanters påvirkning af medikamenter og narkotika (A. Steentoft m.fl.).

31. Udvikling og validering af immunologisk multimetode til screening for amphetaminer, ecstasy, cannabis, kokain, opiater og benzodiazepiner i blod og urin fra levende og døde (C. Norup Windberg, I. Elmelund Larsen).

32. Udvikling af kvalitetssikringssystem vedrørende retskemiske analyser (C. Norup Windberg).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

Anni Steentoft er medlem af Sundhedsstyrelsens narkotikaudvalg, medlem af en arbejdsgruppe under Rigspolitichefen, afdeling A, NEC og medlem af Nordisk Trafikgruppe, samt leder af nordisk arbejdsgruppe vedrørende narkomandødsfald.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Retsmedicinske undersøgelser og andre aktiviteter.

Retskemisk Afdelings hovedopgave er at udføre toksikologiske undersøgelser, herunder bestemmelse af alkohol, medicin, narkotika og tekniske gifte på humane biologiske prøver fra levende og døde på begæring af politi og retsvæsen. Effekter indsendt fra politi og retsvæsen undersøges for narkotika, lægemiddelstoffer og anabole steroider.

Retskemisk Afdeling driver desuden et omfattende udviklings- og metodefornyelsesarbejde, specielt inden for alkohol-, lægemiddel- og narkotikaområdet, således at afdelingens service over for rekvirenterne kan være på højde med den videnskabelige og tekniske udvikling.

Såvel intern som ekstern metodekontrol samt kvalitetssikringsarbejde er endvidere strategiske komponenter i afdelingens bidrag til en høj retssikkerhed. I 2000 har afdelingen således arbejdet med kvalitetssikring med henblik på akkreditering hos DANAK, og med implementering af kemikaliebrugsanvisninger via intranet for at opnå et sikkert arbejdsmiljø i analytisk-kemisk laboratorium.

Det samlede antal undersøgelser i 2000

Alkoholbestemmelser 17525.

Retskemiske undersøgelser 16052.

Narkotika-effektundersøgelser 575.

Ledsagestoffer 0.

Det er ligeledes afdelingens opgave at fortolke dens analyseresultater samt afgive en sagkyndig vurdering til retsvæsenet i retstoksikologiske spørgsmål.

Tillidshverv

B. Kæmpe er medlem af Justitsministeriets Samarbejdsudvalg vedrørende Retsmedicinske Ydelser, herunder af det faglige underudvalg og arbejdsgruppen vedr. kvalitetssikring, repræsentantskabsmedlem for The International Association of Forensic Toxicologists, bestyrelsesmedlem i RISK under Ingeniørforeningen.

Formidling

Afdelingens medarbejdere har deltaget i undervisningen i retsmedicin for studerende ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Derudover varetager afdelingens medarbejdere postgraduat undervisning til læger, paramedicinsk persona-

le og personale inden for Justitsvæsenet. Flere af afdelingens medarbejdere er vejledere ved specialestudier, kandidat- og ph.d.-studier.

Nationalt- og internationalt forskningssamarbejde
En del af afdelingens medarbejdere er medlemmer af nationale og internationale faglige organisationer.

Afdelingen har afholdt flere møder for nationale selskaber.

Afdelingen deltager i kvalitetskontrolanalyser (QA) såvel i nordisk som i EU-regi.

Retspatologisk Afdeling

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskningsaktivitet er i væsentlig grad baseret på det materiale, som passerer instituttet i forbindelse med varetagelsen af statsobducenturfunktionen. Det er langt overvejende retspatologiske og pato-anatomiske opgaver, selv om der også foregår en del tværfaglig forskning. En del af forskningsprojekterne skal anføres nedenfor:

Forskningsprojekter
1.1. Analyser af brændtbens materiale fra bronzealderen (Pia Bennike m.fl.)

1.2. Befolkningsændringer fra mesolitikum til neolitikum. Osteologiske og odontologiske analyser (Pia Bennike, Verner Alexandersen).

2.1. Autoerotiske ulykker i Danmark 1990-2002 (Nille Behrendt).

3.1. Undersøgelse af genet for lavmolekylær phosphotyrosin protein phosphatase (ACP1), herunder specielt faktorer, der påvirker udfaldet af alternativ splejsning (Lars Rudbeck og Jørgen Dissing).

3.2. Aldersbestemmelse af lig ved bestemmelse af racemiseringsgraden af L-asparaginsyre i kollagen v.h.a. HPLC og kapillærelektroforese (Marck Wöhler, Niels Lynnerup, Birgitte Sejrsen og Jørgen Dissing).

3.3. Betydningen af mutationer i HFE genet for udviklingen af hæmokromatose. Analyse af et obduktionsmateriale (Kåre Simonsen og Jørgen Dissing).

3.4. Ekstraktion og analyse af DNA fra arkæologiske menneskeknogler (Thor Galadrim, Jørgen Dissing, Niels Lynnerup, Ingolf Thuesen).

4.1. Undersøgelse af mutationer i genet for p-53 hos patienter med lever cancer (Maria Franzmann og Jørgen Dissing).

4.2. Undersøgelse af 181 patienter der vha. serologi og leverbiopsi i perioden 1969-87 fik stillet diagnosen non-A,non-B hepatitis. Projektet omfatter en klinisk del med reundersøgelse af patienterne og en morfologisk del, hvor leverbiopsierne revurderes og hvor der ved immunhistokemi og PCR undersøges for hepatitis-C (Maria-Benedicte Franzmann m.fl.).

4.3. PCR: *In situ* og morforlogisk undersøgelse af lervæv fra stofmisbruger-dødsfald i perioden 1975-1996 (Maria-Benedicte Franzmann, Birgitte Kringsholm).

5.1. Retsmedicinens historie i Danmark med særligt henblik på oprindelsen ved Københavns Universitet (Jørgen Genner).

5.2. Lægefiguren i danske kriminalromaner 1900-1975 (Jørgen Genner).

6.1. Metabolisk Screening ved pludselig uventet død i barnealderen eller mistanke om shaken baby syndrom (Steen Holger Hansen m.fl.).

6.2. Voldtægtsmønstret og ændringer heraf i perioden 1960-1999 (Steen Holger Hansen).

7.1. Sammenlignende opgørelser over drab i en ti-års periode i to skandinaviske hovedstadsområder, København og Oslo (Hans Petter Hougen m.fl.).

7.2. Studier af det cellulære immunforsvar ved eksperimentelle Salmonelle typhimurium infektioner (Hans Petter Hougen m.fl.).

8.1. Opgørelse af primært uidentificerede personer fundet døde i farvandene/på kysterne i Danmark (Birgitte Kringsholm, Jan Jakobsen, Birgitte Sejrsen).

8.2 Undersøgelse af dødsfald blandt stofmisbrugere i Øst-Danmark, herunder forekomsten af HIV-antistof (Birgitte Kringsholm, Peter Theilade).

8.3. Undersøgelse af dødelige vejtrafikulykker i Østdanmark i 1996 (Birgitte Kringsholm).

9.1. Isotopundersøgelser af knogler m.h.p. kostanalyser i middelalderens nordatlantiske samfund (Niels Lynnerup m.fl.).

9.2. Bedømmelse af mellemørebetændelse i fortidige populationer (Niels Lynnerup, Preben Homøe).

9.3. CT-scanning og 3-D rekonstruktion af skeletter og mumier (Niels Lynnerup).

9.4. Kranietykkelse og dennes variation med køn og alder (Niels Lynnerup, Birgitte Sejrsen).

10.1. Forekomst af Epstein-Barr virus subtyper ved spytkirtelcancer hos indfødte grønlændere (Inuit) (Nils Højgaard Nielsen m.fl.).

11.1. Morfinforgiftninger ved retslægelige dødsfald. Gaskromatografiske undersøgelser af morfinkoncentrationen i 7 forskellige områder i hjernen sammenholdt med blod- og leverkoncentrationen ved dødsfald hos stofmisbrugere (Klaus Poulsen som ph.d.-projekt).

11.2. Dykkerdødsfald i Danmark 1992-1998. En undersøgelse af alle de omkomne dykkere, der er obducerede ved de 3 Retsmedicinske Institutter i Danmark (Klaus Poulsen).

12.1. Forløbet af canalis mentalis undersøgt på kraniemateriale (Birgitte Sejrsen, I. Kjær).

13.1 Lægeklagesager behandlet i Retslægerådet i en årrække (Jørn Simonsen).

13.2. Undersøgelse af trabekulær knoglestruktur og –styrke på humane lændehvirvler (Jørn Simonsen, Ellen Hauge, Kim Brixen, Peter Theilade).

14.1. Baggrundsmateriale til vurdering af ketonstofkoncentrationer i det retsmedicinske materiale (Peter Theilade m.fl.).

14.2. Alkoholistdødsfald indbragt til Retsmedicinsk Institut i København i 1995 og 1996 (Peter Theilade, Birgitte Kringsholm).

14.3. Drabsofre og deres gerningsmænd i en 3-årig periode. Baggrund og relationer (Peter Theilade, Birgitte Kringsholm).

Faglige og administrative hverv

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
Instituttet har også i 2000 stillet medarbejdere til rådighed for henholdsvis FN og Udenrigsministeriet ved retsmedicinske undersøgelser i Bosnien og Kosova, ligesom en del af afdelingens medarbejdere fortsat er tilknyttet Rigspolitichefens eftersøgningstjenestes katastrofeberedskab.

Retsmedicinske undersøgelser og andre aktiviteter
Retspatologisk Afdeling varetager en del embedslægeopgaver, idet afdelingens medarbejdere afholder retslægelige ligsyn og foretager retsmedicinske personundersøgelser. Afdelingen udfører alle personundersøgelser og findestedsundersøgelser for samtlige politikredse på Sjælland, Lolland, Falster og Bornholm, mod tidligere kun for Københavnsområdet. Derudover foretager afdelingen retslægelige obduktioner m.v. for samme område og på Færøerne. Ud over undersøgelse af flygtninge og asylansøgere med henblik på en konkret aldersbestemmelse, foretager afdelingen tillige undersøgelse af asylansøgere, som angiver at have været udsat for tortur i deres hjemland. Afdelingen har udstyr og ekspertise til at foretage undersøgelse af mindreårige, som formodes at have været udsat for incestovergreb og dette tilbud gælder for hele det område, hvor afdelingen fungerer som statsobducentur.

Afdelingen har fra 1. marts 2000 foretaget mange af de kliniske retsmedicinske undersøgelser på Rigshospitalets Voldtægtscenter i samarbejde med personalet på centret.

Det totale antal undersøgelser i 2000
Obduktioner 776.
Personundersøgelser 458.
Findestedsundersøgelser 58.
Retslægelige ligsyn ved instituttet 961.
Retslægelige ligsyn ved embedslæger 584.
Retsodontologiske undersøgelser 50.

Formidling
Retspatologisk Afdelings medarbejdere varetager størsteparten af den prægraduate undervisning af medicinske studerende i retsmedicin, ligesom afdelingens medarbejdere afholder alle eksaminer. Afdelingen varetager tillige afholdelsen af tentamina i medicinallovgivning for udenlandske læger, som ønsker autorisation i Danmark. Derudover varetager afdelingens medarbejdere postgraduat undervisning til læger, paramedicinsk personale og personale inden for justitsvæsenet. Flere af afdelingens seniormedarbejdere er vejledere ved ph.d.-studier og forskellige specialeafhandlinger.

Marck Wöhler har fuldført sit speciale med erhvervelsen af cand.scient-graden.

Redaktionelle hverv
En del af afdelingens medarbejdere er fortsat medlemmer af nationale og internationale tidsskriftredaktioner samt medlemmer af nationale og internationale faglige organisationer.

Foredrag
Afdelingens enhed for retsodontologi og antropologi har et tæt samarbejde med museumsverdenen og står for en omfattende foredragsvirksomhed, ligesom afdelingen medvirker ved kurser og undervisning af tandlæger og arkæologistuderende i såvel Danmark som udlandet.

Institutleder Jørn Simonsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	20,0	0,1
TAP	115,9	0,3
TOTAL	135,9	0,4

Afdeling For Retspatologi
Behrendt, Nille; læge.
Franzmann, Maria-Benedicte; lektor.
Genner, Jørgen Pedersen; læge.
Hansen, Steen Holger; læge.
Hougen, Hans Petter; vicestatsobducent.
Karkov, Jens Nissen Dyrlund; læge.
Kringsholm, Birgitte; lektor.
Lynnerup, Niels; lektor.
Nielsen, Nils Bryde Højgaard; vicestatsobducent.
Nørby, Søren; lektor.
Ottosen, Gyda Lolk; vicestatsobducent.
Poulsen, Klaus; læge.
Rudbeck, Lars; forskningsstip.
Simonsen, Jørn Rene West; professor.
Theilade, Peter; lektor.

Afdeling For Retsgenetik
Andersen, Sonja Elisabeth; retsgenetiker.
Aurup, Helle; retsgenetiker.
Bruun, Hanne Qvist; retsgenetiker.
Dissing, Jørgen; lektor.
Eriksen, Birthe; lektor.
Hallenberg, Charlotte; adjunkt.
Hansen, Hanna Elsebeth; lektor.
Larsen, Hans Jakob; retsgenetiker.
Mogensen, Helle Smidt; retsgenetiker.
Morling, Niels; afdelingsleder.
Rasmussen, Erik Michael; adjunkt.
Schoop, Mariann Thymann; lektor.
Simonsen, Bo Thisted; retsgenetiker.
Sørensen, Erik; forskningsadj.

Afdeling For Retskemi
Felby, Søren; lektor.
Helboe, Thomas; retskemiker.
Johansen, Sys Stybe; retskemiker.
Kæmpe, Arne Bent Pedersen; afdelingsleder.
Müller, Irene Breum; retskemiker.
Nielsen, Erik; lektor.
Petersen, Henning Willads; retskemiker.
Steentoft, Anni; lektor.
Windberg, Charlotte Norup; retskemiker.
Worm, Karen Johanne; lektor.

Fondsbevillinger

Signe og Peter Gregersens Mindefond
Pre-mRNA splicing of the human ACP1 transcript (Lars Rudbeck) kr. 40.000.

Publikationer

Afdeling for Retspatologi
Eriksson A., Hougen H.P., Knudsen P.T., Leth P., Lynnerup N., Sprogøe-Jakobsen S.: Dansk-Svenskt Rättsmedicinskt Arbete i Kosovo, 1999, I. Administrativa Erfarenheter. Nordisk Rettsmedisin Volume 6, nr. 3, s. 69-73, 2000.
Eriksson A., Hougen H.P., Knudsen P.T., Leth P., Lynnerup N., Sprogøe-Jakobsen S.: Dansk-Svenskt Rättsmedicinskt Arbete i Kosovo, II. Rättsmedicinska fynd och erfarenheter. Nordisk Rettsmedisin Volume 6, nr. 3, s. 74-79, 2000.

Franzmann M-B., Poulsen K.: Studiesalshåndbog i patologi. 146 s. FADL, DK 2000.
Hougen H.P., Rogde S., Poulsen K.: Homicide by firearms in two Scandinavian Capitals. The American Journal of Forensic Medicine and Pathology vol. 21, nr. 3, s. 281-286, 2000.
Lynnerup N.: Gravanlægget i Beiram. Om en arkæologisk ekspedition til Mongoliets nordvestlige hjørne i 1999. GER, Dansk Mongolsk Selskab nr. 33, s. 6-8, 2000.
Lynnerup N., Bennike P., Sejrsen B.: Antropologiske undersøgelser 1999. i: Arkæologiske udgravninger i Danmark 1999 s. 363-366, Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat, Det Arkæologiske Nævn, København 2000.
Lynnerup N., Brander T.: Sankt Jørgensgården i Stubbekøbing, en antropologisk undersøgelse. i: Lolland Falster 2000 s. 80-85, Heidi Pfeffer, Maribo 2000.
Lynnerup N.: Life and death in Norse Greenland. i: Vikings the North Atlantic Saga s. 285-294, William W. Fitzburg and Elisabeth I. Ward, Smithsonian Institution Press, Washington and London 2000.
Lynnerup N.: Levevilkår, sygdom og død. i: Aalborg Gråbrødrekloster s. 103-117, Stig Bermann Møller, Aalborgbogen 2000, Jylland 2000.
Lynnerup N.: Climatic Change: Evidence from Skeletons. S. 61-63. Danish National Museum, Danish Polar Center. Copenhagen 2000.
Rogde S., Hougen H.P., Poulsen K.: Homicide by sharp force in two Scandinavian capitals. Forensic Science International 109, s. 135-145, 2000.
Rudbeck L., Dissing J., Lazaruk K.D., Sensabaugh G.: Red cell acid phosphatase (ACP1): Nucleotide substitutions in variant alleles support mutually exclusive splicing model for the generation of fast and slow isoforms. i: Progress in Forensic Genetics s. 8. 30-32, Elsevier, Holland 2000.
Rudbeck L., Dissing J., Lazaruk K.D.A., Sensabaugh G.: Human 18kDa phosphotyrosine protein phosphatase (ACP1) polymorphism: studies of rare variants provide evidence that substitutions within or near alternatively spliced exons affect splicing result. Ann. Hum. Genet. 64, s. 107-116, 2000.
Saillard J., Forster P., Lynnerup N., Bandelt H-J., Nørby S.: mtDNA Variation among Greenland Eskimos: The Edge of the Beringian Expansion. Am. J. Hum. Genet. 67, s. 718-726, 2000.
Thygesen P., Martinsen C., Hougen H.P., Hattori R., Stenvang J.P., Rygaard J.: Histologic, cytologic, and bacteriologic examinations of experimentally induced salmonella typhymurium infection in Lewis rats. Comparative Medicine by the American Association for Laboratory Animal Science vol. 50, nr.2, s. 124-125, 2000.
Warnecke M., Lynnerup N., Bennike P.: Kongeborgen i Vordingborg – en antropologisk skeletanalyse. i: Kulturhistoriske studier s. 55-63, Sydsjællands Museum, Sjælland 2000.
Wøhler M., Sejrsen B., Jakobsen J., Lynnerup N., Dissing J.: Estimation of age at death from measurements of aspartic acid racemization. Nordisk Rettsmedisin volume 6, nr. 3, s. 57-59, 2000.

Antropologisk Laboratorium

Bennike P., Alexandersen V.: Die Skelette von Skovgårde. i: Skovgårde s. 362-404, Per Ethelberg, Herm. H.J. Lynge & Søn, København 2000.
Bennike P.: Sygdomsbehandling år 1000. i: Medicinsk Årbog s. 25-33, Gert Almind, Munksgaard, København 2000.
Rasmussen K.L., Bennike P., Kjær U., Rahbek U.: Integrity and characteristics of the bones of the Danish King St Knud (II) the Holy (d.AD 1086). Journal of Danish Archaeology Vol 13, 1996-97, s. 161-170, 2000.

Afdeling for Retsgenetik

Baringtin T., Morling N.: Gennembrud for genterapi. Ugeskrift for Læger 162, s. 5095, 2000.
Carracedo A., Bär W., Lincoln P.J., Mayr W., Morling N., Olaisen B., Schneider P., Budowle B., Brinkmann B., Gill P., Holland M., Tully G., Wilson M.: DNA Commision of the International Society for Forensic Genetics: guidelines for mitochondrial DNA typing. Forensic Sci Int og Int J Legal Med 110 og 113, s. 79-85 og 193-6, 2000.
Garred P., Morling N.: C1q-mangel ved systemisk lupus erythematosus. Ugeskrift for Læger 161, s. 5809, 1999.
Morling N.: Retsgenetiske undersøgelser. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 146, Danmarks Nationalleksikon, Gyldendal, København 2000.
Morling N.: Retsgenetiske undersøgelser i familiesammenføringssager. Nordisk Rettsmedisin 1, s. 3-5, 2000.

Afdeling for Retskemi

Johansen S.S.: Analysis of Creosote and Oil in Aqueous Contaminations by SPME. i: Applications of Solid Phase Microextraction s. 238-247, Janusz Pawliszyn, Royal Society of Chemistry, UK, England 1999.
Johansen S.S., Felby S.: Determination of Gamma-Hydroxybutyrate (GHB) by Headspace- GC/MS (FID) in Forensic Samples. Problems of Forensic Sciences, 37th TIAFT Triennial Meeting XLIII, s. 126-130, 2000.
Johansen S.S.: NSO-forbindelser i grundvand ved tjæreforureninger- et faktum. INFO-NYT 11, s. 7-11, 1996.
Johansen S.S., Pawliszyn J.: Trace Analysis of Hetero Aromatic Compounds (NSO) in Water and Polluted Groundwater by Solid Phase Micro-Extraction (SPME). HRC Journal of High Resolution Chromatography 11, s. 627-632, 1996.
Johansen S.S., Hansen A.B., Mosbæk H., Arvin E.: Method development for trace analysis of heteroaromatic compounds in contaminated groundwater. Journal of Chromatography A 738, s. 295-304, 1996.
Müller I.B.: GC med “retention time locking” – systemet til retskemisk analyse. Dansk kemi 4, s. 16-18, 2000.
Müller I.B.: GC Forensic Analysis Accelerates. Today’s Chemist at work 1, s. 19-23, 2000.
Petersen H.W., Windberg C.N., Byrialsen K.: Validation of a GC-MS/MS Method for Quantitative Analysis of delta-9-tetrahydrocannabinol (THC) in Whole Blood. i: The 48th ASMS Conference on Mass Spectrometry and Allied Topics s. ThPC 121, ASMS, Long Beach, Californien 2000.
Rastogi S.C., Johansen S.S.: Comparison of high-performance liquid chromatographic methods for the determination of 1,2-dibromo-2,4- dicyanobutane in cosmetic products. Journal of Chromatography A 692, s. 53-57, 1995.

Rastogi S.C., Johansen S.S., Jensen G.H.: 1,2-dibrom-2,4-dicyanobutan i kosmetika. 23 s. Danmarks Miljøundersøgelser, Roskilde 1993.

Steentoft A., Müller I.B., Worm K., Toft J.M.: Andre stoffer end alkohol i blodet hos danske trafikanter. Ugeskrift for Læger 162/43, s. 5778-81, 2000.

Steentoft A., Simonsen K.W., Kringsholm B., Dragsholt C., Worm K., Hansen A.C., Müller I.B., Toft J.M., Kaa E.: Forgiftningsdødsfald blandt narkomaner i Danmark i 1997. Ugeskrift for Læger 162/39, s. 5205-08, 2000.

Odontologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er lektor, dr.odont. Nils-Erik Fiehn og viceinstitutleder er professor, dr.odont. Erik Hjørting-Hansen.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder Nils-Erik Fiehn, professor, dr.odont. Palle Holmstrup, professor, odont.dr. Bengt Öwall, afdelingstandlæge Kirsten Christensen, klinisk lærer Søren Barsted, klinikassistent Connie Baagøe og laborant Kirsten Hornshøj Jensen.

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Fagligt er instituttet opdelt i 14 afdelinger, samt 10 forskningslaboratorier. Herudover er der en kliniksektion. Til rådgivning for institutbestyrelse og institutleder har institutbestyrelsen nedsat tre udvalg: forskningsudvalget, kliniksektionsudvalget og IT-udvalget.

Adresse

Panum Instituttet
Nørre Allé 20
2200 København N
Telefon 35 32 67 00
Fax 35 32 65 05
www.odont.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Odontologisk Institut har inden for odontologien til opgave at drive forskning og give videregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau, at varetage efter- og videreuddannelse samt at udføre særlige kliniske undersøgelses- og behandlingsopgaver på landsdels-/landsniveau.

I år 2000 har institutbestyrelsen godkendt en udviklingsplan for den kommende 5-års periode, som vil sætte dagsorden for, hvad der skal drøftes/gennemføres i de kommende år.

På det forskningsmæssige område er det planen blandt andet, 1) at fortsætte arbejdet med at styrke rekrutteringen til odontologisk forskeruddannelse, herunder at motivere ældre studerende til at gå ind i scholarstipendier og efterfølgende i ph.d.-stipendier, 2) at forbedre karrierestrukturen for unge tandlæger, der vil gå forskervejen, ved at etablere klinisk-videnskabelige stillinger mellem den primære sundhedssektor og Odontologisk Institut, 3) at søge at afsætte midler til påtrængende anskaffelser af forskningsapparatur 4) at forbedre VIP/forsknings-TAP ratioen så det nærmer sig Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets andre faglige områder og 5) at forankre det nyetablerede Ældreforskningscenter i Instituttet. Hvad sidstnævnte angår er det blevet muligt at igangsætte dette center i kraft af en stor ekstern bevilling. Formålet med Ældreforskningscentret er at tilvejebringe et videnskabeligt grundlag for ældretandplejen i den primære sundhedstjeneste i Danmark med henblik på bedst mulig sundhed for de ældre fremover.

På det uddannelsesmæssige felt har Odontologisk Institut indgået en aftale om systematisk efteruddannelse for tandlæger med TNL. En tilsvarende aftale med DTF er under udarbejdelse.

På det kliniske område arbejdes der med en investeringsplan, der omfatter klinisk udstyr. Det nuværende udstyr er ved at være nedslidt og må påregnes udskiftet over de kommende 5 år.

På det personalemæssige område er der formuleret en række mål for Odontologisk Instituts personalepolitik, fx har Odontologisk Institut nu forpligtet sig til at medvirke til medarbejdernes efteruddannelse ved mindst ét kursus om året til den enkelte.

Der er formuleret en IT-politik, der indebærer en modernisering af netværk og pc'er. Det er hensigten, at indføre elektronisk journal samt at integrere IT i undervisning og eksamen.

Med Tandlægeskolen i Malmø er der indgået en samarbejdsaftale som har til mål at styrke begge skolers forskning, kliniske virksomhed og uddannelse. Første trin bliver at gennemføre korterevarende udvekslinger af personale.

Kliniksektionen

Forskningsvirksomhed

Patientbehandling og –service spiller en vigtig rolle for undervisning og forskning ved Odontologisk Institut. Kliniksektionen er landets største tandklinik med ca. 225 behandlingsenheder. Der behandles dagligt ca. 1.000 patienter, de fleste som led i studenterundervisning.

Gennem den kliniske undervisnings konventionelle tandlægeopgaver, ved forskning, hvor nye og avancerede metoder er i brug, og gennem specialklinikkernes virke ydes der en landsdækkende service samt en udstrakt konsulentvirksomhed til praktiserende kolleger og offentlige myndigheder. Med tilstedeværelse af højt uddannet kompetence inden for alle fagområder kombineret med adgang til andre medicinske specialer ved RH kan Odontologisk Instituts specialklinikker gennemføre undersøgelser og behandlinger, som ikke er mulige andre steder.

Hvert år modtages ca. 4.000 patienter som har behov for særlig diagnostik og behandling til specialbehandling, fx trafikofre, patienter med alvorlige lidelser i munden, hovedpine eller ansigtssmerter.

Grundet det øgede optag til tandlægestudiet er presset på behandlingsenhederne som forudset øget i 2000 og har medført at kliniksektionen har udvidet åbningstiden. Der forventes maksimalt antal studerende i løbet af 2001.

Afdeling for Bidfunktionslære og Oral Fysiologi

Forskningsvirksomhed

Behandling af patienter med smertefuld intermitterende discusdisplacering i kæbeleddet med vertikal ramus osteotomi versus konventionelle behandlingsmetoder.

Hypoglykæmi under standardiserede hverdagslignende omstændigheder.

Undersøgelse af hypoglykæmi-unawareness, baseret på registrering af neurofysiologiske parametre, tidssynkron video, indikatorer for kognitiv funktion mm.

IBIS – Improved monitoring for brain dysfunction in intensive care and surgery.

Et EU-støttet projekt, der involverer 12 partnere fra 6 lande.

Juvenil kronisk artrit i kæbeleddet.

Longitudinel undersøgelse af smerter og funktion af tyggesystemet.

Kulhydratstrukturers lokalisation og funktion.

Undersøgelse af kulhydrat-antigener hos grisen med henblik på mulighederne for transplantation af udvalgte organer til mennesker-xenotransplantation. Desuden redegøres for ændringer af kulhydrater i human orofacial muskulatur som følge af aldring.

Monitorering af anæstesidybde baseret på EEG analyse.

Udvikling af metoder baseret på digital mønstergenkendelse med henblik på at reducere forekomsten af huske-anæstesier og forbedre det postoperative forløb.

Monitorering af EEG hos kulilteforgiftede patienter i trykkammerbehandling.

Udvikling af et digitalt EEG registrerings- og signalbehandlingsudstyr til brug i tryktank på RH.

Normal funktion og motoriske forstyrrelser i tyggemusklerne.

Med klinisk neurofysiologiske metoder undersøges den maksimale bidkraft og tyggeaktivitet under naturlige forhold, og hos patienter med orofaciale dystonier og myalgier.

Spytkirtler og sekretion.

På spytkirtler foretages undersøgelser af transportveje og reguleringsmekanismer for elektrolytter, vand og proteiner under normale og sygelige omstændigheder. Der fokuseres bl.a. på de cellulære kommunikationsmekanismer i spytkirtelvævet samt på kontrol af spytsekretionen og spyttets sammensætning, herunder basalbiologiske og kliniske aspekter og behandling af mundtørhed. Desuden undersøges forekomst af systemisk sygdom/lægemiddelindtag i relation til udvikling af caries og mundhulesygdomme, herunder kliniske og histopatologiske undersøgelser af spytkirtel- og mundslimhindesygdomme, specielt hvad angår Sjögrens Syndrom og lichenoide forandringer.

Andre ph.d.-projekter

K. Tritsaris og A. Bardow har indleveret deres ph.d.-afhandlinger mhp. erhvervelse af ph.d.-graden.

Projekterne er af M. Bakke, A. Bardow, S. Kirkeby, B. Nauntofte, A.M. Pedersen, C.E. Thomsen og K. Tritsaris udført i samarbejde med Y. Chen, E. Dabelsteen, T. Darvann, S. Dissing, L. Eriksson, M. Farella, A. Fuglsang-Frederiksen, C. Garbarsch, S.M. Huges, N. Hermann, H. Høgenhaven, P.E. Høyer, E. Jansen, B.R. Jensen, J.L. Jensen, K. Jørgensen, S. Kreiborg, R. Langford, D. Looms, D. Moe, C.R. Mortensen, E. Møller, P.K. Nielsen, W. Nittayananta, B. Nyvad, S. Prytz, J. Reibel, I. Sewerin, T. Shinogaya, K. Stoltze, J.M. tenCate, L.A. Torpet, N.M. Thorsen, B. Thorsteinsson, A. Vilmann, Aa. Wagner og L. Werdelin.

Klinisk virksomhed

Ud over omfattende opgaver med hensyn til udredning og behandling af orofaciale smerter, kæbeledsbesvær, muskellidelser samt spytsekretionsforstyrrelser har afdelingen udført konsulent- og behandlingsvirksomhed for Rehabiliteringscentret for Torturoverlevende.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

S. Kirkeby, afdelingsleder, har været formand for et ph.d.-bedømmelsesudvalg.

Udvalg og fonde

S. Kirkeby, B. Nauntofte og C.E. Thomsen er medlem af diverse semesterudvalg for de nye studieordninger i medicin og odontologi.

B. Nauntofte har bl.a. været medlem af SSVF og forretningsudvalget og af Odontologisk Instituts forskningsudvalg. Hovedarrangør af 2 symposier samt foretaget professorbedømmelse.

C.E. Thomsen er formand for Fraktionen af Ingeniører ved KU og tillidsrepræsentant. Er medlem af fakultetets samarbejdsudvalg.

Tillidshverv

M. Bakke er studieleder i Odontologi samt ansvarlig for afdelingens kliniske funktion. Formand for Dansk Selskab for Bidfunktionslære. Medlem af Committee on Ethical Issues, International Association for the Study of Pain. Secretary Treasurer, Neuroscience Group, International Association for Dental Research.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Y. Chen, Inner Mongolia Medical University, Kina.

Afdeling for Dentalmaterialer

Forskningsvirksomhed

Plastmaterialer

Plastmaterialer bliver anvendt stadig mere til restaurering af tænder. Forbedrede egenskaber vil øge restaureringernes holdbarhed og anvendelsesområder.

Dentinbinding

Vi arbejder med en forsimpling af dentinadhæsiver der indebærer at de traditionelle tre trin slås sammen til et enkelt (E. Asmussen og A. Peutzfeldt). Holdbarhed af retrograde, adhæsive rodfyldninger af plast er blevet opgjort og relateret til tandtype (V. Rud og E.C. Munksgaard). Kollagenets betydning for styrken af bindingen til dentin er blevet studeret (E.C. Munksgaard).

Lyspolymerisering

Undersøgelserne karakteriserer de mekaniske, fysiske, kemiske og strukturmæssige egenskaber hos plast der er lyspolymeriseret på forskellig måde. Lyspolymeriseringen blev udført med konventionelle lamper, højintensive lamper eller lamper med snævert bølgelængdeområde, og hærdningen foregik konventionelt, med “soft-start” eller med puls-pause teknik (A. Peutzfeldt, E. Asmussen og E.C. Munksgaard).

Stiftretinerede restaureringer

Til kvalitetssikring i forbindelse med anvendelse af rodstifter foretages en spørgeskemaundersøgelse blandt praktiserende tandlæger (A. Sahafi, A. Peutzfeldt og E. Asmussen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

A. Peutzfeldt har været formand for bedømmelsesudvalget ved ph.d.-afhandling.

Udvalg og fonde
A. Peutzfeldt er medlem af Forskningsudvalget, Curriculumudvalget og af Materialeudvalget ved Odontologisk Institut samt medlem af SVF's forskningsudvalg, derudover repræsentant for lektorer og professorer i DOF-UNI og i bestyrelsen af Tandlægefonden af 1992.

Tillidshverv
E. Asmussen er afdelingsleder.

Formidling
E. Asmussen er medlem af Advisory Editorial Board for Eur J Oral Sci.

A. Peutzfeldt, E.C. Munksgaard og E. Asmussen er medlemmer af Editorial Board for J Adhes Dent.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
A. Peutzfeldt samarbejder med Tandlægeskolen ved Umeå Universitet.

Afdeling for Oral Diagnostik

Forskningsvirksomhed

Sårheling
Slimhinden og hudens epitel og det underliggende bindevæv studeres i en *in vitro* model. Studierne koncentreres om bindevævets produktion af vækstfaktorer med effekt på epitel og fibroblasters migration *in vitro*. Projekterne, der er en del af Erhvervsfremmestyrelsen og SSVFs "Vækst og Regeneration", udføres med Colopast A/S og Bartholin Instituttet, HS. Cand.scient. B. Grøn er ansvarlig for disse studier.

Glykobiologi
Regulering af ABO antigenet i orale maligne sygdomme undersøges med henblik på at forbedre diagnostik. Projektet er et samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, Medicinsk Genetik, KU.

En række nye glykosyltransferasegener er identificeret og karakteriseret.

I molekylærbiologiske studier af mucin anvendes rekombinante enzymer til produktion af glykopeptider (mucinfragmenter), som udgør potentielle komponenter af cancervacciner og inhibitorer af mikroorganismer. Forskningsgruppen deltager i 2 EU-Biotech-projekter og i et samarbejde med T. Hollingsworth, USA, financieret af NIH, USA. Gruppen deltager i formaliserede projektarbejder med 2 amerikanske, 1 engelsk, 1 fransk og bioteknologiske firmaer.

Polypeptid GalNAc-transferase gen-familien som chaperone i Golgi komplekset.

Glykosylering er en dominerende form for protein modifikation, og det er evident, at mucin-type O-glykosylering kontrolleres af en multi-gen familie, polypeptid GalNAc-transferase gen-familien. 8 humane gener i denne familie er identificeret. Det forventes, at denne gen-familie udgøres af 15-20 gener. Den biologiske betydning af kompleksiteten af denne gen-familie er uvis, men nylige eksperimenter udført i laboratoriet peger på en generel cellulær funktion. Med SSV's forskningsråds nylige uddeling af et "super" post.doc.-stipendie til E.P. Bennett er det således blevet muligt at videreføre og initiere detaljerede cellulære studier, som uddybende vil kunne belyse funktionen af denne genfamilie i den cellulære mucin-type O-glykan biosyntese.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
E. Dabelsteen er medlem af sagkyndigt udvalg ved 2 lektorbesættelser.

Udvalg og fonde
E. Dabelsteen er SSVFs repræsentant i udvalg tilknyttet projektet "Byøkologi", har været formand i SSVFs udvalg for "Klinisk Farmakologi", er medlem af udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, konsulent for Den Sociale Ankestyrelse i tandlægesager, forretningsudvalgsmedlem i SVF's Forskningsudvalg, medlem af Fakultetsrådet.

Formidling

Redaktionelle hverv
E. Dabelsteen er redaktør af tidsskriftet J Oral Pathol & Med og medlem af "advisory editorial board" for Eur J Oral Sci.

H. Clausen er medlem af "the editorial board" for Glycoconj J.

Kongresser og symposier
E. Dabelsteen er arrangør af ph.d.-kurset "How to write a successful grant an application" og en uges forelæsninger på 5 forskellige tandlægeskoler i Taiwan.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
C.A. Reis, R.M. Almeida, M. Amado, Portugal, R. Steffensen og K. Nylander, Sverige, S. Gao, Kina.

Afdeling for Oral Mikrobiologi

Forskningsvirksomhed

Antibakterielle peptider
Undersøgelse af ekspression af defensin 1 og 2 i humane epitelceller fra kind og mundslimhinde (samarbejde med E. Dabelsteen og K. Nylander, Sverige), samt antibakteriel effekt af et decapeptid på parodontale patogener (N.E. Fiehn, T. Larsen, L.J. Albrectsen).

Orale biofilm
Undersøgelse af anaerobe blandingsbiofilm med parodontale patogener, samt molekylærbiologiske undersøgelser af P. Aeruginosa og S. Sanguis biofilm (T. Larsen, B. Giwercman, N.-E. Fiehn).

Endocarditis-undersøgelser
Undersøgelse af postantibiotisk effekt på endocarditis- og mundhule streptokokker voksende frit eller i biofilm, samt taksonomisk undersøgelse af orale streptokokker fra blodbanen (B. Giwercman, T. Larsen, E. Gutschik).

Biokemiske undersøgelser
Undersøgelse og karakterisering af muskelfibertyper, især glykoproteinernes kemiske sammensætning og lokalisation (D. Moe, S. Kirkeby). Undersøgelse af bindevævskomponenter i tandanlæg (D. Moe, S. Kirkeby, C. Garbarsch, M. Matthissen). Salivaproteiners variation med flow og effekt på destruktion af hårdt tandvæv (D. Moe, B. Nauntofte, A. Bardow). Xenotransplantation (D. Moe, S. Kirkeby, E. Kemp, A. Kornerup).

Kariesmikrobiologi
En klinisk mikrobiologisk undersøgelse af sammenhæng mellem stigende grader af okklusal karies og infektion af den underliggende dentin er afsluttet (K. Ekstrand, T. Larsen i samarbejde med E. Kidd, London).

Klinisk virksomhed
Afdelingen varetager mikrobiologisk diagnostik og resistensbestemmelse på plaqueprøver fra patienter med avanceret marginal parodontitis for praktiserende tandlæger.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
N.-E. Fiehn er institutleder, medlem af fakultetsråd, FSU og SU.

N.-E. Fiehn og D. Moe er medlemmer af kontaktgruppen vedr. integration mellem læge- og tandlægeuddannelsen.

D. Moe er studievejleder og formand for Studievejledningsudvalget for tandlægestuderende og for fakultetets biblioteksudvalg, samt vicestudieleder i odontologisk studienævn, medlem af SVF's semesterudvalg vedrørende nyt curriculum og lærerforeningens bestyrelse og censor ved Århus Tandlægeskole.

Udvalg og fonde
T. Larsen er formand for Odontologisk Instituts hygiejneudvalg og medlem af curriculumudvalget samt medlem af Dansk Standards arbejdsgruppe vedr. infektionshygiejne på tandklinikker.

Foredrag
E. Gutschik har været medlem af organisationskomiteer, samt afholdt inviterede foredrag ved diverse internationale kongresser, og er medlem af Task Force on Infective Endocarditis of the European Society of Cardiology.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
E. Gutschik er tilknyttet afdelingen som gæsteforsker for 3 år.

K. Nylander, Sverige har været gæsteforsker på afdelingen i 6 mdr.

Afdeling for Oral Patologi og Medicin (inkl. Oral Anatomi)

Forskningsvirksomhed
Under normale og patologiske forhold arbejdes der med nedenstående emner på afdelingen.

Spytkirtel- og mundslimhindesygdomme
Forekomst af systemisk sygdom/lægemiddelindtag i relation til udvikling af caries og mundhulesygdomme, herunder kliniske, cellefysiologiske og histopatologiske undersøgelser af spytkirtel- og mundslimhindesygdomme, specielt hvad angår Sjögrens Syndrom, mundtørhed og lichenoide forandringer (A.M. Pedersen, B. Nauntofte, J. Reibel, L.A. Torpet m.fl.). Kliniske og histopatologiske aspekter ved spytkirteltumorer i mundslimhinden (L.A. Torpet m.fl.).

Præcancer og cancer/tumorbiologi
Oral præcancer og cancer undersøges for ændringer i integrin-, keratin- og laminin-5-mønsteret samt for genetiske ændringer i ABO-genet og i tumorsuppressorgener (A.K. Thorup, E. Dabelsteen, J. Reibel, E. Bennett i samarbejde med M. Schiødt, Glostrup Amtssygehus, J. Olsen og N. Tommerup, SVF).

Basaloide proliferationer over dermatofibromer og basalcellekarcinomer undersøges for ændringer i proliferations-, apoptose- og celleadhæsionsmarkører (A.K. Thorup og J. Reibel i samarbejde med K. Rossen, BBH, W.G. Carter, P. Odland, Seattle).

Papillomvirusinfektion i mundslimhinden
Immunhistokemiske undersøgelser og HPV-DNA-hybridisering af væv fra forskellige typer af human papillom-inficerede lidelser i mundslimhinden sammenholdt med histo/cytomorfologiske studier af disse (F. Prætorius i samarbejde med G. Orth, Institut Pasteur, Paris, H. Lindeberg, ÅU, B. Norrild, SVF, P.P. Clausen, Næstved Sygehus, og H.P. Nielsen, Hillerød Sygehus).

Odontogene tumorer
Histomorfologisk og immunhistokemisk studie af emaljeproducerende og "ghost cell"-producerende odontogene tumorer med henblik på udredning af patogenetiske mekanismer (F. Prætorius).

Andre ph.d.-projekter
Karakteristik af stamceller i humant pladeepitel (Sally Dabelsteen, SVF).

Klinisk virksomhed
Afdelingen har udført omfattende serviceopgaver i form af diagnostik og behandling af oralmedicinske sygdomme samt histopatologisk, cytologisk og immunpatologisk diagnostik for Odontologisk Institut, RH's Klinik for Tand-, Mund- og Kæbekirurgi, samt tandlæger, læger og Den. Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
J. Reibel har været formand for 2 bedømmelsesudvalg vedr. kandidatstipendier, er formand for Odontologisk Instituts rådgivende forskningsudvalg, medlem af DTF's Forskningsudvalg, og Panums biblioteksudvalg.

Udvalg og fonde
F. Prætorius har fungeret som Immediate Past-President i Council for Int. Assoc. for Oral Pathologists, som censor i oral patologi & medicin ved ÅU, og som bestyrelsesmedlem af Danish Division of International Academy of Pathology.

J. Reibel er koordinator for EU-arbejdsgruppe om tobak og oral sundhed.

L.A. Torpet er leder af det odontologiske team under Rigspolitichefens Identifikationsberedskab og formand for Dansk Retsodontologisk Forening.

Formidling

Redaktionelle hverv
J. Reibel er medlem af Editorial Board på Oral Medicine og J Oral Pathol Med.

Afdeling for Ortodonti

Forskningsvirksomhed

Teoretisk forskning
Prænatal udvikling: Neuroosteologiske aspekter i kranie- og tandudvikling: Crouzon syndrom, Hypofyseudvikling ved hydrocephalus og Fragilt X, Turner Syndrom, Malformation af kropsakse, Skeletudvikling ved Fragilt X, NGFR i dorsale rodganglier, Ektodermal dysplasi og tandudvikling, Bi-iliac afstandsmål, Ganeudvikling ved Trisomi 21 og NGFR ved normal tungeudvikling. Kortlægning af kroppens genetisk bestemte udviklingsfelter er fortsat.

Postnatal udvikling: Kraniofacial udvikling relateret til luftvejsdimensioner, hovedholdning, muskelfunktion og temperomandibulær dysfunktion. Desuden er Sella turcica bridge, SMMCI, Seckel Syndrom, Fragilt X, Hyper IgE Syndrom og Down Syndrom beskrevet.

Klinisk forskning
Persisterende primære tænder, tandfusioner og standset eruption er undersøgt. Herbst apparaturets behandlingsmuligheder, okklusionsudvikling ved muskulær dystrofi, basale krydsbid samt bidkraft ved krydsbid og apparaturbehandling ved søvnapnø er analyseret.

Klinisk virksomhed
Klinik for specialistuddannelse: Sundhedsstyrelsens treårige postgraduate uddannelse til specialtandlæge i ortodonti varetages af afdelingen.

Specialklinik for patienter med ekstrem kæbevækst i samarbejde med RH.

Faglige og administrative hverv
B. Solow, afdelingsleder, afgik ved døden 11. august 2000. B. Solow var formand for Dansk Ortodontisk Selskab.

Tillidshverv
I. Kjær er formand for Specialtandlægenævnet og for nævnets uddannelsesudvalg i Sundhedsstyrelsen. Medlem af KU's Konsistorium, af rektors ph.d.-udvalg og prodekan ved SVF. Formand for eller medlem af 9 interne udvalg på SVF. Bestyrelsesmedlem i Medicinsk-Historisk Selskab og i Dansk Selskab for Reproduktion og Fosterudvikling, Director i Craniofacial Biology Group IADR, Councillor i European Orthodontic Society. Repræsentant i EU's forskningsprogram COST B8 "Odontogenese".

Formidling

Redaktionelle hverv
B. Solow og I. Kjær har fungeret som Associate Editors ved Eur J Orthod og Comput Med Biol.

Afdeling for Parodontologi

Forskningsvirksomhed

Parodontalbehandling af HIV-inficerede patienter
Projekt vedr. effekten af parodontalbehandling af HIV-seropositive er igangsat i Brasilien (E. Calvete, Brasilien, K. Stoltze og P. Holmstrup).

Marginal parodontitis og almensygdomme
Sammenhæng mellem marginal parodontitis og hjerte-karsygdomme er genstand for et projekt i samarbejde med Arbejdsmedicinsk Klinik og Hjerterehabiliteringsklinikken, BBH (K. Geismar, P. Holmstrup, K. Bendtzen, A.H. Poulsen, K. Stoltze, F. Gyntelberg og B. Sigurd).

Marginal parodontitis og rheumatoid artritis
En mulig patogenetisk sammenhæng ml. marginal parodontitis og rheumatoid artritis undersøges i samarbejde med Hvidovre Hospital og RH (A.H. Poulsen, P. Holmstrup, K. Stoltze i samarbejde med K. Bendtzen og H. Skjødt).

Implantatbehandling af patienter med hurtigt progredierende parodontitis
Projektet er fortsat (S. Schou, K. Stoltze, P. Holmstrup, K. Gotfredsen, B. Holm og S. Palmqvist).

Eksperimentel model for marginal parodontitis
Marginal parodontitis er undersøgt i en eksperimentel model i rotter (M. Björnsson, P. Holmstrup, A.H. Poulsen, S. Schou og K. Stoltze).

Hurtigt progredierende parodontitis
Projekt vedr. forbedret diagnostik og behandling af patienter med hurtigt forløbende fæstetab er fortsat (J. Westergaard, A.H. Poulsen).

Effekt af ultralydstandrensningsapparaturer
Der er foretaget en sammenligning af forskellige apparaturers evne til at fjerne tandsten på rodoverflader *in vitro* (M. Böök, K. Stoltze).

Klinisk virksomhed
Afdelingen har modtaget henviste patienter fra hospitaler, kommunale tandplejer, praktiserende læger og tandlæger til diagnostik og behandling.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
K. Stoltze har været formand for et bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-afhandling. Desuden vejledt og bedømt afløsningsopgaver.

Udvalg og fonde
P. Holmstrup er i Odontologisk Instituts bestyrelse, Curriculumudvalget og DTF's Efteruddannelsesråd, Sundhedsuddannelsesrådet og bestyrelsen for Ingeborg og Leo Dannins Legat. Er censor i parodontologi ved Tandlægeskolen, Aarhus.

J. Westergaard er formand for Odontologisk Instituts Kliniksektionsudvalg og medlem af Styregruppen for Fælles Histomorfologisk Laboratorium. Har været medlem af en arbejdsgruppe vedr. lærerressourcer.

K. Stoltze har været medlem af WEB-udvalget samt af arbejdsgruppe vedr. investeringsplan for Kliniksektionen.

A.H. Poulsen er repræsentant for adjunkter i DOF-UNI.

Formidling

Redaktionelle hverv

P. Holmstrup er i Editorial Board ved J Clin Periodontol og Crit Rev Oral Biol Med, associate editor for Acta Odontol Scand samt i Tandlægebladets fagredaktion og redaktør af Nordisk Odontologisk Årbog.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Afdelingen har haft samarbejde med 5 danske og 6 internationale videnskabelige institutioner. Har haft besøg af 2 gæsteforskere.

Afdeling for Protetik

Forskningsvirksomhed

Implantatprotetik

Betydningen af implantaters overfladestruktur for forankring i knoglevæv, *in vitro*- og *in vivo*- studier. Marginale knogledefekter omkring belastede implantater med forskellig overfladestruktur. Broer understøttet af implantater og naturlige tænder. Prognose og komplikationsforekomst for Astra enkelttandsimplantater (K. Gotfredsen i samarbejde med E. Hjørting-Hansen, N. Kofoed, DTU, J. Linde, T. Berglundh, Göteborg og Astra Tech AB).

Ændringer i behov af implantatprotetik i den svenske befolkning, en gentagelse af undersøgelse fra 1989-90 i aldersgruppen 45-69 år med ny kohort. Dental Implantatprotetik i Sverige og Danmark. Behov og efterspørgsel. Fast bro eller aftagelig protese på 3 implantater. Langtidsresultater med faste broer i underkæben på fire implantater (S. Palmqvist i samarbejde med medarbejdere ved Odontologisk Institut, Odont. Fak., Malmö og Odont. Utbildningsenheten, Örebro).

Andre projekter

Subjektiv og objektiv vurdering af tyggefunktionen (B. Öwall, K. Stoltze og B. Liedberg, P. Norlén, Malmö).

Overførsel af mikroorganismer med orale aftryk fra patienter til tandteknisk laboratorium (B. Öwall, N-E. Fiehn og A. Sofou, Thessaloniki).

Kugleattachments til retention af delproteser (B. Öwall og P. Garefis, Thessaloniki).

Cariesprævention og restaurering af patienter som er strålebehandlet i hoved-halsregionen (B. Öwall, V. Qvist).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

B. Öwall er medlem af Svenska Socialstyrelsens Vetenskapliga Råd, DTF's Årskursuskollegium og formand for Education and Research Committee i Int. College of Prosthodontists.

Formidling

Redaktionelle hverv

B. Öwall er medlem af Redaktionsnævnene for Swed Dent J og Protetyka Stomatologiczna (Polish Prosthodontic Journal).

S. Palmqvist er sektionsredaktør for Int J Prosthodont.

Afdeling for Pædodonti

Forskningsvirksomhed

Den psykologiske, sociale og kulturelle forståelse af angst, depression og smerte i befolkning og sundhedsvæsen.

Projektet er udarbejdet i samarbejde med Den Medicinske Forskningsenhed i Ringkøbing Amt.

Odontofobi, smertebeskrivelse og adfærdsterapeutiske principper

Undersøgelsen er en systematisk beskrivelse af patienter med odontofobi og evaluering af forskellige behandlingsprincipper.

Kraniofaciale anomalier

Undersøgelserne har til formål at kortlægge kraniofacial morfologi og vækst samt tandudvikling hos børn med medfødte og erhvervede ansigtsmisdannelser såvel før som efter ortodontisk og/eller kirurgisk behandling samt genetiske studier.

Andre projekter

Analyse af kæbevækst, okklusionudvikling og oral funktion hos børn med juvenil kæbeledsartrit. Kariesprogression i det primære tandsæt. Odontologisk status hos patienter med henholdsvis Ehlers-Danlos syndrom og Kerubisme. Kraniofacial morfologi og vækst hos børn med læbeganespalte. 3D metode til analyse af de permanente tænders dannelse og eruption. Dental traumatologi.

Klinisk virksomhed

Specialklinik for børn med ansigtsmisdannelser; tandbehandling af børn i generel anæstesi; tandbehandling af asylansøgere.

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

S. Kreiborg er leder af specialklinik for børn med ansigtsmisdannelser; i ledelsen af 3D laboratoriet; leder af det kraniofaciale team ved RH; formand for professorbedømmelsesudvalg ved Odontologisk Institut; medlem af forskningsudvalget ved Odontologisk Institut.

L.A. Nielsen er studievejleder; medlem af curriculum-, kliniksektions- og hygiejneudvalget samt udvalget vedr. den kliniske fællesundervisning.

Tillidshverv

E. Friis-Hasché er leder af Klinik for Psykologisk Behandling og Forskning; samt lektor i sundhedspsykologi ved SVF.

Formidling

Redaktionelle hverv
S. Kreiborg er medlem af Editorial Board ved J Craniofac Genet Dev Biol; medlem af TNL's kursusudvalg.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Med flere institutter og afdelinger ved SVF; med Juliane Marie Centret, RH, Osaka University, Dalhousie University, Washington University, Johns Hopkins Medical Institution og Harvard School of Dental Medicine.

3D-Laboratoriet

Fælles forsknings- og udviklingslaboratorium imellem Tandlægeskolen, RH og DTU.

Forskningsvirksomhed
Udvikling og anvendelse af 3D billeddannende teknikker inden for odontologisk og medicinsk forskning.

Projekter: Analyse af multi-modale 3D og 4D billeder med henblik på beskrivelse af kæbevækst. Computerbaseret simulering af kirurgi. Interaktiv multi-skala segmentering. 3D visualisering af prænatal kraniofacial morfologi vha. mikro-CT og mikro-MR scanning. 3D MRI-analyse af kæbeled og tyggemuskler. Tandmorfologi og karies i 2D og 3D. Metode til bestemmelse af kraniofacial asymmetri ved kraniesynostose. 3D formmodellering af maxillens udvikling hos børn med læbe- og ganespalte.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Med flere institutter og afdelinger ved SVF, RH og DTU; Hvidovre Hospital, Datalogisk Institut, KU, DTI, IT-Højskolen, Silicongraphics A/S, Washington University, Iowa University, Osaka University, University Hospital Utrecht, Sahlgrenska Sjukhuset og University of Lisbon. Laboratoriet har haft tilknyttet gæsteforskere fra U.S.A., Japan, Kina, Portugal og Grækenland.

Afdeling for Radiologi

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskning har hovedsageligt omhandlet stråleskader og strålingsbeskyttelse. En del aktivitet har fortsat været knyttet til implementeringen af Sundhedsstyrelsens nye bekendtgørelser om røntgenanlæg, og til forestående indførelse af digital radiologisk teknik på Odontologisk Institut.

S.J. Skov har afsluttet sin ph.d.-afhandling.

Faglige og administrative hverv

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
I. Sewerin er medlem af bestyrelsen for Nordisk Selskab for Strålingsbeskyttelse. Afdelingen har foretaget undersøgelse af 671 eksterne patienter som led i indtægtsdækket virksomhed.

Formidling

Redaktionelle hverv
I. Sewerin er faglig-videnskabelig redaktør af Tandlægebladet, med-hovedredaktør af "Klinisk ordbog".

Afdeling for Samfundsodontologi og Videreuddannelse

Forskningsvirksomhed
Samfundsodontologisk forskning udgør det videnskabelige grundlag for organisation af tandpleje for populationer og omfatter epidemiologi, sundhedssociologi, sundhedsøkonomi, planlægning og evaluering samt international sundhed.

Forskningen omfatter epidemiologisk analyse af oral sundhed og sygdomsforekomst hos børn, unge og voksne i Danmark samt tandplejevaner hos tandplejens målgrupper; odontologisk sundhedstjenesteforskning og forsøgsvirksomhed; modernisering af Grønlandstandplejen og kvalitetssystemer, samt effektmåling af tandplejesystemer. I internationale sundhedsprojekter udføres sociologiske og epidemiologiske analyser i Central og Østeuropa (9 lande), Afrika (6 lande), Mellemøsten (3 lande), Asien (4 lande), 8 ph.d.-studerende.

A. Torres og L. Vilstrup har afsluttet deres ph.d.-projekt.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
P.E. Petersen har deltaget i 2 bedømmelseskomiteer i Frankrig vedr. doktorafhandlinger.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
P.E. Petersen er konsulent for Sundhedsstyrelsen (SCOR, Prognose Sekretariatet). Konsulent for Grønlandstandplejen og Sundhedsministerier i lande i den 3. verden. Medlem af forskningskontoens bestyrelse, TNL, styregruppen for KU's Nord-Syd forskning, uddannelses- og afhandlingsudvalg for MPH, MIH og er MPH viceuddannelsesleder, medlem af SVF's internationale udvalg. Director of WHO Collaborating Centre for Community Oral Health programmes and Research samt konsulent for WHO.

M. Vigild har været formand for Sundhedsstyrelsens BLIKT-udvalg og Centerrådet for forskning og udvikling på ældreområdet.

L.B. Christensen har været ansvarlig for afdelingens epidemiologiske databank (WHO studier) og data for Grønland, bidraget til WHO CC programmer.

U. Krustrup har foretaget studier vedr. voksne danskeres tandforhold.

Formidling

Udgivervirksomhed
Udgivet tidsskriftet Journal de Santé Publique Madagascar, hvor P.E. Petersen er editeur-en-chef og medlem af flere boards for videnskabelige tidsskrifter samt videnskabelig redaktør for TNT.

Kongresser og symposier
P.E. Petersen har organiseret forskningsworkshops i Afrika (2), Sydøstasien (2) og Kina (1).

Afdelingen har arrangeret/bidraget til videnskabelige kongresser i USA, Kina, Vietnam, Frankrig, Thailand, Jordan, Tyskland, Madagascar, Tanzania, Ungarn og Grønland.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Formelle samarbejdsprojekter (incl. ph.d., MSc) med universiteter i Rumænien, Kina, USA, Madagascar, Tanzania, Thailand og Jordan. I EU-støttede projekter arbejdes sammen med forskere i Central- og Østeuropa. Der samarbejdes med Sundhedsministerier i Togo, Madagascar, Tanzania, Kina, Burkina Faso, Jordan og Zanzibar samt med forskere ved universiteter i Norden, Vest- og Østeuropa, USA og Tredjeverdenslande.

P.E. Petersen er leder af MPH-uddannelsen ved Université de Majunga, Madagascar og er ansvarlig for 5-årigt udviklingsprojekt for Grønlandstandplejen.

Netværk
Afdelingen indgår i Danidas forskningsnetværk og har Danida forskningsbistandsprojekter i Madagascar og Tanzania.

Afdeling for Tandmorfologi og Retsodontologi

Forskningsvirksomhed

Rodkanalkonfigurationer i permanente molarer
Overkæbemolarernes overtallige rødder. Disse rødders makromorfologiske variation analyseres og affiniteten mellem dem og overtallige rodkanaler søges fastlagt. Undersøgelser fortsat (O. Carlsen og V. Alexandersen).

Undersøgelser relateret til personidentifikation
Biokemisk undersøgelse af den aldersbetingede racemisering af L-aminosyre til D-aminosyre i tandvæv (J. Dissing, M. Wøhler, J. Jakobsen og B. Sejrsen). Uidentificerede vandlig fundet i danske farvande 1992-1996 (B. Kringsholm, J. Jakobsen, B. Sejrsen og M. Gregersen). Undersøgelse af Tuberculum Carabelli's anvendelighed i retsodontologisk praksis (B. Sejrsen og D. Schødt).

Klinisk virksomhed
Retsodontologisk-Antropologisk Enhed har behandlet 72 sager, heraf 24 aldersvurderinger og 8 profilanalyser.

Faglige og administrative hverv
O. Carlsen er Odontologisk Instituts repræsentant i to fondsbestyrelser, afdelingsleder, konsulent for SKT, København, og censor i Tandmorfologi, Aarhus.

Tillidshverv
B. Sejrsen er næstformand i Dansk Retsodontologisk Forening.

Formidling

Udgivervirksomhed
O. Carlsen er medlem af Editorial Board ved Braz Dent J og koordinator af den tværfaglige undervisning i Klinisk Tandmorfologi. Har afholdt et særkursus i Tandmorfologi og afsluttet det redaktionelle arbejde med en international lærebog.

Afd. for Tand-, Mund- og Kæbekirurgi

Forskningsvirksomhed

Knogleregeneration
E. Hjørting-Hansen har fortsat sine undersøgelser over forskellige aspekter af knoglegeneration og- regeneration i følgende studier:

Induktion af knogle via BMP i sinus på får og vurdering af forskelle imellem partikulære og blok knogletransplantater anvendt i sinusløft på patienter og i genopbygning af processus alveolaris på minigrise (i samarbejde med medarbejdere fra Afdelingen for Tand-, Mund- og Kæbekirurgi og RH).

Osteoporose
N. von Wowern har afsluttet sine *in vivo* undersøgelser af forandringer i kæbernes knoglemineralindhold i relation til bl.a. køn, alder, race, generelle sygdomme og medicinske sygdomme.

Kerubisme
N. von Wowern har afsluttet sine langtidsundersøgelser af 6 kendte danske slægter med kerubisme.

Periimplantitis
S. Schou har fortsat sine undersøgelser om udvikling af kirurgiske behandlingsmetoder af periimplantitis og undersøgelsen om implantatbehandling hos parodontitis-patienter (i samarbejde med medarbejdere ved Odontologisk Institut).

Præcision af ortodontisk kirurgi
A. Nattestad har fortsat sine prospektive undersøgelser af præcisionen af ortodontisk kirurgisk behandling i et samarbejde med RH.

Anvendelse af IT-værktøjer i læring og undervisning
A. Nattestad har fortsat sit arbejde med nye medier i undervisning og læring, herunder brug af digitale billeder og digital video formidlet over Internettet.

Kæbeledskirurgi
L. Eriksson har indledt et prospektivt randomiseret studie vedrørende bidfysiologisk eller kirurgisk behandling af smertende kæbeledsknæk, et dyreeksperimentelt forskningsprojekt vedrørende indvirkning af diskus displacering på kæbetilvæksten og et pilotforsøg vedrørende 3-dimensionel afbildning af diskus leje i kæbeleddet (i samarbejde med medarbejdere ved Odontologisk Institut, RH og Umeå Universitet) samt udarbejdet et forskningsprogram for et multicenterstudie vedrørende effekten af diskektomi alternativt skråvertikal ramus osteotomi ved behandling af smertefuld diskusforskydning i kæbeleddet som ikke responderer på ikke-kirurgiske behandlingsmetoder.

L. Eriksson har i samarbejde med Universitetssygehuset i Lund gennemført en undersøgelse vedrørende forekomsten af væske i traumatiske knoglecyster ved MR afbildning respektivt ved kirurgi.

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
E. Hjørting-Hansen er viceinstitutleder, medlem af Uddannelsesudvalget, Specialtandlægenævnet, Sundhedsstyrelsen og dansk universitetsrepræsentant i Det Rådgivende Udvalg for Tandlægeuddannelsen i EU.

S. Schou er næstformand for Dansk Selskab for Tand-, Mund- og Kæbekirurgi og formand for Styringsgruppen for Specialklinikken.

A. Nattestad er formand for flere udvalg vedr. IT i undervisningen på institut, fakultets- og universitetsniveau samt medlem af bestyrelsen for Foreningen af Specialtandlæger i Tand-, Mund- og Kæbekirurgi og for ADEE (Association of Dental Education in Europe).

Formidling

Udgivervirksomhed
E. Hjørting-Hansen er ansvarlig redaktør på odontologi årbøgerne.

Redaktionelle hverv
A. Nattestad er associate editor på tidsskriftet Comp Biol Med og medlem af redaktionspanelet på Eur J Dent Edu.

E. Hjørting-Hansen er medlem af redaktionspanelet på Eur J Dent Edu og Clin Oral Invest.

Afdeling for Tandsygdomslære og Endodonti

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskning beskæftiger sig med de hårde tandvævs, pulpas og det apikale parodontiums biologi, patologi, epidemiologi samt diagnostik og behandling af de patologiske tilstande.

Cariesdiagnostik
Pålidelighedsundersøgelser af visuel inspektion og laseroptik til diagnostik af okklusal caries (K.R. Ekstrand, A Zandona, M. Fontana (Indianapolis).

Strategier for cariesbehandling
Evaluering af et non-operativt cariesprogram og af program for cariesforebyggelse hos ældre i eget hjem (K.R. Ekstrand i samarbejde med Nexø Kommunale Tandpleje, M. Vigild, P. Holm Pedersen).

Funktionstid og cariostatisk virkning af fyldninger i amalgam og alternative materialer i primære tænder samt sundhedsudbytte ved ændrede behandlingsmønstre i den kommunale tandpleje (V. Qvist, L. Laurberg, A. Poulsen, P.T. Teglers, E. Manscher, N. Keiding).

Anvendelse af gradvis ekskavering som model for at øge forståelsen for dannelse af tertiær dentin og for mikrobielle forandringer ved standsning af profund caries (L. Bjørndal, T. Larsen, K. Qvortrup).

Restaureringers funktionstid
Ekstensive amalgam- og plastfyldningers samt støbte restaureringers funktionstid (J.-P. Nieuwenhuysen, W. D'Hoore, Bruxelles, V. Qvist).

Afprøvning af fyldningsmaterialer
Evaluering af nye plastmaterialer til indlæg og partielle kroner samt fortsatte kliniske undersøgelser af plastrestaureringer og keramiske indlæg fremstillet med CAD-CAM teknik (U. Pallesen, V. Qvist).

Behandlervariation ved kvalitetsbedømmelse af plastfyldninger (N. Christensen, A.B. Tveit, I. Espelied, Bergen, V. Qvist).

Endodonti
Implementering af evidensbaserede behandlingsmetoder (L. Bjørndal, K. Peterson, Malmø).

Efterundersøgelse af endodontisk-kirurgisk behandlede molarer med anvendelse af retroplast (L. Bjørndal, V. Rud, C. Munksgaard). Periapikale forandringers opståen og behandling (D. Ørstavik, Oslo, V. Qvist, K. Stoltze).

Blegning af misfarvede tænder
Intern blegning af tænder – klinisk langtidseffekter og komplikationer (V.Qvist, P. Remvig, C.S. Amaloo, M.K.W. Petersen).

Klinisk virksomhed
Afdelingens medarbejdere udfører kliniske serviceopgaver omfattende diagnostiske udredninger bl.a. i forbindelse med henviste patienter, herunder udveksling og vurdering af røntgenbilleder. Servicefunktionerne omfatter også vejledning af tandlæger og offentlige institutioner om kliniske behandlingsstrategier.

Faglige og administrative hverv
Medarbejdere på afdelingen har udfærdiget redegørelser om forskellige odontologiske problemstillinger til Sundhedsstyrelsen, Miljøstyrelsen, Lægemiddelstyrelsen, Retslægerådet, Patientklagenævnet og i syns- og skønssager.

Udvalg og fonde
K. Ekstrand er bestyrelsesmedlem i European Organization of Caries Research.

V. Qvist er medlem af NIOM's Certifiseringskomité og Komiteen for Young Investigators Award.

L. Bjørndal er medlem af Styringsgruppen for Fælleshistomorfologisk Laboratorium og sekretær i Den Skandinaviske Endodontiforening.

K. Ekstrand er faglig leder af den post-graduate kursusvirksomhed på Tandlægeskolen.

V. Qvist er medlem af Odontologisk Instituts rådgivende Forskningsudvalg.

Tillidshverv
C. Bruun fungerer som afdelingsleder.

Odontologisk Ældreforskningscenter

Forskningsvirksomhed
Ældreforskningsprogrammet består som udgangspunkt af 8 delprojekter indeholdende biologiske og psykologiske aspekter, diagnostik og behandling af orale lidelser samt organisatoriske og social-samfundsodontologiske aspekter. Centret har samarbejde med flere institutter og centre ved KU og Hovedstadens Sygehusfællesskab og med universiteterne i Stockholm, Bergen og New York.

Faglige og administrative hverv

P. Holm-Pedersen er Immediate Past President af Geriatric Oral Research Group, IADR, og Councillor, International Association of Gerontology European Council, samt æresmedlem af European College of Gerodontology.

Institutleder Nils-Erik Fiehn

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	55,1	4,5
TAP	137,1	2,1
TOTAL	192,2	6,5

VIP Internt finansieret

Asmussen, Erik; professor.
Bakke, Merete; lektor.
Bjørndal, Lars; lektor.
Bruun, Carsten; lektor.
Carlsen, Ole; lektor.
Christensen, Lisa Bøge; forskningsadj.
Clausen, Henrik; lektor.
Clausen, Ulla Marie Mandel; lektor.
Dabelsteen, Svend Erik; professor.
Ekstrand, Kim Rud; lektor.
Eriksson, Lars Olof; lektor.
Fiehn, Nils-Erik; lektor.
Friis-Hasche, Erik Erwin; lektor.
Gotfredsen, Klaus; lektor.
Hassan, Helle Souleyman; forskningsass.
Hermann, Nuno Vibe; forskningsadj.
Hjørting-Hansen, Erik; professor.
Holmstrup, Palle; professor.
Khorooshi, Mohammad Hossein; forskningsass.
Kirchner, Nils Matthies Johannes; tandlæge.
Kirkeby, Svend; lektor.
Kjær, Inger Margrethe; lektor.
Kreiborg, Sven; professor.
Krustrup, Ulla; forskningsadj.
Larsen, Tove; lektor.
Moe, Dennis; lektor.
Munkholm, Christina; tandlæge.
Munksgaard, Erik Christian; lektor.
Nattestad, Anders; lektor.
Nauntofte, Birgitte Dissing; professor.
Nielsen, Lis Inge Almer; lektor.
Nourbakhsh, Mohammad Reza; tandlæge.
Palmqvist, Rolf Manfred Sigvard; lektor.
Pedersen, Anne Marie; forskningsadj.
Petersen, Poul Erik; professor.
Peutzfeldt, Anne; lektor.
Poulsen, Anne Havemose; forskningsadj.
Prætorius, Finn; lektor.
Qvist, Vibeke; lektor.
Reibel, Jesper; professor.
Riis, Bodil; klinikchef.
Schou, Søren; lektor.
Sejrsen, Birgitte; forskningsadj.
Sewerin, Ib Paul; lektor.
Simiab, Morvarid; tandlæge.
Solow, Beni; professor.
Sonnesen, Ane Liselotte; tandlæge.
Sporring, Jon; forskningsadj.
Stoltze, Kaj; lektor.
Thomsen, Carsten Eckhart; lektor.
Thorup, Alis Karabulut; forskningsadj.
Torpet, Lis Andersen; lektor.
Tuxen, Anette; tandlæger under uddannelse.
Vigild, Merete; lektor.
Vilstrup, Lene; forskningsass.
Von Wowern, Nina; lektor.
Westergaard, Jytte; lektor.
Winnberg, Anders; lektor.
Öwall, Bengt Erik; professor.

VIP Eksternt finansieret

Bennett, Eric Paul; forskningsadj.
Dobrzeniecki, Andrew Bruno; forskningsadj.
Holm-Pedersen, Poul; professor.
Jensen, Allan Bardow; forskningsass.
Keck, Birgit Ilse; forskningsadj.
Poulsen, Vibeke Juul; forskningslektor.
Schwientek, Tilo Jost; forskningsadj.

KLIN Internt finansieret

Alexandersen, Verner; afd. tandlæge.
Andersen, Bent Krogh; afd. tandlæge.
Bay, Lena Margareta; afd. tandlæge.
Becktor, Karin; afd. tandlæge.
Bille, Vibeke; afd. tandlæge.
Christensen, Kirsten; afd. tandlæge.
Daugaard-Jensen, Jens; afd. tandlæge.
Daugaard-Jensen, Jette Marchen; afd. tandlæge.
Dorph, Grethe; afd. tandlæge.
Ebbesen, Karsten Munk; afd. tandlæge.
Egdø, Lise Pernille; afd. tandlæge.
Einersen, Sanna Inga; afd. tandlæge.
Eriksen, John Havn; afd. tandlæge.
Fensholm, Hans-Jørgen; afd. tandlæge.
Fjellvang, Harry Werner Rome; afd. tandlæge.
Frese, Bjarne Skov; afd. tandlæge.
Funder, Birgit; afd. tandlæge.
Gejlager, Jens Ebert; afd. tandlæge.
Grønnegaard, Jørgen Peter; afd. tandlæge.
Hetling, Preben Holk; afd. tandlæge.
Holm, Betty Marianne; afd. tandlæge.
Johannessen, Laila; afd. tandlæge.
Nodal, Marianne; afd. tandlæge.
Oram, Vibeke Mary-Ann; afd. tandlæge.
Pallesen, Ulla; afd. tandlæge.
Pedersen, Carsten Seest; afd. tandlæge.
Poulsen, Karin; afd. tandlæge.
Runov, Annette Elisabeth; afd. tandlæge.
Svanholt, Palle; afd. tandlæge.
Sørensen, Michael; afd. tandlæge.
Thorsen, Niels Max; afd. tandlæge.
Vilmann, Anders; afd. tandlæge.

KLIN Eksternt finansieret

Madsen, Jan Hesselberg; afd. tandlæge.

Ph.d.-afhandlinger

Hermann, Nuno Vibe: Craniofacial morphology and growth in infants and young children with cleft lip and palate.

Torres, Ana Maria Iberico: Oral health situation of asylum seekers and refugees in Denmark.

Vilstrup, Lene: Oral health and oral health care of adults in Zanzibar.

Fondsbevillinger

Arbejdsmarkedsstyrelsen
– Arbejdsskader (Anders Vilmann) kr. 13.395.

Calcinfonden
– Kæbeledsbesvær – behandling af smertende kæbeledskader (Lars Eriksson) kr. 22.737.

Cleft Palate Foundation
– Cleft (Nuno Hermann) kr. 76.594.

Colgate
– Undersøgelse af den funktionelle abrasion af kombinerede plastfyldninger i præmolarer og molarer (Vibeke Qvist) kr. 29.379.

Danida
– (Poul Erik Petersen) kr. 1.119.340.

Dansk Tandlægeforening
– EU – arbejdsgruppe (Jesper Reibel) kr. 18.000.
– En undersøgelse af forskelle i spytprotein sammensætning samt sekretion af bikarbonat(Allan Bardow Jensen) kr. 59.000.
– Snorken og søvnapnø behandlet med mandibelfremførende apparatur (Palle Svanholt) kr. 69.960.

Dansk Tandlægeforening m.fl.
– Experimentel knogletransplantation samt implantatisættelse (Erik Hjørting-Hansen/Merete Aaboe) kr. 15.000.
– Experimentel knogletransplantation samt implantisættelse (Mikal Lynge Olsen) kr. 78.000.

Diverse Private Tilskud
– Videnskabelige møder, konferencer m.v. (Ernö Gutschik) kr. 157.970.

Dublin Dental Hospital
– Dented (Anders Nattestad) kr. 233.435.

EU
– Mucle vaccine (Henrik Clausen) kr. 1.950.000.

Fonden af 1870
– Knogleheling omkring implantater (Søren Schou) kr. 55.000.

Frederiksberg Kommune
– (Lis Almer) kr. 8.400.

Grønlands Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Tandstatus hos voksne i Grønland (Poul Erik Petersen) kr. 45.000.

Grønlandshjemmestyre
– Modernisering af Grønlandstandplejen (Poul Erik Petersen) kr. 395.000.

Handelsgartner Ove William Buhl Olesens fond
– Xenotransplantation (Svend Kirkeby) kr. 20.000.

Hede Nielsens Fond
– Indflydelse af Pentoxifylline på eksperimental marginal parodontitis i rotter (Palle Holmstrup) kr. 50.000.

I T I Foundation
– Experimentel knogletransplantation samt implantati (Søren Schou/Merete Aaboe) kr. 635.000.

Kræftens Bekæmpelse
– Udvikling og afprøvning af mucin glykopeptid baserede cancer vacciner (Henrik Clausen) kr. 1.400.000.

Kursusnævnet, Dansk Tandlægeforening
– Oral Medicin på CD Rom (Anders Nattestad) kr. 49.219.

Ministry of Health, Saudi Arabien
– Saudi Arabia/Graduate programme/research (Poul Erik Petersen) kr. 267.819.

National Institute of Health
– Molecular Analysis of Mucin-Type/Nat. Inst. of Health (Henrik Clausen) kr. 178.000.

Neose Technologies, Inc.
– B 3Gal-T gene function (Henrik Clausen) kr. 700.000.

Nobel Biocare, KBH & Frederiksberg Kommuner
– Fast bro eller aftagelig protese på 3 implantater (Sigvard Palmqvist) kr. 300.000.

Rehabiliteringscentret for Torturofre
– Samarbejdsaftale med RCT (Merete Bakke) kr. 150.799.

Schioldamms Fond m.fl.
– 3D-studier af alvorlige medfødte ansigts-og øremisdannelser samt simulering af ørekirugi (Sven Kreiborg) kr. 505.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Proteinglykosylering: Specificitet af GalNas O-glykosylering (Henrik Clausen) kr. 694.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– A Polypeptide GalNAc-transferase gene family functions as a chaperone of the Golgi apparatur (Eric Paul Bennett) kr. 2.100.000.
– Aflastning – bevilling til løn (Birgitte Nauntofte) kr. 70.000.
– Antimikrobiel effekt af et decapeptid på paradontale patogener (Tove Larsen) kr. 111.600.
– Osseointegration af implantater (Søren Schou) kr. 250.000.

Sundhedsstyrelsen
– Samfundsodontologisk forskning (Poul Erik Petersen) kr. 297.000.

Sygekassernes Helsefond
– Tandforholdene hos mor og barn i et longitudinelt perspektiv (Lisa Bøge Christensen) kr. 71.300.

Sygesikringens Forhandlingsudvalg
– Voksen-epi undersøgelse (Poul Erik Petersen) kr. 581.281.

Tandbeh. Statslige Inst.
– Samarbejdsaftaler med kommuner (Lis Almer) kr. 28.500.

Tandlægernes Nye Landsforening
– Evaluering af den gældende tandplejeordning for de 16-17 årige (Lisa Bøge Christensen) kr. 13.000.

Publikationer

Aaboe M., Schou S., Hjørting-Hansen E., Helbo M., Vikjær D.: Osseointegration of subperiosteal implants using bovine bone substitute and various membranes. Clin Oral Impl Res 11, s. 51-58, 2000.

Amado M., Almeida R., Schwientek T., Clausen H.: Identification and characterization of large galactosyltransferase gene families: galactosyltransferases for all functions. Biochem Biophys Acta 1473, s. 35-53, 1999.

Andersen E., Sonnesen A.L., Kjær M.S., Hansen B.F., Kjær I.: The prenatal cranial base complex and hand in Turner syndrome. Eur J Orthod 22, s. 185-194, 2000.

Asmussen E., Peutzfeldt A.: Substitutes for methylene chloride as dental softening agent. Eur J Oral Sci 108, s. 335-340, 2000.

Asmussen E., Peutzfeldt A.: Direction of shrinkage of light-curing resin composites. Acta Odontol Scand 57, s. 310-315, 1999.

Asmussen E., Peutzfeldt A.: The effect of secondary curing of resin composite on the adherence of resin cement. J Adhedsive Dent 2, s. 315-318, 2000.

Bagewitz I.C., Söderfeldt B., Palmqvist S., Nilner K.: Social equality and dental conditions. Swed Dent J 24, s. 155-164, 2000.

Bakke M.: Bidfunktionsproblemer, kæbeledsbesvær og relaterede smerter. Månedsskr Prakt Lægegern 78, s. 73-82, 2000.

Becktor J.P., Einersen S., Kjær I.: A sella turcica bridge in subjects with severe craniofacial deviations. Eur J Orthod 22, s. 69-74, 2000.

Bennett E.P., Hassan H.S., Hollingsworth M.A., Clausen H.: A novel human UDP-N-acetyl-D-Galactosamine; poylypeptide N- acetylgalactosaminyltransferase, Ga1NAc-T7, with specificity for partial Ga1NAc-glycosylated acceptor substrates. FEBS lett. 460, s. 226-230, 1999.

Bjørndal L., Larsen T.: Changes in the cultivable flora in deep carious lesions following a stepwise excavation procedure. Caries Research 34, s. 502-508, 2000.

Brückner K., Perez H., Clausen H.: Glycosyltransferase activity of Fringe modulates Notch-Delta interactions. Nature 406, s. 411-415, 2000.

Carlsen O., Alexandersen V., Sewerin I.: Lavfrekvente rodvarianter af første permanente molar i overkæben. Tandlægebladet 104, s. 240-248, 2000.

Carlsen O., Alexandersen V.: Radix mesiolingualis and radix distolingualis in a collection of permanent maxillary molars. Acta Odontologica Scandinavica 58, s. 229-236, 2000.

Carlsen O.: Dental macromorphology. 1-133 s. Odontologisk Boghandel og Forlag, Danmark 2000.

Dam E., Johansen P., Olsen O., Thomsen A., Darvann T., Dobrzeniecki A.B., Hermann N.V., Kitai N., Kreiborg S., Larsen P., Nielsen M.: Interactive multi-scale segmentation in clinical use. i: European Congress of Radiology 2000, March 2000 s. 1, 2000.

Dragheim E., Petersen P.E., Kalo I., Saag M.: Dental caries of schoolchildren in municipalities of Estonia and Denmark. Int J Pediatric Dent 10, s. 271-277, 2000.

Dudziak G., Bézay N., Schwientek T., Clausen H., Kunz H., Liese A.: Cyclodextrin-assisted glycan chain extension on a protected glycosyl amino acid. Tetrahedron 56, s. 5865-5869, 2000.

Ekstrand K.R., Kuzmina I.N., Kuzmina E., Christiansen M.E.C.: Two and a half-year outcome of caries-preventive programs offered to groups of children in the Solntsevsky district of Moscow. Caries Research 34, s. 8-19, 2000.

Ekstrand K.R., Côrtes D.F., Elias-Boneta A.R., Ellwood R.P.: An *in vitro* comparison of the ability of fibre-optic transillumination, visual inspection and radiographs to detect occlusal caries and evaluate lesion dept. Caries Research 34, s. 443-447, 2000.

Ekstrand K.R., Mørup K.: Fissurforsegling til behandling af caries hos børn og voksne. Tandlægebladet 104, s. 480-490, 2000.

Eliasson A., Palmqvist R.M.S., Svenson B., Sondell K.: Five-year results with fixed complete-arch mandibular prostheses supported by 4 implants. Int J Oral Maxillofac Implants 15, s. 505-510, 2000.

Erdal J., Werdelin L.M., Prytz S., Fuglsang-Frederiksen A., Møller E.: Botulinumtoksin-behandling af patienter med oromandibulær dystoni. Ugeskr Læger 162, s. 6567-6571, 2000.

Farik B., Munksgaard E.C., Andreasen J.O.: Fracture strength of fragment-bonded teeth. Effect of calcium hydroxide lining before bonding. Am. J. Dent. 13, s. 98-100, 2000.

Farik B., Munksgaard E.C., Andreasen J.O.: Impact strength of teeth restored by fragment-bonding. Endod Dent Traumatol 16, s. 151-153, 2000.

Farik B., Munksgaard E.C., Andreasen J.O.: Strength of fragment-bonded teeth. i: Adhesion: The Silent Revolution in Dentistry s. 197-204, Quintessence Publiching Co. Inc., 2000.

Friis-Hasche E., Kjølby M.: En ny sundhedsdialog. Månedsskr Prakt Lægegern 78, s. 1367-1373, 2000.

Friis-Hasche E., Leboeuf-Yde C.: Forskningsprocessen. Månedsskr Prakt Lægegern 78, s. 1005-1016, 2000.

Gotfredsen K., Holm B.: Implant-supported mandibular overdentures retained with ball or bar attachments: A randomized prospective 5-year study. Int J Prosthodont 13, s. 125-130, 2000.

Gotfredsen K., Gunne J.: Use of implants and their role in FDP treatment. i: A Textbook of Fixed Prosthodontics, The Scandinavian Approach s. 312-330, Karlsson S., Nilner K., Dahl B.L., Gothia AB, Stockholm, Sweden 2000.

Gotfredsen K., Berghlund T., Lindhe J.: Anchorage of titanium implants with different surface characteristics. An experimental study in rabbits. Clin Implant Dent and Related Research 2, s. 120-128, 2000.

Hassan H.S., Reis C.A., Bennett E.P., Mirgorodskaya E.,

Roepstorff, Hollingsworth M.A., Burchell J., Taylor-Papadimitriou J., Clausen H.: The lectin domain of UDP-N-acetyl-D-galactosamine: Polypeptide N-acetylgalactosaminyltransferase-T4 directs its glycopeptide specificities. J Biol Chem 275, s. 38197-38205, 2000.

Hermann N.V., Jensen B.L., Dahl E., Bolund S., Kreiborg S.: Craniofacial comparisons in 22 months old lip-operated children with unilateral complete cleft lip and palate, and unilateral incomplete cleft lip. Cleft Plate-Craniofac J 37, s. 303-317, 2000.

Hjalgrim H., Hansen B.F., Brøndum-Nielsen K., Nolting D., Kjær I.: Aspects of skeletal development in fragile X syndrome fetuses. Am J Med Genet 95, s. 123-129, 2000.

Holm-Pedersen P.: Oral helse i: Tverrfaglig geriatri. i: Oral Helse s. 264-273, Bondevik M., Nygaard H.A. (eds.), Fakbokforlaget, Bergen 2000.

Holm-Pedersen P., Löe H.: Textbook of Geriatric Dentistry. i: Textbook of Geriatric Dentistry, 2. udgave (Jap.), Holm-Pedersen P., Löe H. (eds.), Yokohama 2000.

Holmstrup P., Poulsen A.H., Fiehn N-E.: Marginal parodontit og almensygdomme. Tandlægebladet 18, s. 1172-1180, 2000.

Holmstrup P.: Marginal parodontitis. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 3, s. 363-374, 2000.

Holmstrup P., Fiehn N-E.: Infection parodontale et maladies systémiques. Journal de parodontologie & d'implantologie orale 2, s. 195-208, 2000.

Iseri H., Solow B.: Change in the width of the mandibular body from 6 to 23 years of age: an implant study. Eur J Orthod 22, s. 229-238, 2000.

Ith-Hansen K., Kjær I.: Persistence of deciduous molars in subjects with agenesis of the second premolars. Eur J Orthod 22, s. 139-243, 2000.

Jensen A.B., Moe D., Nyvad B.: The buffer capacity and buffer systems of human whole saliva measured without loss of CO2. Arch Oral Biol 45, s. 1-12, 2000.

Jensen A.B., Madsen J., Nauntofte B.: The biocarbonate concentration in human saliva does not exceed the plasma level under normal physiological conditions. Clin Oral Investig 4, s. 245-253, 2000.

Jensen S.S., Toft P.G., Schou S., Nattestad A.: Valg af materiale til retrograd rodfyldning. En litteraturoversigt. Tandlægebladet 104, s. 138-146, 2000.

Jonasson S.E., Callaghan T.V., Shaver G.R., Nielsen L.A.: Arctic terrestrial ecosystems and ecosystem function. i: The Arctic: environment, people, policy s. -, Nuttal M., Callaghan T.V., Harwood Academic Publisher, 2000.

Kirkeby S., Garbarsch C.: Aging affects different human muscle in various ways. An image analysis of the histomorphometric characteristics of fiber types in human masseter and vastus lateralis muscles from young adults and the very old. Histol Histopathol 15, s. 61-71, 2000.

Kjær I., Hansen B.F., Kjær K.W., Skovby F.: Abnormal timing in the prenatal ossification of vertebral column and hand in crouzon syndrome. Am J Med Genet 90, s. 386-389, 2000.

Kjær I., Hansen B.F.: The prenatal pituitary gland – hidden and forgotten. Pediatr Neurol 22, s. 155-156, 2000.

Kjær I., Becktor K.B., Daugaard-Jensen J., Russell B.: Agenesi af tænder. Ny viden om forekomst og årsagsforhold. Tandlægebladet 4, s. 198-202, 2000.

Kjølby M., Friis-Hasche E.: Forskere, fortæl hvad i laver! Månedsskr Prakt Lægegern 78, s. 1131-1137, 2000.

Kofoed Nielsen P., Jensen B.R., Darvann T., Jørgensen K., Bakke M.: Quantitative ultrasound image analyses of the supraspinatus muscle. Clinical Bionechanics 15, s. 13-16, 2000.

Kosmehl H., Berndt A., Strassburger S., Borsi L., Rousselle P., Mandel U., Hyckel P., Zardi L., Katenkamp D.: Distribution of laminin and fibronectin isoforms in oral mucosa and oral squamous cell carcinoma. Br J Cancer 81, s. 1071-1079, 1999.

Kreiborg S.: Postnatal growth and development of the craniofacial complex in premature craniosynostosis. i: Craniosynostosis: Diagnosis, evaluation and management s. 158-174, Cohen M.M., Maclean Jr. and R., Oxford University Press, New York 2000.

Kreiborg S., Andresen P.R., Cohen M.M.,.J., Darvann T., Dorbrzeniecki A.B., Hermann N.V., Kitai N., Larsen P., Nielsen M., Quistorff B., Saaveda D., Schleidt D.T., Therkelsen I., Thuesen G.: 3D techniques in studies of craniofacial anomalies. i: Oral and maxillofacial radiology today s. 273-279, Fuchihata H. (ed.), Elsevier Science B.V., Amsterdam 2000.

Kronström M., Palmqvist R.M.S., Söderfeldt B., Carlsson G.E.: Dentist-related factors influencing the amount of prosthodontic treatment provided. Community Dent Oral Epidemiol 28, s. 185-194, 2000.

Kronström M., Palmqvist R.M.S., Söderfeldt B.: Prosthodontic decision making among general dentists III: The choice between fixed partial dentures and single implants. Int J Prosthodont 13, s. 34-40, 2000.

Larsen T., Fiehn N-E., Peutzfeldt A., Öwall B.: Disinfection of dental impression and occlusal records by ultraviolet radiation. Eur J Prosthedont Rest Dent 8, s. 71-74, 2000.

Larsen T., Fiehn N-E., Andersen L., Gutschik E.: Bakteriæmi med orale bakterier. Tandlægebladet 18, s. 1162-1166, 2000.

Meiklejohn C., Petersen E.B., Alexandersen V.: The Anthropology and Archaeology of mesolithic gender in the Western Baltic. i: Gender and material culture in archaeological perspective s. 222-237, Dondal M., Hurcombe L. (eds.), Macmillan Press Ltd London, 2000.

Minquan D., Petersen P.E., Mingwen F., Zhuan B., Baojun T.: Oral health services in PR China as evaluated by dentists and patients. Int Dent Journ 50, s. 250-256, 2000.

Munksgaard E.C., Peutzfeldt A., Asmussen E.: Elution of TEGDMA and BisGMA from a resin and a resin composite cured with halogen or plasma light. Eur J Oral Sci 108, s. 341-345, 2000.

Munksgaard E.C.: Permeability of protective gloves by HEMA and TEGDMA in the presence of solvents. Acta Odontol Scand 58, s. 57-62, 2000.

Munksgaard E.C., Asmussen E., Peutzfeldt A.: Sølvamalgam. 54 s. Odontologisk Boghandel og Forlag, København 2000.

Nielsen P.K., Jensen B.R., Darvann T., Jørgensen K., Bakke M.: Quantitative ultrasound image analysis of the supraspinatus muscle. Clin Biomechanics 15, suppl. 1, s. 13-16, 2000.

Nolting D., Hansen B.F., Keeling J.W., Reintoft I., Kjær I.: Prenatal malformed lumbar vertebral corpora in trisomies 21, 18 and 13, evaluated radiographically and histologically. APMIS 108, s. 422-428, 2000.

Nylander K., Dabelsteen E., Hall P.A.: The p53 molecule and its prognostic role in squamous cell carcinomas of

the head and neck. J Oral Pathol Med 29, s. 413-425, 2000.
Pallesen U., Dijken van J.W.V.: An 8-year evaluation of sintered ceramic and glass ceramic inlays processed by the cerec CAD/CAM system. Eur J Oral Sci 108, s. 239-246, 2000.
Pallesen U., Dijken van J.W.V.: Plastrestaureringer – før og efter år 2000. i: Odontologi 2000 s. 39-53, Hjørting-Hansen E. (red.), Munksgaard, Danmark 2000.
Pallesen U.: Usynlige revner i tænder kan gøre ondt. Helse 8, s. 80-81, 2000.
Palmqvist R.M.S., Söderfeldt B., Vigild M., Kihl J.: Dental conditions in middle-aged and older people in Denmark and Sweden: a comparative study of the influence of socioeconomic and attitudinal factors. Acta Odontol Scand 58, s. 113-118, 2000.
Pedersen A.M., Dissing S., Fahrenkrug J., Hannibal J., Reibel J., Nauntofte B.: Innervation pattern and Ca^{2+} signalling in labial salivary glands of healthy individuals and patients with primary Sjögren's syndrome (pSS). J Oral Pathol Med 29, s. 97-109, 2000.
Petersen P.E., Antoft P.: Effektevaluering af forsøgsordning med kommunal tandpleje for pensionister og kontanthjælpsmodtagere i Herlev Kommune. Tandlægernes Nye Tidsskr 6, s. 4-12, 2000.
Petersen P.E.: Tandsygdomme i et folkesundhedsperspektiv. Perspektiv 13, s. 11-13, 2000.
Petersen P.E., Aleksejuniene J., Christensen L.B., Eriksen H.M.: Oral health behaviour and attitudes of adults in Lithuania. Acta Odontol Scand 58, s. 243-248, 2000.
Peutzfeldt A., Asmussen E.: The effect of postcuring on quantity of remaining double bonds, mechanical properties, and *in vitro* wear of two resin composites. J Dent 28, s. 447-452, 2000.
Peutzfeldt A.: Restorative materials for the direct technique. i: Adhesion: The Silent Revolution in Dentistry s. 61-79, Quintessence Publishing Co. Inc., 2000.
Peutzfeldt A., Sahafi A., Asmussen E.: Characterization of resin composites polymerized with plasma arc curing units. Dent Mater 16, s. 330-336, 2000.
Peutzfeldt A., Asmussen E., Munksgaard E.C.: Aftryks- og modelmaterialer. 84 s. Odontologisk Boghandel og Forlag, København 2000.
Ravn V., Dabelsteen E.: Tissue distribution of histo-blood group antigens. APMIS 108, s. 1-28, 2000.
Reibel J.: Diagnosis of oral cancer. Clinical, histopathological and biological aspects. Dtsch Zahnärztl Z 55, s. 307-312, 2000.
Schou S., Pallesen L., Hjørting-Hansen E., Pedersen C.S., Fibæk B.: A 41-year history of a mandibular subperiosteal implant. Clin Oral Impl Res 11, s. 171-178, 2000.
Schou S., Hansen A.K.: Marburg and ebola virus infections in laboratory non-human primates: A literature review. Comparative Medicine 50, s. 108-122, 2000.
Schwientek T., Yeh J-C., Levery S.B., Keck B., Merkx G., V. Kessel A.G., Fukuda M., Clausen H.: Control of O-Glycan branc information. Molecular cloning and characterization of a novel thymus-associated core 2 beta1, 6-N-acetylglucosaminyltransferase. J Biol Chem 275, s. 11106-1113, 2000.
Sewerin I.: Kassettekompression. Konstanskontrol ved brug af større dentalrøntgenanlæg. Tandlægebladet 104, s. 948-951, 2000.
Sewerin I., Skov S.J.: Daglig kontrol af fremkaldeprocessen ved brug af større dentalrøntgenanlæg. Tandlægebladet 104, s. 360-364, 2000.
Sewerin I.: Kvindekarrierer. Kvinders repræsentation i dansk odontologisk forskning og undervisning. Tandlægebladet 104, s. 952-963, 2000.
Sewerin I.: Den nye bekendtgørelse om dentalrøntgenanlæg. Tandlægebladet 104, s. 256-263, 2000.
Sewerin I.: Den nye bekendtgørelse om større dentalrøntgenanlæg. Tandlægebladet 104, s. 366-378, 2000.
Sewerin I.: Karkirurgisk fokus på carotis-stenoser. Tandlægebladet 104, s. 1080-1081, 2000.
Sewerin I.: Bestråling af fødemidler. Tandlægebladet 104, s. 638-639, 2000.
Sewerin I.: Radiologisk assistance. i: Lærebog for klinikassistenter s. 1-13, Deleuran P., Dansk Tandlægeforening, Danmark 2000.
Shinogaya T., Bakke M., Thomsen C.E., Vilmann A., Matsumoto M.: Bite force and occlusal load in healthy young subjects – a methodological study. Eur J Prosthodont Rest Dent 8, s. 11-15, 2000.
Skov S.J., Sewerin I.: Konstanskontrol af fremkaldeprocessen ved brug af dentalrøntgenanlæg med spændinger til og med 70 kV. Tandlægebladet 104, s. 250-254, 2000.
Sondell K., Söderfeldt B., Palmqvist R.M.S., Adell Å.: Communication during prosthodontic treatment – dentist, patient, and dental nurse. Int J Prosthodont 13, s. 506-512, 2000.
Spang-Thomsen M., Dabelsteen E., Holstein-Rathlou N-H., Keiding N., Haagen Nielsen O.: Uddeling af stipendier ultimo 1999 fra Københavns Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Ugeskr for Læger 162, s. 3624, 2000.
Steffensen R., Carlier K., Wiels J., Levery S.B., Stroud M., Cedergren B., Sojka Nilsson B., Bennett E.P., Jersild C., Clausen H.: Cloning and expression of the histo-blood group P^k UDP-galactose: $\alpha 1\alpha 1\beta 1$-4G1c$\beta 1$-Cer $\alpha 1$,4-Galactosyltransferase. J Biol Chem 275, s. 16723-16729, 2000.
Szöke J., Petersen P.E.: Evidence for dental caries decline among children in an East European country (Hungary). Community Dent Oral Epidemiol 28, s. 155-160, 2000.
Takashima M., Murakami S., Fujii Y., Kiati N., Fuchihata H., Kreiborg S., Takada K.: Three-dimensional evaluation of a case with apert syndrome by MR records. i: Oral and maxillofacial radiology today s. 404-406, Fuchihata H. (ed.), Elsevier Science, Amsterdam 2000.
Thomsen C.E., Cluitmans L., Lipping T.: Exploring the IBIS data library contents tools for data visualisation, (pre-) processing and screening. Computer Methods and Programs in Biomedicine 63, s. 187-201, 2000.
Tritsaris K., Looms D.K., Nauntofte B.: Nitric oxide synthesis causes inositol phosphate production and Ca2+ release in rat parotid acinar cells. Fplug Arch Eur J Phy 440, s. 223-228, 2000.
Vigild M., Grønbæk L., Kirkegaard U.: Den kommunale børne- og ungdomstandplejes ressourceforbrug i relation til tandplejens omfang, organisation og børnenes tandsundhed. Tandlægernes Nye Tidsskr 3, s. 8-13, 2000.
Vilmann A., Bakke M., Fejerskov K., Møller E., Nyhuus L., Nørgaard E., Roed-Petersen B.: Bidfunktion i den nye sygesikringsoverenskomst, initial bidfunktionsundersøgelse. Tandlægebladet 104, s. 380-382, 2000.
Vlad R.S., Petersen P.E.: The need for health systems re-

search in Romania. Journal de Medicina Preventia 8, s. 5-14, 2000.
Vlad R.S., Petersen P.E.: Economy and health care programmes. Journal de Medicina Preventiva 8, s. 19-29, 2000.
Vlad R.S., Petersen P.E.: The health production function of oral health services systems. Journal de Medicina Preventiva 8, s. 15-25, 2000.
Wohler M., Sejrsen B., Jakobsen J., Lynnerup N., Dissing J.: Estimation of age at death from measurements of spartic acid racemization. Nordisk Rettsmedisin 3, s. 57-59, 2000.
Worsaae N., Jensen B.N., Holm B., Holsko J., Jensen K.N.: Centerbaseret behandling af multiple tandaplasier. TLB 104, s. 788-796, 2000.
von Wowern N.: Cherubism: A 36-year long-term follow-up of 2 generations in different families and review of the literature. Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod 90, s. 765-772, 2000.
Öwall B., Cronström R.: First two-year complications of fixed partial dentures, eight units or more. Swedish guarantee insurance claims. Acta Odontol Scand 58, s. 72-76, 2000.
Öwall B., Sofou A.: Dental connector for mandibular removable partial dentures. STOMA 28, s. 147-153, 1999.
Öwall B., Bergman B.: Longevity and complications of FPDs. i: A Textbook of Fixed Prosthodontics. The Scandinavian approach s. 290-311, Karlsson S., Nilner K., Dahl B.L., Gothia AB, Stockholm, Sweden 2000.

De Kliniske Institutter – Klinisk Universitetscenter

Ledelse pr. 1.2.2000

Centerleder: Klinisk lektor, overlæge, dr.med. Ulf Helgstrand, karkirurgisk afdeling, Rigshospitalet.

Bestyrelse: Klinisk lektor, overlæge, dr.med. Ulf Helgstrand, klinisk lektor, overlæge, dr.med. Karl Erik Jensen, klinisk lektor, overlæge, dr.med. Carsten Lenstrup, professor, overlæge, dr.med. Jørgen Rask Madsen, professor, overlæge, dr.med. Olaf B. Paulson og professor, overlæge, dr.med. Gunhild Lange Skovgaard.

Organisation

I 1994 blev der oprettet 6 kliniske institutter under Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. De 6 kliniske institutter er:

Klinisk Institut for Gynækologi/Obstetrik og Pædiatri.
Klinisk Institut for Intern Medicin.
Institut for Klinisk Biokemi, Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin samt Radiologi.
Klinisk Institut for Kirurgi og Anæstesiologi.
Institut for Kliniske Neurofag og Psykiatri.
Klinisk Institut for Oto-Rhino-Laryngologi, Ophthalmologi og Dermato-Venerologi.

Hvert af disse kliniske institutter er såkaldte murstensløse institutter bestående af universitetsafdelingerne inden for de respektive fag ved hospitalerne knyttet til Københavns Universitet, samlet kaldet Klinisk Universitetscenter (KUC).

Det kliniske universitetscenter varetager koordineringen mellem de enkelte kliniske institutter, og hele bestyrelsen er repræsenteret ved dekanatets møde med institutlederne ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

De enkelte kliniske institutter forestår koordineringen af undervisningen inden for deres fagområder.

Andre patologiske afdelinger er placeret under Institut for Klinisk Biokemi, Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin samt Radiologi.

Adresse

Klinisk Universitetscenter
Panum Instituttet
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 71 04
Fax 35 32 70 70
leh@adm.ku.dk

Klinisk Institut for Gynækologi, Obstetrik og Pædiatri samt Vækst og Reproduktion

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder: Lektor, overlæge, dr.med. Carsten Lenstrup, der er ansat på Amtssygehuset i Gentofter på Gynækologisk/Obstetrisk Afdeling.

Bestyrelsen består af: Institutleder, lektor, overlæge, dr.med. Carsten Lenstrup, professor, overlæge, dr.med. Johannes Bock, professor, overlæge, dr.med. Bent Ottesen, professor, dr.med. Flemming Skovby, lektor, overlæge, dr.med. Niels H. Valerius, lektor, overlæge, dr.med. Finn Ursin Knudsen, professor, dr.med. Niels E. Skakkebæk

Føde- og gynækologisk afdeling, Juliane Marie Centret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed
Human papillomavirus' betydning for opståelsen af cervixcancer belyst epidemiologisk og molekylærbiologisk.

Multicenterundersøgelse vedrørende ovariecancerens ætiologi og epidemiologi (MALOVA), herunder tumormarkører.

Screening og langtidsprognose for gestationel diabetes. Præeklampsi og diabetes.

Rekombinante gonadotropiner.

Embryomselektion.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
HPV undersøgelsen i samarbejde med grupper i USA, England og Belgien.

Samarbejde med Diabetic Pregnancy Study Group (Ovariecancerstudier i samarbejde med St. Bartholomew's Hospital, London).

Bestyrelsessamarbejde med European Society for Human Reproduction and Embryology.

Infertilitetssamarbejde med Sahlgrenska, Göteborg og The Bridge Fertility Center, London.

Publikationer
I alt 13 publikationer. Publikationsliste kan rekvireres hos J. Bock.

Gynækologisk-Obstetrisk Afdeling, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Accelererede kirurgiprogrammer
Indgår som et centralt område i afdelingens kliniske forskningsinteresse. Aktuelt vurderes åben og laparoskopisk hysterektomti samt prolapskirurgi. Disse projekter har til formål at foretage en detaljeret analyse af behovet for postoperativ hospitalisering og morbiditet ved disse indgreb. Herunder vurdere effekten af laparoskopisk versus åben kirurg.

Forebyggelse af hjertesygdomme hos postmenoapausale kvinder med hormonsubstitution
Observationelle undersøgelser endikerer in hjerteprotektiv effekt af østrogensubstitution, hvorfor afdelingen belyser denne problemstilling i en række forskningsprojekter. Der anvendes i den forbindelse epidemiologiske, klinisk kontrollerede samt basale dyreeksperimentelle undersøgelser til at vurdere forskellige behandlingsregimers effekt på hjerte og kar.

Klinisk kontrollerede undersøgelser
Afdelingen er initiativtager og organisator af klinisk kontrollerede undersøgelser. Aktuelt undersøgelse i et randomiseret design subtotal hysterektomi overfor total hysterektomi ved godartede lidelser i livmoderen. Endvidere undersøges i et randomiseret design medicinsk versus kirurgisk behandling af ekstrauterin graviditet, i det tilfælde hvor kvinden ønsker at bevare muligheden for fremtidig graviditet.

Forebyggelse af alkoholbetingede skader hos børn
Et ph.d.-projekt, der har til formål at reducere antallet af børn med medfødt alkoholskade og omfanget af skaderne. At få diagnosticeret medfødt alkoholskade ved fødslen eller tidligt i første leveår samt sætte ind med tidlig intervention/behandling, helst allerede i graviditeten, således at barnet sikres optimale vækst- og udviklingsvilkår.

Projekt Røgfri Nyfødt
Et randomiseret interventionsprojekt for 3000 gravide. Formålet er at evaluere effekten af en målrettet rygeafvænningsindsats integreret i jordemødrenes svangreprofylakse. Interventionen er målrettet oplysning om rygning/passivrygning og hjælp til rygeafvænning i gruppe/individuelt med brug af nikotinerstatning. Effektmålene evalueres med spørgeskemaer og spytprøver. Effektmålene er: rygeophør, nedsat forbrug, udsættelse for passiv rygning.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Professor Stephen Smith, Department of Obstetrics and Gynaecology, The Rosie Maternity Hospital, Robinson Way, Cambridge CB s, United Kingdom. Molekylærbiologiske studier af PACAP-receptorer.

Professor Peter Collins, Department of Cardiac Medicine, Royal Brompton Hospital, Sydney Street, London SW3 6NP, United Kingdom. HRT og kardiovaskulære sygdomme.

Publikationer
I alt 13 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Gynækologisk-Obstetrisk Afdeling, Hvidovre Hospital.

Gynækologisk-Obstetrisk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed

Graviditetsinduceret hypertension
Afdelingen har haft ansat en klinisk assistent, som har samarbejdet med Department of International Medicine/Cardiology på South Western University of Texas, Dallas, USA.

Hovedvægten ligger på det sympatiske nervesystems betydning for blodtryksregulationen samt glutamats og magnesiums betydning for den centrale regulation af den sympatiske nerveaktivitet.

Kejsersnit
Maternelle komplikationer i tilslutning til kejsersnit har været emne for et ph.d.-projekt i afdelingen.

Blodpropssygdom hos gravide
Afdelingen fungerer som center for behandling af gravide med dyb venetrombose i samarbejde med karkirurgisk afdeling B og koagulationslaboratoriet.

Andre forskningsområder
Urogynækologi og gynækologisk endokrinologi.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen deltager i et EU-finansieret kvalitetssikringsprojekt vedrørende elektronisk vurdering af det føtale elektrokardiogram.

Publikationslister
Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Gynækologisk-Obstetrisk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Glostrup

Publikationer
I alt 16 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Gynækologisk-obstetrisk afdeling G, Amtssygehuset i Herlev

Forskningsvirksomhed

Studier af det menneskelige ægs nedtrængning i livmoderslimhinden
Den humane blastocystes implantation studeres *in vitro* og *in vivo* ved anvendelsen af transmissions- og scanning elektronmikroskopi, samt med histokemiske og molekylærbiologiske metoder.

Udvikling og gennemprøvning af nye metoder til behandling af ufrivillig barnløshed
Undersøgelserne omfatter udvikling af en metode til IVF-behandling uden anvendelse af hormoninjektioner til *kvinden (in vitro* modning af oocytter), samt gennemprøvning af forskellige stimulationsprotokoller.

Undersøgelser af aktiviner og inhibiner samt forskellige vækstfaktorer i graviditeten
Der etableres referenceområder for disse hormoner og vækstfaktorer, og den prognostiske værdi af forandringer ved intrauterin væksthæmning og præeklampsi vurderes.

Gynækologisk epidemiologi
Med epidemiologiske undersøgelser belyses risiko for trombo-emboliske sygdomme ved anvendelse af forskellige typer af P-piller og hormonbehandling i og efter overgangsalderen.

Gynækologisk onkologi
Gennemgang af resultater og komplikationer af operativ behandling af gynækologisk cancer med analyse af prognostiske indikatorer.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
EU-samarbejde med henblik på statistiske studier af mødredødelighed.

Internationale kontakter mhp. afklaring af risici ved anvendelsen af P-piller.

Samarbejde med den gynækologisk-obstetriske afdeling ved Sahlgrenska Sjukhuset ved Göteborg Universitet vedrørende behandling af ufrivillig barnløshed.

Publikationer
I alt 18 publikationer. Publikationsliste kan rekvireres fra Fagblioteket, Amtssygehuset i Herlev.

Gynækologisk-obstetrisk afdeling, Amtssygehuset i Herlev

Andre ph.d.-projekter
Afhandling: Histological studies of proteolytic enzymes in human placenta and uterine tumors, and of mammary gland in mice rendered deficient for the plasmogen gene, Forsvaret marts 2000 '(ph.d.-studerende Signe Fram Bjørn).

Afhandling: Term predicted from the first day of last menstrual period and from ultrasound messured bipietal diameter – comparison of the two methods. Forsvaret marts 2000 (ph.d.-studerende Tri huu Nguyen (fælles med Ultralydafdelingen)).

Igangværende ph.d.-studie: Eksperimentelle undersøgelser af den humane blastcysts implantation (ph.d.-studerende Astrid Pedersen).

Neonatal Klinik GN, Juliane Marie Center, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed
Perinatal hjerneskade. Senfølger til for tidlig fødsel.

Publikationer
I alt 8 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Gorm Greisen.

Børneafdelingen, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Astma og allergi
Udvikling af metoder til vurdering af lungefunktion hos spædbørn og småbørn. Værdien af måling af NO i exspirationsluften hos mindre børn med astma eller astmatisk bronchitis.

Gastroenterologi
Helicobacter pyloris betydning for børn med gastrointestinale symptomer og diagnostikken heraf. Epidemiologi af akut gastroenteritis hos småbørn i daginstitutioner samt blandt indlagte småbørn. Klinisk kontrolleret undersøgelse af probiotikas mulige gunstige effekt ved akut småbarnsdiarré og ved atopisk dermatitis.

Neonatologi
Billeddiagnostiske undersøgelser af præmature og syge mature børn, særligt med henblik på MR-fund. Ernæring og knoglemineralisering af præmature børn. Deltagelse i

multicenterundersøgelser af langtids follow-up af extremt for tidligt fødte børn (ETFOL) samt multicenterundersøgelse af brug af Surfactant.

Neurologi
Undersøgelse af Botolinum toxin A's effekt på spasticitet ved cerebral parese. Multicenterundersøgelse af effekten af terapeutisk elektrisk stimulation (TES) af børn med cerebral parese.

Infektionssygdomme
Opgørelse over afdelingens materialer inden for udvalgte infektionssygdomme: Tyfus, tuberkulose, Helicobacter pylori, HIV og AIDS. Opgørelse over kronisk granulomatøs sygdom og forekomst af gastrointestinale symptomer.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen deltager i a) European Collaborative Study on Paediatric HIV infection, b) ESPGHAN (European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition) working group on Inflammatory Bowel Disease, c) ESPGHAN working group on acute childhood diarrhoea, d) forskningssamarbejde med pædiatrisk afd. og virologisk afd., Tampere Universitet i Finland, om virale årsager til akut gastroenteritis.

Publikationer
I alt 12 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Pædiatrisk afdeling L, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed
Allergologi, Nefro-urologi, Neurologi, Infektionsmedicin, Gastroenterologi.

Publikationer
I alt 11 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til adm.overlæge, dr.med. Palle Prahl.

Børneafdeling H, H:S Hillerød Sygehus, Associeret klinikudvalg Københavns Amt

Forskningsvirksomhed

Allergologi
1) Bronkitis astmatica. 2) Prognostiske markører for udvikling af astma.

Diabetologi
Kvalitetssikring via det danske register for børne- og ungdomsdiabetes. 2) I Den Danske Studie Gruppe for Diabetes hos børn og unge (DSGD) foregår aktuelt to ph.d.-studier: a) "determinanter for debutalder ved insulinkrævende diabetes mellitus" og "Behandling af diabetes hos børn og unge – sundhedstjenesteforskningsprojekt baseret på kvalitetsovervågning". Afdelingen deltager i disse projekter.

Neonatologi
Afdelingen deltager i multicenterundersøgelse vedrørende en hurtigmetode til diagnostik af respiratorisk distress sydrom hos nyfødte med gestationsaldet < 32 uger.

Undersøgelser vedrørende luftvejsinfektioner hos børn
1) Undersøgelser angående korrelationen mellem cytokinprofilen målt i nasalsekret hos børn under 3 år inficerede med respiratorisk syncytial virus og sværhedsgraden af den akutte sygdomsmanifestation, 2) behov for behandling under og efter indlæggelse samt 3) risiko for udvikling af recidiverende akutte og kroniske luftvejssygdomme under en 3-årig follow-up periode.

Publikationer
I alt 4 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Klinisk Genetisk Afdeling, Juliane Marie Centret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Molekylærgenetisk diagnostik og patofysiologi
1) Udvikling af metoder til analyse af mitokondriemutationer. 2) Undersøgelse af gen-dosis hos patienter med spinal muskelatrofi. 3) Genotype/fænotype-undersøgelser af glutarsyreuri, propionsyreæmi og Stargardt sygdom. 4) Ekspressionsstudier af mutationer i PMM2-genet. 5) Mutationsundersøgelser ved Rett syndrom.

Biokemisk diagnostik og patofysiologi
1) Glutarsyreuri. 2) Congenital disorder of glycoprotein syndromer. 3) Galaktosæmi. 4) Peroksisomale sygdomme. 5) Purin-og pyrimidinstofskiftet.

Cytogenetik
1) Komparativ genomisk hybridisering (CGH) i diagnostik af dysmorfe børn med normal karyotype. 2) Fluorescens-in-situ hybridisering (FISH) til hurtig diagnostik af kromosomabnormiteter hos fostre. 3) Kvantitativ fluorescens PCR til prænatal undersøgelse for udvalgte numeriske kromosomabnormiteter. 4) Cytogenetisk undersøgelse af akutte leukæmier, herunder terapirelateret myelodysplasi. 5) FISH og molekylærbiologiske undersøgelser af vigtige gener ved samme sygdomme.

Onkogenetik
1) Anvendelse af CGH til udforskning af cervixcancers naturhistorie og til undersøgelse af mammacancer, testiscancer og akut børneleukæmi. 2) Arvelig mamma-ovariecancer: kortlægning af mutationsmønster og genotype-fænotype relation; kortlægning af nye gener og risikofaktorer; implementering af genetisk udredning og rådgivning.

Iontransport i luftvejenes overfladeepithel og kirtler

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Congenital disorder of glycoprotein syndromer i samarbejde med H. Freeze, The Burnham Institute, La Jolla, Californien, U.S.A., og G. Matthijs, University of Leuven, Belgien.

Peroksisomale sygdomme i samarbejde med R.Wanders, Academic Medical Center, Amsterdam, Holland.

21-hydroksylase mangel i samarbejde med A.Wedell, Karolinska Sjukhuset, Stockholm, Sverige.

Rett syndrom i samarbejde med professor Ola Skjeldal, Rikshospitalet, Oslo, Norge, og professor Maj Hulten, Birmingham, Storbritanien.

Purin-og pyrimidinstofskiftet i samarbejde med A.van Gennip, Academic Medical Center, Amsterdam, Holland.

CGH i samarbejde med Jim Graham, University of Manchester, og Applied Imaging Corporation, Newcastle, England, og Dr.Eli Hatchwell, Cold Spring Harbor Laboratory, Cold Spring Harbor, USA.

Publikationer

I alt 22 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Flemming Skovby.

Institutleder Carsten Lenstrup

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	3,2	1,6
KLIN	3,0	
TOTAL	6,2	1,6

Pædiatri

Professorer

Bisgaard, Hans; klinisk professor.
Greisen, Gorm Ole; klinisk professor.
Skovby, Flemming; klinisk professor.

Kliniske lektorer

Albertsen, Per
Erichsen, Gunna
Hutchings, Else
Høgh, Birthe
Jørgensen, Inger Merete
Kastrup, Knud William Ussing
Knudsen, Finn Ursin
Krabbe, Søren Steenbuch
Marner, Birgitte
Pedersen, Freddy Karup
Pedersen, Mogens
Pærregaard, Anders
Sardemann, Henrik
Valerius, Niels Henrik
Weile, Birgitte

Gynækologi/Obstetrik

Professorer

Bock, Johannes Ernst; professor.
Larsen, Jørgen Falck; klinisk professor.
Lindenberg, Svend; klinisk professor.
Lose, Gunnar; klinisk professor.
Ottesen, Bent Smedegaard; klinisk professor.
Philip, John; professor.
Skakkebæk, Niels Erik; klinisk professor.
Skouby, Sven Olaf; klinisk professor.

Kliniske lektorer

Andersen, Anders Nyboe
Eriksen, Poul Sindberg
Hansen, Tom
Hornnes, Peter Jacob
Jaszczak, Poul Palisz
Lenstrup, Carsten
Pedersen, Svend Aage Steenstrup
Tabor, Ann

Ph.d.-afhandlinger

Bergholt, Thomas: Maternal aspects of cesarean section.

Bjørn, Signe Frahm: Histological studies of proteolytic enzymes in human placenta and uterine tumors, and of the mammary gland in mice rendered deficient or the plasminogen gene.

Brot, Christine: Vitamin D Status in Healthy Perimenopausal Women.

Holst, Lise Linda Højer: Clostridium difficile in infants born at home.

Møller, Lars Mikael Alling: The occurrence of lower uniary tract symptoms and associated factors in women aged 40-60 years. A one year follow up study.

Nguyen, Huu Tri: Term predicted from the first day of last menstrual period and from ultrasound measured bipartietal diameter – comparison of the two methods. A population based follow-up study based on registry data.

Skibsted, Lillian: Prediction of IUGR and Preeclampsia by ultrasound.

Klinisk Institut for Intern Medicin

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder: Professor, overlæge, dr.med. Jørgen Rask Madsen, Medicinsk Gastroenterologisk Afdeling, Amtssygehuset i Herlev.

Bestyrelsen består af: Institutleder, professor, overlæge, dr.med. Jørgen Rask Madsen, viceinstitutleder, professor, overlæge, dr.med. Peter Skinhøj og lektor, overlæge Hans Perrild.

Intern Medicinsk Klinik B., H:S Frederiksberg Hospital

Forskningsvirksomhed
Interne medicinske kliniske problemstillinger.

Inhalations- og insektallergi.

Respirationsepidemiologi og fysiologi.

Hepatologi.

Helbredsrelateret livskvalitet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Insektallergi (European Academy of Allergology and Clinical Immunology).

Publikationer
I alt 18 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til klinikchef dr.med. Flemming Madsen, Intern Medicinsk Klinik B.

Endokrinologisk Klinik, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed
Glugagon-like-polypeptide 1, et nyt terapeutikum til behandling af type 2 diabetes mellitus. Patofysiologiske og kliniske undersøgelser.

Fysiologiske og molekylærbiologiske studier af ikke-insulinkrævende diabetes mellitus. Betydningen af FFA for udvikling af diabetes mellitus.

Insulin sekretion, intracellulær glukose metabolisme og muskel insulin signal transduktion hos personer med lav fødselsvægt.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen samarbejder med professor Richard Bergman, Southern University of California, Los Angeles, omkring matematisk modellering.

Ass. Prof Elisabeth Krall. Dental School, Boston University, Boston, MA. Studier af mandlig osteoporose baseret på epidemiologisk studie startet i 1965 omfattende 2000 mænd.

Prof. Claus-C. Glüer, Medizinische Physik und Diagnostische Radiologie CAU Kiel, Tyskland. Vurdering af matematisk billedanalyse af digitale røntgenoptagelser.

Ass. Prof. Mary L. Bouxsein, Orthopedic Biochemical Laboratory, Dept. of orthopedic surgery, Beth Israel Hospital, Boston MA. Prospektive Studier samt biomekaniske undersøgelser.

Publikationer
I alt 15 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til overlæge, dr.med. Sten Madsbad.

Endokrinologisk Afsnit, Medicinsk Afdeling E, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed

Molekylærbiologiske undersøgelser
Undersøgelse over regulationen af mRNA (RT-HPLC-PCR) for en række receptorproteiner og målinger af disse receptorproteiner. Igangværende projekt omhandler overvægt/fedme; insulinresistens; gigt (hævede led) og fødselsmekanismer (sidstnævnte er overvejende et dyreeksperimentelt studie).

Katekolaminer og sympaticusaktivitet
Betydningen af NO for regulationen af sympaticusaktiviteten (mikrodialyseforsøg).

Den sympatiske aktivitet under langvarige rumflyvninger (ESA, NASA).

Regulationen af intracellulære signalsystemer (cAMP og c-fos).

Beta-adrenoceptor blokade under operation hos diabetikere.

Kliniske undersøgelser vedr. glandula thyreoidea
Effekten af radioaktivt jod ved behandling af toksisk og atoksisk struma.

Kliniske undersøgelser vedr. hypofyse-binyrebarkaksen
Undersøgelser af ACTH-sekretionen hos patienter med Mb. Cushing.

Virkningen af forskellige glukokortikoidbehandlingsregimer hos patienter med Addisons sygdom.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Mikrodialyse i samarbejde med Vanderbilt University, USA og Deutsches Institut Für Ernährungsforschung.

Rumfysiologi i samarbejde med DAMEC Research A/S, Rigshospitalet.

Publikationer
Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Fagbiblioteket, KAS Herlev eller ses på nettet www.medherlev.dk.

Gastroenterologisk afdeling CA, Abdominalcentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Colons funktion som fordøjelsesorgan
Betydningen af den bakterielle forgæring i colon, herunder virkningen på colons normale fysiologi – optagelse af salt, vand og kort-kædede fedtsyrer. Undersøgelser over fedtsyreomsætningen i colons epithelceller og bidraget fra de bakterielt dannede fedtsyrer til den samlede energioptagelse. Undersøgelser i dyremodeller og hos patienter med variabel tarmlængde.

Ernæring hos korttarmspatienter
Forsøg med optimering af ernæring til patienter, som ernæringsmæssigt er truet eller i parenteral ernæring. Under-

søgelser over betydningen af GLP-2 for den intestinale absorption hos korttarmspatienter.

Studier over knoglemineraltab og kropssammensætning hos patienter med kronisk tarmsygdom
Undersøgelser af knoglemetabolisme og knoglemineralindholdet hos patienter med kronisk tarmsygdom. Studier af effekten af bisfosfonatbehandling på knoglemineraltabet hos patienter med tarminsufficiens. Måling af ændringer i kropssammensætningen med forskellige metoder ved ændringer i kropsvægt ved tarminsufficiens.

Disputatser
Terje Rannem. Selenium depletion in patients with gastrointestinal disease, with special reference to absorption, bioavailability and effect of supplementation (disputats). Eget forlag, 2000, s 1-19. Forsvaret den 10. november 2000 ved Københavns Universitet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

Publikationer
I alt 12 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Pia Precht, Abdominalcentret, Rigshospitalet, afsnit 2112, email RH09598@rh.dk.

Medicinsk afdeling M, Gastroenterologisk Sektion, Amtssygehuset i Glostrup

Forskningsvirksomhed

Undersøgelser vedrørende inflammatoriske tarmsygdomme
Adhæsionsmolekylernes rolle i den inflammatoriske reaktion ved IBD. Specielt deres indflydelse på rekruttering af neutrofile granulocytter og deres rolle i patogenesen. Nye behandlingsprincipper for behandling af Crohn sygdom.

Undersøgelser vedrørende dyspepsi
Identifikation af syre-relateret og helicobacter pylori relateret dyspepsi. Helicobacter pylori diagnostik og behandlingsstrategier. Ion- og elektrofysiologiske undersøgelser af human gastrointestinal mucosa i mikro-Ussing kamre.

Undersøgelser vedrørende pancreas
Sammenlignende undersøgelse af forskellige eksokrine pancreasfunktionsmålemetoder. Insulin-sekretionsforhold og insulin-sensitivitet ved kronisk pancreatitis. Genetiske abnormiteter ved kronisk pancreatitis, retningslinier for registrering af kliniske oplysninger ved kronisk pancreatitis.

Nationalt og intertnationalt forskningssamarbejde
Samarbejde med medicinsk og kirurgisk afdeling på Universitetshospitalet i Lund om pancreasrelateret forskning og registrering af kronisk pancreatitis patienter.

Samarbejde med gastroenterologisk afdeling, Nepean Hospital, University of New South Wales, Sydney om dyspepsi.

Publikationer
I alt 20 publikationer. Fuld publikationsliste kan rekvireres via sygehusdirektoratet, Amtsgården, Stationsparken 27, 2600 Glostrup.

Gastroenterologisk Afdeling C, Københavns Amtssygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed

Klinisk forskning
Patogenesestudier og klinisk epidemiologisk forskning vedrørende kronisk inflammatorisk tarmsygdom og kontrollerede kliniske afprøvninger af biologisk behandling af Crohn's sygdom (anti-adhæsionsmolekyle antistoffer, probiotika) og kronisk aktiv hepatitis B og C (interferon, ribavirin).

Celle- og molekylærbiologisk forskning
Funktionelle, klinisk orienterede studier af colonepitelets rolle i inflammationspatogenesen med anvendelse af isolerede og dyrkede humane colonepitelceller fra tarmbiopsier og transformerede cellelinier udføres i afdelingens forskningslaboratorium, herunder gentransfektionsstudier og eksperimentel immunmodulation med NF-κB antisense oligonukleotider. Forskningen fokuserer på at udrede (i) samspillet mellem luminale bakterielle antigener og cytokiner, (ii) betydningen af centrale inflammatoriske mediatorer, intracellulære signalveje og transkriptionsfaktorer samt (iii) matrix-metalloproteinasers rolle i inflammationspatogenese. Endelig arbejdes med ekspression og regulering af peroxisom proliferator-aktiverede receptorer (PPAR), Toll-like receptorer (TLR9) og apoptosemekanismer i colonepitelceller og etablering af molekylærbiologiske metoder til påvisning af DNA-mutationer i udvalgte cancerassocierede gener ved kronisk inflammatorisk tarmsygdom og leversygdom (hæmokromatose).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen har sekretærposten i bestyrelsen for Association of National European and Mediterranean Societies of Gastroenterology (ASNEMGE) og medlemskab af bestyrelsen for United European Gastroenterology Federation (UEGF). Endvidere varetager afdelingen medlemskab og en redaktørpost i Cochrane IBD review group.

Medlemskab af bestyrelsen for Organisation Internationale Gastroenterologie (OMGE) og flere medlemskaber af International Organisation for the Study of Inflammatory Bowel Disease (IOIBD).

Afdelingen har samarbejde med Huddinge Lasarett og Karolinska Sjukhus, Stockholm; Groote Schuur Hospital, Cape Town University samt Chiroscience Ltd., Cambridge, UK. Afdelingen deltager i et EU-støttet projekt vedrørende forekomsten af colitis ulcerosa og mb. Crohn i Europa.

Publikationer
I alt 16 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til sekretariatet, Medicinsk-gastroenterologisk afdeling C-112 og findes i Forskningsoversigt for Amtssygehuset i Herlev 2000 (Medline-indekseret).

Medicinsk hepatologisk afdeling A, Abdominalcentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Gc-globulin ved akut leversygdom
Aktin frigives fra bl.a. hepatocytter og kan obstruere kapillærer og forårsage lokal iskæmi. Vore undersøgelser viser, at serumværdier af den hepatisk syntetiserede aktin-sca-

venger Gc-globulin er stærkt nedsat hos patienter med akut leversvigt, særligt hos ikke-overlevende patienter. Kritisk lave Gc-globulin værdier er associeret med senere udvikling af multiorgansvigt. Substitutionsbehandling med Gc-globulin til patienter med kritiske Gc-globulin værdier foreslås.

Patofysiologi ved leversvigt
For at øge forståelsen for patofysiologien ved akut leversvigt foretages levervenekaterisation på patienter med hepatisk coma. Der udføres splanknisk flowmåling ved hjælp af Fick's princip. Bedømmelse af leverfunktionen omfatter udover flow, bestemmelse af div. cytokiner, vasoaktive substanser og redoxforhold mm.

Regulation af hjernens gennemblødning ved leversvigt
Den cerebrale autoregulation går tit tabt hos patienter med akut leversvigt, hvorimod dette ikke synes at være tilfældet ved kronisk leversvigt. For at belyse sammenhængen mellem regulationen af hjernens gennemblødning og udviklingen af hjerneødem og forhøjet intracranielt tryk (ICP) hos patienter med akut leversvigt søges patofysiologien belyst hos patienter med henholdsvis akut og kronisk leversvigt. Hos patienter med akut leversvigt foretages SPECT-skanning, autoregulationsstudier og monitorering af ICT, V_{mean} og den venøse saturation i venae jugalaris interna (retrogradt anlagt). Hos patienter med kronisk leversvigt foretages autoregulationsstudier (transcraniel Doppler og A-V differencer), undersøgelse for autonom neuropati (Frederiksberg Hospital), 24 timers Holter monitorering og hypo/hyperventilationsstudier.

Leverens genekspression af akut fase reaktanter mhp. virkningen af leverskade og malnutrition hos rotter
Akut fase responset betegner lokale og systemiske ændringer, som reaktion på infektion, traumer og stress. En væsentlig del af det systemiske respons er stærkt øget produktion i leveren af akut fase reaktanter, der har vital betydning. Disse forhold er ufuldstændigt undersøgt under omstændigheder hvor leverens reaktionsmulighed er begrænset, enten fordi traumet har ramt leveren, eller dens funktion belastes af abnorme metaboliske forhold. Det er tidligere påvist at der sker en prioritering af genekspressionen efter hepatectomi, antageligt som udtryk for deres betydning for overlevelse. Det er hensigten at måle ekspressionen af mRNA (både total og specifik for at vurdere deres indbyrdes prioritering og betydning for overlevelsen under eksperimentel leverskade).

Endotoxinbetinget cholestase
Icterus er hyppig hos septiske patienter og et alvorligt tegn. Det antages, at denne cholestatiske reaktion initieres af endotoxin. Hvis rotter behandles med endotoxin er leverens evne til at rense blodet reduceret 18 timer efter, selvom endotoxinet på dette tidspunkt er væk. Den reducerede transport skyldes nedregulering af specifikke transportproteiner på dels mRNA niveau, dels posttranskriptorisk niveau. I en rottemodel undersøges disse forhold med indocyaningrønt som modelstof. Hovedvægten ligger på undersøgelser af, hvorledes reaktionen medieres (fx. cytokiner) og reguleres (mRNA niveau). Endotoxin-betinget cholestase er formentlig af betydning for en række andre tilstande, herunder postoperativ cholestase, cholestase ved parenteral ernæring og alkoholisk hepatitis.

Behandling af kronisk hepatitis B og C
Kronisk hepatitis B og C medfører udvikling af skrumpelever, som kan medføre død af gastrointestinal blødning, leversvigt eller primær levercellecancer. Tidlig behandling af de kroniske virale hepatiter er vigtig. Afdelingen deltager i en international multicenter undersøgelse af behandling af kronisk hepatitis B med PEG-Interferon og Lamivudin og er primus motor i to projekter vedrørende kombinationsbehandling af kronisk hepatitis C med a-Interferon kombineret med enten granulocyt-makrofag koloni stimulerende faktor eller ribavirin.

Primær levercellecancer
Skrumpelever kan medføre udvikling af primær levercellecancer (hepatocellulært karcinom), som er en sygdom med ringe prognose og meget få terapeutiske behandlingsmuligheder – levertransplantation, -resektion, kemo- eller stråleterapi er sjældent muligt. Afdelingen er primus motor i et multicenter studium, hvor patienter med hepatocellulært karcinom behandles med en D-vitamin analog, idet dette stof både har en differentieringseffekt og en antiproliferativ effekt.

Ernæringsbehandling
Den dårlige ernæringstilstand hos patienter med kroniske leversygdomme skyldes en kombination af nedsat appetit og øget behov for visse essentielle næringsstoffer. Den igangværende forskning koncentreres om proteinbehov og proteinomsætning, med det formål at forbedre leverfunktion, immunfunktion og fysisk præstationsevne.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
European Concerted Action on Viral Hepatitis.
King's College Hospital, London.
Surgical Hospital, Helsinki.

Publikationer
I alt 18 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til sekretær Dorte Qvist, afsnit 2121, Rigshospitalet.

Hæmatologisk Adeling L, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed
Hæmopoietisk stamceller. Flowcytometrisk og molekylærbiologisk identifikation og kvantitering af normale/maligne stamceller og blodcelleforandringer ved hæmatologiske sygdomme, specielt B-celle sygdomme.

Osteolystisk knoglesygdom ved myelomatose. Patogenese, forebyggelse og behandling.

Kliniske studier. Optimering af vækstfaktor-medieret ekspansion af hæmopoiesen inklusiv mobilisering samt opsamling af blodstamceller. Autologe stamcelle-transplantationer ved lymfomer, leukæmier og myelomatose. Vurdering af den kliniske værdi af måling af kollagen-type 1 nedbrydningsprodukter i blodprøver fra myelomatosepatienter.

Infektionsmedicin. Bedret diagnostik hos svært granulocytopene patienter med fungæmi og ved pneumoni. Oral mucositis ved stamcelle-transplantationer.

Hæmoglobinopatier samt prævalensundersøgelser af hæmakromatose hos risikopatienter.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Vedr. laboratoriestudier: Nordisk Stamcelle Laboratorie Gruppe. Nordisk Myelomatose Studie Gruppe. Virchow-Klinikum, Berlin, Tyskland. University of Alberta, Edmonton, Canada. Huddinge, Karolinska Instituttet, Stockholm. Immunex, Seattle, USA.

Vedr. kliniske studier: European Bone Marrow Transplantation Group. International Society of Haematotherapy and Graft Engineering. Nordisk BMT Gruppe. Nordisk KML-studiegruppe. Nordic Myeloma Study Group.

Publikationer
I alt 19 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til lægesekretær Hanne Larsen, Forskningssekretariatet 54B1, Medicinsk-Hæmatologisk afd., Københavns Amtssygehus i Herlev, 2730 Herlev.

Epidemiklinik M, FINSENCentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Parasitimmunologisk forskning
Der forskes primært i malaria med hovedvægten lagt på parasitternes samspil med immunsystemet, herunder vaccineudvikling og kemoterapi og -resistens på det kliniske billede. En stor del af forskningen foregår i ulande, og gruppen understøtter en række udenlandske ph.d.-studerende.

HIV og AIDS
En væsentlig del af forskningen er klinisk med afprøvning af en lang række antivirale midler. Monitorering af HIV infektionen ved kvantitering af virus, samt karakterisering mhp. resistens overfor antivirale midler. Bivirkning og compliance ved behandling undersøges, ligesom en række HIV-relaterede immunforstyrrelser søges kortlagt.

Derudover undersøges værdien af bestemmelsen af lægemiddelkoncentrationer.

Infektionsimmunologisk forskning
Der arbejdes med ekstreme fysiologiske påvirkninger af immunsystemet som modelsystem for stressinduceret immunmodulation. Der focuseres på cellulær cytotoksisitet og cytokinproduktion ved en række infektioner, bl.a. HIV samt ved aldring. Der er etableret en *in vivo* sepsismodel bl.a. til vurdering af aldersafhængige immunologiske reaktioner.

Ved meningitis undersøges desuden kredsløbs og metaboliske forstyrrelser.

Immunologisk laboratorium
Påvisning af hypersensitivitet mod en række mikroorganismer, herunder betydningen for inflammatorisk lunge- og ventrikellidelse.

Respirationslaboratoriet
Der gennemføres natlig respiratormonitorering mhp. vurdering af søvnapnø. Undersøgelser over post poliosyndrom, livskvalitet i forbindelse med hjemmerespiratorbehandling.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Specielt inden for parasitimmunologisk forskning i regi af Center for Medicinsk Parasitologi gennemføres en række feltstudier, specielt i Afrika. Vedrørende HIV-behandling er en række behandlingsstudier multinationale.

Publikationer
I alt 92 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Dorte Schiødt, Epidemiklinik M, Rigshospitalet, Afsnit 51-3-2, Blegdamsvej 9, 2100 Ø. E-mail: Schioedt@rh.dk

Infektionsmedicinsk Afdeling, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed
Infektionsmedicinsk afdeling er koordinationscenter for EuroSIDA-studiet. Det er et europæisk multicenter kohortestudie til belysning af forløbet af HIV/AIDS.

Kliniske og biokemiske undersøgelser af det HIV-associerede lipodystrofikompleks.

Basale molekylærbiologiske og immunologiske undersøgelser af HIV-infektionen.

Randomiserede kliniske forsøg over nye behandlingsmuligheder af HIV/AIDS.

Undersøgelser af andre infektionssygdomme, herunder virushepatitis og andre blodbårne virus.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Samarbejder med mere end 50 infektionsmedicinske klinikker i USA og Europa som led i kliniske afprøvninger og kohortestudier.

Publikationer
I alt 27 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til lægesekretær Hanne Rasmussen, Infektionsmedicinsk ambulatorium 144, H:S Hvidovre Hospital, Kettegård Alle 30, 2650 Hvidovre.

Medicinsk afdeling B, Hjertecentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Molekylærbiologiske studier; hjertehypertrofi og hjertesvigt
Ved hjælp af bioteknologiske teknikker, cellulær biokemi, farmakologi og *in-vitro* biologiske modeller studeres genprogrammer, som bestemmer hjertecellers skæbne ved hypertrofi og hjertesvigt. G-protein koblede receptorer, som f.eks. angiotensin-I og endothelin-I undersøges med henblik på at klarlægge nye signaltransduktionsveje for udviklingen af hypertrofi og arytmi. Et nyt isoleret gens struktur og funktion, Multiprotein Bridging Factor-1 (MBF-1), som er helt central i hypertrofisk signaltransduktion, undersøges i hjerteceller, rottehjertet og i det humane hjerte. Yderligere udvikler laboratoriet DNA-mikroarray's (DNA chips) til genundersøgelse og til diagnostik ved hjertesygdomme.

Vaskulær biologi
Effekten af eksperimentelt fremkaldt hjertesvigt og farmaka på regulationen af det perifere kredsløb undersøges ved studier af *in-vitro* kar-reaktivitet. Genregulation af vaskulære receptorer og signaltransduktionsmekanismer af betydning for endotelcelle-glatmuskelcelle interaktionen i kontrollen af den vaskulære tonus studeres.

Iskæmisk hjertesygdom
Iskæmisk hjertesygdom og manifestationer som angina pectoris, ustabil angina, akut myokardieinfarkt og hjertearyt-

mi undersøges ved hjælp af eksperimentelle og klinisk kontrollerede undersøgelser for at belyse sygdomsmekanismer, nye diagnostiske og behandlingsmæssige principper. Afdelingen deltager bl.a. i DANAMI-2, som er en randomiseret dansk multicenterundersøgelse til sammenligning af trombolysebehandling og primær PTCA-behandling hos patienter med akut myokardeinfarkt.

Hjertesvigt
Eksperimentelle og kliniske studier fokuserer på perifer og central kredsløbsregulation, ionhomeostase, prognostiske markører samt nye behandlingsprincipper for højre- som venstresidigt hjertesvigt.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen har et betydeligt samarbejde med forskningscentre i Europa og USA omkring molekylærbiologiske studier ved hjertehypertrofi og hjertesvigt og iskæmisk hjertesygdom.

Det Molekylære Kardiologiske Laboratorium deltager sammen med førende molekylærbiologiske laboratorier i USA i The Alliance for Cellular Signalling.

Publikationer
I alt 47 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Karen Astrup, B1242, Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, 2100 Kbh.

Kardiologisk Afdeling P, Amtssygehuset i Gentofte

Forskningsvirksomhed
Klinisk kontrollerede undersøgelser: Betydning af dofetilide, et antiarytmikum ved atrieflimren.

Klinisk epidemiologi: Risikofaktorer for død og dødsårsager hos patienter med akut myokardieinfarkt og inkompenseret hjertesygdom.

Endothelfunktion hos patienter med iskæmisk hjertesygdom og diabetes.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Prof. Marek Malik, St. Georges Hospital, London. Prof. Salim Yusuf, Canada.

Publikationer
I alt 13 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse
Centerleder, lektor, overlæge, dr. Med. Torben Jørgensen.

Forskningsvirksomhed
Medicinsk afdeling M har sammen med Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse (tidligere Befolkningsundersøgelserne i Glostrup) godt 50 forskere, der arbejder med såvel kliniske som kliniske epidemiologiske data.

Præventiv medicin (Center for Sygdomsforebyggelse)
Centeret er forskningscenter for klinisk epidemiologi og sygdomsforebyggelse. Hovedvægten er lagt på kardiovaskulær/diabetologisk epidemiologi samt intervention inden for det kardiologiske område.

Yderligere epidemiologiske forskningsområder
Endokrinologi, aldringsepidemiologi, cancerepidemiologi, allergologi, psykiatri og adfærdsforskning.

Den kliniske forskning er centreret om hjerte-kredsløbssygdomme, specielt patofysiologi og behandlingsprincipper ved hypertension samt hjertesvigt.

I den kliniske forskning lægges der stor vægt på vurdering af nye medikamentelle behandlingsprincipper for hypertension, hyperlipidæmi, akut myokardieinfarkt og hjertesvigt.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
MONICA: WHO-initieret kardiovaskulær epidemiologisk forskning, deltagende centre i 26 lande.

DIACOMP. Samarbejde med Dpt. Epidemiol. Univ. Pittsburgh. Glostrup og Pittsburgh er koordinerende centre for populationsbaserede studier af komplikationer blandt IDDM-patienter, omfattende 28 centre i 25 lande på 6 kontinenter.

NORA. Aldringsepidemiologisk undersøgelse i samarbejde med Sverige og Finland, Dept. of Geriatrics, Göteborg, Dept. of Health Science, Finland.

Store internationale interventionsundersøgelser vedr. hypertension, hjertesvigt, hyperlipidæmi. Eksempelvis: LIFE-Study – Losartan Intervention for Endpoint Reduction in Hypertension. Internationalt multicenterstudie vedr. patienter med hypertension og venstre ventrikelhypertrofi. Klinisk lektor Hans Ibsen er medlem af styrekomiteen.

NNPC. Nordic Network in Preventive Cardiology. Nyetableret netværksstruktur for nordiske forskningsenheder inden for kardiovaskulær forskning og præventiv medicin.

En række samarbejder inden for forebyggelse, fedmeepidemiologi og ernæringsepidemiologi.

Publikationer
I alt ca. 75 publikationer, hovedparten fra Center for Sygdomsforebyggelse. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Sygehusdirektoratet, Amtsgården, Stationsparken 27, 2600 Glostrup.

Lungemedicinsk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed

Medicinske lungesygdomme
Obstruktive lungesygdomme, inklusive alfa-1 antitrypsin mangel, rygeafvænning inkl. nikotin-substitution, påvisning af mediatorer ved infektiøse lungesygdomme og metodestudier vedrørende invasive procedurer til diagnostik af lungelidelser har haft afdelingens særlige interesse. Afdelingen arrangerer hvert andet år et kursus i fiberbronkoskopi for bl.a. læger i uddannelsesstilling i lungemedicin.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Bl.a. forskere i England vedr. udvikling af modeller af luftvejene mhp. studier med inhaleret medicin.

Publikationer
I alt 21 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Sygehusdirektoratet, amtsgården, Stationsparken 27, 2600 Glostrup.

Medicinsk Afdeling, Næstved Centralsygehus, Associeret klinikudvalg Københavns Amt

Forskningsvirksomhed

Hypertension
Undersøgelser over døgnblodtryksvariation, og specielt har sigtet været "White Coat Hypertension".

Hereditær hæmokromatose
Befolkningsundersøgelse med analyse af HFE-genet blandt 30 til 50-årige danske mænd. Bestemmelse af allelhyppighed og penetrans af Cys282Tyr-mutationen.

Undersøgelser vedrørende hjertesygdomme
Deltager i fire multicenterstudier: LIFE-studiet vedrørende patienter med moderat til svær hypertension, VALIANT-studiet vedrørende patienter med moderat til svær hjerteinsufficiens efter akut myokardieinfarkt, CARMEN-studiet vedrørende patienter med moderat til svær kronisk hjerteinsufficiens og IDEAL-studiet vedrørende patienter med iskæmisk hjertesygdom og hyperkolesterolæmi.

Undersøgelser vedrørende onkologi
Onkologisk afsnit arbejder med fase 2 og 3 kliniske undersøgelser over kemoterapi og hormonbehandling ved cancer mammae og cancer pulmonum.

Undersøgelser vedrørende endokrinologi
Undersøgelse af hyppigheden af forekomsten af MEN-1 genet hos patienter med hypofysetumor. Afdelingen deltager i klinisk afprøvning af forskellige medikamina til behandling af diabetes mellitus.

Publikationer
I alt 11 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til klinisk lektor Tommy Storm.

Nefro-endokrinologisk afdeling P, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed
Regulation af calcium og parathyreoideahormon med specifik relation til sammenhængen mellem PTH og calcium.

Thyreoglobulin og onkogeners relation til thyreoidea.

Væksthormonbehandling af voksne samt GH organpåvirkning ved akromegali.

Det uræmiske toksin.

Non-diabetisk mikroalbuminuri.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Professor M. Roderiques, Cordoba, Spanien: Regulation af parathyreoideahormon.

Professor Justin Silver, Hadassah Hospitalet i Jerusalem, Israel: PTH messenger RNA.

Professor Jacques Dumont og Gilbert Vassart, Bruxelles: Biocommunication in thyroid molecular biology, physiology and pathology (et EU-projekt).

Professor David Wynford-Thomas, Cardiff, England: Oncogenes in thyroid carcinoma.

Professor Pierre Carayon, Marseille: Thyroperoxidase antigen ekspression på dyrkede thyreoideaceller.

Publikationer
I alt 32 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Medicinsk afdeling P 2132, Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, 2100 København Ø.

Finsenlaboratoriet, Finsencentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Eksperimentel cancerforskning
Proteolytisk vævsnedbrydning ved cancerinvasion og metastasering med særligt fokus på plasminogenaktiveringssystemet. Ved at klarlægge de basale mekanismer og identificere molekyler involveret i disse processer, forsøges udviklet nye diagnostiske og terapeutiske koncepter.

Flowcytometri
Flowcytometrisk analyse i relation til cancercellers DNA-indhold, delingscyklus, membranproteiner og cytogenetik med henblik på nye metoder til tidlig diagnose og forudsigelse af sygdomsforløb.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Der samarbejdes med O.N. Jensen, E. Mørtz, M. Mann, Syddansk Universitet, T. Bugge, National Institute of Health/NIDCR, USA, Dept. D'Ingenerie et d'Etudes des Proteines, Frankrig, G. Murphy, University of East Anglia, UK, K. Tryggvason, Karolinska Institutet, Sverige, C-L. Otin, Universidad de Oviedo/Ingresos de Investigacion, Spanien, F. Blasi, Università Vita-Salute S. Raffaele, Italien, J-M. Foidart, Universite de Liege, Belgien, M-C. Rio, Institut de Génétique et de Biologie Moléculaire et Cellulaire, Frankrig, Molekylærbiologisk Institut, Københavns Universitet, P.A. Andreasen, Institut for Molekylære og Strukturelle studier, Aarhus.

Publikationer
Ialt 31 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse via www.finsenlab.dk eller kan ses i Rigshospitalets Videnskabelige Årsrapport.

Reumatologisk Klinik, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Klinisk bindevævsforskning
Cirkulerende kollagenmetabolitter og andre matrixkomponenter som markører for inflammatorisk sygdomsaktivitet, fibrogenese og vævsdestruktion hos patienter med inflammatoriske og degenerative reumatiske sygdomme.

Billeddannelse ved reumatiske sygdomme
Billeddannelse ved hjælp af magnetisk resonans og ultralyd hos patienter med reumatiske ledlidelser primært reumatoid artrit, herunder kvalitativ og kvantitativ vurdering af forandringer i synovialis, ledbrusk og knogle.

Systemiske bindevævssygdomme
Kliniske, epidemiologiske og immunologiske studier af patienter med systemiske bindevævssygdomme, systemisk lupus erythematosus, mixed connective tissue disease og sklerodermi. Studier af sygdomsforløb, prognostiske markører og aktivitetsmarkører.

Reumatoid artrit
Kliniske og epidemiologiske og parakliniske studier samt interventionsstudier af patienter med reumatoid artrit, specielt i den tidlige fase.

Projekter inden for områderne degenerative reumatiske sygdomme
Klassifikations- og interventionsstudier inden for områderne degenerative reumatiske sygdomme samt akutte og kroniske belastningstilstande, primært patienter med degenerative ryglidelser og patienter med non-artikulær reumatisme.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Biokemiske markører for bindevævs- og bruskbeskadigelse: Professor P.A. Price, University of California, San Diego.

Genetiske undersøgelser af systemisk lupus erythematosus: Assistent professor Marta E. Alarcón-Riquelme, Department of Genetics and Pathology, Rudbeck Laboratories, Uppsala, Sweden.

Publikationer
I alt 9 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Hovedstadens Sygehusfællesskab.

Reumatologisk afsnit, Medicinsk afdeling E, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed
Center for den kliniske database Dansk Reumatologisk Database.

Inflammatoriske reumatiske sygdomme
Undersøgelse af effekten af nye behandlingsformer ved kronisk leddegigt.

Knogledensitometri som aktivitetesmarkør ved tidlig leddegigt (i samarbejde med reumatologisk afdeling, Hvidovre Hospital).

Billeddannelse af led ved hjælp af ultralyd og MR (i samarbejde med røntgenafdelingen, Amtssygehuset i Herlev og Hvidovre Hospital).

Knoglemarvstransplantation ved svære tilfælde af reumatiske sygdomme (i samarbejde med hæmatologisk afdeling, Amtssygehuset i Herlev).

Undersøgelse af glukokortikoidreceptor mRNA og intracellulære signalsytemer som c-fos ved kronisk leddegigt.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Lektor, dr.med. Jan Pødenphant er Danmarks repræsentant i den internationale sammenslutning af videnskabelige reumatologiske selskaber (EULAR).

Lektor, dr.med. Troels Mørk Hansen er repræsentant i den internationale specialistorganisation UEMS.

Publikationer
I alt 6 publikationer. Publikationsliste kan ses på hjemmesiden.

Institutleder Jørgen Rask Madsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	7,3	0,6
KLIN	5,7	
STIP	1,0	
TOTAL	14,0	0,6

Professorer
Borregaard, Niels; klinisk professor.
Christensen, Niels Juel Schmidt; klinisk professor.
Danø, Keld Bechgaard; klinisk professor.
Dirksen, Asger; klinisk professor.
Gyntelberg, Finn; klinisk professor.
Haunsø, Stig; professor.
Kjær, Michael; klinisk professor.
Madsen, Jørgen Rask; klinisk professor.
Nielsen, Jens Ole; klinisk professor.
Rørth, Mikael Rahbek; klinisk professor.
Schroll, Marianne; klinisk professor.
Skinhøj, Peter; professor.
Svejgaard, Arne; klinisk professor.
Ølgaard, Klaus Bo; professor.

VIP Eksternt finansieret
Sheikh, Søren Paludan; forskningsprof.

STIP Internt finansieret
Flemming, Thomas Garup; ph.d.-studerende.

Kliniske lektorer
Backer, Nina Vibeke.
Baslund, Bo.
Bendtsen, Flemming.
Bergmann, Olav Jonas.
Bjerrum, Ole Weis.
Bondesen, Stig.
Dombernowsky, Per Schouenborg.
Feldt-Rasmussen, Ulla Friis.
Fruergaard, Per.
Gerstoft, Jan.
Gotfredsen, Anders.
Grande, Peer.
Gudmand-Høyer, Eivind.
Hansen, Troels Mørk.
Hasselbalch, Hans K.
Hilsted, Jannik Christian.
Ibsen, Hans.
Jacobsen, Søren.
Jensen, Birgitte Nybo.
Jensen, Gorm Boje.
Jensen, Niels Torben Skovsgaard.
Jønsson, Viggo.
Kristensen, Lars Østergaard.
Launbjerg, Jeppe.
Laursen, Lars Christian.
Lyngborg, Kjeld Erik.
Mouridsen, Henning Torbøl.
Nielsen, Henrik.
Nielsen, Ole Haagen.

Ott, Peter.
Perrild, Hans Jørgen Duckert.
Petersen, Jørgen.
Pødenphanth, Jan.
Rasmussen, Knud.
Ring-Larsen, Knud Helmer.
Siersted, Hans Christian.
Sigurd, Bjarne Mühldorff.
Snorgaard, Ole.
Storm, Tommy Lyager.
Strandgaard, Svend Valdemar.
Torp-Pedersen, Christian Tobias.
Tvede, Niels.

Ph.d.-afhandlinger

Andersen, Anne Torgny: Alcohole intake 1976-1992 – risk factors to heavy drinking and abstention.
Andersen, Christian Østergaard: Det inflammatoriske respons ved menigitis. En eksperimentel meningitismodel.
Bang, Lone: Nitroglycerin-mediated vasorelaxation in the cardiovascular system – the significance of large conductance calciumactivated potassium channels and the endothelium.
Bernhard, Peter: Acute and chronic manifestations of lymphatic filariasis in Wuchereria bancrofti-endemic in North-eastern Tanzania.
Bock, Troels Gerhard: Neonatal beta-cell development in rats – a stereological study.
Borg, Lone: Biomarkers and Metal Allergy.
Bovin, Lone Frier: Effects of membrane and intracellular signal molecules on human leukocytes: Cytokine production, cell division and programmed cell death (apoptosis).
Brendorp, Bente: The prognostic implications of QT interval and QT dispersion on mortality and arrhythmia in patients with congestive heart failure treated with or without dofetilide.
Bruunsgaard, Helle: Ageing and Immune Function.
Frederiksen, Katrine Almind: Genetic variability of insulin signalling proteins and the glucosedependent insulinotropic polypeptide (GIP) receptor: Implications for the pathogenesis of insulin resistance, insulin deficiency and type 2 diabetes.
Jørgensen, Niklas Rye: Intercellular calcium signalling in bone cells.
Kemp, Kåre: Significance of T-cell cytokine production for the development of resistance and disease in human leishmaniasis.
Klarlund, Mette: Magnetic resonance imaging of wrist and finger joints in rheumatiod arthritis and early unclassified polyarthritis.
Maaløe, Rikke: Incidents in relation to anaesthesia.
Madsen, Lars Siim: Cre Recombinase Mediated Deletion of the Mouse MHC Class II Region.
Møller, Torsten: Human Leishmania donovani infection: epidemiology and immunological predictors of the outcome of infection.
Nørregaard, Lene: Struktural Analysis of the Dopamine Transporter.
Petersen, Andreas Munk: Helicobacter pylori adhesion to and invasion of epithelial cells.
Petersen, Ina Sleimann: Occurrence and Diagnosis of Bacterial Pneumonia in Patients in the Intensive Care Unit.
Rasmussen, Thomas: Identification and Caracterization of Clonal Cells in Patient with Multiple Myeloma.
Song, Zhijun: Therapeutical effects of ginseng on chronic Pseudomonas aeroginosa lung infection in animal models.
Sørensen, Vibeke Bønnelykke: Regulation and function of microcirculation in skeletal muscle and skin in heart failure and after heart transplantation.
Thomsen, Troels Frølund: Prediction and prevention of cardiovascular diseases.
Tuxen, Malgorzata Kolyszko: Monitoring ovarian cancer patients with serum tumor marker CA 125.
Wang, Wanmei: Factors in Minute-to Minute Calcium Homeostasis.

Institut for Klinisk Biokemi, Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin samt Radiologi

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder: Lektor, overlæge, dr.med. Karl Erik Jensen, Rigshospitalet, Radiologisk Klinik X 3023.

Bestyrelsen består af: Institutleder, lektor, overlæge, dr.med. Karl Erik Jensen, lektor, overlæge, dr.med. Inge-Lis Kanstrup, professor, dr.med. Jens F. Rehfeld.

Klinisk Biokemisk Afdeling, Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Reproduktionsmedicin

Med moderne celle- og molekylærbiologiske teknikker og kvantitative immunologiske metoder undersøges en række udvalgte forhold inden for den humane reproduktionsmedicin. Disse undersøgelser omfatter bl.a. studier af (a) faktorer i endometriet af betydning for det befrugtede ægs implantation og udvikling af en normal graviditet, (b) opståen og udvikling af svangerskabsforgiftning samt (c) moderkagefunktionens betydning for barnets vækst og trivsel.

Atherosclerose, dyslipidæmier og diabetes

Genteknologiske undersøgelser af lipoproteiner, enzymer og receptorer, der har relevans for patofysiologien bag ovennævnte tilstande. Der undersøges for funktionelle mutationer, dvs. mutationer der har indflydelse på proteinstruktur og -funktion for apolipoproteinerne B og E, lipaser og LDL-receptoren. Desuden undersøges for epigenetiske forhold i regulatoriske områder i human muskel glycogensyntetase genet.

Endelig arbejdes der med udvikling af bioarrays, de såkaldte chips, til diagnostik af mange mutationer i én og samme procedure. Denne udvikling, samt udvikling af enkelt-mutationsundersøgelser i fuldautomatiseret form, foregår i samarbejde med privat firma.

Osteoporose

Tvillingestudier har vist, at en stor del af den observerede naturlige varians i knoglemasse (BMD) skyldes genetiske faktorer. Afdelingen forsøger i samarbejde med ortopædkirurgisk afdeling samt et privat firma at afdække, hvilke gener, som har betydning for BMD og/eller udvikling af osteoporotiske frakturer.

Publikationer

I alt 11 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Afdeling for Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin, Center for Billeddiagnostik, Medikoteknik og Informatik, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

PET-skanning ved cancer

En række projekter belyser den diagnostiske værdi af PET-skanning ved forskellige cancerformer. Børnecancer undersøgelserne gennemføres i samarbejde med Børne-PET-centeret i Detroit. De voksne indgår i adskillige protokoller, bl.a. som "Freja-projekter", i samarbejde med PET-centeret i Århus. Der gennemføres MTV-projekter inden for lungecancer, coloncancer og oesophaguscancer. Visse tumorbiologiske projekter belyser onkologiske patofysiologiske problemstillinger.

Nuklear kardiologi

Muligheden for bedre tolkning af myocardieperfusionsscintigrafi bliver undersøgt, dels med større, lokale referencepopulationer, dels ved telemedicinsk samarbejde med universitetet i Lund og artificiel intelligens, og dels med nyudvikling inden for optageteknikken. Patofysiologiske undersøgelser med positron emissionsteknik af den koronare flowregulation og farmakologisk intervention fortsættes.

Cyklotron og radiokemi mhp. udvikling og afprøvning af nye, radioaktivt mærkede lægemidler

En række fysiologiske og patofysiologiske forskningsprojekter er orienteret omkring hjernens neuroreceptor-funktion og flow-regulation i samarbejde med Neurobiologisk Forskningsenhed, Rigshospitalet. $^{10}CO_2$ afprøves til flow-undersøgelser af hjernen og nyrerne. Forskning inden for ^{11}C-syntese-teknologi foregår i samarbejde med England.

Patofysiologiske og diagnostiske lungeundersøgelser

Nuklearmedicinske undersøgelser er koncentreret omkring måling af mukociliær clearance, både hos børn og voksne, bl.a. i samarbejde med Universitetet i Chicago og med professor Hans Bisgaard, børneafdelingen, Rigshospitalet. Lungefunktions-påvirkninger undersøges ved en række tilstande hos raske såvel som hos patienter, bl.a i et EU-ramme projekt.

Helkropstælling

Ved bestemmelse af legemets totale kaliummængde beregnes kropssammensætning i flerkompartmentmodeller. Modellerne anvendes bl.a. til bestemmelse af total cellemasse i samarbejde med Pædiatrisk Ernæringsenhed og epidemiklinikken på Rigshospitalet. Desuden bestemmes total kalium som led i vurdering af kaliumhomeostasen hos hæmodialysepatienter i samarbejde med nefrologisk klinik, Rigshospitalet. Absorption af en række mineraler fra tarmkanalen undersøges i samarbejde med Institut for Human Ernæring ved den Kongelige Veterinære Landbohøjskole.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Onkologiske PET-undersøgelser i samarbejde med prof. Chugani ved Børne-PET-centeret i Detroit.

Patofysiologiske undersøgelser af koronar flowregulation og myokaridal glukoseoptagelse i samarbejde med Prof. L.H.Opie, Heart Centre and Hypertension Clinic i Cape Town, Sydafrika og æresdoktor ved Københavns Universitet.

Med R.J. Nickles, Institute of Medical Physics, Wisconsin, USA, afprøves $^{10}CO_2$ til flow-undersøgelser af hjernen og nyrerne.

Forskning inden for ^{11}C-syntese-teknologi foregår i samarbejde med JC Clarke, Cambridge, England.

Undersøgelser af mukociliær clearance, både hos børn og voksne, foregår bl.a. i samarbejde med professor Donovan Yeates, University of Illinois, Chicago.

Publikationer
I alt 32 publikationer, 1 ph.d.-afhandling og 1 disputats. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Rigshospitalet, afd. KF 4011, Blegdamsvej 9, 2100 København Ø, att.: klinisk lektor, overlæge, dr.med. Birger Hesse.

Klinisk Fysiologisk Afdeling, Københavns Amts -Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed

Det centrale og perifere kredsløb
Med hovedvægt på hjertets pumpefunktion, hjertemusklens blodforsyning og perifere vasospastiske lidelser. Der undersøges patofysiologiske mekanismer, afprøves lægemidler og udvikles metoder til klinisk rutine.

Nyrens patofysiologi
Ved nedsat nyrefunktion og efter transplantation med hovedvægt på vand-salt udskillelse og renale regulationsmekanismer samt det sympatiske nervesystems funktion bl.a. vurderet ved mikroneurografi som led i sygdomsmekanismer.

Diagnostisk udredning af lidelser i bevægeapparatet
Indvirkning af træning/inaktivitet på knoglemetabolisme og øvrig organfunktion.

Undersøgelse af nyre-, lunge- og hjertetoksicitet ved antineoplastiske behandlinger
Positron emissionstomografi med gammakamera til påvisning af cancerspredning.

Indvirkningen af akut hypoxi på organfunktion
Herunder nyrefunktion, central hæmodynaik, hormonal regulation og endotelcellefunktion.

Publikationer
I alt 19 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Fagbibliotekter, Københavns Amts Sygehus i Herlev, Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev

Patologiafdelingen, H:S Rigshospitalet

Føtal og perinatal patologi.
Transplantationspatologi.
Onkologisk patologi – med særligt henblik på udvikling af molekylærbiologiske metoder.
Neuropatologi.
EORTC, sarcom (EU-projekt). EORTC, Creutzfeldt-Jakobs sygdom (prionet & Neuro CJD). Melanom (EU-projekt). Telepatologi (EU-projekt). Vasculitis (EU-projekt). International Thorotrast Study (EU-projekt). SIOP (internationalt projekt). Mammacancer (EU+EORTC-projekt)

Publikationer
I alt 26 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til prof. J. Visfeldt, afd. for Patologi, 5441, Rigshospitalet.

Patologisk-Anatomisk Institut, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed
Lymfomer og leukæmier: histologiske, immunologiske og genotypiske undersøgelser med specielt henblik på differentieringsantigener og oncogener. I internationalt regi samarbejde med ILSG, EORTC og WHO.
Undersøgelser vedrørende informationsteknologiens anvendelse inden for patologisk anatomi; udvikling af sundhedsøkonomiske modeller til produktionsopgørelse, systemer til automatisk billedanalyse (aflæsning af immunfarvninger og smear-screening) og studier over computer-hjælp i undervisningen.
Elektronmikroskopisk påvisning af diabetesrelaterede antigener i pancreas &beta-celler og andre organer. Undersøgelserne udgøres af morfologiske og immunelektronmikroskopiske analyser af cytokeratinpåvirkning, antiinflammatorisk terapi og antigenekspression.
Cellebiologi: *in vitro* undersøgelser vedrørende mulige immunologiske mekanismer bag interstitiel cystitis og renal allograft rejektion. *In vitro* modellerne analyseres vha. immunologiske og biokemiske teknikker (FACS, ELISA, RIA, enzymassays, HPLC).
Detrusormorfologi med korrelation til urodynamiske parametre – lys- og elektronmikroskopiske analyser.
Dyrkning af endometrieceller og dannelse af en *in vitro*-endometriemucosa med henblik på ultrastrukturelle undersøgelser af den tidlige implantation.
PCR undersøgelser af urotelceller i urin og granulocytter hos patienter med og uden blæretumorer med korrelation af resultater til kliniske parametre.
Signalmolekyler ved inflammatorisk tarmsygdom: undersøgelse af den immunhistokemiske ekspression af "ICAM" samt andre signalmolekyler. Samarbejde med gastroenterologisk afdeling, Amtssygehuset i Glostrup.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Peter Jones, Kenneth Noris Cancer Hospital, USC, LA, USA. Alterations in tumorsupressor genes in bladder cancer with reference to detection of early invasion and progression.
Lymfom og leukæmi: EORTC (European Organization for Research and Treatment of Cancer) cutaneous lymphoma project group; International Lymphoma Study Group; WHO.
Vedr. tidligere diabetes. Samarbejde med Med. afd. Aker, Norge, Nefrologisk afd., Ullevål, Med. afd., RH, Norge, Diabetes Research Institute Århus og Niels Steensen.
Vedr. Nature of Glomerular dysfunction in pre-eklampsia, Avdelingen för obstetrik och gynekologi, Universitetssjukhuset Lund, Sverige.
Stereologisk laboratorium, Universitetsparken Århus.
Samarbejde vedr. detrusormorfologi, Jean de la Rosette, University Hospital Nijmigen, Holland.

Publikationer
I alt 20 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til lægesekretær Marianne Flamand, Patologisk-anatomisk Institut, Amtssygehuset i Herlev.

Røntgenafdelingen, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Thoraxradiologi
Undersøgelse af effekt af inhaleret corticosteroid i udvikling af lungeemfysem hos rygere vurderet ved CT-skanning. Det er et prospektivt studie omfattende 300 rygere med en obstruktiv lungelidelse som følges i 4 år, således at man kan sammenligne et tab af lungevæv i behandlings-

gruppen og placebogruppen, og denne måling foretages af lungetætheden i et specielt CT-skanningsprogram.

En multicenter familieundersøgelse med henblik på at identificere de genetisk bestemmende faktorer forbundet med modtagelighed for kronisk obstruktiv lungesygdom.

Afficerede søskendepar fra mindst 1500 kernefamilier vil blive undersøgt via probander med svær kronisk obstruktiv lungesygdom, diagnosticeret på basis af kliniske, fysiologiske og radiologiske tegn på kronisk obstruktiv lungesygdom. Alle probander vil få udført CT-skanning af thorax med høj opløsning (HRTC).

Ortopædradiologi
Ultralydundersøgelse og MR-undersøgelse af ekstremiteternes små led ved tidlig rheumatoid artritforandringer, der undersøges for kvalitativ og kvantitativ vurdering af forandringerne i synovialis ledbrusk og knogle. De to metoder sammenlignes indbyrdes og overfor konventionel røntgenundersøgelse. Samtidig undersøges ultralyds reproducerbarhed (interobservatør variationundersøgelse).

HIV-associerede sygdomme
Forekomst af HIV-associeret lipodystrofi-syndrom hos patienter i antiretroviral behandling.
Patienterne får foretaget CT-skanning af abdomen (L4/L5) samt midtfemur med henblik på ændring i den intra-abdominale fedtmængde.

Behandling af HIV-associeret lipodystrofi-syndrom med humant væksthormon
Patienterne bliver behandlet med humant væksthormon en gang dagligt i 12 uger. Uge 0 og 12 foretages CT-skanning af abdomen og femur efter samme principper som ovenstående.

Stamceller og thymus hos HIV-smittede i behandling
Undersøgelse om den immulogiske rekonstitution (deling i CD-4 celletal), der ses hos HIV-smittede patienter i antitretroviral terapi, beror på nydannede naive celler fra thymus, udviklet fra knoglemarvens stamceller. Undersøgelsen inddrager 30 patienter og 10 raske forsøgspersoner. Alle får foretaget spiral CT-skanning og ultralydskanning over thymusområdet med henblik på måling af thymus størrelse og de to metoders sammenlignelighed.

Radiologisk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed

Muskelskelettal radiologi
Undersøgelser over værdien af MR-skanning ved akutte knætraumer, herunder hvilke læsioner der forekommer.

Inflammatorisk tarmsygdom
Kan MR-skanning erstatte konventionel røntgenundersøgelse ved udredning af patienter med inflammatorisk tarmsygdom. Yderligere arbejder man med at lave virtual colonoscopi i forbindelse med MR-skanning.

Uroradiologiske områder
CT-skanning af patienter med klinisk mistanke om uretersten. Hvad viser CT-skanning i den akutte fase.

Kontraststoffer
Afdelingens traditionelle arbejde omkring kontraststoffer fortsætter. Man skal i gang med at vurdere et nyt peroralt leverspecifikt kontraststof, som også kan bruges til faecal tagging i forbindelse med colonoskopi.

Mammasygdomme
MR-skanning af mammatumorer og MR-skanning af mamma-implantater. Hvad dur MR-skanning til ?

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Lunds universitet, Universitetet i Sheffield. Udviklingsarbejde om kontraststoffer sammen med CMC contrast AB i Malmø. MR-skanning i forbindelse med Marconi Medical Systems, USA og ESAOTE, Italien.

Publikationer
I alt 4 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Fagbiblioteket, Københavns Universitetshospital i Herlev, Herlev Ringvej 75, 2730 Herlev.

Institutleder Henrik S. Thomsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP KLIN	2,9 0,9	0,4
TOTAL	3,8	0,4

Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin

Professorer
Henriksen, Jens Henrik; klinisk professor.

Kliniske lektorer
Hansen, Inge Lis Kanstrup
Hesse, Birger

Klinisk Biokemi

Professorer
Andersen, Ole Siggaard; klinisk professor.
Edvinsson, Lars; klinisk professor.
Rehfeld, Jens Frederik; professor.

Kliniske lektorer
Sørensen, Steen

Radiologi

Professorer
Rovsing, Hans Christian; klinisk professor.
Thomsen, Carsten Erik; klinisk professor.
Thomsen, Henrik Segelcke; klinisk professor.

Kliniske lektorer
Albrecht-Beste, Elisabeth.
Court-Payen, Michel.
Dorph, Sven.
Jensen, Karl Erik.
Lindequist, Steen.
Pedersen, Karen L Damgaard.
Strandberg, Charlotte.

Ph.d.-afhandlinger

Andreassen, Helle: Knogleomsætning ved kronisk inflammatorisk tarmsygdom.

Hansen, Erik Feldager: Endoskopic ultrasound for measurement of azygos- and portae venous blood flow.

Hermann, Helle Kirstine Lintrup: Radiologisk måling af femurs anteversion og betydningen af variationer i denne i forbindelse med hofteledsartroplastik.

Jørgensen, Henning Langberg: The human Achilles tendon – circulatory and metabolic changes with exercise.

Knudsen, Susanne Møller: Mutagenesis of selected residues of the human PACAP/VIP1 receptor and their influence on ligand binding and signal transduction.

Madsen, Bente: Down-regulation of vaso-active intestinal polypeptide receptor type-1 expression in breast carcinoma cell lines.

Thomsen, Jane Frølund: Repetitive work and carpal tunnel syndrome.

Toft, Jens Christian: Fortolkningsproblemer ved myokardiescintigrafi: Valg af referencepopulation, anvendelse af artificielt neuralt netværk og tolkningsproblemer ved udvalgte patientgrupper.

Klinisk Institut for Kirurgi og Anæstesiologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder: Lektor, overlæge, dr.med. Ulf Helgstrand, Rigshospitalet, Karkirurgisk Afdeling

Bestyrelse består af: Institutleder, lektor, overlæge, dr.med. Ulf Helgstrand, viceinstitutleder, lektor, overlæge, dr.med. Ivar Heide Gøthgen, lektor, overlæge, dr.med. Jes Bruun Lauritzen, lektor, overlæge Gunnar Schwarz Lausten.

Endokrin og Mammakirurgisk Klinik CE, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Cancer mammae
I samarbejde med Patologiafdelingen og Klinisk Fysiologisk afdeling, begge Rigshospitalet, udvikles identifikation af sentinel node med henblik på at minimere behovet for diagnostisk aksildissektion ved operativ behandling af cancer mammae.

Afdelingen deltager i den kliniske forskning baseret på Danish Breast Cancer Cooperative Group's databaser. Aktuelt centreres indsatsen omkring carcinoma *in situ* mammae.

Hyperparathyreoidisme
Der udføres klinisk forskning omkring årsagen til nyrestensdannelse ved primær hyperparathyreoidisme samt omkring forløbet af stensygdom efter parathyreoidektomi.

I samarbejde med medicinsk endokrinologisk afdeling P, Rigshospitalet, udføres *in vitro* forskning på humane parathyreoideaceller.

Benigne strumaformer
I samarbejde med medicinsk endokrinologisk afdeling P udføres *in vitro* forsøg med humane thyreoideaceller.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen er repræsenteret i "Scandinavian Investigation of Primary Hyperparathyreoidism": I et samarbejde mellem de endokrinkirurgiske og medicinske endokrinologiske afdelinger ved Karolinska Sjukhuset i Stockholm, Uppsala Universitetshospital, Rikshospitalet i Oslo, Haukeland Universitetssykehus i Bergen og Århus Amtssygehus samt Rigshospitalet i København, udforskes sygdommens epidemiologi og kliniske forløb.

EORTC, Oxford: Metaanalyse af resultater fra alle internationale brystcancergrupper, der gennemfører randomiserede behandlingsprojekter.

EORTC, DCIS: Afdelingen gennemfører samarbejde med andre internationale grupper behandlingsprojekter vedrørende *in situ* cancer mammae.

ESSO, Brussels: Internationale guidelines for behandling af cancer mammae.

Publikationer
I alt 17 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Gastroenheden, Kirurgisk Sektion, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Kirurgisk patofysiologi
Forskningen har koncentreret sig om det kirurgiske stress respons's frisætningsmekanismer, smertefysiologi og behandling, hypoksæmi og søvnforstyrrelser, og det inflammatoriske respons's frisætningsmekanismer og modifikation, samt udvikling af operationsforløb med reduceret morbiditet og rekonvalescens, og betydningen af alkoholmisbrug for postoperativ morbiditet.

Colon-neoplasi
Varetagelse af "Polyposeregistret", "HNPCC-registret" (Hereditær Non-Polypøs Colorektal Cancer), samt undersøgelser over colonneoplasiens genetiske forhold og optimering af kirurgiske behandlingsprincipper.

Laparoskopisk kirurgi
Udviklingscenter for den ekstensive laparoskopiske abdominalkirurgi, herunder øsofagus motilitetslaboratorium mhp. optimering af diagnostik og operationsindikation af øsofaguslidelser, samt undersøgelser af virkningen af laparoskopisk kirurgi på postoperativ organfunktion og rekonvalescens.

Kirurgisk Immunologi
Forskningen centreres omkring den neoplastiske og posttraumatiske immunpatofysiologi, samt mulige terapeutiske tiltag, herunder immunfunktionens betydning for recidivrisiko og overlevelse efter cancerkirurgi.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Nært samarbejde med internationalt anerkendte grupper inden for de anførte forskningsprofileringsområder.

Publikationer
I alt 38 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor, overlæge, dr.med. Henrik Kehlet, Kirurgisk gastroenterologisk afdeling 435, H:S Hvidovre Hospital, 2650 Hvidovre.

Karkirurgisk afd. RK, Abdominalcentret, Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Hjernens blodgennemstrømning hos patienter med carotis stenose
Forekomsten af mikroembolier og evnen til at autoregulere undersøges perioperativt vha. transkraniel ultralyd Doppler.

Ultralydsdiagnostik og karakteristik af aterosklerose i carotis bifurkaturen
Formålet er at kortlægge og udvikle mulighederne for generering af kvantitativt korrekte ultralydsbilleder mhp. vævskvantitering. Carotis plaque karakteristik opnået med traditionel ekstravaskulær teknik, med intravaskulær og med 3-dimentionel rekonstruktion sammenholdes med plaquekarakteristik med symptomatologi og naturhistorie.

Billeddiagnostik af underekstremitetsiskæmi
Ved hjælp af angiografi, ultralydskanning og MR-angiografi.

Endovaskulær proteseindsættelse
Formålet er at udvide brugen af endovaskulære behandlingsteknikker og at evaluere og udvikle intravaskulær ultralyd i forbindelse med en række endovaskulære procedurer, herunder perkutan transluminal angioplastik (PTA), stentanlæggelse samt endovaskulær proteseindsættelse. Desuden sammenlignes teknikken med konventionelle undersøgelsesmetoder: ultralyd-duplex-skanning, arteriografi og 3D CT-skanning.

Karkirurgisk kvalitetsudvikling nationalt og internationalt

Publikationer
I alt 25 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Karkirurgisk Afdeling B, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed

Cerebrovaskulær sygdom
Atherosclerose i a. carotis kan vurderes og kvantiteres med ultralyd. Afdelingen arbejder på at optimere risikovurderingen specielt ved kvantitering af den atherosklerotiske type, eks. lipidindhold, og vurdere langtidsudviklingen inkl. effekten af cholesterolsænkende behandling.

Perifer atherosklerose
Patienter med kritisk iskæmi har ofte gavn af karkirurgisk rekonstruktion. Afdelingen arbejder på at identificere grænsen for det teknisk mulige når kunstige årer må anvendes.

Traditionelt behandles disse patienter stort set alene med operation, ballonbehandling eller risikofaktorreduktion. Sidstnævnte dog begrænset til tobaksophør og diætisk vejledning. Inden for atherosklerotisk hjertesygdom er det vist at medicinsk profylakse er effektiv og afdelingen forsøger at overføre disse erfaringer til denne patientgruppe.

Venesygdomme
Afdelingen arbejder med udvikling af metode til behandling af dyb venethrombose hvor thromben fjernes, hvorved postthrombotisk syndrom med venøs refluks måske kan undgås. Herved vil mange af senkomplikationerne kunne forhindres. Afdelingen er tillige aktiv med intensiv udredning af varicesygdommen med det håb at kunne optimere/afgrænse den kirurgiske behandling.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Udviklingssamarbejde med Advanced Technology Laboratories vedr. ny ultralydskanningsmetode hvor man i stedet for at skanne med en vinkel anvender multiple vinkler. Herved opnås ikke kun en billedforbedring, men også andre informationer der kan være vigtige ved kvantitering af atherosklerose.

Samarbejde inden for EU vedr. måling af distensibilitet/stivhed af kar. En ansøgning inden for EU-rammeprogram er indsendt.

Publikationer
I alt 9 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Kirurgisk Afdeling D, Gastroenterologisk og Urologisk Sektion, Københavns Amts Sygehus i Glostrup

Forskningsvirksomhed

Gastrointestinal motilitet
Ambulante langtidsmålinger af syre og galderefluks til esophagus, ambulante langtidsmålinger af gastroesophageal refluks og peristaltik hos patienter med colon irritabile. Langtidsmålinger af motiliteten i ventriklen og tyndtarmen hos normale og hos patienter med ileostomi, fastende, efter fødestimulation og efter stimulation med forskellige farmaka.

Ventrikelfunktionsundersøgelser
Ventrikelfunktionsundersøgelser med henblik på peptiderne GLP1's og GLP2's indflydelse på den måltidsstimulerede syresekretion og ventrikeltømning. Undersøgelse af den gastriske lipaseaktivitet hos patienter med pankreassygdomme gennemføres i samarbejde med medicinsk afdeling M. Undersøgelse af fedtstimulation på ventrikeltømning og gennemblødning af splanchnicusgebet.

Enteral ernæring
Postoperativ komplikationsfrekvens +/- tidlig postoperativ ernæring.

Colorektal cancer
Mikrometastasering fra colorektal cancer i samarbejde med kirurgisk afdeling D i Gentofte og Herlev. MR-skanning ved cancer rekti. Intraoperativ UL af lever ved colorektal cancer.

Miniinvasiv kirurgi
Multicenterprojekter omkring laparoskopisk versus konventionel operation for ventral hernie, og laparoskopisk operation for recidiv ingvinal hernier. Dyreeksperimentelle undersøgelser af mecher til ingvinalhernier samt anvendelse af bipolar teknik. Smerte og rekonvalescens ved laparoskopisk kirurgi. Nasal endoskopi.

Urologisk forskning
Endokrin behandling af prostata cancer i "Scandinavian Prostate Cancer Study Group" protokoller nr. 5, 6, 7, 9. Undersøgelser af intenderet kurativ behandling af prostata cancer i samarbejde med Copenhagen Localized Prostate Study Group. Medikamentel behandling af detrusor overaktivitet i fase II og fase III. Medikamental behandling af infravesikal obstruktion fase III og fase IV. Vandladningssymptomer, potensforhold, osteoporose og komplikationer ved endokrin behandling af prostata cancer. Medicinsk behandling af børn med phimosis, og mænd med høje natdiureser.

Kliniske undersøgelser
Afdelingen bidrager til en række multicenterundersøgelser inden for emnerne refluksesophagitis medicinsk versus kirurgisk behandling. Total mesorektal resektion ved rektum cancere, kemoterapi ved colon cancer, perioperativ væskebehandling ved colorektal kirurgi, profylaktisk medicinsk

behandling ved colo-rektal polypper. I samarbejde med Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse gennemføres en større undersøgelse af årsagen til dyspesi og colon irritabile hos personer med karakteristiske symptommønstre.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Afdelingen er repræsenteret i The International Esophagitis Group. Afdelingen har samarbejde med Yale Universitet på udvekslingsbasis omkring laparoskopisk kirurgi og endoskopi. Afdelingen er repræsenteret i Scandinavian Prostate Cancer Group.

Publikationer
I alt 12 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til administrerende overlæge, dr.med. Svend Schulze.

Organkirurgisk afd. A, Hillerød Sygehus, Associeret Klinikudvalg Københavns Amt

Forskningsvirksomhed
Prostatalidelser, nyresten, rectum-kirurgi, laparoskopisk kirurgi, åreforkalkning i underekstremiteter.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
ICS (urologi), EAU (urologi), SCANPAC (karkirurgi).

Publikationer
I alt 4 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til administrerende overlæge Ebbe Kvist.

Elektivt Kirurgisk Center, Ortopædkirurgisk Klinik, H:S Frederiksberg Hospital

Forskningsvirksomhed
Protesenær måling af knoglemineralindhold ved hoftealloplastikker, knæalloplastikker og ankelalloplastikker. Prospektive studier.

Proteseløshed i femurskaftet med lydvibrationsmålinger.

Aktiv vægtbærende ledbevægelighed, elektronisk ganganalyse og knoglemineralmålinger ved fod-ankelkirurgiske indgreb. Prospektive studier.

Hoftealloplastikkers slid. Prospektivt langtidsstudie af 4 forskellige ledflademateriaier.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Studie 2) er et EU projekt i samarbejde med Universitetet i Leuven, Belgien.

Publikationer
I alt 2 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Ortopædkirurgisk afdeling M, Bispebjerg Hospital

Forskningsvirksomhed

Den sensoriske funktion af ligamenter
1) Det neuromuskulære samspil i knæet mellem sensoriske nerver i korsbåndene og musklerne omkring knæet. 2) Metodeudvikling: ultralydsvejledt isættelse af stimulationselektroder i korsbåndene. 3) Det neuromuskulære samspil i skulderen mellem det coracoackromielle ligament henholdsvis de glenohumerale ligamenter og musklerne omkring skulderen. 4) Reinnervation af korsbånd efter rekonstruktionsoperation.

Rehabilitering
Randomiseret studie over rehabiliteringsregimet efter menisksutur. Smertebehandling efter total hoftealloplastik.

Frakturbehandling
Randomiseret studie vedrørende pertrokantære frakturer behandlet med DHS-skinne eller IMHS-marvsøm. Efterundersøgelse af 1.500 hemialloplastikopererede patienter.

Materialestudier
Fixationsteknikker ved korsbåndsrekonstruktioner.

Epidemiologi
Epidemiologisk studie af medfødte foddeformiteter blandt 1 million nyfødte i Danmark i en 16-års periode.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Ligamentstudier i samarbejde med Biomechanical Laboratory, Louisiana State University, New Orleans, USA.

Publikationer
I alt 5 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Michael Krogsgaard, Ortopædkirurgisk afd. M, Bispebjerg Hospital.

Ortopædkirurgisk Afdeling 333, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Ortopædkirurgisk epidemiologi
1) Osteoarthrosis genu et coxae baseret på Østerbroundersøgelsen 2) Fald og frakturer og risiko for hoftebrud 3) Fald hos ældre og senkonsekvenser 4) Alkoholrelateret risiko for ortopædkirurgiske patienter 4) Kognitiv dysfunktion og risiko for hoftebrud 5) Validering af frakturdatabase og faldregistrering i skadestuen.

Ortopædkirurgisk biomekanik
1) Udviklingsprojekt: Deltager i brusk forskningskonsortium med Risø (afdelingen for fysik og kemi), Symbion, InnoTech (tidl. RH-FU) og Wexotec (Cartificial) med udvikling af led-implantater baseret på composite polymerer og surface modulation.

Kliniske undersøgelser
1) Randomiseret undersøgelse af patienter med Collesfraktur; bridged versus non-bridging teknik. 2) Ny teknik ved indsættelse af albuealloplastikker. 3) Menisktransplantation vha. nekrotranplantat. 4) Opgørelse af randomiseret undersøgelse af indsættelse af fat pad ved discusoperation. 5) Knogledensitets- og UL-undersøgelse af patienter med hoftefraktur, Colles-fraktur og normale. 6) Accelereret hoftefrakturregime, prospektiv undersøgelse. 7) Effekten af hoftebeskyttere hos ortopædkirurgiske patienter.

Igangværende ph.d.-studier
Nathalie Dufour: Præoperativ intervention over for storbrugere af alkohol hos alloplastikpatienter.

Henriette Liepczak: Overvægt og rygning som risikofaktor for gonarthrose.

Henrik Jørgensen: Undersøgelse af tre nye genpolymorfier i knoglematrixproteinerne osteoprotegrin (OPG) og bone sialo protein (BSP) og betydningen for knoglemassen og for udviklingen af hofte- og Colles frakturer hos postmenopausale kvinder.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
University of Harvard, Beth Israel. Boston University, Social Medicine. Oregon Health Science University, Biomechanics Laboratory, Portlan d. National Orthopedic Department, University of Chubu, Japan.

Publikationer
I alt 10 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Ortopædkirurgisk Afdeling.

Urologisk afdeling D, HS: Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Urethras fysiologi og patofysiologi
Specielt relateret til urethras elasticitet og farmakologisk påvirkning heraf.

Mandlig infertilitet
Forskning med henblik på behandling heraf.

Prostatacancer
Epidemiologisk prostatacancerforskning samt deltagelse i flere nationale og internationale behandlingsprotokoller.

Urologiske følger af rygmarvsskade
Forskning med henblik på behandling af spasmer og inkontinens. Derudover epidemiologisk undersøgelse af senskader.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Section of urology, University of Michigan, Ann Arbor, Michigan, USA.

Publikationer
I alt 17 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Urologisk Klinik, Afdeling D, Afsnit 2112, Rigshospitalet, blegdamsvej 9, 2100 København Ø.

Urologisk Klinik, Elektiv Kirurgisk Center, H:S Frederiksberg Hospital

Forskningsvirksomhed
Benign prostata hypertrofi: minimal invasive behandlingsmetoder under afprøvning.

Blæredysfunktioner: udvikling af undersøgelsesmetoder.

Cancer prostatae: afprøvning af kirurgiske og medicinske behandlingsmetoder.

Urinvejssten: udvikling af noninvasive behandlingsmetoder og medicinsk profylakse.

Andrologi: undersøgelser af testis fysiologi og biokemi. Udvikling og efterundersøgelser af behandling ved erektiv dysfunktion.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Deltager i multinationalt studie om medicinsk urinvejsstenprofylakse.

Publikationer
I alt 1 publikation. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til overlæge Hans Stimpel, Urologisk Klinik, 2000 Frederiksberg Hospital.

Urologisk afdeling H, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed

Undersøgelser vedrørende blæredysfunktioner
Dyrkning og karakterisering af glatte muskelceller ved Interstitiel Cystitis. 2)Lekotriener ved Interstitiel Cystitis. 3) Morfologiske forandringer ved infravesical obstruktion (Dept. of Urology, Nijmegen).

Undersøgelse vedrørende blærecancer
1) Mikrosatellitundersøgelse. 2) P53 mutationers kliniske betydning. 3) Kemoterapi. 4) Livskvalitet efter operation.

Undersøgelser vedrørende erektil dysfunktion

Undersøgelser vedrørende prostatacancer
1) Brachyterapi. 2)Dendritcellebehandling.

Undersøgelser vedrørende nyresten

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Blæremorfologi med Urologisk afdeling, Universitetshopitalet i Nijmegen. Mikrosatellitundersøgelser med University of Southern California. Prognostisk betydning af P53 mutationer og effekten af kemoterapi i NCI protokol. Livskvalitetsundersøgelser med Klinisk Epidemiologisk afd. Karolinska Sjukhus, Stockholm. Scand. Prost. cancer Group.

Publikationer
I alt 11 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Sygehusdirektoratet, Amtsgården, Stationsparken 27, 2600 Glostrup.

Anæstesi- og intensivafdelingerne, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed
Neuromuskulært blokerende stoffer, herunder specielt monitorering af disse stoffers effekt og genetisk betingede defekter i plasma kolinesterase og disses kliniske betydning.

Kredsløbsregulation under hypovolæmisk shock og muskelarbejde med evaluering af centrale og perifere faktorers betydning – ved hjælp af regional anæstesi og partiel neuromuskulær blokade.

Kognitive dysfunktioner efter anæstesi og kirurgi.

Translokation af endotoxiner fra tarmen hos intensive patienter og i forbindelse med hjerteoperationer.

Regional blodforsyning i forbindelse med kardiopulmonal bypass og splanknikusperfusionsforhold under forskellige former for hjertekirurgi udført på børn og voksne.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Glaxo Wellcome (England): Afprøvning af nye muskelrelaksantia.

Akzo Nobel, Holland: Afprøvning af nye muskelrelaksantia og nyt monitoreringsudstyr.

EU projekt PC 921768: Improving control of patient studies in critical care.

EU projekt BMH1-CT93-1290: Prolonged cognitive dysfunction: A preventable postoperative complication in elderly patients?

Department of Medicine and Physiology, UT Southwestern Medical Center, Dallas, USA: Kredsløbsregulation under arbejde.

Publikationer
I alt 40 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til sekretær Gitte Blom, anæstesi- og operationsklinikken, HovedOrtoCentret, afsnit 4132, Rigshospitalet, 2100 København Ø (mail: ispocd@rh.dk).

Anæstesiafdelingen, Abdominalcentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Kredsløbsregulation hos mennesker
Undersøgelser over de arterielle baroreceptorers funktion som de "reattes" til at kontrollere det aktuelle blodtryk og hjertefrekvens, når disse øges ved f. eks. fysisk arbejde.

Vurdering af hjernens gennemblødning og oxygenering under forhold, hvor hjertets minutvolumen er begrænset.

Monitorering af det centrale blodvolumen
Udvikling af en definition for "normovolæmi" og metoder til kontrol af denne tilstand med en nøjagtighed på ca. 100 ml.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Hjernens gennemblødning og oxygenering med Department of Medicine, University of Amsterdam, The Netherlands.

Baroreceptorernes funktion med Department of Integrative Physiology, University of North Texas, USA.

Publikationer
I alt 12 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Anæstesiklinikken, H:S Frederiksberg Hospital

Forskningsvirksomhed

Postoperativ smertebehandling; perifere nerveblokader; lokalanæstesimidler
Undersøgelser over forskellige lokalanæstesimidlers indvirkning på den motoriske funktion af underekstremiteterne ved epidural postoperativ smertebehandling.

Undersøgelser over forskellige kontinuerlige nerveblokadeteknikker til postoperativ smertebehandling af dagkirurgiske patienter, som har fået foretaget kirurgiske indgreb på underekstremiteterne.

Undersøgelse over virkningen på postoperative smerter af lokalanæstetika injiceret i knæleddet hos patienter, som får foretaget knæartroskopi.

DIPOM projekt. Multicenterundersøgelse over indvirkningen af (-blokade på postoperative kardiale komplikationer hos patienter med diabetes mellitus.

Cochrane protokol vedrørende neurologiske følger efter spinalanæstesi med lidokain.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Postoperativ smertebehandling hos dagkirurgiske patienter i samarbejde med Regionsjukhuset I Örebro, Sverige.

Samarbejde med Cochrane Anaesthesia Group om protokollen nævnt i pkt. 5.

Publikationer
Zaric D. Assessment of Motor Blockade in Regional Anaesthesia. In "Highlights in Regional Anaesthesia and Pain Therapy". IX Ed.

Gyrn J. P., Flink P., Gottschau B, Jensen A. Administration of Intraarticular Ropivacaine (Naropin®) for Pre- and Postoperative Pain Relief in Arthroscopic Knee Surgery. The International Monitor, Vol 12, No. 3, 2000.

Zaric D, Khanykin B, Punjaswadon Y, Christiansen C. Neurologic Complications Following spinal Anaesthesia with Lidocaine. Protocol registered in Cochrane Library.

Anæstesiologisk Afdeling R, H:S Bispebjerg Hospital

Forskningsvirksomhed

Satsningsområder
Anæstesiologisk afdeling R's satsningsområder er epidemiologisk deskriptive studier og kliniske forebyggelses- og interventionsstudier inden for rygning og anæstesi til at hindre per- og postoperativ morbiditet og mortalitet.

Desuden har afdelingen taget initiativ til dannelsen af The Cochrane Anaesthesia Review Group inden for evidensbaseret medicin.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Samarbejde med Den internationale multicenterundersøgelse ISPOCD (International Study of Post Operative Cognitive Dysfunction).

Samarbejde med The Cochrane Anaesthesia Review Group inden for evidensbaseret medicin.

Publikationer
I alt 9 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til sekretær Lisbet Roneklindt, Anæstesiologisk afd. R, Bispebjerg Hospital, Bispebjerg Bakke 23, 2400 København NV.

Anæstesiologisk Afdeling 532, H:S Hvidovre

Forskningsvirksomhed

Smerteforskning
Der foregår en fortsat udvikling af metoder til at sikre hurtig og smertefri rekonvalescens. Der sigtes på at angribe smerter på så mange steder som muligt. Målgruppen er alle større operationer. Anæstesiafdelingen er i samarbejde med gas.kir.afdeling af H:S udset til at videreudvikle den perioperative behandling, således at komplikationsfrekvensen efter operationer forhåbentlig kan nedsættes.

Afdelingen samarbejder med Danmarks Farmaceutiske Højskole omkring farmakokinetiske problemstilligner i smertebehandling.

Forskningsprojekter ved Akut Smerteenhed
Hvordan påvirker et kraftigt sekundært smertestimulus hyperalgesi induceret ved en varmeskade.

Langtidsvirkende lokalanæstesimiddel(EDLA)1: et dosis response studie.

Indsamling af lokalanæstesimiddel (EDLA)2: et dosis response studie.

Paravertebrale somatiske nerveblokader ved inguinale herniotomier.

Laparoskopisk vs. konventionel "åben" kolonresektion.

Effekt af epidural vs. generel anæstesi på rekonvalescensen efter rectopexi a.m. Wells.

Intensiv terapisnit
Der foregår forsøg på at reducere nedbrydningen af patienternes muskulatur ved hjælp af el-stimulation.

Publikationer
I alt 9 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Anæstesioloigsk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed
Lungefunktion under anæstesi og intensivterapi. Betydning og behandling af lungekollaps under anæstesi studeres. Forskellige behandlingsformer ved lungekollaps forårsaget af acute respiratory distress studeres.

Analgesimetoder. Intravenøs region blokeret med trippelmanchet. Morfinkinetik hos ældre ved anæstesi. Paravertebral blokade ved torakoskopi. Dexmetomidin efter hjerteoperation.

Hæmodynamik ved hjerteoperationer. Betareceptores funktion ved OPCAB-operationer.

Undersøgelse af prævalensen af naturmiddelbehandling hos patienter som gennemgår anæstesi.

Undersøgelse og bedømmelse af 5-års materiale af patientklagesager med henblik på skademekanismer.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Lungefunktionsstudier i samarbejde med Lunds Universitet, Uppsala universitet, Reykjavik University Hospital (Landspitalinn, Island) og ESCIM.

Publikationer
I alt 14 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Anæstesiologisk Afdeling, lægesekretær Bente Fabricius Hansen, tlf. 3977 3080, Københavns Amtssygehus i Gentofte, Niels Andersens Vej 65, 2900 Hellerup.

Anæstesiologisk afdeling, Amtssygehuset i Herlev

Forskningsvirksomhed
Værdi af perioperativ betablokade til større kirurgiske indgreb (DIPOM studie) (foretages i samarbejde med flere københavnske hospitaler og Copenhagen Trial Unit).

Basal farmakologisk og fysiologisk forskning vedr. smertemekanismer og videreudvikling af klinisk smertebehandling.

Vurdering af behandlingsformer til patienter med kroniske non-maligne smerter (Smerteforskning foretages i samarbejde med Skejby Sygehus, UCSF Pain Clinical Research Centre, University of California, San Francisco, Churchill Hospital, Oxford; Cochrane Instituttet).

Europæisk samarbejde omkring kvalitetsudvikling og –sikring af diagnostiske metoder til bestemmelse af følsomhed for malign hypertermi.

Farmakokinetiske og –dynamiske undersøgelser på kritisk syge patienter.

Værdi af BIS-monitorering på patienter, der gennemgår kirurgiske indgreb i anæstesi.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Deltager omkring afdækning af komplekse genetiske forhold vedr. malign hypertermi.

Publikationer
I alt 22 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Institutleder Ulf Helgstrand

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	4,2
KLIN	6,3
TOTAL	10,5

Anæstesiologi

Professorer
Larsson, Lars Anders Sune; klinisk professor.
Mogensen, Jørgen Viby; professor.

Kliniske lektorer
Bonde, Jan.
Christiansen, Christian.
Gøthgen, Ivar Hejde.
Mogensen, Torben Steen.
Pedersen, Tom.
Secher, Niels Henry.
Strøm, Jens Johan.

Kirurgi

Professorer
Kehlet, Henrik; klinisk professor.
Lund, Bjarne; klinisk professor.
Schroeder, Torben Veith; professor.
Stadil, Flemming Walther; professor.

Kliniske lektorer
Alsbjørn, Bjarne Finn.
Arendrup, Henrik Christian.
Bagger, Jens.
Bak, Klaus.
Bille Brahe, Niels Erik.
Blichert-Toft, Mogens.
Bækgaard, Niels.
Christensen, Steen Bach.
Dahl, Claus.
Ellitsgaard, Niels.

Helgstrand, Ulf Johan Vilhelm.
Henriksen, Finn Wilkens.
Iversen, Peter.
Jørgensen, Lisbeth Gudrun.
Kjærgaard, Johan.
Kofoed, Hakon.
Kristensen, Jørgen Kvist.
Krogsgaard, Michael Rindom.
Kvist, Ebbe.
Larsen, Claus Falck.
Lauritzen, Jes Bruun.
Lausten, Gunnar Johannes Schwarz.
Lind, Thomas.
Lorentzen, Jørgen Ewald.
Lund, Jens Teglgård.
Lyngdorf, Peter.
Mikkelsen, Mikkel Peter Wøggsborg.
Nordling, Jørgen.
Rasmussen, Sten.
Roikjær, Ole.
Skovgaard, Nina Susanne.
Stimpel, Hans Rudolf.
Svendsen, Lars Bo.
Tørholm, Carsten Paaske.
Wille-Jørgensen, Peer Anders.

Laboratoriet for Kliniske Færdigheder

Professorer
Aspegren, Knut Hans Anders; professor.

Kliniske lektorer
Eskesen, Vagn Nørgaard.
Grønborg, Henrik.
Rudnicki, Peter Martin.

Ph.d.-afhandlinger
Brasso, Klaus: Prostatacancer i Danmark. Skal den terapeutiske og diagnostiske strategi ændres?
Hjerl, Karen Margrete: Depression og brystkræft. Sammenhænge med registerdata i landsdækkende kohortestudier.
Larsen, Lone Ross Nylandsted: Effects on the well-being, survival and relapse-free interval of patients with colorectal cancer of regular home visits and telephone contact. The INCA Project.
Siemsen, Mette: Echoendoscopy in patients with oesophageal cancer.

Institut for Kliniske Neurofag og Psykiatri

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder, professor, overlæge, dr.med. Olaf B. Paulson, Rigshospitalet Neurobiologisk Forskningsenhed.

Bestyrelsen består af: Institutleder, professor, dr.med. Olaf B. Paulson, viceinstitutleder professor, dr.med. Ralf Hemmingsen og lektor, dr.med. Annette Gjerris.

Neurologisk Afdeling, H:S Rigshospitalet

Se endvidere Neurologisk klinik: http:///www.hosp.dk/RHNeurologiskKlinik.nsf/SkalKategorier/Velkomst og Neurobiologisk forskningsenhed: http://nru.dk

Forskningsvirksomhed

Neurobiologisk forskningsenhed
Forskningsenheden er en del af Neurologisk Klinik og står for en omfattende forskning. Dens hovedforskningsområder er: hjernens receptorforhold, hjernens funktionelle opbygning og hjernens blodcirkulation og stofskifte samt statistisk billedbehandling og tracerkinetik. Forskningen spænder metodologisk fra dyreeksperimentelle studier til kliniske undersøgelser med anvendelse af højteknologiske billeddiagnostiske metoder som enkel fotons computer tomografi (SPECT) og positron emissions tomografi (PET). Forskningsemnerne spænder fra basale regulatoriske mekanismer til kortlæggelse af hjernens receptorforhold og fysiologiske aktivering og videre til undersøgelser af en række sygdomstilstande som cerebrovaskulære sygdomme og demens. Der er etableret et samarbejde med MR-centret på Hvidovre Hospital.

Dissemineret sklerose
Sklerose Forskningsenheden med Neuroimmunologisk Laboratorium er tæt knyttet sammen med den kliniske funktion i Scleroseklinikken. Forskningen omfatter kliniske undersøgelser med gennemprøvning af nye behandlingsformer, rehabilitering, undersøgelse af spasticitet, genetiske faktorer, immunologiske undersøgelser, PET-undersøgelser og dyreeksperimentelle undersøgelser på modellen eksperimentel autoimmun encephalomyelitis.

Neuropsykologisk forskning
Dels selvstændigt og dels i relation til flere af de ovennævnte projekter er der veletablerede forskningsaktiviteter.

Neuromuskulære sygdomme
Forskningen spænder fra molekylære og basalfysiologiske undersøgelser til klinisk studier. De vigtigste forskningsområder omfatter: diagnostiske undersøgelser og nye behandlingsprincipper herunder immunmodulerende behandling samt basalfysiologiske undersøgelse af metaboliske myopatier.

Epilepsi
Forskningsfunktionen er især koncentreret om epidemiologi og klinisk afprøvning af nye antiepileptika, samt udvikling af metoder til diagnostik og evaluering i forbindelse med epilepsikirurgi.

Demens
I Hukommelsesklinikken udføres systematisk udredning og opfølgning af patienter med hukommelsesforstyrrelser og demenssygdomme. Forskningen omfatter biologiske markører for demenssygdomme, neuropsykiatriske manifestationer, normaltrykshydrocephalus, amnestisk syndrom, neuropsykologiske vurderingsinstrumenter, billeddiagnostik (MR, PET, SPECT), validering af nye undersøgelsesmetoder, afprøvning af nye lægemidler og sygeplejeforskning.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Udvikling af nye metoder til billeddiagnostik med positron emissions tomografi (PET) og magnetisk resonans (MR) med brug af principal component analyses og kunstige neurale netværk. Arbejdet udføres i samarbejde med Rigshospitalet, Danmarks Tekniske Universitet, Boston, Tallahassee og Minneapolis i USA samt Akita i Japan.

Undersøgelser af hjernens funktionelle aktivering er planlagt i detaljer i et samarbejde med Rigshospitalet, Hvidovre Hospitals MR-afdeling, Institut for Psykologi ved Københavns Universitet, Bergen i Norge og Birmingham i England.

Neurobiologisk Forskningsenhed er koordinator af et EU 5. rammeprogram om hjernens receptorer ved tidlig demens og deltager i et andet projekt om partial volume korrektion af hjernens strukturer.

Projekt vedrørende genetiske faktorer ved dissemineret sklerose udføres som et EU-projekt i samarbejde med Vævstypelaboratoriet på Rigshospitalet, Stockholm i Sverige, Oslo og Bergen i Norge og Malaga i Spanien. Flere terapeutiske forsøg vedrørende behandlingen af dissemineret sklerose udføres i samarbejde med flere europæiske lande tilknyttet European Charcot Foundation.

Hukommelsesklinikken deltager i tre EU-projekter. En del af forskningen, herunder lægemiddelundersøgelser, gennemføres desuden i samarbejde med flere nordiske og europæiske demensforskningscentre samt University of Vermont, USA.

Publikationer
Publikationsliste kan fås ved henvendelse til Neurobiologisk Forskningsenhed, afsnit 9201, Rigshospitalet. Forskningsenhedens publikationliste findes desuden på hjemmesiden. Se adressen i indledningen til afdelingen.

Neurologisk Afdeling, H:S Bispebjerg Hospital

Forskningsvirksomhed

Cerebrovaskulære sygdomme
2 ph.d.-afhandlinger blev forsvaret i år 2000. En om apopleksi epidemiologi og en om økonomivurdering ved apoplexia cerebri.

Interventionsafsnittet for akut apopleksi på Bispebjerg Hospital har dannet baggrund for nye resultater vedrørende temperaturudviklingen inden for de første timer efter apopleksidebut, forløbet af blodtryksændringer samt ændringer i blodsukkeret i den akutte fase. Den kliniske effekt af trombolysebehandling inden for 3 timer efter apopleksidebut vurderes i et kontrolleret åbent studie.

Dyreeksperimentelle undersøgelser af effekten af amfetamin i en cerebral embolimodel hos rotter undersøges.

Bevægeforstyrrelser
Genetiske undersøgelser af patienter med idiopatisk dystoni.

MR-undersøgelser ved Parkinson's sygdom.

MTV af anvendt EMG ved botulinumtoksinbehandling af torticollis.

SPECT-undersøgelse af dopamintransporter system før og efter operation med deep brain stimulation hos parkinsonpatienter.

SPECT-undersøgelse af det præ- og postsynaptiske dopamintransportersystem hos ubehandlede parkinsonpatienter og patienter med multi system atrofi.

Vandladningsforstyrrelser og dysfagi hos parkinsonpatienter.

Amyotrofisk lateral sklerose
Genetisk undersøgelse af patienter med familiær ALS.

Spørgeskemaundersøgelse vedrørende personlighedsændringer hos ALS-patienter.

MR-spektroskopi i motorisk cortex samt i de kortikospinale baner.

Autonom dysfunktion hos ALS-patienter.

Histologisk celletælling i udvalgte hjerneområder.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
The Cochrane Collaboration for Stroke Review, Edinburgh. International Stroke Society.

WHO: Implementation of the Helsingborg declaration on stroke management.

European Federation of Neurological Societies' s Stroke Panel.

Medlem af Steering Committees of several international multicenter studies.

Publikationer
I alt 28 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor Gudrun Boysen.

Neurofysiologisk Klinik, Neurocentret, H:S, Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Regeneration af perifere nerver
1) Undersøgelser af kontrolmekanismer for udvækst i den denerverede nervestump. 2) undersøgelser af styringen af reinnervation af målorganer og eventuelle mekanismer. 3) vækstfaktorers indflydelse på udvækst og reinnervation. 4) ændringer af ion-kanaler efter maturation af regenererede nervefibre. – Undersøgelserne benytter *in vivo* elektrofysiologiske metoder, samt histo-morfologisk evaluering.

Udtrætning ved dissemineret sklerose
Undersøgelse af impulsledning i centralnervesystemet hos normale personer og patienter med dissemineret sklerose under og efter udtrætningsmanøvre.

Degeneration af nerve- og muskelvæv
Hos patienter og i dyremodeller med axonale neuropatier og motorisk forhornscellesygdomme undersøges de funktionelle forhold i endnu fungerende væv. Der benyttes specielt udviklede elektrofysiologiske metoder til analyse af elektromyogram samt funktion i nervevæv *in vivo*.

Undersøgelser af spinale funktioner ved spasticitet
Undersøgelser af forstyrrelser af spinale inhibitoriske mekanismer hos patienter med spasticitet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Samarbejde omkring nerveregeneration med Duke University (North Carolina, USA), Integra LifeSciences, Corp (New Jersey, USA), University of Barcelona (Spanien).

Publikationer
I alt 6 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor, dr.med. Christian Krarup.

Klinisk Neurofysiologisk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Glostrup

Forskningsvirksomhed

Regulation af hjernens blodgennemstrømning
Undersøgelser over regulation af aktivitetsafhængige øgninger i blodgennemstrømning i cerebellar cortex og somatosensorisk cortex.

Mekanismer ved cerebral diseases.

Regulationsmekanismer for blodgennemstrømning i perifere nerver på normale og diabetiske dyr.

Kliniske undersøgelser
Klinisk neurofysiologisk undersøgelse af smertesans.

Klinisk neurofysiologisk undersøgelse af kortiko-spinale baner til urethrale og anale lukkemuskler.

Søvn og søvnforstyrrelser.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Om blodgennemstrømningen i hjernen i samarbejde med neurologisk afdeling Humboldt Universitet i Berlin, Tyskland.

Undersøgelse af hjernens stofskifte i samarbejde med University of Oxford, England.

Om undersøgelse af blodgennemstrømningen i perifere nerver i samarbejde med University of Calgary, Canada.

Publikationer
I alt 9 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor, dr.med. Martin Lauritzen.

Neurokirurgisk afdeling NK, Neurocentret, Rigshospitalet, H:S

Forskningsvirksomhed
Undersøgelser over cerebrospinalvæskens dynamik og resorptionsmodstand hos både børn og voksne. Udvikling af standarder og teknik til liquordynamiske undersøgelser især hos børn. Undersøgelser af hjernevæskens absorption ved MR-spektroskopi. Det intrakranielle tryks fysiologi og patofysiologi.

Udvikling af cerebrospinalvæskeventiler og deres langtidsprognose.

Epilepsikirurgi og funktionel kirurgi ved Parkinsonisme og andre sygdomme.

Epidemiologiske undersøgelser af forekomst og progno-

se ved forskellige tumorformer i hjerne og rygsøjle hos børn og voksne.

Prospektive undersøgelser af diverse rygkirurgiske stabiliserende indgreb, samt vurdering af effekt og prognose ved brug af forskellige implantater.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Undersøgelser af CSF-dynamik i samarbejde med University of Technology, Warsaw, Polen.

Multicentre undersøgelser af CSF-dynamik i samarbejde med Cambridge University, UK. Internationale videnskabelige protokoller ved hovedtraumer eller subaraknoidalblødning i samarbejde med European Brain Injury Consortium (EBIC) eller BrainIT.

Publikationer

I alt 33 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor, dr.med. Flemming Gjerris, Neurokirurgisk afdeling NK 2092, Rigshospitalet, tlf. 35452390 eller via Institut for Neurologi, Neurokirurgi og Psykiatri.

Psykiatrisk afdeling E. H:S Bispebjerg Hospital

Forskningsvirksomhed

Skizofreni og neurobiologi

Psykopatologi, neurobiologi (SPECT, CT,MR) og neuropsykologi hos patienter med skizofreni. Afdelingens forskning er koncentreret om prospektive undersøgelser af førstegangsindlagte skizofrene. Der gennemføres undersøgelse af såvel børn som voksne med debuterende skizofreni. Studier af dopamin- og serotonin-receptorer (SPECT), herunder nye antipsykotikas binding til neuro-receptorer. Endvidere undersøges somatosensoriske forhold hos skizofrene patienter.

Dyremodeller for psykose

Der etableret en non-farmakologisk dyremodel for aspekter af skizofren adfærd og disse studier vedrører dopaminerg sensitivering såvel som nye antipsykotikas virkning på forskellige dele af den cerebrale neurotransmission.

Dyremodeller for alkohol-dependens

Dyremodel for effekten af multiple forgiftnings-og abstinensepisoder med alkohol. Mekanismen bag progression af abstinensreaktioner (krampeanfald) over tid er udforsket. Fænomenet er relateret til abstinensexcitationer. Uddybende regionale undersøgelser af excitatoriske og inhibitoriske neurotransmittorer (receptorer).

Socialpsykiatri, personlighedforskning og liaisonpsykiatri

Socialpsykiatrisk Forskningsafsnit: Kohorteundersøgelse vedr. debuterende skizofreni i Hovedstadens Sygehusfællesskab. Der indgår randomiseret interventionsundersøgelse og undersøgelse af tidlig identifikation. Der er tale om deskriptive og hypotesedannende prospektive undersøgelser med sigte på at bedre behandlingsindsatsen. Endv. undersøgelse af personlighedsforhold (herunder metodeudvikling), behandling ved delirøse psykoser i somatisk afdeling.

Publikationer

I alt 25 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor, dr.med. Ralf Hemmingsen, Psykiatrisk Afdeling E, Bispebjerg Hospital, Bispebjerg Bakke 23, 2400 NV.

Psykiatrisk afdeling, H:S Hvidovre Hospital

Forskningsvirksomhed

Tidlig diagnose af skizofreni

Psykopatologisk, test-psykologisk og neuro-psykologisk undersøgelse af førstegangsindlagte patienter. Retrospektiv undersøgelse af patienter med diagnosen skizofreni mhp. rekonstruktion af de initiale sygdomsfaser og prospektiv undersøgelse af non-psykotiske patienter mhp. risiko for fremtidig udvikling af skizofreni.

Genetik og skizofreni

Analyser af data fra store, multigenerationelle familier med høj skizofrenirisiko mhp. transmissionsmønstre og heritabilitet af psykopatologiske fænomener samt genetiske koblingsforsøg med genom-screening.

Skizofreni som udviklingsforstyrrelse

Undersøgelser af højrisikobørn i forskellige aldre mhp. perceptuo-motoriske forstyrrelser, emotionelle og kognitive vanskeligheder mhp. tidlig identifikation af vulnerable børn og mhp. studium af initiale sygdomsmekanismer.

Psykopatologi ved skizofreni

Forsøg på en teoretisk og klinisk-empirisk afklaring af grundfænomener ved vulnerabilitet til skizofreni, især autisme og forstyrrelser i Jeg-oplevelsen.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Tidlig diagnose af skizofreni og skizofreni-udvikling: Köln Universitet, University of Southern California in LA (USC).

Genetik: Harvard Universitet.

Psykopatologi: Rutger's University (NJ), Lausanne Universitet.

Publikationer

I alt 15 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til sekretær Lotte Wehding Møller, Hvidovre Hospital, psykiatrisk afdeling, afsnit 817, Brøndbyøstervej 160, 2605 Brøndby.

Psykiatrisk afdeling, Amager Hospital, Øster Farimagsgade 5, 1399 København K

Forskningsvirksomhed

Psykiatri og jura

Undersøgelse over psykiatrilovgivning i EU. 2) Tvangsindlæggelser.

Epidemiologi

1) Registerundersøgelser vedrørende faktorer af betydning for udvikling af skizofreni.

2) Dopaminreceptorprofil hos skizofrene. 3) Betydningen af hyperikum i depressionsbehandling. 4) Forløb efter neurosediagnose. 5) Dødeligheden blandt stofmisbrugere. 6) Schiphrenia Outpatient Health Outcomes (SOHO). 7) Indvandrerpsykiatri.

Selvmordsforskning

Selvmord og selvmordsforsøg i lav-incidens områder. 2) Selvmordsudviklingen i Danmark.

Psykiatri og genetik
Psykiske sygdommes genetiske forhold i isolater. 2) Skizofreni og CAG-repeats.

Psykoterapi
Elekronisk bearbejdning af kvalitative data.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Mental Health Institute, Mannheim, Germany.

Publikationer
I alt 4 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Psykiatrisk Afdeling V (inkl. Psykiatrisk Forskningsenhed, WHO Collaborating Center), Psykiatrisk Sygehus Hillerød, Associeret klinikudvalg Københavns Amt

Forskningsvirksomhed
Psykometriske analyser ved skizofreni og affektive sygdomme; ved stress og livskvalitet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
WHO Genève: WHOQOL (livskvalitetsundersøgelse) for personer over 65 år, et EU-projekt.
WHO Europe (Kbh): Spørgeskema til Male Depression.
LIDO-projekt: En WHO-initieret undersøgelse af Longitudinal Investigation of Depression Outcomes.
NIMH/DRSST: Depression Rating Scale Standardization Team for the use of the Hamilton Depression Scale.

Publikationer
I alt 7 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor Per Bech, Psykiatrisk Forskningsenhed, Psykiatrisk Sygehus, Dyrehavevej 48, 3400 Hillerød.

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling F, H:S Bispebjerg Hospital

Forskningsvirksomhed
Igangværende forskningsprojekter på børne- og ungdomspsykiatrisk afd. F januar 2001.
Børn med ADHD, DAMP, Tourettessyndrom, OCD og adfærdsforstyrrelse.
En udforskning af overlap og forskelle mellem børnepsykiatriske diagnoser belyst ved anvendelse af 5–15. Nordisk spørgeskema til udredning af børns udvikling og adfærd.
Anorexia nervosa i Danmark.
Børn og unge med debut af psykose. Prospektiv forløbsundersøgelse af symptomer, behandling og psykosocial funktion.
Børn og unge med debut af psykose. Neurobiologiske adspekter.
Psykiatrisk sygdom hos kvinder i forbindelse med graviditet, fødsel og barnets første leveår.
Psykisk syge gravide kvinder og deres børn.
Undersøgelse af tilknytningsevner og forsvarsstrategier hos unge opvokset hos psykisk syg mor.
Attachemtsforstyrrelser hos unge borderlinepatienter og deres mødre.

Publikationer
I alt 8 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling, Københavns Amts Sygehus i Glostrup

Forskningsvirksomhed
Psykopatologi i de første tre leveår (risikomarkører, tidlige sygdomstegn, prævalens).
Psykosomatiske trivselsforstyrrelser og spiseforstyrrelser hos spæde og småbørn.
Sammenhæng mellem psykisk sygelighed i barnealderen og psykisk sygdom hos forældrene.
Forløbsundersøgelser (gennemgribende udviklingsforstyrrelser, spiseforstyrrelser og ungdomspsykiatriske tilstande).
Suicidal adfærd hos børn og unge.

Publikationer
Fuld publikationsliste kan rekvireres hos overlæge, klinisk lektor Anne Mette Skovgaard.

Institutleder Olaf B. Paulson

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP KLIN	4,8 2,8	1,3
TOTAL	7,6	1,3

Klinisk Neurofysiologi

Professorer
Krarup, Christian; klinisk professor fra 1.7.2000.
Lauritzen, Martin Johannes; klinisk professor.

Neurokirurgi

Professorer
Gjerris, Flemming Ott; professor.

Kliniske lektorer
Eskesen, Vagn Nørgaard.
Henriksen, Leif.
Juhler, Marianne.
Rosenørn, Jarl Ulrik.

Neurologi

Professorer
Boysen, Gudrun Margrethe; klinisk professor.
Knudsen, Karen Moos; klinisk professor.
Paulson, Olaf Bjarne; professor.
Olesen, Jes; klinisk professor.
Sørensen, Per Soelberg; klinisk professor.

Kliniske lektorer
Feilberg, Jens Bülow.
Jensen, Rigmor Agnethe.
Rasmussen, Dorte.
Vorstrup, Else Sissel.

Psykiatri

Professorer
Bolwig, Tom Gert; professor.
Hemmingsen, Ralf Peter; klinisk professor.
Parnas, Josef Stefan Stanislaw; klinisk professor fra 1.5.2000.
Aarkrog, Tove; klinisk professor fra 1.5.2000.

Kliniske lektorer
Aggernæs, Karin Helle.
Andersen, Henrik Steen.
Dam, Ole Henrik.
Gjerris, Annette.
Glenthøj, Birte Yding.
Haastrup, Søren Gudmund.
Klysner, Rene.
Knudsen, Peder.
Kristensen, Ellids.
Lier, Lene.
Sihm, Flemming.
Skovgaard, Anne Mette.

Ph.d.-afhandlinger
Aakerlund, Lars Peter: Artificial Neural Networks and Schizophrenia.
Ashina, Messoud Rustam: Muscle hardness in chronic tension-type headache.
Bille, Anne Ester Hvid: Undersøgelser af hjernens dopaminerge og serotonerge transmissionssystemer: Implikationer for udvikling af extrapyramidale bivirkninger.
Linde, Rasmus: Serebral blood flow and metabolisme during acute hyperketonemia.
Oturai, Annette Bang: Genetic Risk Factors in Multiple Sclerosis.
Porsdal, Vibeke: Økonomivurdering af apopleksia cerebri.
Truelsen, Thomas Clement: Trends in stroke incidence in the Copenhagen City Heart Study and the effect of beer, wine and spirits consumption on risk of stroke.

Klinisk Institut for Oto-Rhino-Laryngologi, Oftalmologi og Dermato-Venerologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder: Professor, overlæge, dr.med. Gunhild L. Skovgaard, Bispebjerg Hospital, Dermatologisk afdeling.

Bestyrelsen består af: Institutleder, professor, dr.med. Gunhild L. Skovgaard, professor, dr.med. Jan Ulrik Prause og lektor, overlæge, dr.med. Jens Thomsen.

Øjenklinikken E 2061, HovedOrtoCentret, H:S Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Glaukom
En på afdelingen nyudviklet kirurgisk behandling videreudvikles og afprøves i et multicenterstudie. Ultralydsbiomikroskopi af forreste afsnit ved pigmentglaukom. Dyreeksperimentelle studier af ilttensionen i nervus opticushovedet ved anvendelse af glaucommidler.

Okulær billeddiagnostik
Digital billedbehandling og kvalitative krav til korrekt gengivelse af form, farve og detaljer studeres som led i AIPO-projektet (Advanced Image Processing in Ophthalmology).

Okulær immunologi
De intraokulære vævs immunprivilegium, RPE-induceret apoptose af aktiverede T-lymfocytter og vækstregulationen i dyrkede retinale pigmentepithelceller undersøges *in vitro* dynamisk og histopathologisk.

Okulær onkologi
Afdelingen er center for okulære og orbitale neoplasmer. Bulbusbevarende bestrålingsmetoder ved anvendelse af Rutenium-Rhodium plader og I^{125}-plader og transpupillær termoterapi studeres. Mikrokirurgisk intrabulbær tumorresektion og topikal cytostatikabehandling af conjunctivale maligne neoplasmer er under afprøvning.

Retino-vitreale sygdomme – epidemiologi og behandling
Retino-vitreale sygdommes kliniske forløb og de retino-vitreale kirurgiske indgrebs muligheder studeres. Tiårs follow-up på incidensen af AMD. Forekomst af AMD i Grønland. Transplantation af RPE på grise. Cellekultur af humane- og grisepigmentepithelceller.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Dorzolamid ved glaucom med Reykjavik Universitet.

Ethnic Pseudoexfoliation Glaucoma (XFG) trial. Multicenterstudie med Thessaloniki Universitet, Grækenland. Basalt studie med Universitetet i Helsinki.

Nordic Glaucoma Database: 1999- Joint Nordic Glaucoma Database med Universitetsøjenklinikker i Finland, Island, Norge og Sverige.

Regulation af synsnervens blodgennemstrømning og metabolisme med Reykjavik Universitet.

Okulær onkologi med Universiteterne i Helsinki, Leiden, Liverpool, Stockholm og Tel Aviv.

Publikationer
I alt 51 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til professor, dr.med. J.U. Prause, Øjenklinikken E 2061, Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, 2100 København Ø.

Øjenafdelingen, Københavns Amts Sygehus i Herlev

Forskningsvirksomhed
Diabetisk maculaødem. Objektiv bedømmelse, betydningen af forhøjet arterielt blodtryk, nye medicinske behandlingsformer, påvirkninger i forbindelse med kataraktkirurgi. 1 ph.d.-projekt, afsluttet, 5 ph.d.-studier igang.

Glostrupundersøgelsen. Øjenafdelingen indgår med subundersøgelser i befolkningsundersøgelsen i Glostrup. Særligt analyseres nye optiskbaserede undersøgelses- og behandlingsteknikker vedr. nethindesygdomme samt ikkeinvasiv diagnostik af systemiske sygdomme.

Glaukom. Indførelse af nye objektive vurderingsmetoder af glaukom, en del af projektet indgår i Glostrupundersøgelsen. Et tvillingprojekt vedrørende arvelighed og miljø er ved at være afsluttet.

Evaluering af screeningsmetoder: Egenfluorescens i øjets linse, objektiv bestemmelse og udledning af information vedr. glukosemetabolisme og disposition for diabetiske senkomplikationer. 1 ph.d.-projekt afsluttet.

Nyt ph.d.-projekt er i gang som også indrager et tvillingprojekt og Glostrupundersøgelsen.

Aldersrelateret maculadegeneration. Objektiv bedømmelse af øjenfotografier.

Projekt omhandlende "tørre øjne" – MB Sjögren patienter. Behandling med Pilocarpin.

Projekt omhandlende "tørre øjne" – MB Sjögren patienter. Behandling med Ciclosporin.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Udfører samarbejde sammen med Hershey Medical Center, Penn State University, Pennsylvania om diabetisk retinopati.

Leder af multicenterstudium vedr. medicinsk behandling af diabetisk maculaødem.

Samarbejder med Leidens Universitet og Coimbra Universitet vedr. metodologisk udvikling inden for videreudviklingen af metoder til objektiv bestemmelse af blod-nethindebarrierens permeabilitet og blod-kammervandsbarrierens permeabilitet.

Samarbejder med Malmö Sjükhus/Malmö Universitet om glaukom.

Publikationer
I alt 7 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Øre-næse-halssygdomme, hoved-halskirurgi Rigshospitalet

Forskningsvirksomhed

Otologi
Lys- og elektronmikroskopi af patologiske lidelser i tindingebenet, især otosclerose, otitis media cholesteatomatosa

og Mb. Menière, EM undersøgelser af saccus og ductus endolymphaticus på rotter. Basale knoglefysiologiske undersøgelser af re-modellerings-akti-viteten i labyrintkapslen samt undersøgelse for mikrofrakturer. Eksperimentelle undersøgelser af antioxidanter og neurotrofiners mulige beskyttende funktion af indre øre efter vibration.

Audiologi
Otoakustiske emissionsmålinger m.h.p. vurdering af ydre hårcellers funktion. Tinnitusmasking, forskning og afprøvning af nye avancerede høreapparater efter aftale med dansk høreapparatindustri. Ototoxisitet hos patienter i cisplatin behandling. Objektiv hjernestammeaudiometri. Respons hos nyfødte og børn m.h.p. tidlig diagnostik af hørenedsættelse. Indre øre: Eksperimentelle elektrofysiologiske og histologiske samt kliniske undersøgelser over forskellige farmakas anvendelse i forebyggelse og behandling af indre øre skader og sygdomme.

Otoneurologi
Forskning i balanceforstyrrelse (svimmelhed) hos ældre og hos patienter med neurologiske lidelser ved elektrookulomotorisk undersøgelse (vestibulær autorotationstest) og vestibulær undersøgelse hos patienter udsat for organiske opløsningsmidler. Klinisk undersøgelse af Menière patienter samt akusticusneurinom patienter.

Hoved-hals-cancer
Molekylærbiologiske undersøgelser af specielt epidermal growth factor ved hoved-hals cancer, kliniske undersøgelser af forskellige rekonstruktionstyper i forbindelse med hoved-hals kirurgi. Immunologiske undersøgelser af spytkirtelsvulster og thyreoideacancer.

Inflammatoriske/immunologiske lidelser i øvre luftveje
Internationalt samarbejde omkring Wegeners granulomatose, bakteriologisk-immunologiske undersøgelser af mellemøre- og næsesekret ved akut suppurativ og sekretorisk otitis media hos danskere og grønlændere. Undersøgelse af patienter med allergiske næselidelser med udvikling af rhinometri udstyr til objektiv måling af næsens tværsnitsareal.

Nationalt og Internationalt forskningssamarbejde
Eksperimentel og klinisk indre øre forskning. Professor Ilmari Pykköe, Karolinska Sjukhuset, Stockholm.

Otoakustiske emissioner fra cochlea, professor Gerald Propelka, Central Institute of Deaf, St. Louis U.S.A.

Elektronmikroskopiske undersøgelser af saccus og ductus endolymphaticus, professor Helge Rask-Andersen, Uppsala Universitet, Sverige. House Ear Institute, Los Angeles, U.S.A.

Vestibulær autorotationstest, professor Dennis O-Leary, University of South California, L.A. U.S.A.

Wegeners granulomatose, internationalt samarbejde med en række skandinaviske og europæiske universiteter.

Bakteriologi ved otitis media, professor Karin Prellner, Lund.

Publikationer
I alt 16 publikationer. Kan fås ved henvendelse til Rigshospitalets øre-næse-halsafdeling, HovedOrtoCentret.

Øre-, næse-, halsafdeling E, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed

Non-invasiv behandling af aures alate
Der laves prospektive kliniske undersøgelser på 1/4 – 51/2 årige børn med stritører, der behandles konservativt med 4 – 6 måneder med ny metode: Auri-Clip og Auri:strip.

Næsepolypper
Histologiske undersøgeler af næsepolypper med henblik på en bedre klassification af polypper.

Eksperimentelle undersøgelser af otitis forårsaget af forskellige bakterier
Ved kvantitativ histopatologi sammenlignes slimhindeforandringer i rotters mellemøre inficeret med enten pneumococcer, hemophilus influenzae, hemophilus influenzae type B eller moraxella catarrhalis. Histologisk forløb følges op til 6 måneder efter inokulation.

Cholesteatomforskning
Der laves undersøgelser over patogenesen af omfattende kliniske efterundersøgelser af patienter opereret i perioden 1965-95 med henblik på langtidsresultater af forskellige former for kirurgi.

Undersøgelser af vækstraten af akustikusneurinomer
Med henblik på eventuelt at kunne undgå en operation følges patienter før operationen med regelmæssige CT- og MR-skanninger med henblik på væksten af akustikusneurinomer.

Forskning omkring arvelig motorisk og sensorisk neuropati, type I og II (Charcot-Marie-Tooth syndrom)
Alle patienter med denne syndrom fra Sjælland undersøges med akustiko-vestibulærundersøgelse og hjernestammeaudiometri og genetisk.

Behandling af svimmelhed, specielt Mb
Meniere med gentamycin doseret via et specielt doseringssystem med pumpe indopereret i mellemøret. Effekten heraf undersøges.

Internationalt forskningsarbejde
Samarbejde med Universitetsklinikken i Bochum, Tyskland om patogenesen af cholesteatomer.

Samarbejde med øre-, næse-, halsafdelingen, Universitetssygehuset i Lund, Sverige omkring forskningen vedrørende eksperimentel otitis.

Samarbejde med Karolinska Sjukhuset, Sverige, vedrørende eksperimentelle undersøgelser af indre øre efter dosering med Gentamycin og andre medikamenter.

Publikationer
I alt 40 publikationer. Publikationsliste kan rekvireres fra øre-næse-halsafdelingen, KAS Gentofte.

Dermatologisk Afdeling K, Københavns Amts Sygehus i Gentofte

Forskningsvirksomhed

Allergisk kontakteksem
Forskningen har til formål at tilvejebringe den lægevidenskabelige baggrund for forebyggelse af kontaktallergi over for de væsentligste hudallergener som nikkel, parfumestoffer, gummikemikalier og konserveringsmidler. Årsagerne til kontaktallergi kortlægges ved hjælp af epidemiologiske, kemiske og klinisk allergologiske og immunologiske metoder. Mekanismen bag udvikling af tolerance søges belyst. Der arbejdes på udvikling af eksperimentelle expositionsmodeller beregnet til at fastlægge sikre udsættelseskoncentrationer for de almindeligste hudallergener. Herunder undersøges duftstoffers betydning for opståen og vedbliven af håndeksemer.

Fondsstøtte: EU contract no: BMH4-CT96-0877, ENV4-CT95-0267, EU-contract QLRT-1999-01558, Sundhedsvidenskabelig Forskningsråd: 9601876, Sundshedsstyrelsen: 1400/9-200-1996, Miljøstyrelsen: m7041-0144 og flere private fonde.

Irritativt kontakteksem
Mekanismer bag arbejdsbetinget irritativt eksem. Cytokiners patogenetiske rolle ved irritativt kontakteksem. Hudfysiologiske undersøgelser med henblik på patogenese og behandling af tilstanden. I eksperimentelle humane modeller evalueres hudens modstandskraft overfor irritative påvirkninger samt effekt af behandlingsmidler. Anvendte metoder er Corneometri, laser Doppler flowmetri, måling af transepidermalt vandtab, samt colorimetri.

Fondsstøtte: EU contract no.BMH4-95-0872, SSVF: 9601893.

Hudkræft
De genetiske og immunologiske forhold, som betinger udvikling af hudkræft, søges klarlagt, specielt med henblik på eventuel identifikation af risikogrupper.

Arbejdsbetinget håndeksem
Med udgangspunkt i patienter med anerkendt arbejdsbetinget håndeksem foretages en follow-up undersøgelse med henblik på identifikation af risikofaktorer, herunder psykosociale faktorer, for svær sygdomsgrad samt manglende arbejdsmarkedstilknytning.

Fondsstøtte: Arbejdsmiljørådets service center 1999-23 og SSVF 9902745.

Københavns Amt, Center for Sygdomsforebyggelse
Med udgangspunkt i en kohorte, der tidligere er undersøgt ved Københavns Amts Center for Sygdomsforebyggelse, vurderes risikofaktorer for allergi og ændringer i forekomsten af allergi i voksenbefolkningen ved hjælp af allergitestning og andre objektive målinger.

Det Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd: 9601817.
Sygekassernes Helsefond: 11/260-96.
Sundhedspuljen: 1081996.

Forskning i lægemidlers koncentration og penetration i huden som målorgan
Måling af lægemiddelkoncentrationer i huden efter hhv. lokal og systemisk lægemiddeladministration ved brug af mikrodialyseteknik er etableret, ligesom effekten af barrierebeskadigende påvirkning på penetrationen er undersøgt. Der er etableret to samarbejdsprojekter inden for Center for Drug Design and Transport (SSVF 9700555): En evaluering af *in vivo* metoder til måling af lægemiddelkoncentrationer i huden efter lokal administration, og et projekt omhandlende lokal penetration og effekt af lægemiddelstoffer i normal hud samt i eksperimentelle kløemodeller.

Superantigener
Superantigenernes betydning for udvikling af atopisk dermatitis og psoriasis undersøges.

Medicinsk Multimedie Center
Afdelingen deltager i Medicinsk Multimedie Center i samarbejde med andre afdelinger i Københavns Amt, Hovedstadens Sygehusfællesskab, Panum Instituttet og Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek. Projektets formål er at udbrede udnyttelsen af den moderne informationsteknologi i undervisningen ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Herunder at evaluere og klassificere multimedieprodukter til brug i undervisningen.

Projektet er støttet af Center for Teknologistøttet Uddannelse.

Publikationer
I alt 41 publikationer. Publikationsliste kan fås ved henvendelse til afdelingen.

Institutleder Gunhild L. Skovgaard

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP KLIN	3,2 2,9	0,4
TOTAL	6,1	0,4

Dermato-Venerologi

Professorer
Menne, Torkil; klinisk professor.
Skovgaard, Gunhild R Lange; professor.

Kliniske lektorer
Agner, Tove.
Baadsgaard, Ole.
Fogh, Hanne.
Karlsmark, Tonny.
Petersen, Carsten Sand.

Oftalmologi

Professorer
Jensen, Peter Koch; klinisk professor.
Lund-Andersen, Henrik; klinisk professor.

Kliniske lektorer
Edmund, Carsten Anker.
Fledelius, Hans Callø.
Krogh, Erik.
Larsen, Lars Michael.

Ninn-Pedersen, Ken Ove.
Petersen, Peter Bernth.
Skjødt, Karen.
Sørensen, Knud Erik.

Oto-Rhino-Laryngologi

Professorer
Bretlau, Poul Holmer; professor.
Tos, Miroslav-Franc; klinisk professor.

Kliniske lektorer
Balle, Viggo Hulthin.
Nielsen, Lars Holme.
Peitersen, Erik Karlo.
Sørensen, Christian Hjort.
Thomsen, Jens Christian.
Vesterhauge, Søren.
Von Buchwald, Christian.

Ph.d.-afhandlinger
Bryld, Lars Erik: A genetic-epidemiological study of hand eczema in young adult twins.
Flesner, Per: Katarakt og Diabetes.
Petersen, Ane Marie Ahm: Characterisation and clinical relevance of soluble ICAM-1 in multiple sclerosis.
Tingsgaard, Peter Koefoed: Endothelial expression of intercellular adhesion molecules and eosinophil infiltration in nasal polyps – an immunohistochemical study.

Studienævnet for Medicin

Medlemmer

Pr. 1.2.2000: Studieleder Poul Jaszczak.
Studienævnet for Medicin består af:

Klinik

Overlæge, dr. med. Poul Jaszczak, Gyn/obs afd. KAS Herlev, professor, dr.med. Asger Dirksen, Lungemedicinsk Klinik, RH.

Teori

Lektor, dr. med. Finn Bojsen-Møller, Medicinsk Anatomisk Institut, adjunkt Pernille Due, Institut for Folkesundhedsvidenskab.

Paraklinik

Professor, dr. med. Niels Høiby, Institut for medicinsk mikrobiologi & immunologi.

Forenede medicinske fagråd

Stud.med. Klara Vinsand Naver, stud.med. Jens Ulrik Stæhr Jensen, stud.med. Bjarke Brandt Hansen, stud.med. Aleksander Krag og stud.med. Lisbeth Ludvigsen.

Suppleanter

Klinik

Overlæge, dr. med. Birthe Yding Glenthøj, Psykiatrisk afd., Bispebjerg Hospital, professor, dr. med. Jørgen Rask Madsen, Medicinsk gastroenterol. afd., KAS Herlev.

Teori

Ext. Lektor, Jens Bülow, Klinisk Fysiologisk afd., Bispebjerg Hospital, lektor Klaus Witt, Institut for Folkesundhedsvidenskab.

Paraklinik

Lektor Nina Grosman, Farmakologisk Institut.

Forenede medicinske fagråd

Stud.med. Birgitte Schou Rode, stud.med. Christopher Schäfer, stud.med. Bue Juvik, stud.med. Brian Bjørn og stud.med. Simon Serbian.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivnings- og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Medicin (teori)***	***Medicinsk klinik***	***Humanbiologi***	***Humaniora***	***Meritoverført***	***I alt***
Medicin	1302,42	759,50	0,08	0,50	91,58	2154,08
Odontologi	0,54					
Humaniora		0,88				
Andre		0,08				
Merit- og gæstestud.	1,92	3,08				
I alt	1304,88	763,54				

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

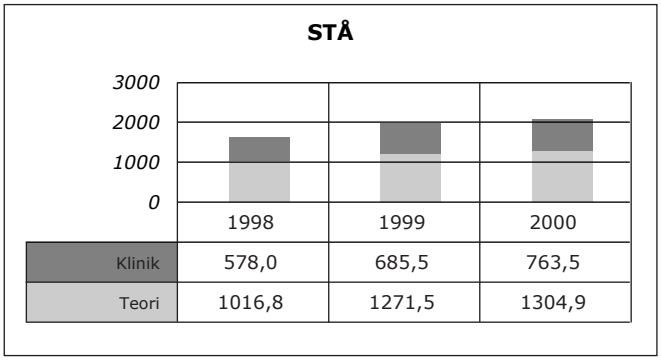

Studieleder Poul Jaszczak

Studienævnet for Odontologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af Studieleder Merete Bakke, Marian Allon, Merete Bakke, Lena Bay, Sune Borch, Jens Gejlager, Mette Klein, Dennis Moe, Tanja Skuldbøl, Pia Worsøe, Nina von Wowern. Suppleanter: Kim Ekstrand, Klaus Gotfredsen, Dorte Jeppe-Jensen, Anders Nattestad, Pegah Pourahmad, Michael Svanholt. Observatører: Lis Almer Nielsen, Ole Carlsen, Bodil Riis. SVF repræsentanter: Leif Christensen, Susanne Witthøft.

Beretning

Nyt 1.-2. semester

Som første del af en ny studieordning foregår det første studieår på odontologistudiet fra 1. september 2000 som sam-undervisning med medicin.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivnings- og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Odontologi***	***Medicin (teori)***	***Humanbiologi***	***Meritoverført***	***I alt***
Odontologi	307,46	0,54	0,08	5,62	313,71

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

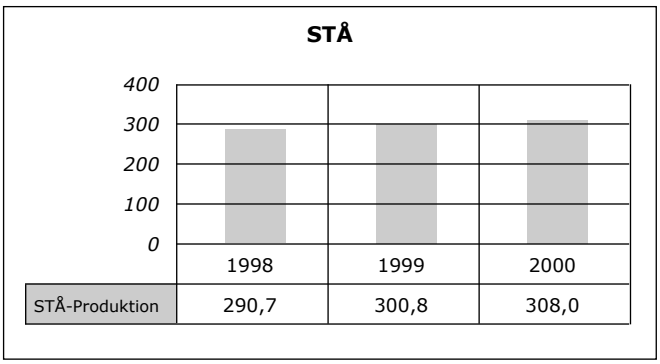

Studieleder Merete Bakke

Studienævnet for Folkesundhedsvidenskab

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende: Studieleder er Tavs Folmer Andersen, Maja Barfod Hørsving, Mette Machon, Ditte Krogh, Laust Hvas Mortensen og Mette Sofie Jurs.

Suppleanter: Gregers Stig Andersen, Lina Steinrud Mørch, Anne-Kristine Prag, Lene Terp Nielsen og Henriette Haase.

Studiesekretariatet for FSV uddannelsen kunne i årets løb ansætte to nye medarbejdere, en uddannelseskoordinator og en overassistent. Denne udvidelse af staben var stærkt påkrævet for, at sekretariatet kan holde trit under uddannelsens fortsatte udbygning.

Kontorfuldmægtig Birthe Vraa (b.vraa@pubhealth.ku.dk), studiesekretær Dorthe Worm (d.worm@pubhealth.ku.dk) og uddannelseskoordinator Frank Jørgensen (f.jorgensen@pubhealth.ku.dk).

Adresse

Institut for Folkesundhedsvidenskab
Afd. for Sundhedstjenesteforskning
Blegdamsvej 3, Bygning 42 (Pavillonen)
2200 København N
Telefon 35 32 79 91
Fax 35 32 76 29.

Beretning

Bachelor- og kandidatuddannelse i Folkesundhedsvidenskab (FSV-uddannelsen)

Ved Bachelor- og kandidatuddannelsen i Folkesundhedsvidenskab har omdrejningspunkterne i år 2000 været at gennemføre undervisningen på 1. studieår, at lancere den nye undervisning på 2. studieår, at detailplanlægge 3. studieår samt at udvikle fundamentet for kandidatuddannelsen.

Uddannelsens 3. studieår er sat i gang pr. 1.2.2000.

På grundlag af de indhøstede erfaringer fra 1. og 2. studieår er studieordningen for 3. studieår blevet justeret på en række punkter. Fakultetsrådet støttede hermed en øget satsning på tværfaglighed og fagintegration, hvilket søges effektueret ved hjælp af undervisningsmoduler bestående af flere samarbejdende fag, fælles projektseminarer efterfulgt af integrerede eksaminer og klinisk ophold på hospitalsafdelinger.

Det daglige arbejde med uddannelsen er præget af den fortsatte nyudvikling og opbygning, men en særlig koncentreret og målrettet indsats blev udfoldet i forbindelse med det årlige internatmøde i Gilleleje i oktober. I mødet deltog fagledere, studievejledere, studenterrepræsentanter samt kolleger fra andre europæiske Public Health-uddannelser. Der blev sat fokus på en række diskussionstemaer, herunder: Metodegrundlaget i folkesundhedsvidenskab; uddannelsens balance mellem teori, metode og substans; tværfaglighed; fagintegration; kernekompetencer; valgfrihed samt undervisningsmetoder og -belastning.

Mødet anbefalede på baggrund af disse drøftelser, som bl.a. inddrog de mange års erfaring fra Public Health-uddannelserne ved Universitet i Maastricht, at arbejde hen imod øget studentervalgfrihed, reduktion af konfrontationstimetallet, mere selvstændig studieaktivitet samt yderligere satsning på såvel den vertikale som den horisontale fagkoordination.

Disse anbefalinger er siden blevet indarbejdet ved den videre udvikling af Uddannelsen, idet studienævnet har nedsat et af Bachelorudvalg der især satser på udvikling af fagkoordinationen gennem en række justeringer på kort sigt samt lægger op til en grundigere revision af Bachelor-uddannelsen på lidt længere sigt. Derudover har studienævnets Kandidatudvalg indarbejdet anbefalingerne i grundlaget for udviklingen af kandidatuddannelsen, der modtager de første studerende pr. 1.2.2002. I år 2000 har Kandidatudvalget udarbejdet de overordnede rammer for struktur og indhold af kandidatuddannelsen i Folkesundhedsvidenskab.

Uddannelsens mange udviklings- og planlægningsaktiviteter har – som hidtil – fået omfattende opbakning blandt de studerende, der løbende bidrager både med stor arbejdsindsats og kreativitet. Ser man på selve studieaktiviteten er såvel gennemførsels- som frafaldsprocenten inden for de rammer, som blev forudsat ved uddannelsens begyndelse.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Folkesundhedsvidenskab***	***Meritoverført***	***I alt***
Folkesundhedsvidenskab	64,46	0,42	64,88
Biologi	0,083		
I alt	64,54		

Studieleder Tavs Folmer Andersen

Uddannelsesudvalget for Master of International Health (MIH)

Medlemmer

Pr. 1.2.2000: Uddannelsesleder Ib Bygbjerg.

Undervisere: Professor Ib Bygbjerg, Afdeling for International Sundhed. Lektor Flemming Konradsen, Afdeling for International Sundhed. Adjunkt Helle Samuelsen, Afdeling for International Sundhed. Adjunkt Hanne Mogensen, Institut for Antropologi.

Studerende: Stud.MIH Torben Bruhn, stud.MIH Peter Gyimah. Danida Fellowship Centre, stud.MIH Karen Megazzini, stud.MIH Hanh Thi Nguyen. Danida Fellowship Centre.

Observatører: Uddannelseskoordinator Lene Blegvad, Afdeling for International Sundhed. Uddannelseskoordinator Aase Gudmann, Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed.

Organisation

Sekretariatet er placeret ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, Nørre Allé 6, bygning 2, 2200 København N. Telefon 35 32 76 26, fax 35 32 77 36. Det omfatter uddannelseskoordinator Lene Blegvad, e-mail L.Blegvad@pubhealth.ku.dk, kontorfuldmægtig Marianne Dithmer, e-mail M.Dithmer@pubhealth.ku.dk, kursuskoordinator Birgitte Gantriis, e-mail B.Gantriis@pubhealth.ku.dk, uddannelseskoordinator Aase Gudmann, e-mail: A.Gudmann@pubhealth.ku.dk

Web-side http://www.pubhealth.ku.dk/mih/mih.html

Beretning

Uddannelsesudvalget blev nedsat pr. 18.12.2000.

Formål

Master of International Health uddannelsen blev oprettet i 1998 under lov om åben uddannelse. Det er en et-årig akademisk engelsksproget videreuddannelse med det formål at uddanne personer, som selvstændigt og på videnskabeligt grundlag kan medvirke til at forbedre lavindkomstsamfund og befolkningsgruppers sundhedstilstand internationalt, regionalt og lokalt ved at 1) igangsætte, gennemføre og evaluere forebyggelse, behandling og sundhedsfremme og 2) deltage i udvikling af sundheds- og socialvæsenet.

Udbydere

Uddannelsen udbydes ved Københavns Universitet af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, og det meste af undervisningen rekvireres fra Institut for Folkesundhedsvidenskab i samarbejde med Danida og danske samt udenlandske undervisnings- og forskningsinstitutioner.

Optagelse

Optagelse på studiet kræver enten en videregående sundhedsfaglig, samfundsfaglig eller anden relevant uddannelse på mindst bachelorniveau, dokumenteret teoretisk videreuddannelse på mindst et år samt opnået relevant erhvervserfaring svarende til mindst to års fuldtidsarbejde. Desuden skal ansøgeren besidde sproglige færdigheder i engelsk, der kvalificerer til at følge et engelsksproget undervisningsforløb samt før studiestart indlevere en synopsis på max. 4 sider. Ansøgere med anden baggrund kan optages efter individuel vurdering. Der optages ca. 28 studerende pr. år. Ansøgere støttet af Danida skal ansøge via den danske ambassade i deres hjemland.

Indhold (fagledere i parentes)

Modul I: Grundmodul (professor Ib Bygbjerg). Introduktion til international sundhed. Grundmodulet svarer til det europæiske "core module", idet der dog er 4 ugers ophold ved CMC, Vellore, Indien, hvor de studerende vejledt af professor Abraham Joseph er på feltophold samt modtager problemorienteret undervisning. Afsluttes med skriftlig og mundtlig eksamen.

Modul II A og B: Videregående modul (adjunkt Helle Samuelsen) omfatter antropologi, politisk videnskab, økonomi og management i tæt samarbejde med interne og eksterne lærere fra ind- og udland blandt andet Danida og østafrikanske institutioner. Afsluttes med skriftlig eksamen.

Modul III: Specialmodul (lektor Flemming Konradsen) omfatter humanitær bistand, katastrofer og flygtninge. Afholdes i samarbejde med Dansk Røde Kors, Læger uden Grænser og Internationalt Center for Torturofre.

Modul IV: Individuelt projektarbejde (masterafhandling) med vejledning og afsluttende eksamen.

Sundhedskoordinator, dr., ph.d. Birgit Westphal Victor, Dansk Røde Kors' Internationale Afdeling er tilknyttet som ekstern lektor.

Evaluering

Uddannelsen blev positivt evalueret i marts 2000 af en repræsentant for TROPED. TROPED er en sammenslutning under TROPMEDEUROP Association bestående af Institutes and Schools of International Health and Tropical Medicine in Europa. Uddannelsen bliver løbende evalueret at de studerende.

Status

Det første hold af Masters in International Health (MIH) i Danmark blev færdige i august 2000. De studerendes mangeartede erfaringer erhvervet fra forskellige erhvervs og kulturelle baggrunde viste sig at være en undervisningsmæssig stor fordel. 20 ud af 26 studerende på dette første hold var akademikere, læger, biologer, tandlæger, sociologer, økonomer og 6 var sygeplejersker med supplerende universitetsuddannelse. På trods af begrænsede personalebevillinger i dette første år med mange ad hoc løsninger lykkedes det for alle studerende, der havde planlagt at indsamle deres data i felten, at komme af sted. Danida Fellowship Centre og andre Danida repræsentanter har medvirket til succesen, finansielt, praktisk og professionelt bl.a. som eksterne undervisere og vejledere. Endvidere har faderen til "international public health for all", den tidligere generaldirektør for WHO, dr. Halfdan Mahler, der var til stede ved afslutningshøjtideligheden udtrykt sin beundring for dette dristige foretagende.

Kandidatproduktion

Københavns Universitet. Pr. 31.12.2000 var der 27 studerende, heraf 14 støttet af Danida. I alt er 16 nationaliteter repræsenteret. I august 2000 afsluttede 25 studerende deres uddannelse med graden Master of International Health, heraf var 15 studerende kvinder.

Uddannelsesleder Ib Bygbjerg

Uddannelsesudvalget for Master of Public Health (MPH)

Medlemmer

Pr. 1.2.2000: Uddannelsesleder Bjørn Holstein.

Undervisere: Professor Bjørn Holstein, Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed, Professor Ib Bygbjerg, Afdeling for International Sundhed. Professor Poul Erik Petersen, Odontologisk Institut, Professor Terkel Christiansen, Institut for Sundhedstjenesteforskning, Syddansk Universitet.

Studerende: Stud.MPH Steen Dalgård Jespersen, stud.MPH Pernille West-Nielsen, stud.MPH Nete Hornnes, stud.MPH Berit Ziebell.

Undervisere: Lektor Lone Schmidt, Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed, Lektor Signild Vallgårda, Afdeling for Sundhedstjenesteforskning.

Studerende: Stud.MPH Carsten Juhl, stud.MPH Ingeborg Kristensen, stud.MPH Jette Blands, stud.MPH Birgitte Degn-Petersen.

Observatør: Uddannelseskoordinator Aase Gudmann, Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed.

Uddannelsesudvalget pr. 1.9.2000. Uddannelsesudvalget vælger studenterrepræsentanter ved studieårets begyndelse.

Organisation

Studiesekretariatet er placeret ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, Blegdamsvej 3, 2200 København N. Telefon 35 32 79 90, fax 35 35 11 81. Det omfatter uddannelseskoordinator Aase Gudmann, e-mail-adresse A.Gudmann@pubhealth.ku.dk, kontorfuldmægtig Anita Andersen, e-mail-adresse Anita.Andersen.@pubhealth.ku.dk, overassistent Maria Andersen, e-mail-adresse Maria.Andersen@pubhealth.ku.dk (vikar), overassistent Lise Moltke, e-mail-adresse L.Moltke@pubhealth.ku.dk.

Web-side http://www.sund.ku.dk/Mph/ og http://www.sund.ku.dk/Engelsk/MPH.

Beretning

Formål

Master of Public Health (MPH) uddannelsen er oprettet i 1996 under lov om åben uddannelse. Det er en to-årig akademisk midt-karriere uddannelse med det formål at uddanne personer, som selvstændigt og på videnskabeligt grundlag kan medvirke til at forbedre befolkningens og befolkningsgruppers sundhedstilstand ved at 1) igangsætte, gennemføre og evaluere forebyggelse og sundhedsfremme og 2) deltage i udvikling af sundheds- og socialvæsenet.

Udbydere

Uddannelsen udbydes ved universiteterne i København og Århus under medvirken af lærere fra Syddansk Universitet. Ved Københavns Universitet udbydes uddannelsen af Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, og det meste af undervisningen rekvireres fra Institut for Folkesundhedsvidenskab.

Optagelse

Optagelse på studiet kræver enten en videregående sundhedsfaglig, samfundsfaglig eller anden relevant uddannelse på mindst bachelorniveau uddannelse samt mindst et års samlet, dokumenteret teoretisk videreuddannelse samt mindst to års relevant erhvervserfaring, eller relevant, mellemlang videregående uddannelse samt mindst et års samlet, dokumenteret teoretisk videreuddannelse samt relevant erhvervserfaring svarende til mindst to års fuldtidsarbejde. Ansøgere med anden baggrund kan optages efter individuel vurdering. Der optages ca. 28 studerende pr. år ved Københavns Universitet.

Indhold af første studieår (fagledere i parentes)

Introduktionsmodul (professor Bjørn Holstein), kvalifikationsmodul med videnskabsteori (Adjunkt Hanne Andersen) og databehandling (lektor Mogens Trab Damsgaard, og lektor Merete Osler). Fællesmodul 1 om forskningsmetoder, biostatistik og epidemiologi (professor Per Kragh Andersen), og kvalitative forskningsmetoder (lektor Lone Schmidt). Fællesmodul 2 om Levekår og sundhed (lektor Kirsten Avlund). Fællesmodul 3 om organisation, ledelse og økonomi i sundheds- og socialvæsenet (lektor Signild Vallgårda). Fællesmodul 4 om forebyggelse og sundhedsfremme (lektor Merete Osler). Valgfrit specialmodul. I 2000 afholdtes tre specialmoduler: Forebyggelse og sundhedsfremme (professor Lars Iversen). Organisation, ledelse og økonomi i sundheds- og socialvæsenet (lektor Signild Vallgårda). Epidemiologi og biostatistik (professor Per Kragh Andersen). Desuden ca. 8 ugers arbejde med øvelser, cases, obligatoriske opgaver og eksamensopgave.

Indhold andet studieår

Individuelt projektarbejde (masterafhandling) med vejledning samt enkelte seminar prægede undervisningsdage.

Evaluering

Hvert modul bliver systematisk evalueret af de studerende. Evalueringerne er baseret på et spørgeskema og resultaterne af disse undersøgelser diskuteres med de studerende, faglederne samt i uddannelsesudvalget og de nødvendige skridt bliver taget for løbende at justere uddannelsen.

Status

MPH-uddannelsen ved Københavns Universitet har i 2000 udbudt den undervisning, som forudsættes i studieordningen. Uddannelsen har ultimo 2000 22 førsteårsstuderende og 29 andetårsstuderende. Der er sket en løbende udvikling af uddannelsen, dels opfølgning af den positive internationale evaluering fra 1999, dels en ændring af undervisningen i andet studieår for bedre at understøtte arbejdet med andetårsprojektet og udformning af masterafhandlingen. Uddannelsen deltager i to internationale netværk for at skabe bedre muligheder for udveksling af studerende, det ene et samarbejde med MPH-uddannelser i Frankrig, Polen, Portugal og UK om specialmoduler, det andet et samarbejde inden for the Association of Schools of Public Health in the European Region med henblik på at skabe grundlag for at tildele graden European Master of Public Health.

Kandidatproduktion

År	1998	1999	2000
Antal	21	19	19

Uddannelsesleder Bjørn Holstein

Studienævnet for Humanbiologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 består studeinævnet af følgende: Formand og studieleder Henrik Galbo, Vicestudieleder og næstformand Bodil Norrild. Talsmand for de studerende: Studienævnsmedlemmer: Folmer Elling. Lærere (3 år) Jørgen Gomme og Thomas Jonassen. Studerende (1 år) Jeppe Agner HOLD XI, Sine Reker HOLD XI, Gro Klitgård Povlsen HOLD XI, Martin K. Kornum HOLD XII, Birgitte Rahbek HOLD XII, Henrik Lund HOLD XII Suppl.

Beretning

Dispensationsudvalg: Henrik Galbo.

Koordinationsudvalg: Henrik Galbo og Martin K. Kornum.

Specialeudvalg: Bodil Norrild og Martin K. Kornum.

Medicinsk studienævns evalueringsudvalg: Henrik Galbo.

Fakultetets Internationale Udvalg Bodil Norrild og Martin K. Kornum.

Kontaktudvalg: Bodil Norrild.

Ligestillingsrådet: Birgitte Rahbek og Martin K. Kornum.

Andre udvalg: Studenterbibliotek: Birgitte Rahbek.

Observatører til andre nævn: Udpeges ad hoc.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Humanbiologi***	***Psykologi***	***Biologi***	***Meritoverført***	***I alt***
Humanbiologi	57,88	0,38	0,08	1,25	59,58
Medicin	0,08				
Odontologi	0,08				
Biokemi	0,08				
Humaniora	0,04				
Merit- og gæstestuderende	0,25				
I alt	58,42				

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

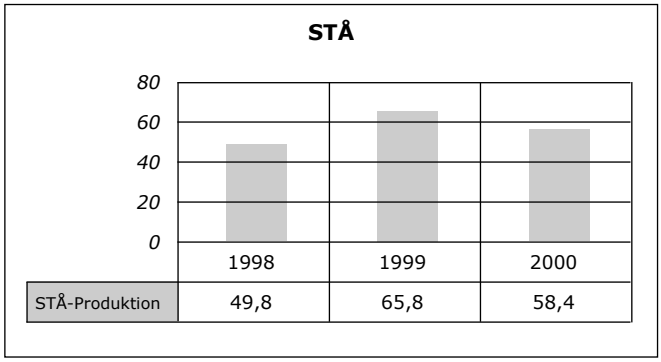

Studieleder Henrik Galbo

Ph.d.-studienævnet for Sundhedsvidenskab

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af lektor Jørgen Vinten, Professor Jesper Reibel, lektor Søren Nørby, professor, dr.med. Christian Karup, Professor Thorkild I.A. Sørensen, Cand.odont. Magnus Björnsson, Cand.med. Charlotte Landbo Tofteng, Cand.med. Hanne Abilstrøm og Cand. scient. Mette Rasmussen.

Beretning

Der er i 2000 ved Københavns Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet tildelt 111 ph.d.-grader. Dette er en beskeden opgang fra 1999, hvor 101 ph.d.-grader blev tildelt. På basis af antallet af indskrivninger i tidligere år vurderes, at opgangen ikke er udtryk for en tendens, men skyldes et samspil af tilfældigheder.

I det generelle ph.d.-studieprogram ved fakultetet optages studerende med meget forskellig baggrund. Dette forhold afspejler, at begrebet sundhedsvidenskab alene er defineret ved sit formål, og at en hvilken som helst videnskabelig metode kan tillades anvendt, blot den er hensigtsmæssig. De individuelle videnskabelige projekter spænder således meget vidt, fra matematisk-statistiske over gen-teknologiske til sundhedsøkonomiske. Fordelene ved det generelle program er ensartet (retfærdig) og effektiv administration, herunder undgåelse af klassifikationsproblemer, og endvidere at kvaliteten sikres ved åbne stipendieopslag.

For de fakultetsfinansierede studieforløb er der hård konkurrence om stipendierne. Dette opnås bl.a. ved opslag uden begrænsninger vedr. forskningsprojektets emne eller arten af ansøgerens kandidatuddannelse, hvorved kun meget kvalificerede ansøgere bliver tilgodeset (bevillingsprocenten har ved de seneste fire uddelinger været under 20%, og synes at være svagt faldende). Der er for disse forløb næppe sket en påviselig ændring af ansøgernes forskningsmæssige kvalifikationer gennem de sidste ti år, men det er iøjnefaldende, at ansøgere med naturvidenskabelige kandidatuddannelser gradvis har fortrængt læger og tandlæger fuldstændigt ved uddeling af stipendier til nys færdiguddannede kandidater. To forhold anses for ansvarlige for dette, nemlig 1) stipendierne er for lave i forhold til den løn, som nyuddannede læger og tandlæger oppebærer (der har længe været fuld beskæftigelse for disse grupper) og 2) de læge- og tandlægestuderendes interesse for sundhedsvidenskabelig forskning under den prægraduate uddannelse, og fakultetets mulighed for at støtte denne, er mindre end førhen, hvor det var muligt for nyuddannede læger og tandlæger at konkurrere med cand.scient.'er om stipendierne. Interessen hos de nævnte studerende er aftaget, tildels foranlediget af årsag 1), men også på grund af at løn- og arbejdsvilkår for de ved fakultetet ansatte læger ikke er på niveau med vilkårene for klinisk arbejdende læger. Det øgede prægraduate studenterindtag og den øgede ph.d.-vejledning, som belaster fakultetets stab, kan forklare at prægraduate studerende har ringere mulighed for at hente uformel vejledning ved fakultetet.

Det er bemærkelsesværdigt, at så mange ikke-læger søger og får optagelse som ph.d.-studerende ved fakultetet. Som medvirkende årsag kan peges på, at kombinationen af en naturvidenskabelig grunduddannelse og en sundhedsvidenskabelig ph.d.-uddannelse kan give karrieremæssige fordele ved evt. senere ansættelse i den farmaceutiske industri, og at den mere forskningsrettede grunduddannelse kan give naturvidenskabeligt uddannede kandidater fortrin i konkurrence om stipendier, hvor det helt overvejende er kvaliteten af det sundhedsvidenskabelige ph.d.-forskningsprojekt som er afgørende.

Det er opfattelsen, at efterspørgslen efter fakultetets ph.d.-uddannede for tiden overstiger produktionen. Dette kan vanskeligt substantieres statistisk for lægers vedkommende, da der på dette område er mangel på arbejdskraft, og da man ikke uden videre kan afgøre den relative betydning af kandidatuddannelsen og forskeruddannelsen for ansættelsen. For naturvidenskabeligt uddannede kandidater findes en vis arbejdsløshed, hvilket ikke er tilfældet for samme type af kandidater, når de tillige har en ph.d.-grad, hvadenten denne er fra deres eget eller fra det sundhedsvidenskabelige fakultet. Om disse ph.d.er gælder således, at den sundhedsvidenskabelige forskeruddannelse kvalificerer dem til en plads på arbejdsmarkedet.

Ph.d.-studieleder Jørgen Vinten

Afdelingen for Eksperimentel Medicin

Ledelse pr. 1.2.2000
Afdelingschef er dyrlæge Hans-Jørgen Skovgaard Jensen.

Afdelingens bestyrelse består af: Professor, dr.med. Jens Juul Holst, (formand), lektor, dr.med. Michael E. Danielsen, professor, dr.med. Stig Haunsø og professor, dr.med. Keld Danø.

Afdelingen omfatter arealer på Panum Instituttet (PI) og RH.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 73 73
Fax 35 32 73 99

Afdelingschefens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Se tidligere udgaver af årbogen.

Fysiske rammer
Omfatter 3.500 m^2 på Panum Instituttet og 600 m^2 på RH. I 2000 er en renovering af 2 dyrestaldsetager på Panum Instituttet (10.2. og 10.4.) færdiggjort.

Personaleforhold
Den 1.10.2000 er humanbiolog Susanne Mathiassen ansat som daglig leder af kontrollaboratoriet.

Forskningsvirksomhed
Forbedring af metoder til diagnostik af infektioner i forsøgsdyr. Udvikling af PCR diagnostik af virusinfektioner hos forsøgsdyr.

Undervisning
Afdelingen afholder en række kurser inkl. ph.d.-kurser i almindelig forsøgsdyrskundskab, eksperimentel kirurgi og mikrokirurgi. Afdelingen har ansvaret for den obligatoriske undervisning i forsøgsdyrskundskab for humanbiologer.

Faglige og administrative hverv
Afdelingen yder assistance ved dyreforsøg og rådgiver desuden i forsøgsdyrfaglige problemer herunder forsøgsplanlægning og etiske spørgsmål. Afdelingen har et laboratorium for mikrobiologisk kontrol af infektionssygdomme hos forsøgsdyr.

Afdelingschef H.J. Skovgaard Jensen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	3,0
TAP	32,7
TOTAL	35,7

VIP Internt finansieret
Hansen, Henrik Bo; dyrlæge.
Jensen, Hans-Jørgen Skovgaard; dyrlæge.
Velschow, Sten; dyrlæge.

Central Forskningsenhed for Almen Praksis

Ledelse pr. 1.2.2000

Forskningsenheden ledes af forskningsleder, praktiserende læge, professor, dr.med. Hanne Hollnagel.

Forskningsenhedens bestyrelse består af: Formand og næstformand for Praktiserende Lægers Organisationens læge Jørgen Lassen og læge Jørgen Richard Hansen samt fra Sygesikringens Forhandlingsudvalg amtsborgmester Kristian Ebbensgaard og amtsrådsmedlem Tonny Husted Nielsen.

Organisation

Forskningsenheden fungerer under vedtægter, som 1. december 1985 er indgået mellem Praktiserende Lægers Organisation og Sygesikringens Forhandlingsudvalg. Forskningsenheden finansieres af den af organisationerne oprettede forskningsfond "Fonden vedr. finansiering af forskning i almen praksis og sundhedsvæsenet i øvrigt". Fonden får også midler fra finansloven.

Til at vejlede institutionen forskningspolitisk er nedsat et Fagligt råd med repræsentanter for Dansk Selskab for Almen Medicin, Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, Sundhedsstyrelsen, Sundhedsministeriet og Institutterne for Almen Medicin i København, Århus og Odense.

Adresse

Panum Instituttet, blok 35 d, 5
Blegdamsvej 3
2200 København N
Telefon 35 32 71 71
Fax 35 37 12 82
admin@gpract.ku.dk.
www.gpract.ku.dk

Forskningslederens beretning

Forskningsenheden udfører egen forskning og giver individuel rådgivning og praktisk bistand. Endvidere afholdes løbende fælles forskningsmøder mellem Afdeling for Almen Medicin og Forskningsenheden samt månedlige metodeseminarer mm. Der er temagrupper ang. "Sygdomsbegrebet" og "Børnefamilier". Forskningsenheden samarbejder med den nyoprettede decentrale Almen Medicinske Forskningsenhed for Almen Praksis i Frederiksborg Amt bl.a. omkring et grundlæggende kursus i forskningsmetodologi. I samarbejdet indgår Lunds Universitet og Afdeling for Almen Medicin. Kurset strækker sig over 3 semestre og startede efteråret 1999. Den øvrige kursus- og mødevirksomhed har haft følgende omfang: Arrangement af møde/kongres/temadag – ca. 20 gange; kongresdeltagelse med mundtlig fremlæggelse og/eller poster – ca. 25 gange; anden undervisning eller inviteret foredrag – ca. 100 gange.

Enheden har modtaget eksterne fondsbevillinger på ca. 4.3 mio. kr.

Forskningsenheden prioriterer forskeruddannelsen højt og vil i de kommende år arbejde på, at der kan tilbydes forskerkurser fra start til ph.d.-niveau.

Seneste historiske udvikling

Central Forskningsenhed for Almen Praksis blev oprettet i 1978 med tilknytning til Institut for Almen Medicin, Københavns Universitet. Forskningsenheden er en selvejende institution, hvis formål er at udføre forskning i almen praksis og sundhedsvæsenet i øvrigt. Desuden rådgivning og praktisk bistand til forskning i almen praksis og tilgrænsende områder.

Forskningsvirksomhed

Forskningsenheden har et bredt forskningsfelt med følgende tyngdepunkter:

1. Befolkningens almindelige helbredsproblemer, dens håndtering af disse og behov for lægehjælp.
2. Klinisk forskning om de af patienterne hyppigst præsenterede henvendelsesårsager i almen praksis og om de hyppigste symptomer/diagnoser set i almen praksis.
3. Forebyggelsesforskning: Forebyggelse er et vidt begreb, som ud over de samfundsmæssige tiltag omfatter den individ- og familieorienterede del, hvorunder vi har en del projekter om forebyggende samtaler i almen praksis, om kommunikation af risiko, motivationsteorier, om helbredsressourcer, salutogenese, om sociale ressourcer, om livsstilssamtaler ang. rygning og alkohol, om ulighed i forebyggelse og sundhed.
4. Sundhedstjenesteforskning incl. kvalitetsvurdering: Om befolkningens kontakter til almen praksis, teknologivurdering af procedurer i almen praksis, implementering af kliniske vejledninger og af ny forskningsviden, om det gode patientforløb på tværs af sektorerne.

På tværs af ovennævnte områder arbejdes med de to nedennævnte områder som en slags almenmedicinsk grundforskning om de processer, som danner basis for det kliniske arbejde i almen praksis:

5. Konsultations- og kommunikationsforskning: Lægepatientforholdet, den patientcentrerede konsultation, den motiverende samtale, befolkningens forventninger, befolkningens sygdomsmodel sammenlignet med lægens sygdomsmodel, om det bio-sociale, psykologiske og kulturelle perspektiv på sundhed og sygdom, praktiserende lægers tavse viden.
6. Teoriudvikling og begrebsafklaring: For eksempel indsigt i forløbet af folkesygdommene bl.a. gennem inddragelse af disse sygdomsformers begyndelse/oprindelse/forløb forud for lægekontakter og efter lægekontakt, udvikling af teorier bag forebyggelseskonsultationen, afklaring af begreberne patientønsker, patientforventninger, patientbehov.

Individuelle forskningsprojekter

Blødningsmønsteret hos 45-54 årige kvinder i Danmark (Karen Astrup).

Tidlig intervention mod alkoholmisbrug i almen praksis. Sædvaner – Holdninger – Roller (Sverre Barfod, Arvid F. Jørgensen, Eli Sørensen, Per Vendsborg, Annelise Zachariassen).

Forebyggelse ved tidlig afdækning og håndtering af alkoholproblemer i almen praksis (Sverre Barfod, Anders Beich, Lene Carlsen, Lars J. Hansen, Eli Sørensen, Thorkil Thorsen, Per Vendsborg, Annelise Zachariassen).

Udvalgte indvandrergruppers kontaktmønstre til almen praksis i Københavns Kommune (Lise Dyhr).

Den daglige håndtering af småbørn med mellemøresygdom, belyst ud fra forældrenes perspektiv (Ruth Kirk Ertmann).

Den situationelle sygdomsteoris gyldighedsområde (Dorte Gannik).

Netværk for Samfundsvidenskabelig Sygdomsforskning (Dorte Gannik, Hysse Forchhammer, Vibeke Klitgaard, Lene Koch, Laila Launsø).

Selvvurderet og lægevurderet helbreds betydning for senere forekomst af sygdom og død. 20 års opfølgning af 40-årige mænd og kvinder med helbredsundersøgelser (Hanne Hollnagel, Ellen Idler og Lars Møller).

Positive sundhedsfaktorer – En bedre balance mellem risikotænkning og ressourcetænkning (Hanne Hollnagel, Kirsti Malterud).

Allergiudredning i almen praksis – 750 patientforløb i perioden 1977-1993 (Arvid F. Jørgensen).

Validering af en audio-visuel talegenkendelsestest med henblik på vurdering af sprog og hørelse hos 3-4-årige børn (Maj-Britt Glenn Lauritsen).

Symptomer som kundskabskilde – Hvordan kan vi udvikle medicinsk kundskab om kvinders helbred (Kirsti Malterud).

Hvad ønsker patienten skal finde sted ved konsultationen? (Hanne Thorsen, Hanne Hollnagel, Klaus Witt og Kirsti Malterud).

Diabetesomsorg i almen praksis (Niels de Fine Olivarius).

Behandling af type 2 diabetes, en medicinsk teknologivurdering (Niels de Fine Olivarius).

Diabetessygdommens epidemiologi (Niels de Fine Olivarius, Thomas Drivsholm).

Nogle metodeproblemer ved sygdomsopgørelser i almen praksis (Poul A. Pedersen).

Astma og allergisk rhinitis i almen praksis (Poul A. Pedersen).

Lændesmerter i almen praksis efter 22 år (Poul A. Pedersen, Hanne Thorsen, Charlotte Skjøtt, Simon Vittov).

Hverdagssygelighed i familien med delprojektet Udemiljø og helbred hos børn i førskolealderen (Margareta Söderström).

Forebyggelse ved tidlig afdækning og håndtering af alkoholproblemer i almen praksis (Thorkil Thorsen).

Demensudredning i almen praksis (Frans Boch Waldorff).

Ph.d.-projekter

Alkoholstorforbrugere i almen praksis – screening og kort intervention (Anders Beich).

Patientinitieret kontakt til almen lægepraksis. En undersøgelse af ikke-medicinske faktorers betydning (Tina Eriksson).

Struktureret patientopfølgning med individuelle behandlingsmål for type 2 diabetikere i almen praksis (Lars J. Hansen).

Det metaboliske syndrom i almen praksis (Poul Erik Heldgaard).

Opsporing af asthma bronchiale i 5-års alderen i almen praksis (Christian Hermann).

Patientens perspektiv på et liv med type 2 diabetes (Anni B. S. Nielsen).

Implementeringsstrategiers betydning for effekten af DSAMs kliniske vejledning om demens i almen praksis (Frans Boch Waldorff).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

Dorte Gannik: Kontaktperson for Netværk for Samfundsvidenskabelig Sygdomsforskning; faglig referent for Social Science & Medicine, Scand. J. of Prim. Health Care, Ugeskrift for læger.

Hanne Hollnagel: Medlem af Østdansk Sundhedsvidenskabeligt Forskningsforum; fagligt udvalg under Praktiserende Lægers Organisation og Sygesikringens Forhandlingsudvalg; bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for Medicinsk Prioritering.

Niels de Fine Olivarius: Medlem af Sundhedsstyrelsens følgegruppe vedrørende diabetesbehandlingen i Danmark; DSAMs repræsentant i følgegruppen for projektet "Bedre sundhed for mor og barn" ved Center for Epidemiologisk Grundforskning; medlem af DSAMs diabetesgruppe; medlem af Dansk Selskab for Intern Medicins arbejdsgruppe vedr. klaringsrapport for Type 2 diabetes; medlem af Dansk Endocrinologisk Selskabs arbejdsgruppe vedr. nye diagnostiske kriterier for diabetes mellitus; medlem af Statens Institut for MTV's projektgruppe vedr. MTV af type 2 diabetes.

Poul A. Pedersen: Medlem af Forskningsrådet for Københavns Amts Sygehusvæsen; Kvalitetsudviklingsudvalget i Københavns Amt; DSAMs diabetesgruppe og allergigruppe; Forskningsudvalget i Københavns Amts lægekredsforening; censor i sundhedspsykologi og tidlig almen medicin.

Margareta Söderström: Bestyrelsesmedlem i det svenske lægeselskab.

Forskningsleder Hanne Hollnagel

Stab

Årsværk

VIP	11,87
TAP	3,06

VIP, internt finansieret

Gannik, Dorte; forskningslektor, dr.scient.soc.
Hollnagel, Hanne; forskningsleder, praktiserende læge, professor, dr.med.
Malterud, Kirsti; seniorforsker, praktiserende læge, professor, dr.med.
Olivarius, Niels de Fine; seniorforsker, læge, B.S.
Poul A. Pedersen; forskningskonsulent, læge.
Margareta Söderström; praktiserende læge, lektor, dr.med.

VIP, eksternt finansieret

Astrup, Karen; forskningsstipendiat, praktiserende læge.
Beich, Anders; ph.d.-stipendiat, læge.
Dencker, Annemarie; forskningsstipendiat, cand.mag..
Drivsholm, Thomas; forskningsstipendiat, læge.
Dyhr, Lise; forskningsstipendiat, ph.d., speciallæge i almen medicin.
Eriksson, Tina; ph.d.-stipendiat, speciallæge i almen medicin.
Ertmann, Ruth; forskningsstipendiat, speciallæge i almen medicin.
Hansen, Lars Jørgen; ph.d.-stipendiat, speciallæge i almen medicin.

Hermann, Christian; ph.d.-stipendiat, praktiserende læge.
Jørgensen, Arvid F.; forsker, praktiserende læge.
Jørgensen, Merete; læge.
Lauritsen, Maj-Britt; forskningsstipendiat, læge.
Nielsen, Anni B.S.; ph.d.-stipendiat, sygeplejerske, cand.scient.pol.
Pedersen, Poul A.; forskningskonsulent, læge.
Siersma, Volkert; statistiker.
Thorsen, Hanne; forskningsstipendiat, læge.
Thorsen, Thorkil; seniorforsker, kultursociolog, fil.dr.
Waldorff, Frans Boch; ph.d.-stipendiat, speciallæge i almen medicin.

Publikationer

Arestrup M.S., Gannik D.: Syg/rask – en folkelig balancegang. Ugeskrift for Læger 162(24), s. 3485-3486, 2000.
Beck-Nielsen H., Henriksen J.E., Hermansen K., Madsen L.D., Olivarius N.de F., Mandrup-Poulsen T.R., Pedersen O.B., Richelsen B., Schmitz O.E.: Type 2-diabetes og det metaboliske syndrom. Diagnostik og behandling. Klaringsrapport. Ugeskrift for Læger 162(23), s. 1-36, 2000.
Beck-Nielsen H., Henriksen J.E., Hermansen K., Madsen L.D., Olivarius N.de F., Mandrup-Poulsen T.R., Pedersen O.B., Richelsen B., Schmitz O.F.: Type 2 diabetes og det metaboliske syndrom, diagnostik og behandling. Diabetes – Tidsskrift for Diabetesbehandling 10(6), s. 6-37, 2000.
Dragsted V., Hollnagel H.: Hanne Hollnagel – ny leder af Forskningsenheden for almen praksis i København. Ugeskrift for Læger 162(14), s. 2086-2089, 2000.
Dyhr L.: Kommentarer til artiklen "Infertilitet hos etniske par". Ugeskrift for Læger 162(41), s. 5522, 2000.
Dyhr L., Smith E., Ege P.P., Nørregaard C.: Ved vi nok om indvandrernes sygelighed og kontakter til sundhedsvæsenet i Danmark? Ugeskrift for Læger 162(45), s. 6093-6095, 2000.
Dyhr L., Afzall S., Gylche H.: Indvandrerkvinder – helbred, tro og tradition. 50 min. Danmarks Radio, P1, Venteværelset 2000.
Dyhr L.: Udfordringer i mødet med patienter med anden etnisk baggrund. Ugeskrift for Læger 162(46), s. 6307-6309, 2000.
Dyhr L., Bunch V.: Hvis er Panodilproblemet? Ugeskrift for Læger 162(9), s. 1275, 2000.
Dyhr L.: Goddag mand økseskaft. Samtale gennem tolk. Ugeskrift for Læger 162(23), s. 3323-24, 2000.
Dyhr L.: Indvandrerpatienten giver lægen nye udfordringer. Dagens Medicin 30, s. 28, 2000.
Dyhr L.: Etniske minoriteter. i: Klinisk socialmedicin s. 207-215, N. Michelsen, B.T. Jensen, C.V. Nielsen, M. Schroll (eds), Munksgaard, København 2000.
Gannik D.: Brugerens sygdomsperspektiv og kvalitetskravene i almen praksis. i: Rapport om fremtiden for almen praksis s. 96-106, PLO og DSAM, København 2000.
Gannik D.E.: Den forenklede sandhed om sygdom og arbejdsmiljø. Loke 18(3), s. 14-16, 2000.
Gannik D.E., Launsø L. (eds.): Disease, Knowledge, and Society. 264 s. Samfundslitteratur, København 2000.
Gannik D.E., Launsø L.: Introduction. i: Disease, Knowledge, and Society s. 7-14, Dorte Eftersøe Gannik & Laila Launsø (eds.), Samfundslitteratur, København 2000.
Gannik D.E.: The social construction of diagnosis. i: Disease, Knowledge, and Society s. 125-140, Dorte Effersøe Gannik & Laila Launsø (eds.), Samfundslitteratur, København 2000.
Grøndahl M., Dyhr L.: En frontlinje fyldt med fordomme. s. 6. Information, 9. marts 2000.
Gunnarsson R., Holm S., Söderström M.: The prevalence of potentially pathogenic bacteria in nasoparyngela samples from individuals with longstandig cough – clinical value of nasopharyngeal samples. Family Practice 17, s. 150-155, 2000.
Söderström M., Englund L.: Treatment of neck and low back pain in Primary Care. i: Neck and Back Pain. The scientific evidence of causes, diagnosis, and treatment s. 383-398, A. Nachemsson, E. Jonsson (eds.), Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia 2000.
Hansen B.L., Hansen J.G., Pedersen P.A.: Forskningskonsulenter i almen praksis. Ugeskrift for Læger 162, s. 3897, 2000.
Hollnagel H., Malterud K.: Men's self-assessed personal health resources: approaching patients' strong points in general practice. Family Practice 17(6), s. 529-534, 2000.
Hollnagel H., Malterud K.: From Risk factors to health resources in medical practice. Medicine, Health Care and Philosophy 3, s. 257-264, 2000.
Hollnagel H.: Kvitter professorat for bl.a. at koncentrere sig om forskning i ny lederstilling. s. 3-4. Det Sundhedsvidenskabelige Fakultets Nyhedsbrev 2000.
Jakobsen M., Heldgaard P.E.: Han tester og vejer 1450 Tjele-borgere. s. 7. Viborg Stifts Folkeblad 1. februar 2000.
Launsø L., Gannik D.E.: The need for revision of medical research designs. i: Disease, Knowledge, and Society s. 243-259, Dorte Effersøe Gannik & Laila Launsø (eds.), Samfundslitteratur, København 2000.
Mabeck C.E., Moltke A., Schulsinger C., Gannik D.E., Maunsbach M., Foged L., Fogh B.H.: Debatoplæg om kernefunktionen i almen praksis. 32 s. København 2000.
Malterud K., Hollnagel H.: Snakk om ressurser – noe annet enn risiko. i: Diagnose: Risiko s. 137-147, Elisabeth Swensen (ed.), Universitetsforlaget, Oslo 2000.
Malterud K.: Medisinsk teknologi – venn eller fiende? Tidsskr Nor Lægeforen 120(1), s. 71, 2000.
Malterud K.: Symptoms as a Source of Medical Knowledge: Understanding medically unexplained disorders in women. Family Medicine 32(9), s. 603-611, 2000.
Nilsen H.A., Malterud K.: Du har rett til å bli trodd av legen din! s. 34-37. Hjemmet 2000.
Olivarius N.de F.: Type 2-diabetes – hvad nyt? Månedsskrift for Praktisk Lægegerning 78(12), s. 1525-1534, 2000.
Olivarius N.de F.: Diagnose- og behandlingsdilemmaer ved type 2-diabetes. Ugeskrift for Læger 162(25), s. 3569-3572, 2000.
Olivarius N.de F., Pedersen O.B.: Diagnostik og behandling af type 2 diabetes. 50 min. Danmarks Radio, P1, Venteværelset 2000.
Steenberger A., Hollnagel H.: Forskningen skal være både blød og hård. Danmarks Amtsråd 31(2), s. 21-25, 2000.
Söderlund A., Skoge A.M., Malterud K.: "I could not lift my arm holding the fork ...". Living with chronic fatigue syndrome. Scandinavian Journal of Primary Health Care 18, s. 165-169, 2000.
Söderström M., Englund L.: Behandling av nack- och ländryggsbesvär i primärvården. i: Ont i ryggen – ont i nacken. En evidensbaserad kunskapssammenställning s.

235-262, E. Jonsson, A. Nachemson (eds.), SBU, Stockholm 2000.
Sørensen I.M., Söderlund A., Haga H-J., Malterud K.: Symptomopplevelser hos kvinner med Sjögrens syndrom. Tidsskr. Nor. Lægeforen. 120(7), s. 794-797, 2000.
Thorsen T., Barfod S.: Det er svært ikke at virke moraliserende. Det Blå Blad 22(6), s. 13-14, 2000.
Thorsen T., Andersson T.: Upplysning och undervisning – begränsar det alkohol- och narkotikaproblemen? 84 s. Stockholm 2000.
Thorsen T.: Alkoholintervention i almen praksis. En litteraturgennemgang. 62 s. København 2000.
Vedsted P., Waldorff F.B., Eriksson T.: Forum for Almen Medicinske ph.d.-studerende. 8 s. Forskningsenheden for Almen Medicin. Århus 2000.
Vægter K., Waldorff F.B., Kirkegaard J., Kristensen K.: Brug af DSAM's kliniske vejledning om forebyggelse af iskæmisk hjertesygdom i almen praksis. Ugeskrift for Læger 162(44), s. 5979-5982, 2000.
Waldorff F.B.: Rødt kort til almen medicin. Practicus 24(140), s. 300, 2000.

Center for Muskelforskning

Ledelse pr. 1.2.2000

Centerleder er professor, med.dr. Bengt Saltin. Seniorforskere i centeret er lektor, dr.scient. Jens Bangsbo, lektor, dr.med.vid. Ylva Hellsten, lektor, lic.scient. Bente Kiens og professor, dr.med. Erik A. Richter, Institut for Idræt; lektor, dr.scient. Carsten Juel, August Krogh Institutet; lektor, dr.med. Flemming, Dela, professor, dr.med. Henrik Galbo, og lektor, cand.med. Thorkil Ploug, Human Biologi, Panum Instituttet, samt på Rigshospitalet, overlæge, dr.med. Niels H. Secher, overlæge, dr.med. John Vissing og overlæge, dr.med. Bente Klarlund Pedersen. Endvidere er professor, dr.med. Michael Kjær, Bispebjerg Hospital tilknyttet centeret.

Organisation

Center for Muskelforskning (The Copenhagen Muscle Research Centre, CMRC) består af tre forskningsgrupper, som er placeret på henholdsvis Institut for Idræt med kobling til August Krogh Institutet, på human biologi under Medicinsk-Fysiologisk Institut, Panum Instituttet, og på Rigshospitalet. Det fælles mål med forskningen er at klarlægge de mekanismer, som regulerer ilt- og substrattilførsel til menneskets skeletmuskulatur. Centeret blev etableret i 1994 med støtte fra Danmarks Grundforskningsfond. Den nuværende bevillingsperiode løber til og med 2003.

Adresse

Rigshospitalet, afsnit 7652
Blegdamsvej 9
2100 København Ø
Telefon 35 45 76 21
Fax 35 45 76 34
cmrc@rh.dk
www.cmrc.dk

Forskningsvirksomhed

De tre helt centrale forskningsområder er reguleringen af glukose- og fedtstofskifte med fokus på transporten ind i samt inde i muskelcellen, og skeletmuskulaturens blodgennemstrømning i hvile og ved muskelkontraktion.

En detaljeret beskrivelse af forskningen og centerets publikationer findes under de respektive forskningsgruppers beretning i KU's årbog.

Centerleder Bengt Saltin

Det Humanistiske Fakultet

Dekanatet for Det Humanistiske Fakultet

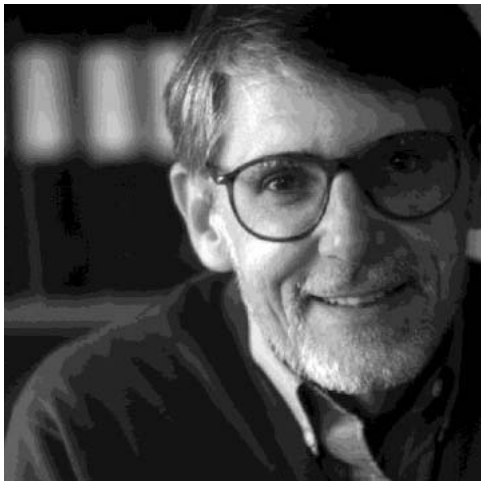

Dekan John Kuhlmann Madsen

Prodekan Thorkild Damsgaard Olsen

Fakultetets ledelse

Pr. 1.2. 2000: Dekan, lektor John Kuhlmann Madsen.
Prodekan, lektor Thorkil Damsgaard Olsen.
Sekretariatschef, cand.jur. Kirsten Stenbjerre.

Fakultetsreåd

Pr. 1.2.2000: Dekan, lektor John Kuhlmann Madsen (formand).
Lektor Hanne Ruus.
Professor Arne Zettersten.
Professor Peter Madsen.
Lektor Carsten Due-Nielsen.
Professor Claus Bundesen.
Ingeniørassistent Svend-Erik Lystlund (TAP-repræsentant).
Kontorfuldmægtig Hannah Krogh Hansen (TAP-repræsentant).
Kontorfuldmægtig Kirsten Mathiesen (TAP-repræsentant).
Stud.mag. Luis Peluffo Johansen (stud. repræsentant).
Stud.mag.Walid Hajjaj (stud. repræsentant).
Stud.mag. Mads Biering-Sørensen (stud. repræsentant).
Rektor Marianne Zibrandtsen (ekstern repræsentant).
Redaktør Henrik Wivel (ekstern repræsentant).

Adresse

Det Humanistiske Fakultet
Njalsgade 80
2300 København S
Telefon 35 32 88 10
Fax 35 32 80 52
hum-fak@fak.hum.ku.dk
www.hum.ku.dk

Dekanens årsberetning

En omstilling som den fakultetet har pålagt sig selv, har i årets løb givet anledning til diverse omdisponeringer. Det økonomiske har i høj grad sat sit præg på indgangen til det nye sekel.

De forskydninger mellem fagene og disciplinerne der gør sig gældende for Humaniora generelt, findes i fuldt mål i fakultetets meget sammensatte organisme. Således sker der en vandring af studenter fra sprogfagene mod de musisk-æstetiske og hermeneutiske fag. Fakultetet har i årets løb ganske drastisk måttet indrette sin ressourcefordeling til denne virkelighed. For nogle fag har det været en smertelig tilpasning.

Der var fortsat en meget større søgning til studiepladserne end de 2.000 studenter der bliver optaget hvert år, men både søgning og studieaktivitet er meget ujævnt fordelt. De indgående granskninger af og på hvert eneste af de enkelte fag og institutter vil føre til både indholds- og strukturændringer. Året stod i barrierenedbrydningens tegn; målet er større smidighed uden at give køb på kvaliteten.

I 2000 blev der oprettet en uddannelse i Indonesisk. Med søsterfakultetet i Lund igangsatte vi en fælles undervisning i Hebraisk. Hermed fik vi en model for samarbejde om lignende mindre fag.

Ved siden af fakultetets store engagement i åbne uddannelser blev der udarbejdet forslag til nye masteruddannelser i Danskfagets didaktik, Fremmedsprogspædagogik og Historie.

Efter nøje analyser og flere høringer besluttede Fakultetsrådet et sæt overordnede regler for planlægning og kvalitetssikring af institutternes forskning. En vigtig komponent af disse er de såkaldte ‘forskningsmæssige ansvarsområder’ der defineres i forhold til studieordningerne. Særlige ‘fokusområder’ peger frem mod nybrud i forskningen og disses omsætning i uddannelserne. Som et første led i implementeringen vil der blive foretaget afprøvning af evalueringsmodeller for forskningen. Umiddelbart er der udarbejdet planer for sammenligninger med søsterfag i Nordeuropa.

Fakultetet har i årets løb engageret sig i samarbejdet med de kommende naboer i Ørestad Nord. Væsentlige aspekter af institutionernes individuelle identiteter vil udgøre en platform for de kommende års indsats for at skabe et humanistisk og informationsteknologisk kraftcenter der kan give indhold til den nye bydel.

Fakultetets økonomi og aktiviteter

Tabel 1. Formålsfordelt regnskab for 1996-2000

	Udgifter i mio.kr., løbende priser				
Formål	***1996***	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Ordinær uddannelse	155,100	177,318	200,081	196,349	187,435
Åben uddannelse	19,566	18,836	17,557	16,891	13,247
International studenterudveksling	0,237	0,300	0,300	0,289	0,300
Uddannelse i alt	***174,903***	***196,454***	***217,938***	***213,529***	***200,982***
Basisforskning	135,231	135,374	140,906	154,837	135,208
Tilskudsfinansieret forskning	37,742	44,041	37,500	49,242	51,102
Kontraktsforskning	4,592	1,095	1,400	1,897	1,654
Forskeruddannelse	25,702	26,091	26,521	5,000	8,441
Forskning i alt	***203,267***	***206,601***	***206,327***	***210,977***	***196,406***
Klinikker	2,574	6,741	6,500	6,254	5,585
Øvrige					11,818
Andre faglige formål i alt	***2,574***	***6,741***	***6,500***	***6,254***	***17,403***
Bygningsdrift		32,994	32,790	32,177	30,678
Generel ledelse og administration	6,474	12,618	11,524	11,087	7,751
Øvrige					1,357
Fælles formål i alt	***6,474***	***45,612***	***44,314***	***43,264***	***39,786***
Udgifter i alt	***387,218***	***455,408***	***475,079***	***474,024***	***454,577***

Tabel 2. Aktiviteter 1996-2000

	Aktiviteter				
	1996	***1997***	***1998***	***1999***	***2000***
Antal studerende	12129	12786	13358	13811	14191
Antal STÅ	4636,4	5049,2	5313,4	5418,8	5738,8
Antal optagne pr. 1. oktober:	2014	1934	1890	2072	2045
Antal 1. prioritetsansøgere	4670	4736	4238	4064	3805
Gennemsnitsalder for optagne	24,3	24,2	24,1	24,3	24,6
Median, alder, for optagne	22	22	23	23	23
Antal bachelorer	703	750	880	964	966
Gennemsnitsalder, bachelorer	28,6	28,0	28,1	28,5	28,4
Medianalder, bachelorer	26	26	26	26	26
Gennemsnitlige gennemførselstid, bachelorer	4,2	3,9	4,3	4,5	4,9
Median gennemførselstid, bachelorer	4	4	4	4	4
Antal kandidater	402	414	496	536	590
Gennemsnitsalder, kandidater	33,4	33,1	33,3	32,2	32,9
Medianalder, kandidater	31	31	31	30	30
Gennemsnitlige gennemførselstid, kandidater	9,3	8,7	8,6	8,4	8,5
Median gennemførselstider, kandidater	8	7	8	8	8
Antal deltagerbetalende STÅ	907,3	874,8	885,1	888,4	848,7
Færdiguddannede på hele uddannelser (bachelorer)	41	44	76	56	68
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	97,0	117,0	90,0	88,0	84,5
Antal forskeruddannelsesstud., pr. 1. oktober, i alt	261	253	251	216	211
Antal afhandlinger, året	35	33	46	50	42
Studerende der udløser internationaliseringstilskud	383	376	502	573	565
Indgående	197	211	336	358	350
Udgående	186	165	166	215	215
Antal doktorgrader	8	4	5	9	5
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	1161	1052	1082	1248	1301

Tabel 1 og 2 svarer til tabel 9.1 og STAT 1 i virksomhedsregnskabet for 2000.

Dekan John Kuhlmann Madsen

Ph.d.-studienævnet for Humaniora

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lisbeth Falster Jakobsen, formand. Lærere: Inga Floto, Sysse Engberg, Lisbeth Falster Jakobsen, Benny Karpatschof, Paul Levine. Studerende: Jacob Greve, Jens Hesselager, Tine Roesen (senere afløst af Martin Kierulff-Jørgensen), Charlotte Kragh (senere afløst af Søren Kyllingsbæk), Stephan Lang Jørgensen (senere afløst af Jes Fabricius Møller).

Beretning

Ph.d.-studienævnet ved Det Humanistiske Fakultet varetager administration af ph.d.-uddannelsen: indskrivning, kurser, rejseansøgninger, aflevering og den praktiske del af bedømmelsen af afhandlinger, samt løbende rådgivning af de ph.d.-studerende. Det daglige administrative arbejde ligger i hænderne på studienævnets to sekretærer, mens nævnet på sine møder, 3-4 gang i semestret, dels tager stilling til konkrete problemer, dels drøfter nye tiltag med henblik på en løbende kvalitetsudvikling af uddannelsen.

Efter den selvevaluering, der blev udarbejdet i 1999, og som gennemlyste uddannelsen på mange punkter, har der været foretaget mindre procedureforbedringer. Der har desuden været udarbejdet et generelt forslag til, hvordan forskerskoler kunne tænkes at administreres ud fra de styrkemæssigt meget uensartede faggrupperinger. Der har været afholdt forskellige kurser, både mere generelle kurser af videnskabsteoretisk art med deltagere fra adskillige fag, og mere specielle kurser for en mindre målgruppe. Kontakten til de enkelte fag og institutter har været vedligeholdt gennem ph.d.-koordinatorerne. Efter den store arbejdsindsats i 1999 har det været et roligt år.

Formand Lisbeth Falster Jakobsen

Institut for Historie

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er docent, dr.phil. Karl-Erik Frandsen.

Institutbestyrelsen består af: Lektorerne dr.phil. Poul Villaume og dr.phil. Vincent Gabrielsen (viceinstitutleder), samt TAP-repræsentant Birthe Miller og studenterrepræsentant Karina Heuer-Bach. I institutbestyrelsens møder deltager som observatør en repræsentant for de ph.d.-studerende, studielederen: Johny Leisner samt instituttets repræsentant i fakultetsrådet: Carsten Due-Nielsen.

Til drøftelse af forskningsmæssige spørgsmål herunder rådgivning af institutlederen vedr. nedsættelse af udvalg til bedømmelse af ph.d.-afhandlinger, disputatser og stillingsbesættelser er nedsat et forskningsudvalg bestående af Peter Ørsted, Niels Lund, Niels Steensgaard, Claus Bjørn, Ole Feldbæk og Carl-Axel Gemzell.

I overensstemmelse med reglerne er nedsat et samarbejdsudvalg bestående af VIP-repræsentanterne Karl Christian Lammers (DM-tillidsmand), Ole Hyldtoft og Arne Søby Christensen samt TAP-repræsentanterne Annie Lumbye, Birgit Kragh og Elisabeth Fürst samt studielederen og institutlederen.

Tove Nielsen er sekretær for de nævnte tre organer.

Til koordinering af bogsamlingernes indkøbspolitik m.v. er nedsat et biblioteksudvalg bestående af Jens Erik Skydsgaard (formand), Ole Hyldtoft, Hans Kirchhoff, Palle O. Christiansen, Niels Lund samt studenterrepræsentant Sanne Ekstrøm Jakobsen og bibliotekar Birthe Miller.

Organisation

Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse

Njalsgade 102
2300 København S
Telefon 35 32 82 42
Fax 35 32 82 41
histinst@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/historie

Institutlederens årsberetning

For instituttets historie samt strukturen i universitetsfaget historie henvises til instituttets hjemmeside samt universitetets årbog for 1998, s. 399ff.

Som det fremgår af nedenstående beretning, så har år 2000 for Institut for Historie været et år præget af mange nye initiativer såvel med hensyn til forskning med særlig vægt på opbygning af nye netværk som med hensyn til undervisningen, hvor kontakten til og samarbejdet med arkiver og museer i hovedstadsregionen er sat i værk.

Fysiske forhold

Nedlæggelsen af Lokalhistorisk Afdeling betød, at afdelingens meget store bibliotek bestående af en stor samling af tidsskrifter og lokalhistorisk litteratur har skullet flyttes fra de lejede lokaler i Florsgade til KUA, ordnes, katalogiseres og nyopstilles ved en omfattende omstrukturering af institutbiblioteket, så selv gangarealer har måttet tages i brug som bibliotek ved opsætning af nye reoler.

Dette har bevirket, at pladsforholdene på biblioteket er blevet endnu dårligere end de var i forvejen, og også institutbibliotekets få læsepladser er under stort pres, og selv et nyindrettet læserum med pc'ere og netadgang må siges at være helt utilstrækkeligt til at dække de studerendes berettigede forventninger om tidssvarende studievilkår.

Personaleforhold

Bemandingen i år 2000 har været præget af markant tilbagegang som følge af de store budgetmæssige besparelser på Det Humanistiske Fakultet, hvorved instituttets faste normering af videnskabelige medarbejdere er reduceret fra 31 til 28 årsværk (mod 37 årsværk ved begyndelsen af 1999). To af instituttets faste medarbejdere, professor Niels Thomsen og lektor Knud Prange er gået på pension, og det har ikke været muligt at få bevilling til at genbesætte stillingerne, ligesom Lokalhistorisk Afdeling efter 30 års virksomhed måtte lukke. Da yderligere fire faste medarbejdere skal pensioneres i 2001, ligesom et tre-årigt lektorvikariat (Michael Gelting) udløber, må institutledelsen se på situationen med den største bekymring. En lang række af instituttets medarbejdere falder for aldersgrænsen i de nærmeste år, og det er usikkert i hvilket omfang, de vil kunne erstattes. Den eneste opmuntring i så henseende er, at to eksisterende adjunktstillinger blev forandret til "kontinuationslektorater", og Anne Løkke og Jan Pedersen blev ansat i stillingerne, ligesom der er opslået to professorater i henholdsvis antikkens historie og samtidshistorie til besættelse pr. 1. august 2001 og 1. februar 2002.

En tiltrængt fornyelse af lærerstaben kommer således næsten udelukkende i form af vikarer for faste medarbejdere, der frikøbes i forbindelse med større forskningsprojekter, og da denne ordning yderligere er beskåret, således at der normalt ikke længere gives instituttet vikarer for sådanne frikøb, er bemandingssituationen meget anspændt. Tilmed er også bevillingerne til deltidslærere stærkt reduceret, så det berettigede ønske om at knytte deltidslærere, der har tjent universitetet igennem mange år på usle vilkår, til instituttet som "undervisningsadjunkter" har også måttet opgives. Dette betyder endvidere, at de forskellige former for undervisning samt meget tidsrøvende former for vejledning som specialevejledning, vejledning af ph.d.-studerende, bedømmelse af disputatser og ph.d.-afhandlinger kommer til at hvile på stadig færre ansatte. Lidt paradoksalt er dette på én gang en stadig tungere arbejdsbyrde, men samtidig en glædelig udvikling, da den skyldes, at mængden af indskrevne ph.d.-studerende har været i kraftig vækst ligesom antallet af færdige ph.d-afhandlinger og afhandlinger indleveret til forsvar for doktorgraden.

Forskningsvirksomhed

På baggrund af ovenstående pessimistiske redegørelse for instituttets bemandingssituation er det glædeligt at kunne konstatere, at dette ikke endnu synes at have påvirket forskningen ved instituttet, som tværtimod har mange fine resultater at fremvise ikke mindst ved afslutningen af en række større forskningsprojekter i samarbejde med kolleger i såvel Danmark som udlandet. Nedenstående redegørelse for instituttets forskningsvirksomhed tilstræber ikke at være udtømmende, men er koncentreret om en række større forskningsprojekter. For de enkelte medarbejderes

individuelle forskning henvises til publikationslisten og instituttets hjemmeside.

Projektet "Hellenistic Economies" er blevet afsluttet. Projektet undersøger den økonomiske aktivitet i den hellenistiske verden og byder på en radikal revurdering af vores opfattelse af antikkens økonomi. Det er udført i samarbejde med Zosia Archibald, John Davies og Oliver Graham (Liverpool) (Vincent Gabrielsen).

I samarbejde med IT-firmaet LINX-Interactive er produceret en cd-rom til belysning af forholdet mellem landskab og landbrug i antikkens Grækenland og Italien (Jens Erik Skydsgaard).

Projektet Africa Proconsularis er en undersøgelse af relationerne mellem by og land i Segermesdalen i det romerske Tunesien. Det blev under ledelse af Peter Ørsted påbegyndt i 1987 som et internationalt projekt finansieret af Carlsbergfondet i snævert samarbejde mellem Nationalmuseet, Institut for Historie og tunesiske institutioner og myndigheder. I samarbejde med Jesper Carlsen, Syddansk Universitet, Erik Poulsen, Leila Sebaï, Tunesien og John Lund, Nationalmuseet kunne Peter Ørsted den 27. november afslutte projektet med publiceringen af bind III: Historical Conclusions.

Et projekt, der involverer en bred kreds af instituttets medarbejdere, er projektet Den Danske Udenrigspolitiks Historie, der finansieres af Carlsbergfondet, og som skal udkomme i 6 bind. Projektet ledes af Ole Feldbæk og Carsten Due-Nielsen samt Nikolaj Petersen (Aarhus Universitet). Fra Institut for Historie medvirker: Esben Albrectsen (middelalderen til 1523), Karl-Erik Frandsen (1523-88), Gunner Lind (1588-1648), Ole Feldbæk (1720-1814), Carsten Due-Nielsen (1864-1914) og Poul Villaume (1945-72). I projektet medvirker endvidere Bo Lidegaard (Udenrigsministeriet), Knud J.V. Jespersen (Syddansk Universitet) og Thorsten Borring Olesen (Aarhus Universitet). Sideløbende med udarbejdelsen af manuskripter afholdes der i projektets regi forfattermøder og seminarer med et panel af eksperter. Manuskripterne til værkets første bind (Esben Albrectsen, Karl-Erik Frandsen og Gunner Lind) blev færdiggjort i 2000 med henblik på publikation til efteråret 2001. Hele projektet vil være afsluttet i 2004.

Efter mange års arbejde har Arne Søby Christensen afsluttet arbejdet med en afhandling om goternes historie hos Cassiodor og Jordanes. Afhandlingen er antaget til forsvar for den filosofiske doktorgrad, og efter oversættelse til engelsk vil den blive trykt og forsvaret forhåbentlig i 2001.

"Interregional nordeuropæisk kornhandel før 1350" (Nils Hybel). Projektet er blevet afsluttet med følgende publikationer: "Dansk eksport på det nordeuropæiske marked c. 1200-1350", i Per Ingesman og Bjørn Poulsen, "Danmark og Europa i Senmiddelalderen", Århus 2000. "The English Foreign Grain Trade 1250-1350", i Lars Berggren, Nils Hybel og Annette Landen, "New Markets for New Goods – the North European large scale trade 1150-1400", under publicering hos the Pontifical Institute for medieval Studies, Toronto, Canada. "The Grain Trade in Northern Europe before 1350" under publicering i The Economic History Review, Cambridge, England. Endvidere har Nils Hybel færdiggjort manuskriptet til bogen "Danmark i Europa 750-1300", og med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd sammen med Bjørn Poulsen, Institut for Historie, Aarhus Universitet påbegyndt et nyt projekt: "De danske ressourcer 1000-1550".

I tilknytning til arbejdet med Den danske Udenrigspolitiks Historie 1523-1588 har Karl-Erik Frandsen publiceret en afhandling i Sønderjysk Månedsskrift: "Hertugdømmerne og kongeriget under Frederik 1. 1523-1533". Endvidere er afsluttet manuskript til en ny Amagers historie, hvori han har skrevet om perioden før 1850. Arbejdet viste, at Amager næsten blev helt affolket under pesten i 1711, hvilket har givet anledning til iværksættelsen af et nyt projekt om pestens udbredelse på Sjælland.

Jens Chr. Vesterskov Johansen har med støtte fra Øresundsuniversitetet afsluttet en undersøgelse af den retslige forsvenskning af Skåne i årene fra tabet af Skåne i 1658 til landsdelen officielt overgik til svensk ret i 1683.

Benito Scocozza har afsluttet sin forskning i Christian 4.s københavnske silkeværk, der blev publiceret i "Mark og Menneske", Kbh. 2000.

Claus Bjørn har færdiggjort en udgave af "C.F. Brickas litterære dagbog 1873-1878", der skal udgives i forbindelse med Kildeskriftselskabets 125-års jubilæum i januar 2002. Han har endvidere indsamlet et omfattende materiale til en bog "Monarkiet i Danmark efter 1849", der skal udkomme i efteråret 2001. Heri behandles den faktiske udvikling af den indskrænkede, monarkiske regeringsform i Danmark fra Junigrundloven af 1849 og frem til i dag.

Palle O. Christiansen har afsluttet en afhandling om "Kulturhistorie, folkemuseer og antropologisk historie som reaktion mod politikkens og nationshistoriens dominans". Den vil udkomme i 2001 i samleværket "Fortidens spor, nutidens øjne". Desuden har han påbegyndt et nyt projekt: Forskellige omverdens-opfattelser i 1700-tallets manoriale samfund. Forsøg på konstruktion af forskellige forestillingsverdener på baggrund af primært materiale.

Sidsel Eriksen er ved at færdiggøre manuskript til disputats om alkoholismens historie med titlen: "Hverken vådt eller tørt – om tilblivelsen af den danske alkoholkultur". Projektet befinder sig i en intens skrivefase.

Med støtte fra Bergia-fonden er der indledt et nyt projekt: "Drømmen om tryghed. Tusind års dansk forsikring" (Ole Feldbæk og Anne Løkke i samarbejde med direktør Sten Leth Jeppesen).

"Teknologiske forandringer i dansk industri 1896-1930", er en videreførelse af et tidligere arbejde om udviklingen fra 1870 til 1896. Værket hører under projektet Dansk industri efter 1870, der finansieres af Carlsbergfondet og Statens Humanistiske Forskningsråd (Ole Hyldtoft). Han har desuden lavet en oversigt over de danske aktiviteter inden for forskning og bevaring af industrimiljøer i årene 1996 til 1999 i forbindelse med en international konference i Storbritannien i september 2000. Bidraget er publiceret på dansk i Fabrik og Bolig, nr. 1, 2000. Endvidere har han færdiggjort en artikel om "The question of ownership in the Nordic gas industry in the 19th century" i forlængelse af en konference i Frankrig i 1999, og har udarbejdet en oversigt over "Teaching and research in the industrial heritage in Denmark" gennem de sidste 25 år i forbindelse med en konference om Future's Past i Norberg i Sverige i juni 2000.

Ole Justesen har i år 2000 færdiggjort manuskript til bind 1: 1657-1720 (307 sider), det første af 3 bind i projektet "Danish documents concerning the history of Ghana, 1657-1754".

Som en del af projektet Nordiske historiske nationalregnskaber har Hans Kryger Larsen forestået oprettelse af fællesnordisk databank for nationalregnskaber i Dansk Data Arkiv, Odense. Han har endvidere arbejdet med projektet Nordisk industrialisering 1870-1940, hvor han har

bidraget til og redigeret projektets slutpublikation "Comparing Industrialization in Sweden, Denmark and Finland 1870-1940" (udkommer primo 2001 i Det Finske Videnskabssocietets skriftserie).

Med støtte fra Carlsbergfondet er foretaget en afsluttende revision af et større manuskript til bd. II i den danske prishistorie 1660-1800, omhandlende priser og lønninger i 19 danske godsregnskaber fra denne periode (Erik Helmer Petersen).

Der er påbegyndt og afsluttet en teoretisk/historiografisk undersøgelse vedrørende postkoloniale samfundstypers grundstruktur og plads i det moderne globale system, med Brasilien som eksempel og med udgangspunkt i den klassiske brasilianske sociolog Gilberto Freyre (Jan Pedersen).

I sommeren 2000 blev Inga Floto færdig med en bog om "Dødsstraffens Kulturhistorie". Den er nu under udgivelse på Museum Tusculanums Forlag og forventes at udkomme februar/marts 2001.

"The Welfare State, Britain and Denmark" er en afhandling, der er færdiggjort til en antologi om Storbritannien og Danmark i det 19. og 20. århundrede, og som forventes at udkomme i begyndelsen af 2001. Projekterne "Videnskab som restriktiv praksis" og "Kildekritik og traditionskritik" behandler teoretiske, metodiske og historiografiske problemer i historieskrivningen om den 9. april, der er planlagt afsluttet i 2001 (Carl-Axel Gemzell).

Karl Christian Lammers har færdiggjort en større analyse af det nazistiske regimes jøde- og udryddelsespolitik (offentliggjort i Karl Christian Lammers: Vejen til Auschwitz. Det nazistiske Tysklands mord på Europas jøder, Gyldendal 2000). Han har under arbejdstitlen "Magt og arkitektur" færdiggjort en fremstilling af Berlins historie og bygningshistorie som hovedstad 1709-2000 (publiceret som Karl Christian Lammers: Hovedstad Berlin 1871-2000. Magt, arkitektur og erindring, Schønberg 2000). Som gæstelærer i Tübingen har Lammers med universitetet i Tübingen som eksempel lavet en mini-undersøgelse af de humanistiske videnskabers medvirken ved det nazistiske regimes jødepolitik: Die "Judenwissenschaft" im nationalsozialistischen Dritten Reich, der vil blive publiceret i Tübingen i en antologi udg. af Gottfried Korff 2001. Slutteligt har han udarbejdet og næsten færdiggjort et manuskript: "Westeuropa im Zeitalter des Kalten Krieges".

"Samarbejde og modstand under besættelsen 1940-45. En politisk historie". Manuskript er færdiggjort, og bogen vil udkomme på Odense Universitetsforlag i 2001 (Hans Kirchhoff). Han har endvidere sammen med Aage Trommer, Syddansk Universitet, færdiggjort "Vor kamp vil vokse og styrkes". Dokumenter til belysning af Danmarks Kommunistiske Partis og Frit Danmarks virksomhed 1939-1943/44, der publiceres af Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie 2001. Under Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier er der indledt et nyt projekt omhandlende dansk flygtningepolitik 1933-45.

Som led i et større projekt om vælgerholdninger til EU har Torben Worre gennemført en undersøgelse af vælgeradfærden ved folkeafstemningen 28. september 2000 om dansk deltagelse i euroen.

Individuelle ph.d.- og post.doc.-projekter

En undersøgelse af traditionel romersk religiøs mentalitet, specielt i "kulturmødet" med den tidlige kristendom og med særligt henblik på kristenforfølgelser, især kejser Decius forfølgelse 249-50 e.Kr (Ittai Gradel).

Offentlige præster og præstinder i de antikke græske polis. Projektet er et forsøg på at analysere præsteskaberne med henblik på at opnå en bedre forståelse af præsternes position i den antikke græske polis fra arkaisk til hellenistisk tid (Anders Holm Rasmussen).

Kretas politiske og økonomiske forhold 205-146 f. Kr (Kirsten Kvist).

Med henblik på erhvervelse af den filosofiske doktorgrad har Susanne William Rasmussen udarbejdet et projekt vedr. en historisk og sociologisk undersøgelse af de religiøse, sociale, politiske og militære aspekter af varselsvæsnet i officiel romersk religion under republikken.

Belysning af forudsætninger og forløb i den udvikling, der førte til krisen for den danske kongemagt under Erik Menved og Christoffer 2 (Anders Leegaard Knudsen).

Adelens bestræbelser på at øge jurisdiktionen over egne undergivne i perioden 1450-1600 med særligt henblik på den adelige birkeret (Henrik Lerdam).

Caspar Bartholin (1585-1629) og naturvidenskabens vilkår i ortodoksiens Danmark. Projektet er et ph.d.-projekt som med teologen og medicineren Caspar Bartholin som katalysator søger at analysere det tidlige 1600-tals danske, "officielle" videnskabssyn (Morten Fink-Jensen).

"Dansk statsvidenskab og politisk kultur 1500-1700". Projektet er planlagt som et treårigt forskningsprojekt og støttes af Carlsbergfondet (påbegyndt maj 1999) (Sebastian Olden-Jørgensen).

Det danske natursyn i perioden 1500-1850 (Trine Lassen).

Johannes Steenstrups historiesyn. Projektet er en analyse af Johs. Steenstrups (1844-1935) virke som historiker, som udfoldet i hans værker og på universitetet og i diverse selskaber, med henblik på den opfattelse af historien, som kommer til udtryk heri. Projektet bygger på en treårig bevilling fra Statens Humanistiske Forskningsråd. Projektet er afsluttet og indleveret til bedømmelse med henblik på erhvervelse af doktorgraden (Jon Gissel).

"The Danish Flag in the Mediterranean. Shipping and Trade, 1746-1807". Ph.d.-projekt ved det Europæiske Universitetsinstitut i Firenze. Formålet med undersøgelsen er at kortlægge og forklare den blomstrende danske skibsfart i Middelhavet i sidste halvdel af 1700-tallet. Projektet er afsluttet og indleveret med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden (Dan H. Andersen).

Ph.d.-projekt om den danske bondekultur med hovedvægt på perioden under enevælden. Projektet er et historisk og antropologisk projekt, der skal søge at definere den danske bondes karakteristika med hensyn til kultur, mentalitet, sociale og økonomiske vilkår, politisk og juridisk stigmatisering m.v. (Peter Henningsen).

"Geworbne krigskarle. Hvervede soldater i Danmark 1774-1803". Et ph.d.-projekt om de hvervede soldater i Danmark i perioden 1774-1803. Undersøgelsen redegør for hærens organisatoriske ændringer i perioden samt debatten om, hvorvidt riget skulle have en udskreven eller en hvervet hær. Projektet er afsluttet, og forfatteren er tildelt ph.d.-graden (Karsten Skjold Petersen).

Statspatriotisme i det danske monarki 1780-1814 (Juliane Engelhardt).

Islands statiske århundrede? Almuens oplevelser af og indflydelse på forandringer i det 18. og 19. århundrede (Christina Folke Ax).

Abens Ansigter. En videnskabs-historisk undersøgelse af palæoantropologiens teorier og deres formidling og recep-

tion i Danmark i det 20. århundrede (Anne Katrine Gjerløff).

Opdragelse og forbedring – fængselsvæsenets udvikling 1840-1910 (Peter Scharff Smith).

The Institutionalization of Language in Nineteenth Century Japan: When language became a manifestation of national identity, a commodity, and a full-time profession. Projektet er afsluttet og indleveret med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden (Annette Skovsted Hansen).

Dansk og tysk radikal konservatisme i mellemkrigstiden (Adam Holm).

Antisemitisme i Danmark i mellemkrigstiden og under anden verdenskrig i europæisk perspektiv med særligt henblik på 1930'erne. Brydninger i den nationale og kulturelle selvforståelse (Sofie Lene Bak).

Polakker og jøder. Polen 1918-1945. En totalundersøgelse (Mogens Bak-Hansen).

Dansk-britiske relationer og USA 1945-1955. Undersøgelsen sigter på at analysere de dansk-britiske relationers udvikling i det første tiår efter 1945, herunder USAs stigende betydning for dette forholds udvikling og for Danmarks stilling i international politik (Rasmus Mariager).

Industriens glemte årti: Dansk industris gennembrud på verdensmarkedet i 1950'erne (Hasse Andersen).

Den røde fare og den kolde krig. Projektet er finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd (Joachim Lund og Regin Schmidt).

Den danske velfærdsstat 1968-1992. Projektet er afsluttet og indleveret med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden (Klaus Petersen).

Biologien som metafor. Biologiske begrebers anvendelse i politisk, historisk og psykologisk tænkning 1850-1900 (Jes Fabricius Møller).

Undersøgelse af den "sproglige vending" i historieteoretisk perspektiv. Forskningsprojektet omfatter historiografiske og historieteoretiske analyser af "New Historicism". Formålet er at undersøge, hvordan teorier om sproglig konstruktion kan bruges som et konstruktivt erkendelsesredskab i historisk videnskab. Projektet er afsluttet og indleveret med henblik på erhvervelse af ph.d.-graden (Dorte Gert Simonsen).

"Historiens form." Projektet undersøger historievidenskabens etablering i perioden omkring år 1800 og sammenligner med de problemer, historievidenskaben står med i dag (Mads Mordhorst).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Jens Erik Skydsgaard og Niels Lund har bedømt Arne Søby Christensens disputats "Cassiodor, Jordanes og goternes historie – studier i en folkevandringsmyte".

Peter Ørsted har i Bergen bedømt en afhandling til dr.philos.-graden af Per-Bjarne Ravnå: Makt og innflytelse i Den romerske republikk på Julius Caesars tid.

Niels Lund er formand for bedømmelsesudvalg vedrørende professorat i antikkens historie; arbejdet er påbegyndt i november 2000.

Gunner Lind har været medlem af bedømmelsesudvalg for ph.d., Syddansk Universitet, Odense; for lektorstilling ved Syddansk Universitet, Esbjerg, og sammen med Niels Steensgaard for lektorvikariat ved KU.

Claus Bjørn har været formand for et lektorbedømmelsesudvalg på KU og har deltaget i to ph.d.-bedømmelsesudvalg og et disputatsudvalg ved Aarhus Universitet. Han er desuden permanent medlem af lektorbedømmelsesudvalget ved seminarierne, hvor der i 2000 har været tre ansøgninger til bedømmelse.

Anne Løkke har deltaget i et bedømmelsesudvalg for dr.philos.-graden ved Tromsø Universitet.

Ole Feldbæk har været formand for bedømmelsesudvalget ved Tyge Kroghs disputats: Oplysningstiden og det magiske, der forsvaredes på KUA 31/3 og ved Karsten Skjold Petersens ph.d.-afhandling: Geworbne krigskarle. Hvervede soldater i Danmark 1774-1803, der forsvaredes på Tøjhusmuseet 22/9.

Ole Hyldtoft har været formand for bedømmelsesudvalget vedr. et lektorat i det 19. og 20. århundredes historie på KU og desuden medlem af bedømmelsesudvalget vedr. et lektorat i det 19. århundredes sociale og politiske historie ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet på Aalborg Universitet.

Hans Kryger Larsen var formand for bedømmelsesudvalg vedr. Jeppe Tønsbergs ph.d.-afhandling "Brede Klædefabrik ved Mølleåen".

Erik Helmer Pedersen har været medlem af et udvalg ved Syddansk Universitet til bedømmelsen af en ph.d.-afhandling, Gunnar Solvang: Statshusmandskolonien Rønhave på Als 1925 ff.

Carsten Due-Nielsen har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorvikariat i samtidshistorie.

Inga Floto var formand for bedømmelsesudvalget vedr. Lene Kochs disputats og formand for bedømmelsesudvalget vedr. Bodo Crenziens ph.d.-afhandling. Endvidere er hun formand for bedømmelsesudvalget vedr. professorat i 20. årh. (ikke afsluttet) og sammen med Erik Helmer Pedersen medlem af bedømmelsesudvalget vedr. Jon Gissels disputats (ikke afsluttet).

Carl-Axel Gemzell har været medlem af bedømmelsesudvalg for prisopgavebesvarelse i Germansk Filologi (Torsten Bo Jørgensen, "Der Einfluss amerikanischer Politik und Kultur auf den Sozialdemokratischen Hochschulbund 1960-69"), formand for bedømmelsesudvalg for lektorvikarstilling i historie, og formand for to bedømmelsesudvalg for ph.d.-afhandlinger i historie (Peter Birkelund, "De loyale oprørere" hhv. Klaus Petersen, "Velfærdsstat, principiel politik og politisk pragmatisme)".

Poul Villaume har været medlem af udvalget til bedømmelse af Henrik Lundbaks disputats om partiet Dansk Samlings historie.

Udvalg og fonde

Esben Albrectsen er efor for Den Arnamagnæanske Stiftelse, bestyrelsesmedlem af Den danske historiske Forening og Det danske Sprog- og Litteraturselskab og Medlem af styregruppen for Diplomatarium Danicum (sammen med Karsten Friis-Jensen).

Palle O. Christiansen er efor for Svend Grundtvigs og Axel Olriks Legat – sammen med direktør Iver Kjær, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Ole Feldbæk er medlem af Sonningfondens bestyrelse. Formand for Nationalbankens vejledende råd om tildeling af forskerlejligheder i dens ejendom, Nyhavn 18. Desuden instituttets repræsentant i Orlovsmuseets bestyrelse og forretningsudvalg samt efor for Wimmers Legat.

Inga Floto er formand for Den danske historiske Forening.

Karl-Erik Frandsen er medlem af styrelsen for Internationales Zentrum i Tübingen.

Vincent Gabrielsen er kasserer for Den danske historiske Forening.

Michael Gelting er medlem af bestyrelsen for Historisk Samfund.

Carl-Axel Gemzell er medarbejder ved Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften og Alexander von Humboldt-Stiftung, Begutachtung für den Max-Planck-Forschungspreis.

Ole Hyldtoft er medlem af bestyrelsen for den internationale bevaringsorganisation, TICCIH, formand for Dansk selskab for økonomisk og social historie og for Selskabet til bevaring af industrimiljøer. Desuden medlem af bestyrelsen for Dansk Teknologihistorisk Selskab, HITEK, Arbejdermuseet og Unibanks museum.

Hans Kryger Larsen er medlem af styrelsen for NHNA-projekt (Nordic Historical National Accounts).

Johny Leiser er medlem af bestyrelsen for Otto Mønsted Kollegiet.

Gunner Lind er formand for Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie. Koordinator af Netværk for Nordisk Historie i Tidlig Nyere Tid. Medlem af styrelsen for Dansk historisk Fællesråd.

Niels Lund er næstformand for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning.

Henrik S. Nissen er medlem af kommissionen til undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Erik Helmer Pedersen er formand for Dansk Lokalhistorisk Forening, DLF.

Jan Pedersen er medlem af bestyrelsen for Dansk Forening for Økonomisk og Social Historie.

Dorte Gert Simonsen er medlem af styregruppen for "Netværk for Historiografi og Historieteori".

Jens Erik Skydsgaard er medlem af bestyrelsen for Det danske Institut for videnskab og kunst i Rom og Dronning Ingrids romerske fond samt formand for Selskabet Philadelphia.

Poul Villaume er medlem af bestyrelsen i Selskabet for Samtidshistorisk Forskning og medlem af det af Kulturministeren nedsatte Arbejdsudvalg vedr. revision af arkivloven 2001-02.

Sidsel Eriksen er medlem af Historisk Samfunds bestyrelse samt medlem af UBVA udvalget til beskyttelse af videnskabeligt arbejde (som yngre forsker).

Tillidshverv

Carsten Due-Nielsen er medlem af Det Humanistiske Fakultetsråd og dettes Økonomiudvalg, medlem af universitetets Bladudvalg, medlem af SSF samt medlem af koordinationsudvalget vedr. Nord/Syd-forskning, KU.

Inga Floto er studieleder for ph.d.-uddannelsen ved Det Humanistiske Fakultet.

Karl-Erik Frandsen er medlem af Undervisningsministerens tværgående fagkonsulentudvalg for historie og medlem af Kulturministeriets udvalg til evaluering af forskningen ved Statens Arkiver samt koordinator for SOCRATES-programmet.

Vincent Gabrielsen er koordinator for de ph.d.-studerende ved Historisk Institut.

Johny Leisner er foruden at være studieleder for faget historie formand for Det Humanistiske Fakultets studie- og koordineringsudvalg samt medlem af Det Humanistiske Fakultets uddannelsesudvalg, "politisk" ansvarlig for fakultetets studiekontor og for humaniorastudievejledningen, medlem af fakultetets kvalitetsudviklingsudvalg og medlem af universitetets styringsgruppe vedrørende udvikling af Europastudier.

Gunner Lind er medlem af det eksterne forskningsudvalg for Statens Arkiver. Medlem af Undervisningsministeriets rådgivende udvalg for IT-anvendelse i historieundervisningen.

Niels Lund er koordinator for de konferensstuderende i faget.

Peter Ørsted er medlem af styringsgruppen for Fakultetets Forskningsfredage.

Ole Justesen er medlem af bestyrelsen for Center for Afrikastudier, KU samt censor ved Internationale Udviklingsstudier, RUC.

Formidling

Institut for Historie har de seneste år brugt mange ressourcer på at udvikle nye former for formidling af historien.

"Christian 4. og 30-årskrigen" (Karl-Erik Frandsen og Benedicte Fonnesbech-Wulff), et formidlingsprojekt, der udarbejdes i samarbejde med Gyldendals Forlag og LINX-Interactive. Det færdige produkt der udkommer i foråret 2001 skal blive en bog, en video-film, en cd-rom og en web-udgave af udvalgte kilder.

En XML-baseret model til publikation af historiske kilder, finansieret af NOS-H (Gunner Lind). Øvrige medarbejdere i projektet er Már Jonsson, Islands Universitet, Jan Oldervoll, Universitetet i Bergen, Hans Jørgen Marker og Nanna Floor Clausen, Dansk Data Arkiv, Matthew Driscoll, Arnamagnæanske Samling samt Charlotte Steinmark, Tieto A/S.

Axel Bolvig har i en årrække arbejdet på at formidle de danske kalkmalerier via de elektroniske midler med grundlag i den store database: 'Danmarks kalkmalerier' (www.kalkmalerier.dk/). Med udgangspunkt primært i databasen har Axel Bolvig i 2000 publiceret to arbejder på cd-rom: Danish Wall Paintings on the Internet og Virtuelle Vægmalerier.

Axel Bolvig deltager endvidere i Editorial board af serien: Medieval workshop, Brepols Publishers. Han er medlem af Scientific Committee for Monitoring and Research on Paintings in Hildesheim. Leder af en samarbejdsgruppe til oprettelse af fællesnordisk billedbase: "Billedbase for Nordisk Middelalder" med deltagelse af alle nordiske lande, hvortil der er givet bevilling fra NOS-H (100.000) og Nordisk Kulturfond (500.000).

I forbindelse med sit bidrag til bogen "Krydsfelt. Ånd og natur i guldalderen" (red. Mogens Bencard), har Hans Vammen rådgivet ved tilrettelæggelsen af Nationalmuseets udstilling "Ånden i naturen". Han har også leveret ideer og artikler til det populærvidenskabelige månedsskrift "Guldalderen. Fogtdals illustreret tidende", som udkommer fra februar 2001.

Ole Hyldtoft har udarbejdet fem radioudsendelser om Danmarks økonomiske historie 1840-1910.

Redaktionelle hverv

Medlem af redaktionen for tidsskriftet "Classica et Mediaevalia" (Vincent Gabrielsen).

Formand for Selskabet til historiske kilders oversættelse (Jens Erik Skydsgaard).

Redaktør sammen med Phillip Lindley, University of Leicester, på bogen "History and Images. Towards a new

Iconology." Udkommer på Brepols Publishers 2002 (Axel Bolvig).

Redigeret antologien "New Markets for New Goods – the North European large scale trade 1150-1400" sammen med Lars Berggren og Annette Landen, Institut for Kunsthistorie, Lunds universitet. Skrevet introduktionen til bogen (Nils Hybel).

Redigeret "Viking og Hvidekrist. Et internationalt symposium på Nationalmuseet om Norden og Europa i den sene vikingetid og tidligste middel-alder" (Niels Lund).

Medlem af redaktionen af Scandia (Gunner Lind).

Claus Bjørn og Benedicte Fonnesbech-Wulff har redigeret og har bidraget til "Mark og Menneske. Studier i Danmarks historie 1500-1800" i anledning af Karl-Erik Frandsens 60-års dag.

Medlem af editorial board for "Ethnologia Europaea: Journal of European Ethnology" (Palle O. Christiansen).

Redaktør for Systimes teknologihistoriske serie, og medlem af redaktionen af Fabrik og Bolig (Ole Hyldtoft).

Redaktør og udgiver af DLFs nyhedsbreve til medlemsforeningerne (Erik Helmer Pedersen).

Redaktør af "Fabrik og Bolig", udgivet af Selskabet til bevaring af industrimiljøer (Jan Pedersen).

Carsten Due-Nielsen redigerer Historisk Tidsskrift sammen med Anders Monrad Møller.

Videnskabelig medarbejder i Nordeuropaforum, Zeitschrift für Politik, Wirtschaft und Kultur (Berlin, Humboldt- universitetet) (Carl-Axel Gemzell).

Medlem af Editorial Board for tidsskriftet Contemporary European History, udg. af Cambridge University Press (Karl Christian Lammers).

Dansk redaktør af "Scandinavian Journal of History" (Poul Villaume).

Hans Kirchhoff er redaktør (sammen med John T. Lauridsen, Det kgl. Bibliotek og Aage Trommer, Odense) af Besættelsestidsleksikon, der skal udkomme på Gads Forlag i 2002.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

Visiting Fellow ved King's College London, Department of War Studies, februar-april (Gunner Lind).

3-måneders ophold som gæsteforsker ved The Wellcome Unit for the History of Medicine – University of Oxford (Anne Løkke).

Gæsteprofessor ved Eberhard-Karls-Universität i Tübingen, Tyskland, fra 1.10.1999 til 31.3.2000, og ansat som professor i Vesteuropas historie samme sted fra 1.4. til 30.9.2000 med forsknings- og undervisningsforpligtelser (Karl Christian Lammers).

Arkivstudieophold i USA (Washington, D.C. og Austin, Texas) i én måned (Poul Villaume).

Institutleder Karl-Erik Frandsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	34,4	10,6
STIP	5,6	4,0
TAP	8,4	0,4
TOTAL	46,4	15,0

VIP Internt finansieret

Albrectsen, Esben Fischer; lektor.
Bjørn, Claus Ebbe; lektor.
Bolvig, Hans Aksel; lektor.
Christensen, Arne Søby; lektor.
Christiansen, Palle Ove; lektor.
Due-Nielsen, Carsten; lektor.
Feldbæk, Ole; professor.
Floto, E. Inga; professor.
Frandsen, Karl-Erik; docent.
Gabrielsen, Vincent; lektor.
Gelting, Michael Henrik; lektorvikar.
Gemzell, Carl Axel Uno; professor.
Gradel, Itai Dan; adjunkt.
Hybel, Nils; lektor.
Hyldtoft, Ole; lektor.
Justesen, Ole Clemmen; lektor.
Kirchhoff, Hans; lektor.
Lammers, Carl Christian; lektor.
Larsen, Hans Kryger; lektor.
Leisner, Johny; lektor.
Lind, Gunner Engberg; lektor.
Lund, Niels; professor.
Løkke, Anne; lektor.
Nissen, Henrik Sandø; lektor.
Pedersen, Erik Helmer; lektor.
Pedersen, Jan; lektor.
Prange, Knud; lektor.
Scocozza, Benito; lektor.
Skydsgaard, Jens Erik; professor.
Steensgaard, Niels Palle; professor.
Thomsen, Niels Jørgen; professor.
Vammen, Hans Nicolaj Møller; lektor.
Villaume, Poul; lektor.
Worre, Torben; lektor.
Ørsted, Peter; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Andersen, Dan Henry; forskningsadj.
Christensen, Peter; lektorvikar.
Eriksen, Sidsel; forskningslektor.
Fonnesbech-Wulff, Benedicte; forskningsass.
Fritzbøger, Bo; forskningslektor.
Johansen, Jens Christian Vesterskov; forskningslektor.
Knudsen, Anders Leegaard; forskningslektor.
Lerdam, Henrik; forskningsadj.
Lund, Peter Joachim; forskningsadj.
Mackintosh, Jette; forskningslektor.
Olden-Jørgensen, Sebastian; forskningsadj.
Pelt, Mogens; forskningslektor.
Petersen, Klaus; forskningsadj.
Rasmussen, Susanne William; forskningsadj.
Schmidt, Regin; forskningslektor.

STIP Internt finansieret

Andersen, Hasse Lundgaard; ph.d.-studerende.
Henningsen, Peter; ph.d.-studerende.
Holm, Adam; ph.d.-studerende.
Kvist, Kirsten; ph.d.-studerende.
Lassen, Trine; ph.d.-studerende.
Mariager, Rasmus Mølgaard; ph.d.-studerende.
Mordhorst, Mads; ph.d.-studerende.
Møller, Jes Fabricius; ph.d.-studerende.
Simonsen, Dorthe Gert; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Ax, Christina Folke; ph.d.-studerende.
Bak-Hansen, Mogens; ph.d.-studerende.
Fink-Jensen, Morten; ph.d.-studerende.
Gjerløff, Anne Katrine; ph.d.-studerende.
Smith, Peter Scharff; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Langkjær, Michael Alexander: Jens Kraft og "De vilde Folk" (1760) – manden, forfatterskabet, værket.
Lerdam, Henrik: Kongen og tinge. En undersøgelse af det senmiddelalderlige retsvæsen med særligt henblik på kongemagtens forhold til det kongelige retterting, landstingene og herredstingene 1340-1448.
Lund, Peter Joachim: Danmark og den europæiske nyordning. Det nazisitiske regime og Danmarks plads i den tyske Grossraumwirtschaft 1940-42.
Petersen, Karsten Skjold: Geworbne krigskarle.
Thuneby, Gurli Goldermann: Bolskifte, solskifte og "mange flere"-en studie i landskifteanalyse.

Fondsbevillinger

Anonym fond
– Legatportion (Axel Bolvig) kr. 75.000.

Carlsbergfondet
– Dansk statsvidenskab (Sebastian Olden-Jørgensen) kr. 431.962.
– Undersøgelse af militærets rolle i Grækenland (Mogens Pelt) kr. 417.378.
– Nyttiggørelse af pris-og lønmateriale (Erik Helmer Pedersen) kr. 273.018.
– Dansk Udenrigspolitiks Historie (Ole Feldbæk) kr. 1.581.000.

Dansk Familielandbrug/Danske Andelsselskaber
– Jubilæumsarrangement (Claus Bjørn) kr. 38.063.

EU
– Analysis, Protection and Preservation of Medieval (Axel Bolvig) kr. 186.550.

Forskningsstyrelsen/Odense Universitet
– Grænser i landskabet (Bo Fritzbøger) kr. 50.000.

Justitsministeriet
– Undersøgelseskommission (Henrik S. Nissen) kr. 1.262.803.

Unidanmarks Fond, Unibank
– Danmarks kalkmalerier i elektronisk database (Axel Bolvig) kr. 4.600.

Nordisk Samarbejdsnemnd for Humanistisk Forskning
Den nordiske velfærdsmodel (Niels Finn Christiansen) kr. 904.000.

Professor Ludvig Wimmer og Hustrus Legat
– Legatportion (Dorthe Gert Simonsen) kr. 12.000.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Abens Ansigter. En videnskabelig undersøgelse (Anne Katrine Gjerløff) kr. 1.163.999 + kr. 41.580.
– Den røde fare og den kolde krig. (Joachim Lund) kr. 600.000.
– En undersøgelse af Jens Krafts forfatterskab (Michael Alexander Langkjær) kr. 12.154.
– Islands statiske århundrede? Almuens opfattelser af (Christina Folke Ax) kr. 60.000 + kr. 1.164.010.
– Polakker og jøder i Polen 1918-1945. (Mogens Bak-Hansen) kr. 1.164.000 + kr. 79.920.
– Vækst og tilbagegang – de danske ressourcer (Nils Hybel) kr. 450.000.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– En interviewundersøgelse af vælgeradfærden ved folkeafstemningen af 29.09.2000 om dansk medlemskab af den europæiske økonomiske og monetære union (Torben Worre) kr. 96.000.

Stiftamtmand Regenburgs Legat
– Legatportion (Klaus Petersen) kr. 21.000.

Sundhedsstyrelsen
– Fra afhold til antabus (Sidsel Eriksen) kr. 153.817.

Øresundsuniversitetet
– Østdanmark blir Sydsverige (Karl-Erik Frandsen) kr. 100.000.
– Sjælland og Skåne (Karl-Erik Frandsen) kr. 100.000.

Publikationer
Albrectsen E.: Dannevirke. Det ældste monument over dansk sikkerhedspolitik. i: Danmark i syv sind s. 9-18, Gyldendal, København 2000.
Albrectsen E.: Synspunkter på Norges forhold til Danmark 1380-1536. i: Danmark og Europa i senmiddelalderen s. 95-107, 2000.
Albrectsen E.: Norge i Kalmarunionen. Årsberetning for Fondet for dansk- norsk samarbeid. 3-10 s. Oslo-København 1999.
Andersen D.H.: La politique danoise face aux États barbaresques (1600- 1845). i: Pouvoirs et litoraux de XVe au XXe siècle s. 720, Gérard Bouëdec og Francois Chappé, Presses Universitaires de rennes, Rennes, Frankrig 2000.
Andersen D.H., Voth H-J.: The Grapes of War: Neutrality and Mediterranean Shipping under the Danish Flag, 1747-1807. Scandinavian Economic History Review 48, s. 5-27, 2000.
Andersen D.H.: Søløjtnant Uldall, Pasha Sidi Yussef og lidt om Bertel Thorvaldsen. En nyfunden dagbog fra et middelhavstogt 1996- 97. Maritim Kontakt 2000:22, s. 51-77, 2000.
Bjørn C.: Det danske landkøkken. i: Landbrug, landbosamfund og landkøkken omkring 1950 s. 7-27, Dansk Familielandbrug, København 1999.
Bjørn C.: 150 Jahre dänische Verfassung. 34 s. Udenrigsministeriet, København 1999.
Bjørn C.: Den Classenske Agerbrugsskole på Næsgaard 1799-1999. 198 s. Næsgaard 1999.
Bjørn C.: En Hoffrøkens erindringer 1844-46. 68 s. Knud Graphic Consult, Odense 1999.
Bjørn C.: Knuthenborg Park. 134 s. Knuthenborg, Bandholm 1999.
Bjørn C.: Monarkiet slår til igen. Dansk Sociologi 11. årgang, nr. 4, s. 89-94, 2000.
Christensen P.: Copenhagen 1711: Danish authorities fa-

cing the plague. i: Body and City. Histories of Urban Public Health s. 50-59, Ashgate, Aldershot 2000.
Christiansen P.O.: Kulturhistorie som opposition. Træk af forskellige fagtraditioner. 243 s. Samleren, København 2000.
Christiansen P.O.: Kampen mod fæstegården. Forvaltere, kvinder og unge mænd i et østdansk godsområde. i: Mark og menneske. Studier i Danmarks historie 1500-1800 s. 263-276, Claus Bjørn og Benedicte Fonnesbech-Wulff, Skippershoved, Ebeltoft 2000.
Clemmensen N.: Anmeldelse af: Kim Furdal; Fra preussiske landkommuner til danske landkommuner. Fortid og Nutid 2000:4, s. 311-313, 2000.
Clemmensen N.: Denmark's Constitution 150 years. England and the Danish Constitution of 5 june 1849. 36 s. Danmarks Nationalleksikon, København 1999.
Clemmensen N.: Fra Junigrundlov til revideret Junigrundlov 1849-1866. Den Jyske Historiker 83/84, s. 181-203, 1999.
Due-Nielsen C.: August 1914. Gode miner til slet spil? i: Danmark i syv sind. Tusind års dansk udenrigspolitik s. 71-96, Ole Feldbæk, Nikolaj Petersen, Gyldendal, København 2000.
Feldbæk O.: Tyge Krogh: Oplysningstiden og det magiske. Historisk Tidsskrift 100:2, s. 508-514, 2000.
Feldbæk O.: 1801 – en eksistenskamp. i: Danmark i syv sind. Tusind års dansk udenrigspolitik s. 50-70, Carsten Due-Nielsen m.fl. (udg.), Gyldendal, København 2000.
Feldbæk O.: De nordiske landes historiske rolle i Europa. i: Som kongerne bød. Festskrift fra Videnskabernes Selskab til Dronning Magrethe 2. 16. april 2000 s. 196-205, Davis Faurholdt m.fl., C.A. Reitzel, København 2000.
Feldbæk O.: The historical role of the Nordic countries in Europe. European Review Vol. 8, nr. 1, s. 123-128, 2000.
Feldbæk O.: Vækst og reformer. Dansk forvaltning 1720-1814. i: Dansk forvaltningshistorie, bind 1 s. 227-340, Tim Knudsen og Ditlev Tamm (udg.), Juristernes og økonomernes Forlag, København 2000.
Fink-Jensen M.: Ole Broch mellem naturlig magi og moderne naturvidenskab. Historisk Tidsskrift Bind 100/Hæfte 1, s. 35-68, 2000.
Floto I.: Anmeldelse af Cecilia Trenter: Granskningens retorik och historisk vetenskap. Historisk Tidsskrift 2000:100, s. 177-181, 2000.
Floto I.: Nekrolog over Niels Thorsen. Historisk Tidsskrift 2000:100, s. 505-507, 2000.
Fonnesbech-Wulff B.: Kongens garde – Møns bønder. i: Mark og Mennneske s. 251-263, Benedicte Fonnesbech-Wulff og Claus Bjørn, Skippershoved, Ebeltoft 2000.
Frandsen K-E.: Hertugdømmerne og kongeriget under Frederik I 1523-1533. Sønderjysk Månedsskrift 7/8, s. 203-209, 2000.
Fritzbøger B.: Det syvende bud gælder ikke i skoven. Eftertidens syn på 1700-tallets skovforbrydelser i Danmark og Sverige. i: Skogsliv. Kulturella processer i nordiska skogsbygder s. 260-286, Ingar Kaldal m.fl., Historisk Media, Lund 2000.
Fritzbøger B.: Vangelag på Sjælland. i: Mark og Menneske. Studier i Danmarks historie 1500-1800. Tilegnet Karl-Erik Frandsen s. 27-43, Claus Bjørn og Benedicte Fonnesbech-Wulff, Skippershoved, Ebeltoft 2000.
Gabrielsen V.: The Rhodian Peraia in the Third and Second Centuries BC. Classica et Mediaevalia 51, s. 129-183, 2000.
Gabrielsen V.: The Synoikized Polis of Rhodes. i: Polis and Politics. Studies in Ancient Greek History. Presented to M.H. Hansen on his Sixtieth Birthday, August 2000 s. 177-205, F. Flensted et al., Museum Tusculanum, København 2000.
Gabrielsen V.: Søkrig og økonomisk aktivitet. Antikkens venner Årg. 12, nr. 52, s. 17-30, 2000.
Gelting M.H.: Odelsrett – lovbydelse – bördsrätt – retrait lignager: Kindred and Land in the Nordic Countries in the Twelfth and Thirteenth Centuries. i: Family, Marriage and Property Devolution in the Middle Ages s. 133-165, Lars Ivar Hansen (ed.), Department of History, University of Tromsø, Tromsø 2000.
Gelting M.H.: Les bases patrimoniales du pouvoir comtal en Maurienne: essai rétrospectif. i: Pierre II de Savoie: "Le Petit Charlemagne" (+1268). Collogque international, Lausanne, 30 – 31 mai 1997 s. 127-150, Bernard Andenmatten, Agostino Paravicini Bagliani, Eva Pibriri, ed., Université de Lausanne, Sectiond'historie, Faculté des Lettres, Lausanne 2000.
Gelting M.H.: Magtstrukturer i Valdemarstidens Danmark. i: Viking og Hvidekrist: Et internationalt symposium på Nationalmuseet om Norden og Europa i den sene vikingetid og tidligste middelalder s. 179-205, Niels Lund (red.), C.A. Reitzels Forlag, Haslev 2000.
Gemzell C-A., Lammers K.C.: Die DDR, der Warschauer Pakt und Dänemark im kalten Krieg. i: Deutsch-skandinavische Beziehungen nach 1945 s. 44-56, Robert Bohn, Jürgen Elvert, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2000.
Gjerløff A.K.: Fra dræberabe til hippieabe. Forum for Køn og Kultur December 2000, s. Webtidsskrift, 2000.
Gradel I.: Romerriget, arkitektur og billedkunst. Romersk møntvæsen. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 287-291 og 297-298, Gyldendal, København 2000.
Holm A.: Radikal konservativ idédebat og højreautoritær fascination i Danmark, ca. 1928-1940. Arbejderhistorie 99:3, s. 15, 1999.
Hybel N.: Landbrug, middelalder. i: Danmarks Nationalleksikon s. 232-235, Gyldendal, København 1999.
Hybel N.: Dansk eksport på det nordeuropæiske marked ca. 1200-1350. i: Danmark og Europa i Senmiddelalderen s. 183-197, Per Ingesman og Bjørn Poulsen, Aarhus Universitetsforlag, Århus 2000.
Hyldtoft O.: Danmarks økonomiske historie 1840-1910. 5 radioudsendelse. 2000.
Hyldtoft O.: Bevaring af danske industrimiljøer 1996-99. Fabrik og Bolig 2000:1, s. 3-13, 2000.
Kirchhoff H.: Denmark. i: Resistance in Western Europe s. 93-124, Bob Moore, Berg Publishers, Oxford 2000.
Kvist K.: Kretensisk voldsudøvelse – år 200 f.Kr. 1066 – Tidsskrift for Historie 30:3, s. 3-15, 2000.
Lammers K.C.: Die neueste deutsche Geschichte aus skandinavischer Sicht. Das Deutschland-Bild in Skandinavien und die skandinavische Deutschland-Forschung. Geschichte und Gesellschaft. Zeitschrift für Historische Sozialwissenschaft 26. årgang, Hæfte 2, 2000, s. 347-366, 2000.
Lammers K.C.: Vejen til Auschwitz. Det nazistiske Tysklands mord på Europas jøder. 108 s. Gyldendal, København 2000.
Lammers K.C.: Von der grossen zur kleinen Macht. Dänemarks innenpolitische Selbstfindung und aussenpolitische Anpassung. i: Das Bild "des Anderen." Politische Wahrnehmung im 19. und 20. Jahrhundert s. 109-

120, Birgit Aschmann/Michael Salewski, Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2000.
Lammers K.C.: Denmark's Relations with Germany Since 1945. i: Denmark's Policy Towards Europe After 1945. History, Theory and Options s. 260-281, Hans Branner og Morten Kelstrup, Odense Universitets Forlag, Odense 2000.
Lammers K.C.: Hovedstaden Berlin 1871-2000. Magt, arkitektur og erindring. 250 s. Det Schønbergske Forlag, København 2000.
Lammers K.C., Schildt A., Siegfried D.: Udgivelse og Einleitung. i: Dynamische Zeiten. Die 60er Jahre in den beiden deutschen Gesellschaften s. 11-20, Axel Schildt og Detlef Siegfried, Christians, Hamburg 2000.
Lammers K.C., Schildt A., Siegfried D.: Die Auseinandersetzung mit der "braunen" Universität. Ringvorlesungen zur NS-Vergangenheit an westdeutschen Hochschulen. i: Dynamische Zeiten. Die 60er Jahre in den beiden deutschen Gesellschaften s. 148-165, Axel Schildt og Detlef Siegfried, Christians, Hamburg 2000.
Lammers K.C., Siegfried D., Schildt A.: Dänemarks Deutschlandbild und Entwicklung seiner politischen Beziehungen zu den beiden deutschen Staaten. i: Deutsch-skandinavische Beziehungen nach 1945 s. 57-67, Robert Bohn og Jürgen Elvert, Franz Steiner Verlag Stuttgart, Stuttgart 2000.
Lammers K.C., Siegfried D., Schildt A.: Voisinage et non-reconnaisance. Problèmes des relations entre le Danemark et la RDA (1949-1973). i: La RDA et l'Occident s. 245-263, Ulrich Pfeil, PIA Publications de l'Institut d'Allemand d'Asnières, Paris 2000.
Lind G.: Krig, udenrigspolitik og statsdannelse i Oldenborgmonarkiet, 1533-1658. En analyse af unionen mellem Danmark, Norge og Slesvig-Holsten. i: Strategi, ledelse og samfunn s. 8-38, Knut Arstad, Forsvarsmuseet, Oslo 2000.
Lind G.: Udskrivning og magt i det gamle landbosamfund. i: Mark og Menneske. Studier i Danmarks historie. Tilegnet Karl-Erik Frandsen s. 277-295, Claus Bjørn og Birgitte Fonnesbech-Wulff, Skippershoved, Ebeltoft 2000.
Lind G.: Historiske kildetekster som elektronisk tekst kodet i XML. Skitse til en almen model. Metode & Data 2000:82, s. 3-9, 2000.
Lind G.: Den heroiske tid? Administrationen under den tidlige enevælde 1660-1720. i: Dansk Forvaltningshistorie I: Stat. Forvaltning og Samfund. Fra Middelalderen til 1901 s. 159-226, Tim Knudsen & Ditlev Tamm, DJØF, København 2000.
Lind G.: Litteratursøgning og informationshåndtering for historikere. 161 s. Institut for Historie, København 2000.
Lind G.: Kongemødet i Ulvsbäck 1629. Om ond vin og store planer. i: Danmark i syv sind s. 19-48, Gyldendal, København 2000.
Lund N.: A bishop in arms: Absalon and the leding. i: Archbishop Absalon of Lund and his World s. 9-19, Karsten Friis-Jensen og Inge Skovgaard-Petersen, Roskilde Museums Forlag, Roskilde 2000.
Lund N. (red.): Viking og Hvidekrist. Et internationalt symposium på Nationalmuseet om Norden og Europa i den sene vikingetid og tidligste middelalder. 205 s. C.A. Reitzel, København 2000.
Løkke A.: Viden og spædbørnsdødelighed. Månedskrift for Praktisk Lægegerning 2000:8, s. 1059-1074, 2000.
Møller J.F.: Teologiske reaktioner på darwinismen i Danmark 1860-1900. Historisk Tidsskrift 2000:1, s. 69-92, 2000.
Møller J.F.: Blod og arv – legemet som billede på samfundet i det 19. århundrede. Den Jyske Historiker 2000:90, s. 232-249, 2000.
Olden-Jørgensen S.: J raske Ridd're, Rigens Mænd Oc Kongens vel betro'de. Adelsideologi i lejlighedsdigtningens spejl. i: Svøbt i mar. Dansk Folkevisekultur 1550-1700. Bind 2. Et spørgsmål om stil s. 261-281, Flemming Lundgreen-Nielsen og Hanne Ruus, C.A. Reitzel, København 2000.
Olden-Jørgensen S.: Gensyn med Griffenfeld. Skalk 2000:1, s. 20-28, 2000.
Olden-Jørgensen S.: Griffenfeld igen – et essay. Personalhistorisk Tidsskrift 2000:1, s. 1-13, 2000.
Olden-Jørgensen S.: Peter Griffenfeld og brødrene Resen. En historie om klientelisme og lidt om Atlas Danicus. i: Mark og Menneske. Studier i Danmarks historie 1500-1800. Tilegnet Karl-Erik Frandsen s. 171-180, Claus Bjørn og Benedicte Fonnesbech-Wulff, Skippershoved, Ebeltoft 2000.
Olden-Jørgensen S.: Griffenfelds ansvarsfulde nepotisme. Siden Saxo 2000:17, nr. 4, s. 28-34, 2000.
Pedersen E.H.: Norsk landbruksskole – et særnorsk fænomen? Årbok for norsk utdanningshistorie 18. årgang, s. 18, 2000.
Pedersen E.H.: Arven efter Fridlev Skrubbeltrang. Et bidrag til vor landbo- og landbrugshistoriske debat. Bol og By. Landbohistorisk Tidsskrift 1999:2, s. 8-43, 1999.
Pedersen E.H.: Anmeldelse af: Jens Henrik Koudal: For borgere og bønder, Stadsmusikantvæsenet i Danmark. Historisk Tidsskrift Bind 100, hæfte 2, s. 535-544, 2000.
Pedersen J.: Ulf Hamilton: Teknik på bönders villkor. De tekniska och politiska aktörernas inflytande på den statsreglerade tekniska förändringan i Sverige 1806-1972 (anmeldelse). Historisk Tidsskrift 1999:2, s. 580-582, 1999.
Pedersen J.: Ikke hård, men stærk. Om økonomisk teori og historie. Hist 1999:19, s. 4-8, 1999.
Pedersen J.: Svend Aage Andersen: Arbejderkultur i velfærdssamfundet (anmeldelse). Fabrik og Bolig 1999:1, s. 50-53, 1999.
Pedersen J.: Hvilken kamp for at undslippe (forskningsdiskussion/anmeldelse af Thomas Söderqvists disputats). Historisk Tidsskrift 1999:2, s. 480-481, 1999.
Pedersen J.: Henrik Harnow: Den danske ingeniørs historie 1850-1920 (anmeldelse). Historie 1999:1, s. 177-180, 1999.
Pedersen J.: Per Boje & Hans Christian Johansen: En dansk nicheproduktion. Historien om Lactosan-Sanovo Holding A/S (anmeldelse). Personalhistorisk Tidsskrift 2000:1, s. 99-100, 2000.
Pelt M.: Vi er alle sammen grækere: Den europæiske filhellenisme fra passion og politik til pædagogisk projekt. i: København – Athen tur/retur: Danmark og Grækenland i 1800-tallet s. 31-42, Gyldendal, København 2000.
Prange K.: Kongens svoger og den skæve og halte pige – nogle overvejelser om et handicap. Personalhistorisk Tidsskrift 2000:1, s. 72-85, 2000.
Prange K.:... men ikke sit jordegods – eller hvad lokalhistorie kan føre med sig. Personalhistorisk Tidsskrift 2000:1, s. 72-85, 2000.
Prange K.:... men ikke sit jordegods – eller hvad lokalhistorie kan føre med sig. i: Mark og Menneske. Studier i

Danmarks historie 1500-1800. Tilegnet Karl-Erik Frandsen s. 205-216, Claus Bjørn og Benedicte Fonnesbech-Wulff, Skippershoved, Ebeltoft 2000.

Scocozza B.: Overskrifter fra det 20. århundrede. Forsider fra Politiken gennem 100 år. 461 s. Politiken, København 2000.

Scocozza B.: Christian 4.s silkeeventyr. i: Mark og Menneske. Studier i Danmarks historie 1500-1800 s. 141-154, Benedicte Fonnesbech-Wulff, Claus Bjørn m.fl. (red.), Skippershoved, Ebeltoft 2000.

Skydsgaard J.E.: The Meaning of Polis in Thucydides 2.16.2 – A note. i: Polis & Politics s. 229-230, Pernille Flensted-Jensen (red.), Thomas Heine Nielsen (red.), Lene Rubinstein (red.), Museum Tusculanum Press, København 2000.

Steensgaard N.: The Route through Quandahar: the significance of the overland trade from India to the West in the seventeenth century. i: Merchants, Companies and Trade: Europe and Asia in the Early Modern Era s.?, Cambr. U.P., Cambridge 1999.

Vammen H.: Schouw er velsignet.... En professor og hans guldaldernetværk. i: Krydsfelt. Ånd og natur i Guldalderen s. 246-257, Mogens Bencard (udg.), Gyldendal, København 2000.

Vammen H.: Schouw is Wonderful.... A Professor and his Golden Age Network. i: Intersections. Art and Science in the Golden Age s. 246-257, Mogens Bencard (ed.), Gyldendal, København 2000.

Vammen H.: Den mytologiske tvang. I anledning af Bjørn Svenssons indlæg. Historisk Tidsskrift Vol. 100, 2000, s. 162-176, 2000.

Vammen H.: Løgn og kildekritik. Svar til Bjørn Svensson og Claus Friisberg. Historisk Tidsskrift Vol. 100, 2000, s. 491-494, 2000.

Villaume P.: Nato. i: Leksikon for det 21. århundrede (cd-rom) s. 11 sider, Solidaritet, København 2000.

Worre T.: Folkeafstemning om Amsterdam-traktaten 1998. i: Valg, vælgere og velfærdsstat. Festskrift til Hans Jørgen Nielsen s. 109-132, Lars Bille, Tom Bryder, Peter Kurild-Klitgaard, Forlaget Politiske Studier, København 2000.

Ørsted P.: Production and Public powers in classical antiquity. Cambridge Philological Society 2000:26, s. 69-77, 2000.

Ørsted P.: Aménagement et dynamique territoriale dans le bassin de Segermes tunisie. Antiquites Africaines 1998:34, s. 157-175, 2000.

Ørsted P.: Africa Proconsularis. Regional studies in the Segermes valley of Northern Tunisia. 1-7, 29-35, 75-186 s. Århus Universitetsforlag, Århus 2000.

Ørsted P.: Gajus Julius Caesar. Politik och Moral i det romerska imperiet. 1-288 s. Nya Doxa, Nora 2000.

Studienævnet for Historie

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Studerende: Boris Flindt-Jensen, Christian Ott (næstformand) og Annemarie Kjær Rasmussen. Lærere: lektor Karl Christian Lammers (under dennes orlov til 01.09.2000 indtrådte 1. suppleanten lektor, dr.phil. Palle Ove Christiansen som ordinært medlem), lektor, dr.phil. Gunner Lind (vicestudieleder) og lektor Johny Leisner (studieleder). Kontorfuldmægtig Birgit Kragh deltog i studienævnets møder som referent.

Beretning

Studienævnet kan med en vis tilfredshed konstatere, at den omlægning, der i forrige nævnsperiode blev gennemført af fagets bacheloruddannelse, tilsyneladende har sat sig spor i en stigende studieaktivitet i de to første studieår. Stigningen i STÅ-produktionen fra 1999 til 2000 er ikke tilfredsstillende, men dog et skridt i den rigtige retning, og sammenligner man antallet af beståede eksaminer, vintereksamen 1999/2000 og vintereksamen 2000/2001 er der tale om en substantiel forøgelse, der tyder i retning af, at fagets kvantitative mål: en årlig STÅ-produktion på 513 er ved at være inden for rækkevidde.

Ellers har studienævnet i år 2000 især koncentreret sig om forbedringer af fagets kandidatuddannelse.

Der er udskilt en særlig 1 1/2 årig gymnasielæreroverbygningsuddannelse, hvor der er indført et obligatorisk 1/2-årig studieelement, et samfundsvidenskabeligt integreret område, der opfylder gymnasieskolens krav til vordende historielæreres kompetence i de samfundsvidenskabelige grunddiscipliner som fx. økonomi, politologi, international politik, sociologi og antropologi. Dette skridt var en logisk konsekvens af, at vi sidste år fjernede de specifikke gymnasierelaterede studieelementer fra bachelor-uddannelsen i historie. 1/2 årsværk er reserveret til frie studier i almindelige historiske områder og det sidste halve årsværk er reserveret til specialet.

Heller ikke tilvalgsdelen på historie opfylder længere gymnasieskolens krav til samfundsfaglig kompetence. Derfor består det halvårige sidefag på overbygningsniveau nu udelukkende af det samfundsfaglige studieelement, medens den faglige supplering består af almindelige historiske områder.

Men også den 2 -årige kandidatuddannelse har undergået reformer i retning af større valgfrihed. Også her kan der aflægges eksamen i det samfundsvidenskabeligt integrerede område, enten i stedet for et teoretisk/metodisk integreret område eller et almindeligt område. Og derudover har vi – med stor succes – indført et et-årigt studiemønster, populært kaldet "arkiv- og museumspakken", der består af tre studieelementer: to teoretiske: "Databaser og forskning i historie" og "Lokalstudier og mikroundersøgelser", begge af 1/4 årsværks vægt og et praksisrelateret modul: "Arkiv- og museumskundskab med feltarbejde", der vægter 1/2 årsværk og hvor hver enkelt studerende har en praktikplads på et arkiv eller et museum.

Udbygningen af fagets formidlingsaspekter er fortsat både i antal og i variationer, og flere og flere studerende afløser et halvt år af deres overbygningsstudier gennem et praktikophold, fx. i internationale institutioner og organisationer og på danske ambassader i udlandet.

På tilvalgssiden har vi søsat et tværhumanistisk studiemønster i moderne samfundsanalyse, der bliver udbudt første gang i efterårssemestret 2002.

Afholdelse af skriftlig eksamen med anvendelse af computer blev afprøvet første gang ved sommereksamen år 2000 og gentaget ved vintereksamen år 2000/2001, begge gange uden problemer. Tilbuddet om at kunne anvende computer er nu en fast og dagligdags ting ved fagets afvikling af eksamen.

Fagets studievejledning ved faglige vejledere er udbygget og ressourcer afsat til fagets tutorer er udvidet, tilsyneladende med god effekt. Vi har desuden fra foråret 2000 ansat en særlig international tutor, der væsentligt har forbedret kontakten til vore udenlandske studerende.

Problemet for studienævnet år 2000 var som det forrige år den stadige nedgang i både H-vip og D-vip ressourcer. Dette set i sammenhæng med, at den faste lærerstab er stærkt aldrende og vi ingen garantier har for et tilstrækkeligt antal nyansættelser, til trods for at det vrimler med højt kvalificerede potentielle ansøgere til stillinger netop i historie, ængster i en situation, hvor vi ellers med en vis stolthed kan konstatere, at skuden er vendt.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Hist.***	***Dansk***	***Klas. fil.***	***Eur. etno.***	***Nærori-entalsk***	***Øvr. hum.***	***Teo-logi***	***Afrika-studier***	***Samf. vid.***	***Merit-overf.***	***I alt***
Historie, hovedfag	389,63	7,75	18,00	11,25	6,88	44,58	1,25	2,33	2,08	23,25	507,00
Historie, bifag	37,25	1,38				2,17			0,50	0,50	41,79
Musikvidenskab	4,00										
Religion	3,00										
Slavisk	2,75										
Engelsk	2,00										
Filosofi	1,50										
Øvrige humaniora	6,00										
Teologi	0,25										
Samfundsvidenskab	0,75										
Naturvidenskab	0,50										
Merit- og gæstestud.	7,38										
I alt	455,00										

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

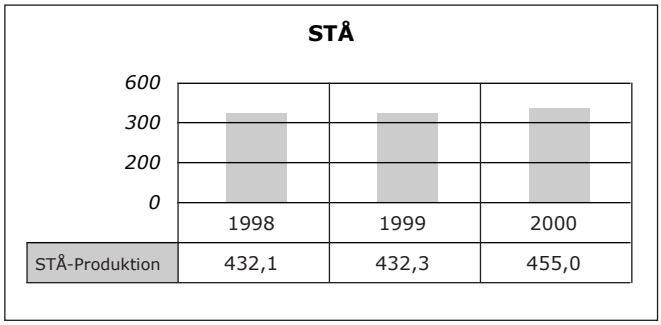

Studieleder Johny Leisner

Institut for Arkæologi og Etnologi

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er lektor, mag.art. Annette Rathje.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder samt viceinstitutleder lektor, dr.phil Thomas Højrup; lektor, dr.phil Ulla Lund Hansen, erhvervssproglig fuldmægtig Una Koester (TAP) og Søren Kjems (studerende).

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet omfatter fire fag: forhistorisk arkæologi, klassisk arkæologi, europæisk etnologi og almen etnologi.

Adresse

Vandkunsten 5
1467 København K
Telefon 35 32 41 00
Fax 35 32 41 05
www.hum.ku.dk/iae

Forskningsvirksomhed

Instituttets fag beskæftiger sig med den teoretiske, metodiske og historiske udforskning af kultur-, samfunds- og statsformer fra de tidligste jægere til nutiden. Instituttets forskere arbejder desuden med udvikling af kulturteori, herunder den materielle dimension.

Den aktuelle forskning kan grupperes inden for følgende hovedtemaer:

A) Stenalder (Nordeuropa og Grønland).
B) Bronze- og Jernalder (primært i det nordlige Europa).
C) Den klassiske Verden.
D) Middelalderen (Europa m.v.).
E) Maritim arkæologi.
F) Kulturelle former, deres sameksistens, modsætninger og forandring fra 1500 til i dag.
G) Kulturhistorisk teoriudvikling, metode, samt forskningshistorie.
H) Dansk oversøisk koloni-, rejse- og ekspeditionsvirksomhed fra år 1600.

A

Danmark og Holland. Sammensætning og analyser af flinten fra seks senpalæolitiske bopladser. Ph.d.-projekt (L. Johansen).

Danmark. Mesolitiske grave; Revision af Jægerstenalderens kronologi; Præboreale elgfund (E. Brinch Petersen).

Stenalderbebyggelse i Disko Bugt, Grønland (J. Fog Jensen, E. Brinch Petersen).

Engedal-Lånum. Mellemneolitiske grave og kultanlæg i Nord- og Vestjylland, deres brug og samspil (K. Fabricius).

B

Bulgarien. Udgravning af kobberalderbebyggelsen ved Lîga; Europa. Bronzealdergrave: fysisk antropologi, kulturel identitet, socialstruktur; Europa og Middelhavet. Oldtidens kamp-, krigs- og samfundsformer (K. Randsborg).

Bebyggelsesudvikling og landskabsudnyttelse på Sjælland. Delprojekt under tværvidenskabeligt projekt "Fortid og Flora"; Bebyggelses- og samfundsudvikling i Skåne og på Sjælland 500 f.Kr. – 1050 e.Kr. Under Øresundsuniversitetet (U. Lund Hansen, P. O. Rindel).

Bosættelsesformer, bebyggelsesmønstre og landskabsudnyttelse i førromersk jernalder i Vestjylland. Udgravning af befæstet boplads af Borremosetype ved Lyngsmose og befæstningssystemer ved Lystbækgård (P.O. Rindel).

Publikation af Jakuszowice-pladsens glas, deres herkomst og betydning for forståelsen af 3.-5. århundredes europæiske, især sydøsteuropæiske, kontakter; Publikation af Vorbasse-gravpladsen, Jylland, og dens europæiske perspektiv; Yngre romersk jernalder i Nord- og Mellemeuropa: Limes og den europæiske elite (U. Lund Hansen).

Dansk jern. Relationen mellem Danmarks forhistoriske våbenproduktion og forekomsten af myremalm (H. Lyngstrøm).

Regionalitet, alliancer og udveksling i det 2. og 1. årtusinde f.Kr. – struktur, variation og forandring samt fremmede forbindelser i bronzealderen på Sjælland med omliggende øer. Ph.d.-projekt (K. Fabricius).

Oldtidens ikonografi. Et studie af dragten i yngre jernalder baseret på ikonografisk materiale. Ph.d.-projekt (U. Mannering).

C

Fortsat bearbejdelse af det cypriotiske materiale fundet på Tall Sukas under Carlsbergfondets syriske ekspeditioner (L. Wriedt Sørensen).

Cypern. Publikationsforberedelse af udgravninger af en beboelse fra hellenistisk-romersk tid ved Aradippou; Politiske, kulturelle, etniske, religiøse og sociale forhold på Cypern fra det sene 6. årh. f.Kr. til det 2. årh. e.Kr (L. Wriedt Sørensen).

Græsk-romersk skulptur i kontekst. Den græske Athenastatues reception i romersk kejsertid (B. Lundgreen).

Italien. Arkaisk topografi, kult og boligformer i Latium samt publikationsforberedelse af fundmaterialet fra Ficanaudgravningen (A. Rathje).

Italien. Publikationsforberedelse af Pontecagnano-udgravningen (I. Strøm, M. von Mehren).

Italien. Publikationsforberedelse af udgravning af Castor og Polluxtemplet på Forum Romanum i Rom; Tyrkiet. Publikationsforberedelse af et senantikt domus i Bodrum, det antikke Halikarnassos (B. Poulsen).

Grækenland. Bebyggelses- og samfundsudviklingen på Kephallénia. Færdiggørelse af monografi; Ukraine. Senantikke gravfelter m.v. på Krim (K. Randsborg).

Ægypten. Dragter fra Mons Claudianus – form, anvendelse, brugsspor og reparationer (U. Mannering).

Cypriotiske kammergrave fra arkaisk til senromersk tid (A.M. Carstens).

D

Ukraine. Projektet Suvorovo: Steppen fra kobberalderen til kollektivbruget. Udgravninger og surveys; Rusland. Projektet Alaborg, vikingetids centralbebyggelse ved Ladoga; Vestafrika: Bénin, Togo, Ghana. Projektet Dahomey riget m.v. og Europa (K. Randsborg).

Vikingerne på Kontinentet. 800-1100 AD (I. Skibsted Klæsøe).

E

Sverige. En analyse af det maritime kulturlandskab og

transportgeografien i den botniske bugt i relation til samfundsstrukturen (C. Westerdahl).

Kulturel tilpasning og transportzoner ved store søer, særligt i Mellemsverige (C. Westerdahl).

Nordfennoskandia og Nordrusland. Samfunds-, transport- og identitets-/etnicitetsproblemer spejlet i samisk bådbyggeri fra jernalder til nyere tid (C. Westerdahl).

Globalt. Det maritime kulturlandskab og de traditionelle transportzoner (C. Westerdahl).

Vikingetidens transportstruktur og transportredskaber i Rusland og tilgrænsende dele af Centraleuropa (C. Westerdahl).

Det maritime kulturlandskab som territorialt, økonomisk, resurse-, transport- og kognitivt landskab (C. Westerdahl).

Europa. Studier af skrogform og bordfacon i klinkbyggede fartøjer (T. Højrup).

Havgående skibe i Sortehavet i den Osmanniske periode (K. Randsborg).

Shipbuilding and seafaring in the Southern Baltic region from AD 400 to AD 1400. Færdiggjort ph.d.-projekt (G. Indruszewski).

F

Kontinuitet og forandring i det nordatlantiske kulturområde (B. Stoklund).

Europa. Kulturens nationalisering: Fortsatte studier over de store udstillinger og museernes rolle i nationsopbygningen (B. Stoklund).

Danmark. Økotyper i det førindustrielle bondesamfund (B. Stoklund).

Danmark. Natursyn og naturhistoriens kulturhistorie, 1700-1850 (S. Mellemgaard).

Danmark. Undersøgelser af betydninger af begreberne: folk, fædreland, historie og landskab i den patriotiske og nationale diskurs og særligt brydningen mellem disse (T. Damsholt).

Danmark. Undersøgelser over en dansk region, Sallingland, i 16-1700-tallet (J. Møllgaard).

Skandinavien. Projektleder for SHF-projektet "Livsformer og Velfærdsstat ved en korsvej?" (T. Højrup). Delprojekter: Velfærdsstatens udvikling (O. Bernild). Husholderen i statens tjeneste (L. Haastrup). Arbejderbevægelsen under den kolde krig (N. Jul Nielsen).

Danmark. En kulturhistorisk og kulturteoretisk diskussion af muligheden for at udvikle en almen embedslivsform. Ph.d.-projekt under: LoV-projektet (D. Vejen Hansen).

En udforskning af muligheder og begrænsninger for somaliske kulturformer i og deres anerkendelse af den danske velfærdsstat. Ph.d.-projekt (T. Kallehave).

Konsumtion som kulturmøde. Analyse af kulturelle brydninger mellem borgerlige stiftere og beboere i mønsterbydelen Lægeforeningens Boliger 1853-1999 (L. Pedersen).

Danmark. Københavns topografiske udvikling indtil 1550. Ph.d.-projekt (H. Fabricius).

Følsomhedens Etik. Frigørelse og personlig udvikling – selvets disciplinering i New Age og Moderne Management. Færdiggjort ph.d.-projekt (K.M. Bovbjerg).

Biografi og subjektivitet; Det 20. århundredes sundhedspolitik; Epidemier, viden og politik (L. Otto).

Kulturmøder og fællesskaber. Projekt under det tværrådslige forskningsprogram "Kulturmødet" (T. Damsholt).

G

Arkæologisk teori og historik (K. Randsborg).

Antikken genopdaget (A. Rathje og J. Fejfer).

Globalt. Forsknings- og publikationsprojekt omkring statsformer og livsformer (T. Højrup, J. Møllgaard, O. Bernild).

Danmark. Videre udvikling af stats- og livsformsteori som alternativt teoretisk grundlag for indvandrer-forskning (T. Kallehave).

Studier i Hegels kulturteori, herunder forskningsseminar om sædelighedsbegrebet (J. Møllgaard).

Evolutionsproblemet i kulturvidenskaberne: lineære og ikke-lineære modeller (S. Christensen).

En etnologisk undersøgelse af koblingen mellem enkelte genstande og deres udsagnsværdi i udstillingssammenhænge (L. Pedersen).

Kulturarv og kulturmiljø (L. Pedersen).

Europa. Kulturarv; Humanistisk sundhedsforskning; Subjektbegrebet i kulturanalyse; Begrebet dagligliv i etnologi (L. Otto).

H

Kosmologiske strategier og mental geografi hos danske opdagelsesrejsende i Pamir og Turkestan i slutningen af det 19. århundrede (E. Fihl).

Danske relationer i fortid og nutid til Tranquebar i Sydindien (E. Fihl).

Arkæologi i Den 3. Verden før 1900 (K. Randsborg).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Formand for ph.d.-bedømmelsesudvalg: K. Randsborg for G. Indruszewski.

A. Rathje for A.M. Carstens.

E. Fihl for H. Buus.

U. Lund Hansen: Formand for bedømmelsesudvalg vedr. disputats, KU (S. Nielsen).

Udvalg og fonde

Christian og Emma Blinkenbergs Rejselegat (U. Lund Hansen, A. Rathje, L. Wriedt Sørensen).

Ingeniør Svend G. Fiedler og hustrus Legat (U. Lund Hansen, A. Rathje).

Kazimierz Salewicz og hustrus Legat; Aage Rothenborgs legat (U. Lund Hansen).

Japetus Steenstrups Legat (E. Brinch Petersen).

Elisabeth Munksgaard Fonden (K. Randsborg).

MARE-gruppen (Det Arkæologiske Nævn) (K. Randsborg, C. Westerdahl).

Tillidshverv

A. Rathje: Bestyrelsen for det Danske Institut i Athen; Medlem af censorkorpset for Klassisk arkæologi; Antikprogrammet, Det Norske Forskningsråd.

T. Damsholt: Dansk Kulturhistorisk Museumsforening, koordinator for nyere tid.

E. Fihl: Medlem af censorkorpset for Etnografi og Socialantropologi, Århus Universitet. Medlem af censorkorpset for Antropologi, Københavns Universitet.

U. Lund Hansen: Formand for The International Advisory Council, Nationalmuseets marinarkæologiske forskningscenter. Nordisk Ministerråd, projektevaluering for Vi-

denskabelig Uredelighed, UVVU. Videnskabelig følgegruppe til "Gårdlösa projektet", Lunds universitet. Nationalmuseets Forskningsudvalg. Medlem af censorkorpset for Forhistorisk arkæologi. Tøjhusmuseets Forskningsudvalg.

T. Højrup: Bestyrelsen for skibsbevaringsfonden under Kulturministeriet.

S. Mellemgaard: Medlem af censorkorpset for den sundhedsvidenskabelige supplerings- og kandidatuddannelse ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet.

L. Otto: Medlem af censorkorpset ved den sundhedsfaglige kandidatuddannelse og suppleringsuddannelse i Danmark. Sektionsbestyrelsen for DM's sektion 1.

L. Pedersen: Kulturmiljørådet, Københavns Amt.

E. Brinch Petersen og U. Lund Hansen: Det arkæologiske Nævn.

E. Brinch Petersen: Humanistisk Fakultet, ph.d.-studienævn, suppleant.

K. Randsborg: Humanistisk Fakultet (suppleant). The Research Committee, The Archaeological Institute of the Peoples' Republic, China (Beijing). Honorary Fellow, Society of Antiquaries, Scotland. The Advisory Council, The Butrint Project, Albania. Censorkorpset for forhistorisk arkæologi.

B. Stoklund og T. Højrup: Referencegruppen for nyere tids kulturhistorie under Statens Museumsnævn.

C. Westerdahl: Rådet for Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter.

Formidling

Redaktionelle hverv

T. Damsholt: Ethnologia Scandinavica. A Journal for Nordic Ethnology.

L. Otto: Folk og Kultur. Årbog for dansk etnologi og folkemindevidenskab.

U. Lund Hansen: Studien zur Sachsenforschung.

J. Fog Jensen: Pearylands forhistorie.

N. Jul Nielsen: Arbejderhistorisk tidsskrift for historie, kultur og politik.

E. Brinch Petersen: Journal of Danish Archaeology.

K. Randsborg, hovedredaktør: Acta Archaeologica. Acta Archaeologica Supplementum. Arkæologiske Studier. Arkæologiske Skrifter. Archaeological Notes.

A. Rathje: Acta Hyperborea.

B. Stoklund: Ethnologia Europaea. Journal of European Ethnology.

B. Storgaard og hovedredaktør U. Lund Hansen: Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie og Nordiske Fortidsminder.

C. Westerdahl: Marinarkeologisk Tidsskrift (MAT), Sverige. Nordic Archaeological Abstract (maritim arkæologi).

Kongresser og symposier

Textiles from Roman Egypt, 5/5, Institut for Arkæologi og Etnologi (U. Mannering).

Governmentality and the Self. Foncaultian perspectives, 24-25/5, Århus og Københavns Universitet (L. Otto).

8. Nordiske bronzealdersymposium, Nationalmuseet (K. Randsborg).

Inventing the Past in North Central Europe, Leipzig (K. Randsborg).

Keramikworkshop VI (L. Wriedt Sørensen).

Danmark og antikken i 1700-tallet, 11-12/5 (A. Rathje og J. Fejfer).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Dr. J. Sheehan, Cork.

Dr. Shi Jingsong, Beijing.

Prof. R. Hodges, Norwich/Tirana.

Forskningsophold i udlandet

Studieophold i Polen, Warszawa og Krakow (U. Lund Hansen).

Studieophold i Tyskland, Frankfurt (U. Lund Hansen).

Netværk

U. Lund Hansen: Arbeitsgemeinschaft für Sachsenforschung. Forskningsministeriets "Rådgivende gruppe vedrørende miljø og bæredygtig udvikling" under særprogrammet "Energi, miljø og bæredygtig udvikling", EU's 5. rammeprogram. Association Française pour L'Archéologie du Verre. A.F.A.V. Forskningssamarbejde omkring projekt nr. 13 med Universitet Jagiellonski, Institut Archeologii, Krakow, Polen.

U. Lund Hansen og K. Randsborg: Korresponderende medlem af Deutsches Archäologisches Institut.

K. Randsborg: INTAS, EU (Archaeology in Russia, Ukraine, etc.). Socrates. Tempus. Nordplus. BDArch, West African Archaeological Network. Celtic-Nordic Studies. Gudme-gruppen.

T. Højrup: Arbeitskreis Volkskunde und Kulturwissenschaften.

A. Rathje: Istituto nazionale di studi etruschi ed italici, Firenze.

L. Johansen: ANALITIC: Udvikling af computerprogram. Samarbejde med Groningen Universitet (D. Stapert) og Århus Universitet (H. Juel Jensen).

L. Otto: Nordplus.

L. Pedersen, A. Rathje: Museologisk Netværk.

I. Skibsted Klæsøe: Forskningsmæssigt samarbejde med Prof. Torsten Capelle, Westfälische Wilhelms Universität, Münster, Tyskland.

E. Fihl: Forum for Nordisk Centralasiensforskning. ESCAS, European Society for Central Asian Studies. NASA, Nordic Association for South Asian Studies. EASA, European Association of Social Anthropologists, herunder formaliseret netværk for sydasienstudier og netværk for antropologisk teorihistorie. The Carlsberg Foundation's Nomad Research Project.

J. Fog Jensen: Grønlandsk-dansk stenaldernetværk, samarbejde med Claus Andreasen, Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet).

L. Otto, T. Højrup: Sundhed, menneske, kultur.

T. Højrup, T. Kallehave, L. Smith: "Indvandrere og flygtninge i Øresundsregionen", samarbejde med IMER i Malmø, Etnologi ved Lunds universitet.

A. Rathje, J. Fejfer, T. Damsholt: SHF netværk: Antikken genopdaget.

K. Fabricius: Forskningsmæssigt samarbejde med museumsinspektør, mag.art. Ole Faber, Varde Museum.

U. Mannering: Textilprojekt Mons Claudianus, samar-

bejde med Lise Bender Jørgensen, NTNU Vitenskapsmuseet, Institutt for arkeologi og kulturhistorie, Trondheim.

U. Lund Hansen og P.O. Rindel: Samarbejde med Lunds universitet: Institut for Arkeologi.

L. Wriedt Sørensen og A. Rathje: Samarbejde med Lunds universitet: Klassiska Institutionen.

Institutleder Annette Rathje

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	15,3	0,8
STIP	1,0	
TAP	4,4	
TOTAL	20,6	0,8

VIP Internt finansieret
Buus, Henriette; forskningsadj.
Carstens, Anne Marie; forskningsadj.
Christensen, Søren; adjunkt.
Damsholt, Kirstine; adjunkt.
Ebbesen, Klaus Henrik; lektor.
Fejfer, Jane; forskningslektor.
Fihl, Esther Marie; lektor.
Hansen, Ulla Lund; lektor.
Højrup, Thomas; lektor.
Jacobsen, Kristina Winther; forskningsass.
Jespersen, Astrid Pernille; amanuensis.
Mellemgaard, Signe; amanuensis.
Otto, Lene; adjunkt.
Pedersen, Lykke Lafarque; lektorvikar.
Petersen, Erik Brinch; lektor.
Poulsen, Karen Birte; lektorvikar.
Randsborg, Klavs; lektor.
Rathje, Annette; lektor.
Rindel, Per Ole; forskningsadj.
Sørensen, Lone Wriedt; lektor.
Westerdahl, Christer; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Bernild, Ole; forskningsass.
Haastrup, Lisbeth; forskningsadj.
Klæsøe, Iben Dorete Skibsted; forskningsadj.
Lundgreen, Birte; forskningsadj.
Lyngstrøm, Henriette Syrach; amanuensis.
Mannering, Ulla; forskningsass.
Nielsen, Tina Charlotte Kallehave; forskningsadj.
Smith, Louise Hardman; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Garberg, Bjørn; ph.d.-studerende.
Tang, Birgit; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Fabricius, Kit; ph.d.-studerende.
Hansen, Dorthe Vejen; ph.d.-studerende.
Jensen, Jens Fog; kand.stip.
Olsen, Hanne Fabricius Kleinitz; ph.d.-studerende.
Trier, Christina; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Carstens, Anne Marie: Grave og gravmonumenter i Sydvestkarien med særligt henblik på Halikarnassos-halvøen i tiden fra sen broncealder til byzantisk tid.
Indruszewski, George: Man, ship, landscape.
Pedersen, Mikkel Bennedsen Venborg: DUKE. Manifestations af aristocracy in the duchy af Augustenborg 1700-1850.

Fondsbevillinger

Dødsboet efter Jytte Birgit Bondegaard
– Klassisk bibliotek (Annette Rathje) kr. 100.000.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Oldtidens ikonografi. Et studie af dragten i yngre jernalder baseret på ikonografisk materiale (Ulla Mannering) kr. 1.188.000 + kr. 120.000.

Øresundsuniversitetet
– Invandrere og flygtninge i Øresundsregionen (Thomas Højrup) kr. 150.000.
– Kulturelle relationer i Øresundsregionen i jernalder og vikingetid (Ulla Lund Hansen) kr. 150.000.

Publikationer
Bovbjerg K.M.: Følsomhedens etik. Frigørelse og personlig udvikling – selvets disciplinering i New Age og Moderne Management. 300 s. 2000.
Christensen S.: Historicitet og dannelse. Pragmatsismens Philosophia Renæssance Årg. 26, 3-4, s. 83-101, 2000.
Damsholt T.: Fædrelandskærlighed og borgerdyd. 369 s. Museum Tusculanums Forlag, København 2000.
Damsholt T.: Being Moved. Ethnologia Scandinavica. A Journal for Nordic Ethnology 30, s. 24-48, 2000.
Damsholt T.: The Fatherland, the Nations and the good Citizens. Rituals and Symbols in Danish 18th century patriotic Culture. i: Roots and Rituals. The Construction of ethnic identities s. 229-238, Tom Dekker, John Helsloot, Carla Wijers (red.), Het Spinhuis, Amsterdam 2000.
Haastrup L.: Mad, sociale liv, identitet. i: Kvinders helbred ved årtusindeskiftet s. 16, Beth Lilja e.a., Gyldendal, København 2000.
Haastrup L.: 68 biografier/artikler. i: Dansk kvindebiografisk Leksikon bd. 1-4 s. 60, Jytte Larsen, Munksgård, København 2000.
Hansen U.L.: Reallexikon der Germanischen Altertumskunde. i: Hoby s. 3-5, Tafel 1-2, Rosemarie Müller m.m., Walter de Gruyxter, Berlin, New York 2000.
Hansen U.L.: Die Glasbecher. i: Skovgårde. Ein Bestattungsplatz mit reichen Frauengräbern des 3. Jhs. N. Chr. auf Seeland s. 320-347, Per Ethelberg, Ulla Lund Hansen, Birger Storgaard (red.), Det kongelige Nordiske Oldskriftselskab, København 2000.
Hansen U.L.: Himlingøje. i: Reallexikon der Germanischen Altertumskünde. 14 s. 576-579, R. Müller(red.), H. Beck, D. Geuenich, H. Steur(Hsg.), Walter De Gruyter, Berlin 1999.
Højrup T.: Glavnoje otlitshie. Modelj zjizni sovremannogo menedzjera i nauka obnovlenija. 328 s. Vsemirnoje Slovo, Sankt Petersborg 2000.
Jacobsen K.W.: Creating a divine image. The case of Juno Sospina. i: Between Orient and Occident. Studies in

honour of P. J. Riis s. 23-33, J. Lund, P. Pentz (red.), København 2000.
Jakobsen T.B., Andersen J.H., Madsen H.B.: Restoration as per account rendered. Period 1820-1832. Meddelelser om konservering 2, s. 20-32, 2000.
Jensen J.F.: West-Greenland Palaeo-eskimo raw material procurement elucidated by geological analysis. i: Identities and cultural contacts in the arctic s. 71-76, Martin Appelt, Joel Berglund, Hans Christian Gulløv (eds.), Danish Polar Center, Copenhagen 2000.
Jensen J.F.: Sermermiut. i: Topografisk atlas Grønland, bind 6 s. 208-209, Bjarne Holm Jakobsen, Jens Bøcher, Niels Nielsen, Rolf Guttesen, Ole Humium, Eri k Jensen (red.), C. A. Reitzels Forlag, København 2000.
Jensen J.F.: Kap st. Jacques – en ruinby ved polhavet. i: Topografisk atlas Grønland, bind 6 s. 202-203, Bjarne Holm Jakobsen, Jens Bøcher, Niels Nielsen, Rolf Guttesen, Ole Humlum, Eri k Jensen (red.), C.A. Reitzels Forlag, København 2000.
Johansen L.: Two "Epi-Ahrensburgian" sites in the northern Netherlands: Oudehaske and Gramsbergen. Paleohistoria 39/40, s. 1-87, 2000.
Johansen L.: Geen tentring vit de steentijd bij Bergum. Archeo Forum 4, s. 36-37, 2000.
Johansen L.: Fitting facts. Refitting analyses of lithic materials from Stone Age sites in the Netherlands, Denmark and Greenland. 505 s. Groningen 2000.
Johansen L.: De Federmesser – vindplaats bij Doetinchem (Gld.): Natuurwetenschappelijk onderzoek. Paleo-Aktueel 11, s. 9-14, 2000.
Johansen L.: The late Paleolithic in Denmark. i: L'Europe centrale et septentrionale au Tardiglaciaire s. 197-215, B. Valentin, P. Bodu, M. Christensen, A.P.R.A.I.F, Nemours, France 2000.
Klæsøe I.S.: Transformation. Viking Heritage magazine 4, s. 3-6, 2000.
Klæsøe I.S.: Forvandling. SKALK 3, s. 6-12, 2000.
Klæsøe I.S.: Viking objects on the West European Continent – Raid and trade. Archaeological Notes 3, s. 6-8, 2000.
Klæsøe I.S.: Vikingerne på Kontinentet. Carlsbergfondet – årsskrift 2000 1, s. 10-16, 2000.
Mannering U.: The Roman Tradition of Weaving and Sewing: A Guide to Function? Archaeological Textiles Newsletter 30, s. 10-16, 2000.
Mellemgaard S., Pedersen M.B.V.: "Die harmonische Entwicklung und Ausbildung aller Kräfte" – pædagogiske opdragelsesprincipper og det aristokratiske livs realiteter i Augustenborg omkring år 1800. Fortid og Nutid 1, s. 4-28, 2000.
Mellemgaard S.: Johanne Ottosen. i: Dansk Kvindebiografisk Leksikon s. -, Munksgaards Forlag, København 2000.
Mellemgaard S.: Carla Ottosen. i: Dansk Kvindebiografisk Leksikon, Munksgaards Forlag, København 2000.
Mellemgaard S.: Sundhed. Kulturhistorie. i: Den Store Danske Encyklopædi. 18. bind s. 278-279, Gyldendal, København 2000.
Mellemgaard S., Jensen H-C., de Coninck-Smith N., Øllgaard G.: Sådan går dagen for Lille Lise... og Oskar. Tekster til en udstilling om ting for børn i 150 år. 1-38 s. Center for Kulturstudier, Odense Universitet, Odense 2000.
Mellemgaard S.: Georg Drakas: Makt över kropp och hälsa. Arv 56, s. 170-172, 2000.
Mellemgaard S.: Per Holck: Norsk Folkemedisin. Arv 56, s. 209-210, 2000.
Nielsen N.J.: Bånd, og brudflader i arbejder- og virksomhedskulturer. Arbejderhistorie 1, s. 21-30, 2000.
Nielsen N.J.: Den ukendte arbejder. Almanakken 2, s. 5-7, 2000.
Nielsen N.J.: Skabelsen af den danske arbejder. Universitetsavisen 1, s. 12-13, 2000.
Nielsen N.J., Adsersen T.: Erfaringer fra nodregistreringer af B&W skibsværft 1996. i: Industrialismens kulturarv. Rapport fra konference på Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg 6. oktober 1999 s. 24-34, Henrik Zip Zahne, Bjarne Birkbak, 2000.
Nielsen N.J.: Industrial Paternalism in the 19th century. Old or New? Ethnologia Europaea 30, s. 59-74, 2000.
Otto L.: The treatment of mental illness in Sweden. Arv. Nordic Yearbook of Folklore 2000 56, s. 36-37, 2000.
Otto L.: Refleksivitet, bd. 16, s. 56; Schmidt, Wilhelm, bd. 16, s. 642; Sjover, bd. 17, s. 229; Skinhead, bd. 17, s. 281; Slægtsbevidsthed, bd. 17, s. 416, Stoklund, Bjarne, bd. 18, s. 118; Swingpjatte, bd. 18, s. 380. i: Den Store Danske Encyklopædi, Gyldendal, København 2000.
Otto L.: Etnologi og humanistisk sundhedsforskning. i: Norden og Europa s. 146-151, Bjarne Rogan (red.), Oslo 2000.
Pedersen L.: Sutteflaske, s. 303; tampon, s. 545; tandbørste, s. 547. i: Den Store Danske Encyklopædi. Danmarks Nationalleksikon, Gyldendal, København 2000.
Pedersen L.: Relikt. i: Den Store Danske Encyklopædi. Danmarks Nationalleksikon s. 103, Gyldendal, København 2000.
Pedersen L.: Palle Eriksen: Poskær Stenhus. Myter og virkelighed. Moesgård Museum 1999. Folk og Kultur. Årbog for Dansk Etnologi og Folkemindevidenskab 2000, s. 183-184, 2000.
Pedersen L.: Else Nørgaard og Claus Bjørn (red.): Det danske Landkøkken. Folk og Kultur. Årbog for Dansk Etnologi og Folkemindevidenskab 2000, s. 184-185, 2000.
Pedersen L.: Etnologer i praktik – en sag med to sider. Almanakken. NEFA information 5, s. 19-21, 2000.
Pedersen L.: Ståproduktion, studienævnsmøder og studieforhold. Almanakken. NEFA information 4, s. 9-12, 2000.
Petersen E.B.: Ørredstedet. Skalk 1, s. 20-27, 2000.
Petersen E.B.: Under den gamle strandvej i Vedbæk. i: Vor skjulte kulturarv. Arkæologien under overfladen. Festskrift til Dronning Margrethe II s. 30-31, S. Hvass og Det Arkæologiske Nævn, Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab og Jysk Arkæologisk Selskab, København 2000.
Petersen E.B.: Ældre stenalder. i: Vor skjulte kulturarv. Arkæologien under overfladen. Festskrift til Dronning Margrethe II s. 12-12, S. Hvass og Det Arkæologiske Nævn, Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab og Jysk Arkæologisk selskab, København 2000.
Petersen E.B.: Senpalæolitikum og mesolitikum. i: Arkæologiske udgravninger i Danmark 1999 s. 41-45, engelsk udg. Det Arkæologiske Nævn, København 2000.
Petersen E.B.: The Anthropology and Archaeology of Mesolithic Gender in the Western Baltic. i: Gender and Material s. 222-237, M. Donald, L. Hurcombe, MacMillan Press LTD, Houndmills and London 2000.
Randsborg K.: Reallexikon der Germanischen Altertumskunde., s. 591-597, 2000.

Randsborg K.: Kuml. Menneskelivets mangfoldighed. Arkæologisk og Antropologisk forskning på Moesgård 2000, s. 355-357, 2000.
Randsborg K.: Archaeological Notes. The Past in the Present in the Past 3, s. 10-14, 2000.
Randsborg K.: Acta Archaeologica. Offensive Armies and Navies 69, 1998, s. 163-174, 2000.
Randsborg K.: Acta Archaeologica. Plundred Bronze Age Graves. Archaeological and Social Implications 69, 1998, s. 113-138, 2000.
Randsborg K.: Acta Archaeologica. Subterranean Structures. Archaeology in Bénin, West Africa 69, 1998, s. 209-227, 2000.
Randsborg K.: Oxford Journal of Archaeology. National History, Non-National Archaeology: The Case of Denmark 19, 2, s. 211-222, 2000.
Randsborg K.: Diverse artikler. Danmarks Nationalleksikon 1, 2000.
Randsborg K. (ed.): Acta Archaeologica. 227 s. Munksgaard, København 2000.
Randsborg K., Albek S., Andersen S., Merkyte I.: Broen til Europa. Bulgarien og Konstantinopel/Istanbul. Cd-rom Selskabet Arkæologiske Studier. Danmarks Universitetsforlag, København 2000.
Randsborg K. (ed.): Archaeological Notes. 16 s. School of Prehistoric Archaeology, København 2000.
Randsborg K.: L'Archeologia e la Realtà materiale Creata Dall'Uomo. i: Archeologia Teorica s. 173-190, N. Terrenato, Insegna del Giglio, Firenze 2000.
Rathje A.: "Princesses" in Etruria and Latium Vetus. i: Ancient Italy in its Mediterranean settings s. 295-300, David Ridgway et al (udgiv.), Accordia Research Institute, London 2000.
Rathje A., van Kampen I.: Giacomo Boni, a twentieth-century excavator: his theories and methods. i: Proceedings of the XV'th International Congress of Classical Archaeology, Amsterdam, July 12-17, 1998 s. 317-319, Roald F. Docter, Eric Moormann (udgiv.), Allard Pierson Museum, Amsterdam 1999.
Rønn E.M.: Undervisningen i "De stærke Jyders" privatskoler. i: Vejle Amts Årbog 2000 s. 38-52, Vejle Amts historiske Samfund, Vejle 2000.
Rønn E.M.: Marie Kirstine – en patenthistorie fra 1890'erne. i: Vends 2000. Årbog for Lokal- og Kulturhistorie på Vestfyn s. 55-63, Middelfart Byarkiv, Vends Herred Udgiverselskab, Middelfart 2000.
Rønn E.M.: Museerne på de tidligere sindssygehospitaler. Nyere Tid 20, s. 10-12,
Rønn E.M.: Konstruktion af handikaphistorien. Genstande og hverdagspraksis. VERA. Tidsskrift for pædogoger 14, s. 36-45, 2000.
Stoklund B.: Bondefiskere og strandsiddere. Studier over de store sæsonfiskerier 1350-1600. 224 s. Landbohistorisk selskab, København 2000.
Stoklund B.: European Ethnology between Two Turns of Centuries: The Danish Experience. i: Volkskultur und Moderne. Europäische Ethnologie zur Jahrtausendwende. Festschrift für Konrad Köstlin s. 47-59, Institut für Europäische Ethnologie, Wien 2000.
Storgaard B., Jørgensen K.M.: Baggrundsmusik – i arenaen. SFINX 4, s. 158-159, 2000.
Stummann Hansen S.: A Wealth of Ancient Building Customs. Gudmund Hatt's Journey to The Hebrides in 1936. Review of Scottish Culture 13, s. 87-105, 2000.
Stummann Hansen S.: "How to get at a man in Greenland I don't know". Grønland 1, s. 5-20, 2000.
Stummann Hansen S.: The Reykholt Project – some experiences and thoughts about interdisciplinary large-scale projects. i: Reykholt in Borgarfjörður. An interdisciplinary research project. Workshop held 20.-21. August 1999 s. 62-66, Guðrun Sveinbjarnardottir (red.), National museum of Iceland research reports 2000, Reykjavik 2000.
Westerdahl C.L.: Vänerns vrak fältinventeras och dateras. Marinarkeologisk Tidskrift 1, s. 16-20, 2000.
Westerdahl C.L.: From land to sea, from sea to land. On transport zones, borders and human space. i: Down the river to the sea. 8th ISBSA s. 11-20, Jerzy Liwin (et al, eds.), Polish Maritime Museum, Gdansk 2000.
Westerdahl C.L.: C. O. Cederlund: Nationalism eller vetenskap. Fornvännen 93, s. 303-306, 2000.
Westerdahl C.L.: From River to Sea catching the monsoon. Concepts of the Maritime Cultural landscape. i: IXth International Seminar on Indo-Portuguese History. Science, Technology and Culture (15th – 18th century). Dec. 7-11, 1998 s. 15, A. K. Bag, Indian National Science Academy, New Delhi 2000.
Westerdahl C.L.: Johan Pettersson: Anonyma fiskeläger märkliga kulturminnen. Fornvännen 94, s. 292-294, 2000.
Westerdahl C.L.: Säger om skepp och båtbygge. Vandringssägner som vittnesbörd om maritim kultur. Årsskrift: Vid Vänern. Natur og Kultur., s. 30-38, 2000.
Westerdahl C.L.: Report from Israel, spring 1999. Maritime Archeology Newsletter from Roskilde. Marinarkæologisk Nyhedsbrev 13, s. 42-44, 2000.

Studienævnet for Forhistorisk Arkæologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: U. Lund Hansen, E. Brinch Petersen (vicestudieleder), K. Randsborg (studieleder); E. Aarsleff, A.S. Beck, B. Kristensen.

Beretning

Uddannelserne/studieelementerne evalueres løbende og fungerer p.t. tilfredsstillende både enkeltvist og samlet. Det faglige miljø er tæt, konkurrencefyldt og præget af både personlige og erhvervsmæssige faglige interesser. Kvalitet og faglighed sættes fortsat meget højt. Der er betydelig interesse for den nye konferens og især for de nye konferensstudieelementer ("det arkæologiske år", samt praktikmodulerne i formidling og selvstændigt feltarbejde). Som det fremgår, er det meget vigtigt for faget fortsat at råde over rimelige DVIP-midler til praktik og eksterne aktiviteter, samt inkøb af en bred vifte af ekstern kompetence på en række områder.

Faget optager årligt 30 + studerende; det har en absolut pæn, p.t. stadig stigende STÅ-produktion. Grunduddannelsen er bred, metodisk stringent og på udvalgte felter dybdegående. Området er forhistorisk og historiske arkæologi, herunder feltarbejde og elementært videnskabeligt projekt, primært i Danmark/Europa mv., fra de ældste tider til ca. 1500 e.Kr. Der er desuden en række BA-tilvalgsudbud, bl.a. Arkæologisk IT, Fysisk antropologi, Etnoarkæologi & eksperimentalarkæologi, Menneske & natur, Kulturlandskabet 5000 f.Kr.-1800 e.Kr., Nordatlantisk arkæologi, Feltarbejde, og Maritimarkæologi. På overbygningsuddannelserne, især konferensen, lægges vægt på videregående metodisk kunnen og arkæologisk orientering i Europa m.fl. områder, projekter (bl.a. feltarbejde, formidling), samt et videnskabeligt speciale.

Undervisningen involverer på alle niveauer mange eksterne arkæologiske og andre specialister, ligesom der er et udstrakt og helt centralt samarbejde med de arkæologiske museer (herunder Nationalmuseet), m.fl. institutioner, især i Øresundsregionen, samt med især europæiske universiteter. Der lægges, ved siden af forelæsninger og seminarer, særlig vægt på øvelser (realia), ekskursioner (Danmark/Europa), m.m. Der er typisk meget fagligt erhvervsarbejde parallelt med overbygningsstudierne. Studerende, ph.d.-studerende, stipendiater og lærere er forskningsmæssigt engageret i samtlige arkæologiske projekter fra ældre stenalder til nær nutid i Danmark/Norden, Nordatlanten, Europa inkl. Middelhavsområdet, Afrika, mv., hvilket naturligvis afspejles i undervisningen. Studienævnet udgiverArchaeological Notes, jf. http://www.hum.ku.dk/ark/index.htm.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Forhist.ark.	Klas.fil.	Øvr.hum.	Teologi	Geografi	Meritoverført	I alt
Forhist. arkæologi	78,13	2,00	2,75	0,75	0,33	2,25	86,21
Klassisk arkæologi	2,50						
Historie	4,50						
Klassisk filologi	3,75						
Øvrige humaniora	3,00						
Merit- og gæstestud.	2,25						
I alt	94,13						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

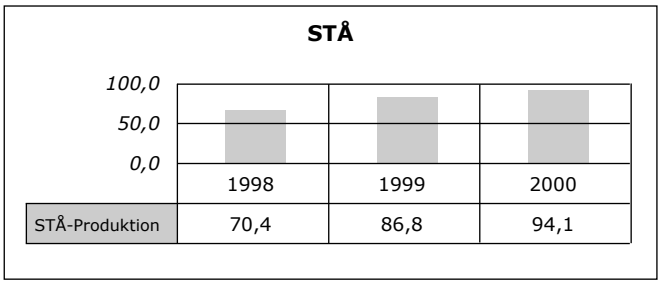

Studieleder Klavs Randsborg

Studienævnet for Klassisk Arkæologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lærere:Birte Poulsen (forår), Kristine Winther Jacobsen (efterår), Lone Wriedt Sørensen. Studerende: Anne Sofie Hjermov, Constantin Methenitis.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Klassisk ark.***	***Klas.fil.***	***Forhist.ark.***	***Øvr.hum.***	***Meritoverført***	***I alt***
Klassisk arkæologi	31,13	7,75	2,50	2,88	0,38	44,63
Historie	3,00					
Nærorientalsk	1,00					
Merit- og gæstestud.	0,75					
I alt	35,88					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

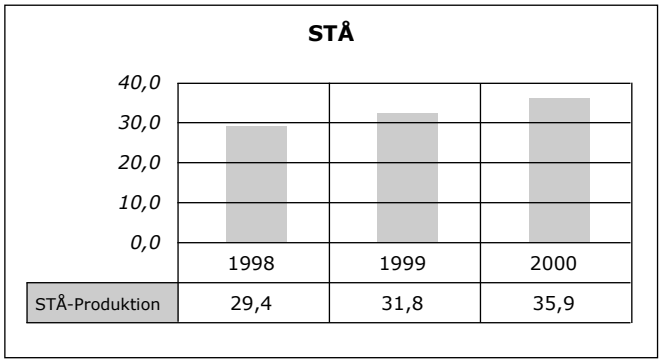

Studieleder Lone Wriedt Sørensen

Studienævnet for Etnologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lærersiden: Søren Christensen, Tine Damsholt (pr. 1.september studieleder), Signe Mellemgaard og Lykke Pedersen (studieleder indtil 1. september) fra 1. september afløst af Thomas Højrup og på studentersiden af Kathrine B. Pedersen, Lea Sørensen, Sine Rønberg og Henriette Veltzé, der 1. september afløstes af Marie Damsgård Andersen.

Beretning

Ud over de løbende sager nedsatte studienævnet en arbejdsgruppe til udarbejdelse af en ny studieordning for overbygningsuddannelsen. Efter fællesmøder for de studerende, hvor nyordningen diskuteredes, har studienævnet stået for den egentlige færdigbearbejdelse og foreløbige godkendelse. Den nye overbygningsordning skal efter planen godkendes i september 2001 af fakultetsrådet, hvorefter den kan implementeres. Den vil betyde større valgfrihed for de studerende, så de kan skabe deres egen faglige profil og giver bl.a. mulighed for projektarbejde og praktikophold.

Fagområder

Studienævnet for etnologi administrerer både BA- og kandidatuddannelsen samt tilvalg i Europæisk Etnologi og det tværhumanistiske tilvalgsstudie Almen Etnologi. Afdelingen for Almen Etnologi tegner sig således for en stor del af den forøgede STÅ-produktion, der siden 1998 kendetegner etnologi.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Etnologi***	***Dansk***	***Øvr.hum.***	***Teologi***	***Samf.vid.***	***Meritoverført***	***I alt***
Etnologi, hovedfag	76,88	2,00	7,25	0,50	3,50	3,75	93,88
Etnologi, bifag	5,25						
Historie	11,25						
Dansk	6,25						
Spansk	4,25						
Pædagogik	2,00						
Øvrige humaniora	16,25						
Antropologi	0,75						
Merit- og gæstestud.	0,25						
I alt	123,13						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

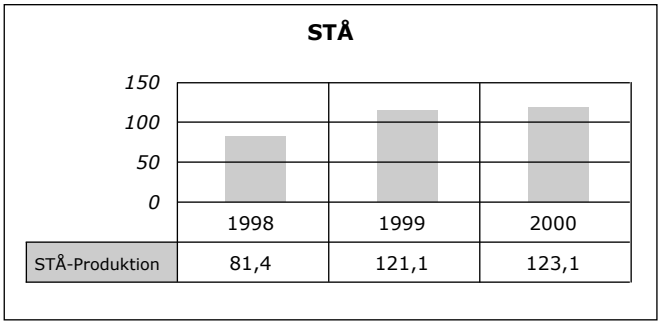

Studieleder Tine Damsholt

Center for Folkloristik

Ledelse pr. 1.2.2000
Centeret ledes formelt af dekanatet. Den daglige drift har indtil 1. oktober 2000 været forestået af lektorvikar Timothy R. Tangherlini, der tillige har været studieleder, efter 1. oktober 2000 af studieledere for Historie, lektor Johny Leisner, der pr. 6. februar 2001 også er udpeget som studieleder for Folkloristik. Se i øvrigt nedenfor.

Organisation
Centeret udspringer af det nu nedlagte Institut for Folkloristik og har siden efteråret 1999 været et undervisningscenter under Det Humanistiske Fakultet.

Adresse
Snorresgade 17-19, 4
2300 København S
Telefon 35 32 84 00
Fax 35 32 83 99

Institutlederens årsberetning

Pr. 30.6.1999 nedlagdes Institut for Folkloristik som forsknings- og uddannelsesenhed ved Det Humanistiske Fakultet. Fra og med efteråret 1999 har det tidligere instituts faciliteter dannet rammen om et undervisningscenter, der har til opgave inden for en frist på et par år at føre de tilbageværende studerende frem til deres bachelor- eller kandidatgrad.

Prodekan Thorkil Damsgaard Olsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	0,8	0,8
STIP		
TAP	0,8	
TOTAL	1,6	0,8

VIP Internt finansieret
Rørbye, Iben Elisabeth Bringeus.
Tangherlini, Timothy Roland; lektorvikar.

VIP Eksternt finansieret
Olsen, Birgit; forskningsadj.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– Kvinder og kønsroller i græske eventyr (Birgit Olsen) kr. 76.914.

Statens Humanistiske forskningsråd
– Kvinder og kønsroller i græske eventyr (Birgit Olsen) kr. 123.132.

Studienævnet for Folkloristik

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende medlemmer: Studieleder Timothy R. Tangherlini, Flemming Hemmersam, Julia Suarez Krabbe (stud.) og Nina Monefeldt Wittendorff (stud.).

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Folkloristik***	***Min.studier***	***Øvr.hum.***	***Antropologi***	***Meritoverført***	***I alt***
Folkloristik	81,30	0,75	2,50	0,17	2,00	14,17
Religion	0,50					
I alt	9,25					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

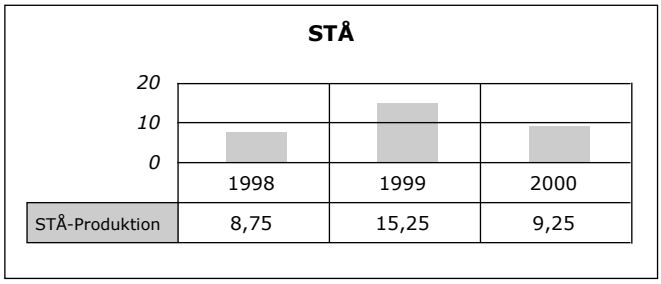

Studieleder Timothy R. Tangherlini

Institut for Religionshistorie

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er lektor Margit Warburg.

Institutbestyrelsen består af: Lektor Una Canger, lektor Lars Kruse-Blinkenberg, sekretær Bente Rossel og stud.mag. Christian Halvgaard. Stedfortræder for institutlederen er lektor Jørgen Podemann Sørensen.

Organisation

Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet er fagligt organiseret i henholdsvis religionsfagene (Kristendomshistorie, Religionshistorie og Religionssociologi) og faget Indianske Sprog og Kulturer.

Adresse

Artillerivej 86
2300 København S
Telefon 35 32 89 57
Fax 35 32 89 56
religion@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/index.htm

Institutlederens årsberetning

I efteråret 2000 var det 100 år siden Edvard Lehmann tiltrådte en stilling som docent ved Københavns Universitet med den opgave som den første at holde forelæsninger i religionshistorie. Netop omkring år 1900 blev der oprettet lærestole i religionshistorie ved en række universiteter i Europa og USA, og Lehmann grundlagde da også religionshistorien i Berlin og i Lund. Lehmanns religionshistoriske forfatterskab og virke som redaktør af håndbøger var på mange måder typisk for fagets encyklopædiske opbygningsfase, som han bidrog til på internationalt plan. Samtidig var Lehmann en utrættelig formidler af kulturhistoriske, religionshistoriske og teologiske emner og en ivrig deltager i samtidens kultur- og religionsdebat. I anledning af 100-års jubilæet afholdt Institut for Religionshistorie den 6. oktober et symposium med bidrag fra danske, norske og svenske kolleger.

16. november 2000 blev professor Eileen Barker tildelt Københavns Universitets æresdoktorgrad. Eileen Barker, FBA, OBE er professor i sociologi med særligt henblik på studiet af religion på London School of Economics. Hendes hovedinteresse i de sidste 25 år har været og er stadig, "kulte", "sekter" og nye religiøse bevægelser – og de sociale reaktioner som opstår i forbindelse med dem. Siden 1989 har hun forsket i ændringer i den religiøse situation i de tidligere kommunistiske lande. Hovedparten af hendes forskning foregår ved at hun bor sammen med og/eller interviewer de mennesker, hun studerer, men hun har også arbejdet med flere surveys og er for tiden den ansvarlige for den engelske del af en stor international undersøgelse af religiøs og moralsk pluralisme.

Da den tidligere professor i religionssociologi dr.phil. Arild Hvidtfeldt døde i februar 1999, efterlod han sig en overordentlig stor privat bogsamling både inden for religionsfagene og inden for det mesoamerikanske område. Bogsamlingen er blevet afhændet gennem flere auktioner, og selv om der har været økonomiske nedskæringer både i 1999 og 2000 har vi valgt at deltage i disse auktioner. Flere af instituttets medarbejdere har på instituttets vegne været aktive ved auktionerne og har derved sikret, at instituttets biblioteker er blevet styrket.

Personaleforhold

Søren Wichmans ansættelse som adjunkt i faget Indianske Sprog og Kulturer ophørte 1. februar, og 1. august tiltrådte Michel R. Oudijk som lektor i faget. Michel R. Oudijk er uddannet ved Universitetet i Leiden.

Forskningsvirksomhed

Instituttets forskningsvirksomhed inden for religionsfagene er bredt funderet, både inden for det klassiske kristendoms- og religionshistoriske stofområde, herunder forskningshistorien, og inden for religiøse forhold i nutidige samfund. I faget Indianske Sprog og Kulturer er forskningen koncentreret om mesoamerikanske sprog og kulturer.

Religionsvidenskabernes forskningshistorie, især dansk religionshistorie (Erik Reenberg Sand, Tove Tybjerg, Jens Henrik Vanggaard).

John Wisdoms religionsfilosofi med særligt henblik på dens genbeskrivelse af den kumulative argumentationsform (Peter K.Westergaard).

Den sene Nietzsche (Peter K. Westergaard).

Hannah Arendts forfatterskab (Karen Marie Mortensen).

Paulus-Luther-debatten (Carsten Breengaard).

Komparativ ritualteori (Jørgen Podemann Sørensen).

Den ægyptiske baggrund for de hermetiske og gnostiske strømninger i 1. – 4. århundrede (Jørgen Podemann Sørensen).

Forholdet mellem monisme og dualisme i hermes-teksterne (Tage Petersen, ph.d.-projekt).

Nye religioner i hellenistisk-romersk tid og i dag (Morten Warmind, Mikael Rothstein).

Keltisk og nordisk religion (Morten Warmind, Jens Henrik Vanggaard).

Asketiske idealer i de monastiske reformbevægelser i Italien i det 11. århundrede (Oluf Schönbeck, ph.d.-projekt).

Kvindelige gudsbilleders betydning for kvinders religiøse praksis og selvforståelse i europæisk middelalder (Britt Istoft, ph.d.-projekt).

Moskva-patriarkatets organisationsstruktur, forhold til staten og det omgivende samfund til forståelse af den ortodokse kirke i Rusland efter Sovjetunionens sammenbrud (Annika Hvithamar, ph.d.-projekt).

Jøder i Østeuropa før Anden Verdenskrig (Margit Warburg).

Jødisk-kristen dialektik i Danmark i det 19. århundrede, herunder spørgsmålet om assimilationens (u)mulighed i M. Goldschmidts roman En jøde (Lars Kruse-Blinkenberg).

Tahâra, det islamiske renhedskompleks, således som det kommer til udtryk i fiqh (islamiske lovbøger), og som det praktiseres i ritualer og fortolkes i en lokal marokkansk kontekst (Kate Østergaard, ph.d.-projekt).

Religiøs praksis ved en islamisk helgengrav i Gulbarga, Indien (Søren Lassen, ph.d.-projekt).

Riter og myter i vedisk religion set i et forskningshistorisk perspektiv (Erik Reenberg Sand).

Det indiske helligsted Pandharpurs religiøse historie, koncentreret om myter og stedets præsteskab (Erik Reenberg Sand).

Moderniseringsformer blandt santalerne i Indien belyst ud fra transformationen af myter om karamfesten i skiftet fra mundtlig til trykt formidling (Peter B. Andersen).

Social udvikling i Hare Krishnabevægelsen (Finn Madsen, ph.d.-projekt).

Baha'i, især problemstillinger omkring religion og globalisering samt den religiøse søger som begreb (Margit Warburg).

Asatro i dagens Danmark (Morten Warmind).

UFO-religioner, omfattende UFO-forestillinger generelt og detailstudier af enkelte grupper, under anvendelse af ikonografisk teori og metode, historiske studier og kognitive analyser (Mikael Rothstein).

Kulturmøder i cyberspace: Teoretisk og empirisk analyse af identitetsdannelse, kommunikativ handlen og virtuelle fællesskabsformationer i forbindelse med interkulturel/tværreligiøs, konversationel kommunikation på internettet i Danmark (Morten Thomsen Højsgaard, ph.d.-projekt).

Dynamikkerne mellem individ, samfund og kultur i relation til det moderne og det postmoderne (Dorthe Refslund Christensen).

Lærerstuderendes holdninger til religiøs tro og praksis (Morten Warmind, Peter B. Andersen).

Imperiets kunst. Ikonografi og stilistiske træk fra Teotihuacan i det tidlige klassiske mayasamfund (300-500 e.v.t.) (Jesper Nielsen, ph.d.-projekt).

Indiansk deltagelse i den spanske erobring af Mexico – kildebearbejdning og analyse (Michel R. Oudijk).

Nahuatl dialektologi (Una Canger).

Ordbog for 16. århundredes aztekisk på computer, med kombineret rodordbog, ordordbog og tekstcorpus (Una Canger).

Ortografiske konventioner for mayahieroglyffer, samt dialektforhold og grammatik hvad angår de sprog som hieroglyfferne repræsenterer (Søren Wichmann).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Peter B. Andersen er formand for Religionshistorisk Forening og medlem af The Board of the European Association for South Asian Studies.

Una Canger er formand for Lingvistkredsen i København.

Mikael Rothstein er medlem af bestyrelsen for Danish Association for the History of Religions (DAHR).

Oluf Schönbeck og Mikael Rothstein er medlemmer af bestyrelsen for Religionshistorisk Forening.

Formidling

Instituttets medarbejdere er bredt engageret i formidlingsvirksomhed til et dansk publikum, først og fremmest ved bidrag til Den Store Danske Encyklopædi, håndbøger og populærvidenskabelige værker samt foredragsvirksomhed, især Folkeuniversitetet og gymnasieskolernes efteruddannelseskurser.

Redaktionelle hverv

Lars Kruse-Blinkenberg og Erik Reenberg Sand er medlem af redaktionen af Religionsvidenskabelige skrifter, Aarhus Universitetsforlag.

Una Canger er redaktør af Travaux du Cercle Linguistique de Copenhague.

Finn Madsen er redaktør af Nordic Association for South Asian Studies (NASA) Newsletter. Mikael Rothstein er redaktør af Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier.

Erik Reenberg Sand er medlem af redaktionen af Studies in Religion, Aarhus Universitetsforlag.

Jørgen Podemann Sørensen er medlem af redaktionen for Chaos, Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier.

Mikael Rothstein og Margit Warburg er medlem af redaktionen for serierne RENNER Studies on New Religions (Aarhus University Press) og Nye Religioner (Gyldendal).

Margit Warburg er medlem af redaktionen af Rambam, Tidsskrift for jødisk kultur og forskning.

Kongresser og symposier

Lene Buck, Lakshmi Sigurdsson og Morten Thomsen Højsgaard arrangerede konferencen "Kristendomshistorie på tværs. Identitet og faglig profil for faget kristendomshistorie mellem teologi og religionsvidenskab" i København den 7.-8. april. Konferencen blev støttet af Institut for Religionshistorie.

Peter Andersen, Gunnel Cederlöf, Mohan Gautam og Beppe Karlsson arrangerede workshoppen "Indigenous People: the trajectory of a contemporary concept in India" i Uppsala den 7.-9. april. Workshoppen blev støttet af ESF-Asia Committee, Wennergren Foundation og Nordic Association for South Asian Studies.

Erik Reenberg Sand og Jørgen Podemann Sørensen arrangerede jubilæumssymposiet "Edvard Lehmann og grundlæggelsen af faget religionshistorie i Danmark" i København den 6. oktober. Konferencen blev støttet af Institut for Religionshistorie.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Anna Ligia Cybulko, Warszawa Universitet var gæsteforsker på instituttet fra 1. oktober til 31. december.

Tuomas Martikainen, Åbo Akademi var gæsteforsker på instituttet fra 1. november til 30. november.

Forskningsophold i udlandet

Una Canger har været på forskningsrejse i marts-april i Mexico (Acapetlahuaya, Guerrero) og i Berkeley, Californien.

Netværk

Margit Warburg leder (sammen med Armin Geertz, Aarhus Universitet) RENNER-projektet "Globalisering og de nye religioner", som er støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd. Øvrige ledelsesmedlemmer fra instituttet er Dorthe Refslund Christensen, Finn Madsen og Mikael Rothstein.

Erik Reenberg Sand og Margit Warburg er i ledelsesgruppen for projektet "Studier i religioners betydning ved identitetsdannelse og fællesskabsformning i kulturmødet i Danmark" sammen med Hans Raun Iversen og Lissi Rasmussen. Projektet er støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd og Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd. Øvrige deltagere i projektet fra Institut for Religionshistorie er Finn Madsen og Morten Thomsen Højsgaard.

Institutleder Margit Warburg

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	14,4	
STIP	4,2	0,3
TAP	3,4	0,1
TOTAL	22,0	0,4

VIP Internt finansieret
Andersen, Peter Birkelund; amanuensis.
Breengaard, Carsten Martin Wind; lektor.
Canger, Una; lektor.
Christensen, Dorthe Refslund; amanuensis.
Jensen, Jørgen Skafte; lektor (til 31/1.2000)
Kruse-Blinkenberg, Lars Erik; lektor.
Mortensen, Karen Marie; forskningsass.
Oudijk, Michel Robert; lektor.
Riis-Westergaard, Peter Kurt; adjunkt.
Rothstein, Mikael; amanuensis.
Sand, Erik Reenberg; lektor.
Sørensen, Jørgen Podemann; lektor.
Tybjerg, Tove Ree; lektor.
Vanggaard, Jens Henrik; lektorvikar.
Warburg, Margit; lektor.
Warmind, Morten Lund; adjunkt.
Wichmann, Søren Kim; amanuensis.

STIP Internt finansieret
Hvithamar, Annika; ph.d.-studerende.
Lassen, Søren Christian; ph.d.-studerende.
Madsen, Finn; ph.d.-studerende.
Nielsen, Jesper; ph.d.-studerende.
Petersen, Tage; ph.d.-studerende.
Østergaard, Kate Barigo; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Højsgaard, Morten Thomsen; ph.d.-studerende.

Publikationer

Andersen P.B.: Sikhisme. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 306-314, Mikael Rothstein (red.), Politikens Forlag, København 2000.
Breengaard C.: Kirken – og Jesus. Religion 2/2000, s. 7-24, 2000.
Breengaard C.: Om præmisserne for at søge den historiske Jesus. Præsteforeningens blad. 20, s. 448-459, 2000.
Breengaard C.: Gudsriget, der voldtages. Chaos. Dansk-Norsk Tidsskrift for Religionshistoriske studier. 31, s. 83-93, 1999.
Breengaard C.: "Den religionsvidenskabelige grunduddannelse" "Religions- videnskab?" "Om religionshistorier" "Holder De af religion". i: Velkommen til Institut for religionshistorie. s. 9-14, 29-36, 37-42, Margit Warburg (red), Institut for Religionshistorie., København 1999.
Breengaard C.: Kristenforfølgelser og kristendom. Fra sekt til statskirke. (Ny udgave af 1992-udg. med nyt forord og mindre rettelser). 167 s. Institut for Religionshistorie (1992:Anis), København 1997.
Breengaard C.: Objektivitet og engagement. TABU. Institut for Religionshistorie. Særnummer, s. 27-33, 1997.
Breengaard C.: Kristendommens oprindelse I-II. Dansk Kirketidende 2-3, s. 25-28, 38-41, 1997.
Breengaard C.: Min mad er at gøre hans vilje. Chaos. Dansk-Norsk tidsskrift for religionshistorieske studier 23, s. 75-85, 1995.
Canger U.: Anmeldelse af: Panorama de los estudios de las lenguas indigenas de México (Bartholomew, Lastra, and Manrique. International Journal of American Linguistics 66 (2), s. 269-271, 2000.
Hvithamar A.: Den russiske ortodokse kirke – efter millenniet. Chaos 33, s. 85-93, 2000.
Istoft B.: Birgittinerordnen – et matriarkalsk klosterprojekt fra 1300- tallet. i: Køn, religion og kvinder i bevægelse. Konferencerapport fra det VI. nordiske kvindehistorikermøde Tisvildeleje 12.- 15. august 1999 s. 419-434, Anette Warring (red.), Kvinder på tværs, Institut for historie og samfundsforhold, Roskilde Universitetscenter 2000.
Kruse-Blinkenberg L.: Anmeldelse af: Geert Hallbäck & John Strange (red.); Bibel og historieskrivning Forum for Bibelsk Eksegese 10, Museum Tusculanums Forlag, København 1999. CHAOS Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier. 33 2000, s. 134-137, 1999.
Kruse-Blinkenberg L.: Assimilationens (u)mulighed i M. Goldschmidts roman "En Jøde" – en religionshistorisk skitse. 160 s. C.A. Reitzels Forlag, København 2000.
Madsen F.: Asrama, Yukta-Vairagya et structure d'organisation de l'Iskcon. Social Compass Vol. 47 No. 2, s. 187-204, 2000.
Mortensen K.M.: Lykke og anerkendelse. Fønix 1, s. 334 - 50, 2000.
Mortensen K.M.: De ikke-egnede. Anis 82, s. 1133-45, 2000.
Mortensen K.M.: Anmeldelse af: K.E. Løgstrup: Prædiken og dens tekst. Præsteforeningens Blad 17, s. 138, 2000.
Mortensen K.M.: Anmeldelse af: Karstein M. Hansen: Livssyn og etikk: Teologi-og idehistoriske analyser av bibeltekster. Fønix 1, s. 57-58, 2000.
Mortensen K.M.: Peter Widmann: Bestemmelser Teologiske tilløb og bidrag. Præsteforeningens Blad 148, s. 1117-18, 2000.
Nielsen J.: America's First Comics? Techniques, Contents, and Functions of Sequential Text Image Pairing in the Classic Maya Period. i: Comics & Culture: Analytical and Theoretical Approaches to Comics s. 59-77, Anne Magnussen & Hans-Christian Christiansen, Museum Tusculanum Press, Copenhagen 2000.
Nielsen J.: Under slangehimlen – mayaernes kultur & historie. 299 s. Aschehoug Danmark A/S, København 2000.
Nielsen J., Wichmann S., Olsen E.A.: Mayaernes hemmelighed er brudt. 2 timer 58 min. (cd). DR Multimedie, 1998.
Oudijk M.R., Jansen M.: Changing History in the Lienzos of Guevea and Santo Domingo Petapa. Ethnohistory 47 (2), s. 281-332, 2000.
Oudijk M.R.: Historiography of the Bènizàa: The postclassic and early colonial periods (1000-1600 A.D.). 429 s. Research School of Asian, African and Amerindian Studies, Leiden, Holland 2000.
Rothstein M. (red.): Politikens håndbog i verdens religioner. 480 p. ill. s. Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M., Jensen T. (red.): Secular Theories in The Study of Religion. Current Perspectives. 279 s. Museum Tusculanum Press, Copenhagen 2000.

Rothstein M.: UFOer og rumvæsener. Myten om de flyvende tallerkener. 257 s. Gyldendal, København 2000.
Rothstein M., Warmind M.L.: Indledning. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 7-28, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Indledning: Nye religioner. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 400-403, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Jainisme. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 299-305, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Kan det overnaturlige eksistere uden at findes? i: Bedst af alle verdener s. 179-187, Dan Frederiksen & Lars Peter Jepsen (red.), Fremad, København 2000.
Rothstein M.: New Religions in Denmark in the European Context. i: Beyond the Mainstream: The Emergence of Religious Pluralism in Finland, Estonia and Russia s. 93-106, Jeffrey Kaplan (ed.), The Finnish Literary Society, Helsinki 2000.
Rothstein M.: New Religions, State Policy and Anti-Cult Activities: Aspects of the Danish Discussion. i: Gudars och gudinnors återkomst. Studier i nyreligiositet, Institutionen för religionsvetenskap. s. 219-229, Carl-Gustav Carlsson & Liselotte Frisk, Umeå Universitet, Umeå 2000.
Rothstein M.: Nye religioner i Afrika. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 404-411, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Nye religioner i Europa og USA. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 438-448, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Nye religioner i Japan, Korea og Kina. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 412-422, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Nye religioner i Melanesien, Australien og New Zealand. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 431-437, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Rothstein M.: Nye religioner i Sydamerika og Caribien. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 423-430, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Sand E.R.: Anmeldelse af: Mircea Eliade, Myten om den evige genkomst. Arketyper og gentagelse, Munksgaard-Rosinante, København 1977. 177 S. Chaos. Dansk-Norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 33, s. 124-126, 2000.
Sand E.R.: Zarathustrisme. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 315-320, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Sand E.R.: Hinduisme. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 73-124, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Sørensen J.P.: Diana and Virbius: an essay on the mythology of Nemi. i: Nemi – Status Quo. Recent Research at Nemi and the Sanctuary of Diana s. 25-28, J. Rasmus Brandt, Anne-Marie Leander Touati, Jan Zahle, L'Erma di Bretschneider, Roma 2000.
Sørensen J.P.: Shinto. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 272-280, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Tybjerg T.: Replik til Marianne Qvortrup Fibigers ph.d. afhandling om de srilankansk-tamilske hinduer i Danmark. Religionsvidenskabeligt Tidsskrift 36, s. 60-65, 2000.
Tybjerg T.: Arild Hvidtfeldt 1915-1999. Liv og virke. Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier 32, s. 138-152, 2000.
Tybjerg T.: The Introduction of History of Religions as an Academic Dicipline in Denmark. i: Hundred Years of History of Religions in Norway. The Heritage of W. Brede Kristensen s. 237-252, Sigurd Hjelde, Brill, Leiden 2000.
Warburg M.: Baha'i. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 456-463, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Warburg M., Buron C.: Når det verdslige bliver helligt. Civilreligion i Israel. Tidsskrift om jødisk liv, Israel og Mellemøsten 3, s. 3-7, 2000.
Warburg M.: Jødiske sekter. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 451-455, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Warburg M.: Anmeldelse af: Juan R.I. Cole: Modernity and the Millennium: The Genesis of the Baha'i Faith in the Nineteenth-Century Middle East, Columbia University Press, 1998. History of Religions Vol. 39, No. 4, s. 393-396, 2000.
Warburg M., Warmind M.L., og andre: Feltarbejde i Religion. 42 s. Undervisningsministeriets forlag, København 2000.
Warburg M.: Religionsdidaktisk seminar, Københavns Universitet, 9. november 2000. Religion. Tidsskrift for Religionslærerforeningen for Gymnasiet og HF 4, s. 36-38, 2000.
Warburg M.: Anmeldelse af Erik Henriques Bing: Meldola og Weber. Historien om en jødisk og en kristen slægt. Rambam. Tidsskrift for jødiske kultur og forskning 9, s. 90-91, 2000.
Warburg M.: Anmeldelse af: Finn Monies: Så vidt jeg husker – En erindringsbog. Rambam. Tidsskrift for jødisk kultur og forskning 9, s. 93-94, 2000.
Warmind M.L.: Ahmadiyya. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 464-467, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Warmind M.L.: Konfucianisme. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 290-298, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Warmind M.L.: Daoisme. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 281-289, Mikael Rothstein (red.), Politikens forlag, København 2000.
Westergaard P.K.: Ludwig Wittgenstein. Hele billedligheden i vor udtryksmåde. 423 s. Slagmark, Århus 2000.
Wichmann S., Dakin K.: Cacao and chocolate: A Uto-Aztecan perspective. Ancient Mesoamerica 11, s. 55-75, 2000.
Wichmann S.: On the relationship between UtoAztecan and MixeZoquean. Kansas Working Papers in Linguistics 24. 2, s. 101-113, 1999.
Wichmann S., Nielsen J., Olsen E.A.: Mayaernes hemmelighed er brudt. 2 timer 58 min s. DR Multimedie (cd), 1998.
Østergaard K.B.: De nøgne kvinder i hammam: Paradis eller helvede? Kvinder, Køn & forskning 3, s. 50-64, 2000.

Studienævnet for Religions-fagene

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Studieleder Jens Vanggaard, lektor Carsten Breengaard, adjunkt Mikael Rothstein, stud.mag. Marianne Louise Wammen, stud.mag. Jan Friborg Jepsen, stud.mag. Nikilaj Heltoft og stud.mag Lise Nygaard Bidstrup. Supplemant stud.mag. Katrine Bærentzen.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Religion***	***Klassisk Filologi***	***Nærori-entalsk***	***Minori-tetsst.***	***Dansk***	***Historie***	***Øvr. hum.***	***Teo-logi***	***Samf. vid.***	***Merit-overført***	***I alt***
Religion, hovedfag	113,50	6,75	7,50	4,50	2,63	2,50	11,00	2,58	1,17	1,00	153,13
Religion, bifag	33,75	4,00		0,25	1,13	0,50	0,75				40,38
Dansk	3,00										
Historie	3,25										
Klassisk filologi	2,25										
Øvrige humaniora	13,25										
Teologi	1,25										
Samfundsvidenskab	1,25										
Merit- og gæstestud.	1,00										
I alt	172,50										

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

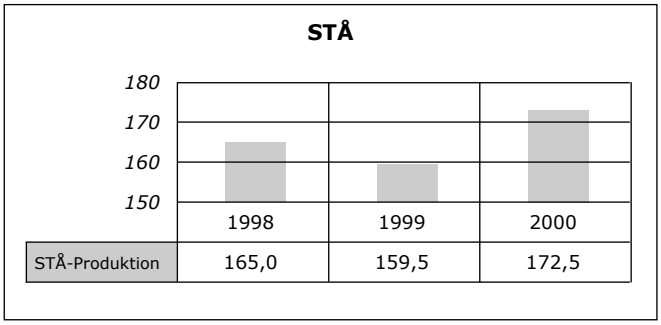

Studieleder Jens Vanggaard

Studienævnet for Indianske Sprog og Kulturer

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævent af: Una Canger, Signe Greve Kristensen, Lisbeth Storm-Jørgensen og Søren Wichmann.

Fra 1. august bestod det af følgende: Una Canger, Signe Greve Kristensen, Michel R. Oudijk og Lisbeth Storm-Jørgensen.

Beretning

Fakultetsrådet godkendte på sit møde 3. oktober 2000 studieordningen for kandidatuddannelsen i Indianske Sprog og Kulturer.

I årene 1998, 1999 og 2000 er der sket en støt stigning i fagets STÅ-produktion.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Indiansk*	*Minori.stud.*	*Forhist.ark.*	*Eskimologi*	*Nærorient.*	*Afrikastudier*	*I alt*
Indiansk	12,625	0,25	0,50	0,50	0,50	0,17	14,54
Spansk	0,125						
Nærorientalsk	0,125						
Filosofi	0,125						
I alt	13,000						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

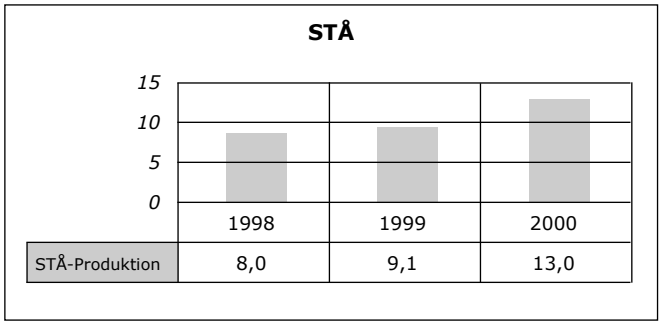

Studieleder Una Canger

Institut for Film- og Medievidenskab

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Henrik Søndergaard.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor Henrik Søndergaard, lektor Kirsten Drotner, docent Ib Bondebjerg, TAP-repræsentant Agnete Langkjær og studerende Tasha Buch.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80, opgang 6. 2
2300 København S
Telefon 35 32 81 00
Fax 35 32 81 10
www.media.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold
Instituttet har i årets løb oplevet en del nyansættelser, dels faste lærere og dels ph.d.-stipendiater. Stipendiaterne og en enkelt af vip-ansættelserne er muliggjort af at instituttet har tiltrukket store eksterne midler, dels via det SHF-financierede forskningsprojekt "Mediekulturer uden grænser", det tværrådsligt financierede IT-projekt "Diwa" og dels via instituttets samarbejsaftale med IT-højskolen.

Følgende ændringer er sket i den videnskabelige stab: Ib Bondebjerg er pr. 1.5. ansat som professor i medievidenskab, Casper Tybjerg er 1.8. ansat som lektor i filmvidenskab, Johannes Riis er 1.8. ansat som adjunkt i filmvidenskab, Christa Lykke Christensen 1.8. ansat som adjunkt i medievidenskab og Stine Gotved 1.8. ansat som adjunkt i computermedier. Følgende er blevet ansat som ph.d.-stipendiater: Kristian Billeskov Bøving og Charlie Breindahl. Hans Chr. Christiansen forsvarede sin ph.d.-afhandling "Tegneserien – æstetik og kultur" den 6.6. Bent Steeg Larsen forsvarede sin ph.d.-afhandling "Medier til hverdag", den 1.12.

Forskningsvirksomhed
Instituttets centrale forskningsområde er de audiovisuelle medier (film, tv, video, computermedier), men der forskes også i radio og i trykte medier (aviser, ugeblade, litteratur). Forskningen beskæftiger sig med de særlige træk ved forskellige medier og med mediernes kulturelle og samfundsmæssige rolle. Der arbejdes både teoretisk og analytisk med medierne, og forskningen er kendetegnet ved en høj grad af tværvidenskabelighed, hvor humanvidenskabelige, psykologiske og socialvidenskabelige tilgange kombineres. Både hvad angår emneområde og med hensyn til teori har forskningen et internationalt perspektiv og udvikles ofte i tæt kontakt med udenlandske forskningsmiljøer.

Individuelle forskningsprojekter
Instituttet forsker inden for tre overordnede kerneområder: filmvidenskab, medievidenskab og computer- og multimedier. Inden for disse områder fordeler forskningen sig dels på teoretiske, analytiske, historiske, sociologiske og psykologiske dimensioner.

Filmvidenskab
Ib Bondebjerg har i 2000 afsluttet projektet "Filmen og det moderne: Filmgenrer og filmkultur i Danmark 1940-1972" om dansk filmkultur i overgangen fra den klassiske filmkultur til den moderne filmkultur i et nationalt og internationalt perspektiv, og resultatet vil udkomme som bog.

Torben Kragh Grodal arbejder på en fremstilling af følelser i film i et evolutionært perspektiv. Målet er at belyse forholdet mellem universelle og historisk specifikke elementer i filmfortællingen. Samtidigt skal arbejdet bl.a. belyse forholdet mellem kunstfilm og mainstream-film.

Lennard Højbjerg arbejder i forlængelse af et projekt om den nye tv-stil under "Den Billedskabte Virkelighed" videre på et større projekt om visuel stil i de levende billeder. Han arbejder desuden på projekt om "Den fortællende musikvideo", som drejer sig om, hvordan den narrative musikvideo i et intertekstuelt spil med spillefilmen, presser grænserne for den narrative logik i de små men ofte meget komplicerede fortællinger, der udspiller sig under afviklingen af et hit/rocknummer.

Helle Kannik Haastrup arbejder på færdiggørelsen af ph.d.-projektet "Intertekstualitet, M.M. Bakhtin & Filmanalyse", der udover sit æstetiske, filmteoretiske og kulturelle fokus koncentrerer sig om film i 1990'erne.

Anne Jerslev arbejder fortsat med et filmhistorisk projekt om kvindelige stjerner, bl.a. med studier i USA i år 2000 af Greta Garbo. Projektet handler også i videre forstand om stjernebegrebet.

Johannes Riis arbejder på en afhandling om ekspressivitet i korte fiktionsfilm, "Expressive and moral strategies for engaging the spectator in short film art".

Peter Schepelern har fortsat sine studier i Lars von Trier, resulterende i monografien "Lars von Triers film". Fortsat arbejde med bogudgave af dansk filmhistorie, 100 års dansk film (som redaktør og medforfatter).

Casper Tybjerg har fortsat arbejdet med sin afhandling om filmhistorieskrivningens teori og metode, belyst gennem Carl Th. Dreyers liv og værk.

Jens Ulff-Møller arbejder på et forskningsrådsprojekt om USAs filmdiplomati overfor Skandinavien, Frankrig og Tyskland i perioden 1920-1973. Formålet er at udgive en bog til belysning af de mekanismer, der har ført til Hollywoods dominans af det europæiske marked for spillefilm og tv-programmer.

Rikke Schubart har afsluttet ph.d.-projektet "Maskulinitet i actionfilmen 1970-1996".

Medievidenskab
Ib Bondebjerg har i efteråret 2000 startet projektet "Dansk tv-dokumentarisme 1951-2001" og vil i løbet af de næste 3 år gennemføre en analyse af den danske tv-dokumentarismens hovedgenrer med inddragelse af relationen til filmdokumentarismen og radio-dokumentarismen og med perspektivering til dokumentarismens medieinstitutionelle og socio-kulturelle kontekst.

Christa Lykke Christensen arbejder på projekterne "Dansk børne-tv 1968-2000" og "Unge, billeder, oplevelser".

Karsten Fledelius arbejder på projektet "NGOer og medier: Historisk fiktion og identitetsdannelse, med særligt henblik på film og tv". Desuden politiske diskurser vedr. Sydøsteuropa, Mellemøsten og Kaukasus siden 1990.

Frank Henriksen arbejder på projekterne "Mood Management", som handler om brug af medier som led i forsøg på at regulere stemninger og følelser – egne eller andres, og "Det bemærkelsesværdige" som handler om mediers rolle i forbindelse med kontrol, fordeling og forandring af opmærksomhed, og som indtil videre omfatter fire delprojekter: (a) reklame, (b) berømmelse, (c) offentlig mening og (d) agenda-setting.

Stig Hjarvard har inden for forskningsprojektet "Global Media Cultures" fortrinsvis arbejdet med en kritisk gennemgang af globaliseringsteori, analyser af forholdet mellem globalisering og nyhedsmedier samt et delprojekt om forholdet mellem kultur, medier og globalisering: "From Bricks to Bytes", en casestudie af Lego-virksomhedens medialisering som følge af globaliseringen.

Anne Jerslev arbejder under det tværvidenskabelige forskningsprojekt "Realitet, realisme, det reelle i visuel optik" på et projekt om "Realismeformer i 1990'ernes film og tv", herunder aspekter af det såkaldte 'reality-tv' og 1990'ernes realisme i fiktionsfilmen.

Nete Nørgaard Kristensen arbejder på ph.d.-projekt om samspillet mellem danske journalister og deres kilder i det moderne nyhedsbillede – med arbejdstitlen: "Indflydelsen fra kilders markedsføring på mediernes dagsorden" (2000-2003).

Gitte Stald deltager i forskningsprogrammet "Mediekulturer uden grænser" med ph.d.-projektet "Det lokale og det globale i unge danskeres mediekulturer".

Henrik Søndergaard arbejder på følgende projekter: 1) Public service-medierne og digitaliseringen: En analyse af digitaliseringens indvirkning på public service-mediernes udvikling, programpolitik og strategiske positionering på markedet. 2) Analyse af TV2's institutionelle og programpolitiske udvikling. 3) Programfladestyringens betydning i nordisk public service-fjernsyn: Nordisk komparativ analyse af programlægnings- og produktionsprocesser i de gamle public service-institutioner. 4) Globalt fjernsyn: Analyse af dansk tv's udvikling på et globalt mediemarked i såvel programpolitisk, institutionelt som kulturelt perspektiv.

John Thorup arbejder fortsat på ph.d.-projektet "Reklamedrømmen der blev et mareridt", som undersøger reklamer for unge i et kulturelt og æstetisk perspektiv.

Thomas Tufte arbejder på et forskningsprojekt inden for forskningsprogrammet "Mediekulturer uden Grænser": "Mediated Identities, Ethnic Minorities and Cultural Change" med empirisk fokus på Indre Nørrebro, og han deltager i det nordiske forskernetværk "Media, Spaces & Identities".

Norbert Wildermuth arbejder på ph.d.-projektet "Be Indian, see Indian? The Cultural Economy of Television in India", en belysning af de senere års forandring af Indiens mediestruktur med særligt henblik på tv. Projektet inkluderede et seks uger langt forskningsophold i Bombay og Delhi i foråret 2000.

Computer- og multimedier

Charlie Breindahl arbejder på ph.d.-projektet "Redundansens æstetik" om multimediernes stil og æstetik.

Kristian Billeskov Bøving arbejder på ph.d.-projektet "The emergence of DTD's and other data structuring standards as new complex sign types supporting communication and collaboration in intra-/interorganisational setting".

Klaus Bruhn Jensen deltager i projektet "Mediekulturer uden Grænser" med delprojekt om internettet (1999-2001).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

Ib Bondebjerg var formand for bestyrelsen for Det Danske Filminstitut, indtil 1.3.2000 og er medlem af Statens Kunstfonds Repræsentantskab.

Casper Tybjerg er fortsat formand for Museumsrådet under Det Danske Filminstitut.

Tillidshverv

Christa Lykke Christensen er medlem af styregruppen i det nordiske forskningsnetværk "Børn, unge, medier".

Karsten Fledelius er medlem af bestyrelsen for International Association for History and Media. Vicepræsident i Association Internationale des Etudes Byzantines. Formand for den danske nationalkomité for byzantinske Studier.

Stine Gotved er medlem af The Association of Internet Researchers Committee til formulering af etiske retningslinier for internetforskning.

Torben Kragh Grodal er medlem af styringsgruppen for Institute for the Cognitive Study of Film and Video, og deltager bl.a. i denne egenskab i planlægningen af dette instituts internationale konferencer.

Klaus Bruhn Jensen er medlem af Global Expert Panel, Future Media, London Business School og Markle Foundation. Han er præsident for Audience Research Section, International Association for Media and Communication Research samt suppleant i NORDICOMs bestyrelse. Klaus Bruhn Jensen er desuden professor II ved universitetet i Oslo.

Anne Jerslev er medlem af Det Humanistiske Uddannelsesråd under Undervisningsministeriet.

Thomas Tufte er medlem af International Advisory Council for Soul City, som er en afrikansk NGO, beskæftiget med "edutainment".

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet forestår udgivelsen af årbogen Sekvens, hvor det redaktionelle arbejde med udgivelsen af 2000-årbogen med titlen "Mediesociologi" blev forestået af Frank Henriksen.

Flere af instituttets medarbejdere bidrager til Den Store Danske Encyklopædi.

Redaktionelle hverv

Christa Lykke Christensen er dansk medlem af redaktionen af forskningstidsskriftet "YOUNG. Nordic Journal of Youth Research".

Karsten Fledelius er medredaktør af årsskriftet Regional Contact (Maribor, Slovenien).

Stig Hjarvard er medlem af tidsskriftet MedieKulturs redaktion, herunder anmelderredaktør.

Klaus Bruhn Jensen er editorial board member ved "Journal of Broadcasting and Electronic Media", "Euro-

pean Journal of Communication", "Communications: The European Journal of Communication Research", "Social Semiotics" og "Journalism: Theory, Practice, and Criticism".

Anne Jerslev er medlem af redaktionen af film- og tv-bladet Ekko.

Nete Nørgaard Kristensen er siden november 2000 medredaktør af temanummer af "KONTUR – Tidsskrift for Kulturstudier" om kulturformidling (udgives ved Center for Europæiske Kulturstudier, Århus Universitet).

Johannes Riis er medlem af redaktionen af "Tryllelygten".

Peter Schepelern er redaktør af Kosmorama, der udgives af Det Danske Filminstitut/Museum & Cinematek i samarbejde med Institut for Film- & Medievidenskab.

Henrik Søndergaard er ansvarshavende redaktør af tidsskriftet MedieKultur og medredaktør af antologien "TV2 bag skærmen" (2000).

Thomas Tufte er medlem af det rådgivende redaktionsudvalg for en række sydamerikanske tidsskrifter: "Pensamento communicacional", intexto, Estudio sobre las culturas contemporanes og Intercom".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Ib Bondebjerg er sammen med professor Peter Golding (UK) leder af "Changing Media – Changing Europe" (2000-2005) et tværfagligt, komparativt europæisk medieprojekt under European Science Foundations (ESF) med ca. 60 deltagende forskere fra 15 europæiske lande. Fra instituttet deltager desuden: Klaus Bruhn Jensen, Kirsten Drotner, Torben Kragh Grodal og Stig Hjarvard.

Klaus Bruhn Jensen er leder af KU-delen af det tværinstitutionelle projekt med støtte fra Forskningsrådenes IT-pulje "DIWA" (Design and Use of Interactive Web Applications) (1999-2003).

Stig Hjarvard er projektleder for forskningsprogrammet "Mediekulturer uden Grænser", der er finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd i perioden 1999 – 2001. Programmet består af syv delprojekter, der varetages af forskere fra Københavns- og Aarhus Universitet. Medvirkende fra instituttet er desuden Klaus Bruhn Jensen, Henrik Søndergaard og Gitte Stald. Programmets opgave er at undersøge mediernes rolle i globaliseringen og de kulturelle konsekvenser heraf.

Kongresser og symposier

I år 2000 har der været afholdt et større eksternt forskningsseminar 27. april om "Dansk tv på det internationale tv-marked" på Københavns Universitet.

Institutleder Ib Bondebjerg

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	17,0	2,4
STIP	3,2	0,9
TAP	8,9	0,2
TOTAL	29,2	3,6

VIP Internt finansieret

Bondebjerg, Ib; professor.
Breindahl, Charlie; amanuensis.
Christensen, Christa Lykke; forskningsadj.
Drotner, Kirsten; lektor.
Eskjær, Mikkel; amanuensis.
Fledelius, Karsten; lektor.
Gotved, Stine; adjunkt.
Grodal, Torben Kragh; professor.
Hansen, Lennard Udo Højbjerg; lektor.
Hansen, Ole Ertløv; amanuensis.
Hartvigson, Niels Henrik; amanuensis.
Henriksen, Frank; lektor.
Hjarvard, Stig; lektor.
Jensen, Klaus Bruhn; lektor.
Jerslev, Anne; lektor.
Jespersen, Anne Kaplan; amanuensis.
Jørholt, Eva; lektor.
Lindholm, Jonas Keiding; amanuensis.
Mathiasen, Lars; amanuensis.
Mayer, Paul Andreas; adjunkt.
Riis, Johannes; adjunkt.
Schepelern, Johan Peter; lektor.
Søndergaard, Henrik; lektor.
Tybjerg, Casper; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Tufte, Thomas; forskningslektor.
Ulff-Møller, Jens; forskningsadj.

STIP Internt finansieret

Bøving, Kristian Billeskov; ph.d.-studerende.
Kristensen, Nete Nørgaard; ph.d.-studerende.
Thorup, John Villads; ph.d.-studerende.
Wildermuth, Norbert; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret

Stald, Gitte Bang; kand.stip.

Ph.d.-afhandlinger

Christiansen, Hans Christian: Tegneserien – æstetik og kultur.
Larsen, Bent Steeg: Medier til hverdag.

Fondsbevillinger

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd

– Vejledning af ph.d-studerende Ferruh Yilmaz (Klaus Bruhn Jensen) kr. 75.000.

Publikationer

Bondebjerg I.: Skandinavische Projekte zur Mediengeschichte: Theorien und Konzepte. Montage/Av 9/1/00, s. 173-186, 2000.

Bondebjerg I.: When Hollywood doesn't come to Copenhagen – Copenhagen must come to Hollywood": The Construction of a National Film Musical in Denmark. De nieunste tijd 13/14 2000, s. 53-66, 2000.

Bondebjerg I.: I dialog med den danske virkelighed – TV2's dokumentariske profil. i: TV2 på skærmen. Analyser af TV2's programvirksomhed. s. 187-211, Hanne Bruun, Kirsten Frandsen, Henrik Søndergaard, Samfundslitteratur, København 2000.

Bondebjerg I.: La nuova ondata cinematografica danese. i:

Onde del nord. Il cinema danese contemporano. s. 13-22, Anders Toftegaard & Ian Hawkesworth, Momentum, Bologna 2000.
Bondebjerg I.: Introduction: Moving Images in Culture and in the Experience and Mind of the Audience. i: Moving Images, Culture and the Mind. s. 1-19, Ib Bondebjerg, University of Luton Press, Luton, UK 2000.
Bondebjerg I.: Film and Modernity. Realism and the Aesthetics of Scandinavian New Wave Cinema. i: Moving Images, Culture and the Mind. s. 117-133, Ib Bondebjerg (ed.), University of Luton Press, Luton, UK 2000.
Bondebjerg I.: Indledning: Dansk film: En lille filmkultur i en global verden. i: Instruktørens blik, en interview-bog om dansk film s. 9-30, Ib Bondebjerg og Mette Hjort, Rosinante, København 2000.
Bondebjerg I., Hjort M. (eds.): Instruktørens blik. En interviewbog om dansk film. 294 s. Rosinante, København 2000.
Bondebjerg I.: Public Discourse/Private Fascination: Hybridization in "True Life Story" Genres. i: Television. The Critical View. Sixth Edition s. 383-401, Horace Newcomb, Oxford University Press, New York 2000.
Bondebjerg I.: Broby og 30'ernes filmkritik. i: Rudolf Broby Johnsen – En central outsider i det 20. årh. s. 262-290, Olav Harsløf, Museum Tusculanum forlag, København 2000.
Bondebjerg I.: Hovedstrømninger i dansk film- og medieforskning. Mediekultur 31, s. 6-20, 2000.
Bondebjerg(red.) I. (ed.): Moving Images, Culture and the Mind. 255 s. University of Luton Press, Luton, UK 2000.
Christensen C.L.: Min bedste film: Om unges filmoplevelser. Mediekultur særnummer, aug. 2000, s. 44-56, 2000.
Drotner K.: Less Is More: Media Ethnography and Its Limits. i: Consuming Audiences? Production and Reception in Media Research s. 165-188, Inguner Hagen & Janet Wasko, Hampton Press, Cresskill, NJ 2000.
Drotner K.: Folkebiblioteker og medier: Fire bud til en kulturpolitisk strategi for børn og unge. 1-24 s. Biblioteksstyrelsen, Kulturministeriet, København 1999.
Drotner K.: Difference and Diversity: Trends in Young Danes' Media Uses. Media, Culture and Society 22,2, s. 149-166, 2000.
Fledelius K.: Rumænien – historie efter 1945. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 s. 377-378, Jørn Lund, Danmarks Nationalleksikon, København 2000.
Fledelius K.: Serbien – historie. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 17 s. 118-120, Jørn Lund, Danmarks nationalleksikon, København 2000.
Fledelius K.: Slovenien – historie. i: Den Store Danske Encyklopædi,bd.17 s. 413, Jørn Lund, Danmarks nationalleksikon, København 2000.
Fledelius K.: Den levende – og farlige – historie. i: Stiftsbog og landemodeakt for Lolland-Falsters stift s. 71-80, Lolland-Falster stift, Maribo 1999.
Fledelius K.: Fra Golfen til Kosovo – International militær indsats på Balkan i 1990'erne. 88 s. Forsvarets oplysnings- og velfærdstjeneste, København 2000.
Fledelius K., Aronsen S.: Propaganda – løgn eller sandhed. i: Ekko – Film og medier s. 27-30, Mette Damgaard-Sørensen, Foreningen til udgivelse af medietidsskriftet EKKO, 2000.
Fledelius K.: Balkan – år 5 efter Dayton-aftalen. Danske Officeren 1, s. 1 2000.
Fledelius K.: Riddernes Rhodos. Sfinx 22 årg., nr.2, s. 70-7, 1999.
Fledelius K.: L'etnicità nei film danesi più recenti. i: Onde del Nord – Il cinema danese contemporaneo s. 75-86, Ian Hawkesworth og Anders Toftegaard, Momentum, København 2000.
Fledelius K., Weiss B.: Vanviddets vidner. 212 s. s. Gyldendal, København 2000.
Grodal T.K.: Lars Konzach: Softwaregenrer. 133-135 s. Århus 2000.
Grodal T.K.: Die Elemente des Gefühls, kognitive Filmtheorie und Lars von Trier. Montage/Av. Zeitschrift für Theorie und Geschichte, audiovisueller kommunikation 9/1/00, s. 63-96, 2000.
Grodal T.K.: Video Games and the Pleasure of Control. i: Media Entertainment. The Psychology of its Appeal s. 197-214, Dolf Zillmann, Peter Vorderer, eds., Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, New Jersey 2000.
Grodal T.K.: Art Film, the Transient Body and the Permanent Soul. Aura. Film Studies Journal vol.VI, issue 3/2000, s. 33-53, 2000.
Grodal T.K.: Subjectivity, Objectivity and Aesthetic Feelings in Film. i: Moving Images, Culture and the Mind s. 87-104, Ib Bondebjerg, University of Luton Press, Luton, England 2000.
Grodal T.K.: Filmoplevelse – En indføring i filmteori. 196 s. Torben Grodal, København 2000.
Haastrup H.K.: Fanget af fortiden – igen! Hyper noir i 90'erne. Kosmorama 223, s. 106-123, 1999.
Haastrup H.K.: Scream. En intertextuell slasherfilm. Filmhäftet 106, s. 21-28, 1999.
Haastrup H.K.: Scream – an Intertextual Tale. Sekvens 99 13, s. 143-167, 1999.
Haastrup H.K.: Æstetisk sans & sensibilitet. i: New Words... Nyt britisk teaterperformance poetry – film s. 126-134, H.C. Gimbel, Janus Kodal og Lasse Soll Sunde, Tiderne skifter, 1999.
Haastrup H.K.: Et skib man husker. Kulturelle forestillinger om Taitanic. Kosmorama 226, s. 28-56, 2000.
Hansen L.: Den nye tv-stil. Mediekultur 30, s. 70-81, 1999.
Hansen L.: Fortælleteori 2 – Musikvideo og reklamefilm. 115 s. Akademisk forlag, København 2000.
Hansen L.: Videnbase (CFJE.dk). Tv's fortælleteknik: Stilen som norm, s. 6, 2000.
Hansen L.: Videnbase (CFJD.dk). Tv's fortælleteknik: Den audiovisuelle stil 1, s. 6, 2000.
Hansen L.: A New Style in Television. i: Moving Images, Culture and the Mind s. 215-227, Ib Bondebjerg, Luton Press, Luton, UK 2000.
Hansen L.: Den inspirerende fortælling. Musikvideoen og filmen som gensidige forbilleder. Kosmorama 224, s. 86-97, 1999.
Hansen L.: Målgruppeanalyse og visuel stil. Sekvens 2000 14, s. 233-242, 2000.
Henriksen F.: I begyndelsen var ordet. Om mediesociologien som projekt. Sekvens 2000 14, s. 7-32, 2000.
Henriksen F.: Navnkundighed. Et mediesociologisk essay. Sekvens 2000 14, s. 77-114, 2000.
Henriksen F.: Meninger om offentlig mening: Elementer til en sociologisk teori. Median 4, s. 1-18, 2000.
Henriksen F.: Offentlig mening: Former, forudsætninger, følger. Median 3, s. 1-16, 2000.
Henriksen F.: De kendte og kenderne. Blade af berømmelsens sociologi. Median 2, s. 1-20, 2000.

Henriksen F.: Offentlig mening: En litteraturfortegnelse. Median 1, s. 1-24, 2000.
Hjarvard S.: Fra ideologisk invasion til kulturelle møder. Mediekultur 31, s. 36-46, 2000.
Hjarvard S.: Mediated Encounters, working paper no.2. 21 s. Institut for Film- & Medievidenskab, KU, København 2000.
Hjarvard S.: News Media and the Globalization of the Public Sphere. 27 s. Institut for Film- & Medievidenskab, KU, København 2000.
Hjarvard S.: Proximity. The Name of the Ratings Game. i: Special Issue: The 14th.Nordic Conference on Media and Communication Research s. 63-81, Ulla Carlsson, Nordicom, Göteborg, Sverige 2000.
Hjarvard S.: Nærhedens nyheder. i: TV2 på skærmen s. 131-159, Hanne Bruun, Kirsten Frandsen og Henrik Søndergaard, Samfundslitteratur, København 2000.
Hjarvard S.: Brugbare, nyttige og behagelige. i: Sekvens 2000, 14 s. 115-158, Frank Henriksen, Institut for Film- & Medievidenskab, KU, København 2000.
Hjarvard S.: Allmennkringkastningens autoritet. Mediekultur 30, s. 96-98, 1999.
Hjarvard S.: Det selskabelige samfund. Samvirke 11, s. 14-20, 2000.
Jensen K.B., Drotner K., Poulsen I., Schrøder K.: Medier och kultur. En grundbok i medieanalys och medieteori. 379 s. Studentlitteratur, Lund 2000.
Jensen K.B.: On the Edge: A Meta-Analysis of the State of Media and Communication Research. Nordicom Review 21 (2), s. 23-30, 2000.
Jensen K.B.: Interactivities: Constituents of a Model of Computer Media and Communication. i: Moving Images, Culture and the Mind s. 241-255, Ib Bondebjerg, University of Luton Press, Luton, UK 2000.
Jensen K.B.: We have always been. 28 s. engelsk. Institut for Film- & Medievidenskab, KU 2000.
Jensen K.B.: Semiotica sociale dei media. 334 s. Meltemi, Rom, Italien 1999.
Jensen K.B.: anmeldelse af Rosengren: Communication: An Introduction. Nordicom-information 22 (3-4), s. 143-145, 2000.
Jensen K.B.: On the Edge: A Meta Analysis of the State of Media and Communication Research. Nordicom-Information 22 (2), s. 23-30, 2000.
Jensen K.B.: Troldspejlet i computeren. Samvirke 6, s. 70-76, 2000.
Jensen K.B.: Local Empirism, Global Theory. Problems and Potentials of Comparative Research on News Reception. i: Television news Research: Recent European Approaches and Findings s. 129-145, Nicholas Jankowski, Denis McQuail, Karsten Renckstorf, Quintessence, Berlin 2000.
Jensen K.B.: Fakultetet for Medier, Kommunikation og Kultur – et essay om medieforskningens modernisering. Mediekultur 3, s. 107-110, 2000.
Jensen K.B.: Las complejidades del estudio de la recepcíon. Voces y Culturas 15 (1), s. 161-169, 2000.
Jerslev A.: Det andet lærred i Sally Potters film. i: Ud af det moderne s. 166-182, Henrik Ljungberg og Erik Svendsen, Spring, København 2000.
Jerslev A.: Jakten på spänning. i: Tusen flickor s. 113-135, Karin Stigbrand og Sofie Stolpe, Voldsskildringsrådet, Stockholm 2000.
Jerslev A.: Nu'ets affekt. Virkelighed, live-ness og katastrofisk intensitet i reality-tv. 34 s. Arbejdspapir fra tværvidenskabeligt forskningsprojekt, Århus universitet 2000.
Jerslev A.: Hvad skete der egentlig med Ripley? Om Alien-resurrection og de andre Alien-film. i: Film & Fin de Siècle – essays om 90'ernes film s. 54-67, Peter Christensen og Bo Tao Michaëlis, Gyldendal, København 2000.
Jerslev A.: Sally Potter's "Ecrands Seconds". A Reading of Sally Potter's Work. Nordicom Review vol 21, no 2, s. 275-291, 2000.
Jerslev A.: Det ondes nærvær og fravær i 1990'ernes visuelle fiktioner. Kritisk forum for praktisk teologi 81, s. 5-14, 2000.
Jørholt E.: Ud af "Afrika" – De vestafrikanske spillefilms vej fra afrocentrisme mod 'Den globale storby'. Kosmorama 225, s. 74-102, 2000.
Jørholt E.: Livet på jorden. i: Film & Fin de siècle – Essays om 90'ernes film s. 118-133, Peter Christensen og Bo Tao Michaëlis, Gyldendal, København 2000.
Riis J.: Tæt på og langt fra. Kosmorama 226, s. 116-133, 2000.
Schepelern P.: Ny dansk filmforskning: En oversigt. Mediekultur 31, s. 21-27, 2000.
Schepelern P.: Lars von Triers film. Tvang og befrielse. 326 s. Rosinante, København 2000.
Schepelern P.: Il cinema secondo dogma. Regole di recitazione, ostacoli e superamenti. i: Onde del nord. Il cinema danese contemporaneo s. 36-51, Anders Toftgaard & Ian Hawkeworth, Momentum, Bologna 2000.
Schepelern P.: Overfladen af ingenting. Verden ifølge Warhols kamera. Louisiana Revy. Andy Warhol og hans verden 40. årg. nr. 2, apr. 2000, s. 66-75, 2000.
Schepelern P.: The Surface of Nothing. Louisiana Revy. Andy Warhol and his World vol. 40, no 2, April 2000, s. 66-75, 2000.
Schepelern P.: Det stof drømme er lavet af. Nick Parks 'The Wrong Trousers'. i: Film & Fin de siècle. Essays om 90'ernes film s. 134-142, Peter Christensen og Bo Tao Michaëlis, Gyldendal, København 2000.
Søndergaard H.: La recerca en comanicació de masses a Danimarca. Anàlisi 21, s. 91-99, 1998.
Søndergaard H.: Does Public Service Broadcasting have a Role to Play in the Digital Age? 30 s. Film- & Medievidenskab, KU, København 2000.
Søndergaard H.: Indledning. i: Tv på skærmen. Analyser af TV2's programvirksomhed s. 9-26, Hanne Bruun Kirsten Frandsen og Henrik Søndergaard, Samfundslitteratur, København 2000.
Søndergaard H.: TV2 som hybridkanal. i: TV2 på skærmen. Analyser af TV2's programvirksomhed s. 29-62, Hanne Bruun, Kirsten Frandsen og Henrik Søndergaard, Samfundslitteratur, København 2000.
Søndergaard H.: TV2 på skærmen. Analyser af TV2's programvirksomhed. 265 s. Samfundslitteratur, København 2000.
Tybjerg C.: Honor Thy Craft: Questions of Style in Dreyer's "Master of the House". Aura vol.6,no.2, s. 58-71,
Tybjerg C.: Passionate Views. Film Quaterly vol.54, no.1, s. 52-54,
Ulff-Møller J.: Coinage Number. i: Medieval Germany s. 3, John M. Jeep, Garland Publishing, New York 2000.
Ulff-Møller J.: Hollywoods generobring af det danske marked efter 2. verdenskrig. Sekvens 2000, 14, s. 243-283, 2000.

Studienævnet for Film- og Medievidenskab

Medlemmer

Studienævnet bestod pr. 1.2.2000 af: Stud.mag. Anne Mette Stokholm Skov, stud.mag. Morten Fenger Kristensen, stud.mag. Mikkel Weider (næstformand), lektor Lennard Højbjerg, lektor Anne Jerslev, og lektor Eva Jørholt (studieleder).

Beretning

Film- og Medievidenskab er et populært fag med en stor søgning og deraf følgende høj adgangskvotient. Til de 90 studiepladser på grundfagets første år krævedes i 2000 en kvotient på 9,6 for kvote 1-ansøgere. Blandt de optagne studerende er frafaldet beskedent og studieaktiviteten høj, hvilket resulterer i en ganske komfortabel STÅ-produktion, ikke mindst på grundfaget.

Studienævnet har i 2000 gennemført en omfattende koordinering af grundfagets forskellige studieelementer, herunder først og fremmest pensumkravene, med henblik på at opnå en mere homogen uddannelse. På kandidatuddannelserne har vi gjort en indsats for at styrke det valgfri praktik-element og i den sammenhæng bl.a. taget initiativ til at øge kontakten til erhvervslivet og informere bedre udadtil om vore studerendes kvalifikationer.

Videre har vi iværksat en større undersøgelse af, hvad der er blevet af fagets i alt 237 kandidater fra 1974 til juni 1999. 188 af de 237 – dvs. 79% – besvarede det udsendte spørgeskema. Undersøgelsen viser bl.a., at 93,1% af svarerne er i arbejde, og at hovedparten af dem (89,7%) er ansat i medierelaterede jobs – inden for undervisning, forskning, tv- og filmbranchen, IT-branchen, Det danske Filminstitut, PR- og reklamebranchen mv.

Endelig har studienævnet igangsat udarbejdelsen af et nyt grundfag, hvori IT-medier skal indgå på lige fod med film og tv. Det ny grundfag forventes at kunne træde i kraft 1. september 2002.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Filmvid.	Hum. info.	Dansk	Teater-vidensk.	Kunst-hist.	Retorik	Øvr. hum.	Teologi m.v.	Samf. vid.	Merit-overført	I alt
Film- og medievid., hovedfag	223,75	8,75	8,50	3,75	6,00	6,00	11,50	0,33	2,00	16,50	287,08
Film- og medievid., bifag	47,50		2,75				3,33			0,50	54,08
Dansk	21,13										
Engelsk	6,25										
Musikvidenskab	8,00										
Historie	4,13										
Fransk	3,75										
Dansens æstetik	3,50										
Litteraturvidenskab	3,50										
Øvrig humaniora	12,38										
Samfundsvidenskab	0,75										
Jura	0,50										
Merit- og gæstestud.											
I alt	342,38										

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

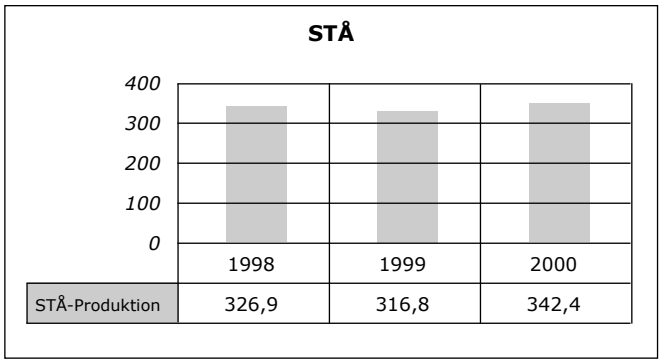

Studieleder Eva Jørholt

Institut for Kunsthistorie, Dans og Teatervidenskab

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder Jens Toft.

Bestyrelsen består desuden af: Kela Kvam (viceinstitutleder), Hannemarie Ragn Jensen (VIP-bestyrelsesmedlem) og Merete Ørslev (TAP-bestyrelsesmedlem).

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet er organiseret som ét institut med to relativt selvstændige afdelinger for henholdsvis kunsthistorie og teatervidenskab og dans, men med fælles bestyrelse.

Adresse
Njalsgade 80
2300 København S
Telefon 35 32 81 95 (Kunsthistorie).
Telefon 35 32 81 96 (Dans og Teatervidenskab)
Fax 35 32 82 22 (Kunsthistorie)
Fax 35 32 81 91 (Dans og Teatervidenskab)
kunst-sekr@hum.ku.dk (Kunsthistorie)
teatersekretariat@hum.ku.dk (Dans og Teatervidenskab)

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Instituttet blev oprettet 1. september 1994. I ét år før dette var fagene sammenlagt med Litteraturvidenskab og tidligere eksisterede der to selvstændige institutter for fagene Kunsthistorie og Teatervidenskab. I 2000 indlemmedes Dansens Æstetik og Historie, der hidtil havde været en del af Institut for Nordisk Filologi, i instituttet og Studienævnet for Teatervidenskab, hvorefter instituttet fik sit nuværende navn. Institut for Kunsthistorie blev oprettet som selvstændigt institut i 1935 under navnet: Universitetets kunsthistoriske Laboratorium. Ved den ny styrelseslovs ikrafttræden 1973 blev navnet ændret til: Institut for Kunsthistorie. Institut for Teatervidenskab blev oprettet som selvstændigt institut i 1953 under navnet: Institut for Teatrets Æstetik og Historie. Navnet blev ændret 1971 til: Institut for Teatervidenskab.

Kunsthistorie

Forskningsvirksomhed
Faget Kunsthistories centrale forskningsområde ligger inden for den vesteuropæiske billedkunst og arkitektur fra oldtiden til i dag. I de senere år har internationaliseringen bevirket, at der også inddrages kunst og kunstbegreber fra andre kontinenters kunst i relation til det traditionelle forskningsområde. Endvidere er forskning og undervisning med henblik på visuel kultur, kunstindustri og design samt integration af IT i forskning, undervisning og formidling under opbygning, ligesom faget har besluttet en mere målrettet og samlet forskning i dansk kunst.

Forskningen ved Kunsthistorie antager mange forskellige former. På den ene side er der de enkelte medarbejderes forskning, der foregår individuelt og/eller i mere eller mindre formelle og informelle netværk, nationale såvel som internationale. På den anden side er der mere organiserede satsninger, som er besluttet af afdelingen og som involverer flere medarbejdere.

Antik og middelalder
Jens Fleischer: Fortsatte studier i den tidlige middelalders eksteriøre kirkemure og integrationen af skulptur og spolier, deres betydningsbærende kraft og etableringen af et komplekst ydre "mikrorum" til erstatning af antikkens søjlevæg. JF deltager endvidere i et internationalt tværfagligt og interartielt netværk med følgende projekt som felt: "Signs of Change. Transformations of Christian Traditions and their Representations 1000-2000", støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd. JF er endvidere medlem af hovedredaktionen af tidsskriftet "Transfiguration. Nordisk Tidsskrift for Kunst og Kristendom".

Øystein Hjort fortsætter studierne af senbyzantinsk, palæologisk maleri med særligt henblik på narrative aspekter i udsmykninger i det tidlige 14. århundrede i Konstantinopel.

Søren Kaspersen arbejder med studier over middelalderens billedkunst med fokus på billedet som historisk kilde ikke mindst på det politisk-teologiske og statsteoretiske felt og ud fra analogier mellem organologiske samfundsopfattelser og billedernes skildring af den menneskelige krop. Også studier i de senmiddelalderlige fløjaltertavlers mulige funktioner i liturgien og i fromhedslivet. Fortsatte studier i de danske gyldne altre i forbindelse med fondsstøttet projekt for publicering af engelsksproget corpus-værk om disse, herunder fortsættelse af tekniske undersøgelser af disse i samarbejde med enhedsleder Ulla Kjær på Nationalmuseet og under konservator Karen Steenmanns ledelse. SK er desuden medlem af den nordiske redaktionskomité for Enciclopedia dell'arte medievale. Deltog med foredrag i 17. Nordiske symposium for ikonografisk forskning i Finland om 'Bild och berättelse' samt i nordisk forskeruddannelsesseminar om 'Middelalderforskningens teori og praksis' i Bergen, ligeledes med oplæg.

Renæssance til romantik
Hannemarie Ragn Jensens forskning koncentrer sig om: a) italiensk/dansk renæssance: billedkunst og arkitektur, især Renæssancens selvportræt, samt b) nyklassicisme/romantik: dansk og europæisk billedkunst, herunder især Romantikkens figurmaleri. Desuden: Universitetets ældre udsmykninger (Constantin Hansen og Georg Hilker). HRJ er den ansvarlige redaktør af akterne efter et skandinavisk seminar i Rom, skandinaviske 1800-tals studier samt medredaktør af akter efter netværksseminar om renæssanceridderen, Forum for Renæssancestudier.

Ragni Linnet har fortsat arbejderne med disputatsen "Den brudte helhed. Guldaldermaleriet omkring 1840 og den danske hegelianisme". Afhandlingen falder i to dele/bind. Første del, med undertitlen "Bag billedet – i rammen" søger at karakterisere og klarlægge omfanget af den danske æstetiske hegelianisme både i forhold til æstetiske teoridannelser og (især) i forhold til malerisk praksis. De hegelianske tankefigurer bruges som et billedanalytisk redskab. I indeværende år har RL, hvad angår 1. del, især arbejdet med at skærpe de kunstfagligt polemiske dimensi-

oner. 2. del, med undertitlen "Søren Kierkegaard og billedets grænser", belyser de figurer, Kierkegaards tænkning udfolder sig i og slipper billedkunsten og billedet, hvor Kierkegaard gør det. Hensigten er at fremlæse hans billedteori og dens billedontologiske forudsætninger. Denne del falder i tre hovedafsnit: Tid(s)rum, Hvad er et billede? og Synligt og usynligt. Dette år er især blevet brugt til at gennemskrive de første to hovedafsnit.

Impressionisme til nutid

Lars Dybdahl har fortsat sine studier i dansk og international designhistorie efter 1945 og arbejder på en større afhandling om dansk design 1945-1973.

Ann Lumbye Sørensens forskning koncentreres om den narrative installation som kunstnerisk praksis på 1980'ernes og 1990'ernes internationale kunstscene med udgangspunkt i den russiske kunstner Ilya Kabakovs poetik og praksis, der perspektiveres og diskuteres i forhold til vestlig tradition og strategi.

Teoretiske emner og æstetik

Øystein Hjort har fortsat sine fænomenologisk funderede studier i udvalgte temaer i moderne kunst med arbejdstitlen: "Blikkets fortællinger".

Niels Marup Jensen arbejder på at færdiggøre forskningsprojektet "Billedernes tid – Billedteorier om den visuelle kultur", der tager udgangspunkt i perioden fra 2. Verdenskrig til nutiden. Afhandlingen er en undersøgelse af den visuelle kultur og betydningen af den globale drejning mod billedet i kommunikationen og de filosofiske og teoretiske diskurser, som denne periode har produceret for at forstå billedkategorien: fænomenologi, semiotik, pragmatiske billedteorier og kulturteorier.

Ragni Linnet: Forholdet mellem æstetisk teori og kunstnerisk udtryk. En undersøgelse af spændingsfeltet mellem kunstfilosofi og værkanalyse og de hermed forbundne grundvidenskabelige spørgsmål, bl.a. af tolkningsteoretisk karakter.

Marianne Marcussen: Fortsat færdigskrivning af projekt om rumgengivelsen i europæisk kunst set i relation til matematik og perception – en historiografisk undersøgelse. Har færdigskrevet artikler om Aristoteles og perspektivet, om kognition og historiografi i rumgengivelsen, om Piero della Francescas bevis for perspektivet. Har udarbejdet projekt for, og været faglig ansvarlig leder af, Instituttets satsningsområde IT og kunsthistorien.

Henrik Oxvig undersøger rummets betydning for henholdsvis Frank Lloyd Wright og Le Corbusier. Undersøgelsen af rummet hos disse tidlige modernister i arkitekturen tjener til afsøgning af muligheder ved den kunstvidenskabelige rumanalyse og – i den forlængelse – til pejling af begrænsninger ved applikationen af den traditionelle stilhistories metoder på moderne arkitektur. Da kunsthistoriens stilhistorie har været en aktiv faktor i bestemmelsen af forskellige ismer gennem dette århundrede – og da denne ismebetragtning har været uheldigt skoledannende også for udøvende arkitekter – søger undersøgelsen på én gang at pejle aspekter ved de skoledannende arkitekters værker, som ikke fangedes af skoledannelsen/stilkritikken, og at skærpe det rumanalytiske værktøj. Undersøgelsen er således at betragte som led i det fortsatte arbejde med at udvikle en fænomenologisk, rumorienteret forståelse af arkitekturen, som markerer Henrik Oxvigs overordnede forskningsprojekt.

Jens Toft arbejder på et historisk-teoretisk projekt, der ud fra et fotografi- og filmteoretisk inspireret rammebegreb og et af Louis Marin og Michel Foucault inspireret repræsentationsbegreb, søger at indkredse en særlig billedlig modernitet i grænseområdet mellem fotografi, film, maleri og skulptur og med historiske nedslag især i fransk og dansk maleri i det 19. århundrede samt i amerikansk, engelsk og fransk fotografi i det 19. århundrede.

Ph.d.-forskningsprojekter

Maria Fjeldborg: Pagtens ark i Germigny-des-Prés. Et karolingisk privatkapel. Projektet omfatter en bygningsarkæologisk del, hvorunder der redegøres for kirkens restaureringshistorie, samt en analyse af tempelsymbolikken, som den kommer til udtryk i kirken.

Malene Vest Hansen: Identitetsbilleder. Om strategier for kunstnerisk repræsentation og konstruktion af identitet i senmoderniteten. Sophie Calle og Christian Boltanski.

Mette Højsgaard: Dansk-franske kunstforbindelsers betydning for den internationale udvikling af konkret kunst i årene efter 2. Verdenskrig. Indleveret efterår 2000.

Kalle Ramadan Høxbroe: Mobile Art Identity. Visuelle immigrantkunstnere i Danmark siden 1970, deres påvirkning af dansk kunst og dansk kunsts påvirkning af dem. Emnet behandles ud fra en sociokulturel vinkel hvor interaktionen mellem immigrantkunstnere og de danske kunstinstitutioner inddrages.

Niels Marup Jensen: Billedernes tid – Billedvidenskaben i mediesamfundet.

Joachim Meyer: Den napolitanske tegnings funktion og æstetik på baggrund af Solimenas Samling i den kongelige Kobberstiksamling.

Eva de la Fuente Pedersen: 100 års snedkere og billedskærere i Danmark. Renæssancens og bruskbarokkens træskæringer ca. 1560-1660.

Dag Petersson: "Fotografiets estetik och dess förutsetninger återbelyst genom Jacques Derridas perspektiv". Første del, der undersøger fotografiets rolle for Walter Benjamins historiske dialektik, er færdigskrevet. Denne del tænkes at udgøre en kritik af Hegels filosofi på baggrund af de moralske og historiske aspekter i Benjamins æstetiske materialisme. Afhandlingen afleveret april 2001.

Mikael Bøgh Rasmussen: Kalligrafi og kosmografi. Om tegnekunst i Tyskland omkring år 1500. Forsvaret dec. 2000.

Lene Bøgh Rønberg: Hollandsk malerkunst fra det 17. århundredes betydning for dansk kunst ca. 1800-1860.

Udvikling af fagets forskningsfelt

Arbejdet med udviklingen af en digitalisering af lysbilledsamlingen til forsknings- og undervisningsbrug i forskellige sammenhænge er midlertidigt stillet i bero, eftersom en række nationale og internationale problemer omkring copyright til billeder i digital form endnu er uafklarede. Den etablerede kontakt til udenlandske universiteter om fælles løsning af disse problemer fastholdes og søges udbygget, når lejlighed gives.

Faget har fortsat udviklingen af forskningsprojekter og undervisningsforløb i 'Visuel kultur'. Et forskningsprojekt der også inddrager undervisningsforløb, organisering af seminarrækker og udgivelse af publikationer, "Tænkende øjne – visuel kultur og kunsthistorie", er organiseret af Jens Toft, Hans Dam Christensen og Niels Marup Jensen. Hans Dam Christensen har desuden modtaget selvstændig støtte

til sin del af projektet fra Statens Humanistiske Forskningsråd: "Fra lysskrift til multimedium. Om visuelverbale repræsentationsformer, deres betydningsstrukturer og udsigelsens mulighedsfelt".

Formuleringen af IT-baseret kunsthistorisk forskning har fået en særlig prioritering og organisering med Marianne Marcussen som hovedansvarlig og med deltagelse af Jens Fleischer, Henrik Oxvig og Dag Petersson. Gruppen har holdt en række møder og seminarer, interne såvel som eksterne, herunder et seminar i Malmø den 26. maj med deltagelse af medarbejdere fra Kunsthistorie, Film og Medier, KU, RUC, IT-højskolen, Kunstakademiet København, Högskolan i Malmø samt forskellige sektorforskningsinstitutioner.

I begge disse tilfælde er der nedsat forskningsgrupper, med de nævnte personer som drivkræfter, der udarbejder forslag til konkrete forskningsprojekter, til hvilke der kan søges også eksterne midler. For projekterne omkring IT-baseret kunsthistorisk forskning gælder det, at man arbejder med IT-mediet som redskab til teoretisk-analytisk reformulering af centrale kunsthistoriske problemstillinger, værker mm., mens Visuel kultur gruppen især arbejder med på den ene side at analysere og begrebsliggøre billedet og dets status i samtidskulturen, herunder også det digitale billede, og på den anden side at udvide forståelsen af også tidligere historiske epokers "visuelle arkæologi".

Endelig er der taget initiativ til profilering og koordinering af afdelingens forskning i dansk kunst. Hovedansvarlige for denne satsning er Hannemarie Ragn Jensen, Ragni Linnet og Jens Toft. Et af hovedformålene med denne satsning er at bringe forskningen i dansk kunst i tættere og mere systematisk dialog, teoretisk, metodisk og praktisk, med den internationale forskning i international kunst.

Teatervidenskab

Forskningsvirksomhed

Teatervidenskabelig forskning fordeler sig især på fire hoveddiscipliner: Teaterhistorie, forestillingsanalyse, dramaturgi og teatersociologi. Teaterhistorie er fagets ældste område. Hovedvægten ligger på kildeforskningen ikke mindst af det ikonografiske materiale. Forestillingsanalyse arbejder med midler og metoder til at beskrive det aktuelle scenekunstværk. Dramaturgi beskæftiger sig med en analyse af teksten i forbindelse med den sceniske realisation af en forestilling. Teatersociologi omfatter de økonomiske, sociale og politiske rammer for teaterproduktion.

Perioden før 1900

Barokken som iscenesættelse (Holm). Commedia dell'arte i Europa (Holm). Strindbergs teatersyn og dramaturgi (Kvam). Et clavicords historie. Den musikalske dronning Louise og de italienske operister. Hvad favoritkrøllen fortalte. Et erotisk tegn fra romantikken – fru Heibergs favoritkrølle, dets baggrund og betydning. Drømmen om Cathey. Kina som inspiration for europæisk og især dansk teater i 1700- og 1800-tallet. Perspektivscenens oprindelse. Nye spørgsmål – nye synspunkter (Neiiendam).

Perioden efter 1900

"Ismernes parade". En analyse af avantgardeteatret i første halvdel af det 20. århundrede, fortsat. Deltager i et fællesnordisk forskningsprojekt: "Teater og krig", en undersøgelse af teatret i de skandinaviske lande under 2. Verdenskrig (Kvam). Lorry og Riddersalens historie (Stig Jarl).

Teori

Infami: teatermétierens æresløshed. Maske og marionet; historisk og moderne. Det dramatiske sprog (Holm).

Systematisk kvalitetsindeksering af Det kongelige Teaters anmeldelser 1997-98 (fuldendt) og 1998-99, fortsat (i samarbejde med Det kongelige Teater og Trine Bille Hansen, AKF) (Jarl). Teaterudbud og teaterforbrug i Danmark 1997-98 (i samarbejde med ARTE). En foreløbig redegørelse for resultaterne er publiceret som kapitel i bog om Teaterstøtte i Danmark (Jarl). Metoder til kvalitetsvurdering af teaterforestillingen, fortsat (Jarl). Vilkår for teaterproduktion i Danmark siden 2. Verdenskrig, fortsat (Jarl). En undersøgelse af begrebet "politisk teater" (ca. 1920 til 1940). Med et dansk udgangspunkt (især Per Knutzons teaterpraksis) vil projektet sætte fokus på begrebet set fra flere synsvinkler og vil inddrage den samtidige russiske, tyske og engelske praksis og teori (Jørgensen). Instruktøren Tadeusz Kantors teaterproduktion og –teori samt hans kreative processer og sigter mod udformningen af forestillingsanalytiske modeller, der ikke bygger på tekstforlæg, men udgør "écriture scénique" (Walczak-Andersen). Fortsat forskning i kerneområderne; musikdramatik, populære teaterformer (humorscene, show og stand up/kabaret) samt de teaterformer, der ikke er baseret på en dramatikers tekst (f.eks. Det nye Cirkus, visuelle former og cross over teater). Der arbejdes på en mindre udgivelse om den nye danske humorscene, samt på en større afhandling om analysemetoder til det ikke-litterære teater (Eigtved). Michael Eigtved deltager endvidere i et samarbejde med medarbejdere fra Musikvidenskabeligt Institut og Den kongelige Opera i et forskningsforum for musikdramatik, der har afholdt og planlægger undervisningsforløb og seminarer. Der er kontakt herom til tilsvarende projekt i Stockholm, samt til Oslos Universitet.

Receptionshistoriske undersøgelser af 1900-tallets publikum (Wiingaard).

Formidling

Udgivervirksomhed

Kunsthistorie udgiver følgende tidsskrifter: Hafnia, Copenhagen Papers in the History of Art; Skrifter udgivet af Institut for Kunsthistorie ved Københavns Universitet (red. Øystein Hjort og Marianne Marcussen); Periskop, Forum for kunsthistorisk debat (red. Jens Toft, Hans Dam Christensen og Niels Marup Jensen, Dag Petersson, Malene Vest Hansen).

I skriftserien har Øystein Hjort sammen med Hans Dam Christensen og Niels Marup Jensen udgivet akterne fra seminaret "Rethinking Art Between the Wars", der er udkommet årsskiftet 2000-2001.

Redaktionelle hverv

Niels Marup Jensen har sammen med Eva Braemer-Jensen, Hans Dam Christensen og Lars Lundby Møller redigeret Periskop nr. 9 om Visuel kultur. Sammen med Mikkel Bogh har Niels Marup Jensen redigeret Periskop nr, 10 om fænomenologi og formalisme. Jens Toft redigerer sammen med Jacob Wamberg Periskop nr. 11 og 12 om Tradition og historie.

Institutleder Jens Toft

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	16,9	
STIP	1,8	2,0
TAP	5,4	
TOTAL	24,0	2,0

VIP Internt finansieret
Damsholt, Inger; adjunkt.
Dybdahl, Lars Jørgen; lektor.
Eigtved, Michael; adjunkt.
Fleischer, Jens Erik Christie; lektorvikar.
Hjort, Øystein; professor.
Holm, Bent; lektor.
Jensen, Hanne Graff; lektor.
Jensen, Niels Marup; amanuensis.
Jensen, Stig Jarl; lektor.
Jørgensen, Lisbet; adjunkt.
Kaspersen, Søren; lektor.
Kvam, Kela Beate; professor.
Linnet, Ragni; amanuensis.
Marcussen, Marianne Elisabeth; lektor.
Neiiendam, Klaus; lektor.
Oxvig, Henrik; lektor.
Sørensen, Ann Lumbye; lektorvikar.
Toft, Jens; lektor.
Wiingaard, Jytte; lektor.

STIP Internt finansieret
Bangert, Ida Susanne; ph.d.-studerende.
Petersson, Dag Johan; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Byrn, Whitney Allison; ph.d.-studerende.
Fjeldborg, Maria Ellen; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Meyer, Joachim: En undersøgelse af den napolitanske tegnings funktion og æstestik på baggrund af Solimenas Samling i Den Kongelige Kobberstiksamling.

Fondsbevillinger

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Aflastning (Øystein Hjort) kr. 20.000.
– Værdisammenbruddet. Figurmaleriet i Danmark ca. 1850-80 (Peter Nørgaard Larsen) kr. 24.076.

Publikationer

Christensen H.D.: Billedarkæologi. Om visuel kultur, kunsthistorie og billeder. Periskop 9, s. 35-47, 2000.
Christensen H.D.: Snusfornuftig videnskab i skyggen af kristisk teori og digital teknologi. Tanker om kunsthistoriens arkiv og det ræsonnerede katalog. Passepartout. Skrifter for kunsthistorie 15, s. 59-80, 2000.
Christensen H.D.: Snusfornuftens videnskab. Om det ræsonnerede katalog. Valör. Konstvetenskabliga studier 3, s. 4-12, 2000.
Dybdahl L.: forord. i: Ib Spang Olsen. Mine bogomslag s. 3-5, Gunnar Jakobsen, Lindhard & Ringhof Fakta, København 2000.
Dybdahl L.: Den danske Pavillion på EXPO 2000. i: Danmark EXPO 2000 Hannover s. 9-36, Peter Bysted, Bysted A/S, København 2000.
Eigtved M.: Erindringsteater og hukommelseskunst – om Hotel Pro Formas Monkey Business Class. i: Teaterlæsninger s. 141-155, Elin Andersen og Torunn Kjølner, Århus Universitet, Århus 2000.
Eigtved M.: Scenarier, tableauer og taktilt teater. Bulletin for Nordiske Teaterforskere 1, s. 7-10, 2000.
Eigtved M.: Comicitá, commedia e cani cinesi. i: Onde del nord s. 87-97, Anders Toftgaard & Ian Hawkesworth, Momentum & Guaraldi Edizioni, København & Rimini 2000.
Eigtved M.: Sku' det være morsomt. Samvirke 8, s. 48-58, 2000.
Hjort Ø.: ICXC NHKA. Byzantinske kors i en dansk samling. 79-88 s. Museet for Religiøs Kunst, Lemvig/Forlaget Anis. København 2000.
Hjort Ø.: Forbøn og taksigelse – Deesis-motivet i Konstantinopels Senbyzantinske kunst. Kirke og kultur 2, s. 129-143, 2000.
Hjort Ø.: Levende billeder. Essays. 242 s. Christian Ejlers, København 1999.
Holm B.: Dario Fo's Bourgeois Periode. i: Dario Fo, Stage, Text and Tradition s. 1-26, Joe Farrell og Antonio Scuderi, Southern Illinois University Press, 2000.
Holm B.: Le Theatre. i: Le Danemark s. 311-320, Anne Mette Christiansen og Lise Rosendal, Udenrigsministeriet, København 1999.
Holm B.: Det civiliserede kaos. Maskerade-motivet iflg. Ludvig Holberg, Vilhelm Andersen og Carl Nielsen. Kultur og Klasse 87, s. 11-40, 1999.
Holm B.: Dario Fo's "Bourgeois Periode": Carnival and Criticism. i: Dario Fo. Stage, Text and Tradition s. 122-142, Joseph Farrell og Antonio Scuderi, Southern Illinois University Press, Carbondale, Edwards Ville 2000.
Holm B.: Råd mod sproglig fejlernæring. i: Fremtidens dramatik s. 27-29, Sussi Heimburger, Danske dramatikeres Forbund, København 2000.
Holm B.: Shakespeare's ambiguous magic in the Tempest. i: The Renaissance Theatre. Texts, Performance, Disign vol. 1 English and Italian Theatre s. 1-11, Christopher Cairns, Ashgate, Aldershot-Brookfield-Singapore-Sidney 1999.
Holm B.: maschere Nordiche. Mite, Credenze, Rituali. Scena<e> 3-4, s. 13-26, 2000.
Jensen N.M.: Fra de Skopiske Regimer til Videosfæren. Periskop 9, s. 13-34, 2000.
Jensen N.M.: Medielavinen. Benettons Globale Livsfrise. Periskop 9, s. 251-258, 2000.
Jensen N.M., Jensen E.B., Christensen H.D., Møller L.L.: Forord til Visuel Kultur temanummeret. Periskop 9, s. 5-11, 2000.
Marcussen M.E.: Det skønne ideal. Skulptur og form i Antikken. Nordisk estetisk tidsskrift 20-21, s. 7-28, 2000.
Marcussen M.E.: Aristotle and Perspective in the Early Italian Renaissance. i: Renaissance Readings of the Corpus Aristotelicum s. 43-59, Marianne Pade, Museum Tusculanum Press, København 2000.
Toft J.: Ekspressionisme i maleri og tysk film – et forsøg på historisk og teoretisk indkredsning. Tryllelygten 2, s. 153-191, 1995.

Toft J.: Nogle betragtninger over tegnet i maleriet. Periskop 4, s. 5-23, 1995.
Toft J.: Semiotik og kunsthistorie. Bulletinen. Meddelelser fra Dansk Kunsthistoriker Forening 22, s. 3-7, 1995.
Toft J.: Alexander Calder. Den venlige modernist. Louisiana Revy 36, s. 52-59, 1995.
Toft J.: Klassisk stil eller klassicismens tegn? Om Poussins Landskab med Pyramus og Thisbe. Kritik 101, s. 75-86, 1995.
Toft J.: Jim Jarmusch og filmens opfindelse. Øjeblikket 23, s. 12-14, 1995.
Toft J.: Woody Allen: Bullets Over Broadway. Øjeblikket 24, s. 4-5, 1995.
Toft J.: Hvad er film? Anmeldelse af: Kaare Schmidt: Film. Historie. Kunst. Industri. Øjeblikket 25, s. 41-42, 1995.
Toft J.: Regler og dogmer. I anledning af nogle film og filmdebatter inden for det sidste års tid. Øjeblikket 26, s. 7-9, 1996.
Toft J.: “Riget” på bog, samt efterskrift om Lars von Trier og Morten Korch. Øjeblikket 28, s. 8-11, 1996.
Toft J.: Stilens krise og betydningsdannelsen i fransk maleri omkring den tidlige modernisme. Kunsthistorie. Teatervidenskab 1996-1997 1, s. 83-98, 1997.
Toft J.: “Blik, flow og magt”. Om Milos Forman: Folket mod Larry Flint. Øjeblikket 32/33, s. 10-15, 1997.

Studienævnet for Kunsthistorie

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende: Lærergruppe: Ann Lumbye Sørensen, Søren Kaspersen (studieleder) og Lars Jørgen Dybdahl. Studerende: Inger Margrethe Krog, Kathrine Kobberø Mortensen og Michael Lindner.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Kunsthistorie	Litteraturvid.	Dansk	Filmvid.	Øv.hum.	Teo m.v.	Meritoverført	I alt
Kunsthistorisk, hovedfag	146,13	5,00	2,50	2,75	4,63	6,25	15,50	182,75
Kunsthistorisk, bifag	30,50		2,50		3,71	0,04	0,13	36,88
Dansk	18,88							
Litteraturvidenskab	8,00							
Film- og medievid.	6,00							
Engelsk	6,25							
Historie	3,75							
Fransk	2,25							
Religion	2,25							
Øvrig humaniora	19,13							
Samfundsvidenskab	1,00							
Jura	0,25							
Naturvidenskab	1,50							
Merit- og gæstestud.	5,00							
I alt	250,88							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

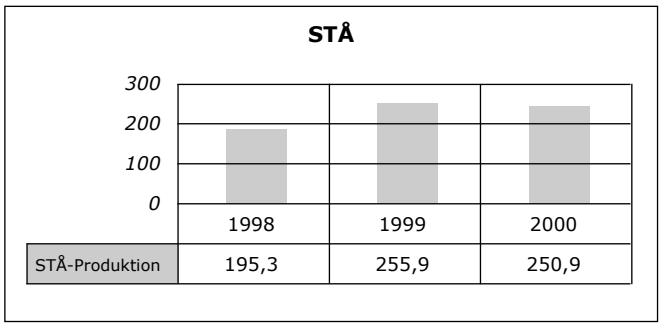

Studieleder Søren Kaspersen

Studienævnet for Dans og Teatervidenskab

Medlemmer

Pr. 1.2.200 var følgende medlemmer for studienævnet for Teatervidenskab: Lektor Jytte Wiingaard (formand), adjunkt Lisbet Jørgensen, stud.mag. Ken Nielsen, og stud. mag. Ida Wang Nielsen.

Følgende udskiftninger er sket i året løb: Lektor Stig Jarl har afløst Jytte Wiingaard som nævnsmedlem og formand pr. 1.7.2000. Stud.mag. Ane Alsløv har afløst stud.mag. Ida Wagn Nielsen fra 17.2. til 27.9. Stud.mag. Christine Geisler har afløst stud.mag. Ane Alsløv pr. 27.9.

Studienævnet for Dansens Æstetik og Histories medlemmer pr. 1.2.2000: Lektor Erik Aschengreen og stud.mag. Michala Hauge (begge indtil 1.7.2000).

Beretning

Pr. 1.7. blev Studienævnet for Dansens Æstetik og Historie lagt sammen med Studienævnet for Teatervidenskab, hvorefter Dansens Æstetik og Historie her blev repræsenteret af ekstern lektor Vibeke Wern og stud.mag. Trine Frederiksen.

Statistik

Teatervidenskab

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Teatervidensk.*	*Dansk*	*Retorik*	*Filmvid.*	*Øv.hum.*	*Teo m.v.*	*Meritoverført*	*I alt*
Teatervidenskab, hovedfag	60,38	3,50	2,50	2,25	4,50	0,75	4,38	78,25
Teatervidenskab, bifag	18,25	0,63			0,58		1,00	20,46
Musikvidenskab	4,25							
Film- og medievidenskab	3,75							
Engelsk	2,75							
Dansens æstetik	2,50							
Litteraturvidenskab	1,00							
Øvrig humaniora	7,13							
Antropologi	0,75							
Fysik	0,25							
Merit- og gæstestud.	0,50							
I alt	101,50							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

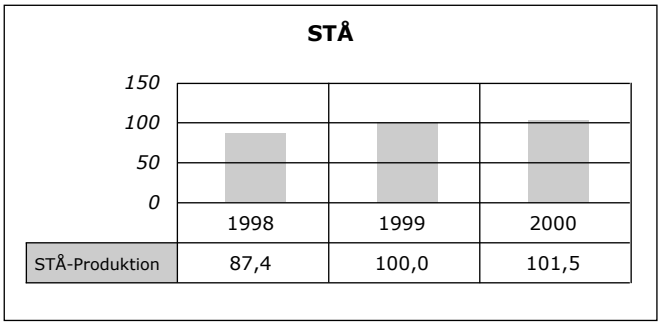

Studieleder Stig Jarl

Dansens æstetik og historie

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Dansens æste-tik og hist.***	***Dansk***	***Filmvid.***	***Litteraturvid.***	***Øvrig hum.***	***I alt***
Dansens æstetik og historie	4,75	3,00	3,50	2,25	6,58	20,08
Dansk	1,50					
Lingvistik	1,75					
Teatervidenskab	1,00					
Litteraturvidenskab	0,25					
Merit- og gæstestud.	0,25					
I alt	9,50					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

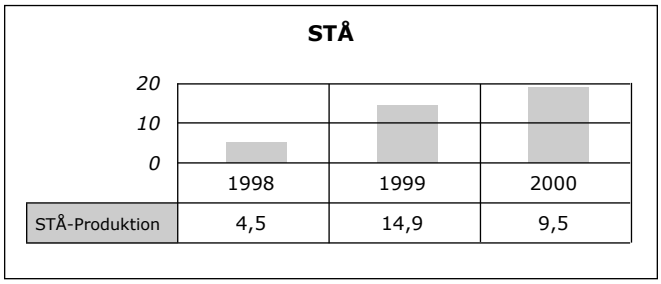

Studieleder Stig Jarl

Institut for Litteraturvidenskab

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Professor Peter Madsen. Viceinstitutleder er Lektor Frederik Tygstrup.

Bestyrelsen består desuden af: Docent Uffe Hansen og TAP-repræsentant overassistent Rhina Kastoft og studerende Tue Andersen Nexø.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80
Trappe 9. 3 og 12. 3
2300 København S
Telefon 35 32 83 04
Fax 35 32 81 89
www.hum.ku.dk/littvid

Institutlederens årsberetning

Instituttet har besat et lektorat i Moderne Kultur og Kulturformidling, et adjunktur i Moderne Kultur og Kulturformidling samt et adjunktur i Litteraturvidenskab. Lektoratet var med henblik på kulturanalyse, -historie, og -teori inden for den moderne kulturs visuelle områder. Stillingen blev besat med mag.art. Mikkel Bogh. Adjunkturet i Moderne Kultur var med henblik på den moderne kulturs visuelle og/eller auditive områder. Stillingen er pr. 1. januar 2001 blevet besat med ph.d., cand.mag. Mette Sandbye. Ligesom lektoratet er stillingen tilknyttet kandidatuddannelsen i Moderne Kultur og Kulturformidling. Adjunkturet i Litteraturvidenskab var med henblik på fortrinsvis europæisk litteratur inden for perioden fra omkring 1600 til 1800. Stillingen er pr. 1. januar 2001 blevet besat med ph.d., cand.phil. Anne Fastrup.

Forskningsvirksomhed
Instituttets centrale forskningsområder er dels litteraturhistorie, litteraturteori og litterær analyse, dels moderne kultur. Fagets traditionelle dimensioner – kritiske og historiske studier i perioder, genrer, forfatterskaber og enkeltværker – har fortsat høj prioritet, hvortil kommer beskæftigelse med en række grundlagsproblemer i litteraturteori og kulturanalyse. Arbejdet inden for området kulturhistorie og kulturanalyse orienterer sig overvejende mod det moderne kulturunivers og de tværfagligt anlagte teori- og metodeproblemer på feltet. Forskningen er kendetegnet ved et internationalt perspektiv i emneområder og teoretisk orientering.

Litteratur- og kulturteori
Æstetik og politik i den engelsk-indiske romantradition (Leif Bonderup). Radikal monisme og dynamisk strukturalisme mellem Gilles Deleuze og Jean Petitot (Peter Borum). Romanteori, specielt M.M. Bachtins forståelse af det romanagtige, samt Bachtins relation til samtidige tænkere som Lukács og Cassirer (Jørgen Bruhn). Billedkunst og visuel kognition: Fra gestalt til krop og (kon)tekst (Andreas Brøgger). Feministisk Litteraturteori (Lise Busk-Jensen). Udvikling af en kritisk refleksions- og analyseramme for forståelsen af relationerne mellem kulturinstitutioner, æstetik og de relaterede politikker (Peter Duelund). Kunstformer og kunstpraksisser i samtidskunsten – med særlig fokus på narrationer om køn, seksualitet og identitet (Rune Gade). Kortform, kritik, mimesis: i Robert Walsers Kleinprosa og Walter Benjamins essays (Erik Granly). Den urbane livsverden: Byen som tolkningsrum og repræsentationer af byerfaring (Peter Madsen). Kønsforskellens etik (Lilian Munk Rösing). “Similarity and generality”, om lighedsbegrebet i semiotikken (Frederik Stjernfelt). Negationens status i aktuel æstetik (Frederik Stjernfelt). Litterær beskrivelse (Marie-Louise Svane). Dekadencebegrebet i europæisk litteratur (Frederik Tygstrup). Rumfremstilling og rumkonstruktion i moderne litteratur (Frederik Tygstrup).

Litteratur- og kritikhistorie
Romantikkens forfatterinder (Lise Busk-Jensen). Proust og Benjamin: Barokkens filosofi og æstetik (Henning Goldbæk). Orientalisme i dansk litteratur i det 19. århundrede (Henning Goldbæk). Tysk litteratur 1990-2000 (Henning Goldbæk). Den genetiske kritiks implikationer for tekstteorien med James Joyces forfatterskab som case (Jacob Greve). Forholdet mellem litterær form og retfærdiggørelse iflg. Hegel, Nietzsche, Kafka (Isak Winkel Holm). Karakteristikken af den litterære metafor (Isak Winkel Holm). En belysning og diskussion af forestillingen om menneskelig frihed i det sene 1700-tals roman (Martin Hultén). Eksperiment, tematik og politik – den amerikanske roman 1950-80 (Thomas Schødt Rasmussen). Litteraturvidenskabens historie og epistemologi (Carsten Sestoft). Vision og visualitet i romantisk digtning og billedkunst (Marie-Louise Svane). Magisk realisme (Martin Zerlang).

Forfatterskaber, enkelte kunstnere og enkeltværker
Billedet af Europa hos James Fenimore Cooper (Henning Goldbæk). Schillers “Die Jungfrau von Orleans” som religionspsykologisk eksperiment (Uffe Hansen). Eksistentiel spekulation og formel innovation hos Dennis Potter (Bente Larsen). Proust’s A la recherche du temps perdu (Christopher Prendergast). Sainte-Beuve and the Classic (Christopher Prendergast). Eigentümlichheit und Toleranz: Franz Kafka (Moritz Schramm). Paralitterære manifestationsformer hos den unge og sene Beckett (Mikkel Zangenberg).

Mentalitetshistorie og kulturstudier
Avantgardemanifestet (Mikkel Bogh). Den figurative erfaring, en kulturhistorisk, kunsthistorisk og historisk analyse af tendenser i fransk maleri omkring år 1900 (Mikkel Bogh). Empiriske analyser af kulturpolitik og kulturformidling med særlig vægt på den aktuelle udvikling på nordisk og europæisk plan, herunder de aktuelle problemstillinger i EU og i det nordiske kultursamarbejde (Peter Duelund). Romanen og fornuftens former i 1700-tallet (Anne Fastrup). Undersøgelse af gnosticistiske forestillinger i det 19. og 20. århundredes skønlitteratur (Uffe Hansen). Fremstilling af karakteristiske reaktioner på moderniseringsprocessen i litteratur, kunst og filosofi, arbejdstitel: Imagining Modernity (Peter Madsen). Moderne fotografiformer i Danmark 1920-1940 – set i et internationalt perspektiv (Mette Kia Krabbe Meyer).

Cyberspace – Et moderne kulturterræn (Anders Michelsen). Kunstens urbane kartografi. Storbyfortolkninger fra industrialismens æra til informationsalderen (Anne Ring Petersen). Techno-semiotik, techno-offentlighed, en kultursociologi for den elektroniske dansemusik. Om betydningsdannelse i forbindelse med en af den populære musiks mest markante scener (Lars Kjerulf Petersen). Walter Benjamin og den moderne bykultur (Henrik Reeh). Den oversete by. Studier i storbyens visualitet (Henrik Reeh). Fotografi og avantgardeæstetik, primært i konceptkunsten (Mette Sandbye). Framtidens teater: Brecht, Benjamin och det konkreta (Rikard Schönström). Byen i byen: Om det spektakulæres æstetik. Afhandling om byvækst som kulturel og kunstnerisk udfordring med eksempler fra London (panoramaet London Colosseum, Dickens' forfatterskab), New York (New York Crystal Palace), Berlin (Schinkel som arkitekt og byplanlægger)(Martin Zerlang). "De eksperimenterende tressere. En kortlægning af de tværæstetiske eksperimenter i 1960'ernes danske kunstliv" (Tania Ørum).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Mikkel Bogh har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. adjunktur i Moderne Kultur og Kulturformidling, Københavns Universitet.

Lise Busk-Jensen har været i bedømmelsesudvalg til et eksternt lektorat på Biblioteksskolen.

Uffe Hansen har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. adjunktur i Litteraturvidenskab, Københavns Universitet.

Peter Madsen har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorat ved Institut for Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet.

Frederik Stjernfelt har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. lektorat i Moderne Kultur og Kulturformidling, Københavns Universitet samt formand for ph.d.-indstillingsudvalg for de æstetiske fag ved Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.

Martin Zerlang har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorat/adjunktur i kultur og formidling ved Institut for Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet, medlem af bedømmelsesudvalg vedr. lektorat i kultur og køn ved Center for europæiske kulturstudier, Afdeling for kønsforskning, Aarhus Universitet, medlem af bedømmelsesudvalg vedr. toårigt forskningsadjunktur resp. forskningslektorat ved Projekt Velfærdsbyen, Århus, formand for ph.d.-bedømmelsesudvalg ved Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet, formand for Prisopgave-bedømmelsesudvalg, Københavns Universitet samt medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg ved Institut for Literaturhistorie, Aarhus Universitet.

Tania Ørum har været formand for Prisopgave-bedømmelsesudvalg, Københavns Universitet.

Udvalg og fonde

Isak Winkel Holm er medlem af oversætterkomiteen under Dansk Litteraturinformationscenter.

Tania Ørum har været medlem af Statens Litteraturråd til december 2000.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Lise Busk-Jensen og Henning Goldbæk er konsulenter v. Den Store Danske Encyklopædi.

Henning Goldbæk er konsulent for tyrkisk litteratur ved Gyldendals ét-bindsleksikon og Rosinantes forfatterleksikon samt konsulent om tysk litteratur ved Gyldendals ét-bindsleksikon.

Isak Winkel Holm er konsulent ved Gyldendals Skønlitterære Redaktion.

Henrik Reeh er medlem af konceptgruppen ved Dansk Arkitektur Center, Gammel Dok, København.

Frederik Tygstrup er konsulent for Norges forskningsråd.

Martin Zerlang har været konsulent ved Arkitektur Forums debatbog (red. Kell Elgstrøm m.fl): Grønne stæder.

Tillidshverv

Peter Madsen: medlem af Det Humanistiske Fakultetsråd.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet udgiver en serie af arbejdspapirer, forfattet af medarbejdere og udenlandske gæstelærere og -forelæsere.

Redaktionelle hverv

Peter Madsen er medlem af International editorial board ved den engelske årbog Comparative Criticism.

Anders Michelsen er advisory editor, Atlantica Internacional Revista de Las Artes, CAAM, Gran Canaria.

Frederik Tygstrup er medlem af redaktionskomiteen for Norsk Litteraturvitenskapelig Tidsskrift.

Martin Zerlang er redaktionel medarbejder ved forskningsprojektet "Monuments and Dust: The Culture of Vic Contexts. An Interdisciplinary Journal.

Carsten Sestoft er medlem af redaktionskomiteen for Le Cabinet d'amateur (udgivet af Université de Toulouse-le Mirail).

Marie-Louise Svane og Frederik Tygstrup er medredaktører af tidsskriftet Ny Poetik.

Isak Winkel Holm, Frederik Stjernfelt og Frederik Tygstrup er medredaktører af bogserien Moderne Tænkere, Gyldendal.

Isak Winkel Holm og Frederik Stjernfelt er redaktører af tidsskriftet KRITIK.

Lise Busk-Jensen er i redaktionen af K&K.

Frederik Stjernfelt er medredaktør af bogserien Klassiske tænkere, Gyldendal samt i redaktionen af idéhistorieprojektet Tankens magt, Gyldendal.

Marie-Louise Svane er medredaktør af serien Æstetik og teori, Museum Tusculanum samt medredaktør af Litteraturkritik & Romantikstudiers skriftrække (arbejdspapirer).

Kongresser

Instituttet har arrangeret to kongresser og to seminarer:

Logische Untersuchungen Centenary, Kongres. Maj 2000. Arrangeret af Frederik Stjernfelt sm.m. Dan Zahavi, Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik.

Models, Maps, Schemata. Semiotics and Cognitive Science. 6th Congress of Nordic Association for Semiotic Studies. November 2000. Arrangeret af Frederik Stjernfelt.

Nordisk seminar om Hans-Jørgen Nielsens forfatterskab, april 2000. Arrangeret af Tania Ørum.

Virkelighedshunger. Et seminar om nye realismeformer i kunst og kultur, april 2000. Arrangeret af Rune Gade og Mette Sandbye sm.m. Anne Jerslev, Institut for Film- og Medievidenskab.

Gæsteforskere
Arnfinn Bø-Rygg, Norge har været tilknyttet instituttets ph.d.-undervisning med afholdelse af forelæsninger og deltagelse i kurser og vejledning (financieret af NorFa-midler).

Netværk
Jørgen Bruhn er medstifter af og kasserer i "Bachtin-selskabet i Danmark".

Peter Duelund er medlem af "European Reserach Institute for Comparative Cultural Policy and the Arts" (ERIC Arts), Bonn; dansk kontaktperson for "Interarts Observatory of urban and regional cultural policies" (INTERART), Ronda Univertat, Barcelona; dansk forskningsrepræsentant i de nordiske kulturdepartementers kontaktgruppe for kulturpolitisk forskning; dansk medlem i Europarådets kulturpolitiske forskernetværk "Cultural Information and Research Centres Liaison in Europe" (CIRCLE); koordinator for det danske netværk for kulturpolitisk forskning "KULTURPOL" samt forskningsleder af det komparative nordiske forskningsprojekt "Nordisk Kulturpolitik under Forandring", støttet af Nordisk Kulturfond og de nationale kulturdepartementer i Norden, 1998-2001.

Rune Gade og Mette Sandbye er tilknyttet forskningsprojektet "Realitet, realisme, det reelle i visuel optik" (finansieret under FREJA-programmet).

Peter Madsen er medlem af bestyrelsen for "Nordisk Forening for Litteraturforskning", medlem af den internationale Henrik Ibsen komité samt medlem af den internationale rådgivende komité for "Synapsis", European School in Comparative Literature.

Carsten Sestoft er medlem af netværk for Historieteori og historiografi.

Frederik Stjernfelt er medlem af eksekutivkomiteen for "International Association for Semiotic Studies" samt medlem af styrelsen af "Nordic Association for Semiotic studies" (NASS).

Marie-Louise Svane er formand for "Dansk Selskab for Romantikstudier".

Martin Zerlang er medlem af styregruppen for Projekt Velfærdsbyen, Arkitektskolen i Aarhus.

Institutleder Peter Madsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	18,1	4,7
STIP	7,9	1,8
TAP	4,4	0,0
TOTAL	30,4	6,4

VIP Internt finansieret
Bogh, Mikkel; lektor.
Busk-Jensen, Lise; lektorvikar.
Egebak, Jørgen; lektor.
Fastrup, Anne; forskningsadj.
Goldbæk, Henning Mathias; lektorvikar.
Hansen, Uffe; lektor.
Holm, Isak Tobias Winkel; adjunkt.
Larsen, Gorm; adjunkt.
Lund, Henrik Stampe; amanuensis.
Madsen, Peter Aage; professor.
Nielsen, Peter Duelund; lektor.
Petersen, Anne Ring; amanuensis.
Petersen, Lars Kjerulf; forskningsadj.
Prendergast, Christopher Alan; gæsteprofessor.
Reeh, Rasmus Henrik; lektor.
Sandbye, Mette; forskningsadj.
Sangild, Torben Groth; amanuensis.
Schönström, Yngve Rikard; lektorvikar.
Sestoft, Carsten; amanuensis.
Stjernfelt, Frederik Axel; lektor.
Svane, Marie-Louise; lektor.
Tygstrup, Frederik; lektor.
Zerlang, Martin; lektor.
Ørum, Poula Tatjana; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Gade, Rune Odgaard; forskningsadj.
Rösing, Lilian Munk; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Borum, Peter; ph.d.-studerende.
Bruhn, Jørgen; ph.d.-studerende.
Brøgger, Andreas; ph.d.-studerende.
Greve, Jacob; ph.d.-studerende.
Hultén, Martin; ph.d.-studerende.
Jensen, Erik Granly; ph.d.-studerende.
Larsen, Bente; ph.d.-studerende.
Michelsen, Anders Ib; ph.d.-studerende.
Rasmussen, Thomas Schødt; ph.d.-studerende.
Schramm, Moritz; ph.d.-studerende.
Zangenberg, Mikkel Bruun; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Bonderup, Leif; ph.d.-studerende.
Meyer, Mette Kia Krabbe; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Lund, Henrik Stampe: Thomas Manns tragiske humanisme i Josef og hans brødre.
Petersen, Anne Ring: Byens indbrud i kunsten, kunstens udbrud i byen – urbanistisk æstetik i dansk og international samtidskunst.
Sandbye, Mette: Mindesmærker, tid, erindring og historiefortælling i den fotobaserede samtidskunst.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– Fornuftens diskurser og litterære former i Oplysningstiden (Anne Fastrup) kr. 352.583.
– Technomusikkens betydning i samtidskulturen (Lars Kjerulf Petersen) kr. 380.367.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Betydende Former, Modernismens retorik (Gorm Larsen) kr. 286.446.
– Konference, Models, Maps, Schemata (Frederik Stjernfelt) kr. 25.000.
– Logische Untersuchungen Centenary. Konference 26.-28. maj 2000 (Frederik Stjernfelt) kr. 80.000.
– Moderne fotografiformer i Danmark 1920-1940 – set i et

internationalt perspektiv (Mette Kia Krabbe Meyer) kr. 34.056 + kr. 1.164.000.
– Realitet, realisme, det reelle i visuel optik (Mette Sandbye) kr. 478.504.
– WEH spricht: Vergeh – Adorno, følelserne og kunsten i det 20. århundrede (Torben Sangild) kr. 43.050 + kr. 1.164.000.
– Æstestik og politik i den engelsk-indiske romantradition (Leif Bonderup) kr. 1.164.000.

Publikationer

Bogh M.: Fact as value, value as fact – some corrent Trends in Painting and Sculpture. i: Fact and Value. New Positions in Sculpture and Painting s. 9-22, Mikkel Bogh, Charlottenborg Udstillingsbygning, København 2000.
Bogh M.: Hirtshals eller tilfældets geometri. Architectura. Arkitekturhistorisk Årsskrift 22, s. 7-28, 2000.
Bogh M., Carstensen C. (red.): Om skygger og andre tegn. 199-214 s. Det Kgl. Danske Kunstakademi, København 2000.
Bogh M.: Rumspil. i: Not a Pair of Dice s. 2-15, Sophia Kalkau, Basilisk, København 2000.
Busk-Jensen L.: Salonkultur. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 1, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.
Busk-Jensen L.: Schimmelmann. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 1, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.
Busk-Jensen L.: Showalter. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 1, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.
Busk-Jensen L.: Steen. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 1, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.
Busk-Jensen L.: Sædelighedsfejden. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 1, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.
Busk-Jensen L.: Södergran. i: Den Store Danske Encyklopædi s. 1, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.
Busk-Jensen L.: C. Andersen. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Arnesen. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Arnesen Kall. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Bjørnsen. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Beyer. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Fibiger. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Gyllembourg. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Hanck. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Hansen. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Hauch. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Hegermann-Lindencrone. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Hude. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Irgens. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Juel. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Levetzow. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Reinhardt. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Schiørring. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Suenssen. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Thoresen. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Worm. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Ørsted. i: Dansk kvindebiografisk leksikon s. 2, Jytte Larsen, Rosinante, København 2000.
Busk-Jensen L.: Ulæselige romaner: Subjektivitet, køn og genre i romantikkens kvindelitteratur. i: IASS Konferencerapport 1999 s. 142-150, M. Marnersottir og J. Cramer, IASS Konferencerapport, Thorshavn 2000.
Duelund P.: Kunstens frihed beskæres. Politik i Norden 4, 2000.
Duelund P.: Copyright and Cultural Policy. Legitimation and Economis Impact on Copyright. i: Artists' Career Development, Artists' Labour Markets, Support and Policies for Artists s. 197-243, Tokyo ACEI (Association for Cultural Economics International) og Japan Association for Cultural Ecos, Tokyo 2000.
Duelund P.: Are the Authors dead? On legitimation and efficiency of copyright in terms of cultural policy. International Journal of Research on Cultural Policy 5, s. 108-128, 1999.
Duelund P.: Ophavsret, dekonstruktivisme og de nye kunstgenrer. Om ophavsrettens legitimering og betydning som kulturpolitisk begreb. i: Kunstteori s. 465-497, Hans Dam-Christensen, Borgen, København 1999.
Duelund P. Peter Duelund: Tribunal on Cultural Policy 1999. Nordic Cultural Policy in European and Global Perapectives. Tribunal Reader. Institut for Litteraturvidenskab og Nordisk Kulturinstitut, København 1999.
Duelund P.: Profession Artist. Report on the Social and Fiscal Status of Artists, Part 3, Denmark. i: DG XXII, Education, Training and youth, Direction A, Unity 3 s. Alain Keseman, European Commission, Bruxelles 1999.
Egebak J.: Den dobbelte kvælning. Franz Kafkas aforismer. Kritik 136, s. 48-52, 1998.
Fastrup A.: Billedet mellem materie og ånd. Det materialistiske perspektiv i Dederots Salon 1767. Ny Poetik 7, 1997.
Fastrup A.: Naturens orden – kulturens uorden. Efterskrift til Emile eller Om opdragelsen. 348-362 s. Borgen. København 2000.
Fastrup A.: Tankens Landskab. Bulletinen. Meddelelser fra Dansk Kunsthistoriker Forening, s. 26-31, 1998.
Fastrup A.: Materiens subjekt. Om naturimitationen og den sociale pantomime i Diderots forfatterskab. 300 s. København 1999.
Fastrup A.: Kroppen og den æstetiske erkendelse. i: Æstetisk kommunikation s. 43-55, Ole Thyssen og Frederik Stjernfelt, Handelshøjskolens forlag, København 2000.
Fastrup A.: Mimetisk læsning – Diderots billedbeskrivelser. i: Læserens åndedrag s. 49-69, Uffe Hansen m.fl., Museum Tusculanum, København 1996.
Goldbæk H.: Om sanselighed og virkelighed hos Marcel Proust. i: Ud af det moderne – den kritiske tanke anno 2000 s. 82-92, Henrik Ljungberg og Erik Svendsen, Spring, København 2000.

Goldbæk H.: Panteren og enhjørningen – New York hos J.F. Cooper og W.C. Williams. hsd #72, s. 18-24, 2000.
Goldbæk H.: Jeg fortæller, der er I – om Paul Ruders Tjenerindens Fortælling. DMT -, s. 218-226, 2000.
Hansen U. (red.): Franz Kafka. Aforismer og andre efterladte skrifter. Udvalg, oversættelse, forord og noter. 155 s. Roskilde Bogcafé, roskilde 1999.
Hansen U.: Kunstværkets uundgåelige inkohærens. Litteratur som kompromisdannelse mellem primær- og sekundærproces. Strukturel eller indholdsmæssig fortrængning. Ny Poetik 9, s. 7-24, 1999.
Madsen P.: Digtets politik – et eksempel. Kulturo. Tidsskrift for moderne kultur 12, s. 30-33, 2000.
Madsen P.: Walter Benjamin and the Epic Field. i: Walter Benjamin. Language, Literature, History s. 189-203, Ragnhild E. Reinton & Dag T. Andersson, Solum, Oslo 2000.
Petersen A.R.: Kunstens urbane kartografi. Storbyfortolkninger fra industrialismens æra til informationsalderen. 536 + 30 sider bibliogra Upubliceret, København 1999.
Petersen A.R.: Melankoliens malere: Pierre Puvis de Chavannes, Gustave Moreau, Arnold Böcklin. Painters of Melancholy: Pierre Puvis de Chavannes, Gustae Moreau, Arnold Böcklin. i: Sjælebilleder. Symbolismen i Dansk og Europæisk maleri 1870-1910. Symbolism in Danish and European Painting 1870- 1910 s. 159-70, Peter Nørgaard Larsen, Statens Museum for Kunst, København 2000.
Petersen A.R.: Från fotografisk realism til målerisk uppenbarelse – Ola Billgren under fyra årtionden. i: Ola Billgren. Måleri/Paintings s. 7-32 (svensk), 339-5 Ola Billgren, Bra Böker, Malmö 2000.
Petersen A.R.: Øjets afmagt og tankens kraft. i: Dialogprojekt. North Udstillingssted s. 30-32 (dansk), 34-36 Basilisk, København 2000.
Petersen A.R.: I Skæringspunkterne. i: Dialogprojekt. North Udstillingssted s. 76-80 (dansk), 81-84 Basilisk, København 2000.
Petersen L.K.: Hvad er mediesociologi? Dansk Sociologi 11. årg. nr. 2, s. 7-23, 2000.
Petersen L.K.: Spotvis. MTV og billedernes sjæl. Periskop 9, s. 205-215, 2000.
Reeh H.: Urban Images – fra kortlægning til design. i: Urban Images 2 – 29. oktober 1999- 30. januar 2000 (cd-rom) s. 5, Dansk Arkitekturcenter, Gl. Dok, København 2000.
Reeh H.: Parisisk asfalt. 4 s. Dansk Arkitekturcenter, Gl. Dok, København 10.2.-17.6. 2000.
Reeh H.: Erindringens ornamentale veje i Daniel ibeskinds Jødisk Museum, Berlin. RAMBAM – Tidsskrift for jødisk kultur og forskning 9, s. 22-46 + 100, 2000.
Reeh H.: L'espace mobile du Paris par Arrondissement. i: Représentations de l'espace, répartition dans l'espaqce – sur différentes manilères d'habiter s. 103-119, Service culturel et scientifique Ambassade de France à Copenhague, København 2000.
Reeh H.: Oversete flader – noter om asfaltens bykultur (med 7 fotos af forfatteren). Hovedstaden 1, s. 21-26, 2000.
Reeh H.: Erindring og fortrængning i Berlin. Kulturo – tidsskrift for moderne kultur 11, s. 62-64, 2000.
Reeh H.: Berlinsk granit (Ill. af forfatteren – 2 fotos). Kulturo – tidsskrift for moderne kultur 11, s. 70-73, 2000.
Rösing L.M.: Erindringens rum. i: LOPs!: otte artikler om psykoanalyse og litteraturvidenskab s. 94-126, Bo Georgii-Hemming, René Rasmussen, Rolf Reitan, Klim, Århus 1999.
Rösing L.M.: Min gud, min mor, min angst. Om Pär Lagerkvist: Gäst hos verkligheten. Tidsskrift för litteraturvetenskap 29,2, s. 63-82, 2000.
Rösing L.M.: Eurydikes blik. K & K 88, s. 111-133, 1999.
Rösing L.M.: Rummet mellem kønnene. Kvinder, køn og forskning 2, s. 20-30, 1999.
Sandbye M.: The Family and the Photograph. Katalog. Journal of Photography & Video Fall 2000, s. 30-33, 2000.
Sandbye M.: Finsk fotografi – med danske øjne. Finnish Photography – seen with Danish eyes. Kunstmagasinet 1% 9/10, s. 42-49, 2000.
Sandbye M.: Forfængelighed. Van Gogh og Avantgarden. Van Gogh 4: Forfængelighed – cd-rom, 2000.
Schonstrom R.: Er ikke alt en provins? Sted og poesi i Skånes litterraturhistorie. Kritik 146, s. 15-21, 2000.
Sestoft C.: Jeg kan ikke se at modernismen skulle være død. Den blå Port 53, s. 53-58, 2000.
Sestoft C.: Pierre Bourdieu. i: Leksikon for det 21. århundrede s. 2, www.leksikon.org, 2000.
Sestoft C.: Les Allusions à la littérature danoise dans la vie mode d'emploi. Le Cabinet D'Amateur 7-8, s. 207-216, 1999.
Sestoft C. (eds.): Georges Perec et l'histoire. Actes du Colloque International à l'Université de Copenhaque du 30 Avril au 1er Mai 1998. 272 s. Museum Tusculanum, København 2000.
Sestoft C.: Hvad et begreb gør (u)begribeligt: Postmodernisme-begrebets historier. Kritik 139, s. 1-23, 1999.
Sestoft C.: Fra filologi til politiseret litteraturteori: De amerikanske litteraturstudiers historie. K & K 87, s. 73-105, 1999.
Sestoft C.: Detaljerne i Georges Perecs La Vie mode d'emploi. i: Detaljen: Tekstanalysen og dens grænser s. 129-137, Anne Sejten og Erik Svendsen, Roskilde Universitetsforlag, København 1999.
Sestoft C.: Lille introduktion til Bourdieu. i: Den maskuline dominans s. 157-163, ierre Bourdieu, Tiderne Skifter, København 1999.
Sestoft C.: Noter om kunstens autonomi. i: Kunstteori- Positioner i nutidig kunstdebat s. 353-360, H. Dam Christensen, A. Michelsen og J. Wamberg, Borgen, København 1999.
Stjernfelt F., Michelsen A. (red.): Rum og fænomenologi. 209 s. Spring, København 2000.
Stjernfelt F., Thyssen O. (red.): Æstetisk kommunikation. 207 s. Handelshøjskolens forlag, København 2000.
Stjernfelt F.: The Idea tha changed the World. Review of Terrence Deacon: The Symbolic Mind. Cybernetics & Human Knowing Vol. 7, no. 1, s. 77-82, 2000.
Stjernfelt F.: Glad to be alive – om Stanley Kubricks "Eyes Wide Shut". i: Film & Fin de Siècle s. 192-200, Peter Christensen og Bo Tao Michaelis, Gyldendal, København 2000.
Stjernfelt F.: Fabeldyret som tankekategori. Kulturo. Tidsskrift for moderne kultur 10, s. 66-68, 1999.
Stjernfelt F.: Peirce som Neokantianer? Koglekirtlen 3, s. 5-12, 2000.
Stjernfelt F.: Cybermonde (Anmeldelse af Paul Virilio). Lugar Comum 8, s. 194-96, 1999.
Stjernfelt F.: Klaus Høeck. i: Danske Digtere i det 20.

Århundrede s. 49-61, Anne Marie Mai, Gad, København 2000.
Stjernfelt F.: Bent Vinn Nielsen. i: Danske Digtere i det 20. Århundrede s. 261-71, Anne Marie Mai, Gad, København 2000.
Stjernfelt F.: Diagrams as Centerpiece of a Peircean Epistemology. Transactions of the Charles S. Peirce Society Vol 36, no 3, s. 357-84, 2000.
Stjernfelt F.: Vagueness and Generality – "Rong" or "Wright"? Review of Floyd Merrell: Peirce, Signs, and Meaning. Recherches Sémiotiques/Semiotic Inquiry Vol 18, no. 3/Vol 19. no. 1, s. 222-229, 1999.
Stjernfelt F.: Lille skitse til en skitsens teori. i: Tegningens Semiotik s. 129-137, Claus Carstensen, Kgl. Danske Kunstakademi, København 2000.
Stjernfelt F.: Mødet mellem æstetik og kommunikation. i: Æstetisk Kommunikation s. 5-13, Frederik Stjernfelt og Ole Thyssen, Handelshøjskolens forlag, København 2000.
Stjernfelt F.: How to learn more. An Apology for a strong Concept of Iconicity. i: Iconicity. A Fundamental Problem in Semiotics s. 21-59, Troels D. Johansson, M. Skov & B. Brogaard, NSU Press, Århus 1999.
Stjernfelt F.: Levels, Emergence, and Three Versions of Downward Causation. i: Downward Causation s. 15-35, Peter Bøgh Andersen m.fl., Aarhus University Press, Århus 2000.
Stjernfelt F.: The Idea that Changed the World. Review of Terrence Deacon: The Symbolic Species. Cybernetics & Human Knowing Vol. 7, No. 1, s. 77-82, 2000.
Tygstrup F.: Verden af i morgen. Robert Musil Og århundredskiftets dekadence. i: Ekbatana. Festskrift til Peer E. Sørensen s. 135-149, Carsten Madsen, Rolf Reitan, Aarhus Universitetsforlag, Århus 2000.
Tygstrup F.: Byen, rummet og teksten. i: Rum og fænomenologi s. 9-41, Anders Michelsen, Frederik Stjernfelt, Spring, København 2000.
Tygstrup F.: Kronologisk identitet. Kritik 144, s. 39-48, 2000.
Tygstrup F.: Livet og formerne. i: Flugtlinier. Om Gilles Deleuzes filosofi s. 16, Mischa Sloth Carlsen, Karsten Gam Nielsen og Kim Su Rasmussen, Museum Tusculanum, København 2000.
Tygstrup F.: På sporet af virkeligheden. 252 s. Gyldendal, København 2000.
Tygstrup F.: Jan Kjærstad. Et forfatterportræt. 6 s. Dansk Bibliotekscenter. København 2000.
Tygstrup F.: Realisms. Images of the Body in Balzac, Flaubert, and Proust. Orbis Literarum 6, s. 463-480, 2000.
Tygstrup F.: At opfinde sin samtid. Om Jan Kjærstad. Bogens Verden 6, s. 30-33, 2000.
Zerlang M.: New Yorks verdensudstilling. hsd 72, s. 24-30, 2000.
Zerlang M.: Byen og dens pladser – mellem erindring og forventning. i: Kunst og sted s. 9-19, Eli Høydalsnes, Institutt for Kunsthistorie, Universitetet i Tromsø, Tromsø 1999.
Zerlang M.: Byen i bevægelse. i: Idrætten og byen s. 53-60, Henning Eichberg, DGI-Forskning, Herning 1999.
Zerlang M.: Under asfalten flyder åen/The Stream flows under the asphalt. i: Guide København s. 1-5, Nina Tolstrup et al., Brøndum, København 1999.
Zerlang M.: Til punkt og prikke. i: XC Ejler Bille s. 34-39, Peter Hostrup-Pedersen & Søren Ellitsgaard, Hostrup-Pedersen & Johansen, – 2000.
Zerlang M.: Byens pladser og torve. i: Smukke veje altid s. 26-31, Mette Plejdrup, Vejdirektoratet, København 1999.
Zerlang M.: Litteraturhistorie og mentalitetshistorie. i: Nordisk litteratur og mentalitet s. 15-27, Malan Marnersdóttir & Jens Cramer, Annales Societatis Scientiarum, Torshavn 2000.
Zerlang M.: Storhedsnips. Om verdensudstillingerne i dansk litteratur. i: At fortælle arkitektur. Et festskrift til Nils-Ole Lund s. 66-83, Kim Dirckink-Holmfeld et al., Arkitektens forlag, København 2000.
Zerlang M.: Øjemål. Aspekter af antikkens visuelle kulturer. Periskop. Forum for kunsthistorisk debat 9, s. 81-94, 2000.
Zerlang M.: Ødipus i Stillehavet & Kroppen – kunstens alfa og omega. i: asanartistyouhavetobeclverenough tohaveanideaandstupidenoughtogoaheadandmakeit s. 18-25, Frans Kannik, Hostrup-Pedersen & Johansen, København 1999.
Ørum T.: Han havde sin værktøjskasse og jeg havde mit syskrin – om Bjørn Nørgaards og Lened Adler Petersens film. Øjeblikket 42, s. 50-55, 2000.
Ørum T.: Score i objektets fravær – Interview med Kirsten Justesen. Paletten 238, s. 32-35, 2000.
Ørum T., Thing M. (red.): Hans-Jørgen Nielsen: Nielsen sort på hvidt. Samlede digte. 475 s. Tiderne Skifter, København 2000.
Ørum T.: Efterskrift + Om teksterne. i: Hans-Jørgen Nielsen: Nielsen sort på hvidt. Samlede digte s. 441-468 + 469-475, Tania Ørum og Morten Thing, Tiderne Skifter, København 2000.
Ørum T.: Perec et l'avant-garde dans les arts plastiques. i: Georges Perec et l'Histoire. Etudes Romanes 46 s. 201-213, Steen Bille Jørgensen og Carsten Sestoft, Museum Tusculanum, København 2000.

Studienævnet for Litteraturvidenskab

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Studieleder: Lektor Martin Zerlang. Lærerrepræsentanter: Adjunkt Mikkel Bogh og Adjunkt Isak Winkel Holm. Studenterrepræsentanter: Mike Lippert (næstformand), Nanna Sverrild (i efteråret afløst af Camilla Damkjær), Gertrud Skarsholm (i efteråret afløst af Rikke Toft).

Eksamensleder: Lektorvikar Henning Goldbæk i foråret 2000, Lektor Jørgen Egebak i efteråret 2000.

Praktikkoordinator: Lektor Peter Duelund.

Erasmus/Sokrates-koordinatorer: Lektorvikar Lise Busk-Jensen (Litteratur) og Lektor Henrik Reeh (Moderne Kultur).

Beretning

Studienævnet er organ for uddannelserne i Litteraturvidenskab og i Moderne Kultur og Kulturformidling.

Evaluering

Studiet blev evalueret i 1998, hvilket gav anledning til igangsættelse af en række nye initiativer i 1999 (se Årbog 1999). I 2000 er der sket en evaluering og opfølgning i forhold til disse, ligesom der er igangsat nye initiativer.

Studienævnet har bl.a. i 2000 brugt meget tid på en grundig bearbejdning af eksamensordningerne for kandidatuddannelserne og de tilhørende studievejledninger ud fra principper om, at fordringerne skulle være (mere) gennemskuelige for de studerende, at kravene skulle svare til den normerede studietid, at undervisningsressourcerne i højere grad skulle anvendes til undervisning og vejledning frem for til kontrol, samt endelig at den studerende skulle have mere indflydelse på eget studieforløb og egen eksamenssituation.

Der er følgelig blevet mere variation mht. eksamensformer (mundtlig, skriftlig, aktiv undervisningsdeltagelse), og som noget nyt foregår mundtlig prøve nu bl.a. med udgangspunkt i en synopsis, udarbejdet af den studerende selv. Formidlingsdimensionen i studiet er ligeledes blevet forstærket, og i 2000 har der f.eks. været udbudt undervisning i kulturjournalistik, i radioformidling, i museologi og i IT-formidling.

Studie-CV: Ét af de initiativer, Studienævnet tog i 1999, var indførelse af et studie-cv for alle studerende, der skal tjene til, at de studerende modtager mere kvalificeret vejledning i forbindelse med opgaveskrivningen.

Information: Informationsniveauet blev i 1999 højnet, bl.a. ved at lade instituttets meddelelsesblad LitVid udkomme fire gange årligt. Det udkommer nu seks gange årligt, hvoraf to numre indeholder Lektionskatalog for hhv. forår og efterår. Hjemmesiden er under omarbejdelse, så den bliver mere brugervenlig, og post-listen, som alle tilknyttet instituttet kan blive medlemmer af, fungerer både som kommunikation af meddelelser fra instituttet til de studerende og som kommunikationsorgan de studerende imellem.

Bachelorprojekt: I 1999 blev der indført specielle kurser i studiets 3. semester med henblik på Bachelorprojektet. Dette skulle tjene til at sikre, at de studerendes arbejde med projektet ikke faldt sammen med det eksamenstunge forårssemester. Det viste sig ikke at være den rigtige form. Kun få studerende skrev projekter på baggrund af kurserne. I stedet blev der skrevet individuelle projekter om andre emner, hvilket er ret så ressourcekrævende vejledningsmæssigt. Der er nu overvejelser i gang om, hvordan dette kan gøres bedre, samtidig med at de studerendes frihed til selv at vælge projektemne kan bibeholdes.

Studienævnet fortsætter desuden med afholdelse af seminarer om opgaveskrivning, specialeskrivning og erhvervsmuligheder.

I 2000 er der desuden taget initiativer til i større udstrækning at vejlede også underviserne. Der er bl.a. blevet udarbejdet en lærervejledning, der indeholder de krav, der stilles til underviserne mht. udarbejdelse af kursusbeskrivelser, kursusplaner, evaluering, vejledning osv.

Nyheder om studierne

Studienævnet har (omsider) færdigarbejdet de nye eksamensordninger for kandidatuddannelserne i Litteraturvidenskab og Moderne Kultur og Kulturformidling. Disse er nu endeligt godkendt. Mht. Litteraturstudiet har vi ikke som ønsket fået gennemført, at det kan give kompetence til undervisning i gymnasiet. Studerende, der ønsker en sådan karriere, må efter endt studium selv skaffe sig de fornødne ekstra-kvalifikationer og individuelt søge at opnå den fornødne kompetence. Magisterordningen er til gengæld godkendt, så studerende, der ønsker det, kan studere på en 3-årig i stedet for en 2-årig overbygning på deres BA-uddannelse.

Nedskæringer for 2. år i træk kan virkelig mærkes. Studienævnet udbyder færre kurser end før, og kurserne er kortere end før. Mange studerende er utilfredse hermed, hvilket også gør studienævnets arbejde vanskeligere.

Alligevel kan studienævnet glæde sig over, at STÅ-produktionen, der i forvejen var på et rimeligt niveau, udviste en pæn stigning i år 2000.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Litt.-vid.***	***Dansk***	***Filo-sofi***	***Kunst-hist.***	***Retorik***	***Film-vid.***	***Øvrig hum.***	***Teo-logi***	***Samf. vid.***	***Mate-matik***	***Merit-overf.***	***I alt***
Litteraturvid., hv.fag	287,75	8,38	7,50	8,00	5,88	3,50	13,75	3,46	1,08	0,08	19,25	358,63
Litteraturvid.,bifag	1,75		1,00									2,75
Dansk	14,125											
Kunsthistorie	5,00											
Engelsk	3,50											
Musikvidenskab	3,50											
Film- og medievid.	2,50											
Dansens æstetik	2,25											
Øvrig humaniora	12,13											
Teologi	0,63											
Samfundsvidenskab	1,88											
Jura	0,75											
Merit- og gæstestud.	1,75											
I alt	337,50											

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

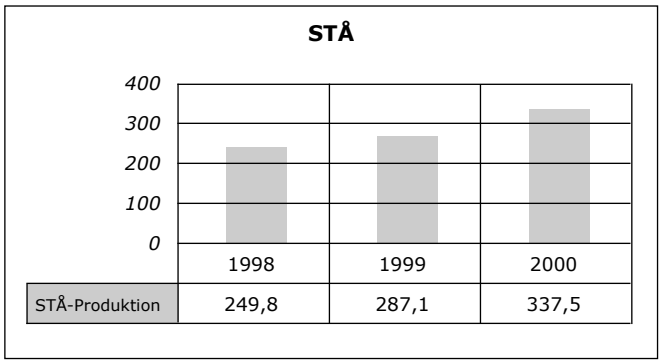

Studieleder Martin Zerlang

Musikvidenskabeligt Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Lektor, cand.mag. Sten Høgel fratrådte som institutleder den 30. juni 2000. Institutleder pr. 1. juli 2000 er lektor, dr.phil. Peter Woetmann Christoffersen.

Institutbestyrelsen består pr. 1. juli 2000 af: Institutleder Peter Woetmann Christoffersen, lektor, cand.mag. Elisabeth Schouenborg, lektor, cand.mag. Morten Topp, og TAP-repræsentant Lonny Nielsen.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Klerkegade 2
1308 København K
Telefon 35 32 37 39
Fax 35 32 37 38
woetmann@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/musik/index.html

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Af hensyn til sit helbred ønskede Sten Høgel at frasige sig hvervet som institutleder. Derfor blev der afholdt valg til denne post i foråret. Peter Woetmann Christoffersen blev valgt og tiltrådte som institutleder 1. juli.

År 2000 har været præget af generationsskifte. Tre af de lærere, som gennem mange år har været med til at tegne instituttets profil, gik i løbet af året på pension, mens en ny lektor blev ansat. I efteråret blev to adjunktstillinger opslået ledige, og instituttet regner med at de bliver besat i løbet af 2001.

Fysiske rammer
Instituttet holder til i en tidligere frimurerloge fra 1868. Trods pladsmangel og nedslidning er huset med sine højloftede rum og sin særegne atmosfære i høj grad værdsat af ansatte og studerende. Den igangværende renovering har i 2000 sat sig de synligste spor i nyindretningen af pladsen foran instituttet med ny belægning, cykelparkering, låse for parkeringspladser og en række nye platantræer. Under jorden er kloakkerne blevet fornyet. Den første etape af renoveringen af biblioteket er foretaget, idet diskoteket er blevet flyttet og nyindrettet. Den mørke cykelkælder og tilstødende rum er i årets slutning blevet sat i stand med maling og ny belysning.

Personaleforhold
1. februar 2000 blev ph.d. Annemette Kirkegaard ansat som lektor. 1. maj 2000 fratrådte lektor, mag.art. Carsten E. Hatting og lektor, dr.phil. Erik Wiedemann pga. alder. 1. september 2000 overgik også lektor, cand.mag. Gunner Rischel til pension. I foråret 2000 har lektor, cand.mag. Jens Westergaard Madsen haft orlov uden løn for at hellige sig et forskningsprojekt.

Med ansøgningsfrist 15. august 2000 blev to adjunkturer opslået, et i musikhistorie (vesterlandsk kompositionsmusik i 1. halvdel af det 20. årh.) og et i populærmusik (i den vestlige kulturkreds efter 1945). Der var fire ansøgere til hver af stillingerne, heraf blev henh. en og to ansøgere fundet kvalificerede i forhold til stillingsopslagene. Instituttet håber at kunne besætte begge stillinger pr. 1. august 2001.

Forskningsvirksomhed

1. Den europæiske musiks historie fra middelalderen til nutiden
Det musikalske udtryk i vokalmusikken omkring 1500: En undersøgelse af relationen mellem tekst og musik. Del- og pilotprojekter hertil: Modreformationens musik (alternative messer fra Mantova, 1560-90); teksteret udgivelse af Thott Chansonnier (1460-70, KB Thott 291 8°); Dufays "Missa Se la face ay pale" (P.W. Christoffersen).

Den italienske solosonate ca. 1600 – ca. 1680 (N.M. Jensen).

J.S. Bachs reception af ældre musikhistoriske traditioner. Ud fra Bachs stile-antico-reception undersøges Bachs bidrag til den 18. årh.s udvikling fra traditionsfunderet til historisk bevidsthed (S. Oechsle).

Koncerthistorie 1600-1900 (H.W. Schwab).

Händels Messias med særligt henblik på dens danske receptionshistorie (M. Topp).

Klaversonaten i Wienerklassikken (S. Oechsle).

Det europæiske operaorkester i det 18. og 19. årh., herunder Det kgl. Kapels historie fra ca. 1770 til ca. 1885 (N.M. Jensen og H.W. Schwab).

F.L.Ae. Kunzen – liv og værk (H.W. Schwab).

Udgivelsen af C.E.F. Weyses symfonier. Sideløbende hermed udarbejdes en Weyse-biografi (C.E. Hatting).

Katalogisering af og undersøgelser i Sophie Schulins nodesamling på Frederiksdal slot (S. Høgel).

Symfoniens historie fra Monteverdi til Mahler. Genrens historie betragtes som en autonomiseringsproces. I dette forløb udvikler symfonien sig til den "absolutte" musiks paradigme (S. Oechsle).

Mozarts og Brahms' klaverkoncerter (G. Rischel).

Dansk sanghistorie (N.M. Jensen).

Kvinder i Københavns musikliv 1920-70 (I. Bruland).

Jørgen Bentzon – liv og værk (M. Topp).

Ny Nordisk Musik 1950-2000 (J. Brincker).

Det 20. og 21. årh.s kompositionsmusik og de hertil knyttede æstetiske og videnskabsteoretiske spørgsmål (S.M. Sørensen).

2. Populærmusik, jazz, musiketnologi
Rockkritikkens historie i Norden, England og USA (M. Michelsen).

En annoteret værkkronologi omfattende ca. 1500 Duke Ellington-kompositioner (E. Wiedemann).

The Fisk-Jubilee-Singers (H.W. Schwab).

Østafrikansk populærmusik og dens relation til tradition og fornyelse. Musiketnologisk teori og metode. Verdensmusikbegrebet, samt crossover tendenser i 1980'ernes og 90'ernes musik (A. Kirkegaard).

3. Musikteori, musikpædagogik
Modeller for analyse af musik fra 14.-16. årh. (P.W. Christoffersen).

Musikteoriens historie fra 1600 til 1750 (S. Oechsle).

Dansk hørelærehistorie i to århundreder (1800- og 1900-tallene) (I. Bruland).

Musikalsk forståelse og læring – projektet bevæger sig på længere sigt over i musikpsykologi og pædagogik, men har indtil videre holdt sig inden for det musikteoretiske og -praktiske. Arbejdet former sig som en integration af forskellige af fagets discipliner under forståelsens og den mentale lærings synsvinkel (J.W. Madsen).

Kunstnerisk perfektion inden for faget sang (E. Schouenborg).

Andre ph.d.-projekter

En musiketnologisk undersøgelse af den byzantinske musikalske tradition på Athos (T. Lind).

Instrumentation og instrumentationstekniske udviklinger i kompositionsmusik i det 20. årh. (J. Hesselager).

Cool-traditionen. Udviklingen og undersøgelsen af en teori om en deltradition i amerikansk jazz med vægt på 1920'erne og 1930'erne (F. Holt).

Musikalske normer i populærmusik – musikalsk-analytiske aspekter af populærmusikken fra midten af 1950'erne til starten af 1970'erne (J.J. Jensen).

Cubansk populærmusik – sort musik i Caribien (H.C. Nielsen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

J. Brincker har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. besættelsen af stillingen som rektor for Det kgl. Danske Musikkonservatorium, vedr. besættelsen af stillingen som rektor for Det jyske Musikkonservatorium, for ansættelsesudvalg vedr. besættelse af to professorater på Danmarks Biblioteksskole, formand for bedømmelsesudvalg vedr. tildeling af ph.d.-stipendium i musiketnologi ved Dansk Folkemindesamling samt for bedømmelsesudvalg af ph.d.-afhandling fra Syddansk Universitet og Det fynske Musikkonservatorium.

A. Kirkegaard har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. besættelse af adjunktur i populærmusik ved MI og medlem af bedømmelsesudvalg vedr. tildeling af ph.d.-stipendium i musiketnologi ved Dansk Folkemindesamling.

S. Oechsle har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. besættelse af adjunktur i musikhistorie ved MI.

S.M. Sørensen var fakultetsopponent ved disputationen om Per O. Bromanns doktorsavhandling ved Uppsala Universitet.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

N.M. Jensen er konsulent for emnet dansk musik ved Den Store Danske Encyklopædi og konsulent ved Danmarks Radio for projektet "Nordiske romancer og ballader".

Tillidshverv

N.M. Jensen er DMs tillidsrepræsentant ved MI.

J. Brincker er formand for Kulturministeriets Forskningsudvalg, formand for bestyrelsen for Det Danske Institut i Damaskus samt medlem af Kulturministeriets udvalg for Idrætsforskning.

P.W. Christoffersen er formand for DSfM, medlem af bestyrelsen for Sonning-Fonden, af bestyrelsen for Fonden til Udgivelse af Niels W. Gades Værker og medlem af forberedelsesudvalget for Nordisk Musikforskerkongres i Århus 2000.

N.M. Jensen er medlem af bestyrelsen for Musikhistorisk Museum & Carl Claudius' Samling, og af bestyrelsen for Magister Jürgen Balzers Fond.

A. Kirkegaard er medlem af bestyrelsen for DSfM og har siddet i arrangementskomiteen for den internationale musikforskerkonference om afrikansk musik arrangeret i samarbejde mellem Nordiska Afrikainstituttet, Uppsala og Sibelius Museet, Turku, "Playing with identities in African Musics, Turku 19.-22. oktober 2000.

M. Michelsen er medlem af den danske RILM-komité, medlem af bestyrelsen for den nordiske afdeling af IASPM, af bestyrelsen for DSfM og medlem af styregruppen for projektet Danmarks rockhistorie.

H.W. Schwab er medlem af Det Norske Videnskaps-Akademi, Det Kungl. Musikaliska Akademien og Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab.

M. Topp er medlem af bestyrelsen for Poul og Sylvia Schierbecks Mindefond.

Formidling

Instituttet har en udstrakt formidlingsvirksomhed uden for instituttet i form af forelæsninger, artikler og booklets. Instituttets forskere bidrager med artikler til en lang række leksika, heriblandt The New Grove Dictionary of Music and Musicians, Die Musik in Geschichte und Gegenwart, Den Store Danske Encyklopædi, Gads Musikleksikon og Dansk Kvindebiografisk Leksikon.

Udgivervirksomhed

I 2000 udsendte MI det 25. bind af årbogen Musik & Forskning indeholdende otte artikler og resumeer af udvalgte specialer (326 sider).

Redaktionelle hverv

I. Bruland er redaktør af musikstoffet til Dansk Kvindebiografisk Leksikon.

N.M. Jensen og H.W. Schwab er medlemmer af redaktionsrådet for publikationen "Musik i Norden" (Stockholm 1997), af hvilken en tysk udgave er under forberedelse.

A. Kirkegaard er medlem af den redaktionskomité, som udgiver rapporten fra konferencen "Playing with identities in African Musics", Turku, oktober 2000.

M. Michelsen er redaktør af Dansk årbog for musikforskning.

S. Oechsle er medlem af redaktionskomiteen for Festschrift Friedhelm Krummacher.

H.W. Schwab er redaktør af Meisterwerke Nordischer Musik, Vol. 6.

S.M. Sørensen er medlem af redaktionsrådet for Svensk Tidsskrift för Musikforskning og STM-Online, og af redaktionskomiteen for tidsskriftet Positionen, Berlin.

E. Wiedemann har været redaktør af MIs årbog Musik & Forskning, bind 25.

Kongresser og symposier

Ph.d.-kursus med titlen "Description and Interpretation" afholdtes 8.-12. maj på MI. Kurset blev ledet af lektor Søren Møller Sørensen og tilrettelagt af ph.d.-stipendiat Jens Hesselager. Som gæsteforelæsere deltog: prof.emer. Bruno Nettl (Illinois), prof. Richard Middleton (Newcastle), prof. Leo Treitler (New York), prof. Ståle Wikshåland (Oslo) og prof. David Osmond-Smith (Sussex). 20 ph.d.-

studerende deltog (12 fra Danmark, 5 fra Norge, 3 fra Sverige).

Tværfagligt seminar om musikdramaturgi den 16.-17. juni på MI og tværfaglig workshop om Kunzens "Holger Danske" den 28. september på Det kgl. Teater, arrangeret af MI, Teatervidenskabeligt Institut og Det kgl. Teater.

Netværk

N.M. Jensen er projektleder ved European Science Foundations forskningsprojekt Musical Life in Europe 1600-1900, sektionen "The Opera Orchestra in 18th- and 19th Century Europe".

A. Kirkegaard er medlem af det nordiske forskningsnetværk Cultural Images in and of Africa, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala, og afdelingen "Danish Music" under det fælles universitære kursus "Danish Culture".

M. Michelsen deltager i et toårigt nordisk forskningsprojekt om "Rockkritikkens historie", finansieret af NorFa.

H.W. Schwab er medlem af det nordiske forskningsnetværk "Østersøområdet som Musiklandskab" og medlem af European Science Foundation.

Institutleder Peter Woetmann Christoffersen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	13,9
STIP	4,3
TAP	5,7
TOTAL	23,9

VIP Internt finansieret

Brincker, Jens; lektor.
Bruland, Inge; lektor.
Christoffersen, Peter Woetmann; lektor.
Hatting, Carsten Emanuel; lektor.
Høgel, Sten; lektor.
Jensen, Niels Martin; lektor.
Kirkegaard, Annemette; lektor.
Madsen, Jens Westergaard; lektor.
Michelsen, Morten Bjerregaard; adjunkt.
Rischel, Gunner; lektor.
Schouenborg, Elisabeth Therese; lektor.
Schwab, Heinrich Wilhelm; professor.
Sørensen, Søren Møller; lektor.
Topp, Morten; lektor.
Wiedemann, Erik Povl; lektor.
Öchsle, Siegfried; professor.

STIP Internt finansieret

Hesselager, Jens; ph.d.-studerende.
Holt, Fabian; ph.d.-studerende.
Jensen, Jesper Juellund; ph.d.-studerende.
Lind, Tore Albert Tvarnø; ph.d.-studerende.
Nielsen, Hans Christian; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

Sonning Fonden

– Ph.d-seminar (Jens Hasselager / Søren Møller Sørensen) kr. 20.000.

Tuborgfondet

– Anskaffelse af instrument (Musikvidenskabeligt Institut) kr. 25.000.

Publikationer

Brincker J.: Contemporary Danish Music 1950-2000. 28 s. M.I.C., København 2000.
Brincker J.: Modernisme, ny musik og dansk musikliv. i: Musik og forskning 25 1999-2000 s. 10-17, Erik Wiedemann, C.A. Reitzels Boghandel A/S, København 2000.
Brincker J.: Nielsen, Tage. i: New Grove 2nd Edition s. 1, Stanley Sadie, Macmillan, London 2000.
Brincker J.: Lorentzen, Bent. i: New Grove 2nd Edition s. 1, Stanley Sadie, Macmillan, London 2000.
Brincker J.: Olsen, Poul Rovsing. i: New Grove 2nd. Edition s. 1, Stanley Sadie, Macmillan, London 2000.
Brincker J.: Musikpædagogik mellem humaniora og håndværk. i: Dansk Netværk for Musikpædagogisk Forskning s. 1, www.dpu.dk/dnmpf/nyheder/taler_brinker.html 2000.
Bruland I.: Agnes Adler, Dagmar Borup, Gunna Breuning-Storm, Else Marie Bruun, Gerda von Bülow, France Ellegaard, Anette Faaborg, Tutter Givskov, Margaret Hamerik. i: Dansk Kvindebiografisk Leksikon, bd. 1 + 4 s. 1/8 s. – 4/s.108-117 Jytte Larsen, Rosinante Forlag A/S, København 2000.
Jensen N.M.: Denmark: Art Music. i: The New Grove Dictionary of Music and Musicians, 2nd. Edition s. 12, Sadie, Stanley – Tyrrell, John, Macmillan Publishers, Ltd., London 2000.
Jensen N.M.: Zum Begriff Gesamtkunstwerk bei Rued Langgaard zu Beginn des 20. Jahrhunderts. i: The Idea of A Total Work of Art at the End of the Millennium s. 60-68, Kûret, Primoz, Slovenske glasbene dneve, Ljubljana 2000.
Jensen N.M.: Dansk musik på Buxtehudes tid. i: Dansk musik i tusind år. En sammenfatning af det svundne millenium s. 46-51, Holten, Eva og Bo, Musica Ficta, København 1999.
Jensen N.M.: Kompendium til dansk kompositionsmusiks historie. 38 s. Musikvidenskabeligt Institut, København 2000.
Kirkegaard A.: Universalisme, simulakrum og musiketnologi. Musik & forskning 25 – 1999/2000, s. 104-128, 2000.
Kirkegaard A.: Hvorfor stemmer de ikke guitarerne ordentligt i Dar es Salaam? Transskription, analyse og notation i musiketnologi. Dansk årbog for musikforskning XXVII – 1999, s. 65-82, 2000.
Kirkegaard A.: Per Reinholdsson: Making Music Together. Dansk årbog for musikforskning XXVII – 1999, s. 109-110, 2000.
Kirkegaard A.: Tradition og fornyelse: Overvejelser over studiet af populærmusik i Afrika. Musik og forskning 18 – 1992/1993, s. 75-94, 1993.
Kirkegaard A.: Kvindeoprør i afrikansk pop-musik? Tidsskriftet Antropologi 24, s. 75-88 & 156, 1991.
Kirkegaard A.: Nipepee – en taarab – Sang fra Zanzibar. Musik & forskning 16 – 1990/1991, s. 155-168, 1991.
Kirkegaard A.: Afrika: Musik og dans. i: Danmarks Nationalleksikon Bd. 1 s. 118-119, Jørn Lund, Gyldendal, København 1994.
Kirkegaard A.: Taarab-musik for nydelsen. Kontakt 48/8 1995/1996, s. 37-38, 1996.
Lindberg U., Gudmundsson G., Michelsen M., Weisethau-

net H.: Amusers, Bruisers and Cool-Headed Cruisers: The Fields of Anglo-Saxon and Nordic Rock Criticism. 520 s. Eget Forlag, Århus 2000.

Schwab H.W.: "Mir ist so wunderbar" Zum Kanon auf der Opernbühne. i: Von der Leonore zum Fidelio. Vorträge und Referate des Bonner Beethoven Symposions 1997 s. 235-248, Helga Lühning og Wolfram Steinbeck, Peter Lang. Europäischer Verlag der Wissenschaften, Frankfurt a.M. 2000.

Wiedemann E.: Flere artikler om Jazz. i: Danmarks Nationalleksikon s. 5, Jørn Lund, Gyldendal, København 2000.

Öchsle S.: Johann Sebastian Bachs Rezeption des stile antico. Zwischen Traditionalismus und Geschichtsbewusstsein. i: Bach und die Stile. Bericht über das 2. Dortmunder Bach- Symposion 1998 s. 103-122, Martin Geck, Klangfarben Musikverlag, Dortmund 1999.

Studienævnet for Musikvidenskab

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lektor Søren Møller Sørensen, (studieleder), lektor Peter Woetmann Christoffersen (vicestudieleder), ekstern lektor Erik Axel Wessberg, stud.mag. Gitte Grønkær Andersen (næstformand), stud.mag. Sidsel Kofoed og stud.mag.Mette Meyer.

I september 2000 indtrådte adjunkt Morten Michelsen i Peter Woetmann Christoffersens sted og overtog hvervet som vicestudieleder.

Beretning

Studieordningsarbejdet var i 2000 præget af indgående drøftelser af mulighederne for at indføre et begrænset element af valgfrihed på fagets grunduddannelse. På baggrund af disse drøftelser udarbejdede nævnet i efteråret et forslag, der gør 3/8 af grunduddannelsens årsværk valgfri, og som tillader os bedre at imødekomme et stadig bredere arbejdsmarkedsbehov. Forslaget udsendtes til en uformel høring og diskuteres fortsat.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Musik-vid.	Dansk	Film-vid.	Teater-vid.	Kunst-hist.	Litt.-vid.	Histo-rie	Øvrig hum.	Teo-logi	Natur-vid.	Merit-overført	I alt
Musikvid., hovedfag	201,08	9,25	8,00	4,25	3,50	3,50	3,50	21,13	1,25	0,75	11,50	256,21
Musikvid., bifag	4,00						0,50	2,33			0,38	6,83
Fransk	1,71											
Film- og medievid.	0,88											
Kunsthistorie	0,75											
Historie	0,71											
Engelsk	0,50											
Slavisk	0,50											
Øvrig humaniora	1,46											
Sociologi	0,25											
Merit- og gæstestud.	0,50											
I alt	212,33											

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

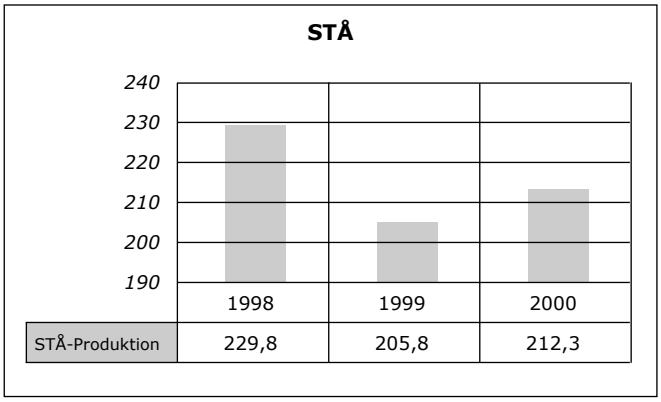

Studieleder Søren Møller Sørensen

Institut for Almen og Anvendt Sprogvidenskab

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Nina Grønnum.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor Nina Grønnum, viceinstitutleder lektor Elisabeth Engberg-Pedersen, lektor Niels Reinholt Petersen, TAP-repræsentant, techn.ing. Preben Dømler, og studenterrepræsentant Ruben Schachtenhaufen.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Det er vært for Center for Læseforskning, der er oprettet for midler bevilget af Statens Humanistiske Forskningsråd med støtte af Det Humanistiske Fakultet, KU, under professor Carsten Elbros ledelse.

Adresse
Njalsgade 80
2300 København S
Telefon 35 32 86 41
Fax 35 32 86 35
www.cphling.dk

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold
Lektor Birgit Hutters overgik til halvtidsansættelse i et år regnet fra 1.10.2000.

Nyansættelser
Ph.d.-studerende Jenny Helena Larsson pr. 1.4.
Ph.d.-studerende Anne Jensen pr. 1.7.
Projektmedarbejder John Tøndering pr. 1.9 (deltid).

Afgang
Anna Gellert og Holger Martin Juul fratrådte deres stillinger som forskningsassistenter ved Center for Læseforskning ved årets udgang.

Overassistent Kirsten Nissen fratrådte den 30.9.

Forskningsvirksomhed

1. Fonetik og fonologi
Nina Grønnum har afsluttet undersøgelsen af varighedsforholdene ved dansk stød – med Hans Basbøll, Odense Universitet. Hun har endvidere påbegyndt organiseringen af en fonetisk annoteret database over et større spontantale-materiale.

2. Lingvistik
Elisabeth Engberg-Pedersen har fortsat undersøgelsen af udviklingen i børns færdighed i at anvende komplekse prædikater i dansk tegnsprog for at belyse hvordan sådanne prædikater bedst beskrives lingvistisk, ved hjælp af en morfologisk analyse eller ved hjælp af en generel ramme med mulighed for meningsfuld udskiftning af visse aspekter. Desuden har hun arbejdet som oversættelsesleder på projektet Den danske Folkekirkes oversættelsesprojekt for De danske Døvemenigheder: Bibelen for døve, og herunder beskæftiget sig med forskelle i modtagerhenvendelser og modalitet i tekster på dansk tegnsprog og talte sprog.

Michael Fortescue har arbejdet med forberedelsen af en bog om filosoffen Whiteheads relevans for nutidens lingvistik, i særdeleshed hans teori om symbolik (udkommer hos Benjamins i 2001). Han har også bidraget til den igangværende omstrukturering af Diks funktionel grammatiske model ved at indlemme bl.a. den pragmatisk styrede syntaks af indianersproget Nootka i denne teori. Forholdet mellem morfologisk produktivitet og 'the layered structure of the clause' er et væsentligt element i dette arbejde. Hans fortsatte typologiske og leksikalske undersøgelser omfatter arktiske og subarktiske sprog (hovedsageligt de eskimoisk-aleutiske og tjukotko-kamtjatkanske).

Peter Molbæk Hansen har udvidet og færdiggjort lærebogskompendiet "Grammatisk analyse, bind I", der skal opfølges af bind II i 2001. Han har desuden gjort litteraturstudier inden for dansk sproghistorie med henblik på udforskning af middelalderdansk morfologi og dennes drastiske ændring i tidlig middeldansk.

3. Indoeuropæistik
Jens Elmegård Rasmussen har fortsat sine morfologiske studier med henblik på udarbejdelse af en håndbog i sammenlignende indoeuropæisk morfologi som opdatering af materiale udarbejdet til hans undervisning i emnet gennem en årrække. Hertil slutter sig uddybende behandling af andre større emner inden for feltet som forholdet mellem accent og aflyd, de indoeuropæiske suffiksers strukturelle begrænsninger, omlægningen af de verbale kategorier efter grundsprogets opløsning, samt nogle grammatiske markørers historie set i lyset af et udvidet ("nostratisk") sprogslægtskab. Hertil kommer et forsøg på en oversigt over de indoeuropæiske sprogsamfunds fysiske forhistorie (koblingen mellem sprog og arkæologi og diskussionen om det indoeuropæiske "urhjem") for et bredere publikum.

4. Datalingvistik
Peter Molbæk Hansen har undersøgt parserteknikker og formelle grammatikker for dansk med henblik på robust parsing af dansk tekst med hensyntagen til udtalefænomener. Han har desuden udarbejdet brugerleksikonfaciliteter til brug for et automatisk tekst-til-tale-system for dansk.

5. Fremmedsprogspædagogik
Esther Glahn har påbegyndt udarbejdelsen af en lærebog med arbejdstitel "Modeller og teorier i tilegnelsen af et andet sprog end modersmålet". Endvidere har hun sammen med Hanne Ruus, Institut for Nordisk Filologi, og Anne Holmen, Danmarks Pædagogiske Universitet, fortsat redaktionen af en antologi om dansktilegnelse og -undervisning.

6. Sprogpsykologi
Jesper Hermann er fortsat med at lokalisere og beskrive de steder i læge-patientsamtalerne, hvor deltagernes forståelser viser sig hørligt for tredjemand. Nogle foreløbige resultater heraf blev rapporteret på Nordtext 2000-konferencen i Oslo. Arbejdet forventes afsluttet i foråret 2001. I samarbejde med lektor Hasse Clausen og den øvrige 'Narratives,

Analyses and SCENarios Technique' (=NASCENT) -gruppe på Datalogisk Institut, KU, har han indledt opbygningen (under universitetets Kompetencecenter) af en Masteruddannelse i 'IT-Design og Kommunikation.'

7. Audiologopædi

Birgit Hutters har udarbejdet en procedure – CLOC – til perceptuel vurdering af udtalen, der specielt er beregnet til sammenligning af udtalekvaliteten i undersøgelser hvor børnene har forskellige modersmål (med Gunilla Henningsson). En reliabilitetsundersøgelse af CLOC er under forberedelse (med Christine Hayden). CLOC anvendes nu i et skandinavisk-britisk longitudinalt projekt hvis formål er at afklare, hvilken kirurgisk metodik der giver de bedste udtaleresultater hos børn født med ganespalte. En undersøgelse af danske børn født med ganespalte og som er opereret med den metodik som indtil for få år siden var dominerende herhjemme, viste at disse børns udtale langt fra er normaliseret ved skolestart. En opfølgende undersøgelse skal vise om børnenes udtale er normaliseret inden starten af teenagealderen (med Anja Bau og Kirsten Brøndsted).

Lise Randrup Jensen har, i samarbejde med Center for Hjerneskade, gennemført to case-undersøgelser af spontantale hos afasiramte før og efter et specielt tilrettelagt sprogligt undervisningsforløb. Desuden har hun indledt et samarbejde med Kommunikationscentret i Hillerød med støtte fra Socialministeriet om indsamling og analyse af normale voksne og ældres beskrivelse af udvalgte testbilleder.

Niels Reinholt Petersen har i sammen med en gruppe talepædagoger fortsat en undersøgelse af auditivt og akustisk baseret beskrivelse af stemmeproblemer med det formål at vurdere reliabititeten og validiteten af de to beskrivelsesmetoder.

Lars von der Lieth har arbejdet videre med forprojekter til et større projekt om sent adopterede børns udvikling i Danmark. Han har tillige været projektkoordinator gennem de sidste tre år for en afrapportering af specialkonsulentordningen for bevægelseshandicap. Projektet er afsluttet med udgivelsen af en bog, der blev præsenteret ved et seminar på Nationalmuseet i november. Et samarbejde på efteruddannelsesområdet er startet med Lunds universitet under Øresundsuniversitetets auspicier.

8. Dansk syntetisk tale

Instituttet vandt i 1999 en konkurrence, sammen med Center for Personkommunikation, Aalborg Universitet, og Tele Danmark, udskrevet af Forskningsministeriet, om videreudvikling af dansk syntetisk tale. Lektor Nina Grønnum leder projektet på IAAS. Øvrige medarbejdere er civ.ing. Otto Bertelsen, lektor Peter Molbæk Hansen og lektor Niels Reinholt Petersen. Den 1.9.1999 ansattes cand.mag. Christian Jensen som forskningsassistent på projektet. Han har foretaget en undersøgelse af varigheden af ubetonede vokaler i dansk og arbejder nu med at implementere reglerne vedrørende assimilation af svagtryks-e. Ligeledes fra 1.9.1999 har ph.d. Peter Juel Henrichsen været ansat som forskningsadjunkt. Han arbejder med projektets tekstanalytiske del, som omfatter syntaktisk og morfologisk analyse af danske tekster. Han arbejder nu (på deltid) særligt med en analyse af tryk i et større dansk spontantale-materiale for at kunne generere en mere adækvat lydskrift som input til syntesen. BA John Tøndering blev ansat som projektmedarbejder på deltid den 1.9. Han arbejder især med systemets leksikonstruktur.

Niels Reinholt Petersen har afsluttet implementeringen af reglerne vedrørende sætnings- og fraseintonation i dansk ud fra en multipel regressionsmodel. Herudover arbejder han fortsat med grundig testning og revision af hele prosodiregelkomplekset, for at gøre reglerne så robuste som muligt.

9. Forskningsprojekter under Center for Læseforskning

Ansatte: forskningsassistent Anna Gellert, forskningsadjunkt Dorthe Klint Petersen, forskningsassistent Holger Martin Juul, forskningsassistent Ida Mørch.

9.1. Komponenter i forståelse af skrevne tekster. I en række projekter med unge og voksne med kort eller ingen uddannelse undersøges betydningen af bl.a. ordafkodning, alment og fagspecifikt ordforråd, funktionelt genrekendskab, semantisk aktivering via overbegreber og etablering og revision af mentale modeller (Carsten Elbro, Anna Gellert, Ida Mørch, Dorthe Klint Petersen).

9.2. Komponenter i videregående læsning. I samarbejde med Undervisningsministeriets gymnasieafdeling undersøges udvalgte, avancerede læsefærdigheder (bl.a. forståelse af upålidelige fortællere). En undersøgelse af færdighedernes prædiktive validitet er planlagt. Undersøgelsesmaterialet udsendes til brug ved lokal screening af læsefærdigheder.

9.3. Forudsigelse af vanskeligheder med læseforståelse i 7. klasse. Børn af såvel ordblinde forældre som normaltlæsende forældre er fulgt siden begyndelsen af børnehaveklassen. Et af formålene med en follow-up-undersøgelse er at finde tidlige prædiktorer for specifikke vanskeligheder med sprogforståelse i læsning.

9.4. Ortografi og ordblindhed. Dette EU-projekt (COST A8) med deltagelse fra 18 lande har til formål at afdække betydningen af variationer i alfabetiske ortografier for ordblindhedens forekomst, karakter og talesproglige korrelater (Carsten Elbro og Holger Juul).

9.5. Sprogudvikling og læseindlæring. Projektets formål er bl.a. at undersøge mulige kausale sammenhænge mellem kvalitet af fonologisk repræsentation af ord i førskolebørns ordforråd – og børnenes opmærksomhed på segmenter af disse ord.

9.6. Funktionel læsefærdighed og uddannelse. Et nyt materiale er udviklet til vurdering af unges og voksnes funktionelle læsning af fortællende, informerende tekster og opslagstekster. Det viste sig at have betydelig prædiktiv validitet vurderet ved ca. 800 deltageres succes i igangværende uddannelse. Afsluttende rapport er publiceret (Carsten Elbro i samarbejde med Elisabeth Arnbak).

9.7. Talegenkendelse som støtte til dyslektikere. En forundersøgelse af talegenkendelsens træfsikkerhed er gennemført. Sigtet er at vurdere, om pc-baseret, automatisk talegenkendelse vil kunne bruges til systemer, der hjælper ordblinde med at opdage og rette fejl under læsning (i samarbejde m. bl.a. Paul Dalsgård, AUC).

10. Ph.d.-projekter

Anne Neville har afsluttet arbejdet på sit ph.d.-projekt om Dansk NP-struktur inden for Head-Driven Phrase Structure Grammar. En grammatik for danske specifiere og modifiere er blevet specificeret. Specifikationerne er blevet implementeret i Linguistic Knowledge Building-systemet, som er en grammatik- og leksikonudviklingsplatform for "constraint-based" formalismer.

Anne Jensen har fra 1.7.2000 arbejdet med sit ph.d.-projekt om sætningsafhængighed i (dansk) talesprog, herunder hvordan relationen mellem sagforhold kodes i talesproget. Hun har analyseret distributionen og længden af akustisk definerede pauser i et mindre udsnit af data for at undersøge om pauser og deres længde korrelerer med dels den syntaktiske struktur generelt, dels med relationer mellem syntaktiske/semantiske enheder.

Jenny Helena Larsson har påbegyndt arbejdet med ph.d.-projektet 'Sammensatte verber i indoeuropæisk: Rekonstruktion og morfemanalyse.' Projektet består hovedsageligt i en større indsamling og filologisk behandling af de sammensatte verber, der kan påvises i de indoeuropæiske sprog. Sammensætningernes struktur, såvel som deres semantik og historiske oprindelse vil blive analyseret med henblik på at identificere de arkaiske sammensætninger og skelne disse fra de enkeltsproglige produktive dannelser. Projektet ligger i forlængelse af et større projekt om indoeuropæisk orddannelse ved instituttet.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Nina Grønnum var officiel opponent ved en afhandling 'Para o estudo da entoação em fala espontânea e preparada no português europeu' ved Universidade de Lisboa.

Peter Molbæk Hansen var formand for bedømmelsesudvalget for Peter Juel Henrichsens ph.d.-afhandling.

Tillidshverv

Elisabeth Engberg-Pedersen deltager i arbejdsgruppen vedrørerende Netværk for Funktionel Grammatik, støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd.

Carsten Elbro er formand for Undervisningsministeriets Læremiddelpris.

Formidling

Redaktionelle hverv

Lektor, dr.phil. Elisabeth Engberg-Pedersen er sammen med professor, dr.phil. Peter Harder, Engelsk Institut, redaktør af Acta Linguistica Hafniensia. Hun er desuden medlem af redaktionskomiteen for Sign Language & Linguistics og Sociolinguistics in Deaf Communities.

Carsten Elbro er medredaktør af Mål & Mæle og medlem af the editorial board ved Dyslexia og Annals of Dyslexia. Han er tillige fagkonsulent vedr. sprogvanskeligheder for Den Store Danske Encyklopædi.

Jens Elmegård Rasmussen er executive editor på tidsskriftet Tocharian and Indo-European Studies.

Nina Grønnum sidder i redaktionskomitéen for Phonetica, for Journal of the International Phonetic Association, for Acta Linguistica Hafniensia og for Nordic Journal of Linguistics.

Michael Fortescue er medlem af komiteen for Lingvistkredsen i København og medlem af redaktionskomiteen for Acta Linguistica Hafniensia. Han deltager desuden i arbejdsgruppen for Funktionel Grammatik.

Kongresser og symposier

Elisabeth Engberg-Pedersen og Lars von der Lieth arrangerede i samarbejde med Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation – KC konferencen Assessment of Deaf Children's Sign Language, Copenhagen May 8-9 2000, med foredragsholdere fra USA og England og med ca. 50 deltagere fra de fem nordiske lande og Færøerne.

Elisabeth Engberg-Pedersen arrangerede Language Development, Round table, ved 3rd International Congress of Paediatric Audiology: Access to Communication, Nordic Audiological Society, 9-12 May 2000, Copenhagen.

Carsten Elbro var medarrangør af tre symposier om læseforskning, bl.a. et nordisk symposium i samarbejde med Lunds universitet.

Lars von der Lieth har været medansvarlig for det videnskabelige program og afviklingen af dels en børneaudiologisk verdenskongres i København, dels for den 5. europæiske og 2. verdenkongres om døvepsykiatri afholdt på KUA og endelig for et internationalt symposium om døvepsykiatri afholdt i Sydney, Australien.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Carsten Elbro deltog i SIALS, den anden internationale undersøgelse af voksnes læsefærdighed. Han var medlem af styregruppen for EU COST-projektet A8 "Learning disabilities as a barrier for human development". Han er formand for Undervisningsministeriets Læremiddelpris. Han har været officiel opponent ved en ph.d.-afhandling ved Lunds universitet.

Gæsteforskere

Terrence Deacon.
Steven Greenberg.
Karen Risager Larsen.
Jørgen Rischel.
Hanne-Pernille Stax.
Tove Anita Skutnabb-Kangas.
Bergthora Steinunn Kristjansdottir.

Institutleder Nina Grønnum

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	15,9	4,1
STIP	0,7	0,5
TAP	5,8	3,3
TOTAL	22,4	7,8

VIP Internt finansieret

Bertelsen, Otto Steincke; civilingeniør.
Dømler, Preben Philip; akademiingeniør.
Elbro, Carsten; professor.
Engberg-Pedersen, Elisabeth; lektor.
Fortescue, Michael David; professor.
Glahn, Esther; lektor.
Grønnum, Nina; lektor.
Hansen, Peter Aage Molbæk; lektor.
Hermann, Jesper; lektor.
Holtse, Peter; lektor.
Hutters, Birgit Elisabeth; lektor.
Jensen, Lise Randrup; lektor.
Larsen, Lisbet Bruzelius; bibliotekarer.
Petersen, Niels Christian Reinholt; lektor.

Rasmussen, Jens Elmegård; lektor.
von der Lieth, Lars; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Gellert, Anna; forskningsass.
Henrichsen, Peter Juel; forskningsadj.
Jensen, Christian; forskningsass.
Juul, Holger Martin; projektmedarbejder
Mørch, Ida Elisabeth; forskningsass.
Petersen, Dorte Klint; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Larsson, Jenny Helena; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Jensen, Karen Anne; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Henrichsen, Peter Juel: Learning Investigations into the Grammar of Speech.
Neville, Anne Buhl: An HPSG Account of Danish Pre-Nominals.

Fondsbevillinger

Det Danske Bibelselskab
– Den danske folkekirkes oversættelsesprojekt for de danske døvemenigheder (Elisabeth Engberg-Pedersen) kr. 140.256.

Forskningsministeriet via Dansk Taleteknolog
– Dansk syntetisk Tale kr. 2.476.719.

Nordisk Samarbejdsnemnd for Samfundsforskning
– An Interdisciplinary Approach to Human Reading (Carsten Elbro) kr. 384.736.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Hvad er underordning – talesproglist set? (Karen Anne Jensen) kr. 1.215.000.

Publikationer
Engberg-Pedersen E., Trondhjem F.B.: Fra barn til voksen: udviklingen i genfortælling af en billedbog på grønlandsk. i: Grønlandsk Kultur- og samfundsforskning 98/99 s. 103-123, Claus Andreasen, Birgitte Jacobsen, Birgit Kleist Pedersen, Jette Rygaard, Ilisimatusarfik/Forlaget Atunagkat, Nuuk 2000.
Engberg-Pedersen E., Jensen L.R.: Different competences? A comparison of the productive and receptive languages of a Danish agrammatic patient. Odense Working Papers in Language and Communication 19, s. 153-170, 2000.
Engberg-Pedersen E.: The interrelation of grammar, texttype, and age: Expression of time relations and the pragmatic status of event participants in Danish narratives. Acta Linguistica Hafniensia 32, s. 121-141, 2000.
Fortescue M.: Grammar as patterns and process. 26 s. Vossiuspers AUP, Amsterdam 2000.
Fortescue M.: La Paranté génétique des langues eskaléoutes. i: Les langues eskaléoutes s. 71-108, Nicole Tersis, Michèle Therrien, CNRS Éditions, Paris 2000.
Grønnum N.: Ét kort a i dansk: en mere abstrakt analyse. Mål og Mæle 23, s. 14-19, 2000.
Grønnum N.: Danish – illustrations of the IPA. Journal of the international phonetic association 28, s. 99-105, 2000.
Hansen P.M.: Grammatisk Analyse, bind 1. 96 s. IAAS/Instrumentalis, Lyntryk/KUA København, 2000.
Jensen L.R.: Canonical structure without access to verbs? Aphasiology vol. 14 no. 8, s. 827-850, 2000.
Jensen L.R., Christensen A-L.: Dansk Afasiforskning. i: Festskrift. Dansk Neurologisk Selskab 1900-2000 s. 228-231, Jørgen Therkelsen, Lægeforeningens Forlag, København 2000.
Lieth L.v.d.: Bevægelseshandicap. i: Bevægelseshandicap s. 212, Projektleder/redaktør/bidragsyder, Enghaven, Holstebro 2000.
Rasmussen J.E.: Om sprogets alder 2: Før indoeuropæerne. Mål og Mæle 23. årgang, nr. 4, s. 24-31, 2000.
Rasmussen J.E.: Om sprogets alder. I: Om indoeuropæisk. Mål og Mæle 23. årgang, nr. 3, s. 27-32, 2000.
Rasmussen J.E.: The growth of i-umlaut in Norse and West Germanic: Thoughts on a recent book. Acta Linguistica Hafniensia 32, s. 143-159, 2000.
Rasmussen J.E.: Zur Vorgeschichte des Plusquamperfekts. i: Indoarisch, Iranisch und die Indogermanistik. Arbeitstagung der Indogermanischen Gesellschaft von 2. bis 5. oktober 1997 in Erlangen s. 443-453, B. Forssman & R. Plath, Dr. Ludvig Reichert Verlag, Wiesbaden.
Rasmussen J.E.: The growth of Indo-Europeen ablaut: Contrastive accent and vrddhi. i: Proceedings of the Eleventh Annual UCLA Indo-European Conference, Los Angeles June 4-5. 1999 s. 239-249, K. Jones-Bley, M.E. Huld & A. Della Volpe, Institute for the Study of Man, Washington, D.C. 2000.
Rasmussen J.E., Cavoto F.: Review of: Joseph H. Greenberg: Indo-European and its Closest Relatives. The Eurasiatic Language Family, vol. 1. Review of Archaeology vol. 20, no. 2, s. 8-13, 2000.

Studienævnet for Lingvistik

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende medlemmer: Jens Elmegård Rasmussen, Peter Holtse, studieleder, Adam Hyllested, John Tøndering, Peter Molbæk Hansen og Nicolai Pharao.

Beretning

De sprogvidenskabelige uddannelser omfatter kandidatuddannelser i datalingvistik, indoeuropæisk og lingvistik, samt grunduddannelser, i.e. de første to år af en bachelor-uddannelse, i lingvistik og indoeuropæisk. Hertil kommer et halvandetårigt bifag i lingvistik for studerende med datalogi som hovedfag. Næsten alle fag på grunduddannelserne udbydes endvidere som tilvalg for studerende fra andre grund/bacheloruddannelser ved fakultetet.

De to grunduddannelser i Indoeuropæisk og i Lingvistik er blevet kraftigt revideret i nye 2000-studieordninger. De tidligere ordningers detaljerede krav til indholdet af hvert enkelt studieelement er for en dels vedkommende blevet afløst af mere vide rammer, kaldet hhv. »lingvistisk/fonetisk specialemne« og »lingvistisk område«. Hensigten hermed er i langt større udstrækning at kunne variere udbuddet af undervisning i forhold til både de studerendes ønsker og de tilgængelige lærerkræfter. Ordningen har allerede vist sig at fungere udmærket i praksis. Overbygningsuddannelsen i Lingvistik forventes i 2001 revideret efter lignende principper.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Ling-vistisk*	*Frem.-sprpæd.*	*Dansk*	*Klas. filo.*	*Hum. info.*	*Reto-rik*	*Psyko-logi*	*Øvrig hum.*	*Teo-logi*	*I alt*
Lingvistisk/Dataling., hovedfag	42,13	1,00	2,63	1,75	1,00	1,00	1,375	3,75	0,13	54,75
Lingvistisk/Dataling., bifag	0,50									
Audiologopædi	1,25									
Dansk	2,75									
Tysk	1,88									
Engelsk	2,75									
Fransk	0,50									
Spansk	0,75									
Slavisk	1,00									
Historie	0,25									
Nærorientalsk	1,50									
Litteraturvidenskab	0,25									
Retorik	0,75									
Filosofi	1,88									
Datalogi	0,75									
Hovedtotal	56,50									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

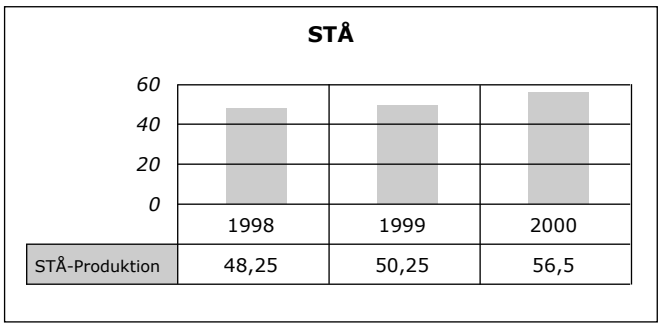

Studieleder Peter Holtse

Studienævnet for Audiologopædi og Sprogpsykologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lars von der Lieth, studieleder, Jesper Hermann, vicestudieleder, Carsten Elbro, Stine Kjær, Morten Bruun Petersen, næstformand, Linda Christina Svenstrup.

Beretning

Studieordninger: Der har været arbejdet intenst med en ny studieordning. Arbejdet bliver ført færdigt i efteråret 2001.

De første 100 kandidater i audiologopædi er uddannet ved udgangen af år 2000.

I alt er der bestået 102 årsværk i audiologopædi og sprogpsykologi i 2000.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Audiolog./ Sprogpsyk.	Teologi	Lingvist. Dataling.	Frem. sprog. pæd.	Dansk	Pædagogik	Retorik	Øvrig hum.	Merit-overført	I alt
Audiologopædi/ Sprogpsyk., hovedfag	83,38	1,00	1,25	3,50	3,25	4,00	2,25	3,00	1,63	103,25
Audiologopædi/ Sprogpsyk., bifag	0,75									
Sociologi	1,00									
Hum. diverse	1,25									
Lingvistik	0,88									
Dansk	2,25									
Tysk	0,50									
Nederlandsk	0,25									
Engelsk	1,75									
Spansk	2,00									
Slavisk	1,00									
Østasiatisk	0,50									
Europæisk etnologi	0,25									
Historie	0,63									
Musik	1,75									
Film- og medievidenskab	0,75									
Teatervidenskab	0,50									
Kunsthistorie	0,13									
Litteraturvidenskab	0,25									
Pædagogik	0,75									
Retorik	1,00									
Filosofi	1,00									
Merit- og gæstestuderende	0,25									
Hovedtotal	101,38									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

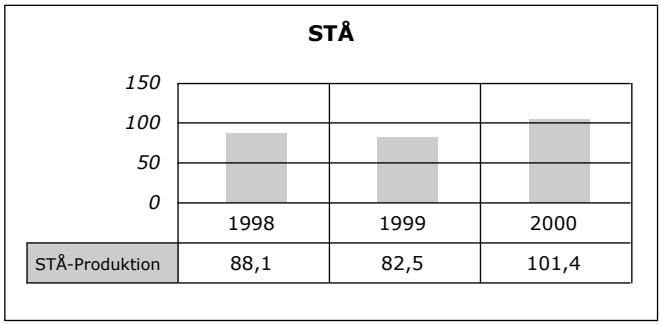

Studieleder Lars von der Lieth

Studienævnet for Fremmed-sprogspædagogik

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af studieleder Esther Glahn.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning

Indskrivningsfag	***Fremmedsprogspæd.***
Lingvistik	1,00
Audiologopædi/sprogpsykologi	3,50
Dansk	0,75
Nederlandsk	0,25
Engelsk	0,50
Fransk	0,25
Østasiatisk	0,50
Pædagogik	0,50
I alt	7,25

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

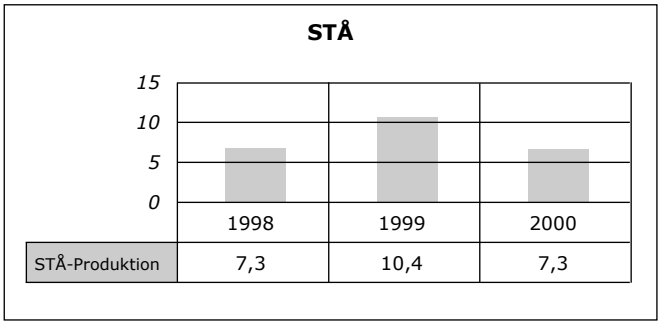

Studieleder Esther Glahn

Institut for Nordisk Filologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Thomas Bredsdorff.

Institutbestyrelsen består af: Jette Lundbo Levy (viceinstitutleder), Hanne Ruus, Vibeke Pedersen, Arja Koskinen samt TAP-repræsentanter Tine Jørgensen og Jan Bendixen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80
2300 København S
Telefon 35 32 83 11
Fax 35 32 83 77
inf@ihi.ku.dk
www.nordisk.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Instituttets hovedaktivitet på uddannelsessiden er danskstudiet. Der blev i år 2000 som i de foregående år optaget ca. 200 nye studerende på 1. årgang. Den rate, hvormed de danskstuderende tager deres eksamen og gennemfører deres studier, er heldigvis, som den længe har været, blandt fakultetets bedste. Til de studerende der er optaget på bachelor- og kandidatuddannelsen kommer så de ph.d.-studerende, som i øjeblikket udgør ca. 20 med forskellige finansieringsformer (fakultet, forskningsråd, samfinansieret, friplads, selvfinansieret). Langt det største antal faste VIP-årsværk er tilknyttet danskstudiet: Deres indehavere forsker inden for de faglige områder som indgår i faget: Nordisk, specielt Dansk, Litteratur, Sprog og Medier, ofte også benævnt Massekommunikation. Det samlende fælles projekt for instituttets aktiviteter er at sørge for at Danskstudiets forskellige discipliner til stadighed er med i den forskningsmæssige front. De øvrige faglige områder, som af forskellige historiske årsager er henlagt under instituttet, er (1) Finsk Afdeling, (2) Center for Arbejderkulturstudier, (3) Center for Kvinde- og Kønsforskning, (4) Center for Minoritetsstudier samt – indtil midten af året, hvorefter det overflyttedes til Teatervidenskab – Afdelingen for Dansens Æstetik og Historie. Det SHF-finansierede projekt Dansk Sprog- og Stilhistorisk Tekstbase har fået husly på instituttet, samt det fonds- og forlagsfinansierede Dansk Forfatterleksikon. Det er karakteristisk for instituttet, at meget forskelligartede faglige områder tiltrækkes og trives. De bidrager nedenfor med hver deres afsnit til instituttets årsberetning. Der udføres et omfattende informationsarbejde af instituttet og dets medarbejdere. Se mere herom i institutpjecen Nordiske mænd og kvinder. Forskningen ved det videnskabelige personale ved Danskstudiet har igennem det seneste år udfoldet sig inden for disse områder (uprioriteret): Litteratur, Sprog, Massekommunikation, Dansk Folkevisekultur, Dansk Sprog- og Stilhistorisk Tekstbase, Finsk Afdeling, Dansens Æstetik og Historie, Center for Arbejderkulturstudier, Center for Kvinde- og Kønsforskning, Center for Minoritetsstudier, informationsvirksomhed.

Dansk

Litteratur

Forfatterskaber og værkanalyser
Jens Kr. Andersen har drevet indledende studier til sit værk med den foreløbige (arbejds-) titel Litterær komposition. Principper og eksempler. JKA har desuden til det af John Chr. Jørgensen redigerede Dansk Forfatterleksikon (udk. 2001) affattet 8 forfatterbiografiske artikler og 46 artikler om enkeltværker.

Poul Behrendt arbejder på en afhandling med titlen "Dobbeltkontrakten" om nutidens skandinaviske litteratur. Den tager udgangspunkt i en række genreforskellige bøger fra 1990'erne, hvis forfattere alle ved udgivelsen på samme gang har forsikret offentligheden om, at bogens handling er foregået i virkeligheden – og at handlingen ikke er fiktion. Via en diskussion af forskellige forfatter/læser-kontrakter tegnes et billede af det 20. århundredes skiftende litteraturteorier, anskuet henholdsvis fra forfatterens, værkets og læserens position. Afhandlingen er et teoretisk-analytisk sidestykke til "Djævlepagten" (1995) og formålet er at udvikle værkanalyserne til en form for (post)moderne romanteori.

Henrik Blicher skrev om Staffeldt, Schiller, den franske revolution og historiefilosofi på vers i "Tomheden være nu hiin Tildragelsesbetydningsfulde Minde" (under udgivelse). Artikler til Dansk Forfatterleksikon.

Jørgen Haugan: "Fra Askov til Moskva. Om at skrive Martin Andersen Nexøs biografi", trykt i "Bogen eller Kaos". Arbejder på en biografi om Knut Hamsun, en pendant til "Alt er som bekendt erotik. En biografi om Martin Andersen Nexø", 1998. Bidrag til Dansk Forfatterleksikon: biografi over Martin Andersen Nexø, samt beskrivelser af "Pelle Erobreren", "Ditte Menneskebarn" og "Erindringerne".

Hans Hertel har deltaget i udarbejdelsen af en mindebog om Henrik Stangerup med essayet "Det er svært at dø i Langebæk".

Frank Kjørup har arbejdet med analyse af kanoniske værker af Johannes Ewald samt af Jens August Schade og Gustaf Munch-Petersen.

Johnny Kondrup har skrevet 30 artikler til Dansk Forfatterleksikon, bl.a. om Søren Kierkegaard, M.A. Goldschmidt, Jacob Paludan og Henrik Stangerup.

Sigurd Kværndrup har forsket i Saxo og skrevet "Saxo's Gesta Danorum and the East-West Relations in its Worldview" (udkommer i symposierapport fra OU). Han har endvidere forsket i Iwan Malinowski, Svend Åge Madsen og Hans-Jørgen Nielsen med henblik på 16 bidrag til Dansk Forfatterleksikon.

Jette Lundbo Levy har arbejdet med fænomenologi og visualitet i Inger Christensens og Jens Martin Eriksens forfatterskaber; endvidere med det erotiske og det tragiske hos Ibsen set i forhold til Kierkegaards 'Om det antikke Tragiskes Refleks i det moderne Tragiske'; med Victoria Benedictsson og hendes reception af gennembrudslitteratur, og med billedanalyse i forbindelse med Jytte Rex' billedsuite 'Limbo'. Hun har endvidere skrevet 11 artikler til Dansk Forfatterleksikon.

Flemming Lundgreen-Nielsen har skrevet artikler om (mindre og helt små) danske digtere og litterater til Nationalencyklopædien.

Tonny Aagaard Olesen har arbejdet på sit ph.d.-projekt,

dels med kommentarerne til Kierkegaards Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift, som skal udkomme i bd. K7 af Søren Kierkegaards Skrifter, dels med teoretiske problemer omkring kommenteringens hermeneutik.

Vibeke A. Pedersen har analyseret 'Balladeformler i Ivan Løveridder' og bidraget til Dansk Forfatterleksikon med 12 biografier og 4 værkartikler.

Jan Rosiek har udført studier i Sophus Claussens, Thorkild Bjørnvigs og Henrik Nordbrandts lyrik og poetik.

Gunnar Syréhn har forsket i Lars Forssells teater og Lars Noréns dramatik, resulterende i to artikler; endvidere i P.O. Enquists opfattelse af Strindberg i 'Tribadernes nat'. Han arbejder derudover på en bog om Gunnar Wennerbergs 'Gluntarne' som dramatik.

Genrer og temaer

Annette Fryd arbejder på sin ph.d.-afhandling om forholdet mellem litteratur og billedkunst hos en række nordiske modernister: Gunnar Ekelöf, Ole Sarvig og Per Højholt. Studiet har indtil nu været koncentreret om analyser af ekfraser (billedbeskrivelser) i digte, essays og romaner af disse tre forfattere, om en indkredsning af billedbegrebets mange betydninger, om nyere teorier om forholdet mellem ord og billede, og om egne udkast til en bestemmelse af ekfrasens og billedets rolle i den litterære modernisme. I tilknytning til studiet af Per Højholt skrev Annette Fryd artiklen "Området hvor ingenting kan undslippe metaforen – om Per Højholts interesse for Willy Ørskovs "terrain-vague-projekt".

Signe Lindskov Hansen arbejder på en undersøgelse af den danske forskerbiografi som litterær genre. Dette ph.d.-projekts primære sigte er – gennem analyser af en række forskerbiografier – at udpege, beskrive og analysere toneangivende fortællestrategier inden for genren og at beskrive dens væsentligste forgreninger og nybrud.

John Chr. Jørgensen har i tilknytning til redigeringsarbejdet på Dansk Forfatterleksikon skrevet artikler om den leksikalske værkartikel og om kortbiografien (til tidsskriftet "Biblioteksarbejde"). John Chr. Jørgensen har endvidere skrevet om det feministiske essay med særligt henblik på Lise Sørensen.

Sigurd Kværndrup har forsket i den østnordiske ballade og skrevet 250 sider på en disputats-afhandling med synkron genrebeskrivelse, herunder en række modellæsninger af udvalgte ballader.

Flemming Lundgreen-Nielsen arbejder med 'Anders Sørensen Vedel og Peder Syv. To lærde folkeviseudgivere', færdiggørelse af bidrag på ca. 225 sider til "Svøbt i mår. Dansk folkevisekultur 1550-1700", bind 4, medio 2001; Grundtvig og græsk mytologi, især i 1840'erne (p.t. suspenderet, men fortsættes fra en ca. 50 %s tilstand, formentlig til en lille bog, fx i SSOF eller UJDS-Studier).

Knud Wentzel nærmer sig afslutningen på sine studier i folkeventyrets menneske- og livssyn, der fastholder eventyret i sammenhæng med andre førlitterære genrer som sagn og myte.

Litteraturhistorie

Henrik Blicher har i forbindelse med undervisning på kurset Romantiske positioner forsket i en række lyriske forfatterskaber mellem Ewald og Aarestrup.

Thomas Bredsdorff har arbejdet videre med studie i 1700-tals litteratur, om pietismens oplysning og oplysningens metafysik.

Hans Hertel har – i tilslutning til historikernetværket "Kollaboration, konfrontation og flugt i Europa 1933-55" – fortsat arbejdet på sit projekt Kulturkampen omkring fascisme og nazisme i dansk litteratur, presse og kulturdebat 1918-2000. En delstudie om "Besættelsens litteratur, litteraturens besættelse" er publiceret i Kritik 145, juni 2000. 2001-02 udkommer antologien Besættelsen i breve 1940-49 I-II.

Johnny Kondrup arbejder på en grundbog i dansk litteraturhistorie (sammen med Knud Wentzel m.fl.); værket forventes udgivet i 2004.

Sigurd Kværndrup har arbejdet med genudgivelse af "Dansk litteraturhistorie" 1–9 i tredje oplag samt skrevet en præsentation af Chrétien de Troyes' romaner.

Marianne Stidsen har færdiggjort en afhandling om form og fornyelse i 1980'ernes og 90'ernes danske litteratur. Arbejdet, der er under udgivelse, bygger i stor udstrækning på tidligere offentliggjorte artikler, dels om avantgardens mulige genkomst i slutningen af det 20. århundrede, dels om den nyere og nyeste danske litteratur. Hun har således bidraget til fjerde udgave af "Danske Digtere i det 20. århundrede", bd. 3, med tre portrætter, samt til diverse antologier omhandlende nyeste tid. Hun har ligeledes bidraget til Dansk Forfatterleksikon.

Keld Zeruneith er ved at afslutte projektet 'undersøgelse af bevidsthedens opståen og udvikling' ud fra den græske oldtids digtning og filosofi: epos (Homer), lyrik (Hesiod, Sappho), drama (Aischylos, Sofokles og Euripides) og filosofi (førsokratikerne og Platon). Sideløbende er han ved at gennemføre en tilsvarende 'undersøgelse af den oldnordiske litteratur' på grundlag af de resultater, han har indsamlet under arbejdet med bevidsthedsdannelsen hos grækerne. Det drejer sig bl.a. om følgende tekster: Beowulf, eddadigte og sagaen om Njal.

Litterær teori

Henrik Blicher arbejdede med filologisk teori i tilknytning til den efterskrift, der ledsager hans tekstkritiske udgave af Schack Staffeldts digte.

Gunilla Hermansson arbejder siden april 2000 med sit ph.d.-projekt, en narratologisk, retorisk, og idéhistorisk undersøgelse af C.J.L. Almqvists rammekonstruktioner i "Törnrosens bok" (1833-1851). Almqvist lader en stor del af sine skrifter – såvel romaner, noveller og sange som litterær kritik og afhandlinger – indgå i samme ramme. Udgangspunktet er, at en analyse af forholdet mellem tekst og ramme er grundlæggende for en forståelse af teksternes idémæssige status, såvel som Almqvists fortælleprojekt og hans æstetik overhovedet.

Frank Kjørup arbejder videre på sit ph.d.-projekt, der er en udforskning af versifikationens æstetik og semantik i modernistisk poesi. Frank Kjørup har derudover arbejdet med udgivelsen af "Sprog versus sprog", som er et systematisk forsøg på at grundlægge en poetik for det versificerede sprog.

Kritisk tekstudgivelse

Jens Kr. Andersen har afsluttet arbejdet på sin udgave af syv dramatiske værker af J.L. Heiberg fra 1816-45. Bogen, der er på 641 sider (hvoraf 41 sider efterskrift og 76 sider kommentar) udkom nov. 2000 i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs serie Danske Klassikere. JKA arbejder p.t. på en genudgivelse af en række ældre afhandlinger om den danske Bellman-reception; afhandlingernes tekst, især de-

res citater og henvisninger, kontrolleres og forsynes med kritiske og à jour-førende noter. Udgivelsen vil udgøre bd. 3 i rækken Skrifter udgivet af Selskabet Bellman i Danmark og udkomme 2001. Endelig er JKA aktiv som DSL's tilsynførende på Klassikerseriens nyudgave af Andersen Nexø: Pelle Erobreren.

Henrik Blicher afsluttede arbejdet med udgaven af Schack Staffeldts Samlede digte bd. 1-3 (under udgivelse). Han bidrog desuden med en række Staffeldt-tekster til 1000 Danske Digte, red. Anne-Marie Mai og Thomas Bredsdorff.

Johnny Kondrup har været tilsynsførende på Henrik Blichers udgave af Schack Staffeldts samlede lyrik for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Flemming Lundgreen-Nielsen har fortsat sit arbejde på en gennemkommenteret tysk oversættelse af et udvalg på ca. 1100 sider Grundtvig (afslutning i 2001).

Sprog

Frans Gregersen er projektleder for DASVA (Dansk og Svensk i akkommodation). Projektet som involverer yderligere tre seniorforskere (Tore Kristiansen og Inge Lise Pedersen, IDD og Jens Normann Jørgensen, INF) og et antal juniorforskere og studentermedhjælpere indsamler i tæt kontakt med et svensk søsterprojekt ledet af professor Jan Svensson, Lunds universitet, data om danskeres forståelse af svensk og omvendt, om danskeres og svenskeres holdning til nabosprogene og om dansktalende og svensktalendes måde at imødekomme nabosprogsproblemer på ved at tilpasse førstesproget (akkomodere). Som basis for forklaringer af de forskellige resultater arbejdes dels med en afdækning af de deltagende forsøgspersoners sprogholdninger, dels med to baggrundvariable: køn og kontakt med nabosproget. De anvendte indsamlingsteknikker er forståelsestests, interviews, gruppesamtaler og holdningsundersøgelser baseret på matched guise-input (dansk med og uden akkommodation til svensk). Analyser forventes at kunne sige noget om hvilke sproglige faktorer man tilpasser i en samtale med nabosprogstalende. I et samarbejde med Una Canger har FG færdiggjort en artikel om den verdenskendte fonetiker Eli Fischer-Jørgensen til et festskrift til hendes 90-års fødselsdag 11.2.2001. Han har i den forbindelse genoptaget arbejdet med forholdet mellem Hans Jørgen Uldall og Louis Hjelmslev og håber at kunne fortsætte det i 2001. FG har færdiggjort sine to bidrag til den internationale håndbog om de nordiske sprog som skal udkomme i 2001. Det ene handler om de nordiske sprogs idéhistorie i perioden fra ca. 1800 til nu, det andet om sprog og filosofi. FG har skrevet bidrag om "sociolingvistik og sprogsociologi" til Nationalencyklopædien.

Ib Ulbæks forskning foregår inden for et SHF-støttet projekt "Tekstsammenhæng, tekstforståelse og tekstacceptabilitet" (1999-2001) i samarbejde med lektor Peter Widell, Aarhus Universitet og professor Lita Lundquist, Handelshøjskolen i København. Inden for projektets sprogpsykologiske del er der i foråret 2000 designet og afviklet eksperimenter til belysning af menneskers måde at opfatte semantisk underbestemte tekstsekvenser. Teoretisk er der arbejdet inden for områderne tekstinferens og tekstkohærens.

Sprogteori

Dorthe Duncker forsvarede i januar sin ph.d.-afhandling "Sproget som selvorganiserende system. Dynamisk modellering af sproglig regeldannelse". Har arbejdet med det teoretiske og metodologiske grundlag for sproget som dynamisk system og med at udvikle programmel til at gøre sgml-opmærkede prosatekster tilgængelige for flerniveautekstbeskrivelse med henblik på at undersøge sproglige regelsystemer på forskellige niveauer.

Dorthe Duncker og Hanne Ruus arbejder på at videreudvikle den model til repræsentation af sproglige data i flere niveauer som de opbyggede og anvendte til fremlæggelse af og undersøgelser i den ældste danske viseoverlevering. Modellen udvikles med henblik på generalisering til undersøgelser af alle slags sproglige data og deres regelsystemer.

Sproghistorie

2000 var et år med megen rejseaktivitet i forbindelse med dels den sproghistoriske og dels den sprogteoretiske tilgang i Jakob Povl Holcks ph.d.-projekt: "Middelalderens danske lægebog. Et kontaktfænomen". Således deltog Holck bl.a. i "Symposium on Metalinguistic Awareness" ved Odense Universitet d. 27.-28. april og i "Summer Linguistics 2000" samme sted d. 19.-23. juni. Sidstnævnte leverede væsentlige perspektiver til en pragmatisk analyse af de ældste, danksprogede lægebøger. I relation til ph.d.-projektets literacy-studier fik Holck inspiration ved "The Fifth International Symposium on Runes and Runic Inscription" i Jelling d. 16.-20. august. Holck udgav artiklen "Fra runer til bogstavskrift" i tidsskriftet Tid & Tanke, Nr. 6, Oslo 2000. Hanne Ruus har afsluttet artiklen om Lexical items and cultural history i samarbejde med Jonna Louis-Jensen og arbejdet på en artikel om The Danish language 1550 to 1800 begge til den internationale håndbog om nordisk sproghistorie: "The Nordic Languages" der udkommer på Walter de Gruyter Verlag under redaktion af Oskar Bandle m.fl.

Fagdidaktik

Frans Gregersen er sammen med professor Klaus Peter Mortensen, DPU, initiativtager til masteruddannelse i danskfagets didaktik og OB-kursus i samme. Sammen med Klaus Peter Mortensen deltager han i en studiekreds på Christianshavns Gymnasium om brobygning mellem gymnasium og universitet.

Sprogbrug

Marianne Johansen arbejder på et ph.d.-projekt med titlen Børnehavebørns samtaler. I projektet undersøges den sproglige socialisering, der finder sted i en daginstitution. Projektet er baseret på videooptagelser af gruppesamtaler mellem børn i alderen 3-5 år. Analyserne koncentreres om en typisk hverdagsinteraktion i daginstitutionen: frokostsamtalen. Analysen skal dels vise hvilke kommunikative kompetencer børn i denne aldersgruppe har, dels belyse hvilke diskursive praksisser der etableres og indøves i gruppesamtaler mellem jævnaldrende børn og mellem børn og voksne.

Dansk som fremmed- og andetsprog

Normann Jørgensen deltager i længdeundersøgelsen "Fra köy til Køge" som er et samarbejde mellem Danmarks pædagogiske Universitet og vores institut, har en gruppe koordineret af Normann Jørgensen arbejdet med beskrivelse af tosproget praksis i sprogbrugen og med sammenhængen mellem tosproget udvikling og andetsprogsudvikling på dansk. Desuden har gruppen arbejdet med at beskrive de unges sprogbrug som udtryk for en sammenhæng mel-

lem deres identitet som tosprogede og deres identitet som henholdsvis piger og drenge. Gruppen samarbejder med Anadolu Üniversitesi i Eskisehir, Tyrkiet med det formål at beskrive den sproglige udvikling hos skoleelever i Eskisehir med henblik på sammenligning med de tosprogede elever i Køge, og samarbejdet er fortsat med udskrivninger af og analyser af samtaler i 5. klasse.

Ungdomssprog
"Moderne sjællandsk" er et projekt, Normann Jørgensen arbejder på sammen med kolleger fra Institut for Dansk Dialektforskning og Den danske Ordbog. Projektet er en længdeundersøgelse af unges brug af talesprog. Undersøgelsen beskriver dels moderne sjællandsk talesprog, dels den indbyrdes variation mellem forskellige grupper af unge. "Herlovianersproget – en argot" er en længdeundersøgelse af udviklingen af de lingvistiske, sprogbrugsmæssige og socialpsykologiske træk ved en skoleungdomsargot (kostskolen Herlufsholm ved Næstved). I det forløbne år har projektet koncentreret sig om mængden og bredden af sprog blandt eleverne, herunder engelsk.

Sproglig Rådgivning
Klaus Kjøller skrev en artikel om et stilistisk og fortælleteknisk emne. Endvidere arbejdede han på en monografi om politisk kommunikation med særligt henblik på såkaldte spindoktorer.

Medieanalyse
Bent Fausing: "Ansigt til ansigt", en undersøgelse af ansigtets betydning i og uden for moderne visuelle og audiovisuelle medier. Birger Langkjær har udover løbende publikationer i såvel danske som internationale tidsskrifter og antologier – samt udgivelse af en bog – indledt et nyt bogprojekt med arbejdstitlen "Filmrealisme, stil og stilisering", der analytisk tager udgangspunkt i brudfladen mellem klassisk realisme og stilforvandlinger i ny dansk film. Vibeke Pedersen har arbejdet på færdiggørelsen af sit forskningsprojekt med arbejdstitlen "Synthetic Personalities on The Screen: TV-Discourses and Constructions of Gender in Denmark and the US". Dette er en tværkulturel undersøgelse af tv i dereguleringens og kommercialiseringens tid, set gennem kønnets og tv-værtens optik. Fokus er bl.a. på amerikaniseringen af dansk tv gennem import af programmer og adaptationer af amerikanske formater, og på den mulighed for destabilisering af konventionelle kønskonstruktioner, der ligger i den postmoderne mediekultur.

Dansk Forfatterleksikon
Under medvirken af Thomas Bredsdorff redigerer John Chr. Jørgensen Dansk Forfatterleksikon, et institutprojekt i samarbejde med forlaget Rosinante og med støtte fra Augustinus fonden og BG fonden. Godt 50 af instituttets ansatte bidrager med artikler. De to bind (Biografier & Værker) er planlagt til udgivelse i oktober 2001.

Dansk Folkevisekultur 1550-1700
Forskningsprojektet "Dansk Folkevisekultur 1550-1700" sluttede i 1998, og forskningsresultaterne bliver publiceret i fire bind med titlen "Svøbt i mår " på C.A. Reitzels Forlag. Det første bind på 428 sider udkom i oktober 1999, bind 2 på 510 sider udkom i foråret 2000.Værket indeholder karakteristikker af typiske visehåndskrifter og af de ældste trykte udgaver af Anders Sørensen Vedel (1591), Mette Gøje (1657) og Peder Syv (1695). Adelige indsamlere og initiativtagere til renæssancens visebøger portrætteres og gennemgående temaer i visebøgerne analyseres. Visesamlernes kulturelle baggrund belyses med beskrivelser af dannelsesrejser, hverdagsliv, fester, dødslejer og begravelser ved hoffet og i adelsstanden i perioden 1500 til 1700. Med værket følger en cd-rom, der giver adgang til den ældste viseoverlevering og en ordbog baseret på over 500 viser. Håndskriftsider er skannet ind, og et specialdesignet søgesystem gør det muligt at hoppe frem og tilbage mellem visetekster og ordbog. På cd-rommen kan man også høre eksempler på nutidig visefremførelse.

Bind 1 samles om de ældste visehåndskrifter og den kulturelle baggrund; bind 2 indeholder undersøgelser af adelsboliger og analyser af visegenrer og temaer: elskovsdigte, skæmteviser, hyldestdigte; bind 3 giver indblik i adelige livsformer og har undersøgelser af visernes stil og sprog samt introduktion til den tilhørende cd-rom; bind 4 beskriver adelens og visernes selvforståelse bl.a. ud fra studier af yngre visebøger og de ældste trykte udgaver.

"Svøbt i mår" udgives med støtte fra mag.art. Marcus Lorenzens Legat og fra Landsdommer V. Gieses Legat under redaktion af Flemming Lundgreen-Nielsen og Hanne Ruus.

Dansk Sprog- og Stilhistorisk Tekstbase
I dette forskningsprojekt (1.2.97-1.2.2001) støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd opbygges en elektronisk tekstbase af ældre danske tekster til brug for sprog- og stilhistoriske undersøgelser. Teksterne opmærkes med oplysningstyper på grundlag af en fælles standard, således at samlingen bliver uafhængig af konkrete databærere og kan bruges på også fremtidige pc'er.

Deltagere er Hanne Ruus (projektleder), der arbejder på delprojektet: "Udviklingslinjer i det centrale danske ordforråd fra ca. 1500 til nutiden", Lars Heltoft, RUC: "Subjektets grammatikaliseringshistorie i dansk", Niels Haastrup, RUC: "Sproglige hverdagsrutiner i dels modeltekster og instrukser dels citater, referater og beretninger"; Bente Liebst: "Grammatikalisering af indholdskategorien +/-bekendthed i dansk"; Inge Lise Pedersen: "Bisætningsindledere fra 1500 til 1800-tallet. En dannelseshistorie"; Vibeke A. Pedersen: "Stilistik i teori og praksis i 1600-tallets danske litteratur".

Basen spænder fra lovtekster til ligprædikener og fra kogebøger til salmebøger, væsentligst prosaskrifter affattet i perioden ca. 1500-1700 såsom Vedels "Prædiken over Johan Friis", Hemmingsens "Livsens Vej", uddrag af "Hans Tausens Postil", "Den danske Kirkeordinans" og udvalgte dele af "Sokkelund Herreds Tingbøger" og af "Karl Magnus" Krønike".

Projektet samarbejder bl.a. med historikere, som også er interesserede i at få registreret en række ældre tekster. Adjunkt Dorthe Duncker har deltaget som datalingvistisk konsulent. Desuden er relevant programmel udarbejdet af projektet "Dansk Folkevisekultur 1550-1700" tilgængeligt for tekstbasen. Tekstbasen forventes udgivet på cd-rom i begyndelsen af 2001.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Frans Gregersen er formand for bedømmelsesudvalg ved Danmarks Biblioteksskole (skolens to første professorater).

Formand for to ph.d.-bedømmelsesudvalg ved Københavns Universitet.

Klaus Kjøller var formand for et udvalg som besatte eksterne lektorater i dansk sprog og for et udvalg som besatte et lektorat i Dansk talesprog.

Hanne Ruus har været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af adjunktur i datalingvistik på Handelshøjskolen i København.

Tillidshverv

Jens Kr. Andersen er næstformand for Selskabet Bellman i Danmark og medlem af (be-)styrelserne for Universitetsjubilæets Danske Samfund (UJDS), Bakkehuset – dansk litteraturforening og Det danske Guldalderselskab samt indvalgt medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL). JKA repræsenterer de litterære selskaber i initiativ- og planlægningsgruppen for det nystartede projekt Klassikerdagen (Danmarks Biblioteksforening).

Dorthe Duncker er medlem af STANLEX-gruppen, en arbejdsgruppe under Dansk Standard med henblik på udarbejdelse af en dansk standard for struktur og oplysningstyper i leksikalske data. Første del af standarden (DS 2394-1) udkom i efteråret 1998: "Leksikalske datasamlinger. Indholds- og strukturbeskrivelse". Del 1: "Taksonomi til klassifikation af oplysningstyper". Standardens anden del er under udarbejdelse.

Frans Gregersen er medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd, dettes forretningsudvalg og publikations- og oversættelsesudvalg, formand for SHFs ph.d.-udvalg, medlem af det tværrådslige udvalg vedrørende centerkontrakter og af Dansk Sprognævns forskningsudvalg. Suppleant i Nordisk Ministerråds sprogpolitiske referencegruppe. Medlem af bestyrelsen for mag. art. Marcus Lorenzens legat, af eforatet for Karen Iversens legat og af bestyrelsen for Einar Hansens forskningsfond.

Klaus Kjøller fortsatte som leder af linjestudiet i Dansk sprog ved Folkeuniversitetet i København og var fortsat koordinator for studiemønstret Sproglig rådgivning. Medlem af instituttets Byggeudvalg og Forskningsudvalg.

Johnny Kondrup var medlem af styringsgruppen for projektet "Henrik Ibsens skrifter" under Norges Forskningsråd og af initiativgruppen for Nordisk Netværk for Editionsfilologer.

Sigurd Kværndrup har været tillidsmand og medlem af bestyrelsen for Den Europæiske Filmhøjskole.

Palle Schantz Lauridsen var medlem af Studienævnet (vicestudieleder), medlem af forskningsudvalget, studievejleder, formand for ækvivaleringsudvalget og formand for Blå Tirsdags Udvalget.

Flemming Lundgreen-Nielsen har haft følgende eksterne hverv: Formand for Programrådet for Folkeuniversitetet i København, medlem af Styrelsen for Folkeuniversitet i København, næstformand for Grundtvig-Selskabet, formand for og medlem af Styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund, medlem af bestyrelsen i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, medlem af præsidiet i Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, medlem af Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark under Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, medlem af bestyrelsen for Aksel Tovborg Jensens Legat, sekretær for Lillian og Dan Finks Fond, Formand for Landsdommer V. Gieses Legat.

Hanne Ruus er fortsat medlem af STANLEX-gruppen under Dansk Standard som arbejder på en dansk standard for leksikografiske oplysninger. Hun er siden maj 2000 formand for programkomiteen for Nordisk Sprogteknologisk Forskningsprogram 2000-2004 initieret og finansieret af Nordisk Ministerråd.

Formidling

Jørgen Haugan deltager i debat om Det danske Sprog- og Litteraturselskabs udgivelse af Nexøs "Erindringer" med kronikker i Berlingske Tidende. Forfattet og redigeret præsentationen af Martin Andersen Nexøs liv og forfatterskab i Dansk Litteraturinformationscenters internet-service om danske forfattere. Deltager endvidere i DR2's programserie "Danmark, verdens bedste land?" og i DR2's program "Deadline".

Vibeke A. Pedersen har undervist på Culture Course (Københavns Universitets kursus for udenlandske studerende om dansk kultur). Foredrag på engelsk om den ældste danske litteratur (From the Pagan Period to Enlightenment).

Knud Wentzel har med bogudgivelsen "Danmarks bedste folkeeventyr" forsøgt at skabe en dansk eventyr- kanon på grundlag af alle hidtidigt trykte udgaver på dansk. Han har med essayet "Den globale fortælling fra bøhlandet" (Weekendavisen den 6.-12/10) givet et bud på folkeeventyrets placering i den moderne kultur.

Nærmere oplysninger om instituttets informationsvirksomhed i institutpjecen 'Nordiske mænd og kvinder'.

Redaktionelle hverv

Jens Kr. Andersen er redaktør af den skriftrække, der udgives af Selskabet Bellman i Danmark og desuden rådgivende redaktør ved Nordica – Tidsskrift for nordisk teksthistorie og æstetik (Odense Universitet) og ved Europe Plurilingue (udg. af organisationen ARLE, Paris).

Frans Gregersen har redigeret to rapporter fra temadage arrangeret af SHF, den ene om forskningsbegrebet, den anden om forskerskoler. Medlem af advisory board for Journal of Pragmatics, Acta Linguistica Hafniensia og NyS.

Hans Hertel er redaktør for litteraturformidlingseksperimentet Kaptajn Nemos Bibliotek (Høst & Søns Forlag). Hans Hertel var medarrangør af forelæsningsrækken "Den kulturradikale udfordring" februar-maj 2000 og bidrog selv med undersøgelsen "Da kulturradikalismen gik under jorden – Den kulturradikale humanisme i klemme mellem kommunisme, folkefront, modstandsbevægelse og kold krig 1935-65". Serien er under udgivelse på forlaget Tiderne Skifter.

Marianne Johansen er medredaktør af tidsskriftet NyS.

Normann Jørgensen er repræsentant i Danmark for den europæiske årbog "Sociolinguistica" samt medredaktør af serien "Københavnerstudier i tosprogethed".

Johnny Kondrup var medlem af redaktionen for 'Søren Kierkegaards Skrifter', udg. af Søren Kierkegaard Forskningscenteret (1997 ff.). Sammen med Karsten Kynde redigerede han desuden bind 2 i Nordisk Netværk for Editionsfilologers skriftserie, antologien "Megen viden i forskellige hoveder. Om kommentering af nordiske klassikere" (2000).

Flemming Lundgreen-Nielsen er redaktør af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs fire skriftrækker, Danske Studier (medredaktør), Grundtvig-Studier (medredaktør), semester-lektionskataloger og Sommeravis fra Folkeuniversitetet i København (medredaktør). Konsulent ved Søren Kierkegaard-forskningscenterets Kierkegaard-

udgave. Diverse tilsynsopgaver for udgiverselskaberne Det danske Sprog- og Litteraturselskab og Universitets-Jubilæets danske Samfund.

Tonny Aagaard Olesen har arbejdet som kommentator og konsulent på Søren Kierkegaards Skrifter, i bestyrelsen af Søren Kierkegaard Selskabet samt i redaktionen på Kierkegaardiana.

Marianne Stidsen arbejder på en antologi for Dansklærerforeningen, der skal dække senhalvfemsernes danske litteratur.

Center for Arbejderkulturstudier

Centret er en tværfaglig forsknings- og formidlingsenhed, der beskæftiger sig med arbejderbevægelsens og arbejderklassens historie og vilkår i fortid og nutid.

Forskningsvirksomhed

Karsten Biering har fortsat beskæftiget sig med visuel kulturel dokumentation og har i samarbejde med AV/ITV-afdelingen for Tønder Museum forberedt og lavet optagelser til en videofilm om Højkro i Sdr. Sejerslev – en traditionel familievirksomhed i Vestslesvig – med økonomisk støtte fra bl.a. Sønderjyllands Amt, Højer Sparekasses Fond og Obbekjerfonden. Projektet indgår som nr. 3 i en ny videoserie om "Danske småbutikker og mindre virksomheder, der har en lang tradition bag sig, men en uvis fremtid for sig". Har i den forbindelse udarbejdet en omfattende projektbeskrivelse. Har i flere omgange været på feltarbejde, bl.a. i Thy og Vestslesvig i forbindelse med video-optagelser og som forberedelse til fremtidige videodokumentationsprojekter.

Niels Finn Christiansen har fortsat studier og publikationer i den dansk-nordiske velfærdsstat, bl.a. inden for rammerne af et treårigt nordisk forskningsprojekt, finansieret af NOS-H, med arbejdstitlen "Den nordiske model – en historisk revurdering", hvor han også er projektansvarlig. Han har desuden gennemført studier i den parlamentariske udvikling i Danmark med udgangspunkt i systemskiftet 1901.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Niels Finn Christiansen har bedømt og opponeret ved Lene Kochs forsvar af afhandlingerne "Racehygiejne i Danmark 1920-56" og Tvangssterilisation i Danmark 1929-67.

Tillidshverv

Karsten Biering er medlem af bestyrelsen for Foreningen Danmarks Folkeminder og lydudgivelsesselskabet Kragen.

Formidling

Redaktionelle hverv

Karsten Biering er medlem af redaktionen for årbogen Folk og Kultur og medlem af bestyrelsen for kulturcentret Kiers Gaard i Højer.

Kongresser og symposier

Niels Finn Christiansen har været medarrangør og foredragsholder ved en dansk-norsk konference "Udfordringer til velfærdsstaten".

Finsk afdeling

Til Finsk afdeling var der knyttet én videnskabelig medarbejder (lektor og studieleder Arja Koskinen, som havde orlov fra 1. februar 2000 til 31. december 2000), én ekstern lektor (Eila Asikainen) og én undervisningsassistent (Gitte Svanov). Fra 1. februar 2000 blev Paula Andersson ansat som amanuensis (mens Arja Koskinen havde orlov til 31. dec. 2000). Studienævnet for finsk: studielederposten blev overtaget af lektor Helen Krag og studenterrepræsentanten var Philipp Micha. Maria Kangas Larsen fungerede som studienævnssekretær og studievejleder.

Afdelingen er med i Finnlink-netværket, som samler alle finsksektioner og -afdelinger på nordiske universiteter og Ukanet-netværket, som fungerer som bindeled mellem alle universiteter i Europa, Asien og USA med finsk som fag. Desuden opretholder afdelingen specielt nære kontakter i form af fællesseminarer, studieture osv. med Finsk-ugriska institutionen ved Lunds universitet.

Finsk afdelings bibliotek rummer ca. 14.000 bind dækkende hele det finsk-ugriske område: finsk, estisk, ungarsk samt de øvrige finsk-ugriske sprog og kulturer. Biblioteket fik et tilskud på 12.000 kr. til indkøb af finske bøger fra Kulturfonden for Danmark og Finland.

Formidling

Udgivervirksomhed

Ekstern lektor Eila Asikainen fik tildelt 12.000 kr. fra Kulturfonden for Danmark og Finland til udgivelse af Finsk Afdeling Skrifter, nr. 5: Der var engang en præst: en jungiansk analyse og fortolkning af Aino Kallas' roman Reigin pappi.

Kongresser og symposier

Afdelingen arrangerede et møde i Finnplus/Nordplus netværket 7.-8. okt. 2000 på KUA med 19 deltagere fra nordiske universiteter.

Faglige og administrative erhverv

Amanuensis Paula Andersson har repræsenteret finskfaget i Finnplus/Nordplusnetværket som koordinerer stipendieansøgninger i faget finsk i de nordiske lande.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Gæsteforelæsninger og Finnplus-lærere (gæsteforskere) på Finsk Afdeling: Juho Antti Tuhkanen fra Uleåborgs Universitet.

Eve Mikonne fra Finska Institutionen, Åbo Akademi, Timo Lauttamus professor ved Uleåborgs Universitet, Helena Sulkala professor i finsk ved Uleåborgs Universitet, Kirsti Siitonen lektor fra Universitet i Turku, Hannele Jönsson-Korhola lektor i finsk ved Helsingfors Universitet, Finnplus-praktikanter: Susa Varis i forårssemestret 2000 fra Universitetet i Joensuu og Pia Seisto i efterårssemestret 2000 fra Universitetet i Turku.

Center for Kvinde- og Kønsforskning

Centret er en tværfaglig institution, hvis formål er at afdække kønnets betydning inden for det humanistiske forskningsfelt. Hjemmeside: www.nordisk.ku.dk/konsforskning.

Forskningsvirksomhed

Nanna Damsholt har fortsat sit projekt om krop og køn i dansk højmiddelalder. Nanna Damsholt er medlem af projektgruppen for "Transformations in Christian Traditions in the West: Meaning and representation in the Arts 1000-2000".

Bente Rosenbeck har fortsat sit projekt om enlige mødre i det moderne samfund. Deltager i et nordisk projekt: "Ægteskab i Norden. Modernisering og kønskonstruktion", som har fået forprojektmidler fra NOS-H og støtte af Nordisk Ministerråds program "Norden och Europa" til at udbygge med et europæisk perspektiv. I januar 2000 afholdtes en konference Ægteskabsreform og velfærdsstat. Voksenåsen ved Oslo. Publikation fra denne konference er under udgivelse. Projektet afsluttes i 2001. Projektet Omsorg eller kontrol? Mellem viden og magt, har fået støtte fra SSF i perioden aug. 1999 til aug. 2000. Lau Esbensen er tilknyttet dette projekt.

Ph.d.-projekter

Lau Esbensen arbejder på et projekt om legale og illegale aborter.

Brit Istoft arbejder på et projekt om kvindelige teologer i Middelalderen og har afleveret sin afhandling til bedømmelse.

Faglige og administrative hverv

Bente Rosenbeck er medlem af styrelsen for Nordisk Institut for Kvinde- og Kønsforskning og næststyreleder. Hun er næstformand i det landsdækkende censorkorps for kvinde- og kønsstudier, censor på Idrætsuddannelserne.

Er endvidere medlem af tilgængelighedsudvalget (vurdering af tilgængelighedspraksis m.v. på arkivområdet) fra 1997. Medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd fra 1998, forkvinde for publikationsudvalget 1999-2000. Fra august 2000 forkvinde for rådet. Medlem af forskningsudvalget for Statens arkiver og Tøjhusmuseet, samt baggrundsgruppen for kvindeforskningskoordinatoren.

Formidling

Udgivervirksomhed

"Indefra. Europæiske kvinders historie belyst ved kildetekster" red. af Nanna Damsholt og med Nanna Damsholt og Bente Rosenbeck som forfattere udkom december 1999.

Redaktionelle hverv

Nanna Damsholt er konsulent/redaktør ved Dansk kvindebiografisk leksikon. Tilknyttet "Women's History Review" og "L'Homme".

Bente Rosenbeck sidder i redaktionen for Scandia og er tilknyttet "Kvinder, køn og forskning", "Gender and History".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Centret deltager i et ph.d.-netværkssamarbejde: Betydninger af køn i tværvidenskabeligt perspektiv.

Center for Minoritetsstudier

Minoritetsforskning beskæftiger sig med relationen mellem minoritet og majoritet og de asymmetriske kulturmøder, der opstår heraf. Minoriteter forstås som ikke-dominerende grupper i samfundet, som kulturelt, sprogligt, etc. adskiller sig fra hoveddelen af befolkningen i samfundet på en måde som har social signifikans. Fokus er dermed rettet mod hvordan mangfoldighed forvaltes.

Minoritetsstudiers bibliotek er et lille specialiseret bibliotek på 2000 bind, som indeholder centrale fagtidsskrifter, opslagsværker, væsentlige teoretiske grundbøger og specialafhandlinger om minoriteter og minoritetsforhold. Biblioteket er åbent for udlån og benyttes i stor udstrækning af Det Kongelige Bibliotek og andre forskningsinstitutioner.

Afdelingen er en selvstændig enhed under Institut for Nordisk Filologi med egen studieadministration og bibliotek.

Afdelingen kunne i marts 2000 afholde sit 10-års jubilæum.

Forskningsvirksomhed

Fælles projekter

Det asymmetriske kulturmøde: Afdelingens medarbejdere dannede i 1999 en projektgruppe med henblik på teori- og metodeudvikling inklusiv kildeproblemer i minoritetsforskningen. Gruppen ansøger om forskningsmidler.

Sprog og kulturmøde: I samarbejde med dansk som fremmed- og andetsprog er oprettet en studiegruppe for fagenes forskere og undervisere.

Diskursanalyse: En del af fagets undervisere samt interesserede udefra har oprettet en studiegruppe til diskussion af diskursteoriens anvendelighed i forhold til minoritetsforskning.

Holocaust og Intolerance: I samarbejde med Dansk Center for Holocaust og Folkedrabsstudier samt den amerikanske organisation March of Remembrance and Hope afholdes et særseminar og efterfølgende studietur til Polen og Israel. Samarbejdet sigter på at opbygge en varig model for forskningsbaseret undervisning om Holocaust.

Individuelle projekter

Lise Paulsen Galal: Projekt om "Construction of Diversity – Discourses of Coptic Identity in Cairo" Rapport til DANIDA.

Ditte Goldschmidt deltager i forskergruppe med henblik på teori- og metodeudvikling.

Helen Krag fortsætter sit forskningsprojekt om minoritet og konflikt i Kaukasus. Udkommer 2001. Redigerer oversættelse til engelsk af bog fra 1988 (tysk) og 1992 (dansk). Opdatering af bog om jødisk kultur i Østeuropa, udgivet 1986. Udkommer 2001. Nyt projekt med arbejdstitel: Conspiracy of Silence i minoritetsforskningen.

Kirsten Hvenegård-Lassen gennemførte interviewundersøgelse blandt etniske minoriteter, der har klaget over, at de har været udsat for diskrimination: opstilling af undersøgelsesdesign, udvælgelse af interviewpersoner og gennemførelse af pilotundersøgelse. Undersøgelsen indgår i ph.d.-projektet.

Med udgivelsen af et stort værk om Aron fra Kangeq har Kirsten Thisted afsluttet et mangeårigt udgivelsesprojekt vedrørende tekster fra den grønlandske fortælletradition,

nedskrevet af grønlænderne selv i 1800-tallet. Et nyt projekt med titlen: "Som spæk og vand? Studier i den gensidige fortolkning af det grønlandsk-danske kulturmøde" er bevilliget to års støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd, under programmet Forskningens Konkurrenceevne.

Jacob Als Thomsen arbejder med ph.d.-afhandlingen "Carl Schmitt – Friend or Foe".

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Helen Krag er formand for bedømmelsesudvalg til ansættelse af lektor i minoritetsstudier.

Tillidshverv

Helen Krag er bestyrelsesmedlem af UUFF (Studier kring Förintelsen och Folkmord ved Uppsala Universitet). Bestyrelsesmedlem i DCHF (Dansk Center for Holocaust og Folkedrabsforskning). Bestyrelsesmedlem i DARC (Danish Association for Research on the Caucasus). Bestyrelsesmedlem i Dansk Israelsk Studiefond til Minde om J. og R. Nachemsohn. Medlem af repræsentantskabet for DUPI (Dansk Udenrigspolitisk Institut). Medlem af repræsentantskabet af ECMI (European Center for Minority Issues), Flensborg.

Kirsten Thisted indtrådte pr. 1.1.2000 i Nordisk Samisk Instituts Bestyrelse. Medlem af bestyrelsen for Det Grønlandske Selskab.

Formidling

Redaktionelle hverv

Lise Paulsen Galal er medlem af redaktionen for det antropologiske tidsskrift Jordens Folk.

Ditte Goldschmidt har bidraget til koncept, ressourcemateriale og tekst til en cd-rom.

Helen Krag har produceret bidrag til Den Store Danske Encyklopædis antropologiredaktion. Har startet ny hjemmeside: www.tjetjenien.dk.

Jacob Als Thomsen er dansk medlem af redaktionen ved "Nordisk Tidsskrift for Idéhistoria", udkommer første gang i foråret 2001. Medlem af 'the editorial board' ved "Social Thought & Research", Kansas University, USA. Medstifter og medlem af det nordiske forskningsnetværket "Ret, Politik og Religion". Stiftet på RUC august 2000.

Kongresser og symposier

Jacob Als Thomsen og Helen Krag har ledet særseminaret "Holocaust og Intolerance", gennemført i samarbejde med Det Danske Center for Holocaust og Folkedrabsstudier (DCHF) og organisationen March of Remembrance and Hope (MORH).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Ditte Goldschmidt deltager i netværket vedr. FNs ti-år for oprindelige folk, medlem Natur og Folk i Nord, repræsentantskabet.

Kirsten Hvenegård-Lassen deltog i en diskursorienteret arbejdsgruppe med tilknytning til DemokratiProjektet ved Institut for Dansk Dialektforskning (Lilie Chouliaraki, Jann Scheuer m.fl.). Deltager i forskergruppe ved Minoritetsstudier med henblik på teori- og metodeudvikling.

Institutleder Thomas Bredsdorff

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	42,8	3,4
STIP	6,5	5,3
TAP	12,4	2,2
TOTAL	61,7	10,9

VIP Internt finansieret

Aktas, Lise Bostrup; amanuensis.
Andersen, Jens Kristian; lektor.
Andersen, Nina Møller; forskningsadj.
Andersson, Paula Hannele; amanuensis.
Aschengreen, Erik; lektor.
Behrendt, Poul Olaf; lektor.
Biering, Karsten Georg; lektor.
Blicher, Henrik; adjunkt.
Bredsdorff, Hans Thomas; professor.
Christiansen, Niels Finn; lektor.
Dahlerup, N Pil Høgsbro; lektor.
Damsholt, Nanna; lektor.
Dunker, Dorthe Marianne; adjunkt.
Fausing, Bent; lektor.
Galal, Lise Paulsen; amanuensis.
Ginman, Mette Maria; amanuensis.
Gregersen, Frans; professor.
Hagel-Sørensen, Anette; amanuensis.
Hansen, Erik; professor.
Haugan, Jørgen; lektor.
Hejlsted, Annemette; amanuensis.
Hertel, Hans Christian; professor.
Holm, Lilliane Højgaard; amanuensis.
Jensen, Jørgen Bonde; lektor.
Johansen, Johnny Kondrup; lektor.
Jørgensen, Jens Normann; lektor.
Jørgensen, John Christian; lektor.
Kjøller, Klaus; lektor.
Koskinen, Arja Hannele; lektor.
Krag, Helen Liesl; lektor.
Kreisberg, Ove; amanuensis.
Kværndrup, Sigurd; lektorvikar.
Langkjær, Birger Carsten; adjunkt.
Larsen, Lars Ole Arild; lektor.
Lauridsen, Palle Schantz; lektor.
Levy, Jette Lundbo; lektor.
Lundgreen-Nielsen, Flemming T. J.; lektor.
Lyngstrøm, Henriette Syrach; amanuensis.
Markussen, Kim Byvald; amanuensis.
Mortensen, Klaus Peter; lektor.
Olsen, Thorkild Damsgaard; lektor.
Pedersen, Vibeke; lektorvikar.
Pedersen, Vibeke Arendse; adjunkt.
Perregaard, Bettina; adjunkt.
Petersen, Kirsten Thisted; amanuensis.

Rosenbeck, Bente; lektor.
Rosiek, Jan; lektor.
Ruus, Hanne; lektor.
Sodemann, Marie Louise; amanuensis.
Stidsen, Marianne Søgård; lektor.
Syrehn, Gunnar Lars Otto; lektor.
Thomsen, Jacob Als; amanuensis.
Thrane, Liselotte; forskningslektor.
Ulbæk, Ib; lektor.
Wentzel, Knud Høgsberg; lektor.
Zeruneith, Kjeld; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Dalgaard, Niels; forskningslektor.
Marselis, Randi Haagen; forskningsadj.
Nielsen, Erik Aksel; lektor.
Rasmussen, Rene; forskningsadj.
Thuesen, Karen; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Bach, Tine; ph.d.-studerende.
Fryd, Annette; ph.d.-studerende.
Hansen, Bergur; ph.d.-studerende.
Holck, Jakob Povl; ph.d.-studerende.
Hvenegård-Lassen, Kirsten; ph.d.-studerende.
Knap, Torben Fledelius; ph.d.-studerende.
Lützen, Peter; ph.d.-studerende.
Mundbjerg, Torben; ph.d.-studerende.
Rostbøll, Benedikte Fogh; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Auken, Sune; ph.d.-studerende.
Christensen, Robert Zola; ph.d.-studerende.
Hansen, Signe Lindskov; ph.d.-studerende.
Hermansson, Gunilla; ph.d.-studerende.
Johansen, Marianne; ph.d.-studerende.
Kjørup, Frank Beyer; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Damsholt, Inger: Choreomusical Discourse. The Relationship between Dance and Music.
Dunker, Dorthe Marianne: Sproget som selvorganiserende system. Dynamisk modellering af sproglig regeldannelse.
Krejsager, Birgitte: Digteren Martin A. Hansens arkæologiske og videnskabelige virksomhed og tolkninger.
Lund, Niels Dichov: Mellem folk og fagfolk. Den litteraturfaglige litteratur og folkeoplysningen i Danmark ca. 1895-1960.

Fondsbevillinger

Arbejdsmarkedsstyrelsen
– Øresundsregionen – kurser i litteraturpædagogik og kurser i sprogpædagogik (Frans Gregersen) kr. 125.428.

Brandt Brandtved Fonden
– Projekt om tosprogethed mv. hos tyrkisktalende børn (Normann Jørgensen/Anne Holmen) kr. 30.000.

Carlsbergfondet
– Lorenz Frølich (Lotte Thrane) kr. 444.915.

Cold Stores Fond
– Supplerende uddannelse i Dansens Æstetik og Historie (E. Aschengreen) kr. 9.900.

Demokratifonden
– Opholdsudgifter (Institutlederen) kr. 45.400.

Kulturfonden for Danmark og Finland
– Indkøb af bøger (Ilda Hallas-Møller) kr. 12.000.

Marcus Lorenzens legat
– Publikation af værk om folkevisekultur ((Hanne Ruus):) kr. 24.000.

Nordisk Forskerakademi
– Image, Body and Technology (Bent Fausing) kr. 66.070.
– Workshop (René Rasmussen) kr. 32.713.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Aflastning – aflønning af undervisningsvikar (Bente Rosenbech) kr. 110.000.
– Betydende Former. Modernismens Retorik (Instituttet) kr. 314.160.
– TV-medierede møder-Møder mellem de etniske minoriteter (Randi Marselis) kr. 57.456 og kr. 1.164.001.
– Workshop om melankoli, tab og repræsentation afholdt af LOPS (René Rasmussen) kr. 17.091.
– Seminar om oplysningstiden i nordisk litteratur (Thomas Bredsdorff) kr. 20.000.

Velux Fonden af 1981
– Kulturkampen omkring fascisme og nazisme i dansk kulturliv 1918-2000 (Hans Hertel) kr. 650.000.

Velux Fonden af 1981/DSB Rederi
– Videodokumentation af Storebæltsoverfarten (Karsten Biering) kr. 5.828.

Publikationer

Andersen J.K.: Brandes-Bellmann-Tegnér. Meddelelser fra Selskabet Bellman i Danmark 24 – marts 2000 (7. årg.), s. 3-8, 2000.
Andersen J.K.: J.L. Heiberg: Dramatik i udvalg. Teksudgivelse, efterskrift og noter ved Jens Kr. Andersen (Danske Klassikere, DSL). 644 s. DSL/Borgen, København 2000.
Andersen J.K.: Lidt om Emil Aarestrups liv og digtning. En beskeden introduktion. Danmarks Biblioteker nr. 9, nov. 2000 (4. årg.), s. 15, 2000.
Behrendt P.O.: Djævlepagten 1-2. En historie om Thorkild Hansen. 1131 s. Gyldendal, København 2000.
Behrendt P.O.: Indledning. i: Lyset, mørket og farverne. Goethes Farvelære-indblik og perspektivering, s. 10-14, Henrik Boëhus, Marie Louise Lauridsen, Marie Louise Lefevre, Multivers, København 2000.
Behrendt P.O.: Danske kulturtidsskrifter mellem boom og bortfald. Kritik 130, s. 1-3, 2000.
Behrendt P.O.: Med to hoveder. Et essay om 90'ernes æstetiske nyskabelse: dobbeltkontrakten. Weekendavisen Bøger 43, s. 9, 2000.
Biering K.: Sonny's Auto. Et værksted på Amager. 38 min. Center for Arbejderkulturstudier & AV/Itv-afd. K.U., København 2000.
Bjørkmann A.: Minoriteter og minoritetsforståelse i Euro-

pa. i: På randen af Europa, s. 32-33, Operation Dagsværk (red.), Operation Dagsværk, København 2000.
Bredsdorff T.: Speech Act, Saga and Society. i: Artikler, Festskrift til Preben Meulengracht, s. 19-33, Trine Buhl (red.), Nordisk Institut, Århus Universitet 2000.
Bredsdorff T.: Al magt til studenterne. Om Holbergs universitetspædagogiske tanker. i: På tværs, s. 60-69, M. Barlyng, K.P. Mortensen, K. Sander (red.), Spring, København 2000.
Bredsdorff T.: 1000 danske digte.1542, s. Anne-Marie Mai (med) redaktør og (med) udgiver, Rosinante, København 2000.
Christiansen N.F.: Septemberforliget og udviklingen på arbejdsmarkedet frem til 1940. i: Septemberforliget og det 21. århundrede, s. 23-32, Flemming Ibsen & Steen Scheuer (red.), Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, København 2000.
Damsholt N.: Middelalderen ca. 500-1500. i: Indefra. Europæiske kvinders historie belyst ved kildetekster, s. 63-130, Museum Tusculanums Forlag, København 2000.
Damsholt N. (red.): Indefra. Europæiske kvinders historie belyst ved kildetekster. 267 s. Museum Tusculanum, København 2000.
Damsholt N.: Anmeldelse af Dawn Hadley: Masculinity in Medieval Europe. s. 29-30. Jysk Selskab for historie. 2000.
Damsholt N.: Middelalderens dronninger og andre fyrstelige damer i europæisk perspektiv. i: Danske dronninger i tusind år, s. 147-161, Steffen Heiberg, Gyldendal, København 2000.
Duncker D.: Orden i viserne. i: Svøbt i mår, Dansk Folkevisekultur 1550-1700, Bind 2: Et spørgsmål om stil, s. 39-111, Flemming Lundgreen-Nielsen og Hanne Ruus (red.), C.A.: Reitzel, København 2000.
Duncker D.: Visernes vej. Sammenhæng mellem visebøger? i: Svøbt i mår, Dansk Folkevisekultur 1550-1700, Bind 1: Adelskultur og visebøger, s. 147-184, Flemming Lundgreen-Nielsen og Hanne Ruus (red.), C.A. Reitzel, København 1999.
Duncker D.: Sproget som selvorganiserende system. Dynamisk modellering af sproglig regeldannelse. 470 s. Københavns Universitet 1999.
Duncker D.: Fryd og fulgesang – genrebestemmelse i en flerniveaurepræsentation. i: 7. møde om Udforskningen af Dansk Sprog, s. 109-119, Peter Widell og Mette Kunøe (red.), Aarhus Universitet 1999.
Duncker D.: He guncarriaged his cracker. i: Elefant- se også myg. Festskrift til Jens Axelsen, Anna Garde, Pia Jarvad og K.T. Thomsen (red.), Gyldendal, København 1998.
Duncker D.: Hvordan bliver en orden til en norm? i: 6. møde om Udforskningen af Dansk Sprog til minde om Peter Skautrup 1896-1996, s. 57-66, Peter Widell og Mette Kunøe (red.), Århus, Aarhus Universitet 1997.
Duncker D.: Genbrug af ordbogsdata. i: Nordiske Studier i Leksikografi II, s. 61-68, Dorthe Duncker og Ole Norling-Christensen, Anna Garde og Pia Jarvad (red.), København 1994.
Duncker D.: Er skrivestøttesystemer til at regne med? i: Fagsproglig kommunikation, s. 121-134, Annelise Grinsted (red.), Samfundslitteratur, København 1994.
Duncker D.: Strategisk parsing. Skrifter om Anvendt og Matematisk Lingvistik 14, 1989.
Duncker D., Ruus H.: Multi Level Text Representation in an LCB. i: Symposion om Lexicography IX, Lexicographia, Series Maior, Band 103, s. 77-98, Jens Erik Mogensen, Viggo Hjørnager Pedersen and Arne Zettersten (eds.), Max Niemayer Verlag, Tübingen 2000.
Fausing B.: Sår-samfundet. Billedets opløsning og traumets assimilering. Periskop. Forum for kunsthistorisk debat 9, s. 165-187, 2000.
Fausing B.: Sore Society. The Dissolution of the Image and the Assimilation of the Trauma. i: Moving Images: From Edison to the Webcam, s. 69-83, John Fullerton, Astrid Söderbergh Widding eds. (red.), John Libbey, London, Paris, Rom, Sydney 2000.
Fausing B., Novrup E. (red.): I billedet er alt muligt. 404 s. Tiderne skifter, København 2000.
Fausing B.: Sense – and Word-Play. i: William Anastasi: A Retrospective, s. 10-27, Elisabeth Delin Hansen m.fl. (red.), Nikolaj Copenhagen Contemporary Art Center, København 2000.
Fausing B.: Indledning. i: I billedet er alt muligt, s. 9-20, Bent Fausing og Eva Novrup Redvall, Tiderne skifter, København 2000.
Fausing B.: Affekt-Billede. Lysten til at se og til ikke at se. i: I billedet er alt muligt, s. 200-226, Bent Fausing og Eva Novrup Redvall, Tiderne skifter, København 2000.
Frederiksen N.W.: En adelsdame ved arbejdsbordet. Studier i Anne Krabbes visebog. i: Svøbt i mår. Dansk folkevisekultur 1550-1700. Bind 2, s. 341-462, Flemming Lundgreen-Nielsen & Hanne Ruus (red.), C.A. Reitzel, København 2000.
Gregersen F.: Why Sociolinguistics ought not to have a future. i: Sociolinguistica 14, s. 6, Ammon, Mattheier & Nelde (eds.), Niemeyer, De Tübingen, 2000.
Gregersen F. m.fl. (red.): Forskningsbegrebet til debat. København 2000.
Gregersen F.: Humanistisk forskning i lyset af nyere udviklingstendenser (Finn Collin, Frans Gregersen & Karen Borgnakke). i: Forskningsbegrebet til debat, s. 8-27, Frans Gregersen m.fl. (red.), Forskningsstyrelsen, SHF, København 2000.
Gregersen F.: Sociolingvistik Sprogsociologi. i: Encyklopædien, Det danske nationalleksikon, Bd. 17, s. 467 og s. 626, Jørn Lund (red.), Gyldendal, København 2000.
Gregersen F.: Manifest for humaniora (anm. af Kirsten Hastrup: Viljen til viden). Kritik 144, s. 74-77, 2000.
Gregersen F.: God og dårlig eklekticisme. i: Motskrift 1, 2000, s. 19-37, Brit Mæhlum (red.), Trondheim 2000.
Gregersen F., Pedersen I.L.: A la Recherche du Word Order not quite perdu. i: Textual Parameters in Older Languages, s. 393-431, Herring, van Reenen and Schøsler, John Benjamins, Amsterdam 2000.
Hansen E.: Ny forskning i Grammatik nr. 7. Anteponeret adverbial 7, s. 73-86, 2000.
Hansen E.: Administrationens sprog. i: Den Kommunikerende organisation, s. 167, Helle Petersen, Anne Katrine Lund (red.), Samfundslitteratur, Frederiksberg C. 2000.
Haugan J.: Fra Askov til Moskva. Om at skrive Martin Andersen Nexøs biografi. i: Bogen eller Kaos, s. 32, Flemming Ettrup og Erik Skyum-Nielsen (red.), Gyldendal, København 2000.
Hermansson G.: Mellem det korte og det lange. Undersøgelse af Dansk 90'er- Prosa. 201 s. Forlaget Spring, Viborg 2000.
Hertel H.: Den engagerede historiker – Knud J.V. Jespersens værk "Med hjælp fra England". Rubicon 8. årg. nr. 4 dec. 2000, s. 59-65, 2000.

Hertel H.: Besættelsens litteratur, litteraturens besættelse. Kritik 145, s. 51-72, 2000.
Hertel H.: Det er svært at dø i Langebæk – et portræt af Henrik Stangerup. i: Angsten, lykken og ekstasen. Beretninger om Henrik Stangerup, s. 14-22, Henrik Neberlang og Jacob Stangerup (red.), Lindhardt & Ringhof, København 2000.
Hertel H.: Hemingway i helfigur. Bogens Verden 82. årg. nr. 2, april 2000, s. 28-31.
Holck J.P.: Fra runer til bogstavskrift. Tid og Tanke 6, s. 11-23, 2000.
Jørgensen J.C.: Forfatteren Julius Bomholt. i: Den poetiske politiker – Julius Bomholt, s. 35-47, Ole Hyltoft (red.), Bomholtkomiteen, København 2000.
Jørgensen J.C.: Forord. i: Bristepunktet, s. 7-11, Henning Thøgersen, Unger, København 2000.
Jørgensen J.C.: Det feministiske essay som form med særligt henblik på Lise Sørensen. i: På tværs, s. 226-35, Marianne Barlyng m.fl. (red.), Spring, København 2000.
Jørgensen J.N.: Det bedste Københavns kommune har foretaget sig hidtil. Beskrivelse og evaluering af sprogruppeforsøg i skoledistrikterne 6 og 12 i Københavns Kommunes Skolevæsen 1996-99. Københavnerstudier i tosprogethed 31. Danmarks Pædagogiske Universitet, sammen med Jørgen Gimbel og Anne Holmen, København 2000.
Jørgensen J.N., Holmen A.: Sprogs status i Danmark år 2011 i: Københavnerstudier i tosprogethed Bind 32, s. 161, red. Anne Holmen & J.N. Jørgensen, Danmarks Pædagogiske Universitet, København 2000.
Jørgensen J.N.: Har vi en dansk sprogpolitik? Om holdninger til sproglig mangfoldighed i Danmark i Sprogs status i Danmark år 2011. Københavnerstudier i tosprogethed 32, s. 75-90, 2000. Sammen med Anne Holmen.
Jørgensen J.N.: Det er Conversation 801, degil mi? Perspectives on the Bilingualism of Turkish Speaking Children and Adollents in North Western Europe. Copenhagen Studies in Bilingualism the Køge Series volume K8, 2000. Sammen med Anne Holmen.
Jørgensen J.N.: The Interdependence of Second Language and Billingual Development in Successively Language and Billingual Development in Succersssively Billingual School Children i Det er Conversation 801, degil mi? Perspectives on the Billingualism of Turkish Speaking Children and A Copenhagen Studies in Billingualism the Køge Series volume K8, s. 137-156, 2000. Sammen med Anne Holmen.
Jørgensen J.N.: Notes on the Pragmatic Bilingual Language Use by Turkish- Danish Grade School Children. In TASG News no. 49, special edition: Turkish Language in Diaspora. TASG News no 49, s. 47-52, London 2000.
Jørgensen J.N.: Perkerdansk – lovende perspektiver for det danske sprog. Dansk Pædagogisk Tidsskrift 3, s. 8-15, 2000.
Jørgensen J.N.: Perkerdansk og de sure gamle mænd. i: Dansk – vejen til integration. Modersmål-selskabets årbog 2000, s. 109-117, C.A. Reitzel, København 2000.
Kjøller K.: Ledelse med humor. Ledelse i dag 41, s. 418-430, 2000.
Kjøller K.: Om valg af billeder i offensivt formidlende tekster: 4 eksempler. i: I billedet er alt muligt, s. 323-347, Bent Fausing & Eva Novrup Redvall (red.), Tiderne skifter, København 2000.
Kondrup J.J.: Tekstkritiske retningslinier for Søren Kierkegaards skrifter. Journaler, notesbøger og papirer. i: Søren Kierkegaards Skrifter bd. K 17, s. 299-343, Niels Jørgen Cappelørn m.fl. (udg.), G.E.C. Gad, København 2000.
Kondrup J.J., Kynde K. (red.): Megen viden i forskellige hoveder. Om kommentering af nordiske klassikere. 262 s. C.A. Reitzel, København 2000.
Kværndrup S.: Roman og romanisering i 1100-tallet. Chrétien de Troyes (og Saxo Sjællænder). i: På Tværs, s. 14, Marianne Barlyng, Klaus P. Mortensen og Karen Sanders (red.), Spring, København 2000.
Langkjær B.: Om den nya vågen och dogma 95 i dansk film. Filmhäftet 109, s. 14-22, 2000.
Langkjær B.: Hvad gør lyden ved de levende billeder? i: I billedet er alt muligt, s. 56-81, Bent Fausing & Eva Novrup (red.), Tiderne Skifter, København 2000.
Langkjær B.: Den lyttende tilskuer – Perception af lyd og musik i film. 298 s. Museum Tusculanum, København 2000.
Langkjær B.: Der hörende Zuschauer über musik, Perception und Gefühle in der audiovisueller Fiktion. i: Montage/av Zeitschrift für Theorie & Geschichte audiovisueller kommunikation, s. 97-124, Patrick Vonderau, Schüren, Marburg, Tyskland 2000.
Lauridsen P.S.: The Celebration – Classical Drama and Docu Soap Style. P.O.V. 10. december 2000, s. 63-76, 2000.
Lauridsen P.S.: Københavns biografer. i: I billedet er alt muligt, s. 23-55, Bent Fausing & Eva Novrup Redvall, Tiderne Skifter, København 2000.
Lauridsen P.S.: Den cinematografiske by. i: Hovedstaden, s. 15-20, Bjarne Schläger (red.), Foreningen til hovedstadens forskønnelse, København 2000.
Levy J.L.: Tilsynekomster og forsvindinger. i: Tolv billedsuiter, s. 101-110, Jytte Rex, Rhodos, København 2000.
Lundgreen-Nielsen F.: Claus Christoffersen Lyschander, Christian IV's poetiske reporter. i: Som kongerne bød. Fra Trelleborge til enevælde. Festskrift til dronning Margrethe II, s. 104-120, David Favrholdt, Pia Grüner, Flemming Lundgreen-Nielsen, C.A. Reitzel, København 2000.
Olesen T.A.: On Annotating The Concept of Irony with Reference to the Editorial History. i: Kierkegaard Studies – Yearbook 2000, s. 396-421, Walter de Gruyfer, Berlin, New York 2000.
Olesen T.A.: Kommentarer til Journalen BB. i: Søren Kierkegaards Skrifter, bd. K 17, s. 143-264, GAD, København 2000.
Olesen T.A.: Den Rejsende i London, eller kommentaren som genre. i: Megen viden i forskellige hoveder. Om kommentering af nordiske klassikere, s. 24-54, C.A. Reitzel, København 2000.
Olesen T.A.: Kierkegaardiana 1-20. Index with a Short Historical Survey. Kierkegaardiana 21, s. 213-249, 2000.
Pedersen V.: Susanne Bier. 146 s., Jytte Larsen (red.), Rosinante, København 2000.
Pedersen V.: Markedets ligestilling. NIKK magasin 2, s. 14-16, 2000.
Pedersen V.: Det direkte blik fra TV., s. 146, 2000.
Pedersen V.: Nyhedsværtens syntetiske personlighed. i: I billedet er alt muligt, s. 119-148, Bent Fausing og Eva Novrup Redvall (red.), Tiderne Skifter, København 2000.
Pedersen V.A.: To gamle viser om København og Christi-

anshavn. i: Henrik Gantier & Torben Ejlersen, s. 41-64, København 2000.
Pedersen V.A.: Wee thig, Elenndig klaffer. i: Svøbt i mår 2, s. 203-225, Flemming Lundgreen-Nielsen & Hanne Ruus (red.), Reitzel, København 2000.
Pedersen V.A.: Kongehyldning, død og pønitense. Tendenser i dansk digtning fra de åndelige viser i 1640'ernes skillingstryk til en salmebog fra 1670'erne. i: Nordisk litteratur og mentalitet. Kongresrapport fra IASS' 22. kongres 1998, s. 10, Marlan Marnersdatter (red.), Thorshavn 2000.
Pedersen V.A.: Åndelige viser i et folkevisehåndskrift. Ukendte salmer fra Chr. IV's tid, et bidrag til ortodoksiens salmehistorie. Hymnologiske Meddelelser 3, 1999, s. 15, 2000.
Pedersen V.A.: Norsk barokk, Dorthe Engelbretsdatter og Petter Diass i retorisk tradisjon. Danske Studier 1999, s. 222-226, 1999.
Pedersen V.A.: Gud, Konge og Fædreland. Hymnologiske Meddelelser 4, 1999, s. 281-90, 1999.
Pedersen V.A.: Balladeformler i Ivan Løveridder. i: Svøbt i Mår 1. Adelskultur og visebøger, s. 209-250, Flemming Lundgreen-Nielsen & Hanne Ruus (red.), Reitzel, København 1999.
Pedersen V.A.: Dronning Sophias visebog. Håndskriftet, personerne, teksterne. i: Svøbt i Mår 1. Adelskultur og visebøger, s. 79-145, Flemming Lundgreen-Nielsen & Hanne Ruus (red.), Reitzel, København 1999.
Perregaard B.: Når man ikke kan stå til ansvar for det man skal stå til regnskab for. i: Studier i Nordisk 1998-1999, Kjeld Kristensen (red.), Selskab for Nordisk Filologi, København.
Thisted, K.: Taama allattunga, Aron. Aalup Kangermiup oqaluttuai assiliaalu tamakkiisut. 539 s. Atuakkiorfik, Nuuk 1999.
Thisted, K.: Således skriver jeg, Aron. Samlede fortællinger og illustrationer af Aron fra Kongeq. 539 s. Atuakkiorfik, Nuuk 1999.
Rathje M.: Forstå-signaler og dækningsløse forstå-signaler. i: Mette Kunøe og Peter Widell (red.), Aarhus Universitet, Århus 2000.
Rosenbeck B.: Det nordiske samarbejde bag ægteskabslovgivningen i det 20. århundrede. i: Det unika Norden, s. 235-247, Krister Ståhlberg (red.), København 2000.
Rosenbeck B.: Modernization of Marriage in Scandinavia. i: Women's Politics and Women in Politics, s. 69-89, Sølvi Sogner and Gro Hagemann (eds.), Universitetet i Bergen Cappelen Akademisk Forlag, Bergen 2000.
Rosenbeck B.: Hvad skete der så med strategiplanerne? Kvinder, køn og forskning 2, s. 78-80, 2000.
Rosenbeck B.: En lang tradition for samarbejde: Nordisk kvinde- og kønsforskning i et historisk og aktuelt perspektiv. i: Satsninger och samarbete, s. 2, Nordisk kvinno- och könsforskning under 20 år Solveig Bergmann (red.), Nikk Småskrifter nr. 5, 2000, Nordisk Institut for kvinno- och könsforskning 2000.
Rosenbeck B.: Hvad som hos fruentimmer kaldes menstruation. i: Cyklus – Studier i rødt, s. 126-136, Marianne Fruergaard (red.), Aschehoug Dansk Forlag A/S, København 2000.
Rosenbeck B.: Det nordiske samarbejde, kvindebevægelse og ægteskabslovgivning. i: Køn, religion og kvinder i bevægelse, s. 250-271, Anette Warring, Roskilde Universitetscenter 2000.
Rosenbeck B.: En lang tradition for samarbejde: Nordisk kvinde- og kønsforskning i et historisk og aktuelt perspektiv. i: Nordisk kvinno- och könsforskning under 20 år, s. 3-20, Solveig Bergmann (red.), Norlik Småskrifter nr. 5, 2000, 2000.
Rosiek J.: Maintaining the Sublime. Heidegger and Adorno. 529 s. Peter Lang, Bern 2000.
Ruus H., Lundgreen-Nielsen F. (red.): Svøbt i Mår, Bind 2, Et spørgsmål om stil. 510 s. C.A. Reitzel, København 2000.
Ruus H.: Visernes Top-18. Populære viser i overleveringen før 1591. i: Svøbt i Mår, Bind 2, Et spørgsmål om stil, s. 11-39, Flemming Lundgreen-Nielsen og Hanne Ruus (red.), C.A. Reitzel, København 2000.
Ruus H., Duncker D.: Multi Level Text Representation in an LCB. i: Symposium on Lexicography IX, Lexicographica series Maior 103, s. 77-98, Jens Erik Mogensen, Viggo Hjørnager Pedersen and Arne Zettersten (eds.), Max Niemeyer Verlag, Tübingen 2000.
Stidsen M.S.: Der findes en usynlig avantgarde – interview ved Karen Syberg. Information 10/2-2000. København 2000.
Stidsen M.S.: I Kina spiser de hunde. Information 18/10-2000 København 2000.
Stidsen M.S.: Nye brændpunkter. Om senfirsernes danske lyrik (arbejdspapir). Aalborg 2000.
Stidsen M.S.: Idyllens grænser. Kritik 147, s. 54-60, 2000.
Stidsen M.S.: Pia Juul. i: Danske digtere i det 20. århundrede, s. 383-394, Anne-Marie Mai (red.), Gad, København 2000.
Stidsen M.S.: Morti Vizki. i: Danske digtere i det 20. århundrede, s. 356-362, Anne-Marie Mai (red.), Gad, København 2000.
Stidsen M.S.: Simon Grotrian. i: Danske digtere i det 20. århundrede, s. 438-443, Anne-Marie Mai (red.), Gad, København 2000.
Stidsen M.S.: Løb! Avantgarden kommer (samtale). s. 33-93. Basilisk. København 2000.
Stidsen M.S.: Den globale paryk. i: Læsninger i dansk litteratur, bd. 5, s. 308-323, Inger-Lise Hjorth-Vetlesen m.fl. (red.), Odense Universitetsforlag, Odense 1999.
Stidsen M.S.: Litteratur med udsigt. i: Historier om nyere nordisk litteratur og kunst, s. 348-373, Anne-Marie Mai m.fl. (red.), Gad, København 1999.
Stidsen M.S.: Sproget er ikke som naturen, men som penge. i: Vandmærker, s. 195-223, Anders Østergaard (red.), Dansklærerforeningen, København 1999.
Stidsen M.S.: Make it New! Den Blå Port 50, s. 28-45, 1999.
Stidsen M.S.: Kunsten ikke at fortælle en historie. i: Bogens virkelighed, s. 73-95, Thomas Bredsdorff m.fl. (red.), Gyldendal, København 1999.
Stidsen M.S.: Nye brændpunkter – om senfirsernes danske lyrik (arbejdspapirer). Aalborg 2000.
Syréhn G.,: Mellan sanningen och lögnen. Studier i Per Olov Enquists dramatik. 235 s. Almqvist & Wiksell International, Stockholm 2000.
Wentzel K.: Danmarks bedste folkeeventyr. 387 s. Aschehoug, København 2000.

Studienævnet for Dansk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 er følgende medlemmer af studienævnet: Jan Rosiek (studieleder), Michael Svendsen (næstformand), Lena Wienecke Andersen, Jeanette Hedegaard, Jens Normann Jørgensen, Palle Schantz Lauridsen, Marianne Overgaard og Simon Skovgaard.

Beretning

Studienævnet har i forlængelse af mødet med fakultetets kvalitetsbande diskuteret fagets studieordninger, især på BA-niveau, herunder bl.a. muligheden for at indplacere Humanistisk Videnskabsteori på grundfaget og problemerne i forbindelse med de afsluttende BA-projekter i sprog og litteraturhistorie.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Dansk	En/Ty/ Fransk	Klas. fil.	Film-vid.	Kunst-hist.	Litt. vid.	Reto-rik	Filo-sofi	Euro.-Etnolo.	Øvrig hum.	Andre fak.	Merit-overf.	I alt
Dansk, hovedfag	456,96	8,75	8,50	21,13	18,88	14,13	7,38	6,50	6,25	26,50	5,17	37,75	617,88
Dansk, bifag	25,67	1,25						0,50			0,17		27,58
Germansk	30,13												
Engelsk	27,50												
Film- og medievid.	11,25												
Fransk	6,75												
Spansk	5,38												
Historie	9,13												
Musikvidenskab	9,25												
Litteraturvidenskab	8,375												
Retorik	7,38												
Kunsthistorie	5,00												
Teatervidenskab	4,13												
Øvrig humaniora	27,71												
Samfundsvidenskab	1,88												
Merit- og gæstestud.	18,00												
I alt	627,46												

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

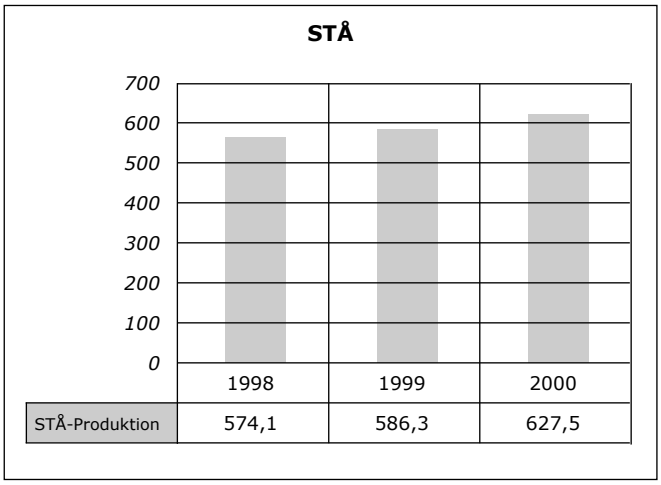

Studieleder Jan Rosiek

Studienævnet for Finsk

Medlemmer

Studienævnet bestod pr. 1.2.2000 af følgende: Helen Krag, studieleder. Phillipp Micha, Studenterrepræsentant. Maria Kangas Larsen fungerede som studienævnssekretær og studievejleder.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Finsk***	***Min.studier***	***Tysk***	***Engelsk***	***Kunsthistorie***	***I alt***
Finsk	8,88	0,75	0,38	0,25	0,50	10,75
Dansk	0,25					
Engelsk	1,25					
Litteraturvidenskab	0,50					
Merit- og gæstestuderende	0,75					
I alt	11,63					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

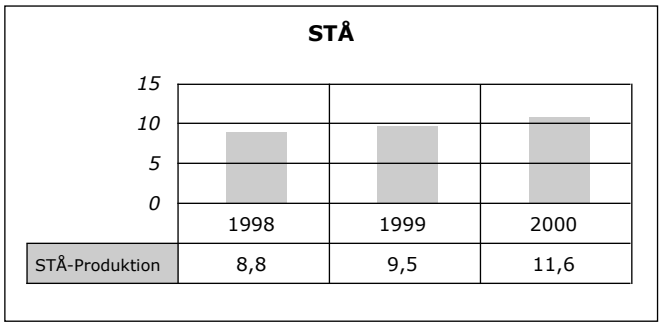

Studieleder Helen Krag

Studienævnet for Minoritetsstudier

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende: Helen Krag (formand), Kirsten Thisted og studerende Mikala Peterslund og Birgitte Bregenhof. Sidstnævnte blev efter sommerferien afløst af Mia Haagensen.

Beretning

Afdelingen kunne i marts 2000 afholde sit 10-års jubilæum, der blev fejret med en velbesøgt reception. Ligeledes blev der i årets løb afholdt gæsteforelæsninger ved Uruguay Cortazzo (arrangeret i samarbejde med Romansk Institut) og Rainer Bauböck.

Udover mindre ændringer fungerer Minorietsstudier stadig efter henholdsvis studieordning for tilvalgsfagsstudiet i Minoritetsstudier og det 1/2-årige kandidatstudium i Minoritetsstudier, der begge trådte i kraft i september 1998. Efterårssemesteret bød på et studieordningseftersyn initieret af fakultetet. Dette gav mulighed for en større ransagning af form og indhold blandt fagets undervisere, studerende og censorer, og dette har bl.a. udmøntet sig i, at der pt. arbejdes på en mere gennemgribende omstrukturering af tilvalgsmodulet Minoriteter i Norden.

Minoritetsstudier har i efteråret indledt et samarbejde med Kultur- og sprogmødestudier på RUC, der ventes at udmønte sig i et gensidigt udbytterigt fagligt netværk samt et fælles censorkorps.

Ligeledes har Minoritetsstudier i samarbejde med Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier og March of Remembrance and Hope afholdt en seminarrække om Holocaust og Intolerance.

Igen i år har Minoritetsstudier oplevet en markant stigning i studietrinstilvækst. Således er STÅ-produktionen steget fra 31,48 i 1998/1999 til 36,25 i 1999/2000. Der synes at være en stigende interesse i vores fagområde, også uden for Humaniora. Trods flere optagne bl.a. fra andre universiteter, er det dog stadig de studerende fra Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet, der udgør størstedelen af de studerende.

Endvidere er der nu på Åbent Universitet et så stort optag, at der fast udbydes to hold pr. semester.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Minoritetsstudier***	***Hum. fælles***	***I alt***
Minoritetsstudier	3,50	0,25	3,75
Dansk	2,00		
Slavisk	3,50		
Historie	3,25		
Religion	4,75		
Pædagogik	2,75		
Øvrig humaniora	11,25		
Samfundsvidenskab	3,00		
Sundhedsvidenskab	0,25		
Merit- og gæstestuderende	0,25		
I alt	34,50		

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

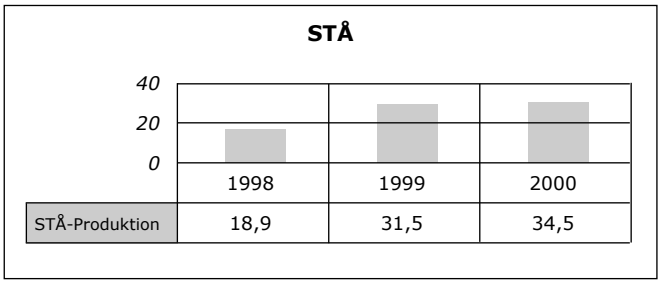

Studieleder Kirsten Thisted

Studienævnet for Kvinde- og Kønsforskning

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Studieleder Nanna Damsholt og vicestudieleder Jennifer Linnemann samt Mie Larsen og Bente Rosenbeck. Oline Pedersen er ikke længere suppleant.

Beretning

Ændring af kursusstruktur. Fra næste semester udbydes grundkursus i Kvinde- og Kønsforskningens teorier og metoder og kurset i Videnskabshistorie- og Teori i henholdsvis efterårs- og forårssemestret som teori I og teori II. Begge kurser varer 1 semester, og svarer til et 1/4 årsværk hver.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivningsfag

Indskrivningsfag	***Kvinde- og kønsforskning***
Antropologi	0,25
Hum. diverse	0,50
Dansk	0,50
Dansens æstetik	0,25
Germansk	0,25
Fransk	1,00
Slavisk	1,00
Folkloristik	0,25
Europæisk etnologi	0,25
Historie	1,25
Eskimologi	0,25
Klassisk filologi	0,25
Musikvidenskab	0,25
Litteraturvidenskab	0,25
Pædagogik	0,25
Filosofi	0,25
Psykologi	0,75
I alt	7,25

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

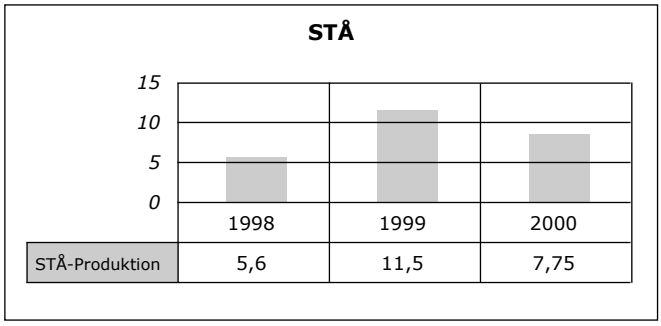

Studieleder Nana Damsholt

Det Arnamagnæanske Institut

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er lektor cand.mag. Peter Springborg.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen, lektor mag.art. Britta Olrik Frederiksen (viceinstitutleder), professor dr.phil. Jonna Louis-Jensen, institutsekretær Hanne Clausen.

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Til instituttet hører et konserveringsværksted og et fotografisk atelier.

Instituttet huser Den Arnamagnæanske Kommissions kontor og Den Arnamagnæanske Kommissions Ordbog over det norrøne prosasprog.

Adresse

Njalsgade 76
2300 København S
Telefon 35 32 84 67
Fax 35 32 84 68
ami@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/ami

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold

Jonna Louis-Jensen har orlov fra 1.8.2000 til 1.7.2001 for efter indbydelse at deltage i en forskergruppe om udgivelse af middelalderlige tekster med hovedvægt på den norrøne tradition ved Senter for høyere studier under Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo.

Overassistent Hanne Clausen har orlov fra sin stilling som institutsekretær fra 1.4.2000 til 31.3.2001. Lisa Kuhr Hansen, der afsluttede sin kontoruddannelse ved fakultetet på Det Arnamagnæanske Institut 1.8., er ansat som vikar i stillingen fra 1.8.2000 til 31.3.2001.

Konserveringstekniker Niels Borring fratrådte sin stilling med udgangen af august. Bogbinder, konserveringstekniker Marianne Lund Petersen er ansat pr. 15.11.2000. Konserveringstekniker Anja Scocozza er projektansat 30.10.2000 til 20.4.2001.

Forskningsvirksomhed

Instituttet er oprettet 1956 som en ramme om den videnskabelige udnyttelse af Den Arnamagnæanske Håndskriftsamling.

Instituttets forskningsområde er ældre islandsk og norsk, samt ældre svensk og dansk sprog og litteratur. En vigtig opgave er udarbejdelsen af tekstkritiske udgaver af den norrøne middelalderlitteratur. Desuden forskes der i færøsk og islandsk sprog og litteratur.

Instituttet udgiver to skriftserier, Editiones Arnamagnæanæ og Bibliotheca Arnamagnæana, i samarbejde med Den Arnamagnæanske Kommission. Denne blev oprettet i 1772 som bestyrelse for Det Arnamagnæanske Legat, den samling af håndskrifter og trykte bøger, som professor Arne Magnusson ved sin død i 1730 testamenterede til København Universitet sammen med sin formue. Kommissionen består i dag af fem medlemmer med universitetets rektor som formand, samt to eforer.

Udgivelsesprojekter

Til udgivelse i Editiones Arnamagnæanæ har der været arbejdet på Eyrbyggja saga (udg. Forrest Scott, red. JLJ, kons. MO), Egils saga Skallagrímssonar (udg. Bjarni Einarsson, der døde i oktober 2000, red. PS, kons. JLJ), samt Óláfs saga Tryggvasonar, det 3. og afsluttende bind, der udkom i 2000 (red. BOF, kons. JLJ). Endvidere har der været arbejdet på en udgave af kongesagahåndskriftet AM 66 fol., 'Hulda' (JLJ).

I Bibliotheca Arnamagnæana er der udkommet et bind, Ellen Marie Magerøy, Islandsk hornskurd. Drikkehorn fra før 'brennevinstiden' (red. JLJ, kons. PS), mens der løbende arbejdes på redigeringen af et bind Opuscula (XI, red. BOF, JLJ).

Der arbejdes på en tekstkritisk udgave af Hallgrímur Péturssons værker, hvoraf 1. bind udkom i 2000 (Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi), og på en tekstkritisk udgave med islandsk oversættelse af Hálfdan Einarssons islandske litteraturhistorie på latin, Sciagraphia, der udkom i København 1777 (ME et al.).

I en ny faksimileserie, Manuscripta Nordica, Early Nordic Manuscripts in Digital Facsimile, der skal omfatte udgaver af nordiske middelalderhåndskrifter på cd-rom, er bind 1 udkommet: Tales of Knights. Stockholm perg. fol. nr 7, ved Christopher Sanders. Serien udgives af C.A. Reitzel i samarbejde med instituttet og redigeres af PS. Andre bind er under forberedelse, fx Codex Wormianus med Snorres Edda, NkS 1824b 4to med Vølsungernes saga og AM 429 12mo med sagaer om kvindelige helgener.

Igangværende specialundersøgelser

Fire betydelige islandske håndskrifter i Den Arnamagnæanske Samling tilhørte engang den danske adelsmand Otto Friis til Astrup i Salling. Om deres vej til Danmark handler en artikel under udarbejdelse. Fra et af dem, AM 132 4to, går der et spor til et islandsk kalendarium, AM 249d fol., og en islandsk stormandsslægts bibliotek i 1500-tallet, hvorom en artikel foreligger i udkast (MO); om den islandske bonde, Magnús Jónsson på Tjaldanes (1835-1922) og hans virksomhed som afskriver af håndskrifter er en artikel under udarbejdelse (MJD); fortsættelse af en undersøgelse af islandske håndskrifter indbundet i træplader, hvorom der udkom en artikel i 2000 (PS); arbejdet på en kritisk udgave af en dansk liturgisk tekst fra 1200-tallet er påbegyndt, en række undersøgelser af tema- og motivfællesskab mellem keltiske og norrøne middelaldertekster vil blive publiceret i 2001, to bidrag til Enzyklopädie des Märchens er udarbejdet (MC); 10 artikler er udarbejdet til bind 17 og 18 af Den Store Danske Encyklopædi, to festskriftartikler er trykt i 2000, og en tredje skal udkomme i 2001, til samleværket The Nordic Languages, i serien Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft, red. af Oskar Bandle, Zürich, er der udarbejdet en artikel om Lexical items and the history of material culture (sm.m. Hanne Ruus) (JLJ); der er indsamlet materiale til artikler om den symbolske brug af farver, hhv. latterens form og funktion i norrøn litteratur, mens en artikel om Íslendingabók og AM 113b fol. er næsten færdig (FH); til samleværket The Nordic Languages, red. af Oskar Bandle, er der skrevet en artikel om danske håndskrifter frem til ca. 1350, til grundbogen Skandina-

vische Literatur im Mittelalter, red. af Hartmut Röhn og Julia Zernack, Berlin, er et kapitel om svenske og danske bøger i middelalderen under forberedelse, kommentar til en række tekster i det danske 1400-talshåndskrift AM 76 8vo vil udkomme i bind 2 af A Danish Teacher's Manual of the Mid-Fifteenth Century, et bidrag til et festskrift er udkommet i 2000 (BOF); et kapitel om islandsk litteraturhistorie 1550-1830 udkommer i serien History of Scandinavian Literatures, University of Nebraska Press, red. af Daisy Neijmann (ME); der er skrevet artikler om de færøske forfattere og værker til Dansk Forfatterleksikon, en bog om Jørgen-Frantz Jacobsens roman Barbara er færdig, og en monografi om William Heinesen er under udarbejdelse (JI).

Edb og håndskrifter

Elektronisk katalogisering af Den Arnamagnæanske Samling under EU-projektet MASTER, sm.m. AMH og studentermedhjælp; redigering af en håndbog i tekstindkodning med SGML/XML, som resultatet af arbejdet i det NorFa-støttede Netværk til elektronisk behandling af nordiske middelalderteksler (1995-1998); arbejdet for MASTER-projektet har også omfattet præsentation af projektet ved internationale kongresser i Lissabon, Berlin og Sydney og seminaret Care and conservation of manuscripts i København (MJD).

Ph.d.-projekter

Kenningens litterære funktion i norrøn litteratur (RSH).

Den enøjede Odin: Dualitetens og visdommens gud (AL).

Bevaring af håndskrifter

Instituttets konserveringsværksted og fotografiske atelier, der begge går tilbage til instituttets oprettelse, forestår konservering og affotografering af den del af håndskriftsamlingen, som er forblevet i København. Atelieret fører bevaringsmæssigt tilsyn med den eksisterende foto- og filmsamling, kompletterer samlingen af sikkerhedskopier og udfører endvidere opgaver for interne og eksterne rekvirenter i ind- og udland.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

BOF er medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, herunder af tilsynet med projektet Gammeldansk Ordbog og formand for Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning.

JLJ er faglig sekretær for Den Arnamagnæanske Kommission, formand for Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter og Studier og sekretær i Hið íslenska fræðafélag í Kaupmannahöfn.

JI er sekretær for Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter og Studier, censor og ekstern vejleder ved Fróðskaparsetur Føroya, medlem af det færøske udvalg for Nordisk Råds litteraturpris.

Formidling

Redaktionelle hverv

Instituttets VIP udgør redaktionskomiteen for de ovennævnte arnamagnæanske skriftserier og medvirker som redaktører og konsulenter ved udgivelsesarbejdet.

BOF er medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi.

JI hovedredaktør af tidsskriftet Nordisk Litteratur under Nordisk Ministerråd.

MJD er medlem af redaktionen for tidsskriftet alvíssmál, Berlin.

Kongresser og symposier

The 6th international seminar on the care and conservation of manuscripts, 19-20. oktober.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

En række forskere fra ind- og udland har tilknytning til instituttets forskningsvirksomhed, og flere gæster har arbejdet her i årets løb, bl.a. fem modtagere af Statsstipendiet for islandske forskere til studier ved Det Arnamagnæanske Institut og to modtagere af Det Arnamagnæanske Stipendium. Derudover besøges instituttet jævnligt af enkeltpersoner og grupper af studerende og skoleelever og andre interesserede fra ind- og udland, der ønsker at høre om instituttets virksomhed og se håndskrifter.

Institutleder Peter Springborg

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	9,1	0,1
STIP	1,3	
TAP	3,8	3,3
TOTAL	14,1	3,4

VIP Internt finansieret

Chesnutt, Michael; lektor.
Driscoll, Matthew James; lektor.
Eggertsdóttir, Margrét; lektor.
Frederiksen, Britta Olrik; lektor.
Hansen, Finn; lektor.
Isaksen, Jógvan; lektor.
Louis-Jensen, Jonna; professor.
Overgaard, Mariane; lektor.
Springborg, Peter; lektor.
Vogt, Susanne; forskningsass.

VIP Eksternt finansieret

Hansen, Anne Mette; forskningsass.

STIP Internt finansieret

Lassen, Annette; ph.d.-studerende.
Stavnem, Rolf; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

Beckett Fonden

– Konservering af en samling af diplomer som Den arnamagnæanske Samling har modtaget som gave fra Ravnholt Gods (Peter Springborg) kr. 75.000.

Publikationer

Chesnutt M.: On Hidden Treasure, Useless Shoes, and the Gullibility of Husbands: A Postscript to a Comparative Study. Copenhagen Folklore Notes 1/00, s. 1-8, 2000.

Chesnutt M.: Axel Olrik. i: Enzyklopädie des Märchens, Bd. 10/1 s. 263-265, R.W. Brednich, de Gruyter, Berlin 2000.

Chesnutt M.: Anm. af: Verden var hennes tekst, udg. A. Moestue/R. Kvideland. Fabula 41, s. 165-167, 2000.

Chesnutt M.: The Monk and the Bird: A Glimpse of Eternity in Medieval Danish Tradition. Copenhagen Folklore Notes 2-3/00, s. 1-7, 2000.

Driscoll M.J.: Encoding Old Norse/Icelandic Primary Sources using TEI- Conformant SGML. Literary and Linguistic Computing Vol. 15, No 1, s. 81-91, 2000.

Eggertsdóttir M.: En litterær rejse i naturen med to moderne islandske fortællere. Graf – blad om bøger 5 – 3. årgang, s. 6-7, 2000.

Eggertsdóttir M. (red.): Hallgrímur Pétursson. Ljóðmæli I. 228 s. Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, Reykjavík 2000.

Eggertsdóttir M.: Sálmar og daglegt líf. i: Kristni á Íslandi III s. 184-193, Loftur Guttormsson, Alpingi, Reykjavík 2000.

Frederiksen B.O.,: Afsnittet fyld-fæmærke, afsnittet fødderende-følgagtig. i: Ømålsordbogen 5 s. 190-219, 235-251, Institut for Dansk Dialektforskning, C.A. Reitzels Forlag, København 2000.

Frederiksen B.O. (red.): Óláfs saga Tryggvasonar en mesta, udgivet af Ólafur Halldórsson. 506 s. C.A. Reitzels Forlag, København 2000.

Frederiksen B.O.: Syvsalme. i: Ægisif reist Bergljótu Soffíu Kristjánsdóttur fimmtugri 28. september 2000 s. 17-21, Svanhildur Óskarsdóttir, Sverrir Tómasson, Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen, Reykjavík 2000.

Hansen F.: Druk, død og stilfigur i Ynglingasaga. i: Frejas Psalter til brug for Jonna Louis-Jensen s. 56-64, Det arnamagnæanske Institut, København 1997.

Hansen F.: Almen temporal er-sætning med og uden korrelat i norrønt sprog bidrag til typens beskrivelse. i: Opuscula X, i ser.: Bibliotheca Arnamagnæana XL s. 290-300, C.A. Reitzel, København 1996.

Isaksen J.: Ingálvur av Reyni. 184 s. Mentunargrunnur Studentafelagsins, København-Torshavn 2000.

Isaksen J.: Jørgen-Frantz Jacobsen: Vit skulu sjálvir. Sosialurin 243, s. 25, 2000.

Isaksen J.: Fáfongd og feigð. Jørgen-Frantz Jacobsen 100. Sosialurin 228, s. 18-19, 2000.

Isaksen J.: Når vores drømme går i opfyldelse. Om Jørgen-Frantz Jacobsen. Graf 5, s. 8, 2000.

Isaksen J.: Om at anmelde på Færøerne. Nordisk Litteratur 2000, s. 72-74, 2000.

Isaksen J.: To nationale Hermafroditter. Nordisk Litteratur 2000, s. 22-25, 2000.

Isaksen J.: Between Middle Ages and Modern Times. News for Visitors 2000, s. 4-5, 2000.

Isaksen J.: Sprogets fatalitet. Om William Heinesen som danskskrivende færing. Politiken bøger 15/1-00, s. 1,6, 2000.

Isaksen J.: Toleransa er Boðskapurin. Om William Heinesen. Sosialurin 10, s. 20-21, 2000.

Louis-Jensen J.: Skotland-Bergen-Færøerne. Om den færøske ballade Óluvu kvæði og dens forhold til Karlamagnús saga. i: Die Aktualität der Saga. Festschrift für Hans Schottmann s. 125-134, Stig Toftgaard Andersen, Walter de Gruyter, Berlin/New York 1999.

Louis-Jensen J., Driscoll M.J., Haugen O.E. (red.): Bjarne Fidjestøl: The Dating of Eddic Poetry. A Historical Survey and Methodological Investigation. 376 s. C.A. Reitzels Forlag, København 1999.

Louis-Jensen J.: Matras, Christian. i: Den Store Danske Encyklopædi 13, s. 59, Jørn Lund et al., Danmarks Nationalleksikon, København 1999.

Louis-Jensen J.: Njals saga, norn, nornegæst, norrøn kultur (Sprog/Litteratur). i: Den Store Danske Encyklopædi 14, s. 214, 299, 301, Jørn Lund et al., Danmarks Nationalleksikon, København 1999.

Louis-Jensen J.: Hortittastagl. i: Ægisif reist Bergljótu Soffíu Kristjánsdóttur fimmtugri 28. september 2000, s. 52-53, Svanhildur Óskarsdóttir og Sverrir Tómasson, Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen, Reykjavík 2000.

Louis-Jensen J. (red.): Ellen Marie Magerøy: Islandsk hornskurd. Drikkehorn før "brennevinstiden" (Bibliotheca Arnamagnæana, Supplementum vol. VII. 171 s., C.A.Reitzels Forlag, København 2000.

Louis-Jensen J.: Kristus ved Urds kilde. i: Gudar på jorden. Festskrift till Lars Lönnroth s. 76-84, Stina Hansson og Mats Malm, Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm/Stehag 2000.

Louis-Jensen J.: Skjaldedigtning, skjaldemjød, skjoldmø, skjoldunger. i: Den Store Danske Encyklopædi 17, s. 288-89, 294-95, Jørn Lund et al., Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Louis-Jensen J.: Skræp, Snorri Sturluson. i: Den Store Danske Encyklopædi 17, s. 343, 447-48, Jørn Lund et al., Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Louis-Jensen J.: Starkad, Sturlunga saga, Svabo, Jens Christian, Svanhild. i: Den Store Danske Encyklopædi 18, s. 21, 221, 305, 314, Jørn Lund et al., Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Springborg P.: Types of bindings in the Arnamagnæan Collection. i: Care and Conservation of Manuscripts 5, s. 129-147, Gillian Fellows-Jensen og Peter Springborg (red.), Det kongelige Bibliotek, København 2000.

Springborg P.: Fra Kapstaden til Island. i: Ægisif reist Bergljótu Soffíu Kristjánsdóttur fimmtugri 28. september 2000 s. 72-75, Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen, Reykjavík 2000.

Springborg P. (red.): Manuscripta Nordica. Early Nordic Manuscripts in Digital facsimile vol 1. Tales of Knights. Perg. fol. nr 7 in the Royal Library, Stockholm. Edited by Christopher Sanders. cd-rom+84 s. C.A. Reitzel, København 2000.

Springborg P. (red.) et al.: The Arnamagnæan Institute and Dictionary Bulletin 22 1998-1999. 52 s. Det Arnamagnæanske Institut, København 2000.

Springborg P., Fellows-Jensen G. (red.): Care and Conservation of Manuscripts 5. Proceedings at the fifth international seminar held at the University of Copenhagen 19th-20th April 1999. 168 s. Det kongelige Bibliotek, København 2000.

Ordbog over det norrøne prosasprog (A Dictionary of Old Norse Prose)

Ledelse pr. 1.2.2000
Ordbogschef James E. Knirk.

Adresse
Njalsgade 76
2300 København S
Telefon 35 32 84 67
Fax 35 32 84 68
www.onp.hum.ku.dk

Ordbogschefens årsberetning

Historie
I 1937 blev det af Den Arnamagnæanske Kommission besluttet at påbegynde arbejdet på en ordbog over det norrøne prosasprog. Ordbogen var oprindelig tænkt som et supplement til Fritzners ordbog (1886-1896), men man indså tidligt det formålstjenlige i at udarbejde en selvstændig ordbog, og i 1939 kom arbejdet i gang på Universitetsbiblioteket i Fiolstræde, hvor de arnamagnæanske håndskrifter opbevaredes. I 1957 flyttede ordbogen sammen med det nyoprettede Arnamagnæanske Institut og har siden delt arbejdsplads med instituttet.

Ordregistrering og ordarkivet
Ordbog over det norrøne prosasprog registrerer ordforrådet i det norsk-islandske middelalderlige sprog, som det foreligger i håndskrifter fra de ældst bevarede håndskrifters tid, dvs. ca. 1150. Ordbogen dækker islandske tekster indtil 1540, da den ældste trykte islandske bog udkom. For de norske teksters vedkommende er grænsen sat til ca. 1370 med den begrundelse, at der omkring det tidspunkt er sket så store forandringer i det norske sprog, at norsk og islandsk herefter kun med vanskelighed kan betragtes under ét.

Excerperingen har med enkelte undtagelser været selektiv og er for størstedelen af materialets vedkommende sket efter trykte udgaver, men hvor udgave ikke foreligger, er der excerperet direkte fra håndskrifterne. Ved indsamlingen har man bestræbt sig på at få ordstof fra forskellige tider og forskellige genrer repræsenteret, især har en tættere udnyttelse af mindre klassiske genrer og tekster resulteret i, at denne ordbog kan fremvise et langt større og mere broget ordforråd end tidligere norrøne ordbogsværker. Fremmedord i norrøn kontekst er registreret, navnestof derimod ikke. Den i Island og Norge oversatte litteratur nyder særlig opmærksomhed, og udenlandske paralleller er inddraget til belysning af det norrøne ordforråd. Ordarkivet består af 725.000 håndskrevne sedler samt et register over sammensatte ord. Med tillægsexcerpering hovedsagelig fra tidligere trykte ordbøger kommer det totale antal registreringer op på 900.000. Citatmaterialet indtastes i en database, der danner grundlaget for redigeringen.

Den publicerede ordbog
I de alfabetisk ordnede ordbogsartikler bliver ordenes formvariation, morfologi og syntaktiske brug vist, men størst vægt lægges der på den semantiske beskrivelse. Ordforklaringer gives på både dansk og engelsk og ledsages af et fyldigt citatmateriale med nøjagtige henvisninger til daterbare kilder.

Ordbogen skal udkomme i 12 bind. I 1989 udkom ordbogens registerbind på 544 sider: Ordbog over det norrøne prosasprog: Registre//A Dictionary of Old Norse Prose: Indices. Registerbindet, der er nøglen til alle de efterfølgende ordbogsbind, giver en oversigt over den norrøne prosalitteratur i form af: 1) signaturregister (benyttede udgaver og alt relevant håndskriftmateriale), 2) register over middelalderhåndskrifter med reviderede dateringer, 3) bibliografi, 4) forkortelser og symboler. I 1995 udkom det første egentlige ordbogsbind på 453 sider, der omfatter "a" til "bam". I 2000 udkom det andet ordbogsbind på 621 sider, der omfatter "ban" til "da". En revideret nøgle til bd. 1-2 på 190 sider (med brugervejledning, rettelser til registerbindet og en fuldstændig bibliografi) ledsager bindet.

Assistenter og studentermedhjælp forbereder materialet for redaktørerne. Forberedelsen omfatter bl.a. indtastning af belægsedlerne og af henvisninger til sekundærlitteratur samt nødvendig supplering med belæg fra ældre ordbøger.

En af ordbogsredaktørerne har særligt ansvar for udvikling af dataprogrammer til håndtering af databasen over citatmaterialet og for udvikling af redigeringsprogrammet. Der har indtil nu været arbejdet i et DOS-baseret redigeringsprogram, men det er hensigten at ordbogen tidligt i 2001 skal overgå et Windows-baseret redigeringssystem.

Ajourførte oplysninger fra registerbindet og fra nøglehæftet er lagt ud på ordbogens hjemmeside (onp.hum.ku.dk). Oplysningene omfatter signaturregisteret (udgaver og håndskriftmateriale), register over middelalderhåndskrifter og bibliografien. I tillæg er enkelte korte tekster fra Heilagra Manna Søgur lagt ud som html-filer. Ordbogens fuldstændige liste over ordregistreringer med citatantal skal også lægges ud på hjemmesiden; listen er et nødvendigt redskab for redaktørerne i deres arbejde og forventes at blive et nyttigt forskningsredskab for norrøne filologer.

Stab

Årsværk: 6,5

VIP
Hovedredaktør James E. Knirk (fra maj 2000).
Redaktører: Helle Degnbol, Bent Chr. Jacobsen, Eva Rode (ordbogsleder til og med april 2000), Christopher Sanders (engelsksproget redaktør), Þorbjörg Helgadóttir.

Ordbogschef James E. Knirk

Institut for Dansk Dialekt-forskning

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Inge Lise Pedersen.
Institutbestyrelsen består derudover af: Lektorerne Tore Kristiansen og Karen Margrethe Pedersen, samt TAP-repræsentant Lise Theilgaard.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80, opg. 10. 3
2300 København S
Telefon 35 32 85 00
Fax 35 32 85 12
dansk-dialekt@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/dialekt

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
M.h.t. den historiske udvikling henvises til instituttets websted.

Personaleforhold
1.4. fratrådte forskningsassistent, cand.mag. Pia Quist, 1.11. blev cand.mag. Marie Maegaard ansat som forskningsassistent.

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskningsvirksomhed ligger inden for dialektologi og sociolingvistik.

1. Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over øernes dialekter
Bind 5 der rummer afsnittet foroven-glissing er udkommet. Redaktionen under bogstav h er fortsat og er nu nået til hu-. Materialet er forøget ved udskrift fra dialektale kilder og ved aflæsning af bånd (Finn Køster, Karen Margrethe Pedersen, og i mindre omfang Asgerd Gudiksen).

2. Præpositioner med statisk og dynamisk form
Karen Margrethe Pedersen har skrevet artikel om præpositioner med statisk og dynamisk form.

3. –vorn's lydlige form i danske dialekter
Asgerd Gudiksen har skrevet artikel om –vorn's lydlige form i danske dialekter. Artiklen giver et bidrag til diskussionen om dialekternes stabilitet i ældre tid, idet –vorn stedvis må anses for at være et resultat af restitution.

4. Talesproget i de fynske købstæder
Finn Køster har udarbejdet artikel om talesproget i de fynske købstæder, hvori han bl.a. diskuterer forholdet mellem sproget i Odense og de øvrige fynske byer.

5. Forekomsten af underordnede sætninger uden konjunktional i dialektalt talesprog
Inge Lise Pedersen har færdiggjort artikel om forekomsten af underordnede sætninger uden konjunktional i dialektalt talesprog.

6. Næstvedprojektet
En undersøgelse af norm og variation og holdningers rolle i sprogforandring. Tore Kristiansen har skrevet to artikler baseret på materiale fra dette projekt: "The youth and the gatekeepers: reproduction in language norm and variation" og "Two standards: one for media and one for the school".

7. UNO-projektet
Projekt om ungdomssprog i Norden, under Nordisk Ministerråds forskningsprogram Norden og Europa. Dets hovedsigte er at undersøge slang og diskursmarkører i ungdomssprog i de nordiske lande. Indsamling og udskrivning af båndmateriale fra København er afsluttet, og der er indsamlet talesprogsdata på Herlufsholm (ved Janus Møller).

8. Democracy in Language
A Study of Discursive Practices in Contemporary Danish Institutions", v. Lilie Chouliaraki og Jann Scheuer, finansieret af SHF er i afrapporteringsfasen. Jann Scheuer har udarbejdet tre artikler med resultater fra dette projekt ("Recontextualization and communicative styles in job interviews", "The linguistic habitus – an implementation of an analytical framework" og "Ledelsesmæssige idealer og sproglig virkelighed"), og er stadig i gang med at indsamle, udskrive og analysere data til undersøgelse af medarbejder- og udviklingssamtaler.

9. DASVA-projektet om dansk-svensk kommunikation i Øresundsområdet
Tore Kristiansen og Inge Lise Pedersen har deltaget i planlægning og ledelse af projektet (sm.m. Frans Gregersen og Jens Normann Jørgensen, INF).

10. Pilotprojekt om tosprogede unges talesprog
Pia Quist har afsluttet og afrapporteret sit pilotprojekt om tosprogede unges talesprog: Eksisterer der en særlig varietet af dansk talesprog blandt unge nydanskere i København? I artiklen "Ny københavnsk 'multietnolekt'" viser hun på basis af et materiale bestående af unges selvoptagelser, retrospektive interview og samtaler, at der kan registreres standardafvigende sprogbrug som ikke kan forklares som dårligt udviklede danskkompetencer, men som bør beskrives som en ny dansk varietet.

11. Århusiansk regionalsprog
Marie Maegaard har påbegyndt pilotprojekt om århusiansk regionalsprog.

12. Handbook of the History of the Nordic Languages
Inge Lise Pedersen har udarbejdet to artikler om "Sociolinguistic structures chronologically I: Danish" og "Social stratification of the present-day Nordic Languages III: Danish" til Handbook of the History of the Nordic Languages.

13. Arkivvirksomhed
Samlingerne er forøget med 6300 ordsedler og 72 båndoptagelser. Der er sket en stærk forøgning af det korpus af

båndaflæste tekster der er indlagt i Wordcruncher. Korpus omfatter nu over 1 million løbende ord, fordelt med ca. 300.00 på jyske tekster og godt 700.000 fra øerne, hvortil kommer et mindre antal tekster fra Bornholm. Anette Jensen har scannet opr. maskinskrevne dialekttekster til samme korpus, arbejdet med registrering af Ømålsordbogens emnesamling og tegnet en række elektroniske dialekt- og sprogkort. Digitalisering og kopiering af båndsamlingen på cd'er er afsluttet.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Tore Kristiansen har siddet i udvalg vedr. eksternt lektorat i dansk sprog ved KU.

Udvalg og fonde
Inge Lise Pedersen er efor for Kvinderegensen og formand for Nordisk Sprogråd.

Tillidshverv
Inge Lise Pedersen er bestyrelsesmedlem i Institut for Grænseregionsforskning.

Formidling
Der er besvaret forespørgsler og givet vejledning vedr. dialektale og sprogsociale spørgsmål, og medarbejderne har formidlet instituttets forskning ved foredrag, artikler og ved medvirken i radio- og tv-udsendelser.

Udgivervirksomhed og redaktionelle hverv
Instituttet udgiver tidsskriftet Danske Talesprog, tidligere Danske Folkemål, der udkommer en gang om året og publicerer artikler inden for området dialektologi og talesprogsvariation. Det redigeres af Tore Kristiansen, Finn Køster og Karen Margrethe Pedersen.

Tore Kristiansen har redigeret specialnummer af Language Awareness og er sammen med Jens Normann Jørgensen redaktør af specialnummer af International Journal of the Sociology of Language om Language attitudes and language politics in Denmark. Jann Scheuer er medlem af redaktionen af NyS.

Kongresser og seminarer
Instituttet har ved Tore Kristiansen arrangeret 10 møder i den sociolingvistiske studiekreds.

Inge Lise Pedersen har været medarrangør af ICLaVE 1 i Barcelona om sproglig variation i Europa og af det fjerde nordiske seminar om internordisk sprogforståelse "Det umistelige".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
Ph.d.-studerende Ruth Horak, Wien har arbejdet på instituttet hele året.

Doktorandstuderende Ole Johnsen, Bergen i 6 mdr.
Unn Røyneland, Oslo i 3 mdr.
Lisa Eriksson, Umeå 3 mdr.

Netværk
Tore Kristiansen er medlem af UNO, nordisk netværk for ungdomssprogsforskere.

Institutleder Inge Lise Pedersen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	6,4	1,7
TAP	3,1	0,0
TOTAL	9,6	1,8

VIP Internt finansieret
Gudiksen, Asgerd Inge; adjunkt.
Kristiansen, Tore; lektor.
Køster, Finn Pol; lektor.
Maegaard, Marie; forskningsass.
Pedersen, Inge Lise; lektor.
Pedersen, Karen Margrethe; lektor.
Quist, Pia; forskningsass.
Scheuer, Jann Bredvad; amanuensis.

VIP Eksternt finansieret
Chouliaraki, Lillie; forskningsadj.
Fogtmann, Christina; forskningsass.
Jensen, Torben Juel; forskningsass.
Møller, Janus Spindler; forskningsass.
Rathje, Marianne; forskningsass.

Fondsbevillinger

UNO Språkkontakt og Ungdomsspråk i Norden
– Feltarbejde (Tore Kristiansen) kr. 160.000.

Øresundsuniversitetet
– Broen og sproget (Frans Gregersen) kr. 400.000.

Publikationer
Chouliaraki L.: Political discourse in the news: democratizing responsibility or aestheticizing politics? Discourse & Society 11/3, s. 293-314, 2000.
Chouliaraki L.: Flexivitet og senmoderne identitet. Et studie i mediadiskurs. i: Diskursteorien på arbejde s. 247-77, Torben Dyrberg et al. (red.), Roskilde Universitetsforlag, Roskilde 2000.
Gudiksen A.: Er orddannelse forudsigelig? NyS. Nydanske Studier og Almen Kommunikationsteori 26/27. Artikler om partikler, s. 197-223, 2000.
Gudiksen A.: Om forholdet mellem -et og -ig i de danske dialekter. Folkmålsstudier. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi 39, s. 127-140, 2000.
Jensen A.: Det drejer sig om kræng. Et forsøg på at analysere en betydningsudvikling. danske talesprog 1, s. 61-87, 2000.
Kristiansen T.: Findes Næstved-københavnsk? Folkmålsstudier. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi 39, s. 207-218, 2000.
Kristiansen T., Køster F. (red.): Danske talesprog. 211 s. C.A.Reitzel, København 2000.
Køster F.: Træk af sproget i byerne på Fyn. danske talesprog 1, s. 89-108, 2000.
Køster F.: Afsnittene forpløjning-forsommer, fort-forårsøsten. i: Ømålsbogen, bind 5 s. 4-36, 52-86, Institut for Dansk Dialektforskning, C.A.Reitzel, København 2000.

Pedersen I.L.: Hvad er forklaringen på forklaringerne? i: Studier i Svensk Språkhistoria s. 1-24, Lars-Erik Edlund, Institutionen för litteraturvetenskap och nordiska språk vid Umeå Universitet, Umeå 2000.

Pedersen I.L.: "De måtte ud af sengen klokken var fem". Adverbielle ledsætninger med tomt konjunktionalfelt i danske dialekter. i: Dialekter och folkminnen. Hyllningsskrift til Maj Reinhammar den 17 maj 2000 s. 223-230, Lennart Elmevik et al., Uppsala 2000.

Pedersen I.L.: Ungdomssprog – dialekt eller register? En oversigt over nyere, især nordisk, ungdomssprogsforskning. Nordlyd 28, 8. Møte om norsk Språk, s. 44-59, 2000.

Pedersen I.L.: Lille fag hvad nu? Et oplæg til en diskussion af nordisk dialektforskningsvilkår og muligheder. Folkmålsstudier 39, s. 257-76, 2000.

Pedersen I.L.: Fra folkemål til multietnolekt. Danske Talesprog 1, s. 5-30, 2000.

Pedersen I.L.: Artikel om Inger Ejskjær. i: Dansk Kvindebiografisk Leksikon bd. 1 s. 425-26, Jytte Larsen et al., Rosinante, København 2000.

Pedersen I.L.: Urban and rural dialects of Slesvig: Political boundaries in the millenial retreat of Danish in Slesvig. International Journal of the Sociology of Language 145, s. 131-151, 2000.

Pedersen I.L.: Sprogkontakt, sprogpåvirkning – og sprogpolitik. i: Språk i Norden – Sprog i Norden s. 33-44, Birgitta Lindgren et al. (red.), Novus, Oslo 2000.

Pedersen I.L., Gregersen F.: A la Recherche du word order not quite perdu. i: Textual Parameters in Older Languages s. 393-431, Laura Herring, Piet van Reenen, Lene Schøsler (eds.), John Benjamins, Amsterdam 2000.

Pedersen K.M.: Afsnittene foroven-forplumre, forsorenforsåle, fred- fresser, g-glissing. i: s. 1-4, 36-52,102-122, Institut for Dansk Dialektforskning, C.A. Reitzel, København 2000.

Pedersen K.M.: Variation i valens. Folkmålsstudier. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi 39, s. 277-286, 2000.

Pedersen K.M., Sørensen V.: Om øg, heste og andre bæster. Ord & Sag 20, s. 15-31, 2000.

Quist P.: Ny københavnsk 'multietnolekt'. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. danske talesprog 1, s. 143-211, 2000.

Quist P.: Nydansk på Nørrebro. Mål og Mæle nr. 3, s. 5-10, 2000.

Quist P.: Unge, identitet og sprog. Operationalisering af identitetsbegrebet i en empirisk undersøgelse. i: Ungdom, språk og identitet s. 23-38, Kotsinas, Stenström, Drange (red.), Nordisk Ministerråd, København 2000.

Quist P.: Flersprogethed og flersprogede udtryk. Daghøjskolen 2, s. 29-32, 2000.

Quist P.: Edas onde cirkel. Samvirke 3, s. 56-58, 2000.

Scheuer J. et al. (red.): NyS 26-27. Nydanske studier og almen kommunikationsteori. Artikler om partikler. 245 s. 2000.

Institut for Navneforskning

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Bent Jørgensen.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen, lektor Bente Holmberg, lektor Eva Villarsen Meldgaard og korrespondent Annette Warnez. Viceleder: lektor Vibeke Dalberg.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80, trappe 10, etage 3
2300 København S
Telefon 35 32 85 61
Fax 35 32 85 68
www.hum.ku.dk/navnef

Institutlederens årsberetning

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskningsopgave er at analysere og beskrive dansk navnestof i og uden for Danmark. Instituttet er landets eneste arkiv for sted- og personnavne og fungerer som nationalt dokumentationscenter for fagområdet. Dets specialbibliotek og samlinger er tilgængelige for offentligheden.

1. Onomastisk forskning

Etymologiske undersøgelser
Til udgivelse i serien Danmarks Stednavne er Vestsjællands Amt del 2 efterkontrolleret og ved årets udgang under trykning (Jørgensen), og bearbejdelsen af navnestoffet fra Vester Horne Herred, Ribe Amt er fortsat (Gammeltoft). Det hyppigt forekommende stednavn Borup, Boarp undersøges samlet (Nielsen). Der er påbegyndt en undersøgelse af stednavne af skandinavisk oprindelse i Skotland, specielt de skandinaviske ønavne i vikingekolonierne (Gammeltoft), og der er arbejdet videre med de nordiske bebyggelsesnavne i East Anglia (Fellows-Jensen). Danske og engelske kongers tilnavne er taget op til undersøgelse (Fellows-Jensen).

Struktur, metode og typologi
Som et indlæg i debatten om propriets definition er undersøgt semantiske særtræk ved propriet (Dalberg), og inden for personnavneforskningen er undersøgt identiske termer med forskellig begrebsdækning, specielt med henblik på kategorien persontilnavn (Dalberg). Den såkaldte kilometermetode, en ældre svensk forestilling om et simpelt afstandsforhold mellem bestemte stednavne, navnlig af sakralt indhold, er blevet kritisk nybedømt (Holmberg). Forskellige typer af nordiske personnavne i England og på Færøerne er taget op til undersøgelse (Fellows-Jensen).

Enkelte navnetyper
Undersøgelsen af danske bebyggelsesnavne på –torp er fortsat med indsamling af østensundsk materiale (Nielsen), og der er gjort studier i navne på –toft i de skotske vikingekolonier (Gammeltoft) og af navne på –by på øen Man (Fellows-Jensen).

Enkelte lokalitetstyper
Danske klosternavnes stabilitet, specielt hen over reformationsgrænsen, er undersøgt (Vogt), og der er udarbejdet en typologisk gennemgang af navne på de danske kirker gennem 1000 år (Jørgensen). Navne med tilknytning til vendisk immigration og forekomsten af syddanske Snekke-lokaliteter er geneksamineret (Holmberg). Gadenavnene i de københavnske omegnsbebyggelser, der indlemmedes i Københavns Kommune omkring år 1900, er taget op til undersøgelse, og som pilotprojekt er undersøgt et mindre antal københavnske skolebørns stednavnekendskab (Jørgensen). En gennemgang af nyere forskning inden for nordisk, specielt dansk urban toponymi er udarbejdet (Jørgensen).

2. Andre projekter
Der er færdiggjort officielle oppositioner i forbindelse med disputatser ved universiteterne i Bergen, Oslo og Stavanger (Dalberg, Fellows-Jensen, Jørgensen).

Den nordiske navneforsknings stærke og mindre stærke sider er blevet undersøgt i et internationalt perspektiv (Dalberg).

De sproglige og onomastiske undersøgelser af adkomstdokumenter til dansk landgods 1513-50 er fortsat (Vogt, Jørgensen). Den betydelige aflevering fra Ravnholt godsarkiv til Det Arnamagnæanske Institut er i samarbejde med dette institut blevet præliminært registreret og tekst og tilstand er blevet bedømt (Vogt).

En jordebog over gods forbrudt af Niels Brahe under det skånske oprør i 1520'erne er gennemarbejdet og afgivet til udgivelse (Vogt). Adelsfamilien Spends våben(er) er blevet nybedømt (Vogt).

Runenavnet *īwaz og *algiR-runen undersøges nærmere (Nielsen), og det samme gælder den nordiske udvikling af -nnR til -ðr og -ndr (Nielsen). Der er foretaget genundersøgelser af runestenene fra Horne og Læborg-Bække samt undersøgelser af nye runefund, dels i samarbejde med lokale museer, dels med Nationalmuseet (Nielsen).

Fremstillingen af dansk sproghistorie fra Rask til nutiden er fortsat (Holmberg), og en undersøgelse af danske bogstavers tydeliggørelsesnavne er afsluttet (Jørgensen).

Studier i moderne ordforråd er fortsat med særligt henblik på fremmedordene (Holmberg); studiet af to enkeltord, bagborg og ligeud, er afsluttet (Jørgensen). Sammen med Anita Ågerup og Birgitte Brinkmann Thomasen, begge Dansk Sprognævn, er der udarbejdet en vejledning i retskrivning af vejnavne (Jørgensen).

Arbejdet med indretning af elektronisk adgang til instituttets samlinger er fortsat med forsøgsinddatering og vurdering af basens opbygning. Der er arbejdet med tilgængeliggørelse af registre til allerede udgivne dele af Danmarks Stednavne.

Faglige og administrative hverv

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
Kirkeministeriet og Justitsministeriet har modtaget rådgivning vedrørende personnavne (Meldgaard, Nielsen), Kulturministeriet og Kort- og Matrikelstyrelsen vedrørende stednavne (Dalberg). Instituttet er sekretariat for Stednavneudvalget, hvis formandskab varetages af Dalberg; meni-

ge medlemmer repræsenterende instituttet er Holmberg og Jørgensen.

Holmberg er medlem af tilsynsrådet for Den danske Ordbog og for Supplement til Ordbog over det danske Sprog.

Jørgensen er medlem af tilsynet med Diplomatarium Danicum og af Dansk Sprognævns arbejdsudvalg.

Formidling

Instituttets medarbejdere har i årets løb rådgivet offentlige myndigheder, museer, biblioteker, radio, tv, dagblade, tidsskrifter m.v. i sted- og personnavnespørgsmål samt besvaret forespørgsler fra private i ind- og udland.

Redaktionelle hverv

Dalberg og Jørgensen er medredaktører af Namn och bygd. Meldgaard er medredaktør af Studia anthroponymica Scandinavica. Nielsen er redaktør af Nordisk Namnforskning. Holmberg redigerer instituttets hjemmeside.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Holmberg er formand og Nielsen sekretær for Nordisk Samarbejdskomité for Navneforskning.

Dalberg er udpeget til leder af sektionen Name theory og Fellows-Jensen til medhjælper i sektionen Namn som källor ved 21th International Congress of Onomastic Sciences (Uppsala, 2002).

Jørgensen er bestyrelsesmedlem i Sydsvenska ortnamnssällskapet.

Vogt er bestyrelsesmedlem i Societas Heraldica Scandinavica.

Fellows-Jensen er konsulent for forsknings- og udgivelsesprojekterne Placenames of the Isle of Man og Prosopography of Anglo-Saxon England.

Nielsen og Fellows-Jensen har arrangeret 5. internationale symposium om runer og runeindskrifter (Brandbjerg).

Institutleder Bent Jørgensen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	6,4
TAP	1,7
TOTAL	8,1

VIP Internt finansieret

Dalberg, Vibeke Margrethe; lektor.
Fellows-Jensen, Gillian Myra; lektor.
Gammeltoft, Peder; adjunkt.
Holmberg, Bente Legarth; lektor.
Jørgensen, Bent Peter; lektor.
Meldgaard, Eva; lektor.
Nielsen, Michael Bjørn Lerche; adjunkt.
Vogt, Susanne Margrethe Rossen; forskningsass.

Fondsbevillinger

Statens Humanistiske Forskningsråd

– Fifth symposium on runes and runic inscriptions in Jelling (Michael Lerche Nielsen) kr. 10.000.
– Stednavneudvalget (Vibeke Dalberg) kr. 50.000.

Publikationer

Dalberg V.: Stednavn. i: Den Store Danske Encyklopædi. Danmarks Nationalleksikon. Bind 18 s. 46-48, Gyldendal, København 2000.

Dalberg V.: (1. opponent) Eli Ellingsve: Menneske og stedene. Sannsynliggjøring av relasjoner mellom overledd og underledd i sammensatte stedsnavn med personnavn i underledd (Doktordisputats, Bergen 2000). Namn og Nemne 17, s. 45-58, 2000.

Dalberg V.: Apparently identical terms for ‘personal byname’. i: Onomastik. Akten des 18. Internationalen Kongresses für Namenforschung, Trier, 12.-17. April 1993. Band II. Namensysteme im interkulturellen Vergleich s. 36-40, Dieter Kremer (Hrsg.), Max Niemeyer Verlag, Tübingen 2000.

Dalberg V.: Nordisk navneforskning i internationalt perspektiv. i: Den 9. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 11.-12. mai 2000. Namn gjennom 2000 år – namn i år 2000 s. 45-58, Kristin Bakken & Åse Wetås (red.), Seksjon for namnegransking, Universitetet i Oslo, Oslo 2000.

Fellows-Jensen G.: King Olaf Tryggvason and Sir Edward Elgar. The Elgar Society Journal 11, 4, s. 202-218, 2000.

Fellows-Jensen G., Springborg P. (eds.): Care and Conservation of Manuscripts 5, Proceedings of the fifth international seminar held at the University of Copenhagen 19th-20th April 1999. 168 s. The Royal Library, København 2000.

Fellows-Jensen G.: (1. opponent) Åse Kari Hansen: Språkkontakt i gammelt koloniområde. En studie av normannerbosetningens stedsnavn, med særlig vekt på navnegruppa -tuit. (Doktordisputats, Bergen 2000). Namn og Nemne 17, s. 85-95, 2000.

Fellows-Jensen G.: John Aubrey, Pioneer Onomast? Nomina 23, s. 89-106, 2000.

Fellows-Jensen G.: Old English sōcn ‘soke’ and the parish in Scandinavia. Namn och bygd 88, s. 89-106, 2000.

Fellows-Jensen G.: John Kousgård Sørensen. 6. december 1925 – 10. januar 1999. Oversigt over Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Virksomhed 1998-2000, s. 423-441, 2000.

Gammeltoft P.: Anmeldelse af: Lennart Elmevik m.fl.: Runor och namn. Hyllningsskrift till Lena Peterson, den 27 januari 1999. Namn och Samhälle 10. Uppsala Universitet 1999. Nomina 23, s. 177-181, 2000.

Gammeltoft P.: Why the Difference? An Attempt to Account for the Variations in the Phonetic Development of Place-Names in Old Norse bólstadr in the Hebrides. Nomina 23, s. 107-119, 2000.

Gammeltoft P.: Om brugen af gammelnorsk bólstaðr i Norge og Nordatlanten. NORNA-rapporter 70B, s. 77-94, 2000.

Holmberg B.: Nordisk namnforskning 1999. Litteraturkrönika, Danmark. Namn och bygd 88, s. 135-140, 2000.

Jørgensen B.: New and renewed research into the place-names of modern urban society. Naamkunde 32, s. 125-137, 2000.

Jørgensen B.: Exonymer i formelt sekundære navne. Lemberggade, Lvovgade eller Lvivgade? NORNA-rapporter 68, s. 59-66, 1999.

Jørgensen B.: Stednavne i 1999 – nyt og typisk. Nyt fra Sprognævnet 2000:1, s. 3-4, 2000.

Nielsen M.L., Stoklund M., Düwel K.: Neue Runefunde aus Schleswig und Starigard/Oldenburg. i: Von Thors-

berg nach Schleswig. Sprache und Schriftlichkeit eines Grenzgebietes im Wandel eines Jahrtausends s. 201-280, Klaus Düwel, Edith Marold, Christiane Zimmermann (Hrsg.), de Gruyter, Berlin/New York 2000.

Nielsen M.L.: Swedish Influence in Danish Runic Inscriptions. i: Von Thorsberg nach Schleswig. Sprache und Schriftlichkeit eines Grenzgebietes im Wandel eines Jahrtausends s. 127-148, Klaus Düwel, Edith Marold, Christiane Zimmermann (Hrsg.), de Gruyter, Berlin/New York 2000.

Nielsen M.L.: Die Runeninschriften von Starigard/Oldenburg. i: Von Thorsberg nach Schleswig. Sprache und Schriftlichkeit eines Grenzgebietes im Wandel eines Jahrtausends s. 247-280, Klaus Düwel, Edith Marold, Christiane Zimmermann (Herausg.), de Gruyter, Berlin – New York 2000.

Nielsen M.L.: Anmeldelse af: Lennart Elmevik m.fl.: Runor och namn. Hyllningsskrift till Lena Peterson den 27 januari 1999. Namn och Samhälle 10. Uppsala Universitet 1999. Studia anthroponymica Scandinavica 18, s. 148-155, 2000.

Vogt S.M.R.: Forræderens gods. Jordebog over Niels Brahe til Vanås' gods. Sydsvenska ortnamnssälskapets årsskrift 2000, s. 51-74, 2000.

Vogt S.M.R.: Mourids Jepsen Sparre til Svaneholms jordebog. Sydsvenska ortnamnssälskapets årsskrift 1999, s. 55-94, 2000.

Vogt S.M.R.: Some new accessions at the Arnamagnæan Institute. i: Care and conservation of manuscripts 5. Proceedings of the fifth international seminar held at the University of Copenhagen 19th-20th April 1999 s. 8-15 og 153, Gillian Fellows-Jensen and Peter Springborg (eds.), The Royal Library, Copenhagen, 2000.

Vogt S.M.R.: Lavadelshøst i middelalderåret. Anmeldelse af Chr. Hau: Bjælken, sparren og den halve bjørn. Fra saltindustri til lavadel. Senmiddelalderstudier omkring lavadelsslægten Vinter på Mors. Eget forlag, Hjørring 1999. Heraldisk Tidsskrift Bd. 9, nr. 82, oktober 2000, s. 90-92, 2000.

Engelsk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Steen Schousboe; viceinstitutleder er Jørgen Erik Nielsen.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen, Hanne Lauridsen, Gorm Schou-Rode (fra august afløst af Dorte Albrechtsen) og som TAP-repræsentant Annemarie Jensen. Nina Quistgaard er studenterobservatør med Erik Guldberg som suppleant.

Organisation
Instituttet er i overensstemmelse med Universitetsloven organiseret med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80, opg. 8. 2
2300 København S
Telefon 35 32 86 01
Fax 35 32 86 15
www.engelsk.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold
Niels Thorsen afgik efter lang tids sygdom ved døden den 10. juni.

Grå Borup-Nielsen tog sin afsked for at gå på efterløn pr. 1. september, og pr. samme dato forlod Inger Mees instituttet, hvor hun havde beklædt den overtallige stilling i engelsk sprog ("Giesestillingen"), for at vende tilbage til Handelshøjskolen.

Forskningsvirksomhed
Instituttet beskæftiger sig i sin forskning med engelsk sprog (sprogets historie, moderne engelsk, primært britisk og amerikansk, samt sprogteoretiske emner med engelsk som basis), med engelsksproget litteratur samt emner inden for den almene litteraturvidenskab og med de engelsktalende landes historie, kultur og de samfundsforhold, der eksisterer eller har eksisteret i de engelske sprogområder. En skarp opdeling i de tre hovedområder lader sig dog ikke praktisere, og forskningsvirksomheden overskrider jævnligt den snævre sproggrænse, således i beskæftigelsen med den engelsktalende verdens forhold til den øvrige verden, i særdeleshed Danmark.

1. Sprogvidenskab

1.1. Sproghistorie
Den nye udgave af middelalderteksten "Ancrene Riwle" er under trykning under tilsyn af professor Bernhard Diensberg, og der arbejdes med Early Modern American English samt med ændringer i det moderne britisk-engelske og amerikansk-engelske ordforråd (Zettersten).

1.2. Funktionel lingvistik
Kontrastive studier i dansk og engelsk grammatik, dels over struktur og funktion i sprogbeskrivelsen, dels over foranstilling og førsteplads i de to sprog (Harder).

1.3. Progressiv i engelsk grammatik
(Schousboe).

1.4. Psykolingvistik og kognitionsforskning
Fuzzy logik, konnektionisme og sprog (Ørum).

1.5. Fonetik og fonologi
Fortsat arbejde på "tak-modellen", hvorom en længere artikel er færdiggjort; igangsat arbejde på en lærebog i amerikansk fonetik (Staun).

1.6. Fremmedsprogspædagogik
To projekter er i gang, dels en længdeundersøgelse af adjektivstilegnelse hos danske sprogindlærere af engelsk (Henriksen i samarbejde med professor Kirsten Haastrup, HHK), dels pilotfasen af projektet Processer i skrivning og ordforrådstilegnelse (Albrechtsen og Henriksen i samarbejde med professor Kirsten Haastrup).

1.7. Videnskabshistorie
Brevvekslingen mellem Otto Jespersen og den unge tyske sprogmand Felix Francke (Kabell og Lauridsen).

1.8. Leksikografi
Aspekter af arbejdet på den sidste år afsluttede engelsk-danske ordbog blev forelagt ved et møde i foreningen Leda og på det internationale leksikografisymposium i København (Hanne Lauridsen og Arne Zettersten).

2. Litteratur og kultur

2.1. Generelt
2.1.1. Et ph.d.-projekt om Pounds "Cantos" og Walcotts "Omeros" nærmer sig sin afslutning, og i tilslutning hertil er flere artikler, bl.a. om genrebegrebet samt om Homer og Dante, blevet afsluttet og antaget til udgivelse, og en del leksikonartikler til "The Ezra Pound Encyclopedia" er blevet færdiggjort (Line Henriksen).

2.1.2. Kontrastiv diskursanalyse appliceret på Ibsens "Hedda Gabler" i originalen og i engelske oversættelser (Klimenko).

2.1.3. P.O. Brøndsteds rejsedagbog fra Grækenland: Trykmanuskriptet er afleveret til udgiveren, og der arbejdes på real- og tekstkommentarer (Schou-Rode).

2.1.4. Jødiske temaer hos Harold Bloom og Jacques Derrida: En artikel er antaget til udgivelse, og en bog forventes udgivet i 2001. Endvidere vil resultaterne blive fremlagt ved en Derridakonference i maj 2001 (Siegumfeldt).

2.1.5. Et projekt om Charles Beaudelaires bydigtning er ført til ende (Simonsen).

2.1.6. Næsens kulturhistorie: Et samleværk herom er blevet færdigredigeret (Østermark-Johansen).

2.2. Dansk-engelsk
2.2.1. De dansk-britiske relationer i det 19. og det 20. århundrede: Som en frugt af det internationale seminar om dette emne på Carlsberg Akademiet den 1.- 2. oktober 1999 er et samleværk under udgivelse med økonomisk støtte fra Carlsbergfondet; blandt redaktørerne er Jørgen Sevaldsen, og flere medarbejdere ved instituttet er bidragydere (Bugge Hansen, Kabell, Lauridsen, Nielsen, Hjørnager Pedersen, Rahbek Rasmussen og Sevaldsen).

2.2.2. Brandes og Shakespeare: Tre artikler er under udarbejdelse, der er kontakt til forlag om en bog om emnet,

og der arbejdes med emnet "Othello" på danske scener (Bugge Hansen).

2.2.3. English Studies i Europa: Ved ESSE-kongressen i Helsingfors blev den netop udkomne bog "European English Studies" præsenteret, og arbejdet blev videreført med et symposium om engelskstudiet i 1920'erne og 1930'erne. Fra Danmark deltog Jørgen Erik Nielsen med et skriftligt oplæg.

2.2.4. Dickens og Danmark: En bog om emnet forventes afsluttet i 2001 (Nielsen).

2.3. Britisk litteratur og kultur

2.3.1. Køn, fiktion og virkelighed i to moderne romaner: Margaret Drabbles "The Waterfall" og A.S. Byatts "Babel Tower". Projektet, der bl.a.implicerede deltagelse i en tværfaglig forelæsningsrække, er nu afsluttet (Einersen).

2.3.2. Cressidaskikkelsen hos Chaucer, Henryson, Shakespeare og Dryden: Projektet videreføres (Einersen).

2.3.3. Jeanette Wintersons forfatterskab: Projektet er netop indledt (Einersen).

2.3.4. William Blake og den radikale diskurs i 1790'erne: I årets løb er der blevet holdt foredrag om aspekter af dette projekt ved fem kongresser i England og Danmark. Projektet videreføres (Jensen-Rix).

2.3.5. En modernistisk poetik for det sublime i Virginia Woolfs "The Waves" (Klitgård).

2.3.6. Repræsentationens og diskursens krise i det 17. århundredes engelske poesi og prosa (Sander).

2.3.7. Lawrence Durrells senere romansekvenser: En artikel er antaget til udgivelse, og projektet videreføres (Siegumfeldt).

2.3.8. Den ældre engelske romantik: Der arbejdes fortsat med Wordsworths sene digte samt indflydelse på hans digtproduktion, hvortil kommer en studie af Coleridges sene digtnings allegoriske elementer samt hans revisionspraksis (Simonsen).

2.3.9. En sammenlignende studie af metafysikken hos William Blake og J.G. Hamann: Projektet, der videreføres, er i årets løb blevet forelagt ved et seminar i København og har givet stof til to indlæg ved kongresser i England. Endvidere er to artikler blevet forfattet til værket "Encyclopedia of the Romantic Era, 1760-1850" (Stavis).

2.3.10. Engelske folkeviser: Der arbejdes fortsat med nedskrivning af folkeviser i Storbritannien (Strande-Sørensen).

2.3.11. Køn, fiktion og virkelighed: Forelæsning "Kvinders lette litteratur – skrevet af mænd" blev holdt inden for rammerne af det under 2.3.1. omtalte projekt (Strande-Sørensen).

2.3.12. "La serpentinata" i engelsk billedkunst og litteratur i det 18. og det 19. århundrede: Projektet har foreløbigt resulteret i fem artikler, der er antaget til udgivelse (Østermark-Johansen).

2.3.13. Walter Paters renæssance-reception: Delkapitler er under udarbejdelse, og der blev forelæst om emnet ved en konference i Firenze (Østermark-Johansen).

2.3.14. Kiplings noveller: Projektet går ud på en læsning af novellerne i lyset af Bakhtins og Jacobsons teorier og set i forhold til det 20. århundredes novelle; to artikler er foreløbigt blevet offentliggjort (Krarup Brøgger).

2.4. Amerikansk litteratur og kultur

2.4.1. Moderne amerikansk litteratur: Projektet har i årets løb sat sig frugt i artikler og kongresindlæg om Gay and Lesbian Studies, om Djuna Barnes og om Multiculturalism (Edwards).

2.4.2. Henry Roth og jødisk amerikansk litteratur: Projektet videreføres (Schøtt-Kristensen).

2.4.3. Moderne amerikanske kvindeforfattere: Projektet videreføres (Weatherford).

2.4.4. Forfattere fra Hawaii: Inden for dette projekt, der videreføres, er der blevet forelæst ved en konference i Graz, og der var sidste år deltagelse ved National Endowment for the Humanities Summer Institute ved Hawaiis universitet (Weatherford).

2.5. Postkoloniale studier

2.5.1. Begrebet "terra nullius" og dets betydning for den juridiske behandling af de oprindelige indbyggeres landrettigheder i de tidligere britiske kolonier: En artikel er under udgivelse, og projektet betragtes herefter som afsluttet (Borch).

2.5.2. Den officielle britiske holdning til de oprindelige indbyggere i bosættelseskolonierne 1750-1830: I september blev et foredrag holdt ved en konference i Odense. Projektet videreføres, i øjeblikket med hovedvægt på Canada efter 1763 (Borch).

2.5.3. Udviklingen i landrettighedssituationen i Australien i de sidste ti år (Borch).

2.5.4. Postkolonial litteratur: Der er blevet holdt foredrag ved fire konferencer i Danmark og i udlandet, og en bog "The Illusions of Postcolonialism" foreligger i manuskript (Khair).

2.5.5. Begrebet "authenticity": En artikel er under udgivelse (Rask Knudsen).

2.5.6. Newzealandsk litteratur: En artikel er under udgivelse (Rask Knudsen).

2.5.7. Forfatteren Mudrooroo: Et kapitel til et samleværk om ham er under udarbejdelse; der samarbejdes med den italienske kritiker Annalisa Oboe (Rask Knudsen).

2.5.8. "Tid og hukommelse" i postkolonial litteratur: Projektet blev påbegyndt i 2000 (Rask Knudsen).

2.5.9. Digteren Les Murray: Et foredrag om hans "Fredy Neptune" og versromanens kunst blev holdt på et symposium i London og en konference i Australien (Ross), og der arbejdes på en bog om hans forfatterskab (Leer og Ross).

2.5.10. Komponisten Percy Grainger: Projektet har to sider, dels Graingers forhold til Skandinavien, dels Grainger og filologien (Ross).

2.5.11. Agents of Withheld Representation: Projektet påregnes afsluttet i 2001 (Langwadt).

2.5.12. Traumeteori og litteratur: Projektet blev igangsat i 2000 (Langwadt).

3. Historie og samfundsforhold

3.1. Den amerikanske borgerkrig

Bogen "The Complete Civil War Writings of Ambrose Bierce" er under udgivelse (Duncan).

3.2. Amerikanske samfundsforhold generelt

En lærebog er under udarbejdelse (Duncan).

3.3. Civil War Joshua

En monografi om oberst James M. Montgomery forventes afsluttet i 2002 (Duncan).

3.4. Det danske Englandsbillede

Der arbejdes med perioden 1870-1940. Der blev forelæst ved en konference om nationale identiteter i 1700-tallet i Stockholm (Rahbek Rasmussen).

3.5. De britiske øers historie generelt
En lærebog til brug ved ikke-britiske universiteter er under udarbejdelse (Rahbek Rasmussen).

3.6. De dansk-britiske relationer i det 20. århundrede
Der arbejdes fortsat med projektet, og et samleværk er under udgivelse, jf. 2.2.1 (Sevaldsen).

3.7. Britiske forfatningsreformer
Der arbejdes med disse reformers inspiration fra udenlandske erfaringer (Sevaldsen).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
Niels Bugge Hansen, Jørgen Sevaldsen og Arne Zettersten sidder i bestyrelsen for Oliver Bishop Harrimans legat til fremme af studiet af engelsk sprog og litteratur.

Søs Haugaard er formand for Det Danske Shakespeareselskab.

Charles Lock er formand for Det Danske Bakhtinselskab.

Jørgen Erik Nielsen er formand for bestyrelsen af Lektor Marius Danielsens Fond, i hvilken Viggo Hjørnager Pedersen også har sæde, for bestyrelsen af Kommunelærer Th. E. Giese og Hustru's Mindelegat, af hvilken institutlederen er født medlem, og for bestyrelsen af Otto Jespersens Mindefond.

Arne Zettersten er repræsentant for Skandinavien i ledelsen af The European Society for the Study of English (ESSE) og for Danmark i The Nordic Association for English Studies (NAES), og han er formand for The English-Speaking Union of Denmark.

Tillidshverv
Dorrit Einersen er medlem af Det Humanistiske Fakultets koordineringsudvalg og uddannelsesudvalg.

Birgit Henriksen er medlem af fakultetets samarbejdsudvalg.

Jørgen Sevaldsen er tillidsmand for instituttets videnskabelige personale og Birgit Henriksen hans suppleant.

Peter Simonsen har organiseret instituttets ph.d.-seminarer.

Arne Zettersten er medlem af Det Humanistiske Fakultetsråd og af dettes planlægningsudvalg og uddannelsesudvalg; endvidere er han medlem af instituttets byggeudvalg.

Formidling
Instituttet har en stor formidlingsvirksomhed ud over kandidatundervisningen, således besvares der i årets løb mange forespørgsler, især af biblioteket.

Udgivervirksomhed
Instituttet udgiver tidsskriftet "Angles on the English Speaking World" (red. Dorte Albrechtsen, Russell Duncan og Lene Østermark-Johansen) samt monografiserien POET (red. Jørgen Erik Nielsen og Viggo Hjørnager Pedersen samt bestyrelsen). Udgivervirksomhedens sekretær er Vivie Ambrose. Monografiserien "Publications of the Department of English" er gået ind.

Redaktionelle hverv
Dorte Albrechtsen er medlem af den redaktionelle storgruppe bag tidsskriftet "Sprogforum".

Cay Dollerup er dansk redaktør for "Language International" og medredaktør af "Psyart", "Across Languages and Cultures", "Language and Translation", "Translation Quarterly" og "Studies in Translation".

Russell Duncan er medudgiver af bogserien "The North's Civil War".

Henrik Gottlieb er medredaktør af "(Multi) Media Translation: Concepts, Practices and Research".

Peter Harder er medredaktør af "Acta Linguistica Hafniensia" og medlem af redaktionspanelet bag "Journal of Pragmatics" og "Studies in Language".

Svetlana Klimenko er medredaktør af antologien "Kazakhisk Kaleidoskop".

Ann Langwadt er kulturredaktør på journalen "afrika.dk".

Jørgen Sevaldsen sidder i redaktionen af "Scandinavian Journal of History".

Arne Zettersten er medredaktør af "Studia Anglica Posnaniensia" og af "REAL, the Yearbook of Research in English and American Literature".

Udstillingsvirksomhed
På åbningsdagen af det internationale leksikografisymposium i Videnskabernes Selskabs bygning den 4. maj havde Jørgen Erik Nielsen arrangeret en udstilling af bøger af Otto Jespersen.

Kongresser og symposier
4.-6. maj: "Tenth International Symposium of Lexicography at the University of Copenhagen", internationalt symposium, ved hvilket professor Norman Blake, Sheffield holdt det sjette Otto Jespersen Memorial Lecture: "Shakespeare and the informal register. How widely should a dictionary of Shakespeare's informal English cast its net?" Symposiet blev som de foregående arrangeret af Institut for Germansk Filologi og Engelsk Institut repræsenteret af Henrik Gottlieb og Arne Zettersten. Det blev afholdt på KUA med undtagelse af den 4. maj om formiddagen, der fandt sted i Videnskabernes Selskab.

25.-30. september: "Denmark – South Africa: History for Democracy Exchange", internationalt seminar arrangeret af Gorm Gunnarsen i samarbejde med instituttets Centre for Colonial and Post-colonial Studies samt Historisk Institut. Seminaret blev afholdt på KUA, den 29. september dog i Nationalmuseet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Adskillige af instituttets forskere har under deres arbejde kontakt eller samarbejde med andre inden- og udenlandske institutter og institutioner. Flere har deltaget i kongresser eller holdt gæsteforelæsninger.

Instituttet fortsatte i 2000 sine studenterudvekslinger under Erasmus/Socrates. Virksomhedens koordinator er Jens Rahbek Rasmussen.

Instituttets center for koloniale og postkoloniale studier forbereder den konference, som The European Association for Commonwealth Language and Literature Studies i april 2002 skal afholde i København.

Instituttets ph.d.-studerende har løbende været i kontakt med deres kolleger ved Engelska Institutionen i Lund, og der er blevet afholdt seminarer på begge sider af Sundet.

Gæsteforskere
En række forskere har under ophold i København holdt de nedennævnte forelæsninger:

Jules Chametzky: "Alfred Kazin and the New York Intellectuals".

Gunilla Anderman: "Surviving in Translation – Ibsen on the English Stage".

Victor Li: "The Apotheosis of Culture: or How Professor Sahlins Thinks, About Natives, For Example".

Thiru Kandiah: "English as a Language of Postcolonial Reconstruction and Resistance, an Asian Perspective".

Norma Wilson: "Contemporary Native American Poetry".

Seamus Heaney: Oplæsning af egne digte samt af uddrag af hans gendigtning af "Beowulf"; oplæsningen fandt sted på Glyptoteket og blev arrangeret i samarbejde med Den Irske Ambassade, Gyldendal, The English-Speaking Union og Københavns Universitet.

Peter Holland: "Beginning in the Middle (On Intervals in Shakespeare Productions".

Valentin Shevchuk: "Present-day Translation Studies in Russia".

David Walker: "Australia and Asia/Asia and Australia".

Kader Asmal: "Values in Education – a South African Perspective".

Keith McConnochie: "Cultural Diversity in Australia: the first 60,000 years".

Heinz Ickstadt: "The Narrative World of Don DeLillo" og "Faulkner and Absalom".

John Welchman: "Inventions of Public Discourse: American Art, Media & Money in the 1990s".

Les Murray: Oplæsning af egne værker.

Amitav Ghosh: Oplæsning af egne værker.

Rajeev Patke: "Benjamin and Adorno: Asian Extrapolations".

David E. Nye: "Technological Creation Stories: Narrating American Origins".

David Goldfield: "How Many Foreigners Can We Take? Immigration Policy and Recent Immigration in the USA".

Forskningsophold i udlandet

Line Henriksen opholdt sig i fem uger i foråret i New Haven, USA, hvor hun foretog biblioteksstudier, og Pernille Strande opholdt sig i forskningsøjemed i Boston, USA i efterårssemestret.

Netværk

Peter Harder er leder af et netværk for funktionel lingvistik under Statens Humanistiske Forskningsråd.

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi

Center for Oversættelsesvidenskab og Leksikografi hører administrativt under Engelsk Institut og har ingen selvstændig bemanding.

'Center for Oversættelsesvidenskab' er et forskningsfællesskab for en række fastansatte medarbejdere ved Engelsk Institut: Cay Dollerup, Henrik Gottlieb, og Viggo Hjørnager Pedersen. Centeret har samarbejdet med andre ansatte ved Engelsk Institut, nemlig Jørgen Erik Nielsen, Svetlana Klimenko og Arne Zettersten. Der er et vist samarbejde med andre institutter. Annette Lindegaard og Kirsten Nauja Andersen leder 'Oversættelsescentret', et oversættelsesbureau som er en indtægtsdækket virksomhed med godt tyve universitetsuddannede free-lance oversættere. Bureauet, der er startet med midler fra Universitetets Investeringspulje, skulle kunne finansiere nogle af Centerets forskningsaktiviteter (især publikationsserierne og foredrag).

En række udenlandske gæsteforskere, yngre universitetslærere, ph.d.-studerende og MA- såvel som BA-studerende har været tilknyttet Center for Oversættelsesvidenskab i 2000. De flestes ophold har været dækket af 'Demokratifonden': Kai-Mai Aja (Estland), Veronica Coca (Iasi, Rumænien), Svetlana Khairova (Volgograd State University), Helena Kruger (Sydafrika) og Maria Vorozhikhina (Russian State University for the Humanities) og af netværksmidler under Nordisk Ministerråd: Anna Betkere og Inese Krumina (Letland), Toomas Lapp og Kristel Löuk (Estland). Derudover er ophold blevet støttet af Fulbright-Kommissionen: Patrick Phillips (USA); estiske fonds: Janne Alongo, samt Den kinesiske Stats stipendier: Feng Shaozhong (Qiquihar Education College), Xu Yingjun (Dalien Normal University), Zhang Chunbai (East China Normal University).

Forskningsvirksomhed

Centerets medarbejdere har individuelle projekter men samarbejder også med andre forskere og institutioner. Nedenstående er et supplement til oplysningerne i Engelsk Instituts beretning:

Cay Dollerup har udgivet nogle artikler om copyright, om forskellen mellem engelsk som målsprog i fremmedsprogsundervisning over for engelsk i oversættelse, om oversættelses- og tolkearbejdet ved FN, samt om oversætteres status i fortid og nutid og dennes betydning for oversættelsesproduktet. Hertil kommer nogle anmeldelser i faglige tidsskrifter.

Henrik Gottlieb er ved at lægge sidste hånd på en international bibliografi om tekstning; han har afsluttet et studie af anglicismer, fortsat og videreudbygget sine undersøgelse af anglicismer på dansk især med henblik på at kunne indkredse dem ved hjælp af større lingvistiske korpora. Han har også anmeldt nogle værker i faglige tidsskrifter.

Viggo Hjørnager Pedersen har fortsat samarbejdet med H.C. Andersen Centeret, Odense Universitet. Han har derudover med Arne Zettersten og Jens Erik Mogensen redigeret bidragene fra Symposium on Lexicography IX. Desuden videreføre han sine studier af H.C. Andersen-oversættelser.

Kontakter til inden- og udenlandske forskningsmiljøer

Centeret har i årets løb samarbejdet med forskere og institutioner, bl.a. med Handelshøjskolerne i København og Århus; derudover er der samarbejde med universiteterne i Surrey, Turku, Kraków, samt med New York University, SUNY Binghamton (USA) og Beijing.

Centeret og 'Oversættelsescentret' færdiggjorde i begyndelsen af året arbejdet med udvikling af det cd-rom-baserede undervisningsprogram DELTA som indfører i interkulturelle forhandlinger. Programmet føres videre som et internetbaseret netværk for folk med interesse for international forretningskommunikation på hhtp://www.dialogin.com.

Centeret deltager i et Socrates-program med University of Iasi (Rumænien) og forhandler om udvekslingaftaler med SUNY at Binghamton.

Andre aktiviteter

Centerets medarbejdere har besvaret henvendelser om leksikografiske og oversættelsesmæssige spørgsmål og oversætter- samt tekstningsuddannelsen. Som nævnt driver centeret også et bureau der tilbyder oversættelse og sproglig revision med særligt henblik på tekster der kræver kulturel kompetence.

Dette bureau, 'Oversættelsescentret' har i årets løb bl.a. stået for oversættelsen af Holland House operaen "Manifest" (til dansk og engelsk), 6 bøger om Bjørn Nørgaards gobeliner til Margrethe 2 (til dansk, engelsk, fransk og tysk), et cd-rom stavespil i samarbejde med Grafisk 2000 (13 sprog), samt udarbejdelsen af en dansk-engelsk ordbog for folkeskolen.

'Oversættelseskredsens' forelæsninger arrangeres af Cay Dollerup. I årets løb har der været ti foredrag spændende fra IT i moderne oversættelsesarbejde (ved Anne-Marie Langhorn) til sprogarbejdet ved den sydafrikanske forsonings- og sandhedskommission (ved Lars Buur).

Cay Dollerup har leveret fem dages undervisning i en IT-uddannelse for oversættere, interviewet lederne for oversættelsestjenesterne i FN og EU-kommissionen og været på gæsteforelæsningsrejser til Rusland og Sydafrika.

Henrik Gottlieb har samarbejdet med Turku Universitet om redaktionen af et samlebind om multimedie-oversættelse.

Viggo Hjørnager Pedersen har foretaget studierejser til British Library, London, og foretaget oversættelsesarbejde for 'Arken'.

'Perspectives: Studies in Translatology' redigeres af centerets medarbejdere (Cay Dollerup (hovedredaktør), Henrik Gottlieb og Viggo Hjørnager Pedersen).

Viggo Hjørnager Pedersen er hovedredaktør af 'DAO'-serien ('Danske afhandlinger om oversættelse').

Undervisning

Centerets modulopbyggede 1-årige suppleringsuddannelse er fortsat, fortrinsvis i Åbent Universitets regi. Dette tilbud er blevet suppleret med det engelsksprogede kursus i 'A Survey of Translation Studies' inden for overbygningen på engelsk, og med 'Billedmedieoversættelse' på Åbent Universitet. De besøgende forskere og gæstestuderende samt danske studerende, også fra andre danske universiteter, har deltaget i undervisning udbudt af centerets lærere.

Centerets medarbejdere har derudover arbejdet på at opstille rammerne for et et-årigt tilvalg i oversættelsesteori og -praksis (og hvor de enkelte komponenter også kan tages som overbygningsmoduler på engelsk).

Institutleder Steen Schousboe

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	33,3	0,6
STIP	7,2	1,0
TAP	9,9	0,1
TOTAL	50,5	1,7

VIP Internt finansieret

Albrechtsen, Dorte Kirsten; lektor.
Andersen, Kirsten Nauja; videnskabelig medarb.
Barton, Michael Lee; lektor.
Borch, Merete Falck; adjunkt.
Borup-Nielsen, Graa; lektor.
Clunies Ross, Bruce Axel; lektor.
Dollerup, Erik Cay Krebs; lektor.
Duncan, James Russell; lektor.
Edwards, Justin David; lektorvikar.
Einersen, Dorrit; lektor.
Goddard, Joseph Arthur; amanuensis.
Gottlieb, Henrik; lektor.
Hansen, Niels C Bugge; lektor.
Harder, Anders Peter; professor.
Henriksen, Birgit Irene; lektor.
Kabell, Inge; lektor.
Khair, Tabish; amanuensis.
Knudsen, Eva Rask; lektor.
Lauridsen, Hanne; lektor.
Leer, Martin Hugo; lektor.
Levine, Paul Robert; professor.
Lock, Charles John Somerset; professor.
Nielsen, Jørgen Erik; lektor.
Pedersen, Viggo Hjørnager; lektor.
Rasmussen, Jens Rahbek; lektor.
Rosenmeier, Henrik; lektor.
Schou-Rode, Gorm; lektor.
Schousboe, Steen; lektor.
Sevaldsen, Jørgen; lektor.
Siegumfeldt, Inge Birgitte; adjunkt.
Staun, Jørgen; lektorvikar.
Thorsen, Niels Aage; lektor (afgået ved døden).
Weatherford, Kathleen Jeannette; lektor.
West, Michael Davidson; gæsteprofessor.
Zettersen, Sven Arne Paul; professor.
Ørum, Henning; lektor.
Østermark-Johansen, Lene; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Mees, Inger Margrethe; lektor.

STIP Internt finansieret

Brøgger, Inger Krarup; ph.d.-studerende.
Gunnarsen, Gorm Anker; ph.d.-studerende.
Jensen-Rix, Robert William; ph.d.-studerende.
Langwadt, Ann Louise; ph.d.-studerende.
Sander, Sheila Rebecca; ph.d.-studerende.
Simonsen, Peter; ph.d.-studerende.
Stavis, Henriette Bettina; ph.d.-studerende.
Strande-Sørensen, Stine Pernille A; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret

Kyst, Jon; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Petersen, Kirsten Holst: Essays in post colonial litterature.

Fondsbevillinger

Demokratifonden

– Videre uddannelse i Danmark; det danske samfund og uddannelsessystem (Cay Dollerup) kr. 273.230.

Statens Humanistiske Forskningsråd

– Fiction in English from the Indian Subcontinent and the

South Asian Diaspora. Konference sep./okt. 2000 (Tabish Khair) kr. 25.000.

Publikationer

Albrechtsen D.: Sproglig bevidsthed og fokus på form. Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik Sprog på skrift nr. 16 (jan.), s. 25-30, 2000.
Borch M.F.: De oprindelige beboeres landrettigheder i Australien. Engelsk Meddelelser 54, s. 27-29, 1988.
Borch M.F.: Australia: Indigenous Entitlement to Land Reconsidered. IWGIA Newsletter No. 4, s. 41-43, 1992.
Borch M.F.: Eddie Mabo and Others v. the State of Queensland, 1992. The Significance of Court Recognition of Land Rights in Australia. Kunapipi Vol. 14, no. 1, s. 1-12, 1992.
Borch M.F.: The Extension of the Doctrine of Terra Nullius to the Land of Hunters and Gatherers. Prepublications of the English Department, Odense University No. 90, s. 34, 1997.
Borch M.F.: Terra Nullius – et begreb med skiftende betydning. 29-34 s. Engelsk Instituts årsberetning 1993.
Borch M.F.: 'Conciliating their Affections: The Development of Official British Attitudes and Policy towards Indigenous Peoples in the Colonies of Settlement, 1763-1814. 317 s. København 1997.
Borup-Nielsen G.: Footfalls Echo in the Passage, 2. oplag. pp 5-46 s. Parentes Copenhagen Denmark, København 2000.
Borup-Nielsen G.: Collected Essays. pp VII+85 s. University Press of America, 2000.
Dollerup C.: Copyright and translation. i: Beyond the Western Tradition: Translation Perspectives XI s. 347-349, Rose, Marilyn Gaddis, Center for Translation: State University of New York, Binghamton USA 2000.
Dollerup C.: Anmeldelse af Jørgen Erik Nielsen: Fra Neva til Øresund. Perspectives: Studies in Translatologi Vol. 7 no. 1, s. 129-132, 2000.
Dollerup C.: Tech Talk for Translators. Language International Vol 12 # 2, s. 40c1-41c3, 2000.
Dollerup C.: Anmeldelse af Gullin, Christina 1998, översätterens röst, Lund University. Perspectives: Studies in Translatology Vol. 8 no. 2, s. 150-151, 2000.
Dollerup C.: Sea changes in Translation Studies. Perspectives Vol. 8 no. 2, s. 145-148, 2000.
Dollerup C.: Anmeldelse af Hansen, Gyde (ed.) 1999, Probing the process in Translation. Perspectives Vol. 8 no. 2, s. 151-155, 2000.
Dollerup C.: English: Axes for a target language. i: Translation into Non-Mother Tongues s. 61-70, Grosman, Meta & Mira Kadric & Irena Kovcic & Mary Snell-Hornby, Stauffenburg, Tübingen 2000.
Dollerup C.: The status of translation and translators. Lebende Sprachen Langenscheid, Berlin XLV Jahrgang Heft 4/2000, s. 145 col 1 – 149 col 2 2000.
Dollerup C.: Language Work at the United Nations. Language International vol 12 no 6, s. 12 col. 1 – 16 col. 2 2000.
Dollerup C.: Sea Changes in Translation Studies. Perspectives: Studies in translatology 8:2, s. 145-148, 2000.
Dollerup C.: The status of translators and translation. Lebende Sprachen: Zeitschrift für fremde Sprachen in Wissenschaft und Praxis XLV, s. 145 col. 1-149 col. 2 2000.
Dollerup C.: Literary translation, potential interpretations, and criticism. Irbid Journal for Research and Studies 1:1, s. 33-55, 1998.
Dollerup C.: The place and function of literature in the next millenium. SPIEL: Siegener Periodicum zur Internationalen Empirischen Litteraturwissensch, s. 102-106, 1998.
Dollerup C.: Making a basic dictionary: practical and meta lexicographical considerations. i: Symposium on Lexicography. Lexicographica. Series Maior. s. 153-163, Zettersten, A & Pedersen, V.H. & Mogensen, J.E., Max Niemeyer, Tübingen, Tyskland 1998.
Dollerup C.: Anmeldelse af Skyum-Nielsen, Erik. Den oversatte klassiker. Perspectives: Studies in Translatology 7:1, s. 135-136, 1999.
Dollerup C.: Copyright and translation. i: Beyond the Western Tradition: Translation Perspectives XI s. 347-349, Rose, M.G., Crit, Binghamton, USA 2000.
Dollerup C.: Tech Talk for Translators: IT for Language Professionals. Language International 12:2, s. 40-41, 2000.
Dollerup C.: Anmeldelse Cullin, Christina. Översättarens röst. Lund University Press. 150-151 s. Multilingual Matters. Clevedon, England 2000.
Dollerup C.: Anmeldelse af Hansen, Gyde (ed) 1999. Probing the process in Translation. Perspectives: Studies in Translatology 8:2, s. 151-155, 2000.
Duncan J.R.: Is He Like Me and Do I Like Him? Anglo-Files: Journal of English Teaching 118, s. 11-18, 2000.
Edwards J.D.: At the end of the Rainbow: Reading Lesbian Identities in D.H. Lawrence's Fiction. International Fiction Review 27, s. 60-67, 2000.
Gottlieb H.: Billedmedieoversættelse. i: Engelsk Instituts Årsberetning 1996 s. 41-48, Jørgen Erik Nielsen, Engelsk Institut, Københavns Universitet 1997.
Gottlieb H.: Literarische Übersetzung versus Filmübersetzung. Ü wie Übersetzen: Zeitschrift der österreichischen Übersetzergemeinschaft 17/18, s. 71-76, 1997.
Gottlieb H.: Quality Revisited: The Rendering of English Idioms in Danish Television Subtitles vs. Printed Translations. i: Text Typology and Translation s. 309-338, Anna Trosborg, John Benjamins Publishing Co., Amsterdam/Philadelphia 1997.
Gottlieb H., Nedergaard-Larsen B. (red.): TV-tekster: Oversættelse efter mål. 131 s. Center for Oversættelse, Engelsk Institut 1992.
Gunnarsen G.A.: Sydafrikas fortid skal høres før den kan ses. afrika.dk 3, s. 28-30, 2000.
Gunnarsen G.A.: Contextualizing Scandinavian Support for the South African Liberation Struggle. 20 s. 2000.
Gunnarsen G.A.: 3 abstrakter: Konferencer om Sydafrikas kriminalitet/Kampen om jorden & Historie for demokrati. afrika.dk 2, s. 36-38, 2000.
Gunnarsen G.A.: Landskomitéen Sydafrika Aktion. i: Solidaritet – Leksikon for det 21. århundrede s. 4, Solidaritet, Solidaritet, cd-rom + www.solidaritet.dk 2000.
Gunnarsen G.A.: Tambo, Oliver. i: Den Store Danske Encyklopædi, 2000.
Gunnarsen G.A., Bam J., Jakobsen T., Nielsen H.S.: South Africa – Editorial. Noter (om historie og undervisning) 147, s. 3-6, 2000.
Gunnarsen G.A.: Hvem befriede Mandela. Socialisten 164, s. 6-7, 2000.
Gunnarsen G.A.: South Africa in the Historical. Noter (om historie og undervisning) 147, s. 25-31, 2000.
Gunnarsen G.A.: Kristendommen i Sydafrika. i: En verden af kristne – kristen kunst fra Sydafrika s. 35-38, Anne

Lie Stokbro, Nordjyllands Kunstmuseum, Aalborg 2000.
Hansen N.B.: You are welcome to Elsinore. British Council Newsletter 4, s. 8-10, 2000.
Hansen N.B.: Gentlemen You Are Welcome to Elsinore: Hamlet in Performance at Kronborg Castle, Elsinore. i: Shakespeare and his Contemporaries in Performance s. 109-119, Edward J. Esche, Ashgate, Aldershot UK, Burlington US 2000.
Hansen N.B.: Det vandrende spøgelse, anmeldelse af: Bettina Hettberg: Resten er tavshed. 14 s. København: Politiken 1999.
Harder A.P.: Introduktion til grammatisk analyse. 42 s. 2000.
Harder A.P.: Kontrastivt kompendium. 19 s. Engelsk Institut 1995.
Harder A.P.: Stærke undervisningsmiljøer, ikke supermarkeder. Dansk pædagogisk tidsskrift 1998, 3, s. 14-18, 1998.
Harder A.P.: Syntax, Semantics and Processing. Acta Linguistica Hafniensia 30, s. 167-187, 1998.
Harder A.P.: Review of Carl Bache: The Study of Aspect, Tense, and Action. 551-552 s. Cambridge University Press. Cambridge 1998.
Harder A.P.: Substans som det der struktureres af sproget. Funktionelle fodnoter 1998, s. 60-65, 1998.
Harder A.P.: Some reflections on syntache structure and the acquisition process. i: 17th Scandinavian Conference of Linguistics s. 187-201, Carl-Erik Lindberg & Steffen Nordahl Lund, Syddansk Universitet, Odense 2000.
Harder A.P.: Constituent order in English and Danish. i: Contrastive Studies in Syntax s. 39-71, Alex Klinge, Samfundslitteratur, København 2000.
Henriksen B., Haastrup K.: Anmeldelse af: N. Schmitt/M. McCarthy (eds)Vocabulary, Description, Acquisition & Pedagogy. Applied Linguistics 21 no. 3, s. 407-409, 2000.
Henriksen B., Haastrup K.: Describing foreign language learners' productive vocabulary use and development. i: Language Use, Language Acquisition and Language History s. 150-172, Ingo Plag & Klaus P. Schneider, Wissenschaftlicher Verlag Triér, Triér 2000.
Henriksen B., Christensen B., Engberg-Pedersen J., Grønvold M.: Ord og tekst:Sproglig opmærksomhed i engelskundervisningen i gymnasiet og HF. Uddannelsesstyrelsens temahæfte no. 25-2000, s. 176, 2000.
Henriksen B., Haastrup K.: Vocabulary acquisition: acquiring depth of knowledge through network building. International Journal of Applied Linguistics vol. 10, no. 2-2000, s. 221-240, 2000.
Jensen-Rix R.W.: "Was Oedipus framed?". Orbis Litterarum 54:2, s. 134-145, 1999.
Jensen-Rix R.W.: 'Salomé and the fín-du-globe'. i: Fin De Siècle/New Beginnings s. 94-123, Ib Johansen, Aarhus University Press, Aarhus 2000.
Kabell I., Lauridsen H.: The Biographical Approach. Studenterbladet Words 005, s. 8-18, 2000.
Kabell I.: Advertising Borrow – a note on the English – Russian – Danish seminar at the Department of English, KUA, Dec. 1999. George Borrow Bulletin 19, s. 91, 2000.
Kabell I.: Jespersen and Franke – an Academic Friendship by Correspondence. Bulletin – The Henry Sweet Society for the History of Linguistic Ideas 35, s. 27-38, 2000.
Kabell I., Lauridsen H.: To beslægtede forskersjæle. s. 29-36. Engelsk Instituts årsberetning 2000. KUA
Kabell I., Lauridsen H.: "Kong Christian" Translated: A Study of Nine Translations of the Danish Song, made between 1786 and 1875 with Special Emphasis on the English Versions. PEO, Pre-Publications of the English Department of Odense University 111 Dec. 2000, s. 1-40, 2000.
Kabell I.: Grammatik – ABC. 8 s. Engelsk Institut, 1993.
Kabell I.: Some additional notes on John Hasfeld. John Hasfeld i George Borrow Bulletin 16-1998, s. 74-78, 1999.
Kabell I.: O the Wild Hills of Wales, the Land of Old Renown and Wonder, the Land of Arthur and Merlin. O the Wild Hills of Wales, the Land of Old Renown..: i George Borrow Bulletin 16-1998, s. 2-16 (14 sider), 1999.
Kabell I.: A Brief study of the external history of the English language and a discussion of the most important groups of loan words in English. s. 5, Engelsk Institut 1996.
Kabell I.: Jersey – den smukke ø i det barske hav. Words vol. 27 No. 1 Oct. 1994, s. 3, 1994.
Kabell I., Hansen N.B.: Engelsk Meddelelsen. Før og Nu 74, s. 85-86, 1992.
Kabell I.: Old European and its potential influence on the Germanic stress-shift. Will we have to rethink our linguistic past? Angles 11, s. 75-79 (4 sider), 1999.
Kabell I.: Three University Teachers of Anglo-Saxon Extraction Teaching English Language and Litterature at the University of Copenhagen in the Period app. 1850-1940. i: (Addendum to) the Proccedings from the 7th Nordic Conference on English Studies. Anglicana Turkuensia No. 20 s. 429-438 (9 sider), University of Turku Finland, Turku 1999.
Kabell I., Lauridsen H.: Bollings Oost-Indiske Reisebog. POET 10, s. 78-96, 1989.
Kabell I., Lauridsen H.: The Union 1931-37. 10 s. Engelsk Institut, 1995.
Kabell I., Lauridsen H.: George Borrow and Denmark. George Borrow Bulletin 15 spring 1998, s. side 57 (1 side), 1998.
Kabell I., Lauridsen H.: Translating "Kong Christian" – with Special Emphasis on George Borrow's three English Versions of this Danish Song/Poem. George Borrow Bulletin 17-spring 1999, s. 56-79, 1999.
Kabell I., Lauridsen H.: The Biographical Approach. Words 5, s. 4, 2000.
Klitgård I.: Anmeldelse af: Et strejf af verden. København 2000.
Klitgård I.: Anmeldelse af: At koge suppe på en pølsepind. København 2000.
Klitgård I.: Anmeldelse af: Skønhed grænsende til gru. København 2000.
Klitgård I.: Anmeldelse af: En blomstringstid i Trieste. København 2000.
Klitgård I.: Anmeldelse af: Fraværende tilstedeværelse. København 2000.
Klitgård I.: Anmeldelse af: Købt og solgt. København 2000.
Klitgård I.: En stor bys lille fortælling. København 2000.
Knudsen E.R.: "From Kath Walker to Oodgeroo Noonvccal? Ambigvity and Assurance in My People". i: Oodgeroo – A Tribute s. 105-118, Adam Shoemaker, Queensland University Press, St. Lucia 1994.

Knudsen E.R.: “Sproglig billedgørelse – hvor floder og dyr danses, sange males og malerier synges”. Louisiana Revy Årg. 34, no. 2, s. 38-47, 1994.
Knudsen E.R.: “Drømmetid er også her og nu”. Berlingske Tidende. København 1994.
Knudsen E.R.: Theater Als “Sophisticated Experiment”. Flambogant Heft 4, s. 57-63, 1996.
Knudsen E.R.: “Theatre as a Sophisticated Experiment”. Nordic Theatre Studies Vol. 9, s. 69-75, 1996.
Knudsen E.R.: “La Tierra Habla: Perceptiones aborigines de la Textualidad”. Qvimera nr. 149, s. 35-37, 1996.
Knudsen E.R.: “Solen går aldrig ned over Drømmetiden”. Illustreret Videnskab 6, s. 6, 1995.
Kyst J.: “Narkomaniia kak diskursivno-eticheskaia problema: k interpretacii rasskaza M.A. Bulgakova ‘Morfii’”. “Russkaia Filologiia” 11, s. s. 88-93, 2000.
Kyst J.: Anmeldelse af: Christopher Barnes, Boris Pasterriak. A Literary Biography, Volume Two, 1928-1960. Literary Research/Recherche littéraire 17.33, s. 172-175, 2000.
Kyst J.: Sergei Dovlatov 1941-1990. 5 s. www.slavist.dk 2000.
Kyst J.: Marylin Monroe, Peter Plys og Troldmanden fra Oz i Sovjetunionen. 5 s. www.slavist.dk 2000.
Kyst J.: “Mezhdu smert’iu i tishinoi: Priiom ustraneniia v ‘Bol’shoi elegii Dzonu Donnu Iosifa Brodskogo”. i: Istoriia i filologiia: problemy nauchnoi integratsiina rubezhe tysiachiletii s. 316-320, I.O. Ermachenko, Petrozavodsk, Rusland 2000.
Kyst J.: “Narkomaniia KAK diskursivno-eticheskaia problema: kinterpretacii rasskaza M.A. Bulgakova Morfii”. Russkaia Filologiia 11, s. 88-93, 2000.
Langwadt A.: Afrika.dk. Jagten på sandheden august 2000, s. 22-23, 2000.
Langwadt A.: Afrika.dk. Mordere beskytter vore hjem december 2000, s. 18-20, 2000.
Langwadt A.: Afrika.dk. Opbrud december 2000, s. 1,
Lauridsen H.: Øvelser til Engelsk Fonetik. 135 s. Gyldendal, København 1975.
Lauridsen H.: Øvelser til Engelsk Udtale i hovedtræk. 119 s. Gyldendal, København 1975.
Lauridsen H.: Almene sproglige begreber: Synkron Fonetik og Fonologi. i: Almene Sproglige begreber s. 45-94, Engelsk Institut, Anglica et Americana 9, Engelsk Institut, København 1978.
Lauridsen H., Kabell I.: Symposium i Leksikografi. Ekstrameddelelser fra gymnasieskolernes engelsklærerforening 1, s. 28-30, 1982.
Lauridsen H.: Kompendium Diakron Fonologi. 8 s. Engelsk Institut 1996.
Lauridsen H., Zettersten S.A.P.: Politikens Engelsk Dansk med betydningsforklaring. 1-2277 s. Politikens forlag, København 1999.
Lauridsen H., Kabell I.: To beslægtede forskersjæle. Årsberetning 1999 – Engelsk Institut s. 29-36, 2000.
Lauridsen H., Zettersten S.A.P.: Den nye engelsk-danske ordbog. Årsberetning 1999 – Engelsk Institut s. 24-29, 2000.
Lauridsen H., Kabell I.: “Kong Christian” translated: A Study of Nine Translations of the Danish Song “Kong Christian” made between 1786 and 1875. PEO: Pre-Publications of the English Department of Odense University. 111 – December 2000, s. 1-42, 2000.
Lauridsen H., Zettersten S.A.P.: The New Politiken English-Danish Dictionary: Politikens Engelsk/Dansk med betydningsforklaringer. Lexicographica, Series Maior 103, s. 253-263, 2000.
Leer M.H.: Mysteriet om de mellembrynede oversættelser. Standart 5, s. 41-43, 1999.
Leer M.H.: At the Edge: Geography and the Imagination in the Work of David Malouf. Australian Literary Studies 12,1, s. 3-21, 1985.
Leer M.H.: The Word Aplace: The Poetry of Les Murray. Planet: The Welsh Internationalist 95, s. 48-54, 1992.
Leer M.H.: Europe, The Orient and the New World: Historical Cosmology and Conceptual Geography 1492-1992. Kunapipi 14,2, s. 22-34, 1992.
Leer M.H.: “Seeing England: The Moment of Arrival in Immigrant/Ethnic writing in Britain”. Engelskmeddelelser 84 s. 34-37, 1993.
Leer M.H.: “Timing” ‘The Flood that does not flow’. Aspects of Space- Time and Dream-Time in Australian Poetry. i: And what Books do you read? New Studies in Australian Literature in Honour of professor L.T. Hergenhan s. 87-100, Irmtravo Petersson & Martin Duwell, University of Queensland Press, St. Lucia, Queensland 1996.
Leer M.H.: In the Spirit of underfundighed: An Introduction to Inger Christensen and Peter Seeberg. Planet: Special Issue s. 58-84, 1992.
Leer M.H.: Edge to Centre: Geography and the Imagination in the Work of David Malouf, Randolph Stow and Les A. Murray. 500 s. St. Wgia. Queensland 1988.
Leer M.H.: Anmeldelse af: Naming the Land: Mark O’Connor’s Selected Poems. Planet: The Welsh Internationalist 69, s. 101-103, 1988.
Leer M.H.: Anmeldelse af: Dremedout in Words: Les Murray’s The Daylight Moon. Planet: The Welsh Internationalist 71, s. 93-96, 1988.
Leer M.H.: Anmelselse af: Grivous Music: Review of the Portable Randolph Stow. Planet 89, s. 96-98, 1991.
Leer M.H.: Anmelselse af: Jan Nordby Gretlund’s Eudora Welty’s Aesthetics of Place. American Studies in Scandinavia 27,2, s. 153-155, 1995.
Leer M.H.: Anmeldelse af: Erociede and Milder Love: Les Murray’s Subhuman Redneck Poems. Planet 124, s. 104-106, 1997.
Leer M.H.: Anmeldelse af: Tracking the Past: Guy Vanderhaeghe’s The Englishman’s boy. Planet 128, s. 100-101, 1998.
Leer M.H.: Anmeldelse af: Mellem hakkebræt og bagerste jomfru: Patrick O’Brien’s romaner fra Napoleonskrigene. Standard 3, s. 17, 1999.
Leer M.H.: Anmeldelse af: Poetic Geographer: Review of Alan Gould, Former Light. Planet: The Welsh Internationalist 99, s. 101-102, 1993.
Leer M.H.: The Map of the Story: Drawn from Michael Ondaatje’s The English Patient. i: A Talent(ed) Digger: Essays in Honour of Anna Rutherford s. 394-401, Hena Maes-Jelinek, Gordon Collier, Geoffrey Davies, Rodopi, Amsterdam 1996.
Leer M.H.: The Industrialization of the Mind: The Crisis in the Universities. Planet: the Welsh Internationalist 119, s. 38-47, 1996.
Leer M.H.: Gravity and Grace: Towards a Meta – Physics of Embodiment in the Poetry of Les Murray. i: Counter – Balancing light: Essays on the Poetry of Les Murray s. 137-58, Carmel Gafney, Kardocrair Press, Armidale, New South Wales 1997.

Leer M.H.: Fra landsby til website: En kort rejsefører til Amitav Ghosk's verden. Standart 11,4, s. 14, 1997.
Leer M.H.: Et bredere lærred: Interview med Rohinton Mistry. Standart 11,5, s. 23, 1997.
Leer M.H.: Spejlvendte verdener: De sataniske vers som Postkolonial metafiktion. i: Satanisk guddommeligt – og såre menneskeligt s. 25-43, Lars Erslev Andersen & Jakob Skovgaard-Petersen, Gyldendal, København 1999.
Levine P.: War and Memory. The Nation Jan. 23, 1995.
Levine P.: Per Kirkeby: Thinking with his Hands. Art News Oct. 1997, s. 136-140, 1997.
Levine P.: Exile and the Kingdom: The Writer After the Cold War. i: Affirmation and Negation in Contemporary American Culture s. 213-229, Gerhard Hoffmann and Alfred Hornung, Universitätsverlag G. Winter, Heidelberg 1994.
Lock C. (eds.): Powys Journal: Vols.: I-X. 2.400 s. Powys Society, 2000.
Lock C.: Iconic Space and the Materiality of the Sign. Religion and the Arts Vol.1, no. 4, s. 6-22, 1997.
Lock C.: Review of: Gerard Casey, Night Horizons. Powys Journal Vol. 8, s. 204-211, 1998.
Lock C.: A Returning of Shadows. Literary Research/Recherche Littéraire 29, s. 15-26, 1998.
Lock C.: Hardy Promises: The Dynasts and the Epic of Imperialism. i: Reading Thomas Hardy s. 83-116, Charles Pettit, Macmillan, Houndmills – London 1998.
Lock C.: John Cowper Powys: The Years in Dorchester. Powys Journal Vol. 7, s. 128-156, 1997.
Lock C.: Porius: A week without History, a word without sense. Powys Notes Vol. 11:2, s. 22-43, 1998.
Lock C.: Though Dynasts Pass. Essays in Criticism Vol. 47:3, s. 270-281, 1997.
Lock C.: The Resistance of Theory – Review Article. Orbis Litterarum Vol. 52, s. 368-72, 1997.
Lock C.: Debts and Displacements: On Metaphor and Metonymy. Acta Linguistica Hafniensia Vol. 29, s. 321-337, 1997.
Lock C.: Reflections on and in a nether sky – Dryden, Dickens, Hardy. Thomas Hardy Journal Vol. 14:2, s. 77-78, 1998.
Lock C.: On William Carlos Williams – "This is just to say". Anglofiles 100, s. 83-86, 1997.
Lock C.: T.F. Powys: Fables and the silence of the person. Powys Journal 8, s. 74-102, 1998.
Lock C.: Den dialogiske stemme og den dialogiske krop – Bakhtin. K & K: Kultur & klasse 86, s. 85-94, 1998.
Lock C.: Roman Jakobson. i: The Encyclopedia of Semiotics s. 327-330, Paul Bouissac, Oxford University Press, New York 1998.
Lock C.: Towards a Semlotics of the Epigram. Semiotic Review of Books Vol. 9 no. 3, s. 9-12, 1998.
Lock C.: Sentered to the century: The novels of Adam Thorpe. Anglofiles 110, s. 25-27, 1999.
Lock C.: Carnival and Incarnation: Bakhtin and Orthodox Theology. i: Critical Essays on Mikhail Bakhtin – Reprint of article published in 1991 s. 285-299, Caryl Emerson, G.K. Hall, New York 1999.
Lock C.: Review-article: Linda Munk, The Devil's Mousetrap: Redemption and Colonial American Literature. Orbis Litterarum 53, s. 400-404, 1998.
Lock C.: Re-viewing Bakhtin. St. Vladimir's Theological Quarterty Vol. 43 no. 1, s. 85-90, 1999.
Lock C.: The Bakhtin Scandal/L'affaire Bakhtin. Literary research/Rechaerche litteraire 31, s. 13-19, 1999.
Lock C.: Michel de Certeau: Walking the Via Negativa. Paragraph: A Journal of Modern critical theory Vol. 22 no. 2, s. 184-198, 1999.
Lock C.: The Dorset year – review-essay. Powys Journal Vol. IX (9), s. 186-198, 1999.
Lock C.: Confying the Silence: Towards a Grammatological Theory of Translation. Literary research/recherche Literature Vol. 16 no. 32, s. 182-201, 1999.
Lock C.: Ken Saro Wiwa and "The Pacification of the Primitive Tribes of the Lower Niger". i: Ken Saro Wiwa: Writer and Political activist s. 3-16, C. McLuckie & A. McPhail, Lynne Rienner, Boulder, Colorado 1999.
Lock C.: Hardy and the Railway. Essays in Criticism Vol. 49 no. 1, s. 44-66, 2000.
Lock C.: Derek Walcott's Omeros: Echoes from a white-throted Vase. Massachusetts review Vol. XLI no 1, s. 9-31, 2000.
Lock C.: Nabokov's centenary: A v-shaped hereafter. Literary research/recherche litteraire Vol. 17 no. 33, s. 96-104, 2000.
Lock C.: Rewiew of: Michel de Certeau, The Capture of Speech. Literary research/recherche littéraire Vol. 15 no. 30, s. 83-85, 1998.
Lock C.: Review of: Péter Dávidházi, The romantic cult of Shakespeare. Literary research/Recherce litteraire Vol. 16 no. 32, s. 288-290, 1999.
Lock C.: Review of: Fyodor Dostoevsky, A Writer's Diary trans by K. Lantz and Joseph Frank, Dostoevsky: The miraculous years. Canadian Slavonic Papers Vol. 30 no. 3-4, s. 505-508, 1996.
Lock C.: Review of: Marina Kostalevsky, Dostoevsky and Soloviev: The art of integral vision. Modern Philology Vol. 97 no. 2, s. 307-310, 1999.
Lock C.: Rewiew of: Lene Østermark-Johansen, Sweetness and strength: The reception of Michelangelo in late Victorian England. Literary research/recherche litteraire Vol. 17 no. 33, s. 207-211, 2000.
Lock C.: Rewiew of: Thomas Adam Pepper: Singularities: Extremes of theory in the twentieth century. Literary research/recharche literaire Vol. 14 no. 28, s. 31-33, 1997.
Lock C.: Rewiew of: Karl Heinz Westarp, editor: The Literary Man. Angles s. 87-91, 1996.
Mees I., Collins B.S.: Sound English (3.udgave, med cd) hardcover. 234 min. Copenhagen Business School Press, København 2000.
Nielsen J.E.: Nekrolog over professor, dr. phil. Paul Christophersen. i: Københavns Universitets Årbog 1999 s. 103-104, Københavns Universitet, København 2000.
Nielsen J.E.: The History of English Studies in Denmark. i: European English Studies: Contributions Towards the History of a Discipline s. 123-41, Balz Engler and Renate Haas, The European Society for the Study of English, England 2000.
Nielsen J.E.: Anmeldelse af A.Mikojan: Biblical Subjects in Painting. Russian-English Dictionary with parallel texts from the Bible. Perspectives: Studies in Translatology Vol. 8 no. 2, s. 149-150, 2000.
Nielsen J.E.: Otto Jespersen as a Lexicographer. i: Symposium on Lexicography IX (Lexicographica, Series Maior 103) s. 71-75, J.E. Mogensen, V.H. Pedersen, A. Zettersten, Max Niemeyer Verlag, Tübingen 2000.
Pedersen V.H.: English Influence on Modern Danish Voca-

bulary and its Implications for Danish/English Lexicography. i: Words that Teem with Meaning s. 93-114, J.E. Nielsen, Engelsk Institut, København 1992.
Pedersen V.H.: Translating Hans Christian Andersen – with Particular Reference to Phraseology and Lexis. i: Hans Christian Andersen – Translation Problems and Perspectives s. 55-68, W. Glyn Jones, Norwich University, Norwich, England 1995.
Pedersen V.H.: H.C. Andersen-traditioner på engelsk. i: Oversættelse af Litteratur II (DAO 8) s. 29-40, Pedersen, Viggo Hjørnager og Vibeke Appel, Engelsk Institut, København 1999.
Pedersen V.H.: Translation into L2 – in Practice, and in the Classroom. i: Translation into Non-Mother Tongues s. 109-16, Grosman, Meta et al., Stauffenberg, Tübingen 2000.
Pedersen V.H.: Introduction. i: Symposium on Lexicography IX s. vii-xxi, Mogensen, J.E., V. Hjørnager Pedersen & Arne Zettersten, Niemeyer, Tübingen 2000.
Ross B.C. (eds.): Grainger on Music. 396 s. Oxford University Press, Oxford 1999.
Ross B.C.: At a Distance. Australian Literary Studies 19.1, s. 84-90, 1999.
Ross B.C.: Panthers, Grenades & Mousepoems (On the Poetry of J.S. Harry). Antipodes, A North American Journal of Australian Literature 11, 1, s. 66-7, 1997.
Ross B.C.: The Fanciful Travels of Bruce Chatwin. Planet 103, s. 20-24, 1994.
Ross B.C. (eds.): European Perspectives: Contemporary Essays on Australian Literature. 203 s. University of Queensand Press, St. Lucia, Queensland 1991.
Ross B.C.: For the Glory of Australian Music, for the Glory of Nordic Music. Australian Studies 5, s. 36-49, 1991.
Ross B.C.: Percy Grainger's Personal Library, Introduction by Bruce Clunies Ross. On microfiche s. Grainger Museum University of Melbourne, Melbourne, Australia 1991.
Schousboe S.: The endless progressive. Acta Lingvisitica Hafniensia Vol. 32, s. 105-119, 2000.
Sevaldsen J.: Dannelsesrejser? Studierejser og kulturberedskab. 36-39 s. Engelsk Institut, Københavns Universitet 2000.
Simonsen P.: Four Studies (in the period Formerly Known and Recently Rediscovered as) Romanticism. Literary Research/Recherche littéraire vol. no. 32 Fall-Winter/Automne-hiver, s. 222-233, 1999.
Simonsen P.: Meter, Writing, Ekphrasis: Permanent Pleasures in Wordsworth's Poetics. PEO 110 (October), s. 16, 2000.
Zettersten S.A.P., Lauridsen H. (red.): Politiken Engelsk-Dansk med betydningsforklaringer. 2.277 s. Politikens Forlag, København 1999.
Zettersten S.A.P., Lauridsen H.: Politikens Engelsk-Dansk. CD-ROM til Windows. 2.277 s. Politikens Forlag. København 2000.
Zettersten S.A.P., Lauridsen H.: The New Politiken English-Danish Dictionary. i: Symposium on Lexicography IX. Proceedings of the Ninth International Symposium on Lexicography April 23-25, 1998 s. 253-61, Jens Erik Mogensen, Viggo Hjørnager Pedersen and Arne Zettersten, Niemeyer, Tübingen, Tyskland 2000.
Zettersten S.A.P.: Editing the ANCRENE RIWLE for the Early English Text Society: Past Experience and Future Prospects. i: Reading the ANCRENE RIWLE,Proceedings of the International Symposium held on 25 January, 1997, at Osaka University s. 33-51, Osaka University, Osaka.
Zettersten S.A.P.: International Cooperation in Historical Language Research. i: Computer – Assisted Study of Early Modern English s. 3, Osaka University, Osaka 2000.
Zettersten S.A.P. Lexicographica Ser Symposium on Lexicography, IX. Proceedings of the Ninth International Symposium on Lexicography April 23-25, 1998. 336 s. Niemeyer, Tübingen, Tyskland 2000.
Zettersten S.A.P.: Aspects on the Future of Lexicography Within Interdisciplinary Research. i: Artefacte/Artefiktionen s. 323-35, Angela Krewani, C. Winter, Heidelberg, Tyskland 2000.
Zettersten S.A.P.: Have you ever Kissed the Blarney Stone? i: Elefant – se også myg. Festskrift til Jens Axelsen s. 97-102, Anna Garde, Pia Jarvad og K.T. Thomsen, Gyldendal, København 1998.
Zettersten S.A.P.: The Osaka – Copenhagen Project. i: Computer – Assisted Study of Early Modern English s. 1-9, Osaka University, Osaka 1997.
Zettersten S.A.P.: Bridging the Gap: The Danish Connection. TELRI. Trans-European Language Resources Infrastructure 6, s. 249-57, 1998.
Zettersten S.A.P.: Editing the Ancrene Riwle for the Early English Text Society: Past experience and future prospects. Studies in Medieval English Language and Literature 12, s. 1-28, 1997.
Zettersten S.A.P. (ed.): Different Places – Different Voices. 92 s. Danmarks Radio, København 1996.
Zettersten S.A.P.: Small Countries and Large Databases. The CONCORD s. 2, 1998.
Zettersten S.A.P., Pedersen V.H., Mogensen J.E. (red.): Symposium on Lexicography VIII. Proceedings on the Eighth International Symposium of Lexicography May 2-4, 1956. 313 s. Niemeyer, Tübingen, Tyskland 1998.
Zettersten S.A.P., Pedersen V.H. (eds.): Symposium on Lexicography VII.Proceedings of the Seventh International Symposium on Lexicography May 5-6, 1994. 246 s. Niemeyer, Tübingen, Tyskland 1996.
Ørum H.: Kunstige neurale netværk. 28-34 s. København 1998.
Ørum H.: Artificial neural networks and the dopamine hypothesis. Nordic Journal of Psychiatry 54, suppl. 43, s. 1, 2000.
Østermark-Johansen L.: Renæssancens visuelle propaganda. Retorikmagasinet 36, s. 18-22, 2000.
Østermark-Johansen L.: Reading and the Pleasures of the Eye – Text and Image in English and Danish Symbolism. i: Symbolism in Danish and European Painting 1870-1910 s. 171-185, Peter Nørgaard Larsen, Statens Museum for Kunst, København 2000.
Østermark-Johansen L.: "So much meaning into so little room:" the reception of Michelangelo's poetry in nineteenth century England. Journal of the Institute of Romance Studies 6, s. 115-29, 2000.

Studienævnet for Engelsk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Dorrit Einersen, Karen Ellehauge, Peter Harder, Lasse Steensgaard, Inge Kabell og Thea Wanning.

Lasse Steensgaard blev pr. 1.6 afløst af Martin Steno, der pr 1.10 igen blev afløst af Erik Guldberg.

Beretning

År 2000 var noget af et annus horribilis set fra engelskfagets og studienævnets synspunkt. Den spareplan der trådte i kraft på fakultetsplan i 1999 (i medfør af nedskæringerne efter udløbet af bevillingerne til programmet 'universiteter i vækst'), gjorde det nødvendigt at skære ned på studieplanen for grunduddannelsen, eftersom der ikke var lærertimer nok til at opfylde den gamle studieplan. Dette skyldtes igen at fakultetet ikke længere ville fungere som stødpude i forhold til fag, der lå under normen for STÅ-produktion (STÅ=studenterårsværk), dvs. fag som ikke havde eksaminer nok til at dække deres undervisningsudgifter efter taxametertaksterne. De fag der overopfyldte normen ville ikke længere bære de andres underskud, herunder engelsks.

I en sådan situation var der en oplagt risiko for at havne i en nedadgående spiral. Mindre undervisning betyder færre STÅ, som igen betyder mindre undervisning osv. Fagets lærere indvilgede derfor i at påtage sig en 25% større arbejdsbyrde i en overgangsperiode, indtil der forelå en reduceret studieplan som kunne bringe tingene i balance. Diskussionen om hvordan reduktionen skulle foregå gav nogle voldsomme dønninger, samtidig med at man måtte sige farvel til en række meget skattede yngre undervisere, og muligheden for at få nyopslag til faste stillinger fortonede sig i det uvisse. Trods dette blev der inden sommerferien skabt accept af en timeplan for en ny grunduddannelse som betød ca. 25% samlet reduktion i undervisningsbudgettet, opnået ved at de traditionelle områder groft sagt blev halveret, samtidig med at der blev indført visse fornyelser. En introduktion til studiet hvor sprog, litteratur og samfund blev integreret, samtidig med at den tematiserede den globale dimension i engelskfaget; en integration af de sproglige kundskabsfag med færdighedsdimensionen – samt indførelsen af valgfag i 4. semester. Historie/samfundsforhold blev opdelt i en britisk og en amerikansk del, hvoraf sidstnævnte fører frem til en fælles eksamen i amerikanske studier sammen med amerikansk litteratur.

Ved indledningen til efterårssemesteret ramtes studiet af en ny chokbølge, idet en ovenfra pålagt radikalisering af sparemålene på fakultetsplan betød en aflysning af årets ph.d.-stipendier samt i første omgang af de såkaldte kontinuations-lektorater for fagets adjunkter, dvs. de så ud til at stå uden mulighed for at fortsætte ved faget. I en lang periode var det uklart præcis hvad konsekvenserne ville blive; de værst tænkelige blev dog undgået, hvilket blev definitivt klart i forbindelse med finanslovens moratorium for videre nedskæring på universiteterne. I denne periode gik det meste af det fremadrettede arbejde atter i stå.

Under disse forskellige rystelser har studienævnet arbejdet videre på bestræbelser for at løse eller i hvert fald danne sig en bedre forståelse af de grundlæggende problemer omkring den lave eksamensaktivitet i forhold til optagetallet. Tutorer og studievejledere har arbejdet godt med på at finde ud af, hvad der ligger bag de dårlige tal, og er også kommet et stykke vej. En af bestræbelserne har gået ud på at skabe en kontaktordning som gør, at alle studerende får lejlighed til at tale et antal gange med en lærer om studiet og dets udfordringer, herunder egen studiesituation – dels for at mindske fremmedgørelsen, dels for at få et indtryk af faktorerne bag frafald og dårlig gennemførelse. Endvidere indebar systemet et forsøg på at skaffe hurtige tilbagemeldinger, således at studienævnet kan henvende sig tidligst muligt til studerende som ikke synes at være 'godt i gang'. Jeg vil i den forbindelse gerne understrege det princip-grundlag, der har været udgangspunktet for disse bestræbelser. Evalueringscenteret (forgængeren for det nu oprettede Evalueringsinstitut) spurgte i runden af turnusevalueringer de forskellige fag, hvad de gjorde for at 'nurse' deres studerende. Som studieledere på Idéhistorie ved Århus Universitet med rette har fremhævet, gør vi ingenting for at nurse de studerende, eftersom universitetet ikke er en 'nursery school'. Hvad vi derimod gerne vil være bedre til, er at give klare tilbagemeldinger til studerende, så de får den bedst mulige forståelse af, hvad studiets indhold og formål er, bl.a. ved samtaler med lærere og studievejledere på de relevante tidspunkter. Målet er at de studerende kan bruge disse samtaler som en hjælp til at træffe de for dem rigtige valg, bl.a. af studiepraksis; men som det er blevet fremhævet i forbindelse med kontaktordningen, kan det lykkeligste resultat af ordningen i konkrete tilfælde også være at en studerende vælger at holde op med at studere engelsk med det samme – i stedet for at skulle igennem et langt og frustrerende forløb der ender med frafald alligevel.

Når studerende holder op, har vi udsendt et skema med et antal årsager til frafald, hvoraf vi får et stort flertal tilbage. Indtrykket fra skemaerne, såvel som af samtalerne, er at langt den største del af frafaldet skyldes et kompleks af eksistentielle forhold, som også for de studerende selv er diffust og vanskeligt at agere i forhold til – en fornemmelse af at man måske alligevel hellere ville være bibliotekar, en kæreste der flytter til USA, en oplevelse af at man ikke har lyst til at læse så meget som et studium kræver, et job der vokser i omfang og bliver uforeneligt med studierne, en almindelig livssituation hvor studiets krav ikke rigtig kan passes ind, osv osv. Det er meget få der knytter frafaldet til kritik af den måde studiet løser sine opgaver på (hvilket naturligvis ikke betyder, at man af den grund skal opgive at gøre tingene bedre).

Specielt på specialefronten har studienævnet udfoldet en del anstrengelser, navnlig ved vicestudieleder Inge Kabell, der gjorde et omfattende opsøgende arbejde over for studerende, der så ud til at være i fare for at gå i stå i specialet. Disse bestræbelser ser ud til at være noget af det mest succesrige, idet antallet af specialeafleveringer steg mærkbart i sidste halvdel af år 2000. For at sikre fremtidige studerende bedst muligt imod at dø 'den langsomme specialedød', i form af at man i en lang periode skriver speciale med lav intensitet, for til sidst at miste så meget selvtillid og så meget af kontakten med studiet at man ender med at opgive at gøre sig færdig, indførtes efter en omfattende diskussion og et omfattende detailarbejde tillige en ny specialeordning med faste frister, dvs. at retten til vejledning knyttes til en bestemt periode, der enten kan være et halvt år på fuld tid eller et helt år på halv tid (med visse redningsmanøvrer for dem der alligevel bliver forsinket). Denne ordning trådte i kraft pr. 1.1.2001.

Uanset i hvilket omfang det nu skyldes disse forskellige

bestræbelser eller ej, synes der at være tegn på fremgang, også på det kontante område. Første studieårgang 1999 havde en effektivitet på ca. 63% mod 1998-årgangens 53 %, og i det hele steg STÅ-produktionen fra ca. 360 til ca. 390 fra 1998-99 til 1999-2000, jf. de andetsteds anførte tal. Men der er lang vej op til de 517 STÅ som svarer til optaget ifølge fakultetets normer. På overbliksfronten har studienævnet gjort et meget betydeligt arbejde for at få et bedre talmæssigt overblik over hvordan de studerende bevæger sig igennem studiet. Hermed menes bl.a. oversigter over hvor mange studerende der gennemfører 1. år rettidigt (hhv. med forsinkelser af forskelligt omfang), oversigt over hvor mange studerende der ikke har været eksamensaktive i de seneste år (så vi kan vide hvilke studerende der er 'hvilende'), oversigter over hvor mange der tager forskellige eksaminer (så vi kan se hvor der er særlige gennemførelsesproblemer) osv. Efter at have opgivet at få fakultetet eller universitetet til at levere de tal vi havde brug for, nedsatte faget sit eget udvalg til at fremskaffe disse data og oprettede en database til dette formål. Arbejdet er blevet varetaget af et udvalg på seks-syv personer, der er mødtes regelmæssigt i hele år 2000, indbefattende foruden studielederen tre sekretærer plus studievejledere ansat som medhjælp samt en VIP-ansat med særlige IT-kvalifikationer (en periode ansat på Institut for Humanistisk Informatik).

Dette arbejde har indtil nu været fuldstændig resultatløst, hovedsagelig fordi universitetet har følt sig presset til at indføre et nyt topstyret edb-system (hvem sagde VUE eller AMANDA?), som (endnu?) ikke er i stand til at levere de tal vi ønsker. For egen regning har de der administrerer edb-systemet yderligere besværliggjort arbejdet ved at fjerne muligheden først for at skelne mellem åbent universitet og dagstudier, og siden for at skelne mellem studerende på grunduddannelsen og overbygningen, så vi p.t. ikke selv kan få adgang til andet end lister over samtlige indskrevne studerende. Vores eneste mulighed for løbende at følge med i vores over 1000 studerendes studie- og eksamensadfærd består derfor i manuelt at sortere deres tilmeldinger og eksamensblanketter (hvilket er grunden til at vi har tal for 1. årgangs gennemførelsesprocent). Dette arbejde pågår stadig, ligesom arbejdet for at få de relevante data fra edb-registreringen. På dette, såvel som på de øvrige områder, lever vi i håbet.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Engelsk***	***Dansk***	***Film-vid.***	***Kunst-hist.***	***Filo-sofi***	***Øvrig hum.***	***Teo-logi***	***Samf. vid.***	***Merit-overført***	***I alt***
Engelsk, hovedfag	330,50	27,33	5,75	6,25	4,25	33,75	0,50	2,17	5,17	415,67
Historie, bifag	18,88	1,67	0,50		1,50	2,25			0,63	23,92
Dansk	3,25									
Spansk	1,63									
Musikvidenskab	1,63									
Historie	1,50									
Øvrig humaniora	10,00									
Afrikaområdestudier	0,25									
Jura	0,25									
Biologi	0,25									
Merit- og gæstestud.	21,00									
I alt	389,13									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

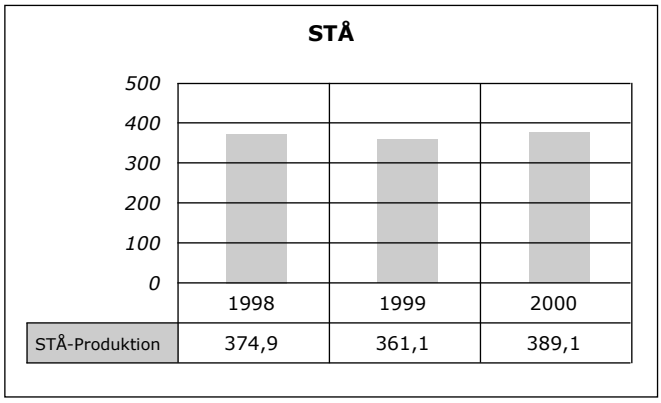

Studieleder Peter Harder

Institut for Germansk Filologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Per Øhrgaard er institutleder.

Institutbestyrelsen består derudover af: Niels-Erik Larsen (stedfortræder), Gurli Egelund og Jens Erik Mogensen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet skifter pr. 1.1.2001 navn til Institut for Tysk og Nederlandsk.

Adresse
Institut for Germansk Filologi (indtil 31.12.2000)
Institut for Tysk og Nederlandsk (pr. 1.1.2001)
Njalsgade 80
2300 København S
Telefon 35 32 81 56
Fax 35 32 81 71
ty-nl@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/ty-nl

Institutlederens årsberetning

Instituttet er oprettet i 1967 og har fra begyndelsen dækket det tyske og nederlandske sprogområde. Der undervises og forskes inden for hvert af disse områder i såvel a) sprog som b) litteratur og c) historie, kulturhistorie og samfundsforhold. Nederlandsk udgør en særlig afdeling på instituttet, som i øvrigt ikke er opdelt.

Instituttet og dets undervisning søges i de kommende år udbygget med vægten så vidt muligt ligeligt fordelt på disse tre hovedområder. Dette er under de herskende økonomiske forhold særdeles vanskeligt; instituttet har i 1999 mistet én og i 2000 to VIP-stillinger i forbindelse med, at faget tysk er reduceret fra såkaldt 2-holdsfag til 1 1/2-holdsfag.

Instituttet har taget sprog- og kulturformidlingsproblemer samt komparative og kontrastive emner op som særligt satsningsområde.

Nedenfor følger en meget kortfattet oversigt over instituttets virksomhed. En væsentlig mere detaljeret redegørelse for medarbejdernes aktiviteter gives løbende i de internt publicerede "Institutmeddelelser", hvortil henvises.

Forskningsvirksomhed

Tysk sprog og leksikografi
Det oprindeligt SHF-støttede projekt Tysk Grammatik fortsætter (Jakobsen), det samme gør arbejdet med tysk ortografi i lyset af retskrivningsreformen (Mogensen).

Tysk litteratur
Der pågår forskning inden for tysk litteratur fra middelalder til nyere og nyeste tid samt inden for udvalgte tværgående emner. Der henvises til publikationslisten, som viser status for de enkelte områder og forskere. Der er ikke i årets løb søsat nye eller afsluttet større fælles projekter.

Kultur og samfundsforhold
Studier i teknik og modernitet eksemplificeret ved flyproduktionen i Tyskland 1914-34 er mundet ud i bogmanuskript, som forventes offentliggjort 2001 (Siegfried). Konferencer i 2001 og 2002 er under forberedelse (Siegfried).

Nederlandsk
Arbejdet med grafematisk undersøgelse af middelnederlansk tekst er afsluttet og på vej mod publicering (Larsen). Studier i Willem Frederik Hermans' forfatterskab pågår (Larsen).

Formidling
Flere medarbejdere har holdt formidlende foredrag om deres egen forskning eller andre emner inden for deres fagområde; nogle er skribenter og/eller konsulenter ved Den Store Danske Encyklopædi.

Udgiver- og redaktionsvirksomhed
Ekmann, Hoffmann og Sørensen er medlemmer af redaktionen af "Text & Kontext" og dertil knyttede publikationsserier.

Ekmann er red. af rækken "Komik und Lachkultur" i "Jahrbuch für Internationale Germanistik".

Siegfried har været medudgiver af et større værk om 1960'erne (se publikationsliste).

Mogensen er medudgiver (sm.m. Henrik Gottlieb og Arne Zettersten) af "Proceedings of the Tenth International Symposium on Lexicography May 4-6, 2000, at the University of Copenhagen", forventet udgivelse 2001 eller 2002.

Tillidshverv
Ekmann (indtil 30.9.) og Siegfried (fra 1.10.) har været koordinatorer af Socrates- og Erasmus-aftaler.

Jakobsen er de heltidsansatte læreres tillidsrepræsentant.

Larsen er formand for den skandinaviske gruppe i Internationale Vereiniging voor Neerlandistik (IVN) samt medlem af denne forenings bestyrelse.

Mogensen er medlem af Undervisningsministeriets udvalg vedr. de danske lektorer i udlandet, af Programmrat Deutsch in Dänemark, af Samarbejdsudvalget for Tysklærerforeninger i Danmark og af bestyrelsen for Frankrigsgadekollegiet.

Øhrgaard er medlem af Carlsbergfondets direktion med deraf afledte hverv og af Videnskabernes Selskabs forskningspolitiske udvalg samt næstformand i Folkeuniversitetets programråd.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Instituttet har i lighed med tidligere år haft besøg af en række inden- og udenlandske gæsteforelæsere, i reglen i studienævnets regi. Adskillige af instituttets egne medarbejdere har tilsvarende gæstet andre universiteter eller deltaget i konferencer m.v. i ind- og udland. Siegfried har været på et 2-måneders ophold som Fellow ved German-American Center for Visiting Scholars, Washington D.C.

Institutleder Per Øhrgaard

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	10,3	
STIP	2,6	1,0
TAP	3,3	
TOTAL	16,2	1,0

VIP Internt finansieret
Ekmann, Bjørn; lektor (indtil 30.9.).
Elsawah, Karin Wolgast; amanuensis (indtil 31.7.).
Hoffmann, Birthe; adjunkt.
Jakobsen, Lisbeth Falster; lektor.
Kristiansen, Børge; lektor.
Larsen, Niels Erik; lektor.
Mogensen, Jens Erik; lektor.
Nielsen, Birgit Susanne; lektor.
Pedersen, Birgit Bennick; amanuensis.
Siegfried, Detlef Bernd; lektor.
Øhrgaard, Per Christian; professor.

STIP Internt finansieret
Bernhardt, Lise; ph.d.-studerende.
Laursen, Hanne Roswall; ph.d.-studerende.
Prassé, Katrine; ph.d.-studerende.
Skovbjerg, Jette; ph.d.-studerende.
Sørensen, Barbara; ph.d.-studerende.
Wium-Andersen, Birgitte; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Gebauer, Mirjam; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

Nederlandse Taalunie
– Sprogfærdighedsundervisning ved modersmålstalende lærer (Institutlederen) kr. 32.671.

Publikationer

Ekmann B.: Erlebnis und Interpretation. Sind die Methoden der Literaturwissenschaft dem Erlebnischarakter literarischer Texte angemessen? i: Germanica Wratislaviensia 122 s. 21-36, Norbert Honsza.

Hoffmann B.: Opfer der Humanität. Ideologiekritik und Diskursanalyse bei Franz Grillparzer. i: Österreichische Sprache, Literatur & Gesellschaft s. 131-138, K. Backstrøm, K-Å Forsgren, I. Gartner, G. Hollenstein, Nodus Publikationen, Münster 2000.

Hoffmann B.: Die Kakophonie des Absoluten am Ende der Kunstperiode. i: Die Musik, das Leben und der Irrtum. Thomas Bernhard und die Musik. (Serie: Studien zur Wertungsforschung, Band 37) s. 36-51, Otto Kolleritsch, Institut für Wertungsforschung, Universität für Musik und darstellende Kunst, Graz.

Jakobsen L.F.: Foregrounding, backgrounding og lineært sætningsforløb. i: Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 7, Pharmakonsymposiet 1999 s. 103-122, Jens Nørgård-Sørensen, Per Durst-Andersen, Lotte Jansen, Bente Lihn Jensen, Johan Pedersen, Odense Universitetsforlag, Odense 2000.

Mogensen J.E.: Frühneuhochdeutsche Varietäten im Kontrast. Die Tempora Perfekt und Präteritum in Quellentexten bis 1500. i: Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache in Baltikum (Stuttgarter Arbeiten zur Germanistik, Bd. 378) s. 25-36, Gisela Brandt, Akademischer Verlag, Stuttgart 2000.

Mogensen J.E.: Hochdeutsch in der dänischen Lexikographie des 18. und 19. Jahrhunderts. i: Hochdeutsch in Skandinavien s. 65-79, Hans-Peter Naumann/Silvia Müller, A. Francke Verlag, Tübingen und Basel 2000.

Mogensen J.E., Grimm C.: Le Klint, Erinnerungen an Peter Weiss. Auszüge aus Le Klint: Erindringstråde. København: Vindrose 1998. Aus dem Dänischen übersetzt und eingeleitet von Christa Grimm und Jens Erik Mogensen. i: Peter Weiss Jahrbuch für Literatur, Kunst und Politik im 20. Jahrh, Bd 9. 2000. Herausgegeben von Michael Hofmann, Martin Rector und Jochen Vogt in Verbindung mit der Int. Peter Weiss Gesellschaft. s. 166-182, Michael Hofmann, Martin Rector und Jochen Vogt (Hrsg.), Röhrig Universitätsverlag, St. Ingbert 2000.

Mogensen J.E., Pedersen V.H., Zettersten A.: Symposium on Lexicography IX. Proceedings of the Ninth Int. Symposium on Lexicography April 23-25, 1998 at the University of Copenhagen. Edited by Jens Erik Mogensen, Viggo Hjørnager Pedersen and Arne Zettersten. (=Lexicographica. Series Maior; Bd. 103). 336 s. Max Niemeyer Verlag, Tübingen 2000.

Mogensen J.E., Bepler H., Schjørring G.: Tysk Basisgrammatik. 123 s. Gyldendal, København 2000.

Nielsen B.S.: Karin Michaëlis og Tyskland. Fund og Forskning 2000, bind 39, s. 149-181, 2000.

Roswall H.R.: Claudia Becker: "Naturgeschichte der Kunst". August Wilhelm Schlegels ästhetischer Ansatz im Schnittpunkt zwischen Aufklärung, Klassik und Frühromantik. i: Athenäum, Jahrbuch für Romantik s. 228-235, Ernst Behler (†), Manfred Frank, Jochen Hörish, Günter Oesterle (udg.), Ferdinand Schöningh, Paderborn, München, Wien, Zürich 2000.

Øhrgaard P.: "ich bin nicht zu herrn willy brandt gefahren" – Zum politischen Engagement der Schriftsteller in der Bundesrepublik am Beginn der 60er Jahre. i: Dynamische Zeiten. Die 60er Jahre in den beiden deutschen Gesellschaften. s. 719-733, Schildt Axel; Siegfried Detlef, Lammers Karl Christian (udg.), Hans Christians, Hamburg 2000.

Øhrgaard P.: Begejstring for kvaliteten. i: Min bedste lærer. Fjorten essays s. 90-101, Johannes Riis (udg)., Gyldendal, København 2000.

Øhrgaard P.: Værdidiskussionen og Praksis. Uddannelse. Undervisningsministeriets Tidsskrift 33. årgang nr. 7 aug/sept 2000, s. 14-21, 2000.

Øhrgaard P.: Abkehr und Wiederentdeckung. Zur Bedeutung der deutschen Kultur in Dänemark nach 1945. i: Deutsch-Skandinavische Beziehungen nach 1945 (=Historische Mitteilungen der Ranke-Gesellschaft, Beihefte Bd. 31) s. 161-171, Robert Bohn, Jürgen Elvert, Karl Christian Lammers (udg.), Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2000.

Øhrgaard P.: Zwischen offizieller Anpassung und inoffizieller Distanz. Dänemark und Deutschland nach der Auseinandersetzung um Schleswig und Holstein. i: Begegnungen. Deutschland und der Norden im 19. Jahrhundert s. 219-240, Henningsen. Bernd (udg.), Berlin Verlag Arno Spitz Gmbh, Berlin 2000.

Øhrgaard P.: Roman, Bildung, Experiment. Anmerkungen zur Erzählweise in “Wilhelm Meisters Lehrjahren” (mit einem Zusatz über die “Wanderjahre”). i: Jahrbuch des Freien Deutschen Hochstifts 2000, s. 27-49, 2000.

Studienævnet for Germansk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Ekmann, der har været studieleder til og med 30.9., Nielsen er udpeget som studieleder fra og med 1.10. – Fra studenterside har medlemmerne været Anne Marie Marckmann (næstformand indtil 30.6., derefter udtrådt), Esben Lund (indtrådt og næstformand fra 1.7.) og Tim Darmann. Studienævnet skiftede pr. 1.1.2001 navn til Studienævn for Tysk og Nederlandsk.

Beretning

Der foregår fagligt samarbejde med flere udenlandske universiteter via Socrates- og Eramus-aftaler, andre netværk eller tosidede aftaler. De i institutlederens beretning anførte gæsteforelæsninger afholdtes i studienævnets regi.

Åbent Universitet

Instituttet har i 2000 afholdt undervisning i tysk sprog, tysk litteratur og tyske samfundsforhold på Åbent Universitet.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Tysk/Nederld.***	***Dansk***	***Øvr.hum.***	***Statskundsk.***	***Meritoverført***	***I alt***
Tysk, hovedfag	79,38	3,13	9,00	1,00	1,88	94,38
Tysk, bifag	6,50		0,63			7,38
Nederlandsk	11,13	0,25	1,75			12,38
Dansk	4,38					
Historie	3,00					
Italiensk/Rumænsk	2,25					
Fransk	1,75					
Øvrig humaniora	3,25					
Teologi	0,50					
Merit- og gæstestuderende	1,00					
I alt	113,30					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

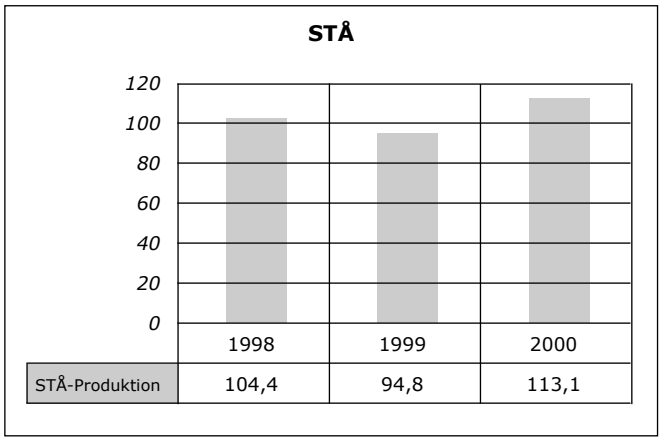

Studieleder Birgit S. Nielsen

Romansk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er professor dr.phil. Lene Schøsler.

Institutbestyrelsen består af: Viceinstitutleder docent dr.phil. Gunver Skytte frem til 1. september, herefter lektor mag.art. Lene Waage Petersen, lektor cand.mag. Julius Lund, ph.d.-studerende Anne Magnussen til og med marts og derefter ph.d.-studerende Silvia Becerra Bascuñán, TAP-repræsentant overassistent Elsebeth Bolwig og studenterrepræsentant Lone Garde.

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Fagligt er instituttet opdelt i 5 fag med tre studienævn: fransk, italiensk/rumænsk og spansk/portugisisk.

Adresse

Njalsgade 80
Trappe 17, 2
2300 København S
Telefon 35 32 84 01
Fax 35 32 84 08
www.hum.ku.dk/romansk

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold

Nyansættelser i 2000: Hanne Jansen er ansat som adjunkt i italiensk fra 1. januar 2000. Anita Berit Hansen er ansat som lektor i fransk fra 1. januar 2000. Maj-Britt Mosegaard Hansen er ansat som lektor i fransk fra 1. januar 2000. Sandi Michele de Oliveira er ansat som lektor i portugisisk fra 1. januar 2000. Julio Hans Casado Jensen er ansat som adjunkt i spansk fra 1. februar 2000. Pilar Palomino er blevet tildelt ph.d.-stipendie i spansk fra 1. august 2000. Xavier Lepetit er blevet tildelt ph.d.-stipendie i fransk fra 1. august 2000. Hans Lauge Hansen er ansat som amanuensis i spansk i perioden 1. april til 31. august 2000. Hans Lauge Hansen er ansat som lektor i spansk fra 1. september 2000.

Afgang i 2000: lektor Karen Landschultz og lektor Berta Pallares.

Alberto Manai og María González har været tilknyttet instituttet som henholdsvis italiensk og spansk udenlandsk lektor.

Forskningsvirksomhed

Forskningen ved Romansk Institut dækkede i 2000 de franske (1), italienske (2) og portugisiske (3) sprogområder i Europa, samt spanske sprogområder i Europa og Latinamerika (4). Hertil kommer forskning inden for romanistikkens fælles områder, såsom sproghistorie og kulturhistorie. Den traditionelle vifte af forskningsområder er de senere år udvidet med eksempelvis kulturstudier, semiotiske undersøgelser og fransk talesprog samt forskellige tværdisciplinære tiltag – se nærmere under punktet: Arrangementer, gæsteforelæsninger og foredrag mv. Instituttets langtidsplanlægning bygger på Det Humanistiske Fakultets bemandingsplan og institutbestyrelsens planer for forskningen, der satser på alle tre hovedområder: sprog, litteratur, samt kultur/samfund/historie. I det følgende nævnes først de projekter, instituttets videnskabelige medarbejdere har arbejdet med i 2000, evt. i samarbejde med andre forskere i ind- og udland.

1. Fransk

1.1. Sprog og sproghistorie

Flere af instituttets forskere arbejder inden for "Netværk for fransk talesprog" i samarbejde med institutioner og forskere i Danmark, Skandinavien og Frankrig. Projektet vedrører udforskning af fransk talesprog samt opbygning af franske talesprogskorpora (initiativtagere er Lene Schøsler, Anita Berit Hansen, Maj-Britt Mosegaard Hansen, øvrige deltagere er Ole Kongsdal Jensen, Lilian Reinholt Andersen og Xavier Lepetit). Mere præcist arbejdes der bl.a. med variation i fransk talesprogssyntaks samt pragmatik: bortfald af "ne" i nægtelser, i samarbejde med Isabelle Malderez, Paris, og med kontakter i England (Anita Berit Hansen), aspekt og modalitet samt spørgekonstruktioner (Maj-Britt Mosegaard Hansen), kategorien determination fra latin til moderne ikke-standard fransk (Lene Schøsler). Fonologiske projekter med tilknytning til talesprog er: Undersøgelse af brugen af registerbetingede liaisons i franske tvaviser hos nyhedsoplæsere og andre medvirkende, suppleret med passager fra "Bouillon de culture" (Ole Kongsdal Jensen); Nasalvokaludvikling og teorier om lydforandring (leksikalsk diffusion eller lydlov?), en sociolingvistisk udvidelse af tidligere arbejde vedrørende E caduc i forbindelse med hypoteser om stabilisering af vokalen i visse kontekster, "Hyperstyle"-variation i fransk i samarbejde med Nigel Armstrog, Leeds, England, samt et projekt om timbrevokalerne i fransk i samarbejde med Caroline Juillard, Université de Paris V, René Descartes, Frankrig (Anita Berit Hansen). Et ph.d.-projekt vedrørende konsonantbortfald i standardfransk og populærfransk (Lilian Reinholt Andersen). Der forskes desuden i modalpartikler i fransk: distribution, funktion, diakron udvikling, i gengivet tale: syntaks, semantik, pragmatik samt semiotik (Maj-Britt Mosegaard Hansen). Valens i synkront og diakront perspektiv, med udnyttelse af korpora fra oldfransk, middelfransk og moderne fransk, herunder talesprog (Lene Schøsler), et ph.d.-projekt om verbalvalens i fransk med særligt henblik på verbale alternationer (Solvej Ettrup) samt et ph.d.-projekt om bevægelsesverberne i fransk (Xavier Lepetit). Et forskningsprojekt i nominalsyntagmer, herunder formel semantik, dynamisk interpretation af determination, anafori og ellipse, relativsætninger, samt projekt i sprogvidenskab og matematik. Hertil kommer et forskningsprojekt vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt overgangen fra latin til romansk er en mental konstruktion: Karolingerrige og sprogpolitik (Henrik Prebensen). Forholdet mellem original og manuskriptkopi i middelalderen, i samarbejde med P.Th. van Reenen, Amsterdam, og Kajsa Meyer (Lene Schøsler). Samarbejde med Pierre Kunstmann, Ottawa, bl.a. med henblik på etablering af on-line kommentarer til den elektroniske udgave af de middelalderlige "Miracles", samt forskningssamarbejde med France Martineau, Ottawa, vedrørende valens i diakront perspektiv. De foreløbige resultater er tilgængelige på Laboratoire du Français Ancien's hjemmeside: www.uottawa.ca/academic/arts/lfa (Lene Schøsler). Udforskning af principper for sprogændring (Lene Schøsler). Korpuslingvistik, projekt i samar-

bejde med Laboratoire d'Automatique Documentaire et Linguistique, Paris VII (Lene Schøsler). Videreudvikling af det elektroniske interaktive syntakstræningsprogram VIA, i samarbejde med bl.a. Sabine Kirchmeier-Andersen, HHK (Lene Schøsler). Fransk-dansk ordbog i samarbejde med bl.a. Gerhard Boysen, Odense (Nils Soelberg). Fortsat arbejde med ordbogsprojekt "EDB-ord, fra dansk til fransk" (Karen Landschultz).

1.2. Litteratur og litteraturhistorie
Hans Peter Lund har arrangeret en række månedlige post.doc.-seminarer for yngre forskere i fransk litteraturhistorie (ph.d.-studerende Lisbeth Hansen, ph.d. Steen Bille Jørgensen, ph.d. adjunkt Jørn Boisen, ph.d. amanuensis Carsten Sestoft). Forskellige projekter i forbindelse med Milan Kunderas forfatterskab samt vedrørende relationen mellem filosofi og litteratur (Jørn Boisen). Ph.d.-projekt om den fransksprogede realistiske roman i Belgien med udgangspunkt i Le Groupe du Roman (Lisbeth Hansen). "La voix féminine dans les Quinze Joies de mariage?" samt et projekt vedrørende folkebogslitteratur: "Le roman arthurien tardif" (Jonna Kjær). Studier i symbolik og billedsprog i middelalder- og moderne litteratur samt videreførelse af studier over teori og praksis i den middelalderlige latinske tal- og tingseksegese i forbindelse med større projekt: "Traités du XIIe siècle sur la symbolique des nombres et des choses", samt studier i magi, videnskab og overtro i fransk og latinsk Middelalder- og Renæssancelitteratur (Hanne Lange). Hans Peter Lund har afsluttet et projekt vedr. Chateaubriands rejsebeskrivelser og påbegyndt projekter inden for det klassiske og det romantiske.

1.3. Kultur og kulturhistorie
Kulturlivet ved det franske hof og Bourgognehoffet på 100-års krigens tid (Jonna Kjær). Religion og kulturel stil, et projekt om katolicismens kulturelle betydning i Frankrig og protestantismens i Danmark, med særligt henblik på den intellektuelle kommunikation og pragmatik og de intellektuelles rolle i de to lande (Maryse Laffitte).

1.4. Historie og samfundsforhold
Undersøgelse af "europæisk identitet" med særligt henblik på debatprogrammer i tv: "Espace(s) public(s) européen(s) et dispositifs télévisuels". I dette projekt deltager 11 europæiske forskere og 3 fra Québec. En analyse i hvert land af den specifikke genre af tv-udsendelser man kalder "debatprogrammer", hvor anonyme borgere deltager i den offentlige debat (Isabelle Durousseau). "La France et la construction européenne". En redegørelse for de to modsatrettede Europavisioner (Jean Monnets overnationale og de Gaulles mellemstatslige vision), det teoretiske grundlag for kompetencefordelingen mellem institutionerne, for den fælles landbrugspolitik og for den monetære union. Den franske vinkel på disse spørgsmål (Harald Gettrup). Algeriets historie (Henrik Prebensen). Den franske opinion under Vichy 1940-42 (Henrik Prebensen). Ph.d.-projekt om den franske opfattelse af nationalstatens rolle i det 20. årh.

2. Italiensk

2.1. Sprog og sproghistorie
Projekt om ordklassers semantik, prototypisk kodning, grammatisk metafor, med fokus – p.t. – på Brøndal vs. Langacker samt projekt vedr. oversættelse mellem lingvistik og litteratur (Hanne Jansen). Oversættelsesteori vs. oversættelsespraksis og Litterær oversættelse i undervisningssammenhæng (Hanne Jansen). Projekt om genren i interkulturelt perspektiv, ud fra en retorisk orienteret tilgang, i interkulturelt og/eller diakronisk perspektiv (Gunver Skytte). Brugen af verbalperifraser på italiensk i skrift og tale, i såvel synkront som diakront perspektiv (Erling Strudsholm).

2.2. Litteratur og litteraturhistorie
Ph.d.-projekt om subjektets status i 1980-90'ernes italienske litteratur, med særligt henblik på Tabucchis og Celatis forfatterskaber (Pia Schwarz Lausten). Den nyere italienske litteratur: projekter om Calvino og om Celati (Lene Waage Petersen) samt om renæssancen og ridderepos (Ariosto) (Lene Waage Petersen). Den litterære tekstanalyse og informatik: problemer, definitioner, applikationer, igangværende projekt (Steen Jansen) sammen med Paola Polito.

2.3. Kulturhistorie, historie og samfundsforhold
Ph.d.-projekt: "Franco and Mussolini 1936-43" (Morten Heiberg). "Kairòs. Humanitet og posthumanitet i italiensk tænkning" samt "Det romanske Europa. Kulturhistorie og kulturteori" (Gert Sørensen).

3. Portugisisk
Projekter om portugisisk historiografi samt receptionen af den nationale diskurs, bl.a. "As Saudades do Brasil – sobre a mitificação do descobrimento do Brasil" (Ingemai Larsen). Flere igangværende projekter relateret til tiltaleformer på portugisisk, ud fra bl.a. kognitive, sociolingvistiske og pragmatiske perspektiver. Sammenlignende pragmatiske studier af portugisisk, engelsk, dansk og japansk (Sandi Michele de Oliveira). "The linguistic construction of personal and social identity" – en undersøgelse af pressens dækning af, at José Saramago havde modtaget Nobels Litteraturpris (Sandi Michele de Oliveira). Deltagelse i projektet: "European perspectives on evaluating the proficiency of speakers of Portuguese as a foreign language" (Sandi Michele de Oliveira).

4. Spansk

4.1. Sprog og sproghistorie
Projektet "Enredos interactivos", multiproduktion til spansk selvstudium er afsluttet, der arbejdes med projektet "Enredos multimedia", program til undervisning i spansk talesprog (Eva Dam Jensen og Thora Vinther). Et projekt om video som input (Eva Dam Jensen). Projekt om de infinitte former på spansk: et afsnit om Gerundium er færdigredigeret og lagt på RI's hjemmeside. To afsnit, om participium og om infinitiv, er nær afslutning og også på vej til nettet (Thora Vinther).

Ph.d.-projekt om indirekte objekt i spansk (Silvia Becerra Bascuñán). Ph.d.-projekt om konnektorer og grammatiske relationer (Johan Pedersen).

4.2. Litteratur mv. og litteraturhistorie
Et projekt med titlen "Dialogisme i litteratur" vedrørende en sammentænkning af forskellige dialogiske tilgange til semiotik og litteraturteori, hvoraf de vigtigste er Peirce, Bachtin, Ricoeur, Eco samt et projekt vedrørende "Sprogfagenes identitet" (Hans Lauge Hansen). Afslutning af pro-

jekter vedr. Juan Ramón Jiménez samt af et projekt om Antropomorfismen som lyrisk figur. Nye projekter er: en undersøgelse af forholdet mellem historicitet og fiktion med særligt henblik på latinamerikansk litteratur, af det moderne/postmoderne hos Jorge Luis Borges, et projekt angående repræsentationen af Latinamerika hos García Márquez og Vargas Llosa samt af repræsentationen af Amerika og de indfødte hos Tirso de Molina (Julio Hans C. Jensen. Ph.d.-projekt om spanske tegneserier 1975-95, en semiotisk analyse (Anne Magnussen).

Ph.d.-projekt om frigørelsens æstetik i María Zambranos filosofi (Pilar Palomino).

4.3. Samfundsforhold

"Den socio-økonomiske udvikling i Spanien efter 1975" (Vibeke Grubbe) Forsat deltagelse i forskningsprojektet "Local Organizations and Rural Poverty Alleviation" (LORPA) ved Center for Udviklingsforskning. Projektet, som er et samarbejde mellem fire forskere fra Center for Udviklingsforskning og tre eksterne forskere, ledes af Neil Webster (Anne Marie Ejdesgaard Jeppesen). Ph.d.-projekt: "Franco and Mussolini 1936-43" (Morten Heiberg).). Projekt om køn og magt i social forandring i Castros Cuba (Julius Lund).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Vibeke Grubbe har været formand for et bedømmelsesudvalg vedr. adjunktur i spansk litteratur og kultur, Romansk Institut, KU.

Maj-Britt Mosegaard Hansen har deltaget i bedømmelsesudvalget vedr. Johan Pedersens ph.d.-afhandling med titlen "Connectores y relaciones gramaticales. El caso de 'aunque' in espagnol", Romansk Institut, KU.

Steen Jansen har været formand for et bedømmelsesudvalg vedr. lektorat i italiensk sprog ved Romansk Institut, KU.

Anne Marie Ejdesgaard Jeppesen har deltaget i et bedømmelsesudvalg vedr. adjunktur i Spaniens og/eller Latinamerikas historie, kultur- og samfundsforhold ved Institut for Historie, Kultur og Samfundsbeskrivelse ved Odense Universitet samt været formand for bedømmelsesudvalget ved bedømmelsen af Anne Magnussens ph.d.-afhandling "Spanish Comics, Semiotics and Society. Comics as Representations of Social Reality 1975-1990", Romansk Institut, KU.

Julius Lund har været medlem af bedømmelsesudvalget vedr. et adjunktur ved IKL-SPRØK ved Handelshøjskolen i København.

Henrik Prebensen har deltaget i bedømmelsen af Peter Juel Henrichsens ph.d.-projekt samt i to bedømmelsesudvalg vedr. to eksterne lektorater.

Lene Schøsler har deltaget i et bedømmelsesudvalg i forbindelse med et professorat i fransk i Oslo. Hun er formand for et bedømmelsesudvalg for et forskningsprofessorat i fransk ved Handelshøjskolen i København, medlem af et bedømmelsudvalg vedr. et professorat i datalingvistik ved Handelshøjskolen i København, formand for bedømmelsesudvalg vedr. disputats om diakroni/synkroni samt medlem af bedømmelsesudvalget vedr. Mette Wighs ph.d.-afhandling om "Si-konstruktioner i italiensk" ved Romansk Institut, Aarhus Universitet.

Nils Solberg har deltaget i bedømmelsesudvalg vedr. et eksternt lektorat.

Gert Sørensen har været formand for bedømmelsesudvalget vedr. Trine Michelsen Kjeldahls ph.d.-afhandling: "Fyrstens rådgiver i fransk politik 1938-83. Raymond Arons teori og metode til forståelse af de interstatslige relationer", Romansk Institut, KU.

Thora Vinther har været formand for et bedømmelsesudvalg vedr. lektorat i spansksproget litteratur ved Romansk Institut, KU; hun har deltaget i et bedømmelsesudvalg vedr. adjunktur i spansk oversættelse og genreteori ved Handelshøjskolen i København samt vedr. Elisabeth Halskov Jensens ph.d.-afhandling: "Oversætteren og den juridiske tekst", Handelshøjskolen i København.

Tillidshverv

Lene Waage Petersen er medlem af Udenrigsministeriets lektoratsudvalg, Folkeuniversitetets programråd, samt den internationale jury (Alassio, Italien), der uddeler den litterære pris "Un autore per l'Europa" og bestyrelsen for institutionen San Cataldo.

Gunver Skytte har været formand for Viggo Brøndal og hustrus legat indtil 1.9.2000, Lene Schøsler er indtrådt som ordinært medlem.

Ole Kongsdal Jensen formand for Birthe og Knud Togebys fond.

Hans Peter Lund og Lene Waage Petersen er henholdsvis formand for og medlem af Knud Henders fond.

Hans Peter Lund er formand for det nyoprettede Eugeniu Lozovans fond.

Henrik Prebensen er medlem af bestyrelsen for Inga Svensbos legat for franskstuderende ved KU.

Lene Schøsler er medlem af bestyrelsen for Center for Sprogteknologi, KU, og sekretær for Lingvistkredsen, KU.

Formidling

Udgivervirksomhed

35. årgang af instituttets internationale tidsskrift Revue Romane er udkommet med sproglige og litterære artikler og anmeldelser. Årgangen af tidsskriftet har layout ved Nils Soelberg og er redigeret af Hans Peter Lund (ansv.), Maj-Britt Mosegaard Hansen, Michael Herslund (HHK), Lene Waage Petersen, Gunver Skytte, Jørn Boisen og Nils Soelberg (sekretær: Annick Wewer).

Instituttet har endvidere udgivet i monografiserien Etudes Romanes (red. Hans Peter Lund) følgende fem numre: nr. 45: "Le passif – Actes du colloque international, Institut d'Etudes Romanes, Université de Copenhague, du 5 au 7 mars 1998", recueillis et présentés par Lene Schøsler; nr. 46: "Georges Perec et l'historie – Actes du colloque international de l'Institut de littérature comparée, Université de Copenhague, du 30 avril au 1er mai 1998", recueillis et publiés par Steen Bille Jørgensen et Carsten Sestoft; nr. 47: "Le français parlé, corpus et résultats – Actes du colloque international, Université de Copenhague", recueillis et publiés par Hanne Leth Andersen et Anita Berit Hansen; nr. 48: Mogens Chrom Jacobsen: "Jean Bodin et le dilemme de la philosophie politique moderne"; nr. 49: Nils Soelberg: "Recherche et narration – Lecture narratologique de Marcel Proust: A la recherche du temps perdu".

Instituttet udgiver endelig internt skriftrækken RIDS med publikationer om romanske sproglige, litterære, histo-

riske, samfundsfaglige og kulturelle emner. Der blev udgivet fire numre i 2000, redigeret af Ole Kongsdal Jensen: nr. 146: Vibeke Munk: "Oversættelse & kommentar til Daniele Del Giudice "Come cometa"; nr. 147: Ole Jorn: "Giordano Bruno – den rasende filosof. En indføring"; nr. 148: Birgitte Næslund Madsen og Barbara Bøgsted Knudsen: "Analyse af tekster af Marguerite Duras"; nr. 149: Maj-Britt Mosegaard Hansen: "Om at beskæftige sig med det talte sprogs grammatik: definitioner, karakteristika og metoder".

Afledt af forskningen og afhængig af behovene på grund- og kandidatuddannelserne udarbejder medarbejderne regelmæssigt lærebøger og kompendier til brug ved universitetsundervisningen, i 2000 bl.a. en række kompendier vedrørende følgende emner: fransk kultur- og idéhistorie ved Maryse Laffitte: "Themes et textes II – Les lumières" (531 sider), "Themes et textes III – La Révolution française" (547 sider); Lilian Reinholt Andersen har udarbejdet tre kompendier med grammatiske oversigter samt øvelsesmateriale: "Materiale til indlæring af fransk grammatik": Bind I: "Verber" (131 sider) Bind II: "Nominer" (125 sider) Bind III: "Sætninger og sætningskonstruktioner" (67 sider).

Redaktionelle hverv

Hans Julio C. Jensen har foretaget transkription, redigering samt skrevet introduktion til Juan Ramón Jiménez' hidtil upublicerede værk "Poemas en prosa II y III"; værket vil blive publiceret i: Jiménez, J.R., "Obras en verso y prosa" hos forlaget Espasa-Calpe (Madrid).

Hans Julio C. Jensen er korresponderende redaktør af internettidsskriftet Imaginando: www.imaginando.com.

Anne Marie E. Jeppesen har sammen med Peter Wad redigeret: "Den Ny Verden 2, August 2000, 'En død sild? Fagbevægelsen i udviklingsprocessen"; sammen med Karsten Pærregaard redigerer hun "Organising Practices and Economic Control in Developing Countries", 2. Volume from the Research Programme LORPA (Local Organisations and Rural Poverty Alleviation) at the Centre for Development Research, Copenhagen.

Jonna Kjær er nordisk redaktør på tre internationale løbende bibliografier over forskning i middelalderlitteratur: Bibliography of the International Courtly Literature Society, ENCOMIA, Bulletin Bibliographique de la Société Internationale Arthurienne, BBSIA, Bulletin Bibliographique de la Société RENCESVALS (pour l'étude des épopées romanes).

Anita Berit Hansen har sammen med Hanne Leth Andersen redigeret akter fra det internationale seminar "Le français parlé – corpus et résultats" (10 indlæg), publiceret oktober 2000 i Etudes Romanes, 47.

Maj-Britt Mosegaard Hansen er medlem af redaktionskomitéen for Acta lingvistica hafniensia samt referee for Journal of Pragmatics og Revue de sémantique et pragmatique.

Lisbeth Hansen har redigeret "Eléments de grammaire danoise" i samarbejde med Anita Blommegård.

Anne Magnussen har med Hans-Christian Christiansen redigeret bogen Comics & Culture. Analytical and Theoretical Approaches to Comics".

Sandi Michele de Oliveira er medredaktør af tidsskriftet "International Journal of Contemporary Iberian Studies".

Johan Pedersen har været med til at redigere "Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 7".

Erling Strudsholm er redaktør for Danmark for det sproglige/lingvistiske område, Lene Waage Petersen på det litterære område ved den italienske bibliografi "Bibliografia generale della lingua e della letteratura italiana (BIGLLI)"; hun redigerer desuden "Il detto e il non detto", akter fra seminar, der skal udgives i Italien.

Lene Schøsler har redigeret akterne fra instituttets internationale valenskollokvium i 1999 til udgivelse som "Beiheft zu Zeitschrift für Französische Sprache und Literatur", Stuttgart.

Gert Sørensen redigerer akterne fra et internationalt seminar i Rom om "Fascism in an International Context. Europe and America 1914-1945", arrangeret af Centro Falisco di Studi Storici, Accademia di Danimarca og Romansk Institut, Københavns Universitet, og han redigerer uden for institutregi serien "Romanske Skrifter" (Museum Tusculanums Forlag).

Silvia Becerra Bascuñán og Hanne Jansen er medarrangører af SHF-fællessymposium i Gilleleje, 23.-25.oktober 2000, og medredaktører ved udgivelse af akterne.

Jonna Kjær, Ole Kongsdal Jensen, Morten Heiberg, Henrik Prebensen og Gert Sørensen har desuden skrevet artikler til Den Store Danske Encyklopædi. Vibeke Grubbe, Hans Lauge Hansen og Hans Julio C. Jensen er bidragsyder til Gads internationale forfatterleksikon med portrætter af spanske og latinamerikanske forfatterskaber.

Kongresser og symposier

Jørn Boisen, Julio Hans C. Jensen og Lene Waage Petersen arrangerede institutseminar om Litteraturhistorie den 10. november.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Der har året igennem været samarbejdet med andre forskningsmiljøer i Danmark, bl.a. i Lingvistkredsen (Lene Schøsler sekretær, Maj-Britt Mosegaard Hansen komitémedlem).

Funktionel Grammatik-kredsen (Silvia Becerra Bascuñán, Maj-Britt Mosegaard Hansen, Hanne Jansen, Henrik Prebensen, Erling Strudsholm m.fl.).

Det tværinstitutionelle netværk "Ny Forskning i Grammatik" (Lilian Reinholt Andersen, Silvia Becerra Bascuñán, Solvej Ettrup, Anita Berit Hansen, Maj-Britt Mosegaard Hansen, Hanne Jansen, Johan Pedersen og Erling Strudsholm).

Den Sociolingvistiske Studiekreds (Anita Berit Hansen).

Forum for Renæssancestudier, KU (Lene Waage Petersen).

Center for Europa-studier, Aarhus (Gert Sørensen).

NETLA (Netværk for Latinamerikaforskning) (Julius Lund).

Der arbejdes fortsat inden for det danske og nordiske netværk for fransk talesprog med støtte af SHF og NOSH (Anita Berit Hansen, Maj-Britt Mosegaard Hansen, Lene Schøsler, Lilian Reinholt Andersen, Ole Kongsdal Jensen og Xavier Lepetit).

Internationalt har der bl.a. været samarbejde inden for "Global Media Cultures – a Research Program on the Role of Media in Cultural Globalization 1999-2001" ved Isabelle Durousseau.

Desuden samarbejde med Guy Lochard, Université de

Paris VIII. Ole Kongsdal Jensen har forskningskontakt med Christina Lindqvist, Uppsala Universitet, om projekt "Liaison i franske tv-aviser".

Anita Berit Hansen har forskningssamarbejde med gruppen omkring et fonologisk projekt som Durand, Laks og Lyche leder: "La phonologie du français: usages, variétés, structures", samarbejde med Nigel Armstrong, University of Leeds, England, om fonologisk projekt (samt samarbejde med Caroline Juillard, Université de Paris V, om et andet fonologisk projekt). Desuden kontakt til lingvister i Frankrig (F. Gadet, S. Wachs, B. Laks, P. Encrevé, Chantal Lyche, C. Péretz-Juillard, Louis-Jean Calvet, Claire Blanche-Benveniste), England (stifterne af French Variation Forum David Hornsby og Tim Pooley; Nigel Armstrong, Zoë Boughton, Aidan Coveney, Rodney Sampson, Anthony Lodge m.fl.) og Nordamerika (Shana Poplack, William Labov, Bernard Tranel, Douglas Walker).

Lisbeth Hansen har kontakt med Réseau de recherche en littérature belge, et nyoprettet forskersamarbejde omkring tidsskriftet Textyles, forskningssamarbejde med Paul Aron (ULB, Belgien) og Reine Meylaerts (KUL, Belgien).

Lene Schøsler har samarbejde med Vrije Universiteit, Amsterdam i Sokratesregi; med Paris VII samt med universitetet i Ottawa og UQAM i Montréal.

Pilar Palomino har forskningskontakt med Professor Jose Luis Mora (Universidad Autónoma de Madrid).

Johan Pedersen har forskningskontakter i Sociedad de Lingüística Española, Madrid; i AELCO: Asociación Española de Lingüística Cognitiva, Madrid, samt ved Department of Phonetics & Linguistics, UCL, London.

Lene Waage Petersen med universiteterne i Siena og Firenze.

Morten Heiberg har haft forskningssamarbejde med Centro Falisci di Studi Storici, Cività Castellana og indgår desuden i RTNEAS-netværket med flere europæiske universiteter, bl.a. universiteterne i Bologna, Bari og Amsterdam.

Jørn Boisen er tilknyttet forskergruppen "Frontières: langue et cultures" med centrum i Université de Strasbourg II, Marc Bloch.

Hans Peter Lund er medlem af Société des Etudes romantiques et dix-neuviémistes og dansk korrespondent for Société d'Histoire littéraire de la France.

Sandi Michele de Oliveira har forskningssamarbejde med følgende: Urbana Bendiha, U. de Aveiro, Gabriela Funk, U. dos Açores, Nuno Rebelo dos Santos, U. de Évora, Juan Carrasco González, U. de Extremadura, Gunther Hammermüller og Harald Thun, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Jürgen Schmidt-Radefeldt, Universität Rostock, SHIBATA Seiji, Kagawa Medical University, Japan og Kumiko Takahara, Colorado State University.

Ingemai Larsen har knyttet kontakt til universitetet i Utrecht, Holland, og har desuden kontakt til Udenrigsministeriet og indbydelse til at organisere og afholde temadag om "Historie- og kulturforståelse i de portugisiske eks-kolonier".

Anne Marie E. Jeppesen har forskningskontakt til følgende: LORPA, Center for Udviklingsforskning, København, Magdalena Villarreal, CIESAS Occidente, Guadalajara, Mexico, og Kirsten Appendini, Colegio de Mexico, Mexico.

Eva Dam Jensen og Thora Vinther har knyttet kontakt med Universitetet i Valladolid samt med Universidad Politécnica de Madrid.

Thora Vinther er i kontakt med Universitetet i La Serena, Chile, med henblik på at etablere et Alfa samarbejde omkring diskursanalyse.

Hans Lauge Hansen er medlem af Asociación Internacional de Hispanistas, Instituto de Sociocritica og Asociación Andaluza de Semiótica.

Julio Hans C. Jensen er medlem af Asociación Española de Semiótica samt af International Comparative Literature Association; han har det forløbne år haft forskningskontakt til Javier Blasco, Universidad de Valladolid, Mario J. Valdés, University of Toronto, Brad Epps, Harvard University og Hans Ulrich Gumbrecht, Stanford University.

Johan Pedersen er ligeledes medlem af Sociedad Española de Lingüística.

Lene Schøsler leder "the executive committee" for the International Society of Historical Linguistics med henblik på at organisere den internationale kongres for selskabet i København år 2003.

Gunver Skytte er medlem af koordinatorgruppen for Netværk for funktionel grammatik samt medlem af koordinatorgruppen for Ny forskning i grammatik. Hun er desuden medlem af den videnskabelige komité i Società di Linguistica Italiana.

Erling Strudsholm og Hanne Jansen er medlemmer af SHF-grammatiknetværket "Ny forskning i grammatik", Società di Linguistica Italiana samt Società Internazionale di Linguistica e Filologia Italiana.

Gert Sørensen har forskningssamarbejde med Centro Falisco di Studi Storici, Fondazione Gramsci, The International Gramsci-Society og indgår i nordisk samarbejde omkring studiet af Dante Alighieri, hvor også Lene Waage Petersen deltager.

I Forum for Renæssancestudiers aktiviteter har foruden Lene Waage Petersen, som er medlem af Forum, deltaget Lene Schøsler og Gert Sørensen. Lene Waage Petersen indgår desuden i et internationalt netværk omkring moderne litteratur.

Forskningsophold i udlandet

Morten Heiberg har haft ophold i Rom (arkivforskning) fra 1. januar til 5. juni samt ophold i Madrid (arkivforskning) fra 8. oktober til 27. december.

Lisbeth Hansen har haft forskningsophold i Bruxelles i november, møde med Paul Aron (ULB), arkivarbejde på Centre des Archives Communistes de Belgique og Bibliothèque Royale.

Gæsteforskere

Eduardo Archetti, Universitetet i Oslo.
Emanuela Cresti, Università di Firenze.
Françis Bebey, Cameroun.
Claire Blanche-Beneviste, Université de Provence.
Raoul Boudreau, Université de Moncton, Canada.
Jorge Bruce, Peru.
Remo Ceserani, Università di Bologna; Uruguay Cortazzo, Brasilien.
François Debluë, Schweiz.
Claire Eléonore Debru, Paris; José Deulofeu, Aix, Alain Drouard.
Brad Epps, Harvard University, USA.
Dr. Josep Esquerrá, Universitetet i Granada.
María del Rosario Fernández, Argentina.
Françoise Gadet, Université de Paris X, Nanterre.
Karin Gundersen, Universitetet i Oslo.

Rodolfo Hachén, Argentina.
Mogens Chrom Jacobsen.
Béatrice Lamiroy, Katholieke Universiteit Leuven, Belgien.
Uwe Kjær Nissen, Syddansk Universitet Odense.
Paola Polito, Italien.
Karl Erik Schøllhammer.
Mario Valdés, University of Toronto.
Martin Zerlang, KU.

Institutleder Lene Schøsler

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	28,8	
STIP	4,7	
TAP	8,9	0,2
TOTAL	42,5	0,2

VIP Internt finansieret
Arias, Maria Berta Pallares; lektor.
Boisen, Jørn; adjunkt.
De Oliveira, Sandi Michele; lektor.
Durousseau, Isabelle Odette; lektor.
Gettrup, Harald; lektor.
Grubbe, Vibeke; lektor.
Hansen, Anita Berit; lektor.
Hansen, Hans H Lauge; lektor.
Hansen, Maj-Britt Mosegaard; lektor.
Jansen, Hanne; adjunkt.
Jansen, Steen; lektor.
Jensen, Eva Marie Dam; lektor.
Jensen, Julio Hans Casado; adjunkt.
Jensen, Ole Kongsdal; lektor.
Jeppesen, Anne Marie Ejdesgaard; lektor.
Kjær, Jonna; lektor.
Laffitte, Maryse Louise; lektor.
Landschultz, Karen; lektor.
Lange, Hanne Birgitte; lektor.
Larsen, Ingemai; adjunkt.
Lund, Hans Peter; lektor.
Lund, Julius; lektor.
Madsen, John Kuhlmann; lektor.
Petersen, Lene Waage; lektor.
Prebensen, Henrik Debois; lektor.
Schmidt, Gunver; lektor.
Schøsler, Lene; professor.
Soelberg, Nils; lektor.
Strudsholm, Erling Bo; adjunkt.
Sørensen, Gert; lektor.
Vinther, Victoria; lektor.

STIP Internt finansieret
Andersen, Lilian Reinholt; ph.d.-studerende.
Becerra Bascuñán, Silvia Susana; ph.d.-studerende.
Ettrup, Solvej; ph.d.-studerende.
Heiberg, Morten Rievers; ph.d.-studerende.
Lepetit, Xavier François Jean; ph.d.-studerende.
Palomino Cabra, Maria Pilar; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Kjeldahl, Trine Michelsen: Den franske opfattelse af nationalstatens rolle i det 20. århunderede med særlig vægt på forholdet udadtil.

Fondsbevillinger

Forskningsstyrelsen
– Ph.d.-kursus: Litteratur- og kulturhistorie (Julio Hans C. Jensen) kr. 43.158.

Kirsten Schottlænders Fond
– Tilskud til studenterekskursion til Spanien og Portugal kr. 50.000.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Internationalt seminar: Fascism in an International Context: Europe and America, 1914-45 (Morten Heiberg) kr. 20.000.
– Netværk for fransk talesprog (Lene Schøsler) kr. 549.600.
– Internationalt seminar om Vargas Llosa som kontroversiel kunstnerisk, intellektuel og politisk autoritet (Julius Lund) kr. 15.000.

Undervisningsministeriet
– Udviklingsprojekt “Fransk brobygning” i samarbejde med Aurehøj Gymnasium (Lene Schøsler) kr. 33.000.

Publikationer
Boisen J.: Gérard Lehmann: La légende de Saint Julien l’Hospitalier. Essai sur l’imaginaire flaubertien. Odense: OUP, 1999. – 200 p.(Études romanes de l’Université d’Odense; vol. 24) ISBN: 87-7838-403-6. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35, 1, s. 154-157, 2000.
Boisen J.: Vérité et paradoxe dans L’Insoutenable légèreté de l’être de Milan Kundera. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35,2, s. 233-254, 2000.
Boisen J.: Fra universalisme til protektionisme? Fransk sprogpolitik i et historisk perspektiv. Fransk Nyt (ISSN: 0903-6547) 225, s. 39-45, 2000.
Grubbe V.: La construcción de la veridad en La verdad sobre el caso Savolta. i: Estudios del hispanismo danés en honor de Morten Nøjgaard (Institut for Litteratur, Kultur og Medier; pjece nr. 37) – ISSN: 0907-8185 s. 63-72, Claudio Cifuentes Aldunate (red.), Inst. f. Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet, Odense 2000.
Grubbe V.: El yo fragmentado en un cuento de hadas para adultos: El desorden de tu nombre. i: Acta Universitatis Stockholmiensis. Romanica Stockholmiensia; 19 Skandinaviska romanistkongressen, Stockholm 10-15 augusti 1999 (ISBN/ISSN: 91-22-01884-0/0557- 2657) s. 189-197, Jane Nystedt (utg.), Almqvist & Wiksell, Stockholm 2000.
Hansen A.B.: Le E caduc interconsonatique en tant que variable sociolinguistique. Une étude en régions parisienne. i: Approches sociolinguistiques au plan phonique (LINX, 42; ISSN: 0246-8743) s. 45-58, Gadet, Françoise & Sandrine Wachs (éds.), Centre de recherches linguistiques de Paris 10, Nanterre 2000.
Hansen A.B., Andersen H.L. (red.): Le français parlé: corpus et résultats. Actes du colloque international de l’université de Copenhague, octobre 1998 (ISBN 87-7289-563-2) Etudes Romanes; 47 (ISSN 1395-9670). 210 s. Museum Tusculanum, København 2000.

Hansen A.B., Malderez I.: La négation en francais parlé – une enquête en région parisienne. i: Le français parlé: corpus et résultats. Actes du colloque international de l'université de Copenhague, octobre 1998 (ISBN:87-7289-563-2) – Etudes Romanes; 47 (ISSN 1395-9670) s. 45-63, Hanne Leth Andersen og Anita Berit Hansen (red.), Museum Tusculanum, København 2000.

Hansen A.B.: Michèle Schortz: Le parler de Senneville-sur-Fécamp. Studia Romanica Upsaliensia, 55, 1998. 278 p. ISSN: 0562-3022. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35,2, s. 308-311, 2000.

Hansen H.L.: Sol electrocutado. i: Actas del XIII Congreso de la Asociación Internacional de Hispanistas. Vol. IV ISBN: 84-7039-850-4 s. 391-397, Florencio Sevilla & Manuel Alvar (eds.), Castalia, Madrid 2000.

Hansen H.L.: Diálogo entre meninas: Arte y literatura como metáforas espacio-temporales en Velázquez y Buero Vallejo. i: Especios literarios y espacios artísticos. Actas del VII Symposio Internacional de la Asociación Andaluza de Semiótica (ISBN: 84-8439-018-7) – Udgivet som cd-rom s. 52-70, Antonio Chicharro Chamorro & Genara Pulido Tirado (eds), Servicio de publicaciones, Universidad de Jaen, Jaen 2000.

Hansen L., Blommegård A.: Éléments de grammaire danoise/par Anita Blommegård et Lisbeth Verstraete-Hansen (ISBN: 2-8041-3447-4). 137 s. Editions De Boeck Université, Bruxelles 2000.

Hansen M-B.M.: La polysémie de l'adverbe "déjà". i: Le français parlé: corpus et résultats. Actes du colloque international de l'université de Copenhague, octobre 1998 (ISBN: 87-7289-563-2) – Etudes Romanes; 47 (ISSN 1395-9670) s. 157-177, Hanne Leth Andersen og Anita Berit Hansen, Museum Tusculanum, København 2000.

Hansen M-B.M.: The syntactic and semiotic status of direct quotes, with reference to French. Transactions of the philological society (ISSN: 0079-1636) 98, 2, s. 281-322, 2000.

Hansen M-B.M.: Om at beskæftige sig med det talte sprogs grammatik: definitioner, karakteristika og metoder. RIDS (ISSN: 0108-5948) 149, s. 53, 2000.

Heiberg M.R.: Nuove considerazioni sulla Guerra di Spagna: la storia segreta dell'intervento militare italiano. i: Pensiero ed azione totalitaria tra le due guerre mondiali. Atti del seminario internazionale di Orte del 5 febbraio 2000 s. 43-62, Michele Abbate (red.), Centro Falisco di Studi Storici, Orte/Civita Castellana 2000.

Jansen S.: La critica letteraria di D'Arco Silvio Avalle sotto il segno di Saussure. i: Atti del V cogresso degli Italianisti Scandinavi, Bergen, 25-27 giugno 1998, (ISBN 82-995563-0-9) s. 105-114, Kolbjørn Blücher, Paola Carù e Giuseppe Nencioni (a cura di), Seksjon for italiensk, Romansk Institut, Universitetet i Bergen, Bergen 2000.

Jansen S.: Om tre enaktere. i: Luigi Pirandello: Nøgne masker. Udvalgte teaterstykker (ISBN: 87-7445-372-6) s. 420-423, Jansen, Steen & Lene Waage Petersen (red.), Tiderne Skifter, København 1990.

Jansen S.: Lentzen, Manfred (a c. di): Italienische Lyrik des 20. Jahrhunderts in Einzelinterpretationen. Berlin: E. Schmidt Verl., 2000, 356 p. ISBN: 3503049428. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35,2, s. 323-325, 2000.

Jansen S.: Tema e lessico nei Canti di Giacomo Leopardi. Corpus testuale e base tematica. i: XIV Skandinaviska Romanistkongressen, Stockholm 10-15 augusti 1999 (ISBN/ISSN: 91-22-01884-0/0557-2657) s. 1259-71, Nystedt, Jane (ed.), Almqvist & Wiksell International, Stockholm 2000.

Jensen O.K.: Regler for liaison – revideret udgave af et kapitel. i: Fonetik for Franskstuderende s. 157-172 (+ 2 tillæg) Ole Kongsdal Jensen & Oluf M. Thorsen, Romansk Institut, K.U., København 2000.

Jeppesen A.M.E., Wad P.: Fagbevægelse i Syd. Den ny verden; 33. Årg. (ISSN: 0029-6775) 2, s. 5-24, 2000.

Jeppesen A.M.E.: Fabrikskvinder i La Paz. Den ny verden; 33. Årg. (ISSN: 0029-6775) 2, s. 41-59, 2000.

Jeppesen A.M.E., Wad P. (red.): En død sild? Fagbevægelsen i udviklingsprocessen. Temanummer af Den ny verden; 33. årg.; nr.2 (ISSN: 0029-6775). 162 s. Center for Udviklingsforskning, Kbh. 2000.

Jorn O.: Giordano Bruno – den rasende filosof. En indføring. (RIDS; 147). 33 s. Romansk Institut, K.U., København 2000.

Kjær J.: Régnier, Mathurin. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 72, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: Renart, Jean. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 107, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: Ridderne af det runde bord. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 192, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: Rolandskvadet. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 259, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: Roseromanen. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 317, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: Rudel, Jaufré. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 353, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: Rutebeuf. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 16 (ISBN: 87-7789-033- 7) s. 422, Lund, Jørn (red.), Danmarks Nationalleksikon, København 2000.

Kjær J.: En indføring i europæisk middelalderkultur. Lille mentalitetshistorie. 26 s. Romansk Institut, K.U., København 2000.

Laffitte M. (red.): Fransk kultur- og idéhistorie. Thèmes & textes. Vol 1: Protestantisme et catholicisme. 2: Les Lumières. 3, t. 1-2: La Revolution Française (4 bind). 331,531,537 s. Romansk Institut, K.U., København 2000.

Larsen I.: As "Saudades do Brasil" – sobre a mitificação do descobrimento do Brasil. Diálogos Latinoamericanos (ISSN: 1600-0110) 2, s. 15-23, 2000.

Lozovan E.: Dacia sacra (posthum udgivelse)/Ed. îngr. I. Oprisan; trad. eng./fr. M. Popescu (Col. Mythos) ISBN: 973-9399-17-7. 245 s. Ed. Saeculum I.O., Bukarest 1999.

Lund H.P.: Robert Melançon, Elisabeth Nardout-Lafarge et Stéphane Vachon: Le Portatif d'histoire littéraire. Montréal: Paragraphes, 1998. 699 p. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35, 1, s. 152-154, 2000.

Lund H.P.: Les artistes dans les "Mémoires d'outre-tombe". i: Chateaubriand mémorialiste. Colloque du cent cinquantenaire (1848-1998). (Coll. "Histoire des idées et critique littéraire" vol. 382) ISBN: 2-600-00390-8, ISSN: 0073-2397 s. 93-107, Jean-Claude Berchet et Philippe Berthier (éds.), Droz, Genève 2000.

Lund H.P.: L'illusion levée. Regard journalistique et visualisation littéraire à partir de Balzac (XIXe siècle). Orbis litterarum (ISSN: 0105-7510) 55,6, s. 447-462, 2000.

Lund H.P.: Salammbô de Flaubert. Histoire et fiction. Textes réunis par Daniel Fauvel et Yvan Leclerc. Paris: H. Champion, 1999. (Romantisme et modernité; 22) 242 p. – ISBN: 2-7453-0058-X. Revue d'histoire littéraire de la France (ISSN: 0035-2411) 100,4, s. 1239-1240, 2000.

Lund J.: Tre temaer i Vargas Llosa's roman Maytas Historie (trykt første gang i RIDS 142, 1998). i: Estudios del hispanismo danés en honor de Morten Nøjgaard (Institut for Litteratur, Kultur og Medier; pjece nr. 37) – ISSN: 0907-8185 s. 7-28, Claudio Cifuentes Aldunate (red.), Inst. f. Litteratur, Kultur og Medier, Syddansk Universitet, Odense 2000.

Oliveira S.M.d.: "If you're hungry, there are cookies on the table": Semantic Cohesion in Speech Act Conditionals. Intercultural Communication Studies (ISSN: 1057-7769) IX-1, s. 95-116, 2000.

Oliveira S.M.d.: Whose Prize is it Anyway. Press Coverage of the 1998 Nobel Prize-Winner for Literature. i: Advertising and Identity in Europe. The I of the Beholder (ISBN: 1-84150-037-2) s. 101-111, Jackie Cannon, Patricia Anne Odber de Baubeta & Robin Warner (eds.), Intellect Books, Portland, OR; Bristol, UK 2000.

Petersen L.W.: At bebo øjeblikket. Intertekstuelle referencer til Henrik Ibsen og J. P. Jacobsen i Claudio Magris' roman Un altro mare/Abitare il momento. Riferimenti intertestuali a Henrik Ibsen e J.P. Jacobsen nel romanzo Un altro mare di Claudio Magris. Studi Nordici (ISSN: 1128-0107) V, s. 243-262, 1998.

Petersen L.W.: Scienza e fantasia. Riflessioni sulla funzione della scienza nell'opera di Italo Calvino. i: Korrespondenzen – Literarische Imagination und kultureller Dialog in der Romania, Festschrift für Helene Harth zum 60. Geburtstag (ISBN: 3-86057-657-7) s. 185-194, Anja von Bandau, Andreas Gelz, Susanne Kleinert und Sabine Zangenfeind (Hrsg.), Stauffenburg Verlag/KNO, Tübingen 2000.

Prebensen H.: Claire Beyssade: Sens et savoirs. Des communautés épistémiques dans le discours. Rennes: Pr. Univ. de Rennes, 1998. 278 p. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35, 1, s. 121-125, 2000.

Prebensen H.: Specialevejlederens rolle. i: Skriftlige opgaver og vejledning (ISBN:87-7958-001-7) s. 118-19, Christian Thune (red.), Danmarks Evalueringsinstitut, København 2000.

Prebensen H.: Aperçu de l'ancien français, 1-9. 2e éd. 120 s. København 2000.

Prebensen H.: Chronologie de l'Algérie de l'Origine à 2000. ca. 12 s. København 2000.

Prebensen H.: Romania vetus, Romania nova. ca. 12 s. København 2000.

Schøsler L.: Gaatone, David: Le passif en français. – Paris: Editions Duculot, 1998. – 299 p.(ISBN: 2801111996). Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35, 1, s. 134-140, 2000.

Schøsler L., Reenen P.v.: Declension in Old and Middle French. Two Opposing Tendencies. i: Historical linguistics 1995: selected papers from the 12th International Conference on Historical Linguistics, Manchester, August 1995 ISBN: 1556198779 s. 327-344, Smith, John Charles & Bentley, Delia (eds.), Amsterdam/Philadelphia 2000.

Schøsler L., Reenen P.v.: Le désespoir de Tantale ou Les multiples choix d'un éditeur de textes anciens. À propos de la Chevalerie Vivien, éditée par + Duncan McMillan. Zeitschrift für romanische Philologie (ISSN: 0049-8661) 116, Hft. 1, s. 1-19, 2000.

Schøsler L., Kirchmeier-Hansen S., Skovgaard-Hansen K.M.: Et grammatikprogram til "træningsrummet". IT-integration i praksis. i: At undervise med IKT (ISBN: 87-593-0826-5) s. 71-102, Heilesen, Simon (red.), Samfundslitteratur, Frederiksberg 2000.

Schøsler L.: Le statut de la forme zéro du complément d'objet direct en français moderne. i: Le français parlé: corpus et résultats. Actes du colloque international de l'université de Copenhague, octobre 1998 (ISBN: 87-7289-563-2) – Etudes Romanes; 47 (ISSN: 1395-9670) s. 105-129, Hanne Leth Andersen og Anita Berit Hansen (red.), Museum Tusculanum, København 2000.

Schøsler L. (recueil. et prés. par): Le passif. Actes du colloque international Institut d'Etudes Romanes Université de Copenhague du 5 au 7 mars 1998 (ISBN: 87-7289-561-6) – Etudes Romanes; 45 (ISSN: 1395-9670). 333 s. Museum Tusculanum, København 2000.

Schøsler L.: Introduction. i: Le passif: Actes du colloque international, Institut d'Etudes Romanes, Université de Copenhague du 5 au 7 (ISBN: 87-7289-561-6) – Etudes Romanes; 45 (ISSN: 1395-9670) s. 7-14, Lene Schøsler (éd.), Museum Tusculanum, København 2000.

Schøsler L.: "Entre Charybde et Scylla" ou "Comment exploiter les corpus dans la recherche linguistique". i: Corpus – Méthodologie et applications linguistiques (ISBN: 2-7453-0283-8) s. 196-209, Bilger, Mireille (éd.), Honoré Champion, Paris 2000.

Schøsler L.: Permanence et variation de la valence verbale. Reflexions sur la construction des verbes en latin, en ancien français, en moyen français et en français moderne. i: Actes du XXIIe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes, Bruxelles, 23-29 juillet 1998, vol. 8 s. xx-xx, Annick Englebert (réd.), Tübingen, Niemeyer 2000.

Schøsler L.: Analyse des formes verbales (www.uottawa.ca/academic/arts/lfa/activites/textes/mirdr1/analv.html) 1. Précisions définitoires (../mirdr1/precdef.html). ca. 20 s. Université d'Ottawa. Faculté des Arts. Lab. de français ancien (www.uottawa.ca/academic/arts/lfa), Ottawa 2000.

Schøsler L., Reenen P.v., Herring S.C. (eds.): Textual parameters in older languages (ISBN: 90-272-3702-6) – (Amsterdam studies in the theory and history of linguistic science. Series IV/Current iss. in linguistic theory; ISSN: 0304-0763; v. 195). 448 s. John Benjamins Publ. Co., Amsterdam 2000.

Schøsler L., Reenen P.v., Herring S.C.: On textual parameters in older languages – theoretical overview. i: Textual parameters in older languages (ISBN: 90-272-3702- 6) s. 1-31, Susan C Herring, Pieter van Reenen, Lene Schøsler (eds.), John Benjamins Publ. Co., Amsterdam 2000.

Schøsler L., Reenen P.v.: The pragmatic functions of the old French particles AINZ, APRES, DONC, LORS, OR, PUIS, and SI. i: Textual parameters in older languages (ISBN: 90-272-3702- 6) s. 59-105, Susan C Herring, Pieter van Reenen, Lene Schøsler (eds.), John Benjamins Publ. Co., Amsterdam 2000.

Schøsler L., Reenen P.v.: Corpus et stemma en ancien et en moyen français. Bilan, résultats et perspectives des re-

cherches à l'Université Libre d'Amsterdam. i: Le moyen français. Le traitement du texte (édition, aparat critique, glossaire, traitement électronique). Actes du IXe coll. internat. sur le moyen français org. le 29-31 05 1997 (ISBN: 2-86820-132-6) s. 25-54, Claude Buridant (réd.), Presses Universitaires de Strasbourg, Strasbourg 2000.

Schøsler L.: Analyse des formes verbales. 2. Fiches d'analyse (www.citymax.net/uottawa/miracle/recherche.html). ca. 2000 s. Univ. d'Ottawa. Faculté des Arts. Laboratoire de français ancien (www.uottawa.ca/academic/arts/lfa), Ottawa 2000.

Skytte G., Korzen I.: Italiensk-dansk sprogbrug i komparativt perspektiv: reference, konnexion og diskursmarkering (ISBN: 87-593-0817- 6). 858 s. Samfundslitteratur, København 2000.

Skytte G.: Introduktion. i: Italiensk-dansk sprogbrug i komparativt perspektiv: reference, konnexion og diskursmarkering ISBN: 87-593-0817-6 s. 9-12, Gunver Skytte & Iørn Korzen (reds.), Samfundslitteratur, København 2000.

Skytte G.: Sprogbrug i komparativt perspektiv. i: Italiensk-dansk sprogbrug i komparativt perspektiv: reference, konnexion og diskursmarkering ISBN: 87-593-0817-6 s. 13-64, Gunver Skytte & Iørn Korzen (reds.), Samfundslitteratur, København 2000.

Skytte G.: Eksempler paa tekstsekvenser og sekvensskift. i: Italiensk-dansk sprogbrug i komparativt perspektiv: reference, konnexion og diskursmarkering ISBN: 87-593-0817-6 s. 99-123, Gunver Skytte & Iørn Korzen (reds.), Samfundslitteratur, København 2000.

Skytte G.: Konnexion og diskursmarkering. i: Italiensk-dansk sprogbrug i komparativt perspektiv: reference, konnexion og diskursmarkering ISBN: 87-593-0817-6 s. 622-793, Gunver Skytte & Iørn Korzen (reds.), Samfundslitteratur, København 2000.

Skytte G.: Paralleltekster. i: Italiensk-dansk sprogbrug i komparativt perspektiv: reference, konnexion og diskursmarkering ISBN: 87-593-0817-6 s. 795-840, Gunver Skytte & Iørn Korzen (reds.), Samfundslitteratur, København 2000.

Soelberg N.: Merete Stistrup Jensen: "Les voix entre guillemets". Problèmes de l'énonciation dans quelques récits français et danois contemporains. Odense: OUP, 2000. 495 p. (ISBN: 87- 7838-454-0). Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35, 1, s. 157-160, 2000.

Soelberg N.: Recherche et narration. Lecture narratologique de Marcel Proust: A la recherche du temps perdu. ISBN: 87-7289-584-5 (Etudes Romanes; 49; ISSN: 1395-9670). 411 s. Museum Tusculanum, København 2000.

Soelberg N.: Mervi Helkkula-Lukkarinen: Construction de la scène d'énonciation dans A la recherche du temps perdu. Mémoires de la Société néophilologique de Helsinki, Tome LVII. Helsinki 1999. Thèse soutenue à l'Université de Helsinki en décembre 1999. 283 p. ISBN 9519040102. Revue Romane (ISSN: 0035-3906) 35,2, s. 320-323, 2000.

Strudsholm E.: Perifrasi verbali italiane. Una discussione di differenti criteri di identificazione. i: Atti del V Congresso degli Italianisti Scandinavi, Bergen, 25-27 giugno 1998 (ISBN: 82-995563-0-9) s. 305-314, Kolbjørn Blücher con la collaborazione di Paola Carù e Giuseppe Nencioni, Seksjon for italiensk, Romansk Institutt, Universitetet i Bergen, Bergen 2000.

Strudsholm E.: Italienske verbalperifraser med "stare". Grammatikalisering i synkront og diakront perspektiv. i: Ny forskning i grammatik. Fællespublikation; 7 (ISBN:87- 7838-571-7/ISSN: 1395-7236) s. 241-257, Jens Nørgaard-Sørensen, Per Durst-Andersen, Lotte Jansen, Bente Lihn Jensen og J ohan Pedersen, Odense Universitetsforlag, Odense 2000.

Sørensen G.: The Reception of the Political Aristoteles in the late Middle Ages. Hypotheses and Suggestions. i: Renaissance Readings of the Corpus Aristotelicum. Proceeding of the Conference held in Copenhagen 23-25 April 1998 (ISBN: 8772895853/ISSN 0902-9907) s. 9-25, Marianne Pade (ed.), Museum Tusculanum (www.mtp.dk), Copenhagen 2000.

Sørensen G.: O. Dahl: Syndicalism, Fascism and Post-Fascism in Italy 1900-1950, Oslo: Solum, 1999. Historisk Tidsskrift (ISSN: 0160-4991) 100, hft. 1, s. 225-227, 2000.

Sørensen G.: La Marcia su Roma. Informazioni/Italiensklærerforeningen (ISSN: 0904-0382) 58, s. 10-15, 2000.

Sørensen G.: Det romanske Europa – i og uden for Europa. 1000-2000. 23 s. Romansk Institut, K.U., København 2000.

Studienævnet for Fransk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Studerende Sandra Bjørkvig Dæncker og Morten Jensen samt lektorerne Jonna Kjær (studieleder) og Karen Landschultz (ekstern lektor fra 1.9.).

Beretning

Forår 2000 var præget af intensive drøftelser blandt studerende og lærere samt nedsættelse af arbejdgrupper inden for områderne sprog, litteratur og samfund med henblik på studieordningsforbedringer. Der fremkom en række skriftlige forslag og arbejdspapirer, som er grundlag for studienævnets fortsatte revisioner af studieordningen, især vedr. BA-studiet. Der blev holdt et lærermøde i den forbindelse den 10. maj med indledende oplæg fra opinionsredaktør på Politiken, cand.mag. Bjørn Bredal og gymnasieskolens fagkonsulent i fransk, cand.mag. Lars Damkjær.

Drøftelserne førte bl.a. til udarbejdelse af et omfattende spørgeskema vedr. studieforhold. Dette blev udsendt til alle instituttets studerende i maj måned. Behandlingen af de indkomne svar var endnu ikke afsluttet ved årets udgang.

Samarbejdet med de andre danske universiteters franskfag blev styrket ved et fællesmøde den 18. januar for censorformandskabet og de fem studieledere i fransk. Der blev drøftet fælles anliggender som en smidigere meritoverførsel mellem universiteterne, spørgsmål om adgangsniveau til franskfaget, merit for studier i udlandet m.m. Spørgsmålet om adgangsniveau blev stillet af Fransk Studienævn, Københavns Universitet, som ønskede at hæve adgangskrav til B-niveau. Dette er ikke opnået.

Der er som sædvanlig blevet afholdt interne evalueringer af undervisningen i fransk i foråret (mundtligt) og i efteråret (skriftligt).

Den 9. marts havde fransk et møde med to repræsentanter fra Danmarks Evalueringsinstitut. Mødet drejede sig om vejledning på skriftlige arbejder, og vort fag var blevet udvalgt af Evalueringsinstituttet blandt flere "fokusgrupper" som led i en forundersøgelse med henblik på senere evaluering på de videregående uddannelser.

Den 18. maj havde faget besøg af repræsentanter fra fakultetets uddannelsesplanlægning. Emnet var studieordningseftersyn. Alle fakultetets fag indgik i den pågældende besøgsrunde. Hos os gav mødet anledning til gensidig information og ganske frugtbare drøftelser om franskfagets situation, og studienævnet ser gerne initiativet gentaget.

Et hyppigt tema i diskussioner om studieaktivitet og studieordningernes hensigtsmæssighed har hele tiden været vore kandidaters jobmuligheder efter studiet. Som det også er sket tidligere, arrangerede Fransk Fagråd en mødedag kaldet "Livet efter KUA" den 8. februar for de studerende. Studielederen informerede indledningsvis om konferensstudiet og ph.d., hvorefter et panel af kandidater fra fransk orienterede og besvarede spørgsmål om deres erhvervsaktivitet efter studierne. Mødet havde stor tilslutning.

I forbindelse med det gensidige ønske om at tydeliggøre og effektivisere overgangen fra gymnasium til fransk som universitetsstudium er der indgået et samarbejde med Aurehøj Gymnasium herom. Projektet kaldes "Brobygning".

Som et andet element i det intensiverede samarbejde mellem gymnasium og universitetets franskstudium har vi afholdt to efteruddannelseskurser i lingvistisk og litteratur for gymnasielærere. Begge kurser havde god tilslutning og begge parter ønsker kursusaktiviteten videreført.

Et teatersamarbejde blev iværksat mellem flere danske universiteters franskfag samt universitetet i Lund og Institut Français. Det førte til etablering af undervisning for franskstuderende som "teaterværksted" med det mål at opføre "Den lille Rødhætte" på fransk i forskellige versioner ved et arrangement på Institut Français til foråret 2001 i forbindelse med "Sprogåret".

I forår/efterår 2000 har følgende eksterne lektorer været tilknyttet fransk: Inge Lise Andersen, Peter Andersen, Ernesto Bolle-Picard, Jean-Paul Clipet, Nicole Guillois, Else Juul Hansen, Steen Bille Jørgensen, Trine Michelsen Kjeldahl, Kirsten Jeppesen Kragh, Karen Landschultz, Peter Lind, Nikolaj d'Origny Lübecker, Maryse Pierrel Mikkelsen, Ane Mandrup Pedersen, Jørgen Salling Stormgaard, Lise Toft, Jeannet Ulrikkeholm. Følgende studerende har været ansat som hjælpelærere: Christine Favre, Xavier Lepetit, Jan Lindschouw, Kristine Blach Nielsen, Morten Runge Olesen.

Fagets STÅ-produktion har været klart vigende: fra 164,375 i 1999 til 154,875 i 2000. I konsekvens af dette og den ligeledes vigende søgning til franskstudiet har fakultetet i november 2000 besluttet, at fransk fra sommer 2001 kun kan optage i alt 60 studerende (svarende til to hold mod tidligere 90 studerende til tre hold).

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Fransk***	***Filmvid.***	***Kunsthist.***	***Dansk***	***Øvr.hum.***	***Teologi***	***Meritoverført***	***I alt***
Fransk, hovedfag	141,13	3,75	2,25	6,75	20,46	0,46	9,50	184,30
Fransk, bifag	5,25				1,25			6,50
Dansk	2,38							
Musikvidenskab	1,38							
Øvrig humaniora	4,50							
Merit- og gæstestud.	0,25							
I alt	154,88							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

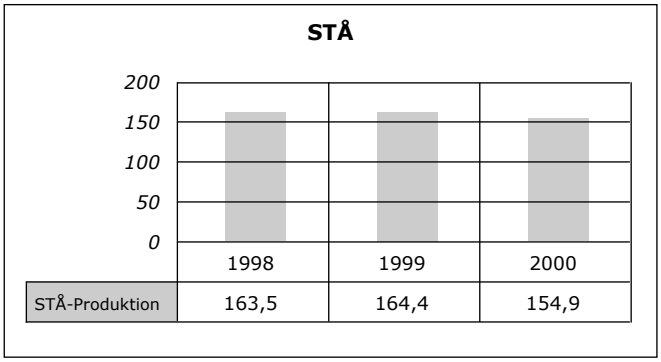

Studieleder Jonna Kjær

Studienævnet for Italiensk-Rumænsk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod Italiensk-Rumænsk Studienævn af: to lærerrepræsentanter (lektor Steen Jansen (studieleder) og lektor Lene Waage Petersen), samt to studenterrepræsentanter (Cecilie Nielsen og Anne Wendel Thomsen).

Beretning

Der har ikke været nogen formel ekstern evaluering af faget.

Den interne evaluering af de enkelte undervisningsforløb, der finder sted i hvert semester, har ikke givet studienævnet grund til at reagere – tværtimod.

Årets censorberetning har heller ikke givet anledning til diskussion.

Fagets studieordninger er pr. 1.9.2000 blevet justeret på en lang række punkter.

I 2000 har følgende eksterne lektorer været tilknyttet faget: Lise Møller Andersen, Remo Stefano Chiari, Jacob Giese, Kirsten Grubb Jensen, Ole Jorn, Lorens Juul Madsen, Lise Grosen Rasmussen, Hanne Thygesen.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Italien./Rumæ.***	***Dansk***	***Klas.filologi***	***Tysk***	***Øvrig hum.***	***Meritoverført***	***I alt***
Italiensk, hovedfag	58,88	1,63	2,75	2,25	4,38	4,75	74,63
Italiensk, bifag	3,63	0,25			0,25		4,13
Rumænsk, hovedfag	0,25						0,25
Fransk	2,63						
Spansk	1,38						
Historie	2,00						
Religion	2,63						
Litteraturvidenskab	1,88						
Øvrig humaniora	7,13						
Merit- og gæstestud.	2,00						
I alt	82,38						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

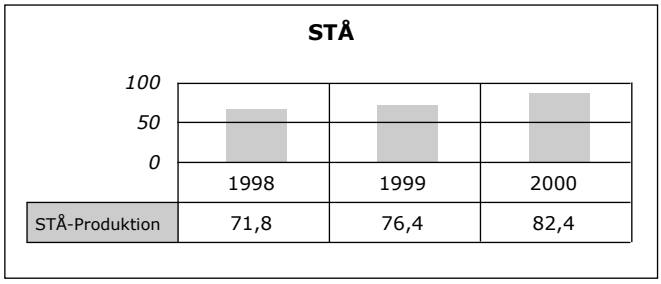

Studieleder Steen Jansen

Studienævnet for Spansk og Portugisisk

BMedlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgnede: Tre lærerrepræsentanter: lektor Vibeke Grubbe (studieleder) og lektor Eva Dam Jensen fra Spansk og lektor Sandi Michele de Oliveira fra Portugisisk og tre studenterrepræsentanter: Anne Mette Friberg (næstformand) og Luís Peluffo Svendsen fra Spansk og Nikolaj Vesselbo fra Portugisisk.

Beretning

Der er på begge fag blevet afholdt interne kursusevalueringer i hvert semester. Disse har været tilfredsstillende.

Studienævnet har i det forløbne år færdiggjort justeringen af 1998-Studieordningerne for Spansk, som med en enkelt undtagelse blev godkendt af Det Humanistiske Fakultet i marts 2000.

Studienævnet har ligeledes udarbejdet en ny 2000-Studieordning for BA i Portugisisk, som blev godkendt af Det Humanistiske Fakultet i juni 2000.

Desuden har studienævnet under indtryk af årets intense debat om fremmedsprogsstudiernes mål og indhold foretaget indledende sondering med henblik på at udarbejde nye studieordninger i såvel Spansk som Portugisisk.

Statistik

Spansk

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Spansk*	*Dansk*	*Eur. Etno.*	*Øvr.hum.*	*Afrikast.*	*Samf.vid.*	*Meritoverført*	*I alt*
Spansk, hovedfag	98,25	5,38	4,25	11,25	0,17	1,67	3,63	124,58
Spansk, bifag	5,38			1,17				6,54
Fransk	2,00							
Engelsk	1,38							
Musikvidenskab	1,38							
Øvrig humaniora	7,88							
Samfundsvidenskab	0,25							
Merit- og gæstestud.	1,00							
I alt	117,50							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

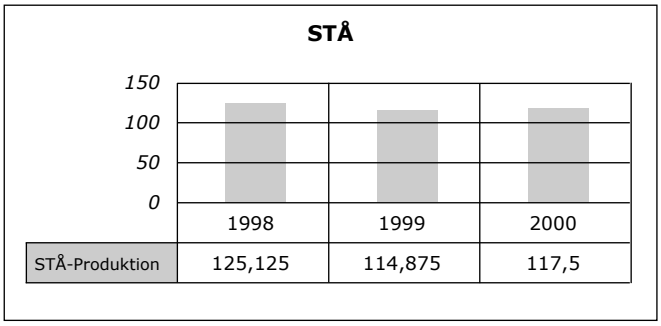

Statistik

Portugisisk

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Portugisisk***	***Øvrig hum.***	***Afrikastudier***	***Meritoverført***	***I alt***
Portugisisk	20,00	2,00	1,04	1,88	24,92
Øvrig humaniora	2,00				
Merit- og gæstestud.	1,50				
I alt	23,50				

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

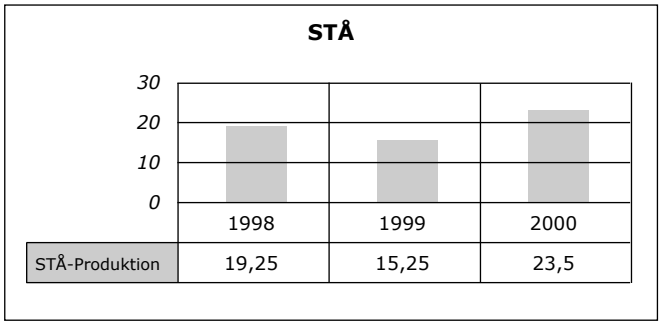

Studieleder Vibeke Grubbe

Østeuropainstituttet

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor, dr.phil. Jens Nørgård-Sørensen.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen samt viceinstitutleder, lektor, cand.mag. & art. Lars Nørgaard, lektor, mag.art. Jørn Ivar Qvonje, TAP-repræsentant, overassistent Annemarie Hede-Andersen og studenterrepræsentant Aslak Stage.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder og har to studienævn for hhv. moderne græsk og de slaviske fag.

Adresse
Snorresgade 17-19
2300 København S
Telefon 35 32 85 40
Fax 35 32 85 32
www.hum.ku.dk/osteuro

Institutlederens årsberetning

Østeuropainstituttet er et mindre institut med stor faglig bredde, omfattende sprog-, litteratur- og kulturstudier samt historie og samfundsforhold i relation til et område svarende til omkring halvdelen af det geografiske Europa. Dette kalder til stadighed på nye initiativer. På forskningsfronten indgår medarbejderne i en række faglige netværk nationalt og internationalt, samtidig med at man arbejder på at udvikle undervisningen. Siden 1997 har man kunnet modtage elektronisk fjernundervisning i moderne græsk, et program der med tiden skal omfatte hele BA-grunduddannelsen. Inden for de slaviske fag arbejder man på at udvikle et supplement til de traditionelle stipendieophold i udlandet i form af mere meritgivende undervisning. Således afviklede man i sommeren 2000 for første gang en vellykket sommerskole i Sankt Petersborg i oversættelse dansk-russisk og russisk-dansk for studerende fra Østeuropainstituttet og Sankt Petersborgs Universitets Nordiske Institut. Endvidere arbejdes der på at tilbyde de russiskstuderende et semesters studier i Moskva, planlagt med udgangspunkt i vores egne studieordninger. Endelig har instituttet i 2000 indgået en aftale med Slavisk Institut, AU, der gør det muligt for de studerende at modtage specialevejledning på begge institutter.

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskning dækker geografisk Rusland/SNG, de øvrige øst- og centraleuropæiske lande samt Balkan med Grækenland. Forskningsvirksomheden falder hovedsageligt inden for de tre traditionelle hovedgrene: lingvistik, kulturhistorie/litteratur, historie/samfundsfag.

1. Russisk sprog og litteratur
En "Russisk-dansk erhvervsordbog" er færdiggjort af Joel Nordborg Nielsen (i samarbejde med Galina Starikova, AU/SDU). Han har endvidere videreført sin forskning i fakultative modale strukturer i russisk, arbejdet med deagentiveringsstrukturer i russisk og ukrainsk fagsprog samt i store træk færdiggjort et kompendium i russisk syntaks. Jens Nørgård-Sørensen har videreført sine grammatikstudier inden for russisk nominal morfologi og den komplekse sætningssyntaks og har i denne forbindelse indledt et kontrastivt-typologisk studie af pronomener og reference i en række slaviske sprog. Desuden har han gennemført et mindre studie af konjunktionen *plus at* i dansk. Elena Lorentzen har påbegyndt et kontrastivt studie af russiske og danske adjektiver og fortsat arbejdet på et russisk fonetikkompendium baseret på IPA-systemet.

Til fagområdet hører endvidere et ph.d.-projekt om gestus i russisk, dansk og engelsk ved Malene Rise Jensen. Vejleder er Jens Nørgård-Sørensen.

2. Østeuropas historie/samfundsfag
Hans Bagger har (sammen med Peter Ulf Møller, AU) arbejdet videre på det omfattende værk "Østeuropas historie og kultur". Niels Erik Rosenfeldt har i forbindelse med sit arbejde med en monografi om det stalinistiske politiske system gennemgået et væsentligt arkivmateriale, der først nu er blevet gjort tilgængeligt for forskerne. Materialet omfatter bl.a. dokumenter, der kaster yderligere lys over, hvordan Stalins såkaldte "hemmelige kancelli" fungerede. Endvidere har han i to bidrag analyseret Ruslands aktuelle politiske udvikling.

Hertil kommer to ph.d.-projekter, begge med Niels Erik Rosenfeldt som vejleder: Martin Kierulff-Jørgensen undersøger den katolske kirkes politiske rolle i 1990'erne, mens Flemming Spliedsboel Hansen arbejder med forholdet mellem Rusland og EU i lyset af EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

3. Moderne græsk sprog og litteratur
Sysse Gudrun Engberg har arbejdet videre med sin monografi om det byzantinske gammeltestamentlige lektionar og har lokaliseret nye håndskrifter af "prophetologet" i Moskva og Katarinaklostret på Sinai. På bl.a. Vatikanbiblioteket har hun fundet belæg i kilderne for sine teorier i forbindelse med projektet. Lars Nørgaard har på baggrund af arkivstudier afsluttet en afhandling om danske kilder til det joniske akademis historie 1810-1812. Han har desuden afsluttet et mindre arbejde om den danske præst Th. Hansens græske forbindelser og offentliggør i den forbindelse hans korrespondance 1866-75 med den græske udgiver M. Kalopothakis. I samme forbindelse og som led i en bredere undersøgelse af danske reaktioner på den danske diplomat C.W. Sponnecks virke som rådgiver for den græske konge Georg I forberedes et andet mindre arbejde. Sophia Scopetea har fortsat arbejdet med en kritisk udgave af G. Sarandaris' værker.

4. Øvrige landes sprog og litteratur

Balkanistik/bulgarsk
Jørn Ivar Qvonje har i forbindelse med sine studier vedr. udtryksmåderne for personalpronominal possessor i balkansprogene og i det europæiske sprogareal undersøgt forholdene i semitiske sprog, der har haft indflydelse på balkansprogene, samt i maltesisk.

Polsk
Ud over fortsat arbejde med monografien "Inventing the Modern Pole. The Idea of Modernity in Polish Culture" har

Krzysztof Stala indledt en omfattende kortlægning af de polske nationale myter, symboler og fortællinger i samarbejde med kolleger i Sverige og Norge. Projektet skal munde ud i en monografi: "The symbolic universe of the Polish culture".

Serbokroatisk
Per Jacobsen har med henblik på videreførelsen af sin serbiske og kroatiske litteraturhistorie forsket i den nyere og nyeste serbiske litteratur og især beskæftiget sig med forholdet mellem modernisme og postmodernisme.

Tjekkisk
Jens Skov-Larsen har fortsat sit arbejde på en tjekkisk grammatik og færdiggjort dele heraf i kompendieform.

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
Sysse Gudrun Engberg er vicepræsident i Skandinavisk Selskab for Nygræske Studier.

Jens Nørgård-Sørensen er formand for Dansk Slavistforbund og dansk medlem af den Internationale Slavistkomité.

Konsulent- og rådgivervirksomhed
Hans Bagger er medlem af det faglige panel i tilknytning til Carlsbergfondets projekt "Dansk udenrigspolitiks historie".

Sysse Gudrun Engberg er konsulent for Norges Forskningsråd og for Politikens forlag vedr. den etymologiske ordbog.

Per Jacobsen har som ekstern bedømmer evalueret et forskningsprojekt om "Language and National Identity" i det tidligere Jugoslavien for Senter for Internasjonalt Universitetssamarbejd, Bergen.

Formidling
Instituttets medarbejdere driver en omfattende og bredfacetteret formidlingsvirksomhed, f.eks. i form af foredrag, deltagelse i populærvidenskabelige møder og symposier, bidrag til den skrevne presse, kommentarer i medierne og ved undervisning på Åbent Universitet.

Østeuropainstituttets forskningsmøder – er en fast foredragsrække med normalt tre arrangementer per semester, hvor medarbejderne og fagfæller med tilknytning til instituttet præsenterer deres forskning i en alment tilgængelig form. I 2000 har følgende haft indlæg: Martin Kierulff-Jørgensen, Lars Nørgaard, Jens Nørgård-Sørensen, Krzysztof Stala og Flemming Spliedsboel Hansen.

Udgivervirksomhed
Instituttet udgiver tre skriftrækker: "Studier", "Materialer" og "Rapporter". Medlemmer af skriftrækkeudvalget, som samtidig er instituttets forskningsudvalg, er Per Jacobsen, Lars Nørgaard, Jens Nørgård-Sørensen, Jørn Ivar Qvonje og Niels Erik Rosenfeldt (formand).

Instituttet udgiver desuden årbogen "Øststatus", der behandler den politiske, økonomiske og kulturelle udvikling i Rusland, de andre SNG-stater, de baltiske lande, de øvrige øst- og centraleuropæiske lande samt Grækenland. Redaktør er Per Jacobsen.

Redaktionelle hverv
Følgende medarbejdere virker som konsulenter ved Danmarks Nationalleksikon:

Hans Bagger: Øst- og Centraleuropas ældre historie.

Per Jacobsen: Litteratur i de østeuropæiske lande bortset fra Eks-USSR. Jørn Ivar Qvonje: Balkans sprog og kultur.

Følgende medarbejdere er bidragydere:

Hans Bagger: Øst- og Centraleuropas ældre historie.

Flemming Spliedsboel Hansen: Østeuropas historie og samfundsforhold.

Per Jacobsen: Det tidligere Jugoslaviens litteratur samt ungarsk, bulgarsk og makedonsk litteratur.

Joel Nordborg Nielsen: Historie og sprog.

Lars Nørgaard: Middelalderlig og nyere græsk historie samt moderne græsk litteratur.

Jens Nørgård-Sørensen: Slavisk filologi og almen lingvistik.

Niels Erik Rosenfeldt: Sovjetunionens historie 1917-45.

Jens Skov-Larsen: Tjekkisk og slovakisk litteratur.

Jens Nørgård-Sørensen er hovedredaktør af "Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 7. Pharmakonsymposiet 1999" (Odense 2000).

Niels Erik Rosenfeldt er medredaktør af "Regionernes Rusland" (Dansk Udenrigspolitisk Institut 2001) og "Mechanisms of Power in the Soviet Union" (London 2000).

Kongresser og symposier
Krzysztof Stala har sammen med svenske kolleger og med støtte fra NorFa arrangeret et ph.d.-seminar for polonister fra alle nordiske lande. Seminaret fandt sted i København i september 2000.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
Vadim V. Roginskij, der arbejder med Skandinaviens historie under Det Russiske Videnskabsakademi, har opholdt sig en måned (marts-april) på instituttet, hvor han samarbejdede med Hans Bagger.

Derudover har instituttet haft besøg af en række udenlandske gæsteforelæsere.

Netværk
Hans Bagger, Per Jacobsen og Niels Erik Rosenfeldt deltager i det SHF-støttede netværk "Forandring og kontinuitet i Rusland, Baltikum og Østeuropa".

Jens Nørgård-Sørensen deltager i det SHF-støttede netværk for forskning i grammatik "Lingvistik og fremmedsprog".

Niels Erik Rosenfeldt og Flemming Spliedsboel Hansen har under Dansk Udenrigspolitisk Institut deltaget i en forskergruppe, der udsender værket "Regionernes Rusland" i 2001.

Krzysztof Stala deltager i netværkene "Den europæiske identitet" (base på Lunds universitet) og "Kulturer i dialog" (base på Stockholms Universitet).

Institutleder Jens Nørgård-Sørensen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	11,3
STIP	2,6
TAP	3,3
TOTAL	17,2

VIP Internt finansieret
Bagger, Hans Bach; lektor.
Dalsgaard, Mette Lise; amanuensis.
Engberg, Sysse Gudrun; lektor.
Harrit, Jørgen Selmer; lektor.
Jacobsen, Per; lektor.
Lorentzen, Elena; udenl. lektor.
Nielsen, Joel Nordborg; lektor.
Nørgaard, Lars; lektor.
Nørgård-Sørensen, Jens; lektor.
Qvonje, Jørn Ivar; lektor.
Rosenfeldt, Niels Erik; lektor.
Scopetea, Sophia; amanuensis.
Skov-Larsen, Jens; lektor.
Stala, Krzysztof; lektor.

STIP Internt finansieret
Hansen, Flemming Splidsboel; ph.d.-studerende.
Jensen, Malene Rise; ph.d.-studerende.
Kjærulff-Jørgensen, Martin Eugen; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

LINGUA/EU
Projekt ARTEMIS. Udvikling af pædagogisk innovativt og teknologisk avanceret undervisningsmateriale for moderne græsk på begynderniveau (Sysse Engberg) kr. 10.000.

Publikationer

Engberg S.: Undervisning i moderne græsk via internettet. i: Første internationale kongres om undervisning i moderne græsk som fremmedsprog, 25.-26.sept. 2000. Abstracts s. 1, Sysse Engberg, Sysse Engberg, Athen 2000.
Engberg S.: Bibliografi over moderne græsk litteratur oversat til dansk/Bibliography of Modern Greek Literature translated into Danish. 20 s. http://www.ellinika.bot.ku.dk/bibliografi.htm 2000.
Engberg S.: Vigilia. 2 s. Danmarks Radio 2000.
Hansen F.S.: “Ukraine”. Øststatus 1997, s. 7, 2000.
Hansen F.S.: “Ukraine”. Øststatus 1998, s. 11, 2000.
Hansen F.S.: “Belaarus”. Øststatus 1998, s. 9, 2000.
Hansen F.S.: The outbreak and settlement of civil war; Neorealism and the case of Tajikistan. Civil waars Vol. 2, no.4 (1999), s. 22, 2000.
Hansen F.S.: Guuam and the future of cis military cooperation. European security Vol.9, no.4 (2000), s. 19, 2000.
Jacobsen P.: Ex-Jugoslavien. Øststatus 1998, s. 16, 2000.
Jacobsen P.: Ungarn. Øststatus 1998, s. 6, 2000.
Jacobsen P. (red.): Øststatus 1998. 148 s. C.A. Reitzel, København 2000.
Kjærulff-Jørgensen M.E.: Polen 1998. Øststatus 1998, s. 14, 2000.
Nystrøm N.S.K.: Bulgarien. Øststatus 1998, s. 3, 2000.
Nystrøm N.S.K.: Albanien. Øststatus 1998, s. 4, 2000.
Nørgaard L.: Dmotika anekdota apo tis sylloges tu kerkyraiu georgiu a. kontu. 79 s. Etaria kerkyraikon sludon, Korfu 2000.
Nørgaard L.: En græker i Bakkehuset – den unge Nikolaus Lunzi og Danmark. sfinx 2000, 3, s. 5, 2000.
Nørgård-Sørensen J. (red.): Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 7. Pharmakonsymposiet 1999. 305 s. Odense Universitetsforlag, Odense 2000.
Rosenfeldt N.E.: Rusland – ny krise og politisk venstredrejning. Øststatus 1998, s. 30, 2000.
Rosenfeldt N.E., Jensen B., Kulavig E. (eds.): Mechanisms of power in the Soviet Union. 277 s. Macmillan + St. Martin’s Press, London + New York 2000.
Rosenfeldt N.E.: The importance of the secret apparatus of the Soviet communist party during the Stalin era. i: Meshanisms of power in the Soviet Union s. 31, Niels Erik Rosenfeldt, Bent Jensen and Erik Kulavig, Macmillan + St. Martin’s Press, London + New York 2000.

Studienævnet for Slavisk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 er følgende medlemmer af studienævnet: Lektorerne Hans Bagger (studieleder 1.2.2000-31.1.2001), Per Jacobsen og Jens Skov-Larsen; stud.mag.erne Tanja Thorbech Carlsen, Tea Sindbæk, Aslak Stage.

Tea Sindbæk erstattet af Jacob Owen Heller fra september 2000.

Beretning

Evaluering af undervisningen fra de enkelte studieforløb fundet sted i maj 2000.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Slavisk*	*Dansk*	*Min.stu.*	*Historie*	*Øv.hum.*	*Teologi*	*Samf.fag*	*Meritoverført*	*I alt*
Russisk, hovedfag	32,625	1,00	1,25	1,00	7,50		1,42	2,375	47,17
Russisk, bifag	0,875					0,25		1,625	2,75
Serbokroatisk	13,875		0,25	0,75	0,75		0,33		15,96
Polsk	11,000		1,00		1,00			0,500	13,50
Tjekkisk	3,125	1,25	1,00	0,25	0,25			0,750	7,63
Bulgarsk	3,125							0,250	3,38
Øststatskundskab, hvfag	8,500			0,75			0,17	1,375	10,80
Øststatskundskab, bifag	0,750	0,17							0,92
Ungarsk	0,375								0,38
Historie	3,130								
Litteraturvidenskab	1,880								
Pædagogik	1,250								
Filosofi	1,500								
Religion	1,250								
Øvrig humaniora	2,380								
Samfundsvidenskab	0,630								
I alt	86,250								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

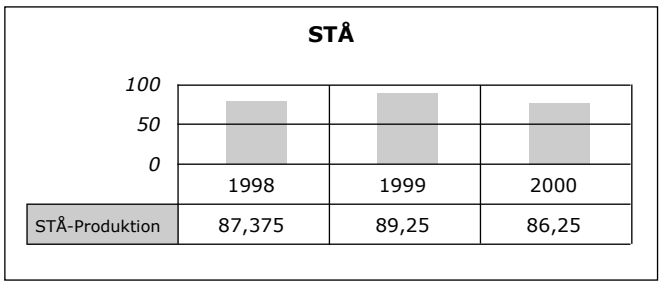

Studieleder Jens Skov-Larsen

Studienævnet for Moderne Græsk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 var følgende medlemmer af studienævnet: Lærere: Sysse Engberg (studieleder), sysse@hum.ku.dk og Pia Johansen, lexikon@get2net.dk.

Studerende: Maria Frantzoulis (næstformand), schnuchten@hotmail.com og Sandra Lucas, lacelucas@hotmail.com.

Beretning

Studienævnet har i 2000 færdiggjort en ny kandidatstudieordning hvis vigtigste nyskabelse er indførelsen af mundtlig fremlæggelse som obligatorisk afslutning på specialestudiet. Hensigten hermed er ikke mindst at skabe en tradition om at informere faget og de øvrige studerende om den specialeforskning som foregår, men også at gøre afslutningen af kandidatstudiet til en festligere begivenhed end det har været under den gamle ordning.

En gang om ugen har der været vist film produceret i Grækenland eller med affinitet til landet.

Af udefrakommende foredragsholdere på faget kan nævnes Antonis Liakos (professor, Athens Universitet) om det moderne Grækenlands historie, og Hannemarie Ragn Jensen (lektor, KU) om "Akropolis og Athen i det 19. Århundrede – Byplanlægning og monumentalbyggeri". Den 27.10. afholdt faget et åbent arrangement om den græske forfatter Nikos Kazantzakis, med foredrag og oplæsning, i samarbejde med G. Stassinakis, formand for den internationale forening "Les amis de Nikos Kazantzakis".

Studienævnet har i april måned afholdt et specialeseminar i Athen på Det Danske Institut i Athen.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Moderne græsk*	*Min.stu.*	*Klas.filologi*	*Litteraturvid.*	*Pædagogik*	*Meritoverført*	*I alt*
Moderne Græsk	21,50	0,25	0,75	0,25	0,25	2,00	25,00
Filosofi	0,50						
Klassisk arkæologi	0,38						
Hum. diverse	0,75						
Datalogi	0,50						
I alt	23,63						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

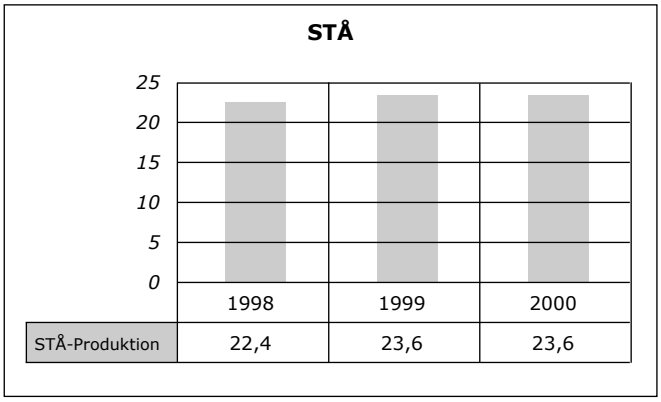

Studieleder Sysse Engberg

Asien-instituttet

Ledelse pr. 1.2.2001
Institutleder er docent Leif Littrup.

Institutbestyrelsen består af: Docent Leif Littrup (institutleder), lektor Yoichi Nagashima (vice-institutleder), lektor Kenneth Zysk og overassistent Vibeke Bach Andersen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet er opdelt i sektioner i overensstemmelse med den sproglige og geografiske spredning af instituttets fag: Japansk, Kinesisk, Sydasiatisk/indisk & tibetansk, Sydøstasiatisk/thai & indonesisk, og Østasiatisk/koreansk. Der er ikke uddelegeret ledelseskompetence til sektionerne.

Adresse
Leifsgade 33-5
2300 København S
Telefon 35 32 88 22
Fax 35 32 88 35
asia@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk/asien

Institutlederens årsberetning

Det Humanistiske Fakultet besluttede i januar 2000 at kalde til et professorat i kinesisk. Kaldelsen blev ikke gennemført. Fakultetet har tilkendegivet, at faget kinesisk fortsat normeres til tre videnskabelige medarbejdere, men at den tredie stilling ikke besættes før der uddannelsesmæssigt er økonomisk grundlag derfor.

Der blev i årets løb truffet beslutning om besættelse af et adjunktur i japansk med tiltrædelse primo 2001. Instituttet vil herefter have 11 årsværk til videnskabelige medarbejdere. Der vil ikke som hidtil være midlertidige ansættelser i ubesatte stillinger i japansk og kinesisk. Koreansk og tibetansk varetages fortsat af amanuenser der forskningsmæssigt har mindst adjunktniveau.

Critical Pali Dictionary overgik den 1. januar 2000 til Asien-instituttet. Den har hidtil været udgivet af en nationalkomité udpeget af Videnskabernes Selskab. Ordbogens samlinger er flyttet til Artillerivej 86 mens nationalkomitéens arkiv er deponeret hos Videnskabernes Selskab. Det er besluttet at fortsætte ordbogens udgivelse under en international komité udpeget af Asien-instituttet og med tilknytning til akademiet i Mainz.

Personaleforhold
Cand.mag. Ulrik Kragh tiltrådte sit ph.d.-stipendium i juni.

Cand.mag. Janick Wrona fratrådte sin stilling som amanuensis i japansk med udgangen af juni.

Lektor Kjeld Erik Brødsgaard gik i juli på orlov uden løn.

Dr. Donald B. Wagner fratrådte med udgangen af juli sin stilling som lektorvikar i kinesisk.

Dr. Christian K. Wedemeyer tiltrådte i august en amanuensisstilling i tibetansk for 2 år.

Cand.mag. Helle Jørgensen fratrådte som amanuensis i kinesisk med udgangen af september.

Cand.phil. Charlotte Kehlet fratrådte et barselsvikariat som amanuensis i kinesisk med udgangen af juni.

Mag.art. Alette Scavenius fratrådte som akademisk medarbejder med udgangen af august.

Dr. Pankaj Mohan har fået forlænget sin ansættelse som amanuensis i koreansk til sommeren 2002.

Forskningsvirksomhed

1. Asien og omverdenen
1.1. Der arbejdes forsat med dansk-japanske kulturelle forbindelser med henblik på udgivelse i bogform. Skriveprocessen er afsluttet (Y. Nagashima).

1.2. Der er skrevet et konferencepapir om den historiografiske repræsentation i Kina af de fem nye centralasiatiske stater (L. Littrup).

1.3. Studier i dansk-kinesiske relationer i nyeste tid (K.E. Brødsgaard).

1.4. Der er påbegyndt feltstudier i Sverige vedrørende kinesiske indvandrere i Skandinavien med særligt henblik på kinesernes liv og kulturelle tilpasning i de nordiske velfærdsstater (M. Thunø).

2. Filosofi og religion
2.1. Fortsat forskning i den kinesiske kommentartradition til det kinesiske oldtidsværk og kongfuzianske klassiker "Yi jing", (Forvandlingernes bog), med henblik på udarbejdelse af en engelsksproget "Companion to Yi jing Numerology and Cosmology" (B. Nielsen).

2.2. Forskning i klassisk indisk og tibetansk religion og filosofi, herunder specielle emner som tantrisk buddhisme, litteratur, filosofi og praksis. Oversættelse af "Caryamelapaka-pradia" af Aryadeva fra sanskrit og tibetansk (C.K. Wedemeyer).

2.3. Ph.d.-projekt med titlen "The Trimsikavijnaptibhasyam of Sthiramati" (H. Buescher).

2.4. Indsamling af tibetansk kommentarmateriale med henblik på udarbejdelse af ph.d.-afhandling med titlen "Tibetan Tathagathagarbha Interpretations based on Ratnagotravibhaga with special focus on The Three Reasons" (A. Burchardi).

3. Kultur og samfund før 1900
3.1. Ph.d.-afhandlingen "Uesugi Kenshin: a study of the military career of a sixteenth century warlord" er færdiggjort (D. Darling).

3.2. Klassisk indisk sprog, litteratur og kultur, indisk historie, filosofi og religion samt, som specielle emner, indisk medicin, alkymi og videnskab og indisk samfunds- og familieliv (K. Zysk).

3.3. Arbejdet fortsætter på en studie over jernmetallurgiens historie i Kina fra den tidligste begyndelse til de tyvende århundrede, som skal indgå i Jospeph Needhams storværk "Science and civilisation in China" (D.B. Wagner).

3.4. Der arbejdes med kinesisk lokaladministration, fortrinsvis i Shandongprovinsen i perioden 1500-1800. Et konferencepapir er omarbejdet til publikation (L. Littrup).

3.5. Revision af ph.d.-afhandling er afsluttet med titlen "Hinin in early modern ôsaka: Their organisation and work. An introduktion to hinin'in mojo and the status of hinin" (C. Hermansen).

4. Kultur og samfund efter 1900

4.1. Der arbejdes med analyse og kortlægning af det "uofficielle skolesystem" i Japan, terpeskoler efter skoletid, med henblik på at fastslå deres funktion og indhold på mikro- såvel som makroniveau (M. Roesgaard).

4.2. Der arbejdes med et forskningsprojekt med titlen "Modernisme-begrebets opståen og udvikling i japansk kunst" (G. Borggreen).

4.3. Forsatte studier af den ikke-statslige sektor i Kina med særligt henblik på xiangzhen qiye. Påbegyndt forskning af institutionelle ændringer og administrative reformer i Kina (K.E. Brødsgaard).

4.4. Der er færdiggjort en artikel om kinesisk politik vedrørende udvandring og udvandringslandsbyer. Feltarbejde samt analyse af udvandringslandsbyer i Fujian provinsen i 1990'erne er påbegyndt som del af et forskningsprojekt ved Oxford University (M. Thunø).

4.5. Studier over shamanisme i Thailand (V. Brun).

4.6. Der arbejdes med Malajiske kulturer og samfund i Sydøstasien, med speciel reference til Indonesien og Singapore. Emner i køns-, rum- og udviklingsantropologi (C. Chou).

4.7. "Når mænd spiller kvinder" – om mandlige skuespillere i kvinderoller i asiatisk teater. Sydøstasiatiske dramaformer eksemplificeret ved opførelsespraksis i Mahabharata og Ramayana (A. Scavenius).

4.8. Forskning i kinesisk socialhistorie fra Republiktiden med særligt henblik på at udarbejde opfattelse af barnet og barndom ud fra datidens populære håndbøger i børneopdragelse (H. Jørgensen).

5. Litteratur

5.1. Der arbejdes med Mori Ogais forfatterskab, herunder hans oversættelser af skandinavisk litteratur. Forskningsresultat er offentliggjort løbende (Y. Nagashima).

5.2. Oversættelse af Lu Xun noveller til dansk er færdiggjort og udgivet (M. Thunø).

5.3. Redigering af bogen "Return to Japan, from 'pilgrimage' to West" (Y. Nagashima).

6. Sprog

6.1. En serie lærebøger i klassisk kinesisk er under udarbejdelse (D.B. Wagner).

6.2. Studier over thai grammatik (V. Brun).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

V. Brun, L. Littrup og K. Zysk har siddet i bedømmelsesudvalget til vurdering af ansøgere til amanuensis i tibetansk.

Tillidshverv

V. Brun er medlem af Arthur Christensens og hustrus legats bestyrelse.

L. Littrup er medlem af Folkeuniversitetets programråd.

L. Littrup er medlem af fakultetets arbejdsmiljøudvalg og universitetets arbejdsmiljøråd.

V.B. Andersen og L. Littrup er medlemmer af instituttets arbejdsmiljøgruppe.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttet udgiver Asiatiske Skrifter og Copenhagen Journal of Asian Studies.

Asiatiske Skrifter præsenterer litterære og faglige tekster oversat til dansk af instituttets lærere og studerende, der kan have interesse for den danske offentlighed. Numrene 6, 7 og 8 blev publiceret i 2000.

Copenhagen Journal of Asian Studies er et engelsksproget, internationalt tidsskrift, der udkommer ca. 1 gang om året. Emnemæssigt dækker tidsskriftet humaniora og samfundsvidenskaberne bredt. Nummer 14 blev publiceret i 2000.

Redaktionelle hverv

Acta Orientalia: L. Littrup er medlem af redaktionen.

Asiatiske Skrifter (institutpublikation): V. Brun er redaktør. M. Roesgaard er medlem af redaktionskomitéen.

Copenhagen Journal of Asian Studies (institutpublikation): V. Brun er redaktør. L. Littrup, K.E. Brødsgaard, K. Zysk og M. Roesgaard er medlem af redaktionskomitéen.

Den Store Danske Encyklopædi: V. Brun, L. Littrup, Y. Nagashima, er konsulenter.

East Asian Institute Occasional Papers (institutpublikation): V. Brun er redaktør.

European Association of Chinese Studies Newsletter: M. Thunø er redaktør.

Shueisha's Verdenslitteratur Leksikon: Y. Nagashima er redaktør.

The China Quarterly: K.E. Brødsgaard er medlem af redaktionskomiteen.

Zhongguo Yanjiu (Tidsskrift China Studies): K.E. Brødsgaard er medlem af Advisory Editorial Board.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Instituttet deltager i EUs Erasmus/Socrates-program: Y. Nagashima og M. Thunø er koordinatorer.

Oxford University: M. Thunø er del af forskningssamarbejdet i projektet "At the margin of the Chinese world system" (1999-2002).

Der har været afholdt møder med Lunds universitet om samarbejde under Øresunds Universitet inden for kinesisk og sydasiatisk/indisk.

Forskningsophold i udlandet

C. Chou opholdt sig i august i Indonesien med henblik på feltarbejde inviteret af Riau Pulp and Paper.

M. Roesgaard forskede i Japan fra 1. juli til 1. august.

Y. Nagashima forskede i Japan fra 16. oktober til 4. november og gav foredrag ved Waseda Universitetet.

Netværk

EU-China Academic Network: K.E. Brødsgaard er medlem af styringsgruppen.

European Association of Chinese Studies: M. Thunø er medlem af bestyrelsen.

International Society for the Study of Chinese Overseas: M. Thunø er medlem af bestyrelsen.

Nordic Association of Japanese and Korean Studies: M. Roesgaard er medlem af bestyrelsen.

Nordisk Forening for Kina-Forskning: K.E. Brødsgaard er formand. Bent Nielsen er suppleant til bestyrelsen.

Institutleder Leif Littrup

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	11,9	2,7
STIP	2,5	
TAP	3,1	0,0
TOTAL	17,6	2,7

VIP Internt finansieret
Brun, Viggo; lektor.
Bruun, Ole; lektorvikar.
Brødsgaard, Kjeld Erik; lektor.
Chou, Cynthia Gek Hua; adjunkt.
Jørgensen, Helle; amanuensis.
Kehlet, Charlotte; amanuensis.
Littrup, Leif; docent.
Mohan, Pankaj Narendra; amanuensis.
Nagashima, Yoichi; lektor.
Petersen, Jens Østergaard; videnskabelig medarb.
Roesgaard, Marie Højlund; lektor.
Thunø, Mette; adjunkt.
Wagner, Donald Blackmore; lektorvikar.
Wedemeyer, Christian Konrad; amanuensis.
Wrona, Janick; amanuensis.
Zysk, Kenneth Gregory; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Borggreen, Gunhild Ravn; forskningsadj.
Ivarsson, Søren; forskningsadj.
Nielsen, Bent; forskningsadj.
Pind, Ole Holten; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Büscher, Hartmut; ph.d.-studerende.
Kragh, Ulrich Timme; ph.d.-studerende.
Saxer, Carl Jørgen; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Borggreen, Gunhild Ravn: Gender Issues in Contemporary Japanese Art Criticism and Visual Arts.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– Modernismebegrebets opståen og udvikling i japansk (Gunhild Borggreen) kr. 534.376 + kr. 106.040.
– Kompilation af det kinesiske klassiske oldtidsværk: Forvandlingernes bog (Yi jing) (Bent Nielsen) kr. 186.677.

Dansk-Kinesisk Forening
– Støtte til faget kinesisk (Mette Thunø) kr. 100.000.

European Association af Chinese Studies
– Distribution af EACS Newsletter (Mette Thunø) kr. 115.200.

Jakkoin-templet i Japan
– Støtte til faget japansk (Yoichi Nagashima) kr. 3.824.

Japans Ambassade
– Støtte til faget japansk (Yoichi Nagashima) kr. 8.867.

Korea Foundation
– Promotion of Korean Studies (Institutlederen) kr. 115.596.

Pali-ordbogen
Udgivelse af Critical Pali Dictionary (Institutlederen) kr. 166.652.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– A Drama of Buddhist Kingship: French Colonialism (Søren Ivarsson) kr. 924.992.

Stiftelsen Einar Hansens Forskningsfond
– Institutionel Kontakt mellem AI og Lund universitet (Mette Thunø) kr. 12.000.

The Danish Environmental Research Programme
– Skov og folk i Thailand (Søren Ivarsson) kr. 381.814.

Publikationer
Brødsgaard K.E. (eds.): China and Denmark: Relations since 1674. 337 s. NIAS Press, København 2000.
Brødsgaard K.E.: Introduction. i: China and Denmark: Relations since 1674 s. 1-6, Kjeld Erik Brødsgaard og Mads Kirkebæk, NIAS Press, København 2000.
Brødsgaard K.E.: Diplomatic and Political Relations between Denmark and the People's Republic of China 1949-97. i: China and Denmark: Relations since 1674 s. 192-232, Kjeld Erik Brødsgaard og Mads Kirkebæk, NIAS Press, København 2000.
Brødsgaard K.E.: Trade and Economic Relations Between Denmark and China 1949- 97. i: China and Denmark: Relations since 1674 s. 233-273, Kjeld Erik Brødsgaard og Mads Kirkebæk, NIAS Press, København 2000.
Brødsgaard K.E.: Trade and Economic Relations between Denmark and Taiwan 1949-1997. i: China and Denmark: Relations since 1674 s. 274-307, Kjeld Erik Brødsgaard og Mads Kirkebæk, NIAS Press, København 2000.
Brødsgaard K.E. (eds.): State Capacity in East Asia: Japan, Taiwan, China and Vietnam. 310 s. Oxford University Press, Oxford 2000.
Brødsgaard K.E.: Introduction: State Capacity in East Asia. i: State Capacity in East Asia: Japan, Taiwan, China and Vietnam s. 1-16, Kjeld Erik Brødsgaard og Susan Young, Oxford University Press, Oxford 2000.
Brødsgaard K.E.: Informalization and grourth: The Political Economy of Local Enterprises in China. i: State Capacity in East Asia: Japan, Taiwan, China and Vietnam s. 203-235, Kjeld Erik Brødsgaard og Susan Young, Oxford University Press, Oxford 2000.
Brødsgaard K.E.: Denmarks China Policy 1950-2000. i: Danish Foreign Policy Yearbook 2000 s. 139-159, Bertel Heurlin and Hans Mouritzen, DUPI, København 2000.
Brødsgaard K.E.: Beiou dangdai Zhongguo yanjiu shuping. Gwoji Hanxue (International Sino-logg) No. 5, s. 353-387, 2000.
Brødsgaard K.E.: Danmark og Kina i 50 år. NACS nyhetsbrev No. 1, s. 4-7, 2000.
Littrup L.: Cong 1994 nian ban Shandong tongshi – Ming Qing juan fansi difang shi bianzuan (Reflections on provincial history writing as exemplified int the Ming-Qing

volume of the 1994 Shandong tongshi). Zhonggou shehi lishi pinglun (Chinese Social History Review) 2, s. 493-499, 2000.

Littrup L.: Marcrohistory on individual, social and civilizational change. Edited by Johan Baltung and Sohail Inayatulllah 1997. Journal of world history 2.1, s. 118-120, 2000.

Nagashima Y.: Õgai "Nihon" Kaiki" no kiseki. Bungaku vol. 1, no. 3, s. 111-129, 2000.

Nagashima Y.: Objektive Description of the Self: Iwano Homei's Literary Theory. i: Japan and Korea in a Nordic context s. 90-95, Ulla Frisk ed., Department of Japanese Studies, Stockholm University, Stockholm 2000.

Nagashima Y.: Mori Ogai's Translation of Strindberg's Play – Lost eros in Saiki. Proceedings of the International Conference on Japanese Literature 23, s. 126-134 189,

Nagashima Y.: Denmark ni okeru Lafcadio Hearn. i: Koizumi Yakumo Jiten s. 396-397, Hirakawa Sukehiro (ed), Kobunsha, Tokyo 2000.

Roesgaard M.H.: Japanese Cram Schools – the importance of making a distinction. i: Japan and Korea in a Nordic context s. 19-30, Ulla Frisk, Department of Japanese Studies, Stockholm University, Stockholm 2000.

Thunø M.: En gang kineser altid kineser. Kinabladet 7, s. 10-12, 2000.

Thunø M.: Kina i nyt lys. 12 s. Berlingske Tidende. København 15.05.2000.

Thunø M.: Review of Ling-Chi Wang and Gungwu Wang, eds. The Chinese Diaspora: Selected Essays. Singapore, 1998. China Information Vol. XIV, No. 1, s. 245-246, 2000.

Thunø M.: The Chinese Family and Economic Achievement:the Case of Chinese Migrants in Denmark. i: Intercultural Relations, Cultural Transformation; and Identity: The Ethnic Chinese Teresita Ang See s. 67-88, Teresita Ang See, Kaisa Heritage Center, Manila 2000.

Zysk K.G.: Does ancient Indian medicine have a theory of contagion? i: Contagion. Perspectives from pre-modern societies s. 79-95, L. I. Conrad and D. Wujastyk, Ashgate, Aldershot, England 2000.

Studienævnet for Østasiatisk

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Viggo Brun, Don Wagner og Marie Roesgaard (studieleder). 1.8.2000 udtrådte Don Wagner, i hans sted indtrådte suppleanten, Leif Littrup.

Beretning

I september 2000 trådte nye studieordninger i kraft for Kinesisk, Indisk, Tibetansk og Sydøstasienstudier (Thai og Indonesisk). Den nye studieordning for Kinesisk omfatter bl.a. et obligatorisk ophold i 3. semester ved et sprogcenter i Beijing oprettet i samarbejde med Beijing Universitet og Tübingen Universitet. Der arbejdes videre med nye studieordninger for Kinesisk og Japansk med henblik på ikrafttræden i løbet af 2001.

Studienævnet har i øvrigt arbejdet med at udfærdige pjecer vedr. eksamen, ansøgninger til studienævnet, opgaveskrivning og specialeskrivning med henblik på for forbedre informationsniveauet blandt de studerende.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Østasiatisk*	*Øvrig hum.*	*Samfundsvid.*	*Geografi*	*Meritoverført*	*I alt*
Indologi	5,75	0,75				6,50
Japansk	46,75	5,83	0,33		3,25	56,16
Kinesisk	35,75	2,25	0,42	0,17	0,50	39,08
Koreansk	5,50	0,25				5,75
Thai	7,75	0,25	1,25			9,25
Tibetansk	6,75		0,50			7,25
Øvrig østasiatisk	5,50					5,50
Engelsk	3,75					
Slavisk	1,50					
Historie	1,50					
Litteraturvidenskab	1,75					
Øvrig humaniora	3,25					
Naturvidenskab	1,00					
Merit- og gæstestud.	2,00					
I alt	128,50					

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

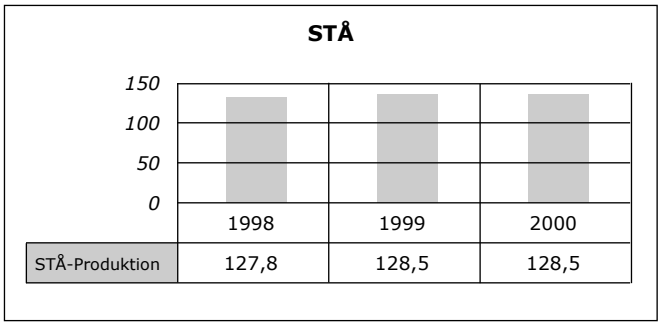

Studieleder Marie Roesgaard

Carsten Niebuhr Instituttet for Nærorientalske Studier

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder lektor Ingolf Thuesen.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor Mogens Trolle Larsen, lektor Judith Winther, TAP-repræsentant overassistent Tina Ulvø samt studenterrepræsentant Morten Hecquet.

Organisation

Instituttet er organiseret jf. Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Fagligt er instituttet opdelt i syv afdelinger, benævnt Arabisk Afdeling, Assyriologisk Afdeling, Hebraisk Afdeling, Iransk Afdeling, Afdeling for Nærorientalsk Arkæologi, Tyrkisk Afdeling og Ægyptisk Afdeling. Der er ikke delegeret ledelseskompetence til afdelingerne.

Adresse

Snorresgade 17-19
2300 København S
Telefon 35 32 89 00
Fax 35 32 89 26
www.hum.ku.dk/cni

Institutlederens årsberetning

Der er ikke sket nævneværdige ændringer i instituttets faglige eller fysiske struktur. Det kan dog nævnes, at instituttet forsøger at etablere mere direkte kontakt til samfundets interessegrupper, herunder aftagere af uddannede kandidater. Det er eksempelvis sket gennem medlemskab af OPEC-klubben og Dansk Industri.

Personaleforhold

Året har været præget af en række ansættelser, da flere af fagene p.t. præges af alderspensionering. Professor Christopher Toll, Semitisk Filologi, er fratrådt pr. 30. marts og der er udnævnt en ny professor, Kerstin Eksell, som tiltræder pr. 1. august 2001. I arkæologi er der ansat to ordinære adjunkter pr. 1. januar, hhv. Charlott Hoffmann Jensen, som underviser i fortrinsvis Mesopotamiens Oldtid og Vestasiens Forhistorie og Lea Rehhoff Kaliszan til at varetage undervisningen i Levantens Oldtid og Arkæologisk Teori og Metode. 1. august blev Tine Bagh ansat som forskningsadjunkt med arbejdsområdet Ægyptens Oldtid. I Persisk er Claus V. Pedersen ansat som adjunkt pr. 1. august med undervisning i moderne sprog og samfundsforhold. I Arabisk er June Dahy ansat som studieadjunkt pr. 1. september inden for arabisk Propædeutik.

Forskningsvirksomhed

Carsten Niebuhr Instituttet omfatter syv afdelinger, hvis arbejde geografisk dækker området fra Iran til Middelhavet og Nordvestafrika og fra Det Indiske Ocean til Sortehavet; tidsmæssigt arbejdes der ved instituttet med et spænd der rækker fra nogle af menneskehedens tidligste bosættelser over højkulturerne i Ægypten, Mesopotamien og Persien og fra de middelalderlige islamiske stater til nutidens Mellemøsten. Sproglige, historiske, arkæologiske og samfundsmæssige emner omfattes af instituttets arbejde.

Arabisk Afdeling

1.1. Færdiggjorde manus om "Islam, Muslimer og Det Retfærdige Samfund", udkommer september 2001 (Jørgen Bæk Simonsen).

1.2. Udarbejdet en række artikler til Danmarks Nationalleksikon om den arabiske verdens historie og om emner i relation til islam (Jørgen Bæk Simonsen).

1.3. Fortsat undersøgelse af stream-of consciousness i moderne arabisk prosa (Ellen Wulff).

1.4. Færdiggjort artikler til Gyldendals ét-bindsleksikon, Islam og Arabisk historie (Michael Irving Jensen).

1.5. Færdiggjorde manus til "Ægypternes Cairo: En Guide", udkommer foråret 2001 (Michael Irving Jensen).

1.6. Færdiggjorde en række artikler til Mellemøstleksikon (dvs. Palæstina og Jordans historie), udkommer 2001 (Michael Irving Jensen).

1.7. Continued research for the project "Arts and culture of a crossroad region – the Djazira in Nothern Iraq and Syria" (Claus-Peter Haase).

1.8. Worked on the material from Islamic excavations at Madinat al-Far/Syria for a preliminary publication (Claus-Peter Haase).

1.9. Worked on arabic inscriptions on objects in the David Samling (Claus-Peter Haase).

1.10. Finished work on Catalogue of Oriental Manuscripts in the University Library, Kiel (Claus-Peter Haase).

Assyriologisk Afdeling

2.1. En engelsksproget monografisk fremstilling af det assyriske imperiums historie. Herunder en bog om den assyriske hovedstad Ninives historie skrevet i samarbejde med Stephen Lumsden, CNI (Mogens Trolle Larsen).

2.2. Inden for rammerne af et internationalt projekt, delvist finansieret af Carlsbergfondet, der sigter på en udgivelse af de i øjeblikket tilgængelige oldassyriske handelsarkiver, arbejdes specielt i København med forberedelserne til en samlet prosopografi over købmændene og en udgivelse af et arkiv fra et af handelshusene. Dr. Jan Gerrit Dercksen, Leiden, er knyttet til dette arbejde ved CNI.

2.3. Fortsat arbejde med udgivelse af de danske udgravninger i "Tishrin" redningsprojektet (Syrien) (Jesper Eidem).

Hebraisk Afdeling

3.1. Jødedom – Jødiske religiøse tekster, der dækker hovedperioderne fra Biblen og indtil i dag i to bind ca. 700 sider. De to bind præsenterer et spektrum af de essentielle og væsentlige genrer med indledende og efterfølgende kommentarer, således at tekster og forfattere får den rette brede og det rette perspektiv. Det er første gang, at sådant et værk foreligger på et nordisk sprog. De to bind: 1. "Skriften og den rabbinske tradition" 2. "Den religiøstfilosofiske, mystiske og hasidiske tradition" udkommer i februar hos Spektrum 2001. Martin Bubers filosofi udkommer hos Anis i løbet af 2001 (Judith Winther).

Iransk Afdeling

4.1. Arbejde med artikler til Encyclopædia Iranica og Danmarks Nationalleksikon (Fereydun Vahman).

4.2. Arbejde med bogen "The dialect of the Zorastrians of Yazd" (Fereydun Vahman).

4.3. Arbejde med bogen "Some aspects of Iranian Mythology" (Fereydun Vahman).

4.4. Oversættelse og bearbejdning af ph.d.-afhandling til engelsksproget udgivelse (Claus Pedersen).

4.5. Indledende arbejde med oversættelse af nogle dele af Khomeinis skrifter (Claus Pedersen).

4.6. Udvikling af netbaseret kursus "Introduktion til grammatik" i CNIs fjernundervisningsprogram (Claus Pedersen).

4.7. Artikler om Irans litteratur, religion og historie i Danmarks Nationalleksikon (Claus Pedersen).

Afdeling for Nærorientalsk Arkæologi

5.1. Bearbejdning af fund fra udgravningerne af Tell Mashnaqa i Syrien med henblik på publikation (Ingolf Thuesen).

5.2. Bearbejdning af resultater fra opmåling og survey af Conder's Circle i Mt. Nebo-området i Jordan (Ingolf Thuesen).

5.3. Beidha projekt: Fortsat arbejde med flintmateriale fra Beidha, sydlige Jordan (Charlott Hoffmann Jensen).

5.4. Tell Jurn Kebir: Viderebearbejdning/redigering af kapitler om terrakotta objekter til udgravningsrapport (Jesper Eidem red.) (Charlott Hoffmann Jensen).

5.5. Fortsat katalogisering og arbejde med Abu Ghâlib materialet til publikation i Medelhavsmuseet, Stockholm i august og Ezbet Rushdi materialet i Tell el-Dab'a, Ægypten marts og oktober (Tine Bagh).

Tyrkisk Afdeling

6.1. Fortsat arbejde om udviklingen af den moderne Uigursk i Centralasien. En artikel om moderne uigurske oversættelser af ældre tyrkiske tekster er udarbejdet (Wolfgang Scharlipp).

6.2. Fortsat arbejde med de tyrkiske dialekter på Cypern. En artikel angående tyrkisk-græske sprogkontakter på Cypern er godkendt til publicering (Wolfgang Scharlipp).

Ægyptisk Afdeling

7.1. Fortsat undersøgelse af begrebet 'bwt', som betegner alt det der var forbudt, urent osv. i oldtidens Ægypten (Paul John Frandsen).

7.2. Udarbejdet en afhandling om hvad man kunne kalde det ondes status i ægyptisk ontologi (Paul John Frandsen).

7.3. Arbejdet med et materiale som belyser overgangen mellem den gamle ægyptiske religion og kristendommen i Øvre Ægypten i det 5. årh. e.Kr. (Paul John Frandsen).

7.4. Har afsluttet et arbejde om Verdi's opera 'Aida' (Paul John Frandsen).

7.5. Fortsat bearbejdelse af en række demotiske fortællinger. Størstedelen af manuskripterne befinder sig på Københavns Universitet (samlingen af Carlsberg Papyri). Andre dele af dette materiale befinder sig i samlinger i Italien, Tyskland, England, Egypten og USA, der alle er involverede i projektet (Kim Ryholt).

7.6. Fortsat bearbejdelse af omkring 200 kongelige segl fra den Anden Mellemtid i Egypten, der befinder sig på det Egyptiske Museum i Berlin. Projektet foregår i samarbejde med Dr. Rolf Krauss, sammesteds (Kim Ryholt).

7.7. Fortsat bearbejdelse af knap 200 fragmentariske kontrakter, såkaldte "self-dedications", fra Soknebtunis tempel-arkiv i Faijum. Størstedelen af kontrakterne befinder sig på Københavns Universitet (samlingen af Carlsberg Papyri) og i London. Projektet foregår i samarbejde med prof. W.J. Tait fra University College London og British Museum (Kim Ryholt).

Øvrige Projekter

Fondsstipendiater

Jesper Eidem – afsluttede den indledende del af projektet "Medier og kilder", en undersøgelse af mesopotamiske breve (finansieret af SHF).

Ulla Westenholz – projekt: "Udgivelse og bearbejdelse af babylonske varselstekster, de esoteriske serier 'multabiltu' og 'nisirti baruti'. Har udarbejdet translitterationer og oversættelser af alle de relevante publicerede og upublicerede tekster samt udfærdiget faksimilekopier af adskillige væsentlige upublicerede tekster. Projektet er støttet af Carlsbergfondet.

Ph.d.-stipendiater

Tine Bagh – projekt: Forsvarede 25. september ph.d.-afhandlingen "The Beginning of the Middle Bronze Age in Egypt and the Levant. A study of the so-called Levantine Painted Ware and related painted pottery styles of the beginning of the Middle Bronze Age, focusing on chronology".

Michael Irving Jensen – projekt: Islamiske "neofundamentalisters" politiske strategi – belyst empirisk ud fra en analyse af islamiske sociale institutioner i Gaza-Striben.

Kim Ryholt – projekt: Forsvarede i april ph.d.-afhandlingen "The Political Situation in Egypt during the Second Intermediate Period, c. 1800-1500 BC".

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Claus-Peter Haase led a magister examen in Arabisk filologi og historie in Kiel University and gave an evaluation of prof. M. Barrucand, Sorbonne IV, for the "Institut Universitaire de France".

Jørgen Bæk Simonsen har været medlem af et bedømmelsesudvalg nedsat af Det Humanistiske Fakultet, Syddansk Universitet til bedømmelse af en ph.d.-afhandling og medlem af et bedømmelsesudvalg nedsat til bedømmelse af en doktorand-afhandling ved Lunds universitet.

Ingolf Thuesen har været formand for bedømmelsesudvalg vedr. en ph.d.-afhandling og for bedømmelsesudvalg til adjunktur i Nærorientalsk Arkæologi. Bedømmer af internationale forskningsprojekter for det italienske Forskningsministerium og udenlandske private fonde.

Judith Winther har været formand for to bedømmelsesudvalg nedsat af Det Humanistiske Fakultet. 1. til behandling af indkomne ansøgninger til et adjunktur i "Klassisk Hebraisk". 2. en ph.d.-afhandling inden for Kabbalah.

Udvalg og fonde

Paul John Frandsen er medlem af studienævnet og fortsat medlem af Det Humanistiske Fakultets publikationsudvalg. Han har desuden været medlem af et udvalg, der har haft til opgave, at udarbejde en rapport om udbygningen af ægyptologi ved Uppsala Universitetet. Rapporten blev afleveret i november.

Lea Rehhoff Kaliszan er medlem af studienævnet.

Claus Pedersen er medlem af studienævnet.

Wolfgang Scharlipp har været medlem af et "Habilitationskommittee" på Det Humanistiske Fakultet ved Universitet Kiel, Tyskland.

Tillidshverv

Jakob Skovgaard-Petersen har fungeret som studieleder og har været opponent ved disputats om Kierkegaard og sufismen, Det Teologisk Fakultet, KU og opponent ved disputats om intellektuelle i Ægypten, Aalborg Universitet.

Jørgen Bæk Simonsen var medlem af styregruppen for Nord/Syd Satsningsområdet som repræsentant for Det Humanistiske Fakultet, medlem af bestyrelsen for Mellemøstcentret ved Syddansk Universitet, medlem af Bestyrelsen for Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racisme (DRC), medlem af repræsentantskabet for Danmarks Udenrigspolitiske Institut (DUPI) og medlem af et udvalg nedsat af Justitsministeriet til belysning af forholdene for etniske minoriteter i danske fængsler. Har været formand for et udvalg nedsat af Dekanen for Det Humanistiske Fakultet til bedømmelse af indkomne ansøgninger til et opslået professorat i arabisk ved Carsten Niebuhr Instituttet.

Ingolf Thuesen har været institutleder og medlem af Fakultetsrådet og Økonomisk Udvalg (Det Humanistiske Fakultet). Medlem af bestyrelsen for Hjerl Hansens Mindefond for Palæstinaforskning.

Fereydun Vahman er valgt som medlem af "Advisory Academic Panel", A Middle Persian Dictionary, Rome.

Formidling

Udgivervirksomhed og redaktionelle hverv

Paul John Frandsen har fortsat arbejdet som redaktør af CNI Publications.

Charlott Hoffmann Jensen er påbegyndt redaktionsarbejdet af publikation af workshop i samarbejde med H.G. Gebel, Berlin.

Michael Irving Jensen er redaktør af tidsskriftet Semiramis.

Claus Pedersen er sammen med Kerstin Eksell redaktør på tidsskriftet Naqd.

Kim Ryholt er redaktør for serien af Carlsberg Papyri, der publiceres i rækken af CNI Publications, og desuden for konferencebindet "Act of the 7th International Conference of Demotic Studies".

Jørgen Bæk Simonsen var tilknyttet Danmarks Nationalleksikon som faglig redaktør for områderne den arabiske verden og islam.

Ingolf Thuesen er hovedredaktør af kongresberetning fra 2nd International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East og medredaktør af Proceeding of Berlin-Copenhagen Seminar.

Kongresser og symposier

Ingolf Thuesen har været hovedarrangør af "2nd International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East" (22.-26. maj).

Tine Bagh har været medarrangør af "2nd International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East" (22.-26. maj).

Charlott Hoffmann Jensen har været medarrangør af "2nd International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East" (22.-26. maj) samt medarrangør af workshop i forbindelse med kongressen: Magic Practices in the Near Eastern Neolithic.

Lea Rehhoff Kaliszan har været medarrangør af "2nd International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East" (22.-26. maj).

Claus-Peter Haase arrangerede (sammen med Alan Walmsley) og introducerede den islamiske afdeling af "2nd International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East", afholdt i København i maj.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Dr. Jan Gerrit Dercksen, Leiden opholder sig ved CNI i perioden 1. oktober 2000 til 30. september 2001.

Udgravninger og studierejser

Claus-Peter Haase deltog i professor Jan-W. Meyers udgravning af Kharab Siyar, Syrien, med henblik på studier af stukkaturen (august).

Ingolf Thuesen har deltaget i og medorganiseret en arkæologisk feltskole i Jordan (juli) og deltaget i undersøgelserne af Conder's Circle i Mt. Nebo området i Jordan (marts-april).

Jesper Eidem har organiseret og ledet de danske udgravninger af Tell Aushariye, Syrien (september – oktober).

Charlott Hoffmann Jensen har været medarrangør af arkæologisk feltskole i Petra-området i Jordan.

Michael Irving Jensen var leder og arrangør af studierejse til Israel og Palæstina, foråret.

Lea Rehhoff Kaliszan var medarrangør af arkæologisk feltskole i Jordan.

Jakob Skovgaard-Petersen var medarrangør af studierejse til Israel og Palæstina.

Forskningsophold i udlandet

I december 2000 arbejdede Mogens Trolle Larsen i to uger ved Museet for Anatolske Civilisationer i Ankara med første bearbejdelse af et omfattende købmandsarkiv fra udgravningerne af Kültepe.

Ingolf Thuesen har været gæsteprofessor ved Freie Universität, Berlin (vintersemesteret).

Kim Ryholt har været på forskningsophold ved det egyptiske National Museum i januar, ved det østrigske National Bibliotek i oktober, og ved Istituto papirologico "G. Vitelli" i Firenze og Museo Egizio i november.

Claus-Peter Haase påbegyndte i juni arbejdet med at katalogisere Tartu Universitets (Estland) orientalske manuskripter.

Institutleder Ingolf Thuesen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	18,2	1,6
STIP	2,2	1,0
TAP	5,5	
TOTAL	25,9	2,6

VIP Internt finansieret

Bagh, Tine; forskningsadj.
Eksell, Kerstin Ingrid; lektor.
Frandsen, Paul Xavier Hubert H J; lektor.

Haase, Claus-Peter; professor.
Jensen, Charlott Hoffmann; adjunkt.
Jensen, Michael Irving; amanuensis.
Kaliszan, Lea K Lynge Rehhoff; adjunkt.
Kerner, Susanne Marieluise; amanuensis.
Larsen, Mogens Trolle; lektor.
Lumsden, Stephen Paul; amanuensis.
Pedersen, Claus Valling; adjunkt.
Ryholt, Kim Steven Bardrum; adjunkt.
Scharlipp, Wolfgang Ekkehard; lektorvikar.
Simonsen, Jørgen Finn Bæk; lektor.
Skovgaard-Petersen, Jakob; lektor.
Strauss, Jutta; lektorvikar.
Søndergaard, Svend Maan; lektor.
Thuesen, Ingolf; lektor.
Toll, Carl Christopher; professor.
Vahman, Fereydun; lektor.
Westenholz, Christian Felix Aage; lektor.
Winther, Judith; lektor.
Wulff, Ellen Susanne; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Dercksen, Jan Gerrit; forskningslektor.
Eidem, Jesper; forskningslektor.
Mehdi, Rubya; forskningsadj.
Westenholz, Ulla Susanne Koch; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Ihle, Annette Haaber; ph.d.-studerende.
Illum, Thomas; ph.d.-studerende.
Jensen, Karen Marie Gammelby; ph.d.-studerende.
Smilianov, Ivan Gueorguiev; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Parsa, Fariba; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Bagh, Tine: The beginning of the middle bronze age in Egypt and the Levant.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– 2nd International Congress on the archeology of the Ancient Near East (Ingolf Thuesen) kr. 38.000.
– Aflønning af gæsteforsker J.G. Dercksen (Mogens Trolle Larsen) kr. 400.000.
– Publikation of the Carlsberg Papyri (Kim Ryholt) kr. 130.000.
– Analyse af mesopotamiske varselstekster fra 1. årt. f.v.t.: De spekulative serier multabiltu og dub.ha.la (Ulla Westenholz) kr. 380.367.

Davids Fond og Samling
– Støtte til professorat i Islamisk Kunst og materie (Carsten Niebuhr Instituttet) kr. 1.250.000.

Forskningsstyrelsen/Kulturmødet
– Informal Practice of Shariah and Customary Laws Amongst the Pakistanis i Denmark (Rubya Mehdi) kr. 1.000.000.

H.P. Hjerl Hansen Mindefonde
– Arkæologisk undersøgelse på Tell Aushariye (Syrien) (Jesper Eidem) kr. 50.000.
– Publikationsarbejde – BEIDHA (Charlott Hoffmann Jensen) kr. 121.000.

Institut för Orientaliska Språk
– Tidsskriftet Naqd (Kerstin Eksell & Claus Pedersen) kr. 8.000.

Julie von Müllers Fond
– Forskningsrejse til Syrien (Jesper Eidem) kr. 25.000.

Rådet for Ulandsforskning
– Feltarbejde, Ghana (Annette Haaber Ihle) kr. 20.816.
– Women's right of property under the Islamic law and Practise in Pakistan (Rubya Mehdi) kr. 84.932.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– 2nd International Congress on the archeology of the Ancient Near East (Ingolf Thuesen) kr. 80.000.
– Esoteriske videnskaber i oldtidens Mesopotamien (Ulla Susanne Koch Westenholz) kr. 112.870.

Diverse Fonde
– 2nd International Congress on the archeology of the Ancient Near East (Ingolf Thuesen) kr. 438.000.

Publikationer
Bagh T.: The Beginning of the Middle Bronze Age in Egypt and the Levant. A study of the so-called Levantine Painted Ware and related painted pottery styles of the beginning of the Middle Bronze Age, focusing on chronology. 440 s. København 2000.
Bagh T.: IV. The Painted Vessels. i: The Foreign Relations of the "Hyksos". A neutron activation study of Middle Bronze Age pottery form the Eastern Mediterranean. BAR International Series 888 s. 54-64, Patrick E. Mc Govern, Archaeopress. The Basingstoke Press, Oxford, England 2000.
Bagh T.: Minoere i Nildeltaet. Papyrus 20, 2, s. 11-17, 2000.
Bagh T.: Introduktion til området: geografi, grænser, ressourcer. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 5 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Historie Gamle Rige. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 11 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Fra trinpyramide til rigtig pyramide, 3.-4. dyn. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 11 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Pyramider og soltempler, 5.-6. dyn. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 5 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Omkring pyramiderne: dronningegrave, privatgrave (mastabaer) og pyramidebyer. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 12 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Mellemste Rige kongegrave, 11.-12. dyn. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr instituttet 1998.
Bagh T.: Mellemste Rige privatgrave, 11.-12. dyn. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.

Bagh T.: Mellemste Rige byer, fæstninger og templer. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Videnskab: medicin, matematik, astronomi. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Fund: keramik, møbler, smykker, klæder mm. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 11 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Repetition og gode råd. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 4 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Lokalitet: Abusir, Amarna, Dahshur. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Lokalitet: Giza, Lisht, Medum. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Lokalitet: Memphis, Nubien, Sakkara. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 8 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Lokalitet: Theben, Tell el-Dab'a, Oaserne. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 8 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Lokalitet: Elephantine/Aswan. i: Ægyptens Oldtid. Internetkursus 1 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1998.
Bagh T.: Keramikbeskrivelse I: Teknologi: lervarer, magring, opbygning, brænding. i: Arkæologisk Teknik og Metode. Internetkursus 9 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1999.
Bagh T.: Keramikbeskrivelse II: Form, funktion, dekoration. i: Arkæologisk Teknik og Metode. Internetkursus 10 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1999.
Bagh T.: Liste over keramikudtryk. i: Arkæologisk Teknik og Metode. Internetkursus 4 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 1999.
Bagh T.: Forbindelser til østlige Middelhav i det 2. årtusinde. i: Syriens Arkæologi. Internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Nedre Palæolitikum – Mellem Palæolitikum i Nildalen og vest Sahara. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Øvre Palæolitikum og Epi Palæolitikum i Nildalen og vest Sahara. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Early Khartoum og Neolitikum i Sahara. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 4 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Neolitikum i Nedre Ægypten. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 4 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Neolitikum i Øvre Ægypten. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 4 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Lokalitet: Nabta Playa. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Bagh T.: Lokalitet: Merimde. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie. Internetkursus 5 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Eidem J.: Across the Euphrates. The Region of Qal'at Najm and Reflections on some trans-Euphrates Routes. Annales Anchéologiques Arabes Syriennes 53, s. 149-157, 1999.
Eidem J.: The Northern Jezira in the 18th century BC. Aspects of Geo- political Patterns. i: La Djéziré et L'Euphrate Syriens s. 255-264, O. Rouault og M. Wäfler, Brepols, Turnhout 2000.
Eidem J., Pütt K.: Danish Excavations in the Tishrin Dam Area. i: Archaeology of the Upper Syrian Euphrates. The Tishriz Dam Area s. 163-178, G. Olmo Lete og J. L. Fenollós, Editorial Ausa, Barcelona 1999.
Eidem J.: The Tishrin Project and Salvage Archaeology. i: Archaeology of the Upper Syrian Euphrates. The Tishrin Dam Area s. 19-23, G. Olmo Lete og J. L. Fenollós, Editorial Ausa, Barcelona 1999.
Frandsen P.J.: On Fear of Death and the Three BWT connected with Hathor. i: Gold of Praise. Studies on Ancient Egypt in Honor of Edward F. Wente. (=Studies in Ancient Oriental Civilization vol. 58) s. 131148, Emily Teeter and John A. Larson, Oriental Institute, Chicago 1999.
Frandsen P.J.: Review of Antonio Loprieno (ed.), Ancient Egyptian Literature: History and Forms. Journal of the Economic and Social History of the Orient 43, 2, s. 192-200, 2000.
Frandsen P.J.: Millenniumdebat om religion. Papyrus 20, 1, s. 9-10, 2000.
Frandsen P.J.: On the Origin of the Notion of Evil in Ancient Egypt. Göttinger Miszellen 179, s. 9-34, 2000.
Frandsen P.J.: "Korset har sejret". Philæ mellem hedenskab og kristendom. Papyrus 20, 2, s. 28-34, 2000.
Frandsen P.J., Ryholt K.S.B. Paul John Frandsen og A Miscellany of Demotic texts and studies. With contributions by J.F. Quack, K. Ryholt, M. Smith, K.-Th. Zauzich. 197 s. Museum Tusculanum, CNI Publications, 22. The Carlsberg Papyri, 3, Copenhagen 2000.
Haase C-P.: Die Grosse Moschee von Damaskus. i: Damaskus-Aleppo. 5000 Jahre Stadtentwicklung in Syrien s. 218-227, M. Fansa – H. Gaube, Ph. Zabern, Mainz 2000.
Jensen C.H.: Øvre Palæolitikum – Tidlig Epipalæolitikum, Vestasien. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie, Internetkursus 9 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Jensen C.H.: Natuf perioden. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie, Internetkursus 11 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Jensen C.H.: Domesticering. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie, Internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Jensen C.H., Bagh T.: Miljø, Palæoklima. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie, Internetkursus 8 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Jensen C.H.: Terracotta figurines and plaques from the Ur III to the Old Babylonian period in Mesopotamia. 315 s. København 1999.
Jensen C.H.: Lokalitet: Hayonim. i: Ægypten og Vestasiens Forhistorie, Internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Jensen M.I., Laursen A.: Arafats Palæstina: Forventninger og Realiteter. 239 s. Odense Universitetsforlag, Odense 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Technological Development in Neolithic Plaster Production, Part I (af ph.d.). Synthesis. 93 s. København 1999.

Kaliszan L.K.L.R.: Technological Development in Neolithic Plaster Production, Part II (af ph.d.). Manuscripts, appendix. 514 s. København 1999.
Kaliszan L.K.L.R.: Kulturbegrebet, materiel kultur. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Bevaring af materialer, nedbrydning, konservering. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 9 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Kognitiv arkæologi. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 7 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Datering I: Relativ datering (klassifikation, typologi, seriation). i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 8 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Datering II: Absolut datering. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 9 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Kontekst: attribut, objekt, gruppe, kultur. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Indsamling af materielle levn I: survey og sampling. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 5 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Kaliszan L.K.L.R.: Indsamling af levn II: udgravning. i: Arkæologisk teknik og metode, internetkursus 6 s., Carsten Niebuhr Instituttet/internettet 2000.
Larsen M.T., Klum M., Klum M., Jonsson S.: Den långa resan. Det asiatiska lesonets roll i historien. i: Den sköra tråden. Berättelsen om de sista asiatiska lesonen s. 8-47, Prisma, Stockholm 2000.
Larsen M.T.: Carsten Niebuhr. i: Reallexikon der Assyriologie s. 304-305, D. O. Edzard, Walter de Gruyter, Berlin 2000.
Larsen M.T., Edzard O.O. (eds.): Naruu-Verträge. 181-184 s. Walter de Gruyter, Berlin 2000.
Larsen M.T.: Det assyriske imperiums økonomi. Den jyske historiker 86/87, s. 101-110, 2000.
Larsen M.T.: Europe Confronts Assyrian Art. Archaeology Odyssey Vol. 4 No. 1, s. 26-35, 60-61, 2000.
Larsen M.T.: The Old Assyrian City-State. i: A comparative study of thirty City-State Cultures s. 77-87, Mogens Herman Hansen, C.A. Reitzel, København 2000.
Larsen M.T.: The City-State of the early Neo-Babylonian Period. i: A comparative study of thirty City-State Cultures s. 117-127, Mogens Herman Hansen, C. A. Reitzel, København 2000.
Manniche L.: Grønne aber. Essays om ægyptisk kunst. 208 s. Gyldendal, København 2000.
Nielsen H., Thuesen I.: Paleogenetics. i: Mummies, Disease & Ancient Cultures s. 355363, Aidan Cockburn, Eve Cockburn & Theodore A. Reyman, Cambridge University Press, Cambridge 1998.
Pedersen C.V.: Introduktion til grammatik. i: Introduktion til grammatik s. 25, Carsten Niebuhr Instituttets fjernundervisning 2000.
Pedersen C.V.: Religion og litteratur. Blev den iranske litteratur religiøs efter den islamiske revolution? Naqd 2, s. 126-137, 2000.
Pedersen C.V.: Historisk humor-satiren i Iran. Semiramis VII, s. 61-74, 2000.
Ryholt K.S.B.: Djoser og Imhotep. Fra samlingen af Carlsberg Papyri. Papyrus 20/1, s. 33-35, 2000.
Ryholt K.S.B.: Det Store Inaros-Epos. Fra samlingen af Carlsberg Papyri. Papyrus 20/2, s. 43-44, 2000.
Ryholt K.S.B.: The Late Old Kingdom in the Turin Kinglist and the Identity of Nitocris. Zeitschrift für Ägyptische Sprache und Altertumskunde 127, s. 87-100, 2000.
Ryholt K.S.B.: A New Version of the Introduction to the Teachings of Onch- Sheshonqy. i: The Carlsberg Papyri, 3. Demotic Texts from the Collection s. 113-140, P.J. Frandsen og K. Ryholt, Museum Tusculanum, København 2000.
Ryholt K.S.B., Quack J.F.: Notes on the Setne Story P. Carlsberg 207. i: The Carlsberg Papyri, 3. Demotic Texts from the Collection s. 141-163, P.J. Frandsen og K. Ryholt, Museum Tusculanum, København 2000.
Ryholt K.S.B.: Anmeldelse af G. Vittmann, Der demotische Papyrus Rylands 9. 553-559 s. Berlin 2000.
Scharlipp W.E.: Eski Türkçe Run Yazitlarina Giris; Introduction to the Old Turkish Runic Inscriptions. 122 s. Auf dem Ruffel, Engelschoff, Tyskland 2000.
Scharlipp W.E.: Krig, fred og tyrkisk poesi på Cypern. Naqd, Tidsskrift for Mellemøstens litteratur 2, s. 24-43, 2000.
Scharlipp W.E.: Einige Termini der neuuigurischen Übersetzung des Neuen Testaments mit einem vergleichenden Blick auf die osmanische Version. Folia Orientalia XXXVI, s. 281-292, 2000.
Scharlipp W.E.: Inverted syntax in early Turkish texts. i: Writing in the Altaic World s. 235-244, I. Janhunen & V. Rybatzki, Helsinki 1999.
Scharlipp W.E.: Lars Johanson and Eva Csato (eds): The Turkic Languages. London and New York 1998 (Review). Acta Orientalia LXI, s. 251-256, 2000.
Simonsen J.B.: Mecca and Medina. Arab City-States or Arab Caravan-Cities? i: A Comparative Study of Thirty City-State Cultures s. 241-249, Mogens Herman Hansen, C.A. Reitzels Forlag, København 2000.
Simonsen J.B.: Er Islamismen død? Religion. Tidsskriftet for Religionslærerforeningen for Gymnasiet og HF 1, s. 26-34, 2000.
Simonsen J.B.: From Defensive Silence to Creative Participation: Muslim Discourses in Denmark. i: Paroles d'islam. Individus, sociétés et discours dans l'islam européen contemporain s. 145-156, Felice Dassetto, Maisonneuve & Larose, Paris 2000.
Simonsen J.B.: Islam and Ecology. i: Natural Resources and the Muslim Traditional Culture in the Sahel-Sudan Region s. 7-16, Hanne Sørensen, Kjeld Rasmussen & Jørgen Bæk Simonsen, North/South Priority Research Area, Univeristy of Copenhagen, Centre of African Studies, København 2000.
Skovgaard-Petersen J.: Islam. i: Politikens håndbog i verdens religioner s. 125-66, Rothstein, Mikael, Politiken, København 2000.
Thuesen I.: The City-State in Ancient Syria. i: A Comparative Study of Thirty City-State Cultures s. 5565, Mogens Herman Hansen, Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, København 2000.
Thuesen I.: Hama in the Middle Bronze Age: a New Interpretation. i: Between Orient and Occident s. 11-22, John Lund og Peter Pentz, Nationalmuseet, København 2000.
Thuesen I.: Ubaid Expansion in the Khabur new evidence from Tell Mashnaqa. i: Subartu s. 71-79, Brepolis, Belgien 2000.
Vahman F.: The Poetry of Bábá Tahir in Bakhtiari dialect. Caucasian Journal of Iranian Studies 2, s. 83-92, 2000.

Vahman F.: Iranian Culture in Central Asia (1). Bokhara 12 vol. 2, s. 144-153, 2000.
Westenholz U.S.: Babylonian Liver Omens. 543, XLVIII PLTS s. Museum Tusculanum, København 2000.
Westenholz U.S., Westenholz C.F.: Enkidu – the Noble Savage. i: Wisdom, Gods and Literature s. 437-451, A.R. George and I.L. Finkel, Eisenbrauns, Winona Lake, Indiana 2000.
Westenholz U.S.: Review of E. Reiner and D. Pingree, Babylonian Planetary Omens III. 3 s. Ann Arbor, Michigan 2000.

Studienævnet for Nærorientalske Studier

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 var følgende medlemmer af studienævnet: Louise Alkjær, Iben Bedsted, Jesper Eidem, Walid Hajjaj, Morten Hecquet, Lea Kaliszan, Bjarke Pedersen, Claus Pedersen, Kim Ryholt og Jakob Skovgaard-Petersen (studieleder).

Beretning

I år 2000 reviderede Studienævnet på Carsten Niebuhr Instituttet studieordningerne på arabisk og hebraisk grundfag, hvor den vigtigste fornyelse var introduktionen af fagene kommunikativ arabisk og hebraisk, der sigter på sprogfærdighedstræning efter propædeutik-året.

Endvidere nedsatte studienævnet et erhvervsudvalg, der så på forskellige afsættelsesmuligheder for kandidater og indførte et praktikelement på den arabisk overbygning og afholdt en karrieredag.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Nærorientalsk	Forhist.ark.	Lingvistik	Øvrig hum.	Teologi	Meritoverført	I alt
Iransk, hovedfag	10,25		0,50	0,75			11,5
Iransk, bifag	0,13						0,13
Assyriologi	7,75		0,25	0,50			8,50
Nærorient. arkæologi	43,50	3,00		3,38			49,88
Ægyptologi	14,25	0,75	0,25	2,50	0,50		18,25
Nærorientalsk bifag	5,38						5,37
Arabisk, hovedfag	58,63		0,50	5,63			64,75
Arabisk, bifag	0,25						0,25
Hebraisk	23,13			0,75		1,00	24,875
Historie	6,875						
Religion	7,50						
Øvrig humaniora	10,38						
Naturvidenskab	0,38						
Merit- og gæstestud.	1,75						
I alt	190,13						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

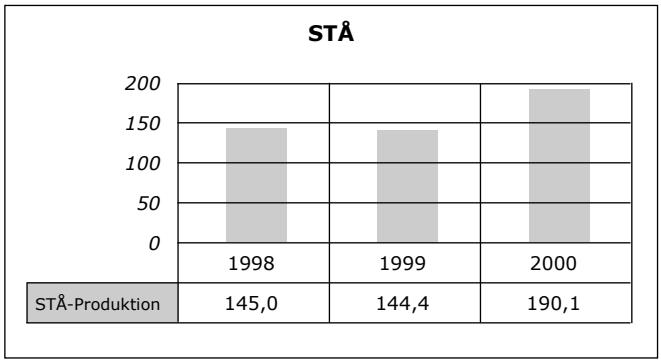

Studieleder Jakob Skovgaard-Petersen

Institut for Eskimologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektorvikar Søren T. Thuesen.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Strandgade 100H
1401 København K
Telefon 32 88 01 60
Fax 32 88 01 61
eskimologi@hum.ku.dk
www.hum.ku.dk./eskimo

Institutlederens årsberetning

Fysiske rammer
Instituttet har siden 1993 været fysisk placeret i Dansk Polarcenterets renoverede bygning på Grønlands Handels Plads, Strandgade 100H. Instituttet befinder sig på 3. sal, hvor der er forsker- og sekretærkontorer og ét undervisningslokale; på 2. etage findes en større fællessal; i stuen huses Europas største arktiske fagbibliotek, som instituttet driver sammen med Dansk Polarcenter og Arktisk Institut. Der er sat et arbejde i gang sammen med Dansk Polarcenter for at finde løsninger på instituttets pladsproblemer i nabobygningerne.

Personaleforhold
Lektor Michael Fortescue fratrådte pr. 1.1.2000 for at tiltræde et professorat på Institut for Almen og Anvendt Sprogvidenskab. Lektor Jens Dahl fratrådte pr. 31.12.2000 efter en længere orlovsperiode og bestrider nu direktørposten i IWGIA. Instituttet har besat et lektorat inden for inuit kultur og samfundsforhold med tiltrædelse 1.1.2001. Der var to ansøgere (2 mænd), hvoraf én var kvalificeret. Stillingen blev besat med ph.d., cand. mag. Søren T. Thuesen. ST's forskningsfelt er Grønlands kulturhistorie. Ph.d., cand.mag. Søren Forchhammer tiltrådte 1.1.2000 som forskningsadjunkt finansieret af SHF. SF's forskningsfelt er grønlandsk parlamentarisk historie.

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskningsvirksomhed omfatter kulturelle, samfundsvidenskabelige og sproglige emner. Geografisk er forskningen koncentreret om inuit-områderne i Grønland, Canada, Alaska og Sibirien med hovedvægten lagt på Grønland.

Fortsættelse af "Sisimiut – fra hvalfangstkoloni til industrisamfund: en etnohistorisk undersøgelse af dynamik og lokal identitet i Grønlands næststørste by" (Søren T. Thuesen).

"Landskabsopfattelser, lokal viden og bæredygtighed i Grønland" (Frank Sejersen).

Fortsættelse af "Grønlandske myter og sagn som etnohistoriske kilder" (Birgitte Sonne).

"Grønlands parlamentariske historie" (Søren Forchhammer).

"Rules and regulations concerning hunting in a period of transition from a community to a nation-base system" (Jens Dahl).

"Arctic peoples' management of natural and cultural resources" (Jens Dahl).

"Historisk grønlandsk syntaks" (Anna Berge).

"Nedskrivning af nyere mundtlige grønlandske fortællinger", en undersøgelse af tekstens æstetiske virkemidler og retoriske struktur", ph.d.-projekt (Arnaq Grove).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
Søren Forchhammer er medlem af biblioteksudvalget og censor ved Ilisimatusarfik.

Birgitte Sonne er medlem af Knud Rasmussens Mindekomité.

Tillidshverv
Søren T. Thuesen er institutleder og studieleder (til 30.9.), ph.d.-koordinator, Socrates-koordinator, repræsentant for danske universiteter i styregruppen for IPSSAS (International ph.d.-school for Studies in Arctic Societies), medlem af biblioteksudvalget; censor ved Ilisimatusarfik.

Frank Sejersen er studieleder (fra 1.10.), faglig vejleder og medlem af biblioteksudvalget; medlem af rådet for IASSA (International Arctic Social Sciences Association) og af repræsentantskabet i Natur og Folk i Nord og suppleant til bestyrelsen for Nordisk Samisk Institut, Kautokaino.

Arnaq Grove er medlem af bestyrelsen for Det Grønlandske Selskab.

Jens Dahl er medlem af rådet for IASSA (International Arctic Social Sciences Association) og den internationale rådgivende bestyrelse for Northern Institute for Environmental and Minority Law, Laplands Universitet, Rovaniemi.

Formidling

Udgivervirksomhed
Instituttet har udgivet 3. reviderede udgave af Stig Bjørnum: Grønlandsk grammatik.

Redaktionelle hverv
Frank Sejersen er medlem af Advisory Board for "Encyclopaedia of the Arctic".

Kongresser og symposier
Frank Sejersen arrangerede og deltog i symposiet "Local knowledge and biological assessment in Greenland", Nuuk, Grønland.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
Dr. Anna Berge fra University of California, Berkeley, har været gæsteforsker ved instituttet til 1.10. og arbejdede på et projekt om historisk grønlandsk syntaks.

Netværk
Instituttet har deltaget i et samarbejde mellem universiteter fra Danmark, Grønland, Canada og Frankrig om at etablere

en ph.d.-skole for arktiske, humanistiske studier, IPSSAS (International ph.d.-school for Studies in Arctic Societies). Instituttet er blevet repræsenteret i styringsgruppen for den nye skole, som starter i 2002.

Instituttet har indgået et samarbejde med Grønlands Naturinstitut omkring brugen af lokal viden i Grønland.

Forskningsophold i udlandet

Frank Sejersen har lavet feltarbejde i august/september i Sisimiut (Vestgrønland) om lokal viden og rensdyrjagt.

Søren Forchhammer lavede i marts måned arkivstudier på Grønlands nationalmuseum og Arkiv i Nuuk, Grønland vedrørende de grønlandske forstanderskaber.

Institutleder Søren T. Thuesen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	1,4	1,4
STIP		0,3
TAP	0,8	
TOTAL	2,2	1,8

VIP Internt finansieret

Sejersen, Frank; adjunkt.
Thuesen, Søren Thue; lektorvikar.

VIP Eksternt finansieret

Forchhammer, Søren; forskningsadj.

STIP Eksternt finansieret

Grove, Arnaq Jensigne Karlsen; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

Grønlands Hjemmestyre

– Færdiggørelse af ph.d-projekt: Nedskrivning af nyere mundtlige grønlandske fortællinger, en undersøgelse af tekstens æstetiske virkemidler og retoriske struktur (Arnaq J. Grove) kr. 50.000.

Statens Humanistiske Forskningsråd

– Ovennævnte projekt (Arnaq J. Grove) kr. 42.670.
– Undersøgelse af Grønlands Parlamentariske Historie (Søren Forchhammer) kr. 1.039.800.

Publikationer

Grove A.J.: Nedskrivning af nyere grønlandsk mundtlig fortælletradition. En undersøgelse af det mundtlige fortællesprog og dets retoriske komponenter med udgangspunkt i "Qivaaqiarsuk" samt litterær analyse og tolkning af den. 299 s. Københavns Universitet 2000.

Sejersen F.: Developing new interfaces: On local knowledge and biological assesments. 15 s. 2000.

Sejersen F., Dahl J.: Der skal flyttes grænsepæle. Polarfronten 1, s. 15, 2000.

Sejersen F.: Inuit, whaling and sustainability. Folk vol. 41, s. 189-192, 2000.

Sejersen F.: Inuit. De eskimoiske folk i Arktis. 23 s. IWGIA, København 2000.

Sejersen F.: Myten om de bæredygtige inuit. Naturens verden 5, s. 2-15, 2000.

Sejersen F.: Er sildepiskerfangst med rifler dyrplageri? Atuagagdliutit/Grønlandsposten 62, s. 16, 2000.

Sejersen F., Mølgaard P.K.: Hvem har ret til fangstdyrene? Atuagagdliutit/Grønlandsposten 60, s. 20, 2000.

Thuesen S.T.: The making of towns in West Greenland: A discussion of nearly 250 years of Greenlandic-Danish community relations in Sisimiut. i: Aspects of Arctic and Sub-arctic history: Proceedings of the International Congress on the History of the Arctic and Sub-arctic region, Reykjavik, 18-21 June 1998 s. 182-191, Ingi Sigurdsson and Jón Skaptason (eds.), University of Iceland Press, Reykjavík 2000.

Studienævnet for Eskimologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Søren T. Thuesen (indtil 1.8.), Frank Sejersen (fra 1.8) og Mette Uldall Jensen (studenterrepræsentant).

Beretning

Ud over den undervisning, som er blevet udbudt af fagets VIP'er, har to forskningsadjunkter, tre eksterne lektorer og fire undervisningsassistenter bidraget med undervisning.

Instituttet er med VIP-bemandingen i stand til at udbyde fuldt udbygget holdundervisning på 1. og delvist 2. år; derefter foregår undervisningen som individuel opgavevejledning. Med henblik på den nye situation med en mærkbart øget gruppe af overbygningsstuderende, er der høstet erfaringer med studerendes selvorganisering af workshops kombineret med individuel lærervejledning og gæsteforelæsninger. Der gennemføres hvert semester evaluering af undervisningen på alle hold.

Den almindelige undervisningsvirksomhed har været suppleret med følgende gæsteforelæsere: Vibeke Asmussen (Danmark), Mette Boritz (Danmark), Mark C. Diab (Canada), Jes Adolphsen (Danmark), Rasmus Ole Rasmussen (Danmark), Daniel Thorleifsen (Grønland), Birte Hedegaard Christensen (Danmark), Max Friesen (Canada), Søren Thalund (Grønland), Kirsten Hvenegård-Lassen (Danmark), Christian Stenbak Larsen (Danmark), Bo Wagner Sørensen (Danmark), Tine Curtis (Danmark), Keld Buciek (Danmark).

Instituttets hjemmeside er blevet radikalt udbygget for at styrke såvel studievejledningen som undervisnings- og forskningsaktiviteterne.

Fra og med efteråret 2000 var det ikke længere muligt for instituttet at tilbyde lingvistisk undervisning og vejledning til nye studerende, da det lingvistiske element er udgået fra studieordningen. I efteråret 2000 indledtes endvidere en større studiereform på eskimologi som bliver udmøntet i nye studieordninger i 2001 for både bachelor- og kandidatuddannelsen.

Den nye gymnasieuddannelse i "Grønlandsk sprog, kultur og samfund", udarbejdet af en initiativgruppe under Institut for Eskimologi i 1996, blev udbudt ved det første gymnasium i 1997 og kører nu på fjerde år.

STÅ-produktionen i 2000 faldt ganske lidt i forhold til 1999, og eskimologi oplevede således kun i begrænset grad den generelle tendens, som blev observeret på universitetet.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Eskimologi***	***Etnologi***	***Øvrig hum.***	***Meritoverført***	***I alt***
Eskimologi, hovedfag	20,50	0,50	1,75	1,50	24,25
Eskimologi, bifag	0,25				
Indiansk	0,50				
Musikvidenskab	0,50				
Historie	0,13				
Merit- og gæstestud.	0,50				
I alt	22,38				

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

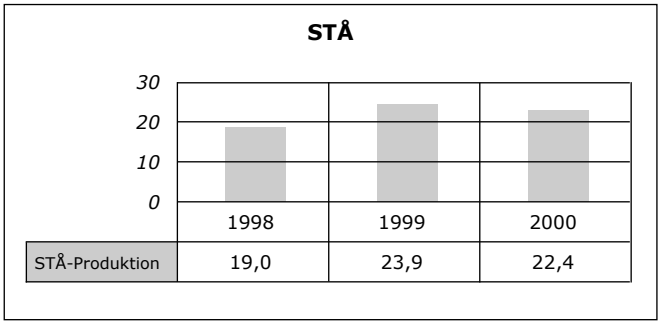

Studieleder Frank Sejersen

Institut for Græsk og Latin

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er Karsten Friis-Jensen.

Institutbestyrelsen består af: Institutlederen samt viceinstitutleder Birger Munk Olsen, studieleder Jørgen Mejer, TAP-repræsentant kontorfuldmægtig Hannah Krogh Hansen og studenterrepræsentant Lotte Lynggaard-Johansen (fra 1.9. Karina Kølle).

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Til instituttet er knyttet Elementarkurserne i Græsk og Latin, ledet af Per Methner Rasmussen. Statens Grundforskningsfonds "Copenhagen Polis Centre", ledet af Mogens Herman Hansen, er associeret instituttet. Instituttet varetager også de tværfaglige opgaver, der påhviler Det Humanistiske Fakultets Center for Europæiske Middelalderstudier (forstander: Christian Troelsgård).

Adresse
Njalsgade 92, opg. 2. 2
2300 København S
Telefon 35 32 81 40/41
Fax 35 32 81 55
www.igl.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Institut for Græsk og Latin beskæftiger sig med europæisk kultur sådan som den er bevidnet på og formet af de to sprog, der har været bærere af den kulturelle kontinuitet i Europa igennem ca. 2500 år. Nedenfor kan man se, hvilke af de mange mulige forskningsområder instituttets medarbejdere især har dyrket i det forløbne år.

Forskningsvirksomhed

Sprog og retorik
Adam Bülow-Jacobsen har afsluttet en undersøgelse af græsk og romersk terminologi angående udstregning, radering og rettelser i tekster.

Pernille Harsting har afsluttet en undersøgelse af Quintilians imitatio-begreb, med oversættelse til dansk af nøglepassagen, og har videreført sin undersøgelse af de senantikke græske genrebetegnelsers oprindelse og deres anvendelse i overleveringen af klassisk græsk og latinsk poesi.

Tekstudgaver
Adam Bülow-Jacobsen har videreført arbejdet på en udgave af græske ostraka, der illustrerer stenbrydning ved Mons Claudianus, og påbegyndt en udgave af græske ostraka fra Krokodilo (Al Muwayh) i Ægypten.

Karsten Friis-Jensen har videreført arbejdet på ny kritisk udgave af Saxo Grammaticus' Danmarkshistorie, som skal publiceres sammen med hhv. Peter Zeebergs danske og Peter Fishers engelske oversættelse.

Pernille Harsting har videreført arbejdet med udgave af alle trykte og utrykte latinske bryllupsdigte fra 1500-tallet skrevet af danskere. Desuden har hun påbegyndt udgave med indledning og oversættelse til engelsk af fire hidtil ukendte nylatinske digte af Jacob Jespersen (midten af 1500-tallet) på grundlag af et autograft håndskrift i Vatikanbiblioteket.

Peter Zeeberg har afsluttet udgave af Tycho Brahes latinske digte om videnskab med dansk oversættelse og noter.

Oversættelser til moderne sprog
Jørgen Mejer har afsluttet redaktion og oversættelse til dansk af udvalgte skrifter af Platon, med Christian Gorm Tortzen.

Kommentartraditionen og oversættelser til latin
Pernille Harsting har videreført arbejdet med artikler om Menander Rhetor og Pseudo-Dionysius Rhetor til "Catalogus translationum et Commentariorum", standardværket om middelalderens og renæssancens latinske oversættelser af og kommentarer til græsk-romerske klassikere. I den forbindelse har hun påbegyndt en undersøgelse af Angelo Polizianos læsning af Menander Rhetors forskrifter for epideiktisk retorik og en udgave af Polizianos autografe kopi af Menanders forskrifter for bryllupstalen.

Karsten Friis-Jensen har videreført arbejdet med sin artikel, ligeledes til "Catalogus", om Horats.

Birger Munk Olsen har videreført sit projekt om udviklingen af middelalderlige latinske kommentarer til klassiske tekster og deres karakteristika.

Marianne Pade har afsluttet en undersøgelse af Leontius Pilatus' latinske Homer-oversættelse og videreført arbejdet på sin monografi om de latinske oversættelser af Plutarchs biografier i den italienske renæssance.

Håndskrifter og tekstoverlevering
Birger Munk Olsen har afsluttet sine projekter om bogens og kopistens status i middelalderen og om de ufuldstændigt overleverede klassiske latinske teksters skæbne. Desuden har han påbegyndt en undersøgelse af foranstaltninger til beskyttelse af bogsamlingerne i de middelalderlige biblioteker.

Litteratur
Peter Zeeberg har afsluttet et projekt om Henrik Rantzaus (d. 1598) litterære selvbeskrivelser i egne og andres værker.

Antik historie og materiel kultur
Helle Salskov Roberts har med to artikler afsluttet bearbejdelsen af Heraklesstatuetter med Acheloos' horn som attribut og af to romerske bronzer fundet i Danmark. Hendes undersøgelse af den arkaiske dyrefrisestil på impasto-keramik videreføres i forbindelse med publiceringen af fund fra udgravningerne ved Castellina del Marangone. Endelig viderefører hun redaktionsarbejdet på publikationen af Nationalmuseets etruskiske og italiske bronzer.

Pernille Flensted-Jensen har færdiggjort et større kapitel om Chalkidike til "An Inventory of Ancient Greek City-States in the Archaic and Classical Periods" (OUP) og videreført arbejdet på et kapitel om Karien til samme værk. Desuden har hun påbegyndt udarbejdelsen af en artikel om Halikarnassos og dens befolkning i antikken til "Halicarnassian Studies".

Torben Vestergaard fortsætter arbejdet på sit projekt om migrationer i senhellenistisk og romersk tid.

Adam Bülow-Jacobsen har afsluttet udgravningen af stationen Didymoi (Khashm el-Menih) i Ægypten.

Filosofi

Jørgen Mejer har afsluttet sit projekt om filosofiens overlevering i oldtiden, og påbegyndt en undersøgelse af Lyco og den peripatetiske skoles nedgangstid.

Sten Ebbesen har afsluttet en undersøgelse af behandlingen af emnet "vilje" i middelalderlige kommentarer til Aristoteles' Metafysik, og andre studier over Metafysik-kommentarer. Desuden har han videreført arbejdet på en samlet fremstilling af den ældre del af dansk filosofihistorie; afsnittet om middelalderen er afsluttet og studiet af disputatser, lærebøger og den ramistiske bevægelse i 1500- og 1600-tallet indledt. Endvidere har han påbegyndt undersøgelser af stoisk påvirkning i middelalderlig filosofi og af middelalderlige filosofiske kommentarers baggrund i antikken.

Byzantinistik

Christian Høgel har videreført sit projekt om byzantinske lærde i 1000-tallet, "Lærdom og helgenbiografi".

Christian Troelsgård har videreført sin deltagelse i det internationale "Evergetis Project", Belfast. Desuden er han forsat som koordinator, og Annette Jung som medarbejder, ved et projekt om de melismatiske genrer i byzantinsk og slavisk kirkesang, finansieret af INTAS, en sammenslutning til samarbejde med videnskabsfolk fra det tidligere Sovjetunionen.

Deltidslæreres forskning

Christian Gorm Tortzen har afsluttet sit arbejde med udgivelse af Ole Rømers latinske korrespondance og videnskabelige værker, og med artikel om de delfiske visdomsord. Han har videreført sit arbejde med Theophrasts Botanik og Esrum Klosters Brevbog, og påbegyndt en undersøgelse af Bartholin-håndskrifternes betydning for Esrumbogens overleveringshistorie samt et projekt om frekvensbaseret gloseindlæring i latin.

Kirsten Grubb Jensen har fortsat sit projekt om udarbejdelsen af en bog om Boccaccios forfatterskab, hvoraf afsnittet om De Mulieribus Claris er færdigt. Desuden har hun påbegyndt undersøgelse af Dantes syn på den tyske kejserslægt Hohenstauferne.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Sten Ebbesen: Bestyrelsesmedlem i Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale. Sekretær for The Buridan Society. Medlem af Videnskabernes Selskabs kommission for Novum Glossarium Medii Aevi.

Karsten Friis-Jensen: Bestyrelsesmedlem i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Formand for Videnskabernes Selskabs kommission for Thesaurus Linguae Latinae. Medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd.

Pernille Harsting: Bestyrelsesmedlem i The International Society for the History of Rhetoric. Leder af Nordisk Netværk for Retorikkens Historie.

Birger Munk Olsen: Præsident for Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Medlem af Internationales Mittellateiner Komité (Heidelberg) og Comité international de paléographie (Paris). Bestyrelsesmedlem i Einar Hansens Fond (Lund), Henders Fond og Slomans Legat (begge København). Bestyrelsesformand i Niels Bohrs Legat (København). Delegeret til Union académique internationale (Bruxelles).

Marianne Pade: Koordinator af NOS-H projekt om "Portræt og selviscenesættelse i nordisk renæssance". Medlem af bestyrelsen for International Association for Neo-Latin Studies.

Christian Troelsgård: Sekretær for det internationale Monumenta Musicae Byzantinae. Medlem af Videnskabernes Selskabs kommission for Monumenta Musicae Byzantinae.

Peter Zeeberg: Latinkonsulent for Danmarks Kirker.

Formidling

Udgivervirksomhed

Instituttets eget tidsskrift, Cahiers de l'institut du moyen-âge grec et latin, redigeret af Sten Ebbesen, udkom med ét bind, nr. 71 på 283 s.

Redaktionelle hverv

Adam Bülow-Jacobsen er bestyrer (listowner) for diskussions-listen PAPY, der omfatter ca. 350 græske, latinske og demotiske papyrologer.

Adskillige af instituttets medarbejdere har fungeret som fagredaktører og bidragsydere ved såvel Den Store Danske Encyclopædi som udenlandske opslagsværker.

Medarbejdere ved instituttet har deltaget i redaktionen eller udgivelse af bl.a. følgende tidsskrifter, skriftserier o.lign.: l'Année philologique, Archivum Latinitatis Medii Aevi, Bochumer philosophisches Jahrbuch für Antike und Mittelalter, Catalogus Translationum et Commentariorum, Classica et Mediaevalia, Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi, Johannis Buridani Summulae, Novum Glossarium Mediae Latinitatis, Papers from the Copenhagen Polis Centre, Renæssancestudier, Revue d'Histoire des Textes.

Kongresser og symposier

Studerende og lærere ved instituttet arrangerede i marts et meget velbesøgt todagesseminar om statsdannelse.

Institutleder Karsten Friis-Jensen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	9,0	3,2
TAP	2,2	0,1
TOTAL	11,2	3,3

VIP Internt finansieret

Bülow-Jacobsen, Adam; lektorvikar.
Flensted-Jensen, Pernille; adjunkt.
Friis-Jensen, Karsten; lektor.
Mejer, Jørgen; lektor.
Olsen, Birger Preben Munk; professor.

Rasmussen, Per Methner; akademisk arbejder.
Roberts, Helle; lektor.
Stouby, Jytte Aase; adjunkt.
Troelsgaard, Christian Viggo; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Ebbesen, Sten; lektor.
Harsting, Pernille; forskningslektor.
Høgel, Christian; forskningsadj.
Pade, Marianne; forskningslektor.
Vestergaard, Torben; forskningsadj.
Zeeberg, Peter; forskningslektor.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– Udgivelse af bog (Christian Troelsgård) kr. 182.930.

Familien Hede Nielsens Fond
– Ekskursion til Rom (Jørgen Mejer) kr. 6.500.

Nordisk Samarbejdsnemnd for Humanistisk Forskning
– Actions and Passions of the Mind in Western Philosophy (Sten Ebbesen) kr. 46.075.

Nordisk Forskerakademi
– Planlegningsmøte (Marianne Pade) kr. 18.430.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Vikar for SHF-medlem (Karsten Friis-Jensen) kr. 55.000.
– Kongress "Indo European Word Formation" (Birgit Anette Rasmussen) kr. 20.000.

Publikationer

Bülow-Jacobsen A., Cuvigny H., Worp K.A.: 'LITURA': aleiphás not áleiphar and other words for erasure. Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik 130, s. 175-182, 2000.
Bülow-Jacobsen A.: Petition to the Strategus Dionysodorus. i: Papyri in honorem Iohannis Bingen octogenarii s. 241-243, Henri Melaerts, Peeters, Leuven 2000.
Bülow-Jacobsen A.: Begyndelsen til græsk papyrologi – og lidt om fortsættelsen. i: Arven fra Ægypten I-II s. Bind II, s. 171-176, Erik Christiansen (ed.), Tidsskriftet Sfinx, Aarhus 2000.
Ebbesen S.: Anthony, Albert, Anonymus Mazarineus and Anonymus Pragensis on the 'Elenchi'. Documenti i Studi sully tradizione filosofica medievale 11, s. 259-95, 2000.
Ebbesen S., Rosier-Catach I.: Robertus Anglicus on Peter of Spain. i: Medieval and Renaissance Logic in Spain. Acts of the 12th Symposium on Medieval Logic and Semantics s. 61-95, P. Pérez-Ilzarbe & I. Angelelli (eds.), Olms, Hildesheim/Zürich/New York 2000.
Ebbesen S.: (Review of) T.J. Holopainen, Dialectic and Theology in the eleventh Century. Speculum 75, s. 480-482, 2000.
Ebbesen S.: Caspar Bartholin. i: Renaissance Readings of the Corpus Aristotelicum s. 207-224, M.Pade, Museum Tusculanum, København 2000.
Ebbesen S.: Radulphus Brito on the Metaphysics. Miscellanea Mediaevalia 28, s. 450-492, 2000.
Ebbesen S.: Words and Signification in 13th-century Questions on Aristotle's 'Metaphysics'. Cahiers de l'institut du moyen-âge grec et latin 71, s. 71-114, 2000.
Ebbesen S.: A Note on Ockham's Defender. Cahiers de l'institut du moyen-âge grec et latin 71, s. 275-277, 2000.
Ebbesen S.: De interpretatione och Om sofistiska vederläggningar genom historien. i: Aristoteles, De interpretatione, Om sofistiska vederläggningar s. vii-xix, Thales, Stockholm 2000.
Flensted-Jensen P., Nielsen T.H., Rubinstein L. (eds.): Polis and Politics. Studies in Ancient Greek History. 656 s. Museum Tusculanums Forlag, København 2000.
Flensted-Jensen P.: The Chalkidic Peninsula and its Regions. Papers from the Copenhagen Polis Centre 5, s. 121-131, 2000.
Flensted-Jensen P., Hansen M.H., Nielsen T.H.: The Use of the Word Polis in Inscriptions. Papers from the Copenhagen Polis Centre 5, s. 161-172, 2000.
Flensted-Jensen P. (ed.): Further Studies in the Ancient Greek Polis. Historia Einzelschriften 138. Papers from the Copenhagen Polis Centre 5. 262 s. Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2000.
Friis-Jensen K.: Saxo Grammaticus's portrait of Archbishop Absalon. i: Archbishop Absalon of Lund and his World s. 159-179, Karsten Friis-Jensen og Inge Skovgaard-Peterser (red.), Roskilde Museums Forlag, Roskilde 2000.
Friis-Jensen K.: Saxo og det 12. århundredes renæssance. i: Viking og Hvidekrist. Et internationalt symposium på Nationalmuseet s. 93-111, Niels Lund (red.), C.A. Reitzels Forlag, København 2000.
Friis-Jensen K.: Olav den hellige hos Saxo. i: Olavslegenden og den latinske historieskrivning i 1100- tallets Norge s. 250-262, Inger Ekrem m.fl. (red.), Museum Tusculanums Forlag, København 2000.
Harsting P.: "From Melanchthonism to Mannerism: The Development of the Neo-Latin Wedding Poem in 16th Century Denmark". i: Chloe. Beihefte zum Daphnis s. 289-318, Thomas Haye (ed.), Editions Rodopi B.V., Amsterdam 2000.
Harsting P.: "Introduktion til og oversættelse af Marcus Fabius Quintilianus: 'Om efterligning'". Rhetorica Scandinavica. Tidsskrift for skandinavisk retorikforskning 16, s. 5-11, 2000.
Høgel C.: Sofokles og sønnerne. Om den biografiske læsning af Filoktet og Ødipus i Kolonos. Kritik 145, s. 11-18, 2000.
Mejer J.: F.Jacoby: Die Fragmente der griechischen Historiker. Continued Part IV A: Biography Fasc.1. The Pre-Hellenistic Period. Classical World 93, s. 638-9, 2000.
Mejer J., Tortzen C.G.: Kend dig selv. Et Platon-udvalg. 248 s. Gyldendal, København 2000.
Mejer J.: Epiktets Håndbog, på dansk ved J.A.Bundgaard, med indledning af Jørgen Mejer. Oversættelse og noter revideret af J.M. 84 s. Reitzel, København 1999.
Mejer J.: Die Überlieferung der Philosophie im Altertum. Historisk-filosofiske Meddelelser 80, s. 206, 2000.
Mejer J.: Corpus Platonicum i oldtiden. i: Filosofen och publiken. Rapport från Platonsällskapets femtonde symposium Helsingfors 3-6 juni 1999 s. 16-30, Helsingfors 2000.
Olsen B.M.: Les florilèges de Sénèque au Moyen-Age. Giornale italiano di filologia 52, s. 163-183, 2000.
Roberts H.: The Capena Boat and its Style of Decoration. i: Ancient Italy in its Mediterranean Setting. Studies in

Honour of Ellen Macnamara s. 159-170, David Ridgway et al., Accordia Specialist Studies on the Mediterranean Accordia Research Institute, University of London 2000.
Roberts H.: Herakles Holding the Horn of Acheloos – Bronze Statuettes in the Danish National Museum. i: Between Orient and Occident. Studies in Honour of P.J. Riis s. 63-75, John Lund & Peter Pentz (eds.), Nationalmuseet, København 2000.
Tortzen C.G.: 'Amor og Psyke' i Amor og Psyke – to undervisningsmaterialer. 14-26 s. Odense Teater 2000.
Tortzen C.G., Christensen B.: Vidisse – Et par bemærkninger til Esrum Klosters Brevbog. i: Mark og Menneske. Festskrift til Karl-Erik Frandsen s. 103-111, Claus Bjørn og Benedicte Fonnesbech-Wulff (red.), Skippershoved, 2000.
Tortzen C.G.: Alkibiades I, Symposion, Hulebilledet, Theaitetos Kap. 1-15, Forsvarstalen. i: Kend dig selv – et Platon-udvalg s. 200, J. Mejer og Chr. G. Tortzen (red.), Gyldendal, København 2000.
Tortzen C.G.: Skriftens funktion i det antikke samfund. Grafiana 2000, s. 9-19, 2000.
Troelsgård C.: The Repertories of Model Melodies (Automela) in Byzantine Musical Manuscripts. Cahiers de l'institut du moyen-age grec et latin 71, s. 3-27, 2000.
Vestergaard T.: Persulto, persultatio, pertaedeo, peruro. i: Thesaurus linguae latinae vol. x,1, fasc. xii s. 18, P. Flury (ed.), Teubner, Leipzig 2000.
Vestergaard T.: Milesian Immigrants in Late Hellenistic and Roman Athens. i: The Epigraphy of Death: Studies in the History and Society of Greece and Rome s. 81-111, G.J. Oliver (ed.), Liverpool University Press, Liverpool 2000.
Vestergaard T.: The final -m written or omitted: a Question of Morphology, Phonology and Orthography in the Inscriptions from Pompeii and Herculaneum. Analecta Romana, "L'Erma" di Bretschneider 26, s. 57-68, 1999.
Zeeberg P.: Saxos Danmarkshistorie. Oversat af Peter Zeeberg, illustreret af Maja Lisa Engelhardt. 2 bind: 420 s. og 488 s. Gad/Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København 2000.
Zeeberg P.: Hver tid sin Saxo. Bogens Verden 2000/4, s. 3-7, 2000.
Zeeberg P.: En ny Saxo. Humaniora 2000/4, s. 12-16, 2000.

Studienævnet for Græsk og Latin

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lektor Jørgen Mejer (formand), lektorvikar Adam Bülow-Jacobsen, stud.mag. Marie-Louise Pade Hansen og stud.mag. Lotte Lynggaard-Johansen. Pr. 1. september indtrådte suppleanten stud.mag. Sebastian Gulmann i stedet for Lotte Lynggaard-Johansen, og pr. 1. oktober indtrådte suppleanten lektor Christian Troelsgård i Jørgen Mejers sted.

Beretning

Studienævnet har i 2000 udarbejdet nye studieordninger for suppleringsuddannelsen for pædagogikumkandidater i fagene latin og oldtidskundskab. Et nyt metodeundervisningsforløb af 14 dages varighed på tværs af studieretning og årgang er blevet udviklet (med henblik på afvikling første gang forårssemestret 2001). For at konsolidere STÅ-produktionen har studienævnet i 2000 iværksat en særlig vejledningsindsats over for opgaveskrivende studerende, blandt andet ved at etablere speciel undervisning og opgavegrupper.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Klas. filologi*	*Religion*	*Øvr.hum.*	*Afrikastudier*	*Meritoverført*	*I alt*
Græsk, hovedfag	33,50	1,00	0,75			35,25
Græsk, bifag	2,50					2,50
Latin, hovedfag	30,50	1,00	1,25	0,33	0,25	33,33
Latin, bifag	2,00	0,25				2,75
Oldtidskundskab	3,50		1,00			4,50

Teologi	80,75
Dansk	8,50
Klassisk arkæologi	7,75
Religion	10,75
Historie	18,00
Filosofi	5,50
Øvrige humaniora	26,00
Merit- og gæstestud.	0,25
I alt	229,50

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

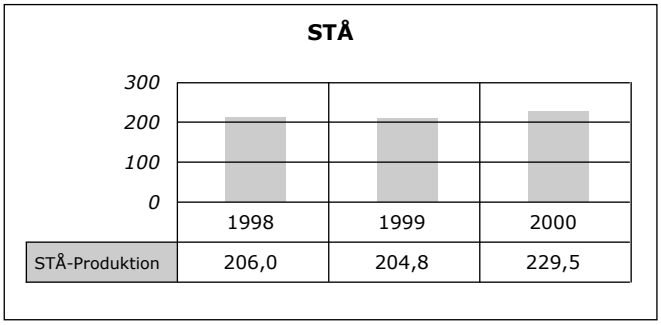

Studieleder Christian Troelsgård

Polis Centeret

Ledelse pr. 1.2.2000
Centeret ledes af docent dr.phil. Mogens Herman Hansen.

Organisation
Centeret er associeret med Institut for Græsk og Latin.

Adresse
Polis Centeret
Institut for Græsk og Latin
Njalsgade 94
2300 København S
Telefon 35 32 81 40
Fax 32 54 89 54
www.igl.ku.dk/POLIS/Welcome.html

Centerlederens årsberetning

Polis Centeret (The Copenhagen Polis Centre) er et forskningscenter under Danmarks Grundforskningsfond, oprettet for en femårig periode (sept. 1993 – sept. 98) med en bevilling på 8 millioner kr. og forlænget med virkning fra sept. 1998 frem til sept. 2003 med en bevilling på 10,9 millioner kr.

Personaleforhold
Pernille Flensted-Jensen fratrådte den 1.9. til et adjunktur på Institut for Græsk og Latin.

Th. Heine Nielsen er blevet udnævnt til extern lektor ved Nottingham University.

M.H. Hansen har i nov. modtaget et af Einar Hansens stipendier for 2000.

1.7. tiltrådte Rune Frederiksen som ph.d.-studerende ved centeret. Frem til juni 2003 skal han studere "Bymurenes betydning for dannelsen af den græske polis, og deres forekomst som essentielt element i den fuldt udviklede polis i klassisk tid."

To specialestuderende med tilknytning til Polis Centeret har afleveret i løbet af 2000: Helle Gjellerup (om Aristoteles' samling af 158 forfatningsbeskrivelser sammenlignet med hans almene analyse af polis i Statslæren), Bjørn Paarmann (om toponymer versus ethnika i Det Deliske Søforbunds tributlister). En studerende skriver fortsat speciale i tilknytning: Adam Schwartz (om forfatningstypen politeia i Aristoteles' Politik).

Rune Frederiksen afsluttede sine magisterkonferens-arbejder med to større studier om det græske teater: (a) et studie af det hellenistiske teaters arkitektur, som er udgivet i Proceedings of the Danish Institute at Athens bind III 2000 (b) en sammenligning af en registrant over samtlige græske teaterbygninger med alle de teatre der er belagt i litterære og epigrafiske kilder, planlagt udgivet i centerets papersserie.

Forskningsvirksomhed
Centerets formål er at beskrive den typiske oldgræske stats- og bosættelsesform: Polis (bystaten). På centeret skal der (for første gang nogen sinde) udarbejdes en registrant over alle kendte græske bystater i perioden ca. 600-300 f.Kr., og med udgangspunkt i denne registrant skal de accepterede teorier om den græske polis' fremvækst og karakter nyvurderes og revideres. Inklusive alle de græske kolonier i Middelhavs- og Sortehavsområdet var der i den nævnte periode nok henved 1500 græske bystater, men først når registranten er udarbejdet, vil man have et kvalificeret bud på, hvor mange bystater der var, hvor de lå, og hvor mange karakteristiska, de havde fælles.

For at sætte undersøgelsen af de oldgræske bystater ind i et større perspektiv vil de opnåede forskningsresultater blive sammenlignet med, hvad man ved om alle de andre bystatskulturer, der har været i historien fra oldtiden til vore dage. Heller ikke her har man tidligere forsøgt at skabe sig et overblik over, hvor mange og hvilke bystatskulturer, der har været i verdenshistorien.

Undersøgelserne skal tjene til at belyse (a) sammenhængen mellem statsdannelse og urbanisering, (b) principper og problemer i forbindelse med sammenslutningen af stater i statsforbund og sammenlægningen af stater i forbundsstater, (c) modsætningen mellem en historisk analyse baseret på den selvopfattelse, der findes i kilderne (grækernes egen opfattelse af polis) og en historisk analyse baseret på moderne begreber (antikhistorikernes opfattelse af bystatsbegrebet).

Arbejdet med registranten over samtlige bystater er opdelt i regioner (Attika, Boiotien, Arkadien osv.) og 39 udenlandske forskere er tilknyttet Polis Centeret som medarbejdere på dette projekt.

Hvert år afholdes et eller flere symposier om de problemer, der behandles af centeret. I disse symposier deltager alle centerets indenlandske og de fleste af de udenlandske medarbejdere. Der har allerede været afholdt syv symposier, hvis akter er udgivet af centeret i serien Historisk-Filosofiske Meddelelser fra Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab. centerets anden publikationsrække er samlinger af artikler udarbejdet af centerets medarbejdere samt andre tilknyttet projektet. Artiklerne samles i bindene Papers from the Copenhagen Polis Centre og publiceres af tidsskriftet Historia (Stuttgart) i serien Einzelschriften; fem bind er publiceret. Centerets hovedpublikation, selve registranten og analysen af det indsamlede materiale, vil blive publiceret af Oxford University Press, formentlig i år 2003.

The Atlas of the Greek and Roman World, Chapel Hill NC, USA, har publiceret deres nye store atlas over den antikke verden (som bærer projektets navn). Det løbende samarbejde mellem centeret og atlas-projektet er dermed afsluttet.

Resten af centerets femårsperiode, dvs. tiden frem til september 2003, vies til fuldførelsen af registranten over samtlige kendte poleis fra arkaisk og klassisk tid (ca. 650-323 f.Kr.) samt analysen af polis-begrebet ud fra registranten. I løbet af 2000 har flere medarbejdere afleveret deres beskrivelse af den region, de har haft ansvaret for, og ca 4/5 af registranten er nu i hus og store dele af den er blevet revideret og uniformeret i overensstemmelse med cenerets udgivelsesplan. Arbejdet er blevet ledet af Th. Heine Nielsen og M.H. Hansen, mest af førstnævnte i den tid, hvor M.H. Hansen har skullet fuldføre arbejdet med analysen af de 30 bystatskulturer. T. Fischer-Hansen har i samarbejde med Th. Heine Nielsen færdiggjort registrantarbejdet på de to største af alle regionerne: Sicilien og Syditalien.

Formidling

Udgivervirksomhed

I maj publiceredes "A Comparative Study of Thirty City-State Cultures", Det Kongelige Danske Videnskabernes selskab, Historisk-filosofiske Skrifter 21, pp. 636 med 98 illustrationer og kort; udgivet af M.H. Hansen, der også har forfattet beskrivelsen af den oldgræske bystatskultur (141-87) samt skrevet bindets indledning (11-34) og konklusion (597-623). Hermed er Polis Centerets ene hovedprojekt afsluttet: sammenligningen af de oldgræske bystater (poleis) med alle andre bystatskulturer i verdenshistorien. Publiceringen af bindet har dog ført til opdagelsen af yderligere bystatskulturer og til ønsket om en nøjere beskrivelse af mulige bystatskulturer, der kun er kursorisk omtalt i indledningen. Derfor planlægges et supplementsbind med beskrivelse af bl.a. følgende bystatskulturer: Nepal (1480-1768), Asante, Zapotec, Anatolien (ca. 1900-1800), Nordsyrien (ca. 1100-800), samt en alternativ beskrivelse af de sumeriske bystater og af vestdelen af Romerriget som et system af civitates.

I august udkom Polis & Politics. Studies in Ancient Greek History Presented to Mogens Herman Hansen on his Sixtieth Birthday, August 20, 2000. Mus. Tusc. pp. 651. Bindet indeholder 35 bidrag, hvoraf de 18 er skrevet af forskere, der har medvirket ved Polis Centerets symposier og/eller bidraget til centerets registrant over arkaiske og klassiske poleis.

M.H. Hansen har forelagt centerets undersøgelse af alle bystatskulturer ved foredrag holdt ved Oxford University og Det Danske Institut i Athen.

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	3,0
STIP	0,5
TAP	0,2
TOTAL	3,7

VIP Eksternt finansieret

Fischer-Hansen, Tobias; forskningslektor.
Hansen, Mogens Herman; centerleder.
Nielsen, Thomas Heine; forskningslektor.

STIP Eksternt finansieret

Frederiksen, Rune; ph.d.-studerende.

Ved UCL, London University

Dr. Simon Hornblower (medforfatter på publikationen til OUP).

Centerleder Mogens Herman Hansen

Institut for Psykologi

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor, ph.d. Niels Engelsted.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor, ph.d. Niels Engelsted, viceinstitutleder, lektor, cand.psych. Helmer Bøving Larsen, lektor, M. phil. Barry Hutchings, lektor, mag.art. Ole Elstrup Rasmussen, lektor, cand.psych. Ivy Schousboe, TAP-repræsentanterne: socialrådgiver Inger Poulsen Dutton og kontorfuldmægtig Lene Seedorff samt studenterrepræsentanterne: Peter Olsen og Ditte Rose Andersen.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet, der nyetableredes pr. 1.2.1999 gennem fusion af Psykologisk Laboratorium og Institut for Klinisk Psykologi, omorganiseredes på tværs af tidligere laboratorie- og institutgrænser, og med en omdannet universitetsklinik.

Adresse
Njalsgade 88
2300 København S
Telefon 35 32 88 19
Fax 35 32 87 45
www. psyk.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Historie og fysiske rammer
Institut for Psykologi er grundlagt under navnet Det psychofysiske Laboratorium af Alfred Lehmann i 1886. Det er således et af de ældste psykologiske institutter i verden. Efter en begyndelse under trange kår i Metropolitanskolens kælder blev det i 1903 overtaget af universitetet og kunne i 1916 rykke ind i den nyopførte bygning i Studiegården under navnet Psykologisk Laboratorium. Med indførelsen af den psykologiske kandidateksamen i 1944 blev pladsen snart så trang, at en del af forskningen og undervisningen måtte forlægges til flere lokaliteter rundt om i byen. Med støtte fra Rockefeller Foundation oprettedes under laboratoriet i 1950 Universitetets Børnepsykologiske Klinik, som blev begyndelsen til Institut for Klinisk Psykologi med tilhørende klinikvirksomhed, der i 1968 udskiltes fra laboratoriet. I april 1975 kom de spredte "afdelinger" igen under samme tag i den nuværende lokalitet på Københavns Universitet Amager, hvor sammenlægningen afsluttedes i 1999 med forening af Psykologisk Laboratorium og Institut for Klinisk Psykologi til det nye Institut for Psykologi. Foruden faciliteter til instituttets traditionsrige perceptionspsykologi blev der ved udflytningen til KUA indrettet nye eksperimentalafsnit til informationspsykologi, komparativ psykologi og neuropsykologi, hvor også en del af den AV- og PC-baserede øvelsesundervisning kom til at foregå. I 1989 oprettedes et Center for spædbørn og deres familier og 1999 udvidedes afsnit for Komparativ psykologi med et laboratorium for eksperimentel hjerneforskning. Instituttets forskning og undervisning dækker et stort udsnit af psykologiens basale discipliner og anvendelsesfelter.

Personaleforhold
Instituttet har besat et adjunktur i klinisk psykologi inden for området børn og voksne. Der var seks ansøgere (3 kvinder og 3 mænd) til stillingen, som blev besat med ph.d. cand.psych. Stig Poulsen.

Psykologiske discipliner

Forskningsvirksomhed
Instituttets forskningsaktiviteter fordeler sig på 13 områder, hvoraf de fire sidstnævnte, kliniske discipliner omtales under Klinisk Psykologi.

1. Almen psykologi
Almen psykologi undersøger psykologiens mulighed som sammenhængende videnskab gennem identifikation, begrebsliggørelse og analyse af sagsforhold, der antages at være fælles for hele det psykologiske videnskabsområde.

1.1. I et projekt om det psykiskes geografi (Københavns Universitets Årbog 1993, s. 443 og 1997, s. 563) er en delstudie fortsat om mening som biologisk kategori og grundlæggende for det psykiske som en relation i verden (Niels Engelsted).

1.2. En videnskabsteoretisk undersøgelse af virksomhedsteoretiske bidrag til antropologi, herunder psykologi, er afsluttet med forsvar af afhandlingen "Human Activity". Endvidere er projektet Ipsative tests færdiggjort (sm. m. H. Elkjær). Fortsat undersøgelse af valideringsmåder ved erhvervspsykologiske personlighedstests (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 569) gennem sikkerhedskvalificering af ratings (sm. m. H. Elkjær og Mater Management). Der er indledt brugerundersøgelse af den socialpsykiatriske "Støtte-kontaktpersonordning" i Københavns Kommune baseret på 50 bruger- og fokusinterviews med ansatte støtte-kontaktpersoner (Benny Karpatschof, sm. m. Støtte-kontakt Centret og Familie- og arbejdsmarkedsforvaltningen).

1.3. Videreførelse af forskning i psykologiske aspekter i traditionel og alternativ behandling (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 569) og færdiggørelse af tre artikler om psykologiens grundlagsproblemer i forlængelse af et afsluttet bog-projekt om kognition, sprog og handling (Nini Prætorius).

1.4. En afhandling om neurosebegrebets opståen og udvikling i 1800-tallet (Københavns Universitets Årbog 1994, s. 459) er afsluttet; en videnskabsteoretisk analyse af begrebet emergens i human-, samfunds- og naturvidenskaberne (sm. m. C. Emmeche og F. Stjernfeldt) fortsættes og en undersøgelse af sansningens og motorikkens kognitivisering i 1800-tallet er indledt (Simo Køppe).

1.5. Et ph.d.-projekt, "Selvet i psykologien", er påbegyndt med analyser af dagbogsnotater med henblik på at afklare og diskutere selvets genstandsfelt og teorier (Birgit Rendsmark).

1.6. Et andet ph.d.-projekt, "Kropsskema og kropsbillede – Den reale og irreale krop", er indledt med følgende formål: (1) empirisk at undersøge holdbarheden af den anførte dikotomi, (2) at undersøge forskelle og ligheder mellem normales og anorektikeres kropsskema og kropsbillede, og (3) at udfærdige en model af kroppens repræsentation i psyken. Et teoretisk uddybende arbejde er påbegyndt, ligesom et pilotforsøg med Torsten Ingemann Nielsens "fremmed hånd" eksperiment er foretaget (Jesper Brøsted).

2. Informationspsykologi

Informationspykologi udforsker perceptuelle og kognitive processer, humane såvel som datamatiske, med henblik på robotter til industri, undervisning og specialtræning; endvidere menneske-maskine samspils kognitive, sociale og organisatoriske aspekter til fremme af informationsteknologiske systemers brugervenlighed, sikkerhed og effektivitet.

2.1. Ved Center for Visuel Kognition studeres kognition ved anvendelse af en kombination af eksperimentelle teknikker fra psykofysik og kognitionspsykologi, matematisk modellering og computersimulering samt analyse af aktiveringsmønstre i hjernen under udførelse af visuelle opgaver (funktionel billeddannelse ved PET og fMRI). En ved centret udviklet teori om visuel selektiv opmærksomhed (matematisk udtrykt i Bundesens "general theory of visual attention", TVA) søges nu (a) videreudviklet til en neuropsykologisk teori om visuel opmærksomhed gennem funktionelle aktiveringsundersøgelser (sm. m. O.B. Paulson, m.fl. Rigshospitalet) og til en neural teori (sm. m. J. Duncan, MRC Cognition and Brain Science Unit, Cambridge) og (b) integreret med andre teorier til en generel teori om visuel kognition (Claus Bundesen sm. m. G.D. Logan, Vanderbilt University, A. Larsen og S. Kyllingsbæk).

2.2. I nogle eksperimentelle, komputationelle og neurobiologiske undersøgelser af visuel informationsbehandling (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 578) er resultaterne af hjerneaktiveringsstudier, der har til formål at belyse de hjernestrukturer der er involveret ved visuel perception af bevægelse, under bearbejdning (sm. m. O.B. Paulson og I. Law, Rigshospitalet, C. Bundesen og S. Kyllingsbæk). Et projekt om film, kognition og emotion (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 570) er videreført med en eksperimentel undersøgelse af bisensorisk (visuel og auditiv) perception til belysning af hvor stærkt fortolkningen af det, vi har indtryk af, er bundet til den sansemodalitet, der er kilde til indtrykket; kan det f.eks. forekomme, at det der rapporteres visuelt perciperet faktisk er "hørt", og omvendt? (sm. m. J. Baert, Leuven Universitet, C. Bundesen, T. Grodal og L. Højbjerg, Institut for Film-, TV- og Medievidenskab). Et andet projekt, "Computing Natural Shape" (ibidem), er fortsat (Axel Larsen sm. m. P. Johansen, Datalogisk Institut, og forskere ved IT-Højskolen og Institut for Matematik & Datalogi, Syddansk Universitet).

2.3. I et internationaliseret ph.d.-projekt er nogle undersøgelser af visuel søgning og hæmning af "gamle" felter for objekter i synsfeltet (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 566) videreførte (sm. m. G.W. Humphreys, Birmingham Universitet; D. Watson, Warwick Universitet; I. Law, Rigshospitalet). En dertil knyttet undersøgelse af indkodningen af information til visuel korttidshukommelse er også fortsat (sm. m. C. Bundesen og A. Larsen). Resultaterne af en undersøgelse af afstanden mellem stimuli i "whole report" er meddelt i en poster præsenteret ved et møde i Liège (Søren Kyllingsbæk sm. m. J. Vanrie og C. Valla, Leuven Universitet, og C. Bundesen).

2.4. Et andet, internationaliseret ph.d.-projekt om evalueringsproblemer ved design af brugergrænseflader i IT-systemer (Københavns Universitets Årbog 1996, s. 447, og 1998, s. 566) er færdiggjort (Niels Ebbe Jacobsen sm. m. B.E. John, Carnigie Mellon Universitet, og M. Hertzum, Risø).

3. Komparataiv psykologi og ethologi

Komparativ psykologi, herunder hjerneforskning der anvender dyremodeller, studerer et bredt spektrum af psykofysiologiske processer og reaktioner ved hjælp af dertil egnet laboratorieteknik. Ethologi, herunder humanethologi, undersøger dyrs og menneskers artstypiske adfærd i deres naturlige habitater, og nu også biopsykologiske konsekvenser af industrisamfundets manglende hensyntagen til deres artstypiske levevis.

3.l. Grundet en påbudt ombygning af instituttets eksperimentalafsnit for komparativ psykologi har alle eksperimentelle aktiviteter været helt eller delvis indstillet i perioden. På trods heraf er der sket visse eksperimentelle fremskridt og gennembrud for den kognitive neurovidenskabs tre forskningslinier (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 570). I forbindelse med (i) undersøgelser af det neurale grundlag for spatial indlæring og hukommelse har nogle delprojekter bidraget til en funktionel karakteristik af visse præfrontale og hippocampale strukturer og disses betydning for "egocentrisk" og "allocentrisk" navigation og problemløsning. (ii) Vedrørende identifikation og analyse af det neurale grundlag for "funktionel plasticitet" har et delprojekt bidraget til kognitiv karakteristik af det neurale substrat for allocentrisk "place learning" efter læsioner i præfrontal cortex og det hippocampale system, samt til en strukturel og biokemisk karakteristik af de neurale systemer som medierer rehabilitering efter hjerneskader i disse områder. (iii) Som led i en skizofrenirelateret forskning har brug af "d-amfetamin-rotte-modellen" ført til en delvis identifikation af det neurale grundlag for visse skizofreniforme symptomer. Angående Alzheimers demens er en række dyremodeller analyseret og vurderet som mulige hjernemodeller for denne lidelse (Jesper Mogensen, A. Moustgaard, C. Mellentin, L. Nielsen, K.H. Jespersen, N.H. Nielsen, R. Døngart, J. Wegener, K.S. Nielsen, U. Mogensen).

3.2. Vedrørende en tværkulturel undersøgelse af morbarn dyadens betydning for færdighedsudviklingen hos børn i alderen 18-24 mdr. (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 565) er en afsluttende rapport under udarbejdelse (sm. m. A. Guillain, Montpellier III). Et arbejde om interaktion bestemt ved relative sandsynligheder (propensiteter) hidrørende fra de interagerende faktorer, eksemplificeret ved analyser af biopsykologiske fænomener, er færdiggjort til et fransk tidsskrift. I fortsættelse af et andet arbejde om emergent bevidsthed anskuet som løsning på bevægelsens problem (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 566) er et nyt bidrag om dyrs bevidsthedsformer som forløbere for human bevidsthed meddelt i posterform ved en konference i Tucson, Arizona (Arne Friemuth Petersen).

4. Neuropsykologi

Neuropsykologi er studiet af relationer mellem hjerne, adfærd og mentale processer; som anvendt disciplin undersøger klinisk neuropsykologi patienter med læsioner i centralnervesystemet.

4.1. I et EU-finansieret projekt med undersøgelser af visuel integration er data fra et PET-eksperiment med normale forsøgspersoner analyseret og indsendt til publikation (sm. m. C. Gerlach o. a.). I en del af projektet er data fra eksperimenter med en patient med selektive defekter i visuel integration analyseret og indsendt til publikation (sm. m. L. Marstrand o. a.). I andre dele af projektet er der fortsat dataindsamling. I et samarbejde med forskere på Hu-

kommelsesklinikken, Rigshospitalet, er et stort projekt indledt med tværvidenskabelige undersøgelser af fysiologiske og psykologiske variable hos patienter i prækliniske og tidlige faser af demens (især Alzheimers sygdom) for specielt at belyse betydningen af evt. dysfunktion i frontallapperne. I samarbejde med genetikere og klinikere i England og København foretages præliminære undersøgelser af fænotypen (i tidlig fase) af en dominant arvelig demenssygdom knyttet til en mutation på kromosom 3 (Anders Gade).

4.2. En follow-up undersøgelse er indledt af 70 hjerneskadede personer, der gennemgik neuropsykologisk genoptræning ved Center for Hjerneskade i perioden 1988-92 (Københavns Universitets årbog 1997, s. 565), sammenlignet med 70 hjerneskadede personer som ikke fik genoptræning. Gennem interviews indhentes der udførlige oplysninger om psykisk trivsel og daglige gøremål (sm. m. M. Pinner). Der er afsluttet en undersøgelse af 39 hjerneskadede personer, som gennemgik samme genoptræning, hvor det konstateredes at 10 personer der havde et Apolipoptotein-E gen, som giver tilbøjelighed til Alzheimers sygdom, havde et dårligere forløb efter skaden end de resterende 29, der ikke havde genet (Tom Teasdale sm. m. C. Ripa og O.S. Jørgensen).

4. 3. Et ph.d.-projekt om kognitive vanskeligheder hos dyslektikere (Københavns Universitets Årbog 1996, s. 475, og 1998, s. 567) er afsluttet med indlevering af afhandling til bedømmelse (Åse Bundgård).

4.4. I et andet ph.d.-projekt om "frontallaps-aspekter" af hukommelse hos amnestiske patienter og normale kontrolpersoner er dataindsamlingen færdig. Der er foretaget analyser af data indsamlet under hukommelsesaktivering ved PET-scanning, mens korrelationer mellem kognitive, fysiologiske og anatomiske mål udestår (Henrik Mortensen).

4.5. I et tredje ph.d.-projekt om kognitive forstyrrelser hos nydebuterede skizofrene er indtil nu undersøgt ca. 30 patienter. Foreløbige resultater er meddelt i konferencebidrag (Birgitte Fagerlund).

4.6. I et fjerde ph.d.-projekt, "Visuel perception hos apopleksipatienter med infakt i den posteriore cerebrale arteries forsyningsområde" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 567, og 1999, s. 571), er rekruttering af patienter næsten afsluttet; enkelte patienter med vanskeligheder i visuel formperception er blevet detailundersøgt (Lisbet Marstrand sm. m. C. Gerlach).

4.7. Et femte ph.d.-projekt, "Klinisk neuropsykologisk undersøgelse af ældre i Brønshøj-Husum" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 568) er afsluttet med indlevering af afhandling (Rikke Kirstine Lomholt).

4.8. Et sjette ph.d.-projekt, "Prænatal hormonel eksposition og kønspsykologiske forskelle" (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 571) fortsættes (Caroline Ripa).

4.9. Et syvende ph.d.-projekt, "Quality of Life after Brain Injury: A Postmodernistic Research" (ibidem), er også fortsat (Suzan Stub Jensen).

5. Organisationspsykologi

Organisationspsykologi undersøger det psykiske arbejdsmiljø som system og kultur, herunder ledelsesformer i samspil med arbejdsgruppen, medlemmernes kvalifikationer og kompetenceudvikling, virksomhedsændringer, organisationslæring m.m.

5.1. I et projekt om arbejdsgrupper som arena for læring og kompetenceudvikling (Københavns Universitets Årbog 1996, s. 475) er begrebet om arbejdsgruppe blevet problematiseret og i et indlæg ved en konference i Sverige foreslået erstattet med et begreb om arbejdsnetværk. I et andet projekt om ledelse af innovation (Københavns Universitets årbog 1997, s. 565) er der foretaget en grounded theory inspireret analyse af observationsdata fra tre virksomheder, og en redaktion af arbejdet er begyndt (Arne Prahl).

5.2. Ved Center for Kompetenceforskning er et grundforskningsprojekt, "Simulation studies of competence and qualifications – SimCom" (Københavns Universitets Årbog 1995, s. 446, og 1998, s. 568), fortsat med udvikling af modelleringsredskaber ved hjælp af hvilke der er etableret sammenhæng mellem teoretiske antagelser og data om aktørers kompetence, problemløsningsstrategier og planlægningsfærdigheder; endvidere er eksperiment nr. 2 gennemført (Ole Elstrup Rasmussen sm. m. J.Aa. Jensen).

5.3. Et ph.d.-projekt, "Arbejdsnetværk og kompetenceudvikling" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 568 og 1999 s. 571) er videreført gennem en detaljeret analyse af et tidligere indsamlet datamateriale. Analysen afdækker en række processer, hvorved forskellige faggrupper, som for nyligt er blevet samlet i et enkelt team, i et vist omfang bliver 'filtret' ind i hinanden. Indfiltringsprocessen analyseres via de subjekt- og objektpositioner, som opstår i forbindelse med møder og kursusforløb. Sideløbende med denne analyse er der udarbejdet tre artikler, som udvikler og begrunder det anvendte analytiske perspektiv (Torben Elgaard Jensen).

6. Personlighedspsykologi

Personlighedspsykologi udforsker det psykiskes dynamik, behovs- og følelseslivet som det kommer til udtryk og udvikles i den enkeltes tilværelse, livsbane og læring.

6.1. Arbejdet med et bogmanuskript, "Personal Trajectories of Participation in Psychotherapy and Beyond" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 568) er fortsat med udfærdigelse af de empiriske kapitler, som også har været diskuteret ved to møder i internationale forskernetværk. Psykoterapi opfattes her som en del af klienters hverdag, og det undersøges hvordan de selv frembringer virkningen af terapien ved at drage slutninger fra terapisamtaler til deres dagligliv (sm. m. kolleger i ind- og udland). I sammenhæng hermed er der indledt udvikling af en personlighedspsykologisk tilgang til læring (Ole Dreier sm. m. J. Lave, Berkeley Universitet).

6.2. En teoretisk afklaring af begreberne "selv" og "bevidsthed" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 568) er videreført (sm. m. S. Cawasje og T.I. Nielsen), en festskriftartikel om modernitetens moral og en anden artikel om betydning og mening i virksomhedsteoretisk perspektiv er færdiggjorte ligesom en tredje artikel om Københavnerskolens personlighedspsykologi; bidrag til et psykologisk leksikon om "dansk psykologi", "fænomenologi", "moral" og "æstetik" er under udarbejdelse (Erik Schultz sm. m. J. Bjerg, RUC).

6.3. Et ph.d.-projekt, "Psykosociale aspekter af livsførelse med Huntingtons Chorea, herunder betydningen af præsymptomatisk undersøgelse blandt personer med risiko for anlæg til sygdommen" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 569), er fortsat med begrebsafklaring, dataindsamling og -analyse (Lotte Huniche sm. m. Arvebiologisk Institut, Panum, m.fl.).

6.4. Et andet ph.d.-projekt, "Socialt arbejde med stofmisbrugere på gadeplan", er indledt. Det drejer sig om en 3-årig kortlægning og analyse af socialt arbejde i og om-

kring stofmiljøer i København og Odense. Det undersøges hvordan princippet om "skadesreduktion" realiseres i praksis; ligeledes undersøges relationerne mellem gadeplansarbejdet og behandlingssystemet. Arbejdet er påbegyndt med en kortlæggende interviewrunde med relevante institutioner og projekter (Esben Houborg Pedersen).

7. Socialpsykologi

Socialpsykologi undersøger interaktionen mellem individ og samfund, institutioner og etniske grupper, ud fra en antropologisk og kulturel synsvinkel med speciel vægt på påvirkning og forandring af individers og institutioners funktionsmåder.

7.1. En studie af mundtlige beretninger om blodfejder på Bellona er indledt med henblik på en bellonesisk og dansk udgivelse, som Bind 3 i en allerede eksisterende samling, der hermed tilføres 120 fortællinger om samme emne, men fortalt af en anden informant. I fortsættelse af en tidligere undersøgelse af humor (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 571) er der indledt analyse af humoristiske tekster, "Ethnic humor in the Solomon Islands", hvor fortælleren og historiens aktører kommer fra forskellige etniske grupper; i førte fase er de oprindelige polynesiske tekster oversat. En undersøgelse af alkoholmisbrug blandt polynesere og melanesere i Salomon-øerne (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 571) fortsættes (Rolf Kuschel).

7.2. En fællesnordisk undersøgelse af teenageværelsets betydning for konstruktionen af ungdom og et EU-projekt, "Youth at Risk: Misleading trajectories in European youth education" (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 565-66), er videreført med afholdelse af konferencer. Et andet EU-støttet projekt, "Integration through training" (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 572), er fortsat på andet og sidste år (Sven Mørch).

7.3. Et projekt om cerebrale senfølger til cancer og cancerbehandling hos ca. 200 tidligere patienter (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 566) fortsættes (sm. m. læger ved Rigshospitalet). Et tværfagligt projekt, "Psykosociale forholds betydning for sygdoms- og sundhedsadfærd" (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 566 og 1998, s. 569) fortsætter ligeledes (Helle Andersen).

7.4. Indledt undersøgelse: "Ecstasy, brugerperspektiver og betydning!" – I forbindelse med undervisningen i Kvalitativ metode har syv studentergrupper foretaget brugerundersøgelser blandt yngre ecstasybrugere. Disse opgaver omredigeres og indplaceres i en samlet antologi over et alternativt perspektiv på ecstacy. Hensigten er at beskrive hvorledes brugen af ecstacy kan ses som et kontekstuelt og funktionelt middel til opnåelse af personlig og social tilfredsstillelse (Torben Bechmann Jensen sm. m. L.O. Stölan).

7.5. I et ph.d.-projekt, "Perception and understanding of health and disease among the health providers and the local people in Jajarkot District, Nepal" (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 572), er dataindsamling og -analyse afsluttet og en endelig rapport under udarbejdelse (Shishir Subba).

7.6. Et andet ph.d.-projekt, "Nepalese Women's Autonomy with Special Reference to Fertility Regulation", er indledt med projekt-design under et ophold ved instituttet og derpå udførelse af et pilotprojekt i et udvalgt område af Nepal (Sabitri Sthapit).

7.7. I et tredje ph.d.-projekt, "Den sociale anerkendelses problematik, belyst gennem opfattelser af ære i det danske samfund" (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 570), er der foretaget 34 semistrukturerede kvalitative interviews med danske og dansk-tyrkiske personer og bearbejdningen af dem er påbegyndt (Charlotte Kragh sm. m. M. Celik, G. Taskiran og otte studerende).

7.8. Et fjerde ph.d.-projekt, "Livsstil og trafikal adfærd hos unge bilister", er indledt finansieret af Sektorforskningsinstituttet Danmarks Transport Forskning. Formålet er at undersøge eventuelle sammenhænge mellem livsstil og trafikal adfærd og at uddybe den eksisterende viden om kørestil hos unge bilister. Der er foretaget litteraturstudier og fokusgruppeinterviews og der forestår en spørgeskemaundersøgelse med et større antal unge bilister (Mette Møller sm. m. Center for forskning i transportadfærd, CEFTA).

8. Uddannelsens og formidlingens psykologi – pædagogisk psykologi

Her undersøges formidlingen af påvirkninger og ændringsprocesser hos børn og voksne hvad angår viden, holdninger, færdighedsindlæring og handlemuligheder.

8.l. En ph.d.-afhandling, "Dilemmaet som lærer – en fænomenologisk beskrivelse af dilemmaer og deres virke som ændringsformidler i pædagogiske og almenpsykologiske sammenhænge" (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 566), er afsluttet og forsvaret. Dilemmabegrebet er her udmøntet i en læringsbaseret undervisningsmodel og almengjort i forhold til hverdagsbevidsthed. Et udviklingsarbejde med anvendelse af videooptagelser ved formidling af læring af supervisorrolle (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 570) er fortsat. Påbegyndt udvikling af vejledning i opgaveskrivning, konstrueret som søgning på internet-model, og indsamling af vejledninger til udførelse af øvelser i psykologiundervisning med sigte på udgivelse (Jens Berthelsen sm. m. B. Jensen, DPU).

8.2. Vedrørende en evaluering af behandlingen af aggressive unge mænd er resultaterne af interviews og observationer fremlagt til diskussion ved tre konferencer, og en endelig rapport er under udarbejdelse (sm. m. S. Hakesberg, Socialdirektoratet, Nuuk). En undersøgelse, "Risk Factors and Traumatization", af Røde Kors delegaters reaktioner på oplevelser ved udstationering i krigs- og kriseområder er indledt med gennemgang af cases og udvikling af spørgskema og test (Peter Berliner sm. m. S. Regel, Nottingham Trent Universitet, og S. McLaslin, Universitetet i South Dakota).

8.3. Nogle udviklingsarbejder vedrørende pædagogiske og praktiske problemstillinger med software og hardware i forbindelse med indførelse af IT på KUA (Københavns Universitets Årbog, 1998, s. 570) har foreløbig resulteret i udvikling af opkvalificeringskurser for undervisere i e-learning (såvel et pædagogisk kursus som et kursus i anvendelse af den aktuelle software, "LotusLearningSpace"). Dette IT-opkvalificeringsprojekt vil med udvalgte undervisere på KUA blive iværksat i foråret 2001 samt fulgt op med en rapport (Svend Børge Andersen).

8.4. Et aktionsforskningssamarbejde, "Vilde læreprocesser" (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 572), er fortsat med diverse udgivelser og fulgt i sin dannelse i løbende dialog. I et tværfagligt projekt om stofmisbrugeres hverdag i tre danske byer (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 569) er et delprojekt om behandlingssystemet fortsat i et ph.d.-projekt ved E.H. Pedersen (sm. m. Center for Rusmiddelforskning, AU). I forbindelse med et tværvidenskabeligt forskningsprogram, "Livsformer og velfærdsstat

ved en korsvej?" (ledet af etnolog T. Højrup) er delprojektet "Velfærdsstatens psykologi" (ibidem) fortsat med empiriske undersøgelser og seminarer (Morten Nissen).

8.5. Et ph.d.-projekt, "Børns brug af 3D virtuelle verdener på internettet", er indledt med det formål empirisk at undersøge interaktionseffekter mellem børn og virtuelle verdener med henblik på at redegøre for i hvilke livskonstellationer sådanne verdener kan inddrages på hensigtsmæssig vis. Der er tale om en "5. dimensions" studie (M. Cole) i et eksisterende observationsfelt bestående af en gruppe 10-12 årige børn, der mødes ugentligt for at etablere en 3D virtuel verden på internet i samarbejde med en gruppe svenske børn, som logger sig på i Ronneby (Estrid Sørensen sm. m. forskere ved Højskolen i Karlskrona og det Autonome Universitet i Barcelona).

9. Udviklingspsykologi

Udviklingspsykologi undersøger individets udvikling gennem barne- og ungdomsårene som person og som kulturmedlem.

9.1. En analyse af udviklingsbegrebet i moderne psykologi, "Udviklingspsykologi og børn i virkeligheden" (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 572), er i artikelform videreført med diskussion af forskellige synsvinkler på udforskning af børn og kritik af nogle aktuelle tilgange, der opfordrer til at udforske børn ud fra et kompetenceperspektiv og alene i deres lokale miljøer, samt et forsøg på at anlægge et børneperspektiv der anskuer børn som facetterede mennesker, hvis udvikling bedst kan forstås i forhold til kontekster på flere niveauer (Ivy Schousboe).

9.2. Et projekt om gymnasieelevers læreprocesser i fysik (Københavns Universitets Årbog 1996, s. 477, og 1998, s. 570) er afsluttet, og en rapport er under udgivelse (sm. m. K. Beyer og J. Dolin, RUC, samt tre gymnasielærere). Vedrørende tolkning af data fra computersimuleret problemløsning (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 572) foreligger en begrebsafklarende artikel (Jytte Bang sm. m. O.E. Rasmussen m. fl.).

9.3. En monografi om modernitetens psykologi (Københavns Universitets Årbog 1992, s. 425, og 1994, s. 462) er ført videre med studier af moderniseringsprocessers indflydelse på udvikling og personlighed samt deres betydning for psykologien som producent af ideologi. En oversigt i artikelform over tilknytningsforskningens resultater foreligger, suppleret med en vurdering af den rejste kritik, og en anden artikel om social arv og mønsterbrydere giver overblik over dette område. Indledt bogprojekt, "Psykologisk belysning af overdreven spillelidenskab", som bl.a. vil behandle de mekanismer der fører til intensivering af spillelidenskab med henblik på en kritisk stillingtagen til om spillelidenskab er en sygdom, af nogle betegnet ludomani (Arne Poulsen sm. m. C. Torp).

9.4. Et ph.d.-projekt, "Børneliv – børns udformning af liv i skole og SFO" (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 566), nærmer sig sin afslutning. Dataanalysen er foretaget på et subjektperspektivisk, kontekstuelt udviklingspsykologisk grundlag, idet udvikling foregår i åbne, interdependente systemer. Menneskelig udvikling bestemmes som bevaren gennem tilblivelse, hvor børns "deltagelse" og "engagement" er centrale faktorer. Et bidrag, "Forskning med børn, der deltager", udgivet af Børnerådet, har været drøftet ved et seminar med børnesagkyndige, og et andet med titlen "Legekammerater" er optaget i en antologi (Pernille Hviid).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Professor Claus Bundesen er medlem af "Advisory Council of the International Association for the Study of Attention and Performance", af bestyrelsen for "European Society for Cognitive Psychology" og af Det Humanistiske Fakultetsråd; bedømmer af projektansøgninger for The Israel Science Foundation (Jerusalem) og for Riksbankens Jubileumsfond (Stockholm), samt deltagelse i professorbedømmelse ved Haifa Universitet.

Professor Ole Dreier er medlem af udvalget af "Fakultetets Forsknings-Fredage", af Center for Sundhed, Menneske og Kultur, Aarhus Universitet, og Forum Kritische Psychologie, Berlin.

Lektor Anders Gade er formand for Fagnævn for neuropsykologisk videreuddannelse under Dansk Psykologforening og medlem af gruppen "Commotio Cerebri" ved Videnscenter for Hjerneskade.

Amanuensis Torben Bechmann Jensen er medlem af European Group for the Study of Deviance and Social Control, af Psykologforeningens organisationspsykologiske forum og bestyrelsesmedlem i Dansk Selskab for Tobaksforskning.

Lektor Benny Karpatschof er fagkoordinator for ph.d.-studiet og medlem af Fakultetets ph.d.-studienævn, af Psykologforeningens testudvalg og af bestyrelserne for Psykologisk Selskab for Forskningsmetodologi og den psykosociale rådgivning CEPAR.

Professor Rolf Kuschel er medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, af bestyrelsen for Inge Lehmanns Legat af 1983 og Forsvarsministeriets psykologisk-pædagogiske Råd.

Lektor Simo Køppe er medlem af Fakultetets ph.d.-udvalg.

Lektor Sven Mørch er medlem af Europarådets ekspertgruppe for ungdomsforskning og Undervisningsministeriets repræsentant for dansk ungdomsforskning i det nordiske samarbejde.

Lektor Morten Nissen er medlem af Center for Sundhed, Menneske og Kultur, Aarhus Universitet.

Lektor Arne Poulsen er medlem af bestyrelsen for Selskabet for Filosofi og Psykologi.

Lektor Arne Friemuth Petersen varetager en samarbejdsaftale med forskningsgruppen "Equipe EA 1972", Universitetet Montpellier III.

Lektor Arne Prahl er medlem af bestyrelsen for Arbejdsmiljøforskningsinstituttet.

Docent Nini Prætorius er medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd.

Stipendiaterne Jesper Brøsted og Lotte Huniche er medlemmer af fakultetets ph.d.-udvalg.

Stipendiat Pernille Hviid er medlem af Børnerådet.

Estrid Sørensen er medlem af Medierådet for Børn og Unge under Kulturministeriet.

Formidling

Redaktionelle hverv

Peter Berliner, i redaktionen af Psyke & Logos.

Claus Bundesen, Associate Editor og Elected Editor-in-Chief for European Journal of Cognitive Psychology, medlem af redaktionskomitéer for Psychological Review,

Psychological Research/Psychologische Forschung, Visual Cognition og Psycologica.

Ole Dreier, i redaktionen af Nordiske Udkast, Outlines og Forum Kritische Psychologie, Board medlem af Annual Review of Critical Psychology og Instituttets repræsentant i Dansk Psykologisk Forlag.

Niels Engelsted, i redaktionen af Mind, Culture and Activity.

Anders Gade, i redaktionen af Acta Neurologica Scandinavica.

Torben Bechmann Jensen, i redaktionen af Nordiske Udkast og Outlines.

Benny Karpatschof, i redaktionen af Psyke & Logos.

Rolf Kuschel, Consulting Editor for Asian Journal of Social Psychology og Advisory Board Member of International and Cultural Psychology, medlem af baggrundsgruppe for Nordisk Psykologi og fagredaktør ved Den Danske Nationalencyklopædi.

Axel Larsen, fagredaktør ved Den Danske Nationalencyklopædi.

Sven Mørch, Board medlem af international Journal of Identity Research.

Morten Nissen, hovedredaktør af Nordiske Udkast og Outlines.

Arne Friemuth Petersen, redaktion af instituttets årbogsbidrag.

Nini Prætorius, i redaktionen af Psyke & Logos.

Ole Elstrup Rasmussen, i redaktionskomitéen for Cognitive Science Research.

Ivy Schousboe, medredaktør på antologi om børneperspektiver.

Tom Teasdale, dansk redaktør for Scandinavian Journal of Psychology.

Lotte Huniche, i redaktionen af Nordiske Udkast og Outlines.

Kongresser og symposier

Ole Dreier var medarrangør af konference med Netværk for ikke-skolastisk læring, Sostrup Slot 2.-6. juni.

Torben Bechmann Jensen afholdt seminarer om forebyggelse for PSIKA i september og i selskaberne for Tobaks- og Alkoholforskning i oktober.

Benny Karpatschof var medarrangør af seminar om fænomenologi i Psykologisk Selskab for Forskningsmetodologi i maj og gav foredrag samme sted.

Morten Nissen arrangerede international konference om teknologi i social praksis, uddannelse, organisation og sundhedsvæsen i september.

Arne Poulsen var medarrangør af seminar om virksomhedsteori i Middelfart i november og af et 75-års jubilæumssymposium i Selskabet for Filosofi og Psykologi om kognition, emotion og repræsentation.

Ivy Schousboe var medarrangør af møderække om kompetencebegrebet i oktober og af en Christiansborg-konference om småbørn i december.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Svend Børge Andersen har samarbejdet med DAOU (Danish Association of Open Universities), Niels Brocks udviklingsafdeling og Forsvars Akademiet.

Peter Berliner har løbende samarbejde med Center for Traumatic Stress Research, Nottingham Trent Universitet, Institute for Mental Health, Universitetet i South Dakota, og Røde Kors' Internationale Reference Center.

Ole Dreier sidder i ledelsen for Center for Sundhed, Menneske og Kultur, Århus, og for Netværk for ikke-skolastisk læring, og bidrager til tidsskriftet Forum Kritische Psychologie, Berlin.

Torben Bechmann Jensen har haft samarbejde med Kræftens Bekæmpelse.

Rolf Kuschel deltog i møde i forskningsgruppen Alcohol and Drug Abuse in the Pacific, Honolulu.

Søren Kyllingsbæk har indledt samarbejde med Medical Research Unit og Cognition and Brain Unit i Cambridge.

Morten Nissen samarbejder med Netværk for ikke-skolastisk læring og Netværk for Kritisk Psykologi På Langs.

Arne Friemuth Petersen har løbende samarbejde med Laboratoire de psychologie génétique, Université Paul Valéry, Montpellier III, og med Service Peyre Plantade, C.H.U. Montpellier.

Gæsteforskere og gæsteforelæsere

Professor Jean Lave, Social and Cultural Studies, Graduate School of Education, University of California at Berkeley, var gæsteprofessor ved instituttet i forårssemestret og samarbejdede med professor Ole Dreier.

Indbudte gæster til afholdelse af seminarer eller konferencer var i 2000 professorerne: Peter Fonagy, London, Ernesto Spinelli, London, Geir Høstmark Nielsen, Bergen. Psykologerne: Hanne Nöhr, Skolepsykiatrisk Center, København, Loa Clausen, Center for Spiseforstyrrelser, Århus, Ida Koch, Frederiksberg Ungdomsrådgivning. Endvidere har følgende gæsteforelæst på instituttet: Professorerne S. Brown, Loughborough, Y. Engeström, Helsingfors, P. Fonagy, London, J. Lave, Berkeley, L. Kirmayer, Montreal, R. McDermott, Standford, E. Spinelli, London; endvidere overlæge F. Ali, Nuuk, dr. I. Leudar, Manchester, docent Imre Szecödy, Stockholm og direktørerne S. Regel, Nothingham, og M. Sonniks, København.

Universitetsklinikken har afholdt 50 års jubilæum i form af en heldags faglig konference med såvel interne som eksterne foredragsholdere og deltagere.

Forskningsophold i udlandet

Peter Berliner var på forskningsophold i Grønland i maj, august, oktober, og i Nottingham i juni.

Tom Teasdale opholdt sig tre måneder ved Cognition and Brain Science Unit, Cambridge Universitet.

Lotte Huniche var på studietur til Goldsmith College, London Universitet.

Charlotte Kragh havde studie- og forskningsophold ved Department of Psychology, University of Hawai, Honolulu, juli-december.

Sabitri Sthapit udførte feltforskning i Nepal i perioden maj-december.

Klinisk psykologiske discipliner

Klinisk psykologi er det største anvendte fag inden for den psykologiske disciplin. Det dækker den del af den anvendte psykologi, som beskæftiger sig med diagnosticering, udvikling og behandling af psykiske problemer og sygdomme. Forskning i psykoterapi, sygdomsklassifikation, psy-

kologiske undersøgelsesmetoder og teorier til forståelse og forklaring af psykiske problemer og lidelsers opståen og udvikling, falder inden for dette område. Fagets omfang har medført, at flere subspecialer har udviklet sig, hvor klinisk børnepsykologi, klinisk sundhedspsykologi og klinisk spædbørnspsykologi her er repræsenterede. I det følgende vil såvel klinisk psykologi som de tre subspecialer blive beskrevet i forbindelse med Universitetsklinikken.

Organisation

Universitetsklinikken fremstod ved integrering af børne- og voksenklinikken, som omtalt nedenfor. Den har eget budget og egen ledelse, som refererer til institutbestyrelsen. Susanne Lunn har været leder af Universitetsklinikken siden 1.6.1999, hvor hun afløste Kirsten Boman. Øvrige medlemmer af Klinikudvalget er professor Peter Elsass, socialrådgiver Vibeke Nathan og lektor Helmer Bøving Larsen, der også er næstformand i institutbestyrelsen.

Historie

Psykologisk Laboratorium blev, som omtalt ovenfor under "Historie og fysiske rammer", i 1950 udvidet med en børnepsykologisk klinik. Hermed blev klinisk psykologi introduceret som fag ved Københavns Universitet. Faget fik imidlertid først en selvstændig placering i kandidatuddannelsen, da der blev oprettet et professorat i klinisk psykologi i 1968. Under ledelse af den udnævnte professor Lise Østergaard styrkedes faget yderligere ved at få et selvstændigt institut, der kom til at bestå af den nævnte børneklinik, en nyoprettet voksenklinik og en forskningsafdeling. I 1999 blev der etableret et nyt institut – Institut for Psykologi – gennem en sammenlægning af Psykologisk Laboratorium og Institut for Klinisk Psykologi. De to klinikker, børne- og voksenklinikken, blev ligeledes integreret under navnet Universitetsklinikken. Organisatorisk er klinikken en del af Institut for Psykologi, men den har sit eget budget og en klinikledelse, som refererer til instituttets bestyrelse. Klinikken bidrager til undervisningen på såvel præ- som postgraduat niveau samt til forskningen. Kontakten med klienter spiller en vigtig rolle i de studerendes uddannelse til psykologer og udgør en væsentlig del af det empiriske grundlag for den klinisk-psykologiske forskning. Klienter fra alle dele af landet i alle aldre har adgang til klinikken. De henvender sig enten på eget initiativ eller henvises af praktiserende læger, privatpraktiserende psykiatere og psykologer, skolepsykologer m.v. Klinikken har ingen behandlingspligt over for et bestemt geografisk område, men modtager de klienter, der p.t. er ressourcer til. Kombinationen af den frie adgang til klinikken og fraværet af en behandlingspligt muliggør dels udvælgelsen af et bredt spektrum af klienter til studenterundervisning og den postgraduate uddannelse af psykologkandidater, dels udvælgelsen af særlige klientkategorier til indgåelse i forskningsprojekter. I de senere år har der været bestræbelser på at styrke forskningssiden af klinikkens virksomhed. Det har betydet en formentlig midlertidig nedgang i antallet af behandlede klienter. Antallet af klienter/klientfamilier henvist i 2000 var således 230 mod 317 i 1998 og 265 i 1999. Til gengæld er antallet af klinikbaserede forskningsprojekter øget. Til klinikken er udover fast ansatte lektorer/adjunkter knyttet socialrådgivere, pædagoger, forskningsmedarbejdere, psykologkandidater, ph.d.'ere, en psykiatrisk konsulent og sekretærer.

Forskningsvirksomhed

1. Klinisk psykologi

1.1. Empiri og klinikvirksomhed. Som led i etableringen af en forskningsbaseret klinikvirksomhed er der blevet udarbejdet en såkaldt "basis-journal" med standardiserede rating scales og spørgeskemaer. Der er foreløbig indsamlet materiale på 91 klienter (Peter Elsass, Stig Poulsen).

1.2. En undersøgelse af klienters selvpræsentation før og efter et terapeutisk forløb. Resultaterne sammenlignes med outcome mål fra klinikkens standardiserede assessment (Peter Elsass).

1.3. Borderline – en analyse af et begreb og fænomen. Formålet er at præcisere et vagt begreb, redegøre for dets oprindelse og på baggrund af terapeutiske erfaringer at foreslå et psykoanalytisk fænomenologisk alternativ til det psykiatriske begreb (Judy Gammelgaard).

1.3.1. En psykoanalytisk læsning af Søren Kierkegaards psykologi (Judy Gammelgaard).

1.3.2. Anvendt psykoanalyse. a. En psykoanalytisk læsning af Peter Høegs roman "Frøken Smillas fornemmelse for sne" (accepteret til publikation i internationalt tidsskrift). b. En psykoanalytisk fortolkning af Albert Camus (accepteret til publikation i internationalt tidsskrift). c. Psykoanalysen i praksis (udgivet i bogform) (Judy Gammelgaard).

1.4. Tilknytningsmønstre hos unge kvinder med bulimia nervosa og deres mødre. Formålet med dette ph.d.-projekt er at undersøge, om der findes en sammenhæng mellem et særligt tilknytningsmønster og diagnosen bulimia nervosa, samt om der findes en sammenhæng mellem de unge kvinders og deres mødres tilknytning. Konkret indebærer projektet en undersøgelse af, hvordan bulimikere og deres mødre beskriver de forhold, de havde til deres forældre og/eller andre vigtige tilknytningspersoner under deres opvækst, og de mentale repræsentationer, de har af dem i dag. 20 kvinder med diagnosen bulimia nervosa ifølge DSM IV og deres mødre vil blive interviewet med Adult Attachment Interview. Indsamlingen af de empiriske data beregnes færdig i løbet af foråret 2001 (Charlotte Sandros).

1.5. Projektet: Den terapeutiske alliance i psykoanalytisk psykoterapi for spiseforstyrrelser (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 574) er videreført (Stig Poulsen, Susanne Lunn, Charlotte Sandros, Birgit Bork Mathiesen, Kirsten Grage, Anitta Muschner, Vibeke Møller, Bjarne Jacobsen og Henriette W. Hultén).

1.5.1. Psykoanalytisk psykoterapi for bulimi: Et multiple-case studie med fokus på forløbet af en række terapeutiske forløb belyst udfra såvel kvantitative som kvalitative data er igangsat (Susanne Lunn, Stig Poulsen, Charlotte Sandros, Birgit Bork Mathiesen, Kirsten Grage, Anitta Muschner og Vibeke Møller).

1.5.2. Gruppeterapi og individuel psykoanalytisk psykoterapi for bulimi: Et sammenlignende effektstudie. I dette projekt sammenlignes effekten af behandlingen på Universitetsklinikken med kombineret psykoedukativ og gruppeanalytisk gruppeterapi gennemført på Bispebjerg Hospitals psykiatriske afdeling (Stig Poulsen, Susanne Lunn, Charlotte Sandros, Birgit Bork Mathiesen, Kirsten Grage, Anitta Muschner og Vibeke Møller).

1.6. Analyse af gruppeanalytisk supervision som undervisningsmetode til befordring af faglig og personlig indlæring m.h.p. udvikling af fagidentitet. Data indsamles i København og Vilnius, Litauen (Vivi Maar).

1.6.1. Gruppeanalytisk uddannelse af psykiatere og psykologer i Vilnius, Litauen. Formålet med projektet er at undersøge psykoterapeuters faglige, sociale og personlige udvikling og udbytte af den gruppeanalytiske uddannelse. Projektet udføres i samarbejde med psykiaterne S. Lorentzen og T. Sørlie, Norge og er støttet økonomisk af Nordisk Råd og Rådet for Psykisk Helse, Norge. To artikler er antaget til publikation i internationalt tidsskrift (Vivi Maar).

1.7. Deltageres oplevelse af træningsgrupper. Formålet med projektet er at vurdere psykologistuderendes deltagelse i personlige udviklingsgrupper som led i deres uddannelsesforløb (Vibeke Nathan og Stig Poulsen).

1.8. Psykologisk vurdering og behandling af anoreksi – en undersøgelse i samarbejde med Rigshospitalet, psykiatrisk afdeling (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 575) (Susanne Lunn).

1.9. Projektet: Aspekter af selvudviklingen i voksenalderen belyst gennem psykoterapi (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 558) er videreført (Uno Hedelund, Kirsten Boman og Birgitte Steensballe).

1.9.1. Projektet: Hjælp til psykologbehandling, hvor effekten af psykoterapi over for en afgrænset erhvervsgruppe vurderes (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 558) er afsluttet med udarbejdelse af rapport (Uno Hedelund, Kirsten Boman og Birgitte Steensballe).

1.10. Relationsmønster ved debuterende psykose – undersøgelse af en metode til systematisk caseformulering (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575). Projektet er afsluttet med tildelingen af en ph.d.-grad (Susanne Harder).

1.11. Tankeforstyrrelser hos personer inden for det skizofrene spektrum – en empirisk undersøgelse og teoretisk analyse af tankeforstyrrelser ved psykotiske skizofrene tilstande og relaterede ikke-psykotiske spektrum tilstande (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575). Projektet er afsluttet med en indleveret ph.d.-afhandling (Mette Skovgaard Væver).

1.12. Projektet: Personlighedsændring efter hjerneskade (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575) er afsluttet med en indleveret ph.d.-afhandling (Birgit Bork Mathiesen).

1.12.1. Selvet i neuropsykologi og klinisk psykologi. Identitetsproblemer efter hjerneskade og ved personlighedsforstyrrelse. Formålet med projektet er at belyse kognitive og personlighedsrelaterede ligheder og forskelle på de to patientgrupper, som der formidles kontakt til gennem Center for Hjerneskade, Universitetsklinikken og Fjorden i Roskilde (Birgit Bork Mathiesen).

1.13. Projektet: Identifikation og vurdering af hyperassociative processer ved skizofreni (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575) er videreført (Jacob Linnet).

1.13.1. Et projekt om hermisfære assymetri og alder ved debut af skizofreni specielt med fokus på kønsforskelle er igangsat (Jacob Linnet i samarbejde med professor Brendan Maher, Harvard University).

1.14. Familiens omsorg for hjemmeboende ældre demensramte – en kvalitativ interventionsundersøgelse. Formålet med studiet er dels at tilbyde en helhedsorienteret hjælp til familier med et ældre hjemmeboende demensramt familiemedlem lige efter familiemedlemmet har modtaget demensdiagnosen, dels at indhente viden om demensramte familiers problemstillinger. Populationen omfatter 26 familier, hvor et familiemedlem modtog en demensdiagnose i forbindelse med befolkningsundersøgelsen i Brønshøj-Husum i København og 35 omsorgsgivende familiemedlemmer til demensramte, som havde akut brug for hjælp, henvist fra hospitalsafdelinger i København. Projektet er afsluttet med en ph.d.-afhandling (Mads G. Haaning).

2. Klinisk børnepsykologi

Klinisk børnepsykologi dækker den del af den kliniske psykologi, der specielt har børns og unges udvikling, fejludvikling og opvækstvilkår som genstand, herunder psykologiske teorier til belysning af samspillet mellem børn og deres nære omgivelser og metoder til undersøgelse og behandling af børn og deres familier.

2.1. Regeringens børneudvalg har besluttet, at der skal ydes en forstærket indsats mod seksuelt misbrug af børn. I den forbindelse er iværksat en pilotundersøgelse af omfanget i form af en spørgeskemaundersøgelse blandt unge (Helmer Bøving Larsen, Karin Helweg-Larsen, Statens Institut for Folkesundhed og Dines Andersen, Socialforskningsinstituttet).

2.1.1. Børns traumer. Klinikforskningsprojektet om børns traumer, der modtager økonomisk støtte fra Gladsaxe Kommune (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575), er videreført (Helmer Bøving Larsen m.fl.).

2.1.2. Børns psykosociale problemer og kompetencer. En prospektiv forløbsundersøgelse af psykosociale problemer og kompetencer i en repræsentativ stikprøve af 6. 000 danske børn (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575) er fortsat (Helmer Bøving Larsen og Else Christensen, Socialforskningsinstituttet).

2.1.3. En undersøgelse af registeroplysninger om omfanget af "seksuelle overgreb mod børn i Danmark" er afsluttet og afrapporteret i en bog med samme titel (Helmer Bøving Larsen og Karin Helweg-Larsen, Statens Institut for Folkesundhed).

2.2. Fortsat undersøgelse af udviklingsforløb hos unge (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 578). Formålet med projektet er at belyse udvikling af forskellige tilknytningsmønstre hos unge i længerevarende gruppeanalytisk psykoterapi og relatere dette til de unges udviklings- og tilknytningshistorie (Vivi Maar sm. m. psykologkandidat Vibeke Møller).

2.3. Sammenligningen mellem kognitiv og psykoanalytisk orienteret terapi hos en gruppe unge selvmordstruede klienter (Københavns Universitets Årbog 1997, s. 576) er afsluttet og sammenskrevet dels i artikelform og dels i en bogudgivelse som et eksempel på den forskningsbaserede klinikvirksomhed.

2.4. Klinikforskningsprojektet: Den terapeutiske relation i børnepsykoterapi (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 575 f) er videreført. Første del af dataindsamlingen er afsluttet. Hele projektet forventes afsluttet og indleveret som ph.d.-afhandling i 2002 (Knud Hjulmand).

2.5. En komplet og systematisk ordnet biografi over D.W. Winnicuts værker er færdiggjort og antaget til publikation i internationalt tidsskrift (Knud Hjulmand).

3. Klinisk sundhedspsykologi

Klinisk sundhedspsykologi dækker det område af den kliniske psykologi, der specielt har fokus på det indbyrdes samspil mellem psykologiske, sociale og somatiske forholds betydning for sundhed og sygdom, herunder psykologisk intervention ved somatisk sygdom.

3.1. Migration og stress. Dette projekt indbefatter tre temaer: 1. Ændringer i oplevet stress og sygdom, herunder

årsager til sygdom. 2. Opfattelse af bevægelsesfrihed, handlemuligheder og grænser for det tilladte/ikke tilladte 3. Tilhørsforhold og holdning til henholdsvis hjem- og værtsland. I løbet af 1999 er det især det andet tema, der har været i fokus, både teoretisk og empirisk. Begrebet skam blev således studeret i den psykologiske og antropologiske litteratur og holdt sammen med resultaterne af en 20 års follow-up interviewundersøgelse af herboende tyrkiske kvinder (Gretty Mirdal sm. m. lærer F. Duran).

3.2. Det kroniske træthedssyndrom. På baggrund af en række revalideringspatienters beretninger beskrives trætheden i en livshistorisk sammenhæng (Peter Elsass).

3.2.1. Voldens symptomdannelse (Københavns Universitets Årbog 1998, s. 578). Det tværkulturelle projekt om tilstedeværelsen af posttraumatisk stressforstyrrelse hos to populationer udsat for vold er afsluttet og accepteret til publikation i internationalt tidsskrift (Peter Elsass).

3.2.2. Forebyggelse af selvmord. På Grønland evalueres to forskellige modeller for forebyggende arbejde for unge med selvmord (Peter Elsass).

3.3. En empirisk undersøgelse af følgerne af psykologisk tortur hos græske torturoverlevere er videreført (Libby T. Arcel).

3.3.1 Effekten af behandling over for torturofre. Der er tale om et fortløbende klientmonitoreringsprojekt, der udføres i Sarajevo. Første del af undersøgelsen er afsluttet og under udarbejdelse til publicering (Libby T. Arcel).

3.3.2. Kvinder og tortur – et fortløbende empirisk og teoretisk projekt baseret på casemateriale fra det tidligere Jugoslavien (Libby T. Arcel).

3.3.3. Et projekt om beskyttelse af mistænktes og interneredes rettigheder i Kina er påbegyndt. Projektet udføres i samarbejde med Dansk Center for Menneskerettigheder og Beijing Universitet (Libby T. Arcel).

3.4. Psykiske og fysiske symptomer i den voksne danske befolkning. Som en del af "The Danish Health Morbidity Study" (Dike) er 14 symptomer vedrørende smerte og ubehag blevet undersøgt i relation til en række demografiske faktorer og selvrapporteret stress. Der anvendes faktoranalyse af kvantitative interviewdata (n=6000) (Barry Hutchings sm. m. dr.odont. E. Friis-Hasché).

3.5. Projektet: Den psykologiske effekt af primær brystrekonstruktion på patienter med brystkræft (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 576) er afsluttet og har resulteret i tildelingen af en ph.d.-grad (Stefan Lang Jørgensen).

3.6. Søren Kierkegaard – krise ved somatisk sygdom. På baggrund af en ph.d.-afhandling er der udarbejdet to artikler, der er accepteret til udgivelse i nordisk tidsskrift samt en bog (Bjarne Jacobsen).

3.7. Psykologiske aspekter ved Atopisk Dermatitis. Ph.d.-afhandling indleveret og bestået (Jacob Linnet).

4. Klinisk spædbørnspsykologi

Klinisk spædbørnspsykologi dækker den del af den kliniske psykologi, som beskæftiger sig med den helt tidlige udvikling, herunder samspillet mellem det spæde barn og dets centrale omsorgspersoner, forebyggende intervention, metoder til observation af udvikling og samspil samt behandling. "Center for Spædbørn og deres familier" har dannet ramme for området. Centret blev oprettet i 1989 med Hanne Munck som leder, dels ved hjælp af fondsmidler, dels ved oprettelsen af et ekstraordinært lektorat med henblik på forskning og intervention i forhold til psykiske problemer i familier i forbindelse med et barns fødsel og første leveår. Udover Hanne Munck er socialrådgiver Inger Poulsen Dutton, specialpædagog Helle Dittmann og psykologkandidat Maja Iben Nielsson tilknyttede centret.

4.1.1. Fædres tilknytning til deres spædbørn. Formålet med projektet er at udvikle en model til forståelse af fædres tilknytning til deres spædbørn. Den gennemføres som en kvalitativ personlighedspsykologisk og klinisk psykologisk undersøgelse af henholdsvis 42 tilfældigt udvalgte spædbørnsfædre og 25 fædre med psykiske problemer under graviditet og spædbarnstid, som går i psykoterapi. Projektet er støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd og udføres som et samarbejdsprojekt mellem centret og cand.psych. Svend Aage Madsen, Rigshospitalet (Hanne Munck).

4.1.2. Fædre og fødsler. I dette delprojekt klarlægges fædres og føde- og barselspersonalets oplevelse af fædres deltagelse i fødsler gennem en interview- og spørgeskemaundersøgelse (Hanne Munck sm. m. socialrådgiver I.P. Dutton og Rigshospitalet).

4.2. Forældres spædbarnspleje og barnets grædemønster i de første tre levemåneder. Projektet har til formål at undersøge eventuelle sammenhænge mellem forskellige former for og holdninger til spædbarnspleje og spædbarnets grædemønstre. Populationen består af 150 mor-barn par rekrutteret fra Hvidovre Hospitals barselsgang og fødeklinik ved simpel, tilfældig udvælgelse (Københavns Universitets Årbog 1999, s. 576). Projektet er afsluttet og indleveres som ph.d.-afhandling januar 2001 (Marissa Alvarez).

4.3. 5-års undersøgelse af børn født ekstremt tidligt. Undersøgelsen er en prospektiv opfølgning af børn født i 1994-95 i hele Danmark med en fødselsvægt under 1000 g og/eller en graviditetslængde på < 28 uger. Der er tale om et tværfagligt samarbejdsprojekt mellem Center for Spædbørn og Rigshospitalets Neonatal afd. (ph.d.-studerende Barbara Wolf).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

Judy Gammelgaard er medlem af The International Advisory Committee for the Delphi International Psychoanalytic Symposium.

Lektor Vivi Maar er medlem af uddannelsesudvalget i Dansk Selskab for Psykoanalytisk Børne- og Ungdomsterapi.

Adjunkt Stig Poulsen er medlem af styringsgruppen for Dansk Forum for Psykoterapiforskning og medlem af Psykoterapiudvalget under Dansk Psykologforening.

Tillidshverv

Professsor Peter Elsass er formand for det Sagkyndige Udvalg i Komitéen for Sundhedsoplysning, formand for Sundhedsministeriets Videns- og Forskningscenter for Alternativ Behandling, formand for Dansk Psykologforenings Selskab for Psykoterapi, medlem af Forskningsudvalget for Rehabiliteringscenter for Torturoverlevere (RCT) og medlem af Center for Sundhed, Menneske og Kultur, Aarhus Universitet.

Lektor Susanne Lunn er formand for Nordisk Selskab for Spiseforstyrrelser, Dansk Selskab for Spiseforstyrrelser, Psykoanalytisk Debat samt repræsentant for klinisk psykologi i Dansk Psykologisk Forlags repræsentantskab.

Post.doc.-stipendiat Birgit Bork Mathiesen er medlem af

bestyrelsen for Institut for Personlighedsteori og Psykopatologi (IPTP).

Professor Gretty M. Mirdal er medlem af Grundforskningsfondens bestyrelse, European Science Foundations bestyrelse (Governing Council), Forretningsudvalget for Standing Committee for the Humanities i European Science Foundation, Féderation Européene des Associations de Psychologues, Commité des Affaires Scientifiques, Statens Humanistiske Forskningsråds Internationale Udvalg og Det Danske Kongelige Videnskabernes Selskab.

Lektor Hanne Munck er formand for Nordisk Forening for Spædbørns Udvikling og International Faculty Member of Brazelton Center for Infants and Parents, Boston.

Socialrådgiver Vibeke Nathan er bestyrelsesmedlem i European Group Analytic Training Institute's Network, formand for Europæisk arbejdsgruppe vedrørende videreuddannelse af gruppeanalytiske lærere, dansk delegeret i gruppesektionen i European Federation for Psychoanalytic Psychotherapy in the Public Sector og medlem af styringsgruppen for eksistentiel psykologi og terapi.

Post.doc.-stipendiat Mette Skovgaard Væver er Bestyrelsesmedlem i Institut for Personlighedsteori og Psykopatologi (IPTP).

Formidling

Udgivervirksomhed

Knud Hjulmand udgør desuden sammen med Jan Abram (London) en rådgivende komité, der for The Winnicott Trust og forlaget Karnac Books forbereder et komplet, annoteret flerbindsværk, the Complete Writings af D.W. Winnicott.

Susanne Lunn samarbejder med Center for Spiseforstyrrelser i Århus vedrørende bogprojekt om spiseforstyrrelser.

Stig Poulsen er medinitiativtager til bogprojekt vedrørende kortlægning og beskrivelse af psykologiske tests, der kan indgå i et "basisbatteri" for psykologiske klinikker og psykiatriske afdelinger.

Redaktionelle hverv

Peter Elsass er ansvarlig hovedredaktør af Nordisk Psykologi.

Judy Gammelgaard er den danske redaktør på tidsskriftet The Scandinavian Psychoanalytical Review.

Knud Hjulmand er medlem af Advisory Board for Journal of Child Psychotherapy.

Susanne Lunn er medredaktør af Matrix – Nordisk Tidsskrift for Psykoterapi og af Instituttets årbogsbidrag.

Birgit Bork Mathiesen har været gæsteredaktør ved Nordisk Psykologi.

Hanne Munck er medlem af International Editorial Board for Infant Observation. The International Journal of Infant Observation and its Application, Tavistock Clinical Foundation.

Kongresser og symposier

Susanne Lunn har været medarrangør af Den tredje Nordiske Kongres om Spiseforstyrrelser, der blev afholdt i København.

Gretty M. Mirdal har været medarrangør og underviser ved et kursus om indvandrerfamiliens problemer på Royal College of General Practitioners i London og har deltaget og medvirket som chairman i et internationalt symposium arrangeret af Kierkegaard Centret om "Begrebet Angst".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

Libby T. Arcel er jævnligt på forskningsophold i Sarajevo.

Helmer Bøving Larsen har været på forskningsrejse til Department of Psychological Medicine i henholdsvis Christchurch og Dunedin, New Zealand.

Post.doc.-stipendiat Jacob Linnet udfører sin forskning på Harvard University.

Netværk

Libby T. Arcel er medlem af World Psychiatric Association's Sektion for Tortur og Flygtninge, af FN's komité for vidners interesser og af Europarådets arbejdsgruppe om menneskerettigheder og politi.

Peter Elsass har etableret Center for Humanistisk Sundhedsforskning. Centret rummer en række projekter inden for metode og evaluering. Bl.a. er der startet et projekt til udvikling og beskrivelse af såkaldt humanistiske metoder med en kritisk analyse af, hvorledes de i praksis bliver anvendt. Til centret er knyttet en række nationale og internationale samarbejdspartnere, herunder Center for Sundhed, Menneske og Kultur, Aarhus Universitet og universiteter i Peru og Columbia.

Judy Gammelgaard har etableret et samarbejde med Søren Kierkegaard Forskningscentret og det Psykoanalytiske Selskab i Schweiz, Genève.

Knud Hjulmand deltager i et skandinavisk forskernetværk med svenske og norske forskere, som arbejder med psykoterapiforskning i etablerede behandlingsklinikker. Gruppen har tillige funktion som skandinavisk sektion af "European Invitational Research Meetings om Individual Psychotherapy for Child and Adolescent Disorders", som startede 1998.

Susanne Lunn samarbejder med Rigshospitalet, Psykiatrisk afd. om undersøgelse og behandling af anoreksipatienter.

Birgit Bork Mathiesen indgår i et samarbejde med Karolinska Institut, Stockholm, vedrørende anvendelse af fælles forskningsmetode.

Gretty M. Mirdal er medlem af en international forskergruppe om Islam i Europa.

Hanne Munck samarbejder med Harvard Medical School om udvikling af metoder til observation af spædbørn til brug for forskning og klinisk praksis og har ydet konsulentbistand til undersøgelse af 5-årige børn med ekstrem lav fødselsvægt (Rigshospitalet). Hun har deltaget i møder i Paris og Montreal m.h.p. etablering af et europæisk forskningssamarbejde inden for World Association of Infant Mental Health.

Stig Poulsen arbejder sammen med Bispebjerg Hospital, psykiatrisk afdeling, vedrørende sammenligning af resultater ved behandling af bulimi.

Institutleder Niels Engelsted

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	50,4	0,8
STIP	4,6	5,0
TAP	22,8	2,7
TOTAL	77,7	8,5

VIP Internt finansieret
Almstrup, Ole; lektor.
Andersen, Helle Linda; lektor.
Andersen, Svend Børge Fisker; lektor.
Arcel, Eleftheria; lektor.
Bang, Jytte Susanne; lektor.
Berliner, Peter; lektor.
Berthelsen, Jens Kock; lektor.
Bjerke, Finn; amanuensis.
Boman, Kirsten Elisabeth; lektor.
Bundesen, Claus Mogens; professor.
Dreier, Ole Henning; professor.
Elsass, Peter; professor.
Engelsted, Niels; lektor.
Eriksen, Karen Elisabeth; amanuensis.
Gade, Anders; lektor.
Gammelgaard, Judy; lektor.
Grage, Kirsten Rosenkrantz; kandidat.
Grønbeck, Christina; kandidat.
Hultén, Astrid H Weitemeyer; amanuensis.
Hutchings, Barry; lektor.
Jacobsen, Bjarne J Hesselvig; kandidat.
Jensen, Torben Bechmann; amanuensis.
Jørgensen, Birgit Irene Puch; amanuensis.
Karpatschof, Benny; lektor.
Knudsen, Lise; amanuensis.
Kuschel, Rolf; professor.
Køppe, Simo; lektor.
Larsen, Helmer Bøving; lektor.
Larsen, Henning Aksel; lektor.
Lave, Jean Carter; gæsteprofessor.
Lindgård, Lise; lektor.
Lunn, Susanne; lektor.
Maar, Vivi Bengta; lektor.
Metz, David Thomas; amanuensis.
Mirdal, Gretty Mizrahi; lektor.
Mogensen, Jesper Ole Meiborn; lektor.
Moustgaard, Anette Caroline; amanuensis.
Munck, Hanne; lektor.
Muschner, Annitta Nordkvist; kandidat.
Møller, Vibeke; kandidat.
Mørch, Sven; lektor.
Nattestad, Peter; amanuensis.
Nielsen, Henriette Langstrup; amanuensis.
Nissen, Morten; amanuensis.
Oxvig, Ida; amanuensis.
Petersen, Anne Sofie Møller; amanuensis.
Petersen, Arne Friemuth; lektor.
Petersen, Pernille Lorenz; amanuensis.
Poulsen, Arne; lektor.
Poulsen, Stig Bernt; adjunkt.
Prahl, Arne; lektor.
Prætorius, Nini; lektor.
Rasmussen, Lejf; civilingeniør.
Rasmussen, Ole Elstrup; lektor.
Rasmussen, Thøger; amanuensis.
Ryhl, Maria Charlotte; amanuensis.
Schousboe, Ivy Gunver; lektor.
Schrøder-Hansen, Hans Christian; amanuensis.
Schultz, Erik Harald; lektor.
Skovlund, Henrik; amanuensis.
Sørensen, Jesper Brøsted; amanuensis.
Teasdale, Thomas William; lektor.
Theodosiadou, Alkaterini; amanuensis.
Wittrup, Louise Stub; kandidat.

VIP Eksternt finansieret
Bierschenk, Inger; lektor.
Hansen, Else Birgitte Steensballe; kandidat.
Keller, Kurt Dauer; forskningslektor.
Kirk, Katrine; forskningsadj.
Mathiesen, Birgit Bork; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Fagerlund, Birgitte; ph.d.-studerende.
Gjørtler, Neel; ph.d.-studerende.
Hjulmand, Knud Eluf; ph.d.-studerende.
Huniche, Lotte; ph.d.-studerende.
Kyllingsbæk, Søren; ph.d.-studerende.
Mathiassen, Charlotte; ph.d.-studerende.
Rendsmark, Birgit Jørgensen; ph.d.-studerende.
Ripa, Caroline Petra Linnebjerg; ph.d.-studerende.
Sørensen, Estrid; ph.d.-studerende.
Væver, Mette; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Iversen, Bettina Christel; ph.d.-studerende.
Jensen, Torben Elgaard; ph.d.-studerende.
Kragh, Charlotte; ph.d.-studerende.
Marstrand, Lisbet; ph.d.-studerende.
Pedersen, Esben Houborg; ph.d.-studerende.
Sandros, Julia Charlotte; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Aboulafia, Annette Løw Toftdahl: Cognitive and Social Aspects of Computer-mediated Work: Towards Activity Based Research Paradigms.
Bodin, Gudrun: On Integrating Psychoanalytic Theory and Technique – A Contribution to the Conceptual Frame of Danish Clinical Psychoanalysis.
Gerlach, Christian: The Functional Organization of Knowledge and its Implementation in the Brain.
Harder, Susanne: Relationsmønster ved debuterende psykose.
Ivanouw, Jan: Associationstesten. Populærsvar, originalsvar og reaktionstider hos danske ikke-patienter og psykiatriske patienter.
Jacobsen, Niels Ebbe Holm: Usability Evaluation Methods. The Reliability and Usage of Cognitive Walkthrough and Usability Test.
Jensen, Torben Bechmann: Fra viden til handlingsændring. En undersøgelse af unge, tobaks- og sundhedsoplysning.
Linnet, Jakob: Psychological Aspects of Atopic Dermatitis.
Poulsen, Stig: Afprivatisering – Klienters oplevelse af psykodynamisk korttidsgruppeterapi.
Singla, Rashmi: Youth Relationships and Ethnicity.
Wörtwein, Gitta: Neural Mechanisms of Recovery from Brain Damage: A Comperative Study of Recovery after Lesions to the Prefontal and Hippocampal Systems.

Fondsbevillinger

Center for Rusmiddelforskning, Aarhus
– Ph.d.-studium (Esben Houborg Pedersen) kr. 1.131.584.

Ivan Nielsens Fond
– Psykologisk vurdering af unge kvinder med anoreksi (Susanne Lunn) kr. 40.000.

Psykiatrisk Hospital, Aarhus, Risskov
– Forskningsfrikøb (Susanne Lunn) kr. 60.000.

Sundhedsministeriet
– Videns- og Forskningscenter for alternativ behandling (Peter Elsass) kr. 120.000.

Forskningsstyrelsen/Informationsteknologi
– Computing Natural Shape (Axel Larsen) kr. 25.000.
– Computing Natural Shape (Claus Bundesen) kr. 25.000.

Forskningsstyrelsen/Kulturmødet
– Forskningsprofessorat i Transkulturel Klinisk Psykologi (Gretty Mirdal) kr. 1.000.000.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– 3. nordiske kongres om spiseforstyrrelser (Susanne Lunn) kr. 30.000.
– Den narrative struktur i livshistorien og oplevelsen (Bettina Christel Iversen) kr. 10.314.
– Emergens (Simo Køppe) kr. 976.275.
– Selvet i neuropsykologi og klinisk psykologi (Birgit Bork Mathiesen) kr. 207.797.
– Tilknytningsmønstre hos unge kvinder med bulimia (Charlotte Sandros) kr. 24.000 + kr. 1.164.000.
– Tankeforstyrrelser hos børn med risiko for skizofreni (Mette Skovgaard Væver) kr. 961.731.
– Aflønning af vikar (Nina Prætorius) kr. 25.000 + kr. 30.000.

Publikationer

Bang J.S., Rasmussen O.E.: Competence, Development, Learning by Problemsolving. Cognitive Science Research 74, s. 1-23, 2000.

Berliner P.: Bevidsthedsmodel og terapi. Bulletin fra Forum for Antropologisk Psykologi 1, s. 46-53, 2000.

Berliner P., Sonniks M.: Psychological First Aid as Part of Disaster Response. ESTSS Bulletin – European Society for Traumatic Stress Studies 7 nr. 2, s. 3-5, 2000.

Berliner P.: Kultur – Adskillelse eller dialog? i: Interkulturel Psykologi s. 27-40, Julio Arenas (red.), Hans Reitzels Forlag, København 1997.

Berliner P.: Læringspsykologi. i: Psykologi. Organisme – Individ – Samfund s. 41-76, Thomas Køster og Kim Frandsen (red.), Frydenlund Grafik, København 1998.

Berliner P.: Samspil mellem sagsbehandler og borger – en undersøgelse af vold og trusler mod sagsbehandlere. 103 s. Danmarks Forvaltningshøjskoles Forlag, København 1995.

Berliner P.: Psykoterapi og interkulturel kommunikation. i: Kultur og Kommunikation s. 147-166, Iben Jensen og Hanne Løngreen (red.), Samfundslitteratur, København 1995.

Berliner P., Knudsen L., Høgsted R.: Psychological First Aid and Human Support. 72 s. Danish Red Cross, København 1997.

Berliner P., Knudsen L., Høgsted R.: Psykisk førstehjælp og medmenneskelig støtte. 132 s. Dansk Røde Kors, København 1998.

Berliner P.: Vold og trusler på arbejdet – forebyggelse af vold og trusler mod personale. 132 s. GAD, København 1995.

Berliner P., Sand L.: FN-Polititjeneste i det tidligere Jugoslavien. Oplevelser og efterreaktioner. 105 s. Rigspolitichefen, København 1999.

Berthelsen J.: Dilemmaet som lærer – en fænomenologisk beskrivelse og analyse af dilemmaer og deres virke som ændringsformidler i pædagogiske og almenmenneskelige sammenhænge. 393 s. Danmarks Pædagogiske Universitet, København 2000.

Bruhn P., Smed A., Gade A.: Følger af whiplash. Psykolog Nyt 8, s. 18-23, 2000.

Bundesen C.: Neural networks for selection and the Luce choice rule. Behavioral and Brain Sciences 23, s. 471-472, 2000.

Bundesen C., Kyllingsbæk S., Larsen A.: Independent encoding of colors and shapes from several stimuli. Abstracts of the Psychonomic Society 5, s. 34-34, 2000.

Bundesen C.: Models of Attention. i: Encyclopedia of Psychology s. 295-299, Oxford University Press, New York 2000.

Dreier O.: Lärande som förandring av personligt deltagande i sociala kontexter. i: Mästerlära. Lärande som social praxis s. 88-110, Klaus Nielsen og Steinar Kvale (red), Studenterlitteratur, Lund 2000.

Dreier O.: Psychotherapy in Clients' Trajectories across Contexts. i: Narratives and the Cultural Construction of Illness and Healing s. 237-258, Cheryl Mattingly and Linda Garro (eds.), Berkeley,CA, USA 2000.

Elsass P., Lunn S. (red.): Psykologi i forvandling. 192 s. Universitetsklinikken, Institut for Psykologi, København 2000.

Elsass P. (red.): Forebyggelse af selvmordsforsøg hos unge. Et eksempel på den forskningsbaserede kliniske virksomhed. 125 s. Center for humanistisk Sundhedsforskning, København, Institut for Psykologi 2000.

Elsass P., Mathiasen E-M., Dittmann H.A., Dutton I.P., Jerlang C., Pedersen S.B.: Den kontekstfølsomme psykotrapi. En kvalitativ studie af kombinationen af psykoanalytisk orienteret og kognitiv behandling af unge selvmordstruede. Nordisk Psykologi 50, s. 14-36, 2000.

Elsass P.: Sundhed (i Den danske Encyklopædi). 6 s. Gyldendal. København 2000.

Elsass P.: Effektiv psykoterapi. En undersøgelse af angstpatienters oplevelse af henholdsvis kognitiv og psykoanalytisk orienteret psykoterapi. i: Psykologi i forvandling s. 77-85, Peter Elsass og Susanne Lunn (red.), Universitetsklinikken, Institut for Psykologi, København 2000.

Elsass P.: Hjælpeindustri eller forsoning. i: Velfærdsstaten i krise s. 112-140, Claus Clausen, Håkon Tværum (red.), Tiderne Skifter, København 2000.

Elsass P., Lunn S.: Psykologi i forvandling. 5-192 s. Dansk Psykologisk Forlag, København 2000.

Emmeche C., Køppe S., Stjernfelt F.: Levels, Emergence and Three Versions of Downward Causation. i: Downward Causation – Minds, Bodies and Matter s. 13-35, Peter Bøgh Andersen, Claus Emmeche, Niels Ole Finnemann & Peder Voetmann Christiansen (eds), Aarhus University Press, Aarhus 2000.

Engelsted N.: Et vigtigt skridt. Anmeldelse af Jens Mammens "Den menneskelige sans". 606-608 s. Dansk Psykolog Nyt, årg. 37, nr. 26, København 1983.

Engelsted N.: Antropogenesens problem. Psyke & Logos årg. 4 nr. 2, s. 244-262, 1983.

Engelsted N.: Psykogenesen. Psyke & Logos 1. årg. nr. 1, s. 91-111, 1980.

Engelsted N., Hedegaard M., Hansen V.R., Thyssen S. (red.): Virksomhedsteorien som psykologiens motorvej – med landskab og to spor. 123-141 s. Aarhus Universitetsforlag, 1989.

Engelsted N.: Englen og Dyret'. 312 s. Tidens Forlag, København 1987.

Engelsted N.: Personlighedens almene grundlag. Bind l og 2. 196 + 346 s. Aarhus Universitetsforlag, Århus 1989.
Engelsted N.: Springet fra dyr til menneske – en argumentationsskitse. 332 s. Dansk Psykologisk Forlag, København 1984.
Engelsted N.: Remsleep and depression seen in an evolutionary perspective (abstract). Sleep Bulletin 176, s. 1, 1979.
Engelsted N.: Argumentationsskitse til en teori om arbejdets rolle ved abens forvandling til menneske. 240 s. Eget tryk. København 1982.
Engelsted N.: Evolution, søvn og depression. 223 s. Akademisk Forlag 1978.
Engelsted N.: Om den politiske natur. 147 s. Antropos, København 1981.
Engelsted N.: Efter studiebrevene. En grundlagsanalyse af det psykiske. i: Psykens Topologi s. 262-316, Jens Mammen, Psykologisk Institut, Århus, Århus 2000.
Engelsted N.: Almenpsykologi fra ringsiden. Bulletin fra Forum for Antropologisk psykologi 4, s. 78-84, 1998.
Engelsted N.: Hvad har psykologi egentlig med hjernen at gøre? Indput maj 1997, s. 9 sider, 1997.
Engelsted N., Hedegaard M., Karpatschof B., Mortensen A. (eds.): The Societal Subject. 296 s. Aarhus Universitetsforlag, Århus 1993.
Engelsted N.: What is the psyche and how did it get into the world? i: Essays in general psychology s. 13-48, N. Engelsted, L. Hem og J. Mammen (red.), Aarhus Universitetsforlag, Århus 1989.
Engelsted N.: Det intentionelle versus det funktionelle. Bulletin for Forum for Antropologisk Psykologi 2, s. 47-55, 1997.
Engelsted N.: At a crossroads – An introduction. i: The societal subject s. 1-14, N. Engelsted, M.Hedegaard, B. Karpatschof og A. Mortensen (red.), Århus University Press, Århus 1993.
Engelsted N.: A missing link in Activity Theory? Multidisciplinary Newsletter for Activity Theory 11/12, s. 49-54, 1992.
Engelsted N.: Fortsatte betragtninger over Ψ;. i: Erkendelse, stræben, følelse s. 73-102, P. Bertelsen, L. Hem og J. Mammen (red.), Aarhus Universitetsforlag, Århus 1997.
Engelsted N.: Filosofiens historie i A1-udgave. 4 s. Instituttryk. København 1993.
Gade A., Gerlach C., Mortensen H.: Memories in the brain: PET studies of semantic and episodic memory. i: Festskrift i anledning af Olaf B. Paulsons 60 års fødselsdag s. 54-56, G.M. Knudsen, S. Vorstrup, G. Waldemar og P.S. Sørensen (eds.), Vejlø Print, Kalundborg 2000.
Gammelgaard J.: Freud og århundredskiftets Wien. i: Københavns Universitets Almanak s. 164-174, Lilian Noval (red.), Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, København 2000.
Gammelgaard J.: Tid og fortælling. i: Det narrative s. 115-126, Vibeke Boelt m.fl. (red.), Kvan, Århus 2000.
Gammelgaard J.: Mellem mennesker. Træk af indfølingens psykologi. 226 s. Gads Forlag, København 2000.
Gammelgaard J.: To come into position of oneself. 16 s. 2000.
Gammelgaard J.: The qualitative leap and the call of conscience. 19 s. 2000.
Gerlach C., Law I., Gade A., Paulson O.B.: Categorization and category effects in normal object recognition. Neuropsychologia 38, s. 1693-1703, 2000.
Guillain A., Petersen A.F.: Le monde social des objects et les styles interactifs, exploration, construction, manipulation chez l'enfant de 18 à 24 mois. i: L'enfant et le monde des objets. Actes du XVIIe Colloque du GROFRED (1999) s. 9, M.Molina (ed.), Université de Rouen (http://wwwuniv-rouen.fr/psy-socio- sceduc/index.html), Universitè de Rouen 2000.
Guillain A., Petersen A.F., Foxonet C.: Attachement, cognition et socialisation chez l'enfant de 18- 24 mois. i: Nourrisson aujourd'hui, Adolescent demain s. 24-25, M. Maury (ed.), Université Paul Valéry, Montpellier 2000.
Hjulmand K.: Lista completa das publicações de D.W. Winnicott. Natureza Humana vol 1, nr. 2, s. 459-517, 1999.
Hjulmand K.: Psykoanalytiske synspunkter på barndommen – nogle udfordringer for klinisk børnepsykologi. i: Psykologi i forvandling. Et jubilæumsskrift fra Institut for Klinisk Psykologi s. 133-144, Peter Elsass & Susanne Lunn (red.), Produceret af Dansk Psykologisk Forlag for Universitetsklinikken, Institut for Psykologi, København 2000.
Hjulmand K.: Sund psykisk udvikling hos børn (manuskript til oplysningsmateriale). i: Spiseforstyrrelser – se signalerne s. 46-59, Sundhedsstyrelsen (udgiv.), Sundhedsstyrelsen, København 1999.
Hjulmand K.: Sund psykisk udvikling hos børn. Til forældre (forkortet manuskriptversion til forældrepjece). 8 s. Sundhedsstyrelsen, København 1999.
Hugdahl K., Law I., Kyllingsbæk S., Brønnick K., Gade A., Paulson O.B.: Effects of attention on dichotic listening: An ^{15} O-PET study. Human Brain Mapping 10, s. 87-97, 2000.
Jensen I., Prahl A.: Kompetence som intersubjektivt fænomen. i: Kompetence – i et organisatorisk perspektiv s. 15-56, Torben Andersen, Inger Jensen, Arne Prahl (red.), Roskilde Universitetsforlag/Samfundslitteratur, Frederiksberg 2000.
Jensen U.H.: 2. Evalueringsrapport til Socialministeriet vedr. perioden 1997-2000 om PSR v.LBH (projektevaluator). 82 s. København 2000.
Jensen U.H.: Erfaringsopsamlingsrapport nr. 1. Satsningsreguleringspuljen vedr. PSR-prokelt 1994-2000 v.LBH (projektevaluator). 26 s. LBH's forlag. København 2000.
Karpatschof B.: Human Activity. 513 s. Dansk Psykologisk Forlag, København 2000.
Karpatschof B.: Opbygningen af den personlige moral. i: Ånd og Natur s. 263-76, Henrik Høgh-Olesen, Dansk Psykologisk Forlag, København 2000.
Karpatschof B.: Menneskets tredobbelte bestemmelse. i: Psykologisk Indblik s. 5-6, Boje Katzenelson, Dansk Psykologisk Forlag, København 2000.
Karpatschof B., Olsen O.A.: Indledning til Psykologiens historie i Danmark. Psyke og Logos årg.21 nr. 1, s. 5-10, 2000.
Karpatschof B.: Fra fænomenologidebat til studenteroprør. Psyke og Logos årg.21 nr. 1, s. 152-173, 2000.
Karpatschof B., Elkjær H.K.: Yet the bumlebee flies – the reliability of ipsative scores. 52 s. Department of Psychology, Det Humanistisk Fakultet, København 2000.
Karpatschof B.: Tænkning og tegn. Bulletin fra Forum for Antropologisk Psykologi 8, s. 57-61, 2000.
Karpatschof B.: Virksomhedsteorien og fremtiden. i: Virksomhed, viden, læring s. 187-189, E.Axel, K.Baltzer,

Hansen, J.Mammen, Aarhus Universitetsforlag, Århus 1999.
Karpatschof B., Hansen C.R. (red.): Københavnerfænomenologien – bisat eller genfødt? 196 s. Danmarks Pædagogiske Universitet, København 2000.
Karpatschof B.: Fænomenologisk Realisme. i: Københavnerfænomenologien – bisat eller genfødt? s. 83-98, C.R. Hansen og B. Karpatschof (red.), Danmarks Pædagogiske Universitet, København 2000.
Karpatschof B.: Indledning: Københavnerfænomenologien – bisat eller genfødt? i: Københavnerfænomenolgien – bisat eller genfødt? s. 11-15, C.R. Hansen og B. Karpatschof, Danmarks Pædagogiske Universitet, København 2000.
Kuschel R., Takiika '.F., 'Angiki K.: Aspects of social stratification and honour on pre-Christian and modern Mungiki (Bellona). South Pacific Journal of Psychology 11,1, s. 54-70, 1999.
Kuschel R.: Ib Kristian Moustgaard. i: Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Oversigt over Selskabets virksomhed 1998-2000 s. 339-350, Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Munksgaard, København 2000.
Kuschel R.: Franz From. i: Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Oversigt over Selskabets virksomhed 1998-2000 s. 297-311, Det kgl. Danske Videnskabernes Selskab, Munksgaard, København 2000.
Køppe S.: Selv og eksistens. Bulletin fra Forum for Antropologisk Psykologi 6/1999, s. 60-65, 1999.
Køppe S.: Psychosomatics and the pineal gland. i: Downward Causation – Minds, Bodies and Matter s. 81-99, Peter Bøgh Andersen, Claus Emmeche, Niels Ole Finnemann & Peder Voetmann Christi ansen (eds), Aarhus University Press, Aarhus 2000.
Larsen A., Bundesen C., Kyllingsbæk S., Paulson O.B., Law I.: Brain activation during mental transformation of size. Journal of Cognitive Neuroscience 12, s. 763-774, 2000.
Larsen A.: Attentional Control of Visual Images. i: Festskrift i anledning af Olaf B. Paulsons 60 års fødselsdag s. 49-53, Gitte Moos Knudsen, Sissel Vortrup, Gunhild Waldemar og Peer Soelberg Sørensen (red.), Neurobiologisk Forskningsenhed, København 2000.
Larsen A., Bundesen C., McIlhagga W.: Visual Pattern Matching: Effects of Size Ratio, Complexity and Similarity in Simultaneous and Successive Matching. Psychological Research/Psychologische Forschung 62, s. 280-288, 1999.
Larsen A., Bundesen C., Kyllingsbæk S., Paulson O.B., Law I.: Attentional modulation in the early visual pathways (kongresberetning). NeuroImage 11, s. 26-26, 2000.
Larsen A., Bundesen C., Kyllingsbæk S., Law I.: Brain Mapping of Visual Size Transformations (kongresberetning). i: Eleventh Conference of the European Society for Cognitive Psychology s. 176-176, A. Vandierendonk, M. Bryesbaert, K. Van Der Golen (eds), Academia Press, Gent, Belgien 1999.
Larsen H.B., Leth I.: Seksuelle overgreb mod børn: Psykiske skadevirkninger og psykologisk behandling. Psyke & Logos Årgang 20 nr. 2, s. 470-491, 1999.
Larsen H.B., Hutchings B.: Psychometric properties of a Danish translation of The Rutter Scale B in a community sample of seven-year-old children. Scandinavian Journal of Psychology vol. 39/4, s. 249-256, 1998.
Larsen H.B.: Psykiske skadevirkninger af seksuelle overgreb. i: Seksuelle overgreb mod børn i Danmark s. 143-157, Karin Helweg-Larsen, Statens Institut for Folkesundhed, København 2000.
Larsen H.B., Leth I.: Social arv og seksuelt misbrug i barndommen. Arbejdspapir 6 om social arv. 7 s. Socialforskningsinstituttet, København 1999.
Larsen H.B., Leth I., Matter B.: Obscene telephone calls to children. A retrospektive field study. Journal of Clinical Child Psychology vol.24/4, s. 626-633, 2000.
Lunn S.: Psykoanalyse og kognitiv terapi. i: Psykologi i forvandling s. 65-77, Peter Elsass, Susanne Lunn (red.), Dansk Psykologisk Forlag, København 2000.
Lunn S.: Den kliniske psykologis udvikling ved Københavns Universitet. i: Psykologi i forvandling s. 11-17, Peter Elsass, Susanne Lunn (red.), København 2000.
Maar V., Sørlie T., Lorentzen S.: Supervision in Group Psychotherapy in a Transcultural Blocktraining. Programme: Internal and External Barriers Affecting the Hearing Process. Ricerche sui Gruppi 10, s. 69-75, 2000.
Maar V., Sørlie T., Lorentzen S.: Coping with Language Problems in Group Analytic Block- Training. Programme in the Baltic States. Ricerche sui Gruppi 10, s. 75-82, 2000.
Mammen J., Engelsted N., Hem L.: Introduction to essays in general psychology. i: Essays in general psychology s. 1-6, N. Engelsted, L. Hem og J. Mammen, Århus University Press, Århus 1989.
Mathiesen B.B., Gjørtler N., Harder S., Jacobsen B.J., Køppe S., Jørgensen S.L., Linnet J., Nielsen B.: Hvad er psykologiens genstandsområde? Psyke & Logos nr. 1, s. 239-273, 1999.
Nissen M.: Projekt gadebørn. Et forsøg med dialogisk, bevægelig og lokalkulturel socialpædagogik med de mest udsatte unge. 478 s. Dafola, Frederikshavn 2000.
Nissen M.: Hinsides frihed og villighed. i: Tredje nordiske symposium om samspil mellem praksis og forskning i socialt arbejde. Muligheder og barrierer s. 288-314, P. Halling-Overgaard & L. Uggerhøj (red.), Den Sociale Højskole/Århus, Århus 2000.
Nissen M.: Practice rsearch. Critical psychology in and through practices. Annual Review of Critical Psychology 2, s. 145-179, 2000.
Nissen M.: Forebyggelse, oplysning, misbrug – og det levende gode. Nordiske Udkast 28, s. 61-92, 2000.
Olsen O.A., Køppe S.: Den infantile seksualitet i historisk belysning. Psyke og Logos 20 nr. 2, s. 305-344, 1999.
Pedersen P.M., Larsen A., Rostrup E., Paulson O.B.: Wavelet multiresolution analysis of statistical parametric maps (kongresberetning). NeuroImage 9, s. 77-77, 1999.
Petersen A.F.: Mondes de propension. Zouila – Revue Protéenne 6, s. 20-25, 2000.
Petersen A.F.: La vie considérée comme une lutte contre l'entropie. i: Vous avez dit "Vivant"? – Confrontation entre science et vivant s. 7-9, D. Joubert (ed.), Inserm, Montpellier 2000.
Petersen A.F.: On functions of animal awareness as precursors of human consciousness (Kongresposter). 13 s. Tucson, Arizona 2000.
Petersen A.F.: On functions of animal awareness as precursors of human consciousness (Abstract of poster). i: Toward a Science of Consciousness, Tucson 2000, Arizona. Research Abstracts s. 136-137, Keith Sutherland (ed.), Center for Consciousness Studies, University of Arizona, Tucson, Arizona 2000.

Poulsen A.: Idéen om det kompetente barn. i: Psykologien i forvandling s. 125-132, Universitetsklinikken, København 2000.
Poulsen A.: Ascriptions and pseudoascriptions of mental states. Theory & Psychology 10, s. 197-213, 2000.
Poulsen S.: Gruppeanalytisk og interpersonel korttidsgruppeterapi – teori og forskning. 1. Almene principper. Matrix vol.17/1, s. 5-25, 2000.
Poulsen S.: Gruppeanalytisk og interpersonel korttidsgruppeterapi – teori og forskning. 2. Terapeutens opgaver i gruppen. Matrix vol.17/1, s. 26-52, 2000.
Poulsen S.: Terapeutiske faktorer i korttidsgrupper. 1. Kategorisystemer for terapeutiske faktorer. Matrix vol.17/2, s. 207-237, 2000.
Prætorius N.: Principles of Cognition, Language and Action. Essays on the Foundations of a Science of Psychology. 500 s. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/London/Boston 2000.
Rasmussen O.E., Jensen J.A.: Preparation for modelling the relationship between competence and qualifications. Cognitive science research 77, s. 1-31 + 9 sider bilag, 2000.
Reimer L., Schousboe I.G., Thorborg P. (red.): I nærheden – En antologi om børneperspektiver. 184 s. Hans Reitzels Forlag, København 2000.
Schousboe I.G.: Udviklingspsykologi og børn i virkeligheden (samt indledningen). i: I nærheden. En antologi om børneperspektiver s. 11-16 og 151-171, Hans Reitzels Forlag, København 2000.
Schousboe I.G.: Barnet eller kompetencebarnet? i: Børns kompetencer s. 14-20, Cecchin, Daniela (red.), Børn og unge, København 2000.
Schultz E.H.: Københavnerfænomenologiens personlighedspsykologi. Psyke & Logos 1, s. 135-151, 2000.
Schultz E.H.: Bevidsthed i praksis. Bulletin fra forum for antropologisk psykologi 7, s. 93-100, 2000.
Schultz E.H.: Modernitetens moral belyst ved sjælens åndelige natur. i: Ånd og Natur s. 277-304, Erik Schultz, Henrik Høgh-Olesen (red), Dansk Psykologisk Forlag, København 2000.
Schultz E.H.: Spørgsmål – Erik Schultz. i: Psykens Topologi s. 320-322, Jens Mammen, Jens Mammen og Niels Engelsted (red.), Psykologisk Skriftserie, Psykologisk Institut, Århus Universitet, Århus 2000.
Schultz E.H.: Et økologisk begreb om tænkning. i: Bulletin fra Forum for Antropologisk Psykologi s. 69-72, Preben Bertelsen (red.), Psykologisk Institut, Aarhus 2000.
Teasdale T.W., Owen D.R.: Forty-year secular trends in cognitive abilities. Intelligence 28, s. 115-120, 2000.
Teasdale T.W., Ripa C.P.L., Nielsen A.S., Christensen A-L.: Apolipoprotein E and subjective symptomatology following brain injury rehabilitation. Neuropsychological Rehabilitation 9, s. 151-166, 2000.
Teasdale T.W., Engberg A.W.: Disability pensions in relation to traumatic brain injury: A population study. Brain Injury 14, s. 363-372, 2000.
Teasdale T.W., Engberg A.: Disability and mortality as indicators of severity among brain injured children and adults. i: Proceedings from European conference on brain injury rehabilitation – children and adults s. 18-21, Aase Engberg (red.), Hjerneskadeforeningen, København 2000.

Studienævnet for Psykologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lektor, ph.d. Helle Andersen (studieleder), lektor, cand.psych. Arne Poulsen (vicestudieleder), lektor, cand.psych. Vivi Maar, lektor, dr.phil. Erik Schultz, stud.psych. Louise Windfeld Holt, stud.psych. Simon Nørby, stud.psych. Peter Olsen og stud.psych. Jacob Sønderby (næstformand).

Beretning

I det forgangne år har vi på Institut for Psykologi haft et større optag af studerende end de seneste år. Vi optog ved semesterstart i september 150 studerende på Bacheloruddannelsen. Samtidig har vort institut haft en tilgang på 50-60 studerende på kandidatuddannelsen. Det har naturligvis lagt et vældigt pres på vor undervisningskapacitet, men det er lykkedes at få vore fagelementer til at hænge sammen med den overordnede idé i vor studieordning.

Sidstnævnte studieordning er under stadig revision, både på BA, KA, Tilvalg/Sidefag, Åbent Universitet og Informationspsykologi. Der er mange studieordninger at tage hensyn til, og vi skal også tænke fremadrettet. Vi skal overveje, om vi vil planlægge Masteruddannelser, vi skulle også overveje, hvordan vi kunne ændre vor uddannelse på en sådan måde, at vi fik ph.d.-uddannelserne mere i fokus.

I studienævnet arbejder vi på mange sager på samme tid. Evalueringen af lærerindsatsen viser, at lærerne er aktive i disse projekter. Det har ikke været så enkelt at implementere den nye studieordning fra år 98 – problemer viser sig hen ad vejen, og det er vel også sådan, det skal ske. På papiret kan noget se rigtigt ud, som i praksis ikke helt fungerer. Vi ser frem til at møde de nye udfordringer, de nye uddannelsestiltag, hvor vi gerne vil være med. Psykologer kan vi se, at der er brug for, men vi kommer til at møde nye og andre krav med informationssamfundet og det multietniske samfund fremover. Vi har i det forløbne år med godt resultat taget hul på et hjørne af disse problemstillinger i vor undervisning, og vi kommer til at skulle gøre meget mere ved dem.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Psykologi***	***Filosofi***	***Pædagogik***	***Dansk***	***Øvrig hum.***	***Samf. vid.***	***Idræt***	***Jura***	***Merit-overført***	***I alt***
Psykologi, hovedfag	602,25	0,25	1,50		2,88	1,42	0,21	0,17	28,75	637,42
Psykologi, bifag	59,63	1,17		1,13	0,25					62,17
Dansk	2,75									
Pædagogik	2,00									
Filosofi	1,63									
Musikvidenskab	1,88									
Øvrig humaniora	4,63									
Afrikaområdestudier	0,25									
Antropologi	0,25									
Humanbiologi	0,38									
Idræt	0,13									
Merit- og gæstestud.	3,13									
I alt	678,88									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

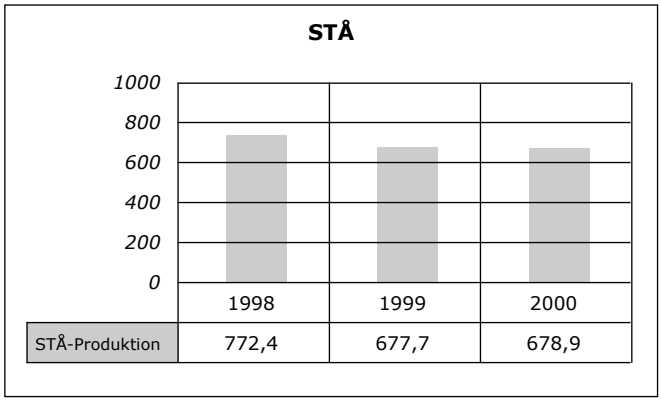

Studieleder Helle Andersen

Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor, Per Fibæk Laursen.

Institutbestyrelsen består af: Institutleder, lektor Per Fibæk Laursen, lektor Jan Riis Flor, professor Christian Kock, samt TAP-repræsentant kontorfuldmægtig Pia K. Andersen.

Organisation
Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Njalsgade 80, opg. 14. 2
2300 København S
Telefon 35 32 88 69
Fax 35 32 88 50
www.hum.ku.dk/fpr

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
1. maj 1992 blev de tre tidligere selvstændige institutter for Filosofi, Pædagogik og Retorik slået sammen til ét institut.

Pr. 1. september 1992 blev Formidlingscentret oprettet under ledelse af Christian Kock (Retorik). Ledes nu af Lotte Rienecker. Formålet med centret er at hjælpe fakultetets studerende til bedre formidlingsfærdigheder. Pr. 1. september 1993 blev Center for Universitetspædagogik etableret med henblik på at styrke denne del af instituttets virksomhed. Arbejdsområderne for universitetspædagogik dækker hele universitetet.

Forskningsvirksomhed

1. Idéhistorie
1.1. Historieopfattelser hos August Hülsen og hos Walter Benjamin (Huggler, Jørgen).

2. Filosofihistorie
2.1. Religionsfilosofi hos Søren Kierkegaard (Huggler, Jørgen).

2.2. Håndskriftet KB. Add. 4to., 421 (Huggler, Jørgen).

2.3. Substansbegrebet i Leibniz' filosofi (Huggler, Jørgen).

2.4. Theodicéproblemet hos Leibniz og i den tyske idealisme (Huggler, Jørgen).

2.5. Fortsat arbejde med ph.d.-afhandling: "Om selvet og den anden hos Hegel, Kierkegaard og i nyere psykoanalytisk teori" (Klercke, Kirsten).

2.6. Udarbejdelse af artikel "Kærlighedens tid" (Om Søren Kierkegaard: Kjerlighedens Gjerninger)(Klercke, Kirsten).

2.7. Fortsat arbejde i forbindelse med det SHF-støttede projekt: Dansk filosofi i international kontekst (sammen med Sten Ebbesen, Institut for Græsk og Latin). Der foreligger ca. 250 s. manuskript dækkende perioden 1150-1700 og ca. 300 s. dækkende perioden 1700 til 1800 (Koch, C.H.).

2.8. Fortsat arbejde med realkommentering af Søren Kierkegaards skrifter (Koch, C.H.).

2.9. Fortsat arbejde med udgivelse af nogle breve fra Hans Brøchner (sammen med Vibeke Koch) (Koch, C.H.).

2.10. Fortsat leksikografisk arbejde i forbindelse med Den Store Dansk Encyklopædi og Høst og Søns filosofileksikon (Koch, C.H.).

2.11. "Freedom and Modality" i J. Giles (ed.), "Kierkegaard and Freedom", pp. 93-104, Palgrave 2000 (Lübcke, Poul).

2.12. Fortsat arbejde (i samarbejde med Jørgen Dehs) med monografi om "Det 20. århundredes filosofi i Tyskland" (Lübcke, Poul).

2.13. Fortsat arbejde (i samarbejde med Jørgen Husted) med "Grundbog i filosofi" (Lübcke, Poul).

2.14. Afsluttet undersøgelse af reduktionsbegrebet i Husslers fænomenologi og dets forbindelse med Husserls reductio ad absurdum af psykologismen (Olesen, Søren Gosvig).

2.15. Fortsat undersøgelse af temaet "Wesung" i Heideggers sene forfatterskab (Olesen, Søren Gosvig).

2.16. Fortsat disputatsarbejde med Platons og Aristoteles' politiske filosofi; den blandede forfatnings historie og spørgsmål om metode og fremstilling i politisk filosofi (Olsen, Anne-Marie Eggert).

2.17. Udarbejdelse af "Feminism and the History of Philosophy" for bog-projekt, Feministisk Teori og Kritik (Schott, Robin May).

3. Praktisk filosofi
3.1. Legitimering af beskyttelsen af den levende natur. Artsbegrebets normativitet (Coff, Christian).

3.2. (i)Persons, Interests and Morality: En undersøgelse af egeninteresse og dens betydning i moralen, (ii) Ethics, Democracy and the Regulation of Biotechnology: Politisk-filosofiske spørgsmål i forbindelse med reguleringen af gensplejsede fødevarer (Holtug, Nils).

3.3. Værdi, landskab og biodiversitet. Et tværfagligt forskningsprojekt i samarbejde med forskere fra RUC (Jensen, Karsten Klint).

3.4. Decision Making Under Risk/Uncertainty and Ethical Theory. Forskningsprojekt ved det af forskningsstyrelsen financierede projekt Living with Biotechnology – Genetic Modifications of Crops and Laboratory Animals under ledelse af Center for Bioetik og Risikovurdering (Jensen, Karsten Klint).

3.5. Bioteknologi, kropslighed og bioetik (Johansen, Niels Mattsson).

3.6. Fortsatte studier i etisk teori, metaetik og politisk filosofi, herunder specielt konsekventialisme, teorier om begrundelser af etiske teorier og overbevisninger, samt nationalisme. En række artikler er under udarbejdelse og indleveret til publikation (Kappel, Klemens).

3.7. Bioetik og bioret. Med særligt henblik på omsorgsetik i sundhedssektoren (Kemp, Peter).

3.8. Etikkens grundlagsproblemer. Med særligt henblik på narrativitet og etik hos Paul Ricoeur (Kemp, Peter).

3.9. Moralsk ansvar for undladelser af handlinger og kompatibilisme (Lippert-Rasmussen, Kasper).

3.10. Egalitarisme og forholdet mellem option luck og brute luck (Lippert-Rasmussen, Kasper).

3.11. Anvendt etik: genetisk manipulation (Lippert-Rasmussen, Kasper).

3.12. Fortsat arbejde med projekt om kunst og kreativitet (Livingston, Paisley).

3.13. Fortsat arbejde med monografi om "Landskabsplanlægning og fordelingspolitik" (Lübcke, Poul).

3.14. Fortsat arbejde med "Liberalism, Neutrality and the Civil Society" (Nielsen, Morten Ebbe Juul).

3.15. Udarbejdelse af "Beauvoir and the Concept of Evil" som publiceres i The Cambridge Companion to Simone de Beauvoir (Schott, Robin May).

4. Teoretisk filosofi

4.1. Videre arbejde vedr. videnskabssociologiens metodeproblemer og naturaliseringen af filosofien (Collin, Finn).

4.2. Naturalistisk bevidsthedsfilosofi; undersøgelse af hvilken form for a priorisk erkendelse indholdseksternalisme giver plads til. Publiceret artiklen "Eksternalisme og det a prioriske"; undersøgelse af Ruth Millikans opfattelse af substansbegreber og identificerende akter (Flor, Jan Riis).

4.3. Fortsatte studier i erkendelsesteori, specielt med henblik på monografi om naturalistiske teorier om viden og begrundelse og naturalistiske svar på skepticisme. En række artikler er under udarbejdelse og indleveret til publikation (Kappel, Klemens).

4.4. Færdiggjort artikel i form af en kritik af Ned Blocks bevidsthedsbegreber (Kauffmann, Oliver).

4.5. Fortsat arbejde med artikel om dissociationsfænomener, ceteris paribusantagelsen og højereordensteori om bevidsthed (Kauffmann, Oliver).

4.6. Petitio principii, slutninger og erkendelsesteori (Lippert-Rasmussen, Kasper).

4.7. Studier i fortolkningsteorier i forhold til kunst (Livingston, Paisley).

4.8. Afsluttet undersøgelse af den historiske tid som transcendental betingelse for den menneskelige erkendelse (Olesen, Søren Gosvig).

4.9. Fortsat arbejde med oversættelse og introduktion af Foucaults programmatiske tekster om diskursanalyse (Olesen, Søren Gosvig).

4.10. Udarbejdelse af "Feminist Epistemologies" for bog-project, Feministisk Teori og Kritik (Schott, Robin May).

5. Pædagogik

5.1. Rekonstruktion af dansk voksenpædagogiks begrundelse imellem politik og videnskab samt af forskningens placering og betydning (Andersen, Peter Østergaard).

5.2. Hvordan studere den moderne barndom og dens pædagogiske teori? (Andersen, Peter Østergaard).

5.3. Hvorledes observere den moderne skoles praksis? (Andersen, Peter Østergaard).

5.4. Bourdieu og Foucault som grundlag for humanistisk og samfundsvidenskabelig videnskabsteori, teori og metode (Callewaert, Staf).

5.5. Uddannelsessystemet i u-lande, med særligt henblik på læseplansudvikling og læreruddannelser (Callewaert, Staf).

5.6. De Mellemlange Videregående Uddannelser i Danmark, Europa og Sydafrika (Callewaert, Staf).

5.7. Bourdieu Forskeruddannelsesprogrammet med 25 ph.d.-studerende (Callewaert, Staf).

5.8. Evaluering af treårigt undervisningsprogram: Sluse Interdisciplinary Joint Basic Course on Natural Ressource Management i samarbejde mellem Københavns Universitet, KVL og RUC (Dohn, Helge).

5.9. Udvikling af en teori om de professionelles omsorgspraksis i mødet med kræftpatienter i sygehusvæsnet (Eriksen, Tine Rask).

5.10. Undersøgelse af omsorgsfagenes dilemmaer imellem kønnet og kropslig omsorgserfaring, skolastiske omsorgsteorier og professionsrettet omsorgsretorik (Eriksen, Tine Rask).

5.11. Vidensproduktion og læreprocesser i akademia. En undersøgelse af de kvindedominerede mellemuddannelsers akademisering (Eriksen, Tine Rask).

5.12. Om at undervise. Videreførelse af arbejde med interviewbog om undervisning på universitetsniveau. Retorik og undervisning – en sammenstilling, i samarbejde med Jonas Gabrielsen (Gabrielsen, Tone Saugstad).

5.13. Aristoteles og pædagogikken. Videreførelse af projektet om Aristoteles' betydning for pædagogiske problemstillinger såsom: Kundskabssyn, læring, forholdet mellem teori og praksis, dannelsestænkning og handlingsteorier (Gabrielsen, Tone Saugstad).

5.14. Sundheds- og miljøpædagogik med fokus på handling, handlekompetence, handlerum og forholdet mellem viden og handling. Kampagner på miljø- og sundhedsområdet (Gabrielsen, Tone Saugstad).

5.15. Netværkssamfundets skole. Projektet er en analyse af udviklingstendenser i videnssamfundets skole med konkret udgangspunkt i skoleudbygningsprojektet i Gentofte Kommune (Laursen, Per Fibæk).

5.16. Lærerpersonlighed. Projektet er et forsøg på begrebslig og empirisk bestemmelse af lærerpersonlighedens rolle i undervisningen (Laursen, Per Fibæk).

5.17. Afsluttet et flerårigt forskningsprojekt om skolens betydning for etniske minoriteter. Med udgangspunkt i amerikansk og europæisk minoritets- og uddannelsesforskning (primært John U. Ogbu og Pierre Bourdieu) studeres unge minoriteters sociale mobilitets- og kulturelle tilpasningsstrategier i et majoritetsdomineret uddannelsessystem. Projektets empiriske materiale består af kvalitative interviews med elever og lærere i folkeskolens afgangsklasser. Arbejdet udgives i bogform i foråret 2001 på Hans Reitzels Forlag (Moldenhawer, Bolette).

5.18. Professionslæring i praksis. En sammenlignende undersøgelse af, hvordan hhv. pædagoger og lærere erobrer deres professionsprofessionalisme i praksis efter endt uddannelse. Undersøgelse udført af Martin Bayer og Ulf Brinkkjær med undertegnede som projektleder (Muschinsky, Lars Jakob).

5.19. Barndommen og den pædagogiske diskurs. En undersøgelse af, hvordan den moderne barndomsdiskurs bliver identisk med og billede på den pædagogiske diskurs, og hvordan dette i stigende grad bliver til et mellemlagsanliggende (Muschinsky, Lars Jakob).

5.20. Strategier for uddannelse og emancipation. En undersøgelse af samspil mellem politik, uddannelsesplanlægning og individuelle livsskæbner i Sydafrika i forbindelse med afskaffelse af apartheid (Muschinsky, Lars Jakob).

5.21. Temaliste fremstilling af den komparative pædagogik (Winther-Jensen, Thyge).

5.22. Grundbog i didaktik (Winther-Jensen, Thyge).

5.23. Pædagogisk artikelsamling (Winther-Jensen, Thyge).

6. Retorik

6.1. "I taleværkstedet. Et pædagogisk udviklingsarbejde". Bidrag i forbindelse med Forum for dansklærere arrangeret af Dansklærerforeningen, Danmarks Pædagogiske Universitet og Københavns Universitet (Jørgensen, Charlotte og Onsberg, Merete).

6.2. Lærebog i retorisk teori (Jørgensen, Charlotte, Kock, Christian, Onsberg, Merete, Rørbech, Lone og Villadsen, Lisa Storm).

6.3. Leder af forskningsprojektet "Gode nyheder", vedr. formidling af det samfundsmæssige stof i aviser, støttet af Dagspressens Fond (Kock, Christian).

6.4. Har i samarbejde med forskere på Handelshøjskolen i København arbejdet med empirisk forskning om offentlige personers troværdighed (Kock, Christian).

6.5. Har forsket i emner inden for metrik, litterær æstetik og litteraturpædagogik; inden for retorikkens teori og historie, specielt renæssancens retorik; samt inden for reklamens retorik (Kock, Christian).

6.6. Klargøring af video-rekonstruktion til publikation (Del af actio-projektet) (Onsberg, Merete).

6.7. Artikel under udarbejdning om populære bøger om kropssprog (Del af actio-projekter) (Onsberg, Merete).

6.8. En metrisk grundbog for gymnasiet stadig under planlægning (Onsberg, Merete).

6.9. Fortsætter arbejdet med projektet "Digteres oplæsning af egne digte", som forventes færdiggjort og udgivet over to numre i Rethorica Scandinavica i løbet af efteråret og vinteren 2001 (Rørbech, Lone).

6.10. Færdiggørelse og forsvar af ph.d.-afhandlingen "The Rhetoric of Seduction" (Villadsen, Lisa Storm).

6.11. Studier i retorisk kritik og genrebegrebet og retorisk kritik af billedkunst (Villadsen, Lisa Storm).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Collin, Finn: Medlem af bedømmelsesudvalg vedr. doktordisputats, indleveret til Psykologisk Institut, Københavns Universitet.

Gabrielsen, Tone Saugstad: Afsluttet bedømmelse af to ph.d.-afhandlinger, én ved Københavns Universitet og én ved Danmarks Pædagogiske Universitet.

Lippert-Rasmussen, Kasper: Formand for bedømmelsesudvalg for ph.d.-afhandling.

Livingston, Paisley: Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet.

Winther-Jensen, Thyge: 1. opponent ved doktordisputats (DLH). Formand for bedømmelsesudvalg for ph.d.-afhandling (gl. ordning).

Tillidshverv

Collin, Finn: Medlem af Statens Humanistiske Forskningsråd. Formand for Nordiska publiceringsnämnden för humanistiska og sämhällsvetenskapeliga tidskrifter.

Eriksen, Tine Rask: Medlem af Dansk Sygeplejeråds ph.d.-stipendieudvalg.

Kemp, Peter: Medlem af "Det Internationale Institut for Filosofi", Paris. Generalsekretær for "Fédération Internationale des Sociétés de Philosophie".

Kock, Christian: Medlem af Forum for Reklameforskning ved Handelshøjskolen i København. Medlem af ekspertpanel vedr. vurderingskriterier for statslige websider.

Winther-Jensen, Thyge: Censorformand på DPU. Præsident for Comparative Education Society in Europe (CESE).

Formidling

Redaktionelle hverv

Andersen, Peter Østergaard: Deltager i redaktionsgruppen for "Vera" – tidsskrift for pædagoger.

Collin, Finn: Redaktør af "Danish Yearbook of Philosophy", og har været gæsteredaktør på et bind af det svenske filosofitidsskrift "Theoria".

Eriksen, Tine Rask: Medlem af redaktionsgruppen for "Tidsskrift for Socialpædagogik".

Flor, Jan Riis: Medlem af redaktionen for Filosofiske Studier.

Holtug, Nils: I redaktionen på Bioethics (Oxford: Basil Blackwell) og Utilitas (Edinburgh: Edinburgh University Press).

Jørgensen, Charlotte: Indgår I redaktionsrådet for Rhetorica Scandinavica.

Kemp, Peter: Redaktør og forfatter (sammen med Jacob Rendtorff) af rapport til EUC om BIOMED-II Projekt:" Basic Ethical Principles in European Bioethics and Biolaw", Barcelona and Copenhagen, Vol. I-II, (publ. efteråret 2000). Redaktør (sammen med Niels Mattsson Johansen og Jacob Rendtorff) af "Bioethics and Biolaw", Rhodos, Copenhagen, Vol. I-II, akterne fra den 1. og den 2. internationale konference om bioetik og bioret, 1996 og 1998 (publ. efteråret 2000). Redaktør af bogserien "Philosophical Problems Today", et bind om "Monde et mondanéité/World and Worldhood" klar til trykning. Redaktør af artikelsamling om "Le discours bioethique", Ed. du Cerf, Paris. Redaktør af særnummer af det franske tidsskrift "Les etudes philosophiques" om: "La métaphysique dans la culture". Redaktør af "Newsletter for International Federation af Philosophical Societies. Issue Winter 1999-Summer 2000, publiceret i år 2000.

Kock, Christian: Medlem af redaktionskomiteen for tidsskriftet "Rhetorica Scandinavica".

Lippert-Rasmussen, Kasper: Medlem af the Editorial Committee for Utilitas. Medlem af redaktionen for Filosofiske Studier.

Livingston, Paisley: Redaktør af boganmeldelsen for "Sats: Nordic Journal of Philosophy".

Moldenhawer, Bolette: Gæsteredaktør af "Dansk Pædagogisk Tidsskrifts" temanummer: De fremmede – kom i går rejser ikke i morgen, nr. 3, 00, september.

Schott, Robin May: Editorial Board, "Hypatia; A Journal of Feminist Philosophy".

Winther-Jensen, Thyge: Redaktør af Comparative Education Vol. 36, no.2, may 2000.

Kongresser og symposier

Arrangerede for Instituttet sammen med Jan Faye, Finn Collin og Hans Fink et årsmøde for medlemmerne af "Academie Internationale de Philosophie des Sciences" i København og Århus den 31. maj til 4. juni (Kemp, Peter).

Instituttet som medarrangør i samarbejde med RUC og Det Tjekkiske Akademi af symposium om erkendelsesteori (Lübcke, Poul).

"On Borders and Boundaries", internationalt symposium, 6.april 2000, KUA (arrangør)(Schott, Robin).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet
Kauffmann, Oliver: Visiting Scholar ved Dept. Of Philosophy, New York University 15.1.-31.5. 2000.

Institutleder Per Fibæk Laursen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	31,0	7,4
STIP	3,9	1,4
TAP	9,9	0,7
TOTAL	44,7	9,5

VIP Internt finansieret
Andersen, Peter Østergaard; lektorvikar.
Boisen, Egil; amanuensis.
Callewaert, Gustave Joseph Marie; professor.
Collin, Finn; professor.
Diderichsen, Adam Thomas; forskningsadj.
Dohn, Helge; lektor.
Drud, Claus Kehlet; amanuensis.
Endresen, Harry Thorleif; amanuensis.
Eriksen, Tine Rask; lektor.
Faye, Jan; lektor.
Flor, Jan Christian Riis; lektor.
Gabrielsen, Tone; lektor.
Geckler, Per; amanuensis.
Giles, James Leigh; lektorvikar.
Gonzalez, Dario David; lektorvikar.
Hendricks, Vincent F Rune M; adjunkt.
Holtug, Nils; forskningslektor.
Huggler, Jørgen; adjunkt.
Høyen, Marianne Elisabeth S; amanuensis.
Jensen, Karsten Klint; forskningslektor.
Jensen, Søren Holm; amanuensis.
Jørgensen, Charlotte; lektor.
Kappel, Klemens; adjunkt.
Kemp, Torben Peter; lektor.
Kock, Christian Erik Jungersen; professor.
Laursen, Per Fibæk; lektor.
Lippert-Rasmussen, Kasper; lektor.
Livingston, Paisley Nathan; lektor.
Lübcke, Poul Otto; lektor.
Moldenhawer, Bolette; amanuensis.
Muschinsky, Lars Jakob; lektor.
Nielsen, Flemming Steen; lektor.
Nordenbo, Sven Erik; lektor.
Olesen, Søren Gosvig; lektor.
Olsen, Anne-Marie Eggert; adjunkt.
Onsberg, Merete; lektor.
Rasmussen, Stig Alstrup; lektorvikar.
Ravn, Birte; forskningslektor.
Rørbech, Lone; lektor.
Steffensen, Esben Buus; amanuensis.
Villadsen, Lisa Storm; amanuensis.
Winther-Jensen, Thyge; lektor.
Zahavi, Dan; amanuensis.

VIP Eksternt finansieret
Andersen, Lars Pynt; forskningsass.
Balslev, Anindita Niyogi; forskningslektor.
Bayer, Martin; forskningsadj.
Koch, Carl Henrik; lektor.
Munk, Timme Bisgaard; forskningsass.
Schott, Robin May; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Catana, Leo; ph.d.-studerende.
Franck, Kasper Sebastian; ph.d.-studerende.
Jelstrup, Dorte; ph.d.-studerende.
Kauffmann, Oliver Bjørn Viggo S; ph.d.-studerende.
Mottelson, Martha; ph.d.-studerende.
Nielsen, Morten Ebbe Juul; ph.d.-studerende.
Pedersen, Thomas Søbirk; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Friberg, Carsten; ph.d.-studerende.
Klercke, Kirsten Søltoft; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Bayer, Martin: Praktikkens skjulte læreplan. Praktikuddannelse/empirisk undersøgt i pædagoguddannelsen.
Larsen, Kristian: Praktikuddannelse, kendte og miskendte sider – et observationsstudie af praktikuddannelse inden for sygeplejerskeuddannelsen.
Lund, Anne Katrine: Breve i brug. Fjernkommunikative genrer i retorisk perspektiv.
Schrøder, Vibeke: Gør sproget en forskel? tosproglig uddannelse i Afrika -emperisk undersøgt i tre nordghanesiske landsbyskoler.

Fondsbevillinger

Aarhus Technical College
– Training Management Kursus (Per Geckler) kr. 42.000.

Carlsbergfondet
– Metafysiske Forudsætninger (Klemens Kappel) kr. 168.362.

Danida
– Nepal Base/Sydafrika (Joan Conrad) kr. 82.336
– Review Curriculum Transformation Project Mozambique (Staf Callewaert) kr. 220.000.

Det Bioteknologiske Forskningsprogram
– Living with Biotechnology (Nils Holtug) kr. 627.588.

Forskningsstyrelsen
– Living with Biotechnology (Nils Holtug) kr. 1.115.769.

Nordisk Samarbejdsnemnd for Humanistiak Forskning
– Sexuality, Death and and the Feminine: Feminist Philosophical Analyses (Robin May Schott) kr. 97.000.

SIDA
– Postgraduate Education Program, Copenhagen-Bissau (Staf Callewaert) kr. 9.819.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Æstetiske erfaringer. Hermeneutiske interpretationer (Carsten Friberg) kr. 1.224.010.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– START-En komparativ analyse af søgemønstre, lærerkompetencer og uddannelsesstrukturer indenfor professionsuddannelserne (dvs. lærer, pædagog, socialpædagog og sygeplejerske) (Staf Callewaert) kr. 65.000.

Undervisningsministeriet
– HF-Evalueringsgruppe (Sven Erik Nordenbo) kr. 270.000.

Publikationer

Andersen P.Ø.: Troværdige fortolkninger. i: Børn som informanter s. 123-138, Per Schultz Jørgensen, Børnerådet, København 2000.

Andersen P.Ø.: Uddannelse mellem analyse og forskrifter. VERA 12, s. 50-58, 2000.

Andersen P.Ø.: Dokumentation og evaluering: Svar? – og spørgsmål? Dansk Pædagogisk Tidsskrift 4, s. 46-56, 2000.

Balslev A.N.: Cosmos and Consciousness – Indian Perspectives. i: Science and Religion in Search of Cosmic Purpose s. 58-68, John F. Haught, Georgetown University Press, Washington D.C. 2000.

Balslev A.N.: The Question of "I" in Advaita Vedanta – Reviewing the contributions of K.C. Bhattacharya. i: Vedanta, Concepts and Application s. 77-87, Prabhananda, Ramakrishna Mission Institute Culture, Calcutta 2000.

Balslev A.N.: Filosofi og "kulturel andethed". Philosophia 3-4 årgang 26, s. 71-82, 2000.

Balslev A.N.: Self-awareness in Vijñânavâda Buddhism and Satre's Existentialism. Filosofiske Studier 20, s. 6-15, 2000.

Callewaert S.: Pierre Bourdieu. i: Classical and Modern Social Theory s. 309-325, Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen, Blackwell, Oxford 2000.

Callewaert S.: Tanken fra sidelinjen om sygeplejerskeuddannelsen. Sygeplejersken 49/2000, s. 40-42, 2000.

Callewaert S.: Sprog, opdragelse og undervisning i Danmark og Afrika. i: Pædagogiske Praktikker s. 188-198, Søren Gytz Olesen, Forlaget PUC – Viborg-Seminariet, Viborg 2000.

Callewaert S.: Socialisation. i: Pædagogiske Praktikker s. 50-65, Søren Gytz Olesen, Forlaget PUC, Viborg-Seminariet, Viborg 2000.

Callewaert S.: Utbildningsfilosofi, Frankfurterskolans kritiska teori och Pierre Bourdieus sociologi. i: Pedagogik. En grundbok s. 471-495, Jens Bjerg, Liber, Stockholm 2000.

Collin F., Engstrøm A.: Metaforers æstetiske og kognitive funktion. i: Æstetisk kommunikation s. 85-101, Frederik Stjernfelt og Ole Thyssen, Handelshøjskolens Forlag, København 2000.

Collin F.: Kritisk realisme og socialkonstruktivisme. Grus 60, s. 69-85, 2000.

Eriksen T.R.: De professionelles strategier i mødet med kræftpatienter. i: Klinisk sygepleje s. 992-1001, Pia Ramhøv, Ingrid Egerod og Jens Taleman, Akademisk Forlag, København 2000.

Eriksen T.R.: Det moderne plejearbejde og omsorgsbureaukratierne. Grus 61, s. 18-35, 2000.

Flor J.R.: Eksternalisme og det a prioriske. Filosofiske Studier 20, s. 16-36, 2000.

Holtug N.: Altering Humans – The Case for and Against Human Gene Therapy. i: Medical Ethics s. 323-343, Michael Boylan, Prentice Hall, New Jersey 2000.

Holtug N.: Against Deontology. Sats – Nordic Journal of Philosophy Vol. 1, No. 2, s. 125-141, 2000.

Holtug N.: "John Rawls", "Robert Nozick", "Peter Singer". 3 s. Solidaritet. København 2000.

Holtug N.: Når få har for meget og færre for lidt. Samvirke 1/2000, s. 70-73, 2000.

Jørgensen C.: Hvem bestemmer hvad der er god retorik? Vurderingsinstanser i normativ retorik. Rhetorica Scandinavica 15, s. 34-48, 2000.

Kappel K.: Has Dancy Shown a Problem in Consequentialism? Theoria Vol. 65, nr. 2-3, s. 193-211, 1999.

Kauffmann O.: Højere-ordens teori for bevidsthed. Filosofiske Studier 20, s. 37-63, 2000.

Kauffmann O.: On the Klawonntology of Consciousness and Selfhood. Danish Yearbook of Philosophy 35, s. 55-71, 2000.

Kauffmann O., Sandøe P.: Forholdet mellem smerte og lidelse hos dyr. Dansk Veterinærtidsskrift Særtryk, December 2000, s. 21-27, 2000.

Kemp P., Rendtorff J.: Basic Ethical Principles in European Bioethics and Biolaw. 800 s. Center for Etik og Ret. Institut Borga de Bioètica, København 2000.

Kemp P., Rendtorff J., Johansen N.M.: Bioethics and biolaw. 313 + 178 s. Rhodos International Science and Art Publishers, København 2000.

Koch C.H.: Strejftog i den danske filosofis historie. 237 s. C.A. Reitzel, København 2000.

Koch C.H., Cappelørn N.J., Dahl P., Anz H., Rømhild L.P.: Søren Kierkegaards Skrifter K17: Kommentarer til journalerne AA, BB, CC, DD. 530 s. Gads Forlag, København 2000.

Koch C.H.: Olaf Pedersen. 8. april 1920 – 3. december 1997. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab – Selskabets virksomhed 1998-2000, s. 361-377, 2000.

Kock C.E.J.: Poesi, semiotik – fortolkning. Dansk Noter 2, s. 9-22, 2000.

Kock C.E.J.: Hvad kan fortællingen bruges til i avisen? i: Center for Journalistik og Efteruddannelsens Vidensbase s. 28, Torben Nielsen, Århus 2000.

Kock C.E.J.: Klassikeren 2: Philipp Melanchton: Om efterligning, introduktion og oversættelse. Rhetorica Scandinavica 16, s. 12-25, 2000.

Kock C.E.J.: Lyden af jalousi. Retorik Magasinet 36, s. 4-5, 2000.

Kock C.E.J., Rienecker L., Jørgensen P.S., Hedelund L., Hegelund S.B.: Den gode opgave – opgaveskrivning på videregående uddannelser, 2. udgave. 380 s. Samfundslitteratur, København 2000.

Kock C.E.J.: Rhetorical Analysis of Non-Literary Texts. Anglofiles. Journal of English Teaching 117, s. 46-50, 2000.

Kock C.E.J.: Verset skal virke: Edgar Allan Poes retoriske metrik. Rhetorica Scandinavica 16, s. 46-59, 2000.

Kock C.E.J.: Frihedsstraf for fordummelse. Sprog og samfund 18, 2, s. 14, 2000.

Kock C.E.J.: Selvmål i politisk journalistik. Sprog og samfund 18, 4, s. 3-4, 2000.

Laursen P.F., Christensen M.K., Trangbæk E.: Idrætsundervisning, livsaldre og arbejdsliv. Nordisk Pedagogik Vol 20 nr. 3, s. 139-151, 2000.

Laursen P.F.: University Teachers' Conceptions of the Relationship between Research and Teaching. Nordisk Pedagogik 3, s. 152-159, 2000.

Laursen P.F.: Indledningen. i: Kompetence og demokrati s. 5-7, DGI, Vejle 2000.
Laursen P.F.: Sonderinger i idrætsfagligheden. Uddannelse 6, s. 12-19, 2000.
Laursen P.F.: Skolen uden tabere. Dansk Pædagogisk Tidsskrift 1, s. 38-47, 2000.
Laursen P.F.: Læringens didaktik. i: Voksnes læreprocesser s. 24-35, DLH, Herning 2000.
Laursen P.F.: Forældre er ikke brugere. Liv i skolen 1/2000, s. 70-74, 2000.
Laursen P.F.: Metoden betyder meget lidt. Frie grundskoler 5, s. 12-13, 2000.
Laursen P.F.: Vidensamfundets didaktiske udfordringer. Uddannelsesnyt 4, s. 3-11, 2000.
Laursen P.F.: Fagligheden i de videregående uddannelser. i: Uddannelsesredegørelse 2000 s. 87-96, Undervisningsministeriet, København 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Does Moral Responsibility Presuppose Alternate Possibilities? i: Moral Responsibility and Ontology s. 89-101, Ton Van Den Beld, Kluwer Academic Publischers, Dordrecht 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Kommunitarisme. Filosofi 1, s. 41-58, 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Ville det være dårligt, hvis vi blev bedre? 16 s. 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Egalitarisme. Grus 58, s. 95-112, 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Kosovokrigen. 2 s. København 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Kombatibilisme og moralsk ansvar for undladelse af handlinger. Sats – Nordisk Tidsskrift for Filosofi Vol. 1, nr. 2, s. 49-71, 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Autonomy, Risks, and Genetically Modified Food Products. i: 2nd Congress of the European Society for Agricultural and Food Ethics s. 187-190, Kongelige Veterinære Landbohøjskole, København 2000.
Lippert-Rasmussen K.: Irationality, Inference, and Question-begging Arguments. i: Rationality & Irrationality s. 264-70, Berit Brogaard, Österreichischen Ludwig Wittgenstein Gesellschaft, Wien 2000.
Lippert-Rasmussen K.: On Denying a Significant Version of the Constancy Assumption. Theoria Vol. 65, nr. 2-3, s. 90-113, 2000.
Livingston P.N.: Narrative. i: Routledge Companion to Aesthetics s. 275-84, Dom Lopes og Berys Gaut, London 2000.
Moldenhawer B.: En strid om ord? Dansk Pædagogisk Tidsskrift 3/2000, s. 16-28, 2000.
Moldenhawer B.: Etniske minoriteter i folkeskolen – en undersøgelse. Pædagogisk orientering 1-2, marts 2000, s. 20-26, 2000.
Moldenhawer B.: Interkulturel kommunikation i komplekse samfund. Dansk Sociologi 1/2000, s. 87-89, 2000.
Moldenhawer B.: Minoritetskulturer och deras genomslag i skolan. i: Pedagogik – en grundbok s. 380-405, Jens Bjerg, Liber, Stockholm 2000.
Moldenhawer B.: Minoritetskulturer og deres gennemslag i den danske folkeskole. i: Pædagogik – en grundbog til et fag. – 2. reviderede udgave s. 396-421, Jens Bjerg, Hans Reitzels Forlag, København 2000.
Muschinsky L.J.: Kan man være uenig med Jesper Juul? Vera 11, s. 8, 2000.
Muschinsky L.J., Bayer M., Chouliaraki L.: Basil Bernstein. Dansk Pædagogisk Tidsskrift 4/2000, s. 4, 2000.
Nordenbo S.E.: Fag og projektarbejde. i: Samspil mellem fagene I – et debathæfte om fagsamarbejde og projektarbejde i det almene gymnasium – Hæfte 5a s. 14-33, Undervisningsministeriet. Uddannelsesstyrelsen, København 2000.
Nordenbo S.E., von Essen E., Heise I., Klewe L., Sanden E., Seeberg P., Skov P.: HF-forsøg 1997-1999 for arbejdet i hf-evalueringsgruppen samt foreløbige konklusioner vedrørende 2-årige hf-forsøg, 1997-1999 – Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 7. 135 s. Undervisningsministeriet. Uddannelsesstyrelsen, København 2000.
Olesen S.G.: Transcendental historie. 112 s. Museum Tusculanums Forlag, København 2000.
Onsberg M.: Ret ryggen og tal sandhed! Retorikmagasinet 36, s. 11-13, 2000.
Petersen T.S.: David Heyd on the Distinction between Actual and Possible People. Sats – Nordic Journal of Philosophy Vol. 1, no. 1, s. 105-116, 2000.
Saugstad T.: Pædagogik mellem talesprogs- og skriftsprogskultur. 23 s. NNL, Department of Philosophy. Aarhus 2000.
Saugstad T.: Teaching between skill and philosophy by a philosopher ofskills. Nordisk Pedagogik 2/2000, s. 107-117, 2000.
Saugstad T.: Teori og praksis i et Aristotelisk perspektiv. 1-25 s. NNL, Department of Philosophy. Aarhus 2000.
Saugstad T., Kristensen B.T., Holmgaard P.M., Thomsen T.G., Gabrielsen M.: Ekstern evaluering af: Metode og projektundervisning på KVL. 56 s. Kongelige Veterinære Landbohøjskole. København 2000.
Villadsen L.S.: Klassikeren: Introduktion. Rhetorica Scandinavica 13, s. 4-7, 2000.
Villadsen L.S.: Store amerikanske talere. Retorikmagasinet 36, s. 28-34, 2000.
Villadsen L.S.: The Rhetoric of Seduction. 243 s. Northwestern University, Evanston, Illinois 2000.
Villadsen L.S.: Introduktion til den litterære kritik af talekunst. Rhetorica Scandinavica 13, s. 4-7, 2000.
Winther-Jensen T.: Notes and Comments. Comparative Education Vol. 36, Number 2, May 2000, s. 127-28, 2000.
Winther-Jensen T.: Pædagogik. i: Den Store Danske Encyklopædi – bd. 15 s. 569-572, Gyldendal, København 1999.
Winther-Jensen T.: Uddannelse i Afrika. i: Den Store Danske Encyklopædi, bd. 1 s. 113, Jørn Lund, Gyldendal, København 1994.
Winther-Jensen T.: Leg. i: Den Store Danske Encyklopædi – bd. 12 s. 59-61, 63-64, Gyldendal, København 1998.
Winther-Jensen T., Takeda M. (red.): Comparative Education in a Multidimensional World. 53-59 s. Hokkaido University, Japan 1997.
Winther-Jensen T.: Uddannelse i Europa. i: Den Store Danske Encyklopædi – bd. 6 s. 121-22, Jørn Lund, Gyldendal, København 1996.
Winther-Jensen T.: Uddannelse i Frankrig. i: Den Store Danske Encyklopædi – bd. 7 s. 32, Jørn Lund, Gyldendal, København 1997.

Winther-Jensen T.: Cese Newsletter. Landatio 39, s. 34-35, 1997.

Winther-Jensen T.: Dannelse. i: Den Store Danske Encyklopædi – bd. 4 s. 596-98, Jørn Lund, Gyldendal, København 1996.

Winther-Jensen T., Larsen C.Å., Larsen H.: Didaktiske emner. i: Uddannelseshistorie 1998 s. 132-34, Vagn Skovgaard-Petersen og Børge Larsen, Odense Universitetsforlag, Odense 1999.

Studienævnet for Filosofi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af Tine Borup (studenterrepræsentant), Jan Riis Flor (vicestudieleder), Poul Lübcke (studieleder og formand), Robert Poulsen (studenterrepræsentant; næstformand).

Beretning

Studienævnet har i løbet af 2000 fået godkendt en ny studieordning for grunduddannelsen, som trådte i kraft pr. 1.9.2000. Blandt væsentligste ændringer i forhold til tidligere studieordning kan nævnes, at der er sket en række sammenlægninger af fag, så der alt i alt er færre eksaminer. Endvidere er der blevet indført et nyt fag, "Det 20. århundredes filosofi", og der er blevet indført et ekstra skriftligt projekt med frit emne udover bachelorprojektet.

Yderligere har studienævnet fået godkendt en række såkaldte "Frie emner", som kan tages under tilvalgsordningen. Inden for rammerne heraf har studienævnet afholdt kurserne, "Fra Platon til Nietzsche" (E 2000), og "Fransk fænomenologi og hermeneutik" (E 2000). Endvidere har studienævnet afholdt kurserne, "Europæisk kultur og Introduktion til humaniora for naturvidenskabsstuderende".

Faget har haft en produktionsstigning i de senere år fra 170 STÅ i 1998 over 185,4 STÅ i 1999 frem til 217,5 STÅ i 2000. Stigningen skyldes dels, at resultaterne af omlægningen af filosofistudiet nu er begyndt at vise sig, dels at faget har haft en række udadrettede aktiviteter, som har haft stor søgning.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Filosofi*	*Klas. filologi*	*Lingvistisk*	*Psykologi*	*Kunsthistorie*	*Dansk*	*Øvrig hum.*	*Teologi*	*Samf. vid.*	*Naturvid.*	*Meritoverført*	*I alt*
Filosofi, hovedfag	149,50	5,50	1,88	1,63	1,75	1,50	14,13	0,75	3,29	2,83	12,63	195,38
Filosofi, bifag	12,50					0,25	1,00			0,50		14,25

Litteraturvidenskab	8,50
Dansk	7,00
Engelsk	5,75
Historie	3,67
Musikvidenskab	2,83
Film- og medievid.	2,58
Øvrig humaniora	10,50
Teologi	0,50
Jura	0,75
Samfundsvidenskab	2,58
Sundhedsvidenskab	0,25
Naturvidenskab	8,08
Merit- og gæstestud.	2,50
I alt	217,50

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

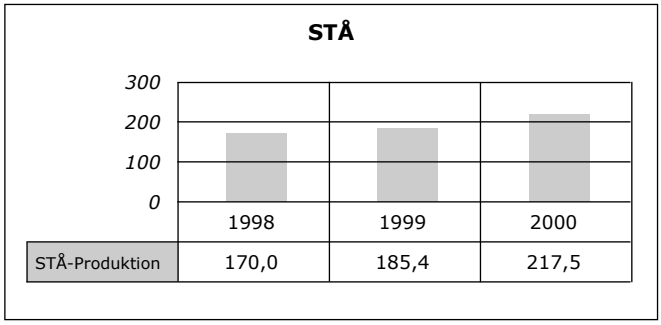

Studieleder Poul Lübcke

Studienævnet for Pædagogik

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Peter Østergaard Andersen, Tone Saugstad Gabrielsen, Rasmus Svarre Hansen, Katrine Krogh Jacobsen, Dorte Lystrup Larsen, studieleder Lars Jakob Muschinsky og suppleant Jens Paulsen.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Pædagogik***	***Psykologi***	***Minoritetsst.***	***Etnologi***	***Slavisk***	***Øvrig hum.***	***Teologi***	***Samf.-vid.***	***Merit-overført***	***I alt***
Pædagogik, hovedfag	110,75	1,13	2,75	2,00	1,25	12,75	0,25	5,92	3,75	140,54
Pædagogik, bifag	2,50	0,88				0,17				3,54
Audiologopædi	4,00									
Dansk	2,00									
Musikvidenskab	1,50									
Filosofi	1,50									
Psykologi	1,50									
Eur. etnologi	1,25									
Retorik	1,25									
Øvrig humaniora	3,75									
Sociologi	0,25									
Merit- og gæstestud.	0,50									
I alt	130,75									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

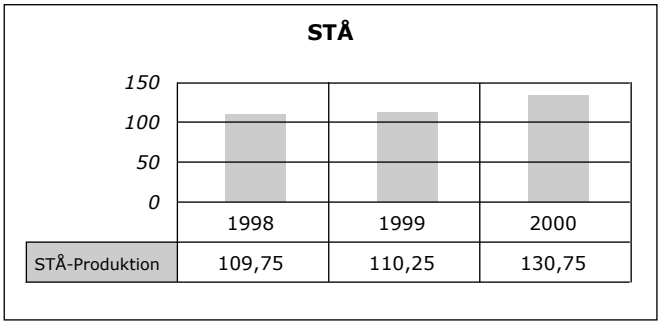

Studieleder Lars Jakob Muschinsky

Studienævnet for Retorik

Medlemmer
Pr 1.2.2000 bestod studienævnet af: Lektor Charlotte Jørgensen (formand), lektor Lone Rørbech, stud.mag. Klaus Willer og stud.mag. Trine Østergård.

Beretning
Studienævnet har ment at de gældende 1999-studieordninger for grundfags- og tilvalgsfagsstudiet og 1998-ordningen for kandidatuddannelsen skulle afprøves inden eventuelle ændringer. Dog er der vedtaget en forsøgsordning for et enkelt studieelement på grundfagsstudiet: Litterær retorik I.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Retorik***	***Dansk***	***Filmvid.***	***Pædagogik***	***Øv.hum.***	***Teologi***	***Meritoverført***	***I alt***
Retorik, hovedfag	55,00	7,38	2,50	1,25	7,13		3,00	76,25
Retorik, bifag	5,38				0,17	1,00		6,54
Dansk	7,38							
Film- og medievidenskab	6,00							
Litteraturvidenskab	5,88							
Historie	3,75							
Fransk	2,88							
Audiologopædi	2,25							
Øvrig humaniora	12,63							
Merit- og gæstestud.	0,88							
I alt	102,00							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

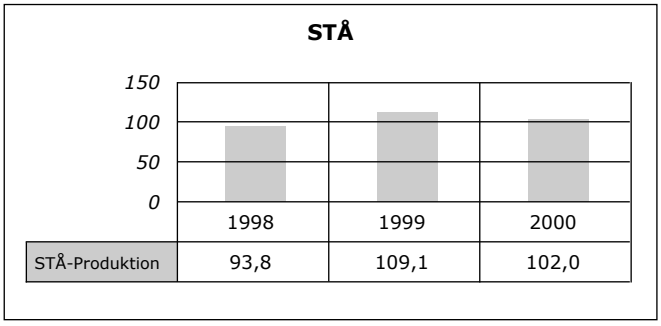

Studieleder Charlotte Jørgensen

Forum for Renæssancestudier

Organisation
Forum for Renæssancestudier blev oprettet i 1984 af en tværfaglig initiativgruppe.

Adresse
Njalsgade 80
2300 København S
Telefon 35 32 81 45

Årsberetning

Forskningsvirksomhed
Forums formål er at støtte forskningen i renæssance-emner og at fremme kontakten mellem personer som forsker inden for området. Dette formål søges opfyldt gennem det tværfaglige samarbejde mellem gruppens medlemmer, gennem internationalt samarbejde, afholdelse af seminarer, temadage, kollokvier og foredragsserier og gennem udgivervirksomhed og forskeruddannelse.

Der arbejdes med antikreception i filologi og kunst: en undersøgelse af renæssancens ikonografiske fremstilling af emner der ikke er billedtradition for i middelalderen (Ragn Jensen); dansk nylatinsk poesi (Skafte Jensen); klassikerkommentering og latinske humanisters oversættelser til latin af græske klassikere – dette arbejde forløber i tæt tilknytning til projektet "Catalogus Translationum et Commentariorum. Medieval and Renæssance Latin Translations and Commentaries" (Washington 1960-), hvortil Pade redegør for Thukydid og Plutarch. Pade har desuden arbejdet med en udgave af Niccolò Perottis "Cornu copiae" samt den mytografiske tradition i middelalder og renæssance. Af andre områder kan nævnes studier i middelalderens kortfortællinger, samt påbegyndt oversættelse af et udvalg af Petrarcas breve (Jacobsen), i selvportrættet i Italien ca.1400-1550, fra Cennino Cennini til Vasari (Ragn Jensen), i renæssancens ridderepos, også i tilknytningen til dets reception (Waage Petersen, og endelig i Tycho Brahes latinske poesi og i Henrik Rantzaus humanistiske mæcenatsvirksomhed (Zeeberg). Zeeberg har desuden færdiggjort en nyoversættelse til dansk af Saxos "Gesta Danorum" (for Det danske Sprog- og Litteraturselskab).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
Pade og Zeeberg deltager i et treårigt skandinavisk projekt om "Portræt og selviscenesættelse i nordisk renæssance og dens forbilleder", bevilget af NOS-H.

Formidling

Redaktionelle hverv
Forum udgiver skriftserien "Renæssancestudier" hos Museum Tusculanums Forlag. I 2000 udkom bind nr. 9, Renaissance Readings of the Corpus Aristotelicum. Papers from the Conference held in Copenhagen, April 23-25 1998, ed. M. Pade.

Pade sidder i den videnskabelige kommission for tidsskriftet "Fontes".

I foråret var Forum medarrangør af tema om "Religion og videnskab i Renæssancen" på Elementarkusus i Græsk og Latin og Pade var medredaktør af de fire tekstbind; i efteråret blev der afholdt en temadag om "Jubelårene i Middelalder og Renæssance".

Forum har i efteråret organiseret et engelsksprogligt, tværfagligt bachelortilvalg i renæssancekundskab om "Renaissance Europe and the Age of Humanism", samt kursus i renæssancekundskab på Åbent Universitet. På begge kurser forelæste flere af Forums medlemmer.

Ragn Jensen og Waage Petersen redigerer et nummer i Forums skriftserie i samarbejde med prof. Evelyn Welch fra Sussex.

Pade er blevet valgt til sekrætær for "International Society for Neo-Latin Studies".

Foredrag
Forums medlemmer har holdt foredrag om renæssance-emner i München, Firenze, Sassoferrato, og Rom (Pade), samt Cambridge og Tartu (Skafte Jensen og Pade).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforelæsere
Forum har i foråret haft gæsteforelæsning af prof. Peter Hainsworth, Oxford.

Forskningsophold i udlandet
Forum har siden 1988 været medlem af "La Fédération Internationale des Sociétés et Instituts pour l'Étude de la Renaissance"; der har siden 1990 været et samarbejde med universiteterne i Rom og Firenze, og Forum har i årets løb formidlet fem studieophold i Italien og har haft studerende fra Italien over Erasmus-programmet.

Stab
Forum for Renæssancestudier blev oprettet 1984 af en tværfaglig initiativgruppe. Der er ingen selvstændig stab; initiativgruppens medlemmer er tilknyttet forskellige institutter eller har anden ansættelse. Den består af Marianne Alenius (Museum Tusculanums Forlag), Eric Jacobsen (engelsk), Hannemarie Ragn Jensen (kunsthistorie), Minna Skafte Jensen (græsk-romerske studier, Syddansk Universitet) Marianne Pade (græsk og latin), Lene Waage Petersen (italiensk), Peter Zeeberg (græsk og latin).

Publikationer
Medlemmernes øvrige publikationer er anført under de respektive institutter.

Forskningslektor Marianne Pade

Det Naturvidenskabelige Fakultet

Dekanatet for Det Naturvidenskabelige Fakultet

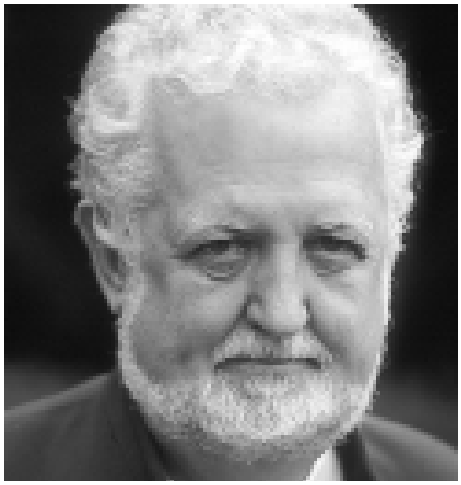

Dekan Henrik Jeppesen

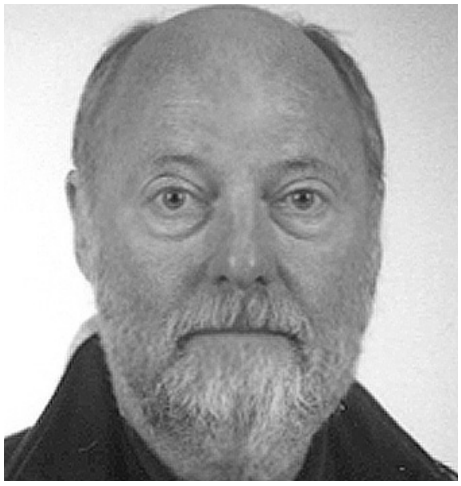

Prodekan Flemming M. Nicolaisen

Fakultetets ledelse
Pr. 1.2.2000: Dekan Henrik Jeppesen.
Prodekan Flemming M. Nicolaisen.
Sekretariatschef Elisabeth Bruun.
Souschef Asbjørn Jessen.
Studieadministrator Jens Erik Wang.

Fakultetsråd
Pr. 1.2.2000: Dekan Henrik Jeppesen.
Professor Poul Olesen.
Lektor Morten Pejrup.
Lektor Poul Kristensen.
Lektor Anders Hammerhøi.
Lektor Hans-Bjørn Foxby.
Lektor Jens Høeg.
Afdelingschef Bjarne Clausen (eksternt medlem).
Laboratoriefuldmægtig Dorte Heldrup.
Laborant Marit Warrer.
Forskningstekniker Poul Erik Krogshave.
Stud.scient. Anna Vallgårda.
Stud.scient. Stefan L. Mabit.
Stud.scient. Thomas Antonsen.

Adresse
Det Naturvidenskabelige Fakultet
Øster Voldgade 3
1350 København K
Telefon 35 32 42 00
Fax 35 32 42 20
NAT-fak@adm.ku.dk.
www.nat.ku.dk

Dekanens årsberetning

I 2000 kunne fakultetet fejre Botanisk Haves 400-års jubilæum og 150-årsdagen for oprettelsen af naturvidenskab som selvstændigt fakultet, efter at det var blevet udskilt fra Det Filosofiske Fakultet. Den 2. august fejredes Botanisk Haves jubilæum med deltagelse af Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Alexandra og med indvielse af et nyt væksthus doneret af Augustinus fonden. 1. september blev fakultetets jubilæum fejret i universitetets festsal i overværelse af Forskningsminister Birthe Weiss og Undervisningsminister Margrethe Vestager, uddeling af undervisningspriser og formidlingspriser. Et udvalg af succeshistorier i 2000 fra fakultetet inden for forskning, undervisning og formidling vil blive udgivet primo 2001.

En lang række tiltag inden for undervisning var igangsat i 1999. Disse blev opfulgt af nye tiltag i kølvandet på den såkaldte natanalyse, der udkom 1. november 1999. Fakultetet nedsatte en række udvalg, der skulle udarbejde en strategi for naturfagenes didaktik, en opfølgning af den mentorordning og adjunktpædagogikum, som havde været i gang i mange år på fakultetet. Et andet udvalg udarbejdede en strategi for fakultetets IT, en strategi der skal gøre fakultetet til landets førende IT-fakultet. Et formidlingsudvalg udarbejdede en strategi for fakultetets formidling. Den flerårsaftale om forskning som de fleste partier i folketinget tilsluttede sig i slutningen af året, gav pludselig økonomiske muligheder for at opfylde disse strategier.

I 1999 var gennemført en reduktion af stillinger med 70 VIP og 55 tap. Fakultetsrådet vedtog en ny dimensioneringsplan for institutterne som opfølgning for den plan, der var blevet vedtaget i 1999.

Arbejdet med at skabe interesse for naturvidenskab blandt folkeskole- og gymnasieelever blev systematiseret.

En plan om at indrette et laboratorium, hvor gymnasieelever i fysik og kemi kunne komme og udføre forsøg og eksperimenter som det ikke er muligt at lave på et almindeligt gymnasium blev ført ud i livet. En ombygning af en etage på H.C. Ørsted institutet blev sat i gang. I forbindelse med jubilæet ønskede fakultetet sig gaver fra fonde og firmaer og erhvervsforbindelser. 11/2 million kom ind til indkøb af udstyr til ungdomslaboratoriet.

Gennem deltagelse i årets naturvidenskabsfestival med Cirkus Naturligvis intensiveredes indsatsen over for folkeskolen. Et kæmpetelt rejst i Universitetsparken gav mulighed for at modtage 3.-6. klasser fra folkeskolen til hands-on demonstrationer. Arrangementet blev så stor en succes at det måtte udvides med en uge. I alt kom 240 klasser på besøg og mere end 5000 elever kom således gennem cirkus. Alligevel måtte vi skuffe 200 klasser der gerne ville være kommet. Gennem en generøs bevilling fra Lundbeckfonden er det blevet muliggjort at føre dette initiativ videre med besøg på folkeskoler af naturvidenskabsstuderende, der vil fortælle om fascinationen ved naturvidenskab gennem demonstration og forsøg.

Skabelsen af et nyt Geocenter på Øster Voldgade 10 blev påbegyndt gennem starten af ombygninger til Geologisk og Geografisk institut. Der blev udskrevet en arkitektkonkurrence om opførelse af et nyt bioteknologisk center på Tagensvej og resultatet heraf forelå umiddelbart efter årsskiftet 2000/2001.

Fakultetet har måttet påbegynde en indskrænkning af sine arealer. Det blev besluttet at flytte en afdeling af Kemisk Institut fra Symbion tilbage til H.C. Ørsted Institutet. Dette blev så brugt til at vende noget negativt til noget positivt. Der blev oprettet et nanoscience center i samarbejde mellem kemikere og fysikere, og oprettet et nyt planetcenter til studiet af bl.a. vand på Mars.

Et gennemgående træk ved de aktiviteter fakultetet gennemførte i 2000 var at øge interessen for naturvidenskab og at øge gennemførelsesprocenterne.

Fakultetet havde den største produktion af kandidater nogensinde i 2000 nemlig 498 og tildelte 97 ph.d.-grader.

Naturvidenskab i København er ikke i krise.

Fakultetets økonomi og aktiviteter

Tabel 1. Formålsopdelt regnskab

	Udgifter i mio.kr., løbende priser				
	1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
Ordinær uddannelse	171,067	184,331	187,379	206,865	194,549
Åben uddannelse	0,000	0,000	0,714	0,483	0,651
Efteruddannelse	0,000	0,000	2,954	1,469	3,534
International studenterudveksling	0,503	0,466	1,828	1,930	0,567
Uddannelse i alt	***171,570***	***184,797***	***192,875***	***210,747***	***199,301***
Basisforskning	223,518	212,801	232,810	245,318	240,468
Tilskudsfinansieret forskning	176,344	190,562	176,144	191,926	270,036
Kontraktsforskning	2,675	3,287	1,510	1,175	7,758
Forskeruddannelse	41,872	46,950	58,732	7,050	7,595
Forskning i alt	***444,409***	***453,600***	***469,196***	***445,469***	***525,858***
Museer og samlinger	62,717	62,033	45,138	46,513	44,696
Øvrige			1,479	6,054	8,240
Andre faglige formål i alt	***62,717***	***62,033***	***46,617***	***52,567***	***52,936***
Bygningsdrift		86,331	91,882	94,238	69,729
Generel ledelse og administration	7,688	7,925	7,184	5,511	7,092
Øvrige	2,041	3,267	3,652	1,843	2,151
Fælles formål i alt	***9,729***	***97,523***	***102,718***	***101,592***	***78,973***
Vedligehold og mindre byggearbejder					22,242
Kapitalformål i alt	***0,000***	***0,000***	***0,000***	***0,000***	***22,242***
Udgift i alt	***688,425***	***797,953***	***811,406***	***810,375***	***879,310***

Tabel 2. Aktiviteter 1996-2000

	Aktiviteter				
	1996	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
Antal studerende	7064	7147	7010	7070	6928
Antal STÅ	3121,3	3088,0	3142,1	3078,0	3046,8
Antal optagne pr. 1. oktober	1113	1085	1112	1176	1100
Antal 1. prioritetsansøgere	1569	1517	1489	1526	1410
Gennemsnitsalder for optagne	22,0	23,0	23,0	22,7	22,5
Median, alder, for optagne	21	21	22	21	21
Antal bachelorer	516,0	474,0	515,0	510,0	469,0
Gennemsnitsalder, bachelorer	25,8	25,9	25,6	25,9	26,3
Medianalder, bachelorer	25	25	25	25	25
Gennemsnitlige gennemførselstid, bachelorer	4,5	4,5	4,3	4,4	4,7
Median gennemførselstid, bachelorer	4	4	4	4	4
Antal kandidater	451	445	488	438	498
Gennemsnitsalder, kandidater	29,1	29,6	29,6	29,0	29,1
Medianalder, kandidater	28	29	28	28	28
Gennemsnitlige gennemførselstid, kandidater	8,0	7,9	7,7	7,8	7,6
Median gennemførselstider, kandidater	7	7	7	7	7
Antal deltagerbetalende STÅ	9,8	12,6	14,0	40,0	46,8
Antal forskeruddannelsesårsværk i alt	276	285	312	302	300
Antal forskeruddannelsesstud., pr. 1. oktober, i alt	419	436	373	375	332
Antal afhandlinger, året	72	96	103	98	97
Studerende der udløser internationaliseringstilskud	135	124	171	185	158
Indgående	62	57	102	111	80
Udgående	73	67	69	74	78
Antal doktorgrader	5	6	6	3	7
Antal forskningspublikationer, iflg. årsberetning	1602	1847	2118	1844	1761

Tabel 1 og 2 svarer til tabel 9.1 og STAT 1 i Virksomhedsregnskabet for 2000.

Dekan Henrik Jeppesen

Ph.d.-studienævnet for Naturvidenskab

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod ph.d.-studienævnet for Naturvidenskab af: Repræsentationsområde Matematik og Datalogi: Professor Gerd Grubb (formand), suppleanter lektor Friedrich Henglein og professor Peter Johansen. Ph.d.-studerende Anders Frankild.

Repræsentationsområde Kemi og Fysik: Lektor Jens Jørgen Gaardhøje, suppleant lektor Otto Dahl.

Repræsentationsområde Geografi og Geologi: Professor Svante Björck, suppleant lektor Johannes Krüger. Ph.d.-studerende Hanne Adriansen, suppleant Marianne Nylandsted Larsen.

Repræsentationsområde Biologi: Lektor Per Nygaard, suppleant Henning Knudsen.

I årets løb er på lærer-siden Svante Björck afløst af Johannes Krüger, og på de ph.d.-studerendes side er Hanne Adriansen afløst af Marianne Nylandsted Larsen, og Camilla Samuelsen er indtrådt for Biologi.

Beretning

Ph.d.-uddannelsen ved Det Naturvidenskabelige Fakultet er struktureret som et antal ph.d.-skoler (graduate schools) med hver sit ph.d.-udvalg og med ph.d.-studienævnet som overordnet organ. Der er en ph.d.-skole for hver af fakultetets 11 store faggrupper, samt en tværgående ph.d.-skole (i Proteinkemi) knyttet til tre fag. Den 1. april 2000 blev yderligere en ph.d.-skole, i Miljø og Klima, COGCI (The Copenhagen Global Change Initiative), igangsat; det er et samarbejde mellem institutioner i Københavnsområdet, styret af et ph.d.-udvalg knyttet til vort fakultet. Forskellige andre forskerskoler, bl.a. i Biofysik, administreres under de relevante ph.d.-udvalg.

Fakultetet uddeler et mindre antal ph.d.-stipendier hvert år, hvis tildeling besluttes i Fakultetsrådet efter indstilling fra institutterne. Herudover igangsættes hvert år et større antal ph.d.-projekter i samarbejde med sektorforskningsinstitutter og industrielle virksomheder (støttet f.eks. af Forskeruddannelsesrådet eller ATV). Ansøgninger til sidstnævnte projekter behandles i de respektive ph.d.-udvalg, hvis indstillinger behandles i ph.d.-studienævnet. Der lægges vægt på omhyggelig vurdering af såvel projekterne som ansøgere og påtænkte vejledere.

Det er et problem for de mest teoretiske fag, at adgangen til ph.d.-stipendier er utilstrækkelig i forhold til antallet af velkvalificerede ansøgere.

Udover arbejdet med ansøgninger har ph.d.-studienævnet i årets løb behandlet forskellige generelle sager. Som en opfølgning på Danmarks Forskningsråds evaluering af ph.d.-uddannelserne i Danmark i 1999 modtog vi fra Forskningsrådet en rapport “Godt begyndt”, hvis forskellige forslag og kritikpunkter blev behandlet i nævnet og kommenteret i samarbejde med fakultetet.

Tilbagevendende emner for nævnets drøftelser er tilrettelæggelsen af ph.d.-studierne inden for de forskellige fag, bl.a. vedr. kursusdel og miljøskift

For at lette optagelsen af ansøgere med en udenlandsk grad, der ikke er på niveau med kandidatgraden men i det pågældende land giver adgang til ph.d.-studier, har vi udarbejdet en ramme for en indslusningsordning, det gør det muligt at supplere op til kandidatniveau (i 1-2 år) mens man er indskrevet som ph.d.-studerende.

Kort før årsskiftet 2000/2001 blev det endvidere vedtaget af fakultetet at muliggøre studier efter den ved Århus Universitets Naturvidenskabelige Fakultet anvendte 4+4-model, i særlige tilfælde med ekstern finansiering; dette skal udmøntes i en studieordning.

Ph.d.-studieleder Gerd Grubb

Institut for Matematiske Fag

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er Christian Berg, og viceinstitutleder er Michael Sørensen.

Bestyrelsen består af: Institutleder Christian Berg, viceinstitutleder: Michael Sørensen. VIP: Bergfinnur Durhuus, Hans Plesner Jakobsen, Ragnar Norberg (til 31.3.), Jørgen Tind. TAP: Ursula Hansen, Lillian Stegger. Studerende: Henrik Grove, Sanne Gørtz.

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet består af 3 afdelinger: Matematisk Afdeling (MA), Afdeling for Statistik og Operationsanalyse (ASOR) og Forsikringsmatematisk Laboratorium (FML). Hver afdeling ledes af en afdelingsleder og en afdelingsbestyrelse.

Adresse

Universitetsparken 5
2100 København Ø
Telefon 35 32 07 25
Fax 35 32 07 04
imf@math.ku.dk
www.math.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Instituttet har lokaler i E-bygningen på H.C. Ørsted Instituttet og blev oprettet i 1997. Fra 1.1.2000 blev afdelingerne for Teoretisk Statistik og for Operationsanalyse lagt sammen til Afdelingen for Statistik og Operationsanalyse.

Desuden blev Instituttet Forsikringsmatematisk Laboratorium indlemmet som en afdeling med samme navn. Instituttet råder over 3 afdelingsbiblioteker og et matematikhistorisk arkiv.

Personaleforhold

Instituttets edb-ansvarlige Niels Jørgen Kokholm tiltrådte pr.1.10.2000 en stilling uden for universitetet og den ledige stilling blev besat med cand.scient. Rasmus Borup Hansen pr. 1.1.2001.

Ph.d. Peter Jørgensen tiltrådte 1.2. et adjunktur i algebra ved MA.

Et lektorat i statistik ved ASOR blev besat 15.1. med Ernst Hansen, der var adjunkt samme sted.

I forbindelse med Professor Ragnar Norbergs orlov fra FML blev professoratet i forsikringsmatematik opslået ledigt. Der var 6 ansøgere (alle mænd) og professoratet blev besat med professor Thomas Mikosch, Groningen med tiltrædelse 1.1.2001. Endvidere blev lektor Hans Peter Schmidli, Århus kaldet til et professorat i forsikringsmatematik med særligt henblik på risikoteori. Han tiltrådte 1.9. Et adjunktur i forsikringsmatematik blev besat 1.8. med ph.d. Thomas Møller.

Matematisk Afdeling

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskning fordeler sig over et bredt spektrum af matematiske discipliner. Disse omfatter foruden centrale områder af ren matematik også anvendelser i andre fag, især datalogi, sandsynlighedsteori og matematisk fysik.

1. Algebra

1a. Talteori og gruppeteori

Arbejdet angående indlejring af kvadratiske udvidelser af algebraiske tallegemer i cykliske udvidelser er afsluttet (C.U. Jensen i samarbejde med W.-D. Geyer, Erlangen). Der arbejdes videre med en monografi om konstruktive aspekter af Galoisteori med særligt henblik på generiske polynomier for forskellige klasser af endelige grupper (C.U. Jensen i samarbejde med A. Ledet og N. Yui, Kingston).

Der arbejdes med reduktion af Artin-formodningen for 2-dimensionale, ulige komplekse Galoisrepræsentationer til spørgsmål om modularitet af elliptiske kurver over totalt reelle tallegemer. Endvidere er gennemført en klassifikation af modulære modulo l Galois repræsentationer af exceptionelle typer (I. Kiming).

Der arbejdes med karaktergrader i de symmetriske gruppers overdækningsgrupper (J.B. Olsson i samarbejde med C. Bessenrodt, Magdeburg). Et nyt projekt vedrørende elementærabelske 2-grupper i alternerende grupper er indledt (J.B. Olsson i samarbejde med G. Michler, Essen).

Der arbejdes med færdiggørelsen af monografien: "Diskontinuerte flytningsgrupper i den hyperbolske plan" af Werner Fenchel og Jakob Nielsen. Desuden er færdiggjort en afhandling om diofantiske approksimationer af quaternioner (A.L. Schmidt).

1b. Ring- og modulteori

Arbejdet med en samlet fremstilling af teorien for differentielle graduerede moduler er fortsat (H.-B. Foxby i samarbejde med L.L. Avramov, Purdue University).

Cohen-Macaulay egenskaben ved kommutative noetherske ringe er undersøgt ved indførelse af funktorielle dimensioner (H.-B. Foxby og A. Frankild i samarbejde med L.W. Christensen, Nokia).

Med udgangspunkt i Grothendiecks forsvindingsresultater for lokal kohomologi er undersøgt teorien for lokal homologi og der er opnået tilsvarende forsvindingsresultater for lokal homologi; herved er opnået nye forsvindingsresultater for Ext- og Tor- moduler over lokale Noetherske ringe (A. Frankild).

Den af H.-B. Foxby indførte ækvivalens, som er kendt fra kommutativ algebra, er generaliseret til en opsætning med differential graduerede algebraer. Teorien kan specialiseres til den klassiske, og der er opnået forbindelser til ren ringteori (A. Frankild og P. Jørgensen).

Der arbejdes med repræsentationsteori for kvantematricer og den kvantiserede Weyl algebra samt irreducible repræsentationer, som ikke er af maksimal grad (S. Jøndrup).

Der er indført Zeta-funktioner til kvantekurver over et endeligt legeme og påvist de to første Weil-formodninger (rationalitet og funktionalligning) for disse. Der er opnået resultater om, hvorvidt en homologisk funktor defineret på en trianguleret kategori kan løftes gennem en trianguleret funktor. Herved er godtgjort, at homotopikategorien af spektra ikke er en trianguleret kategori af algebraisk type (P. Jørgensen).

Projektet vedrørende QB-ringe (generaliserende Bass ringe med stabil rangen) er fortsat og en aflukningsoperation af delmængder af en given ring er blevet undersøgt

(G.K. Pedersen i samarbejde med P. Ara og F. Perera, Barcelona).

2. Analyse

2a. Reel og kompleks analyse

Studiet af ortogonale polynomier og momentproblemer er fortsat, og herunder er det blevet vist, at momenterne for målene i en foldningssemigruppe afhænger polynomialt af tidsparameteren (C. Berg).

Det er blevet bevist, at visse funktioner relateret til Gammafunktionen er Pick funktioner (C. Berg og H.L. Pedersen).

Der arbejdes med delelighedsegenskaber for foldning af positive mål på de positive reelle tal og de positive hele tal (G. Forst).

Der arbejdes med polynomier og hele funktioner af eksponentiel type i forbindelse med logaritmiske summer over hurtigt voksende talfølger (H.L. Pedersen).

2b. Liegrupper og harmonisk analyse

En indekssætning for ækvivariante Toeplitz operatorer er blevet vist, og der er udarbejdet en generel struktur af kontinuerte deformationer af symplektiske strukturer. Der er foretaget beregning af homologi af algebra af Boutet de Monvel symbolkalkyle. Der studeres struktur af regning med hypoelliptiske operatorer med henblik på sammenhæng med folieringer og deres karakteristiske klasser (R. Nest).

Et arbejde om den asymptotiske opførsel af analytiske funktioner af egenfunktioner på reduktive symmetriske rum er afsluttet (H. Schlichtkrull i samarbejde med E. van den Ban, Utrecht). Endvidere er Laplace transformationen for kausale symmetriske rum blevet undersøgt og en Paley-Wiener sætning for denne transformation er bevist (H. Schlichtkrull i samarbejde med N. Andersen, Maryland og G. Olafsson, Louisiana).

2c. Funktionalanalyse

Der arbejdes fortsat med begrænsede derivationer fra en Banach algebra ind i itererede dualrum opfattet som Banachmoduler over algebraen, specielt spørgsmålet om hvorvidt sådanne er indre (N. Grønbæk i samarbejde med F. Ghahramani, Winnipeg, Canada). Endvidere arbejdes med endelig-dimensionale delstrukturer af kommutative Banachalgebraer med henblik på undersøgelse af samspillet mellem den geometriske struktur og eksistensen af visse polynomiale relationer (N. Grønbæk i samarbejde med G.A. Willis, Newcastle, Australien).

Monografien "An introduction to local spectral theory" er afsluttet og udkom i marts 2000 (K.B. Laursen i samarbejde med M. Neumann, Mississipi).

Der arbejdes på en klassifikation af de afsluttede idealer i Banach-algebraen af begrænsede, lineære operatorer på James' quasi-refleksive Banach rum (N.J. Laustsen).

2d. Operatoralgebra

Det er påvist, at endelige von Neumann algebraer med egenskaben "Gamma" har similaritetsgrad 3, samt at en sådan algebra er injektiv, hvis den er komplementeret i algebraen af begrænsede operatorer (E. Christensen).

Der arbejdes med at finde effektive invarianter for C*-algebraer tilknyttet visse reducible symbolske dynamiske systemer (S. Eilers). En komplikation ved beviset for, at K*-grupper for visse C*-algebraer nyder egenskaben om Riesz interpolation er lokaliseret og udredet i tilfældet, hvor K_0 er uperforeret (S. Eilers og G.A. Elliott). Arbejdet med den forventede K-teoretiske klassifikation af separable amenable C*-algebraer er fortsat (G.A. Elliott).

En undersøgelse af strukturen og egenskaberne af n-primtalsanalogien af Bost-Connes Hecke C*-algebraen er påbegyndt (N. Larsen i samarbejde med I. Putnam, Victoria og I. Raeburn, Newcastle). Der er opnået en beskrivelse af C*-repræsentationer af visse Hecke algebraer ved hjælp af teorien for semigruppekrydsprodukter (N. Larsen i samarbejde med I. Raeburn, Newcastle). Der er opnået en isomorfi mellem krydsprodukter for en klasse C*-algebraer med virkninger af Ore semigrupper af endomorfier og visse krydsprodukter med partielle gruppevirkninger (N. Larsen).

En grundlæggende sætning fra dimensionsteorien er blevet generaliseret, idet det er påvist, at hvis $_{In}$ er en følge af afsluttede idealer i en C*-algebra A, således at prim(A) er foreningsmængden af hull($_{In}$), da vil både den topologisk stabile rang af A og den reelle rang være supremum af de tilsvarende rangtyper for kvotienterne A/$_{In}$ (G.K. Pedersen i samarbejde med L.Brown, Purdue University).

Arbejdet vedrørende klassifikation og studiet af ikke-simple uendelige C*-algebraer er videreført (M. Rørdam i samarbejde med E. Kirchberg, Berlin). Der er foretaget undersøgelser angående visse idealegenskabers opførsel under tensorproduktdannelse (M. Rørdam i samarbejde med C. Pasnicu, Puerto Rico). Et bidrag til "Encyclopedia of Mathematical Sciences" om bl. a. Elliott's klassifikationsprogram er afsluttet (M. Rørdam).

2e. Potentialteori, differentialligninger og matematisk fysik

Der arbejdes fortsat med statistisk mekaniske modeller for kvantegravitation og strengteori (B. Durhuus). Der er påbegyndt undersøgelser af solitonløsninger i ikke-kommutativ skalar feltteori (B. Durhuus og R. Nest i samarbejde med T. Jónsson, Reykjavik).

Arbejdet på en monografi om harmoniske afbildninger mellem Riemannske polyedre er afsluttet (B. Fuglede i samarbejde med J. Eells, Cambridge).

Tidligere resultater om løselighed af det inhomogene Navier-Stokes problem i $_{Lp}$ Sobolev rum med Dirichlet betingelse er forbedret til at tillade data i distributionsrum af lav regularitet. Endvidere har en analyse af de logaritmiske led i sporformlen for varmeledningsoperatoren knyttet til Atiyah-Patodi-Singers problem for Dirac operatorer vist, at koefficienten til det første logaritmiske led koblet til en halvtallig potens er identisk med den koefficient, der fås, når problemet reduceres til produktstruktur ved randen, hvorimod de næste koefficienter til de logaritmiske led i almindelighed ikke har den stabilitet (G. Grubb).

Studiet af den såkaldte "Open String Algebra" er fortsat og der er bl.a. opnået fuldstændig afklaring af tilfældet "Lambda = 1" (H.P. Jakobsen og H. Lee). Som en eksemplifikation af en mere generel teori er tilfældet med den "kvantiserede Dirac-operator" blevet analyseret og efterfølgende publiceret (H.P. Jakobsen).

Der studeres struktur af Fourier-integraloperatorer for mangfoldigheder med rand og struktur af ikke-kommutative solitoner (R. Nest).

En ny semiklassisk metode til studiet af Schrödinger operatorer med singulære potentialer er blevet benyttet til at studere energier af store atomer, hvorved er opnået et nyt

bevis for Scott korrektionen (J.P. Solovej i samarbejde med W.L. Spitzer, Davis). Det matematiske bevis for en asymptotisk formel for energien af en ladet Bose gas ved høj tæthed, udledt heuristisk af Foldy i 1961, er afsluttet (J.P. Solovej i samarbejde med E. Lieb, Princeton). Der er opnået en eksplicit konstruktion af harmoniske spinorer, og mere generelt er studiet af spektrale vurderinger for Dirac og Pauli operatorer under indflydelse af magnetiske felter blevet videreført (J.P. Solovej i samarbejde med L. Erdös, Georgia). Endelig er udarbejdet en større artikel om strukturen af store atomer (J.P. Solovej).

2f. Sandsynlighedsteori og informationsteori
En række informationsteoretiske undersøgelser er blevet gennemført eller påbegyndt (F. Topsøe i samarbejde med A. Fedotov og B. Ryabko, Novosibirsk og P. Harremoës, Søborg).

3. Geometri

3a. Algebraisk geometri
De såkaldte Plückerformler, for algebraiske flader i rummet, er blevet generaliseret til højeredimensionale singulære mangfoldigheder (A. Thorup).

3b. Differentialgeometri
Der arbejdes med deformationsteori af Poisson strukturer og sammenhæng med algebraisk geometri – såsom spejlsymmetrien for Kähler mangfoldigheder. Ledemotivet er, at punkter af Spejlmangfoldigheden svarer til Schrödingerlignende repræsentationer af formel deformation af den oprindelige symplektiske struktur. Der studeres sammenhæng mellem ikke-kommutativ geometri og algebraisk K-teori, hvor specielt tidligere udviklede metoder for beregning af cyklisk homologi af formelle mangfoldigheder giver mulighed for eksplicitte formler for sekundære karakteristiske klasser. Der er arbejdet med formalitetssætninger for glatte og analytiske strukturer for Hochschild og cyklisk homologi komplekser, med henblik på generelle indekssætninger for Poisson strukturer (R. Nest).

Der arbejdes med indeksteori på folierede mangfoldigheder (J. Aastrup).

3c. Topologi
Arbejdet med klassifikation af p-kompakte grupper er afsluttet (Kasper Andersen og J.M. Møller i samarbejde med J. Grodal, MIT og A. Viruel, Malaga). Desuden er afsluttet et arbejde om relation mellem opløselighedsbetingelser og kontrol af fusion i endelige grupper samt et arbejde om Poincaré rækker for kohomologiringe af endelige grupper (Kasper Andersen).

Der er indledt undersøgelser af diskrete approksimationer til homotopi Lie grupper (J.M. Møller).

4. Diskret matematik

4a. Kombinatorik
Der er udarbejdet et manuskript til en monografi, indeholdende adskillige nye resultater, vedrørende kombinatoriske summationsidentiteter (E.S. Andersen og M.E. Larsen). Endvidere arbejdes med dynamiske modeller i matematisk økonomi (M.E. Larsen i samarbejde med B.S. Jensen, Handelshøjskolen).

4b. Kodningsteori og kryptologi
Der arbejdes fortsat med emner fra diskret matematik, især kodningsteori og datakomprimering (G. Forst).

5. Eksakte videnskabers historie og matematikkens didaktik
En sammenligning af Julius Petersens og H.G. Zeuthens personligheder, karrierer og matematiske forskning er udarbejdet. Endvidere er affattet en artikel om funktionsbegrebet og de generaliserede funktioners udvikling. Redaktionsarbejdet vedrørende en bog om/af Caspar Wessel og redaktionsarbejdet med en kongresberetning fra Wesselsymposiet i 1998 er blevet afsluttet. Der er affattet en artikel om Liouvilles journal (J. Lützen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
C. Berg har været formand for et bedømmelsesudvalg vedrørende en disputats.

E. Christensen har været formand for et bedømmelsesudvalg vedrørende en disputats.

N. Grønbæk har været medlem af bedømmelsesudvalg vedr. et lektorat ved KVL.

C.U. Jensen har været medlem af et bedømmelsesudvalg vedrørende et professorat ved Stockholms Universitet.

K.B. Laursen har været medlem af et bedømmelsesudvalg vedrørende et ph.d.-stipendium ved DCN.

R. Nest har været medlem af et ph.d.-bedømmelsesudvalg og et bedømmelsesudvalg under Deutsche Forschungsgemeinschaft.

J.P. Solovej har været medlem af et bedømmelsesudvalg vedrørende et adjunktur ved Aalborg Universitet og to lektorater ved KTH i Stockholm.

Udvalg og fonde
C. Berg er medlem af Julie Damms Studiefond.

E. Christensen er medlem af Kollegiet Kagså's bestyrelse.

S. Eilers var medlem af matematiklærerforeningens arbejdsgruppe om IT-forsøgsordning ved matematik i gymnasiet.

G. Grubb er medlem af det centrale ph.d.-udvalg på Københavns Universitet.

N. Grønbæk er medlem af organisationsgruppen, BALTICON 2001.

C.U. Jensen er medlem af bestyrelsen for Julie Marie Vinter Hansens legat.

K.B. Laursen er medlem af Undervisningsministeriets tværgående fagkonsulentgruppe for matematik, medlem af organisationsgruppen, BALTICON 2001, 15. internationale konference i Banach algebra teori, august 2001, er medlem af den lokale organisationskomité for verdenskongressen i matematikdidaktik 2004, medlem af styregruppen for internationale Banach algebra konferencer, medlem af bestyrelsen for DCN, medlem af Matematikundervisningskommissionen under ICMI, medlem af referencegruppen for efter- og videreuddannelse af gymnasielærere samt næstformand for NATs fagdidaktiske udvalg.

N.J. Laustsen er medlem af organisationsgruppen BALTICON 2001.

G.K. Pedersen er medlem af Jury for Ostrowski Prize.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

C. Berg, C.U. Jensen, M.E. Larsen og J. Lützen er fagkonsulenter ved Danmarks Nationalleksikon.

C. Berg, H.-B. Foxby, G. Grubb, C.U. Jensen, M.E. Larsen, J. Lützen, J.B. Olsson, T.G. Madsen og A. Thorup har skrevet artikler til Danmarks Nationalleksikon.

J. Lützen har været konsulent på 5 film om matematik produceret af Ernest Film.

F. Topsøe har udarbejdet "Assessment Report" angående Australian Research Council's "Large Research Grants Scheme".

Tillidshverv

C. Berg er leder af Institut for Matematiske Fag, medlem af Nationalkomiteen for matematik samt Vicepræsident og Klasseformand for den naturvidenskabelige klasse i Videnskabernes Selskab.

E. Christensen er medlem af Matematisk Afdelings bestyrelse.

B. Durhuus er medlem af bestyrelserne for Institut for Matematiske Fag og Matematisk Afdeling.

S. Eilers fik fakultetets undervisningspris 2000 "for fortjenstfuld indsats i faget matematik".

H.-B. Foxby er medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultetsråd og ph.d.-udvalget for Institut for Matematiske Fag.

A. Frankild er medlem af ph.d.-studienævnet.

G. Grubb er studieleder for Det Naturvidenskabelige Fakultets ph.d.-studienævn.

N. Grønbæk er fakultetets ankerperson ved DCN og forretningsfører for Matematikområdet under Studienævnet og mentor ved adjunktpædagogikum.

H.P. Jakoksen er afdelingsleder for Matematisk Afdeling og medlem af instituttets ph.d-udvalg.

S. Jøndrup er medlem af Matematisk Afdelings bestyrelse.

K.B. Laursen er studieleder for matematikuddannelserne og medlem af kontaktgruppen for matematik til projektet "Matematik og naturfag i verdensklasse".

J. Lützen er dansk repræsentant i International Commission on the History of Mathematics og medlem af Nationalkomiteen for Videnskabshistorie og Filosofi, er formand for Selskabet for de Eksakte Videnskabers Historie, er medlem af Sydskandinavisk Konsortium for ph.d.-uddannelser i videnskabshistorie, er medlem af fakultets formidlingsudvalg, formand for Instituttets PR-udvalg og medlem af The British Society for History of Mathematics samt International Academy of the History of Science.

J. Lützen fik fakultetets formidlingspris.

G.K. Pedersen er formand for Universitetets Stipendiebestyrelse og sekretær i Nationalkomiteen for Matematik.

M. Rørdam er medlem af Matematisk Afdelings bestyrelse.

J.P. Solovej er medlem af fakultetets Internationale Udvalg, sekretær i Dansk Matematisk Forening, er den videnskabeligt ansvarlige for den dansk/svenske del af EU-netværket "PDE and Quantum Mechanics", er medlem af bestyrelsen for MAPhySto (Dansk Grundforskningsfondscenter i Matematisk Fysik og Stokastik), er international koordinator ved Institut for Matematiske Fag og er bestyrer af websiderne for The International Association of Mathematical Physics.

Formidling

Udgivervirksomhed

Matematisk Afdeling udgiver forelæsningsnoter i bogform til en række kurser.

Redaktionelle hverv

C. Berg er medlem af Editorial Board for Expositiones Mathematicae og Advisory Board for Arab Journal of Mathematical Sciences.

M.E. Larsen er redaktør ved det det populærvidenskabelige fysiktidsskrift KVANT, ved det østrigske referencetidsskrift International mathematical News, ved Dansk Matematisk Forenings referencetidsskrift MATILDE og er freelance medarbejder ved det populærvidenskabelige tidsskrift Illustreret Videnskab.

J. Lützen er medlem af redaktionen af Historia Mathematica, Archive for History of Exact Sciences, Revue d'Historie des Mathématiques, Centaurus samt Kluwers bogserie "Archimedes". Han er desuden medredaktør af Springer-serien "Studies and Sources in the History of Mathematics and the Physical Sciences".

J.B. Olsson er redaktør ved det elektroniske tidsskrift "Séminaire Lotharingien de Combinatoire".

G.K. Pedersen er medlem af Consultative Committee for the Proceedings of the Royal Irish Academy.

M. Rørdam er ansvarshavende redaktør for Dansk Matematisk Forenings referencetidsskrift MATILDE.

Udstillingsvirksomhed

J.M. Møller var i forbindelse med Naturvidenskabsfestivalen arrangør af Cirkus Naturligvis.

Kongresser og symposier

Kasper Andersen og A. Frankild afholdt en workshop med titlen "Kryptering" ved HCØ-dage 17. Oktober 2000.

E. Christensen, S. Eilers og R. Nest arrangerede et symposium ved Carlsberg Akademiet i anledning af G.K. Pedersens 60-års fødselsdag.

B. Durhuus arrangerede sammen med K. Johanson, Stockholm, sektionen i Matematisk fysik ved AMS-konferencen, 13.-16. juni, Odense, og organiserede sammen med J. Ambjørn, NBI, konferencen "Geometry and Disorder: From membrans to quantum gravity", 28.-30. September, København.

S. Eilers organiserede sammen med N. Higson sektionen "K-Theory and Operator Algebras" ved AMS-konferencen,13.-16. juni, Odense.

G. Grubb organiserede sammen med B. Ørsted, Syddansk Universitet, sektionen for "Global Analysis and Partial Differential Equations" ved AMS-konferencen 13.-16. juni, Odense, og organiserede sammen med J.P. Solovej "Øresund Seminar in Analysis", 30. November.

J. Lützen var arrangør af et møde: "The History of the Mathematics of the 20th Century" i Oberwolfach, 30. januar til 4. februar, arrangør af mødet "Fakultære Højdepunkter" i anledning af fakultetets 150 års jubilæum 30.-31. august, medarrangør af mødet "Existence in Mathematics" på RUC, 24.-25. november. Han var planlægger af kurset "Matematikkens Historie" ved Folkeuniversitetet i København.

G.K. Pedersen var arrangør af det 7. Dansk-Norske Værkstedsmøde på Schæffergården.

R. Nest var medarrangør af en sektion ved en AMS-konference i Toronto, september.

M. Rørdam var medarrangør af AMS-konferencen, 13.-16. juni, Odense, og af en workshop "Simple C*-algebras and dynamical systems" ved MSRI, Berkeley, 25.- 29. September.

H. Schlichtkrull var medarrangør af en konference/ph.d.-skole, European School of Group Theory, Odense, 14. – 26. august.

J.P. Solovej har været medlem af Scientific Committee, Fourth European Meeting on Partial Differential Equations and Applications to Quantum Mechanics, Paris 28.- 29. januar, af organisationskomiteen ved AMS-konferencen, 13.-16. juni, Odense; han arrangerede en sektion af XIII International Congress of Mathematical Physics, London, 17.-22. juli. Han var hovedarrangør af sommerskolen "Quantum Field Theory – from a Hamiltonian point of view", Sønderborg, 2.- 9. august.

Foredrag

C. Berg, S. Eilers, H.P. Jakobsen, M.E. Larsen, K.B. Laursen, J. Lützen, J.P. Solovej og F. Topsøe har holdt foredrag for gymnasieklasser.

H.-B. Foxby har holdt et foredrag ved Danmarks Naturvidenskabelige Akademis Sjællandssektions generalforsamling 26. oktober.

M.E. Larsen holdt 5 foredrag i forbindelse med Naturvidenskabsfestivalen og et foredrag i Ungdommens Naturvidenskabelige Forening.

J. Lützen holdt 6 af foredragene ved kurset "Matematikkens Historie ved Folkeuniversitetet i København. Han holdt foredrag og øvelser om "Funktionalanalysens historie, specielt distributioner" ved efteruddannelseskurset "Det 20. århundredes matematik" for gymnasielærere i Vejle 14. marts. Han holdt et foredrag ved mødet "Fakultære Højdepunkter" og holdt 6 foredrag ved Naturvidenskabsfestivalen, var medarrangør af Foredrag ved Kulturnatten 13. oktober og holdt her 2 foredrag. Han holdt en forelæsning i kurset om Naturfilosofi, 1. november.

J.M. Møller holdt et foredrag for jurastuderende om kryptering.

J.P. Solovej og F. Topsøe holdt foredrag ved HCØ-dag 16. Oktober.

F. Topsøe har holdt foredrag i Universitetsradioen, holdt "Gå-hjem foredrag" om matematikkens natur i Haldor Topsøe A/S, holdt tre foredrag under Naturvidenskabsfestivalen, optrådte med "stand-up matematik" i forbindelse med fakultetets 150-års jubilæum og holdt foredrag ved Folkeuniversitetet i Aarhus.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Professor Jan Derezinski, (Warszawa), 1. marts til 31. maj.

Professor Sascha Gorokhodski, (Michigan State University), juni.

Professor S.L. Kleiman, (MIT), august.

Forskningsadjunkt Herbert Lee, Rochester, 1. januar til 31. december.

Forskningsadjunkt Wolfgang Spitzer, (Wien), 1. januar til 31. august.

Forskningsadjunkt Helena Verrill, (Cambridge), 1. januar til 31. december.

Professor Michael Vogelius, (Rutgers University), 1. august til 31. december.

Professor S. Yassemi, (Teheran), september.

Derudover har en række forskere været på kortere besøg ved afdelingen.

Forskningsophold i udlandet

S. Eilers opholdt sig fra 1. august til 31. december ved MSRI, Berkeley.

A. Frankild opholdt sig fra 1. november til 31. december ved Purdue University.

P. Jørgensen opholdt sig fra 11. september til 3. december ved Universität Bielefeld. Opholdet var finansieret af ESF.

J.M. Møller opholdt sig 1.-30. juni ved Université de Lille, der finansierede opholdet.

M. Rørdam opholdt sig fra 15. august til 31. december ved MSRI, Berkeley, der delvis finansierede opholdet.

Netværk

C. Berg, B. Durhuus, H.P. Jakobsen, J.M. Møller, H.L. Pedersen er medlemmer af SNF-netværk "Geometry and Global Analysis with applications".

E. Christensen, S. Eilers, R. Nest, G.K. Pedersen og M. Rørdam er medlemmer af SNF-netværk i operatoralgebra.

A. Frankild, H.-B. Foxby, C.U. Jensen, S. Jøndrup, P. Jørgensen, J.B. Olsson, A.L. Schmidt og A. Thorup er medlemmer af SNF-netværk i algebra.

G. Grubb er medlem af SNF-netværk i partielle differentialligninger og et EU netværk med titlen "Geometric Functional Analysis".

S. Jøndrup er medlem af styregruppe for ESF projektet NOG (Non commutative Geometry).

J.M. Møller er medlem af et EU-netværk med titlen "Modern Homotopy Theory".

R. Nest er medlem af et EU-netværk med titlen "Geometric Functional Analysis".

H. Schlichtkrull er medlem af SNF-netværk i algebraisk og analytisk repræsentationsteori.

J.P. Solovej er medlem af SNF-netværk i partielle differentialligninger og medlem af et EU-netværk med titlen "Partial
differential equations and Quantum Mechanics".

A. Thorup er medlem af "Nordic Network in Algebraic Geometry" og et EU-netværk med titlen "European Algebraic Geometry Research Training Network".

F. Topsøe er formand for organisationskomiteen for et særprogram i informationsteori ved Banach Centret i Warszawa.

Afdeling for Statistik og Operationsanalyse

Forskningsvirksomhed

1. Statistik og sandsynlighedsregning

U-processer

Der arbejdes videre med U-størrelser af rang 2, baseret på geometrisk ergodiske Markovkæder, med fokus på U-processens konvergenshastighed (Ernst Hansen).

Flerdimensionel ARCH

Der arbejdes videre med en generel klassifikation af en klasse af multivariate ARCH-modeller, med fokus på disse

modellers ergodiske egenskaber (Anders Rahbek, Ernst Hansen).

Asymptotisk inferens i ARMA-GARCH type modeller er fortsat i samarbejde med D. Kristensen, LSE. Desuden arbejdes der med kointegrationsanalyse i disse modeller (Anders Rahbek).

Flerdimensionelle gaussiske diffusioner
Arbejdet med inferens i gaussiske diffusioner med diskret observerede data er fortsat med et fokus på kointegration sammen med M. Kessler, Cartagena (Anders Rahbek).

Tidsrækker
Studiet af ACR modeller er påbegyndt (med N. Shephard og M. Krolzig, Nuffield College) (Anders Rahbek).

Kønsstudier
Inge Henningsen deltager i det tværrådsfaglige forskningsprojekt "Køn i den akademiske organisation". Arbejder om "Køn og Fag", "Køn og bevillinger" og "Mainstreaming" er afsluttet. Undersøgelser af kvinders og mænds valg af forskningsområder fortsættes.

Inferens for stokastiske processer
Der arbejdes fortsat med udvikling af teorien for lille delta optimale estimationsfunktioner til brug ved inferens i diskret observerede diffusionsprocesser (Martin Jacobsen). Arbejdet med en metode til estimation af diffusionskoefficienten for en diskret observeret diffusionsproces er afsluttet (Helle Sørensen). Der udvikles nye estimationsfunktioner og de tilhørende estimatorers statistiske egenskaber undersøges. Et arbejde om small dispersion asymptotics er færdiggjort (Michael Sørensen).

Mærkede punktprocesser
Arbejdet fortsætter med udarbejdelsen af en bog om teorien for mærkede punktprocesser og stykkevis deterministiske processer (Martin Jacobsen).

Statistiske modeller
Der arbejdes på at klassificere de hypoteser om proportionale kovariansmatricer, hvor likelihoodligningerne har en entydig løsning (Søren Tolver Jensen og Jesper Madsen, KVL).

Stokastiske partielle differentialligninger
Der arbejdes med sekventielle metoder og med approksimativ likelihood inferens for parabolske og hyperbolske SPDE'er som er observeret i diskrete punkter i tid og rum ved at bruge teorien for flerdimensionale stationære gaussiske tidsrækker. Tidsrække resultaterne er generelle og dækker specielt flerdimensionale tidsrækker med lang hukommelse (Bo Markussen, Michael Sørensen).

Ufuldstændige observationer
Metoder til imputering af manglende data vha. ikke-parametrisk regression er undersøgt. En kritisk gennemgang af multiple imputation foretages (Søren Feodor Nielsen).

Stokastiske modeller for transport af sand i vind og vand
Arbejdet med transport i vind foregår i samarbejde med Keld Rømer Rasmussen, Aarhus Universitet, mens arbejdet med transport i vand sker sammen med Ian McEwan, University of Aberdeen (Michael Sørensen).

2. Operationsanalyse og finansiering

Numerisk løsning af partielle differentialligninger
En teori for a posteriori fejlestimering for den endelige element metode til numerisk løsning af partielle differentialligninger er blevet udviklet. En undersøgelse af differentialligningsmetoder for finansielle instrumenter (specielt den asiatiske call option) er påbegyndt (Jens Hugger).

Der arbejdes med metoder til estimation af diskret observerede diffusionsprocesser og disses anvendelse til estimation af ikke-lineære rentemodeller i samarbejde med Bent Jesper Christensen, Aarhus Universitet (Rolf Poulsen, Michael Sørensen).

Der arbejdes med statistiske metoder for stokastiske volatilitetsmodeller (Helle Sørensen, Michael Sørensen).

Bestemmelse af optimal låntageradfærd på realkreditmarkeder ved hjælp af flerperiode stokastisk programmering (Søren S. Nielsen, Rolf Poulsen).

Der arbejdes med kvantifikation af den fejl man begår, når man baserer finansielle strategier på misspecificerede modeller (Rolf Poulsen).

Der arbejdes på et papir med titlen Valuation of m-to-default contracts som bl.a. omhandler værdifastsættelse af CDO'er (Brian Huge).

Arbejdet med modellering af finansielle instrumenter med kreditrisiko er fortsat. I samarbejde med Darrell Duffie, Stanford University er et arbejde vedrørende kreditspænd i en model med ufuldstændig information om virksomhedens værdi færdiggjort til publikation. Et arbejde (med Torben Skødeberg) om estimation af ratingprocesser og et arbejde (med Robert Jarrow og Fan Yu) om diversificerbar fallitrisiko er indsendt til bedømmelse. Et arbejde om dynamisk kapitalstruktur med genforhandling af gæld er fortsat i samarbejde med C. Riis Flor, K. Miltersen og P.O. Christensen, alle SDU, Odense. Et arbejde om korrelationseffekter i default swaps er påbegyndt. Desuden er et bogprojekt "Credit Risk: Theory and Applications" påbegyndt (David Lando).

En bog med arbejdstitlen "Practical Optimization in Finance" samt en bog med arbejdstitlen "Computational Economics and Finance" er under udarbejdelse (Søren S. Nielsen).

Arbejder med matematiske modeller, herunder optimeringsmodeller med flere kriterier. Arbejder med optimeringsproblemer i forbindelse med produktivitetsmåling under forskellige antagelser om mulige ændringer i ressourceforbrug i samarbejde med Per Agrell og Peter Bogetoft. Arbejder med modeller for aktivitetsudvælgelse sammen med Michael Anthony Brock (Jørgen Tind).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
Ernst Hansen er kasserer for Dansk Selskab for Teoretisk Statistik.

Inge Henningsen er medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultets Efteruddannelsesudvalg.

Martin Jacobsen er formand for ph.d.-udvalget ved Institut for Matematiske Fag.

Michael Sørensen er medlem af styrelsen for Scandinavian Journal of Statistics. Chairman of the European Regional Committee of the Bernoulli Society for Probability and Mathematical Statistics. Medlem af bestyrelsen for

Centre for Analytical Finance. Medlem af Council for European Courses in Advanced Statistics. Principal Investigator ved Centre for Mathematical Physics and Stochastics (MaPhySto). Scientific Co-ordinator for EU-netværket "Statistical Methods for Dynamical Stochastic Models". Michael Sørensen var desuden viceinstitutleder ved Institut for Matematiske Fag samt fungerende afdelingsleder ved Forsikringsmatematisk Laboratorium.

Formidling

Redaktionelle hverv

David Lando er associate editor for "Finance and Stochastics", "Journal of Computational Finance" og "Finans/Invest".

Michael Sørensen er Associate Editor for Scandinavian Journal of Statistics. Associate Editor ved Brazilian Journal of Probability and Statistics.

Kongresser og symposier

Søren S. Nielsen har organiseret et seminar for "Advanced Research in Combinatorial Optimization" i København 26. maj.

Søren Feodor Nielsen var medarrangør af "Instructional workshop on Empirical process techniques for dependent data" 21.-24.11.

Michael Sørensen var medlem af organisationskomiteen for tre videnskabelige møder: T.N. Thiele Symposium on Statistics in Insurance and Finance, Symposium in Honour of Ole E. Barndorff-Nielsen og Instructional Workshop on Empirical Process Techniques for Dependent Data.

Anders Rahbek var arrangør af session "Financial Statistics" i.f.m. 18. Nordiske Konference om Matematisk Statistik i Grimstad i juni. Anders Rahbek var endvidere medarrangør af konferencen "Macroeconomic Transmission Mechanisms: Empirical Applications and Econometric Methods" på Schæffergården i maj.

Nationalt og internationalt samarbejde

Gæsteforskere

J.P.N. Bishwal (Indian Statistical Institute, Calcutta) har besøgt afdelingen 12.5.-22.6. Derudover har en række udenlandske gæster besøgt afdelingen i kortere perioder.

Forskningsophold i udlandet

Jørgen Tind har opholdt sig ved CORE, Louvain-la-Neue, i oktober-december.

Forsikringsmatematisk Laboratorium

Forskningsvirksomhed

Forsikringsmatematikken omfatter livsforsikringsmatematik, skadeforsikringsmatematik og generel risikoteori, og involverer forsikringsrelevante statistiske metoder og dele af finansmatematik, økonomi, demografi, operationsanalyse og numerisk matematik.

Der er vist entropiestimater af ruinsandsynligheder for bivariate risikoprocesser med variable præmier (B. Djehiche).

En velkendt identitet vist af Efron som relaterer det forventede rumfang af det konvekse hylster af n uafhængige og ligefordelte punkter i et konvekst område til det forventede antal af toppunkter i det konvekse hylster af n+1 uafhængige og ligefordelte punkter. Denne identitet er udvidet fra middelværdier til momenter af højere orden. Den opståede identitet for varianserne giver på en simpel måde den korrigerede version af den centrale grænseværdisætning om det konvekse hylster vist af Capo og Groeneboom samt en forbedring af et lignende resultat af Hsing (C. Buchta).

Der er arbejdet med problemer i relation til prisfastsættelse af finansielle forsikringsprodukter; mere specifikt med nye modeller i relation til Implied loss distribution og catastrophe bonds (C.V. Christensen).

Et generelt stabilitetsbegreb til risikomodeller er foreslået. En ny metode som benytter teorien for regenerative processer, til kvantitativt at vurdere stabiliteten af ruinsandsynligheder i endelig og uendelig tid er udviklet (V. Kalashnikov).

Nye aldringsegenskaber for stokastiske summer er undersøgt (V. Kalashnikov og J. Cai).

Dobbeltsidede grænser for troværdighed er opnået (V. Kalashnikov and J.-L. Bon).

En ny kømodel for mobilkommunikationsnetværk med mobile kunder er foreslået (V. Kalashnikov and D. Baum).

Transformerede aktuarielle præmieprincipper. Arbejdet med det finansielle varians- og standardafvigelsesprincip er blevet videreført (T. Møller).

I en generel flertilstandsmodel studeres præmien og reservens sensitivitet overfor ændringer i grundlagselementerne ved at differentiere Thiele's differentialligning, hvorved man får differentialligninger for de afledede af præmie og reserver. Metoden, der overvejende er numerisk orienteret, føjer sig til studier af et klassisk problem, der går tilbage til Lidstone (1905) (R. Norberg og V. Kalashnikov).

Et vigtig klasse af risikomodeller, Cox risikomodeller, er undersøgt. Hvis intensitetsprocessen indeholder et diffusionsled, skal det bevises, at de naturlige eksponentielle martingaler faktisk er martingaler og ikke lokale martingaler. Med hjælp fra martingaler kan Lundberg grænser og asymptotiske formler for ruinsandsynligheden opnås. I tilfælde af store skader kræves særlige redskaber for at opnå asymptotiske formler (H. Schmidli and J. Grandell).

PCS optioner findes på markedet som en slags genforsikring for katastrofale begivenheder. Der er behov for realistiske modeller for PCS indekset. Når en model er fastlagt må det diskuteres, hvad prisen på en PCS option skal være. Endvidere skal modellens karakteristika estimeres ud fra faktiske priser (H. Schmidli).

Redskaber fra matematisk finansiering anvendes til prisfastsættelse af forpligtelserne på en livsforsikringskontrakt, herunder bonusforpligtelserne. En række kontrolproblemer er synliggjort og optimale strategier for investering og tilbageføring af overskuddet er studeret (M. Steffensen).

Optimal dynamisk genforsikringsstrategi for forsikringsselskaber med store forsikrings-porteføljer (M. Taksar og C. Markussen).

Optimal risikokontrol og strategier for uddeling af udbytte. Eksempler på Excess-of-loss genforsikring (M. Taksar, S. Asmussen og B. Højgaard).

Optimal risikokontrol for et stort selskab ved tilstedeværelse af investeringsgevinster (M. Taksar og B. Højgaard).

Faglige og administrative hverv

Konsulent- og rådgivervirksomhed
C. Buchta er medlem af Uddannelseskomitéen under Groupe Consultatif og aktuarmatematisk rådgiver for komitéen til udarbejdelse af Østrigs nye socialforskningssystem.

Tillidshverv
V. Kalashnikov er medlem af studienævnet for Matematiske Fag; Associate Editor på "Queueing Systems and Their Applications"; Associate Editor på "Stochastic Models"; Associate Editor på "Fundamental and Applied Mathematics"; medlem af den organiserende komité af symposiet "Defining the Science Stochastics", Würzburg, Tyskland; medlem af den organiserende komité af det internationale seminar "Stability Problems for Stochastic Models, Eger, Ungarn.

T. Møller er medlem af IMF's edb-udvalg.

R. Norberg var formand for den videnskabelige komité for det 10. AFIR Colloquium, Tromsø, Norge; formand for den organiserende og videnskabelige komité af "T.N. Thiele Symposium on Stochastics in Insurance and finance", København; Associate editor for "Finance & Stochastics"; medlem af advisory board på University of the Aegean, Samos; associate editor for "Insurance: Mathematics and Economics"; medlem af Editorial board på "The University Press" serie af tekstbøger i forsikringsmatematik; medlem af den videnskabelige komité af "1st Conference in Actuarial Science & Finance at Samos"; organiserede Workshoppen "Stochastics Methods of Insurance", satellite meeting to Actuarial Teachers' Conference 2000, Cambridge; æresmedlem af the Institute of Actuaries (Hon FIA).

H. Schmidli er medlem af bestyrelsen i "the Institute of Mathematical Sciences"; medlem af "the Institute of Mathematical Statistics"; medlem af "the Bernoulli Society for Mathematical Statistics and Probability"; medlem af den danske forening for Teoretisk Statistik; medlem af "Fachgruppe Stochastik" i den tyske matematiske forening.

Formidling
M. Steffensen holdt foredraget: "Har katastrofer altid katastrofale konsekvenser?" under HCØ-dagene.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
J. Belmahi, Vienna University of Technology, opholdt sig ved laboratoriet i februar.

Ph.d.-stud. Donatella Ferraro, Genova University, var gæst ved laboratoriet i perioden september – 24. december.

Ph.d.-stud. C.V. Christensen, Århus Universitet, var gæst ved laboratoriet i perioden januar – august.

Forskningsophold i udlandet
R. Norberg opholdt sig ved Stanford University i perioden 1.11.99 – 30.3.00.

D. Rusaityte opholdt sig ved ETH Zürich i perioden 27.3 – 30.6.

M. Steffensen opholdt sig ved State University of New York at Stony Brook i perioden 28.2 – 21.5.

Institutleder Christian Berg

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	39,8	8,3
STIP	7,8	0,9
TAP	11,8	1,6
TOTAL	59,3	10,8

Matematisk Afdeling

VIP Internt finansieret
Berg, Christian; professor.
Christensen, Erik; lektor.
Durhuus, Bergfinnur Jogvan; lektor.
Eilers, Søren; lektor.
Forst, Gunnar; lektor.
Foxby, Hans Bjørn; lektor.
Grubb, Gerd; professor.
Grønbæk, Niels; lektor.
Jakobsen, Hans Plesner; lektor.
Jensen, Christian Ulrik; professor.
Jøndrup, Søren; lektor.
Larsen, Mogens Esrom; lektor.
Laursen, Kjeld Bagger; lektor.
Lützen, Jesper; lektor.
Møller, Jesper Michael; lektor.
Nest, Ryszard; lektor.
Pedersen, Gert Kjærgaard; professor.
Pedersen, Henrik Laurberg; adjunkt.
Rørdam, Mikael; lektor.
Schlichtkrull, Henrik; lektor.
Schmidt, Asmus Lorenzen; lektor.
Solovej, Jan Philip; professor.
Thorup, Anders; lektor.
Topsøe, Flemming; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Derezinski, Jan; professor.
Gorokhovsky, Alexander; forskningsadj.
Holm, Henrik; forskningsass.
Jørgensen, Niels Peter; adjunkt.
Kiming, Ian; forskningslektor.
Knudsen, Toke Lindegaard; forskningsass.
Laustsen, Niels Jakob; forskningsadjunkt.
Lee, Herbert Chi Wei; forskningsadj.
Olsson, Jørn Børling; lektor.
Spitzer, Wolfgang; forskningsadj.
Verrill, Helena Anne; forskningsadj.
Vogelius, Michael Steenstrup; gæsteprofessor.
Voigt, Christian; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Andersen, Kasper; ph.d.-studerende.
Christiansen, Jacob Stordal; ph.d.-studerende.
Frankild, Anders; ph.d.-studerende.
Jensen, Sine Rikke; ph.d.-studerende.
Aastrup, Johannes; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Larsen, Nadia Slavila; ph.d.-studerende.
Nielsen, Rasmus Hedegaard; ph.d.-studerende.

Afdeling for Statistik og Operationsanalyse

VIP Internt finansieret
Hansen, Ernst; lektor.
Henningsen, Inge Biehl; lektor.
Hugger, Jens; lektor.
Jacobsen, Martin Skjold Børge; lektor.
Jensen, Søren Tolver; lektor.
Lando, David; lektor.
Nielsen, Søren Feodor; adjunkt.
Nielsen, Søren Schütt; lektor.
Poulsen, Rolf; adjunkt.
Rahbek, Anders Christian; lektor.
Sørensen, Helle; forskningsass.
Sørensen, Michael; professor.
Tind, Jørgen; professor.

STIP Internt finansieret:
Hansen, Niels Richard; forskningsass.
Huge, Brian Norsk; ph.d.-studerende.
Kristensen, Dennis; ph.d.-studerende.
Markussen, Bo; ph.d.-studerende.

VIP Eksternt finansieret
Brock, Michael Antony; forskningsass.
Nielsen, Carsten Krabbe; forskningslektor.
Putschke, Maren Ulrike; forskningsass.

Forsikringsmatematisk Laboratorium

VIP Internt finansieret
Buchta, Christian; gæsteprofessor.
Christensen, Claus Vorm; forskningsadj.
Djehiche, Boualem; gæsteprofessor.
Kalashnikov, Vladimir; lektor.
Møller, Thomas; adjunkt fra 1.8.2000.
Norberg, Ragnar; professor.
Schmidli, Hans Peter; professor.
Taksar, Michael I; gæsteprofessor.

STIP Internt finansieret
Rusaityte, Deimante; ph.d.-studerende.
Steffensen, Mogens; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Møller, Thomas: Quadratic Hedging Approaches and Indifference Pricing in Insurance.
Larsen, Nadia Slavila: Semigroup crossed product.
Sørensen, Helle: Inference for Diffusion Processes and Stochastic Volatility Models.

Fondsbevillinger

Matematisk Afdeling

Forskningsstyrelsen/Forskeruddannelseskontoret
– Støtte til dækning af rejse- og lønudgifter til gæsteforsker Michael Vogelius, USA (Jan Philip Solovej) kr. 122.465.

Dansk Center for Naturvidenskabsdidaktik
– Ph.d.-stipendium i matematikkens didaktik (Rasmus Hedegaard Nielsen) kr. 386.919.

EU
– Geometric Analysis (Ryszard Nest) kr. 743.000.

Forskningsstyrelsen
– Rammebevilling til den danske operator algebra gruppe (Gert Kjærgaard Pedersen) kr. 1.050.000.

Handelshøjskolen
– Samarbejdsaftale om undervisning på erhvervsøkonomi-matematik studiet (Institutlederen) kr. 1.056.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– BALTICON-2001 Banach algebra Theory, Internation C (Kjeld Bagger Laursen) kr. 60.000.
– Steno stipendium til projektet: Banach-algebraen af operatorer på et Banach-rum (Niels Jacob Lausten) kr. 1.487.620.

Afdeling for Statistik og Operationsanalyse

EU
– Statistical Methods for Dynamical Stochastic Model (Michael Sørensen) kr. 11.122.580.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– Prisfastsættelse af obligationer med kreditrisiko, kreditderivater & risikostyring af låneporteføljer med særligt henblik på anvendelser i formulering af solvenskrav til finansielle institutioner (David Lando) kr. 640.000.
– Rationelle Overbevisninger, Endogen Usikkerhed og Økonomisk Politik (Carsten Krabbe Nielsen) kr. 1.235.088.

Publikationer

Matematisk Afdeling
Ara P., Pedersen G.K.: An infinite analogue of rings with stable rank one. J. Algebra 230, s. 608-655, 2000.
Baumgartner B., Solovej J-P.: Atoms in strong magnetic fields: The high field limit at fixed nuclear charge. Communications in Mathematical Physics 212, s. 703-724, 2000.
Berg C., Wong R.: On Infinitely Divisible Solutions to Indeterminate Moment Problems. i: Proceedings of the International Workshop on “Special Functions”, Hong Kong, 21-25 June 1999, Editors C. Dunkl, M. Ismail, R. Wong s. 31-41, World Scientific, Singapore 2000.
Bessenrodt C., Olsson J.B.: Spin representations and powers of 2. Algebras and Representation Theory 3, s. 289-300, 2000.
Bhat B.V.R., Elliott G.A., Fillmore P.A.: Lectures on Operator Theory. i: Fields Institute Monographs s. 324, B.V. Rajamara Bhat, George A. Elliott, Peter A. Fillmore, American Mathematical Society, Providence, Rhode Island 2000.
Bratteli O., Elliott G.A., Evans D.E., Kishimoto A.: On the classification of C*-algebras of real rank zero, III: The infinite case. i: s. 11-72, Providence, Rhode Island 2000.
Bratteli O., Elliott G.A.: Homotopy of a pair of approximately commuting unitaries in a simple C*-algebra. Journal of Functional Analysis 160, s. 466-523, 2000.
Brown L.G., Pedersen G.K.: Extremal K-theory and index for C*-algebras. K-Theory 20, s. 201-241, 2000.

Christensen L.W.: Gorenstein Dimensions. i: Gorenstein Dimensions s. 204, Springer Verlag, Berlin 2000.

Dykema K., Rørdam M.: Projections in free product C*-algebras, II. Math. Z. 234, s. 103-113, 2000.

Elliott G.A., Gong G.: On the classification of C*-algebras of real rank zero, IV: reduction to local spectrum of dimension two. i: Operator Algebras and Their Applications II (eds. P.A. Fillmore og J.A. Mingo), s. 73-95, Fields Institute Communications 20, American Mathematical Society, Providence, Rhode Island 1998.

Elliott G.A., Evans D.E., Su H.: Classification of inductive limits of matrix algebras over the Toeplitz algebra. i: Operator Algebras and Quantum Field Theory (eds. S. Doplicher et al.), s. 36-50, Accademia Nationale dei Lincei, Rome, 1998.

Elliott G.A., Gong G., Li L.: Approximate divisibility of simple inductive limit C*- algebras. i: Accademia Nationale dei Lincei, s. 87-97, American Mathematical Society, Providence, Rhode Island 1998.

Elliott G.A., Fang H.: Simple inductive limits of C*-algebras with building blocks from spheres of odd dimension. i: Operator Algebras and Operator Theory (eds. L. Ge et al.), s. 79-86, Contemporary mathematics 228, American mathematical Society, Providence, Rhode Island 1998.

Elliott G.A., Giordano T.: Every approximately transitive amenable action of a locally compact group is a Poisson boundary. Mathematical Reports of the Academy of Science, The Royal Society of Canada 21, s. 9-15, 2000.

Elliott G.A., Evans D.E., Kishimoto A.: Outer conjugacy classes of trace scaling automorphisms of stable UHF algebras. Mathematica Scandinavica 83, s. 74-86, 2000.

Elliott G.A., Villadsen J.: Perforated ordered K0-groups. Canadian Journal of Mathematics 52, s. 1164-1191, 2000.

Elliott G.A., Fulman I.: On classification of certain C*-algebras. Canadian Mathematical Bulletin 43, s. 320-329, 2000.

Elliott G.A.: On the convergence of a sequence of completely positive maps to the identity. Journal of the Australian Mathematical Society (Series A) 68, s. 1-9, 2000.

Erdos L., Solovej J-P.: On the kernel of SpinC Dirac operators on $\mathbf{S}^3$ and $\mathbf{R}^3$ and $\mathbf{S}^3$ and $\mathbf{R}^3$. i: Differential equations and mathematical physics, s. 111-119, Proceedings of an international conference held at the University, International Press, 2000.

Forst G., Thorup A.: Minimal Huffman trees. Acta Informatica 36, s. 721-734, 2000.

Grønbæk N.: Metriske rum 2. i: Metriske rum s. 38, Niels Grønbæk, Matematisk Afdeling, HCØ Tryk, København 2000.

Jakobsen H.P., Zhang H.: Cyclic representations of the quantum matrix algebras. Comm. Algebra 27, s. 493-510, 1999.

Jakobsen H.P., Zhang H.: A class of quadratic matrix algebras arising from the quantized enveloping algebra $U_q(A_{2n-1})$. J. Math. Phys. 41, s. 2310-2336, 2000.

Jakobsen H.P., Zhang H.: Quantized Heisenberg Space. Algebras and Representation Theory 3, s. 151-174, 2000.

Jakobsen H.P.: Quantized Dirac Operators. Czechoslovak Journal of Physics 50, s. 1265-1270, 2000.

Jakobsen H.P., Lee H.C.W.: Unitary Irreducible Representations of a Lie Algebra for Open Matrix Chains. i: Theoretical High Energy Physics. MRST 2000 s. 130-139, Americal Institute of Physics, Massachusetts, U.S.A. 2000.

Jøndrup S.: Representations of skew polynomial algebras. Proc. Amer. Math. Soc. 128, s. 1301-1305, 2000.

Jørgensen N.P., Zhang J.: Gourmet's Guide to Gorensteinness. Advances in Mathematics 151, s. 313-345, 2000.

Jørgensen N.P.: Intersection theory on non-commutative surfaces. Transactions of the American Mathematical Society 352, s. 5817-5954, 2000.

Kirchberg E., Rørdam M.: Non-simple purely infinite C*-algebras. American J. Math. 122, s. 637-666, 2000.

Kleiman S.L., Thorup A.: Conormal geometry of maximal minors. Journal of Algebra 230, s. 204-221, 2000.

Laursen K.B., Neumann M.M.: An Introduction to Local Spectral Theory. i: LMS Monographs, new series s. 591, Clarendon Press, Oxford 2000.

Lützen J.: A Matter of Matter or a Matter of Space? Heinrich Hertz's Image of Mass in his Prinzipien der Mechanik. Archives internationales d'histoire des sciences 49,1, s. 103-121, 1999.

Lützen J.: Mechanistic Images in Geometric Form: Hertz's Principles of Mechanics. i: Proceedings of the Canadian Society for History and Philosophy of Mathematics s. 1-12, The Canadian Society for History and Philosophy of Mathematics, Toronto 2000.

Lützen J.: Fakultære Højdepunkter. Episoder fra Det Naturvidenskabelige Fakultets 150-årige historie. 160 s. Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, København 2000.

Lützen J.: Skolekammerater og kolleger. Matematikerne Julius Petersen og Hieronymus Georg Zeuthen. i: Fakultære Højdepunkter. Episoder fra Det Naturvidenskabelige Fakultets 150-årige historie s. 45-63, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, København 2000.

Lützen J.: Magtfuld outsider. i: Det Naturvidenskabelige Fakultet, 1850-2000 (Særudgave af Hovedområdet) s. 20-21, Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, København 2000.

Malle G., Navarro G., Olsson J.B.: Zeros of characters of finite groups. Journal of Group Theory 3, s. 353-368, 2000.

Matesanz P.B., Solovej J-P.: On the Asymptotic Exactness of Thomas-Fermi Theory in the Thermodynamic Limit. Ann. Henri Poincare 1, s. 281-306, 2000.

Møller J.M.: Normalizers of maximal tori. Math.Z. 231, s. 51-74, 1999.

Pasnicu C., Rørdam M.: Tensor products of C*-algebras with the ideal property. J. Funct. Anal. 177, s. 130-137, 2000.

Pedersen G.K.: Operator differentiable functions. Publ. RIMS, Kyoto Univ. 36, s. 139-157, 2000.

Ryabko B., Suzuki J., Topsøe F.: Hausdorff Dimension as a New Dimension in Source Coding and Predicting. i: Proceedings of the 1999 IEEE Information Theory and Communications Workshop, Kruger National Park, June, 1999 s. 66-68, IEEE, Piscataway, NJ, USA 1999.

Ryabko B., Topsøe F.: On Asymptotically Optimal Methods of Prediction and Adaptive Coding. i: Proceedings of the 1998 IEEE International Symposium on Information Theory, MIT, August 1998 s. 316, IEEE, Piscataway, NJ, USA 1998.

Ryabko B., Topsøe F.: On Asymptotically Optimal Methods of Prediction and Adaptive Coding for Markov

Sources with Unknown Memory. i: Proceedings, 2000 IEEE International Symposium on Information Theory, Sorrento, June 2000 s. 71, IEEE, Piscataway, NJ, USA 2000.
Schlichtkrull H.: A residue calculus for root systems. Compositio Mathematica 123, s. 27-72, 2000.
Thorup A.: Generalized Plücker Formulas. i: Recent Progress in Intersection Theory s. 299-327, G. Ellingsrud, W. Fulton, A. Vistoli, Birkhäuser, Basel 2000.
Topsøe F.: Some Inequalities for Information Divergence and Related Measures of Discrimination. 46 IEEE Transactions on Information Theory, s. 1602-1609, 2000.
Topsøe F.: Instances of Exact Prediction and a new type of Inequalities obtained by Anchoring. i: Proceedings of the 1999 IEEE Information Theory and Communications Workshop, Kruger National Park, June 1999 s. 99, IEEE, Piscataway, NJ, USA 1999.

Afdeling for Statistik og Operationsanalyse

Hald A.: Studies in the history of probability and statistics XLVII. Pizzetti's contributions to the statistical analysis of normally distributed observations, 1891. Biometrika 87, s. 213-217, 2000.
Hald A.: The Early History of the Cumulants and the Gram-Charlier Series. International Statistical Review 68, s. 137-153, 2000.
Henningsen I.: Køn og fag. i: Hvad er der sket med fisken? s. 65-75, Dorte Skovgård og Pernille Kaltoft, Det Økologiske Råd og Multivers Forlaget Aps, København 2000.
Henningsen I., Gundelach P., Juselius K.: Køn og bevillinger. 48 s. Forskningsstyrelsen, København 1999.
Henningsen I.: Mainstreaming inden for naturvidenskab – også et spørgsmål om fag. Kvinder, Køn & Forskning 2, s. 41-44, 2000.
Henningsen I., Søndergaard D.M.: Forskningstraditioner krydser deres spor. Kvalitative og kvantitative socio-kulturelle empiriske forskningsmetoder. Kvinder, Køn & Forskning 4, s. 26-38, 2000.
Huge B.N., Lando D.: Swap Pricing with Two-Sided Default Risk in a Rating-Based Model. European Finance Review 3, s. 239-268, 1999.
Jensen S.T.: Discussion on the Paper by McCullagh. J. Royal Statistical Society B 62, s. 250, 2000.
Lando D.: Rating-baserede modeller for Erhvervs-Obligationer. Finans Invest IV, s. 20-27, 2000.
Nielsen S.F.: Relative coarsening at random. Statistica Neerlandica 54, s. 79-99, 2000.
Nielsen S.F.: The stochastic EM algorithm: Estimation and asymptotic results. Bernoulli 6, s. 457-489, 2000.
Nielsen S.F.: On simulated EM algorithms. Journal of Econometrics 96, s. 267-292, 2000.
Nielsen S.S., Wathins D.W., Mckinney D.C., Lasdon L.S.: A Scenario-Based Stochastic Programming Model for Water Supplies from the Highland Lakes. International Transactions in Operations Research 7, No. 3, s. 211-230, 2000.
Poulsen R.: Should He Stay or Should He Go? Estimating the Effect of Sacking the Manager in Soccer. Chance 13, s. 29-32, 2000.
Poulsen R., Hansen A.: A Simple Regime Switching Term Structure Model. Finance & Stochastics 4, s. 409-429, 2000.
Rahbek A., Nielsen B.: Similarity Issues in Cointegration Analysis. Oxford Bulletin of Economics and Statistics 62, s. 5-22, 2000.
Sørensen M.: On Asymptotics of Estimating Functions. Brazilian Journal of Probability and Statistics 13, s. 111-136, 2000.
Sørensen M.: Prediction-Based Estimating Functions. Econometrics Journal 3, s. 123-147, 2000.
Tind J., Bøgetoft P., Tama J.M.: Convex Input and Output Projections of Nonconvex Produktion Possibility Sets. Management Science 46, s. 858-869, 2000.

Forsikringsmatematisk Laboratorium

Kalashnikov V., Nosovsky G., Fomenko A.: Astronomical analysis of chronology. 896 s. Delovoi Express, Moskva 2000.
Kalashnikov V., Cai J.: NWU property of a class of random sums. Journal of Applied Probability 37, s. 283-289, 2000.
Kalashnikov V., Konstantinides D.: Ruin under interest force and subexponential claims: A simple treatment. Insurance: Mathematics and Economics 27, s. 145-149, 2000.
Kalashnikov V., Bon J-L. (eds.): Some estimates of geometric sums. Conference on Mathematical Methods in Reliability. s. 151-154. Bordeaux 2000.
Kalashnikov V. (eds.): Quantification in stochastics and the stability concept. Millenial Symposium "Defining the science stochastics". s. 37-72, Würzburg 2000.
Møller T. 10th AFIR Colloquium (eds. On transformations of actuarial valuation principles. s. 517-545, Tromsø, Norge 2000.
Møller T.: Unit Link livsforsikring. FAMØS 14. årgang, nr. 1, s. 9-19, 2000.
Schmidli H.P., Christensen C.V.: Pricing catastrophe insurance products based on actually reported claims. Insurance: Mathematics and Economics 27, s. 189-200, 2000.
Steffensen M.: A no arbitrage approach to Thiele's differential equation. Insurance: Mathematics and Economics 27, s. 201-214, 2000.
Steffensen M. 10th AFIR Colloquium (Contingent claims analysis in life and pension insurance. s. 587-603, Tromsø, Norge 2000.
Taksar M.I., Asmussen S., Højgaard B.: Optimal risk control and dividend distribution policies. Example of Excess-Of-Loss reinsurance. Finance and Stochastics 4, s. 299-324, 2000.
Taksar M.I., Hipp C.: Stochastic control for optimal new business. Insurance: Mathematics and Economics 26, s. 185-192, 2000.
Taksar M.I., Liptser R., Runggaldier W.: Asymptotic optimality for stochastic control problems via diffusion approximation. Probability Theory and Its Applications 4, s. 705-737, 1999.
Taksar M.I., Højgaard B.: Controlling risk exposure and dividend pay-out schemes. Mathematical Finance 2, s. 153-182, 1999.

Studienævnet for Matematiske Fag

Medlemmer

Studienævn for Matematiske Fag oprettedes pr. 1. marts 2000 og erstattede studienævnene for Forsikringsvidenskab og Statistik, for Matematik og for Matematik-Økonomi. Medlemskabet var: Mette Gerster Hansen, Esben Hedegaard, Simon Riise Niemann, Susanne Rosthøj og Mikkel Øbro (studenterrepræsentanter) og Inge Henningsen, Jens Hugger, Vladimir Kalashnikov, Kjeld Bagger Laursen og Birgitte Sloth (lærerrepræsentanter).

Beretning

Meget af studienævnets og den lokale studieadministrations opmærksomhed har været optaget af gennemførslen af sammenlægningen. Mulighederne for samordning udforskes fortsat og uddannelsernes forløb og fleksibilitet vil utvivlsomt blive forbedret i den kommende tid.

Af studieordningsmæssige ændringer kan nævnes at alle bacheloruddannelserne inden for nævnets ansvarsområde nu er baseret på kurser (dvs. delkurser, moduler) af semesterlængde.

Af statistikkerne fremgår at der på alle uddannelserne er sket en pæn forøgelse af STÅ-produktionen i løbet af treårsperioden. Bl.a. har kandidatproduktionen i 2000 været betydelig større end året før. Tabellen illustrerer i øvrigt også hvorledes matematiske fag indgår i en lang række andre uddannelser. Denne tendens forventes yderligere forøget i den nærmeste fremtid, bl.a. i relation til datalogiske og biologiske uddannelser.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Matematik*	*Forsik.-vidsk.& Statis.*	*Matem. økonomi*	*Fysik*	*Kemi*	*Datalogi*	*Biologi*	*Økonomi*	*Afrikastud.*	*Humaniora*	*Merit-overført*	*I alt*
Matematik	113,33	12,25	12,25	8,13	4,33	15,92	2,33			3,79	1,42	173,75
Forsik.vid. & Statistik	11,92	79,46	16,38			1,17	0,13				1,08	110,13
Matematik-Økonomi	13,75	14,50	59,29			0,46		3,78	0,17		0,58	92,53
Fysik	63,67		1,00									
Kemi	13,00		0,33									
Datalogi	34,08	1,33										
Biokemi	20,88											
Geologi	9,88											
Biologi	12,92		0,17									
Øvrig Nat.	0,67	0,38	0,75									
Økonomi	0,17		4,54									
Humaniora	2,92		0,17									
Merit- og gæstestud.	0,83	0,50	1,58									
I alt	298,00	108,42	96,46									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

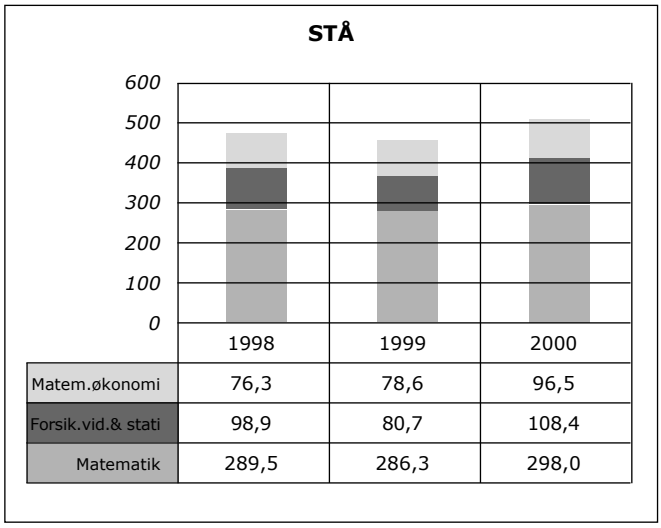

Studieleder Kjeld Bagger Laursen

Datalogisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er professor, dr.techn. Stig Skelboe og viceinstitutleder er lektor, ph.d. David Pisinger.

Institutbestyrelsen består af: Stig Skelboe (VIP), David Pisinger (VIP), lektor, cand.scient. Hasse Clausen (VIP), studienævnssekretær Ruth Schlüter (TAP), stud.scient. Andre Tischer Poulsen (studenterrep.).

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse

Universitetsparken 1
2100 København Ø
Telefon 35 32 14 00
Fax 35 32 14 01
www.diku.dk/

Institutlederens årsberetning

Personaleforhold

Tre lektorer har fået bevilget årlov uden løn i længere tid: ph.d. Povl Koch, cand.polyt. Erik Frøkjær samt dr.techn. Robert Glück.

Et lektorat inden for programmeringssprog blev besat den 01.2.2000 af ph.d. Julia Lawall. Der var 4 ansøgere, alle kvalificerede, her iblandt en kvinde. Et professorat i distribuerede systemer blev besat den 01.11.2000 af ph.d. Eric Jul. Der var kun en ansøger. Et adjunktur i distribuerede systemer blev besat den 01.12.2000 af ph.d. Jørgen Sværke Hansen. Der var kun en ansøger.

Prof. dr.scient. Jakob Krarup er udnævnt til æresdoktor ved Warsaw Business School, Det polske Videnskabsakademi, i anerkendelse af en omfattende forskningsindsats inden for operationsanalyse, mange års promovering af det internationale samarbejde på fagområdet, samt partnerskab i et TEMPUS-finansieret projekt med henblik på at udvikle en MBA-uddannelse ved Warsaw Business Scool efter vesteuropæisk mønster.

Lektor, ph.d. David Pisinger har modtaget Det Naturvidenskabelige Fakultetes undervisningspris som påskønnelse af en særlig fremragende undervisning og særlig indsats for at styrke kvaliteten i undervisningen i det forgangne år.

Forskningsvirksomhed

Semantikbaseret programbehandling

Området drejer sig om programmeringssprog, herunder behandling af programmer som dataobjekter med henblik på analyse, implementering, transformering, syntese og tidsvurdering samt typebegrebets teori og anvendelse. Emnet er relevant for konstruktion af oversættere og fortolkere samt programafprøvning. Der lægges vægt på, at de udviklede teknikker er automatiske og at de er velfunderede i semantikken for det pågældende programmeringssprog. Arbejdet ligger på teori/praksis grænsen: teorier afprøves på datamaskinen og praktiske eksperimenter fører ofte til nye teoretiske undersøgelser. I 2000 med støtte fra statens forskningsråd, CIT og to EU bevillinger er nye teoretiske resultater blevet opnået og stærkere systemer til programoptimering og oversættelse er blevet udviklet.

Teoretiske undersøgelser og praktiske eksperimenter er blevet foretaget med anvendelse af partiel evaluering på praktiske problemer. Forskning er blevet lavet om terminationsproblemer i partiel evaluering, stærkere programtransformationer såsom “deforestation” og “supercompilering”, og specialisering således at beregninger opdeles i flere tidsfaser.

Et problem om optimal partiel evaluering, der havde stået åbent siden 1987, blev løst af ph.d.-studerende Henning Makholm. Typeanalyse er blevet brugt som værktøj til at formindske lagerforbruget i logikprogrammeringssproget Prolog.

Kompleksitetsteori og programtransformation

Fortsat forskning i programanalyse, specielt automatiske teknikker til terminationsanalyse. Kompleksitetsteori: forskning i effekten af højere-ordens datatyper på de funktioner, der kan beregnes af “cons-free” programmer. Relationer mellem ekstensionel og intensionel kompleksitet i diverse programmeringssprog (Neil D. Jones).

Forskningen har været fokuseret på forskellige former for programspecialisering. Publikationerne omhandler brug af partiel evaluering til programspecialisering med henblik på optimering af Java programmer. Det igangværende arbejde omhandler forbedring af resultaterne ved anvendelse af partiel evaluering på afviklingstidspunktet samt analyse af udbyttet ved at benytte partiel evaluering på en naiv implementation til strengsammenligning (Julia Lawall).

Under et 3-måneders besøg ved Melbourne University i Australien, er der blevet arbejdet med “usage analysis” sammen med en gruppe folk der. Der er endnu ikke kommet nogen publikationer ud af dette arbejde, men samarbejdet fortsætter. Desuden er der arbejdet videre på selvfortolkning af lambda-kalkule og en ordliste for partiel evaluering er redigeret (Torben Mogensen).

Funktionsprogrammeringssprog, der bygger på grafreduktion, har kun et begrænset referencebegreb, men kan forsynes med et beskyttende typesystem, mens den traditionelle udvidelse af typebunden lambda-kalkule med referencer og tildelinger ikke kan sikre mod fejl. Der er arbejdet med at udvide grafreduktionsparadigmet med generelle tildelinger på en sådan måde, at typebeskyttelse bevares (Nils Andersen).

Der er udført en række praktiske eksperimenter med anvendelse af partiel evaluering på industrielt udviklet programkode. Der er endvidere indledt et projektforløb med fokus på udvikling af industrielt anvendelige domænespecifikke programmeringssprog (Niels H. Christensen).

I 2000 er der blevet forsket i to emner: “optimal” partiel evaluering og lagerøkonomisk implementering af logikprogrammeringssproget Prolog. Det førstnævnte er blevet publiceret og præsenteret ved konferencen SAIG’00 i Montreal og præsenteret ved Chalmers Tekniske Universitet i Gøteborg. Det anden er blevet publiceret og præsenteret ved konferencen ISMM’00 i Minneapolis, desuden præsenteret i USA ved 3 universiteter: Cornell, Carnegie-Mellon og Kansas State University.

Der er forsket inden for automatisk programtransformation (på DIKU og Oxford Universitet). Der er udviklet nye

programtransformationsteknikker, hvilket bl.a. har ledt til en klarlæggelse af relationer mellem taksonomierne af reduktionsstrategier og eksisterende programtransformationsteknikker (Jens Peter Secher).

Regionsinferens

Arbejdet med regions-baseret lagerallokering er videreført. Der er blevet udviklet et fleksibelt typesystem, som er stærkt nok til at kunne udtrykke eksisterende analyser i forbindelse med praktiske anvendelser af regions-baseret lagerallokering i ML Kit oversætteren. Der arbejdes på teknikker til at kunne anvende resultaterne på objekt-orienterede programmeringssprog (Henning Niss).

Map Theory

Lærebogen til kurset "Matematik og beregninger" er blevet gennemarbejdet og forbedret, og den nuværende udgave tænkes anvendt uændret de kommende år. Arbejde med at omarbejde lærebogen til en elektronisk udgave med støtte til IT-assisteret undervisning er påbegyndt. En artikel om den bagved liggende teori (Map Theory) er nær færdiggørelse. Artiklen er p.t. på 220 sider, heraf 75 sider formelle beviser. Indholdet af artiklen udgør bl.a. råstof til den kommende elektroniske udgave af lærebogen (Klaus Grue).

Et kursus i matematisk logik er blevet afholdt, og mulige tilgangsvinkler til at vurdere Map Theorys praktiske meritter er blevet undersøgt. Et udlandsophold, i forbindelse med ph.d.-projektet, er afsluttet på Technische Universität München, Tyskland (Sebastian Skalberg).

Algoritmik og kombinatorisk optimering

År 2000 markerer udløbet af gruppens 3-årige rammebevilling "Experimental Algorithmics" fra SNF. Inden for denne ramme er arbejdet med en række kombinatoriske optimeringsproblemer videreført, ofte af direkte relevans for praksis. Herunder skal fremhæves udvikling af algoritmer til løsning af pladeudskæringsproblemer, ladning af containere, rutelægning af svinetransport, optimering af VLSI-kredsløb samt forskellige varianter af lokaliseringsproblemer. Nye teoretiske resultater er opnået inden for dynamisk programmering, hvor udnyttelse af ord-parallellisme medfører både kortere beregningstid og mindre pladsbehov. Endvidere har et samarbejde med Universitetet i Bonn og IBM, Tyskland, ført til nye landvindinger i forbindelse med placering af moduler i VLSI-design samt rutning af ledninger med såkaldte gruppeterminaler. Blandt andre tiltag inden for netværkssyntese kan nævnes en række generaliseringer af det klassiske Steiner-træ problem samt udvikling af optimale og suboptimale algoritmer til løsning af en række netværksproblemer, herunder euklidiske Steinertræer, netværk med polygonale forhindringer, multisammenhængende netværk samt netværk med uniform kantorientering.

Arbejdet med store systemer af differentialligninger er ligeledes videreført. Sådanne systemer kan ofte deles i løst koblede delsystemer, hvilket muliggør en generelt mere effektiv numerisk løsning samt løsning på paralleldatamat. Opdelingen foretages med heuristiske algoritmer, som kombinerer graf- og numeriske algoritmer.

Kombinatorisk optimering

Et kvadratisk tildelingsproblem opstået i 1972 i forbindelse med planlægning af et tysk universitetshospital blev i 1999 løst optimalt i USA. I en fællesartikel er nu redegjort for forhistorien samt udviklingen gennem de forløbne 27 år. Numeriske eksperimenter med lokaliseringsproblemet p/q-ACTIVE er påbegyndt som led i design af en eksakt algoritme. En artikel om problemets baggrund og praktiske relevans (case studies med data fra Graz, Østrig) samt skitser af alternative løsningsmetoder er under udarbejdelse. Et arbejde om "push-pull objectives" (afstand-nærhed) er revideret (Jakob Krarup).

Der er udviklet algoritmer til løsning af optimeringsproblemer inden for industrien. Dette omfatter algoritmer til løsning af pladeudskæringsproblemer, ladning af containere, rutelægning for svinetransport, optimering af VLSI-kredsløb, samt forskellige varianter af lokaliseringsproblemer. På det teoretiske område er der arbejdet med nye teknikker til dynamisk programmering, der udnytter ord-parallelisme til at opnå kortere beregningstid og mindre pladsbehov. Endelig arbejdes sammen med Pferschy og Kellerer (Karl-Franzens Universität Graz) med at skrive en bog om eksakte og approximative metoder til løsning af "Knapsack Problemer" (David Pisinger).

En række generaliseringer af det klassiske Steinertræ problem, specielt med henblik på anvendelser inden for VLSI design, er blevet undersøgt. Et længerevarende ophold på Universitet i Bonn og samarbejde med IBM i Tyskland har resulteret i nye teoretiske resultater og algoritmer til placering af moduler i VLSI design og til rutning af ledninger med såkaldte gruppe-terminaler (Martin Zachariasen).

Der er påbegyndt et ph.d.-projekt omhandlende Steinertræer i VLSI-design. Der fokuseres primært på Steinertræer i grafer, hvor der arbejdes på en sammenligning mellem 2 forskellige heltalsprogrammerings-modeller for dette problem. Der er foretaget et litteraturstudium af emnet. Derudover arbejdes der også med andre varianter af Steinerproblemet i grafer såsom: "Prize-collecting" Steinertræer og Steinertræer med begrænsede vejlængder (David Grove Jørgensen).

Parallelle integrationsalgoritmer

Mange fysiske fænomener kan modelleres med differentialligninger, der ofte har en struktur, som kan udnyttes af specielle numeriske integrationsmetoder. Der er udviklet halvautomatiske teknikker til identifikation af delsystemer samt underliggende teori. Anvendelse af opdelingsmetoderne på problemer inden for kemisk reaktionskinetik fører til meget effektive numeriske integrationsmetoder, som bl.a. kan udnytte paralleldatamater (Stig Skelboe).

Algoritmisk geometri

Forskningen var koncentreret om løsning af nogle grundlæggende netværkssynteseproblemer. Hovedvægten var lagt på brug af algoritmisk geometri i forbindelse med design af forskellige typer af netværk, herunder netværk med polygonale forhindringer, netværk med uniformt kantorientering samt multisammenhængende netværk.

Et nyt kursus i algoritmisk biologi blev tilrettelagt og afholdt i samarbejde med Andrzej Lingas, Lund Universitet. Det forventes, at dette samarbejde fortsætter, både når det gælder undervisning og forskning (Pawel Winter).

Distribuerede Systemer

Gruppen for Distribuerede Systemer beskæftiger sig med distribuerede operativsystemer og netværk herunder både

implementationsteknikker og brugen af distribuerede systemer herunder objekt-orienterede systemer. Der arbejdes generelt med optimering af netværk herunder forbedring af netprotokoller.

Ved årets udgang består gruppen af en professor, en lektor (på orlov), en adjunkt (på orlov), en forskningsassistent, to ph.d.-studerende, flere eksterne lektorer og ca. 7 forskningsassistenter. Gruppen råder over flere klynger af kraftige maskiner forbundet med nyere netværk såsom "Scalable Coherent Interface". Gruppen har i 2000 været beskræftiget med tre større projekter.

I samarbejde med DELTA og tre erhvervsvirksomheder deltager gruppen i et forsknings- og udviklingscenter, Apparater på Internettet – apparater.dk, der retter sig mod kommunikation med apparater og mellem apparater ved hjælp af internetteknologi (Niels Elgaard Larsen, Eric Jul).

Gruppen leder desuden en SNF rammebevilling i samarbejde med AAU, DTU og SDU/Odense (Niels Elgaard Larsen, Eric Jul).

I samarbejde med Odense Stålskibsværft og Dansk Maritim Institut er der udført et projekt "Design på 7 dage" med støtte fra CIT. Der har været arbejdet med forbedring af dels skibsdesignprocessen, dels med indføring af objektorienterede værktøjer til understøttelse af skibsdesignerens arbejde (Niels Elgaard Larsen, Ole Høegh Hansen, Allan Thrane Andersen, Eric Jul).

Der arbejdes med programmeringssproget Emerald herunder med integration af databasebegreber direkte i sproget og distribueret spildopsamling (Niels Elgaard Larsen og Eric Jul).

Gruppen har påbegyndt forskning i brugen af tid i internettet og har deltaget i udarbejdelsen af en handlingsplan for tid og frekvens (Eric Jul).

Desuden arbejdes der med distribueret workflow (Czeslaw Kazimierczak).

Der arbejdes med effektiv udnyttelse af ressourcer i klynger af arbejdsstationer forbundet med højhastighedsnetværk med særligt fokus på netværksteknologien "Scalable Coherent Interface" (SCI). Der er udviklet en prototype, der resulterer i lavere kommunikationstid og øget stabilitet ved høj belastning for TCP/IP baseret programmel, der afvikles på sådanne klynger. Derudover arbejdes der med deling af de ydre enheder i SCI-baserede klynger (Jørgen Sværke Hansen).

Datamatsyn

Billedgruppen bidrager ved sit arbejde til den internationale forskning om at finde grundlæggende principper for maskiner, der har et synssystem analogt til dyr og mennesker. En se-maskine må vekselvirke med sine omgivelser bl.a. ved den information, der hentes som en uafbrudt sekvens af billeder. Det har vist sig at være uhyre vanskeligt at konstruere en maskine som tilnærmelsesvis kan efterligne dyrs og menneskers visuelle formåen.

Billedgruppen ved DIKU medvirker til at bygge teorien for beregninger baseret på data i form af digitale billeder. Et digitalt billede består af resultatet af målinger i bestemte punkter, hyppigt beliggende i et rektangulært gitter. Data er ikke blot enkelte billeder, men hele sekvenser af billeder (film) eller samhørende billeder taget fra flere vinkler. Ønsket er at finde effektive algoritmer til at uddrage det væsentlige indhold af billederne.

I datalogi er data ofte en repræsentation af symboler, som er forberedt af et menneske. Det kan være bogstaver i en tekst, en graf, eller koden til en algoritme. I modsætning hertil er billeddata resultatet af fysiske målinger, for eksempel af lysintensiteten. Vi foretager beregninger direkte på de ufortolkede målinger. Vi håber derved enten helt at kunne springe den fase over, hvor et menneske skal foretage en (symbolsk) fortolkning af data, eller alternativt at kunne beregne en repræsentation som er velegnet til videre behandling.

Den opnåede viden om de grundlæggende principper kan også udnyttes i en anden sammenhæng. Billedgruppen arbejder her med kompakt repræsentation af billeder og steganografi (modifikation af billeder med henblik på at skjule andre data).

Gruppen råder over en præcisionsrobot med to frihedsgrader, hvorpå kan monteres et eller flere kameraer. Et af kameraerne har datastyret indstilling af linsens fokus, blænde og zoom. Fire små mobile robotter har infrarøde sensorer og enkle visuelle sensorer. De kan navigere ved hjælp af to hjul.

Algebraisk geometri

Når et billede skal transformeres, så det ligner et andet billede (en gummi-transformation), er det rimeligt at sige, at nogle transformationer er mere sandsynlige end andre. Vi vil give en præcis mening til denne intuitive opfattelse. Vi betragter først et enklere problem, idet vi begrænser de tilladelige transformationer til at være affine afbildninger. Opgaven går ud på at finde en matematisk formel for den resulterende sandsynlighedstæthedsfunktion. I år er det lykkedes os at finde samtlige blandede momenter for fordelingen. Arbejdet udføres i samarbejde med IT-højskolen og Niels Bohr Institutet (Peter Johansen).

Skalarum og differentialgeometri

Bevægelsesanalyse af billedsekvenser er relevant inden for en række delområder af datamatsyn. Der er blevet udviklet en algoritme til beregning af et hastighedsfelt for bevægelser synlige i billedsekvenser. I denne algoritme benyttes skalarumsteori og en lokal polynomiel model af hastighedsfeltet. Der er i denne forbindelse blevet arbejdet på at finde metoder til modelordensselektion. Sideløbende er der arbejdet med modellering af billedteksturer (Kim Steenstrup Pedersen).

Mønstergenkendelse og kryptografi

Der er arbejdet med undersøgelser af, hvorledes en øvre grænse for digitale billeders steganografiske kapacitet kan bestemmes ud fra deres Shannon-entropi. At bestemme denne er en vanskelig sag. Med udgangspunkt i en ide om, at billedentropien kan opdeles i tre komponenter: billedets højnivau-struktur, lokal teksturinformation og en stokastisk komponent, kan kildens entropi estimeres. Billeder kan dermed opdeles i semantiske ækvivalensklasser. Information kan skjules ved at manipulere billedet, så det resulterende billede forbliver i klassen (Jens Damgaard Andersen, Klaus Hansen).

Turbodekodningsalgoritmen er blevet studeret for at karakterisere den som sandsynlighedspropagation i et Bayesiansk netværk (Jens Damgaard Andersen).

Arbejdet med Hough-transformationen med henblik på at undgå det bias, der skyldes skæve a priori fordelinger, er nu ved at være afsluttet og sat i relation til f.eks. den probabilistiske Hough-transformation (Klaus Hansen).

Kamera kalibrering
Traditionelle kameraer er konstrueret således, at en pinhole model ofte kan bruges som en rimelig approksimation. Nye kameratyper, hvori der indgår spejle eller parallakse-barrierer, kan rent fysisk konstrueres således, at de giver mere 3D information end et pin-hole kamera. Igangværende forskning ved DIKU har resulteret i fysisk konstruktion af en ny type kamera. Modellering af den nye kameratype tyder på, at dybde kan bestemmes udfra blot et kamera af denne type (Knud Henriksen).

Detektion af features
Forskningen har omhandlet udvikling af metoder til detektion og gruppering af biologisk plausible features i digitale billeder. Især de såkaldte "end-stop"-punkter er undersøgt. Disse er stabile og generelle markører af usædvanlige begivenheder i et billede og er sematisk meget sigende om billedets lokale udseende. Formålet med arbejdet er at beskrive naturlige former i billeder. Hypotesen er, at grupper af end-stops samt de billedkonturer, der forbinder disse, er tilstrækkelige ved genkendelse af visuel form (Søren I. Olsen).

Musikinformatik
Et nyt og hastigt voksende felt kaldet Musikinformatik er defineret, bl.a. med DIKU-forskeres fødselshjælp. Dets motivation ligger i krydsfeltet mellem datalogi, akustik og musikudfoldelse. Mens sidstnævnte har været udviklet igennem årtusinder, er processen næppe forstået inden for naturvidenskab. Med tilkomst af kraftige datamater er der nu opstået muligheder for bedre at forstå de databehandlingsprocesser, som ligger til grund for den musikopfattelse, frembringelse og udøvelse heraf, som bl.a. udfolder sig i sammenhæng med optagelse, distribution og reproduktion af musik inden for plade og CD industrien, en aftager af datateknik, som i dag velnok er større end selve den oprindelige dataindustri.

Det er i år lykkedes at etablere et Europæisk netværk inden for området imellem 13 universiteter via en 10.000.000 Dkr. EU bevilling til MOSART projektet (Musical Orchestration Systems in Algorithmic Research and Technology) med DIKU som hovedknude og Jens Arnspang som koordinator over for Bruxelles. Der foretages studier af musikdata på to niveauer, det symbolske MIDI (noderepræsentation) niveau og det akustiske niveau. Dansk industri er involveret, især TCElectronics i Århus (Jens Arnspang).

Forhandlingen om EU projektet MOSART blev afsluttet og et kick-off møde blev organiseret. Forskningsamarbejdet inden for MOSART blev konsolideret med flere besøg fra MOSART-partneren LMA i Marseille, Frankrig, ikke mindst Laurent Daudet. Et samfinansieret postdoc forløb blev etableret, og et nyt treårigt forskningsprojekt blev startet, "Forudsigelse af indhyllingsstrømmen i realtids lydmodifikation". I den forbindelse blev to programmeringsprojekter initieret, realtids lydprocessering og distribueret syntese (Kristoffer Jensen).

Et ph.d.-projekt inden for gestikbaseret interaktion med musikmaskiner er startet, bl.a. finansieret af MOSART bevillingen. Et hovedmål er at identificere strukturer og parametre i en musikdatastrøm, herunder evt. klangfarver, tempi, fraseringer og dynamikparametre, som meningsfuldt kan påvirkes under en fremførelse, og dernæst at etablere datatekniske metoder til at påvirke disse parametre interaktivt under opførelsen (Declan Murphy).

Systemarbejde og Interaktive Systemer
Systemarbejde omhandler studiet af udvikling, brug og indførelse af edb-baserede informationssystemer i organisationer. Informationssystemer ses som en helhed, der ud over den edb-tekniske del også omfatter andre tilknyttede maskiner og værktøjer, arbejdsprocesser og, som det vigtigste, mennesker. Studier af interaktion mellem mennesker og informationssystemer indtager en central plads i forskningen. I de senere år er der fokuseret på etablering af en sammenhængende forståelse af menneskelig tankevirksomhed og datalogi; informationssøgning og dokumentationsarbejde for fagfolk; store informationssystemer i organisationer; design af IT-systemer; samt design og evaluering af stærkt interaktive datamatbaserede værktøjer til fagfolk. Som et gennemgående træk lægges vægt på empiriske studier til kritisk udforskning af teoretiske antagelser inden for felterne. Det tilstræbes også at inddrage indsigt fra andre fag end datalogi. Det har især drejet sig om psykologi, sociologi og filosofi.

Forskningsgruppen har i år 2000 omfattet: Lektor Hasse Clausen, lektor Erik Frøkjær (orlov pr. 1. september), lektor Eliezer Kantorowitz (fratrådt pr 1. juli). Ph.d.-studerende: Kasper Hornbæk.

Systemarbejde og design af edb-systemer
I år 2000 udkom bogen "Informationsteknologiens menneskelige grundlag" på Teknisk Forlag. Denne indgår som grundbog på 3.-års kurset Systemarbejde. I øvrigt er der arbejdet med udvikling af Nascent-begrebet. NASCENT er et akronym for "Narratives, Analyses and SCENarios Technique". En teknik der kan bruges til at skitsere IT-løsninger ved at udarbejde fortællinger. Der er etableret en Nascent interessegruppe, der har som målsætning at udvikle en masteruddannelse inden for IT-design, hvor Nascent indtager en central placering (Hasse Clausen).

Informationssøgning
Givet den stigende brug af informationsteknologi til formidling af dokumenter, er studier af læseaktivitet og informationsvisualisering af stor vigtighed. Derfor er der arbejdet med empirisk at undersøge hvordan tre grænseflader til elektroniske dokumenter påvirker læseaktiviteten. Dertil er undersøgt brugsvenligheden af zoomende brugergrænseflader, samt sådanne grænsefladers indflydelse på hvordan store informationsrum navigeres (Kasper Hornbæk).

Øvrig forskning
Forskningsgruppen omfatter: Jyrki Katajainen, Gregers Koch, László Béla Kovács, Jørgen Sand.

Performance engineering
Performance Engineering Laboratory har i det forgangne år været rammen om undervisning i performance engineering, udvikling af programmel til understøttelse af gruppesamarbejde, forskning i lagerhierarkier samt undersøgelse af intellektuelt samarbejde via internettet. Formålet har været at komme til en bedre forståelse og understøttelse af alle aspekter af softwareudvikling, fra det program- og maskinnære til samspillet med udviklere.

Projektet The Copenhagen STL som blev påbegyndt i år er motiveret af et ønske om at forbedre en del af programmeringssproget C++ kendt som STL, og undervejs udvikle en metode til softwareudvikling som kan anvendes i andre sammenhænge. Der arbejdes mod et komplet og forbedret

alternativ til eksisterende versioner af STL (Jyrki Katajainen, Lars Yde, et al.).

Logikprogrammering, sprogteknologi og videnbaserede systemer

Der arbejdes med metoder til trinvis systemudvikling, der omfatter videnstilegnelse, vidensrepræsentation, modellering og problemløsningsmetoder. Symbolske, algoritmiske og heuristiske metoder er kombineret. Teori og praksis af logikprogrammering er brugt til dybere forståelse og avanceret anvendelse af relationelle databaser. Principper og prototype til et system til støtte for byplanlægning er udarbejdet og afprøvet. Der er udviklet et system, der kan finde hovedtyper af løsninger til en grundplanlægning af større areal til boliger med geometriske-, arkitektoniske- og andre betingelser. Flere aspekter og faser af analyse- og designaktiviteter kan støttes af prototyper (László Béla Kovács).

Arbejdet er blevet fortsat med perspektivering og anvendelse af analysemetoder udviklet ved dette institut gennem et antal år til automatiseret syntese af algoritmer til ekstrahering af information fra korte humansproglige tekster. En ny variant vedrører automatiseret design af semantiske strukturer, såfremt brugeren ikke vil levere et forslag til sådanne, samt anvendelse til datamatisk implementering af Kamps teori samt situationssemantik. Et interessant aspekt ved metoden er behandlingen af teksters semantiske og strukturelle flertydigheder, som så at sige skal bygges ind ved sammensætning af automatisk genererede entydige komponenter (Gregers Koch).

Metoder til løsning af højindeks DAEs

Oftest transformeres høj-ordens sædvanlige differentialligninger til et system af første ordens ligninger, idet der hertil findes et utal af numeriske løsningsmetoder. Når differentialligningerne indgår i en såkaldt differential-algebraisk ligning (DAE) med højt indeks, virker løsningsmetoderne dog ikke tilfredsstillende, idet de ikke udnytter informationen fra den oprindelige høj-ordens ligning.

F.eks. konvergerer den implicitte Euler-metode ikke for første-ordens DAEs af indeks r>2, men hvis ordnen af DA-Een er
(r-1)>1, kan metoden modificeres til en konvergent metode for høj-ordens DAE (Jørgen Sand).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Neil Jones har været medlem af bedømmelsesudvalg for et professorat ved DIKU.

Udvalg og fonde

Jakob Krarup er reviewer af undervisningsprogrammer for National Science Foundation, USA.

Tillidshverv

Peter Johansen er formand for Dansk Selskab for Datalogi.

David Pisinger har været formand for fakultetets IT-strategiudvalg, og medlem af Rektor's IT-strategiudvalg. Endvidere har han været medlem af Rektorkollegiets ekspertgruppe til udarbejdelse af en samlet visionspakke på IT-området til ministerierne.

Stig Skelboe er formand for Ingeniørforeningen i Danmark's Elektrofond.

Formidling

Redaktionelle hverv

Klaus Hansen er faglig hovedredaktør for IT-LEX (tidligere EDBLEX) og i øvrigt største bidragyder.

Peter Johansen var gæsteredaktør sammen med Bjarne Ersbøll, IMM, DTU på Special Issue of Mathematical Journal of Imaging and Vision (udkommer 2001).

Peter Johansen var gæsteredaktør sammen med Bjarne Ersbøll, IMM, DTU på Special Issue of Pattern Recognition Letters (udkommet 2000).

Jakob Krarup er medlem af redaktionen for følgende tidsskrifter: Discrete Applied Mathematics, Advances in Management Studies, Annals of Operations Research, Belgian Journal of Operations Research, Statistics and Computer Science, International Transactions in Operational Research, Yugoslav Journal of Operations Research, International Journal of Operations and Quantitative Management, Pure Mathematics and Applications, Journal of the Operational Research Society, UK. Han er desuden reviewer af bogforslag for Wiley/UK.

Stig Skelboe er medlem af redaktionen for BIT Numerical Mathematics.

Kongresser og symposier

VIRGO Annual Conference, DIKU July 2000, Visual Based Robot Navigation. Jens Arnspang i samarbejde med VR Center Nord, Aalborg Universitet.

Årsmøde for Dansk Selskab for Genkendelse af Mønstre, Aalborg 2000, Redaktør af konference proceedings, Peter Johansen. Lokalt arrangement: Professor Erik Granum Aalborg.

Ph.d.-sommerskole August 2000, afholdt på ITU, "Statistics of Visual shape and Image texture". Peter Johansen i samarbejde med 3D laboratoriet, Panum instituttet og IT-højskolen.

Jakob Krarup var programrådsformand for EURO 2000 (Budapest, 2000), programrådsmedlem for IFORS 2002 (Edinburgh) samt formand for Local Organising Committee for ISMP 2003 (Kbh.).

Torben Mogensen har deltaget i programkomiteerne for SAIG'2000 og LOPSTR'2000.
Workshop om IT-støttet undervisning for Det Naturvidenskabelige Fakultet, 23. juni 2000, arrangeret af David Pisinger.

David Pisinger har været medlem af programkomiteen for EURO-2000, Budapest, Ungarn, 16.-19. juli, 2000, samt medlem af organisationskomiteen for ISMP-2003, København, 2003.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Gæster, der har besøgt TOPPS-gruppen i 2000 i tre uger eller længere:

Amir Ben-Amram (Tel Aviv, Israel).
Vladimir Oliveira Di Iorio (Belo Horizonte, Brasilien).
Chin Soon Lee (Perth, Australien).
Fusheng Liao (Beijing, Kina).
Laurent Maurbogne (École normale supérieure, Paris).

Gopal Gupta, New Mexico State University, har modtaget en bevilling fra National Science Foundation (USA) til samarbejde med TOPPS-gruppen i partiel evaluering.

Forskningsophold i udlandet
Torben Mogensen, Melbourne University, Australien, 3 måneder.
Martin Zachariasen, Bonn, Tyskland, 5 måneder.
Jørgen Sværke Hansen, INRIA, Grenoble, Frankrig.

Patenter
Patent på 3D segmenteringsprogram indgivet til patentdirektoratet af Peter Johansen sammen med Erik Dam, Andreas Thomsen, Martin Lillholm, Ole Fogh Olsen og Mads Nielsen.

Donationer
Donation af 24-processors HPC 6500 server fra Sun Microsystems. Listepris ca. 8,5 mio. kroner.
Donation af hpj600 fra Hewlett Packard. Listepris ca. 0,8 mio. kroner.

Institutleder Stig Skelboe

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	25,3	0,8
STIP	5,2	1,3
TAP	20,9	3,4
TOTAL	51,4	5,5

VIP Internt finansieret
Andersen, Finn Schiermer; forskningsass.
Andersen, Jens Damgaard; lektor.
Andersen, Nils; lektor.
Arnspang, Jens Otto; lektor.
Clausen, Hasse Redin; lektor.
Frøkjær, Erik; lektor.
Grue, Klaus Ebbe; lektor.
Hansen, Jørgen Sværke; forskningsadj.
Hansen, Klaus; lektor.
Henriksen, Knud; lektor.
Jensen, Karl Kristoffer; forskningsadj.
Johansen, Peter; professor.
Jones, Neil Deaton; professor.
Jul, Eric Bartley; professor.
Kantorowitz, Eliezer; lektor.
Katajainen, Jyrki Juhani; lektor.
Koch, Gregers; lektor.
Koch, Povl Thorsgaard; lektor.
Kovacs, Laszlo Bela; lektor.
Krarup, Jakob Foght; professor.
Larsen, Niels Elgaard; forskningsadj.
Lawall, Julia Laetitia; lektor.
Mogensen, Torben Ægidius; lektor.
Olsen, Søren Ingvor; lektor.
Pisinger, David; lektor.
Sand, Jørgen; lektor.
Skelboe, Stig; professor.
Winter, Pawel; lektor.
Zachariasen, Martin; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Daudet, Laurent; forskningsass.
Olsen, Ole Fogh; forskningsadj.
Pece, Arturo Ernesto Carlo; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Hansen, Ole Høegh; ph.d.-studerende.
Hornbæk, Kasper Anders Søren; ph.d.-studerende.
Jørgensen, David Grove; ph.d.-studerende.
Makholm, Henning; ph.d.-studerende.
Pedersen, Kim Steenstrup; ph.d.-studerende.
Secher, Jens Peter; ph.d.-studerende.
Skalberg, Sebastian Christian; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Andersen, Allan Thrane; ph.d.-studerende.
Munk, Timme Bisgaard; ph.d.-studerende.
Svendsen, Michael Ørsted; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Hansen, Jørgen Sværke: Communication Path Optimisations for Cluster Servers.
Olsen, Ole Fogh: Generic Image Structure.
Riber, Peter: Object Recognition, Tracking and Counting.

Fondsbevillinger

EU
– MOSART: Music Orchestration Systems in Algorithmic Research Technology (Jens Arnspang) kr. 9.736.230.
– Validation of Critical Software by Static Analysis and Abstract Testing (Neil D. Jones) kr. 1.019.578.

Erhvervsfremme Styrelsen
– Apparater (Erik Jul) kr. 4.890.000.

Forskningsstyrelsen
– Prediction of envelope flow in real-time sound modification (Kristoffer Jensen) kr. 947.401.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Computational Vision (Jens Arnspang) kr. 127.928.
– Programming Language Technology (PLT) (Neil D. Jones) kr. 1.350.000.
– Support of Network Services for Disctributed Applications (Eric Jul) kr. 900.000.
– Topological Network Design with Applications (Pawel Winter) kr. 464.000.

Statens Teknisk Videnskabelige Forskningsråd
– Datastøttet tonesyntese, modeller og karakteristik (Karl Kristoffer Jensen) kr. 9.350.

T.C.Electronic A/S
– Prediction of envelope flow in real-time sound modification (Kristoffer Jensen) kr. 623.700.

Øresundsuniversitetet
– Planering af gemensam kurs i beräkningsbiologi (Pawel Winter) kr. 22.168.

Publikationer
Abramov S.M., Glück R.: Combining semantics with non-standard interpreter hierachies, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1974. i: Proceedings in Foundations of

Software Technology and Theoretical Computer Science s. 201-213, S. Kapoor, S. Prasad (eds.), Springer-Verlag, 2000.

Abramov S.M., Glück R.: The universal resolving algorithm: Inverse computation in a functional language, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1837. i: Proceedings in Mathematics of Program Construction s. 187-212, R. Backhouse, J.N. Oliveira (eds.), Springer-Verlag, 2000.

Alstrup S., Secher J.P., Thorup M.: Word Encoding Tree Connectivity Works. i: Proceedings of the 11th Annual ACM-SIAM Symposium on Discrete Algorithms (SODA-2000) s. 498-499, ACM Press, 2000.

Andersen J.D.: Kryptering i elektronisk handel. 58 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.

Andersen N.: Systematisk Funktionsprogrammering. 201 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet, København 2000.

Ben-Amram A.M., Jones N.D.: Computational Complexity via Programming Languages: Constant Factors Do Matter. Acta Informatica Vol.37, s. 83-120, 2000.

Bensa J., Jensen K., Kronland-Martinet R., Ystad S.: Perceptual and analytical analysis if the effect of the hammer impact on the piano tones. i: Proceeding of the International Computer Music Conference 2000 s. 58-61, Ioannis Zannos (ed.), ICMA, 2040 Polk Street, Suite 330, San Francisco, California 94019, Berlin 2000.

Caprana A., Kellerer H., Pferschy U., Pisinger D.: Approximation Algorithms for Knapsack Problems with Cardinality Constraints. European Journal of Operational Research 123, s. 333-345, 2000.

Christensen N.H., Glück R., Laursen S.: Binding-time analysis in partial evaluation one size does *not* fit all, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1755. i: Perspectives of System Informatics. Proceedings s. 80-92, D. Bjørner, M. Broy, A.V. Zamulin (eds.), Springer-Verlag, 2000.

Czarnecki K., Eisenecker U., Glück R., Vandervoorde D., Veldhuizen T.: Generative programming and active libraries, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1766. i: Generic Programming, Proceedings s. 25-39, M. Jazayeri, D. Musser, R. Loos (eds.), Springer-Verlag, 2000.

Dam E., Johansen P., Olsen O.F., Thomsen A., Darvann T., Dobrzeniecki A.B., Hermann N.V., Kitai N., Kreiborg S., Larsen P., Nielsen M.: Interactive multi-scale segmentation in clinical use. i: European Congress of Radiology 2000, March 2000 s. 1, 2000.

Ersbøll B.K., Johansen P. (eds.): Special Issue af Tidsskrift. 1093 s. Elsevier, Holland 2000.

Ersbøll B.K., Johansen P.: Special Issue af Tidsskrift. i: Pattern Recognition Letters, Vol.21 s. 200, B.K. Ersbøll, Peter Johansen (eds.), Elsevier, Holland 2000.

Futamura Y., Konishi Z., Glück R.: Implementation of an experimental system for automatic program transformation based on generalized partial computation. i: Third International Workshop on Intelligent Software Engineering s. 39-48, T. Menzies (ed.), University of Limerick, Limerick, Ireland 2000.

Geffert V., Katajainen J., Pasanen T.: Asymptotically Efficient In-Place Merging. Theoretical Computer Science Vol.237, s. 159-181, 2000.

Glück R., Leuschel M.: Abstraction-Based Partial Deduction for Solving Inverse Problems – A Transformational Approach to Software Verification (Extended Abstract), Lecture Notes in Computer Science, Vol.1755. i: Perspectives of System Informatics. Proceedings s. 93-100, D. Bjørner, M. Broy, A.V. Zamulin (eds.), Springer-Verlag, 2000.

Glück R., Futamura Y. (eds.): Partial Evaluation and Program Transformation, Proceedings. Institute for Software Production Technology, Waseda University, Tokyo, Japan, 2000.

Grobauer B., Lawall J.L.: Partial Evaluation of Pattern Matching in Strings, revisited. BRICS Report Series, RS-00-31. 48 s. 2000.

Hansen J.S., Jul E.: Latency Reduction Using a Polling Scheduler. i: Proceedings of the 2nd Workshop on Cluster-based Computing s. 5, Nicholas P. Carter, Steven S. Lumetta, University of Illinois of Urbana-Champaign, USA 2000.

Hansen J.S.: Communication Path Optimisations for Cluster Servers. 149 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.

Illes T., Pisinger D.: Upper Bounds on the Covering Number of Galois-planes with Small Order. Journal of Heuristics Vol.7, s. 59-76, 2000.

Johansen P., Nielsen M., Olsen O.F.: Branch Points in One-dimensional Gaussian Scale Space. Journal of Mathematical Imaging and Vision Vol.13, no.3, December, s. 11, 2000.

Johansen P. (eds.): Proceedings fra den niende Danske Konference om Mønstergenkendelse og Billedbehandling, DIKU-rapport 00/06. 101 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.

Jones N.D.: The Essence of Program Transformation by Partial Evaluation and Driving, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1755. i: Perspectives of System Informatics 1999 s. 62-79, D. Bjørner, M. Broy, A. Zamulin (eds.), Springer-Verlag, 2000.

Jørgensen D.G., Meyling M.: A Branch-and-Price Algorithm for Switch-box Routing, DIKU- rapport 00/10. 23 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.

Koch G.: Some new methods for the design and automatic synthesis of information extraction from natural language texts. i: Proceedings of the First International Conference on Information (Information'2000) s. 146-148, Lei Li, Fuji Ren, Kang K. Yen (eds.), Fuknoka, Japan 2000.

Koch G.: Natural language ambiguities and automated construction of semantic parsers. i: Proceedings of the Tenth Computational Linguistics in the Netherlands (CLIN'2000) s. 1, W. Daelemans (ed.), Tilburg, Holland 2000.

Koch G.: A Rigoristic and Automated Analysis of Texts: Fifth Part. i: Proceedings of the DIALOGUE'2000 Conference s. 1-6, A.S. Narin'yani (ed.), Moskva, Rusland 2000.

Koch G.: A method of automated semantic parser generation with aplication to language technology. i: Information Modelling and Knowledge Bases XI s. 103-108, E. Kawaguchi, H. Kangassalo, H. Jaakkola, I.A. Hamid (eds.), IOS, Amsterdam, Holland 2000.

Koch G.: A rigoristic analysis of texts applied to a scientific abstract by M. Sergot and others, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1902, Subseries LNAI. i: Text, Sprech and Dialogue s. 69-74, P. Sojka, I. Kopecek, K. Pala (eds.), Springer Verlag, 2000.

Koch G.: A method for making computational sense of situation semantics. i: Proceedings of International Conference CICLing-2000, Conference on Intelligent Text Processing and Computational Linguistics s. 308-317, A.

Gelbukh (ed.), Instituto Politécnico Nacional, Mexico City 2000.
Koch G.: Some perspectives on induction in discourse representation. i: Proceedings of International Conference CICLing-2000, Conference on Intelligent Text Proceedings and Computational Linguistics s. 318-327, A. Gelbukh (ed.), Instituto Politécnico Nacional, Mexico City 2000.
Kovács L.B., Kostis I., Dobosy A.: Supporting Space Planning in Architecture by Logic Programming. i: Contributions of the XVII. Congress of the European Operations Society (EURO2000, Budapest 16-18 July 2000) s. 1, Budapest, Hungary 2000.
Krarup J., Pisinger D.: Editorial of the Feature Issue: ECCO-XI. European Journal of Operational Research Vol.125, s. 121-123, 2000.
Lawall J.L., Muller G.: Efficient Incremental Checkpointing of Java Programs. i: Proceedings of the International Conference on Dependable Systems and Networks s. 61-70, IEEE, New York, NY, USA 2000.
Makholm H.: Region-Based Memory Management in Prolog. DIKU-rapport 00/ 09. 182 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Makholm H.: A region-based memory manager for prolog, Vol.CW 294. i: First Workshop on Memory Management in Logic Programming Implementations s. 28-40, Bart Demoen (ed.), Katholieke Universiteit Leuven, CL2000, London, England 2000.
Makholm H.: A region-based memory manager for prolog. i: International Symposium on Memory Management s. 25-34, ACM, Minneapolis, MN, USA 2000.
Makholm H.: On Jones-Optimal Specialization for Strongly Typed Languages, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1924. i: Semantics, Applications and Implementation of Program Generation s. 129-148, Walid Taha (ed.), Springer-Verlag, Montreal, Canada 2000.
Martello S., Pisinger D., Toth P.: New Trends in Exact Algorithm for the 0-1 Knapsack Problem. European Journal of Operational Research Vol.123, s. 325-332, 2000.
Martello S., Pisinger D., Vigo D.: The Tree-Dimensional Bin Packing Problem. Operations Research 48, s. 256-267, 2000.
Mogensen T.Æ.: Linear-time self-interpretation of the pure lambda calculus, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1755. i: Proceedings of Perspectives of System Informatics s. 128-142, D. Bjørner, M. Broy, A. Zamulin (eds.), Springer-Verlag, 2000.
Mogensen T.Æ.: Lienar-Time Self-Interpretation of the Pure Lambda Calculus. Higher-Order and Symbolic Computation Vol.13 (3), s. 217-237, 2000.
Mogensen T.Æ.: Glossary for Partial Evaluation and Related Topics. Higher-Order and Symbolic Computation Vol.13 (4), s. 355-368, 2000.
Mogensen T.Æ.: Basics of Compiler Design, Kursusbog for Datalogi 1E, Vol.5, 2. edition. 217 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Olsen S.I.: Block Truncation and planar image coding, Vol.21, no.13-14. i: Pattern Recognition Letters s. 1141-1148, Elsevier, 2000.
Pedersen K.S., Nielsen M.: The Hausdorff Dimension and Scale-Space Normalisation of Natural Images. Journal of Visual Communication and Image Representation Vol.11, no.2, s. 266-277, 2000.
Pisinger D., Busch M.: Don't you want IT. 6 s. Information, 27. november 2000. 2000.
Pisinger D.: Det vi forsker i: Computerstyret ladning af containere sparer millioner. Hovedområdet 1 (2000), s. 7, 2000.
Pisinger D.: 200.000 kr. til visionær IT-strategi. Hovedområdet 3 (2000), s. 8-9, 2000.
Pisinger D.: IT på naturlig vis. Hovedområdet 5 (2000), s. 8-10, 2000.
Pisinger D.: Dynamic programming on the word RAM, DIKU-rapport 00/07. 17 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Pisinger D.: On quadratic knapsack problems with push-pull objectives, DIKU-rapport 00/12. 10 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Ramsgaard B., Balslev I., Arnspang J.: Mirror – Based Trinocular Systems in Robot-Vision, ICPR 2000 Proceedings. 499-502 s. IEEE Computer Society Print. Piscataway, New Jersey, USA 2000.
Schultz U.P., Lawall J.L., Consel C.: Specialization Patterns. i: Proceedings of the 15th IEEE International Conference on Automated Software Engineering (ASE 2000) s. 197-206, IEEE, Grenoble, France 2000.
Secher J.P., Sørensen M.H.: On Perfect Supercompilation, Lecture Notes in Computer Science, Vol.1755. i: Proceedings of Perspectives of System Informatics s. 113-127, D. Bjørner, M. Broy, A. Zamulin (eds.), Springer-Verlag, 2000.
Sigurd M., Pisinger D., Sig M.: The Pickup and Delivery Problem with Time Windows and Precendences, DIKU-rapport 00/07. 17 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Skelboe S.: Accuracy of decoupled implicit integration formulas. SIAM Journal on Scientific Computing Vol.21, no.6, s. 2206-2224, 2000.
Spatscheck O., Hansen J.S., Hartman J.H., Peterson L.L.: Optimizing TCP Forwarder Performance. ACM/IEEE Transactions on Networking Vol.8, no.2, s. 146-157, 2000.
Warme D.M., Winter P., Zachariasen M.: Exact Algorithms for Plane Steiner Tree Problems: A Computational Study. i: Advance in Steiner Trees s. 81-116, D.Z. Du, J. McGregor Smith, J.H. Rubenstein, Kluwer Academic Publishers, 2000.
Winter P., Zachariasen M.: Short Trees in Polygons, DIKU-rapport 00/02. 13 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Yde L., Katajainen J.: Supporting Intellectual Work Through Artifact Rendering and Group Review, DIKU-rapport 00/11. 14 s. Datalogisk Institut, Københavns Universitet 2000.
Zachariasen M.: On the Approximation of the Rectilinear Arborescence Problem in the Plane. 7 s. 2000.
Zachariasen M.: A Catalog of Hanan Grid Problems. 22 s. Forschungsinstitut für Diskrete Mathematik, Universität Bonn, 2000.
Zachariasen M.: Rectilinear Group Steiner Trees and Applications in VLSI Design. 30 s. Forschungsinstitut für Diskrete Mathematik, Universität Bonn, 2000.

Studienævnet for Datalogi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af: Hasse Clausen, Gregers Koch, Torben Mogensen, David Pisinger og Pawel Winter

De studerende: Philip Bille, Jakob Bruhns, Mike Ditlevsen, René Bækgaard Hansen og Morten Fjord-Larsen.

Beretning

Der er blevet vedtaget en bifagslinie for studerende med et humanistisk bifag. Da der samtidigt er sket justeringer af de humanistiske fag er der blevet stor fleksibilitet med hensyn til at kombinere faget datalogi med andre fag ved Københavns universitet.

I december 2000 tog studienævnet beslutning om at arbejde for oprettelsen af et datalogisk fuldtidsstudium.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Datalogi***	***Matematik***	***Øvr.naturvid.***	***Samf.vid.***	***Humaniora***	***Meritoverført***	***I alt***
Datalogi	234,75	34,08	5,08	1,75	6,17	2,42	284,25
Matematik	15,92						
Fysik	8,08						
Kemi	3,75						
Øvrig naturvidenskab	2,08						
Økonomi	1,21						
Humaniora	0,58						
Merit- og gæstestud.	3,17						
I alt	269,54						

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

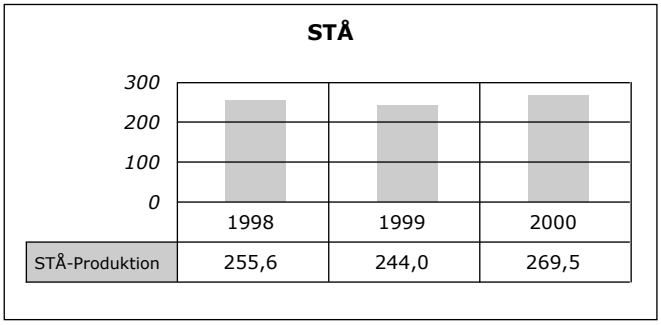

Studieleder Hasse Clausen

Kemisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder: lektor Sven E. Harnung

Bestyrelse: Lektor Thomas Bjørnholm, lektor Ulla Christensen, lektor E. Jonas Pedersen, lektor Søren Toxværd, Glasblæser Hans Nordlund Hansen, laboratorietekniker Katrine Petersen, stud. scient. Martin Høigaard Nielsen, stud. scient. Christian Schack Pedersen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Universitetsparken 5
2100 København Ø
Telefon 35 32 01 11
Fax 35 32 02 14
kiku@kiku.dk
www.kiku.dk

Institutlederens årsberetning

Fysiske rammer
I april 2000 modtog universitetet en ministeriel bevilling på 9 mio. kr til ombygninger i forbindelse med tilbageflytning af Kemisk Instituts afdeling, Laboratoriet for Materialvidenskab, fra Forskerbyen Symbion. Niels Bohr Institutet og Kemisk Institut har brugt bevillingen til at opbygge (1) et Center for Planetforskning i de tidligere gæsteboliger i Rockefellerbygningerne og på H.C. Ørsted Institutet, bygning D: (2) Kemidelen af et nyt Forskningscenter for Nanovidenskab, (3) nye lokaler til Undervisningsforsøg i Kemi og Fysik, (4) et nyt "Center for Naturfagenes Didaktik", (5) et nyt H.C. Ørsted Ungdomslaboratorium, (6) "Cirkus Naturligvis" (den tidligere "Legestue") samt (7) ombygninger på 3 etager på H.C. Ørsted Institutet, bygning C. I forbindelse med ombygningerne benyttede Teknisk Administration lejligheden til at vedligeholde omkringliggende lokaler.

(1) Om Centret for Planetforskning, se årsberetningen fra Niels Bohr Institutet.

(2) Det nye Forskningscenter for Nanovidenskab er etableret af Niels Bohr Institutet og Kemisk Institut. Det skal ledes af forskningsprofessor Thomas Bjørnholm, professor Jens Als Nielsen og lektor Poul Erik Lindelof.

(3) Undervisningsforsøg i Kemi og Fysik er et obligatorisk fag for gymnasielærere i kemi hhv. fysik. De nye laboratorier ligger nu på samme etage som undervisningsauditorium, læsestue og bibliotek samt lokaler til de eksterne lektorer i Undervisningsforsøg.

(4) Om Centret for Naturfagenes Didaktik, se årsberetningen fra Niels Bohr Institutet.

(5) H.C. Ørsted Ungdomslaboratorium. Lokalerne til Undervisningsforsøg er indrettede således at universitetet kan modtage gymnasieelever til eksperimenter, specielt sådanne, der af tekniske og andre grunde ikke kan udføres i skolerne. Der er opnået betydelig ekstern finansiering, foreløbig til instrumentering, og der er nedsat grupper af gymnasielærere til at rådgive Universitetet med hensyn til indretning og drift af disse faciliteter.

(6) Arbejdet i "Cirkus Naturligvis" er rettet mod folkeskolen, gymnasiet og en bredere offentlighed. Også her er det hensigten at øge ungdommens interesse for naturvidenskab, men aktiviteterne er i dette tilfælde lagt ud af huset.

(7) Kemisk Institut har samlet forskning og en del af undervisningen i Miljøkemi, incl. Atmosfærekemi, i de øverste etager i H.C. Ørsted Institutets bygning C, Teoretisk Kemi i de midterste og store dele af de eksperimentelle aktiviteter fra Symbion i stueetagen.

Priser
Ved Det Naturvidenskabelige Fakultets 150-års jubilæumsfest uddeltes følgende undervisnings- og formidlingspriser til medarbejdere ved Kemisk Institut: (1) B. Svensmark for Miljøkemi og Analytisk Kemi, (2) J. Wengel og O. Hammerich for Bioorganisk Kemi og (3) T. Pedersen for serien "Kemikeren i Køkkenet" i tidsskriftet "Dansk Kemi".

T. Bjørnholm har modtaget A. Tovborg Jensens pris.

G.D. Billing har modtaget NKT-prisen 2000.

S. Larsen modtog Marie Lønggaards rejselegat i 1999.

Forskningsvirksomhed
Planerne for de kommende fem års udvikling på Kemisk Institut blev vedtaget i november 2000. Blandt de forskningsområder, der dyrkes på højt niveau, vil nedenstående fem blive prioriteret særligt højt i de kommende år. Prioriteringen afspejler en afvejning af de potentielle muligheder for faglig fornyelse, den lokale forskningstradition samt samfundets behov for viden og kandidater. Et væsentligt hensyn i prioriteringen er tværfaglighed, fordi det ofte er på grænsen mellem de traditionelle områder, at nyskabelserne sker. Endelig er der indarbejdet en vis tilpasning til – og udnyttelse af – nationale satsninger som fx synchrotronstrålingsfaciliteter og højfrekvente NMR-apparater.

Rækkefølgen af de fem særligt prioriterede forskningsområder er alfabetisk.

1. Biofysisk kemi. Med særligt henblik på Biokompleksitet og Strukturkemi.
2. Materialekemi. Med særligt henblik på Nanokemi og -fysik, Overfladekemi og Polymerkemi og -fysik.
3. Miljøkemi. Med særligt henblik på Analytisk kemi og Atmosfærekemi.
4. Syntesekemi. Med særligt henblik på Fysisk organisk kemi, Syntetisk organisk kemi, Bioorganisk og biouorganisk kemi og Uorganisk katalyse.
5. Teoretisk kemi. Med særligt henblik på Kvantekemi, Molekyldynamik og Scientific computing.

Biofysisk kemi

Biokompleksitet
Erfaringerne fra studiet af dynamiske problemer i komplekse fysiske og kemiske systemer har vist, at man med fordel kan anvende elementer fra teorien for ikke-lineær dynamik som for eksempel multiple stationære tilstande eller Hopf bifurkation.

I det forløbne år har vi koncentreret os om at studere dynamiske fænomener i glykolysen over en tidsskala som er meget mindre end perioden for cellernes reproduktion og under betingelser som slukker for alle andre reaktionsveje (pathways). For at simplificere problemet uden at tabe sammenhængen med det, der sker i den levende celle, har

vi udviklet nye eksperimentelle og teoretiske metoder, som er baseret på teorien for ulineær dynamik og som beskriver systemets dynamiske opførsel i omegnen af et valgt arbejdspunkt. Disse ligninger kaldes amplitudeligninger og de beskriver systemets lokale dynamik ved hjælp af nogle få naturlige koordinater som traditionelt betegnes som amplituder. De udviklede metoder giver en udførlig opskrift på hvordan alle koncentrationerne kan beregnes ud fra amplituderne og vice-versa. En fordel ved den metode vi har valgt er, at den formelle dimension af problemet reduceres kraftigt, men at al biologisk information alligevel kan beregnes ud fra amplitudernes tidsvariation.

I løbet af de seneste 60-70 år er der opsamlet en omfattende viden om glykolysen i forskellige organismer, specielt i gærceller. De fleste relevante data stammer fra eksperimenter på enkeltreaktioner, og disse kan ikke uden videre integreres i en model for glykolysen som en helhed. Vi har kombineret dette enorme biokemiske datamateriale med resultaterne fra dynamikken af et system af levende gærceller, opnået ved specielle perturbationseksperimenter, der bygger på teorien for ulineær dynamik. Ved anvendelse af en ny metode, der umiddelbart tillader os at beregne ukendte hastighedskonstanter og maksimalhastigheder uden at integrere de kinetiske ligninger, har vi udviklet en model for den samlede glykolyse med tilhørende forgreninger, som beskriver langt de fleste biokemiske og dynamiske egenskaber kvantitativt.

Tillige har vi studeret segmentering (dannelse af rumligt periodiske strukturer) i biologiske embryoer. Processen er ofte knyttet til en bølgeudbredelse af genaktivering, som påvist eksperimentelt (internationalt) i zebrafisk, kyllinger og mus. Vi har i samarbejde med Department of Chemistry, University of Toronto, udviklet en teoretisk model for segmentering baseret på kobling mellem en biokemisk oscillator og vækst af embryoer (Axel Hunding, Finn Hynne, Preben Graae Sørensen).

Strukturkemi (Center for Krystallografiske Undersøgelser)

Centret for Krystallografiske Undersøgelser blev etableret i 1993 gennem en femårig bevilling fra Danmarks Grundforskningsfond, som efterfølgende har støttet centrets forskningsaktiviteter inden for strukturel biologi gennem en ny femårig bevilling på 30 mio. kr. Centret ledes af professor Sine Larsen.

Sammenhængen mellem molekylers struktur og funktion/egenskaber er det gennemgående tema for centrets forskningsvirksomhed. De aktiviteter, der støttes gennem bevillingen fra Danmarks Grundforskningsfond, fokuserer på Røntgensynkrotronstråling. Centrets leder er ansvarlig for en bevilling på 14 mio kr. fra Programkomiteen for Danmarks Bioteknologiske Instrumentcentre, der muliggør dansk deltagelse i opbygning af stationer ved synkrotronstrålingsfaciliteten i Lund, MAX-lab II, og som på sigt vil give langt mere måletid på MAX-lab for danske forskere inden for makromolekylær krystallografi.

I centret undersøges også krystaller af mindre molekyler, med henblik på at karakterisere de intermolekylære vekselvirkninger. Disse projekter støttes gennem en rammebevilling fra Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd. Bevillinger fra Forskningsrådenes Programkomité for Kostbart Udstyr og Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd har gjort det muligt i 2000 at anskaffe et nyt tidssvarende udstyr til denne type undersøgelser.

Enzymer i nukleotidstofskiftet

En væsentlig del af centrets forskning omfatter undersøgelser af de enzymer, der medvirker til opbygningen af pyrimidiner, som indgår i nucleinsyrerne DNA og RNA. Hovedparten af disse projekter udføres i samarbejde med forskere fra Afdelingen for Biologisk Kemi, Molekylærbiologisk Institut. Enzymer, der medvirker til biosyntesen af pyrimidiner, der har været undersøgt og har ført til en kortlægning af strukturerne af enzymerne i *de novo* og *salvage* syntesevejene. En nøjere analyse af strukturerne kombineret med undersøgelser af mutantenzymer, har ført til detaljerede modeller for enzymernes katalytiske funktion.

Kulhydratmodificerende og nedbrydende enzymer

Der har i særlig grad været fokuseret på enzymer, der er aktive over for pektin, en central komponent af planters cellevæg. At nedbryde pektin kræver mange forskellige enzymer. Mange af disse enzymer benytter sig af samme katalytiske maskineri, men adskiller sig ved at kunne genkende en specifik del af det komplekst opbyggede kulhydrat. Strukturbestemmelser har ført til en ny indsigt i de faktorer, der er afgørende for enzymers genkendelse af kulhydrater.

Ladningstætheder i krystaller

Ud fra nøjagtige målinger af røntgendiffraktionsdata er det principielt muligt at beregne elektrontætheden i krystaller. I samarbejde med professor R.F. Stewart (Carnegie-Mellon University) er der af centrets medarbejdere udviklet programmel, der gør det muligt at gennemføre topologiske analyser af elektrontætheden helt analoge til de, der benyttes for kvantemekanisk beregnede ladningsfordelinger. Denne type af analyser giver værdifuld information om stærke og svage interatomare vekselvirkninger i krystaller og kan benyttes til definition af atomer i krystaller. Undersøgelserne omfatter molekyler, der vekselvirker med de enzymer, der studeres i centret, dvs. pyrimidiner og små kulhydrater.

Enzymkemi

Forskningsarbejdet inden for området enzymkemi har hovedvægten på reaktionskinetiske og termodynamiske undersøgelser af enzymer og enzymsystemer. Undersøgelserne bidrager sammen med anden kemisk og molekylær biologisk forskning til klarlæggelse af struktur-funktionssammenhænge for enzymer og andre biomakromolekyler (Ulla Christensen).

Hurtige spektroskopiske metoder til undersøgelse af biomolekylers struktur og dynamik

Den hurtige dynamik i picosekundområdet for hydrogenbundne systemer af biologisk interesse undersøges ved spektroskopiske teknikker. Til egne eksperimenter anvendes FTIR og Ramanspektroskopi med kontinuerte lasere. Resultaterne sammenlignes med tidsopløste lasermålinger. Til dette formål anvendes den spektrale R(ν)-repræsentation. Denne repræsentation, der blev udviklet på Kemisk Institut for ca. 20 år siden, har således fået en særdeles aktuel betydning. Den beskrevne hurtige dynamik kan have betydning for en bedre beskrivelse af intermolekylære vekselvirkninger i supramolekylære hydrogenbundne systemer af biologisk interesse. Der arbejdes med to modeller: Én, der bygger på faststofspektroskopi, og én der bygger på en sammenligning med frie molekyler. Dele af projektet gennem-

føres i samarbejde med professorerne T. Perova og J. Vij, Trinity College Dublin, Irland (støttet af en treårig INTAS-bevilling), professor S.A. Kirillov, Kiev, Ukraine og lektor S. Keiding, Kemisk Institut, AU (Ole Faurskov Nielsen).

Vands rolle i biologiske systemer
Der undersøges protein/vand blandinger rækkende fra meget tørt protein til fortyndede opløsninger af protein i vand. Der udføres vibrationsspektroskopiske undersøgelser og foretages termodynamiske målinger. Formålet er at få en bedre forståelse af vands rolle i biologiske systemer. F.eks.: "Hvad forstås ved vandstruktur?", "Hvordan er vand bundet til et protein, herunder hvordan influerer vand på proteinets sekundærstruktur?" eller "Hvor mobilt er vand i biologiske systemer?" I projektet indgår direkte Ramanstudier af vand i hud, negle og hår. Præliminære undersøgelser tyder på forskellige bindingsforhold for vand i normal hud og i hud med cancer. Der anvendes *in vivo* Ramanspektroskopi gennem optiske fibre til ikke invasiv diagnose af hudsygdomme. Større projekter: (1) Undersøgelser af forskellige former for rav viser hvor og fra hvilke planter rav stammer, og hvilken tidsperiode den undersøgte rav stammer fra. (2) Proteasers virkemåde. Projektet involverer fastfasepeptidsynteser og en række forskellige analytiske metoder. Det gennemføres i samarbejde med Thomas Callisen, Novo-Nordisk A/S, Rogert Bauer og Paul Robert Hansen, KVL. (3) Insulinfibrillering under produktionen af insulin, i samarbejde med Susanne Bang Novo Nordisk A/S. (4) Hud fra såvel balsamerede som ikke balsamerede mumier, sammen med professor Howell Edwards, Bradford (M. Gniadecka, Bispebjerg Hospital, P. Waage Jensen, Syddansk Universitet, Peter Westh, RUC og Ole Faurskov Nielsen).

NMR-spektroskopiske studier af proteiners struktur og funktion
Små proteiner og polypetiders struktur og dynamik bestemmes ved hjælp af NMR-spektroskopi. På grund af de komplicerede NMR-spektre af sådanne forbindelser må der anvendes specielle metoder, først og fremmest multidimensional NMR-spektroskopi, specifikke isotopmærkninger og avancerede computerbaserede analysemetoder (f.eks. Linear Prediction). Studierne omfatter dels videreudvikling af disse metoder, dels undersøgelse af konkrete proteiners struktur og dynamik. Af konkrete proteiner, der studeres, kan nævnes insulin, dnaK, humant væksthormon, plastocyanin og et 'Src homology 2' domæne fra phosphoinositid-3 kinase. Udføres sammen med: Marina Kasimova, Ma Lixin i samarbejde med J. Ulstrup (DTU), Forsknings- og Udviklingsafdelingen ved Novo Nordisk A/S, Drs. Sean O'Donoghue og Michael Nilges (European Molecular Biology Laboratory, Heidelberg), P. Driscoll (U. College, London) og Gregg Siegal (U. Leiden, Holland (J.J. Led, G.O. Sørensen, S. Kristensen).

Proteinstrukturer
Proteinstrukturgruppens arbejde er centreret om røntgendiffraktion anvendt som et redskab til at opnå information om biologiske molekyler og om biologiske processer. De områder, der fokuseres på, falder dels inden for immunologien og dels inden for enzymologien. I et antal samarbejdsprojekter leverer gruppen bl.a. den røntgenkrystallografiske og strukturkemiske kompetence, der er nødvendig for at kunne forstå og udnytte struktur/funktionssammenhænge.

Struktur/funktions-relationer for allergener
Antigen 5 er blevet analyseret, og på denne baggrund er en ny familie af proteiner blevet defineret, en artikel er indsendt til publikation. Det er lykkedes at stabilisere en ny isoform af græspollenallergenet Phl p 5, da den hidtidige form alligevel blev nedbrudt efter længere tid. Der er opnået diffraktion til ca. 3.8 Å opløsningsevne og rumgruppen er bestemt. Der er indledt epitopmapning af mideallergener. Dette arbejde udføres i samarbejde med Michael Spangfort, ALK-ABELLO A/S (Osman Mirza, Lars Skov, Kåre Meno, Jens Holm og Michael Gajhede).

Struktur/funktionsundersøgelser af enzymer relateret til lignindannelse
Der er foreslået en ny mekanisme for oxidationen af phenoliske substrater, denne er blevet publiceret. Primære samarbejdspartnere i dette projekt er Karen Welinder, afdelingen for proteinkemi Ålborg Universitet og A.T. Schmidt, Sussex University, England (Kåre Meno og Michael Gajhede).

Struktur og funktion af dirigentproteiner
Dirigentproteiner er en nyligt opdaget klasse af proteiner, som antages at være ansvarlig for specifik kobling af radikaler (genereret af peroxidaser og laccaser) under dannelsen af plantecellevægge. Det er lykkedes at isolere yderligere 4 gener for formodede dirigentproteiner fra *Arabidopsis thaliana.* Der arbejdes fortsat på at udtrykke proteinet i *E. coli* med henblik på strukturbestemmelse (Malene Hillerup Jensen og Michael Gajhede).

Krystallisation og strukturbestemmelse af MHC A11 med specifikt peptid
MHC A11 i kompleks med et højaffint peptid er blevet krystalliseret og strukturbestemt. Samarbejde med Søren Buus, Afdelingen for Eksperimentel Immunologi (Thomas Blicher og Michael Gajhede).

Struktur/funktionsrelationer for glycosyltransferaser
Der er fremstillet en række komplekser af enzymet amylosucrase og oligosaccharider; specielt er kompleksdannelsen med sucrose er blevet analyseret. Samarbejde med P. Monsan, University of Toulouse (Lars Skov, Osman Mirza og Michael Gajhede).

Materialekemi

Fotokemi og fotofysik
(Se Årbog 1998).

Selvorganiserende systemer
Baseret på carbokationer (Jørn B. Christensen og Niels Harrit i samarbejde med Forskningscenter Risø).

Molekylære sensorer
Baseret på calixarensystemet, fotofysiske egenskaber af trioxatriangulen og dets vekselvirkning med substituerede oligopeptider og andre supramolekylære systemer, makrocycliske forbindelsers fotokemi og fotofysik (Niels Harrit i samarbejde med Forskningscenter Risø).

Analyse af forskellige typer humus
Ved hjælp af fluorescensspektroskopi og fluorescensspek-

troskopi af urin og blodplasma analyseres humus, bl.a. med henblik på diagnosticering af hudkræft (Niels Harrit og John Frederiksen).

NMR-spektroskopi
(Se Årbogen 1996).

Anvendelse af NMR-spektroskopi
Til struktur- og konformationsanalyse samt til studier af intermolekylære vekselvirkninger. Kompleksdannelse mellem borsyrederivater og kulhydrater (Jørn B. Christensen, Hanne Eggert og Jens Norrild).

NMR spektroskopi i væskefase
Anvendelse af NMR til struktur- og konformationsanalyse samt til studier af intermolekylære vekselvirkninger i polyetylenglykol derivater beregnet på biokompatible overfladelag (Fadil Kamounah, Niels B. Larsen Risø, Søren Mentzel, Kjeld Schaumburg).

Anvendelse af faststof NMR spektroskopi
(1) Studier af molekylkrystaller metallocener og fulleren (Elizabeth Shabanova, Fadil Kamounah og Kjeld Schaumburg).

(2) Karakterisering af kulstoffibre og kulstoffilm (Y. Kryazev, Z. Lyakhov Novosibirsk, Michael Mortensen, Elizabeth Shabanova).

NMR billeddannelse
(1) Anvendelse af hyperpolariserede gasser til billeddianogstik. (Lars Hansson, Elizabeth Shabanova, Kjeld Schaumburg, Olaf B. Paulson Rigshospitalet, Niels O. Andersen NBI).

(2) Bestemmelse af anisotrop diffusion i hjernen i forbindelse med hjerneblødninger (Mette Weigell, Lars Hansson, Kjeld Schaumburg).

Syntese af overfladeaktive forbindelser
For at opnå den ønskede pakning og orientering af molekyler i de fremstillede materialer og nanostrukturer anvendes en række "self assembly" teknikker. De omfatter Langmuir-Blodgett film, spontan "self assembly" i grænsefladen mellem væsker og faste stoffer og fremstilling af supramolekylære systemer. Scanning Probe Mikroskopi (SPM) anvendes i stor udstrækning i form af Tunnelmikroskopi (STM) og Atomic Force Mikroskopi (AFM) til karakterisation af de fremstillede materialer og til kontrol af de genererede nanostrukturer. Spektroskopi, mikroskopi og diffraktion anvendes i strukturstudier for at øge kontrollen over og forståelsen af de vekselvirkninger som ligger til grund for dannelsen af de molekylære materialer og nanostrukturer (Fadil Kamounah, Niels B. Larsen Risø, Søren Mentzel, Kjeld Schaumburg).

Andre projekter indenfor NMR Spektroskopi
(1) Calixareners kationbindende egenskaber (Hanne Eggert, Kjeld Schaumburg i samarbejde med Radiometer A/S).

(2) Thermisk nedbrydning af fedtstoffer (Christian Ursin, Michael Mortensen, Elizabeth Shabanova, Kjeld Schaumburg).

(3) Fremstilling af isotopmærkede metallocener (Svetlana Yevshenko, Elizabeth Shabanova, Kjeld Schaumburg).

Organiske materialers elektroniske og optiske egenskaber

Materialevidenskab og supramolekylær kemi
Design og syntese af molekylære materialer med henblik på udvikling af bl.a. nye sensorer og materialer til ikke-lineær optik og Studier af overfladestrukturer ved hjælp af Scanning Probe Mikroskopi (SPM), Tunnelmikroskopi (STM) og Atomic Force Mikroskopi (AFM) (Thomas Bjørnholm).

Molekylære ledninger og nanolitografi
Fremstilling af ledninger i nanometerskala v.hj.a. "micro contact printing". Arbejdet indgår i ESPRIT-programmet Nanowires (Thomas Hansen, Fadhil S. Kamounah, Knud Lerstrup og Kjeld Schaumburg).

Anvendelse af "micro contact printing" (MCP)
(1) Overførsel af mønstre af biologisk aktive forbindelser, der kan anvendes i sensorer. I samarbejde med Biotechnology BIOPATT.

(2) Anvendelse af nanolitografi baseret på MCP til fremstilling af "micro fluid networks" (Fadhil S. Kamounah, Niels B. Larsen og Kjeld Schaumburg i samarbejde med Forskningscenter Risø).

Elektriske egenskaber af molekylære tyndfilm
(1) Fremstilling af mikrometertynde film af organiske materialer på overflader af fx. glas og silicium med henblik på måling af deres fotoledningsevne og fotoelektriske egenskaber (Alexei Komolov, Kjeld Schaumburg).

(2) Bestemmelse af ledningsevnen af polythiophener og lignende polymere materialer (Thomas Bjørnholm, Alexei Komolov, Kjeld Schaumburg og Peter Shibaev).

Overfladekemi
I overfladekemigruppen er hovedforskningsområdet fortsat karakterisation af den geometriske (overfladekrystallografiske) og elektroniske struktur af ultratynde få nanometer store klynger og atomare lag af metalpartikler syntetiseret *in situ* på keramiske (metaloxid) krystal-overflader i ultrahøjt vakuum, samt af disses reaktivitet over for aktive gasser. Til dette arbejde benytter vi molekylstråleepitaksi, samt en længere række metoder der anvender elektronspektroskopi og -diffraktion samt scanning tunnel mikroskopi samt synkrotronstråle-baseret photoemissions spektroskopi og photoelektrondiffraktion.

HREELS undersøgelser af vanadium
High Resolution Electron Energy-Loss Spectroscopy (HREELS) blev brugt til undersøgelser af tynde vanadium og vanadiumoxid film på titandioxid TiO_2 (110)-(1x1). Tynde vanadium film er syntetiseret i op til 4 monolag og undersøgt ved Auger- og HREELS spektroskopi og en flad vækstmåde af vanadium filmen er blevet fastlagt. Efterfølgende blev vanadium ultratynde partikler oxideret til rutilstruktur VO_2 og væksten heraf karakteriseret i den halvledende fase ved HREELS (Zhipeng Chang, Stergios Piligkos (Paris) og Preben Juul Møller).

SRPES undersøgelser af reaktionen mellem nitrogen dioxid NO_2 og vanadium oxid tynde film
Synchrotron Radiation Photoemission Spectroscopy (SR-PES) blev benyttet til at undersøge reaktionen med NO_2 over forskellige dækningsgrader af VO_2 film på TiO_2 (110)-1x1. Dannelsen af hhv V^{5+} og (ved dissociation af NO_2 til NO og oxygen) V^{4+} ioner blev fundet. Systemet er vigtigt i forståelsen af en katalysator for fjernelse af nitrogenoxider fra atmosfæren) (Zhipeng Chang, Zheshen Li (Århus), Linda Udby, Trine Vandur Nielsen og Preben Juul Møller).

Redox egenskaber overfor NO_2 af vanadium oxid tynde film på TiO_2(110)-(1x1)
Reaktion af tynde film af vanadium oxider overfor NO_2 er undersøgt ved ledningsevne målinger, SRPES og HREELS. Målingerne viste reversibel respons af vanadium oxid filmen overfor O_2 og NO_2, mens ændringer efter adsorption og varmebehandling blev konstateret (Zhipeng Chang, Zheshen Li (Århus) og Preben Juul Møller).

Totalstrøms spektroskopistudier af metaloxid overflader
Ubesatte elektrontilstandstætheder (DOS) for ordnede TiO_2(110) og $SrTiO_3$(100) overflader er undersøgt med totalstrømsspektroskopi (TCS) og Ti- og Sr afledede maxima i TC-spektrene blevet bestemt. Resultaterne giver – i forhold til tidligere undersøgelser – yderligere detaljeret information om energistrukturen af DOS i energiområdet 4-25 eV over Fermi-niveauet (P.J. Møller, S.A. Komolov (St. Petersborg) og E.F. Lazneva (St. Petersborg)).

Strukturer i 4x1 og 1x2 rekonstruktioner af SnO_2(110) overflader
Scanning tunnelmikroskopi (STM) og noncontact atomic-force mikroskopi (AFM) er benyttet til undersøgelse af 4x1 og 1x2 rekonstruktioner i SnO_2(110) overfladen. Disse termineringer blev syntetiseret ved trinvis varmebehandling i UHV ved temperaturerne hhv. 900 og 1075 K. To sameksisterende 4x1 strukturer blev observeret med STM, den ene overensstemmende med tidligere rapporterede STM billeder, mens den anden viste sig at stamme fra et SnO_2 overlag. For 1x2 fasen peger en kombination af STM og noncontact AFM optagelser på en tilføjet atomrække (added row) morfologi (C.L. Pang, S.A. Haycock, H. Raza, P.J. Møller og G. Thornton).

Udvikling af ubesatte elektrontilstande i ultratynde Mg, Zn og Cd lag
En udvikling af ubesatte elektrontæthedstilstande (DOS) under oxidation af ultratynde Mg, Zn og Cd lag på $SrTiO_3$(100)-(2x2) substrater er blevet undersøgt. Syntesen ved metaldeponering og efterfølgende oxidation blev udført *in situ* i UHV ved hjælp af LEED, AES, TCS og målinger af løsrivelsesarbejdet (work function). En fremkomst af metal- og oxygenafledte bånd af ubesatte DOS blev sporet i TC spektrene. Metaloxidation blev fulgt ved hybridiseringen af metal og oxygen orbitaler og ved fremkomsten af især O2p oxygen-afledte bånd som blev karakteriseret ved et sæt af DOS maxima (P.J. Møller, S.A. Komolov, E.F. Lazneva og A.S. Komolov).

H_2S-reaktivitet med kobber og zink og deres forbindelser
Synkrotronstråleinducerede photoemisssions eksperimenter er udført ved den danske lagerring ASTRID ved Aarhus Universitet over reaktiviteten af H_2S med polykrystallinske zinkoxidprøver samt med kobber/zinkoxid prøver fremstillet og leveret af Haldor Topsøe A/S. Resultaterne var yderst interessante og overbevisende og danner et godt grundlag for videre arbejde. Desuden er Extended X-ray Absorption Fine Structure (EXAFS) udført ved lageringen DESSY i Hamburg. Endelig er foretaget adsorptionsisotherm- målinger på Haldor Topsøe forsknings- og udviklingslaboratorier (Nanna Meyland Nicolaisen, Lars Pleth Nielsen (Haldor Topsøe A/S) og Preben Juul Møller).

$SrTiO_3$(100) overflader implanteret med magnesiumioner
Et hjemmebygget ion-implanterings udstyr (ion kanon og kontrolenhed) er blevet monteret i et højvakuum kammer og afprøvet på strontiumtitanat krystal prøver over for magnesium ioner. En implanteringshastighed på ca. 1 monolag/min med implanteringsspænding i området 0.5-2 kV har givet tilfredsstillende resultater, og de implanterede prøvers følsomhed overfor en række aktive småmolekylære gasser viste lovende resultater som kemiske sensorer (Alexei S. Komolov, Sergei A Komolov, Eleonora F. Lazneva og Preben J.Møller).

Photo- og gas følsomhed af tynde Cu-phathalocyanin film
Tynde film af Cu-phathalocyanin blev termisk deponeret i UHV på pyrolytisk grafit, n-Si(100), SiO_2/n-Si og SiO_2/p-Si substrater. Den atomare sammensætning af filmene blev kontrolleret med Auger elektron spektroskopi, hvorpå ændringer i overfladepotentialet og i elektrontilstandstætheden, lokaliseret 0-25 eV over vakuumniveauet, blev fulgt under deponeringsprocessen med totalstømsspektroskopi. De optagne spektre af 2-3 nm tykke film var identiske, men en markant ændring i fandtes i totalstrømsspektret ved eksponering af filmene til såvel O_2 som NO_2 gas. Ændringerne er tilordnet interaktion mellem filmen og de adsorberende gasmolekyler. Illumineringen af SiO_2/n-Si hhv. SiO_2/p-Si overfladerne med hvidt lys påvirkede overfladepotentialet markant. Gasfølsomheden blev tilordnet processerne i gas/film grænsefladerne mens de photoinducerede egenskaber blev tilordnet processer i film/substrat grænsefladerne (A.S. Komolov and P.J. Møller).

Polymerkemi- og fysik

Flydende krystalpolymerer
I et samarbejde med Moskva Stats Universitet er der fremstillet en række flydende krystallinske polymerer baseret på sidekæde grupper som flydende krystaldannere. Det tilstræbes at udvise ferroelektriske egenskaber for at kunne anvende dem som komponenter i elektroniske displays. Chirale grupper er blevet indført dels som sidekæder dels som dispergerede enkeltmolekyler i den flydende krystal matice. Udover den kemiske syntese er der foretaget dielektriske målinger, spektroskopiske studier, differential scanning calorimetri mm. Arbejdet indgår i et INTAS samarbejde (Valery Shibaev, Peter Shibaev, Moskva; V. Rumchev, St. Petersborg; Y. Klenin Saratov og Kjeld Schaumburg).

Anvendelser af superkritisk kuldioxid til modifikation af polymerer
Projektet omfatter fremstilling af reaktionskamre, måleceller med en række sensorer og programmel til kontrol og

analyse af reaktioner. Der fremstilles materialer med nye krystalmodifikationer, med ultrarene polymere til biologiske formål, membraner, flerlagsmateriale. Der udføres diffusions- og permeabiletetsmålinger og anvendelsesrelaterede materialeopbygninger gennemføres i samarbejde med partnere (Valery Shibaev, Alexei Khokhlov, Kjeld Schaumburg, Bjørn Marcher NMT research, Finn Joensen Haldor Topsøe A/S, Robert Lessel Wolff&Kaaber A/S.).

Fremstilling og karakterisering af polymerbaserede mikroporøse kulstoffibre
Der fremstilles en lang række monomere til indkooperation i comb shapede polymerers indeholdende lys- og feltfølsomme funktionelle grupper samt derivater af PEG til hydrofile systemer og Adamantan til elektroniske materialer (V. Shibaev, Z. Gerasimov Moskva, Z. Lyakhov Novosibirsk, Y. Kryazev Kemerovo).

Radikalioners kemi – elektronoverførselsreaktioner
(Se Årbog 1999).

(1) Konkurrencen mellem radikalioners koblingsreaktioner og reaktioner med elektrophile/nucleophile reagenser (Merete Folmer Nielsen, Ole Hammerich).

(2) Elektropolymerisation af pyrroler. De relative hastigheder for pyrrol-radikalioners koblingsreaktioner (Ole Hammerich, Fadhil S. Kamounah).

(3) Betydningen af de monomere og dimere pyrrolers relative basestyrker for støkiometrien af de indledende trin i dannelsen af oligomere pyrroler (Ole Hammerich).

(4) Opklaring af strukturen af pyrrolers elektrokemiske oxidationsprodukter (Ole Hammerich, Fadhil S. Kamounah).

(5) Radikalanioners termodynamiske og kinetiske basestyrke og elektrosyntese i vand (Merete Folmer Nielsen).

Miljøkemi

Analytisk kemi og miljøkemi
(Se Årbog 1996).

Bestemmelse af organiske forbindelsers forekomst i miljøet
Fastfasemikroekstraktion i forbindelse med GC-MS af pesticider, superkritisk væskeekstraktion af husstøv, analyse af selenspecies ved HPLC-ICP-MS, LAS-analyse med HPLC og flash-pyrolyse GC-MS og "purge-and-trap" opsamling for GC-måling af chloroform fra skovjord (Bo Svensmark i samarbejde med GEUS, VKI, AMI, VFD og Forskningscenter Risø).

Miljøfarlige stoffers skæbne i miljøet
Nedbrydning af pesticider i jord bestemt v.hj.a. C14-metoden, sorption og transport af pesticider i jordkolonner og reduktiv nedbrydning af chlorerede forbindelser i skovjord (Bo Svensmark i samarbejde med Statens Planteavlsforsøg, GEUS og Forskningscenter Risø).

Højt opløst spektroskopi på gasser
I gasfasen er den gennemsnitlige afstand mellem molekylerne mange gange større end i væskefasen og den faste fase. Dette medfører at molekyler i gasfasen giver anledning til meget "skarpe" absorptionslinier, hvis frekvens kan bestemmes med meget stor præcision. Linieformer og arealer kan desuden studeres med god præcision. Laboratoriet råder over to slags apparatur hertil: et up-to-date Bruker IFS120HR Fourier-transform infrarød (FT-IR) apparatur og mikrobølgeudstyr.

FT-IR spektroskopi
Små molekylers struktur og indre dynamik (med Kemisk Institut AU). Trykinduceret linieforbredning og frekvensforskydning for små molekyler fortrinsvis af atmosfærisk interesse. Arbejdet har betydning for kvantitative gasfasemålinger og for studier af den intermolekylære vekselvirkning. Måling af absorptionstværsnit for molekyler der enten findes i eller kan tænkes emitteret til atmosfæren med henblik på bestemmelse af deres potentiale som drivhusgasser (F.M. Nicolaisen).

Mikrobølgespektroskopi
Instituttets mikrobølgeudstyr er af ældre dato, men er blevet renoveret i flere omgange. En ny kilde forventes indkøbt i 2001. Der arbejdes med indre rotation i molekyler samt molekylære inversioner og i den sammenhæng udvikling af teoretiske og computermodeller, og molekylstrukturer og/eller konformationer i gasfasen (N.W. Larsen og T. Pedersen).

Atmosfærekemi
Kemisk Institut har i de seneste år oparbejdet en anseelig apparaturpark omfattende Febetron (puls-radiolyse), laserudstyr, Knudsencelle m.m.

Atmosfærekemi i gasfasen
Isotopsubstitution bliver benyttet til at studere atmosfærerelevante kemiske processer og deres isotopafhængighed. Følgende molekyler studeres for tiden: dinitrogenoxid, carbonylsulfid, methan, carbonmonoxid og ozon. Eksperimentelle teknikker, der benyttes ved disse studier omfatter puls-radiolyse, excimerlaser (fotolyse), UV-transientdetektering, FTIR og massespektrometri. Samarbejde på teorisiden med Gert Due Billing. Eksperimentelt samarbejde med Claus Nielsen Oslo, Bengt Nelander (Lund) og A. Pastor (St. Petersborg).

Heterogen atmosfærekemi
En hjemmebygget Knudsencelle udstyret med massespektrometer og/eller IR spektrometer vil blive benyttet til studier af optag af stoffer på sodoverflader. Samarbejde med R. Timonen Helsinki.

IR-spektroskopi med synkrotonstråling. Udføres på lagerringen på Max-Lab i Lund. Deres beamline for IR vil blive benyttet til far-IR-studier af perchlorsyre. Samarbejde med Jet Propulsion Laboratory (NASA og Caltech).

En beamline for infrarød mikroskopi er under forberedelse. Samarbejde med O.F. Nielsen, P. Ogilby og S. Hvilsted AU.

NEAREX projektet 1996-2001 (SNF)
Afsluttes i løbet af 2001. Projektet sigter mod at undersøge CO_2-fluxe til Nordatlanten. Laboratoriet bidrager med monitering af CO_2 i vintermånederne (Innova 1312 IR-gasmonitor) og opsamling af CO_2-prøver som $BaCO_3$ i vintermånederne ved vind fra SØ. Prøver opsamles i Danmark, på Shetlandsøerne, på Færøerne og på Island. Disse prøver analyseres for ^{14}C på AU (Samarbejde med A.W. Hansen

(NBI-geofysik), S. Kiilsberg (DMI), S. Larsen (projektleder, Risøs Meteorologiafdeling), Lotte Geernaert, (samme sted) og J. Christensen (DMU)).

Atmosfæriske partikler er af afgørende betydning for stratosfærisk ozonnedbrydning og skydannelse. I løbet af de seneste 10 år er det endvidere blevet klart at atmosfæriske partikler har en signifikant sundhedsskadelig effekt. Vi konstruerer en eksperimentel opstilling som kan bruges til undersøgelser af partiklers dannelsesmekanismer og deres fundamentale kemiske og fysiske egenskaber. Der vil blive foretaget eksperimenter både i laboratoriet og i felten. I samarbejde med DMU er der målt partikler i intervallet 10-1000 nm på Jagtvej i København (M. Bilde, M.S. Johnson, N.W. Larsen, O.J. Nielsen og T. Pedersen.).

Syntesekemi

Præparativ kemi

(Se Årbog 1997).

Analytisk biodiversitet

Biodiversitet er den variation og mangfoldighed, der karakteriserer naturen. Den kortlægges i detaljer med moderne kemiske metoder. Generelt set er den organiske kemi endnu ikke, konceptionelt og metodemæssigt, tilstrækkeligt udviklet til at håndtere så komplekse problemer. Der foregår derfor en løbende udvikling af organisk kemisk teori og metode, hvilket skaber grundlag for anvendelse af den organiske kemi i bioorganisk kemiske problemstillinger.

Det økologiske samspil mellem planter, bakterier og sygdomsfremkaldende mikrosvampe medieres på kemisk kompleks måde. Afdækningen af den kemiske kommunikation, hvor cykliske non-ribosomale lipopeptider spiller en vigtig rolle, sker i samarbejde med professor Jan Sørensens gruppe på KVL og med professor Søren Molins gruppe på DTU.

Organisk kemiske strukturstudier af mikrosvampe danner grundlag for forudsigelser af den kemiske opbygning af beslægtede arter. Projektet sker i samarbejde med Institut for Bioteknologi og Institut for Matematisk Modellering begge DTU.

Modeller for det aktive site i kobberaminoxidase enzymer syntetiseres og afprøves sammen med afdelingschef Gunnar Houen, Statens Serum Institut. Forskellen i funktion afhænger især af opbygningen af kanalen til det aktive site. Transporten og den katalytiske aktivitets afhængighed af kædelængde og steriske forhold undersøges med polyaminer, der er isotopmærkede eller med veldefinerede steriske krav (U. Anthoni, C. Christophersen, P.H. Nielsen, D. Sørensen).

Organisk selenkemi

Interessen for grundstoffet selen og dets organiske forbindelser har i de senere år været stigende. Det skyldes dels opdagelsen af selens rolle som mikronæringsstof og dels dets anvendelse i en lang række kemiske og tekniske processer. Der er dermed et behov for øget information om selenforbindelsers struktur og reaktivitet.

Det igangværende projekt betår primært af præparative undersøgelser af organiske selenforbindelsers reaktivitet og reaktionsveje. I tilknytning undersøges strukturparametre for de involverede forbindelser, f.eks opnået ved ^{77}Se NMR spektroskopi og Røntgendiffraktion, med henblik på at opstille struktur-reaktivitets korrelationer (Lars Henriksen).

Bioorganisk kemi

Bioorganisk kemi kan defineres som studiet af molekylærbiologiske problemer med organisk-kemiske metoder. Der fokuseres på organisk syntese af nye analoger af biomolekyler, især analoger af DNA og RNA.

Mange analoger af DNA- og RNA-monomere (nucleosider) bruges som antivirale lægemidler, idet de indbygges i genomet i inficerede celler, fordi virus har polymeraser eller andre enzymer der er mindre selektive end cellernes egne enzymer.

Analoger af kortere DNA- og RNA-enkeltstrenge (oligonucleotider) kan bruges som antisense-oligonucleotider, dvs. oligonucleotider der binder sig (hybridiserer) til bestemte steder på et mRNA molekyle og derved selektivt hæmmer translationen af dette mRNA til protein. Således kan antisense-oligonucleotider virke som selektive lægemidler mod sygdomme der er en følge af genetiske afvigelser, f.eks. virus-infektioner og kræft. Antisense-oligonucleotider kan også anvendes i biokemisk forskning til at "slukke" for et bestemt gen. Som lægemidler skal oligonucleotiderne være stabile mod nuclease nedbrydning i organismen. Derfor arbejdes der med analoger af DNA og RNA, der også helst skal have øget celleoptag, øget hybridiseringsevne og øget selektivitet. På Kemisk Institut arbejdes der med flere analoger af DNA og RNA:

PNA, Peptide Nucleic Acid, er en DNA-analog hvor hele deoxyribose-phosphat rygraden er erstattet af en pseudo-peptid rygrad. PNA binder bedre end DNA til DNA og RNA og er helt stabil mod nedbrydning i organismen. I samarbejde med P.E. Nielsen, Institut for Medicinsk Biokemi og Genetik, Panum Instituttet, arbejdes der med fremstilling af PNA med modificerede baser, modificeret rygrad, og PNA-konjugater (Otto Dahl).

LNA, Locked Nucleic Acid, er en RNA-analog, hvor ribosedelen er erstattet med en bicyklisk sukker. LNA har en hidtil uset høj bindingsevne til DNA og RNA. Den kemiske forskning omfatter nye syntesemetoder, stereoisomere derivater og nye analoger. I samarbejde med eksterne partnere undersøges strukturen af LNA og de biologiske anvendelsesmuligheder (Jesper Wengel, Otto Dahl).

En ny type RNA-analog, hvor ribose-delen er erstattet af en simpel acyclisk, achiral enhed, er ved at blive undersøgt. Forskellige syntesemetoder er under afprøvning, men analogens egenskaber, både i antisense sammenhæng og som antiviralt middel, er endnu ikke undersøgt (Otto Dahl, Ulla Henriksen).

Ioners reaktioner i gasfase (massespektrometri)

Organiske ioner med et ulige antal elektroner undersøges med henblik på isomeriforhold og forløbet af simple spaltningsreaktioner. Mange kationradikalers struktur i både gasfase og opløsning afviger betydeligt fra neutrale molekylers, hvilket spiller en stor rolle for forståelsen af deres egenskaber. Undersøgelserne af isomeriforhold og spaltningsreaktioner sigter på at bestemme, hvad der afgør den hastighed ionerne dannes og omdannes med. Hertil benyttes fortrinsvis isotopmærkede forbindelser.

Flerladede uorganiske ioner undersøges med henblik på at belyse metalkomplexers egenskaber i fravær af opløsningsmidlets maskerede indflydelse. Liganders bin-

dingsenergier kan bestemmes og forløbet af ligandsubstitutionsreaktioner analyseres. Det eksperimentelle arbejde inden for ionkemi udføres dels på Kemisk Instituts store 4-sektor instrument og dels på forskningsinstrumenter ved andre universiteter i Danmark og i udlandet (Gustav Bojesen, Steen Hammerum).

Uorganisk kemi

Hvert år gives en mere dybtgående fremstilling af et af de igangværende uorganisk kemiske forskningsprojekter; se tidligere årbøger.

Metalioner i vand – Substitution og katalyse

Størstedelen af grundstofferne i det periodiske system karakteriseres som metaller, der i kemiske forbindelser fortrinsvis optræder i positive oxidationstrin. Simple aquaioner er den generelle betegnelse for metalionforbindelser, hvor et enkelt centralt metalatom er bundet til et antal vandmolekyler. Sådanne ioner kendes for størstedelen af metallernes vedkommende, og det er en karakteristisk egenskab ved denne type forbindelser, at de koordinerede vandmolekyler kan udveksles med vandmolekyler fra solventet eller erstattes af andre enheder. Denne reaktionstype, der benævnes en vandligandudskiftning eller en ligandsubstitution, foregår med markant forskellig hastighed, der først og fremmest afhænger af identiteten af den betragtede aquaion. Historisk set inddeles metalioner på grundlag af deres reaktivitetsegenskaber i labile metalioner, der i klassisk henseende er i ligevægt med deres omgivelser, og i robuste metalioner, hvor indstilling af ligevægt med omgivelserne kan følges med klassiske metoder, såsom prøveudtagning og analyse eller langsomme spektroskopiske metoder. For vandligandudskiftning foregår de hurtigste processer med hastigheder, der begrænses af diffusionsforholdene i det betragtede reaktionsmedium, hvorimod karakteriseringen af de langsomste begrænses af tidsmæssige eksperimentelle forhold. Variationen i reaktionshastigheder spænder således over mange størrelsesordener, fra halveringstider for de betragtede processer på brøkdele af nanosekunder til halveringstider der, ved ekstrapolation fra eksperimenter ved højere temperaturer, er bestemt til over 100 år ved stuetemperatur. Koordination af vandmolekyler og andre kemiske forbindelser til metalioner medfører markant ændrede egenskaber for de koordinerede enheder. Koordineret vand er således lettere i stand til at fraspalte hydrogenioner end vand, der ikke er koordineret, en egenskab der primært, men langtfra udelukkende, afhænger af den betragtede metalions ladning. Generelt optræder aquaioner med ladninger på +2 og derover derfor sædvanligvis som syrer i vandig opløsning. En sådan aktivering af en koordineret enhed er imidlertid ikke begrænset til vand i aquaioner, men ses også ved andre koordinerede enheder, og kemiske forbindelser man normalt ikke tænker på som sure i vand, eksempelvis ammoniak og andre aminer, kan fraspalte hydrogenioner ved koordination til metalioner. En sådan væsentlig ændring af kemiske forbindelsers egenskaber ved koordination til et metalcenter medfører ofte også en markant ændret reaktivitet af de koordinerede enheder, hvad der er grundlaget for naturens og teknikkens anvendelse af metalionholdige forbindelser til at katalysere biologisk og økonomisk interessante processer. Naturens metalionbaserede katalysatorer, metalloenzymerne, er komplicerede molekyler, der i tidens løb er udviklet til en høj grad af specificitet og effektivitet. Langt simplere metalionforbindelser besidder imidlertid også katalytiske egenskaber under biologiske betingelser. Sådanne katalyserede reaktioner, der dog almindeligvis er langt mindre specifikke end de metalloenzymkatalyserede, er sædvanligvis uden primær gavnlig betydning for det biologiske system, men kan derimod let tænkes at indgribe på en uønsket måde i det komplicerede samspil mellem de vitale processer, der finder sted i systemet. Det er således vist at sukkerstoffer under medvirken af simple forbindelser af rhodium kan omdannes til andre sukkerstoffer. Mere vidtgående irreversible sukkerstofomdannelser til alkoholer og carboxylsyrer ved intramolekylære og intermolekylære redoxreaktioner er ligeledes demonstreret for forbindelser af både chrom og rhodium. Der arbejdes for nærværende med at uddybe forståelsen af disse processers overordnede dynamik. Dette foregår dels gennem detaljerede kinetiske undersøgelser af substratbindings- og -frigørelsesreaktioner, og dels gennem undersøgelser af det overordnede støkiometriske forløb ved katalyse med andre metalioner (Ole Mønsted).

Øvrige igangværende projekter indefor uorganisk kemi

(1) Fremstilling af nye forbindelser (Peter Andersen, Jesper Bendix, Anders Døssing, Frode Galsbøl, Jørgen Glerup, Anders Hammershøi, Kirsten Michelsen, Ole Mønsted).

(2) ESR spektroskopi, magnetisme og optiske egenskaber (Jørgen Glerup, Kirsten Michelsen, Høgni Weihe).

(3) Molekylær elektronisk og geometrisk struktur studeret ved hjælp af naturlig og magnetisk induceret cirkulardichroisme (Sven E. Harnung).

(4) Ligandfeltmodeller og tæthedsfunktionel teori og deres anvendelse til rationalisering af elektroniske og strukturelle forhold (Jesper Bendix, Jørgen Glerup, Claus Schäffer, Høgni Weihe).

(5) Koordinationsforbindelsers termiske og fotokemiske reaktioner (Peter Andersen, Anders Hammershøi, Ole Mønsted).

(6) Biouorganisk Kemi (Anders Døssing, Anders Hammershøi, Sven E. Harnung, Ole Mønsted, Høgni Weihe).

(7) Rhodium- og iridiumkemi (Frode Galsbøl).

(8) d-d spektre af gasformige ioner (Jesper Bendix, Claus Schäffer).

(9) Katalyse og atomoverførselsreaktioner (Jesper Bendix).

Andre projekter om syntesekemi

(1) Syntese af polypropyleniminbaserede dendrimerer (Jørn B. Christensen i samarbejde med The Technical University of Eindhoven).

(2) Syntese og undersøgelse af elektroaktive dendrimerer (Jørn B. Christensen, Søren Eskildsen og Lars Braagaard).

(3) Syntese og karakterisering af heterocykliske pyrener (Jørn B. Christensen).

(4) Fremstilling af amphiphile polythiophener (Thomas Bjørnholm).

(5) Fremstilling af thiophen-ethynyl-polymerer (Fadhil S. Kamounah i samarbejde med Cambridge University).

(6) Fremstilling af biokompatible selvorganiserende molekyler (Fadhil S. Kamounah i samarbejde med IBM, Zürich).

(7) Fremstilling af molekyler til STM-manipulation (Fadhil S. Kamounah i samarbejde med IBM og CEMES, Toulouse).

(8) Molekylkrystaller af C_{60}-metallocener (Fadhil S. Kamounah, Elizabeth Shabanova, Kjeld Schaumburg).

Teoretisk Kemi

Kvantekemi

Mange-elektron Sturmian funktioner som alternativ til SCF-CI metoden

Dette projekt omhandler udvikling af metoder til anvendelse af mange-elektron Sturmian-funktions basissæt. Når sådanne basissæt anvendes, behøver man kun meget få basisfunktioner til en temmelig nøjagtig repræsentation af systemet; den kinetiske energiterm forsvinder fra sekularligningen; løsning af sekularligningen giver automatisk et optimalt basissæt og en løsning til mange-elektron problemet findes direkte, med elektron korrelation og uden self-consistent field approksimation. En del af projektet omhandler videreudvikling af Focks, Shibuyas og Wulfmans impulsrums hypersfæriske harmoniske metoder til molekylberegninger. Disse metoder har vist sig meget effektive til konstruktion af mange-elektron Sturmian basisfunktioner.

Samarbejdspartnere: Prof. Vincenzo Aqualanti og Dr. Cecilia Coletti, University of Perugia, Italy; Prof. J. Hernández Rico og Dr. Rafael Lopez Fernandez, U. Autonoma, Madrid, Spain; og Dr. Stephan Sauer, Kemisk Institut (John S. Avery).

Teori og beregning af molekylære elektriske og magnetiske egenskaber

Teoretiske undersøgelser af vekselvirkingen mellem enkelte molekyler i gasfasen eller opløsning med elektriske og magnetiske felter eller elektromagnetisk stråling, dvs. af molekylære egenskaber som polariserbarhed, magnetiserbarhed, rotations g-faktor, spin-rotations konstant, NMR skærmning og indirekte kerne spin-spin koblingskonstant såvel som elektroniske eksitationsegenskaber.

Forskningen indebærer både udvikling af teoretiske modeller og tilsvarende computerprogrammel til beregning af ovennævnte egenskaber, samt udførelse af beregninger og analyse af sådanne egenskaber til løsning af kemiske eller fysik-kemiske problemstillinger.

(1) Delprojekter: Beregning og fortolkning af NMR-skærmningtensoregenskaber, specielt med henblik på aromatisk og antiaromatisk molekylklassificering Beregning og fortolkning af molekylære elektroniske spektre og cirkulær dichroisme specielt med henblik på studiet af rotationsstyrketensorer for elektroniske overgange i orienterede systemer. Beregning og gruppeteoretisk analyse af elektronisk cirkulær dichroisme for ikke-enantiomere molekylstrukturer (Aage E. Hansen).

(2) Delprojekter: Undersøgelser af effekter af kernebevægelser på magnetiske egenskaber, som giver anledning til bl.a. deres temperaturafhængighed og isotopeffekter. Beregning af absorptionsmaksima af azofarvestoffer. Udvikling af en perturbationsteori baseret metode til at beskrive molekylære egenskaber af molekyler i opløsning (Stephan P.A. Sauer).

Udvikling af Ab Initio-Metoder til Beregning af Molekylers Elektronstrukturer

Molekylers elektroniske struktur er fundamentalt underkastet symmetrikrav, som også kan udnyttes i forbindelse med udvikling af beregningsmetoder til bestemmelse af de elektroniske bølgefunktioner. Især har udnyttelsen af symmetriske og unitære grupper vist sig særdeles frugtbar i forbindelse med udviklingen af programmel til behandling af elektroniske korrelationsproblemer.

Specielt har der været arbejdet med følgende delprojekter.

(1) Grafiske metoder til repræsentation af mange-elektron bølgefunktioner.

(2) Udvikling af algoritmer til beregning af repræsentationsmatricer for permutationsgruppen.

(3) Udvikling og anvendelse af valensbindings-metoden i forbindelse med kvantekemiske studier af molekylers elektronstruktur.

(4) Undersøgelser af muligheden for at anvende en valgfrihed i forbindelse med studiet af kvantemekaniske systemer ved hjælp af metoder baseret på perturbationsteori (Sten Rettrup).

Molekyldynamik

Elektronoverførsel i energetiske kollisioner

Teori og beregninger af kollisionsdynamik involverende elektronisk eksiterede tilstande. Projektet omfatter beregninger af totale og vinkeldifferentielle spredningstværsnit, f.eks. for elektronoverførsel til Li(2s,2p) tilstande i Li^+ - Na(3s,3p) kollisioner, som funktion af stødenergien, nært koordineret med eksperimentelle “state to state” studier med COLTRIMS teknik (Svend Erik Nielsen i samarbejde med Nils O. Andersen, NBIfAFG, KU).

Energitransport og kemisk reaktivitet

Beregning af energitransport i molekylære kollisioner samt reaktionshastigheder v.hj.a. kvante-klassiske metoder i hvilke vibrations- eller reaktionskoordinater er kvantiseret medens de øvrige frihedsgrader er behandlet v.hj.a. klassisk dynamik har vist sig både at være numerisk effektivt og nøjagtig for beregning af vibrationsopløste hastighedskonstanter (Cecilia Coletti, University of Perugia, Italien, V. Zenevich, University og Minsk, Gert D. Billing).

Hastigheden for rekombinationsreaktioner på overflader

Der studeres bl.a. hydrogen på grafit og Cu(100) overflade. I de mest detaljerede beregninger medtages kobling til substrat eksitationer som phononeksitation samt “electron-hole pair” mekanismen. V.hj.a af tidsafhængige DVR-metoder kan de seks molekylære frihedsgrader af hydrogen behandles kvantemekanisk (M. Cacciatore, University of Bari, Italien og Gert D. Billing).

Andre projekter under molekyldynamik

(1) Kemisk reaktionsdynamik v.hj.a. bølgepakkepropagering i hypersfæriske koordinater (N. Markovic, University of Göteborg og Gert D. Billing).

(2) Topologiske effekter på kemiske reaktioner (M. Baer, Nuclear Research Center, Israel og Gert D. Billing).

(3) Tunneleffekter i kemiske reaktioner (Flemming Y. Hansen, Niels E. Henriksen Fysisk Kemisk Institut, DTU og Gert D. Billing).

(4) Udvikling af diskret variabel repræsentationsteknik (DVR) for løsning af kvantetrajektoriedrevet mekanik (Gert D. Billing).

(5) Isotopeffekt på fotodissociation af N_2O (Matthew Johnson og Gert D. Billing).

Teoretiske og numeriske undersøgelser af kemiske reaktioner

Teoretiske og numeriske undersøgelser af kemiske reaktioner i opløsninger og egenskaber for solvatiserede molekyler og nanostrukturer.

Kompleksiteten af fundamentale kemiske reaktioner i opløsning eller i nanostrukturer gør det meget vanskeligt for eksperimentelle undersøgelser at angive præcise retningslinier for forløbet af den kemiske reaktion. Der er et åbenlyst behov for at udvikle specifikke teoretiske metoder for at opnå en dybere indsigt i kemiske reaktioner under påvirkning af det omgivende medium og indflydelsen af det omgivende medium på molekylære egenskaber. Dette kræver brug af komplekse metodologier for at sikre substantielle forbedringer af forståelsen for de ovennævnte effekter.

Klassifikation af metodevalg kan dækkes af to hovedområder:

I) Metoder baseret på molekylær beskrivelse af det totale kemiske system. II) Metoder baseret på molekylær beskrivelse af en begrænset del af systemet samt mindre detaljeret beskrivelse af det resterende system.

Under I) medtages to komplementære modelbeskrivelser (1) det betragtede system omgivet af få molekyler for at studere betydningen af mikrosolvatiseringens specifikke indvirkning; (2) statistisk mekaniske simuleringsmetoder (Monte Carlo, Molecular Dynamics, Brownian Dynamics), der undersøger forløbet af den kemiske reaktion under indvirkning af et meget stort antal (500-1000) molekyler.

Under II) medtages modelbeskrivelser, hvor det betragtede system samt et mindre antal molekyler behandles særdeles detaljeret, mens det ydre af mediet inkluderes via midlede vekselvirkninger mellem det ydre medium og det molekylære subsystem. Det ydre medium beskrives v. hj. a. modeller for dielektriske media, der karakteriseres via simple til komplicerede dielektricitetsfunktioner. Det molekylære subsystem beskrives under brug af en fuldstændig hamilton operator.

Det betragtede system undersøges ved anvendelse af en model, der kobler de elektroniske frihedsgrader til dynamikken af det ydre medium samt de intramolekylære frihedsgrader. Tidsudviklingen i systemet følges ved anvendelse af statistiske tæthedsoperatorer, Ehrenfest's theorem og hamilton funktionen for det totale molekylære system. Beregningen inkluderer det ydre medium, der separeres i lavfrekvente og højfrekvente frihedsgrader. Herved opsplittes feltet i to polarisationstyper, optisk og inertiel polarisation.

De udførte beregninger bestemmer hastighedskonstanter og reaktionssandsynligheder for termiske og foto-inducerede elektron og proton overførselsreaktioner i opløsninger og proteiner samt for klassiske substitutionsreaktioner inden for organisk kemi, såsom S_N2 -reaktioner. Endvidere undersøges enzymkatalyserede protonoverførsler.

Elektronstrukturberegninger på korrelationsniveau benyttes til bestemmelse potentialenergiflader og molekylære egenskaber. For kemiske reaktioner, der er koblet til et ydre medium, er det særdeles relevant at bestemme potentialenergiflader, elektroniske overgange og molekylære egenskaber, når det molekylære system er omgivet af det ydre medium. Sammenligning af eksperimentelle data og elektronstrukturberegninger, hvori effekten fra det ydre medium medtages har klart vist meget fine overenstemmelser. Det er indlysende, at denne metode kan bibringe information om de molekylære vekselvirkninger og egenskaber under påvirkning af et ydre medium samt bestemmelse af egenskaber og reaktivitet for nanostrukturer.

Samarbejdspartnere: O. Christiansen, Lund; T.D. Poulsen og P.R. Ogilby, Århus; M.A. Ratner, Northwestern University; A. Gross, DMI; L. Hemmingsen og L. Olsen KVL; M. Bilde, S. Jørgensen, J. Kongsted, A. Osted, T. Lorenzen, C.B. Nielsen, S. P.A. Sauer, M. Sloth, K.O. Sylvester-Hvid, P.-O. Åstrand, København (Kurt V. Mikkelsen).

Kemisk kinetik og statistisk mekanik

Statistisk mekaniske modeller

Statistisk mekaniske modeller for faseseparation og kemiske reaktioner kan evalueres ved hjælp af MD simulering af systemet. I år er isomerisering samt faseadskillelse af film blevet undersøgt (Søren Toxværd, Enrique Velasco, Universidad Computence, Madrid, Spanien, Mohamed Laradji, McGill University, Montreal, Canada).

Struktur og dynamik af interfaser

Struktur og dynamik af interfaser og grænselag spiller en afgørende rolle for mange fænomener. Der er bl.a. undersøgt struktur af tyndfilm ved hjælp af statistisk mekaniske analyser suppleret med computersimuleringer (Jan Stecki, Polish Academy of Science, Warsaw, Polen, E. Velasco, Madrid og S. Toxværd).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

P. Andersen: Formand for ph.d.-bedømmelsesudvalg.

U. Anthoni: Medlem af bedømmelsesudvalg til lektorstilling ved Danmarks Tekniske Universitet.

J. Avery: Medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg, formand for bedømmelsesudvalg vedr. lektorat i kvantekemi.

G.D. Billing: Ph.d.-afhandling ved Göteborg Universitet.

T. Bjørnholm: Bedømmelse af seniorforskerstilling ved RISØ, 2 ph.d.-afhandlinger hhv. ved KU og Århus Universitet.

J. Christensen: To ph.d.-afhandlinger hhv. i Holland og ved Syddansk Universitet, Odense.

U. Christensen: Adjunktstilling ved Danmarks Farmaceutiske Højskole og ph.d.-grad ved samme.

C. Christophersen: Medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg i Mexico, medlem af bedømmelsesudvalg vedr. fakultetets ph.d.-stipendier.

O. Dahl: To ph.d.-afhandlinger ved hhv. Danmarks Tekniske Universitet og KU.

J. Glerup: Medlem af bedømmelsesudvalg vedr. Fakultetets ph.d.-stiendier.

O. Hammerich: Medforfatter til "Report No 3 prepared by The International Advisory Committee for Instituto de Biotechnologia e Quimica Fina, Universidade do Minho, Portugal. Medlem af bedømmelsesudvalg vedr. Fakultetets ph.d.-stipendier.

A. Hammershøi: Lektorat ved Danmarks Tekniske Universitet. Vedr. ph.d.-afhandling samme sted.

Aa.E. Hansen: Formand for bedømmelsesudvalg vedr. kaldelse til forskningsprofessorat i molekyldynamik ved Kemisk Institut, KU.

Niels Harrit: Ph.d.-afhandling ved Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg.

M. Johnson: Ph.d.-afhandling ved KU.

S. Kristensen: Formand for 3 ph.d.-bedømmelsesudvalg ved KU.

S. Larsen: To ph.d.-afhandlinger ved hhv. Oslo Universitet og University of Lausanne, Schweiz. Medlem af bedømmelsesudvalg til lektorstilling ved Aarhus og lektorstilling ved Sveriges Landbruksuniversität.

J.J. Led: formand for bedømmelsesudvalg vedr. ph.d.-stipendier ved Proteinkemiskolen.

K. Mikkelsen: Ph.d.-afhandlinger ved Aarhus Universitet og Linköping Universitet.

P.J. Møller: Bedømmelse af rammeansøgning for det italienske National Research Council ICAM-CNR og for Italian Space Agency ASI. Bedømmelse af 12 ansøgninger til European Commission of Science and Technology Actions.

O. Mønsted: Medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg ved Syddansk Universitet.

F. Nicolaisen: Medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg under Forskerakademiet.

M.F. Nielsen: Ph.d.-grad ved Århus Universitet. Medlem af bedømmelsesudvalg for to forskningslektorstillinger ved Danmarks Tekniske Universitet.

S.E. Nielsen: Medlem af bedømmelsesudvalg vedr. Fakultetets ph.d.-stipendier.

B. Svensmark: Medlem af bedømmelsesudvalg ved stillingsbesættelse på DMU.

S. Toxværd: Opponent ved ph.d.-disputats i Holland.

Udvalg og fonde

U. Anthoni: Formand for H.C. Ørsted Institutets Arbejdsmiljøudvalg.

T. Bjørnholm: Medlem af følgegruppe for STVF-rammeprogram "In Situ studies of biological macromolecules by electro-chemistry, scanning tunneling microscopy, and micorcantilever sensors". Medlem af "Fagligt Forum". Medlem af DANSYNC. Member of advisory panel on large scale facilities for RISØ National Laboratories in Denmark.

M. Gajhede: Medlem af bestyrelsen for "Dansk Synchrotronstråling" (DANSYNC).

S.E. Harnung: Medlem af Den Danske Nationalkomité for Kemi.

O.F. Nielsen: Formand for Dansk Forening for Molekylspektroskopi.

P.H. Nielsen: Medlem af København Universitets Patentudvalg.

S.E. Nielsen: Fagkoordinator for kemi og miljøkemi og medlem af styringsgruppen for landsdækkende kandidatundersøgelse: "Hvor gik de hen? Kandidatproduktion og beskæftigelse i MFK-fagene 1985-1999".

H. Weihe: Formand for Kemisk Forenings Sektion for Uorganisk Kemi.

Tillidshverv

J. Avery: Kontaktperson for Danmark, Pugwash Conferences on Science and World Affairs.

O. Dahl: Formand for Kemisk Instituts ph.d.-udvalg.

A. Døssing: Tillidsrepræsentant for magistre ved Kemisk Institut.

O. Hammerich: Nationalsekretær for Danmark og Cochairperson for division 4 (Molecular Electrochemistry) i "The International Society for Electrochemistry (ISE). Ankerperson for Det Naturvidenskabelige Fakultet i Dansk Center for Naturvidenskabsdidaktik.

A. Hammershøi: Medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultetsråd.

S. Hammerum: Medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultets internationale udvalg.

S.Harrit: National repræsentant i European Photochemistry Association.

L. Henriksen: Medlem af styregruppen for Det Naturvidenskabelige Fakultets studieintroduktionsprogram og styregruppen for HCØ-dage.

S. Kristensen: Administrator for Kemisk Instituts gymnasie-INFO hjemmeside http://gymnasie-info.ki.ku.dk. Kontaktperson for Kemisk Instituts gymnasieinitiativ, syntese og spektroskopi.

S. Larsen: General Secretary and treasurer: International Union of Crystallography og *ex officio* medlem af alle unionens kommisioner. Medlem af den danske nationalkomité for krystallografi. Formand for Kemisk Forening. Medlem af styregruppen for Danmarks Elektroniske Forskningsbiblioteker. Medlem af Københavns Universitets Bioteknologiske Koordinationsgruppe. Medlem af styregruppen for Danmarks Bioteknologiske Instrumentcenter.

J.J. Led: Formand og sekretær for brugergruppen ved "Instrumentcenter for NMR-Spektroskopi af Biologiske Makromolekyler".

K.V. Mikkelsen: Medlem af Management Committee for European Commission of Science and Technology Action D9: Advanced Computational Chemistry of Increasingly Complex Systems. Medlem af Management Committee for European Commission of Science and Technology Action D23: Metachem: Metalaboratories for Complex Computational Applications in Chemistry.

M.F. Nielsen: Mandator for Kemisk Instituts bibliotek.

P.J. Møller: Medlem for Danmark og næstformand for European Commission of Science and Technology Action D 15 Management Committee.

F. Nicolaisen: Medlem af styregruppen for COGCI, The Copenhagen Global Change Initiative.

S.E. Nielsen: Mentor for adjunktpædagogikum ved Kemisk Institut.

P.G. Sørensen: Medlem af styregruppen for SNF forskningsenheden "Center for Chaos and Turbulence Studies (CATS)", og af styregruppen for Forskerakademiets ph.d.-skole i Nonlinear Science.

Formidling

Redaktionelle hverv

O. Hammerich: Redaktør (med H. Lund) af "Organic Electrochemistry", 4th ed., Marcel Dekker, New York.

S.E. Harnung: Medlem af Bestyrelsen for "Acta Chemica Scandinavica".

P.J. Møller: Gæsteredaktør (sammen med O.T. Sørensen, Risø) på et særnummer af Journal of Thermal Analysis and Colorimetry med titlen "ICTAC-12, 2000"

O.F. Nielsen: Medlem af Editorial Board (Senior Editor) ved Asian Journal of Spectroscopy. Editor-in-chief ved Asian Chemistry Letters. Medlem af Editorial/Advisory Board ved Asian Journal of Physics. Gæsteredaktør på et særnummer af Asian Chemistry Letters med titlen: "Chemical Applications Molecular Spectroscopy", der blev ud-

givet i anledning af Daniel H. Christensens 70-års fødselsdag.

T. Pedersen: Redaktør på "Dansk Kemi".

S. Rettrup: Medlem af Editorial Board for "International Journal of Quantum Chemistry".

S.P.A. Sauer: Medlem af Editorial Board af "International Journal of Molecular Sciences".

Kongresser og symposier

T. Bjørnholm, S.P.A. Sauer og J. Wengel: Arrangører af Kemisk Instituts jubilæumssymposium "Frontiers in Chemistry Year 2000".

T. Bjørnholm: Arrangør af minisymposium "Nanochemistry and Bio-Chips" i København.

O. Hammerich: Vice-Chairman for the 11.th. EUCHEM meeting on Organic Electrochemistry, Tomar (Portugal). Medarrangør af "The 51st ISE congress", Warszawa (Polen).

S. Larsen: Købehavn 21-30 maj: Danske Krystallogramøde, med arrangør og medforfatter til foredrag og posterbidrag. Kolle-Kolle, Værløse 2-7 juli: Chemistry in Copenhagen, Ph.D. Summer school on Membrane chemistry. Hovedarrangør og deltager i mødet.

F.M. Nielsen: Medarrangør af "*In situ* nanoscale biochemistry by SPM-based technologies" i København.

B. Svensmark: Medarrangør af 6. Danske Symposium i Analytisk Kemi.

P.G. Sørensen: Arrangør af European Workshop on Glycolysis, Kemisk Institut, 8.-9. December.

F. Galsbøl: Arrangør af den praktiske del af den danske "Kemiolympiade".

A. Hammershøi: Opgavekommissionsarbejde i forbindelse med afviklingen af 32. Internationale Kemiolympiade i København og Vejle.

L. Henriksen: Arrangør af Kemisk Institut bidrag til Kulturnat og Naturvidenskabsfestival.

M. Johnson: Arrangør af "First Informal Conference on Reaction Kinetics", Helsingør, 17.-19. Juni.

J.J. Led: Medarrangør af Det 4. Danske NMR symposium i maj.

P. Møller: Medarrangør af 12th International Congress on Termal Analysis and Calorimetry, København, 14.-18. August.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Gæst hos Gert Due Billing: Nikola Markovic (Sverige) i marts, Cecilia Coletti (Italien).

Gæst hos Carsten Christophersen: José Justicia (Spanien) i oktober.

Gæst hos Otto Dahl: Ask Püschl (Frederiksberg) i december.

Gæst hos Jørgen Glerup: Derek Hodgson (USA) i september.

Gæster hos Ole Hammerich: Truels Grønneberg og Bjørn Pedersen (begge Norge) i oktober.

Gæster hos Sine Larsen: Kryszof Wozniak (Polen), i september, Banke W. Dikjkstra (Holland) i september, Edward N. Baker (New Zealand) i oktober, Michael McDonough (USA) i oktober, Reinhard Grisshammer (England) i december og Susan Buchanan (England) i december.

Gæster hos K.V. Mikkelsen: O. Christiansen (Lund), P.O. Åstrand (Risø), A.M. Kelterer (GRAZ, Austria), H. Ågren (Stockholm), L. Hemmingsen (KVL).

Gæster hos Preben Juul Møller: Alexei Komolov, Sergei A. Komolov, Eleonova F. Laxneva (alle Rusland) i november-december., Zhipeng Chang (Kina) i januar-november og Nicolas M. Harrison (England) i oktober.

Gæst hos Ole Faurskov Nielsen: Howell Edwards (England) i juni.

Gæst hos Sten Rettrup: C.R. Sarme (Indien) i oktober.

Gæster hos S.P.A. Sauer: Josep Maria Luis Luis (Spanien) i november, Andrea Ligabue (Italien) i maj og Sergio Gomez (Argentina) i maj.

Gæst hos Kjeld Schaumburg: Svetlana V. Yevchenko (Kastrup) marts-september.

Gæster hos Preben Graae Sørensen: Francesco D'Ovidio (Italien) februar-september og Antonio Pons Rivero (Spanien) i februar og juni-juli.

Gæst hos Høgni Weihe: Jurek Krzystek (USA) i februar.

Netværk

G.D. Billing: INTAS (2000-2003); EU-TMR-programmet.

K.V. Mikkelsen: deltager i EU-HPRN: Human Potential Research Training Network on "Molecular Properties and Molecular Materials (MOLPROP)". Deltager i COST D9 netværk, Advanced Computational Chemistry of Increasingly Complex Systems: "Development of Quantum Chemical Methods for Studying Molecules in Mixed Condensed Media".

P.J. Møller: Koordinator af COST D 15 netværk om Clean and Modified Metal Oxide Crystal Surfaces, af European Commission Brite-EuRam Materialeprogram "Oxide-based Sensors and Catalyst" og af European Commission Research Training Network "Clean and Modified Oxide Surfaces".

Kjeld Schaumburg: Koordinator af et ESF konsortium vedrørende Field Resonsive materials med 6 europæiske partnere. Inden for COST D10 koordineres et netværk med 5 deltagerlande om anvendelse af superkritisk CO_2. Gennem NATO Science for Peace programmet koordinereres et samarbejde med 4 russiske universiteter og virksomheder med henblik på fremstilling og karakterisering af polymerbaserede mikroporøse kulstoffibre.

S. Toxværd: Deltager og national koordinator ved ESF program: Challenges in Molecular Simulations: bridging the length and time-scale gap.

Institutleder Sven E. Harnung

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	50,6	21,0
STIP	7,5	5,7
TAP	43,3	5,2
TOTAL	101,4	31,9

VIP Internt finansieret

Andersen, Knud; lektor.
Andersen, Peter; lektor.
Anthoni, Uffe Andre; lektor.
Avery, John Scales; lektor.
Billing, Gert Due; professor.

Bjørnholm, Thomas; forskningsprofessor.
Bojesen, Gustav; lektor.
Christensen, Jørn Bolstad; lektor.
Christensen, Ulla; lektor.
Christophersen, Svend Carsten; lektor.
Dahl, Otto; lektor.
Døssing, Anders Rørbæk; lektor.
Gajhede, Michael; lektor.
Galsbøl, Frode Nørregaard; lektor.
Glerup, Jørgen; lektor.
Hammerich, Ole; lektor.
Hammershøi, Anders; lektor.
Hammerum, Steen; lektor.
Hansen, Aage Erik; lektor.
Harnung, Sven Egil; lektor.
Harrit, Niels Holger; lektor.
Heilmann, Ole Jan; lektor.
Henriksen, Lars; lektor.
Henriksen, Rikke Mørck; forskningsass.
Henriksen, Ulla; lektor.
Hunding, Axel; lektor.
Hynne, Finn; lektor.
Johnson, Matthew Stanley; adjunkt.
Kristensen, Søren Martin; lektor.
Larsen, Niels Ejler Wessel; lektor.
Larsen, Sine Ydun; professor.
Led, Jens Jørgen; lektor.
Michelsen, Kirsten Locht; lektor.
Mikkelsen, Kurt Valentin; forskningsprof.
Møller, Preben Søren Juul; lektor.
Mønsted, Ole Vraa; lektor.
Nicolaisen, Flemming Møller; lektor.
Nielsen, Merete Folmer; lektor.
Nielsen, Ole Faurskov; lektor.
Nielsen, Ole John; forskningsprof.
Nielsen, Per Halfdan; lektor.
Nielsen, Svend Erik; lektor.
Pedersen, Erik Jonas; lektor.
Pedersen, Thorvald; lektor.
Rettrup, Sten; lektor.
Sauer, Stephan Paul Albert; lektor.
Schäffer, Claus; professor (til 1/2.2000).
Schaumburg, Kjeld; lektor.
Skødt, Henrik; forskningsass.
Stuhr-Hansen, Nicolai; forskningsadj.
Svensmark, Bo; lektor.
Sørensen, Georg Ole; lektor.
Sørensen, Preben Graae; lektor.
Toxværd, Søren; lektor.
Weihe, Høgni; lektor.
Wengel, Jesper Thagaard; professor.

VIP Eksternt finansieret
Andersen, Niels Højmark; forskningsass.
Babu, Bolle Ravindra; forskningsadj.
Bendix, Jesper; lektor.
Bilde, Merete; forskningslektor.
Brissett, Nigel Craig; forskningsadj.
Bryld, Torsten; forskningsass.
Bukrinski, Jens Thostrup; forskningsadj.
Chabanova, Elizaveta; forskningsadj.
D'Ovidio, Francesco Maria Emilio; forskningsass.
Dahl, Britta Mynster; forskningslektor.
Flensburg, Claus; forskningsadj.
Harris, Pernille Hanne; forskningsadj.
Jensen, Susan Arent; forskningsass.
Kadirvelraj, Renuka; forskningsass.
Kadziola, Anders Kent; forskningslektor.
Kamounah, Fadil Suleiman; forskningsass.
Kasimova, Marina Robertovna; forskningsadj.
Kværnø, Lisbet; forskningsass.
Lo Leggio, Leila; forskningsadj.
Ma, Lixin; forskningsass.
Mammen, Christian Bjerg; forskningsass.
Mølgaard, Anne; projektmedarbejder.
Norrild, Jens Christian; forskningsadj.
Nygaard, Frank Bech; forskningsass.
Nørager, Sofie Charlotte; forskningsadj.
Nørgaard, Kasper; forskningsass.
Pedersen, Daniel Sejer; forskningsass.
Pons Rivero, Antoio Javier; forskningsass.
Poulsen, Jens-Chr Navarro-Alonso; videnskabelig medarb.
Raunkjær, Michael; forskningsass.
Ryttersgaard, Carsten; forskningsass.
Skov, Lars Kobberøe; forskningslektor.
Sørensen, Mads Detlef; forskningsass.
Willemoes, Martin; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Boas, Ulrik; ph.d.-studerende.
Danø, Sune Demuth; ph.d.-studerende.
Hassenkam, Tue; ph.d.-studerende.
Henriksen, Trine; ph.d.-studerende.
Lerche, Dorte Bjerregaard; ph.d.-studerende.
Lorenzen, Thomas; ph.d.-studerende.
Malmstrøm, Joan; ph.d.-studerende.
Meno, Kåre; ph.d.-studerende.
Mirza, Osman Asghar; ph.d.-studerende.
Olsen, Kristian Gotthardt; ph.d.-studerende.
Pedersen, Anders Holmen; ph.d.-studerende.
Petersen, Allan Christian; ph.d.-studerende.
Reitzel, Niels; ph.d.-studerende.
Sølling, Theis Ivan; ph.d.-studerende.
Sørensen, Henning Osholm; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Boesen, Thomas; ph.d.-studerende.
Eriksen, Kathrine Krageskov; ph.d.-studerende.
Meldgaard, Michael; ph.d.-studerende.
Nicolaisen, Nanna Meyland; ph.d.-studerende.
Nielsen, Christian Bech; ph.d.-studerende.
Sørensen, Dan; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Friis-Jensen, Britt: Valence Bond Methods and Character Projected Spin Eigenfunctions.
Hanson, Lars P Grüner: Fast volumetric magnetic resonance spectroscopic imaging.
Ma, Lixin: Paramagmetic NMR Studies of a Blue Cpooer Protein: Plastocyanin from Anabaena variabilis.
Malmstrøm, Joan: Marine Fungal Chemistry.
Meldgaard, Michael: Synthesis of conformationally restricted nucleosides and oligonucleotides.
Mølgaard, Anne: The structure and function of acetyl esterases from Aspergillus aculeatus.
Nielsen, Steen Brøndsted: Investigations of Ligated Metal Ions in the Gas Phase.
Rasmussen, Jens Christian: Structural and Mechanistic

Studies of Polypyridyl Complexes of Chromium(III).
Reynisson, Jóhannes: Spectroscopic and Photophysical Properties of the Trioxatriangulenium Carbocation and its Interactions with Superamolecular Systems.
Sølling, Theis Ivan: Ioner i gasfase: energifordeling og reaktionsforløb hos metastabile ioner og G2-undersøgelser af ligandudvekslingsreaktioner på PH2+, SH+ og C1+.

Fondsbevillinger

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Syntese, karakterisering og teoretisk modellering af kompleks forbindelse (Jesper Bendix) kr. 1.668.940.
– Anskaffelse af massespektrometer med elektrospray (Gustav Bojesen) kr. 750.000.
– DANSYNC (Michael Gajhede) kr. 60.000.
– Rejseudgifter i forbindelse med målerejser (Sine Larsen) kr. 90.000.
– Starch and sucrose metabolism (Michael Gajhede) kr. 453.240.
– Aflastning som rådsmedlem (Ole John Nielsen) kr. 32.000.
– Atmospheric Isotopes and Heterogeneous Chemistry (Ole John Nielsen) kr. 1.800.000.
– Isotopmærket protein til 1) Karakterisering af dynamik og funktion af RGAE og 2) NMR-strukturbestemmelse v. hj. a. paranfagnetisk relaxation (Jens Jørgen Led) kr. 510.366.
– Studier af Atmosfæriske Aerosoler (Merete Bilde) kr. 5.700.000.
– Eksperimenter med synchronstråling (Thomas Bjørnholm) kr. 48.000.
– Gæst-vært kemi i elektroaktive dendrimerer (Jørn Bolstad Christensen) kr. 300.000.
– Ph.D stipendium i materialekemi til Tue Hassenkam (Thomas Bjørnholm) kr. 215.423.
– Symposium: Frontiers in Chemistri-Year 2000 (Thomas Bjørnholm) kr. 60.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd/Statens Teknisk-videnskabelige Forskningsråd
– Synthetic Bioorganic Chemistry (Jesper Wengel) kr. 4.169.744.

Carlsbergfondet
– Indkøb af Flight Tandem massespektrometer til brug ved undersøgelse af multiladede ioners egenskaber i gasfase (Gustav Bojesen) kr. 400.000.
– Indkøb af lysspredningsudstyr samt PCR-apparat (Michael Gajhede) kr. 292.000.
– Reverse View LEED optik med retarderede feltstyring (Preben Juul Møller) kr. 59.107.

Exiqon A/S
– LNA-forskning (Jesper Wengel) kr. 49.800.

Forskningsstyrelsen
– LNA as cancer-therapeutic agent (Jesper Wengel) kr. 4.000.000.
– Anskaffelse af massespektrometer med elektrospray (Gustav Bojesen) kr. 750.000.
– Molecular Crystals: Investigations of their structures and properties (Sine Larsen) kr. 1.612.160.

Forskningsstyrelsen/Materialeforskning
– Nonlinear and Photonic Materials (Kurt V. Mikkelsen) kr. 2.599.920.
– New functional pi-electron materials and constructures (Thomas Bjørnholm) kr. 3.500.000.

Forskningsstyrelsens/Uddannelseskontor
– Opholds- og rejseudgifter til prof. M.Baer (Gert Due Billing) kr. 159.000.

Forskningsstyrelsen/Biotekn Instrumentcentre
– Bioinstrument Centre of Structural and Functional Biology – KU (Sine Larsen) kr. 14.000.000.

EU
– Theoretical studies of electronic and dynamical processes in molecules and clusters (Gert Due Billing) kr. 1.130.800.
– Oxidesurfaces – Reactivity of clean and modified oxide surface (Preben Juul Møller) kr. 1.515.782.
– TRAFSA Therapeutic Recombinant Allergens from Structural Allergology (Michael Gajhede) kr. 2.161.933.
– Manufactering and modeling of nano-scale molecular Electronic Devices (Thomas Bjørnholm) kr. 2.604.000.

INTAS
– State to State vibrational and chemical kinetics (Gert Due Billing) kr. 59.360.

Novo Nordisk Fonden
– Krystallisation af proteiner belyst vha. dynamisk lysspredning (Michael Gajhede) kr. 48.000.

Nordisk Forskerakademi
– Chemical kinetics research network (Matthew S. Johnson) kr. 261.433.

Alfred Benzon's Fond
– Udvikling af medicinsk diagnostik baseret på anvendelse af hyperpolariserede ædelgasser (Kjeld Schaumburg) kr. 380.000.

Dansk Center for Naturvidenskabsdidaktik
– Ph.d.-stipendium (Indførelse af etiske aspekter i kemiundervisningen) til Katrine Krageskov Eriksen (Ole Hammerich) kr. 386.919.

Diverse Fonde
– Afholdelse af TOKS V på KU (Træf for Organisk Kemi-Studerende) (Jesper Wengel) kr. 46.556.

Publikationer

Andersen P., Ólafsson S.N., Flensburg C.: Lead(IV) complexes with phosphinoyldithioformates, $R_2P(O)CS_2$(R=Ph or $PhCH_2$). Syntheses and characterization. Crystal structures of $[PPh_4][S_2CP(O)Ph_2] \cdot 0.5H_2O$, $[PbPh_2\{S_2CP(O)Ph_2\}]$. J. Chem. Soc., Dalton Trans. 2000, s. 4360-4368, 2000.
Avery J., Sauer S.: Many-Particle Sturmians Applied to Molecules. Quantum Systems in Chemistry and Physics I, s. 19-39, 2000.
Avery J., Coletti C.: Generalized Sturmians applied to atoms in strong external fields. Journal of Mathematical Chemistry 27, s. 43-51, 2000.

Avery J., Shim R.: Core Ionization Energies of Atoms and Ions Calculated Using the Generalized Sturmian Method. International Journal of Quantum Chemistry 1, s. 1-7, 2000.

Avery J., Sauer S.: Many-Particle Sturmians Applied to Molecules. Quantum Systems in Chemistry and Physics vol 1, s. 19-39, 2000.

Bak K.L., Koch H., Oddershede J., Christiansen O., Sauer S.P.A.: Atomic integral driven second order polarization propagator calculations of the excitation spectra of naphthalene and anthracene. Journal of Chemical Physics 9, s. 4173-4185, 2000.

Balashev K., Bjørnholm T., Nielsen L.K., Callisen T.H., Svendsen A.: AFM Visualisation of Lipid Bilayer Degradation due to Enzyme Action of Phospholipase A2 and Humicula Lanuginosa Lipase. 117-126 s. The Crete University Press. Crete 2000.

Ballard J., Knight G.P., Auwera J.V., Herman M., Lonardo G.D., Masciarelli G.: An intercomparison of laboratory measurements of absorption cross sections and integrated absorption intensities for HCFC-22. JQSRT 66, s. 109-128, 2000.

Baranov A.V., Petrov V., Vij J.K., Nielsen O.F.: The influence of structural and chemical fluctuations and intermolecular interactions on the boson peak in raman spectra of sodium borate GLASS SYSTEM. John Wiley & Sons, Ltd. 17th Int. Conf., Beijing, s. 634-635, 2000.

Beukes J.A., Nicolaisen F.M.: Infrared absorption cross-sections and integrated absorption intensities for difluoromethane (HFC-32) and 1,1,1,2- tetrafluoroethane (HFC-134a) in the 650-50 cm^{-1} region. Journal of Quantitative Spectroscopy & Radiative Transfer 66, s. 185-198, 1999.

Billing G.D., Coletti C.: Quantum-Classical Methods: a Quantum-Classical Approach to Diatom-Diatom Reactive Scattering and VV Energy Transfer. i: Reaction and Molecular Dynamics s. 257-270, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, Berlin 2000.

Billing G.D.: Quantum-Classical Methods. i: Reaction and Molecular Dynamics s. 115-129, Springer, Berlin 2000.

Billing G.D., Coletti C.: Rate constants for energy transfer in carbon monoxide. Journal of Chemical Physics 12, s. 4869-4875, 2000.

Billing G.D.: Electron-hole pair excitation in molecule-surface collisions. Journal of Chemical Physics 1, s. 335-343, 2000.

Billing G.D., Adhikari S.: Four-dimensional quantum and two-dimensional classical mechanical study of molecule-surface interactions. Journal of Chemical Physics 8, s. 3884-3889, 2000.

Billing G.D., Adhikari S.: The time-dependent discrete variable representation method in molecular dynamics. Chemical Physics Letters 321, s. 197-204, 2000.

Billing G.D., Adhikari S.: A time-dependent discrete variable representation method. Journal of Chemical Physics 4, s. 1409-1414, 2000.

Billing G.D., Adhikari S.: The geometric phase effect in chemical reactions. Chemical Physics 259, s. 149-172, 2000.

Billing G.D.: Quantum-classical formulation of molecular dynamics: the second quantization formulation of hydrogen-copper collisions. Journal of Molecular Structure 501-502, s. 519-528, 2000.

Billing G.D., Henriksen N.E., Hansen F.Y.: Apparent tunneling in chemical reactions. Chemical Physics Letters 330, s. 139-145, 2000.

Billing G.D., Coletti C.: Quantum-classical calculation of cross sections and rate constants for the H_2+CN→HCN+H reaction. Journal of Chemical Physics 24, s. 11101-11108, 2000.

Billing G.D., Markovic N.: Analyses of the semi-classical wavepacket approach to chemical reactions: the F + H_2→ HF + H reaction. Molecular Physics 21, s. 1771-1781, 2000.

Billing G.D., Zenevich V.A., Jolicard G.: Vibrational-rotational energy transfer in H_2- H_2 collisions: III. Ortho-ortho collisions. Molecular Physics 21, s. 1691-1695, 2000.

Boesen T., Madsen C., Henriksen U., Dahl O.: Preparation of *N*-(alk-1-enyl) nucleobase compounds by Horner and Horner-Wadsworth-Emmons reactions. J. Chem. Soc., Perkin Trans. 1 2000, s. 2015-2021, 2000.

Bondensgaard K., Petersen M., Singh S.K., Rajwanshi V.K., Kumar R., Wengel J.T., Jacobsen J.P.: Structural studies of LNA:RNA duplexes by NMR: Conformations and implications for RNase H activity. Chemistry – A European Journal 6, s. 2687-2695, 2000.

Bøggild P., Grey F., Hassenkam T., Greve D.R., Bjørnholm T.: Direct Measurement of the Microscale Conductivity of Conjugated Polymer Monolayers. Advanced Materials 13, s. 947-950, 2000.

Christensen U.: pH-dependence of the fast step of maltose hydrolysis catalysed by glucoamylase G1 from *Aspergillus niger*. Biochem. J. 349, s. 623-628, 2000.

Encarnación R.D., Sandoval E., Malmstrøm J., Christophersen S.C.: Calafianin, a bromotyrosine derivative from the marine sponge *Aplysina gerardogreeni*. Journal of Natural Products 63, s. 874-875, 2000.

Eriksen T.A., Kadziola A., Bentsen A-K.K., Harlow K.W., Larsen S.: Structural basis for the function of *Bacillus subtilis* phosphoribosyl-pyrophosphate synthetase. Nature Structural Biology Vol.7, 4, s. 303-308, 2000.

Flensburg C., Madsen D.: Atoms in crystals – from experimental charge densities. Acta Crystallographica A56, s. 24-28, 2000.

Frøsig L., Nielsen O.J., Bilde M., Wallington T.J., Orlando T.P., Tyndall G.S.: Kinetics and Mechanism of the Reaction of CI Atoms with Nitrobenzene. The Journal of Physical Chemistry A Volume 104, Number 48, s. 11328-11331, 2000.

Gotfredsen C.H., Viswanadham G., Jørgensen P.N., Wengel J.T., Jacobsen J.P.: NMR structure of a DNA duplex containing the modified nucleotide 3'-*C*-(hydroxymethyl) thymidine. Asian Chemistry Letters 4, s. 171-184, 2000.

Grayson M., Sauer S.P.A.: The computation of Karplus equation coefficients and their components using self-consistent field and second-order polarization propagator methods. Molecular Physics 23, s. 1981-1990, 2000.

Hammerich O., Henriksen R.M., Kamounah F.S.: The first stepsin the Electropolymerization of Pyrroles. 9-12 s. Pennington 2000.

Hammershøi A., Pearce D.A., Harrowfield J.M., Sargeson A.M.M.: A simple regiospecific strategy for labelling hydrogen atoms in α-amino acids. Chem. Commun. 2000, s. 2431-2432, 2000.

Hammerum S., Henriksen T.: The rearrangement and simple cleavage of metastable octanamine radical cations.

International Journal of Mass Spectrometry 199, s. 79-89, 2000.

Hammerum S., Henriksen J., Henriksen T., Sølling T.I.: Methyl loss from conventional and distonic isomers of $C_3H_7N^{+1}$. International Journal of Mass Spectrometry 195, s. 459-466, 2000.

Hammerum S.: The 1,2-migration of NH_3 in protonated γ-aminoalkyl radicals. International Journal of Mass Spectrometry 199, s. 71-78, 2000.

Harnung S.E.: Lærebog i Miljøkemi. 300 s. Teknisk Forlag, 1999.

Harnung S.E.: Kemiske forelæsningsforsøg. 189 s. Teknisk Forlag, 2000.

Harris P.H., Poulsen J-C.N., Jensen K.F., Larsen S.: Structural Basis for the Catalytic Mechanism of a Proficient Enzyme: Orotidine 5'-Monophosphate Decarboxylase. Biochemistry Vol.39,15, s. 4217-4224, 2000.

Haselmann K.F., Laturnus F., Svensmark B., Grøn C.: Formation of chloroform in spruce forest soil – results from laboratory incubation studies. Chemosphere 41, s. 1769-1774, 2000.

Henriksen A.S., Anthoni U., Nielsen T.H., Sørensen J., Christophersen S.C., Gajhede M.: Cyclic lipoundecapeptide tensin from *Pseudomonas fluorescens* strain 96.578. Acta Crystallographica C C56, s. 113-115, 2000.

Henriksen U.: Facile synthesis of *N*-(1-alkenyl) derivatives of 2,4- pyrimidinediones. Nucleosides, Nucleotides and Nucleic Acids 19(7), s. 1093-1100, 2000.

Hilden I., Leggio L.L., Larsen S., Poulsen P.: Characterisation and Crystallisation of an active N- terminally Truncated Form of the *Escherichia coli* Glycogen Branching Enzyme. Euro. J. Biochem. 267, s. 2150-2155, 2000.

Hunding A., Engelhardt R.: Self-Organization and Evolution in a simulated cross catalyzed network. Orgins of Life and Evolution of the Biosphere 30, s. 439-457, 2000.

Hunding A., Kærn M., Menzinger M.: A chemical flow system mimics waves of gene expression during segmentation. Biophysical Chemistry 87, s. 121-126, 2000.

Hunding A., Kærn M., Menzinger M.: Segmentation and Somitogenesis Derived from Phase Dynamics in Growing Oscillatory Media. J. theor. Biol. 207, s. 473-493, 2000.

Jakobsen K.L., Westh P., Christensen D.H., Nielsen O.F.: Raman spectroscopic and thermodynamic investigations of water/lysozyme mixtures. From very low hydration in aquous solution. John Wiley & Sons, Ltd. Section 19, s. 984-985, 2000.

Jensen T.R., Kjær K., Howes P.B., Svendsen A., Balashev K., Reitzel N., Bjørnholm T.: Model Systems for Biological Membranes Investigated by Grazing-incidence X-ray Diffraction and Specular Reflectivity. 127-139 s. Crete University Press. Crete

Jensen T.S., Wang P., Arvin E., Svensmark B.: Quantification of Compositional Changes of Petroleum Hydrocarbons by GC/FID and GC/MS during a Long-Term Bioremediation Experiment. Soil and Sediment Contamination 9(6), s. 549-577, 2000.

Johnson M.S.: The First Informal Conference on Reaction Kinetics. T1-30 og P1-25 s. København 2000.

Johnson M.S.: Infrared Microspectroscopy at MAX-lab 2000-03-29. 14 sektioner Lund University 2000.

Jørgensen L.B., Nielsen P., Wengel J.T., Jacobsen J.P.: The solution structure of a DNA duplex containing a single 1-(2-*O*,3-*C*-ethylene-beta-D- arabinofuranosyl)thymidine nucleoside. Journal of Biomolecular Structure and Dynamics 18, s. 45-57, 2000.

Kirillov S.A., Nielsen O.F.: Boson peak in the low-frequency Raman spectra of an ordinary liquid. Journal of Molecular Structure 526, s. 317-321, 2000.

Kristensen S.M., Siegal G., Sankar A., Driscoll P.C.: Backbone Dynamics of the C-terminal SH2 Domain of the p85 β Subunit of Phosphoinositide 3-kinase: Effect of Phosphotyrosine-Peptide Binding and Characterization of Slow Conformational Exchange Processes. JMB 299, s. 771-788, 2000.

Kværnø L., Kumar R., Dahl B.M., Olsen C.E., Wengel J.T.: Synthesis of abasic locked nucleic acid and two *seco*- LNA derivatives and evaluation of their hybridization properties compared with their more flexible DNA counterparts. The Journal of Organic Chemistry 65, s. 5167-5176, 2000.

Kværnø L., Koshkin A., Sørensen M.D., Wengel J.T.: Convenient syntheses of 7-hydroxy-1-hydroxymethyl-3-(thymin- 1-yl)-2,5-dioxabicyclo[2.2.1]heptanes: alpha-L-ribo. and alpha-L-xylo-configured LNA nucleosides. Journal of Organic Chemistry 65, s. 5161-5166, 2000.

Larsen N.W., Christiansen H.A.: Internal rotation and dipole moment of 1,4-difluoro-2-butyn studied by microwave spectroscopy. Asian Chemistry Letters Vol 4, Nos 1 & 2, s. 25-31, 2000.

Larsen R.W., Larsen N.W., Nicolaisen F.M., Sørensen G.O., Beukes J.A.: Measurements of ^{18}O-Enriches Ozone Isotopomer Abundances Using High-Resolution Fourier Transform Far-IR Spectroscopy. Journal of Milecular Spectroscopy 200, s. 235-247, 2000.

Leggio L.L., Jenkins J., Harris G.W., Pickersgill R.W.: X-Ray Crystallographic Study of Xylopentaose Binding to *Pseudomonas fluorescens* Xylanase A. Proteins: Structure, Function, and Genetics 41, s. 362-373, 2000.

Lixin M., Ma L., Led J.J.: Determination by High Field NMR Spectroscopy of the Longitudial Electron Relaxation Rate in Cu(II) Plastocyanin from *Anabaena variabilis*. Journal of the American Chemical Society 32, s. 7823-7824, 2000.

Ma L., Jørgensen A-M.M., Sørensen G.O., Ulstrup J., Led J.J.: Elucidation of the Paramagnetic R_1 Relaxation of Heteronuclei and Protons in Cu(II) Plastocyanin from *Anabaena variabilis*. Journal of the American Chemical Society Volume 122, Number 39, s. 9473-9485, 2000.

Malmstrøm J., Christophersen S.C., Frisvad J.C.: Secondary metabolites characteristic of *Penicillium citrinum*, *Penicillum steckii* and related species. Phytochemistry 54, s. 301-309, 2000.

Malmstrøm J., Frisvad J.C.: Secondary metabolites characteristic of *Penicillium cintrinum*, *Penicicillum steckii* and related species. Phytochemistry 54, s. 301-309, 2000.

Meldgaard M., Wengel J.T.: Bicyclic nucleosides and conformational restriction of oligonucleotides. J. Chem. Soc., Perkin Trans. 1 2000, s. 3539-3554, 2000.

Michelsen K., Glerup J., Goodson P.A., Hodgson D.J., Rychlewska U., Weihe H.: Synthesis and characterization of monomeric and dimeric manganese(II) and zinc(II) complexes of pyridine-2- carboxaldoxime. Bull. Chem. Soc. Ethiopia 14, s. 129-141, 2000.

Minasov G., Teplova M., Nielsen P., Wengel J.T., Egli M.: Structural basis of cleavage by RNase H of hybrids of arabinonucleic acids and RNA. Biochemistry 39, s. 3525-3532, 2000.

Moreno Y.M., Christensen D.H., Nielsen O.F.: A NIR-FT-Raman spectroscopic study of amber. Asian Journal of Spectroscopy 4, s. 49-56, 2000.

Mølgaard A., Kauppinen S., Larsen S.: Rhamnogalacturonan acetylesterase elucidates the structure and function of a new family of hydrolases. Structure 8, s. 373-383, 2000.

Møller (gæste-editor) P.J., Feidenhans'l (gæste-editor) R., Adams D.L.: Proceedings of the Ninth International Conference on Solid Films and Surfaces. i: Solid Films and Surfaces s. 677, Preben Juul Møller, Robert Feidenhans'l, David L. Adams, Elsevier Science Publishers, The Netherlands 1999.

Møller P.J., Komolov S.A., Lazneva E.F.: A total current spectroscopy study of metal oxide surfaces: II. Unoccupied electronic states on TiO_2(110) and $SrTiO_3$(100) surfaces. J. Phys.: Condens. Matter 12, s. 7705-7711, 2000.

Nielsen C.B., Singh S.K., Wengel J.T., Jacobsen J.P.: The solution structure of a locked nucleic acid (LNA) hybridized to DNA. Journal of Biomolecular Structure & Dynamics 17, s. 175-191, 1999.

Nielsen K.E., Singh S.K., Wengel J.T., Jacobsen J.P.: Solution structure of an LNA hybridized to DNA: NMR study of the d($CT^LGCT^LT^LCT^LGC$):d(GCAGAAGCAG) duplex containign four locked nucleotides. Bioconjugate Chemistry 11, s. 228-238, 2000.

Nielsen L.K., Vishnyakov A., Mouritsen O.G., Jørgensen K., Bjørnholm T.: Nanometre-scale structure of fluid lipid membranes. J. Phys.:Condens. Matter 12, s. 309-314, 2000.

Nielsen L.K., Mouritsen O.G., Bjørnholm T.: Fluctuations caught in the act. Nature Vol. 404, s. 352,

Nielsen O.F.: Raman spectroscopic studies of fast collective motions in liquid amides and in proteins studied by cw laser excitation. Asian Journal of Physics Vol 9, No.2, s. 134-144, 2000.

Nielsen O.F., Johansson C., Jakobsen K.L., Christensen D.H., Wiegell M.R., Pedersen T., Gniadecka M., Wulf H.C., Westh P.: Optical Devices and Diagnostics in Materials Science. Proceedings of SPIE Reprint Volume 4098, s. 160-168, 2000.

Nielsen S.E., Dubois A., Hansen J.P., Wang J.: Left/right capture asymmetry in He^{2+}-Na(39-1) collisions: classical versus quantal collision dynamics. J. Phys. B: At. Mol. Opt. Phys. 33, s. 197-202, 2000.

Nielsen S.E., Roller-Lutz Z., Wang Y., Lutz H.O., Dubois A.: Quatum-mechanically complete study of charge transfer from nonisotropic initial to nonisotropic final states in H^+-Na ($3p^{+-1}$) collisions. Physical Review A 61, s. 022710-1-9, 2000.

Nissum M., Shabanova E., Nielsen O.F.: The Sedond-Order Raman spectrum of ^{13}C Diamond: An Introduction to Vibrational Spectroscopy of the Solid State. Journal of Chemical Education Vol.77, s. 633-637, 2000.

Nørager S.C., Björnberg O., Jensen K.F., Larsen S.: Dihydroorotate Dehydrogenase from *Escherichia coli*. European Synchrotron Radiation Facility, Highlights 2000 1/2000, s. 16-17, 2000.

Nørrevang M.B., Abildgaard F., Kristensen S.M., Led J.J.: Solution conformation of the insulin B-chain fragment B23- B29. Asian Chemistry Letters Vol 4, Nos 1 & 2, s. 159-170, 2000.

O'Donoghue S.I., Chang X., Abseher R., Nilges M., Led J.J.: Unraveling the symmetry ambiguity in a hexamer: Calculation of the R_6 human insulin structure. Journal of Biomolecular NMR 16, s. 93-108, 2000.

Ogilvie J.F., Oddershede J., Sauer S.P.A.: The rotational *g* factor of diatomic molecules in state $^1\Sigma^-$ or 0^+. Advances in Chemical Physics 111, s. 475-536, 2000.

Olsen A.G., Rajwanshi V.K., Nielsen C., Wengel J.T.: Synthesis and evaluation of anti-HIV-1 activity of 3'-azido-3'dexoy-2'-*O*,4'-*IC*-methylene-linked bicyclic thymine nucleosides. J. Chem. Soc., Perkin Trans 1 2000, s. 3610-3614, 2000.

Pang C.L., Haycock S.A., Raza H., Møller P.J., Thornton G.: Structures of the 4x1 and 1x2 reconstructions of $SnOz_2$(110). Physical Review B 12, s. 7775-7778, 2000.

Perova T.S., Shaganov I.I., Vij J.K., Nielsen O.F., Perov P.A.: International field correction of the far-infrared spectra of acetonitrile at different temperatures. Asian Chemistry Letters Vol. 4 Nos. 1 & 2, s. 191-199, 2000.

Petersen M.B., Nielsen C.B., Nielsen K.E., Jensen G.A., Bondensgaard K., Singh S.K., Rajwanshi V.K., Koshkin A., Dahl B.M., Wengel J.T., Jacobsen J.P.: The confirmations of locked nucleic acids (LNA). Journal of Molecular Recognition 13, s. 44-53, 2000.

Pfundheller H.M., Bryld T., Olsen C.E., Wengel J.T.: Oligonucleotides containing novel 4'-*C*- or 3'-*C*-(Aminoalkyl)-branched thymidines. Helvetica Chimica Acta 83, s. 128-151, 2000.

Provasi P.F., Aucar G.A., Sauer S.P.A.: The use of locally dense basis sets in the calculation of indirect nuclear spin-spin coupling constants: The vicinal coupling constants in H_3C-CH_2X (X=H, Cl, Br, I. Journal of Chemical Physics 14, s. 6201-6208, 2000.

Rahbæk L., Frisvad J.C., Christophersen S.C.: An amendment of *Aspergillus* section *Candidi* based on chemotaxonomical evidence. Phytochemistry 53, s. 581-586, 2000.

Raj H.G., Parmar V.S., Jain S.C., Kohli E., Ahmad N., Tyagi Y.K., Sharma S.K., Wengel J.T., Olsen C.E.: Mechanism of biochemical action of substituted 4- methylbenzopyran-2-ones. Part 7. Biorganic & Medicinal Chemistry 8, s. 1707-1712, 2000.

Raj H.R.G., Parmar V.S., Jain S.C., Goel S., Tyagi Y.K., Sharma S.K., Olsen C.E., Wengel J.T.: Mechanism of biochemical action of substituted 4- methylbenzopyran-2-ones. Part 6. Hydrolysys of 7,8- diacetoxy-4-methylcoumarin by a novel deacetylase in rat liver microsomes – a simple method for assay and characterization. Bioorganic & Medicinal Chemistry 8, s. 233-237, 2000.

Rajwanshi V.K., Håkansson A.E., Sørensen M.D., Pitsch S., Singh S.K., Kumar R., Nielsen P.: The eight stereoisomers of LNA (locked nucleic acid): A remarkable family of strong RNA binding molecules. Angewandte Chemie 39, s. 1656-1659, 2000.

Rajwanshi V.K., Håkansson A.E., Sørensen M.D., Pitsch S., Singh S.K., Nielsen P., Wengel J.T.: The eight stereoisomers of LNA (Locked Nucleic Acid): A remarkable family of strong RNA binding molecules. Angewandte Chemie, Int. Ed. 39, s. 1656-1659, 2000.

Reitzel N., Greve D.R., Bjørnholm T., Kjaer K., Howes P.B., Jayaraman M., McCullough R.D., Savoy S., McDevitt J.T.: Self-Assembly of Conjugated Polymers at the Air/Water Interface. Structure and Properties of Langmuir and Langmuir-Blodgett Films of Amphiphilic Regioregular Polythiophenes. Journal of the American Chemical Society 24, s. 5788-5800, 2000.

Reynisson J., Balakrishnan G., Wilbrandt R., Harrit N.: Vibrational spectroscopic and quantum chemical studies of the trioxatriangulenium carbocation. Journal of Molecular Structure 520, s. 63-73, 2000.

Reynisson J., Vejby-Christensen L., Wilbrandt R., Berg R.H., Harrit N.: Structural properties of DNO investigated with pyrene excimer formation. J. Pept. Sci. 6(12), s. 603-611, 2000.

Rowland P., Nørager S.C., Jensen K.F.J., Larsen S.: Crystallization and preliminary X-ray studies of membrane-associated *Escherichia coli* dihydroorotate dehydrogenase. Acta Crystallographica, Biological Crystallography D56, s. 659-661, 2000.

Rowland P., Nørager S.C., Jensen K.F., Larsen S.: Structure of Dihydroorotate Dehydrogenase B: Electron Transfer between Two Flavin Groups Bridged by an Iron- Sulphur Cluster. Structure 8, s. 1227-1238, 2000.

Sarma C.R., Palmieri P., Rettrup S.: A graphical scheme for addressing determinants in large configuration interaction treatments. Molecular Physics 21, s. 1851-1856, 2000.

Sauer J., Sigurdskjold B., Christensen U., Frandsen T.P., Mirgorodskaya E., Harrison M., Roepstorff P., Svensson B.: Glucoamylase: structure/function relationships, and protein engineering. Biochim. Biophys. Acta 1543, s. 275-293, 2000.

Sauer S.P.A., Raynes W.T.: Unexpected differential sensitivity of nuclear spin-spin- coupling constants to bond stretching in BH_4^-, NH_4^+, and SiH_4. Journal of Chemical Physics 8, s. 3121-3129, 2000.

Sauer S.P.A., Packer M.J.: 7 The *ab initio* calculation of molecular properties other than the potential energy surface. i: Computational Molecular Spectroscopy s. 222-252, Per Jensen and Philip R. Bunker (eds.), England 2000.

Schæffer C.E.: Extension of ligand-field theory to encompass bridged structures. Emphasis on the angular overlap model. Inorganica Chimica Acta 300-302, s. 1035-1076, 2000.

Shibaev P.V., Schaumburg K., Bjørnholm T.: Twisted Nematics: Conformation of Chiral Dopants. Mol. Cryst. Liq. Cryst. Vol. 338, s. 181-195, 2000.

Szunerits S., Utley J.H.P., Nielsen M.F.: Electro-organic reactions. Part 50. Quinodimethane chemistry. Part 1. Electrochemical generation and characterization of p-quinodimethanes. J. Chem.Soc., Perkin Trans. 2, s. 669-675, 2000.

Sørensen H.O., Stuhr-Hansen N., Henriksen L., Larsen S.: Structural characterization of protonated benzeneseleninic acid, the dihydroxy selenonium ion. Acta Cryst. B 56, s. 1029-1034, 2000.

Sørensen M.D., Meldgaard M., Rajwanshi V.K., Wengel J.T.: Branched oligonucleotides containing bicyclic nucleotides as branching points and DNA or LNA as triplex forming branch. Bioorganic & Medicinal Cheminstry Letters 10, s. 1853-1856, 2000.

Sørensen P.G., Hynne F., Danø S.: Dynamics of yeast cell populations. i: Physical Chemistry 2000 s. 12-19, Slobodan Ribnikar and Slobodan Anic, The Society of Physical Chemists of Serbia, Yugoslavia 2000.

Sørensen P.G., Hynne F., Ipsen M.: Amplitude equations for reaction-diffusion systems with a Hopf bifurcation and slow real modes. Physica D 136, s. 66-92, 2000.

Sørensen P.G., Ipsen M., Kramer L.: Amplitude equations for description of chemical reaction- diffusion systems. Physics Reports 337, s. 193-235, 2000.

Sørensen P.G., Ipsen M.: Finite Wavelength Instabilities in a Slow Mode Coupled Complex Ginzburg-Landau Equation. Physical review letters 11, s. 2389-2392, 2000.

Sørensen P.G., Pons A.J., Sagués F.: Pattern Formation in the Methylene-Blue-Glucose Systems. The Journal of Physical Chemistry B 10, s. 2251-2259, 2000.

Toxvaerd S.: Molecular Dynamics Simulations of Isomerization Kinetics in Condensed Fluids. Physical Review Letters 85, s. 4747-4750, 2000.

Toxvaerd S.: Dynamics of complex molecular systems: Molecular dynamics simulations of enzyme catalysis, polymer growth and phase separations. Journal of Molecular Liquids 84, s. 99-110, 2000.

Toxvaerd S., Peters G.H., Dahmen-Levison U., de Meijere K., Brezesinski G., Möhwald H., Svendsen A., Kinnunen P.K.J.: Influence of Surface Properties of Mixed monolayers on Lipolytic Hydrolysis. Langmuir 16, s. 2779-2788, 2000.

Wahlestedt C., Salmi P., Good L., Kela J., Johnsson T., Hökfelt T., Broberger C., Porreca F., Lai J., Ren K., Ossipov M., Koshkin A., Jakobsen N., Skouv J., Ørum H., Jakobsen M.H., Wengel J.T.: Potent and nontoxic antisense oligonucleotides containing locked nucleic acids. Proceedings of the National Academy of Sciences USA 97, s. 5633-5638, 2000.

Wallington T.J., Schneider W.F., Barnes I., Becker K.H., Sehested J., Nielsen O.J.: Stability and infrared spectra of mono-, di-, and trichloromethanol. Elsevier Chemical Physics Letters 322, s. 97-102, 2000.

Weihe H., Güdel H.U.: Magnetic Exchange Across the Cyanide Bridge. Comments Inorg. Chem. Vol. 22, No. 1-2, s. 75-103, 2000.

Weihe H., Güdel H.U., Toftlund H.: Superexchange in Magnetic Insulators: An Interpretation of the Metal-Metal Charge Transfer Energy in the Anderson Theory. Inorganic Chemistry Vol. 39, no. 7, s. 1351-1362, 2000.

Wigglesworth R.D., Raynes W.T., Kirpekar S., Oddershede J., Sauer S.P.A.: Nuclear magnetic shielding in the acetylene isotopomers calculated from correlated shielding surfaces. Journal of Chemical Physics 2, s. 736-746, 2000.

Wigglesworth R.D., Raynes W.T., Kirpekar S., Oddershede J., Sauer S.P.A.: Nuclear spin-spin coupling in the acetylene isotopomers calculated from *ab initio* correlated surfaces for ^1J(C,H), ^1J(C,C), ^2J(C,H), and ^3J(H,H). Journal of Chemical Physics 8, s. 3735-3746, 2000.

Willemoes M., Hove-Jensen B., Larsen S.: Steady State Kinetic Model for the Binding of Substrates and Allosteric Effectors to *Escherichia coli* Phosphoribosyl-diphosphate Synthase. Journal of Biological Chemistry 45, s. 35408-35412, 2000.

Zhang S-L., Zhu B-f.: Seventeenth international conference on raman spectroscopy (ICORS 2000). John Wiley & Sons, Ltd. Section 23, s. 1148-1149, 2000.

Zhang S-L., Zhu B-f.: Collectivity of amide-1 modes in amides and peptides use of isotope substitution. John Wiley & Sons, Ltd. Section 19, s. 982-983, 2000.

Zhining X., Young L., Pei Y., Svensmark B.: Determination of Labile Species of Copper in a Proteose Peotone by Stripping Voltammetry. China Journal of Instrumental Analysis Vol. 19, No. 3, s. 1-2, 2000.

Zhining X., Shang-you X., Guan-yun S., Yu-shu Y., Svens-

mark B.: The Application of Multi-Pulse Stripping Amperometric Detection to Capillary Electrophoresis. Chinese Journal of Chromatography Vol. 18 No. 5, s. 1-2, 2000.

Åstrand P-O., Sommer-Larsen P., Hvilsted S., Ramanujan P.S., Bak K.L., Sauer S.P.A.: Five-membered rings as diazo components in optical data storage devices: an ab initio investigation of the lowest singlet excitation energies. Chemical Physics Letters 325, s. 115-119, 2000.

Åstrand P-O., Ramanujam P.S., Hvilsted S., Bak K.L., Sauer S.P.A.: Ab Initio Calculation of the Electronic Spectrum of Azobenzene Dyes and Its Impact on the Design of Optical Data Storage Materials. J. Am. Chem. Soc. 122, s. 3482-3487, 2000.

Studienævnet for Kemi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod Kemistudienævnet af: Studentermedlemmer: Katja S. Grunnet, Susanne Guldberg (næstformand), Christian Schack Pedersen, Christian Tortzen, Nanna Hjort Vidkjær.

Lærermedlemmer: Knud Andersen, Michael Gajhede (studieleder), Lars Henriksen, Niels Wessel Larsen og Ole Mønsted (vicestudieleder).

Pr. 1.8.00 Fratrådte Knud Andersen p.g.a. pension og Axel Hunding tiltrådte.

Studievejledere: Camilla Lundbye og Rasmus Mackeprang.

Beretning

Kemistudienævnet (KS) har oprettet et nyt kursus: "Intensivt projektarbejde for udenlandske studerende". Kurset sigter mod gæstestuderende på ophold ved Københavns Universitet af varighed omkring 1/2 år. KS har desuden gennemført en række justeringer af kurser, for eksempel ændret på forholdet mellem eksaminatorietimer og forelæsninger.

KS har gennemført en undersøgelse af varigheden af kandidatstudiet i kemi og miljøkemi. Studielederen har ført individuelle samtaler med de få studerende (i alt 7), som har været indskrevet på kandidatuddannelserne i mere end 4 år. Undersøgelsen afslørede, at baggrundene for de forlængede studietider var meget forskellige, og at generelle løsninger ikke ligger lige for.

Der er blevet gennemført en undersøgelse af hvor kandidater i kemi, fysik og matematik har fået ansættelse efter uddannelsen. Denne undersøgelse viste, at kandidaterne i kemi og miljøkemi stort set alle var i arbejde, og at størstedelen af kandidaterne er ansat i private virksomheder.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Kemi	Matema.	Fysik	Datalogi	Biologi	Øvr.nat.	Human.	Meritoverført	I alt
Kemi	154,00	13,00	4,83	3,75	12,08	0,54	0,58	3,79	192,58
Biokemi	81,5								
Matematik	4,33								
Fysik	5,92								
Datalogi	0,67								
Biologi	45,29								
Idræt	0,08								
Geologi	3,54								
Geografi	0,71								
Merit- og gæstestud.	2,67								
I alt	298,71								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

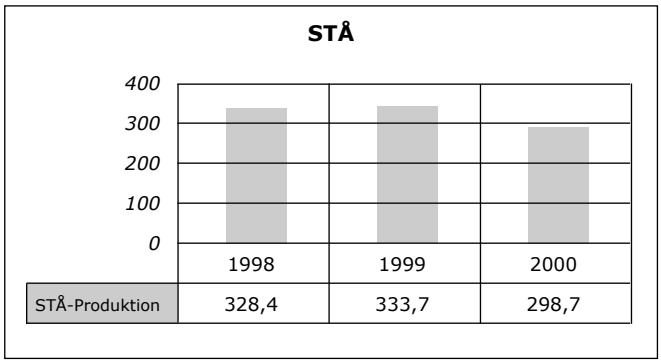

Studieleder Michael Gajhede

Niels Bohr Institutet for Astronomi, Fysik og Geofysik

Ledelse pr. 1.2.2000

Bestyrelse for NBIfAFG
Nils O. Andersen (formand), Hanne N. Christensen, Claus U. Hammer, John Renner Hansen (næstformand), Steffen Bo Hansen, Per Hedegård, Åke Nordlund, Kristoffer Haldrup, Michael Galouzis.

Afdelingsbestyrelse for AO
Henning Jørgensen (formand), Jens Knude, Åke Nordlund, Per Kjærsgaard Rasmussen (næstformand), Karl Augustesen, Niels Michaelsen, Lise Christensen, Brian Lindgren Jensen.

Afdelingsbestyrelse for GA
Aksel Walløe Hansen (formand), Klaus Mosegaard, Charlotte Barnkob, Niels Kristian Højerslev, Steffen Bo Hansen.

Afdelingsbestyrelse for NBI
Jens Lyng Petersen (formand), Gudrun Hagemann (næstformand), Hans Bøggild, Jette Sørensen, John Renner Hansen, Mogens Høgh Jensen, Poul Olesen, Ulla Holm, Børge Svane Nielsen, Ulrik Beierholm, Jakob Svagin, Peter Zeiler Skands.

Afdelingsbestyrelse for ØL
Finn Berg Rasmussen (formand), Per Hedegård (næstformand), Edgar Meissner, Susan Blak Nyrup.

Forskningsudvalg
Andrew D. Jackson (formand), Klaus Mosegaard, Jens Hjorth, Jens Als-Nielsen, Mogens Høgh Jensen, Louise N. Christensen.

Undervisningsudvalg
Erik Johnson (formand), Poul Erik Damgaard, Jens Knude, Jørgen Peder Steffensen, Kristoffer Haldrup, Karsten Scheibye-Knudsen, Christian P. Ryder, Line Jensen.

Ph.d.-udvalg
Jens Jørgen Gaardhøje (formand), Preben Alstrøm, Jens Viggo Clausen, Dorthe Dahl-Jensen, Poul Henrik Damgaard, Karsten Flensberg, Poul Erik Lindelof, Niels P. Basse.

Kollokvieudvalg
Charlotte Fløe Kristjansen (formand), Peter Ditlevsen, Jan W. Thomsen, Steen Hannestad, Jens Hjort, Jesper Gjerløv.

Bestyrelse for Nanolaboratoriet
Jens Als-Nielsen (NBIfAFG), Niels Egede Christensen, Aarhus Universitet (formand), Mogens Rysholt Poulsen, COM, DTU.

Samarbejdsudvalget
Nils O. Andersen (formand), Aksel Walløe Hansen, Henning Jørgensen, Jens Lyng Petersen, Finn Berg Rasmussen, Arne Lindahl (næstformand), Bjarne Andresen, Fin Hansen, Inger Jensen, Kirsten Mortensen, Ib Vinde.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven.

Adresse
Blegdamsvej 17
2100 København Ø
Telefon 35 32 52 09
Fax 35 43 10 87
NBIfAFG@NBI.dk
nyserv.fys.ku.dk/AGF/

Direktørens årsberetning

Indflytningen af Symbionafdelingen af Kemisk Institut til H.C. Ørsted Institutet i efteråret 2000 gav også mulighed for at optimere fysikernes lokaleudnyttelse på forskellig vis, således at mulighederne for fagligt og uddannelsesmæssigt samarbejde mellem fysik og kemi vil få bedre kår i fremtiden. Fagligt ved at centrale dele af KIKU's aktiviteter indenfor nanovidenskab inviteres ind i stueetagen i D-fløjen, tæt på nært beslægtede aktiviteter hos fysikerne. For at skabe den bedst mulige organisatoriske ramme, dannes et egentligt "Center for Nanovidenskab" med professor Thomas Bjørnholm (kemi) som centerleder og docent Poul Erik Lindelof (fysik) som vicecenterleder. Professor Jens Als-Nielsens Røntgenfysikgruppe indgår ligeledes i centret. Uddannelsesmæssigt er det besluttet at flytte de kemiske og fysiske undervisningsforsøg (KUF og FUF) sammen i nyrenoverede lokaler på 1. sal i D-fløjen, med et fælles auditorium i midten. Dette giver mulighed for, at KIKU og NBIfAFG i fællesskab kan lægge grunden til en ny udadrettet aktivitet, døbt H.C. Ørsted Ungdomslaboratoriet. Her er det tanken at tilbyde gymnasie- og folkeskoleklasser mulighed for at udføre forsøg, som de ikke kan lave i skolen af f.eks. ressourcemæssige grunde. Det nødvendige eksperimentelle apparatur hertil er under anskaffelse for midler doneret af private fonde og firmaer i anledning af fakultetets 150-års jubilæum. Endvidere lykkedes det på samme etage at frigøre nogle kontorer, som i startfasen skal danne rammen for fakultetets nye Center for Naturfagenes Didaktik. Mens dette skrives, er håndværkerne fortsat meget aktive i D-bygningen, men konturerne af de nye faciliteter anes klart gennem støvskyerne.

Rokeringerne giver også lejlighed til at realisere et par andre ønsker. Den store "acceleratorkælder" under vandrehallen på H.C. Ørsted Institutet er frigjort til indretning af en meget stor fryser, hvor iskernerne fra glaciologernes Grønlandsekspeditioner gennem mange år nu kan opbevares samlet og under betryggende forhold. Dette åbner nye faglige perspektiver, som fortjener yderligere overvejelser. Det lykkedes endvidere ved fakultetets mellemkomst at frigøre bygningen Henrik Harpestrengsvej 5, som er en del af Rockefellerkomplekset, beliggende umiddelbart bag hovedbygningen. Marsgruppen overflyttes fra D-fløjen på HCØ til denne bygning, hvor også glaciologer og fastjordsfysikere rykker ind sammen med medarbejdere fra Dansk Rumforskningsinstitut. Dette nye "Center for Planetforskning" dannes i fællesskab mellem NBIfAFG og DRI med

Dorthe Dahl-Jensen som centerleder. Centret samler således planetforskningsaktiviteterne ved de to institutter, og der planlægges endvidere samarbejdsprojekter med forskergrupper ved fakultets øvrige institutter og museer, samt Risø, DTU og AU. En ny forskerskole indenfor subatomar fysik er oprettet i samarbejde med universitetet i Giessen og med økonomisk støtte fra Forskerakademiet og Københavns Universitet.

Instituttet afprøver som pilotprojekt i 2001 i nært samarbejde med fakultetet fordele og ulemper ved såkaldt totalbudgettering, hvor princippet er en styring af annuum og lønsum under eet, således at den væsentlige styringsparameter er den samlede økonomiske ramme. Annuum, lønsum og eksterne bevillinger udgør for NBIfAFG omkring 150 Mkr årligt. Forberedelsen af denne for os nye form for økonomistyring udføres af en arbejdsgruppe under ledelse af afdelingsbestyrer Jens Lyng Petersen. Det er tanken snarest muligt at ansætte en egentlig institutadministrator, som skal forestå ledelsen af økonomi- og personalestyring, mv. Til støtte for arbejdet med den nødvendige administrative opgradering og omstrukturering har instituttet opnået støtte fra Udviklings- og Omstillingsfonden. Fordelene for instituttet ved en friere styringsmodel er bl.a. muligheden for en mere dynamisk personalepolitik. For instituttets egenfinansierede generationsskifteprogram betyder det, at rekrutteringsstillingerne under dette program kan opslås som faste, ikke tidsbegrænsede, lektorater. De tre første generationsskiftelektorater (teoretisk subatomar fysik, eksperimentel atomfysik, teorien for komplekse systemers fysik) er nu under opslag, ligesom to 5-årige professorater med særlige opgaver ("Birthe Weiss-professorater"). Dette, sammen med besættelsen af et lektorat i meteorologi og et i teoretisk astrofysik – det sidste samfinansieret med Teoretisk Astrofysik Center – gør det muligt at fastholde en rimelig faglig fornyelsestakt, trods de fortsat kraftigt svindende ressourcetildelinger på den faste ramme.

Instituttets bestyrelse har, med tilslutning fra fakultet og konsistorium, fået ministeriets tilladelse til i en forsøgsperiode at styrke sin ekspertise med to af rektor udpegede, eksterne medlemmer, én repræsenterende de fysikrelaterede aktiviteter i det danske uddannelsessystem og én repræsenterende de højteknologiske virksomheder i dansk erhvervsliv. Disse repræsentanter skal bl.a. bidrage til instituttets arbejde med fornyelsen af fysikuddannelserne under hensyntagen til disse vigtige sektorers behov, ligesom efter- og videreuddannelsen af bl.a. gymnasielærere og privat ansatte kan prioriteres med større sikkerhed. Det forventes, at denne nyskabelse vil kunne effektueres i begyndelsen af 2001.

Astronomisk Observatorium

Teleskoper og instrumentprojekter

Astronomisk Observatorium (AO) spiller en hovedrolle i drift og videreudvikling af moderne observationsinstrumenter til gavn for dansk astronomi. Udnyttelsen af AO's 1.5m teleskop ved European Southern Observatory (ESO) i Chile og det Nordiske Optiske Teleskop (NOT), La Palma, Spanien, finansieres af SNF's Instrumentcenter for Jordbaseret Astronomisk Forskning (IJAF), mens selve organisations- og udviklingsarbejdet varetages af AO's stab.

Udvikling af moderne astronomiske detektorsystemer er hjørnestenen i programmet. I årets løb har 1.5m teleskopet fået et nybygget CCD-kamera med 2048x4096 billedelementer. Kombineret med de tidligere forbedringer af kuppel og bygning har dette givet en væsentlig forbedring af den opnåede billedkvalitet. Herudover er der leveret kameraer til Tjekkiet, Usbekistan og Indien; tre kameraer til Sverige og NOT er klar, og der er truffet aftale om bygning af yderligere et til samarbejdspartnere i Spanien. Et nær-infrarødt kamera til NOT er færdigbygget, men dets afprøvning og optimering er forsinket pga. problemer med kølesystem og detektor. Der er anskaffet en restgas-analysator til optimering af vakuum-systemerne og et kontinuert køleaggregat til forenkling af driften af fremtidige laboratorie- og feltkameraer.Kamerasystemerne ved både 1.5m teleskopet, NOT, Carlsberg meridiankredsen og Schmidt-teleskopet i Brorfelde har i øvrigt været i planmæssig drift hele året; ved NOT blev instrumenter bygget ved AO således udnyttet i 77% af al videnskabelig observationstid.

Fremstillingen af nye instrumenter er også fortsat. To spektrografer til Pune og Bangalore, Indien, er færdigbygget og afleveret i årets løb, og der er truffet aftale med Tuorla Observatorium, Finland, om bygning af en større komponent af et nyt vidvinkelkamera til NOT. Til fornyelse af 1.5m teleskopets instrumentering er der udført en række projektstudier og optiske designs til igangsætning i 2001 (J. Andersen, L. Helmer, M.L. Jensen, J. Klougart, H.H. Larsen, N. Michaelsen, P. Nørregaard, L.T. Petersen, P.K. Rasmussen, A.N. Sørensen).

Kosmologi og ekstragalaktisk astronomi

I forbindelse med EU INTAS projektet "Sakharov Oscillations" er der i årets løb foretaget omfattende måleserier af en stribe på himlen for at bestemme anisotropier og polarisation af den kosmiske baggrundsstråling (CMB) med det russiske radioteleskop RATAN-600. CMB signalet i eksisterende og fremtidige målinger er altid meget svagt sammenlignet med forskellige støjkilder; derfor er det uhyre vanskeligt at udtrække CMB signalet fra målingerne. I et afsluttet teoretisk arbejde er der udviklet en ny metode til filtrering af endimensionale datasæt således at det oprindelige CMB power spektrum ikke ændres i modsætning til hvad der sker ved andre filtreringsmetoder.

Ligeledes er arbejdet med analyse af data fra det amerikanske ballonekspeiment MSAM2 fortsat med studiet af det andet observerede område på himlen. Dette studium blev afsluttet i 2000 og det er påvist at CMB signalet i det område er så svagt at der ikke var muligt at udtrække information om den kosmiske baggrundsstråling.

Analysen af infrarøde observationer foretaget med spektrofotometeret, ISOPHOT, på ESA's Infrared Space Observatory (ISO) i feltet SA57 er afsluttet og resultaterne for de detekterede meget svage infrarøde kilder er publiceret. Ligeledes er studiet med ISOPHOT af svage infrarøde kilder i fem galaksehobe blevet fortsat og afsluttet. Der findes tilsyneladende meget få infrarøde kilder i galaksehobe og de få, der er detekteret, er filamenter eller superposition af punktkilder. Enkelte punktkilder kan identificeres med stjernedannende galakser i hobene.

Stoftætheden i Universet er en afgørende parameter ved dannelse og udvikling af galaksehobe. Et omfattende projekt til eftersøgning af fjerne galaksehobe er videreført i samarbejde med ESO. Der er gennemført opfølgende optiske og infrarøde observationer af fundne hobkandidater

både på det danske 1.5m teleskop og på ESO's New Technology Telescope. Endvidere er der udført omfattende spektroskopiske observationer af meget fjerne hobkandidater med VLT (Very Large Telescope) på bjerget Paranal i Chile med henblik på at afgøre om hobkandidaterne er reelle samt at bestemme nøjagtige rødforskydninger og hastighedsdispersioner til massebestemmelse af galaksehobene. Massebestemmelse af fjerne galaksehobe er afgørende for studiet af hobenes dannelse og udvikling i det tidlige Univers. Forskellige andre metoder kan anvendes til massebestemmelsen, bl.a. virker en hobs gravitationsfelt som en linse, hvori lyset fra baggrundsgalakser afbøjes. Ved at måle denne linseeffekt kan man omvendt bestemme den graviterende masse.

Der er blevet opbygget en model til undersøgelse af, hvorledes gravitationslinsning kan forvride den spektrale energifordeling af støvrige galakser ved høj rødforskydning. Effekten fremkommer ved at lyset fra forskellige områder i kildegalaksen bliver fokuseret med forskellig forstærkningsgrad. Effekten er blevet eftervist i det midtinfrarøde område i to ud af de tre mest velstuderede tilfælde. Endvidere antyder undersøgelsen, at i fremtidens submillimeter surveys vil op mod 10-20% af de fundne galakser være stærkt påvirket af effekten.

I samarbejde med ESO er der påbegyndt dybe infrarøde eksponeringer til dækning af to felter på sydhimlen med ESO's New Technology Telescope på La Silla. Det bliver de største dybe infrarøde gennemmønstringer af felter på himlen. Desuden er der lagt en del arbejde i forberedelse til deltagelse i et europæisk stort anlagt gennemmønstringsprojekt i røntgenområdet.

Studiet af skaleringsrelationer for elliptiske galakser i nære ($z<0.25$) galaksehobe er fortsat. I forlængelse heraf er der gennemført en undersøgelse over udviklingen af galaksernes morfologiske typer i hobe.

Også i året 2000 er en række ekstremt kraftige udbrud af gammastråling (gammaglimt) blevet detekteret af satellitter. Opfølgende optiske observationer er gennemført i årets løb både med det danske 1.5m teleskop på La Silla og med VLT på Paranal til identifikation af objekterne samt til studiet af forløbet af det optiske udbrud. Gammaglimtene er endnu langt fra at være forstået, men kilderne befinder sig i galakser i store afstande. De optiske observationer viser at enkelte af gammaglimt kilderne befinder sig i områder med kraftig stjernedannelse og sættes nu i forbindelse med supernovaeksplosioner af tunge stjerner og dannelse af sorte huller.

De teoretisk/numeriske studier af kollisioner mellem to sorte huller med omgivende gasskiver er blevet fortsat. (L. Hansen, J. Hjorth, N. Jansen, H.E. Jørgensen, M. Linden-Vørnle, I. Novikov, L.F. Olsen, H. Pedersen, K.M. Pontoppidan, P.K. Rasmussen).

Mælkevejssystemets struktur og udvikling

Det er karakteristisk for de nævnte projekter at de gennemføres i et samarbejde, ofte med udenlandske kolleger og at arbejdet er baseret på anvendelsen af 1.5m teleskopet og SEST på La Silla, VLT på Paranal, 20 m teleskopet i Onsala samt ESA satellitter.

Tycho-2 kataloget med de 2.5 millioner klareste stjerner er offentliggjort med positioner, egenbevægelser og lysstyrker i to farver. Tycho-2 kataloget er sammenkørt med Rosat-kataloget over klare røntgenstjerner og 31 sandsynlige medlemmer af den meget unge association TW Hydrae er identificeret. De nøjagtige Tycho-2 egenbevægelser viser en ekspansion med en hastighed på 0.12 km/s/pc, svarende til en dynamisk alder på kun 8 millioner år. TW Hydrae associationen ser ud til at være en del af Gould Beltstrukturen.

Grundstofferne i Mælkevejens ældste stjerner giver vigtige oplysninger om dens dannelse. Et storstilet projekt til undersøgelse heraf er tildelt ca. 40 nætter ("Large Programme") på ESO VLT i 2000-2001. De første observationer er meget lovende; bl.a. er der gjort et sensationelt fund af en meget gammel stjerne, hvis alder kan bestemmes nøjagtigt ud fra det radioaktive henfald af uran 238 – første gang uran er fundet uden for solsystemet.

Studiet af stjernedannelse er fortsat med mm og optiske observationer af udvalgte molekylskyer, bl.a. M16, LDN 1622, LDN 1617, LDN 673, Lupus, 80 Bok globuler med ioniserede kanter samt dark clouds og globuler i Vela. Undersøgelserne er koncentreret om dannelse af soltype stjerner i områder hvor stjernedannelsesprocessen kan være forårsaget af ionisation fra en første generation af massive stjerner. En outflow-kilde er fundet i M16, adskillige i LDN 1622 samt i en væsentlig del af de ioniserede globuler. Der er gennemført nye V og I observationer for afstandsbestemmelse af bl.a. HH 46/47. Nøjagtige afstande er nødvendige bl.a. for at kunne studere den varierende effektivitet af stjernedannelse i sammenlignelige molekylskyer.

Der er ydet bidrag til designet af en ny avanceret satellit, GAIA, især med hensyn til fotometriske målinger. Forslag til et optimalt fotometrisk system er bl.a. foregået ved at studere forskelle mellem observationer med eksisterende fotometriske systemer. GAIA er i oktober 2000 blevet udvalgt af ESA som hjørnestensmission med en planlagt opsendelse mellem 2010 og 2012. Satellittens vigtigste formål er at opklare dannelsen af Mælkevejssystemet og forstå dens kemiske og dynamiske udvikling, herunder den præcise fordeling af det synlige stof og af det gådefulde usynlige stof, som udgør størstedelen af den totale masse. Missionen vil have enorm betydning for undersøgelser af stjernernes fysik og give vigtige bidrag til studiet af solsystemet og fundamentale fysiske spørgsmål (J. Andersen, M. Andersen, C. Fabricius, E. Høg, H. Jønch-Sørensen, J. Jørgensen, N. Kaltcheva, J. Knude, V. Makarov, A.S. Nielsen, B. Nordström, M. Olberg, B. Reipurth m.fl.).

Stjerners struktur og udvikling

Forskningen har været centreret om en række helt aktuelle emner inden for den moderne stellare astrofysik og er oftest gennemført i nært samarbejde med ind- og udenlandske kolleger. De nye observationsfaciliteter ved ESO's VLT er benyttet i stigende grad.

Spektre fra 10m Keck teleskopet er anvendt til at sammenligne ca. 50 stjerner af soltype som formodes omgivet af tunge planeter med et lignende antal uden planeter. Vi finder at når planeterne er nær stjernen, viser denne et forøget indhold af tunge grundstoffer, mens stjerner med fjernere planeter er normale i så henseende. Dette giver vigtige bånd på teorier for dannelsen af planeter. Vi har desuden søgt efter planetpassager blandt helt nyopdagede planeter med den danske 50cm kikkert på La Silla – dog uden held. Der er kun ca. 10% sandsynlighed for sådanne passager, som imidlertid kan give meget værdifulde oplysninger om planeternes størrelse og massefylde.

Den kommende danske småsatellit MONS vil bidrage

med meget detaljerede oplysninger om oscillationer i soltype stjerner og vil give omfattende, meget nøjagtige målinger af variable stjerner og dobbeltstjerner. Vi har fortsat arbejdet med at udarbejde kandidatlister for disse grupper af stjerner.

Med det formål at foretage detaljeret kontrol af teoretiske modeller for stjerners udvikling, som danner grundlaget for bl.a. aldersbestemmelser og forståelsen af grundstoffernes oprindelse, har vi foretaget en række studier af dobbeltstjerner. For at afklare væsentlige uoverensstemmelser mellem modeller og det hidtidige, sparsomme materiale af masser og radier for lette stjerner, er der gennemført analyser af nye dobbeltstjerner af soltype, fundet ved en stor systematisk søgning med den danske 50cm kikkert på La Silla. Vore foreløbige nye resultater underbygger formodningen om at modellerne er utilstrækkelige. Samtidig har vi fortsat den systematiske søgning efter nye kandidater med anslåede masser lavere end Solens.

Observationer af et antal tunge dobbeltstjerner er fortsat, herunder især af hobmedlemmer. En analyse af en nyopdaget formørkelsesvariabel i hoben Trumpler 16 har vist at der er tale om et meget ungt objekt; supplerende spektroskopiske observationer foretages i 2001. Der er desuden gennemført fotometriske studier af stjernedannelsesområder med henblik på at opnå ny viden om deres struktur.

Gennem observation og analyse af dobbeltstjerner i LMC og SMC kan der dels opnås ny viden om tunge, metalfattige stjerners udvikling, dels kan der foretages en meget nøjagtig afstandsbestemmelse til de to nabogalakser, et resultat der er af stor betydning for den moderne kosmologi. Der er gennemført omfattende fotometriske observationer ved den danske 1.5m kikkert og de første spektroskopiske observationer med UVES spektrografen på VLT er foretaget. De første resultater fra dette omfattende internationale projekt, som ledes af den danske gruppe, forventes i 2001.

Vi har færdiggjort et længere arbejde med at konstruere atmosfæremodeller for de allerkoldeste hvide dværge. Disse objekter er interessante bl.a. fordi de repræsenterer resterne af de allerældste stjerner i mælkevejen, og kan give os et ret godt skøn af tidspunktet for stjernedannelsen i de områder af galaksen hvor de identificeres. De er også interessante i sig selv, bl.a. ved at bidrage med vigtig viden om kernesyntese, opblandingsprocesser, og stjernernes akkumulering af interstellart stof under deres bevægelse gennem Mælkevejen. En håndfuld observerede objekter regnes som kandidater for de koldeste hvide dværge, men en sikker udvælgelse og en kvalitativ analyse af data kræver brug af de atmosfæremodeller vi har udviklet. Vores beregninger er de eneste der inkluderer andet end brint og helium i modellerne, og herved har vi, som de første, bl.a. forklaret den observerede farvespredning blandt de kolde hvide dværge. To speciale studerende arbejder nu hhv. på at sammenligne modelresultaterne med observerede spektre, og på at forbedre de kemiske ligevægtsberegninger der indgår. Disse sidste beregninger vil med tiden også indgå i modeller for røde kæmpestjerner, brune dværge, ekstrasolare planeter, og solsystemets dannelsesfaser (J. Andersen, A. Borysow, L. Buchhave, J.V. Clausen, J. Falkesgaard, B.E. Helt, U.G. Jørgensen, B. Nordström, E.H. Olsen, D. Rasmussen, J.D. Pritchard).

Numerisk astrofysik

Gruppens aktiviteter omfatter et antal forskellige områder indenfor astrofysik: stjerners (herunder især solens) fysik, tilvækstskiver og "jets" i forbindelse med sorte huller og nydannede stjerner, det interstellare stofs dynamik, galaktiske magnetfelter, den termiske og dynamiske udvikling af røntgengas i galaksehobe, galaksedannelse, m.m. Fællesnævneren for disse aktiviteter er brugen af en kombination af analytiske og numeriske metoder, computersimuleringer og visualisering, som hjælpemidler til at opnå en bedre forståelse af grundlæggende astrofysiske processer. Computersimulering er således i dag en vigtig kilde til "eksperimentel" information om astrofysiske systemer.

Et aktuelt eksempel er studiet af tredimensionale jetmodeller, hvor der er vist, at tredimensionale instabiliteter ikke er ødelæggende for den magnetiske accelerationsmekanisme, som tidligere er studeret i to dimensioner. Den såkaldte "kink"-instabilitet (der svarer til instabiliteten i en kraftigt snoet elastik) dæmpes af den uundgåelige, turbulente dissipation af magnetfeltet. Denne (Joule-) dissipation opvarmer også gassen til temperaturer svarende omtrent til virialtemperaturen for den underliggende tilvækstskive.

Yderligere højdepunkter fra år 2000 er: 1) En kvalitativ forståelse af hurtige dynamomekanismer, baseret på studier af magnetfeltets tilvækst i såkaldte "ABC"-hastighedsfelter; relativt enkle, tidsuafhængige hastighedsfelter, som medfører eksponentiel tilvækst af ethvert svagt, initialt magnetfelt. 2) De første modeller af konvektion i røde kæmpestjerner, hvor konvektionscellerne er så store, at kun nogle få til enhver tid er synlige på hver halvkugle. 3) Udarbejdelsen af en teoretisk beskrivelse af hvordan "støj" fra turbulens forårsager akustiske bølgebevægelser i solen og andre stjerner – denne beskrivelse vil kunne bruges til at forudsige amplituder for svingninger i de stjerner, som skal observeres fra den danske Rømer-satellit (Å. Nordlund, V. Archontis, B. Freytag, M. Asplund, A. Brandenburg, R.F. Stein, J. Falkesgaard, S. Fischer, J.T. Frederiksen, C. Hededal, J. Hunsballe, F. Thomsen).

Positionsastronomi

Meridiankredsen på La Palma har hele året fortsat arbejdet med at gennemmønstre nordhimmelen. De foreløbige resultater viser at nøjagtigheden for een observation, af stjerner klarer end 14. størrelsesklasse ligger mellem 30 og 50 millibuesekunder. 60% af fase 1, der omfatter området fra -3 til +30 grader i deklination er nu gennemført.

Schmidt kikkerten i Brorfelde har siden april været i gang med at gennemmåle polregionen ned til 60 graders deklination. Der bestemmes positioner og lysstyrker i to farver (V og R) for alle stjerner ned til 18,5 størrelsesklasse. Indtil årsskiftet er der foretaget 2200 eksponeringer og foreløbige resultater viser at den interne nøjagtighed, fundet ved nat til nat sammenligninger, er på 17 millibuesekunder for en observation (K. Augustesen, O.H. Einicke, L. Helmer).

Almanak; rekvirerede undersøgelser

Der er foretaget beregninger til udgivelse af dansk, færøsk og grønlandsk almanak. Endvidere er der udført en række særlige beregningsopgaver for offentlige myndigheder mv.: Almanak 2001, Sunrise/Sunset Tables for Selected Stations in Greenland and on Faroe Island 2001, Luftfartsinformationstjenesten (O.H. Einicke).

Geofysisk Afdeling, Center for Jordens Klima og Biogeokemiske Kredsløb og Center for Planetforskning

Den faste Jords Fysik

Jordobservationer

I ESA projektet "Eötvös to mGal" forberedes/udvikles metoder til behandling af data fra ESA's satellitmission, GOCE. Satellitten er udstyret med et instrument, der kan måle tyngdedifferenser.

En række undersøgelser om beregningsmetoder, fejlfinding samt brug at data målt på polerne er afsluttet. I projektet er der deltagere fra en række europæiske lande og Danmark. De væsentligste danske bidrag har været udvikling af mere effektive metoder til bestemmelse af koefficienter i en kuglefunktionsudvikling af Jordens tyngdepotential samt fejlen på disse.(F.Sanso' (Politecnico di Milano), C.C. Tscherning, G. Moreaux).

I et projekt under Polarforskningsprogrammet er der udviklet og evalueret forskellige metoder til bestemmelse af højdeændringer af Grønlands iskappe (R. Forsberg, K. Keller, C.S. Nielsen (KMS), S.N. Madsen, J.Dall (DTU), N. Gundestrup, C.C. Tscherning).

Havoverfladens hældning (i alt 40 cm) fra den Botniske Bugt og til Skagerak er bestemt ved hjælp af satellithøjdemålinger og fremlagt på ESA symposium (L. Stenseng, E. Ditlevsen, S.M. Jacobsen, C.C. Tscherning).

Ørstedprojektet

Ørstedsatellitten har nu opereret gennem 2 år. Data fra den har muliggjort en bestemmelse af det geomagnetiske felt for epoke 2000.0 i form af en sfærisk harmonisk model, som er den første satellitbaserede model i 20 år. I samarbejde med DMI og DRI er de magnetiske data valideret. Gruppen har især givet bidrag til at klarlægge og eliminere den virkning, forstyrrelserne fra vibrationer fra satellittens bom har på målingerne. Det er klarlagt, at ved en hensigtsmæssig midling og nøjagtig synkronisering kan den seismiske uros indflydelse på datakvaliteten fuldstændig elimineres. Disse forholdsregler er indført i dataprocesseringen. Endvidere er det påvist, at stjernekameraet fungerer i rummet med en nøjagtighed, som også er fundet ved afprøvninger før opsendelsen. Stjernekameraet har fundet anvendelse også ved det tyske geopotentialprojekt CHAMP, som fik sin opsendelse i juli. Fejlfri data er en forudsætning for at evaluere det magnetiske felts fordeling ved kappe-kernegrænsen i jordens indre (T. Risbo).

Seismiske data fra Månen

Seismiske data fra Månen (Apollo missionen) genanalyseret. Ny model for Månens indre struktur (Khan et al. 2000) bestemt ved hjælp af teleseismiske data og egensvingningsdata (A. Khan, K. Mosegaard, K.L. Rasmussen (C-12 Lab., Nat. Museum).

Invariant formulering af inverse problemer

For nylig blev det opdaget, at metrikken i model- og datarummene spiller en fundamental rolle i sandsynlighedsteoretisk baseret invers teori, og at løsninger til velkendte problemer må modificeres i overensstemmelse hermed. I dette projekt har vi udviklet en invariant formulering af generel invers teori, som er fri for disse problemer (A. Tarantola (IPG, Paris), K. Mosegaard).

GLATIS projektet (Greenland Lithosphere Analysed Teleseismically on the Ice Sheet): Undersøgelse af den seismiske hastighedsstruktur af det Grønlandske skjold og øvre kappe fra 64° N til 77° N ved hjælp af teleseismiske målinger (T. Dahl-Jensen (GEUS), T. Larsen (KMS), S. Gregersen (KMS), K. Mosegaard, T. Bach (KU/KMS))

Statistisk forudsigelse af porøsiteten af oliereservoirer (K. Mosegaard, T.M. Hansen).

Fysisk Oceanografi

UVB-dagslyset nedtrængen i havet

Transmission af UV-B lys påvirkes kun i ringe grad af rent havvand, men en hel del af havets indhold af fytoplankton, humus og sediment. Undersøgelser i skandinaviske kystvande samt i Nordatlanten viser, at lystransmissionen i særlig høj grad mindskes ved tilstedeværelsen af humus. Meget uventet transmitterer fytoplankton UV-B lyset relativt godt.

Der er væsentlige forskelle mellem lysabsorption i kystnære farvande og i de åbne kystvande omkring Skandinavien og i Nordatlanten, hvilket skal tages i betragtning ved remote sensing mhp. en bestemmelse af overfladevandets indhold af klorofyl. Gennem året er der udviklet en brugbar remote sensing algoritme til formålet. I forbindelse hermed arbejdes der videre på verdens første lystilbagespredningsmåler, som måler lysspredningskoefficienten *in-situ* i overfladevandet. Endelig arbejdes der videre på at studere vandspejlsændringer som følge af (global) opvarmning. Hertil benyttes 3 forskellige satellitmålinger (altimetri, strålingstemperatur og udstrålet dagslysradians) i kombination med vandstandsmålinger og lange hydrografiske tidsserier (N. Højerslev, E. Aas, Ib Trabjerg, P.V. Jørgensen, H. Hundahl samt Ole B. Andersen).

Glaciologi

NorthGRIP

North 2.GRIP er et dansk projekt med stor international deltagelse. Formålet med projektet er at bore en iskerne ned gennem den 3090 m tykke grønlandske iskappe i Nordgrønland (75 N, 42 W). Der er allerede nu opnået en god beskrivelse af klimaet tilbage gennem sidste istid, til ca. 90 tusinde år før, og formodentlig nås isen fra den sidste mellemistid, Eem-perioden, 115 – 130 tusind år før nu.

I løbet af feltsæsonen 2000 blev der boret fra 1750 m til 2931 m's dybde. Efter en meget produktiv periode satte boret sig fast i 2931 m's dybde. Boret kom fri efter en uge ved at hælde kølervæske (glykol) i borehullet og derved opløse isen omkring det fastkilede isbor. Efter stort set at have renset glykolen op af borehullet satte rensningsudstyret sig imidlertid fast. Ved hjælp af yderligere kølervæske kom det senere fri, men det var herefter ikke muligt at rense hullet og få kølervæsken fjernet fra borehullet. Vi håber i løbet af feltsæsonen 2001 at bore de sidste 150 m ned til bunden.

I felten blev der af et hold på 15 forskere udført detaljerede målinger på isen fra 1300 til 2930 m's dybde. Der blev bl.a. foretaget målinger af isens elektriske egenskaber, og kontinuerte målinger af flere kemiske komponenter og støv, og iskernen er blevet lysscannet for at registrere synlige lag. Der blev taget en prøve til luminicensmålinger, og der er skåret ca. 25 tusind prøver til måling af stabile isotoper. De foreløbige resultater viser, at isen fra sidste mel-

lemistid, Eem-tiden, endnu ikke er nået. Den ligger dermed dybere i isen end forventet. Dette betyder samtidigt at man opnår en hidtil uset tidslig opløsning af klimaet under sidste istid. Al is og prøver er transporteret til København.

Ved Geofysisk Afdeling har vi i løbet af 2000 målt prøver fra NorthGRIP iskernen. Her kan især nævnes målinger af stabile ilt isotoper, kemiske komponenter med ionkromotografi, og støv ved hjælp af Coulter Counter. I løbet af året er der udviklet nyt apparatur til lysscanning af isen, og vi arbejder stadig med at udvikle udstyr til kontinuerte kemiske analyser på isen. Der er lavet teoretiske beregninger af den forventede datering af iskernen, temperaturen ned gennem isen, og den forventede diffusion af isotoperne. Der arbejdes endvidere med udvikling af statistiske metoder til analyse af iskernedata (D. Dahl-Jensen, S.J. Johnsen, N. Gundestrup, J.P. Steffensen, H.B. Clausen, C.S. Hvidberg, A. Svensson, M.L. Siggaard-Andersen, K.K. Andersen, I.A. Mogensen, S.B. Hansen, E. Chrillesen, A. Boas, P. Iversen).

Udvikling af isbor

Der arbejdes fortsat med udviklingen af dybdeboret, som blive brugt både i EPICA- og N-GRIPprojekterne. Til brug ved den kommende EPICA boring i Dronning Maud Land Antarctica er N. Gundestrup ved at forenkle EPICA borets elektroniske del (S.J. Johnsen, N. Gundestrup, S.B. Hansen).

Isotopundersøgelser

Ved afdelingen måles der hvert år $^{18}O/^{16}O$ forhold i over 30.000 prøver fra iskerner boret ved begge poler. Disse data anvendes også til absolut datering af iskerner. I samarbejde med USGS i Denver Colorado, laves der præcise temperaturmålinger i borehullet, der blandt andet bruges til kalibrering af isotoptermometret. Brint isotoperne (D/H) måles i samarbejde med Saclay ved Paris og Science Institute Reykjavík samt INSTAAR i Boulder Colorado (S.J. Johnsen, N. Gundestrup, D. Dahl-Jensen, H.B. Clausen).

FREJA-projektet: Ice in the Planetary System, The Life of Ice

Projektet påbegyndtes i 1999. Vi har opstillet todimensionelle flydemodeller for flydningen af isen i iskappen på Mars nordpol. Af særlig interesse er det at forstå de mekanismer, der giver anledning til dannelsen af terrasser og skrænter på iskappen. Der er opstillet massebalance teorier for at beskrive disse mekanismer. A. Khan har arbejdet med at anvende de målte rystelser på månen (måneskælv) til at modellere de indre lag i Månen. På Jupiters måne, Europa har vi opstillet ligninger til beskrivelse af temperaturen gennem isen hvor der tages hensyn til tidekræfterne fra Jupiter. Der er desuden lavet beregninger af iskrystalstørrelsen gennem isen. Undersøgelserne af anisotrop is fra de grønlandske iskerner har givet anledning til følgende aktiviteter: Der er lavet detaljerede målinger af iskrystalstørrelser gennem områder af is hvor der er sket store og bratte klimaændringer. Der er desuden målt orienteringer af disse krystaller for derved at se om man kan detektere ændringer af isens flydeegenskaber (D. Dahl-Jensen, S.J. Johnsen, C.S. Hvidberg, A. Svensson, A. Khan, K.M. Hansen, K. Guldbæk Smidt, Katrine Krogh Andersen).

Iskernelageret og kuratorvirksomhed

Afdelingens iskernelager omfatter ca. 50 ton iskernemateriale fordelt på 820 kasser. 29400 iskernestykker er registreret i afdelingens database. Iskernesamlingen er enestående i verden, da den rummer is fra fire dybe iskerneboringer i Grønland. I efteråret 2000 blev opførelsen af et nyt frysehus i kælderen under vandrehallen på H.C Ørsted Institutet påbegyndt. Frysehuset er væsentligt større end det gamle frysehus på Jagtvej 155D. Kuratorvirksomheden omfatter foruden døgnovervågning af frysehusene vedligeholdelse af databasen over isprøver samt tildeling af iskerneprøver efter anmodning fra danske og udenlandske forskere (J.P. Steffensen).

Projekt MilEClim

Dette EU projekt afsluttes i løbet af år 2001.Hovedformålet har været at forbedre forståelsen af de sidste 1000 års klimaændringer ved hjælp af iskerne informationer samt at forbedre kendskabet til den globale vulkanismes indflydelse på klimaet (C.U. Hammer, H.B. Clausen og S.J. Johnsen).

Projekt EPICA

Denne EU og nationalt støttede europæiske is dybdeboring i Øst Antarktis nåede i 1998/99 en dybde på 788 meter, svarende til ca. 50000 år gammel is; herefter satte boret sig fast. En ny boring startede i vinteren 2000/2001 og er p.t. nået over 1000 meter ned. Det forventes,at EU fortsat vil støtte projektet endnu nogle år. Boringen er planlagt til at nå bunden af isen omkring 2002/2003. En fælles europæisk EPICA artikel om dateringen af de første 788 m er p.t. i trykken. De europæiske EPICA forskere mødtes i Bremerhaven i efteråret 2000. Her blev ca. 200 meter is analyseret i løbet af 2 uger (H.B. Clausen, N. Gundestrup, C.U. Hammer, S.B. Hansen, P. Iversen, M.L. Siggaard-Andersen, S.J. Johnsen og J.P. Steffensen).

Fortidig vulkanisme: Specielle udbrud

En række større vulkanske udbrud er af speciel interesse enten af historiske grunde eller i forbindelse med undersøgelser af de vulkanske urenheders transport og spredning i stratosfæren. I løbet af år 2000 blev især Thera udbruddet i Middelhavet 1645 f.Kr. og Vesuvs udbrud i 79 e.Kr. undersøgt. Projektet støttes af Forskningsrådene til og med 2003. Undersøgelserne sker i samarbejde med Universitate Venezia og Naturhistorisches Museum, Wien (C.U. Hammer og H.B. Clausen).

Kosmisk støv i iskerner

I samarbejde med Université de Paris blev i foråret ca. 350kg iskerner smeltet for at opsamle deres indhold af mikrometeoritter. Iskernerne var rester af tidligere analyserede iskerner og smeltningen foregik uden for Geofysisk Afdelings frysere ved hjælp af en speciel smeltemetode: Det sidste er nødvendigt da udbyttet af mikrometeoritter er meget lille. Dette pilot forsøg viste, at smelteproceduren skal forbedres. En ny og mere effektiv smeltekampagne er planlagt i slutningen af februar 2001.Formålet er at få et bedre indtryk af det kosmiske mikropartikel nedfald gennem de sidste 60000 år. Projektet støttes af Forskningsrådene og Université de Paris til og med 2003. En opsamling af Leonide meteorsværmens afsætning af nedfald på isen i 2001 er planlagt på Indlandsisen ved NorthGRIP i 2002 (C.U. Hammer).

Arrangement af workshop

J.P. Steffensen var i august 2000 arrangør af en uges workshop i Kangerlussuaq, Grønland, for INTIMATE (Integra-

tion of Ice core, Marine and Terrestrial records), et kerneprogram under International Quaternary Unions Palaeoclimate Commision.

Formidling
Gruppen modtager fortsat besøg af gymnasieklasser, afholder inviterede gæsteforelæsninger, og har medvirket aktivt i produktionen af flere radio- og TV-programmer både på dansk og engelsk (Alle gruppens medlemmer).

Meteorologi

Transportstudie af atmosfæriske CO_2-forekomster
Forskningen i 2000 har handlet om studiet af CO_2 i atmosfæren og havet over Nordatlanten-regionen, samt udvekslingen hen over overfladen. Arbejdet sker i samarbejde med Kemisk Institut, DMI, DMU og Risø. Projektet involverer målinger af CO_2-flukse over både land og hav samt en numerisk simuleringsmodel. Denne kan vha. observerede meteorologiske felter bruges til simulering af de storskalaede horisontale strukturer af CO_2-fordelingen.(A.W. Hansen, C. Geels, J. Christensen, S. Larsen, L.L. Jørgensen, T. Pedersen, N.W. Larsen, S. Kiilsholm).

Undersøgelser af udsving i termodynamisk uligevægt
Jordens klima er bestemt af balancen imellem den indkommende kortbølgede stråling fra solen og den udgående langbølgede stråling til verdensrummet. Solstrålingen opvarmer landmasserne og havene, som afgiver varme til atmosfæren. Atmosfæren kommer af med sin varme dels ved direkte udstråling, dels ved konvektion, hvor varm luft stiger til vejrs indtil varmen kan udstråles. Systemet er ligesom en kedel med kogende vand i konstant termodynamisk ubalance. Et fundamentalt spørgsmål er hvor store naturlige udsving der optræder i denne situation (P.D. Ditlevsen).

Akkumulation af nedbør på Grønland
Ud fra de talte årlag fra fire Grønlandske iskerner har det været muligt at konstruere en fælles Grønlandsk nedbørstidsserie for de sidste 1400 år. Nedbørssignalet er det mest direkte klimasignal man kan opnå fra iskerner, og sammenligninger med temperaturproxyen $d^{18}O$ viser, at de to signal tydeligvis indeholder forskellig information (K.K. Andersen og P.D. Ditlevsen).

Jordens Klima og Biogeokemiske Kredsløb
Center for Jordens Klima og Biogeokemiske Kredsløb (DCESS) blev oprettet i 1997 med støtte fra Danmarks Grundforskningsfond for en femårig periode med afdelinger på NBIfAFG og på Biologisk Institut ved Syddansk Universitet i Odense. Nedenfor omtales centerets forskning i København, se www.dcess.ku.dk for yderligere oplysninger (G. Shaffer, centerleder, J.R. Bates og D. Canfield, Odense, assisterende centerledere).

Den oceane termohaline cirkulations og kulstofkredsløbets indflydelse på klimaet
Ændringer i den termohaline cirkulation i oceanerne kan påvirke Jordens klima ved at ændre energitransporten mod polerne. Oceanernes kulstofkredsløb kontrollerer det atmosfæriske CO_2 indhold på tusindårige tidsskalaer og har dermed stor indvirkning på klima via drivhuseffekten.

En ny og simpel koblet ocean-atmosfære model er udviklet for at studere virkningen af vertikale og horisontale udvekslinger i oceanet. En stærk udveksling i oceanet favoriserer en stærk og stabil termohalin cirkulation samt et varmt klima. Skift mellem en stærk og svag cirkulationstilstand forbundet med tusindårig klimavariabilitet kan modelleres med svag vertikal blanding (G. Shaffer, S. Olsen). I en anden simpel ocean-atmosfæremodel er dynamiske tilbagekoblingsmekanismer og deres betydning for stabiliteten af den termohaline cirkulation undersøgt (K. Lindberg, J.R. Bates, V.A. Alexeev).

En mere kompleks model med atmosfære, ocean og havis er udviklet for at undersøge klimaets følsomhed overfor ekstreme påvirkninger af Jordens strålingsbalance, som for eksempel det store meteornedslag som forekom ved Kridt-Tertiær grænsen. Ekstreme påvirkninger som disse kan også være medvirkende til en global nedisning af Jorden, som geologiske data indikerer skete i Neoproterozoikum for 750 – 570 millioner år siden (J. Bendtsen, C. Bjerrum).

Ved brug af modellen "HIgh Latitude exchange/Diffusion-Advection" (HILDA) studeres kulstofkredsløbet i oceanerne og mekanismer, der forklarer istids-mellemistids variationerne af atmosfærens CO_2 koncentration. HILDA er for nylig udvidet til også at omfatte siliciumkredsløbets rolle i disse variationer (G. Shaffer, J.O.P. Pedersen).

Geologiske observationer viser at en af de største metanhydrat-afgasninger i Jordens historie foregik i Tidlig Jura (180 millioner år siden), og resulterede i en markant stigning i atmosfærens CO_2 indhold. Årsagen til afgasningen var sandsynligvis et skift i den termohaline cirkulation, der fremgår af modelberegninger af Jura-tidens shelf-ocean cirkulation sammenholdt med geologiske data (C. Bjerrum, S. Hesselbo, Oxford).

Cirkulation og blanding i have og søer
Resultater af en numerisk ocean model viser en betydelig ventilation af det globale oceans intermediære dybder fra overfladevandet fra havet omkring Antarktis (G. Shaffer, J. Sørensen, Hillerød, J. Ribbe, Concepcion). En numerisk havmodel af cirkulationen i det sydlige Stillehav ud for Chile har reproduceret struktur og variabilitet i havstrømmene langs kysten ud fra observerede vinde. Der er også fundet en stærk vekselvirkning mellem den lokale topografi og fangede kystbølger (O. Leth, G. Shaffer).

Observationer viser at fluktuationer i havenes overfladetemperatur (SST) langs den sydamerikanske vestkyst er stærkt koblet til fangede kystbølger som er forcerede fra det ækvatorielle Stillehav og efterfølgende modificerede af vindene langs denne kyst. Vore observationer viser også, at havstrømmene ud for Chiles kyst er stærkt modulerede af de Rossbybølger, som forceres under El Niño begivenheder (S. Hormazabal, G. Shaffer, P.-I. Sehlstedt; O. Pizarro og O. Ulloa, Concepcion).

Udstrømningen fra Det arktiske Ocean til det nordlige Atlanterhav gennem Færø-banke kanalen bidrager med en tredjedel af den totale termohaline cirkulation af nordatlantisk dybvand. Nye data fra bøjer og skibe viser at opblandingen af dybvand er stærkest kun 100 km nedenfor kanalens udmunding, men at mesoskala strømfluktuationer, der leder til denne opblanding, stammer fra selve kanalen. Dette resultat er bekræftet af TOPEX/Poseidon satellit højdemålinger (D. Quadfasel, J. Høyer, København, B. Hansen, Færøerne, S. Østerhus, Bergen, D. Hainbucher, Hamburg).

Resultater af data indsamlet fra bøjer og skibe i Det vestlige indiske Ocean tyder på, at Det vestlige arabiske

Hav er et sted, hvor opblandingen i dybhavet er meget stor og driver en dyb cirkulation, der er tre gange større end det globale gennemsnit. Dette skyldes forceringen fra den kraftige monsun på overfladen og tilstedeværelsen af en stejl topografi, som frembringer interne bølger (D. Quadfasel, M. Dengler, Kiel, J. Karstensen, Palisades (USA)).Vandets nedsynkningshastighed i den sydlige halvkugles subtropiske gyrer er beregnet for alle tre oceaner ved at bruge forskellige metoder. Den totale ventilation forbundet hermed viser sig at være 80 mio. m^3/s (D. Quadfasel, J. Karstensen, Palisades).

Gennem de seneste 20 år har variationerne i havisen og atmosfæren i Weddell Havet udfor Antarktis været domineret af fluktuationer med en periode på 3-5 år. Fluktuationerne drives hovedsagelig af anormale meridionale vinde øst for den Antarktiske halvø, og ændringerne i havisens udbredelse virker herefter tilbage på atmosfærens cirkulation gennem en ændring af varmeudveksling i denne "Weddell Havoscillation" (S. Venegas, M. Drinkwater, Noordwijk (Holland). Der er udført modelleringer af Lake Vostok, som er en stor sø under iskappen i Antarktis. Resultaterne viser, at cirkulationen i søen varierer meget med dybden, ligesom den afhænger meget af den geotermiske opvarmning samt af søens topografi, som begge er mindre kendte (M. Williams).

Biogeokemiske kredsløb i havet

Omsætningen af opløst organisk kulstof i vandsøjlen er modelleret i en tre dimensional cirkulationsmodel HAMOC, hvor remineraliseringen af partikulært organisk materiale er beskrevet ved en mikrobiel løkke baseret på den del af den bakterielle biomasse der er fritlevende i vandsøjlen. Denne model forklarer de observerede dybhavsgradienter af opløst organisk kulstof, og har derfor betydning for vores forståelse af det marine kulstof kredsløb (J. Bendtsen, C. Lunsdgaard, Risø, M. Middelboe, Helsingør, D. Archer, Chicago).

Hydrografiske målinger, samt målinger af partial trykket af CO_2 i luften og i overfladevandet, der blev foretaget i Grønlandshavet som en del af det danske Global Change program, analyseres nu og indgår i analysen af de øvrige biologiske parametre der blev foretaget på togterne. Målingerne af bakteriel biomasse samt labilt forekommende opløst organisk kulstof bruges i modelleringen af opløst kulstof i dybhavet omtalt ovenfor (J. Bendtsen, G. Shaffer, H. Hundahl, J. Holck, P.-I. Sehlstedt, M. Williams, S. Olsen, K. Richardson, Århus, B. Riemann, Risø).

I Arkæikum og Tidlig Proterozoikum forblev iltindholdet i atmosfæren lavt på trods af at iltproducerende bakterier var opstået. Mulige tilbagekoblinger for stabilisering af et lavt ilt-niveau er blevet undersøgt ved hjælp af en oceanmodel der inkluderer de biogeokemiske kredsløb af jern, fosfat og ilt (C. Bjerrum, D. Canfield, J. Bendtsen).

I marts/april 2000 deltog vi i MINOX (Minimum Oxygen layer project) ud for kysten af det nordlige Chile med TRAMP (Transceiving Registering, Autonomous Multicycling Profiler), udviklet af os. Projektets formål var at undersøge kul- og kvælstofkredsløbet i de ekstremt iltfattige omgivelser, som findes nær havoverfladen (analoge til forholdene i Arkæikum). Efter denne første succesfulde anvendelse af TRAMP i en større oceanografisk ekspedition deltager vi nu i en fælles analyse af MINOX datasættet (H. Hundahl, J. Holck, M.-B. Kronborg, D. Quadfasel, G. Shaffer, O.Ulloa og L. Farias, Concepcion).

Stabiliteten af klimasystemet

Det er et fundamentalt problem at forklare klimasystemets stabilitet på lange tidsskalaer eftersom der findes destabiliserende tilbagekoblingsmekanismer på storskala SST perturbationer – såsom vanddamp – infrarød strålings koblingen og is-albedo – som ville forårsage en løbsk drivhuseffekt eller en helt isdækket klode. Jagten på stabiliserende mekanismer er derfor et vigtigt forskningsområde.

En analyse af en simpel klimamodel har identificeret en dynamisk stabiliseringsmekanisme af tilstrækkelig styrke til at modvirke koblingen mellem vanddamp og infrarød stråling. Modellen blev konstrueret ved at benytte observationer, der viser, at den polrettede transport af angulært moment fra troperne til extratroperne i atmosfæren afhænger lineært af den latitudinale gradient af 500 mb overfladen. Fra den angulære moment transport beregnes middelstyrken af de overfladevinde i troperne og i extratroperne, som sammen bestemmer middelfordampningshastigheden. Ved at knytte SST perturbationer til variationer i 500 mb højden, kan SST perturbationer ses at føre til perturbationer i det angulære moment, som således stabiliserer overfladetemperaturen i kraft af deres virkning på fordampningshastigheden (J.R. Bates). Numeriske eksperimenter med en global atmosfærecirkulationsmodel foretaget på en kraftig computer har bekræftet mekanismerne i den simple model og understøttet gyldigheden af den dynamiske stabiliseringsmekanisme. Endvidere har en analyse af 40 års atmosfæredata understøttet parametriseringerne i modellen (V.A. Alexeev, J.R. Bates).

Fordelingen af vanddamp (den vigtigste drivhusgas) påvirker klimaet. I troperne forårsager cirkulationen i Hadley og Walker cellerne at store områder er næsten tørre. Dannelsen af disse områder og påvirkningen fra en ekstern forcering er undersøgt i en simpel todimensional model (R. Caballero). Temperaturgradienten mellem troperne og polerne bestemmes af varmetransporten i atmosfæriske hvirvler. Et tidligere resultat, at den barotrope jet begrænser intensiteten af disse hvirvler, bekræftes nu med en mere realistisk og global model. Hadley cirkulationen opstår i modellen selv uden intern friktion, og det ser således ud til at zonalt asymmetriske hvirvler er ansvarlige for denne cirkulation (R. Cabellero, R. Castegini og A. Sutera, Rom).

Dannelse af et Center for Planetforskning ved NBIfAFG og DRI

I forbindelse med omflytninger på Ørsted Laboratoriet har man ved NBIfAFG taget en bygning ved Rockefeller i anvendelse. Adressen på huset er Henrik Harpestrengsvej 5. Huset er blevet istandsat i løbet af efteråret og er nu klar til indflytning af nogle af de forskere ved NBIfAFG og DRI, der beskæftiger sig med planetforskning. Huset vil i første omgang rumme 20 personer (10 VIP, 5 ph.d., 5 Specialestuderende) (D. Dahl-Jensen, C. Hvidberg, K. Mosegaard, M.B. Madsen, J.M., Knudsen, N. Olsen).

Niels Bohr Institutet

Teoretisk fysik. Almen

Ægte tilfældighed. Kvantemekanik

Begrebet ægte tilfældighed, som er centralt for kvantemekanikken og en udfordring for teorien, har været i fokus for undersøgelserne. Nøglen er en skærpet identifikation af,

hvad der finder sted (foregår) på rumtidsscenen. Klikket i en tæller fremtræder herved som en begivenhed af en helt ny art, som kommer af sig selv, uden grund. Tilfældighed med dette vidtrækkende indhold kan karakteriseres som ægte tilfældighed. Dette begreb har, så vidt vides, ikke tidligere været fremsat i litteraturen, hvilket kan skyldes den indgroede forestilling, at klikket frembringes ved en partikels indtrængning i tælleren (Ole Ulfbeck).

Teoretisk højenergifysik

Vor forståelse af verden på de mindste afstande standser i dag ved "Standardmodellen". Man opererer her med tre fundamentale vekselvirkninger: (i) de elektromagnetiske vekselvirkninger, der er ansvarlige for den struktur, vi finder i atomer og molekyler; (ii) de svage vekselvirkninger, der forklarer visse aspekter af radioaktivt henfald, samt spiller en afgørende rolle i stjernernes energiproduktion samt (iii) de stærke vekselvirkninger, der beskriver den substruktur der findes på kvark-niveau. På trods af den meget imponerende overensstemmelse mellem teori og eksperimenter som standardmodellen repræsenterer, er der tungtvejende teoretiske grunde til at tro, at standardmodellen kun er en del af en mere omfattende teori. En vigtig indikator i den retning er, at standardmodellen ikke beskæftiger sig med tyngdekraften, som er den fjerde fundamentale vekselvirkning, vi kender i naturen. Problemet er, at standardmodellen er en såkaldt renormerbar teori, dvs. en teori, der på konsistent måde forener kvantemekanikken og den specielle relativitetsteori. Når vi kommer til tyngdekraften, skal vi forene kvantemekanikken med Einsteins almene relativitetsteori, og det har indtil nu vist sig særdeles vanskeligt. Men selv indenfor standardmodellen er der en række aspekter, der ikke er tilfredsstillende forstået. Standardmodellen har på naturlig måde forenet de elektromagnetiske og de svage vekselvirkninger. Denne del af teorien kaldes Glashow-Weinberg-Salam (GWS) teorien. De stærke vekselvirkninger, der kaldes "Quantum Chromodynamics" (QCD) lever et delvist uafhængigt liv indenfor standardmodellens rammer. Hvorfor er der disse to uafhængige dele? Man kunne forestille sig, at de blev forenet til een teori ved større energi, præcis som det er sket med den elektromagnetiske teori og teorien for de svage vekselvirkninger. En sådan forening ville måske også tillade os at forstå, hvorfor GWS- og QCD-teorierne har forskellige symmetrier (U(1) x SU(2), hhv. SU(3)). Hvorfor optræder leptoner og kvarker i bestemte "familier", og hvorfor er antallet af familier 3? Hvorfor har leptonerne og kvarkerne præcis de masser, vi observerer? Kan disse masser forudsiges? Hvad er massen af den såkaldte Higgs-partikel, der er forudsagt af GWS-teorien?

Den næste generation af acceleratorer (LHC) vil teste standardmodellen i energiområdet 1-10 TeV. Dette er et særdeles interessant område: Ikke alene kan vi her forvente at observere Higgs-partiklen, som er forudsagt af teorien, men det er også et område, hvor man forventer, at de "ikke-perturbative" effekter i standardmodellen vil spille en vigtig rolle.

Forståelsen af disse spørgsmål illustrerer også et gennemgående træk ved teoretisk højenergifysik i dag: Ved at studere de mindste bestanddele føres man oftest til problemstillinger, der er relevante for forholdene i det tidlige univers. Dette skyldes, at de høje energier, der behøves for at splitte stoffet i dets mindste bestanddele, vil være tilstede ved de høje temperaturer, der herskede i det tidlige univers. Der knyttes således yderst betydningsfulde bånd til både moderne kosmologi og visse dele af nyere astrofysik.

Mens GWS-teorierne har så små koblingskonstanter ved nuværende eksperimentelt målte energier at perturbationsteori er uhyre nøjagtig, er situationen mere kompliceret i QCD-teorien. En del spørgsmål kan her besvares i perturbationsregning, mens andre kræver massive computerberegninger i ikke-perturbative områder. Sådanne ikke-perturbative beregninger spiller en fremtrædende rolle i gruppens arbejde. I et specielt regime af afstande, kan spektret af egenværdier af den såkaldte Dirac operator for kvarkerne beregnes eksakt ud fra universalitet og en forbindelse til random matrix teori. Gruppen er aktivt involveret i disse nye anvendelser af random matrix teori, der også har tråde tilbage til gruppens banebrydende arbejde omkring forbindelsen mellem random matrix teori og strengteori.

Forsøgene på at se standardmodellen som del af en større teori involverer forståelsen af strengteorier, samt studiet af kvantegravitation. Streng- og superstrengteorierne har i en årrække spillet en stor rolle for højenergigruppens arbejde på NBI, og gruppen har ydet væsentlige bidrag til formuleringen af disse teorier. Af nyere udviklinger kan her nævnes studiet af dualitets-symmetrier. I strengteori giver dualitet mulighed for at forbinde tilsyneladende forskellige teorier. Indenfor de seneste få år har strengteori gennemgået en rivende udvikling, som i udstrakt grad har sit udgangspunkt i netop disse dualitetsegenskaber. Generisk relaterer dualitet stærk kobling med svag kobling, og påstanden om eksakt dualitet er derfor fra begyndelsen et ikke-perturbativt udsagn. Ideen om en "større" forenende teori, kaldet M-teori, der har de kendte perturbative strengteorier indeholdt i sig i særlige grænser har i denne sammenhæng vist sig at være utroligt frugtbar, og har ført til en næsten eksplosiv aktivitet i feltet. Specielt har en forbløffende ækvivalens mellem M-teori, eller, i en vis grænse, 11-dimensional supergravitation med en helt specifik baggrundsmetrik på den ene side, og en konform invariant, supersymmetrisk sædvanlig kvantefeltteori på den anden side, ført til en hektisk aktivitet i de sidste par år. Baggrundsmetrikken må indeholde en såkaldt anti de Sitter (AdS) del, og kvantefeltteorien fremkommer mirakuløst på overfladen af dette AdS rum. Der arbejdes på flere fronter på at forsøge at udvide denne ækvivalens til det ikke-konforme og ikke-supersymmetriske tilfælde. Hvis der kommer et afgørende gennembrud her, har strengteori fået en helt uventet direkte relevans for selve partikelfysikkens standardmodel. Også inden for det sidste år har strengteori igen virket som katalysator for nye udviklinger indenfor standardmodellen og kvantefeltteori generelt. Specielt kan her nævnes muligheden for "store" ekstra dimensioner, og især studiet af såkaldt ikke-kommutative gauge teorier i fire dimensioner. Der er her tale om en udvidelse af de ikke-Abelske gauge teorier der indgår i standardmodellen (og som allerede har ikke-kommuterende generatorer) ved et ikke-kommuterende produkt i rumtid. Gruppen på NBI har været aktivt involveret i disse seneste udviklinger lige fra starten (J. Ambjørn, H.B. Nielsen, P.H. Damgaard, P. Olesen, J.L. Petersen. Langtidsgæster og ph.d.-stipendiater (specialestuderende ikke medregnet) i det forløbne år: M. Arnsdorf, D. Bödeker, J. Correia, J. Greensite, T. Harmark, J. Jurkiewicz, C.F. Kristjansen, Yu. Makeenko, J. Nishimura, K. Olsen, P. Orland, K. Savvidy, G. Semenoff, R. Szabo, K. Takenaga, Y. Takanishi, K. Zarembo).

Eksperimentel partikelfysik

Er stoffet ultimativt opbygget af nogle få elementære og uforanderlige bestanddele, der ikke kan yderligere sønderdeles? De mest almene elementære partikler, vi kender i dag, danner tre familier med hver to kvarker og to leptoner. Disse synes at være de mindste bestanddele af alt stof. Hertil kommer kraftfelternes kvanter: fotoner, gluoner, W- og Z-bosonerne. Kvarker og leptoner kan bindes sammen af kraftfelterne til sammensatte partikler. For at løsne de bånd, der binder kvarkerne sammen til f.eks. protoner og neutroner, kræves der ekstremt høje temperaturer, nemlig sådanne som herskede i de første øjeblikke af universets historie.

Sådanne forhold er bekostelige at etablere i laboratoriet, og derfor er der kun få laboratorier for partikelfysik i verden. I Europa har landene skabt organisationen CERN med laboratoriet ved Geneve til formålet. Danmark er et af de 19 medlemslande i CERN, og medarbejdere ved Niels Bohr Institutet har siden oprettelsen af CERN deltaget i det internationale samarbejde om eksperimenter i partikelfysik.

Gennem sådanne eksperimenter har man fundet de ovennævnte elementære partikler, og man har endvidere kunnet afprøve teorien for de kræfter som virker mellem dem. Teorien for de stærke og elektro-svage kræfter er fundet i så god overensstemmelse med eksperimenter, at den går under navnet "standardmodellen" (se foregående afsnit).

Det er et åbent spørgsmål, om man med standardmodellen er nået til enden af stoffets sønderdeling, eller om fremtidige eksperimenter vil afsløre indre struktur af disse partikler, eller måske helt nye partikler. Sandsynligheden taler for det sidste, da man ganske mangler en forklaring på, hvorfor partiklerne har deres respektive masser, hvorfor der netop er tre familier, hvorfor alle kræfter synes at konvergere til en fælles styrke ved ultimativt høje temperaturer og endelig hvordan gravitationskraften kan inkluderes i teorien.

Niels Bohr Institutets deltagelse i disse undersøgelser angår blandt andet elektron-positron kollisioner i LEP acceleratoren ved CERN. Her i år 2000, LEP acceleratorens sidste år, er man nu nået op på den hidtil højeste energi, 209 GeV. I løbet af året fandt man endvidere tegn på den "manglende brik" i standardmodellen, nemlig en såkaldt "Higgs" partikel, der tjener til at give masse til de andre partikler. Signalet var ved en Higgs masse på 114 GeV. Desværre var signalet ikke kraftigt nok til at man kunne tale om en opdagelse, men dog et kraftigt incitament for næste generation af acceleratorer til at lede særligt godt ved netop denne masse. Ved LEP arbejdes der endvidere med præcisionsmålinger af de forskellige bosoner (kraftkvanter), målinger som ikke vil kunne overgås i præcision i en overskuelig fremtid.

Der deltages endvidere i forberedelser til den næste generation af eksperimenter ved CERN. Ved at accelerere protoner til meget høje energier i en ny superledende ring, LHC, placeret i LEP tunnelen er der en særdeles god chance for at besvare nogle af de åbne spørgsmål i partikelfysikken. Det er her nødvendigt at lade intense protonbundter støde sammen 40 millioner gange i sekundet. Dette giver store udfordringer til den elektroniske behandling af eksperimentets millionvis af måleenheder, og i dette område bidrager NBI til udviklingen af udstyr og metoder.

Man har indset at anstrengelserne for at skaffe tilstrækkeligt med regnekraft til LHC eksperimenterne kunne føre til nye udviklinger af samme vidtrækkende betydning for samfundet som the World Wide Web. En sådan udvikling er det såkaldte GRID, en ide om et globalt netværk af computer-ressourcer, der tilvejebringer ressource-tunge tjenester til forbrugerne på en lignende gennemsigtig måde som elnettet tilvejebringer strøm til forbrugernes stik. Et dansk konsortium med deltagelse af Niels Bohr Institutet er samlet med henblik på at bidrage til den internationale forskning på dette område.

Endeligt deltages der i et nyt eksperiment ved DESY, det store partikelfysik-anlæg i Hamburg. I eksperimentet vil man søge at isolere store mængder af partikler, der indeholder den næst-tungeste kvarktype. Det drejer sig om at finde ud af det subtile mønster hvorefter de forskellige kvarktyper kan blande sig og transformere mellem hinanden når de udveksler W-bosoner. Sådanne effekter er nødvendige for at forklare hvorfor der alene findes stof i universet (foruden stråling) og ikke lige så meget anti-stof (J.D. Hansen, J.R. Hansen, P.H. Hansen og B.S. Nilsson, M. Dam, R. Muresan og A. Wäänänen. S. Schmidt, B.Aa. Nielsen og E. Lytken).

Teoretisk Kernefysik

Teoretisk kernefysik dækker over mange emner, hvoraf en stor del dyrkes ved instituttet. Der er en lang tradition for studier af strukturen af stabile og næsten stabile kerner. I de senere år har interessen også samlet sig om studiet af egenskaberne af kernestof under kompression og voldsom opvarmning. Disse egenskaber kan studeres i laboratoriet i kollisioner mellem tunge kerner. Voldsomt opvarmet kernestof fandtes i det tidlige univers, og kernestof under kompression forekommer i dag i naturen i neutronstjerner.

Den teoretiske gruppe er kraftigt engageret i kernestrukturforskning. En aktuel problemstilling er kobling mellem termisk eksitation, superfluiditet og rotationsbevægelse i atomkerner. Ved en lav temperatur, i forhold til den typiske energiskala i kernefysik, sker en faseovergang fra jævn til diffus rotationsbevægelse. Udfra teorier for systemer af få partikler undersøger gruppen såkaldte halokerner, der har en diffus overflade af neutroner. Metoder fra kernefysik bruges i beskrivelsen af atomare klynger, dvs. mikroskopiske metaldråber bestående af op til nogle tusinde atomer. Også kvantetilstande i superkolde Bose-kondensater og i nanostrukturer indeholder analogier til kernefysik, og studeres af gruppen. Atomkerner indeholder nogle af de mest karakteristiske overgange fra ordnet til meget irregulær bevægelse. I samarbejde med medlemmer af instituttets gruppe for Komplekse Systemers Fysik, arbejder gruppen på beskrivelser af kvantekaos.

Ved mellemtemperaturer udviser kernestof en faseovergang fra en væske til en gas. Ved meget højt tryk og temperatur mister de enkelte nukleoner deres identitet, og der dannes et quark-gluon plasma, hvori quarkerne bevæger sig frit. Symmetrier af løsningerne til feltteorier, som kan beskrive plasmaet, åbner muligheder for eksistensen af forskellige faser, med karakteristiske faseovergange af første og anden orden. Quark-gluon plasmaet kan skabes ved oprettelse af chiral symmetri, eller ved overgang til en fase med superledning i QCD-farven. Fasediagrammet og tilstandsligningen for kernestof er af afgørende betydning for det indre af neutronstjerner. Quark-gluon plasmaet kan opstå kortvarigt i kollisioner af relativistiske tunge ioner. I samarbejde med NORDITA laver gruppen modelbeskrivelser af de dynamiske kollisionsforløb. Gruppen er knyttet til

det skandinavisk-europæiske CHIC projekt for mellemenergier og til det danske CRAK samarbejde indenfor relativistisk tungionfysik. Samarbejdet omfatter bl.a. detektorsystemet BRAHMS ved RHIC acceleratoren i Brookhaven, USA.

Gruppen deltager i ph.d.-skoler i samarbejder med Universität Giessen og med Lunds universitet (medarbejdere: J.P. Bondorf, M. Diakonov (Nordita), T. Døssing, A.D. Jackson. Adjungerede professorer: R.A. Broglia, I.N. Mishustin Langtidsgæsteforskere: H. Heiselberg (Nordita), J.T. Lenaghan, J. Randrup, O. Scavenius (Nordita), R. Vogt, T. Wilke. Ph.d.-studerende: G. Neergaard (Aa.U.), M. Oswald, K. Splittorff. Specialestuderende: N. Schou, J. Pedersen).

Eksperimentel kernefysik

Den eksperimentelle gruppes forskning i kernestruktur baseres i dag på udnyttelse af de bedste internationale multidetektor systemer for måling af gamma-strålingen fra hurtigt roterende atomkerner produceret ved hjælp af tung-ion acceleratorer i Europa og USA. Vi har således i år 2000 udført eksperimenter med EUROBALL-IV detektoren på Vivitron acceleratoren i Strasbourg, Frankrig, GAMMASPHERE detektoren i Berkeley, USA, JUROSPHERE II samt den gasfyldte RITU separator på Cyclotronen i Finland og højenergi Gamma-detektor systemet HECTOR på ALPI acceleratoren i Legnaro, Italien. Vi har desuden deltaget i opbygning og indledende eksperimenter med det nye EXOGAM detektor system, som nu opbygges ved GANIL acceleratoranlægget i Caen, Frankrig, med henblik på at udnytte de nye muligheder, som opstår her ved anvendelse af radioaktive beam-partikler.

I disse eksperimenter udnytter man primært de velkendte Coriolis- og centrifugal kræfter som induceres i de meget hurtigt roterende compoundkerner, og som dannes ved fusion af accelererede tung-ioner med targetkerner. Efter afgivelse af eksitationsenergi ved partikel fordampning afkøles kernen ved henfald mod grundtilstanden ved udsendelse af en kaskade af gammastråler. Gammastrålernes energier er proportionale med den aftagende rotationsfrekvens under kernens henfald. Rotationskorrelationen i hvert enkelt henfald kan herved studeres og give detaljeret information om kvante-strukturen, herunder kernepartiklernes forskellige bevægelsesmønstre under rotationen.

En stor del af eksperimenterne sigter imod en detaljeret identificering og kortlægning af atomkernens kvantetilstande samt studiet af kernens enkelpartikel og kollektive bevægelsesformer, faseovergange og symmetribrud. Andre sigter på at identificere særlige kerneegenskaber, ofte teoretisk forudsagt, som er meget vanskelige at finde og studere. Dette gælder f. eks. de aksial symmetriske hyperdeformerede tilstande med akseforhold på 3:1:1, som er teoretisk forudsagt i begrænsede masse- og spinområder, men som vi endnu ikke, efter flere søgninger i Hf og Yb området, har kunnet påvise. Vi har fået bevilget beamtid i år 2001 til en fornyet indsats i Xe-Ba området, hvor kernerne har den største stabilitet imod fission ved høje spin.

Kerner kan også udvikle kollektive former, hvor den aksiale symmetri er brudt. En følge af triaksialiteten i et kvantesystem kan herved studeres og gruppen har indledt en række forsøg på at belyse disse problemstillinger i større detalje efter at have identificeret et område omkring Lu og Hf kernerne, både teoretisk og eksperimentelt, hvor denne type tilstande findes. Vi har i år 2000 især fokuseret på levetidsmålinger til bestemmelse af kollektiviteten, og forsøg på at finde den såkaldte "wobbling mode", forudsagt af Bohr og Mottelson for mere end 20 år siden. Det er nu lykkedes ved hjælp af EUROBALL IV i Strasbourg at identificere et rotationsbånd i 163Lu, som viser en del af de egenskaber som "wobbling" bevægelsen forventes at have.

I 1999 kom vi frem til en bedre teoretisk forståelse af dæmpningen af varme atomkerners rotationsbevægelse i henfaldet fra høje spin. Cranking beregninger på blandede tilstande viser, at dæmpningen af rotationsbevægelsen indeholder 2 komponenter, en tidligere forudsagt spredning af rotationsstyrken med stor bredde, som er ukorreleret i henfaldet, men nu også en smal komponent med ca. 5 gange mindre spredning og som principielt kan følges igennem flere henfald i gamma-strålingen. Beregningerne viser, at den smalle komponent direkte er relateret til en fundamental størrelse, som beskriver middelfelttilstandenes kobling til compoundkernens kontinuum. Vi forsøger derfor på forskellige måder at eftervise disse forudsigelser, ved f. eks. at studere gamma-kontinuet fra tripple coincidens målinger og udnytte nye fluktuations-analysemetoder på gamma-spektrenes rotationsstrukturer.

Gruppen er også engageret i udvikling af en ny type multi-segmenteret detektor, hvor "tracking" af gamma spredningen i detektoren giver helt nye muligheder. Vi sigter her imod at opnå en nøjagtig positions- og retningsbestemmelse af gammastrålerne og at forbedre effektiviteten med en faktor 2-3. Følsomheden for detektering af svage gamma-kaskader forøges herved flere størrelsesordener. Dette vil åbne mulighed for en komplet kortlægning af kernernes kvantestruktur helt op til energiområdet, hvor kernetilstandene viser kaotisk struktur. Dette projekt støttes af et EU, TRM netværk program med 8 deltagende institutioner fra EU. Gruppen har især påtaget sig opgaver indenfor databehandlingsområdet og har herunder afholdt en Skole/Workshop i Data Analyse, 16-21 okt. 2000, med forelæsninger af specialister fra Europa og USA samt med stor tilslutning af ph.d.-studerende og post.docs fra vore europæiske samarbejdspartnere i projektet.

En ny udvikling på accelerator og detektor området har gjort det muligt at studere kerner, som har et meget stort overskud af neutroner i forhold til de stabile kerner. Studiet af disse kerner har speciel betydning fordi de indgår som mellemprodukter i tilblivelsen af solsystemets grundstoffer ved supernova eksplosioner. Forekomsten af de såkaldte magiske nucleontal og andre strukturelle fænomener spiller en stor rolle i disse processer. Gruppen har således deltaget i eksperimenter ved GANIL i Frankrig med sigte på at efterprøve de forventede magiske strukturer i kernernes skalmodel. Gruppen har ved disse forsøg bidraget med en ny 16-fold segmenteret germaniumdetektor, som gør det muligt på trods af store Doppler skift at måle gamma-strålingen med høj præcision fra kerner der bevæger sig med omkring 30 % af lysets hastighed (G.B. Hagemann, B. Herskind, G. Sletten, Wenchow Ma, J.N. Wilson og H. Amro, D. Ringkjøbing Jensen og S. Ødegård samt T. Dalsgaard, C. Rønn Hansen og H. Thisgaard.

Pioner i kernemediet

Projektet er afsluttet.

Højenergi tungion fysik

Kvarker er normalt bundne i "farveløse" partikler, dvs. at kvantetallet "farve" er neutraliseret på samme måde som

elektrisk positiv og negativ ladning tilsammen kan give elektrisk neutrale tilstande. De observerede partikler er således protoner, neutroner, andre baryoner og mesoner. Dette er et karakteristisk træk ved stof under de betingelser, der hersker i universet i dag. Ved meget høje temperaturer og tætheder, svarende til de forhold der fandtes cirka et mikrosekund efter Big Bang, eksisterede disse farveløse partikler ikke, men i stedet kunne kvarkerne og gluonerne (den stærke vekselvirknings kvantum) bevæge sig frit omkring i det unge univers. Dette er i hvert fald hypotesen. Forsøg med tunge ioner ved ultrarelativistiske energier formodes at kunne genskabe forhold, der ligner tilstandene i dette unge univers, dog varer en sådan laboratoriefrembragt tilstand kun så lang tid, som det tager lyset at rejse fra den ene ende af atomkernen til den anden, og laboratorie "universet" har en udstrækning som en kerne.

En forskergruppe på instituttet, kaldet HEHI, deltager i sådanne tungion-forsøg, dels ved CERN i Geneve og dels i Brookhaven Laboratoriet udenfor New York.

Gruppens centrale aktivitet er lige nu knyttet til den nye tungion-collider RHIC i Brookhaven Laboratoriet, hvor man vil kunne studere stød mellem tunge ioner med en energi på 200 GeV pr. nukleon par. Gruppen deltager i BRAHMS, ét af de fire store eksperimenter ved RHIC. Gruppen har til eksperimentet bl.a. bidraget med en stor spektrometermagnet, to segmenterede flyvetidshodoskoper og et "Time Projection Chamber" (TPC). I løbet af året har gruppen arbejdet med færdiggørelsen af eksperimentet, opbygningen af den nødvendige, ret komplekse software og datatagningen i juni, juli og august hvor RHIC leverede Au+Au beams ved 130 GeV pr. nukleon par. Fysikprogrammet sigter på en omhyggelig måling af partikelspektrene fra Au+Au sammenstød. I efteråret har gruppen haft travlt med analysen af de opnåede data.

En anden aktivitet i 2000 har været afslutningen af NA44 eksperimentet ved SPS acceleratoren på CERN. I dette eksperiment måltes partikelspektre og multipartikel korrelationer i tungion- kollisioner ved en energi ca. 10 gange mindre end ved RHIC. I 2000 har gruppen arbejdet med færdiggørelsen af en række publikationer, især med analysen af produktionen af sjældne, sammensatte partikler (deuteroner, tritoner og disses antipartikler). Denne fysikanalyse sigter især mod en indgående forståelse af forholdene ved "freeze-out" dvs. tilstanden, hvor partiklerne frigør sig fra vekselvirkningsområdet.

På endnu længere sigt planlægges en deltagelse ved CERN's LHC projekt, som forventes i gang år 2006. Gruppen deltager i ALICE eksperimentet, som også primært vil studere ultrarelativistiske tungion reaktioner ved en meget stor energi (ca. 30 gange energien ved RHIC). Gruppen bidrager med og står for et silicon teleskop, der måler partikelmultipliciteten i forlæns retning samt i laser-kalibreringssystemet for den store TPC (Hans Bøggild, Jens Jørgen Gaardhøje, Ole Hansen, Anders Holm, Børge Svane Nielsen, Ian Bearden og Pavel Staszel samt ph.d.-studerende Peter Christiansen og Djamel Ouerdane samt yderligere fem specialestuderende).

Astrofysik

Kosmisk Mikrobølge Stråling, TOPHAT

Tophat, der er et ballon-projekt til måling af den kosmiske mikrobølge stråling baggrund (CMB), er nu under samling på Sydpolen og vi forventer en opsendelse lige i begyndelsen af 2001. Hvis alt går vel, vil ballonen med sit teleskop på toppen drifte rundt om Sydpolen i ca. 40 km højde i en lille cirkel bane i en afstand af ca. 12 grader fra polen, på 10 – 14 dage. Selve teleskopet, der peger 12 grader fra zenith, vil rotere om zenith 2 gange i minuttet og Tophat vil således dække et område fra polen og til 66 grader syd, svarende til godt 5% af himlen (P.R. Christensen, H.U. Nørgaard-Nielsen (DSRI), H.E. Jørgensen).

Kosmisk Mikrobølge Stråling, PLANCK

DSRI, NBIfAFG og TAC har et såvel formelt som reelt samarbejde om ESA's PLANCK satellit-mission til måling af anisotropien af den Kosmiske Mikrobølge Stråling. Der forventes opsendelse i 2007. Det danske bidrag består i at fremstille og levere spejlene til mikrobølge teleskopet. Den endelige spejlkonfiguration er nu på plads, og udbudsmaterialet til en EU udbudsforretning er ved at være klar. Vi er desuden ved at etablere et samarbejde med det russiske RATAN-600 projekt vedrørende forstudier til Planck (P.R. Christensen, H.U. Nørgaard-Nielsen (DSRI), H.E. Jørgensen, I. Novikov).

Komplekse systemers fysik

Denne gruppe repræsenterer et bredt spektrum af interesseområder, som har været i stærk udvikling i det sidste årti. Med udgangspunkt i hele spektret af traditionelle specialiteter på NBI/NORDITA: kernefysik, statistisk mekanik, faststoffysik, højenergifysik og astrofysik er der vokset et nyt område frem, hvis fælles tråd er den stærke ulinearitet, som findes i alle realistiske systemer og ofte spiller en helt dominerende rolle. Denne ulinearitet kan fremkalde strukturer med meget kompleks geometri (bl.a. såkaldte fraktaler) og meget irregulær bevægelse (kaos), hvis forløb er uforudsigeligt på trods af at dynamikken er helt deterministisk. Et andet fællestræk ved dette område er brugen af computereksperimenter; det er i høj grad den intuition, som er opnået gennem vekselvirkningen med computere, som gør det muligt at angribe disse vanskelige "klassiske" problemer.

De metoder, der udvikles i studiet af ulineære systemer kan anvendes på mange forskellige områder, f.eks. turbulens, kvantesystemer med mange frihedsgrader (som atomkerner), kemiske reaktioner, klassisk mekanik og konstruktionen af neurale netværk med evne til at lære og udføre komplicerede beregninger på en fleksibel måde.

Kaotisk bevægelse i små systemer er i de sidste ti år blevet et relativt velstuderet område. Man ved noget om, hvordan kaos opstår og hvordan det karakteriseres. For turbulens er situationen helt anderledes: vi har en meget ringe teoretisk forståelse og ved ikke meget om, hvordan den bedst kan karakteriseres. Det er et spændende område og der foregår en bred indsats her: numeriske eksperimenter med gitre af koblede afbildninger, cellulære automater og hydrodynamisk turbulens. Fremskridt på disse områder er vanskelige, men vil kunne anvendes på mange fænomener, hvor både kaotisk bevægelse og rumlig uorden spiller en rolle.

Man kan specielt fremhæve de undersøgelser af "intermittens" i turbulent bevægelse (dvs. afvigelser fra Kolmogorovs teori), baseret på såkaldte skalmodeller, som viser at dette fænomen kan findes i selv meget simple modeller. Endvidere er der sket fremskridt i forståelsen af turbulens i periodiske kemiske reaktioner. Det er lykkedes at få overblik over de instabiliteter, der forårsager den turbulen-

te dynamik og de bundne hvirvel- (eller spiralbølge-) tilstande, der kan dannes undervejs. Endelig kan man nævne en ny gruppe af dynamiske vækstmodeller, som har skabt stor interesse.

Udviklingen inden for "kvantekaos", som historisk står Institutterne særlig nær, har været meget spændende i de sidste år, da man nu, både eksperimentelt og teoretisk, kan studere højt eksiterede og meget righoldige spektre, f.eks. af brintatomet i et ydre magnetfelt. Her er gruppen kendt for at have udviklet en meget effektiv og udbredt teknik, hvorved systemets egenskaber kan beskrives ved hjælp af et lille antal periodiske baner fra det tilsvarende klassiske (Newtonske) system.

Indsatsen på dette område er stor og stærkt voksende. Den er styrket betydeligt gennem skabelsen i 1993 af "Center for Chaos and Turbulence Studies" finansieret af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd (i første periode ledet af P. Cvitanovic). Det består af NBI kaosgruppen, af Preben Graae Sørensens gruppe på Kemisk Institut, samt af Erik Mosekildes gruppe fra DTU. Dette center har skabt helt nye muligheder for det eksperimentelle program. Vi har nu mange eksperimenter i hydrodynamik (ved M. Levinsen og C. Ellegaard): rørstrømninger, frie overflader (hydrauliske spring), Faraday bølger, sandriller og sonoluminescens. Endvidere i svampevækst (med forbindelse til andre dynamiske fronter), kuglestrømninger, akustiske resonanser (med forbindelse til kvantekaos), simple modeller af vekselvirkende neuroner og proteinfoldning. Den oprindelige bevilling til CATS centeret, som nu er ledet af M.H. Jensen, blev i 1998 afløst af en ny rammebevilling fra Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd.

I 1998 blev gruppen medlem af en graduate skole i "Ikke-lineære Systemer'' sammen med grupper på Danmarks Tekniske Universitet, Kemisk Institut (KU), Afdelingen for Optik og Fluid Dynamik (Risø) og med samarbejdspartnere i industrien, så som Novo-Nordisk. Skolen er finansieret af Forskerakademiet og gennem denne graduate skole har vi en unik mulighed for at koordinere undervisningen for ph.d.-studerende (og til dels også speciale studerende). Kurserne kan understøttes af gæsteforelæsere betalt af skolen og udenlandske ph.d.-studenter bliver ligeledes støttet af skolen. Skolen afholder en mængde workshops og symposier og er i gang med at udforme samarbejdsaftaler med andre tilsvarende skoler i verden.

Gruppen har gennem de senere år satset mere og mere aktivt på at studere emner og processer inden for biologiske systemers fysik. Dette er i særdeleshed sket gennem en eksperimentel opbygning af studier af konfigurationsændringer af makromolekyler, så som proteiner, DNA og polymerer. Gennem et eksperimentelt udstyr, opbygget indenfor gruppen af G. Zocchi, er man i stand til at se på ændringer i konfigurationer på skalaer så små som få ångstrøm. Teknikken der bruges er baseret på et nærfelts-optisk mikroskop, og der er opnået banebrydende resultater med denne teknik. Aktiviteten bliver suppleret af en teoretisk indsats inden for beskrivelser af termodynamiske processer for protein-foldning. Ligeledes studeres motor-proteiner teoretisk. Gruppen har tæt samarbejde med molekylærbiologer, medicinere og kemikere under KU, og afholder ugentlige tværvidenskabelige gruppemøder.

I slutningen af 1998 blev to unge forskere, Kirstine Berg-Sørensen og Lene Oddershede, tildelt en bevilling fra FREJA programmet. Denne aktivitet vil opbygge en såkaldt optisk pincet til at studere, kontrollere og manipulere de mindste biologiske molekyler. Denne form for pincet udgør et særdeles avanceret værktøj til en videre forståelse af fysiske processer i biologien. I 1999 blev den eksperimentelle aktivitet indenfor biofysik yderligere styrket gennem en samarbejdsaftale med Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). Christian Rischel er gennem denne aftale ansat dels ved NBI og dels ved KVL og vil ved NBI opbygge et fluorescens-eksperiment til undersøgelser af enkelte biologiske molekyler.

Gruppen indenfor biologisk fysik var medinitiativtager til dannelsen af en forskerskole i "Biological Physics'' i samarbejde med Risø Laboratoriet, MEMPHYS på Danmarks Tekniske Universitet, Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole og August Krogh Institutet på Københavns Universitet. Denne skole er sponsoreret af Forskerakademiet og danner en "paraply'' over alle ph.d.-studerende inden for områder i biologisk fysik i hele Ørestads-området. Således er der tæt samarbejde med fysikafdelingen på Lunds universitet. Skolen tilbyder et stort udbud af kurser indenfor feltet, og inviterer gæsteforelæsere til at deltage i kurserne og forelæse i workshops for ph.d.-studerende.

Et andet meget aktivt område indenfor komplekse systemers fysik er studiet af selvorganiserende kritiske fænomener (kaldet "SOC''). Dette felt blev etableret af P. Bak for ca. 10 år siden og har siden da gennemgået en rivende udvikling, og mange grupper i verden arbejder nu indenfor dette felt. Hovedideen bag selv-organiserende kritiske fænomener er, at ikke-lineære dynamiske systemer, med både tidslige og rumlige frihedsgrader, af sig selv vil udvikle sig hen imod et kritisk punkt, alene givet ved de underliggende dynamiske processer. Idet systemet nærmer sig det kritiske punkt, vil rumlige og tidslige korrelationer bygges op og på det kritiske punkt vil der være potens-lov korrelationer i både tid og rum. Denne opførsel er nu eksperimentelt observeret i en mængde systemer, f.eks. sandbunker, superledningsdynamik, væskedynamik, etc. I de seneste år har gruppen udvidet sin aktivitet til at omhandle biologiske systemer, såsom immunsystemet, og endvidere også finansielle systemer, som aktiehandel og -priser. Ud fra computersimuleringer af de dynamiske ligninger observeres igen en kritisk opførsel, hvilket kan have afgørende konsekvenser så vel på det medicinske som det finansielle område.

Gruppen er deltager i tre "Mobility''-netværk indenfor EU: "Extended Dynamical Systems'' (koordineret af T. Bohr), "Fractals and Self-organization'' (koordineret af P. Bak) og "Intermittency in Turbulence'' (koordineret af M.H. Jensen). I hvert netværk deltager ca. 10 andre fremtrædende grupper i Europa.

Mange fremragende gæster har besøgt grupperne og det har, sammen med den store og aktive studentergruppe, bidraget til at skabe et stimulerende og dynamisk miljø. En stor del af forskningen i disse nye retninger har været muliggjort gennem generøs støtte fra private fonde og industri (P. Alstrøm, P. Bak, K. Berg-Sørensen, T. Bohr, P. Cvitanovic, P. Dimon, C. Ellegaard, J. Hertz (NORDITA), M. Høgh Jensen, B. Lautrup, M. Levinsen, L. Oddershede, C. Rischel, K. Sneppen (NORDITA)). Specialestuderende: U. Beierholm, J. Dam, B. Hansen, K. Hansen, A. Jakobsen, M. Lommer, R. Mikkelsen, U. Petersen, M. Skogstad, K. Scheibye-Knudsen, J. Udesen, L. Søndergaard, J. Donsmark, J. Kisbye Dreyer, H.C. Mulvad, J. Mathiesen, R. Kristensen, C. Strømfeldt, V. Hvass, J.Q. Thomassen, J. Ryge, N. Weppenaar, M.S. Nielsen, M. Tibian. Ph.d.-studerende: J. Sparre Andersen, J. Borg, B. Freiesleben, S.

Hörlyck, S. Juul Jensen, J. Lundbek Hansen, S. Nørrelykke, F. Okkels, J. Randløv, K. Schaadt, G. Simon, K. Klemm).

Instituttets regnemaskineanlæg

Regnemaskineudstyret på Blegdamsvej har kørt stabilt også i 2000. Der er foretaget de traditionelle udvidelser i form af flere UNIX (Digital UNIX og Linux) arbejdsstationer og forbedret netværksudstyr. Centrale UNIX servere er en AlphaServer 2000 5/250 og en Alpha XP1000. Disse betjener 24 Digital UNIX og mere end 100 Linux arbejdsstationer. Herudover er der en PC bar med 30 Linux maskiner for de studerende som drives sammen med Ørsted Laboratoriet. Endelig har højenergi afdelingen en regne-klynge bestående af 40 Linux maskiner.

Netværket består af et antal ethernet-segmenter koblet sammen til en stjerne topologi i en bro, samt en FDDI-ring. Alle segmenter kan nu levere 100 Mbit/s ethernet og et enkelt kører med 1 Gigabit hastighed (Björn S. Nilsson).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

I løbet af kalenderåret 2000 har 34 udenlandske gæsteforskere (heri inkluderet 7 udenlandske studerende) opholdt sig ved Niels Bohr Institutet i længere perioder (over 3 måneder).

De er fordelt på følgende lande: Armenien 1, Australien 1, Belgien 1, Canada 1, England 1, Frankrig 1, Grækenland 1, Italien 8, Island 1, Japan 3, Polen 1, Portugal 1, Rumænien 2, Rusland 1, Spanien 1, Tyskland 4, Ungarn 1, USA 4.

Derudover har instituttet i 2000 haft 120 udenlandske gæster på kortere besøg (i max. 3 måneder) og et antal gæster, som har deltaget i workshop on Classical and Quantum Chaos 18-22-09, med 7 deltagere, workshop on Discrete Random Geometry 28-09 – 30-09, med 41 deltagere og en School/Workshop on Data-Analysis 16-10 – 21-10, med 32 deltagere. Alle ekskl. deltagere fra NBI (Ulla Holm)

Niels Bohr Arkivet

Niels Bohr Arkivet blev oprettet den 7. oktober 1985. Det er en tilskudsberettiget selvejende institution under Forskningsministeriet i tilknytning til Niels Bohr Institutet og Københavns Universitet.

Arkivets mange historiske samlinger omfatter bl.a. Niels Bohrs videnskabelige, private og administrative korrespondance, Bohrs manuskripter, nogle af Bohrs nærmeste medarbejderes breve og manuskripter, samt video-, film- og lydbåndsoptagelser med og om Bohr. Efterhånden som samlingerne bliver ordnet og registreret (med støtte fra danske og udenlandske fonde), lægges de relevante oplysninger ud på Arkivets hjemmeside, hvor man også kan se Arkivets store fotosamling. Bøgerne i Arkivets unikke videnskabshistoriske bogsamling er ikke til hjemlån, men kan læses i det nye bibliotek, der blev indviet i marts 2000.

Arkivet modtager gæsteforskere fra ind- og udland, arrangerer åbne seminarer i videnskabshistorie, og fungerer desuden som formidler af naturvidenskab og videnskabshistorie for gymnasieklasser.

I år 2000 har Arkivet medvirket til flere videnskabshistoriske publikationer. Af Niels Bohr Collected Works, der udgives på forlaget Elsevier Science Publishers, mangler nu kun bind 11, der bliver redigeret af Finn Aaserud (Forstander: Finn Aaserud).

Ørsted Laboratoriet

Nanofysik

Nanofysikgruppen beskæftiger sig med III-V halvleder-baserede mesoskopiske strukturer, mesoskopiske superledere og magneter samt kulstofnanorør. III-V Nanolab, er centreret omkring molekylstråleepitaksi-anlægget. Dette anlæg (MBE) tillader at opbygge enkrystallinske lag af skiftevis GaAs og GaAlAs til fremstilling af kunstige krystaller og lavdimensionale strukturer. Scanning-elektronmikroskopet yder elektronstrålelitografi ned til 50 nm liniebredde. Desuden foretages målinger ved lave temperaturer (20 mK) og høje magnetfelter (13 T) samt med et atomic-force mikroskop (AFM) (P.E. Lindelof, J. Borggreen, C.B. Sørensen, L. Theil Kuhn, N. Payami, C. Mortensen, A. Kristensen, P.R. Poulsen, J. Nygård og S. Pedersen).

Nanopartikler og nanorør

Transporten af elektroner og deres spin (magnetisk moment) studeres i granulære strukturer sammensat af magnetiske (kobalt) og umagnetiske (guld) nanopartikler. Som følge af de forskellige transportegenskaber af nanopartiklerne opnås spinafhængige transporteffekter ved lave temperaturer og med et ydre magnetfelt påtrykt. For at kunne studere elektron- og spintransport i de enkelte nanopartikler fremstilles elektroder ved elektrokemisk ætsning med kaliumguldcyanid af præfabrikerede guld mikroelektroder. Det vil være muligt at fabrikere kontakter til nanopartikler på mindre end 5 nm.

Forestiller man sig et oprullet grafitlag, får man et såkaldt kulstofnanorør med diameter på 1-3 nm og længde på op til flere mikrometer. Ved bias-spektroskopi udmåles de enkelte elektroniske egentilstande i dette meget lange molekyle. Der kan fremstilles nanorør på forudbestemte lokaliteter på en Si-chip, baseret på en katalytisk udfældning af kulstof fra metan. Et nanorørs lokale elektriske egenskaber kan bestemmes vha. en elektrisk ledende AFM-spids. Anvender man et ferromagnetisk materiale (fx jern) som kontakt til et kulstofnanorør kan elektronerne polariseres vha. et ydre magnetfelt inden de strømmer gennem røret. Ved at vende feltet og udnytte hystereseeffekten kan vi måle om elektronerne bevarer deres spin-information hele vejen gennem røret (L. Theil Kuhn, J. Nygård, J. Borggreen, P. Rugård Poulsen, P.E. Lindelof, K. Haldrup, M. Andreasen og A. Jensen i samarbejde med F. Vanhoutte, G. Verschoren, P. Lievens, Leuven Universitet, C. Greisen, U. Quaade, J. Ulstrup, S. Mørup, MIC og DTU, C. Thelander, Lund, D. Cobden, Warwick).

Halvlederstrukturer

Ved at kombinere kvantisering af magnetisk fluks (SQUID ringe) og Josephson effekten med halvleder-nanostrukturer kan der opnås nye typer af hybrid komponenter. Superledende ringe er anbragt direkte på et GaAs/GaAlAs mikro Hall kryds, hvorved vi er i stand til at detektere de enkelte flukskvant-tilstande i mikrometer store superledende ringe. Vi kan detektere nærfeltsvekselvirkningen fra en Josephson mikrobro anbragt direkte oven på en kvantepunktkon-

takt. Dette systems ulineære egenskaber medfører en ensretning af højfrekvenssignalet fra Josephson dioden.

Kvantepunktkontakter med en bredde på 50-250 nm fremstilles i GaAs/GaAlAs heterostrukturer vha. elektronstråle-litografi og vådætsning. Elektrontransport i disse komponenter studeres som funktion af temperatur og forspænding. Fokus er lagt på den såkaldte 0,7-konduktans anomali, som observeres ved 1,4 gange ledningsevnekvantet.

Aharonov-Bohm elektron-interferometre er defineret ved at ætse ringformede komponenter med radius fra 0,2 til 1,5 mikrometer i GaAs/GaAlAs heterostrukturer med en todimensional elektrongas. Interferens giver anledning til Aharonov-Bohm magnetomodstands oscillationer.

NBIfAFG har været partner i et Europæisk samarbejde 1998-2000 i det 4. EU rammeprogram, ESPRIT. Her er udviklet en ny type mikroelektronik baseret på endimensionale elektronkanaler, f.eks. kvantekomponenter i heterostrukturer af GaAlAs/GaAs, InP/GaIAs og SOI (silicon-on-insulator). Disse og flere andre typer er blevet udviklet og patenteret. Komponenterne er baseret på kvantefænomener som ledningsevnekvantisering og enkelt-elektron effekter og kan få betydning for udviklingen af kvantekomputeren.

NBIfAFG er koordinator for "Mesoscopic Electronics" under COST (Coordination of Science and Technology in Europe) i perioden 1999-2004. Emnerne for dette forskningssamarbejde er endimensionale elektriske ledere, kulstofnanorør, spintransport, molekylær elektronik, superledning, nanopartikler og kvantedots. Samarbejdet involverer 14 Europæiske lande og er et forum for en stærk forskningsvekselvirkning (S. Pedersen, J. Hollingbery, S. Erfurt Andresen, R. Taboryski, J. Kutchinsky, S. Jensen, A. Kristensen, J. Bindslev Hansen, P.E. Lindelof, B. Skov Sørensen, A.E. Hansen, C.B. Sørensen, A. Kristensen, J. Hanberg, og H. Bruus i samarbejde med universiteter i Lund, Stockholm, Helsingfors, Würzburg, Stuttgart, L.M. Ericsson Components og GIGA A/S).

Generel teori

Coulomb friktion mellem mesoskopiske ledere

Bliver afstanden mellem to ledere så lille, at den er af samme størrelsesorden som middelafstanden mellem elektronerne, opstår der en ny og anderledes kobling end den der kendes fra klassisk elektromagnetisme. Elektronernes indbyrdes frastødning bevirker, at en strøm i den ene leder overføres delvist til den anden. Denne effekt er rimelig velforstået. Vi har nu undersøgt, hvordan dette billede ændrer sig, når de to ledere er mesoskopiske, dvs. så små at kvantekohærens er af afgørende betydning. Kohærensen medfører at strømretningen kan vendes i den passive leder, og disse effekter giver mulighed for at studere egenskaber af bølgefunktionerne, som ellers ikke er tilgængelige (K. Flensberg i samarbejde med N. A. Mortensen og A.-P. Jauho, MIC).

Mesoskopisk magnetisme og 0,7 konduktansanomalien

Vi har udviklet en fænomenologisk model, der giver en samlet fortolkning af mange forskellige eksperimentelle observationer af 0,7 konduktansanomalien i kvantepunktkontakter. Denne anomalis oprindelse har længe været et af de store uafklarede spørgsmål inden for transportstudier af lavdimensionale systemer. Modellen udnytter Landauer formalismen, og den involverer forøget spin-korrelation sammen med termisk affolkning af spinsplittede ledningsevnebånd. Modellen giver en tilfredsstillende forklaring på målinger af ledningsevne som funktion af elektrisk spænding, temperatur og magnetfelt (H. Bruus, V. Cheianov, K. Flensberg).

Bose-Einstein kondensation

De teoretiske undersøgelser af atomskyer i fælder ved meget lave temperaturer er videreført. For fermioner er overgangstemperaturen til den superflydende tilstand beregnet med henblik på at kortlægge betydningen af inducerede vekselvirkninger i såvel rene fermion-systemer som i blandinger af bosoner og fermioner. En monografi (400 sider) om Bose-Einstein kondensation i fortyndede gasser er indsendt til Cambridge University Press. Blandt hovedemnerne er magnetiske fælder og kølemetoder, interatomare vekselvirkninger, ligevægtsegenskaber, kollektive svingninger, roterende kondensater, superfluiditet, interferens og fermion-systemer (H. Smith i samarbejde med C.J. Pethick).

SO(5)-teori for superledere med magnetiske hvirvelkerner

Vi beregner forskellige målbare egenskaber af de antiferromagnetiske hvirvelkerner, som forudsiges af den nye SO(5)-teori for højtemperatursuperledere. Dels har vi beregnet den stedafhængige tilstandstæthed af kvasipartikelexcitationer i kernerne og opnået resultater som stemmer overens med STM-måledata. Dels har vi beregnet magnetfeltsafhængigheden af den for SO(5)-teorien helt centrale neutronspredningstop ved (pi,pi). Vi har vist, at denne top vil udvikle sig til en ringformet struktur som funktion af magnetfeltet. Gyldigheden af SO(5)-teorien kan således afprøves direkte (B. Andersen, H. Bruus, P. Hedegård, N.A. Mortensen og H.M. Rønnow).

Samspil mellem superledende og magnetiske elektroner i borkarbiderne

Thulium-nikkel-borkarbid kan opretholde en antiferromagnetisk orden samtidigt med at metallet er i den superledende fase. Neutrondiffraktion har vist, at et ydre magnetfelt bevirker en springvis ændring af den antiferromagnetiske struktur. I løbet af dette år har omfattende eksperimenter vist at den nye feltinducerede antiferromagnetiske struktur forbliver stabil ved høje felter, hvor ledningselektronerne ikke længere er superledende, og hvor alle thulium momenterne burde være drejet ind i feltets retning. Denne helt usædvanlige stabilitet er ikke forstået, men det undersøges nu om feltet inducerer et magnetisk moment på nikkel-atomerne (J. Jensen og P. Hedegård i samarbejde med N.H. Andersen og K. Nørgaard, Risø).

Endelig-tids termodynamik og optimering

Små ændringer i bibetingelser for en optimering kan radikalt ændre, hvad der er den optimale løsning for et givet system. F.eks. vil nogle hævde, at udstødningsvarmen fra en varmemaskine (bilmotor eller elektricitetsværk) er uden værdi, mens andre vil finde god anvendelse for den til mindre krævende opgaver.

En forbløffende empirisk skalering over syv størrelsesordener af dyrs stofskifte, hjerterytme, svangerskabsperiode m.m. kan fortolkes uniformt ud fra et termodynamisk princip om et systems egentid, meget lig relativistiske systemers egentid til forskel fra den samme observation set udefra (B. Andresen i samarbejde med P. Salamon, K.H. Hoffmann, R.S. Berry og J. Shiner).

Mars/Mössbauer-gruppen

Begyndelsen af år 2000 blev præget af, at Mars Polar Lander missionen slog fejl. Dette bevirkede at Mars Surveyor 2001 landeren blev aflyst. Heldigvis besluttede NASA at sende to rovere til Mars i 2003 (Mars Exploration Rovers, MER), og vores gruppe fik lov til at bidrage med magneteksperimenter hertil. Mars Exploration Rovers planlægges opsendt i maj 2003 og medbringer et Mössbauer spektrometer og magneter, der er i stand til at opsamle et homogent lag af magnetisk støv i et konstant magnetfelt. Magneterne vil være en videreudvikling af de magneter, som blev fremstillet på ØL's værksteder til Mars Surveyor 2001. Mössbauer-spektre af forskellige Mars-lignende mineraler er blevet undersøgt.

På Århus Universitet blev et "Mars-Simulerings-Kammer" bygget, hvilket gør det muligt at foretage realistiske eksperimenter i en vindtunnel med Mars-lignende vindhastigheder, magnetisk støv, og lavt tryk. Det fluorescens-eksperiment, som blev udviklet til Mars Surveyor 2001 landeren, blev forbedret væsentligt i løbet af året. Eksperimentet er designet til at give information om UV-strålingen på Mars' overflade. De magnetiske anomalier, som for nylig er blevet målt af Mars Global Surveyor, er overraskende kraftige. Vi er nu i gang med at undersøge norske bjergarter, som kan bære et remanent magnetfelt. Dette skyldes mineralerne haemoilmenit og titanohematit. Disse undersøgelser sammenlignes med resultaterne fra Mars.

I foråret 2000 gennemførtes et ungdomsprojekt, hvor gymnasieelever fra Sct. Knuds Gymnasium i Odense deltog sammen med studerende fra 5 amerikanske byer. Under vejledning af Mars-gruppen og deres lærer, skulle eleverne fjernstyre en amerikansk Marsrover med instrumenter. Fjernstyringen skete både fra kontrolcenteret i Tycho Brahe Planetariet, og fra Jet Propulsion Laboratory i Pasadena, som eleverne besøgte en uge. (J.M. Knudsen, M.B. Madsen, C.T. Mogensen, P.Bertelsen, W. Goetz, M. Olsen, C. Frandsen og K. Kinch i samarbejde med Jet Propulsion Laboratory, Pasadena, University of Arizona, Cornell University, Princeton University, samt ISA og Afdelingen for Geologi, Århus Universitet og Kemisk Institut, den Kongelige Veterinær og Landbohøjskole).

Atom-, molekyl- og optisk fysik

Kollisionsdynamik

Vi har bygget et eksperiment, der kombinerer den såkaldte COLTRIMS teknik (COLd Target Recoil Ion Momentum Spectroscopy) med laserkøling. Dette har muliggjort måling af vinkel-differentielle tværsnit i ladningsoverførsel kollisioner med en hidtil uhørt høj vinkelopløsning. De studerede processer for atomare partikler er analoge til Fraunhofer diffraktion for lys. Sideløbende er der foretaget beregninger på kollisionsprocesserne, og der er opnået en god overensstemmelse mellem teori og eksperiment. Udvikling af eksperimentet til et niveau, hvor target atomernes orbitaler kan manipuleres vha. optisk præparation er i gang (N. Andersen, M. van der Poel, C.V. Nielsen, M.-A. Gearba, og S.E. Nielsen, Kemisk Institut).

Kolde og ultrakolde atomers fysik

Nye teknikker inden for kvanteoptikken har gjort det muligt at fange, fastholde og nedkøle et stort antal atomer i et meget lille volumen i en såkaldt MOT (Magneto Optical Trap), hvor atomerne, der køles ved hjælp af laserlys, opnår meget lave temperaturer. En opstilling til køling af magnesiumatomer er taget i brug. I fælden fanges omkring en million atomer ved en temperatur på ca. 2 mK. Magnesiums simple indre struktur (intet elektron- eller kernespin) muliggør sammenligning mellem teori og eksperiment med en præcision, der hidtil ikke har været mulig. Gruppen deltager i et NorFa netværk "Coherent laser-atom interactions" samt i et EU netværk, centreret om skabelsen af ultrapræcise atomure (J.W. Thomsen, D.N. Madsen, N. Andersen, Y. Ping, S. Balslev, A. Brusch, F.Y. Loo, P. van der Straten, Utrecht, P.S. Julienne, NIST, K.-A. Suominen, Helsinki, M. Machholm, Singapore).

Materialefysik

Materialers mikrostruktur og egenskaber

Smeltning af blyinklusioner i aluminium er blevet undersøgt ved – elektronmikroskopi, og de smeltede inklusioners form er blevet fulgt som funktion af temperaturen, specielt med henblik på undersøgelse af ruhedsovergange. *In-situ* elektronmikroskopi undersøgelser af smeltning af blyinklusioner i 90 graders tvistkorngrænser i aluminium viser, at den ene del af en inklusion smelter ved ca. 324 og den resterende del ved ca. 327 grader.

Legeringsinklusioner bestående af bly og tin i aluminium er blevet fremstillet ved sekventiel ionimplantation. Inklusionernes mikrostruktur og smelte/størkningsegenskaber er blevet undersøgt ved elektronmikroskopi og ionstråleanalyse. I Berkeley er den kemiske sammensætning af de enkelte faser blevet bestemt ved brug af en elektronstråle med en diameter på 1 nm. Legeringsinklusioner af bly og cadmium i silicium er blevet fremstillet ved sekventiel ionimplantation ved 600 grader. Inklusionernes mikrostruktur består af en blyrig fase, en cadmiumrig fase og en facetteret void, der kan betragtes som en tredje krystallografisk fase.

En række kulbaserede materialer er blevet undersøgt ved elektron-energitabs spektroskopi (EELS) med et nyt 200 kV FEG elektronmikroskop, med henblik på at karakterisere materialernes elektronegenskaber og bindingstyper. Haldor Topsøe laboratoriets 300 kV FEG baserede in-situ højopløsnings elektronmikroskop er blevet brugt til undersøgelser af en række kemiske reaktioner mellem metalliske nanopartikler og et oxidsubstrat under indvirkning af forskellige gasarter ved høj temperatur.

I et samarbejde med Risø er der blevet lavet elektronmikroskopiske undersøgelser af optisk transparente og elektrisk ledende tyndfilm af indium-tin-oxid (ITO) og aluminium-zink-oxid (AZO) deponeret på glas- og siliciumsubstrater ved laserforstøvning (E. Johnson, A. Johansen, L. Sarholt, A.B.S. Jensen, T.W. Hansen og J.B. Wagner i samarbejde med U. Dahmen, H. Gabrisch, T. Radecic, C. Nelson, National Center for Electron Microscopy, Berkeley, L. Kjeldgaard, University of Uppsala, V. Touboltsev, University of Jyväskylä, P.L. Hansen, Haldor Topsøe, J. Schou, Risø og E. Holmelund, Odense Universitet).

Beskydning af faste stoffer

Sølv og guldtargets er blevet bestrålet med guldklynger med op til 13 guldatomer pr. klynge og energier mellem 0,02 og 2 MeV/atom. Sputteringudbytter på op til 20.000 løsrevne atomer pr indfaldende klynge er blevet målt ved bombardement med de tungeste klynger. For at forstå indflydelsen af overfladebindingsenergien på udbyttet, er der påbegyndt en ny måleserie med Pt og Pb som targets.

Ved CERN's nye facilitet for lavenergetiske antiprotoner har Aarhus-gruppen opbygget en dobbelt elektrostatisk energianalysator til måling af energitab. Foreløbige resultater fra en lang måleserie viser, at antiprotonernes stoppeevne er hastighedsproportional i energiområdet 6 til 65 keV i C og Ni. Stoppeevnen er ca. halvt så stor som protoners i det samme hastighedsområde (H.H.Andersen i samarbejde med IPN Orsay og Université Claude Bernard, Frankrig, og A. Czaje, H. Knudsen, S.P. Møller og U. Uggerhøj, Aarhus Universitet).

Synkrotronstråling

Røntgenstråling frembragt i en elektron-synkrotron med energier i GeV området har en langt, langt større brillans end røntgenstrålingen fra et konventionelt røntgenrør. Dansk brug af røntgensynkrotronstråling, hovedsageligt ved HASYLAB i Hamburg og ved ESRF i Grenoble, er organiseret i SNF centeret, DANSYNC, hvis leder er J. Als-Nielsen (se http://www.dansync.dk/dansync/).

Multiple-monokromator systemet Cassiopeia

Ved den mindre synkrotron MAX2 i Lund er man i gang med at udvikle en superledende, højfelts wiggler som bringer røntgenstrålingsenergien op i et område, der benyttes til protein-krystallografi. Fra wiggler strålen ekstraheres 4 monokromatiske stråler med bølgelængder i området 0.9 til 1.3 Å ved Bragg refleksion fra monokromator krystaller – to til højre, to til venstre. Den forreste krystal i hvert dobbeltsæt er diamant og derfor gennemsigtig for røntgenstråling, således at den efterfølgende krystal bliver fuldt belyst. Fokusering af strålerne opnås dels gennem en svag bøjning af krystallerne (i vandret plan), dels ved spejling i let krummede bred-bånds multilags spejle (i lodret plan). Vi står for konstruktion og efterfølgende afprøvning af det samlede system (J. Als-Nielsen, C.B. Mammen).

Materialer ved høje tryk

Højtryksgruppen har arbejdet med krystallisationskinetikken i multikomponent metallegeringer, der har en stor evne til glasdannelse i en superafkølet tilstand dannet ved en kølingshastighed på 1 K/s. Partikelstørrelsens betydning for materialers egenskaber er undersøgt ved Fe-Cu legeringer frembragt ved mekanisk legering, og deres faseomdannelser under høje tryk er fastlagt. Tilsvarende undersøgelser er foretaget på titanoxid i anastase fasen for små og store krystaller. Enkrystaller af CdCrGaSe(4) med varierende Ga indhold er undersøgt med synkrotronstråling ved lave temperaturer. Krystallernes elektriske og magnetiske egenskaber afhænger af Ga-indholdet (J. Staun Olsen og S. Steenstrup).

Biofysik

Hyperpolariseret ^{3}He dannet ved spin-exchange med lette alkalimetaller

Hyperpolariseret ^{3}He med en polarisationsgrad tæt på 100 % kan dannes ved spin-exchange med optisk pumpede alkaliatomer. Den polariserede gas med en levetid på flere hundrede timer bruges bl.a. til MR- lungebilleddannelse, som targets i kernefysikeksperimenter og som neutronspinfiltre. Rubidium har oftest været anvendt som spin-exchange partner. For nyligt er det vist, at spin-exchange processen er mere effektiv med kalium, og teoretiske beregninger har forudsagt, at natrium skulle have en endnu højere spin-exchange effektivitet. Vi måler her de relevante spin-exchange og spin-destruktionsrater, som bestemmer effektiviteten, hvormed ^{3}He polariseres ved spin-exchange med henholdsvis kalium og natrium (L. Vejby Søgaard, P.I. Borel, W.E. Svendsen, N. Andersen).

Positron emissions tomografi

PET (Positron Emissions Tomografi) er anvendt til at bestemme gennemstrømningstider af blodet gennem lungerne. Til databehandlingen benyttes resultater fra informationsteorien. Samarbejdet med kardiologisk laboratorium herom er fortsat (S. Steenstrup i samarbejde med J. Hove, H. Kelbæk og K. Kofoed).

Direktør Nils O. Andersen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	71,9	34,1
STIP	9,1	17,6
TAP	71,6	16,0
TOTAL	152,6	67,6

Astronomisk Observatorium

VIP Internt finansieret

Andersen, Johannes; lektor.
Clausen, Jens Viggo Dalsgaard; lektor.
Einicke, Ole Henrik; lektor.
Hansen, Leif; lektor.
Helmer, Leif August Nicolai; lektor.
Helt, Bodil Elisabeth; lektor.
Hjorth, Jens; lektor.
Høg, Erik; lektor.
Jørgensen, Henning Elo; professor.
Jørgensen, Uffe Graae; lektor.
Knude, Jens Kirkeskov; lektor.
Nordlund, Per-Åke; lektor.
Novikov, Igor; professor.
Olsen, Erik Heyn; lektor.
Rasmussen, Per Kjærgaard; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Andersen, Anja Cetti; forskningsadj.
Freytag, Bernd; forskningsadj.
Kaltcheva, Nadejda Todorova; forskningsadj.
Linden-Vørnle, Michael Joseph D; forskningsass.
Makarov, Valeri; projektmedarbejder.
Olsen, Lisbeth Fogh; forskningsass.
Pedersen, Kristian; adjunkt.

STIP Eksternt finansieret

Toft, Sune; ph.d.-studerende.

Niels Bohr Institutet

VIP Internt finansieret

Ambjørn, Jan; professor.
Bak, Per; professor.
Bondorf, Jakob Peter; lektor.

Bøggild, Hans; lektor.
Christensen, Per Rex; lektor.
Damgaard, Poul Henrik; lektor.
Døssing, Thomas; lektor.
Ellegaard, Clive Sigurd; lektor.
Gaardhøje, Jens Jørgen; lektor.
Hagemann, Gudrun Bertram; lektor.
Hansen, John Renner; lektor.
Hansen, Jørn Dines; professor.
Hansen, Ole; professor.
Hansen, Peter Henrik; lektor.
Herskind, Bent; lektor.
Jackson, Andrew Dumont; professor.
Jensen, Mogens Høgh; forskningsprof.
Lautrup, Benny Elley; lektor.
Levinsen, Mogens Tweddell; lektor.
Nielsen, Holger Frits Bech; professor.
Nilsson, Bjørn Stefan; lektor.
Olesen, Poul; professor.
Petersen, Jens Lyng; lektor.
Sletten, Geirr; lektor.
Ulfbeck, Ole Carsten; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Arnsdorf, Matthias; adjunkt.
Bearden, Ian Gardner; forskningsadj.
Bruus, Henrik; forskningslektor.
Bækmark, Thomas Rosleff; adjunkt.
Bödeker, Dietrich Ernst Fritz; forskningsadj.
Cheianov, Vadim; forskningsadj.
Coster, Adelle Charina Fauchon; forskningsadj.
Dam, Mogens; lektor.
Dobson, Marc; forskningsadj.
Eriksen, Kasper Astrup; forskningsadj.
Giuliani, Paolo; forskningsadj.
Gonçalves Dias Correia, João Luís; forskningsadj.
Hansen, Allan Gert; forskningsadj.
Khodjamirian, Alexander; forskningslektor.
Kristjansen, Charlotte Fløe; lektor.
Lenaghan, Jonathan Thomas; adjunkt.
Lytken, Else; forskningsass.
Martinez Eguiluz, Victor; forskningsadj.
Mazzino, Andrea; forskningsadj.
Muresan, Raluca Anca; forskningsadj.
Nishimura, Jun; adjunkt.
Oddershede, Lene Broeng; forskningsadj.
Paczuski, Maya; forskningsadj.
Savvidis, Konstantinos; forskningsadj.
Schmidt, Søren; forskningsass.
Staszel, Pawel Piotr; forskningsadj.
Szabo, Richard Joseph; forskningsadj.
Takenaga, Kazunori; forskningsadj.
Trovato, Antonio; adjunkt.
Vanderheyden, Benoit José Gaston; forskningsadj.
Wilke, Thomas; forskningsadj.
Wilson, Jonathan Nicholas; forskningsadj.
Wäänänen, Anders; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
De Blasio, Birgitte Freiesleben; ph.d.-studerende.
Harmark, Troels; ph.d.-studerende.
Hørlück, Sune; ph.d.-studerende.
Muratore Ginanneschi, Paolo; kand.stip.
Petersen, Brian Aagaard; ph.d.-studerende.
Randløv, Jette; ph.d.-studerende.
Scavenius, Ove; ph.d.-studerende.
Schaadt, Kristian Engebæk; stipendiat.
Schilhab, Theresa Stoubæk Schmidt; ph.d.-studerende.
Splittorff, Kim; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Borg, Jesper; ph.d.-studerende.
Christiansen, Peter Harald Lindenov; ph.d.-studerende.
Gadegaard, Nikolaj Hølledig; ph.d.-studerende.
Ishøy, Torben Henri; ph.d.-studerende.
Jensen, Dennis Ringkjøbing; ph.d.-studerende.
Nørrelykke, Simon Flyvbjerg; ph.d.-studerende.
Ouerdane, Djamel; ph.d.-studerende.
Tiana, Guido; ph.d.-studerende.

Ørsted Laboratoriet

VIP Internt finansieret
Als-Nielsen, Jens Aage; professor.
Andersen, Hans Henrik; professor.
Andersen, Nils Overgaard; professor.
Andresen, Bjarne Bøgeskov; lektor.
Borggreen, Jørn; lektor.
Flensberg, Karsten; lektor.
Hedegård, Per; lektor.
Jensen, Jens; lektor.
Johansen, Hans Allan; lektor.
Johnson, Erik; lektor.
Knudsen, Jens Martin Elgaard; lektor.
Lindelof, Poul Erik Gregers Hansen; lektor.
Madsen, Morten Bo; lektor.
Olsen, Janus Staun; lektor.
Olsen, Malte; lektor.
Poulsen, Per Rugaard; forskningsadj.
Rasmussen, Finn Berg; lektor.
Sarholt, Leif; lektor.
Smith, Henrik; professor.
Steenstrup, Stig; lektor.
Van Der Poel, Mike; forskningsass.

VIP Eksternt finansieret
Cobden, David Henry; forskningsadj.
Kristensen, Anders; forskningslektor.
Kuhn, Luise Theil; forskningsadj.
Nygård, Jesper; forskningsass.
Pedersen, Simon Vind Daugaard; forskningsass.
Rottwitt, Karsten; lektor.
Skov, Lars Kobberøe; forskningslektor.
Søgaard, Lise Vejby-Christensen; forskningsadj.
Thomsen, Jan Westenkær; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Andersen, Brian Møller; ph.d.-studerende.
Borel, Peter Ingo; ph.d.-studerende.
Madsen, Dorte Nørgaard; ph.d.-studerende.
Mogensen, Claus Tilsted; ph.d.-studerende.
Utko, Pawel Wincenty; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Bertelsen, Preben; ph.d.-studerende.
Hansen, Adam Espe; ph.d.-studerende.
Wagner, Jakob Birkedal; ph.d.-studerende.

Geofysisk Afdeling

VIP Internt finansieret
Bates, John Raphael; professor.
Clausen, Henrik Brink; lektor.
Dahl-Jensen, Dorthe; lektor.
Ditlevsen, Peter Dalager; forskningslektor.
Hammer, Claus Uffe; professor.
Hansen, Aksel Gerhard Walløe; lektor.
Højerslev, Niels Kristian; lektor.
Johnsen, Sigfus Johann; lektor.
Mosegaard, Klaus Edvard; lektor.
Quadfasel, Detlef Rudolf; forskningsprof.
Risbo, Torben; lektor.
Tscherning, Carl Christian; professor.

VIP Eksternt finansieret
Andersen, Katrine Krogh; forskningsadj.
Andersen, Marie Louise Siggaard; videnskabelig medarb.
Steffensen, Jørgen Peder; forskningslektor.
Svensson, Anders Mortensen; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Bøggild, Irene Antoinet; ph.d.-studerende.
Larsen, Lisbeth; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Geels, Camilla; ph.d.-studerende.
Khan, Amir; ph.d.-studerende.

Center for Jordens Klima og Biogeokemiske Kredsløb

VIP Internt finansieret
Bendtsen, Jørgen; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Alexeev, Vladimir; forskningslektor.
Bjerrum, Christian Jannik; forskningsadj.
Caballero Augi, Rodrigo; forskningsadj.
Kronborg, Mai-Britt; forskningsass.
Leth, Ole Krarup; forskningsass.
Shaffer, Gary Ray; professor.
Sonnerup, Rolf Erik; forskningsadj.
Williams, Michael John Mostyn; forskningsadj.

STIP Eksternt finansieret
Hormazabal Fritz, Samuel Ernesto; ph.d.-studerende.
Lindberg, Karina; ph.d.-studerende.
Olsen, Steffen Malskær; ph.d.-studerende.
Venegas, Silvia Andrea; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Frimurer, Thomas Michael: Employment of Bioinformatics and Biophysical Tools in Elucidating the Structure of the GLP1 Receptor and its Ligands.
Helt-Hansen, Jakob: Development of a Portable Triple Silicon Detector Telescope for Beta Spectroscopy and Skin Dosimetry.
Hieronymus, Franz Christoph: Magma Flow through the Lithosphere.
Huess, Vibeke: Sea level variations in the North Sea – from tide gauges, altimetry and modelling.
Hussain, Ahsen Manzoor: Multilayer X-ray Telescopes: A New Observational Tool in High Energy Astrophysics.
Jensen, Christian Ødum: Monitoring Middle Atmospheric Climate Changes using GPS Observations.
Kliem, Nicolai: Numerical ocean and sea ice modelling: the area around Cape Farewell.
Leeuwenburgh, Olwijn: Combined Analysis of Sea Surface Height and Temperature for Mapping and Climate Studies.
Leth, Ole Krarup: Ocean circulation in the eastern South Pacific: An observational and numerical modelling study.
Linden-Vørnle, Michael Joseph D: Deep far infrared ISOPHOT survey in Selected Area 57.
Lodahl, Peter: Spatio-Temporal Structures in Cavity Enhanced X(2) Frequency Conversion Processes.
Moreaux, Guilhem Andre Alain: Harmonic Spherical Splines with Locally Supported Kernels.
Muratore Ginanneschi, Paolo: Topics in Exteded Dynamical Systems.
Nielsen, Alan Steen: An Observational Study of Photo-Evaporation, Bright rimmed Interstellar Star Forming Clouds in the mm-and Optical Regime.
Nielsen, Birgitte Thestrup: Deposition of ITO and AZO thin films by laser ablation at 355 nm in a background atmosphere.
Nielsen, Cecilia Isabella Svenne: Topography and Surface Velocities of an Irregular Ice Cap in Greenland Assessed by the Means of GPS, Laser Altimetry and SAR Interferometry.
Nygård, Jesper: Experiments on Mesoscopic Electron Transport in Carbon Nanotubes.
Olsen, Lisbeth Fogh: Construction and Photometric Investigation of the EIS Cluster Candidate Catalog.
Paaske, Jens: Anomalous Transport Properties of High-Tc Materials.
Pedersen, Simon Vind Daugaard: Aharonov-Bohm Experiments in Mesoscopic Systems.
Rønnow, Henrik: Aspects of Quantum Magnetism in One, Two and Three Dimensions.
Scavenius, Ove: Dynamics of the Chiral Phase Transition.
Schmidt, Søren: Second Level Trigger Studies at the HERA-B experiment.
Tiana, Guido: Theoretical Models for Protein Folding.
Vasilis, Archontis: Linear, Non-linear, and Turbulent Dynamos.
Viverit, Luciano: Cooper pairing and Bose-Einstein condensation in dilute atomic gases.

Fondsbevillinger

Astronomisk Observatorium

Carlsbergfondet
– Udforsknings af støvs påvirkning af de allersidste og aller første udviklingsfaser af en stjernes liv (Anja C. Andersen) kr. 140.990.

Forskningsministeriet
– Satellit astrometri og fotometri (Erik Høg) kr. 900.000.

Forskningsstyrelsen/ESA-følgeforskning
– The Large-Scale Structure of the Universe: A Concerted Danish Effort in Exploiting ESA´s X-ray Multi-Mirror Mission (Jens Hjorth) kr. 2.400.000.
– Tycho Dobbeltstjernekatalog (Erik Høg) kr. 309.000.

Forskningsstyrelsen/Internationale samarbejde
– Galactic structure probes reassessment: a combination of precision photometry and space astronomy (Jens Knude) kr. 90.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Instrumentcenter for Jordbaseret Astronomisk Forskning (Johannes Andersen) kr. 10.000.000.
– Fra Stellar Astronomi til Fremmede Solsystemer (Uffe Gråe Jørgensen) kr. 396.000.
– Stjernenes sene udviklingsfaser (Uffe Gråe Jørgensen) kr. 396.000.
– Stjerners struktur og udvikling; Universets afstandskala. Ny indsigt fra studier af dobbeltstjerner og pulserende stjerner. (Jens Viggo Clausen) kr. 1.500.000.

Niels Bohr Institutet

Carlsbergfondet
– Forståelse af hvad der særlig karakteriserer ekstreme forandringer i forskellige systemers tilstand (Jan Anders Johansen) kr. 392.965.
– Todimensional kvantegravitation (Charlotte Fløe Kristjansen) kr. 50.830.

CoBrain I/S
– Neurale netværk og deres praktiske anvendelse (Preben Alstrøm) kr. 300.000.

EU
– Discrete Random Geometries: From Solid State Physics to Quantum Gravity – Project acronym: EUROGRID (Jan Ambjørn) kr. 1.724.200.
– Gauge theories in elementary particle physics and gravitation (Holger Bech Nielsen) kr. 329.

European Science Foundation
– Geometry and Disorder: From membranes to quantum gravity (GeoDis) Workshop in Copenhagen, October 2000 (Jan Ambjørn) kr. 142.062.

Forskningsministeriet
– Aflastning CERN (Ole Hansen) kr. 25.000.

Forskningsstyrelsen/Internationalisering
– European Graduate College: Complex Systems of Hadrons and Nuclei (Ole Hansen) kr. 115.000.

Frederikke Lørup, født Helms Mindelegat
– kr. 58.000.

Niels Bohr Institutets Fond
– (Niels Bohr Institutet) kr. 208.113.

SARC-Fonden
– Stipendium til ph.d.-projekt (Institutlederen) kr. 3.282.868.

Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd
– Anskaffelse af eksperimentelt udstyr til kombination af en optisk pincet og fluorescens metoder. (Kirstine Berg-Sørensen) kr. 421.553.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Aflastning, rådsmedlem (John Renner Hansen) kr. 101.545.
– Implementation of the Second Level Trigger and Preparation of Phusics Analysis for the ATLAS experiment at LHC (Mogens Dam) kr. 1.682.857.
– Instrumentcenter for udnyttelse af det danske medlemskab af CERN (Ole Hansen) kr. 46.400.000.
– Kernestruktur ved NBI ind i næste årtusind (Gudrun Hagemann) kr. 1.110.000.
– Model-og dataanalyse tilknyttet eksperimentelle undersøgelser af turbulens ved frie og faste grænseflader (Mogens Levinsen) kr. 455.677.
– Non-Commutative Geometry and Born-Infeld actions in string theory (Jan Ambjørn) kr. 459.778.
– Rumtidens Geometri (Charlotte Fløe Kristjansen) kr. 132.000 + 1.641.263.

Sven Aage Holchs Legat
– kr. 4.620.

Ørsted Laboratoriet

Udviklings- og Omstillings Fonden
– Effektivisering af den administrative organisation på universitetsinstitutter (Nils O. Andersen) kr. 475.000.

Carlsbergfondet
– Elektrontransport i enkelte nanopartikler og molekyler (Luise Theil Kuhn) kr. 214.000.
– Hyperpolariserede gasser (Lise Vejby-Christensen Søgaard) kr. 24.000.

Dansk Center for Naturvidenskabsdidaktik
- Praksislæring på fysikstudiet (Henrik Busch) kr. 289.000.

EU
– Single electron source generating individual photons (Poul Erik Lindelof) kr. 10.803.520.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Atom interferometry with ultracold two-electron atoms: A diode laser system for 383 and 457 nm light. (Nils O. Andersen) kr. 927.600.
– Calibration of instruments for the NASA Mars Surveyor 2001 mission (Morten Bo Madsen) kr. 80.000.
– Dansync SNF (Jens Als Nielsen) kr. 17.100.000.
– Investigation of nanoscale embedded inclusions, free crystals and thin films (Erik Johnson) kr. 900.000.
– Investigation of surface materials of the planet Mars (Morten Bo Madsen) kr. 500.000.
– Investigation of surface materials of the planet Mars by the 2003 Mars Exploration Rovers: Preparations. (Morten Bo Madsen) kr. 330.000.
– Kvantemekanisk ensretning i nanostrukturer (Poul Erik Lindelof) kr. 25.900.
– Laserstudier af atomare vekselvirkninger (Nils O. Andersen) kr. 1.358.000.
– Mesoscopic Physics (Poul Erik Lindelof) kr. 1.040.000.

Statens Teknisk Videnskabelige Forskningsråd
– Kontrol af neurale atomer med laserlys til anvendelse inden for informationsteknologi (Karsten Rottwitt) kr. 1.156.884.

– Magnetiske og superledende nanopartikler (Luise Theil Kuhn) kr. 1.129.860.

Geofysisk Afdeling

Carlsbergfondet
– Matematiske analyser af klimasignalet i iskernedata (Katrine Krogh Andersen) kr. 404.965.
– Samarbejdsaftale vedr SAC-C satellitprojekt (Torben Risbo) kr. 480.000.

Forskerakademiet
– Rejse-og opholdsudgifter til Y. Yuan (12 mdr.) (Carl. C. Tscherning) kr. 135.600.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Climate Monitoring: Greenland Sea Convection (Detlef Quadfasel)) kr. 1.022.628.
– North Grip and EPICA (Niels Sten Gundestrup) kr. 8.880.000.
– The North Grip and Epica deep ice core drillings in North Greenland and Antarctica (Sigfus Johann Johnsen) kr. 3.240.000.
– Vulkanske, kosmiske og terrestriske mikropartikler i Indlandsisen (Claus Uffe Hammer) kr. 330.000 + 200.000.

Øresundsuniversitetet
– Meteorologisamarbejde med Lunds Universitet (Aksel Walløe Hansen) kr. 36.840.

Publikationer

Astronomisk Observatorium i København

Abbott T.M.C., Aspin C., Sørensen A.N., Nørregaard P., Andersen J., Andersen M.I., van der Bliek B.N.S., Clasen J.W., Cox G.C., Klougart J., Larsen H.L., Michaelsen N., Noel B., Olofsson G., Perez C., Schwarz H.E.: SWIR at the Nordic Optical Telescope: NOTCam. i: Optical and IR Telescope Instrumentation and Detectors, Proc. of SPIE, Munich March 27-31, 2000 s. 714-719, M. Iye, A.F.M. Moorwood (eds.), SPIE, Tyskland 2000.

Afonso C., Alard C., Albert J.N., Andersen J., et al: Combined analysis of the binary lens caustic-crossing event Macho 98-SMC-1. ApJ 532, s. 340-352, 2000.

Andersen A.C., Jørgensen U.G., Nicolajsen F., Sørensen P.G., Glejbøl K.: Spectral Features of Presolar Diamonds in the Laboratory and in Carbon Star Atmosphres. A&A 330, s. 1080-1090, 1999.

Andersen J.: Glimt fra den astronomiske kommandobro. Aktuel Astronomi 3, s. 38-41, 2000.

Andersen J.: Om ganske få år: Hundrede gange bedre end rumteleskopet. Aktuel Astronomi 2, s. 38-43, 2000.

Andersen J.: Astronomy and the Degrading Environment. Science Vol. 288, s. 443-445, 2000.

Andersen J.: Applications of accurate masses, radii, and luminosities. i: Unsolved Problems in Stellar Evolution, proc. of the STSCI Symp. May 4-7, 1998 in Baltimore s. 97-106, Mario Livio (ed.), Cambridge University Press, UK 2000.

Andersen J.: The International Astronomical Union: News and Views. EAS Newsletter 20, s. 9-10, 2000.

Andersen J.: Information in Astronomy: The Role of the IAU. i: Information handling in Astronomy, Astrophys. Space Sc. Library, Vol. 250 s. 1-12, A. Heck (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Andersen J.: Discover the IAU. Mercury 29, No. 1, s. 32-38, 2000.

Andersen J., Nordström B.: Dynamical evolution of intermediate-age and old clusters. i: Stellar Clusters and Associations: Convection, Rotation, and Dynamos, ASP Conf. Series 198 s. 171-182, R. Pallavicini, G. Micela, S. Sciortino (eds.), ASP, San Francisco 2000.

Andersen J.: Reports on Astronomy 1996-1999. i: Transactions of the IAU, Vol. XXIVA, p. i-vii s. 1-446, J. Andersen (ed.), ASP, San Francisco 2000.

Andersen J.: The NOT core instrumentation plan. i: The NOT in the 2000's. Proceedings of the workshop on La Palma, April 12-15, 2000 s. 125-132, Nils Bergvall, Leo Takalo, Vilppu Piirola (eds.), Turku 2000.

Andersen M.I., Hjorth J., Pedersen H., Jensen B.L., Hunt L.K., Gorosabel J., Møller P., Fynbo J., Kippen R.M., Thomsen B., Olsen L.F., Christensen L., Vestergaard M., Masetti N., Palazzi E., Hurley K.C., Cline T.L., Kaper L., Jaunsen A.O.: VLT Identification of the optical Afterglow of the Gamma-Ray Burst GRB 000131 at z=4.50. A&A Letters 364, s. L54-L61, 2000.

Archontis V.,: Linear, Non-Linear and Turbulent Dynamos. 70 s. København 2000.

Argyle R., Morrison L.V., Fabricius C.: Proper Motions and Photometry of 3832 Variable Stars. i: Treasure Hunting in Astronomical Plate Archives, Acta Historica Astronomiae s. 181-184, P. Kroll, C. la Dons, H.-J. Bräuer (eds.), Thun, Schweiz 1999.

Aringer B., Jørgensen U.G., Langhoff S., Hron J.: The SiO Molecule in the Atmosphere of Cool AGB Stars. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 520-520, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Asplund M., Nordlund Å., Trampedach R., Allende Prieto C., Stein R.F.: Line formation in solar granulation, I. Shapes, shifts and asymmetries. A&A 359, s. 729-742, 2000.

Asplund M., Ludwig H.G., Nordlund A., Stein R.F.: The effect of numerical resolution on hydrodynamical surface convection. A&A 359, s. 669-681,

Asplund M., Nordlund A., Trampedach R., Stein R.F.: Line formation in solar granulation, II. The photospheric Fe abundance. A&A 359, s. 743-754, 2000.

Berghöfer T.W., Bowyer S., Lieu R., Knude J.K.: The Thermal Pressure of the Hot Interstellar Medium Derived from Cloud Shadows in the Extreme Ultraviolet. ApJ 500, s. 838-838, 1998.

Biviano A., Ramella M., Boschin W., Bardelli S., Scodeggio M., da Costa L., Olsen L.F., Nonino M., Borgani S., Girardi M.: Confirming EIS Clusters. Multi-object Spectroscopy. i: Clustering at High Redshifts, ASP Conf. Series, Vol. 200 s. 390-391, A. Mazure, O. Le Fevre, V. Le Brun (eds.), ASP, San Fransisco 2000.

Borysow A., Jørgensen U.G.: Collision Induced Absorption in M Dwarfs and Cool White Dwarfs. i: From Giant Planets to Cool Stars s. 173-181, C. Griffith, M. Marley (eds.), ASP, San Francisco 2000.

Borysow A., Jørgensen U.G.: Opacities for Carbon Dwarfs and M Dwarfs. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 525-525, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Brandenburg A., Stein R.F., Nordlund A.: Astrophysical

Convection. i: Proceedings "Geophysical and Astrophysical Convection 95" s. 85, P.A. Fox, B. Kerr (eds), Gordon and Breach Science Publishers, 2000.

Burud I., Hjorth J., Jaunsen A.O., Andersen M.I., Korhonen H., Clasen J.W., Pelt J., Pijpers F.P., Magain P., Østensen R.: An Optical Time Delay Estimate for the Double Gravitational Lens System. ApJ 544, s. 117-122, 2000.

Caraveo P.A., Lattanzi M.G., Massone G., Mignani R., Makarov V.V.: Hipparcos Positioning of Geminga: How and Why. A&A Letters 329, s. L1-4, 1998.

Clausen J.V.: Eclipsing Binaries as Precise Distance Indicators. i: The VLT Opening Symposium, ESO Astrophysics Symposia XXVIII s. 225-231, J. Bergeron, A. Renzini, Springer, Tyskland 2000.

Clausen J.V., Petersen J.O., Andersen M.I.: High-Amplitude Pulsation Variable Stars and Eclipsing Binaries as MONS Targets. i: The Third MONS workshop: Science Preparation and Target Selection s. 139-146, T.C. Teixeira, T.R. Bedding (eds.), Aarhus Universitet, Aarhus 2000.

Courbin F., Lidman C., Burud I., Hjorth J., Magain P., Golse G., Castander F.: Lensed Quasars: A Matter of Resolution. The Messenger 101, s. 20-24, 2000.

Dall T.H., Fynbo J., Pedersen H., Jensen B.L., Hjorth J., Gorosabel J.: GRB 000926: Optical candidate. GCN Circulars 804, s. 1, 2000.

Dorch S.B.F., Nordlund A.: Erratum: Numerical 3D simulations of buoyant magnetic flux tubes. A&A 353, s. 329-339, 2000.

Fabricius C., Makarov V.V.: Two-colour photometry for 9473 components of close Hipparcos double and multiple stars. A&A 356, s. 141-145, 2000.

Fabricius C., Makarov V.V.: Hipparcos astrometry for 257 stars using Tycho-2 data. A&AS 144, s. 45-51, 2000.

Fasano G., Poggianti B.M., Couch W.J., Bettoni D., Kjærgaard Rasmussen P., Moles M.: The Evolution of the Galactic Morphological Types in Closters. Astrophysical Journal Vol. 542, s. 673-683, 2000.

Freyhammer L.M., Petersen J.O., Andersen M.I.: Omega Centauri – a Laboratory for Critical Tests of Stellar Structure and Evolution. i: The Impact of Large-Scale Surveys on Pulsating Star Research s. 252-253, L. Szabados, D.W. Kurtz (eds.), San Francisco, USA 2000.

Fynbo J., Holland S., Andersen M.I., Thomsen B., Hjorth J., Björnsson G., Jaunsen A.O., Natarajan P., Tanvir N.: Hubble Space Telescope Space Telescope Imaging Spectrograph Imaging of the Host Galaxy of GRB 980425/SN. ApJ Letters 542, s. L89-L93, 2000.

Fynbo J., Jensen B.L., Hjorth J., et al: GRB 000301C: Optical Candidate. GCN Circulars 570, s. 1, 2000.

Fynbo J., Jensen B.L., Hjorth J., Pedersen H., Gorosabel J.: GRB 000301C: OT confirmed. GCN Circulars 576, s. 1, 2000.

Fynbo J., Møller P., Dall T.H., Pedersen H., Jensen B.L., Hjorth J., Gorosabel J.: Spectroscopic Redshift of GRB 000926. GCN Circulars 807, s. 1, 2000.

Fynbo J., Møller P., Gorosabel J., Hjorth J., Jensen B.L., Pedersen H.: GRB 000926: Increasing optical decay slope. GCN Circulars 820, s. 1, 2000.

Fynbo J., Møller P., Gorosabel J., Hjorth J., Jensen B.L., Pedersen H.: GRB 000926: Optical observations. GCN Circulars 825, s. 1, 2000.

Fynbo J., Andersen M.I., Gorosabel J., Hjorth J., Jensen B.L., Pedersen H., Pursimo T., Hanski M.T., Østensen R., Solheim J-E.: GRB 000926: The host galaxy. GCN Circulars 840, s. 1, 2000.

Fynbo J., Møller P., Milvang-Jensen B., Burud I., Andersen M.I., Pedersen H., Jensen B.L., Hjorth J., Gorosabel J.: GRB 001025: Optical observations. GCN Circulars 867, s. 1, 2000.

Fynbo J., Møller P., Burud I., Andersen M.I., Gorosabel J., Hjorth J., Jensen B.L., Pedersen H.: GRB 000926: R-image of the host galaxy. GCN Circulars 871, s. 1, 2000.

Galsgaard K., Priest E.R., Nordlund A.: Three-dimensional Separator Reconnection – How does it occur? Solar Physics 193, s. 1-16, 2000.

Georgobian D.G., Kosovichev A.G., Nigam R., Nordlund Å., Stein R.F.: Numerical Simulations of Oscillation Modes of the Solar Convection Zone. A&A Letters 530, s. Ll39-L142, 2000.

Gilmore G., de Boer K.S., Favata F., Høg E., et al: GAIA: Origin and Evolution of the Milky Way. i: Space Telescopes and Instruments in SPIE meeting, conf. 4013, Munich, March 2000 s. 1-10, J. Breckinridge, P. Jacobsen (eds.), 2000.

Gorosabel J., Jensen B.L., Olsen L.F., Christensen L., Hjorth J., Pedersen H., Andersen M.I., Jaunsen A.O.: Optical candidate for GRB 000210. GCN Circulars 545, s. 1, 2000.

Gorosabel J., Jensen B.L., Hjorth J., Olsen L.F., et al: Optical Observations of the Chandra X-ray source for GRB 000210. GCN Circulars 547, s. 1, 2000.

Gorosabel J., Hjorth J., Jensen B.L., Fynbo J., Jaunsen A.O., Andersen M.I., Holland S., Lund N.: GRB 000210, Optical Observations. GCN Circulars 783, s. 1, 2000.

Gorosabel J., Hjorth J., et al: The Likely Optical/Infrared Afterglow of GRB 001011. GCN Circulars 849, s. 1, 2000.

Hansen L., Jørgensen H.E., Nørgaard-Nielsen H.U., Pedersen K., Goudfrooij P., Linden-Vørnle M.: ISO far-infrared Observations of rich Galaxy Clusters. II. Sersic 159-03. A&A 356, s. 83-88, 2000.

Hansen L., Jørgensen H.E., Nørgaard-Nielsen H.U., Pedersen K., Goudfrooij P., Linden-Vørnle M.: ISO Far-infrared Observations of Rich Galaxy Clusters. A&A 362, s. 133-137, 2000.

Hardin D., Afonso C., Alard C., Albert J.N., Amadon A., Andersen J., et al: Type Ia Supernova Rate at z~1. A&A 362, s. 419-425, 2000.

Helling C., Jørgensen U.G.: Frequency Sampling for Radiative Transfer. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 535-535, R.F.Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Helling C., Jørgensen U.G., Plez B., Johnson H.R.: Macro-Molecules in Model Atmospheres. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 536-536, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Hestroffer D., Morando M., Høg E., Kovalevsky J., Lindegren L., Mignard F.: The Hipparcos Solar System Objects Catalogues. A&A 334, s. 325-336, 1998.

Hill V., Barbuy B., Spite M.E., Spite F., Cayrel R., Plez B., Beers T.C., Nordström B., Nissen P.E.: Heavy element abundances in the CH/CN strong stars CS 22948- 27 and CS 29497-34. A&A 353, s. 557-568, 2000.

Hill V., Barbuy B., Spite F., Spite M.E., Cayrel R., Nordström B., Beers T.C.: CHCN Strong Stars: Are These the

Missing Pop III? i: The First Stars in ESO Astrophysics Symposia s. 62-64, A. Weiss, T. Abel, V. Hill (eds.), Springer, Berlin 2000.
Hjorth J., Holland S., Courbin F., Dar G.H., Olsen L.F., Scodeggio M.: The Late Afterglow and Host Galaxy of GRB 990712. Astrophysical Journal Letters 534, s. L147-L150, 2000.
Hjorth J., Holland S., Courbin F., Dar A., Olsen L.F., Scodeggio M.: The Late Afterglow and Host Galaxy of GRB 990712. ApJ Letters 539, s. L75-L75, 2000.
Hjorth J., Jensen B.L., Pedersen H., Fynbo J., Møller P., Gorosabel J.: GRB 000926: Preliminary R-band Lightcurve. GCN Circulars 809, s. 1, 2000.
Hjorth J., Jensen B.L., Pedersen H., Fynbo J., Møller P., Gorosabel J.: GRB 000926: Lightcurve Update and Predictions. GCN Circulars 814, s. 1, 2000.
Holland S., Fynbo J., Thomsen B., Andersen M., Bjornsson G., Hjorth J., et al: GRB980519, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 698, s. 1, 2000.
Holland S., Fynbo J., Thomsen B., Andersen M., Bjornsson G., Hjorth J., et al: GRB 980425, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 704, s. 1, 2000.
Holland S., Fynbo J., Thomsen B., Andersen M., Bjornsson G., Hjorth J., et al: GRB 990123, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 715, s. 1, 2000.
Holland S., Fynbo J., Thomsen B., Andersen M., Bjornsson G., Hjorth J., et al: GRB 990308, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 726, s. 1, 2000.
Holland S., Thomsen B., Andersen M., Bjornsson G., Fynbo J., Hjorth J., et al: GRB 990506, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 731, s. 1, 2000.
Holland S., Thomsen B., Andersen M., Bjornsson G., Fynbo J., Hjorth J., Jaunsen A.O., Natarajan P., Tanvir N.: GRB 981226, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 749, s. 1, 2000.
Holland S., Andersen M., Hjorth J., Fynbo J., Bjornsson G., Thomsen B., Jaunsen A.O., Natarajan P., Tanvir N.: GRB 990705, HST/STIS observations of the host galaxy. GCN Circulars 753, s. 1, 2000.
Holland S., Thomsen B., Hjorth J., Fynbo J., Andersen M., Bjornsson G., Jaunsen A.O., Natarajan P., Tanvir N.: HST/STIS observations of the chaotic environment of GRB 980613. GCN Circulars 777, s. 1, 2000.
Holland S., Thomsen B., Hjorth J., Fynbo J., Andersen M., Bjornsson G., Jaunsen A.O., Natarajan P., Tanvir N.: HST/STIS observations of the host galaxy of GRB 980329. GCN Circulars 778, s. 1, 2000.
Høg E., Fabricius C., Makarov V.V., Bastian U., Schwekendiek P., Wicenec A., Urban S.E., Corbin T.E., Wycoff G.L.: onstruction and Verification of the Tycho-2 Catalogue. A&A 357, s. 367-386, 2000.
Høg E., Fabricius C., Makarov V.V., Urban S.E., Corbin T.E., Wycoff G.L., Bastian U., Schwekendiek P., Wicenec A.: The Tycho-2 Catalogue of the 2.5 million brightest Stars. A&A Letters 355, s. L27-L30, 2000.
Høg E., Fabricius C., Makarov V.V., Urban S.E., Corbin T.E., Wycoff G.L., Bastian U., Schwekendiek P., Wicenec A.: The Tycho-2 Catalogue on CD-ROM. København 2000.
Jensen B.L., Hjorth J., Pritchard J.D., Pedersen H., Masetti N., Palazzi E., Gorosabel J., Castro-Tirado A.J., Salvato B., et al: GRB 000115 Optical Observations. GCN Circulars 524, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Pedersen H., Hjorth J., Gorosabel J.: GRB 000326: Optical Observations. GCN Circulars 620, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Pedersen H., Hjorth J., et al: GRB 000508B: Optical Observations. GCN Circulars 670, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Hjorth J., et al: GRB 000528 Optical Observations. GCN Circulars 674, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Pedersen H., Hjorth J., et al: GRB 000519: Optical Observations. GCN Circulars 679, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Pedersen H., Hjorth J., Fynbo J., Gorosabel J., Schwarz H., Delgado D.G.: GRB000630: Optical observations. GCN Circulars 739, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Fynbo J., Pedersen H., Hjorth J., Gorosabel J., Delgado D.G., Schwarz H., Henden A.: GRB 000630: Detection of the Optical Afterglow. GCN Circulars 747, s. 1, 2000.
Jensen B.L., Pedersen H., Hjorth J., Gorosabel J., Fynbo J., Nowotny W.: GRB 000830, Optical observations. GCN Circulars 788, s. 1, 2000.
Jørgensen H.E., Kotok E.V., Novikov I.D., Naselsky I.P., Naselsky P.D., Vasilev E.V., Parijskij Y., Tcibulev P.: The Cosmological Gene Project: Cluster analysis of the atmospheric fluctuations on Arcmin-scale imaging of the Cosmic Microwave Background. International Journal of Modern Physics D Vol. 9, s. 127-142, 2000.
Jørgensen U.G., Hron J., Loidl R.: ISO-SWS Spectra of the Carbon Stars TX Rsc, V460Cyg, and TTCyg. A&A 356, s. 253-266, 2000.
Jørgensen U.G., Hammer D., Borysow A., Falkesgaard J.,: The Atmospheres of cool, helium-rich white Dwarfs. A&A 361, s. 283-292, 2000.
Jørgensen U.G., Andersen A.C.: Carbon Star Dust in Meteorites. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 349-357, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.
Jørgensen U.G., Jimenez R.: The Polulation of Red Giant Stars in Globular Clusters of the Fornax Dwarf Galaxy. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 542-542, R. F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.
Jørgensen U.G., Wing R.F.: Synthetic JHK Colours for M Dwarfs, M Giants, and Carbon Stars. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 543-543, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.
Kaltcheva N.T., Olsen E.H., Clausen J.V.: Strömgren uvby and Hβ Photometry of O and B Type Stars in Star-forming regions. III. Carina Spiral Feature. A&A Suppl. Ser. Vol. 146, s. 365-372, 2000.
Kaltcheva N.T., Knude J.K.: A test of B-type star Hbeta photometric distances via the Hipparcos parallaxes the fine structure in the main sequence based on Hipparcos parallaxes. A&A 337, s. 178-178, 1998.
Kipper T., Jørgensen U.G.: The Chemical Composition of the Halo Mira V CrB. i: The Carbon Star Phenomnon, IAU Symp. 177 s. 548-548, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.
Kjernsmo K., Jaunsen A.O., Saanum Ø., Jensen B.L., Hjorth J., Pedersen H., Gorosabel J.: GRB 000126 Optical Observations. GCN Circulars 533, s. 1, 2000.
Kneib J-P., Cohen J.G., Hjorth J.: RX J0911+05: A Massive Cluster Lens at Z = 0.769. ApJ Letters 544, s. L35-L39, 2000.
Knude J.K., Nielsen A.S.: Distance and Absorption Featu-

res in the CG30/CG31/CG38 complex. A&A 362, s. 1138-1142, 2000.

Knude J.K.: GAIA. Composition, Formation and Evolution of the Galaxy. Concept and Technology Study Report. ESA-SCI 4, s. 343-343, 2000.

Knude J.K.: Stellar uv by β photometry in three EUV shadow directions. A&AS 130, s. 477-477, 1998.

Knude J.K., Høg E.: Interstellar reddening from the Hipparcos and Tycho Catalogues. I. Distances to nearby molecular clouds and star forming regions. A&A 338, s. 897-897, 1998.

Lasserre T., Afonso C., Albert J.N., Andersen J., et al: Not enough stellar mass Machos in the Galactic halo. A&A Letters 355, s. L39-L42, 2000.

Linden-Vørnle M., Nørgaard-Nielsen H.U., Jørgensen H.E., Hansen L., Haas M., Klaas U., Abraham P., Lemke D., Rasmussen I.L., Schnopper H.W.: Deep far infrared ISOPHOT survey in "Selected Area 57". I. Observations and Source Counts. A&A 359, s. 51-64, 2000.

Loidl R., Aringer B., Jørgensen U.G., Höfner S., Hron J.: Synthetic Spectra for Carbon-Rich Long-Period Variables. i: The Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 560-560, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Makarov V.V.: Absolute measurements of trigonometric parallaxes with astrometric satellites. A&A 340, s. 309-314, 1998.

Makarov V.V., Fabricius C.: Revisiting Hipparcos parallaxes of nearby stars using Tycho observations. i: Proceedings of the IAU Coll. "Harmonizing the Cosmic Distance Scale in a post-Hipparcos era", Haguenau, France s. 267-270, D. Egret, A. Heck (eds.), ASP, San Francisco 1998.

Makarov V.V., Urban S.E.: A moving group of young stars in Carina-Vela. MNRAS 312, s. 289-298, 2000.

Makarov V.V., Odenkirchen M., Urban S.E.: Internal velocity dispersion in the Hyades as a test for Tycho-2 proper motions. A&A 358, s. 923-928, 2000.

Makarov V.V.: Kinematics versus X-ray luminosity segregation in the Hyades. A&A Letters 358, s. L63-L66, 2000.

Maller A.H., Simard L., Guhathakurta P., Hjorth J., Jaunsen A.O., Flores R.A., Primack J.R.: Breaking the Disk/Halo Degeneracy with Gravitational Lensing. ApJ 533, s. 194-202, 2000.

Masetti N., Palazzi E., Pian E., Castro-Tirado A.J., Hudec R., Soldan J., Bernas M., Pata P., Castro Ceron J.M., Kouveliotou C., Hjorth J., et al: GRB 000607, optical observations. GCN Circulars 720, s. 1, 2000.

Milvang-Jensen B., Jørgensen I.: Galaxy Surface Photometry. Baltic Astronomy Vol. 8, s. 535-574, 2000.

Mutschke H., Clement D., Henning T., Andersen A.C.: Effects of Grain Morphology and Impurities on the Infrared Spectra of Silicon Carbide Particles. i: Themal Emission Spectroscopy and Analysis of Dust, Disks and Regoliths, ASP Conf. Series 196 s. 273-280, N.L. Sitko, A.L. Sprague, D.K. Lynch (eds.), ASP, San Fransisco 2000.

Naselsky P.D., Novikov D., Novikov I.D., Jørgensen H.E., Jørgensen H.E., Christensen P.R., Nørgaard-Nielsen H.U.: Power filtration of CMB observational data. Int.J.of Mo.Phys.D 9, s. 824-831, 2000.

Naselsky P.D., Novikov D., Novikov I.D.: Local and global topology of the CMB anisotropy and polarization. i: IAU Symposium 201, held in Manchester, August 7-11, 2000 s. 1-12, A. Lasenby, A. Wilkinson, A.W.Jones (eds.), 2000.

Nielsen A.S., Jønch-Sørensen H., Knude J.K.: Strömgren uvby-β photometry towards the region of the Cometary Globules CG 30/31/38. A&A 358, s. 1077-1089, 2000.

Nielsen A.S., Olberg M., Knude J.K., Booth R.S.: The Cometary Globules CG 30/31/38 in the GUM nebula. A radio line spectroscopic investigation. A&A 336, s. 329-329, 1998.

Nielsen A.S.: An Observational Study of Photo-Evaporating, Bright-Rimmed Interstellar Star Forming Clouds in the mm- and Optical Regime. 298 s. København 2000.

Nitschelm C., Lecavelier des Etangs E.A., Vidal-Madjar A., Ferlet R., Olsen E.H., Dennefeld M.: A three-year Strömgren Photometric Survey of suspected β Pictoris-like Stars. A&A Suppl. Series Vol. 145, s. 275-281, 2000.

Nordlund A., Stein R.F.: 3-D Convection Models: Are They Compatible with 1-D Models? i: In Proc. IAU Coll. 176: The Impact of Large-Scale Surveys on Pulsating Star Research, Vol. ASP Conf.Ser. 203 s. 362-372, 2000.

Nordström B., Depagne E., Spite M.E., Spite F., Hill V., Cayrel R., Beers T.C.: Preliminary Abundance Ratios in an Extremely Metal-Poor Binary Star. i: The First Stars in ESO Astrophysics Symposia s. 64-65, A. Weiss, T. Abel, V. Hill (eds.), Springer, Berlin 2000.

Novikov D., Naselsky P.D., Novikov I.D.: Amplitude-phase analysis for CMB image reconstruction. i: IAU Symposium 201, held in Manchester August 7-11, 2000 s. 1-12, A. Lasenby, A. Wilkinson, A.W. Jones (eds.), ASP, San Fransisco 2000.

Novikov I.D., Diener P., Jansen N., Khokhlov A.: Adaptive mesh refinement approach to the construction of initial data for black hole collisions. Class. Quantum Grav. 17, s. 435-451, 2000.

Olsen L.F., Jørgensen H.E., Scodeggio M., da Costa L., Rengelink R., Nonino M., Biviano A., Ramella M., Boschin W.: Confirming EIS Clusters. Optical and Infrared Imaging. i: Clustering at High Redshift, ASP Conf. Series, Vol. 200 s. 440-443, A. Mazure, O. Le Fevre, V. Le Brun (eds.), ASP, San Fransisco 2000.

Olsen L.F.: Construction and Photometric Investigations of the EIS Cluster Candidate Catalog. 323 s. København 2000.

Padoan P., Juvela M., Bally J., Nordlund A.: A Comparison of ^{13}CO Local Thermodynamic Equilibrium and True Column Densities in Molecular Cloud Models. Astrophysical Journal 529, s. 259-267, 2000.

Padoan P., Zweibel E., Nordlund A.: Ambipolar Drift Heating in Turbulent Molecular Clouds. Astrophysical Journal 540, s. 332-341, 2000.

Palazzi E., Masetti N., Pian E., Frontera F., Castro-Tirado A.J., Hjorth J., et al: GRB 000528 Optical Observations at ESO. GCN Circulars 691, s. 1, 2000.

Palazzi E., Masetti N., Pian E., Frontera F., Castro-Tirado A.J., Hjorth J., et al: Optical Follow-up of GRB000529 Error Box. GCN Circulars 699, s. 1, 2000.

Pedersen H., Atteia J.L., Boer M., Beuermann K., Castro-Tirado A.J., Fruchter A., Greiner J., Hessman R., Hjorth J., et al: Gamma-ray bursts – Pushing limits with the VLT. The Messenger 100, s. 32-37, 2000.

Pedersen H., Jensen B.L., Hjorth J., Olsen L.F., Andersen M.I., et al: VLT Detection of Fading Optical Source in the GRB 000131 Error Box. GCN Circulars 534, s. 1, 2000.

Pedersen H., Jensen B.L., Hjorth J., Gorosabel J.: GRB 000326 Optical Observations. GCN Circulars 625, s. 1, 2000.

Pedersen H., Hjorth J., Jensen B.L., Gorosabel J., Fynbo J., Abbott T.M.C., Henden A.: GRB 000911 Optical Observations. GCN Circulars 815, s. 1, 2000.

Petersen J.O., Quaade M., Andersen M.I., Freyhammer L.M.: Oscillation Patterns of SX Phoenicis Variable in Globular Clusters. i: The Impact of Large-Scale Surveys on Pulsating Star Research s. 497-498, L. Szabados, D.W. Kurtz (eds.), San Francisco, USA 2000.

Petersen J.O., Quaade M., Freyhammer L.M., Andersen M.I.: Double-mode SX Phoenics Variables in Globular Clusters. i: Delta Scuti and Related Stars, ASP Conf. Series, Vol. 210 s. 391-395, M. Breger, M.H. Montgomery (eds.), San Francisco, USA 2000.

Petersen J.O.: Hipparcos Distances and Delta Scuti Stars. i: Delta Scuti and Related Stars, ASP Conf. Series, Vol. 210, proc. of the 6th Vienna workshop in Astrophysics s. 474-481, M. Breger, M.H. Montgomery (eds.), San Francisco, USA 2000.

R.F. Stein, Nordlund Å.: Realistic Solar Convection Simulations. Solar Physics 192, s. 91-108, 2000.

Ramella M., Biviano A., Boschin W., Bardelli S., Scodeggio M., Borgani S., Benoist C., da Costa L., Girardi M., Nonino M., Olsen L.F.: Spectroscopic Confirmation of Clusters from the ESO Imaging Survey. A&A 360, s. 861-870, 2000.

Röser S., Bastian U., Høg E.: DIVA – A Small Satellite for Global Astrometry and Photometry. i: Proc. of Joint Discussion No. 14 at the IAU Congress at Kyoto, Aug. 1997, "The first results of Hipparcos and Tycho", Highlights of Astronomy Vol. 11A s. 583-583, J. Andersen (ed.), Kluwer, Holland 1998.

Sahu K.C., Vreeswijk P., Bakos G., Menzies J.W., Bragaglia A., Frontera F., Piro L., Albrow M.D., Bond I.A., Bower R., Caldwell J.A.R., Castro-Tirado A.J., Courbin F., Dominik M., Fynbo J., Galama T., Glazebrook K., Greenhill J., Gorosabel J., Hearnshaw J., Hill K., Hjorth J., et al: Discovery of the Optical Counterpart and Early Optical Observations of GRB 990712. ApJ 540, s. 74-80, 2000.

Skartlien R., Stein R.F., Nordlund A.: Excitation of Chromospheric Wave Transients by Collapsing Granules. Astrophysical Journal 541, s. 468-488, 2000.

Spite M.E., Depagne E., Nordström B., Hill V., Cayrel R., Spite F., Beers T.C.: Element abundance ratios in the extremely metal-poor binary star CS 22873-139. A&A 360, s. 1077-1085, 2000.

Stein R.F., Nordlund A.: Realistic Solar Surface Convection Simulations. Annuals of the New York Academy of Sciences 898, s. 21-31, 2000.

Toft S., Hjorth J., Burud I.: The extinction curve of the lensing galaxy of B1152+199 at z = 0.44. A&A 357, s. 115-119, 2000.

Torkelsson U., Brandenburg A., Nordlund A., Stein R.F.: Magnetohydrodynamic Turbulence in Accretion Discs. i: Highly Energetic Physical Processes and Mechanisms for Emission from Astrophysical Plasmas, IAU Symp. 195, Vol. 195, ASP s. 241-242, P.C.H. Martens, S. Tsuruta, M.A. Weber (eds), 2000.

Torkelsson U., Ogilvie G.I., Brandenburg A., Pringle J.E., Nordlund A., Stein R.F.: The Response of a Turbulent Accretion Disc to an imposed Epicyclic Shearing Motion. Monthly Notices Royal Astron. Society 318, s. 47-57, 2000.

Torres G., Andersen J., Nordström B., Latham D.W.: Absolute Dimensions of Eclipsing Binaries. XXIII. The F-type system EI CEPHEI. Astronomical Journal 119, s. 1942-1955, 2000.

Ulla A., Thejll P., Kipper T., Jørgensen U.G.: Infrared Observations of Peculiar Carbon Stars. i: the Carbon Star Phenomenon, IAU Symp. 177 s. 583-583, R.F. Wing (ed.), Kluwer, Holland 2000.

Urban S.E., Wycoff G.L., Makarov V.V.: Comparisons of the Tycho-2 Catalogue proper motions with Hipparcos and ACT. Astronomical Journal 120, s. 501-505, 2000.

Zacharias N., Zacharias M.I., Urban S.E., Høg E.: Comparing Tycho-2 astrometry with UCAC1. Astronomical Journal 120, s. 1148-1152, 2000.

da Costa L., Scodeggio M., Olsen L.F., Benoist C.: Building a Sample of Distant Clusters of Galaxies. i: Large Scale Structure in the X-ray Universe s. 21-29, M.J. Plionis, I. Georgantopoulos (eds.), Atlantisciences, Paris 2000.

Niels Bohr Institutet

Aaserud F.: The Scientist and the Statesmen: Niels Bohr's Political Crusade During World War II. Historical Studies in the Physical and Biological Sciences 30:1, s. 1-47, 2000.

Aaserud F.: Atomforskning uten atomkraft. Forskningspolitikk No. 2, s. 20-21, 2000.

Aaserud F.: "Copenhagen" Play Portrays Bohr and Heisenberg. AIP History Newsletter 32:1, s. 1-2, 2000.

Aaserud F.: Niels Bohr Archive Expands in New Quarters. AIP History Newsletter 32:1 32:1, s. 2, 2000.

Aaserud F.: Wir brauchen einen Dialog in "Kopenhagen" – Wissenschaftshistoriker auf der Bühne. Max-Plack-Institute für Wissenschaftsgeschichte, s. 33-36, 2000.

Ambjørn J., Anagnostopoulos K., Bietenholz W., Nishimura J., Hotta T.: Monte Carlo Studies of the IIB Matrix model at Large N. JHEP 0007, s. 011, 2000.

Ambjørn J., Nishimura J., Szabo R.J., Makeenko Y.M.: Lattice Gauge Fields and Discrete Noncommutative Yang-Mills Theory. JHEP 0005, s. 023, 2000.

Ambjørn J., Anagnostopoulos K., Nishimura J.: Large N Dynamics of Dimensionally Reduced 4D SU(N) Super Yang-Mills Theory. JHEP 0007, s. 013, 2000.

Ambjørn J., Nishimura J., Szabo R.J., Makeenko Y.M.: Nonpertubative Dynamics of Noncommutative Gauge Theory. Phys. Lett. B480, s. 399, 2000.

Ambjørn J.: Recursive Sampling Simulations of 3D Gravity Coupled to Scalar Fermions. Phys. Lett. B480, s. 319, 2000.

Ambjørn J., Jurkiewicz J., Loll R.: A Non-perturbative Lorentzian Path Integral for Gravity. Phys. Rev. Lett. 85, s. 924, 2000.

Ambjørn J., Gonçalves Dias Correia C.J.L., Kristjansen C.F., Loll R.: On the Relation Between Euclidean and Lorentzian 2D Quantum Gravity. Phys. Lett. B475, s. 24, 2000.

Ambjørn J., Anagnostopoulos K., Loll R.: Making the Gravitational Path Integral More Lorentzian, or Life Beyond Liouville Gravity. Nucl. Phys. Proc. Suppl. 88, s. 241, 2000.

Ambjørn J., Bialas P., Jurkiewicz J.: Connected correlators

in Random Geometries. Nucl. Phys. Proc. Suppl. 83, s. 736, 2000.
Ambjørn J., Anagnostopoulos K., Loll R.: Crossing the c = 1 Barrier in 2d Lorentzian Quantum Gravity. Phys. Rev. D 61, s. 44010, 2000.
Ambjørn J., Anagnostopoulos K., Loll R.: On the Phase Diagram of 2d Lorentzian Quantum Gravity. Nucl. Phjys. Proc. Suppl. 83, s. 733, 2000.
Ambjørn J., Greensite J.P., Griedt J.: Vortex Structure in Abelian-projected Lattice Gauge Theory. Nucl. Phys. Proc. Suppl 83, s. 467, 2000.
Ambjørn J., Greensite J.P., Giedt J.: Vortex Structure vs. Monopole Dominance in Abelian Projected Gauge Theory. JHEP 0002, s. 033, 2000.
Andersen J.S.: Renormalon Model of Twist-4 Corrections to the Pion Distribution Amplitude. Phys. Lett. B475, s. 141, 2000.
Andersen J.S.: Passive Scalar Intermittency: An Experimental Study in Low Temperature Helium Gas. i: Advances in Turbulence VIII s. 835, C. Dopazo, Barcelona. CIMNE 2000.
Bohr T., Jensen M.H., Olesen P.: Pulses in the Zero-Spacing Limit of the GOY Model. D138 Physica, s. 44-62, 2000.
Bondorf J., Michoustine I., Polleri A., Mattiello R.: The transverse Structure of the Baryon Source in Relativistic Heavy-ion Collisions. Phys. Lett. B473, s. 193-199, 2000.
Bondorf J., Michoustine I., Chikin K.A., Korotkih V.L., Kryukov A.P., Sarycheva L.I., Pshenichnov I.A.: Inclusive Meson Production in Peripheral Collisions of Ultra-relativistic Heavy Ions. Eur. Phys. J. A8, s. 537-548, 2000.
Bondorf J.,: A conpact Ultra-High Vaccuum (UHV) Compatible Instrument for Time of Flight-energy Measurements of Slow Heavy Reaction Products. Nucl. Instr. & Meth. in Phys. Research A452, s. 525-532, 2000.
Bondorf J., Michoustine I., Mattiello R., Polleri A.: Reconstruction of the Proton Source in Relativistic Heavy- Ion Collisions. Nucl. Phys. A661, s. 452c-455c, 1999.
Bödeker D.E.F., Moore G.D., Rummukainen K.: Hard Thermal Loops and the Sphaleron Rate on the Lattice. Nycl. Phys. Proc. Suppl 83, s. 583, 2000.
Bödeker D.E.F.: Chern-Simons Number Diffusion and Hard Thermal Loops on the Lattice. Phys. Rev D 61, s. 056003, 2000.
Bödeker D.E.F.: Diagrammatic Approach to Soft non-Abelian Dynamics at High Temperature. Nucl. Phys. B566, s. 402, 2000.
Bøggild H., Bearden I.G., Gaardhøje J.J., Hansen O., Van H.M.: Antideuteron Production in 158-A-GEV/C PB + PB COLLISIONS. Phys. Rev. Lett. 85, s. 2681-2684, 2000.
Carter G.W.: The Nonperturbative Color Meissner Effect in a Two-flavor Color Superconductor. Nucl. Phys. B582, s. 571, 2000.
Carter G.W., Jackson A.D.: Finding the Pion in the Chiral Random Matrix Vacuum. Phys. Rev. D61, s. 077902, 2000.
Carter G.W.: Chiral Symmetry Breaking and Color Superconductivity in the Instanton Picture. Nucl. Phys. A661, s. 625-631, 2000.
Carter G.W.: Instanton Induced Interactions in Finite Density QCD. Nucl. Phys. A663, s. 741-744, 2000.
Damgaard P.H., Rummukainen K., Niclasen R., Heller U.M.: Eigenvalue Distributions of the QCD Dirac Operator. Phys. Lett. B495, s. 263, 2000.
Damgaard P.H.: Low-lying Eigenvalues of the QCD Dirac Operator at Finite Temperature. Nucl. Phys. B583, s. 347, 2000.
Damgaard P.H.: Partially Quenched Chiral Perturbation Theory and the Replica Method. Phys. Rev. D62, s. 054509, 2000.
Damgaard P.H.: Partially Quenched Chiral Condensates from the Replica Method. Phys. Lett. B476, s. 465, 2000.
Damgaard P.H., Splittorff K.: Spectral Sum Rules of the Dirac Operator and Partially Quenched Chiral Condensates. Nucl. Phys. B572, s. 478, 2000.
Damgaard P.H., Grigorev M.A.: Superfield BRST Charge and the Master Action. Phys. Lett. B474, s. 323, 2000.
Damgaard P.H., Akemann G.: On Finite-Volume Gauge Theory Partition Functions. Nucl. Phys. B576, s. 597, 2000.
Damgaard P.H.: Looking for effects of Topology in the Dirac Spectrum of Staggered Fermions. Nucl. Phys. Proc. Suppl. 83, s. 197, 2000.
Damgaard P.H.: Finite-volume Scaling of the Quenched Chiral Condensate. Nucl. Phys. Proc. Suppl. 83, s. 434, 2000.
Damgaard P.H.: Staggered Fermions and Gauge Field Topology. Phys. Rev. D 61, s. 014501, 2000.
Damgaard P.H.: Universal Scaling of the Chiral Condensate in Finite-volume Gauge Theories. Phys. Rev. D 61, s. 094503, 2000.
Damgaard P.H., Splittorff K.: Partially Quenched Chiral Pertubation Theory and the Replica Method. Phys. Rev. D62, s. 054509, 2000.
Damgaard P.H., Splittorff K.: Spectral Sum Rules of the Dirac Operator and Partially Quenched Chiral Condensates. Nucl. Phys. B572, s. 478-498, 2000.
Døssing T., Leoni S., Bracco A., Frattini S., Montignelli G., Hagemann G., Herskind B.: Covariance Analysis of Selection Rules Governing the Gamme – Decay Cascades of the Rotational Nucleus 164 Yb. Nucl. Phys. A671, s. 71-95, 2000.
Døssing T., Borggren J., Hansen K., Chandezon F., Elhajal M., Echt O.: Absolute Separation Energies for Na Clusters. Phys. Rev. A62, s. 013202/1-7, 2000.
Døssing T., Lopez-Martens A.: Experimental Determination of the Excitation Energy of Superdeformed Bands in 192,194Hg by Analysis of the Decay Quasicontinuum Gamma Rays. Phys. Rev. C62, s. 044316/1-10, 2000.
Døssing T., Lopez-Martens A.: Gamma Decay of Superdeformed Bands. Physica Scripta T88, s. 28-32, 2000.
Døssing T., Donati P., Broglia R.: Effective Nucleon Masses in Deformed Nuclei. Phys. Rev. Lett. 84, s. 4317-4320, 2000.
Døssing T., Bergstrøm M., Hagemann G., Herskind B.: Covariance Analysis of Selection Rules Governing the Gamme- decay cascades of the Rotational Nucleus ^{164}Yb. Nucl. Phys. A671, s. 71-95, 2000.
Emmeche C.: The Biosemiotics of Emergent Properties in a Pluralist Ontology. i: Semiosis. Evolution. Energy s. 89-108, Edwina Taborsky, Shaker Verlag, Aachen 1999.
Emmeche C., Stjernfelt S.,: Levels, Emergence, and Three Versions of Downward Causation. i: Downward Causation. Minds, Bodies and Matter s. 13-34, Aarhus University Press, Aarhus 2000.

Emmeche C.: Closure, Function, Emergence, Semiosis and Life: The Same Idea? Reflections on the Concrete and the Abstract in Theoretical Biology. i: Closure: Emergent Organizations and their Dynamics, Vol. 901 s. 187-197, Jerry L.R. Chandler and Gertrudis Van de Vijver, The New York Academy of Science, New York 2000.

Emmeche C.: Helheden er anderledes end summen af delene. Nyt fra Nationalmuseet 87, s. 16-18, 2000.

Emmeche C.: Forskningens dynamik. Aktuel Naturvidenskab 3, s. 36-38, 2000.

Emmeche C.: Selvorganiserende systemer. Den Store Danske Encyklopædi, Danmarks National Leksikon Bind 17, 2000.

Emmeche C.: Transdisciplinarity, Theory-zapping, and the Growth of Knowledge. Semiotica 131 (3/4), s. 217-228, 2000.

Emmeche C.: Definindo Vida. Relume Dumara Publishing Company XXI, s. 31-56, 2000.

Emmeche C.: On Some Theoretical Grounds for an Organism-centered Biology: Property Emergence, Supervenience and Downward Causation. Theory in Biosciences 119 (3/4), s. 234-275, 2000.

Flyvbjerg H.K.: Classification of Movement-related EEG in a Memorized Delay Task Experiment. Clin. Neurophysiol. 111, s. 1353-1365, 2000.

Giuliani P.,: Amormalous Scaling in a Shell Model of Helical Turbulence. Physica A280, s. 69-74, 2000.

Giuliani P.: Long-time Behavior of an MHD Shell Model. Europhys. Lett. 52, s. 539-544, 2000.

Greensite J.P.: P-vortices, Gauge Copies, and Lattice Size. JHEP 0010, s. 007, 2000.

Hagemann G., Bergstrøm M., Herskind B., Sletten G., Varmette P., Tørmanen S.S.: Co-existing Coupling Schemes at High Spin in ^{166}Hf. EPJ A8, s. 165-76, 2000.

Hagemann G.: Search for Exotic Shapes. Physica Scripta T88, s. 77-82, 2000.

Hagemann G., Tørmanen S.S.: Discrete Line Gamma-ray Spectroscopy in (50-60)h/2π Spin Domain of 161, 162 Er. Phys. Rev. C62, s. 24321, 2000.

Hagemann G.,: Signature-dependent Electromagnitic Transition Rates in the $\pi h^{11/2}$ Rotaional Sequence of ^{167}Ta. AIP Conference Proceedings 495, s. 239-242, 1999.

Hagemann G., Tørmanen S.S.: Conflict Coupling in the $\pi(g_{9/2})^{-1}$ Bands of ^{119}I. Acta Phys Polonica B31, s. 429-434, 2000.

Harmark T.: Supergravity and Space-time Non-commutative Open String Theory. JHEP 0007, s. 043, 2000.

Harmark T., Obers N.A.: Hagedorn Behaviour of Little String Theory from String Corrections to NS5-branes. Phys. Lett. B485, s. 285, 2000.

Harmark T., Savvidis K.: Ramond-Ramond field Radiation from Rotation Ellipsoidal Membranes. Nucl. Phys. B585, s. 567, 2000.

Harmark T., Obers N.A.: Phase Structure of Non-commutative Field Theories and Spinning Brane Bound States. JHEP 0003, s. 024, 2000.

Harmark T., Obers N.A.: Thermodynamics of Spinning Branes and their Dual Field Theories. JHEP 0001, s. 008, 2000.

Herskind B., Bergstrøm M., Varmette P., Tørmanen S.S.: The rotational Gamma-continuum in the Mass Region A Aproximately=110. Nucl. Phys. A673, s. 64-84, 2000.

Herskind B.: The GDR Width in the Excited ^{147}Eu Compound Nucleus at High Angular Momentum. Nucl. Phys. A674, s. 29-46, 2000.

Herskind B., Bergstrøm M.: Search for the GDR Built on Superdeformed Nuclei. Physica Scripta T88, s. 182-8, 2000.

Herskind B.: Perspectives for Stable Beams and Higher Folds. Physica Scripta T88, s. 214-218, 2000.

Herskind B.: Measurement of 15 MeV Gamma-rays with the Ge Cluster Detectores of EUROBALL. NIM A452, s. 422-430, 2000.

Herskind B., Wilson J.N.: The Use of Gamma-ray Filters to Increase the Selection Power of Detector Arrays. NIM A455, s. 612-619, 2000.

Herskind B., Varmette P.: Interplay between Octupole and Quasiparticle Excitations in ^{178}Hg and ^{180}Hg. Physical Review C62, s. 1-12, 2000.

Jackson A.D., Mishustin I., Botvina A.S.: Partitioning Composite Finite Systems. Phys. Rev. E62, s. R64, 2000.

Jackson A.D., Vanderheyden B.J.G.: Random Matrix Model for Chiral Symmetry Breaking and Color Superconductivity in QCD at Finite Density. Phys. Rev. D62, s. 094010, 2000.

Jackson A.D., Kavoulakis G.M.: Analytical Results for a Trapped, Weakly-interacting Bose- Einstein Condensate under Rotation. Phys. Rev. Lett 85, s. 2854, 2000.

Jackson A.D.: H.C. Ørsted og Videnskabens Rolle i Samfundet. 1- s. Københavns Universitet, København 2000.

Jensen M.H., Zocchi G.,: A Model for the Thermodynamics of Proteins. Proceedings of the NATO ASI on "Soft Condensed Matter: Configuration, Dynamics Kluwer, s. 89-100, 2000.

Jensen M.H., Zocchi G.: Modelling Molecular Motors as Folding-Unfolding Cycles. Europhys. Lett. 50, s. 120-124, 2000.

Jensen M.H.: Fixed Points, Stability and Intermittency in a Shell Model for Advection of Passive Scalars. Phys. Rev. E62, s. 2200-2205, 2000.

Jensen M.H., Zocchi G.: Proteins Top-Down: A Statistical Mechanics Approach. Physica A 288, s. 21-30, 2000.

Jensen M.H.: Pathways in Two-State Protein Folding. Biophys. Journ. 79, s. 2722-2727, 2000.

Jensen M.H., Borg J., Tiana G.: Secondary Structures from Hydrogen Bonds in Polymer Folding. Phys. Rev. Lett. 86, s. 1190, 2000.

Kristjansen C., Guitter E., Di Francesco P.: Integrable 2D Lorentzian Gravity and Random Walks. Nucl. Phys. B567, s. 515, 2000.

Levinsen M.T., Alstrøm P.: Weak Ripple Turbulence Prevails. i: Stochastic and Chaotic Dynamics in the Lakes s. 504-509, American Institute of Physics, Melville, New York 2000.

Levinsen M.T.,: Prevalence of Weak Turbulence in Strongly Driven Surface Ripples. Europlys. Lett. 52, s. 27-32, 2000.

Matsuo M., Døssing T., Herskind B., Leoni S.: Probing the Width of Compound States with Rotational Gamma Rays. Phys. Lett B465, s. 1-7, 2000.

Mazzino A., Ginanneschi P.M.: Manifestation of Anisotropy Persistence in the Hierachies of Magnetohydrodynamical Scaling Exponents. Phys. Rev. E 62, s. R5891-R589, 2000.

Mazzino A.: Local Log-law of the Wall: Numerical Evidences and Reasons. Phys. Lett. A275, s. 152-158, 2000.

Mazzino A.: Universality and Saturation of Intermittency in Passive Scalar Turbulence. Phys. Rev. Lett,. 84, s. 2385-2388, 2000.

Mazzino A.: Persistence of Small-Scale Anisotropies and

Anomalous Scaling in a Model of Magnetohydrodynamics Turbulence. Phys. Rev. E61, s. 6586-6605, 2000.
Mazzino A.: Universality and Saturation of Intermittency in Passiv Scalar Turbulence. Phys. Rev. Lett. 84, s. 3945-3507, 2000.
Mazzino A.: Different Transport Regimes in a Spatially-extended Recirculation Background. Phys. Lett. A268, s. 436-441, 2000.
Mazzino A., Ginanneschi P.M.: Numerical Study of Strong Anormalous Diffusion. Physica A280, s. 60-68, 2000.
Mazzino A., Ginanneschi P.M.: Manifestation of Anisotropy Persistence in the Hierarchies of MHD Scaling Exponenents. Phys. Rev. E62, s. RC5, 2000.
Mazzino A., Ginanneschi P.M.: Passive Scalar Turbulence in very High Dimensions. Phys. Rev E 63, s. 015302-015305(R), 2000.
Michoustine I.: Exactly Soluble Model for Nuclear Liquid-Gas Phane Transition. Phys. Rev C 62, s. 044320, 2000.
Nielsen H.B.: Why Odd-space and Odd-time Dimensions in Even/dimensional Spaces? Phys. Lett B486, s. 314, 2000.
Nielsen H.B., Takanishi Y.: Neutrino Mass Matrix Suppression by Abelian Charges with See-saw Mechanism. Nucl. Phys. B588, s. 281, 2000.
Nielsen H.B., Mankoc Borstnik N.: Dirac-Kaehler Approach Connected to Quantum Mechanics in Grassmann Space. Phys. Rev. D62, s. 044010, 2000.
Nishimura J., Vernizzi G.: Brane World from IIB Matrices. Phys. Rev. Lett. 85, s. 4664, 2000.
Nishimura J., Vernizzi G.: Spontaneous Breakdown of Lorentz Invariance in IIB Matrix Model. JHEP 0004, s. 015, 2000.
Oddershede L.B.: Singularity during the Onset of an Electrohydrodynamic Spout. Physical Review Letters Vol. 85, no. 6, s. 1234-1237, 2000.
Olesen P., Greensite J.P.: Broadening of the QCD(3) Flux Tube from the AdS/CFT Correspondence. JHEP 0011, s. 030, 2000.
Saitoh T.R., Sletten G., Hagemann G., Herskind B.: K-forbidden Transition Probabilities. Physica Scripta T88, s. 67-71, 2000.
Sletten G., Bergstrøm M.H., Tørmanen S.S., Varmette P.: Errantum to Collective and Intrinsic Structure in ^{183}W. Nucl. Phys. A669, s. 381-406, 2000.
Sletten G., Bergstrøm M.H., Varmette P., Hagemann G.: The Characteristics of a Segmented Clover Germanium Detector in a Fusionevaporation Reaction with Low γ – multiplicity. NIM A443, s. 287-303, 2000.
Sletten G.: The 8^+ Isomer in ^{78}Zn and the Doubly Magic Character of ^{78}Ni. Phys. Lett. B476, s. 213-18, 2000.
Sletten G.: The EXOGAM Array: a Radioactive Beam Gamma-ray Spectrometer. Acta Physica Hungaria 11, s. 159-88, 2000.
Splittorff K.: Microscopic Universality and the Chiral Phase Transition om two Flavor QCD. Phys. Rev. D62, s. 014503, 2000.
Szabo R.J.: Equivariant Cohomology and Localization of Path Integrals. 1 s. 2000.
Szabo R.J., Semenoff G.W., Erikson J.K., Zarembo K.: Static Potential in N = 4 Supersymmetric Yang-Mills Theory. Phys. Rev. D61, s. 105006, 2000.
Szabo R.J., Wheater J.F.: Bottleneck Surfaces and Worldsheet Geometry of Higher- curvature Quantum Gravity. JHEP 0005, s. 033, 2000.
Szabo R.J.: Topological Field Theory and Quantum Holonomy Representations of Motion Groups. Annals Phys. 280, s. 163, 2000.
Szabo R.J., Olsen K.: Brane Descent Relations in K-theory. Nucl. Phys. B566, s. 562, 2000.
Takenaga K.: Quantization Ambiguity and Supersymmetric Ground State Wave Functions. Phys. Rev. D62, s. 065001, 2000.
Takenaga K.: A new Mechanism of Spontaneous SUSY Breaking. Prog. Theor. Phys. 104, s. 633, 2000.
The ALEPH Collaboration: Study of τ Decays Involving Kaons, Spectral Functions and Determination of the Strange Quark Mass. European Physics Journal C11, s. 599-618, 2000.
The ALEPH Collaboration: Study of Fermion Pair Production in e^+e^- Collisions at 130-183 GeV. European Physics Journal C12, s. 183-207, 2000.
The ALEPH Collaboration: Fermi-Dirac Correlations in A Pairs in Hadronic Z Decays. Phys Letters B475, s. 395-406, 2000.
The ALEPH Collaboration: Search for the Glueball Candidates $f_0(1500)$ and $f_J(1710)$ in $\gamma\,\gamma$ Collisions, s. 189-199, 2000.
The ALEPH Collaboration: Bose-Einstein Correlations in W-pair Decays. Physics Letters B 478, s. 50-64, 2000.
The ALEPH Collaboration: Measurements of the Structure of Quark and Gluon Jets in Hadronic Z Decays. European Physics Journal C17, s. 1-18, 2000.
The ALEPH Collaboration: Study of Charm Production in Z Decays. The European Physical Journal C16, s. 597-611, 2000.
The ALEPH Collaboration: Measurement of the Z Resonance Parameter at LEP. The European Physical Journal C14, s. 1-50, 2000.
The ALEPH Collaboration: Inclusive Production of π^0,η $\eta(958)$,K^0_s and *Lambda* in Two- and Three-Jet Events from Hadronic Z Decays. The European Physical Journal C16, s. 613-634, 2000.
The ALEPH Collaboration: Search for Gauge Mediated SUSY Breaking Topologies at S ~ 189 GeV. The European Physical Journal C16, s. 71-85, 2000.
The ALEPH Collaboration: A Study of the Decay Width Difference in the $B_2 0 - B_2 0$ System using $\varphi\varphi$ Correlations. Physics Letters B486, s. 286-299, 2000.
The ALEPH Collaboration: Measurement of the W Mass and Width in $e + e$- Collisions at $\sqrt{s}$ = 189 GeV. Eur. Phys. J C17, s. 241-261, 2000.
The ALEPH Collaboration: Measurement of W-pair Production in e^+e Collisions at 189 GeV. Physics Letters B 484, s. 205-217, 2000.
The ALEPH Collaboration: A Combination of Preliminary Electroweak Measurements and Constraints on the Standard Model. CERN EP, s. 016, 2000.
The ALEPH Collaboration: Searches for Higgs Bosons: Preliminary Combined Results using LEP Data Collected at Energies up to 202 GeV. CERN EP, s. 055, 2000.
The ALEPH Collaboration: Search for $\gamma\,\gamma$ Decays of a Higgs Boson Produced in Association with a Fermion Pair in e^+e^- Collisions at LEP. Physics Letters B487, s. 241-252, 2000.
The ALEPH Collaboration: Search for a Scalar Top Almost Degenerate with the Lightest Neutralino in e^+e^- Collisions at $\sqrt{s}$ up to 202 GeV. Physics Letters B488, s. 234-246, 2000.

The ALEPH Collaboration: Search for Charged Higgs Bosons in e^+e^- Collisions at Energies up to $\sqrt{s}$ = 189 GeV. Physics Letters B 487, s. 253-263, 2000.

The ALEPH Collaboration: Measurement of the *B0* and *B*-Meson Lifetimes. Physics Letters B492, s. 275-287, 2000.

The ALEPH Collaboration: Study of the CP Asymmetry of $B0 \rightarrow J/\psi K0_s$ Decays in ALEPH. Physics Letters B492, s. 259-274, 2000.

The ALEPH Collaboration: Combined Results on *b*- Hadron Production Rates, Lifetimes, Oscillations and Semileptonic Decays. CERN EP, s. 096, 2000.

Tørmanen S.S., Bergstrøm M., Hagemann G., Herskind B., Sletten G.: Triaxial Superdeformation in ^{163}Lu. Nucl. Phys. A660, s. 381-392, 2000.

Vanderheyden B.J.G., Jackson A.D.: A Random Matrix Model for Color Superconductivity at Zero Chemical Potential. Phys. Rev. D61, s. 076004, 2000.

Ørsted Laboratoriet

Andersen B.M., Bruus H., Hedegård P.: SO(5) theory of insulating vortex cores in high-Tc materials. Phys Rev B 61, s. 6298, 2000.

Andersen H.H.: Materials Issues in Art and Archaeology. V. Society for Archaeological Sciences Bulletin Vol 23, No 1, s. 23-25, 2000.

Bartschat K., Andersen N.O.: Polarization, Alignment, Orientation in Atomic Collisions. 526 s. Springer/AIP Press, 2000.

Bauer E., McEwen K.A., Ellerby M., Hauser R., Jensen J.: Pressure dependent resistivity and magnetoresistivity of erbium. Physical Review B 61, s. 6790-7, 2000.

Chandezon F., Hansen K., Elhajal M., Echt O., Borggreen J., Døssing T.: Absolute separation energies for Na clusters. Physical Review A 62, s. 13202, 2000.

Clausen K.N., Bødker F., Hansen M.F., Kuhn L.T., Lefmann K., Lindgård P-A., Mørup S., Telling M.: Structure and dynamic of magnetic nanoparticles. Physica B: Condensed Matter 276-278, s. 830-832, 2000.

Cobden D.H., Nygård J., Andreasen M., Poulsen P.R., Borggreen J., Lindelof P.E.: Single-Wall Carbon Nanotube Devices Prepared By Chemical Vapor Deposition. Conf. Proceedings: Electron Prop. of Novel Materials-Molecular Nanostructures 544, s. 504, 2000.

Cunningham J., Talyanskii V.I., Shilton J.M., Pepper M., Kristensen A., Lindelof P.E.: Quantized Acoustoelectric Current – an Alternative Route Towards a Standard of Electric Current. Journal of Low Temperature Physics 118, s. 555-569, 2000.

Cunningham J., Talyanskii V.I., Shilton J.M., Pepper M., Kristensen A., Lindelof P.E.: Single-electron acoustic charge transport on shallow-etched channels in a perpendicular magnetic field. Phys Rev B 62, s. 1564-67, 2000.

Cunningham J., Talyanskii V.I., Shilton J.M., Pepper M., Kristensen A., Lindelof P.E.: High-frequency single-electron charge transport and the quantized acoustoelectricity. Physica B: Condensed Matter 280, s. 493-494, 2000.

Eckert J., Jiang J., Truckenbrodt J., Gerward L., Schultz L., Boer N., Shi P., Abdali S., Staun Olsen J.: Pressure effect on crystallization of Fe72P11C6A15B4Ga2 bulk metallic glass forming alloy. Journal of Applied Physics 87, s. 2664-2666, 2000.

Frost D., Truckenbrodt J., Gerward L., Jiang J.Z., Secco R., Staun Olsen J.: Phase transformation and conductivity in nanocrystal PbS under pressure. Journal of Applied Physics 87, s. 2658-2660, 2000.

Frost D., Rubie D., Jiang J.Z., Peyronneau J., Gerward L., Staun Olsen J.: Structural stability in nanocrystalline ZnO. Europhysics Letters 50, s. 48-53, 2000.

Gerward L., Jørgensen J., Staun Olsen J.: Phase transition in ReO_3 studied by high-pressure X-ray diffraction. Journal of Applied Crystallography 33, s. 279-284, 2000.

Glasson P., Andresen S.E., Ensell G., Dotsenko V., Bailey W., Fozooni P., Kristensen A., Lea M.J.: Microelectronics on liquid helium. Physica B: Condensed Matter 284, s. 1916-17, 2000.

Hansen A.E., Pedersen S.V.D., Kristensen A., Sørensen C.B., Lindelof P.E.: Investigation of the mesoscopic Aharonov-Bohm effect in low magnetic fields. Physica E 7, s. 776-780, 2000.

Hansen K.K., Gerward L., Jensen S.K., Steenstrup S.: Correction for escape in x-ray spectra measured by NaI scintillation counters. X-ray Spectrometry 7, s. 249-52, 2000.

Ibsen J., Lefmann K., Rasmussen F.B.: Thermodynamics of Rh nuclear spins calculated by exact diagonalization. Physica B: Condensed Matter 284-288, s. 1702-1703, 2000.

Jensen J.: Conference Summary: Magnetism. 707-8 s. World Scientific, Singapore 2000.

Jensen J.: Magnetic structures and excitations in rare-earth metals. Magnetic and Superconducting Materials (MSM-99) 87, s. 711-26, 2000.

Jiang J., Recio J.M., Gerward L., Bermejo M., Blanco M.A., Arlt T., Staun Olsen J.: High-pressure polymorphs of anastase TiO_2. Physical Review B 61, s. 14414-14419, 2000.

Jiang J.Z., Gerward L., Staun Olsen J.: Structural stability of nanocrystalline ZnS. Materials Science Forum 343-346, s. 15-21, 2000.

Kavoulakis G.M., Pethick C.J., Smith H.: Collisional relaxation in diffuse clouds of trapped bosons. Physical Review A 61, s. 053603, 2000.

Kitazawa K., Akhavan M., Jensen J.: Proceedings of the first regional conference on magnetic and superconducting materials. 1144 s. 2000.

Kristensen A., Bruus H., Hansen A.E., Jensen J.B.D., Lindelof P.E., Marckmann C.J., Nygård J., Sørensen C.B., Beuscher F., Forchel A., Michel M.C.: Bias and temperature dependence of the 0.7 conductance anomaly in quantum point contacts. Phys Rev B 62, s. 10950-10957, 2000.

Kuhn L.T., Geim A.K., Sjoerd Lok J.G., Hedegård P., Ylanen K., Jensen J.B.D., Johnson E., Lindelof P.E.: Magnetisation of isolated single crystalline Fe- nanoparticles measured by a ballistic hall micro- magnetometer. European Physical Journal D 10, s. 259-263, 2000.

Kutchinsky J., Taboryski R., Sørensen C.B., Hansen J.B., Lindelof P.E.: Enhancement of superconduvting critical current by injection of quasiparticles in superconductor semiconductor devices. Phuysica B: Condensed Matter 284-288, s. 1868-1869, 2000.

Landa A., Wynblatt P., Dahmen U., Johnson E.: Computer simulation of Pb/Al Interfaces. Acta Materialia 48, s. 2557-2563, 2000.

Larionov A.V., Timofeev V.B., Hvam J.M., Sørensen C.B.: Collective Behavior of Interwell Excitons in GaAs/Al-

GaAs Double Quantum Wells. JETP Letters 71, s. 117-122, 2000.
Martikainen J., Tuoriniemi J.T., Knuuttila T.A., Rasmussen F.B.: Double-spin-flip mode of Thodium nuclei. Physica B: Condensed Matter 284-288, s. 1700-1701, 2000.
McMorrow D.F., Wells M.R., Cowley R.A., Ward R.C.C., Sarthour R.S., Jensen J.: The magnetic phase diagram of HoxTm1-x alloys. Physical Review B 62, s. 14943-9, 2000.
Mortensen N.A., Jauho A-P., Flensberg K.: Dephasing in semiconductor-superconductor structures by coupling to a voltage probe. Superlattices and Microstructures 28, s. 67, 2000.
Nørgaard K., Eskildsen M.R., Andersen N.H., Jensen J., Hedegård P., Klausen S.N., Canfield P.C.: Interdependence of magnetism and superconductivity in the borocarbide $TmNi_2B_2C$. Phys Rev Lett 84, s. 4982-5, 2000.
Olesen A.V., Gabrisch H., Kjeldgaard L., Dahmen U., Johnson E., Johansen A.: Kinetic Limitations to Shape Equilibration of Liquid Pb Inclusions in Al. Materials Research Society Symposium Proceedings 580, s. 257-264, 2000.
Parlangeli A., Christianen P.C.M., Maan J.C., Sørensen C.B., Lindelof P.E.: Optical observation of the energy-momentum dispersion of spatially indirect excitons. Phys Rev B 62, s. 15323-6, 2000.
Parlangeli A., Christianen P.C.M., Maan J.C., Sørensen C.B., Lindelof P.E.: Spatially indirect excitons in GaAs/AlGaAs double quantum wells in the presence of in-plane magnetic fields. Physica Status Solidi A 178, s. 45-49, 2000.
Pauwels B., Van Tendeloo G., Bouwen W., Kuhn L.T.: Low-energy-deposited Au clusters investigated by high-resolution electron microscopy and molecular dynamics. Physical Review B 62 (15), s. 10383-10393, 2000.
Pedersen S.V.D., Hansen A.E., Kristensen A., Sørensen C.B., Lindelof P.E.: Observation of quantum asymmetry in an Aharonov-Bohr ring. Phys Rev B 61, s. 5457-5460, 2000.
Pedersen S.V.D., Hansen A.E., Kristensen A., Soerensen C.B., Lindelof P.E.: Quantum Interference above 4.2 K in a GaAlAs/GaAs Aharonov- Bohm Ring. Journal of Low Temperature Physics 118, s. 457-465, 2000.
Pedersen S.V.D., Hansen A.E., Kristensen A., Sørensen C.B., Lindelof P.E.: Aharonov-Bohm effect in GaAs/GaAlAs ring interferometers. Materials Science and Engineering B 74, s. 234-238, 2000.
Petersen L., Hedegård P.: A simple tight.-binding model spin-orbit splitting of sp- derived surface states. Surface Science 459, s. 49-56, 2000.
Pethick C.J., Heiselberg H., Viverit L., Smith H.: Influence of Induced Interactions on the Superfluid Transition in Dilute Fermi Gases. Physical Review Letters 85, s. 2418, 2000.
Pethick C.J., AlKhawaja U., Smith H.: Kinetic Theory of Collective Modes in Atomic Clouds Above the Bose-Einstein Transition Temperature. Journal of Low Temperature Physics 118, s. 127, 2000.
Prunnila M., Eranen S., Ahopelto J., Manninen A., Kamp M., Emmerling M., Forchel A., Kristensen A., Sørensen C.B., Lindelof P.E., Gustafsson A.: Silicon quantum point contact with aluminum gate. Materials Science and Engineering B 74, s. 193-196, 2000.
Pustilnik M., Niu Q., Flensberg K.: Screening, Nanodiabaticity, and Quantized Acoustoelectric Current. Journal of Low Temperature Physics 118, s. 571, 2000.
Rasmussen F.B.: KVANT. 4 hefter s. Dansk Fysisk Selskab. København 2000.
Rasmussen F.B., Gantmakher V., Hakonen P., Pekola J., Thuneberg E. (eds.): Proc. 22. Int. Conf. on Low Temperature Physics. 2722 s. Physica B., vols. 280, 284-288, North-Holland 2000.
Rasmussen F.B.: Termodynamik. 9 s. Gyldendal. København 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol 160. S. 570. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 161-163. S. 1213. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 164-165. S. 1029. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 166-167. S. 607. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B Vol. 168. S. 983. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 169. S. 178. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 170. S. 543. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 171. S. 618. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rehn L., Andersen H.H.: Nuclear Instruments and Methods. Section B. Vol. 172. S. 975. Elsevier Science. Amsterdam 2000.
Rønnow H.M., Bruus H., Mortensen N.A., Hedegård P.: The magnetic neutron scattering resonance of high-Tc superconductors in external magnetic fields: an SO(5) study. Phys Rev B 62, s. 8703, 2000.
Salamon P., Andresen B.: Optimal distillation using thermodynamic geometry. i: Thermodynamics of Energy Conversion and Transport s. 319-331, S. Sieniutycz, A. De Vos, 2000.
Salamon P., Andresen B.: Optimal distillation calculated by thermodynamic geometry. Entropie 224/225, s. 4-10, 2000.
Salamon P., Andresen B.: Thermodynamic geometry determines optimal temperature profile in distillation column. i: Methods and Applications of Inversion s. 15-30, P.C. Hansen, B.H. Jacobsen, K. Mosegaard, Springer, Berlin 2000.
Sarikaya M., Brown S., Johnson E.: A Genetic analysis of Crystal Growth. Journal of Molecular Biology 299, s. 725-735, 2000.
Smith H., Viverit L., Pethick C.J.: Zero-temperature phase diagram of binary boson-fermion mixtures. Physical Review A 61, s. 053605-1, 2000.
Staun Olsen J.: Phase transformation and conductivity in nanocrystal PbS under pressure. Journal of Applied Physics 87, s. 2658-2660, 2000.
Taboryski R., Kutchinsky J., Soerensen C.B., Hansen J.B., Lindelof P.E.: Supercurrent Induced by Injection at V=delta(T)/e in a Three-terminal Superconductor-Semi-

conductor Device. Journal of Low Temperature Physics 118, s. 663-669, 2000.
Thomsen J.W.: Photo-association spectroscopy of cold He*(23 s. Physical Review Letters 84, s. 1874, 2000.
Thomsen J.W.: Fysik med Ultrakolde Atomer. Carlsberg Årsskrift 1, s. 16-20, 2000.
Touboltsev V.S., Johansen A., Andersen H.H.: The angular distribution of gold selfsputtered under thermal spike conditions. Nuclear Instruments and Methods in Physics B Vol B 164-165, s. 727-732, 2000.
Touboltsev V.S., Johnson E., Johansen A., Sarholt L.: Metastable alloy formation in lead implanted nickel. Nuclear Instruments and Methods in Physics B 161-163, s. 931-936, 2000.
Tuoriniemi J.T., Nummila K.K., Lefmann K., Knuuttila T.A., Yao W., Rasmussen F.B.: Double-Spin-Flip Resonance of Thodium Nuclei at Positive and Negative Spin Temperatures. Physical Review Letters 84, s. 370-373, 2000.
Wildt M., Kutchinsky J., Taboryski R., Sørensen C.B., Hansen J.B., Lindelof P.E.: Photon-assisted Andreev transport and sub-gap structures. Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures 6, s. 844-847, 2000.

Geofysisk Afdeling

Albertella A., Migliaccio F., Sansó F., Tscherning C.C.: Study Team 2 – Workpackage 4. Scientific data production quality assessment using local space-wise preprocessing. i: From Eötvös to mGal s. 313-329, H. Sünkel (ed), ESA, Graz 2000.
Albertella A., Migliaccio F., Sansó F., Tscherning C.C.: Study Team 2 – Workpackage 1. The space-wise approach – Overall scientific data strategy. i: From Eötvös to mGal s. 267-298, H. Sünkel (ed), ESA, Graz 2000.
Biscaye P.E., Grousset F.E., Svensson A., Bory A.: Eurasian Air Pollution Reaches Eastern North America. Science Vol.290 5500, s. 2258 -2259, 2000.
Bosch M., Barnes C., Mosegaard K.E.: Multi-Step Samplers for Improving Efficiency in Probabilistic Geophysical Inference in: Methods and Applications of Inversion. i: Proc. of the IIC98 Conference s. 50 – 67, Hansen P.C, Jacobsen B.H.,Mosegaard K., Copenhagen 1998, 2000.
Clifford S.M., Crisp D., Fisher D.A., Herkenhoff K.E., Smrekar S.E., Thomas P.C., Wynn-Williams D.D., Zurek R.W., Barnes J.R., Bills B.G., Blake E.W., Calvin W.M., Cameron J.M., Carr M.H., Christensen P.R., Clark B.C., Clow G.D., Cutts J.A., Dahl-Jensen D., Durham W.B., Fanale F.P., Farmer J.D., Forget F., Gotto-Azuma K., Grard R., Haberle R.M., Harrison W., Harvey R., Howard A.D., Ingersoll A.P., James P.B., Kargel J.S., Kieffer H.H., Larsen J.J., Lepper K., Malin M.C., McCleese D.J., Murray B., Nye J.F., Paige D.A., Platt S.R., Plaut J.J., Reeh N., Rice J.J.W., Smith D.E., Stoker C.R., Tanaka K.L., Mosley-Thompson E., Thorsteinsson T., Wood S.E., Zent A., Zuber M.T., Zwally H.J.: The state and future of Mars polar science and exploration. Icarus Vol 144, nr. 2, s. 210-242, 2000.
Dahl-Jensen D., Morgan V.I., Elcheikh A.: Monte Carlo inverse modelling of the law dome (Antarctica) temperature profile. Annals of Glaciology vol 29, s. 145-150, 2000.
Dahl-Jensen D.: The Greenland ice sheet reacts. Science Vol 289, nr. 5478, s. 404-405, 2000.
Dahl-Jensen D., Larsen J.J.: Interior temperatures of the Northern Polar Cap on Mars. Icarus Vol 144, nr. 2, s. 456-462, 2000.
Dahl-Jensen D., Morland L.W.: Report of the Workshop on Rheology and Anisotropy. (Grindelwald, Switzerland, 28-30 september 1997). European Ice Sheet Modelling Initiative (EISMINT). i: European Science Foundation s. 1-33, Frankrig 1998.
Ditlevsen P.D.: Symmetries, invariants and cascades in a shell model of turbulence. Phys.Rev.E. 62, s. 484 -489, 2000.
Ditlevsen P.D., Giuliani P.: Anomalous scaling in a shell model of helical turbulence. Physica A 280, s. 69 – 74, 2000.
Ditlevsen P.D., Giuliani P.: An inner scale for dissipation of helicity in turbulence. Advances in Turbulence VIII VIII, s. 847 – 850, 2000.
Forsberg R., Keller K., Nielsen C.S., Gundestrup N.S., Tscherning C.C., Madsen S.N., Dall J.: Elevation change measurements of the Greenland Ice Sheet. Earth Planet Space Vol.52, s. 1049-1053, 2000.
Forsberg R., Keller K., Nielsen A.S., Gundestrup N.S., Tscherning C.C., Madsen S.N., Dall J.: Elevation change measurements of the Greenland Ice Sheet. Earth Planets Space Vol. 52, s. 1049-1053, 2000.
Gundestrup N.S., Johnsen S.J., Hansen S.B., Talalay P.: Deep drilling in the Greenland ice sheet. Geological Researches and using of Rocks Vol 2, s. 49-61, 2000.
Hammer C.U.: Iskerbeboringer på Indlandsisen.Topografisk Atlas Grønland. i: Det Kongelige Danske Geografiske Selskab samt Kort og Matrikelstyrelsen. Serie 2. s. 98 – 99, Bind 6, Danmark 2000.
Hammer C.U.: What can Greenland Ice Core data say about the Thera Eruption in the 2nd. Millenium BC? i: International Symposium at Schloss Haindort, Nov.1996 and the Austrian Academy, Vienna, May 1998. (Bietak, M.Ed.) Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften. s. 35 – 37, Østrig 2000.
Hansen A.W.: Vejrudsigten. 16 s. Politiken. København 2000.
Hansen A.W.: Vejrudsigten. i: Hvordan lever vi til år 2025 s. 63-73, Ove Nathan, Politiken, Danmark 2000.
Hempel L., Thyssen F., Miller H., Gundestrup N.S., Clausen H.B.: A comparison of radio-echo sounding data and electrical conductivity of the GRIPice core. Journal of Glaciology Vol.46, 154, s. 369-374, 2000.
Holmlund P., Gjerde K., Gundestrup N.S., Hansson M., Isaksson E., Karlöf L., Nyman M., Pettersson R., Pinglot F., Reijmer C.H., Stenberg M., Thomanssen M., van de Wal W.R., van der Veen V.C., Wilhelms F., Winter J.G.: Spatial gradients in snow layering and 10 m temperatures at two EPICA – Dronning Maud Land (Antarctica) pre-site-survej drill sites. Annals of Glaciology Vol. 30, s. 13-19, 2000.
Hvidberg C.S.: When Greenland ice melts. Nature Vol. 404, s. 551 -552, 2000.
Højerslev N.K.: Analytic remote sensing and bio-optical algorithms requiring simple and practical field parameter inputs. Proc. Oceanography from Space, s. 18, 2000.
Højerslev N.K.: The first light backscattering meter s. 11 Monaco 2000.
Isaksson E., Broeke M.R.v.d., Winther J-G., Karlöf L., Pinglot J.F., Gundestrup N.S.: Accumulation and proxy-temperature variability in Dronning Maud land, Antarcti-

ca, determined from shallow firn cores. Annals of Glaciology vol 29, s. 17-22, 2000.

Johnsen S.J., Clausen H.B., Duffey K.M., Hoffmann G., Schwander J., Cryts T.: Diffusion of stable isotopes in polar firn and ice: the isotope effect in firn diffusion. i: Physics of ice core records s. 121-140, T. Hondoh (ed), Hokkaido University Press, Sapporo 2000.

Jørgensen T.S., Hansen A.W.: Comments on "Variation of cosmic ray flux and global cloud covarage – a missing link in solar-climate relationships" By henrik Svensmark and Eigil Friis-Christensen (Journal of Atmospheric and Solar-Terrestrial Physics 59 (1997) 1125- 1232). Journal of Atmospheric and Solar-Terrestrial Physics vol 62, s. 73-77, 2000.

Kanagaratnam P., Gogineni S.P., Gundestrup N.S., Larsen L.: High- Resolution Monitoring of Internal Layers over the Greenland Ice Sheet. i: IGARSS' 2000 Digest Vol. 00CH37120, Honolulu, 24-28 July s. 460 – 462, USA, 2000.

Khan, Mosegaard K.E., Rasmussen: A new seismic velocity model for the Moon from a Monte Carlo inversion of the Apollo Lunar seismic data. Geophysical Research Letters, 27 no. 11(June 1), s. pp 1591-1594, 2000.

Masson V., Vimeux F., Jouzel J., Morgan V.I., Delmotte M., Ciais P., Hammer C.U., Johnsen S.J., Lipenkov V.Y., Thompson E.M., Petit J-R., Steig E.J., Stievenard M., Vaikmae R.: Holocene Climate Variability in Antarctica Based on 11 Ice- Core Isotopic Records. i: Quaternary Research, Vol. 54 s. 348 – 358, USA 2000.

Miyamoto A., Narita H., Hondoh T., Shoji H., Kawada K., Watanabe O., Dahl-Jensen D., Gundestrup N.S., Clausen H.B., Duval P.: Ice-sheet flow conditions deduced from mechanical tests of ice core. Annals of Glaciology vol 29, s. 179-183, 2000.

Moreaux G.: Sparse preconeitioners of Gram's matrices in the conjugate gradient method. i: Geodesy beyond 2000. The Challanges of the First Decade. IAG General Assembly Birmingham July 19-30 1999 s. 202-232, Klaus Peter Schwartz/IAG, Springer Verlag, Berlin 2000.

Mosegaard K.E., Hansen P.C., Jacobsen B.H.: Methods and Applications of Inversion: Lecture Notes on Earth Science. alle s. Springer, 2000.

Risbo T.: Braur et al.sencors and Actuators 81. Fluxgate sensor for the vector magnetoneter on board "Astrid-2" satellite. 1, s. 184 -188, 2000.

Risbo T.: Olsen et al.Geophysics Review Letters 27,no 22. 2000 Ørsted Initial Field Model Vol 27, s. 3607 – 3610, 2000.

Rygaard-Hjalsted, Olsen N., Mosegaard K.E.: Resolutions studies of Fluid Flow Models Near the Core- Mantle Boundary through Bayesian Inversion of Geomagnetic Data: in Methods and Applications of Inversion:Lecture Notes on Earth Science. i: Springer s. 255- 275, Hansen, P.C. Jacobsen, B.H., Mosegaard K., 2000.

Sansó F., Venuti G., Tscherning C.C.: A theorem of insensitivity of the collocation solution to variations of the metric of the interpolation space. i: Geodesy beyond 2000 – The challenges of the first decade. IAG General Assembly Birmingham July 19-30, 1999 s. 233-240, Prof. Klaus-Peter Schwarz (ed)/IAG, Springer Verlag, Berlin 2000.

Svensson A., Biscaye P.E., Grousset F.E.: Characterization of late glacial continental dust in the Greenland ice core project ice core. Journal og Geophysical Research vol. 105, D4, s. 4637-4656, 2000.

Sørensen L.L., Larsen S.E., Hansen F., Lund S.W., Christensen J., Geels C., Hansen A.W., Kiilsholm S., Larsen N.W., Pedersen T.: CO_2 air-sea exchange:Measurements in the North Atlantic region.European Geophysical Society XXV Assembly,OA20. Abstrakt in Geophysical Research Abstracts Vol.2, ISSN:1029-7006, abstract, 2000.

Tscherning C.C., Forsberg R., Albertella A., Migliaccio F., Sansó F.: Study Team 2 – Workpackage 5. The Polar Gap Problem – Space- wise approaches to gravity field determination in Polar areas. i: From Eötvös to mGal s. 331-336, H. Sünkel (ed), ESA, Graz 2000.

Tscherning C.C., Moreaux G., Arabelos D., Albertella A., Migliaccio F., Sansó F.: Study team 2 – Worckpackage 3. Scientific data processing algorithms – the spacewise approach. i: From Eötvös to mGal s. 305-311, H. Sünkel (ed), ESA, Graz 2000.

Tscherning C.C., Moreaux G., Albertella A., Migliaccio F., Sansó F., Arabelos D.: Study Team 2 – Workpackage 2. Detailed scientific data processing using the space-wise appoach. i: From Eötvös to mGal s. 299-304, H. Sünkel (ed), ESA, Graz 2000.

Tscherning C.C.: Report of the Secretary General. i: Geodesists handook s. 49-55, Journal of Geodesy, 2000.

Tscherning C.C.: Geodesy and its future – some comments and some views on a new structure. i: Proceedings IAG 2000,Pasadena, Feb 14-16 s. 2, Pasadena 2000.

Tscherning C.C.: Reorganisation of IUGG – a discussion and some proposals. i: Proceedings IAG 2000,Pasadena, Feb. 14-16 s. 4, Pasadena 2000.

Center for Jordens Klima og Biogeokemiske Kredsløb

Caballero Augi R., Sutera A.: Equilibration of a Simple Baroclinic Flow in a β Channel and on the Sphere. Journal of the Atmospheric Sciences Vol 53, s. 3296-3314, 2000.

Eigenheer A., Quadfasel D.R.: Seasonal variability of the Bay of Bengal circulation inferred from TOPEX/Poseidon altimetry. Journal of Geophysical Research Vol. 105, No. C2, s. 3243-3252, 2000.

Hesselbo S.P., Gröcke D.R., Jenkyns H.C., Bjerrum C.J., Farrimond P., Bell H.S.M., Green O.R.: Massive dissociation of gas hydrate during a Jurassic oceanic anoxic event. Nature Vol. 406, No. 6794, s. 392-395, 2000.

Körtzinger A., Mintrop L., Wallace D.W.R., Johnson K.M., Neill C., Tilbrook B., Towler P., Inoue H.Y., Ishii M., Shaffer G., Saavedra R.F.T., Ohtaki E., Yamashita E., Poisson A., Brunet C., Schauer B., Goyet C., Eischeid G.: The international at-sea intercomparison of ????? CO_2 system during the R/V Meteor Cruise 36/1 in the North Atlantic Ocean. Marine Chemistry 72, s. 171-192, 2000.

Li Y., Ruge J., Bates J.R., Brandt A.A.: A proposed adiabatic formulation of 3-dimensional global atmospheric models based on potential vorticity. Tellus 52A, s. 129-139, 2000.

Lindberg K., Alexeev V.: A Study of the Spurious Orographic Resonance in Semi- Implicit Semi-Lagrangian Models. Monthly Weather Review Vol. 128, s. 1982-1989, 2000.

Morales C.E., Hormazabal Fritz S.E., Blanco J.L.: Interannual variability in the mesoscale distribution of the depth of the upper boundary of the oxegyn minimum layer off northern Chile (18-24S): Implications for the pelagic sy-

stem and biogeochemical cycling. Journal of Marine Research 57, s. 909-932, 1999.

Pedersen J.O.P.: Og der kom ilt...-udviklingen af livsbetingelserne på Jorden. Aktuel Naturvidenskab 2, s. 20-23, 2000.

Pedersen J.O.P.: Klima forvirring. Aktuel Naturvidenskab 6, s. 26-26, 2000.

Rudels B., Meyer R.P., Fahrbach E., Ivanov V.V., Oesterhus S., Quadfasel D.R., Schauer U., Tverberg V., Woodgate R.A.,: Water mass distribution in Fram Strait and over the Yermak Plateau in summer 1997. Annales Geophysicae 18, s. 687-705, 2000.

Shaffer G., Hormazabal Fritz S.E., Pizarro O., Salinas S.: Seasonal and interannual variability of currents and temperature off central Chile. Journal of Geophysical Research Vol 104, No. C12, s. 29,951-29,961, 1999.

Shaffer G., Leth O.K., Ulloa O., Bendtsen J., Daneri G., Dellarossa V., Hormazabal Fritz S.E., Sehlstedt P.I.: Warming and circulation change in the eastern South Pacific Ocean. Geophysical Research Letters Vol. 27, No. 9, s. 1247-1250, 2000.

Sonnerup R.E., Quay P.D., McNichol A.P.: The Indian Ocean ^{13}C Suess effect. Global Biogeochemical Cycles Vol 14, No. 3, s. 903-916, 2000.

Venegas S.A., Mysak L.A.: Is There a Dominant Timescale of Natural Climate Variability in the Arctic? Journal of Climate Vol. 13, s. 3412-3434, 2000.

Studienævnet for Fysik

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 er følgende medlemmer af studienævnet: Lærerrepræsentanter: Professor Jan Ambjørn, professor Jørn Dines Hansen (studieleder), lektor Niels Kristian Højerslev, lektor Janus Staun Olsen (vicestudieleder) og lektor Per Kjærgaard Rasmussen.

Studenterrepræsentanter: Kristoffer H. Andersen (indtrådte i løber af 2000), Anneline Carlsen, Bo Frederiksen (næstformand), Daniel Madsen, Christian Wejdemann (udtrådt i løbet af 2000) og Kristian Wichmann.

Beretning

De videregående matematik-, fysik- og kemiuddannelser blev i 1999 evalueret af Evalueringscentret under Undervisningsministeriet. Hovedkonklusionen for KU var, at undervisningsindsatsen skulle opprioriteres på bekostning af forskning. At administrationsbyrden ikke kunne reduceres blev taget som en selvfølgelighed. Senere på året lavede Forskningsministeriet, som svar til Folketingets Forskningsudvalg, også en undersøgelse. Konklusionen, som ikke omtaler forskning, var også, at undervisningen skulle opprioriteres. Denne opprioritering har også fundet sted således producerer en stab, som nu er reduceret med 14 procent, det samme antal kandidater og det samme antal STÅer, som tidligere.

I 1999 blev det nye studieintroduktionsprogram gennemført for første gang. Den største ændring i forhold til tidligere var, at programmet blev afholdt dels på HCØ og delt i hytter. Der var stor tilfredshed med arrangementet, som bl.a. omfattede en samlet velkomst af dekanen. En forbedring i programmet i 2000 i forhold til 1999 var, at arrangementet nu som tidligere foregik i ugen før semesterstart.

Den nye studieordning i astronomi, biofysik, fysik, geofysik og meteorologi for bachelorstuderende trådte i kraft i efteråret 1997. De første studerende har nu gennemført hele bachelorstudiet. Efter mindre justeringer er der almindelig tilfredshed med studierne både blandt de studerende og lærerne. Gennemførelsesprocenten det første år af den nye ordning var højere end tidligere, men allerede det følgende år var man tilbage til de gamle tal. Om det skyldes en fluktuation eller en opsparet forventning til den nye studieordning er det for tidligt at udtale sig om.

Nedenstående tabel viser fordelingen mellem de forskellige aktivitetsområder. Sammenligning med årene 1997 og 1998 viser en svag stigning på ca. 2 % i antallet at STÅer produceret efter, at den nye bachelorstudieordning er trådt i kraft. De omtalte justeringer gennemføres på grundlag af de evalueringer af kurserne, der finder sted hvert semester. De sker i samråd med de pågældende lærere. Hvis det skønnes at kvaliteten af kurset bør højnes tages der også en samtale med den pågældende lærer.

I 1999 blev den nye fysik/humaniora bachelorstudieordning vedtaget og vi har netop indsendt et forslag om bifag i fysik for humaniora med på at kunne undervise i fysik i gymnasiet. forslaget kræver en godkendelse fra ministeriet.

I efteråret 1999 trådte den nye studieordning i kraft for astronomi, biofysik, fysik og geofysik for kandidatstuderende. Det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvordan det vil gå.

Der arbejdes i samarbejde med universitetet i Lund om en kandidatuddannelse i meteorologi. der har i flere år eksisteret en bacheloruddannelse. Hvis de studerende i dag ønsker at fortsætte inden for dette emne, må de studere geofysik.

Der er indledt et samarbejde med RUC om en undersøgelse af, hvorledes de nye studerende opfatter studiet. En sammenligning mellem de forskellige institutioner kan måske hjælpe med til en forbedring af studiemiljøet, så gennemførelsesprocenten kan øges. RUC som er ansvarlig for rapporten har endnu ikke publiceret den.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Fysik*	*Matema.*	*Kemi*	*Datalogi*	*Øvr.nat.*	*Statskun.*	*Human.*	*Meritoverført*	*I alt*
Fysik	258,83	63,67	5,92	8,08	8,29	0,17	1,42	7,96	354,33
Matematik	8,13								
Kemi	4,83								
Geologi	12,33								
Øvrig naturvidenskab	7,17								
Samfundsvidenskab	0,08								
Humaniora	0,67								
Merit- og gæstestud.	5,29								
I alt	297,33								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

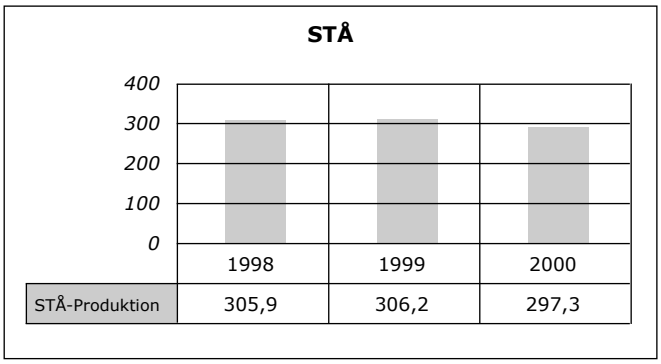

Studieleder Jørn Dines Hansen

Zoologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor L.L. Jeppesen og viceinstitutleder er professor M. Søndergaard.

Bestyrelsen består af institutleder og viceinstitutleder samt professor T. Fenchel, professor P. Arctander, lektor S. Christensen, laborant P.S. Olsen, laborant N. Willumsen (afløste J. Handest- Sjøland pr. 1.7.), stud.scient. G.M. Therkildsen samt stud.scient. R. Hauch.

Organisation
Instituttets aktiviteter i Parkområdet styres direkte af den valgte institutbestyrelse efter indstilling fra et bredt sammensat rådgivende udvalg. Ferskvandsbiologisk Laboratorium og Marinbiologisk Laboratorium opretholder en selvstændig status med egne valgte bestyrelser. De følgende faglige beretninger er derfor opdelt i tre afsnit: ét for Parkområdet og ét for hvert af laboratorierne.

Adresse
Tagensvej 16
2200 København N
Telefon 35 32 13 02
Fax 35 32 12 99
www.zi.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling
Instituttets tilpasning til de reducerede stabsrammer frem til 1999 berørte kvalitativt de fleste aktiviteter. Værst gik det ud over parasitologi, der blev nedlagt som selvstændig disciplin, samt cellebiologi, der blev kraftigt reduceret. Tilpasningen blev tilrettelagt således, at nogen fornyelse blev mulig i 1999 og vil blive det i de kommende år (såfremt stabsrammerne opretholdes på '99- niveau). Jacobus J. Boomsma blev således ansat som professor i Populationsøkologi i 1999 og Peter Arctander som professor i Evolutionsbiologi i 2000. Instituttet kom dermed endnu et skridt nærmere sin målsætning om at få laboratorierne såvel som fagområderne i Parkområdet ledet af professorer.

Parkområdet

Forskningsvirksomhed
De ansatte i Parkområdet samarbejder om forskning og undervisning inden for seks fagområder: cellebiologi, zoomorfologi, adfærdsbiologi, terrestrisk økologi, populationsøkologi og evolutionsbiologi. Fagområderne gennemgås i det følgende hver for sig.

Cellebiologi
Det centrale forskningstema på Afdeling for Cellebiologi er molekylær neurobiologi og molekylær endokrinologi af invertebrater. Som modelsystemer har vi valgt to dyregrupper: cnidarier og insekter. Vi arbejder med cnidarier, fordi disse dyr udgør den laveste dyregruppe i dyreriget, som har et nervesystem, og fordi de er meget enkle og kan blive brugt som modelsystemer i neurobiologisk og udviklingsbiologisk forskning. Vi arbejder med insekter, fordi det er den største dyregruppe (75% af alle dyrearter er insekter), og fordi de er økologisk og økonomisk enormt vigtige (70% af alle blomstrende planter er afhængige af insekter til deres bestøvning, men insekter kan også være alvorlige skadedyr, som ødelægger ca. 30% af verdens potentielle årlige høst). Hos insekter koncentrerer det meste arbejde sig omkring bananfluen *Drosophila melanogaster* (fordi den er et genetisk modelsystem, og dens genom lige er blevet kortlagt), og silkeormen *Bombyx mori* (fordi deres larver er store og tilgængelige for fysiologiske eksperimenter).

Prohormongener og prohormonprocessing hos cnidarier
Vi berettede tidligere om whole mount *in situ* hybridiseringseksperimenter af 5 *Hydra* preprohormongener (generne A,B,C, der koder for preprohormoner, som bliver processeret til forskellige peptidhormoner med den C- terminale sekvens Arg- Phe- NH_2. LWamidgenet, som koder for et preprohormon, som giver forskellige hormoner med den C- terminale sekvens Leu- Trp- NH_2 og KVamid- 1- genet, som koder for et hormon med den C- terminale sekvens Lys- Val- NH_2). Vi har nu med en nyudviklet dobbelt *in situ* hybridiseringsteknik fundet ud af, at Hydra- LWamidgenet bliver coeksprimeret med et Hydra- RGamidgen Hydra- RGamidgenet er et 6. *Hydra* preprohormongen, som for nyligt blev publiceret af en konkurrerende japansk forskergruppe, og som koder for et hormon med den C-terminale sekvens Arg- Gly- NH_2. Disse resultater viser, at *Hydra* har 5 nervecellepopulationer: én, som coeksprimerer de Hydra- LWamid- og Hydra- RGamidgener (i *Hydras* hoved og fod) én, som coeksprimerer de Hydra- LVamid- 1 og A- gener (i *Hydras* peduncle) og 3 populationer, som enten eksprimerer A-, B-, eller C- genet (lektor G.N. Hansen, M. Williamson, A. Kristensen, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Cnidarier bruger usædvanlige processeringsenzymer til at processere deres prohormoner. Et af disse enzymer er en dipeptidylaminopeptidase (DPAP), som fjerner N- terminalt lokaliserede X- Ala eller X- Pro dipeptidsekvenser fra "umodne" prohormoner. Vi har nu klonet en DPAP fra både søanemonen *Calliactis parasitica* og *Hydra*. Det er første gang at en DPAP blev klonet fra invertebrater (M. Williamson, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Hormonreceptorer og deres ligander hos insekter
Vi har klonet preprohormonet for *Drosophila* A-, B- og C-type allatostatiner (allatostatiner er peptidhormoner med generelt hæmmende virkninger). *Drosophila* A- type allatostatin- preprohormonet (DAP- A) indeholder mindst 4 forskellige allatostatiner [VERYAFGL- NH_2 (drostatin- A1), LPVYNFGL- NH_2 (drostatin- A2) SRPYSFGL- NH_2 (drostatin- A3), og TTRPQPFNGL- NH_2 (drostatin- A4)]. DAP- A genet består af 2 introns og 3 exons og er lokaliseret på den højre arm af det 3. kromosom, position 96A- B (C. Lenz, M. Williamson, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Drosophila B- type allatostatin- preprohormonet (DAP-B) indeholder 5 forskellige allatostatiner [AWQSLQSSW- NH_2 (drostatin- B1), AWKSMNVAW- NH_2 (drostatin- B2), EAQGWNKFRGAW- NH_2 (drostatin- B3), EPTWNNL-KGMW- NH_2 (drostatin- B4), og DQWQKLHGGW- NH_2

(drostatin- B5)]. DAP- B- genet har 1 intron og 2 exoner og ligger på position 74B1 på den venstre arm af det 3. kromosom. *In situ* hybridiseringer viser ekspression af DAP- B- genet i forskellige nerveceller af 3. instar CNS og i endokrine celler i tarm.

Drosophila C- type allatostatin- preprohormonet (DAP-C) indeholder 1 *Drosophila* C- type allatostatin [<EVRY-RQCYFNPISCF- OH (drostatin- C)]. Genet for DAP- C ligger på den venstre arm af det 2. kromosom, position 32D2- 3. DAP- C- genet bliver eksprimeret i forskellige nerveceller i CNS og i endokrine tarmceller af 3. instar *Drosophila* larver (M. Williamson, C. Lenz, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Vi har desuden klonet 2 receptorer til *Drosophila* A-type allatostatiner DAR-1 og DAR-2: *Drosophila* allatostatin- receptor-1 og –2). DAR-1 og –2 er begge 7- transmembranproteiner. DAR-1- genet har 10 introns og 11 exons og er lokaliseret i den distale ende af X- kromosomet. DAR-2-genet har 3 introns og 4 exons og er lokaliseret på den højre arm af det 3. kromosom, position 98 D- E. Vi har permanent exprimeret DAR-2 i CHO celler i cellekultur. Her binder DAR-2 forskellige *Drosophila* A- type allatostatiner, hvilket resulterer i meget kraftige intracellulære Ca^{2+}- spikes (50x basisniveau) (C. Lenz, M. Williamson, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Vi har klonet 10 yderligere neurohormonreceptorer fra *Drosophila*, men deres ligander er endnu ikke identificeret (G. Cazzamali, C. Lenz, M. Williamson, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Fra *Bombyx mori* har vi klonet et allatostatin- preprohormon (BAP), som indeholder 8 forskellige A- type allatostatiner. Vi har også klonet en *Bombyx* A- type allatostatin receptor (BAR- 1) som er både strukturelt og evolutionelt tæt beslægtet med DAR-1 og –2. Vi har eksprimeret BAR-1 i CHO celler og fundet, at disse celler reagerer med høje intracellulær Ca^{2+} spikes på binding af de forskellige *Bombyx* allatostatiner (C. Lenz, og professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Zoomorfologi

Forskningen i afdelingens indsatsområder, larveudvikling og forplantningsbiologi, er i år 2000 blevet intensiveret og er næsten udelukkende eksternt finansieret. SNF rammebevillingen "Evolutionær Zoomorfologi" er således blevet forlænget i 3 år, og forskergruppen omfatter nu partnere på Zoologisk Museum, Panum Instituttet og Århus Universitet. Specielt mange projekter er rettet mod krebsdyr, og i samarbejde med J. Olesen (Zoologisk Museum) og H. Glenner (Afd. for Evolutionsbiologi, ZI) fremstår ZI/ZM nu som et af Europas førende forskningscentre i denne gruppes morfologi og evolution. Det nystartede projekt vedrørende krebsdyrgruppen Maxillopodas evolution har allerede givet gode resultater. Med D. Walossek (Tyskland) har lektor Jens Høeg anvendt scannningelektronmikroskopi for at studere 500 mill. år gamle forstenede repræsentanter for gruppen, og med G.A. Kolbasov (Rusland) er der fundet bygningstræk hos maxillopodgruppen Facetotecta, som klart placerer dem nær ved cirripedierne. En ny indsats er rettet mod krebsdyrs sansebørster. Ph.d.-stud. A. Garm kombinerer elektronmikroskopi, videooptagelser og neurofysiologi i studiet af børsternes funktion hos storkrebs, medens Jens Høeg med COBICE gæst Z. Pasternak (Israel) retter en lignende indsats mod larver af Cirripedier. Forskningen vedrørende de parasitiske krebsdyr (Rodkrebs) er fortsat. En stor afhandling over dyrenes såkaldte rodsystem er under publikation (Jens Høeg med J. Bresciani, Landbohøjskolen). Lektor J. Lützen samarbejder med H. Glenner vedrørende evolution af asexuel forplantning under anvendelse af DNA sekventering og har overraskende fundet, at inden for den store familie Sacculinidae, som angriber krabber, er denne formeringsmåde kun udviklet en gang. Endelig har Jens Høeg i samarbejde med A.V. Rybakov (Rusland) indledt et toårigt projekt finansieret af Carlsbergfondet, som sigter mod en global oversigt over alle kendte arter af rodkrebs. Lektor J. Lützen og lektor Å. Jespersen fortsætter undersøgelserne over kommensale muslinger med anvendelse af lys- og elektronmikroskopiske metoder på forplantningsorganerne og sædcellerne. De studerer, hvor længe sædcellerne kan opbevares hos det modtagende individ, og søger at anvende sædcellernes bygning til afklaring af gruppens kaotiske systematik. Lektor Å. Jespersen samarbejder ydermere med C. Nielsen (Zoologisk Museum) vedrørende larver af Entoprocter.

Inden for hvirveldyr studerer lektor Å. Jespersen i samarbejde med B. Korsgaard (Odense Universitet) miljøfremmede stoffers indflydelse på differentiering og kønscellemodning i ovarier og testikler af Ålekvabber. Ligeledes fortsætter, finansieret af SNF, projektet beskrevet i årbog 1999 omkring den larvale tudses nyre i samarbejde med ph.d.-stud. N. Møbjerg og andre partnere på August Krogh Institutet.

Afdelingen er med i det EU finansierede COBICE center, og adskillige gæsteforskere har besøgt os, finansieret herfra. Til rådighed for den faste stab og disse gæster kan afdelingen nu tilbyde fuldt digitaliseret lysmikroskopi, og vi er ydermere med i det nye scanningelektronmikroskopiske instrumentcenter, som også omfatter ZM og Botanisk- og Geologisk Institut.

Adfærdsbiologi

Adfærdsbiologerne arbejder med aspekter af socialadfærd. For tiden fokuseres på adfærdstilpasninger i forbindelse med stress hos pattedyr og på kommunikationsadfærd hos diverse dyregrupper.

Sammenhæng mellem stress og stereotyp adfærd undersøges hos mink, og hos mink, sølv- og blåræv studeres adfærd, reproduktion og stressfysiologi under forskellige indhusningsformer. For mink fokuseres på effekter af påførte belastninger over for adfærd, urincortisol, puls og temperatur, mens ræveundersøgelserne sigter mod udvikling af anvendelige biologiske velfærdsparametre (lektor L.L. Jeppesen, lektor K.E. Heller, lektor V. Pedersen og adjunkt C.P. Bjælke Hansen). Undersøgelserne af pelsdyr sker i samarbejde med KVL, Statens Husdyrbrugsforsøg, samt flere nordiske institutioner/universiteter. Individuelle stressreaktioner undersøges hos rødmus (lektor K.E. Heller og B. Schønecker). Der fokuseres på udviklingen af indhusningsbetingede adfærdsanomalier og deres fysiologiske korrelater, ligesom observerede adfærdsvarianter sættes i relation til rangtilhørsforhold m.m. Udviklingen af diabetes type 1 som følge af indhusningsstress og evt. virusinfektion følges, ligesom virkningen af kendte antidepressiver og neuroleptika på unormal adfærd undersøges. Stressforsøgene udføres i samarbejde med Å. Lernmark (Univ. Washington, USA) og B. Niklasson (Karolinska Institute, Sverige), samt med Lundbeck A/S.

Undersøgelserne af dyrs kommunikation inddrager både akustiske og visuelle signaler og tager udgangspunkt i den

omstændighed, at dyr oftest befinder sig inden for signaleringsafstand af adskillige individer og derfor kan siges at være medlem af et kommunikationsnetværk. Sådanne netværk giver både muligheder og udfordringer. For tiden udføres undersøgelser over, hvordan signaler kan bruges til at vurdere afstand til afsendere og til at specificere modtagere i netværket. Der forskes i evnen til at aflure aggressive og sexuelle interaktioner imellem andre individer, samt til at imødegå afluring. Og der ses på betydningen af at skifte imellem visuelle og akustiske signaler og imellem kraftige og svage signaler. Det hunlige perspektiv og hunners betydning for hanlige interaktioner ofres særlig opmærksomhed, ligesom der fokuseres på dynamiske aspekter og omgivelsernes indflydelse herpå. Der inddrages i stigende grad evolutionære spørgsmål, ses på mikro- og makrogeografisk variation og lokale tilpasninger, samt arbejdes med interspecifikke relationer og conservation aspekter. Undersøgelserne, som både omfatter laboratorie- og feltforsøg i en række forskellige biotoptyper, udføres på musvit, solsort, gærdesmutte, broget fluesnapper, bomlærke, tornsanger, rørspurv, engsnarre, blishøne, rørdrum, natugle, Seychelle hornugle, skarv, duer, kampfisk, svævefluer og vinkekrabber (T. Balsby, lektor M. Bildsøe, F. Burford, lektor T. Dabelsteen, J. Holland, dr. H. Lampe, C. Latruffe, R.G. Matos, professor P.K. McGregor, C. Pacheco, T.M. Peake, S.B. Pedersen, og A.M. R. Terry, KU).

Kommunikationsgruppen samarbejder med O.N. Larsen (OU), J.M. Behnke & F.S. Gilbert (Univ. of Nottingham, U.K.), C. Doutrelant (Univ. Montpellier, Frankrig), G. Gilbert (Royal Soc. Protection of Birds, U.K.), P.R. Green (Heriot- Watt, Edinburg, U.K.), L.K. Hansen (DTU), B. Kempenaers (Max Planck Institut, Seeweisen, Tyskland), G. Klump & U. Langemann (Technical Univ., Garching, Tyskland), H. Lampe (Univ. Oslo), G. Matessi & A. Pilastro (Univ. di Padova, Italien), N. Mathevon (Univ. de Jean Monnet, Frankrig), P.G. Mota (Univ. of Coimbra, Portugal), M. Naguib (Freie Univ. Berlin, Tyskland), E. Nemeth & H. Winkler (Konrad Lorenz Institut f. Vergleichende Verhaltensforschung, Østrig), R.F. Oliveira (ISPA, Portugal), A.L. Paris (Univ. Valencia, Spanien), M. Shepherd (Scottish National Heritage, U.K.), I. Schlupp (Univ. of Texas, USA), V. Bretagnolle, (CNRS, France), R.H. Wiley (Univ. of N. Carolina, USA), H. Kokko (Univ. Glasgow, UK), L- A. Giraldeau (Univ. Montreal, Canada), J. Bohuis (Leiden, Netherlands), A. Kazem (Univ. Wales at Bangor, UK).

Terrestrisk Økologi

Afdelingen koncentrerer arbejdet om orienteringsforsøg med de nattrækkende småfugle Torn- og Gærdesanger og samspil mellem magnet- og stjernekompasset er afsluttet (Jørgen Rabøl). Simulering af clock- and- compass modellen ud fra genfund af ringmærkede fugle er udført (Kasper Thorup, Jesper J. Madsen (ZM) og lektor J. Rabøl).

Tidligere arbejde med fødeoptagelse hos gødningsbiller (*Aphodius*) videreføres med sydafrikanske gødningsbiller (Scarabaeinae) (lektor P. Holter, C.H. Scholtz (Univ. Pretoria)). Feltforsøget ang. virkningen af parasitmidler på regnorme er afsluttet (T. Stendal Svendsen, C. Sommer, J. Grønvold (KVL), lektor P. Holter).

Forsøgsarbejdet i ph.d.-projektet "Indflydelse af brand på omsætning i savannejord (delprojekt under "Fire in Tropical Ecosystems", finansieret af RUF) er afsluttet. Den direkte brandeffekt på nedbryderorganismerne er lille sammenlignet med den indirekte effekt af fjernelse af organisk stof fra jorden (Annette Pedersen, lektor S. Christensen). Undersøgelsen af effekt af forhøjet CO_2 på nedbrydersamfund er afsluttet med karakterisering af mikrobielle fedtsyrer (Helle Frederiksen, Mayra Gavito (Risø), John Larsen (DJF, Flakkebjerg)). Sammen med Naturhistorisk Museum (Peter Gjelstrup, Henning Petersen), DJF Foulum (Susanne Elmholt), og DMU (Jørgen Axelsen) er jordbearbejdningsmetoders effekt på mikrofauna undersøgt (Peter Vestergaard, lektor Søren Christensen).

I samarbejde med bl.a. KVL (Jens Emborg) og FSL (Lars Vesterdahl) undersøges hvorledes jordbundsmiljøet i lysbrønde i naturskov påvirker nedbrydersamfundet (Lisa Nielsen, lektor S. Christensen). Undersøgelse af interaktionen A- mykorrhiza – protozoer i rhizosfæren med inddragelse af den herbivore snudebille *Sitona lineatus* tyder på, at jordbakterierne (føde for protozoerne) konkurrerer med mykorrhiza om planteafledt kulstof og at billen på bladene påvirker de underjordiske organismer mærkbart (Søren Christensen). Vi har eksperimentelt kunnet regulere, hvorvidt nedbryderorganismerne er næringsbegrænsede inden for få millimeters afstand i jordbunden (Peter Vestergaard, Søren Christensen). Forsøg til vurdering af modeller til beregning af diffusiv transport af næringsstoffer i jordbunden er udført (Søren Christensen).

De molekylære undersøgelser af protister i jord er fortsat (Flemming Ekelund), nu også i samarbejde med Evolutionsbiologigruppen. Fortsatte undersøgelser af populationsdynamik hos protozoer i jord forurenet med Cu og PAH (Flemming Ekelund, Anders Johansen (KVL), projektet BIOPRO, Carsten Suhr Jacobsen (GEUS).

Populationsøkologi

Afdelingens forskning retter sig primært mod forståelsen af processer, som bestemmer antalsregulering i naturlige dyrepopulationer, samt de biologiske tilpasninger som individer i populationer har udviklet for at optimere deres fouragering, overlevelse og reproduktion. Denne brede forskningsprofil integrerer perspektiver fra evolutionær adfærdsøkologi samt populationsøkologi. De fleste forskningsprogrammer fokuserer på insekt-, fugle- og pattedyrpopulationer. Det sidste især med henblik på arktisk terrestrisk økologi, et delområde som blev styrket med ansættelsen af Mads C. Forchhammer i et 5-årig lektorat finansieret af Forskningsministeriet for at styrke samarbejdet med Grønland. Afdelingen koordinerer et EU- TMR netværk om "Social Evolution", og har adskillige andre bevillinger fra SNF, Carlsbergfondet og EU.

Undersøgelser (inklusive 4 ugers feltarbejde og et nyt ph.d.-projekt) af mellemamerikanske svampedyrkende myrer har kvantificeret denne gruppe af myrers evolutionære udvikling af parringssystemer og har produceret grundlæggende viden om variation i myrernes familiestruktur, socialadfærd, symbionter og (social-) parasitter (professor J.J. Boomsma, M.B. Dijkstra, S.R. Sumner, U.G. Mueller og C. Currie Univ. Austin Texas, S. Rehner Univ. Puerto Rico, E.J. Fjerdingstad La Trobe Univ., A.N.M. Bot, og P. Villesen Aarhus Univ.). Forskning vedrørende kønsallokering hos socialinsekter fokuserede på reproduktive konflikter og teknisk- statistisk metodeudvikling (professor J.J. Boomsma & lektor G. Nachman, L. Sundström Helsinki Univ.). Aspekter af kemisk økologi hos myrer, specielt m.h.t. reproduktive strategier og forsvar imod parasitter (professor J.J. Boomsma, L. Sundström Helsinki Univ.,

E.D. Morgan Keele Univ. og H.C. Petersen Odense Univ.) og et program om blåsommerfugle som social-parasitter hos europæiske stikmyrer (professor J.J. Boomsma, D.R. Nash, T.D. Als, Aarhus Univ. og H. Jungnickel Keele, Univ.) fortsættes. Nye projekter om familiestrukturer hos mangrovemyrer i Australien (professor J.J. Boomsma, lektor B. Vest Pedersen og M.G. Nielsen, Aarhus Univ.), coevolution af svampedyrkende termitter af deres svampe (D.K. Aanen, professor J.J. Boomsma og professor S. Rosendahl, Botanisk Inst.) og *Lasius* myrenes evolutionære økologi (P.J. Gertsch og professor J.J. Boomsma) blev påbegyndt. Afdelingen er desuden vært for seniorforsker L. Børgesens (DNLB) forskningsprogram om pharaohmyrernes reproduktion.

Populationsøkologiske undersøgelser af grønlandske, terrestriske organismer, især pattedyr, er udvidet (professor J.J. Boomsma, lektor M.M. Swendsen, J. Nymand, A. Rosing Asvid og T.B.G. Berg), og blev med ansættelsen af lektor M.C. Forchhammer fokuseret med henblik på især at beskrive og analysere biologiske og klimatiske processers indflydelse på centrale populationsøkologiske komponenter. Langtidsvariationer i de globalt vigtige klimasystemer som den Arktiske Oscillation (AO) og den Nordatlantiske Oscillation (NAO) vil blive inddraget i den Arktiske gruppes fortsatte undersøgelser.

Adfærdsøkologiske studier af fouragering hos humlebier, honningbier og myrer fortsættes med henblik på at afprøve flere optimalitetsmodeller som traplining, systematisk søgning og "ideal free distribution". Specielt undersøges indflydelsen af intra- og interspecifik konkurrence, samt de begrænsninger, der findes for opnåelse af en maksimal indsamlingsstrategi, f.eks. variationen i nektarproduktionen (lektor H. Dreisig).

Betydningen af habitat-fragmentering for dyrepopulationers dynamik og overlevelse undersøges både eksperimentelt (gennem forsøg med spindemider og rovmider) og teoretisk (vha. rumligt eksplicitte modeller) (lektor G. Nachman, R. Zemek, Czech Academy of Science, S. Walde Dalhousie University, D. Margolies Kansas State University). Fouragerings- og reproduktionsstrategier er blevet undersøgt hos rovmider (lektor G. Nachman, S. Simoni & M. Castagnoli Istituto Sperimentale Zoologia Agraria), gæs (J.N. Kristiansen, lektor G. Nachman) og natugler (P. Sunde, lektor G. Nachman). Individbaseret modellering af grævlinge populationer på landskabsniveau (lektor G. Nachman, Jane Uhd Jepsen og Chris Topping, DMU, Kalø). For at undersøge betydningen af sampling støj for pålideligheden af tidsserie analyser udvikles en simuleringsmodel af det rumlige samspil mellem ræve og sygdommen skab (lektor M. Forchhammer og lektor G. Nachman).

Mange års populationsdata for grannålevikleren *Epinotia tedella* undersøges med nyere analysemetoder, idet årsagen til de observerede cykliske populationssvingninger søges påvist. Samspillet mellem viklere og snyltehvepse synes at være den basale mekanisme, men effekten forstærkes betydeligt af parallelle svingninger i viklernes fertilitet. Summen af flere analyser peger på pseudoparasitisk sterilisering forårsaget af snyltehvepsene som den væsentligste årsag til reduktioner i viklernes fertilitet. Pseudoparasitering optræder, når en parasitoid har påbegyndt parasitering af en vært, men ikke får lagt et æg i værten, hvorved værten bliver steril. Prognosemodeller baseret på parasiteringsfrekvenser er udviklet, men igangværende undersøgelser af viklerindividers kvalitet, udtrykt gennem deres tørvægt, viser, at prognoser kan baseres herpå, idet både parasitering, pseudoparasitering og grantræernes vejrbestemte tilstand påvirker den tørvægt, som viklerlarverne slutteligt opnår. Prognosemodellerne vil blive afprøvet over for uafhængige dataserier (lektor M. Münster- Swendsen). Studier af udbredelse og hyppighed af solitære bier i agerlandskabet er afsluttet og relateres følgende til landskabets udfomning og til den vilde flora (M. Münster- Swendsen, I. Calabuig). En særlig undersøgelse af den vilde bi- fauna på Læsø forløber fortsat (M. Münster- Swendsen).

Evolutionsbiologi

Afdelingen fokuserer på tre hovedaktiviteter: Evolution på det molekylære niveau, Pleistocæn evolution af afrikanske bovider (bøfler, antiloper, gazeller) og biodiversitet i fossil is. Hertil kommer en række enkeltprojekter tilknyttet laboratoriet som evolution af parasitisme indenfor en gruppe af krebsdyr (Henrik Glenner), populationsgenetisk undersøgelse af resistensudvikling hos rotter (Ann-Charlotte Heiberg, Hans Siegismund og Herwig Leirs) og microarraybaseret undersøgelse af procaryot genexpression i jord (Anders Priemé, samarbejde med Novo).

Evolution på det molekylære niveau. Focus på evolution af ikke-kodende eucaryot DNA. Bioinformatisk undersøgelse af splicosomale introns (Søren Schandorff), evolutionære mønstre og betydning af repettitivt DNA, specielt transposeret DNA/RNA (Tobias Mourier) og opstart af microarray baseret undersøgelse af alternativ splicing hos *C. Elegans* (Tobias Mourier & Siobhan Wahlberg, samarbejde med Exiqon).

Pleistocæn evolution af afrikanske bovider. 15 forskellige arter af bovider samt elefant, zebra, flodhest og vortesvin indgår i projektet, der er baseret på DNA-analyser af mere end 2000 individer. Projektet foregår i samarbejde med Makerere University Institute of Environment and Natural Resources Panta Kasoma, Silvester Nyakaana, Vincent Muwanica, Agnes Coutellec).

Biodiversitet i fosil is. Der er to DNA-baserede delprojekter, registrering af diversitet gennem tid presserveret i iskerner og undersøgelse af anabiose i is og frossen tundra (Anders J. Hansen & Eske Willerslev).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Staben har deltaget i 6 ph.d.-bedømmelser, heraf 3 for udenlandske universiteter. Desuden i følgende bedømmelser:

Adjungeret professorat, København (C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Lektorat ved Aarhus Universitet (lektor J.Lützen).

Seniorforsker DMU (lektor S. Christensen) Tenure review, University of California.

Formand for bedømmelseskomiteen vedrørende the John Meynard Smith Prize 2001 (professor J.J. Boomsma).

Udvalg og fonde

For udvalg og fonde har staben udført en betydelig akademisk indsats i forbindelse med vurdering af ansøgninger eller statusrapporter. Her nævnes: The Welcome Trust, London (professor P. Arctander, professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

The Research Grant Council, Hong Kong; Human Frontier Science Program, Strasbourg; and National Science Foundation, China (Professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

National Environmental Research Council (professor J.J. Boomsma, professor P.K. McGregor).

Biotechnology and biological Sciences Research Council, UK, National Science Foundation, USA, samt Australian Research Council (professor P.K. McGregor).

Strukturdirektoratet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (lektor B.V. Pedersen, lektor L.L. Jeppesen).

Humbolt Foundation, Netherlands Organisation for Scientific Research (professor J.J. Boomsma).

Tillidshverv

Parkområdets stab deltager aktivt i arbejdet i en række faglige foreninger og sammenslutninger, både som medlemmer og på ledende poster. Som eksempler nævnes her:

Sekretær for biologisk selskab (professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Formand for Dansk Naturhistorisk Forening (lektor Jens Høeg).

Medlem af International Ethological Council (lektor Torben Dabelsteen).

Kasserer for the Association for the Study of Animal Behaviour (professor P.K. McGregor).

I bestyrelsen for Dansk Bilharziose Laboratorium, vicepresident for the Council of the European Society for Evolutionary Biology (professor J.J. Boomsma).

Formidling

Parkområdet har en stor formidlingsaktivitet alene ved besvarelse af daglige henvendelser fra offentligheden. Blandt bidragene til mere synlige aktiviteter nævnes her: Artikler til Den Store Danske Encyclopædi.

Radioforedrag i DR's "Lexicon" (lektor Jens Høeg, lektor T. Dabelsteen).

DR's "Reflex" (lektor L.L. Jeppesen).

BBC radio 4 (professor P.K. McGregor).

TV- indslag, bl.a. i Discovery's "Talk to the Animals" (lektor T. Dabelsteen)

DR2's "Viden Om" (om myrer som holder husdyr, professor J.J. Boomsma).

Redaktionelle hverv

Parkområdets medarbejdere har fungeret som referees for en lang række af videnskabelige tidsskrifter. En del medarbejdere har desuden fungeret som redaktører eller medlemmer af redaktionskomiteer for sådanne tidsskrifter. Det gælder blandt andre: Invertebrate Neuroscience (professor C.J.P. Grimmelikhuijzen).

Acta Zoologica (lektor Aa. Jespersen, lektor J. Høeg).

Zoologischer Anzeiger samt Biologia Morya (lektor J. Høeg).

Bioacustics (professor P.K. McGregor og lektor T. Dabelsteen).

Experimental and Applied Acarology (lektor G. Nachman).

Behavioural Ecology and Sociobiology, Entomologica Experimentalis et Applica, Journal of Insect Conservation, Insectes Sociaux (professor J.J. Boomsma).

Hereditas, BioZoom, Animal Conservation, Evolutionary Biology, Conservation Genetics.

Kongresser og symposier

Professor emeritus Bent Christensen arrangerede Fourth International Symposium on Enchytraeidae.

Staben deltog derudover i 24 tilfælde i større internationale kongresser. Ved flere af disse blev der efter invitation ydet en betydelig indsats i forbindelse med planlægning og gennemførelse.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Parkområdet har haft besøg af mere end 50 udenlandske forskere, som har givet forelæsninger og eller arbejdet indtil en uges tid på stedet. Blandt de længerevarende arbejdsophold nævnes: Dr. G.A. Kolbasov og dr. Zohar Pasternac, som har samarbejdet om larveudvikling hos cirripedier med lektor J. Høeg.

Lektor Torben Dabelsteen var vært for dr. Helene Lampe, Oslo Universitet.

Dr. Guliano Matessi, Universita di Padova, i et samarbejde om biologisk kommunikation.

Dr. Harald Jungnickel, Keele University, UK, arbejdede med sociale insekter hos professor J.J. Boomsma.

Dr. Lotta Sundström, University of Helsinki, studerede samarbejde og konflikt hos sociale myrer hos professorerne J.J. Boomsma og P. Arctander.

Dr. Tom Quinn og dr. Siobhan Wahlberg gæstede professor P. Arctander.

Forskningsophold i udlandet

Staben gennemførte mange korterevarende forsknings- og indsamlingsophold i udlandet, samt en del længerevarende, hvoraf nævnes Krau Wildlife Reserve, Malaysia (lektor K.E. Heller).

University of Pretoria (lektor P. Holter).

Smithsonian Tropical Research Institute, Panama (professor J.J. Boomsma).

Cold Spring Harbor, USA; Uganda/Kenya (professor P. Arctander).

Netværk

Adfærdsgruppen er EU Marie Curie Training Site in Avian Acoustic Communication (koordinator: professor P.K. McGregor).

Professor J.J. Boomsma er koordinator for EU-TRM netværket "Social Evolution" samt et nyt netværk EU-IHP "INSECTS".

Ferskvandsbiologisk Laboratorium

Laboratoriets forskning omhandler økologi i ferskvand og kystnære områder, herunder studier af planters, dyrs og bakteriers samspil med miljøet og indbyrdes relationer. Laboratoriet har i 2000 fastholdt et stærkt internationalt forskningssamarbejde, og det er lykkedes at sikre nye forskningsinitiativer, finansieret både nationalt og i EU regi.

Forskningsvirksomhed

Forskningsindsatsen er mangeartet. Mange undersøgelser udføres som komparative studier i økosystemer med for-

skellig kulturpåvirkning. Herved forklares organismernes tilpasninger og økosystemernes struktur og funktion. Undersøgelserne finder sted i både europæiske, arktiske, afrikanske, asiatiske samt nord- og sydamerikanske områder.

1. Autrotrofe organismers biologi og økologi

1.1. Regulering af makroalgers vækst og biomasse
Flere deltagende institutioner i et projekt finansieret af bl.a. EU om klimaets og eutrofieringens indflydelse på vækst, biomasse og økofysiologi hos makroalger fra tempererede og arktiske områder (J. Borum).

1.2. Havgræssers vækstøkologi, etablering og mortalitet
Med støtte fra EU og Carlsbergfondet undersøges både tempererede og tropiske havgræssers økofysiologi og følsomhed overfor miljøændringer. Foregår i samarbejde med europæiske, amerikanske og asiatiske institutioner (J. Borum, O. Pedersen).

1.3. Biodiversitet og stabilitet i makroalgesamfund
Regulering af artsantal, dominansforhold, diversitet samt stabilitet i havalgesamfund. Analyserne gennemføres på samfund i østersøområdet og danske fjordsystemer. Projektet er delvist finansieret via EU, BIOBASE. Der indgår et ph.d.-projekt (K. Sand- Jensen, A.L. Middelboe).

1.4. Lysudnyttelse, vækst og fotosyntese i akvatiske samfund
Miljøets og den biologiske samfundsstrukturs indflydelse på primærproducenters fotosyntese og vækst. I fortsættelse af projekt om havalgesamfund undersøges humus- og næringsstoffers samt sødybdens indflydelse på planteplanktonets biomasse og produktivitet (K. Sand- Jensen).

1.5. Natur- og menneskeskabte ændringer i Victoriasøen
Modelbaseret undersøgelse af indflydelsen af klimaændringer, belastning og fiskeri på de konstaterede ændringer i phytoplanktonbiomasse og – sammensætning. Projektet er et samarbejde mellem Uganda, Tanzania og Kenya. Delvist finansieret af Verdensbanken (L. Kamp- Nielsen).

2. Mikrobiel stofomsætning og biologisk struktur

2.1. Funktionel diversitet i planktoniske mikrobielle samfund
Et projekt om kontrol af diversiteten i mikroalge- og bakteriesamfund støttet af SNF og Carlsbergfondet. Funktionel og genotypisk dynamik i bakteriesamfund undersøges i et spektrum af substrattyper og ved gel-kromatografi. Respiratorisk aktivitet måles med specifikke enzymreaktioner. Der indgår et ph.d.-projekt (M. Søndergaard, N.H. Borch, L. Riemann).

2.2. Effekten af klimaændringer på ferske økosystemer (CLIMFRESH)
EU- projekt med fem deltagende nationer. Undersøger de potentielle effekter af klimaændringer på nedbrydning og omsætning af forskellige typer plantevæv dannet under varierende kuldioxidindhold (M. Søndergaard, N.H. Borch, J. Ebdrup, A. Jacobsen).

2.3 Mikrobielle samfund i arktiske og subarktiske limniske systemer
Biomasse og produktion af mikroorganismer samt målinger af fysisk/kemiske forhold i grønlandske og færøske søer anvendes til vurdering af klimaændringer. Der indgår studier af populationsdynamik og ontogenese hos damrokken *Lepidurus arcticus*. Projekterne finansieres af SNF og Nordisk Ministerråd (K. Christoffersen).

2.4 Omsætning af opløst organisk stof
Med støtte fra SNF og Carlsbergfondet undersøges tidslig dynamik i bionedbrydning af DOC. Påvisning af "Ny DOC" fænomenet, hvor en pulje af langsomt omsættelige DOC komponenter fra fytoplankton produceres i et kortvarigt "burst" og siden fungerer som energireservoir for bakteriesamfund. Kulhydratkomponenter identificeres vha. PAD- HPLC (M. Søndergaard, N.H. Borch).

2.5 Forekomst, toksinproduktion og skæbne af cyanobakterier i ferskvand
SNF- og EU- projekt om fysiologiske relationer mellem vækst og toksinproduktion i *Microcystis aeruginosa*, toxinnedbrydning i jord og vand, optagelse i krebsdyr samt overlevelse af *Daphnia* arter på en diæt af toksiske cyanobakterier. Der indgår et ph.d.-projekt (K. Christoffersen, S. Lyck, T. Rohrlack).

2.6. Effekter af insekticider på limniske organismer
Udvalgte stoffers effekt på adfærd og vækst hos *Daphnia* og makroinvertebrater undersøges (K. Christoffersen, U. Friberg- Jensen).

3. Zoobenthos økologi og populationsdynamik

3.1. Profundalfaunaen i Esrum Sø
Faunaen på 15-22 m dybde undersøges med henblik på bestemmelse af populationsdynamik og tilpasninger til temperatur-, føde- og iltforhold, herunder overlevelsesstrategi under hypoxia/anoxia (C. Lindegaard, K. Hamburger, P.C. Dall, P.M. Jónasson).

3.2 Invertebraters tilpasninger til iltstress og anaerobi
Reaktionerne undersøges hos arter af bentiske makroinvertebrater fra specifikke dybdezoner i søer (P.C. Dall, K. Hamburger).

3.3 Dansemygs udbredelse og økologi i Danmark
Indsamling af dansemyg (Chironomidae) fra alle typer af ferskvand i Danmark som led i en omfattende kortlægning af deres økologi og udbredelse (C. Lindegaard).

4. Sedimentprocesser og næringssaltdynamik

4.1. Denitrifikationens afhængighed af kulstofpuljer i vådområder
Denitrifikationskapaciteten i jord- og sedimentprøver fra vådområder bestemmes ved optimaltemperaturer og ikkebegrænsende nitratkoncentrationer. Forskelle relateres til variationer i kulstofpuljer, bestemt ved ekstraktioner med syre/base og koldt/varmt vand (L. Kamp- Nielsen, T. Davidsson).

5. Vandløbsøkologi

5.1. Effekter af naturlige og menneskeskabte forstyrrelser i tropiske vandløb
Studier af sydamerikanske vandløb fokuserer på 3 hovedtemaer: Effekt på invertebratfaunaen af organisk forurening under aktuelle temperatur- og ilttryk, effekt af afskovning på den biologiske struktur i lavlandsvandløb samt tropiske vandløbs stabilitet. I projektet indgår et ph.d.-projekt (D. Jacobsen, B. Boisen).

5.2. Planter og fysiske kræfter i vandløb
Finansieret af Carlsbergfondet undersøges planternes betydning for hele vandløbsstrækningers og -systemers fysiske miljø med særlig vægt på strøm, vandstuvning og sedimentation/erosion. Der indgår et ph.d.-projekt (K. Sand-Jensen, M.L. Pedersen).

Andre ph.d.-projekter
"Juvenile pike in predator/prey interactions and aspects of their use as a tool in lake restoration" (C. Skov, DFU).
"Bestandsdynamik hos ålegræs" (T.M. Greve, DMU).

Satsningsområder
Ferskvandsbiologisk Laboratorium har givet højeste prioritet til satsningsområdet "Mikrobielle processer og stofomsætning i plankton".

Faglige og administrative hverv
Laboratoriets forskere bidrager med ekspertise i en række nationale og internationale råd og udvalg.

Bedømmelsesudvalg
Medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg ved AAU samt i Finland og Norge.

Udvalg og fonde
Professor M. Søndergaard er medlem af Norges Forskningsråd.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
M. Søndergaard er konsulent for Trafikministeriet.
K. Christoffersen er i styringsgruppen for infiltreringsprojektet ved Tissø, Vestsjællands Amt.
K. Sand-Jensen er konsulent for Naturrådet.

Tillidshverv
Laboratoriets medarbejdere er bl.a. engagerede i:
Naturfagligt og Miljøfagligt udvalg under Danmarks Naturfredningsforening.
Ekspertgrupperne for Arctic Monitoring and Assessment (AMAP) og FIBRE- program, Finnish Academy of Science.
Bestyrelsen for forskerskole i Grønland.
Referenter for De Naturvidenskabelige Forskningsråd i New Zealand, Australien, USA, UK og Schweiz.

Formidling
Staben på Ferskvandsbiologisk Laboratorium er internationalt aktiv i formidling af både specifikke, debat- og reviewprægede forskningsresultater, men vægter også dansksproget og populærvidenskabelig formidling af ny viden.

Udgivervirksomhed
Repræsentant i bestyrelsen for tidsskriftet "Ophelia".

Redaktionelle hverv
Laboratoriets stab er repræsenteret i redaktionskomiteer i "Aquatic Botany", "Journal of Limnology", "Actualidades Biologicas" (Colombia), "Acta Biologica Slovenica", "Estuaries", "Journal of Phycology", "Scientias Marina", "Ophelia" og "Aktuel Naturvidenskab".

Kongresser og symposier
Formandskab for og repræsentation i organisationskomiteen for ASLO 2000 (M. Søndergaard, K. Christoffersen).
Kongressen afholdtes i København i juni 2000 med 1300 deltagende forskere.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Laboratoriets medarbejdere er via de mange eksternt finansierede forskningsprojekter engagerede i en lang række nationale og internationale forskningsnetværk.

Gæsteforskere
Luigi Dal Cin, University of Padua (3 mdr.).
Laurence Cavalho, University of London (2 mdr.).
Thomas Rohrlack, Humboldt University, Berlin, post. doc. (12 mdr.).
Sara Barrato, Eotvos Lorand University, Ungarn (2 mdr.).
Per Hyenstrand, Uppsala Universitet (2 mdr.).

Netværk
Ud over de internationale relationer der er nævnt under afsnittet om forskningsvirksomhed er laboratoriets ansatte engagerede i følgende projekter og netværk: ALFA (EU) netværk "Running water ecology".
TMR- projekt (EU) "Toxin production in Cyanobacteria".
Nordisk Råd/SNF- projekt "Biologisk struktur og fødekædeinteraktioner i nordiske søer".
SNF- projekt "Arktisk limnologi i relation til historiske og nutidige klimaændringer" (DK og Canada).
NorFA "Toksiske cyanobakterier". Interreg II (EU) "Efteruddannelsesnetværk i Øresundsregionen".

Marinbiologisk Laboratorium

Marinbiologisk Laboratorium, Helsingør blev grundlagt i 1958 i stil med udenlandske forbilleder. Laboratoriet fremstår i dag som et moderne biologisk laboratorium der – udover at ligge uden for byen – som noget specielt besidder et stort saltvandsanlæg til marine organismer og forskningsfartøjer. Laboratoriet besidder også et forholdsvis stort forskningsbibliotek og overnatningsfaciliteter for studenter og gæstende forskere. Til laboratoriet er tilknyttet et offentligt akvarium – Øresundsakvariet – der er helliget fremvisning af livet i Øresund og Kattegat. Materialet for laboratoriets undersøgelser stammer først og fremmest fra de omkringliggende farvande, men arbejdet omfatter også deltagelse i udenlandske havforskningstogter og arbejde i mere eksotiske miljøer, specielt i troperne, i varme kilder og i arktis. Principielt er forskningsområdet alle aspekter af livet i havet. I praksis dyrkes en række mere begrænsede områder og herunder specielt biologisk oceanografi, mikroorganismers økologi og fysiologi og økologi og fysiolo-

gi hos invertebrater og fisk. Et professorat i fiskeribiologi – med arbejdsplads på Danmarks Fiskeriundersøgelser, Charlottenlund – er også formelt tilknyttet laboratoriet.

Forskningsvirksomhed

Biologisk oceanografi

Undersøgelserne over koblingen mellem vandsøjlen og havbunden er fortsat gennem sammenlignende studier af Østersøen, Riga Bugten, Øresund/Kattegat og Mariager Fjord. I beretningsåret har der været lagt vægt på at forstå de specielle forhold i Mariager Fjord. Her er udsynkningen af produceret organisk materiale meget lav hvilket medfører dannelsen af meget høje fytoplanktontætheder og lysbegrænsning af produktionen (M. Olesen). Det er lykkedes – gennem kombination af laboratorieforsøg og feltundersøgelser at vise at vandets pH og total karbonat kan bestemme successionen af forskellige algearter i plankton (P.J. Hansen).

Iltdynamik og den rumlige heterogenitet i sedimenters overfladelag er undersøgt ved hjælp af såkaldte optoder (R. Glud, T. Fenchel). Det er også lykkedes at udvikle "landere" der kan undersøge disse forhold *in situ* på større dybder og samtidig måle fluxe af forskellige opløste stoffer gennem sedimentoverfladen (R. Glud). Bentiske diatomeers rolle for produktionen i sedimentoverfladen i NØ Grønland er blevet undersøgt (R. Glud, M. Kühl). Her er den biologiske produktion og mikrobielle stofomsætning i havis også blevet studeret; det er bl.a. vist at der kan dannes iltfri lommer i havisen og at der foregår mikrobiel denitrifikation i isen (R. Glud). Lysforhold og iltdynamik i tropisk koralsand er blevet undersøgt (M. Kühl i samarbejde med G. Holst, MPI- Bremen).

H. Ploug har fortsat studiet af suspenderede aggregater ("marin sne"), herunder såvel naturlige som kunstigt producerede partikler. Specielt er der i beretningsperioden blevet foretaget undersøgelser over aggregaters permeabilitet og geometri og deres biologiske aktivitet i form af iltoptagelse som funktion af synkehastighed. Disse målinger og estimater over marine snepartiklers antal og størrelsesfordeling i vandsøjlen har vist, at medens suspenderede partikler kun udgør 0.1% af vandets volumen repræsenterer de omkring 37% af vandsøjlens iltoptag.

Den adaptive betydning af bestemte algearters produktion af toxiner anses almindeligvis for at være hæmningen af potentielle græssere. Preliminære undersøgelser af den mixotrofe *Prymnesium parvum* viser at den udnytter toxinet til at paralysere mikrobielle bytteorganismer (A. Skovgaard). Det er blevet vist, at algen *Phaeocystis* (der ofte optræder i masseforekomster) hæmmer vandlopper, der ellers potentielt kunne æde algecellerne, gennem produktion af toxiner (H. Jakobsen).

I forbindelse med et EU-støttet projekt (Development of Recirculating Mariculture Production Systems), der søger at optimere havbrugssystemer i Israel og i Grækenland, har laboratoriet medvirket ved opbygning af modeller for specielt det mikrobielle kvælstofkredsløb og for sulfatreduktion i sådanne systemer (P. Haecky, T.H. Blackburn).

Mikrobiel økologi og fysiologi

Undersøgelserne over mikroorganismers motile adfærd er fortsat på en række områder gennem udnyttelse af metodiske fremskridt der er udviklet på laboratoriet gennem de seneste år. Den fotosyntetiske svovlbakterie *Chromatium* er et klassisk eksempel på bakteriers evne til at orientere sig i forhold til lysintensitet. Ved at undersøge cellernes adfærd i gradienter af O_2 og H_2S, er det nu lykkedes at vise, at lysintensiteten har en effekt på cellernes reaktion over for de to kemiske forbindelser. Undersøgelser af en nyopdaget og ubeskreven mikroaerofil bakterie udviser en usædvanlig evne til at orientere sig i ilt- gradienter (R. Thar). Den kemoautrotrofe svovlbakterie *Thiovulum* er blevet genstand for fornyede undersøgelser. Det er nu lykkedes at vise, at bakterien er i stand til at udnytte dens helixformede svømmespor til at orientere sig direkte i iltgradienter: Gennem ændring af cellens rotation omkring sin egen akse kan den dreje sin svømmeretning mod den optimale iltkoncentration. En sådan mekanisme (som på laboratoriet tidligere er blevet beskrevet for visse protozoer) har hidtil været ukendt hos prokaryoter (R. Thar, T. Fenchel). Hans Henrik Jakobsen har fortsat og afsluttet sine undersøgelser af planktonprotozoers flugtadfærd som udløses af vandstrømme som f.eks. vandlopper producerer.

Det har længe været et åbent spørgsmål hvor stor en del af bakterierne i den marine vandsøjle der er motile. At dette har været ubesvaret så længe skyldes metodiske problemer. Det er i beretningsperioden vist at motile celler udgør en stor del af bakteriepopulationerne, og at mange er i stand til at udnytte kortvarige, punktformede kilder for organisk stof, og at de effektivt kan kolonisere suspenderede partikler (T. Fenchel).

Undersøgelser over bentiske diatomeers fotosyntese og tilpasning til forskellige lysintensiteter er blevet undersøgt (M. Kühl). Fotosyntetiske pigmenters udbredelse i en mikroskala er blevet undersøgt i kunstige cyanobakteriemåtter og i cyanobakteriemåtter fra varmekilder – dels med fiberoptiske mikrosensorer og dels mikroskopisk med frysesnit (M. Kühl, T. Fenchel). Metoderne er også blevet benyttet til studier af cyanobakteriemåtter i Rhone-deltaet og i Ebro-deltaet; i denne forbindelse blev også iltdynamik og fordelingen af mikrobielle exopolymerer ("slimstoffer") undersøgt (A. Wieland). På det metodiske område er udviklingen af mikrosensorer til måling af H_2 og H_2O_2 blevet påbegyndt (M. Kühl i samarbejde med Unisense A/S, Århus).

Virus-bakterie interaktioner er blevet studeret eksperimentelt i kemostater. Udviklingen af resistens har kunnet følges, og det kan også vises, at resistente bakteriestammer optræder i naturen. De meget værtsspecifikke virus kan afstedkomme successioner af forskellige bakteriearter i den marine vandsøjle (M. Middelboe). Naturlige virus-populationer er blevet fulgt i Øresunds overfladevand og i Roskilde Fjord gennem længere perioder (L. Riemann, M. Middelboe).

Fysiologi og økofysiologi

Modulering af ilt-affiniteten hos blodpigmentet hæmocyanin er blevet undersøgt hos krebsdyret *Saduria*: Flere stoffer (thiosulfat og laktat), som naturligt vil forekomme når dyrene udsættes for hypoxi eller svovlbrinte, øger iltaffiniteten; divalente kationer øger også iltaffiniteten. En – endnu uidentificeret – lavmolekylær forbindelse i blodet mindsker iltaffiniteten; stoffet deaktiveres gennem påvirkning med sulfid (L. Hagerman, B. Vismann). *Saduria* findes i saltvand, men den optræder også i de store svenske søer. En sammenligning af strukturen af hæmocyaninmolekylets sub-unit hos de to populationer er ved at blive gennemført.

Den underliggende idé er at ferskvandpopulationerne i modsætning til de marine ikke udsættes for sulfid, og at man derfor kunne forvente funktionelle forskelle i hæmocyanin (L. Hagerman i samarbejde med E. Sandberg, Helsinki Universitet). Endelig er ammoniumakkumulering og acidiose hos taskekrabber under emersion blevet undersøgt (L. Hagerman). Undersøgelserne over svovlbrintes effekt på forskellige marine dyr og detoxificeringsmekanismer er fortsat med studiet af sulfids effekt på mitokondrieniveau. Baggrunden er forskellige indicier på at sulfid i små mængder kan oxideres mitokondrielt, og at denne proces er koblet til energibevarelse (B. Vismann).

Inden for fiskefysiologi er der gennemført undersøgelser over temperaturpreference som funktion af ilt-tension for torsk med forskellige hæmoglobin-typer. Hæmoglobin-polymorfi hos torsk udviser karakteristiske geografiske fordelinger, og det kunne vises, at de er adaptive med hensyn til temperaturforhold (J.F. Steffensen). Undersøgelserne over silds adfærd under hypoxiske forhold og en undersøgelse over fysiologisk optimering i åleopdræt er blevet afsluttet i beretningsperioden.

Marin zoologi

Marianne Køie har afsluttet studiet af livscyklus af den parasitiske rundorm *Anisakis* og udredt livscyklus af *Cucullanellus minutus*, en parasit i skrubber og med børsteormen *Nereis* som obligatorisk mellemvært. Studiet af myxosporidier der parasiterer i fisk er fortsat. Disse organismers biologi er bedre kendt i ferskvand, og det er nu for første gang påvist, at i hvert fald én marin form bruger børsteorm som mellemvært.

Studiet af de mikrobielle samfund i tarmsystemet hos det gravende søpindsvin *Echinocardium* er fortsat med specielt henblik på tilstedeværelsen af svovlbakterier i en af tarmens to blindsække. Samtidig er en nøjere undersøgelse af mikroorganismers betydning for fordøjelsen hos det regulære søpindsvin *Strongylocentrotus* påbegyndt (M. Thorsen). Kurt W. Ockelmann har forsat undersøgelserne over Øresunds muslinger og deres reproduktionsbiologi.

Sammen med australske kolleger har M. Kühl undersøgt fluorescerende pigmenter hos koraller. Disse – af værten producerede pigmenter – synes at tjene til at beskytte de fotosyntetiske symbioneter mod fotooxidaton ved høje lysintensiteter. Endelig studeres også den fotosyntetiske prokaryot *Prochloron* som findes som symbiont i kappen hos nogle tropiske tunikater (M. Kühl).

Fiskeribiologi

Fiskeribiologer bruger biologiske referencepunkter for at diagnosticere overfiskning af bestande. Disse defineres enten som en mindste acceptabel gydebestand eller som en maximal fiskeridødelighed. De bestemmes ved at kombinere historiske bestandsdata med viden om fiskenes vækst og overlevelse. Sidstnævnte ændrer sig imidlertid gennem tiden og referencepunkterne bør derfor løbende justeres: For eksempel vil vækst og naturlig dødelighed afhænge af den tilgængelige føde og antallet af prædatorer. Det er derfor blevet undersøgt, hvor meget forskellige referencepunkter påvirkes af sådanne ændringer. Resultaterne viser, at referencepunkterne generelt er langt mere sensitive over for ændringer i naturlig dødelighed end over for vækstændringer. For rovfisk – og herunder arter der ligesom torsk også spiser deres eget afkom – kan det endvidere vises, at den fiskeridødelighed som producerer det maximale langtidsudbytte, er et robust referencepunkt som ikke påvirkes af graden af kannibalisme. Problemet med at definere referencepunkter for fiskeripåvirkning kompliceres imidlertid af, at de fleste fiskearter fanges i blandede fiskerier. I Nordsøen er der således syv hovedfiskerier som fanger 11 arter som gensidigt påvirker hinanden. Der er derfor også blevet arbejdet med at udvikle en simpel grafisk fremstilling af hvordan de syv fiskerier gensidigt påvirker de 11 arter som igen gensidigt påvirker hinanden. Der er også blevet arbejdet med at udvikle en simpel grafisk fremstilling af disse effekter (H. Gislason).

Der er desuden blevet arbejdet med at udvikle en statistisk model for tobisfiskeriet i Nordsøen. Fiskeridødeligheden og bestandsestimater er blevet bestemt ud fra maximum likelyhood og MCMC metoder. Resultaterne viser at der er en variationskoefficient på mellem 0,17 og 0,34 på estimaterne af den historiske gydebiomasse, og at bestandsvurderingen derfor må betegnes som forholdsvis usikker (H. Gislason).

Endelig undersøges sammenhængen – ved hjælp af lipidmarkører – mellem vækst af juvenile tobis og planktonproduktionen i tidevandskontrollerede frontsystemer i Nordsøen (A.J. Tang Dalsgaard) og der er blevet gennemført undersøgelser af hvillingens ernæringsbiologi (fødevalg som funktion af sammensætningen, overlap mellem hvillinger og deres byttedyr) (A. Rindorf).

Administrative og faglige hverv

Tillidshverv

B. Vismann har været studieleder for biologi.

Samtlige seniorvidenskabelige medarbejdere har været medlemmer af bedømmelsesudvalg i forbindelse med ph.d.-afhandlinger og ansættelser i ind- og udland.

Konsulent- og rådgivervirksomhed

Samtlige seniorvidenskabelige medarbejdere har i beretningsperioden bedømt manuskripter og ansøgninger for internationale tidsskrifter og forskningsråd, m.m.

M. Middelboe har medvirket som ekspert for en videnskabelig internet-brevkasse.

Formidling

J.F. Steffensen planlagde og afholdt et kursus i arktisk biologi på Arktisk Station.

P.J. Hansen medvirkede i et ph.d.-kursus på KVL.

M. Kühl og H. Ploug medvirkede på et ph.d.-kursus på Aarhus Universitet.

P. Haecky har arbejdet med udviklingen af et internetkursus i mikrobiel økologi til brug for flere svenske universiteter.

Marinbiologisk Laboratorium husede et zooplanktonkursus (bl.a. for amtsbiologer) hvor P.J. Hansen medvirkede som lærer.

Redaktionelle hverv

Laboratoriets medarbejdere har i beretningsperioden forfattet 3 populærvidenskabelige artikler og 3 avisartikler om deres arbejde. Dertil kommer først og fremmest udgivelsen af bog om de danske farvandes fauna og flora.

Laboratoriets vigtigste enkeltbidrag til formidling er Øresundsakvariet. Det omtales separat i forbindelse med Det Naturvidenskabelige Fakultets øvrige museer.

L. Hagerman har været medredaktør af tidsskriftet Marine Biology. Flere af laboratoriets seniormedarbejdere er medlemmer af redaktionskomiteer for en kortere eller længere række af internationale fagtidsskrifter.

Tom Fenchel har redigeret en bog om nutidig økologi i anledning af tidsskriftet Oikos' 50- årsjubilæum.

Marinbiologisk Laboratorium udgiver selv det internatonale marinbiologiske tidsskrift Ophelia. I beretningsperioden er Ophelia Publications som selvejende institution blevet nedlagt og tidsskriftet er helt overgået som en del af Marinbiologisk Laboratorium, men udgives nu også i samarbejde med Ferskvandsbiologisk Laboratorium. Tidsskriftet er blevet omstruktureret med en bestyrelse (L. Hagerman som formand og ellers eksterne medlemmer) og ud fra et redaktionelt synspunkt med en række internationale fagredaktører og en chefredaktør (T. Fenchel). I beretningsperioden er der udkommet 2 bind på i alt 426 sider og 38 afhandlinger.

Kongresser og symposier

T. Fenchel var blandt medarrangørerne af American Society of Limnology and Oceanography's kongres, der blev afholdt i København.

Marinbiologisk Laboratorium var vært for Baltic Marine Biologists møde og for Scandinavian Section of the Society of Protozoologists årsmøde.

H. Gislason arrangerede et to-dagesseminar med titlen "Scaling from individuals to populations".

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

T. Fenchel har afholdt inviterede forelæsninger ved Stanford University/ Hopkins Marine Station, Californien og ved universiteterne i Lund og Uppsala.

P.J. Hansen har afholdt forelæsninger og gennemført feltarbejde ved Phuket Biological Center, Thailand og ved Marine Science Institute, University of the Phillipines.

B. Vismann deltog i en kongres i Roscoff (Frankrig).

M. Kühl har udført feltarbejde i Australien, ved varme kilder i Yellowstone National Park (sammen med R. Thar) og på Orkney Øerne sammen med A. Wieland, der også har studeret cyanobakteriemåtter i Rhone- og Ebrodeltarene.

R. Glud og M. Kühl har endelig gennemført feltarbejde i NØ Grønland.

M. Olesen har deltaget i møder i Stockholm og Riga i forbindelse med forskningssamarbejde.

M. Middelboe har opholdt sig ved University of British Columbia.

H. Gislason har deltaget i en række møder (i Aberdeen, Lund, Wageningen og Bergen) om fiskeri- og populationsbiologiske emner.

Gæsteforskere

Følgende udenlandske fagfæller har besøgt laboratoriet i en kortere eller længere periode i beretningsperioden: Rhodora Azanza og Lilibeth Miranda (University of the Phillipines).

Frank Wenzhöfer, Gerhard Holst, Stephanie Rink, Bettina König (MPI- Bremen).

Andris Andruhaitis (Riga).

H.- P- Grossart (Universitetet i Oldenburg).

S. Hielanen og J. Kuparinen (Finnish Institute for Marine Res.).

Eva Sandberg (Tvärminne, Finland).

Angela Danford (University of Hull).

Alexey Smirnov (Universitet i Skt. Petersborg).

David M. Ward (Montana State University).

Brian Ward (Universitetet i Bergen).

Ulrich Nübel (DSMZ- Braunschweig).

Grieg Steward (University of California, Santa Cruz).

Jozef Kazmirczak (Polish Academy, Warszawa).

Øresundsakvariet

Der har i hele år 2000 været 33.627 besøgende hvilket er en stigning på ca 8 % i forhold til 1999 og en indtægt (entré + salg) på 637.919 kr.

En af akvariets vægge er blevet totalt renoveret som en temavæg med i alt 19 akvarier, der viser bestemte dyrearter og deres biologi, og biotopakvarier der fokuserer på mindre dyr. Der vil løbende ske ændringer i disse udstillinger og den tilhørende skiltning, når akvariet får særligt interessante eller årstidsbetstemte organismer ind.

Akvariet har deltaget i specielle arrangementer ("Blå Flag Arrangementet", "Baltic Sails") og deltog i årets Naturvidenskabsfestival med fremvisning af levende marine organismer i Universitetsparken. Der har også været lavet specielle arrangementer i forbindelse med efterårs- og vinterferier.

Øresundsakvariet er i beretningsperioden blevet godkendt som uddannelsessted for to dyre- el. fiskeassistentpraktikanter. I løbet af beretningsperioden er der blevet udarbejdet tegninger til en udvidelse af akvariets entréparti hvilket skulle muliggøre en betydelig udvidelse af udstillingerne. Der vil nu blive søgt om eksterne midler til en sådan udvidelse.

Akvariet er medlem af EUAC (European Union of Aquarium Curators) og var repræsenteret ved dets møde. Her var Øresundsakvariet også repræsenteret med en poster.

Institutleder Leif Lau Jeppesen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	38,9	20,2
STIP	7,9	4,2
TAP	36,6	9,9
TOTAL	83,4	34,3

Zoologisk Institut, Parkområdet

VIP Internt finansieret

Andreassen, Jørn; lektor.
Arctander, Peter; professor.
Boomsma, Jacobus Jan; professor.
Christensen, Bent; professor.
Christensen, Søren Christian; lektor.

Dabelsteen, Torben; lektor.
Grimmelikhuijzen, Cornelis J.P. professor.
Hansen, Georg Nørgaard; lektor.
Heller, Knud Erik; lektor.
Hindsbo, Ole; lektor.
Holter, Peter; lektor.
Høeg, Jens Thorvald; lektor.
Jensen, Hans Ankjær Dreisig; lektor.
Jeppesen, Leif Lau; lektor.
Jespersen, Aase; lektor.
Lützen, Jørgen Gjerum; lektor.
Mcgregor, Peter Kenneth; professor.
Münster-Swendsen, Mikael; lektor.
Nachman, Gøsta Støger; lektor.
Pedersen, Bo Vest; lektor.
Rabøl, Jørgen; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Aanen, Duur Kornelis; forskningsadj.
Bildsøe, Mogens Kielland; forskningslektor.
Bot, Adriane Nicolette Martijntje; forskningsass.
Calabuig, Isabel; forskningsass.
Ekelund, Flemming; forskningslektor.
Forchhammer, Mads Cedergreen; forskningslektor.
Frederiksen, Helle Bisgaard; forskningsadj.
Glenner, Henrik; forskningsadj.
Hansen, Claus Peter Bjælke; forskningsadj.
Holland, Joanna; forskningsadj.
Jensen, Ingvar Bundgaard; forskningsadj.
Nash, David Richard; forskningsadj.
Peake, Thomas More; forskningsadj.
Pedersen, Vivi; forskningslektor.
Schønecker, Bryan; forskningsass.
Sumner, Seirian Rose; forskningsadj.
Træholt, Carl; forskningslektor.
Vestergaard, Peter; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Balsby, Thorsten Johannes Skovbjerg; ph.d.-studerende.
Cazzamali, Giuseppe; ph.d.-studerende.
Dijkstra, Michiel Bendert; ph.d.-studerende.
Gade-Jørgensen, Søren Schandorff; ph.d.-studerende.
Garm, Anders Lydik; ph.d.-studerende.
Hansen, Anders Johannes; ph.d.-studerende.
Latruffe, Claire Alice Colette; ph.d.-studerende.
Mourier, Tobias; ph.d.-studerende.
Nyeland, Jens; ph.d.-studerende.
Sunde, Peter; ph.d.-studerende.
Willerslev, Eske; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Lenz, Camilla; ph.d.-studerende.
Nielsen, Lisa Bjørnlund; ph.d.-studerende.
Petersen, Annette Linda; ph.d.-studerende.

Ferskvandsbiologisk Laboratorium

VIP Internt finansieret
Borum, Jens; lektor.
Christoffersen, Kirsten; lektor.
Dall, Peter Christian; lektor.
Jacobsen, Dean; lektor.
Jensen, Kaj Sand; professor.
Lindegaard-Petersen, Claus; lektor.
Nielsen, Jon Theil; forskningsadj.
Nielsen, Lars Kamp; lektor.
Nielsen, Morten S; professor.
Pedersen, Ole; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Borch, Niels Henrik Rørholm; forskningsadj.
Dal Cin, Luigi; forskningsass.
Friberg-Jensen, Ursula Rask; forskningsass.
Greve, Tina Maria; forskningsass.
Gørtz, Per Henrik Skytte; forskningsass.
Lyck, Susanne; forskningsass.
Rohrlack, Thomas; forskningsadj.
Salomonsen, Jørgen Christian; forskningsadj.

STIP Eksternt finansieret
Bojsen, Berit Horskjær; ph.d.-studerende.

Marinbiologisk Laboratorium

VIP Internt finansieret
Fenchel, Tom M; professor.
Gislason, Henrik; gæsteprofessor.
Glud, Ronnie Nøhr; lektor.
Hagerman, Lars Anders; lektor.
Køie, Marianne Bodil; lektor.
Middelboe, Mathias; adjunkt.
Muus, Kirsten; lektor.
Olesen, Michael Ejner; lektor.
Steffensen, John Fleng; lektor.
Vismann, Bent; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Blackburn, Thomas Henry; gæsteprofessor.
Haecky, Pia Bodil; forskningsadj.
Hansen, Per Juel; lektor.
Kühl, Michael; forskningslektor.
Pedersen, Benedikte Hedegaard; forskningsadj.
Ploug, Helle; forskningsadj.
Skovgaard, Alf; forskningsadj.
Smirnov, Alexei; forskningsadj.
Thar, Roland Matthias; forskningsass.
Thorsen, Marianne Seneca; forskningsadj.
Wieland, Andrea Karin; forskningsstip.

STIP Internt finansieret
Riemann, Lasse; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Bødker, Rene: Variation in Malaria Risk in the Usambara Mountains, Tanzania.
Bøgh, Claus: Variation in Malaria Transmission in Rural Gambia.
Calabuig, Isabel: Solitary bees and bumblebees in a Danish agricultural landscape.
Gade-Jørgensen, Søren Schandorff: Introns – Aspects of their Evolution and Involvement in Gene expression.
Gomo, Exnevia: White blood cell subsets during pregnancy, lactation and infancy in HIV infection in Zimbabwe: the role of nutrition and other predictors.
Holland, Joanna: Song Communication & Degradation in the wren.
Kabatereine, Narcis B.: Schistosoma mansoni in a fishing community on the shores of Lake Albert at Butiaba,

Uganda: epidemiology, morbidity, reinfection patterns and impact of treatment with praziquantel.
Middelboe, Anne Lise: Species diversity, distribution and abundance of marine macrophytes.
Riis, Tenna: Distribution and abundance of macrophytes in Danish streams.
Svane, Pernille Charlotte: Molecular cloning, genomic organization and tissue expression of a novel leucine-rich repeats containing G-protein coupled receptor from Bombyx mori.
Sørensen, Line Louise: Spatial distribution and inventorying of spiders of a montane forest in Tanzania.

Fondsbevillinger

Parkområdet, Zoologisk Institut

Assoc for the study of animal behaviour
– Ata projekt (McGregor P.K) kr. 835.

Carlsbergfondet
– Evolutionen af parasitisme (Henrik Glenner) kr. 492.745.

Dansk Polarcenter
– 5 årig stilling inden for arktisk zoologi. Løn til Mads Forchammer (Leif Lau Jeppesen) kr. 2.500.000.

Direktør Ib Henriksens Fond
– Drosophila Genome Project – en unik mulighed for at klone nye neurohormonreceptorer (Cornelis J. P. Grimmelikhuijzen) kr. 75.000.

EU
– Avian acoustic communication: Innovative Experimental Approaches and Practical Applications BIRD BIOACOUSTICS (Peter Kenneth McGregor) kr. 1.337.400.
– Evolution of Social Complexity in Lasius Ants (Jacobus J. Boomsma) kr. 1.074.458.
– Genetic Diversity and disease resistance in insects (Jacobus J. Boomsma) kr. 1.074.458.
– Improving the Human Research Potential (Jacobus J. Boomsma) kr. 2.188.150.
– Macrotemitiane and Termitomyces symbionts (Jacobus J. Boomsma) kr. 1.074.458.

Jarlfonden
– Fugletælling (Torben Dabelsteen) kr. 7.000.

Landbrugsministeriet
– Agerlandets bier (Mikael Münster-Swendsen) kr. 857.000.

Lundbeckfonden
– Det Drosophilia genome projekt – en unik mulighed for at klone nye neurohormonreceptorer (Cornelis J.P. Grimmelikhuijzen) kr. 1.300.000.

Microtus AB
– Rodent field work (Knud Erik Heller) kr. 40.000.

Novo Nordisk Fonden
– Structure and function of receptors and signal molecules that control insect reproduction and development. (Cornelis J.P. Grimmelikhuijzen) kr. 190.000.

Odense Universitet
– Løn til Mogens Bildsøe (Torben Dabelsteen) kr. 133.540.

Pelsdyrerhvervets Forsøgs-og Rådgivningsvirksomhed
– Samarbejdsaftale, private tilskud (Leif Lau Jeppesen) kr. 662.000.

Skov- og Naturstyrelsen
– Forsøg med skarvafværgeforanstaltninger (Mogens Bildsøe) kr. 438.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Co-evolution and adaptation of insects and their hosts and Symbionts. (Jacobus J. Boomsma) kr. 120.000.
– Digitalt kamera og dissektionsmikroskop (Jens T. Høeg) kr. 193.690.
– INSECT: Economy and Intergration of Insect Societies (Jacobus J. Boomsma) kr. 5.601.
– Krebsdyrenes Evolution: Fra stammen mod en avanceret gren (Jens T. Høeg) kr. 240.000.
– Structure, action and biosyntheses of novel neurop. (Cornelis J. P. Grimmelikhuijzen) kr. 1.180.000.

Swedish Natural Science Research Council
– Postdoktorstipendium (Pia Gertsch) kr. 21.955.

Swiss National Science Foundation
– HP stipendium (Jacobus J. Boomsma) kr. 98.040.

Villum Kann Rasmussen Fonden
– Mikrobiel diversitet i polare iskerner (Peter Arctander) kr. 1.637.500.

Ferskvandsbiologisk Laboratorium

Carlsbergfondet
– ASLO Konference (Morten Søndergaard) kr. 45.020.
– Forskningsrejse (Jens Borum) kr. 49.830.

Cowifonden
– ASLO 2000 Kongres (Morten Søndergaard) kr. 75.000.

Frederiksborg Amt
– Effektvurdering af vandløbsrestaureringen i Esrum (Claus Lindegaard) kr. 63.694.

Nordisk Forskerakademi
– Nordisk Netværk/Post.doc.-stipendium (Kirsten Christoffersen) kr. 382.010.

Naturrådet m.fl
– Temarapport/vismandsrapport 12/07/99 (Kaj Sand Jensen) kr. 20.000.

Niels Bohr Legatet
– Biografi om Steemann Nielsen (Morten Søndergaard) kr. 34.200.

Øresundsuniversitetet
– Økotoksikologi (Kirsten Christoffersen) kr. 2.337.

Marinbiologisk Laboratorium

EU Marie Curie
– Stipendium (Ronnie Nöhr Glud) kr. 1.074.830.

Carlsbergfondet
– Apparatur til studie af bakteriel populationsdynamik og funktionel diversitet i mikrobielle samfund (Mathias Middelboe) kr. 235.945.
– Udstyr til studier ad 2D-bentisk ilt dynamik (Ronnie Nöhr Glud) kr. 210.000.
– Virus-vært interaktioner i akvatiske systemer (Mathias Middelboe) kr. 404.965.
– Dannelse og mikrobiel nedbrydning af marine aggreg.. (Helle Ploug) kr. 377.810.

EU
– Biological control of harmful algals blooms in Europe (Per Juel Hansen) kr. 1.711.212.
– Role of microbial mats in bioremediation (Michael Kühl) kr. 1.938.469.

Elisabeth og Knud Petersens Fond
– Forskningsophold, Australien (Peter Skov) kr. 25.000.
– Fødeoptag hos ålelarver. Løn til forskning i vækst hos de tidligste stadier af embryoner og larver af den japanske ål (Benedikte Hedegaard Pedersen) kr. 80.000.
– Løn til forsker (Benedikte Hedegaard Pedersen) kr. 80.000.

Gads Fond
– 12 studerendes deltagelse i feltkursus (John Fleng Steffensen) kr. 25.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Marine Planktonsystemers økologi (Per Juel Hansen) kr. 84.000.
– Marine Planktonsystemers økologi (Mathias Middelboe) kr. 84.000.
– Marine planktonsystemers økologi (Michael Olesen) kr. 84.000.
– Marine planktonsystemers økologi (Helle Ploug) kr. 84.000.
– Mixotrofi og CO_2-begrænsning hos planktoniske protister (Per Juel Hansen) kr. 238.644.

Publikationer

Parkområdet

Arvedlund M., Jensen I.B., Nielsen L.E.: Host imprinting anemonefisches (Pisces: Pomacentridae): does it dictate spawing site Preferences? Environmental Biology of Fishes 58, s. 203-213, 2000.
Balsby T.J.S.: Song activity and variability in relation to male quality and female choice in Whitethroats (*Sylvia communis*). J. Avian Biol. 31, s. 56-62, 2000.
Balsby T.J.S.: The function of song in Whitethroats (*Sylvis communis*). Bioaccoustics 11, s. 17-30, 2000.
Bekkevold D., Boomsma J.J.: Evolutionary transition to a semelparous life story in the socially parasitic ant Acromyrmex insinuator. Journal of Evolutionary Biology 13, s. 615-623, 2000.
Birungi J., Arctander P.: Large sequence divergence of mitochondrial DNA genotypes of the control region within populations of the African antelope, kob (Kobus kob). Molecular Ecology 9, s. 1997-2008, 2000.
Bjørnlund L., Ekelund F., Christensen S., Jacobsen C.S., Krogh P.H., Johnsen K.: Interactions between saprotrophic fungi, bacteria and protozoa on decomposing wheat roots in soil influenced by the fungicide fenpropimorph (Corbel); a field study. Soil Biology and Biochemistry 32, s. 967-975, 2000.
Bolbroe T., Jeppesen L.L., Leiers H.: Behavioural response of field voles under mustelid predation risk in the laboratory: more than neophobia. Ann. Zool. Fennici 37, s. 169-178, 2000.
Bolbroe T., Jeppesen L.L., Leirs H.: Behavioural response of field voles under mustelid predation risk in the laboratory: more than neophobia. Ann. Zool. Fennici 37, s. 169-178, 2000.
Buhl P.N., Boomsma J.J., Holter P., Pedersen B.V.: Snyltegedehamsen Pseudovespula adulterina (Buysson, 1905) ny for Danmark (Hymenoptera, Vespidae). Entomologiske Meddelelser 68, s. 137, 2000.
Buhl P.N., Boomsma J.J., Holter P., Pedersen B.V.: Snyltegedehamsen Pseudovespula adulterina (Buysson, 1905) ny for Danmark (Hymenoptera, Vespidae). Ent. Meddr. 68, s. 137, 2000.
Burford F.R.L., McGregor P.K., Oliveira R.F.: Response of fiddler crabs (*Uca tangeri*) to video playback in the field. Acta ethol. 3, s. 55-59, 2000.
Burford F.R.L., McGregor P.K., Oliveira R.: The sequence of mudball placement by male fiddler crabs, *Uca tangeri*. Etologia 8, s. 53-55, 2000.
Børgesen L.W.: Ecological notes on Leptothorax interruptus: an ant new to Denmark. Ent.Meddr. 68, s. 67-77, 2000.
Børgesen L.W.: Nutritional function of replete workers in the pharaoh's ant, Monomorium pharaonis (L.). Insectes soc. 47, s. 141-146, 2000.
Christensen B.: Den molekylære fylogeni modnes. Dansk Naturhistorisk Forening Årsskrift nr 10, s. 23-27, 2000.
Christensen B.: Økologiens mester. Dansk Naturhistorisk Forening Årsskrift nr. 10, s. 73-76, 2000.
Christensen B.: Christian Overgaard Nielsen. Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab 2000, s. 353-357, 2000.
Damgaard J., Pedersen B.V., Sperling F.: Mitochondrial DNA sequence variation of the Water Strider Aquarius remigis (Heteroptera, Gerridae). XXI International Congress of Entomology 201, s. 201, 2000.
Doutrelant C., Leitano A., Otter K.A., Lambrechts M.M.: Effect of blue tit song syntax on blue tit territorial responsiveness – an experimental test on the character shift hypothesis. Behav Ecol Sociobiol 48, s. 119-124, 2000.
Doutrelant C., McGregor P.K.: Eavesdropping and mate choice in female fighting fish. Behaviour 137, s. 1655-1669, 2000.
Drachmann J., Komdeur J., Boomsma J.J.: Mate guarding in the Linnet Carduelis cannabina. Bird Study 47, s. 238-241, 2000.
Dyck J.: Feather morphology at the ultrastructural level. Acta Orn. 34, s. 131-134, 1999.
Enkegaard A., Brødsgaard H.F., Svendsen M.S.: Fugtighedens indflydelse på prædationskapaciteten over for spindemide-æg hos larver af spindemidegalmyggen (Feltiella acarisuga). 17. Danske Planteværnskonference – Havebrug – DJF Rapport 12, s. 119-123, 2000.

Eriksen K.K., Hauser F., Schiøtt M., Pedersen K-M., Søndergaard L., Grimmelikhuijzen C.: Molecular Cloning, Genomic Organization, Developmental Regulation, and a Knock-out Mutant of a novel Leu-rich Repeats-containing G Protein-coupled Receptor (DLGR-2) from Drosophila melanogaster. Genome Research 10, s. 924-938, 2000.

Figurny-Puchalska E., Gadeberg R.M.E., Boomsma J.J.: Comparison of genetic population structure of the large blue butterflies Maculinea nausithous and M. teleius. Biodiversity and Conservation 9, s. 419-432, 2000.

Fjerdingstad E.J., Boomsma J.J.: Queen mating frequency and relatedness in young Atta sexdens colonies. Insectes Sociaux 47, s. 354-356, 2000.

Gatesy J., Arctander P.: Molecular Evidence for the Phylogenetic Affinities of Ruminantia. i: Antelopes, Deer, and Relatives s. 143-155, Elisabeth S. Vrba and George B. Schaller, Yale University Press, Yale University Press/New Haven and London, 2000.

Gatesy J., Arctander P.: Hidden Morphological Support for the Phylogenetic Placement of Pseudoryx nghetinhensis with Bovine Bovids: A Combined Analysis of Gross Anatomical Evidence and DNA Sequences from Five Genes. Systematic Biology Vol. 49 no. 3, s. 515-538, 2000.

Glenner H., Høeg J.T., O'Brian J.J., Sherman T.D.: Invasive vermigon stage in the parasitic barnacles Loxothylacus texanus and L. panopaei (Sacculinidae): closing of the rhizocephalan life-cycle. Marine Biology 136, s. 249-257, 2000.

Griffiths B.S., Ritz K., Bardgett R.D., Cook R., Christensen S., Ekelund F., Sørensen S.J., Bååth E., Bloem J., De Ruiter P., Dolfing J., Nicolardot B.: Ecosystem response of pasture soil communities to fumigation-induced microbial diversity reductions: An examination of the biodiversity-ecosystem function relationship. Oikos 90, s. 279-293, 2000.

Grimmelikhuijzen C.: 3. Ctenophora and Cnidaria. i: Reproductive Biology of Invertebrates, volume X, part A s. 45-71, Series edited by K.G. and Rita G. Adiyodi, Volume edited by August Dorn, John Wiley & Sons, Ltd, 2000.

Hansen C.P.B., Jeppesen L.L.: Use of water for swimming and its relationship to temperature and other factors in farm mink (*Mustela vison*). Acta Agriculturæ Scandinavia 52, 2000.

Hansen C.P.B., Jeppesen L.L.: The swimming activity of farm mink (*Mustela vison*) and its relation to stereotypes. Acta Agriculturae Scandinavia, Section A. Animal Science 50, 2000.

Hansen C.P.B., Jeppesen L.L.: Effect of blocking farm mink's feed access with open water. Agricultural and Food Sciences in Finland 9, s. 157-163, 2000.

Hansen C.P.B., Jeppesen L.L.: Short term behavioural consequences of denied access to environmental facilities in mink. Agricultural and Food Sciences in Finland 9, s. 149-155, 2000.

Hansen G.N., Hansen B.L.: Kompendium & øvelsesvejledning i histologi. 188 s. ICA's forlag, Universitetsparken 15, 2100 København Ø 2000.

Hansen G.N., Williamson M., Grimmelikhuijzen C.: Two-color double-labeling in situ hybridization of whole-mount Hydra using RNA probes for five different Hydra neuropeptide preprohormones: evidence for colocalization. Cell Tissue Res 301, s. 245-253, 2000.

Hansen L.T., Berthelsen H.: The effect of environmental enrichment on the behavior of caged rabbits (Oryctolagus cuniculus). Applied Animal Behaviour Science 68, s. 163-178, 2000.

Heller K.E.: Tidsopfattelse i dyreriget. Mosaik 7, s. 4, 2000.

Hindsbo O., Nielsen C.V., Andreassen J., Willingham A.L., Bendixen M., Nielsen M.A., Nielsen N.O.: Age-dependent Occurrence of the Intestinal Ciliate Balantidium coli in Pigs at a Danish Research Farm. Acta vet. scand. Vol. 41 no. 1, s. 79-83, 2000.

Holland J.: Song communication and degradation in the wren. 124 s. Zoological Institute, University of Copenhagen, Copenhagen 2000.

Holland J., Dabelsteen T., Paris A.L.: Coding in the song of the wren (*Troglodytes troglodytes*): adaptation and degradation. Anim. Behav. 60, s. 463-470, 2000.

Holter P.: Particle feeding in Aphodius dung beetles (Scarabaeidae): old hypotheses and new experimental evidence. Functional Ecology 14, s. 631-637, 2000.

Jensen I.B.: Host imprinting in anemonefishes (*Pisces: Pomacentridae*): does it dictate spawning site preferences. Environmental Biology of Fishes 58, s. 203-213, 2000.

Jeppesen L.L., Heller K.E., Dalsgaard T.: Effects of early weaning and housing conditions on the development of stereotypies in farmed mink. Applied Aminal Behaviour Sciences 67, s. 127, 2000.

Jeppesen L.L., Pedersen V., Heller K.E.: Preferences for various nest box designs in silver foxes (*Vulpes vulpes*) and blue foxes (*Alopex lagopus*). Appl. Anim. Behav. Sci. 68, s. 85-92, 2000.

Jeppesen L.L., Pedersen V., Heller K.E.: Rævetævers præference for forskellige helårsredekasser. i: Faglig årsberetning 1999 s. 43-46, Pelsdyrerhvervets forsøgs-og rådgivningsvirksomhed, København 1999.

Jeppesen L.L., Overgaard L., Sørensen L.: Aktivitet hos mink selekteret for høj eller lav foderudnyttelse. i: Faglig årsberetning 1999 s. 7-9, Pelsdyrerhvervets forsøgs- og rådgivningsvirksomhed, København 1999.

Jespersen Å., Lützen J.: Sex, seminal receptacles, and sperm ultrastructure in the commensal bivalve Montacuta phascolionis (Veneroida; Galeommatacea). Acta Zoologica (Stockholm) 81, s. 69-75, 2000.

Kristiansen J.N., Petersen B.M.: Remote sensing as a technique to asses reedbed suitability for nesting greylag geese Anser anser. Ardea 88 (2), s. 253-257, 2000.

Kristiansen J.N., Fox T., Nachman G.: Does size matter? Maximising nutrient and biomass intake by shoot size selection amongst herbivorous geese. Ardea 88 (2), s. 119-125, 2000.

Köller J.v., Kapel C.M.O., Enemark H.L., Hindsbo O.: Infectivity of Trichinella spp. recoverd from decaying mouse and fox muscle tissue. 7 s. Danish Society for Parasitology, Joint Spring Symposium 2000.

Langemann U., Tavares J.P., Peake T.M., McGregor P.K.: Response of great tits to escalating patterns of playback. Behaviour 137, s. 451-471, 2000.

Latruffe C.A.C., McGregor P.K., Tavares J.P., Mota P.G.: Microgeographic variation in corn bunting (*Miliaria calandra*) song: quantitative and discrimination aspects. Behaviour 137, s. 1241-1255, 2000.

Lenz C., Søndergaard L., Grimmelikhuijzen C.: Molecular Cloning and Genomic Organization of a Novel Receptor

from Drosophila melanogaster Structurally Related to Mammalian Galanin Receptors. Biochemical and Biophysical Research Communications 269, s. 91-96, 2000.

Lenz C., Williamson M., Grimmelikhuijzen C.: Molecular Cloning and Genomic Organization of a Second Probable Allatostatin Receptor from Drosophila melanogaster. Biochemical and Biophysical Research Communications 273, s. 571-577, 2000.

Lenz C., Williamson M., Grimmelikhuijzen C.: Molecular Cloning and Genomic Organization of an Allatostatin Proprohormone from Drosophila melanogaster. Biochemical and Biophysical Research Communications 273, s. 1126-1131, 2000.

Liu H-C., Lützen J.: Asexual Reproduction in Sacculina plana (Cirripedia: Rhizocephala), a Parasite of Six Species of Grapsid Crabs from Taiwan. Zoologischer Anzeiger 239, s. 277-287, 2000.

Lodal J., Andreassen J.: Mus og spidsmus på Æbelø. i: Æbelø – Status 2000 s. 168-172, Jens Lodal og Jørn Andreassen, Kurt Due Johansen, Aage V. Jensens Fonde, København 2000.

Madsen H.B.: En ny dansk hvepsebi Nomada fucata Panzer, 1798 og andre sjældne bier fundet på Røsnæs – samt en priliminær status over den danske bifauna (Hymenoptera, Apoidea). Ent. Meddr. 68, s. 111-114, 2000.

Madsen H.B.: Anvendelse af digitalt landkort og GPS i forbindelse med UTM-angivelser ved etikettering af indsamlede insekter i Danmark. Ent. Meddr. 67, s. 65-69, 2000.

Matessi G., Dabelsteen T., Pilastro A.: Responses to playback of different subspecies songs in the Reed Bunting (*Emberiza s. schoeniclus*). J. Avia Biol. 31, s. 96-101, 2000.

McGregor P.K., Otter K.A., Peake T.M., Esmark Y., Amundsen T., Rosenqvist C. (eds.): Communication Networks: Receiver and signaller Perspectives. 329-340 s. Tapir Academic Press, Trondheim, Norway 2000.

McGregor P.K.: Playback experiments: design and analysis. Acta ethol. 3, s. 3-8, 2000.

McGregor P.K., Peake T.M.: Communication networks: social environments for receiving and signalling behaviour. Acta Ethol 2, s. 71-81, 2000.

McGregor P.K., Peake T.M., Gilbert G.: Communication behaviour and conservation. i: Conservation Biology Servies 2; Behaviour and Conservation s. 261-280, Gosling, L. Morris; Sutherland, William J., Cambridge University Press, Cambridge 2000.

Mejer H., Wendt S., Thomsen L.E., Roepstorff A., Hindsbo O.: Nose-Rings and Transmission of Helminth Parasites in Outdoor Pigs. Acta vet. scand. 41, s. 153-165, 2000.

Munk O.: Histology of the fusion area between the parasitic male and the female in the deep-sea anglerfish Neoceratias spinifer Pappenheim, 1914 (Teleostei, Ceratioidei). Acta Zoologica (Stockholm) 81, s. 315-324, 2000.

Munster-Swendsen M., Calabuig I.: Interaction between the solitary bee Chelostoma florisomne and its nest parasite Sapyga clavicornis-empty cells reduce the impact of parasites. Ecological Entomology 25, s. 63-70, 2000.

Munster-Swendsen M.: Bier på Læsø. Biavl 6/2000, s. 183-186, 2000.

Nachman G.: Effects of demographic parameters on metapopulation size and persistence: an analytical stochastic model. Oikos 91, s. 51-65, 2000.

Nilsson J.R.: On Macronuclear "Subnuclei", or Genome Segregation, and "Amitosis" in Amicronucleate Tetrahymena pyriformis GL. A study utilizing the effect of vanadate on nuclear division. European Journal of Protistology 36, s. 423-436, 2000.

Oliveira R.F., Rosenthal G.G., Schlupp I., McGregor P.K., et.al.: Considerations on the use of video playbacks as visual stimuli: the Lisbon workshop consensus. Acta ethol. 3, s. 61-65, 2000.

Oliveira R.F., Machado J.L., Jordão J.M., Burford F.R.L., Latruffe C.A.C., McGregor P.K.: Human exploitation of male fiddler crab claws: behavioural consequenses and implications for conservation. Animal Conservation 3, s. 1-5, 2000.

Oliveira R.F., McGregor P.K., Schlupp I., Rosenthal G.G.: Video playback techniques in behavioural research. Acta Ethol. 3, s. 1, 2000.

Ortius-Lechner D., Maile R., Morgan E.D., Boomsma J.J.: Metapleural gland secretion of the leaf-cutter ant Acromyrmex octospinosus: New compounds and their functional significance. Journal of Chemical Ecology Vol. 26 no. 7, s. 1667-1683, 2000.

Ortius-Lechner D., Gertsch P.J., Boomsma J.J.: Variable microsatellite loci for the leafcutter ant Acromyrmex echinatior and their applicability to related species. Molecular Ecology 9, s. 115-116, 2000.

Peake T.M., Otter K.A., Terry A.M.R., McGregor P.K.: Screech: an interactive playback program for PCs. Bioacoustics 11, s. 69-75, 2000.

Pedersen B.V., Ratnieks F.L.W.: Phylogeny of British black bees. Bee Improvement 5, s. 6-7, 1999.

Pedersen B.V.: Hur många genetiskt olika stammar består det bruna biet, Apis mellifera egentligen av? Nordbi Aktuellt 2000, 2, s. 21-28, 2000.

Pedersen B.V.: The Black Honey Bee, Apis mellifera mellifera consists of several genetic different strains. Studies based on variation in mitochondrial DNA. 4th International Conference of the International Association for the protection Sweden 2000, s. 19-20, 2000.

Pedersen B.V.: Stikmyg. i: Den store Danske Encyclopædi 18 s. 85, 2000.

Pedersen B.V.: Termitter. i: Den store Danske Encyclopædi s. 646-647, 2000.

Pedersen V.: Alternative burmiljøer til mink – hvad er vore erfaringer? i: Faglig årsberetning 1999 s. 17-23, P. Sandbøl, København 2000.

Pedersen V.: Alternative housing and reproduction in silver foxes. 8 pp s. Proceedings of the VIIIth IFASA Congress. Kastoria, Greece 2000.

Pedersen V., Jeppesen L.L.: Effects of family housing on behaviour, plasma cortisol and performance in adult female mink (*Mustela vison*). Acta Agric. Scan. Sect A 50, s. 16, 2000.

Pedersen V., Jeppesen L.L., Dalsgaard T.: Effect of different housing conditions and artificial weaning age on behavioural, physiological and production- related parameters in adult femala mink. Proceedings of the 34th International ISAE Congress. Brazil 2000.

Poulsen J., Permin A., Hindsbo O., Yelifari L., Nansen P., Bloch P.: Prevalence and distribution of gastro-intestinal helminths and haemoparasites in young scavenging chickens in upper eastern region of Ghana, West Africa. Preventive Veterinary Medicine 45, s. 237-245, 2000.

Prieme A., Knudsen T.B., Glasius M., Christensen S.: Her-

bivory by the wevil *Strophosoma melanogrammum*, causes severalfold increase in emission of monoterpenes from young Norway spruce (*Picea abies*). Atmospheric Environment 34, s. 711-718, 2000.

Rasmussen P.V., Dyck J.: Silkiness in brown mink pelts characterized with optical methods. J. Anim. Sci. 2000 78, s. 1967-1709, 2000.

Schønecker B., Heller K.E.: Indication of a genetic basis of steotypies in laboratory- bred voles (*Clethrionomys glareolus*). Applied Animal Behaviour Science 68, s. 339-347, 2000.

Schønecker B., Heller K.E., Freimanis T.: Development of stereotypies in polydipsia in wild caught bank voles (*Clethrionomys glareolus*) and their laboratory- bred offspring. Is polydipsia a symptom of diabetes mellitus? Applied Animal Behaviour Science 68, s. 349-357, 2000.

Smith K.A., Dobbie K.E., Ball B.C., Bakken L.R., Sitaula B.K., Hansen S., Brumme R., Borken W., Christensen S., Priemé A., Fowler D., MacDonald J.A., Skiba U., Klemedtsson L., Kasimir-Klemedtsson A., Degórska A., Orlanski P.: Oxidation of atmospheric methane in Northern European soils, comparison with other ecosystems, and uncertainties in the global terrestrial sink. Global Change Biology 6, s. 791-803, 2000.

Sunde P., Kvam T., Bolstad J.P., Bronndal M.: Foraging of lynxes in a managed boreal-alpine environment. Ecography 23, s. 291-298, 2000.

Sunde P., Kvam T., Moa P., Negård A., Overskaug K.: Space use by Eurasian lynxes *Lynx lynx* in central Norway. Acta Theriologica 45, s. 507-524, 2000.

Sundström L., Boomsma J.J.: Reproductive alliances and posthumous fitness enhancement in male ants. Proceedings of the Royal Society 267, s. 1439-1444, 2000.

Svendsen T.S., Steenberg T.: The potential use of entomopathogenic nematodes against *Typhaea stercorea*. BioControl 45, s. 97-111, 2000.

Wiles P.R., Cameron J., Behnke J.M., Hartley I.R., Gilbert F.S., McGregor P.K.: Season and ambient air temperature influence on the distribution of *Proctophyllodes stylifer* mites across the wings of blue tits *(Parus caeruleus)*. Canadian Journal of Zoology 78, s. 1397-1407, 2000.

Williamson M., Hauser F., Grimmelikhuijzen C.: Genomic Organization and Spicing Variants of a Peptidylglycine α-Hydroxylating Monooxygenase from Sea Anemones. Biochemical and Biophysical Research Communications 277, s. 7-12, 2000.

Ferskvandsbiologisk Laboratorium

Anesio A.M., Nielsen J.T., Granéli W.: Bacterial Growth on Photochemically Transformed Leachates from Aquatic and Terrestrial Primary Producers. Microbial Ecology 40, s. 200-208, 2000.

Binzer T.: Havmiljøet ved årtusindskiftet. Aktuel Naturvidenskab 3, s. 43, 2000.

Borum J., Krause-Jensen D., Pedersen M.F., Christensen P.B., Nielsen K. Danish Polar Center (eds. Changes in Arctic marine production (CAMP): Macroalgal primary production. 70-71 s. Copenhagen 2000.

Christiansen C., Lund-Hansen L.C., Bendtsen S.Å., Kamp-Nielsen L., Flindt M.R., Runge E.: Hydrografiens betydning for transport og omsætning af næringssalte. i: Havmiljøet ved årtusindskiftet s. 144-156, Bente Aagaard Lomstein, Olsen & Olsen, Fredensborg, Danmark 1999.

Christoffersen K.: Er blågrønalger et problem i danske søer? Vand & Jord 3, s. 104-109, 2000.

Christoffersen K.: Distribution and density of *Lepidurus arcticus* in ponds and shallow lakes around Zackenberg. i: Zackenberg Ecological Research Operations, 5th Annual Report, 1999. s. 55, Caning, K. & M. Rasch (Eds.), Danish Polar Center, København 2000.

Christoffersen K., Jeppesen E.: Lake monitoring. i: Zackenberg Ecological Research Operations, 5th Annual Report, 1999. s. 44-46, Caning, K. & Rasch, M. (Eds.), Danish Polar Center, København 2000.

Christoffersen K., Vadeboncoeur Y.: Benthic and pelagic primary production of microalgae in shallow lakes around Zackenberg. i: Zackenberg Ecological Research Operations, 5th Annual Report, 1999. s. 53-54, Caning, K. and M. Rasch (Eds.), Danish Polar Center, København 2000.

Christoffersen K., Kaas H.: Book Review. 1212 s. American Journal of Limnology and Oceanography. USA 2000.

Dall P.C.: Igler. i: Den Store Danske Encyklopædi, bind 9 s. 248-249, Jørn Lund, Gyldendal, København 1998.

Ebdrup J., Borch N.H., Søndergaard M.: Dissolved organic carbon (DOC) metabolism in experimental humic ponds. i: Research across boundaries. Aquatic Sciences Meeting. ASLO 2000. s. SS15-03p, 2000.

Friberg N., Jacobsen D.: Variation in growth of the detritivore-shredder *Sericostoma personatum* (Trichoptera). Freshwater Biology 42, s. 625-635, 1999.

Greve T.M., Borum J.: Årsager til massedød i ålegræsbestande. Vand & Jord 7(1), s. 36-39, 2000.

Hamburger K., Dall P.C., Lindegaard C., Nilson I.: Survial and energy metabolism in an oxygen deficient environment. Field and laboratory studies on the bottom fauna from the profundal zone of Lake Esrom, Denmark. Hydrobiologia 432, s. 173-188, 2000.

Jacobsen D.: Gill size of trichopteran larvae and oxygen supply in streams along a 4000 m gradient of altitude. Journal of the North American Benthological Society 19, s. 329-343, 2000.

Jacobsen D.: Fra Gudenåen til Amazonas. i: De strømmende vande s. 126-137, Sand-Jensen, K. & Friberg, N. (eds.), Gad, København 2000.

Jeppesen E., Lauridsen T.L., Mitchell S.F., Christoffersen K., Burns C.W.: Trophic structure in the pelagial of 25 shallow New Zealand lakes: changes along nutrient and fish gradients. Journal of Plankton Research 22, s. 951-968, 2000.

Jørgensen E., Christoffersen K.: Short-term effects of linear alkylbenzene sulfonate on freshwater plankton studied under field conditions. Environmental Toxicology and Chemistry 4, s. 904-911, 2000.

Kamp-Nielsen L.: The Eutrophication Problem. i: Principle of Pollution Abatement s. 62-89, Sven Erik Jørgensen, Elsevier, Oxford, UK 2000.

Krause-Jensen D., Christensen P.B., Middelboe A.L., Sand-Jensen K.: Store datasæt giver ny viden om ålegræs. Vand & Jord 3, s. 114-119, 2000.

Krause-Jensen D., Middelboe A.L., Sand-Jensen K., Christensen P.B.: Eelgrass, *Zostera marina*, growth along depth gradients: upper boundaries of the variation as a powerful predictive tool. Oikos 91(2), s. 233-244, 2000.

Lindegaard C., Dall P.C.: Esrum Sø – Danmarks søklenodie. Frederiksborg Amts Avis, 14. januar. Hillerød 2000.

Lindegaard C., Brodersen K.P.: The influence of temperature on emergence periods of Chironomidae (Diptera) from a shallow Danish lake. i: Late 20th Century Research on Chironomidae: an Anthology from the 13th International Symposium on Chironomidae s. 313-324, Odwin Hoffrichter, Shaker Verlag, Aachen 2000.

Middelboe A.L., Sand-Jensen K.: Long-term changes in macroalgal communities in a Danish estuary. Phycologia 39 (3), s. 245-257, 2000.

Pedersen M.F., Borum J., Brøgger L.: Etablering af ålegræs og samspillet mellem plante og miljø. i: Havmiljøet ved årtusindskiftet s. 15-28, Lomstein, B. Aa., Olsen & Olsen, Fredensborg 1999.

Pedersen O., Christensen A., Andersen T.: Wechselwirkungen zwischen CO_2 und Licht stimulieren das Wachstum aquatischer Pflanzen. Aqua Planta 25, s. 148-155, 2000.

Pedersen O., Christensen C., Andersen T.: Neue Erkentnisse über CO_2 und Licht im Pflanzenaquarium. Aquarium Heute 2, s. 543-545, 2000.

Revsbech N.P., Pedersen O., Reichardt W., Briones A.: Microsensor analysis of oxygen and pH in the rice rhizosphere under field and laboratory conditions. Biol Fertil Soils 29, s. 379-385, 1999.

Riget F., Jeppesen E., Landkildehus F., Lauridsen T.L., Geertz-Hansen P., Christoffersen K., Sparholdt H.: Landlocked Arctic charr (*Salvelinus alpinus*) population structure and lake morphometry in Greenland – is there a connection? Polar Biology 23, s. 550-558, 2000.

Riis T., Sand-Jensen K., Vestergaard O.S.: Plant communities in lowland Danish streams: species composition and environmental factors. Aquatic Botany 66, s. 255-272, 2000.

Sand-Jensen K.: Økologi og biodiversitet. 509 s. Gads Forlag, København 2000.

Sand-Jensen K., Friberg N.: De strømmende vande. 165 s. Gads Forlag, København 2000.

Sand-Jensen K.: Synspunkt: Tal for åbne ører. Vand & Jord 1, s. 2, 2000.

Sand-Jensen K., Riis T., Vestergaard O.S.: Macrophyte decline in Danish lakes and streams. Journal of Ecology 88 (6), s. 1030-1040, 2000.

Sand-Jensen K., Kjaer C.R.: Regnedrenge og historiefortællere. Aktuel Naturvidenskab 5, s. 36-37, 2000.

Sand-Jensen K.: Univers er stadig toppen. Aktuel Naturvidenskab 2, s. 32-33, 2000.

Sand-Jensen K.: Naturens mønstre – fornyet jagt på lovmæssigheder. Aktuel Naturvidenskab 3, s. 17-21, 2000.

Sand-Jensen K., Kjaer C.R.: De andres viden. Aktuel Naturvidenskab 3, s. 44-45, 2000.

Sand-Jensen K.: Et skønmaleri – landbruget og kvælstofforureningen. Aktuel Naturvidenskab 6, s. 34-35, 2000.

Søndergaard M., Borch N.H., Riemann B.: Dynamics of biodegradable DOC produced by freshwater plankton communities. Aquatic Microbial Ecology 23, s. 73-83, 2000.

Søndergaard M., Danielsen M.: Bakterier i sø og hav – er alle aktive? Vand & Jord 1, s. 10-15, 2000.

Søndergaard M., Williams P.J., Cauwet G., Riemann B., Robinson C., Terzic S., Woodward E.M.S., Worm J.: Net accumulation and flux of dissolved organic carbon and dissolved organic nitrogen in marine plankton communities. Limnology and Oceanography 45(5), s. 1097-1111, 2000.

Søndergaard M.: Bacterioplankton: how many and how active? Verhandlungen Internationale Vereinigung für theoretische und angewandte Limn. 27, s. 7, 2000.

Søndergaard M., Borch N.H.: Dynamics of biodegradable DOC produced by freshwater phytoplankton blooms. i: Research across boundaries. Aquatic Sciences Meeting. ASLO 2000. s. SS16-05, 2000.

Vestergaard O.S., Sand-Jensen K.: Aquatic macrophyte richness in Danish lakes in relation to alkalinity, transparency, and lake area. Can. J. Fish. Aquat. Sci. 57, s. 2022-2031, 2000.

Vestergaard O.S., Sand-Jensen K.: Alkalinity and trophic state regulate aquatic plant distribution in Danish lakes. Aquatic Botany 67, s. 85-107, 2000.

Worm J., Jensen L.E., Hansen T.S., Søndergaard M., Nybroe O.: Interactions between proteolytic and non-proteolytic Pseudomonas fluorescens affect protein degradation in a model community. FEMS Microbial Ecology 32, s. 103-109, 2000.

Worm J., Garde K., Gustavsson K., Borch N.H., Riemann L.: Structural and functional succession of attached and free-living bacterial communities during a freshwater phytoplankton bloom. i: Research across boundaries. Aquatic Sciences Meeting. ASLO 2000. s. SS10-06, 2000.

Marinbiologisk Laboratorium

Beer D.d., Kühl M.: Interfacial Microbial Mats and Biofilms. i: The Benthic Boundary Layer s. 374-394, B.P. Boudreau & B.B. Jørgensen, 2000.

Beer D.d., Kühl M., Stambler N., Vaki L.: A microsensor study of light enhanced Ca^{2+} uptake and photosynthesis in the reefbuilding hermatypic coral Favia sp. Mar.Ecol.Prog.Ser. vol.194, s. 75-85, 2000.

Bernard C., Simpson A.G.B., Patterson D.J.: Some Free-living Flagellates (Protista) from Anoxic Habitats. Ophelia 52, s. 113-142, 2000.

Bianchi G., Gislason H., Graham K., Hill L., Jin X., Koranteng K., Manickchand-Heileman S., Payá I., Sainsbury K., Sanchez F., Zwanenburg K.: Impact of fishing on size composition and diversity of demersal fish communities. ICES J.Mar.Science 57(3), s. 558-571, 2000.

Domenici P., Steffensen J.F., Batty R.S.: The effect of progressive hypoxia on swimming activity and schooling in Atlantic herring. J.Fish Biol. 57, s. 1526-1538, 2000.

Epping E.H.G., Khalili A., Thar R.M.: Photosynthesis and the dynamics of oxygen consumption in a microbial mat as calculated from transient oxygen microprofiles. Limnol.Oceanogr. 44(8), s. 1936-1948, 2000.

Epping E.H.G., Kühl M.: The responses of photosynthesis and oxygen consumption to short-term changes in temperature and irradiance in a cyanobacterial mat (Ebro Delta, Spain). Environmental Microbiology 2 (4), s. 465-474, 2000.

Fenchel T. (ed.): Ecology 1999 and tomorrow. 426 s. Oikos, 2000.

Fenchel T., Glud R.N.: Benthic Primary Production and O_2-CO_2 Dynamics in a shallow-Water Sediment: Spatial and Temporal Heterogeneity. Ophelia 53 (3), s. 159-171, 2000.

Fenchel T., Kühl M.: Artificial Cyanobacterial Mats: Growth, Structure, and Vertical Zonation Patterns. Microb. Ecol. 40, s. 85-93, 2000.

Fenchel T., Blackburn N.: Hvordan finder mikroorganismer rundt i verden? Naturens verden 4, s. 2-11, 2000.

Garcia-Pichel F., Nübel U., Muyzer G., Kühl M.: On

cyanobacterial community diversity and its quantification. i: Microbial Biosystems: New Frontiers s. 617-622, 2000.

Gislason H., Sinclair M.M.: Ecosystem Effects of Fishing (Introduction). ICES J.Mar.Science 57(3), s. 466-467, 2000.

Gislason H., Sinclair M.M., Sainsbury K., O'Boyle R.: Symposium overview: incorporating ecosystem objectives within fisheries management. ICES J.Mar.Science 57(3), s. 468-475, 2000.

Glud R.N., Gundersen J.K., Ramsing N.B.: Electrochemical and Optical Oxygen Microsensors for In Situ Measurements. i: *In Situ* Monitoring of Aquatic Systems: Chemical Analysis and Speciation s. 20-73, 2000.

Glud R.N., Risgaard Petersen N., Thamdrup B., Fossing H., Rysgaard S.: Benthic carbon mineralization in a high-Arctic sound (Young Sound, NE Greenland). Mar.Ecol.Prog.Ser. 206, s. 59-71, 2000.

Grossart H-P., Ploug H.: Bacterial production and growth efficiencies: Direct measurements on riverine aggregates. Limnol. Oceanogr. 45(2), s. 436-445, 2000.

Hansen P.J., Skovgaard A., Glud R.N., Stoecker D.K.: Physiology of the mixotrophic dinoflagellate Fragilidium subglosum. II. Effects of time scale and prey concentration on photosynthetic performance. Mar.Ecol.Prog.Ser 201, s. 137-146, 2000.

Holst G., Klimant I., Kühl M.: Optical Microsensors and Microprobes. i: Chemical Sensors in Oceanography s. 143-187, 2000.

Jakobsen H.H., Hansen P.J., Larsen J.: Growth and grazing responses of two chloroplast-retaining dinoflagellates:effect of irradiance and prey species. Mar.Ecol.Prog.Ser. 201, s. 121-128, 2000.

Kvist T., Gislason H., Thyregod P.: Using continuation-ratio logits to analyze the variation of the age composition of fish catches. J.Appl. Statistics 27 (3), s. 303-319, 2000.

Köhler-Ring S., Kühl M.: Microsensor studies of photosynthesis and respiration in larger symbiotic foraminifera. I The physico-chemical microenvironment of Marginopora vertebralis, Amphistegina lobifera and Amphisorus hemprichii. Marine Biology 137, s. 473-486, 2000.

Køie M.: First Record of an Actinosporean (Myxozoa) in a Marine Polychaete Annelid. J.Parasitol. 86(4), s. 871-872, 2000.

Køie M.: Life cycle and seasonal dynamics of Cucullanus cirratus O.F.Müller, 1777 (Nematoda, Ascaridida, Seuratoidea, Cucullanidae) in Atlantic cod, Gadus morhua L. Can.J.Zool. 78, s. 182-190, 2000.

Køie M.: Metazoan Parasites of Teleost Fishes from Atlantic waters off the Faroe Islands. Ophelia 52, s. 25-44, 2000.

Køie M., Kristiansen A.: Havets dyr og planter. 351 s. 2000.

Køie M.: The Life-cycle of the Flatfish Nematode Cucullanus heterochrous. J. Helminth. 74(4), s. 323-328, 2000.

Kühl M.: Økologi og teknologi i mikroskala. i: Årsberetning fra Forskningsforum og de seks statslige forskningsråd 1999 s. 44-45, 2000.

Kühl M., Fenchel T.: Bio-optical Characteristics and the Vertical Distribution of Photosynthetic Pigments and Photosynthesis in an Artificial Cyanobacterial Mat. Microb. Ecol. 40, s. 94-103, 2000.

Kühl M., Revsbech N.P.: Biogeochemical Microsensors for Boundary Layer Studies. i: The Benthic Boundary Layer s. 180-210, 2000.

Kühl M., Steuckart C.: Sensors for In situ Analysis of Sulfide in Aquatic Systems. i: In Situ Monitoring of Aquatic Systems: Chemical Analysis and Speciation. s. 121-159, J.Buffle & G.Horvai. John Wiley & Sons Ltd., 2000.

Linke-Gamenick I., Vismann B., Forbes V.E.: Effects of fluoranthene and ambient oxygen levels on survival and metabolism in three sibling species of Capitella (Polychaeta). Mar. Ecol. Prog. Ser. 194, s. 169-177, 2000.

McKenzie D.J., Piraccini G., Piccolella M., Steffensen J.F., Bolis C.L., Taylor E.W.: Effects of dietary fatty acid composition on metabolic rate and responses to hypoxia in the European eel (Anguilla anguilla). Fish Physiology and Biochemistry 22, s. 281-296, 2000.

Middelboe M.: Bacterial Growth Rate and Marine Virus-Host Dynamics. Microb.Ecol. 40, s. 114-124, 2000.

Ploug H., Grossart H-P.: Bacterial growth and grazing on diatom aggregates: Respiratory carbon turnover as a function of aggregate size and sinking velocity. Limnol.Oceanogr. 45(7), s. 1467-1475, 2000.

Pringault O., Epping E.H.G., Guyoneaud R., Khalili A., Kühl M.: Dynamics of anoxygenic photosynthesis in an experimental green sulphur bacteria biofilm. Environmental Microbiology 1 (4), s. 295-305, 1999.

Reimers C.E., Glud R.N.: *In Situ* Chemical Sensor Measurements at the Sediment- Water interface. i: Chemical Sensors in Oceanography s. 249-282, 2000.

Riemann L., Middelboe M.: Virus i havet. Vand & Jord 4, s. 156-158, 2000.

Riemann L., Steward G.F., Azam F.: Dynamics of Bacterial Community Composition and Activity during a Mesocosm Diatom Bloom. Applied and Environm. Microbiol. 66(2), s. 578-587, 2000.

Salih A., Larkum A., Cox G., Kühl M., Hoegh-Guldberg O.: Fluorescent pigments in corals are photoprotective. Nature 408, s. 850-853, 2000.

Skovgaard A.: A phagotrophically derivable growth factor in the plastidic Dinoflagellate Gyrodinium Resplendens (dinophyceae). J.Phycol. 36, s. 1069-1078, 2000.

Skovgaard A., Hansen P.J., Stoecker D.K.: Physiology of the mixotrophic dinoflagellate Fragilidium subglobosum. I. Effects of phagotrophy and irradiance on photosynthesis and carbon content. Mar.Ecol.Prog.Ser. 201, s. 129-136, 2000.

Thar R.M., Blackburn N., Kühl M.: A New System for Three-Dimensional Tracking of Motile Microorganisms. Applied and Environmental Microbiology 66 (5), s. 2238-2242, 2000.

Thiermann F., Vismann B., Giere O.: Sulphide tolerance of the marine nematode Oncholaimus campylocercoides – a result of internal sulphur formation? Mar.Ecol.Prog.Ser. 193, s. 251-259, 2000.

Wenzhöfer F., Holby O., Glud R.N., Nielsen H.K., Gundersen J.K.: In situ microsensor studies of a shallow water hydrothermal vent at Milos, Greece. Marine Chemistry 69, s. 43-54, 2000.

Wieland A.K.E., Kühl M., Cypionka H.: Aerotaxis in Desulfovibrio. Environmental Microbiology 1 (6), s. 489-494, 1999.

Wieland A.K.E., Kühl M.: Irradiance and temperature regulation of oxygenic photosynthesis and O_2 consumption in a hypersaline cyanobacterial mat (Solar Lake, Egypt). Marine Biology 137, s. 71-85, 2000.

Wieland A.K.E., Kühl M.: Short-term temperature effects on oxygen and sulfide cycling in a hypersaline cyanobacterial mat (Solar Lake, Egypt). Mar.Ecol.Prog.Ser. 196, s. 87-102, 2000.

Botanisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er Øjvind Moestrup.

Instituttets bestyrelse består derudover af Marianne Philipp (viceinstitutleder), Ulrik Søchting (VIP), Bo Johansen (VIP), Anders Michelsen (VIP), Kate Jensen (TAP), Karna Heinsen (TAP), Pernille Lærkedal Sørensen (studerende), Camilla Voigt Zacho (studerende) og Thomas Hansen (ph.d.-observatør).

Organisation

Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Botanisk Institut består af 6 forskningsgrupper: Afdeling for Alger (fykologi), Afdeling for Evolutionær Botanik, Afdeling for Fysiologisk Økologi, Afdeling for Svampe (mykologi), Afdeling for Systematik og Plantegeografi og Afdeling for Økologi, Evolution og Diversitet.

Adresse

Øster Farimagsgade 2D
1353 København K
Telefon 35 32 21 60
Fax 35 32 23 21
www.bot.ku.dk/

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling

Botanisk Institut gennemgik med udgangen af 1999 en større ændring, idet instituttets tre hidtidige afdelinger, Botanisk Laboratorium, Økologisk Afdeling samt Afdeling for Alger og Svampe nedlagdes, og der oprettedes i stedet ovennævnte 6 forskningsgrupper. Endvidere oprettedes en række fælleslaboratorier direkte under Botanisk Institut, d.v.s. administrativt uafhængige af forskergrupperne. Det drejer sig om DNA laboratoriet, Elektronmikroskopisk laboratorium, Histologisk laboratorium, HPLC laboratoriet, Økologisk-kemisk laboratorium samt Laboratoriet for foto, grafik og billedanalyse. Formålet med den ny struktur var et forsøg på at opnå en større fleksibilitet og effektivitet. Det afspejler desuden den udvikling, der foregår henimod oprettelsen af større fællesfaciliteter, som kan udnyttes af en større medarbejderkreds.

Botanisk Institut mistede i 1999-2000 7 lektorater på grund af nedskæringer på Det Naturvidenskabelige Fakultet idet VIP antallet reduceredes fra 33 til 26. Undervisningsudbuddet søges i øjeblikket reduceret tilsvarende.

Afdeling for Alger (fykologi)

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskning omfatter alger og en række heterotrofe flagellater. Forskningsprojekterne dækker taksonomi, evolution, biogeografi, fysiologi, populationsbiologi, økologi og økotoksikologi.

Til afdelingen er knyttet Skandinavisk Kulturcenter for Alger og Protozoer, og IOC-DANIDA Centre on Harmful Algae.

Planktonalger

Nanoplankton i tropiske havområder

DANIDA delprojekt, der skal redegøre for den kvalitative og kvantitative sammensætning af marint nanoplankton i Andamanerhavet med særligt henblik på haptophyceer og coccolitophoraceer, og som er tæt på sin afslutning (J.B. Østergaard).

Ultrastruktur og taksonomi

Et større arbejde vedrørende den første chlorarachniophycé-flagellat i det marine picoplankton er i trykken. Arten er fundet i Sargassohavet samt i farvandet ved Maine, U.S.A., men er formentlig vidt udbredt. Det omfatter en beskrivelse af den nye slægt *Bigelowiella,* og den første detaljerede undersøgelse af flagelapparatets struktur hos chlorarachniophyceer (Ø. Moestrup).

Furealger

Undersøgelser af typearterne for slægterne *Gymnodinium* og *Gyrodinium* er afsluttet. Dette gælder ligeledes undersøgelser af afgrænsningen mellem mellem *Gyrodinium aureolum* og *Gymnodinium mikimotoi* (G. Hansen, N. Daugbjerg og P. Henriksen, DMU).

En fylogenetisk analyse af dinoflagellaterne er blevet opdateret, således at den nu omfatter 65 taxa mod tidligere 41. Undersøgelsen baseres på sekvensdata fra kernegenet, som koder for Large Sub Unit (LSU, 28s) rDNA. Resultaterne er kombineret med ultrastrukturelle undersøgelser, hvilket har muliggjort en re-evaluering af to af de største slægter af dinoflagellater, *Gymnodinium* og *Gyrodinium*. Tre nye slægter er opstillet (N. Daugbjerg, G. Hansen, J. Larsen, Ø. Moestrup).

Diversiteten af dinoflagellater tilknyttet havisen i Ross Havet beskrives ved anvendelse af lys- og elektronmikroskopi samt LSU data. Specielt arbejdes der med en beskrivelse af en ny art af slægten *Prorocentrum* og en udvidet beskrivelse af en tidligere beskrevet *Prorocentrum*-art fra Antarktis (N. Daugbjerg).

Gulalger

Arbejdet med gulalgernes taksonomi og biogeografi er fortsat. *Mallomonas*-monografien er afsluttet og manuskriptet til "Encyclopedia of Chrysophyte Genera" (J. Kristiansen og Hans Preisig, Zürich) er næsten færdigrediger-et. Bidraget til den engelske ferskvandsflora er i trykken, og arbejdet med Ildlandets gulalgeflora (J. Kristiansen og Susana Vigna, Buenos Aires) er nær sin afslutning. Disse arbejder foregår i samarbejde med J. Funck Lind.

Bearbejdelsen af gulalgefloraen i Kis-Balaton Reservoiret i Ungarn er afsluttet (J. Kristiansen og S. Barreto, Budapest), og arbejdet med den ungarske gulalgeflora er fortsat.

Pediastrum-arter som indikatorer

Studiet af *Pediatrum*-arters forekomst i søsedimenter (nutid – ca. 4.000 BC) er afsluttet. Skift i artssammensætningen af *Pediastrum* viser sig at være korreleret med skift i diatomésammensætningen (H. Nielsen og E. Bradshaw, GEUS).

Resultaterne af et projekt i Langesø på Fyn tyder på, at *Pediastrum*-arter kan anvendes som indikatorer for søernes trofigrad (H. Nielsen og Peter Rasmussen, GEUS).

Fylogeni og evolution
Hovedaktiviteten ligger fortsat på studiet af evolution og fylogeni baseret på sekvensdata fra LSU af heterokonte algeklasser og dinoflagellater.

Indenfor Pelagophyceae arbejdes der med en ny slægt baseret på lys- og elektromikroskopiske iagttagelser, som kombineres med molekylære undersøgelser (N. Daugbjerg).

De primitive grønalgers slægtskab undersøges ved hjælp af LSU data, og undersøgelsen omfatter desuden en detaljeret undersøgelse af slægten *Pyramimonas,* hvori indgår en beskrivelse af en ny art fra arktisk Canada (N. Daugbjerg).

Toksiske planktonalger
Et større arbejde vedrørende toksiske marine kiselalger omfatter en fylogenetisk undersøgelse af c. 20 arter af slægten *Pseudo-nitzschia* fra hele verden. Undersøgelsen benytter genetiske og elektronmikroskopiske metoder. Desuden foretages undersøgelser af en ny art af slægten *Nitzschia, N. navis-varingica,* der producerer nervegiften domoinsyre (N. Lundholm og Ø. Moestrup).

Et større projekt vedrørende giftige kiselalger i Thailand og Vietnam er nær sin afslutning (J. Skov, K. Priisholm og Ø. Moestrup).

I samarbejde med to vietnamesiske ph.d.-studerende undersøges det marine fytoplankton langs Vietnams kyster med særligt henblik på toksiske arter. Hidtil er der fundet 14 arter af slægten *Alexandrium,* en dinoflagellat som er kendt for at danne nervetoksiner.

Benthiske alger

Autøkologi og økotyper
Arbejdet med *Coelocladia arctica* er publiceret (P.M. Pedersen, B.L. Siemer og R.T. Wilce, Amherst, Massachusetts, USA).

Studier over stammer af brunalgen *Acinetospora crinita* fra Frankrig og Danmark er under publicering (P.M. Pedersen og Aa. Kristiansen).

Sammenlignende salinitets- og temperaturgradientstudier på *Giraudia sphacelarioides* fra Danmark og Lanzarote er afsluttede (Aa. Kristiansen og P.M. Pedersen).

Arktiske havalger
Studiet af den særprægede reproduktion hos de arktiske brunalger *Platysiphon verticillatus* og *Punctaria glacialis* er fortsat (P.M. Pedersen sammen med R.T. Wilce, Amherst, Massachusetts, U.S.A.).

Østersøens benthiske alger
Det 3-årige EU-forskningsprojekt "Long-term Changes in Baltic Algal Species and Ecosystems" er nær sin afslutning. Der er etableret en omfattende samling (>300 stammer) af algekulturer, som skal fungere som en fremtidig reference for området.
Autøkologiske studier af rødalgerne *Ceramium tenuicorne* og *Aglaothamnion tenuissimum* samt grønalgen *Enteromorpha intestinalis* kobles sammen med studier af udbredelsesmønstre og basesekvensanalyser på arts- og populationsniveau (L. Düwel, Aa. Kristiansen og P.M. Pedersen i samarbejde med partnere).

I Østersøen har speciationen kun fungeret i c. 3.000 år og Østersøen anses derfor ikke at indeholde endemiske arter. Studier af brunalgen *Punctaria tenuissima* viser et vist selektionstryk for udviklingen af en forarmet morfologi hos denne art (P.M. Pedersen, Aa. Kristiansen og L. Düwel).

Skandinavisk Algekultursamling
Samlingen er forøget med en del kulturer, som indtil videre opbevares som "sikkerhedskopier", som først bliver alment tilgængelige, når forskningsresultaterne er publicerede.

Internetkataloget er blevet udbygget og opdateret. (www.sccap.bot.ku.dk). Nye dyrkningsmedier og metoder er udviklet. Der er igen sket en omfattende levering af kulturer til forskning og undervisning dels internt, dels til kollegainstitutioner i ind- og udland, dels til kommercielle virksomheder i Danmark, USA og Japan.

IOC-DANIDA Science and Communication Centre on Harmful Algae
Centret har i årets løb fortsat samarbejdet med vietnamesiske forskningsinstitutioner. Første fase afsluttes år 2000, og resultaterne publiceres som en identifikationsguide til giftige alger i vietnamesiske farvande. Der er afholdt en 2-ugers workshop i Vietnam i tilknytning til projektet.

Centret deltager i 2 EU-projekter, "Harmful Algal Bloom Expert System" (HABES) og OCEANOS, som begge starter i 2001.

Centret har afholdt et 2-ugers kursus "Taxonomy and biology of harmful microalgae" med 17 deltagere, heraf 10 deltagere fra udviklingslande.

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
Formand for bedømmelsesudvalg ved ph.d.-forsvar (Ø. Moestrup).

Formand for bedømmelsesudvalg ved stillingsbesættelse på Arktisk Station (P.M. Pedersen).

Tillidshverv
Aa. Kristiansen er formand for ekskursionsudvalget ved Botanisk Institut og ansvarlig for feltstationen i Frederikshavn.

J. Kristiansen er medlem af bestyrelsen for Japetus Steenstrup Legat og arrangør af algeafdelingens kollokvier.

Ø. Moestrup er forskningsleder på Afdeling for Alger. Medlem af internationale komiteer til organisering af "Ninth International Conference on Harmful Algal Blooms", Hobart, Tasmanien, 7.2-11.2.; "International Phycological Congress", Thessaloniki, august, 2001; "8th International Phycological Congress", Durban, 2004.

H. Nielsen er tillidsrepræsentant for AC-ansatte ved Botanik Institut.

P.M. Pedersen er viceforskningsleder ved Afdeling for Alger. Medlem af Arktisk Stations bestyrelse. Medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultets internationale udvalg og mentor ved Botanisk Institut. Formand for Dansk Botanisk Forening og medlem af naturfagligt udvalg under Danmarks Naturfredningsforening. Dansk repræsentant i styringsgruppen for COST 49. Koordinator for MAST-III projekt.

Formidling

Redaktionelle hverv

Sektionsredaktør for fykologi ved "Nordic Journal of Botany" og medlem af redaktionskomité for "Algological Studies"; medredaktør ved "Encyclopedia of Algal Genera"(J. Kristiansen).

Medlem af redaktionskomiteer for "European Journal of Phycology" og "European Journal of Protistology"(Ø. Moestrup).

Fagkonsulent (alger) ved "Den Store Danske Encyclopædi" (H. Nielsen).

En række medarbejdere er forfattere til "Den Store Danske Encyclopædi": Aa. Kristiansen, J. Kristiansen, Ø. Moestrup, H. Nielsen og P.M. Pedersen.

Foredrag

Deltaget i "Dansk Naturvidenskabsfestival 2000" med foredrag (N. Daugbjerg, Ø. Moestrup).

Bidrag til TV-udsendelse, "Søjlehaven under havet" om Ikka-projektet i "Viden om" (Aa. Kristiansen).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Susan Watson, Calgary, Canada

Sara Barreto, Budapest, Ungarn, indtil 1. november.

Marli Bergesch, maj-november.

Afdeling for Evolutionær Botanik

Forskningsvirksomhed

Biogeografi

Analyse af udbredelsesmønstre på den sydlige halvkugle er fortsat (O.Seberg med H. Enghoff, Zoologisk Museum) og en kladistisk analyse af den overvejende sydhemisfæriske slægt *Lilaeopsis* (Apiaceae, skærmplantefamilien) er næsten afsluttet (G. Petersen, O. Seberg). En biogeografisk analyse af Eastern Arc Mountains er påbegyndt (O. Seberg).

Genbanker og molekylære markører

Til vurdering af anvendeligheden af AFLP og mikrosatelitter til screening af genbankmateriale foretages i et større EU-samarbejde en undersøgelse af slægten *Lactuca* (salat). Dataindsamlingen er afsluttet, og analysearbejdet påbegyndt (K. Pedersen, O. Seberg).

Monokotyledonernes fylogeni, evolution og diversitet

Projektet fokuserer på strukturelle, taksonomiske og molekylære studier af Poaceae (græsfamilien: SF, GP, OS), Orchidaceae (orkidéfamilien: BJ, FR), Alismatanae (sumpurterne: SF, BJ, FR), Alstroemeriaceae (inkaliljefamilien: LAa) og Zingiberales (ingefærordenen: LP), men er udvidet til at omfatte hele Monocotyledones (GP, OS i samarbejde med C. Asmussen, KVL, J. Davis, Cornell Univ. og M. Chase, Royal Botanic Gardens, Kew). Der er indsamlet af DNA-sekvensdata fra et mitokondrie-gen i næsten alle familier. Dokumenterede indsamlinger af DNA-prøver fra alle danske énkimbladede er påbegyndt.

Inden for græsserne er forskningen centreret omkring de vilde slægtninge (tribus Triticeae) til *Triticum* (hvede), *Hordeum* (byg) og *Secale* (rug).

Cytogenetiske studier fortsættes i *Elymus* (O. Seberg med I. Linde-Laursen) og *Secale* (S. Frederiksen, G. Petersen).

En kladistisk analyse baseret på morfologi hos Triticeae er færdig (S. Frederiksen, O. Seberg) Arbejdet med indsamling af sekvensdata er fortsat (G. Petersen, O. Seberg). Ligeledes er flere molekylære datasæt samlet for slægterne *Hordeum*, *Psathyrostachys*, *Secal*e og dele af *Elymus* (S. Frederiksen, G. Petersen, O. Seberg).

Studier af molekylær evolution omfatter bl.a. længdevariation af *rbc*L-genet, fordeling af plastid-genomtyper inden for en art af *Hordeum*, samt evolution af transposable elementer (G. Petersen, O. Seberg). Et manuskript om transposoner af typen MITEs er publiceret og undersøgelserne er udvidet til at omfatte andre transposable elementer.

Studier af genekspression hos *Erysiphe* under spiring på bygblade er fortsat ved hjælp af *in situ* PCR (B. Johansen med L. Bindslev, Carlsberg Laboratoriet).

Inden for Zingiberales er en fylogenetisk analyse over en del af Heliconiaceae afsluttet, bestøvningsbiologiske studier af to arter af *Heliconia* er ligeledes afsluttet, og studier af fylogenien inden for større dele af Zingiberaceae er indledt (L. Pedersen).

Bestøvningsbiologiske studier af tre arter *Etlingera* er foretaget på Borneo. Beskrivelse af fem nye arter af *Orchidantha* (Lowiaceae) er under udarbejdelse, og bestøvningsbiologiske studier er udført (L. Pedersen, B. Johansen).

En fylogenetisk analyse af Lowiaceae baseret på molekylære data er indledt (L. Pedersen).

Fylogenetiske undersøgelser af morfologiske og anatomiske karakterer i orkidéfamilien er videreført (F. Rasmussen med J. Freudenstein, Ohio State Univ.). Studier af kimsæk og suspensor i udvalgte orkidéslægter og undersøgelser af endofytiske rodsvampes udbredelse og formvariation i petaloide monokotyledoner er fortsat. Der er indsamlet materiale af orkidéer fra forskellige verdensdele med henblik på belysning af udviklingen af den særlige type mykorrhiza, der findes i Orchidaceae (F. Rasmussen, B. Johansen). En artikel om diversitet i orkidémykorrhiza og conservation problemer i Orchidaceae er under udarbejdelse (F. Rasmussen med L. Zettler, Illinois College og J. Sharma, Univ. of Missouri).

En artikel om af artsdiversitet af Ethiopiens orkidéflora er under publikation (F. Rasmussen med P. Cribb og S. Thomas, Royal Botanic Gardens, Kew).

Redaktion af en bogserie omfattende et nyt klassifikationssystem og en systematisk oversigt over alle slægter i orkidéfamilien er fortsat, bind 2 udkommer i januar 2001 (F. Rasmussen med A. Pridgeon, M. Chase og P. Cribb, Royal Botanic Gardens, Kew).

Slægtskabsforholdene i Alstroemeriaceae undersøges ved en kombination af morfologisk variation og DNA-sekvensdata. Et stort materiale er indsamlet i Sydamerika (L. Aagesen).

En undersøgelse af frugt- og frøstruktur indenfor petaloide enkimbladede er påbegyndt (S. Frederiksen, L. B. Jørgensen, B. Johansen, F. Rasmussen).

Den cellemorfologiske undersøgelse af frugtudvikling hos *Sorghum* (hirse) er fortsat. Udviklingen af endospermen, frøhviden, er fulgt i de første dage efter befrugtningen, og undersøgelse af det yderste lag, aleuronlaget, der

udvikles som transfercellelag, er påbegyndt på både lys- og elektronmikroskopniveau. (L.B. Jørgensen i samarbejde med K. Engell, J. Dahl Møller, Botanisk Have, E. de Neergaard og E. Wester, KVL).

I Alismatanae er den systematisk-anatomiske undersøgelse af intravaginalskæl fortsat (S. Frederiksen, B. Johansen). Intravaginalskællene hos andre slægter undersøges i Alismatanae, Aranae og Pontederiaceae (S. Frederiksen, B. Johansen, F. Rasmussen).

Baseret på *in situ* PCR er transskriptionen af MADS-box genet OM1 blevet påvist i forskellige dele af unge blomster af orkidéen *Cleisostoma racemiferum*. Desuden er det lykkedes, ligeledes i *Cleisostoma*, at identificere fem B-klassegener, hvis ekspressionsmønster skal undersøges (B. Johansen, S. Frederiksen). En fylogenetisk undersøgelse af alle kendte MADS-box gener er gennemført (B. Johansen, S. Frederiksen, L. Pedersen). Ekspressionen af genet Cel16, der influerer på cellevægsdannelsen hos raps *Brassica napus* (raps) er blevet undersøgt (B. Johansen med M. Mølhøj, KVL).

Ekspression af MAP Kinase 4 der er involveret i resistens reaktioner hos *Arabidopsis* (gåsemad) er ligeledes undersøgt og et manuskript er publiceret (B. Johansen i samarbejde med M. Petersen o.a., Molekylærbiologisk Institut)

Glucosinolatholdige planters struktur og fylogeni

Arter fra Brassicaceae (korsblomstfamilien) er undersøgt strukturelt. Hos *Lunaria annua* (judaspenge), hvor frøskallen har høj myrosinaseaktivitet, er frøudviklingen fulgt med særligt henblik på cellestrukturer i frøskallen under modningsprocessen. *Arabidopsis thaliana* (gåsemad) er analyseret med henblik på karakterisering af myrosinceller i blad og stængel (L.B. Jørgensen).

Udgivervirksomhed

Forarbejde i forbindelse med en ny dansk flora (SF, FNR, OS).

Redaktionelle hverv

Medredaktør af "Genera Orchidacearum", redaktør af Orchidaceae for "Families and Genera of Flowering Plants" og medlem af redaktionskomiteen for tidsskriftet "Rheedea" (FNR).

Et antal artikler til "Den Store Danske Encyclopædi" (LBJ, FNR, OS).

Foredrag

"Genes, sequences, and trees." Foredrag for TAPS, KU og KVL (OS, GP).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Medlem af Plantedirektoratets Plantenavneudvalg (SF).

Medlem af "Orchid Specialist Group, Species Survival Comission", IUCN (FNR).

President for "Willi Hennig Society" indtil 1.5 (OS).

Med-koordinator på EU-projektet "Development, Optimisation and Validation of Molecular Techniques for the Measurement, Characterisation, Evaluation and Accessing of Biodiversity" (OS).

Medlem af styregruppen for det EU-finansierede projekt EBNIC ("European Biotechnology Node for Interaction with China") (OS).

Medlem af styregruppen for den EU-finansierede "large-scale facility" COBICE (Copenhagen Biodiversity Centre) (OS).

Medlem af initiativgruppen til ansøgning om værtskab for GBIF ("Global Biodiversity Information Facility") sekretariatet (OS).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Formand for bedømmelsesudvalg ved besættelse af lektorat i fykologi på BI (OS).

To gange medlem af ph.d.-bedømmelsesudvalg (GP).

Bedømmer af Det Naturvidenskabelige Fakultetes Bio-Tek-scholarsstipendier (OS).

Projekt-reviewer for "Netherlands Organization for Scientific Research. Earth and Life Sciences" (ALW), Holland (OS).

Tillidshverv

Medlem af BIs undervisningsudvalg og suppleant i samarbejdsudvalget (SF).

Medlem af BIs bestyrelse og laboratorieleder på histologilaboratoriet (BJ).

Bestyrer for DNA-laboratoriet (GP).

Medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultets IT-strategi-udvalg (FNR).

Formand for BIs edb-udvalg og medlem af ph.d.-udvalget (FNR).

Suppleant til Fakultetsrådet (OS).

Formidling

Havevandring for Folkeuniversitetet i forbindelse med orienteringskursus i botanik (SF).

Afdeling for fysiologisk økologi

Forskningsvirksomhed

Gruppens forskningsområde er eksperimentelle studier af biogeokemi i terrestriske økosystemer med fokus på næringsstofkredsløb, vand- og kulstofbalance samt biologiske effekter af globale og regionale ændringer i det omgivende miljø, såsom luftforurening, øget UV-B indstråling samt klimaforandringer. Undersøgelser indenfor de nævnte områder udgør den grundvidenskabelige baggrund for løsningen af praktiske problemer i forbindelse med luft- og jordbundsforurening, samt naturforvaltning og naturpleje. I det forløbne år har gruppens forskning indenfor de nævnte områder omfattet følgende emnekredse:

Danske heders økologi og følsomhed over for driftsændringer og luftforurening undersøges i samarbejde med Århus Amt (Anholt). Undersøgelserne i Nordjyllands Amt (Hulsig Hede) er afsluttet (I. Johnsen).

Det femårige projekt vedr. effekter på agerlandets flora og fauna af reduceret pesticidanvendelse er afsluttet, men arbejdet videreføres i kraft af to nye bevillinger til 2002 (A.-M. Jensen og I. Johnsen).

Undersøgelser af fugtigbundsplanters rodeksudation, interaktion med mikroorganismer samt forøget UV-B strålings effekt herpå (C. Gehrke).

Undersøgelser af hvordan økosystemfunktion i arktisk og subarktisk tundra vil påvirkes af forventede globale kli-

mændringer (den såkaldte drivhuseffekt) fortsættes. Effekter af forhøjet temperatur, nedbør og næringsstoftilgængelighed på samspillet mellem jord, planter, mikroorganismer og atmosfære i arktiske økosystemer belyses i feltforsøg i Nordsverige og Nordøstgrønland. Aktiviteterne foregår inden for projektet Biogeokemi i Arktis, finansieret af SNF, samt i Multiple Miljøændringer, Effekter på Arktiske Organismer og Økosystemprocesser finansieret af Nordisk Ministerråd, begge med S. Jonasson som hovedansvarlig og medvirken af forskere i Danmark, USA, UK, Finland, Spanien, Tyskland og Sverige. I år 2000 er særligt blevet undersøgt i) kulstof- og kvælstofbalancen i arktiske heder sommer og vinter i relation til drivhuseffekten, ii) interspecifik konkurrence hos arktiske dværgbuske samt deres næringsstofudnyttelse og produktion af sekundære metabolitter i relation til drivhuseffekten samt iii) nedbørsændringers indflydelse på gasemission, mikrobiel biomasse og næringsstofpuljer (S. Jonasson, A. Michelsen, H. Ro-Poulsen, J. Castro, I.K. Schmidt, E. Graglia, L. Illeris, P. Grogan).

Undersøgelser af dominante buskarters fotosyntese og vandudnyttelse i relation til vandtilførsel, samt deres tab af næringsstoffer ved løvfald i forhold til effektiviteten af overførsel til oplagringsorgan, begge i mediterran sclerofylvegetation; med La Universitat de las Iles Baleares (S. Jonasson).

En større bevilling til anskaffelse af et isotop ratio massespektrometer til analyse af bl.a. ^{15}N og ^{13}C er modtaget fra SNF (A. Michelsen, med forskere ved BI, Zoologisk Institut og Afd. for Generel Mikrobiologi).

Undersøgelserne af betydningen af savannebrand for plantediversitet, stofkredsløb, emission af drivhusgasser samt næringsstofpuljer i planter, jord og mikroorganismer i troperne er under afslutning og publikationer under udarbejdelse i samarbejde med forskere fra Botanisk Museum, Geografisk Institut, Afd. for Generel Mikrobiologi, Zoologisk Institut, samt Addis Ababa University (A. Michelsen).

Økofysiologiske målinger i Ulborg Statsskovdistrikt fortsættes med kontinuerte målinger af kulstof- og vandbalancen for nåletræsbevoksningen samt dens optagelse af ozon fortsættes. I år er der iværksat målinger med den såkaldte eddy-covariance metode med henblik på en sammenligning med den hidtil anvendte gradientmetode. De samlede resultater af fire års målinger er ved at blive omsat til publikationer. Samarbejde med Risø, Danmarks Miljøundersøgelser, Forskningscenter for Skov og Landskab (FSL) og Skov- og Naturstyrelsen som et led i europæisk skovsundhedsovervågning (H. Ro-Poulsen).

Under Det Strategiske Miljøforskningsprogram II undersøges i en bøgebevoksning ved Sorø kronelagsfysiologien i relation til fluxmålinger af kuldioxid, vand og kvælstofforbindelser. Der er i år blevet færdigudviklet et kuvettesystem til målinger på hele grene. Risø og KVL er samarbejdspartnere (H. Ro-Poulsen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

Formand for bedømmelsesudvalg ved ph.d.-forsvar samt doktordisputats (S. Jonasson).

Vurdering af kompetance ved professoratbesættelse i Tyskland (S. Jonasson).

Medlem af bedømmelsesudvalg ved ph.d.-forsvar (A. Michelsen, H. Ro-Poulsen).

Ekstern ph.d.-vejleder ved University of Sheffield, UK, og Lunds Universitet (A. Michelsen).

Tillidshverv

Formand for ph.d.-udvalget i botanik (S. Jonasson).

Medlem af følgegruppen for projektet "Fortid og Flora" indenfor forskningsrådsinitiativet "Mennesker, Landskab og Biodiversitet" (S. Jonasson).

Medlem af Miljøankenævnet, Naturklagenævnet, den danske IGBP ("International Geological and Biological Programme") komité under Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, af Danmarks Naturfredningsforenings naturfaglige udvalg (formand) og dets forretningsudvalg, af bestyrelsen i Ornis Consult A/S og af Det rådgivende udvalg for Skovøkologi ved FSL (I. Johnsen).

Adjungeret professor ved RUC (I. Johnsen).

Formidling

Redaktionelle hverv

Medlem af "Editorial Board" for tidsskrifterne: "Ecology of Industrial Regions" (I. Johnsen), "Oecologia" (S. Jonasson), "Journal of Environmental Science and Pollution Research" (H. Ro-Poulsen).

Debatartikler og radiointerviews om miljø- og naturfredningsspørgsmål (I. Johnsen).

Foredragsvirksomhed i Folkeuniversitetsregi og ekskursioner af naturformidlende karakter (I. Johnsen).

EuroBionet: "EU Life"-projekt, med opstilling af bioindikatorer for luftforurening i europæiske storbyer, herunder København, i samarbejde med Miljøkontrollen, Kbh. Kommune (H. Ro-Poulsen).

Ekstern undervisning på RUC, DTU, KVL samt Odense Universitet (I. Johnsen).

Foredrag for elever på Skovskolen, for miljøingeniører samt biologer ved Lunds Universitet og Risø, for gymnasieelver fra Malmø, samt for folkeskoleelever (L. Illeris, I. Johnsen, H. Ro-Poulsen, S. Jonasson).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Jorge Castro, post.doc., 6 måneder.

Carola Gehrke, post.doc., 9 måneder.

Menassie Gashew, Addis Ababa University, Etiopien, 5 måneder.

Paul Grogan, post.doc., 6 måneder.

Inger Kappel Schmidt, post.doc., 6 måneder.

Afdeling for Svampe (mykologi)

Afdeling for Svampe består ved udgangen af 2000 af S. Rosendahl (professor), Thomas Læssøe og Ulrik Søchting (lektorer), Marianne Johansson (Postdoc), Kenn Kristiansen og Else Meier Andersen (laboranter) samt Kerstin Skovgaard og Karen Hansen (ph.d.-studerende). Lektor Henry Dissing er pensioneret per 1.10.2000.

Forskningsvirksomhed

Computerbaserede bestemmelsesværker

En CD ROM demo-version af "MycoKey" er nu udgivet. Værket skal dække ca 1200 nordeuropæiske svampeslæg-

ter, og de forløbige resultater kan se på projektets hjemmeside www.mycokey.com (J.H. Petersen og T. Læssøe). "Arbuscular mycorrhizal fungi of the World" er titlen på en CD ROM til bestemmelse af mykorrhizasvampe. Projektet udføres i samarbejde med ETI på Amsterdams Universitet (S. Rosendahl, J.B. Morton og J.C. Dodd). Svampeafdelingen er desuden involveret i hjemmesiden www.fungal web.com – en taksonomisk database med links til bl.a. nucleotid- og proteindatabaser på internettet. Arbejdet koordineres fra Novozymes A/S (I.G. Clausen og L. Lange). Der er indledt et internationalt samarbejde om indføring af lavsvampe i en database, hvorfra identifikation kan foretages interaktivt on-line. Projektetet der betegnes LIAS, ledes af Prof. Rambold, Beyreuth, og koordineringen af familien Teloschistaceae foretages af U. Søchting.

Molekylær fylogeni

Taksonomi og fylogeni inden for Teloschistaceae undersøges på grundlag af molekylære karakterer. Et stort antal ITS sekvenser i kombination med metabolitdata og morfologiske karakterer bliver anvendt til en omgruppering af familiens slægter.

En større fylogenetisk analyse af bægersvampe (*Pezizaceae*) på grundlag af LSU og ITS sekvenser og morfologiske karakterer er ved at blive afsluttet (K. Hansen, T. Læssøe). Projektet udføres i samarbejde med D. Pfister.

Den fylogenetiske baggrund for race og *forma specialis* koncepterne i den plantepatogene svamp *Fusarium oxysporum* undersøges på baggrund af proteinkodende geners genealogi. Projektet udføres i samarbejde med K. O'Donnnel (K. Skovgaard og S. Rosendahl).

Økologi

Mykorrhizasvampes økologi

Udvikling af PCR baserede metoder til identifikation af polymorfe loci som genetiske markører på populationsniveau (SSCP, AFLP og direkte sekvensering) (R. Kjøller & S. Rosendahl). Lyngmykorrhizasvampes diversitet undersøges ved hjælp af DNA markører (ITS) (M. Johansson).

Der foretages populationsgentiske undersøgelser af plantepatogene *Fusarium* isoleret fra ærtemarker. Udfra polymorfier i nukleotid-sekvenser i kodende gener undersøges genflow og populationsdifferentiering hos patogene og ikke patogene isolater. (K. Skovgaard & S. Rosendahl).

Lav-svampes diversitet og biogeografi

Indsamlinger fra Antarktis (Livingston Island) samt fra de subantarktiske øer Kerguelen og Crozet er bearbejdet og er under sammenskrivning. Arbejdet sker i samarbejde med flere udenlandske forskere (R. Poulsen og U. Søchting).

Tropiske svampe

Bearbejdningen af malaysiske svampe fortsætter. To nye slægter er under beskrivelse (T. Læssøe).

Metabolitter

Arbejde med analyse af anthraquinoners forekomst indenfor lav-familien Teloschistaceae undersøges med HPLC. 11 nye kemosyndromer er under publicering (U. Søchting).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Leder af HPLC laboratoriet (U. Søchting).

Repræsentant i Biologisk Studienævn (S. Rosendahl).

Repræsentant i Botanisk Instituts undervisningsudvalg samt i ph.d.-udvalget (T. Læssøe).

Medlem af Miljøklagenævnet og medlem af "Excecutive Board IMA" ("International Mycological Association"), Dansk repræsentant i COST 8.38 aktionen ("European Cooperation in the field of scientific and technical research"), medlem af bestyrelsen for den Europæiske kultursamling, BEG ("Bank of European Glomales") samt medlem af "Scientific organising committee" for IMC7 mødet i Oslo, 2002 (S. Rosendahl).

Koordinator for Oresund Mycology School (U. Søchting).

Koordinator for industribacheloruddannelsen (S. Rosendahl).

Formand for Strødamudvalget (U.Søchting).

Formidling

Redaktionelle hverv

Medredaktør af "Svampe" og bogserien "Fungi of Northern Europe" samt "Mycological Research" (T. Læssøe).

Medlem af "The Nordic Lichen Flora Exsecutive Committee" (U. Søchting).

Medredaktør på "Mycorrhiza" og "FEMS Microbial Ecology" (S. Rosendahl).

Afdeling for systematik og plantegeografi

Forskningsvirksomhed

Arbejdet med græsk flora er fortsat på flere fronter og gruppen har mange medarbejdere i ind- og udland. I den seneste 10-års periode er der publiceret ca. 3.500 tryksider. "Flora Hellenica" planlægges udgivet i 9 bind; bind 1 er publiceret i september 1997, og bidrag til bind 2 er i det nærmeste færdigredigerede.

Ligeledes arbejdes der med projektet "Græske løg- og knoldplanter" og med plantegeografiske og evolutionære problemstillinger. Et større arbejde om botanikeren Grisebach og hans mere end 300 nye Balkan taxa publiceret i 1843-46 er udkommet i september. Gruppen har bidraget med ca. 70.000 numre til Botanisk Museum, ligesom store samlinger af levende planter er tilført Botanisk Have. "Flora Hellenica Database" indeholder nu ca. 526.000 poster. De samlede eksterne bevillinger i perioden 1994-2000 er ca. 9.5 mio. kr. (A. Strid).

Sortering, identificering og registrering af planter for "Flora Hellenica" projektet fortsætter. Tekst til familierne Brassicaceae og Capparaceae (vol. 2) er under udarbejdelse eller afsluttet (K. Tan).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde

"Research Associate" ved National Arboretum, Washington, D.C. og Royal Botanic Garden, Edinburgh (K. Tan).

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
Medlem af EUs ekspertpanel til evaluering af ansøgninger inden for miljø- og geo videnskaber (A. Strid).

Formidling

Redaktionelle hverv
Hovedredaktør for "Flora Hellenica", medlem af redaktionskomitéerne for "Webbia", "Flora Mediterranea", "Nordic Journal of Botany" og "Fragmenta Floristica et Geobotanica" (A. Strid).

Fagkonsulent og medarbejder i "Den Store Danske Encyklopædi" (A. Strid).

Medredaktør for "Flora Hellenica". Medlem af redaktionskomitéerne for "Folia Geobotanica et Phytotaxonomica" og "Turkish Journal of Botany" (K. Tan).

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde
Samarbejde med Universitetet i Patras i forbindelse med projektet "Nature and Environment", som er finansieret af EU (K. Tan).

Afdeling for Økologi, Evolution og Diversitet

Forskningsvirksomhed
Forskningsgruppen forskning omfatter evolutionære og økologiske studier af terrestrisk vegetation. Der fokuseres på dynamiske aspekter i to forskningsfelter, populationsbiologi og vegetationsøkologi. Udgangspunktet er grundvidenskabeligt, men der inddrages desuden anvendte aspekter – specielt i relation til naturbevarelse og globale/regionale miljøændringer. I det forløbne år har afdelingens forskning indenfor de nævnte områder omfattet følgende emnekredse:

Struktur og funktion
Den cellemorfologiske undersøgelse af frugtudvikling hos *Sorghum,* hirse, er fortsat. Udviklingen af endospermen, frøhviden, er fulgt i de første dage efter befrugtningen, og undersøgelse af det yderste lag, aleuronlaget, der udvikles som transfercellelag, er påbegyndt på både lys- og elektronmikropniveau (K. Engell, i samarbejde mellem L.Bolt Jørgensen, J. Dahl Møller og E. de Neergård, E. Wester KVL).

En strukturel undersøgelse af udvikling af Ranunculacé-kim er fortsat. Formålet er at belyse kimens differentieringsgrad på afkastningstidspunktet (K. Engell).

Udvikling af kimsæk og kim undersøges på udvalgte arter af *Scalesia* fra Galápagos for at klarlægge mulige årsager til det ret lave antal veludviklede frugter med modne kim (K. Engell i samarbejde med M. Philipp, H.R. Siegismund).

Morfologiske/anatomiske karakterer af blade af *Dryas integrifolia og Dryas octopetala fra* Grønland, Svalbard, Island og Abisko undersøges (K. Engell i samarbejde med M. Philipp, H.R. Siegismund).

Populationsgenetik og -økologi
Forskningen fokuserer på evolutionære og økologiske processer i populationer, specielt med henblik på disse processers betydning for populationernes overlevelsesevne og deres adaptationspotentiale. Hovedvægten lægges på genetisk erosion (tab af variation, betydningen af populationens effektive størrelse, indavlsdepression), genetisk differentiering (inden for og mellem populationer og arter, herunder effekten af hybridisering på forskellige niveauer), reproduktionssystemers biologi og evolution.

Inden for projektet "Evolutionære processer i små populationer" undersøges hybridisering, forplantningssystem og genetisk populationsstruktur i *Scalesia* og *Lecocarpus* indsamlet på Galápagosøerne. Den evolutionære betydning af kurvenes randkroner samt frøsætning after aktiv udkrydsning og selvbestøvning i forhold til åbent bestøvede undersøges. Materialet bearbejdes i væksthus, elektroforese- og DNA-laboratorium (H. Adsersen, L.B. Hansen, L.R. Nielsen, M. Philipp, O. Seberg, H.R. Siegismund).

Arktiske planters evne til at reagere på miljøændringer undersøges. Heritabiliteten af morfologiske og reproduktive karakterer bestemmes eksperimentelt. Desuden inddrages demografiske parametre til bestemmelse af turnover samt effektiv populationsstørrelse. Samarbejde med Universitetet i Oslo og Islands Universitet, finansieret af Nordisk Ministerråd (M. Philipp, H.R. Siegismund).

Betydningen af variation i blomstringsfænologi på estimationen af indavls- og varianseffektiv populationsstørrelse er undersøgt i en naturlig population af *Silene nutans* (T. Hansen, H.R. Siegismund).

Genetisk variation for fænotypisk plasticitet og respons til selektion hos primære seksuelle karakterer er undersøgt i *Spergularia marina.* (T. Hansen i samarbejde med Susan J. Mazer og Edward Lowry fra University of California, Santa Barbara, USA.

Materiale til analyse af genetisk populationsstruktur i *Dryas integrifolia* og *Dryas octopetala* på Grønland, Island, Svalbard og i Skandinavien er indsamlet og er under bearbejdelse (M. Philipp, H.R. Siegismund).

Genetisk differentiering i danske populationer af stilkeg og vintereg og introgressionen mellem de to arter undersøges (H.R. Siegismund med J.S. Jensen, Forskningscenter for Skov og Landskab).

Genetisk differentiering hos afrikanske bovider og elefant studeres (H.R. Siegismund med P. Arctander, Zoologisk Institut).

Projektet "Introducerede arter i Norden" er blevet afsluttet i 2000 med publiceringen af en bog, der munder ud i anbefalinger til naturforvaltninger til handlingsplaner over for introduktion af fremmede arter i Norden (I. Weidema og M. Philipp).

I projektet "Introgression mellem transgene planter og vilde arter" fokuseres på at vurdere sandsynligheden for at indsatte gener overføres fra afgrøder til vilde slægtninge. Et model-artskompleks (dyrket og vild gulerod) bruges til at belyse primær hybridisering og senere introgression hos vilde slægtninge. Det baseres på feltstudier og kontrollerede krydsninger. Det moniteres med DNA-baserede markører (T. Hauser).

Betydningen af ind- og udavlsdepression hos *Silene nutans* undersøges hos individer, der er fremkommet ved krydsninger indenfor og mellem naturlige populationer (T. Hansen, T. Hauser, H.R. Siegismund).

Den demografiske undersøgelse af brændeskærm, *Cnidium dubium*, er gentaget (H. Tybjerg).

Vegetationsdynamik
Vegetations- og jordbundsudvikling på brændte klit- og klithedearealer i Hansted-reservatet. Vegetationen på et an-

tal permanente prøveflader blev analyseret i perioden 1992-1997, og et jordprøve- og frøbankmateriale er analyseret. Desuden er det brændte areal i sin helhed (175 ha) blevet inventeret hvert af årene 1992-1997. En afhandling om vegetationsudviklingen på udvalgte prøveflader langs en topografisk gradient er under revision (P. Vestergaard).

Succession på kunstigt anlagte klit- og græslandsarealer i Køge Bugt Strandpark. Vegetationsudviklingen på et antal permanente prøveflader, der blev etableret 1978-79, følges. Prøvefladerne blev senest analyseret i 1997. Materialet er under bearbejdning specielt med henblik på udviklingen i diversitet og livsformer (P. Vestergaard).

Succession på vaden og forlandet foran det fremskudte dige ved Højer. Undersøgelsen, der blev påbegyndt 1979-80, blev foreløbigt afsluttet sommeren 1995, og en artikel er publiceret. Forlandet er derefter senest blevet inspiceret sommeren 1998 med særligt henblik på at følge kolonisering og udvikling af *Puccinellia maritima* (P. Vestergaard).

Et samarbejde om hedesuccession med H.J. Degn, Ringkøbing Amt er nær publikationsstadiet (H. Adsersen).

Et langsigtet forsøg til belysning af 35 arter af skovplanters spredning i sluttet skov, påbegyndt 1990, er sammenskrevet (P.M. Petersen og M. Philipp).

Landskabsøkologi

I forbindelse med undersøgelsen af flora, vegetation og jordbundsforhold i skove og krat i det skovfattige NV-Sjælland er ca. 500 jordprøver analyseret for pH og glødetab, og bearbejdningen af de indsamlede vegetationsdata fortsat (P.M. Petersen).

Undersøgelser til belysning af populationer af skovplanters evne til at overleve på overdrev og kystskrænter er indledt med en kortlægning af forskellige skovplanters forekomst på de fire odder, der strækker sig ud i Storebælt (Knudshoved Odde, Asnæs, Røsnæs, Sjællands Odde) (P.M. Petersen).

Behandlingen af datamaterialet fra "Fortid og Flora"-projektet er videreført (H. Adsersen).

Arbejdet med biodiversitetsaspekter af floraen på Mascarenerne og Galápagosøerne er fortsat (H. Adsersen).

Et datamateriale til belysning af vegetationsgradienter på strandeng og strandvoldshede blev i 1998 indsamlet på et strandengsareal ved Københavns Universitets laboratorium på Læsø. Materialet omfatter vegetationsanalyser, jordprøver, frøbankprøver samt nivellementsdata. Jord- og frøbankprøver er analyseret (P. Vestergaard).

En bog om "Strandenge – en beskyttet naturtype" er publiceret i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen (P. Vestergaard).

Botanikkens historie

Den historiske undersøgelse af baggrunden for oprettelsen af botanisk Have i 1600 og af dens historie frem til ca. 1650 er fortsat (H. Tybjerg).

Faglige og administrative hverv

Konsulent og rådgivningsvirksomhed

Medlem af Naturklagenævnet (M. Philipp).

Medlem af arbejdsgruppe under Nordisk Ministerråd om "Kystbiotoper i Norden", arbejdsgruppe til tilvejebringelse af et vegetationskort over Europa i 1:2.5 mill., "Wilhjelm-udvalget" under Miljø- og Energiministeriet, bestyrelsen for Dansk Landskabsøkologisk Forening (P. Vestergaard).

Konsulentarbejde for Botanisk Museums udstilling "Guldalderbotanik", Søren Kirkegaard Forskningscentret m.v. (H. Tybjerg).

Tillidshverv

Formand for Universitetets Strødamudvalg indtil juni samt dansk repræsentant i Den Nordiska Föreningen OIKOS, BIs repræsentant i KU-samarbejdet med Universiti Malaysia i Sabah (H. Adsersen).

Medlem af universitetets Strødamudvalg (P.M. Petersen).

Viceinstitutleder og medlem af samarbejdsudvalget ved Botanisk Institut (M. Philipp).

Medlem af bestyrelsen for KUs laboratorium på Læsø, Botanisk Instituts ph.d.-udvalg og ekskursionsudvalg. Kontaktperson for Botanisk Institut vedrørende Socrates-Erasmus-studentermobilitet (P. Vestergaard).

Censor ved Aarhus Universitet og Danmarks Lærerhøjskole (H. Adsersen).

Censor ved KVL og RUC (P. Vestergaard).

Censorer ved Aarhus Universitet (M. Philipp, H.R. Siegismund).

Formidling

Redaktionelle hverv

Medlem af "Editorial Board" for tidsskriftet "Journal of Coastal Conservation" (P. Vestergaard).

Artikler til "Den Store Danske Encyclopædi" (K. Engell).

Gæsteforskere

Professor Thora Ellen Thorhallsdottir, Islands Universitet, 1 måned.

Institutleder Øjvind Moestrup

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	27,4	5,2
STIP	4,3	2,5
TAP	26,8	3,7
TOTAL	58,5	11,4

VIP Internt finansieret

Adsersen, Henning Emil; lektor.
Daugbjerg, Niels; lektor.
Dissing, Henry; lektor.
Engell, Kirsten; lektor.
Frederiksen, Signe Elisabeth; lektor.
Johansen, Bo; lektor.
Johnsen, Ib; lektor.
Jonasson, Sven Evert; professor.
Jørgensen, Lise Bolt; lektor.
Kristiansen, Aase; lektor.

Kristiansen, Jørgen; lektor.
Læssøe, Thomas; lektor.
Michelsen, Anders; lektor.
Moestrup, Øjvind; professor.
Nielsen, Helle; lektor.
Pedersen, Poul Møller; lektor.
Petersen, Gitte; lektor.
Petersen, Peter Milan; lektor.
Philipp, Marianne Bøcher; lektor.
Rasmussen, Finn Preben Nygaard; lektor.
Ro-Poulsen, Helge; lektor.
Rosendahl, Søren; professor.
Seberg, Ole; lektor.
Siegismund, Hans Redlef; lektor.
Strid, Per Arne Krister; professor.
Søchting, Johan Ulrik; lektor.
Tybjerg, Hans; lektor.
Vestergaard, Peter; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Bruun, Hans Henrik Kehlet; forskningsadj.
Graae, Bente Jessen; forskningsadj.
Grogan, Paul; forskningsadj.
Hauser, Thure Pavlo; forskningslektor.
Klamer, Morten; forskningsadj.
Larsen, Poul Jacob; forskningslektor.
Magnussen, Line Strandholm; forskningsadj.
Middelboe, Anne Lise; forskningsadj.
Skov, Jette; forskningsass.
Sunde, Pernille Bødtker; forskningsass.
Sørensen, Pernille Lærkedal; forskningsass.
Vestergaard, Ole Skafte; forskningsass.
Vold, Kit Tan; forskningslektor.
Weidema, Inger Inanna Ravnholt; forskningsadj.
Wernberg, Hans Hiort; forskningsass.

STIP Internt finansieret
Hansen, Karen; ph.d.-studerende.
Hansen, Lise Bach; ph.d.-studerende.
Hansen, Thomas; ph.d.-studerende.
Illeris, Lotte; ph.d.-studerende.
Nielsen, Lene Rostgaard; ph.d.-studerende.
Pedersen, Louise Buchholt; ph.d.-studerende.
Skovgaard, Isabel Kerstin; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Düwel, Lene; ph.d.-studerende.
Jensen, Anne-Mette Møller; kand.stip.
Lundholm, Nina; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Graae, Bente Jessen: The impact of forest continuity on the flora in Danish deciduous forests.
Hansen, Jørgen Erik Bille: Biogeochemical cycling in forest ecosystems with special emphasis on litterfall fluxes and stability of forest ecosystems.
Levinsen, Henrik: Incorporating ciliates and heterotrophic dinoflagellates into a northern cold water food web.
Petersen, Ann Berith: Molecular studies in the Peronosporomycetes (Oomycota).
Wegeberg, Susse: Danish coralline red algae from stone reefs. Ultrastructure, revisions and distributional patterns.

Fondsbevillinger

Carl Tryggers Stiftelse CTS, Stockholm
– The functional relationship between vascular plant carbon allocation root exudation and the microbial rhizosphere community in response to radiation stress (enhanced ultraviolet-Bradiation) (Anders Michelsen / Carola Gehrke) kr. 80.080.

Carlsbergfondet
– Anskaffelse af fotodokumentations- og billedredigeringsudstyr (Niels Daugbjerg) kr. 589.000.
– Co-eksistens og niche differentiering af ekto-mykorrhiza-svampe (Rasmus Kjøller) kr. 480.965.
– Sekvensering og bench fee (Ulrik Søchting) kr. 87.750.

Danida
– Toksiske planktonalger i Vietnam (HABViet) (Henrik Enevoldsen) kr. 64.624.

Københavns Kommune
– Bio-indikation af luftforurening (Helge Ro-Poulsen) kr. 167.250.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Biogeochemistry in the Aitic-processes, controls and sensivity to “global change” (Sven Jonasson) kr. 600.000.
– ECOMASS: Ecosystem research with Mass Spectrometry (Anders Michelsen) kr. 850.000.
– Ecophysiological limitations on the performance of shrubs along local environmental gradients in Mediterranean vegetation (Sven Jonasson) kr. 69.840.
– Evolution, fylogeni og diversitet i Monocotyledones (Bo Johansen) kr. 250.000.
– Mykorrhizasvampens økologiske specificitet (Søren Rosendahl) kr. 448.800.

UNESCO
– Drift af Center for Toksiske Alger (Institutlederen/Henrik Enevoldsen) kr. 1.120.591.

Publikationer
Adsersen H., Vestergaard P.: Botanisk overvågning: Formål og metoder. Urt 24, s. 74-79, 2000.
Andersen R.A., Bailey J.C., Daugbjerg N.: The phylogenetic relationships of the Phaeothamniophyceae, with comments on certain capsoid members of the Chrysophyceae. Journal of Phycology 36 (suppl), s. 2, 2000.
Anthony P.A.: The macrofungi and decay of roofs thatched with water reed Phragmites australis. Mycological Research 103, s. 1346-1352, 1999.
Barreto S., Kristiansen J.: Silica-scaled chrytophytes during spring in the Kis-Balaton Reservoir, Hungary. Acta Botanica Croatica 59(2), s. 337-349, 2000.
Bas C., Læssøe T.: Squamanita granulifera spec.nov. A first record of Squamanita (Agaricales) from South America. Kew Bulletin 54, s. 811-815, 1999.
Bay C., Philipp M., Strandberg B.: Karplanter. i: Grønlands Økologi s. 239-257, Born, E.W. & Böcher, J. (red), Atuakkiorfik Undervisning, Nuuk 1999.
Björn L.O., Callaghan T.V., Jonasson S.E., Jonsdottir I.S., Melillo J., Molau U., Neill C., Rapp A., Schlyter T.,

Tenow.: Fjällens ekosystem i ett förändrat klimat. Naturvårdverkets förlag. Stockholm 2000.
Bruun H.H., Fritzbøger B.: Historiske forandringer i husdyrbruget har medført faldende artsrigdom i skove, enge og overdrev. Urt 3, s. 84-97, 1999.
Bruun H.H., Ejrnæs R.: Overdrev – en beskyttet naturtype. 224 s. Skov- og Naturstyrelsen, København 1998.
Bruun H.H.: Patterns of species richness in patches of dry grassland in an agricultural landscape. Ecography 23, s. 641-650, 2000.
Bruun H.H.: Deficit in community species richness as explained by area and isolation of sites. Diversity and Distribution 6, s. 129-135, 2000.
Bruun H.H., Ejrnæs R.: Classification of dry grassland vegetation in Denmark. Journal of Vegetation Science 11, s. 585-596, 2000.
Bruun H.H.: Patterns of species richness in Grassland patches: effects of spatial patch arrangement and landscape utilisation history. 187 s. København 1999.
Bruun H.H.: Lidt om et guldaldermaleri og et historisk overdrev. Urt 24, s. 168-171, 2000.
Christensen T.R., Friborg T., Sommerkorn M., Kaplan J., Illeris L., Soegaard H., Nordstroem C., Jonasson S.E.: Trace gas exchange in a high-arctic valley 1: Variations in CO_2 and CH_4 flux between tundra vegetation types. Global Biogeochemical Cycles 14, s. 701-713, 2000.
Daugbjerg N., Hansen G., Larsen J., Moestrup Ø.: Phylogeny of some of the major genera of dinoflagellates based on ultrastructure and partial LSU rDNA sequence data, including the erection of three new genera of unarmoured dinoflagellates. Phycologia 39, s. 302-317, 2000.
Daugbjerg N., Marchant H.J., Thomsen H.A.: Life history stages of Pyramimonas tychotreta (Prasinophyceae, Chlorophyta), a marine flagellate from the Ross Sea, Antarctica. Phycological Research 48, s. 199-209, 2000.
Daugbjerg N.: Pyramimonas tychotreta, sp.nov. (Prasinophyceae), a new marine species from Antarctica: light and electron microscopy of the motile stage and notes on growth rates. Journal of Phycology 36, s. 160-171, 2000.
Ejrnæs R., Bruun H.H.: Prediction of grassland quality for environmental management. Journal of Environmental Management 43, s. 171-183, 1995.
Ejrnæs R., Bruun H.H.: Gradient analysis of dry grassland vegetation in Denmark. Journal of Vegetation Science 11, s. 573-584, 2000.
Elix J.A., Wardlaw J.H., Søchting U.: Two new anthraquinones from the lichen Caloplaca spitsbergensis. Herzogia 14, s. 27-30, 2000.
Engell K., Jørgensen L.B., Dahl Møller J., de Neergaard E., Weser E.: Developmental stages of Sorghum caryopses. Poster Abstract ved kongressen: Global 2000: Sorghum and Pearl Millet Diseases III. Integrated Management of Sorghum & Millets Diseases of the 21st Century. Guanajuanto, Mexico, Sept, 23-30, 2000. 1 s. Guanajuato, Mexico 2000.
Esbjerg P., Jensen A-M.M., Johnsen I.: Effekter af reduceret pesticidforbrug på flora & fauna i agerlandet. 50 s. København 2000.
Frost-Christensen H., Floto F., Jørgensen L.B.: Resistance of very thin cuticles to oxygen diffusion. Plant Physiology and Biochemistry 38 (suppl.), s. S169-S169, 2000.
Gams W., Klamer M., O'Donell K.: Fusarium miscanti sp. nov. from Miscanthus litter. Mycologia 91, s. 263-268, 1999.
Graae B.J.: Distribution of forest floor species in a fragmented landscape. i: Vegetation science in retrospect and perspective. Proceedings IAVS Symposium s. 140-143, White, P.S., Mucina, L. Leps, J. & van der Marel, E. (eds.), Opulus Press, Uppsala 2000.
Graae B.J.: The impact of forest continuity on the flora in Danish deciduous forests. 103 s. Faculty of Science, University of Copenhagen. København 2000.
Graae B.J.: Skovenes natur. i: Dansk naturpolitik – viden og vurderinger. Temarapport nr. 1, 2000 s. 248-263, Holten-Andersen, J., Steensen Christensen, H., Pedersen, T.N., Manninen, S., Naturrådet, København 2000.
Graae B.J., Sunde P.B.: The impact of forest continuity and management on forest floor vegetation evaluated by species traits. Ecography 23, s. 720-731, 2000.
Graae B.J.: The effect of landscape fragmentation and forest continuity on forest floor species in two regions of Denmark. Journal of Vegetation Science 11, s. 881-892, 2000.
Granmo A., Læssøe T.: Entoleuca, Euepixylon, Nemania. i: Nordic Macromycetes I s. 239-240, 244-245, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.
Grogan P., Chapin F.S.: Initial effects of experimental warming on above- and belowground components of net ecosystem CO_2- exchange in arctic tundra. Oecologia 125, s. 512-520, 2000.
Grogan P., Chapin F.S.: Nitrogen limitation of production in a Californian annual grassland: The contribution of arbuscular mycorrhizae. Biogeochemistry 49, s. 37-51, 2000.
Grogan P., Bruns T.D., Chapin F.S.: Fire effects on ecosystem nitrogen cycling in a Californian bishop pine forest. Oecologia 122, s. 537-544, 2000.
Hansen G., Daugbjerg N., Henriksen P.: Comparative study of Gymnodinium mikimotoi and Gymnodinium aureolum comb. nov. (= Gyrodinium aureolum) based on morphology, pigment composition, and molecular data. Journal of Phycology 36, s. 394-410, 2000.
Hansen G., Moestrup Ø., Roberts K.R.: Light and electron microscope observations on the type species of Gymnodinium, G. fuscum (Dinophyceae). Phycologia 39, s. 365-376, 2000.
Hauser T.P., Weidema I.R.: Extreme variation in flowering time between populations of Silene nutans. Hereditas 132, s. 95-101, 2000.
Hauser T.P., Siegismund H.R.: Inbreeding and oubreeding effects on pollen fitness and zygote survival in Silene nutans (Caryophyllaceae). Journal of Evolutionary Biology 13, s. 446-454, 2000.
Johannesson H., Læssøe T., Stenlid J.: Molecular and morphological investigation of Daldinia in Northern Europe. Mycological Research 104, s. 275-280, 2000.
Johansen B., Frederiksen S.E.: Orchid flowers: evolution and molucular development. Developmental genetics and plant evolution. 18 s. Natural History Museum. London 2000.
Johnsen I.: Danmarks natur og den naturvidenskabelige forskning. i: Redegørelse fra NATFAK til Forskningsministeren og Undervisningsministeren, bilag B s. 5, 2000.
Johnsen I.: Plantelivet i Sydsjælland. i: Københavns Universitets Almanak 2001 s. 173-184, 2000.
Johnsen I.: Air pollution problems. i: Principles of Pollu-

tion Abatement s. 357-377, S.E. Jørgensen, Elsevier, Oxford, UK 2000.
Johnsen I.: Naturovervågning – et nødvendigt element i vor naturforvaltning. Urt 24, s. 42-43, 2000.
Johnsen I.: Eutrofiering – én af de største trusler mod den danske natur. Urt 24, s. 154-156, 2000.
Johnsen I.: Epifyterne på træerne på Æbelø. i:. s. 81-85, Kurt Due Johansen, Aage V. Jensens Fonde, 2000.
Jonasson S.E., Callaghan T.V., Shaver G.R., Nielsen L.A.: Arctic terrestrial ecosystems and ecosystem function. i: The Arctic: environment, people, policy s. 275-313, Nuttall, M., Callaghan, T.V. (eds.), Harwood Academic Publisher, 2000.
Klamer M., Eiland F., Lind A-M., Leth M., Iversen J.J.L., Søchting U., Bååth E.: Changes in chemical composition and microbial biomass during composting of Mischanthus straw and pig slurry. 322-334 s. Halifax, Nova Scotia, Canada 1999.
Kollist H., Moldan H., Mortensen L., Rasmussen S.K., Jørgensen L.B.: Ozone flux to plasmalemma in barley and wheat is controlled by stomata rather than by direct reaction of ozone with cell wall ascorbate. Journal of Plant Physiology 156, s. 645-651, 2000.
Kristiansen Aa, Pedersen P.M.: Økotyper hos den marine brunalge Giraudia sphacelarioides i østlige Atlanterhav og i danske farvande. 11. danske havforskermøde. 188-188 s. Roskilde Universitetscenter 2000.
Kristiansen J.: Diversiteten af limniske arter: Diversiteten af alger. i: Grønlands Biodiversitet – et landestudie s. 89-91, D. Bugge Jensen (red.), Pingortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut Teknisk Rapport nr. 27, Nuuk 1999.
Kristiansen, Aa, Düwel L., Kristiansen J.: The algal vegetation on ikait columns in a fjord in SW Greenland. 8th Arctic Biological Forum. 21 s. Zoological Institute, Copenhagen 2000.
Kristiansen, Aa: Rødalger. 440 s. Gyldendal. København 2000.
Køie M., Kristiansen Aa, Weitemeyer S.: Havets dyr og planter. 351 s. GAD, København 2000.
Lundholm N., Moestrup Ø.: Morphology of the marine diatom Nitzschia navis-varingica, sp.nov. (Bacillarinophyceae), another producer of the neurotoxin domoic acid. Journal of Phycology 36, s. 1162-1174, 2000.
Læssøe T.: The Xylaria comosa-complex. Kew Bulletin 54, s. 605-619, 1999.
Læssøe T.: Sopp. 304 s. Damm & Søn A.S. – Teknologisk Forlag, Oslo 2000.
Læssøe T.: Do you know this pyrenomycete? 1 s. British Mycological Society, Tropical Mycology 2000.
Læssøe T.: A new peristomate genus of the Sclerodermataceae? 1 s. British Mycological Society, Tropical Mycology 2000. 2000.
Læssøe T.: Introduction to the ascomycetes. i: Nordic Macromycetes I s. 39-47, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen, Copenhagen 2000.
Læssøe T.: Key to the included orders of ascomycetes. i: Nordic Macromycetes I s. 48-49, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.
Læssøe T.: Hypocreaceae; Arachnocrea, Bryonectria, Calonectria, Gibberella, Heleococcum, Nectriella, Nectriopsis, Paranectria, Pronectria, Pseudonectria, Sphaerostilbella, Trichonectria. i: Nordic Macromycetes I s. 215-218, 227-232, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.
Læssøe T., Dissing H.: Hypocrea, Hypomyces, Nectria. i: Nordic Macromycetes I s. 218-226, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.
Læssøe T., Dissing H.: Boliniaceae, Camarops. i: Nordic Macromycetes I s. 235-236, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.
Læssøe T., Granmo A., Whalley A.J.S.: Rosellinia. i: Nordic Macromycetes I s. 246-248, Hansen, Lise & Knudsen, Henning, Nordsvamp, Copenhagen 2000.
Mikkelsen T.N., Ro-Poulsen H., Pilegaard K., Hovmand M.F., Jensen N.O., Christensen C.S., Hummelshøj P.: Ozone uptake by an evergreen forest canopy: temporal variation and possible mechanisms. Environmental Pollution 109, s. 423-429, 2000.
Moestrup Ø.: The flagellate cytoskeleton. Introduction of a general terminology for microtubular flagellar roots in protists. i: The Flagellates, Unity, Diversity and Evolution s. 69-94, B.S.C. Leadbeater & J.C. Green (red), Taylor & Francis, London & New York 2000.
Nielsen H.: Morphometric analysis of cell wall sculpture in seven infraspecific taxa of Pediastrum boryanum (Sphaeropleales, Chlorophyta) and its taxonomic implications. Phycologia 39 (1), s. 36-49, 2000.
Nielsen L.R.: Natural hybridization between Vanilla claviculata (W. Wright) SW, and V. barbellata Rchb.f. (Orchidaceae): genetic, morphological, and pollination experimental data. Botanical Journal of the Linnaean Society 133, s. 285-302, 2000.
Nielsen L.R., Philipp M., Adsersen H., Siegismund H.R.: Breeding system of Scalesia divisa Andersson, an endemic Asteraceae from the Galápagos Islands. Det Nordiske Videnskaps-Akademi I Mat.-Naturv. klasse Skrifter. Ny serie 39 39, s. 127-138, 2000.
Nordal I., Yurtsev B.A., Philipp M.: The Dryas Workshop. Det Norske Videnskaps-Akademi I. Mat.-Naturv. Klasse Skrifter. Ny Serie no. 38, s. 345-350, 1999.
Pedersen P.M.: Diversiteten af fastsiddende havalger. i: Grønlands biodiversitet – et landestudie s. 93-95, Dorte Bugge Jensen (red.), Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut, Nuuk, Grønland 1999.
Petersen G., Seberg O.: Phylogenetic evidence for excision of stowaway miniature inverted-repeat transposable elements in Triticeae (Poaceae). Molecular Biology and Evolution 17, s. 1589-1596, 2000.
Petersen M., Brodersen P., Naested H., Andreasson E., Lindhart U., Johansen B., Nielsen H.B., Lacy M., Austin M.J., Parker J.E., Sharma S.B., Klessig D.F., Martienssen R., Matsson O., Jensen A.B., Mundy J.: Arabidopsis MAP Kinase 4 negatively regulates systemic acquired. Cell 103, s. 1-20, 2000.
Philipp M., Hansen T.: The influence of plant and corolla size on pollen deposition and seed set in Geranium sanguineum. Nordic Journal of Botany 20, s. 129-140, 2000.
Rasmussen F.N.: Ins and outs of orchid phylogeny. i: Monocots systematics and evolution s. 430-435, Wilson, K.L. & D.A. Morrison (eds), CSIRO Publishing, Sydney 2000.
Schmidt I.K., Ruess L., Bååth E., Michelsen A., Ekelund F., Jonasson S.E.: Long-term manipulation of the microbes and microfauna of two subarctic heaths by addition of fungicide, bactericide, carbon and fertilizer. Soil Biology and Biochemistry 32, s. 707-720, 2000.
Seberg O.: Emendations of the nomenclature of the South

American species of Elymus L. s.l. (Poaceae, Triticeae). Bot. Jahrb. Syst. 122, s. 293-295, 2000.
Seberg O., Petersen G.: Frøbanker og græsser. Kaskelot 0905-6327, s. 6-9, 2000.
Seberg O., Petersen G.: Hvad er græs? Kaskelot 0905-6327, s. 3-5, 2000.
Shaver G.R., Canadell J., Chapin F.S., Gurevitch J., Harte J., Henry G., Ineson P., Jonasson S.E., Melillo J., Pitelka L., Rustad L.: Global warming and terrestrial ecosystems: A conceptual framework for analysis. BioScience 50, s. 871-882, 2000.
Siegismund H.R., Philipp M.: The genus Dryas on Svalbard: morphological and genetic evidence for a single species, Dryas octopetala. Det Norske Videnskaps-Akademi. I Mat.-Naturv. klasse skrifter. Ny Serie no. 38, s. 269-279, 1999.
Stockmann G., Buchardt B., Kristiansen, Aa: The submarine "Ikaite Column Garden" in Ikka Fjord, SW Greenland. Northern Sciences Network, Newsletter 26/27, s. 16-19, 2000.
Strid A.: New taxa described in Grisebach's "Spicilegium Florae Rumelicae et Bithynicae" (1843-46). Preslia 72, s. 241-321, 2000.
Strid A., Tan K.: The flora and Floras of Turkey and Greece. Abstracts from the Second Balkan Botanical Congress, Istanbul, Tyrkey, 14- 19 May. 4 s. Tübitak, University of Istanbul. Istanbul, Turkey 2000.
Søchting U., Lutzoni F.: Molecular phylogenetic reassesment of the generic boundary between the genera Caloplaca and Xanthoria. 2 s. The Fourth IAL Symposium, Barcelona 03.-08.09.2000 2000.
Søchting U., Olech M.: Caloplaca scolecomarginata spec. nov. and Caloplaca frigida spec.nov., two new lichen species from Antartica. Bibliotheca Lichenologica 75, s. 19-26, 2000.
Tan K., Stevanovic V.: On the distribution of Viola kosaninii in the Balkan Peninsula. i: Botanical studies dedicated to the memory of Josef Holub s. 469-474, Pysek, P., Kaplan, Z. & Mandák, B. (eds), Czech Botanical Society, Prague 2000.
Tan K., Zielinski J.: Lonicera alpigena subsp. hellenica and subsp. glutinosa. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds): Med-Checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 229-243, 2000.
Tan K., Perdetzoglou D., Raus T.: Halimium voldii Kit Tan, Perdetzoglou & Raus, sp.nova. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds): Med-Checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 232-235, 2000.
Tan K., Mullaj A.: Anacyclus radiatus Loisel., Malcolmia graeca subsp. bicolor (Boiss. & Heldr.) Stork, Acacia cyanophylla Lindl., Lotus cytisoides L. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds): Med – Checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 235-238, 2000.
Tan K., Mullaj A.: Physalis angulata L. Isolepis cernua (Vahl) Roemer & Schultes, Catapodium marinum (L.) C.E. Hubb. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds.): Med-Checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 240-242, 2000.
Tan K., Mullaj A.: Parapholis filiformis (Roth) C.E. Hubb., Halophila stipulacea (Forssk.) Asch., Juncus subnodulosus Schrank. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds.) Med-checklist Notulae 19. Wildenowia 30 (2), s. 242-243, 2000.
Tan K., Vold G.: Astragalus ponticus Pallas. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds.): Med-Checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 229-243, 2000.
Tan K., Strid A.: Viola herzogii (W. Becker) Bornm. In Greuter, W. & Raus, Th. (eds.): Med-Checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 229-243, 2000.
Tan K.: Myriophyllum L., Crassula L., Saxifraga L., Aster L., Senecio L. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 117-119, 136-136, 15 Güner, A. et al.(eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K.: Myosurus L., Helianthemum Adans., Tuberaria (Dunal) Spach, Montia L. Mesembryanthemum L. Aptenia N.E. Br. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 14-14, 42-44, 67-67, Güner, A. et al. (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K.: Cotula L., Carthamus L., Kickxia Dumort., Odontites Ludwig. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 160-160, 165-165, 19 Güner, A. et al (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Panitsa M.: Amaranthus L., Melilotus L., Trigonella L., Tetragonolobus Scop. and Securigera DC. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 65-67, 95-97, Güner, A. et al. (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Panitsa M.: Galinsoga Ruiz & Pavon, Tagetes L., Bubonium Hill, Inula L. & Galactites Moench. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 150-163, Güner, A. et al. (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Suda J.: Cheilanthes Swartz, Inula L. Plantago L. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 1-2, 152-152, 210-21 Güner, A. et al. (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Vural M.: Arenaria L., Minuartia L., Stellaria L., Moenchia Ehrh., Spergularia (Pers.) J. & C. Presl. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 44-48, Güner, A. et al (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Vural M.: Petrorhagia (Ser.) Link, Vaccaria N.M. Wolf, Silene L., Illecebrum L. i: Flora of the Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 49-54, Güner, A. et al. (eds), Edinburgh University Press, Edinbugh 2000.
Tan K., Zielinski J.: Dichondra J.R. & G. Forst. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 186-187, Güner, A. et al, Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Sida O.: Polypodium L., Tragopogon L. & Lactuca L. i: Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 11 s. 3-3, 167-170, Güner, A. et al (eds), Edinburgh University Press, Edinburgh 2000.
Tan K., Mullaj A.: The Flora of Albania. Abstracts from The Second Balkan Botanical Congress, Istanbul, Turkey, 14-19 May 2000. 47 s. Tübitak, University of Istanbul. Istanbul, Turkey 2000.
Tan K., Iatrou G., Stevanovic V.: Phytogeographical connections between the Balkan and Iberian Peninsulas. Abstracts from the 8th Panhellenic Congress, Patras, Greece, 5-8 October 2000. 1 s. University of Patras. Patras, Greece 2000.
Temponeras M., Kristiansen J., Moustaka-Gouni M.: A new Ceratium species (Dinophyceae) from Lake Doïrani, Macedonia, Greece. Hydrobiologia 424, s. 101-108, 2000.
Temponeras M., Kristiansen J., Moustaka-Gouni M.: Seasonal variation in phytoplankton composition and physi-

cal-chemical features of the shallow Lake Doïrani, Macedonia, Greece. Hydrobiologia 424, s. 109-122, 2000.

Tomiuk J., Hauser T.P., Jørgensen R.B.: A- or C-chromosomes, does it matter for the transfer of transgenes from Brassica napus. Theoretical and Applied Genetics 100, s. 750-754, 2000.

Tybirk K., Nilsson M-C., Michelsen A., Kristensen H.L., Shevtsova A., Strandberg M.T., Johansson M., Nielsen K.E., Riis-Nielsen T., Strandberg B., Johnsen I.: Nordic Empetrum dominated ecosystems: Function and susceptibility to environmental changes. Ambio 29, s. 90-97, 2000.

Vestergaard P., Hansen K.: Map of the natural vegetation of Europe (Denmark, Faroe Islands). i: Map of the Natural Vegetation of Europe, Scale 1:2.500.000 s. 2, U. Bohn, G. Gollub, C. Hettwer (eds.), Bundesamt für Naturschutz, Bonn – Bad Godesberg 2000.

Vestergaard P.: Natur og klimaforandring. i: Dansk naturpolitik – viden og vurderinger s. 300-315, John Holten-Andersen, Hanne S. Christensen, Thomas N. Pedersen, Sanni Manninen (red), Naturrådet, København 2000.

Vestergaard P.: Strandenge – en beskyttet naturtype. 224 s. G.E.C. Gads Forlag, Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, København 2000.

Vesterholt J., Læssøe T., Hansen P.B.: Sæsonens art. Hjortebæger (Byssonectria terrestris (Alb. & Schwein: Fr.) Pfister. Svampe 41, s. 42-43, 2000.

Weidema I.R., Magnussen L.S., Philipp M.: Gene flow and mode of pollination in a dry-grassland species Filipendula vulgaris (Rosaceae). Heredity 84, s. 311-320, 2000.

Whalley A.J.S., Jones E.B.G., Hyde K.D., Læssøe T.: Halorosellinia gen.nov. to accomodate Hypoxylon oceanicum, a common mangrove species. Mycological Research 104, s. 368-374, 2000.

Whalley A.J.S., Granmo A., Læssøe T.: Xylariaceae. i: Nordic Macromycetes I s. 236-237, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.

Whalley A.J.S., Læssøe T.: Lopadostoma. i: Nordic Macromycetes I s. 243-244, Hansen, Lise & Knudsen, Henning (red), Nordsvamp, Copenhagen 2000.

Zielinski J., Tan K.: Dichondra Repens (Convolvulaceae), a new alien species in the flora of Turkey. The Karaca Arboretum Magazine 5, s. 119-124, 2000.

Studienævnet for Biologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod Biologisk Studienævn af: Erik Bahn (lærerrepræsentant, Molekylærbiologisk Institut), Thomas Binzer (studenterrepræsentant, Forenede Studenterråd), Vibeke Bønding (studenterrepræsentant, Forenede Studenterråd), Daniel Carter (studenterrepræsentant og næstformand, Forende Studenterråd), Caspar Elo Christensen (studenterrepræsentant, Forenede Studenterråd), Torben Dabelsteen (lærerrepræsentant, Zoologisk Institut), Maria Astrup Olsen (studenterrepræsentant, Forende Studenterråd), Søren Rosendahl (lærerrepræsentant, Botanisk Institut), Bent Vismann (lærerrepræsentant & studieleder, Zoologisk Institut), Niels Willumsen (lærerrepræsentant & vicestudieleder, August Krogh Institutet). Den daglige studieadministration blev varetaget af studienævnssekretær Lis Møller Christensen.

Beretning

Biologisk Studienævn har arbejdet intenst med forslag til en ny studieordning. Den nye studieordning skal blandt andet rumme et 11/2-2-årigt fagligt kompetencegivende side-/bifag. Studienævnet sendte i slutningen af år 2000 et oplæg om ny studieordning til høring på de biologiske institutter. Med baggrund i høringsrunden færdiggør studienævnet forslaget til ny studieordning. Studienævnet sigter mod at den ny studieordning kan træde i kraft fra efterårssemestret 2002.

Biologisk Studienævn havde i 2000 en samlet trækningsret på de biologiske institutter svarende til 57,6 VIPÅV og 1,47 DVIPÅV. Ud over undervisningen på den 2-årige obligatoriske basisdel kunne Biologisk Studienævn i 2000 således rekvirere undervisning på de fire biologiske institutter svarende til 11 A-moduler (fagmoduler med frit optag), 6 B-moduler (fagmoduler med begrænset optag), 55 C-moduler (kurser), 10 sommerkurser/feltkurser og 5 kollokvier/seminarer. Studienævnets samlede trækningsret blev i år 2000 reduceret i forbindelse med nedskæringerne på Det Naturvidenskabelige Fakultet. Dette medførte en moderat reduktion i antallet af undervisningstilbud på biologiuddannelsens valgfrie del.

Statistik

I 2000 var optagelseskapaciteten på biologistudiet 208. Optaget pr. 1. oktober 2000 var 201 studenter, svarende til en adgangskvotient på 8,7. Studenterbestanden på biologi var pr. 1. oktober 2000 1429 (830 kvinder og 599 mænd). I 2000 blev der på biologistudiet produceret 126 kandidater. Biologistudiet producerede i 2000 i alt 784,4 STÅ'er.

I 2000 behandlede Biologisk Studienævn 109 dispensationsansøgninger, 307 merit/forhåndsgodkendelser og 14 eksamensklager hvoraf 3 førte til nedsættelse af ankenævn. Desuden godkendte studienævnet 8 bi-/sidefag efter studieordningen af 1999. Biologisk studienævn udsendte evalueringsskemaer i forbindelse med 15 undervisningsforløb. Nævnet modtog 8 samleskemaer retur. Ingen af de returnerede samleskemaer påpegede undervisningsmæssige forhold, som krævede studienævnets umiddelbare reaktion.

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	Biologi	Biokemi	Geografi	Matematik	Kemi	Øvr. nat.vid.	Praktik	Andre fak.	Meritoverført	I alt
Biologi	675,54	10,38	4,29	12,92	45,29	2,75	6,00	1,47	6,54	765,18
Idræt	69,50									
Kemi	12,08									
Biokemi	4,46									
Fysik	5,00									
Øvrig naturvidenskab	5,54									
Sundhedsvidenskab	0,08									
Merit- og gæstestud.	12,17									
I alt	784,38									

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

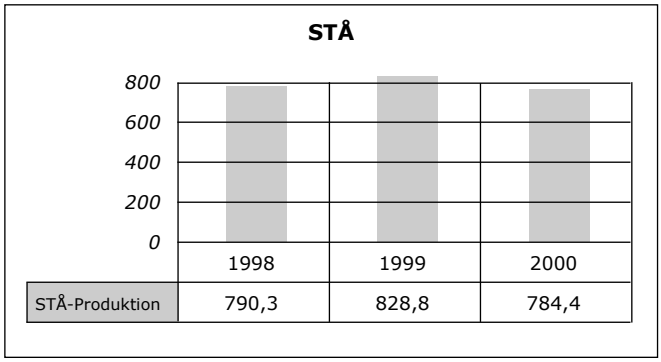

Studieleder Bent Vismann

Molekylærbiologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er lektor Jørgen Olsen. Viceinstitutleder er lektor Steen Pedersen.

Institutbestyrelsen består af institutleder, lektor Jørgen Olsen, viceinstitutleder, lektor Steen Pedersen, lektor Torsten Nilsson-Tillgren (formand for instituttets ph.d.-udvalg), lektor Per Nygaard, lektor Karen Skriver, TAP-repræsentanterne laboratorietekniker Tonny D. Hansen og laborant Birgith Kolding, samt studenterrepræsentanterne Claus Haase, Kresten Lindorff Larsen (indtil 30. juni) og Ursula Lindhart (fra 1. sept.)

Organisation
Instituttet er organiseret efter universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet har 6 afdelinger hver med en afdelingsleder med delegation af beføjelser fra institutlederen. Afdelingerne benævnes: Afdeling for Biologisk Kemi, Afdeling for Generel Mikrobiologi (der begge har adresse i Sølvgade 83H, 1307 København K), samt Afdeling for Molekylær Cellebiologi, Afdeling for Proteinkemi, Genetisk Afdeling og Plantefysiologisk Afdeling (der har adresse i Øster Farimagsgade 2A, 1353 København K).

Advisory Board: Professor A.P.J. Trinci, Dean of School of Biological Sciences, University of Manchester; Professor D. Gallwitz, Director of the Max-Planck Institut für Biophysikalische Chemie, Abteilung Molekulare Genetik, Göttingen; and Professor J.D. Friesen, Banting and Best Department of Medical Research, University of Toronto.

Adresse
Øster Farimagsgade 2A
1353 København K
Telefon 35 32 20 00
Fax 35 32 21 28
www.molbio.ku.dk/

Institutlederens årsberetning

Instituttet har i anledning af Det Naturvidenskabelige Fakultets 150 års jubilæum afholdt et internationalt symposium med titlen "The Impact of Structural Biology in Cell Biology and Genetics". Til symposiet, den 19. og 20. oktober, var indbudt en række førende, udenlandske forskere inden for den strukturelle biologis primære discipliner røntgenkrystallografi, NMR spektroskopi og bioinformatik. De faglige indlæg på symposiet belyste den strukturelle biologis arbejdsområder før og efter at strukturen af et hurtigt voksende antal genomer bliver tilgængelige. Som en afslutning på symposiet blev instituttets nye NMR center med to nye spektrometre på henholdsvis 750 og 800 MHz indviet. De to spektrometre er en donation fra "The John and Birthe Meyer Foundation". Den officielle indvielse af NMR centret, der ledes af professor Flemming Poulsen, blev foretaget af fru Birthe Meyer under overværelse af en række indbudte gæster. NMR spektrometrene er opstillet i "Kedelhuset" i Sølvtorvskomplekset.

Under ledelse af professor Roger Garrett er der ved instituttet blevet oprettet et instrumentcenter for DNA sekventering. Centret er placeret i Havefløjen, Sølvgade 83H, og instrumentparken omfatter bl.a. to MegaBACE instrumenter med sekventeringsrobotter, udstyr til dataopsamling- og behandling samt øvrigt hjælpeudstyr. En del af udstyret er bevilget af programkomiteen for "Kostbart Udstyr" til et instrumentcentersamarbejde omfattende deltagere fra Molekylærbiologisk Institut, Danmarks Tekniske Universitet, John F. Kennedy Instituttet, Forskningscenter Risø og Statens Serum Institut.

Fysiske rammer
Instituttet har over "Nørre Campus" aktstykket fået foretaget en nødvendig renovering af "Kedelhuset" i Sølvtorvskomplekset, samt en ombygning og nyindretning af centerrummet i Kedelhuset til opstilling af de to nyerhvervede højfelts spektrometre til instituttets NMR center.

Personaleforhold
Lektor Peter Westermann er fratrådt sin stilling pr. 30. september.

Pristildeling
Lektor J. Hoffmejer modtog et Thomas A. Sebeok Fellowship ved det amerikanske semiotikforbunds 25 års jubilæum på Purdue University.

Forskningsvirksomhed

1. Eksperimentel Molekylær Genetik i pattedyr
Forskergruppen under ledelse af forskningsprofessor Niels A. Jensen har inden for denne tværfakultære bioteknologiske satsning igangsat forskningsprojekter på tre områder:

1.1. Genetisk regulation af neuroners specificering og differentiering i forhjernen
Gruppen studerer gener der spiller en rolle i regional specificering og differentiering af neuroner i forhjernen. Til dette formål har gruppen identificeret to isoformer af en hidtil ukendt POZ domæne zinc finger transkriptionsfaktor. Udtrykket af POZ-zinc finger genet foregår specifikt i de neuroner der danner archicortex under embryonaludviklingen af musens forhjerne. For at studere genets rolle i differentieringen af articortex udføres "gain-of-function" og "loss-of-function" eksperimenter i transgene mus.

1.2. Identifikation af sygdomsrelaterede gener fra patienter med Alzheimer's sygdom
Hippocampus spiller en vigtig rolle for hukommelse og indlæring hos mennesker, og studier har vist at der foregår et betydeligt neurontab i CA1 subregionen af hippocampus tidligt i sygdomsforløbet hos Alzheimerpatienter. Gruppen samarbejder med The Brain Research Center Bank på John Hopkins University School of Medicine om at identificere og klone nye sygdomsrelaterede gener fra denne region af hjernen hos Alzheimerpatienter. Gruppen har klonet 42 gener, 24 kendte og 18 nye ukendte, og en karakterisering af de ukendte gener samt et udvalg af de kendte gener i relation til Alzheimer's sygdom er undervejs.

1.3. Hukommelse og indlæring hos transgene mus med udviklingsmæssige defekter i hippocampus
Hippocampus er det område af forhjernen hvor nye deklarative langtidshukommelser dannes, før de bliver lagret til

senere brug i neocortex. Gruppen har etableret forskellige transgene stammer af mus, der udtrykker udvalgte transskriptionsfaktorer under kontrol af en hippocampusspecifik promotor. En molekylærpatologisk og adfærdsmæssig analyse af disse mus er undervejs.

Instituttets øvrige forskningsberetninger findes under afdelingerne. For lektor Allan R. Thomsen og lektor Niels F. Ødum findes beretninger og publikationer under Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi.

Satsningsområder

Instituttet deltager aktivt i universitetets satsningsområder inden for Bioteknologi og Miljø, og har i 2000 fortsat været stærkt involveret i planerne for oprettelse af det bioteknologiske forskningscenter på Tagensvej. Institutlederen samt lektor Morten Johnsen og professor Flemming Poulsen har deltaget i udarbejdelsen af konkurrenceprogrammet for "Et biocenter i Universitetsparken i København", og har efterfølgende været rådgivere for dommerkomiteen for den i efteråret afholdte arkitektkonkurrence. Konkurrencens resultat offentliggøres den 31. januar 2001.

Eksperimentel Molekylær Genetik i pattedyr: Professor Niels A. Jensen, der i 1999 tiltrådte det 5-årige Lundbeckfond-forskningsprofessorat, har nu opbygget en forskergruppe, der benytter transgene mus ved neuroforskning (se ovenfor). Gruppen er fysisk placeret på Panum Instituttet, som et tværfakultært samarbejde med Institut for Medicinsk Biokemi og Genetik inden for universitetets fælles satsning på bioteknologi.

Afdeling for Biologisk Kemi

Forskningsvirksomhed

1. Nukleotidstofskifte

Nukleotider er vigtige elementer i den cellulære fysiologi, bl.a. som byggesten i syntesen af nukleinsyrerne, RNA og DNA, samt for et betydeligt antal coenzymer. Nukleotider dannes enten ved nysyntese (*de novo*) fra mellemprodukter i det centrale stofskifte eller ved genbrug af nukleosider og baser. Nysyntesereaktionerne er ens i alle organismer, mens evnen til genbrugssyntese varierer fra organisme til organisme. Nukleosid- og baseanaloger kan omdannes til potente cellegifte ved hjælp af genbrugssyntesen, hvilket har været anvendt i den kemoterapeutiske behandling af forskellige mikrobielle og virale infektioner, samt ved behandling af visse cancertilstande. Hensigten med studierne af nukleotidstofskiftet er at opnå en fuldstændig karakterisering af de involverede gener og deres genprodukter, samt at opnå en detaljeret indsigt i de molekylære mekanismer, der er ansvarlige for såvel den enzymatiske som den genetiske regulering af denne del af stofskiftet.

Der arbejdes inden for følgende områder:

Kinetisk karakterisering af uridin/cytidin kinase og deoxyguanosin kinase fra *B. subtilis* (J. Neuhard).

Funktionsanalyse af uracil phosphoribosyltransferase fra *B. caldolyticus* ved site-dirigeret mutagenese (J. Neuhard).

Karakterisering af dCTP deaminase fra *E. coli* (J. Neuhard).

PRPP syntase i eukaryote organismer (B.N. Krath, B. Hove-Jensen).

Karakterisering af dihydroorotate dehydrogenase (*pyrD*) fra *L. lactis, E. coli* og *S. solfataricus.* Karakteriseringen omfatter mutationsanalyse af det aktive site og Præ-steady-state analyser under anaerobe forhold af den kinetiske reaktionsmekanisme (O. Björnberg, M. Ottosen, P.G. Sørensen, G. Dandanell, S. Nørager, S. Larsen (CCS), B.A. Palfey (Ann-Arbor), K.F. Jensen).

Karakterisering af de kinetiske parametre af OMP decarboxylase fra *E. coli* (P. Harris, J.C.N. Poulsen (CCS), K.F. Jensen).

Purinmetabolismen i *B. subtilis*: genetiske kontrolmekanismer (P. Nygard, H.H. Saxild (DTU).

2. Katabolisme af nukleosider og baser

Bakterier er i stand til at anvende mange forskellige forbindelser som kulstof- og energi- eller nitrogenkilde. Således kan *E. coli* effektivt udnytte ribonukleosider som kulstof- og energikilde. Det sker ved at ribonukleosiderne spaltes fosforolytisk til de tilsvarende baser og ribose 1-fosfat. Deoxyribonukleosider spaltes på lignende vis til deoxyribose 1-fosfat. Før nedbrydning må (deoxy)ribonukleosiderne tages op af cellen. Dette sker ved hjælp af specifikke transportsystemer lokaliseret i den indre membran. En forståelse af både nukleosid -og nukleotidstofskiftet samt de involverede transportsystemer er nødvendig for også fremover at kunne udvikle nye metoder til behandling af mikrobielle infektioner og cancer.

Der arbejdes inden for følgende områder:

Sammenlignende strukturstudier af cytidin deaminser fra thermophile, mesophile og psychrophile *Bacilli* (A. Cambi, J. Neuhard).

Karakterisering af *deoK*-operonen fra *S. typhimurium* (M. Christensen, G. Dandanell, J. Neuhard).

Karakterisering af xanthosin fosforylase operon, *xapABR* (R.L. Ravn, G. Dandanell).

Funktion og karakterisering af nukleosid transportere i *E. coli* (B. Mygind, M. Nørholm, G. Dandanell).

3. RNA struktur og funktion

Enhver celle indeholder et betydeligt antal strukturelt forskellige RNA molekyler, hver med deres specifikke funktion. Ved transkriptionsprocessen oversættes DNA-nukleotidsekvensen af et gen til en analog RNA sekvens. Nogle af disse RNA molekyler, rRNA, har vigtige funktioner som komponenter i ribosomer, mens andre, mRNA, oversættes af ribosomerne til specifikke polypeptider. Det har vist sig at mange antibiotikas funktion består i binding til forskellige positioner på ribosomet, som derved helt eller delvis mister evnen til at syntetisere proteiner med fatale følger for cellen. Der fokuseres på antibiotika der hæmmer proteinsyntesen, resistens til disse antibiotika og deres interaktion med ribosomerne. Den nødvendige forbedring af anvendte antibiotika og udvikling af nye antibiotika vil i fremtiden bygge på en mere detaljeret viden om antibiotikas virkningsmekanisme, samt viden om, hvordan resistens til antibiotika opstår og spredes. Denne viden er stadig meget fragmentarisk, men nylige fremskridt vedrørende den komplekse detaljerede struktur af ribosomet, samt den stigende forskning i resistensårsager peger på betydningen af RNA-forskning.

3.1. Cellulær asymmetri

Dette kendes især fra fosterudviklingen, men også fra fuldt differentierede celler som neuroner, og skyldes en polariseret proteinfordeling. Den skæve fordeling kan være et re-

sultat af subcellulær lokalisering af mRNA via cis-elementer i mRNA og trans-virkende faktorer, og selve lokaliseringen er formodentlig styret af signaloverførsler, som på nuværende tidspunkt er dårligt karakteriserede. Vi er ved at identificere og karakterisere de molekylære mekanismer, som styrer asymmetrisk proteinsyntese via mRNA lokalisering (J. Nielsen, M.A. Kristensen, J. Christiansen).

3.2. Interaktioner mellem antibiotika og ribosomer
Karakterisering af interaktionerne mellem puromycin, chloramphenicol, hygromycin A og avilamycin (vækstfremmer) og ribosomerme i archaea og bakteria (S. Hansen, K. Long, C. Kofoed, B. Vester).

3.3. Identifikation af modificerede rRNA nukleotider i archaea
(M.A. Hansen, B. Vester, F. Kirpekar, OU).

4. Ekstremophile mikroorganismer og enzymer
To nye projekter som omhandler extremophile mikroorganismer og enzymer er påbegyndt.

4.1. "Dansk center for ekstremophile mikroorganismer og enzymer"
Centret er dannet på grundlag af en samarbejdsaftale mellem Novozymes A/S, Arla Foods, Royal Greenland A/S, Bioteknologisk Institut og Molekylærbiologisk Institut. Formålet er: *i)* at etablere, karakterisere og screene stammesamlinger af ekstremophile mikroorganismer fra varme kilder og fra kolde habitater fx Grønland. *ii)* at udvikle ny teknologi til fremstilling af genbanker repræsenterende såvel dyrkbare som ikke-dyrkbare ekstremophile mikroorganismer, samt *iii)* at udvikle ny screeningsteknologi, der muliggør industriel udnyttelse af disse organismer, samt deres gener og varmetolerante henholdsvis kuldeaktive enzymer (B. Greve, H. Phan, Z. He, R. Garrett).

4.2. "European thermal enzyme project"
Målet er at screene genomerne af *S. solfataricus* (hele genomsekvensen er bestemt), *S. acidocaldarius* og *H. butylicus* som vil blive sekventeret, samt en stammesamling af Crenarchaeale thermophiler for putative enzymer som er bioteknologisk og industrielt interessante. Vektorsystemer til kloning og overekspression af disse gener skal udvikles (Q. She, L.Chen, R. Garrett).

5. Genomsekventering og -karakterisering
Genomsekventering, dvs. opklaring af en organismes hele nukleotidsekvens er blevet stadig mere betydningsfuld i den moderne molekylærbiologi, idet meget præcise genkort kan etableres. Funktionen af det store antal genprodukter kendes ikke i alle tilfælde. Vi har iværksat en række projekter, som har til formål at finde ud af funktionen af genprodukter ved hjælp af fysiologiske, genetiske og molekylærbiologiske metoder. Disse projekter udføres i internationalt samarbejde med canadiske og europæiske laboratorier. Vi har oprettet et DNA sekventeringscenter sammen med forskningsgrupper fra Risø, Statens Serum Institut, DTU og Kennedy Instituttet med sekventeringsudstyr delvis købt med bevillinger fra Forskningsstyrelsens program "Kostbart Udstyr". I forbindelse med dette center deltager vi i "European wolbachia project" hvor 3 wolbachia genomer vil blive sekventeret. Desuden vil *S. acidocaldarius* og *H. butylicus* blive sekventeret (Q. She, M. Awayez, H. Phan, R. Garrett).

6. Biosemiotik
Biosemiotikken antager at den levende natur er båret af semiosis, dvs. af tegn- og betydningsprocesser. Det følger af denne ide at tegn- og betydningsprocesser ikke, som det ofte har været antaget, kan udgøre det kriterium hvorpå der kan skelnes mellem naturens og kulturens områder. Snarere må de kulturelle tegnprocesser betragtes som særtilfælde af en mere omfattende og generel biosemiosis, der uophørligt udspiller sig i biosfæren. Det skal understreges at denne idé på ingen måde modsiger den traditionelle naturvidenskabelige opfattelse af levende systemer som båret af molekylære processer. Biosemiotikken tilslutter sig fuldt ud denne opfattelse, men antager blot at de molekylære processer ikke udtømmende kan beskrives rent kemisk, idet de som deltagere i livsprocesserne netop udmærker sig ved samtidig at være bærere af semiotiske relationer (J. Hoffmeyer).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
Lektor G. Dandanell er afdelingsleder.

Professor R. Garrett er medlem af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd.

Lektor J. Hoffmeyer er formand for Dansk Selskab for Naturens Semiotik, medlem af bestyrelsen for Center for Etik og Ret, leder af det internationale Semiotic Selskabs, "IASS's, Special Interest Group in Biosemiotics" og medlem af Fremtidsrådet.

Lektor Kaj Frank Jensen er studieleder for biokemi og har været medlem af "Biopanel A" for Finlands Akademi.

Formidling

Redaktionelle hverv
Lektor B. Hove-Jensen medlem af Editorial Board af det britiske tidsskrift "Microbiology".

Lektor J. Neuhard medlem af Editorial Board for det internationale tidsskrift: "Path to Pyrimidines".

Lektor J. Hoffmeyer medlem af "The International Committee of Jakob von Uexküll Centre", Tartu University, Estland, medlem af Editorial Board ved tidsskriftet, "Cybernetics & Human Knowing" samt medlem af "H-NEXA Policy and publications Board".

Kongresser og symposier
Afdelingen har arrangeret et internationalt symposium "Nucleotides 2000" af 5 dages varighed med 115 deltagere fra 18 lande.

Afdeling for Generel Mikrobiologi

Forskningsvirksomhed
En række enkeltprojekter er blevet afsluttet i 2000. Der er derfor en løbende debat på afdelingen om muligheden for at samle en del af forskningen i større fælles projekter for bedre at udnytte de eksisterende kompetencer. Den store udfordring for afdelingen er at benytte de forskellige mærkningsteknikker til at belyse vigtige forhold i naturen og vise, hvilke organismer der i et givet øjeblik er aktive,

f.eks. ved påvisning af mRNA. De nye teknikker skal optimalt kunne bruges sammen med de klassiske metoder for påvisning af aktivitet, som afdelingens analytiske udstyr muliggør.

1. Molekylær økologi
Der er udviklet biosensorer – bakterier med markørgener – til at kvantificere antibiotika og tungmetaller i meget lave koncentrationer, så de bl.a. kan virke i komplekse miljøer som jord og sedimenter. Som noget nyt er det påvist at en streptomycet virkelig producerer og udskiller et antibiotikum i jord, hvilket er vigtigt for at vise at der kan selekteres antibiotika resistente bakterier i naturen. Samtidig er der udviklet metoder til bestemmelse af den mikrobielle diversitet i komplekse populationer som er benyttet til at vise effekten af stress-faktorer i jord (S.J. Sørensen, L.D. Rasmussen, L. Hansen, A.H. Sørensen).

2. Denitrifikation
Emissionen af lattergas fra afrikanske savanner har været temaet for en del af Danida-projektet "Fires in Tropical Ecosystems". Undersøgelserne har vist, at den mikrobielle aktivitet i de øvre jordlag påvirkes af brandene. Afbrænding har ikke nogen stor effekt på emissionen af lattergas, bl.a. fordi produktionen foregår dybere i jorden. Arbejdet har yderligere vist at beregningerne af lattergasemissionen hidtil har været overestimeret, hvilket er af betydning for atmosfærens sammensætning og vurdering af drivhuseffekt (M. Andersson, A. Kjøller, S. Struwe).

I et nyt projekt undersøges aktiviteten af denitrificerende bakteriers aktivitet i jord under forskellige forhold ved T-RFLP analyse af PCR produkter af revers transkriberet mRNA kodende for de denitrificerende bakteriers nitritreduktaser (A. Priemé).

3. Kulstof-mineralisering
Afdelingen bidrager til EU projektet: "Forest Carbon – Nitrogen Trajectories", "FORCAST", som er et forskningsprojekt med det overordnede formål at kvantificere "carbon sinks and sources" i europæiske skove. Det er et integreret projekt, hvor faktorer som "global change", "disturbance" og "management" af skovene indgår. Kvantificering af mikrobielt carbon i jordprofiler samt identifikation af enzymaktiviteten under nedbrydning vil blive udført i en lang række forskellige skove (fortrinsvis bøg og rødgran). Første prøvetagning fandt sted i foråret i to skove med chronosekvenser i det sydlige Tyskland (A. Kjøller, S. Struwe).

4. Ekstracellulære enzymer
Reguleringen af forholdet mellem de multiple former af glucoamylase ved dyrkninger i henholdsvis kemostat og batchdyrkninger er undersøgt ved at se på sammenhængen mellem aktiviteten af sure proteaser og glucoamylase og deres tilsvarende mRNA. Fordelingen af de multiple former og enzymaktiviteterne er afhængig af pH i mediet (B. Jensen).

Mikrobielle enzymaktiviteter i jord er blevet undersøgt med fluorescerende substratanaloger, og metoden er blevet videreudviklet til at påvise svampeforekomst i bygninger. En ny metode til at undersøge den mikrobiologiske belastning i varmtvandssystemer er under udvikling (M. Miller).

5. Regulering af termofili hos mikrosvampe
En metode med "heat shock" behandling, der tidligere er blevet anvendt til at fremkalde erhvervet termotolerance hos *Thermomyces lanuginosus*, giver ikke varig forøgelse af overlevelse ved den forhøjede temperatur. Det er dog muligt at dyrke svampen ved den forhøjede temperatur ved først at dyrke den ved en lavere temperatur i 20-24 timer. Undersøgelse af heat chok faktorer (HSF) og heat shock proteiner (HSP) – molekylærbiologiske faktorer der regulerer termofili i svampe er påbegyndt (B. Jensen, H. Beckmann).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
Lektor S. Struve er afdelingsleder, og leder for universitetets ph.d.-skole i Global Change, COGCI, der administreres fra afdelingen.

Lektor J. Olsen er institutleder, medlem af rektors koordineringsgruppe for bioteknologi, og medlem af Byggedirektoratets Styregruppe for Bioteknologisk Forskningscenter på Tagensvej.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet
Lektor S.J. Sørensen 3 mdr. på Maquarie University, Sydney, Australien.

Netværk
Lektor S. Sørensen deltager i et 3-årigt projekt under US Department of Energy i samarbejde med Ruttgers University, NY og DMU.

Lektor S. Struwe og A. Kjøller deltager i det 3-årige EU-projekt FORCAST.

Afdeling for Molekylær Cellebiologi

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskningsområde ligger primært inden for intracellulær signaltransduktion og kontrol af genekspression, både individuelle gener og genregulationsmekanismer generelt.

Undersøgelse af cellers funktion og samspil, herunder af de mekanismer der får celler til at fungere under forskellige betingelser, leder til forståelse af mange forhold der har indflydelse på både normale og sygelige tilstande. Sådan indsigt bunder i viden om fundamentale processer fra proteiners interaktion med atomer over translationsprocessernes dynamik til kommunikationen indeni og mellem den enkelte celle og de enkelte organer. På afdelingen gennemføres forskning der adresserer alle disse aspekter, hvilket giver en bred vidensbasis for diskussioner af resultaterne.

1. Calciumbindende proteiner i signaltransduktion ved celledeling og celledød
Med biokemiske og genetiske teknikker undersøges funktionen af især to calciumbindende proteiner, "Calmodulin" og "ALG-2". En række undersøgelser af calmodulins medvirken ved apoptose i kyllinge B-celler er netop afsluttet. Resultater herfra indikerer at calmodulin har en proapoptotisk funktion i B-cellereceptor "induceret" apoptose og en antiapoptotisk rolle i "spontan" apoptose. Arbejde med "knock-out" af det andet calmodulin gen i Cam II (-/-) bag-

grund pågår. ALG-2 er et genprodukt der er positivt involveret i apoptose signalering. I samarbejde med en canadisk forskergruppe (Mirek Cygler ved NRC i Montreal) er strukturen af ALG-2 bestemt med røntgen diffractions analyse, og en mekanisme for calciumafhængig interaktion foreslået. Derudover er strukturelle forudsætninger for ALG-2/AIP1 interaktion blevet analyseret med AIP1 mutanter i gær 2-hybrid system (M. Berchtold, S. Tarabykina, K. Jacobsen, J. Mollerup, I. Dræbye, P. Winding, C. Hansen, J. laCour).

2. Signaltransduktionsaktiviteten af et kræftgen

Ras-proteinet er et onkogen, og i Ras-proteinets onkogene form er proteinet ændret på en sådan måde at dets aktivitet ikke kan nedreguleres. Dette bidrager til at cellen fortsat deler sig.

Vi har konstrueret cellelinier der Ras-transformerer efter tilsætning af en inducer. Vi har fundet at den onkogene tilstand ikke gør cellen uafhængig af vækstfaktorer, men tillader vækst ved høj celledensitet. Vi undersøger: hvilke genprodukter der specifikt udtrykkes når Ras-onkogenet er i cellen, aktiviteter af cellecyklusregulatorer samt hvad der kan assistere Ras og resultere i vækstfaktoruafhængig celledeling. Vi har i 2000 tilendebragt vore undersøgelser over mekanismen for aktivering af normalt Ras ved at overføre generne for exchange-faktorer til gær, og har undersøgt et antal forskellige Ras-proteiner og individuelle ras-mutanter. Endvidere undersøger vi aktiviteterne af Ras-relaterede proteiner, hvorunder R-Ras' regulation af integriner er undersøgt i et samarbejde med Mark Ginsberg ved Scripps i San Diego.

Denne forskning udføres med henblik på at få større indsigt i hvorledes proteinet udfører sin normale vækstregulerende funktion, samt hvorledes væksten af en celle der er transformeret med den onkogene variant, styres (B.M. Willumsen, S. Pedersen, K.H. Nielsen, M. Hansen, L. Gredsted, A. Groth, C. Johne, A. Bagge).

3. Inducible transgener

For at undersøge regulatorer af cellecyklus og celledød er der fremstillet transgene mus som udtrykker transcriptionsfaktor E2F-1 kun i tilstedeværelse af inducer (hydroxytamoxifen). Effekten af induktion af E2F-1 i tilstedeværelse og fravær af p53 er blevet studeret (O. Karlström, K. Agger).

4. Undersøgelse af translationsprocessen i levende celler

Translationsprocessen er undersøgt i modelorganismen *E. coli.* Herunder: a) Codonspecifikke translationshastigheder af alle fire prolincodons. b) Niveauet af amioacyleret tRNA under forskellige fysiologiske forhold. c) Er elongeringsfaktor Ts nødvendig? (S. Pedersen, M.A. Sørensen).

5. Genetiske analyser

Protein/overflade genkendelse: Med anvendelse af genetisk analysemetode og et forenklet modelsystem undersøges vekselvirkning mellem proteiner og simple ikke-biologiske overflader.

Stabilitet af lambda profagen: Bakteriofagen lambda hos *E. coli* kan vokse på to måder, enten lytisk hvor den dræber bakterien under dannelse af nye fager, eller lysogen hvor den integrerer sit genom i bakteriens kromosom. I den lysogene tilstand er de fleste af fagens gener represserede. Stabiliteten af den lysogene tilstand kan ikke forklares tilfredsstillende med de nuværende modeller. Vi undersøger derfor virkningen af en række nye faktorer på stabiliteten af profagen og expressionen af lambda repressoren (K. Bæk, S. Brown).

6. Anvendelse af musemodeller til genetisk analyse af cancerudvikling

I meget tæt samarbejde med Finsenlaboratoriet, Rigshospitalet arbejder en forskergruppe med cancerinvasion og -metastasering. Der arbejdes især med betydningen af extracellular proteolyse i den invasive proces. Dette studeres i transgene musemodeller med høj forekomst af specifikke cancertyper (i bryst og prostata). Disse modeller undersøges med baggrund i mus som mangler et eller flere proteolyserelevante gener. Herved muliggøres en molekylær analyse af cancer på helorganismeniveau.

Med baggrund i kortlægning af hvilke celler i tumorerne der syntetiserer hvilke proteolytiske komponenter arbejder gruppen nu med at teste et stort antal proteolytiske mutanter. I mutanter er det observeret at metastaseringen kan være signifikant forsinket, uden at der er effekt på væksten af den primære tumor i det samme dyr (M. Johnsen, K. Almholt, T.X. Pedersen).

Faglige og administrative erhverv

Tillidshverv

Lektor B. Willumsen er afdelingsleder.

Nationalt og internationalt forskningsarbejde

Forskningsforhold i udlandet

Lektor S. Pedersen har været på et 6-ugers ophold ved Institute of Human Genetics, U. of Utah, Salt Lake City, USA.

Afdeling for Proteinkemi

Forskningsvirksomhed

"NMR-center for Strukturbiologiske Studier": Der er blevet etableret et højfelts NMR center ved afdelingen. Et 750 MHz og et 800 MHz NMR spektrometer er blevet installeret i centerrummet i "Kedelhuset" i Sølvgadekomplekset. De to spektrometre har de to højeste felter der i dag er kommercielt tilgængelige, og er to ud af et samlet antal på 85 i verden. Instrumentcentre med to så kraftige NMR spektrometre er der meget få af i verden. Det har taget fem måneder at opstille og indkøre de to spektrometre, og afprøvningen af udstyret er nu afsluttet.

NMR spektrometrene skal anvendes til en række projekter (se efterfølgende). De to spektrometre giver os en meget stor kapacitet til struktur- og funktionsbestemmelse af biologisk relevante proteiner, DNA og RNA. Der er meget stor interesse for de informationer, der kan opnås på disse felter, og vi forventer at mange fra såvel den akademiske verden som fra den bioteknologiske industri fra ind- og udland vil være interesserede i samarbejdsprojekter omkring dette enestående sæt af udstyr.

Vi planlægger i den forbindelse en række projekter, der har til formål yderligere at effektivisere og forbedre metoder til strukturbestemmmelse af især proteiner med NMR spektroskopi (F.M. Poulsen, B.B. Kragelund, P.R. Jensen, J.K. Thomsen)

1. Zink-finger proteiner i signaltransduktion og membrantransport

Gruppen arbejder med strukturel og funktionel karakterisering af de makromolekylære interaktionsmoduler, zink-fingermoduler, og deres værtsproteiner fra modelorganismen *Arabidopsis*. Bindingspecificiteten for fosfoinositid signaler er undersøgt for udvalgte zink-finger moduler fra Cys4- og FYVE-familien og in vitro GTPase substrater identificeret. Den subcellulære lokalisering, fastlagt ved benyttelse af green fluorescence protein som markør, har sammen med biokemiske undersøgelser bidraget til forståelsen af disse zink-finger proteiners rolle i membrantransport. Strukturelle determinanter for interaktionen mellem to evolutionært bevarede og udbredte plante-specifikke proteinmoduler, RING-Cys3His2Cys3- og NAC-modulet, bestemmes ved screening af et RING-modul bibliotek. Desuden undersøges proteinernes sandsynlige rolle i transkriptionel kontrol (K. Skriver, J. Albrethsen, T. laCour, K. Greve, C. O'Shea).

2. Strukturbestemmelse af frequenin

Frequenin er et 21 kDa calciumbindende protein, opbygget af modulære EF-hænder, der letter transmitterfrigørelsen i samlingen mellem neuroner. Frequenin tilhører en stor familie af neuronale signaloverførselsproteiner og dets aktivitet er reguleret via en calciuminduceret konformationelt reguleret myrestoyl "switch". Når calcium bindes (tre ækvivalenter) ekstruderes den N-terminalt covalent bundne myrestoyl fedtsyre, som dermed er i stand til at interagere, enten med den post-synaptiske membran, eller med proteiner i denne. Proteinet er på nuværende tidspunkt isotopmærket i både C og N og strukturundersøgelserne af den calciumbundne form har stået på gennem både 1999 og 2000 (B.B. Kragelund, M. Lerche).

3. Kortlægning af tidlige og sene faser i proteinfoldningen i et fire helix protein modelsystem

De processer, der omdanner en ustruktureret peptidkæde til en veldefineret funktionel tredimensional proteinstruktur, omtales ofte som proteinfoldningen. Dette er ofte en spontan aktiv dynamisk proces, hvor de interaktioner, der stabiliserer den endelige og funktionelle struktur, dannes. I vore undersøgelser af disse reaktioner har vi kortlagt de processer, der i de første faser af proteinfoldningen etablerer de specifikke hydrogenbindinger, som synes at være startskuddet til de efterfølgende processer. Parallelt med disse studier foretages tilsvarende undersøgelser af det orthologe gær-ACBP. Dette er et af de tidligste proteiner, der er kendt i ACBP gruppen og undersøgelserne har til formål at afklare om mekanismen i proteinfoldningen i de tidligste ACBP'er bibeholdes igennem udviklingen fra ACBP fra gær til ACBP fra pattedyr (F.M. Poulsen, B.B. Kragelund, J. Fonsmark, K. Teilum, J.K. Thomsen i samarbejde med Jens Knudsen Odense Universitet).

4. Struktur og funktion af receptorassocieret protein, RAP, og dets interaktion med LDL-receptor-relateret protein, LRP, undersøgt med NMR spektroskopi

Alfa-2 makroglobulinreceptoren er involveret i at fjerne inaktiverede proteaser fra cirkulationen i højere dyr. Receptoren findes på overfladen af en række celletyper og binder alfa-2 makroglobulin, der binder en række protease-inhibitor komplekser. Hele komplekset bindes til receptoren, og det område på celleoverfladen hvor receptorerne findes afsnøres ind i cellen, hvor hele protein-liganden frigives til proteaseholdige vakuoler. Et receptor-associeret protein, RAP, interagerer med mange LDLR-lignende receptorer og er en universel antagonist for mange af de protein-ligand interaktioner, der er kendt i disse systemer. Den mindste funktionelle enhed af alfa-2 makroglobulinreceptoren er CR5/6. Vi har tidligere bestemt strukturen af et domæne af RAP, og det er hensigten at kortlægge strukturen mellem dette domæne og CR5/6 og muligvis at udvide undersøgelserne til at omfatte hele RAP (F.M. Poulsen, B.B. Kragelund,G.A. Jensen, i samarbejde med Jens C. Thøgersen og Michael Etzerot, Aarhus Universitet).

5. Nervecelleadhæsionsmolekylet NCAM

Nervecelleadhæsionsmolekylet er et modulært opbygget glykoprotein, der er forankret i cellemembranen på nerveceller og muskelceller. Proteinet er et af de mest udbredte på overfladen af nerveceller, hvor det er involveret i krydsbindingen af nerveceller ved at NCAM molekyler fra hver sin celle binder til hinanden. Denne binding stimulerer neuritvækst, som er en meget vigtig funktion i forbindelse med udviklingen af nervesystemet i fostertilstanden, og som ligeledes synes at have stor betydning for indlæringsprocesser og regenerering af nerveceller.

Vi har tidligere bestemt strukturen af de tre yderste moduler hver for sig og identificeret bindingsitet for interaktionen mellem de to yderste moduler. Vi viste tidligere at de to N-terminale moduler danner en dimer og røntgenkrystallograferne i dette samarbejde har efterfølgende bestemt strukturen af denne dimer, som nu udgør et vigtigt modelsystem for de bindingsprocesser, der fører til nervecelleadhæsion.

Strukturarbejdet omkring den C-terminale del af den ekstracellulære del af NCAM pågår med henblik på identifikation af en receptor der kan formidle den molekylære signaltransduktion, som fører til neuritvækst (F.M. Poulsen, J. Bock Axelsen, T. Thormann i samarbejde med Elisabeth Bock, Proteinlaboratoriet, KU).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Professor F. Poulsen er afdelingsleder og formand for Proteinskolens ph.d.-udvalg.

Formidling

Kongresser og symposier

Professor F. Poulsen forestod arrangeringen af instituttets internationale symposium i anledning af fakultetets 150-års jubilæum.

Genetisk Afdeling

Forskningsvirksomhed

Afdelingens forskning fokuserer på genetisk styrede reguleringsprocesser i eukaryotiske modelorganismer. Emnerne spænder fra enkelte trin i det biokemiske stofskifte til specifikke celle/celle-interaktioner, signaltransduktion og differentiering.

1. Reguleringsprocesser i spaltegær

1.1. Kønsdifferentiering og cellecyklus
De molekylære mekanismer, der styrer kønsprocesserne i spaltegæren *Schizosaccharomyces pombe*, udforskes med genetiske og cellebiologiske metoder. Tilsammen udgør zygotedannelse og meiose et nøje reguleret differentieringssystem. I den indledende fase medvirker peptidhormon-lignende kønsferomoner og en dertil passende signalprocesseringskaskade. Inden for denne problemkreds arbejdes med feromon-påvirket genekspression og de pågældende genprodukters interaktioner og lokalisering.

Vi har vist, at den differentierings-fremmende Ste11-transskriptionsfaktor kun udtrykkes i G1-fasen, hvorefter dette protein fosforyleres og hurtigt elimineres gennem det ubiquitin-afhængige proteolysesystem. To F-box proteiner er nødvendige for dette. Det af os klonede formin-protein Fus1 deltager i zygotedannelsen, og vi har identificeret 4 nye proteiner, som interagerer med forskellige Fus1-domæner. Med hensyn til de to vigtigste transskripter for meioseprogrammet har vi nu observeret, at mRNA-stabiliteten også spiller ind, idet det ene af dem, mat1-Pm transskriptet, bliver betydeligt stabiliseret i nærvær af det andet, mat1-Mm, som også selv bliver stabiliseret under sult (O. Nielsen, R. Egel, F. Fierro, R. Slaaby, F. Bidard-Michelot, I.S. Nielsen).

1.2. Kromatin-silencing og parringstypeskift
Med "silencing" betegnes det fænomen, at visse områder i genomet ved hjælp af særlige proteiner bliver gjort utilgængelige for cellens normale genekspressionssystemer. Sådanne områder findes i spaltegær nær centromererne og telomererne, samt omkring de såkaldte tavse parringstypekassetter. Vi har tidligere karakteriseret adskillige af de heri involverede genprodukter, og vi finder fortsat nye komponenter, dels ved målrettede screeningsmetoder og dels ved at granske det næsten fuldstændige genomsekventeringsprogram (G. Thon, I.S. Nielsen).

1.3. DNA-reparation og "checkpoint-kontrol"
Endvidere undersøges et særligt overvågningssystem for DNA'et. Vi har vist, at proteinkinasen Mik1 aktiveres under DNA-replikationen, således at den ved at inaktivere Cdc2 kinasen forhindrer mitose, før S-fasen er tilendebragt (O. Nielsen, P.U. Christensen; i samarbejde med A.M. Carr, Brighton, UK).

2. Gærgenetik (Saccharomyces)

2.1. Homolog og homoeolog rekombination
De molekylære mekanismer bag DNA-rekombination undersøges i et modelsystem, der bygger på artsfremmede kromosomer fra bryggerigær (*S. carlsbergensis*) indført i almindelig laboratoriegær (*S. cerevisiae*). *rds1* mutationen, der tillader rekombination mellem de artsfremmede kromosomer, er muteret i *EST2* genet. *EST2* koder for den katalytiske subunit af telomerasekomplekset (T. Nilsson-Tillgren).

2.2. Genomstruktur
Ved "single chromosome transfer" er individuelle kromosomer overført fra den åbenbart allopolyploide *S. carlsbergensis* til *S. cerevisiae*, og denne metode bruges nu for *S. monacensis* og *S. bayanus*. Ved mosaikstrukturanalyse og DNA-sekventering i visse sammensatte kromosomer søges de faktorer belyst, der har haft betydning for den genetiske isolation mellem de involverede arter. Vi har opdaget en minisatellit, hvad der ikke tidligere er beskrevet i gær, og nu kortlægges alle mini- og mikrosatelliter i den publicerede S. cerevisiae sekvens (T.H. Andersen og T. Nilsson-Tillgren i samarbejde med Carlsberg Forskningscenter).

2.3. Transskriptionel regulering
Vi fokuserer på de molekylære kommunikationsmekanismer, der i forbindelse med eksterne signaler regulerer genekspressionen hos højere organismer. Målet er at forstå, hvordan signaltransduktionen kan påvirke enkelte transskriptionsfaktorers aktivitet og arvematerialets kromatinstruktur.

Vi har etableret et genetisk veldefineret modelsystem i *S. cerevisiae* for en stor familie af transskriptionsfaktorer, der alle ændrer aktivitet ved tilstedeværelsen af små signalmolekyler. Ved aktivering af transskription sker der en reguleret samling af forskellige multiproteinkomplekser på DNA, og visse transskriptionsfaktorer interagerer også med multiproteinkomplekser, der medfører ændringer i kromatinstrukturen. Vi undersøger proteinkomplekserne RSC og NHP1/2, som medvirker ved denne aktiverings-afhængige ændring i kromatinstrukturen. De to kompleksers rolle i reguleringen af gærs globale ekspression bliver også analyseret (S. Holmberg, J. Moreira, C. Samuelsen, L. Düring-Olsen).

3. Genregulering i Drosophila

3.1. Embryonaludvikling
Signaltransduktion under differentieringen af *Drosophila melanogaster* embryonet undersøges vha. en række gener og deres funktioner i forbindelse med etableringen af cellernes forskellige identitet langs den dorsoventrale akse. Heri deltager mindst tre proteaser i en ensrettet kløvningskaskade, et hormonlignende ligand-peptid og en receptor for dette. De pågældende gener er Gastrulation-defective, Snake og Easter (proteaser), samt Spaetzle (ligand) og Toll (receptor af non-RTK type). Vore undersøgelser koncentreres på ligand/receptor-systemet, herunder at bestemme strukturen af Spaetzle liganden ved NMR. Denne signaltransduktionsvej er for nylig påvist i vertebrater, og den minder meget om immunrespons og cancerbiologiske processer i pattedyr. Lokalt varierende mønstre af specifikt regulerede proteaseaktiviteter synes også at spille en rolle andre steder under embryonaludviklingen. Således er vi på sporet af en ny protease på de nydannede polceller. Desuden studeres Torso/Toll-fusionsproteiner, idet Torso er en receptor-tyrosinkinase med styringsfunktioner i bagenden af embryonet (R. DeLotto, M. Dissing, B. Voldborg).

3.2. 7TM-receptorer
Der studeres tre forskellige 7TM-receptorer i transgene fluer for at klarlægge deres fysiologiske rolle. De pågældende gener blev fundet ved PCR-screening p.g.a. deres homologi til vertebrate hormonreceptorer (L. Søndergaard, B. Voldborg; C.J.P. Grimmelikhuijzen, F. Hauser, G. Nørgaard, Zool.Inst.).

3.3. Deoxynukleotid-stofskifte
To gener for hhv. en nukleosid- og en nukleotid-fosfokinase er blevet klonet og sekventeret. Undersøgelserne fortsættes på cDNA og proteinniveau. Tillige klones nu tilsvarende gener fra andre insekter (L. Søndergaard, B. Munch-Petersen, RUC og J. Piskur, DTU).

3.4. Pyrimidin-metabolisme
En ny mutation, som sammen med "suppressor of black" mutationen i carbamylfosfat syntetase II genet virker letal, er blevet lokaliseret til spidsen af X-kromosomet. Mutationen medfører sterilitet, dog kun i hunnerne (E. Bahn, Z. Gojkovic, J. Piskur, DTU).

3.5. Heterolog ekspression
Adskillige gener for humane MHC II molekyler er transfekteret ind i permanente Drosophila cellelinier, og genprodukterne foreligger i membranbunden form eller eksporteret til mediet. Dette ekspressionssystem har vist sig at være langt mere effektivt end tilsvarende mammale cellekulturer, da MHC molekylerne fra det heterologe system ikke er "loadede" med endogene peptider (L. Søndergaard, L. Fugger, Skejby Sygehus; L. Madsen, H. Jacobsen, Rigshospitalet; B.E. Hansen, Farmaceutisk Højskole).

4. Beta-ketoacyl syntase enzymer i planter og bakterier
Beta-ketoacyl-syntase (KAS) enzymer skaber nye kulstof-kulstof bindinger ved en tre-trins reaktion. Substratspecificiteter hos disse enzymer er nøglen til syntesen af de mange forskellige fedtsyrer og antibiotika i naturen. Vort mål er at afsløre, hvordan den tredimensionelle KAS struktur bestemmer substrat-specificiteten med hårfine forskelle i den katalytiske aktivitet i denne enzym-familie. Ved hjælp af *in vitro* mutagenese og krystallografi af rekombinante *E. coli* KAS I og KAS II enzymer har vi udviklet en detaljeret model for den katalytiske mekanisme af KAS I. Parallelle biokemiske analyser af delreaktionerne har afsløret en hidtil ukendt mekanisme for finregulering af fedtsyresyntesen ved acyl-bærer proteinet. Den grundlæggende viden, som opnås ved disse studier, vil blive til nytte for bioteknologer, som ønsker at producere nye fedtsyrer og antibiotika. Desuden har vi etableret en differentiel display teknik til at isolere plantestrukturgener og regulatorgener for KAS enzymer, som er involveret i syntesen af de meget lange kulstofkæder i planternes "regnfrakke" (P. v. Wettstein-Knowles, K.A. McGuire; J.G. Olsen, Kem.Inst. KU).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv
Lektor E. Bahn, formand for fakultetets Internationale Udvalg, medlem af Rektors Internationale Udvalg.

Lektor S. Holmberg, afdelingsleder.

Lektor O. Nielsen medlem af: fakultetets rekrutteringsudvalg, fakultetets formidlingsudvalg, Rektors koordineringsgruppe for bioetik og bioret.

Lektor T. Nilsson-Tillgren, medlem af rektors Koordineringsudvalg for Bioteknologisk Forskeruddannelse, koordinator for The Biotechnology Track ved The Øresund Summer University 2001.

Lektor L. Søndergaard, formand for DM's Universitetslærerafdeling, AC fællestillidsrep. ved KU, fællestillidsrep. ved NatFak, medlem af HSU, medlem af NatFakSU.

Nationalt og internationalt samarbejde

Gæsteforsker
Francisco Fierro Fierro, fra Léon Universitet, Spanien i 6 måneder.

Plantefysiologisk Afdeling

Forskningsvirksomhed
Afdelingens forskning er centreret om plantemolekylærbiologi og -fysiologi på individ- og celleniveau.

1. Molekylærgenetik på Arabidopsis
En forskergruppe anvender modelplanten *Arabidopsis* (gåsemad) til molekylære og genetiske undersøgelser. Disse omfatter et "transposon tagging" system til at isolere udviklingsmutanter og de tilsvarende mærkede gener. Arbejdet koncentrerer sig i øjeblikket om "knock-outs" af et glycolipid transfer-lignende protein, involveret i celledød, og om to MAP-kinaser. For eksempel har vi vist, at inaktivering af MAP-kinase 4 resulterede i *mpk4* mutanten, som udviser konstitutiv systemisk erhvervet modstand (SAR, Systemic Acquired Resistance), forhøjet niveau af salicylsyre (SA), forøget modstand mod virulente patogener, og konstitutiv patogeneserelateret gen ekspression som kan vises ved "northern"- og microarray hybridisering. MPK4 kinase aktivitet kræves for at undertrykke SAR. Analyse af *mpk4*-mutanten, som udtrykker SA hydroxylasen NahG, og af *mpk4/npr1* dobbeltmutanter tydede på, at SAR ekspression hos *mpk4* afhænger af et forhøjet SA niveau, men er uafhængig af NPR1. Induktion af generne *PDF1.2* og *THI2.1* med jasmonat (JA) var blokeret hos *mpk4*, som udtrykte NahG, hvilket tyder på, at MPK4 kræves til ekspression af gener, som reagerer på JA.

Der arbejdes også med fusionsgenetiske screeningsanalyser af mutagenbehandlede planter, som udtrykker reportergener for E.coli GUS og ildflue LUC under kontrol af hormonpåvirkelige promotorer. Målet for dette arbejde er at identificere, kortlægge og klone nye trans-virkende regulatoriske gener, som formidler hormonale reaktioner. For eksempel blev en screening udført med reportergenerne under kontrol af GASA1 promotoren, der er følsom for gibberellin (GA).

Genetisk analyse viste, at tre mutanter som overudtrykte begge reportergener og endogent GASA1 var forårsaget af recessive (goe1&2, for GASA over-expressed) og semidominante (goe3) mutationer ved forskellige loci. Disse mutanter har en ændret følsomhed for GA og GA biosyntese hæmmeren paclobutrazol og en ændret ekspression af adskillige gener med tilknytning til GA signalering.

En anden screening fokuserede på reguleringen af promotoren for GA20 oxidasen, som *Arabidopsis GA5* koder for, og som katalyserer syntesen af aktive gibberelliner. GA5 er et regulatorisk trin i GA biosyntesen, idet *GA5* mRNA niveauet er negativt reguleret af bioaktive GA produkter. En sammenkobling af GA5 promotoren og ildflue luciferase reporteren (*GA5*-LUC) vistes at være reguleret på lignende måde, hvilket tyder på, at GA tilbagekobling sker på *GA5* transkriptionsniveauet. Pålideligheden af GA5-LUC reporteren tillod en fusionsgenetisk screening for at identificere mutanter, som var ændret i transgen ekspression. Disse bioimaging screeninger identificerede to typer af recessive mutanter med forøget LUC aktivitet og tilsyneladende GA relaterede vækstfænotyper, en dværg (lue1) og to sent blomstrende (fpa1-3 og fpa1-4) mutanter. Afkommet fra mutanterne udviste ændrede niveauer af LUC og af endogen GA5 og andre GA regulerede mRNA'er. Kortlægning og komplementationsanalyser viste, at de sent blomstrende mutanter er paraleller til fpa1. Dette underbygger genetisk en sammenhæng mellem den autonome og den GA afhængige blomstringsinduktion.

Andre projekter omfatter udviklingen af et inducerbart ekspressionssystem for planter. Dette indebar konstruktion og afprøvning af et Cre-*lox*P rekombinationsvektor system, kaldet pCrox, til brug i transgene planter. I dette system forårsager behandlingen af *Arabidopsis* under inducerende betingelser en udskæring af et DNA fragment mellem promotoren og det gen som skal udtrykkes. Det system, som her er udviklet, bruger et varmechok inducerbart Cre-protein til at udskære et DNA fragment flankeret af *lox* sites, hvorved der skabes et konstitutivt GUS reportergen under kontrol af CaMV 35S promotoren. Varmechok forårsaget udskæring af dette fragment i flere uafhængige linier resulterede i forskellige grader af rekombinationsforårsaget GUS aktivering. Det blev vist, at induktion var mulig ved stort set alle stadier i planternes udvikling. Dette enkeltvektorsystem omgår behovet for de genetiske krydsninger, som kræves af andre, dobbelte, rekombinase vektorsystemer. PCrox systemet kan vise sig særligt nyttigt i tilfælde, hvor transgen overekspression eller underekspression ved antisense ellers ville påvirke levedygtigheden af kim, frø eller kimplanter (J. Mundy, O. Mattsson, A. Bøgh Jensen, D. Raventos, T. Hoff, T. Bouquin, R. Foster, L. Østergaard, M. Petersen, H. Næsted, T. Engelsted, C. Meier, G. Frandsen).

2. Kutikulaens rolle ved optagelse af kuldioxid (CO_2) hos vandplanter

CO_2 optagelsen sker ved diffusion fra vandfasen til kloroplasterne i bladene, og disses kutikula er en væsentlig barriere under denne diffusion. Der er ingen sammenhæng mellem kutikulamodstanden i luftblade og i vandblade hos forskellige amfibiske planter og heller ikke mellem modstand og tykkelse hos luftbladene (H. Frost-Christensen).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Professor John Mundy er afdelingsleder, bestyrelsesmedlem i International Society of Plant Molecular Biology og bestyrelsesmedlem i European Plant Science Organization.

Formidling

Redaktionelle hverv

Lektor Ole Mattsson er fagredaktør ved Nordic Journal of Botany.

Institutleder Jørgen Olsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	41,6	27,0
STIP	8,7	5,4
TAP	44,2	7,0
TOTAL	94,5	39,4

VIP Internt financieret

Aalbæk, Thomas; forskningsass.
Bahn, Erik; lektor.
Berchtold, Martin Werner; professor.
Brown, Stanley Edward; lektor.
Christiansen, Jan; lektor.
Dandanell, Gert; lektor.
De Lotto, Robert; lektor.
Egel, Richard; professor.
Floto, Franz; lektor.
Frost-Christensen, Henning; lektor.
Garrett, Roger Antony; professor.
Hoffmeyer, Jesper Normann; lektor.
Holmberg, Steen; lektor.
Hove-Jensen, Bjarne; lektor.
Jensen, Anders Bøgh; adjunkt.
Jensen, Bo; lektor.
Jensen, Kaj Frank; lektor.
Johnsen, Morten; lektor.
Karlstrøm, Hans Olof; lektor.
Kjøller, Annelise Helene; lektor.
Kragelund, Birthe Brandt; forskningsadj.
Mattsson, Jens Ole; lektor.
Mundy, John Williams; professor.
Mygind, Bente Vibeke; lektor.
Neuhard, Jan Mikael; lektor.
Nielsen, Olaf Henning; lektor.
Nilsson-Tillgren, Nils Torsten; lektor.
Nygaard, Per; lektor.
Olsen, Jørgen; lektor.
Pedersen, Steen; lektor.
Poulsen, Flemming Martin; professor.
Rasmussen, Thomas Egebjerg; forskningsadj.
Reeh, Solvejg Vibeke; lektor.
Skriver, Karen; lektor.
Struwe, Sten; lektor.
Søndergaard, Leif; lektor.
Sørensen, Michael Askvad; lektor.
Sørensen, Søren Johannes; lektor.
Tarabykina, Svetlana; forskningsadj.
Thomsen, Allan Randrup; lektor.
Thon, Genevieve Josette Madeleine; forskningsadj.
Vester, Birte; lektor.
von Wettstein, Penelope Margaret; lektor.
Willumsen, Berthe Marie; lektor.
Ødum, Niels Feentved; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Aamand, Susanne Havn; forskningsadj.
Afonso Moreira, Jose Manuel; forskningsadj.
Andreasson, Erik Magnus; forskningsadj.
Bjornberg, Olof Karl Ingemar; forskningsadj.
Bouquin, Thomas Christian Noel; forskningsadj.
Bravo Munoz, Tanja La Cour; forskningsass.
Brodersen, Anders Peter; forskningsass.
Caterer, Nigel Robert; forskningsass.
Christensen, Mikkel Bjerregaard; forskningsass.
Dræby, Ingrid; forskningsass.
Fierro Fierro, Francisco; forskningsadj.
Foster, Randy Allan; forskningsadj.
Gredsted, Lars; forskningsass.
Hansen, Lars Hestbjerg; forskningsadj.
Jacobsen, Kivin Dahl; forskningsadj.
Jensen, Gitte Alstrup; forskningsass.
Jensen, Niels Kristian Aagaard; forskningsprof.
Jensen, Pernille Rose; forskningsass.
Jensen, Peter Holme; forskningsass.
Jensen, Rikke Louise Bolding; forskningsass.

Kristjánsdóttir, Sigrídur; forskningsass.
Lerche, Mathilde Hauge; forskningsass.
Long, Katherine Sarah; forskningsadj.
Matthiessen, Mads Andreas Wichmann; forskningsass.
Mcguire, Kirsten Arnvig; forskningsadj.
Miller, Morten; forskningsadj.
Mitchelmore, Catherine Efua; forskningsadj.
Mollerup, Jens; forskningsass.
Müller, Anne Kirstine; forskningsass.
Nielsen, Jacob; forskningsadj.
Ottosen, Mette Brimheim; forskningsass.
Prieme, Anders; forskningslektor.
Ramirez, Martha Theresa; forskningsadj.
Rasmussen, Lasse Dam; forskningsass.
Raventos Segura, Dorotea; forskningsadj.
She, Qunxin; forskningsadj.
Slaaby, Rita; forskningsadj.
Sørensen, Anders Morten Hay; forskningsadj.
Thomsen, Jens Kaalby; forskningsass.
Østergaard, Lars; forskningsadj.

Stip. Internt finansieret
Abelskov, Anne Katrine; ph.d.-studerende.
Andersen, Heidi Beckmann; ph.d.-studerende.
Andersen, Thomas Hvid; ph.d.-studerende.
Dissing, Marianne Charlotte; ph.d.-studerende.
Düring-Olsen, Louis; ph.d.-studerende.
Frandsen, Gitte Inselmann; ph.d.-studerende.
Gojkovic, Pernille Winding; ph.d.-studerende.
Krath, Britta Naimi; ph.d.-studerende.
Nielsen, Inga Sig; ph.d.-studerende.
Petersen, Morten; ph.d.-studerende.
Samuelsen, Camilla Ottendahl; ph.d.-studerende.
Sørensen, Palle Gravgaard; ph.d.-studerende.
Teilum, Kaare; ph.d.-studerende.

Stip. Eksternt finansieret
Andersson, Michael; ph.d.-studerende.
Hansen, Malene; ph.d.-studerende.
Harlow, Lene Schantz; ph.d.-studerende.
Poulsen, Susan Medom; ph.d.-studerende.
Thormann, Thorsten; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger

Abelskov, Anne Katrine: The Substrate Binding Site of Horseradish Peroxidase.
Andersson, Michael: Effects of Fire on Soil Microbiological Processes and Emissions of Nitrous Oxide in African Savannahs.
Busch, Morten: Purfication, partial sequence determination and characterization of a a-(1-4)-Glucan-O-methyltransferase from Mycobacterium smegmatis.
Derkx, Patrick Maria Franciscus: Improving protein secretion in Aspergillus by the overexpression of foldase.
Frandsen, Gitte Inselmann: Studie of Aldehyde oxidases and the novel oil body associated protein caleosin in plants.
Giha, Hayder Ahmed: Antigenic variation in plasmodium falciparum malaria: Studies from an area of seasonal and unstable transmission.
Gojkovic, Zoran: Degradation of pyrimidines in yeast Saccharomyces kluyveri. Genetic and molecular characterization of a novel fungal catabolic pathway.
Grell, Morten Nedergaard: Genes involved in the early development of a biotrophic, plant pathogenic fungus.
Hansen, Lars Hestbjerg: Construction and use of whole-cell biosensors sensitive to tetracyclines and mercury.
Hoffmann, Lise Camilla: The defective sporulation of lager brewing yeast.
Holmberg, Christian Henrik: From G1 to S phase with E2F-1, TAPII250, and Skp2.
Holst, Patricia Ann: Interaction of Insulin and Insulin Analogues with the Insulin Receptor: Relationship between structure, binding kinetics and biological function.
Jensen, Peter Holme: Sticky brain parts. The Neural Cell Adhesion Molecule.
Jensen, Rikke Louise Bolding: Zinc Finger Proteins in Arabidopsis thaliana.
Krüger, Malene Kappen: The expression level from a messenger RNA in E.coli can be modulated by the peptide chain elongation rate in the beginning of the coding sequence.
Larsen, Lise: Degradation of herbicides in groundwater under different redox conditions.
Lerche, Mathilde Hauge: Residual dipolar couplings – a new tool in solution state NMR.
Nielsen, Klaus Hvid: Mammalian Exchange Factors for Ras – Investigation of their properties in Saccharomyces cerevisiae.
Nielsen, Ulrik Bjerl: Antibody Targeted Breast Cancer Therapy.
Plesner, Annette: Autoimmune Aspects of Type I Diabetes.
Qian, Zhang: Activation of the IL-2R/JAK/STAT signal transduction pathway in the malignant T-cell lymphomas.
Schlein, Morten: Spectroscopic Signatures of Protein-Ligand Interactions with Application to the Insulin and Insulin Receptor Systems.
Storgaard, Morten: Conditional Expression Systems for Plants.

Fondsbevillinger

Afdeling for Biologisk Kemi

Alfred Benzon's Fond
– Fellowship, Kathrine S. Long (Roger A. Garrett) kr. 440.233.

Carlsbergfondet
– Enzym-konference: Enzymes of Nucleotide Metabolism. Structures, Catalysis and Drugs (Kaj Frank Jensen) kr. 40.000.
– Undersøgelser af reaktionsmekanismer for tre forskellige dihydroorotat dehydrogenaser, som repræsenterer et hierarki af kompleksitet i opbygning og funktion. (Kaj Frank Jensen) kr. 392.367.

Daloon Fonden
– Scholarship (Xu Peng) kr. 54.000.

EU
– The European Wolbachia project: Towards Novel Biotechnological approaches for control of Arthopod Pests and Modification of Beneficial Arthropod species by endosymbiotic bacteria (Roger A. Garrett) kr. 3.680.757.

Erhvervsfremme Styrelsen
– Center for Extremofile Mikroorganismer og Enzymer (Roger A. Garrett) kr. 4.400.000.

Forskningsstyrelsen/Kostbart udstyr
– Microbial Genome Sequencin, DNA sekvenator (Roger A. Garrett) kr. 3.110.000.

Kræftens Bekæmpelse
– Anvendelse af en ny familie af onkofokale RNA bindende proteiner som markører i cancer diagnostik. (Jan Christiansen) kr. 428.000.

Novo
– Genom Sekventering af hypertermofile Archaea Pyrococcus furiosus og Sulfolobus solfactaricus (Roger A. Garrett) kr. 100.000.

Novo Nordisk Fonden
– Antibiotika resistens og ribosomer (Birte Vester) kr. 40.000.
– Identifikation af lokaliserede RNA molekyler (Jan Christiansen) kr. 57.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Ribosome-targeting antibiotics: Mechanisms of interaction and resistance (Birte Vester) kr. 500.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Aflastning som rådsmedlem (Roger A. Garrett) kr. 101.545.
– Biologisk pyrophosphorylering: Struktur og funkton, biodiversitet og organellokalisering af phosphoribosylpyrophosphat syntase (Bjarne Hove-Jensen) kr. 270.000.
– DNA sekventering af Wolbachia genomer (Roger A. Garrett) kr. 180.000.
– Nukleosid Transportsystemer og nukleosid katabolisme i Escherichia coli og Salmonella typhimurium (Gert Dandanell) kr. 60.000.
– Postgenom analyser af sulfolobus solfataricus og "low-pass" genomsekventering af archaeonen Acidianus brierleyi og bakterien Wolbachia. (Roger A. Garrett) kr. 780.000.

Statens Teknisk Videnskabelige Forskningsråd
– Commercial Exploitation of Hyperthermophilic Archaea by Combinatorial Approaches of Genomics, Genetics and Biochemistry (Qunxin She) kr. 1.257.600.

Afdeling for Proteinkemi

Forskningsstyrelsen/National satsning på Biotekn.
– Structure and function of biological macromolecules (Flemming M. Poulsen) kr. 1.800.000.

The John and Birthe Meyer Foundation
– Grundlæggende studier af Proteiners Funktion og Struktur ved hjælp af NMR Spektroskopi (Flemming M. Poulsen) kr. 61.108.

The Plasmid Foundation
– Støtte til 8 gæsteforskere deltagelse i et to dages seminar om den strukturelle biologis rolle i cellebiologien og genetikken (Flemming M. Poulsen) kr. 35.000.

Afdeling for Generel Mikrobiologi

Danida
– Fires in Tropical Ecosystems (Kjøller/Struwe) kr. 32.957.

EU
– Forest Carbon – Nitrogen Trajectories (Sten Struwe) kr. 1.069.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Bacterial Diversity – the next step (Anders Priemé) kr. 1.994.898.
– Fluoremetry Applied to Microbial Ecology (Søren Sørensen) kr. 960.000.
– Introduktion af microarray teknologi i mikrobiel økologi (Anders Priemé) kr. 120.000.
– Økosystemers stabilitet og sårbarhed (Sten Struwe) kr. 45.600.

U.S. Dept of Energy, Rutgers State University
– Molecular and Microcosm Analysis of the Potential for Gene Transfer in Radionuclei and Metal Contaminated Subsurface Environments (Søren Sørensen) kr. 1.845.134.

Afdeling for Molekylær Cellebiologi

Dagmar Marshalls Fond
– Naturlige og kunstige bindingspartnere til ALG2 (Ingrid Dræby) kr. 40.000.

Direktør Ib Henriksens Fond
– Lønmidler til Lars Gredsted (Berthe Marie Willumsen) kr. 30.000.

Else og Mogens Wedell-Wedellsborgsfond
– (Ingrid Dræby) kr. 25.000.

Fabrikant Einar Willumsens Mindelagat
– Forskningsprojekt om apoptose (Ingrid Dræby) kr. 55.000.

Hørslev-Fonden
– Struktur og funktion af ALG-2, et gen, som er involveret i apoptose (Martin Berchtold) kr. 211.000.

Lundbeckfonden
– Struktur og funktion af ALG-2, et gen, som er involveret i apoptose (Martin W. Berchtold) kr. 600.000.
– Udvikling af nye behandlingsparadigmer for alzheimers sygdom ved benyttelse af transgene dyremodeller og karakterisering af sygdomsrelaterede gener (Niels A. Jensen) kr. 1.290.691.

Novo Nordisk Fonden
– Evaluation of an apoptosis therapy for the control of myelin destruction and neurological disturbances in transgenic mice with demyelinating disease. (Niels A. Jensen) kr. 45.000.
– Identification of novel Alzheimer's disease associated genes. (Cathy Mitchelmore) kr. 50.000.
– Establishment of a transgenic mouse model of Alzheimer's disease (Niels A. Jensen) kr. 65.000.
– Yeast 2-hybrid screen (Cathy Mitchelmore) kr. 50.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Physics of protein function: A transdiciplinary study (Stanley Brown) kr. 60.000.

Wedell-Wedellsborgs Fond
– Ras-proteinets membran-association (Berthe Marie Willumsen) kr. 75.000.

Plantefysiologisk Afdeling

EU
– Exon Trapping insert Consortium (John Mundy) kr. 2.234.000.

Forskningsrådet/Biotekm.
– Signalling Molecules and Pathways in Plant Growth Processes (John Mundy) kr. 162.000.

Forskningsstyrelsen
– MAP kinase control of plant disease and stress responses (John Mundy) kr. 467.758.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
– Development of high quality ryegrass (John Mundy) kr. 98.000.
– Udvikling af fremtidens kulturplanter molekylære teknikker til at bibeholde frøproduktion i raps under forbigående tørke (John Mundy) kr. 144.000.

Societé Tepral (Brasseries Kronenbourg)
– Konsulentkontrakt med fransk bioteknologisk selskab (John Mundy) kr. 62.712.

Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd
– Control of seed dispersal in Arabidopsis (Lars Østergård) kr. 499.200.
– Production of Diagnostic and Therapeutical Antibodies in Plant (Thomas Bouquin) kr. 868.698.
– Running costs for Plant Molecular Biology at the University of Copenhagen (John Mundy) kr. 355.869.

Genetisk Afdeling

Carlsbergfondet
– Løn til Jose Moreira. Afsluttende undersøgelse af interagerende proteinkomponenter fra henholdsvis gær og menneskelige celler. (Steen Holmberg) kr. 379.266.

Direktør Ib Henriksens Fond
– Gæsteforsker F. Bidard- Michelot (Olaf Nielsen) kr. 20.000.
– Projektstøtte – til dækning af løn til Louis Düring-Olsen samt til indkøb af materialer. (Steen Holmberg) kr. 25.000.

Nordisk Forskerakademi
– Control of cell cycle in fission yeast (Olaf Nielsen) kr. 5.995.

Novo Nordisk Fonden
– Identification of *in vivo* targets for mammalian transactivitation domains. A specific role for chromatin remodeling factors in transcriptional activation. (Steen Holmberg) kr. 60.000.
– Variabel DNA strukturer associeret med pricon kode (Torsten Nilsson-Tillgren) kr. 80.000.

Signe og Peter Gregersens Mindefond
– Ophold München: Undersøgelse af kromatinstrukturens indflydelse på regulering af transskription. (Louis Düring-Olsen) kr. 40.500.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Activation and regulation of a protease cascade directing the ventralizing signal (Robert Delotto) kr. 736.000.
– Apparatur til projektet: Chromatin structure and transriptional activation. Mechanism of nucleosome remodeling. (Steen Holmberg) kr. 156.000.
– Apparaturkøb til projektet: Fission yeast as a model system for studying the mechanism by which the replication checkpoint controls protein stability. (Olaf Nielsen) kr. 480.000.
– Charaterization of te YAP3 gene product from Sacch (Vicki Olsen) kr. 9.274.
– Genetiske og proteinkemiske undersøgelser af deoxy (Leif Søndergaard) kr. 500.000.

The Plasmid Foundation
– Forskningsophold i Paris (Richard Egel) kr. 15.000.

Publikationer

Molekylærbiologisk Institut

Andersen T.H., Hoffmann L., Grifone R., Nilsson-Tillgren N.T., Kielland-Brandt M.C.: Brewing yeast genetics. i: EBC Monograph 28 s. 140-147, Fachverlag Hans Carl, Nürnberg 2000.

Bahn E.: Genloven. i Brøndums Danske Lov s. 329-330, M.T. Derno, I.C. Hermann, P. Poulsen, J. Ryberg, I. Tandgaard (eds), Brøndum, København 2000.

Charlebois R.L., Singh R.K., Chan-Weiher C.C-Y., Allard G., Chow C., Confalonieri F., Curtis B., Duguet M., Erauso G., Faguy D., Gaasterland T., Garrett R.A., Gordon P., Jeffries A.C., Kozera C., Kushwaha N., Lafleur E., Medina N., Peng X., Penny S.L., She Q., St. Jean A., van der Oost O.J., Young F., Zivanovic Y., Doolittle W.F., Ragan M.A., Sensen C.W.: Gene content and organization of a 281-kbp contig from the genome of the extremely thermophilic archaeon, *Sulfolobus solfataricus* P2. Genome 43, s. 116-136, 2000.

Christensen P.U., Bentley N.J., Martinho R.G., Nielsen O., Carr A.M.: Mik1 levels accumulate in S phase and may mediate an intrinsic link between S phase and mitosis. PNAS 97 (6), s. 2579-2584, 2000.

Cotrufo M.F., Miller M., Zeller B.: Litter decomposition. i: Carbon and nitrogen cycling in European forest ecosystems. Ecological Studies 142 s. 276-293, E.-D. Schulze, Springer, Berlin 2000.

DeLotto Y., Smith C.L., Delotto R.: Multiple isoforms of the NGF-like Spätzle protein are encoded by alternatively spliced maternal mRNAs in the precellular blastoderm *Drosophila* embryo. 2000.

Douthwaite S., Vester B.: Macrolide resistance conferred by alterations in the ribosome target site. i: The ribosome: Structure, function, antibiotics, and cellular interactions s. 431-439, R.A. Garrett, S.R. Douthwaite, A. Liljas, A.T. Matheson, P.B. Moore, H.F. Noller, ASM Press, Washington DC 2000.

Egel R.: Fission yeast on the brink of meiosis. BioEssays 22 (9), s. 854-860, 2000.

Egel R.: How 'homology' entered genetics. Trends in Genetics 16 (10), s. 437-438, 2000.

Eriksen K.K., Hauser F., Schiøtt M., Pedersen K-M., Søndergaard L., Grimmelikhuijzen C.: Molecular cloning, genomic organization, developmental regulation, and a knock-out mutant of a novel Leu-rich repeats-containing G protein-coupled receptor (DLGR-2) from *Drosophila melanogaster*. Genome Research 10, s. 924-938, 2000.

Eriksen T.A., Kadziola A., Bentsen A-K.K., Harlow K.W., Larsen S.: Structural basis for the function of *Bacillus subtilis* phosphoribosyl-pyrophosphate synthetase. nature structural biology 7, s. 303-308, 2000.

Foltmann B.: Det ufattelige liv. 384 s. Gyldendal, København 2000.

Foltmann B.: Korte træk af proteinkemiens historie. i: Proteiner – oprensning og karakterisering s. 13-18, V. Kielberg & L. Rasmussen (red.), Gads Forlag, København 2000.

Foltmann B.: Kaj Ulrik Linderstrøm-Lang. BioZoom 4, s. 41-45, 2000.

Garrett R.A.: The ribosome: Structure, function, antibiotics, and cellular interactions. 1 s. ASM Press, Washington DC 2000.

Griffiths B.S., Ritz K., Bardgett R.D., Cook R., Christensen S., Ekelund F., Sørensen S.J., Bååth E., Bloem J., de Ruiter P.C., Dolfing J., Nicolardot B.: Ecosystem response of pasture soil communities to fumigation-induced microbial diversity reductions: an examination of the biodiversity-ecosystem function relationship. Oikos 90, s. 279-294, 2000.

Hansen L.H., Sørensen S.J.: Detection and quantification of tetracyclines by whole cell biosensors. FEMS Microbiology Letters 190, s. 273-278, 2000.

Hansen L.H., Sørensen S.J.: Versatile biosensor vectors for detection and quantification of mercury. FEMS Microbiology Letters 193, s. 123-127, 2000.

Hansen L.H., Ferrari B., Sørensen A.M.H., Veal D., Sørensen S.J.: Detection of oxytetracycline production by *Streptomyces rimosus* in soil microcosms by combining whole-cell biosensors and flow cytometry. Applied and Environmental Microbiology 67, s. 239-244, 2000.

Harris P.H., Poulsen J-C.N., Jensen K.F., Larsen S.: Structural basis for the catalytic mechanism of a proficient enzyme: Orotidine 5'-Monophosphate Decarboxylase. Biochemistry 39, s. 4217-4224, 2000.

Hernando Y., Carter A.T., Parr A., Hove-Jensen B., Schweizer M.: Genetic analysis and enzyme activity suggest the existence of more than one minimal functional unit capable of synthesizing phosphoribosyl pyrophosphate in *Saccharomyces cerevisiae*. The Journal of Biological Chemistry 274, s. 12480-12487, 1999.

Hoffmeyer J.N.: Biology of signification. Perspectives of Biology and Medicine 43, s. 252-268, 2000.

Hoffmeyer J.N.: Code-duality and the epistemic cut. i: Closure. Emergent organizations and their dynamics s. 175-186, Jerry Chandler, Gertrudis Van de Vijver, 2000.

Kewei Y., Guanxiong C., Struwe S., Kjøller A.H.: Production and reduction of nitrous oxide in agricultural and forest soils. Chinese Journal of Applied Ecology 11, s. 385-389, 2000.

King R.W., Wettstein-Knowles P.v.: Epicuticular waxes and regulation of ear wetting and pre- harvest sprouting in barley and wheat. Euphytica 112, s. 157-166, 2000.

Kjøller A.H., Miller M., Struwe S., Wolthers V., Pflug A.: Diversity and role of microorganisms. i: Carbon and nitrogen cycling in European forest ecosystems. Ecological Studies 142 s. 382-402, E.-D. Schulze, Springer, Berlin 2000.

Krath B.N., Hove-Jensen B.: Organellar and cytosolic localization of four phosphoribosyl diphosphate synthase isozymes in spinach. Plant Physiology 119, s. 497-505, 1999.

Krath B.N., Eriksen T.A., Poulsen T.S., Hove-Jensen B.: Cloning and sequencing of cDNAs specifying a novel class of phosphoribosyl diphosphate synthase in *Arabidopsis thaliana*. Biochimica et Biophysica Acta 1430, s. 403-408, 1999.

Lenz C., Søndergaard L., Grimmelikhuijzen C.: Molecular cloning and genomic organization of a novel receptor from *Drosophila melanogaster* structurally related to mammalian galanin receptors. Biochemical and Biophysical Research Communications 269, s. 91-96, 2000.

McGuire K.A., McGuire J.N., Wettstein-Knowles P.v.: Acyl carrier protein (ACP) inhibition and other differences between β-ketoacyl synthase (KAS) I and II. Biochem. Soc. Trans. 28, s. 607-610, 2000.

Mejlhede N., Neuhard J.: The role of Zinc in *Bacillus subtilis* cytidine deaminase. Biochemistry 39, s. 7984-7989, 2000.

Moreira J.M.A., Holmberg S.: Chromatin-mediated transcriptional regulation by the yeast architectural factors NHP6A and NHP6B. The EMBO Journal 19 (24), s. 6804-6813, 2000.

Munch-Petersen B., Knecht W., Lenz C., Søndergaard L., Piskur J.: Functional expression of a multisubstrate deoxyribonucleoside kinase from *Drosophila melanogaster* and its C-terminal deletion mutants. The Journal of Biological Chemistry 275 (9), s. 6673-6679, 2000.

Nielsen J., Nielsen F.C., Jakobsen R.K., Christiansen J.: The biphasic expression of IMP/Vg1-RBP is conserved between vertebrates and *Drosophila*. Mechanisms of Development 96, s. 129-132, 2000.

Nygaard P., Saxild H.H.: Nucleotide metabolism. Encyclopedia of Microbiology 3, s. 418-430, 2000.

Nygaard P., Bedsted S., Andersen K.A.K., Saxild H.H.: *Bacillus subtilis* guanine deaminase is encoded by the *yknA* gene and is induced during growth with purines as the nitrogen source. Microbiology 146, s. 3061-3069, 2000.

Peng X., Holz I., Zillig W., Garrett R.A., She Q.: Evolution of the family of pRN plasmids and their integrase- mediated insertion into the chromosome of the crenarchaeon *Sulfolobus solfataricus*. Journal of Molecular Biology 303, s. 449-454, 2000.

Persson T., van Oene H., Harrison A.F., Karlsson P.S., Bauer B.A., Cerny J., Couteaux M-M., Dambrine E., Högberg P., Kjøller A.H., Matteucci G., Rudebeck A., Schulze E-D., Paces T.: Experimental sites in the NIPHYS/CANIF project. i: Carbon and nitrogen cycling in European forest ecosystems. Ecological Studies 142 s. 14-46, E.-D. Schulze, Springer, Berlin 2000.

Persson T., Rudebeck A., Jussy J.H., Colin-Belgrand M., Priemé A., Dambrine E., Karlsson P.S., Sjöberg R.M.: Soil nitrogen turnover – mineralisation, nitrification and denitrification in European forest soils. i: Carbon and nitrogen cycling in European forest ecosystems. Ecological Studies 142 s. 297-331, E.-D. Schulze, Springer, Berlin 2000.

Petersen R.F., Nilsson-Tillgren N.T., Piskur J.: Karyotypes of Saccharomyces sensu lato species. Int. J. Syst. Bacteriol. 49 (4), s. 1925-1931, 1999.

Porse B.T., Kirilov S.V., Garrett R.A.: Antibiotics and the peptidyltransferase center. i: The ribosome: Structure, function, antibiotics, and cellular interactions s. 441-, R.A. Garrett, S.R. Douthwaite, A. Liljas, A.T. Matheson, P.B.Moore, H.F. Noller, ASM Press, Washington DC 2000.

Poulsen S.M., Kofoed C., Vester B.: Inhibition of the ribosomal peptidyl transferase reaction by the mycarose moiety of the antibiotics carbomycin, spiramycin and tylosin. Journal of Molecular Biology 304, s. 471-481, 2000.

Poulsen T.S., Chang Y-Y., Hove-Jensen B.: D-Allose catabolism of *Escherichia coli*: Involvement of *alsI* and regulation of *als* regulon expression by allose and ribose. Journal of Bacteriology 181, s. 7126-7130, 1999.

Rasmussen L.D., Sørensen S.J., Turner R.R., Barkay T.: Application of a *mer-lux* biosensor for estimating bioavailable mercury in soil. Soil Biology and Biochemistry 32, s. 639-646, 2000.

Rodriguez-Fonseca C., Phan H., Long K.S., Porse B.T., Kirilov S.V., Amils R., Garrett R.A.: Puromycin-rRNA interaction sites at the peptidyl transferase center. RNA 6, s. 744-754, 2000.

Rowland P., Nørager S.C., Jensen K.F., Larsen S.: Crystallization and preliminary X-ray studies of membrane- associated *Escherichia coli* dihydroorotate dehydrogenase. Acta Crystallographica D56, s. 659-661, 2000.

Rowland P., Nørager S.C., Jensen K.F., Larsen S.: Structure of dihydroorotate dehydrogenase B: Electron transfer between two flavin groups bridged by an iron- sulphur cluster. Structure 8, s. 1227-1238, 2000.

Runge S., Nielsen F.C., Nielsen J., Andersen J.L., Wewer U.M., Christiansen J.: H19 RNA binds four molecules of insulin-like growth factor II mRNA-binding protein. The Journal of Biological Chemistry 275, s. 29562-29569, 2000.

Saxild H.H., Nygaard P.: The *yexA* gene product is required for phosphoribosylformylglycinamidine synthetase acitivty in *Bacillus subtilis*. Microbiology 146, s. 807-814, 2000.

Schulze E-D., Högberg P., van Oene H., Persson T., Harrison A.F., Read D., Kjøller A.H., Matteucci G.: Interactions between the carbon and nitrogen cycle and the role of biodiversity. i: Carbon and nitrogen cycling in European forest ecosystems. Ecological Studies 142 s. 468-491, E.-D. Schulze, Springer, Berlin 2000.

Sengeløv G., Sørensen S.J., Frette L., Kroer N.: A new method for determining the metabolic activity of specific bacterial populations in soil using tritiated leucine and immunomagnetic separation. Biology and Fertility of Soils 32, s. 202-208, 2000.

Sengeløv G., Kowalchuk G.A., Sørensen S.J.: Influence of fungal-bacterial interactions on bacterial conjugation in the residuesphere. FEMS Microbiology Ecology 31, s. 39-45, 2000.

She Q., Confalonieri F., Zivanovic Y., Medina N., Billault A., Awayez M.J., Phan Thi-Ngoc H., Thi Pham B-T., van der Oost O.J., Duguet M., Garrett R.A.: A Bac library and paired-PCR approach to mapping and completing the genome sequence of *Sulfolobus solfataricus* P2. DNA Sequence 11, s. 183-192, 2000.

Smith K.A., Dobbie K.E., Ball B.C., Bakken L.R., Situala B.K., Hansen S., Brumme R., Borken W., Christensen S., Priemé A., Fowler D., MacDonald J.A., Skiba U., Klemedtsson L., Kasimir-Klemedtsson Å., Degórska A., Orlanski P.: Oxidation of atmospheric methane in Northern European soils, comparison with other ecosystems, and uncertainties in the global terrestrial sink. Global Change Biology 6, s. 791-803, 2000.

Stedman K.M., She Q., Phan H., Holz I., Singh H., Prangishvili D., Garrett R.A., Zillig W.: pING family of conjugative plasmids from the extremely thermophilic archaeon *Sulfolobus islandicus*: Insights into recombination and conjugation in Crenarchaeota. Journal of Bacteriology 182, s. 7014-7020, 2000.

Sutton M.A., Moreno J.M., van der Putten P.W.H., Struwe S (eds.): Terrestrial ecosystem research in Europe: successes, challenges and policy. Final conference of the terrestrial ecosystem research initiative – concerted action (TERICA). 208 s. Directorate-General for Research, Bruxelles 2000.

Thon G., Hansen J.V.: Four chromo-domain proteins of *Schizosaccharomyces pombe* differentially repress transcription at various chromosomal locations. Genetics 155, s. 551-568, 2000.

Tolstrup N., Sensen C.W., Garrett R.A., Clausen I.G.: Two different and highly organized mechanisms of translation initiation in the archaeon *Sulfolobus solfataricus*. Extremophiles 4, s. 175-179, 2000.

Tourneux L., Bucurenci N., Saveanu C., Kaminski P.A., Bouzon M., Pistotnik E., Namane A., Marlière P., Bârzu O., de la Sierra S.I.L., Neuhard J., Gilles A-M.: Genetic and biochemical characterization of *Salmonella enterica* serovar typhi deoxyribokinase. Journal of Bacteriology 182, s. 869-873, 2000.

Wang J., Su C., Neuhard J., Eriksson S.: Expression of human mitochondrial thymidine kinase in *Escherichia coli*: Correlation between the enzymatic acitivty of pyrimidine nucleoside analogues and their inhibitory effect on bacterial growth. Biochemical Pharmacology 59, s. 1583-1588, 2000.

Wettstein-Knowles P.v., Olsen J.G., Mcguire K.A., Larsen S.: Molecular aspects of β-ketoacyl synthase (KAS) catalysis. Biochem. Soc. Trans. 28, s. 601-607, 2000.

Willemoës M., Hove-Jensen B., Larsen S.: Steady state kinetic model for the binding of substrates and allosteric effectors to *Escherichia coli* phosphoribosyl-diphosphate synthase. The Journal of Biological Chemistry 275, s. 35408-35412, 2000.

van Beest M., Dooijes D., van de Wetering W.M., Kjærulff S., Bonvin A., Nielsen O., Clevers H.: Sequence-specific high mobility group box factors recognize 10-12-base pair minor groove motifs. The Journal of Biological Chemistry 275 (35), s. 27266-27273, 2000.

Afdeling for Proteinkemi

Berezin V., Bock E., Poulsen F.M.: The neural cell adhesiion molecule. Current Opinion in Drug Design and Development 3, s. 605-609,

Jensen R.B., Lykke-Andersen K., Frandsen G.I., Nielsen H.B., Haseloff J., Jespersen H.M., Mundy J., Skriver K.: Promiscous and specific phospholipid-binding by dominans in ZAC, an *Arabidopsis thaliana* protein with an ARF GAP zinc finger and a C2 domain. Plant Mol. Biol. 44, s. 799-814,

Teilum K., Kragelund B.B., Knudsen J., Poulsen F.M.: Formation of Hydrogen Bonds Precedes the Rate-limiting Formation of Persistent Structure in the Folding of ACBP. J. Mol. Biol. 301, s. 1307-1314, 2000.

Teilum K., Kragelund B.B., Knudsen J., Poulsen F.M.: Formation of hydrogen bonds precedes the rate-limiting formation of persistent structure in the folding of ACBP. J. Mol. Biol. 301, s. 1307-1314,

Afdeling for Molekylær Cellebiologi

Berchtold M.W., Brinkmeier H., Müntener M.: Calcium Ion in Skeletal Muscle: Its Crucial Role for Muscle Function, Plasticity, and Disease. Physiological Reviews vol. 80 nr. 3, s. 1215-1265, 2000.

Berchtold M.W., Brinkmeier H., Müntener M., Berchtold M.W.: Calcium Ion in Skeletal Muscle: Its Crucial Role for Muscle Function, Plasticity, and Disease. Physiological Reviews Vol.80, No. 3, July 2000, s. 1215-1265, 2000.

Brown S., Sarikaya M., Johnson E.: A Genetic Analysis of Crystal Growth. J. Mol. Biol. 299, s. 725-735, 2000.

Groth A., Weber J.D., Willumsen B.M., Sherr C.J., Roussel M.F.: Oncogenic Ras Induces $p19^{ARF}$ and Growth Arrest in Mouse Embryo Fibroblasts Lacking $p21^{Cip1}$ and $p27^{Kip1}$ without Activating Cyclin D-dependent Kinases. The Journal of Biological Chemistry Vol.275, No.35, s. 27473-27480, 2000.

Tarabykina S., Kriajevska M., Scott D.J., Hill T.J., Lafitte D., Derrick P.J., Dodson G.G., Lukanidin E., Bronstein I.,: Heterpcomplex formation between metastasis-related protein S100A4 (Mts 1) and S100A1 as revealed by the yeast two- hybrid system. Federation of European Biochemical Societies 475, s. 187-191, 2000.

Plantefysiologisk Afdeling

Lykke-Andersen K., Jensen R.B., Frandsen G.I., Nielsen H.B., Jespersen H.M., Mundy J., Skriver K.: Promiscuous Phospholipid and Phosphatidyl 3-Phosphate Binding by domains in ZAC, an *Arabidopsis* Protein with an ARF GAP-like Zinc Finger and a C2 Domain. Plant Mol. Biol. 44, s. 799-814, 2000.

Næsted H., Frandsen G.I., Jauh G.Y., Hernandez-Pinzon I., Nielsen H.B., Murphy D.J., Rogers J.C., Mundy J.: Caleosins: Ca^{+2} binding proteins associated with oil-bodies. Plant Mol. Biol. 44, s. 463-476, 2000.

Petersen M., Brodersen A.P., Jensen A.B., Næsted H., Mattsson J.O., Lindhart U., Andreasson E.M., Johansen B., Nielsen H.B., Lacy M., Parker J.E., Sharma S.B., Klessig D.F., Martienssen R., Mundy J.: Arabidopsis MAP kinsdr 4 negatively regulates systemic acquired resistance. Cell 103, s. 1111-1120, 2000.

Raventos D., Meier C., Mattsson J.O., Jensen A.B., Mundy J.: Fusion genetic analysis of gibberellin signalling mutants. Plant J. 22, s. 1-13, 2000.

Østergaard L., Teilum K., Mirza O., Mattsson J.O., Petersen M., Welinder K.G., Mundy J., Gajhede M., Henriksen A.: *In vivo* expression patterns and high resolution structure of a plant peroxidase with implications for the covalent cross- linking in the plant cell wall. Plant Mol. Biol. 44, s. 231-243, 2000.

Studienævnet for Biokemi

Medlemmer

Studienævnet for Biokemi har hjemsted ved Molekylærbiologisk Institut, Ø. Farimagsgade 2A, 1353 København K. Ved studienævnets administration er sekretær Lis Lefeldt (telefon 35 32 20 06) og studieleder Kaj Frank Jensen (telefon 35 32 20 20).

Pr. 1.2.2000 består studienævnet af: Lærerrepræsentanter: Thorsten Nilsson-Tillgren, Olle Karlström, (vicestudieleder), Bent W. Sigurskjold, Kaj Frank Jensen. Studenterrepræsentanter: Thomas Meinert Larsen, Pernille Andersen, Marie, Helene Mikkelsen, Marie Sigurd. Studenter suppleanter: Ursula, Lindhart, Claus Haase, Kasper Lage Hansen. Kresten Lindorff Larsen var medlem indtil sommerferien 2000 og blev derefter erstattet af Pernille Andersen. Studenterrepræsentanterne i studienævnet tilhører alle foreningen "Rigtige Biokemikere".

Dispensationsudvalg: Thorsten Nilsson-Tillgren (formand), Thomas Meinert Larsen.

Beretning

Der blev i år 2000 optaget ca. 100 nye studerende (faktiske studiestartere) på biokemi linien, og der blev uddannet 51 kandidater i biokemi. Der blev ligeledes i årets løb uddannet 51 bachelorer i biokemi, og af disse påbegyndte de 8 en kandidatuddannelse i humanbiologi. Deres studieskift vil om et par år figurere i statistikkerne som et "falsk" frafald fra biokemistudiet imellem bachelor og kandidatgrad.

Studienævnets aktiviteter

Der har i årets løb været afholdt 9 møder i studienævnet. Disse har alle drejet sig om væsentlige aspekter af studiet. Sager om dispensation og meritoverførsel behandles løbende af dispensationsudvalget.

Studienævnets forslag om et 5,5 årigt biokemistudium blev afvist af fakultetsrådet i februar 2001. Vi arbejder derfor på en revision af studiet indenfor rammerne af en 5-årig studietid. Iblandt de ændringer, vi arbejder på, er en udvidet valgfrihed på tredje studieår, så de studerende bedre kan kvalificere sig til det kandidatstudium, de ønsker. Vi ser også gerne et større udbud af valgfri kandidatkurser (herunder et kursus i statistik), og at undervisningen i hovedfaget lægges i fastere rammer. Det ville også være hensigtsmæssigt, om kandidatuddannelsen kunne starte med kursusundervisning, hvilket (især) ville lette optaget af kandidatstuderende med en anden baggrund end en bachelorgrad i biokemi.

I årets løb har studienævnet behandlet 188 dispensationssager omhandlende ansøgninger angående flere eksamensforsøg end det tilladte (13 sager) og udvidet eksamenstid (16 sager) til meritvurdering (23 sager) og godkendelse af studieophold/kurser i udlandet (41 sager).

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Biokemi*	*Kemi*	*Matema.*	*Øvr.nat.*	*Praktik*	*Human-biologi*	*Meritoverført*	*I alt*
Biokemi	188,83	81,50	20,88	4,54	2,50	0,08	2,63	300,96
Kemi	0,24							
Biologi	10,38							
Merit- og gæstestud.	2,00							
I alt	201,46							

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

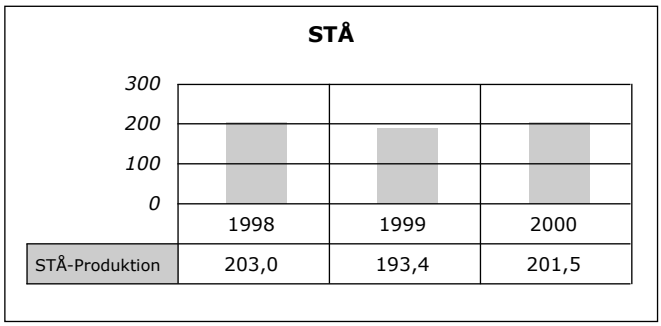

Studieleder Kaj Frank Jensen

August Krogh Institutet (Institut for Fysiologi og Biokemi)

Ledelse pr. 1.2.2000
Instituttet ledes af en bestyrelse bestående af institutlederen samt af 4 VIP'er og 2 TAP'er repræsenterende alle afdelinger. VIP: Institutleder Erik Hviid Larsen (ZL), Poul Kristensen (BKA), Ivana Novak (ZL), Per Amstrup Pedersen (LCMF) og vice-institutleder Ian H. Lambert (BKA). TAP: Dorthe Nielsen og Birgit B. Jørgensen.

Laboratoriebestyrere er: Povl E. Budtz (ZL), Gert Christoffersen (LCMF) og Grith Wybrandt (BKA).

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Institutet (AKI) består af følgende afdelinger: Zoofysiologisk Laboratorium (ZL), Laboratoriet for Cellulær og Molekylær Fysiologi (LCMF) og Biokemisk Afdeling (BKA). Desuden findes en administrationsafdeling fælles for hele instituttet.

Adresse
Universitetsparken 13
2100 København Ø
Telefon 35 32 15 50
Fax 35 32 15 67
www.aki.ku.dk/aki/aki.html

Institutlederens årsberetning

Instituttets forskning og undervisning rækker fra studier på biokemisk og molekylært niveau til integration af processer i det hele dyrs og menneskes fysiologi. AKI's ph.d.-skole udbyder kurser inden for de fleste af instituttets forskningsområder.

Instituttets virksomhed i øvrigt er beskrevet i de respektive afdelingers forskningsberetninger.

Personaleforhold
Lise Riis (administrator) er sekretær for ledelsen og varetager den praktiske administration af instituttet.

Helle Kovaltsenko (bogholder) er regnskabsfører for hele instituttets annuum.

Thomas Bernth (netværksmedarbejder) tager sig af Edb-netværket, dets installation og udvikling.

Adjungerede professorer
Bengt Saltin, Center for Muskelforskning, Rigshospitalet, Anne Grete Byskov, Laboratoriet for Reproduktionsbiologi, Rigshospitalet og Anders Holten Johnsen, Afdeling for Klinisk Biokemi, Rigshospitalet.

Zoofysiologisk Laboratorium (ZL)

Laboratoriets forskning og undervisning er orienteret mod integrativ fysiologi fortrinsvis med grundvidenskabelige problemstillinger, men også orienteret mod fysiologiens anvendelse inden for aktuelle samfundsområder som bioteknologi og beskyttelse af biologiske miljøer. Vi udvikler og anvender celle- og vævsmodeller, og med molekylærbiologiens og biofysikkens metoder studeres biologisk regulation på cellulært og molekylært niveau. Med udgangspunkt i dyrs funktion og vekselvirkning med deres omgivelser inddrager vi denne forskning til at studere og undervise i biologisk tilpasning i individfysiologisk, økologisk og evolutionært perspektiv. Vores hovedområder er (1) Transport af elektrolytter og organiske molekyler. (2) Saltsyre/base- og vandbalance. (3) Vækst, udvikling og forplantning.

Forskningsvirksomhed

Akvatiske og terrestriske organismers vand- og ionbalance og mekanismer for transport af vand, ioner og organiske molekyler i epitheler

Isoton væsketransport
Vi har i de senere år arbejdet med en model der forudsætter, at de væskefyldte rum mellem epithelcellerne udgør et koblingskompartment, hvor aktiv transport af salt (NaCl) osmotisk trækker vand ind i kompartmentet, idet væsken herefter transporteres til den anden side af epithelet ved konvektion/diffusion, hvor konvektionen er drevet af et lille hydrostatisk overtryk. Isoton transport forudsætter nu at en del af saltet transporteres tilbage for at blive recirkuleret mellem indersiden af epithelet og de laterale koblingskompartementer. Vi har netop publiceret en kvantitativ model og vist, at den gør rede for de ovennævnte observationer, og tilmed giver rimelige forklaringer på andre observationer, der i en årrække har været paradoksale (E.H. Larsen, J. B. Sørensen, J.N. Sørensen, DTU).

Padders fortynding af urin
Padders fortynding af urinen beror på reabsorption af ioner i nyrens distale afsnit. Mikroperfusion og elektrofysiologiske teknikker anvendes til studier af iontransport i de heterocellulære samlerør. Hovedcellernes membranpotentiale og ionselektivitet er undersøgt, og det er fundet at både den luminale og basolaterale cellemembran er permeabel for kalium. Mod forventning indeholder den luminale membran tilsyneladende ikke en natrium-konduktans. Den basolaterale membran udtrykker en natrium/anion transportør, hvor anionen formodentlig ikke er bikarbonat (N. Møbjerg, I. Novak, E.H. Larsen).

Kloridkanaler
Med genteknologiske og elektrofysiologiske metoder studeres ekspression af CFTR-kloridkanaler ("cystic fibrosis transmembrane conductance regulator") i paddehudens epidermis med henblik på funktion og sammenligning med CFTR hos andre vertebrater. I lighed med humane væv har vi kunnet aktivere en CFTR-lignende konduktans (farmakologi, selektivitet) ved stimulering af β-adrenerge receptorer på epidermiscellernes inderside. Med RT-PCR teknik har vi klonet CFTR fra epidermis, der er 89% identisk med humant CFTR (J. Amstrup, Å. Jespersen, E.H. Larsen, N. Møbjerg, N.J. Willumsen).

Strækaktiverede kationkanaler i exokrine kirtler
I paddehudens exokrine kirtelceller studeres med patch-clamp teknik en population af strækaktiverede kationkanaler hvis aktivitet er knyttet til cellernes volumenaktivitet: Kanalernes åbningssandsynlighed øges ved såvel negativt som positivt hydrostatisk pipette-tryk. Enkeltkanalkonduktansen udgør 30-40 pS. Specielt studeres actin membran-cytoskelettets rolle for regulering af kanalaktiviteten (N.J. Willumsen og J.W. Mills).

Iontransport i pancreas
Pancreas har både exokrin og endokrin sekretion. Det exokrine sekret (fordøjelsessekret) indeholder foruden fordøjelsesenzymer bl.a. også bikarbonat, Ca^{2+}, og ATP, hvoraf de to sidste er involveret i regulationen af andre transportprocesser i pancreas. Funktionen af Ca^{2+} og ATP i den exokrine del af pancreas forsøges belyst både på cellulært såvel som subcellulært og organniveau. Til dette formål bruges nativt væv og cellelinier, som undersøges ved hjælp af patch-clamp teknikker, molekylærbiologiske teknikker, immunhistokemi og fluorescens-optiske metoder, specielt confocal laser scanning mikroskop (CLSM). Calciums betydning for pancreasudførselsgangenes funktion belyses ved undersøgelse af proteiner involveret i Ca^{2+} transport, specielt Na^{+}/Ca^{2+}-transportøren (NCX). I udførselsgange har det vist sig at transportøren er reguleret af sekretin, acetylcholin og insulin. Ved hjælp af RT-PCR har vi vist at der er flere isoformer af NCX. For yderlige at undersøge transportørens reguleringsmekanismer bruges HEK293 celler og pancreas cellelinien CAPAN-1 transient transfekteret med NCX. Udover Ca^{2+} transport er Ca^{2+} signalering vigtig i medieringen af sekretion fra udførselsgange. Til måling af intracellulær Ca^{2+} har vi udarbejdet målemetoder med CLSM ved brug af Ca^{2+} fluorophoren Fura-2. For at se om Natrium Bikarbonat Cotransportøren (NBC) er involveret i sekretion af bikarbonat fra udførselsgange anvendtes intracellulære pH målinger, RT-PCR og Western blot. Da vi tidligere har vist, at ATP er involveret i reguleringen af sekretion fra udførselsgange, har vi undersøgt de intracellulære signaleringsmekanismer aktiveret via purinerge receptorer. Ved at udtrykke fluorescens tagged P2X4 og P2X7 receptorer i HEK293 celler, bruges disse som et modelsystem. Western blot og CLSM bruges da til studier af ATP medieret kinase-aktivitet, Ca^{2+} signalering og receptor lokalisering (I. Novak, J. Amstrup, I. Ankorina-Stark, Katrine Lütken Henriksen, Mette Rud Hansen, Solveig Odgaard. Sammen med: Christian Alkjær (Århus Universitet), Roland Nitschke (Albert Ludwigs-Universitet, Freiburg, Tyskland), Birger Brodin (Danmarks Farmaceutiske Højskole), Mark Voigt (Saint Louis University, MO, USA), K.D. Philipson (UCLA, CA, USA)).

Vækst og differentiering

Brystkræftceller
Vi har tidligere vist, at i den humane brystkræftcellelinie MCF-7 beskytter østradiol mod apoptose. I samarbejde med de specialestuderende J. Hofgaard og M. Riis har vi nu vist, at denne beskyttende effekt er autokrint medieret af procathepsin D, mens den østrogen-inducerede øgede proliferation ikke er medieret af secerneret procathepsin D. En sammenlignende immunhistokemisk undersøgelse af ekspression af apoptose (tidlig, intermediær, eller sen fase) under væksthæmmende eller –stimulerende betingelser er påbegyndt. Samtidigt bestemmes LI med henblik på en vurdering af den relative betydning af apoptose og proliferation for nettovæksten under ovennævnte vækstbetingelser (P. Budtz).

Epithel-stroma interaktion
Der arbejdes fortsat med at afdække den molekylære baggrund for vækst og differentiering i det dynamiske samspil mellem epithel og bindevæv i mammakirtlen. Bl.a. har vi v.hj.a. RT-PCR, differential display og hybridiserings arrays identificeret et transkript, der repræsenterer en intracellulær kloridkanal, som tilsyneladende reguleres i både epithel og bindevæv (L. Rønnov-Jessen i samarbejde med O.W. Petersen, Panum Instituttet og M.J. Bissell, Berkeley).

Faglige og administrative hverv
J. Gomme er ansvarlig for det fælles EDB-netværk ved August Krogh Institutet, Zoologisk Museum, Zoologisk Institut og Institut for Idræt. I studienævnet for humanbiologi ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet. I bestyrelsen for Dansk Naturhistorisk Forening, i fakultetets udvalg vedr. IT i undervisningen, og i fakultetets IT-strategiudvalg.

E.H. Larsen i bestyrelsen for Europ. Soc. Comp. Physiol. Biochem., Internat. Comm. Comp. Physiol., formand for Nationalkomitéen for Fysiologi, i redaktionskomitéen for J.Exp. Physiol. og J. Gen. Physiol., samt referee for flere internationale tidsskrifter. Medlem af Rektors Bioteknologiudvalg.

L.O. Larsen i redaktionskomité for J. Herpetol., og referee for Amphibia-Reptilia.

I. Novak: referee for Pflügers Archiv, Amer. J. Physiol., J. Physiol., J. Gen. Physiol. Organisation af minisymposium Forskning i Eksperimental Biologi 2000 i forbindelse med Det Naturvidenskabelige Fakultet´s 150 års jubilæum på Københavns Universitet.

L. Rønnov-Jessen referee for Cancer Res.

N.J. Willumsen er i Biologisk Studienævn (vicestudieleder) og Fakultetets Internationale udv.; referee for J.Physiol., J.Comp.Physiol.B, Eur.Resp.J., Am.J.Resp., Cell Molec.Biol., Pflügers Archiv og Am.J.Physiol.

Kongresser, symposier og gæsteforelæsninger
J. Amstrup: Int. Symp. Nucleotides and Nucleosides – Purines, Madrid. Pancreas Workshop, Øresundmøde, København.

E.H. Larsen: 21. Cong. Europ. Soc. Comp. Physiol. Biochem (foredrag), Liege.

P. Budtz inviteret fordragsholder ved “Boule Nordic Symposium on Apoptosis, København

L.O. Larsen gæsteforelæst ved Denmark`s Int. Study Program (bioetik) og ved kursus i naturfilosofi (bevidsthed, troens verden).

I. Novak: Experimental Biology meeting in San Diego. Int. Symp. Nucleotides and Nucleosides – Purines, Madrid. Forskning i Eksperimental Biologi 2000, August Krogh Institut.Pancreas Workshop, Øresund møde, København (foredrag). Confocal Subcellular Imaging, PerkinElmer Life Sciences, Allerød, (foredrag).

L. Rønnow-Jessen: AACR, Moscone Center, San Fransisco.

Niels J.Willumsen: Frontiers in Physiology, Joint Meeting, Stockholm.

Ph.d.-kurser
Ion Channel Patch Clamp Electrophysiology, Molecular Biophysics.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforsker
Prof. Stanley D. Hillyard, Univ. Las Vegas.

Laboratoriet for Cellulær og Molekylær Fysiologi (LCMF)

Laboratoriet arbejder med funktionelle og strukturelle aspekter af cellulære og molekylære processer, som knytter sig til cellemembranen. Projekterne omhandler aktiv og passiv transport af ioner over membranen, og transportens konsekvenser for bl.a.: 1) regulering af cellers homoeostase under normale og patologiske forhold, 2) kontrol af musklers blodgennemstrømning og 3) dannelse af indlæringsprocesser.

Forskningsvirksomhed

Molekylær mekanisme for Na,K-pumpen fra nyrer ved heterolog ekspression, site-directed mutagenese og analyse af 3-dimensional struktur
Opklaring af Na,K-pumpens struktur og mekanisme er en forudsætning for at forstå dens funktion og regulering i nyretubuli.

Na,K-pumpens tre-dimensionale struktur
Vi har gennemført forsøg på at krystallisere renfremstillet Na,K-ATPase fra nyrer i lipidic cubic phase i samarbejde med E. Landau, Biocentrum, Basel University, Schweiz. Dette system kan løse problemet at den opløste Na,K-ATPase er ustabil og kan denaturere i løbet af dage og uger under inkubation til krystallisering. Vi fortsætter dette arbejde sammen med lektor phil.dr. Kjell Håkansson. Dette samarbejde omfatter også forsøg på at krystallisere enkelte domæner af Na,K-pumpens protein.

Heterolog ekspression af Na,K-pumpen og andre membranproteiner
Vi har løst problemerne omkring ekspression af mutanter i det centrale P-domæne og har som de første kunnet studere funktionen af TGDGVND sekvensen som er velkonserveret hos alle katjonpumper, fra bakterier til menneske.

Struktur-funktion sammenhænge for Na,K-pumpens protein
P-domænet af α-subunit indeholder segmentet 708-TGDGVNDSPALKK-720 i nær kontakt med det fosforylerede residue. Disse segmenter er velkonserveret hos alle medlemmer af familien af P-type katjon pumper, men man har hidtil været i tvivl om hvorvidt TGDGVND segmentet har betydning for binding af Mg^{2+} eller ATP. Vi har fundet at TGDGVND binder Mg^{2+} i E_1 P formen og at koordineringen af Mg^{2+} skifter ved overgang til E_2 P formen hvor TGDGVND udgør det aktive site for K-phosphatase aktiviteten.

For binding af katjoner har vores analyse ført til en ny model for binding af Na^+ og K^+ og dermed løst en række udstående problemer omkring forståelse af katonbinding i Na,K-pumpen. Vi har som de første kunnet analysere højaffinitets binding af katjoner ved ligevægt. Herved har vi kunnet beregne den frie energi for bidraget af de intramembrane sidekæder til binding af K^+ i E_2[2K] og af Na^+ i E_1P[3Na] konformationerne af Na,K-ATPase.

Molekylære grundlag for regulering af kation sites i Na,K-pumpen
En ny observation er at vi har fundet en ændring i Na,K-pumpen i saltkirtler fra *Artemia Salina*, små røde krebsdyr, Vi har fundet at en substitution med to lysiner i M4 og M5 af 2 asparagin sidekæder kan virke som binding af en K^+ jon. Det medfører en reduktion af K/ATP og Na/ATP ratio for Na,K-pumpen, således at NaCl kan transporteres mod de stejle gradienter i saltsøerne (Peter Leth Jørgensen, Per Amstrup Pedersen, Kjell Håkansson, Jesper R. Jørgensen, Jakob H. Rasmussen, Bo Kristensen, Jakob Nielsen).

Struktur/funktionsstudier af Na,K-ATPase, heterolog ekspression og oprensning af mammale membranproteiner (receptorer og kanaler) i gær og skimmelsvampe
I 2000 er der blevet identificeret aminosyrer involveret i ATP binding, Pi binding, Vanadate binding eller Mg^{2+} binding, samt aminosyrer involveret i folding af Na,K-ATPase under biosyntesen. Endvidere har vi arbejdet videre på optimering af heterolog ekspression af mammale membranproteiner i gær (*S. cerevisiae*) med henblik på krystallisation, idet strukturen kun er kendt for ganske få membranproteiner. I december 1999 har vi påbegyndt arbejdet i EUKA centeret (center for eukaryot protein ekspression), som er et samarbejde med Novo-Nordisk, Dansico, Unizyme, Bioteknologisk Institut og Institut for Bioteknologi på DTU. Aktiviteterne i dette center er fokuseret på udvikling og karakterisering af mikroorganismer (svampe) med henblik på rekombinant fremstilling af industrielt vigtige proteiner. Vores interesse i centeret er at udvikle systemer til produktion af mammale membranproteiner med henblik på proteinkemisk karakterisering og krystallisation. I 2000 har det EUKA relaterede arbejde været fokuseret på udvikling af ekspressionsværktøjer. Vi har således klonet en reguleret glyco-amylase promotor og konstrueret vektorer.
De implicerede medarbejdere er: Lektor Per Amstrup Pedersen, Prof. Dr.med. Peter Leth Jørgensen, cand.scient. Jesper R. Jørgensen, cand.scient. Jacob H. Rasmussen, cand.scient. Bo Kristensen, cand.scient. Jens Hougton-Larsen, cand.scient. Mette Dorph. Jacobsen, stud.scient. Daniel Nuncanovic, stud.scient. Lars Kiemer, stud.scient. Svetlana Rojko, stud. scient. Lotte Steffensen, stud.scient. Jens Ole Bock, laboratorietekniker David Sørensen, laboratorietekniker Dorte Meinertz og laborant Rikke Kock.

Ionændringer i muskler
Overordnet undersøges ionændringerne i forbindelse med muskelaktivitet. Hovedformålet er at belyse reguleringen af musklers blodgennemstrømning. Forskningsaktiviteten har foregået inden for to områder: musklers Na^+/K^+ balance og musklers pH regulering (Carsten Juel).

Ehrlich cellens volumenregulering i isotone og anisotone medier: Adskillelse af den volumen-inducerede Cl^- og taurin kanal
I anisotone medier regulerer Ehrlich celler deres cellevolumen ved et RVD hhv. RVI respons, til et volumen-regulato-

risk 'set point', som afhænger af Cl^- koncentrationen i cytoplasma. Vi har kunnet vise, at der under RVD sker en aktivering af adskilte transportsystemer for Cl^- og for taurin, og ikke som efter den gængse opfattelse af et fælles transportsystem (Henrik Harbak, Annelie K. Jensen, Inga Somer og Lars Ole Simonsen).

Efter *in vivo* mærkning med [2-^{3}H]*myo*-inositol ses en aberrant ^{3}H mærkning af ATP og GTP, som kan give anledning til interferens ved kromatografi af de samtidigt ^{3}H mærkede inositolfosfater. Vi er ved at få fremstillet *myo*-inositol mærket med ^{3}H ved C1 i stedet for C2, hvorved problemet med den aberrante mærkning skulle kunne omgås (Lars Ole Simonsen og Søren Christensen).

Neurobiologi

Hukommelses-relateret synaptisk plasticitet
Kortvarig bevidst hukommelse af en sansning ledsages af neural aktivitet, som vedvarer efter sansningens ophør så længe erindringen holder. For at belyse baggrundsprocesser for eksistensen af neural aktivitet i flere sekunder efter en sansnings ophør arbejdes her på laboratoriet ud fra en hypotese, som indebærer at synaptisk "post-tetanisk potentiering" bidrager til aktiviteten. Den synaptiske aktivitet måles i et hukommelsesinvolveret område i rottehjernen (den prælimbiske cortex). Den rumlige udbredelse i det prælimbiske område af tilførende synapser undersøges gennem brug af mønster af mikroelektroder fordelt i området (G.R.J. Christoffersen, S. Petersen, S. Kristensen, C. Marrot, P. Nielsen, T. Brolund).

Præfrontale EEG-potentialer under forventning af kommende lydstimulation
Der er tidligere udført EEG-målinger på en række forsøgspersoner og fundet en præfrontal perceptionsforberedende negativ EEG-bølge. En ny serie forsøg er udført med henblik på at vurdere, om øjenbevægelser bidrager i betydende grad til de målte EEG-potentialer (L. Engdahl-Nielsen, G.R.J. Christoffersen).

Protein-protein og protein-lipid interaktion
Generelt omhandler forskningsområdet protein-protein og protein-lipid interaktion med henblik på regulering af transmembranære passive iontransportprocesser og modulering af disse ved brug af uorganiske anta-gonister.

Modulering af salt/volumentab fra seglceller
Vi har vist, at en ny type reversibel anion transportinhibitor modulerer disse cellers passive transportegenskaber og derved *in vitro* begrænser volumentab. *In vivo* normaliseres blodbilledet hos SAD mus (Poul Bennekou, Søren Johansen, P. Christophersen, C. Brugnara, Seth Alper, L. di Franceschi).

Non-specifik erythrocytkanal
Basal elektrofysiologisk/proteinkemisk karakterisering (Poul Bennekou, Berit Kristensen, Søren Johansen., P. Christophersen).

Annexiner
Vi har undersøgt den calciumuafhængige binding af annexin til membranvesikler ved lavt pH og fundet, at protoniseringsgraden influerer herpå. Ligeledes finder vi, at calciums binding til annexin er stærkt pH-afhængig (Poul Bennekou, Karin Eskesen, Berit Kristensen, Anders J. Jørgensen, Søren Johansen, Gurli Bengtsen).

Thiol specifikt anti-oxidant protein (TSA)
Calpromotin, isoleret fra humane røde blodlegemer, menes at spille en rolle ved aktiveringen af den calciumafhængige kaliumkanal. Vi har vist, at proteinet er identisk med peroxiredoxin, en familie af thiolspecifikke antioxidante proteiner. Reaktiviteten af TSAs thiolgrupper undersøges *in vivo* med mærkningsforsøg under forskellige betingelser for erythrocytten (BIK, PBe, PK, DER, GB).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
Peter Leth Jørgensen: Formand for August Krogh Institutets ph.d.-udvalg.

Per Amstrup Pedersen: Medlem af August Krogh Institutets bestyrelse.

G.R.J. Christoffersen: Laboratoriebestyrer, formand for biblioteksudvalget.

Berit I. Kristensen: Formand for undervisningsudvalget.

Formidling

Kongresser og Symposier
G.R.J. Christoffersen: 30th Ann. Meeting of the Society for Neuroscience, New Orleans.

C. Juel: Ann. Meeting for Experimental Biology. San Diego.

L. Engdahl Nielsen: Forum of European Neuroscience 2000 (Millennium meeting for the Federation of European Neuroscience Societies (FENS)). 24. – 28. juni 2000. Brighton, UK.

L.O. Simonsen: Physiological Society's møde i London (december) og 33. Fællesmøde om Membrantransport, Sandbjerg Gods ved Sønderborg (juni).

Biokemisk Afdeling

Forskningen grupperer sig inden for emnerne: 1) Proteinkemi og termodynamik, 2) membrantransportsystemers mekanisme og regulation samt 3) mitochondriestofskifte og stofskifteregulation.

Afdelingen mistede sidst på året sin mangeårige leder professor (emer.), dr.phil., H.H. Ussing, der blev begravet på sin 89-års fødselsdag. Han var aktiv forsker til det sidste.

Forskningsvirksomhed

Proteinkemi og termodynamik

Biokemiske undersøgelser af leddyrs hudskelet (kutikula)
Projektets formål er at opnå en detaljeret forståelse af sammenhængen mellem biologiske kompositmaterialers egenskaber og deres molekylære opbygning. Indsatsen i år 2000 har været karakterisering af en række proteiner isoleret fra kutikula fra forskellige udvalgte leddyrsgrupper (insekter, mider, edderkopper, krebsdyr). Et af de mere interessante

resultater har været bestemmelsen af den komplette aminosyresekvens for et gult karotenbindende protein, som ved kønsmodningen ophobes i vandregræshoppens bagkropskutikula. Et andet væsentligt resultat er identifikationen af genet for det gummiagtige kutikulaprotein, resilin, hos bananfluen.

Undersøgelserne er udført i tæt samarbejde med professor Peter Roepstorff's gruppe ved Odense Univ. og Dr. David H. Ardell, Uppsala Univ (Grith B. Wybrandt, Svend O. Andersen).

Nedbrydning af proteiner i pattedyrceller

Proteiner i eukaryote celler nedbrydes af 26S proteasomer, som er enzymkomplexer på ca. 2.5 MDa. Nedbrydningen er vigtig for regulering af bl.a. enzymmængder, celledeling og transcriptions-aktivering, ligesom den indgår i immunologiske mekanismer (antigen præsentation på MHC klasse I). Vi har vist at hybrid proteasomer bundet til regulatorerne PA28 og PA700 udgør en væsentlig del af proteasomerne i celler, og at de kan nedbryde intakt protein. Vi har også undersøgt lokalisering i væv af forskellige subunits fra proteasomer og af PA28 regulatoren. Det viser sig bl.a., at PA28α β formen ikke findes i hjernen (K.B. Hendil og Keiji Tanaka (Tokyo).

Vi har fortsat arbejdet på at opklare 26S proteasomets struktur. Positionerne for de 6 ATPase subunits i 26S proteasomet er bestemt ved en kombination of kemisk krydsbinding og immunologiske metoder (Rasmus Hartmann-Petersen, Klavs B. Hendil).

To proteiner, Rhp23 og Dhp2 fra gær, har vist sig at binde både 26S proteasomer og ubiquitin-koblede proteiner, der nedbrydes af proteasomerne. De er derfor formentlig de hidtil ukendte receptorer for de celleproteiner, der skal nedbrydes i proteasomet (ph.d.-studerende Rasmus Hartmann-Petersen, arbejde udført i Colin Gordon's laboratorium ved MRC, Human Genetics Unit i Edinburgh).

Arbejdet med forsøg på rekonstituering ved brug af recombinante proteiner af det enzymkompleks, der er ansvarligt for ubiquitinering af tumorsuppressorproteinet p53, fortsættes (Poul Kristensen og Klavs B. Hendil).

Vi har fortsat forsøget på at oprense en ikke tidligere beskreven peptidase/proteinase fra human placenta (Wolfgang Uerkvitz).

Proteinstabilitet og molekylær genkendelse

Projektets formål er at tilvejebringe fysisk-kemiske (termodynamiske og kinetiske) beskrivelser af proteiners strukturelle stabilitet, proteiners og oligonucelotiders specifikke genkendelse af andre molekyler og at kortlægge sammenhængene mellem disse fænomener. Bl.a. indgår termodynamiske beskrivelser af duplexdannelsen mellem oligonucleotider og LNA-molekyler. Metodikker: Differentiel skanning kalorimetri, isotermisk titreringskalorimetri og overfladeplasmonresonansabsorption. Samarbejde med Birte Svensson, Carlsberg, Sine Larsen, KU, Peter Roepstorff, SU, Jens Knudsen, SU, Jan Holm, Herning Sygehus, Michael Etzerodt, ÅU, og Jesper Wengel, SU (Bent W. Sigurskjold).

Membrantransportsystemers mekanisme og regulering

Intracellulær signalering

Biofysisk og biokemisk karakterisering af mekanismer og signalstoffer, som indgår i reguleringen af transportsystemer, der er ansvarlige for opretholdelsen af cellens vand- og ionindhold samt af cellulært pH. Mekanismer til regulering af cellens volumen er essentielle for en lang række fysiologiske funktioner, herunder regulering af sekretion, stofskifte, cellevækst og programmeret celledød. Således reagerer mange af cellens signaltransduktionsmekanismer på små forandringer i cellevolumen og udløser derved ændringer i membrantransport, stofskiftet og ekspression af en lang række gener. Signalsekvenserne, der initieres ved en ændring af volumen, består af en volumen-sensor, signaltransduktionsvejene og effektorerne. Som mulige volumen-sensorer er der foreslået cytoskelettet, GTP-bindende proteiner, fosfolipaser, protein-kinaser og fosfataser. Signaltransduktionsgruppen på August Krogh Institutet har bidraget væsentligt til viden om både sensorer, de involverede signaltransduktionsveje og de involverede effektorer. Forskningen er koncentreret om følgende projekter: (1) Volumenaktiverede ionkanaler (patch clamp teknik). (2) Cytoskelettets rolle i volumenregulering (confocal laser scanning mikroskopi (CLSM). (3) Aktivering og translokation af den cytosoliske PLA_2 efter cellesvulmning (CLSM, western blotting (WB)). (4) Expression af leukotrienreceptorer i *Xenopus* oocyter (to-elektrode voltage clamp teknik samt "site-directed" mutagenese af mulige fosforyleringssites). (5) Regulering af Na,K,2Cl cotransportsystemet (NKCC1) samt Na/H exchangesystemet (NHE1)(immunfældning, 2D geleletroforese, WB). (6) Taurintransport i multiresistente Ehrlich ascites tumor celler (EATC). (7) Lysophospholipiders rolle som second messenger i EATC, fibroblaster, HeLa og C2C12 celler. (8) Den volumenfølsomme taurinkanal i EATC, fibroblaster, HeLa og C2C12 celler. Projekterne udføres som samarbejde mellem E.K. Hoffmann, I.H. Lambert, J. Mollerup, S.F. Pedersen, S. Pedersen, C. Hougaard, B. Falktoft, K.H. Jensen, S. Jørgensen, P.K. Nielsen, K.A. Poulsen, B.S. Jensen Neurosearch, Thomas Jespersen, Medicinsk Fysiologisk Institut, Panum, Prof. F. Lang, Tyskland, Prof. F. Sepúlveda, Chile, Prof. J. Mills, NY, USA, Seniorforsker F. Jessen, DFU, lektor F.O. Jørgensen, O.U (Else K. Hoffmann, Ian H. Lambert, Stine F. Pedersen).

Cilier: Sensoriske og mekanokemiske organeller

Vore undersøgelser fokuserer på ciliets egenskaber i forbindelse med forskning inden for respiratoriske sygdomme og Kartageners syndrom. Til molekylærgenetiske undersøgelser med genknockout benyttes ciliaten, *Tetrahymena*, som modelorganisme for biokemiske og funktionelle analyser af de resulterende fænotyper. Vi har identificeret et dynein regulatorisk light chain, p34, som under fosforylering øger cilieslagfrekvensen og som p.t. benyttes til biokemiske analyser. Vi har identificeret insulin-lignende ciliemembranreceptorer og PTK-relaterede proteiner i *Tetrahymena* ($p66^{IR\alpha}$ og $p62^{IR\beta}$) samt et PCR-produkt, som har høj homologi med det humane IR PTK-domæne. Disse undersøgelser følges parallelt med studier over tilstedeværelsen af PTK-receptorer i primære cilier i fibroblaster og MDCK-celler, hvis cilier vi teoretiserer at være cybernetiske prober med receptorer for signalmolekyler, der regulerer celledeling og apoptose. Samarbejde med E.K. Hoffmann, Dr. P. Satir og Dr. T. Hamasaki USA, Dr. D.N. Wheatley, UK, Dr. O.N. Jensen og Dr. K. Kristiansen, O.U (S.T. Christensen).

"Regulering af salttransport"
Det isolerede frøskind er et organ, der er i stand til både at absorbere og udskille salt. Saltoptagelsen foregår via cellerne i epitelet, mens sekretionen foregår via skindets kirtler. Vore undersøgelser har vist, at epitelet indeholder α_2, β, V_2, EP2 og EP3 receptorer men ikke α_1 receptorer, kirtlerne indholder α_1, β, EP2 og M1 eller M3 receptorer men ikke V2 og α_2 receptorer. Noradrenalin er et hormon der udskilles fra binyrerne og det sympatiske nervesystem. Når noradrenalin frigives, aktiveres det på en koncentration afhængig måde α og β receptorer. ED_{50} for noradrenalins aktivering af salt absorptionen via epitelets β-receptorer er 5 nM, mens ED_{50} aktiveringen af epitelets α_2-receptorer, der bevirker en hæmning af saltabsorptionen, er ca. 50 gange højere (240 nM). Noradrenalin aktiverer også sekretionen af salt via kirtlerne ved at aktivere α_1- og β-receptorer, men ED_{50} for disse receptorer er meget højere (ED_{50} for kitlernes α_1-receptorer er 13 μM). Den samme forskel gør sig gældende for epitelet og kirtlernes affinitet for PGE_2. Det betyder at organet (det isolerede frøskind) ved at ændre på hormonkoncentrationen er i stand til at regulere salttransporten, så der alt efter dyrets behov, sker en netto optagelse eller udskillelse af salt (C.N. Gudme, R. Nielsen).

Mitochondriestofskifte og stofskifteregulation
Mitochondrierne er de væsentlige energiproducerende cellekomponenter. Disse undersøges i skeletmuskulaturen, som kan øge energistofskiftet mere end 100 gange under fysisk aktivitet. Vi er i stand til at undersøge dette stofskifte i detaljer med mitochondrier isoleret fra mindre end 100 mg væv, dvs. fra en nålebiopsi. Det er således muligt at arbejde med væv også fra raske mennesker, da vi har udarbejdet præparations- og måleteknikker til microskala. Respirationsmålinger udføres i et 36,5µ kammer og respirationskædens cytochromer kan bestemmes på 2 mg hjertemuskel. Det blev vist, at mitochondrierne isoleret fra vævet meget præcist kan redegøre for vævets maximale iltoptagelse målt *in vivo* og derfor kan anvendes som markører for vævets energiforhold (samarbejde med Copenhagen Muscle Research Centre). Vi har kunnet vise, hvordan de enkelte stofskiftesystemer er afpasset i forhold til hinanden. Vi har vist at stofskiftet hos mennesker disponeret for syndromet malign hyperthermi (som kan være dødelig under anæstesi) er ændret, også under normale betingelser. De fundne ændringer kan muligvis anvendes diagnostisk (samarbejde med A.J. Fritzen og B. Quistorff, Panum Inst.og H. Ørding, Vejle Hospital, Syddansk Universitet). Vi har fundet effekter efter udmattende fysisk arbejde, som kunne skyldes, at mitochondriernes permeabilitets transitionpore åbner. Der er stor opmærksomhed om denne pore, der også er involveret i programmeret celledød, og det er vort håb at kunne afgøre, om poren faktisk åbner *in vivo* under særlig stress (U.F. Rasmussen og H.N. Rasmussen).

Faglige og administrative hverv

Udvalg og fonde
B.W. Sigurskjold er medlem af studienævnet for biokemi og i udvalget for fakultetets ph.d.-skole i proteinkemi.

G. Wybrandt er afdelingsbestyrer på Biokemisk Afdeling.

Tillidshverv
K.B. Hendil er ansvarlig for dyrestalden på AKI.

E.K. Hoffmann er ekstern evaluator og medlem af Det Medicinske Fakultetsråd ved universitetet i Santiago, Chile.

P. Kristensen er fakultetsrådsmedlem og medlem af AKI's bestyrelse.

I.H. Lambert er medlem af AKI's bestyrelse, viceinstitutleder og bygningsansvarlig.

Formidling

Redaktionelle hverv
S.O. Andersen er medlem af redaktionskomiteen for "Insect Biochemistry and Molecular Biology".

E.K. Hoffmann sidder i redaktionskomiteen for "Cellular Physiology and Biochemistry" Karger Publisher, referee for en række tidsskrifter.

R. Nielsen er referee for Pflügers Archiv og Acta Physiol.Scand.

I.H. Lambert er referee for The National Science Foundation (USA), Am. J. Physiol. og J. Membrane Biology

Kongresser og symposier
E.K. Hoffmann har været medarrangør ved "21st ESCPB Conference", Liege.

Foredrag
E.K. Hoffmann har gæsteforelæst ved universitetet i Santiago, Chile og holdt følgende foredrag: EB annual meeting, Exeter; 21th ESCPB Conference, Liege; Conference on "Cell Volume": Signalling and Regulation", Berlin; Symposiet "Ion Channels, A glimpse to the future", Valdivia, Chile.

I.H. Lambert har holdt foredrag ved 21st ESCPB Conference i Liege. K.B. Hendil har forelæst på Bonn Universitet.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere
Stine Falsig Petersen er post.doc.-stipendiat og S.T. Christensen er forskningsadjunkt på afdelingen.

Forskningsophold i udlandet
Charlotte Hougaard har været i Chile i 2 mdr.

Charlotte Gudme er på et 6 mdrs. Ophold i Cork, Irland.

Søren Tvorup Christensen har været 5 mdr. i New York.

E.K. Hoffmann har været i Chile i 5 uger.

Netværk
K.B. Hendil er medlem af 'Evaluation commitee for priority programme: Proteasomes', Deutsche Forschungsgemeinschaft og referent for Norges Forskningsråd.

Gruppen omkring intracellulær signalering deltager i et formaliseret samarbejde med Prof. F. Sepulveda's gruppe i Valdivia, Chile.

I.H. Lambert samarbejder med forskningsleder Jacob H. Nielsen, DJF, Afd. for Animalske Fødevarer, Forskningscenter Foulum.

Hans og Ulla Rasmussen samarbejder med F.N. Gellerich, Halle, Tyskland.

B.W. Sigurskjold deltager i RAPFUS-projektet med grupperne omkring Birte Svensson, Carlsberg Laboratorium, Ulla Christensen, Kemisk Institut, KU, Peter Roepstorff, OU, og Henrik Dalbøge, Novo Nordisk.

Institutleder Erik Hviid Larsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	26,8	4,1
STIP	4,9	1,1
TAP	29,4	2,1
TOTAL	61,1	7,3

VIP Internt finansieret
Amstrup, Jan; forskningsadj.
Andersen, Svend Olav; professor emeritus.
Bennekou, Poul; lektor.
Bernth, Thomas; akademisk arbejder.
Budtz, Povl Egede; lektor.
Christoffersen, Gert Rene Juul; lektor.
Gomme, Jørgen; lektor.
Hendil, Klaus Aksel Bjørner; lektor.
Hoffmann, Else Kay; lektor.
Håkansson, Kjell Ove; lektor.
Juel, Carsten; lektor.
Kristensen, Berit Inge; lektor.
Kristensen, Poul; lektor.
Lambert, Ian Henry; lektor.
Larsen, Erik Hviid; professor.
Larsen, Lis; lektor.
Leth-Jørgensen, Peter; professor.
Nedergaard, Signe Nielsen; lektor.
Nielsen, Lis Engdahl; lektor.
Nielsen, Robert; lektor.
Novak, Ivana; lektor.
Pedersen, Per Amstrup; lektor.
Pilegaard, Henriette; forskningsadj.
Rasmussen, Hans; lektor.
Rasmussen, Ulla Fugmann; lektor.
Rosenkilde, Per; lektor.
Sigurskjold, Bent Walther; lektor.
Simonsen, Lars Ole; lektor.
Uerkvitz, Wolfgang; lektor.
Willumsen, Niels Johannes; lektor.
Wybrandt, Grith Bacher; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Ankorina-Stark, Ieva; forskningsadj.
Christensen, Søren Tvorup; adjunkt.
Jørgensen, Jesper Roland; forskningsass.
Nielsen, Claus; forskningsadj.
Petersen, Lone Rønnov-Jessen; forskningslektor.
Petersen, Stine Helene Falsig; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Gudme, Charlotte Nini; ph.d.-studerende.
Hougaard, Charlotte; ph.d.-studerende.
Jacobsen, Mette Dorph; ph.d.-studerende.
Jørgensen, Nadja Møbjerg; ph.d.-studerende.
Kristensen, Bo; ph.d.-studerende.
Petersen, Rasmus Hartmann; ph.d.-studerende.
Rasmussen, Jakob Helding; ph.d.-studerende.
Viborg, Arne Lykke; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Houghton-Larsen, Jens; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Frandsen, Ulrik: Role of nitric oxide in human skeletal muscle vasodiatation during dynamic exercise.
Hansen, Lars Hallander: Glucagon Receptors – Mechanisms of Ca2+-signalling and pathogenic effects of receptor mutations.
Ide, Kojiro: Cerebral blood flow and metabolism during exercise.

Fondsbevillinger

Zoofysiologisk Laboratorium

Carlsbergfondet
– Undersøgelse af vekselvirkningen i biomembraner (Claus Nielsen) kr. 404.965.
– Lipid-protein vekselvirkninger i biomembraner (Claus Nielsen) kr. 387.064.

Direktør Ib Henriksens Fond
– Nukleotider og Signalmolekyler (Ivana Novak) kr. 75.000.

Fru Astrid Thaysens Legat
– Tumorcelle fibroblast interaction (Lone Rønnow-Jessen) kr. 70.000.

Johann og Hanne Weimann, født Seedorffs Legat
– Vækst og differentiering i epitel- stroma interaktion (Lone Rønnov-Jessen) kr. 912.582.

Novo Nordisk Fonden
– Kloridkanal-molekylet i et vertebrat epitel (Erik Hviid Larsen) kr. 169.721.
– Signal transduction via P2-purinergic receptors (Jan Amstrup) kr. 50.000 + 30.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Molecular basis of epithelial transporters (Erik Hviid Larsen) kr. 237.600.

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
– Exstracellular nucleotides and ecto-nucleotidases: Novel regulators of exocrine pancreas (Ivana Novak) kr. 500.000.

Laboratoriet for Cellulær og Molekylær Fysiologi

Carlsbergfondet
– Strukturbestemmelse af Na, K-ATPase, kollektiner og calreticulin (Kjell Håkansson) kr. 100.000.

Novo Nordisk Fonden
– Betydning af kulhydratindtagelse efter arbejde (Henriette Pilegaard) kr. 88.110.
– Identifikation og lokalisering af kanaler involver (Carsten Juel) kr. 52.000.
– Set Point. Virkning af proteinfosfatase (Lars Ole Simonsen) kr. 30.000.
– Internationalt symposium “Epithelial water transport” (Lars Ole Simonsen) kr. 1.561.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Strukturbestemmelse af Na,K-ATPase, kollektiner mv. (Kjell Håkansson) kr. 192.000.

Team Danmark
- Betydningen af substrattilgængeligheden for den arbejds-inducerede genaktivering i skeletmusklerne. (Henriette Pilegaard) kr. 60.000.
- Genekspression i human skeletmuskulatur (Henriette Pilegaard) kr. 50.000.

Biokemisk Afdeling

Alfred Benzon's Fond
- Karakterisering af ciliemotilitet og insulin-medieret signaltransduktion i *tetrahymena* (Søren Tvorup Christensen) kr. 170.000.

Carlsbergfonden
- Undersøgelse af de ændringer cytoskelettet undergår ved cellevolumenændringer, samt cytoskelettets betydning for volumenregulering (Stine Helene Falsig Petersen) kr. 392.367.

Claus Peter Christensens Mindelegat
- Karakterisering af ciliemotilitet: Motor-æggehvidestoffet dyneins rolle i fimrehårenes bevægelighed ved især sygdomme i luftvejene (Søren Tvorup Christensen) kr. 25.000.

Johann og Hanne Weimann, født Seedorffs Legat
- Karakterisering af ciliemotilitet og insulin-medieret signaltransduktion i *tetrahymena* (Søren Tvorup Christensen) kr. 753.062.

Publikationer

Ahearn H.R.H., Ahearn G.A., Gomme J.: Integumentary L-histidine transport in a euryhaline polychaete worm: Regulatory roles of calcium and cadmium in the transport event. Journal of Experimental Biology 203, s. 2877-2885, 2000.

Ahearn H.R.H., Ahearn G.A., Gomme J.: Cadmium stimulates integumentary uptake of [^{3}H]L- histidine in marine polychaete worms. FASEB Journal 14, s. 1, 2000.

Amstrup J., Willumsen N.J., Møbjerg N., Larsen E.H.: Amphibian intercalated cells express CFTR chloride channels. Comparative Biochemistry and Physiology 126A, s. 88, 2000.

Andersen S.O.: Studies on proteins in post-ecdysial nymphal, cuticle of locust, Locusta migratoria, and cockroach, Blaberus craniifer. Insect Biochem. Molec. Biol. 30, s. 569-577, 2000.

Arvedlund M., Bundgaard I., Nielsen L.E.: Host Imprinting in anemonefishes (Pisces: Pomacentridae); does it dictate spawning site preferences? Environmental Biology of Fishes 58, s. 203-213, 2000.

Asmild M., Willumsen N.J.: Chloride channels in the plasma membrane of a foetal Drosophila cell line, S2. Pflügers Archiv 439, s. 6, 2000.

Bennekou P., Pedersen O., Møller A., Christophersen P.: Volume control in sickle cells is facilitated by the novel anion conductance inhibitor NS1652. Blood volume 95, number 5, s. 1842-1848, 2000.

Brodin B., Nielsen R.: Evidence for P_2Y-type ATP receptors on the serosal membrane of frog skin eipthelium. Pflügers Arch, Eur J Physiol 439, s. 234-239, 2000.

Brooks P., Fuertes G., Bose S., Murray R.Z., Knecht E., Rechsteiner M.C., Hendil K.A.B., Tanaka K., Dyson J., Rivett A.J.: Subcellular localization of proteasomes and their regulatory complexes in mammalian cells. Biochem J 346, s. 155-161, 2000.

Brooks P., Murray R.Z., Mason G.G.F., Hendil K.A.B., Rivett A.J.: Association of immunoproteasomes with the endoplasmic reticulum. Biochem J 346, s. in press, 2000.

Christensen S., Klenow H., Overgaard-Hansen K.: Distribution of ^{3}H within purine nucleotides of Ehrlich mouse ascites tumour cells after intraabdominal injection of *myo*-[2-^{3}]inositol. J. Labelled Compunds Radiopharm 43, s. 91-96, 2000.

Dahlmann B., Hendil K.A.B., Kristensen P., Uerkvitz W., Sobek A., Kopp F.: Subunit arangement in the human proteasome. i: Proteasomes: The World of Regulatory Proteolysis s. Chapter 4, W. Hilt & D.H. Wolf (eds), R.G. Landes Bioscience Publishing Co., Georgetown, Texas, USA 2000.

Dich J.A., Grunnet N., Lammert O., Faber P., Bjørnsbo K.S., Larsen L.O., Neese R.A., Hellerstein M.K., Quistorff B.: Virkninger af isokalorisk overindtagelse af kulhydrat eller fedt på legemsvægt, fedtmasse, de novo lipogenese og energiomsætning hos normale unge mænd. Ugeskrift for Læger 162/36, s. 4794-4801, 2000.

Fritzen A.J., Rasmussen H.N., Quistorff B., Ørding H., Bendixen D., Rasmussen U.: Increased exo-NADH Oxidase Activity in Skeletal Muscle Mitochondria from Humans with Malignant Hyperthermia Susceptibility. Eur J Med Res 5, s. 59-60 (1), 2000.

Gellerich F.N., Trumbeckaite S., Opalka J.R., Seppet E., Rasmussen H.N., Neuhoff C., Zierz S.: Function of the mitochondrial outer membrane as a diffusion barrier in health and diseases. Biochem Soc Trans 28, s. 164-169, 2000.

Graversen J.H., Sigurskjold B.W., Thøgersen H.C., Etzerodt M.: Tetranectin-Binding Site on Plasminogen Kringle 4 Involves the Lysine-Binding Pocket and at Least One Additional Amino Acid Residue. Biochemistry 39, s. 7414-7419, 2000.

Graversen J.H., Jacobsen C., Sigurskjold B.W., Lorentsen R.H., Moestrup S.K., Thøgersen H.C., Etzerodt M.: Mutational Analysis of Affinity and Selectivity of Kringle-Tetranectin Interaction. The Journal of Biological Chemistry 275, s. 37390-37396, 2000.

Gudme C.N., Nielsen M.S., Nielsen R.: Effect of α_1-adrenergic stimulation of Cl^- secretion and signal transduction in exocrine glands (*RANA esculenta*). Acta Physiol Scand 169, s. 173-182, 2000.

Hoffmann E.K.: Volume Sensing and Signal Transduction. Comp Biochem Physiol 126/A Suppl 1, s. 68, 2000.

Hoffmann E.K.: Intracellular Signalling Involved in volume Regulatory Decrease. Cell Physiol Biochem 10, s. 273-288, 2000.

Hougaard C., Niemeyer M.I., Hoffmann E.K., Sepúlveda F.V.: K^+ currents activated by leukotriene D_4 or osmotic swelling in Ehrlich ascites tumour cells. Pflügers Arch – Eur J Physiol 440, s. 283-294, 2000.

Hougaard C., Jørgensen F., Hoffmann E.K.: A Role of External and Internal Ph in the Regulation of the Volume-Sensitive K^2 Current in Ehrlich Ascites Tumour Cells. Comp Biochem Physiol 126/A Suppl 1, s. 70, 2000.

Jorgensen P.L., Pedersen P.A.,: Structure-function relationships of Na^+, K^+, ATP, or Mg^{2+} binding and energy transduction in Na,K-ATPase. Biochimica et Biophysica Acta 45028, s. 1-18, 2000.

Juel C., Pilegaard H., Nielsen J.J., Bangsbo J.: Interstitial K^+ in human skeletal muscle during and after dynamic graded exercise determined by microdialysis. Am. J. Physiol. Regulatory Integrative Comp. Physiol. 278, s. R400-R406, 2000.

Juel C., Nielsen J.J., Bangsbo J.: Exercise-induced translocation of Na^+-K^+ pump subunits to the plasma membrane in human skeletal muscle. Am. J. Physiol. Regulatory Integrative Comp Physiol 278, s. R1107-R1110, 2000.

Juel C.: Expression of the NaK^+/HK^+ exchanger isoform NHE1 in rat skeletal muscle and effect of training. Acta Physiol Scand 170, s. 59-63, 2000.

Jørgensen C.B.: Amphibian respiration and olfaction and their relationships: from Robert Townson (1794) to the present. i: Biol. Review s. 297-345, Cambridge Philosophical Society, United Kingdom 2000.

Jørgensen S.T., Hougaard C., Mollerup J., Hoffmann E.K.: Functional Expression and Characterization of a Cloned Murine $CysLT_1$ Receptor in *Exenopus laevis* oocytes. Comp Biochem Physiol 126/A Suppl 1, s. 74, 2000.

Kaestner L., Christophersen P., Bernhardt I., Bennekou P.: The non-selective voltage-activated cation channel in the human red blood cell membrane: reconciliation between two conflicting reports and further characterisation. Bioelectrochemistry 52, s. 117-125, 2000.

Lambert I.H., Falktoft B.: Lysophosphatidylcholine Induces Taurine Release from HeLa Cells. J Membrane Biol 176, s. 175-185, 2000.

Lambert I.H., Sepulveda F.V.: Swelling induced taurine efflux from HeLa cells. In: *Taurine 4: Taurine and Excitable Tissues*. i: Academic/Plenum Publishing s. 487-496, Corte, Della L; Huxtable, R.J.; Sgaragli, G.P.; Tipton, K.F.;, Kluwer, Germany 2000.

Lambert I.H., Falktoft B.: Lysophosphatidylcholine-induced taurine release in HeLa cells involves kinases activity. Comp Biochem Physiol 126/A Suppl. 1, s. 85, 2000.

Lammert O., Grunnet N., Faber P., Bjørnsbo K.S., Dich J.A., Larsen L.O., Neese R.A., Hellerstein M.K., Quistorff B.: Effects of isoenergetic overfeeding of either carbohydrate or fat in young men. British Journal of Nutrition 84, s. 233-245, 2000.

Larsen B.B., Nielsen R.: Electrophysiological evidence for an ATP-gated ion channel in the principal cells of the frog skin epithelium. Pflügers Arch, Eur J Physiol 439, s. 227-233, 2000.

Larsen E.H., Nedergaard S.N., Ussing H.H.: Role of Lateral Intercellular Space and Sodium Recirculation for Isotonic Transport in Leaky Epithelia. Reviews of Physiology, Biochemistry and Pharmacology 141, s. 153-212, 2000.

Larsen E.H., Sørensen J.B., Sørensen J.N.: A Mathematical Model of Solute Coupled Water Transport in Toad Intestine Incorporating Recirculation of the Actively Transported Solute. J. Gen. Physiology 116, s. 101-124, 2000.

Larsen E.H.: August Krogh 1874-1949. BioZoom 4, s. 34-40, 2000.

Larsen L.O.: Om det rene hvide sukker. Hovedområdet. Månedsblad for Det Naturvidenskabelige Fakultet, KU 4, s. 8, 2000.

Larsen L.O.: Seneste nyt om sukker og udvikling af fedme. Biofag 4, s. 1-4, 2000.

Mills J.W., Pedersen S.F., Walmod P.S., Hoffmann E.K.: Effect of cytochalasins on F-actin and morphology of Ehrlich Ascites Tumor Cells. Experimental Cell Research 261, s. 209-219, 2000.

Mollerup J., Jørgensen S.T., Hougaard C., Hoffmann E.K.: Identification of a murine cysteinyl leukotriene receptor by expression in *Xenopus laevis* oocytes. Biochimica et Biophysica Acta 91499, s. 1-5, 2000.

Møbjerg N., Larsen E.H., Jespersen Å.: Morphology of the Kidney in Larvae of *Bufo viridis* (Amphibia, Anura, Bufonidae). Journal of Morphology 245, s. 177-195, 2000.

Nielsen C., Andersen O.S.: Inclusion-Induced Bilayer Deformations: Effects of Monolayer Equilibrium Curvature. Biophysical Journal 79, s. 2583-2604, 2000.

Nielsen C., Andersen O.S.: Protein-lipid interactions in systems with finite monolayer equilibrium curvature. Biophysical Journal 78, s. 324A, 2000.

Nielsen C., Andersen O.S., Greathouse D.V., Koeppe II R.E.: Mechanical Properties of Biological Membranes: Gramicidin Channels as Molecular Force Transducers. Journal of General Physiology 116, s. 8a, 2000.

Nielsen M.E., Boesgaard L., Sweeting R.M., McKeown B.A., Rosenkilde P.: Physiological and Endocrinological Responses During Prolonged Exercise in Hatchery-Reared Rainbow Trout *(Oncorhynchus mykiss)*. Acta veterinaria Scandinavia 41, s. 173-184, 2000.

Niemeyer M.I., Hougaard C., Hoffmann E.K., Jørgensen F., Stutzin A., Sepúlveda F.V.: Characterisation of a cell swelling-activated K^+- selective conductance of Ehrlich mouse ascites tumour cells. Journal of Physiology 524.3, s. 757-767, 2000.

Niemeyer M.I., Hougaard C., Hoffmann E.K., Jørgensen F., Stutzin A., Sepulveda F.V.: K^+ Conductance Activated by Osmotic Cell Swelling or by Leukotriene D_4 in Ehrlich Cells. Comp Biochem Physiol 126/A Suppl 1, s. 135, 2000.

Noda C., Tanahashi H., Shimbara N., Hendil K.A.B., Tanaka K.: Tissue distribution of constitutive proteasomes, immuno proteasomes, and PA28 in rats. Biochem Biophys Res Commun 277, s. 348-354, 2000.

Novak I.: Keeping up with bocarbonate. Journal of Physiology 528.2, s. 235, 2000.

Novak I., Nitschke R., Amstrup J.: Purinergic receptors and calcium signals in pancreas. Fura – 2 measurements using confocal laser scanning microscope. The FASEB Journal 14, s. LB 215, 2000.

Novak I., Sørensen C.E., Amstrup J., Ankorina-Stark I.: ATP release and hydrolysis in pancreas. Drug Development Research 50 (1), s. 112, 2000.

Pedersen S., Lambert I.H., Thoroed S.M., Hoffmann E.K.: Hypotonic cell swelling induces translocation of the α isoform of cytosolic phospholipase A_2 but not the γ isoform in Ehrlich ascites tumor cells. Eur J Biochem 267, s. 5531-5539, 2000.

Pedersen S., Hoffmann E.K., Hougaard C., Lambert I.H.: Cell Shrinkage is Essential in Lysophosphatidic Acid Signaling in Ehrlich Ascites. J Membrane Biol 173, s. 19-29, 2000.

Rasmussen U., Rosenkilde P., Jacobsen B.N., Kristensen B.I.: Spildevand indeholder østrogene stoffer. Vand & Jord 2, s. 68-70, 2000.

Rasmussen U.F., Rasmussen H.N.: Human quadriceps muscle mitochondria: a functional characterization. Mol Cell Biochem 208, s. 37-44, 2000.

Rasmussen U.F., Rasmussen H.N.: Human skeletal muscle

mitochondrial capacity. Acta Physiol Scand 168, s. 473-480, 2000.

Sauer J., Sigurskjold B.W., Christensen U., Frandsen T.P., Mirgorodskaya E., Harrison M., Roepstorff P., Svensson B.: Glucoamylase: structure/function relationships, and protein engineering. Biochimica et Biophysica Acta 1543, s. 275-293, 2000.

Sigurskjold B.W.: Exact Analysis of Competition Ligand Binding by Displacement Isothermal Titration Calorimetry. Analytical Biochemistry 277, s. 260-266, 2000.

Tanahashi N., Murakami Y., Minami Y., Shimbara N., Hendil K.A.B., Tanaka K.: Hybrid proteasomes. Induction by interferon γ and contribution to the ATP-dependent proteolysis. J Biol Chem 275, s. 14336-14345, 2000.

Trumbeckaite S., Opalka J.R., Seppet E., Rasmussen H.N., Neuhoff C., Zierz S., Gellerich F.N.: The Importance of Mitochondrial Outer Compartment for Mitochondrial Function under Normal and Impaired (Endotoxin, Ischemia) Conditions. Eur J Med Res 5, s. 43-44, 2000.

Wagner C.A., Huber S.M., Warntges S., Zempel G., Kaba N.K., Fux R.R., Orth N., Busch G.L., Waldegger S., Lambert I.H., Nilius B.H., Lang F.: Effect of Urea and Osmotic Cell Shrinkage on Ca^{2+} Entry and Contraction of Cascular Smooth Muscle Cells. Pflügers Arch 440, s. 295-301, 2000.

Westergaard M.M., Bresciani J., Budtz P.E.: Structural aspects of white spots on the dorsal skin of Hyperolius kihangensis. African Journal of Herpetology 49, s. 73-77, 2000.

Geologisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder lektor Jørn Rønsbo.

Bestyrelsen består endvidere af professor Finn Surlyk, lektor Hans Jørgen Hansen, lektor Paul Martin Holm, lektor Hans Thybo, laboratoriefuldmægtig Birgit Damgaard og fotograf Ole Bang Berthelsen.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Adresse
Øster Voldgade 10
1350 København K
Telefon 35 32 24 00
Fax 35 32 24 99 (administration)
www.geol.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Fysiske rammer
I perioden 1999-2001 skal ØV-10 komplekset ombygges for at kunne huse Geocenter København. I løbet af januar blev ca. 4000 m^2 tømt, idet denne del af komplekset skal totalrenoveres. I ombygningsperioden skal de berørte afdelinger placeres andre steder i ØV-10 komplekset. Ombygningen har bl.a. betydet at mere end 50 tons undervisnings- og forskningssamlinger er blevet flyttet midlertidigt. Ved efterårssemestrets start var den første etape af ombygningen afsluttet, så undervisning kunne gennemføres i nyindrettede og velfungerende øvelseslokaler.

Forskningsfaciliteter
Mange af instituttets forskningsfelter er afhængig af adgang til avanceret analyseudstyr. Det har i de senere år været vanskeligt at opnå støtte til anskaffelse af denne type af udstyr fra de statslige forskningsråd. Det var derfor med stor tilfredshed at instituttet konstaterede, at de tre ansøgninger, der var fremsendt til Programkommiteen for Kostbart Udstyr blev imødekommet. De bevilgede beløb svarede til ca. 15% af Programkommitteens samlede bevilling på ca. 45 mill. kr.

Forskningsvirksomhed

1. Palæontologi og bioevents

1.1. Bryozoers fylogeni og biogeografi
Arbejdet med biostratigrafi og faciesvariation i det øverste Maastrichtien og Danien i den østlige del af Det Danske Bassin er fortsat. Denne regions markante faciesskift afspejler i et vist omfang mere overordnede palæo-oceanografiske forhold, der også kan spores i resten af Det Danske Bassin, men de er herudover stærkt influeret af bl.a. synsedimentær tektonisk aktivitet i den Fennoskandiske Randzone. Arbejdet har til formål at udrede betydningen af lokale versus mere regionale påvirkninger.

Forskningsindsats vedr. de cheilostome bryozoer med hovedvægt på udredningen af de fritlevende cheilostome bryozoers phylogeni og biogeografi er fortsat (E. Håkansson).

1.2. Den kænozoiske udvikling af sydatlantiske ostrakoder
Beskrivelserne af de to dybhavskerner (ODP 1087 og 1088) fra hhv. Sydvestafrika og Agulhas Ridge er afsluttet. Projektet er fortsat med laboratorieundersøgelse af materiale fra fire lokaliteter tæt på Falkland Plateauet. Endvidere er de palæo-oceanografiske implikationer af tilstedeværelsen af en miocæn subtropisk shelffauna i Det sydøstatlantiske Ocean publiceret (R. Dingle og S. Majoran).

1.3. Ichnologi
Arbejdet med det store sporfossil *Zoophycos* fra Rhodos' plio-pleistocæn er genoptaget. Med en diameter på 1,75 m og en spiralform med 4-5 vindinger er fossilet blandt det bedst kendte materiale af *Zoophycos*. Det har været muligt at frilægge en stor del af strukturen (R. Bromley). Fodspor af en gemseagtig ged er meget almindelig på Mallorcas pleistocæne klitter. Dyrenes skeletter er velkendt fra hulefund. Det er nu klart at gederne ikke færdedes til dagligt på klitterne, men følte sig hjemme på fast-grund. Det fugtige og løse klitsand var et meget vanskeligt underlag for dyrene, hvis fødder og korte ben absolut ikke var tilpasset til dette underlag (R. Bromley og L. Clemmesen).

1.4. Vertebratpalæontologi
Der pågår en funktionel analyse af kraniet på en stor mosasaur fra Negev, Israel. Et arbejde om luftsække hos rovdinosaurer og fugle er afsluttet. Endvidere arbejdes der fortsat med zeomorfe fisk fra Moleret (N. Bonde).

En sen miocæn bardehval fra Gram Formationen er under beskrivelse. Fossilet består af et næsten komplet skelet, der muligvis repræsenterer en ny slægt. Der foretages en omfattende fylogenetisk analyse af gruppen Cetotheriidae, hvortil hvalen traditionelt skulle henføres (M.E. Steeman).

Anatomiske, taxonomiske og funktionelle studier af fugle fra Fur Formationen er under afslutning (A. Kristoffersen).

1.5. Masseuddøen og de bagvedliggende faktorer
I 2000 blev indsamlingen af materiale til projektet vedrørende masseuddøen og de bagvedliggende fysiske og kemiske faktorer afsluttet med feltarbejde i Montana og Utah. Begge lokaliteter var ukomplette. Der står nu blot tilbage at sammenskrive resultaterne af næsten 20 års arbejde omkring Kridt-Tertiær grænsen. Hovedresultaterne vedr. Perm-Trias grænsen er publiceret (H.J. Hansen).

2. Kvartærgeologi: Klimaudvikling og miljøhistorie

2.1. Samspillet mellem klima- og miljøændringer i den præ-anthropogene fase
Ændringer fra sidste glaciale maximum for ca. 20.000 år siden til begyndelsen af den holocæne opvarmning for ca. 10.000 år siden undersøges for at registrere det terrestriske systems følsomhed og raten af miljøændringer som respons på hurtige klimaændringer (N. Noe-Nygaard).

2.2. Solsø
Lagserien omfatter overgangen mellem Saale istiden, Eem søaflejringer samt overgangen til Weichsel istiden. Bore-

kærnemateriale er under bearbejdelse. Særligt overgangene fra Saale til Eem og igen til Weichsel er af interesse i betragtning af de nuværende klimaforandringer (N. Noe-Nygaard og M. Houmark).

2.3. Globale palæomiljø- og klimaarkiver i lakustrine systemer
Undersøgelserne af den klassiske Eem interglaciale sø ved Hollerup er fortsat (N. Noe-Nygaard og S. Björck).

2.4. Introduktion af kvæg i Danmark
Baseret på knogleprøver fra Danmark, Sverige og Tyskland er to indvandringsbølger identificeret. Den første dateres til 5000 ^{14}C år BP, den næste til omkring 4600 BP. Indvandringen i Danmark synes at ske sydfra. De svenske fund er meget yngre end de danske og tyske. Projektet er under afslutning (N. Noe-Nygaard).

2.5. Eem og Weichsel i Rusland
QUEEN (Quaternary environment in the Eurasian North). I det nordlige Rusland undersøges lagfølger fra Eem, Weichsel og Holocæn med henblik på udredning af glaciationsforløbet og palæomiljøændringer gennem de sidste 130.000 år (M. Houmark).

2.6. Weichsel i Danmark
Weichsel istidens sedimenter fra Danmark, specielt en ny nøglelokalitet ved Spøttrup i Himmerland, har været undersøgt. Der er fokuseret på lagfølger, der giver oplysninger om klimatiske og palæoøkologiske forandringer ved overgangen til Midt Weichsel nedisningerne og hovednedisningen i Sen Weichsel. Et dateringsprogram, der omfatter sedimenter fra det meste af Weichsel i Danmark, er fortsat (M. Houmark).

2.7. Dannelse af diamikte aflejringer
Projektet vedrørende glaciale aflejringstyper ved nutidige gletschere i Island og fossile aflejringer i Danmark og det nordvestlige Rusland er afsluttet (K. Kjær).

2.8. Holocæn klima- og miljøhistorie i Østdanmark
Der fokuseres på Littorinatransgressionerne, som de registreres i sedimentære aflejringer fra udvalgte lokaliteter med den nu inddæmmede Søborg Sø i Nordøstsjælland som hovedlokalitet. Projektet forventes at fastlægge Littorinatransgressionerne og den eller de styrende mekanismer og herigennem belyse uoverensstemmelser mellem tidligere opstillede relative havniveaukurver både i Danmark og i Sydskandinavien (S.U. Hede).

2.9. Danmarksstrædet. Klimasignaler fra lakustrine og marine holocæne lagserier
Holocæne klimasignaler i en marin borekerne NV for Island og i en lakustrin borekærne fra Sydgrønland, studeres for at forstå frekvensen af lavamplitude (decadale til milleniale) klimasvingninger i det nordatlantiske område samt koblingsmekanismerne imellem atmosfære og hav. En nøjagtig korrelation mellem de marine og lakustrine aflejringer er en forudsætning for at kunne belyse de tidsmæssige sammenhænge imellem klimaprocesser i hav og atmosfære (C.S. Andresen og S. Björck).

3. Hydrogeologi og miljøgeologi

3.1. Enhancement of Research and Teaching capacity in Hydrogeology
Projektet er et DANIDA finansieret ENRECA projekt, som går ud på at etablere undervisnings- og forskningssamarbejde inden for hydrogeologi og hydrologi mellem University of Ghana og Københavns Universitet (L. Skjernaa og N.O. Jørgensen).

3.2. Geokemisk karakterisering af grundvand
Projekterne, der vedrører hydrogeokemisk og isotopgeokemisk karakterisering af danske grundvandstyper, er fortsat bl.a. med kunstig infiltration i glaciofluviatile sedimenter i Arrenæs samt med undersøgelse af forekomsten af gammelt saltholdigt grundvand i Nexø Sandsten Formationen (N.O. Jørgensen).

3.3. PEGASE (EU´s 5. rammeprogram)
Delprojekt 1. I projektet måles strømning og transport af pesticider i et sandlag efter et tidligere feltforsøg. Pesticidpulsens bevægelse følges samtidig med at klimatiske data måles og der foretages redoxkarakterisering af grundvandet i sandlaget. Transporten og nedbrydningen af pesticiderne vil blive bestemt ved hjælp hjælp af matematisk modellering, og sammenlignet med kontrollerede laboratorienedbrydningsforsøg.

Delprojekt 2. I projektet følges en tilsat bromid tracers migration gennem moræneler og i et indlejret sandlag. Monitering af grundvandspotentialer er fortsat fra 1999 og baseres på et netværk af cirka 80 moniteringsboringer, som er installeret med filtre i 1-10 meters dybde. Spredningen vil blive fulgt og vurderet v.h.a. matematisk modellering (P. Jørgensen og L. Skjernaa).

3.4. Pesticider og Vandværker
Projektet startede i 2000 og skal bidrage til at afklare årsagerne til, varigheden af, og afværgeforanstaltninger mod grundvandsforurening med totalukrudtsmidlet dichlorbenil og metabolitten BAM, som er fundet i 26% af vandforsyningsboringerne på landsplan (P. Jørgensen og J. Kistrup).

3.5. Geoelektriske studier
I forbindelse med infiltrationsforsøg med KBr i toppen af en 10 m. tyk bænk af moræneler kortlægges saltvandsfanens udbredelse ved geoelektriske målinger (O. Larsen).

3.6. Grænseflade geokemi
Overfladeanalyseteknikker, bl.a. Scanning Probe Microscopy, SPM, X-ray Photoelectron Spectroscopy, XPS, and Time-of-Flight Secondary Ion Mass Spectroscopy, TOF-SIMS anvendes til studiet af geologiske materialer. En del forskning er relateret til kontaminanters transport i det hydrogeologiske system. Der arbejdes bl.a. med udvikling af en generel model til beskrivelse af sporelementers optagelse i calcit og deres diffusion mellem faststof og overfladen. Teoretiske modeller for strukturen af calcitoverflader er bekræftet ved eksperimentelle forsøg. Endvidere studeres optagelse Eu^{3+} i calcit for at kunne etablere en "safe model" for optagelse af actinider. Studiet er en en del af EU-projektet "Risk assessment modelling in long-term radioactive waste repositories" (S. Stipp).

4. Bassinsyntese: Tolkning af sedimentære aflejringsbassiner

Forskningsfeltet fokuserer på den geologiske udvikling af sedimentære aflejringsbassiner og omfatter såvel syntetiserende bassinstudier som detaljerede sedimentologiske og stratigrafiske undersøgelser, sammenligninger med nutidige aflejringsmiljøer samt tektoniske modeller for bassindannelse.

4.1. Kænozoiske aflejringer ud for 'the Great Australian Bight'

En række projekter vedrørende kænozoiske 'debris flows' and 'turbidity current' aflejring på kontinentalskrænten ud for 'the Great Australian Bight', bryozobankers dynamiske arkitektur, samt en række mindre specialprojekter er udsprunget af Leg 182 under Ocean Drilling Program (ODP) i efteråret 1998. Særlig vægt er lagt på de meget tykke koldtvandskarbonataflejringer, der dominerer marginen, og på at dokumentere udstrakte bryozobankekomplekser, der er den eneste kendte analogi til bryozobankerne i det danske Danien (F. Surlyk).

4.2. Øvre Kridt og Danien koldtvandskarbonater

Maastrichtien-Danien cyklostratigrafi og korrelation med speciel vægt på oliefelterne i den danske del af Nordsøen studeres inden for rammerne af et samarbejdsprojekt med Mærsk Olie og Gas AS (F. Surlyk og T. Damholt). Danien bryozobanker på Stevns Klint og på seismiske profiler fra Østersøen studeres (F. Surlyk og T. Damholt). Et stort projekt omhandlende Øvre Kridt-Danien aflejringerne i NV Europa, deres stratigrafi, sedimentologi og palæoøkologi er under opstart (F. Surlyk, T. Damholt og M. Bjerager).

4.3. De palæozoisk-mesozoiske riftbassiner i Østgrønland, Wordie Creek Formationen

En klassisk lagserie over Perm-Trias grænsen ved Kap Stosch blev studeret stratigrafisk-sedimentologisk i sommeren 2000 i samarbejde med kolleger fra GEUS. Formålet er at klarlægge de miljømæssige ændringer henover grænsen, der repræsenterer den største masseuddøen i Jordens historie (F. Surlyk).

4.4. Aflejringer fra Mellem og Øvre Jura i Østgrønland

Arbejdet med tolkning af Hareelv og Raukelv Formationerne fra Øvre Jura i Jameson Land er videreført (F. Surlyk og N. Noe-Nygaard).

4.5. Jura i det Danske Bassin

En omfattende syntese af de jurassiske bassiner inden for det danske rige udkommer i bogen "The Jurassic of Denmark and Greenland". Redaktionsarbejde samt skrivning af de afsluttende synteseafhandlinger pågår (F. Surlyk).

4.6. Øvre Jura

Sedimentologiske og stratigrafiske tolkninger af Øvre Jura marine tyngdestrømsaflejringer foretages ud fra bl.a. brønddata fra Nordsøen samt feltdata fra Jameson Land Bassinet, Østgrønland (R. Bruhn).

4.7. Tertiære søsedimenter i Nuussuaq Bassinet

Studiet af de syn-vulkanske søaflejringer på Disko, Nuussuaq og Hareøen fortsættes som led i en større magmatisk, stratigrafisk og sedimentologisk undersøgelse (G.K. Pedersen).

4.8. En sedimentologisk undersøgelse af kretassiske delta-aflejringer i Nuussuaq Bassinet

Nuussuaq Bassinet rummer tykke kretassiske deltaaflejringer. Faciesarkitekturen beskrives, aflejringssekvenserne dokumenteres og deltaets udvikling tolkes. En ny litostratigrafi for Nuussuaq Bassinet udarbejdes (G.K. Pedersen).

4.9. Kvartære sedimenter på Hareøen, Vestgrønland

En sedimentologisk og stratigrafisk undersøgelse af de lakustrine, fluviatile og glaciale sedimenter er påbegyndt (G.K. Pedersen, N. Noe-Nygaard og K. Kjær).

4.10. Holocæne kystklit- og strandaflejringer, Vestjylland; sedimentologi og stratigrafi

Kystaflejringernes facies og sedimentære arkitektur beskrives og sedimenternes dannelse forklares i relation til havniveau, kystprocesser, klima- og kulturpåvirkning. Der er udarbejdet en afhandling om æolisk stratigrafi og landskabsudviklingen ved Vejers (L. Clemmensen).

4.11. Pleistocæne kystklitaflejringer, Balearerne; sedimentologi og stratigrafi

Klitaflejringernes litologi, strukturer og sedimentære arkitektur beskrives og forklares i relation til glacio-eustatiske havniveauændringer og klima. Et arbejde om biogene strukturer i de æoliske aflejringer er afsluttet (L. Clemmensen).

4.12. Sedimentære vidnesbyrd om holocæne havniveauvariationer, Danmark

I undersøgelsen indsamles data om havniveauvariationer i de seneste 6000 år. Præcisionsmålinger af lagenes koter over en strækning på 15 km er blevet tolket og har givet oplysninger om isostasi, relative havniveauvariationer og eustasi (L. Clemmensen).

4.13. Geokemiske undersøgelser af ikaittufa i Ikkafjorden, Sydvestgrønland

Projektet, der omfatter en geokemisk undersøgelse af ikaitsøjlernes dannelse og forekomst set i bredere geologisk og biologisk sammenhæng samt en dybere forståelse af ikaits geokemi, er fortsat (B. Buchardt).

4.14. Kvartære og holocæne søers klimahistorie belyst ved undersøgelse af stabile isotoper

Projekterne vedrørende senglaciale og holocæne søaflejringer i Skandinavien er fortsat. Det generelle formål med projekterne er at undersøge søaflejringers potentiale som arkiver for den klimahistoriske udvikling gennem de sidste 12.000 år (B. Buchardt og S. Björck).

4.15. Østlige Nordsø-bassin

Der er udarbejdet en strukturel analyse af den tektoniske udvikling af det østlige Nordsø-bassin i Jura-Kænozoikum. Analysen viser, at sedimentationen er styret af et samspil mellem Central Graben Domet, Den danske Mikroplade, Tornquist Zonen og Det sydsvenske Dome (O. Graversen).

4.16. Sedimentologi og sekvensstratigrafi af karbonatsystemer i kystnære bassiner på Rhodos
Studiet af en række mikrobassiner, hvor siliciklastiske fluviale sedimenter er overlejret af marine karbonataflejringer, er fortsat. Karbonataflejringerne er temperere med en dominans af rødalger, der findes som fragmenter, rhodolither og som build-ups (K.S. Hansen).

4.17. Geokemiske og morfologiske studier af sulfider
Der fokuseres på samspillet mellem sulfat reducerende bakterier og reducerbare metaller i marine palæomiljøer. En sammenligning mellem lokaliteter med Øvre Perm i Østgrønland skal belyse forskelle i iltniveau under aflejringen i de vestlige og nordlige dele af bassinet samt indvirkningen af et synsedimentært exhalativt system i den østlige del af bassinet (J. K. Nielsen).

5. Mineralers og syntetiske fasers krystalkemi og stabilitet

5.1. Sulfosaltes krystalkemi
De systematiske studier af Tl´s krystalkemi i sulfosalte er fortsat bl.a. ved bestemmelse af strukturen af to nye mineraler fra Legenbach (sicherit $TlAg_2(As,Sb)S_6$ og $Tl_2(Cu,Ag)_3As_3S_7$) samt to syntetiske krystaller. Endvidere er relationerne mellem sicherit, pierrotit og papapierrotit blevet forklaret. En systematisk analyse af sulfosaltfamilien meneghinit gruppen og relaterede homologer afsluttet (T. Balic-Zunic, E. Makovicky og P. Berlepsch).

5.2. Rinkit, nacareniobsite og götzenit – krystalkemi og paragenese
De mineralkemiske og paragenetiske studier er fortsat (J. Rønsbo og H. Sørensen).

5.3. Sulfosalte fra Felbertal, Østrig
En række mineraler er krystallografisk karakteriseret på monokrystaldiffraktometeret. Der er bl.a. bestemt strukturer og andre vigtige egenskaber af yderligere to nye mineraler fra bismutinit-aikinit rækken (T. Balic-Zunic, E. Makovicky og D. Topa).

5.4. Eksperimentel mineralogi
De eksperimentelle undersøgelser af Cu-Fe-Pd-S systemet fortsættes især med hensyn til legeringer og sulfidsmelter ved lave S-koncentrationer. Cu-Fe-Se systemet undersøges ved lave og intermediære temperaturer (E. Makovicky). I svovlfugacitets undersøgelser for systemet jern-platingruppeelementer-svovl er nu også inkluderet iridium, renium og osmium (E. og M. Makovicky). Undersøgelserne af Fe, – Ni- og Co-sulfoarseniders krystalkemi og faserelationer er fortsat (S. Hem).

6. Geologisk anvendt Geofysik

6.1. Struktur og udvikling af den kontinentale litosfære
Litosfærens struktur og dynamik studeres under anvendelse af refleksions- og refraktionsseismiske, gravimetriske, magnetiske og geoelektriske metoder, samt gennem integrerede geofysisk-tektonisk-geologiske tolkninger. Forskningen baseres primært på data fra en række dybseismiske projekter. I 2000 er der gennemført dataindsamling inden for projekterne: Celebration'2000 og DOBRE (Donbas bassinet, Ukraine), samt gennemført planlægning af et seismisk projekt omkring Baikal Søen. Der er udstrakt internationalt samarbejde inden for EUROPROBE programmet (H. Thybo, L.O. Boldreel, I. Reid, M. Laigle, M. Scheck, G. Fernandez Viejo, S.L. Jensen, A. Lassen, T. Abramovitz og A. Berthelsen).

Den Trans-Europæiske Sutur-Zone (TESZ) studeres i et bælte fra Nordsøen til Polen med hovedvægt på den palæozoiske pladetilvækst og den efterfølgende bassindannelse. Inden for det internationale PACE projekt studeres samlingen af Europa i Palæozoikum. Seismiske data fra POLONAISE '97 projektet viser, at Tornquist-Teisseyre Zonen i Centraleuropa er et betydeligt lineament, også i den dybe skorpe og øvre kappe. Det er nu fastslået, at der findes en vigtig skorpefortykkelse i forbindelse med zonen, samt at der er markant forskel i seismisk reflektivitet fra den øvre kappe på tværs af zonen. Indsamling og tolkning af en database over gravimetriske og magnetiske data fra hele Europa ledes af gruppen ved GI. Reprocessering af data fra MONA LISA-projektet med avancerede præ-stack migrationsrutiner har vist deformationsstrukturer i sedimentære bjergarter og tynde overskydningsstrukturer i det underliggende grundfjeld.

Palæozoiske sedimenters hydrokarbon-potentiale analyseres i det danske område. Der fokuseres på betydningen af kaledoniske og ældre kollisionsstrukturer for den efterfølgende bassindannelse. Der er påvist både kaledoniske og sveconorvegiske kollisionsstrukturer i det samme område af den sydvestlige Østersø. Under brug af seismisk tomografiske metoder har det været muligt at påvise betydelige mægtigheder af palæozoiske sedimenter i alle de undersøgte dele af Nordsøen.

Den Østeuropæiske Platform studeres for at klarlægge den dynamiske udvikling omkring pladekollisioner og efterfølgende dannelse af riftbassiner (bl.a. inden for DOBRE projektet omkring DonBas aulacogenet i Ukraine). De foreløbige resultater tyder på konstant skorpetykkelse hen over bassinet. Der er i 2000 blevet indsamlet et 140 km langt refleksionsseismisk profil. Inden for EUROBRIDGE-projektet er der fundet mulig årsagsforbindelse mellem proterozoiske kollisionsstrukturer, Pripyat truget på randen af det ukrainske skjold og Korosten plutonet.

Nedre Skorpe – Moho – Øvre Kappe systemet viser kraftig seismisk reflektivitet fra nedre skorpe omkring Kenya Riften og omkring det polske trug. Dette fortolkes som hidrørende fra mafiske lag, der er intruderet omkring den oprindelige Moho, og som maskerer den egentlige udtynding af skorpen under riftzoner, således at strækningfaktorer synes at være underestimerede. I det polske område analyseres data fra POLONAISE -projektet for variation i nedre skorpe- og Moho-reflektivitet med henblik på korrelation med pladegrænser og forekomsten af bassiner i området.

6.2. Marin geofysik
Baseret på seismiske data er sedimentfordelingen ved Bill Bailey Banken belyst ud fra exhumations processer. Det ses, at Bill Bailey Banken er en kompressionsstruktur som er blevet udsat for hævning i flere omgange i Tertiær. Arbejdet med tolkningen af wirelinelogs fra Lopra strukturen er fortsat. Arbejdet viser at subaeriske plateaubasalter kan karakteriseres ud fra geofysiske logs (L. O. Boldreel).

Kontinentale marginer omkring Nordatlanten studeres

ved brug af seismiske vidvinkel data. Der er blevet tolket seismiske data på Grønland-Island Ryggen, med implikationer for betydningen af den foreslåede kappediapir under Island. Studierne involverer også termisk modellering. Der er endvidere gennemført seismiske tolkninger af den kontinentale margin ved Østcanada og af proterozoiske kollisionsstrukturer omkring Labrador (I. Reid).

6.3. Seismisk-tektonofysiske studier af Jordens tektosfære
Detaljerede tolkninger af Jordens øvre kappe baseres bl.a. på russiske data fra nukleare sprængninger langs profillinier i Sibirien. Opsmeltningsgraden under 8° diskontinuiteten vurderes gennem analyser af P- og S-bølgers hastigheder og refleksionsmønstret i seismiske sektioner. Der er gennemført simuleringer af seismiske bølgers udbredelse i de øverste dele af jordens indre (til 400 km dybde) og til 2000 km afstand fra de seismiske kilder for todimensionalt inhomogene modeller. Simuleringerne er meget computerkrævende og er blevet gennemført på UNI-C's supercomputer. Resultaterne båndlægger inhomogeniteternes størrelser til 4-8 km horisontalt og 2-4 km vertikalt. Tolkninger af dybseismiske data fra Nordamerika viser sammenfald mellem en dyb overgangszone i kappen og jordskælv i skorpen, hvilket testes med rheologisk modellering. Højopløselige studier af overgangszonen viser en hidtil ukendt graduering af zonen og stor variation i dybden til 400 km diskontinuiteten samt kraftig "nedre Øvre-Kappe reflektivitet" (L. Nielsen, T. Abramovitz, A. Ross og H. Thybo).

6.4. Kerne-kappe overgangen
Seismiske nukleare eksplosionsdata viser refleksioner fra overgangen mellem Jordens kerne og kappe, der imod forventning må skyldes en "Ultra-Low-Velocity-Zone" under den sibiriske platform. Data har en hidtil ukendt opløsningsevne omkring 600 m vertikal opløsning. Analyserne viser, at zonen er heterogen, så der minimum er tale om to lag, begge af lav seismisk hastighed. Dette kan antyde, at der er tale om to lag af delvist opsmeltede nedre kappe bjergarter, hvoraf det ene lag indeholder metaller fra jordens ydre kerne (A. Ross og H. Thybo).

7. Den kontinentale skorpes petrologi

7.1. Kontinentalskorpen i den sveconorvegiske provins (Sydskandinavien)
Denne del af skjoldet består af en kontinentskorpe, som hovedsagelig blev dannet i perioden 1850 – 850 millioner år før nu. Blandt de mest markante hændelser er en 1800 – 1550 mill. år gammel skorpetilvækst, som dels omfatter nydannelse af kontinentskorpe, sammensvejsning af vulkanske øbuer og en fremmed kontinentmasse i forbindelse med den gotiske bjergkædedannelse for 1590 til 1520 mill. år siden. Langt senere, for 1100 – 850 mill. år siden blev denne del af det baltiske skjold igen inddraget i bjergkædedannelse (den sveconorwegiske), som også kendes fra Danmarks dybe undergrund. I slutningen af Palæozoikum (270 mill. år siden) blev den forlængst nederoderede sveconorwegiske bjergkæde opbrudt i en vestlig og østlig del af Oslo-gravsænkningen med ledsagende magmatisk- og forkastningsaktivitet. Inden for den sydvestlige del af det Baltiske Skjold er der foretaget undersøgelser inden for en række projekter (B. Hageskov, S. Pedersen og J. Konnerup-Madsen).

7.2. Isotop undersøgelser på Isua området, sydvest Grønland
Undersøgelserne af isotopudviklingen på nogle af Jordens ældste bjergarter fra Isua området, sydvest Grønland er fortsat: (a) Pb isotopudviklingen knyttet til Tidlig Arkæisk kappe-skorpe differentiation. Pb isotopundersøgelser på blyglans gav de mest radiogene isotop sammensætninger på Jorden hidtil opnået. Resultaterne er værdifulde ved modellering af den tidlige Jords kappe-skorpe udvikling og har yderligere bekræftet, at emplacering af tonalitiske smelter i områdets overfladebjergarter skete for mere end 3,74 milliarder år siden. (b) Sm-Nd og Lu-Hf isotop studier og datering af tidlig arkæiske granater. Kombination af Lu-Hf og Sm-Nd isotop undersøgelser og ICP-MS opnåede sjældne jordarts element spektre på metasomatiske/metamorfe granater har belyst betydningen af allanit og zirkon indeslutninger i granater for belysning af den metamorfe historie i området. (c) Multi-isotop undersøgelser af metamorfe-metasomatiske effekter på Jordens ældste pudelaver. Kombinerede Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr isotop undersøgelser og trinvis isotop oplukning af mineraler er påbegyndt og har været anvendt til en belysning af senere forstyrrelser af isotopsystemerne i pudelaver fra området. Resultaterne er af betydning for en revideret tolkning af tidligere publicerede aldre fra området (R. Frei)

7.3. Fluid migration og kontaktmetamorfose i Oslo feltet (Norge)
Karakteriseringen af fluid migration i forbindelse med kontaktmetamorfose i Oslo-feltet er fortsat med målinger på fluid indeslutninger i mineraler fra Drammens området samt REE-analyser, ^{18}O og Sr-isotop analyser (J. Konnerup-Madsen).

8. Kontinental opbrydning og oceanbundens geologi

8.1. Ilímaussaq komplekset i Gardar Provinsen (Grønland)
En revurdering af kompleksets geokemi baseret på analyserne af et stort antal bjergarter og mineraler er fortsat (J. Bailey, J. Rose-Hansen og H. Sørensen). Undersøgelse af ^{18}O variationen i bjergarter og mineraler er fortsat (J. Konnerup-Madsen og J. Bailey). En undersøgelse af kulbrinteindholdet i alkaline bjergarter er under afslutning (J. Konnerup-Madsen).

8.2. Passive kontinentmarginers udvikling
Studierne af den magmatiske og tektoniske udvikling af passive marginer er fortsat hovedsageligt i samarbejde med ansatte ved Dansk Lithosfærecenter. Den magmatiske aktivitetsalder er dateret ved nye og raffinerede dateringsmetoder. Den magmatiske aktivitet i Mestervigsområdet strækker sig over et forbavsende langt tidsrum på 30 millioner år (C.K. Brooks). Undersøgelser af vertikale bevægelser i området både under og efter Nordatlantens dannelse er fortsat ved brug af U,Th-He metoden (C.K. Brooks og K. Hansen). Baseret på nyindsamlede tyngdemålinger er en modellering af Skærgårdsintrusionens form påbegyndt (C.K. Brooks).

8.3. Vulkanologi og geokemi på Kap Verde øerne
De vulkanologiske og geokemiske undersøgelser på Kap Verde øerne er fortsat med feltarbejde samt isotopgeokemi-

ske undersøgelser. Det er målet med projektet at forstå magmadannelsen i den oceaniske lithosfære (P.M. Holm og J. Jørgensen).

8.4. Recent vulkanisme i Italien
Undersøgelserne af sammenhængene mellem den centralitalienske vulkanisme og de aktive vulkaner på de Æoliske Øer er fortsat (P.M. Holm).

8.5. Den Nordatlantiske Tertiære magmaprovins
Isotop- og grundstofgeokemiske undersøgelser af de færøske basalters kildeområde er fortsat med bl.a. anvendelse af Re/Os systemet (P.M. Holm).

8.6. Øbue vulkanisme på Kurilerne og Kamchatcka
De geokemiske studier af vulkanske bjergarter fra Kurilerne og Kamchatcka er fortsat (J. Bailey).

8.7. Den Betisk-Liguriske lithosfære i Middelhavsområdet
Udviklingen af det vestlige Middelhavsområde med hensyn til alpin pladetektonik, anatektisk magmadannelse og kildebjergarterne for magmaerne undersøges fortsat (H. P. Zeck).

Institutleder Jørn Rønsbo

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	30,6	6,1
STIP	5,1	2,5
TAP	23,9	0,5
TOTAL	59,6	9,1

VIP Intern finansieret
Abramovitz, Tanni Juul; forskningsadj.
Bailey, John Christopher; lektor.
Balic Zunic, Tonci; lektor.
Bjørck, Svante Carl Gunnar; professor.
Boldreel, Lars Ole; lektor.
Bonde, Niels Christensøn; lektor.
Bromley, Richard Granville; lektor.
Brooks, Kent; lektor.
Clemmensen, Lars Bjørn; lektor.
Dingle, Richard Vernon; professor.
Frei, Robert Ernst; professor.
Graversen, Ole; lektor.
Hageskov, Bjørn Peter; lektor.
Hansen, Hans Jørgen Steen; lektor.
Holm, Paul Martin; lektor.
Houmark-Nielsen, Michael; lektor.
Håkansson, Eckart Leif Thrane; lektor.
Jørgensen, Niels Oluf; lektor.
Jørgensen, Peter René; forskningslektor.
Konnerup-Madsen, Jens; lektor.
Larsen, Niels Ole; lektor.
Makovicky, Emil; professor.
Nielsen, Lars; forskningsadj.
Noe-Nygaard, Nanna; lektor.
Pedersen, Gunver Krarup; lektor.
Pedersen, Svend; lektor.
Reid, Ian Derry; lektor.
Rønsbo, Jørn Grummesgaard; lektor.
Skjernaa, Inge Lilian; lektor.
Stipp, Susan Louise; lektor.
Surlyk, Finn Christian; professor.
Thybo, Hans Jensen; lektor.
Westergaard, Bjørn Buchardt; lektor.
Zeck, Hubert Peter; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Damholt, Tove; forskningsass.
Fernandez Viejo, Gabriela; forskningsadj.
Kistrup, Jens Philip; forskningsass.
Kjær, Kurt Henrik; forskningsadj.
Majoran, Stefan; forskningsadj.
Ross, Andrew Ronald; forskningsadj.
Scheck, Magdalena; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Alsen, Peter; ph.d.-studerende.
Andresen, Camilla Snowman; ph.d.-studerende.
Bjerager, Morten Gustav Erik; ph.d.-studerende.
Hansen, Kim Sten; ph.d.-studerende.
Hede, Signe Ulfeldt; ph.d.-studerende.
Hem, Skage Reidar; ph.d.-studerende.
Jensen, Susanne Lund; ph.d.-studerende.
Jørgensen, Jesper Øksne; ph.d.-studerende.
Nielsen, Jesper Kresten; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Bruhn, Rikke Elsøe; ph.d.-studerende.
Knudsen, Martin Elkjær; ph.d.-studerende.
Lassen, Niels Alexander; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Dharmagunawardhane, Hingure A.: The distribution of fluoride between aquifer materials, groundwater and surface water of Polonnaruwa, Sri Lanka.
Dupont, Kresten Breddam: The nature of the Iceland Mantle Plume. Evidence from the chemistry of neovolcanic glasses.
Hansen, Carina Fabricius: Sedimentology, sequence stratigraphy and geochemistry of the Sortehat Formation, Jameson Land, East Greenland.
Kjær, Kurt Henrik: Glacial diamicts in modern and ancient terrestrial environments: an integrated study of processes, sediments and landforms.
Seidler, Lars: Sedimentology and sequence stratigraphic analysis of the Lower Triassic Wordie Creek Formation in central East Greenland. Supplemented by a sedimentological and sequence stratigraphic study of the Upper Cretaceous Twentymile Sandstone in Colorado, USA.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet
– Feltarbejde i Grønland med henblik på karakterisering af den pre-3.8 Ga udtømte jordkappe og de komplementære berigede reservoirs; implikation fra Isua supracrustal bæltet (Robert Frei) kr. 100.000.
– Feltarbejde i Grønland til eftersporing af effekten af metasomatisk forandring på Jordens ældste dybhavskappe (Robert Frei) kr. 100.000.

– Feltarbejde i Sydnorge: Belysning af den pre-Svekonorvegiske jordskorpe inden for den Svekonorvegiske provins i Sydnorge (Svend Pedersen) kr. 31.500.
– Seismisk tektonofysisk undersøgelse af jordens tektosfære (Hans Thybo) kr. 2.216.269.

DONG A/S
– Computer, digitalkamera (Rikke Bruhn) kr. 25.000.
– Køb af udstyr (Lars Ole Boldreel) kr. 100.000.

EU
– Pegase: Pesticides in European Groundwaters: detailed study of representative Aquifers and Simulation of possible Evolution scenarios (Peter Jørgensen) kr. 1.528.042.
– Studies of rare earth element uptake in minerals (Susan Stipp) kr. 895.515.

Forskningsstyrelsen
– Elektronmikrosonde til mineralanalyser (Jørn Rønsbo) kr. 3.200.000.
– Indkøb af seismisk udstyr DanSeis: Danish National Centre for Seismic Instrumentation (Hans Thybo) kr. 1.868.677.
– Massespektrometer til måling af stabile isotoper (Bjørn Buchardt Westergaard) kr. 1.800.000.

Phillips Petroleum
– Gravity and magnetic interpretation of North Sea Structure with emphasis on the Central Graben (Hans Thybo) kr. 1.278.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Komplekse sulfiders krystalkemi (Emil Makovicky) kr. 750.000.
– Støtte til Kongresdeltagelse: "9th International Symposium on Deep Seismic Profiling on the Continents and their Margins" (Hans Thybo) kr. 48.000.

Publikationer

Abramovitz T.J., Landes M., Thybo H., Jacob A.W.B., Prodehl C.: Preserved Caledonian crust: A comparison of seismic velocity profiles from the VARNET and MONA LISA projects. Tectonophysics 314, s. 69-82, 1999.

Abramovitz T.J., Thybo H.: Seismic images of Caledonian Collisional structures along MONA LISA profile 2 in the southeastern North Sea. Tectonophysics 317, s. 27-54, 2000.

Abramovitz T.J., Thybo H., Perchuc E.: The 8 degree discontinuity observed in FENNOLORA P and S wave data. Geophysical Research Abstracts Vol. 2. (CD), 2000.

Abramovitz T.J., Thybo H., Perchuc E.: The 8 degree discontinuity interpreted from FENNOLORA P and S wave seismic data. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 44, 2000.

Abramovitz T.J., Nielsen L., Laigle M., Viejo G.F., Thybo H.: MONA LISA: A seismic key to North Sea tectonic evolution. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 87, 2000.

Andersen M.S., Nielsen T., Sørensen A.B., Boldreel L.O.: Cenozoic sediment distribution and tectonic movements in the Faroe Region. Global and Planetary Change 24, s. 239-259, 2000.

Andersen M.S., Nielsen T., Sørensen A.B., Boldreel L.O.: Exhumation and deposition of the Faroe region since Late Paleocene. Exhumation of Circum-Atlantic Margins Timing, Mechanism and Implications for Hydrocarbon Exploration. i: Geological Society of Petroleum Group. Abstract Volume. 13-14 June, 2000 s. 11, 2000.

Andresen C.S., Bjørck S.C.G.: C-14 changes across the Gerzensee Oscillation/GI-1b event: Implications for deglacial climatic forcing. Journal of Quaternary Science 15, s. 203-214, 2000.

Arlitt R., Kissling E., Ansorge J., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: 3-D Crustal Structure Beneath the TOR Array and Effects on Teleseismic Wavefronts. Tectonophysics 314, s. 309-319, 1999.

Arlitt R., Kissling E., Ansorge J., & TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: P-wave velocity structure of the litosphere-asthenosphere system across the TESZ in Denmark. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Astrup T., Stipp S.L.S., Christensen T.H.: Immobilization of Chromate from Coal Fly Ash Leachate using an Attenuating Barrier Containing Zero-valent Iron. Environmental Science and Technology 34, s. 4163-4168, 2000.

Bailey J.C.: Ivittuut og kryolitten. i: Topografisk Atlas Grønland s. 224-225, Jakobsen, B.H. et al. (red.), Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, C.A. Reitzel, København 2000.

Balic-Zunic T., Christoffersen M.R., Christoffersen J.: Structure of the β form of calcium pyrophosphate tetrahydrate. Acta Crystallographica B 56, s. 953-958, 2000.

Balic-Zunic T., Christoffersen M.R., Christoffersen J.: Crystal structure of the β-form of calcium pyrophosphate tetrahydrate and the auto-inhibition of growth from supersaturated solutions. i: 31. Danske Krystallografmøde, Kemisk Institut, Københavns Universitet s. F2, København 2000.

Balic-Zunic T.: Determination of atomic domains and coordinations from a procrystal electron density calculation. i: 19th European Crystallographic Meeting, Université Henri Poincaré, Nancy s. 190, Nancy 2000.

Banka D., Williamson J.P., Pharaoh T.C., Lee M.K., Laigle M., Thybo H.: Studies of TESZ crustal structure in the North Sea using potential field modelling. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Banoeng-Yakubo B., Skjernaa L.: Application of remote sensing and geographical information system to hydrogeological studies in the Upper West Region, Ghana. i: Groundwater: Past Achievements and Future Challenges s. 73-79, Sisilio et al., Balkema, Rotterdam 2000.

Bayer U., Grad M., Guterch A., Laigle M., Marotta A-M., Pharaoh T.C., Scheck M., Thybo H.: The southern margin of Baltica: New synthesis of seismic results between the North Sea and Poland. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Berthelsen A.: Bjerge før og nu. Geografisk Orientering 2000 2, s. 336-341, 2000.

Boldreel L.O., Andersen M.S.: Bill Bailey Bank, the westernmost part of the Wyville- Thomson Ridge Complex, NE-Atlantic. Exhumation of Circum- Atlantic Margins Timing, Mechanism and Implications for Hydrocarbon Exploration. i: Geological Society Petroleum Group. Abstract Volume. 13- 14 June, 2000 s. 14, 2000.

Boni M., Di Maio G., Frei R., Villa I.M.: Lead isotopic evidence for a mixed provenance for Roman water pipes from Pompeii. Archaeometry 42, s. 201-208, 2000.

Breuning-Madsen H., Rønsbo J.: Comparison of the composition of iron pans in Danish burial mounds with bog iron and spodic material. Catena 39, s. 1-9, 2000.

Bromley R.G., Ekdale A.A., Richter B.: New Taenidium (trace fossil) in the Upper Cretaceous chalk of northwestern Europe. Bulletin of the Geological Society of Denmark 46, s. 47-51, 1999.

Bromley R.G.: Anomiid (bivalve) bioerosion on Pleistocene pectinid (bivalve) shells, Rhodes, Greece. Geologie en Mijnbouw 78, s. 175-177, 1999.

Bromley R.G., Mørk A.: The trace fossil Phoebichnus trochoides in the condensed Triassic-Jurassic-boundary strata of Svalbard. Zentralblatt für Geologie und Paläontologie Teil I, 1998, s. 1431-1439, 2000.

Buchardt B., Simonarsen L.: Oxygen Isotope Palaeotemperatures from the Tjörnes Beds (Pliocene), northern Iceland. i: Nordisk Geologisk Vintermøde, Trondheim. Abstracts s. 48-49, Trondheim 2000.

Buchardt B., Hansen M.: Orthoceratitter i olie. Varv, s. 67-71, 2000.

Buchardt B.: Gas potential of the Cambro-Ordovician Alum Skale in Southern Scandinavia and the Baltic Region. Geologische Jahrbuch D 107, s. 15, 1999.

Buchardt B., Hammarlund D.: Rapid hydrological changes during the Holocene revealed by stable isotope records of lacustrine carbonates at Lake Igelsjön, southern Sweden. i: Nord. Geol. Vintermøde, Trondheim. Abstract s. 47-48, Trondheim 2000.

Christiansen C.C., Rønsbo J.: On the structural relationship between götzenite and rinkite. N.Jb.Miner.Mh. 11, s. 496-506, 2000.

Christoffersen M.R., Balic-Zunic T., Pehrson S., Christoffersen J.: Growth and precipitation of a monoclinic calcium pyrophosphate tetrahydrate indicating auto-inhibition at pH 7. Journal of Crystal Growth 212, s. 500-506, 2000.

Czuba W., and POLONAISE '97 Working Group, (incl. Thybo H.).: Seismic crustal structure of the Precambrian Craton. Results from the POLONAISE'97 experiment. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Dam G., Nøhr-Hansen H., Pedersen G.K., Sønderholm M.: Sedimentary and structural evidence of a new early Campanian rift phase in central Nuussuaq, West Greenland. Cretaceous Research 21, s. 127-154, 2000.

Dam G., Pedersen G.K.: Geological evolution of the Nuussuaq Basin: An outcrop analogue for the Cretaceous-Palaeogene basins offshore West Greenland. i: IAS Regional Meeting, Dublin 2000. Abstracts s. 17, Dublin 2000.

Dick H.J.B., Natland J.H., Miller D.J., Alt J.C., Bach W., Bideau D., Gee J.S., Haggas S., Hertogen J.G.H., Hirth G., Holm P.M., Ildefonse B., Iturrino G.J., John B.E., Kelley D.S., Kikawa E., Kingdon A., Le Roux P.J., Maeda J., Meyer P.S., Naslund H.R., Niu Y., Robinson P.T., Snow J.E., Stephen R.A., Trimby P.W., Worm H-U., Yoshinobu A.: A long *in situ* section of the lower ocean crust: results of ODP Leg 176 drilling at the Southwest Indian Ridge. Earth and Planetary Science Letters 179, s. 31-51, 2000.

Dons T., Clausen C.K., Higham J., Surlyk F.: Upper Cretaceous. i: Millenium Atlas. Petroleum Geology of the Central and Northern North Sea s. 1, 2000.

EUROBRIDGE Seismic Working Group, Grad M., Thybo H., Ylieniemi J., Giese R., Doody B.e.a.: P- and S-wave seismic structure across the Fennoscandia- Sarmatia suture of the East European Craton beneath the EUROBRIDGE profile through Lithuania and Belarus. Tectonophysics 314, s. 193-218, 1999.

Edsberg A., Balic-Zunic T.: Use of the Rietveld method for an analysis of oxydation processes in sulphide-mine tailings. i: 31. Danske Krystallografmøde, Kemisk Institut, Københavns Universitet P4, København 2000.

Ekdale A.A., Bromley R.G.: The complex interplay of bioturbation and bioerosion in the production of composite ichnofabrics in the carbonate rocks. i: Fifth International Ichnofabric Workshop IIW5, Abstract Volume s. 1, Pollard, J.E. & Taylor, A. (eds.), Manchester University & Ichron Limited, 1999.

Feary D.A., Hine A.C., Malone M.J., the Leg 182 Scientific Party: Cool-water "reefs", possible hydrogen suphide/methane clathrates, and brine circulation – preliminary results of Leg 182 drilling in the Great Australian Bight. Joides Journal 25, s. 4-7, 1999.

Gossler J., Kind R., Sobolev S.V., Kämpf H., Wylegalla K., Stiller M., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: Major Crustal Features between the Harz Mountains and the Baltic Shield Derived from Receiver Functions. Tectonophysics 314, s. 321-333, 1999.

Graversen O.: A structural transect between the Central North Sea Dome and the South Swedish Dome: Middle Jurassic-Quaternary uplift/ subsidence reversal and exhumation across the eastern North Sea Basin. i: Exhumation of Circum-Atlantic Margins: Timing, Mechanisms and Implications for Hydrocarbon Exploration. Geological Society, London, Petroleum Group s. 34, 2000.

Graversen O.: From source rock deposition to oil migration and trapping: 1st order crustal framework during Middle Jurassic-Cenozoic uplift/subsidence reversal across the eastern North Sea Basin. i: Basin Workshop: Cenozoic development of the eastern North Sea Basin: Observations and Modelling. Geologisk Institut, Aarhus Universitet s. 13-15, 2000.

Gregersen S., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: Project TOR: On the sharpness of the deep lithosphere transition across Germany-Denmark-Sweden. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Guterch A., Grad M., Thybo H., Keller R., and POLONAISE '97 Working Group: POLONAISE'97 – International seismic experiment between Precambrian and Variscan Europe in Poland. Tectonophysics 314, s. 101-122, 1999.

Guterch A., Grad M., Thybo H., Keller G.R., and POLONAISE '97 Working Group: Crustal structure of the Polish Basin based on POLONAISE '97 experiment. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Guterch A., Grad M., Celebration Organizing Committee, (incl. Thybo H.).: Initial results from the CELEBRATION seismic experiment in Central Europe. i: AGU Fall Meeting, December 15-19, 2000, San Francisco, California s. F1215, 2000.

Hasholt B., Skjernaa L., Jørgensen P.R.: Groundwater recharge in macroporeous clay-rich aquitard as affected by soil water saturation and storm flow events. i: Groundwater 2000 s. 497-498, Bjerg, Engesgaard & Krom (eds.), 2000.

Henriksen K., Stipp S.L.S.: Image distortion in SPM: Re-

constructing the real surface. i: EURESCO Conference on Mineral Surface Reactivity, San Feliu de Guixols, Spain, 27 May – 1 June 2000 s. 119, 2000.

Hock S., Korn M., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: Random heterogeneity of the lithosphere across the Trans European Suture Zone. Geophys. J. Int. 141, s. 57-70, 2000.

Hoffmann U., Stipp S.L.S.: Behaviour of Ni^{2+} on the calcite surface. i: EURESCO Conference on Geochemistry of Crustal Fluids, Granada, Spain, 2-7 December 2000 s. 68, Granada 2000.

Ilinca G., Makovicky E.: X-ray powder diffraction properties of pavonite homologues. Eur.J.Mineral. 11, s. 691-708, 1999.

Ineson J.R., Surlyk F.: Carbonate megabreccias in a sequence stratigraphic context; evidence from the Cambrian of North Greenland. i: Sedimentary responses to forced regressions. Geological Society, London, Special Publications 172 s. 47-68, Hunt, D. & Gawthorpe, R.L. (eds.), 2000.

James N.P., Feary D.A., Surlyk F., Simo J.A.T., Betzler C., Holbourn A.E., Li Q., Matsuda H., Machiyama H., Brooks G.R., Andres M.S., Hine A.C., Malone M.J.: Quaternary bryozoan reef mounds in cool-water, upper slope environments; Great Australian Bight. Geology 28, s. 647-650, 2000.

Jensen S.L., Janik T., Thybo H., and POLONAISE '97 Working Group: Seismic structure of the Palaeozoic Platform along POLONAISE'97 profile P1 in northwestern Poland. Tectonophysics 314, s. 123-144, 1999.

Jensen S.L., Thybo H., and POLONAISE '97 Working Group: Moho depth and lower crustal reflectivity in POLONAISE'97 data from northern Poland. (CD). Geophysical Research Abstracts, Vol. 2, 2000.

Jensen S.L., Thybo H., Grad M., Guterch A., and POLONAISE '97 Working Group: Moho topography and lower crustal reflectivity around TESZ in southern Scandinavia and northeastern Europe. i: EUROPROBE TESZ Meeting, Zakopane s. 34, 2000.

Jørgensen J., Holm P.M.: Magmaet karbonatit. VARV 3/2000, s. 83-89, 2000.

Krawczyk C.M., Eilts F., Lassen A., Thybo H.: Evidence for Caldonian deformed crust and uppermost mantle structures in the SW Baltic Sea. i: EUROPROBE TESZ Meeting, Zakopane s. 12, 2000.

Krysinski L., Grad M., and POLONAISE '97 Working Group, (incl. Thybo H.).: POLONAISE'97 – Seismic and gravimetric modelling of the crustal structure in the Polish Basin. Phys. Chem. Earth 4, s. 355-363, 2000.

Laigle M., Thybo H., Bayer U.: New seismic images of Caledonian collision structures beneath the North Sea Basement High (Denmark). i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 39, 2000.

Laigle M., Thybo H., Bayer U.: New seismic images of crustal Caledonian collision structures beneath the North Sea Basement High (Denmark). i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Lassen A., Thybo H.: Evidence of Sveconorwegian orogenic structures below the Danish area, SW Scandinavia, from interpretation of commercial reflection seismic data. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Lassen A., Thybo H.: Evidence of Sveconorwegian orogenic structures below the Danish area and their possible influence on the formation of overlying Palaeozoic sedimentary basins, from interpretation of commercial reflection seismic data. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 38, 2000.

Lindgreen H., Surlyk F.: Upper Permian-Lower Cretaceous clay mineralogy of East Greenland: provenance, palaeoclimate and volcanicity. Clay Minerals 35, s. 791-806, 2000.

Lutter W.J., et al., (incl. Thybo H.).: Preliminary tomographic images from the Los Angeles Region Seismic Experiment, Phase II (LARSE II), Southern CA. i: AGU Fall Meeting, SF s. 8, 2000.

Makovicky E., Søtofte I., Karup-Møller S.: The crystal structure of $Cu_{2.31}TeS_{0.32}$ – a condensed cluster compound. Z. Kristallogr. 215, s. 475-480, 2000.

Makovicky E., Karup-Møller S.: Phase relations in the metal-rich portions of the phase system Pt-Ir-Fe-S at 1000°C and 1100°C. Mineralogical Magazine Vol 64(6), s. 1047-1056, 2000.

Makovicky E., Fenoll Hach-Alí P.: Structure of the domes of pavilions in the Patio de los Leones, the Alhambra: a distorted octacapped truncated octahedron. Boletín de la Sociedad Española de Mineralogía 23, s. 37-41, 2000.

Makovicky E., Topa D., Balic-Zunic T.: New concepts of modular crystallography derived from the latest sulfosalt structures. i: 31. Danske Krystallografmøde, Kemisk Institut, Københavns Universitet s. P32, København 2000.

Marotta A.M., Bayer U., Thybo H., Scheck M., Laigle M.: The effect of Late Cretaceous inversion on the strain and stress pattern in the German and Danish basins, results from numerical experiments. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Marotta A.M., Bayer U., Thybo H., Scheck M.: Effects of locally induced compressive stresses on the intra-continental deformation in north Europe. Strain and stress in the NE German Basin. i: AGU Fall Meeting, SF s. 27, 2000.

Nielsen L., Thybo H., Egorkin A.V.: Waveform modelling of scattering bodies below the 8 degree discontinuity along PNE seismic profile Kraton. i: 2nd fedynsky Conference, Moscow, Febr. s. 14, 2000.

Nielsen L., Thybo H., Perchuc E., Egorkin A.V.: Scattering bodies in an upper mantle low-velocity zone in the 100-200 km depth range beneath Siberia. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Nielsen L., Thybo H., Egorkin A.V.: Waveform modelling of scattering bodies below the 8 degree discontinuity along PNE seismic profile Kraton. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Nielsen L., Thybo H., Egorkin A.V.: Constraints on scattering bodies in the 100-200 km depth range from waveform modelling of PNE seismic profile Kraton. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 40, 2000.

Nielsen L., Thybo H., Solodilov L.N.: Low velocities and strong scattering below the 8 degree discontinuity along PNE profile Kraton in Siberia. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 92, 2000.

Nielsen L., Thybo H., Egorkin A.V.: Two-dimensional seismic waveform modelling of upper mantle scattering below the 8 degree discontinuity. i: AGU Fall Meeting, December 15-19, 2000, San Francisco, California s. F832, 2000.

Nielsen L., Balling N., Jacobsen B.H., & MONA LISA Working Group: Seismic and gravity modelling of crustal structure in the Central Graben, North Sea. Observations along MONA LISA profile 3. Tectonophysics 328, s. 229-244, 2000.

Nielsen L., Jacobsen B.H.: Integrated gravity and wide-angle seismic inversion for 2-D crustal modelling. Geophysical Journal International 140, s. 222-232, 2000.

Novak B., Pedersen G.K.: Sedimentology, seismic facies and stratigraphy of a Holocene spit-platform complex interpreted from high-resolution shallow seismics, Lysegrund, southern Kattegat, Denmark. Marine Geology 162, s. 317-335, 2000.

POLONAISE'97 Working Group, (incl. Thybo H.).: Reflectors in the lower lithosphere beneath TESZ in Poland based on POLONAISE'97 experiment. i: Geophysical Research Abstracts. (CD), 2000.

Pedersen A.K., Ulff-Møller F., Larsen L.M., Pedersen G.K., Dueholm K.S.: Geological map of Greenland, 1:100 000, Uiffaq, 69 V.1 Syd. 1 s. Geological Survey of Denmark and Greenland 2000.

Pedersen G.K.: Naasut uumasullu oqaluttuarisaanerat. Oversættelse ved Grethe Lindenhann af "Grønland før istiderne". i: Kalaallit Nunaat Pinngorfik pinngorarfik – Kalaallit Nunaata Økologiianik ilinniut (Grønlands Økologi – en grundbog) s. 36-45, Born, E.W. & Böcher, J. (eds.), 2000.

Pedersen S., Konnerup-Madsen J.: Geology of the Setesdalen area, South Norway: Implications for the Sveconorwegian evolution of South Norway. Bull.Geol.Soc. Denmark 46, s. 181-201, 2000.

Pedersen S., Konnerup-Madsen J.: Setesdalområdet i Sydnorge – et mål for den geologiske sommerferie. Varv 1/2000, s. 28-32, 2000.

Pedersen S., Konnerup-Madsen J.: Setesdalen geologisk set. Ekskursionsguide for et smukt sydnorsk grundfjeldsområde. 47 s. København 2000.

Pedersen S.A.S., Pedersen G.K., Stamatakis M.G.: The Pliocene marine diatomite deposit at Aitania in the Heraklion Basin, Crete. i: The 16th International Diatom Symposium, Athens, August 25-27th, 2000. Abstracts s. 108-109, 2000.

Pedersen S.A.S., Steffensen J., Lindgreen H., Pedersen G.K., Stamatakis M.G.: Chertification of diatomites. i: The 16th International Diatom Symposium, Athens, August 25-27th, 2000. Abstracts s. 110, Athen 2000.

Petersen T., Gregersen S., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: Project TOR: Deep lithospheric variation across the Sorgenfrei Tornquist Zone, Southern Scandinavia. Bulletin of the Geological Society of Denmark 46, s. 13-24, 1999.

Rasmussen S.L., Boldreel L.O.: A 3D seismic presentation of erosional features in two different levels of the Upper Miocene. Basin Workshop "Cenozoic Development of the Eastern North Sea Basin Observations and Modelling". i: Department of Earth Sciences, University of Aarhus. Abstract Volume. 2-3 November, 2000 s. 39, Århus 2000.

Ross A., Thybo H., Egorkin A.: Controlled source reflection profiling of the core-mantle boundary. i: AGU Fall Meeting, December 15-19, 2000, San Francisco, California s. F1122, 2000.

Ross A.R., Thybo H., Egorkin A.V.: Evidence for Layering at the Core-Mantle Boundary from Core Phases on Russian PNE Profile KRATON. i: 2nd fedynsky Conference, Moscow, Febr. s. 18, 2000.

Ross A.R., Thybo H., Egorkin A.V.: Evidence for layering at the core-mantle boundary from high frequence. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Ross A.R., Thybo H., Egorkin A.: Ultra-deep seismic reflections: Images from the Earth's core. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 41, 2000.

Scheck M., Otto V., Bayer U., Marotta A.M., Grad M., Thybo H.: The Elbe Fault System in the NE-German Basin – A basement- controlled weakness zone? i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 99, 2000.

Skjernaa L., Pedersen S.: Late Sveconorwegian monzonite dykes in the Setesdalen area of Central South Norway: Examples of structures in dykes and their indications of accumulated strains. Bulletin of the Geological Society of Denmark 46, s. 202-223, 2000.

Skjernaa L.: Festskrift i anledning af professor Asger Berthelsens 70 års fødselsdag den 30. april 1998. Bulletin of the Geological Society of Denmark 46, s. 121-123, 2000.

Sroda P., and POLONAISE '97 Working Group, (incl. Thybo H.).: P- and S-wave velocity model of the southwestern margin of the Precambrian East European Craton; POLONAISE'97, profile P3. Tectonophysics 314, s. 175-192, 1999.

Sroda P., and POLONAISE '97 Working Group, (incl. Thybo H.).: 3-D seismic modelling of the crust in the Polish Basin based on the POLONAISE'97 data. Preliminary results. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Steffensen J., Pedersen S.A.S., Stamatakis M.G., Pedersen G.K., Fries K., Lindgreen H.: Investigation of calcareous diatomites in Samos, Greece. Characterisation of calcareous diatomites and description of the geological setting for the calcareous diatomite in the island of Samos, eastern Greece. INCO-Copernicus project no. ERBIC15CT960712. Danmarks og G 1-55 s. 2000.

Stendal H., Frei R.: Gold occurrences and lead isotopes in Ketilidian Mobile Belt, South Greenland. Transactions Institution of Mining and Metallurgy (Sektion B) 109, s. B6-B13, 2000.

Stipp S.L.S.: Surface Reactivity of Minerals Illustrated by Observations from Surface Analytical Techniques. i: Geochemical and Mineralogical Approach to Environmental Protection s. 3-23, I. Memmi, J. Hunziker and C. Ricci (eds.), 2000.

Stipp S.L.S.: Approaching a conceptual model of the Calcite surface: Hydration, hydrolysis and surface potential. i: 24. Nordiske Geologiske Vintermøde, 5-9 January 2000, Trondheim, Norway. Geonytt 1 s. 163, Trondheim 2000.

Stipp S.L.S.: Fe-(oxy)hydroxide effects on the mobility of contaminants in fractured clay till. i: 24. Nordiske Geologiske Vintermøde, 5-9 January 2000, Trondheim, Norway. Geonytt 1 s. 162, Trondheim 2000.

Stipp S.L.S.: Can a better conceptual model of calcite surface reactivity be developed so as to improve predictive models? i: EURESCO Conference on Mineral Surface Reactivity, San Feliu de Guixols, Spain, 27 May – 1 June 2000 s. 56-57, 2000.

Stipp S.L.S.: Toward a conceptual model of the calcite surface: What is "clean"? i: Goldschmidt Geochemistry Conference, Oxford, England, Journal of Conference Abstracts 5(2), 3-8 September 2000 s. 959, Oxford 2000.

Stipp S.L.S.: The role of iron oxides and hydroxides in the immobilisation of environmental contaminants. i: EURESCO Conference on Geochemistry of Crustal Fluids, Granada, Spain, 2-7 December 2000 s. 96, Granada 2000.

Surlyk F., Noe-Nygaard N.: Jurassic sequence stratigraphy of East Greenland. i: Proceedings of the 5th International Symposium on the Jurassic System. GeoResearch Forum 6 s. 357-366, Hall, R.L. & Smith, P.L. (eds.), Trans Tech Publications Ltd., 2000.

Surlyk F., Noe-Nygaard N.: Shelf-edge deltas, slope gullies and base-of-slope massive sands, Upper Jurassic, east Greenland: field analog for a complex type of reservoir. i: 2000 AAPG Annual Convention. April 16-19, 2000, Official Program 9 s. 4-7, New Orleans, Louisiana 2000.

Sørensen H.: Bæredygtig udvikling. Kronik 23. februar 2000. 1 s. København 2000.

Sørensen H., Allah R.K., Fontan F., Kadar M., Monchoux P.: Reactions between agpaitic nepheline syenitic melts and sedimentary carbonate rocks, exemplified by the Tamazeght complex, Morocco. Geochemistry International 36,7, s. 643-655, 1998.

Sørensen H.: Bæredygtig udvikling. i: Hvordan lever vi til år 2025 s. 17-25, Ove Nathan (red.), Politiken, København 2000.

Sørensen H.: Mineraler ved Narsaq. i: Topografisk Atlas over Grønland s. 226-227, B.H. Jakobsen m.fl. (red.), Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort- og Matrikelstyrelsen, København 2000.

Thybo H., Pharaoh T., Guterch A. (eds.): Introduction to Special Volume on Geophysical Investigations of the Trans European Suture Zone. Tectonophysics 314. 6 s. 1999.

Thybo H.: Crustal structure and tectonic evolution of the Tornquist fan region as revealed by geophysical methods. Bulletin of the Geological Society of Denmark 46, s. 145-160, 2000.

Thybo H., Maguire P., Birt C., Perchuc E.: Seismic reflectivity of the lower crust and magmatic underplating beneath the Kenya Rift. Geophys. Re. Lett. 27, s. 2745-2749, 2000.

Thybo H., Pharaoh T., Guterch A. (eds.): Geophysical Studies of the Trans European Suture Zone. Tectonophysics 31. 350 s. 2000.

Thybo H., Zhou S., Perchuc E.: Intraplate earthquakes and a seismically defined lateral transition in the upper mantle. Geophys. Res. Lett. 27, s. 3953-3956, 2000.

Thybo H.: Detailed imaging of upper mantle discontinuities with seismic PNE data. i: 2nd fedynsky Conference, Moscow, Febr. s. 24, 2000.

Thybo H.: High resolution seismic investigations of the earth's mantle. i: Invited presentation at University of Laramie, Wyoming s. 45, 2000.

Thybo H., Perchuc E., Abramovitz T.J., Nielsen L.: Seismic Evidence for the 8-degree Discontinuity and indications for Partial Melts below ca. 100 km depth in the Continental Mantle. i: AGU Fall Meeting, SF s. 30, 2000.

Thybo H., et al.: Interpretation of DOBRE deep refelction and refraction seismic data. i: EUROPROBE Workshop, Gurzuf, Ukraine s. 3, 2000.

Thygesen K., Fuis G.S., Murphy J.M., Okaya D.A., Langenheim V.E., Simila G., Thybo H.: Preliminary velocity modelling in the San Fernando Valley: Results from the Los Angeles Region Seismic Experiment, Phase II (LARSE II), Southern California. i: AGU Fall Meeting, SF s. 17, 2000.

Topa D., Makovicky E., Balic-Zunic T., Berlepsch P.: The crystal structure of $Cu_2Pb_6Bi_8S_{19}$. Eur. J. Mineral. 12, s. 825-833, 2000.

Topa D., Balic-Zunic T., Makovicky E.: The crystal structure of $Cu_{1.6}Pb_{1.6}Bi_{6.4}S_{12}$, a new 44.8 Å derivative of the bismuthinite-aikinite solid-solution series. The Canadian Mineralogist Vol 38, s. 611-616, 2000.

Vecsey L., Plomerova J., Babuska V., Kouba D., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: Seismic anisotropy of the lithosphere around the Trans- European Suture Zone (TESZ) based on teleseismic body-wave data of the TOR experiment. i: Geophysical Research Abstracts, Vol. 2. (CD), 2000.

Viejo G.F., Thybo H., Laigle M.: New images from the MONA LISA deep seismic data: Reprocessing and prestack depth migration of selected areas. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 98, 2000.

Viejo G.F., Thybo H., Laigle M.: Reprocessing of MONA LISA deep seismic reflection data: The Paleozoic rift in the North Sea. i: The Millennial 9th International Symposium on Deep Seismic Profiling of the Continents and their Margins, 18-23 June 2000, Ulvik, Norway s. 45, 2000.

Vosgerau H., Bojesen-Koefoed J.A., Petersen H.I., Surlyk F.: Forest fires, climate, and sea-level changes in a coastal plain-shallow marine succession (Early-Middle Oxfordian Jakobsstigen Formation, Northeast Greenland). Journal of Sedimentary Research 70, s. 408-418, 2000.

Wilde-Picrko M., Grad M., and POLONAISE '97 Working Group, (incl. Thybo H.).: Regional and teleseismic events recorded across the TESZ during POLONAISE'97. Tectonophysics 314, s. 161-174, 2000.

Wylegalla K., Bock G., Gossler J., Hanka W., and TOR Working Group, (incl. Thybo H.).: Anisotropy across the Sorgenfrei-Tornquist zone from shear- wave splitting. Tectonophysics 314, s. 335-350, 1999.

Studienævnet for Geologi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af følgende lærerpræsentanter: Svend Pedersen (studieleder), Jens Konnerup-Madsen (vicestudieleder), Emil Makovicky, Gunver K. Pedersen, Bjørn Buchardt Westergaard (tiltrådt pr. 20.6 pga. Richard Bromley's fratræden) samt følgende studenterrepræsentanter: Rikke Sølling (næstformand), Majbritt D. Lund, Sune Grønlund Nielsen, Henrik Boye Mortensen og Camilla Lykke Elming (fratrådt pr. 1.3. – Jakob Walløe Hansen er indtrådt i stedet).

Beretning

Geologisk Studienævn er ansvarlig for Geologi- og Geologi-Geofysikuddannelserne.

Bachleoruddannelsen i geologi er gennem en årrække blevet rutinemæssigt evalueret hvert semester. Siden efteråret 1999 er også kurser på kandidatuddannelsen i geologi blevet evalueret, ligesom lærerne er inddraget i evalueringsprocessen både på bachelor- og kandidatuddannelsen.

I 2000 blev der foretaget en mindre revision af studieordningen af 1999 for geologi og geologi-geofysik. I disse studieordninger er der taget højde for, at sommerkursus i geografi for geologer ikke længere indgår i studieordningen for geologi, men er erstattet af GIS.

Statistik

STÅ produceret ved geologi har vist en fortsat vigende tendens, idet der i 2000 blev produceret 186,2 mod 204,2 i 1999 og 208,1 i 1998. Studerende indskrevet ved geologi har produceret 37,9 STÅ ved andre aktivitetsområder, men studerende fra andre uddannelser har aflagt 18,5 STÅ ved geologi.

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	***Geologi***	***Matema.***	***Kemi***	***Fysik***	***Geografi***	***Biologi***	***Praktik***	***Meritoverført***	***I alt***
Geologi	167,71	9,88	3,54	12,33	10,08	0,21	0,50	1,38	205,63
Geografi	15,25								
Øvrig naturvidenskab	3,17								
Merit- og gæstestud.	0,08								
I alt	186,21								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

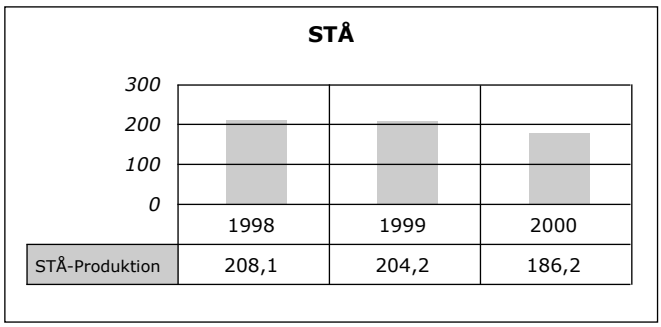

Studieleder Svend Pedersen

Geografisk Institut

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er lektor, lic.scient. Bjarne Holm Jakobsen.

Institutbestyrelsen består af Institutleder, lektor, lic.scient. Bjarne Holm Jakobsen, viceinstitutleder, professor, dr.scient. Anette Reenberg, lektor, cand.scient. Niels Nielsen, lektor, lic.scient. Morten Pejrup, lektor, lic.scient. Niels Fold, lektor, lic.scient. Hans Thor Andersen, TAP-repræsentanterne laboratoriebetjent Paul Christiansen og kontorfuldmægtig Jørn Maul samt studentermedlemmerne Majken Dupont/Mads Farsø Rasmussen og Camilla Møller/Christian Franck.

Organisation

Instituttet er organiseret jævnfør Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder.

Instituttet er organiseret med et administrativt ledelsessekretariat, en regnskabsfunktion, et bibliotek, en edb-sektion, en værkstedssektion, et laboratorium og en grafisk sektion.

Adresse

Øster Voldgade 10
1350 København K
Telefon 35 32 25 00
Fax 35 32 25 01
www.geogr.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling

Geografisk Institut har udarbejdet en ny handlingsplan for perioden 2000-2005. Den fortsatte udvikling sker i en periode med vigende basisbevillinger til personale og drift som en følge af de økonomiske problemer, der har berørt universiteterne og ikke mindst det naturvidenskabelige område. En fortsat udvikling er derfor i høj grad betinget af mulighederne for at kunne udnytte ressourcerne bedre gennem en fleksibel og projektorienteret opgaveløsning, ved at foretage prioriteringer og ved at skabe ekstraordinære indtægter. Med udgangspunkt i den tidligere langtidsplan (1994-2000) er der derfor taget en række initiativer til at styrke forskningen. Der er sket en identifikation af specifikke og afgrænsede styrkeområder og taget initiativ til etablering af tværgående udviklingsområder, med det sigte at fremme nytænkning i et sammenhængende og inspirerende lokalt forskningsmiljø. Forskningens interne organisering og ledelse udgør et væsentligt element i den samlede forskningsstrategi ligesom mulighederne for ekstern ressourcetilgang. Der foretages betydelige investeringer og prioriteringer med hensyn til at integrere moderne IT-værktøjer i forskningen og uddannelsen, og vigtige samarbejder med andre geofag, biofag og samfundsfag samt i betydeligt omfang også faglige institutioner og private virksomheder uden for universiteterne er blevet udbygget og formaliseret. På uddannelsesområdet er der i et tæt samarbejde med studieledelse og institutledelse taget en række initiativer til at styrke en fleksibel geografiuddannelse sammensat af helhedsorienterede, disciplinorienterede og tekniske studieelementer på højt niveau. Forskerskolen i geografi er tilført betydelige ressourcer og forskerskolen vil blive udbygget i et samarbejde med andre geografifaglige miljøer og i tværinstitutionelle sammenhænge (f.eks. COGCI og Geocenter København).

Med henblik på at styrke organiseringen og ledelsen af instituttet og opnå en mere sammenhængende, samarbejdsorienteret og tværgående opgaveløsning inden for alle universitetsinstituttets aktiviteter har instituttet etableret et stærkere ledelsessekretariat, ledet af en institutadministrator.

Geografisk Institut deltager i etableringen af Geocenter København. Centeret samler – også bygningsmæssigt – to universitetsinstitutter sc. Geografisk Institut og Geologisk Institut, Geologisk Museum, grundforskningscenteret Dansk Lithosfærecenter og sektorforskningsinstitutionen Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS). Geografisk Institut vil i det nye store geofaglige miljø, der således etableres i Øster Vold komplekset, tilstræbe at styrke sin position som natur-, kultur- og miljøfag, baseret på natur- og samfundsfaglige tilgange. Centerstrukturen forventes ressourcemæssigt at give gode muligheder for en prioriteret og specialiseret udvikling af enkelte fagområder samt øge fleksibiliteten og forskning og undervisning på tværs af traditionelle faggrænser. Geografisk Institut indgår i et samarbejde med Dansk Polar Center om Zackenberg forskningsstationen i NØ-Grønland. Forskningsstationens leder, ph.d. Morten Rasch har således arbejdsplads ved Geografisk Institut og deltager i øvrigt i en række af Instituttets forskningsprojekter. Geografisk Institut har fornyet sin deltagelse i uddannelsesprogrammet SLUSE, hvilket indebærer en ekstraordinær og eksternt finansieret adjunkt/lektorstilling ved Geografisk Institut og en mindre sekretariatsfunktion. Geografisk Institut har ønsket at udbygge og skabe de bedst mulige betingelser for interaktion og formidlingen mellem instituttets forskning og uddannelse og erhvervslivets og sektorforskningens satsning på praktisk og anvendelsesorienteret udvikling. Det har dog samtidig været vigtigt at opnå en klar adskillelse mellem primære grundforsknings- og uddannelsesopgaver og de mere anvendelsesorienterede opgaver og skabe mulighed for at sidstnævnte aktiviteter kunne skabe væsentlige indtægter. Geografisk Institut har derfor i efteråret 2000 i et samarbejde med DHI (Dansk Hydraulisk Institut) etableret et selvstændigt aktieselskab GRAS A/S (Geographical Ressource Analysis & Science). Lektor Michael Schultz Rasmussen er udnævnt til direktør for GRAS A/S.

Fysiske rammer

Geografisk Institut er en del af Geocenter København og har til huse i en trefløjet bygning (område V) i Øster Vold komplekset. Instituttets bibliotek, der har status som nationalt centralbibliotek for faget geografi, blev i 2000 indviet i nye lokaler i forbindelse med geocenterbyggeriet. På samme måde er der indrettet en ny fælles kantine for hele Geocenteret. Disse nyindretninger har frigivet betydelige arealer i område V, og muliggjort en længe ønsket udvidelse af områder med kontorer og arbejdspladser til både lærere og studerende. Arbejdet hermed forventes afsluttet primo 2001. Derudover er laboratoriefaciliteterne, områder med edb- og geoinformatikarbejdspladser samt eksperimentelle projektrum til forskning og undervisning blevet udvidet. I nyindrettede laboratorier på ca. 100m^2 er opbygget avancerede faciliteter til analyse af jord- og materiale-

fysiske forhold (laser, sedigraph og makrogranometer). Der forefindes mulighed for at udføre analyser og eksperimenter under kontrollerede temperaturforhold (-20 – +20ºC). Instituttet driver herudover Skalling-Laboratoriet med afdelinger i Esbjerg, Ho og Tønder. Lektor Bent Hasholt er leder af Skalling-Laboratoriet. I Esbjerg er ansat 3 personer: en laborant, en betjent og en elev. Afdelingen i Ho blev i 1999 udbygget med en række automatiske stationer til måling af klimatiske og hydrografiske forhold ved Skallingen. I Østgrønland ved Ammassalik driver Geografisk Institut Sermilik Stationen, med dertil knyttede automatiske klimastationer ved kysten samt på en lokal gletschers ligevægtslinie. Geografisk Instituts feltstationer er åbne for andre forskere og blev i 2000 benyttet af en række forskningsprojekter og enkeltpersoner.

Instituttet huser desuden Det Kongelige Danske Geografiske Selskab. Selskabets samarbejde med Geografisk Institut omfatter bl.a. biblioteksområdet og publikationsvirksomhed. Instituttet stiller lokaler og en nærmere aftalt sekretariatsbistand til rådighed for Selskabet.

Personaleforhold

Instituttet har den 1.6.2000 besat et lektorat i udviklingsgeografi. Der var 2 kvindelige ansøgere. Stillingen blev besat med ph.d. Katherine Venton Gough.

Instituttet har den 1.6.2000 besat et lektorat i remote sensing og fysisk geografi. Der var 1 mandlig ansøger. Stillingen blev besat med ph.d. Michael Schultz Rasmussen.

Instituttet har den 1.8.2000 besat et lektorat i økologisk kulturgeografi. Der var 1 kvindelig og 2 mandlige ansøgere. Stillingen blev besat med ph.d. Inge Sandholt.

Instituttet har den 1.10.2000 besat et adjunktur i landbrugsgeografi og landskabsøkologi. Der var 2 mandlige ansøgere. Stillingen blev besat med ph.d. Søren Pilgaard Kristensen.

Forskningsvirksomhed

Geografifaget baserer sig i sine forskellige dele på de traditionelle naturvidenskabelige og samfundsvidenskabelige grundlag og indtager stærke faglige positioner i de enkelte discipliner: geomorfologi, hydrografi, hydrologi og sedimenttransport, klimatologi, jordbundsgeografi, kulturlandskabets geografi, landbrugsgeografi, bygeografi, økonomisk geografi og socialgeografi. Geografifagets særlige betydning som forsknings- og uddannelsesfag er dog især knyttet til kombinationen og interaktionen mellem natur- og samfundsvidenskabelig teori og metode og behandlingen af menneskets vilkår og betydning i natur og samfund. Det aktuelle udtryk for geografiens særlige rolle som interdisciplinært samt lokalt, regionalt og globalt arbejdende fag er prioriteringen af problemstillinger inden for områderne global change, globalisering og miljø.

Forskningen er generelt præget af fagets karakteristika, en teoribaseret indsamling og analyse af empiri og en klassisk benyttelse af observationen og målingen i relation til tid og udbredelse mhp. at opnå ny erkendelse inden for natur- og samfundsmæssige processer og deres interaktion. Dette betinger, at man i høj grad må tolke og reagere på tidens natur-, miljø- og samfundsmæssige problemer. En stor del af instituttets forskning beskæftiger sig med danske, arktiske, tredje verdens og globale natur-, miljø- og samfundsproblemer. Der observeres i forskningen en stigende anvendelse af avanceret teknologi inden for områderne remote sensing og geografiske informationssystemer (GIS) herunder databaser, laboratorie- og feltmåleteknik og kartografi.

Den aktuelle forskningsprofil har afsæt i den seneste langtidsplans brede indsatsområder:

1. Dynamisk geomorfologi, omfattende sediment-/stoftransport og landskabsudvikling i littorale, estuarine, fluviale og æoliske miljøer

Der arbejdes med transportprocesser og -fluxe samt deres morfodynamiske konsekvenser. I grundforskningsmæssig sammenhæng lægges der vægt på studiet af sedimenttransport i littoralzonen og i strømmende vand, samt af kohæsive sedimenter og deres transport og aflejring. Der lægges også vægt på undersøgelser af landskabsudviklingen, blandt andet dens relation til klima- og havspejlsændringer; studieområderne fordeler sig i hele landet. Forskningen er især relateret til miljøspørgsmål, f.eks. transport og aflejring af N og P. Blandt andet bør nævnes en betydelig indsats vedr. studier i estuarine og kystnære miljøer mht. betydningen af samfundsmæssige indgreb i de naturlige processer – "coastal management". I Vadehavet er aktiviteten fortsat stor med deltagelse i såvel nationale som internationale programmer. Regionalt arbejder man med Danmark, Grønland og Europa.

1.1. Sediment transport and morphological development in a barrier/lagoon system (Christian Christiansen, Jørgen Nielsen, Jesper Bartholdy, Niels Nielsen, Troels Aagaard, Morten Pejrup). Finansieret af SNF.

1.2. Sedimenttransport i Ribe Å systemet (Jesper Bartholdy). Finansieret af Ribe Amt.

1.3. Danish Environmental monitoring of Coastal Waters (DECO) (Morten Pejrup). Tilknyttet ph.d.-projekt: Temporal and spatial variation of fine-grained suspended sediment characteristics – exemplified by investigations in selected Danish coastal waters (Ole Aarup Mikkelsen). Finansieret af Forskningsrådene og Offentligt Forskningsudvalg for Rummet.

1 4. Forskningsgruppen Skagen Odde – natur og kultur. Forskningsaktiviteter tilknyttet Skagen Odde Naturcenter (Troels Aagaard). Finansieret af Skagen Odde Initiativet og GI.

1.5. Preparation and integration of analysis tools towards operational forecast of nutrients in estuaries of European rivers (PIONEER) (Morten Pejrup, Bent Hasholt). Finansieret af EU.

1.6. Udnyttelse og beskyttelse af kystzonen (Jørgen Nielsen, Troels Aagaard). Tilknyttet ph.d.-projekt: "Kortlægning og analyse af morfodynamiske processer på og omkring en oddeplatform" (Niels Vinther). Finansieret af STVF.

2. Økologisk orienterede studier af stof- og energiomsætning i landskabet

Feltet omfatter specielt forskning i klimatologi, hydrologi og jordbundsgeografi med direkte relation til landbrugspotentiale og -produktion, i selve landbrugssystemernes indretning, og i de landbrugsrelaterede miljøproblemer. P.t. fokuserer forskningsindsatsen især på Danmark og Afrika, og emner som næringsstofcirkulation, vandbalance, arealanvendelse og samfundsmæssige strategier i styringen af disse spiller en central rolle.

2.1. Jordprofilanalysedatabase for Europa. Etablering af en jordprofilanalysedatabase tilknyttet det europæiske jordbundskort i skala 1:1.000.000 (Henrik Breuning-Madsen, Thomas Balstrøm). Finansieret af EU-JRC-Ispra.

2.2. Modelling and monitoring of pesticide transport (Bent Hasholt). Projekt i samarbejde med Geologisk Institut.

2.3. Kortlægning og analyse af jordbundskemiske og -fysiske forhold ud fra den danske jordprofildatabase (Henrik Breuning-Madsen, Lars Krogh). Tilknyttet ph.d.-projekt: "Soil Resource Assessment: Udvikle metode til jordbundskortlægning på gårdniveau til løsning af landbrugs/miljømæssige spørgsmål. Videreudvikling af det danske pedologiske klassifikationssystem" (Mogens Greve). Finansieret af GI-Foulum.

2.4. Landskab og Arealressourcer (Lars Krogh). Finansieret af Miljøministeriets Strategiske Miljø Program.

2.5. Opbygning af biofysiske og hydrologiske modeller med henblik på satellitbaseret overvågning af vegetationsudvikling og vandbalance i Danmark (Henrik Søgaard, Eva Bøgh). Finansieret af Forskningsrådene og Offentligt Forskningsudvalg for Rummet.

2.6. SAT-MAP-Climate: Kombination af DMI's højopløsnings vejrmodeller med satellitdata og jordobservationer med henblik på bestemmelse af fluxe af varme, vanddamp og kuldioxid i regional skala (Henrik Søgaard, Michael Schultz Rasmussen, Birger Ulf Hansen, Eva Bøgh). Finansieret af SNF.

2.7. Biogenic Controls on trace gas fluxes in northern wetlands (CONGAS): Måling og modellering af drivhusgasudveksling fra sibiriske vådområder (Henrik Søgaard, Thomas Friborg, Birger Ulf Hansen, Claus Nordstrøm). Finansieret af EU.

2.8. Antropogene jordes pedologiske udvikling i et nutidigt og et historisk perspektiv (Det Agrare Landskab) (Henrik Breuning-Madsen, Bo Elberling). Finansieret af Forskningsrådene.

2.9. Danske jordes aggressivitet over for begravede jern- og kobbergenstande (Det Agrare Landskab) (Henrik Breuning-Madsen, Bo Elberling). Finansieret af Forskningsrådene.

2.10. Quantification and modelling of gas behavior and weathering processes in the unsaturated zone. STENO-stipendium (Bo Elberling). Finansieret af SNF.

2.11. Afsluttende aktiviteter i forbindelse med SEREIN (Sahel-Sudan Environmental Research Initiative) Center (centerleder Anette Reenberg), der arbejder med tværfaglig forskning vedrørende bæredygtig udnyttelse af naturgrundlaget i semi-aride tropiske landbrugssystemer (Anette Reenberg, Lars Krogh, Kjeld Rasmussen, Bjarne Fog, Henrik Søgaard, Morten Lind). Til projektet er knyttet to ph.d.-projekter: "Water management and crop modelling in northern Burkina Faso" (Mads Rossing Lund, under afslutning); "Livelihood practices and land use in the Sahel: labour allocation and adaptive capability among the Fulani Rimaybe in northern Burkina Faso "(Simon Bolwig, afsluttet November 1999). Finansieret af Miljøministeriets Strategiske Miljø Program. Projektet bidrager til universitetets satsningsområde Nord/Syd. Aktiviteterne videreføres i SEREIN-2000 men med et mere regionalt perspektiv.

2.12. Agricultural and Ecological Consequences of Deforestation and Afforestation in Tanzania and Zambia based on satellite remote sensing (Torben Birch-Thomsen, Kjeld Rasmussen). Finansieret af ENRECA.

2.13. Center for forskning vedrørende bæredygtigt landbrug i semi-aride dele af Afrika (SASA) (Torben Birch-Thomsen). Tilknyttet ph.d.-projekt: "Influence of agricultural land use changes and household labour characteristics on agricultural production and land resource management (James G. Lyimo). Finansieret af Miljøministeriets Strategiske Miljøprogram.

2.14. Danish University Consortium on Sustainable Land Use and Natural Resource Management, SLUSE) (Torben Birch-Thomsen, Ole Mertz, Thomas Theis Nielsen). Finansieret af DANCED. Projektet bidrager til universitetets satsningsområde Nord/Syd.

2.15. Stofomsætningen i tropiske miljøer i relation til økologi, landbrug og miljøbelastning (Henrik Breuning-Madsen, Lars Krogh, Bo Elberling) Tilknyttet ph.d.-projekt: "Characterisation of the Moisture Retention Capacities of Ghana Soils and its uses in Land Suitability Mapping – an Application of GIS Technique" (Enoch Boateng, Soil Research Institute, Accra). Finansieret af Danida-Enreca.

2.16. Laboratory for ecological studies with special emphasis on nutrient and water cycling in Ghanaian ecosystems (Henrik Breuning-Madsen). Finansieret af Danida.

3. By- og regionalgeografi, herunder erhvervsgeografi og bebyggelsesgeografi og fysisk planlægning

Fagområdet arbejder med regionale og bymæssige strukturer samt forandringer. Internationalisering, europæisk integration, Østeuropas åbning, erhvervsmæssig omstrukturering, samt den teknologiske udvikling har grundlæggende ændret forudsætningerne for de geografiske makrostrukturer og dermed for regionalgeografien. Resultatet er et stigende samfundsmæssigt behov for forskning, der analyserer baggrunden for og virkningerne af investeringer i infrastruktur, kultur og erhvervsfremme. Hertil kommer det parallelt voksende behov for socio-økonomiske konsekvensanalyser af den strategiske planlægnings effekter. Det gælder især miljø- og storbyproblemer, der analyseres i en rumlig sammenhæng. Der arbejdes primært med eksempler fra Europa, men også fra Østasien, USA samt Vestafrika.

3.1. Infrastrukturens landskab i Øresundsregionen – pilotstudie (Stefan Anderberg). Finansieret af Øresundsuniversitetet.

3.2. Ph.d.-projekt med titlen "Transnationalt samarbejde om turisme i Øresundsregionen – Muligheder og barrierer" (Kim Spiegelberg Larsen). Finansieret af Forskningscenter for Skov & Landskab, Forskerakademiet og GI. Projektet bidrager til universitetets satsningsområde Miljø.

3.3. Regional Systems of Innovation and Institutional Change: The Øresund Area (Lars Winther). Finansieret af Øresundsuniversitetet.

3.4. Regional Development Impacts of the Fixed Link over the Øresund strait (Chris Jensen-Butler). Finansieret af Trafikministeriet.

3.5. Storbyens ændrede socialgeografi: Segregation og social differentiering under postindustrielle betingelser i vesteuropæiske storbyer (Hans Thor Andersen). Finansieret af SSF.

3.6. Globalizing Cities. Social, economic and political restructuring, 1996-2000 (John Jørgensen, Hans Thor Andersen). Finansieret af SSF.

3.7. Center for byudvikling, bypolitik og velfærd, 1997-2001 (John Jørgensen, Hans Thor Andersen, Frank Hansen). Tilknyttet ph.d.-projekt: "The Global City Thesis: A Study of Social Polarization and Changes in the Distribution of Wages in the New York Metro Area, 1970-1990" (Helle Nørgaard). Finansieret af SSF.

3.8. Changement social et ségrégation dans les grand villes Européennes: En empirisk analyse af større vesteuro-

pæiske byers sociale segregationsmønster som konsekvens af globalisering, informationsteknologi og nye reguleringstyper (John Jørgensen, Hans Thor Andersen). Finansieret af Centre National de la Récherche Scientifique, Frankrig.

3.9. Southwestern Baltic Sea transregional area inventing new geography (STRING) (Christian Wichmann Matthiessen). Finansieret af EU.

3.10. The regional development impacts of the Öresund Bridge (Christian Wichmann Matthiessen, Chris Jensen-Butler, Lars Winther). Finansieret af Sveriges Transportråd.

3.11. Innovations in Institutional Coordination: The Öresund Region. Large scale Cross Boundary Infrastructure as a Driving Force behind Organizational Change in a Regional Intregration Context (Christian Wichmann Matthiessen). Finansieret af Erhvervsfremmestyrelsen.

4. Arktisk naturgeografi, herunder globale klimaændringer og særlige arktiske miljøforhold

Forskningen lægger hovedvægt på beskrivelsen af sammenhæng og vekselvirkning mellem landskab og klima, i tid og rum, bl.a. med udgangspunkt i diskussionen om "global climatic change". Forskningen foregår i klimatisk følsomme polnære regioner (Grønland: Disko, Angmassalik og Zackenberg) samt i Island og Antarktis, men også tidligere arktiske områder (Danmark og Sverige) inddrages. Landskabsanalysen omfatter dels undersøgelser og dateringer af fossile terrænformer for at indsamle palaeoklimatisk information, dels processtudier og monitering af recente elementer.

4.1. Pilotundersøgelse af en "surging glacier" på Disko (Niels Nielsen, Morten Rasch). Finansieret af Carlsbergfondet.

4.2. Holocene geomorphic activity in coastal Greenland at glacier equilibrium line altitudes (Ole Humlum). Finansieret af SNF.

4.3. European Mountain lake Ecosystems: regionalisation, diagnostics and Socio-economic evaluation (EMERGE) (N. John Anderson). Finansieret af EU.

4.4. Climate history as recorded by ecologically sensitive arctic and alpine lakes in Europe during the last 10000 years (CHILL) (N. John Anderson). Finansieret af EU.

4.5. European Diatom Database Initiative: malgamation of European diatom training sets used to create transfer functions for nutrients and pH (N. John Anderson). Finansieret af EU.

4.6. A predictive model for the relationship between ice break-up and air temperature in west Greenland lakes (ICE-BREAK) (N. John Anderson). Finansieret af SNF.

4.7. Climatically induced changes in biological interactions during the past 1000 years in a number of North Atlantic lakes covering gradient from the Shetland Islands in the south to Peary Land, Greenland in the north (NORTH ATLANTIC) (N. John Anderson). Finansieret af SNF.

4.8. Oxidation af sulfidholdige materialer – en kilde til tungmetalforurening af arktiske økosystemer (Bo Elberling, Morten Rasch, Ole Aarup Mikkelsen, Bjarne Holm Jakobsen, Niels Nielsen, Morten Pejrup). Finansieret af Miljøministeriet-DANCEA.

4.9. Livsvilkår og klimavariation i Nordøstgrønland gennem Holocæn – Et naturhistorisk-arkæologisk forskningsinitiativ i Nord- og Østgrønland 2000-2004 (Bjarne Holm Jakobsen, Morten Rasch, Niels Nielsen m.fl.). Finansieret af private fonde, Det Kongelige Danske Geografiske Selskab og Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland.

4.10. Samspillet mellem klima og landskabsprocesser i Island og Grønland (Johannes Krüger, Bent Hasholt). Tilknyttede ph.d.-projekter: "Procesorienterede undersøgelser af diamikte aflejringer ved recente gletschere og i pleistocæne landskaber – med studiefelter i Island, Grønland, Rusland og Danmark (Kurt H. Kjær); "Sprækker i glaciale diamikte sedimenter – dannelse og udbredelse – med studiefelter i Danmark og Island" (Knud E. Klint). Finansieret af SNF. Projektet bidrager til at styrke den forskningsmæssige infrastruktur i det nyetablerede Geocenter København, der netop har den nordatlantiske region som særligt indsatsområde.

4.11. Danish Canadian Fjord Studies (DCFS): Studier af arktiske fjordsystemer mhp. fjordenes, specielt Westdiskos fjordes bathymetri, sedimentologi og hydrografi (Niels Nielsen, Morten Rasch, Christian Christiansen). Finansieret af SNF.

4.12. Kystmorphologisk kartering af Vestgrønland (Niels Nielsen, Morten Rasch). Finansieret af Energi- og Miljøstyrelsen.

4.13. Late Quaternary Ice Sheet Dynamics in West Greenland (ARCICE) (Morten Rasch). Finansieret af Natural Environment Research Council, UK.

4.14. Monitoring of physical landscape processes at Zackenberg, NE Greenland (Morten Rasch). Finansieret af GI og Dansk Polar Center.

4.15. Linking land and sea at the Faroe Islands: Mapping and understanding North Atlantic Changes (LINK) (Ole Humlum, Hanne Hvidtfeldt Christiansen). Finansieret af Forskningsrådenes Nordatlantiske Program. Projektet bidrager til Det Naturvidenskabelige Fakultets arktiske netværk og Climate Change/COGCI initiativet.

4.16. Periglacial landscape analyses of nivation especially concerning climate and sedimentflux in the SE part of the North Atlantic Sea (Hanne Hvidtfeldt Christiansen). Finansieret af SNF.

4.17. Dynamics of Arctic Soils: Physical and chemical processes in the active layer-permafrost system of Arctic soils (Bjarne Holm Jakobsen, Bo Elberling, Hanne Hvidtfeldt Christiansen, Bent Hasholt). Finansieret af Forskningsrådene Tupolar-Puljen.

4.18. CO_2 balance i et expanderende bymiljø på tværs af Øresund (Henrik Søgaard, Stefan Anderberg). Financieret af Øresunds Universitetet.

5 Udviklingsgeografi – økonomisk-geografisk udvikling i den tredje verden

Forskningen er baseret på økonomiske- og socialgeografiske teorier i kombination med generelle socio-økonomiske teorier om udviklingsprocessen i den tredje verden. Studierne gennemføres på forskellige geografiske niveauer, fra studier af lokalsamfund (f.eks. landsbyer) over studier af økonomiske sektorer i enkelte lande til studier af ulandenes position i den internationale arbejdsdeling. I regionalgeografisk sammenhæng fokuserer forskningsindsatsen hovedsageligt på Syd- og Sydøstasien samt Afrika. Der arbejdes også med kombinationer af økonomisk- og økologisk-geografiske tilgange til studier af bæredygtig udvikling i den tredje verden.

5.1. Globalisering og økonomisk strukturforandring i Afrika (Niels Fold). Tilknyttet ph.d.-projekt: Organisering af Marketingsystemet inden for Bomuldsvarekæden i

Uganda og Zimbabwe (Marianne N. Larsen). Finansieret af SSF og RUF.

5.2. At home or at Work? Home-based enterprises in low-income settlements in Accra, Ghana (Katherine Gough). Finansieret af Nordic Africa Institute.

6. Geografiske informationssystemer, herunder remote sensing og moderne kartografi

Den basale forskning i GIS er koncentreret omkring lokaliseringsstudier og udvikling af metoder til kortlægning og analyse af arealressourcer. Centrale emner for en forsat udvikling af disse er håndtering af de store danske databaser med geografisk relaterede informationer samt dataformidling. Rumlig modellering og interpolation benyttes ved studier af jordbundsforhold, nedbør og det aktive lag i forbindelse med permafrost. Remote sensingforskningen har fokuseret på miljøaspekter samt bestemmelsen af biofysiske parametre. Forskningen er tilknyttet instituttets andre forskningsområder, og man deltager i en række større projekter. Aktiviteterne er primært knyttet til Danmark, Grønland, Vestafrika og Asien.

6.1. Fire in Tropical Ecosystems (Kjeld Rasmussen). Tilknyttede ph.d.-projekter: "Satellite remote sensing of fire regimes in West Africa" (Thomas Theis Nielsen). "Trace Gas Emissions from Savanna Fires in West Africa" (Christopher Saarnak). Finansieret af RUF. Projektet er en del af universitetets N/S satsningsområde.

6.2. Integration of Earth Observation Data in Distributed Hydrological Models (INTEO) (Kjeld Rasmussen, Inge Sandholt, Bent Hasholt, Bjarne Fog). Tilknyttet ph.d.-projekt: "Using Remote Sensing data as input to a distributed hydrological model" (Gorm Dybkjær). Finansieret af Forskningsrådene og Offentligt Forskningsudvalg for Rummet.

6.3. Monitoring temporal changes in forest quality and quantity in the tropical rain forest environment from time series of remote sensing radar data JERS-1 SAR: Integration af radar SAR data i kvantificering af tropisk skov. Projekt associeret med REPSI (Michael Schultz Rasmussen, Michael David Knudsen). Finansieret af GI.

6.4. Assessment of biophysical and hydrological variables in semi-arid West Africa based on MSG data and numerical modeling (Inge Sandholt). Finansieret af Danida.

6.5. Development of methodologies for environmental and agricultural monitoring and natural resource management in the Sahel-Sudan region (Kjeld Rasmussen, Inge Sandholt, Thomas Theis Nielsen, Hanne Adriansen, Morten Lind). Finansieret af Danida.

6.6. The State of the Senegalese Environment: Langtidsændringer i vegetationsproduktivitet ved hjælp af remote sensing (Michael Schultz Rasmussen, Olga Rigina. Anders Knudby). Finansieret af Danida.

6.7. Ressources Policy Support Initiative (REPSI): Kortlægning af afskovningshistorien i Ca-flodens opland i det nordlige Vietnam ved hjælp af 20 års remote sensing data (Michael Schultz Rasmussen, Olga Rigina). Finansieret af Danida.

6.8. Appui aux services Hydrauliques et Actualisation du Système d'Information Géographique Sénégal: Undersøgelse af eksisterende vandressourcer samt deres udnyttelse i Senegal i Vestafrika ved hjælp af GIS (Michael Schultz Rasmussen, Inge Sandholt, Rasmus Fensholt). Finansieret af Danida.

6.9. Application of remote sensing and digital image processing for environmental monitoring, education and research: Forskningssamarbejde med University of Ghana inden for GIS og digital behandling af satellitbilleder (Lasse Møller Jensen, Henrik Jeppesen, Michael S. Rasmussen). Tilknyttet ph.d.-projekt: "GIS-baseret analyse af landskabets tilgængelighed" (Hans Skov-Petersen). Finansieret af Danida-Enreca.

6.10. Desertification and Regeneration in Central Asia (DARCA) (Kjeld Rasmussen, Thomas Theis Nielsen). Finansieret af EU.

6.11. ENVISAT data in Modelling of Net Primary Production and Hydrology (Inge Sandhol, Kjeld Rasmussen, Michael Schultz Rasmussen). Tilknyttet ph.d.-projekt: "Bestemmelse af biomasse og agro hydrologiske variable i Senegal ved brug af Remote Sensing (Rasmus Fensholt).

Langtidsplan

Inden for indsatsområderne og i samarbejde mellem disse er der igennem de seneste år udviklet en række nye, mere præcise styrkeområder. Styrkeområderne er identificeret af:

1. Publikationer med peer review.
2. Eksterne bevillinger.
3. Kandidat- og ph.d.-uddannelse samt en god kobling mellem faglig profil og formidling/undervisning.
4. Deltagelse i forskningsråd og forskningsrådslignende organer.
5. Formulering af visioner.
6. Evner til at tiltrække højt kvalificerede personer.

På baggrund af ovenstående kriterier har ledelsen i dialog med de ansatte, forskningsudvalget og bestyrelsen udpeget følgende styrkeområder:

Kystzone, estuarin og fluvial sedimentdynamik og den resulterende morfologi.

Klima- og landskabsinteraktion i Nordatlanten herunder arktisk geomorfologi og arktiske miljøproblemer.

Kulstofdynamikken i jord-, plante- atmosfæresystemet, herunder udvekslingen af drivhusgasser mellem jord og atmosfære og kulstof- og gasdynamikkens betydning for processerne i den umættede zone.

Pedologi og næringsstofcirkulation i troperne, Arktis og Danmark.

Mikrometeorologiske, modelmæssige og satellitbaserede studier af klima, hydrologi, vandbalance, vegetation og planteproduktion.

Samspillet mellem produktion og miljø i natur- og kulturlandskabet.

Naturressourceforvaltning i lokal, regional, national og flodbassin skala – landbrug og miljø i tropiske u-lande.

Agro-industriel omstrukturering, migrationer og urbanisering i udviklingslandene.

Globalisering og byudvikling: Social polarisering, økonomisk omstrukturering og den nye bypolitik. Fokus på institutionernes betydning for den geografisk-funktionelle forandring af byerne.

Økonomisk geografi, by- og regionaludvikling, infrastruktur og teknologi samt regionaløkonomisk- og miljømodellering og planlægning.

Tværgående støttediscipliner i:

Metoder til ekstraktion og analyse af remote sensing data og flybilleder.

Rumlig modellering og geografiske informationssystemer (GIS).

Desuden er der formuleret et tværfagligt udviklingsområde: Øresundsområdets geografi.

Andre ph.d.-projekter

Indsatsområde 1
Suspended sediment routing – downstream grain size sorting (Joar Swenning).

Suspended sediment transport at intertidal mudflats with special emphasis on the biological mediation of erodibility (Thorbjørn J. Andersen).

Indsatsområde 2
Pastoral resource management in semi-arid Africa: An investigation of pastoral mobility in Ferlo, Senegal (Hanne Adriansen).

Pollen-baseret kvantitativ estimering af arealkategorier (Anne Birgitte Nielsen).

Landskabsanalyse med særligt henblik på skoven som landskabselement (Lene Møller Madsen). Finansieret af Skov & Landskab, Miljøministeriet, GI.

Agriculture and rural development in the Baltic countries (Mette Bech Sørensen).

Indsatsområde 3
Teoretisk og impirisk analyse af interkommunalt samarbejde og konkurrence i Danmark (Thomas Leen Olsson).

Miljøsamarbejdet i Østersøregionen: en politisk-geografisk analyse af den grænseoverskridende miljøindsats (Henrik Gutzon Larsen).

Border-crossing co-operations in the Øresund area: The role of education and media in the region-building process – a socio-geographical analysis (Birgit F. Stöber).

Sociale udstødelsesprocesser og integration i bykvarterer (Birgitte M. Christensen).

The Relationship between Agricultural Development and Nature Conservation in a Transition Landscape (Lise Byskov Herslund).

Indsatsområde 4
Estimation of meltwater run-off in the Tasersiaq basin by data integration and hydrological modelling (Andreas Peter Ahlstrøm).

Impact of climate changes on the dynamics and geomorphological implications of surging glaciers in the North Atlantic Region – with examples from Greenland, Svalbard and Iceland (Siri Hansen).

Tidlig Holocæne klimavariationer og teleconnection på tværs af Nordatlanten: baseret på detaljerede undersøgelser af multiproxy data fra lakustrine sedimenter (Marianne Grauert).

Indsatsområde 5
Private Sector Development in Vietnam: The role of Ethnicity and Business-State relations in a Southeast Asian Economy in Transition (Lotte Thomsen).

Satsningsområde 6
Udvikling af GIS baserede metoder til analyse og beslutningsstøtte i forbindelse med arealanvendelsen i det åbne land (Ole Caspersen).

Interpretation of remote sensing ocean color in Danish coastal waters (Peter Viskum Jørgensen).

Integration of GIS, remote sensing, and mathematical modelling for complex environmental impact assessment on the Kola North (Olga Rigina).

Spectral Mapping of Grasslands (Anne Jacobsen).

Satsningsområder
Geografisk Institut deltager aktivt i Det Naturvidenskabelige Fakultets og Københavns Universitets satsningsområder Nord/Syd og Miljø, herunder etableringen af COGCI ph.d.-forskerskolen/forskernetværket (Copenhagen Global Change Initiative). Instituttet har selv præciseret en række indsatsområder (2000-2005) med det dobbelte sigte at prioritere stærke sider og udforme en aktiv politik over for væsentlige, geografifagligt set, bærende og ofte tværgående dele af faget. Se ovenstående.

Faglige og administrative hverv
Instituttets forskere har sæde i en lang række nationale og internationale råd og komitéer.

Bedømmelsesudvalg
Lektor Stefan Anderberg har været medlem af bedømmelsesudvalg af ph.d.-afhandling i Linköping.

Lektor Thomas Balstrøm har været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af en adjunkt/lektorstilling ved Roskilde Universitetscenter.

Lektor Jesper Bartholdy har være bedømmer ved "kundskabsprøve" i forbindelse med tildeling af en ph.d.-grad ved DTU.

Lektor Rolf Guttesen har været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af en adjunktstilling ved Roskilde Unversitetscenter.

Lektor Bent Hasholt har været medlem af bedømmelsesudvalg af disputats ved Landbrugshøgskolan, Aas, Norge.

Lektor John Jørgensen har været medlem af bedømmelsesudvalg af ph.d.-afhandling ved Aalborg Universitet.

Lektor Lars Krogh har været medlem af bedømmelsesudvalg af ph.d.-afhandling ved Göteborg Universitet.

Lektor Lasse Møller-Jensen har været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af et lektorat ved Aalborg Universitet.

Professor Anette Reenberg har været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af seniorforskerstilling ved DMU/RISØ; ved besættelse af lektorat ved Stockholms Universitet; ved besættelse af adjunktur ved KVL; ved bedømmelse af ph.d.-afhandling ved Wageningen University, Holland.

Lektor Torben Birch-Thomsen har været medlem af bedømmelsesudvalg ved besættelse af seniorforsker ved Center for Udviklingsforskning.

Udvalg og fonde
Lektor Bjarne Holm Jakobsen er generalsekretær for Det Kongelige Danske Geografiske Selskab og har sæde i Chefkollegiet for Geocenter København. Han er envidere formand for bestyrelsen i Professor Niels Kingo Jacobsens Rejsefond.

Lektor Ole Humlum har sæde i bestyrelsen for Knud Rasmussen Fondet.

Lektor Rolf Guttesen er formand for Færøernes Demografiske Selskab.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
Lektor Rolf Guttesen har været konsulent for Færøernes Forskningsråd vedr. Center for Regional udvikling.

Lektor Hans Thor Andersen har været rådgiver for Byfornyelse Danmark.

Professor Henrik Breuning-Madsen er konsulent for Joint Research Centre, Ispra (EU) vedr. tungmetaller.

Professor Henrik Breuning-Madsen er medlem af styregruppen for Landbrugets Rådgivningscenter Kvadratnet.

Lektor Bent Hasholt har været projektbedømmer for NERC, UK.

Lektor Lasse Møller-Jensen har været ekstern evaluator på EU-projektet "Planning system for sustainable development samt deltaget i evaluering af forskningsprojekter for Fundacao para a Ciencia e a tecnologia, Portugal.

Lektor Niels Fold er konsulent ved Den Store Danske Encyklopædi.

Lektor Katherine Gough har været konsulent for Danida vedr. "Improving the urban environment and reducing poverty" og har evalueret "Guidelines for Strategic Environmental Planning and Management of the peri-urban interface to benefit the poor", udabejdet af DPU, London.

Tillidshverv

Professor Anette Reenberg har sæde i Naturrådets repræsentantskab, i Tøndermarskudvalget og MIKA/DANCED-MIFRESTA-udvalget (ministerudpeget); medlem af Rådet for Ulandsforskning (ministerudpeget); i bestyrelsen for WWF-Danmark; i bestyrelsen for International Center of Research in Agroforestry (ICRAF) – CG-systemet; i Danidas rådgivende panel for ENRECA (forskningskapacitetsopbygning); i WHO/OCP's "Ecological Group"; medlem af SJVF og medlem af bestyrelsen for GRAS A/S.

Professor Christian Wichmann Matthiessen er bestyrelsesmedlem for Øresundsuniversitetets Forskningsudvalg; formand for Den Danske Nationalkomité for Geografi; vicepræsident i EU's COST action 332; bestyrelsesmedlem i Det Kongelige Danske Geografiske Selskab; bestyrelsesmedlem i The Danish National Committee of ICSU; bestyrelsesmedlem af Scandinavian Academy of Management Studies; dansk delegat i The International Geographical Union; bestyrelsesmedlem i European Institute of Comparative Urban Research.

Professor Christian Christiansen er medlem af Miljøankenævnet; Wissenschaftlicher Beirat, IOW Warnemünde; medlem af nationalrådet for Oceanologi; medlem af Den Danske Nationalkomité for Geografi.

Professor N. John Anderson er medlem af Joint infrastructure Initiative evaluation board for the Natural Environment Research Council UK og medlem af COGCI ph.d.-udvalg og styregruppe.

Lektor Morten Pejrup har sæde i Det Naturvidenskabelige Fakultetsråd; medlem af SNF; formand for Forskningsstyrelsens ESA følgeforskningsudvalg; formand for Programkomitéen for Innovations Post.Doc. iværksat af Forskningsforum; medlem af miljøklagenævnet; medlem af programkomitéen for Det Agrare Landskab; medlem af bestyrelsen for GRAS A/S.

Lektor Torben Birch-Thomsen er KU-koordinator, University Manager, for SLUSE, under Nord/Syd initiativet og medlem af "Southern African Association for Farming Systems Research-Extension (SAAFSR-E) med permanent sekretariat i Swaziland.

Lektor Johannes Krüger er næstformand i NatFak ph.d.-studienævn.

Lektor Kjeld Rasmussen er formand for Det Naturvidenskabelige Fakultets underudvalg 1 om fagdidaktik; mentor ved Geografisk Institut.

Professor Henrik Breuning-Madsen er medlem af understyregruppen i "Det Agrare Landskab"og har sæde i Teknisk komité for the European Soil Bureau, Ispra.

Lektor Niels Nielsen er formand Københavns Universitets Arktiske Station.

Lektor Stefan Anderberg er medlem af Den svenske Human Dimensions of Global Change-kommitté og medlem af Forskningsrådsnæmnden i Stockholm.

Lektor Hans Thor Andersen er formand for arbejdsgruppe 2 "Urban governance and social cohesion" under Cost Action 9 "Transformation of the European cities and urban governance", DG XII.

Lektor Bent Hasholt er præsident for International Commission on Continental Erosion (ICCE), International Association of Scientific Hydrology (IAHS); medlem af Dansk Vandressource Komité; er National delegate of Northern Research Basin Group (NRB); næstformand i Dansk Standard CENTEC318, Standarder for hydrometri og sediment transport monitering; management committee member af COST 623, EU.

Lektor Thomas Balstrøm er næstformand i ESRI Danish User Group (indtil april 2000) og er næstformand for UGIS.

Lektor Bjarne Holm Jakobsen er medlem af "International Permafrost Association/International Union of Soil Science, Cryosols Working Group"; medlem af bestyrelsen for GRAS A/S.

Lektor Henrik Søgaard er medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs klimakomité og IGBP-komité.

Lektor Niels Fold er medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultets internationale udvalg og i Københavns Universitets satsningsområde Nord/Syd.

Lektor John Jørgensen er medlem af "Outskirts of European Cities", EU Cost Action C10, 2000-2003.

Lektor Lars Krogh er Chairman for World Reference Base for Soil Resources Anthrosol Working Group under ISSS/FAO/ISCRIC.

Lektor Lasse Møller-Jensen er medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultets IT-udvalg.

Lektor Jesper Bartholdy har virket som "Overseas Membership Representative" for SEPM.

Adjunkt Hanne Hvidtfeldt Christiansen er International Secretary for the International Permafrost Association 1999-2003.

Formidling

Instituttets medarbejdere formidler i betydeligt omfang forskningsresultater og ekspertise til samfundet i form af ikke-videnskabelige tidsskrifter, skolebøger, notater, kronikker, bidrag til Danmarks Nationalleksikon samt andre samleværker. Herudover registreres en betydelig foredragsvirksomhed samt interviews og indlæg i presse, radio og TV.

Udgivervirksomhed

Det Kongelige Danske Geografiske Selskab udgiver i samarbejde med Geografisk Institut følgende skriftrækker: "Danish Journal of Geography" (udkommer årligt) indeholdende videnskabelige artikler til et internationalt publikum, ed. Professor Henrik Breuning-Madsen. I samme serie udkommer "Danish Journal of Geography – Special Issues".

I forbindelse med Den Internationale Geografiske Unions kongres hvert 4. år udkommer "Occasional Papers, Denmark". Herudover udkommer lejlighedsvis "Folia Geographica Danica" (afhandlinger o.l.), "Kulturgeografiske Skrifter" og "Atlas over Danmark".

Geografisk Institut udgiver desuden serien "Meddelelser fra Skallinglaboratoriet" og "Geographica Hafniensia".

Redaktionelle hverv

Professor Henrik Breuning-Madsen er hovedredaktør af "Danish Journal of Geography".

Professor N. John Andersen er medlem af redaktionen af "Freshwater Biology" og "Journal of Paleolymnology".

Professor Christian Christiansen er medlem af redaktionen af "Mediterranean Marine Science" og "Danish Journal of Geography".

Lektor Torben Birch-Thomsen repræsenterer Geografisk Institut i redaktionen af Geografisk Orientering, Geografforbundet.

Lektor Bjarne Holm Jakobsen har været hovedredaktør af "Topografisk Atlas Grønland".

Lektor Ole Humlum er medlem af redaktionen "Geografiska Annaler" Sverige og "Norsk Geografisk Tidsskrift" Norge.

Lektor John Jørgensen er korresponderende redaktør af "International Journal of Urban and Regional Research" (Blackwell Publishers, Boston MA).

Lektor Troels Aagaard er medlem af redaktionen af "Journal of Coastal Research"; medlem af redaktionen af "Marine Geology".

Lektor Bent Hasholt er medlem af redaktionen af "International Journal of Sediment Research" IRTCES; redaktør af Meddelelser fra Skalling-Laboratoriet.

Lektor Johannes Krüger er medlem af redaktionen af "Bulletin of the Geological Society of Denmark".

Udstillingsvirksomhed

Lektor Troels Aagaard har bidraget til en udstilling ved Skagen Odde Naturcenter.

Lektor Jesper Bartholdy er faglig redaktør for udstillingen "Kystcenter Thyborøn", der åbner 2001.

Kongresser og symposier

Lektor Ann-Katrin Bäcklund arrangerede "International Research Seminar on New media industry development: regions, networks and hierarchies" i Stockholm i dagene 2.-4. juni.

Professor Anette Reenberg arrangerede "Danish Sahel Workshop" i dagene 3.-5. januar. Der deltog 60 danske og udenlandske forskere.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Geografisk Institut har formaliseret forskningssamarbejde med relevante danske og udenlandske universiteter og sektorforskningsinstitutioner og deltager i internationale forskningsprojekter finansieret af bl.a.: DANIDA, DANCED, EU (herunder Joint Research Centre Ispra og COST), CNRS, Forskningsstyrelsen, Miljø-og Energiministeriet, RUF samt private fonde og rådgivningsvirksomheder.

Gæsteforskere

Professor Julian Orford, University of Belfast, 2 mdr. Forskningsophold i udlandet: Lektor Niels Fold har været på 3-måneders forskningsophold i Ghana.

Ph.d.-stipendiat Henrik Gutzon Larsen har været på forskningsophold ved University of Oxford i perioden 1.10-1999-31. marts 2000.

Ph.d.-stipendiat Birgit Stöber har været på 3-måneders forskningsophold ved University of Durham, England.

Netværk

Lektor Torben Birch-Thomsen er medlem af "JUF-netværk for jordbrugsrelateret ulandsforskning".

Professor Christian Wichmann Matthiessen er bestyrelsesmedlem i "European Network of Universities in Capital Cities".

Lektor Bjarne Holm Jakobsen er koordinator for "Det Arktiske Netværk" ved Det Naturvidenskabelige Fakultet, KU.

Lektor Ole Humlum er medlem af "Working Group of the Circumpolar ph.d.-Network in Arctic Environmental Studies (CAES Network)".

Professor Chris Jensen-Butler er medlem af "Centre for Research on Transport, the Economy and the Environment (CENTRE)".

Lektor Torben Birch-Thomsen er KU-repræsentant i bestyrelsen for "Network for Agricultural Research for Development" (NETARD).

Kim Spiegelberg Larsen er bestyrelsesmedlem i "Foreningen European Urban Manager Alumni Network (EUMAN)".

Lektor Ann-Katrin Bäcklund er KU's repræsentant i "Thematic Network on Humanitarian Development Studies – Humanitatian Net.

Lektor Niels Fold er repræsentant i "Development and International Relations" (Danish ph.d.-network).

Institutleder Bjarne Holm Jakobsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	38,4	11,5
STIP	4,7	1,8
TAP	19,1	4,3
TOTAL	62,2	17,6

VIP Internt finansieret

Aagaard, Troels Kristian; lektor.
Adriansen, Hanne Kirstine Olesen; forskningsass.
Anderberg, Bjørn Stefan; lektor.
Andersen, Hans Thor; lektor.
Anderson, Nicholas John; professor.
Backlund, Ann-Katrin; lektor.
Balstrøm, Thomas; lektor.
Bartholdy, Jesper; lektor.
Birch-Thomsen, Torben; lektor.
Breuning-Madsen, Henrik; professor.
Bøcher, Jens Jensenius; forskningslektor.
Christiansen, Christian Møller; professor.
Christiansen, Hanne Hvidtfeldt; adjunkt.
Elberling, Bo; forskningslektor.
Engelstoft, Sten; lektor.
Fold, Niels Christian; lektor.
Gough, Katherine Venton; lektor.
Grundtmann, Jens Carl; civilingeniør.
Guttesen, Rolf Flemming; lektor.
Hansen, Birger Ulf; lektor.
Hansen, Frank; lektor.
Hasholt, Bent; lektor.

Jacobsen, Bjarne Holm; lektor.
Jensen-Butler, Christopher Nigel; professor.
Jeppesen, Henrik; lektor.
Jørgensen, John Noes; lektor.
Kjær, Anders Bergløv; amanuensis.
Kristensen, Søren Pilgaard; forskningsadj.
Krogh, Lars; lektor.
Krüger, Johannes; lektor.
Larsen, Jytte Agergaard; adjunkt.
Matthiessen, Christian Wichmann; professor.
Møller-Jensen, Lasse; lektor.
Mørch, Henning Frederik Christian; lektor.
Nielsen, Jørgen; lektor.
Nielsen, Niels; lektor.
Nielsen, Thomas Theis; forskningsadj.
Pejrup, Morten; lektor.
Rasmussen, Kjeld; lektor.
Rasmussen, Michael Schultz; lektor.
Reenberg, Anette Markan; professor.
Sandholt, Inge; lektor.
Søgaard, Henrik; lektor.
Winther, Lars; adjunkt.

VIP Eksternt finansieret
Alvarez Berastegui, Diego; forskningsass.
Andersen, Jens Asger; forskningsass.
Bolwig, Simon; forskningsass.
Bøgh, Eva; forskningsadj.
Gausset, Quentin; forskningsadj.
Holst, Mads Kahler; forskningsass.
Jacobsen, Thomas Friborg; forskningslektor.
Lillie, Sune Daniel; forskningsass.
Lind, Morten; projektmedarbejder.
Mertz, Ole; forskningsadj.
Nielsen, Flemming; forskningsstip.
Nissen, Trine Lagerberg; forskningsass.
Nordstrøm, Claus; forskningsass.
Rigina, Olga; forskningsass.
Saarnak, Christopher Florian; forskningsadj.

STIP Internt finansieret
Andersen, Thorbjørn Joest; ph.d.-studerende.
Asmussen, Jørn; forskningsass.
Dybkjær, Gorm Ibsen; ph.d.-studerende.
Grauert, Marianne; forskningsass.
Hansen, Siri; ph.d.-studerende.
Herslund, Lise Byskov; ph.d.-studerende.
Larsen, Henrik Gutzon; ph.d.-studerende.
Madsen, Lene Møller; ph.d.-studerende.
Olsson, Thomas Leen; ph.d.-studerende.
Stöber, Birgit Frauke; ph.d.-studerende.
Sørensen, Mette Bech; ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Fensholt, Rasmus; forskningsass.
Mikkelsen, Ole Aarup; ph.d.-studerende.
Vinther, Niels; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Jacobsen, Anne: Analysing Airborne Optical Remote Sensing Data from a Hyperspectral Scanner and Implications for Environmental Mapping and Monitoring – results from a study of casi data and Danish semi-natural grasslands.
Jørgensen, Peter Viskum Vestergaard: Interpretation of remote sensing ocean color in coastal waters – with respect to total suspended matter and chlorophyll concentrations.
Kristensen, Søren Pilgaard: Agricultural restructuring and rural landscape change – a case study of agriculture and landscape interaction in Denmark.
Nielsen, Thomas Theis: Satellite remote sensing of fire regimes in West Africa.
Nørgaard, Helle: A Study of Social Polarization and Changes in the Distribution of Wages in the New York Metro Area from 1970 to 1990.
Saarnak, Christopher Florian: Trace gas emissions from savanna fires in West Africa.

Fondsbevillinger

Danida
– Circulation of nutrients+ 2000 bevilling (Henrik Breuning Madsen) kr. 5.760.000.
– Dansk forskers medvirken ved baseline studie (Anette Reenberg) kr. 126.000.
– Henreca (Torben Birch-Thomsen) kr. 363.997.
– Sahel Workshop 96 (Anette Reenberg) kr. 13.200.

Dansk Polarcenter
– Midgaard 2001: et arkæologisk-naturhistorisk forskningsinitiativ i Nordøstgrønland (Bjarne Holm Jakobsen) kr. 64.000.

Det Strategiske Miljøforskningsprogram
– Sachel-Sudan Enviromental Research Initiative (Anette Reenberg) kr. 115.200.
– TRIP/Commuting, teleworking and transport (Lasse Møller-Jensen) kr. 211.000.
– TRIP/Integrated Traffic, Regional Economic and Impact models. (Lasse Møller-Jensen) kr. 71.000.

Diverse Fonde
– International konference (Bjarne Holm Jakobsen) kr. 200.000.

EU
– Chill-10.000 (Nicholas John Anderson) kr. 228.900.
– DARCA (Kjeld Rasmussen) kr. 1.606.458.
– EMERGE: European Mountain Lake Ecosystems: Regionalisation, Diagnostics & Socio-Economic Evaluation (Nicholas John Anderson) kr. 366.096.

Forskningsrådene
– ENVISAT data for estimation of Net Primary Production and Hydrological Modeling (Kjeld Rasmussen) kr. 1.671.360.
– INTEO (Kjeld Rasmussen) kr. 96.901.

Miljøministeriet – Dancea
– Oxidation af sulfidholdige materialer (Bo Elberling) kr. 1.508.000.
– REPSI II (Michael Schulz Rasmussen) kr. 631.400.
– SLUSE (Torben Birch Thomsen) kr. 5.526.

Ribe Amt
– Fortsat monitering af sandvandsringen i Ribe Øst (Jesper Bartholdy) kr. 60.000.

Statens Byggeforskningsinstitut:
–By og velfærd (Hans Thor Andersen) kr. 929.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– A predictive model for the relationship between ice break-up and air temperature in west Greenland lakes. (Nicholas John Anderson) kr. 199.980.
– Accumulation and transport of cohesive sediment in estuarides. (Morten Pejrup) kr. 546.000.
– Aflastning, rådsmedlem (Morten Pejrup) kr. 69.545.
– Bærbart udstyr til måling af CO2 og H2O fluxe på blad- og jordniveau (apparaturanskaffelse) (Henrik Søgaard) kr. 240.000.
– Quantification and modelling of gas behaviour and weathering processes in the unsaturated zone. (Bo Elberling) kr. 1.883.090.
– START – EU proposal preparation (Nicholas John Anderson) kr. 52.200.

Statens Teknisk Videnskabelige Forskningsråd
– Udnyttelse og beskyttelse af kystzonen (Jørgen Nielsen) kr. 1.960.000.

Øresundsuniversitetet
– CO2-balance i et ekspanderende bymiljø på tværs af Øresund (Henrik Søgaard) kr. 150.000.

Publikationer

Adriansen H.K.O., Reenberg A., Nielsen I.: The Sahel: Energy supply, economic pillars of rural sahelian communities; need for revised development strategies. 212 s. Kbh 2000.

Andersen H.S., Andersen H.T., Ærø T.: Social polarisation in a segmented housing market: Social segregation in greater Copenhagen. Geografisk Tidsskrift 100, s. 71-83, 2000.

Andersen H.T.: Bypolitik i Vesteuropa. Dansk Byplan 4/5-2000, s. 150-152, 2000.

Andersen T.J., Mikkelsen O.A., Møller A.L., Pejrup M.: Deposition and mixing depths on some European intertidal mudflats based on Pb-210 and Cs-137 activities. Continental Shelf Research Vol.20 12-13, s. 1569-1591, 2000.

Anderson N.J., Clarke A.J., Juhler R.K., McGowan S., Renberg I.: Coring of laminated lake sediments for pigment and mineral magnetic analysis, Søndre Strømfjord, Southern West Greenland. Geology of Greenland Bulletin 186, s. 83-87, 2000.

Anderson N.J., Brodersen K.P.: Subfossil insect remains (chironomidae) and lake water temperature inference in the Sisimiut-Kangerlussuaq region, Southern West Greenland. Geology of Greenland Bulletin 186, s. 78-82, 2000.

Anderson N.J.: Diatoms, lakes and climatic change. European Journal of Phycology 35, s. 307-314, 2000.

Baise D., Bidoglio G., Gurnu S., Breuning-Madsen H., Eckelmann W.: Heavy metal and organic matter content of European soils. 30 s. European soil bureau, joint research centre, Ispra. Italy 2000.

Bartholdy J., Aagaard T.: Storm surge effects on a back-barrier tidal flat of the danish wadden sea. Geo-marine letters vol 20-3, s. 1-17, 2000.

Bartholdy J.: Progresses controlling import of fine-grained sediment to tidal areas: A simulation model. Geological society, special puplication 175, s. 13-29, 2000.

Birch-Thomsen T.: Animal traction and market conditions: A case study from south-western Tanzania and northern Zambia. i: Meeting the challenges of animal traction s. 33-39, Poul Starkey, Pascal Kaumbutho, Intermedia Technology Publications, London 1999.

Birch-Thomsen T.: Adgang til vand – en stor forskel i det sydlige Afrika? Geografisk orientering 1, s. 316-319, 2000.

Birch-Thomsen T.: Ressourcestrategier i verdens fattige lande. i: Geografiske verdensbilleder s. 50-57, Gyldendal, 2000.

Brandt A.: A review of reservoir desilation. International journal of sediment research 15-3, s. 321-342, 2000.

Brandt A.: Classification of geomorphological effects downstream of dams. Catena 40-4, s. 375-401, 2000.

Brandt A.: Prediction of downstream geomorphological changes after dam construction: A stream power approach. International journal of water resources development 16-3, s. 343-367, 2000.

Bøgh E., Schelde K., Søgaard H.: Estimating transpiration rates in a Danish agricultural area using Landsat Thermal Mapper data. Physical Chemestry Earth Vol.25 7-8, s. 685-689, 2000.

Christiansen C., Kunzendorf H.: Datings and sedimentation rate estimations during GOBEX. A summary. Meereswissenschaftliche Berichte 34, s. 55-76, 1999.

Christiansen C., Emeis K., Edelvang K., Graf G., Jähmlich S., Kosueh J., Laima M., Leipe T., Loeffler A., Lund-Hansen L., Mietuer A., Pazdro K., Pempkoviack J., Slimmield G., Slimmield T., Smith J., Wilt G.: Material transport from nearshore to the bassinal environment in the Baltic Sea. Origin and properties of material. i: Proceedings of the 3rd BASYS annual science conference s. 80-84, IOW, Warnemünde 1999.

Christiansen C., Edelvang K., Emeis K., Graf G., Jähmlich S., Kosuch J., Laima M., Leipe T., Loefflen A., Lund-Hansen L., Miltuer A., Pazdro K., Pempkoviack J., Shimmield G., Shimmield T., Smith J., Wilt G.: Material transport from nearshore to the bassinal environment in the Baltic Sea. Processes and mass estimates. i: Proceedings of the 3rd BASYS annual science conference s. 77-80, IOW, Warnemünde 1999.

Christiansen C., Lund-Hansen L.C., Bendtsen S.Å., Nielsen L.K., Flindt M.R., Ruugl M.: Hydrografiens betydning for transport og omsætning af næringssalte. i: Havmiljøet ved årtusindskiftet s. 143-156, Lomstein, B., Olsen & Olsen, Fredensborg 1999.

Christiansen C.: Christian Christiansen. i: Danske geografiske forskere s. 320-331, Illeris, S., Roskilde Universitetsforlag, Kbh 1999.

Christiansen C.: Yderfjorden. Geologi. Nyt fra GEUS 4, s. 18-19, 1999.

Christiansen C., Bartholdy J., Kunzendorf H.: Triangulation i marsken. Vand og jord 7, s. 28-30, 2000.

Christiansen C.: International charter om hav geografi. i: International charter on ocean geography s. 55-59, Societa Geographicea Italiana, Rom 2000.

Christiansen H.H., Humlum O.: Permafrost. i: Topografisk Atlas Grønland s. 32-35, Jakobsen B.H., Böcher J., Nielsen N., Guttesen R., Humlum O., Jensen E., C.A. Reitzels Forlag, Kbh 2000.

Christiansen H.H.: Nivation – den geomorfologiske effekt af sne. Et eksempel fra NØ Grønland. i: Topografisk Atlas Grønland s. 132-133, Jakobsen B.H., Böcher J., Niel-

sen N., Guttesen R., Humlum O., Jensen E., C.A. Reitzels Forlag, Kbh 2000.
Christiansen H.H., Brown J., French F. (eds.): Frozen ground. The news bulletin of the International Permafrost Association. 28 s. Kbh 1999.
Christiansen H.H., Humlum O.: Færøernes naturforhold. i: Københavns Universitet Almanak – skriv- og rejsekalender for år 2000 s. 241-258, Kbh 2000.
Dyer K.R., Christie M.C., Feates N., Fennessy M.J., Pejrup M., van der Lee L.W.: An investigation into processes influencing the morphodynamics of an intertidal mudflat, the Dollard estuary, the Netherlands: Hydrodynamics and suspended sediment. Estuarine, Coastal and Shelf Science 50, s. 607-625, 2000.
Elberling B.: Bacterial and chemical oxidation of pyritic mine tailings at low temperatures. Journal of Contaminant Hydrology 41, s. 225-238, 2000.
Elberling B., Jakobsen B.H., Rasch M.: Soil water chemistry. ZERO – Zackenberg Ecological Research Operation 5th annual report, s. 20-22, 2000.
Elberling B., Jakobsen B.H.: Jordbundsudvikling. Kaskelot 127, s. 24-27, 2000.
Elberling B., Jakobsen B.H.: Soil solution pH measurements using in-line chambers with tension lysimeters. Canadian Journal of Soil Science vol. 80-2, s. 283-288, 2000.
Elberling B.: Citronen Fjord – naturlig forvitring af sulfidholdige bjergarter. i: Topografisk Atlas Grønland s. 104-105, Jakobsen B.H., Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, Kort & Matrikelstyrelsen, Kbh 2000.
Elberling B.: Miljø og minedrift i Maarmovilik – når natur, fangerkultur og økonomiske interesser brydes. i: Topografisk Atlas Grønland s. 228-229, Jakobsen B.H., Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, Kort & Matrikelstyrelsen, Kbh 2000.
Elberling B.: Vandets kredsløb. i: Geografiske Verdensbilleder s. 92-107, Dolin J., Ehlers P., Poulsen S., Gyldendalske Boghandel, Kbh 2000.
Emeis K., Struck U., Leipe T., Pollehue F., Kunzendorf H., Christiansen C.: Changes in the C, N, P burial rates in some Baltic Sea sediments over the last 150 years. Marine Geology 167, s. 43-59, 2000.
Engelstoft S.: Danmarks urbanisering og det danske bysystem. i: Geografiske Verdensbilleder s. 288-293, Dolin Jens, Ehlers Pernille, Poulsen Søren, Gyldendal, Kbh 2000.
Essletzbichler J., Winther L.: Regional technological change and path dependency in the Danish food processing industry. Geografiska Annaler 81B 3, s. 179-196, 1999.
Fold N.: State regulation, industrial upgrading and globalization of the oil seed industries in Malaysia and Brazil. Singapore Journal of Tropical Geography 21-3, s. 263-278, 2000.
Fold N.: Oiling the palms: Restructuring of settlement schemes in Malaysia and the new international trade regulations. World Development 28-3, s. 473-486, 2000.
Fold N.: Landene i Syd. i: Geografiske Verdensbilleder s. 366-385, Dolin J., Ehlers P., Poulsen S., Gyldendal, Kbh 2000.
Gausset Q., Mertz O. Leigh Michael (eds.): The importance of Dusan land use and natural resource management for the Crocker Range National Park, Sabah. 215-225 s. Universiti Sarawak, Malaysia, Kuching, Malaysia 2000.
Gough K., Yawkson P.W.K.: Land markets in african cities: The case of peri-urban Accra, Ghana. Urban studies 37-13, s. 2485-2500, 2000.
Gough K.: Negotiating space in urban dwellings: The operation of home- based enterprises in Accra, Ghana. i: Proceedings of cardo international conference on housing, work and development: The role of home-based enterprises s. 33-46, University of Newcastle, Newcastle 2000.
Gough K.: Regulating home-based enterprises: Formal & informal mechanisms of control in urban Ghana. i: Proceedings of the formal & informal city – what happens at the interface? s. 1-14, Nordic Afica Institute, Uppsala 2000.
Gough K.: Participation in urban governance:The case of peri-urban Accra, Ghana. i: Urban development in a transnational context s. 148-165, Schmidt J., Gough K.V., Aalborg University, Aalborg 2000.
Gough K., Schmidt J., Gough K.V. (eds.): Urban development in a transnational context. 240 s. Aalborg University, Aalborg 2000.
Guttesen R.: Ullvar Böndanna Gull. Frødi 1, s. 22-27, 2000.
Guttesen R. (red.): Topografisk Atlas Grønland. 278 s. Geografisk Selskab og Kort- og Matrikelstyrrelsen, Kbh 2000.
Hansen F., Silva C.N.: Transformation of the welfare states after World War 2: The cases of Portugal and Denmark. Environment and planning C: Government and policy vol.18, s. 749-771, 2000.
Hasholt B.: Evidence of warmer climate around AD 600, Mittivakkat Glacier, SE Greenland. Geografisk Tidsskrift 100, s. 88-90, 2000.
Hasholt B.: Hydrology and geochemistry of river-borne material in a high arctic drainage system, Zackenberg, NE Greenland. Arctic, Antarctic and Alpine research vol.32-1, s. 84-94, 2000.
Hasholt B., Walling D.E., Owens P.N.: Sedimentation in arctic proglacial lakes: Mittivakkat Glacier, SE Greenland. Hydrological Processes 14, s. 679-699, 2000.
Hasholt B., Jørgensen P.R., Skjerian L.: Groundwater recharge in a macro pourous clay-rich aquitard as affected by soil water saturation and storm flow events. i: Ground Water 2000 s. 497-500, Dan Rosbjerg, DTU, Kbh 2000.
He C., Makovicky E., Osbæck B.: Thermal stability and pozzolanic activity of raw and calcined mixed-layer mica/smectite. Applied clay science 17, s. 141-161, 2000.
Humlum O., Nielsen N.: Disko Fjord – En Vestgrønlandsk fjord. i: Topografisk Atlas Grønland s. 90-91, Jakobsen B.H., Bötcher J., Nielsen N., Humlum O., Guttesen R., Jensen E., Reitzel, Kbh 2000.
Hummelshøj P., Courtney M.S., Christiansen H.H.: En "meterologisk måletønde" til ekstremt vejr. Vejret 2- 22. årgang, s. 16-23, 2000.
Jakobsen B.H., Christiansen H.H., Elberling B., Sigsgaard C., Sletlen R., Hagedorn B.: Dynamics of high arctic soils. Physical and chemical processes in the active layer-permafrost system. i: ZERO 5th Annual Report 1999 s. 60-63, Caning K., Rasch M., Dansk Polar Center, Kbh 2000.
Jakobsen B.H.: Jordbundsgeografi. i: Topografisk Atlas Grønland s. 30-31, Jakobsen B.H., Böcher Jens, Nielsen Niels, Guttesen Rolf, Humlum Ole, Jensen Eri k, C.A. Reitzel, Kbh 2000.

Jakobsen B.H.: Jorderosion i Sydgrønland. i: Topografisk Atlas Grønland s. 142-145, Jakobsen B.H., Böcher Jens, Nielsen Niels, Guttesen Rolf, Humlum Ole, Jensen Eri k, C.A. Reitzel, Kbh 2000.

Jakobsen B.H. (red.): Topografisk Atlas Grønland. 278 s. C.A. Reitzel, Kbh 2000.

Kjær K.H., Krüger J., van der Meer M.J.: Mode of subglacial transport, deposition and deformation deduced from till properties, Myrdalsjökull, Iceland. i: Iceland 2000, modern processes and post environments. Int. Conference Keele University, U.K. s. 54-57, Russel A.J., Marren P.M., Keele University 2000.

Knudsen J.M., Madsen M.B., Kakane V., Awadzi T.W., Hviid S.F., Breuning-Madsen H.: A comparison of magnetic particles in airborn dust on Mars and in the Harmattan dust from South of Sahara. Danish Journal of Geography 100, s. 1-6, 2000.

Kristensen S.P.: The analysis of agricultural land use in Denmark 1950-1997 – some reflections on changes in data and methodology. Danish Journal of Geography special issue 1, s. 58-75, 1999.

Kristensen S.P.: Land use planning og udviklingsproblemer i Botswana. Geografisk Orientering 30, s. 302-309, 2000.

Kristensen S.P.: Using GIS in agricultural research. i: GIS in Denmark s. 203-212, Balstrøm T., Petersen E.M., Jacobi O., Teknisk Forlag, Kbh 2000.

Kristensen S.P.: Agricultural restructuring and rural landscape change: A case study of agricultural and landscape interaction in Denmark. 315 s. Kbh Universitet, Geografisk Institut, Kbh 1999.

Kristensen S.P.: Gadbjerg and Giveskud revisited – changes in agricultural structure in two parishes in central Jutland between 1973 and 1997. Danish Journal of Geography 99, s. 116-131, 2000.

Kristensen S.P.: Agricultural land use and landscape changes in Rostrup, Denmark: Processes of intensification and extensification. Landscape and urban planning 46-1-3, s. 117-123, 1999.

Krogh L., Breuning-Madsen H., Greve M.H.: Cation exchange capacity pedotransfer functions for danish soils. ACTA Agriculturae Scandinavia 50, s. 1-12, 2000.

Krogh L.: Jordbund. i: Geografiske Verdensbilleder s. 108-127, Dolin Jens, Ehlers Pernille, Poulsen Søren, Gyldendal, 2000.

Krüger J., Kjær K.H.: De-icing progression of ice-cored moraines in a humid, subpolar climate, Kötlujökull, Iceland. The Holocene 10-6, s. 737-747, 2000.

Krüger J.: Et Vestgrønlandsk sprækkedals-landskab. i: Topografisk Atlas Grønland s. 88-89, Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, C.A. Reitzel, Kbh 2000.

Krüger J.: Glacialmorfologi – flodlandsgletcheren og landskabet. 123 s. Kbh 2000.

Krüger J.: Knudshoved – Landskabet fra istid til nutid. i: Københavns Universitets Almanak 2001 s. 125-150, Koudahl Nils, Nyt Nordisk Forlag, Kbh 2000.

Laima M., Lund-Hansen L.C., Christiansen C., Pazdro K., Emeis K.: Near bottom fluxes and composition of suspended matter in the Pommeranian Bight. Oceanologia 41, s. 335-353, 1999.

Lund-Hansen L.C., Christiansen C., Jensen O., Laima M.: The LABEREX chamber for studying the critical shear-stress for fine-grained sediments. Danish journal of Geography 99, s. 1-7, 1999.

Lund-Hansen L.C., Jähmlich S., Christiansen C., Laima M.: Absence of variation in critical shear stress along a depth profile from the Oder outlet to the Ankona Basin. i: 3rd BASYS annual science conference s. 31-32, IOW, Warnemünde 1999.

Matthiessen C.W.: Hovedstaden – virker den godt nok? i: Kan vi ikke gøre det lidt bedre? Velfærdsstaten til revision s. 203-210, Milner Per, Morsing T., Overø Knud, Aschehoug, Kbh 2000.

Matthiessen C.W.: Potential regional development perspective. i: Immersed Tunnel Conference s. 1-9, Iversen Claus, Øresundskonsortiet, DK 2000.

Matthiessen C.W.: Bridging the öresund: Potential regional dynamics. i: The future of the Baltic Ports. Cooperation and competition s. 87-98, BI-INFO, Tallinn, Estland 2000.

Matthiessen C.W.: Udvikling af grænseregioner. Øresundsområdet – Sønderjylland/Nordtyskland: Er der strategisk vilje? Pluk 2, s. 1-6, 2000.

Matthiessen C.W.: The European Metropolitan Scene at the turn of the Century. Competitive Improvement Strategies. i: Helsinki Millennium Report 1999 s. 184-193, Douglas Gordon, Eurocities, Helsinki 2000.

Matthiessen C.W., Schwarz A.W., Find S.: Research gateways of the world: An analysis of networks based on bibliometric indicators. i: Gateways to the Global Economy s. 17-30, Andersson Åke E., Andersson David E., Edward Elgar, Cheltenham UK, Northampton USA 2000.

Matthiessen C.W., Schwarz A.W., Find S.: Research centers of the world: Strength, networks and modality. An analysis based on bibliometric indicators. Occasional Papers Denmark 11, s. 61-70, 2000.

Matthiessen C.W.: Bridging the Öresund: Potential regional dynamics. Integration of Copenhagen (Denmark) and Malmö-Lund (Sweden). Across-border project on the European metropolitan level. Journal of Transport Geography 8, s. 171-180, 2000.

Matthiessen C.W.: A cross-border integration project on the European Metropolitan Level: Copenhagen and Malmö-Lund united by the Öresund-bridge. 82-89 s. The institute of policy studies/urban redevelopment authority, Singapore 2000.

Matthiessen C.W., Schwarz A.W.: European Research Centers: Strength and specialization. An analysis based on bibliometric indicators. i: Integrated Urban Systems and Sustainability of Urban Life s. 327-347, Ianos Ioan, Pumain Dirise, Racine Jean Bernard, Editura Technica, Bucuresti 2000.

Mertz O., Mohammad M., Magid J., Birch-Thomsen T., Oksen P., Gausset Q.: Education and research on sustainable land use and natural ressource management. A new Danish-Malaysian university programme. Borneo research bulletin 30, s. 66-73, 1999.

Mertz O., Oksen P.: Approaches to change in agricultural and pastoral systems. i: SEREIN Occational Papers no 11, s. 89-96, Adriansen Hanne, Reenberg Anette, Nielsen Ivan (eds.), Serein, Kbh 2000.

Mertz O. Nair M.N.B., Sahri M. Haman Wild vegetables as potential new crops in farming systems of Sarawak, Malaysia. 70-83 s. Universiti Putra Malaysia Press, Serdang, Malaysia 1998.

Mikkelsen O.A., Pejrup M.: *In situ* particle size spectra and density of particle aggregates in a dredging plume. Marine Geology 170, s. 443-459, 2000.

Mosbeck A., Anthonsen K.L., Blyth A., Boertmann D., Buch E., Cake D., Grøndahl L., Hansen K.Q., Kapel H., Nielsen N., Nielsen S., von Platteu F., Potter S., Rasch M. (eds.): Environmental oil spill sensitivity atlas for the West Greenland coastal zone. 281 s. Danish Energy Agency. Ministry of Environment and Energy, Kbh 2000.

Nielsen N., Humlum O., Nielsen K.: Eqip Sermia – en udløbsgletcher i Vestgrønland. i: Topografisk Atlas Grønland s. 118-121, Jakobsen B.H., Bötcher J., Nielsen N., Humlum O., Guttesen R., Jensen E., Reitzel, Kbh 2000.

Nielsen N.: Arktisk Station – Københavns Universitets nordligste feltstation. i: Topografisk Atlas Grønland s. 180-183, Jakobsen B.H., Bötcher J., Nielsen N., Humlum O., Guttesen R., Jensen E., Reitzel, Kbh 2000.

Nielsen N.: En galloperende gletcher på Disko. i: Topografisk Atlas Grønland s. 122-123, Jakobsen B.H., Bötcher J., Nielsen N., Humlum O., Guttesen R., Jensen E., Reitzel, Kbh 2000.

Nielsen N., Nielsen K.: Qullissat – En nedlagt kulmineby. i: Topografisk Atlas Grønland s. 220-221, Jakobsen B.H., Bötcher J., Nielsen N., Humlum O., Guttesen R., Jensen E., Reitzel, Kbh 2000.

Pejrup M., Andersen T.J.: The influence of ice on sediment transport deposition and reworking in a temperate mudflat area, the Danish Wadden Sea. Continental Shelf Research Vol.20 12-13, s. 1621-1634, 2000.

Philbert P-E.: Klimaforskning på Færøerne: En snert af den arktiske kulde. 4-5 s. Dansk Polar Center. Kbh 2000.

Rasch M., Elberling B., Jakobsen B.H., Hasholt B.: High resolution measurements of water discharge, sediment and solute transport in the river Zackenbergelven, Northeast Greenland. Arctic, Antarctic and Alpine Research vol 32, s. 336-345, 2000.

Rasch M.: Holocene relative sea level changes in Disko Bugt, West Greenland. Journal of coastal Research 16, s. 306-315, 2000.

Rasmussen K.: Introduction. i: Natural resources and the Muslim traditional culture in the Sahel-Sudan region s. 3-6, Sørensen Hanne, Rasmussen Kjeld, Simonsen Jørgen Bæk, North/South priority area center of African studies, University of Copenhagen, Kbh 2000.

Rasmussen M.S., Breuning-Madsen H., Balstrøm T.: Using time series of AVHRR data to study the relationship between vegetation dynamics and eutrophication in Danish fjords. i: The 1999 EUMETSAT Meteorological Satellite Data Users Conference s. 247-253, EUMETSAT, Eumetsat, Darmstadt, Germany 1999.

Rasmussen M.S.: Nomader i Mongoliet finder grønne områder til deres kvæg fra satellitbilleder. Kaskelot 2, s. 10-14, 2000.

Rasmussen M.S., Sandholt I., Rasmussen K., Fensholt R., Qi J., Touré A., Watts C., Payan J.G.: Assessment of biophysical and hydrological variables in semiarid West Africa based on MSG data and numerical modelling. i: First MSG RAO Workshop s. 171-174, European Space Agency, ESA Publication Division, Noordwijk, Holland 2000.

Reenberg A.: Jordbrug og natur i historisk sammenhæng. i: Dansk Naturpolitik, viden og vurderinger s. 50-63, Naturrådet, Kbh 2000.

Struck U., Emeis K., Voss M., Christiansen C., Kunzendorf H.: Records of southern and central Baltic Sea eutrophication in δ^{13} C and δ^{13} N of sedimentary organic matter. Marine Geology 164, s. 151-171, 2000.

Søgaard H., Nordstroem C., Friborg T., Hansen B.U., Christensen T.R., Bay C.: Trace gas exchange in a high arctic valley. 3.integrating and scaling CO_2 fluxes from canopy to landscape. Global Biochemical Cycles 14-3, s. 725-744,

Thorsen D., Reenberg A.: Marginal producers or breadwinners; women's cropping strategies and access to agricultural resources in Boulgoo Province, Burkina Faso. Danish Journal of Geography 100, s. 47-59, 2000.

Studienævnet for Geografi

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 bestod studienævnet af lærerrepræsentanter: Lektor Sten Engelstoft (studieleder), lektor Birger Ulf Hansen (vicestudieleder), lektor Torben Birch-Thomsen og lektor Lars Krogh samt 4 studenterrepræsentanter: Stud.scient. Christian Helring Andersen, stud.scient. Henrik Sulsbrück Møller, stud.scient. Bo Gregersen og stud. scient. Louise Juul Østergård.

Beretning

Geografifagets udvikling har bl.a. været karakteriseret ved en kraftig ændring i kandidaternes beskæftigelsesområder. Hvis der ses på den samlede beskæftigelsesmæssige fordeling af 'geografbestanden' var andelen med beskæftigelse i gymnasieskolen i slutningen af 1970erne helt oppe på 70% mens denne andel nu (i 1997) er helt nede på 28%. I dag er hovedparten af kandidaterne beskæftiget inden for en vifte af jobs, herunder i privat ansættelse, inden for sektorforskningen, offentlig administration eller anden offentlig ansættelse. Sammenholdes disse tal med den samlede (og voksende) kandidatproduktion, kan den erhvervsmæssige omstrukturering kun betegnes som særdeles vellykket.

Nyheder om studierne

Den evaluering af geografiuddannelserne, der gennemførtes i perioden fra efteråret 1998 til foråret 1999 har i høj grad præget studienævnets arbejde i det forløbne år. Evalueringen, der overvejende var positiv, pegede imidlertid også på nogle områder, hvor forbedringer kunne opnås. Især fandt man det problematisk at faget geografi ikke kunne indgå som sidefag i to-fags kombinationsuddannelser med andre fag.

Nævnet har derfor i løbet af år 2000 gennemført en større studieplansændring, der har åbnet mulighed for at geografi kan indgå som sidefag i tofags kandidatuddannelser med andre fag som hovedfag, ligesom der er skabt mulighed for at læse geografi som hovedfag med sidefag fra andre uddannelser.

Endvidere har nævnet, med henblik på yderligere at fremme en bedre udnyttelse af moderne informationsteknologi på alle niveauer af studiet, foretaget nogle mindre revisioner af studieplanen. Dette er sket for at sikre at alle studerende, allerede i 1. og 2. semester, stifter grundigt kendskab til de muligheder, der findes inden for anvendelsen af geografiske informationssystemer (GIS). Herigennem har man ønsket at sikre det nødvendige grundlag for at IT med fuld styrke kan slå igennem i alle relevante i fagdiscipliner.

Et ønske om en mere løbende og systematisk evaluering af de enkelte undervisningsmoduler har endnu ikke kunnet igangsættes. Geografisk Studienævn forventes imidlertid, fra og med foråret 2001 at indgå i en forsøgsordning igangsat af Det Naturvidenskabelige Fakultet med henblik på at gennemføre løbende internetbaserede undervisningsevalueringer.

Uddannelser ved Geografisk Institut

Efter gennemførelsen af ovennævnte revisioner omfatter udbuddet af undervisning ved Geografisk Institut i dag: en sidefagsuddannelse, fire skemalagte 3-årige bacheloruddannelser samt en 2-årig kandidatuddannelse, der tilrettelægges individuelt. Sammenhængen i de forskellige uddannelsesforløb fremgår af studieplanen og de dertil knyttede kursusbeskrivelser samt af nedenstående kortfattede oversigt, jf. i øvrigt studiehåndbogen.

Bacheloruddannelserne

De fire bacheloruddannelser i hhv. naturgeografi, kulturgeografi, geoinformatik og geografi m. sidefag, er opbygget således, at de tre første semestre omfatter en fælles introduktion til geografiens forskellige fagområder. Endvidere er der, bl.a. af hensyn til skolekompetencen, knyttet kurser i geologi. De første tre semestres studier der er fælles for alle svarer til sidefagsuddannelsen. I 4. og 5. semester kan der herefter foretages en specialisering i en af de tre førstnævnte bachelorlinier mens studerende der ønsker sidefag påbegynder dette i 4. semester.

I naturgeografi uddybes kendskabet til pedologi, klimatologi, hydrologi og geomorfologi, ligesom der læses støttefag i fysik. Den kulturgeografiske specialisering omfatter et udvalg af discipliner inden for den økologiske- og/eller socio-økonomiske geografi, og der læses støttefag i enten botanik eller økonomi. Endelig omfatter geoinformatik-bacheloren en specialisering inden for overvejende teknisk betonede fag som geografiske informationssystemer, remote sensing, kartografiske og topografiske metoder, opmåling samt rumlig analyse og modellering. Her læses geodæsi, rekvireret ved Niels Bohr Institutet, som støttedisciplin.

Kandidatuddannelsen

For bedst muligt at udnytte geografiens brede spektrum af forskellige discipliner er kandidatuddannelsen opbygget i to dele. Først et års tilvalgsuddannelse efterfulgt af et års selvstændige specialestudier med individuel vejledning. Ideen bag kandidatuddannelsen er, at den studerende i det første år af kandidatuddannelsen, som forberedelse til specialestudiet, vælger 2 af instituttets 13 undervisningsmæssige fagområder (jf. studieplanens §6 stk. 2.1) og supplerer disse med en tematisk udbygning. Endvidere læses et, for den studerendes specialeplaner, relevant udvalg af tekniske støttemoduler, ligesom der er mulighed for at følge et feltkursus (hovedfagskursus) samt evt. en hovedfagsekskursion. For studerende med sidefag læses et reduceret udvalg af kandidatuddannelsens tilbud samtidig med at sidefaget afsluttes.

Statistik

Generelt udviser instituttets kandidatproduktion store årlige variationer, men som en gennemsnitsbetragtning er det årlige kandidatantal i de seneste 10 år steget med mere end 70 %. År 2000 blev således året hvor der for første gang blev færdiggjort mere end 60 kandidater. Den stigende kandidatproduktion afspejler dels de voksende immatrikulationstal, der toppede i 1997; men også markant forbedrede gennemførelsesprocenter har påvirket resultatet. Antallet af årligt producerede studietrinsårsværk varierer ganske meget på årsbasis. Dette skyldes især den ovenfor nævnte variation i kandidatproduktionen.

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Geografi*	*Geologi*	*Øvr.nat.*	*Praktik*	*Afrikastu.*	*Samf.vid*	*Østasia.*	*Meritoverført*	*I alt*
Geografi	315,71	15,25	7,08	0,50	2,67	4,12	0,25	0,58	346,16
Geologi	10,08								
Biologi	4,29								
Samfundsvidenskab	0,38								
Humaniora	0,58								
Merit- og gæstestud.	3,63								
I alt	335,92								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

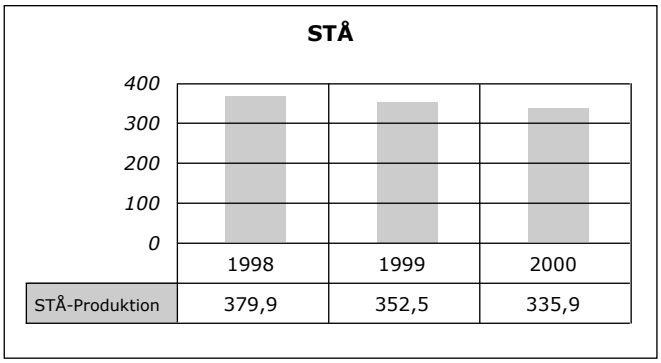

Studieleder Sten Engelstoft

Institut for Idræt

Ledelse pr. 1.2.2000
Institutleder er forskningsprofessor, dr.phil. Bodil Johannsen.

Bestyrelsen består desuden af lektor, dr.scient Jens Bangsbo (AHF), lektor, ph.d. Else Trangbæk (AHS), studielektor, ph.d. Erik Mygind (APPP), laborant Irene Beck Nielsen, sekretær Birgit Hansen samt stud.scient. Henrik Løndahl. Viceinstitutleder er lektor, dr.scient. Kurt Jørgensen (AHF).

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven med institutbestyrelse og institutleder

Institut for Idræt er opdelt i 3 afdelinger med en fælles administration: Afdeling for Human Fysiologi (AHF), Afdeling for Historie og Samfundsvidenskab (AHS) og Afdeling for Praktik, Pædagogik og Psykologi (APPP). De 3 afdelingers bestyrere er Erik A. Richter (AHF), Bjarne Ibsen (AHS) og Mikkel Sørensen (APPP).

Administrator Enno Hofeldt er sekretær for ledelsen og leder af fællessekretariatet og bogholderiet.

Adresse
Nørre Allé 51
2200 København N
Telefon 35 32 08 29
Fax 52 32 08 70
www.ifi.ku.dk

Institutlederens årsberetning

Idrætsuddannelsen under Københavns Universitetet er en flerfaglig uddannelse, dækkende fra menneskets biologi og tilpasning til omgivelser og træning, organsystemers og cellers funktioner, epidemiologiske, historiske og sociologiske synsvinkler på motion og idræt, pædagogik og psykologi i relation til alle former for fysisk aktivitet og til praktisk indlæring af idrætslige færdigheder. Udover undervisningen af universitetsstuderende udbyder instituttet efter-/videreuddannelse under Åben Uddannelse til bl.a. lærere inden for forskellige skoleformer, pædagoger, ergo-/fysioterapeuter m.v. samt til den frivillige idræt.

Fysiske rammer
Instituttets afdelinger ligger spredt på begge sider af Universitetsparken. AHF er således placeret i August Krogh Institutets bygning.

AHS flyttede 1. februar fra tidligere lokaler på Jagtvej sammen med APPP ind i den nyistandsatte AB bygning Nørre Allé 53. Herved blev den geografiske spredning reduceret, og der blev indrettet samlet plads til de studerende med humanistisk hovedfag. Idrætshaller og sportsbaner ligger med adgang fra Nørre Allé.

Personaleforhold
Instituttet har besat et lektorat i idrætshistorie med ph.d Hans Bonde, og et lektorat i idrætspsykologi med ph.d. Reinhard Stelter. (Der var hhv. 7 og 3 ansøgere til stillingerne), mens to studielektorer og en lektor har forladt deres stillinger (Per Jørgensen, Tom Kristiansen og Michael Voight).

Afdeling for Human Fysiologi

Forskningen omfatter menneskets fysiologi og koncentreres om to forskningsområder: Muskelstofskifte og kredsløbsregulering, som er hovedindsatsområdet, samt muskelfunktion, biomekanik og arbejdsfysiologisk ergonomi, som er et mindre indsatsområde. Undersøgelser foretages på alle organisationsstrin fra forsøg på mennesker til organsystemer, cellekulturer og subcellulære systemer. Undersøgelserne kan være grundvidenskabelige eller rettet mod idrætten eller arbejdslivet. En del af laboratoriets ansatte indgår i Center for Muskelforskning støttet af Danmarks Grundforskningsfond.

Muskelstofskifte og ernæring
Molekylære signalmekanismer for musklelkontraktioners og insulins evne til at mobilisere intracellulære glukosetransportmolekyler undersøges ved hjælp af rekonstituering af GLUT-4 translokationsmekanismen i reagensglas. I øjeblikket arbejdes på at isolere et ukendt "GLUT-4 upstream" signalprotein udfra puljen af alle muskelcytosolproteiner. Desuden måles kendte signalmolekyler i insulins signaltransduktionsmekanisme i muskler efter arbejde såvel som i muskler fra patienter med sukkersyge, for at undersøge om forskelle i insulinfølsomhed kan relateres til forskelle i aktivering af signalmolekylerne.

I projekter i menneske- såvel som rottemuskulatur undersøges graden af aktivering af adenosin-5'AMP-aktiveret protein kinase (AMPK) under muskelkontraktioner, samt de forskellige muskelfibertypers indhold af AMPK. Endvidere undersøges hvorvidt sådan aktivering har metabolske konsekvenser under muskelkontraktioner. I modsætning til nyere teorier, synes aktivering af AMPK ikke at være af central betydning for glukoseoptagelse i skeletmuskler under arbejde.

Et stort projekt omhandlende metabolsk regulation i skeletmuskulatur under arbejde hos kvinder og mænd med forskelligt træningsniveau er blevet eksperimentelt afsluttet. Foreløbige resultater viser, at skønt det samlede fedtforbrug under arbejde er ens hos kvinder og mænd, når cykelarbejde udføres på samme relative belastning, så er fedtkilderne forskellige. Kvinder bruger relativt mere intramuskulært fedt end mænd og mindre cirkulerende fedt (udføres i samarbejde med Bente Stallknecht, Panum Instiuttet).

I et andet projekt søger vi at karakterisere fedtsyretransporten over muskelcellemembranen ved at udvinde membranvesikler fra skeletmuskulatur fra rotten og mennesket. Vi undersøger, om fedtsyretransporten i vesiklerne øges under arbejde og om en evt. øgning af transporten skyldes en øgning af muskelmembranens bestykning med potentielle fedtsyretransportører (Bente Kiens, Erik A. Richter, Jørgen Wojtaszewski, Søren Kristiansen, Jens Daugaard, Jakob N. Nielsen).

Regulation af musklernes blodgennemstrømning, energiomsætning og metabolisme under og efter arbejde

Det er velkendt, at musklernes blodgennemstrømning kan øges mere end 30 gange under arbejde, men det er stadig uklart, hvad der forårsager denne stigning. Vi har bl.a. vist at kalium (i samarbejde med Jens Jung Nielsen, Henriette Pilegaard og Carsten Juel, August Krogh Institutet), nitrogenoxid (NO) og adenosin i interstitialvæsken stiger proportionalt med blodgennemstrømning. Vore fund taler for en betydelig rolle for disse stoffer i lokal kredsløbsregulering. Interessant nok er stigningen i kalium så stor at den formentlig også spiller en væsentlig rolle for træthedsudvikling under intenst arbejde. Endvidere undersøges, hvorvidt muskelcellerne kan regulere kapillærtilvækst ved at frigive tilvækstfaktorer (vascular endothelial growth factor, (VEGF) og basic fibroblast growth factor (bFGF)) eller mediatorer (adenosin, nitrogenoxid og prostacyclin.) som kan inducere en øget tilvækstfaktorproduktion i endothelceller.

I fortsættelse af tidligere forsøg, er samspillet mellem og regulationen af muskulaturens forskellige energisystemer under og efter arbejde blevet belyst. Det er fundet, at både energiomsætningen og ATP forbruget øges under et intenst arbejde med konstant intensitet, dvs. nyttevirkningen falder. Dette skyldes at de forskellige energisystemer rekrutteres med forskellig hastighed og har forskellig nyttevirkning med kreatinkinase havende den højeste og oxidativ fosforylering den laveste nyttevirkning. I samarbejde med Ulla Rasmussen og Hans Rasmussen (August Krogh Institutet) er det fundet, at både akut arbejde og træning har en betydelige effekt på den mitochondrielle respiratoriske kapacitet.

Studier af fysiologi i fodbold fortsætter. Endvidere studeres professionelle spillere fra en række danske og europæiske topklubber for at belyse forskellige træningsformers betydning for arbejdsevnen under fodboldspil (Ylva Hellsten, Jens Bangsbo og Peter Krustrup).

Hyperthermi og træthed

Hvorfor bliver man træt når man bliver varm? Vi undersøger om denne træthed er lokaliseret i hjernen. Vi har målt den elektriske aktivitet EEC, elektroencephalografi, over forskellige områder af frontallappen, og finder en forskydning i forholdet mellem alfa og beta powerspektrene, der kan være et udtryk for ændring i motivation og opmærksomhed (alertness) ved stigende legemstemperatur under arbejde i varme. Desuden har vi fundet et fald i blodstrømningshastigheden i "middle cerebral artery", der føres til hjernes dybere dele ved stigende kropstemperatur. Dette kunne være en årsag til ændringerne i hjernens aktivitet. Høj legemstemperatur bevirker også, at den maksimale kraft som knæets strækkemuskler kunne holde i 2 min var nedsat. Arbejdet fortsættes med målinger af hjernens stofomsætning under hyperthermi (samarbejde med overlæge Niels Secher, anaestesiafd., Rigshospitalet) (Bodil Nielsen Johannsen, Lars Nybo).

Holdningsmusklernes fysiologi og arbejdsfysiologisk ergonomi

Undersøgelser af den paraspinale muskulaturs intramuskulære tryk, blodgennemstrømning, ilttension og elektromyografi fortsætter med henblik på at forklare denne muskulaturs store træthedsresistens. Der er i samarbejde med Arbejdsmiljøinstituttet påbegyndt et studie vedrørende muskelaktiveringen i forbindelse med pludseligt opståede belastninger og i hvilket omfang denne er mulig at påvirke ved træning (Kurt Jørgensen, Pernille Kofoed, Mogens Theisen Pedersen).

Biomekanik og motorisk kontrol

Bearbejdning af data fra en undersøgelse af ryg- og skulderbelastning hos renovationsarbejdere fortsætter i samarbejde med Arbejdsmiljøinstituttet. Et antal idrætsrelaterede undersøgelser af hoppe- og springstrategier samt gang og løb med særligt henblik på forklaring af forskelle i bevægelsesøkonomi er igang (i samarbejde med Panum Instituttet). Endelig er en række træningsforsøg med henblik på studiet af muskelfunktion i gang (i samarbejde med Team Danmarks Test Center, Bispebjerg Hospital og Afdelingen for Molekylær Muskelbiologi, Rigshospitalet) (Michael Voigt, Klaus Klausen).

Elitetræning af børn

Som en del af det interdisciplinære forskningsprogram "Børn og Eliteidræt" studeres elitebørns fysiske præstationsevne sammenlignet med "normale" børns og set i relation til alder, køn, udviklingstrin, idrætsgren samt det niveau, idrætten dyrkes på. Den eksperimentelle del af begge projekter er afsluttet, og dele af de indsamlede data publiceret. Der arbejdes i øjeblikket på at kortlægge det longitudinelle aspekt i begge undersøgelser med særlig vægt på den fysiske præstationsevnes relation til alder, vækst, kønsmodning, idrætsgren og træningsmængde.

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Bodil Nielsen Johansen er Institutleder for Institut for Idræt samt medlem af Team Danmarks repræsentantskab.

Erik A. Richter er afdelingsleder for LHF, samt formand for Forsknings- og ph.d.-udvalget ved Instituttet.

Bente Kiens er Studieleder og formand for Studienævnet for idræt, mentor for faget idræt.

Kurt Jørgensen er viceinstitutleder samt formand for det landsdækkende censorkorps i idræt på universiteterne, medlem af Undervisningministeriets tværsektorielle fagudvalg for idræt og formand for Rådet for de højeste idrætsuddannelser i Norden (RHIN).

Jens Bangsbo er medlem af Team Danmarks Forskningsudvalg.

Formidling

Redaktionelle hverv

Alle videnskabelige medarbejdere fungerer som "referees" for en række videnskabelige tidsskrifter.

Jens Bangsbo har været redaktør for en række bøger.

Erik A. Richter er medlem af advisory board af Scand. J. Exerc. and Sports Med.

Kurt Jørgensen er medlem af advisory board for International Journal of Industral Ergonomics og Scandinavian Journal of Work. Environment and Health.

Foredrag

Samtlige videnskabelige medarbejdere har været foredragsholdere ved både inden- og udenlandske kongresser.

Afdeling for Historie og Samfundsvidenskab

Oprindeligt betragtedes kroppen i idrætsforskningen alene som et objekt for naturvidenskaben. Gennem de sidste årtier er der imidlertid opstået en voksende erkendelse af, at kroppen også er kulturelt formet. I forskellige samfundsformer og historiske epoker dyrkes kroppen på forskellige måder i tæt samspil med det øvrige samfundsliv. Afdelingen beskæftiger sig med forskning og undervisning i idrættens og kropskulturens historiske og samfundsvidenskabelige dimension. Forskningen omfatter såvel teoretiske analyser som mere empirisk betonede undersøgelser.

Forskningsvirksomhed
Forskningen kan overordnet deles i historisk-kulturanalytiske og samfundsvidenskabelige projekter.

Historisk-kulturanalytiske projekter

Idræt og køn
I det moderne samfund er idrætten et af de eneste kønsopdelte områder. Dette gør idræt til et særdeles interessant studieobjekt til forståelse af kønsadfærd og -socialisering. Under temaet befinder der sig 3 projekter.

1) Et historisk projekt om kvindeidrættens udvikling og betydning i perioden fra 1850 til 1920, der rummer flere delprojekter, hvor der primært har været fokuseret på a) lærerinders betydning for udviklingen. Dette sker via et komparativt studie af udviklingen i hhv. Danmark, England og USA, b) forskellige emancipationsstrategier i relation til kvindelige idrætsudøvere i hhv. gymnastik og sport (Else Trangbæk).

2) I tilknytning til dette projekt gennemføres en analyse af "Gymnastiklærerindernes betydning for kvindeidrættens udvikling ca. 1900-1940" (ph.d.-stipendiat Anne Lykke Poulsen).

3) Kvindehåndboldens historie i Danmark 1900-1950 (ph.d.-stipendiat Ole Skjerk). Projektet forventes afsluttet i februar 2001.

Endelig foregår der studier i idræt og maskulinitet med særligt henblik på mellemkrigstidens gymnastikkultur samt i "maskulinitet som brudflade mellem biologi og kultur" (Hans Bonde).

Idræt og socialisering i historisk belysning
I idrætten foregår der en omfattende prægning gennem kroppen ikke mindst af børn og unge mennesker. Hvilke socialiseringsformer og -forestillinger har eksisteret i idrætten gennem tiderne? Forskningen koncentrerer sig om historiske analyser af idrættens socialisations- og dannelsesmæssige betydning. Dette belyses bl.a. ved analyser af sportens, sundhedens og hygiejnens historie. Herunder inddrages skoleidrættens udvikling og den olympiske bevægelses historie (Per Jørgensen).

Idræt og politik
Idræt samler store menneskemasser i begejstringsrus og til tider national "ekstase". Det kan derfor ikke undre, at politiske aktører forsøger at bruge idrættens fascinationskraft til at politisere. Et studium af den internationalt kendte danske gymnastikpædagog Niels Bukh (1880-1950) – betitlet "Danmarks store ungdomsfører – En politisk-ideologisk biografi" – er tilendebragt og forventes udgivet i bogform ultimo 2001. Detailprojekter inden for dette studium med henblik på publikation i internationale faghistoriske tidsskrifter færdiggøres løbende (Hans Bonde).

Humanistisk sundhedsforskning
At danskernes sundhed både præger statsbudgettet og den offentlige debat er uomtvisteligt. Men dyrkelsen af sundheden foregår også som historisk vekslende forestillinger om "det gode liv" og "den korrekte levevis" og er derfor et oplagt og hastigt voksende humanistisk studiefelt. Der arbejdes for nærværende på to projekter inden for dette område:

1) I.P. Müller (1866-1938) – En biografi om den internationalt kendte danske idrætspædagog og hygiejniker (Hans Bonde).

2) Mand – Kend din krop. Redaktion af og bidrag til bog på Gyldendal (Hans Bonde i samarbejde med læge Anders Juul).

Ph.d.-projekter
I tilknytning til det historisk/kulturanalytiske forskningsområde arbejdes der på to ph.d.-projekter, der ikke falder inden for de ovennævnte forskningsområder. Det første drejer sig om en undersøgelse af "Idrætsundervisning, livsalder og arbejdsmiljø", der bl.a. omfatter en analyse af idrætslærerens identitet, (ph.d.- stipendiat Mette Krogh Christensen). Det andet projekt er en undersøgelse af "Seksuelle krænkelser af børn og unge i dansk idræt" (ph.d.-stipendiet Jan Toftegaard Nielsen). I tilknytning til det samfundsvidenskabelige projekt: "Idrætten mellem stat, marked og fællesskab" gennemføres en mentalitetshistorisk analyse "Idræt som kommunal velfærd", der undersøger samspillet mellem den offentlige sektor (kommunen) og den frivillige sektor (idrætsforeningerne) (ph.d.-stipendiet Morten Mortensen).

Samfundsvidenskabelige projekter

Krops- og bevægelsessociologi
Forskningsindsatsen har koncentreret sig om kropsfilosofi, -sociologi og idrætsvidenskabernes videnskabsteori. Inden for denne ramme er der bl.a. blevet fokuseret på biologisk antropologi. Dertil kommer generel sociologi koncentreret om kroppen i det postmoderne samfund og idrætten i globaliseringen. I stigende grad inddrages æstetisk filosofi i relation til kropsæstetik og dans (Søren Damkjær).

Af mere empirisk orienterede forskningsarbejder foregår der følgende tre projekter:

I) "Idræt som kommunal velfærd" er et paraplyprojekt bestående af to underprojekter: a) "Ændringer i idrættens organisering mellem civilt samfund, stat og marked" (ansvarlig er Bjarne Ibsen). Dette delprojektet skal 1) afdække mikset af forskellige organisationsformer på idrætsområdet, 2) belyse forskelle og ligheder mellem de forskellige organisationsformer, 3) undersøge divergente og konvergente processer mellem de forskellige organisationsformer, og 4) belyse samspillet mellem idrætsforeningerne og kommunen samt konsekvenserne af den økonomiske afhængighed for idrætsforeningerne som "frivillig organisation".

b) "Idræt og hverdagsliv mellem stat, marked og civilsamfund" (ansvarlig er Laila Ottesen). Dette delprojekt skal undersøge befolkningens idrætsvaner i relation til deres hverdagsliv og prioriteringerne heri mellem arbejde, fritid og familieliv samt belyse forskelle og ligheder i deltagelsen i forskellige organisationsformer og frivilligt arbejde.

De empiriske undersøgelser er afsluttet, en række artikler og bøger er under publicering og der arbejdes på at udgive en bog, hvor resultaterne af delprojekterne analyseres sammenhængende.

II) "Undersøgelse af børn og unges fritidsliv i Herlev Kommune". Forskningsprojektet er rekvireret af Herlev Kommune. Projektet tager bl.a. sigte på gennem spørgeskemaundersøgelser at belyse og forklare forskelle i fritidslivet mellem forskellige grupper af børn og unge og mellem forskellige lokalområder i kommunen.

III) "Forskningsbaseret evaluering af Det Idrætspolitiske Idéprogram" (Bjarne Ibsen). Forskningsprojektet er rekvireret af et kulturministerielt råd med det formål at styrke den kulturpolitiske dimension, mangfoldigheden, kvaliteten og ytringsfriheden i dansk idrætsliv. Forskningsprojektet skal afsluttes i 2002 (casestudierne gennemføres af Mia Herskind, Morten Mortensen, Laila Ottesen og Ole Skjerk).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

Hans Bonde er leder af Afdeling for Historie og Samfundsvidenskab og medlem af Uddannelsesudvalget og Rejseudvalget på Institut for Idræt.

Søren Damkjær er medlem af IFIs forskningsudvalg og af Det Naturvidenskabelige Fakultets Internationale Udvalg.

Bjarne Ibsen er medlem af Programstyret for forskningsprogrammet: Idræt, samfund og frivillig organisering under Norges Forskningsråd, medlem af bestyrelsen for forskningsinstitutionen Idrætsforsk (udpeget af Idrættens Forskningsråd), medlem af Kontaktudvalget til det frivillige sociale arbejde (udpeget af Socialministeren). Han var leder for Afdeling for Historie og Samfundsvidenskab på Institut for Idræt frem til dec. 2000.

Else Trangbæk er medlem af bestyrelsen, Undervisningsudvalget og Forsknings- og ph.d.-udvalget på Institut for Idræt, medlem af arbejdsgruppe i Kulturministeriet til revidering af Team Danmark-loven samt medlem af den videnskabelige komité i European Committee for the History of Sport.

Formidling

Redaktionelle hverv

Hans Bonde er medarbejder ved Leksikon om Dansk Besættelsestid 1940-45 (Gyldendal), bidragyder til Den Store Danske Encyklopædi inden for emnerne "sport og idræt" og "maskulinitet", advisory editor, Men and Masculinities, SAGE samt europæisk redaktør for The International Journal of the History of Sport, Cass, London.

Søren Damkjær deltog med paper på følgende kongresser: Dansk Sociologikonference september 2000, DGIs forskningskonference oktober 2000 samt CESH konference i Madrid (november).

Bjarne Ibsen sidder i Advisory Board for Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports.

Else Trangbæk er medlem af Advisory Board of Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports inden for området: Social and Behavioural Aspects of Sports; konsulent for redaktionen på Den Store Danske Encyklopædi inden for emnet sport og idræt; konsulent på Kvindebiografisk Leksikon på idræt, konsulent for "International Encyclopedia of Women and Sport, medlem af redaktionskomiteen på Dansk Idrætshistorisk Årbog.

Kongresser og symposier

Bjarne Ibsen er key-note speaker på forskningsseminar i Nordisk netværk for forskning i den frivillige sektor i Oslo (31.8 – 2.9) og præsenterede paper på Pre-olympic congress i Brisbane, Australien (7. – 13.9). Den 27. september var han key-note speaker på konference i Malmø om "Folkhälsa & social ekonomi" samt 6. – 7. december 2000 på Nordisk forskerseminar 2000 om det civile samfunds rolle i fremtidens velfærdssamfund, Schæffergården.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Professor John Nauright gæsteprofessor med temaerne køn/maskulinitet og race i relation til idræt, november 2000.

Afdeling for Praktik, Pædagogik og Psykologi

Afdelingens medarbejdere laver forskning og udviklingsarbejder relateret til pædagogiske, psykologiske og tværvidenskablige emner. Der tilstræbes en kobling mellem forskning og udviklingsarbejde.

Forskningsvirksomhed

Der er i 2000 blevet arbejdet inden for følgende 3 områder:

Læring og identitetsprocesser i forskellige former for idrætslige iscenesættelser.

Inden for dette felt er Reinhard Stelter, Helle Rønholt og Mia Herskind i gang med et projekt med titlen: "Idræt, krop og bevægelse i børns hverdagsliv – lære- og identitetsprocesser i det senmoderne samfund". Projektets formål er at undersøge børns lære – og identitetsprocesser i forskellige sociale kontekster (hjem, skole, institution og fritid), specielt i relation til kropslige og idrætslige aktiviteter. Projektets målgruppe er børn i 4. klasse og baseres på flg. problemstillinger: Hvordan oplever og involverer børn sig i idræt i deres skole-, hjemme-, og fritidsliv.

Hvordan manifesteres lære-og identitetsprocesser i forskellige sociale kontekster?

Hvilken betydning har idræt, krop og bevægelse for børns lære- og identitets-processer? Projektet fortsætter til 2001/02.

Gæsteprofessor Knut Dietrich har arbejdet med "Settings in Movement Culture and Sport as Fields of Learning and Socialisation". Derudover har han sammen med Reinhard Stelter, Erik Mygind og Christian Jacobsen deltaget i projektet "En ugentlig udedag". Hvor aktiviteten udedag for 3. klasseelever analyseres ud fra en generel sundhedsmæssig betragtning. Endelig har han sammen med Lis Engel arbejdet med "Dansemiljøer i ungdomskulturen" scener for æstetiske lærerprocesser og betydninger heraf for identitet, læring og socialisation.

Fysisk aktivitets og trænings betydning for individets sundhed og præstationsevne

Inden for dette område har Lars Bo Andersen arbejdet med: Fysisk trænings betydning for rehabiliteringen af

hjertepatienter, herunder betydningen af forøget idræt i folkeskolen i relation til risikofaktorer for hjertesygdom, fedme og knoglesundhed.

Fysisk aktivitet til forebyggelse af befolkningssygdomme

Mogens Theisen Pedersen har arbejdet med et ph.d.-projekt vedrørende: "Fysisk præstationsevne, træning og arbejdsrelateret muskuloskeletalt besvær i nakke, skuldre og lænderyg". Formålet med projektet er at undersøge om fysisk præstationsevne og træning har betydning for udvikling og forebyggelse af arbejdsrelateret muskuloskeletalt besvær. Specifikt undersøges styrke- og muskeludholdenhedstrænings indvirkning på udvikling/forebyggelse af skulder- og nakkebesvær hos kasseassistenter og sammenhængen mellem udvikling af lænderygbesvær og evnen til at reagere på pludselige rygbelastende hændelser hos plejepersonalet i sundhedssektoren. Projektet forventes afsluttet år 2002.

Et sidste projekt inden for dette område er Eva Wulff Helges ph.d.-projekt "Hormonale forstyrelser hos idrætskvinder – årsager og konsekvenser" Særligt fokus: Knoglesundhed og mekanismer i knogleomsætningen. Projektets hypoteser afprøves gennem 1) To tværsnitsstudier: Bestemmelse af energiindtag, kropskomposition, knogletæthed, hormonstatus og muskelstyrke hos hhv. kvindlige triathleter og gymnaster. 2) Et longitudinelt semikontrolleret træningsstudie: Betydningen af mekanisk belastning til forebyggelse af premenopausal osteoporose hos idrætskvinder vil blive forsøgt afdækket gennem bestemmelse af hormonniveau, muskelstyrke og knogletæthed i udvalgte knogler og helkrops i løbet af en træningsperiode med maksimal styrketræning.

Dataindsamlingen i tværsnitsstudiet er tilendebragt, og på den baggrund er én artikel accepteret til publikation.

Udviklingsarbejder

Som eksempler fra dette område kan nævnes:

Lillan Madsen: "At lære bevægelse i vand" Et udviklingsarbejde, der har som mål at udvikle et introduktionsmodul til svømmeundervisningen kaldet "vandbasis".

Stig Eiberg Hansen og Mikkel Sørensens arbejde med "De motivations- og resultatmæssige konsekvenser af kompetitiv træning i volleyball og atletik". Udviklingsarbejdet er afrapporteret i form af en endnu upubliceret artikel.

Faglige og administrative hverv

Redaktionelle hverv

Mia Herskind og Lis Engel er i redaktionen på tidsskriftet Fokus Idræt.

Reinhard Stelter er medlem af editorial board på European Yearbook of Sports Psychology og International Journey of Sports Psychology. Medudgiver af tidsskriftet Sport & Psyke.

Birger Peitersen: Fagredaktør og konsulent på sport og idræt i: Den Store Danske Encyklopædi.

Tillidshverv

Reinhard Stelter er formand for Dansk Idrætspsykologisk Forum (DIFO) og medlem af bestyrelsen for European Association of Sport and Exercise Psychology (FEPSAC).

Erik Mygind er medlem af bestyrelsen for Institut for Idræt. Mikkel Sørensen er afdelingsleder for afdelingen for praktik, pædagogik og psykologi.

Formidling

Kongresser og symposier

Reinhard Stelter: Afholdelse af to seminarer i DIFO – regi. Chairman of the second International Conference of the Children's Foccusing Corner, 21-25 October in Salgotarjan, Ungarn.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Birger Peitersen: National repræsentant i European Network for Sport Sciences in Higher Education.

Institutleder Bodil Nielsen Johannsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	30,5	3,9
STIP	5,3	1,0
TAP	28,8	1,4
TOTAL	64,6	6,3

VIP Internt finansieret

Andersen, Lars Bo; lektor.
Bangsbo, Jens; lektor.
Bonde, Hans; lektor.
Brisling, Erik; studielektor.
Damkjær, Søren; lektor.
Dietrich, Knut; gæsteprofessor.
Engel, Lis; studielektor.
Halkier, Karen Inge; studielektor.
Hansen, Stig Eiberg; amanuensis.
Helge, Eva Wulff; studielektor.
Hellsten, Ylva; lektor.
Herskind, Anne Marie; studielektor.
Ibsen, Bjarne; lektor.
Johannsen, Bodil Nielsen; forskningsprof.
Jørgensen, Kurt; lektor.
Jørgensen, Per; studielektor.
Kiens, Bente; lektor.
Klausen, Klaus; lektor.
Knudsen, Flemming, kursuskoordinator.
Kristiansen, Søren; forskningsadj.
Kristiansen, Tom; studieadjunkt.
Madsen, Lillan; studielektor.
Michalsik, Lars Bojsen; amanuensis.
Mygind, Erik; studielektor.
Nauright, John Rudolph; gæsteprofessor.
Nørgaard, Maj-Britt; studielektor.
Pedersen, Mogens Theisen; studielektor.
Richter, Erik Arne; professor.
Rønholt, Helle; adjunkt.
Stelter, Reinhard; lektor.
Sørensen, Jesper Mikael; studielektor.
Trangbæk, Else; lektor.

Vinther, Helle; studielektor.
Voigt, Michael; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Asp, Sven; forskningsadj.
Christensen, Mette Krogh; forskningsass.
Daugaard, Jens Rosengren; forskningsadj.
Grønfeldt, Vivian; forskningsass.
Hansen, Lone; forskningsadj.
Helge, Jørn Wulff; forskningsadj.
Nielsen, Jens Jung; forskningsass.
Ottesen, Laila; forskningslektor.
Wojtaszewski, Jørgen; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Höffner, Liselotte; ph.d.-studerende.
Krustrup, Peter; ph.d.-studerende.
Mortensen, Morten; ph.d.-studerende.
Nielsen, Jakob Nis; ph.d.-studerende.
Nielsen, Jan Toftegård; ph.d.-studerende.
Nielsen, Lars Nybo; ph.d.-studerende.
Skjerk, Ole; ph.d.-studerende.
Zacho, Morten, ph.d.-studerende.

STIP Eksternt finansieret
Ilkjær, Thomas Hornshøj; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

Aage Louis-Hansens Mindefond
– Tvillingsstudie til belysning af de molekylære mekanismer for insulinresistens i skeletmuskulatur (Allan A.Vaag/Erik A. Richter) kr. 38.000.

Bioenergy, Inc.
– Clinical study to evaluate the efficocy of D-ribose (Jens Bangsbo) kr. 790.000.

Carlsbergfondet
– Undersøgelse af, i hvilken grad neurogen kontrol af musklerne er ansvarlig for ændringer i muskelgennemblødning, fibertypesammensætning samt sukkerstofskifte. (Jens Daugaard) kr. 379.266.

DGI, Den Sociale Sikringsstyrelsen, Kulturminister
– Motiver for frivilligt arbejde i Kræftens Bekæmpelse (Bjarne Ibsen) kr. 300.000.

Danmarks Idrætsforbund
– Manglende fysisk aktivitet og konsekvenser af dette – Ballerup projektet (Lars Bo Andersen) kr. 500.000.

Diabetesforeningen
– Karakterisering af proteiner involveret i insulin-indiceret mobilisering af intracellulære glukosetransportproteiner (Søren Kristiansen) kr. 114.000.
– Tvillingestudie til belysning af de molekylære mekanismer for insulinresistens i skeletmuskulatur: Effekten af "gener", alder, fødselsvægt og fysisk fitness (Jørgen Wojtaszew) kr. 53.000.

Friluftsrådet
– En ugentlig naturdag i folkeskolen (Erik Mygind) kr. 600.000.

Herlev Kommune
– Undersøgelse af fritidslivet blandt børn og unge i Herlev Kommune (Bjarne Ibsen) kr. 250.000.

Hjerteforeningen
– Den sundhedsmæssige betydning af ekstra fysisk aktivitet i de yngre folkeskoleklasser (Lars Bo Andersen) kr. 50.000.

Idrættens Forskningsråd/DGI/Team Danmark
– Kvindehåndbold i Danmark 1925-1970 (Ole Skjerk) kr. 22.727.

Idrættens Forskningsråd
– Betydningen af ekstra idrætstimer i folkeskolen (Ballerup-projektet). Et 4 årigt kontrolleret inventionsstudie (Lars Bo Andersen) kr. 100.000.
– Idræt som kommunal velfærd (Bjarne Ibsen) kr. 10.000.
– Settings in movement culture and sport as fields of learning and socialization (Knut Dietrich) kr. 110.000.
– Træningsinducerede adaptioner i enkeltfibre i human skeletmuskulatur (Jens Daugaard) kr. 300.000.

Kulturministeriet
– Deltagelse i FEPSAC-mødet (Reinhard Stelter) kr. 28.800.
– Fysisk træning og insulinfølsomhed (Erik Richter) kr. 40.000.
– Undersøgelse af kommunernes involvering i eliteidræt (Bjarne Ibsen) kr. 66.000.

LO
– Ergonomi for rengøringsgruppen (Karen Inge Halkier) kr. 63.700.

Novo
– Exercise training and insulin sensitivity (Jørgen Wojtaszewski) kr. 95.000.
– Tvillingestudie til belysning af de molekylære mekanismer for insulinresistens i skeletmuskulatur: Effekten af "gener", alder, fødselsvægt og fysisk fitness (Jørgen Wojtaszewski) kr. 100.000.

Novo Nordisk Fonden
– Tvillingestudie til belysning af de molekylære mekanismer for insulinresistens i skeletmuskulatur: Effekten af "gener", alder, fødselsvægt og fysisk fitness (Allan A.Vaag/Erik A. Richter) kr. 100.000.

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd
– Tvillingestudie til belysning af de molekylære mekanismer for insulinresistens i skeletmuskulatur: Effekten af "gener", alder, fødselsvægt og fysisk fitness (Jørgen Wojtaszewski) kr. 1.599.600.

Studiefonden for Idræt
– Idræt i Gymnasiet. En undersøgelse af elevers læring og læreprocesser- og deres holdninger til og oplevelser af faget idræt i det almene gymnasium (Maj-Britt Nørgaard) kr. 31.200.

Sundhedsstyrelsen
– Litteraturgennemgang og udarbejdelse af en litteraturoversigt over fysisk aktivitets påvirkning af sundhed og sygdom (Lars Bo Andersen) kr. 100.523.

Team Danmark
- Muskelstofskifte og præstation i relation til kost og køn (Bente Kiens) kr. 112.000.
- Muskelstyrkens og koordinationens betydning (Helge Overgaard Mogensen / Hans Arkbjerg) kr. 8.119.
- Udvikling af en pædagogisk fremgangsmåde (Lotte Møller) kr. 85.000.
- Ændringer i hjerneaktivitet ved varmeudmattelse (Bodil Johannsen) kr. 41.000.

Team Danmark
- Expression af myogene transkriptionsfaktorer i human skeletmuskulatur: Betydningen af inaktivitet og styrketræning (Erik Richter) kr. 35.500.

Publikationer

Andersen L.B., Schnohr P., Schroll M., Hein H.O.: All-cause mortality associated with physical activity during leisure time, work, sports, and cycling to work. Archives of internal medicine Vol. 160, No. 11, s. 1621-1628, 2000.

Andersen L.B.: Kroppens fysiologi. i: Motion styrker livet. Temahæfte til vandreudstilling (2.udg.) s. 23-32, Sundhedsstyrelsen, København 2000.

Bangsbo J.: Vasoactive substances in the interstitium of contracting skeletal muscle examined by microdialysis. Proceedings of the Nutrition Society Vol. 58, No. 4, s. 925-933, 1999.

Bangsbo J., Krustrup P., Gonzáles-Alonso J., Boushel R., Saltin B.: Muscle oxygen kinetics at onset of intense dynamic exercise in humans. American journal of physiology (Reg. Integr. Comp. Physiol.) Vol. 279 (48), No. 3, s. R899-R906, 2000.

Bangsbo J.: Muscle oxygen uptake in humans at onset of and during intense exercise. Acta physiologica Scandinavica Vol. 168, No. 4, s. 457-464, 2000.

Bangsbo J. (eds.): Soccer & science – in an interdisciplinary perspective. 151 s. Munksgaard, Copenhagen 2000.

Bangsbo J.: Nutrition in soccer. i: Soccer & science – in an interdisciplinary perspective s. 107-129, Jens Bangsbo (ed.), Munksgaard, Copenhagen 2000.

Bangsbo J.: Team sports. i: Nutrition in sport s. 574-587, Ronald J. Maughan (ed.), Blackwell Science, London 2000.

Bangsbo J.: Physiology of intermittent exercise. i: Exercise and sport science s. 53-65, William E. Garrett, Jr., Donald T. Kirkendall (eds.), Lippencott Williams & Wilkins, Philadelphia 2000.

Bangsbo J., Peitersen B.: Soccer systems & strategies. 127 s. Human Kinetics, Champaign, IL 2000.

Bangsbo J., Peitersen B.: Angrebsspillet. 325 s. Hovedland, Højbjerg 2000.

Bangsbo J.: Training. Technician – newsletter for coaches No. 11, s. 4, 2000.

Bencke J., Næsborg H., Simonsen E.B., Klausen K.J.: Motor pattern of the knee joint muscles during side-step cutting in European team handball. Influence on muscular coordination after an intervention study. Scandinavian journal of medicine & science in sports Vol. 10, No. 2, s. 68-77, 2000.

Bender J., Brok A., Jørgensen P.: På sporet af det olympiske. 66 s. Danmarks Idræts-Forbund/Danmarks Olympiske Akademi, København 2000.

Bonde H.: Krop og karisma – Niels Bukh og nazismens udfordring til højskolen. Uddannelse Nr. 6, s. 57-60, 2000.

Bonde H.: The iconic symbolism of Niels Bukh: Aryan body culture, Danish gymnastics and Nordic tradition. International journal of the history of sport Vol. 16, No. 4, s. 104-118, 1999.

Bonde H.: Gymnastics as a masculinity rite: Ollerup Danish gymnastics between the wars. European sports history review Vol. 2, s. 140-159, 2000.

Bonde H.: The iconic symbolism of Niels Bukh: Aryan body culture, Danish gymnastics and Nordic tradition. i: Superman supreme. Fascist body as political icon – global fascism s. 104-118, J.A. Mangan (ed.), Frank Cass, London 2000.

Bonde H.: Gymnastics as a masculinity rite. Ollerup Danish gymnastics between the wars. i: Making European masculinities. Sport, Europe, Gender s. 140-159, J.A. Mangan (ed.), Frank Cass, London 2000.

Bonde H.: Højskolens enfant terrible? – Niels Bukh og nazismens udfordring til højskolen. i: Kompetence og demokrati s. 24-29, DGI Forskning & Idrætsforsk, Vingsted 2000.

Damkjær S.: Sportens globalisering. Puls Nr. 2, s. 18-20, 2000.

Daugaard J.R., Nielsen J.N., Kristiansen S., Andersen J.L., Hargreaves M., Richter E.A.: Fiber type-specific expression of GLUT4 in human skeletal muscle. Influence of exercise training. Diabetes Vol. 49, No. 7, s. 1092-1095, 2000.

Dean D., Daugaard J.R., Young M.E., Saha A., Vavvas D., Asp S., Kiens B., Kim K-H., Witters L.A., Richter E.A., Ruderman N.: Exercise diminishes the activity of acetyl-CoA carboxylase in human muscle. Diabetes Vol. 49, Nr. 8, s. 1295-1300, 2000.

Derave W., Ai H., Ihlemann J., Witters L.A., Kristiansen S., Richter E.A., Ploug T.: Dissociation of AMP-activated protein kinase activation and glucose transport in contracting slow-twitch muscle. Diabetes Vol. 49, No. 8, s. 1281-1287, 2000.

Derave W., Hansen B.F., Lund S., Kristiansen S., Richter E.A.: Muscle glycogen content affects insulin-stimulated glucose transport and protein kinase B activity. American journal of physiology (Endocrinol. Metab.) Vol. 279 (42), No. 5, s. E947-E955, 2000.

Derave W., Gao S., Richter E.A.: Pro- and macroglycogenolysis in contracting rat skeletal muscle. Acta physiologica Scandinavica Vol. 169, No. 4, s. 291-296, 2000.

Dietrich K.: The "play desert" of the big city. i: Sports, body and health, (Vol. 3) s. 149-155, Jørn Hansen, Niels Kayser Nielsen (eds.), Odense University Press, Odense 2000.

Eiberg S., Siggaard P.A.: Boldbasis. En praktisk håndbog. 160 s. Hovedland, Højbjerg 2000.

Eldrup E., Richter E.A.: DOPA, dopamine, and DOPAC concentrations in the rat gastrointestinal tract decrease during fasting. American journal of physiology (Endocrinol. Metab.) Vol. 279 (42), No. 4, s. E815-E822, 2000.

Engel L., Andersen L.B.: Effects of body-mind training and relaxation stretching on persons with chronic toxic encephalopathy. Patient education and counseling Vol. 39, No. 2-3, s. 155-161, 2000.

Engel L.: Musik og bevægelse. i: Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik s. 318-328, Helle Rønholt, Birger Peitersen, Hovedland, Højbjerg 2000.

Ferguson R.A., Aagaard P., Ball D., Sargeant A.J., Bangsbo J.: Total power output generated during dynamic knee extensor exercise at different contraction frequencies. Journal of applied physiology Vol. 89, No. 5, s. 1912-1918, 2000.

Frandsen U., Bangsbo J., Langberg H., Saltin B., Hellsten Y.: Inhibition of nitric oxide synthesis by systemic N^G-monomethyl-L-arginine administration in humans: Effects on interstitial adenosine, prostacyclin and potassium concentrations in resting and contracting skeletal muscle. Journal of vascular research Vol. 37, No. 4, s. 297-302, 2000.

Frandsen U., Höffner L., Betak A., Saltin B., Bangsbo J., Hellsten Y.: Endurance training does not alter the level of neuronal nitric oxide synthase in human skeletal muscle. Journal of applied physiology Vol. 89, No. 3, s. 1033-1038, 2000.

Gonzáles-Alonso J., Quistorff B., Krustrup P., Bangsbo J., Saltin B.: Heat production in human skeletal muscle at the onset of intense dynamic exercise. Journal of physiology Vol. 524, No. 2, s. 603-615, 2000.

Graham T.E., Helge J.W., MacLean D.A., Kiens B., Richter E.A.: Caffeine ingestion does not alter carbohydrate og fat metabolism in human skeletal muscle during exercise. Journal of physiology Vol. 529, No. 3, s. 837-847, 2000.

Hansen B.F., Asp S., Kiens B., Richter E.A.: Glycogen concentration in human skeletal muscle: effect of prolonged insulin and glucose infusion. Scandinavian journal of medicine & science in sports Vol. 9, No. 4, s. 209-213, 1999.

Hansen B.F., Derave W., Jensen P., Richter E.A.: No limiting role for glycogenin in determining maximal attainable glycogen levels in rat skeletal muscle. American journal of physiology (Endocrinol. Metab.) Vol. 278 (41), No. 3, s. E398-E404, 2000.

Helge E.W.: Gymnastik. i: Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik s. 289-306, Helle Rønholt, Birger Peitersen, Hovedland, Højbjerg 2000.

Helge E.W.: Er eliteidræt bedre end p-piller? i: Cyklus – studier i rødt. Om alle tiders menstruerende kvinder s. 61-64, Marianne Fruergaard (red.), Aschehoug Dansk Forlag, København 2000.

Helge J.W.: Adaptation to a fat-rich diet. Effects on endurance performance in humans. Sports medicine Vol. 30, No. 5, s. 347-357, 2000.

Higaki Y., Wojtaszewski J., Hirshman M.F., Withers D.J., Towery H., White M.F., Goodyear L.J.: Insulin receptor substrate-2 is not necessary for insulin- and exercise-stimulated glucose transport in skeletal muscle. Journal of biological chemistry Vol. 274, No. 30, s. 20791-20795, 1999.

Ibsen B.: Kan vi organisere os bedre i form? Focus idræt Nr. 5 & 6, s. 192-196, 2000.

Ihlemann J., Ploug T., Hellsten Y., Galbo H.: Effect of stimulation frequency on contraction-induced glucose transport in rat skeletal muscle. American journal of physiology (Endocrinol. Metab.) Vol. 279 (42), No. 4, s. E862-E867, 2000.

Jonsdottir I.H., Schjerling P., Ostrowski K., Asp S., Richter E.A., Pedersen B.K.: Muscle contractions induce interleukin-6 mRNA production in rat skeletal muscle. Journal of physiology Vol. 528, No. 1, s. 157-163, 2000.

Juel C., Nielsen J.J., Bangsbo J.: Exercise-induced translocation of Na^+-K^+ pump subunits to the plasma membrane in human skeletal muscle. American journal of physiology (Reg. Integr. Comp. Physiol.) Vol. 278 (47), No. 4, s. R1107-R1110, 2000.

Juel C., Pilegaard H., Nielsen J.J., Bangsbo J.: Interstitial K^+ in human skeletal muscle during and after dynamic graded exercise determined by microdialysis. American journal of physiology (Reg. Integr. Comp. Physiol.) Vol. 278 (47), No. 2, s. R400-R406, 2000.

Jørgensen K.: Physiological effects of rahabilitative trunk muscle training with focus on low back trouble prevention. i: Proceedings of the IEA 2000/HFES 2000 Congress. July 29 – August 4, 2000. San Diego, California USA. (CD-ROM). 4/754-4/756, 2000.

Jørgensen K.: Physiological response to submaximal contractions of the paravertebral muscles. i: Proceedings of the IEA 2000/HFES 2000 Congress. July 29 – August 4, 2000. San Diego, California USA. (CD-ROM). 4/750-4/753, 2000.

Jørgensen P.: Coubertins olympiske lege. Den olympiske bevægelse 1894- 1940. GISP Nr. 104, s. 34-50, 2000.

Jørgensen P.: Coubertins olympiske lege – den olympiske bevægelse 1894- 1940. i: På sporet af det olympiske s. 16-28, Johan Bender, Anders Brok, Per Jørgensen, Danmarks Idræts-Forbund/Danmarks Olympiske Akademi, København 2000.

Kiens B.: Det forsker vi i! Muskelfedt bruges efter – ikke under – muskelarbejde. Hovedområdet Nr. 5, s. 20, 2000.

Kjær M., Andersen L.B., Kanstrup Hansen I-L.: Fysisk aktivitet – hvilket minimum er tilstrækkeligt i et sundhedsmæssigt perspektiv? Ugeskrift for Læger Vol. 162, Nr. 15, s. 2164-2169, 2000.

Kofoed Nielsen P., Jensen B.R., Darvann T., Jørgensen K., Bakke M.: Quantitative ultrasound image analysis of the supraspinatus muscle. Clinical biomechanics Vol. 15, No. 1 (Suppl.), s. S13-S16, 2000.

Kristiansen S., Gade J., Wojtaszewski J., Kiens B., Richter E.A.: Glucose uptake in increased in trained vs. untrained muscle during heavy exercise. Journal of applied physiology Vol. 89, No. 3, s. 1151-1158, 2000.

Krogh Christensen M., Trangbæk E., Laursen P.F.: Idrætsundervisning, livsaldre og arbejdsliv. Nordisk pedagogik Vol. 20, nr. 3, s. 139-151, 2000.

Lynge J., Hellsten Y.: Distribution of adenosine A_1, A_{2A} and A_{2B} receptors in human skeletal muscle. Acta physiologica Scandinavica Vol. 169, No. 4, s. 283-290, 2000.

Madsen L., Rasmussen E.: Svømning. i: Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik s. 329-340, Helle Rønholt, Birger Peitersen, Hovedland, Højbjerg 2000.

Markuns J.F., Wojtaszewski J., Goodyear L.J.: Insulin and exercise decrease glycogen synthase kinase-3 activity by different mechanisms in rat skeletal muscle. Journal of biological chemistry Vol. 274, No. 35, s. 24896-24900, 1999.

Munch L., Skjerk O.: "Yes, mor er tilbage". Focus idræt Nr. 2, s. 67-71, 2000.

Nielsen B.: Heat and cold. i: Exercise and circulation in health and disease s. 211-223, Bengt Saltin, Robert Boushel, Niels Secher, Jere H. Mitchell (eds.), Human Kinetics, Champaign, IL 2000.

Nielsen Johannsen B., Trangbæk E.: Institut for Idræt: Idrætsfagets foranderlighed. Hovedområdet. Jubilæumstillæg: Det Naturvidenskabelige Fakultet 1850-2000 Nr. 4, s. 16-17, 2000.

Nisbeth O., Klausen K.J., Andersen L.B.: Effectiveness of counselling over 1 year on changes in lifestyle and coronary heart disease risk factors. Patient education and counselling Vol. 40, No. 2, s. 121-131, 2000.

Nørgaard M-B., Winther H.D.: Kropsbasis – bevægelsesundervisningens fundament. i: Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik s. 307-317, Helle Rønholt, Birger Peitersen, Hovedland, Højbjerg 2000.

Ottesen L., Ibsen B.: Børn, idræt og hverdagsliv – i tal og tale. Arbejdspapir (inkl. 72 s. bilag). 130 s. Institut for Idræt/KU, København 2000.

Ottesen L., Ibsen B.: Forsamles og forenes om idræt. (Lokale & Anlægsfondens skriftrække, nr. 5). 79 s. Lokale- & Anlægsfonden, København 2000.

Ottesen L.: Kroppen i samfundet – din krop. i: Motion styrker livet. Temahæfte til vandreudstilling (2.udg.) s. 9-14, Sundhedsstyrelsen, København 2000.

Ottesen L., Andersen L.B., Froberg K., Solskov L., Løvschall H., Nielsen N., Lorentzen K., Nabe-Nielsen S.: Kom i gang. Lærervejledning. 47 s. Sundhedsstyrelsen, København 2000.

Ottesen L., Andersen L.B., Froberg K., Solskov L., Løvschall H., Nielsen N., Lorentzen K., Nabe-Nielsen S.: Kom i gang. Elevhæfte. 32 s. Sundhedsstyrelsen, København 2000.

Pedersen M.T., Mikkelsen S., Fallentin N.: The effect of muscle strength and endurance training on muscoloskeletal complaints in the shoulder / neck region of cashier checkout workers. i: Proceedings of the IEA 2000/HFES 2000 Congress. July 29 – August 4, 2000. San Diego, California USA. (CD-ROM) s. 4/757-4/760, 2000.

Peitersen B.: Med landsholdet til kamp – pak tasken, du er udtaget! 128 s. Høst & Søn, København 2000.

Peitersen B.: Idræt er andet end sport. Uddannelse Nr. 6, s. 20-23, 2000.

Poulsen A.L.: Kollektive Biographie – methodologischer Zugang zum Verständnis der Turnlehrerinnen in Kopenhagen 1900-1940. i: Aus Biographien Sportgeschichte lernen. Festschrift zum 90. Geburtstag von Prof. Dr. Wilhelm Henze s. 116-133, Arnd Krüger, Bernd Wedemeyer (Hrsg.), Niedersächsisches Institut für Sportgeschichte Hoya e. V, Hoya 2000.

Reilly T., Bangsbo J., Franks A.: Anthropometric and physiological predispositions for elite soccer. Journal of sports sciences Vol. 18, No. 9, s. 669-683, 2000.

Richter E.A.: Kreatin – et præstationsfremmende kosttilskud med medicinsk interesse. Ugeskrift for Læger Vol. 162, Nr. 15, s. 2200-2203, 2000.

Rådegran G., Hellsten Y.: Adenosine and nitric oxide in exercise-induced human skeletal muscle vasodilatation. Acta physiologica Scandinavica Vol. 168, No. 4, s. 575-591, 2000.

Rønholt H., Peitersen B.: Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik. 346 s. Hovedland, Højbjerg 2000.

Rønholt H.: Learning in a "Community of practice". A discussion of the applicability of the situated learning theory in an analysis of PE teaching in schools. A paper. i: AARE-NZARE 1999 Conference papers (CD-ROM). [1-13], Australian Association for Research in Education, Melbourne 2000.

Simonsen E.B., Magnusson S.P., Bencke J., Næsborg H., Havkrog M., Ebstrup J.F., Sørensen H.: Can the hamstring muscles protect the anterior cruciate ligament during a side-cutting maneuver? Scandinavian journal of medicine & science in sports Vol. 10, No. 2, s. 78-84, 2000.

Skogvang B., Peitersen B., Stanley-Kehl K.: Soccer today. 198 s. Wadsworth/Thomson Learning, Belmont, CA 2000.

Stelter R.: The transformation of body experience into language. Journal of phenomenological psychology Vol. 31, No. 1, s. 63-77, 2000.

Stelter R.: Motivation i idrætten. Sport & psyke Nr. 23-24, s. 4-8, 2000.

Trangbæk E., Jørgensen K.: Professor Johannes Lindhard – om gymnastik, videnskab og kulturel forskellighed. i: Fakultære højdepunkter. Episoder fra Det Naturvidenskabelige Fakultets 150-årige historie s. 115-127, Jesper Lützen (red.), Det Naturvidenskabelige Fakultet, KU, København 2000.

Trangbæk E.: Svensk gymnastik og de kvindelige pionerer. i: Studier i idrott, historia och samhälle. Tillägnade professor Jan Lindroth på hans 60-årsdag 23 februari 2000 s. 253-279, Johan R. Norberg (red.), HLS Förlag, Stockholm 2000.

Trangbæk E.: Danmark halter bagud. Kvinder og ledelse: Mens dansk idræt nærmest har opgivet ligestillingen, går det stærkt fremad i Norge og Sverige. Idrætsliv Nr. 5, s. 34, 2000.

Turcotte L.P., Petry C., Kiens B., Richter E.A.: Contraction-induced increase in V_{max} of palmitate uptake and oxidation in perfused skeletal muscle. Journal of applied physiology Vol. 84, No. 5, s. 1788-1794, 1998.

Winther H.D.: Mærk verden – med dansens kulturfortællinger som guide. Tidsskrift for idræt Nr. 1, s. 14-17, 2000.

Winther H.D.: Den ikke-virkelige virkelighed om leg og kommunikation. Tidsskrift for idræt Nr. 1, s. 18-20, 2000.

Winther H.D.: Bevægelse & kommunikation i det rytmisk ekspressive fagfelt. Afspændingspædagogen Nr. 5, s. 10-15, 2000.

Winther H.D.: Kropsdrama og ekspressiv bevægelse – mellem kunst og pædagogik. i: Idrætsundervisning – en grundbog i idrætsdidaktik s. 266-280, Helle Rønholt, Birger Peitersen, Hovedland, Højbjerg 2000.

Winther H.D.: At møde verden gennem kroppens internationale sprog. Unge pædagoger Nr. 6, s. 34-39, 2000.

Wojtaszewski J., Lynge J., Jakobsen A.B., Goodyear L.J., Richter E.A.: Differential regulation of MAP kinase by contraction and insulin in skeletal muscle: metabolic implications. American journal of physiology (Endocrinol. Metab.) Vol. 277 (40), No. 4, s. E724-E732, 1999.

Wojtaszewski J., Nielsen P.K., Hansen B.F., Richter E.A., Kiens B.: Isoform-specific and exercise intensity-dependent activation of 5'-AMP-activated protein kinase in human skeletal muscle. Journal of physiology Vol. 528, No. 1, s. 221-226, 2000.

Wojtaszewski J., Hansen B.F., Gade J., Kiens B., Markuns J.F., Goodyear L.J., Richter E.A.: Insulin signaling and insulin sensitivity after exercise in human skeletal muscle. Diabetes Vol. 49, No. 3, s. 325-331, 2000.

Studienævnet for Idræt

Medlemmer

Pr. 1.2.2000 består studienævnet af følgende: Bente Kiens (studieleder), Bjarne Ibsen (vicestudieleder), Mikkel Sørensen, Birger Peitersen, Lars Klingenberg (næstformand), Sidsel Ejerskov Sørensen, Henrik Larsen, Jesper Lundbye Jensen.

Pr. 1.12.2000 ophørte Bjarne Ibsen i Studienævnet for Idræt grundet job andetsteds. 1. marts 2001 blev Else Trangbæk udpeget som nyt studienævnsmedlem og vicestudieleder.

Beretning

1.9.1999 trådte en ny studieordning og studiestruktur i kraft. Nye kurser og ny struktur er således gennemført i året 2000. På baggrund af løbende evaluering af de i år 2000 udbudte kurser er der blevet arbejdet med justeringer af studieordningen. Der er blevet arbejdet med evalueringsformer af de enkelte kurser, herunder afprøvet nye evalueringsformer. Desuden er brugen af pc ved skriftlige eksamen blevet afprøvet.

Statistik

STÅ fordelt på indskrivning og aktivitetsområder

Indskrivningsfag	*Idræt*	*Biologi*	*Øv.nat*	*Praktik*	*Jura*	*Sam.*	*Hum.*	*Meritoverført*	*I alt*
Idræt	158,54	69,50	0,83	0,50	0,33	0,50	0,38	1,58	232,17
Øvrig naturvidenskab	8,08								
Humaniora	0,21								
Merit- og gæstestud.	1,68								
I alt	160,50								

STÅ-Produktion 1998, 1999 og 2000

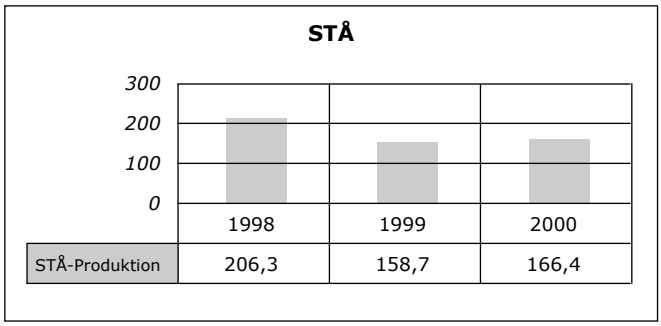

Studieleder Bente Kiens

Zoologisk Museum

Ledelse pr. 1.2.2000

Pr. 1.2. 2000: Bestyrer er professor, dr.scient. Henrik Enghoff.

Museumsbestyrelsen bestod pr. 1.2.2000 af: Henrik Enghoff, lektor, dr.scient. Jens B. Rasmussen (leder af hvirveldyrafdelingen), lektor, dr.phil. Ole S. Tendal (leder af invertebratafdelingen), lektor, lic.scient. Nikolaj Scharff (leder af den entomologiske afdeling), lektor, dr.scient. Kay W. Petersen (leder af udstillingsafdelingen), samt kurateringsassistent Mogens Andersen og konservator Ole Høegh Post (TAP-repræsentanter).

Organisation

Zoologisk Museum er organiseret jævnfør Bekendtgørelse om Københavns Universitets Naturhistoriske Museer m.v. og Botaniske Have af 24. juni 1994. Museet har tre videnskabelige afdelinger (hvirveldyrafdelingen, invertebratafdelingen, den entomologiske afdeling) og en udstillingsafdeling. Herudover er der en værkstedssektion og en administrativ sektion.

Adresse

Universitetsparken 15
2100 København Ø
Telefon 35 32 10 00
Fax 35 32 10 10
www.zmuc.dk og http://www.zoologiskmuseum.dk

Museumsbestyrens årsberetning

Seneste historiske udvikling

I år 2000 har Zoologisk Museum, Botanisk Museum, Botanisk Have og Geologisk Museum dannet paraplyorganisationen "Statens Naturhistoriske Museum".

Se i øvrigt http://www.zmuc.dk/headweb/old-museum.htm.

Personaleforhold

Lektor Michael Hansen afgik ved døden 26. november 2000.

De videnskabelige samlinger

Kurateringen af de videnskabelige samlinger er en af Zoologisk Museums hovedopgaver. Denne virksomhed dokumenteres i form af en intern kurateringsrapport hvor oplysninger om f.eks. tilgang og udlån fra samlingerne, samt fortegnelser over afhandlinger baseret på samlingerne, samles.

Udnyttelsen af samlingerne er blevet intensiveret efter at museet sammen med Botanisk Museum, Geologisk Museum samt dele af Zoologisk og Botanisk Institut har dannet Copenhagen Biosystematics Centre (COBICE). Gennem EUs femte rammeprogram modtager COBICE støtte til modtagelse af europæiske forskere der benytter samlingerne og de øvrige faciliteter (se http://www.zmuc.dk/commonweb/COBICE.htm).

Projekter på tværs af afdelingerne

Museet er et af tre ledende institutter i det store, EU-finansierede projekt Fauna Europaea (se under den entomologiske afdeling). Museet deltager også i det mindre EU-projekt European Natural History Specimen Information Network (ENHSIN, http://www.nhm.ac.uk/science/rco/enhsin/) hvis mål er at muliggøre udviklingen af en fælles, netbaseret struktur for genstands-databaser i europæiske naturhistoriske museer m.m. Endelig deltager museet aktivt i udviklingen af Global Biodiversity Information Facility (GBIF, http://www.gbif.org/).

Formidling på tværs af afdelingerne

Ved siden af den ordinære udstillings- og skoletjenestevirksomhed og foredrag ved aftenrundvisninger gennemfører Zoologisk Museum en række andre formidlingsaktiviteter. I forbindelse med Naturvidenskabsfestivalen blev der afholdt en række foredrag om fugletræk og bevægelse i vand. Den årlige "Mosedag" i Utterslev Mose afholdtes søndag d. 14. maj med deltagelse af forskere og teknikere fra de videnskabelige afdelinger. Et stort antal mennesker mødte op for at høre om mosens dyreliv og museets arbejde med mosens fauna. Dyr og planter fra Københavns havn blev demonstreret ved Gammel Strand på "Havnens Dag" d. 10. september. Det populære tidsskrift "Dyr i natur og museum" udkom med to numre med et bredt udvalg af artikler om museets arbejde hjemme og i felten. Udstillingernes nye hjemmeside har også bidraget til kommunikation med specielt skoleelever om biologiske spørgsmål.

Museet, især hvirveldyrafdelingen, investerer meget betydelige ressourcer på besvarelse af de mange hundreder seriøse forespørgsler (skriftlige, telefoniske, elektroniske, personlige henvendelser), der hvert år kommer fra myndigheder, radio, tv, presse, amatørzoologer, kunstnere, forfattere, oversættere og alment videbegærlige borgere. Nogle forespørgsler kommer ind via informationen på udstillingerne som straks kan besvare en hel del af dem. Resten besvares af forskere og kurateringsassistenter på museets afdelinger som også via "Spørg Naturvidenskaben" besvarer spørgsmål, især fra skoleelever. Medarbejderne har endvidere givet diskussionsoplæg, holdt foredrag, deltaget i radio- og fjernsynsudsendelser, givet omvisninger i museets samlinger, ledet ekskursioner samt medvirket ved opbygningen af fremmede udstillinger. Udstillingernes nye hjemmeside har også bidraget til kommunikation med specielt skoleelever om biologiske spørgsmål.

Museet udgiver de videnskabelige tidsskrifter Steenstrupia, Galathea Report og Atlantide Report samt de populære Dyr i Natur og Museum og Deep-Sea Newsletter.

Hvirveldyrafdelingen

Forskningsvirksomhed

1. Fisks faunistik, systematik og fylogeni

Arbejdet med de Indo-Pacifiske arter af slægten *Neobythites* fortsættes. Flere mindre arbejder vedrørende diverse ophidiide slægter og arter er publiceret eller er under udarbejdelse (J. Nielsen).

Studier af ålebrosmeslægten *Lycodes'* systematik og fylogeni er fortsat: En ny art er beskrevet fra det østlige arktiske Canada og arten *Lycodes marisalbi* er genetableret med materiale fra Hvidehavet og Beauforthavet. En DNA-baseret fylogeni er under udarbejdelse (med P. Gravlund). Sy-

stematiske studier af slægten *Pachycara* i det Arabiske hav er afsluttet med beskrivelsen af to nye arter. Et kapitel om familien Zoarcidae til en populærvidenskabelig bog om Canadas arktiske fisk (ed. B. Coad) er afleveret (ph.d.-stud. P.R. Møller).

En specialerapport om en taxonomisk revision af ålebrosmen *Lycodes vahli* er accepteret til trykning (cand. scient. Henrik Carl).

2. Slangers faunistik, systematik og fylogeni

Arbejdet over den gravende afrikanske snogeslægt *Micrelaps* er afsluttet. Systematiske og faunistiske undersøgelser af afrikanske slanger er fortsat (J.B. Rasmussen).

Revision af de akvatiske og terrestriske giftsnoge er fortsat (A.R. Rasmussen).

DNA-baserede fylogenetiske undersøgelser af avancerede slanger samt et arbejde over slangerne fra Minziro Forest er fortsat (P. Gravlund).

En populærvidenskabelig artikel om slangers og varaners slægtskabsforhold til de store, havlevende mosasaurer afsluttet (P. Christiansen).

3. Fugles træk

Projekt om evolution ("arv eller miljø") af trækrute hos sildemåger v. hj. af satellitsendere og krydsningseksperimenter fortsættes (med A. Hellbig og J. Kube). Deltagelse i European Science Foundations Program for "Optimality in Bird Migration" der undersøger mekanismerne og processerne som påvirker og bestemmer fugles træk inden for arter, biogeografiske bestande, populationer og individer. Påbegyndt EU-projekt med det formål at samle al eksisterende viden om europæiske og afrikanske trækfugles trækruter, rastepladser og overvintringsområder i en samlet database – samt baseret på disse data modellere fuglenes bevægelser og forekomster i de mange områder hvorfra data er manglende/stærkt begrænsede (med B. Walther) (C. Rahbek).

4. Pattedyrs faunistik, morfologi og biologi

Studier af danske flagermus og af europæiske flagermus' flugtadfærd og sonar er fortsat (H.J. Baagøe). En artikel om reintroduktion af pattedyr, fugle, krybdyr og padder til Naturrådets temahefte vedr. bioinvasion er i trykken, 3 mindre artikler vedr. danske flagermus er afsluttede. Tekster baseret på data fra flagermusatlasset til: Faglig rapport fra DMU nr. 322 "Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet" er udarbejdet (H.J. Baagøe).

Projekt Dansk Pattedyratlas (3-årigt samarbejde med Naturhistorisk Museum, Århus) støttet af Aage V. Jensens Fonde er sat i gang og der er udarbejdet oplysende materiale hertil (H.J. Baagøe og M. Ujvári).

Projekt Fokus på Danske Hvaler er i gang (Samarbejde med Fiskeri-og Søfartsmuseet og Skov- og Naturstyrelsen, financieret af Tips-og Lottomidlerne, BG Bank og Skov- og Naturstyrelsen) (C.C. Kinze og H.J. Baagøe).

Yderligere studier over danske hvaler, studier af Østersøens hvaler og en systematisk udredning af sejhvalens og brydeshvalens forekomst i Europa er fortsat (C.C. Kinze).

5. Kvartærzoologi

Studier af skandinaviske senpleistocæne og holocæne pattedyrs geografiske og kronologiske udbredelse og evolution er fortsat, herunder et tværfagligt projekt om fund af storhvaler (med Kulstof-14 Dateringslaboratoriet, København & GEUS). Oversigtsartikel omhandlende udviklingen af den terrestriske pattedyrfauna i Fennoscandien efter sidste istid er udarbejdet (K. Aaris-Sørensen).

Undersøgelser af forhistoriske hunde og får i Danmark er fortsat (T. Hatting).

Arbejdet med en palæøkologisk beskrivelse af overgangen mellem sen- og postglacial tid i Danmark er fortsat (I. Sørensen).

Studier af fauna og kulturlandskab i Thy på overgangen af Subboreal-Subatlantikum er afsluttet (ph.d.-stud. T.N. Andreasen).

Bondeøkonomi beskrevet på basis af analyser af knoglemateriale fra en middelaldergård i Tårnby er påbegyndt og afsluttet. Sammenlignende studier af vikingetidsfaunaer fra lokaliteter i Jylland og på Sjælland er fortsat (A.B. Gotfredsen).

Analyse af faunamaterialet fra en nordbogård på Grønland (Gården under Sandet) er fortsat. Analyse af fiskeknoglematerialet fra middelalderen fra Tårnby Torv er påbegyndt og afsluttet. Analyse af dyreknoglemateriale fra ældre og yngre stenalder fra bopladsen Visborg er fortsat og afsluttet. Analyse af dyreknoglemateriale fra yngre stenalder fra Kalvø er påbegyndt og afsluttet. Manuskript færdiggjort om knoglemateriale (pattedyr og fugle) fra jernalder og vikingetid i Ribe (I.B. Enghoff).

Undersøgelser af faunalevn fra middelalderlige voldsteder på Langeland og Ærø er fortsat (S. Gelskov).

6. Biodiversitet og artsrigdom i Danmark

En kvantitativ biologisk analyse af dansk naturforvaltning med fokus på biologisk mangfoldighed, baseret på faunistiske data for smældere, dagsommerfugle, sværmere og spindere, padder og krybdyr, fugle, og flagermus, er afsluttet. Analysen dannede tillige grundlag for et kapitel i Vismandsrapport fra Det Økonomiske Råds Sekretariat. En analyse af værdien og kvaliteten af indikatorarter for den brede biodiversitet (samme database som ovenfor) er afsluttet (med Lund og C. Rahbek).

Et arbejde med "species assembly rules" for danske fuglesamfund på tværs af tid og rum er påbegyndt (med G. Graves) (C. Rahbek).

7. Miljø, biodiversitet og artsrigdom i Sydamerika

Der arbejdes med tilrettelæggelse af en spansk udgave af en bog om forvaltning af Andesbjergenes *Polylepis*-skove efter at Rådet for Udviklingsforskning har givet DMU en tillægsbevilling til publikationer fra det i øvrigt afsluttede DIVA-projekt. Under det EU-financierede BioAndes-projekt er der foretaget flere regionale analyser af artsdiversitet af fugle i Andesbjergene. Disse omfatter en oversigtsartikel over menneskeskabt miljødegradering i Andeshøjlandet med modellering af biodiversitets-tabet og en analyse af bevarings-prioriteter (gennemført i Worldmap-analyseprogrammet) fremlagt ved en international konference om *Polylepis*-skove i Cochabamba, Bolivia, i august. Sammen med lokale samarbejdspartnere asnalyseres hvilke begrænsninger narkotika-relaterede aktiviteter i Colombia, Ecuador, Peru og Bolivia skaber i forhold til conservationplanlægning. En sammenligning af fuglesamfundenes struktur i et skovgrænseområde (3-4000 moh) uden menneskelig påvirkning med områder med kvæggræsning og regelmæssig afbrænding i Carrasco-nationalparken i Bolivia er gennemført (J. Fjeldså). Tilsvarende undersøgelser er gennemført i Calilegua-nationalparken i Argentina (N.

Krabbe). Botanisk feltarbejde i Carrasco-nationalparken er afsluttet, og identifikation og bearbejdelse er påbegyndt (B. Ståhl, med assistance fra mange gruppeeksperter). Opdatering af udbredelsesdatabaser over Andesregionens fugle foretages løbende (J. Fjeldså). Opbygningen af bioakustiske databaser over Ecuadors fugle og indsamling af vævsprøver er fortsat, og de bioakustiske data er overført til computer (N.K. Krabbe). Arbejde pågår med at beskrive nyopdagede sydamerikanske fuglearter (N.K. Krabbe & J. Fjeldså, med S. Herzog). Et manuskript er afsluttet over variation i botanisk og ornitologisk endemisme og artsrigdom langs højdegradienter i Bolivia (J. Fjeldså, med S. Herzog, M. Kessler). Et manuskript over speciation i fugleslægten *Hemispingus* er afsluttet (med J. García-Moreno) (J. Fjeldså).

Arbejdet om skalaafhængighed og autokorrelation i biogeografiske mønstre af artsrigdom er afsluttet. Analyse af hvad der bestemmer variation i artsrigdom (klima, topografi, historie, evolution) baseret på analyser af ca. 3000 fuglearter og 16 uafhængige variabler er fortsat (med G. Graves) (C. Rahbek).

8. Biodiversitet og artsrigdom i Afrika

Arbejdet med biodiversitetsprioriteringer baseret på museets databaser over 4000 arter hvirveldyr er fortsat (med N. Burgess, A. Balmford og P. Williams). Analyser til belysning af variation i artsrigdom, endemisme-mønstre og størrelse af udbredelser er fortsat (med W. Jetz og P. Harvey). Et arbejde med "deduktive" GIS-modellering af 4000 vertebrat-arters udbredelse på fin skala er påbegyndt (med A. Balmford, M. Wisz m.fl.). Analyser af anvendeligheden af flagsskib-arter og paraply-arter som repræsentanter for biodiversitet er påbegyndt (med N. Burgess & P. Williams) (C. Rahbek).

Videreudviklingen af biodiversitets-databaser og analyse af historiske og økoklimatiske årsager til lokale koncentrationer af endemiske arter er fortsat (med flere samarbejdspartnere). Ornitologisk indsamling er foretaget i bjergene omkring Great Ruaha Gorge i Tanzania, og har resulteret i opdagelse af en hidtil ukendt bestand af sort næsehorn og opdagelse af to nye fuglearter, ligesom der er indsamlet data for fuglesamfundenes struktur (med J. Kiure). Analyse af diversifikation blandt afrikanske skovfugle fortsætter og samarbejdspartnere i Cape Town og New York har gennemført DNA-analyser af godt 200 fugle (med Bowie, Pamela Beresford) (J. Fjeldså).

Udbygningen af databaser over afrikanske slangers udbredelser er fortsat (J.B. Rasmussen).

9. Verdens lappedykkere

En bog om alverdens lappedykkere og lommer, med en original fylogenetisk analyse (med A.R. Rasmussen) er under udarbejdelse (med J. McIntyre) (J. Fjeldså).

10. Teoretisk fylogeni

En kritisk gennemgang af "missing entries" i computerfylogenier er afsluttet (A.R. Rasmussen).

Nye metoder til inkorporering af fylogeni i biometriske analyser er påbegyndt (P. Christiansen).

11. Allometri/Palæozoologi

En artikel om biometriske aspekter af lemmernes bygning hos Pleistocene heste og litopterner, med henblik på palæøkologiske studier, er afsluttet. Et studie af massepredikation hos Pleistocene kæmpedovendyr er påbegyndt. Et bogkapitel om biomekanik og lokomotion hos dinosaurer er afsluttet. To bogkapitler om lemmemorfologi hos dinosaurer og funktionelle sammenligninger med pattedyr til er afsluttet. En undersøgelse af massepredikation hos kæmpesauropoder er påbegyndt. En artikel om lungesystemets evolution hos fugle afsluttet (P. Christiansen).

12. Udvikling af analytiske nulmodeller

Udvikling af en analytisk nulmodel (inkl. software), baseret på princippet om geometriske "constraints", til analyse af biogeografisk variation i artsrigdom og endemismemønstre er påbegyndt (med W. Jetz) (C. Rahbek).

Udvikling af en analytisk nulmodel, der inkorporerer effekten af kontinenters form på chancen for og fordeling af f.eks. ringmærkningsgenfund, til analyse af sprednings- og trækruter, er påbegyndt (med K. Thoru) (C. Rahbek & J.J. Madsen).

13. Udbredelse af Salmonella hos vilde dyr og fugle

Projektet har til formål at belyse udbredelsen af *Salmonella* hos vilde dyr og fugle mhp. vurdering af risiko for smitteoverførelse til husdyr og mennesker samt belyse betydningen af disse agenser som evt. sygdomsårsag hos vilde dyr og fugle (med D.L. Baggesen, H.H. Dietz, m.fl.) (C. Rahbek & J.J. Madsen).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg

J. Fjeldså har deltaget i eksternt ansættelsesudvalg ved Danmarks Miljøundersøgelser, ved speciale-eksamen ved Aarhus Universitet og licentiateksamen ved Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm.

C. Rahbek har deltaget i eksterne ansættelses- og seniorforskningsevalueringsudvalg ved Danmarks Miljøundersøgelser.

Udvalg og fonde

J. Nielsen er formand for Professor Johannes Schmidt's legat for havforskning.

K. Aaris-Sørensen er medlem af Dr. Bøje Benzons Støttefond, nationalkommitéen for INQUA (International Union for Quaternary Research), komiteen for European Quaternary Mammal Research Association (EuroMam) under INQUA, Den naturhistoriske Referencegruppe under Statens Museumsnævn med særligt henblik på administrationen af lov om Danekræ og bestyrelsen for Zoologisk Have, København.

J. Fjeldså er medlem af Dansk ornitologisk Forening/ BirdLife Denmarks hovedbestyrelse og videnskabelige udvalg, og formand for foreningens internationale udvalg. Bestyrelsesformand for Nordic Foundation for Development and Ecology (NORDECO), og formand for "Grebe Specialist Group" under The World Conservation Union, IUCN. I ZMs undervisningsudvalg og DNA-arbejdsgruppe, og deltager i det danske GBIF-konsortium.

H.J. Baagøe er formand for Dansk Pattedyrforening, formand for bestyrelsen af Brandts Legat, medlem af IUCN's Chiroptera Specialist Group, Det Grønne Kontaktudvalg, Danmarks Naturfredningsforenings naturfaglige udvalg, Verdensnaturfonden-WWF's Naturvidenskabelige Udvalg og præsidium. H.J. Baagøe er sammen med Thomas Secher Jensen (Naturhistorisk Museum. Århus) ansvarlig for

det tre-årige Projekt Dansk Pattedyratlas støttet af Aage V. Jensens Fonde. H.J. Baagøe er sammen med Svend Tougaard (Fiskeri-og Søfartsmuseet, Esbjerg) ansvarlig for det treårige Projekt Fokus på Hvaler i Danmark) støttet af Tips-og Lottomidlerne, BG Bank og Skov-og Naturstyrelsen). H.J. Baagøe er administrator af museets særlige tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen til indsamling af fredede fugle og pattedyr, og tilladelse til småpattedyrfangster i forbindelse med Dansk Pattedyratlas, rådgiver for Skov- og Naturstyrelsen vedr. flagermusanliggender, medlem af en styregruppe ved Danmarks Miljøundersøgelser (Kalø) inden for Skov- og Naturstyrelsens økologiske projekter, medlem af to arbejdsgrupper under Skov- og Naturstyrelsen.

Tillidshverv

J. Fjeldså er dansk repræsentant i International Ornithological Commission, er medlem af WWF Verdensnaturfondens konsistorium, den danske sektion af International Union of Biological Societies og af den videnskabelige følgegruppe for Danida-financierede miljøprojekter i Tanzania.

Formidling

H.J. Baagøe og Marianne Ujvári har udarbejdet formidlingsmaterialer i forbindelse med Projekt Dansk Pattedyratlas og deltaget i radio- og tv-udsendelser om danske pattedyr.

C.C. Kinze har udarbejdet formidlingsmaterialer vedr. Projekt Fokus på Hvaler i Danmark og holdt fordrag om danske hvaler og deltaget i radio -og tv udsendelser om hvaler.

Museal virksomhed

Samlingerne er forøget med ca. 10.000 eksemplarer, overvejende fisk fra de Kanariske øer og fra Grønland. Samlingerne af DNA er forøget med over 1000 prøver. Der er ringmærket 51.577 fugle og registreret 2486 genmeldinger. Der har været 158 udlån fra samlingerne og 38 udlån af ringmærkningsdata samt udleveret 9 vævsprøver. Der har været 19 langtidsgæster og omkring 1000 korttidsgæster på afdelingen. Der er blevet publiceret 23 afhandlinger på basis af samlingerne af eksterne forfattere.

Ph.d.-stud. P.R. Møller har indsamlet fisk med R/V Paamiut i Davis Strædet (Grønland). H. Baagøe har feltindsamlet flagermusdata i Grækenland og Danmark og yderligere studeret flagermusarten, *Eptesicus bottae* på Rhodos.

Redaktionelle hverv

J. Fjeldså er redaktionsmedlem af Oryx og Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift.

J.B. Rasmussen er medredaktør af Steenstrupia.

K. Aaris-Sørensen er medredaktør af Archaeofauna, Madrid.

Udstillingsvirksomhed

K. Aaris-Sørensen er projektkoordinator for ny permanent udstilling “Fra Mammutsteppe til Kultursteppe”.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

M. Fahay (New Jersey) har undersøgt ophidiide fiskelarver.

N. Merrett (England) har undersøgt aphyonide dybhavsfisk.

T. Moreno (Las Palmas) har undersøgt mesopelagiske fisk fra de Kanariske øer.

T. Munroe (Washington D.C.) har undersøgt museets Cynoglossidae.

B. Parisi (Paris) har undersøgt sydamerikanske maller.

F. Porteiro (Azoerne) har undersøgt mesopelagiske fisk fra Nordøstatlanten.

W. Schwarzhans (Hamburg) har undersøgt otolither af ophidiide fisk.

G. Shinohara (Tokyo) har undersøgt zoarcide og myctophide fisk.

F. Uiblein (Salzburg) har undersøgt fiskeslægten *Neobythites.*

S. Watanabe (Tokyo) har undersøgt ål af slægten *Anguilla*.

R. Wienerreuther (Salzburg) har arbejdet med mesopelagiske fisk fra de Kanariske øer.

H. Winkler (Rostock) har undersøgt danske størfund.

B. Walther (Wien) har arbejdet med museets biodiversitetsdatabaser for Afrika.

C. Corti (Firenze) har undersøgt mediterrane og afrikanske slanger.

R. Bowie (Cape Town) har studeret molekylær systematik på solfugle.

H. Tushabe (Makerere University) har planlagt ph.d.-projekt ved ZM.

J. Cahil (Universidad Mayor de San Simon, Bolivia) har undersøgt genetisk variation hos Andes-fugle.

P. Beresford (American Museum of Natural History) har studeret molekylær systematik på afrikanske skovfugle.

S. Albek (Københavns Bymuseum) har arbejdet med knoglemateriale fra Frederiksberg Slot.

P. Bangsgård (Carsten Niebuhr Instituttet, KU) har arbejdet med knoglemateriale fra Shaqarat Mazyad, Syrien.

M. Diab (Lakehead University, Canada) har arbejdet med knoglemateriale fra Sen Dorset bopladser i N. Grønland.

H. Klottrop (Carsten Niebuhr Instituttet, KU) har arbejdet med knoglemateriale fra Tell Mashnaqa, Syrien.

G. Nyegaard (Qaqortoq Museum, Grønland) har arbejdet med knoglemateriale fra nordboplads i Grønland.

L. Strid (Lunds Universitet) har arbejdet med knoglemateriale fra en ertebølleboplads ved Limfjorden.

J. Østergård (Institut for Arkæologi og Etnologi, KU) har studeret knogleidentifikation.

L. Emmons (Washington) har undersøgt gnavere i de Lundske samlinger.

J. Juste, Estacion Biologica de Doñana (Sevilla) har arbejdet med flagermus.

D. Scaravelli (Gemmano, Italien) har undersøgt flagermus.

Forskningsophold i udlandet

J. Fjeldså var i Tanzania 1.-15. januar (feltarbejde), og Bolivia/Peru 27. august – 1. oktober (feltarbejde, konference, workshop), og i England 5.-10. maj for projektplanlægning.

N.K. Krabbe har tilbragt fire måneder i Equador og en måned i Argentina.

B. Ståhl har tilbragt perioden januar-april i Bolivia (feltarbejde).

Netværk

C. Rahbek er medlem af styringsgruppen for European Science Foundations Programme on “Optimality in Bird Migration”.

J. Fjeldså er medansvarlig for et forsknings-bistandsprojekt med Makerere Univ. (Uganda) og Univ. Dar es Salaam (Tanzania) (Danidas ENRECA-program) og deltager endvidere i forskningsbistanden til Univ. Malaysia Sabah (Miljøstyrelsens DANCED-program) og i planlægning af forskningsbistandsprojekt i Bolivia (med Inst. For Systematisk Botanik, Aarhus Universitet). Deltager i det EU-financierede Bio-Andes-projekt om bevarelse af biodiversitet i nationalparker (med universiteterne i Leicester (geografi) og Helsingfors (miljøøkonomi), Buenos Aires, Salta, Cochabamba og Lima). Deltager i forskningsprojektet "Biodiversitet i Afrika – mønstre og processer" (med Botanisk Museum, KU og N. Burgess, Tanzania).

Invertebratafdelingen

Forskningsvirksomhed

1. Systematik, fylogeni, zoogeografi og biologi hos bentiske invertebrater

1.1. Protister, svampe og koraller

Et manuskript der revurderer xenophyophorernes systematiske placering idet der argumenteres for at de er ekstremt forstørrede foraminiferer, er under udarbejdelse. Gennemgangen af svampefaunaen i Atlanterhavets boreale regioner er fortsat. Oversigter over Færøernes oktokoraller og stylasterider på grundlag af BIOFAR-indsamlingerne og ældre materialer er under udarbejdelse (O. Tendal, m. M. Thorsen og A.B. Klitgaard).

Revision af "dentaloide" foraminiferer omkring Island er påbegyndt (spec.-stud. M. Eiland).

Undersøgelse af grusbundsfauna i Kattegat, herunder afprøvning af en ny indsamlingsmetode, er påbegyndt (spec.-stud. A. Liebermann).

1.2. Aschelminther

Undersøgelserne over en ny mikroskopisk dyregruppe, Micrognathozoa, fra en kold kilde på Disko er blevet publiceret, mens molekylære og ultrastrukturelle undersøgelser over arten *Limnognathia maerski* fortsætter. Beskrivelser af dybhavs-loriciferers livscycler er påbegyndt (R.M. Kristensen og M.V. Sørensen, m. P. Funch og G. Gad).

Undersøgelser over hjuldyr fra Disko, Fiji-øerne og Bermuda er afsluttet. Studier over hjuldyrs og gnathostomuliders fylogeni og kæbeevolution er fortsat. Studier over den danske hjuldyrfauna er fortsat (M.V. Sørensen).

1.3. Ledorme

Studier af polychætfamilien Sigalionidae er påbegyndt, herunder bearbejdelse af materiale fra Thailand og en fylogenetisk analyse af familiens stilling i Polychaeta (ph.d.-stud. C. Aungtonya).

Fire manuskripter der beskriver materialet af et antal polychætfamilier fra det thai-danske BIOSHELF-projekt, er udarbejdet. En revision af polychætslægten *Scolelepis* er fortsat og en revision af slægten *Asclerocheilus* påbegyndt. Fylogenetiske studier over polychætfamiliernes slægtskabsforhold er fortsat. Arbejdet med et faunistisk værk om Canadas arktiske polychæter er vidt fremskredent (D. Eibye-Jacobsen).

Studier af dorsale, cilierede organer (herunder nuchalorganer og karunkler) hos polychætfamilien Spionidae er fortsat (spec.-stud. J. Jelsing).

Et manuskript om dybhavspolychæter fra Afrikas vestkyst er udarbejdet. Et manuskript over en samling polychæter fra Godthåbsfjorden er under udarbejdelse (J.B. Kirkegaard).

SEM undersøgelser af serpuliders og sabelliders ciliestruktur er påbegyndt med henblik på analyse af tentaklernes funktion (C. Nielsen, m. H.U. Riisgård, Odense).

Bearbejdelse og revisioner af en række polychætfamilier indsamlet af BIOFAR-, BIOICE- og BIOSHELF-projekterne (Færøerne, Island, Thailand) er fortsat. Verdensrevisioner af familierne Chaetopteridae, Cirratulidae og Pholoidae fortsættes, delvist i samarbejde med udenlandske kolleger (M.E. Petersen).

Studier af den interstitielle polychætfamilie Nerillidae er påbegyndt, herunder bearbejdelse af materiale fra Japan og Bermuda (ph.d.-stud. K. Worsaae).

Bearbejdelsen af oligochæter fra Tanzania, Cameroun og Ghana er fortsat. Et manuskript om slægten *Libyodrilus* er under udarbejdelse. Revision af slægterne *Iriodrilus* og *Heliodrilus* er fortsat (M.W. Clausen, m. A.G. Moreno, Spanien).

1.4. Bjørnedyr

Ultrastrukturelle og kemiske undersøgelser samt fylogenetisk analyse af bjørnedyr er fortsat (J. Eibye-Jacobsen).

Beskrivelser af nye arter fra Færø Banke og marine huler i Australien er fortsat (spec.-stud. T. Boesgaard, R.M. Kristensen, spec.-stud. J.G. Hansen og A. Jørgensen).

1.5. Krebsdyr

Studier af larveudviklingen hos mystacocariden *Derocheilocharis*, med en sammenligning af segmenteringsforhold hos krebsdyr, er afsluttet. En opdateret fylogenetisk analyse af krebsdyrklassen Branchiopoda er afsluttet. Studier af fylogeni, embryologi og larveudvikling af Branchiopoda er fortsat. Taxonomiske studier af isopoder fra Thailand er fortsat. Studier af fylogeni og embryologi af Malacostraca er påbegyndt (J. Olesen) Studier af embryologi hos *Nebalia*-arter er afsluttet. Studier af et 500 mio. år gammelt krebsdyr-mikrofossil påbegyndt (J. Olesen, m. Dieter Walossek, Ulm). Ontogenetiske og fylogenetiske studier af rovdafnier er påbegyndt (J. Olesen, m. Stefan Richter og Gerhard Scholtz, Berlin). Taxonomiske studier af Thermosbaenacea er påbegyndt (J. Olesen m. Jill Yager, U.S.A.).

1.6. Bløddyr

Arbejdet på et manuskript om BIOFAR-projektets tectibrancher og på en oversigt over alle BIOFAR-bløddyr er fortsat. Undersøgelsen af BIOICE-projektets tectibrancher er fortsat. Et arbejde om en ny *Diaphana* art fra Antarktis er afsluttet (T. Schiøtte, m. J.-A. Sneli, Tronheim, og K. Linse, Hamburg).

Efter flere års forgæves forsøg er det lykkedes at få ormebløddyret *Chaetoderma* til at gyde i laboratoriet, og et studium af larveudviklingen er påbegyndt (C. Nielsen).

Undersøgelsen af makrofaunaen fra Ikkafjorden (Sydvestgrønland) er fortsat (G.H. Petersen, m. L. Thorbjørn).

En oversigt over Grønlands land- og ferskvandsmollusker er færdig, og der arbejdes videre på et manuskript om Nordsøens prosobrancher (J. Knudsen).

Manuskriptet til en revision af blækspruttesslægten *Bathypolypus* er færdiggjort (B. Muus).

1.7. Bryozoer og entoprocter
Undersøgelser over mosdyrtentaklens struktur og funktion er fortsat (C. Nielsen, m. H.U. Riisgård, Odense).

Bearbejdelsen af islandske bryozoer er fortsat (K.B. Hansen).

1.8. Pighude
Et arbejde om vækst og udvikling hos larverne af søpindsvinene *Echinus esculentus* og *E. acutus* som konsekvens af ændret ægstørrelse er påbegyndt (spec.-stud. J. Kragh).

Der arbejdes fortsat på et manuskript om "Echinoid body and organ systems" (med Jensen).

1.9. Enteropneuster
Undersøgelse af *Ptychodera*'s larveudvikling er påbegyndt; der fokuseres på udviklingen af ciliebånd, muskulatur og nervesystem, og arbejdet skal videreføres med tilsvarende studier over metamorfoseklare larver og nymetamorfoserede bundstadier (C. Nielsen, m. A. Hay-Schmidt).

2. De flercellede dyrs fylogeni
Manuskriptet til 2. udgave af "Animal Evolution: Interrelationships of the living Phyla" er færdiggjort (C. Nielsen).

En fylogenetisk analyse af Metazoa, med fokus på indplacering af Cycliophora og Micrognathozoa, er afsluttet (M.V. Sørensen og J. Olesen, m. P. Funch, E. Willerslev og A.J. Hansen).

3. Faunasammensætning og -historie
Der arbejdes fortsat på en analyse af svampespikler fra borekerner med lag fra bl.a. sidste mellemistid, samt på aldersbestemmelse af visse nordatlantiske koraller (O. Tendal, m. A. Kuijper, M. Moros, og C. Israelson).

Der arbejdes fortsat på en oversigt over faunaen ved dybhavets hydrotermiske væld og på en artikel om Ingolf-Ekspeditionen (T. Wolff).

Faglige og administrative hverv

Bedømmelsesudvalg
D. Eibye-Jacobsen er Senior Scientific Advicer for BIOSHELF-projektet og har fungeret som ekstern bedømmer for Norges Forskningsråd.

J. Olesen er ekstern bedømmer for Mexico's Naturvidenskabelige Forskningsråd.

Udvalg og fonde
R.M. Kristensen er medlem af Arktisk Stations bestyrelse, Advisory Board for Zackenberg Feltstation (ZERO) under Dansk Polarcenter og Advisory Board for Greenland Arctic Ocean Shelf Project under Dansk Polarcenter; har bedømt ansøgninger til National Science Foundation, USA, og Joint Infrastructure Found, The Infrastructure Trust, UK, og evalueret Seto Marine Biological Laboratory, Kyoto University, Japan.

Tillidshverv
C. Nielsen er administrativt og faglig ansvarlig leder af Zoologisk Museums projekter inden for the Thai-Danish Scientific Cooperation Programme, herunder det ved afdelingen gennemførte BIOSHELF-projekt; er medlem af International Commission of Zoological Nomenclature; har bedømt en projektansøgning for National Environmental Research Council.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed
O. Tendal er medlem af Den internordiske Kontaktgruppe for BIOICE-projektet og af styringsgruppen for BIOFAR-projektet, Senior Scientific Adviser i det udvidede BIOSHELF- projekt, rådgiver for det amerikanske BIOMAINE-projekt, faglig konsulent samt ekstern bedømmer for Norges Forskningsråd, Zoologisk Museums repræsentant i Dansk Nationalråd for Oceanologi, dansk repræsentant for JABO og formand for "Acropora – Dansk selskab til bevarelse af koralrev".

Kongresser og symposier
"The 8th International Symposium on Tardigrada" blev afholdt 30 Juli – 5 August 2000 (R.M. Kristensen m.fl.).

Formidling

Museal virksomhed
Samlingerne er blevet forøget med prøver fra forskellige danske farvande, bl.a. fra dykkerindsamlinger. Dertil kommer et mindre antal prøver fra Thailand, Island og Grønland.

O.Tendal, T. Schiøtte og D. Eibye-Jacobsen har samlet generelt i Andamanerhavet på 2 togter under BIOSHELF-projektet. O. Tendal har samlet generelt på et togt ved Island under BIOICE-projektet.

Et manuskript om BIOFAR-projektets baggrund og gennemførelse er under udarbejdelse, og en oversigt over "De marine zoologiske kurser"s historie er påbegyndt.

T. Wolff har videreført arbejdet med Zoologisk Museums historiske arkiv, specielt ekspeditionshistorie og biografier, samt fungeret som konsulent ved historiske forespørgsler.

Redaktionelle hverv
D. Eibye-Jacobsen er redaktør af Steenstrupia og Danmarks Fauna, redaktionsmedlem af Zoologischer Anzeiger og Ophelia.

R.M. Kristensen er redaktør af Zoologischer Anzeiger, redaktionsmedlem af Zoologica Scripta og Helgoland Marine Research.

C. Nielsen er redaktør af Acta Zoologica, redaktionsmedlem af Phuket Marine Biological Center Research Bulletin, Bulletin de la Société Zoologique de France, Zoological Journal of the Linnean Society, Invertebrate Biology, Mitteilungen aus dem Museum für Naturkunde in Berlin (Zoologische Reihe) og Evolution and Development.

G. Høpner Petersen er redaktør af Meddelelser om Grønland, Bioscience.

O. Tendal er redaktionsmedlem af Steenstrupia.

T. Wolff er redaktør af Dyr i natur og museum, Dansk naturhistorisk forenings årsskrift, Deep-Sea Newsletter og Galathea Report, samt medredaktør af Naturens Verden, Contributions to Zoology og Atlantide Report.

Udstillingsvirksomhed
T. Wolff har, under medvirken af A. Vedelsbye og B. Bisballe, opstillet en udstilling i Zoologisk Museums forhal i anledning af Galathea-Ekspeditionens (1950-52) 50-års jubilæum.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

G.K. Amundsen (Trondheim) har undersøgt Buccinider fra Nordatlanten.

C. Aungtonya (Phuket, Thailand) har undersøgt forskellige polychætfamilier.

M. Böggeman (Osnabrück, Tyskland) har undersøgt forskellige polychætfamilier.

J. Collie (Rhode Island Univ., USA) har samarbejdet om påvirkning af fauna ved trawling.

G. Dinesen (Århus) har undersøgt forskellige muslinger.

S. Fuller (Halifax) har arbejdet med spongier fra Maine.

G. Gad (Oldenburg, Tyskland) har undersøgt dybhavskorsetdyr (Loricifera).

B.Z. Galil (Haifa, Israel) har undersøgt leucoside krabber.

R. Huys (NHM, London) har undersøgt copepode parasitter på polychæter.

K. Larsen har arbejdet med tanaider (krebsdyr).

T. Kato (MHN, Paris) har undersøgt phyllodocider.

B. Neuhaus (Berlin) har arbejdet med ultrastrukturelle undersøgelser over Micrognathozoa og Loricifera.

F. Pardos (Madrid) har undersøgt spanske loriciferer.

T. O'Hara (Museum of Victoria, Australien) har undersøgt et materiale af ophiurider.

S. Richter (Humboldt Universität, Berlin) har undersøgt forskellige krebsdyr.

P. Schuchert (Genève) har gennemgået grønlandske og indonesiske hydroider.

J.-A. Sneli (Trondheim) har samarbejdet om færøske mollusker.

Forskningsophold i udlandet

D. Eibye-Jacobsen har opholdt sig i fire uger på Phuket Marine Biological Center, Phuket, Thailand.

R.M. Kristensen var på tre ugers indsamlingstur i Ægypten og ledede "Workshop of Arctic Tardigrades at Disko Island, Greenland".

C. Nielsen har opholdt sig tre og en halv uge på Kewalo Marine Laboratory Honolulu, Hawaii.

T. Schiøtte har opholdt sig i tre uger på Phuket Marine Biological Center, Phuket, Thailand.

M.V. Sørensen studerede Gnathostomulider i 3 uger ved Bermuda Natural History Museum.

O. Tendal har opholdt sig i tre uger på Phuket Marine Biological Center, Phuket, Thailand, to uger på Island.

Den Entomologiske Afdeling

Forskningsvirksomhed

1. Edderkoppers fylogeni, systematik og faunistik

Fortsatte taxonomiske og systematiske studier af hjulspinderfamilien Araneidae (N. Scharff).

Udarbejdelsen af katalog over danske edderkopper er fortsat (N. Scharff & S. Langemark, med O. Gudik-Sørensen samt en række danske amatør-arachnologer).

Specialeprojekterne "Danske edderkoppers udbredelse og diversitet" (C. Rigelsen) og "En morfologisk undersøgelse af det kopulatoriske organsystem hos edderkoppeunderfamilien Gasteracanthinae" (S. Larsen) er påbegyndt.

Ph.d.-projektet "Cladistics and Erigonines" er afsluttet (P. de Place Bjørn).

Manuskript med fortegnelse over den grønlandske edderkoppefauna er udarbejdet (S. Larsen & N. Scharff).

2. Tusindbens systematik, fylogeni og zoogeografi

Mindre arbejder om en vidt udbredt tropisk tusindbenart (*Benoitolus flavicollis*) og om en ny *Choneiulus*-art fra Sicilien er afsluttet, såvel som en oversigt over Madagascars tusindben. Flere arbejder om østafrikanske tusindbens systematik og en analyse af korrelation mellem morfologi og habitat hos østafrikanske spirostreptider er påbegyndt (med D. van den Spiegel, Tervuren) (H. Enghoff).

3. Insektanatomi og -fylogeni på højt taxonomisk niveau

En kritisk gennemgang af hovedets muskulatur hos voksne biller (Adephaga, Polyphaga) baseret primært på egne observationer er på trapperne (V. Michelsen).

Et manuskript om "The importance of 'alignment' in morphology, exemplified by the male genitalia of Blattaria and Mantodea (Insecta: Dictyoptera)" er påbegyndt (K.D. Klass & R. Meier).

En undersøgelse af de fylogenetiske relationer mellem Blattaria, Mantodea, and Isoptera er næsten afsluttet (K.D. Klass, med L. Deitz og C. Nalepa).

Anatomiske studier af bagkroppen hos vandnymfeslægten *Calopteryx* er fortsat. Sammenlignende studier af det "ydre skelet" af 15 arter repræsenterende alle undergrupper af odonater med læggerør er afsluttet. Genitalregionens "ydre skelet" hos 8 primitive slægter tilhørende familien Pygidicranidae (Dermaptera) samt genitalmuskulaturen hos en enkelt af disse arter er blevet undersøgt. Undersøgelser af bagkroppens "ydre skelet" samt dennes muskulatur hos *Grylloblatta* (Insecta, Notoptera) er afsluttet. Udarbejdet kapitel om insektordenen Notoptera til en ny udgave af "Kaestners" lærebog i Zoologi (K.D. Klass).

4. Næbmundede insekters fylogeni, systematik, biogeografi og evolutionsbiologi, m.s.h.p. semiakvatiske tæger

Arbejdet med Australiens gerromorfer er fortsat med revisioner af underfamilierne Haloveliinae og Microveliinae (Veliidae) samt familien Hermatobatidae (med T.A. Weir, Canberra). Fylogenien af familien Mesoveliidae er revideret i forbindelse med nybeskrivelse af en terrestrisk *Cryptovelia*-art fra Borneo. Globale revisioner af skøjteløberslægterne *Halobates, Gerris* og *Aquarius* er afsluttet, baseret på morfologiske og molekylære data. Studier af genetisk variation hos den oceaniske *Halobates micans* er afsluttet. Udredning af de fylogenetiske relationer imellem *Gerris, Aquarius* og *Limnoporus* er fortsat (med J. Damgaard) (N.M. Andersen).

Studier af taxonomi og biogeografi hos den nordamerikanske skøjteløber *Aquarius remigis* er fortsat. Kortlægning af danske vandtæger samt "større gælleføder" er fortsat (ph.d.-stud. J. Damgaard).

5. Billers systematik og faunistik

Igangværende revisioner af flere hydrophiloid-grupper og en faunistisk-biologisk status over den danske billefauna

(med O. Martin samt en række danske amatør-entomologer) er fortsat. En revision af de newzealandske hydrophilider er fortsat og et bidrag om overfamilien Hydrophiloidea til et katalog over palæarktiske biller er afsluttet (med Hansen).

6. Tovingede insekters morfologi, fylogeni, systematik og faunistik

Et manuskript om morfologi, taxonomi og udbredelse af de europæiske Sepsidae er afsluttet (med A.C. Pont). Arbejdet med et manuskript om parringforsøg med flueearterne *Coelopa frigida* and *Coelopa nebularum* er fortsat (med spec.-stud. J.F.T. Petersen og T. Hansen). Et manuskript om de rektale kirtlers forekomst hos Sepsidae er påbegyndt (med K. Dettner). Arbejdet med, gennem klækninger, at skaffe materiale til studier af fylogenetisk informative karakterer hos æg og larver af sciomyzoide fluer er fortsat (R. Meier).

Et manuskript med titlen "A checklist of Danish Diptera" er udarbejdelse (J.F.T. Petersen & R. Meier).

Bidraget med artslister over Anthomyiidae og Scathophagidae til projektet "Catalogue of the Diptera of Spain, Portugal and Andorra" (V. Michelsen).

7. Sommerfugles morfologi, fylogeni, systematik og faunistik

Redaktion af andet sommerfuglebind til "Handbook of Zoology" er fortsat, herunder udarbejdelsen af kapitlerne om imaginal skelet- og muskel-anatomi, tarmkanal (med M. Wolfersberger) samt larveanatomi (med I. Hasenfuss); udarbejdelsen af kapitlet om hår og skæl (med H. Ghiradella) er genoptaget (N.P. Kristensen).

En undersøgelse over (for)vingernes skælklædning og mikroskulptur hos ikke-ditryse sommerfugle er gennemført (speciale) og en oversigtsartikel herom er afsluttet (T.J. Simonsen).

Arbejder, der hhv. dokumenterer en positiv korrelation mellem vingelængde og skælstørrelse hos sommerfugle og påviser forekomsten af hule vingeskæl hos det primitive kaurimøl *Agathiphaga* er afsluttet; et studie over skælstrukturens relation til vingemønster-kønsdimorfi og geografisk polymorfi hos 'humleboreren' *Hepialus humuli* er næsten afsluttet (T.J. Simonsen & N.P. Kristensen).

Bearbejdelsen af Madeiras sommerfugle (Lepidoptera) er fortsat. En introduktion til Madeiras sommerfugle samt et bidrag om familierne Tineidae, Acrolepiidae og Epermeniidae (sidstnævnte m R. Gaedike) er afsluttet. Der arbejdes fortsat på et bidrag til en bog om nordvesteuropas Gelechiidae. En revision af gelechiide-slægten *Bryotropha* er fortsat (med T. Rutten) (O. Karsholt).

8. Insektpalæontologi

Arbejdet med semiakvatiske tæger (Hemiptera: Gerromorpha) fra rav er fortsat med beskrivelsen af tre nye slægter fra Baltisk rav (N.M. Andersen).

Udforskningen af rav- og molerinsekter er fortsat; en afhandling om silkeflorvingerne fra moleret er afsluttet (S. Andersen).

9. Regionale biodiversitetsmønstre

Projektet "De Danske Tovinger" er fortsat. Et manuskript om "Testing species richness estimation methods on single sample data using the Danish Diptera" er afsluttet og et om "Testing species richness estimation methods using museum label data on the Danish Asilidae Diptera" er under udarbejdelse (spec.-stud. J.F.T. Petersen & R. Meier).

Et manuskript om estimering af artsrigdom i en nordeuropæisk løvskov er næsten færdiggjort (N. Scharff, m. J. Coddington).

10. Geografisk parthenogenese

Studier af evolutionen af den parthenogenetiske form af tusindbenet *Nemasoma varicorne* v.hj.a. DNA-analyse er fortsat (H. Enghoff, med D. Parker & L. Hoy).

11. Generel og teoretisk biogeografi og systematik

En analyse af biogeografiske processer i den holarktiske region er afsluttet (H. Enghoff, med I. Sanmartin og F. Ronquist).

Bogen om "Species Concepts and Phylogenetic Theory: a Debate" er udgivet (R. Meier, med Q. Wheeler) og tre kaptitler i bogen er publiceret (R. Meier).

Et manuskript om homologikonceptet er påbegyndt (R. Meier & K.D. Klass).

En oversigtsartikel "The impact of W. Hennig's "phylogenetic systematics' on contemporary entomology" er afsluttet (N.M. Andersen).

12. Molekylær systematik

Studier af genetisk variation og fylogeografi hos de oceaniske skøjteløbertæger *Halobates* er afsluttet (N.M. Andersen, med L. Cheng, J. Damgaard og F.A.H. Sperling).

Studier over de fylogenetiske relationer mellem slægter og arter af skøjteløbertæger (Hemiptera: Gerridae) baseret på molekylære karakterer er fortsat (J. Damgaard, med N.M. Andersen og A. Cognato).

Et samarbejde m. B. Wiegmann er etableret med henblik på opbygning af molekylært datasæt for fluefamilien Coelopidae (16S og EF 1 alpha) og flueoverfamilien Sciomyzoidea (28S og EF 1 alpha) (R. Meier).

13. Fauna Europaea

Fire-årigt, EU-sponseret projekt med officiel start 1. marts 2000. Formål: registrering af alle kendte ikke-fossile terrestriske og limniske dyrearter inden for Europa på nationalt/regionalt niveau ((http://www.faunaeur.org). Et FaEu-kontor med ansvar for dataindsamlingen er etableret på afdelingen (bemanding: V. Michelsen og P. de Place Bjørn). Året har stået på intens mødeaktivitet (København, Paris, Amsterdam, Padova, Madrid), udarbejdelse af detaljerede taxonomiske retningslinjer, samt opbygning af omfattende team af bidragydende eksperter: Gruppekoordinatorer og taxonomiske specialister. Flere af afdelingens medarbejdere medvirker som gruppekoordinatorer: Myriapoda (H. Enghoff), Lepidoptera (O. Karsholt).

Faglige og administrative hverv

Fonde og udvalg

N.M. Andersen er formand for Dr. Bøje Benzons Støttefond, leder af SNF-støttet forskningsprojekt "Terrestriske leddyrs biosystematik og evolutionsbiologi" og medlem af bestyrelsen for Fauna Malesiana Foundation, Leiden. Han har været medlem af udvalg til bedømmelse af en ph.d.-afhandling ved Univ. of Pretoria samt været sagkyndig ved kurator-promotion, U.S. National Museum of Natural History, Washington, D.C.

H. Enghoff og N. Scharff har været medlemmer af fakultetets zoologiske ph.d.-udvalg.

O. Karsholt har vurderet ca. 100 ansøgninger om dispensation for brug af automatiske lysfælder til sommerfuglefangst. Han er endvidere medlem af Entomologisk Fredningsudvalg.

Tillidshverv

H. Enghoff er formand for Consortium of European Taxonomic Facilities (CETAF); han er medlem af Naturrrådets repræsentantskab, af "Wissenschaftlicher Beirat des Forschungsinstitut und Museum Alexander Koenig", Bonn og af bestyrelsen for Japetus Steenstrups legat. Han har ligeledes været leder af "Copenhagen Biosystematics Collections Major Research Infrastructure" (COBICE) der bl.a. omfatter museet, medlem af "Users Selection Panel" for "Sys-Resource Major Research Infrastructure, London, og leder af et dansk konsortium der står for udarbejdelsen af en ansøgning om værtsskab for Global Biodiversity Information Facility (GBIF).

M. Hansen var formand for Entomologisk Forening indtil sin død i november 2000.

N.P. Kristensen er medlem af præsidiet for Videnskabernes Selskab og bestyrelsen for Niels Bohr Legatet, formand for "Wissenschaftlicher Beirat" for "Museum für Naturkunde, Humboldt-Univ., Berlin, præsident for Societas Lepidopterologica Europaea, medlem af den danske nationalkomité for IUBS, medlem af "Standing Committee" for European Congresses of Entomology, og næstformand for "Council" for International Congresses of Entomology. Han har forestået en evaluering af samlingerne på Zoologisk Museum i Lund hvori adskillige ansatte fra alle videnskabelige afdelinger har deltaget.

O. Martin er medlem af brugerrådet for Jægersborg Dyrehave og Entomologisk Fredningsudvalg.

R. Meier har været sagkyndig ved 3 projektbevillinger fra National Science Foundation, USA og en bevilling fra Norges Forskningsrådet.

N. Scharff er "country representative" for International Society of Arachnology, Washington D.C., medlem af det danske GBIF konsortium, videnskabelig ansvarlig for museets Scanning Elektron Mikroskop laboratorium, medlem af fakultetets IT-strategiudvalg, Han har været sagkyndig ved forsker-promotion, U.S. National Museum of Natural History, Washington, D.C.

Formidling

Museal virksomhed

Den samlede tilgang til samlingerne var ca. 84.000 dyr, inklusiv bl.a. 54.000 biller (Michael Hansens samling) og 20.000 bladlus (Ole Heie's samling)

O. Martin har samlet især trælevende biller i skove på Sjælland og Lolland. V. Michelsen har samlet fluer og andre insekter på Kreta. O. Karsholt har indsamlet natsommerfugle i Østeuropa og Kina. R. Meier har samlet fluer i New Zealand.

Redaktionelle hverv

N.M. Andersen er redaktør af Insect Systematics & Evolution (tidligere Entomologica Scandinavica).

J. Böcher har redigeret "Topografisk Atlas Grønland".

H. Enghoff er medredaktør af Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research.

M. Hansen var medredaktør af World Catalogue of Insects og redaktionsmedlem af Aquatic Insects, Dyr i Natur og Museum og Entomologiske Meddelelser indtil sin død i november 2000.

O. Karsholt er medredaktør af Microlepidoptera of Europe og redaktionsmedlem af Entomologiske Meddelelser og Nota Lepidopterologica.

N.P. Kristensen er redaktør af Fauna Entomologica Scandinavica og Handbook of Zoology: Insecta, og redaktionsmedlem af Acta Zoologica og Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research.

R. Meier er redaktionsmedlem af Steenstrupia.

V. Michelsen er redaktør af Insect Systematics & Evolution (tidligere Entomologica Scandinavica) og Fauna Entomologica Scandinavica.

N. Scharff er redaktionsmedlem af Dyr i Natur og Museum. Han er endvidere medredaktør (med Søren Toft, Århus) af de kongres- "proceedings" som udgives i forbindelse med den europæiske edderkoppekongres som blev afholdt i Århus, juni 2000.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Gæsteforskere

Klaus-Dieter Klass (München) har fortsat studier over primitive insekters bagkropsmorfologi og fylogeni.

Didier van den Spiegel (Tervuren, Belgien) har studeret østafrikanske tusindben.

A. Hausmann (München) har studeret palæarktiske målere (underfamilien Sterrhinae).

I. Chandler (Burnham England) arbejdede på projektet "Danmarks Dipterer".

M. Dempewolf studerede Pipunculidae (Diptera).

A. Pekkarinen (Helsinki) har studeret vilde bier

Dr. Vilkamaa (Helsinki) har studeret fluefamilien Sciaridae.

E. Palm (Føllenslev) har studeret danske snudebiller.

G. Gielis, S. Koster & H. van der Wolf har studeret vestpalæarktiske småsommerfugle.

G. Telfer (Portugal) har studeret portugisiske edderkopper.

O. Gumovsky (London) har studeret snyltehvepse.

G. Hormiga (Washington D.C.) har studeret dværgedderkopper.

H. Gønget (Asserbo) har studeret palæarktiske snudebiller.

R. Bygebjerg (Skagen) har benyttet museets referencesamling af svirrefluer.

J.A. Coddington (Washington D.C.) arbejdede med N. Scharff på et edderkoppemanuskript.

K. Holston (University of Illinois) har samarbejde med Leif Lyneborg om fluer.

K.-A. Johansson (Stockholm) har studeret nordiske vårfluer, og familien Helicopsychidae globalt.

L. Bruun (Århus) har studeret danske edderkopper.

M.S. Caterino (USA) har studeret stumpbiller.

M. Baez (La Laguna, Tenerife) har studeret macaronesiske sommerfugle.

M. Webb (London) har studeret typer af Homoptera-Auchenorrhyncha.

O. Bøggild (Randers) har studeret danske edderkopper.

O. Zompro (Kiel) har studeret Phasmatodea.

A. Pont (Oxford) har arbejdet med R. Meier og studerede museets samlinger af fluefamilierne Sepsidae and Muscidae.

C. Dahl (Uppsala) studerede stikmyg.

K. Horstmann (Würzburg) (med støtte fra DFG i Tyskland studerede hvepsefamilien Ichneumonidae.

R. Jocqué (Tervuren, Belgien) har studeret edderkoppefamilierne Ctenidae, Zodaridae og Liocranidae.

T. Harada og 4 kolleger (Kochi, Japan) blev introduceret til ZM's samlinger, forskning og udstilling, specielt skoletjenesten.

Forskningsophold i udlandet

O. Karsholt har opholdt sig 3 uger på Department of Biology, Nankin University, Kina.

R. Meier opholdt sig 5 uger ved Canterbury University, Christchurch.

Netværk

N. Scharff repræsenterede afdelingen i "Major Systematic Entomology Facilities Group" (MSEFG) samt i "European Natural History Specimen Information Network" (ENHSIN).

Udstillingsafdelingen

Formidling

Redaktionelle hverv

Ole E. Meyer er redaktionsmedlem af Nordisk Museologi, Dyr i Natur og Museum, og Danske Museer. Ole Høegh Post er redaktionsmedlem af Dyr i Natur og Museum.

Udstillingsvirksomhed

Udstillingerne besøgtes 2000 af 92.312 gæster. 25.512 skoleelever modtog undervisning i museets skoletjeneste.

Opbygningen af et stort udstillingsafsnit ved indgangen til "Danmarks Dyreverden" med arbejdstitlen "Fra mammutsteppe til kultursteppe" skrider planmæssigt frem og ventes færdig i oktober 2001. Den håndværksmæssige opbygning foretages fortrinsvis af eksterne håndværkere med hjælp fra museets egne håndværkere (F. Sørensen, L. Ahrentoft), mens staben fra den kvartærzoologiske sektion står for det zoologiske indhold (K. Aaris-Sørensen, J. Møhl, K. Rosenlund). Nyanbringelsen af den systematiske samlings dyr indledtes med "Havets Fugle" med baggrundsmaleri af D. Goldberg (O. Høegh Post, M. Post, J. Engel). Arbejdet på afsnittet om byens dyr i "Danmarks Dyreverden" er nær sin afslutning (O.E. Meyer, K.W. Petersen, M. Meinhold, B. Bindel, O. Høegh Post, B. Ekstrand, K. Hammer, K. Johansen, F. Sørensen). En række lydeffekter og film i udstillingerne er skiftet ud og lagt over på ny teknik (H. Leonardo Pedersen).

Udstillingernes nye hjemmeside blev lagt på nettet 1.8. (E. Stefansen, K.W. Petersen), og efteråret igennem har der været gjort forsøg med en "computercafé", hvor børn kan få hjælp til søgning på biologiske emner.

Særudstillingen "En storvildtjæger og hans tid" blev vist i hele 2000. Særudstillingen "En bro i naturen" om natur og miljø i Øresundsregionen vistes indtil 1.2.2000 og udlåntes derefter til Tårnby Rådhus, hvor den vistes fra 14.2. til 31.3. (O.E. Meyer, B. Bindel, M. Meinhold, O. Høegh Post, samtlige håndværkere). Museets tidligere særudstilling "Fabeldyr" har været udlånt til Naturhistorisk Museum i Århus, hvor den stod indtil 31.7. I forhallen vistes udstillingen "Nye pattedyr i Danmark" indtil udgangen af september; 3.10. erstattedes den af en udstilling i anledning af 50-års-dagen for *Galathea*-ekspeditionens afsejling (T. Wolff, A. Vedelsby). Museets bidrag til Kulturnatten 13. oktober var "Hvalfangst på Grønland" med en smuk film om hvidhval og narhval (O.E. Meyer, H. Leonardo Pedersen). Som vanligt opstilledes i december julespøgen "Nissens Naturhistorie". I området omkring café og skolespisestue vistes i foråret en lille skulpturudstilling af Ginette Wiene, i efteråret en stor udstilling af Else Berings billeder og bogillustrationer.

Skoletjenesten

De tre nye undervisningslokaler er blevet færdigindrettede med temareoler og computere med internetadgang. Der er lagt et stort arbejde i at udbygge undervisningskustodernes faglige og pædagogiske kompetence, dels gennem et dagligt møde om dagens undervisning, dels gennem deltagelse i kurser. Der er arbejdet med at skabe nye oplæg for de ældre klasser. Samdriften af skoletjenesten på Botanisk, Geologisk og Zoologisk Museum giver mulighed for at arbejde med tværgående undervisningsforløb, som forhåbentlig kan udbygges gennem et tættere samarbejde mellem museerne.

Institutleder Henrik Enghoff

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	18,6	7,5
STIP	1,4	0,7
TAP	47,5	6,6
TOTAL	67,5	14,8

VIP Internt finansieret

Aaris-Sørensen, Kim Torkil; lektor.
Andersen, Nils Otto Møller; lektor.
Baagøe, Hans Jørgen; lektor.
Enghoff, Henrik; professor.
Fjeldså, Jon; professor.
Hansen, Ole Michael; lektor.
Jacobsen, Danny; lektor.
Kristensen, Niels Peder; professor.
Kristensen, Reinhardt Møbjerg; professor.
Meier, Rudolf; lektor.
Meyer, Ole Erik; lektor.
Nielsen, Claus; lektor.
Nielsen, Jørgen; lektor.
Olesen, Jørgen; forskningsadj.
Petersen, G Høpner; lektor.
Petersen, Kay Werner; lektor.
Rahbek, Carsten; lektor.
Rasmussen, Jens Bødtker; lektor.
Scharff, Nikolaj; lektor.
Tendal, Ole Secher; lektor.

VIP Eksternt finansieret

Andersen, Lone Thorbjørn; forskningsass.
Bjørn, Per De Place; forskningsadj.
Brooks, Thomas Matthew; forskningsadj.

Christiansen, Per; forskningsadj.
Eibye-Jacobsen, Jette; forskningsadj.
Enghoff, Inge Bødker; forskningsadj.
Gelskov, Sara Vebæk; forskningsass.
Gotfredsen, Anne Birgitte; forskningsadj.
Michelsen, Verner; forskningslektor.
Moore, Joslin Lynley; forskningsadj.
Nielsen, Peter Gravlund; forskningsadj.
Rasmussen, Arne Redsted; forskningslektor.
Ståhl, Erik Bertil; forskningslektor.

STIP Internt finansieret
Holm, Katrine Worsaae; ph.d.-studerende.
Møller, Peter Daniel Rask; ph.d.-studerende.
Romdal, Tom Skovlund; ph.d.-studerende.
Sørensen, Line Louise; ph.d.-studerende.
Sørensen, Martin Vinther; ph.d.-studerende.

Ph.d.-afhandlinger
Bjørn, Per De Place: Cladistics and Erigonines.
Raahauge, Tine Nord: Conditional Expression Systems for Plants.

Fondsbevillinger

Aage V. Jensens Fond
– Dansk Pattedyratlas (Hans Baagø) kr. 256.800.

Carlsbergfondet
– Fylogenetisk analyse af Tardigrada (Jette Eibye-Jacobsen)) kr. 784.734.
– Køb af Olympus omvendt mikroskop med manipulationsudstyr og kamera samt termostatskab til beskrivelse af mosdyrenes (ectoprocternes) embryonaludvikling. (Claus Nielsen) kr. 411.000.
– Løn til tegning af Tardigrada m.v. (Reinhardt Møbjerg Kristensen) kr. 3.146.
– Skelettets mekaniske tilpasning til bevægelse, forskellig økologi og størrelsesændringer hos pattedyr. (Per Christiansen) kr. 379.266.

Danced via Århus Universitet
– Collaboration on biodiversity, Sabah-DK/Univ.Malays (Jon Fjeldså) kr. 84.011.

Danida Fellowship Centre
– Ophold for ph.d.- studerende fra Thailand (Danny Eibye-Jacobsen) kr. 330.000.

Dr. Bøje Benzons Støttefond
– Generel støtte til Zoologisk Museum (2 Insektskabe og til indbinding og reparation af bibliotekets bøger) (Henrik Enghoff) kr. 45.000.

EU
– European natural history specimen information network – ENHSIN Tematisk Netværk (Henrik Enghoff) kr. 195.234.
– Forskerophold ved CoBiCe Copenhagen Biosystematics (Henrik Enghoff) kr. 7.770.000.
– Kortlægning af den europæiske fauna (Henrik Enghoff) kr. 9.923.045.

Friluftsrådet
– Tilskud til 3-årig Informationskampagne om involvering af befolkningen i ringmærkning af fugle. Til nyhedsbrev, informationsfolder, vandreudstilling og demonstrationsarrangementer (Carsten Rahbek) kr. 560.000.

Grev Joachim Godske Moltkes Legat
– Legat (Institutlederen) kr. 627.

Københavns Amts Museumsråd
– Analyse af en gård i Tårnby landsby fra 1100-1800 (Anne B. Gotfredsen) kr. 303.352.

Miljøstyrelsen
– Grønlands marine bundfauna: fra kyst til 1000m dybde (Ole Tendal) kr. 800.000.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
– Wildlife as a source of Salmonella-infection in food animal production (Carsten Rahbek) kr. 1.695.000.

Nationalmuseet
– Analyser for Marinarkæologisk Forskningscenter (Inge Bødker Enghoff) kr. 161.000.

Nordisk Publiseringsnævn for Naturvidenskab
– Støtte til tidsskrift (Nils Møller Andersen) kr. 107.364.

Rådet for Ulandsforskning
– Ph.-d. projekt: Determinants of local variation of species diversity along a tropical elevation gradient (Tom Skovlund Romdal) kr. 1.351.474.

Statens Humanistiske Forskningsråd
– Analyser af fauna på vikingetidsstorgården ved Tissøbopladsen (Anne B. Gotfredsen) kr. 259.200.

Statens Museumsnævn/Langelands Museum
– Faunalevn fra voldsteder på Langeland og Ærø (Kim Aaris-Sørensen) kr. 100.000.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd
– Evolutionary zoomorphology and developmental biology (Claus Nielsen) kr. 2.040.000.
– Fylogenetisk systematik af rugeposekrebs (Crustacea:Malacostraca:Peracarida) – baseret på ontogeni, ekspression af homeobaxgener, lemmemorfologi. (Jørgen Olesen) kr. 1.537.763.
– Nyt Scanning Elektron Mikroskop til ZM, ZI og BI (Henrik Enghoff) kr. 2.000.000.
– Støtte til symposium: 8. International Symposium on Tardigrada Copenhagen 30. july – 5. august 2000 (Reinhardt Møbjerg Kristensen) kr. 60.000.

Tips/Lottomidler
– Støtte til værtsskab for GBIF-sekretariatet (Henrik Enghoff) kr. 400.000.

World Wildlife Fund
– World map DK (Carsten Rahbek) kr. 25.000.
– Behandling af data i WWF African.. (Jon Fjeldså) kr. 7.191.

Publikationer

Aaris-Sørensen K.: Zoologiske undersøgelser i 1999. Arkæologiske udgravninger i Danmark i 1999 1, s. 367-374, 2000.

Aaris-Sørensen K.: Development of the terrestial mammal fauna in Fennoscandia after the last glaciation. Lundqua report 37, s. 36-44, 2000.

Ahlen I., Baagøe H.J.: Use of ultrasound detectors for bat studies in Europe: experiences from field identification, surveys, and monitoring. Acta Chiropterologica 1(2), s. 137-150, 2000.

Andersen M., Kinze C.C.: Annotated checklist and identification key to the whales, dolphins, and porpoises (order Cetacea) of Thailand and adjacent waters. Nat.Hist.Bull.Siam Soc. 47, s. 27-62, 2000.

Andersen N.M.: Fossil water striders in the Eocene Baltic amber (Hemiptera, Gerromorpha). Insect Syst. Evol. 31:3, s. 257-284, 2000.

Andersen N.M.: Semiaquatic Bugs (Gerromorpha). i: Heteroptera of Economic Importance s. 601-606, Carl W. Schaefer & A.R. Panizzi (eds.), CRCPress, 2000.

Andersen N.M., Weir T.A.: The coral treaders, Hermatobates Carpenter (Hemiptera:Hermatobatidae), of Australia and New Caledonia with notes on biology and ecology. Invertebrate Taxonomy 14, s. 327-345, 2000.

Andersen N.M.: Microvelia polhemi, n.sp. (Heteroptera:Veliidae) from Dominican amber: The first fossil record of a phytotelmic water strider. J. New York Entomol. Soc. 107(2-3), s. 135-144, 2000.

Andersen N.M.: The evolution of Dispersal Dimorphism and Other Life History Traits in Water Striders (Hemiptera:Gerridae). Entomological Science 3(1), s. 187-199, 2000.

Andersen N.M.: A new species of Tetraripis from Thailand, with a critical assessment of the generic classification of the subfamily Rhagoveliinae (Hemiptera, Veliidae). Tijdschrift voor Entomologie 142, s. 185-194, 2000.

Andersen N.M., Cheng L., Damgaard J., Sperling F.A.H.: Mitochondrial DNA sequence variation and phylogeography of oceanic insects (Hemiptera:Gerridae:Halobates spp.). Marine Biology 136, s. 421-430, 2000.

Aungtonya C., Thaipal S., Tendal O.S.: A preliminary report on the Thai-Danish Bioshelf surveys (1996-2000) of the west coast of Thailand, Andaman Sea. Phuket mar.biol. Cent. Res. Bull. 63, s. 53-76, 2000.

Baagøe H.J., Secher Jensen T.: Projekt Dansk Pattedyratlas. Dyr i natur og museum 2, s. 2-4, 2000.

Baagøe H.J.: Flagermusene på Æbelø. i: Æbelø, Status 2000 s. 161-167, 2000.

Balmford A., Fonseca G.A.B., Bibby C., Boitani L., Corsi F., Brooks T., Gascon C., Olivieri S., Mittermeier R.A., Burgess N., Dinerstein E., Olson D., Hannah L., Lovett J., Moyer D., Rahbek C., Stuart S., William P.: ...Following Africa's lead in settting priorities. Nature 405, s. 393-394, 2000.

Bennike O., Böcher J., Konradi P., Kuijpers A., Larsen B.: Macrofossil studies of lacustrine sediments from Skalafjørdur, the Faroe Islands: preliminary results. Frodskaparrit 46, s. 267-275, 2000.

Bennike O., Björk S., Böcher J., Walker I.R.: The quaternary arthropod fauna of Greenland: a review with new data. Bulletin of the Geological Society of Denmark 1, s. 111-134, 2000.

Boertman D., Møller P.R.: Fjeldvåge – ny fugleart for Grønland. DOF Nyt 6,3, s. 17, 2000.

Boesgaard T.M.: Mudderdrager fra australsk hule. Dyr i natur og museum 2, s. 24-26, 2000.

Bonde N., Christiansen P.: Svaneøgle på Bornholm. Naturens Verden 8, s. 41, 2000.

Buhl O., Jørgensen P., Karsholt O., Larsen K., Vilhelmsen F.: Fund af småsommerfugle fraDanmark i 1999 (Lepidoptera). Entomologiske Meddelelser 68, s. 121-131, 2000.

Burgess N.D., de Klerk H., Fjeldså J., Crowe T., Rahbek C.: A preliminary assessment of congruence between biodiversity patterns in Afrotropical forest birds and forest mammals. Ostrich 71 (1&2), s. 286-290, 2000.

Burgess N.D., Fjeldså J., Botterweg R.: Use of databases for research and conservation of the Eastern Arc mountains. Journal of East African Natural History 87, s. 159-180, 2000.

Burgess N.D., Stubblefield L.K., Kweyunga C.: Soils. i: Coastal Forests of East Africa s. 41-46, eds, Gland, Switzerland & Cambridge, UK 2000.

Burgess N.D., Kock D., Cockle A., Fitzgibbon C., Jenkins P., Honess P.: Mammals. i: Coastal Forests of East Africa s. 173-190, 2000.

Burgess N.D.: Global importance and patterns in the distribution of Coastal Forest species. i: Coastal forests of East Africa s. 235-248, 2000.

Burgess N.D., Mbwana S.B.: Forestry. i: Coastal Forests of East Africa s. 263-280, 2000.

Burgess N.D., Matthews P., Evers Y., Woodcock K.: Non-timber uses, threats and local attitudes. i: Coastal Forests of East Africa s. 281-302, 2000.

Buszko J., Karsholt O., Rynarzewski T.: Gelechiidae. i: The Lepidoptera of Poland. A distributional checklist s. 44-51, 137, J. Buszko & J. Nowacki, Poland 2000.

Böcher J.: Biller og Grønlands forhistorie. i: Topografisk Atlas Grønland s. 134-139, Ed, C. A. Reitzel, København 2000.

Christiansen P.: Pattedyr og dinosaurer: Ceratopsidene som næsehornsanaloger. Geologisk Nyt 2, s. 16-17, 2000.

Christiansen P.: Forelimb morphology and biomechanics. i: Dinosaur Biology s. 1, Academic Press, San Diego 2000.

Christiansen P.: Hindlimb morphology and biomechanics. i: Dinosaur Biology s. 1, Academic Press, San Diego 2000.

Christiansen P.: Dinosaur mechanics. i: The Scientific Book of Dinosaurs s. 64-77, St Martin's Press, New York 2000.

Christiansen P.: Locomotor Performance in parasagittal animals: Speed and appendicular anatomy in mammals. i: 48th Symposium of Vertebrate Palaeontology and Comparative Anatomy, 12 s. 1, University of Portsmouth 2000.

Christiansen P., Bonde N.: Axial and appendicular pneumaticity in Archaeopteryx. Proceedings of the Royal Society of London (Ser. B) 267, s. 1-5, 2000.

Christiansen P., Bonde N.: Slangeøgler eller havvaraner – hvem er mosasaurernes nærmeste slægtning? Aktuel Naturvidenskab 1, s. 1, 2000.

Clarke G.P., Burgess N.D.: Geology and geomorphology. i: Coastal Forests of Eastern Africa s. 29-40, eds, Gland, Switzerland, Cambridge, UK 2000.

Coope G.R., Böcher J.: Coleoptera from the late Weichselian deposits at Nørre Lyngby, Denmark and their bearing om palaeoecology, biogeography and palaeoclimate. Boreas 29, s. 26-34, 2000.

Courtney G.W., Sinclair B.J., Meier R.: Morphology and Terminology of Diptera Larvae. Contributions to a manual of Palaearctic Diptera Vol 1, s. 85-161, 2000.

Dahl L.: Faunaen knyttet til Laminaria-hapterer på stenrev i Kattegat. i: 11. Danske Havforskermøde, Roskilde s. 68-69, 2000.

Damgaard J., Olesen J.: Ferejer, damrokker og muslingeskalkrebs – en truet gruppe af gælleføder. Dansk Naturhistorisk Forenings Årsskrift 10, s. 38-42, 2000.

Damgaard J., Holmen M., Olesen J.: Damrokker og ferejer – de temporære pytters levende fossiler. Naturens Verden 4, s. 12-24, 2000.

Damgaard J., Andersen N.M., Sperling F.A.H.: Phylogeny of the water strider genus Aquarius Schellenberg (Heteroptera: Garridae) based on mitochondrial and nuclear DNA and morphology. Insect Systematics & Evolution 31, s. 71-90, 2000.

Damgaard J., Andersen N.M., Mahler V.: Skøjteløberen Aquarius paludum (Fabricius) fundet i Sønderjylland. Entomologiske Meddelelser 68, s. 63-65, 2000.

Damgaard J., Andersen N.M., Cheng L., Sperling F.A.H.: Phylogeny of sea skaters, Halobates (Hemiptera, Gerridae), based on mtDNA sequence and morphology. Zoological Journal of the Linnean Society 130, s. 611-626, 2000.

Dinesen L.: Priorities for biodiversity conservation in the Udzungwa mountains, Tanzania – based on bird data. Journal of EastAfrican Natural History 87, s. 195-204, 2000.

Eibye-Jacobsen D., Soares A.G.: New records of Scolelepis (Polychaeta: Spionidae) from the sandy beaches of Madagascar, with the description of a new species. Bulletin of Marine Science 67(1), s. 571-586, 2000.

Eiland M.: Foramini- hva' for noget? Dyr i natur og museum 1, s. 6-9, 2000.

Eiland M.: Benthiske foraminiferers diversitet og bathymetriske udbredelse i Grønlandshavet. i: 11. Danske Havforskermøde, Roskilde s. 197-198, 2000.

Enghoff H., Vicente M.C.: Millipedes of the Balearic Islands, and the identity of the species described by L. Koch in 1881 (Diplopoda). Steenstrupia 25(2), s. 195-200, 2000.

Enghoff H.: The millipedes of the Canary Islands (Myriapoda:Diplopoda). Vieraea 27, s. 183-204, 2000.

Enghoff H.: Reversals as branch support in biogeographical parsimony analysis. Vie et Milieu 50 (4), s. 255-260, 2000.

Enghoff I.B.: Fishing in the Southern North Sea Region from the 1st to the 16th Century AD: Evidence from fish bones. Archaeofauna 9, s. 59-132, 2000.

Fjeldså J.: The relevance of systematics in choosing priority areas for global conservation. Environmental Conservation 27, s. 67-75, 2000.

Fjeldså J., Burgess N.D., Botterweg R.: Faunal importance of the Eastern Arc Mountains of Kanya and Tanzania. Journal of East African Natural History 87, s. 37-58, 2000.

Fjeldså J., Roy M.S., Kiure J.: A new montane subspecies of Sheppardia gunningi (East-coast Akalat) from Tanzania. Bull. B.O.C. 120 (1), s. 28-33, 2000.

Fjeldså J.: Center for tropisk biodiversitet. Naturens Verden 2, s. 2-5, 2000.

Fjeldså J., Garcia-Moreno J., Roy M.S.: Udvikling af nye fuglearter i troperne. Naturens Verden 2, s. 22-31, 2000.

Fjeldså J., Rahbek C.: Tropeskovenes fremtid: Hvordan kan vi bevare de rigtige områder? Naturens Verden 2, s. 32-39, 2000.

Gajdos P., Toft S., Langemark S.O., Scharff N.: The fishing spiders Dolomedes (Araneae, Pisauridae) in Denmark. Steenstrupia 25(2), s. 201-208, 2000.

Garcia-Moreno J., Fjeldså J.: Chronology and mode of speciation in the Andean avifauna. i: Isolated Vertebrate Communities in the Tropics s. 25-46, Proc. 4th Int.Symp., Bonn, 2000.

Gerken S., Watling L., Klitgaard A.B.: Contumacious Beasts: A story of two Diastylidae (cumacea) from arctic waters. Journal of Crustacean Biology 20(1), s. 31-43, 2000.

Hansen M., Martin O.: The type material of Coleoptera described by J. C. Schiødte. Steenstrupia 25(2), s. 209-220, 2000.

Hansen M.: Observations on the immature stages of Georissidae (Coleoptera: Hydrophiloidea), with remarks on the evolution of the hydrophiloid egg cocoon. Invertebrate Taxonomy 14, s. 907-916, 2000.

Heldbjerg H.: De danske hættemåger på retur. Dyr i natur og museum 1, s. 28-31, 2000.

Hormiga G., Scharff N., Coddington J.: The Phylogenetic Basis of Sexual Size Diomorphism in Orb- Weaving Spiders (Araneae, Orbiculariae). Syst.Biol. 49(3), s. 435-462, 2000.

Jeppesen P.C.: Catalogue of terrestial isopod taxa and type material described by Gustav Budde-Lund (Crustacea: Isopoda). Steenstrupia 25(2), s. 221-265, 2000.

Jørgensen A.: Cladistic Analysis of the Echiniscidae Thulin, 1928 (Tardigrada: Heterotardigrada: Echiniscoidea). Steenstrupia 25(1), s. 11-24, 2000.

Karsholt O.: Contributions to the lepidoptera fauna of the Madeiran Islands. i: Introduction. Beiträge zur Entomologie 50, s. 397-405, 2000.

Kinze C.C.: Rehabilitation of Plantanista gangetica (Lebeck, 1801) as the valid scientific name of the Ganges dolphin. Zool.Med.Leiden 74, s. 193-203, 2000.

Kinze C.C.: Delfiner i Alssund. Sønderjyske Museer 1, s. 75-80, 2000.

Krabbe N., Agro D.J., Rice N.H., Jacome M., Navarrete L., Sornoza M.: A new species of Antpitta (Formicariidae: Grallaria) from the southern Ecuadorian Andes. The Auk 116(4), s. 882-890, 2000.

Krabbe N., Coopmans P.: Rediscovery of Grallaria alleni (Formicariidae) with notes on its range, song and identification. Ibis 142, s. 183-187, 2000.

Kragh J.: Planktotrof larveudvikling hos Echinus esculentus og Echinus acutus (Echinodermata: Echinoidea). Konsekvenser af en evolutionær ændring i ægstørrelse hos to tætbeslægtede arter for vækst, form og clearance. i: 11. Danske Havforskermøde, Roskilde s. 118-119, 2000.

Krenn H.W., Kristensen N.P.: Early evolution of the proboscis of Lepidoptera (Insecta): external morphology of the galea in basal glossatan moth lineages, with remarks on the origin of the pilifers. Zoologisher Anzeiger 239, s. 179-196, 2000.

Kristensen R.M., Sørensen M.V.: Marine Rotifera from Ikka Fjord, SW Greenland. Meddelelser om Grønland, Bioscience 51, s. 1-46, 2000.

Kristensen R.M., Macness B.S.: First record of the marine tardigrade genus Batillipes (Arthrotardigrada: Batillipe-

didae) from South Australia with a description of a new species. Records of the South Australian Museum 33(2), s. 73-87, 2000.
Kristensen R.M.: Grønlands varme kilder. i: Topografisk Atlas Grønland s. 150-153, Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, 2000.
Kristensen R.M.: Liv på og i Indlandsisen. i: Topografisk Atlas Grønland s. 154-155, Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, 2000.
Kristensen R.M.: Det interstitielle dyreliv i kalksedimenter i Atlanterhavet. i: 11. Danske Havforskermøde, Roskilde s. 75, 2000.
Kuschel R., Monberg T., Wolff T.L.: Bibliography of Bellona and Rennell Islands Solomon Islands. 88 s. University of Copenhagen, Copenhagen 2000.
Larsen K.: Klotanglus volder problemer. Dyr i natur og museum 1, s. 18-21, 2000.
Larsen S.: Blinde passagerer med 8 ben. Dyr i natur og museum 2, s. 27-31, 2000.
Lund M.P., Rahbek C.: En kvantitativ biologisk analyse af dansk naturforvaltning med fokus på biologisk mangfoldighed. Det Økonomiske Råds Arbejdspapir 1, s. 3-65, 2000.
Martin O.: Overvågning af eremitten i 1999. Bladtoppen 17, s. 9-11, 2000.
Martin O.: Eghjorten i Danmark. Naturens Verden 6, s. 26-35, 2000.
Meier R., Hilger S.: On the egg morphology and phylogenetic relationships of Diopsidae (Diptera: Schizophora). Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research 38, s. 1-36, 2000.
Meier R., Willmann R.: The Hennigan species concept. i: Species Concept and Phylogenetic Theory: A Debate s. 30-43, eds, Columbia University Press, 2000.
Meier R., Willmann R.: A defense of the Hennigan species concept. i: Species Concepts and Phylogenetic Theory: A Debate s. 167-178, Columbia University Press, 2000.
Meyer O.E., Bentz P.G. (eds.): Øresund – naturligTvis, Smakprov på Sundets natur og miljø. 1-68 s. RGM Trykmedia, Halmstad 1999.
Meyer O.E.: En bro i naturen. S. 17, BT. København 1999.
Meyer O.E.: Øresund – naturligTvis – et dansk/svensk udstillingsprojekt. Danske Museer 2, s. 26-27, 1999.
Meyer O.E.: Øresund – NaturligTvis. Dyr i natur og museum 1, s. 30-31, 1999.
Meyer O.E.: Jagtedderkopper som Terrarie-dyr. 3 Kaskelot, s. 7-10, 2000.
Meyer O.E.: Olika sätt at förmedla naturhistoria med särskild vikt på Zoologiska Museet i Köpenhamn. i: Finns det ett liv efter CD-rom för de Biologiska museerna? s. 5-11, Åbo Landskabsmuseum, 2000.
Michelsen V.: Fauna Europaea. Dyr i natur og museum 2, s. 17-20, 2000.
Michelsen V.: Oldest authentic record of a fossil calyptrate fly (Diptera): a species of Anthomyiidae from early Coenozoic Baltic amber. Studia dipterologica 7, s. 11-18, 2000.
Mlingwa C.O.F., Waiyaki E.M., Bennun L.A., Burgess N.D.: Birds. i: Coastal Forests of EastAfrica s. 149-172, 2000.
Møller P.R.: Validity of the Eelpout Lycodes terranovae Collett, 1896 (Pisces: Zoarcidae). Copeia 3, s. 846-850, 2000.
Møller P.R., Anderson M.E.: Assignment of Lycodes microcephalum Jensen, 1902 to Pachycara Zugmayer, 1911 (Teleostei:Zoarcidae). Cybium 24(1), s. 61-65, 2000.
Møller P.R., Jørgensen O.A.: Distribution and abundance of eelpouts (Pisces, Zoarcidae) off West Greenland. Sarsia 85, s. 23-48, 2000.
Nielsen C.: The origin of metamorphosis. Evolution & Development 2:3, s. 127-129, 2000.
Nielsen C.: 21~ origin of metamorphosis. Evolution & Development 2, s. 127-129, 2000.
Nielsen C.: Bryozoa (Ectoprocta). i: “Embryonic” Encyclopedia of Life Sciences s. 5, Macmillan Reference, London 2000.
Nielsen C.: The phylogenetic position of Entoprocta and Ectoprocta. i: Proceedings of the 11th International Bryozoology Association Conference s. 66-73, A. Herrera Cubilla & J.B.C. Jackson (eds), Smithsonian Tropical Research Institute, Balboa, Panama 2000.
Nielsen C.: Anmeldelse: Zoological Catalogue of Australia. Quarterly Review of Biology 75 (4), s. 465, 2000.
Nielsen J.G., Merrett N.R.: Revision of the cosmopolitan deep-sea genus Bassazetus (Pisces: Ophidiidae) with two new species. Galathea Report 18, s. 7-56, 2000.
Nielsen J.G.: Order Ophidiiformes, Carapidae – Pearlfishes. i: The Living Marine Resources of the Western Central Pacific s. 1978-1985, K.E. Carpenter& V.H. Niem (eds.), FAOUN, Rome 1999.
Nielsen J.G., Schwarzhans W.: Lamprogrammus shcherbachevi (Ophidiidae) from the North Atlantic. Cybium 24(2), s. 205-206, 2000.
Nielsen J.G.: Mystisk mulle fra Skagen. Dyr i natur og museum 1, s. 27, 2000.
Nielsen J.G., Cohen D.M., Markle D.F., Robins C.R.: Ophidiiform fishes of the world (order Ophidiiformes). i: FAO species Catalogue Vol 18 s. Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome 2000.
Olesen J., Walossek D.: Limb ontogeny and trunk segmentation in Nebalia species (Crustacea, Malacostraca, Leptostraca). Zoomorphology 120(1), s. 47-64, 2000.
Olesen J.: External morphology and larval development of Derocheilocaris remanei Delamare-Deboutteville & Chappuis, 1951 (Crustacea, Mystacocarida), with a comparison of crustacean segmentation and tagmosis patterns. Kongelige Danske Videnskabernes Selskab Biologiske Skrifter 53, s. 1-59, 2000.
Olesen J.: An updated phylogeny of the Conchostraca – Cladocera clade (Crustacea, Branchiopoda, Diplostraca). Crustaceana 73(7), s. 869-886, 2000.
Petersen G.H., Vedelsby A.: An illustrated catalogue of the Paleocene Bivalvia from Nuussuaq, Northwest Greenland: Their paleoenvironments and the paleoclimate. Steenstrupia 25(1), s. 25-120, 2000.
Petersen M.E.: Comments on the proposed conservation of the specific name of Polydora websteri Hartmann in Loosanoff & Engle, 1943 (Annelida, Polychaeta) by a ruling that it is not to be treated as a replacement for P. caeca Webster, 1879, and designation of a lectotype for P. webst Bulletin of Zoological Nomenclature 57(1), s. 45, 2000.
Petersen M.E.: A new genus of Fauveliopsidae (Annelida: Polychaeta) with a review of its species and redescription of some described taxa. Bulletin of Marine Science 67(1), s. 491-515, 2000.
Petersen M.E., Blake J.A.: Family Fauveliopsidae Hartmann, 1971. i: Taxonomic Atlas of the Benthic Fauna of

the Santa Maria Basin and the Western Santa Barbara Channel. Vol 7 s. 31-45, Santa Barbara Museum of Natural History, 2000.
Petersen M.E.: Family Sternaspisidae Carus, 1863. Including a review of described species and comments on some points of confusion. i: Taxonomic Atlas of the Benthic Fauna of the Santa Maria Basin and the Western Santa Barbara Channel. Vol. 7 s. 311-336, Santa Barbara Museum of Natural History, 2000.
Post O.H.: Ny udstilling om fortidens dyr. Dyr i natur og museum 2, s. 21-23, 2000.
Rahbek C., Graves G.R.: Detection of macro-ecological patterns in South American hummingbirds is affected by spatial scale. Proc.R.Soc.,Lond B 267, s. 2259-2265, 2000.
Rasmussen J.B., Chirio L., Ineich I.: The Herald Snakes (Crotaphopeltis) of the Central African Republic, including a systematic review of C. hippocrepis. Zoosystema 22(3), s. 585-600, 2000.
Rasmussen J.B.: Det omvandrende leksikon: Formidleren af viden om dyr. Dansk Naturhistorisk Forenings Årsskrift 10, s. 88-93, 2000.
Rasmussen J.B.: Giftslanger i Eastern Arc-bjergene i Tanzania. Dyr i natur og museum 1, s. 2-5, 2000.
Rasmussen J.B.: Boganmelselse. Nordisk Herpetologisk Forening 3, s. 66-67, 2000.
Rasmussen J.B.: Afrikanske slanger (15) Aparallactus werneri. Nordisk Herpetologisk Forening 43, s. 21-24, 2000.
Riisgård H.U., Nielsen C., Larsen P.S.: Downstream collecting in ciliary suspension feeders: the catch-up principle. Marine Ecology Progress Series 207, s. 33-51, 2000.
Rodgers W.A., Burgess N.D.: Coastal forest conservation problems. i: Coastal Forests of East Africa s. 303-316, 2000.
Rodgers W.A., Burgess N.D.: Taking conservation action. i: Coastal Forests of East Africa s. 317-334, 2000.
Samame M.d.C., Ramirez D., Fjeldså J.: The birds of the La Morada area. i: La Morada – La gente y la Biodiversidad (colonizations in the Montane Forest) s. 56-125, DIVA, Peru 2000.
Santos M.B., Pierce G.J., Boyle P.R., Reid R.J., Ross H.M., Patterson I.A.P., Kinze C.C., Tougaard S., Lick R., Piatkowski U., Hernandez-Garcia V.: Stomach contents of sperm whales Physeter macrocephalus stranded in the North Sea 1990-1996. Marine Ecology Progress Series 183, s. 281-294, 2000.
Simonsen T.J.: Sommerfuglestøv under luppen. Dyr i natur og museum 2, s. 5-8, 2000.
Sneli J-A., Brattegard T., Tendal O.S.: The Norwegian North-Atlantic Expedition 1876-1878: Historical Account. i: 9th Deep-Sea Biology Symposium, June 2000 s. 84, 2000.
Sørensen M.V., Jørgensen A., Boesgaard T.M.: A new Echinoderes (Kinorhyncha: Cyclorhagida) from a submarine cave in New South Wales, Australia. 41 Cah. Biol. Mar., s. 167-179, 2000.
Sørensen M.V.: An SEM study of the jaws of Haplognathia rosea and Rastrognathia macrostoma (Gnathostomulida), with a preliminary comparison with the rotiferan trophi. Acta Zoologica (Stockholm) 81, s. 9-16, 2000.
Sørensen M.V., Funch P., Hansen A.J., Willerslev E., Olesen J.: On the phylogeny of the Metazoa in light of Cycliphora and Micrognathzoa. Zoologischer Anzeiger 239, s. 297-318, 2000.
Tendal O.S.: Færøernes havbundsfauna. Dyr i natur og museum 2, s. 9-12, 2000.
Tendal O.S.: BIOSHELF – udforskning af faunaen på Andamanerhavets bund. Dyr i natur og museum 1, s. 14-17, 2000.
Tendal O.S.: The Xenophyophores revisited: Aspects of their Cytology, Taxonomy, Phylogeny, Paleontology and Geographical Distribution. i: 9th Deep-Sea Biology Symposium, June 2000 s. 42, 2000.
Tendal O.S., Schiøtte T., Klitgaard A.B.: Et katalog over Grønlands marine invertebrat bundfauna. i: 11. Danske Havforskermøde, Roskilde s. 128-129, 2000.
Tendal O.S.: A little known picture of HMS "Bulldog", full of historical atmosphere. Deep-Sea Newsletter 29, s. 15-16, 2000.
Thorup K., Rabøl J., Madsen J.J.: Can clock-and-compass explain the distribution of ringing recoveries of pied flycatchers? Animal Behaviour 60, s. F3-F8, 2000.
Tighe K.A., Nielsen J.G.: Saccopharynx berteli, a new gulper eel from the Pacific Ocean (Teleostei, Saccopharyngidae). Ichthylogical Research 1, s. 39-41, 2000.
Vilhelmsen L.: Et overgangsled i de årevingede insekters udviklingshistorie. Dyr i natur og museum 1, s. 10-13, 2000.
Wheeler Q.D., Meier R. (eds.): Species Concepts and Phylogenetic Theory: a Debate. 230 s. Columbia University Press, New York 2000.
Williams P.H., Burgess N.D., Rahbek C.: Flagship species, ecological complementarity and conserving the diversity of mammals and birds in sub-Saharan Africa. Animal Conservation 3, s. 249-260, 2000.
Williams P.H., Burgess N.D., Rahbek C.: Assessing large 'flagship species' for representing the diversity of subsaharan mammals. i: Has the Panda had its day? s. 85-99, Cambridge University Press, 2000.
Willmann R., Meier R.: A critique from the Hennigan species perspective. i: Species Concept and Phylogenetic Theory: A Debate s. 101-118, eds, Columbia University Press, 2000.
Wolff T.L.: Jorden rundt efter søpindsvin m.m.m. Dyr i natur og museum 1, s. 22-26, 2000.
Wolff T.L., Brandt A.: Carribbean species of Munnidae, Paramunnidae and Santiidae (Isopoda:Asellota). Steenstrupia 25(1), s. 121-146, 2000.
Wolff T.L.: I 50-året for Galatheas jordomsejling. i: Program og Abstracts 11 Danske Havforskermøde s. 1, Roskilde Universitetscenter, 2000.
Wolff T.L.: Møde med dybhavet. Vagabond 2, s. 31-32, 2000.
Wolff T.L.: Fiddler Crabs through Customs. Ecdysiast 19 (2), s. 9, 2000.
Wolff T.L.: Ellinor Bro Larsen. i: s. 229-230, Dansk Kvindebiografisk Leksikon, København 2000.
Wolff T.L.: Elisabeth Deichmann. i: s. 376-377, Dansk Kvindebiografisk Leksikon, København 2000.
Wolff T.L.: Marie Hammer. i: s. 608-609, Dansk Kvindebiografisk Leksikon, 2000.

Botanisk Museum og Centralbibliotek

Ledelse pr. 1.2.2000

Pr. 1.2.2000: Museumsbestyrer er Henning Knudsen.

Bestyrelsen består desuden af Peter Wagner, Ruth Nielsen, Jørgen Andersen og Anne-Marie Bürger. Ib Friis (viceinstitutbestyrer) og Inger Marie Refskou Poulsen (biblioteksrepræsentant) er observatører.

Organisation

Museet og Centralbiblioteket er organiseret med en museumsbestyrer og en bestyrelse. Fagligt er der en opdeling i museumsafdelingen og biblioteksafdelingen.

Museets og bibliotekets opgaver er pasning, forøgelse og udnyttelse af samlingerne, katalogisering og udlån, samt forskning, formidling og undervisning.

Adresse

Gothersgade 130
123 København K
Telefon 35 32 22 00
Fax 35 32 22 10
www.botaniskmuseum.dk

Museumsbestyrerens årsberetning

Seneste historiske udvikling

Fra år 2000 indgår museet som en del af Statens Naturhistoriske Museum under Undervisningsministeriet. Det omfatter desuden Geologisk Museum, Zoologisk Museum og Botanisk Have og er optaget som et centralmuseum under museumsloven. Bestyrelsen for SNM består af de fire institutledere.

På Centralbiblioteket foregår der en digitalisering af katalogerne over bøger og tidsskrifter samt af processer vedrørende udlån og hjemkaldelse. Desuden er der opstillet scannere og digitale tyverialarmer. Det søgbare katalog knyttes til DNLBs katalog og forventes operationelt i løbet af 2001.

Museet er sammen med Zoologisk Museum og Geologisk Museum samt afdelinger på Botanisk og Zoologisk Institut anerkendt af EU som en "major research facility" for naturhistoriske samlinger.

Forskningsvirksomhed

Forskningen tager udgangspunkt i samlingerne og omfatter taksonomi, fylogeni, biodiversitet, biogeografi, floristik, botanikkens historie og nomenklatur inden for karplanter, mosser, alger og svampe.

Overordnede fylogenetiske studier

En diskussionsartikel om fylogeni og klassifikation er publiceret (O. Ryding).

1. Karplanter

Revisioner og andre taksonomiske projekter

Arbejdet med en revision af *Pouzolzia* er fortsat med arterne fra Madagaskar (I. Friis med C.M. Thomas, Kew).

Biosystematiske undersøgelser af Gøgeurt er fortsat. Populationsundersøgelser er gennemført i Danmark, Holland, Belgien, Frankrig, Grækenland og Tyrkiet. En artikel om variation og taksonomi hos klitformer af Kødfarvet Gøgeurt er under udarbejdelse (H.Æ. Pedersen).

Taksonomiske undersøgelser af sydøstasistiske orkidéer er indledt, især slægterne *Trichoglottis* og *Staurochilus* (H.Æ. Pedersen med J.J. Wood, Kew og M.A. Agoo, Manila).

To artikler om *Plectranthus* i Somalia og Eritrea er færdiggjorte (O. Ryding med A. Paton, Kew).

Florahåndbøger

Arbejdet med Flora of Ethiopia and Eritrea er fortsat med familierne *Solanaceae* og *Asteraceae* (I. Friis med M. Tadesse, Columbus, Ohio).

En ny dansk flora er under udarbejdelse med bidrag til familierne *Lentibulariaceae* og *Orchidaceae* (H.Æ. Pedersen) og *Lamiaceae* og *Verbenaceae* (O. Ryding).

En populærvidenskabelig bog om de europæiske flueblomster er under udarbejdelse (H.Æ. Pedersen med N. Faurholdt).

Floristik og økologi

Undersøgelser af vegetationen i Kefa- og Sidamo-regionerne i det sydlige Ethiopien er gennemført og en artikel om *Dombeya* udarbejdet (I. Friis med S. Bidgood, Kew).

En artikel om Nikkende Hullæbe er færdiggjort (H.Æ. Pedersen med N. Faurholdt og S.G. Christiansen).

Plantegeografi

Arbejdet med bind 2 af en monografi over flora, vegetation og plantegeografiske forhold i bjergområderne mellem Sudan og Uganda øst for Nilen er næsten afsluttet (I. Friis med K. Vollesen, Kew).

Økonomisk botanik og historie

Arbejdet med omstændighederne omkring Flora Danicas tilblivelse er fortsat med en artikel om G.C. Oeders beskrivelse af landbruget på Utstein Kloster (Norge)(P. Wagner med N.V. Johansen, Oslo).

I anledning af 200-året for P.W. Lunds fødsel er der færdiggjort en artikel om hans botaniske arbejde samt antaget en bog om hans samarbejde med maleren P.A. Brandt (med Sterll med B. Holten og J. Fjeldså).

2. Mosser

De plantegeografiske ligheder og forskelle i mosfloraerne i Arktisk Nordamerika, Vest-, Nord- og Østgrønland undersøges. Med udgangspunkt i mosfloraen i det indre Pearyland afprøvedes en fremgangsmåde for det videre arbejde (G.S. Mogensen).

En plantegeografisk analyse af slægten *Seligeria* er udvidet til også at omfatte Sibirien ved et samarbejde med I. Goldberg, Jekaterinburg, Rusland.

En ny lærebog til brug for undervisningen i bryologi i Danmark er under udarbejdelse (G.S. Mogensen med E. Warncke, Århus).

3. Alger

Det færøske BIOFAR-projekts algedel vil blive publiceret som en checkliste med ca. 250 arter af rød-, brun- og grønalger, hvoraf 40 er nye for øerne (R. Nielsen med K. Gunnarsson, Reykjavik, J. Brodie, Bath og S. Wegeberg, København).

De danske farvandes kransnålalger undersøges som led i en undersøgelse af Østersøens kransnålalger (R. Nielsen med J. Andersson).

Der er foretaget en typificering af de almindelige tropiske grønalger *Caulerpa cupressoides* og *C. taxifolia* baseret på materiale indsamlet af West ca. 1795 (R. Nielsen med I. Price, Australien).

4. Laver

Et manuskript med 11 nybeskrevne arter af laver og lavparasitter fra Nordøstgrønland er færdiggjort (E.S. Hansen og V. Alstrup).

To undersøgelser af lavfloraen i relation til rensdyrgræssede områder i henholdsvis Ameralik og Isortoq i Sydvestgrønland er afsluttet (E.S. Hansen med C. Bay og P.M. Lund, Nuuk).

Arbejdet med en flora, der omfatter ca. 1000 arktiske skorpelaver og lavparasitter, er påbegyndt (E.S. Hansen og V. Alstrup).

Et manuskript om ændringerne i lavvegetationen ved Zackenberg siden 1994 er færdiggjort (E.S. Hansen).

5. Svampe

Arbejdet med et system over basidiesvampenes ca. 1500 slægter er fortsat (H. Knudsen med F. Oberwinkler, Tübingen).

Til brug for et symposium i Grønland (se nedenfor) og som et led i arbejdet med en kommende funga over de grønlandske basidiesvampe er der udarbejdet en checkliste over de 800 arter (H. Knudsen med T. Borgen og S.A. Elborne).

Satsningsområder

Museet deltager ved I. Friis i miljøområdet under KUs satsningsområde Nord/Syd. Symposieberetningen "Biodiversity Research in the Horn of Africa Region Proceedings of the Third International Symposium on the Flora of Ethiopia and Eritrea at the Carlsberg Academy, Copenhagen, August 25-27, 1999" er næsten færdigredigeret (I. Friis og O. Ryding).

En artikel om udviklingen af den botaniske udforskning af Ethiopien siden 1960 er udarbejdet til "Proceedings of the XVI AETFAT Plenary Meeting, Bruxelles" (I. Friis).

Der er foretaget en omfattende vejledning af afrikanske studerende fra Uganda, Tanzania, Kenya og Ethiopien finansieret af ENRECA, Rådet for Udviklingsforskning og Center for Tropisk Biodiversitet. Aktiviteten indgår i KUs udviklingskontrakt, men medfører hverken STÅ-tilvækster eller ph.d.-taxameterbevillinger (I. Friis).

Faglige og administrative hverv

Museal virksomhed

Museets samlinger omfatter nu 2.533.221 indsamlinger. De blev benyttet af museets faste stab samt af 324 gæster.

I løbet af året indgik 22.386 nye indsamlinger til museet (8.750 karplanter, 1.027 mosser, 777 alger, 1.814 laver og 9.900 svampe). Af disse er 16.919 kommet som gaver, 1.956 som bytte, 1.224 som køb og 2.287 som egne indsamlinger.

Til brug for videnskabelige studier har museet formidlet 34 indlån med 784 indsamlinger til danske forskere, mens 134 udlån med 4.923 indsamlinger blev sendt til udenlandske institutioner.

Der er som vanligt besvaret nogle hundrede forespørgsler vedrørende botaniske og mykologiske emner.

Udstillingsvirksomhed

I anledning af Det Naturvidenskabelige Fakultets 150 års jubilæum handlede årets udstilling om "Guldalderbotanik – forskning og folkeoplysning 1800-1850" med fokus på botanikeren og politikeren J.F. Schouws indsats. Udstillingen besøgtes af godt 3800 gæster. Udstillingshæftet blev også udsendt som et særnummer af URT til Dansk Botanisk Forenings medlemmer (I. Friis).

Museet deltog i samarbejde med Botanisk Have med en stand om udforskningen af sydøstasiens orkidéer på European Orchid Conference i Bella Centeret (med Sterll).

Formidling

Biblioteksvirksomhed

Botanisk Centralbibliotek betjener primært forskere og studerende, men har desuden pligt til offentligt udlån og faste udlånstider som landets hovedfagbibliotek for botanik.

Der har været udlånt 10.777 bind, hvoraf de 5.435 er fremtaget til brug på læsesalen. Som mellembyslån er der ekspederet 3.243 fotokopier og 254 bøger. Der har været 2.725 besøgende.

Tilvæksten har været på 493 bøger og 971 tidsskrifthæfter, således at beholdningen nu er på 144.000 enheder. På grund af den høje dollarkurs og de generelt voldsomme prisstigninger på tidsskrifter i forbindelse med digitalisering af disse har det desværre været nødvendigt at indstille indkøbet af bøger i årets sidste halvdel, ligesom der har måttet skæres i antallet af tidsskriftabonnementer.

Kongresser og symposier

"The Sixth International Symposium on Arctic and Alpine Mycology" (ISAM VI) afholdtes 11.-21. august 2000 i Grønland i Kangerlussuaq og Sisimiut med 25 deltagere fra 11 lande. Arrangør var H. Knudsen i samarbejde med T. Borgen, Grønland. Symposieberetningen forventes at udkomme i 2002.

Et symposium om "Redlists, conservation and monitoring of diversity in the Danish bryophyte flora" afholdtes den 20. april på Mols med Bryologkredsen II som arrangør og ca. 25 deltagere.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

I. Friis har samlet planter i Ethiopien og deltaget i møder i Uganda, Bruxelles og Prag. P. Wagner har besøgt British Library i London og været til publikationsmøde i Oslo.

O. Ryding har besøgt herbariet i Kew og deltaget i AETFAT-kongressen i Bruxelles.

R. Nielsen har indsamlet alger i Japan og været til workshop i Estland om kransnålalger.

E.S. Hansen har samlet laver i Grønland.

H. Knudsen har indsamlet svampe i Grønland og langs Bajkalsøen.

H.Æ. Pedersen har studeret orkidéer i Grækenland, Tyrkiet, Holland, Belgien og Frankrig.

Museumsbestyrer Henning Knudsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	8,1	0,3
TAP	14,1	0,1
TOTAL	22,2	0,4

VIP Internt finansieret
Fasting, Hans; lektorvikar.
Friis, Ib; professor.
Hansen, Eric Steen; lektor.
Knudsen, Henning Jørgen; lektor.
Mogensen, Gert Steen; lektor.
Nielsen, Ruth; lektor.
Pedersen, Henrik Ærenlund; lektor.
Ryding, Per Olof; lektor.
Wagner, Peter Henrik; lektor.

VIP Eksternt finansieret
Sterll, Finn Michael; forskningsass.

Fondsbevillinger

Carlsbergfonden
– Aflønning af vikar (Peter Wagner) kr. 17.193.

Dansk Polarcenter
– Redigering af meddelelser om Grønlands Bioscience (Gert Steen Mogensen) kr. 13.000.

Publikationer

Bay C., Philipp M., Strandberg B.: Naasut taquaasallit. i: Kalaallit Nunaat Pinngorfik, pinngorarfik s. 237-257, Erik W. Born og Jens Böcher, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik, Nuuk, Grønland 2000.

Bidgood S., Friis I.: Addenda to Vol. 2,2: 65. Cucurbitaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 451-452, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Ehlers B.K., Pedersen H.Æ.: Genetic variation in three species of Epipactis (Orchidaceae): Geographic scale and evolutionary inferences. Biological Journal of the Linnean Society 69, s. 411-430, 2000.

Faurholdt N., Pedersen H.Æ.: Storblomstret Hullæbe (Epipactis leptochila) – udbredelse, økologi og status i Danmark. Flora og Fauna 106(2), s. 29-40, 2000.

Fredskild B.: The Holocene vegetational changes on Qeqertarsuatsiaq, a West Greenland island. Geografisk Tidsskrift. Danish Journal of Geography 100, s. 7-14, 2000.

Fredskild B.: Topografisk Atlas Grønland. i: Topografisk Atlas Grønland s. 140-141, Det Kongelige Geografiske Selskab, C.A. Reitzels Forlag, København 2000.

Fredskild B., Böcher J.: Kalaallit Nunaat ukiut sermersuaqarfiit kingornagut. i: Kalaallit Nunaat Pinngorfik pinngorarfik s. 55-65, Erik W. Born og Jens Böcher, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik, Nuuk, Grønland 2000.

Friis I.: Biology and Evolution of Forest Plants – Overview. i: African Plants – Biodiversity, Taxonomy and Uses – Proceedings of the 1997 AETFAT Congress, Harare, Zimbabwe s. 1, Jonathan Timberlake & Shakkie Kativu, Royal Botanic Gardens, Kew, Kew, England 1999.

Friis I.: Mapping the African Flora – Trends in the Development of Methods and Applications. i: African Plants – Biodiversity, Taxonomy and Uses – Proceedings of the 1997 AETFAT Congress, Harare, Zimbabwe s. 131-151, Jonathan Timberlake & Shakkie Kativu, Royal Botanic Gardens, Kew, Kew, England 1999.

Friis I.: Troels Myndel Pedersen (1916-2000). Taxon 49(3), s. 573-575, 2000.

Friis I.: Guldalderbotanik – Forskning og folkeoplysning 1800-1850. 32 s. Botanisk Museum og Centralbibliotek, København 2000.

Friis I.: Addenda to Vol. 3: 105. Urticaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2, 1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 459-460, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I., Edwards S.: Addenda to Vol. 6: 215. Arecaceae (Palmae). i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2, 1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 460, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I.: 3. Lauraceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 14-17, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I.: 10. Berberidaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 41, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Ethiopia, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I., Gilbert M.G.: 36. Chenopodiaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 277-298, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I.: 18. Pandakia (Moq.) Hook. f. in C. Towsend, 37. Amaranthaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 331-332, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I.: 40. Linaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 350-354, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I.: 55. Proteaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 436-438, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.

Friis I., Bidgood S.: Addenda to Vol. 2,2: 80. Sterculiaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1. Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 453, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala &

University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.
Frimodt-Møller C., Check M., Hørlyck V.: A new submontane species of Ancistrocladus from Tanzania. Kew Bulletin 55(1), s. 207-212, 2000.
Hansen E.S.: A comparison among the lichen floras of three climatically different localities in South West Greenland. Mycotaxon 74(2), s. 429-445, 2000.
Hansen E.S.: A contribution to the lichen flora of the Kangerlussuaq area, West Greenland. Cryptogamie, Mycologie 21(1), s. 53-59, 2000.
Hansen E.S.: Lichens Collected at Cape Belknap near Alert, Northeastern Ellesmere Island. Evansia 17(1), s. 15-17, 2000.
Hansen E.S.: Lichenes Danici Exsiccati Fasc. VI (Nos. 126-150) & Fasc. VII (Nos. 151-175). 1-31 s. Botanisk Museum, København 2000.
Hansen E.S.: Orsuaasakkut. i: Kalaallit Nunaat Pinngorfik Pinngorarfik s. 271-276, Erik W. Born og Jens Böcher, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik, Nuuk, Grønland 2000.
Hansen L., Knudsen H. (eds.): Nordic Macromycetes vol. 1. Ascomycetes. 1-309 s. Nordsvamp, København 2000.
Holten B., Sterll M.: Ånden i flasken. 1066 Tidsskrift for historie 30.3, s. 33-35, 2000.
Knudsen H., Ryman S.: Vegetation zones and mycogeography of the area. i: Nordic Macromycetes vol. 1. Ascomycetes s. 21-33, Nordsvamp, København 2000.
Knudsen H.: Pupiit. i: Kalaallit Nunaat Pinngorfik, pinngorarfik s. 264-270, Erik W. Born og Jens Böcher, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik, Nuuk, Grønland 2000.
Kravtsova T.I., Friis I., Wilmot-Dear C.M.: Morphology and anatomy of fruits in New World Boehmeria in relation to taxonomy. Kew Bulletin 55, s. 43-62, 2000.
Mogensen G.S.: Issuatsiaat. i: Kalaallit Nunaat Pinngorfik, pinngorarfik s. 258-263, Erik W. Born og Jens Böcher, Atuakkiorfik Illinniusiorfik, Nuuk, Grønland 2000.
Mogensen G.S.: Mosser. i: Grønlands Økologi – en grundbog s. 258-263, Erik W. Born og Jens Böcher, Atuakkiorfik Undervisning, Nuuk, Grønland 1999.
Pedersen H.Æ.: Botanisk Museums samlinger og potentiale for dansk naturovervågning. Urt 24, s. 80-82, 2000.
Pedersen H.Æ.: (1457) Proposal to reject the name Orchis latifolia L. (Orchidaceae). Taxon 49, s. 299-301, 2000.
Pedersen H.Æ.: On the status and synonymy of the names Dactylorhiza majalis and D. incarnata (Orchidaceae) and their typification. Taxon 49, s. 539-544, 2000.
Pedersen H.Æ., Ehlers B.K.: Local evolution of obligate autogamy in Epipactis helleborine subsp. neerlandica (Orchidaceae). Plant Systematics and Evolution 223, s. 173-183, 2000.
Poulsen A.D., Frimodt-Møller C., Friis I.: Østafrikas regnskove – Øer i et hav af savanne. Naturens Verden 83, s. 6-13, 2000.
Poulsen A.D.: Pteridophyte diversity and species composition in four Amazonian rain forests. Journal of Vegetation Science 11, s. 383-396, 2000.
Robson N., Friis I.: Addenda to Vol. 2,2: 77. Guttiferae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1: Magnoliaceae-Flacourtiaceae s. 452, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.
Ryding P.O.: Atemporal taxa and compatibility. Taxon 49(1), s. 95-96, 2000.
Ryding P.O.: The identity of some Plectranthus (Lamiaceae) from Ethiopia and Somalia. Botanische Jahrbücher 122, s. 225-232, 2000.
Ryding P.O.: A new species of Plactranthus from Ethiopia and Kenya. Nordic Journal of Botany 20, s. 43-46, 2000.
Ryding P.O.: Notes on the Lamiaceae-Verbenaceae Boundary. i: African Plants – Biodiversity, Taxonomy and Uses-Proceedings of the 1997 AETFAT Congress, Harare, Zimbabwe s. 329-337, Jonathan Timberlake & Shakkie Kativu, Royal Botanic Gardens, Kew, Kew, England 1999.
Schrire B.D., Friis I., Bidgood S., Thulin M.: Addenda to Vol.3: 95. Fabaceae. i: Flora of Ethiopia and Eritrea, Vol. 2,1: Magnoliaceae- Flacourtiaceae s. 453-459, Edwards, S., Mesfin Tadesse, Sebsebe Demissew & I. Hedberg, University of Uppsala & University of Addis Ababa, Uppsala, Sweden & Addis Ababa, Ethiopia 2000.
Sterll M.: Endnu en renaissance – Den europæiske genopdagelse af Brasiliens natur. 1066 Tidsskrift for historie 30.4, s. 17-25, 2000.
Sterll M.: Hildegard af Bingen: Lægebog. 1066 Tidsskrift for historie 30.3, s. 26-29, 2000.
Sterll M.: Botanik, oeconomie og kolonier – et bidrag til den indiske naturs historie. 1066 Tidsskrift for historisk forskning 28.3, s. 3-17, 1998.
Sterll M.: Hvilken kamp for at undslippe. 1066 Tidsskrift for historie 30.2, s. 36-38, 2000.
Wagner P.H.: Læger og Apothekere som Botanikere i Renaissancen. Theriaca 32, s. 25-64, 2000.
Wagner P.H.: Renaissance Readings of the Corpus Aristotelicum – not Among the Herbalists. i: Renaissance Readings of the Corpus Aristolecium s. 167-183, Peter Wagner, Marianne Pade, Museum Tusculanum, København 2000.

Botanisk Have

Ledelse pr. 1.2.2000

Institutleder er professor, dr.scient. Ole Hamann.

Bestyrelsen består af institutlederen, professor, dr.scient. Ole Hamann, viceinstitutleder, lektor, cand.hort. Folmer Arnklit, lektor, lic.agro. Peter Krogstrup og TAP-repræsentant, gartnerformand Gert Vold.

Organisation

Botanisk Haves formål, opgaver og organisation er fastlagt ved Undervisningsministeriets Bekendtgørelse om Københavns Universitets Naturhistoriske Museer m.v. og Botanisk Have (bekendtgørelse nr. 586 af 24. juni 1994). For den interne organisation i haven henvises til KUs Årbog 1999.

Adresse

Øster Farimagsgade 2 B
1353 København K
Telefon 35 32 22 22
Fax 35 32 22 21
www.botanic-garden.ku.dk

Institutlederens årsberetning

De i 1998-99 pålagte besparelser medførte kvalitetssænkninger i form af forringelser i plantesamlingerne og i servicen til publikum og undervisning; fra 2000 vil Botanisk Have desuden være lukket for publikum alle mandage i vinterhalvåret. De fortsatte nedskæringer, som skal være på plads fra 2003, betyder, at Botanisk Have fremover næppe vil kunne opfylde bekendtgørelsens formål. Det må forudses, at Botanisk Have på længere sigt ikke vil kunne opfylde de forventninger, der naturligt stilles til en moderne forsknings- og undervisningsbaseret universitetshave.

Priser

Sammen med en forsker fra DTU tildeltes J.I. Find Dana Lim-prisen 2000 fra Kaj Hansens Fond.

Botanisk Haves 400 års jubilæum

Den 2. august 2000 kunne Botanisk Have fejre 400 års jubilæum. Havens medarbejdere bidrog til mange artikler i dagspressen, radio- og tv-programmer, hvor havens historie og funktioner blev beskrevet. Især var DRs radioudsendelse "Natursyn" og Svensk tv's program "Gröna rum" meget informative.

Selve jubilæet forløb over 3 dage. Den 2. august indviede HKH Prinsesse Alexandra det nye, dobbelte væksthus ("Conservation-huset"), der var opført med støtte fra Augustinus Fonden, og det nye *Rhododendron*-bed blev fremvist. Der blev holdt taler af havens direktør Ole Hamann, dekan Henrik Jeppesen og forskningsminister Birte Weiss. Derefter afholdtes reception for de ca. 350 gæster, som alle fik en mappe med information om jubilæumsprojekterne ("Conservation-huset", *Rhododendron*-bedet og indførelse af BG-Base), foruden et skrift om havens historie og aktuelle arbejdsopgaver, samt oplysning om jubilæets sponsorer. De to følgende dage afholdtes Nordisk Arbejdsmøde for botaniske haver med særligt fokus på planteregistrering og BG-Base, festmiddag på Danmarks Akvarium, og ekskursioner til 3 forskellige lokaliteter på Sjælland.

Haven modtog mange gaver i anledning af jubilæet, som f.eks. et antal sjældne, tropiske orkidéer til "Conservation-huset", *Rhododendron*-arter fra Kina, Japan, Nepal og Nordamerika, og en efterkommer af Kongeegen fra Jægerspris.

Efter jubilæet fik HKH Prinsesse Alexandra et Hjertetræ (*Cercidiphyllum japonicum*) fra Botanisk Have – til parken på Schackenborg – som en beskeden tak fra haven og til erindring om den 2. august 2000.

De følgende weekender blev jubilæet markeret med offentlige forelæsninger (ved J.D. Møller) og rundvisninger for i alt ca. 800 deltagere.

Forskningsvirksomhed

De få årsværk, som haven har til forskning, koncentreres omkring to større felter:

Taxonomi, fylogeni, plantegeografi og økologi

1.1. Taxonomi, biogeografi og evolution hos Klitfyr (*Pinus contorta*) og Sitkagran (*Picea sitchensis*) (K.I. Christensen).

1.2. Studier i Rosaceae subfam. Maloideae som del af et 3-årigt SNF-rammeprojekt "Artsdiversitet, endemisme og hybridisering belyst ved udvalgte plantegrupper på Balkan". Heri indgår en række delprojekter omkring SEM-studier af pollen, biogeografi og slægtsfylogeni belyst ved kladistiske og numerisk-taxonomiske metoder (K.I. Christensen og Botanisk Museum og Botanisk Institut).

1.3. Taxonomiske studier af Enebær (*Juniperus*), Ledris (*Ephedra*) og andre gymnospermer i det vestlige Himalaya (K.I. Christensen sammen med G.H. Dar, University of Kashmir, Indien).

1.4. Flora Hellenica. Sigter mod at udarbejde en moderne, videnskabelig flora over de højere planter i Grækenland (K.I. Christensen i samarbejde med Botanisk Institut og universiteterne i Patras og Lund). Herunder også studier over fylogeni og biogeografi hos Kongelys (*Verbascum*) i Grækenland (K.I. Christensen).

1.5. Atlas Flora Danica, Projekt Skånes Flora og Flora Nordica. Sigter mod at kortlægge forekomsten af karplanter i Danmark og Skåne, og mod at udarbejde en moderne, videnskabelig flora over Nordens karplanter (K.I. Christensen sammen med andre skandinaviske botanikere).

1.6. Opbygning/udvikling af databaser til interaktiv identifikation og præsentation af information om planter (K.I. Christensen).

1.7. Galápagosøernes flora og vegetationsøkologi, med specielt henblik på vegetationsdynamik og naturbevarelse (O. Hamann).

1.8. Taxonomi og fylogeni hos Asteraceae og nærtstående familier, herunder Campanulaceae. I *Dahlia*-delprojektet er en opdatering af de biosystematiske data nu næsten komplet (H.V. Hansen og J.P. Hjerting).

1.9. Forsknings- og udviklingsarbejde omkring frø og frøspiring, herunder spiringstest af frø, som har været opbevaret henved ti år på frost (H.V. Hansen).

Celle- og vævsbiologi

Vævslaboratoriet

Laboratoriet arbejder med vævskulturer af danske skovtræer og af udryddelsestruede planter. Projekterne sigter

mod anvendelse inden for skovtræforædling og bevarelse af plantegenetiske ressourcer. Desuden arbejdes med vævskultur til fornyelse af havens samling af levende planter.

2.1. Udvikling af teknikker til *in vitro* formering af udryddelsestruede planter (P. Krogstrup, J.I. Find. D. Gurskov, C. Nielsen og E. Olsen).

2.2. Sammenlignende analyse af zygotiske og somatiske kim af Nordmannsgran (*Abies nordmanniana*) i relation til spiring og regeneration (J.I. Find og P. Krogstrup).

2.3. Spiring og etablering af feltforsøg med *in vitro* klonede planter af Nordmannsgran (J.I. Find og P. Krogstrup).

2.4. Overførsel af klonede planter af Nordmannsgran til planteskole (samarbejdsprojekt med DanVerde), samt udvikling af metoder til væksthusdyrkning med sigte mod feltforsøg på Langesø Skovdistrikt (J.I. Find og P. Krogstrup).

Embryologi og anatomi

3.1. Lys- og elektronmikroskopiske undersøgelser af cellemorfologi ved frugtudvikling hos Hirse (*Sorghum*) (J.D. Møller i samarbejde med Botanisk Institut og KVL).

3.2. Påvisning af elmesyge på jordfund gennem vedanatomiske undersøgelser (J.D. Møller i samarbejde med GEUS).

Faglige og administrative hverv

Tillidshverv

F. Arnklit: Medlem af Fødevareministeriets Plantenavneudvalg og formand for underudvalget for prydplanter.

K.I. Christensen: Næstformand for Dansk Dendrologisk Forening; medl. af best. for Dansk Botanisk Forening; medlem af Nordisk Arboretudvalg og af Fødevareministeriets Plantenavneudvalg.

O. Hamann: Formand for Stiftelsen Sorø Akademis Suserupudvalg; næstformand i WWF Danmark; medlem af best. for the Galápagos Darwin Trust og Botanic Gardens Conservation International; medl. af the Charles Darwin Foundation for the Galápagos Isles (CDF), den internationale dommerkomité ved Journées des Plantes de Courson, Frankrig, og af Naturrådet; æresprotektor for det nystartede Ecuadorianske netværk af Botaniske Haver.

J.D. Møller: Medlem af best. for Dansk Dendrologisk Forening og af forretningsudvalget for Fonden for Træer og Miljø.

Konsulent- og rådgivningsvirksomhed

Botanisk Have er medlem af Miljø- og Energiministeriets Videnskabsråd for Washingtonkonventionen/CITES.

J.D. Møller har analyseret plantematerialer for politiet i forbindelse med opklaring/belysning af kriminalsager, og har foretaget vedbestemmelser for en række institutioner og private.

Formidling

Museal virksomhed

Samlinger, anlægsarbejder m.v.

400 års jubilæet satte sit præg på alle havens aktiviteter i årets løb. Afholdelse af jubilæumsfesten, gennemførelse af 3 omfattende jubilæumsprojekter, organisering af arbejdsmøde for de nordiske botaniske haver og det omfattende informations- og formidlingsarbejde lykkedes kun takket være en betydelig indsats fra medarbejdernes side.

Efter decemberstormen i 1999 har arbejdet med havens træ-samling og flere stenhøjsområder bestået af oprydning og genopretning. Som følge af mandskabsreduktionen vil visse stenhøjsområder blive nedlagt og ændret til mindre pasningskrævene busketter. Den store platan ved Nørreport-indgangen blev fældet efter stormen af hensyn til publikums sikkerhed og blev erstattet med den efterkommer af Kongeegen, som haven modtog i jubilæumsgave.

Det nye "Conservation-hus" blev opført på den sommerudflytningsplads, som tidligere anvendtes til planter fra mediterrane klimater. Derfor blev en ny udflytningsplads etableret ved Palmehuset ud mod Øster Farimagsgade, efter at den gamle bunker på stedet var blevet fjernet.

Havens frøkatalog, Index Seminum, indeholdt 2.457 numre. Udsendelsen blev forsinket, så kun 208 bytteforbindelser havde ved årets udgang nået at indsende bestillinger (5.971 portioner frø, hvoraf det var muligt at levere 4.905 portioner).

I 2000 modtog haven 406 planter og 1.062 portioner frø. De 101 af planterne var til det nye *Rhododendron*-bed, som nu omfatter 720 numre. I september deltog K. Busse og B. Christensen i en botanisk ekspedition til Bajkal-området i Sibirien, hvorfra de hjembragte 92 planter og 357 portioner frø.

Udryddelsestruede og sjældne arter

Botanisk Have har øget indsatsen for bevarelse af biologisk diversitet. For at forhindre arter i at uddø, skal det nødvendige vidensgrundlag bringes til veje gennem forskning og udredning, og befolkningen skal informeres om planter og deres betydning f.eks. som aktuelle eller potentielle ressourcer og som vigtige elementer i naturen. Over 30.000 af klodens ca. 260.000 plantearter er i dag truet af udryddelse. Haven huser allerede 1.021 arter, som er registreret på IUCNs Globale Rødliste over truede og sjældne planter. Tolv af dem er endda registreret som uddøde i naturen – men overlever bl.a. i Botanisk Have. Med det nye "Conservation-hus" kan haven styrke indsatsen omkring især tropiske orkidéer og truede arter fra oceaniske øer som Galápagos og Mascarenerne. Planternes overlevelse kan sikres, vævslaboratoriet kan opformere dem, og de kan anvendes til naturgenopretning og formidling af viden om botanik og naturbevarelse til publikum.

Frø- og genbanken

Frøindsamlingen og studiet af vilde danske arter er fortsat med tilgang af ca. 500 accessioner i 2000. Ca. 100 nye accessioner er lagt på køl. Banken rummer nu frø af ca. 880 arter. Desuden opbevares en lang række af havens egne tilgange samt visse forskningsrelaterede og særligt bevaringsværdige frø på køl eller frost. I *in vitro* genbanken vedligeholdes kulturer af ca. 50 arter.

Plantebestemmelser og registrering

Planteregistreringen var stærkt præget af indførelsen af det nye databasesystem BG-Base. Projektet gennemføres af F. Arnklit i samarbejde med P.T. Skou (KVL) og med assistance af K. Walter (Edinburgh). BG-Basen er struktureret på en helt anden måde end den hidtil anvendte database, og det har været et meget omfattende arbejde at overføre data og tilpasse dem til det nye system. Ved årsskiftet var det foreløbige tal for havens plantebestand 14.492 taxa, fordelt

på 325 familier, 2.967 slægter og 12.727 arter (faldet i antal familier i forhold til tidligere skyldes at BG-Base anvender en anden famileopdeling).

For plantebestemmeren betød omlægningen til BG-Base også et stort merarbejde med opdatering af allerede registrerede bestemmelser og referencer. Der er er foretaget ca. 40 bestemmelser af planter fra haven og ca. 120 bestemmelser af materiale indleveret af publikum.

BG-Basen har givet haven et nyt og bedre IT-værktøj, men vil kræve en intern kursusvirksomhed, for at alle brugere kan lære at anvende systemet.

I sæsonen blev der skrevet et betydeligt antal etiketter til bl.a. étårigt kvarter, løg- og knoldsamlingen, det nye *Rhododendron*-bed, og til planterne i "Conservation-huset".

Service til forskning og undervisning

I 2000 har forsøgsafdelingen i Tåstrup og Kbh. varetaget dyrkning af planter til 25 projekter for forskere fra KU (Molekylærbiologisk Institut, Botanisk Institut og Botanisk Have), DTU og Danmarks Farmaceutiske Højskole. Derudover dyrkes der både i Tåstrup og i Kbh. et stort antal planter til Botanisk Instituts undervisningsforsøg.

Til undervisningsbrug har haven leveret 13.079 stk. levende materiale af 381 arter til Botanisk Institut, RUC, Farmaceutisk højskole, KVL, og Folkeuniversitetet. Størstedelen af materialet blev leveret til Botanisk Institut.

Sikkerhed og tekniske installationer

Ved årsskiftet 1999/2000 blev et nyt låsesystem etableret for at øge sikkerheden. Desuden etableredes videoovervågning i visse væksthuse og spotlys med bevægefølere på en række steder. Alligevel blev haven igen udsat for hærværk og tyverier, hvilket bl.a. gik ud over Kaktushuset og Palmehuset.

En del øvrige tekniske projekter er blevet gennemført af Driftservice, som f.eks. udskiftning af porte og opsætning af bedre belysning i perronkælderen, fjernbetjent portåbning ved Farimagsgade-indgangen, opretning af en del af søbredden og fortsat renovering af hegnet omkring haven.

Samarbejde med andre botaniske haver

Botanisk Have deltager i det internationale arbejde under Botanic Gardens Conservation International og i the European Botanic Gardens Consortium. Samarbejdet med de nordiske botaniske haver og arboreter er ligeledes fortsat.

Udstillingsvirksomhed og anden formidling

Botanisk Haves primære formidling sker gennem den permanente samling af levende planter, hvoraf størstedelen er tilgængelig for publikum. Men havens åbningstid er blevet indskrænket, således at vintertidsåbningen nu ligger fra 1. oktober til 1 maj. Dette er især generende i april, hvor forårsfloret er en stor attraktion for publikum. Dertil kommer, at haven i samme periode fremover vil være lukket for publikum alle mandage.

I havens udstillingsbygning blev der fra jubilæet og frem til november vist tre udstillinger samtidigt: Botanisk Haves historie ved O. Hamann og J.D. Møller, Botanisk Have i et arkitekturhistorisk perspektiv ved E. Bodin, M. Husfeldt og B. Dalsgård, og en beretning om en *Rhododendron*-indsamlingsekspedition til Kina ved R. Perriard. Fra november til januar 2001 arrangerede Perus ambassade en fotoudstilling med billeder og portrætter fra Amazonas.

Palmehuset og udstillingsbygningen blev desuden stillet til rådighed for adskillige TV- og filmoptagelser og en række andre arrangementer.

I foråret deltog haven, sammen med Botanisk Museum, med en meget vellykket stand i den internationale Orkidéudstilling i Bellacentret.

Arbejdet med en ny grafisk identitet for Botanisk Have blev fortsat. Med startstøtte fra en privat fond og især fra KU er der opsat nye skilte med oversigtskort, ordensregler og anvisninger, samt nye rammer til publikumsinformation om haven.

I årets løb har havens medarbejdere afholdt et meget stort antal rundvisninger for firmaer, institutioner, interessegrupper, foreninger, oplysningsforbund og haveselskaber. Derudover præsenterede flere medarbejdere haven gennem foredrag ved forskellige andre arrangementer.

Havens opsynspersonale varetager en stor del af den daglige kontakt med publikum, men gartnere, butikspersonale og videnskabelige medarbejdere besvarede som sædvanlig mange spørgsmål fra publikum om botanik og plantedyrkning.

Havens butik har stor succes med salg af frø og tilhørende dyrkningsvejledning; det udgør en væsentlig del af havens information til publikum. Sommercaféen var igen åben til stor tilfredshed for publikum.

K.I. Christensen har fortsat udviklingen af DENDRIS, et informationssystem til plantesamlinger i arboreter og botaniske haver. En kalender med vilde arter af *Dahlia*, delvist baseret på data fra Botanisk Have.

K.I. Christensen og J.D. Møller har leveret artikler til Danmarks Nationalleksikon.

H.V. Hansen har bidraget med en artikel til Naturlommekalenderen og har indledt arbejdet med bidrag til Ny Dansk Flora (Gads Forlag). Den Botaniske Have i Mexico City udsendte i år 2000 en kalender med vilde arter af *Dahlia* delvist baseret på data fra Botanisk Have.

J.D. Møller påtog sig et stort ansvar for planlægning og gennemførelse af de forskellige formidlingsopgaver i forbindelse med jubilæet, således at det blev anledning til at udbrede kendskabet til botanik og Botanisk Have til et stort publikum. J.D. Møller var desuden botanisk planlægger ved Naturvidenskabsfestival 2000.

Redaktionelle hverv

O. Hamann: Medlem af red.-komitéerne for Biodiversity and Conservation og Candollea.

P. Krogstrup: Fagkonsulent for Danmarks Nationalleksikon (s.m. J. Damgaard).

J.D. Møller: Redaktør af Dansk Dendrologisk Årsskrift; fagkonsulent for Danmarks Nationalleksikon.

Kongresser og symposier

Botanisk Have afholdt Nordisk Arbejdsmøde for botaniske haver (ca. 75 deltagere) 2-4 august.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Netværk

Botanisk Have/vævslaboratoriet er medlem af Bioteknologisk Center for Skovtræer.

I 2000 oprettedes paraplyorganisationen "Statens Naturhistoriske Museum", bestående af fakultetets 3 museer og Botanisk Have, med sigte på at styrke museumsfunktionerne ved disse institutter.

Institutleder Ole Hamann

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*	*Eksternt*
VIP	6,2	0,8
TAP	45,2	1,5
TOTAL	51,4	2,3

VIP Internt finansieret
Arnklit, Folmer; lektor.
Christensen, Knud Ib; lektor.
Find, Jens Iver; forskningslektor.
Hamann, Ole Jørgen; professor.
Hansen, Hans Vilhelm; lektor.
Krogstrup, Peter; lektor.
Møller, Jette Dahl; lektor.

Fondsbevillinger

Lademann-Royalty
–"Oldemors P": (Botanisk Have) kr. 5.051.

Phytera Inc.
–Botanisk Have kr. 13.640.

Skov- og Naturstyrelsen/Produktionsafgiftsfonden for Juletræer
–Spiring og etablering af feltforsøg med *in vitro* klonede planter af Nordmannsgran (Jens I. Find) kr. 922.142 + kr. 763.987.

Publikationer

Agger P., Baagøe J., Hamann O., Primdahl J.: Dansk naturpolitik-visioner og anbefalinger. Vismandsrapport 2000. 86 s. Naturrådet, København 2000.
Christensen K., Wicksell U.: Hybridization among Tilia cordata and T.platyphyllos (Tiliaceae) in Denmark. Nordic Journal of Botany 19, s. 673-684, 1999.
Christensen K., Hassan Dar G.: Habitat diversity and zonality of vegetation in Sind Valley, Kashmir Himalaya. Nature and Biosphere 4, s. 49-71, 1999.
Christensen K.: Coniferopsida. i: Flora Nordica 1 s. 91-115, Jonsell, B., The Bergius Foundation. The Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm 2000.
Christensen K.: Salix L. (pro parte). i: Flora Nordica 1 s. 122-136,153-158,179- Jonsell, B., The Bergius Foundation. The Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm 2000.
Christensen K.: D.D.F.s jubilæumsarrangement 18.-19.09. 1999. Dansk Dendrologisk Årsskrift 17, s. 90-92, 1999.
Christensen K.: Lange, Johan 1999. Kulturplanternes indførselshistorie i Danmark indtil midten af 1900-tallet. 2. udgave. DSR Forlag. Frederiksberg. Dansk Dendrologisk Årsskrift 17, s. 131, 1999.
Christensen K.: Rushforth, Keith 1999. Trees of Britain and Europe. Harper Collins Publishers. London. Dansk Dendrologisk Årsskrift 17, s. 132, 1999.
Hamann O., Møller J.D.: Botanisk Have, Københavns Universitet, 400 år og Aktuelle projekter i Botanisk Have. 2 s. Botanisk Have. København 2000.
Hamann O., Møller J.D.: 400 years of the University of Copenhagen's Botanic Garden and Current Projects in the Botanic Garden. 2 s. Botanisk Have. København 2000.
Hansen H.V., Hjerting J.P.: The early history of the domestication of Dahlia (Asteraceae, Heliantheae) with emphasis on the period 1791- 1836. 66 s. København 2000.
Hansen H.V.: Giftige planter i Danmark. i: Naturlommekalenderen 2001 s. 215-225, Blædel, N. & Jørgensen, B., Rhodos, København 2000.
Hansen H.V.: Gerbera linnaei Cass. (pre-linneisk tidstavle; gave til byen Marbach). 1 s. 2000.
Hansen H.V.: Germination test of deep-frozen seeds from 1990. i: Hortus Universitatis Hauniensis anno 1999 Index Seminum s. 55-57, Arnklit,F., København 2000.
Mullay A., Tan K., Vold G.: The Flora of Albania. i: Second Balkan Botanical Congress, Istanbul, Turkey (poster sessions), 13-19 may 2000 s. 1, Tübitak, University of Istanbul, Istanbul, Turkey 2000.
Møller J.D., Hamann O.: Botanisk Have 400 år. 19 s. Eget forlag, Botanisk Have, København 2000.
Tan K., Vold G.: Astragalus ponticus Pallas. In: Greuter, W. & Raus, Th. (eds): Med-checklist Notulae 19. Willdenowia 30 (2), s. 229-243, 2000.

Geologisk Museum

Ledelse pr. 1.2.2000
Museumsbestyrer: Minik Rosing og vicebestyrer: Walter Kegel Christensen.

Bestyrelsesmedlemmer: Asger Ken Pedersen, Svend Funder og Nina Topp. Studenterrepræsentant: Karin Frei.

Organisation
Instituttet er organiseret i overensstemmelse med Universitetsloven.

Adresse
Øster Voldgade 5-7
1350 København K
Telefon 35 32 23 45
Fax 35 32 23 25
www.geologisk-museum.dk

Museumsbestyrens årsberetning

Geologisk Museum er Danmarks nationale museum for geologi.

Geologisk Museum har et nært samarbejde med Geologisk Institut (GI), bl.a. gennem fælles forskningsplanlægning. Museet er medlem af det nyetablerede Geocenter København med Geologisk Institut, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS), Dansk Lithosfærecenter (DLC) og Geografisk Institut som de øvrige parter.

Geologisk Museum har yderligere en aktiv plads i det danske museumsmiljø, hvor museet har repræsentanter i Universitetets Naturhistoriske Museumsråd og Museumsrådet for København og Frederiksberg, er medlem af Foreningen af Danske Naturhistoriske Museer og er repræsenteret i Statens Museumsnævn. I 1993 underskrev museet en samarbejdsaftale med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv i Nuuk. Hertil kommer et praktisk samarbejde med en lang række museer. I det forløbne år blev samarbejdet med Botanisk Museum og Zoologisk Museum formaliseret i Danmarks Naturhistoriske Museum, der varetager centralmuseumsfunktionen for naturhistorie.

Museet omfatter den mineralogiske samling, den petrografiske samling, meteoritsamlingen, den dynamisk-geologiske samling, den kvartærgeologisk-palæobotaniske samling, den invertebratpalæontologiske samling, den vertebratpalæontologiske samling samt bibliotek, arkiv og skolesamlingstjeneste.

Personaleforhold
Et ledigt professorat i Grønlands magmatiske og metamorfe geologi blev besat pr. 1. april. Et lektorat i vertebratpalæontologi blev ledigt efter ansøgt fratræden. Dette lektorat blev genopslået i 2000.

Forskningsvirksomhed

Den mineralogiske samling
Samlingens forskning inden for alkalin mineralogi er en videreførelse af en mangeårig dansk tradition, med udgangspunkt i et meget omfattende materiale indsamlet af de nuværende medarbejdere på flere SNF – støttede ekspeditioner i Grønland, suppleret med materiale fra Museets samlinger. Forskningen omfatter systematiske, paragenetiske og krystalkemiske undersøgelser af enkeltmineraler og mineralparageneser fra alkaline bjergarter, pegmatitter og hydrotermale årer, specielt i Sydgrønland, men tillige fra Canada, Namibia og Rusland.

1. Der har været gennemført undersøgelse af bl.a. ancylit-(La), lovdarit, nabesit (et nyt mineral, godkendt), Nakomarovit, naujakasit, odintsovit, og et nyt medlem af eudialyt-gruppen fra Ilímaussaq komplekset, Grønland, micheelsenit (nyt mineral) fra Mont Saint-Hilaire, Canada og Nanna Pegmatitten, Narsaarsuup Qaava, Grønland, kamphaugit-(Y) fra Rössing Mine, og sazhinit-(Ce) og et medlem af nenadkevichit familien begge fra Aris, Namibia (O.V. Petersen, O. Johnsen i samarbejde med GI og udenlandske partnere).

2. Undersøgelser af eudialytgruppens mineraler er fortsat gennem mikrosondeanalyser og indsamling af enkrystaldata. (O. Johnsen og udenlandske partnere).

3. Studiet af låvenit-wöhlerit gruppen og modulært relaterede mineraler fra Werner Bjerge, Østgrønland, er fortsat (C.C. Christiansen og O. Johnsen).

Den petrografiske samling
Vulkansk aktivitet i sedimentbassiner under kontinentopbrydning.

Den dynamiske udvikling under opsprækning af kontinenter, fra dannelsen af riftdale med sedimentære bassiner over den begyndende drift af de opsplittede skorpedele og frem til dannelsen af oceanskorpe.

Forskningsprojekter
1. Plateaubasaltvulkanisme og udviklingen af marine og lakustrine bassiner langs den kontinentale margin ved Disko og Nuussuaq i Vestgrønland. Ved at kombinere fotogrammetri, kemisk stratigrafi af vulkanske bjergarter og sedimentologi spores den laterale faciesudvikling, og sammenhængen mellem vulkanske bjergarter og klastiske sedimenter. Fundet af et snævert tidsvindue på kun 5000 år bruges til at udlede vigtige bassinparametre og vulkanske udbrudsrater. To geologiske kortblade i skalaen 1: 100 000 er kompileret (A.K. Pedersen og G.K. Pedersen i samarbejde med L.M. Larsen og andre forskere ved GEUS og DTU).

2. Ultramafiske alkaline og non-alkaline magmabjergarter er bevaret som lynafkølede glasbjergarter på Disko og Nuussuaq. Geokemiske studier af glas, olivin og kromit gør det muligt at få et indblik i magmaopstrømningen fra kildeområderne til Jordens overflade under et kontinentopbrud (A.K. Pedersen og L.M. Larsen, GEUS samt R. Frei, GI).

3. Studier af udbredelsen af råolie i de vulkanske bjergarter fra Disko til Svartenhuk i Vestgrønland og sammenhængen med de vulkanske bjergarters metamorfe historie, og Nuussuaq Bassinets strukturelle udvikling. Samtidig foregår seismiske tolkninger af vulkanske bjergarter under havbunden vest for Disko og Nuussuaq (A. Boesen, N. Skaarup, A.K. Pedersen i samarbejde med J.A. Chalmers, F.G. Christiansen, T.C.R. Pulvertaft og flere andre forskere fra GEUS og P. Neuhoff fra Stanford Univ.).

4. Studier af osmiumisotoper og platingruppens geokemi af vulkanske bjergarter fra Disko og Nuussuaq i Vestgrønland med henblik på at belyse kilden for den paleogene vulkanisme (L.M. Larsen og A.K. Pedersen, GEUS i samarbejde med forskere fra Durham og Washington D.C).

5. Geologiske studier af vulkanske bjergarter i Prinsen af Wales området i Østgrønland med henblik på at beskrive stratigrafien i den tertiære vulkanprovins (H. Hansen, A.K. Pedersen, C.K. Brooks og forskere fra Toronto, Stanford og DLC).

6. Os-isotop studier af tertiæare basaltiske gange på Færøerne, med henblik på at identificere kilder i kappen og affiniteter til andre tertiære basalter (N. Hald i samarbejde med bl.a. P.M. Holm, GI, og R. Waagstein, GEUS).

Jordens tidligste udviklingshistorie

De ældste kendte dele af Jordens kontinenter findes i Vestgrønland. Studier af disse bjergarter giver et indblik i de processer som dannede Jordens kontinenter og stabiliserede det ydre miljø med oceaner og atmosfære.

1. Studier af sedimentære bjergarter fra Isua i Vestgrønland viser at avancerede organismer allerede for > 3.700 mio. år siden havde koloniseret oceanerne og medvirket til at stabilisere Jordens klima. Studier af sedimenternes bly-isotopsammensætning har dannet basis for model for sammensætningen af Jordens tidlige atmosfære (med Rosing i samarbejde med G. Arrhenius, SCRIPPS, S.J. Mojzsis UCLA).

Lithosfærens geologi belyst ved kappexenolitstudier

Studier af indeslutninger af højtryksbjergarter fra Jordens kappe bragt op mod jordoverfladen i kimberlit giver viden om lithosfærens opbygning og sammensætning, herunder kimberlitternes diamantpotentiale (D. Garrit i samarbejde med L.M. Larsen, GEUS og forskere ved Macquarie Univ., Australien og Univ. of London). En ph.d.-afhandling er af D. Garrit indleveret til bedømmelse.

Meteoritsamlingen

Forskningen fordeler sig på følgende tre hovedområder:

1. Asteroidekollisioner i det tidlige solsystem. Museets samling rummer meteoritter fra asteroider, der har været udsat for voldsomme kollisioner i det tidlige Solsystem (H. Haack i samarbejde med E. Scott, S. Love, K. Mosegaard og K.L. Rasmussen).

2. Meteoritkoncentrationer i Grønland. Ved kortlægning af NØ-Grønland med fly- og satellitbaseret billeddannende radar (SAR) har vi lokaliseret 100 km^2 blåis med egenskaber svarende til kendte meteoritkoncentrationer i Antarktis (H. Haack i samarbejde med W. Dierking, A. Meibom og R. Harvey).

3. Pladetektonik i Island. Island er det eneste sted på kloden hvor en aktiv spredningszone kan studeres over havets overflade. I et ESA-støttet projekt bruges satellit- og flybaseret SAR til at kortlægge pladernes bevægelse efter en større sprækkeepisode i N-Island i 1975-1980 (H. Haack i samarbejde med W. Dierking og F. Sigmundsson).

4. V. Buchwald er tilknyttet meteoritsamlingen som emeritus og har publiceret flere artikler om fremstillingen af jern i Norden i middelalderen, ligesom han har afsluttet flere undersøgelser om arkæologisk jern.

Den kvartærgeologisk-palæobotaniske samling

Forskning i kvartærtidens klima- og miljøændringer, inden for de større multidisciplinære forskningsprojekter QUEEN, BALTEEM og CLIENT ("Quaternary environments, northern Eurasia", ESF-styret; "The Baltic Eemian", EU-bevilling; og "Natural climate forcing and environmental variability of the last 200,000 years in the NE Atlantic region", SNF bevilling).

1. Istider og mellemistider i det nordlige Eurasien og Danmark – sedimentologi og palæontologi i de marine og glaciale aflejringer: Feltarbejde langs kysterne af Kanin Halvø og Kuloi plateauet i Arkhangelsk, Rusland, og ved Gammelmarke på Als (S. Funder, K.H. Kjær, J.K. Nielsen i samarbejde med forskere fra Århus Universitet, samt udenlandske kolleger).

2. Stratigrafiske og palæoklimatiske undersøgelser af lakustrine aflejringer i Danmark med henblik på klimaændringerne ved interglaciale/glaciale og glaciale/interglaciale overgange i perioden 110.000-10.000 år før nu. Undersøgelsen er baseret på højopløselig pollenanalyse og geokemiske metoder (orlov siden august) (U.W. Christensen).

3. Naturlige ændringer og antropogen indflydelse på miljøet i Sen Postglacial Tid. En sammenligning mellem vegetationsudviklingen omkring to mindre nordsjællandske søer belyser forskellen mellem miljøer under forskellig kulturpåvirkning. Arbejdet med Birkerød Sø er afsluttet og materiale er indsamlet fra Store Gribsø (T. Løvberg i samarbejde med forskere fra GEUS).

Endvidere er arbejdet med fossile stjernekoraller i Sveriges og Danmarks Yngre Kridt fortsat af lektor emeritus (S. Floris).

Den invertebratpalæontologiske samling

Forskningen omfatter taxonomi, evolution, biodiversitet, biostratigrafi, palæoøkologi, palæobiogeografi, samt billedanalyse og numerisk analyse af fossile hvirvelløse dyr, hovedsagelig fra Nedre Palæozoikum, Øvre Kridt og Kænozoikum. Desuden undersøges iltbegrænsende sedimenters geokemi.

Palæozoikum

1. Kambriske, ordoviciske og silure brachiopoders taxonomi, palæokologi og udbredelse: Samlinger af brachiopoder fra kambriske bjergarter i Wisconsin, USA og Skåne, Sverige og fra ordoviciske bjergarter i Alaska, California, USA, Poland (sammen med I. Bradley, Galway) samt fra silure bjergarter i Skotland (med E. Gallagher, Galway) og Irland (D.A.T. Harper).

2. Nye studier er iværksat af nordamerikanske kystnære aflejringer fra Prækambrium-Ordovicium i Østgrønland sammen med S. Stouge (GEUS) og Geological Survey of Canada. Der er foretaget feltarbejde på Ella Ø i juli-august. Projektets hovedformål er dokumentation af biostratigrafien, palæoøkologien og palæomiljøet under aflejringen af de undersøgte lag samt belysning af den tektoniske udvikling (D.A.T. Harper).

3. Biostratigrafi baseret på trilobitter (A.T. Nielsen & T. Hansen) og conodonter (S. Stouge, GEUS), koblet med en integreret undersøgelse af brachiopoders (D.A.T. Harper & J. Hansen) og trilobitters palæoøkologi til belysning af det generelle aflejringsmiljø i Mellem Ordovicium ved Lynna Floden.

4. Arbejdet med karakteriseringen af 'terranes' i det kaledoniske foldebælte i Irland og Skotland er fortsat (D.A.T. Harper).

5. Ordovician biodiversity. En database for udbredelsen af ordoviciske fossiler fra Skandinavien udvikles (IGCP projekt 410) (D.A.T. Harper).

6. En ph.d.-afhandling omhandlende en kombineret geokemisk og palæoøkologisk undersøgelse af iltbegrænsede fossile sedimentære miljøer er indleveret til bedømmelse af Det Naturvidenskabelige Fakultet (N.H. Schovsbo).

A.T. Nielsen har stadig primært været optaget af arbejdet med den nye udstilling om Danmarks Geologi og forskningen har været sat i bero. Der blev dog i juni måned foretaget en indsamling af fossiler ved Lynna Floden, 200 km øst for St. Petersborg i samarbejde med kolleger fra Universitetet i St. Petersborg.

Øvre Kridt-Kænozoikum

1. Øvre Kridt belemniter fra den nordlige hemisfære: Taxonomi, stratigrafi, palæobiogeografi og fylogeni. Arbejdet er fortsat og tre artikler, to abstracts og en boganmeldelse er blevet publiceret. Et arbejde om *Belemnnitella junior* gruppen fra Øvre Maastrichtien skrivekridt ved Hemmoor i Nordvesttyskland er påbegyndt (W.K. Christensen med engelske og tyske kolleger).

2. Undersøgelsen af palæoøkologi og palæomiljøer i Øvre Kridt-Kænozoikum er videreført i det caraibiske område (Barbados, Carriacou og Jamaica) (D.A.T. Harper).

Andet

D.A.T. Harper sammen med Ø. Hammer (Oslo Universitet) har udviklet en ny programpakke, PAST, for palæontologer.

Den vertebratpalæontologiske Samling

Et lektorat i vertebratpalæontologi er blevet opslået og forventes besat i foråret 2001.

Museal virksomhed

Udstillinger og foredrag

Geologisk Museums udstillinger har været holdt åbne for publikum tirsdag til søndag kl. 13 til 16.

De permanente udstillinger: Mineralsalene er blevet renoveret.

Særudstillinger: 1. september åbnede museet en særudstilling om "danekræ". Udstillingen, der blev vist året ud, markerede 10-året for indførelsen af begrebet "danekræ" i museumsloven.

I forbindelse med Dansk Naturvidenskabsfestival 2000 i dagene 25.-29. september deltog Geologisk Museum i Det Naturvidenskabelige Fakultetets telt på Nørre Fælled. Desuden arrangerede skoletjenesten et "geo-show" med "Verden som puslespil" og "Tidstoget" et geologisk rollespil for de mindste skoleklasser. 520 børn deltog i arrangementet.

Efterårsferien: I skolernes efterårsferie havde udstillingerne åbent kl. 10 til 16. Arrangementet indledtes med "Kulturnatten" fredag d. 13. oktober, hvor Geologisk Museum havde åbent for publikum kl. 18 til 24. 971 personer besøgte museet denne aften, hvor medarbejdere og specialestuderende holdt korte foredrag om geologi.

Museets samlede besøgstal inden for den almindelige åbningstid, kulturnatten og efterårsferien inklusive var 22.251.

Rundvisninger: Skoler og andre grupper er blevet rundvist i museets udstillinger uden for den almindelige åbningstid, i alt 7.410 personer.

Populære foredrag: Der blev i 2000 afholdt 11 foredrag for museets publikum med i alt 1.085 tilhørere.

Museets medarbejdere har besvaret flere hundrede henvendelser om bestemmelse af bjergarter, mineraler og fossiler og har afholdt en lang række foredrag uden for museet, bl.a. i regi af folkeuniversiteter og aftenskoler.

Samlingsarbejde

Som nævnt i museumsbekendtgørelsen af 24. juni 1994 er en af museets hovedopgaver "at modtage materiale af videnskabelig eller udstillingsmæssig værdi og selv at udbygge samlingerne ved indsamlinger i naturen, køb, bytte og modtagelse af gaver. Samlingerne skal arkiveres, registreres". Meget af dette arbejde er ikke umiddelbart synligt, men det kræver store ressourcer både arbejdsmæssigt og økonomisk. 4 danekræ – alle fossiler – er i 2000 blevet indregistreret på museet.

Faglige og administrative udvalg

Bedømmelsesudvalg

S. Funder er "expert evaluator" af forskningsprojekter under EU's 5. rammeprogram og bedømmer af forskningsprojekter for National Science Foundation, USA.

D.A.T. Harper har været censor for to ph.d.-opgaver (National University of Ireland, Galway og Oslo Universitetet) samt en cand.scient. eksamen ved Oslo Universitet og har siddet i et bedømmelsesudvalg til lektoratbedømmelse i Oslo. Desuden var han eksaminator i forbindelse med tre afsluttende eksaminer ved Geologisk Institut, Københavns Universitet. Han er medlem af Geokommitens beredningsgruppe af NFR (Sverige).

Asger Ken Pedersen har været formand for et ph.d.-bedømmelsesudvalg og formand for et professorbedømmelsesudvalg ved Københavns Universitet og medlem af et professorbedømmelsesudvalg i Norge samt deltager i to stipendiebedømmelsesudvalg heraf et som formand.

M.T. Rosing har været formand for et ph.d.-bedømmelsesudvalg og foretaget projektbedømmelser for U.S. National Science Foundation og N.E.R.C. fra U.K.

Udvalg og fonde

Niels Hald er formand for Geologisk Museums Støttefond.

Tillidshverv

D.A.T. Harper er medlem af Geologisk Instituts og Geologisk Museums fælles forsknings- og ph.d.-udvalg og han er suppleant til Geologisk Museums bestyrelse. Han er medlem af Det Naturvidenskabelige Fakultetets IT-udvalg og af COBICE's bedømmelsesudvalg.

A.K. Pedersen er medlem af Geologisk Instituts og Geologisk Museums fælles forsknings- og ph.d.-udvalg. Han er medlem af Geologisk Museums bestyrelse og af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv og Geologisk Museums fælles samarbejdsudvalg.

M.T. Rosing har været medlem af Nationalkomiteen for Geologi og Nationalkomiteen for Lithosfæreforskning. Han har været formand for Nordsim – et fælles nordisk instrumentcenter i Stockholm.

Formidling

Redaktionelle hverv

W.K. Christensen er redaktør af tidsskriftet Bulletin of the Geological Society of Denmark, København og medredaktør af tidsskriftet Lethaia, Oslo. S. Funder er fagredaktør for Meddelelser om Grønland, Geoscience. Han er desuden medlem af redaktionskomiteen for Boreas. D.A.T. Harper er redaktør af Palaeontology samt Special Papers in Palaeontology, London og associeret redaktør af Geological Journal, Manchester. Sammen med Michael Benton (Uni-

versity of Bristol) redigerede D.H. 'Special Issue of Geological Journal on Biodiversity through Time'. O. Johnsen er Associate Editor of the Canadian Mineralogist. A.K. Pedersen er medlem af redaktionskomiteen for Bulletin of the Geological Society of Denmark. O.V. Petersen er Fachliche Berater for Mineralien Welt, Bode Verlag GmbH, Haltern, Tyskland.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Forskningsophold i udlandet

C.C. Christiansen havde i april-juli et studieophold ved Canadian Museum of Nature, Ottawa, Canada. og holdt i den forbindelse foredrag ved GEOCANADA konferencen i Calgary, Alberta, Canada.

Netværk

N. Hald er Geologisk Museums repræsentant i Museumsrådet for København og Frederiksberg.

N. Hald, A.K. Pedersen og M. Rosing er Research Fellows ved Dansk Lithosfærecenter, et forskningscenter under Danmarks Grundforskningsfond.

O. Johnsen er dansk repræsentant og "voting delegate" i International Mineralogical Association (IMA). Han er tillige medlem af IMA's Commission on New Minerals and Mineral Names og formand for den af kommissionen nedsatte Eudialyte Nomenclature Subcommittee. Han har været censor ved kandidateksamen og mineralogi 3 ved Geologisk Institut.

A.T. Nielsen er 'Corresponding member' af Subkommissionen for ordovicisk stratigrafi.

Asger Ken Pedersen er medlem af bestyrelsen for Dansk Islandsk Fond, udpeget af Konsistorium og dansk repræsentant i IAVCEI og er medlem af den danske nationalkomité under IUGG.

O.V. Petersen er dansk medlem af IMA's (International Mineralogical Association's) Commission on Museums. Han har været censor ved mineralogi 3 ved Geologisk Institut.

M.T. Rosing er næstformand for bestyrelsen for Arktisk Institut, medlem af Experimentariums præsidium og repræsentantskabet for Det Kongelige Danske Geografiske Selskab.

Museumsbestyrer Minik Rosing

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	12,8
STIP	3,7
TAP	14,2
TOTAL	30,8

VIP Internt finansieret

Christensen, Walter Kegel; docent.
Funder, Svend Visby; lektor.
Haack, Henning; lektor.
Hald, Niels; lektor.
Harper, David Alexander Taylor; professor.
Hoch, Ella; lektor.
Jensen, Erik Schou; lektor.
Jeppesen, Dorrit Korinth; biblioteksleder.
Johnsen, Ole; lektor.
Nielsen, Arne Thorshøj; lektor.
Pedersen, Asger Ken; docent.
Petersen, Ole Valdemar; lektor.
Rosing, Minik Thorleif; professor.

STIP Internt finansieret

Christiansen, Carsten Claes; ph.d.-studerende.
Kristoffersen, Anette Vedding; ph.d.-studerende.
Nielsen, Jan Kresten; ph.d.-studerende.
Steeman, Mette Elstrup; ph.d.-studerende.

Fondsbevillinger

Carlsbergfondet

– Dannelsen af de tidligste kontinenter på Jorden (Minik Rosing) kr. 159.800.

Forskningsstyrelsen, ESA-følgeforskning

– Fly- og satelitbaseret kortlægning i Island (Henning Haack) kr. 189.600.

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd

– TripleJunction (Svend Funder) kr. 905.700.

Publikationer

Albarède F., Blichert-Toft J., Vervoort J.D., Gleason J.D., Rosing M.: Hf-Nd isotope evidence for a transient dynamic regime in the early terrestrial mantle. Nature 404, s. 488-490, 2000.

Benton M.J., Harper D.A.T.: History of Biodiversity. Geoscientist 10, s. 6-7, 2000.

Buchwald V.F.: Osmundjern og blæsterjern karakteriseret ved slaggeanalysemetoden. Norre Skånes Medeltid 75, s. 65-84, 2000.

Chen X., Rong J-y., Mitchell C.E., Harper D.A.T., Fan J-x., Zhan R-b., Zhang Y-d., Li R-y., Wang Y.: Late Ordovician to earliest Silurian graptolite and brachiopod biozonation from the Yangtze Region, South China with a gloval correlation. Geological Magazine 137 vol.6, s. 623-650, 2000.

Christensen W.K.: *Belemnitella schulzi* sp. nov. from the uppermost Campanian and lowest Maastrichtian chalks of northwest Germany and Denmark. Acta Geologica Polonica 50, s. 55-66, 2000.

Christensen W.K.: Gradualistic evolution in *Belemnitella* from the middle Campanian of Lower Saxony, NW Germany. s. 20 s. University of Vienna 2000.

Christensen W.K., Hancock J.M., Peake N.B., Kennedy W.J.: The base of the Maastrichtian. Bulletin of the Geological Society of Denmark 47, s. 81-85, 2000.

Christensen W.K.: Change in Bulletin Format. Bulletin of the Geological Society of Denmark 47, s. 28, 2000.

Christensen W.K.: Living and fossil cephalopods. Review of Olóriz, F. & Rodríque-Tovar, F.J. (Eds): Advancing Research on Living and Fossil Cephalopoda. Lethaia 33, s. 251-252, 2000.

Christensen W.K.: Gradualistic evolution in *Belemnitella* from the middle campanian of Lower Saxony, NW Germany. i: The Palaeontological Association, Newsletter 45. s. 10, London 2000.

Christensen W.K.: Gradualistic evolution in *Belemnitella* from the middle Campanian of Lower Saxony, NW Germany. Bulletin of the Geological Society of Denmark 47, s. 135-163, 2000.

Christiansen C.C., Rønsbo J.G.: On the structural relationship between götzenite and rinkite. Neues Jahrbuch für Mineralogie Monatshefte 11, s. 496-506, 2000.

Christiansen C.C., Rønsbo J.G.: Polytypism in götzenite and rinkite. s. 389 GAC-MAC 2000.

Christiansen F.G., Dalhoff F., Bojesen-Koefoed J.A., Chalmers J.A., Dam G., Marcussen C., Nøhr-Hansen H., Nielsen T., Pedersen A.K., Riisager P., Sønderholm M.: Petroleum geological activities in West Greenland in 1999. Geology of Greenland Survey Bulletin 186, s. 88-96, 2000.

Donovan S.K., Harper D.A.T.: Brachiopod/crinoid associations in the late Cenozoic of the Antillean region. Millennium Brachiopod Congress. 1 s. London 2000.

Donovan S.K., Harper D.A.T., Pickerill R.K., Portell R.W., Jackson T.A.: How deep? Determination of depth of deposition, with an example from the Cenozoic of the Lesser Antilles. Annual Meeting of the Geological Society of America. s. A-197 Reno 2000.

Donovan S.K., Harper D.A.T.: The irregular echinoid *Brissus* Gray from the Tertiary of Jamaica. Carribean Journal of Science 36, s. 12-15, 2000.

Haack H., Dierking W.D., Hoskuldsson A.: EMISAR mapping of Surtsey, Iceland. Surtsey Research 11, s. 135-143, 2000.

Haack H., Pedersen T.P., Rasmussen K.L.: Portales Valley: Thermal History of a Unique Meteorite. Meteoritics and Planetary Science 35, Supplement. s. A67 2000.

Hald N., Tegner C.: Composition and age of tertiary sills and dykes, Jameson Land Basin, East Greenland. Lithos 54, s. 207-233, 2000.

Harper D.A.T.: Diversity patterns in the Palaeozoic deltidiodont articulated brachiopods. Geologisk Tidsskrift. s. 10 København 2000.

Harper D.A.T., Gallagher E.: Diversity dynamics of the orthide brachiopods. Annual Meeting of the Palaeontological Association. s. 14 Edinburgh 2000.

Harper D.A.T., Gallagher E.: Diversity, disparity and distributional patterns amongst the orthide brachiopod groups. Millennium Brachiopod Congress. 1 s. London 2000.

Harper D.A.T., Hints L.: Distribution and diversity of Ordovician articulated brachiopods in the East Baltic. Millennium Brachiopod Congress. 1 s. London 2000.

Harper D.A.T., Hints L.: The Ordovician transit of Baltica from Gondwana to the tropics refined by brachiopod data. Annual Meeting of the Geological Society of America. s. A-198 Reno 2000.

Harper D.A.T., Parkes M.A.: Late Ordovician fossils from Mweelrea Mountain, South Mayo, Western Ireland Annual Meeting of the Irish Geological Research Group. 1 s. Cork 2000.

Harper D.A.T., Rong J-Y.: Palaeozoic brachiopod extinctions and survival. Geoscience 2000. 1 s. Manchester 2000.

Harper D.A.T., Bruton D.L.: A mid-Cambrian shelly fauna from Ritland, western Norway and its palaeogeographic implications. Bulletin of the Geological Society of Denmark 47, s. 29-51, 2000.

Harper D.A.T.,: Dalmanellidina. Part H, Brachiopoda. i: Treatise on Invertebrate Paleontology s. 782-844, 19~, University of Kansas and Geological Society of Ame 2000.

Harper D.A.T., Parkes M.A.: A revised correlation of the Ordovician rocks of the British Isles. Special Report of the Geological Society of London 24, s. 52-64, 2000.

Høst-Madsen L., Buchwald V.F.: The characterization and provenancing of ore, slag and iron from the Iron Age settlement at Snorup. The Journal of the Historical Metallurgy Society 33, s. 57-67, 2000.

Johnsen O.: Mineralernes Verden. 439 s. Gads Forlag, København 2000.

Larsen L.M., Pedersen A.K.: Processes in high-Mg, high-T magmas: Evidence from olivine chomite and glass in Palaeogene picrites from West Greenland. Journal of Petrology 41, s. 1071-1098, 2000.

Lüning S., Loydell D.K., Sutcliffe O., Ait Salem A., Zanella E., Craig J., Harper D.A.T.: Silurian-Devonian black shales in Morocco: Which are the organically richest horizons? Journal of Petroleum Geology 23, s. 293-311, 2000.

Peate D.W., Brooks C.K., Baker J.A., Blichert-Toft J., Pedersen A.K., Hansen H., Storey M., Matrey D.P.: Origin of Late-stage alkaline magmatism in the Tertiary: The Prinsen af Wales Bjerge in the inland Kangerlussuaq region. Penrose 2000, "Volcanic Rifted Margins" 1, s. 67, 2000.

Pedersen A.K., Ulff-Møller F., Larsen L.M., Pedersen G.K., Dueholm K.S.: Geological map of Greenland, 1:100000, Uiffaq 69 v. 1 Syd. Copenhagen: Geological Survey of Denmark and Greenland. Geological Survey of Denmark and Greenland, Ministry of Environment and Energy. København 2000.

Perchiazzi N., McDonald A.M., Gault R.A., Johnsen O., Merlino S.: The crystal structure of normandite and its crystal-chemical relationships with låvenite. Canadian Mineralogist vol. 38, 3, s. 641-648, 2000.

Petersen O.V., Gault R.A., Jahn S.: Kamphaugit-(Y) von der Rössing Mine. i: Namibia – Zauberwelt edler Steine und Kristalle s. 136-139, Bode Verlag GmbH., Haltern, Tyskland 2000.

Rong J-y., Harper D.A.T., Zhan R-b.: Late Ordovician brachiopod mass extinction and subsequent recovery in South China. In Palaeontology Down-under 2000. s. 91-92 Orange 2000.

Rong J-y., Harper D.A.T.: Brachiopod survival and recovery from the latest Ordovician mass extinction in South China. Geological Journal 34, s. 321-348, 2000.

Rosing M.: Biology and the early Earth carbon cycle: possible constraints from the 3700 Ma Isua supracrustal complex. i: Archaean crust and mantle: From mantle dynamics to conditions for early life s. 12, Ebinger, C.,Fowler, M. and Hawkesworth, C., Geological Society, London 2000.

Rosing M., Frei R.: Getting out of the extreme: Possible indications of Pre-3700 Ma oxygenic photosynthesis from Isua, West Greenland. J. Conf. Abstr. s. 856 2000.

Secher K., Petersen O.V.: En rigdom af enestående mineraler. i: Topografisk Atlas Grønland (Atlas over Danmark Serie II, bind 6) s. 24-25, Jacobsen, B. H. el al., C.A. Reitzels Forlag, København 2000.

Tegner C., Brooks C.K., Bernstein S., Hald N., Duncan R.A.: Age of protralted post-breakup magmatism in East Greenland; A consequence of long lived plume action? i:

Penrose 2000: Volcanic rifted margins, London, UK, 27.- 30. March 2000 s. 78, London 2000.
Wartha R., Palfi A., Niedermayr G., Brandstätter F., Petersen O.V.: Der Aris-Phonolith Komplex und seine Mineralien. i: Namibia – Zauberwelt edler Steine und Kristalle. s. 172-179, Bode Verlag GmbH., Haltern, Tyskland 2000.
Williams A., Harper D.A.T.: Billingsellida. i: Treatise on Invertebrate Paleontology s. 689-692, University of Kansas and Geological Society of Ame 2000.
Williams A., Harper D.A.T.: Protorthida. i: Treatise on Invertebrate Paleontology s. 709-714, University of Kansas and Geological Society of Ame 2000.
Williams A., Harper D.A.T.: Orthida. i: Treatise on Invertebrate Paleontology s. 714-782, University of Kansas and Geological Society of Ame 2000.
Williams A., Harper D.A.T.: Orthida-Uncertain. i: Treatise on Invertebrate Paleontology s. 845-846, University of Kansas and Geological Society of Ame 2000.
Williams A., Harper D.A.T., Grant R.E.: Lyttoniidina. i: Treatise on Invertebrate Paleontology s. 619-642, University of Kansas and Geological Society of Ame 2000.

Arktisk Station

Ledelse pr. 1.2.2000

Biolog Christoffer Schander er videnskabelig leder.

Bestyrelsen består af: Lektor Niels Nielsen (formand), Geografisk Institut. Professor Reinhardt Møbjerg Kristensen, Zoologisk Museum. Lektor Gunver Krarup Pedersen, Geologisk Institut. Lektor Poul Møller Pedersen, Botanisk Institut. Sekretariatschef Elisabeth Bruun er repræsentant for Det Naturvidenskabelige Fakultet. Kontorfuldmægtig Gitte Henriksen (0.5 årsværk).

Organisation

Arktisk Station er bemandet med en videnskabelig leder, en teknisk leder og en skipper. Den bestyres af repræsentanter fra de 4 naturhistoriske fag: Zoologi, botanik, geologi og geografi med en fast tilknyttet halvtids sekretær samt en repræsentant fra Det Naturvidenskabelige Fakultets administration.

Adresse

Øster Voldgade 3
1350 København K
Telefon 35 32 42 56
Fax 35 32 42 20
www.geogr.ku.dk/as/

Bestyrelsesformandens årsberetning

Seneste historiske udvikling

Stationens funktion og logistik har gennemgående været tilfredsstillende. Der er ikke foretaget større vedligeholdelsesarbejder på stationens bygninger, men der blev anskaffet en ny pick-up til afløsning af den 10 år gamle bil. Bertel Johansen fra Det Naturvidenskabelige Fakultets driftsafdeling har igen i år foretaget et grundigt bygningssyn og syn af forskningsskibet Porsild, og der er udarbejdet en detaljeret dokningsplan i forbindelse med første hovedsyn af Porsild, der finder sted i maj 2001. Porsild har i 1999 været på opgaver/togter i 115 dage. Til egentlige forskningsmæssige undersøgelser har skibet været i funktion i 91 dage. Hertil kommer ture i forbindelse med værftsbesøg (14 dage) og til udlejninger bl.a. til politiets eftersøgningsopgaver (10 dage).

Kursus og symposieaktiviteten har været stor. Bl.a. har Naturinstituttet afholdt sit første forskerkursus for grønlandske studerende på Arktisk Station.

Arktisk Station har nu indsamlet klimadata fra en automatisk klimastation i 10 år. Som et nyt element i den løbende monitering af miljøparametre påbegyndtes i november målinger hver fjortende dag af hydrografiske data (bl.a. temp., salinitet, fluoriscens, susp. partikler) med stationens CTD-udstyr. Målingerne foretages på en bestemt position ud for Qeqertarsuaq.

Overnatningsfrekvensen på Arktisk Station har været 1564 – en øgning på over 25% i forhold til 1999.

Personaleforhold

Den 15. september fik Arktisk Station ny videnskabelig leder. Biolog Christoffer Schander afløste geolog Stefan Bernstein.

Forskningsvirksomhed

1. Stefan Bernstein arbejde i 2000 med tolkning af kappekilder til plateaulavaer i Øst- og Vestgrønland med den konklusion at en stor del af de østgrønlandske lavaer bl.a. repræsenterer genopsmeltning af gammel subduceret oceanbundslithosfære. Knapt 2 mia. år gamle kappeinklusioner blev indsamlet fra Ataa området med støtte fra AS. SB deltog i DLCs feltarbejde i Østgrønland, hvor der blev arbejdet med felsiske og ultramafiske intrusiver i et N-S gående lineament omkring 29° W, som afspejler et forsøg på opsprækning (rifting) af den østligste del af Blossevillekysten for ca. 45 mio. år siden.

2) Christoffer Schander har i løbet af efteråret indsamlet materiale, især gastropoder og muslinger, fra 15 lokaliteter i farvandene omkring Disko til molekylærbiologiske og morfologiske studier. Dele af materialet er forberedt til molekylærstudier ved Zoologisk Institut, Gøteborgs Universitet. Andre dele af materialet er deponeret ved Field Museum of Natural History, Chicago (Cephalopoda), Los Angeles County Museum of Natural History, Los Angeles (Echinodermata) og Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm (Mollusca). Fire manuskripter er udarbejdet vedrørende phylogeni og systematik hos mollusker, samt cilieultrastrukturer hos metazoer.

3. Niels Nielsen, Geografisk Institut, KU, koordinerede undersøgelser i perioden 19.7 til 4.8 af en glacier surge i Kuannersuit dalen (indre Disko Fjord) inden for rammerne af to projekter, Danish-Canadian Fiord Studies (DCFS) og ARCICE. DCFS studerede 1) de glaciologiske forhold. Der blev etableret aut. klimastation og et aut. digitalt kamera (Niels Tvis Knudsen, Gry Gasser – ÅU). 2) vand- og sedimentføring i dalen neden for gletscheren (Kirsten Thorsø, Verner Ernstsen og Henrik Møller – KU) og 3) fjorden, hvor der blev taget 22 sedimentkerner, sejlet acoustik med CHIRP-udstyr, røgtet sedimentfælder og målt hydrografiske parametre (Robert Gilbert, Queens Univ., Joe Desloges, Univ. of Toronto og Morten Rasch, Niels Nielsen og Henrik Møller, KU) Porsild var arbejdsplatform. ARCICE: 1) glacialmorfologi ved gletcherfronten, 2) boringer i søer mhp. studier af grænsen for højeste marine niveau (Davis Roberts og Anthony Long, Durham Univ.) 3) Jens Fog Jensen (KU) søgte arkæologiske fund bla. til belysning af holocæne havspejlsændringer. Finansiering: Carlsberg Fondet, Natural Environment Research Council (UK) og Canadian Research Grants.

4. Gunver Krarup Pedersen, Nanna Noe-Nygaard og Kurt Kjær, Geologisk Institut, KU, udførte feltarbejde til projektet "Pleistocæne klimasvingninger i Vestgrønland afspejlet i terrestriske sedimenter på Hareøen" (26.6 til 14.7). Transporten til og fra Hareøen skete med "Porsild". Der blev opmålt sedimentologiske logs og indsamlet prøver i den tykke kvartære lagserie, som overlejrer de palæogene vulkanitter på Hareøen. Undersøgelsen er financieret af Carlsbergfondet.

5. Reinhardt Møbjerg Kristensen og Aslak Jørgensen gennemførte "Workshop on Arctic Tardigrades, Danish Arctic Station; Qeqertarsuaq, Greenland, 6.-18.8" støttet af Carlsbergfondet for 10 internationale eksperter indenfor tardigradernes systematik og fylogeni. Der blev indsamlet 42 arter af bjørnedyr fra 46 forskellige lokaliteter, bl.a. i Disko Fjord og ved Isunngua-kilden i Mudderbugten. Under besøget ved Isunngua indsamledes der mosprøver med det nye dyr, *Limnognathia maerski*. Der blev fikseret 50 eksemplarer af det sjældne dyr til molekylære studier, herunder DNA-bestemmelse.

6. Ole Humlum, The University Courses on Svalbard (UNIS) arbejdede den 17.–25.8 med SNF projektet 'Holocene geomorphic activity in coastal Greenland at equilibrium line altitudes' nær Arktisk Station, i Mellemfjord og Diskofjord. Digitale kameraer (Skarvefjeld, Mellemfjord) samt et antal miniature klimadataloggere blev serviceret og nye udsat. Projektet, som iværksattes sommeren 1999, skal informere om den særlig intensive forvitring af fast fjeld i områder med permafrost. Endelig blev et i 1993 etableret felt til registrering af maximal dybde af aktivlaget genmålt (indgår i det cirkumpolare netværk CALM).

7. I foråret 1999 og 2000 gennemførte Mads Peter Heide-Jørgensen, Grønlands Naturinstitut, undersøgelser af hvalerne i Disko Bugten. Feltarbejdet er foregået på Oqaq/Kronprinsens Ejland. Der blev foretaget mærkning og prøvetagning af områdets bestand af grønlandshvaler og hvidhvaler. I undersøgelserne deltog lokale fangere fra Qeqertarsuaq og Arktisk Stations skib Porsild blev anvendt. Der blev fundet et betydelig større antal af grønlandshvaler i Disko Bugten end observeret i 1982. Hudprøver fra hvalerne skal sammenlignes med canadiske grønlandshvaler. Undersøgelserne fortsætter i de kommende år.

8. Christian Sonne-Hansen, Danmarks Miljøundersøgelsers, afdeling for Arktisk Miljø (DMU-AM), arbejdede i perioden 11.-26.5 som led i det internationale samarbejdsprojekt Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP) med at indsamle prøver fra ringsæl, tejst/tejste æg, rype samt snehare i Qeqertarsuaq. Formål: vurdering af forureningen og dens påvirkning af dyr og mennesker. Lokale fangere deltog.

9. Thomas Secher Jensen, Naturhistorisk Museum, Århus, foretog i perioden 22.6 – 25.6 studier i forbindelse med Naturhistorisk Museums særudstilling vedrørende den nordøstgrønlandske nationalpark, herunder indsamling af materiale og fotografering af planter og dyr.

10. Den 4.8 til den 25.8 rekognoscerede Erik Brinch Petersen og Jens Fog Jensen sydkysten af Nuussuaq fra Qeqertaq i øst til Marrat i vest. Der blev lokaliseret flere hidtil ukendte stenalderbopladser, ofte med spor efter tilhugning af store råemner af kiselskifer. Råmaterialeprøver fra bopladser er hjemtaget til geologisk undersøgelse. På baggrund af rekognosceringen kan den palæoeskimoiske udnyttelse af kiselskifer således indskrænkes til nordkysten af Nuussuaq, eller til det indre af halvøen.

11. Bioteknologisk Institut ved Peter Stougaard, 11.9 til 18.9, indsamlede mikroorganismer fra udvalgte økologiske nicher i og omkring Qeqertarsuaq. Formålet med indsamlingen er at beskrive den mikrobielle biodiversitet i udvalgte økologiske nicher samt at isolere kulde-aktive enzymer fra de indsamlede mikroorganismer. Projektet strækker sig over fire år (2000-2004).

12. Stud.scient. Dorte Monrad studerede arktiske frøbankers spireevner i perioderne 19.6 – 4.7 samt 20.7 – 27.7. Der blev foretaget vegetations- og demografiundersøgelser og samlet jord (320 kg) til videre forsøg i Danmark. Projektet omfatter 3 dele: 1) bestemmelse af frøbanken i forskellige urtelier, heder, fjeldmarker og i forstyrret jord (primært med valmuen *Papaver radicatum*), 2) bestemmelse af temperaturen ved hvilken *Papaver radicatum*-frø spirer bedst og 3) demografisk undersøgelse af fire forskellige *Papaver radicatum*-lokaliteter.

13. Stud.pharm'erne Anette Lauritzen og Iben Lund arbejdede den 21.8 – 28.8 med projektet: "Essential oil of *Cassiope tetragona* ". Formålet er at bestemme strukturen i kemiske forbindelser i den æteriske olie fra Kantlyng for en kortlægning af den geografiske variation af indholdsstofferne.

14. I perioden 24.8 til 29.8 gennemførte Martin Holmstrup i forbindelse med det Nordiske netværk, "Effects of climate change on soil animals in the Arctic" en workshop og feltindsamlinger af collemboler og enchytraeider ved de varme kilder, samt ved en gletcher. Collembolarten *Onychiurus groenlandicus* studeres også på Svalbard og i arktisk Canada.

15. Deltagerne på "The capability of Arctic plant species to respond on rapid changes" opholdt sig på Arktisk Station i perioden 30.6. til 19.7. Der deltog Marianne Philipp i samarbejde med kolleger og studerende fra andre nordiske lande. Seks studerende arbejder på ens tilrettelagte projekter, men med hver deres art. De ser på fænologi, forplantningssystem, bestøvning, demografisk og genetisk populationsstruktur.

16. I perioden 15.9 til 21.9 opholdt Marianne Philipp sig på Arktisk Station for at indsamle frø fra de bestøvnings- og krydsningseksperimenter, der var foretaget af studerende på henholdsvis Arktisk Fektkursus og på projektet "The capability of Arctic plants to respond on rapid changes".

Faglige og administrative hverv

Som led i besøgsrunde til forskellig grønlandske forskningsinstitutioner besøgte Birgitte Possing, Forskningsstyrelsen (Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland), Arktisk Station i perioden 23 – 26.6.

Rektor for Københavns Universitet, Kjeld Møllgård med frue, inspicerede Arktisk Station den 31.7 til 2.8.

Formidling

Biologisk Kursus blev afholdt 29.6-19.7 for 12 studerende fra KU og ledet af John Fleng Steffensen (MBL), Art deVries (USA) og Marianne Philipp (BI). Projekterne havde stor faglig spændvidde og omfattede følgende temaer: Variationen af florale træk hos Grønlandsk Fjeldsimmer (*Dryas integrifolia*), Planterne og jordbunden – et botanisk/økologisk projekt, *Salix herbacea* i Vestgrønland, Antifryseproteiner i arktiske fisk, metabolsk kulde adaptation hos arktiske fisk, samt enzymkinetik hos Gadoide fisk. Korte beskrivelser og projektresultater kan ses på Arktisk Feltkursus 2000s hjemmeside (http://www.mbl.ku.dk/JFSteffensen/feltkursus.htm)

Gymnasiekursus fra Aassiat "Bæredygtig udvikling i Vestgrønland", 1.9 – 11.9. Fagligt Udvalg for Biologi, ministeriet nedsat udvalg, arrangerede efteruddannelse for gymnasielærere i biologi i Gymnasiet og på HF. Kursusledere var: Kirsten Kristiansen og Svend Erik Nielsen. Vegetationen ved de varme kilder og bundprøver på blød og hård bund samt dyre og planteplankton, indsamlet fra Porsild, blev studeret i laboratoriet på Arktisk station.

For-forskerkursus

Den 11.9-18.9 deltog 20 grønlandske gymnasieelever i det nye undervisningsinitiativ Den Grønlandske For-forskerskole, ledet af Naja Mikkelsen (GEUS). Kurset skal inspirere unge grønlændere til at tage en videregående uddannelse inden for naturvidenskab og naturressourcer. Undervisningen, med meget feltarbejde, blev forestået af medarbejdere fra Miljø- og energiministeriet (GEUS), KU og Naturinstituttet i Nuuk. Kursisterne fik en bred indføring i

Grønlands tilblivelseshistorie, klimaudvikling, samt i arktisk biologi på land, i havet og i de ferske vande.

Folkeuniversitetskursus
Som afslutning på et kursus i arktiske og alpine planter på Folkeuniversitetet i København i efteråret 1999 gennemførtes i perioden 17. juli til 31. juli 2000 en studietur til Vestgrønland, heraf 8 dage på Arktisk Station, under ledelse af Jon Feilberg. "Den galopperende bræ" i Kuannersuit blev besøgt med helikopter.

Bestyrelsesformand Niels Nielsen

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	1,1
TAP	2,2
TOTAL	3,3

VIP Internt finansieret
Bernstein, Stefan; forskningslektor.
Schander, Carl Frederik Christoffer; forskningslektor.

Publikationer

Bernstein S., Bird D.K.: Formation of wehrlites through dehydration of metabasalt xenoliths inlayered gabbros of the Noe-Nygaard Intrusion, SE Greenland. Geological magazine 137, s. 109-128, 2000.

Bernstein S., Leslie A.G., Higgins A.K., Brooks C.K.: Tertiary alkaline volcanics in the Nunatak Region, Northeast Greenland: New observations and comparison with Siberian maymechites. Lithos 53, s. 1-20, 2000.

Bernstein S., harlou R., Brooks C.K., Higgins A.K., Leslie A.G.: Petrology and geochemical characteristic of alkaline basic lavas from the nunatak region of central East Greenland. The 24th. Nordic Geological Winter Meeting in Trondheim. s. 234, 2000.

Bernstein S., Larsen T.B., Dahl-Jensen T., Bach T., Hanka W., Wolbern I., Gregersen S., Jensen S.M., Kind R., Mosegaard K., Pedersen H., Voss P.: Project Glatis: Revealing the secrets of the Greenland craton. European Geophysical society Meeting 2000, s. 178, 2000.

Bernstein S., Brooks C.K., Tegner C., Hald N., Duncan R.A.: Age of protracted post-breakup magmatism in East Greenland: A consequence of long-lived plume action? Volcanic Rifted Margins 27-30, s. 78, 2000.

Hansen E.S.: A contribution to the lichen flora of the Kangerlussuaq area, West Greenland. Cryptogamie, Mycol. 21, s. 53-59, 2000.

Hansen E.S.: Lichens Collected at Cape Belknap near Alert, Northeastern Ellesmere Island. Evansia 17, s. 15-17, 2000.

Hansen E.S., Obermayer W.: Notes on Arthrorhapsis and its Lichenicolous Fungi in Greenland. The Bryologist 102, s. 104-107, 1999.

Hansen E.S.: A comparison among the lichen floras of three climatically different localities in south West Greenland. Mycotaxon LXXIV(2), s. 429-445, 2000.

Humlum O.: The geomorphic significance of rock glaciers: estimates of rock glacier debris volumes and headwall recession rates in West Greenland. Geomorphology 35, s. 41-67, 2000.

Kristensen R.M.: Grønlands varme kilder. i: Topografisk Atlas Grønland s. 150-153, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen, Reitzels, København 2000.

Kristensen R.M.: Liv på og i Indlandsisen. i: Topografisk Atlas Grønland s. 154-155, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen, Reitzels, København 2000.

Kristensen R.M., Funch P.: Micrognathozoa: a new class with complicated jaws like those of Rotifera and Gnathostomulida. Journal of Morphology 246, s. 1-49, 2000.

Kristiansen A., Kristiansen J.: A new species of Chroomonas (Cryptophyseae) living inside the submarine ikaite columns in the Ikkafjord, Southwest Greenland, with remarks on its ultrastructure and ecology. Nordic Journal of Botany 19, s. 747-758, 1999.

Nielsen N., Humlum O., Nielsen K.: Eqip Sermia – en udløbsgletscher i Vestgrønland. i: Topografisk Atlas Grønland s. 118-121, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen, Reitzels Forlag, København 2000.

Nielsen N.: Arktisk Station – Københavns Universitets nordligste feltstation. i: Topografisk Atlas Grønland s. 180-183, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen., Reitzels Forlag, København 2000.

Nielsen N., Nielsen K.: Qullissat – en nedlagt kulmineby. i: Topografisk Atlas Grønland s. 220-221, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen, Reitzels Forlag, København 2000.

Nielsen N., Humlum O.: Disko Fjord – en vestgrønlandsk fjorddal. i: Topografisk Atlas Grønland s. 90-91, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen., Reitzels Forlag, København 2000.

Nielsen N.: En galopperende gletscher på Disko. i: Topografisk Atlas Grønland s. 122-123, Det Kongelige Geografiske Selskab og Kort og Matrikelstyrelsen, Reitzels Forlag, København 2000.

Nielsen N., Humlum O., Hansen B.U.: Meteorological Observations 1999 at the Arctic Station, Qeqertarsuaq, Central West Greenland. Danish Journal of Geography 100, s. 85-87, 2000.

Pedersen G.K., Dueholm K.S., Larsen L.M., Ulff-Møller F., Pedersen A.K.: Uiffaq, 69 V.1 Syd. i: Geological map of Greenland s. 69, København 2000.

Pedersen G.K.: Naasut Uumasullu oqaluttuarisaanerat. i: Kalaallit Nanuaat Pinngorfik pinngorarfik – Kalaallit Nunaata Økologiianik ilinniut s. 36-45, J. Böcher og E.W. Born, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik, Nuuk 2000.

Rasch M.: Holocene Relative Sea Level Changes in Disko Bugt, West Greenland. Journal of Coastal Research 16, s. 306-315, 2000.

Center for Naturfilosofi og Videnskabsstudier

Ledelse Pr. 1.2.2000

Som leder fungerer Claus Emmeche (NBIfAFG), som er lektor ved centeret. Desuden er ekstrafakultære forskere og udenlandske gæster associeret til centeret.

I styringsgruppen for centeret sidder Benny Lautrup (NBIfAFG), Erik Bahn (Molekylærbiologisk Inst.) og Finn Collin (Inst.f. Filosofi, Pædagogik og Retorik).

Organisation

Centeret hører direkte under Det Naturvidenskabelige Fakultet og huses på Niels Bohr Institutet, hvorfra centeret udbyder undervisning i naturfilosofi og videnskabsteori.

Adresse

Niels Bohr Institutet
Blegdamsvej 17
2100 København Ø
www.nbi.dk/natphil

Centerlederens årsberetning

Seneste historiske udvikling

På centerets hjemmeside (http://www.nbi.dk/natphil/) kan man læse mere detaljeret om centerets aktiviteter og de associerede personer og deres forskning. Her er også henvisning til bibliografier, on-line artikler o.a. ressourcer inden for naturfilosofi og videnskabsstudier. Aktuel information om CNVs forskning, undervisning og formidling kan også fås ved henvendelse til centerets adresse.

Centeret (CNV) oprettedes i 1994 under Det Naturvidenskabelige Fakultet og er lokaliseret på Niels Bohr Institutet (NBIfAFG), hvorfra centerets undervisning i naturfilosofi og videnskabsteori udbydes til studerende ved fakultetet. Centeret fungerer som et netværk og tæller både forskere ved fakultetets forskellige institutter, der bruger en del af deres forskningstid på videnskabsteoretiske emner, og forskere fra andre fakulteter. Der samarbejdes om kurset "Naturfilosofi – naturvidenskabernes teori, grundlagsproblemer og verdensbilleder" (Naturfilosofi N), som er et tilbud til de studerende om et naturvidenskabeligt orienteret filosofikumlignende kursus. Kurset fungerer samtidig som en åben ramme for den filosfiske debat om naturvidenskabelige emner. Et nyt kursus, "Naturfilosofi H", for de studerende der med et hovedfag i humaniora tager sidefag i et naturvidenskabeligt fag, er netop startet (også efterårssemestret).

Fakultetet ønsker med centeret at styrke forskning, undervisning og formidling inden for fagområdet naturvidenskabsteori, og gennem centeret at bidrage til tværvidenskabeligt samarbejde mellem forskere fra de naturvidenskabelige fag, fagfilosoffer, videnskabshistorikere og andre, der beskæftiger sig med videnskabsforskning. Centeret udsender et elektronisk nyhedsbrev (Hugin og Munin) om aktiviteter inden for videnskabshistorie og videnskabsfilosofi, og samarbejder bl.a. med Niels Bohr Arkivet og tilsvarende andre centre.

Forskningsvirksomhed

I 2000 fortsatte Henrik Zinkernagel som associeret post.doc. et projekt omhandlende grundlagsproblemer i kvantefeltteori og kosmologi, herunder forening af teorierne. I år er desuden startet et projekt som kritisk undersøger de principielle eksperimentelle begrænsninger i kvantemekanikken, specielt elektronens magnetiske moment, bl.a. i lyset af Bohrs synspunkter.

Et ph.d.-projekt ved Theresa Schilhab (påbegyndt i 1998) omhandler filosofiske problemer ved naturvidenskabelige, herunder evolutionære, redegørelser for opståen af bevidsthed hos mennesker. Projektet resulterede i år i udgivelsen "Den biologiske bevidsthed" fra forlaget Fremad.

Claus Emmeche arbejder især med filosofiske problemer i biologien og grænsen mellem biologi og fysik, herunder begreber for emergens af struktur og information i komplekse systemer. Delprojekter i år har omhandlet biosemiotik, grænsen mellem krop og maskine, bioinvasion, og basaldefinitioner af liv.

Mht. forskningen for de øvrige personer, der er associeret til centeret, henvises til de respektive afsnit i årbogen under de enkelte institutter.

Centerleder Claus Emmeche

Stab

Årsværk

Finansieret	*Internt*
VIP	1,0
TAP	0,1
TOTAL	1,1

VIP Internt finansieret

Emmeche, Claus, lektor

Publikationer

C. Emmeche:The biosemiotics of emergent properties in a pluralist ontology. s. 89-108 in: Edwina Taborsky, ed.: Semiosis. Evolution. Energy: Towards a Reconceptualization of the Sign. Aachen: Shaker Verlag, 1999.

C. Emmeche: Kroppens caput som organisme: fra urørlighed til cyberkrop. i: Gert Balling, red.: Den Virtuelle Debatbog til udstillingen "Future Body", ved Eksperimentarium (www.experimentarium.dk/dk/udstillinger/future_body/debatbog/), 2000.

C. Emmeche (with F. Stjernfelt and S. Køppe): Levels, Emergence, and Three Versions of Downward Causation s. 13-34 in: Peter Bøgh Andersen, Claus Emmeche, Niels Ole Finnemann and Peder Voetmann Christiansen, eds. (2000): Downward Causation. Minds, Bodies and Matter. Aarhus: Aarhus University Press.

C. Emmeche: Closure, Function, Emergence, Semiosis and Life: The Same Idea? Reflections on the Concrete and the Abstract in Theoretical Biology s. 187-197 in: Jerry L.R. Chandler and Gertrudis Van de Vijver (eds.): Closure: Emergent Organizations and Their Dynamics. Annals of the New York Academy of Sciences, volume 901. New York: The New York Academy of Sciences, 2000.

C. Emmeche: Helheden er anderledes end summen af delene. Nyt fra Nationalmuseet nr. 87, s.16-18. (2000)

C. Emmeche: Forskningens dynamik. Aktuel Naturvidenskab nr. 3, juli 2000, s. 36-38.
C. Emmeche: Selvorganiserende systemer. bd. 17 af: Den Store Danske Encyklopædi. Danmarks National Leksikon/Gyldendal, København, 2000.
C. Emmeche.: Transdisciplinarity, theory-zapping, and the growth of knowledge. Semiotica 131 (3/4) s. 217-228, 2000.
C. Emmeche (with Charbel Niño El-Hani): Definindo Vida. s. 31-56 in: O que é vida? – Para entender a Biologia do século XXI, ed. by Charbel Niño El-Hani & Antonio Augusto Passos Videira. Rio de Janeiro: Relume Dumará Publishing Company, 2000.
C. Emmeche: On some theoretical grounds for an organism-centered biology: Property emergence, upervenience, and downward causation. Theory in Biosciences 119 (3/4) s. 234-275, 2000.
Theresa S. S. Schilhab: Den biologiske bevidsthed – en historie om bevidsthedens natur. København: Fremad, 2000.
Henrik Zinkernagel (with S.E. Rugh): The quantum vacuum and the cosmological constant problem (available as preprint on http://xxx.lanl.gov) hep-th/0012253.

COGCI. Copenhagen Global Change Initiative

Ledelse pr. 1.2.2000

COGCI er oprettet i samarbejde mellem Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet (KU-NAT), Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS). Der er etableret en særlig struktur for COGCI for at sikre samarbejde og kontakt.

Styregruppen består af: Forskningschefer og KU-NATs prodekan. Ph.d.-udvalget består af to repræsentanter for hver deltagende institution og ledes af netværkskoordinatoren. KU-koordinationsgruppen består af de to Global Change forskningsprofessorer, prodekanen og programlederne.

Organisation

Der er etableret et sekretariat for COGCI på Afdeling for Generel Mikrobiologi, med Ole Lansø som sekretær. Desuden er til ph.d.-skolen knyttet professor Ole John Nielsen som netværkskoordinator, Sten Struwe og Aksel Walløe Hansen som programledere og prodekan Flemming Nicolaisen som koordinator af styregruppen vedr. samarbejdet med sektorinstitutterne.

Adresse

Sølvgade 83 H
1307 København K
Telefon 35 32 20 44
Fax 35 32 20 40
agm@mermaid.molbio.ku.dk
www.COGCI.dk

Programlederens årsberetning

Som et led i universitetets og Det Naturvidenskabelige Fakultets prioritering af miljøspørgsmål har der i flere år været arbejdet med at etablere en forskerskole inden for forskning i Global Change. Dette område omfatter studiet af klimaændringer og atmosfærekemi og af effekterne på de forskellige økosystemer med både levende organismer og de abiotiske omgivelser. Oceaner, sedimenter og iskapper er dele af dette store område.

SNF introducerede i 1997 et mindre forskningsprogram til at støtte denne tværfaglige forskning og i alle projekter er der samarbejde mellem forskere fra universiteter og sektorinstitutioner.

Som en konsekvens af disse konkrete samarbejder og universitetets prioritering af miljøområdet er COGCI blevet etableret som en forskerskole mellem KU-NAT og de to egentlige sektorforsknings-institutter, Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS) samt Danmarks Meteorologiske Institut (DMI), der har en anden status.

Nat-fakultetet har besat to professorater i Global Change i sin prioritering af dette vigtige forsknings- og undervisningsområde, i geografi og i atmosfærekemi.

COGCI består af en ph.d.-skole med stipendier finansieret dels af universitetets faste stipendiepulje og dels af sektorinstitutterne på grundlag af samfinansierede stipendier og projektmidler samt af et forskernetværk som baggrund for samarbejdet mellem institutionerne.

Stipendiater

Det væsentligste element i COGCI er forskeruddannelsen og kontrakten mellem de fire institutioner der indebærer, at der skal opslås mindst seks nye stipendier hvert år. I løbet af det første halve år er der opslået i alt 9 nye stipendier og 8 ph.d.-studerende med Global Change projekter er overført til COGCI, så der nu er 17 ph.d.-studerende under COGCI. Ved bidrag fra forskernetværkets medlemmer – i samarbejde mellem universitetslærere og sektorforskere – er der foreslået 17 forskellige projekter til ansøgningsfristen i februar og tre kan besættes.

Forskerskolen står for at organisere forskerkurser så COGCIs studerende kan deltage i særligt tilrettelagte kurser om udvalgte elementer af Global Change. Der afholdes endvidere seminarer og særlige tematiske møder for at samle forskere og studerende om centrale, aktuelle temaer. I efteråret 2000 er følgende kurser og seminarer blevet afholdt:

Kurser

Science, research, institutions, and policy for global change.

The Earth system.

Aquatic systems and landscape ontogeny – temporal and spatial perspectives.

Seminarer

Was it nitrogen that did it! Luc Abbadie, David Read, Phil Ineson, Sven Jonasson and Sten Struwe, 2. november.

The Safari 2000 Campaign in Southern Africa Bob Scholes 17. november.

Netværket

For at sikre kontakter mellem de forskellige Global Change forskere er der oprettet et forskernetværk, som skal foreslå – og prioritere – nye projekter til COGCI samarbejdet. Det er planen at der ikke er egentlige møder blandt netværkets medlemmer, men at kontakten foregår på de tematiske møder og med hjemmesidens oplysninger som udgangspunkt for diskussion og forslag om projekter og forskning. Professor Ole John Nielsen, Kemisk Institut forestår netværket. Netværkets formand driver COGCIs hjemmeside: www.COGCI.dk.

Til komplettering af COGCI arbejdes der på at etablere andre ph.d.-skoler i samarbejde med COGCI. En af disse er TEMI for Terrestrisk Økologi og Mikrobiologi i samarbejde mellem flere naturvidenskabelige institutter og afdelinger.

Programleder Sten Struwe

Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere

Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere (SKT)

Ledelse pr. 1.2.2000

Skolechef er fra 1. april tandlæge, ph.d, dr.odont. Merete Vigild (formand). I perioden 1. januar til 1. april var ledende tandlæge, ph.d., exam.int.pæd. Sten Wienberg Nørmark konstitueret skolechef, idet skolechef A.C. Løgstrup i overensstemmelse med reglerne for alderspensionering fratrådte pr. 31. december 1999. Skolerådet består desuden af: ledende tandlæge, ph.d., exam.int.pæd. Sten Wienberg Nørmark (næstformand), undervisningsassistent, tandplejer Lisbeth Vinterby, faglærer, klinikassistent Jenny Meyer, faglærer, klinikassistent Susanne Linneballe, førsteklinikassistent Karina Kruse Andersen, tandplejerstuderende Marlene Leth Dabel og tandplejerstuderende Windie W. Holm.

Organisation

Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere (SKT) blev oprettet i 1972 og indgik i 1992 som en del af Københavns Universitet. SKT er knyttet til rektor som en særlig administrativ enhed og styres efter et af Undervisningsministeriet i 1996 godkendt styrelsesregulativ.

Skolens formål er at uddanne klinikassistenter og tandplejere i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom og i så snæver koordination med tandlægeuddannelsen som mulig. Skolen vil endvidere medvirke ved efteruddannelse af disse grupper.

Skolen ledes af en skolechef under ansvar over for rektor i samarbejde med et skoleråd, et undervisningsudvalg for tandplejeruddannelsen og et uddannelsesudvalg for klinikassistentuddannelsen. Koordinationen mellem de forskellige odontologiske uddannelser sker på grundlag af samarbejdsaftale mellem SKT og SVF. Desuden er der nedsat et koordinationsudvalg bestående af medlemmer fra SKT og Odontologisk Institut, SVF.

SKT betjenes i administrative anliggender af universitetets fællesområde.

Adresse

Panum Instituttet
Nørre Allé 20
2200 København N
Telefon 35 32 68 52
Fax 35 32 68 79
skt@odont.ku.dk
www.skt.ku.dk

Skolechefens årsberetning

Fysiske rammer

SKT har til huse i Panum Instituttet, hvor skolen deler undervisningslokaler og en række fællesfaciliteter med bygningens øvrige uddannelser. Skolen har efter aftale med Odontologisk Institut, SVF, etableret eget klinikafsnit, hvor den kliniske uddannelse af tandplejere og klinikassistenter foregår. Desuden er der indgået en samarbejdsaftale med Rigshospitalet, således at tandplejerstuderende og undervisningsassistenter indgår i en uddannelses/service-turnus på en række af hospitalets afdelinger. Den forøgede uddannelseskapacitet på begge uddannelser har bevirket, at pladsproblemer har været så udtalte, at skolen i juni flyttede en del af sit sekretariat til lejede lokaler uden for Panum Instituttet.

Tandplejeruddannelsen

Uddannelsen er en 21/2-årig mellemlang videregående sundhedsuddannelse. Den består af teoretisk, praktisk og klinisk undervisning på skolen, og giver ret til selvstændig virksomhed som tandplejer (Lov om tandplejere, 1996).

Formålet med tandplejeruddannelsen er, at de studerende opnår teoretiske kundskaber, fagetisk og -kritisk holdning samt praktiske færdigheder, som kvalificerer dem til selvstændigt at varetage tandplejerens sundhedsfremmende, sygdomsforebyggende og terapeutiske opgaver i overensstemmelse med skiftende samfundsbehov (Bekendtgørelse nr. 773 af 22. august 1996, § 1 stk. 1).

I februar 2000 dimitterede 30 tandplejere, og i august blev der optaget 65 tandplejerstuderende med en optagelseskvotient i kvote 1 på 7,9. I alt var 151 studerende indskrevet på uddannelsen.

Via Erasmus/Socrates-programmet er der i løbet af 2000 foretaget udvekslinger af såvel lærere som studerende med tandplejeruddannelsen i Amsterdam. Desuden fortsætter i Nordplusregi den årlige udveksling af lærere og studerende med tandplejeruddannelsen i Stockholm.

Sammen med SKT, Århus Universitet har skolen udarbejdet ECTS (European Credit Transfer System) samt udarbejdet 1. udkast til Diploma Supplement.

Uddannelses- og erhvervsvejleder: Undervisningsassistent, tandplejer Lisbeth Vinterby og faglærer, tandplejer Sanne Christensen (vikar fra 9. november 2000).

Klinikassistentuddannelsen

Med henvisning til Lov om erhvervsuddannelser, m.v. har Undervisningsministeriet under visse betingelser godkendt, at SKT meddeler den obligatoriske undervisning i Erhvervsuddannelsen til tandklinikassistent (EUKA). Uddannelsen er normeret til 3 år vekslende mellem skole og praktik på et godkendt praktiksted.

Uddannelsens formål er, at eleven gennem skoleundervisning og praktikuddannelse opnår kompetence som tandklinikassistent (bekendtgørelse nr.: 601 af 27. juni 1996 samt bekendtgørelse nr.: 1244 af 12. december 2000).

Efter samarbejdsaftale med tekniske skoler, var SKT alene om at udbyde de to obligatoriske skoleperioder TEK 3 og TEK 4 øst for Storebælt. SKT har ligeledes indgået samarbejdsaftale med Fællessekretariatet for Hovedstadens Tekniske Skoler. Endelig har SKT som konsekvens af Erhvervsuddannelsesreformen (Reform 2000) indgået samarbejdsaftale med Teknisk skole Ishøj og Frisørskolen, Storkøbenhavn. Dette for at kunne udbyde serviceindgangen for de målrettede elever mod Tandklinikassistentuddannelsen.

Til elever, der gennemfører en skoleperiode på tilfredsstillende måde, udstedes et bevis, mens elever, der ikke kan opnå bevis, tildeles en vejledning. Når eleven har gennemført alle tre skoleophold udstedes et Skolebevis. For elever der følger Reform 2000 udstedes skolevejledning svarende til det afsluttede niveau.

Sammen med det Faglige Udvalg for Tandklinikassistentuddannelsen (FUTKA) udsteder skolen et Uddannel-

sesbevis til elever, der har gennemført den samlede skole- og praktikuddannelse.

Der blev i 2000 indgået 349 uddannelsesaftaler incl. skolepraktikordning og udstedt 215 uddannelsesbeviser.

Skolen har tilforordnet ledende tandlæge P.T. Teglers og faglærer Marianne Jungstedt til Det lokale Uddannelsesudvalg, hvis medlemmer, udpeget af organisationerne er: Marianne Juul (HK), Henrik Lytsen (DTF), Anette L. Andersen (HK).

Uddannelses- og erhvervsvejledere: Faglærer, tandplejer Sanne Christensen og faglærer, klinikassistent Jenny Meyer.

Skolepraktik (SKP)

Skolen udbyder Skolepraktik (SKP) for elever, der ikke har kunnet opnå en ordinær praktikaftale på arbejdsmarkedet, og som i øvrigt opfylder bestemmelserne herom.

Skolen modtog i 2000, 60 elever til SKP, hvis praktiske del finder sted på Panum Instituttets tandklinikker og ved virksomhedsforlagt undervisning. Heraf har 22 fået uddannelsesaftale i 2000.

Forskningsvirksomhed

Amalgamfri tandpleje for børn og unge. Funktionstid og kariostatisk virkning af fyldninger i amalgam og alternative materialer i primære tænder samt sundhedsudbytte i forbindelse med ændrede behandlingsmønstre i den kommunale tandpleje i Værløse, Hillerød og Gladsaxe (V. Qvist, L. Laurberg, A. Poulsen, P.T. Teglers, E. Manscher & N. Keiding).

Tandsygdomme som helbredsproblem blandt danskere (Børge Hede, Merete Vigild).

Behovet for implantatbehandlingen i Danmark og Sverige (Sigvard Palmqvist, Merete Vigild, Björn Söderfeldt).

Forebyggende tandpleje til hjemmeboende gamle mennesker over 75 år. Effekt og omkostninger (Merete Vigild, Kim Ekstrand).

Faglige og administrative hverv

Konsulent- og rådgivervirksomhed

Sten W. Nørmark er konsulent for Direktoratet for Sundhed, Miljø og Forskning, Grønland, vedrørende uddannelse og efteruddannelse af kigutigissaasoq (grønlandsk tandplejer).

P.T. Teglers er konsulent for det faglige udvalg for erhvervsuddannelsen til Tandklinikassistent omkring Erhvervsuddannelsesreformen 2000.

Tillidshverv

Sten W. Nørmark er som repræsentant for SKT-erne i Danmark, medlem af Sundhedsstyrelsens Styregruppe for tandplejeprognosearbejdet.

Merete Vigild er formand for Sundhedsstyrelsens bedømmelsesudvalget for lederne i den kommunale tandpleje (BLIKT-udvalget).

Merete Vigild har været medlem af Centerrådet for Forskning og Udvikling på ældreområdet.

Formidling

Finn Jørgensen, Conni Parsner og P.T. Teglers deltog i IT-messe med cd-rommen "Anatomi for tandklinikassistenter", Cannes, Frankrig.

Finn Jørgensen og Conni Parsner deltog i IT-messe med cd-rommen "Anatomy of The Head and Dental Radiographs", Vancouver, Canada.

Redaktionelle hverv

Lone Schou, Referee for Health Education Research, IRL Press, Oxford, Washington D.C.

Lone Schou, Referee for Journal of the Institute of Health Education, Manchester, UK.

P.T. Teglers er medredaktør på Lærerbog for klinikassistenter (bind 1 og 2) som konsekvens af Reform 2000.

Merete Vigild har udarbejdet boganmeldelser til Tandlægebladet samt været medlem af Redaktionskomitéen til Temanummer om gerodontologi (Tandlægebladet).

Kongresser og symposier

Anette Monrad: Higher Education in the 21. Century. Challenges and Potentials. Afholdt af EURASHE, Kreta, Grækenland. Udarbejdelse af Informationspakker og ECTS, afholdt af DAN-EURASHE Viborg, Danmark. Internationalisering af de mellemlange videregående uddannelser, afholdt af DAN-EURASHE Fredericia, Danmark. Nye EU-programmer, afholdt af CIRIUS, København, Danmark og ECTS i de mellemlange videregående uddannelser, afholdt af, DAN-EURASHE, København, Danmark.

Sten W. Nørmark: "Future task distribution between dentists and dental hygienists in Denmark, and the implication for the education of hygienists", The Nordic Conference of Dental Hygienist Educators, Turku, Finland.

P.T. Teglers har deltaget i I.A.D.R kongres, Washington, USA.

Merete Vigild: Conflicting demands and treatment needs in oral health care to elderly (abstract) 15 th Nordic Gerontological Congress, Reykjavik, Island.

Nationalt og internationalt forskningssamarbejde

Anette Monrad: Studierejse med besøg i Sundhedsministeriet, hospitalsvæsnet og tandplejen. Havanna, Cuba.

Sten W. Nørmark repræsenterer skolen i netværket mellem de nordiske tandplejerskoler, incl. studenter- og lærerudveksling via NORDPLUS.

P.T. Teglers er konsulent for Faculty of Dentistry, Thammasat University Pathon-Thai, Thailand vedrørende opbygningen af en Dental Assistant (tandklinikassistent) uddannelse.

Merete Vigild har internationalt forskningssamarbejde med Björn Söderfeldt, Malmø Tandlægehøjskole og med Eli Schwartz, Washington D.C., USA.

Merete Vigild har nationalt forskningssamarbejde med Gerondontologisk forskningscenter ved Odontologisk Institut SVF-KU.

Skolechef Merete Vigild

Stab

Tandplejeruddannelsen

Berner, Marianne Korsholm; undervisningsass.
Døi, Jørn Piplies; undervisningsass.
Faurholdt-Christensen, Pia; undervisningsass.
Friis-Pedersen, Rikke Ørbæk; undervisningsass.
Gejlager, Jens Ebert; tandlæge.
Hedegaard, Martin; undervisningsass.
Hein-Hansen, Liselotte; undervisningsass.
Jakobsen, Anette; undervisningsass.

Larsen, Anette; undervisningsass.
Lee, Kristian; undervisningsass.
Lipski, Aniceta; undervisningsass.
Madsen, Lene; psykolog.
Monrad, Anette Hochland; cand.psych.
Nørmark, Sten Wienberg; ledende tandlæge.
Pedersen, Eva Lis; undervisningsass.
Poulsen, Vibeke Juul; tandlæge.
Qvist, Vibeke; tandlæge.
Schou, Lone; ledende tandlæge.
Steensen, Dorthe Birgitte Egevang; undervisningsass.
Vigild, Merete; skolechef
Vinterby, Lisbeth; undervisningsass.

Klinikassistentuddannelsen

Abildgaard, Vicki Moldrup; faglærer.
Bendsen, Gitte Lis; faglærer.
Bjørling, Sharon Elizabeth; faglærer.
Brincker, Jane; faglærer.
Bro, Heidi; faglærer.
Bøttiger, Susanne; faglærer.
Christensen, Sanne; faglærer.
Christiansen, Gitte Gøttsche; faglærer.
Fürstnow, Marianne Christensen; faglærer.
Graversen, Kurt Graves; faglærer.
Greve, Kirsten Merete Hildebrandt; faglærer.
Hall, Lone; faglærer.
Ingerslev, Eva Rude; faglærer.
Jensen, Inge-Lise; faglærer.
Jensen, Pia Stensgaard; faglærer.
Jungsted, Marianne Grete; faglærer.
Linneballe, Siv Susanne Forsman; faglærer.
Lorenzen, Lena Merete; faglærer.
Lukowski-Nielsen, Doris; faglærer.
Madsen, Inger; faglærer.
Meyer, Jenny Fritzen; faglærer.
Nielsen, Bodil Hoier; faglærer.
Nyholm, Kirsten Albæk; faglærer.
Ottesen, Susanne; faglærer.
Parsner, Conni Annette; faglærer.
Rasmussen, Jytte; faglærer.
Rasmussen, Susan Maria; faglærer.
Storm, Mette Louise; faglærer.
Struve, Nina Marguerite; faglærer.
Teglers, Poul Thorpen; ledende tandlæge.
Torstensen, Leila Stilund; faglærer.
Wallin, Annelise; faglærer.
Ziska, Maud; faglærer.

Masterafhandling

Schou, Lone: Afsluttede Master of Public Administration uddannelsen ved Handelshøjskolen, København.

Publikationer

Qvist V., Laurberg L., Poulsen A., Teglers P.T.: Conventional Glass Ionomer and Amalgam Restorations in Primary Teeth, Abstract, J Dental Res.2000; 79, s. 1290.

Qvist V., Teglers P.T., Manscher E.: Conventional and Resin Modified Glass Ionomer Restorations In Primary Teeth, Abstract, J Dental Res.2000; 79, s. 611.

Palmqvist S., Söderfeldt B., Vigild M., Kihl J.: Dental conditions in middle-aged and older people in Denmark and Sweden: a comparative study of the influence of socioeconomic and attitudinal factors. Acta Odontol Scand 2000; 58, s. 113-118.

Vigild M., Grønbæk L., Kirkegaard U.: Den kommunale børne- og ungdomstandplejes resourceforbrug i relation til tandplejens omfang, organisation og børnenes tandsundhed. Tandlægernes Nye Tidsskrift 2000; 3, s. 8-13.